Ч. 144 (12.800). Львів, середа 1. липня 1931. Щоденна орган. кавалерії з ілюстр. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Ви певно виїзджаєте на ферії

і залишаєте мешкання на опіці чужих людей. Будьте обережні, бо вакації це жнива для злочинників і тому обезпечіть своє майно ВІД КРАДЕЖІ із ВЛОМОМ у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Звичайні і також премійні вкладки ощадности,

складані місячно від 5 до 100 зол., на котрі вильосовується щорічно премії по 25 до 300 зол.

приймає також пополудні
від год. 5. до год. 6½,

Центральний Кооперативний Банк

у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
(власна каменниця при вул. 3. Мая ч. 15)

Механічні редукції.

Оздоровлення бюджету чи завмертя господарського життя Польщі?

Львів, 29. червня 1931.

Варшавський уряд приступив до рішучих заходів, які ніби мають оздоровити нездорові господарські умовини в Польщі. Господарські кола, які з острахом слідкували за тим, що діється в Польщі впродовж останніх 5-ти літ, звертали увагу вже раніше на те, що безпляновість веде край до руїни. Журливо гляділи на все це й українці, бо поневолі на нас відбивалося все в десятеро так сильно у господарському життю, як на населенню корінних земель Польщі. Про це писалось і виказувалось навіть офіціяльними даними, що наші землі серед теперішньої скрути в найгіршому положенню.

Рішення уряду зводиться до радикальної компресії бюджету. Триміліярдовий бюджет не під силу польської держави. Сам уряд хоче зредукувати його до 2½ міліярдів та шукає відповідних джерел ощадности. Скорочено платні урядовцям від 15—40 проц., обмежено всі публичні роботи, а як доносять депеші, здержано цілком всі дорогові та будівельні державні роботи на терені цілої держави. Отсі скорочення мають теж зразу конкретні наслідки: чуємо, що купецький світ здержить усім урядовцям видавання найконечніших товарів на кредит, а тимсамим засудить себе на ще більше обмеження і так невеликих вже торговельних оборотів. Друге і страшніше явище, це те, що через здержання публичних робіт збільшиться величезну армію безробітних, яка згідно з офіціяльними даними рахує досі близько 400.000 зареєстрованих безробітних робітників: сюди не входить далеко більша армія сільських безробітних. Для нашого українського села — це положення є тим більше страшним, бо безробіття у нас, хронічне ще до війни, зростає буквально з кожним днем.

Оце наслідки **механічних** заходів зарадити теперішній господарській нужді. Все зводиться тільки до того, щоби вдержати бюджет, вдержати його цифрово, щоби обманути себе, що коли підривається господоарські підстави життя, то проте те саме господарське життя таки зможе дати доходи в податках, даннях чи інших суспільних тягарах. Що більше, в урядових сферах говорять вже поважно про наложення надзвичайного „крізового податку", що чейже перечить знову всяким поняттям про господарський розвиток широких мас (хіба, що він відносився би до богачів). Це, очевидно, теж один з заходів механічної поправи бюджету, якою думають поправити господарські умовини в краю.

Тут треба зразу ствердити, що механіка, хоч як прецизна наука, не годиться при живому складному господарському організмі. Бо коли господарське життя завмирає, коли широкі маси хліборобів через невідповідну аграрну, в багатьох випадках, етатистичну політику, зійшли сьогодня буквально на прохачів, коли головна маса консументів, себто робітників і урядовців, сотнями тисяч родин цілком відпала з ринку як покупні, коли стануло фабрики, коли запротестований вексель і банкроцтво є нормальним явищем, то неможливо сподіватись нормальних впливів до каси, бо їх не буде з чого вплатити. Зовсім зрозуміло, що нові тягарі, хочби навіть як малі, є виключені тоді, коли не можна вплатити дотеперішніх. Тому механіка дає зменшення бюджету може довести тільки до дальшої руїни і господарського розгардіяшу. Про сторінку настроїв трудових мас, не треба й говорити. Ясні відгуки цих настроїв бачимо на шпальтах усіх часописів у Польщі, де вже завелася постійна для наших часів, рубрика.

Який-же вихід? Вихід з цього положення можливий при заміні механічної системи компресії бюджету на систему оздоровлення господарського життя. Передовсім польський бюджет, на основі підрахунків всіх визначніших економістів, не повинен бути більший як 2 міліярди золотих. При такім бюджеті можна би вдержати життєздатність господарських установ та підняти сяк-так хліборобство та промисл. Одначе друга сторінка бюджету, а саме розділ його на поодинокі ділянки життя держави, мусілаб перейти основну ревізію. Бо в двох з половиною мілярдів, які видається держ-

жавою, около міліярд іде на армію, а около пів міліярда на публичну безпеку та звязані з цим адміністраційні справи. Остає по основній редукції бюджету тільки один міліярд на хліборобство, народню освіту, розвиток наук, промисл, торгівлю, публичні роботи, меліорації і т. п. Розуміється, що цей один міліярд не може вистарчити державі на отсі всі справи. А тому і ці ділянки публичного життя поволі завмирають. А тимчасом саме на цьому одному міліярді шукається дальших ощадностей, стинаючи механічно всі видатки, які могліб господарське життя оживити! Ясно, що це господарське життя з кожним днем більше і більше завмирає

Тому дотеперішні заходи уряду в господарських справах держави не можуть принести зі собою виразної поправи відносин. Треба віддати належну частину бюджету на господарські справи, зредукувати його в коштовних, а для суспільного життя непотрібних ділянках, закинути непотрібну досі бюрократію та поширювання агенд держави на всі ділянки господарського життя. Бо це не етатизм, подуманий як одноцілий господарський плян цілої держави, а загороджування ініціятиви громадянства в господарських справах та скермомування всієї господарської активности на бюрократичні шляхи. Цим не добився ще ніхто оздоровлення господарських відносин, хіба, як вчать примірі воєнної державної господарки, зайшов в сліпий кут, з якого не було повороту.

Господарський світ чекає на те, чи уряд спроможеться перемінити механічну систему компресії бюджету на життєву, бо ця перша веде до повільного завмертя господарського життя.

Інж. Евген Храпливий.

Уряд „слабої руки" в Австрії.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 27. червня 1931.

Димісія уряду д-ра Ендера прийшла по правді доволі несподівано. Хоч було ясно, що урядова більшість в Австрії, через вічні претенсії „національно-господарського блоку" вже довший час хиталася, то всеж ніхто не очікував такої скорої зміни.

Канцлер Ендер та його кабінет мусіли уступити тому, що великонімці („Гросдайче Фолькспартай"), не вважаючи на їх участь в уряді, саботували урядові заміри оподатковання державних урядників. Секундували їм при тому соціяльні демократи. Небезпечна господарська ситуація Австрії, яка виявилася у цілій гостроті при нагоді захитання найбільшого приватного банку в Австрії (Кредітанштальт) вимагала негайної розвязки кабінетної кризи. Перша комбінація, себто новий кабінет Ендера, не вдалася з тої причини, що Ендер жадав для себе диктаторських повновластей. Кандидатура соціялізуючого християнського суспільника д-ра Ґіртлєра скінчилася невдачею наслідком протесту його власної партії. Але й спроба творити новий кабінет з о. д-ром Зайплем на чолі не вдалася. Зайпель хотів створити або т. зв. концентраційний кабінет, у котрому мусіли би взяти участь та відвічальність за мряковинну будучність краю також соціяльні демократи, або сформувати тривку міщанську урядову більшість. Ні одно, ні друге йому не вдалося. Кажуть, що немало Німеччина вплинула на те, щоби д-р Шобер, як батько ідеї митної унії між Австрією і Німеччиною, лишився надалі міністром закордонних справ, на що Зайпель не згодився. Так на місце Зайпеля повірено місію створити новий уряд д-рові Бурешові, дотеперішньому краєвому шефові Долішньої Австрії.

Бурешу справді зумів у розмірно короткому часі скласти новий кабінет. Через концесії у справах оподаткування урядників позискав він собі співпрацю фрондуючих „ґросдайчів" (великонімців). Крім того лишив він — явно всупереч бажанням Франції — д-ра Шобера на становищі віцеканцлєра і міністра закордонних справ. Взагалі, крім нового міністра фінансів, проф. Реллі-ха, склад нового уряду той самий як попереднього кабінету Ендера. По правді, це все одиниці чесні, робітливі і зі знанням свого ресорту, але всі слабодушні та невеличкі як індивідуальности. Факт, що австрійські марксісти заявили свою „прихильність" новому урядові, свідчить про його слабість.

А тимчасом концесіями то одній то другій партії, Австрію рятувати годі. В нинішній час усі почувають тут потребу „сильної руки". Недармо такий завзятий демократ, як бувший канцлер Ендер, жадав наприкінці диктаторської влади, бачучи з власного практичного досвіду, що іншої дороги для рятування держави нема. Хай новий кабінет Буреша ще раз спробує щастя староавстрійською методою „фортвурстельн": ані господарське ані політичне становище Австрії таких експериментів на довший час не витримає.

Віденець.

З наукового життя.

Праці Комісії Шевченкознавства у Львові.

Дня 28-го червня мала своє чергове засідання утворена минулого року Комісія Шевченкознавства при „Наук. Тов. ім. Шевченка", якої головою є д-р В. Щурат. Комісія ця, аналоґічно до інших цього рода в нас і на чужині, має на меті вряди-годи видавати окремими випусками нові причинки до життєпису та творів поета. Тому, що над поодинокими питаннями з творчости Шевченка працює в нас постійно чимало дослідників, інформації з праць комісії можуть зорієнтувати авторів, які сюжети хто опрацьовує.

На згаданім засіданні голова секції здавав справу із праці Ів. Боршака „Шевченко у Франції", де автор подав у хронольоґічнім порядку звістки про статті та переклади Шевченка. Праця ця вийде як черговий випуск комісії.

Д-р Брик підготовляє працю „Шевченко та польські вигнанці" (Оренбург, Омськ, Новопетровськ), д-р Щурат про „Сон" і „Кавказ", московські переклади Шевченка та ґенезу московського видання Шевченка 1859, д-р Ф. Колесса про ритміку деяких поезій Шевченка та вплив народніх пісень.

Сумні перспективи державного шкільництва в Польщі.

Катастрофальні наслідки приросту населення. — Брак учителів. і шкільних кімнат. — Як на цьому виходять українські землі?

Недавно розліплено на мурах Львова афіші, які накликають батьків вписувати дітей уже перед феріями до державних народніх шкіл і грозять, що тих дітей, які не впишуться вже перед феріями, школи не приймуть по феріях, бо не буде місця в шкільних будинках. Щож таке станеться?

Від шкільного року 1929/30 приріст дітей у шкільному віці перших повоєнних років страшенне збільшується. Шкільні будинки, які поміщували воєнний слабий діточий приріст, сьогоднішнього нагального зросту не видержали би. Число дітей у шкільному віці буде в Польщі так сильно зростати, що самі найвищі офіціяльні шкільні чинники передбачують вже на 1939/40 шк. рік катастрофу.

В довоєнній добі була подібна історія в царській Росії, громадян якої легковажили, вважаючи їх за темну неосвічену, безграмотну голоту, що сторонить від школи. Тимчасом хто приглянувся наочно тамошнім відносинам ближче, той переконався, що вина за неграмотність спадала на тодішній уряд, а нарід, особливо на Україні, був такий жадний освіти, що давав учителеві хабаря за впис дитини до парохіяльної, земської чи міністерської школи. Тодішні російські вчителі навіть не вважали цього хабаря за щось нечесного, бож однаково не можна було прийняти більше учнів, ніж 60 на вчителя, а рішати, кого саме прийняти до школи, можна й по висоті хабаря. — В Польщі ще нема такого закону, щоб учителеві не вільно було прийняти до школи по більше дітей, як по 60 на вчительську особу, але такий стан викличе недостача шкільних кімнат і вчителів. І це не тільки у Львові, але в цілій Польщі. Коли в р. 1927/28 виносив приріст дітей у шкільному віці в Польщі 3,379.052, то в шк. році 1928/29 він виносив 3,638.525, в шк. році 1932/33 він буде 4,963.458, в 1935/6 вже 5,603.716, а в 1939/40 — 6,071.193. Так говорить офіціяльна статистика міністерства освіти*).

Але сам приріст дітей ще не був би ніяким лихом для початкової освіти. Від тогож вона є, щоб отворила свої двері для дитини. Та є ще й передбачені неперелазні перешкоди.

Теперішній шкільний закон про існування й удержання шкіл (з 17. II. 1922) нормує, що для одного вчителя має припасти менше як 60 дітей. — Для числа дітей від 61—100 треба вже двох учителів, для 101—150 трьох і дальше один учитель на кожних 50 учнів, а крім цього по одному управителеві й по одному вчителеві при 7-клясових школах. Відповідно до повище поданого приросту дітей та з уваги на потребу обнижки числа дітей на одного учителя в інтересі науки й виховання, подає названа вже статистика, що коли на 1925/6 рік було в Польщі 65.367 учительських етатів, яких число впало в 1926/7 на 64.278, то в р. 1927/28 вже зросло на 65.981, в р. 1928/29 мало бути 69.329—72.677, в р. 1932/3 мало би бути 82.723—99.259, в р. 1935/6 — 91.868—121.813, а в р. 1939/40 — 101.186—143.696. Коли учнів в р. 1927/28 було обчислено на 47.9 на вчителя, то вже в р. 1932/3 припадало би 60—50 учнів (очевидно, колиб зріст учителів та інших шкільних запотребувань зростав нормально й рівномірно), в р. 1935/6 припало би на одного вчителя 61—46 дітей, а в р. 1939/40 — 60—42.25 дітей. Що так побільшених етатів в Польщів не буде, це певне, бо тоді треба би хіба приймати до служби всіх не тільки польських, але навіть українських учительських кандидатів, а це не можливо і з огляду на напрямок національної політики польської влади і тому, що державний бюджет на це не дозволить.

Одначе приймім теоретично, що зріст учительських етатів справді можливий відповідно до зросту дітей і відповідно до примітивних вимог педагогіки. Тоді показується ще страшніша барикада, а саме недостача шкільних кімнат.

З огляду на те, що декуди відбувається т. зв. дворазова наука (себто в одній кімнаті рано й пополудні), то ці самі кімнати служать для більшої скількости дітей, ніж тих дітей припадає на одного вчителя. Незважаючи на те, що шкільних кімнат треба менше, ніж учителів, то всеж таки запотребування шкільних кімнат висить зморою над дальшою початковою освітою громадян Польщі. В р. 1925/26 було в Польщі (без Шлеська) 59.083 шкільних кімнат (у власних і винайнятих будинках), на 1928/29 вистарчало 55.868 кімнат; але на 1932/33 треба буде 73.388—88.034, на 1935/6 — 82.246—109.369, а на 1939/40 — 89.921—133.535.

Коли запотребування вчителів дасться ще до деякої міри управильнювати переносами вчителів, то шкільні салі остають на місці. Тому ев. зменшений приріст шкільних дітей в якійсь околиці нічого не поможе іншій стороні, бож дітей ніхто туди не перевезе.

З огляду на великанське запотребування шкільних кімнат важко подумати, щоби цю недостачу можна було при найкращих умовинах (яких не буде) заспокоїти впродовж коротшого часу ніж 20 років, бо — як говорить згадувана статистика — „в інших ділянках життя маємо не менше пильні завдання". З другого-ж боку важко брати для пляну будови шкільних будинків довший час ніж 20 років, бо приріст дітей зробив би цілий обрахунок не реальним. Крім цього деякі шкільні будинки не встоятьсяся до того часу, а наймлених будинків також не можна брати в рахубу, бо власник може ними інакше розпорядитися. Колиб ці всі умовини обчислити, то на рік 1928/29 треба було подбати про 22.647 нових шкільних кімнат, а на 1939/40 треба би добудувати 81.775—125.389 кімнат. словом кожного року впродовж 20 років треба би будувати по 4.089—6.270 кімнат, не вчисляючи конечних мешкань для управителів шкіл і для вчителів*).

Коли порівняємо дотеперішне шкільне будівництво, то вийде рахунок зовсім безвиглядний. Дотепер будовано в Польщі шкільних кімнат**):

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
місто	4	15	63	62	407	176	222	420	165	377
село	104	82	155	211	104	427	507	723	377	640
разом	108	97	218	273	511	603	729	1143	542	936

Не треба й згадувати, що будова потрібної скількости шкільних кімнат і мешкань коштувала би астрономічні суми. Приймаючи скромну будову школи (без гімнастичних саль, навіть без гардероби) а кубатурою 600 м³, а кошти 1 м³ на 50 зол. та мешкальних кімнат з 2 до 3 кімнат і кухні (з поверхнею 60—70 м²) враз з господарськими будинками (згідно з проектом міністерства освіти) на поверхню 320 м², а кошти 1 м², на 62.50, то в р. 1928/9 треба було 1.,101,910.000 зол., а то 752,250.000 зол. на

*) Міністерство В. Р. і О. П. Marjan Falski „Potrzeby szkolnictwa powszechnego w okresie wzmożonego przyrostu dzieci". Warszawa, 1929, великого формату XXXII + 87 + додаткові табелі.

*) На підставі декрету Президента Р. П. з 11. III. 1931, Дн. Зак до ч. 29, поз. 197.

**) Marjan Falski „Potrzeby szkolnictwa powszechnego..."

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. ЛИПНЯ 1931.

ГАНС КІНЛЕ.

Чи безконечність?[1]

Умовна відповідь. — Можливе і очевидне. — Труднощі рішення. — Абсорпція. — Соняшна система. — Клясична астрономія.

Schwatzet mir nicht so viel von Nebelflecken und Sonnen! Ist die Natur nur gross, weil sie zu zählen euch gibt? Euer Gegenstand ist der erhabenste freilich im Raume; Aber, Freunde, im Raum wohnt das Erhabene nicht.

Schiller — Goethe.

Чи „світ" як цілість часу та простору, є безконечний чи ні, це питання, на яке астрономія може дати покищо лиш умовну відповідь Воно належить до царини тих останніх питань, на яких людині якнайбільше залежить, тоді, як обережний муж науки радше мовчить. Одначе ті питання не цілком виходять поза межі науки і не конечно треба полишити їх спекуляції; хоча ми навіть нині ще далекі від того, щоби вважати виключне природниче пізнання вистарчаючим для їх розвязки. Цю зарозумілість мала лише та доба, що викувала кличі „сила та матерія" і мала наївну віру, що вислови „вічний" і „безконечний" є розвязкою всесвітніх загадок[2]).

Ми найшли у просторі, що є доступний нашій обсерваційї деякі закони та вжили їх, щоби представити заобсервоване. Є повна підстава спитати, чи ті закони допускають поширення їх на простір розтягнений безконечно, або що станеться, коли ми поширимо час у безконечність. У засаді можливе, що наші обсерваційї доведуть нас до цілком означених тверджень, що виключають одні можливости, а інші допускають. Одначе також очевидне і те, що ми завсіди дійдемо до межі, де місце людини, що дійшла до знання через пізнання, займе людина, що вірить наслідком „обявлення". Як звізда розвивається із поданих початкових умов? — це питання, яке може поставити природник та на яке може шукати відповіди. Як повстав світ? — це лежить поза межами досвіду та спекуляції кожної науки, і це все може бути лиш предметом міту.

При спробі поширення законів природи на безконечність виступили труднощі в трьох напрямах.

1. Якщо ціла маса, що находиться у всесвіті, є безконечно велика, а її густота є пересічно скінчена, то ґравітаційний закон Нютона, прикладений до безконечно поширеного всесвіту, мав би цей наслідок, що притягання стало би в кожній точці простору безконечно велике, та що виступалиб безконечно великі скорости звізд.

2. Якщо число світячих небесних тіл, що находяться у безконечному просторі, є безконечно велике, при пересічно скінченій густоті, то тоді ціле небо мусіло би позірно світити з рівномірною безконечно великою ясністю.

3. Згідно із другим основним законом теорії тепла постепенна деґрадація енергії — а саме, що ентропія прямує до максімум—мусіла би, якщо час у напрямі минувшини є безконечний, вже давно спричинити „тепляну смерть" цілого світа.

Лишім покищо на боці розгляд третьої проблєми, що завдячує своє повстання в дійсности лиш фальшивому узагальненню статистичного закону, та що у цій формі належить до питань, які є взагалі недоступні для природничого пізнання. З двома першими вимогами можемо дати собі раду в ріжний спосіб. Тому, що в обох випадках труднощі повстали через те, що натуга обсервованого ділання (притягання себто світло) меншає доклально з квадратом віддалення, то вистане додати до основного закону якийсь абсорбційний чинник, який спричинює сильніше зменшення враз із віддаленням. При світлі, цей вихід насувається на думку відразу; абсорбція видається зрозуміла і навіть на основі деяких обсерваційї не неімовірна. Одначе в нас нема найменших даних на те, що притягаюче ділання одної маси на другу може зменшитися через абсорбцію в якімсь середовиші, що між ними находиться. Поправка Нютонового ґравітаційного закону через додатковий абсорбційний чинник є абсолютно гіпотетична.

Якщо ми хочемо обстоювати точну важність закону ґравітації та закону розпросторення світла, тоді можемо усунути труднощі тим способом, що підпорядкуємо безконечні маси в безконечному світі в особливий спосіб. При спробі цього упорядкування можемо опертися на наших відомостях про творення систем. Ми знаємо, що наша соняшна система складається разом з іншими сонцями та системами планет на систему молочної дороги, а в великих спіральних мряковинах пізнали ми системи споріднені з системою молочної дороги. Якщо злучимо системи молочних доріг в нові системи, а ті знову в системи вищого рода і підемо так далі, то дійдемо до заповнення безконечного простору безконечною масою, а проте повищі труднощі не виринуть, коли тільки будемо придержуватися при будові систем що раз вищих родів певних правил. Відступи поміж поодинокими підсистемами мусять бути більші, як деяка многократь їх величини, визначена скількістю систем, що складаються на вищу систему.

На ґрунті клясичної астрономії не насуваються, як бачимо, ніякі сумніви проти гіпотези безконечно великого світа. Навпаки: у тих поглядах, до яких нас довів розслід позамолочних систем у роді мряковини Андромеди та великих мряковинних гнізд, можемо навіть може бачити деякі вказівки на те, що конструкції, до яких довела нас гіпотеза безконечно великого світа, щоби оминути повищих труднощів, не далеко відбігають від правди. Взаїмні відступи поодиноких систем, що разом з нашою молочною системою творять надмолочну систему, в величині міліона літ світла, а промір самих систем величини пятьдесять тисяч літ світла. Одначе це є саме менше-більше відношення, яких мусимо домагатися як долішньої границі, щоби притягання і цілковита ясність не були безконечно великі.

З німецької мови переклав

Д-р Вол. Левицький

(Докінчення буде).

—o—

[1]) Це переклад останнього уступу книжки директора астрономічної обсерваторії в Ґетінґен п. з. H. Kienle: Unendlichkeit? (Müller und Kiepenheuer Verlag. Postdam 1929.) — (Перекл.).

[2]) Автор має на думці 70. роки XIX. ст., часи матеріялістичного світогляду, коли безкритично панувала книжка Бїхнера „Kraft und Stoff" — (Перекл.)

шкільні кімнати і 349,660.000 зол. на мешкання; в р. 1939/40 вже треба би 2.,951,860.000—4.,880.800.000 зол.!!

Не треба додавати, що нормальний природний зріст народнього шкільництва викликав би потребу збільшити число шкіл, які дають патенти на вчителів, число середніх і фахових шкіл, число високих шкіл, стан учительських етатів по тих всіх заведеннях, загальне шкільне будівництво, а те все при нинішньому способі державного бюджетування є річю виключеною. Не зробить цього держава, не зроблять цього й задовжені громадські чи повітові установи серед загального зубожіння.

Як на цьому прирості і потребах вийдуть землі заселені українцями, — можна собі згори уявити. Вже сьогодні, коли ще маємо тут школу, то вона нижчого організаційного типу, ніж у західній Галичині, не говорячи вже про Шлеськ.

Число вчительських етатів може зменшитися на заході, але важко покрити у зріст організації шкільництва на сході, коли й сьогодні стан найвище організованих (7-клясових) народніх шкіл у найбільшій львівській шкільний окрузі виносить 390, а в меншій краківській — 524. Зате львівська шкільна округа перевищує всі інші одноклясівками, яких було 1.890.

Такіто невеселі перспективи державного народнього шкільництва, цієї підстави всякої дальшої освіти. Можемо згори знати, що в корінно польських землях буде кому зайнятися — коли не відсуненням то злагідненням погрожуючої небезпеки. Подбає про це з певністю наяіть сама держава. Але якщо держава чи громадські польські чинники схотять злагіднювати надходячу небезпеку безграмотности на землях заселених українцями, то може статися далеко не в нашу користь.

Лев Ясінчук.

З волинських гараздів.

Православний єпископ Симон у Володимирі. — Віче бебістів у магістраті. — Одні скачуть, другі плачуть.

У Володимирі доживає свого віку горстка бувших російських урядовців, офіцерів і баюшок. Ця горстка уважала за відповідне запросити сюди свого однодумця, єпископа Симона. І дійсно 24. травня ц. р. приїхав сюди з Кремянця православний єпископ Симон, відомий україножер. Браму перед церквою прибрали — як годиться на таке велике свято — червоно-білими прапорцями, а на горі дали напис чомусь ще кирилицею, що зовсім не гармонізувала з удекоруванням брами... Еп. Симон відправив у місцевій соборній церкві коротке богослуження, а відтак виголосив „реч". Ціла його промова була однією лайкою на українського єпископа д-ра М. Чарнецького і наріканням, що він важиться візитувати греко-кат. церкви на Волині. Акцію єпископа д-ра М. Чарнецького назвав еп. Симон обманом. Дальше висмівав усіх тих, котрі називають папу непомильним, намагаючися доказати, що всі люди грішні, не виключаючи й папи. На богослуженні і проповіди були присутні також представники цивільної і військової влади, які того всього слухали спокійно, а відтак були разом з еп. Симоном на спільному принятті. Нас це не дивує, але мусить нас дивувати, що знайшлися й між українцями такі, які казали витати еп. Симона в народній ноші. Якжеж прикро вражало, коли бачилося кількох хлопців у вишиваних сорочках і синіх шараварах!.. Чи не можна було ощадити собі такої сумнівної приємности? На будуче хіба ніхто з українців більше такої помилки не зробить!

Дня 14. червня ц. р. приїхав сюди з Луцька бувший дяк у Володимирі, а тепер посол ББ М. Тележинський. Він мав приготовити віче для свого протектора Певного. Очевидно, магістрат радо відступив салю, а згаданий бувший дяк постягав туди своїх „однодумців", які тільки недавно дістали польське громадянство, з батюшкою М. Шерошьким на чолі, витав на стації свого пана Певного і завів його до магістрату. Там Певний балакав до своїх однодумців, а батюшка М. Шерошький підсував одного з церковного причоту, щоби до тої церкви, де так завзято молиться згаданий батюшка, приділити „немножко" десятин землі... Так собі вони побалакали, а кількох цікавих, що зовсім припадково зайшли й послухали того „віча", ще раз наглядно переконалися, що варта таке „віче" і ціла робота панів Певних. Але „Українська Нива" виписує про ще віче — як звичайно — видумані події. Ніби то громадянство витало, тішилося і т. д. Все те було зовсім інакше. Тут у цьому нікого не треба переконувати, бо ціну рептильки „Українська Нива" кожний знає.

Дня 23. червня п. р. місцеві польські товариства справляли святоіванську ніч. Бавилися і скакали. Огнева сторожа перемінилася в музикантів і грала... Потім стали пускати ракети просто на передмістя Заріче. Якщо ракета впала на дах критий бляхою, то скотилася, а хтось з домашніх зараз її гасив. Одначе одна ракета впала на оборіг господаря Назара Ткача, з чого зайнялося його ціле господарство, а також погорів зовсім його сусід. Шкода велика. Бідака Назар пять літ будував і нараз лишився під голим небом... З розпуки хотів кинутися в огонь, але його не пустили. Тепер погорільці сидять на згарищах і плачуть... А тимчасом тут навіть „Просвіта" не сміє істнувати. Вже два роки як запечатано у Володимирі Т-во „Просвіта" і всі її філії в повіті. Староство казало запечатати, воєвідство затвердило рішення староства, а міністерство, куди внесено відклик, досі нічого не відповідає.

Правовірний.

СТРАЙК ТРАМВАЄВИКІВ НА ШЛЕСЬКУ

27. червня трамваєвики в Катовицях проголосили загальний страйк шлеських трамваїв. На деяких лініях трамваї курсують, напр. Лагеники, Кор. Гута.

Ширіть наш часопис!

Чисті сирівці
чисте мило
ідеально
чисте біпля

МИЛО
ОЛЕНЬ
SCHICHT

До тих, що їдуть чи живуть на селах.

(Пригадка на часі.)

Під цим заголовком принесла „Жіноча Доля" ч. 25. таку статтю на дуже актуальну тему:

Зароїлися наші села новими міськими гістьми: хто з міста виїхав шукати відпочинку на село, хто повернувся зі шкіл, а хто, діставши відпустку від праці в місті, залетів на часок до рідного гнізда. З того повороту чи гостини інтеліґенції на селі повинна бути селу користь. Міським гостям треба безумовно звернути свою увагу на читальню, на жіноцтво; придивитися життю села, його потребам — і скільки можна порадити, помогти.

Звичайно наші пані жадають, щоби на ту ціль подати їм готові відчити, спеціяльно для того написані. Цих готових відчитів взагалі є дуже мало. Бо хоч і буває, що в якому рухливому кружку чи філії „С. У." хтось зладить собі його, то, на жаль, не вважає своїм обовязком прислати відпис ані до Головного Виділу „С. У.", ані до редакції „Ж. Д.", де би його передрукували на машинці й висилали би всім, хто потребує.

Але ж цьому лихові, як кажуть, дуже легко зарадити. Впевняємо шановних пань, що до такої спільної балачки в жіночому кружку вистане взяти хоч би й наші річники „Ж. Д." та жіночі альманахи-календарі з рр. 1927-8-9-30-31, а також наші брошурки, якими можемо служити, — а знайдете там сотні тем до відчитів. Вистане спровадити собі видання Протиалькогольного Товариства „Відродження", Гігієнічного Товариства; вистане взяти книжки, видані „Сільським Господарем", в-вом „Самоосвіта", „Кооперативним Часописом", вистане взяти видання Т-ва „Просвіта" — а маєте теми до говорення не лише на всі вакації, а на цілі роки.

Якщо не стає вам часу, щоби на підставі цього всього поробити собі короткі чи ширші змісти, які знаменито заступлять вам спеціяльно писані відчити, то можете просто яку статтю, книжку чи який розділ з неї прочитати й перевести балачку, обмін думок на зачеплену тему. Жива балачка, вміло покермо-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. ЛИПНЯ 1931.

МАРІЯН КОЗАК.

З життя та діяльности Вячеслава Липинського.

III.

Головні моменти довоєнної потітично-громадської діяльности. — Реасиміляція української шляхти польської культури. — Краєва ідея. — Оборона ідей.

В. Липинський вродився шляхтичем і шляхтичем вмер. Не підлизуючись юрбі — від ранньої молодости кликав українську шляхту польської культури до єдности з народом України, до співпраці з українською інтеліґенцією, яка з нього вийшла.

Ціле своє життя з найбільшою рішучістю він поборював залежність свого шляхотського стану від варшавської метрополії, яка його зводила до ролі плянтаторів-кольоністів. Вважаючи, що українська шляхта тільки як стан, як група звязана спільною кровю, традицією, вихованням і працею — має для України дійсну вартість — В. Липинський працю всього свого життя присвятив її відродженню та зорганізуванню. Не зраженний тупістю „панів" пояснював він членам шляхотського стану на Україні, що примітивної, варварської стихії українського простолюддя ніяким способом не власться зачаровувати при помочі метрополії. Українського „варвара" можна перемінити в громадянина, в члена організованої нації, в чесну і розумну істоту тільки тяжкою працею для рідної землі та й всіх громадян.

Рівночасно В. Липинський доказував своїми історичними творами, що правобережна шляхта у величезній своїй більшості — українського роду, що з Україною вона звязана рядом поколінь, що ані українського народу від неї, ані її від нього відділити не можна.

Два шляхи бачив В. Липинський перед правобережною шляхтою: шлях негації потреб України в імя метрополії і потреб українського народу в імя „вищих культур", і шлях праці для добра рідного краю, для придбання йому кращої будучности, немисляної без всебічного розвитку українського народу.

За приклад до наслідування ставив Липинський спольщеній шляхті шляхту Фінляндії, яка вважаючи себе частинно їзза шведської культури шведами, частинно фінами—свідома своїх громадянських обовязків солідарно працювала для добра Фінляндії та її всіх мешканців—фінляндської нації. Не проповідуючи культурно-народностевої українізації — В. Липинський з великим запалом ширив думку територіяльного патріотизму.

Коли шляхта на Україні — доказував Липинський — вважаючи себе заступницею Варшави, не почувається до ніяких обовязків супроти землі на якій живе та її народу, серед якого живе — то українська інтеліґенція поведе проти неї боротьбу як проти чужинців-ворогів. У цій внутрішній боротьбі ніхто не переможе: українська нац. інтеліґенція за слаба своєю культурою, досвідом і матеріяльними засобами, українська шляхта за слаба своїм числом і внутрішньою силою. З цієї шарпанини може скористати тільки іззовні хтось третій. Тільки сполучення досвіду та культури старих панів з примітивною стихією української народньої інтеліґенції може забезпечити спокій і дати краєві змогу розвитку.

Коли польська шовіністична преса почала кричати, що не можна присвячувати своїх сил тільки одній провінції, бо „Польска —то велька жеч", покійний відповів: „Що Польща — це велика річ, про це ми добре знаємо! Алеж такою самою є й Україна — бо великою є кожна ідея, яка має метою духове визволення народу".

У цілій передвоєннній діяльности В. Л., у всіх його творах і статтях відчувається побоювання, що незабаром пройде над Україною якась велика буря, яка може видерти українську шляхту з корінням з рідної землі. Тому всією душею В. Л. проповідував: вростайте в землю, беріться за громадську працю, здобувайте моральний авторитет серед українського народу службою рідному краєві, щоб колись український нарід не повторив з гірким смутком слів поета „варшавське сміття, грязь Москви, раби, підніжки ваші пани!".

Але на жаль, величезна більшість тодішньої української шляхти нагадувала коней шляхотної крови, що простоявши довгий час без руху — нездібні до більшого зусилля і знеровлені бездільністю, стали непридатні до систематичної праці. Під натиском польських шовіністичних кол частина однодумців покійного присіла, двотижневик, „Шпеґльонд Краєови" припинився на 12-ім числі, „Шляхту на Україні" невідома рука почала скуповувати і нищити; завдяки якимсь темним заходам цієї книжки, виданої в Кракові, не вільно було перевозити до Росії. Але Покійний не подався і з гуртком найближчих і найвірніших друзів з ще більшим завзяттям працював над здійсненням своєї ідеї.

(Продовження буде.)

вана, приносить звичайно ще більше користи, ніж вичитаний реферат.

Своєю працею зробите користь не тільки тим, кому послужите, але й собі — матимете задоволення, що живете життям не бездушної ляльки, а свідомої доньки свого народу і служите томуж народові.

Тож взиваємо всіх, хто почувається донькою чи сином українського народу — не переходіть, як чужі, через наше село, а зверніть свою увагу на його потреби.

Зокрема звертаємось до тих, що цілими гуртами зїздяться до купелевих місцевостей на нашій Лемківщині, як от Криниця й інші. Таж то все на нашій рідній землі — а чи хто оглянеться там кругом себе, як приїде? Зробіть прогульку ось хочби до такої Лабової, зайдіть до наших патріотів-священиків; підіть до читальні, загляньте до кооперативи, відвідайте лемків у їхніх хатках, поговоріть з ними, а побачите, як дуже треба їм нашої підтримки, нашого доброго слова.

Тож, шановні громадяни і громадянки, їдьте на села, відпочивайте, черпайте здоровля — але лишіть також якийсь добрий спомин з вашого побуту тим, серед котрих перебуваєте!

О. Кисілевська.

ПРАКТИЧНИЙ ЛІТНИК
„БУЗЬКО“.
звосмотрюється в ЧАИ марки
2294 4—8

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Україна—Погонь І Б 3:2 (2:1).

До цих змагань виступила Україна в сильно зміненому складі. Грала вона не тільки без Петрова, на якого провід секції копаного мяча мусітиме мабуть остаточно махнути рукою, але й без Підлисецького та Борсука, а до того й з резервовим воротарем Бутлем. На місці Підлисецького грав цим разом Терлецький, місце Борсука заняв молоденький Шиналь. Крім того в першій половині грав Грещук замість на обороні в нападі, при чому його місце заняв був Сич. Кобзяр опинився на важній і відповідальній позиції середущого помічника. Хоча можна мати деякі застереження супроти таких експериментальних потягнень у складі й уставці дружини, хоча одно й друге могло нам не подобатися, то проте рішаючим у цій справі є вислід, а він випав корисно для України. І якнебудь перемога України над Погонею І Б має тільки моральне значіння (бо пункти з резервами ліґових дружин у табелі мистецтв не числяться), то проте слід цю перемогу піднести особливо високо. Не тільки тому, що по чотирьох з черги програних це перша перемога, але передовсім тому, що українська одинацятка зуміла зараз по нещасливій програній з неділі зломити без сумніву найсильнішу дружину у львівській А-клясі, яка досі не мала ні одних програних змагань. Таким чином Україна — це перша дружина, що в цьому сезоні змогла побити Погонь І Б.! Може цей успіх започаткує цілу серію дальших, чого ми всі нашій дружині горячо бажаємо.

Щодо самого ходу змагань, то Україна забралася з місця енергійно до праці, вислідом чого був голь, стрілений Грещуком уже в 14. мін. (лівою ногою). Стан цей підвищив Кобзяр до 2:0 гарним стрілом у 24. мін. Після того натискала дещо Погонь, яка й видусила одного голя в 33. мін. Обопільні атаки не змінили до павзи вже нічого.

По павзі прийшла до голосу знову Україна, але в 8. мін. стрілила Погонь несподівано після наріжника другого голя. Після того напад України віддав більшу скількість стрілів, „одначе або просто в руки воротареві Погоні Собоціньскому, або поза ворота. Нарешті в 30. мін. стрілив Лисик після наріжняка третього голя для України і тим устійнив вислід дня. Пізніші атаки з обох сторін не приносять уже ніяких змін, хоч і Погонь і Україна мали ще шанси піднести вислід.

Суддя п. Грабовський. Видців понад 2.000.

Львів. Гасмонея—Лехія І. Б 2:2 (2:2).
Перемишль. Польонія—Ресовія 5:0 (4:0).

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Чорні—Варшавянка 1:0 (1:0).

Нарешті виграва Чорних і то заслужена, які пересунулися з останнього на передостанне місце в табелі. Одинокого голя стрілив Рейман. Суддя п. Гуліч.

Товариські змагання.

Лодзь. Вісла—Гакоах 5:0 (2:0).
Варшава. Польонія—Макабі 8:0 (4:0)

Голинський на Шлеську.

Катовиці, 25. червня 1931.

I.

Центр тяжкого промислу Польщі, столиця голови „катол. акції“ біск. Адамського, місто рекордів, — згадаймо хочби одинокий хмародер у Польщі, якого кістяк із заліза виріс уже на 14 поверхів, — найчастіше перший етап усіх заграничних імпрез, артистичних і спортовних, — Катовиці, давно вже ждали Голинського.

Здивуєтесь. Невжеж такий він популярний і там, де ще навіть через радіо не лунав його голос? Ні, ми любимо правду. Ждала його тутешня українська кольонія.

Катовиці, більш як інші міста Польщі, притягали українців. Мистецька, як теж торговельна наша експанія йшла в першу чергу сюди, де, здавалось, у людей більше гроша, ніж у Познані або Варшаві.

Із самого зарання тутешньої опери прийшли сюди наші хористи, прийшли згодом і співаки-артисти (Маслюк-Мартіні, Пароконяківна-Любич до театру, Бандрівська з концертом). Заглядав і Котко зі своїм знаменитим хором.

За ними наспів і наш Меркур чи пак св. Юрій. Не повелось Центросоюзові, то зате шастить увесь час маслосоюзникам і „Гуцульському Мистецтву“. Перші роблять добрі обороти, друге крім того влаштовує ще й гарні виставки, в зимі в порозумінні з шлеськими пластиками і нещодавно на „Тарґах Катовицьких“, де теж і Хамула був зі своїми глиняньскими килимами.

Тепер зрозумієте, чому „земляцтво“ ждало свого премієра-тенора і дивувалось, що він Шлеськ оминає.

Та ось і приїхав. Хоча тільки як „знаменитий тенор заграничних опер — Зєднені Держави, Москва“. Але годі. Чиж інші наші артисти теж не мусять пробиватись у своїй мистецькій карієрі, затираючи метрику артистичним псевдонімом? Навіть „Гуцульське Мистецтво“ перехрещено тут на „Штуку Гуцульську“... Не маніфестуватись, а заробляти— сумна необхідність і — коли хочете — „здорова засада“. Зрештою, як зачуваємо, Голинський протестував проти поминення Харкова, але афішів уже не змінили.

II.

М. Голинський виступив у Катовицях двічи: 15-го в опері „Жидівка“, креуючи ролю Елеазара і 19-го в ролі жаляра Каравадосі в „Тосці“.

Невибаглива з музичного погляду тутешня публика — як висловлюються часто театральні рецензенти на сторінках шлеської преси, — не спішилась послухати рідкого гостя, так як не спішилась нещодавно і на гостинні виступи Ади Сарі. Невелика кількість визнавців репертуару серіознішого, як той безнадійно-оперетковий, що переважає в цьогорічному сезоні „од каптандам беневолєнціям“ вулиці, — нечисленні любителі опери, яка, не зважаючи на малу популярність, усеж таки насиду втримується на Шлеську ради престіжу польського театру на кресах, субвенціонованого й так малошо не ґльоґальними сумами містом та воєвідством, до того ще ґрупка українців і артистів театру — ось авдиторія першого вечора Голинського.

Хоч не було ніякої реклями (коли не рахувати оповісток) перед цим першим, як теж після цього першого виступу знаменитого Елеазара (бо навіть чомусь рецензії з „Жидівки“ у пресі не появились), то найуспішнішою реклямою був могутній голос Голинського, якого славу рознесла авдиторія. І на „Тосці“ театр був майже вщерть повний, чого вже давно не бувало.

Голинський, який взяв слухачів приступом уже від першої арії, довів своїм співом потім до голосних і бурливих оваций, які дійшли до великої сили особливо в пробоєвій арії „Рахельо“ в „Жидівці“ і в пописовій арії в 3-ому акті „Тоски“. Останню мусів артист повторити.

Музична критика відгукнулась аж після „Тоски“. „Співочою „бомбою“ є пан М. Голинський, тенор загр. сцен — пише проф. Стоінський, музичний рецензент „Польонії“.— Виступив на нашій сцені двічи. Чув я його тільки в „Тосці“. Чарує шляхотним металем, субтельно стилізує фрази, особливо ліричні; вдаються йому теж драматичні і пристрасні акценти, словом: співак великої сцени, не зважаючи на недотягнення у грі. Наша публика приймала його з ентузіязмом.

Українська кольонія віддячилась Голинському кошем квітів і з приємністю приняла до відома, що в зимі матиме нагоду ще тричі почути його на сцені катовицького театру.

Silesianus.

ОСТАННІ ВІСТИ

МУСОЛІНІ ЗАПРОСИВ БРІНІНҐА ТА КУРЦІЮСА.

Бюро Вольфа повідомляє, що Мусоліні запросив до Риму Брінінґа та Курціюса. Гостина ця мала відбутися небаром. Оба німецькі державні мужі запрошення прийняли та висловили подяку. Бюро Конті довідується з міродатних джерел, що ця гостина має вможливити приязні розмови між держ. мужами обох країн. Розмовам тим приписують велике значіння, тому що Італія була дуже прихильна для Німеччини, що виявилося й у цьому, що Італія прийняла Гуверове предложення.

ВИБОРИ В ЕСПАНІЇ.

Міністр вн. справ сказав, що у виборах до кортезів, які відбулися 28. червня, респ.-соціялістична коаліція вийшла побідно в усій Еспанії, головно-ж у Мадриді. В Мадриді вибрали м. ін. 8 міністрів. В Орензе вибрали двох бувш. міністрів із часів диктатури. В Овіедо здобув мандат Аяля, еспанський амбасадор у Льондоні. Комуністи потерпіли всюди невдачу. Підчас виборів приходило до інцидентів; було 11 убитих.

Проголошення катальонської республики?

У всій Катальонії партія Масії здобула у виборах до кортезів 42 мандати на загальне число 53. В усій провінції велика радість. Кружляють чутки, що може проголосять катальонську республику. Бояться, щоби не прийшло до заворушень. У Картагені вибрали двох радикалів. У Валенсії здобув мандат міністр Леру.

ПОЛІЦІЯ В БЕРЛІНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

На збори студентів-гітлерівців в берлінському університеті вдерлися комунізуючі студенти. Прийшло до кровавої сутички. Ректор візвав поліцію. Поліцію привитали оба студ. табори ворожими окликами та піснями. Студенти здемолювали пульпіти й приготовлялися до наступу. Ректор казав замкнути університет на весь день. Поліція виперла маніфестантів на вулицю. Перед університетом студенти пробували ще маніфестувати й поліція мусіла знову інтервеніювати.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, Коперника 16. II. пов.**

— **Управа Діточої Оселі в Підлютім** повідомляє: Збірка учасників(ць) Оселі дня 2. липня ц. р.: а) львівських і тих, що переїздитимуть через Львів, в год. 6. рано у вестибулю головного двірця; б) стрийських і тих, що переїздитимуть через Стрий, в год. 8.50 рано на залізничому двірці при поїзді, що приїздить зі Львова; в) станиславівських і тих, що переїздитимуть через Станиславів, на залізничому двірці в год. 10. рано; г) всіх інших у Брошневі при колійці в год. 11.30 рано. — З Брошнева відїзд до Підлютого лісовою колійкою в год. 12. вполудне. Приїзд до Підлютого біля год. 16. — **о. А. Бучацький,** опікун Оселі.

— **Після смерти Вячеслава Липинського.** З приводу смерти члена Українського Наук. Інституту в Берліні Вячеслава Липинського, відбудеться 1. липня 1931 р. в салі цього Інституту жалібне засідання, на якім проф. Д. Дорошенко виголосить реферат „Вячеслав Липинський і його творчість“.

— **Італійська преса про нас.** „Ілюстраціоне дель Пополо“ містить переклад „Козаків“ Ол. Стороженка. — „Ґазета дель Пополо“ з Турину містить рецензію на журнал „Україна“, який видає п-і Лелада Ліповецька. „Ля Штампа“ містить статтю про концерт українських пісень в Турині. — „Оссерваторе Романо“ з 4. червня вмістило статтю про боротьбу з більшовизмом на Рад. Україні.

— **Через лихе свідоцтво.** Леслав Урбанський учень 7. кляси одної із львівських ґімназій дістав лихе свідоцтво і так злякався ґніву й докорів родичів з вул. св. Софії ч. 6., що втік зі Львова і пропав без сліду. За ним шукають родичі і поліція, але безуспішно.

— **Самовбивство банковця.** У Львові при вул. Красінського 25. застрілився 33-літн. д-р Ст. Піскож, службовик Польського Банку. Кажуть, що причиною самогубства був нервовий розстрій.

— **Жертва купелі.** У Скнилові підчас купелі потонув 25-літній електромонтер зі Львова Мих. Полюха.

— **Напад на універ. професора.** До Тишяни біля Дуклі (пов. Коросно) прийшов, як турист, професор львівського університету Йос. Світковський. Він заночував у туристичнім схороннщі в т. зв. Пушї св. Івана. В ночі напало на професора 5 бандитів і забрали йому 80 зол. та кольцу з біллям.

— **Недуга посла Я. Олесницького.** У новинці під цим наголовком в 142. числі „Діла" закралася дуже прикра друкарська помилка. Має бути надруковане, що тяжко хорий посол Я. Олесницький не зможе впродовж яких двох місяців підніматись ніяких інтересів.

— **За дезерцію.** У варшавським військовім суді засудили каноніра 1. полку артилерії Миколу Максимовича на 5 літ вязниці за те, що він двічі дезертирував з війська і втік до Праги. Чеська влада арештувала його і віддала польській владі.

— **Зі страху перед аліментами.** Різник Ткачик з Катовиць любив Марту Тиху і любов не залишилася без наслідків. Різник Ткачик не хотів платити аліментів, тому взяв ніж, яким різав свині, покраяв свою дитину на 4 части і закопав трупа на полі. Але Марта Тиха про те не знала, а коли довідалася, що вчинив батько з дитиною, попала в розпуку, материнське серце запрагнуло помсти за смерть немовляти і ця жінка сама повідомила про все поліцію. Різника арештували і засудили на 5 літ вязниці.

— **Втопилося 7 дівчат.** В Отаві затонув на ріці підчас бурі човен, яким дівчата їхали в ліс збирати ягоди. Сім молодих дівчат пішло на дно, а інші урятувалися.

— **Знов убили чекіста.** Радянська преса пише, що в Москві коло самого будинку ДПУ на Лубянці невідомі контрреволюціонери застрілили чекіста Мессінга у хвилині, коли він виходив на вулицю. Вбивники зникли без сліду.

— **Новий університет безбожників.** „За Свободу" подає, що в Тамбові більшовики відкрили новий антирелігійний університет, у якому виховується 200 агітаторів безбожників.

— **Стан безробіття в Німеччині.** Статистика виказує, що цього тижня в Німеччині є 4 мілїони безробітних, а в місяці травні було чотири мілїони і 53 тисячі. Безробіття упадає дуже повільно.

— **Збори російських монархістів.** В Парижі відбулися річні збори представників російських монархістичних організацій. Збори мали за ціль утворити одноцільний антибільшовицький фронт. Першу промову виголосив відомий монархіст Марков, потім говорили Крупенський, Грахтерев та інші. В резолюції постановлено підтримувати акцію великого князя Кирила, претендента на російський престол.

— **Жиди в Ню Йорку і Шікаго.** Статистика виказує, що в Шікаго живе тепер 302.000 жидів, а в Ню Йорку понад 2 мілїони, себто 30 проц. усього населення цього міста.

— **Атлянтида вирвана з моря?** Коло побереж Атлянтику вирнули з океану два нові острови. Уряд Бразилії вислав на ці острови окрему наукову експедицію, яка завісила там бразилійські прапори. Ці острови піднялись понад поверхню моря через земаетрус. Деякі учені твердять, що ці острови це частина Атлянтиди, яку перед тисячами літ залили води Океану.

— **Циганська війна.** В еспанській провінції Аляві, де є дуже багато циганів, підчас одного циганського свята прийшло до великої битви між двома циганськими племенами, які від віків себе ненавидять. Підчас бійки згинуло кількадесять осіб, а ще більше було ранених.

— **Трагічна смерть міністра.** Бельгійський міністр освіти Вотіе, їдучи автомобілем, наїхав у шаленім розгоні на другий автомобіль, наслідком чого була катастрофа. Міністр упав на каміння і зовсім розторощив собі череп та помер.

— **Бібліотека Миколи II.** В 1917 р. бібліотека останнього царя Росії перейшла на власність держави. В ній було 1700 книжок. В 1930 р. Вашингтонська державна бібліотека закупила частину тих книжок і їх можна читати в цій бібліотеці у Вашингтоні.

— **Виклад Струве.** Відомий російський політичний діяч П. Б. Струве приїхав до Варшави і виголосив там виклад про теперішню економічну кризу в Европі і про більшовицьку господарку з окрема. На його думку більшовицька пятирічка це підприємство чисто політичне, продиктоване політичними мотивами і вона скінчиться невдачею. Далі Струве доказував, що майбутня національна Росія не матиме імперіялістичних тенденцій і буде жити з Польщею в дружніх відносинах.

— **Дипльомовий іспит абітурієнток** III. держ. учит. жін. семинарії у Львові відбувся в днях 8.—13. червня 1931 р. під проводом візитатора С. Бідинкевича. Іспит зложили: Андрійчук Ірина, Берилська Софія, Білик Марія, Божек Іванна, Бродович Осипа, Цап Ольга, Хитра Софія, Чудо Ярослава, Чура Ірина, Дідик Романа, Добровольська Марія, Дудрик Анна, Федчина Михайлина, Гапій Дарія, Гаврилюк Марія, Гнатюк Гілярія, Гнидюк Олена, Качараба Стефанія, Кіник Емілія, Кондзюк Софія, Корпало Софія, Курієць Стефанія, Левчицька Ольга, Лотиш Ольга, Лозинська Анастазія, Лущик Анастазія, Лисько Любов Максимович Наталія Мокрицька Ірина, Монджейовська Антонина, Неспяк Ярослава, Новосельська Евстахія, Півторак Ангелина, Породко Ольга, Робачевська Іванна, Рожанська Ірина, Сімків Катерина, Содомора Ольга, Сталник Ірина, Сташинська Стефанія, Шебец Марія, Тершаковець Ольга, Вихор Анна, Зарума Евгенія. — 5 канд. репробовано на один рік, а 2 канд. відступили від іспиту.

— **Дипльомовий іспит абітурієнток** приватної учит. жін. семинарії УПТ. ім. Т. Шевченка у Львові відбувся у III. держ. учит. жін. семинарії у Львові в днях 15.—20 червня 1931 р. під проводом дир. муж. учит. семинарії в Станиславові В. Драбіка. Іспит зложили: Бордун Марія, Чернецька Евгенія, Давідовська Марія, Габа Анна, Горбач Стефанія, Яцишин Софія, Косар Зеновія, Курпіта Софія, Мазур Катерина, Мудра Анна, Овад Станислава, Паук Олена, Стасів Розалія, Тютько Ірина.

— **Особисті вісти.** Дня 26. червня ц. р. відбувся в Празі, у парохіяльній церкві на Виноградах, шлюб ред. Володимира Мартинця з оп. арт. Іреною Туркевич. Церковний обряд виконав о. І. Туркевич зі Львова. — Дня 27. червня ц. р. відбулася на університеті Яна Казимира у Львові промоція п. **Кебала Костя,** родом зі Стрілиськ, пов. Бібрка, на доктора всіх наук лікарських.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **Я. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости рамен із 2 коннірцями, тепер вол. 11.— На виставах фірми Віттельс в найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 3—?

ВІДГУКИ ДНЯ.

ІДУ!

Коли дійде до Вас, Шановні Читачі, отсе число „Діла" — я вже буду поза мурами необмурованого Львова. Обвантажений кошем, валізами і рідною їхатиму на відпустку. Цілий місяць волі і чистого повітря перед мною, а цілий рік муки і львівської атмосфери за мною. (Чи цілий місячний заробіток піде зі мною — цього ще нині не можу сказати!). Покидаю на чотири тижні ряди активних українських фейлетоністів і пасивних політиків та стаю емеритом, але таким, що не має претенсій бути вибраним до ніякого виділу, надзірної ради, чи іншої парляментарної репрезентації. Просто: тихим а ревним робітником на народній ниві.

Не беру зі собою ні пера, ні паперу, ні книжок, ні часописів, бо хочу забавитися в перетічного українця, який любить твердий сон і спокійне травлення. Нехай собі мої редакційні товариші роблять, що хочуть, нехай собі приймають інших фейлетоністів (на злість мені, а на пожиток читачам!), нехай самі пишуть малі фейлетони — я не обізвуся.

Хочу вдихіти в горах ще більше, як вдихів у Львові, щоби потім тим лекше пробиватися крізь життя і добиватися що раз то більших почестей, грошей та слави.

Їду...

Їду в наші любі, зелені Карпати. Люблю тому, що наші, зелені тому, що мали колись ліси. На щастя ні повітря, ні води вивезти не можна! тому їду.

Положуся, як і минулого року, під останніми сосновими могіканами і вдихувати буду воздух, коли вітер буде не від Яремча. Слухати буду Прута, коли тільки зможе перекричати літників, а викупаюся в ньому, коли тільки буде місце.

А як, не дай Боже, прийде слота і сквасить міну та зіпсує настрій, тоді піду до віллі „Веселка", де минулого року було стільки жреців старинного божка Пятніка — панове: Бріджа, Преферанс, Лябет, а деколи й той... як його... такий короткий... Забув, як він називається... Меншá з тим — пригадаю собі!

Чи привезу нові враження — не знаю. Це залежне не тільки від мене. Але що приїду обновлений, це таке певне, як два а два пять.

Галактіон Чіпка.

Відозви й комунікати.

Українська Студентська Громада в Кракові до українського громадянства.

В почутті твердого обовязку і в розумінні безвихідности положення Виділ Української Студ. Громади в Кракові звертається отсим до широкого загалу нашого громадянства з проханням помогти йому своєю жертвенністю заснувати в Кракові *„Студ. бурсу"* і *„Студ. харчівню"*. Помогти утворити установи, без яких українському студентству в Кракові і з огляду на його матеріяльні і з огляду на національні інтереси обійтися неможливо.

Матеріяльні, бо воно, як і весь загал нашого студентства, у 80-ти відсотках бідняцьке, позбавлене ще й тих невеличких пільгот, що їх має львівське студентство (Авад. Дім, Т-во Прих. Освіти, фонди збирані в „Тижні Студента", близькість дому і т. п.), а до того ще далеко від краю, серед чужих, ніяким заробітком промишляти не може. Національні, бо позбавлене будьякого постійного осередку, розкинуте поміж чужими, а (що найгірше) часто навіть розміщене по польських академічних домах — воно замість того, щоби скріпитися національно, бував, й підупадав духом.

Тому, щоби положити кінець крайній нужді найбідніших студентів, щоби підтримати тих, які по році-двох своїх дужань з нуждою, з надірваним здоровлям і зі знеохотою до всього, покидають на все студії, щоби створити осередок, де студентська молодь набиралась сил фізичних і духових, таких потрібних тим, що готовляться на зміну проходячому поколінню, врешті, щоби залишити в памяті цитьох (рік-річно) сотку українського студентства, що живе самітним життям здалека від краю, добрий спомин про громадську жертвенність для молоді — тому ще раз просимо все Громадянство не відказати своєї, хай і невеличкої, помочі на — думаємо — рентоване діло. Просимо використовувати долучені до цього числа „Діла" поштові складанки і затим цим доказ своєї памяти і батьківської журби про кинутих проти їхньої волі в чуже місто студентів.

Хто з Вп. Громадян не має би нашої складанки або загубив її, просимо посилати свої лепти на адресу: Українська Студ. Громада, Краків, П. К. О. ч. 411.987.

ЗА ВИДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ СТУД. ГРОМАДИ У КРАКОВІ:

Іван Красник, в. р. голова. *мр. Ярослав Падох в. р.* за секретаря.

Дописи.

РАДЕХІВ. **(Ювилейне свято „Рідної Школи").** Як було заздалегідь заповіджено та з теплом розреклямовано, дня 14. ц. м. Радехівщина відсвяткувала 50-літній ювилей „Рідної Школи" при помітному зацікавленні й захопленні не тільки радехівщан, але й селян з повіту. Передполудням о. д-р В. Пелліх відправив полеву Службу Божу, підчас якої виголосив патріотичну проповідь про заслуги й завдання „Рідної Школи". Пополудні на площі „Качерівка" відбулася академія, в якій взяло участь около 4.000 народу. Академію отворив представник Головної Управи „Р. Шк." п. М. Струтинський. На програму складалися отсі точки: 1) гимн „Рідної Школи" (діточий хор місцевої школи „Р. Шк."; 2) пісні: „Женчичик бренчичок", „Козака несуть", „Гей підемо до діброви" (мішаний хор читальні „Просвіти" з Дмитрова під управою п. Василя Костева); 3) загальні вправи дітей прив. школи в Радехові (5 вправ, вправляло 94 дітей); 4) „Чом тужиш, серце козаче", „Ура у бій...", „Розлилися круті бережечки" (мужеський хор з Радехова під управою д-ра Селезінки); 5) діточі вправи вінками (вправи виконало 50 дівчат прив. школи в Радехові); 6) „Ой вербо-вербо", „Через балку летить галка", „Ой встану я в понеділок" (мішаний хор чит. „Просвіти" з Завидча під управою п. Миколи Лотоцького); 7) комбіновані вежі (вправи учеників на драбині); 8) танок шкільних дітей: 9) „Зелена рута", „Гей на Івана, гей на Купала", „Думи мої" (мішаний хор чит. „Просвіти" з Оглядова під управою п. Івана Мовчана); 10) мужеські вправи: „По морю, по морю" (виконали ученики прив. школи). Виступи добре вишколених хорів та солідно підготовані вправи шкільної дітвори зробили на зібрану публику якнайкраще враження. Зокрема незатерте враження викликали виступи дітвори радехівської прив. школи. Раділи не тільки батьки, але й усі люди з цього прилюдного попису „Рідної Школи". Після академії відбувся народній фестин. На жаль — у святі взяло участь з інтеліґенції всього трьох священників і трьох учителів...

ПОМОРЯНИ. **(Свято поляглих).** Філія Т-ва Охорони Военних Могил у Поморянах і в цьому році подбала, щоби в другому дні Зелених Свят відправлено панахиду на могилах поляглих у визвольній війні. В порозумінні з місцевим о. дек. Склепковичем Т-во запросило всіх дооколичних священників з парохіянами і процесіями. Взяли участь у святі громадяни з Розгадова враз із процесією та громадяни з близьких сіл. З священників прибули: о. сов. Гайовський, парох з Богутина, о. Данилевич, пар. з Розгадова, о. Кучкуда, пар. з Бібщан та о. Гавришко, пар. з Урмяна. Спільно з поморянською процесією перейшли всі на місцеве кладовище, де відправлено панахиду над спільною стрілецькою могилою. По відправі о. сов. Гайовський зачав проповідь словами св. Письма, але в цій самій хвилі комендант місцевого посторунку торкнув о. сов. Г. і заборонив йому проповідувати боже слово, хоч о. Г. був в епітрахилі і з хрестом у руці. Всі громадяни були тим дуже

схвильовані. Нарід помолився тихо й перейшов до другої могили стрільця. По відправі панахиди молодь відспівала стрілецьку пісню і всі розійшлись домів. При цій нагоді годі нам поминути мовчанкою дуже сумну появу, що самі поморянці прибули цього року на панахиду в дуже малому числі. Чи сталося це наслідком байдужности, чи може наслідком рабського страху — не знаємо. Таксамо нічим не можна повснити майже повної відсутности на святі молодшої і старшої інтеліґенції.

СТРУСІВ. **(Свято Матері).** Заходом кружка „Союзу Українок" відбулося дня 14. VI. ц. р. в салі „Просвіти" в Струсові „Свято Матері" з такою програмою: 1) сценічний образок І. Блажкевич: „В мамин день"; 2) руханкові вправи дітей; 3) деклямації зі „Світа Дитини". Свої ролі відіграли діти добре. Особливо принадна гра Стефці Потелюжної в ролі Марусі припала всім до вподоби. Також вправи віночками були доволі добрі. Старшого громадянства на святі було більше, як перелше і маємо надію, що воно на будуче більше зайнтересується виступами нашої молоді. П-і Блажкевичева своїм твором „В мамин день" безперечно прислужилася діточій сцені, випроваджуючи на сцену гаївки і весільні пісні, одначе слід зауважити, що похорон гусятка з хоругвами і священиком понижує наш обряд і це ми вичеркнули без шкоди для цілости. З доручення кружка „Союзу Українок" вивченням ролі і вправ займалася з посвятою п. Ольга Богачевська, організаторка жінок Теребовельщини.

СОКАЛЬ. **(Назва вулиці в честь о. мітр. д-ра Василя Левицького).** На засіданні повної міської ради в Сокалі дня 18. червня ц. р. названо на внесення радного п. Антона Каравзна давню вулицю Белзьку вулицею о. Василя Левицького в доказ його великих заслуг для міста, що були вже раз вичислені в „Ділі" з дня 17. жовтня 1929 р. ч. 231 і в інших часописах при нагоді відслонення його портрету в тут. бурсі ім. св. О. Николая. Годі позабути нам, сокальчанам, його дорогу для нас особу, бо камяні памятники, які нам полишив, самі за себе промовляють до наших сердець і домагаються відплати за труд і пожертвування для нашого добра. На тому самому засіданні названо другу з вулиць іменем Івана Франка, а з давнішніх часів маємо вже вулицю Шевченка і Шашкевича. На отсьому місці складають громадяни міста Сокаля Всесв. о. мітратові В. Левицькому, котрий тепер перебуває в Перемишлі, найсердечніші побажання ще багато літ трудитися в щастю та здоровлю для добра і слави свого народу.

В. Е.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Василь Сімович: ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ (ЗДРІБНІЛИХ ТА ЗГРУБІЛИХ) ЧОЛОВІЧИХ ХРЕСНИХ ІМЕН ІЗ ОКРЕМІШНЬОЮ УВАГОЮ НА ЗАВМЕРЛІ СУФІКСИ. Прага 1931. Стор. 9. Відбитка із Збірника праць І-го зїзду славянських фільольогів у Празі 1929 р.

ЖУРНАЛИ.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК, Прага 1931. Ч. 5—7. Зміст: М. Чирський: Камяна Мадона, Ю. Липа: Пан Адам Олеарій, Л. Мосендз: Сонет, М. Чирський: Буду просто прекрасне любить, Ю. Липа: Ярмарок, Й. Т. Підляшецький: Біля воріт, В. О.: Перед міжнародніми студентськими зїздами, В. Л.: Українські високі школи в Чехословаччині, д-р М. Масюкевич: До поняття нації в світлі соціольогії, О. І.: Бочковський: Катальонія і Україна, Гридень: З блок-ноту читача, З.: Українка, М. Мухин: Україна в чужоземних енциклопедіях повоєнної доби, Корпораційна Трибуна, Пластова Трибуна, ЦЕСУС, д-р Б. Нижанковський (Посмертна згадка), З життя українського студентства, З життя чужинного студентства, Ювилеї, Ріжне, Бібліографія

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вівторок, 30. червня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крушовського.

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):
Від 17. до 30. п. м. театр замкнений.

Малий Міський Театр:
Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Мадам Дюбарі" (Поля Негрі, Гарі Лудтке, Еміль Янінгс, Райнольд Шінцель).
КАСІНО: „Румунська рапсодія" й додатки.
КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Гільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).
ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).
МАРУСЕНЬКА: „Знакома із спального вагону" (Марлена Дітріх) і звукові додатки.
ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку".
ПАЛЯС: „Чорна гвардія" (екзотична драма). „Три сестри".
ПАН: Звукова фільма „Рай залюблених" (Вільма Банні).
ПАСАЖ: „Хоробрий вояк Щапа" та додатки.
ФАТАМОРГАНА: „Парада небішників", „Вічне хохання".
ХИМЕРА: „Люди без завтра" та звуковий додаток.
СТИЛЕВЕ: „Без серця, без душі" і комедія.
УПХА: „У кигтях хижого супа", „Цирк Чапліна".

Програма радіо.

Вівторок 30. червня, 1931.

Варшава (1411,8) 15·00 Концерт. **Льондон** (356,3) 12·00 Солісти. **Берлін** (419) 17·00 Пісні вулиці. **Рим** (441,2) 17·00 Солісти. **Прага** (486,2) 19·05 Італійські пісні. **Відень** (516,4) 12·00 Легкий концерт. **Будапешт** (550,5) 20·00 Вечір Вагнера. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Пенінград** (1000) 15·00 Твори Коваля.

Середа 1. липня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Легка музика. **Льондон** (356,3) 12·00 Органи. **Берлін** (419) 17·05 Музика в готелю. **Рим** (441,2) 13·10 Музика. **Відень** (516,4) 15·20 Солісти. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок 30. червня 1931.

12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 19·20 Грамофон, 13·10 Метеор. ком., 14·50 Господ. ком., 15·25, 16·20, 17·35 Відчит, 15·45 Діточа скринька, 18·00 Концерт, 19·40 „Виглядин для абітурієнтів і правників у почт.-тел. службі" (відч.), 20·00 Трансмісія з Варшави, 22·30 Концерт, 23·00 Музика.

Середа, 1 липня 1931 р.

12·10, 15·10, 16·30, 7·10 Грамофон, 13·10, 19·55 Метеорольог. комунікат, 14·50 Господарський комунікат, 16·00 Програма для молодших дітей, 16·50 „Деревне питання в Польщі" (відч.) 17·35 Відчит, 18·00 Концерт, 19·00 Всячина, 19·20 Літературна бадачка, 19·40 Різьбича скринька, 20·00, 22·15 Прес. рад. денник, 20·15 Трансмісії з Варшави, 22·00 Фейлетон, 22·30 Музика.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ЯСЛИСЬКА:
30/VI „Запорожець".
1/VII „Воскресення".
2/VII „Ой не ходи Грицю".
3/VII „Вій".

ДУКЛЯ:
4/VII „Ой не ходи Грицю".
5/VII „Вій".
6/VII „Воскресення".
7/VII „Маруся Богуславка".

Ансамбль Театру 23 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

Театр в своїм турне завітає до Криниці, Щавниці і Кракова. 2316

Подяка. Українські політичні вязні складають отсим щиру подяку Хв. Видавництву **„Українська Загальна Енциклопедія"** за 3 компдети І-го тому жертвовані політ. вязням.

„Уряд парохіяльний у Побуці п. Сколе віддасть до мальовання образи і золочення іконостаса. **Оферти просимо вносити окремо на мальования образів, а окремо на золочення".**
2348 1—3

П. Інж. Миколі Яремину в Празі: Подаю Вам до відома, що зрікаюся довгу за мою 14. денну працю в році 1926 в висоті 630 кч. (500 кч. + 150 кч. відсотків) на користь „Рідної Школи". Прошу, вложіть ті гроші найдальше до кінця серпня ц. р., а повідоміть мене про це на адресу: Praha-Podolí, Karlová č. p. 118. — **Інж. Дмитро Пелипів.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1538

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепіян Ярославенка за 10 зол. продають книгарні. 2279 4-10

ВЕДЕНІ ВІДОМИМИ ПЕДАГОГАМИ, визначними професорами львівських гімназій і семинарій, затвердженні Кураторією Львівської Шкільної Округи **матуральні і доповняючі курси „ОСВІТА"** приймають **вписи** на шкільний рік 1931/2 на: **матуральний гімназійний курс, матуральний семинарійний курс, курс з обсягу 6-ох гімназіяльних клас, педагогічний семинаріяльний курс,** що обіймає кандидатів (-ок) з гімназіяльною матурою. Вправи в природничих предметів у гімназіяльних кабінетах, практичні лекції в обсягу семинарій в народній школі. Всі інформації дає Секретаріят: **Львів, вул. Мілковського 11,** тел. 50—01 від 12—1 і 7—8. Проспекти безплатно. На відповідь долучити почтову марку. 2295 4-4

ДВІ КІМНАТИ разом, або окремо до винайму від 1. липня ц. р. при вул. Виспянського ч. 34. партер зіворуч. 2339 2—3

МИКУЛИЧИН. Пансіон „Юра" поручає кімнати з удержанням від 7 до 9 зол., задешево від числа осіб у кімнаті. Харч лише на маслі. Ситківка, круглі, радіо Ріна, діс побіч. Ольга Хирівська—Микуличин. 2336 2—2

КРИНИЦЯ. Пансіони „Польська корона" і „Аліна" коло „Льві-Граду", поручають сонячні покої від 10 зол. денно з цілим утриманням.

СОНЯШНІ покої на час ферій для курсантів або курсанток до винайму, вул. Кадецька 12. двері 8.

ПАНІ УЧИТЕЛЬКИ — ОКАЗІЯ!! На час кваліфікаційного курсу **винайму 2 великі ясні покої умебльовані** ев. і кухню. Львів, Личаківська ч. 21. І. пов. (право) О. Горошкова. 2353 1—2

ПРИЙМУ на станцію одного ученика з нижчої гімназії. **З. Петрушевичева.** Львів, вул. Чарнецького 26. І пов. 2347 1—3

НЕГАЗНО, осібна умебл. кімната для одного інтеліґента. Міцкевича ч. 11.

НА ЛІТНИСЬКО до Шешор біля Косова. — Прегарна, гірська, лісиста околиця, купіль у ріні, доїзд автобусом з Коломиї, помешкання в чистих селянських хатах по 40 до 50 зол. місячно від особи, достатній, першорядний харч в інтеліґентнім домі від 5 — 6 зол. денно, обіди по 2·50 зол. Замовлення приймає К. Княгиницький у Косові. 2332 2-2

МЕШКАННЯ о двох покоях з передпокоєм і прн. газова кухонка, електрика зараз до винайму. Піскова 42. І. п. 2354 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

206 Пересвітлення Рентгеном.

ОПЕРАТОР

Д-р Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних. Лікування жидяків

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51. 1933 24-30

1 ЗОЛ. направу брошки, перстеиця, кульчика золот. платить у **МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА** напротн Кіна „Коперник".

Товариство „Львівський Боян" оголошує з нагоди свого 40-літнього Ювилею

Конкурс

на хорову композицію à capella або в інструментальному супроводі до довільних слів, які апотеозують пісню, із речинцем до 1. IX. 1931 р.

Обем твору має виповнити найменше 8 хвилин продукції. — Склад журі оголоситься до 15. VIII. ц. р. — Перша нагорода 200, друга 100 зол. — Рукописи надсилати на адресу: **Т-во „Львівський Боян", Львів — Шашкевича ч. 5.**
2346 1—3

Присилайте передплату!

Подяка.

Немолима смерть забрала нам нашого найдорожчого Тата **о. Василя Мольчка.** Отсею дорогою складаємо щиру подяку всім, що були ласкані відвідати Покійного Тата в часі недуги та опісля в часі похоронів віддали Йому останню прислугу. — Велике Спаси-Біг передовсім о. деканові Яновичеві за його щиру поміч і поради як у часі недуги, так і похорону, о. крилошанинові Гроницькому за провід у похоронах, о. деканові Куликові, о. о. Побережному, Івахову і Муровичеві за прощальні слова при виносі тіда і в церкві в Осташівцях та при похоронах у Сеовирах, о. о. Лисюкові, Федоришинові, Федасюкові, Навореньскому, Познаховському, Піджаркові, Дорошеві, Воисові, Кутиому і Бобилякові за супровід; Панству: Войтовичам, Гірнякам, Медвігам, Демчукам, Швецам; Панам: Яновичевій, Стебницькій, Захарчуковій, п. п. сенаторові Кузьминові, проф. Стойкові, командантові Немчицькому, д-рові Сприсові і д-рові Зільберманові за участь. Крім того дякуємо щераз дуже о. деканові Яновичеві, о. о. Піджаркові і Побережному, що перші прибули на вістку про смерть та ласкаво занялися приготуванням до похоронних обрядів. Дякуємо також п. п. Дідурові і начальникові Кірашові, що в часі недуги все були нам помічні при кожній нагоді, братствам, хорам та мешканцям Осташовець, Данилович, Сервир і Яцковець, що громадно прощали Покійного при зложенню Його на вічний спочинок.

Ярослав, Ельза, Теофіль — діти і рідня.
Осташівці, в червні 1931 р.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ДАРОМ! ДАРОМ!
Комплєтний детектор при закупні 1 пари слухавок за зол. 18·—
у фірмі **„RADIO - KINOFOT"**
ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6-7. Тел. 34-26.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 145 (12.801). Львів, четвер 2. липня 1931. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Белыгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Виступ Гувера, Італія і роззброєння.

(Від нашого кореспондента.)

Італія дякує. — Що радили італійці німцям. — Два удари Гувера. — Мусоліні приготовляє замітки. — Прикре становище Франції. — Конференція для роззброєння.

Рим, у червні 1931.

У своїй телеграмі до італійського посла в Вашингтоні 24. червня повідомив Мусоліні американський уряд, що італійський народ прийняв пропозицію президента Гувера про однорічну мораторію міжнародніх боргів, дуже „сердечно", хоча ця пропозиція і принесла для Італії значні втрати.

В дійсності ці втрати доходять до 186 мілионів лір, що — при італійських обмежених засобах та загальній напруженості бюджету, — є вже досить велика сума. Але італійський уряд у даному разі йде по тій дорозі, що накреслив йому Мусоліні ще з 1926 р., — себто загально ревізіоністичний настрій і відмову італійців на конференції в Газі від так званих „східних репарацій" на користь Болгарії, Угорщини та Австрії. І навіть підчас останньої сесії Ліги Націй, коли німецька преса з рідкою одностайністю заатакувала Італію за її сидження на двох стільних та різку зміну фронту проти Німеччини, італійська преса була повна порад Німеччині і звертала цілу свою енергію, щоби повалити план Юнга, обіцюючи їй у тому безумовну підтримку, а не на створення „Аншлюсу", для Італії небезпечного.

Таким чином, ініціятива Гувера відповідає цілковито жаданням Італії, що сподівається при загальній направі економічної ситуації, покрити дуже легко свої теперішні жертви, і, головне, поправити своє міжнародне становище. Бо коли для багатьох европейських і економічних політиків виступ Гувера це перш за все перший рішучий удар у світовій економічній кризі, перший проблеск нового економічного відродження, то для незадоволених сучасною европейською політичною констеляцією, цей виступ Гувера є перш за все страшним ударом по гегемонії Франції та її сателітів. І то тим більше, що він означає ясний намір Америки вийти з політики своєї „прегарної ізоляції" і вмішатися активно в европейські справи, вводячи таким чином у гру політичних чинників новий незвичайно могутній чинник і нарушити рівновагу — чи нерівновагу! сил, що склалася після Версайського миру.

Італійська преса рішуче спростовує звістку, біцімто італійський уряд мав поставити в залежність прийняття пляну Гувера від зобовязання Німеччини, що вона відмовиться від якогонебудь обєднання з Австрією. Про це не може бути й мови. Пропозицію Гувера приймають в усій її повноті. Проте Мусоліні зазначає, що дозволить собі в будучому „представити американському урядові деякі свої замітки, що мають на увазі справедливо і практично — як це є очевидно в намірах президента Гувера — застосувати щасливу ініціятиву американського уряду".

Щодо цих заміток, то поінформовані кола подають, ніби це мають бути проекти полагодження не лише репарацій, а взагалі цілої низки важливих европейських питань, які необхідно розвязати напередодні великої конференції для роззброєння, про яку згадує і Гувер в своєму поклику і Мусоліні в своїй відповіді. Бо, як зазначає сам Гувер, його пропозиція є щойно прологом до тої діяльности, яку слід розвинути в звязку з будучою конференцією для роззброєння, — і то настільки платним прологом, що Франція наприклад, — якщо погодиться на пропозицію Гувера, буде відразу примушена обмежити і своє власне зброєння і зброєння своїх менших союзників, які досі гороїжилися коштом французьких фінансів.

Адже Франція має втратити на цій операції 1.860 000 000 італійських лір (тоді як Італія лише 186 000 000 лір) Сума колосальна! І то тим більше гірка, що одночасно німці заощаджують для своєї національної економії — 7.650 мілионів лір. Є від чого посивіти! Ми ще не знаємо, чи прийме Франція пропозицію Гувера чи відкине. Але в обох випадках її ситуація залишається вельми неприємною, — бо в випадку, коли вона не згодиться, то матиме проти себе цілий світ, що складе на неї відповідальність за катастрофічний стан. Коли ж згодиться, то сама підпише акт першого поважного — бо світового — обвинувачення проти версайського миру з його трагічними наслідками, і раз начатий процес його переоцінки вже не зможе спинитися.

І так велика конференція для роззброєння мусітиме перемінитися в нову велику світову конференцію для перегляду европейської конституції. Не треба забувати, що Америка досі не ратифікувала версайського миру, і в своїй політиці економічної світової розбудови, вона кермуватиметься лише реальними інтересами а не... пактами нератифікуючого і вже осудженого трактату.

Е. Онацький.

Не будете мати ні хвилини спокою,
коли виїдете на вакації а не обезпечите свого мешкання
ВІД КРАДЕЖІ із ВЛОМОМ у
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Боротьба за перевагу культури.

Коли повернемо думкою до нашої давнішої чи ближчої до нас бувальщини, зауважимо шалену напругу з боку кожночасних польських поколінь змінити характер наших земель. Діялося це давно й недавно. Робилося це всіми можливими засобами, з енергією гідною ліпшої справи, навіть із занедбанням обовязків супроти власного народу. Теперішня запопадливість не тільки державних, але й громадянських польських кол у справах, звязаних з національним характером земель, заселених українцями, — є поважною загрозою для наших дітей.

Впродовж повних 40 літ розбуджує шкільно-освітнє Т-во Школи Людової (Т. Ш. Л.) під покришкою освіти — польську асимілюючу національно-державницьку думку. Ідеольог, теоретик і реалізатор асимілюючих планів Грабський, говорячи на теми польсько-українських відносин, пише у „Віку Новім" з 30. травня 1931 (ч. 8985) таке:

„Отже — чи хочемо чи не хочемо — боротися проти українського націоналізму мусимо. А коли вже мусимо боротися, то нехай мета нашої боротьби буде справді велика, історичного значіння, а не замикатися тільки на біжучий день. Нехай це буде боротьба за тривке зєднення цієї землі (східно-галицької — авт.) з Польщею через рішучу перевагу на ній польської цивілізації".

Отже річ іде про перевагу польської цивілізації серед нашого народу, здобуту витисненням цивілізації української. Таку ідею піддержувало й розвивало сорок літ Т. Ш. Л., цей культурно-освітній предтеча самостійної Польщі. Впродовж того часу зложили поляки для цієї одної своєї установи 25.000.000 зол. Були хвилі, коли за один день склали 1.000.000 австр. корон („грунвальдський дар"). Складали його всі, а весь запас гроша йшов не на закріплення існуючого польського національного стану посідання, а на поширення переваги польської школи на наших землях. Не змінилися напрямні — як бачимо — і сьогодні. Бо навіть в існуючій державі — кажуть поляки — ця інституція має сповнити велитенські завдання. А які саме? Про це сказав недавно Ст. Грабський, а півурядова „Газета Львовска" (з 13. червня 1931 р.) пише, що одним з найважніших завдань це „піддержка, оборона і скріплення польськости на окраїнах"

Дехто з польських ендеків лементував, що перехід управи Т. Ш. Л. в руки теперішньої правлячої політичної групи ослабить розгін цієї інституції. Однак у наших сусідів завелики змисл національної експанзії, щоби така дрібниця могла бодай на часок припинити ту збірну волю, яка змагає до витворення „русинів, думаючих по польськи". „Тільки треба ралити, а не жалітися, що до ряду тих боевиків польської державної думки, котрі вже є в управі Т-ва Школи Людової прийшли нові", бо до тої установи „особливо ми на окраїнах всі, без огляду на політичні переконання, глибоко привязані", — пише цитована вже „Газета Львовска". І саме обєднання тих кол, що стоять як найближче до теперішнього уряду з громадськими колами хочби найбільш протинародного забору, дає запоруку, що праця на наших землях за поширення польської культури піде ще основніше, ще жвавіше!

Не забуваймо, що кожний східно-галицький повіт має вже цілу громаду своїх освітників (інспектор громадських самоуправ, інструктор рільничий, годівельний, пожарничий, кол молоді, кооперативний, „Стшельца" та може й ще яких). До них прибуває створений запопадливістю державної шкільної влади ще освітній інструктор, який має бути удержуваний з фондів шкільних кураторій.

Все дотепер сказане вказує, що з одного боку в найближчому часі будуть у нас найкращі обективні умови для безграмотности (гл. стаття у вчорашньому „Ділі"), а з другого боку що піде підсилена течія скоординованої свідомої праці обєднаних громадських та урядових організацій. І на це ми мусимо бути готові; готові бодай думкою, бодай пляном.

Не можна заперечити, яку велику ролю в розвитку нашого народу грає ідея кооперації політичної зрілости та скріплення новітнього господарства; як замітно діялють на народню уяву читальняні доми, памятники й інші подібні докази пієтизму та пошани до народніх змагань і їх носіїв. Але це все справи сьогоднішнього дня. А що буде завтра? — Найгорячіша боротьба розгривалася й дальше буде вестися за душу дитини. Старшого не нагнеться вже до чужої культури, а те дитина — це віск у руках майстра.

Лев Ясінчук.

Громадянська етика адвокатури.

Дискусія в пресі. — Угрупування адвокатів. — Гідність адвокатського стану. — Право нації. — Права супроти клієнтів.

Пресова дискусія, що розвинулася була в свому часі поміж часописами „Хвиля", „Діло", „Життя і Право" і „Подільський Голос" з приводу ухвали сходин делегатури С. У. А. в Тернополі про реалізування гасла: „Свій до свого" також у відношенні до української адвокатури, не втратила досі на актуальності.

„Хвиля" писала тоді: „Вперше потуємо нечуване явище, що на зборах адвокатів, речників права і справедливости, обороннів гідности стану адвокати, які приписують собі вищу моральну вартість від своїх товаришів інших національностей, особливо жидів, накликують до господарського бойкоту своїх товаришів під гаслом „Свій до свого" і домагаються для себе права виключно заступати українську людність не тільки у справах політичних і суспільних, але й у справах судових і адміністраційних, домагаються матеріяльної рекомпензати за свою ідейну політичну працю"

Цим закидам треба приглядутися тому, що українська адвокатура не в далі може бути

предметом неслушних атак. Часті сходини делегатур С. У. А., що відбуваються саме перед феріями, видвигають силою життя питання: „Свій до свого" на порядок нарад.

Адвокатура враз з розвоєм права переходить теж всій функціональний розвій. Цей момент цікаво характеризує один з визначних членів польської палестри, д-р Бруно Блюменфельд, у статті „Завдання Адвокатури", поміщеній в „Памятковій книзі для увеличання 50-літнього ювилею през. А. Червінського" (Львів, 1926.). Він пише: „Добір означених елементів адвокатури з суспільним типом має за завдання витворити в адвокатурі не тільки одиниці корисні, у своїй професії, але також оборонців права громадянства чи деяких суспільних груп".

Автор каже, що адвокатура повинна з титулу свого знання в різних правних дисциплінах добути собі визначне становище в державі і громадянстві, а адвокати, з речників індивідуальних прав одиниці, повинні ставати правними заступниками цілих громадських груп.

Отже групування адвокатів відповідно до національної приналежности та економічно-суспільних інтересів являється процесом нормальним, неминучим. Перед адвокатурою даної нації або суспільної кляси стає окреме поле діяльности. Ми бачимо, як поодинокі збірні одиниці, між ними нація і кляса, свідомо витворюють „свою" адвокатуру, ідеольогічно собі близьку.

Не можна усунути і закрити цих фактів тезою про „гідність адвокатського стану". Забрати адвокатурі характер речника прав цілих суспільних груп значило би: забрати самі рацію істнування адвокатури як функції в повних громадянствах. Функція адвокатури у правній системі даної країни та поняття гідности адвокатського стану це дві річи, що можуть, але не мусять, бути звязані зі собою і взаємно від себе залежати. Адвокатура, завдяки своїй особливій правній і суспільній функції, може реалізувати права не тільки тої нації або кляси, до якої належить даний адвокат, але теж — коли треба — права свого політичного чи класового противника. Адвокат, як одиниця, може бути противником якоїсь нації або суспільної кляси. Але з моментом, як він силою своєї функції приймає справу свого противника — національного чи суспільного — і береться реалізувати його право, він стає речником того права.

Приймаючи напр. справу клієнта-українця і виступаючи в суді в його інтересі в українській мові, адвокат реалізує право нації хоч би був поляком, а приймаючи справу робітника безробітного або інваліда на підставі закону про забезпечення, він стає речником прав пролетаря, хоч би сам був противником такого забезпечення. У давній Австрії та в таких нових державах, як Чехословаччина й інші, вся адвокатура без різниці національної приналежности даного адвоката може — працюючи в мові свого клієнта — боронити прав усякої нації, що живе в даній державі. Демократичні держави трактують адвокатуру усіх народностей рівною мірою у відношенні до клієнтів різних народностей, однаково різних перед правом.

Польські закони про мову з липня 1924 р. створюють в тій ліберальній засаді виїмки, які ми назвемо: „Національний адвокатський примус". Проявляється той примус в тому, що в Польщі кожний член українського або білоруського народу, якщо хоче зберегти право своєї мови, мусить звернутися *тільки до адвоката своєї національности*, бо арт. 4. закону з 31. липня 1924. про мову урядування суду, прокураторських урядів і нотаріяту каже виразно, що: „адвокати й інші заступники сторін української або білоруської національности, у справах, в яких заступають сторони своєї національности, *мають право* вживати „матірньої мови, а це значить, що адвокати інших народностей такого права *не мають*. Уся жидівська адвокатура, що працює на українських землях, означених законами про мову, стає зразу знаряддям польонізації, примусово, бо їй *не вільно вживати* української мови при веденні справ своїх клієнтів! Наведена постанова закону не допускає виїмків.

Те саме торкається української адвокатури, що може стати знаряддям польонізації білорусів і адвокатури білоруської у відношенні до українців і т. д.

Р. Д.

(Докінчення буде.)

Свято культури й організації.

Імпозантне свято кооперації і „Сільського Господаря" в Коломиї.

В неділю 28. червня ц. р. відбулося в Коломиї свято кооперації і „Сільського Господаря" при такій кількості учасників та учасниць, якої вже давно не бачила Коломия. Тут подаю першу вістку про цей небуденний здвиг повіту.

В год. 9. рано на зарінку зібралися з повіту члени кооператив, члени кружків „Сільського Господаря" і т. д. Тут-же відслужено полеву Службу Божу, по якій рушив похід головними вулицями міста до площі Народнього Дому, де відбулася урочиста академія. Похід відкривала гарна бандерія парубків у козацьких кереях. За нею сільська дута орхестра. А далі понад 10.000 учасників і учасниць чаїрками з піснею на устах: спочатку члени філії „С. Г." і міських коломийських кооператив (попереду йшла дітвора „Рідної Школи" — члени шкільної кооперативи); а далі — села. Було заступлених понад 60 сіл повіту, які репрезентували понад 60 кооператив і 44 кружки „Сільського Господаря". Кожне село мало 3—4 транспаренти з написами: „Кружок С. Г.", „Кооператива", „Районова Молочарня" і т. п.

В поході було крім того 6—7 гарно удекорованих возів. Транспаренти на возах подавали кооперативно-господарський клич і тут-же на возі був живий образ: інсценізація того клича. Дві орхестри (з Печеніжина й Дори) пригравали в поході.

Одно явище заслуговує на спеціяльну увагу: майже кожне село розпочинало свій похід групою свого жіноцтва, уставленого чвірками, в гарних народніх строях. Без переборщення можна сказати, що жіноцтва в поході було не менше, як 5000!

Похід закінчувала знову кінна бандерія.

В полудне на площі Народнього Дому відбулася урочиста академія. Промовляли: голова Надз. Ради ОСК. у Коломиї — б. пос. Завалинкут, голова філії „С. Г." в Коломиї о. М. Гоянюк, гості зі Львова: від Центросоюзу інж. Творидло, від централі „С. Г." дир. інж. Холевчук. Далі слідували деклямації, гра орхестр, співи чотирьох зорганізованих селянських хорів (з Ковалівки, Княждвора, Шепаровець, Печеніжина) й міщанський хор з Коломиї. А над усім — ясне сонечко, погідна днина.

Свято відбулося в порядку, без ніяких інцидентів і перешкод. Давно, давно вже Коломия не бачила такого здвигу!

Слід зазначити, що над господарською організацією повіту й господарською освітою селян успішно й енергійно працює наш повітовий агроном „Сільського Господаря", інж. Василь Дмитренко.

Присутній.

При численних жіночих недомаганнях природна гірка вода **„Franciszka-Józefa"** справляє ліва, менту полекшу. Жадати в аптиках і дрогерія[х]

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. ЛИПНЯ 1931.

ГАНС КІНЛЄ.

Чи безконечність?

Гіпотетичний світ і дійсний.— Просторо-часовий світ. — Суть матерії та енергії. — Черга розвитку. — Початок і кінець світа.

(Докінчення).

Завдяки теорії умовности дискусії про скінченість чи безконечність простору, що їх астрономи вели вже відавна, висунулися знову наперед. Само по собі не веде теорія умовности до якогось однозначного світа: можна подати радше різні розвязки, що мають те спільне, що світ як ціліть збудований неевклідово, отже що простір має означену кривину. Думали якийсь час, що буде можна вияснити деякі обсерваційні тяжі в напрямку рішення між можливими світами. А саме одна з тих конструкцій, що простір є гіперболічний, веде до висновку, що всі годинники в міру відалення від нас опізнюють позірно свій хід, так, що в певнім максимальнім віддаленні, визначеним кривиною простору, позірно цілком задержуються. Таке опізнення годинників називається пересуненням спектральних ліній у червоному напрямі або як астрономи кажуть: додатною позірною радіяльною скорістю[1]). У великих, переважно додатніх радіяльних скоростях зоряних громад і спіральних мряковин бачили познаки того, що названа гіпотетична конструкція світа відповідає дійсности. Одначе обсерваційний матеріял не встоявся перед основаним досліджением і ми не можемо зробити нині якихось означених висновків.

Лишається один, на кожний випадок важний поступ: а саме промінь кривини світа є що найменше величини сто мілїонів літ світла і що найменше такий великий є розмір простору, якщо він є скінчений. У тому останньому випадку скінчений простір виповняли би громади мряковин, як системи найвищого ряду, і ми могли би сказати, що найбільшим зеркальним телескопом, який нині маємо[2]), можемо дійсно дивитися аж до меж світа. Отже можемо надіятися, що при помочі покищо нині можливих обсерваций зможемо в недалекому часі посунути питання про будову просторо-часового світа, в якому живемо, на добрий шмат вперед до розвязки.

Трудність, подана нами на третьому місці, коли приймемо, що світ є розширений у часі безконечно, веде нас іще на один щабель глибше в проблему правдивої природи світа. Вона дотичить сути матерії та енергії. Другий основний закон теорії тепла приписує кожній замкненій системі розвиток спрямований в одну сторону, який з вирівнанням усіх ріжниць руху находить кінець у загальній „тепляній смерти". Фальшивий висновок, що його тут зробили, та який спричинив трудноші, є той, що перенесено закон, виведений із виразної преміси замкненої системи, закон, що має лиш статистичну вартість, на систему незамкнену і поширену в безконечність. І тому мусимо відповідні міркування поставити дещо інакше.

Беремо під увагу ті частини матерії, що проявляються як світляні звізди. Коли полишимо на боці всі трудноші, що повстають чині при будуванню правдивої космогонії, то можемо встановити чергу розвитку, що веде від звізд-велитнів через нормальні звізди-карлики до погаслих звізд, або до білих карликів (напр. товариш Сірія). Істотна риса цього ряду розвитку є та, що на його початку стоїть звізда з великим запасом енергії, який проявляється в великій її масі та можливостях уложення ей „молекул" (протонів і електронів), а зате на кінці находиться звізда, що творить якимсь способом межу поміж шематерією і вже — ні-матерією. Між тими межами лежить обширний інтервал з огляду на спосіб, як звізди обходяться зі своїм запасом енергії. Велитні кидають з марнотравством промінювання в простір, немов би ледви могли вужити відсотки від капіталу. Карлики живуть уже з капіталу і при щораз ощадніщім господарстві вичахають поволі самі себе. Чи те, що білі карлики світять, є ознакою життя, що будиться наново з погаслих останків, чи це є окончений акт у процесі вимерання матерії, цю квестію лишаємо покищо отверту.

Те, що ми бачимо, це лише тріваюча висилка промінювання. А те, що з того мусимо заключати, це бодай частинне вивчення матерії. Обсервації доводять саме до того, що мусимо приняти односторонно спрямований розвій, який має той наслідок, що на початку простір був наповнений безконечно великою матерією, а на кінці безконечно великим промінюванням. Одначе початок і кінець тратять усякий глузд, коли час є безконечний у напрямі минувшини і майбутности.

Якщо матерія та енергія є лише ріжними назвами для ріжних форм прояви одного і того самого чогось, то тоді можемо розумно ще піти одним кроком дальше. Якщо може счезати те, що уявляє для нас поняття матерії, і проявлятися як промінювання, то можемо важитися на гіпотезу, що з промінистої форми енергії творилася назад й матеріяльна форма. Зведення всіх законів, що визначають прояви природи, до законів атому, та заміна останніх природничих правд в імовірности дозволяють на відвернення нормального процесу, обсервованого нами.

Одначе тим замикається коло, кінець вяжеться з почином. Коли простір є скінчений, то він буде постійно виповнений в одній половині промінюванням, а в другій половині матерією. Світ як ціліть є завсіди рівний сам собі, матерія і промінювання заміняють лиш місце в світі. Коли ж простір є безконечний, то мусимо шукати спасення в періодичному творенні того самого, або згодитися, що початок і кінець губляться в містичній темряві минувшини та майбутности. Природник мусить на кожний випадок вдоволитися тим, що подасть можливости, звязані з обсерваціями. Не є неімовірне, що майбутні досвіди ще більше обмежать коло можливостей та доведуть нас до точно означеного висновку, чи простір є скінчений чи безконечний. Одначе завсіди залишиться остання решта, якої не зможемо вичерпати, а природничий образ світа лишиться на завсіди лише частиною образу світа взагалі.

З німецької мови переклав

Д-р Вол. Левицький.

[1]) Автор має на думці т. зв. замок Доплєра, що пересунення дуговинних ліній в одну або другу сторону дуговини можна обчислити скорість, з якою джерело світла приближується або віддалюється від нас у напрямі бачення (радіяльному). — перекл.

[2]) Найбільший нині є зеркальний телескоп Гукера на горі Вільзона в Каліфорнії — його зеркало має в промірі 2½ метра — перекл.

Отвертий лист православного студентства в Польщі

до митрополита Дениса.

Гострий поклик українських православних студентів у справі нездорових відносин у православній Церкві і русифікаційної політики її митрополита.

Примітка Редакції. Прикро вражені тоном, яким представники студентської православної молоді в Польщі промовляють до свого найвищого церковного достойника, містимо проте їх Отвертий лист, як документ, до чого довела нинішня політика варшавської православної митрополії, ображуюча українські національні почування старих і молодих. Коли всі дотеперішні заходи старших громадян, українських православних діячів у Польщі, були голосом вопіющих у пустині, може голос патріотичної молоді, огірченої церковними відносинами, найде свій відгук. Це виправдає ненормальне явище, яким цей голос є сам по собі.

До Блаженнішого Діонисія, Митрополита Варшавського, від православного українського студентства в Польщі.

Ваше Блаженство! Від часу, як Ви в 1923 р. залишили Волинську Епархію і з волі „мирських начальників" зайняли митрополичу катедру, без огляду на те, що така поведінка заборонена церковною традицією під загрозою поважних кар (прав. Апост. 14., Сардик. соб. 11, Картаг. соб. 29, прав. Апост. 30. VII. Вселенськ. соб. 3), — Ви взяли на себе відповідальність за дальшу долю Православної Церкви в Польщі. Зайнявши митрополичий престол, Ви оголосили себе „головою" Церкви (всупереч 48 пр. Картаг. соб.), а щоби диспонувати більшими засобами, залишили за собою Волинь без керманича (пор. 85 пр. Картаг. соб.), хоча вона сама складає більшу частину всієї Православ. Церкви в Польщі; в таких умовинах решта єпископів залишилася побіч Вас тільки другорядними постатями без більшого значіння. Безконтрольне ужиткування церковними сумами (81 прав. Апост. та Антіох. соб. 24, 25), а ще й до того скандальні операції з церковними землями на Волині, доконувані кремянецькими консисторцями та Вашими довіреними протоереями (всупер. 42. пр. Картаг. соб.), — все це зосередило у Ваших руках і вищу адміністраційну владу і фінансову силу.

Ви впровадили в наше церковне життя замість соборности автократію і ось уже 8 літ провалите Церкву по волі своїй та гуртка дорадників, ігноруючи нижче духовенство і народ, що по думці св. отців складають Тіло Церкви (св. Кипріян Картагенський, Іван Золотоустий). Навіть справа Краєвого Церковного Собору, якого домагалися вірні, і духовенство, і преса, і прикрі події в церковному житті, у Вас фігурувала тільки як дипльоматичний маневр, коли не вдавалося порозумітися з урядом.

А вже „притчею во языцѣхъ" стала справа Собору, заповіженого під загрозою т. зв. ревіндикаційних процесів, відколи стало всім відомо, що відповідальні чинники сполонаються полагодити справу ревіндикацій якимись позакулісовими торгами і що зібрані для оборони загрожених церков величезну суму вже розтрачено не знати куди, тільки не на оборону церков і тепер мають стягати додаткову ревіндикаційну данину, знов без жадної гарантії, що вона піде на призначену ціль.

Отже в Церкві, якої організацію переводили почасти покійний митроп. Юрій, а головно Ви, Владико, панує самовладство і синодально-консисторський устрій, корегований тільки впливами окремих Ваших прибічників. Соборний голос Церкви, жалі й благання духовенства, прохання, нарікання та чинний опір народу та інтеліґенції все це в Ваших очах не має значіння. Навіть церковно-народній рух серед білоруської і переважно української людности, який коріниться в історичній традиції, та який має величезне значіння головно тепер, в огляду на суспільство радянських держав з офіціяльною релігією атеїзму, — Ви старалися придушити репресіями на провідниках, не перебираючи засобами. Коли ж український церковний рух втягнув в свої ряди нашу молодь з богословського „студіюм" у Варшаві, то Ваші дорадники спершу застрашували студентів-теольогів нагінками та позбавленням стипендій, а потім розпочали навіть понижуючу полеміку з власними вихованками (!) в друкованих брошурах, у котрих не спинялись і перед політичними доносами на українських студентів. „Из жизни интерната" — Варш. Синод. др. ст. 14). Чим треба ще інших доказів нетактовности „педагогів", які зі своїми вихованками ведуть подібну боротьбу, цей коли не духовна влада так поступає з будучими душпастирями? Чи Ви, Владико, застановилися над тим, яке насіння сіє духовна влада в запалі боротьби з українцями, та який подає приклад? Нарешті навіть Парляментарна Комісія для справ Православної Церкви, покликана після виточених масових ревіндикаційних процесів при Українській Парляментарній Репрезентації, яка розвинула значну оборонну акцію й минаючи всі дотеперішні сварки між митрополією та українською людністю, підтримувала без застережень Ваші позиції, була використана тільки як страшак, доки не налякалася безпосередня та необачлива Ваша участь в чорній акції...

Занехання соборного начала й впровадження автократії можна виправдати тільки надзвичайними обставинами, коли б зорганізувати Церкву ніяким іншим способом не далося, та коли б результати таких надзвичайних заходів були для Церкви корисними. Але на ділі Ви, Владико, самі найкраще ствердили неприятність автократичної методи управління для зміцнення нашої Церкви. Ви самі час від часу скликали то ціли повітових протоереїв у Варшаві (1926), то збрання духовенства з Вашими політичними однодумцями в Почаєві (т. зв. епархіяльний зїзд 15. VI. 1927 р.), то кілька сесій Митрополитальної Ради (1928). Коли б при тому застосовано принцип виборности та пропорціональности представництва, то Ви могли б тоді дійсно почути голос Церкви, а неминучі терти між окремими національними групами могли би злагіднюватися й примиритися архипастирською любов'ю і однаковою для всіх доброю волею. На жаль, Вам не залежало ані на правдивому голосі Церкви, ані на справедливому заспокоєнні національних потреб Вашої пастви, тільки на зовнішньому декорум для Ваших планів та на збереженню переваги московських впливів.

А тимчасом тільки захована правдивого соборницького ладу могло б ще згуртувати народ, інтеліґенцію і духовенство коло Вашого престолу і дало б Вам міцну опору для оборони Церкви. Церковна влада хоч не розуміє, одначе боїться чути правдивий голос Церкви та найвищий суд Церковного Собору і тому то уложено крайно несправедливу виборчу ординацію на Собор та його правильник.

Та може бодай наслідки автократичної політики виправдують применені методи, може дійсно скріплено становище Православної Церкви й положено міцні основи для дальшого її розвитку під Польщею? Гіркою іронією звучить це питання. Хтож не знає, що четверта частина загального числа православних святинь стоїть у Польщі від ряду літ замкненою, а кількадесять з них збурено і сліх по них зметено, а чи в обороні їх виявлено хоч трохи тої мужности, з якою боронив рижську катедральну церкву архіеп. Йоан? Взагалі відношення Церкви до держави є й досі цілком не вияснене і то передусім тому, що церковний провід сам в тій справі не держався одної лінії. У внутрішнім житті Церкви не тільки не бачимо стабілізації відносин, але навпаки, зростає там анархія і розклад. Здавалосяб, що Православна Церква під Польщею природно повинна би йти шляхами, наміченими ще в Київській (Литовсько-Руській) митрополії, відновлюючи наші давні традиції та звичаї. Тоді Православна Церква на Україні дійсно ставила собі завдання великої ваги. Митрополит Петро Могила проектував створення незалежного українського патріярхату, а такі великі пляни робив, бо бачив, що в культурній історії та в психіці православних українців існують необхідні до того дані. Наближення церковного проводу до народу було тоді основою, що не тільки провадила до вживання живої народньої мови в богослуженні, не тільки чалавала національний вигляд Православній Церкві на наших землях, не тільки широко використовувала активність мирян у церковному житті, але й творила ґрунт для організації самостійного церковного життя. З часом ухили від старих засад довели нашу Церкву до такого стану, в якому вона є тепер.

А Ви, Владико, не тільки не держитеся наших старовинних звичаїв і традицій, але й не визнаєте до цього часу, що 70 проц. православних під Польщею це всеж таки українці й не хочете зробити завідси належних висновків. Правда, Ви благословляли українські переклади церковних книг, та це було ще тоді, як були свіжими в памяті часи Української Держави. Тепер Ви забули, серед якого народу минає Вам служення і Ваш офіціоз зве нас не інакше, як „так называемые „украинцы", т. е. украинские шовинисты" („Воскр. Чт.", 1927, ч. 34). А коли Ви благословляєте підкладне духовенство на працю в російській політичній організації („Воскр. Чт.", 1927, ч. 7, ст. 100), то чи це не є проявом „істинно-русского" духового націоналізму, що так само виступав колись у архимандр. Діонисія, тоді редактора „Холмського Листка", з тою тільки різницею, що тоді Ваша національна боротьба була звернена проти кого іншого? А коли наводнюється українські парохії Волині і Полісся повінню синодальних російських видань, то чи це не доказ русифікаційної політики? А коли переслідується українців-священиків, коли відбирається від українців святині і передається їх москвофілам, засуджуючи українців тиснутися для молитви по закутках, коли Ви добираєте собі на співробітників тільки політиканів з РНО, коли відмовляєте приняти на варшавську теольогію семінаристів-українців з Кремянця, коли на всі домагання дати бодай одного українця-єпископа, наділяєте Волинь такими нареславцями і ворогами нашого народу, як єп. Симон, або архим. Дамаскин, то як назвати таку поведінку? Поясніть нам нарешті, Ваше Блаженство, чому українці у Вас позбавлені всього, коли обзиваються за мінімум своїх природних прав, чому ліквідують назву „шовіністів" тоді, як відкрито надужівається релігію для руйнуючої москвофільської акції?!

Замість злагіднювати національні антагонізми в Церкві, Ви загострюєте їх серед своєї пастви. Д-ра Річинського, який на Луцькому Церковному Зїзді боронив Вашого авторитету і стримав Зїзд від скрайних кроків, відлучено потім від Церкви. Проти проф. Огієнка наказано збирати по деканатах підписи, щоби видалити його з професури, ректора о. Табінського оставлено без ніяких засобів до життя. Зате повітові протоереї обсаджені москвофілами, впливові місця по консисторіях діяльними членами відновленого „Союза Русского Народа" (РНО) і кожний Кишковський, Боришкевич чи Комаревич легко здобував у Вас всякі благодати та відпущення всіх зловживань, якщо виступлять з Єдиним поцілунком проти українців.

В останніх часах приходиться зустрінутися з оживленою діяльністю Греко-Католицької Церкви на північно-західних землях. Коли Православна Церква хоче втримати свої позиції, мусить безумовно упорядкувати внутрішнє життя Церкви та навязати тісний зв'язок духовенства з народом, щоби провід Церкви не сіяв морального розкладу та винародовлення, а став речником загалу віруючих. Усяку місійну акцію в Галичині та на Лемківщині треба звільнити від москвофільських винародовлюючих тенденцій. Треба шукати оздоровлення та поправи, бо нинішня Православна Церква не тримається у нас шляхів первохристіянських часів, ані давньої Київської (Литовсько-Руської) Церкви. В життя Православної Церкви під Польщею внесено той московський царепапізм, який навіть російські релігійні фільософи звуть „неписанной ересью" („Путь", 1927, ч. 6, січень) і той релігійно забарвлений шовінізм, для якого навіть у церковних стихарях „Росія — це Новый Израиль" („Служба" з 30-VIII). Але російська месіянська ідея привела до большевизму і до жахливого морального релігійного западу. Не бажаємо собі тогож самого і тому протестуємо проти організації Православної Церкви під Польщею на московський взір, який дав такі трагічні наслідки. Маємо свої здорові церковно-національні традиції, передані нам першим українським відродженням XVI—XVII. в. в. і від тих традицій не відступимо.

Нині ми, українське православне студентство Високих Шкіл у Польщі, забираємо голос, щоби звернути до Вас, Владико, свій голос: Найвищий час вже зробити лад і спокій в Церкві! Одночасними репресіями церковної та цивільної влади Вам вдалося на якийсь час спинити нормальний розвиток українського церковно-народнього руху, та гірким буде Ваше розчарування, коли переконаєтесь, що той рух не завмер, а тільки хвилево затих і загоює рани, нанесені українському релігійному сумлінню. Миж зі свого боку перебираємо на свої плечі давню традицію, передану нам віками й відновлену на Волині Луцьким Церковним Зїздом 1927 р. і Українським Церковним Комітетом.

У теперішній хвилі признаємо справедливість соймової заяви б. прем. міністрів Бартля з 11. І. 1929 р., яка звучить: „доки не наступила стабілізація внутрішніх відносин у Православній Церкві, доти скликання Собору було би несвоєчасним і недоцільним ані для Церкви, ані для держави". Причина та, що хаос і розклад у Церкві та впливи всяких темних сил у ній під цю пору так зросли, що Церк. Собор не при-

ніс би заспокоєння, тільки міг би довести навіть до церковного розколу, або сам перетворивсяб у недостойне видовище. Тому вважаємо, що з Церковним Собором треба часово заждати, доки не буде переведено бодай головних заходів для оздоровлення церковних відносин. Необхідно в першу чергу:

1) відновити правильний адміністраційний поділ епархій, цебто дати негайно керовника-епископа для Волині, українця з походження, й доручити йому обережно й любовно, а де треба — рішуче перевести унормування і оздоровлення цієї величезної епархії;

2) перевести негайно нові справедливі вибори духовенства і мирян до епархіяльних зїздів і на тих зїздах обміркувати необхідні заходи для управильнення церковного життя, для реорганізації церковного правління і для покликання до відповідальности всіх винних у ріжних зловживаннях;

3) припинити негайно русифікаційну політику митрополії та епархіяльних управлінь на Волині та Поліссі; припинити масову висилку в ці епархії синодальних російських друків і дати лектуру мовою українською; зокрема по всіх духовних школах при навчанні церк.-слов'янської мови припинити невиправдане впоювання московської вимови, а впровадити українську фонетику, згідно з традиціями X—XVIII вв., а це з огляду на те, що слово виголошене всупереч з язиковим законом народу (українського згл. білоруського), на радість тільки закордонному чинникові та його епігонам у Польщі, є живим памятником рабства.

Осмілюємося перестерігти Вас, Владико, — У 1925—28 рр. український церковний рух заховав ще певну льояльність до теперішньої московської ерархії в Польщі. Новий вибух цього руху безумовно грозить роздвоєнням у Церкві і страшними потрясеннями для Православної Церкви взагалі і для Вас особисто.

Перед Вами дві можливости: або Ви для добра Церкви переведете конечні реформи еволюційною дорогою, або переведуть їх маси самовільно. Ви ще можете запобігти недалекій катастрофі.

ЗА УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СТУДЕНТСТВО:

Від студіюючих у Високих Школах м. Львова:
Бусел Йосип, студ. техн., Мельничук Олександер студ. мат., Бляхарчук Михайло, студ. права.

Від студіюючих у Вис. Школах м. Варшави:
Маслов Микола, студ. техн., Козицький Іван, студ. права, Черкавська Наталія, студ. філ.

Від студіюючих у Вис. Школах м. Кракова:
Галіп Арсен, Мальченюк П.

Від студіюючих у Вис. Школах м. Вильна:
Сагайко Н., студ. мед., Чупрун Евген, студ. мед., Мазурець Михайло, студ. мед.

—o—

XX. Загальні Збори Ревізійного Союзу Українських Кооператив.

Дня 30. червня ц. р. почалися у Львові в год. 11. рано наради Ревізійного Союзу Українських Кооператив. У нарадах бере участь коло 600 делегатів низових кооператив і їх надбудов.

Проводять Зборами голова РСУК інж. **Ю. Павликовський** та заст. голови пос. **Ст. Кузик**, секретарюють: інж. **А. Палій** (Львів), **Мигаль Кость** (Сокаль) і **Зарицький** (Дрогобич).

У вступному слові підкреслив інж. **Ю. Павликовський** головні напрямні праці РСУК у минулому році та схарактеризував поодинокі ділянки нашої кооперації у звязку зі страшною хліборобською кризою. Потім згадав померших провідників нашої кооперації: М. Дереша (Малехів), Гр. Матвієва (Вільки Мазовецькі), О. Галібея (РСУК), Ол. Ярему (Перемишль), о. Стернюка (Пустомити), о. Волод. Петрика (Бабина-Самбір), о. І. Глинського (Буцнів), Д. Горбачевського (Коршів).

На початку ділової частини нарад старалися сельроби внести привіт радянській кооперації, та їх демонстрація перейшла без більшого сліду.

Після цього здавав звідомлення з праці РСУК нач. директор пос. **О. Луцький**, який на тлі теперішніх відносин змалював величезне змагання нашої кооперації для піднесення господарського стану села. Представив найновіші наші здобутки: перерібка свиней і збут яєць, які поруч госп.-спож. кооператив, молочарень і кредитівок є чималою допомогою нашому селу. Представив працю серед нечувано важких господарських умовин виключно власними засобами, власними силами.

Промову ціхувала сила й енергія. Тут і там перервали промовцеві вигуками **сельроби**, та апляв зборів глушив їх цілковито.

З черги здавав звідомлення в імени Контрольної Комісії д-р **Мих. Волошин**, який ствердив уповні правильне функціонування бюра й органів РСУК та підкреслив велике напруження праці РСУК, як організаційного і ревізійного осередка нашої кооперації.

Наради тревають дальше. Звідомлення у завтрішньому числі.

—o—

НОВА НОТА БІЛОГО ДОМУ.

З Білого Дому видали ноту, в якій уряд Зл. Держав стверджує, що чутки про пляни уряду в справі довгів півд.-американських держав і нібито ведені в тій справі переговори зовсім безосновні.

ОСТАННІ ВІСТИ

СЛУЖБОВИКИ В ПРЕМ. ПРИСТОРА.

Прем. Пристор сказав делеґації службовиків, що дальшої знижки платень держ. функціонарів не буде.

РЕДУКЦІЯ ЗАЛ. ПОЇЗДІВ.

У звязку з ощадностевою акцією мін-ство залізниць в обіжнику поручає зредукувати ті льокальні особові поїзди, які не мають фреквенції, а редукція їх не зашкодить особ. руховї. Тому з 15. липня не буде вже курсувати багато льокальних поїздів. Так заощадять у поїзд. кільометрах, а в бюджеті ок. 20 міл. зол. Від 1. жовтня підуть іще дальші редукції.

КОСТЕК-БЕРНАЦЬКИЙ ВЖЕ Є ВОЄВОДОЮ.

Офіціяльно потверджують, що полк. Костек-Бернацький іменований новгородським воєводою. Починає він урядування ще цього тижня.

САМОГУБСТВО Б. НАЧАЛЬНИКА СТАЦІЇ В БРУХОВИЧАХ.

У Львові в заг. шпиталі повісився 61-літній бувш. начальник залізничої стації в Бруховичах Вітель. Причина: шкірна недуга.

ФРАНЦІЯ І АМЕРИКА.

Між Францією й Америкою йдуть переговори в справі Гуверової пропозиції. Прем. Лявальсказав журналістам, що уряд у тій справі мусить держатися ухвали парляменту. З Америкою Франція буде щира, одначе рішуча.

УНІВЕРСИТЕТ У МІНХЕНІ ЗАМКЕНИЙ.

Університет у Відні замкнений, тому студенти гітлерівці й комуністи демонстрували біля університету. Поліція розігнала демонстрантів, а 25 студентів арештували. Ректор університету скликав надзвичайне засідання сенату, щоби нарадитися на випадок дальших заворушень.

У Мінхені студенти-гітлерівці билися зі студентами інших політ. груп. Ректор візвав поліцію; вона опорожнила будинок і арештувала багато студентів. Університет зачинений. Також в гамбурському університеті були заворушення тому, що віче проти версайської умови заборонено.

ҐР. ГАРДЕҐ ЗГИНУВ В АВТ. КАТАСТРОФІ.

Австрійський автомобіліст ґр. Гардеґ, який брав участь у львівських перегонах, згинув в авт. перегонах у Баден-Баден. На його авто наїхав мінхенський автомобіліст Кльопфер.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.
Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими значками.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 2. ЛИПНЯ 1931.

МАРІЯН КОЗАК.

З життя та діяльности Вячеслава Липинського.

IV.

Державницький погляд на історію. — Давніші історики. — Деякі моменти нашого минулого. — Синтеза історичних подій.

В. Липинський як історик вважав своїм завданням визволення української історичної науки зпід шкідливого впливу трьох ідеольоґій: державницької ідеольоґії російської, державницької ідеольоґії польської та недержавної української народницької ідеольоґії, яка з великим пієтизмом ставилася до руїнницьких, бунтарських проявів народньої „активности“.

Визволитися основно з накиненого нам підчас нашої руїни поняття про себе, як про якийсь народець до державного життя нездібний, вічно збунтований і вічно покривджений, усвідомити весь розмах української історії, широкі державні, орґанізаційні замисли наших предків, зрозуміти поодинокі їх діла, врешті оцінити наше минуле — науково — згідно з правдою — це була ціль, до якої Покійний змагав у своїх історичних дослідах. Ціль ту він осягнув. Досліджуючи минуле України з увагою до мужеських, конструктивних моментів життя української нації, Покійний став основником української історичної державницької школи.

До Липинського загал українських істориків з особливою симпатією займався всякими „народніми“ бунтами, боротьбу з князями та гетьманами освітлював таким способом, що нарід виростав до величі замученого „панами“ страдальця, який крім „волі“ нічого більше не бажав. Державницькі змагання української шляхти „народницька“ школа вважала нічим іншим, як тільки змаганням до закріпощення народу у своєму українському ярмі. Костомарів дивився на історію України як на „поему“ вільного народу, Грушівський з любовю голубив всяких „татарських людей“, запевняючи, що його симпатії були завсіди по їх боці. Проти такого однобічного розуміння минулого України виступив Куліш, а пізніше навіть Драгоманів. Але іншого підходу не найшов ніхто. Зробив це щойно В. Липинський. Присвятивши свої досліди тим добам нашої історії, коли предки наші зривалися творити власну державність — він доказав на прикладі Хмельниччини, що в минулому України є такі факти, які не містяться ані в рамах православного „возсоединенія“ Руси, ані не покриваються з поглядами польських істориків, які повстання Хмельницького вважали диким, недержавним козацьким бунтарством, і які врешті переростають скромні, демократичні змагання передвоєнного українства.

На початки Руси дивився Л. як норманіст. Першою територіяльно українською державою вважав галицько-володимирське князівство Ростиславичів, її продовження бачив у володіннях Ґедиміновичів, Корятовичів і Ольґердовичів. Українство вважав сполукою західного елементу, що ішов на Україну через Польщу і Литву з тими активними силами, які виділяла народня маса України. В історії Січі Запорожської розріжняв два періоди — лицарський, коли Запоріжжа було передньою сторожею проти степових кочовиків і — розбишацький, коли після повстання Хмельницького — січовики злигавшись з татарами боролися з осілим хліборобом, який щораз дальше заорував степ.

Успіх державницьких плянів гетьмана Богдана пояснив тим, що провід в їх здійснення взяла в свої руки европейзована хліборобсько-шляхотська верства. Доказав, що Переяславська умова і Переяславська леґенда це дві зовсім відмінні сторони одного історичного факту, який прямував до унезалежнення України від Польщі без утоплення її в руському морі. Катастрофою для державного діла Хмельницького — на думку Л. було знищення амбітною козацькою старшиною династичного заповіту Богдана.

Гайдамаччину вважав наслідком кольоніяльної залежности України від Варшави. Найбільше займався Липинський тією активною меншістю, яка в даних історичних періодах була провідною верствою України. Способові її орґанізації, оцінці її заслуг та промахів, особам її визначних представників — присвятив головну увагу.

Найбільшим нещастям України була недостача внутрішньої єдности серед її мешканців, з яких одні проти других кликали „добрих сусід“ на поміч. „Татарські люди“, занархізоване галицьке боярство, що отруїло Юрія Тройденовича, Пушкар, який покликав на Україну Москву, Виговський, який знищив дідичну монархію Хмельницьких і т. д. ось — доказував Липинський джерело нашого недержавного гниття!

У своїх історичних творах виявив Липинський величезну ерудицію, блискучу аналізу і найбільшу з усіх наших істориків — здібність синтези. Подивляти треба інтуїцію, яка дозволяла йому зі сухих вісток творити прегарні образи минулого, що так глибоко вражають своєю поватою, іноді глибоким траґізмом, а перше всього — живістю.

Смерть Кричевського, вїзд Хмельницького до Київа, сойм 1656 р. в Чигирині, признання Юрія наслідником, смерть і похорон Великого Монарха — цеж картини, яких читач ніколи не забуде! А побіч цього — глибока державницька історіософія, стиль, яким визначаються тільки твори людей гарячого серця і глибокого переконання. В Покійному ми втратили найбільшого історика державности на Україні!

(Докінчення буде)

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорушинів 5, (коло кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 2015 15—20

— **Як зберігти фізичні та духові сили?** Відповідь та виясненння на це таке важне питання можете дістати разом з пробною пачкою „Fregalin-y" D-ra med. H. Schulze даром і без зобовязування. Просимо звернути увагу на оголошення, що є в тім самім числі. Треба його докладно прочитати і ще нині написати до D-r med. H. Schulze. Berlin — Charlottenburg 2. 4041

— **Відгомін 1918/19 літ.** Дрогобицька поліція арештувала Андрія Марковича, який повернув нелегально з ЧСР. Йому закидають, що підчас польсько-української війни він, як воїн розстріляв самочинно кількох поляків. Можна сподіватися нового сенсаційного процесу.

— **На розбудову Нац. Музею у Львові** вложили: 150 зол. канонік Ев. Бачинський з концерту в Бережанах, 100 зол. о. д-р Г. Цегельський, 25 зол. д-р Т. Гвоздецький; по 20 зол.: д-р І. Рижій, радн. І. Громницький, д-р Ін. Левицький, А. Іванович, інж. А. Ільницький; по 10 зол.: інж. М. Капуста, о. О. Логинський, адв. д-р І. Сохацький, арт.-маляр П. Мегик, д-р О. Олійник, радн. Скоробогатий, адв. А. Добрянський, свящ. І. Тимків, нот. В. Дякін; по 5 зол.: свящ. І. Кузьмович, М. Левицький, К. Лагола, В. Болиловський, ц-ва в Завалові, нот. А. Волосянський і Г. Діякон; 4 зол. свящ. Й. Медицький, 3 зол. свящ. С. Калиневич, 2.50 зол. урял парох. Бубище; по 2 зол.: І. Огієнко і І. Филипчак; по 1 зол.: М. Шараневич і урял парох. в Тлустенькому. — **Усього зібрано за 6 місяців** 2.543.13 зол., а видано 27.612.30 зол. Протягом липня будуть вставлені сходи (80 ступнів) і сліпі підлоги та помальовані три салі і сходова клітка. На викінчення цих трьох саль і віддання їх до ужитку потрібно ще 15.000 зол.

— **Редукції на терені Львівської Шкільної Округи.** Зачувати, що при участи делегата з Варшави мають скасувати при Львівській Шкільній Окрузі шкільних лікарів і шкільних секретарів, усунуть лікарські порадні для молоді. Зредукують около 1700 учителів народніх шкіл і усунуть кількасот контоактових учителів у середніх школах.

ПЕРЕД ВИЇЗДОМ

купи елегантну ТОРБИНКУ, ПАРАСОЛЬКУ, НЕСЕСЕР, ВАЛІЗКИ й всіляке ПРИЛАДДЯ до ПОДОРОЖІ тільки в СПЕЦІЯЛЬНІМ МАҐАЗИНІ

Noblesse, Ягайлонська 11 а

2273 4—4

— **Вже вимовили службу.** 30. червня, як останнього дня в місяці, вимовили у Варшаві богатьом службовикам службу. Передовсім зредукували тих, які мали емеритуру, а рівночасно виконували обовязки за доплатою, вимовили теж службовикам, які мали по дві посади та багатьом замужним службовичкам. Спенсіонували багато службовиків, караних дисциплінарно. Загалом 30. червня одержало виповідження около 10 проц. службовиків.

— **Страйк автомобілів.** З днем 1. липня ц. р. у Польщі починається страйк шоферів таксівок. У Львові перестане курсувати 340 автомобілів. У цілій Польщі страйкуватиме 16.000 шоферів. Страйк мав би тревати 14 днів. Шофери домагаються підвищення платні.

— **З хроніки самовбивств.** Софія Врубель 18-літня дівчина на Кульпаркові отруїлася якимсь квасом тому, що наречений покинув її і хотів женитися з іншою.

— **Град.** Дня 24 червня ц. р. перед вечором знищив град величиною курячого яйця всі засіви на 100 проц. в селах: Білка, Костенів, Плетеничі, Пнятин, перемишлянського повіту. Град поранив кількох селян, що працювали в полі.

— **Погода в липні.** Польські метеорольогічні стації пророкують, що перша половина липня ц. р. буде шодо погоди дуже змінлива, пануватимуть вітри і бурі з градом. В половині липня запанують великі спеки та бурі. Аж останніх 10 днів липня будуть погідні, сонячні, сприятливі для літників.

— **Добрий сик.** В Сніднні коло Ковля Лука Левчук посварився з батьком за спадок і побив його так тяжко, що той помер по дорозі до лічниці. Сина арештували.

— **Самовбивство хірурга.** В Закопанім зачув трагічно відомий польський хірург з Познання д-р Леон Мечковський. Він пробив собі серце хірургічним ланцетом, яким оперував неодного пацієнта. Причини самовбивства невідомі. Догадуються, що він був невиліковно хорий.

— **Намагане самовбивство учня.** У Станиславові намагався отруїти арсеником учень V. кл. II гімназії Стефанський Йосиф. Його перевезли до шпиталю. Причина: лиха нота.

— **Автобусова катастрофа.** 30. червня на дорозі між Отинією та Кривотулами Старими перевернувся до рова автобус, що їхав із Коломиї до Станиславова. Було ранених 13 подорожніх.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що удалштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведенни для мундурованнн старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбоання з першорядних матеріялів більших фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, совідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих

З судової салі.

ДВАНАЦЯТЬОХ ЗДОГАДНИХ ЧЛЕНІВ ОУН ПЕРЕД СУДОМ.

Revеляції радника Івахова про ОУН тривали майже 4 години. При кінці цих revеляцій радник Івахів сказав: „Український націоналізм це ідеольогія новочасного канібалізму. Про це міг би дещо сказати пан Олесь Бабій, який є тут присутний на судовій салі. Він-же містив колись реценвію на „Націоналізм" Донцова в „Національній Думці" і взагалі писав дещо про націоналізм". (Радник Івахів розглядається на лаву журналістів.).

Відтак цей знавець справ ОУН широко доказував, що український націоналізм позбавлений всякої етики й ідеалів гуманности. Далі радник Івахів, як знавець справ українського націоналізму твердить, що в день, коли арештовано Ласейчука і Саляка з пекельною машиною процес СВУ у Харкові вже був скінчений, всі знали, що там нікого не засудили на смерть, отже замах не був плянований на радянський консулят.

Радник Івахів твердить, що „Кружок Самоосвіти при „Зорі" є леґальною фірмою для нелеґальної роботи.

Оборонці поставили цілий ряд внесків, особливо в справі Врецьони, але дня 30. ц. м. трибунал відкинув ці внески і почав переслухувати свідків оборони.

Свід. Гедалі Шпісбарт, студент техніки, товариш Врецьони, зізнає, що бачив колись Врецьону у Личаківськім парку, говорив з ним годину, а другого дня був з ним на візиті в одної пані, а більше нічого цей свідок не знає.

Свід. Мечислав Кемпа, учитель заведення глухонімих, співльокатор Врецьони, зізнає, що критичного дня для цієї справи, у великодну суботу Врецьона був дома і заклалав на дом' антену, а вечором слухав радіо з Кракова (дзвін Зигмунта).

Свід. Фридерика Айхельберг, 24-літня жидівочка, студентка, пристійна брунетка, зізнає, що у великодну суботу 1930 р. вона мала з Врецьоною в парку рандку, а потім Врецьона був у її домі і довго забавлявся з нею. Врецьона був у добрім гуморі, спокійний, отже не неможливо, щоби в той день займався бомбами.

Свід. Вол. Врецьона, студент медицини, брат підсудного зізнає, що у велику суботу 1930 брат був дома, потім в парку і в домі панни Айхельберг. Коли о. Чемеринський святив паски, то Врецьона був дома. Цей свідок твердить, що перших днів по арештуванні брата він переглядав двічі його шуфляди на техніці, забирав книжки, і жадних вибухових матеріялів там не бачив, хоч за пару днів поліція найшла їх там.

Свід. Юліян Кобиляж, студент техніки, поляк, признає, що до шуфляди Врецьони мали доступ інші студенти, які там переховували приладдя для хемічних дослідів. Шуфляди не були замкнені і дуже можливе, що ці вибухові матеріяли хтось підложив до шуфляди. Виключене, щоби Врецьона міг виробляти на техніці вибухові матеріяли, бо кожний студент, що працював з ним все бачив, що він робить. Врецьона ніколи сам не працював у лябораторії. Взагалі цей свідок, поляк, поважно відтяжив Врецьону.

Свід. Іван Кузьмич, власник торгівлі ...рковними річами у Львові зізнає, під присягою, що про Врецьону нічого не знає, бо з ним не знайомий. Тямить тільки, що у великодну суботу москвофіли з Третяком розбивали домівку „Пласту" і між пластунами був хтось такий як Врецьона і свідок просив пластунів зробити щось, щоби капани не викинули „Пласту" зі Ставропігії. Пластуни пішли виганяти москвофілів з домівки, але поліція затримала їх і боронила москвофілів.

Оборонець д-р Ганкевич ставить такий внесок в імені цілої оборони і всіх обвинуваченних:

1) Вносимо на відчитання зізнань: Казимира Біленича, комісаря державної поліції — тепер в Тчені — зложених в слідстві в цій справі, а головно на відчитання, що в дорозі внутрішньої розвідки мав він відомість, що приготовляється динамітовий замах на радянський консулят у Львові з причини процесу в Харкові. Вже інші свідки а саме: Разонь Хтановський і надкомісар Чеховський зізнали, що ініціятива в цій справі і ціла сама справа була в руках свідка. Ці зізнання цього свідка можуть безумовно обіймати найбільше фактичного матеріялу; 2) Паук Марію — Бляхарська 12, на обставину, що на два тижні перед арештуванням, слуханий як свідок Марцін Круль в стані пяним відгрожувався свідкові, що її брата вкоротці арештують. Є це безумовно важним моментом до твердження оборони обвинуваченних, що Марцін Круль був поліційним конфідентом і що поліція знала про цілу акцію обжалованих; 3) Вносимо на зареквірування прокураторських актів в справі побиття обвинув. і на відчитання лік. свідоцтв з оглядин судових лікарів і зізнань свідків до 1; на обставину, що правдиві є зізнання обжалованих, що їх побито підчас поліційних доходжень; 4) Вносимо на зареквірування і відчитання актів до ч. VII. 2. К. 10/30. 5) Свідка Огродніка Жигмонта — поліційного агента у Львові, Казимирівська ч. 30, — на обставину, що слуханий як свідок Марцін Круль є поліційним конфідентом і свідкові Огроднікові давав конфіденціональні відомости; З актів VII. 2. К. 10/30 виходить без сумніву, що Марцін Круль обмотав Івана Батюка, селянина зі Стоянова, взяв від нього гроші на замордування батька Батюка, рівночасно повідомив про це поліцію і дальше перепроваджував з ним плян. Коли вже все було приготоване, в останній хвилині поліція арештувала Батюка і не допустила до виконання злочину; 6) Вносимо на відчитання:

а) „Діло" 83—85, 85—90, 1930 р.,
б) „Новий Час" 28—48 1930 р.,
в) „Український Голос" 11—16 1930 р.,
г) „Громадський Голос" 10—17 1930, та інші;

На обставину, що правдива є оборона обвинуваченних, що процес СВУ в Харкові відбився величезним відгомоном в українській суспільности. Предложені часописи — це органи всіх українських партій, а саме УНДО-я, Радикально-соціялістичної, Соціяльно-демократичної і Католицької, а всі вони в березні і квітні 1930., отже в часі процесу СВУ в Харкові займили дуже гостре становище і протестували проти того роду процесів.

Таке становище заняли старі люди в українській суспільности, а що доперва говорити про молодь, котра мусіла сильніше і горячіше відчути як також і реаґувати.

7) Покликати на свідків: Остапа Лущького — посла, Львів, Богуславського 10; 8) Осипа Болнаровича, редактора „Нового Часу"; 9) д-ра Остапа Стахова — редактора „Громадського Голосу" 10) Зенона Пеленського — посла, Львів; 11) д-ра Осипа Назарука — адвоката і редактора „Нової Зорі". Всі покликані свідки ствердять, що в березні і квітні 1930 р. українська суспільність, яка мешкає в границях польської держави, була сильно зворушена і освітлять тло цієї справи.

Оборонець д-р Шухевич доказує, що в день плянованого замаху на рад. консулят Саляк і товариші не могли ще знати, що в Харкові не засуджено членів СВУ на кару смерти, бо Львів знав про це аж за три дні, отже пекальна машина Саляка була призначена на дарунок для більшовицького консулату.

Оборонець д-р С. Шевчук вносить покликати на свідка Дмитра Хомяка, Ринок 10, на доказ, що „Кружок Самоосвіти" в „Зорі" був леґальний і Роман Щур, який до того кружка належав, не виконав жадного злочину.

Обор. д-р Старосольський ставить внесок покликати свідків на ствердження факту, що УВО ніколи не зєдналася з ОУН. Це може потвердити посол Лущкий, який уважає себе націоналістом, але з УВО не має нічого спільного. Націоналізм і УВО це дві окремі річи.

Прокуратор спротивився деяким внескам оборони, особливо внескові покликати свідка Марію Павук, яка чула, що Круль два тижні перед арештуванням Саляка, Врецьони і тов. у пяним стані грозив, що Павук Ткач і Врецьона будуть арештовані. Щодо побиття підсудних на поліції, прокуратор заявив, що в цій справі ведеться слідство, і нинішні обвинувачені будуть зізнавати як свідки. Прокуратор спротивився допустити як свідка посла Лущького, бо цей посол може мати світогляд на націоналіста, але до ОУН не належить, отже не знає, чи вона зєдналася з УВО.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Федір Базилевич родом з Бердичева, бувший член капелі О. Кошиця, б. голова українського Академічного Хору в Празі та артист театру ім. Тобілевича в Станиславові, помер дня 30. червня ц. р. в санаторії в Голоску б. Львова на 45-ому році життя. Похорони відбудуться дня 2-го липня в год. 5-ій поп. із кістниці на цвинтарі в Голоску. В. п. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам від 22—29 VI. включно: масло десерове пріма 2·90; експортове пріма 3·— зол., в дні 3. VI. 1931. масло десерове пріма 2·90 зол., експортове пріма 3·— зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол. вода якість 4·50 зол.

Іншим віримо завсіди більше, отже не будемо самі про себе говорити — голос мають наші відбірники. Тисячі осіб, які вже випробували відомий від літ **засіб, відроджуючий кров і нерви „Fregalin“,** не розчарувалися. Незвичайно успішним показався „Fregalin“ при нервовости, загальнім ослабленні, втомі, памороках і ревматичних терпіннях. Порадьтеся лікаря. Щоби дати собі раду з труднощами, з якими звязана боротьба за істнування, треба мати сильні нерви і здорову кров. **Просимо точно прочитати, що пишуть до нас про діланнє „Fregalin'y“ особи яких знимки подаємо, а самі осудите, чим є „Fregalin“.** У нашім архіві є тисячі подібних листів з подякою з краю і з закордону, присланих до нас як вислови вдячности і признання. Кожний може їх оглянути в нашім бюрі. Всі листи з подякою нотаріяльно потверджені. „Fregalin“ можна дістати в усіх аптиках. Висилку переводить Artus-Apotheke, Гданськ. Вироблюваний під контролею наукових поваг.

Lückersdorf 79 Po. Kamenz i Sa. d. 10. 9. 30.

Від довшого часу терпів я на болі в хребті, гемороїди і корчі в литках. Тому казав я собі прислати „Fregalin“. — Мушу ствердити, що успішність перевищила моє вижидання. Терпіння повсім щезли, загальне самопочуття є рівнож дуже вдоволяюче.

Oskar Hentschel.

Fürstenhausen. Po. Völklingen. Saargeb. Fürstenstr. 7. d. 5. 10. 30.

Моя жінка терпіла в наслідок цілковитого нервового виснаження, була зовсім вдома, а я не знав, що почати. Зовсім випадково прочитав я про „Fregalin“ який і замовив. Успіх був просто подиву гідний. — Стан здоровля моєї жінки постійно кращав, а коли моя жінка зажила 8 пуделок, почувала себе як новонароджена. Прибуло їй також 20 фунтів на вазі.

Karl Siegenthaler.

Gählen Guben Land. N. L. d. 28. 9. 30.

Діланнє „Fregalin-y“ є чудесне, з радістю можу закомунікувати, що „Fregalin“ дуже мені поміг. Від довшого часу я терпіла на сильні болі шлунка. — Заживши таблетки „Fregalin“ болі зовсім уступили, вернувся апетит.

Minna Rose.

Schwerin in M. Schleifmühlenweg 9. d. 21. 7. 30.

Моє недомагання серця, шум в ухах та завороти голови зовсім зникли, завдяки цінному препаратові ВПанів. Я ствердив направду надзвичайну успішність. — Можу знову курити і почуваю себе як новонароджений. Такий чудесний засіб повинен бути багато більше вживаний між хорими. Складаю слова сердечної подяки.

Heinr. Carrelmann власник пральні.

На бажання висилаємо даром і без зобовязання

ПРОБНУ ПАЧКУ „FREGALIN-У“

разом із Золотою Книгою Життя. Напишіть зараз, заки пробки ще не зовсім розхоплені, на адресу: **Dr. med. H. Schulze. G. m. b. H.** Berlin-Charlottenburg 2/4041.

Залучаючи нинішний купон, (вислати як друк. Порто за границю 10 сот.)

Прошу мені вислати безплатно і без зобовязання пробки

„Fregalin'y“ — засобу, що відроджує кров і нерви

та Золоту Книгу Життя.

Назвисько: .....

Звання: .....

Місцевість: .....

Вулиця: .....

4041

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 1. липня, година 7·30 веч. „Ківі про дно“.

Театр Рівнородностей (в Нар. Домі):

Середа, 1. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя“, водевіль Крумловського.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Мадам Дібарі“ (Поли Негрі, Гарі Ліптке, Емілі Янінгс, Райнольд Шінцель).

КАСІНО: „Румунська рапсодія“ й додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях“ (Джон Гільберт), „Моряк“ (Бастер Кітон).

ЛЕВ: „На заході без змін“ (Ремарка).

МАРУСЕНЬКА: „Знакома із спального вагону“ (Марлєна Дітріх) і звукові додатки.

ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку“.

ПАЛЯС: „Чорна гвардія“ (екзотична драма). „Три сестри“.

ПАН: Звукова фільма „Лицарі кохання“.

ПАСАЖ: „Білі індіяни“ (Рекс Бел), „Двобій“ (Боротьба Томсона з Ельмо Лінкольном).

ФАТАМОРГАНА: „Парада небіщиків“, „Вічне кохання“.

ХИМЕРА: „Тайна почтової скриньки“ та Тиждневик.

СТИЛЕВЕ: „Без серць, без душі“ і комедія.

УПІХА: „Небезпечний фліpт“, „Коли вибе 12. година.

СЛУХАЙ РАДІЯ!
РАДІО ЗБОГАЧУЄ ДУШУ!

DETEFON

універсальний детекторовий відбірник затверджений Польським Радіом. ВІДБІРНИК, СЛУХАВКА, волошпиа АНТЕНА коштує лише **39** зол. з пересилкою.

ПОЛЬСЬКЕ РАДІО, ВИНАЛ „DETEFON“
Варшава, Зельна 30
і Розголосна у Львові, Баторія 6.

Програма радіо.

Середа 1. липня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Легка музика. **Льондон** (356,3) 12·00 Органи. **Берлін** (419) 17·05 Музика з готелю. **Рим** (441,2) 13·10 Музика. **Відень** (516,4) 15·20 Солісти. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

Четвер 2. липня 1931.

Варшава (1411,8) 12·10 Ґріг і музика легка. **Льондон** (356,3) 14·00 Радіооркестра. **Берлін** (419) 16·00 Солісти. **Рим** (441,2) 17·00 Солісти. **Прага** (486,2) 19·45 Поп. музика. **Відень** (516,4) 12·00 Легкий концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Паріж** (1724,1) 16·45 Музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 1 липня 1931 р.

12·10, 15·10, 16·30, 17·10 Ґрамофон, 13·10, 19·55 Метеороль. комунікат, 14·50 Господарський комунікат, 16·00 Програма для молодших дітей, 16·50 „Деревне питання в Польщі“ (відч.) 17·35 Відчит, 18·00 Конперт, 19·00 Всячина, 19·20 Літературна балачка, 19·40 Різьнича скринька, 20·00, 22·15 Прес. рад. деннин, 20·15 Трансмісії з Варшави, 22·00 Фейлетон, 22·30 Музика.

Четвер 2. липня 1931.

12·10, 15·10, 16.00, 17·25, Ґрамофон, 13·10 Метеор. ком., 14·50 Господ. ком., 15·25 Відчит, 16·50, Відчит і діяльог, 18·00 Конперт солістів, 19·00 Всячина, 19·20 „Голос робітника“, 19·35 Прес. рад. деннин. 19·50 Опера, 23·15 Музика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКАРСЬКО - ЮВІЛЄРСЬКІ роботи виконує найдбайливіше — Домбровські і Розважевські — Львів, Академічна 2. ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЯ, СРІБЛО. — Великий вибір. Дешево. Догідні умови. 1447 20—?

НАУКА, переписування і помножування писем на машинах. — ЮЛІЯН ЛОМАҐА — Львів — Вадова 11. 2162 9—10

ПАНСІОН „ТЕРЕНЯ“ в Дорі, бізнько Яремча. — Кімнати з верандами. Чудове положення. Плажа над Прутом. Ціни низькі. 2168 9—7

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ гимн Ярославенка, партитура з голосами на 2 зол. 2379 4—5

ДІТИ ДО РИМАНОВА. 1. липня виїздить до Риманова українська кольонія і тривати ме до 20. серпня. Купелі йодово-борові, добірний пятьразовий харч, дбайлива опіка над дітьми. Ближчі інформації дає п. Олександра Кишакевичева, Перемишль — Пекьчара 4. — Згодошення приймається до 30. червня ц. р. 2334 2—2

ДО УПРАВИ домашнім господарством — при більшому підприємстві у Львові — потрібна інтеліґентна, самітна жінка — в сили віку — та здорова — повад 29 літ енергійна, працьовита, при тому лагідна. Листові згодошення приймає Українська Агенція Реклями — Львів, Вадова 23. 2333 2-2

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Й. ҐІРШШПРУНҐА, Личаківська 34. Вписи на однорічний курс для молоді відбуваються щоденно від год. 10-тої до 12-тої та від год. 3-тої до 6-тої до дня 4. липня 1931. 2326 3—4

УМЕБЛЬОВАНА фронтова кімната вулиця Виспянського — спокійному льокаторові — 70 зол. Інформації: Домініканська 11, каса. 2338 2—3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляпти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1538

ДВІ КІМНАТИ разом, або окремо до винайму від 1. липня п. р. при вул. Виспянського ч. 34. партер дворуч. 2339 3—3

ПАНІ УЧИТЕЛЬКИ — ОКАЗІЯ!! На час кваліфікаційного курсу винайму **2 великі ясні покої умебльовані** en. і кухню. Львів, Личаківська ч. 21. І. пов. (право) О. Горошкова. 2353 2—2

МЕШКАННЯ о двох покоях з переднокоєм і прит. ґазова кухонка, електрика зараз до винайму. Пісікова 42. І. п. 2354 2—2

ВІЛЛЯ під горіхом, сонячні кімнати приймає на літнисько від 7—8 зол. денно від особи. Харч та обслуга першорядні. Адреса: Софія Чорнійова, Косів коло Коломиї.

ІВАН ҐАБРУСЕВИЧ уневажнює свідоцтво ч. 1020 магістерського іспиту зі загальних відомостей про славянські народи. 2361 1—2

КРИНИЦЯ. ПАНСІОН „ЗНІЧ“ вул. Ясна, під управою п. Софії Ябдонської Ціни повного утримання з кімнатою від зол. 9·— денно. 2358 1—2

ПОШУКУЮ солідної служинні до двох осіб, до всього з добрим варенням. Письменні згодошення до Амін. „Діла“ під „Солідна“. 2363 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телеф. 65—73.
Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням.
Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.
2362 1-5

Зайвий поріст волосся на руках, ногах та під пахою усуває в дуже радикальний спосіб **перфумований депілятор „GARÇONNE“**
Ціна 3 зол., за післяплатою 4·50
Висилковий склад:
Аптика магістра SUSSMANA
ЛЬВІВ, вул. КУРКОВА 5. Тел. 40-69
2183 4—5

Конкурс

Видїл Товариства „Бурса св. О. Николая в Перемишлі“ оголошує конкурс на приняття ґімназійних учеників до бурси себто „Ґімназійного Інституту“ на шк. р. 1931/32. Місячна платня в Інституті з інститутським харчем 90 зол., з бурсацьким (на свїльни будуть вільні місця) 75 зол. платна з гори, натомість місячна оплата в бурсі 65 зол. платна так само згори. На початку шкільного року оплата на інвентар в Інституті одноразово 30 зол., а в бурсі одноразово 25 зол. платна при вступі. Бувші вихованці мусять наново внести подання. Ті, що залягають з оплатою, не будуть приняті. Подання з долученою карткою на відповідь треба вносити до кінця липня п. р. до: Управи „Українського Ґімназ. Інституту в Перемишлі“, вул. Баштова ч. 34. На випадок приняття Видїл повідомить про це петента.

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Doroteum“, **Льва Сапіги 34,** Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 53—?

НОВІСТЬ! Чи маєте Панство підшиєні меблі? (**передусім зі шкіри.**) Просимо нателєфонувати **зараз** 49—71 **„PEDANT“, Зіморовича 10,** де заграничним способом, відновлять їх вдоволяюче. 2355 1—2

Присилайте предплату!

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ діточі
поручає дешево фабричний склад
М. Волковискі
Львів, Коперника 5. Тел. 95—97.
Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ.

Товариство „Львівський Боян“ оголошує з нагоди свого 40-літнього Ювилею

Конкурс

на хорову композицію à capella або в інструментальному супроводі до дотільних слів, які апотеозують пісню, із речинцем до 1. IX. 1931 р.

Обем твору має виповнити найменше 5 хвилин продукції. — Склад журі оголоситься до 15. VIII. ц. р. — Перша нагорода 200, друга 100 зол. — Рукописи надсилати на адресу: **Т-во „Львівський Боян“, Львів — Шашкевича ч. 5.**
2346 2—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок 10.

Ч. 146 (12.802). Львів, пятниця 3. липня 1931. Poczтowa opłata ryczałtowo uiszczona. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Руконисів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чверть річно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Галичині, Бельгії 25 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 зол. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Для вломників не істнують посвячені місця ні посвячені предмети, тому треба обезпечити ВІД КРАДЕЖІ Із ВЛОМОМ церковну утвар і церковні дорогоцінности в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Звичайні і також премійні вкладки ощадности, складані місячно від 5 до 100 зол., на котрі вильосовується щорічно премії по 25 до 300 зол. приймає також пополудні від год. 5. до год. 6½, Центральний Кооперативний Банк у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10. (власна каменниця при вул. 3. Мая ч. 15)

Чи зможемо і ми використати міжнародній кредит?

Можливости звязків Земельного Гіпотечного Банку з Міжнароднім Банком для Гіпотечних Кредитів.

На сторінках „Діла" інформували ми вже читачів про підготовчі праці над організуванням міжнароднього гіпотечного кредиту для помочі хліборобам середньої та східньої і полудньово-східньої Европи. Заходи в цій справі, ведені рівночасно порозумінням 8-ми східньо-европейських аграрних держав і Союзом Народів, посунулись в останньому часі чвертьки вперед, що ввійшли в стадію реалізації. Тому насувається теж питання, наскільки ми, українці, можемо надіятись на цю преважну допомогу теж і для українських хліборобів та які заходи для цього потрібні.

Реалізація цього міжнароднього кредиту недалека тому, бо окрема делегація Фінансового Комітету Ліги Націй приготовила вже статут Міжнароднього Банку для Гіпотечних Кредитів та зразок міжнародньої конвенції, яку мусіляб підписати і ратифікувати держави. Цей проект статуту і конвенції прийняли Фінансовий Комітет Ліги Націй і підкомітет для хліборобських кредитів при европейській комісії, а тим самим до реалізації цих планів вже недалеко. Про це свідчать теж часті згадки на сторінках економічної преси зацікавлених народів, та зокрема обмірковування плану ріжними урядами і хліборобськими колами як напр на конференції уряду з хліборобськими установами у Варшаві в днях 16., 17. і 18. травня ц. р.

Після затвердженого органами Ліги Націй проекту, Міжнародній Банк для Гіпотечних Кредитів має бути акційною спілкою з окремими управненнями й застереженнями. До важніших управнень належить постанова, що зацікавлені держави вплачують як спеціяльну резерву Банку 5 міл. долярів, а щойно тоді наступить перший випуск акцій. Є два роди акцій: одні, що важні на предявника, другі поіменні. Ці останні дають кожна право одного голосу, зновуж ці на предявника — щойно 15 дають один голос. Банк має право випустити акцій на 50 міл. долярів, але перший випуск не може переступити 5 міл. долярів. Цей випуск буде неначе пробним і його сподіються вже за кілька місяців. Цей перший випуск буде творити тільки поіменні акції і їх запропонують купити в першу чергу гіпотечним кредитовим установам кожного краю. Щойно колиб вони цих акцій не закупили (що є майже виключеною річю), то можуть купити їх інші банки чи громадяни. Польща має вплатити від уряду 375.000 дол. на спеціяльну резерву банку і на таку квоту дістане до розпродажі акцій першого випуску.

Ціль Міжнароднього Банку для Гіпотечного Кредиту буде полягати в тому, що він прийматиме заставні листи й облігації, випущені гіпотечними банками даних країв та випускатиме на ту саму або вищу суму (однак не вище 100 міл. долярів) власні облігації. Однак це.. Банк матиме право контролі гіпотечних банків в поодиноких краях, яких папері буде Банк приймати, а до того ще мусять вони додержувати дуже строгих приписів. До таких приписів належить: 1) точне сплачування чи викуповування власних паперів і купонів в М. Банку для Гіп. Кредитів, бо в противному разі перетягнення навіть 7-дневного речинця рівнається виповідженню всієї суми паперів наказ; 2) точне сплачування зобовязань довжників-осіб у поодиноких банках; 3) повне упорядкування дотеперішнього емісійного інтересу в банках, що хотять користати з Міжнароднього Банку для Гіпотечних Кредитів.

Запевнення правильного функціонування Міжнароднього Банку для Гіпотечних Кредитів запевнює іменування президента, а двох його заступників Банком Міжнародніх Розрахунків Лігою Націй в Базель та Міжнароднім Хліборобським Інститутом у Римі. Решту ради в складі ще 16 осіб вибирають акціонарі.

Тепер творяться в кожному краю комітети для наладнання співпраці з Міжнароднім Банком для Гіпотечних Кредитів. Ці комітети мають за завдання: 1) навязати прямий контакт з Організаційним Комітетом Міжнароднього Банку для Гіпотечних Кредитів, щоби їх уряд мерщій вплатив спеціяльну резерву до банку та щоби гіпотечні банки закупили акції першого випуску; 2) наладнати інформацію про свої гіпотечні емісійні банки та розвести серед них акцію для користання з помочі Міжнароднього Банку. Мова тут передусім про спеціяльне забезпечення емітованих паперів та упривілеєння плясованих в Міжнароднім Банку облігацій.

В Польщі підготовка до цієї справи вже почалась. Для нас можливости теж відкриваються, а то через одинокий наш гіпотечний банк з правом емісії, себто **Земельний Банк Гіпотечний.** Він один є по своїй організації таким банком, який має право скористати з підготовки яку робиться для користування Міжнароднім Банком, і він один є такою українською установою, що зможе придбати поіменні акції першого випуску, а з тим зможе стати членом Міжнароднього Банку для Гіпотечних Кредитів. Тому перед Земельним Банком Гіпотечним отвирається право користуватися льокуванням своїх, в майбутньому випущених, паперів в Міжнароднього Банку для Гіпотечних Кредитів, а з тим — можність добути для українського хліборобства в Польщі нові, довгоречинцеві і дешеві кредити. Поза матеріяльною сторінкою матиме це небуденне моральне значіння: контакт нашої банкової установи зі світовим, гіпотечним, банковим осередком.

Шлях до цього очевидно важкий, але треба надіятися, що керманичі нашої одинокої гіпотечно-банкової установи переборють всі труднощі, щоби тільки прийти ще й тут в допомогу нашому хліборобству, яке задихається від надміру дорогого, короткоречинцевого, векслевого кредиту і враз з ним котиться чимраз більше в обійми лихви.

Інж. Е. Храпливий.

Московський зїзд у Варшаві.

Створення „Союзу русских меншостевих організацій в Польщі".

В неділю 28. і в понеділок 29. червня ц. р. відбувся у Варшаві в салі „Русского Дому" (Маршалківська 68, кватира 4) „Зїзд русских меншостевих організацій Польщі", підготовлюваний здавна і в російській пресі і в усіх російських осередках та серед наших „галицко-русских". У працях зїзду взяли участь представники 75 російських меншостевих організацій в Польщі („Наше Время"), в того понад 25 представників з Галичини („За Свободу"). Майже всі учасники мали на собі російські трикольорові відзнаки.

Отворення зїзду відбулося в салі Гігієнічного Т-ва, де крім делегатів явилися теж численні гості з еміґрантів, між ними і проф. П. Струве. Крім того на отворенні зїзду були представники міністерства внутрішніх і закордонних справ та представники польської преси.

Перед самим зїздом був відслужений молебен, після якого відповідну промову виголосив протопресвитер о. Т. Теодорович, підчеркнувши виїмкове значіння релігійного моменту для збереження російської самобутности.

Сам зїзд відкрив голова організаційної комісії бар. В. Штайнгель, що разом з іншими членами комісії (в тому числі і з ред. „Русского Голосу" Сірком-Білинським) заняв місце за столом президії. Зїзд вибрав таку президію: предсідник: б. член державної думи бар. Ф. Р. Штайнгель, заступники: посол до варш. сойму, член клюбу ББ Б. А. Пімонов і представник РНО бар. В. Ф. Штайнгель, секретарі: С. М. Кельнич і Винницький. Крім того на внесок предсідника увійшли до президії б. рос. представники в парляментарних тілах Польщі: б. пос. Серебренніков, б. сен. Касперович і б. пос. Король.

Після того відчитано привітні телеґрами, а тому числі від міністра внутр. справ Перацького, від віцеміністра Стаміровського і проф. А. Лєдницького. З промовами м. ін. виступали: акад. П. Струве, пос. Б. Пімонов, Н. Серебренніков, від „русских" галичан д-р Хиляк, а крім того о. К. Чайковський з Лемківщини, якого промову приняли присутні гучними оплесками. В дальшому промовляли делеґати з ріжних воєвідств. „За Свободу" підкреслює, що найбільше враження на зїзді робили виступи галичан і їх привітні письма.

Перед закриттям першого засідання зїзд ухвалив вислати привітні телеґрами до президента РП., марш. Пілсудського і голови ради міністрів Пристора.

На чисто ділових засіданнях зїзд переднскутував і прийняв статут „Союзу русских меншостевих організацій в Польщі", ухвалив відповідні резолюції та вибрав членів ради і ревізійної комісії згаданого Союзу (С. Р. М. О.). Якнебудь аранжери й учасники зїзду намагалися надати йому аполітичний характер, то зїзд мав усеж таки доволі виразне політичне обличя.

Можливість і дійсність.

З приводу статті о. сов. Стефановича „Підтримуймо одно, але не валім другого".

Даючи місце цим увагам представника „Рідної Школи", містимо їх у дискусійному порядку. — Ред.

З нагоди прилюдної акції, яку розвинуло Т-во „Рідна Школа" за вписами дітей до її шкіл на 1931-32 шк. р., помістив наш многозаслужений шкільний діяч о. сов. Стефанович у ч. 143. „Діла" з 30. червня 1931 статтю п. з. „Підтримуймо одно, але не валім другого". За основу цієї статті треба уважати кінцевий уступ, де говориться: „Розвиваймо наші приватні українські школи і вводім їх там, де вони необхідні і де інших українських шкіл не маємо". До цього місця повна згода, тільки з доповненням, щоб українські приватні школи творити не тільки там, де інших українських нема, але й там де вони не вистарчають. — Дальше пише о. Ст.: „Не валім державних українських шкіл, де вони істнують і не складаймо всього шкільного тягару на нашу суспільність. Миж платимо на них податки і маємо право домагатися для себе кравних чи державних шкіл". Тому, що ціла стаття є докором „Рідній Школі", слова могли би робити враження, буль то би „Рідна Школа" безпосередньо чи посередньо валила, або бодай має намір валити якусь українську школу.

Ніде правди діти — „Рідна Школа" як всенародня організація для справ шкільництва й виховання, бажалаб *мати голос* у всіх справах, що дотичать українських шкіл без огляду на те хто є їх власником. Означе — як тепер справа стоїть — вона має голос тільки у справах влас-

них шкіл, які стоять під її безпосереднім зверхництвом. Тому нехай-же буде всім прозумілою, чому „Рідна Школа" пропагує в першій мірі свої власні школи. Але, щоби *валити* українські школи, не може бути мови. Навпаки: у всіх публікаціях накликає „Рідна Школа", щоби нарід користав не тільки з державних українських, але навіть не-українських шкіл, якщо того роду українських шкіл нема. Автор цих рядків написав недавно в своїй брошурці („Рідна Школа" в ювилейному році"), на стор. 17.: „Використовуючи закон, треба Кружкові „Рідної Школи" дбати, щоби в шкільній ділянці в даній громаді *не втратити стану посідання*, коли він для нас корисний..." Це, так би мовити, загальні замітки.

О. Стефанович мав на думці звернути увагу українського громадянства Львова, щоби вписувало свої діти до державної народньої школи ім. Шашкевича. А мотиви?

„Державні школи *мали* свої вартости і *можуть* віддавати населенню добрі прислуги". Державні школи „не потребують від родичів ніяких оплат", а „їхні свідоцтва мають усюди правосильне значіння й улекшують вступ до всяких інших шкіл: до вчительських семінарій, до промислових і т. д.". „З новим шк. роком дістане (школа) ще двох визначних учителів" та, що „*було би* великим здобутком для нашого культурного життя в місті", *коли б* ця школа згодом розділилася на 7 кл. хлопчу й дівочу, а „таке діло *повинно* до кількох років здійснитися..." Чи такі спомини минулого й можливости у майбутньому діляють на батьків, це інше діло.

Не хочемо кинути хоч би малої тіни на тих українських учителів, що працюють у державній школі ім. Шашкевича у Львові. Але мусимо памятати, що це не їх школа, а держави, що вчителі можуть мати найкращі наміри, але не мають змоги їх виконати. От недавно писав якийсь батько в ч. 114. „Діла", що діти просили вчителів тої школи, щоби в налобовязкових годинах виповнили діточі неточности з уваги на недалекі іспити до вчительської семінарії. І не зважаючи на охоту вчителів помогти дітям, — інспектор заборонив їм це: школа, мовляв, не має обовязку займатися приготовлюванням дітей до інших заведень. Не треба зокрема пригадувати, що особливо при вступі до гімназії й до вчит. семінарії іспит *обовязковий* для всіх кандидатів, навіть таких, які мали би всідоцтво „усюди правосильного значіння". Наріж мало де бачить школу ім. Шашкевича. А це необхідне, щоби нею заінтересувався, щоби діти її полюбили. Візьмім хоч би тільки останній рік: дітей тої школи не видно було на шкільному Святі Матерей, не видно їх у поході на могили в Зелені Свята, хоч не можемо припустити, щоб учительство собі того не бажало.

Правда, що державні школи не беруть від родичів оплат за науку. Ба, що більше: державні школи користуються знижками на залізницях чи в трамваях у Львові. І саме дітей цих батьків, які не люблять платити за науку своїх дітей, які хотять усяких полекш, які хотять правосильного свідоцтва, повинна була державна школа ім. Шашкевича переконати та стягнути в свої мури з львівських польських шкіл, де навіть нема українського катехита. А таких батьків має бути у Львові дві і пів тисячі! Але ми не бачили ніяких заходів для побільшення фреквенції у школі ім. Шашкевича за цілий рік.

Недавно, бо дня 26. травня 1931. читали ми в „Ділі" статтю п. з.: „Чи довго нам ще терпіти". В ній автор обурюється, що школа ім. Шашкевича мала науку на св. Юрія, коли то в архікатедральній церкві храмовий день, хоч у храмовий день школи на парохіяльній території вільні від науки. На тій підставі була вільна від науки державна українська головна гімназія. Вийшов такий дивогляд, що молодь школи ім. Шашкевича „мусіла тільки з далека і з жалем наслухувати хоральних співів, що неслися зі святоюрської гори", а наріж, дивлячися на замкнену літвору, „був очевидно згіршений". А проціж ця школа має прекрасний будинок, здвигнений на площі митрополичого майна. Правда, не винні цьому вчителі, але винна школа. Та це річи не зміняє.

Має школа ім. Шашкевича дійсно гарний будинок. Але в дімку, вибудуваним на її подвірі для управителя — засів якимсь світом державний інспектор. Цей інспектор — як довідуємося з повищої статті „Діла" — „перекazав недавно школі гостру догану за те, що, мовляв, діти виховуються нечемно й некультурно". Ця нечемність у тому, що на подвірі української школи ім. Шашкевича на польські питання інспектора відповідали українські діти по українськи.

Такі й подібні моменти беруть батьки теж на увагу, заки рішаться, куди би їм записати свою дитину.

Що приватні школи Т-ва „Рідна Школа" не зайві та що їх удержування не є безглуздим зналоженням зайвого шкільного тягару на нашу суспільність" доказує та обставина, що тих шкіл є у Львові 9, а мали вони в покінченому році 1.345 дітей. Навіть мала відлам від школи ім. Шашкевича їм не шкодила, бо на тій самій Городецькій частині Львова мала „Рідна Школа" в самих своїх нар. школах 491 дітей. Цим ще зовсім не зробила „Рідна Школа" ніякої школи школі ім. Шашкевича, бо, як чуємо, ця школа мала поверх 500 дітей. А хоче мати більше — просимо дуже: є ще тисячі української дітвори по польських школах. Зрештою, зголошується чимало дітей зі сіл, які не люблять чи таки не можуть платити за науку; лихо тільки, що школа ім. Шашкевича їх не приймає. І не поможуть тут навіть усі найкращі вчителі, бо — це державна школа!

Зрештою, хто має своїх дітей у школі, той може написати про неї таку оцінку, як автор редакційної статті „Діла" ч. 137. з 23. червня ц. р.

„Про те, яка ріжниця між найскромнішою, найслабше вивіюваною рідною школою і найбогатшою чужою, зайве казати. Ніякі матеріяльні вигоди й виглядн на кар'єру, які дає чужа школа, не можуть рівнятися з духовою атмосферою рідної. В установах „Рідної Школи" працюють учителі з почування громадянського обовязку та з любови до виховної праці, свідомі ваги своєї праці".

На тему теперішньої й будучої української шкільної політики далось би чимало дечого сказати, але не тут на це місце. Цих кілька заміток треба було подати, щоби на терені Львова не поширювалися нестійні поголоски, підозріння та сумніви.

Лев Ячінчук.

Проти баламучення опінії.

Заява б. воєводи Борковського у справі дискусійних вечорів на тему українського положення в Польщі.

У нинішньому числі „Газети Поранної" находимо слідуюче пояснення:

„В зимі 1931 року вродилася у *польському* політичному і науковому світі Львова ініціятива уладити польсько-українські дискусійні вечорі *інформаційно-знайомлюючого* характеру. Потребу пізнання обох громадянств відчувалося уже раніше, однак безпосереднім товчком стала ситуація на тутешньому терені після осени мин. року й опінія місцевої польської преси, яка звернула увагу на конечність пропагувати засади правопорядку і справедливости.

Від березня ц. р. відбулися по черзі 4 дискусійні вечорі у приватних помешканнях: пп. х-ра К. Пайґерта, П. Дунін-Борковського, о. кан. Лопатинського і — в останнє, дня 27. ц. м. — Г. Слівінського. В *теоретично-політичних* дискусіях брав участь ряд поляків і українців з політичного і наукового світа, однак *ніхто не виступав у характері представника якоїнебудь політичної партії чи групи.*

Реферати (друковані потім у пресі) і дискусія над ними відбувалися на чисто *приватній* платформі, *не остаючи в ніякому звязку з акцією офіціяльних чинників, отже не мали характеру ніяких польсько-українських переговорів.*

Дотеперішні вечорі дали богатий і вартісний матеріял для пізнання ваги польсько-української проблеми". Львів, 29. червня 1931. — *Пйотр Дунін-Борковскі.*

Як бачимо, повища заява визначного польського діяча в цілості потверджує комунікат Президії УНДО і Української Парлям. Репрезентації, оголошений у цій справі під наг. „Против баламучення опінії" в „Ділі" з 23. червня п. р. Він потверджує теж в цілості вияснення, подане „Ділом" з дня 18. червня п. н. „Забава в реверляції", а саме, що „ніякої конференції ніхто з українців з бебеками не провадив".

Для доповнення повищих інформацій додамо, що тими рефератами, про які згадує і комунікат УНДО і п. Борковський, були: реферат А. Бохенського (у домі К. Пайґерта), друкований повністю у 59. і 60. чч. краківського „Часу" з 13. і 14. березня ц. р. і обширно зреферований у „Ділі" в чч. 59. і 60. з 17. 18. березня ц. р. Другим рефератом були статті гр. Дуніна-Борковського, що появилися у пяти числах „Газети Поранної" в першому тижні квітня ц. р., зреферовані в „Ділі" в числі з 10. квітня ц. р. Третім рефератом були статті посла Зенона Пеленського, друковані (і частинно сконфісковані) в кількох числах „Діла" мин. тижня. Як нас інформують, на останньому вечорі у п. Слівінського, вичерпано лише листу промовців, записаних до голосу на попередньому дискусійному вечорі.

Зі змісту й характеру всіх згаданих, у пресі повністю друкованих відчитів, можна якнайясніше переконатися, що підтягати їх під характер якихнебудь „переговорів" це чиста нісенітниця! Оголошення у пресі згаданих відчитів свідчить про те, що ніхто того, що на тих вечорах казалося, не вважав якоюсь „тайною". Коли ж при статтях посла З. Пеленського не зазначено, що це був реферат тоді-то і там-то виголошений, то єдиною причиною цього був попередній прецедес: реферат Борковського був друкований також, як цикль звичайних статтей.

Луговий попис у Львові.

Без лугових остроїв, без луговиків із сіл! — Прегарні вправи луговиків і луговичок. — Народні гагілки на площі Сокола-Батька. — З чим розходилася публика.

Щороку привикли ми оглядати у Львові Лугову Організацію на луговому святі. Бачили ми щороку карні лугові ряди в лугових зеленкуватих остроях та дівчат у народніх строях. На лугове свято у Львові зїздилися Луги львівського повіту, почасти й бобрецького, а до вправ ставало звичайно більше як 1000 руховиків та руховичок.

І в цьому році львівська публика йшла на площу в тому переконанні, що побачить Лугове Брацтво в лугових остроях та любуватиметься, як молодь зі сіл та зі Львова виступить зорганізована в лугових рядах. Одначе вараз при вході на площу та при касі помічалося щось іншого. Звичайно мали цю службу луговики в остроях, а цього року службу цю робили цивільні. Та все таки була надія, що на площу вийдуть давні луговики. Вкінці побачили ми, що вийшло яких 120 луговиків до вправ, але не в лугових остроях, а тільки в руханкових штанцятах. Тоді щойно кожний здав собі справу з того, що це не лугове свято, що нема луговиків із сіл, та що лугові остроі владою заборонені.

Січові свята, а пізніше лугові, відбувалися щороку по війні у Львові від 1922 р. і щойно цього року перший рік не було у Львові лугового свята. Причини цього явища кожний зрозумів сам. Тож на луговому попису в неділю 28. червня ц. р. виступали тільки Луги львівські, тобто Луг, Луг II. і Луг IV. зі стрийського передмістя. Луговики були в руханкових штанцятах, а луговички виступали при мішаних вправах у руханкових строях, а при вправах хустинами, тростинами і при гагілках у народніх строях.

Програма лугового попису була, як звичайно, богата. Перша точка: вільноручні вправи луговиків. До вправ вийшло 5 чет. Усіх 6 вправ вийшли добре й рівно, хоч деякі були трудні. При цих вправах було видко, що луговики, хоча переважно молоді хлопці і неодин може недоживлюваний, мали мязи вироблені; видко, що луговики вправляють руханку все, а не тільки перед попісом. Карність у рядах добра. Луговики виступали ще при вправах мішаних разом з луговичками, які виступали в 3 четах, що заходили поодинокими рядами поміж ряди луговиків. До вправ цих стануло 160 луговиків і луговичок. Вправи ці випали дуже гарно. Другі вільноручні вправи луговиків були при уставці рядів, звернених на переміну в одну і другу сторону. При цій уставці вся публика на площі могла бути вдоволена, бо чоло вправ ішло на обі сторони. Вправи обох рядів зливалися в ціліть.

Дальше бачили ми, вежі луговиків, вежі на коні і поручах. Вежі луговиків, при котрих виступали всі чети, зливалися в один образ, одну велику вежу. Цей образ публика нагородила гучними оплесками.

Після того виведено вправи на приладах: на поручах, коні, дручку, трапезі і перстенях. Найслабше вийшла вправа на коні II. чети луговиків. Зате добре вийшли вправи на дручку, поручах і трапезі. На трапезі і перстенях вправляли малі луговики. При вправах на приладах подивляли ми відвагу і зручність у всіх вправляючих при рисковних виступах. Звертав на себе спеціяльну увагу Малий Луг хлопців. Хоч підпори трапези стояли непевно і луговики мусіли весь його час придержувати, то проте малі хлопці робили вправи прецизійно та з повною відвагою.

Луговички з Луга II. (жіночого) виступили з вправами тростинами, заквітчаними червоними маками. Вправи вийшли рівно, а скоки цілої чети виходили на один такт. Вправи хустинами

всіх луговичок при уставці у тойбках вийшли ойвно і складно. До найкращих вправ належали ритмічні вправи луговичок до пісні „Ніч яка Господи". Луговички до цих вправ були убрані у спеціяльних суконках ліліової барви. Досі бачили ми ритмічні вправи до сумних пісень і самі рухи при тих вправах наводили сум. При цих вправах були моменти сумні, але й веселі, особливо, коли луговички в підскоках ілюстрували молодь, що рветься до життя, а також і до забави. Ритмічні вправи малих луговичок до арії „Ніч яка Господи" зібрали заслужено гучні оплески. Маленька дітвора убрана була в народні строї і вправляла під такт музики.

Новістю у Львові були народні гагілки, виведені дир. Бариляком. Гагілки до пісень: „Ой зацвили фіялочьки", „Ой вже весна воскресла", „Молода ворітнице", „Ми кривого танцю йдем", „Ходить жучок", „Заеньку", „Питалася мати сина". Всі ті гагілки творили один дуже гарний образ. Гагілки вийшли дуже гарно, а виведені були стилево, без всяких домішок і комбінацій, таксамо, як виводили їх у давнину і ще тепер декуди по селах виводять. Прекрасно виглядало, як маленький жучок ішов по руках дівчат при співі луговичок на два голоси. Сам дир. Бариляк, убраний по селянськи, проводив гагілками.

Вже смеркало, коли луговики й луговички, всі в руханкових строях, на закінчення виставили одну вежу, до якої стануло около 160 людей. Образ дійсно дуже гарний та ефектовний.

Пізно вечером розходилася вдоволена публика домів. Хоча й розчарована, що Лугове Брацтво не виступало, як ще недавно, на луговик святах, хоч не було тої маси вправляючих, не було й зелених лугових одностроїв, — то проте всі тішилися, що перебули одно пополудне серед Лугового Товариства та побачили поважне число вправляючих луговиків та луговичок. У всіх закріпилася віра, що Лугова Організація, не зважаючи на тяжкі переживання, таки двигнеться і переведе вже небавком ще краще лугове свято, як минулими роками.

XX. Загальні Збори Ревізійного Союзу Українських Кооператив.

В дальшому ході нарад мандатова комісія ствердила, що на салі є 337 управнених до голосування делегатів з 707 важними голосами.

До дискусії над авідомленням з праці РСУК. яке предложив *дир. О. Луцький*, зголосилося і говорило 43 промовців, які впродовж 5-ти годин обговорили основно всі пекучі справи нашої кооперації. Не бракувало теж сельробівських опозиціоністів, та вони в деяких випадках ледви слабізували чітко написані і кимсь наперед приготовані карточки. На порушені в дискусії справи і на запити відповідав знову дир. *О. Луцький*, який вияснив докладно всі справи, як прим. радянський кредит, комасацію молочарень, працю жінок у кооперації, розвиток кредитової кооперації й ощадности, початки продукційної кооперації і т. д. На закінчення поставив такі програмові кличі на найближчий час: 1) кооперативи всіх ступенів і видів мусять прикладати якнайбільше уваги й енергії до збирання уділів та інших власних фондів; 2) протиборгову акцію треба зміцнити; 3) треба приєвятити пильну увагу вихованню нових кооператорів; 4) ще більше зміцнити способи ревізії в наших кооперативах.

Після того принято внесок Контрольної Комісії на уділення абсолюторії Раді і Дирекції РСУК.

У звязку з поставленими в дискусії внесками ухвалено: 1) внесок д-ра К. Коберського про боротьбу з боргами, 2) тогож з протестом проти держ. господарської політики, що спрямована проти кооперації, а підтримує капіталізм, 3) п. Завалинута, д-ра Стахова і кооп. Лояніча з протестом проти пацифікації в кооперативах.

Після довшої дискусії ухвалено бюджет на р. 1931-32, який referував і боронив *дир. І. Филипович*.

На місце уступаючих 6 членів Ради (з усіх 18) і 2-ох заступників (з усіх 6) вибрані на пропозицію комісії-матки:

Членами Ради: пос. Кузик Степан, пос. д-р Ладика Дмитро, Пашкевич Іван, Загородна Кость, Блажкевичева Іванна, Коберський Остап. Заступники: Харамбура Роман і Севишин Юліян. До Ревізійної Комісії (вибраної що-року) увійшли: д-р Волошин Михайло, д-р Витвицький Степан і дир. Заячківський Микола; їх заступники: Мурафа Степан і Довгань Теодор.

Друга ліста дістала на поверх 700 виданих голосів усього 31 гол.

По виборі забирали ще деякі кооперативи слово для внесків у піжних справах. Ці ділові і дійсно працьовиті Збори закрив председник інж. *Ю. Павликовський* в год. 21.30 вечором.

—o—

Ждемо на вияснення.

Апель до Ординаріятів греко-католицьких Консисторій та до Куратории Львівської Шкільної Округи.

Давніше всі гімназії з польською мовою навчання у Львові і в краю мали греко-католицьких катехитів. У перших роках Річипосполитої Шкільна Делєгатура (Кураторії Льв. Ш. О. ще не було тоді) видала розпорядок, що в згаданих гімназіях, якщо вони не мають 20 проц. учнів греко-католиків загального числа молоді, етати, для греко-католицьких катехитів мають бути звинені. Так воно дійсно сталося і катехитів старших післано на емеритуру, а молодших до інших заведень. Для учнів греко-католицького обряду в польських гімназіях, в яких їх число не доходило до 20 проц. відбували до того призначені катехити збірну науку релігії поподдні у двох заведеннях у Львові. Там також учні сходили екзорти і відбували всі релігійні практики у своєму обряді.

Так воно було і згідно з основними статтями конституції Річипосполитої, так має бути. Означе від року, а може й раніше воно змінилося. Директори гімназій з польською викладовою мовою навчання почали мабуть лякатися, що з часом у їх заведеннях може число учнів-греко-католиків дійти до 20 проц. загального числа учнів школи. Щоби до того не допустити, вони порозумілися між собою (можливе навіть за згодою Куратории Льв. Ш. О. *і приймають до своїх гімназій тільки тих учнів-греко-католиків, котрих родичі підпишуть декларацій, що їх дитина ходитиме на науку релігії римо-католицького обряду.* В послідовности за тим іде *участь учнів-греко-католиків у польських екзортах, слухання латинської Служби Божої, а дальше виконування релігійних практик у латинськім обряді меньше свідомими одиницями.*

Питаємо, чи знають про цей стан справи Ординаріяти всіх трьох греко-католицьких Консисторій? А коли так, то чому цьому в свій час не зарадили?

Запитуємо дальше: Чи знає про це Куратория Льв. Ш. О., що таким розпорядком директори гімназій з польською мовою навчання порушують основні постанови конституції Річипосполитої?

Вияснення цієї справи з обох сторін очікують нетерпеливо не лише заінтересовані родичі учнів, але й весь загал українського громадянства.

Боротьба з туберкульозою і міська рада у Львові.

Праця „Українського Гігієнічного Товариства у Львові.

Що магістрат міста Львова не хоче призначити ніяких підмог на українські культурні потреби — хоча побирає податки від українців — це загально відома справа. Та показалося, що на тому самому українофобському коніку їдуть польські радні міста Львова, також коли йде ще за субвенції українській чисто гуманітарній установі, якою є „Українське Гігієнічне Товариство" у Львові.

Двічі товклася в IV. Секції Ради міста Львова справа субвенції для „Українського Гігієнічного Товариства" у Львові на поборювання туберкульози, одначе завдяки крайне ворожому становищу председника тої ж Секції

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. ЛИПНЯ 1931.

МАРІЯН КОЗАК.

З життя та діяльности Вячеслава Липинського.

(Докінчення).

V

Основні ідеї соціольогічно - історіософічної гворчости. — Три психольогічні типи. — Три типи світогляду. — Три типи організації національної аристократії. — Монархізм. — Консерватизм і поступ. — Причини недержавности України. — Суть української проблеми.

В. Липинський був також одним із найбільших суспільно-політичних мислителів, якого видала Українська Земля. Як дослідник форм людського співжиття і їхніх взаємин Липинський знімається на европейський рівень. До цієї величини дійшов він III-ою і IV-ою частиною своїх „Листів до Братів Хліборобів".

В основі всякого громадського ділання — доказував Липинський — лежить стихійне, ірраціональне хотіння, освідомлюване розумом і здійснюване свобідною волею. Від самої природи істнують ріжні стихійні хотіння, відмінно освідомлювані і відмінно здійснювані в залежності від трьох основних психольогічних людських типів — войовника-продуцента, войовника-непродуцента і невойовника-непродуцента, або невойовника-продуцента.

Нема нації без активної меншости, без національної аристократії, яка веде провід розвитку обединуючих, організуючих і будуючих націю політичних вартостей. Залежно від тих трьох психольогічних людських типів повстає метода організації цієї провідної верстви, її становища до пасивних мас, шляхи, якими вона здобуває необхідну до правління матеріяльну силу і моральний авторитет.

Воїовник-продуцент визначається здібністю до жертв і почуттям дійсности. Його світогляд — волюнтаристичний. Нація для нього — це твір людського співжиття, який може жити, але може і вмерти, коли його не досконалити, коли не боротися із вродженим людині злом. Так само, як з одного матеріялу ріжні будівничі можуть здвигнути менше або більше тривкі будинки, залежно від свого таланту та зусиль, подібно і провідники націй з того самого людського матеріялу, який дає природа залежно від напруження ідейности, розуму та волі можуть творити сильні і живучі нації, або незлібні до самостійного життя, засуджені на загибіль. Перемога войовників-продуцентів — приносить зі собою клясократичну організацію провідної верстви. Нація організується в органічних сполуках спільної традиції, праці, крови — в продуктивних клясах. При клясократії правляча аристократія обмежує свій ґін до влади послухом одній надклясовій монархічній владі, яку обмежує закон. Нація при клясократії це твір складних взаємин — держави та її громадянства. Клясократію бачив Л. в Англії, Угорщині, на Україні в добі галицько-волинської держави і в державі великого Богдана.

Войовник-непродуцент — позбавлений почуття дійсности, занадто вірить у силу своїх стихійних хотінь, виявлених в ідеях іноді найбільш суперечних з життям. Нація для нього — це тільки тінь якоїсь ідеї. Це світогляд фаталістичний — напр. тільки тоді, коли запанує соціялізм настане добро. А він мусить прийти, бо так учить діялектична словесна льогіка. Нічого не поможе чи „наріл хоче чи ні". Перевага людей цього типу веде до панування охльократії. Громадянство недиференціоване в клясах творить юрбу — охльос — яким править сильно внутрі збита терором і внучкою — активна меншість: напр. ком-партія, царська бюрократія, преторіяни і т. д. Панування охльократії означає цілковите поневолення громадянства державою.

Врешті третій тип невойовника-непродуцента або невойовника продуцента — уявляє собі націю чимось у ролі ріки, яка сама пливе до „щастя та волі". Це знова світогляд опортуністичний, який у практиці зводиться до відомого гасла „іти за народом". Цього типу нац. аристократія організується методою демократичною, яка означає розклад матеріяльної культури, розклад кляс: злепищем пасивних одиниць править конґльомерат одиниць активних, обєднаних у випадкові політичні партії. Перемога демократій означає гіпертрофію громадянства над державою. Л. доказує на численних історичних прикладах, що людство у своєму розвитку поза ті три типи організації активної меншости не вийшло. Опираючися на взаєминах активних верхів з пасивними масами — Л. доказує всю поверховність поділу прийнятого ще Аристотелем на аристократію, теократію, олігархію, демократію та охльократію. Правління активної меншости — аристократії бувае завсіди, ріжними є тільки методи її організації. Теократія — це нічо інше, як охльократія, яка над придушеним громадянством панує в імені Бога. Олігархія — це пустий звук — бож завсіди править пасивною більшістю активна меншість.

Нац. аристократія або обмежує свій політичний темперамент монархічною владою, яка її дисциплінує, обєднує та ублагороднює, або хоче правити необмежено. В першому випадку маємо монархію, в другому республику. Монархія може бути клясократична, охльократична, а врешті парляментарна — демократична. Монархія дідична у традиційних формах українського гетьманства, оперта на професійних, клясових організаціях, обмежена законом — була політичним ідеалом Покійного.

Розвиток матеріяльного життя — техніки та

р. Влодзімірського і його однодумців і досі не полагодили її позитивно.

Не тільки поляки, але дивним дивом і радні жиди „переконували" українців, що боротьба з туберкульозою є загальна, тому — мовляв — зайве підпомагати протитуберкульозні установи поодиноких націй, — а одночасно магістрат запропонував субвенцію не тільки полякам, але й жидам і жиди вважали це самозрозумілим. З огляду на те впав аргумент „загальности" боротьби з туберкульозою, бо — річ ясна — якщо поляки й жиди борються окремо з тою язвою людства — то очевидно й українцям не можна відмовити того права.

Тепер наші „приятелі" висунули новий „аргумент проти субвенції для „Українського Гігієнічного Товариства", а саме, що це Товариство взагалі не внесло прохання та що свою протитуберкульозну діяльність веде воно тільки на провінції. Радний Темницький доказав цокументально, що просьба в справі субвенції фактично ввійшла до магістрату та на підставі багатого матеріялу доказав наглядно, що саме у Львові „Українське Гігієнічне Товариство" веде величезну працю і то зовсім безкорисно. Ось важніші дані:

„Українське Гігієнічне Т-во" веде від 1929 року на території міста Львова успішну протитуберкульозну акцію трьома шляхами: 1) дає виклади, 2) видає популярну протитуберкульозну літературу і 3) утримує туберкульозний диспанзер у Львові. Праця в цих поодиноких напрямках виглядає у Львові так:

1) В р. 1929—1930 виголошено серед робітництва, слуг, ремісничої молоді та шкільної молоді 50 викладів про туберкульозу, надто між 26—29 січня 1930 р. влаштовано т. зв. „протитуберкульозний трьохденник", де прочитано 9 викладів на ріжні теми про туберкульозу для старшої міської інтеліґенції. Кожний виклад був пояснюваний кольоровими образами і мав велику фреквенцію, бо около 400 слухачів. З трьохденником була получена „виставка" проти туберкульозних пропаґандистичних образів, статистичних таблиць, анатомічних препаратів та популярної протитуберкульозної літератури. Виставка була помішена у великій салі „Української Бесіди" при вул. Рутовського ч. 22. Надто „Українське Гігієнічне Т-во" взяло участь у протитуберкульозній виставці Міського Уряду Здоровля в міському промисловому музею в січні 1930 р. З початком 1931 р. виголошено у Львові від „Українського Гігієнічного Т-ва" 12 викладів про туберкульозу, частинно при помочі світлянних образів.

2) Заходами „Українського Гігієнічного Товариства" помішено в щоденній і популярній пресі в часі місяця протитуберкульозної кампанії 13 статтей про туберкульозу та її поборювання. Крім того Товариство видало та ще друкує цілу низку брошур, а саме: 1) „Про що хорий на туберкульозу мусить докоиче знати"; 2) „Туберкульоза та її поборювання — д-ра Т. Бурачинського; 3) „Хірургічна туберкульоза" — д-ра Т. Бурачинського. 4) „Туберкульоза у тварин" — д-ра Стахурського; 5) „Алькоголь і туберкульоза" — д-р Софії Парфанович; 6) „Бактеріольоґія і епідеміольоґія туберкулічна" — д-ра М. Музики; 7) „Боротьба з туберкульозою на Великій Україні" — В. Кушика; 8) „Туберкульоза в західній Европі і у нас" — д-ра М. Панчишина та 9) „Туберкульоза у дітей" — д-ра О. Береста. Останні два випуски саме друкуються.

3) Туберкульозний диспанзер (Протитуберкульозна Порадня) „Українського Гігієнічного Товариства" у Львові міститься в домівці „Народньої Лічниці" при вул. Петра Скарги ч. 4, де приймається хорих на туберкульозу без огляду на народність і звання. Крім того сестра-дослідниця відвідує хорих на туберкульозу та дає гігієнічні поради при ліжку хорого. Досі оглянено 400 хорих, а багато хорих дістало безплатно ліки.

Ту велику працю веде „Українське Гігієнічне Т-во" в місті Львові безкорисно серед найбіднішого населення, якими є денні заробітники, каменичні сторожі, ремісничі і шкільна молодь і т. д. Тому признати частинку з великанських податків, які складає українське громадянство міста Львова, на таку гуманітарну ціль, з якої зрештою користають всі громадяни міста Львова без огляду на народність і конфесію — це ніяка милостиня, але акт найпримітивнішої людяности, що є в інтересі самих недужих.

—o—

продукції завсіди перерастає витворену політичну організацію. Творяться нові сили, які бажають влади і змін, згідно зі своїми стихійними хотіннями. Приходить до боротьби між консерватистами і поступовцями. У тій боротьбі, яка безнастанно ідe у кожній нації — відбувається заміна одної національної аристократії на другу. Коли примітивний напір поступовців здержується силою консерватистів, коли ця боротьба відбувається у державних формах, признаних обома сторонами — нації розвиваються. Трагедією є, коли нема консерватистів, коли всі стають поступовцями які ніким не здержувані у пориві до влади летять у прірву.

Багато уваги присвятив Покійний дослідженню причин нашої недержавности. Тими статичними причинами, яких змінити не можна, вважав він: географічне положення між Азією й Европою, родючу землю і добре підсоння, які стягали на Україну так завойовників, як і людей лінивих, шукаючих легкого прожитку, і під яких впливом швидко дегенерувалися громадські інстинкти, витворювалася неусталеність раси, вреші перевага чутливости над волею і розумом. Але ці некорисні природні умовини можна заступити сильною організацією державною і відповідним вихованням.

Динамічні причини недержавности України від нас залежні — Покійний заводив до одної: неуміння українських людей, без огляду на те, ким вони себе вважають і як національно себе називають, здобути та зорганізувати на українській землі власну владу і цю владу власними силами вдержати. Питанню, як зорганізувати таку активну меншість серед мешканців України, яка зуміла би в Українській Державі забезпечити розвиток Української Нації — посвячена праця цілого життя В. Липинського з глибокою вірою, що „sanabiles fecit deus nationes!"

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ПАДЕРЕВСЬКИЙ НЕ ПРИЇДЕ ДО ПОЛЬЩІ.

Падеревський заповів свій приїзд до Польщі з нагоди відслонення памятника през. Вільсонові у Познані. Одначе в останній хвилині відкликав тому, що його дружина тяжко захоріла. На відслонення памятника приїде вдова Вільсона.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ ВІДКИНУЛИ ДОМАГАННЯ ФРАНЦІЇ.

Державний підсекретар Кестль у телефонічній розмові з державним секретарем Мельоном заявив, що дотепер недійшло до порозуміння з Францією. Зєдинені Держави не згодяться на ніяку пропозицію, якщо вона цілковито не буде покриватися з пропозицією през. Гувера.

Франція домагалася гарантій, що Німеччина не буде видавати на зброєння грошей, виплату яких здержано їй на цілий рік. Крім того домагалася, щоби частину вплачених грошей до Банку Міжнародніх Вплат у Базаль признано як позичку Румунії, Югославії і Польщі.

ПОГРОМ ЖИДІВ У САЛЬОНІКАХ.

2.000 товпа напала на жидівську дільницю у Сальоніках і підпалила цілу дільницю. Підбурена товпа не дала погасити вогню. До Сальонік приїхав міністр справедливости і веде енергійне слідство.

ВКРАЛИ 90.000 ЗОЛ.

В ночі 30. червня ц. р. невідомі справники обікрали касу товарового двірця у Львові на 90.000 зол., які призначено на платні урядовцям. Справники отворили касу підробленим ключем, де було 200.000 зол. Крадіж відкрив касієр, який в середу 1. липня хотів виплачувати платні. Це вже з черги друга крадіж у цій самій касі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими значками.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·98·50—8·99·00, канадійський долар 8·88·50—8·89·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·80—2·11·95

Золото: 20 корон 37·00·00—37·20·00, 20 франків 35·80·00—36·00·20, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·33·50—0·34·00, 5 австрійських корон 0·00·00—0·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·00·00, російський рубель 1·00·00—1·05·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам від дня 1. VI. 1931 р. масло експортове і десерове прима —·— зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол. кова вець 4·50—4·60 зол.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, Коперника 16. II. пов.**

— **Всюди політика.** З Печеніжина повідомляють про дивні протиукраїнські практики в тамошній фабриці деревляних виробів. Хотяй є досить місцевих робітників, управа фабрики спроваджує мазурів, і то аж з Волині, платячи їм вдвоє більше, ніж місцевим. З кінцем червня ц. р. виповіли службу 143 робітникам українцям, а на їх місце прийняли ріжних зайдів, навіть таких, що деінде були за ріжні зловживання звільнені. Практикантові Ростиславові Сабадашові сказали, що нехай або стане поляком, або як хоче бути українцем, нехай більше не приходить.

— **За урядування в рідній мові — до криміналу.** Повідомляють нас, що вчора арештовано в Янові біля Львова тамошнього пароха о. Михайла Кушкевича для відсидження кари кількох днів арешту, наложеної на нього за те, що все урядування у своїй канцелярії він в українській мові.

— **Українка.** Загребський щоденник „Грватска Стража" в ч. 142. з 26. червня ц. р. приніс за підписом М. Ф. довшу статтю, присвячену пок. Вяч. Липинському, п. з. „Smrt Vjaceslava Lipinskog". — Празький щоденник „Право Ліду" в ч. 148. з 25. червня став поміщувати цикль статтей М. Кудея п. з. „V krajі Huculu".

— **Який буде збір овочів?** На основі дотепершніх спостережень цьогорічний урожай овочів буде середньо добрий. Вишні, які після яблок є найповажнішим садівничим продуктом, дадуть збір лихий, що не перевищує 25 проц. доброго збору. Впрвді цвили гарно, але пошкодила їм суша і бурі. Черешні, що сильно потерпіли від зими перед двома роками, зародять середньо. Агресту є мало. Зате гарно заповідаються малини і тому можна надіятися низьких цін. Яблока і грушки повинні також зародити добре, оскільки не пошкодять бурі.

— **Міську раду в Кракові** розвязано. Аж до вибору нової міської ради буде полагоджувати дотеперішня президія.

— **Нещаслива пригода.** На дорозі коло Бескa, пов. Сянік, перевернувся самохід. Учень 7. гімн. кл. з Ярослава, Бернард Тігерман згинув на місці, а тяжко потовченого шофера відвезли до сяніцького шпиталю.

— **Убив жінку.** Гнат Семчук з Поздяча, пов. Сокаль, посварився на дорозі зі своєю жінкою Наталкою і пробив її ножем на смерть. Шукає за ним поліція.

— **Любовна трагедія** скоїлася в Цапівцях, пов. Заліщики. 19-літній парубок Степан Ландяк застрілив з револьвера на весіллю у господаря Шуманського 16-літню Марію Дудик. Опісля сам застрілився. Ландяк любився нещасливо в Марії і не міг пережити, коли вона танцювала з іншими парубками.

— **Побили священника.** На кс. Недзяльковського, пароха в Старошеві (на Поморю), напали два гульвіси і тяжко побили його колами. Була це пімста за публичну нагану. Обох арештовано.

— **На кару смерти** засудив коломийський суд присяглих шевця з Москалівки, Івана Кобеза, за вбивство 70-літнього господаря Кобеза. Його спільник у злочині Яцко Вербей дістав 10 місяців вязниці.

— **Приходять до розуму.** В Тарнові був 28. червня ц. р. великий зїзд людової партії. Обговорювано важке положення селянства й ухвалено між іншим, щоби селяни перестали курити і пити. Подібні рішення українського селянства вважаються, як відомо, протидержавною акцією.

— **Війна сусідчих сіл.** На Виленщині посварилися мешканці двох сіл Кривоноси і Пасинки за пасовисько і довго зі собою ворогували. Конфлікт дійшов до того, що селяни з Пасинок узброїлися в револьвери, кріси, коси і сокири та напали на селян з Кривоносів. Тамгі відповіли стрілянниною. Згинуло 5 осіб, а багато було ранених.

— **Гімназисти вломниками.** До канцелярії одної гімназії в Будапешті вломилися злодії і розбивши касу, вкрали 3.500 пенге (коло 5000 зол.) Поліція викрила, що злому допустився учень 8-ої кл. Людвик Дічефі з двома товаришами. Переконавшись, що не здасть матури, він відступив від іспиту і зажадав від директора звороту заплеченої такси. Вид більшої готівки в касі заохотив його до злому. Після грабунку розпочав розгульне життя, яким звернув на себе увагу поліції. Всіх трьох учнів арештовано. Слідство викрило, що вони раніше пробували вломитись до одного банку, але без успіху.

— **Оженився 16 разів.** В Ню Йорку арештували Франка Вайльса, який хоч має тільки 25 літ, вже був 16 разів жонатий. Своїм фахом він зробив обдурювання дівчат. Був пристойний, ді-

чата його любили. Тому зєднував собі лічницю, брав з нею шлюб, брав придане, зникав, переносився до іншого міста і шукав нової жертви. Вкінці попав до вязниці.

— **За зневагу релігії.** У віденськім суді закінчилася розправа проти 3 артистів, які в театрі відограли песу Газенклявера „Подружжа звязується в небі". За зневагу релігії тих артистів засудили на 14 діб арешту. Директора театру звільнили від вини і кари.

— **Звірі не люди.** В Корисі у Франції один селянин повісив свою дочку на очах тещі за те, що вона проти його волі вийшла заміж за чоловіка, якого той селянин ненавидів. Повісив він дочку тоді, як зять був при війську на вправах.

— **Діти згоріли.** В Букарешті наїхав потяг на автобус, що віз шкільні діти. Автобус згорів, наслідком чого погибло пятеро дітей, а 22 відставлено до шпиталю.

— **Згинуло 200 овець через пса.** Як повідомляють з Базилеї, дикий пес нагнав череду овець з громади Маенфельд на глибоку пропасть, де згинуло коло 200 звірят.

— **Новина для риблпок.** Один австрійський горожанин опатентував новий винахід, що заінтересує всіх аматорів риболовства. Є це електрична вудка, подібна до звичайної і зладжена зовсім просто. Рибу, що доторкнулася гачка з мушкою, паралізує електрична течія і дає знати електричним дзвінком. В тій хвилині підноситься шнурок вудки і витягає рибу з води. Вудка ловить кілька риб нараз і ділає механічно, уможливлюючи обильну добичу.

— **Страшна спека** настала в північній Америці. В останніх часах згинуло від сонячного удару біля 500 людей. Загрожені особливо селяни, що працюють в полі.

— **Мирна окупація.** Норв[illegible] мисливська експедиція застромила норвеську хоругов у східній Гренляндії, займаючи для Норвегії 500 км. побережа. Від давна цю частину Гренляндії експльоатували норвежці для мисливських цілей, нехтуючи претенсії Данії до цієї землі. Вони казали, що ця частина Гренляндії terra nullius. В найближчому часі цею справою займеться норвеський уряд, щоб затвердити окупацію мисливської експедиції.

— **Комунікат Кліматичної Стациї для шкільної молоді на Соколі.** 1) Побут хлопців на Соколі триватиме від 31. липня до 29. серпня. 2) Спільний виїзд зі Львова до Брошнева на Стрий дня 31. липня в год. 6.45 рано. Збірка учасників на головному двірці в головному вестибулі в год. 6. рано. 3) Хлопці зі всіх інших місцевостей приїздять просто до Брошнева дня 31. липня і там збираються на двірці в 12. год. эполудне. Опісля всі відїзджають разом колійкою на Сокіл. 4) Тому, що ще є вільні місця, можуть хлопці зголошуватися до дня 20. липня на адресу: Українське Гігієнічне Т-во у Львові, вул. Клушинська ч. 3.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма Я. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 4—7

ВІДГУКИ ДНЯ.

Іду — але помалу.

Все готове. Великий кіш, лівши на сніданнє три подушки, три ковдри і цілі гори інших літниськових делікатесів, надувся як сич і постогнує. Все вже є, тільки мене нема. Властиво я є, але не там, де повинен бути. Замовивши возія на означену годину, бігаю по редакціях за платнею. Нині першого, то можна з певною міною підійти до міністра фінансів і...

— Буду просити платню!

Цілком певно можна, так, як можна міністрові фінансів з певною міною відповісти:

— Нині?! Таж то щойно першого!?...

Не твердяу, що так зі мною сталося, але все таки я позичив на дорогу. Трапився у Львові випадок, що одному мому знайомому виплатили платню ще тридцятого минулого місяця — себто вчора. І трапилося, що він наліз на мене, а я відразу:

— Брате! Голубе! Любчику! Поратуй!!

І трапився бодай раз у цілім краю випадок, що жертва не боронилася, а просто:

— Добре! Скільки і коли віддаш?

Скільки, то я міг сказати, але коли, то це не в моїй силі означити.

— Як тільки дістану платню.

— Прошу дуже! — і дав.

Сердечний, але безмежно наївний чоловяга. Уявляє собі, що це питання двох-трьох днів.

З грішми в кишені біжу до дому.

Там майже плач. Спізнена пора, возій сердиться, а мене (властиво грошей) нема.

Хто хоч раз їхав з клунковими горами на залізницю, до того у Львові, а ще до того на початку ферій, той знає, чим це пахне. Хто не їхав — нехай спитає тих, що їхали — я описувати не буду, бо рани ще за свіжі.

Врешті: білети куплені, клунки надані, навіть добре місце в вагоні знайшлося. В коридорі, майже коло вікна. Родина вже в вагоні, я ще проходжуюся по пероні.

Свист кондукторів, трубка і я біжу... купувати часопис. Поїзд помалу рухає з місця, до мене махають знайомі руки, я підбігаю до вагонів і не можу ніяк рішитися на скок. Минає віз, один, другий, третій... останній.

Стаю і безрадно розводжу руками. В одній з них — білет.

Жалуєте мене Шановні Читачі? Таксамо жалували мене всі очевидці мого спізнення!.. В цім дні нема вже доброго получення. Клопіт з білетом і — загалом прикро.

Всетаки є в тім одна потішаюча обставина: Мій білет — це була тільки... „перонівка"!

Галактіон Чіпка.

З судової салі.

ДЕСЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ПРОТИ О. У. Н.

Промова прокуратора.

Дня 30. ц. м. розправа проти Врецьони, Саляка і товаришів почалася прочитанням питань суддям присяглим і внесками оборонців щодо питань, після чого промовляв прокуратор Ліпш.

На його думку обвинувачені провинилися проти § 6 (динамітовий закон) і проти § 58. Прокуратор признає, що в цій салі стільки разів судили за § 58., що про цей параграф нічого нового вже сказати не можна. Обвинувачені це сірі рядовики української революційної організації, не провідники. На жаль, на цій салі, на лаві підсудних ще не сидів і здається, не буде сидіти один з головних провідників цього революційного руху. Ціллю роботи Саляка, Врецьони і товаришів було шкодити польській державі і зменшити її. Комуністів ми судили тут за намагання змінити устрій Польщі, а українських націоналістів за це судити не можемо, бо для них байдуже, який устрій матиме Польща, бо вони хочуть позбутися Польщі взагалі. Запізно булоб судити українських націоналістів тоді, якби вони викликали революцію, бо тоді вони судилиб внішних своїх суддів, і тому злочини державної зради треба судити завдалегідь у корені. Всі підсудні відповідають передусім за те, що вони свідомо вступили до ОУН. Ці молодики вважали собі честю належати до УВО і до цього призналися. Вони ждали хвилини, якаб булаб відповідна для викликання повстання проти Польщі. „Кружок Самоосвіти" в „Зорі" був легальною фірмою для нелегальної роботи. Любов до своєї нації є свята, а ненависть до другої нації є злочином. ОУН будує свою роботу тільки на ненависти до сусідних народів. ОУН вважає, що у Східній Галичині (Малопольщі) повинен бути Пємонт України і не може уявити собі української держави без Сх. Галичини (Малопольщі).

Фактом є, що УВО не істнує, і що ОУН переняла її агенди і кожний її член за провину [illegible] § 58 відповідати мусить. ОУН як і УВО вважає збройну боротьбу, саботаж і терор за одинову зброю поневолених народів.

Заграви пожеж, гук пекельних машин мав на меті нагадати Европі, що 7 міліонів українців під Польщею домагається своєї держави, волі, отже ціла робота ОУН має одну ціль — шкодити Польщі. Підсудні бороняться тим, що плянували замах проти радянського консуляту, а не проти Польщі, але ця оборона не видержує критики, бо навіщо обвинувачені громадили десятки гранатів, бомб, екразиту? Чи все це мав бути зарунок для консуля? А чомуж ОУН не виконала замаху на консулят після того, як Саляка зловлено з валізкою?

Ні, ця валізка з екразитом була призначена проти польських інституцій, а не проти консуляту і не на вбивання риби в ріці. Це доказує і той факт, що УВО досі боролася лиш проти Польщі. Що спільного мав коли Єфремов у Харкові і СВУ із Коновальцем? На радянській Україні українці дійсно по геройськи борятьса в повстаннях проти більшовиків, але це не робота ОУН.

Далі прокуратор обговорював провини поодиноких підсудних. Завтра промовлять оборонці: д-р Шухевич, Старосольський, Ганкевич і Шевчук.

Листування Редакції.

Р. Ю. Городенка. На переклади творів з чужої мови всіх европейських країв з виїмком СРСР. треба мати окремий дозвіл, що часто не виключає претенсій чужого автора або видавця до гонорару. На останнім міжнароднім зїзді авторів приняті постанови, які забороняють переклади з другої руки, себто не з оригіналу.

Дописи.

ГОРОДЕНКА. (Доповняючі вибори до гром. ради. — Занепад культурного життя — Попис дітвори із захоронки СС.). У днях 24—26. червня п. р. відбулися доповняючі вибори до гром. ради в Городенці, до яких українці йшли зблоковані, як і при попередніх виборах, з поляками й жидами (сіоністами). З четвертого кола вибрали українці трьох радних (д-ра Романа Морозовича, Івана Слободяна, інж. Івана Семкова) і двох заступників, з третього кола — шістьох радних (Івана Котелку, д-ра Романа Комаринського, Степана Павчака, Теодора Матейкова, Петра Ковбуса, д-ра Василя Кассіяна) і чотирьох заступників. На основі умови перше коло є у нас польське, друге жидівське, трете українське, а в четвертім всі три народности мають однакову кількість радних. Заінтересування виборами дуже слабе — голосувало не більше як 30 проц. управнених. Дещо живіший рух можна було зауважити при голосуванні другого кола, де йшла боротьба між сіоністами, які йшли зблоковані, й „кагальниками", що йшли самостійною листою, а які, кажучи до речі, мали підтримку адміністрації. Листа сіоністів перепала. Також і в першім колі були дві польські листи, себто листа, яка належала до бльоку і в якій у більшости були ендеки, і листа бебістична, що стояла поза бльоком. Ця листа перепала. При голосуванні 4-го і 3-го кола поляки заховувалися льояльно, зате при 2-ім колі було слідно сторонничість, що й причинилося до поразки сіоністів, на місце яких увійшли проурядові „кагальники". Комунізуючі елементи, як наші, так і польські й жидівські, бачучи, що не мають ніяких виглядів на успіх зі самостійними листами, участи у виборах не брали. — Дня 28. червня ц. р. мав відбутися у нас концерт Шевченка для ширших кругів населення Городенки. Та хоча вибрано і догідний час, себто 12 год. впол. і мінімальні вступи (30—50 сот.), то концерт ті, для яких він був призначений, збойкотували на 100 проц., бо буквально не явився ніхто, через що концерт не відбувся. Слід замітити, що від якогось часу дається зауважити в Городенці занепад всякого культурного життя. На наше громадянство впала якась моральна депресія та зneoхота до всього. Товариства майже всі завмерли. Вже довший час не проявляє ніякої діяльности „Міщанська Родина", „Освітньо-культурна секція Т-ва Боян", „Союз Українок" (на останніх зборах явилися всього чотири особи) і інші. Також і окраїнні читальні сплять сном блаженних. Є це сумне явище і коли все наше громадянство не візьметься негайно до направи лиха, то боюся, що потім може бути запізно і нас залле за деякий час „червоне море". — Тогож самого дня, в 4-ій год. попол., відбувся попис дітвори з захоронки С. Служебниць Мон. кут. Так-як перед чотирма годинами огортав нас сумнів, так тепер повіяло на нас зі сцени надією на краще завтра. Це наші найменші прийшли показати нам, старшому громадянству, що і в часі найбільшої зневіри не слід опускати рук. Бачили ми деклямації, співи та українські танки, а все те виконали наші маленькі щиро і природно, так як це вони робилиб не перед публикою, але десь там у садку. Кому признати першенство...? Всі були добрі! Видно, що С. Служебниці не дармують і зі свого завдання вивязуються гарно, чим заслуговують на повне довіря у родичів, котрі поручають їм під опіку свої діти. Нехай-же вони приймуть від родичів щиру й заслужену подяку. А хто з громадянства не був на пописі, той нехай жалує, бо він прогавив нагоду перевести так гарно час, нагоду — разом з оцими малими — пережити шераз свій юний вік.

ТУРКА н/С. (Іспит зрілости, промоція і ювилей „Р. Ш.") В тутешній гімназії відбувся в днях 19—21. ц. м. під проводом візитатора д-ра Д. Лукіяновича іспит зрілости, який між іншими зложили отсі українці: 1) Теодор Ільницький, 2) Іван Кречківський, 3) Петро Турський і 4) Дмитро Пузич. — Дня 27./6. ц. р. промувався у львівському університеті Михайло Щипко, родом з Турки, на доктора всіх лікарських наук. — В неділю 28. ц. м. відсвяткував кружок „Р. Ш." в Турці під головством п. Е. Городиської 50-літний ювилей „Р. Ш.". На академії прикро вражала відсутність міщанства і сільської інтелігенції. Після вступного слова посла Д. Великановича і привітів о. І. Федевича й д-ра М. Кондрата від освітніх та економічних організацій відспівав хор читальні „Просвіти" в Турці кілька пісень („Гей у лузі", „Щедрівку", „За Україну"). Потім М. Жилавівна віддеклямувала вірш „Школа"

врешті діти відіграли сценічну виставу М. Софронова „Свято весни". Всі точки програми виконано бездоганно так, що учасники з піснею „Ще не вмерла" розходилися під найкращими враженнями домів.

—o—

СПОРТ.

Станиславів. Пролом—Єдність 3:0 (2:0).

Змагання за мистецтво Б-кляси, розіграні 28. ц. м. передполудням. У першій половині Пролом, граючи з вітром, мав сильну перевагу. Першого гола для української дружини стрілив Бриндзей у 32 мін. із замішання під воротами Єдности. Другі ворота для Пролому здобув у 43. мін. Попель. По павзі Пролом натискав дальше, ліквідуючи доволі легко нечислені випади нападу Єдности. Треті ворота для української дружини стрілив Попель з карного. В цілости гра Пролому могла вдоволити, одначе цифрений вислід цих змагань повинен бути значно вищий. Суддював п. Венджинський.

Після недільних змагань Пролом заняв 4-е місце в табелі мистецтв своєї групи (на 9 змагань 8 здобутих пунктів, відношення воріт 21:22). На першому місці є тепер Гірка (15 п.), на другому Станиславовія (13), на третьому 49 п. п. з Коломиї (12), на пятому Гакоаг (8), на шестому Єдність (0). Резерва Ревери здобула досі 10 п. В найближчу неділю Пролом грає за мистецтво зі Станиславовією і в разі виграної має шанси висунутися ще дальше в табелі.

Пролом II.—Єдність II. 7:1.

Змагання за мистецтво Ц-кляси. Суддював п. Кравчинський.

Стрий. Скала—Погонь І. Б 1:1 (0:1).

Другі з черги тов. змагання Скали з Погонею І. Б, котра виступила зміцнена копунами І. дружини, покінчилася нерозіграною (1:1), як і перші (2:2). Скала до цих змагань виступила в дещо ослабленому складі. В першій половині гра вирівняна, з виїмком перших 10 хвилин, в котрім то часі Гошовський, копун Погоні І. А, добув для своєї дружини першого й останнього гола. Друга половина стоїть під замітною перевагою Скали, що грала дуже амбітно із завзяттям, одначе не використала дуже багато догідних підбрамкових ситуацій, стріляючи або в поперечку, або перестрілюючи. В 75. хв. вирівнює Сабаш з карного і цим устійнює вислід змагань. У Погоні добрий Гошовський і Міхальський, у Скалі дуже добра оборона

Делятин. Баркохба—Прут 4:1 (3:1).

Дня 28. червня змагався делятинський У. С. К. „Прут" з „Баркохбою". По цих змаганнях показалося, що Прут є слабою дружиною і мусить багато тренувати, щоби могти ставити опір Баркохбі. До програної Пруту причинилися самі його грачі, що не приходять на тренінги, головно-ж воротар Голінний, що на тренінгах не хоче боронити, а на уваги відповідає, що він покаже, що вміє, на змаганнях. Тимчасом на змаганнях випускає найлекші стріли з рук. Ворота для Пруту здобув Кіт. Оборона Пруту незла, одначе не може нічого вдіяти коли решта грає так слабо.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Іван Крушельницький: ДЖЕРЕЛА ТВОР. ЧОСТИ ЯРОСЛАВА ГАЛАНА. Львів 1931. Ст. 40. Ціна 1.60 зол.

ЖУРНАЛИ.

СВІТ ДИТИНИ, ч. 7—8, липень—серпень. 1931. Це подвійне число має 32 оповідань, казок, віршів, загадок і 28 ілюстрацій. Ціна 2 зол.

НОВА ХАТА, журнал для плекання домашньої культури, Львів, липень—серпень 1931. Ч. 7—8. З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУК. ВІСТНИК. Книжка VII.—VIII. за липень—серпень 1931. Львів—Тернопіль, Річник XXX.

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 2. липня, година 8·— веч. „Ніс до гори".

Пятниця, 3. липня, година 8·— веч. „Ніс до гори".

Театр Рівнорядностей (в Нар. Домі):

Четвер, 2. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крумловського.

Пятниця, 3. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крумловського.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Мадам Дюбарі" (Поля Негрі, Гарі Лідтке, Еміль Янінгс, Райнольд Шінцель).

КАСІНО: „Румунська рапсодія" й додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Гільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).

ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).

МАРУСЕНЬКА: „Знакома зі спального вагону" (Марлена Дітріх) і звукові додатки.

ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку".

ПАЛЯС: „Маски" (Стюарт Вебс, Марселя Альбані).

ПАН: Звукова фільма „Липарі кохання".

ПАСАЖ: „Білі індіяни" (Рекс Бел), „Двобій" (Боротьба Томсона з Ельмо Лінкольном).

ФАТАМОРГАНА: „Парада небішників", „Вічне кохання".

ХИМЕРА: „Тайна почтової скриньки" та Тижневик.

СТИЛЕВЕ: „Без серць, без душі" і комедія.

УПІХА: „Небезпечний флірт", „Коли вибе 12. година.

Програма радіо.

Четвер 2. липня 1931.

Варшава (1411,8) 12·10 Ґріґ і музика легка. **Лондон** (356,3) 14·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 16·00 Солісти. **Рим** (441,2) 17·00 Солісти. **Прага** (486,2) 9·45 Поп. музика. **Відень** (516,4) 12·00 Легкий концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Париж** (1724,1) 16·45 Музика.

Пятниця 3. липня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Концерт. **Вильно** (368,1) 17·00 Твори Шопена. **Берлін** (419) 16·30 Концерт пяніста Третера. **Рим** (441,2) 21·00 Симфонічний концерт. **Прага** (486·2) 19·25 Оповідання Гофмана. **Відень** (516,4) 15·30 Капеля Ганпта. **Будапешт** (55·,5) 12·05 Концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер 2. липня 1931.

12·10, 15·10, 16.00, 17·25, Ґрамофон 13·10 Метеор. ком., 14·50 Господ. ком., 15·25 Відчит, 16·50, Відчит і дискоґ, 18·00 Концерт солістів, 19·00 Всячина, 19·20 „Голос робітника", 19·35 Прес. рад. деник. 19·50 Опера, 23·15 Музика.

Пятниця, 3. липня. 1931 р.

12·10, 15·10, 16·10, 17·20 Ґрамофон, 15·45 Почт. спортова скринька, 16·00 Короткофіловий кутон, 16·30 „Осміх", 16·50 Фр. текст, 17·10 Авдиція для хорів, 17·35 Відчит, 18·00, 20·15 Концерт, 19·00 Всячина, 19·30 Почт. технічна скринька, 22·00 Фейлетон, 22·30 Музика.

Субота, 4. липня 1931 р.

11·00 Трансм. з Познаня, 15·10 Ґрамофон, 15·25 Шахівний кутон, 16·00 Програма для дітей, 16·50, 17·35 Відчит, 17·10 Музична авд. молодих, 19·55 Трансмісія з Варшави, 20·15 Концерт, 22·30 Шопенівський концерт, 23·00 Фортепіяновий деник, 23·30 Музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ЯСЛИСЬКА:
2/VII „Ой не ходи Грицю".
3/VII „Вій".

ДУКЛЯ:
4/VII „Ой не ходи Грицю".
5/VII „Вій".
6/VII „Воскресення".
7/VII „Маруся Богуславка".

ІВОНІЧ:
8/VII „Ой не ходи Грицю".
9/VII „Вій".
10/VII „Наталка Полтавка".

ЕДЛІЧІ:
11/VII „Вій".
12/VII „Воскресення".
13/VII „Ой не ходи Грицю".

КРОСНО:
14/VII „Маруся Богуславка".
15/VII „Вій".

Ансамбль Театру 25 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

Театр в своїм турне завітає до Кринниці, Щавниці і Кракова. 2316

Маруся з Білинських і Д-р Максим Тимкові складають 5 ам. дол. на „Рідну Школу" замість окремих повідомлень про своє вінчання, яке відбулося 14. VI. ц. р. у Львові.

У пяті роковини смерти сестри Марійки, і сестрінка Йосифа, та зімість вінка на могилу найдорожчого нам брата Дмитра Бубели, складає на політ. видань, вол. 20. РОДИНА — Лисиничі в червні 1931.

Позір Зборівщина! У вівторок дня 7. липня 1931 р. святкує Читальня „Просвіти" в Кабарівцях ювилей 30-літнього істнування Читальні „Просвіти" Святочною Академією, яка почнеться в год. 12. в полудне. Передтим у місцевій церкві відправиться Богослужения в год. 10. р. На це свято запрошує дооколичні Читальні „Просвіти" і прочі Товариства взяти чинену участь — **Виділ Читальні „Просвіти" в Кабарівцях.**

Уряд парохіяльний у Побуці п. Сколе віддасть до малювання образи і золочення іконостаса. **Оферти просимо вносити окремо на малювання образів, а окремо на золочення.**
2348 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

ПОКІЙ умебльований з осібним входом з уживанням лазнички, при самітній жінці дешево до винайму (може бути на час вакацій). — Збаразька ч. 6. партер, двері ч. 3.

ШЕНКЛІВНА, Пекарська 44. Курс до практичного учительського іспиту від 16. липня ц. р. Понад 1500 апробованих. 2234 9—14

УДОРІ, кліматичнім літниці, відомім з найдогіднішого, пільнуючого підсоння в краю

ПАНСІОН „ОЛЕНА"

з сонячними кімнатами, верандами, салею і городом, близько станції, купелів у Пруті та ліса. Добірний харч, також яринний і дієтетичний. Ціни кімнати з пілоденним удержанням від 6 зол. Зголошення до управи. 2327 2-3

КРИНИЦЯ. ПАНСІОН „ЗНІЧ" вул. Ясна, під управою п. Софії Яблонської Ціни повного утримання з кімнатою від зол. 9·— денно. 2358 2—2

ІВАН ГАБРУСЕВИЧ уневажнює свідоцтво ч. 1020 магістерського іспиту зі загальних відомостей про славянські народи. 2361 2—2

ПОШУКУЮ солідної служинні до двох осіб, до всього з добрим варенням. Письменні зголошення до Амін „Діла" під „Солідна". 2363 2-3

СОНЯШНІ покої на час ферій для курсантів або курсантки до винайму, вул. Кадецька 12, двері 8. 2351

ПОКІЙ умебльований за 50 зл. до винайму. Зигмунтівська 15/II. 1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і молодих

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

буш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (подова немічі) та лінарської косметики

ординує в скірних недугах
і т. д. від год. 8½—10, 14—16.
в косметиці від 10—11 і 16—18
в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кровотерапія. Сепаратківі ждальні.

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці).

Віндя до вжитку. Телефон 38—90.

ОПЕРАТОР

Д-р Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних. Лікування жилянків

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51. 1953 25-30

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телєф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням.

Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.

2362 2-5

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові улаштовує в Сільсько-господарській Школі в Милованні шеститижневий курс кооперативного книговодства і діловодства в часі від 1. IX. — 15. X. 1931 р.

Одночасно проголошує Головний Виділ вписи на 30. учасників під такими умовами:

1. Зголошуватися можуть мужчини в віці 16—30 літ, що покінчили народну школу.

2. Учасник платить за цілковите удержання з приміщенням у шкільному захисті за цілий курс 8 зм. дол.

3. Кожний учасник має привезти зі собою крім білля; подушку, простирало сінник і покривець.

4. Патенти вислані кооперативами мають першенство. Зголошення на курс треба вносити найпізніше до 10. серпня 1931 р. поручено на адресу: **Господарсько-садівнича школа в Милованні,** п. Стриганці н/Дн. — До зголошення треба долучити значки на 75 сот. — на відповідь.

Про приняття і день приїзду повідомить Управа школи по 10 серпня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта".
2360 1—3

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ напрягить за грошку і **1 ЗОЛ.** кульчик, перстенець відновить аж дивно! вул. Коперника 14 напроти кіна. 2100

Отсим повідомляємо наших Шановних Відборців, що з днем 1. липня 1931. **перенесено фабричний склад ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ М. ХАМУЛИ** до нового приміщення при вул. РУТОВСЬКОГО ч. 1. в каменниці Шпрехера — побіч склепу ф-ми Рідля.

Просимо всіх оглянути найновіші мистецькі моделі наших килимів.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 147 (12.803). Львів, субота 4. липня 1931. Рік LII.

Грошова оплата заплачено ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Гроші і політика.

Потреба засобів на закордонну інформацію.

Львів, 2. червня 1931.

Коли говорити про українські відклики до Ліги Націй, то можна почути різні голоси. Найбільші песимісти передбачують лише самі поразки на женевському ґрунті, найбільші оптимісти сподіваються виключно з Женеви успіхів і то успіхів по лінії максимальних наших вимог.

Відомо, що більшість громадянства, а з нею і відповідний політичний провід займає становище єдино правильне, яке каже ані не прив'язувати до Женеви та взагалі міжнародніх чинників надто великого значіння, ані теж їх не легковажити. Однак усі однозгідно, — песимісти й оптимісти, люди, що керуються настроями та почуваннями і дівчі, для яких рішаючими є об'єктивні умовини та розумові критерії, — всі признають необхідність провадити інформаційну роботу серед чужинців безупинно далі та особливо не прогавлювати женевського ґрунту, як того сучасного осередку міжнародного політичного світа, куди не лише періодично звертаються керманичі найбільших і найменших держав, але й де є кузня міжнародньої опінії.

До повищих загальних уваг про відношення загалу наших громадян до української інформаційно-політичної служби за кордоном і спеціально до акції Української Парляментарної Репрезентації перед Лігою Націй, треба зазначити безсумнівний факт зросту зацікавлення цими справами в краю.

Фактом є, що вісток з останньої женевської сесії Ради Ліги Націй вичікували у нас і песимісти і оптимісти з однаковим напруженням і що найбільш читаними в краєвій пресі є передруки (поскільки на це цензурні умовини дозволяють!) статтей на українські теми із закордонних газет. Що більше, чим ближче надходив речинець тієї останньої женевської сесії, тим більше одиниць хвилювалося, чи політичний провід „пильнує справу" і вважало себе покликаним алярмувати його у справі висилки і інформацій про краєві відносини уповажнених делегатів до Женеви, які очевидно, в свою чергу повинні би увійти у зв'язок з можливо найчисленнішим та найбільш впливовим і поважним гуртом закордонних політиків і публіцистів для інформаційних цілей. Але серед отих наших стурбованих патріотів далебі не було ні одного добровольця, що сам зголосився би з офертою жертвувати на цю ціль якийсь, хоч невеличкий гріш!

Вимоги серед нашого громадянства до політичного проводу є так само великі, як апетити за успіхи та обурення за кожну невдачу. З тією хіба різницею, що коли бувають який успіх, то кожний каварняний „політик" і кожний „тихий та ревний патріот" записує на власний рахунок, що це „ми" — мовляв — „злобули", та кожну невдачу звалює на голову виключно політичного проводу. Але цікаво було б перевести статистику: скільки свідомих українців і українок у Польщі та на чужині признавалося колинебудь вам питанням: якими засобами орудує український краєвий політичний провід для своєї політичної акції взагалі, а для акції закордонної зокрема?! Чи взагалі хтонебудь здав собі справу з того, який фізичних сил, скільки знання, праці і часу вимагає політична організація в краю та скільки вусиль вимагає навіть на найменшу міру закордонна інформаційна діяльність на поважному? І що на кожному кроці найскромніші, але й найбільш пекучий замір, найменша робота спотикається об перешкоду, якої ніяким робом нашою штучкою обійти й оминути не можна: гроші! гроші і ще раз гроші!

Про грошові засоби для роботи в краю у такому разі не говоримо. Це тема окрема і така широка та така болюча, що вартна окремих уваг. Зазначимо лише, що тоїсь все це головно базою взагалі всієї української національної політичної роботи і в краю і за кордоном є добровільне оподатковання себе послів і сенаторів УНДО-вця. Коли в минулій каденції мали ми 30 членів Парляментарної Репрезентації, які відставали близько півтори тисячі зол. у місяць, тоді їхній податок до партійної каси з бідою вистарчав і на красну Народню Канцелярію і канцелярію Українського Клюбу у Варшаві, і втримування кількох секретаріятів на провінцію і субсидіювання партійної преси і на найбільш необхідніші актуальні видатки, до яких треба зарахувати і спорадичні побудки за кордон (конґреси Організованих Націоналностей у Женеві і т. п.). Але як можна уявляти собі всю цю роботу при істнуванні 13-ти послів і сенаторів, які — по двох останніх редукціях отримують нині 950 зол. місячно, з чого щомісячно мусять обовязково втримати дві партійні канцелярії (у Львові і Варшаві) та покрити видатки останніх виборів!

Але — як згадано — фінансова сторінка цілости політичної роботи є окремою темою. Нині порушуємо спеціяльно справу коштів на закордонно-політичну інформацію. Це справа негайна, справа така, якої вагу признають усі і задля якої можна апелювати до всіх: до всіх громадсько-політично свідомих українців і українок у краю і на еміґрації, головнож там на далекій заморській еміґрації.

Не можна залишати національно-політичного проводу без примітивних засобів діяльности якої від нього вимагається! Хто не причинюється до доставлення проводові цих засобів, не має права взагалі забирати голосу у справах — української актуальної політики.

Виїхати спокійно на **вакації**

можете лише тоді, коли обезпечите свої рухомости від крадежі із вломом у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Декларація українських парляментарних заступників у румунській камері й сенаті.

Заява пос. д-ра В. Залозецького, прочитана дня 26. червня п. р. в камері, яку сенатор д-р Маєр-Михальський відчитає також у сенаті.

В дискусії над престольною промовою в камері дня 26. червня п. р. забрав голос посол д-р Залозецький і прочитав декларацію такого змісту:

„Найнесправедливіше з національних меншостей трактовано в цій державі український нарід.

Усі українські школи зденаціоналізовано, а з української викладової мови остала тільки одна година на тиждень, тай тої не скрізь учать й діти наші стають аналфабетами.

Учителів переслідують і карають на доноси заінтересованих осіб як іредентистів.

З цеї причини між народом повстає недовіря й невдоволення.

Читальні позамикано в безправний спосіб, відбираючи їм тимсамим природні ячейки національної культури й економічного поступу. А результат цих засобів: комунізм починає поширятися й по селах, бо не має національного стриму.

Дальше говорить бесідник про переслідування аматорських кружків і шикани жандармів, указує на голод у горах і на несправедливість, що від гуцулів жадають по 5000 левів кації за вируб ліса, а тимчасом проценти їдять і дерево.

Священиків українців дають за кару в неукраїнські села, що причинюється до поширення сектанства.

А проте ми йшли разом з „Національною Унією", наражуючи свій престіж перед народом на те тільки, щоби не збільшувати кризи в державі і щоби розбити підозріння, кинене на наш нарід, що він ворожий державі.

Ми пішли з „Національною Унією" при виборах головно тому, що в Румунії вперше створено державний підсекретаріят для меншостей для опіки й розвязки інтересів національних меншин. До проводу цього підсекретаріяту маємо ми повне довіря.

Бесідник згадує несправедливість при аграрній реформі і криваду, яка сталася селянам.

За часів націонал-цараністів мали ми трьох записаних українців, а трьох самостійних у парляменті. А сьогодня маємо ми двох, бо третій мандат ми втратили, не зважаючи на гарантії, що ми одержимо його через демісію або опцію. Ми оправдалиб це зменшення числа українських послів, колиб нам дали відповідні пільги на культурнім та економічнім полі.

Тому бесідник просить президента міністрів ще перед голосуванням висказатися, чи він уважає обосонованими вище наведені кривди і чи вважає за відповідне їх усунути.

Ми маємо тільки по одному голосові в камері й сенаті й не має воно ваги, чи візьметься ці голоси під розвагу. Але цей один голос є символом політичного признання важної частини краю, заселеної сотками тисяч.

Ми знаємо, що шлях до нової Европи і до миру веде тільки через порозуміння й цілковите культурне зрозуміння всіх меншостей. Ми віримо, що й ми, українці, знайдемо вкінці це зрозуміння, бо кінець-кінців переможуть не субективні гіпотези поодиноких осіб, але обективна правда".

—o—

„Пан Гендерсон хибно поінформований".

Під таким наголовком та з субтитулом **„Польща і Україна" — „Петиції до Ліги Націй"**, находимо в льондонському щоденнику „Манчестер Гардіен з 29. червня п. р. слідуючий короткий допис **зі Львова** від власного кореспондента, який особисто приїхав до Східної Галичини для зібрання інформацій про українські справи:

Найбільше здивування викликала тут відповідь, яку дав п. Гендерсон на питання поставлене п. Мальоном у палаті послів дня 17. VI (повний текст щойно тепер дійшов до Львова). П. Мальон запитував, чи переговори між польським урядом і українською меншиною тому були зірвані, що польський уряд настоював на тому, що українці мусять відтягнути свої петиції внесені до Ліги. П. Гендерсон відповів: „Польський уряд заперечив, щоб такі умови були ним колинебудь поставлені. А якби були, то Комітет Трьох, розуміється, уважав би був це за незапустиме".

Я уповажнений трьома українськими провідниками, панами Луцьким, Галущинським і Загайкевичем, які вели переговори з польським урядом від української меншини, заявити категорично, що пана Гендерсона хибно поінформували і що відтягнення українських петицій з Ліги дійсно зажадали п. Голувко і п. Єнджеєвіч, які заступали польський уряд і що це поставили невідклично як передумову польсько-українського порозуміння. П. Луцький саме дав мені своє особисте запевнення, що так воно дійсно було. Але навіть і без запевнення українських провідників, не може бути жадного сумніву про цю справу, бо дня 20. березня сам п. Голувко — а він є головою польського урядового Бльоку — опублікував звіт з переговорів в органі польського уряду, „Газеті Польскій".

„Відтягнення українських петицій з Женеви, писав він, „означалоб приняття польських пропозицій, бо-ж неможливо є прийти до яко

гонебудь порозуміння з одної сторони, а з другої вести справу і предкладати справу перед міжнародне форум... Я є тої думки, що це жадання (себто відтягнення петицій) було правильне і льогічне. Коли вони (українці) бажають, щоб поляки відтягнули свої репресійні міри, тоді вони мусять відтягнути свої зажалення до Ліги. В противежному разі українське населення вважалоб крок польського уряду в зміні політики як страх перед закордонною опінією і як тактичну міру супроти Ліги Націй. Українці відкинули наші пропозиції, і щодо мене то справа може йти до Женеви".

„Газета Польска" присвятила цим переговорам передовицю дня 16. травня і пише: „З польської сторони жадали, щоб Український Клюб (Українська Парляментарна Партія) відтягнув свої петиції з Ліги. Це було зовсім правильне"

—o—

Громадянська етика адвокатури.

(Доківчення.) *)

Теорія і практика. — Закони в інших краях і в Польщі. — Роля жидівської адвокатури. — Хто винен? — Обовязок супроти власного народу.

Згадані закони ломлять принцип рівности адвоката перед правом. Вони силою факту створюють нерівність, дають українській і білоруській адвокатурі свого рода привілей, дарма, що той привілей є досить одіозним. Навіть серед української адвокатури створюють ті закони нерівність, бо українській адвокатурі підчинених земель не вільно в судах тих земель промовляти по-українськи.

Практичні наслідки такого стану річей для адвокатури, як стану, такі: коли українці в Польщі проявлять згодом вищу дозу національної свідомости, вони будуть для реалізації свого національного права, себто права мови в громадянському житті, звертатися тільки до своєї національної адвокатури. Вони будуть у присвішеному темпі витворювати свою національну адвокатуру.

Серед таких відносин українська адвокатура могла би вважати себе щасливою, бо відразу може числити на примусову національну клієнтелю. Але вона мусить думати не лише про свої вузькі інтереси, але теж про справи дальші, бо в гру входить питання „суверенности мови", як одного з головних проявів права нації. Річ ось у чім:

При істнуванню законів про мову таких, які були в Австро-Угорщині, а сьогодні є в Чехословаччині і в інших національно-мішаних державах Европи, має мова даного не державного народу запевнену законами пошану і запевнене вживання її урядами і судами **на даній території** без огляду на факт, хто її вживає. При такому законодавстві напр. українська мова в Австрії, мала на території замешканій українцями, свою **суверенність,** бо тоді на українській нац. території кожний, навіть член пануючого народу (німець, поляк) міг звернутися до суду або уряду в українській мові, а суддя, чи урядовець повинен був по закону, силою факту урядувати в тій самій себто українській мові.

Українська мова ділилася суверенністю з мовою пануючого народу або державною, німецькою і польською, бо обіймала фактично всі одиниці, що на даній території її **вживали,** без уваги на їх національну приналежність.

Такий стан мав свої додатні сторони для народів поневолених, створюючи для них можливости розвою.

Передовсім виконання права української мови було в Австрії (і є сьогодні в Чехословаччині) значно легше, бо на бажання української сторони кожний адвокат не тільки українець, мав право писати і промовляти по українськи. Знання мови і пошана для політичних змагань націй, таким робом поширюється.

Стан витворений у Польщі законами про мову здержує це поширювання українських політичних і культурних змагань, а український адвокатурі не приносить — з ріжних причин — особливих користей, ослаблює тільки її конкуренційну здатність та змушує наше громадянство зраджувати свій національний обовязок там, де нема відповідальної скількости своїх адвокатів.

Повоєнна Европа поширила права мови т. зв національних меншостей, а Чехословаччина, створюючи дуалістичне поняття нації, признала словацькій мові повну суверенність у цілій державі. Письмо в словацькій мові мусять там розуміти уряди та клієнти на території цілої держави. Але ніде не обмежено адвокатури у відношенні до національних прав своїх клієнтів так, як це вчинили згадані польські закони про мову, які поглибили і розятрили національне питання. Розлом, який ті закони зробили поміж адвокатурою ріжних націй, відбивається найбільше на адвокатурі жидівській, — особливо в Східній Галичині — дуже численній. (Українська адвокатура має в цілій Польщі около 300 членів, тоді як у самому Львові працює яких 500 адвокатів жидів).

Ясно, що передовсім жидівська адвокатура повинна була реагувати на таке обмеження прав і нерівне трактування адвокатури. Але ані в соймі не чули ми протесту жидівських послів адвокатів при ухвалюванню законів про мову, ані в жидівській пресі не читали ми критичних статтей на цю тему. Національний примус адвокатський, накинений громадянству і адвокатурі законами про мову, приняла жидівська адвокатура мовчки. І тому не в сторону української адвокатури, що знаходиться в примусовому положенню так, як і ціла українська нація, але в сторону тих, що створили таке примусове положення і тих, що проти його створення не-боролися, отже і в сторону адвокатури жидівської та польської повинні звернутися всі уваги та жалі з того приводу.

При видаванні законів у сучасних державах має велике значіння голос адвокатури, як чинника у правному житті найжившого, найрухливішого і найбільше поступового. Серед адвокатів жидів знаємо ряд одиниць, цінних своїм правним знанням, характерних і етичних та ліберальних у громадянському відношенні; знаємо їх теж серед польської адвокатури. Уся та адвокатура не сповнила свого завдання, диктованого обовязком адвоката, тоді як творилися закони про мову. А та сама адвокатура веде від літ затяжну боротьбу за вільне переселювання адвокатури в Польщі, за можливо ліберальне і домократичне трактування її в новних майбутніх законах. Тимчасом бачимо в практиці вже й такі факти, що адвокати жиди домагаються від позовників українців зладження перекладу українського письма на польську мову по припису арт. 2. уст. 3. зак. з 31. VII. 1924. Не можна цього факту узагальнювати, це правда, але зауважити треба, що знову не всі адвокати поляки користають з цієї постанови закону, власне для збереження моралі і етики в міжнаціональному житті, бо вважають відносні постанови закону про мову абсурдними. Їхня громадянська етика не дозволяє використовувати постанови закону для ятрення між-національних взаємин, хоч зі становища постанови § 9. австр. адвок. ординації адвокат був би вповні оправданий, бо він „має право усе те, що вважає відповідно до закону корисним для свого клієнта, сказати без обиняків". Так само адвокат українець не міг би без грубого нарушення своєї громадянської етики домагатися перекладу українського письма на польську мову для свого клієнта поляка.

З усього сказаного ясно, що українська адвокатура мусить будувати свої станові справи на громадянських підставах і етиці, відповідно до кожночасних вимогів життя та боротьби за право нації. Шлях це важкий, але певний, бо в нічому не нарушується високих ліберальних і демократичних засад, на яких оперта адвокатура як суспільна функція. При такому ставленні справи шлях обраний нашою адвокатурою відповідає теж вповні гідности звання; наша адвокатура оцінюючи відношення до своєї клієнтелі бере під увагу не тільки інтерес цілої нації і цілої української палестри, але теж високі засади рівности людей перед правом і суспільної справедливости.

Що українська адвокатура в таких відносинах кидає гасло: „Свій до свого" це зовсім зрозуміле, так само, як зрозуміле те, що без підтримки свого громадянства не могла-б вона істнувати матеріяльно, а тимсамим сповнити супроти власного народу свого високого завдання й обовязку.

Р. Д.

*) Гл. ч. 145.

При змінї адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати почтовими значками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. ЛИПНЯ 1931.

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ.

Українець португальським автором.

Ossep Stefanovetch: „No tumulodavida". (У могилі життя). Typ. Baptista Souza-Rio 1930. Стор. 198 – 8°.

Для вияснення зазначимо, що автором книжки є відомий в Галичині популярний письменник і публіцист Осип Шпитко.

Книжка має передмову Joao Maia (стор. 7—16), таку-же передмову Jorge Bahlis (стор. 17—24) і листа автора до Jorge Bahlis (стор. 25 – 36). Відтак іде десять оригінальних новель з такими заголовками: „A rainha dos martyres" (Королева мучеників), „Quem com ferro fere" (Хто мечем воює), „Tunel da eternidade" (Тунель вічности), „Feliz ma desgraça" (Щасливий в нещастю), „Sob a tutella da Nossa Senhora" (Під покровом Матери Божої), „O que nao posso vender" (Чого я не можу спродати), „Historia de dois Santos" (Історія двох святих), „A sorte do servo" (Доля раба), Duello da Morte" (Двобій смерти) і „Por Ella" (Для неї).

Автор заповідає повну другої книжки п. т. „A ronda sinistra da miss Morte", та покищо про цю книжку не доводиться говорити.

Осип Стефанович (Шпитко), постать у Львові доволі відома і нема потреби читачам нагадувати його минулого. Його „Вирід", „Новомодні колядки", „Листи з пекла" і ін. надто відомі і до сьогодні стоїть живо в памяти старшої львівської генерації постать цього типового українського богеміста типу М. Горкого, яка вносила свій стиль у життя підкарпатської столиці.

З того часу чимало води проплило в Полтві і у Львові постать ексцентричного, крикливого і непосидющого богеміста пішла в тінь та неодин з його знайомих вважає його вже покійним. Від 1913 року, коли Стефанович—Шпитко виїхав до Бразилії, по сьогоднішний день, перейшло літ чимало, а коли ще взяти на увагу бистрину ріки останніх двох декад, то й не дивниця, що Шпитка проковтнула Лета і тільки декому у Львові відомо, що цей богеміст ще ходить по світі, під пекучим сонцем тропіків, у країні, де замість жайворонків скрегочуть папуги. І тому для інформації його знайомих знад Полтви скажемо, що старий Шпитко, сьогодні вже дідусь, залишився тим самим Шпитком, яким був колись — вічним босяком, вічним бунтарем, вічним мрійником, вічним неотесою, вічним маняком свого покривдження. „Naturam expellas furca..." Тропічне сонце не вдіяло нічого...

Та перейдім до книжки.

Визнаємо щиро, що ми про неї не писалиб зовсім, якби не те, що вона появилася не в українській, а португальській мові, і появилася далеко поза рідним краєм, у Бразилії. Та це тільки мимоходом.

На обгортці книжки бачимо фотографію автора з його типовою патріярхальною бородою. Автор мав щасливу гадку запрезентувати свої твори під цією вивіскою, бо бразилійський читач, вихований на штукарствах середньовікового окультизму, бачучи його портрет, напевно зацікавиться книжкою, як лектурою близькою йому та зрозумілою. Чи дочитає книжку до кінця, це вже друга справа.

Знаємо Шпитка не від нині. Знаємо дещо з його „curriculum vitae", знаємо чого від нього жадати. Тимто й від нехочу беремося до читання двох передмов до книжки пера невідомих нам бразилійських приятелів автора, які його реклямують. І ніяково нам стає, коли читаємо прирівнання автора книжки до Толстого, Достоєвського, Горкого та Сенкевича з кінцевим виводом: „не можна його прирівняти ні до одного з названих (в розумінні його вищости). Та вступ є вивіскою для реклями і як не довіряємо вивіскам, так не присягаємо „in verbe magistri", як беремо в руки нову книжку; ними коли все заведемо до комерції. Артистам від вивісок неодно можемо вибачити. Та вже повний несмак відчуємо тоді, коли українець між чужими, що нічого не тямлять про наші справи, стає на котурни національного пророка, мученика, генія, якого нерозуміння, чи краще культурна незрілість рідних, скинула з надхмарних висот у прірву, — словом, коли хтось без скрупулів спекулює на незнанню чужих українського суспільства і вартости автора та коштом доброго імени своєї нації намагається добути пальму мученика-апостола, а може й ще що...

Ніщо скривати: несмаком заносить від вступу автора до книжки; несмаком і самохвальбою, або краще автореклямою тхне з усієї книжки. Не місце тут на цитати на потвердження сказаного. Ми вже з минулого знаємо манію Шпитка, його хист своєрідного „корсарства". Ми з нею освоїлися і з вибачливою усмішкою переходимо мимо. Та між чужими в яких автор може вимовити неодну непозавду, ця

Що це значить?

Опечатання льокалів філії греко кат. Малої Семинарії в Рогатині.

Пишуть нам:

У вівторок 30. VI. п. р. в год. пів 10. передполудням, коли відбувалася наука, до філії греко кат. Малої Семинарії в Рогатині увійшли (до будинку Інституту) несподівано відпоручник Кураторії візитатор п. Юс, заступник староства Орлович і шкільний повітовий інспектор Дзядушко в асистенції поліції та поліційних аґентів, які заняли будинок, замкнули всі входи і не впускали ані не випускали нікого. Після того самовільно ввійшли до канцелярії Ректорату і покликуючись на телефонічне зарядження станиславівського Воєвідства, не вважаючи на рішучий спротив о. ректора, — забрали акти Малої Семинарії та опечатали канцелярію, конференційну салю, шкільні салі і наукові кабінети. По довгім і дрібничковім переглядженні в актах Малої Семинарії (головно п. Дзядушко), а також у шкільних салях та по майже 2½ годинним примусовім задержанні учит. збору, молоді з народньої школи і питомців філії Малої Семинарії — шойно в год. 12-ій поліція покинула заведення.

Ректорат після устного протесту на місці переслав негайно також писемний протест до староства проти безправного опечатання льокалів, канцелярії і кабінетів філії греко-кат. Малої Семінарії в Рогатині, домагаючись негайного їх відчинення та звороту документів.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Ще про останні хвилини бл. п. Вячеслава Липинського.

В поміщеній на сторінках „Діла" з 24. червня ц. р. кореспонденції з Австрії про останні хвилини бл. п. Вячеслава Липинського пропущено такі факти: Крім згаданих у дописі осіб був на похоронах п. **Михайло Савур-Ципріянович**, якого телеґрафічно завізвано до дому Покійного в Баденю. П. Савур-Ципріянович, який аж до переїзду бл. п. Вячеслава Липинського до санаторії в Перніц не покидав Його ні на хвилину, віддаючи Йому вірно свої послуги як довірений секретар довгими роками, зложив на домовину вінець із написом: „Останній привіт від Тв.их вірних друзів".

На похоронах була також п-ні **Юлія Розенбергер**, яка як сестра-жалібниця доглядала Покійного з самовідреченням майже десять літ аж до Його останньої хвилі.

Дня 18. червня приїхав теж до Перніц, щоби віддати Покійному останній поклін, проф. д-р **Володимир Залозецький** з Берліна, про якого загально відомо, що він був одним із виконавців політичних заходів бл. п. Вячеслава Липинського аж до Його смерти.

Допис з Австрії — хочемо думати: несвідомо — кривдить промовчуванням ці близькі до Покійного особи і тому, з огляду на память про останні хвилини Покійного, немаловажна річ доповнити інформації того допису, щоб українське громадянство не думало — і перед собою не соромилося, — що найбільший син Української Землі, якого знає сучасність нашого народу, помер цілком самітний і всіми покинений та ніким зпоміж свого народу по суті незрозумілий.

Д-р Василь Кучабський, Берлін.

Комуністичні заворушення в Німеччині.

В Берліні прийшло 1. ц. м. до крівавих боїв між поліцією і комуністами. Між іншими вбито команданта поліційного відділу. Арештовано кількадесять осіб. В місцевости Пайнс билися комуністи з гітлерівцями. Спокій привернула поліція, вживши пальної зброї. Кільканайцять осіб є тяжко ранених.

Вісти з Товариства „Просвіта".

Нововибраний Виділ після свого уконституювання перевів 2 засідання. Крім того відбулися два засідання господарсько-фінансової комісії, одна нарада організаторів і 2 засідання президії Т-ва.

Ухвалено розіслати на всі відомі адреси письмо Головного Виділу, до якого буде долучено 2 реферати: „Про матеріяльне положення Товариства", та „Про завдання Просвіти й обовязки громадянства для неї". Буде це спроба пропаґанди за членством з передплатою видавництв, за передплатою „Життя і Знання" і за участю громадянства в роботах Товариства.

Рішено візвати адміністрації маєтків до найбільшої ощадности і залишення всяких робіт у господарстві, які потягають за собою кошти, а не повернуться в прибутках з господарства.

Ухвалено запереставти покищо дотацію бібліотеки при Товаристві, як також дальше творення комплєтів мандрівних бібліотек. Бібліотекарську силу приділюється до організаційного відділу, а її завданням буде влаштовувати бібліотекарські курси, вести наглях над бібліотечним ділом у краю, служити радою і вказівками при творенню і відновлюванню бібліотек. Саме розпочався двотижневий курс для бібліотекарів у Львові, який уладжує філія на місто Львів.

У видавництві журналу „Життя і Знання" пороблено такі заходи, які зменшать видатки, щоби видавництво оплачувало себе. Рішено приступити до друку деяких вичерпаних видань, які з новим шкільним роком будуть вживані, як шкільна лектура.

Розділено поміж членів Виділу поодинокі реферати, намічено президії комісій і обсяг їх діяльности, приділено реферати підприємств Товариства. Розділено відпустки між членів канцелярії Товариства.

Прийнято нових членів і полагоджено кілька справ адміністраційного характеру.

З видавництв появилися: 1) подвійне число „Життя і Знання" за місяці липень і серпень — 64 сторінки великої чвірки, з багатим матеріялом, оживленим 88-ма ілюстраціями; 2) Богдана Лепкого: „Сотниківна". Історичне оповідання з малюнками та віньєткою І. Іванця. Є це друге поправлене видання цього твору відомого письменника. Сторін 171. Ціна 3.50 зол.; 3) Д-ра Івана Раковського: „Утворення світу", 41 ілюстрація. Стор. 100. Ціна 2 зол.

Тепер відбуваються люстрації читалень у Тернопільщині і Збаражщині. Переводить їх організатор-урядовець Гол. Т-ва. Від Головного Виділу заступали Т-во: п. М. Творидло на святі „Просвіти" в Тернополі, голова М. Галущинський на святі 35-ліття філії в Раві Руській, п. О. Волосянський на Загальнім Зборі філії в Рогатині. Начальника бухгальтерії вислано до філії в Сокалі на засідання Ревізійної Комісії у звязку з касовим звідомленням на загальний збір тої філії дня 5. липня ц. р. Тепер член Ревізійної Комісії д-р М. Холявчук і нач. бухгальтерії п. Павлик переводять провірку рахунків і діловодства маєтку і школи в Милованні.

Вкінці рішено інформувати громадянство відповідними бюлетинами про хід праці в Товаристві.

—o—

Боротьба з жіночою безрадністю.

Кілька уваг про фахову освіту для жінок.

Настали такі прозаїчні часи, коли „карі очі й чорні брови" не мають тої чародійної сили, що колись. Тепер від жінки вимагають ще знання і вміння самій на себе запрацювати.

Саме ці тверді життєві вимоги є причиною появи у всіх культурних країнах цілої низки жіночих фахових шкіл, що мають за завдання дати жінкам практичне знання та можність здобувати все нові варстати праці.

Про роди тих шкіл та умовини вступу до них можна довідатися в нижочці „Рідної Школи" під наг. „Фахові школи".

Тут хочемо звернути окрему увагу лише на *школи домашнього господарства.*

Сумно виглядає той дім, де господиня не вміє як слід вести господарки. Такій жінці дай подостатком всього, що треба, вона все буде безрадною і ніколи не зумів найобильніших засобів раціонально використати. Дай їй приміром, найкращі продукти, як масло, мясо, молоко, яйця, ярину, усякі приправи і т. д., то вона проте зварить вам тільки несмачну, нездорову й не поживну страву. Те саме з одежею, з порядками в хаті і поза хатою, з вихованням дітей і т. д.

На превеликий жаль, такі безпорадні й неосвічені господині у 99 проц. ведуть оту свою нераціональну господарку по наших селах. Це їх неуцтво жахливо відбивається на харчуванні і здоровлю нашого народу і тим приносить величезні шкоди нашій загальній національній справі.

Тому мусимо уважно подумати над тим, щоби за прикладом інших культурних народів засновувати також у нас школи домашнього господарства. Ті школи придалися би в першу чергу в тих місцевостях, де поблизу є інші українські дівочі школи, з яких учениці могли би брати науку господарства (прим по 4—6 год. тижнево) в окремій, добре вивінованій спеціяльній школі домашнього господарства. У того рода фаховій школі могли би ще крім того відбуватися різні окремі курси і таким чином можна би ширати між українським жіноцтвом нову *домашню культуру* та вміння раціонально, згідно з новими здобутками науки, вести господарку.

Крім типу нар. шкіл існують ще школи для підготовки вчительок домашнього господарства. Так напр. у Польщі є такі школи: у Варшаві — Державна Семинарія Учительок Господарства (вул. Нововейська 43.), в Кракові — Державна Семинарія Домашнього Господарства (вул. Сирокомлі 21.), і ін., до яких приймають учениць з покінченою щонайменше VI. кл. гімназії, або IV. кл. учит. семинарії. Наука трівае там три роки. Абсольвентки тих шкіл, по зложенні відповідних іспитів стають учительками домашнього господарства.

Таких учительок у нас великий брак. Наші молоді українки повинні старатися кінчити також і ті школи, бо цей фах на кожний випадок в житті дуже придається.

В останньому часі в Закопанім відкрито нову польську жіночу школу під фірмою: „Державна Жіноча Готельярсько-Промислова Школа" з відділом готельярським, який має приготовляти

манія витворює фальшиву опінію чужих про нашу культурну вартість; вона в їх очах зводить нас до стану нецивілізованих примітивів.

Бо і який погляд про український нарід може мати бразилійський читач, в очах, якого О. Шпитко з його газетних статтей виростає до значіння найвизначнішого українського письменника, найдіяльнішого політика і борця за визволення нації та мученика, якого хамство рідних вигнало аж на другу півкулю, — з яким ще бачить Шпитка таким, яким ми його знаємо — анархістом, циніком, розхристаним богемістом, неробою? Що думатиме він про етичну й інтелектуальну вартість нації, яка не спромоглася на вищий тип сучасної людини — зравноваженої, діяльної, культурної?

Не беремося давати літературну оцінку книжки О. Шпитка; зазначимо тільки, що її не кільки далеко до рівня, до якого підтягають її обидва бразилійські рецензенти у вступних приміткax, і якщо треба би на її підставі видати осуд про українську письменну продукцію, то цей осуд був би не дуже позитивний. Нам шкода, що передмовці Шпитка не обзнайомлені з творами Стефаника, Мартовича, Коцюбинського, Винниченка, бо ми певні, що вони не булиб такі щедрі в оцінці книжки Шпитка.

Нас між іншим дивує, що автори оцінок не зорієнтувалися навіть настільки, щоб відчути незримованість, читаючи в оповіданнях Шпитка численні натяки на суспільний і культурний бандитизм у рідній країні автора, а вкупі з тим бачучи в картині „Королева мучеників" його рідну країну розпяту на хресті злобою інших королевих світу. Виходилоб, що культурні країни були в праві, вітаючи на хресті Україну, край, що є запереченням поступу, гуманности та моралі!

Тому, дарма, що автор „ad captandam benevolentiam" понаписував у тій самій новелі дурниці про Бразилію, виріжнюючи її з усіх країн світу як таку, що одна-одною змилосердилася над „Королевою мучеників" — Україною (це авторові мабуть снилося...) і йому треба було свою рідну країну зідеалізувати як невинну мученицю, щоб виспівати похвальний гімн Бразилії з безлічю викликів: „Будь благословенна!" Треба ствердити, що автор зміє свій крам продавати...

Про зміст книжки можна сказати все у кількох словах: Всюди бачимо автора-апостола, мученика, опікунчого духа покривджених, ятілення добра і правди — геніяльного музику, епохального винахідника, фільософа і т. д. Лише в одному оповіданні, може й найвдатнішому своєю концепцією і дотепом, бо воно підходить під хист Шпитка, в „Історії двох святих", особи автора не находимо; зате і в цій гуморесці розгортається перед нами світ, повний морального багна.

Тимто не духом трагізму, як хотів би автор, віє з його оповідань; тхне з них пліснею і трухлявиною передміських закамарків. І не все найдеться моральне виправдання для його ідеольогії, як наприклад ніяк не можна виправдати інстинкту задуманого акту помсти артиста на невинній публиці в театрі за те, що мистецьке жюрі відкинуло його музичний твір, який приняла з захопленням кавярняна публика. Шпитко у всій своїй літературній продукції був і залишився мізантропом, речником ненависти та помсти.

жінок на а) керманичок готелів і пансіонів (приймають по скінченні VI. кл. гімн.; наука триває 2—3 роки і б) кухарських робітниць для ресторанів і пансіонів (приймають по скінченні 5. кл. нар. школи; наука 1 рік). Крім того є ще так відділ готельної служби, пансіонів і ресторанів, до якого приймають жінок по укінченні 5. кл. нар. школи (наука 1 рік).

Українське жіноцтво не сміє відставати від жінок інших культурних народів та вічно бути причиною домашньої облоги в українських родинах!

І. Л.

Генеральна капітула ЧСВВ.

В монастирі ЧСВВ. у Добромилі відбулася в днях від 23. червня до 1. липня ц. р. генеральна василіянська капітула (собор), на яку приїхали ігумени більших монастирів із 8 держав, настоятелі Василіянських місій в Канаді і Бразилії та делєгати.

Першою справою був вибір архимандрита (генерала Чина), що має резидувати в Римі, та його курії. Вибір переведено 27. червня. Архимандритом вибраний о. Діонизій Ткачук, дотеперішній заступник протоігумена після смерти о. Калиша. До курії увійшли як консультори (дорадники): 1) о. Діонизій Головецький, дотеперішній протоконсультор, ректор папської української колегії, консультор Конгрегації для Східньої Церкви та прокуратор Чина в Римі; 2) о. Лазар Березовський, дотеперішній консультор протоігумена і 3) о. Панкратій Кандюк, префект української колегії і консультор Конгрегації для Східньої Церкви. Генеральним секретарем вибраний о. Йосиф Завчківський, ігумен Дрогобича.

Після полагодження інших, внутрішньо-організаційних справ капітула скінчилася підписанням актів і благодарственною піснею: Тебе Бога хвалим.

На капітулу вислав телєграму з побажаннями папа Пій XI, нунцій Мармаджі з Варшави, українські владики та дехто з латинського духовенства.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·07·00—9·08·00, канадійський долар 8·88·50—8·89·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10 фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·80—2·11·95

Золото: 20 корон 37·00·00—37·20·00, 20 франків 35·80·00—36·00·20, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам від дня 1. VI-1931 р. масло експортове і десерове пріма —'— зол., вітра молока 22—24 сот., вітра сметани 1·20 зол. кова вепь 4·50—0— зол. Тенденція на яйця зниження.

ОСТАННІ ВІСТИ

ДЕМОНСТРАЦІЇ БЕЗРОБІТНИХ.

В кількох містах Польщі відбулися великі демонстрації безробітних а саме в Бидгощі, Катовицях, Королівській Гуті і Семановицях. Поліція розганяла безробітних гумовими палицями. В Лодзі уладили робітники на терені найбільшої фабрики „Відзевська Мануфактура" бурливі домонстрації. Поліція розігнала демонстрантів і арештувала 9 осіб.

В Плоцку безробітні вдерлися до магістрату і понищили бюра. В місті повибивали майже всі вікна склепів. Поліція ліквідує енергійно ці розруси.

Поліція вжила пальної зброї. Було ранених трьох робітників і чотирьох поліцаїв.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД У ЛЬВОВІ.

В четвер 2. липня ц. р. у ночі невідомі бандити закрадися через балькон отвореним вікном до помешкання Гізелі Шоцової, матері відомого банкира Шоца при вул. Колонтая 4. Стероризували служницю і Шоцову та зграбували біжутерію, золотий годинник та інші дорогоцінности і втікли назад бальконом. На крик стероризованих сусіди візвали поліцію, яка почала негайно слідство.

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ В СПРАВІ ПЛЯНУ ЙОНГА.

З Парижа повідомляють, що дотеперішні переговори державного секретаря Зед. Держав Мельона з Францією над пропозицією Гувера не увінчалися успіхом. Зєдинені Держави стоять непохитно на становищі пропозиції Гувера і не приймають ніяких обмежень від Франції. Тому в четвер 2. липня вечором представники Зед. Держав запропонували скликати нову конференцію при участи Зєдинених Держав, Франції, Німеччини та Італії. Якщо не дійшло би до порозуміння між Зед. Державами і Францією — англійський уряд запропонував, щоби негайно зїхалися у Льондоні представники цих великих держав, які підписали плян Йонга.

Французький уряд засадничо погодився з пропозицією англійського уряду, але сподіється, що ще нині вечором дійде до порозуміння із Зєдиненими Державами.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ЕСПАНІЇ.

З Мадриду надійшли вісти, що в цілій Еспанії вибухнув генеральний страйк, а саме: в Валенсії, Малядзі, Севіллі та по інших містах. До Маляги вислано на поміч військо.

ВИСЛІД ВИБОРІВ У ЕСПАНІЇ.

При кінці червня ц. р. відбулися вибори до еспанського парляменту, в яких здобули республиканські партії велику побіду. І так соціялісти здобули 139 мандатів, радикальні республиканці (партія міністра закорд. справ Леру) 110 мандатів, ліберальні республиканці (партія А. Замори і мін. Маври) 80 мандатів. Радикальні соціялісти біля 50 мандатів та республиканці (партія міністра війни Ацана) 30 мандатів. Комуністи здобули 7 мандатів.

—o—

ЗВИЖКА ДОЛЯРА.

Щоб не допустити до відпливу долярів до Німеччини Банк Польський підніс курс доляра до 9.05 зол. В середу вечором платили у Варшаві за доляр 9.10 а навіть 9.12 зол.

—o—

Протитуберкульозна і гігієнічна вистава в Теребовлі

в днях від 5. до 10. липня 1931.

Українське Гігієнічне Товариство у Львові влаштовує від 5. до 10. липня 1931. включно в **Теребовлі** в салі Т-ва „Просвіта" протитуберкульозну і гігієнічну виставу.

На цій виставі буде систематично розміщений багатий матеріял образів, діяграм та експонатів з ділянок туберкульози і її поборювання, гігієни особистої і мешкань та впливу алькоголю на людський орґанізм, а зокрема на поширювання туберкульози. Весь час вистави будуть на салі впорядчики, які подаватимуть відвідуючим гостям фахові пояснення та всякі інформації.

У звязку з цією виставою відбудеться у виставовій салі цикль популярних викладів при допомові виставового матеріялу і світляних образів. Викладатимуть: 5. липня, год. 7 вечір — д-р Т. Воробець „Про туберкульозу", 6. липня, год. 7 вечір — д-р І. Яворський: „Про алькоголь та туберкульозу", 7. липня, год. 7 вечір — д-р А. Шкварко: „Про гігієну села", 8. липня, год. 7 вечір — д-р В. Воробець: „Про туберкульозу".

З вистави повинні користати масово громадяни, громадянки і молодь (шкільна і позашкільна) всіх громад Теребовельщини. В тій цілі повинні наші читальні, кооперативи, Луги, Соколи, Кружки „Рідної Школи" та інші установи й орґанізації, а також громади як такі порозумітися з виставовим комітетом у Теребовлі й устроювати прогульки на виставу, розложивши час так, щоби найбільш економічно використати виставу, а при цьому уникати натовпу.

Подібна вистава Українського Гігієнічного Т-ва мин. року у Львові стягнула була дуже багато відвідувачів і стрінулася з великим признанням не тільки українців, але й поляків та жидів.

Надіємося, що перша українська протитуберкульозна і гігієнічна вистава в Теребовлі причиниться до поступу на занедбаній досі, а дуже важній ділянці народньої гігієни і народнього здоровля.

Головний Виділ Українського Гігієнічного Т-ва.

*

І. Заг. Збори філії „Українського Гігієнічного Т-ва" в Теребовлі відбудуться в день отворення протитуберкульозної і гігієнічної виставки в Теребовлі 5. липня 1931. в салі Т-ва „Просвіта". Справа народнього здоровля і народньої гігієни у нас ще в великому занедбанні, а вона така важна для українського громадянства взагалі і кожної одиниці зокрема, що Українське

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. ЛИПНЯ 1931.

О. ГАЙДУЧОК.

З верха на верх.

Промірювали ми Довбуша шлях. З його кінця. Почали в Болехові тай перли на Косів. Ніодного замітнішого верха по дорозі ми не вминали не уважаючи на те, чи його голова заросла буйним лісищем, чи сідою лисиною цекотіла блестіла до нас. І наші бесаги не донікали нам. Ниж були вже десятий день у дорозі. Звикли. Ба, що більше, полюбили ми їх. Вони нас харчували, накривали, а з гори помагали нам спішити в низ.

Підганяли вони нас у низ Добошанки, бо спополола сутеніло. Попихали нас з грехотів полари скарловатілі берізки, а там ми й покотилися бором на лавину клинзу зубрицьку. З вдоволіллям опинилися ми біля неї: вихід на Добошанку від півночи доволі прикрий. Хоча гуцул назвав мене при виході добрим „ходаком", то в дорозі в низ я стратив був цілковиту пошану до моїх ніг. До того один другого мусіли ми при сході з грехотів „сокотитися" — держати відступ, обережно ступати по хиткому камінню. Кожний потручений камінь — це обтовчена або й обломана нога товариша.

Нас не розчарувало, що при клявзі нічо Ільчи — ні мала поляна. Небаром палахкотіла ватра, по дрімучому борі бігали наші тіни, а Ромко стелив за бетяківські гроші куплений коц і приспівував: „Сам сплю, сам лягаю, сам си стелю..." Ароматична постіль з чагиння, задумані бори, кокетливі зорі, опянючий воздух. Чи треба нам не більше було? Розтягнулися ми на цілу довжінь і спополола позасипляли. А там уже вночі до чорні стороженли коли ватві, вслухкувалися в тайни ліса і — клацання зубами. То студінь часом добиралася до сплячих.

Висплялися і байдикували ми при ватрі, поки не минула нас пастушка з хлопям семилітком.

Без поспіху поперли далі. Треба нам дістатися на Малий Горган, а там вже й на Синяку будемо. На знищеній військовій дорозі вже смерічки повипростали. А так воно недавно було, як її ставили, як дудніли по ній гармати, як один приказ гнав тисячі людей по ній.

Йду позаду і одним поглядом лину в ті часи, коли найбільші пацифісти були геройськими воянами, а другим охоплюю цілу красу затишного яру. Оглядаюся не раз позад себе. Пройдена дорога має також свій чар.

Нараз здивований зупиняюся.

Ховається за деревами хлопя пастушки і підбігає за нами.

— А от індійське соколине око — кличу до товаришів.

Станули. Хлопя видить, що зрадилося підбігає до мене й крізь плач лебедить:

— Не беріть молока, бо тато буде мене бив.

— Та яке молоко? — Ти може з веснажки? (Маю на думці тую під Горганом) — питаю, а сам призадумуюсь над тим твердим вихованням, що зазнають його селянські діти.

— Ходи з нами. Побачиш що не заберемо!

Де це молоко, сам не знаю.

Беремо його між себе. Осмілюємо цукорками. Оповідає про батька, про школу, куди лиш зимою заглядає. Внедовзі доходимо до провізоричної стаї. А в ній бербениці, молоко, сир. Все під Божою опікою.

Тепер зрозуміли ми страх дитини. Бувають мандрівники, які безцеремонно в такій стаї господарюють.

Цінніше часто самі навікають, що населення нерадо їх бачить, вовком глядить на них і побожно бажає „абисте не вернули".

Підпровадив нас хлопчина до стежки під Горган. Розійшлися ми найліпшими другами і стали виписувати кривульки старим-стареським бором вище і вище.

Над нами зелень і блакитне небо. З часта крізь гущавину зазирає до нас Добошанка своїми сірими аломами, кружляють високо беркути.

Ведуть нас заруби на деревах. І не счулись ми, як опинилися на полонині, а там вже безхліб'я і полудневий сон під музику бандуристів-комарів.

Вже добре було сполудня. Став я наглити в дорогу, а товариші мандрівки недовірчиво поглядають на Малий Горган так непривітно глядить він до нас.

Здивувалися, як почали його брати.

Вигідно, мов по килимі пнемося мохами північного схилу. Зліва подиваємо цілий хребет Явірника й тужливим оком споглядаємо на Добошанку.

Вже ми на Синяку, чи як австрійські генерали його звуть „сінніку". Плоский його чуб, засіяний камінням тай військовими стоянками з великої війни.

Глядимо з нього на Станиславівщину, буковинські верхи Ясіну та Мармароський Сигіт. Кінцем високого замку вирнув перед нами Хомяк. Такого виду мабуть не мав другий верх за вийком Попалі. Тільки минулого року ми розчарувалися нею й мимохіть приспівували:

„Ой як вийшли на Попадю, то настали мраки

Тільки вони і дивились, що йдемо, як раки".

Навіть учителька в семій рандзі підтягала тихцем цю пісню.

Стали ми сходити пологовим плаєм на поло-

Гігієнічне Т-во повинно стати справжньою всенародньою установою. Для тих осіб, що мають постійні доходи, членська вкладка виносить 3 зол. на рік, а для селян, робітників, студентів і незаможних людей тільки 1 зол. на рік. Маємо надію, що громадянство Теребовельщини дасть доказ зрозуміння ваги й потреби такого Т-ва і масово впишеться в члени філії „У. Г. Т."

—o—

Нова почтова тарифа.

З днем 1. липня обовязує розпорядок міністра почт і телеґрафів, що змінює дотеперішню почтову, телеґрафічну і телефонічну тарифу. Введено місцеві картки і листи з обниженою оплатою, а саме 15 сотиків за лист і 10 сотиків за почтову картку. Досі спеціяльних оплат за місцеві картки і листи не було. Оплату за листи, висилані за границю, підвищено до 60 с. (досі 50). Лист до Австрії, Чехословаччини, Румунії та Угорщини 50 с. (досі 40). Почтові картки, висилані за границю, 35 с. (досі 30), картки до Австрії, Чехословаччини, Румунії та Угорщини 30 с. (досі 25).

Рівночасно введено місцеві телеґрами за оплатою по 5 с. від слова більше 25 с. основної оплати від телеґрами. Оплату за листову телеґраму обнижено на 5 с. від слова більше 25 с. основної оплати. Телефонічні розмови т. зв. повітові за окремою оплатою знесено, а оплату від них зрівнано з розмовами межимістовими. Оплату за межимістові телефонічні розмови на віддаль від 25—50 клм. піднесено з 1 зол. до 1 зол. 20 с. За розмови на віддаль від 50—100 клм. піднесено з 1·60 зол. до 2 зол.

—o—

НОВИНКИ

— **Ревізії.** У службовців „Маслосоюзу" у Львові, Володимира Сениці і Володимира Колюмбаса, замешкалих при вул. Виспянського ч. 38, поліція перевела дня 1. ц. м. ревізію. Нічого не найшла і нікого не арештували.

— **За українську мову.** Тернопільське староство укарало о. Климента Слюзара, пароха і декана в Сушині, та о. Володимира Ратича, сотрудника в Грабівци, грошевою карою по 30 зол. за предложення статистичних виказів в українській мові. Внесено відклик.

— **Чи вільно збирати складку на богослуження?** Члени церковного брацтва в Рущині, пов. Тернопіль, збирали 16. травня ц. р. з нагоди памятки знесення панщини складку на Службу Божу. На донос поліції з Прошови тернопільське староство укарало пятьох членів брацтва гривною по 15 зол. або 3-дневним арештом за „збірку без дозволу влади". Внесено відклик.

— **Небезпечна орнаментика.** Дівчата з церковного брацтва в Рущині, пов. Тернопіль, побілили в дні 16. травня ц. р. панцизняний хрест і украсили його орнаментикою у виді українських народніх вишивок. Тернопільське староство поручило поліційному постерункові з Прошови затерти цю орнаментику і забілити вапном, що поліція при помочі кількох місцевих латинників і зробила. Крім того укарало дівчата, що намалювали орнаментику, гривною по 5 зол. „за намальоване фігури на кольор український". Відклики внесено, а справу предложено компетентній владі.

— **Заняття нової книжки през. д-ра К. Левицького.** Довідуємося, що найновіше видання „Червоної Калини", книжку д-ра Костя Левицького п. з. „Великий зрив" (Події від берестейського мира до 1. листопада 1918 р.), заняла львівська поліція.

— **Українка.** „Прагер Прессе" з 28. VI. ц. р. містить у літературному додатку рецензію П. Еттінгера на ілюстроване видання „Кобзаря", що вийшло отсе в Київі (ілюстратор: Василь Седляр), а на першій сторінці ілюстрованого додатку прегарний пастель (жіноча студія) Миколи Глущенка.

— **Малярська виставка.** На площі Східних Торгів у „Палаті мистецтва" відчинена річна виставка львівських малярів з 700 працями від 10. до 19. год.

— **Самоходовий страйк,** який розпочали власники самоходів, протестуючи проти надмірного обтяження новим податком, затягнеться мабуть на довший час. Страйкує в цілій Польщі яких 20 тисяч машин, обслугуваних 30 тисячами шоферів. Не пристали до страйку тільки дрібні автобусові підприємства у східних воєвідствах. Страйк має тревати аж до побіди і оскільки уряд буде обставати при своїм, може прийти до повної ліквідації самохідної комунікації в Польщі.

— **Невже вічне світло?** Учителеві зі Станиславова, Ст. Барчицькому, удалось, як пишуть, польські газети, створити винахід під назвою вічне світло. Винахід буде опатентований і покищо держиться в тайні. Застосовний при помочі електрики дасться вжити до освітлювання вулиць, залізничих стацій і т. п., причому ощадиться 90 проц. коштів. Світло буде видне на 60 км. Один американець дає винахідникові 3 міліони зол. за патент, однак винахідник хоче заложити власну фабрику. Оскільки все те правда...

— **За фальшиві вісти.** У Варшаві арештовано возьного парляментарного клюбу народової партії, Яблонського, за те, що оповідав, будьто би один варшавський полк збунтувався і 50 полїціянтів відмовило послуху.

— **Нещаслива помилка.** У Варшаві померла д-ка Евгенія Левицька, секретарка інституту фізичного виховання, заживши помилково люміналю замість звичайної дози вероналю.

— **Жертва спорту.** В Бельвіль (північно-амер. Зединені Держави) відбувся трагічний боксерський меч між поляком Владиславом Кардинським і фаховим боксером Стілінсом. Кардинський дістав такий удар в голову, що впав трупом.

— **Згоріла дівчина.** В Любінях, пов. Яворів, згоріли три господарські загороди. В стодолі Миколи Роса жертвою вогню впала 9-літня дівчинка, що не могла видобутися на двір.

— **45 мінут науки.** Мін-ство освіти розпорядило, щоби научні години в середніх і вселюдніх школах у новому шкільному році 1931/2) тревали тільки 45 мінут. Дотеперішні досвіди з 50-мінутною наукою не відтяжили молоді в позашкільній праці та не дали сподіваних успіхів.

— **Пані Вільзонова у Варшаві.** Жінка б. президента північно-американських Зед. Держав, Вільзона, приїхала 1. ц. м. до Варшави, витана урядовими чинниками.

— **Самогубство банкира.** В одному перемиському готелі отруївся банкир з Ясла, Бернард Корнфельд, заживши вероналю. Причиною самогубства були фінансові труднощі.

— **Страшна паніка** вибухла підчас евхаристичного конґресу в Шавях. Коли біля 100 тисяч осіб зібралося в костелі і на площі, хтось крикнув підчас богослуження: „Тікайте, кинули бомбу!" Всі кинулися на втеки, тратуючи себе взаїмно. Коли нарід вкінці успокоївся, біля костела лежало кількадесять потратованих осіб. Багато з них умерло.

— **Нагінка на комуністів.** Варшавська поліція арештувала поверх 100 комуністів, яким доказано участь в останніх терористичних виступах.

— **Кава в морю.** Бразилійський уряд рішив викупити і сприятати з продажі цілий надмір продукції кави, який оцінюють на 22 міліони мішків. Кавова рада в Ріо де Жанейро наказала вкинути до моря партію кави в кількости 4.500 мішків. Те саме роблять в інших надбережних містах. Тим способом кавові продуценти надіються поправити ціни кави.

— **Скільки є в Польщі російських студентів?** З реферату, прочитаного на „русскім меншостевім зїзді" у Варшаві дня 29. м. м., довідуємося, що у всіх вищих школах Польщі студіює тепер нібито около 1000 російських („русских") студентів. З того найбільше „русских" студіює у Львові, бо ок. 350, потім іде Варшава (250 студ.) і Вильно (теж 250 студ.), а наконець у Познані має бути до 60, а в Кракові до 40 русских студентів. У дійсности число студентів у Польщі, що означили свою національність як „русску", значно нижче (около 600) і приблизно стільки студентів належить до російських організацій. Так прим. у Львові, як виходить з того реферату, належить до т-ва „Друг" 203 студентів (з того активних 160), а до студ. секції при „Русскім Благ. Комітеті" 90 студентів, разом отже 293. У Варшаві дві рос. студ. організації мають разом ок. 120 членів, у Вильні (1) 130 членів, у Познані (1) 36, у Кракові (1) ок. 20. Таким робом у всіх вищих школах Польщі є записаних студентів росіян і тих, що означили свою національність як „русску", не більше, як 600.

— **Країна розбишаків.** Кореспондент лондонського дневника „Таймс" в Пекіні стверджує на основі певних інформацій, що впродовш останніх двох років китайські розбишаки убили в провінціях Гунан біля 200 тисяч осіб.

— **Школи без лікарів.** У звязку зі щадничою акцією польського уряду всі шкільні лікарі у Львові дістали виповідження праці з днем 30 вересня. Те саме має статися зі секретарями всіх середніх шкіл.

— **Чи є життя на Марсі?** Шведський фізик, Сванте Аргеніюс, оцінює температуру на Марсі на 40 степенів нижче зера. Червоно-жовті плями на поверхні Марса це на його думку сильні багна, в яких сіль викристалізовується в зимі, а літом творяться розлогі багнисті озера. Органічного життя на Марсі нема, хоч не виключені нижчі форми ростинного і звіринного світа. Життя на Марсі було на думку шведського вченого перед міліонами літ.

— **Пропамятна книга для вшанування памяти В. Липинського.** Повідомляють нас: Однодумці учні бл. п. Вячеслава Липинського засновують комітет для вшанування памяти Покійного. В першу чергу намічується видання Пропамятної книги. Всякі матеріяли (статті, спомини, листування, знимки і т. д.), які торкаються до життя і діяльности В. Липинського просимо слати якнайскорше поручено на адресу: М. Козак, Львів, Личаківська 110, м. 4. Після використання знимки та листи будуть звернені власникам. Часописи прихильні цій справі прохаємо повторити цю замітку.

— **Від Видавництва „Червона Калина".** Нас повідомляють, що по краю вештаються всякі агенти і підшиваючись під нашу фірму, розголощують, що видавництво „Червона Калина" приступило до виробництва кіс. Подаємо до відома, що видавнича кооператива „Червона Калина" з виробництвом кіс нічого спільного не має, а всіх, що надуживають нашої доброї слави, потягнемо до судової відповідальности. Рівночасно з нинішнім днем уневажнюємо повновласти, видані п. Чухновському і Стрийському. — **Управа видавничої кооперативи „Червона Калина", Львів, Руська 18.**

— **Особисті вісти. Максимович Володимир** з Рудна дістав на львівськім університеті степень магістра фільософії дня 27. VI. 1931.

— **Молода господиня.** Молодій господині спеціяльно залежить на тім, щоби удержати своє білля в якнайліпшім стані. Слухаючи порад своїх старших товаришок, переконається сама в якнайкоротшому часі про доброту і виднайність мила **Олень Шіхт,** яке в господарстві не дасться нічим заступити. 1424

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною нинішкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напротив катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) маринаркове шевйотове вбрання зол. 130·—, 2) візитове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний рагляк зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7,** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 4—?

—o—

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: **Виступ варшавського театру „Кві про Кво".**

Цей мистецький кабарет знаємо не від нині. У деяких глядачів зявляється на обличчі усмішка на саму появу артиста з язиком гострим мов бритва, ногами розгойданими як ножиці, мінами та рухами, що є втіленням безжурности та гумору.

Сатиричні сценки переплетені тут із ліричними, інколи навіть поважними мистецькими спробами, анекдоти конферансієра із танцями 10 молоденьких танцюристок, що пробують поєднати традиції клясичного танку з вихиляcами муринської хореографії.

Жертвою сатири „Кві про Кво" в першу чергу паде Амор, далі — сучасні часи. Це два джереда найбільших ілюзій тих, що домагаються від життя ідеалів з такою самою природністю як білету при касі театру. Голимося з ци-

---

нину, де вабила нас колиба, давенькотіли дзвінками корови й вівці. По дорозі не один дамський обцас вадибували ми. Пані завсіди переконують, що на високих обцасах можна також вийти на верх. Забувають тільки додати, що не можна в них вернутися.

Ми вже в колибі, а в ній повно гуцулії. З суботою поприходили поглянути на „маржину" чоголувати сіллю, поговорити з „депутатом".

Тепер депутатом свідомий Михайло Шовґенюк, син Івана. Радо нас приймають, бож ми свої. Палахкотись ватра, долять вівці. В колибу зискакує по молодецьки Петро Шовґенюк. Цінують його на 26 літ, а йому вже тридять пять добігає. По гуцульському звичаю вкинув розжарений вуголь, заки став пити воду. Пощо має його хто вректи? Пємо молоко, слухаємо примівок. Могливб навіть стати посередниками в продажі пілого Хомяка і полонини. Ціна 10.000 долярів.

Шовґенюка таки витягнула полонинська віч з колиби і як не затятне: „А Марічка пойдь". Аж луна пішла за Микуличин, Яблоницю, Прутець. Від того його голосу і ватра веселіше запалахкотіла та ясніше зорі заблимали. Навіть нащадкові нашого композитора заімпонував своїм голосом.

А там уже в темну ніч поплила розмова і про стрілецькі сотні, про гуцульське повстання. Василя Вишиваного і карні сотні з 1919 і 20 року. Жалівся на свою долю 65 літній старик, що вперше Львів разом із Бриґідками пізнав мавчи 55 літ.

Аж займилася від огню в ночі колиба і заливали водою. А ранком варили ми білу каву. Гаки затужили за нею. Заплатили за гостину львівськими цінами і шмигнули вниз на Болотець. По дорозі не стрінули й живої душі, щоб прямувала на Хомяк. Літники так радо не ходять.

нізмом деяких сцен чи ні — нам стає лекше від них, наче від „спеки", яку хтось зробив за нас нашому шефові, висварившися, скинувши камінь із серця. А хто настроєний на сентимент, найде в цій програмі „Кві про Кво" не менше ліричних „пунктів".

Може гострота дотепу артистів чи постійних авторів їхніх програм трохи ослабла, — деякі вигадки в них повторяються, інші занадто натягнені або таки трохи за грубі... але ніхто не протестує ні проти повторень ні проти цинізму. Псується нині все: сам світ і найкращий гумор. І може саме тому так запопадливо люди шукають гумору в тих, що мають його хронічно, без огляду на тяжкі часи. **м. р.**

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Омелян Завицький, парох Видинова, помер в Коломиї дня 23. червня ц. р. в 51-ім році життя і 22-ім р. священства. Неперебірчива смерть забрала не тільки високогуманну людину, доброго душпастиря, але й свідомого українця. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Пятниця, 3. липня, година 8·— веч. „Ніс до гори".

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):
Пятниця, 3. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крушельницького.

Малий Міський Театр:
Нечинний.

Львівська опера в Кракові розпочинає свій літній сезон 18 ц. м. Інавгураційний вечір виповнить „Аїда".

Кіна.

АПОЛЬО: „Мадам Дібарі" (Поля Негрі, Гарі Лудтке, Еміль Янінгс, Райнольд Шпіцель).
КАСІНО: „Румунська рапсодія" й додатки.
КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Гільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).
ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).
МАРУСЕНЬКА: „Злякона зі спального вагону" (Марлена Дітріх) і звукові додатки.
ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку".
ПАЛЯС: „Масви" (Стюарт Вебс, Марселя Альбані).
ПАН: Звукова фільма „Липарі кохання".
ПАСАЖ: „Віді індіяни" (Рекс Бел), „Двобій" (Боротьба Томсона з Ельмо Лінкольном).
ФАТАМОРГАНА: „Парада небішників", „Вічне кохання".
ХИМЕРА: „Тайна почтової скриньки" та Тижневик.
СТИЛЕВЕ: „Без серць, без душі" і коведія.
УТІХА: „Небезпечний фліpт", „Коли вибе 12. година.

Програма радіо.

Пятниця 3. липня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Концерт. **Вільно** (368,1) 17·00 Твори Шопена. **Берлін** (419) 16·30 Концерт піяніста Третера. **Рим** (441,2) 21·00 Симфонічний концерт. **Прага** (486·2) 19·25 Оповідання Гофмана. **Відень** (516,4) 19·20 Капела Гаспта. **Будапешт** (556,5) 12·05 Концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

Субота, 4. липня 1931 р.

Берно (341,7) 19·05 Концерт хору. **Льондон** (356,3) 19·30 Камеральна музика. **Штутгарт** (360,1) 22·40 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 16·00 Балетова музика. **Букарешт** (394,2) 21·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 16·30 Концерт оркестральний. **Відень** (516,4) 12·00 Легкий концерт капелі Сільвінг. **Любляна** (575,5) 20·00 Веселий вечір. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (720) 19·35 Концерт симфонічний. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 3. липня. 1931 р.

12·10, 13·10, 16·10, 17·20 Грамофон, 13·45 Почт. спортова сирінька, 16·00 Короткофаловий кутов, 16·30 „Осміх", 16·50 Фр. чекція, 17·10 Авдиція для хорів, 17·35 Відчит, 18·00, 20·15 Концерт, 19·00 Вісті, 19·30 Почт. технічна сирінька, 22·00 Фейлетон, 22·30 Музика.

Субота, 4. липня 1931 р.

11·00 Транси. з Познаня, 13·10 Грамофон, 13·25 Шаховий кутов, 16·00 Програма для дітей, 16·50, 17·35 Відчит, 17·10 Музична авд. молодих, 19·55 Трансмісія з Варшави, 20·15 Концерт, 22·30 Шопенівський концерт, 23·00 Фортепіяновий денник, 23·30 Музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ЯСЛИСЬКА:
3/VII „Вій".

ДУКЛЯ:
4/VII „Ой не ходи Грицю".
5/VII „Вій".
6/VII „Воскресення".
7/VII „Маруся Богуславка".

ВОНІЧ:
8/VII „Ой не ходи Грицю".
9/VII „Вій".

Теофіль Бемко й Ольга Єлюкіна повідомляють, що шлюб їх відбудеться 14. VII. 1931 р. в год. 12-ій полудня у місцевій церкві в Бережанах, на який запрошують усіх знайомих, а зокрема усіх б Пластунів і Пластунів бережанського коша. Замість окремих повідомлень складають 50 зол. на будову Народнього Дому на Адамівці (Бережани).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛІЯНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій ціні Домбровські і Розважевські, Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголітня гарантія. — 1447 20—?

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепян Ярославенка за 10 зол. продають книгарні. 2279 5-10

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Й. ГІРШШПИРУВГА, Личаківська 34. Вписи на однорічний курс для молоді відбуваються щоденно від год. 10-тої до 12-тої та від год. 3-тої до 6-тої до дня 4. липня 1931. 2326 4—4

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинниварській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарацій присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ПОШУКУЮ солідної служниці до двох осіб, до всього з добрим вареннам. Письменні зголошення до Адм. „Діла" під „Солідна". 2363 3-3

Д-Р ПРАВ, спосібний, прийме посаду концепієнта. „Діло" під **„Концепієнт"**. 8 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телєф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням.

Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.

2362 3-3

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 83—?

II. Рік видання. Фаховий журнал.

„Кіно" ч. 13. і 14. вже в розпродажі. Ціна цього подвійного числа 75 сот.

Просимо жадати „Кіно" по всіх купелевих заведеннях і дітинсьвах.

„КІНО" ЛЬВІВ, вул БЛЯХАРСЬКА 8/I. 1—3

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Ширіть наш часопись!

Мухи розносять заразки тифу, бігунки, шкарлятини та інших небезпечних недуг. Плодяться вони в брудних місцях, живуть серед бруду та заразків, а дотикаючись нашої страви заражують її, чим викликують цілу низку недуг. Треба вживати заходів проти цих передвістників смерти, розпилюючи „Фліт".

„Фліт" зовсім нищить мухи, комарі, блохи, комашню, молі, блошиці, таракани та рівночасно їх яєчка. — „Фліт", який розпилюємо є смертельний для ріжних комах а притім не шкодить зовсім людині. Легкий для вжитку. Не робить плям. „Фліт" не можна порівнювати з іншими середниками проти комах. Домагайтеся жовтої бляшанки з чорною опаскою, — при чому стережіться підробок.

РОЗПИЛЮЙТЕ

FLIT

Оригінальний „Фліт" продається виключно в цільно замкнених бляшанках.

Подяка.

Із волі Всевишнього покинув нас і цей світ наш найдорожчий муж, батько і брат, Отець Омелян Завицький, парох Видинова. Горячу дяку відчуваємо в серці для всіх тих, що так численно в дні похорону прийшли помолитися за Покійного і відпровадити Його на місце відпочинку. Зокрема дякуємо Високопреподобним і Всечесним о. прилатові Русинові, о. деканові Сімовичеві і о. Оренчукові, тай усім Всечесним і Високодостойним Отцям сьвятянського й інших деканатів. Чорні черенки чи навіть живе слово не має змоги виявити стільки нашої вдяки, скільки чуємо в серці для Всч. пароха сусіда О. Леонтія Біцинського і його Дружини, що жалували за Покійним як ми самі і помагали нам у тяжкому горю. За поміч і спочуття, щире Спасн-Бг Вп. Панству Коссанам, Курникам, Николишинам, Печерським, вокрема Високов. Коляторам нашої парохії Панству Шпірнам та пані Андрієвич. Велика скількість громадян парохії, де працював наш Найдорожчий, що здалека прибули до Коломиї і серед тихого ридання довго стояли над свіжою могилою, ціла оця щира, смутна селянська громада була для нас великою потіхою.

Коломия, дня 28. червня 1931.

5 **Дружина, Сини і Рідня.**

КОНКУРС.

Отсим проголошується пополнений конкурс на управителя 5 кл. школи ім. Кн. Льва у Львові.

Удокументовані подання вносити до Гол. Управи до 1. серпня 1931.

4 **Головна Управа „Р. Ш."**

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До взаємин Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
СМІХ ЗЕМЛІ
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
МАЦІЦЬКИЙ
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 148 (12.804). Львів, неділя 5. липня 1931. Pocztowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічна 15·00 „
Піврічна 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Перед виїздом на вакації
не забудьте обезпечити свого мешкання **від крадежі із вломом у**
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЩАВНИЦЯ
Д-р Маркіян ДЗЕРОВИЧ
(Львів, Кохановського ч. 100)
ординує як щорічно
у „Редуті" від 10. V. до 10. IX.
1919 4—6

Зїзд українського вчительства.

З приводу 26-их Загальних Зборів Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" у Львові дня 4. липня ц. р.

Одним з найважніших моментів життя людини нинішніх днів є здобувати можливости до істнування через творення організацій, які капіталізуючи цінности одиниць, творили джерело самооборони мас. Під нинішню пору кожна людина мусить іти в гурт і щойно в ньому забезпечувати основи свого буття. Це було зрештою і всюди на всіх паралях вселенної, де тільки повстало життя; це має своє приложення в народів, що творять державні організми; це гуртове обєднування найбільш потрібне поневоленим народам, а таке єднання спільних сил потрібне й одиницям, що належать до якоїнебудь професії.

Вагу принципу „гуртування" зрозуміло українське громадянство, коли створило численні культурно-освітні й господарчі організації. Те саме зрозуміло також українське вчительство в Польщі, яке для обєднання професійних сил створило одну з найкращих українських установ — „Взаїмну Поміч Українського Вчительства".

Саме ця організація, що обєднує все свідоме й характерне українське вчительство, збирається в дні 4. липня 1931 р. у Львові відбути свій 26-ий черговий Загальний Збір, який можемо назвати „Учительським Соймом". Про саму організацію В. П. У. В. писалося вже так багато, що зайвим є повторяти її завдання і здобутки доконано. Обмежимося тільки до деяких цифр уже з останнього року, які самі засвідчать, чим в обєднанню наших учительських сил.

На матеріяльній ділянці добуло Товариство найбільше, як про це свідчить останній білянс. А саме: а) 2 величаві будівлі у Львові й Ворохті; б) парцелі в Криниці та дім у Мушині; в) готівковий запас посмертного фонду в сумі 37.757 зол.; г) готівковий запас допомогового фонду в сумі 25.656 зол.; ґ) свіжо заложена шафниця „Учительська Каса", до якої обовязково кожний член вносить що-місяця 1 зол. ощадности; д) допомоговий фонд, з якого в одному році виплачено членам і вдовам та сиротам по учителях безворотних позичок на суму 12.223 і зворотних на суму 10.760 зол. Вже в бїжучому році виплатило Товариство 8 родинам після смерти їх батьків понад 15.000 зол. з посмертного фонду, чим втерло не одну сльозу вдові і сироті.

Крім матеріяльної ділянки веде Товариство енергійну працю в допомові членам над інтелектуальним їх двигненням. Видає двічі в місяць свій становий орган „Учительське Слово", а також педагогічний журнал „Шлях Виховання й Навчання" з додатком „Методика і Шкільна Практика", в якому обговорюються різні педагогічні і наукові проблеми. Має свою власну „Центральну Педагогічну Бібліотеку" у Львові, яку щороку поповнює найцінніснішими педагогічно-науковими творами в усіх майже словянських мовах та німецькій, англійській і французькій. Провадить Товариство живу культурну працю і на периферії в своїх Окружних Відділах. В деяких із них є гарні педагогічні бібліотеки; члени читають на сходинах цікаві реферати на педагогічні й методичні теми та переводять зразкові лекції, які по бувають відтинти й на інші наукові теми, головно суспільні.

Важно зазначити, що суспільна активність учительства в цім році, такому вимкновому в житті українського народу, втримувалася на непорушному рівні традиційної ідейности і реальної праці. Про це читаємо в річному звідомленні Головного Проводу „В. П. У. В.": „Маніфестаційних ділянок праці (збори, наради, сходини) було в останньому році в порівнанні з попередніми менше; зате поглиблено всюди органічну культурну й економічну працю. Не вменшилася праця нашого вчительства в національних установах, тільки прибрала деякі нові методи й тактику. Назагал наші національні інституції розвиваються дальше працею ідейного нашого вчительства".

В природі учительської професійної праці лежать усе міцні підстави ідейного населення і громадянської свідомости. Ці елементи були постійним промотором розвитку організації і щоденної праці її членів. Про це говориться в річному звідомленні Головного Проводу („Учительське Слово" з 1.—15. червня 1931. ч. 11—12) так: „Ми все були й остали по нинішній день свідомі високої правди, що „доля народу в руках учителя". І нема між нами ні одного члена організації, який при білянсі праці не мав би на оці цей відповідальної місії. Як організація в цілому так і всі члени поодиноко свої національні обовязки вповні розуміють. Ми знаємо, що перебираємо в свої руки найдорожчий скарб, який мають кожний батько-мати — дитину, і що саме учитель душу цієї дитини може виплекати як найцінніший брилянт, або... зовсім її зломити. Нині йде боротьба за виховання в цілому світі і тому не буде перебільшення, коли скажемо, що нинішню добу можна назвати добою боротьби за школу й учителя! З того погляду кожний член нашої організації обовязаний вглянути в себе і запитати свою совість про недавне минуле. Кожному вчителеві при таких підсумках повинні насунутися принципи, голошені великими мислителями всіх часів: ідея учительських і громадських чеснот, ідея творчої праці, тверда воля і хотіння підприємчивости. Праця — це єдиний закон і регулятор світу. Законом праці сильніші змушують слабших. Цей закон хоронить людські спільноти — народи й держави від розкладу й упадку. Сьогодня в день нашого обрахунку кожний член організації повинен вглянути в себе та свою душу, чи не марнував він хвилин свого життя, чи виповняв працею свої дні, бо тільки фактами праці міг він двигати себе як учителя і громадянина, своїх учнів — а посередньо й цілу нашу суспільність".

Провід українського вчительства старався вести своїх членів ясним шляхом ідейної праці. Накреслений ним план праці засвідчує це прочисто. „Не все — читаємо далі в „Уч. Сл." — хоча виходило з наших найкращих та найідейніших бажань, удалося нам перемінити в чин. Поперек шляху нашої конкретної праці станули стихійні перешкоди, котрі нам було трудно опановувати. Не всіпли проминути одні перепони, як наступили інші, знов від нас незалежні, котрі спричинили службові перенесення найідейніших та найактивніших членів організації, навіть членів самого найвищого проводу й обезсилили нас поважно. Хто знає, чим є службові перенесення в житті спеціяльно народнього вчителя, той не подивується нам, коли скажемо, що вони схвилювали наш загал та заколотили спокійну організаційну працю нашого Товариства. Якоїж треба було великої сили волі, розваги і критичної поведінки, щоби під обухом тяжких психічних настроїв не припинився живчик організаційного життя!".

Наше вчительство перебороло всі перешкоди. Воно у своїй масі втрималося на випробованих позиціях професійної, суспільної і національної гідности. Цей факт називаємо його становою зрілістю.

Складовою частиною організаційної праці „В. П. У. В." є діяльність нашого вчительства на міжнародній міжорганізаційній арені. Про цю ділянку праці подано в звідомленні таку оцінку: „Нашу внутрішню організаційну працю зміцнили ми й поповнили налагодженням міжорганізаційних міжнародніх звязків, як активні члени „Федерації Учительських Організацій Славянських Народів" та „Міжнародньої Федерації Учительських Організацій" з осідком у Парижі. Наша активність виявилася в живому обміні професійною і педагогічною літературою зі сфедерованими вчительськими товариствами та взаїмним інформуванням про потреби й завдання організацій. Наші представники брали активну участь у звіздах тих міжнародніх учительських установ (у Зїзді „Федерації Учительських Організацій Славянських Народів" у Познані в 1929 р. та в Зїзді „Міжнародньої Федерації Учительських Організацій у Празі 1930 р.). Наша приналежність до тих міжнародніх учительських установ причиняється до нашої популярности серед учительства европейських народів. Неодин учитель в Европі вперше довідався зі сторінок офіційного органу „Міжнародньої Федерації Учительських Організацій" та з уст нашого представника в Празі про істнування у Східній Европі великого українського народу, його шкільництва й учительства. Та найбільше гаки значіння мають ці звязки в культурній ділянці, бо вможливлюють нам безпосередній доступ до джерел европейської професійної і педагогічної літератури".

Добрим і випробованим шляхом ідейної праці розвивається професійна організація нашого вчительства. Далека від вузької професійности і станової виключности, взорується вона в усіх своїх починаннях на ідеях найширшого громадського духа. З того погляду є вона цінним капіталом у наших національних змаганнях. Віримо, що й у найтяжчих хвилинах життя українського народу ця організація залишиться вірна своїм традиціям і стоятиме непохитно на сторожі визвольних змагань рідного народу.

Лист із Бразилії.

I.

Наслідки конфлікту з Німеччиною. — Республиканська партія. — Операції з кавою. — Президент і санація фінансів. — Ґрунт під революцію.

Останні роки в економічному положенні Бразилії носили всі симптоми кризи, якої зародки появилися ще наприкінці світової війни. Вправді участь бразилійської республики у війні була, так мовити, формальна, та проте її наслідки наважили неабияк на фінансовій рівновазі краю і виявилися в першу чергу великою девальвацією мільрейса. Своєю участю у війні Бразилія відрізала собі від середньо-европейських ринків збуту, чи так: не думала використати свого положення продуцента так, як наприклад її сусідка Аргентина, і не вміла стягнути від воюючих країн золота. А що гірше, вона, полишена трохи не виключно на заграничний промисл, відгородила себе від дешевого промислу німецького, зневолюючи себе користуватися північно-американським промислом, дорогим і не у всьому рівнопартним з німецьким. І внаслідок нераціональної господарки Бразилія все глибше і глибше тонула в морі всезаливаючого американського капіталу: фінансове життя країни розхитувалося. Молот зубожіння захоплював країну у свої удушливі обійми все більше і більше.

А враз з тим стара республиканська партія, партія, що мала всі риси олігархії, не числилася з опінією краю, ведучи політику методами загально-американської корупції та непотизму. партія вбога на мужів з ширшим державним світоглядом, — не брала собі до серця майбутнього краю, робила політику з дня на день, грала ролю

полатайків, спираючися на заграничні, північно-американські і англійські кредити, і вишрубовуючи машину здирства у себе дома поза всі межі.

Множилася зграя неробів, урядовців, які здебільшого мали лише ті кваліфікації, що були своячками депутатів або міністрів, або їх свояків, нераз навіть не мали приміщення в ніякому уряді. Йшли гучні свята та бенкети, щоб похвалитися перед світом багатствами країни. Засліплена олігархія, складена з доробкевичів-парвенів, що забагатіли коштом висмоктуваних наемників, яка поза Париж і Ріверу не признавала нічого на світі, вносила в суспільство все, що Париж має негативного: деморалізацію, люксус, розтратність і легкодушність. На наслідки аномалій не звертали уваги. Вся фінансова політика зводилася до того, щоб утримати при житті „obere zehntausend" плянтаторів кави, а відтак із цього інтересу вробити дійну корову, яка мала заспокоїти всі потреби карнавалової політики.

Що з того, що не було попиту на бразилійську каву, бо до її управи не прикладали вимагані норми дбайливої та раціональної господарки? Уряд не рахувався з дійсністю, без огляду на те, ви його інтереси ставали нестерпним тягарем у господарці краю. І він возився з кліком плянтаторів кави, приймав у депозити їхню каву без застереження, накопичував запаси до небувалих розмірів, обезцінював каву, притримуючи її на вишку, яка досягла карколомної висоти приблизно 20 мільонів мішків (по 60 кільо), і таким робом в одного боку спричинював обниження якости кави через її відсутня, а з другого боку обниження її ціну на світовому ринку. Не дивлячися на те, уряд лупив країну всілякими дрічками і платив плянтаторам вищі ціни, ніж ці ціни стоюючі, а зате обванжував експорт кави високими оплатами, які мали заспокоїти потреби розтратної адміністрації. І без скрупулів висипав на дно моря надмірні запаси, нікому не потрібні. Справді спеціяльна економічна політика, яка не находить аналогії ніде в цілому світі!

На попереднього президента Вашінгтона Люіза наклала кліка велике завдання санації фінансів краю, приданим йому атрибут найкращого бразилійського фінансового фахівця. Базу економічної реформи мала очевидно творити кава. Та, що було діяти, коли ця база почала вже трулявіти? Високі оплати на експорт спричинили бойкот бразилійської кави найкращим її консументом Північною Америкою, а запаси кави зростали до великих розмірів. Та уряд, виконуючи диктат своїх панів, плянтаторів-фазендейрів, накопичував каву далі, щедро її оплачуючи й утримуючи в силі фіктивні її ціни. А мільрейс котився в долину й росла дорожнеча, під тиском якої вамирало життя мас.

І Вашінгтон Люіз зробив останню спробу. Ще раз добула Бразилія від Півн. Америки і Англії позичку та обернула її на стабілізацію мільрейса, себто на заміну мільрейса „крузейром", якого вартість у відношенні до доляра представлялася як 8.5:1. Та це був тільки початок кінця. Головна база фінансових калькуляцій реформатора — кава, захиталася до решти; ціна кави почала стрімголов падати і дійшло до того, що ціна мішка кави в лушні з 45 мільр. впала на 8—10 мільр. І прийшов переполох, а вкупі з тим хліборобству Бразилії загрозила смерть.

На цьому ґрунті дозрівала революція.

Даремно струпішіла республіканська партія висилувалася на те, щоб утримати в руках владу.

Вибори нового президента, переведені насильством і корупцією дали нібито перемогу давній олігархії в особі Жулія Престеса, та перемога була ілюзоричною. В країні кипіло, опозиція, демократична партія, мобілізувалася, наближалася рішаюча хвилина. І революція, добре підготовлена, вибухнула із двох кінців, з півдня з Ріо Ґранде до Сул, та з півночі, головно з Мінас Ріо де Жанейро і на Сан Павльо, де олігархія мала найсильнішу базу. І уряд і революціонери були добре зорганізовані, тим то країна опинилася в огні справжньої війни. Ненадійно військова команда заявилася за революціонерами і конфлікт був вирішений. Арештували урядуючого президента Вашінґтона Люіза і депортували його; майбутній президент Жуліо Престес утік; його арештували і поставили під суд усіх важніших представників давнього режиму. — владу перейняв речник опозиції Жетулio Варґас в ролі диктатора, що сперся на військовий тимчасовий уряд. Все те сталося в місяці жовтні минулого року із того часу ніщо не змінилося.

П. Карманський.

При болях чи памороках, шумі в ухах, безсонності, поганім самопочуванні, побудженні треба негайно вжити випробуваний при тих недомаганнях засіб, — гірку воду **„Franciszka-Józefa".**

Українці на І. Всеславянськім Пластовім Зїзді.

Тисячі учасників. — Табор українських пластунок. — Українські пісні й танці. — Наш виступ на міжнародній арені.

В Празі відбувається перший всеславянський зїзд пластунів (скавтів). Зі всіх усюдів приїхали тисячі молоді всіх славянських народів та інших представників широко поширеного світового пластового руху.

Лише Галичина не мала змоги вислати цим разом своїх юнаків на зїзд, бож „пацифікація" зовсім обезкровила галицький український пласт, що вже здавна набрав поважних розмірів та форм. Але не лишилося порожнім місце України. Репрезентували український пласт: Київ пластунів при української реформ. реальній гімназії в Ржевницях, Дівочий ґурток пластунок ім. Лесі Українки, Команда Союзу українських пласт. емігр., а крім того українські пластуни із Закарпаття. Всі вони виступають помітно на многобарвному тлі пластових змагань та гідно репрезентують український пласт та українців узагалі.

Нині вже відбулися два перші дні зїзду, що має закінчитися 2. VII. Перші два головні дні зїзду мали чудову погоду, що приваблювала тисячі у тінь великого гаю, славутної **„Stromovky"**, де в сусідстві павільонів вистави за кілька день повстало ніби в казці нове місто — пластовий табор. Є тут свій власний стадіон, сотки куренів, менші табори окремих народів та ґуртків, шатра тимчасових реставрацій. Від ранку аж до пізнього часу тут повно руху, барв, співу, сміху, все буяє молоде, радісне життя.

Серед ріжних інших барв вабить табор українських пластунок. Доводилося чути від чужинців, що його оглядали, велику похвалу по мистецьки намальованими орнаментами на брамі цього табору, на якій уміщено й образ патронки — Лесі Українки. Чепурненькі шатра. Все лагідна, привітлива зустріч пластунок вабить сюди гостей, що часто заходять послухати співу, або подивитися, як танцюють українські танці.

В таборах повніську ріжним віком пластунів: від наймолодших до старих віком, поважних, що кермують цією виховною системою, що мають дати нам нову досконалу людину.

Серед гостей визначується група англійських пластунок у їх темносиніх одностроях, дуже характеристичний ґурток шотляндців з їх традиційними спідничками. Тут найдете зразки всіх славянських національних строїв, яких за любки вживають українці, чехи, словаки, поляки. Час до часу кудись прямує той або інший відділ із своїм прапором, іноді з орхестрою, що приграє до кроку.

Число тих, що зїхалися, перейшло всі сподівання. Тож треба було частину більших таборів перенести трохи далі, на острів, де над Влтавою широко розкинені шатра польських та югославянських таборів.

Особливо великий рух в таборах пополудні. Від третьої години на стадіоні відбувають ся ігри, виступи окремих угрупувань, вистави. Програма повторюється щодня з деякими відмінами. Крім двох сцен (образ з пластоліття „Огонь" Навмана та „Джерело життя" — артистичний образ Шімана) тут відбуваються ріжноманітні виступи, що унаочнюють всебічно життя пластунів, їх тему, змагання, шлях і засоби праці. У вечорі на стадіоні збираються біля вогню, що святочно палахтить в середині широкого кола пластунів і пластунок.

Виступи українських пластунів та пластунок, що пописуються в співах і танцях, притягають до себе чимало видців. Це було вже відзначено і в пресі. Треба відмітити надзвичайно успішне виконання таких танців: „запорожець", „козачок", „коломийка", „Катерина", „аркан"

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ЛИПНЯ 1931.

ОЛЕСЬ СТЕПОВИЙ

ЛЯЛЯ.

Я ще ніколи не зустрічав більш забобонних людей, як наші актори.

Ось вам кілька прикладів:

Коли в день приїзду до якогось міста побачуть похорон — буде успіх. Весілля — прогорить театр зовсім.

Упаде примірник на землю, то краще не грати, буде великий балаган.

Сісти на суфлерську будку — провалити ролю.

Продати перший білет жінці — каляпа, мущині — буде каса.

Покласти афішу на ліжко — дефіцит.

Шити на сцені — зашивати успіх.

Розібється дзеркало в гардеробі — розібється театр.

І ще, ще, ще... без кінця. Попросту дня нема, щоби щонебудь не сталося між нами, тому, що... і тут це відповідне до випадку забобонна причина.

— — — — — — —

Я мав ляльку.

Така Кольомбіна в масці, з ясним золотим волоссям і чорними очима. Звідкіля вона у мене взялася — історія коротка: Коли ми з Алею з кожним днем все більше ставали для себе чужими, байдужими, далекими, вона одного дня, зовсім несподівано дізнавшись про мою адресу, прислала мені до театру отсю ляльку. (Аля теж мала золоте волосся і чорні очі).

Від того часу ми ані не бачилися, ані не писали до себе.

— — — — — — —

Лялька стала невідступним товаришем моїх днів. Я прозвав її Алею. Покладу, бувало, її на руки і довго, довго дивлюся на ті чорні очі, а потім гладжу мягке її золоте волосся.

Зате мене в театрі прозвали „Нюнькою".

Це-ж образливо, ні? Деякі казали, що я взагалі ніжної вдачі, інші моє привязання до ляльки приписували знов „збабілости теперішніх мущин". А були ще й такі, що в Алі бачили мою давню правдиву Алю... А поправді, я знаю... здається без моєї ляльки булоб мені невимовно сумно.

— — — — — — —

Настали гарні, літні дні. У всіх на устах: сонце, свіжий воздух, відпочинок. Як звичайно що року в таку пору.

Наш театр взяв маршруту на Ворохту і Яремче. Говорили про великі успіхи театру серед великої маси літників, словом гарний заробіток — мурований.

— Відкуємося за весь рік — тішились ми.

На конто гарних „аконтів" кожний мріяв про своє: то про гарне вбрання, то про сукні найновішої моди, а були й такі, що мріяли про сплату своїх довгів.

Всяким планам і мріям про гарні заробітки не було кінця в театрі. І я теж, грішний, піду, бувало, з ляльою кудись у поле, ляжу в мягку траву, покладу її біля себе, впялю очі у нескінчену голубінь неба — і думаю. Уявляю себе в новому одязі, нібито маю спокійну голову, без гризот про завтра, живу собі, тай тільки думок, що сцена та театр.

Як ніколи! Чи не гарні часи?

— — — — — — —

Має щастя наш адміністратор, що втік, а то булиб його побили. Куди він нас завіз?! З наших сподівань — дуля, розвалились мов хатка з карт. Розбилися наші рожеві окуляри. Вже другий тиждень переслідує нас якийсь „пех". Щодня саля повна від порожніх крісел. Хоча по тих літніських літників аж голова болить зїхались з усіх усюдів, навіть багато знайомих, а вірителів, і репертуар ставимо боєвий — а „горимо" щодня без милосердя.

Рішено. Хтось у театрі „пехуватий".

Перераховували всіх і все — не могли якось доглупатися. Аж оце одного дня, рано прибігає наша щебетуха Бонця зі страшним відкриттям. Всі остовпіли.

Нещастям, каже, є моя ляля.

Прошу я вас! Чи можете собі уявити моє становище? Що я не переконував, що маємо невдячну публіку, що такі тяжкі часи для театру, що так граємо, що ніхто до нас не ходить — ніхто и епонірив.

„Твоєї ляльки в театрі, щоб не було, бо ми скоро з голоду попухнемо" — і кінець.

Як не тяжко це було, а ляльку довелося відіслати Марусі, товаришці, що працювала в другому театрі.

У той вечір, коли хтось із наших сказав зібраним на салі семи особам, що з причини малої фреквенції виставу відкликається — я прощався з ляльою. Кинув її на ліжко і вибіг на вулицю.

Був гарний місячний вечір. Проходжувалося багато наших літників, яких глибоко вразила відкликана вистава. Ходили люди і вели розмову на тему „нашого бідного театру".

Коли за два дні переїхали ми на друге літниско, я не міг переконатися про правдивість тверджень щебетуні Бонці щодо лиховісної моєї ляльки. Ледви висіли ми з автобуса, побачили як поза нас переїздажло весілля. Женився якийсь бідний адвокатський соліцитатор.

Тому і тут ми „дістали в пики",

та інші. Деяких з виконавців відмічено особливою похвалою гандачів (О. Сірополко, Е. Яцківна, В. Маруняк, М. Лещинський, М. Попович, М. Сорока). Виступали танцюристи в національних строях. Заспівали українці й гимн „Ще не вмерла Україна", чим закінчили свій виступ на другий день зїзду (29. VI.). Гимну вислухано з відданням належної почести та вставши з місць. Може це вперше, що на міжнародньому зїзді відбулась така урочистість щодо нашого гимну.

Виступ українців помітний був і на самім початку свята. Це коли 15.000-ий похід проходив через всю Прагу на „град" здоровити президента республики Т. Г. Масарика, українці йшли під своїм прапором, що був високо піднесений та широко розгорнений над їх ширококрисими капелюхами. Прапор несли на чолі відділу, одягнені в національні строї, хлопець та дівчина.

Не проходить непомітною співучасть наших пластунів також у виставі, що їх під цей час улаштовано у „Виставовій Палаті". Зноваж таки заходами пластунів української гімназії споруджено український пластовий кіоск. Є тут богато фотографій, що унаочнюють шлях життя пластунів, їх виправи, участь у громадському житті. Ріжні вироби з дерева, соломи, паперу, вишивки, образки краєвидів, живопис на шклі, збірки марок, грошей, гербарій і т. ін. наповняють український кіоск, прегарно прибраний в нац. барви. Небракує і діяграм, що подають числа щодо розвою українського пластового коша в Ржевницях. Богата пластова література (календарі, брошури, часописи) звязує ідеольогічно наших пластунів-емігрантів з їх братами з Підкарпаття та Галичини.

29. VI. відбулося урочисте засідання, присвячене ювілеєві з приводу 20-літньої праці чехословацького пласту. Поруч з іншими представниками, що витали чеських скавтів, проф. К. Подільський в короткій ядерній промові, виголошеній по українськи, привитав чехословацьких пластунів, зїзд та нагадав, що один із славянських народів усе ще знаходиться в неволі та тяжко терпить своє поневолене життя.

Ось так з того короткого опису подій, що відбулися в часі перших днів зїзду бачимо, що українцям пощастило заняти там доволі видне місце. Треба зовсім поважно рахуватися з цим виступом на міжн. арені. Це заслуга нашої молоді, що працює над собою та змагає до тої прекрасної мети, що її вказує пласт. Заслужилися тут і старші дорадники та провідники, серед котрих слід піднести „дрібну", але велику працю проф. К. Подільського

Поляга, 30. VI. 1931.

Петро Злепко.

бути гарно опаленою

сонцем і не боятися

веснянок.

Осягнете це Пані вживаючи

Leschnitzera

крему та мила, як засобів, які хоронять перед веснянками та усувають їх. **Leschnitzer** дїлає знаменито.

...ється 3:15 ... вподи можна дістати ... мило Ф-ри Ім. ...ємн. власт. Антонія Дра ч. і С-ка, Бельсько.

9-ий місяць слїдчої вязниці голови УНДО, посла д-ра Дмитра Левицького.

З днем 30. червня ц. р. минуло вже вісім місяців від арештування голови Українського-Національно-Демократичного Обєднання, б. голови Української Парляментарної Репрезентації та знову вибраного послом на 1. місці незалежної української листи з округи Львів-повіт — д-ра Дмитра Левицького. Людина вже немолода і схорована — захворів д-р Дмитро Левицький у вязниці настільки поважно, що перевезено його до санаторії „Червоного Хреста" у Львові, де й досіль перебуває, як вязень: під вікнами його цїлий день і ніч сторожить поліцайт, а в переділку днем і ночю перебував агент поліції.

Девятий місяць перебуває у вязниці найчільніший український національно-політичний діяч, член парляментарної палати, людина високо-освічена та великої особистої культури, й усе ще не доручено йому навіть акту обвинувачення! Усе ще не знає ані українське громадянство, ані сам вязень — за що він вязнений, коли буде суд над ним і яка буде його доля.

Маємо інформації, що посол д-р Дмитро Левицький не вважаючи на поганий стан здоровля, ні трохи не впав на дусі та пильно цікавиться громадянськими справами — поскільки можна цікавитися ними у стінах вязниці!

Подаємо це до відома усім тим, які раз-у-раз запитують нашу редакцію про посла д-ра Дмитра Левицького.

Одночасно з д-ром Дм. Левицьким, 30. жовтня минулого року, арештовано також генерального секретаря УНДО, вибраного потім також послом, д-ра Любомира Макарушку. Він перебуває теж уже девятий місяць у слїдчій вязниці, також ще без акту обвинувачення, без сконкретизованих закидів: ващо...

Всї найможливіші заходи, які робили рідні увязнених послів, щоби випустити їх на волю за кавцією, хоч би й з залишенням їх під поліційним доглядом, усї запевнення, що вони не використають особистої свободи для втечі — залишилися досі без успіху.

За масову ощадність.

Як боротися з перепонами у пропаганді і збиранні дрібної масової ощадности.

Пропаганда ощадности серед українського населення, що її розпочало в р. 1927. і веде Товариство „Ощадність" для господарности і добробуту, стрічала у нас, у перших своїх починах, багато невірних та байдужих. Та проте можна сказати, що перші лєди проломано.

Ми скріпили й поширили наш клич ощадности піднесенням його до громадянської масової ощадности грошевого капіталу, щоби власними, хоча й слабими силами зібрати потрібні грошеві засоби. Останні статистичні дати Ревізійного Союзу Українських Кооператив виказують зовсім поважні висліди, які нас заохочують до дальшої праці на цій ділянці.

Але в осени 1930 р. при нагоді відомих подій, почали подекуди поліційні органи забороняти збирання дрібних ощадностей, відбираючи ощадностеві картки та домагаючися покарання тих осіб, що збирали бупім то жертви без дозволу влади. Сталось це між іншими випадками, і в громаді Тучапи, приділеній до староства в Городку Яг. В цій громаді є Кружок „Сільського Господаря", в котрім викладав минулого року інж. Ярослав Цімура про значіння господарности й ощадности. Ці виклади сподобалися місцевим громадянам і вони постановили заложити у себе збірницю дрібних ощадностей, щоби припильнувати й облекшити складання дрібних масових ощадностей та відсилання їх до найближчої кредитової кооперативи „Народній Дім" в Яворові. Два найбільші охочі молоді господарі: Андрій Дільний та Іван Дембицький виєднали згоду повітової кредитової кооперативи „Народній Дім" в Яворові на заложення збірниці дрібної ощадности в Тучапах, привезли потрібні зруки до ведення збірниці та розпочали працю. Люди стали з одушевленням складати дрібні ощадности, бож зголошувалися з вкладками не тільки господарі, але також господині і молодь, так, що в недовгому часі вже назбиралось поверх пятьсот золотих, ощаджених дрібними грошевими квотами, які зложено в повітовій кредитовій кооперативі в Яворові. І так ставало веселіше в громаді, бо люди вже наперед тішилися, що за кілька місяців зможуть собі ще більше ощадити, так, що заложать власними силами в громаді свою касу ощадности і позичок.

Але найшовся в цій громаді чоловік, що вручив поліції вкладкову картку на дрібні ощадности своєї жінки і доповів, що по хатах збираються примусово датки ніби на ощадність. Звідси вийшло донесення поліції, що в громаді збираються датки (жертви), без дозволу влади. Так повстав мнимий карно-адміністраційний проступок і староство в Городку 6. листопада 1930 засудило обох згаданих громадян, що безкорисно пропагували ощадність, щоб їх відставити до кредитової кооперативи в хосен дотичних вкладників, — на кару по 10 зол., або по два дні арешту. По селі пішла чутка, що вже не вільно складати вкладок ощадности, бо поліція заборонила, а староство за це карає. І так справа приняилася...

Оба засуджені звернулися в законнім речинці 7 днів до староства, щоби воно предложило справу окружному карному судові у Львові до вирішення (арт. 618 нового карного поступування). Окружний суд у Львові, виділ VIII. карний, перевів розправу головну в дні 24. червня ц. р. та ухилив засуд, виданий староством у Городку і виправдав обох обвинуваченних. Окружний карний суд у Львові станув на тому правному становищі, що заборона збирання датків без дозволу адміністраційної влади відноситься до жертв, які має складати громадянство на якусь ціль.

ФЕЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ЛИПНЯ 1931.

ГРИЦЬ СМОЛЬСЬКИЙ.

Раз по Італії.

Зупинка в Кракові.— Віденський музей й опера. — Воєнний спомин.— Венецькі канали та гондолі.

До останньої хвилини я не був певний, чи поїду: клопоти з пашпортом, їхав без ілюзій і солодких надій. Перша трьохгодинна зупинка в Кракові. Хочу побачити костел Францішканів. Властиво не так сам костел, як вітражі Виспянського. Сам костел малий, та стиль робить його великим. Пригадую, скільки я чув про ці вітражі від тих, що студіювали в Краківській Академії. У вітражах Холодного спокій і прозора розплинчастість, у Виспянського неспокій, гра кольорів схоплена твердою лінією.

Відень! В часі війни переїздив я сюди, та не той він став, що був. Тай не жаль мені за ним і цілком не тягне заглянути до середини тих хоромів, де ще не так давно проживали ті, що над нами панували. Мене тягне до музею, де побачу ялистичне мистецтво.

Музей великий і богатий, якби такий у нас! Входжу в салю образів. Бачу, що їх тут так багато, що за один раз годі все оглянути. Майже всї образи вичищені, що й пороху не побачиш, а деякі блищать, як вітрина плащ. І тут видно німецьку пеланторію чистоти. Мене зразу притягає мала розмірами картина „Богоматір між двома черцями" Бенеша Ґоцполі та „Св. Севастіян" Мантенія. Дуже гарна кольоритом „Мати над тілом Христа" Андреа дель Сарто. Десь усї картини почорніли та посіріли, а ця неначе недавно намальована.

Вечором в опері. Усї місця надиво зайняті, а порожніх нема. Вистава зачинається точно, на перервах дивна тиша. Мої сусіди і сусідки з усіх сторін держать лібретта і стежать за акцією на сцені. Мене дивує. Театр повний а у Відні менше більше кін, як у Львові. „Казки Гофмана" грають може тисячний раз.

Дорога з Відня на полудне для мене не дуже цікава. Тунелі тим менше, бо в часі війни досить надоїли вони мені. Ріки Таляменто, Лівенца та Піява пригадали мені час, який перемучив тут воюючи за небіжку Австрію. Ті ріки зникають поволі у сутінку вечора, як герої минувшини, а ми наближаємося до Венеції.

Як вабило мене колись побачити її, а був я так близько. Стоючи на позиції ось-ось бачу її. Лише зарізикувати і піти! Та не довелося! Чи туга за домом, чи може страх не кинули мене туди? Скільки не чув я про неї і не читав! Ще у гімназії професор географії, оповідаючи про Венецію, згадував про леви на площі св. Марка, розказував про одну паню, яка хвалилася, що була у Венеції. Коли її спитали, чи бачила леви, відповіла: „Саме у той час, коли я там була, їх голували". Я сам не хотів вірити, що в місто без вулиці, а каменичі на деревляних палях.

Поїзд жене, як птах, вуженькою шийкою до станції. По обох боках вода. Світла грають по воді, а їх відблиск йде широко і глибоко і не задержується. Мене огортає нетерпячка. Врешті ми вискакуємо із вагону на площу перед двірцем, а перед нами вода. Причалює малесенький кораблик і пливемо. Ґондоль не бачу. Ще вчора вечором в опері показували її в другім акті. Їзда по каналі бавить мене незвичайно. За нами женуть два шнурки течійок води. Усе неначе у казці. Казали, що вода тут брудна, та я цього не бачу. Може не бачу серед ночі, бо світла, яке мерехтить у воді, так багато, як зірок на небі.

Каменниці високі, як ліс вилобуваються з води і гойдаються. Канал ширшає. Перед нами серед води великий корабель темнів, а на ньому два довгі рядки світел. Певно таким наші батьки їхали до Америки шукати щастя. Коло палати Дожів висідаємо. В очах мерехтить, місто купається у воді, море вабить до себе. Струйки води вдаряють об камінь, відбиваються, а за ними женуть другі. Камінні сходи ховаються у воді, цікаво, чи йдуть аж до дна? Як їх будували? Певно відвертали воду. Кілька кроків від мене сторчать рядки дрючків з води, а між ними хлюпають одна об другу гарні, лискучі ґондолі, як чічки серед води і мов лебеді пнуть у гору свої шиї. Посередині розкішне місце до сидження. Ох, як кортить поїхати, та нема... Ні... Приїду вдруге, та не сам а з Тобою!

(Продовження буде.)

через що зменшується суспільний маєтковий стан дотичного громадянства; а в даному випадку закоха і влекшення при зборі вкладок спадщини в хосен складаючих не зменшують майна дотичного громадянства, а навпаки: ще збільшують, бо вкладник задержує свою шадничу вкладку і від неї йому приходять іще відсотки. Тому нема правної підстави до покарання обвинуваченних.

Ось таким чином усунено неправдиву перепону у пропаганді і збиранні дрібної масової ощадности. Справу перевело в суді наше Товариство „Ощадність", яке займалося обороною обвинуваченних. *К. Л.*

Військова революція

в Перу.

В Куцко військові повстанці утворили провізоричний уряд, зложений зі старшин, і виповіли війну урядовим військам. Представник перуйського уряду полетів до Куцко переговорювати з повстанцями. Стан облоги тревав дальше.

Студентські справи.

Студії у львівській Політехніці

Львівська Політехніка обнимає 6 виділів, з котрих кожний розпадається ще на відділи, групи та секції. Студії в техніці тревають 4 роки; лише на відділах сухопутнім і водним виділі інженірії 4 і пів року. Та в дійсности скількість обов'язкових праць (іспитів, лабораторійних вправ, проектів і т. д.) є така значна, що їх виконання майже завсіди продовжує студії на 1—2 роки, в залежности від виділу та здібностей і матеріяльних засобів студента. Приймають на техніку на підставі зложення вступного іспиту. Окрім того почавши від слідуючого шк. року (себто 1931-32) кандидати мусітимуть піддатися лікарським оглядинам.

Виділи в Політехніці та умовини приняття і студій у них є такі:

I. Виділ інженірії сухопутньої і водної, що розпадається на відділи: сухопутний, водний і мірничий. Студії тревають пересічно 5—6 літ. Вступний іспит здається з математики та рисунків.

II. У виділі архітектонічнім студії тревають около 5 літ. При вступнім іспиті здається рисунки.

III. Виділ механічний обнимає три відділи: а) машиновий з групами: конструкційною, залізничою, технольогічною і руховою, б) електричний, в) нафтовий. Виділ механічний кінчать пересічно за 6 літ. Вступний іспит обнимає математику, фізику, нарисну геометрію і рисунки. Крім того при вступному іспиті преводять психотехнічні досліди загальних та технічних здібностей кандидатів. При вношенні поданя на механічний виділ добре виказатися принайменше одномісячною механічною практикою.

IV. Студії у виділі хемічнім тревають около 5 літ. Вступний іспит здається з фізики, хемії та рисунків.

V. Виділ рільничо-лісовий ділиться на відділи: рільничий і лісовий. Укінчити можна студії в тому виділі пересічно за 5 літ. Студенти, що студіюють у рільничім відділі, перебувають перших півтора року у Львові, а дальших 2 і пів року в Дублянах коло Львова. При вступнім іспиті здається природничі науки (зоольогію і ботаніку).

VI. Виділ загальний із секціями: математичною, фізики і хемії та рисунковою. У секції фізики й хемії студії ведуться в тобох напрямах: фізики теоретичної, фізики технічної і хемії. Вступний іспит до математичної секції та секції фізики і хемії обнимає математику і фізику, а до рисункової секції рисунки.

Оплати в залежности від виділу в минулому шк. році виносили від 138.05 до 198.05 зол. До того приходить ще 30 золотих вписового, яке сплатить ті, що вперше вписуються на техніку. Тепер кружляють поголоски про підвищення оплат. Одначе досі про те нічого певного сказати не можна, а шкільні власти покищо запевнюють, що зміни в тім напрямі правдоподібно не буде.

Удержання у Львові коштує 100—150 зол. місячно. Частина студентів може дістати приміщення в „Академічному Домі" (около 100), а тоді кошти удержання значно зменшуються.

Довладніші інформації дотично вписів на Політехніку, вступних іспитів і т. д. подає Т-во „Основа", Львів, вул. Супінського 21. Коли б зголосилася відповідна скількість кандидатів, то Т-во „Основа" приступилоб до зорганізування підготовляючого курсу до вступного іспиту на Політехніку. Зголошуватися слід до 20. липня ц. р. Сам курс тревав би від початку серпня до половини вересня, а оплата на ньому виносила б 10—15 зол. від предмету.

Ширіть наш часопис!

ОСТАННІ ВІСТИ

ПРЕМІЄР ПРИСТОР ПРО ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ ПОЛЬЩІ.

В четвер 2. липня ц. р. на сходинах послів ББ. у голови клюбу пос. Енджеєвіча виголосив прем. Пристор промову про господарське положення Польщі та ощадностеву акцію уряду. Висловив догану під адресою промисловців, які легкодушно затягають позички за кордоном і легкодушно виповідають працю робітникам. Тому на будуче буде відноситися уряд прихильно лише до тих промисловців, що зрозуміють жахливе господарське положення. Господарська кріза в Польщі в першу чергу залежить на думку премієра від світової кризи. Своє твердження аргументував тим, що закордонний капітал має значну пайку у всіх важніших господарських підприємствах. Ось в акційних спілках мав у 1930 р. 44.6 відсотків капіталу, таксамо значну пайку в нафтовім промислі і приватних банках. Ці підприємства ведуть грабіжкову господарку в Польщі, тягнуть надмірні дивіденди, але не нагромаджують власних запасних фондів і резерв. Далі прем. Пристор заявив, що внесе законопроект до сойму в справі будівельної акції, яка дотепер спиралася лише на державний бюджет і кредит банків. Законопроект передбачує нові джерела доходу на будівельну акцію, але речинця урухомлення цих капіталів премієр не подає. Заявляється проти стягання до міст нових сезонових робітників та проти додаткових годин праці робітників у підприємствах. Ощадностева акція мала на цілі облекшити тягарі суспільности, томуто зредуховано бюджет на 415 мід. Апелює до господарських кругів, щоб свій егоїстичний інтерес підпорядкували для добра загалу.

—o—

ДЕМОНСТРАЦІЇ СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ.

В четвер 2. липня ц. р. відбулися в Вроцлаві великі демонстрації німецьких студентів під кличем повалення версайського трактату і военних довгів.

Таксамо студенти в Берліні уладили бурливі демонстрації спільно з гітлерівцями і штальгельмівцями на вулицях Берліна. Поліція розігнала демонстрантів гумовими палицями.

Масові арешти комуністів.

В пятницю 3. липня арештувала поліція біля 350 комуністів за ношення комуністичної відзнаки спартакіяди, яку в останніх днях заборонено носити.

ПРАКТИЧНИЙ ЛІТНИК
засмотрюється в чай марки **„БУЗЬКО".**
2294 5—8

Біржа.

Збіжа.

Пшениця дворська 25.00—25.50, пшениця селянська 23.50—24.00, жито галицьке 24.50—24.75, ячмінь галицький броварняний 25.00—25.50, ячмінь на мливо 23.50—24.00, ячмінь пастівний 24.50—25.00, овес галицький 28.50—29.00, кукурудза румунська 23.50—24.00, баранина промислова 0.00—0.00, фасоля біла 31.00—33.00 фасоля колорова 00.00—00.00, фасоля краса 30.00—31.00, горох пів-Вікторія 33.00—34.00, горох пільний 32.00—33.00, бобик 21.00—21.50, мішанка паст. в зерні 00.00—00.00, вика 39.00—40.00, сіно солодке красне прасоване 6.00—7.00, солома прасована 5.50—6.50, гречка 30.00—31.00, льон 46.00—48.00, лубінь синій 22.00—24.00, рапак 38.00—39.00, грисік кукурудзяний 00.00—00.00, мука кукурудзяна 00.00—00.00, отруби житні 12.50—13.00, отруби пшеничні 11.50—12.00, крупи гречані 57.00—59.00 пшоно 00.00—00.00, крупи ячмінні 00.00—00.00, пеннак 00.00—00.00, просо красне 00.00—00.00 макухи льняні 30.00—31.00, мак синій 125.00—135.00, мак синий 100.00—110.00, конюшина червона 000.00—000.00

Гроші.

Американський долар 8.01.50—8.02.00, канадійський долар 8.92.00—8.93.00, чеська корона 0.26.33—0.26.66, австрійський шіллінг 1.25.00—1.25.50, румун. лей 0.05.25—0.05.50, французький франк 0.34.80—0.35.00, швайцарський франк 1.71.90—1.72.10, фунт штерлінгів 43.40.00—43.60.00, радянський червінець 0.00—0.00, німецька марка 2.11.87—2.11.95

Золото: 20 корон 37.00.00—37.21.00, 20 франків 35.80.00—36.00.20, 20 німецьких марок 00.00.00—00.00.00, 10 російських рублів 47.00.00—47.20.00.

Срібло: Австрійська корона 0.36.00—0.36.50, 5 австрійських горон 2.00.00—2.10.00, австрійський фльорен 1.00.00—1.05.00, російський рубель 1.60.00—1.65.00, копійки за рубель 0.80.00—0.85.00.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 3. VII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —.— зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1.20 зол., копа яєць 4.50 зол. На яйця тенденція з нижова.

—o—

Інформуймо про себе чужину!

До відома видавництв, авторів, наукових установ, книгарень і приватних осіб.

З Українського Наукового Інституту в Берліні, від голови Обмінної Комісії д-ра І. Мірчука дістаємо таку відозву:

Живемо в часах, коли кожний нарід усіма силами змагає до того, аби якнайдокладніше знайомити весь культурний світ з власними культурними та науковими досягненнями. Першим засобом до цього є обмін духовими цінностями, науковими, літературними та мистецькими виданнями, мистецькі виставки, наукові з'їзди, товариства для культурного збли жения й співпраці і т. д.

Українська проблема стає в Европі чимраз актуальнішою і заінтересування нею постійне зростає. З цього огляду інформація культурного світа про українську культуру, науку, літературу, мистецтво, господарство і т. д. — стає важною й невідкличною потребою дня.

У колах Українського Наукового Інституту в Берліні виринула думка, заснувати при Інституті постійне бюро розсилки українських книжок закордонним науковим установам. Його метою є систематичне й плянове творення українських відділів у книгозбірнях таких наукових установ у Західній Европі, які займаються безпосередньо чи посередньо студіюванням України (славістичні семінарі, інститути Східньої Европи, національні бібліотеки, економічні наукові товариства тощо).

При живій участи й піддержці українського громадянства, а головно українських видавців і авторів можна буде в короткім часі довести до того, що кожна заграничка наукова інституція, яка займається східно-европейськими справами, матиме потрібну українську літературу. Таким способом зробимо діло великої ваги, бо чужинці черпатимуть відомости про наші справи безпосередньо з українських джерел і навяжемо безпосередній контакт з чужими науковими інституціями і діячами.

Перевести це діло можна буде лише тоді, коли українські видавництва й автори, розуміючи вагу такої акції, з кожного накладу призначатимуть постійно якусь кількість примірників для поширення за кордоном за посередництвом такого бюра. До цього потрібні не лише наукові книжки в обсягу українства (історія, історія літератури, мистецтва, культури, твори суспільно правничі, з народнього господарства, статистичні збірники і т. д.), але не менше — й красне письменство (твори українських класиків та визначніших сучасних письменників) та мемуаристика. Багато того рода видань валяється десь по магазинах чи на горішах, головно після ліквідації еміграційських видавництв. Книжки ці нищаться і нікому не приносять найменшої користи, а передані до згаданого бюра, зробили би свою прислугу. Це тим лекше зробити, бо Інститут готовий покрити кошти пересилки книжок.

Отже звертаємось до всіх українських видавництв і видавців, авторів і окремих осіб з проханням, щоб вони присилаючи нам свої видання, помогли нам виконати велике діло інформації чужини про українську культуру. На випадок, якщо за наші посилки отримаємо від чужих установ чужі видання, перешлемо їх зараз українським бібліотекам і науковим товариствам.

Посилки треба спрямовувати на таку адресу: Bücheraustauschstelle am Ukrainischen Wissenschaftlichen Institute in Berlin W 56, Französische Strasse 28.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, Коперника 16. II. пов. — Телеф. 2-11. Піскова 22. „Власна Хата". Фотограф Лев Янушевич.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хоругвини 5.** (коло кіна „Аполло") поручає по найнижчих цінах ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 2015 16—20

— **Нічні гості чи — пацифікація?** До читальні „Просвіти" в Долпотові, пов. Калуш, вломилися в ночі на 30. червня ц. р. незнані люди, познімали образи Шевченка, Франка, Хмельницького і грамоту членства читальні та знищили їх, помішавши ногами на долівці. Дісталося теж чимало урядженню читальні. Лавки, столи і шафи з книжками поперевертано горі ногами. Сполошені утікли, бючи лямпи, що висіли в читальні.

— **Богатство нашої землі.** Товариство „Галіція" довертіло цими днями новий шиб „Зигмунт" V. на грунтах бориславської парохії в Мразниці з денною продукцією 15.000 кг. роп і 8 кубіків газу. Глибина шибу сягає до 1509 метрів. В сусідстві лежать шиби „Зузанна" і „Гданськ", які також мають гарну продукцію.

— **Аргентинський консулят** у Львові урядує тимчасово у готелі Жоржа від 12.—2. попол. для справ воєвідств львівського, станиславівського, тернопільського та волинського. Новим консулем призначений п. Дато-Тессіторе.

— **З українського культурного життя за границею.** В товаристві „Просвіта" в Моравській Острані (Чехословаччина) проф. Дмитро Дорошенко виголосив 5. червня ц. р. реферат на тему „Національні і державницькі змагання придніпрянських українців перед світовою війною".

— **В більшовицькому раю.** З Ростова над Доном дістався такий лист до редакції одної заграничної газети: „Коли когонебудь з Вас перекинув би хтось сюди в Росію, то ледви чи він повірив би, що не находиться в домі божевільних. Він не хотів би жити і скінчив би самогубством. Коли ми тут живемо дальше, то це тому, що привикли до цього життя і думаємо, що всі тюди так живуть. Горстка озброєних диктаторів держить в руках при помочи зброї й тяжких матеріяльних відносин цілий край. Ціле життя концентрується в черезвичайці. Там знають не тільки, що чоловік говорить і думає, але також що він їсть. Купиш скрито хліб — дають під суд, купиш мясо — під суд. І одно і друге велика рідкість. Усього бракує. Але на більшовицькі газети ми богаті. Скоро переженемо Америку.

Д-р Олександер Падолинський
ЛЬВІВ, пл. БІЛЬЧЕВСЬКОГО 10. ВИЇХАВ. ВЕРТАЄ В ОСТАННІХ ДНЯХ ЛИПНЯ.

— **Сумні часи.** У Варшаві відобрав собі життя почтовий урядник Копацінський на вість, що його зредукували. Тамже кинувся з 4-го поверха суддя Волині, Беджицький, наслідком грошевих клопотів.

— **Батько вбив доньку.** В Сарафинцях, пов. Городенка, погибла наслідком удушення Олена Бойчук. Під замітом душогубства арештовано її батька Костя Подольського, що сварився з нею за маєток.

—**Діти і револьвер.** Гаєвий Скібіцький у Ведромичах лишив у хаті револьвер і двох синків. Бавлячися зброєю, 5-літний хлопчина застрілив свого 7-літного братчика.

— **Генерала Людендорфа** засудив німецький суд у Готі на 500 марок кари за знеславлення гр. Дона. Людендорф закинув йому на одних зборах, що Дон знав ще в 1911 р. про плян замаху на австрійського наслідника престолу, архикнязя Фердинанда та викликання світової війни, але не повідомив про це нікого, щоби до того недопустити.

— **Промоції.** На чеській політехніці в Празі промувався 25. червня ц. р. інж. хемії Арк. Кейван з Буковини на доктора технічних наук. — На Карловім університеті в Празі промувався 26. червня ц. р. на доктора медицини: Стефан Семигинівський з Ходорова і О. Сандурський з Калуша. Тамже промувалася 30. червня ц. р. на магістра фармації (з відзначенням) Дарія Пшепюрська, дочка о. Андрія Пшепюрського, — Осип Хомінський і Яків Козарук одержали в червні ц. р. на львівському університеті дипльоми магістрів фільософії з музикольогії (з дуже добрим поступом).

— **Лет довкола світа.** До Ню Йорку прилетіли 1. ц. м. два летуни Пост і Гатті, що облетіли цілу земну кулю довкола. Простір 24.000 км. перелетіли впродовж 8 днів, 15 годин і 51 мін., з чого на сам лет припадає 4 дні 10 годин і 8 мінут. Великий океан перелетіли на півночи, між Сибірю та Аляшкою. За свій лет дістануть 30.000 долярів нагороди.

— **Найбільшого душогуба** стратили 2. ц. м. в Кольоні. Є це відомий Петро Кіртен, що в місті Дісельдорфі та околиці убив щось двацять осіб та допустився багато інших злочинів. В квітні ц. р. засудили його на кару смерти. На вість, що влада відкинула його просьбу в справі помилування, він зажадав сповідника. Прислали йому аж двох священників, з якими провів цілу ніч. Рано звязали йому руки і вивели на подвіря, де гільотина стяла йому голову.

—**Спека в північній Америці** чимраз більша. До 2. ц. м. померло в Зєд. Державах 1014 осіб від соняшного удару. Крім того згинуло багато худоби.

— **Іспит зрілости** на гімн. курсах, що підготовляють до Духовної Академії, при Малій Семинарії у Львові відбувся під проводом делегата Митроп. Консисторії о. крил. Юліяна Дзеровича в днях від 28. червня до 2. липня ц. р. Свідоцтво зрілости дістали: З відділу VIII. а: Андерст Франц, Бринявський Василь, Вербинський Филимон, Іваник Евген, Когут Оніфер, Пасіка Омелян, Саноцький Петро, Семен Володимир, Семотюк Василь, Смик Богдан, Фединяк Іван, Цуприк Микола. З відділу VIII. б: Асаулія Борис, Білик Григір, Вільницький Михайло, Головатий Микола, Гуцуляк Василь, Данилевич Богдан, Дражньовський Олексій, Жултанський Константин, Лопадчик Іван, Навізівський Богдан, Нехай Іван, Никифорчин Микола, Нич Стефан, Онищук Стефан, Придаткевич Ярослав, Романяк Мирослав, Стефаник Михайло, Ігорчак Франц. Один абітурієнт репробований при устному іспиті.

— **О. Благодір.** Фортепянів, піяніно — направа, строєння, купно, продаж. Вул. Уєйського ч. 4.

— **Веснянки, жовті плями** опоганюють і найгарніше личко, тому від довгих літ було мрією пань знайти засіб, який би справді знищив веснянки та жовті плями, які повстали від сонця. Таким засобом є апт. Івана Гадебуша „Axela" крем до веснянок, який під гарантією (на випадок, коли не буде успіху звертаємо гроші) усуває веснянки, опалення та інші нечистоти шкіри, які повстали від сонця. Ціна цього феноменального засобу є дуже доступна, бо всього 2.50 зол. Поручаємо при вживанні крему „Axela" користуватися рівночасно і милом „Axela". Можна їх дістати в усіх дрогеріях, перфумеріях, аптиках і аптичних складах, а де нема на складі висилає просто ф-ма **І. Гадебуш, Познань, вул. Нова 7 (Базар).** — Звертаємо увагу на оголошення, поміщене в нинішнім числі.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 4—?

Повідомляємо отсим заінтересовані круги купців, промисловців і т. д., що
З ДНЕМ 1. ЛИПНЯ 1931. — ВІДКРИЛИ МИ
Банковий Дім Г. А Ґріндліндер — при вул. Леґіонів 21.
та полагоджуємо
всі ділання, що входять в обсяг банковости і банкових інтересів, а передовсім
Інкасо векслів на цілу Польщу
Зачетування принятих до інкаса векслів. Кореспонденти по всіх краях.
ТЕЛЄФОН 76-42. Телегр. адреса „ФОНДБАНК" ЛЬВІВ

З судової салі.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ ПРОТИ 12-ОХ ЗДОГАДНИХ ЧЛЕНІВ О. У. Н.

В пятницю 3. липня ц. р. закінчився процес проти 12-ох здогадних членів ОУН, який тягнувся аж два тижні. Після відчитання вердикту суддів присяглих, трибунал по нараді видав вирок, яким засуджено *С. Вардзіївського* на 3 роки тяжкої тюрми, *М. Лясейчука*, і *І. Ткачука* по 2 роки, *Саляка* на 5 років та *Б. Стецишина* на 4 роки тяжкої тюрми. Засудженим почислено теж слідчий арешт. Обвинуваченого Е. Врецьону і 6-ох підсудних увільнено від вини і кари.

—o—

Дописи.

ДОЛИНА. *(Ювилейне свято в честь екси. митрополита Шептицького).* Заходом святочного комітету міста Долини, у склад якого входили представники культурно-освітніх товариств та українського громадянства під проводом о. Цимбали, відбулися дня 21. червня ц. р. в честь екси. митр. Андрея ювилейне свято. Свято це розпочалося в год. 10. торжественною Службою Божою, при співучасти священиків, представників деканатів повіту, яких було 17. Служби Божої вислухали маси народу в міста і в сіл. Співав хор Т-ва „Боян" з Долини. Прегарну патріотичну проповідь виголосив о. Бордун з Тур Великої. Службу Божу закінчив о. Цимбала проповідю, в якій подав до відома про висилку телеграми на руки Достойного Ювилята. Грімке многократне „Многая Літа" залунало під церквою. В год. 12.30 розпочалася в честь Ювилята в салі „Братської Хати" святочна академія. Академія почалася відспіванням кантати „Привіт" Котка. Співав мішаний хор. По кантаті виголосив д-р М. Пачовський реферат, в якім приладав безліч високоблагородних діл Митрополита і відкрив його глибоко-патріотичну душу. Третьою точкою програми була „На Вавилонських ріках". Виконав мішаний хор Т-ва „Боян". Відтак п. Тася Гладіївна віддеклямувала в'ірш Кармаського „На Оливній Горі". По деклямації почули ми „Ave Марія" Гунода, сопранове сольо п. Дарії Гладій в супроводі фортепияну і скрипки. Відтак слідувала пісня Котка „Вечірній дзвін" у виконанні мужеського селянського хору з Велдіжа. Друга частина програми почалася деклямацією вірша Антона Вартового, написаного спеціяльно на це свято, п. з. „Князеві", яку деклямував сам автор. Слідуюча точка — це „Степова могила" Гайсера, скрипкове сольо п. Ярослава Бойдуника в супроводі фортепияну. Відтак Ліста „Мадярська рапсодія", фортепіянова продукція на чотири руки у виконанні п. п. І. Дереш і Д. Гладій. Потім була деклямація п. Криськової „В храмі Святого Юра" Б. Лепкого, а відтак два сопранові соля п. Дарії Гладій в супроводі фортепияну: „Молитва" Артемовського і „Спи дитинко" Людкевича. Остання точка програми: „Почаївська Матір" Леонтовича у виконанні мішаного хору Т-ва „Боян". Академію закінчено піснею „Многая літа" і збірним відспіванням національного гимну. Сольові точки супроводила фортепіяном п. Ірина Дереш. Хор Т-ва „Боян" в Долині виступав під орудою п. Івана Шумського. Академія випала понад сподівання гарно. Долина дала в дарі Достойному Ювилятові все, що мотла.

—o—

СПОРТ.

Недільні змагання.

В цю неділю (5. ц. м.) з приводу міждержавних змагань Польща-Латвія змагань між ліговими дружинами не буде. У львівській А-класі грають: **Ресовія—Україна у Ряшеві,** Погонь (Стрий)—II Сокіл у Стрию, Польонія—Погонь І Б в Перемишлі, Ревера—Чорні І. Б в Станиславові. У Львові відбудуться на грищі Погоні товариські змагання Гасмонея—Погонь і змагання олд-боїв з Чорними.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Субота, 4. липня, година 8·— веч. „Ніс до гори".
Неділя, 5. липня, година 8·— вечором „Ніс до гори".

Театр Ріжвородностей (в Нар. Домі):
Субота, 4. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крумовського.
Неділя, 5. липня, година 7·30 вечером „Королева передмістя", водевіль Крумовського.

Малий Міський Театр:
Нечинний.

Львівська опера в Кракові розпочинає свій літній сезон 18 ц. м. Інавгураційний вечір виповнить „Аїда".

Кіна.

АПОЛЬО: „Мадам Дібарі" (Поля Негрі, Гарі Лідтке, Еміль Янінгс, Райнольд Шінцель).
КАСІНО: „Помилка батька" — звукова.
КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Гільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).
ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).
МАРУСЕНЬКА: „Знакома зі спального вагону" (Мадлена Дітріх) і звукові додатки.
ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку".
ПАЛЯС: „Маски" (Стюарт Вебс, Марселя Альбані).
ПАН: Звукова фільма „Лицарі кохання".
ПАСАЖ: „Біді індіянн" (Рекс Бел), „Двобій" (Боротьба Томсона з Ельмо Лінкольном).
ФАТАМОРГАНА: „Парада лебіщників", „Вічне кохання".
ХИМЕРА: „Тайна почтової скриньки" та Тижневик.
СТИЛЕВЕ: „Без серць, без душі" і комедія.
УТІХА: „Небезпечний флірт", „Коли вибе 12. година.

—o—

Присилайте передплату!

Програма радіо.

Субота, 4. липня 1931 р.

Берно (341,7) 19·05 Концерт хору. **Льондон** (356,3) 19·30 Камеральна музика. **Штутгарт** (360,1) 22·40 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 16·00 Балетова музика. **Букарешт** (394,2) 21·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 16·30 Концерт оркестральний. **Відень** (516,4) 12·00 Легкий концерт капелі Сільвінг. **Любляна** (575,8) 20·00 Веселий вечір. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (720) 19·35 Концерт симфонічний. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт

Неділя, 5 липня 1931.

Відень (516,4) 11·00 Симфонічний концерт. Штрасбург (345,2) 17·00 Концерт радіооркестри. **Гамбург** (372,2) 13·45 Популярний концерт. **Прага** (486,2) 11·30 Популярний концерт. **Мінхен** 20·00 „Царевич", оперета. **Медіолян** (500,8) 20·45 „Сила призначення", опера Верді. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Москва** (720) 16·00 Музичний фронт. **Рига** (524,5) 21·30 Джезбенд.

Понеділок, 6. липня, 1931 р.

Королевець (217,1) 16·00 Класична музика. **Липськ** (259,3) 19·30 Легка музика. **Братислава** (277,8) 21·00 Популярний концерт. 22·15 Циганська музика. **Льондон** (356,3) 17·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 16·00 Камеральна музика. **Стокгольм** (435,4) Розривкова музика. **Прага** (486,2) 19·00 Українські пісні. **Париж** (1724,1) 20·45 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Легка музика.

Вівторок, 7. липня 1931 р.

Липськ (259,3) 12·05 Танкова музика. 19·30 Джез на 2 фортепіянах. **Вроцлав** (325) 16·25 Популярний концерт. 20·00 Симфонічний концерт. **Берно** (341,7) 13·05 Популярна музика. **Льондон** (356,3) 17·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 17·30 Легкий концерт. **Стокгольм** (435,4) 19·00 Військова музика. **Прага** (486,2) 19·55 Симфонічний концерт. **Медіолян** (500,8) 21·00 Концерт симфонічний. **Відень** (516,4) Веселий вечір. **Мінхен** (532,9) 20·15 Серенада. **Ленінград** (1000) 16·00 Концерт. **Москва** (720) 15·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 4. липня 1931 р.

11·00 Трансм. з Познані, 15·10 Грамофон, 15·25 Шаховий куток, 16·00 Програма для дітей, 16·50, 17·35 Відчит, 17·10 Музична авд. молодих, 19·55 Трансмісія з Варшави. 20·15 Концерт, 22·30 Шопенівський концерт, 23·00 Фортепіянний концерт, 23·30 Музика.

Неділя, 5. липня 1931 р.

Львів (350,7) 12·10 Людові пісні, 13·10—14·10 Трансмісії з Варшави, 23·35—24·00 Музика з Варшави. **Варшава** (1411,8) 12·10 Популярний концерт. 14·10 Танкова музика, 19·50 Опера „Галька", 23·35 Танкова музика. **Познань** (335,8) 9·00 Концерт солістів.

Понеділок, 6. липня 1931 р.

Львів (350,7) 12·10 Концерт з плит грам. **Варшава** (1411,8) 11·40 Перегляд преси, 12·10 Музика з плит грам., 18·00 Легка музика, 20·30 Концерт з Доднін (Шайп., 22·30 Фортеп. музика, 23·30—24·00 Легка музика.

Вівторок, 7. липня 1931 р.

Львів (350,7) 12·10 Концерт з грам. плит. **Вільно** (363,1) Балетова музика. **Варшава** (1411,8) 11·40 Перегляд преси, 12·10 Музика з грам. плит, 16·00 Музика з грам. плит, 17·35 Відчит, 18·00 Концерт, 20·15 Оперова музика, 22·30—24·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Д У К Л Я :
4/VII „Ой не ходи Грицю".
5/VII „Вій".
6/VII „Воскресення".
7/VII „Маруся Богуславка".
І В О Н І Ч :
8/VII „Ой не ходи Грицю".
9/VII „Вій".
10/VII „Наталка Полтавка".
Є Д Л І Ч І :
11/VII „Вій".
12/VII „Вескресення".
13/VII „Ой не ходи Грицю".
К Р О С Н О :
14/VII „Маруся Богуславка".
15/VII „Вій".

Ансамбль Театру 23 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

III. Освітньо-Кооперативний Курс при Філії „Просвіти" в Тернополі тревати буде цього року 4. місяці (від 15. XI. — 15. III. 1932). Приймається лиш мужчин від 18—35 літ, за порукою читальні або кооперативи. Кандидати мусять мати скінчену принайменше народню школу. Одноразова оплата: 30 зол. Кошти прожиття около 60 зол. місячно. Зголошення й інформації (за долученням 25 сот. пошт. марки на відповідь) посилати на адресу: **Канцелярія філії „Просвіти" в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11.**

Повідомляється, що Поминальне Богослуження за душу бл. п. Проф. **Івана Левинського** в 11-літні роковини смерти відправиться у вівторок, дня 7-го липня 1931 року, в годині 12-ій в полудне, в Архикатедральній церкві св. Юра, на яке Львівське Громадянство запрошує **Рада Агрономічно-технічного Товариства „Праця" ім. Івана Левинського у Львові. Львів, дня 1. липня** 1931 р. 17 1—2

Уряд парохіяльний у Побуці п. Сколе віддасть до малювання образи і золочення іконостаса. **Оферти просимо вносити окремо на малювання образів, а окремо на золочення.**

ХТО З ПАНІВ на самостійним становищі оженитися з панною літ 30, гарною, християнською кравчинею, яка не має віна, але зате богато добрих приймет, які в родинним житті більше значать, як гроші. Письменні зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Щастя".

ДВІ КАМЕНИЦІ двоповерхові, комфорт 3 покої і кухня вільні. Ціна 6.500 зл. дол. Вілла одноповерхова 4 покої і кухня вільні. Ціна 8.500 зл. дол. Каменица одноповерхова ціна 5.000 зл. дол. вклад 4.000 зл. дол. — Відомість Петра ч. 11., ч. дверей 10. Чорний. 13

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 1538

ПОШУКУЮ склепової до 30 літ, куро кошер. — добре володіюча польською мовою, кавція 100 зл. дол — Умови за порозумінням. Зголошення до 15. VII. 1931. Персенківка 207 мешкання 4. 14 1—2

ЛІКАР РЕНТГЕНОЛЬОГ з осідком у Коломиї, може перняти 2 апарати рентгенівські, 2 кремані лямпи та всяке лікарське знаряддя як також і ліковаль потрібний на канцелярію і евент. на мешкання — по умові з п. С. Ціпановською, вдовою по бл. п. Д-р І. Ціпановським у Коломиї. 12 1—3

УМЕБЛЬОВАНА фронтова кімната вулиця Виспянського — спокійному льокаторові — 70 зол. Інформації: Домініканська 11, каса. 2338 3—3

ПАНСІОН „ТЕРЕНЯ" в Дорі, близько Яремча. — Кімнати з верандами. Чудове положення. Плажа над Пруто. Ціни низькі. 2168 10—10

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ гимн Ярославенка, партитура з голосами за 2 зол. 2279 5—5

У ДОРІ, кліматичним літнищі, відомім з найлагіднішого, цілющого підсоння в краю

ПАНСІОН „ОЛЕНА"

з сонячними кімнатами, верандами, салею і городом, близько стації, купелів у Пруті та ліса. Добірний харч, також хринний і дієтетичний. Ціни кімнати з цілоденним удержанним від 6 зол. Зголошення до управи. 2327 3-3

Д-Р ПРАВ, спосібний, приїме посаду конципієнта. „Ділo" під „Конципієнт". 8 2—2

ШЕНКЛІВКА. Пекарська 44. Курс до практичного учительського іспиту від 16. липня п. р. Понад 1500 апробованих. 2234 10—14

НАУКА, переписування і помножування писем на машинах. — ЮЛІЯН ЛОМАГА — Львів — Валова 11. 2162 10-10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики ординує в скірних недугах і т. д. від год. 8½—10, 14—16. в косметиці від 10—11 і 16—18 в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратові ждальні.

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці).

Вінда до вжитку. Телефон 38—90.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Від 25 літ

ФІЛІЇ: **Львів, вул. Панєнська 33. Сосновець, вул. Собіського 7.**

З найліпшим успіхом уживана спеціальна АСФАЛЬТОВА ПАПА **„KORIOLIT"** до покривання дахів

всілякого роду, також старогонтових. „KORIOLIT" не має в собі смоли, є двічі імпрегнована і тому не треба її смолити при покриванню ані консервації довгі літа. „KORIOLIT" є відпорний на переносний вогонь, а Товариство Обезпечень приймають до дахів криних „KORIOLIT-ом" таку саму премію, як для огнетривких матеріялів. „KORIOLIT" виробляє виключно фірма:

ЕМІЛЬ КУЗЬНІЦЬКИЙ

Акц. Тов. Фабрика дахової тектури, хемічних продуктів і асфальту Осьвенцім (Галичина). 2037 8-10

ПОРУЧАЄ: КОЛІРОВУ БІТУМІЧНУ ПАПУ **„BARWOLIT"**

(червона і зелена папа) „BARWOLIT" не є поверх. фарб, але імпрегнована чорною і зеленою бітуміч. компов. Колір є тривкий і не міняється під впливом атмосферичним. Позатим має всі механ. прикмети „KORIOLIT-у". При покупні просимо пильно звертати увагу на охоронну марку (пірлик) і напис „KORIOLIT" і „BARWOLIT".

Marka Fabryczna

Отсим повідомляємо наших Шановних Відборців, що з днем 1. липня 1931, перенесено фабричний склад

ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ М. ХАМУЛИ

ДО НОВОГО ПРИМІЩЕННЯ

при вул. РУТОВСЬКОГО ч. 1. в каменици Шпрехера — побіч склепу ф-ми Рідль.

Просимо всіх оглянути найновіші мистецькі моделі наших килимів.

ОПЕРАТОР

Д-р Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних. Лікування жилавків

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51. 1953 26-30

Спеціяліст венеричних, шкірних недуг і косметики

Др. І. Мунд Д. сен. шп. від. і львів. орд. від 8—9 і 2—5, в неділі від 9—1. **Львів, Ясинка І, ріг** Підсудського (Панської). Телеф. 48-01. — 1032 **Лічення жилавків.** 70—?

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телеф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням.

Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.

2362 4-5

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

КОНКУРС.

Кураторія фундації ім. Фолиса в Скнилові оголошує отсим конкурс на віддання в адміністрацію фільварку в Закомарю (почта Ожидів) з днем 1-го вересня 1931 р.

Петенти мають надсилати свої оферти до дня 1-го серпня 1931 р. на руки Вир. о. Крил. Василя Томовича (площа Юра, ч. 5.)

Після 10-го серпня п. р. повідомиться оферентів про полагодження їх оферт.

Кураторія фундації.

Львів, дня 2-го липня 1931 р. 16 1—2

1 ЗОЛ. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платки у МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА напроти Кіна „Коперник".

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ діточі

поручає дешево фабричний склад

М. Волковискі

Львів, Коперника 5. Тел. 95—97. Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

ВЕСНЯНКИ, жовті плями, опалення, усуває під гарантією аптикаря Івана Гадебуша

„Axela" — крем 1/2 слоїк 2·50 зол., 1/1 слоїк 4·50 зол.; до того мило „Axela" 1 кусн. 1·25 зол.

У Львові можна дістати в таких перфумеріях:

Й. Хамиш, вул. Сикстуська 2.
Ст. Коркес, вул Галицька 16.
Марійська Перфумерія, Д. Стернберґа пл. Марійська.
Й. Енгелькрайс, пл. Бернардинська 11 а „Перфумерія під Чорним Псом", вул. Гродзка 3 та філії: вул. Коперника 21 і Льва Сапіги ч. 33. 2182 5—6

ТАБЛЄТКИ МІНЕРАЛЬНІ

МУСУЮЧІ

ГОНСЕЦЬКОГО

з маркою „K O G U T"

Bilin, Ems, Karlsbad, Kissingen, Marienbad, Selters, Salvator, Vichy, Wildungen

заступають зовсім природні мінеральні води і перевищують їх тревалістю а також значно низчою ціною. Продають аптики та дрогерії.

Жадати виразно: Г О Н С Е Ц Ь К О Г О.

2183 5—5

КОНКУРС

на будову деревляного будинку Вакаційної Оселі для учеників філії Академічної Гімназії у Львові в Підлютім коло Перегінська, який задумує будувати Батьківський Кружок при тій гімназії.

Оферти треба присилати до **до 30-го липня 1931** р. на адресу: адвокат Д-р Іван Голубовський, Львів, вул. Бляхарська ч. 11. 15 1—3

Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові улаштовує в Сільсько-господарській Школі в Милованні **шеститижневий курс** кооперативного книговодства і діловодства в часі від 1. IX. — 15. X. 1931 р.

Одночасно проголошує Головний Виділ вписи на 30 учасників під такими умовами:

1. Зголошуватися можуть мужчини в віці 16—30 літ, що покінчили народню школу.
2. Учасник платить за пільковите удержання в приміщенням у шкільному захисті за цілий курс 8 зл. дол.
3. Кожний учасник має привезти зі собою крім білля; подушку, простирало, сінник і покривець.
4. Петенти висилані кооперативами мають першенство. Зголошення на курс треба вносити найпізніше до 10. серпня 1931 р. поручено на адресу: **Господарсько-садівнича школа в Милованні, п. Стриганці н/Дн.** — До зголошення треба долучити значки на 75 сот. — на відповідь.

Про прийняття і день приїзду повідомить Управа школи по 10. серпня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта".

2360 2—3

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Вид. Спілки „Ділo" Львів, Ринок 10.

Ч. 149 (12.805). Львів, вівторок 7. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Швеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Люксус, ощадности і політична гра.

Львів, у липні 1931.

Хвиля протестів, яка піднялася серед польського урядництва та польської опозиційної преси (до якої, під натиском настроїв вулиці, достроїли свій тон навіть деякі досі ультрасанаційні варшавські щоденники) з приводу нової зниженки платень і масових редукцій персоналу, ця хвиля протестів-бе не лише в сам факт цього останнього кроку влади, але й у систему дотеперішньої господарки. Коли ми писали у своєму часі про зниженку платень, як „зниженку життєвої егзистенції" („Діло", число з дня 20. V. ц. р.), почули ми з кол наших читачів голоси, що — мовляв — деякі департаменти польського урядництва ще й після тої зниженки можуть утримати свою життєву стопу далеко понад мінімум егзистенції! Свята правда, — але й у цьому саме найслабше місце цілої „зниженково-ощадностевої" акції уряду, що вона ще дужче підкреслює різниці матеріяльного стану поміж різними верствами населення у Польщі та поміж самою таки урядничою верствою, і що в наслідку факт остає фактом: одні люди, що — хай навіть посередньо — входять до державного апарату, мають надалі величезні доходи, інші буквально не мають мінімуму егзистенції, на одні цілі й надалі витрачуються величезні гроші, на інші забракло навіть мінімальних фондів.

Саме цю сторінку фінансово-бюджетової політики освітлює найбільш яскраво ендецька преса, яка безумовно завсіди ще має своїх авторитетних інформаторів. І так кілька днів тому читали ми у цілій ендецькій пресі (м. і. у несконфіскованому 180-му числі „Курер-а Львовск-ого" з 2. ц. м.) черговий фейлетон Адольфа Новачинського п. н. „Люксус а вон люцендо", в якому на задній плян сходить питомий стиль цього публіциста, його хист і — особиста відвага, — а на першому остають факти і цифри, який він наводить цілу жменю.

Дрібниць він не торкається. Але ось нпр. вказує на одну з найбільших польських фабрик, як державного підприємства, відомої фабрики штучних погноїв „Мосціце" біля Тарнова. Покликується при цьому на опінію вильонського „Слова", органу — як відомо — проурядового (редактором „Слова" є посол ББ Мацкевіч). Виявляється, що „Мосціце" коштували 120 міліонів золотих. Здвигнено їх з економічних і стратегічних оглядів (продукція азотняку є теж продукцією вибухових матеріялів і тому є важливою галуззю воєнного промислу): ніби з уваги на зріст запотребування штучних погноїв хліборобством у Польщі і далекою віддалею від державних кордонів. Після аналізи обох тих мотивів салонійне „Слово" дійшло до висновку: „Під господарським оглядом „Мосціце" нині зайві, а під мілітарним можуть бути шкідливі". Шож до внутрішньої господарки у цьому державному підприємстві, то чуємо нпр., що вдова по одному з директорів фабрики дістала від Надзірної Ради одноразово „тільки" 80.000 зол. Знову ж „один з директорів державного підприємства воєнного промислу у Варшаві, який бере постійну місячну платню у висоті 7.000 зол., дістав у минулу суботу тантієму у сумі 80.000 зол." (буквально за „Кур. Львовск-им").

Наводить ще Новачинський інші приклади господарки люксусу. Тули належить: і купно відразу пяти трансокеанічних кораблів, якими — при влержанні Америкою імміграції — нема кого возити: і побудки по Південній та Північній Америці ріжних достойників напевне на державні конти (особа Томашкевич, б. маршал Шиманський); і висилку на закордони зайди більших делегацій, ніж треба (на з'їзд Пенклюбу до Гаги Англія післала одного письменника, Польща 4-ох); і непотрібна закордонна пропаганда: і 135.000 на перегони в Лодзі та 50.000 зол. на спортове свято у Спалі; і по кілька платень „спеціялістові від археольогії", одночасно послові, професорові і міністрові; і 1.130.000 зол. річно дефіцити на живцях, як державних підприємствах; і різні моторівки з магонового дерева зони для закордонних гостей з Відповіднього боку знаходимо в цій статті також інформацію про те, що в Польщі є 1.200 (тисяч двісті) автомобілів, з чого 1.000 належить до державних установ, а 200 до приватних осіб. Ціла ця інформація, яка, очевидно, не є повною, бо не подає ні числа автомобілів, якими розпоряджує армія, ні числа автомобілів, якими розпоряджують державні підприємства, — ця інформація, кажемо, є дуже цікава, бо вказує, що на 1.000 автомобілів, якими розпоряджує державна адміністрація, припадає 200 автомобілів, якими розпоряджують приватні особи.

Але тут маємо ще другу характеристичну рису нинішньої зниженково-ощадної роботи уряду. Рахуючися зі зростом ферменту і невдоволення, уряд старається (цитуємо знову за „Курер-ом Львовск-им" з д. 4. ц. м. стаття „За голос публичної опінії") „запевнити собі за всяку ціну моменти сили: звідси відкликання зниженки щодо війська і поліції". Одночасно творення спеціяльних ґратифікаційно-диспозиційних фондів та вручне орудування ними має на цілі позискувати собі — в міру потреби — раз ці то інші категорії урядовців і функціонарів (нпр. почтовців чи залізничників) і не допустити до однолітого фронту невдоволення.

Таким робом маємо до діла з горлійським вузлом: люксусу, ощадности і політичної гри. Що це дійсно горлійський вузол, якого важко розплутати, на це вказує цілком остання вістка з Варшави: всі дотеперішні „ощадностеві" розпорядження уряду, включно з обниженою платень і редукцією державних службовників, „не дали сподіваних для скарбу висліднів". І тому „треба догадуватися", що яких 150 міліонів зол. уряд схоче добути в підвищки існуючих чи наложених нових податків. Тому теж кажеться про можливість недалекої надзвичайної сесії, дарма, що скликання навіть такого, як теперішній, сойму серед нинішніх настроїв і нинішньої атмосфери — річ дуже немила і не бажана...

Виринає питання: чи нові податки можуть бути тим ліком, який дозволить втримати надалі вище означену *систему* державної господарки?!

Ні замки, ні сторож, ні пес

не перешкодять злодіям вломитися в Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадежі із вломом у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Засідання Української Парляментарної Репрезентації.

Від президії Української Національно-Демократичного Обєднання отримуємо слідуючі інформації:

В четвер дня 2. липня ц. р. відбулося засідання послів і сенаторів Української Парляментарної Репрезентації, на якому для поінформування Союзу Народів про політичне положення і становище українського народу в межах Польщі ухвалено ряд резолюцій, а саме резолюції: 1) про подяку Союзові Народів і і Комітетові Трьох за докладний і безсторонній розгляд українських петицій; 2) у справі пресового комунікату Трьох з дня 23. травня ц. р.; 3) у справі невиконання міжнародніх зобовязань та зокрема зобовязань, устійнених рішенням ради амбасадорів з дня 15. березня 1923 р. та про потребу поширення їх на всі українські землі, себто також на Волинь, Холмщину, Підляся і Поліся на основі проекту статуту для Східньої Галичини, прийнятого Найвищою Радою 20. листопада 1919 р.; 4) у справі звільнення зі слідчого арешту українських послів та амнестії для українських політичних вязнів; 5) у справі способу ліквідації подій в осени минулого року (покарати всіх винних, винагородити всі шкоди і втрати); 6) у справі політичного положення українського народу в Польщі під теперішню хвилю.

Лист із Бразилії.

II.

Податок на каву. — Проти чужинців. — Радянофільство і бізнес. — Більшовицька бензина і бразилійська нужда

Тепер ідуть зусилля відродження Бразилії. Заводять ощадности в адміністрації, готовлять реформу конституції в напрямі демократизації і знищення системи непотизму та протекціоналізму, творять пляни як поставити економічне життя країни на певних базах. Йде в пресі безпощадна автокритика, виходить наверх уся гидота режіму олігархії, який був запереченням ідеї демократизму та етики.

Ревізія фінансового положення краю дала сумні висліди; виявилося, що це положення майже безнадійне. Тимто йде праця над тим, як використати природні багацтва Бразилії, щоб на будуче відпала потреба шукати порятунку у закордонних кредитах.

Щоб утримати головну базу фінансової політики, тобто каву, і придбати їй колишнє значіння, ввели закон про спеціяльний податок від кожного куща кави, який буде посаджений, починаючи від місяця червня цього року, з надією, що зменшена продукція кави приведе до кращої її вальоризації на чужину і відверне загрозу для цієї головної галузі бразилійського хліборобства.

Для нас, европейців, а спеціяльно для українців, найважніше в сучасному бразилійському переломі те, що нова партія, яка цупко тримає в руках владу країни, має всі атрибути фашизму, на практиці зизуючи в бік Москви.

„Геть чужинців, Бразилія для бразилійців!" — Це гасло теперішних самодержців Бразилії, якого відгомін дає себе відчувати в усіх ділянках суспільного життя. Завела т. зв. афіязаїт для нових імігрантів, вибрали „естранжейрам" (ненатуралізованим імігрантам) право займати публичні уряди; обмежено їхне право працювати на фабриках; говорять навіть про виласнення землі від „естранжейрів". Річ ясна, що в майбутньому буде піддання основній зміні закон про приватне шкільництво і право в певних межах навчати мову батьків дітей імігрантів.

Чи далеко зайде демократична партія зі своїм крикливим фашизмом це будуччина покаже. Вже самі розсудливі елементи бразилійського загалу дивляться з великою дозою скептизму на експерименти демократів, заповідаючи їм повну невдачу.

Найцікавіше в сучасній бразилійській політичній плутанині не дитяча наївність і ідеалізування московського Ельдорадо. Бразилійські лікарі хорого суспільного організму скоро зорієнтувалися, що вилічення хронічної недуги не таке легке, як з початку гадали; вони добачили, що лекше було зробити революцію, ніж довершити те, чого від революції люди жадали. Їх голосна критика нездорової атмосфери і бравурний подвиг на короткий час захопили маси і перехилили симпатії мас на їх бік. Та маси чекали зміни на краще. Переможці зуміли дотепер дати тільки обіцянки і зуміли наситити жадобу помсти мас: розгромили плютократію, заступивши їх своїми любимцями. І так вони витворили армію впавших божків, які не вміли забути часів свого panування. А до того вибори і революція підкопали до решти фінансову спроможу Бразилії і підірвали її кредит. Прийшов на економічне життя країни небувалий натиск

Д-р Олександер Подолинський
ЛЬВІВ, пл. БІЛЬЧЕВСЬКОГО 10. ВИЇХАВ.
ВЕРТАЄ В ОСТАННІХ ДНЯХ ЛИПНЯ.

адміністраційної шруби і маси прочунявши з часу захоплення.

І так вирнув новий божок більшовизм, який нібито принесе розв'язку проблеми і виведе Бразилію із сліпої вулиці, на яку завела її політика республиканців. Як потапаючий бритви, так сьогоднішні лікарі хорого бразилійського організму хапаються більшовицьких ідеалів. І викликають гордо: Ось дивіть: яке все ясне! Наші попередники не добачували дотепер величезного російсько-українського резервуару для наших природніх багатств, якими ми визволимося з обіймів американського Молоха і покладемо основи під наш економічний розвій! Вони не догадалися, що Росія та Україна може потрібувати всю нашу каву і „ерву мате", даючи нам в заміну свою пшеницю, бензину та нафту. Це-ж таке ясне, таке просте, що сліпі хіба його не добачували! І зі захопленням кольпортують цю „більшовицьку орієнтацію", вправді задніми дверми, але це суті річи не зміняє. І „Росія" тріюмфує, стає модною, появляються переклади з російського, пишуть про Росію книжки, радять експедиції з метою відкриття нового Ельдорадо. А більшовицькі агенти, які досіль були проскрибовані, підіймають голови і починають свою роботу.

Для задурманення опінії легковірних бразилійських політиків, Москва кинула на бразилійський ринок один транспорт своєї бензини, на 10 проц. від американської дешевшої і викликала просто ентузіязм у фінансових колах. Бразилія вірить кріпко, що її економічній залежности від Північної Америки кінець. Не знає, що може за свою віру гірко відпокутувати. Та чи смертельно недужий взагалі здає собі справу зі своїх вчинків?

Останніми часами всі голосно заговорили про нову революцію. Говорить про неї найгучніше вулиця в С. Павльо, де безробіття та нужда найгостріші.

В якій формі і під яким гаслом ця революція вилляється, це годі випророчити. Можна тільки сказати, що тепер у Бразилії але, дуже але і можна дивуватися, що розпука робучих мас дотепер не виявила себе у різкій формі. Не прибільшимо, коли скажемо, що в европейських краях охоплених війною під тогочасну добу життя не було таке безнадійно прикре, як є життя мас у Бразилії за останні два роки.

К. Карманський.

Ширіть наш часопис!

Як це назвати?

Кілька фактів про господарку у львівському „Народньому Домі".

Загал українського громадянства вже привик до того, що одна з найстарших та найбільших його установ — „Народній Дім" у Львові — зробився у повоєнних роках якоюсь заклятою твердинею, сезамом, до якого він не має вступу й над яким він не має контролі та в якому — делікатно кажучи — ріжні діються дивні речі.

Загал знає тільки, що в тому сезамі панує комісарщина, яка так чудово цим його добром „господарить", що величезному майнові установи грозить: перехід цілого „Народнього Дому" в чужі руки. Комісарщина ця досягла свого апогею за теперішнього комісара Михайла Бачинського, „відомого посла".

Як господарить комісар-посол М. Бачинський, про те довідується тільки деколи громадянство фрагментами, але й цього досить, щоби поважно трівожитися за „Народній Дім".

Правда, п. комісар-посол М. Бачинський має додану прибічну раду, т. зв. „байрат". В її склад входять люди, що їх можна сміло вважати німими фігурантами, які не мають впливу на рішення у справах такої установи, як „Народній Дім". Є їх п'ятьох: Володимир. Еліясевич, прокурент банку, Гіларій Липецький, дир. москвофільського Кооперативного Союзу, Юліян Величко, емер. суддя в Стрию, Роман Турчманович, радник суду у Старому Самборі та Григорій Лещак, селянин кацанського села Толщів б. Львова. Усі ці люди, ціла ця прибічна рада, існують мабуть на те, щоби бути парабаном існуючої господарки, бо в дійсності пан комісар у своїй „діяльності" нікого про раду чи дозвіл не питав.

Ця прибічна рада не робила уже нілкого засідання чи нарад з рік, а п. комісар диспонує сам усім деспотично. Поміж радою та комісарем назріває з дня на день конфлікт, але члени ради бояться „плечей" п. комісара. Минулого року ходило двох з тих членів ради до воєвідства з проханням перевести в „Народньому Домі" контролю, але її не було й досі.

В цифрах виявляється господарка комісара-посла М. Бачинського так:

В 1928 р. видав цей пан на свою кандидатуру з листи ч. 20. в старосамбірській окрузі квоту 50 тисяч. зол., які взято з фондів „Народнього Дому". Від тогож моменту й починається грошева кріза в „Народньому Домі", бо гроші одержано на долярові векслі і проценти в них були дуже високі. Очевидно — вибори не вдалися, кандидат провалився. У 1930 р. видав комісар-посол М. Бачинський знова на вибори в тій самій окрузі, без відома прибічної ради 16 тисяч зол., знову таки з фондів „Народнього Дому.".

В 1931 р. видав п. комісар на зїзд членів своєї „русскої аграрної партії", що відбувся 2. травня ц. р. та на свято у слідуючому дні ц. р. без відома прибічної ради і воєвідства квоту 3.000 зол., не диво, що в обличі такої „щедроти" п. комісара нерухоме майно „Народнього Дому" *обтяжене гіпотечним довгом в сумі 840 тис. зол.*, з чого сам п. комісар Бачинський затягнув 690 тис. Фільварок у Білках є обдовжений у „Банку Земян" сумою 30.500 долярів. Усе це можна ствердити на підставі табулі.

Зокрема має „Народній Дім" за панування теперішнього п. комісара цілу низку короткотермінових довгів, що їх пролонгується що три місяці — так, що загальну суму довгів можна сміло передбачувати на *поверх мільона золотих. Самі відсотки від тих довгів доходять до 100 тис. зол. річно*, а крім цього сплати рат зїдають 20 до 30 тис. зол. „Народній Дім" залягає теж уже за кілька літ з податками; одні ці залеглости доходять до *120 тис. зол.*

Так виглядає господарка п. комісара М. Бачинського.

Щодо доходовости „Народнього Дому", то вони виносять яких 8.000 зол. місячно. З того близько 4000 іде на адміністрацію і канцелярію, а останні на проценти від довгів. Чинш з театру в сумі 6.000 зол. місячно є заставлений і його бере Міська Комунальна Каса Ощадности, на сплату відсотків та рати позички, затягнені за попереднього п. комісара Бачинського у висоті *250.000 зол.*

Треба ще й те знати, що п. комісар зробив багато дечого в останньому часі в „Народньому Домі" для себе. У своїй каменици при вул. Жовківській 139. має п. посол всього дві кімнати і кухню. Послові, відомо, треба приймати людей, на що треба більшого помешкання. І от, коли після смерти бл. п. Д-ра Куровця залишається вільне мешкання в „Народньому Домі", п. М. Бачинський відновлює його коштом 3.000 зол. з фондів „Народнього Дому" і переводить до нього льокатора своєї каменици п. Р., а його помешкання прилучує до свого. Цей пан Р. дістав ще й таке удогіднення, що платить місячний чинш 75 зол., тоді, коли бл. п. д-р І. Куровець платив за те саме помешкання до ремонту 80 зол. і тоді, коли п. С. Б. давав за нього, не вимагаючи ремонту, місячно 125 зол. і 2.000 зол. хотів зложити на бурсу „Нар. Дому" у формі гратифікації за помешкання. Все це теж переведено без відома прибічної ради, п. комісар видав розпорядження у „Народньому Домі" як у своїй власній каменици?

Без відома тієїж прибічної ради наказав теж п. комісар завести в бурсі „Н. Д." при вул. Курковій 14. навчання „русскаво літературнаво язика" та науку російського співу, виплачуючи учителям знову платні за цю „культурну" роботу з фондів „Народнього Дому".

Це тоді, коли службовики „Народнього Дому" дістають по кілька золотих тижнево зі своєї дуже обмеженої платні і ледви-ледви животіють.

В обличчі цих фактів, з яких подані нами вгорі — тільки мала частинка, — виходить ясно

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. ЛИПНЯ 1931.

ІВ. НІМЧУК.

Цінна памятка нашої культури.

З нагоди посвячення церкви Студитів у Львові дня 7. ц. м.

Місто Львів, таке богате в ріжнородні памятники старовини, збогатилося ще одною цінною памяткою нашої культури. Є нею прегарна деревляна церква на полях (узгірях) Кривчиць-кольонії, прилучених недавно до Львова, кілька хвилин ходу від Личаківського двірця. Церкву цю перевезено з села Кривка, пов. Турка, з кінцем липня мин. року й уставлено на вирівняній з тією метою площі біля монастиря Студитів у часі від серпня до кінця жовтня того ж року. В цьому вже році церкву обведено відповідним парканом, вроблено від сторони залізничого тору входову браму й цілу церковну площу обсаджено молодими деревцями. А в останніх днях церква та дістала ще одну дорогоцінну прикрасу: старий, стилевий іконостас, прегарну памятку нашого малярства кінця XVII. й початку XVIII. століття.

Церква з Кривки, що обслуговує тепер не тільки потреби мешканців монастиря Студитів, але й потреби широких кругів нашого населення, яке з року на рік густішою громадою поселюється в сусідстві на полях Кривчиць та узгірях Знесіння, є справжньою перлиною бойківської архітектури. Збудована вона по всій правдоподібности в половині XVIII. століття. Як усі бойківські церкви, є й ця церква тридільна, значить: вона складається з трьох квадратів, які творять пресвитерію, наву й бабинець. Одночасно ця церква є триверха, при чому кожний з тих верхів має кількакратні заломання, так, що верхи виглядають наче індійські пагоди. Середній з тих верхів, що покриває собою квадрат над бабинцем, є одночасно дзвінницею, що видно з отворених голосників під банею. Другий верх (над навою) є очевидно найбільший, третій (над пресвитерією) подібний до першого, тільки дещо може струнківший і шляхотніший. В цілости всі три верхи творять прекрасну гармонійну цілість і людське око не може ними досхочу налюбуватися.

Не менше гарна також декоративна частина церковної будівлі. Передовсім дуже інтересний ганок із заходу, на якому слідні впливи барока, дальше різьба церковних одвірків і чудова, наскрізь оригінальна галерійка, що обігає бабинець з полудня, заходу і півночи. Варто звернути також увагу на профілі випустів, на яких опираються піддаша, в першій мірі на ганку, а в середині церкви перехід з бабинця до нави, де на верхах видно чудові хрести простої ковальської роботи.

Коли ціла та будівля є безперечно великою цінністю сама по собі і вказує на високу культуру й інтеліґенцію нашого селянства, бо ж та церква (як зрештою всі наші деревляні церкви) є твором селянських майстрів, — то не меншу цінність уявляє з себе й іконостас, що його уставлено в цій церкві заходами о. ігумена Студитів Климентія Шептицького й управи Національного Музею. Іконостас той якогось незнаного творця- маляра зложено вже в Музею з двох основних частей: І. частина походить з села Воля Жовтанецька (парохія Желдець, пов. Жовква) і — як вказує на це дата — намальована 1675 р.; ІІ. частина (намісні ікони) походить з іконостасу в селі Боянець (пов. Жовква) з початку XVIII. століття. Царські ворота і діяконські двері (у стилі барока) додано зі складів Музею, а походять вони з Коломийщини.

Розуміється, іконостас як цілість треба було змонтувати і зреконструювати його мальовила й різьби так, щоб він по змозі нічого не стратив зі своєї первісної краси. Все те треба було робити обережно і, розуміється, наскрізь фахово. Цього нелегкого завдання піднялися: арт. Магалевський, що відновляв і доповняв усе темперною технікою, і п-і С. Паращук, що виконала консервацію, відчищення і доставлення іконостасу з великим умінням. Усе те відбувалося очевидно під постійним доглядом управи Нац. Музею.

Крім іконостасу є ще в церкві інші цінні памятки старовини. Так прим. над навою висить дуже оригінальний деревляний павук (походить з Турчанщини), який теж треба було основно відреставрувати. Знов-же перед іконостасом, по обох сторонах царських воріт, стоять також старі, оригінальні свічники з дерева, які, подібно, як павук, приспособлено до вжитку зі зборів Нац. Музею. Як царські ворота й діяконські двері, так теж і павук і згадані свічники споруджені у стилі барока.

За відступлення церкви з Кривки для Львова належиться прилюдна подяка парохові і мешканцям того села, що, збудувавши у себе нову, більшу церкву, відступила свою старенъку церковцю оо. Студитам*). За придбання такого мистецького скарбу для Львова належиться повне признання ігуменові о. Кл. Шептицькому, що, йдучи за фаховою порадою співробітника Нац. Музею п. Михайла Драґана, не пожалував ні труду ні коштів на довершення цього прегарного діла. Для повноти зазначимо ще, що догляд над збереженням усіх археольоґічних особливостей церкви мав від першого до останнього дня при уставлюванні будівлі згаданий п. М. Драган, який і довів до того, що церкву поставлено зовсім докладно у тій самій формі, що її вона мала в Кривці.

*) Гарний приклад для тих наших місцевостей, що поруч мової мають і стару церкву, яка стоїть переважно без ужитку і нищиться таки на очах. Чи не краще передати таку церкву до такого села, яке її зовсім не має?

в які руки попала та українська установа, яка довгі віки виконувала велику роботу в нашому культурно-національному відродженні.

І перед українським загалом та його провідними колами стоїть на всю широчінь альтернатива: Або шкідники й руйники дістануть по пальцях і перестануть господарювати у народньому майні, як у своїй кишені, або „Народний Дім" перестане бути нашим і покотиться туди, куди пхнув його п. комісар Бачинський — в руки чужих банків і кишені лихварів. *П. Г.*

P. S. В останньому моменті довідуємося, що у зв'язку з катастрофальним станом господарки в „Народньому Домі" двох членів т. зв. Прибічної Ради, саме д-р Липецький і п. Еліясевич, внесли до воєвідства на письмі свою резигнацію з уряду в ній і заявили свої уступлення, мотивуючи, що не можуть брати відповідальности за грабіжницьку господарку п. комісара Бачинського в тій всенародній установі. Цей факт яскраво характеризує фінансовий стан „Народнього Дому", з якого уже, як з потопаючого корабля, й щурі починають тікати.

—o—

„І зле і добре".

(Відповідь римо-кат. архієпископові Маньковському на його статтю в луцькому тижневику „Жицє Католіцке": „Чи такою має бути релігійна толєранція?").

I.

Вкінці місяця травня єпископ кремянецький Симон, відомий своїм засліпленим русотяпством і зоольогічною ненавистю до всього українського, підчас пастирської візитації Холмщини і Володимирщини відвідав м. Володимир. Там, у міському соборі, відправив богослуження і виголосив проповідь; потім, у товаристві володимирських російських і польських матадорів смачненько пообідав, гарненько випив з ними та подався своєю дорогою. Це — звичайний порядок православних пастирських візитацій у Польщі, без огляду на те, чи відбуває їх еп. Симон, чи сам митрополит. Єдине, чим описана візитація еп. Симона відріжнялася від його попередніх, — це зміст проповіди. Раніше вона складалася виключно з істеричних і непристойних викриків проти церковної українізації та українських церковних діячів, але тепер для московських владик настав новий клопіт: єпископ Миколай Чарнецький і його місійна праця. Тому в своїй виголошеній у Володимирі проповіді еп. Симон нападав уже не на українізацію, а на цю акцію, називаючи її просто обманом; не щадив він також і католиків: вияснював їм, що вони теж піддалися обманові, бо називають папу непогрішним, тоді, як усі, мовляв, люди — не виключаючи і папи — „грішники".

На цю проповідь звернув увагу проживаючий у Володимирі на еміграції римо-кат. архієп. Камянця Подільського Маньковський. В своїй, названій у підзаголовку, статті в „Жицю Католіцкім" він рішив провчити так еп. Симона, як і тих визначних володимирських римо-католиків, що на запрошення православних взяли участь у зустрічі православного владики, слухали його „науки" в церкві а потім з ним смачненько обідали і мило чокалися чарками.

Під адресою еп. Симона архіеп. Маньковський обмежився слідуючими словами: „Без сумніву він живе ще традицією царських часів, колиж всемогуче?! тоді православіє мало сумний привілей — чорнити католиків, ширити про них небувалі речі, безстидно і свідомо лидати їм у вічі неправду та наклепи, знаючи, що вони на це не відповідатимуть, бо мають замкнені уста". Потім, радить він еп. Симонові черпати свої відомости про науку католицьку з джерел католицьких, а не з вигадок „істориків" в роді Іловайського (точніше сказати, з власної голови).

Щодо поляків-католиків, то їх архіеп. Маньковський поучив, як вони мали поводитись у відношенні до православного єпископа, котрий своєю промовою образив католицьке духовенство і зачіпив Католицьку Церкву.

II.

Обурення старенького католицького єпископа зрозуміле. Не можемо йому не співчувати, дарма, що православні українці не зустрічали від римо-католицького клиру співчуття, коли московські владики, вірні засобам московського православія, кидали наклепи на церковну українізацію та анатеми на українських діячів.

Але чейже еп. Симон не перший і не єдиний позволяє собі на полеміку з Католицькою Церквою методами, які вартні напиятнування. Подібна полеміка й подібні методи практикуються „Воскресним Чтеніем" — офіціозом варшавської митрополії, а також „Словом", його новонародженим братом; і це не перешкоджує варшавським достойникам-католикам у товариських сходинах з вдохновителями названих органів робити вигляд, що нічого не знають, або нічого не сталося. Не треба справи ставити так, як каже у своїй статті арх. Маньковський, що в Польщі православіє „тішиться великою увагою урядових сфер". Бо та увага звернена саме не на Православну Церкву, тільки на московське православіє, на православіє Денисів, Симонів, Ніколаєвих і т. п. Вона, далі, основана не на засадах релігійної толєранції, тільки на вимогах штудерної урядової національної політики. И тому цілком даремні нарікання на еп. Симона, що Симон, як і подібні йому, православні московські владики в Польщі „жиє ще традицією царських часів", бо колиб він жив іншими традиціями, прихильними для українсько-білоруського населення, то бачив би єпископську катедру у Польщі, як своє ухо, і не чокався би за обідом з ріжними достойниками.

III.

Мудра приказка „бачили очі, що купували" — цілком слушно може бути застосована до взаємин межи епископом православно-московським і католицько-польським. Адже, коли за уряду А. Поніковського організовано православний московський епископат у Польщі, то уряд не ділав на власну руку, а кермувався теж опінією та вказівками польських духовних кол. Звичайно, ці кола здобули собі в особах московських владик зовсім повільне знаряддя. „Тимчасові приписи" для православної церкви, польська „автокефалія", новий стиль (правда, недавно запроваджений), віддача цілого ряду церков, — все це — окремі етапи, які вже пройшов московський епископат у Польщі. Світська влада оцінила ці етапи, як належить: „найбільш уступок, висловився один міністр віроісповідання (Добрунський), робить православний варшавський митрополит, але тому, що він є найбільшим боягузом".

Щож торкається може для декого несподіваного спротиву варшавської митрополії проти т. зв. „ревіндикації церков" і повного порозуміння з римо-католицьким клиром, то причина цього передусім та, що московські владики в Польщі є вірні тій ідеольогії, яку так гарно пояснили московські письменники XVI. віку, описуючи ролю Москви, як „третього Риму". Зріктися тої ідеольогії — значилоб для московської еміграції — поставити хреста над надією про відновлення „единої, неділимої"... Загально-психічними основами звязуються тут ще вигоди чисто практичні. Таке порозуміння для московських владик булоб дуже невигідне, — воно міцно вдарилоб їх по кишенях. Нині вони безконтрольні господарі у таких „підприємствах", як розводи, спекуляція з церковними грунтами, церковні податки і т. д. Якже можна зректися такого упривілеєного становища?

Verus.

Преса й демагогія.

У передовій статті під повищим наголовком читаємо у „Меті" з дати 5. липня ц. р. між іншим таке:

„...Хвилювати починає пресова демагогія тоді, коли вона вироджується в систему, коли ця система починає ставати найбільш характеристичною рисою обличча преси. Тоді теж ця демагогічна сторінка починає викривляти основне завдання преси, яким є об'єктивна інформація. Демагогія, як кажуть словники чужої мови, це шукання ласки в юрби потурганням її забаганкам, примхам та примітивним інстинктам. Політична демагогія полягає головно на тенденційному освітлюванні фактів, а то повному їх викривлюванні. Коли пре-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. ЛИПНЯ 1931.

ГРИЦЬ СМОЛЬСЬКИЙ.

Раз по Італії.

Палата дожів. — Церква св. Марка. — У вічному місті — Розчарування і захоплення.

У день Венеція рівнож чарівна. Корабель стоїть, як стоять гондоли відпочивають, а запоретто — везе нових гостей.

Передімною палата дожів. Стоїть як мрія, біла, поважна, без даху, перерізана голубим небом. Встає ціла історія цієї палати, володарів міста дожів, що колись гостили у себе козаків, а їх кораблі плили по Чорному Морі аж у Дніпро. Як недовершена вежа, пишна та горда вдивиця глядить у море, у далечінь своєї світлої минувшини.

У середині в ній вся історія слави Венеції. Зала засідань, прийнять, вітальня чужоземних гостей, зала збору аристократії, а про все розказують точніше картини на стінах — історія в образах — і портрети дожів з вийнятком одного зрадника, що не заслужив на увіковічнення.

Зі сали судових розправ переходимо через міст „сліз і плачу". Неначе той засуджений дивлюся через грати на море і Венецію: він востане, а я бачу її вперше — бо там уже вічниця, а в ній смерть. Хідники та келії освічені, певно колись були вічно темні, а що не йду сам, годі вчутися у стан душі засудженого, у жах тих келій, бо мало не скачу в радости, що я у Венеції.

До церкви св. Марка мав я недовіря. Я не вірив у те, щоб саме тут, у Венеції і в тій церкві побачити щось спорідненого духово з нами. Сама церква, як космацька писанка. Святі, зовсім як наші, дивляться вниз дуків аркад на мене. Лячує мене, що люди тут у капелюхах, хоч такий настрій святости бє на мене. Очі немов крадуть те, що розсіяно по стінах. Я в такім настрою, як селянин, що пішов на ниву глянути, чи доспіло жито і обнявши зором цілу ниву, вертається домів, щоб зведілі йти жати. Виходжу захоплений, щераз охоплюю зором цілість, зиркаю на копули і вежечки, та дивлюся під ноги, щоб не роздавив якого голуба, така їх тьма.

Ідучи в напрямі Риму не відчуваю великої ріжниці в кліматі. Поля в зелені, трава висока, а посеред неї багато маку! Звідкіля його стільки тут взялося, чи і тут лягли наші стрільці? Подекуди усе поле так багровіє маками, що здається, його навмисне посіяли...

Нарешті я в Римі у цьому — як усі кажуть — вічному місті над брудним Тибром.

З Янікульського горбка бачу його цілого, але ріжниці між семи горбками не дуже слідні. Із-за дерев вихиляє голову баня базиліки св. Петра. Моє одиноке бажання оглянути музеї, побачити твори мистецтва. Та переходячи вулицями, чи їдучи трамваєм, бачу наглядно, що весь Рим — один великий музей. Що крок то старовина. Тут старі мури, там брама, тріюмфальний лук, високі пооббивані колюмни, форум Романум, Колісей, терми Каракалії.

Прямую до осередка католицького світа церкви св. Петра. Я уявляв собі її трохи інакше, як і цілу папську державу. Я не бачу того відокремлення папської держави від решти Риму, хочби так, як св. Юр у Львові. Не находжу того муру, що своєю висотою скриває у тайні все перед оком світського чоловіка, який мусить ждати на спеціяльну нагоду, свято, яка, щоб туди заблукати і побачити голову Церкви.

Стою серед площі досить неохайної, запорошеної та нерівної. Уже це одно не подобається мені. Трублять і свищуть авта і автобуси, трамваї на сруті немилосерно скриплять, що аж вуха затикаю. Обминаю купу каміння коло трамвайового тору і маю перед собою церкву. Посередині заважає обеліск, а по боках відвертають увагу два водограї. Знаю, що будівля імпозантна, велика, але цього не бачу. Лінія поземa задовга і вся будівля така кольосальна, що аж присіла до землі. Далеко на сходах аж під колюмною при вході до церкви бачу людину. Вона маленька як мушка. Церква у середині велика, довга, та не виглядає така висока, як є. Немає в ній гармонійної цілости.

„Пієта" Михайла Анґела виглядає тут як дрібничка супротн інших різьб і мальовнл-мозаїк. Мені подобаються дуже дві жіночі постаті з білого мармору на світському памятнику. Вони так припали мені до вподоби, що ходив ще раз на них подивитися, бо казали, що мають їх усунути, як непідходячі до цієї святині. Та тут, на мою думку, є більше такого непідходячого. Я уявляв собі, що церква св. Петра повинна бути зразком християнського духа, де сам Бог сходить, та я цього враження не маю.

Зразу стає перед очима костел Францішканів у Кракові. Темне, понуре нутро, куди паде скупе світло через скла вітражів. Там я чув божество, чув на собі зір Всевідучого, а тут, в цьому кольосі-велитневі ні. Недурно італійці витаючи папу в церкві плещуть у долоні і верещать — евіва папа! як у театрі.

Як церква св. Петра мене завела, так знов церква св. Павла просто очарувала. Та сама в основі будівля зате яка гарна! Нема гамору, крику, рівнесенька площа, через браму входимо на пречарне подвіря. Ліс чудних кольон, мармурова долівка світить як зеркало. Минаю головний вівтар (це одиноке, що мені тут не подобалося, як не підходже своїм готиком до цілости) та йду до головної абсиди. Візантійська мозаїка. Посередині: Христос на престолі, по боках чотири апостоли. Рівно з головою Христа букви ІС-ХС. Це мене ще більше захоплює.

(Продовження буде.)

—o—

ся пускається на широкі хвилі демагогії, фактом для неї не є те, що сталося, лише те, що може бути придатне для партійних чи гуртових інтересів, оборонюваних даною пресою. Таким робом до голосу приходить уява, видумка, і то видумка злобна та руїнницька. З часом така система демагогії в пресі доводить її саму до абсурду...

...Ось прийшло до Львова кілька чисел нового українського часопису в Ню Йорку. Це „Чорноморці" — урядовий орган головної Управи Чорноморських Січей в Америці. Обурюючись у передовій статті другого числа цієї газети (16. квітня ц. р.) на „ломання одноцільного фронту", автор статті добалакався до того, що „коншахти з польським урядом" веде адвокат д-р Володимир Охримович у Львові. Той самий, який — як кожному як-так зоріентованому українському громадянинові відомо — від поверх двох літ лежить спаралїжований у ліжку, від першої атаки недуги досіль не відзискавши мови.

Протилежна до ідеольогії до нюйорських „Чорноморців" львівська комуністична „Сила" в числі з 28. червня ц. р. описує збори „Просвіти" буквально ось як: „При вході стояла боївка УВО разом з поліціями і не пускала нікого зі селян на салю. Боївка студентів складалася з трицять людей з палицями в руках. Між нею в середині боївки було трьох нам добре знаних агентів поліції в цивільному вбранню. Вони також мали палиці і разом з революційними студентами тримали єдиний національний фронт, відбиваючи наступ українських селян".

І так далі в тому дусі, при чому маємо навіть назвиська агентів, які рука в руку з українськими студентами „відбивали наступ селян" (хтож із читачів піде ці назвиська перевірювати!?).

Чимало таких цитатів можна би наводити з української преси. Всі вони, як бачимо, переступають оцінки фактів і не обмежуються теж уже викривлюванням факту, лише просто черпають вигідні собі „факти" з царини уяви. Як-же виглядає тоді ця надзвичайно відповідальна місія кожної газети у світі, якою є інформаційна служба читачів про те, що довкола них діється? І як може виглядати духове життя тих читачів, разураз пересичуване брехливими, злобно видуманими вістками?

Річ тут не в ідеольогічному світогляді власника часопису і його редактора та групи, яку часопис репрезентує. Річ просто в оперуванні правдою, тою правдою, яка не може ставати умовним поняттям, бо відноситься до матеріяльних фактів. З хвилиною, коли в громадському житті стає привичним явищем видумання найбільш фантазійних історій та орудування ними, як якимись дійсними подіями, ціле громадське життя починає приймати вигляд якогось диковиння. Здорова пресова полеміка, яка повинна підкреслювати ріжниці поглядів, прояснювати ідеї та давати почин до творення нових ідей, відступає своє місце видумці й наклепові з одної сторони та потребі вічного заперечування і простування з другої. Однак, якже можна вимагати від пересічного читача, щоби він сліпо вірив заперечуванню неістнуючого факту, який подано йому з найбільш „авторитетним" запевненням, як можна від нього вимагати, щоби він вмів сам орієнтувався, де правда, а де видумка, і як можна врешті вимагати від шануючих себе осіб та справді поважних органів преси, щоб вони простували і заперечували кожну злобну видумку, кожну нісенітницю?

Для характеристики нинішніх відносин ще один цікавий приклад з життя: Автор статті отримав недавно лист з закордону з просьбою відповісти на низку питань, сформулованих по точках: „чи правдою є, що...". Подані в цих точках „факти" торкалися інформацій, які автор листа отримав недавно з краю. Гарно це свідчить про того автора, українського діяча на чужині, що він вважав за відповідне таки перевірити отримані інформації. Але якже сумно й прикро ставало при читанні того на думку, що є люди в краю, які кермуються або незрозумілою злобою, або найбільш каригідною легкодушністю, що пускають в світ інформації, в яких 80 проц. — це проста видумка, а решта — це переплутання і викривлення десь колись від когось зачутих випадків..."

Під увагу нашим екстерністам.

Користайте з матурального приготовного курсу „Знання"!

Від кількох літ в установлені шкільною владою матуральні іспити для гімназійних екстерністів у двох річницях впродовж одного року: в осінньім річниці, менше-більше в жовтні, та у весняним, менше-більше в березні.

Зголошення до згаданих іспитів приймає і на них дозвіл дає (або його відмовляє) Кураторія Львівської Шкільної Округи та визначує гімназію, в котрій ті матуральні іспити мають відбуватися.

Всіх тих гімназійних екстерністів, що бажають здавати матуру в українській мові, а в дійсности в українській і польській, приділює Кураторія Льв. Шк. Окр. до нашої академічної гімназії без огляду на те, чи ці екстерністи здають матуру давнього класичного типу, чи гуманістичного.

І від часу заведення тих іспитів зголошується таких екстерністів до матури в академічній гімназії в кожнім із згаданих річниць до трицять або й понад трицять, а здає їх усього-навсього яких 6-7-9, отже найбільше 25 проц. Всі інші перепадають.

Чомуж такий великий відсоток їх падає? Чому так мало їх здає?

Отже річ мається так: насамперед відпадає значне число екстерністів при передматуральнім іспиті з тих предметів, котрі муситься здати, щоби бути допущеним до самої матури, а котрих уже не питається при матурі, отже географію, природописні науки, льогіку, психольогію і т. інше. Ще більше число екстерністів перепадає при матуральнім письменнім іспиті, бо недостаточний вирік трьох задач уже позбавлює змоги здавати устний іспит. Вже не таке велике число екстерністів падає при устнім іспиті, хоч і тут відпадає їх розмірно багато.

А діється все те тому, що наші екстерністи у своїй приготовній праці до іспиту зрілости не мають досвідного, фахового проводу, лиш учаться самі, не знаючи гараз, чого і як треба вчитися. Вони покладаються на свої власні сили, забуваючи, що вони або не мають скінченої гімназії, або скінчили її так, що вже раз або й двічи впали при іспиті зрілости саме тому, що не вміли до нього, як слід, приготовитися тай не було кому покермувати їх передматуральним приготовленням. По їх відповідях видно, що вони і вчилися багато і працювали тяжко, але спосіб тої праці та науки не був відповідний, не був добре підібраний; так і бачиться, що конче потрібного екстерніст не опанував, а менше вартне й менше важне засвоїв собі та переробив. А скільки то мильних і неправдивих понять і осудів стрічаємо! Словом: брак розумного проводу, розумного слова, вияснення, доброї поради. А про сяке-таке вміння написати задачу вже й нема що говорити.

Щоби отже прийти з помічю нашим українським гімназійним екстерністам, щоби устеретти їх перед марною витратою дорогого часу, молодечих літ і тяжко придбаного їх батьками гроша на кількократне складання високих матуральних такс, постановило ще минулого шкільного року кількох наших львівських педагогів-учителів створити для українських гімназійних екстерністів матуральний приготовний курс „Знання". Одначе в минулому шкільному році задля спізненого його оповіщення (перша оповістка була у вересні, а дальші ще пізніше) згодилося за мале число учасників такого курсу, тому він і не був переведений у діло. Зате з кінцем цього шкільного року заздалегідь приготовлено вже все, щоби такий матуральний курс для українських гімназійних екстерністів відбувся в найближчому шкільному році.

Тому звертаємо на це увагу наших екстерністів, поручаючи їм його у їх власному інтересі, бож певна річ, що українські вчителі краще подбають за українських екстерністів, ніж усякі інші. А одиноким українським матуральним курсом для гімназійних екстерністів є курс „Знання".

Пляни б. цісаревої Зити.

Югославія та інші сукцесійні держави занепокоєні плянами б. австрійської цісаревої Зити, яка своїми заходами у Ватикані довела до того, що заручини сина Зити, Оттона Габсбурґа з донькою італійського короля Марією вже постановлені. Порозуміння між Квіриналом, Ватиканом і б. цісаревою буде офіціяльно оголошене щойно тоді, коли італійська дипльоматія на це згодиться у звязку з привернением габсбурської династії на Угорщині. Загально думають, що Муссоліні, намагаючися попирати свої впливи на наддунайські держави й недопустити до „аншлюсу", приготовує в середущій Европі далекосяглі зміни.

Підвишка оплати в середній школі.

Хоч наука в середній школі теоретично безплатна так само як у народній, проте завела Польща т. зв. адміністраційну таксу по кількадесять марок. Цієї оплати вживала кожна школа на свої потреби, головно на внутрішнє уладження (лавки, столи) знищене війною. Згодом оплата росла і шкільна влада щораз більше тягарів перекидала на цей місцевий фонд. Нарешті стала ділитися зі школами таким робом, що частину таке мусіли перелляти до скарбової каси. Дійшло до того, що тепер понад 60 проц. оплати бере скарб готівкою, та ще перекидає на таксу цілий ряд тягарів таких, які перше сам покривав (напр. контрактових позьних, направки і консервацію будинку) а через те щораз менше уччів може дирекція школи звільняти від сплати.

Теперішні пляни ощадности доторкнуться адміністраційної такси настільки, що дотеперішні скарбові видатки наново обтяжать таксу (напр. виїзди візитаторів, а навіть інспекторів народніх шкіл). Через те буде такса підвищена, а звільнати від неї буде можна тільки внімково.

Ця небезпека загрожує найбільше нашим 5 державним гімназіям, бо вони тримаються, завдяки замісцевій, селянській фреквенції. Дуже важко доведеться нашим селянам удержувати синів у місті та ще заплатити понад 200 зол. такси. Тому обовязком Товариства опіки над молодю є подумати над тим, щоби прийти в поміч нашим учням і не дати запустити нашим гімназіям. Якби тепер через таку скруту раз обмапласа фреквенція й через те зменшилося число відділів, то вони пропали би на завжди, бо рости не може ніодна гімназія, а маліти може. Такий розпорядок міністерства обовязує вже від 4 років.

—o—

Що може принести 1 пушка „Рідній Школі"?

Дня 15. червня ц. р. приніс п. Чума, директор „Української Каси", кредитової кооперативи у Львові на Личакові повну пушку дрібних грошей до Головної Управи „Рідної Школи". Пушку отворили, гроші перечислили комісійно і найшли 127 зол. 41 сот. Наглядний доказ, як при добрій волі така маленька дільницева кредитова установа, якою є „Українська Каса" на Личакові, може з дрібних сотикових датків зібрати всеж таки дуже поважну суму.

А скількиж то пушок „Рідної Школи" роками бездільно стоїть по наших ріжних установах чи канцеляріях. Очевидно все залежить від доброї волі керманичів установи. Якщо трапиться в установі бодай одна людина зі зрозумінням для потреб „Рідної Школи" та обовязків суспільности супроти неї, то зверне всякому увагу на пушку „Рідної Школи" і певне не найдеться такий скупар, що жалував би кинути 10 сотиків, чи 5 сот. а бодай 1 сотика на „Рідну Школу". І як кожна українська установа, кожне підприємство, кожна канцелярія зажадала би пушки „Рідної Школи" і подбалиб про її виповнення так, як це зробила личаківська „Українська Каса", то „Рідна Школа" мала би з того що найменше 200 до 300 тисяч зол. річно.

При цій нагоді звертаємо увагу, що ця сама личаківська „Українська Каса" крім того зложила ще 100 зол. на ювилейний дар „Рідній Школі". Сподіємося, що „Українська Каса" найде гідних наслідувачів.

—o—

З театральних шляхів.

Хто уважно стежить за переїздами наших пересувних театрів спотереже, що вони не обслуговують рівномірно всіх частин нашого краю. У першій мірі користає з наших (і не наших) театрів цілий Підкарпатський шлях від Залішик до Самбора. На другім місці стоїть Покуття полуднева часть Поділля і смуга при залізничім шляху Станиславів-Ходорів-Черче-Рогатин. На захід поза Самбір і на північ поза Ходорів, пускаються театри лише внімково; а Львова омінають як прокаженого. Кажуть, що Львів то смерть для театру і не лише фінансова, але й мистецька. Фінансова тому, що у Львові нема ні одної умови корисної для театру. Нема ні салі, ні публики. Через це кожний театр мусить замкнути кожну свою „Львівську імпрезу" дуже великим дефіцитом, часом редукувати свій персонал, а часом то навіть продавати свою обстановку та ґардеробу за безцінь. Буває також і так, що театр може виїхати зі Львова лише при помочі якогось банку, який зесконтує вексель місцевих приятелів театру, або при помочі Львівської Театральної Кооперативи, яка — ніде правду діти — щиро помагає гостинним театрам.

На Підкарпатськім, театральнім шляху, найголовнішу ролю відгрівав місто Стрий. Кожний театр що переїздить чи від заходу,

(не лише від Самбора, але навіть і від Перемишля) чи від сходу, задержується в Стрию і тут комбінує свою дальшу туру. Пять залізничих і кілька автобусових шляхів облекшують рішення. Добрі салі, ввічливість громадян і зацікавлення театрами, дають їм спромогу дальшої — як вже не піддержки — то бодай існування. Ця обставина виходить також на культурну користь самим громадянам. Вони тим способон „театралізуються". Тому не вважаючи на дуже часті переїзди професійних театрів, ціле Підкарпаття має багато своїх льокальних, добрих, а подекуди навіть дуже добрих аматорських гуртків. А ці гуртки ані трохи не заздрять „професіоналам". Навпаки витають їх радо, як своїх учителів, як взразки театрального мистецтва і як носіїв нового репертуару. Бо і аматорам надокучила вже надто велика одностайвість дотеперішніх вистав. Доказом цього може бути хоч би та обставина, що на вістку про останній приїзд театру ім. Тобілевичм (про якого виступи в Стрию вже писали), а тепер про приїзд театру Стадника, здержав місцевий стрийський театр ім. Старицького свої вистави, щоби облекшити приїзшим виконання їхнього завдання. **бн.**

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

АВТОМОБІЛЕВА КАТАСТРОФА БІЛЯ ЛЬВОВА.

В суботу 4. липня ц. р. в год. 9. вечором вертав автом з Борислава до Львова Лев Шуцман, син нафтового промисловця. На 18 кільометрі перед Львовом нагло пукла опона і авто скотилося в рів та розбилося до придорожчього дерева. Шофер згинув на місці, а раненого Льва Шуцмана перевезено до батьків.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ В ПІКІЛІШКАХ.

Марш. Пілсудський виїхав у суботу 4. липня ц. р. до Пікілішок на Виленщині на відпочинок, де побуде кілька тижнів.

НАРАДИ В МІНІСТЕРСТВІ СКАРБУ.

В суботу 5. липня почалися наради голов скарбових палат і митних дирекцій, які зїхалися з цілої Польщі, щоби узгіднити діяльність скарбових палат на терені цілої Польщі. Зїзд відкрив мін. скарбу І. Пілсудський, опісля виголосив реферат віцемін. скарбу Стажинський про господ. положення і завдання скарб. адміністрації. Заявив, що недомагання скарбової адміністрації вже розсліджено і тепер систематично усувається. В найближчій будуччині виявляться її наслідки. Після того промовляли ще директори депзртаментів мін. скарбу Скульський, Міхальський і Фабієнкевич.

СТРАЙК АВТОБУСІВ ЗАКІНЧИВСЯ.

В суботу 4. липня ц. р. відбулося у Варшаві бурливе засідання союзу власників таксівок й автобусів, на якому після довшої дискусії рішено перервати страйк. Цю ухвалу переслано негайно телеграфічно провінціональним відділам, щоб вже в неділю 5. липня ц. р. автобуси і таксівки виїхали на місто. Перед рішенням ліквідації страйку відбули представники союзу довшу розмову з президією Ради Міністрів, яка заявила, що полагодить домагання союзу прихильно після ліквідації страйку. В неділю повідомили делегати союзу власників автобусів і таксівок президію Ради Міністрів про ліквідацію страйку і внесли меморіял, у якому вияснюють, що приступають до праці тому, що не хочуть нести відповідальности за відемні наслідки страйку. Домагаються, щоби скликано міжміністеріяльну конференцію, яка перевела би зміни в законі дорогового фонду.

ВІДСЛОНЕННЯ ПАМЯТНИКА ВІЛЬСОНА В ПОЗНАНІ.

В суботу 4. липня ц. р. відслонено памятник б. през. Зединених Держав В. Вільсона в Познані, в гарнім парку названім теж іменем Вільсона. На свято приїхав президент Польщі І. Мосьціцький, в товаристві вдови Вільсона, примаса Гльонда,мін. Залеського з жінкою, амб. Зединених Держав Велса і польського амбасадора в Зед. Державах Филиповича, та засіли на спеціяльній трибуні. На свято прибуло багато делегатів з Польщі, делегати від американських поляків і кільканацять американських достойників.

Свято почалося промовою през. міста Познаня К. Ратайського. Опісля амб. Велс відчитав маніфест през. Гувера. Йому відповідав мін. Залеський іменем польського уряду. Опісля складано вінці у стіп памятника. Перший вінець зложна през. І. Мосціцький, опісля амб. Велса мін. Залеський від польського уряду і багато інших. З нагоди цього свята вислав през. І. Мосціцький привітну телеграму на руки през. Гувера, а мін. Залеський на руки Падеревського.

В пятницю 3. липня ц. р. улаштували студенти Обвеполю і ендеки маніфестацію през. Мосціцькому, Вільсонові, Падеревському, Галлерові і Конфантому. Зате падали вовжі оклики на адресу марш. Пілсудського. Уряд оголосить офіціяльний комунікат у справі цих маніфестацій.

СТІМСОН У ЕВРОПІ.

Державний секретар Зединених Держав Стімсон приїхав до Европи на відпочинок. Стімсон їде італійським кораблем до Неаполю.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Ряшів. РЕСОВІЯ—УКРАЇНА 5:2 (4:1).

Україна знову прогавила добру нагоду зреабілітувати себе після останніх програних. Ворота для України здобув Кобзяр, зате амбітні грачі Ресовії впакували своїм гостям аж 5 голів, хоч самі не сподівалися такої світлої перемоги. Після останніх змагань Україна займає 7 місце в табелі А-кляси. На 10 змагань здобула 7 пунктів. Відношення воріт 21:27. Суддював п. Курцвайль. Видців около 1.000.

Стрий. Погонь— II. Сокіл 5:0 (3:0).

Перемишль. Польонія--Погонь І. Б. 2:1 (0:0).

МИСТЕЦТВА Б-КЛЯСИ.

Станиславів. Пролом—Станиславовія 3:3.

МІЖДЕРЖАВНІ ЗМАГАННЯ.

Рига: Польща—Лотва 5:0 (4:0).

МІЖМІСТОВІ ЗМАГАННЯ.

Варшава: Варшава—Лодзь 3:2 (2:2).

Познань. Познань—Краків 2:3 (0:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Львів: Погонь—Гасмонея 5:0 (2:0).

Львів: Чорні—Олд-бої 2:1 (1:0).

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·01·50—9·02·00, канадійський долар 8·92·00—8·93·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·87—2·11·95.

Золото: 20 корон 37·00·00—37·20·00, 20 франків 35·80·00—35·8··00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський фльорен 1·00·00—1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·65·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

—o—

НОВИНКИ

— **Торжественне посвячення церкви оо. Студитів у Кривчицях-кольонії** (за Личаківським двірцем) відбудеться у вівторок 7. ц. м. (в день Різдва св. Івана Хрестителя). Чину посвячення довершить ексц. митр. Шептицький в год. 9. рано, після чого в год. 10. передпол. зачнеться архієрейська Служба Божа, яку відправить Преосв. о. д-р Іван Бучко. Львовяни! Прийдіть численно на це рідке свято!

— **Духовенство вільне від плачення комунальних додатків до грунтового податку.** Від 1925 р. вимірювали скарбові уряди священикам комунальні (повітові і громадські) додатки до грунтового податку від ерекціональних грунтів, хотяй душпастирі є вільні від плачення тих додатків на підставі § 83 карного закону з 11. серпня 1866 р. Від цього року скарбова влада не буде вимірювати душпастирям тих додатків. Заплачені комунальні додатки за минувші літа зверне скарбова влада лиш тим священикам, які внесуть в цій справі подання до скрабової палати у Львові, а саме: для львівського воєвідства до скарбової палати І. у Львові, а для воєвідств тернопільського і станиславівського до скарбової палати II. у Львові. Подання вільні від стемплевої оплати і їх треба вносити негайно.

— **З Науково-технічної Комісії при НТШ. у Львові.** Дня 1. липня ц. р. відбулося чергове засідання Науково-технічної Комісії при Наук. Т-ві ім. Шевченка, на якому вибрано новий виділ в такому складі: голова проф. д-р інж. Фещенко Чопівський, містоголова: інж. Кандяк Іван, секретарі: інж. Пастернак Северин та інж. Романенко Антін. В дальшому ході нарад рішено заложити при Музею НТШ, агрономічно-технічний відділ, який служитиме для поширення приміненого до наших обставин технічного знання. Підготовка для оснування такого відділу була розпочата вже давніше і тепер, маючи вже зібрані деякі матеріяли а деякі обіцяні, зможе комісія в найближчому часі приступити до діла. Справа усталення необхідної технічної термінольогії вже частинно реалізується і зібрані матеріяли будуть поміщені в Збірнику Науково-технічної Комісії.

—**Президія окружного суду у Львові** повідомляє, що на місяці липень і серпень ц. р. перенесено подавче бюро II. з вул. Содової 7 до подавчого бюра І. при вул. Рутовського 13, наслідком чого від 5. липня до 30. серпня ц. р. подавче бюро І. окружного суду цивільні виділи у Львові будуть відбирати письма, подання і т. п. призначені для всіх цивільних виділів і відділів окружного суду в дотеперішніх годинах. Наслідком того зарядження замкнено з днем 4. липня ц. р. подавче бюро II. на повищий час.

— **Жертва господарської кризи.** На залізничому шляху коло Кульпаркова під Львовом кинувся під потяг і згинув на місці Вл. Негребецький, шлюсар зі Львова. Мав власну робітню, але не міг дати собі ради з грошевими клопотами.

— **Б. посол застрілений.** В селі Кухарах коло Плоцка згинув б. соймовий посол з партії „Визволення" Антін Дадон, застрілений рідним братом. Причиною були маєткові непорозуміння.

— **Трагічна забава на ставі.** В Суховолі коло Львова лодкувалося 3. ц. м. на ставі чотирьох молодиків зі Львова. В часі забави один потрутив другого, наслідком чого перехилився чонен і всі чотири попадали в воду. Тільки один умів пливати і він притягнув одного товариша до берега. Два другі почали тонути. На їх крик баби, що прали білля, кинули їм на поміч дошку, завдяки якій один урятувався, а четвертий таки втопився. Був це Іван Савицький, літ 19, студент львівської політехніки.

— **В справі залізниці до Заліщик.** Представники румунського й польського уряду підписали у Варшаві умову в справі орухомлення давної австрійської залізно-дорожної лінії Кути-Снятин-Стефанівці-Заліщики та відбудови мосту на Дністрі.

— **Чимраз гірше.** В місяці червні ц. р. зголошено в промисловому виділі у Варшаві ліквідацію 28 торговельних і 63 промислових фірм.

— **Під замітом спроневірення** арештовано у Варшаві Альойза Гричинського. У військовій касі нестало 50 тисяч зол.

— **Жертва редукції.** У Варшаві відобрав собі життя урядовець державної ради фізичного виховання Б. Яблонський, кинувшись з третього поверха.

— **Замкнення фабрик.** У Варшаві три великі фабрики жарівок „Філіпс", „Тунгсрам" і „Осрам" виповіли працю всім урядовцям і робітникам себто біля 500 особам. Теж фабрика амоняку в Кнурові буде зліквідована від 15. вересня ц. р. Всім робітникам виповіджено працю від 1. вересня ц. р. Гути срібла і олова в Стрибниці в Тарнавських горах зредукують всіх урядовців і робітників в найближчому часі.

— **Пекольна машина в Римі.** На залізничий дворець у Римі приїхав перед кількома днями вагон із Франції, завантажений матеріями! Коли отворили його митні урядовці, щоб означити митну оплату, побачили отворений портфель з чужою валютою. Один з урядників сягнув рукою і в тій хвилині настав страшний вибух. Портфель був сполучений з пекольною машиною. Цілий вагон рознесло, при чім один урядовець згинув на місці, а два інші померли в шпиталю. Італійська преса, обурена тим замахом, приписує його протифашистіяському теророві, якого осередком є Франція.

— **Терористичні бомби.** На залізничій стації Осек в Югославії у вагоні, що приїхав із заграниці, вибухнула бомба. Вечором того самого дня вибухнула бомба у заграничному вагоні на стації Огулін, а в ночі скоївся третій вибух бомби у вагоні, що приїхав із заграниці до Загороду. Кажуть, що це демонстрація еміґрантів терористів, яких діяльність викрито в останніх політичних процесах.

Повідомляємо отсим заінтересовані круги купців, промисловців і т. д., що
З ДНЕМ 1. ЛИПНЯ 1931. — ВІДКРИЛИ МИ
Банковий Дім Г. А Ґріндлінґер — при вул. Легіонів 21.
ТА ПОЛАГОДЖУЄМО
всі ділання, що входять в обсяг банковости і банкових інтересів, а передовсім
Інкасо векслів на цілу Польщу
Зачетування принятих до інкаса векслів. Кореспонденти по всіх краях.
ТЕЛЕФОН 76-42. Телегр. адреса „ФОНДБАНК" ЛЬВІВ

— **Мурииська революція.** З бельгійського Конго наспіли вісти, що там вибухнула мурииська революція, звернена проти білих людей. Мурини ловлять білих і вбивають жорстоко. Кажуть, що причиною повстання є агітація чорнокнижників, які добачують в культурній роботі европейців велику небезпеку для себе.

— **На перегонах мотоциклістів** в Гугенбурзі шістьох змагунів потовклося тяжко в один згорів живцем наслідком вибуху бензини.

— **Жидівський погром.** Група жидівських утікачів із Курдистану, що дісталися до Палестини, оповіла про страшне переслідування жидів у цій країні. В місцевости Гамідах турки убили кільканадцять жидівських родин, всі жидівські доми ограбили і дві молоді жидівки забрали з собою

— **Еажне для Вп. старшин резерви.** Фірма **Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що у-заштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих

—o—

Дописи.

ДОРА. **(Іспит у збірних лекціях „Р. Ш.).** Дня 1. липня ц. р. відбувся в Дорі, пов. Надвірна, у збірних лекціях кінцевий іспит в присутности голови „Рідної Школи" п. І. Кокорудза і батьків учеників та учениць. Іспит випав із всіх предметів науки дуже добре, особливо з географії, історії і письменства України: діти відповідали сміливо, певні і з розумінням річи. По іспиті і відспіванні молитви „Боже Великий" голова „Рідної Школи" похвалив молодь за її пильність і добре поведення, заохотив до дальшої науки і доброго поведення, подякував комітетові батьків за уладження цих збірних лекцій, а учительці п. Стасюківній за совісну працю і зовсім добрий успіх. При кінці усім ученикам і ученицям вручив нагороди пильности. Цілий іспит зробив на всіх дуже гарне вражіння.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 3. VII, 1931 р. масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 23—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яиць 1·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 6. липня, година 8·— веч. Ревія: „Пане Міністре", премієра. Перший виступ Зуаї Погожельської.

Вівторок, 7. липня, година 8·— веч. Ревія: „Пане Міністре".

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):

Понеділок 6. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крушловського.

Вівторок, 7. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крушловського.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

У салі кіна Кольосей відбудеться 9. липня п. р. концерт відомого артиста співака Віктора Хенкіна. Білети можна вже купувати в кіні Коперник у ціні 1—6 зол.

Кіна.

АПОЛЬО: „Мадам Дібарі" (Поли Негрі, Гарі Лідтке, Кміль Янінгс, Райнольд Шінцель).

КАСІНО: „Помилка батька" — звукова.

КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Гільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).

ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).

МАРУСЕНЬКА: „Одна ніч... евентуально" та „Демон руху".

ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку".

ПАЛЯС: „Маски" (Стюарт Вебс, Марселя Альбані).

ПАН: Звукова фільма „Лицарі кохання".

ПАСАЖ: „Біді індіяни" (Рекс Бел), „Дюбій" (Боротьба Томсона з Ельмо Лінкольном).

ФАТАМОРГАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: „Тайна почтової скриньки" та Тижневик.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УЮТ: „Маски Ервіна Райнера" та „Чортовий проспект" (Кен Мейнард).

Програма радіо.

Понеділок, 6. липня 1931 р.

Королевець (217,1) 16·00 Класична музика. **Липськ** (259,3) 19·30 Легка музика. **Братислава** (277,8) 21·00 Популярний концерт, 22·15 Циганська музика. **Льондон** (356,3) 17·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 16·00 Камерална музика. **Стокгольм** (433,4) Розривкова музика. **Прага** (486,2) 19·00 Українські пісні. **Париж** (1724,1) 20·45 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Легка музика.

Вівторок, 7. липня 1931 р.

Липськ (259,3) 12·05 Танкова музика. 19·30 Джез на 2 фортепянах. **Вроцлав** (325) 16·25 Популярний концерт, 20·00 Симфонічний концерт. **Берно** (341,7) 13·05 Популярна музика. **Льондон** (356.3) 17·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 17·30 Легкий концерт. **Стокгольм** (435,4) 19·00 Військова музика. **Прага** (486,2) 19·55 Симфонічний концерт. **Медіолян** (500,8) 21·00 Концерт симфонічний. **Відень** (516,4) Веселий вечір. **Мінхен** (532,9) 20·15 Серенада. **Ленінград** (1000) 16·10 Концерт. **Москва** (720) 13·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 6. липня 1931 р.

Львів (380,7) 12·10 Концерт з плит грам. **Варшава** (1411,8) 11·40 Перегляд преси, 12·10 Музика з плит грам., 18·00 Легка музика, 20·30 Концерт з Долини Шівайц., 22·30 Фортеп. музика, 23·30—24·00 Легка музика.

Вівторок, 7. липня 1931 р.

Львів (380,7) 12·10 Концерт з грам. плит **Вільно** (368,1) Баритонова музика. **Варшава** (1411,8) 11·40 Перегляд преси, 12·10 Музика з грам. плит, 16·00 Музика з грам плит, 17·35 Відчит, 18·00 Концерт, 20·15 Оперова музика, 22·30—24·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ДУКЛЯ:
6/VII „Воскресення".
7/VII „Маруся Богуславка".
ІВОНІЧ:
8/VII „Ой не ходи Грицю".
9/VII „Вій".
10/VII „Наталка Полтавка".
ЕДЛІЧІ:
11/VII „Вій".
12/VII „Вескресення"
13/VII „Ой не ходи Грицю".
КРОСНО:
14/VII „Маруся Богуславка".
15/VII „Вій".

Ансамбль Театру 29 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

Театр в своїм турне завітає до Криниці, Щавниці і Кракова. 2316

Повідомляється, що Поминальне Богослужения за душу бл. п. Проф. Івана Левинського в 11-літні роковини смерти відправиться у вівторок, дня 7-го липня 1931 року, в годині 12-ій в полудне, в Архикатедральній церкві св. Юра, на яке Львівське Громадянство запрошує Рада Агрономічно-технічного Товариства „Праця" ім. Івана Левинського у Львові. Львів, дня 1. липня 1931 р. 17 2—2

Подяка. З приводу нашого процесу щиро дякуємо Вп. П. Меценасові Д-рові Ставросольському за заходи в справі нашого звільнення зі слідчої вязниці, як також за безкорисну й успішну оборону в часі розправи. Дякуємо Вп. Пані Трачевій за моральну і матеріяльну підмогу в часі нашого побуту у „Бригідках", а Вп. Панам Д-рові Рибакові й п. В. Зубрицькому за потішення наших родин. Зокрема дякуємо всім Вп. Панам Оборонцям за оборону в часі процесу. — **Семен Посіко і Василь Яріш.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

Годинники, світової слави, прецизійні, Omega, Zenith, Longines, — модну БІЖУТЕРІЮ, пригарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровські і Розважевські — Львів, Академічна 2. 1447 20-?

Шенклівна. Пекарська 44. Курс до практичного учительського іспиту від 16. липня п. р. Повад 1300 апробованих. 2234 11→14

Годинники тільки найкращих фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найкращої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 1538

Лікар рентґенольоґ з осідком у Коломиї, може перняти 2 апарати рентґенівські, 2 кремінні лямпи та всяке лікарське знаряддя як також і льокаль потрібний на канцелярію і евент. на мешкання — по умові з п. С. Ціпановською, вдовою по бл. п. Д-р І. Ціпановським у Коломиї. 12 2—3

Пошукую служебової до 30 літ, курс кооп. — добре володіння польською мовою, кавція 100 зл. доз. — Умови за порозумінням. Зголошення до 15. VII. 1931. Персенківка 207 мешкання 4. 14 2—2

Українська Швайцарія! У Гребенові у віллях „Троянда" і „Русалка" є до винайму кімнати, сонящі, серед ліса, ріка біля хати! Також можна придбати корисно буд. парцелі, готові вілли з городами! — Інформації дає: **Русалка, Гребенів.** 19

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЛІКАР

Д-р Володимир Білозор

у місяці липні і серпні

23 **ординує у Дорі.** 1—3

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телєф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням.

Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.

2362 5-5

НОВІСТЬ! Чи маєте Панство підпищені меблі? (**передусім зі шкіри.**) Просимо зателефонувати **зараз** 49—71 **„PEDANT", Зіморовича 10,** де заграничним способом, відновлять їх вдоволяючо. 2355 2—2

Присилайте предплату!

Подяка.

Судилось і нам переживати важку сробу страждань, бо в дні 25. червня п. р. по Волі Всевишнього відійшов від нас навіки наш ніколи невиджалуваний муж і батько. А відійшов так неожиданно, що під тягарем невимовно важкого болю і горя остали ми безпомічні, прибиті, безрадні. Та у найтяжчій хвилині, коли ми вперше відчули цілу глибину печалі самітности та осиротіння, поспішили нам з допомогою та розрадою знайомі і приятелі Покійного, покріпили нас словами щирого співчуття та помогли перенести хвилинну розстання. За всі отсі справжні добродійства нехай нам буде вільно на отсьому місці висказати сердечну подяку. Перш за все дякуємо Вп. Д-рові А. Козакевичеві за спроби рятунку Покійного, за перші слова розради й піддержки для нас, Вп. Панству Породам і Білозорам, Вп. панам Козакевичевій і Левицькій ресентовій з Підгаєць, що на вістку про наше нещастя поспішили зі словами розради та занялися нами опечаленими, дякуємо Вп. проф. А. Ковбузові і дир. М. Пашкевичеві за поміч у старанних про похорони Покійного, Вп. Д-рові З. Левицькому за прощальні слова від лікарів товаришів, Вп. дир. Пашкевичові за прощальну бесіду від громадянства, п. І. Рябчукові за теплі слова признання для Покійного, за Його громадянську працю в Городенці, дякуємо Вч. парохіяльному коломийському духовенству як також Вч. оо. Станецькому, Сингаєвичеві, Цибиковi з Назірної, Погорецькому зі Станиславова, о. сот. Комариńському з Городенки та о. крилошанникові Вуйцікові з Козомиї за ласкаву участь у похоронному обряді, Вп. Панам: Д-рові Воєвідці, дир. Ом. Терлецькому, Д-рові Олесницькому та Вп. Панству Чайковським зі Станиславова як також делегації громадянства з Городенки за їх приїзд на похорони Покійного, а далі дякуємо всім тим, що висловили нам своє співчуття чи устно чи письменно, та дякуємо всему громадянству Коломиї, що так дуже численно прибуло віддати останню прислугу Покійному, виявляючи тим самим як глибоко цінило Покійного і як дуже відчуло його втрату.

Коломия, 3. липня 1931 р.

Стефанія Ціпановська, дружина, **Іванна і Марта,** доньки.

КОНКУРС.

Куратория фундації ім. Фолиса в Синядові оголошує отсим конкурс на віддання в адміністрацію фільварку в Закомарю (почта Ожидів) з днем 1-го вересня 1931 р.

Петенти мають надсилати свої оферти до дня 1-го серпня 1931 р. на руки Впр. о. Крил. Василя Томовича (площа Юра, ч. 5.)

Після 10-го серпня п. р. повідомиться оферентів про полагодження їх оферт.

Куратория фундації.

Львів, дня 2-го липня 1931 р. 16 2—2

КОНКУРС.

Музичне Т-во ім. М. Лисенка, Філія Дрогобич, розписує конкурс на Управителя місцевого Музичного Інституту, який евентуально міг би бути учителем фортепіяну, а крім цього за учителя (-ку) фортепіяну.

Подання вносити до філіяльного виділу найдальше до 31. липня п. р. на руки голови вдп. Д-ра Пацлавського.

Виділ.

21 1—5

ПОДЯКА.

В немочі яке з волі Божої нас навістило забираючи нам Дорогу Дружину, Маму та Бабцю бл. п. Аделю Білевичеву, почуваємося до обовязку зложити щиру подяку Всеч. Духовенству, знайомим і всім громадянам, які поспішили віддати останню прислугу нашій, незабутній Покійниці.

Подовична, 1. липня 1931 р.

Муж, діти і внуки.

Перестрога.

З приводу звільнення п. **Макса Єкля Жигмонта Шпіндлєра і Жигмонта Вайца** просимо нашу П. Т. Клієнтелю вище названим не давати ніякого покриття а також і замовлення на рахунок нашої фірми, комунікуючися в тих випадках лише безпосередньо з нами.

Посвідки відбору виставлені в імені нашої фірми вище названими є неважні.

З поважанням

„REVEOE"

Фабричні склади дикт і формірів Львів - Замарстинів, Замкнена 12.

II. Рік видання. Фаховий журнал „Кіно" ч. 13. і 14. вже в розпродажі. Ціна цього подвійного числа 75 сот.

Просимо жадати „Кіно" по всіх купелевих заведеннях і літниськах.

„КІНО" ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА 8/I.

Найдешевші книжки!

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

Ча редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 150 (12.806). Львів, четвер 9. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Рятунок перед катастрофою.

Холодна розвага над станом шкільництва в Польщі на землях, заселених українцями, вкаже, що ті всі недомагання, що їх витворюють в українській шкільній ділянці урядові чи громадські польські круги, це все такі важні справи, що легким серцем ми не можемо їх помінути. То неабияка справа погодитися зійти на безграмотну масу в той час, коли у всіх ділянках світ і люди ідуть шаленим кроком уперед, коли культурою навіть воллух пересічений. Хто тільки трохи спряне власному народові, мусить над тими справами зріло подумати. Не виключаємо можливости, що польські урядові круги можуть дещо змінити нинішню свою шкільну політику, але чейже і ми не можемо бездільно виждати тої хвилини з перспективою, — що нинішня офіційна шкільна політика таки зміненою не буде. Нам, сучасникам, треба вже подбати про найближчу будучність.

Примітивним завданням освіти народу повинно бути вдержання й поширення його питомої культури, тим більше, що ця питома культура причинюється до зросту загального, вселюдського поступу. Беручи під увагу незалежні від нас політичні умовини, мусимо організувати свої власні національні школи хочби й без помочі держави. Маємо зав'язок приватних шкіл Т-ва „Рідна Школа", які, обеднані одною ідеольогічною кермою, дійсно у великій мірі вигаджують недостачі й заповнюють ті прогалини, що творяться на стежці нашого національного двигнення. Що правда — багато є познак на те, що державні чинники не дуже то ласкавим оком дивляться на „Рідну Школу". Бачимо це по таких фактах, як от розвязання двох найсильніших гімназій (у Рогатині і Дрогобичі), зволікання з дозволом на відкриття навіть діточих садків, відмова школам „Рідної Школи" права державних шкіл, відмова її учням усяких полекш (залізничих, а у Львові і трамваєвих знижок, відмова дозволу на збірку, яка має йти на удержання тих шкіл і т. д.). Одначе не забуваймо, що наші приватні школи „Рідної Школи" всетаки стоять під покровом міжнародніх договорів, на підставі яких дотичні постанови вставлені навіть у польську конституцію.

На підставі міжнароднього договору, принятого Польщею 31. липня 1919 р. у Версаю, зазначила у себе польська конституція (з 17. березня 1921) виразно у 109. арт. таке: „Кожний громадянин має право задержати свою народність та плекати свою мову і свої національні окремішности". Зновже арт. 110. постановляє: „Польські громадяни, що належать до народніх, віроісповідних чи мовних меншостей, мають рівне право з іншими громадянами, на засновування, надзір і завідування своїм власним коштом добродійними, релігійними і суспільними заведеннями шкільними та іншими виховними закладами, як також право свобідного вжівання в них своєї мови та виконування приписів своєї релігії".

Вже з цитованих двох артикулів конституції слідно, що ми, українці, не тільки маємо право на свої приватні школи, але й мусимо мати змогу зібрати фонди на їх удержання. Тому відмова дозволу на збірку, не говорячи вже про зволікання чи відмову дозволу на відкриття приватної школи, є протиконституційним актом, який випливає із своєрідних адміністраційних відносин. Очевидно, що коли в справах збірки треба вже конечно спиратися на патенті того цісарства, яке вже давно не існує, то це має мати тільки чисто формальне значіння, бо чейже держава хоче мати контролю, на які цілі переводиться збірка.

Наше законне право на власні школи, право на надзір над ними та завідування ними своїм коштом — ми повинні використати в найширших можливостях. Де тільки громада національно загрожена, де останній декрет президента держави стабілізує **польську** школу на 7 літ, тим треба стягнутися з останнього, а відкрити свою приватну школу під покровом „Рідної Школи". Нема що й говорити, що під оглядом шкільництва ми мусимо викадати один фронт, одне змагання, що ніхто особисто, ніяка група ані ніяка інша установа не сміє самовільно, без порозуміння з „Рідною Школою", старатися про концесію на приватну школу. Бо до цього покликав нарід своє шкільно-виховне педагогічне товариство — „Рідну Школу", яка за 50 літ існування добула в тій ділянці нестерті заслуги. Одним напрямок українського народу й одна мусить бути ідея виховання. Особливо треба нам звернути пильну увагу на загрожені міста. На 176 міст у Сх. Галичині заледви 22 міста мають школи (із захоронками включно), приналежні до „Рідної Школи". Цілий ряд повітових міст, навіть сильно загрожених польонізацією, не має ніякої української школи (Теребовля, Городок, Перемишляни, Зборів, Богородчани, Бучач, Броди, Мостиська й ін.). Про менші міста з осідками повітових судів і без них вже й не говоримо, а таких є багато.

Тому, коли нам залежить на цьому, щоб наш нарід в будучності мав **підставу** до освіти, коли загалом хочемо подбати, щоби наш нарід мав школу, то мусимо не жалувати труду й освідомити народні маси про небезпеку, яка їм грозить. Треба передовсім подбати, щоби з новим шкільним роком заповнилися українською дітворою всі дотеперішні школи й захоронки „Рідної Школи". Мусимо впливати на всіх приватних концесіонарів українських приватних шкіл, щоби ідеольогічно підчинили свої школи проводові й наглядові „Рідної Школи", згідно з побажаннями свідомого організованого українського загалу. Дальше мусимо останки фінансової спроможности поодиноких осіб та інституцій ужити на те, щоби забезпечити правильний дальший розвиток народу, щоби загарантувати право існування рідній українській культурі на землях, заселених українцями.

Треба розвівати в нашому народі надії на державні посади в теперішньости, треба в приватних школах „Рідної Школи" заправляти молодь до самостійної праці, до пошанування всіх її родів, треба вимагати від українських установ, щоби приймали на службу в себе передовсім учнів шкіл „Рідної Школи", треба розбивати мур упередження нашого громадянства до ремесла й фахової ремісничої освіти, треба збільшувати кадри ремісничої молоді, освідомлюючи її по фахово-доповняючих школах „Рідної Школи", треба витворювати змогу удержання молоді ремісничої і середніх шкіл через організування бурс (за оплатою натураліями), — тоді охоронимо нарід від неодної несподіванки.

Лев Ясінчук.

Ваш побут на вакаціях
буде затроєний журбою за Ваше мешкання в місті, якщо не обезпечите його від крадежі із вломом у
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

На кольоніяльній виставі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 28. червня 1931.

I.

Серед глибокого заворушення, в яке кинув ціле французьке громадянство несподіваний виступ през. Гувера, звістка про пожежу голяндського павільону Кольоніяльної Виставки не всіпла, що правда, викликати в Парижі надзвичайно сильного вражіння — та все таки змогла на часок відвернути увагу тутешнього загалу від найбільшої в післявоєнному періоді політичної кризи европейської політики взагалі, а французької зокрема. З причин досі невідомих вибухла учора над ранком пожежа у голяндському павільоні і — при всіх можливих зусиллях пожежної сторожі спинити катастрофу — вона встигла за кількадесять хвилин знищити одну з найкращих і найпишніших будівель тієї казочної, чудесної, ефемеричної країни тисячі й одної ночі, яка оце розложилася на одній частині венсенського лісу.

Голяндія — ми вже майже забули про це — має під своєю владою третю по вартості, після британської й французької, кольоніяльну імперію. А що Велика Британія не бере участи в тутешній Міжнароднім Кольоніяльній Виставі, то Голяндія рішилася була виступити на цій виставі так пишно, як вимагало її достоїнство другої в черзі заступлених тут кольоніяльних потуг. Голяндський павільон, уявляв собою вірну копію пишного яванського храму, одного з найкращих памятників старої малязійської культури, а в середині своїй він зберігав неоцінені, на багато мільонів отаксовані скарби голяндських кольоніяльних музеїв. Серед них було чимало одиноких, тобто й незаступимих предметів старовинного мистецтва. Всі вони — сьогодні скирта попелу, а з фантастичного павільону-храму нині залишилося кілька обгорілих, чорних балькін. Голяндія щіла вважає руїну свого павільону трохи не за „національне нещастя": ми, які маємо інше поняття про національне горе, може й здивуємо раменами супроти оцього „національного нещастя", висловленого затратою одного виставового павільону — нехай би він і був вишуканий Бог зна якими скарбами східного мистецтва. Натомість ледви, чи зможемо опертися звичайному, людському співчуттю з особистим горем головного організатора спаленого павільону, п. Моенса. Він — сьогодні вже не молодий — учений і восланик протягом тридцяти років об-ходив голяндські Індії і шукав там старі пергаміни, одні скромні й примітивні, інші пишні й рафіновані, статуї, тканини — одним словом усе, що свідчило про колишню високу культуру тієї країни, таємну для европейського ока і духа. Протягом 30 років ця людина безкорисно рятувала від окончечної затрати й забуття памятки старовини, наражувалася на всякі небезпеки з боку людей, звірів, пілсоння і недуг, витратила на цю безкорисну працю все своє батьківське майно, і прибирала єдину на весь світ свого роду збірку. Коли голяндський уряд хотів повеличатися перед світом багацтвами своїх кольоній, він попрохав п. Моенса позичити йому свої збірки для кольоніяльної виставки. Старий дослідник, безкорисний і трохи вдивачілий, згодився на те — правда нерадо — під умовою, що сам особисто буде сторожити їх на виставі. І справді, він не відступав від них — навіть спав при них у павільоні: та злобний припадок спалив усі збірки, а сам збирач ледви з життям вирвався з під полумінь. Сторожі і репортери, що надбігли на місце пожежі, були поражені виразом трагічної розпуки побитого долею дослідника — він, наче дитина, рясними слізми поливав попіл, у який перемінилися плоди 30 років його життя...

II.

Кажуть, що Голяндія, одна з найбагатших країн світа, в найближчому часі вибудує новий павільон. Він буде, очевидно, від спаленого скромніший зверхнім виглядом та без порівнання менше цікавий своїм змістом. Замість одиноких і виключних памяток погаслої старовини і вікового мистецтва новий павільон показуватиме людям більш-менш те саме, що виставляють майже всі інші павільони. Значить: кольоніяльні плоди, як чай, кава, цукрова тростина, звірячі кожі, то-що. Ці предмети, річ певна, не малованні, тай побачити їх цікаво. Одначе доволі з нас, коли побачимо їх раз, в одному павільоні котроїнебудь держави. Тимчасом, річ природна, їх збірками, зразками, статистичними таблицями, графіками виповнена переважна частина павільонів без різниці держав, а це пересічному видцеві менше цікаво. Чай, моляв, чаєм, а кава кавою — будь вони у французькому, бельгійському чи голяндському павільоні. Переходите попри ці торговельні багацтва доволі байдуже, а кінець кінців навіть перестаєте на них дивитися. Натомість хоч би ви вже й десять разів побували

на виставі, то не втомитеся чудуватися зверхній архітектурі і зверхній обстанові павільонів. Їх мистецька різноманітність, їх „льокальний колорит", їх мистецька оригінальність не залишає чудувати ваше око і радувати вашу уяву.

Все, про що мріяли ви у ваших хлопячих ровах, коли на коверці Тисячі й Одної Ночі ваша молоденька уява несла вас у казочні Багдади, з їх мінаретами, водограями, базарами, з їх верблюдами, ослами і водоносами, одним словом, чар і пахощі „Сходу" — ви побачите в добре, старанно відтворених зразках і гарнід зорганізованих обстановах — в арабському, (марокканському, альжирському, сирійському, то-що) кварталі виставі: людей, звірів, крам. Дивіться — мрійте.

А згадаєте ваші гімназійні утечі в світ „Тайн Африки", в оповідання про подорожі Лівінгстона, ваші захоплення описами пошукувань за джерелами Ніля, ваші прогулки в царства чорних королинів і саможертвенних місіонарів, — то підете в чорно-африканський квартал, заселений тубільцями, з їх щоденною побутовою обстановою, з їх мушкою, їх танками, їх вишиванками (мимоходом: до непізнання подібними до гуцульських, чи полтавських, чи закопанських, чи румунських або сербських вишивок).

А манить вас Індія? Смаглі індійці, побут над святим Гангом? Хочете побачити стадо львів не в клітках, а на волі? Зебри? Жирафи? Хочете дихнути тонкою-претонкою ,неймовірно рафінованою атмосферою храмів, богів і мандаринів китайського культурного обрію і відчути там і в порівнанні з нею грубість і примітивізм нашої західної механіки? Хочете крізь щілину кинути оком на райську безжурність і первісну красу полінезійського побуту? Чи щось інше вам попаде ться у тямку, з ваших колишніх лектур чи мрій про далекі небосводи, далекі краї, далекі моря, ліси, далекі співи, жіночі чари, — то доволі з вас глянути на план і піти у відповідний кут цього „вундерлянду". Знайдете там первозразки кольоняльних, тропікальних чи навіть підбігунових уявлень і зображень. Знайдете автентичних негрів усяких рас, автентичних жовтих, індійців, полінезійців, знайдете їх хати — оригінальні, коли вони з трощі, соломи й болота, тай палати їх царів і храми їх богів — відтворені, правда, в гіпсі і в паперовій масі, і оволочені позліткою — коли оригінали є в камені, бронзі і щирому золоті...

III.

Стоїте і думаєте, і нишечком меланхолія вас скутує: Гей, гей, Боже милий, чому воно так злочинилося, що припало вам на долю бачити всю ту красу і всю цю блекоту не хлопячими очима 15-літнього гімназиста, або бодай молодечими очима 20-літнього студента, свіжими, живими, непаситними очима? Яке воно, все те, безмірно багатше, живіше, чарівніше мусить відбиватися в тих молодих очах і молодих душах і уявах, ніж у ваших втомлених і розчарованих очах і скептицизмом підгрижених уявленнях.

Та цур їй, мелянхолії! Автоматично, по звичці переноситеся думкою на іншу площу — політичну, очевидно. І знов стоїте і думаєте:

Чи це не остання велика кольоніяльна виставa в Европі? Або принаймні: одна з останніх? Бо сумніву нема найменшого, що ера кольоніяльних здобутків і величностей вже хилиться до скону. Всі без виїмку кольоніяльні імперії нині підміновані — самосвідомістю тубольців і їх ненавистю до білих володарів. Японська перемога над росіянами, жовтих над білими, дала почин свідомости всіх „барвних" рас, що білі не непереможні і що їх власною механікою можна їх побити і викинути. Бійки між білими в африканських кольоніях і участь барвних волків проти білих у великій світовій війні — ще основніше захитали повагою, престіжем кольоніяльних володарів і потуг. А більшовицькі науки кидають нині в Африці і в Азії не слабший, а ще кріпший визвольний посів, ніж сіяла була на початку нашої ери в душах людей і племен, приниженних Римською Імперією — наука галилейських рибалок.

Ще трохи, а кольоніяльних виставок не буде. Бо й кольоній не стане. *С. З.*

Політична поїздка американських амбасадорів до Галичини.

Америка хоче знати про відносини в Польщі і про справу польського „коридора".

Паріський кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" подає:

Американський амбасадор у Франції, Волтер Едж, виїде з Парижа зараз після четвертого липня на вакації до американського амбасадора в Польші, Джана Н. Вилліса.

Ту подорож уважають за важний дипльоматичний крок перед приїздом американського секретаря закордонних справ Стимсона до Парижа. Американські амбасадори відбудуть докладну подорож по різних польських містах, включаючи сюди Краків і Львів.

Подорож мала би тривати десять днів, але так, щоб амбасадор Едж міг вернутись до Парижа ще перед приїздом секретаря Стимсона, який має бути в Парижі коло 15. липня. Американські амбасадори безперечно дадуть Стимсонові докладний звіт з положення в Польші, з особливою увагою до справи „польського коридора".

Хоч не заноситься на швидке видвигнення питання про „польський коридор", то кожний, хто обізнаний з тією справою, думає, що вже недалекий час, коли німецько-польські відносини будуть основно перестудіовані, після чого будуть ужиті різні заходи для усунення небезпеки, якою грозить „польський коридор".

—o—

За океаном.

Українці на першому місці в повіті Юніон, стейту Ню Джерзи.

Великий, близько 10-арковий парк повіту Юніон каунті, стейту Ню Джерзи, недалеко міст Елизабет і Розелл, був місцем величавого попису українців з цілої околиці, а головно з Елизабет і Елизабет Порт.

Цей парк, це Варінко Парк Стадіон, з площиною в самім осередку, великою степеницею, з якими 3 тисячами видців і живоплотом довкруги. Поза живоплотом іде дорога, а за довкруги стоять разом високі дерева. Здовж живоплоту, окружаючи перстенем цілий стадіон уставилось яких 1000 автомобілів, фронтом до підвищення на середині. Амфітеатральна степениця виповнена по береги масою людей, українців і не українців, а на сцені-площині коло сотні української артистичної громади: співаків та співачок з Елизабету й околиці (головно, Ньюарку), танцюристок і танцюристів із школи Авраменка з Елизабет і Ню Йорку, і музика. Українські народні строї аж за очі ловлять. Все чекає удару години 8.15 вечором в середу 17. червня 1931 р.

Таке свято запорядив комішенер парків повіту Юніон і завіявав українців до його отворення. Перед двома роками елизабетські українці добули першу нагороду в міжрасовім контесті і тому цього року вони перші виступають з попису на подібному святі.

Управитель хору, учит. Олександер Лаврів, з цілою низкою пісень на мішаний і мужеський хор оправдав уповні надії оцеї маси, що ждала на насолоду.

А танцюристи під проводом самого балетмайстра Василя Авраменка діждались не лише признання від публики на степениці, але й той вінець автомобілів загудів своїми сиренами на знак одобрення. Маленький Петро Віщук, 7-літній хлопчина з Ню Йєрку, полонив публику своїм танком „Гуцуляки", а балетмайстер Авраменко не міг опертися, щоби не виступити із сольо-танком, якому придивлялась публика із запертим віддихом.

Молодий нюйорський адвокат, Михайло Пізнак, введений повітовим урядовцем, виголошував поодинокі точки програми в англійській мові, вплітаючи влучні пояснення про значіння кожної точки; його голос і голос хору розносив електричний ампліфаєр по цілій околиці.

Радувалась українська громада, а елизабетські товариства запросили хор і танцюристів до свого Народнього Дому.

Посвячення Материнього Дому СС. Василіянок біля Філядельфії.

Дня 18. липня ц. р. довершиться велике діло для українців у Злучених Державах. Це посвячення нового великого українського Материньо-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ЛИПНЯ 1931.

ЮЛІЯН ДОРОШ.

Фото на вакаціях.

Літня розривка. — Наші пригожі обставини. — Памятки з прогульок. — Дослідчі мандрівки. — Рослини і звірята.

У час літніх ферій таки найдогідніша пора з цілого року для фотографії. Промовляють за тим найпостійніші світляні умовини та найприродніша зовнішня форма земного глобу у нашім підсонні. Колиж додати, що літні місяці — час відпочинку, хвилини відірвання від цілорічної праці, то знехтування фотографічною камерою є невідкличним промахом, у деяких випадках навіть... злочином. Чи треба доказувати, до якого значіння дійшла нині фотографія? Вона завоювала світ зовсім мимоволі, тільки завдяки геніяльності своєї концепції, а практичні її можливості ще далеко невикористані.

Фотографія серед наших обставин незвичайно пригожий грунт. Топографічна різноманіть наших земель, характеристичні прикмети антропольогічні, природні та культурні багацтва, дають нам повну запоруку, що сюжетів не забракне.

Мати на літниску зі собою фотографічний апарат це вже неабияка розривка. Така вже людська вдача, що кожний з нас мусить деколи кинути сучасні та майбутні турботи, а думкою лине в минулі дні; а коли до нього всміхнеться веселе личко його симпатії з естетичного альбомика, чи не є це ніжніші хвилини в одноманітних буднях?? Правда т. зв. „фамілійні альбоми" не мають для ширшого загалу спеціяльної вартости, але для тіснішого родинного гуртка є вони найміліщими спогадами спільних переживань.

Дуже подібною до памяткової фотографії є прогулькова фотографія, яка поза індівідуальними цінностями має ще вартість загальну, бо тут вже в великій мірі пробиваються риси географічні та етнографічні. Одна з новіших суспільних теорій твердить, що сьогоднішня людина живе більше життям майбутнім, як сучасним. Цей погляд можна би зовсім добре прикласти до прогулькової фотографії. Кожний з нас добре знає, хтонебудь тільки мандрував, з якими рожевими сподіваннями вибирався на кожну прогульку. Самі приготування вправляли нас у настрій небуденних переживань, які на жаль, дуже часто прохолоджував щедрий дощ у кульмінаційній точці нашої мандрівки. Від такої хвилини наш запал починає дещо пригасати, а до хати верталися ми деколи щасливі тільки тому, що в нашій фотографічній торбі було 12 висвітлених платівок.

На гірській прогульці легкий, зручний фотографічний апаратик просто неоцінений. Не забуваймо, що пересічно 60 проц. найкращих прогулькових знимок це туристичні світлини. Багацтво нюансів у світлотінях з першо-другої третьопляновою перспективою дають найкращу панораму. Крім того хмари ніде так добре не вдаються, як у горах. Попри чисто артистичні вартости має туристична фотографія ще й значіння доказове та памяткове. Найбільша дружба родиться серед найбільших трудів і невигід і тому прогульковий гурток на світлині часом більше цінний, як яканебудь принагідна група на літниськовій веранді.

Водне мандрівництво вибавляє щурів зі суходолу. На воді треба бути більш бистроумним та зрівноваженим, як на суходолі. Вода і море не знають жартів, а життєва боротьба тут немилосерна. Зате враження з водної прогульки далеко кращі за всі інші. Наша фотокамера має на воді незвичайну нагоду побачити та схопити те, що сухому пішоходові і в сні не примариться. З артистичних вимогів вибавляється передусім на перше місце рефлекси світлотіней, відбиті на поморщеному плесі води.

Прогульки по долах мають вже в великій мірі характер географічно-етнографічний, загалом досвідчально-краєзнавчий. З артистичного та індівідуального боку може менше цінні, зате їхня наукова вартість величезна. Це пребогатий матеріял та невичерпане джерело для наукових дослідів над природними явищами території та життєвими проявами раси. Сьогодні, коли кожна наукова експедиція засобляється у скоденсований харч та автоматичні предмети щоденного вжитку, всяка виправа без фото- і кінокамери просто недоцільна. Годі навіть подумати тепер про рисівника, який затревалив би на папері місце, річи та особи, підчас коли в столітті неймовірної дорожнечі часу є прилад, що найдокладніший малюнок робить продовж 1/1000 частини секунди.

При науковій фотографії висувається на перший плян наш громадянський обовязок зберігати національно-культурні цінности.

При знимках „геофізичних" слід звернути передусім увагу на широкий плян краєвидного пленеру, дещо прислонювати обєктив, щоб дістати гостру глибину поля, добре розмістити перший плян і небо. Легкі хмарки просто конечні, особливо при широких панорамах. При геольогічних знимках (земні шари, фалдування) вважати на добре освітлення, найкраще в хмарні дні, при тому вживати середньо- а навіть слабосвітлочулих платівок з широкими можливостями насвітлювання; світлофільтр для видвигнення покладових кольорів необхідний.

Рістня у фотографічній інтерпретації вимагає теж відповідного опрацьовання. Головне тут добра перспектива та вірне схоплення ботанічної характеристики даної місцевости. Фрагментарні студії, напр. поодинокі квіти, робити подвійним витягом мішка. Панхроматичні платівки дають найдокладнішу градацію у світлотінях. Знимки найкраще вдаються до 11 години

го Дому для українських Сестер Василіянок на Факс Чейз, біля Філядельфії. Тихі монахині Чину св. Василія Великого взялися з цілою енергією до великого діла. Як доньки нашого народу знали вони, що наш нарід не піддержить їх змагань так, як треба, не поставить фундаменту під цю святиню, але коли вже будівля стане під дахом, то допоможе звести бодай дах. Так і сталося. Кинулись наші сестри поміж інші народи католицької віри і ті помогли їм перші, а потім і наші. Колєктували всюди, де лише могли; просили, благали, збирали, щадили, нічим не зражувались і сьогодня вибудували прегарний Матерній Дім, вартости понад 200 тисяч долярів. Чину посвячення довершить єпископ Богачевський. На це свято прибуде велике число наших священиків, а також апостольський делєгат з Вашинґтону і кардинал Філядельфії.

Поворот о. Сенети до католицької церкви.

Під таким заголовком український тижневик „Західні Вісти" з Едмонту, Альберта, в Канаді, подає таку новинку: о. Дмитро Сенета, священик автокефальної церкви в Канорі, Саскечеван, покинув автокефалію і після ріжних заходів дістав від св. Конґреґації від східних справ дозвіл вернутись до своєї дієцезії в Галичині. О. Сенета сповняв три роки душпастирські обовязки в станиславівській дієцезії і в році 1923 виїхав без відпустки до Канади. Якийсь час був він учителем бурси ім. Грушевського в Едмонтоні, відтак став духовником автокефальної церкви в Альберті, а в останніх трьох роках в Канорі. О. Сенета не мав внутрішнього спокою, а пізнавши свій блуд, робив заходи, щоби вернутись на лоно католицької церкви. Коли станиславівський владика, а відтак митрополит відмовились приняти його до своїх епархій, справа затягнулась більше двох літ, аж до теперішнього рішення. О. Сенета виїхав з кінцем квітня до старого краю, де обійме парохію.

—o—

Посвячення церкви оо. Студистів у Львові.

Львів, 7. липня 1931.

Торжественне посвячення церкви оо. Студитів, перенесеної, як уже нашим читачам відомо, з села Кривки, пов. Турка, на узгіря Знесіння в найближчому сусідстві Кривчиць-кольонії, відбулося нині у вівторок 7. ц. м. при численній участи духовенства й українського громадянства Львова і його передмість. На посвяченні явився особисто Ексц. митр. Шептицький, Преосв. о. д-р Бучко, кількох членів львівської капітули, черці-Студити з Унева, а також процесія з церкви св. Петра і Павла на Личакові під проводом свого пароха.

Чину посвячення довершив Ексц. митр. Шептицький в год. 9. рано, після чого в год. 10. передпол. розпочалася архієрейська Служба Божа, що її відправив Преосв. еп. д-р Іван Бучко в асисті о. пралатів Куницького і Пясецького. Співав хор братчиків Студитського чину з Унева. Свято закінчено многолітствіями, після чого Ексц. Шептицький виголосив на дворі проповідь до вірних, в якій підніс вагу свята і значіння чину оо. Студитів у нашому церковно-національному житті.

Церква Студитів, що обслуговує вже від осени мин. року також потреби нашого населення з Кривчиць (кольонії), посвячена Св. Премудрости Божій для навязання і збереження нашої старої традиції ще з княжих часів, коли то перші київські церкви були посвячені Св. Премудрости Божій (прим. Св. Софія в Київі). Вагу тої традиції підчеркнув Ексц. митрополит дуже сильно у своїй проповіди.

Після закінчення свята вірні ще довго товпилися в церкві і біля неї, подиваляючи її красу знадвору і старий, прегарно відновлений іконостас у середині, а з тим і великий мистецький хист нашого народу, творця всіх тих цінностей. Святоіванська Лавра оо. Студитів у Львові, що є власником цієї церкви, збогатилася завдяки о. ігуменови Климентієві Шептицькому високомистецьким твором, яким можемо сміло гордитися і перед своїми і перед чужими **І. Н.**

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА ДЕРЖАВНИМ СЕКРЕТАРЕМ.

В понеділок 6. липня ц. р. іменував през. Мосціцький львівського воєводу полк. д-ра Наконечнікова-Клюковського державним секретарем у президії Ради Міністрів. Він обійме ці агенди, які від дотепер б. віцепремієр, теперішній мін. внутрішніх справ полк. Перацький, себто ресорт усправнення адміністрації, ощадностеву акцію та новий поділ територіяльний держави. Польська преса подає, що львівським воєводою буде виленський віцевоєвода Кіртікліс. Згадують теж волинського воєводу Юзефського, який мавби обняти опорожнене місце львівського воєводи. Але вже найближчі дні виявнять, хто буде львівським воєводою.

У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ЗНЕСУТЬ КІЛЬКАНАЦЯТЬ ПОВІТІВ І 12 ПОВІТОВИХ СУДІВ.

В понеділок і вівторок 6. і 7. липня ц. р. радив у Варшаві зїзд воєводів з цілої Польщі під проводом мін. внутрішніх справ Перацького. Найбільше уваги присвячено ощадностевій акції з плянованим знесенням кільканацятьох повітів у Східній Галичині, тому що вони дуже малі. Передбачується теж скасування 12 судів. Тому президент апеляційного суду Войціцький у Львові вже в найближчих днях надішле відповідь до Варшави у цій справі. Тоді то Рада Міністрів рішить остаточно цю справу.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА В ВАРШАВІ.

В понеділок 6. липня ц. р. ударилися зі собою два військові літаки на висоті 600 м. та впали стрімголов на землю. Один літак спадаючи на землю, зачепив крилом за фільтри закладу водотягів і розбився. Другий упав на подвіря шпиталя і теж знищений. Летуни рятувалися легкоспадами, але нещасливо. Один летун Підвисоцький вдарився головою до муру і його непритомного перевезено до шпиталя. Другий летун Дідзюра зломив собі ноги і тяжко потовкся. Жертв у людях не було. На місце випадку прибула військова слідча комісія.

ПРЕЗ. ГУВЕР ВІДКИНУВ ДОМАГАННЯ ФРАНЦІЇ.

В суботу 4. липня ц. р. надійшла до Вашинґтону відповідь французького уряду на відому пропозицію президента Гувера про однорічну мораторію міжнародніх довгів. През. Гувер не згодився на домагання Франції, щоб Німеччина сплачувала далі свої зобовязання товарами і сирівцями. Тому французький міністр скарбу Фляйден і амер. державний секретар скарбу Мельон та амер. амбасадор Едж засягнувши інструкцій американського уряду дійшли покищо до ось якого порозуміння: Зєдинені Держави погоджуються, щоб Німеччина сплачувала свої зобовязання річними ратами (необмежені ануїтети) та щоб створено ґарантійний фонд. Устійнено 12-річний речинець Німеччині на сплачування її зобовязань під умовою, що ці суми зберне Банк Міжнародніх Розрахунків у Базель Німеччині в формі позичок на піднесення її господарства.

Канцлер Бірінінґ переслав урядові Зєд. Держав ноту, в якій заявив, ось що: „Заощаджені суми гроша завдяки однорічній мораторії не будуть вжиті на скріплення армії і побільшення маринарки. Навпаки — уряд Німеччини залатає цими грішми дефіцит бюджету та поверне їх на піднесення народнього господарства".

ФРАНЦУСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

Нині надійшли вістки, що між французьким урядом і представниками Зєдинених Держав Мельоном та амб. Еджом дійшло після довгих торгів до порозуміння. Франція згодилася на однорічну мораторію від 1. липня ц. р. до 1. липня 1932 під умовою що Німеччина заплатить до Банку Міжнародніх Розрахунків у Базель 612 міліонів марок. Зате Німеччина дістане негайно позичку на таку саму квоту за посередництвом німецьких залізниць, щоб позичці надати торговельний характер. На позичку виставлять бони сплачувані протягом 10 років від 1931. починаючи, себто ці бони продадуть на біржах за посередництвом більших европейських банків. Франція порозуміється з Банком Міжнародніх Розрахунків щодо ґарантійного фонду і виспату 500 міліонів марок, які припали би Франції з мораторії пляну Йонґа, повернене протягом 12 років, а не одноразово. Сплачування зобовязань у товарах і сирівцях передано буде комітетові експертів. Вкінці Франція домагається від Німеччини, що заощаджені фонди завдяки мораторії Німеччина поверне на піднесення своєї господарки.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·01·50—9·02·00, канадійський доляр 8·92·00—8·93·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінґ 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінґів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·87—2·11·95.

Золото: 20 корон 37·00·00—37·20·00, 20 франків 35·80·00—35·80·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський фльорен 1·00·00—1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·65·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

З життя української еміґрації.

Популярний концерт української народньої пісні в Білгороді.

Білгород, 20. VI. 1931.

Українське Товариство „Просвіта" в Білгороді по надзвичайно вдатнім своїм ювилейнім концерті в память 70-их роковин смерти Шевченка, який відбувся 15. березня ц. р. влаштувала в неділю 7. червня цього року у великій салі білгородського університету популярний концерт української пісні, чистий дохід з якого був призначений для бідних українських еміґрантських дітей.

В 3. годині з полудня зібралося у величезній салі університету дуже поважне число слухачів. Мішаний хор відспівав дуже гарно популярні народні пісні, при чому деякі пісні треба було на невгаваючі домагання публики повторювати. Невеликий жіночий хор відспівав „Закувала та сива зозуля" так гарно, що публика викликала його ще раз.

Зіркою концерту була таки наша дуже талановита співачка і декляматорка, п. Мозгова. Вона просто зачаровувала публику і витискала неодному сльози з очей своєю деклямацією „Відьма", комбінованою зі співами.

Треба зазначити, що через інтриґи наших ворогів в останній хвилі відказалися від участи деякі солісти, так, що п. Мозгова і ті прогалини виповнила своїми точками.

Одинокою хибою цілого концерту був непідготований виступ п. Удовицького з піснею „Дивлюсь я на небо". Це нехай буде наукою для диригінта, що непідготованих людей не треба пускати на естраду.

Не зважаючи на цю малу невдачу, концерт випав взагалі під оглядом моральним, а також матеріяльнім дуже добре, хоч ціни місць були теж популярні: 15, 10, 5 і 3 динарів. Цікаво тут завважити, що слідуючого дня в цій самій салі виступив з концертом польський хор з Кракова „Ехо", одначе, не зважаючи на велику рекляму і югословянсько-польські симпатії, сала була майже порожна.

Український концерт занотували прихильно сербські часописи („Правда"). А тутешня російська преса не спускає з нас очей і цікавиться нами у своєрідний спосіб. Ось „Царський Вѣстникъ" вже перед нашим концертом подав до відома про „Малороссійскій концертъ, що устроюється О-вомъ „Просвита" (чомусьто так їм треба було) по случаю „Дня Русской Культуры (!) и 70-лѣтія смерти Т. Г. Шевченко (? !).

Той-же сам часопис помістив по концерті статтю „Пѣсни Родины", в якій якийсь А. Бурнікій зводить усе до спільного... „общерусскаго" знамени.

Очевидно, ці уваги п. Бурнікіна є його власним винаходом — без найменших даних чи бажань зі сторони Українського Т-ва „Просвіта", яке власними скромними силами робить у Білгороді свідомову культурну працю, не шукаючи ні російської, ні польської матеріяльної чи моральної піддержки. Це я подаю до відома всім, зокрема ж тим нашим землякам із табору У. Н. Р., які на кожнім кроці хочуть бачити порошок в оці „Просвіти", а не бачать колоди у своїм.

Іван Будз.

—o—

ранком. Знимати можна все, від городових соняшників подільських хуторів до квітучих царинок підгіря та карловатих жерепів карпатської полонини.

Знимки звіринного світу вимагають доброї камери та зручного сператора-світлиця. Не вистарчить тут стати перед табуном коней і „стрілити моментку". Деколи треба годинами притаїтися за кущем ліщини, щоб схопити дику лань, як сходить до Дністрового водопою, або добре пражитися на сонці, щоб підхопити сріблистого скельного лиса. Зате мистецька вартість таких знимок важиться навіть на міжнародніх виставках великою ціною. До знимок птах потрібні телеобективи, в найгіршому разі накладні сочки. На засідці найкраще задерев'яти, при знимці вибрати найприроднішій, хочаб дикий віддих звіряти та стріляти гострою моментков" (1/200 сч.).

До ефектів кліматичних треба би зарахувати передовсім хмари, мряки, лискавки, схід та захід сонця тощо. Надходяча, або проминаюча буря теж прегарна тема до мистецької фотографії. Хмари вистудіювати можна денебудь. Із мряк найкращі гірські, після слоти, коли з безмежного білого моря, що дико клубиться й пливе вириняють тільки шоабочки гір, дальше Дністрові, щодня ранком до 6-ої години і подільські вечірні, тихі, що з димом окутують сонне село. Хто спеціялізується в тому напрямі, може дійти у мистецькій краєвидній фотографії до блискучих осягів. Лискавки найкраще знимати нічю, коли в кромішній темряві можна отворити обектив і спокійно ждати на лискавку, хочаб навіть пів години. Схід, чи захід сонця дають прегарні ефекти спеціяльно з хмарками, хоча весь краєвид набирає з чисто технічних причин сильветкового характеру. Із наукової фотографії ця частина може найцікавіша та дозволяє на ріжні зовсім нові експерименти.

(Докінчення буде.)

Опіка цензури над приватною особою пана посла Б. Б.

Від якогось часу діються у львівській цензурі дивні речі: цензорський олівець очерчує в українській пресі взагалі все, що торкається особи одного посла. Недавно сконфісковано буквальний текст оригінального документу, підписаного тим „малопольським русином", вчора сконфісковано закиди чисто грошевої натури. До цього часу водилося таке, що коли такими конкретними закидами, опертими виключно на цифрах і фактах, дана особа почувала себе ображеною, *виточувала відповідальному редакторові газети процес за клевету*. Тоді противна сторона мала можність або оборонити правдивість речевих закидів або понести кару за неоправдані закиди й нанесення людині моральної кривди. Тим часом нині опинилися ми в тій ситуації, що взагалі нема змоги піднести прилюдний закид проти добродія, про якого взагалі не вільно писати, дарма, що він є лише послом ББ! Скаржити його до суду за роструганість нема кому, бо річ іде про громадську інституцію, а говорити про долю цієї громадської інституції із такої громадської трибуни, як преса, не можна! Щож це за такі нові звичаї?!

Ця справа буде порушена при найближчій нагоді зі соймової трибуни та зокрема пп. міністри внутрішніх справ і судівництва: чи взагалі заборонено вже пресі оголошувати фактичні дані про провини якоїсь одиниці, які або отверто колідують з карним законом або є паскудними махінаціями матеріяльної натури для особистих користей!

Українські редактори в Польщі знають уже з практичних досвідів, що не вільно писати нічого, що торкається війська і поліції, — але з якого часу недоторканою „державною" святістю став один член поневіряної парляментарної палати?! Коли ми недавно писали напр. про посла з ББ Здзіслава Стронського, що він був ендеком і є ним нині частиною своїх поглядів і діяльности він прислав нам спростування, яке ми льояльно помістили, та згодом покликалися на деякі докази свого попереднього твердження. Чомуж „малопольський русин" упривілейований настільки, що не вільно взагалі нічого йому закидати, а одночасно такий покривджений, що не вільно йому користати навіть з добродійства § 19 пресового закону?

За що карають?

Повітове староство в Підгайцях покарало наказом Миколу Риґайла, сина Петра в Сільці коло Підгайців гривною в квоті 5 зол. або одноденним арештом „за ношення шапки забороненого крою". Шапку ушив собі М. Риґайло на взір шапок, які виконує робітня Українських Інвалідів у Львові. Шапку сконфісковано. Це вже третій випадок сконфіскування подібної шапки, здертої з голов громадян Сільця. Що на це п. воєвода?

Громадський уряд у Швейкові покарав на донесення поліції в Голгочах, відступлене староством в Підгайцях томуж урядови, громадян Івана Мордель і Василину Франчевську зі Швейкова гривною по 5 зол. або арештом по одному дневі за помальовання стіни своєї хати „фарбов ражонцов, то єст жулто-сінов".

Повітове староство в Підгайцях покарало Гриня Джиджору, Ілька Коломийця і Федя Джиджору, рільників із Заставців, гривною в квоті по 30 зол. або арештом по 6 днів за те, що як члени читальняного виділу збирали від членів читальні жертовані тимиж членами околоти на покриття читальняного дому, якого дах і стіни знищено в часі пацифікації.

ПРАКТИЧНИЙ ЛІТНИК
заосмотрюється в чай марки „БУЗЬКО".
2294 6—8

Виставка „Українського Народнього Мистецтва" в Данціґу.

Дня 5. ц. м. відбулося в Данціґу відкриття виставки „Українського Народнього Мистецтва" зі Львова, в відомій історичній салі „Штоктурм". Виставка ця зорганізована з почину студентів „Основи", що студіюють у Данціґу. Вона тріватиме до 12. ц. м. включно.

Метою цієї виставки є в першу чергу зазнайомити ріжноманітну чужинну публику, що живе постійно та переїзджає через цей міжнародній осередок, зі зразками нашого народнього мистецтва, досі або зовсім невідомого чужинцям, або поширюваного фірмою чужою, не нашого.

З нагоди виставки находимо в „Данціґер Зонтаг-Цайтунґ" статейку п. з. „Мода і народне мистецтво", якої автор звертає увагу на тісний звязок цих двох ріжних здобутків культури. Народне мистецтво має за собою вікову спадщину, мода зміняється під впливом ріжних перелетніх настроїв, часто примх і купецьких комбінацій. А все-ж навіть ця змінлива мода черпає часто із джерела народньої творчости. „Яка необчислена та винахідна — мода! Вона творить нюанс із переливу червоного вина в чарці, повичає якийсь новий відблиск барви з пір'я птахи, кладе якусь дрібницю із старого жіночого портрету і творить із нього чудову композицію, що нас захоплює своєю новістю. Вона невтомна в вишуканні нових спонук, завертає до забутих звичок, відкриває старі зразки і придумує нові коліри. У своїх мандрівках по світі нових форм і нових барв нараз надибує нові, нежданні скарби — народні вишивки, які пробує негайно використати. Під цим впливом появляються вишивані сукні, блюзи, фартушки, що діляють на нас свіжістю колірів і заохочують до мережання".

Неодин чужинець захоплений новиною наших мережок довідався про їх походження щойно тоді, коли їх купить або прикрасить ними свою хатню обстановку.

Виставка „Українського Народнього Мистецтва" в Данціґу звязана із чималими коштами, незалежно від можливих матеріяльних успіхів чи невдач, матиме значіння наскрізь культурного діла. У звязку з виставкою місцева преса принесе безсумніву дальші статейки інформаційного змісту, а за цим може й прийде фахова оцінка чужинних знавців. Данціґ — перший етап в організації такого рода виставок на чужині. Згодом, коли недавно заснована молода львівська кооператива зросте матеріяльно на силах, вона зможе зважитися на сміливіший крок і дати почин до такої виставки в інших культурних чужинних центрах.

Хто зна, чи саме серед культурних чужинців вражливих на зразки оригінального народнього мистецтва не зможемо найти якнайбільше аматорів і постійних покупнів.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Похорон бл. п. Вячеслава Липинського на Волині.

Тіло небіжчика привезено автом зза кордону на рідну Волинь у с. Затурці. Похорон відбувся 2 ц. липня. На похорон прибуло біля десятка українських інтелігентів з Луцька, Ковля і інш. місць, а також зібралося немало й околичних селян. Після жалібної літургії труна з тілом небіжчика на руках була віднесена родичами й українськими інтелігентами на місцевий цвинтар, де місцевий священик виголосив дуже гарну промову. Сумне враження зробила просьба брата небіжчика, звернена до українців — не промовляти над могилою. Чому? Невже п. Липинський думав, що українське слово моглоб образити память небіжчика? Чи може длятого, щоб не було сказано, до кого небіжчик належав душею? І українці змушені були відправити в лоні своєї рідної землі останки приятеля-небіжчика мовчки. Надзвичайно прикро вражає теж факт, що взагалі перевіз тіла Покійника зроблено в якійсь тайні, замість завдалегідь про це оповістити і дати можність зїхатися на похорон найчисленнішому гуртові представників українського громадянства та звеличникам Покійного.

Українець.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ЛИПНЯ 1931.

ГРИЦЬ СМОЛЬСЬКИЙ. 3)

Раз по Італії.

Від Ватиканського музею до Сикстини. — Улюблений Ботічеллі. — Італійське модерне мистецтво. — Візантійська мозаїка — Що мені найдорожче. — Катакомби.

(Доповнення)

Нарешті я у ватиканському музею оглядаю картини. Бачив їх на репродукціях і завсіди мав сумніви щодо сили враження. Цілком інше враження дають оригінали. Неодин мистець працював ціле життя над своїм твором, а я оглядаю лише хвилину. Яка диспропорція! Хапаю очима, що можу. Не величина картини, не сюжет, не імя мистця, але щось таке, що зразу потягне за серце, задержує мій зір довше. Ліцитую безпощадно і скоро...

Коли постою довше перед Рафаелем заглівається Михайло Ангел, тож біжу до Сикстини. Сала досить велика і висока. Тут настаю багато гостей, деякі з „Бедекером" у руках. Зі стелі глядять на мене люди-титани, що розпирають стелю. Не те враження, якого я очікував. Кручу головою то в один бік то в другий, щоб приглянутися поодиноким постатям, над якими мистець мало що не осліп при роботі. Немов бачу його самого в той момент, коли рішився він малювати, розбурханого, як степовий кінь, як Зевеса, що стискає у руках пензлі та краску.

Рафаель занадто чемний, мягкий, якби нікого обрашти не хотів. Ще найбільше подобається мені з усіх його картин „Складання до гробу" у галерії Боргезе. „Земна та небесна любов" Тіціяна, та найближче мені по душі Боттічеллі. До нього маю скриту, односторонню любов.

Чую пошану перед Михайлом Ангелом, ціню дуже та поважаю Ліонарда да Вінчі, шаную Тіціяна, подобається мені мягкий Рафаель, але Боттічелія люблю з цілої душі. Чи тому, що я такий мрійник, як він, і що його русяві ангелята співають мелянхолійні пісні Богоматері та пестять малого Ісусика? У пінакотеці бачу теж ікони з церковно-словянськими написами гей би наші з Національного Музею. Признаюся, що у моїй памяті залишилися сильніші враження з подорожі, міст, будівель, вулиць, церков, гарних личок чорнявих італіянок, як із музейних картин. Їх така безліч і усі вони такі дуже подібні до себе вже своєю фактурою, що в голові лишилося нетрівке загальне враження.

„Виставa італійського мистецтва за останні чотири роки". Виставляє 620 артистів. Хто їде спеціяльно на виставу, тому 50 проц. залізничної знижки від самого кордону. З катальогом у руках їду від салі до салі оглядаючи змагання мистецтва наших днів. Хочеться втекти до музею і там ще раз постояти перед якимнебудь образом от, хоч би Пальма Веккіо, або якогонебудь іншого, як оглядати „футуристичні динамізми" І., ІІ., ІІІ. Депера Фортунато.

Бачу тут менш-більш таку картину: досить велика дошка чи тектура, на ній квадрат зеленого паперу, округле червоне коло, вдолі приклеєна ціла підошва, правдива, просто з черевика знята, поле довкола неї обсіяне кусняки скла, а збоку прямовісно до мене приклеєний пасок тектури. Ходив від образу до образу і таки не перешпов усіх саль — їх 45; вісім цілком не бачив і не жалую. Чи це була нехіть, чи радше перевтома, досить вийшов я звідти огірчений і невдоволений, так, що пополудни мало було охочих іти до галерії Модерного Мистецтва.

А шкода, бо там були мистецтва майже всіх народів — французьке, німецьке, російське, еспанське, мадярське, японське навіть польське (наші гуцули в церкві в Річки чи Жабя — Яроцького з Кракова.

Оглядав ще візантійські мозаїки церков. Не міг вийти з дива, як вони тут заховалися незгідні з духом католицької церкви. Це „єретичне" православія вкралося сюди, а італійці бережуть його як ока в голові, хваляться ним і ще другим показують. А ті постаті глядять на мене мов рідні, з великими глибокими очима у білій одежі. В церкві „Ді Санта Прасседе" немов бачу Холодного, таж він тут не був ніколи!

Були і в Фльоренції. Змучені нічною їздою, невиспані йдемо до церкви С. Марія дель Фібре, а потім до галерії „Уфіці". Тут ціла історія малярства від початку раннього ренесансу, аж до недавніх часів Чімабуе, Джотто, Боттічеллі, Ліонардо, Дірер, Рембрандт. Тут то там перед картиною сидить маляр чи малярка і копіює. Пощо вони це роблять? Певно на продаж! Ось вибрала картину, яка мені не подобається і малює. А може вони придушені та приголомшені тягарем мистецької традиції не вспіли викресати зі себе щось нового. Тепер добре розумію і чую той крик розпуки Марінеттія, полову футуризму, як протесту проти старого мистецтва; вони вже не можуть ним дихати. Хай буде щонебудь, а свіже, нове, що не пригадувало би старе.

А в нас липне тою другою доволі, все перескакують! Я вже такий змучений, що ледви стою на ногах. От дивлюся, щоби дивитися. Таки не бачив каплиці Медичів ані фресків Фра Анжеліка.

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорушини 5. (коло кіна „Аполло") поручає по найнижчих цінах ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 2015 17—20

— **Товариство УСЛП. „Основа" у Львові** має намір у часі 5. VIII.—15. IX. уладити **підготовчий курс до вступних іспитів на** львівську Політехніку, якщо зголоситься відповідне число учасників. Оплати виноситимуть 10—15 зол. від предмету. На час курсу можуть учасники дістати помешкання в „Академічному Домі" в ціні 10 зол. місячно. Зголошуватися з поданням предметів, треба до дня 20. липня ц. р. на адресу: Т-во „Основа", Львів, вул. Супінського 21. 29 1-2

— **Конфіската „Діла".** Ч. 149 нашого часопису впало жертвою цензури. Сконфісковано цілу статтю „Як це назвати", що розкривала господарку у львівському „Народньому Домі".

— **За право рідної мови.** Тернопільське староство укарало, як відомо, о. Климента Слюзара, пароха і декана в Сущині, за предложения статистичних виказів в українській мові гривною в квоті 30 зол. Проти рішення староства вніс укараний у приписаному речинці відклик до воєвідства через староство. Дня 9. ц. м. прийшов до о. Слюзара екзекутор повітової ради з Тернополя, щоби стягнути гривну 30 зол., а також, щоби о. С. виготовив викази в польській мові. Кошти карного післанця означило староство в квоті 16 зол. О. Слюзар відповів екзекуторові, що статистичні викази предложив ще 13. квітня ц. р., а в польській мові другий раз виготовляти не має обовязку, кари платити не буде, бо вніс відклик, який ще неполагоджений. Тоді екзекутор заняв у о. С. коня, якого ліцитацію означив на 23. ц. м.

— **Голинський на Волині.** Довідуємося, що наш артист Михайло Голинський виступить в найближчих днях на кількох концертах на Волині. Разом з ним виступатиме на тих концертах солістка букарештенської опери п-і Коханська і співачка варшавської опери п-і Панкевич. Голинський співатиме твори українських композиторів, а крім того оперові арії в різних мовах. Перший концерт відбудеться в Рівному.

— **Робітничі заворушення** вибухнули 4. ц. м. в Дрогобичі. Юрба безробітних зібралася перед судовим будинком і почала кидати камінням у вікна. Поліція розігнала їх швидко. Інша група демонструвала на Гірці перед карною вязницю з приводу недавніх протикомуністичних засудів.

— **Пражська консерваторія** відбула останніми днями ряд абсольвентських концертів, на яких учні консерваторії, по закінченні 4-хрічного курсу, робили свої виступи. На одному з таких концертів 22. ц. м. в салі Паляс Радіо виступала й одна з українок-емігранток, Стефанія Чабанівна-Нагорна. Своїм виступом вона зробила на численну авдиторію дуже додатне вражіння, а в чеській пресі викликала признання для свого лагідного, добре вишколеного голосу. Зібрана публика оплесками витала молоду інтелігентну артистку, якій піднесено чимало квітів. Почала свою музичну освіту Ст. Нагорна ще у Львові в Інституті ім. М. Лисенка. На еміграції в Празі закінчила Український Високий Педагогічний Інститут, а в цьому червні і чеську консерваторію. Має кольоратурно-ліричний сопран. — **Пр.**

— **Катастрофа в кіні.** В Тишині коло Рівного вибухнула пожежа у військовому кіні. Займався фільм у будці оператора. Перелолохані вояки почали вискакувати крізь вікна першого поверху і пятьох із них тяжко потовклося. Вогонь згасили, але оператор, капраль Стан. Поляшек так взяв собі цю пригоду до серця, що вистрілом з револьвера відобрав собі життя.

— **Величезного вужа** вбили на півострові Юкатан. Вуж, незнаної породи, був довгий на 14 метрів. Мисливі мусіли віддати до нього 8 влучних стрілів, заки його вбили.

— **Жінка найбільшого душогуба** на світі, Кіртена, згільотинованого недавно в Кольонії дочекалася неабиякої потіхи. За викриття цього злочинця призначена була нагорода в сумі 15 тисяч марок. До нагороди зголосило претенсії коло 18 осіб, однак влада признала її тільки 14 особам. Головну пайку цієї нагороди, бо 9.000 марок дістане жінка Кіртена, що найбільше, хоч зовсім нехотячи, причинилася до того, що його зловили.

— **Промоція.** Дня 20. червня ц. р. промувався на львівськім університеті п. Микита Думка на доктора фільософії з обсягу старинної історії і географії (головно славянські землі), а також клясичної фільольогії.

— **З приводу часопису „Українська справа".** З огляду на те, що не сповнилися передумови видання заініційованого часопису, примушені ми про це довести до відома громадянства та всіх осіб, котрі в якийбудь спосіб реагували на наш заклик, а тим хто вніс гроші чи то як передплатник, чи як тихий спільник — гроші повернути. Розсилка грошей вже переведена. Колиб хто через зміну адреси чи з яких інших причин грошей не одержав, просимо звернутися на адресу **Ing. Marko, Trepet, Praha-Liben, Chelcickeho c. 145**

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто з бельських фабрик всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 5—?

Дописи.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА *(Районова конференція в справі збуту свиней. — Повітова нарада в справі оснування 6-місячної господарської-кооперативної й освітньої школи в Теребовлі. — Просвітня районова конференція в селі Глещава. Загальні збори філії „Просвіти". — Кінець шк. року в теребовельській гімназії).* Щоби визволити наше селянство від економічного визиску, починає організувати Повітовий Союз Кооператив у Теребовлі разом з філією „Сільського Господаря" збут бекону. В тій цілі скликали обі інституції районову конференцію до Дарахова на день 14. VI. ц. р. Прибули делегати-селяни з дооколичних сіл: Слобідка Струсівська, Бернадівка, Зубів, Островець, Завдрість Нова і Стара, Брикуля Нова і Стара й Винявка. Референтували справу: інж. Мацькевич та інж. агроном Радловський, перший зі становища торговельного, другий зі становища сільсько-господарського. Покищо С. У. К. задумує вивозити бекони до фабрики Рукера у Львові. В найближчому часі мають вислати перший вагон. — На селі дається болюче відчувати недостача провідників селян, які стануливб на чолі українського життя. Щоб цьому зарадити хоч частинно, постановили українські т-ва в Теребовлі в першу чергу філія „Просвіти", Союз Українських Кооператив і філія „Сільського Господаря оснувати в Теребовлі 6-місячну зимову школу, в якій малиб саме виховуватися сільські провідники. Справу оснування такої школи обговорювано на повітовій нараді дня 16. червня. Прибули відпоручники українських товариств у повіті в числі кількадесять найактивніших і найсвідоміших селян і селянок. Про завдання такої школи говорили: проф. Павло Чайківський і о. Зенон Кузьма. Після обох рефератів відбулася обширна дискусія, в якій забирало голос багато селян. Всі дискутанти погоджувалися з думкою про потребу оснування такої школи. Деякі бесідники вказували на конкретні приміри таких людей, які перебули просвітну школу в Милованні і які вони є помічні для села. Рішено повести освідомлюючу акцію між селянами, щоб не лякалися коштів, які будуть дуже малі, та зголошувалися на науку. Крім того рішено відбути в цій справі ще кілька районових конференцій. — Дня 21. червня ц. р. відбулася районова просвітна конференція для сіл: Іавче, Глещава й Іванівка в читальні „Просвіти" у Глещаві. Проводив голова читальні з Глещави п. Степан Стечишин. Просвітний реферат виголосив д-р Степан Годований. Референт обговорив зміст просвітної праці на селі, тобто змагання виховати свідомого своїх прав і обовязків громадянина і свідомого члена своєї нації. При кінці торкнувся справи проводу в селі, від якого залежить ціле життя в читальні. Вказав на обставину, що не всі виділові усвідомлюють собі як слід свое провідницьке післанництво. Занепад читальняного життя йде густо-часто в парі з невідповідним проводом читальні. Таксамо члени читальні повинні ставитися до вибраного виділу з довірям, бо добрий розвій культурно-освітнього життя залежить у великій мірі від гармонії між проводом і членами читальні. Після реферату була оживлена дискусія, в якій забирали голос і всі присутні виділові згаданих читален. М. ін. Степан Стечишин підчеркав вагу таких конференцій, на яких провідники ріжних сіл пізнають себе взаїмно і діляться добутим досвідом. Інші дискутанти порушували справу аматорських гуртків по читальнях, справу організування спеціяльних секцій молоді, курсів анальфабетів і інші. — Дня 26. червня ц. р. відбулися загальні збори філії „Просвіти" в Теребовлі при участи делегатів читалень і членів „Просвіти". Зборами проводив голова філії о. Степан Мохнацький. Зі звіту секретаря довідуємося, що в минулому році була перерва в праці наслідком пацифікації; була знищена одна читальня в Глещаві. Завдяки жертвенности краянів в Америці глещавецьку читальню відбудовано. Заходом філії „Просвіти" влаштовано по читальнях виклади д-ра мед. Воробця Томи з ділянки гігієни. Від 1. лютого до 31. травня ц. р. відбулися такі виклади в 9 читальнях. Всіх читалень в районі філії є 46. Членів у всіх читальнях було в біж. році 4.021. При кожній читальні є бібліотека. Всіх книжок у читальняних бібліотеках є 8.303 томів. Щоби постійно доповняти читальняні бібліотеки, стають читальні членами В-ва „Червона Калина". В районі філії є 7 читалень, членів „Чер. Калини". Найбільші бібліотеки мають читальні в Ласківцях ч. І., Струсів, Теребовля, Кобиловолоки (всі понад 900 томів). Свої доми мають 24 читальні, 10 читалень мають площі, а деякі з них і матеріял. 11 читалень мають фонди будови чит. домів. При філії існує повітова бібліотека, яка обнимає 350 томів, з яких користають члени філії. В часі поїздок на загальні збори читалень, (було 46), люстрацій (було 41) і районових конференцій обговорювано справу оснування при чит. бібліотеках спеціяльних відділів діточих книжочок. Такі відділи вже мають читальні: Будзанів, Слобідка Струсівська, Ласківці, Залав'е. Молодь працює по читальнях головно в аматорських гуртках, які є при кожній читальні і в хорах (є при 9 читальнях). В районі філії є 7 чит. дутих орхестр. Провід по читальнях мають селяни. Тільки 25 проц. читалень мають головами священиків. Явище мало відрадне, тим більше, що тільки 6 старших священиків є головами в 10 читальнях (на всіх 46). Зі світської інтеліґенції тільки в одній читальні (в Теребовлі) є головою професор. Зі сорок кількох учителів українців у повіті тільки кількох бере участь в українському організованому житті. Щоби підготовити нашу інтеліґентську молодь до провідницької праці, зорганізовано при філії „Просвіти" „секцію молоді", в якій зорганізовано студентів вищих шкіл, членів „Просвіти". В минулому 1930 р. і в часі святочних ферій ц. р. відбувалися сходини з відповідними рефератами. Деякі студенти працювали по читальнях як дириг. хорів, орхестр, або мали виклади в читальнях. Доволі значна є участь українського жіноцтва в культурно-освітній праці по селах. Заходами освітньої організаторки п-ні Ольги Богачевської повставали по селах з доручення філії Союзу Українок при читальнях „жіночі гуртки". Найрухливіший такий гурток є в селі Кобиловолоках. — Саме скінчено шкільний рік в тутешній гімназії. Зі звіту дирекції довідуємося, що в гімназії було 237 учеників + 87 дівчат, у тім українців 66, жидів 84, решта поляки. Професорський збір має всіх членів 18, з того українців 3. Іспит зрілости зложило всіх 50, в тім 7-ох українців. Для учеників українців існує „Українська Бурса" в домі філії „Просвіти". В ній мешкало 16 учеників. Одинокою організацією учеників українців був „Марійський Кружок" під проводом катехита о. Весоловського Ст. До кружка належало 57 учеників. З членів кружка утворено хор, який виступав у церкві і на гімназіяльних імпрезах. Для учеників поляків є також бурса, яка мала ц. р. 53 вихованців.

Після розвязання української гімназії в Тернополі приняла дирекція (чи пак куратория) 6-ох українців. Як додаток вийшов окремою збіркою маленький реферат дир. Міссони „Більшовики в Теребовлі 1920". Є це причинок до історії більшовицького найзду на Галичину в 1920 р., написаний на основі оповідань очевидців-поляків. Всякі неточности повинні справити українці-очевидці в українській історії тодішнього часу.

Д-р Ст. Годований.

Передумуючи і згадуючи те все, що бачив, питаю себе, чи є у нас що таке, цінне, дороге нам, щоб було що і подивляти і вразі втрати жалувати за ним. Переходжу Юр, церкву Пятниць, богородчанський іконостас та йду до трьохсвятительської каплиці біля волоської церкви. Вона маленька приперлася до мурів церкви і дзвінниці, та ледви її видно як квітку прибиту бурянами. Ось маленька дорога перла! Дивлюся на її бані розписані, різьблені, де грає ясне, золоте світло. У ній нема ні золота, ані срібла, нема дорогих маляхітових вівтарів, ані мармурових кольон, як у церкві св. Павла, ані проповідниці з міліонови-ми стовпами, як у св. Марка у Венеції, та вона найкраща і найдорожча мені.

Пишу і не згадав про катакомби у Римі. Щось містичного є у тім слові. І ми його вживали недавно, скриваючи свої Високі Школи. Держу в руці тонесеньку свічечку, вважаю, щоб не згасла і йду вниз. Там льох темний. Чую запах землі, але такої, що пахне ще духом і тілом людини. Яка тверда скала з вулканічної лави та людська рука таки вирила у ній хідник і то не один, а цілий лябіринт. Йду за провідником, як дитина за мамою серед темряви крізь гущавину ліса по квіти папороти і бачу скільки то треба було праці, щоб той квіт зірвати. Дивлюся в стіну, а вона темніша від ночі. Присвічу, — там заглибина. Гляну вниз, а там знов заглибина на ріст чоловіка. Подекуди лежать ще людські кости. Спішуся, бо провідник пішов і я готов згубитися. Скільки віри та енергії було у тих бідних та понижених, якого завзяття і витревалости треба було, щоб викопати так багато підземних ходів, скриваючися перед оком ворога, а головно видержати і побідити! Коби у нас хоч сота часть тої віри, завзяття і витревалости!

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Богдан Шпак. 28. червня втопився в Стирі кооперативний учень „Народньої Торговлі" в Луцьку Богдан Шпак, родом з Галичини. Тіло небіжчика найдено на третій день. Похорон відбувся першого липня з жидівського шпиталя на Гнидаві, де зложено було трупа. Панахиду відправив і провів тлінні останки на вічний спочинок на місцевому цвинтарі протопресв. Пашевський. Похорон був величавий. Співав орацький хор при участи багатьох сторонніх осіб, добрих співаків. В церкві зібралося понад півтораста осіб. Перед труною ми бачили чотири вінки: від „Народньої Торговлі", „Маслосоюза", „Книгарні Наук. Товариства" й від співробітників-товаришів. З великим жалем проводили до могили останки молодого, так трагічно обірваного життя. На похорон прибув прибитий горем батько — батько одинокого втраченого сина. **М. Б.**

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Ю. Пеленський: ПОБУТ СІЛЬКОЇ ДІТВОРИ. Квестіонар. Стор. 15, шіснацятки. Львів, 1931.

Микола Васьків: У ФИЛЯХ БИСТРИЦІ. Повість. Бібліотека „Народньої Справи", ч. 8. Сторін 125, вісімка. Львів 1930.

М. Ординців: ЗАПОРОЖЦІ В САРАҐОССІ. Історична повість. Переклав В. Супранівський. Друге видання. З малюнками. Сторін 198, вісімка. Коломия, 1931. Накладом Ол. Кузьми.

Іван Огієнко: ІСТОРИЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Критично-методольогічні уваги. Стор. 24, вел. вісімки. Варшава, 1931.

КНИГА ЗНАННЯ, Українська Загальна Енциклопедія. Випуск 11-ий за травень. Букви З і І (до Ісаєв). Львів, вул. Чарнецького 26/5.

ПРОВІДНИК. Образковий календар канадійських українців на 1931 р. Стор. 64, вел. вісімки. Вінніпеґ, Манітоба.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТЕРАТУРНО НАУК. ВІСТНИК, книжка VII—VIII, за липень-серпень. Зміст: Е. Маланюк: Десятиліття (вірш). Л. Роман: Гарт (вірш). Л. М.: Ізгой. Регіна (вірші). С. Ясенів: Сліди. Панаіт Істраті: Кира, Кироліна. А. Парсонс: Літацький синдикат. В. Бирчак: Дрогобицька епопея. Д-р Б. Крупницький: Карло XII. і Петро I. під Полтавою і над Прутом. М. Міль: Б. Шов про Жанну д'Арк. В. Вільшанецька: Денис Січинський. Е. Пеленський: В погоні за сенсом в поезії. К. Стрийський: Магат-Ґанді і його противники. Д-р Л. Луців: З літератури завойовників. М. Мухин: Письменниця московського Ульстеру на Україні. Яр. Ярий: Пяний мотив (вірш). Л. Луців: Кобилянська-Ніцше і родова аристократія. Д-р Т. Зайберт: Боротьба за доріст в СССР. Е. Онацький: Дещо про наші етнольогічні студії. Г. Ле-Ґон: Еліта і юрба. Д. Д.: Боротьба за молодь. Проф. Ів. Огієнко: Правопис і літературна мова в Галичині. М. Л.: З пресового фільму. Бібліографія.

ДЗВОНИ, літературно-науковий місячник, ч. 3. Львів, вул. Кілінського ч. 3. Зміст: † Вячеслав Липинський. Яр. Курдидик: На могилі моїх друзів. Б. Лепкий: В жнива (вірш). Б. Лепкий: Припадок. Л. Кедро: Лист (вірш). Г. Костельник: Воєнний сирота (вірш). Р. Степ.: Згадка (вірш). А. Курдидик: Бо є такі факти. М. Гетінґ: Селі. П. Коструба: Патріотизм землі. В. Юрченко: Система більшовицької агітації та пропаганди. В. Липинський: Коли і як етнічна група стає нацією і перестає нею бути. Д. Державник: В нетрах баламуцтва. О. Т. Жевуський: Начерк відродження католицької думки у світовій літературі. В. Заїкин: Русь, Україна і Великорія. Хроніка. Рецензії.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ч. VII—VIII за липень і серпень. Львів, вул. Руська ч. 18.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ, популярно-науковий журнал, ч. 10—11. Львів, Ринок ч. 10.

СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЯХ, професійний (?) журнал, ч. 3—4. Львів, вул. Супінського 21.

КІНО, двотижневий журнал кінематографії, ч. 13—14. Львів, вул. Баяхарська ч. 8.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, ч. 12. Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

КООПЕРАТИВНЕ ГОСПОДАРСТВО, ілюстрований місячник, ч. 7. Львів, вул. Костшка 10.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, орган „Взаїмної Помочі Українського Вчительства", ч. 11—12. Львів, вул. Оссолінських 8.

СЛУЖБОВИК, орган Союза українських приватних службовиків, ч. 7—8. Львів, вул. Коперника 26.

ДОМАШНЄ ОГНИЩЕ, місячник посвячений красному письменству, товариському життю, розривці і родинним справам, ч. 4. Львів, вул. Галицька ч. 7.

ВІДРОДЖЕННЯ, орган українського протиалькогольного і протинікотинного руху, ч. 6—8. Львів, вул. Гродзіцьких ч. 4/III.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. VII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —·— зол. літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 8. липня, година 8·— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Четвер, 9. липня, година 8·— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Театр Рівнородностей (в Нар. Домі):

Середа, 8 липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крушановського.

Четвер, 9. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крушановського.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

У салі кіна Кольосей відбудеться 9. липня п. р. концерт відомого артиста співака Віктора Хенкіна. Білєти можна вже купувати в кіні Коперник у ціні 1—6 зол.

Львівська опера в Кракові розпочинає свій літній сезон 18 п. м. Інавґураційний вечір виповнить „Аіда".

Кіна.

АПОЛЬО: „Якаші".

КАСІНО: „Помилка батька" — звукова.

КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Ґільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).

ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).

МАРУСЕНЬКА: „Одна ніч... евентуально" та „Демон руху".

ОАЗА: „Пат і Патахон у Люнапарку".

ПАЛЯС: „Масни" (Стюарт Небс, Марселя Альбані).

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джекс".

ПАСАЖ: „Біді індіяни" (Рекс Бел), „Двобій" (Боротьба Томсона з Кельо Лінкольном).

ФАТАМОРҐАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: „Знайома зі спального вагону" (Маряна Дітріх).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Маски Ервіна Райнера" та „Чортовий проспект" (Кен Мейнард).

Програма радіо.

Середа, 8. липня 1931 р.

Братислава (277,8) 11·30, 14·00, 17·15, 18·25. Ґрамофонові плити **Брно** (341,7) 21·00 Камеральна музика. **Букарешт** (394·2) 17·00 Легка музика. **Берлін** (419) 16·30 Військ. орхестра. **Стонгольм** (435,4) 17·30 Легка музика і спів. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська орхестра. **Рим** (441,2) 21·00 Оперова музика. **Міляно** (200,8) 20·45 Оперетка. **Харків** (937,5) 20·30 Концерт. **Липськ** (259,3) 23·30 Танкова музика.

Четвер, 9. липня 1931 р.

Липськ (259,3) 13·35 Концерт на 2 фортепянах. **Мор. Острава** (263,4) 11·30, 14·10 Ґрам плити. **Відень** (516,4) 12·00 Концерт капелі Вайс. 15·20 Концерт симфон. орхестри. **Букарешт** (394,2) 17·00 Танкова музика, 20·30 Симфон. концерт. **Берлін** (419) 17·20 Популярний концерт, 19·00 Хоральний спів, 20·00 Камеральна музика. **Гамбурґ** (372,2) 21·00 Хор донських козаків. **Стонгольм** (435,4) 20·00 Популярна музика, 22·00—23·00 Камеральний концерт.

Чим є Форд в автомобілізмі, тим у радіотехніці є

DETEFON

універсальний детекторовий відбірник затверджений Польським Радіом. ВІДБІРНИК, СЛУХАВКА, осьмішня АНТЕНА коштує лише **39** зол. з пересилкою.

ПОЛЬСЬКЕ РАДІО, видія „ДЕТЕФОН"

Варшава, Зельна 30

і розголосна у Львові, Баторія 6.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 8. липня 1931 р.

Львів (380,7) 12·10 Концерт з ґрам. плит. 15·30 Музика з ґрам. плит. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Музика з ґрам. плит. 16·45 Відчит з Варшави. 17·10 Музика з ґрам. плит. 18·00 Легка музика з Варшави. 23·30—24·00 Музика з Варшави.

Четвер, 9. липня 1931 р.

Львів (380,7) 12·10 Концерт з ґрам. плит. 13·10 Комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Ґрамоф. плити. 16·00 Ґрамоф. плити 16·50 Відчит науковий 17·10 Музика з ґрамоф. плит. 17·35 Відчит з Вільна. 18·00 Концерт солістів 19·00 Всячина. 19·40 Музика з ґрам. плит. 19·50—21·30 Трансм. з Варшави. 22·30 Пісні. 23·00—24·00. Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс. Музичне Т-во ім. М. Лисенка, Філія Дрогобич, розписує конкурс на Управителя місцевого Музичного Інституту, який евентуально міг би бути учителем фортепяну, а крім цього на учителя(-ку) фортепяну. Подання вносити до філіяльного виділу найдальше до 31. липня п. р. на руки голови адв. Д-ра Панцавського. **Виділ.**
21 2—2

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ІВОНІЧ:
8/VII „Ой не ходи Грицю".
9/VII „Вій".
10/VII „Наталка Полтавка".
ЕДЛІЧІ:
11/VII „Вій".
12/VII „Воскресення".
13/VII „Ой не ходи Грицю".
КРОСНО:
14/VII „Маруся Богуславка".
15/VII „Вій".

Ансамбль Театру 25 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

Театр в своїм турне завітає до Криниці, Щавниці і Кракова. 2316

Складаю 10·— зол. на „Рідну Школу" замість квітів на свіжу могилу моєї товаришки - приятельки бл. п. Галі Мороз. — **Маруся Білинська-Тимкова.**

Позір Підгаєччина й Бережанщина! Філія Товариства „Просвіти" в Підгайцях удаштовує дня 12. липня ц. р. у парохіяльнім лісі, побіч Підгаєць, в год. 2-ій попол. **„Великий Фестин".** Програма дуже богата. — Богато несподіванок! Буфет у власній управі! Підчас фестину приграватн будуть дві орхестри. Весь дохід призначений на будову „Народнього Дому" в Підгайцях. Вступ від особи 0·50 зол. — На випадок непогоди фестин відбудеться в слідуючу неділю себто 19. липня ц. р. **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ҐОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1338

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепян Ярославенка за 10 зол. продають книгарні. 2279 6-10

ЛІКАР РЕНТҐЕНОЛЬОҐ з осідком у Коломиї, може перенять 2 апарати рентґенівські, 2 кремяні лямпи та всяке лікарське знаряддя як також і льокаль потрібний на канцелярію і евент. на мешкання — по умові з п. С. Ціпановською, вдовою по бл. п. Д-р І. Ціпановськім у Коломиї. 12 3—3

ПРИЙМУ рутинованого конципієнта від зараз. — Д-р Винницький адв. в Устриках. 28

ДО ВИНАЙМУ 4 КІМНАТИ, кухня, комфорт, найздоровіша околиця, дешево. Вічна Зелена 25, (Филипівка). 25 1-3

РУТИНОВАНИЙ солїцитатор пошукує посади зараз, пише добре на машині, самостійно складає всякі контракти. Зголошення слати: Антін Вороневич, Перемишляни. 26

БУХҐАЛЬТЕР-БІЛЯНСІСТ, спеціяліст у закладанню і кореґованню книг, калькулятор, пошукує відповідної посади, також і на провінції. Ласкаві письменні зголошення до Адміністрації „Діла" для „І. М." 27 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОПЕРАТОР

Д-р Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних. Лікування жіночих

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51. 1953 27-30

Присилайте передплату!

Меблі різного рода, можна найкористніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 54—?

Зайвий ріст волосся на руках, ногах та під пахою усуває в дуже радикальний спосіб **перфумований депілятор „GARÇONNE"**

Ціна 3 зол., за післяплатою 4·50

Виключний склад:

Аптика магістра SUSSMANA

ЛЬВІВ, вул. КУРКОВА 5. Тел. 40-69 2184 5—5

Ширіть наш часопис!

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ направить за брошку і **1 зол.** кульчик, перстенець відновить аж дивно! вул. Коперника 14 напроти кіна. 2100

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 151 (12.807). Львів, пятниця 10. липня 1931. Pocztowa opłata zaryczałtowana. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Великі зміни" у Сх. Галичині.

Наконечніков-Клюковський віцепремєром. — Скасування 2-ох воєвідств. — „Приготування до Женеви".

Львів, 8. липня 1931.

В понеділок пополудні надійшла до Львова вістка про номінацію львівського воєводи Наконечнікова віцепремєром. Сам цей факт нікого особливо не здивував, ані теж не викликав ніякої сенсації, бо надто часто міняються у Польщі особи на високих державних становищах у всіх можливих персональних комбінаціях. Ніхто теж, очевидно, до всіх тих змін не прикутує ніякого політичного значіння, бо всі вони прецінь точно вростені до пануючого курсу правління. — так чейже отверто і зі спеціальним притиском зазначує при кожній новій персональній зміні сама урядова преса. І тому теж польська опозиційна — соціялістична й ендецька — преса майже зовсім мовчки пройшла біля номінації полк. Костка-Бернацького новгородським воєводою, не привязуючи до неї ніякої спеціальної ваги.

Не забирало і ми голосу щодо нової номінації б. львівського воєводи, вдоволяючися інформаційною замітков, поміщеною з газетного обвіязку. Але ось читаємо в ендецькій варшавській і львівській пресі несотворені речі про політичні причини тої номінації й її дальші наслідки. Наводимо один цитат телефонату „Курєр-а Львовск-ого" з Варшави (з 8-го ц. м.): „У політичних колах висловлюють переєвідчення, що останні персональні зміни на вищих становищах в державній адміністрації стоять у звязку з приготуваннями уряду до вересневих нарад Ліги Націй себто до українських скарг у справі т. зв. „пацифікації" Галичини. З цією справою вяжуть однаково димісію ген. Складковського з становища міністра внутрішніх справ, як теж димісію пана Наконечніков-Клюковського зі становища львівського воєводи. У звязку з цим називають м. і. як наслідника пана Наконечнікова останнього волинського воєводу, пана Юзефського, б. члена українського уряду, відомого зі своїх українських симпатій; одночасно, як зачувати, ведуться дальші розмови поміж санацією та українцями, які мають на меті заключити якусь вступну угоду ще перед вереснем".

Знову на іншому місці тої самої газети вяжуть ті персональні зміни з пляном получити три східньо-галицькі воєвідства в одно, якого воєводою має стати „якийсь достойник з ББ".

Не знаємо, які „політичні кола" має на увазі кореспондент ендецької газети, зате знаємо, що польські (і варшавські і львівські) ендеки — всупереч своєму заровумілому переконанню — в українських справах страшенне погано орієнтуються, і знаємо теж, що до їх спеціальної тактики належить страшити польську публіку маревом санаційно-українських „угодових переговорів" та на одним махом сіяти ними баламутво й серед публіки української: бо в одному ендеки правильно орієнтуються, а саме — що український громадянин більше вірить — на отяд і сором — польській ендецькій сплетні, ніж найбільш авторитетному українському запевненню! Однак вище наведені „інформації" ендецької газети облетіли — в ріжних модифікаціях — цілу польську пресу ріжних напрямків! Це свідчить або про оручність ендецької інспірації, або про ціну низку справжніх фатальних непорозумінь у варшавському політичному світі.

Які „приготування" робить польський уряд з уваги на вересневу сесію Ліги Націй, це його справа. Не розуміємо лише, як можна тут освітлювати димісію львівського воєводи, як ніби якусь „уступку для Женеви", коли ж прецінь це нижка димісія а високий аванс. І при чім тут „відоме українофільство" п. Юзефського?!

Те саме торкається скасування двох східньо-галицьких воєвідств. Ми вже згадували, що плян тієї комасації 3-ох воєвідств є раціональний, але користи з нього матимуть українські мешканці Сх. Галичини такі самісінькі, як і польські: будуть мати до діла з одною владою, а не трьома та одною політикою, а не трьома. Ані з автономіяцією краю, ані з децентралізацією державно-адміністраційної системи, ані зі зміною курсу національної політики така реформа адміністраційного поділу не має чейже нічого спільного.

Очевидно, що так само виссаними з пальця є повторювання до знуди якихось, десь від кого-сь зачутих поголосок про „дальші розмови між санацією і українцями" для цілей „вступної угоди ще перед вереснем". Нема у цьому одного слова правди! — справді — виринає питання, яка з цього користь навіть самій ендеції повторювати в колісне одну й ту саму видумку: бож навіть ендецького читача не можна вічно дурманити одною брехнею!

Таким робом „великі зміни" у Східній Галичині, це плід ендецької уяви, якій треба вибачити хіба тільки з уваги на страшенну спеку, яка не добре впливає на мізкові функції.

Вакації можуть Вас дуже дорого коштувати,
якщо не обезпечите свого мешкання від
КРАДЕЖІ із ВЛОМОМ у
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

По Загальних Зборах Р. С. У. К.

В якій атмосфері відбуваються Загальні Збори Р. С. У. К. — Цьогорічні Збори. — За відібрання Зборам Р. С. У. К. можливости вічування.

Цьогорічні Загальні Збори РСУК, про які подано у нас авідомлення, кинули жмут світла й тіней і на саму справу нашої кооперації і на саму свою працездатність та доцільність. Тому не завадить про це подати декілька завваг.

Загальні Збори РСУК складаються з представників усіх кооператив, які належать до РСУК. Тепер має РСУК поверх 3.000 кооператив, отже колиб була добра воля і зацікавлення справою своєї верховної установи, а до цього дописали фонди, то збори могли мати 3.000 учасників. Збори не виказували досі ніколи такої максимальної кількости учасників. Попередні, найчисленніші Збори мали около 700 учасників з около 1.200 голосами, а цьогорічні Збори мали поверх 350 учасників з поверх 700 голосами. До того є ще постанова, що кожний член кожної з трьох тисяч сільських кооператив має право вступу на Збори з правом дорадчого голосу. Може отже забирати голос у всіх справах, тільки не голосує.

При таких постановах статуту Збори РСУК відбуваються один день. Поза традиційною комісією-маткою, яка визначує кандидатів для доповнення Ради і Контрольної Комісії та комісію для провірки важности голосів (що в дійсности виконують урядовці РСУК), Збори радять про всі справи відразу на пленумі. Що такий спосіб нарад є просто мукою для президії, яка мусить вичерпати порядок Зборів, і що такий спосіб ведення Зборів дає можливість злобного заколочування їх правильного ходу є аж надто ясним. І тому Збори РСУК є не діловими, кооперативними нарадами, а бориканням між більшістю зрівноважених і ділово до Зборів настроєних кооператорів та між меншістю, зложеною з любої малої групки т. зв. „опозиції", яка просто водить усіх за ніс. Вона записує всіх своїх однодумців до голосу по н-разів, вони говорять про всесвітню резолюцію, про буржуазію, критикують усіх і вся, кладуть підзорливі заміри не тільки на честь, але й на приватні відносини провідників (платні, позакооперативна політична діяльність), говорять про те, що кооп. преса друкує „стрілецькі пісеньки й інші дурниці", а чотири сотні людей мусять чекати з діловими справами на те, що може пощастить у діловий спосіб обговорити пекучі справи. Через таке вічування нема можности перевести через отсей наш кооперативний конґрес ніодної справи правильно. Навпаки: навіть більшість починає з конечности реаґувати на провокаційні виступи приготованої меншости, а ефект є той, що найважніші справи „переголосовуються" ради скорішого покінчення нарад.

Яскравим прикладом на це є вчерашок на недавніх Зборах, щоби бюджет ухвалити без дискусії. Правда, це можна вважати за вияв довіря для тих, що бюджет укладали, але — на жаль — було це роблене на те, щоби скоро що справу „відголосувати", не зважаючи на те, що підготовка бюджету вимагала аж 5 місяців часу. Чи

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 30 czerwca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 139 czasopisma „Dło" z daty Lwów dnia 25 czerwca 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 297/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 30. czerwca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 12 czerwca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dło" Nr. 139 z daty Lwów dnia 25 czerwca 1931 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Lwiwśka Ruś-Bractwo ... usyniw" w ustępie od słów „nahadujuczie te" do słów „szczo ide proty nas, 2) w artykule pt. „Komu z cioho koryst" w ustępie od słów „czy może maje" do słów „za sprzytstość", 3) w artykule pt. „U sprawi lwiwśkich szkil" w ustępie od słów „ale koły" do słów szkoły" znamiona od 1) zbrodni z § 65a) uk., od 2) występku z § 300, 302 uk., od 3. występku z § 300 i 302 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 Dppr. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu pod 1) szerzenie wzgardy i nienawiści przeciw jednolitemu Związkowi Państwa Polskiego, albowiem ukryta tendencja powyższego artykułu zamierza do umniejszenia polskiego narodowego stanu posiadania we Lwowie przez suponowanie sposobów do tego zamierzenia wiodących, pod 2) przez ostrą krytykę — opartą na fałszywem przedstawieniu sobie i tendencyjnem ich przekręceniu — nie tylko przeciwstawić sobie wzajemnie do wrogich obozów narodowości, zamieszkujące ziemię Południowo-wschodnie — lecz nadto pobudzić do wzgardy i nienawiści przeciw zarządzeniom władz administracji państwowej w zakresie ich polityki gospodarczo narodowościowej w Państwie Polskiem, pod 3) okoliczności pod 2) wymienione w zakresie organizacji szkolnictwa w Państwie Polskiem, co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk. i występku z § 300 i 302 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. prasjest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: S. Podhorodecki starszy sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 2. lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 141. czasopisma „Dło" z daty Lwów dnia 27 czerwca 1931 r. do Syg. VI. l. Pr. 304/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 2. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 26. czerwca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dło" Nr. 141 z daty Lwów dnia 27 czerwca 1931 r. zawierającego w artykule pt. Nowynky „Kara za ukraińskyj nac. hymn" w ustępie od słów „Tarnopol" do „i Czortkiw" znamiona występku z § 300 i 308 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. XII 1862 Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu zapomocą nieprawdziwych i wykrętnych przedstawień zaniepokoić opinję publiczną i wyrządzić przez to szkodę publicznemu bezpieczeństwu a nadto pobudzić w ten sposób do wzgardy i nienawiści przeciw zarządzeniom władz państwowych przez tendencyjne fałszywe informowanie społeczeństwa o rzekomem prześladowaniu rusinów względnie ukraińców za śpiewanie ich narodowego hymnu, co odpowiada znamionom występku z § 308, 302 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36, 37 ust. prasjest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: S. Podhorodecki starszy sekretarz

не насував це гадки, що він мусів бути укладний серед неабияких труднощів? Чомуж тоді Збори мали його ухвалити без дискусії, як просто щось маловажного?

Таксамо майже без уваги пройшла небувала досі в наших установах заява, що самі службовики РСУК, знаючи важке положення нашої кооперації, самі добровільно зрезигнували з близько 80.000 зол. належних їм платень.

Помічаємо вже самі ділові справи, як дискусію над самою працею Ради і Дирекції. Її звів кожний другий бесідник до дискусії над непричасним тут радянським кредитом Центросоюзу і заложниками в цій установі та до посольських діет урядовців РСУК. Обзивався теж голос кооператорів за ліквідацією бортів у кооперації, за преважною справою кооперативного виховання, за здержанням від пиття і курення (серед куряви диму на салі!), а один промовець промовляв навіть проти й один за офіційним органом РСУК — „ГКЧ"! Але все це губилося через те, що атмосфера, внесена опозицією, не дозволяла на річеву дискусію, — а спосіб переведення всіх нарад на пленумі просто унеможливлював планове й ділове їх переведення. Тому теж резолюції в таких важних справах, як: пацифікація, борги, державна політика проти кооперації і т. д. виходили випадково від промовців, а не були підготовані передтим. А скільки ділових справ не дочекалося резолюцій? Згадати хоч би кооп. пресу, кооп. виховання, пропаганду, лучення кооператив і т. д., справи про які йшла дискусія на сторінках кооп. преси цілий рік, які не найшли завершення на Зборах у формі відповідних резолюцій.

Тому треба подбати, щоби найближчі Заг. Збори відбувалися в іншому порядку. Про це писалося уже чимало в кооп. пресі. Найкраще Збори розложити на два дні, з тим, що першого дня відбуваються наради комісій, а другого дня пленум, що радить над рішеннями комісій. Комісії складаються добровільно, отже кожний член Зборів придїлює себе до праці в тій комісії, якою цікавиться. Нарада кожної комісії вислухує звідомлення відповідального референта РСУК, критикує минулу працю і затверджує або змінює пляни праці, предложений ним обовязково в детайлях. Після цього ухвалює резолюції, які стають предметом нарад Заг. Зборів-пленуму. Розуміється, що справи, які є підготовані ділово комісіями та їх референтом референовані, є передискутовані на пленумі і там теж остаточно затверджувані. Пленум має, як і досі, повне право безмежної дискусії, але є та певність, що всі справи раніше ділово обговорено і з них лишиться якнебудь напрямна на слідуючий рік праці.

Обовязкові комісії могліб бути: 1) фінансова (бюджет), 2) ревізій, 3) організації кооператив, 4) кооп. преси і видавництв, 5) кооп. пропаганди, 6) кооп. навчання, 7) зовнішніх справ (ми і держава, ми і самоврядування, міжнародні звязки) і т. д. Можнаб їх поділити инакше, щоби тільки ділово справи обговорити.

Так можнаб погодити надзвичайно демократичні постанови статуту і діловість нарад. Можнаб дати змогу референтам послухати ділової критики просто на них, а не вдоволятися тим, що за них спадають громи на Раду чи Дирекцію. Можнаб оминути демагогічних виступів гуртка людей, що заводять настрій нарад до того, що справи не обговорюється як слід. Можнаб підготовити в усіх справах ділові резолюції, які разом взяті булиб *планом праці РСУК* внутрі і назовні, булиб напрямними праці нашої кооперації. А через те дослівно кожний заступник кооперативи міг би в поодиноких справах мати рішаючий голос не піднесенням руки, а річевим заважаючий голос не піднесенням руки, а річевим заплянумі булоб тільки завершенням постанов у комісіях, піднятих після спокійних нарад.

Останні Загальні Збори РСУК жертвували багато з діловости праці на те, щоби „толерантно" притлядатися саботажові нарад невеликою групкою демагогів „опозиції". Та з цим не по дорозі нашій кооперації. Вона мусить мати реальні ділові висліди зборів, а до цього треба не зменшувати їх діловість, але збільшувати. А щоб її шувати їх діловість, але збільшувати. А щоб її мати, треба відобрати Зборам можливість вічування і перевести їх на рейки прецездатности. Може поданий проект (раніше іншими теж подуманий) пригодився би для цеї доброї і конечної справи.

Інж. Е. Храплливий.

У нервово та психічно недужих дагідна природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** причиняється до доброго травлення, дає їм спокійний, вільний від тяжких думок сон. — Жадати в аптиках і дрогеріях.

Наші діти без своїх учителів.

Польські школи без наших учителів. — Українські школи з польськими вчителями. — Потреба домагатися прав згідно зі законами.

Між нашими дуже скромними домаганнями в справі шкільництва було одно таке: щоби в тих польських школах, де є якась частина наших дітей назначували поодиноких учителів або учительок гр.-кат. обряду. У цілім Львові маємо лиш одну державну українську школу ім. Шашкевича, куди численним дітям далеко ходити. Отже в польських школах, де є наші діти, повинні бути наші вчителі, що проводили би нашим дітям в їхніх молитвах, учили їх обрядових пісень, вели їх у свята до церкви і давали там потрібні вказівки, а деколи помагали в школі з науці української мови. Постанову в тім напрямі приняла перед роком шкільна міська рада, але її не виконала. В минулім році не приняли до львівських шкіл ніодної учительської сили української народности. Навпаки до українських шкіл, де не було ніодної польської дитини призначили польських учителів, з яких неодин не знав навіть добре української мови. Тому ми просили п. куратора, щоби постарався виконати згадану ухвалу. П. куратор заявив нам, що стоїть на становищі, що в школах, де молодь є мішана під оглядом народности та обряду, а до працює більше вчительства, там повинні бути вчителі одної та другої народности.

Така заява п. куратора має ширше значіння і може торкатися не лише нашого міста, але і до всього краю. Між знаємо, що в нас є багато українських сіл і шкіл, де є тільки польські вчителі. І міста і місточка, де існують семи-клясові школи з більшим числом української молоді, а в них нема ніодного учителя чи учительки української народности. Наші діти є там без належного проводу. Священики цих місцевостей жалуються нераз, що не мають від таких учителів ніякої помочі в вихованні молоді. Здавалось-би, що це неймовірне, але, на жаль, воно аж надто правдиве. Подивімся по краю, а найдемо дуже багато тих прикладів.

Недавно говорив мені один сільський священик, що в його школі нема ніодної польської дитини, а обі вчительки римо-католички. В великоднім часі в церкві підчас приняття св. Тайни, сиділа чужа учителька спокійно в дальшій церковній лавці і не подбала, щоби привести дітей до престола і відповідно їх повчити. Аж священик мусів висилати від престола паламара, щоби поміг їм.

Може слід би нам домагатися виконання такого права. Передовсім повинні піднятися того діла наші заступники в радах шкільних повітових, а колиб їх там не ставало, то бодай ординаріядські делеґати. Вони і поставлені на те, щоби боронили там інтересів своїх вірних. Особливо повинні вони домагатися цього права в тих випадках, де нема в школі ніодної учительської сили греко-католицького обряду. При спротивах слід висилати умотивовані сепаратні внесення до кураторії і домагатися з відтам вирішення, а заразом повідомляти про стан школи свій Ординаріят. Певно, що і склад кураторії не є для нас тут корисний і загальні відносини дуже тяжкі, але все таки ще ми не поставлені поза всяким правом і можемо на нього покликуватися. І якби ми за свої права безнастанно добивалися, то мали би ті відклики своє значіння.

Якби неприязна струя супроти нашого учительства прибрала ширші розміри — що вже й тепер бувае — то духовенство повинно з дотичних деканатів або повітів звертатися масово до вищої державної і церковної влади в справі покривдження релігійних почувань нашої дітвори. Одночасно повинні громади і всякі культурні

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 10. ЛИПНЯ 1931.

ЮЛІЯН ДОРОШ. 2)

Фото на вакаціях.

Етнографічні знимки. — Технічні засоби. — Швидкість знимок. — Автохроми і діяпозитиви. — Фільмокамера.

(Докінчення)

Другою групою знимок для наукових цілей це знимки етнографічні. Ми може й не знаємо, яку велику прислугу можемо зробити своєю камерою науці, якби послідовно служили „фотомузейництву". Музейна збірка світлин — це найповажніше джерело для наукових розслідів, порівняльних студій, усяких теорій та найсильніша аргументація в дискусії. Ми просто не уявляємо собі, яку шкоду робимо, коли не висилаємо до наших музеїв бодай по одній відбитці кожної нашої світлини з докладним її описом. Цю нашу недбайливість використовують чужинці, загарбуючи все, що попаде їм під руки, щоб з відповідним поясненням представляти наш побут, як власні культурні здобутки.

Куди тільки не глянемо, всюди по наших селах найдемо пребагатий етнографічний матеріял. Треба тільки вміти його впорядкувати та дати у світлині всесторонній образ народнього побуту. Расових типів (а ще дотого „обовязково" у святочній одежі) не робім багато. Передусім звертаймо увагу на середовище, де живе народ. Фотографуймо сільські хати, способи їхнього будування, їх зовнішній та внутрішній вигляд, вигляд загороди (стодоли, шопи, стайні, хліви, возівні, столярні, комори), сцени з домашнього господарства (дріб, худобина), управу ріллі (городівництва, садівництва, бжільництва, риболовлі, скотарства та сільського ремесла, ковальства, гончарства, різьбарства і жіночих робіт (прядення, вишивання, малювання, силянки), їхні способи, форми і стилі, далі одежу, домашне житло, обрядові звичаї (у буддень і свята, весілля та похорони), способи розваги (забави, танці) й усякі традиційні звичаї. Як їх схоплювати це вже діло самого світливця, який навіть одним невеликим фрагментом може дуже вдатно схарактеризувати елементарні околиці та її мешканців.

Вибір теми для знимки це справді важна проблема, але випрацювання самого сюжету у великій мірі залежить від технічних засобів, якими розпоряджаємо, тому і про них треба згадати.

Чи це буде памяткова, прогулькова чи наукова фотографія — то все таки мусимо зважити на те, що їдемо на ферії, що вибираємось в дорогу, що приходить час, коли мусимо виректися частини домашніх вигід, супроти чого ті предмети, які беремо зі собою повинні бути тим зручніші та вигідніші. Не тягнемо зі собою на прогульку ні крісла, ні великого зеркала з нашої вітальні, в якому можемо оглядати себе у повний зріст.

І по цій самій лінії пішло виробництво новітньої подорожньої апаратури. Не можна на матівці розглядати образ у великих розмірах, як у великому зеркалі, бо такий апарат був би своїми розмірами більшим клопотом, а ще й до того потребував би стативу. Наш апаратик, з яким вибираємось на прогульку це записник, який кожної хвилини може нам бути потрібний. Мусимо мати його постійно під рукою, а тому він мусить бути зручний та вигідний. Розуміється кожний бере на прогульку такий апарат, який сам має, але в торговлі маємо спеціяльні прогулькові апарати, яких добрі прикмети можна звести до трьох найголовніших:

1) малий вимір,
2) незначна вага,
3) досконала та проста конструкція.

Найголовніше з усього то те, що такі апаратики дуже вигідні при праці. Бо мотив не трівае довго, а коли ми з тяжким трудом зачнемо випаковувати камеру, насаджувати її на ставив, наставляти на гостріть, то виходить часом і таке, що коли вже все було готове до експозиції, обект за той час утік. Минули ті часи, коли фотограф флеґматично розставляв статив і пів години сував міхом на всі боки, а сама експозиція трівала щонайменше три, нестерпно напружені секунди. Сьогодні, в добі рекордів і безупинної погоні за життям, одна хвилина це скарб і що сталося, цього не вернути, а ще до того на фотографії. Блискавкова зоріентованість і моментальний відруховий натиск на автоматичний гудзик—це нерв і темпо сьогоднішнього світливця. На це його камера готова кожної хвилини і вона покірна у всьому до неймовірности: — до аналізи на 1/1000 секунди. Сьогоднішня камера це небезпечний автомат у руках другого живого, самостійного автомату, в руках людини. А реагувати на зовнішні прояви життя мусить одночасно людина і її камера.

Негативний матеріял так пристосовується до загальних прикмет подорожньої камери. Колись тягнув за собою бідний прогульковець цілі тузини скляних платівок та дбайливо складав на землю дорогоцінний тягар. Тепер ніхто й не думає на прогульці про можливість потовчення негативів та про потребу темнички. Адже є в продажі плівка, яку впаковуємо серед білого дня в апарат, робимо знимки і ні трохи не боїмось, щоб там щонебудь побилося. А чи вона лекша від платівки — то хіба не треба цього доказувати. Платівок слід уживати хіба при потеж камера більших вимірів, деколи навіть до 18×24 цм.

Не від речі булоб і згадати про т. зв. експериментальну фотографію, що чимраз більше здобуває собі загальне признання.

Автохроми, себто кольорові знимки на платівці це техніка, яку годі чим іншим заступити,

установи боронити своїх прав і не завагатися ніяким галякувати. Як довго існують закони — треба на них покликуватися. Якби ми частіше пригадували їх, тоді не сміли би деякі повітові потентати та народові організації поводитися з вами так безоглядно, як це тепер діється. Стереженого, Бог стереже а на похиле дерево коні скачуть.

Ек. проф. о. Александер Стефанович.

—o—

9-ий місяць слідчої вязниці голови УНДО.

Офіц. орган УНДО „Свобода" подаючи за „Ділом" подробиці про перебування уже 9-ий місяць у слід. вязниці голови УНДО посла д-ра Дм. Левицького без доручення йому дотепер акту обвинувачення, *додає* від *себе* слідуючу увагу:

„Слід зазначити, що новий польський закон про карну процедуру не знає обов'язкової слідчої вязниці. Значить, випущення на волю слідчого вязня залежить виключно від оцінки суду".

При цій нагоді „Свобода" пригадує, що „ще скорше, бо 9. вересня 1930 р., арештовано б. посла Дмитра Паліва й приміщено в берестейській тюрмі. Дня 13. листопада привезено Палієва до львівської тюрми, де він і досі перебуває, не оглядаючися на кепський стан здоровля. Йому також не доручено акту обвинувачення".

Таким робом у слідчій вязниці б. посол Д. Паліїв сидить вже рівно 10 місяців (у тому 2 місяці в Берестю), а посли д-р Дмитро Левицький і д-р Любомир Макарушка — девятий місяць, всі без сконкретизованих закидів в акті обвинувачення. Хоча ніде не сказано, що всі вони обов'язково мусять так довго у слідчій вязниці сидіти і хоча слідство давно покінчене — суд усі просьби вязнів випустити їх на волю за кавцією відкинув.

Українці в Аргентині.

Молода українська імігрaція в Буенос-Айрес береться до громадянської роботи.

В тижневику „Україна", який виходить у Буенос Айрес, столиці Аргентини, у виданні з 10. травня 1931 читаємо:

Писалося вже у нас про політику і про значіння мирової конференції і про пляни Юнга, потребу консолідації і т. п. Але ніхто не завдав собі труду застановитися над тим, як властиво виглядаємо ми, українці, ось тут в Аргентині, а передовсім у столиці, Буенос Айрес. Ми, що так сказати, творимо чи не найбільший еміграційний контингент по італійцях та еспанцях. Яка наша сила, які наші успіхи дотепер, що ми зробили та як виглядаємо?

Дотепер маємо, можна сказати, аж три центри, де гуртуються наші іміганти, відповідно до своїх переконань і симпатій. Маємо Просвіту в Буенос Айрес, маємо Український Національний Клюб і Просвіту на Док-Суд. Кожне товариство нараховує якесь число членів, кожне товариство старається дати якнайбільше праці та виказати якнайбільше енергії.

Дві організації, які є в центрі, себто Просвіта та Український Нац. Клюб, обмежили свою працю до видавання часописів, театральних вистав, іноді виступів з рефератами чи теж відчитами, не маючи змоги здобутися на щось більше, бо обставини і міський грунт на це не дозволяють.

Хоч центральні товариства і в центрі помістені, одначе не мали змоги дати того, щодало маленьке та скромне товариство Просвіта на Док Суд. Правда, що Док Суд зорганізував себе перший, як того й вимагали обставини. Помалу в чужій винайнятій хаті люди доброї волі працювали над піднесенням організації та над освідомленням своїх членів. І нині треба щиро признати, що там зародилося багато добрих і гарних ідей. Там у перше зродилася думка заснувати перший український часопис; там теж уперто пішли до зреалізування та до будови першого Українського Народнього Дому, який, хоча скромненький, а все таки гордо стоїть яко твердиня української імігрaції та вказує кожному, що доксудяни — це пчоли, які поволі і помалу, а вежі таки збудували той вулик, з якого голосить світові про свою силу і солідарність.

Помало-помалу громада на Док Суд почала розростатися. Помалу і байдужі члени нашого громадянства почали несмілинно заглядати під рідний дах і сьогодня сала не поміщує своїх членів. Тепер виділ товариства працює над тим, якби розширити свою хату, щоби дати змогу всім охочим громадно являтися як на вистави, так і на товариські забави і сходини. Ми віримо, що й це діло доведуть доксудяни до успішного кінця. Ми певні, що Док Суд раз розпочате діло закінчить і через те стане моральним центром нашої імігрaції. Поодинокі члени Просвіти на Док Суд, які тримали і тримають прапор товариства, дають нам запоруку, що їх праця не іде намарне та що під їх проводом наша громада дочекається ще багато більших та гарніших результатів своєї праці.

Нашим обов'язком підтримати їх корисну працю та всіми силами спільно працювати для користи нашої імігрaції.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Кооперативне свято

з нагоди 30-ліття повітової кооперативи в Скалаті.

Дещо про Скалат і Скалатщину.

В неділю, 5. липня ц. р. відбулося в Скалаті величаве кооперативне свято з нагоди 30-ліття заснування повітової кооперативи в Скалаті. Заки приступимо до опису самого свята, вважаємо за доцільне сказати кілька слів про сам Скалат і Скалатщину. Само місто Скалат було колись твердинею москвофільства, яке там защіпив був тамошній парох пок. о. І. Наумович. Була це велика індивідуальність, видатний популяризатор і впливовий організатор. Зі Скалата москвофільство поширювалося на весь повіт. Другою видатною індивідуальністю, що працювала над поширенням москвофільства у повіті, особливож у Гриималівщині, був о. Галька, парох Дубковець. Діяльність і влив обох тих москвофільських діячів ваготіла довгий час над Скалатщиною. Вона була, що так скажемо, довгі часи „лацофвна" і малодоступна для посіву творчої національної української праці. Ще далеко перед війною почав був у самому Скалаті за своїх студентських часів завзяту боротьбу з москвофільством пок. радник Іван Кивелюк, довголітний голова „Просвіти". По нім повели її інші, хоч і не місцеві, діячі та звели вже перед війною вплив москвофільства до нулі. І саме тому, що величезну масу енергії зужили передвоєнні діячі Скалатщини на боротьбу з москвофільством, Скалатщина ніколи не вибивалася своєю громадською працею на чоло національно вироблених і зорганізованих повітів. Зокремаж не визначався нічим повітовий осередок місто Скалат. Бувало декілька таких періодів у національному житті Скалатщини, в яких далеко більше ініціятиви і творчої праці проявляв Гриималів, біля якого купчилися дооколичні села, що творили його силою фактів і обставин своїм центром. До цього причинялася і та обставина, що Гриималів здавна був осередком окремої судової і скарбової округи в Скалатщині. Останніми часами в Гриималові осіло декілька рухливих українських інтелігентів, які між іншим зорганізували для Гриималівщини окрему філію „Просвіти". Одначе для цілої Скалатщини одиноким центром все був і до нині є Скалат. В неділю, 5. липня пережив Скалат свій великий день, який був світлим тріюмфом праці українських діячів не тільки нинішнього дня, але й передвоєнних часів.

Богослуження і святочний похід пяти тисяч скооперованого населення.

Вже в 9. годині ранку почалася у місцевій церкві Архиерейська Служба Божа, яку відправив в асисті духовенства Скалатщини о. митрат Балюк. По Службі Божій відправили панахиду за померших членів кооперативи в Скалаті і взагалі за всіх померших українських діячів Скалатщини. В часі Служби Божої і панахиди грала орхестра з Теребовлі. Відповідне слово в часі Богослуження виголосили скалатський парох о. Онуферко і парох зі Старого Скалата о. Плакида.

Зараз-же по Богослуженні уформувався величавий похід делегатів і делегаток з усіх сіл Скалатщини та делегатів від кооперативних централь сусідних повітів. На чолі походу йшли члени управи Повітового Союзу Кооператив у Скалаті, делегати Ревізійного Союзу Укр. Кооператив у Львові, пос. З. Пеленський і х-р Петрів, посли д-р Ст. Баран і д-р Ладика, духовенство Скалатщини, а далі непроглядні маси зорганізованих в кооперації селян і міщан. Похід, в якому взяло участь понад 5 тисяч людей, відбувався в повному порядку і робив могутне враження. Весь час грали в поході дуті орхестри. Крім теребовельської були ще орхестри з Сороцька, Іавча, Глещави, Вікна, Зеленої та Паївки. Пройшовши головними вулицями міста, учасники походу уставилися лавами на площі перед домом Повіт. Союзу Кооператив, щоби взяти участь в Академії.

Святочна Академія.

В само полудне почалася святочна Академія. Відкрив її заст. голови Нади. Ради Повіт. Союзу Кооп. д-р А. Тригубчак (головою Нади. Ради є б. держ. секр. З. У. Н. Р. Ол. Шепетицький), зложив промову, в якій м. і. помянув померших кооперативних діячів Скалата і Скалатщини та привитав усіх учасників свята. Відтак заччені

головно при знимках етнографічних. Гарно вспеціялізуватись в тому напрямі це неабияка штука і навіть дуже бажаним було би, якби наші фотоаматори вживали до етнографічних знимок тільки автохромів; їх можна опісля вживати при проекційних відчитах, як діяпозитивів. Взагалі вся фотографія для наукових цілей має повну вартість щойно тоді, коли всі знимки перероблені на діяпозитиви. З поодиноких світлин таки тяжше розібрати ріжні дрібнички, які на екрані виглядають зовсім інакше. Для однокольорових діяпозитивів найкраще платівки Геверта „Вітахром".

Пластична, або стереоскопна фотографія надається передусім для гірських прогульок. Проблема кинення трьохвимірного простору на двохвимірну поверхню (світанну) ставала нераз причиною гірких розчарувань запального та вдумчивого фотоаматора. Те, що їхнім очам виявалось величне й далеке, на світлині виходило тісне й дрібне. Похибку зрозуміємо, коли зважимо, що дивлячись на якийсь предмет нашими очима, ми послугувались біоптичною конструкцією, тоді як камера рисувала образ по монооптичній схемі. Повне враження трьохвимірного простору дає стереокамера з двома об'єктивами, яка знимає так само, як воно видається нашим очам. А передусім гірські панорами варті того, щоб їх не сплощувати на монооптичній світлині, а дати їм бодай оману живучости у стереоскопних окулярах.

Кіно, образова мова живої картини, могутній чинник пропаганди науки та мистецтва вміє деколи у своєрідний спосіб промовити до наших почувань. Згадуємо про нього не з конечности, бо хто зна чи при своєму розвою воно не зажене зовсім у кут мертву фотографію, а згадуємо про нього, як про новітний спорт та новий засіб педагогічного виховання.

Вправді небагато є між нами таких щасливців, а заразом таких сміливих, що можуть похвалитися власною фільмокамерою. Цей спорт на Заході сильно розвинений натрапляє в нас на перешкоди фінансові, а в великій мірі на нашу власну інертність поцікавитися ближче цією ділянкою. Бо ми, що правда таки дуже любимо вигоду й критику (не говорю вже про наш винахідницький хист), а коли треба трохи більше задуматися над складнішою фільмовою технікою, то ми вже заздалегідь махаємо рукою: „не для нас, мовляв, такі річі". А тих, що мають свої фільмоапарати з гордістю можемо зачислити до піонірів-пробоєвників новітньої індустрії та культури.

Рація існування кіноаматорства опирається на прегарних короткометражних фільмах з домашнього та прогулькового життя. Наші спомини, передавані з бігом часу бліднуть, тому, що в них щезає настроєвий характер тої хвилини, яку ми переживали, поодиноким світлинам з того часу бракує звязку — найкраще булоб зобразити подію так, як вона була, а це зуміє тільки фільмова стяжка. У зимову хуртовину, коли на дворі сніг замітає всі сліди, а ми розгорнемо у затишній кімнаті на стіні біле полотно, тоді чарівний ліхтар-проектор оживить нам ще раз спогад соняшних днів літньої мандрівки. А потреба шукання за гризьким димом ватри, за безкраїм овидом колосистих ланів, за шахівницею піль і за свобідним рухом потягне нас у нову вандрівку на друге літо, на другі місця, до інших людей. Це гасло мандрівки, що тайться в крові кожної здорової людини, це хотіння досвідчити на собі тверду школу життя, воно дасть нам силу волі, фізичний гарт і самопевність. А наша мала, прогулькова кінокамера це один із засобів плекання цих здорових прикмет сучасної людини.

Тому тільки хто може — фільмуймо!

Крутім стяжку з рівним рядком образків, що лишиться цікавою сторінкою у джерелах майбутньої історії

хори відспівали кооперативний гимн. Від Ревізійного Союзу Укр. Кооператив зложив привіт пос. З. Пеленський. Далі промовляли пос. д-р С. Горбаль. З терпеливістю ждали на продовження Академії, прийшлось перервати, бо впав рясний дощ. По чвертьгодинній перерві свято продовжувалося. Усі уставлені в лави учасники походу не рушилась з місця і в часі дощу та з поливу гідною терпеливістю ждали на продовження академії. Крім названих промовців виголосили ще привіти проф. Чайківський від кооперативних установ Теребовельщини, селянин Дм. Леськів з Луки Малої. Письменні привіти відчитував радн. Ол. Пісецький. Великий реферат про вагу кооперації виголосив д-р Петрів зі Львова. Крім того на програму Академії зложилися ще продукції хорів і орхестр. Хор з Глещави під управою п. Вербовецького відспівав з великим успіхом вязанку народніх пісень, хор з Ходачкова під упр. о. Осадци відспівав пречарно „Гагілки" і наконець хор з Луки Малої під упр. Ів. Михайлова „Червону Калину". З незвичайним успіхом відіграла кілька трудних концертових композицій дута орхестра з Теребовлі під управою талановитого диріґента п. Козака. Ця орхестра має вже свою заслужену славу і справила напіть найпибагливішим під музичним оглядом учасникам свята незвичайно милу несподіванку. Одну точку програми виконувала орхестра з Глещави. „Каменярів" І. Франка відекламував знаменито селянин з Білок Великих п. Волинець. Академія закінчилася національним гимном, який відспівала в великому зворушенні вся кількатисячна маса учасників в супроводі теребовельської орхестри.

По Академії відбувся у скалатському міському городі народній фестин. Ціле свято зробило на всіх учасників глибоке і незатерте враження та загріло їх до дальшої втертої і безперервної національної роботи.

За незвичайно вдатне влаштування свята належиться признання управі Повіт. Союзу Кооператив, голові Надз. Ради п. О. Пісецькому і його заступникові д-ру А. Тригубчакові, що в і головою скалатської філії „Просвіти", а крім них окреме й особливе признання директорам Повіт. Союзу пп. Тертеці Андр., Ференсові А. і Хрущові Степанові.

Сумний епільог свята.

Коли учасники свята зі сіл Вікна, Зеленої, Гайвки, Красного і Волиці та Калагарівки вертали після свята домів через село Остапе, напав на них несподівано остапівський „Стшелец" і деяких потурбував. Колиж вертаючі зорієнтувалися у чім річ, зорганізували з поспіхом оборону і з важким трудом пробилися через село. Всюди „Стшелец" гуляє і то гуляє та справляє всякі бучі безкарно. Очевидно, що писати ширше на цю тему недоцільно. Факти дуже вимовні і не потребують ніяких пояснень ні висновків.

Для тих, що вибираються на кольоніяльну виставку до Парижа.

Французький консулят у Львові переслав інформації в справі подорожі на згадану виставку з огляду на ріжні неточні поголоски про полекшені паспорти. Управа кольоніяльної виставки в Парижі дає чужинцям, що приїздять у Париж легітимаційну карту на 15 днів за 9 зол., якою можна користуватися весь час. Візу за 2 зол. на один місяць дають усі французькі консуляти в Польщі. На залізниці на просторі Польщі є знижки на 25 проц., на шляху Ермон—Париж на 30 проц. При збірних прогульках понад 25 осіб знижки такі: на нім.-бельгійських залізницях 30 проц., на польських 33 проц., на франц. 4 проц. Крім цього ті, що мають паспорт. особисті папери та легітимаційну карту на виставку можуть діставати на 15 днів знижки на залізниці по всій Франції. Окружний білет на І-у клясу коштує 1667 фр., на ІІ-у 1261 фр.

ОСТАННІ ВІСТИ

МАТУШЕВСЬКИЙ ЛЬВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ?

Крім цілої плеяди кандидатів на крісло львівського воєводи, розійшлася в середу 8. липня ц. р. поголоска в кульарах сойму, що уряд іменує б. міністра скарбу Матушевського львівським воєводою. Однак найбільші виглядн на крісло львівського воєводи має віленський віцевоєвода Кіртіклє.

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ СТРАК У БІЛІМСТОКУ.

В Білімстоку почався в середу 8. липня ц. р. демонстраційний страйк робітників, які працюють у текстильних фабриках, на знак протесту проти знижки платень на 8 проц. у фабриці Коцебуцького. Страйкує біля 2200 робітників.

—o—

АВТОМОБІЛЕВА КАТАСТРОФА БІЛЯ КАЛУША.

У вівторок 7. липня ц. р. прийшло до страшної автомобілевої катастрофи біля села Боднарівки, пов. Калуш. Шоферові М. Клекавському з Калуша зломилася верівниця і автобус з незвичайною скорістю покотився в долину та перевернувся до рова. Т. Шлянг згинула негайно, а пять пасажирів тяжко ранені.

—o—

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗНАВЦІВ У ЛЬОНДОНІ.

На пропозицію англійського уряду збереться 13. липня ц. р. в Льондоні конференція знавців і на ній обговорять усі технічні питання, звязані з однорічною мораторією. Німеччина і також Англія змагають до того, щоби цю конференцію перемінити на повну европейську конференцію з участю міністрів зацікавлених держав. Франція дуже холодно відноситься до цієї концепції. На думку Франції ця конференція, яку скликується, щоб регулювати спірні питання, приступила би до частинної ревізії пляну Юнга. А Франція бажає, щоб план Юнга залишився незміненим, як остаточна основа в справах відшкодування. Тому, що здоровля англійського міністра скарбу Сновдена погіршилося, англійський уряд поробив заходи в Парижі, щоби конференція відбулася в Льондоні. Французький уряд згодився вислати своїх делегатів до Льондону при кінці цього тижня. Як делегатів від Франції називають міністра Фландена і Понсета, а від Німеччини Тренделенбурга і Ріхтера.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Над могилою артиста.

Похорон Ф. Базилевича.

Дня 30-го червня в санаторії с. Голоська коло Львова помер заслужений артист української сцени, політичний еміґрант Федір Базилевич.

Покійний родився в 1887 р. в м. Бердичеві на Київщині. Освіту здобував на правничому факультеті київського університету, рівночасно студіюючи спів у консерваторії. В 1919 р. виїздить за кордон з Українською Республіканською Капелею під проводом Ол. Кошиця. По розпаді Капелі в 1922 р. приїздить до Праги, де приймає гарячу участь в організаційному житті еміґрації. Особливо великі заслуги покладає в розвитку Українського Академічного Хору в Празі, на чолі якого стоїть два роки. В 1924 р. вступає до трупи українського театру „Просвіти" в Ужгороді, де працює, як артист, а опісля як режисер і директор до 1929 р. В 1929 р., запрошений театром ім. І. Тобілевича в Станиславові, пе-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 10. ЛИПНЯ 1931.

Е. ОНАЦЬКИЙ.

У печерах Пастени.

Хто такі спелєольогісти? — Що відкрили? — Небезпеки дослідників. — Мистецтво природи. — Бандити і один святий. — Поезія квітів.

Був я вчора гостем Спелєольогічного клюбу. Не лякайтеся тої назви. Назва дійсно така — а по італійському вона ще крутіше виходить, — що один мій товариш, американський журналіст, десять хвилин вправлявся, щоби ту назву, як слід вимовити. Так і не вимовив, — хто змалечку практики не мав... Нашому брату, звичайно лекше. Особливо, як хто ще й по польському або чеському вміє, — у того язик всякої тобі вже штуки докаже, і не зачепиться...

А спелєольогісти — те, щоб ви знали, народ зовсім особливий, і завдання у них теж зовсім спеціяльні. Студіюють вони всі оті чортові „викрутаси", що ворог родові людському на Божій землі понароблював, — але не в гору, де бодай до неба ближче, де бодай білі сніги ілюзію вічної чистоти й незайманости творять, де бодай прозоре повітря очам неосяжні простори відкриває, де бодай могутні вірли та соколи до сонця вказують шлях, — але в темні глибини земного лона, де по слизьким камінню сочиться вода, і чорні бридкі кажани, почеплявшись один за одним, висять живими гірляндами з аркад підземельних соборів.

Чи чули ви коли про печери Пастени? Їх відкрили щойно в 1927 році. Але слава про них вже починає ширяти по світі. І будуть часи, коли юрбою на великих туристичних торпедонах приїздитимуть до них цікаві мандрівники з цілого світу. (Але, мабуть, пройде ще час, аж заки скінчиться та славнозвісна „кріза"!). А тимчасом — подесєта (по нашому ніби — староста) Пастени, премилий полковник Прани обіцяє, що вже за рік — тут прокладуть добру автомобільну дорогу і печери в середині освітлять електрикою. І варто! Коли я пригадую собі тепер всі оті величні салі з кольонадами сталактитів та сталягмітів, оту салю підземного озера з водопадами дошевих сталягмітів по стінах і таємничим відблиском гарної непорушньої поверхні, або іншу з чудернацьким лісом камяних брил, що нагадував мені якийсь давній зруйнований цвинтар, де зпоза нагробків жалібно скигліли кажани; — коли я пригадую собі оту гру форм і барв — так, так, навіть барв, що ніжно відбивали при світлі ецетиленової лямпи, — мені хочеться мріяти, як в давні дитячі роки, коли відшукування печер наповнювало душу, пожадливу романтичних авантюр, містичним тремтінням.

І коли я дивлюся на нашого ласкавого провідника, барона Франкетті, голову Спелєольогічного клюбу, не знаю, що більше подивляти, чи всі оті відкриті ним та його товаришами казкові фантастичні печери, чи ту його спрагу до досліджування невідомого, ту саму спрагу до пригод і незнаного, що з одного барона Франкетті зробила відомого дослідника пустель Африки, а з другого — підземних проваль. Нераз при шуканні наприклад печер Пастени, баронові Франкетті з товаришами доводилося повзати на животі по яких сто- стопятьдесять метрів, щоби потім спускатися на мотузах в темну глибінь криниць, перепливати у темряві через підземельні річки й озера, або дертися на круті скелі, в надії, що за ними відкриваються входи в розкішні підземні палати. Іноді вони проводили так під землею по три-чотири дні. Яка мужність і сила! І яке кольосальне здоровля!... Навіть тепер, коли з вузьких проходів, де раніше можна було лише повзати, пороблено досить широкі коридори (робота досвідчених рудників), коли через рівчачки і струмочки перекинено маленькі містки, і ніхто не мусить уже порпатися в воді і в болоті, — навіть тепер повітря видається важким, і від вогкости ніби щось штрикає в ноги...

Зате ж яка нагорода! Які артистичні багацтва і скарби! Ті органи, що на них можна, вистукуючи палицею, заграти просту мельодію, не сталягміти, та голова величезного слона, що дивиться на нас маленькими темними очима і ніби ось-ось махне великими вухами і довгим хоботом; та підвішена за шию гуска, що ніби жде з правічних часів свою недбайливу господиню — і вже закам'яніла в тім чеканні: той орел поміж аліпищем скель і каміння в поставі відпочинку —від якого лету?... І особливо той епископ в митрі й на престолі — як наївна статуя середньовічних готицьких соборів — серед лісу розквітлих колюмн. Які це все квіти поезії, які незрівняні твори фантазії! Знайомі риси і контури в такому чужому оточенні! Ніби привиди соняшного світу, — ніби пригадка, що і найвищі творці не оминають мимовільних повторень.

Барон Франкетті оповідає про інші печери, що їх дослідили вже члени молодого (з 1920 р.) Спелєольогічного клюбу — до ста пятидесяти в самому Ляціюм — римській провінції. Деякі з них дуже цікаві, — як наприклад у Валь ди Варрі (коло Аквілі), де найдено рештки енеолітичної культури і черепки прецікавих амфор, що послужили обєктом спеціяльних дослідів для археольогів і палеонтольогів; або печери коло Белєгрі і Субіяко, що тягнеться більш, як на кільометер у глиб 70 м. під землею; або врешті славні печери-провалля гори Соракті, що про них оповідали ще Пліній і Страбон, згадуючи про храм Аполона Соранського, як вовк уніс в ті печери ягня, приготоване в жертву богові, і як ніхто не наважився погнатися за ним, бо з тих печер виходив ніби отруйний дим і пташки, що пролітали близько, падали мертві в середину... Але ніяка з них не може рівнятися до пастенських печер, коло Фрозіноне, що займатимуть тепер в Італії друге місце після печер Ностунії...

І все таки, яка радість — знйти знову на сонце, дихнути чистим повітрям, подивитися на жовті поля, на зелені дерева!...

— Все оце навкруги, — казав барон Франкетті, було ще не так давно вкрито лісами, і саме тут процвітав і господарював один з останніх славних бандитів — у широкобрилому капелюсі з пером, у мальовничому вбранні і з завзяттям у серці — на ймення Мароцці. Саме тут в оцій першій салі, що, єдина, була тоді відома, — захопили його папські війська і розстріляли разом з чотирма іншими товаришами...

— Добре, що ви цього нам раніше не сказали, а то ми боялисяб зустрінутися в тих печерах з непрошеними духами...

реїздить до Галичини й працює в ньому майже до останніх днів життя.

Похорон Покійного відбувся дня 2. липня на громадському цвинтарі в Голоску при численній присутности української політичної еміграції, близьких знайомих небіжчика, делегатів від театру ім. Тобілевича і місцевих громадян. Чуле слово над могилою Покійного сказав в імені української еміграції заступник голови Т-ва Допомоги Еміґрантам у Львові Андрій Петренко, а в імені близьких товаришів по сцені — відпоручник артистів театру ім. Тобілевича Яків Кривицький.

У звязку зі смертю пок. артиста дістаємо такого листа з проханням помістити його на сторінках нашого денника: „Управа Українського Товариства Допомоги Еміґрантам з України у Львові висловлює свою подяку всім тим інституціям і особам, які віддали останню пошану Покійному артистові, а в першу чергу Управі Кооперативи „Український Театр" у Львові, зокрема її директорові п. Янові, за покриття майже всіх коштів похорону Покійного, парохові с. Голоського о. Жовнірчукові, пп. хористам хору ради. Купчинського з її шан. керманичем, пп. д-рові Кутинському та Семиновичеві і Вп. Панству Чир за полекшення останніх хвилин життя Покійного й сердечну участь у горі вдови небіжчика".

—o—

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (150) число „Діла" зайняла поліція з приводу конфіскати двох місць у передовиці п. з. „Рятунок перед катастрофою" і цілої статейки на тему цензурних практик. Є це 36-а в цьому році конфіската „Діла".

— **Жертви грому.** В залізничу будку між Калиновом і Конюшками, пов. Самбір, ударив грім і вбив господаря Василя Питула та поранив Івана Гзиця.

—**Дитина згоріла.** У возівні Дмитра Якимишина в Липниках, пов. Яворів, вибухнула пожежа і перекинулася також на інші будинки. Зі спаленої возівні добули дитячу, що згоріла на вуголь.

— **Самогубство з нужди.** На залізничому шляху коло Зарваниці найшли трупа переїханої жінки. Стверджено, що це 20-літня Анна Музика з Рибшини, що з нужди відобрала собі життя.

— **Комуністи ріжуть сіоністів.** В Томашові Мазовецькім побилася група сіоністично-ревізіоністичної молоді з комуністами. Комуністи вивісили біля синагоги червоний прапор, а коли сіоністи хотіли їм відобрати, прийшло до бійки, в якій комуністи закололи ножем на смерть одного жида. Поліція арештувала кількох авантюристів.

— **Нещастя з автобусом.** На гостинці коло с. Майдан, пов. Калуш, перевернувся автобус, наслідком чого один пасажир згинув, а чотирьох потовклося.

— **Життя за межу.** В Яблінці Вижній, пов. Турка н. Стр. посварився Олекса Зеленко з Грицем Клобом за межу. Від сварки прийшло до бійки, в часі якої Зеленко вдарив Клоба по голові так сильно, що той незабаром помер.

— **Велика пожежа** вибухнула в Косівці, пов. Городок. Згоріло 6 хат, 18 господарських будинків і шість фір сіна на шкоду 9 господарів. Загальна шкода 20.700 зол. Вогонь спричинив парібок Андрей Глушка, що курив папіроску в стодолі.

— **За невикуплений вексель.** В селі Лунині, пов. Лукинець, господар Максим Карпець посварився зі шваґром Демком Тимошею, домагаючись від нього жінчиного віна. Тимоша виставив йому вексель, але в означеному часі не викупив. Тоді Карпець прийшов до нього зі сокирою і по кількох словах ударив його в голову. Тяжко ранений умер у шпиталі, а арештований душогуб пробував відобрати собі життя.

— **Наслідки жінчиних докорів.** В Устриках Долішніх застрілився Казимир Лукасевич, книговод місцевого рільничого „Кулка". Він бавився з жінкою і кільканацятьлітнім сином на весіллю одного знайомого. Бавився так весело, що жінка зробила йому опісля тяжкі докори. Зворушений цими докорами блукав цілу ніч по місті, а вкінци відобрав собі життя.

— **Перед скасуванням урядів.** У Варшаві відбувся зїзд воєводів, що радили з центральним урядом над дальшим пляном державних ощадностей. Рішено зорганізувати адміністрацію і скасувати низку урядів, як будівельні, реферати публичного здоровля, ветеринарійні і т. п. Справу знесення пятьох воєвідських урядів відложено на пізніше, бо вимагає законодатної дороги.

— **Вільний вибір лікаря.** На зїзді стоматольогів у Варшаві лікарі заявилися за введенням вільного вибору лікаря дентиста і за зорганізуванням шкільних дентистичних клівік.

— **Волять війну.** Радянська влада розвела сильну акцію проти книжки і фільму Ремарка „На за ході без зм н". Зміну становища супроти цієї книжки, яку більшовики спершу захвалювали, пояснюють тим, що пацифізм Ремарка викликує небажані наслідки в душі радянського громадянства.

— **Що коштує зброєння.** В Брукселі радить міжнародній мировий конгрес. Бельгійський сенатор Лафонжен зазначив у своїй промові, що від 1914 р. зросли видатки на зброєння страшенно. Коли до 1914 року світ видавав на зброєння 11 міліярдів річно, то тепер видає 147 міліярдів.

— **Жидівська солідарність.** Канадійському міністрові справедливости передали жиди петицію з 20 тисячами підписів, домагаючись помилування Авраама Штайнберґа, засудженого на повішення за вбитти свого спільника.

— **Язва саранчі.** В Карахістані появилися величезні маси саранчі, що грозять знищенням засівів на просторі 300 тисяч гектарів. Влада зорганізувала штурмові бригади задля боротьби зі шкідником.

— **Дрібні вісти.** В Братиславі згоріли три варстати і магазини фабрики набоїв. — В західній Рудаві шаліла страшна буря з хмароломом і знищила комунікацію зі світом. — Біля міста Брістоль зударилися два військові аероплани, наслідком чого погибло кілька осіб. — Біля Хелмжі згинула жінка директора місцевої гімназії Анна Бонінова упавши з мотоциклю, що переїхав пса. — В Березові Вижнім, пов. Печеніжин, бандити затовкли камінням Анну Семчищ, що вертала з поля. — Коло Білогорща під Львовом потяг переїхав невідому дівчину.— В Берліні і Кенігсберзі лікарії ствердили два випадки прокази, принесеної мабуть з Америки.

— **Іспит зрілости в жіночій семинарії „Рідної Школи" в Стрию** відбувся під проводом повітового інспектора Евгена Мандичевського. Іспит здало 26 кандидаток: Андрищак Олена, Баглай Евдокія, Бутковська Мирія, Гельфгот Рахиля, Гищак Евстахія, Голод Ольга, Гравліх Амалія, Данидра Ольга, Диба Софія, Злупко Анна, Єднака Іванна, Коцко Ірина, Костів Евгенія, Крайсберґ Марем, Куса Анна, Левицька Теодора, Мединська Марта, Мізера Ольга, Микитка Олена, Петрика Ірина Ярослава, Рак Олена, Рудницька Евгенія, Сілецька Ольга, Улицька Юлія Ольга, Шмідт Тоні Лявра, Штайден Ярослава.

— Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін сукенних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) **маринарове** шевйотове вбрання зол 130·—, 2) **зімтове** вбрання зол 160 , 3) **весняно-осінний** рагляи зол. 160—, 4) **тренчкот** зол. 130— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.**

— Нема чого боятися, — посміхнувся наш провідник, — ці печери освячені працею одного святого, що напевне вже вигнав звідсіля нечистих духів... Бачите оту другу салю внизу? Там починається друга галерія. Ми були в горішній, що її колись пробивала вода з джерел тої другої салі, яка взимку вся наповнюється водою і формує в цій першій салі прегарне озеро. Потім вода з тої другої салі пробила прохід в нижчу галерію, — що ми її вже теж дослідили — вона ще цікавіша за горішню, але покищо недоступна для звичайних туристів. Та ми надіємося за рік їх зеднати, бо там маємо справжню річку, великі озера, водопади... Отже місцевий святий — Сан Паольо деллз Кроче, що жив у Секкано і збудував тут церкву, сплавляв ліс для церкви, щоб уникнути мита, — бо Чеккано належало до папської держави, а Пастена до неаполітанського королівства, — через оцю підземну річку, що впадає в Сакко, коло Чеккано... Як бачите, духи бандитів...

— Навчили святого контрабанди, ха-ха-ха...

— Може бути, але нам ще ніколи не знялися...

На поворотній дорозі, ми зїхали до Дженцано подивитися на „Інфіорату", — ось ще одна річ, що наближується до найбільших річей мистецтва. Уявіть собі вулицю, так завдовшки на двісті-триста метрів, на цілих два квартали від одної церкви до другої, вкритої одним величезним килимом із квітів, — ні! не із квітів, а з пелюсток квіточних, що формують ріжні картини і написи. Ось де треба дійсно кінематографа для знимки в кольорах, щоби передати всю ту гру барв. Скільки мистецтва й тонкого артистичного смаку для річі, що живе... лише один день (храмове свято). І скільки квітів! Сотні тисяч, зібраних по всіх околишніх садах, полях і горах. І при думці, що вся ота краса має вже завтра бути зметена, як непотрібне сміття, — мимоволі огортає нас великий сум і думаєш про наші скороминучі дні...

Саме перед нашим приїздом до Дженцаро закінчився там церковний похід, — знак полішення відносин між Ватиканом і фашистами, бо церковна влада знала оце заборону робити процесії поза мурами церкви...

ЦУКОР КРІПИТЬ ЛЮДЕЙ

Мармеляди, конфітури, джеми, соки, компоти — це основа ощадности домашнього господарства.

СЕЗОН У ПОВНІ!

Дешеві книжки з приписами у кожній книгарні. —

КОНСЕРВУЄ ОВОЧІ.

31 1—3

одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленних цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 5—?

—o—

З театру.

„КВІ ПРО КВО" З ВАРШАВИ. *„ПАНЕ МІНІСТРЕ!".*

Друга програма трохи повеселіла. Мабуть артисти дістали кращий гумор бачучи, що львовяни без огляду на економічну кризу та солені ціни таки платять за кілька перлин гумору. Дотепний конферансіє Ярощі радить у передмові публиці розумно бути вдоволеною програмою, бо хто вийде з театру невдоволений скаже собі, що викинув гроші надурно, а викидати надурно гроші в такий тяжкий час — нерозумно.

Кілька скечів у цій програмі попросту немилосерних своєю злобою. Зірка програми Зуля Погожельська має все: — темперамент, мімікy, перець, крім голосу. Гра К. Тома, природність Лявінського, своєрідний тон Димши і Калинівної, покарлючене тіло Фукса, — першорядні атракції. Вигадка з манекіновими танцюристами наскрізь оригінальна. Тільки ліричні співи та деякі, зрештою симпатичні, виступи „Таціянок" повторюються і нагадують механічні вставки.

ж. р.

Дописи.

ЧОРТКІВ. *Повітове Шевченківське Свято.* Дня 7. червня ц. р. відбувся в Чорткові в салі польського „Сокола" заходом філії Т-ва „Просвіта" концерт в честь Т. Шевченка. Промову виголосив п. Василь Шкварок, урядовець Української Книгарні в Чорткові. „Лічу в неволі" деклямувала Михайлина Сушельницька, а „Кавказ" О. Карпинський. Вокальну частину концерту заповнили мішані хори з Мухавки (пов. Чортків), Оришковець (пов. Кончиниці) і мужеський хор з Росохача (пов. Чортків). Хори співали під управою О. Білинського. Оба мішані хори проспівали спільно „Заповіт" (Кошиця). Опісля хор з Мухавки відспівав: „Ой три шляхи" (Тополькницького), „Чорнушко-душко", „Ой пряду" (Леонтовича), „У діброві (Іванова), „Сонце заходить" і як надаток „Зашуміла ліщинонька" (Кошиця). Хор розпоряджає досить гарним голосовим матеріялом, а у виконанню слідно було багато вложеної праці. Навіть у найтяжчих місцях поодиноких пісень хор виявувався належито і мусів пісні повторяти та співати надатки. Хор з Оришковець відспівав: „Дударик", „Гей ви стрільці січові" (Леонтовича) — два рази і „Заквітчали" (Лисенка). Хор цей існує від довшого часу і має вже свою традицію. Виконання пісень було бездоганне, хоча слідна була якась голосова перевтома. Мужеський хор з Росохача, зорганізований студентом прав Оробцем, виступив вперше на сцену. Голоси ще не зіспівані і тому може завчасно молодий дириґент продукувався зі своїм мужеським хором на концерті. Краще вести мішаний хор, в якім можна скорше витворити гармонію та затушувати сирий голосовий матеріял. Хоча в повіті є кілька духових орхестр, ніодна не взяла участи в концерті. А в орхестрі вложено вели-

ний капітал, коли прийшла мода справляти оркестри. Якийсь час вони впадяли досить енергійно, але спалахнув соломяний огонь і ніодна оркестра не поступав вперед. Обовязком філії „Просвіти" постаратися за доброго інструктора, щоби поширив їх музичне знання.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА—ПОГОНЬ (Стрий).

Останні змагання за мистецтво А-класи в цьому сезоні, які відбудуться на площі Сокола-Батька (бо дальші змагання буде Україна розгравати на грищах господарів, тобто Свитязі, Сокола і Гасмонеї). Противником України буде цим разом лідер А-класи, стрийська Погонь, яка має всі дані здобути в біжучому році мистецтво. Дружина України, яка вже досить нервів напсувала своїм симпатикам, повинна за всяку ціну перехилити перемогу на свою сторону. Змагання відбудуться в неділю 12. липня в год. 11.15 на грищі Сокола-Батька.

СТАНИСЛАВІВ. *Пролом-Станиславовія 3:3 (1:3).*

Змагання доволі цікаві й виказали, що Пролом уміє, як хоче, ставити чоло й найтвердшому противникові. В першій половині мала перевагу Станиславовія, що в тому часі стрілила 3 голі, яким Пролом протиставив лише один, стрілений Керняквичем з подання Демянчука. В другій половині переняв ініціятиву Пролом, маючи помітну перевагу над Станиславовією, якої грачі „попухли". Голі для української дружини в тому часі упали: в 67. мін. зі стрілу Новицького, а на 3 мін. перед кінцем зі стрілу Попеля (головою після наріжняка). З грачів Пролому вибивалися в першу чергу Керняквич, Демянчук і Попель. Судія п. Тумідайський.

У найближчу неділю розіграє Пролом відплатні змагання з 49. п. п. в Коломиї (в першій турі меч закінчився ремісово).

СТРИЙ. *Скала—Дрор 4:1 (1:1).*

Дня 4. VII. розіграла Скала товариські мячеві змагання з жидівською Ц-клясовою дружиною Дрором. Перша половина перейшла під легкою перевагою Скали. Зате в другій половині грастала зовсім нецікава з причини мурування противником воріт. В тому часі Скала мала таку перевагу над Дрором, що просто не сходила з його карного поля, а воротар Скали не мав ані одного стрілу.

БОРИСЛАВ. *Ропник—Кадімаг II. 2:3 (1:1).*

Дня 4. VII. розіграв Ропник тов. змагання з Кадімаг-ом з вислідом 2:3. Дружина Ропанка, яка грала вперше цього року через реорганізацію, може уважати цей вислід своїм успіхом.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Теодор Давидчак, емеритований предсідник сенату вищого суду в Сараєві, помер дня 25. квітня ц. р. в Жидачеві після тяжкої недуги, спричиненої ампутацією ноги у 86-ім році життя. Вийшовши з бурси Народнього Дому у Львові, покійний почував себе русофілом, одначе як людина розумна, чесна, високогуманна та культурна любив своїх земляків і все з пошаною та щирою любовю відносився до українства, підпомагаючи грошево з далекої чужини не тільки свою бідну рідню в Жидачеві, але також бідних студентів своїх земляків. Тужив він так сильно за рідною землею, що полишив у Босні могилу своєї незабутої подруги та спенсіонувавшися, переселився до Стрия і помер серед своєї рідні в Жидачеві. В. Й. П.!

—o—

Нові книжки й журнали.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Wolna trybuna zachowawczej myśli państwowej. Tom XII. Warszawa, Lipowa 4 A.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY, miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzieckiem, Nr. 6. Lwów, ul. Mickiewicza 4.

POLACY ZA GRANICĄ, miesięcznik poświęcony sprawom społecznym, kulturalnym i gospodarczym, Nr. 5—6. Warszawa, Kpszykowa 6 A.

PROMETHEE, Revue mensuelle, Nr. 55. Paris, rue du Sabot 6.

SLOVANSKY PREHLED. Sbornik pro poznavani politickeho, socialniho a kulturniho zivota slovenskych statu a narodu. C. 6. Praha, Revolucni trida 6.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 6. VII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50—4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 10 липня, година 8·— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Субота, 11. липня, година 8·— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Пятниця, 10 липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крумловського.

Субота, 11. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крумловського.

Неділя, 12. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крумловського.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Наслідки знижки Qui pro Quo сад Великого Театру виповнюється по беріг. Ревія „Пане Міністре" належить до найвдатніших щодо змісту та декораційних ефектів.

Театр „Ятеноум" в Варшави під дирекцією артиста Ст. Юраша, буде гостити у Великому театрі від 23 — 26 ц. м.

Львівська опера в Кракові розпочинає свій літній сезон 18 ц. м. Інавгураційний вечір виповнить „Аіда".

Кіна.

АПОЛЬО: „Яніні".

КАСІНО: „Помилка батька" — звукова.

КОЛЬОСЕЙ: „Ночі в пустинях" (Джон Гільберт), „Моряк" (Бастер Кітон).

ЛЕВ: „На заході без змін" (Ремарка).

МАРУСЕНЬКА: „Одна ніч... евентуально" та „Демон руху".

ОАЗА: „Яскраві метелики" та „Папіровий коханок".

ПАЛЯС: Звукові фільми: „Одиначка корода нафти" та „Чужа жінка".

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джемс".

ПАСАЖ: „Оборонець права" та „Я хочу на полотно".

ФІЛЯМОРІЯ: Нечинне.

ХИМЕРА: „Знайома зі соняного вагону" (Марлена Дітріх).

СИЛЕЗІЯ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Маски Ервіна Райнера" та „Чортовий просмик" (Кен Мейнард).

Програма радіо.

Четвер, 9. липня 1931 р.

Липськ (259,3) 15·35 Концерт на 2 фортепіянах. **Мор. Острава** (263,4) 11·30, 14·10 Грам. платн. **Відень** (516,4) 12·00 Концерт капелі Вайс. 15·20 Концерт симфон. орхестри. **Бухарешт** (394,2) 17·00 Танкова музика, 20·30 Симфон. концерт. **Берлін** (419) 17·20 Популярний концерт, 19·00 Хоральний спів, 20·00 Камеральна музика. **Гамбург** (372,3) 21·00 Хор донських козаків. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Популярна музика, 22·00—23·00 Камеральний концерт.

Пятниця 10. липня 1931.

Варшава (14 1,8) 20·15 Симфонічний концерт, 22·00 Фейлетон, 23·15—24·00 Танкова музика. **Братислава** (278,8) 12·10, 14·10 і 17·20 Грамоф. музика. **Липськ** (259,3) 16·00 Концерт радіоорхестри. **Бреслява** (325) 19·15 Вечір Мендельзона. **Брно** (341,7) 20·00 Радіоорхестра. **Букарешт** (3 94,2) 20·00 Оперовий вечір. **Прага** (486,2) 19·30 Румунські пісні, 21·35 Квартет Ондрічка. **Відень** (516,4) 20·00 Концерт солістів, 21·40 Легка музика. **Мінхен** (532,9) 16·20 Веселі пісні. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика, 21·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 21·35 Військова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 9. липня 1931 р.

Львів (380,7) 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Грамоф. платн. 16·00 Грамоф. платн. 16·50 Відчит науковий 17·10 Музика з грамоф. плит. 17·35 Відчит з Вильна. 18·00 Концерт солістів 19·00 Всячина. 19·40 Музика з грам. плит. 19·50—21·30 Трансм. з Варшави. 22·30 Пісні. 23·00—24·00. Музика з Варшави.

Пятниця, 10 липня 1931.

Львів (380,7) 11·58. Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеор. комунікат. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Грамофонова музика. 15·25 Відчит з Варшави 16·00 Грамоф. музика. 16·45 Лекція французької мови. 17·10 Концерт для хорих. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Грамоф. музика. 23·30—23·15 Хоральний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ІВОНІЧ:
9/VII „Вій".
10/VII „Наталка Полтавка".
ЕДЛІЧІ:
11/VII „Вій".
12/VII „Вескресення"
13/VII „Ой не ходи Грицю".
КРОСНО:
14/VII „Маруся Богуславка".
15/VII „Вій".

Ансамбль Театру 25 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

Театр в своїм турне завітає до Криниці, Щавниці і Кракова. 2316

Дівоча Ремісннча Бурса у Львові, вул. Вічна Янівська ч. 12, оголошує КОНКУРС на приняття бурсачок. Місячна оплата 50 зол., з чого можна половину харчами. За це отримують учениці три рази денно здоровий харч, приміщення, світло, опал, раз у місяці купіль. Петентки мусять виказатися припорученим поважної нашої організації або „Кооперативи", що заслуговують на увзглядненя. — Першенство мають учениці „Труду" і Фахово-доповнюючої Школи, пл. Юра 5. Подання вносити на руки П. Гонцовичевої, вул. Дверницького ч. 30. до 15. серпня 1931 р. 1—23 7

Подяка. Цією дорогою складаю мою найщирішу подяку, в першу чергу Високоповажаному П. Меценасові Д-рові Володимирові Старосольському, за сорадні батьківську опіку моєю особою в часі слідства і за безінтересовну оборону в політичному процесі на протязі від 18. VI. до 3. VII. 1931 р. Одночасно почуваюся до обовязку висловити подяку П. П. Меценасам: Д-рові Шукевичеві, Д-рові Ганкевичеві і Д-рові Шевчукові за сердешну оборону мене і Товаришів у повищому процесі. — **Евген Врецьона,** студент політехніки.

Позір! Цим шляхом заявляю п. Огієнка Сергія урегулювати належність 670 зол. за взятий у комісі і проданий матеріял — до дня 1. жовтня цього року. Калуш. М. Янів. 36 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКАРСЬКО - ЮВІЛЄРСЬКІ роботи виконує найдбайливіше — Домбровські і Розважевські — Львів. Академічна 2. ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЯ, СРІБЛО. — Великий вибір. Дешево. Догідні умови. 1447 21—?

ШЕНКЛІВНА. Пекарська 44. Курс до практичного учительського іспиту від 16. липня ц. р. Понад 1500 апробованих. 2234 12—14

О. БЛАГОДІР. Фортепіянів, піяніна — направа, строєння, куплю, продаж. — Вул. Уейського ч. 4. 11 1—2

МУЗИКАЛІЯ. Пластунка-вальс на питру Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 33 1—5

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає на готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляпти, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 1538

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулинського 11 а. — Тел. 20-34. — Ціни фабричні. 30 1—?

ШУКАЮТЬ жінки - старшої, лагідної вдачі, інтелігентної й совісної для опіки над 2-літньою дівчинкою і для помочі у веденні господарства нецілком здоровій господині. — Зголошення з умовами слати під: „Адвокат на провінції" до Адміністрації. 34 1—3

ВИРІВКА нова, 600 літрів „Mellota", дві менчі уживані, дешево продам. Крашевського ч. 11. від 3-тої до 5-тої. — Сторож покаже. 37 1—2

КАМЕНИЦЯ 2-поверхова, передвоєнна солідна будова, вулиця Мартина. Ціна 50.000, приносить від капіталу 9%. Продасть завідатель тойж. — Тел. 70-78. 1—3

ВПРАВНИЙ інструктор (студ. прав) приймє лекцію на час ферій з обізнанням гімназій, виділівки і учительського семінарій, зараз. Письменні зголошення до Адміни „Діла" під „Певний". 35

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст нервових хвороб, серця і шкіряних

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Товариство „Львівський Боян" оголошує з нагоди свого 40-літнього Ювилею

Конкурс

на хорову композицію à capella або в інструментальному супроводі до довільних слів, які апотеозують пісню, із речинцем до 1. IX. 1931 р.

Обем твору має виповнити найменше 8 хвилин продукції. — Склад журі оголоситься до 15. VIII. ц. р. — Перша нагорода 200, друга 100 зол. — Рукописи надсилати на адресу: Т-во „Львівський Боян", Львів — Шашкевича ч. 5. 2346 3—3

Комунікат

Товариства Прихильників Освіти у Львові в справі збірки на „Фонд допомоги українському студенству" в місяці вересні ц. р.

Як попередніх літ, так і цього року Видія Товариства Прихильників Освіти у Львові поробив заходи в справі дозволу на переведення публичної збірки в місяці вересні ц. р. на „Фонд допомоги українському студенству" і має надію що дозвіл на таку збірку одержить. Як показалося з дотеперішньої практики — успіх збірки залежить виключно від її виїдного зорганізування і переведення. Тому Видія Товариства звертається отсею дорогою в першу чергу до повітових студ. організацій і поодиноких студентів, а де таких нема, до наших громадян, щоби вже завдалегідь потворили повітові збіркові комітети, попризначували на кожну місцевість приналежне одного збірщика і негайно письменно повідомили Канцелярію Т-ва (Львів, Супінського 21) скільки їм треба збіркових ліст і легітимацій та на яку адресу їх висилати. Таким робом канцелярія Товариства зможе вараз після дозволу на збірку вислати на місця збіркові листи та відповідні інструкції на відомі адреси. Так зорганізована збірка принесе певно кращі успіхи як до тепер.

За Видія Товариства:

Володимир Дещинський вр. голова — **Орест Гладний вр.** секретар.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" - Львів, Ринок 10.

Ч. 152 (12.808). Львів, субота 11. липня 1931. Pocztowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік LII.

KALINÓW ad Sambor
Babyna
P. Ine. B. CHRAPLYWYJ

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Банкроцтво пролєтаризації пролєтарського царства.

Львів, 9. липня 1931.

Світ має нову сензацію: повне банкроцтво метод насильної пролєтаризації 150-ти міліонів мешканців Радянського Союзу, а разом з тим авторитетне виявлення назовні тих шалених труднощів, об які може ганебно завалитися ціла будівля „пятирічки", вдвигана безприкладною нуждою безіменної „спролєтаризованої" маси. Ніхто інший, лише сам диктатор нинішнього червоного царства Совітів, „упертий грузин" (як його називає Троцький) Сталін, заповів три дні тому перед таким авторитетним зборищем, як конференція керманичів радянської господарської політики — поворот до методи новочасної капіталізації.

Після розторощуючої критики хаосу і метод праці у радянському промислі, Сталін заповів ревізію дотеперішньої практики у слідуючих напрямках 1) занехання переслідувань фаховців та взагалі кваліфікованих людей чи то на полі господарства чи науки; 2) ослаблення вічного залякування громадян С. Р. С. Р. збройною закордонною інтервенцією; 3) скасування безперервного часу праці зі що-пятим днем вилучинку та поворот до 6-ти дневого робочого тижня з загально відпочинковим 7-им днем (неділею); 4) обниження власних коштів продукції, достосувавши їх до засад купецької калькуляції; 5) признання засади зріжничкованих платень, — інших для кваліфікованих сил та інших для некваліфікованих робітників і 6) поворот до одиничного кермаництва у фабриках та всяких пром. підприємствах (покликання назад директорів з фаховими кваліфікаціями, найвищою платнею і широкими прерогативами).

Коли пригадаємо собі, що цеж саме за диктатури Сталіна йшла повінь процесів проти фаховців — техніків і проти людей науки; що слово „саботаж" могло бути в кожній хвилині причеплене до кожного, хто не був 100%-вим комуністом та одночасно був спеціялістом у своїй професії; — мало того: що чейже саме Сталін здусив цілу комуністичну „праву опозицію", як вралицьку інтересам „чистого комунізму" — то можемо зрозуміти величезне значіння того перелому, який доконується за панування того ж самого Сталіна у цілій державній системі Рад. Союзу.

Що — правда, Сталін ніколи послідовністю не відзначався і завжди мав на увазі не доктрину, лише доцільність, з тим, що переводячи в життя щораз новий плян доцільности з найвищою брутальністю — ширив хаос і в доктринах і в практичних методах господарки та довів до того стану, який примусив зробити цей останній, найбільш різкий оворот. Пригадуючи собі минулорічний поклик стримуватися від надто яскравої і безпардонної колективізації сільських господарств („Запаморочення від успіхів") і пізніший ще загальніший колективізаційний наступ — можна й нинішній відворот уважати лише маневром, лише „передишкою", після якої знову будуть розстрілювати фаховців та масово эсилати їх на Соловецькі острови, чи знову виконувати плани „пятирічки" без найменшої уваги на якінебудь тверезі рахунки „заскорузлого капіталістичного світу".

В усякому разі маємо нині бодай тимчасовий поворот до метод того зненавидженого і осудженого світу. Не згадано при цьому ані словом „пятирічку" — навіть Сталін не назвав цього магічного слова зі страху, що викличе воно паніку у комуністичному таборі й захвилює гіпнотизовані цим словом маси населення. Не сказано теж, що реактивується оце той самий НЕП, який зруйнував сам Сталін. Зате — щоби додати своїй заяві більшого авторитету, — покликався Сталін на імена Маркса і Леніна!

Очевидно, що тінь Маркса і Леніна не є тим аргументом, який виясняє закордонові тайну останнього вихилясу Сталіна. Закордон шукає причин тої несподіванки у явищах внутрішньо-господарського життя Рад. Союзу та у звязку з останніми міжнародньо-політичними подіями. Щодо першого то тут пригадують що вже від року почали у Москві повставати крамниці з цінами, пристосованими до приватної торгівлі. Почали повставати приватні ресторани, а врешті відкрито готелі, в яких можна наймати кімнати — виключно за доляри, ті самі доляри, які під загрозою страшних кар є викляті з приватного обороту! Одночасно пригадують московські кореспонденти великих европейських часописів, що всі „чистки" власного технічного апарату так документно „вичистили" цілий радянський промисл в інжинірів і взагалі фаховців радянських громадян, що помалу майже весь той промисл опинився або в руках закорд. „спеців", оплачуваних високими сумами в закордонній валюті, або в руках абсолютно некомпетентних і нефахових партійних комуністичних клік. Таким робом радянське життя витворювало щораз більше куріозних парадоксів, яких не можна було простягати і множити в безконечність.

З другого боку останній радянський авторот безумовно стоїть у звязку з подіями у широкому світі. Активна інтервенція Зединених Держав Америки у справі санації банкротуючого европейського господарства є страшним ударом для Радянщини. Просто трудно собі уявити, щоби Америка (та ще й у тісному порозумінні з Англією) рішилася помагати Німеччині та відбудовувати її силу, не маючи гарантії, що ця сила не буде одночасно скріпленням німецько-радянського блоку і не буде використана для скріплення потуги Совітів! Але коливб навіть дійсно за куліcами пляну Гувера, на зустрічі у Чекерс та в цілій дипльоматичній підготовці, навіть і словом не згадувалось про більшовиків і німецько-радянський союз, навіть і в тому мало імовірному випадку цей плян основно захитує німецько-радянським союзом і створює для Рад. Союзу безпосередню небезпеку повної політично-господарської ізоляції.

Не відомо, чи новий маневр Сталіна врятує внутрішню більшовицьку господарку з „пятирічкою" включно і чи якнебудь вплине на зміну розвою міжнародніх подій. На основі всіх дотеперішніх невдатних більшовицьких ризикантських скоків, треба надзвичайно сумніватися в успіх і цього нового ризикантського вихилясу.

—o—

Будете мати викиди совісти,
якщо Ваше мешкання обікрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ще один експеримент.

Установчі збори „Волинського Українського Обєднання".

Дня 29. червня ц. р. в помешканні „Рідної Хати" в Луцьку відбулися загальні збори чи — як шумно оголошено — „конгрес" Волинського Українського Обєднання (ВУО). З уваги на те, що ВУО має своїм завданням вести роботу серед нашого народу, не завадить подати деякі обективні дані про цю нову політичну організацію на Волині.

Щож таке ВУО? Це ніщо інше, як свого роду українська секція „Безпартійного Блоку співпраці з урядом". Про партійно-політичний характер ВУО найкраще говорить статут ВУО. Голова ВУО вибирається на пять років, а по правді буде незмінним, бо після 5 років новий кандидат на голову мусить одержати три пятих голосів. Голова ВУО є диктатором: він покликує собі заступника, секретаря і скарбника, добирає собі шістьох членів ради, накладає вето на її постанови, призначає голов льокальних комітетів та усуває їх, як рівнож і інших членів і т. д.

Діяльність ВУО не обмежується партійно-політичною роботою. Головна його ділянка: культурно-господарська, себто „сніжиття", про яке так багато на Волині говориться. В § 3. статуту говориться між іншим, що ВУО організує „просвітянські хати", союзи жінок (союзи українок), гуртки „Сільського Господаря" і т. д. Видно що під такою формою творці ВУО надіються дійти до мас.

Перший „конгрес" ВУО, що відбувся в Луцьку, дещо вже говорить про виглади й можливости цієї нової регіонально-фашистівської організації. Агенційні повідомлення кажуть, що в ньому взяло участь 120 представників Волині. Приватніж відомости подають, що в „конгресі" брало участь 8 священників, біля 20 учителів, біля десятка польських представників, трохи послів, а решта — урядові люди: державні й самоврядові службовики, війти, солтиси і т. д. „Неслужбовних" селян було дуже мало. До цього ще треба додати, що організаторами ВУО й поважною частиною „конгресу" були недавні політичні емігранти, що отримали польське громадянство.

Про „конгрес" і його наради роблять тепер на Волині багато шуму, начеб-то був справді здвиг українського народу. Перебільшення тут очевидне. Найліпший доказ цьому, що навіть не всі учасники зїзду приступили до цієї „всенародньої організації".

Українське громадянство Волині оцінює і ВУО і його „конгрес" дуже спокійно й обективно. Потрібний, кажуть, ще один експеримент. Нехай буде. Одначе для нікого з незалежних людей не може бути сумніву, який буде остаточний вислід такої роботи для всіх видимих і невидимих творців ВУО.

—o—

Студії та втрата часу.

Під повищим наголовком находимо в одному з останніх чисел „Мети" дуже цікаві уваги дир. В. Кузьмовича, вартісні тому, що оперті на довголітньому педагогічному досвіді автора і на деяких багатомовних цифрових даних.

„Що року покидає ок. пів тисячки української молоді мури приватних і державних середніх шкіл українських і польських. Ця півтисячка молодих людей стає нераз перед важливим питанням: що далі? Яке звання вибрати, щоб після покінчення фахових студій мати спромогу самостійно жити? Ці питання особливо трудні в сучасних скрутних економічних умовинах. Вони відносяться не лише до тих одиниць, що такі питання собі поставили, але також мають загальніший громадський характер.

Наше громадянство опікується середньошкільною молодю більше, віж академічною. Перша з них, скупчена на невеликому терені одною, звичайно малого, містечка, в мурах одного будинку, в бурсах, перебуває більше на очах громадянства. Зате молодь, студіююча на вищих школах, розсіяна по великих містах, щезає з очей, а оставлена собі самій, пробивається дальше крізь життя власними силами. Тимчасом, поминаючи сам вибір звання, поминаючи й те, чи цей „фах" дасть тому, хто його вибрав, вартість праці, самі університетські студії скривають одну велику аномалію, яка мало кому впадає в очі, і яку звичайно легковажать, та яка, як пізніше викажемо, стала вже у нас явищем своєрідної гостроти: це втрата часу підчас студій. Коли університетська молодь тратить забагато часу, тоді і студії її дорожчі, і ця втрата часу та гроша в білянсі цілого суспільного життя і в підсумках вусиль громадянства важить, як одно поважне і непотрібне „мінус". Вже не говоримо про те, що не впливає віємно на всю молодь і в

одною з поважних причин тих ферментів, які в неї поглиблюють нехіть до старшого громадянства та перешкаджають у здоровому її розвитку.

Хочемо — з нагоди закінчення шкільного року — звернути на це явище увагу.

Щоб у висновках мати певнішу основу, опремо їх на статистиці і обсервації одної з гімназій. Статистику зроблено у шкільних роках 1925-26, 1926-27, 1927-28, 1928-29. У тому часі здало в тій гімназії іспит зрілости 76 хлопців і дівчат. З того числа — 4 втратили по 4 роки, 5 по 3 роки, 17 по 2 роки, 17 по одному році, себто 43 (в тому 41 хлопців і 2 дівчині) втратило разом 82 роки, а ця втрата виносить 45 проц. всього часу, проведеного усіми 76 одиницями після матури.

Маємо деяке право узагальнити цей вислід статистики і розтягнути його на всю молодь. На цій підставі твердимо, що явище втрати студій є в нас ненормальне. Майже половину дорогого часу тратить наша університетська молодь непродуктивно. До цього ми не маємо змоги дослідити, скільки „дипльомованої" молоді, себто такої, що покінчила вже студії і здобула відповідні дипльоми, марнує літа без так званих посад і творить ряди „кваліфікованих", але не продуктивних одиниць.

На кожний випадок на цю сторінку своєрідного інтелігентського безробіття, яке охоплює нашу молодь у часі поміж середньошкільними студіями та заробкуванням, у нас звертали замало уваги. З наведеного вгорі виходить, що це явище прийняло загрозливий характер і є поважною суспільною проблемою.

Наші громадські установи, які безпосередньо цим явищем заінтересовані, Т-во „Рідна Школа" і „Т-во Прихильників Освіти", повинні — на нашу думку — взятися за усунення цього лиха. Воно можливе не лише через докладне пізнання причин і розмірів згаданого „безробіття" та реєстрації нестудіюючих студентів і незайнятих кваліфікованих інтелігентів, але передусім через зменшення числа нестудіюючих і безробітних від повідними інтервенціями на університетах, в державних і повітових урядах і в українських установах. Далі — і це найважніше — ті товариства повинні дати початок до поважних студій над цим, яким інтелігентським силам може дати заробіток власне українське громадянство і його господарство. З другого боку професійні студентські організації повинні докінче облегчувати роботу цих товариств і вести бодай докладний реєстр „безробітних" студентів.

Теж очевидно, що при зачинених державних вакатах праці повинен бути регулятор продукції інтелігенських сил, а таким регулятором може бути лише запотребування власної суспільности на ті сили. Очевидно теж, далі, що вибір звання не повинен у нас бути ділом припадку або проминаючої моди, лише повинен бути в руках громадської установи, що мала би змогу звязати його з національним інтересом і вменшити труднощі, в цим вибором звязані".

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Польська школа і наша молодь.

(Стаття надіслана.)

Тернопіль, 1. липня 1931.

В тернопільській жіночій гімназії, яку основано з початком шкільного року 1930 на місце розвязаної української державної гімназії, зайшов факт, який свідчить аж надто яскраво про відношення деяких польських шкільних чинників до учениць української народности. А саме дня 24. червня ц. р. виповнювали учениці тої гімназії вписові карти, в яких між іншим треба було виповнити рубрику, якої народности є дана учениця. І коли в II-ій клясі, де управителькою кляси є учителька Ломніцька, учениці українки подали у вписових картах народність українську, то п. Ломніцька таких вписових карт не приняла й наказала купити нові та в дотичній рубриці вписати на місце народности української: народність польська. Колиж ученицi-українки обставали при своїм, тоді п. Ломніцька „пояснила", що хто родився в часі існування польської держави, то вже тимсамим є польської народности. Ясно і розумно.

В цей спосіб стероризовані учениці-українки виповнили вписові карти таким чином, що всі вписали народність польську замість української. Одначе одна з матерей тих учениць, довідавшись про цей факт, пішла негайно до гімназії та зажадала показання вписової карти своєї доньки. Отримавши вписову карту, скреслила в дотичній рубриці польську народність і вписала в те місце „українська". Чи родичі інших учениць зробили те саме, покищо не відомо. Одначе на це є час і по шкільних феріях і ми думаємо, що всі родичі учениць українок повинні це зробити.

Тут зазначимо, що повищий факт є не якимсь відірваним та одиноким, але одним з багатьох, які разом взяті вказують на нездорову атмосферу для української молоді, яка вчиться в цій державній школі в Тернополі. І хоч учениці української народности творять у цій гімназії значний відсоток, то проте в школі нема й досі катехита до навчання релігії греко-кат. обряду. Що більше: всі учениці українки мусять ходити на науку релігії, якої вчить римо-кат. катехит кс. Хвастек. Правда, наших учениць польський катехит не іспитує, але вже сам той факт, що наша молодь мусить обовязково ходити на науку польської релігії, впливає на неї пригноблююче. Та на цьому ще не конець. Ось напр. раз катехит кс. Хвастек заступав одну годину якогось неприсутнього учителя та казав ученицям на цій годині читати книжечку „О польскей земі". Відтак спитав, кому зміст цієї книжечки подобається. Коли у відповідь на це встали тільки учениці польки та жидівки, то під адресою нашої молоді посипались такі вигуки як „русінкі-подпалячкі" і т. п.

Українське громадянство Тернополя, а зокрема наші посли та покликані до цього чинники, повинні занятись ближче справою української молоді, яка примушена вчитися в польських школах, де приходиться їй переживати неодно, що понижує її національну гідність та аражає національні почування.

В. Б.

Еміграційні можливости.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами комунікує ось що:

Всі іміграційні краї хвилево або припинили цілком приїзд до себе нових емігрантів, або обмежили цей приїзд тільки до певного числа деяких категорій емігрантів, або роблять утруднення при видаванні позволень на вїзд і при видачі віздових віз.

До Зединених Держав Америки можуть дістати позволення на вїзд тільки жінки і невінчані діти до 18 року життя американських громадян. При видачі віз навіть для цеї упривілейованої категорії роблять американські консуляти труднощі, а передовсім стверджують, чи ці американські громадяни є в стані удержати свої жінки й діти після їх приїзду до Америки. Таке саме ствердження хочуть мати американські консуляти від осіб уроджених в Америці перед виданням їм американських пашпортів. Дуже строго контролює американська влада документи, пошпорти і перміти на поворот цих еміграитів і туристів, які виїхали до Европи у відвідини або прогульки в найдовшім річниці одного року. Контролюється строго пашпорти американських натуралізованих громадян і точно перестерігається, щоби вони не засиділися в родинному краю довше як два роки, бо інакше вони тратять американське громадянство і право на вїзд до Америки. Американські консуляти тільки з великою обережністю видають тимчасові або транзитові візи для неемігрантів, а саме для туристів, купців, ученних, студентів вищих шкіл і т. п.

До Канади можуть дістати позволення на вїзд тільки жінки й діти канадійських фармерів, для яких канадійський уряд видасть спеціяльні перміти. Вїзд родин на фарми, на який позволяє канадійський уряд, був цего року з Польщі припинений.

До Аргентини можуть їхати особи, що дістануть звідтам афідавіти зі запевненням, що дістануть там працю, а також рільники в контингенті, який час до часу визначує Еміграційний Уряд.

До Бразилії припинений є вїзд всякого роду емігрантів, за виїмком цих рільничих родин, які спроваджують туди концесіоновані в Бразилії кольонізаційні підприємства і самітні, які мають візвання до праці.

До інших країв Америки дозволений приїзд тільки для цих емігрантів, яким іміграційна влада даних держав дасть поіменні позволення, крім Уругваю, де вистарчає зложення 50 долярів для самітних мущин, а 300 дол. для родин.

До Франції можуть виїздити емігранти-робітники, заверкрутовані делегатом французької місії. Можуть їхати також робітники, для яких надійдуть від французьких роботодавців поіменні візвання, потверджені польськими консулятами.

До інших країв Европи потреба на вїзд емігрантів поіменного візвання до праці, ви-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ЛИПНЯ 1931.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

Один із мистців лінії.

АМЕДЕО МОДІЛІЯНІ.

Минуло десять літ як у Парижі помер у молодому віці — 36 літ — італійський маляр Амедео Моділіяні. Помер передучасно. Та злидні, серед яких він проживав усе своє життя нічого кращого не могли йому придбати — тільки смерть.

Вироловж десяти літ його твори поволі пізнав артистичний світ, а там і европейський загал, що цікавиться мистецькими новинками. Завдяки рухливим паризьким спекулянтам образами, твори А. Моділіянього дістаються до галерій Льондону, Брюсселю, Цюріху, Ню-Йорку, Філядельфії.

Сьогодні в італійському артистичному світі ведеться гаряча дискусія: одні прославляють А. Моділіяня понад усіх італійських малярів судасної доби; другіж зовсім ним не захоплюються, а шанують його твори й память його, як артиста, що відійшов. Прихильники й поклонники його муки хотять добитися свого: „...Італія мусить рішитися і зрозуміти в А. Моділіяньім рисівника — якого треба поставити побіч своїх старинних класиків"[1]).

[1]) Lamberto Vitali: Disegni di Modigliani

В сучасну добу, коли в европейському малярстві знавці шукають за творами високовартісного мистецького рівня й, за чим шукають, не находять, — твори А. Моділіяня вибилися на видне місце в історії европейського малярства й заняли те місце. Ще тому девять літ на першій посмертній виставці його праць у Венеції, де виставили дванацять образів, знаний італійський критик Енріко Товец писав: „...Перед останньою виставкою образів А. Моділіяня подумав я, як то за кілька літ із безмежним здивуванням питатимемо: як ці твори могли були бути виставлені отут на мистецькій виставці? Теж дванацять смішних і скісних голов, які може парисувати й помалювати навіть дитина, що немає ніякого нахилу до рисунків..."[2]).

А сьогодні? На всесвітній виставці сучасного малярства, що відбувалася у Венеції — травень-вересень 1930 р. — А. Моділіяні діждався того, що зібрали сорок його малюнків і виставили їх в одній, обширній салі. Що його творчість у Парижі найшла визнавців і почитувачів,[3]) а то й учеників, то це зрозуміла річ: Париж це місто часто дивних химер: воно може знищити людину, в даному випадку артиста, але може неждано й висадити її на педестал слави. Алеж бо цей-же А. Моділіяні має не тільки почитувачів, а й наслідників серед італійських малярів...

*

[2]) „Belvedere" Milano, місячник, ч. 5—6, 1930.

[3]) Досі його оспівують Сальмін, Вламінк, Кікко — паризькі маляри.

Мова його малюнків таки вже дуже перечулена. Це творчість артиста несупокійного, переважливого. Молодим іще хлопцем — у рр. 1900 — він перебував в Римі, Венеції, Фльоренції. Заглиблюється в твори мистців італійського передренесансу — і ренесансу. Й це в нього стає підставою пізнішої творчости. З переходом до Парижа, 1905 р., де проживає до кінця свого життя, 1920 р., А. Моділіяні поринає у вир життя цього міста всією молодою душею. Там пізнає тогішні нові напрямки малярства — орієнталізм, який по союзній злуці французько-російській змогутнів. Бачить усякі інші напрямки тогішнього вже доволі чудернацького мистецтва.

Вся його увага звернена на досконалість лінії. Лінія у нього служить синтетичній функції. Венецький маляр Моронер, що в 1905 р. співпрацював у Венеції разом із А. Моділіяньім, каже, що вже тоді він силкувався дійти до досконалости а лінії: не на те, щоб у лінії розумів він якусь точку окраси: — він надавав їй чисто духову вартість.

Сучасний італійський маляр і критик Карльо Карра каже: „...А. М. шукає стилю. Цим він найбільше заклятий. І шукає стилю не в світлі, не в тінях, не в колірі, тільки в лінії, яка цікавить його в найріжноманітніших виглядах. Проблема поверхні панує над проблємою глибини..." („L'Ambrosiana" Milano, Nr. 156, 1930).

*

Обличчям він мало цікавиться: одна-дві риски вистачає, щоби зазначити подих скорчле-

ставленого роботодавцями і потвердженого чужокраєвою владою та польськими консулятами.

Подрібні інформації про всі формальности виїзду до поодиноких країв, про потрібні до цього документи і т. п. уділяє на бажання емігрантів Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, вул. Городецька 65 і всього Бюро Інформації і Помочі. (При письменних інформаціях треба присилати почтовий значок на відповідь).

—o—

Протест проти сербського насилля.

(Допис з Берліна).

Дня 26-ого червня цього року відбулася в Берліні заходом академічних хорватських, німецьких, українських, македонських і фламандських організацій поминальна академія в честь хорватського вченого, професора Шуфлая, вбитого на вулиці сербськими агентами у звязку з екстерміняційною сербською політикою в Хорватії. Академію відкрив представник німецької академічної організації, головний реферат мав проф. університету і посол д-р М. Шпан, промовляли від українців д-р З. Кузеля, від македонців Тодоров і від фламандців інж. Ваґнер. Академія покінчилася ухваленням гострої резолюції, в якій осуджено поведінку й методи сербського правління супроти хорватів та завізвано культурний світ звернути увагу на те, що діється в Хорватії. Годиться згадати, що і проф. Шпан і інші промовці багато місця й уваги присвятили також українській справі, підкреслюючи її велике значіння для розвитку дальших політичних подій на Сході Европи.

З українського життя на еміґрації.

Дещо про працю українських студентів-руховиків у Брні, Ч. С. Р.

Чеська руханка скупчується найсильніше по Соколах", котрих суверен Ч. О. С. (чеська обец (громада) сокільська) тримає певно руку на народній бючці. Примат щодо найсильніших гнізд веде Прага, потім іде Пльзень, а на третьому місці є Брно на Моравї.

В бросненськім „Соколї" Брно І. крім чехів вправляють болгари, югославяни, москалі й українці. Чеський „Сокіл", впорівнанні до наших бідних, а до того переслідуваних „Соколів" — це щось — ідеальне для плекання фізичної культури. В „Соколї" Брно І. є всі ґани, щоби скріпити своє здоровля.

Рік 1930/31 став для наших студентів щасливим остільки, що за почином кількох членів (з давньої У. Г. А.) повстали два прегарні сокільські рої, що рахували по 12 членів. Перші дні вправ для неодного з наших були страшною мукою. Аж жаль було дивитися, які вони були незручні й немоторні, як не мали найменшої культури тіла у його володінні. Кожний новоспечений тоді член „Сокола" виходив з прав з цею думкою, щоби більше до них не вертати... Причина лежить у тому, що ми, українці, під оглядом тіловиховної культури є майже в пеленках. Все зневірюємося, розпочатого діла не викінчуємо й чуємо нехіть до послідовної руханкової праці. Тому теж новоприбувші до „Сокола" Брно І зі страхом і з соромом побачили цю страшну ріжницю між виробленими змагунами й новиками. Це теж завважав і проводир 1. роя, тому всіми способами старався вправляючим улекшити найпримітивнішу руханку: то добрим словом, то фаховою радою, то підбадьорюванням, щоби видержати й на дусі не підупадати.

Кількох побратимів (найвитревалїші Городиський, Хмельовський, Пагута) видержали на своїй позиції, волею перемагаючи те, чого інші ще не осягнули. За кілька місяців цеї мозолистої праці більшість наших руховіяків дійшла до того, що їх тіло стало еластичним і зручнішим. Сильна воля, витревалість і горяче бажання дорівняти хоч у дечому чехам — довели до того, що наші почали приступати до шляхотної ривалізації у нерівному змазі. Перед нашими студентами лежали великі перешкоди у здобутті місця між першими, бо на тому новому шляху мусять вони надробити те, що чужі методично здобували роками.

Наші студенти небагато винуваті, а завинило тут вузькозоре галицьке виховання, що ми під оглядом фізичного виховання стоїмо на останньому місці. Ба, що більше, деякі старші відважуються твердити, що воно шкідливе... Дійсно, таке може твердити лишень галицький провінціоналіст.

Але часть брненського українського студентства ясно бачить, що є хосенне й де саме шукати основи всенароднього відродження. Ця основа лежить у духовій і фізичній рівновазі!

Вступом українських студентів до „Сокола" Брно І. зацікавилися старші наші змагуни, котрі вийшли з чеської школи і стараються помогти там де бачать твердий шлях і ясну перспективу. Новоприбувших поділено, як сказано, на два рої і так розпочалася основна праця. Вправляючи з кожним днем робили щоразто більший поступ; чехи зацікавилися українцями найбільше тому, що точність наших руховиків була взірцева, а неприсутність на вправах була чимось рідким. Тричі тижнево оба рої стають у порядку й разом з іншими кричать одно слово „Наздар" (Гаразд) і біжать вправляти. Руханка кінчиться спільною грою, а відтак теплими і студеними купелями.

Так за перший рік — усе йшло прегарно. Але питомий українцям соломяний огонь — почав горіти й розпочате діло став спалюнати. Тоді саме, коли наші руховики були на такій висоті, що могли бути зразком і хісном для краю — на вправи стали приходити чимраз менше, так, що їх число змаліло чи не на половину. Не помогли просьби, ради й перестороги проводиря і на ніщо не здалася заохота самих чехів. Наші вернули до старих метод байдужности й вірними остаються тим кличам, котрі нашому народові можуть принести тільки загибіль.

Нам нічого не принесуть патріотичні пісні (котрими протестуємо між чотирма стінами!), пустословна фразеольогія, роэсіяність, нерішучість, ліризм. Нинішня доба — це доба техніки, літаків, практичности, швидкого реалізування думок і використовування хвилі. Нарід, котрий має духову й фізичну силу, знає, чого хоче і здобуде це, до чого змагає. А хто (по стільки сумних досвідах) ще вірить у якусь обіцянку, ласку, чудо і в добросердечні кличі, той фантаст і його безпощадно розтопчуть ті, що все прямують вперед.

К.

Похорон Вячеслава Липинського.

Луцьк, 5. липня 1931.

Як доповнення до попереднього допису містимо ще отсі рядки, присланї нам учасником похорону бл. п. В. Липинського:

Дня 2. липня 1931 року в годині 12. відбувся похорон блаж. памяти Вячеслава Липинського в родинному гробівці Липинських на римо-католицькому цвинтарі в селі Затурцях, горохівського повіту, на Волині.

Жалібне богослуження відправив місцевий римо-кат. священик, котрий у промові підкреслив, що Покійний був визначним українським діячем і правдивим християнином.

Винос тіла з дому брата Покійного, доктора аґрономії Станислава Липинського, до костела розпочався в годині 10 рано. А Служба Божа в костелі в 11. год.

На похорон прибула вся родина Покійного і до 2500 місцевих селян. Багато з місцевих старших селян особисто знали Покійного як українського діяча, дуже шанували його й тому масово зявились на похорон. Заслуговує уваги те, що селяни в часі похоронної процесії несли православні хоругви з місцевої православної церкви, котрі в часі богослуження в римо-католицькому костелі окружали домовину Покійного.

Від українського громадянства прибули на похорон з Луцька: д-р мед. Модест Левицький, директор української гімназії в Луцьку Борис Білецький, б. приватдоцент Харитон Лебідь Юрчик з дружиною, б. суддя Евген Тиравський з дружиною, інжинір Іван Васильківський, голова „Просвіти" в Луцьку Евген Петриківський, інжинір Наталія Білинська і вчителька Текля Редько. З доручення як цих осіб, так і тих громадян, що не могли особисто приїхати з Луцька на похорон, М. Левицький і Х. Лебідь-Юрчик зложили при домовині в костелі великий вінок живих квітів, при чому одна половина вінка складалася з жовтих рож, а друга — з блакитних квітів. На гарних широких жовто-блакитних стрічках надруковано: „Великому українському державникові, історикові й ученому В. Липинському від українського громадянства". Цей вінок разом з численними іншими зложено в гробівці при домовині Покійного. Товариство ім. Лесі Українки в Луцьку вшанувало память Покійного вінком живих квітів.

Були присутні на похоронах деякі друзі і приятелі Покійного з польського громадянства, що приїхали з Луцька: радник І. Волошиновський, сенатор А. Станєвич і інші.

Домовину з тілом Покійного з дому до костела і з костела до цвинтаря наперемінну несли члени родини, члени українського громадянства, друзі й місцеві селяни.

Похорон мав родинний і місцевий характер. З огляду на родинні обставини ніяких промов не було, крім короткої промови місцевого священика.

Після похорону особи, що приїхали з Луцька, запрошені були до дому д-ра Станислава Липинського, де оглядали садибу, в якій деякий час жив і працював Покійний. В товариській розмові один з присутніх українців висловив певність, що могила Покійного стане одною з найдорожчих для української нації і що до цієї могили, як до могили Тараса Шевченка, будуть сходитися на поклін тисячі українських громадян, щоби зложити пошану Великому Вчителеві й зачерпнути натхнення для державного будівництва.

—o—

З орґанізаційного руху.

Наради УНДО в Грималові.

В четвер 25. червня ц. р. Повітовий Народній Комітет УНДО скалатського повіту скликав мужів довіря і видніших громадян на довірочну нараду в політичних справах до Грималова, на котру запросив з рефератом посла д-ра Степана Барана. Наради відбулися в салї читальні „Просвіти" при участи 162 делеґатів з усіх громад судового грималівського повіту, з чого було 5 священиків, 7 світських інтелігентів, кількадцятьох міщан а решта селяни. Наради отворив голова Повітового Народнього Комітету п. секретар Олександер Шісецький з Грималова і він їм опісля проводив, секретарював п. Хрупович, місцевий кооператор.

Реферат про наше сучасне політичне положення в Польщі і за кордоном виголосив пос. Баран обговорюючи докладно відносини в поль-

---

них уст, чи безнадійно-задуманий проблиск очей. Перекривлені тонкі шиї. Дальші лінії фігури ніжні й вражливі наснені змисловістю. Змисловість — його одинокий і головний мотив. Іще й до того він уживав коліру червоно-помаранчевого, який схоплений у ці лінії змисловости надає його творам горячковости, несупокою, а рівночасно резигнації й докору супроти життя.

В іншому мистецькому місячникові, який виходить у Мілянo — „L' Arka" (ч. 5—6, 1930.) про А. Моділіяні пишуть так: „Безуслівно — це артист богатий особливою вимовою — експресією, — але короткого віддиху. Темперамент — тужливо зараженний, мішанина еротизму й містицизму".

І італійські критики, (Л. Віталі), які є тої певної думки, що А. Моділіяні йде за старим Сімоне Мартіні, то за Ботічеллі.

Але бо приглянутися, то Моділіяні хоч і походить від С. Ботічеллі, — про вплив цього мистця на нього більше говориться — то він не думів змисловости своєї творчости оспівати ясною, усміхненою добросердою ніжністю, як це зробив він великий Ботічеллі. Не знав тієї простоти, щирости, якою закриває змисловість у у своїй творчости („Народини Венери") італійський маестро.

Середовище яким і серед якого А. Моділіяні жив у Парижі, а ще до того — дуже важне — син народу старої культури — жид, він і не міг інакше відчути і продумити своєї творчої душі, нехай би і через полишені твори старих італійських мистців.

Бо й наш Петро Холодний опирається на старих малярських школах — італійсько-візантійсько-українській. Але він, син молодого українського народу, своїй творчості дав молодість, конструктивну сонячну тугу — снагу, полет і усміх: правдивий представник малярства народу, який бореться за своє національне істнування.

А. Моділіяні не мав у собі цього первопочину.

Злидні й голод, спелюнки й наркотики великого міста вичерпували його організм, який у своїй кволості й не міг дати духові тієї сили, палкости, пориву, а тільки перевразливий ліризм, який переходив у нестерпний спазм болючої, змислової розкоші.

У його постатях, у цих безрадно-сумно натхнених жінках, важко найти натхнення і сили артистові, що хоче бачити людство не через призму творів Андреєва, Достоєвського, Тургенєва, Бодлєра чи Едгара По, — а через овиди мистців: Данта, Мікельанджеля, Тіціяна, або нехай би і таких сучасних як Джек Льондон, або Р. Ролляна.

Вливаючися у твори А. Моділіяніа, чуєте судорожні зітхання, кривий і паризько-глумливий сміх Бодлєра.

І в нього, наче лиш проблески сонця, образи, перед якими відчуєте мельодії джерел і водограїв музики Кл. Дебюсі.

Ширіть наш часопис!

ській державі, серед котрих приходиться нам тепер жити, як рівнож працю і заходи Української Парляментарної Репрезентації від грудня минулого року для оборони життевих інтересів нашого народу. Референт пригадав, що Українська Парляментарна Репрезентація поставила в соймі окремий внесок у звязку з пацифікацією в осени мин. року, домагаючись покарання винників і вирівнання шкід нашим людям і нашим установам, котрі потерпіли при пацифікації, а в окремім внеску випущення на волю уязнених українських послів. Оба ті внески посли з одинки, що творять більшість сойму, відкинули. Остання соймова сесія не принесла ніякої зміни в нашому політичному положенні в Польщі. Українські посли й сенатори внесли рівнож жалобу до Ліги Націй (Союзу Народів) у Женеві в справі переведеної пацифікації і та справа там ще не порішена, але була точком лозначного спопуляризування нашої справи в політичному світі. Свою промову закінчив бесідник заявом, щоби не падати духом і бути певним нашої остаточної перемоги.

В дискусії промовляли між іншим п. Дмитро Рудяк, господар з Новосілки Грималівської і селянський письменник-етнограф, що поставив внесок на заяву довіря і признання для Української Парл. Репрезентації, що ухвалено одноголосно. П. Олександер Шіснький, о. декан Іван Іванчук, п. нотар Михайло Коцюбка, п. Хрупович і ще деякі ставили запити до посла д-ра Барана у ріжних політичних і адміністраційних справах, на котрі посол д-р Баран дав вичерпуючу відповідь. На цьому закінчено кількагодинні наради і присутні відспівали національний гимн

ОСТАННІ ВІСТИ

ПРОЦЕС БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ У ЛЬВОВІ?

Після виїзду судді Деманта зі Львова, який переводив ліквідацію К. П. З. У. у Східній Галичині і на Волині, розійшлися поголоски, буцьгоби перед судом окружним у Львові відбудеться процес проти берестейських вязнів. Політичні круги запевняють, що на внесок прокуратора при Найвищім Суді получено справи б. берестейських вязнів, які залягають в ріжних судах Польщі та приділено перевести розправу львівському судові. Розправою проводив би новий президент суду Кадушкевич, якого перенесено до Львова з Вильна. Тоді теж наші б. берестейські вязні — українські посли — могли би боронитися в українській мові.

ПОЖЕЖА В ЗАРВАНИЦІ.

В четвер 9. липня ц. р. шаліла в селі Зарваниця пов. Підгайці страшна пожежа, яка спопелила 200 господарських будинків 63-ом господарям. Шкоди виносять понад пів міліона золотих. Пожежу викликали діти, які бавилися сірниками. Пожежа вибухла в день, коли селяни працювали в полі і заки прибігли до села, половина будинків села стояла в огні. Рятункову акцію спинювала недостача води і сикавок та іншого приладдя, потрібного до гашення вогню.

СТРАШНА ЕКСПЛЬОЗІЯ В КОПАЛЬНІ НАФТИ В РУМУНІЇ.

В четвер 9. липня ц. р. наступила страшна експльозія в копальні нафти в околиці Ранку б. міста Плоешті. Пожежа перекинулася негайно на дві сусідні копальні. Вітер заніс іскри на робітничі бараки, які згоріли до тла. Опісля заялися 3 резервоари нафтової ропи і вибухли з такою силою, що відгомін було чути у промірі 40 км. Пожежа загрожувала селу Скорцені. Тому почали дзвонити на небезпеку і селяни ледви втікли перед пожежою 150 вагонів нафти. Після важких зусиль вкінці вдалося охоронити село від шаліючої пожежі. Шкоди величезні. Жертв у людях не було.

АМНЕСТІЯ І ГРОШЕВІ НАГОРОДИ ЗАСУДЖЕНИМ НЖИНІРАМ У СРСР.

З Москви надійшли вістки, що президія Центрального Виконавчого Комітету уласкавила працюючих у фабриці літаків ч. 39 інжинірів і техніків, яких засудило ДПУ перед роком на ріжні кари аж до кари смерти, нібито за протидержавну акцію і саботаж. Деяким інжинірам признано крім амнестії грошеві нагороди у висоті від 1.000 до 1.000 рублів.

НАПРУЖЕНІ ВІДНОСИНИ МІЖ СРСР І ФІНЛЯНДІЄЮ.

Між Фінляндією і СРСР наступило дальше напруження відносин. Причиною — святочний обхід історичної битви 1555 р., яку звели шведські війська з москалями. Свято відбувалося на місці битви недалеко більшовицького кордону. В святі взяло участь понад 3.000 цивільних і військових осіб з генералом Сігво, який є комендантом армії. Тому більшовицька преса закидає Фінляндії протибільшовицьку військову демонстрацію та погрожує Фінляндії немилими наслідками.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 9. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·20 зол., масло десертове пріма 3·10 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·60 зол.

Біржа.

Збіжа.

Пшениця дворська 24·50—25·00, пшениця селянська 23·00—23·50, жито галицьке 23·50—23·75, ячмінь галицький броварняний 23·00—23·25, ячмінь на мливо 23·50—24·00, ячмінь пастівний 24·50—25·00, овес галицький 28·50—29·00, кукурудза румунська 23·50—24·00, баранина промислова 0·00—0·00, фасоля біла 31·00—33·00 фасоля колірова 00·00—00·00, фасоля праса 30·00—31·00, горох пів-Вікторія 33·00—34·00, горох пільний 32·00—33·00, бобик 21·00—21·50, мішанка паст. з верні 00·00—00·00, вика 39·00—40·00, сіно солодке краєве прасоване 6·00—7·00, солома прасована 5·50—6·50, гречка 30·00—31·00, льон 46·00—48·00, дубінь синій 22·00—24·00, ріпак 38·00—39·00, грасік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 12·50—13·00, отруби пшеничні 11·50—12·00, крупи гречані 57·00—59·00 пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 00·00—00·00, пеняк 00·00—00·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 30·00—31·00, мак синій 125·00—135·00, мак синій 100·00—110·00, конюшина червона 000·00—000·00.

Гроші.

Американський долар 9·01·50—9·02·00, канадійський долар 8·91·50—8·92·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·87—2·11·95.

Для ревматиків, і тих що терплять на нервові болі!

Ніхто з тих, що терпять на ревматизм, подагру і нервові болі не повинен сумніватися в своє одоровлення, бо вже тисячі упослідженних вернуло до здоровля при помочі Тогалю. Про свої досвіди пороблені з Тогальом пише нам п. И. Шер, Львів, Ліндого 2/II м. іншим таке: Від багатьох літ терпів я на ревматизм і велику рву в правій нозі. За весь той час ужинав я безліч ріжних ліків, а також двічі був я в купелевих місцевостях за кордоном. Успіх був лише тимчасовий, болі верталися постійно і не відчував я поправи. Перед трьома місяцями звернув мені знайомий увагу на Тогаль, який я зараз купив в аптиці. Тогаль вживав я тричі денно по 2 таблетки. Вже в першім тижні відчув я значну полекшу, а в третім позбувся цілком болів і почуваю себе як новонароджений. Таблетки Тогаль буду кожному, хто терпить, горячо поручати. Таксамо як п. Ш. пишуть до нас тисячі, які приймали Тогаль при ревматизмі, подагрі, рві в суставах, нервових болях і голови, простудах і споріднених недомаганнях. Таблетки Тогаль є нешкідливі для шлунка, серця та інших органів. Тогаль не лише негайно усуває біль, але усуває в природний спосіб недужі зародки, отже поборює їх у самім зародку. Тому навіть у хронічних випадках осягнули люди при помочі Тогалю надсподівані успіхи. Коли кілька тисяч лікарів записує той засіб, тому кожний з повним довірям може закупити Тогаль. Отже спробуйте самі щонині, але жадайте лише Тогаль. Бо нема нічого ліпшого! В усіх аптиках, вже від зол. 2—. 38 1—2

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Виміна думок.

Хто переглядає нині чужинну пресу, знає, що нема таких поважних проблем, яких не торкали би на її сторінках, у легкій, майже загальнодоступній формі. Хто знає книжки великих учених, критиків, істориків чи знавців мистецтва, завважив віддавна, що неодин із них пробує поєднати легку, майже фейлетонову форму із найповажнішими дослідами.

Тому гадаємо, що ні часопис ні самі проблеми літератури не втратять нічого, коли на сторінках „Діла" у низці фейлетонів, розбитих на ріжні теми (у деяких відступах, щоби не занудити читачів) зробимо спробу зясувати основи питання літературної творчости — проблеми критики: течії, її шляхи та методи.

Від десяти літ пишу вряди-годи про ріжні книжки та ріжних письменників. Пишу то з особистої приємности то з професійного обовязку. І ця приємність і цей обовязок сумнівні, коли спитати, чи мої статті причинилися до розяснення питань звязаних із літературою.

Нераз доводилося чути голоси, що заки критикувати, слід спершу зясувати підстави критики, її принципи та напрямні. Рада подібна, як домагатися від лікаря, щоби вложив пацієнтові основи біольогії, фізіольогії та своєї діягностики на доказ, чому каже, що пацієнт здоровий або недужий. З европейських критиків мало хто полишив теоретичні студії про проблеми критики; справжні проблеми критики це ті що виринають при читанні ріжних творів у звязку із найбільше ріжноманітними питаннями творчости та її взаємин із життям.

Вже на самім вступі скільки великих, темних слів! Кожне із них: „творчість", „життя", „взаємини" домагається передвступних розяснень, заки зачнемо розмову про літературу. Зате вони зайві, коли цікавимося тими самими питаннями на тім самім рівні інтелектуального порозуміння — для виміни думок.

Виміна думок і почувань — це-ж і вся мета творчости. Для одних оця виміна є наскрізь фізіольогічною, органічною потребою — неодин письменник пише, наче жінка родить діти; для других є вона розривкою; для третіх засобом прожитку... Стільки цілей, скільки родів таланту, професій, суспільних кляс, спорту або форм життевої омани.

І саме тому порозумітися необхідно. Кожна доба, кожна література, а навіть поодинокі мистецькі напрямки мають свої проблеми критики. Незалежно від того, чи мистці, письменники та читачі зясовують ці проблеми або доводять їх до свідомости — всі вони приймають якісь загальні підстави оцінки того, що вважають красою та правдою.

Між цими двома абстрактами кружляє вся людська творчість, свідома чи несвідома, — може й все наше життя, навіть таких створінь, що наче нетля не здають собі справи, чому пруться до вогню. Можемо назвати два бігуни наших змагань так чи інакше; діло в тім, що коли шукаємо за найкращими словами для їх прояснення, відчуваємо потребу знати, звідки виходимо й куди прямуємо.

Ось одна із перших потреб критики.

Література кожного народу, як і його політика, може обмежити ширину свого овиду до рідних кордонів. Як довго вона не журиться всіма силами, що існують поза цими кордонами, вона може творити власні критерії сили та уявляти собі світ на подобу того, який бачить. Критична доба кожної літератури починається з менту, коли вона пробує прикладати до рідних творів міру поза-національну, міжнародню.

Мало хто з нас має сміливість ствердити, що ми вже ввійшли в цю стадію. Досі не було в нас спроби порозмовляти на теми літературної критики із перспективи тих ідей, що рішають майже автоматично між европейською інтелігенцією про вартість книжок себто їх поділ: — одних для шкільного вжитку, других на сон, третіх для напів освіченої пів-буржуазії або робітництва.

Це не значить, що не було в нас критиків і нема їх нині. А проте коли Драгоманів або Франко писали про рідні книжки — мусіли часто із громадянського обовязку промовчувати те, що думали про їх рівень; коли-ж торкалися проблем із европейського рівня, невинно думали про читача, якому треба все товкмачити від самої абетки. Так замість справжніх проблем діставали ми популярну їх розвязку.

Наша література ввійшла вже в стадію диференціяції. Без помочі теоретичних міркувань український інтелігент починає інстинктово відчувати, що нема одної літератури: одної фабрики українських книжок призначених для всіх, як коробка сірників, що запалює кожному, що треба. Незалежно від того, хто що голосно каже прилюдно, тисячі наших інтелігентів нишком охотніше читає дома сенсаційну чужинну повість, ніж найбільше патріотичну рідну, тому, що ця рідна здебільша написана за зразками пережитими в Европі сто, двісті чи вдвоє більше літ.

Так само як воліємо европейські черевики та сорочки від рідних постолів і полотнянок, шукаємо у рідній мові книжок з подихом сучасного европейського духа.

Новий зшиток „Української Загальної Енцикльопедії".

11-ий зшиток „Української Загальної Енцикльопедії" є перший, що починає другий її том. Починається від букви „З", а доведений у букві „І" до гасла „Ісаєв". Як нам відомо найближчий зшиток вийде ще підчас вакацій, а 13-ий і 14-ий призначені на букву „К" у вересні.

Загальне враження цього зшитка дуже добре; у ньому багато гарно виконаних ілюстрацій і звістки про українські справи займають велике місце. Із оглядів находимо тут пояснені такі назви: забави, Загальна Українська Рада, Закарпатська Україна, закон і законодавство, залізниця, залізо, замок, зброя, Зелений Клин, земля, земство, Злучені Держави, золото, воохьоґія, зоря, зуб, ізборник, іконостас, іліризм, ілюстрація, іменник, імунітет, імпресіонізм, індикатор, Індія, індійни, індоєвропейські мови, інсигнія, інтернаціонал, інфекційні короби, інфляція, інфузорія та Ірляндія (географія, історія, література).

Цей зшиток має 121 ілюстрацій.

НОВИНКИ

— **Товариство УСЛП. „Основа" у Львові** має намір у часі 5. VIII.—15. IX. уладити **підготовчий курс до вступних іспитів на львівську Політехніку**, якщо згодоситься відповідне число учасників. Оплати виноситимуть 10—15 зол. від предмету. На час курсу можуть учасники дістати помешкання в „Академічному Домі" в ціні 10 зол. місячно. Зголошуватися з поданням предметів, треба до дня 20. липня ц. р. на адресу: Т-во „Основа", Львів, вул. Супінського 21. 79 2-2

— **Хмаролім на Гуцульщині.** Наслідком хмаролому в гірських сторонах косівського повіту виступили з берегів оба Черемоші зі всіми допливами. Води знищили дороги на просторах Кути—Устеріки та Устеріки—Гринява, зносячи мости та прибережні охоронні уладження. У Фересклі вода забрала будинки місцевої гр.-кат. парохії. Великі шкоди потерпіли також власники побережних ґрунтів. Покликані чинники повинні прийти з допомогою місцевому населенню, що рік-річно виставлене на подібні катастрофи.

— **Припинення 100 потягів.** У звязку з державними ощадностями з днем 15. липня буде припинених в окрузі львівської дирекції коло 100 пасажирських потягів, що не оплачують своїх коштів.

— **Спека** панує в цілій середущій Европі. В середу, 8. ц. м. у Львові тепломір показував 35 ст. Цельзія в тіни. Наслідком соняшного удару згинув на вул. Бернштайна 54-літній Ґрінберґ. В потязі на лінії Львів-Ямів померла 32-літня Янина Муравец.

— **„Праця"**, орган „незалежної думки", що виходила кілька літ поруч „Ради", захвалюючи нашим селянам відносини за Збручем, не появляється вже від кількох місяців.

— **Французький консул** у Львові прийматиме з нагоди державного французького свята 14. липня в французькім консуляті при вул. Чарнецького 4. в год. 13-ій.

— **Нові українські інженіри.** За 1930/31 академічний рік на відділі лісової інженерії чеської політехніки в Празі набули титул інженіра: 1) Бень Степан з Галичини, 2) Завістовський Фльоріян з Поділля, 3) Левицький Олександер з Волині, 4) Мезенцев Микола з Харківщини, 5) Стороженко Константин з Поділля, 6) Руденко Гриць з Харківщини, 7) Теодосіїв Константин з Поділля, 8) Смоленко Петро з Волині, 9) Форсюк Іван з Волині, 10) Баранів Василь з Чернігівщини, 11) Головко Петро з Полтавщини, 12) Жовтенко Олекса з Чернигівщини, 13) Маліев Микола з Херсонщини, 14) Маркус Константин з Полтавщини, 15) Захваливський Сергій з Чернигівщини, 16) Курінний Андрій з Кубані, 17) Трухлий Олександер з Київщини.

— **Греко-кат. парохія в Рівному.** Преосв. еп. д-р Чарнецький призначив парохом греко-кат. церкви в місті Рівному на Волині о. Ксенофонта Кершу, б. православного священика, який після переходу на унію студіював у Духовній Академії у Львові.

— **Жнива розпочались.** Цьогорічні жнива розпочалися на два тижні раніше ніж звичайно. На піскуватих землях варшавського воєвідства вже вийшли рільники на поле зі серпами, жниварками і косами. Незабаром буде це у Східній Галичині.

— **Спроневірення громадських грошей.** В Кальнім, пов. Бережани, арештовано касіера громадського уряду Стефана Павлюка за спроневіреня з громадської каси 1.260 зол.

— **Великі більшовицькі маневри** розпочалися в Минщині над польським кордоном. У маневрах бере участь поверх 100 тисяч вояків усіх родів зброї.

— **Крівавий режім.** В селі Голендрах біля Винниці розстріляно на підставі присуду ГПУ двох польських селян, Мартина Куцінського і Белесл. Чосницького, що втікли з примусових робіт архангельської округи і прийшли до села, де жила їх рідня.

— **Наслідки господарської скрути.** В Кракові відобрав собі життя вистрілом з револьвера власник великої різницької фірми, д-р Проховський. Причиною самогубства був дефіцит фірми, що зріс до 300 тисяч зол.

— **Урядник староства дефравдантом.** Окружний суд у Луцьку засудив на пів року вязниці б. начальника канцелярії місцевого староства, Альфонса Вержбовського, за спроневіреня 20 тисяч зол. Гроші, які впливали до староства, він пускав на забави. 16 тисяч зол. звернула його родина.

— **Обманство.** М. Породько з Куликова винайняв садовину у Здзіслава Лінчака на Пасіках під Львовом і виплатив йому за те 300 зол. Згодом переконався, що впав жертвою обманства, бо Лінчак винаймив уже давніше сад кому іншому і тепер не хоче грошей йому звернути. Справа пішла на судову дорогу.

— **Косою відтяв голову.** В селі Утіха коло Вильна господар Ян Зигер підчас сварки за ґрунт відтяв косою голову своєму братові.

— **Жертви купелі.** В Дністрі коло Свидови, пов. Заліщики утонув підчас купелі парібок В. Шулак. Подібною смертю згинув І. Шевчук з Тлустого, що будучи на ярмарку в Устечку, поїхав на кони в Дністер. По середині ріки кінь скинув Шевчука і він утопився.—У Вислі під Торунем купалися дві панночки і почали тонути. На поміч поспішив їм капітан Пановський, однак захоплений виром сам утонув. Утонула також одна панночка, Станкевичівна, учениця вчительської семинарії. Її товаришку врятували.

— **Страшна пімста.** В Лучицях коло Ковля Стефан Конах залицявся до молодиці Анни Фініхтік, а коли вона не хотіла його знати, підпалив її хату зі всіх боків. Анна згоріла разом з 3-ма дітьми.

— **Братовбивство.** В селі Кунині, пов. Жовква, найшли убитого Михайла Біласа. Голова була цілком відтята і лежала два метри дальше, а коло неї сокира. Поліція арештувала під замітом злочину його брата Івана, що жив із ним у незгоді.

— **Душогубство.** Федора Опихана, 35-літня вдова в Шульганівці, пов. Чортків, мала любовні зносини з 19-літнім парібком Петром Романюком. Коли наслідки цих зносин стали вже очевидні, Федора почала налягати на Петра, щоби з нею оженився. Але Петро вибрав іншу розвязку неприємної справи. Коли Федора підгортала бульбу в поли, він напав на неї і підрізав їй ножем горло, так що вона на місци померла. Поліція арештувала душогуба.

— **Старшина застрілив підстаршину.** Сталося це в Ґродні, де на вулиці побився один сержант з десятником (плютоновим). Побачив це пор. Ґералтовський і приказав їм іти зі собою до команди міста. Однак підстаршини не послухали і почали втікати. Тоді Ґералтовський дігнав десятника Новаковського і чотирма револьверовими вистрілами положив його трупом.

— **Вчений і більшовики.** Відомого вченого проф. історії, С. Платонова, радянська влада в Ленінграді заслала до Вятки на 5 літ. Платонов, якому радили звернутися з проханням ласки до радянського уряду, відмовився від цього, заявляючи, що „волить заслання ніж ганьбу".

— **Дрібні вісти.** Коло Вильна самохід, яким їхав інж. Квецький з шофером, упав з моста з висоти 7 метрів. Оба тяжко потовкліись. — Двох німецьких летунів, що везли пошту і мусіли осісти коло Шангаю, зловили китайські розбишаки і взяли з собою. — У Варшаві погиб

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЕВҐЕН ХРАПЛИВИЙ

По хліборобській Чехії.

Ріжні прогульки. — Як нас витають. — Мале зразкове господарство. — Будинок кооперативи.

Після нарад Міжнародного Хліборобського Конґресу влаштовано для його членів кілька прогульок на те, щоби вони познайомилися зі станом хліборобської культури всіх земель Чехословаччини. Прогульки були поділені відповідно до того, яку околицю держави хотіли члени оглядати, отже напр. окремо на Підкарпатську Україну, окремо на Словаччину, окремо на півд., а окремо на північ. Чехію та Моравію. Прогульки тревали 6—15 днів. Була й одна така, яка мала дати погляд на цілу Чехословаччину і вела довкола кордонів держави. Члени Конґресу розбились на поодинокі групи і роз'їхались у ріжні сторони Чехословаччини. Перша частина прогульки, в якій мені довелося їхати, вела на північний захід під Праги. Переїздимо через летунський майдан Кбелі та їдемо просто через Брандис над Лабою, де є відома фабрика хліборобських машин фірми Мелихар-Умрат, в простору рівнину, де переважає продукція цукрового буряка.

Зараз у першому селі стрінула нас місцева влада та установи хлібом-сіллю, а дітвора прибрана в народні строї витала нашу прогульку квітами.

Село Жлетін, де ми зупинились, це типове село для чеської рівнини. Хати і господарства чисті, довкола обмуровані, кожне для себе творить цілість і мабуть нема тут тих добрих або злих сусідських відносин, як у нас при низеньких платах чи воротах, які дають багато вдоволення, але ще більше судових розправ. Сьогодні звичайний день, отже всі в полі при праці. Оглядаємо одно більше господарство, площею 80 га, яке управляє в першу чергу цукровий буряк, а відпадками з цукроварні та дешевою пашею кормить 36 коров, які пересічно дають по 10 літрів молока в день. Стайня наставлена виключно на продукцію молока, а тому поодинокі штуки не надто добрі. У цілому господарстві заведено електрику для світла і для погону. Та це господарство за велике, яких у нас не багато, тому докладніше переглядаємо друге, менше господарство чеського селянина. Він має власної землі чотири гектарів, винаймає ще 1½ га, держить на цьому господарстві 2 корови, які дають у пересічі по 8 літрів молока в день, 1 вола до праці та 2 льохи, від яких поросята продає малими. Всю працю на полі виконує або двома коровами або одною коровою і одним волом. Всю роботу в господарстві себто різання січки, конюшини та буряків, молочення збіжжа, а навіть жорна порушує малий електромотор. Світло в хаті, стайні, стодолі, електричне. З машин має власну молотілку, січкарню, сівалку, два вози, залізний вал, плуги, борони тощо. Живе на такому господарстві 5 осіб, всі працюють. У хаті малий радіо-відбірник, невеличка, але добре дібрана бібліотека.

Для цікавости заглядаємо ще в одно, друге й третє таке господарство — всюди те саме. Молоко відставляють усі до кооперативної молочарні віддаленої 7 км. По молоко приїзджають з молочарні возом і забирають рано та вечором. Кожний член молочарні пише на карточці скільки треба масла, сира, тощо і цейже від привозить для всіх усе, що їм з молочарні треба. Помічається розвинена економіка праці і сильна ощадність в усіх ділянках сільського життя.

Звідси переїздимо до сусіднього села — Дражице, яке славиться зразково уладженою електрифікаційною кооперативою. Перед від'їздом до села показують нам гарну старовинну церковцю відновлену заходом кооперативи, з малюнками та фресками з 1340 р. До часів повстання чеської республики була це власність гр. Кінского та уживали її за стайню для телят. Кооператива вложила в її віднову чимало гроша та зібрала сюди багато старовинних памяток, а тому церковця виглядає дійсно наче маленький музей. Церковця положена біля маєтку, що займає площу 100 га, який є власністю кооперативи і служить тепер для постачання всіх хліборобських продуктів для урядовців і робітників, що заняті в кооперативних підприємствах.

Скоро переїздимо через зразково управлені поля та віздимо перед величезний залізобетоновий будинок управи кооперативи „Кооперативні Заводи Дражіце". Напроти нас виїзджає „Сільська Кінота" („Сельска Єзда"), гарно умундуровані селянські хлопці і дівчата на робочих конях та витають нас в імені цілого села. Управа кооперативи приймає прогульку в гарно прибраних салях власного будинку та показує дорібок 30-літньої праці. Кооператива має за завдання доставляти околиці (завбільшки нашого повіту) електричну струю. Членами кооперативи можуть бути виключно хлібороби, які користають з праці кооперативи. Паї в кооперативі невеликі: 100 або 400 чеських корон (26—104 зол.), зате цих паїв тепер поверх 7 міліонів чеських корон, а дохід за останній рік був 280.000 чеських корон. Кооператива має 7 електропостачальних заводів, з чого 6 побудовані на погін одної річки, а один, який має доставляти струю в разі сильних морозів або посухи, працює ропними моторами. Досі не було причини використовувати цю резерву. Крім цього має кооператива власні млини, дві цегольні, одну фабрику мармеляди і овочевих консерв, кілька елеваторів на склад збіжжа, та окрему велику крамницю, де можна дістати все, що треба для електричного освітлення, погону та варення і печення.

(Продовження буде.)

д-р Коморек наслідком зударення мотоцикля, яким він їхав, з автом.

— **Промоції.** Дня 6. липня відбулася в авлі львівського університету промоція на докторів усіх лікарських наук отсих українців: Степана Кривокульського з Угнова, Василя Куцика з Михалевич, Осипа Любчака зі Львова і Романа Осінчука з Голошинець.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського одягу є тепер фірма **А. Віттельс Львів, Рутовського 7.** Одна мужеської сорочки, виконаної по найновішому кроєві з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер вол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на одяги. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 5—7

Дописи.

ЛЬВІВ. *(З діяльности кружка „Р. Ш." ім. Бор. Грінченка на городецькій дільниці).* Дня 7. VI. ц. р. скликав кружок „Р. Ш." на городецькій дільниці надзвичайні загальні збори членів, на котрих на порядку дня були шкільні справи. Збори відбулися при дуже поважній участи громадянства та представника Головної Управи „Р. Ш." Референт у своїй промові згадав про початки заснування школи і перейшов її історію аж до теперішньої хвилі. Дальше подав пояснення зібраним про комітет „Рідного Дому", подаючи до відома, що всі заходи, аби мирно полагодити справу, розбилися і що тому виступлено на судову дорогу з домаганням звороту зібраних грошей в сумі около 3.000 ам. дол., які мали бути вжиті в першу чергу на будову школи ім. Б. Грінченка. Потім промовець звернув увагу на фальшиву думку, що мовляв, школа ім. Б. Грінченка загрожує існуванню школи ім. Шашкевича, доказуючи цифрово фреквенцію обох шкіл, а вкінці вказав на пекучу потребу приступити до будови школи ім. Бор. Грінченка на городецькій дільниці. В дискусії всі одноголосно підносили потребу будови школи і то якнайскорше, доказуючи це деклярованням дуже поважних квот. Дня 21. VI. п. р. скликала Старшина Кружка сходини існуючої при кружку секції „Скора Поміч", на яких іменована Старшиною кружка управа здавала звіт за діловий рік 1930. Звіт члени секції приняли до відома, дякуючи заразом Старшині кружка та управі за безкористну працю для добра і розвитку тої ж секції. — Дня 28. VI. ц. р. відбулося торжественне закінчення шкільного року на шкільному подвірю при вул. Городецькій ч. 95. По богослуженню в церкві св. Юра зійшлася дітвора обох шкіл всенародніх, фахово-допоміжних та обох захоронок і по промові о. кат. Василева почалася дальша часть свята з богатою програмою (хори школи хлопячої і дівочої, хоровід всен. дівочої, вежі всен. і фах.-доп. хлопячої, хоровід всен. дівочої і деклямація маленької Ганушкевичової). Оркестра „Зорі" пригравала до всіх точок, а численно зібране громадянство (в більшій части родичі дітей) нагороджувало молодих виконавців рясними оплесками. Потім слідувала роздача свідоцтв і оглядання робіт учеників (ць). — При цій нагоді Старшина кружка подав до відома, що вістки про це, будто би дівоча школа ім. Б. Грінченка мала бути зліквідована, не мають ніякої основи. Школа ім. Бориса Грінченка дівоча лишається і надальше завдяки ексцеленції Шептицькому в забудуваних св. Юра і хто до неї пори не вписав до неї доньчки, може це зробити від 28. VIII.—30. VIII. п. р. в школі при площі св. Юра ч. 5. (в подвірю ліворуч). *І. О.*

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ірена Запаринюк, учителька в Ужгороді, померла 3. ц. м. після тяжкої недуги в 22-ому році життя. В. їй П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 11. липня, година 8— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Неділя, 12. липня, година 8— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Театр Ріжвородностей (в Нар. Домі):

Субота, 11. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крижановського.

Неділя, 12. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крижановського.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Наслідки знижки Qui pro Quo сад Великого Театру виповнюється по береги. Ревія „Пане Міністре" належить до найвдатніших щодо змісту та декораційних ефектів.

Театр „Ятенеум" з Варшави під дирекцією артиста Ст. Юрша, буде гостити у Великому театрі від 23 — 26 ц. м.

Львівська опера в Кракові розпочинає свій літній сезон 18 ц. м. Інавгураційний вечір виповнить „Аїда".

—o—

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Якімі".

КАСІНО: Звукова фільма „Більше газу" спортово-сенсаційна драма.

КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Гранде" та „Білі індіяни".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Окови пристрасти" та „Гарольд жениться" (Гарольд Льойд).

ОАЗА: „Яскраві метелики" та „Паперовий коханок".

ОЛІМП: Звукові фільми: „Одиначка корона пафти" та „Чужа жінка".

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джекс".

ПАСАЖ: „Оборонець права" та „Я хочу на подотно".

ФАТАМОРГАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: „Знайома зі спального вагону" (Марлєна Дітріх).

СТИЛЬОВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Гібсон).

Присилайте передплату!

Програма радіо.

Пятниця 10. липня 1931.

Варшава (1411,8) 20·15 Симфонічний концерт, 22·00 Фейлетон, 23·15—24·00 Танкова музика. **Братислава** (278,8) 12·10, 14·10 і 17·20 Грамоф. музика. **Липськ** (259,3) 16·00 Концерт радіоорхестри. **Бреслява** (325) 19·15 Вечір Мендельсона. **Брно** (341,7) 20·00 Радіоорхестра. **Букарешт** (394,2) 20·00 Оперовий вечір. **Прага** (486,2) 19·30 Румунські пісні, 21·35 Квартет Ондрічка. **Відень** (516,4) 20·00 Концерт солістів, 21·40 Легка музика. **Мінхен** (532,9) 16·20 Веселі пісні. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика, 21·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 21·45 Військова музика.

Субота, 11. липня 1931 р.

Моравська Острава (263,4) 11·30, 12·10 Грам плити. **Варшава** (1411,8) 16·30 Полудневослав. пісні. 18·00—19·00 Музична всячина. 20·15 Популярний концерт. **Липськ** (259,3) Давна сальонова музика. **Букарешт** (394,2) 17·00 Легка румунська музика. **Відень** (516,4) 12·00 Концерт капелі Махек. 19·45 Хоральний концерт. **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт муж. хору Палестріна. 19·30 Попул. опер. оркестри. 19·15 Циганська орхестра. **Прага** (486,2) 21·00 Легка музика. **Берлін** (419) 18·30 Вечір Шумана. **Стокгольм** (435,4) 19·15 Популярна музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 10 липня 1931.

Львів (380,7) 11·58. Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеор. комунікат. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Грамофонова музика. 15·25 Відчит з Варшави 16·00 Грамоф. музика. 16·45 Лекція французької мови. 17·10 Концерт для хорих. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Грамоф. музика. 22·30—23·15 Хоральний концерт.

Субота, 11. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеор. комунікат. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Музика грамоф. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Слух. для дітей. 16·30 Концерт для мол. 16·50 Відчит з Варшави. 17·10 Музика з грам. 18·40 Серед книжок. 19·00 Всячина. 19·20 Настроєві пісні. 19·40—22·25 Трансм. з Варшави. 22·30 Шопенівський концерт з Варш. 23·00—24·00 Баєві недокрепії, Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ІВОНІЧ:
10/VII „Наталка Полтавка".
ЕДЛІЧІ:
11/VII „Вій".
12/VII „Вескресення"
13/VII „Ой не ходи Грицю".
КРОСНО:
14/VII „Маруся Богуславка".
15/VII „Вій".

Ансамбль Театру 25 осіб при своїй музиці і власних декораціях.

Театр в своїм турне завітає до Криниці, Щавниці і Кракова. 2316

Дівоча Реміснича Бурса у Львові, вул. Бічна Янівська ч. 12. оголошує КОНКУРС **на приняття** бурсачок. Місячна оплата 30 зол., з чого можна половину харчами. За це отримують учениці три рази денно здоровий харч, приміщення, світло, опал, раз у місяці купіль. Петентки мусять виказатися припорученим поважної нашої організації або „Кооперативи", що заслугонують на узгляднення. — Першенство мають учениці „Труду" і Фахово-допоміжної Школи, пл. Юра 5. Подання вносити на руки П. Гошкевичевої, вул. Дверницького ч. 30. до 15. серпня 1931 р. 2—2

Позір! Цим шляхом закликаю п. Оріенка Сергія урегулювати належність 670 зол. за взятий у коміс і проданий матеріял — до дня 1. жовтня цього року. Калиш. *М. Янів.* 36 2—2

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає на готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

БУХГАЛЬТЕР-БІЛЯНСІСТ, спеціяліст у закладанню і корегованню книг, касакультор, пошукує відповідної посади, також і на провінції. Ласкаві письменні зголошення до Адміністрації „Діла" для „І. М." 27 2—2

ШУКАЮТЬ жінки - старшої, лагідної вдачі, інтелігентної й совісної для опіки над 2-літньою дівчинкою і для помочі у веденні господарства вецілком здоровій господині. — Зголошення з умовами слати під: „Адвокат на провінції" до Адміністрації. 34 2—3

ВИРІВКА нова, 600 літрів „Mellota", дві менчі уживані, дешево продам. Крашевського ч. 11. від 3-тої до 5-тої. — Сторож покаже. 37 2—2

КАМЕНИЦЯ 2-поверхова, передвоєнна солідна будова, вулиця Мартина. Ціна 50.000, приносить від капіталу 9%. Продасть завідатель тойж. — Тел. 70-78. 37 2—3

ДЕШЕВО до винайму на час ферій ціла школа в гарнім положенні під лісом. Відомість: Управа школи Ковальське, п. п. Вишенка нижн. 42 1—2

ЗГИНУВ пес у Янівських лісах коло Шкла, темний вовк. „Амор". — Знахідчик дістане 30 зол. Зголосити: Ресторан Р. Фліссерової. Львів, Ягайлонська ч. 11. 44

ЗАТИШНЬОГО літнього а удержанням (не в гамірному пансіоні) гладає держ. урядовець. Найрадше на приходстві, в лісничівці, школі. Ввічливі письменні повідомлення негайно до Адм. „Діла" під „Затишок". 40 1—2

ІНТЕЛІГЕНТНА особа середніх літ пошукує посади до управи дому за невеличкою винагородою. — Письменні зголошення до „Діла" під „Одинока".

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат, що знає спадкове право шукає посади. Зголошення: Д-р Гарасимів—адвокат—Стрий. 45 1—2

ЛІКАРЯ (пострифіканта) шукаю на заступство. Адреса: Dr. Kawal, lekarz w Grabowie n/Prosną, Wlkp. 43 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОНКУРС

Український інститут для дівчат у Перемишлі приймє завідательку. Перенство мають: а) особи з вищою освітою, б) ті що добре знають французьку мову, в) англійську. Платня по умові. Прохання надсилати до 25. липня. — Перемишль, Татарська 4. Видія. 39 1—2

КОНКУРС

на будову деревляного будинку Вакаційної Оселі для учеників філії Академічної Гімназії у Львові в Підлютій коло Перегінська, який задумує будувати Батьківський Кружок при тій гімназії.

Оферти треби присилати до 30-го липня 1931 р. на адресу: адвокат Д-р Іван Голубовський, Львів, вул. Бляхарська ч. 11. 15 2—3

1 30 Л. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платин у **МАНДЛЯ,** вул. **КОПЕРНИКА** напроти Кіна „Копернин".

II. Рік видання. **Фаховий журнал „Кіно"** ч. 13. і 14. вже в розпродажі. Ціна цього подвійного числа 75 сот.

Просимо жадати „Кіно" по всіх купелевих заведеннях і дітписьних.

„КІНО" ЛЬВІВ, вул БЛЯХАРСЬКА 8/1.

НАКЛАДНИЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: Berlin, N-o 3.111. 84—?

Найдешевші книжки!

МИХАИЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. II. і III. часть

Ціна 6·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 153 (12.809). Львів, неділя 12. липня 1931. Рік LII.

Поштова оплата заплачена ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

НЕПОРОЗУМІННЯ.

Чи справді українська політика спирається на „рахунку на Женеву"?

Львів, 10. липня 1931.

Оголошене три дні тому у „Ділі" (ч. 149 з 7. ц. м.) повідомлення про засідання Української Парляментарної Репрезентації у Львові в дні 2. ц. м. та про зміст прийнятих там резолюцій (м. ін. подяка Комітетові Трьох, зокрема мін. Гендерсонові) дало притоку частині польської преси до далекосягнього висновку, що — мовляв — центр української політики перенесений нині до Женеви. Разом з цим — мовляв — українські політики особистими виступами й українська преса „змірюють послідовно до розбудження в українському громадянстві тої надії, яку ще кілька літ тому названо утопійною", „Рахунок на закордон, джерело стільки розчарувань і нарікань у минулому, віджив знову у своїх найсвітліших барвах" („Газ. Пор." з 8. ц. м. передова стаття п. н. „Нереальні надії").

Маємо тут до діла з засадничим непорозумінням, в яке вічно попадають не тільки щоденні польські публіцисти, але й відповідальні польські політики, а саме, що використовування українцями легальних можливостей боротьби на закордонному грунті та ведення такої самої легальної і явної інформаційної служби серед чужинців, є відразу інтерпретоване як якась новопридумана злобна диверсія супротив польської сторони й якась радикальна зміна дотеперішньої української політики. Таке саме явище заобсервували ми напр. після видачі комунікату Української Парляментарної Репрезентації п. н. „Проти неправдивих вісток" („Діло" з 9. травня, ч. 101), який чомусь-то дав притоку нов. Голувкові виступити на сторінках краківського „Курєрка" з надзвичайно гострими атаками проти цілої української репрезентації й її цілої політики.

Маємо враження, що тут грають ролю у польських чинників два моменти: 1) перечулення на пункті якогонебудь заторкування на закордонному грунті відносин у Польщі і 2) незнання внутрішніх українських відносин. Воно виявилося м. і. яскраво й на відомих двох домаганнях до українців, висунених польською офіціяльною стороною на весні ц. р. Цікаво, що злегковажено зовсім українське пояснення, кількакратно на цьому місці зазначене, що українці у Польщі не можуть чейже принципіяльно втори раз на завжди, зрезигнувати з того свого доброго права, яке надала їм і сама польська держава, яка підписала статут Ліги Націй з застереженням для національних меншин права петицій; і що по суті теж залежить виключно від польської національної політики, щоби українці у Польщі не мали субстрату до женевських петицій. Як бачимо по наведеному цитаті з одного львівського щоденника, легковажиться так само зовсім українські коментарі на тему „надій за Женеву". Але в той сам день, коли радила в останнє Українська Парляментарна Репрезентація, у числі „Діла", яке появилося вже після тих нарад, писали ми виразно: „...більшість громадянства, а з нею і відповідний політичний провід займає становище єдино правильне, яке каже ані не приглядувати до Женеви та взагалі міжнародніх чинників надто великого значіння, ані теж їх не легковажити". А пос. О. Луцький, як урядуючий заст. голови Українського Клюбу, отже найбільш авторитетний і відповідальний речник української політики, склав у формі інтерв'ю заяву („Діло" ч. 115 з 27. V. ц. р.), в якій казалося м. і. таке: „...Було би дуже недоцільно, що може нам у цьому випадку дати Ліга Націй. Це перший раз, по багатьох попередніх петиціях, нам вдалося тіснo вести нашу справу на це міжнародне „форум". Це перший раз заступається перед Лігою, не за нами, але взагалі за „меншинами" цілий гурт англійських послів. Дехто з нас не доцінює цього... Але було би ще більшою помилкою сподіватися, що цей найвищий синедріон всесвітнього миру здасть нам те, чого нова своїм уже цінним *моральним* присудом — не може дати. Ліга Націй, признаємо покищо, не суд, що карає чинних і силою переводить лад на світі. Її завданням передовсім проголошувати формулу замирення у спірних справах і стежити за добрими умовинами мирного співжиття народів. Не забуваймо нарешті, що Ліга Націй — це союз держав".

І ані українська політика, ані українське громадянство цих правд не забуває. З цих правд випливають теж дві інші: 1) що не можна нам не цікавитися долею женевських петицій і занедбувати терен Ліги Націй та чинник світової опінії, у тому розумінні, щоби не давати їй ніяких ближчих інформацій про *себе* і 2) що нема ніякої причини змінювати засадничу підставу цілої дотеперішньої національної української політики. З уваги на що першу правду вилано згаданий вже вгорі комунікат „проти неправдивих вісток", який так непотрібно схвилював деяких польських політиків, і прийнято теж на останньому засіданні Укр. Парл. Репрезентації ті точки резолюцій, які тепер вивели знову з рівноваги частину польської преси. Ніхтож пречінь не може заперечити, що український інтерес вимагає того, щоби тих чужинецьких державних діячів, яким передано для розгляду українські петиції, і той закордонний світ, який цією справою цікавився, українська сторона додатково інформувала про українське становище. Адже цього жадає і сам Комітет Трьох у своєму пресовому комунікаті, заявляючи, що для розвязки порушеної у петиціях справи необхідне *„обвайлове проінформування усіх співучинників цілої проблеми"*. Вкінці необхідність такої інформації від української сторони доказав прочисто запит та відповідь на нього в англійській палаті громад в дні 17. червня ц. р. (гл. „Діло" ч. 138. з 24. VI. ц. р. додатка п. н. „Польський уряд заперечив" і „Діло" ч. 147. з 4. ц. м. нотатка п. н. „Пан Гендерсон хибно поінформований").

Побут у горах

буде для Вас відпочинком і приємністю лише тоді, якщо обезпечите своє мешкання

від крадежі із вломом у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Тому — навіщо псувати собі нров, коли українські політики роблять те, до чого вони зобовязані і чого навіть від них жадають?!

Щож торкається другої правди, а саме, що акція на женевському грунті абсолютно не противоречить засадничим напрямним української національної політики, то треба тут пригадати тим польським політикам і публіцистам, які про це видно забули, що ті засадничі напрямні *спиралися і спираються надалі на гаслі „віри у власні сили народу"*, як на єдиному реальному чинникові, на який українська політика може нині і в будучині рахувати!

Тому зовсім даремне лякається польська сторона „воскресення закордонних фантомів" серед мас українського населення і наскрізь фальшиво коментує однаково інформації про українське життя, призначені для закордону, як інформації про закордон, призначені для української публики. Одні і другі — є інформаціями вірними та позбавленими тих тенденцій, яких допускається незорієнтована у наших відносинах польська сторона. І коли ми не боїмося „поганих наслідків" тих інформацій, то хай і не лякаються за нас наші сусіди! А коли дорікав нам польський публіцист, що українська політика не бере під увагу „внутрішніх можливостей" (маючи тут на увазі українсько-польські відносини) та закидає нам брак політичного реалізму, то може би в першу чергу при цій нагоді вичитав лекцію політичного реалізму самому собі.

Маркco-ленінська педагогіка.

По-бойовому.— Єретики каються.— На Радянській Україні.— Як виглядає політехнізація.

На педагогічну пресу, як і на всяку іншу на Радянській Україні, поклали тепер обовязок пильно й по бойовому стати на сторожі соціялістичної реконструкції народнього господарства. У звязку з цим бойовим комуністичним завданням педагогічний часопис „Шлях Освіти", що його протягом девяти років видавав Наркомос, прийняв з біжучого року назву „Комуністична Освіта". У передмові до 1-го числа „К. О." редакція обіцяє „високо тримати прапор марксо-ленінської педагогіки та практики комуністичного виховання".

І справді, вже в перших трьох числах „К. О.", які оце тепер дійшли до празьких бібліотек, редакція присвячує цілу низку статтей марксо-ленінській педагогіці й взагалі до кожного освітнього питання підходить з погляду марксо-ленінської педагогіки.

Як відомо, Маркс, а за ним і Ленін висунули, як практичну проблему школи, політичну освіту, під якою розуміють освіту, яка знайомить учнів з загально-науковим принципом усіх виробничих процесів і в той-же час дає їм практичні поради щодо поводження з елементарним знаряддям усіх виробництв.

Політехнізація школи є тепер основним елементом шкільного навчання в семирічній загально-освітній школі на Рад. Україні, і з цією метою кожна семирічка прикріплюється до будь-якого підприємства — сільсько-господарського чи індустріяльного.

З проголошенням марксо-ленінської педагогіки за єдино-спасенну всі попередні теоретичні праці українських педагогів-комуністів (Соколинського, Залужного, Попова й інш.) визнані за єретичні, бо всі вони, „притикуючи ідеалістів, фактично виходили не з позицій діялектичного матеріялізму, а з позицій механістичних, позакласових і основу педагогіки, що є однією з соціяльних наук, не історичний матеріялізм, не марксо-ленінську науку про розвиток суспільства, людини, а... природознавство". (А. Макогон. „У боротьбі за марксо-ленінську педагогіку". „К. О.", ч. 2—3., 1931 р.).

Зрозуміло, що всі ті педагоги-комуністи, яким проголошено анатему, навипередки поспішають відректися на сторінках „К. О." від своїх прогріхів, і в цьому відношенні є знаменна стаття О. Залужного „За марксо-ленінську постанову питання про дитячий колектив" („К. О.", ч. 2—3), де цей автор-єретик зясовує свої найголовніші методольогічні збочення.

Всі помилки комуністичної групи теоретиків-педагогів виявлено в спеціяльній резолюції дискусійної сесії українського науково-дослідчого інституту педагогіки, що відбулася 15—20 лютого 1931 р., і з цієї резолюції видно, що „одною з важливих хиб теоретичної роботи на Україні є те, що не було проведено своєчасно боротьбу з контрреволюційною роботою педагогів СВУ, яка була побудована на реакційних засадах, на хуторянському куркульському індивідуалізмі і була просякнута націонал-фашизмом". („К. О.", ч. 2—3, стор. 110-а).

Так резолюція вказує, в чому полягають основні підвалини марксо-ленінської педагогіки: це—„основні настановлення програми партії, марксові педагогічні висловлення, ленінське вчення про виховання, партійні ухвали в справі освіти". (Ібід., стор. 114-а).

Як пясовує М. Скрипник в своїй статті „Педагогіка мусить стати знаряддям соціялістичної перебудови". („К. О.", ч. 2—3, 1931 р.), „Для культурників-педагогів соціялізм потрібний тому щоб він здійснив ідеали педагогіки, а для нас педагогіка потрібна, як знаряддя для здійснення соціялізму".

Як-же в житті здійснюється політехнізація школи?

Про це знаходимо в ріжних статтях „К. О." такі дані:

Політехнізація шкіл колгоспівської молоді полягає в тому, що на дітей-учнів дивляться виключно як на робітничу силу. А ось приклад індустріяльної політехнізації, наведений М. Скрипником у статті „Загальне навчання та політехнізація школи" („К. О.", ч. 2—3): „Візьмемо Знаменське, там в депо учнями проводиться виробнича практика. Але в чому полягає ця виробнича практика? А в тому, що учні паклею витирають паротяги".

Або, як читаємо в іншій статті, — „Є випадки, хоч їх небагато, коли школа прикріпляється до підприємства, що його характер взагалі викликає сумнів щодо доцільности, з виховного боку, зв'язку з ним дитустанови, особливо для виробничої практики на цих підприємствах — гуральні, броварні, тютюнові фабрики". (А. Пантелеймонов „До питання про політехнізацію шкіл соцвиху". „К. О.", ч. 1, 1931 р.).

Про те, як ставляться підприємства до шкіл, які до них прикріплено, також знаходимо цікавий матеріял у декількох статтях. Так, в цій же статті А. Пантелеймонова читаємо, що в Панасянському районі спілкові організації вороже ставляться до таких шкіл, не дають інструментів, варстатів, кажуть: не гальмуйте роботу". Не менш яскраві приклади наводить М. Скрипник у статті „Загальне навчання та політехнізація шкіл".

Так напр., на сталінському заводі завком заявив: „У нас своїх справ багато — нема коли заслухати вашу доповідь про політехнізацію". І все-ж той-же М. Скрипник вказує в цій статті, що з цілого числа намічених до політехнізації 1.988 семирічок вже політехнізовано 1.697, але тут-же додає, що „це прикріплення до підприємств часто й густо має чисто формальний апаратний характер".

Якщо взяти на увагу відсутність шкільних майстерень, брак технічного приладдя, невідповідний склад інструкторів, „настанова яких набирає часто-густо ремісничий характер", то з повною точністю постає перед нами крах марксо-ленінської педагогіки в її політехнізації школи на Радянській Україні

Ст. Сірополко.

ЗАКАРПАТТЯ.

Товариство мистців Підкарпатської Руси.

Дня 12. м. м. відбулося в Ужгороді зібрання мистців Підкарпатської Руси, на якому явилося 13 осіб. Зібрані прийняли однодушно проект статуту „Т-ва мистців Підкарпатської Руси" і зложили підготовчий комітет з 7 членів, до якого увійшли: В. Ерделі — голова, проф. Кайгль — заступник, Б. Ождіан — секретар, а далі проф. Томашек, проф. Цупал, проф. Бокшай і п-і Шпалова. Одночасно зібрані вибрали журі у складі: Ерделія, Бокшая, Елена і проф. Кайгля. Адреса Т-ва така: Бедржіх Ождіан, секретар „Т-ва мистців", Ужгород, вул. Рашіна.

Як пройшла матура в Ужгороді й Мукачеві.

При цьогорічних іспитах зрілости провалилося в мукачівській та ужгородській гімназії понад 33 проц. кандидатів. Це вперше перепав при матурі в названих гімназіях такий високий відсоток кандидатів, тому опінія прикарпатського громадянства цією подією сильно затрівожена.

З життя наших пластунів.

Дня 21. м. м. ужгородські пластуни мали посвячення свого прапору. Чину посвячення довершив у катедральній церкві капітулярний вікарій о. Олександер Стойка. З тим прапором (жовто-блакитної барви) виступали закарпатські пластуни в числі 80 на недавньому міжнародньому зїзді пластунів у Празі.

Єзуїти греко-кат. обряду.

Читаємо в закарпатських пресових органах: Чин Єзуїтів прийме на найближчий рік учеників з матурою із Словаччини і Підкарпатської Руси до новіціяту, що буде отворений в Ружомберку. Члени греко-кат. обряду збережуть свій східний обряд і як священики повернуть на Підкарпатську Русь. Зголошуватися в монастирі Єзуїтів у Ружомберку або в такомуж монастирі в Кошицях. До цього поклику додана така приміт-ка: „Єзуїти східного обряду будуть працювати не тільки для своєї віри, але й для свого руського народу".

Греко-кат. церква на Мораві.

Товариство ширення памятників славянської культури на Мораві закупило прегарну стару дерев'яну церкву села Глинянці (біля Сваляви на Закарпатті) і перевезло її до села Кунчиць, де вона буде поставлена в найкращій околиці. До цієї вістки варто додати, що мин. року перевезено подібну церкву з села Медведовець до Праги, де її уставлено як цінний памятник нашої архітектури в городі (парку) Кінського.

При шлунково-кишкових недомаганнях, браку апетету, атонії кишок, здуттях, згазі, гикавці, загальнім подразненні, мігренових болях голови, 1—2 шклянки природної гіркої води **„Franciszka-Józefa"** справжнє знамените опорожнення кишкового проводу. —

Справа б. послів о. прал. Леонтія Куницького й Івана Заваликута.

Дня 1. жовтня 1930 р. заарештовано в Тернополі б. посла о. пралата Леонтія Куницького, а вкоротці опісля б. посла Івана Заваликута та б. сенаторів Василя Баранника і Миколу Кузьмина. Трьох перших посаджено у слідчу вязницю в Чорткові, а останнього в Тернополі. Після три і пів місячної вязниці випущено їх всіх на волю, а то о. Куницького і п. Заваликута за кавцією, а обох бувших сенаторів без кавції. Справа тяглася довго по причині спору компетенційного між судом окружним в Чорткові і таким-же судом в Тернополі, бо жаден з них не хотів справи вести, кажучи, що він некомпетентний, аж остаточно суд апеляційний у Львові вирішив, що компетентним до ведення справи в суд окружний в Чорткові.

В червні ц. р. доручено о. прал. Куницькому і п. Заваликутові акт обвинувачення прокуратури в Чорткові з 19. травня ц. р., випускаючи з обвинувачення б. сенаторів Баранника і Кузьмина так, що перед трибуналом суду присяглих стануть тільки два бувші посли о. пралат Куницький і п. Заваликут.

Змісту акту обвинувачення перед його оголошенням на головній розправі не можемо подати, як рівнож і його мотивів. Згадаємо тільки, що прокуратор обвинувачує о. прал. Куницького за зміст промов на слідуючих вічах: 1) за віче в Медині, пов. Збараж дня 17. червня 1928, де своєю промовою мав допуститися злочину державної зради з § 58 ц) зак. кар. і злочину заворушення публичного спокою з § 65 кар. зак; 2) за віче в Білівцях, пов. Борщів, дня 24. червня 1928; 3) за віче в Шершенівцях, пов. Борщів, дня 25. червня 1928; 4) за віче в Вільчу Золотім, пов. Борщів, дня 25. червня 1928; 5) за віче в Глубічку, пов. Борщів, дня 26. червня 1928 і 6) за віче в Тернополі дня 11. липня 1928. Зміст промов о. Куницького на тих всіх вічах сквалїфікував прокуратор як злочин з § 65. зак. кар.

Б. посол Заваликут має знову на основі акту обвинувачення такі гріхи: 1) за віче в Гермаківці, пов. Борщів, 21. лютого 1928 (отже ще перед виборами); 2) за віче в Тернополі дня 11. липня 1928; 3) за віче в Шидлівцях, пов. Копичинці, дня 28. грудня 1928; 4) за віче в Мшанци, пов. Копичинці, дня 15. вересня 1929; 5) за віче в Зеленій, пов. Копичинці дня 11. червня 1930; 6) за свято на могилі в Товстенькім, пов. Копичинці, дня 24. червня 1929 і 7) за зміст депеші до редакції „Нового Часу" у Львові, наданої в Гусятині дня 25. червня 1929 про події в Товстенькім. Повищими вчинками, на думку прокуратора допустився пос. Заваликут шестикратного злочину з § 65. зак. кар., раз провини підбурювання з § 300 зак. кар. і раз проступку розширювання фальшивих і непокоячих вістей (депеша) з § 308 зак. кар.

До розправи кличе прокуратор своїх свідків в числі 35, з чого більшість творять поступункові та поліційні агенти і кількох старостинських комісарів. Акт обвинувачення є вже правосильний і розправа мала би відбутися в *жовтні ц. р.* перед лавою присяглих в *Чорткові*. Збір-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА.

В обіймах адрійської перли.

Брудна і чиста вода. — Лябіринт. — За кавою.

Десь у темряві, показуються рухливі золотисті цятки, що ховаються одна поза другу, які врешті виростають у чарівні палати, що погойдуються на зеркальній площі моря.

Переїздимо довгим вужем, камінного мосту й ми у Венеції.

Тут обскакує нас відразу юрба готелевих посланців, вліпливо напихають у руки проспекти й обіцюють золоті гори, за дешеві гроші.

На силу продираємося до „вапоретта" (себто водного трамваю), який таки зараз відїздить.

Їдемо крізь Каналь Ґранде. Прочани невдоволені, нарікають:

— Овва! Якнеж тут негарно!

— Варта було їхати так далеко, щоб побачити трохи брудної води?

Дійсно! Якже це так, здалека так гарно, а тепер: темно, денеде пливе тільки чорна гондола з блимаючим світлом ліхтарки, а над водою, обдерпані камяниці.

Але ні! Десь біли білої церкви Санта Марія Салюте, вирінаємо на чисту воду.

— Аа! — витають прочани веселими окликами таку зміну.

На широкому, мінливому плесі, у чудних, ріжноманітних, наче кинених рукою мистця, колірах, повагом суне білий паровець „Монте Роза", кидаючи снопом ярких іскор, що вмить припадають гарячим цілунком до холодної хвилі й гинуть у тихому зітханні. А там, на березі, пишна, осяяна Кампаніля, стоїть на сторожі святощів.

Мимоволі слідкуємо, за таємними парами, у темних гондолях... Хтось глибоко зітхає. Цеж май — кохання час!

На ґранатовому небі стільки пустотливих зірок... Тихі шепоти, легкий плюскіт весла й солодкі звуки „Санта Лючія"!

Вапоретто прибиває до берега ми висідаємо при Ріве де Скіявоні, впихаємося у вузенькі рямці високих камяниць та втомлені залазимо до гостинниці „Іль Троваторе".

Вузенькі коридорики, такіж самі східці, та годі нам звертати на це увагу. Нас валить з ніг могутня втома.

Славні мурини на годинниковій вежі вибивають молотами північ.

Примикаємо зелені віконниці й засипляємо.

*

Жадна зражінь душа, не дає відпочивати. Досвіта отвираю вікно; перед очима простягаються площини ріжноманітних дахів, що видаються осінним листям притовченим до землі, так переливаються у всіх нюансах міди.

Десь через два дахи вистрілює гострокінчастий верх Кампанілі й копула св. Марка.

У весняному повітрі тихого ранку чути тільки металічний голос церковних дзвонів, що солодким гомоном гойдаються по хвилях спокійного моря.

Нечайно на вулиці чути крик. То зі сусідньої хати спускає якась жінка кошик на шнурку й кричить, щоб пекар дав їй печиво.

Мимоволі усміхаюся, споглядаючи на цей оригінальний спосіб комунікації.

Кидаю вікно й вбігаю у лябіринт вузьких коридорів, обігаю його кілька разів і заломлюю в розпуки руки: нема в мене клубка Аріядни, щоб найти звідсіля.

Безнадійно стою при вікні й поглядаю вузьке подвіря, звідки відай не викидали сміття від часу побудування Венеції.

На закруті коридора появляється незнана стать покоївки. До мене вертається надія, киваю до неї рукою й питаю:

— Скажіть мені, як звідсіля вийти?

Вона всміхається й вказує на кілька бічних східців: ось — два кроки й ви в їдальні.

Мені смішно, чого я простояла стільки часу й не гукала помочі.

А в їдальні вештається вже кілька осіб з наших. Витаємося. Всі почуваються ще краще як гарно.

Панове вибриті, хочуть зробити добре враження, пані прибрані, причесані.

Нам подають якусь неможливу „люрку" й запевняють, що це кава.

— Ага, кава! Кажіть таким як ви, — бурмоче мій сусід. — Це певно молоко від старих ослиць!

— Вибачте, не ображуйте жіночого роду — приговорює старий парубок, але й він не докінчує своєї кави, бо пощо зачіпатися. Останнім зусиллям прикриває останки волосся на своїй голові й втікає.

— Кинутиб за ним ось — цією булочкою,— радить один з наших.

— Як правдивий християнин!

Це вищий степень, бо там кажеться хлібом кидати, а тут чудова — чорна затовчена венецька булочка!

— Залишіть його! Може ще зробить щасливим яке сотворіння.

— Але ми тут розбалакалися, а преосвященний мабуть кінчить правити.

— Ходіть! Збирайтеся! Хутко!

Наші прочани незвичайно побожні; на першу згадку відправи, кидають усе, та йдуть.

(Продовження буде.)

кою матеріалів для оборони б. пос. о. прал. Куницького і б. посла Завалицута занялися адвокати д-р Володимир Електорович з Чорткова і посол д-р Степан Баран з Тернополя, котрі і досі провадили справу оборони всіх згаданих вище послів і сенаторів.

Однак чортківська прокуратура не хоче, щоби справу о. Куницького і п. Завалицута судила лава присяжних в Чорткові і тому чортківський прокуратор вніс вже подання до Найвищого Суду у Варшаві на делегацію окружного суду краного у Львові. По всякій правдоподібности внесок чортківської прокуратури буде взятий під увагу і в осені цього року *(у вересні, а найпізніше в жовтні)* бувші посли *о. прелат Леонтій Куницький і Іван Завалицут стануть як обвинувачені перед львівською лавою присяжних.*

Що це є
„Matte Parana"?
Правдивий бразилійський чай!
Matte Parana усуває мочевий квас!
Matte Parana успокоює нерви!
Matte Parana робить струнким і еластичним!
Matte Parana проти подаґри і ревматизму і недугам нирок!
Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях.

Шкільництво тернопільського воєвідства.

I.

Спираючися на урядові та почасти найновіші дані, експоновані статистичним бюром воєвідського уряду під час хліборобської і регіональної виставки в Тернополі (23. VI.—5. VII. ц. р.), подаю до відома ширшого українського громадянства, а зокрема подільського, низку дат зі шкільно-статистичної ділянки. Хочу ним — саме тепер, в часі ферій, перед новою висилкою дітей до шкіл — загострити нашу увагу для справи, яка з погляду нашого національно-культурного, політичного й економічного інтересу та нашого найближчого майбутнього на тій території є справою першорядної, найбільшої ваги.

В минулому шкільному році (1930-1) було на території тернопільського воєвідства (16.240 км², 1,429.000 мешканців в р. 1921 — у висліті конскрипції) 1.308 народніх шкіл, зокрема: 124 вищого типу (5, 6 і головно 7-клясові), 247 середнього типу (3 і 4-клясові), 937 нижчого типу (1 і 2-клясові).

У висліді підрахунку на основі експонованих доповнень, що мали унаглядняти національний розклад тих шкіл, на цю загальну кількість шкіл (1308) складалося: біля 115 або 8 проц. шкіл з українською мовою навчання (на менш-більш 55 проц. українського населення по урядовій статистиці), з польсько-українською — 465 або 35.5 проц., а польською мовою навчання — 728 або 55.7 проц.

Всі школи, з дрібним винятком, стали польськими і формально і щодо змісту і не випадкова ще річ, що в салі народньо-шкільних експонатів найшлися такі обєкти, як напр. модель „краківського двору", зладжений дільми школи в Ушківцях (пов. Перемишляни).

В повітах скалатськім і чортківськім, нема вже ні одної української школи; в повітах теребовельськім і радехівськім існує ще тільки по 1, у збаразькім — 3, в тернопільськім — 4, в інших повітах скількість українських шкіл хитається між 5—12, лиш у зборівськім повіті залишилося ще їх аж 23 на загальну кількість 79.

Запобігти наслідкам тих фактів моглаб тільки відповідно організована протиакція з метою позашкільної контролі й виховання українських дітей по селах і містечках (добірна дешева література, преса — відповідна для віку, оптіка, організація дитячих хат і т. п.) та приватна рідна школа.

Треба мати на увазі, що з 204.239 дітей, які в шк. р. 1930-1 відвідували народні школи в цьому воєвідстві, бодай 110.000 було української народности та що з тієї маси 99 проц. виховується впродовж років у чужонаціональній шкільній атмосфері.

А проте далеко більша небезпека — здається мені — загрожує нашому народові в Польщі не з того якраз боку. Школа, хочаб і не рідна, всеж таки школа й вона при існуванні сприятливих позашкільних впливів — фактор, як-не-як, позитивний. Та зарадити бракові відповідних шкіл у повному розмірі це важча справа. Наріг, перед яким шлях до справжніх джерел освіти замкнений, не спроможний перебитися до світла і правди. Це й є якраз та головна для нас небезпека, на яку досі мало звертають уваги. Повернемо до статистичних даних.

Із 115 шкіл із українською мовою навчання — це, значить, в чисто українських громадах, свідомих своєї справи — було тільки біля 14 шкіл середнього типу (3 або 4 клясові)*), решта — 101 (приблизно) — належала до нижчого типу з перевагою одноклясівок, тобто шкіл, які не здатні защепити найпростіші елементи грамотности та не дають жадної бодай трішки ґрунтовнішої освіти. Це школи, з яких виходять тисячі й тисячі наших дітей мало грамотними й неосвіченими.

Дещо вже більшу кількість шкіл вищого типу подибується в громадах, де існує певна кількість польського населення і де первісні українські школи перемінено на польсько-українські. В залежности від більшої то меншої кількости громадян-поляків ці школи є три — або чотирокласові, або залишилися одно — чисто двокласовими. Перших є в цілому воєвідстві біля 31, останніх аж 384. Усіх разом польсько-українських шкіл — 465. л.

*) В тому числі 1 школа 5-класова в Тернополі.

Після зачинення гр.-кат. Малої Семінарії в Рогатині.

В останньому числі „Мети" находимо такі подробиці про зачинення гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині: Її замкнено 30. червня через опечатання канцелярій та класс і через забрання особистих документів питомцям Семинарії, як метрик і шкільних свідоцтв та через конфіскату книг Семинарії. Кураторія Л. Ш. О. вважала отворення Малої Семинарії нарушенням правного стану, опертого на австрійському законі з 27. червня 1850 р., а відомого під назвою „тимчасового закону про приватне навчання". Коли взяти під увагу, що після появи австрійського закону з 1850 р. появилась конституція Річипосполитої Польської з 1921 року, якої арт. 114 постановляє, що Католицька Церква в Польщі має власні права; що ті права є означені церковним правом, якого 1375-й канон виразно дозволяє католицьким епископам творити М. Семинарії, що знову потверджує арт. XIII. Конкордату між Апостольською Столицею і польською Державою; коли вкінці взяти під увагу, що на підставі арт. XXV Конкордату австрійський закон з 27. червня 1850 втратив свою обовязуючу силу у відношенні до Католицької Церкви, тоді стане ясним, що розпорядження Кураторії з метою привернути „правний стан" створює в дійсності новий стан суперечний з Конституцією і постановами Конкордату.

Як довідуємось, наша церковна Влада зробила все від неї залежне, щоби стан правний, забезпечений Конкордатом, був назад привернений.

Серед рогатинського громадянства поширена поголоска, немов би один з представників Кураторії, приявний при опечатанні М. Семинарії, сказав, що Кураторія замикає Семинарію тому, що вона подавала себе за „Архиепархіяльну ґімназію". Не хочемо вірити, щоби ця вістка була правдива, бо трудно припустити, щоби такий поважний і далекосяглий крок, як зам-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Наш рівень дискусії.

Всі — себто ті, до яких звертаюся: більший або менший гурт людей зацікавлених літературою — читаємо книжки, розмовляємо про них, оцінюємо їх. І майже всі в деяких хвилинах просвітку відчуваємо, що не все гаразд із нашими книжками або з нами. Чи маємо право їх оцінювати? а коли маємо то на якій підставі? чи відчуваємо глибше, ніж формулуємо свої враження, чи може говоримо розумніше, ніж відчуваємо? Хто з нас ближче правди? Чи є між нами бодай один, хто знає, що таке правда? А коли нема такого ніодного то чи існує чиканебудь ріжниця між нашими особистими враженнями, поглядами та осудами?

Може цього рода запити виринають у декого з нас на думці. Бо прилюдно не чув їх ніхто. Всі ми кохаємо рідну літературу і горді на те, коли можемо в товаристві сказати доказ, що знаємо дещо і з чужої. Кожний із нас має свій смак, свої симпатії та нахили і — гордий ними. І кожний готов завзятуще боронити свого погляду про прочитану книжку, більше чи менше відомого письменника і кожний уміє зазначити своє становище до літератури, творчости, мистецтва, а навіть, коли треба, зясувати свої домагання супроти сучасної та майбутньої літератури.

А проте справжніх дискусій про підстави цих домагань залишилося в нашій літературі мало. „Оцінка чужої творчости в ім'я чого?" себто критика не була в нас досі темою роздумувань. Критика — далекий нашадок літератури. Як довго література мусить виконувати завдання пропагатора національної свідомости нема в ній ні часу ні місця на сумніви: якими засобами вона виконує це завдання.

Та може ми дозріли вже нині до хвилини, коли відчуваємо потребу здати собі справу із рівня нашої літератури в порівнанні з іншими народами. Кожне порівнання це проблиск критичної думки. Кожна критика основана на порівнанні двох вартостей.

Чому мусимо порівнювати? Бо відчуваємо, що поза світом, яким живемо є ще й інші світи з іншими вартостями, іншими силами. Вони приваблюють нас своїми ширшими овидами, джерелами нових вражінь, силою нових думок. Вони пригадують нам, що найдорожші наші здобутки залежні від інших сил, які панують над світом і що належимо до організму ширшого як нація, ширшого як один тип культури та одна частина світа.

Чому аж так далеко полинула перша думка: намір здати собі справу із основи своїх вражінь і осудів, розбуджених книжками? Полинула так далеко тому, що кожний із нас, заки почав доказувати доцільність своїх поглядів уже спершу поклав собі якусь ціль, що впливає на них, закрашує їх, спрямовує в якийсь бік, хоче спрямувати туди думки інших.

Заки порозуміємося щодо теми та засобів дискусії, мусимо заздалегідь знати, яка її мета. Нема простішого способу порозуміння як виложити по змозі ті остаточні висновки, до яких хочемо дійти довгою дорогою може не зовсім удатних і переконуючих доказів. А одночасно з висновками перші преміси. Нелегко їх розмежувати: хто з нас може стверднти: що відкрив у житті перше — неохибні підстави від яких дійшов до світогляду чи неохибний світогляд, до якого добудовував основи?

Одною з перших преміс для порозуміння в цій розмові є погляд, що шляхи української літератури мусять бути звязані зі шляхами европейської або азійської творчости і що міра вартостей прикладена до нашої творчости мусить бути вислідом поглядів на те, якими шляхами йде всесвітня творчість.

Оці рядки звертаються виключно до тих, що відчувають потребу прикласти до рідної творчости міру творчости інших — старших, могутніших, щасливіших і культурніших націй. Мета оцих міркувань звернути увагу земляків, що нема розвитку нації без літератури, що хоче знятись на рівень інших культурних націй їй сучасних.

Нема окремих національних законів критики, як нема окремих привілеїв льогіки або засобів сили для вибраних народів. Кожна література має своєрідні цінности, наче її край свої природні багацтва, інше підсоння чи примхи природи. Сполука географічних умовин і історичних подій родить таланти, що черпають свої сюжети та матеріял до них із джерел неподібних до ніяких інших. А навіть самі ідеї — абстрактні поняття, що не знають географічних меж і визволюються від усіх історичних впливів доходять у процесі свого розвитку в даним середовищі до таких форм, яких не може передбачити ніякий ум фільософа ясністю своєї льогіки і ніяка уява поета багацтвом своїх передбачень.

Ось чому і в нашій літературі критика дійшла до своєрідних форм, дивно-викривлених обідніліх, несвобідних — як наше соціяльне та національне життя.

бути гарно опаленою
сонцем і не боятися
веснянок.
Осягнете це Пані вживаючи
Leschnitzera
крем та мила, як засобів, які хоронять перед веснянками та усувають їх. Leschnitzer ділає знамените.
крем 3·15 всюди можна дістати мило 2·-
Де нема, пишіть: Аптекар Дрогч і С-ка, Бялисько.

кнення М. Семинарії, а затим конфлікт з Католицькою Церквою, був подиктований такою формальною дрібницею, як переміною назви, зробленою зрештою без відома і згоди компетентних церковних чинників.

—o—

Організація українських інжинірів.

Дня 28. червня ц. р. відбулися у Львові в домівці Українського Технічного Т-ва основуючі збори „Кооперативи Інжинірських Робіт" (К. І. Р.), кооперативи праці з відповідальністю уділами у Львові.

Членами кооперативи можуть бути інжинірі, які дадуть свою згоду зараз або пізніше, доривочно або стало, працювати в кооперативній освіті. Завданням кооперативи уможливити своїм членам виконування їхнього фахового заняття в кооперативному згуртуванню веденням спільного підприємства. Кооператива буде виконувати роботи, які входять в обсяг інжинірського звання, у власному заряді і на ризико власне або третіх осіб. Виконуючи солідно та використовуючи економічно матеріяли й обставини, буде старатися про користь сторін та загалу. А пристосовуючи вжілю модерні засоби у техніці, підноситиме культурний рівень українського народу. Наразі кооператива відкриває у Львові інжинірське бюро, дає фахові поради, переводить обчислення і калькуляції, переводить у власному заряді нові роботи або реконструкції. Уділ у кооперативі виносить 450 зол., вписове 50 зол.

До Надзірної Ради вибрано 5 членів, а саме інж. Костя Котецького, інж. Антона Ліськевича, інж. д-ра Вол. Лукашевського, інж. Андрія Мельника і інж. Михайла Кравціва. На своїм конституючім засіданню Надзірна Рада покликала на Управу кооперативи: інж. О. Міляничa, інж. Яр. Весоловського та канд. інж. О. Гладкого.

Великий град у Тернопільщині.

В четвер 9. липня ц. р. шаліла буря з градом, який знищив у селі Домаморичі пов. Тернопіль ярину і 245 га збіжа. Шкода виносить понад 35.000 золотих. Так само в селі Шершенівці пов. Борщів град величини волоського оріха знищив засіви на просторі 1000 моргів понад 50 проц. В обох випадках засіви не були забезпечені.

ОСТАННІ ВІСТИ

ДЕФІЦИТ У ЧЕРВНІ ПОНАД 40 МІЛІОНІВ ЗОЛ.

Рахункові замкнення за місяць червень виказують, що доходи бюджету виносили 175,826.462 зол., видатки 219,454.054 зол., а недобір бюджету сягає до 43,627.592 зол.

СЕНЗАЦІЙНЕ САМОВБИВСТВО ЗАЛІЗНИЧОГО КАСІЄРА У ЛЬВОВІ.

Недавно, бо 1. липня ц. р. невідомі справники вкрали з каси товарового двірця 92.000 зол., але так зручно, що каси не ушкодили. Подібна крадіж 50.000 зол. з цеї самої каси була 1929 р., але справників тої крадіжи не викрито. Тому поліція, заінтригована другою з черги крадіжю з цеї самої каси, арештувала як підозрілого касієра Владику, який дотепер перебуває в слідчих арештах. Крім того поліція перевела кільканацять ревізій і спровадила в пятницю 10. липня ц. р. в год. 4. попол. ст. залізничого асесора О. Ройка, який зложив сенсаційні зізнання та назвав з прізвища кількох осіб, замішаних у крадіжі 92.000 зол. Та нечайно попросив Роек дозволити йому вийти до кльозету. Не минуло ще 5 хвилин, як залунав стріл з револьвера, яким Роек позбавив себе життя. Смерть наступила негайно, бо стріл вимірив собі в голову.

ДЕМОНСТРАЦІЇ КОМУНІСТІВ У ВАРШАВІ.

На пятницю 10. липня ц. р. комуністи визначили день голодних. Уже ранним ранком комуністи зійшлися біля вязниці при вул. Павій, звідкіля через Залізну Браму встигли мимо інтервенції поліції зайти на означене місце збірки в числі біля 500 осіб. До демонстрації не прийшло, бо поліція розігнала комуністів арештуючи 9 осіб.

ВІЙСЬКО ЗАСТУПАЄ РОБІТНИКІВ.

В Гродні застрайкували в пятницю 10. липня ц. р. робітники електрівні і водотягових закладів. По кількох годинах по відході робітників технічні військові відділи урухомили електрівню. Військо охороняє електрівню і водотягові заклади. В пятницю арештовано секретаря професійних союзів Казимира Красінського задля страйкової акції.

ПОДОРОЖ Д-РА ЛЮТРА.

Президент німецького банку д-р Лютер виїхав літаком у пятницю 10. липня ц. р. до Льондону, де конферував з президентом англійського банку Норманом, щоб продовжено Німеччині позичку 100 міл. долярів, платну 16. липня ц. р. та внеднати короткоречинцеву позичку 300. міл. долярів. По цій розмові з Норманом д-р Лютер відлетів негайно до Парижа де конферував з президентом французького банку Моретом, а опісля поїхав до Брюсель. В понеділок 13. липня ц. р. д-р Лютер з Норманом і Моретом беруть участь у засіданні Банку Міжнародніх Розрахунків у Базель, на якому обговорюватимуть пролъонгату кредитів німецькому банкові і фінансові справи пляну Гувера. Порозуміння в Базель улекшить порозуміння на конференції в Льондоні.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·00·00—9·00·00, канадійський долар 8·89·00—8·89·30, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·84—2·11·95

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорушини 5.** (коло кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 2015 18—20

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (152) число „Діла" зайняла поліція з приводу конфіскати надісланої статті з Тернополя п. з. „Польська школа і наша молодь". Є це 36-та в цьому році конфіската нашого часопису.

— **Конфіската повісти.** Окружний суд у Тернополі затвердив конфіскату книжки д-ра Андрія Чайковського „Сагайдачний", історичної повісти в шістьох томах, а саме другої части „До слави". Зміст цієї книжки, сказано в мотивах затвердження, спонукує, мовляв, український нарід до погорди і ненависти супроти польської державности. Є це друга конфіската тої повісти, а перша другої її части. Як відомо, конфіскату першої части тернопільський суд ухилив.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЕВГЕН ХРАПЛИВИЙ. 2)

По хліборобській Чехії.

Як засновували кооперативу. — Вправи верхом. — Без субвенцій. — Пошана для керманичів. — Одно господарство.

Крім того кооператива веде ще крамницю зі споживчими товарами, галянтерією і мануфактурою для своїх службовиків. Кооператива крім згаданого майна 100 га, має власну пекарню, а крім цього окрему фабрику ланцюхів, тому, що металюрґічний промисл, після скартелізування дуже сильно використовував місцевих селян.

З промови теперішнього президента товариства Вацлава Пліцки довідуємося, що перед 30-ти роками, коли засновували кооперативу, вважали його і його товаришів за фантастів, які хотіли перевертати давній добрий лад на селі та прогнати зі села всю поезію нафтової лямпи та лоєвої свічки. Одначе коли гурток тих фантастів збудував першу електрівню (а це сталося тільки тому, бо кооператива завела безграничну поруку), то поволі почали селяни вступати в її члени на те, щоби мати дешевше світло і, як вони називали тодішній електромотор, „дешевого робітника".

Після електрівні збудовано один з 3-ох тепер істнуючих збіжевих елеваторів, опісля зорганізували збут худоби і безріг, згодом прийшла черга на млин, а далі коли кооператива чимраз більше розвивалась, основали почерзі інші електричні станиці.

При кооперативі уладжено спортовий майдан для „Сільської Кінноти". Є це сільське товариство рухливково-спортове, якого окремим завданням є плекати їзду на коні. Одначе коні не можуть бути інші, як тільки ті, яких уживається при звичайних полевих роботах. Членами товариства можуть бути тільки хлопці та дівчата діти селян. Ціле товариство стоїть під впливами чеської хліборобської партії. На майдані виконала при нас кінnота кілька гарних вправ, головно дівчата, в мужеських строях дали дійсно гарний зразок їзди верхом. Поруч спортового майдану є стрільниця.

Для поміщення організацій дооколичних хліборобів збудували окремий великий будинок з гарною салею, де теж управа кооперативи приймала членів прогульки. Тут теж запродукували парубки й дівчата славний танець „чеську беседу", який у багатьох моментах нагадував чимало з наших народніх танців. Чоловіки та жіноцтво були в народніх строях, які тут рахуються чимсь почесним супроти міської тандити.

Цікаве є ведення самої кооперативи та хліборобських організацій. Передусім ні кооператива ні місцеве хліборобське товариство немає ніяких субвенцій. На запит чому? відповідають, що не на те вони хотять викресати самопоміч у хліборобів, щоби потім через марних кілька грошів збутись найкращої ідейної частини в кооперативній чи організаційній праці. Для обороту позичали раніше гроші в державних банках, але тепер ощадности членів перейшли вже квоту 10 міліонів чеських корон, а тому зайве користати з кредитів. Членами управи і надзірної ради кооперативи є тільки самі селяни себто ті, які працюють на ріллі. Інші фахівці є тільки урядовцями і не мають безпосереднього впливу на ведення кооперативи у верхах. Кооператива платить тепер річну дивіденду від паїв 5 проц., а від ощадностей членам 6 проц. Одна кольоват-година електричної струї коштує для освітлювання 3.50 ч. корон, а для роботи 1.80 чк.

Кооператива старається, щоби її службовики і робітники були вповні задоволені. Веде зразковий шпиталик та амбулятторію, кредитову касу для урядників та крамницю. Робітники у фабриках ланцюхів та перетворів — майже самі жінки. В електрівнях працюють мущини.

Загальне вражіння з цієї великої кооперативи звичайно миле. Обстанова просто люксусова, але ще цікавіше, що чеський селянин почувається тут дійсно в себе дома, бо він сам, а не хто інший, це все збудував та створив.

На увагу заслугує ще одна обставина, яка може бути для нас прикладом. Оглядаючи будинок звертаємо увагу при вході на гарний памятник бувшого президента кооперативи Вацлава Чанчіка. Збудували його після його смерти робітники кооперативи власними складками. Є це небуденний приклад праці та організаційного таланту, який дав роботу тисячам та поміч сотням тисяч селян.

Але ще більше враження зробило на прогульковців, коли в одному бюрі побачили вкритий жалібною китайкою стіл, а на ньому великий мідяний лавровий вінець. Пояснили нам, що це варстат праці помершого недавного директора Гофмана, при якому він працював від початку основання кооперативи.

У великій їдальні кооперативи висить карта повіту, на якій ясно освіченими жарівками видко всі підприємства кооперативи та ці місцевости, які до кооперативи належать.

Виїзджаємо з Дражіц у дальшу дорогу, бо хотять показати нам хліборобський промисл. Але перед тим треба ще згадати про господарство селянина Вацлава Грабего, який має 29 га поля, держить 30 штук худоби, має видатність 28 сотнарів з га пшениці, тільки ж ячменю і 450 цукрового буряка. Кажуть, що в цій околиці неодин господар може похвалитися такими висліцами. Його господарство несе в рік 150.000 чеських корон загального доходу, з чого видає він 2.303 чеських корон на один га на працю і видатки. З тих видатків розділюється на одному гектарі на: робітників 1464 чк., податки 399 чк., ремісників 218 чк., асекурацію 42 чк., електричний погін 50 чк., електричне світло 12 чк. і штучні погної 361 чк. Решту грошей, які у нього залишаються вживає не тільки на власні потреби, але також на інвестиції. Двох синів покінчило хліборобські школи, з того один середню, а один нижчу, і оба господарять у батька. Розуміється, що він теж займає чимало почесних урядів, а найважніший з них той, що він сам є головою окружного комітету аграрної партії, а з цієї власне округи походить теперішній премієр міністрів Удржаль та міністр хліборобства Брадач. Цим і гордяться тутешні хлібороби.

(Продовження буде.)

— **Переміна дівочої гуманістичної гімназії „Рідної Школи" в Тернополі на коедукаційну.** З днем 1. вересня пічеться постепенна переміна тої гімназії, починаючи від 1. класи, на мішану (коедукаційну). Буде це велика вигода для родичів, що своїх синів хотять посилати до своєї гімназії. До **першої** класи буде приймати дирекція гімназії хлопців і дівчат по вакаціях. На переміну такоїж гімназії на коедукаційну в Станиславові шкільна Кураторія не дозволила за недостачею „відповідного приміщення".

— **Українка.** „Deutsche Algemeine Zeitung" — з 26. м. м. помістила некролог „W. v. Lipinsky" — підписаний — д-р В. З. Другий подала **„Prager Presse"** з 23. VI. ц. р. з підписом mh.

— **Автомобілевий рейд артистів театру „Кві про Кво" трасою Львів-Трускавець-Львів.** Гурток артисток і артистів театру „Кві про Кво" улаштовує в четвер 16. липня ц. р. автомобілевий рейд, у якому беруть участь лише артистки і артисти кермуючи самі самоходами. Цей рейд, що його зорганізував Автомобілевий Клюб Східньої Галичини відбудеться трасою Львів-Трускавець-Львів згідно зі всіма приписами спорту. Виїзд і мета на пл. Маріяцькій перед осідком Автомобілевого Клюбу Сх. Галичини. Самоходами кермують: п. Софія Димша (власний самохід), Стефа Гурська, Зуля Погожільська (власний самохід), Тамара Тацинна Висоцька (власний самохід), Адольф Димша, Фридрих Ярош (власний самохід), Конрад Том, Весбі. Побідники рейду (найбільша скількість пунктів) дістануть нагороду, яку розділять у четвер вечором на виставі у Великому Театрі.

ПРАКТИЧНИЙ ЛІТНИК „БУЗЬКО".
звосмотрюється в чай марки
2294 7—8

— **Жертва добродушности.** Селянин із Мариньки Польської (пов. Мостиська), Станислав Лак приїхав до Львова, щоби в еміграційному домі поінформуватися щодо виїзду на роботи до Франції. На вулиці приступив до нього якийсь панок і сказав йому, що заведе його до лікаря, від якого дістане свідоцтво на виїзд до Франції. Добродушний Лак утішився несподіваною допомогою і повірив незнайомому як рідному братові. Коли той попросив його, щоби зміняв йому гроші, бо має тільки самі сотки, Лак добув коверту зі сумою 270 зол. і дав незнайомому до рук. Цей ніби щось вимінявши, звернув Лакови коверту і скоро відійшов. Збентежений Лак заглянув до коверти і замість грошей знайшов кусник ґазети. Аж тепер зміркував, що мав діло з ошуканцем, і повідомив про свою пригоду поліцію.

— **Скупався на смерть.** В ріці Сереті коло Тернополя утонув підчас купелі Бертольд Сокаль, купець зі Львова, що приїхав там на ярмарок.

— **10 місяців вязниці** дістав Ізидор Щурек, листоноє у Львові. Він отвирав американські листи і вибирав із них доляри. При ревізії в його мешканню найшли 150 американських коперт. Заподіяну ним шкоду обчисляють на 3.000 зол. Щурек признався до вини й оправдувався тим, що робив це з нужди.

— **За векслеві зловживання** засудив львівський суд інжиніра Ярослава Копистинського на рік тяжкої вязниці. Наслідком амнестії кару зменшено йому до 6 місяців.

— **Автомобілева катастрофа.** В четвер 9. липня ц. р. пополудні вертав білостоцький віцевоєвода Завістовський самоходом до Білостока з начальником доріг інж. Маліновським. Біля Радзимина пукла задна вісь. Самохід ударив до дерева і розлетівся, а оба пасажири опинилися від кусниками розбитого самоходу. Саме тоді переїжджав автобус і забрав обох раненних до варшавського шпиталя. Віцевоєвода Завістовський сильно потовкся, а інж. Маліновський має зломане рамя.

— **Напад на пекарню.** В четвер 9. липня ц. р. в год. 3. пополудні зайшов до пекарні Абрагама Корба при вул. Газовій 6. невідомий бандит, який стероризував працюючих челядників револьвером, приказуючи їм полягати на землю та не рухатися. Тоді розбив дві колодки, витягнув зі столика касетку з 500 зол. і втік. Тепер поліція шукає за ним.

— **За сіножать.** В Будинках, пов. Любомль, Дмитро Латковський убив косою підчас косовиці Д. Петращука. Причина: спір за сіножать.

— **Знову смертний присуд у Коломиї.** Трибунал присяжних суддів з Коломиї засудив на шибеницю Михайла Стадничука із Жукотина, пов. Коломия, за вбивство мами. Він не хотів допустити, щоби вона вийшла вдруге замуж і передала маєток на вітчима, тому задусив її.

— **Живий труп.** На варшавському цвинтарі найшли свіжу незакопану могилу а в ній живу жінку. Була це 31-літня Щепанська, що хотіла отруїтися, а коли це їй не вдалось, викопала біля гробу своєї матери яму і положившись у ній, пробувала присипати себе землею. Не хотіла жити на світі, який, як каже, втратив для неї вартість.

— **Толстовець перед судом.** Перед військовим судом у Варшаві станув якийсь Пайдель, що скінчив гімназію і не хотів служити при війську. Коли забрали його силою до військової служби, не хотів взяти зброї до рук, мовлячи, що він слухає науки Льва Толстого і не може ставати в ряди убивців. Перед судом він наводив відповідні місця з евангелій св. Луки і Марка і заявив, що готов потерпіти якнайбільші кари, а від своїх поглядів не відступить. Дістав 1 рік і 4 місяці вязниці.

— **Затроєне весілля.** На весіллю у лісничого Ст. Дромя в Дембінську захорувало 50 осіб, затроївшись несвіжим мясом.

— **Саранча в Італії.** Італійські газети повідомляють, що коло Перуджії впали маси саранчі, вкриваючи землю верствою на метер високою. Засіви в цілій околиці знищені до тла, а крім того припинився самохідний рух.

— **10 тисяч км. у воздусі.** З Парижа вилетіла воздушна ескадра, зложена з 6 літаків, щоби відбути воздушну дорогу 10 тисяч кільометрів. Дорога веде понад Данію, Швецію, Фінляндію, Литву, Польщу (Варшаву), Румунію, Сербію, Болгарію, Грецію, Італію, Швайцарію і назад понад Францію.

— **500 осіб убито.** На будинок китайського консулату в Сулі напала товпа корейців, ограбили та знищили дім і вбили кількасот китайців.

— **Що це є Matte Parana?** Культурний світ довідався про Matte Parana вперше через Єзуїтів, які в році 1578 прибули до Бразилії і негайно взялися за управу і приправу Matte, познайомившися з першорядними його прикметами, як здорового й смачного засобу поживи серед мешканців Полудневої Америки. При зростаючій еміграції до Полудн. Америки мали европейці вперше нагоду випробувати першорядні прикмети Matte Parana, завдяки якому жовніри лекше зносили воєнні клопоти і скріпляли свої відпорні сили. Скоро здобув Matte Parana ринок Полудн. Америки. Тепер п'ють його в усіх державах Полудн. Америки, сама Арґентина консумує більше як 120.000,000 кг. Matte, Уруґвай більше як 20.000,000 кг. Matte річно. Також у багатьох краях Европи є відомий Matte як першорядний напиток пр. для війська (альбанська армія пє Matte на снідання). Першорядні здібности бразилійських дружин копаного мяча приписують значній консумції Matte, а один визначний европейський справоздавець із футбалевого світа пише, що не є це висліком припадку, коли дружина копаного мяча Уруґваю стоїть на першому місці (консумція населення Уруґваю є около 14 кг. Matte річно на голову) або також, що другою з черги є арґентинська. (Арґентина консумує річно 12 кг. Matte на голову). У Бразилії при значній консумції мяса нема ніяких ревматиків, ніяких подаґриків, недуги переміни матерії всілякого рода не істнують, а вчені приписують цей факт правильному та значному споживанню Matte. Може бути, що багато европейців буде мусіло освоїтися з терпким, чужим смаком Matte. Одначе хто раз освоїться з тим смаком, хто відчує на власному тілі успішність напитку Matte, цей не може більше без Matte істнувати. Нашим гаслом мусить тому бути: **Matte Parana треба пити** в інтересі власного здоровля та життя. WPK 738

— **Важне для Вп старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що улаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих.

ПОДЯКА.

Почуваюся до милого обовязку здожити Високоповажаному Панові **Д-рові Іванові Довбушеві,** лікареві у Львові, вул. Стрийська ч. 36, за видужання моєї жінки з дуже тяжкого та дуже небезпечного зломання ноги, правдиво щиру і сердечну подяку.

Печалівність і ніжність, з якою Ви Високоповажаний Пане Доктор робили потрібні лікарські забіги вменчували дуже фізичний біль і психічне пригноблення недужої і причинялися до прискорення видужання. Не маючи змоги в інший спосіб, висказую Вам приємно отсим мою щиру вдячність за Ваш ласкавий труд. Бажаю, щоби численний уже нині круг тих, що з вдячністю згадують Ваше назвисько, збільшувався постійно, Вам на славу і вдоволення, а недужим на добро і радість. — З високою пошаною

Львів, дня 9. липня 1931. **Іван Іжицький.**

З судової салі.

За приналежність до пласту в Калуші.

Дня 10. ц. м. відбулася перед Городським судом карним у Львові розправа за приналежність до пластового гуртка в Калуші. Всіх обвинуваченних, яких у вересні 1930 р. приаретовано під замітом злочину головної зради, суд звільнив від вини. Між підсудними були: суддя Гладишовський Степан та Микола Козоріс, Демян Кушлик, д-р Іван Аронець, Філємон Біленький, Ізидор Мацела, Ольга Мацелівна, Дарія Посацька, Осип Микитка, Теодора Рубчаківна, Степанія Чорпітова, Елеонора Скрутівна і Степан Бандера. Боронили адвокати: д-р Коритовський з Калуша і д-р Дудикевич з Бібрки.

—o—

СПОРТ.

Україна—Погонь (Стрий).

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси (відплатні) відбудуться в неділю 12. ц. м. на грищі Сокола-Батька. Початок змагань: год. 11.15 передполуднем.

Недільні змагання.

В неділю 12. ц. м. грають за мистецтво львівської А-кляси: Світязь—Польонія у Львові, а крім того Гасмонея—Чорні І Б, Лехія І Б—Ревера і Погонь І Б—ІІ. Сокіл. — За мистецтво Ліги: Погонь—Легія у Львові, Варшавянка—Лехія у Варшаві, Гарбарня—ЛКС у Кракові і Варта—Рух у Познані.

Загальні Збори Т. С. Т. „Підгіря" в Дрогобичі.

В неділю 5. липня ц. р. відбулися в Дрогобичі звичайні Загальні Збори Туристично-Спортового Товариства „Підгіря", на яких вибрано Раду Т-ва в складі: голова — Діомед Шмігельський, члени Ради: проф. Дмитро Дахнівський, Михайло Воробець, Казимир Мазур і Роман Сасик. Нововибрані члени Ради дають повну запоруку, що спорт і туристика в Дрогобичі підуть правильним шляхом розвою і тимсамим матимуть належне признання і підтримку ширших кругів громадянства.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·20 зол., масло десерове пріма 3·10 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·40—4·50 зол.

На яйця тенденція знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Неділя, 12. липня, година 6·— вечором Ревія: „Пане Міністре".

Понеділок, 13. липня, година 8 — веч. Ревія: „Пане Міністре".

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):

Неділя, 12. липня година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крумговського.

Малий Міський Театр:

Чинний

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Якіші".

КАСІНО Звукова фільма „Більше газу" спортово-сенсаційна драма.

КОЛЬОСЕУМ: „Роман над Ріо Гранде" та „Бідні індіяни".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МЕТРОПОЛІТЕН: Звукові фільми „Окови пристрасти" та „Гарольд жениться" (Гарольд Ллойд).

ОАЗА: „Яскраві метеляки" та „Паперовий коханок".

ПАЛЯС: Звукові фільми: „Одиначка короля чайок" та „Чужа жінка".

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джекс".

ПАСАЖ: „Оборонець права" та „Я хочу на полотно".

ФАЯМОРІЯНА: Нечинне.

ХИМЕРА: „Знайома зі спального вагону" (Маркіза Д трох).

СИЛЬВЕТ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Гудсон).

Програма радіо.

Субота, 11. липня 1931 р.

Моравська Острава (263,4) 11·30, 12·10 Гом. пляти. **Варшава** (1411,8) 16·30 Полудневослав. пісні. 18·00—19·00 Музична всячина. 20·15 Популярний концерт. **Липськ** 259,3) Давня сальонова музика. **Бухарешт** (394,2) 17·00 Легка румунська музика. **Відень** (516,4) 12·00 Концерт капелі Махек. 19·45 Хоральний концерт. **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт муз. хору Палестріна 19·30 Попул. опер. оркестри. 19·15 Цигапська орхестра. **Прага** (486·2) 21·00 Легка музика. **Берлін** (419) 18·30 Вечір Шумана. **Стокгольм** (435,4) 19·15 Популярна музика.

Неділя 12. липня 1931.

Прага (486,2) 7·00 Концерт з Карлового Вариа. 8·30 Церковний концерт. **Відень** (516,4) 10·30 Органова музика. 11·05 Сим-

фонічний концерт. 17·20 Симфонічний концерт Дворжака. 18·05 Твори Бетговена. **Кенігсберг** (217,4) 11·40—12·55 Концерт з Кургартену в Сопотах. **Липськ** (259,3) 9·00—10·00 Богослужіння. **Братислава** (278·8) 10·30 Військовий концерт. **Бухарешт** (394,8) 11·45 Релігійний хор. **Штутгарт** (360,1) 12·00 Соната Брамса. **Гамбург** (372,6) 14·30 Концерт військової музики. 18·30 Сонати на форт. і скрип., 20·00 Вечір легкої музики. **Лондон** (356,3) 13·00 Камеральна музика. **Берлін** (419) 20·30 Популярний концерт симф. оркестра. **Мілано** (500,8) 20·55 Маскані, опера „Іріс".

Понеділок, 13. липня 1931.

Липськ (259,2) 12·05 Грамофонові платки, 16·30 Концерт радіооркестри. **Братислава** (278,8) 14·30 Популярний концерт, 18·00 Камеральний концерт. **Бреслява** (325) 16·30 Танкова музика. **Берлін** (419) 20·00 Вечір танцю і пісні. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика. **Мілано** (500,8) 21·25 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 16·00 Популярний концерт, 20·00 Віольончеля. **Будапешт** (550·5) 19·40 Циганська музика. **Бухарешт** (394,2) 22·15 Камеральна музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 11. липня 1931 р.

Львів (350,7) 11·58 Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеор комунікат. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Музика грамоф. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Слух. для дітей. 16·30 Концерт для мол. 17·50 Відчит з Варшави. 17·10 Музика з грам. 18·40 Серед книжок. 19·00 Всячина. 19·20 Настроєві пісні. 19·40—22·25 Трансм. з Варшави. 22·30 Шопенівський концерт з Варш. 23·00—24·00 Балєві седиксрії, Музика з Варшави.

Неділя, 12. липня 1931.

Львів (350,7) 11·58. Варшавський час, 12·10—13·50 Трансмісії з Варшави, 14·10 Відчит з Кракова, 14·25—15·30 Трансмісії з Варшави, 15·30 Трансмісія з Гдині, 17·35 Комунікат і концерт з Варшави, 19·01 Всячина, 19·25 Фейлетон з Варшави, 20·00 Відчит з Вильна, 20·15—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Комунікат спортовий, 22·30—24·00 Спів і музика з Варшави.

Понеділок, 13. липня 1931.

Львів (350,7) 11·58 Варшавський час, 12·10 Концерт з грам. плит, 13·10 Метеор комунікат, 14·50 Господар комунікат, 15·10 Музика з грам. плит, 15·25—16·00 Трансмісії з Варшави, 16·20 Музика з грам. плит, 16·20 Гутірка про титули, 16·35 Музика з грам. плит, 17·25 Музика з грам. плит, 19·00 Легка музика з Варшави, 19·00 Всячина, 19·40—20·15 Трансмісії з Варшави, 20·30—22·40 Трансмісії з Варшави, 22·45—24·00 музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Бурса ім. Івана Франка в Яворові, рушає гімназійних учнів до бурси ч. I. і ч. II. Місячне утримання в бурсі ч. I. 36 зол., у бурсі ч. II. 36 зол., або рівновартність харчами. Подання вносити до 10 серпня 1931 р. 48 1—3

Поклик Української Громади в Брні. З кінцем грудня минулого року Управа Української Громади в Брні Ч. С. Р. розіслала фотографічні картки пам'ятника, збудованого українською колонією в Брні полеглим Українським Борцям, таким організаціям з просьбою їх розпродати: 1) Український Студентський Союз „Чорномope" Червінко, 2) Український Студ. Союз „Основа" в Брні, 3) Український Студ. Союз „Україна" в Грацу (Австрія), 4) Український Студ. Союз в Кракові, 5) Український Студ. Союз у Варшаві і 6) п. д-р Цюпка, Nowy Bohumin, Ч. С. Р. Досі Українська Громада не дістала ніякої відповіді, хоч уже двічі висилала письмено упімнення. Тому звертаємося ще раз до вище означених організацій з-остання з проханням якнайскорше повідомити нас про отримання чи може неотримання наших картон, а рівнож прохаємо негайно надіслати нам непродані картки, а також гроші за картки продані. — Українська Громада в Брні, Ч. С. Р., вул. Бочні ч. 2.

Новий Український Театр дир. П. Карабінешича.

ДРОГОБИЧ:
12/VII „Циганка Аза".
13/VII „Вій".
КРОСНО:
14/VII „Витрест".
15/VII „Вій".
КОРЧІНА:
16/VII „Циганка Аза".
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресіння".
ЄДЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіцяє більші міста з найновішими штуками: „Бар Кохба" опера, „Ленін" драма „Сорочинський ярмарок" оперетка.

ПРОФ. М. ОСІНЧУКА просить подати свою адресу — В. Кузьмович.

УКРАЇНКА старша прийме домове заняття у самітної особи. Також може зачатися шиттям. Письменні зголошення до „Діла", під „Д. Д."

ЗАТИШНЬОГО літнього з удержанням (не в гамірному пансіоні) здає держ. урядовець. Найрадше на приході, в лісничівці, школі. Вічливі письменні повідомлення негайно до Адм. „Діла" під „Затишок". 40 2—2

Подяка. По виході на волю, після 15-місячного перебування у львівській вязниці, почуваємося до милого обовязку зложити найширшу подяку, передовсім Вп. меценасам: Д-рові Старосольському, Д-рові Ганкевичеві, Д-рові Шухевичеві, Д-рові Шевчукові за безкорисну оборону у процесі 12-ти в днях 18. червня до 3. липня, а дальше Вп. П. Трачевій за матеріяльну й моральну поміч та опіку в часі перебування у „Бригідках". Зокрема щира подека належиться Управі Видавничої книжок „Іскра" при вул. Костюшка за безкорисне видавництво Українським Пол. Вязням, белетристичних і наукових книжок. Позатим підписані щиро дякують Дир. М. Залеському та мец. Д-рові Ганкевичеві і Д-рові Шевчукові за виповнення підписаних в магістратських агенціях, куди запроторено їх з місця по процесі за те, що мовляв перебували вязнем у Бригідках підмовлялися ставати в приписаних речинцях до війська. Льва-город 10 липня 1931 р. — **Богдан Паук, Петро Жмінковський, Роман Щур.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛІЯНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій ціні Домбровські і Розважевські, Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголітня гарантія. — 1447 21—?

ШЕНКЛІВНА. Пекарська 44. Курс до практичного учительського іспиту від 16. липня п. р. Понад 1500 апробованих. 2234 13—14

МУЗИКАЛІЯ. Пластунка-вальс на цитру Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 33 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати поштою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ДО ВИНАЙМУ 4 КІМНАТИ, кухня, комфорт, найздоровіша околиця, дешево. Вічна Зелена 25, (Филипівка). 25 2-3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 2—?

КАМЕНИЦЯ 2-поверхова, передвоєнна солідна будова, вулиця Мартина. Ціна 50.000, приносить від капіталу 9%. Продасть завідатель тойж. — Тел. 70-78. 37 3—3

НІЯКИЙ ЧАРОДІЙ лише „PEDANT" Зіморовича 10, відновлює на прочуд гарно новим способом, меблі та всілякі предмети зі шкіри. Просимо візвати зараз вашого спеціяліста (необовязково). Телефон 49—71. 53 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р М. Вахнянин
ординує як щорічно
в КАРЛЬСБАДІ,
Mühlbrunnstrasse 9. Дім „Wied". 5—6

Ширіть наш часопис!

З найліпшим успіхом уживана

спеціальна асфальтова папа **„KORIOLIT"** до покривання дахів

Від 25 літ

всілякого рода, також старогонтовних. „KORIOLIT" не має в собі смоли, є двічі імпрегнована і тому не треба її сполити при покриванню дні конзервації довгі літа. „KORIOLIT" є відпорний на переносний вогонь, а Товариства Обезпечень приділяють до дахів криних „KORIOLIT-ом" таку саму премію, як для огнетривалих матеріялів. „KORIOLIT" виробляє виключно фірма:

ЕМІЛЬ КУЗЬНІЦЬКИЙ
Акц. Сп. Фабрика дахової тектури, технічних продуктів і асфальту
Осьвенцім (Галичина). 2037 9-10

ФІЛІЇ: **Львів, вул. Панєнська 33. Сосновець, вул. Собіського 7.**

ПОРУЧАЄ: КОЛІРОВУ БІТУМІЧНУ ПАПУ **„BARWOLIT"**

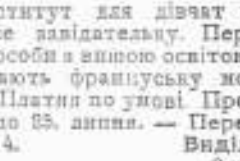

(червона і зелена папа) „BARWOLIT" не є поверх. фарб, але імпрегнована червоною і зеленою бітумічн. композ. Колір є тривкий і не міняється під впливом атмосферичним. Позатим має всі механ. прикмети „KORIOLIT-у". При покупні просимо пильно звертати увагу на охоронну марку (вірлиця) і назви „KORIOLIT" і „BARWOLIT".

МЕНЧЕ ЖУРБИ І МИЛІШИЙ ВІДПОЧИНОК

найде кожний у своїй хаті, якщо прикрасить кімнату

КИЛИМАМИ зі СКЛАДУ М. ХАМУЛИ — Львів, Рутовського 1.
(Гмах Шпрехера). (Гмах Шпрехера)

ЛІКАР
Д-р Володимир Білозор
у місяці липні і серпні
23 **ординує у ДОРІ.** 2—3

ДОБРІ ТА СМАЧНІ
І дуже дешеві снідання, обіди й вечері — можна дістати у новім льокалі
„ŁOZIANKA"
при вул. БАТОРІЯ 36, що урядженний по найновішим гігієнічним вимогам.
ЛЬВІВСЬКЕ ПИВО.
Численно відвідувати просить
УПРАВА.
Тел. 93-09.

ОПЕРАТОР
Д-р Д. САССОВЕР
ординує в недугах хірургічних. Лікування жилавки
ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51
1953 28-30

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентгеном.

Присилайте передплату!

ШУКАЮТЬ жінки — старшої, поважної вдачі, інтелігентної й сумісної для опіки над 2-літньою дівчинкою і для помочі у веденні хозяйства пенсіонованої. — Зголошення з умовами слати під: „Адвокат на провінції" до Адміністрації. 34 3-3

МАШИНИ ДО ШИТТЯ „SINGER" — „KAYSER"
по найнижчих цінах на догідні сплати.

РОВЕРИ „Kayser"-„Puch" „Łucznik"
від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ всіляких системів.
Виключне представництво американських машин **„Barr"** по 550 зол.
ЮЛІЯН ЛОМАГА
Львів, Валова 11, тел. 28-70
одинока українська фірма в тій ділянці.
2129 4—10

ДЕШЕВО до винайму на час ферій ціла школа в гарнім положенні під лісом. Відомість: Управа школи Ковальське, п. п. Вишенька мала. 42 2-2

НОТАРІЯЛЬНИЙ соціпитатор, що знає спадкове право шукає посади. Зголошення: Д-р Гарасимів — адвокат — Стрий. 45 2-2

ЛІКАРЯ (неострифікната) шукаю на заступство. — Адреса: Dr. Kawał, lekarz w Grabowie — n/Prosną, Wlkp.

КОНКУРС

Український Інститут для дівчат у Перемишлі приймє завідательку. Першенство мають: а) особи з вищою освітою, б) ті що добре знають французьку мову, в) англійську. Платня по умові. Прохання надсилати до 25. липня. — Перемишль, Татарська 4. Виділ. 39 2—5

ВЕСНЯНКИ, жовті плями, опалення, усуває під гарантією аптикарь Івана Гадебуша **„Axela"** — **крем** ½ слоїк 2·50 зол., 1/1 слоїк 4·50 зол.; до того мило „Axele" 1 кусн. 1·25 зол.

У Львові можна дістати в таких перфумеріях:
Й. Хамеш, вул. Сикстуська 2.
Ст. Корвес, вул. Галицька 16.
Марійська Перфумерія, Д. Стерцберга пл. Марійська.
Й. Ентельрайс, пл. Бернардинська 11 а „Перфумерія під Чорним Псом", вул. Городка 3 та філії: вул. Коперника 21 і Льва Сапіги ч. 33. 2182 6—6

Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові улаштовує в Сільсько-господарській Школі в Милованні **шеститижневий курс** кооперативного книговодства і діловодства в часі від 1. IX. — 15. X. 1931 р.

Одночасно пригодошує Головний Виділ вписи на 30 учасників під такими умовами:

1. Зголошуватися можуть мужчини в віці 16—30 літ, що покінчили народню школу.
2. Учасник платить за цілковите удержання з приміщенням у шкільному захисті за цілий курс 8 зм. дол.
3. Кожний учасник має привезти зі собою крім білля: подушку, простирало, сінник і покривець.
4. Петенти вислані кооперативами мають першенство. Зголошення на курс треба вносити найпізніше до 10. серпня 1931 р. поручено на адресу: **Господарсько-садівнича школа в Милованні, п. Стриганці н/Дн.** — До зголошення треба долучити значки на 75 сот. — на відповідь.

Про прийняття і день приїзду повідомить Управа школи по 10. серпня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта". 2360 3—3

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

Ч. 154 (12.810). Львів, вівторок 14. липня 1931. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Католицька Церква і фашизм.

Львів, 11. липня 1931.

Конфлікт поміж Ватиканом і фашистівською владою Італії дійшов до того ступня напруження, коли на задній плян сходять престіжові моменти або непорозуміння з приводу сумнівної інтерпретації поодиноких точок договору. Тому теж сьогодні не говориться уже про пакт латеранський (з 11. II. 1929.) ані його 43. ст., на яку покликується і Ватикан, як на легальні основи існування організації Католицької Акції в Італії, і фашистівський уряд, як на підставу розв'язання тих організацій. На другий план сходить теж сам факт репресій проти Католицької Акції і членів її установ, а навіть факт — безумовно фашистівською владою інспірованих, аранжованих і толерованих — вуличних демонстрацій, зверенених безпосередньо проти особи римського папи, як зверхника Католицької Церкви. Всі ці моменти були лише або безпосередніми причинами вибуху назовні конфлікту, якого глибші причини були тільки покищо скриті перед очима світа, — або причинилися до загострення самого конфлікту. По суті — як тепер виявляється — його вибух був неминучий, бо випливав логічно з розвою фашистівської доктрини і практики, яка щораз яскравіше суперечила цілій істоті Католицької Церкви.

Під цим оглядом не залишають ніякого сумніву дві енцикліки нинішнього пани Пія XI., які найшли голосний відгук у цілому світі: енцикліка „Квадрагесімо анно", видана 15. травня з нагоди 40-ліття енцикліки Льва III. „Рерум Новарум", і енцикліка про Католицьку Акцію, датована 29. червня ц. р., а оголошена в „Оссерваторе Романо" 5. липня ц. р.

У першій з цих енциклік Пія XI. виразно вказує на ролю Католицької Церкви, покликаної до вирішування суспільних питань. Спираючись на тезах, висунених Львом XIII. і на догмах католицької віри, папа Пія XI. відноситься однаково дуже критично до сучасних форм капіталізму, осуджуючи переловсім капіталістичний визиск, як також осуджує етатизм — себто удержавлювання цілого суспільно-економічного життя. Таким робом найшла явний осуд найвищим зверхником Католицької Церкви одна з основних доктрин фашизму, того самого фашизму, який стоїть теж на становищі, що лише і виключно держава є компетентна забирати голос у суспільних справах та їх вирішувати.

Зновуж в останній згаданій енцикліці в цілому спосіб схарактеризована ціла система фашистівської влади, як з ґрунту суперечна наукам Католицької Церкви. Підлавчи розторощуючій критиці поведінку фашистівських властей супроти Католицької Акції, в якій гуртувалася католицька молодь, Святий Отець звертає м. і. увагу на присягу, яку кажуть складати фашистівські організації молоді обох полів. Та присяга наказує виконувати без спротиву й дискусії всі прикази фашистівської влади та „з усіх сил і крови служити революції". Папа римський звертає увагу, що той напрямок виховування молоді відриває її від Христової Науки і Церкви та вчить її ненависти, насильств та нехтування всіми іншими авторитетами, поза фашизмом, включно з авторитетом Церкви й її Голови. Тому Пія XI. каже, що деякі точки програми й роботи фашистів є „речами з іменем католика". Відповідаючи на заміткy останнього комунікату фашистівського уряду, що „смішно представляти Апостольську Столицю, як державу в краю, в якім тисячі туристів можуть засвідчити про зовсім іншу правду: ....що тисячі туристів-чужинців може засвідчити про безбожний брак пошани, насильства і вандалізму у відношенні до осіб і речей"

Від часу фашистівського перевороту не впали ще в Італії прилюдно такі відважні й такі безпощадні слова правди, критики й осуду системи фашистівського правління. Не диво теж, що втримана в такому тоні енцикліка викликала зрозуміле бурю у фашистівській пресі і що без ураги проминула остання частина енцикліки, в якій Пія XI. вказує на велике загальне добро, яке можна би осягнути шляхом успокоєння умів та скермування їх на дорогу співпраці до спільного добра. Цей поклик пошуканок якогось компромісу, — не формального, поверховного й механічного, — але поважного й глибокого компромісу по суті істнуючих ріжниць, — фашистівська преса, як згадано, цілком знехтувала, розпутуючи зате дальшу кампанію й накликуючи владу до „рішучого припинення" конфлікту. Точки над „і" всетаки найсміливіші фашистівські редактори бояться ставити. Вони теж здають собі мабуть справу, що якимись адміністраційними репресіями супроти Католицької Церкви й високих духовників, чи хоч би лише механічним зірванням конкордату, себто — автоматично — уневажненням латеранських умов — фашизм побіди не злобуде. З другого боку особиста відвага й індивідуальність Пія XI., протиставлена особистій відвазі й індивідуальності Мусоліні, каже сумніватися у полагодження конфлікту в площині провізорії та дрібного компромісу.

Тому з великим напруженням слідкує світ за подіями, які ніби розігруються на терені одного Вічного Міста, але своїми впливами і значінням сягають ген далеко поза границі і відродженої ватиканської держави і королівства Італії. Бо ці події розвиваються по лінії дилеми: Католицька Церква чи фашизм? І здається — не може бути двох відповідей на так поставлене питання.

Пані! Не боїтеся, що Ваші дорогоцінности

футра, суконки, постіль і пр. заберуть вломники в часі Вашого побуту на селі? Це може дуже легко статися, тому обезпечіть своє мешкання від крадежі із вломом у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Справа Східньої Галичини

в англійськім парляменті.

House of Commons, Wednesday 1st July 1931.

Oral Answer to question.

Poland (Eastern Galicia).

Mr. Mander asked the Secretary of State for Foreign Affairs if he will consider the advisability of proposing at the next session of the Council of the League of Nations that the question as to whether Poland, as a result of her failure to carry out the decision of the Council of Ambassadors in 1923, which granted her certain rights over Eastern Galicia, has caused that decision to lapse, should be submitted to the Permanent Court of International Justice?

The Under-Secretary of State for Foreign Affairs (Mr. Dalton): My right hon. Friend does not think that a reference of this question to the Permanent Court would be advantageous at the present time.

Mr. Mander: Have negations been resumed between the Polish Government and the Ukrainian representatives?

Mr. Dalton: We have not had any specific information on that subject since the last meeting of the Committee of Three, of which my right hon. Friend is chairman. But as the hon. Member knows, he is keeping a careful watch on any developments in connection with this question.

Mr. Hannon: Have not the Polish Government every desire to settle this question satisfactorily?

Mr. Dalton: I hope that is so.

У протоколах засідань англійського парляменту з дня 1-го липня ц. р. находимо такий текст, який наводимо одночасно в оригіналі та перекладі:

П. Мандер спитав державного секретаря для закордонних справ, чи не вважає він доцільним запропонувати на найближчій сесії Ради Ліги Націй, передати Постійному Міжнародиньому Трибуналові Справедливости до розгляду справу: чому Польща не виконала досі рішення Ради Амбасадорів з 1923 р., яке давало їй певні права над Східною Галичиною, і чи не тому, що хотіла відхилитися від виконання цього рішення?

Заст. держ. секретаря для закордонних справ (п. Дальтон): Чи ВПановний мій товариш вважає, що передача такої справи Міжнародиньому Трибуналові була би в теперішній мент корисна?

П. Мандер: Чи переговори між польським урядом і українськими представниками почалися наново?

П. Дальтон: У цій справі ми не маємо ніякої окремої інформації від часу останньої наради Комітету Трьох, яким проводив ВШ. мій товариш (міністер закорд. справ). Але як п. послові відомо, він стежить пильно за продовженням цієї справи.

П. Ганнон: Чи не має польський уряд охоти полагодити цієї справи вдоволяючо?

П. Дальтон: Гадаю, що має.

—o—

Про виставку по виставці.

Тернопіль, 10. липня 1931.

В часі від 23. червня до 5. липня ц. р. відбулася в Тернополі воєвідська рільнича і регіональна виставка, організована від довшого часу окремим комітетом під проводом достойників з воєвідського уряду. Цей комітет утворено ще з початком 1930 р., бо виставку проектовано зразу на початок літа минулого року. Гурток ініціяторів з воєводою п. Мошницьким на чолі завізвав на перше засідання так званого ширшого виставкового комітету, який складався з около 150 людей, — також кількацятьох українців з Тернополя і з ріжних повітів тернопільського воєвідства, головно з кругів наших кооператорів. Однак українці вважаючи проектовану виставку з мериторичного боку за непотрібну, а зі зовнішнього боку за спробу польської національної маніфестації, на перше засідання не явилися та відмовилися взагалі від всякої участи у виставковому комітеті. Отже зорганізовано чисто польський комітет без участи українців, втягаючи до нього і кількох жидів. Утворено цілий ряд секцій з окремими виконавчими органами, а провід над всіми обняв емеритований віцевоєвода п. Сендзіцький.

Очевидно, уладження виставки коштує чимало грошей, а на них була і є посуха. За пімогою звернувся воєвода передовсім до центрального уряду у Варшаві, але Варшава серед грошевої скрути грошей не дала. З цієї причини минулого року виставка не відбулася. Та ініціятори не дали за виграну. Користаючи з того, що тернопільське воєвідство має бути зліквідоване, ударили у великий патріотичний дзвін для його рятування якраз при помочі виставки з бажанням доказати наглядно рішаючому варшавському центрові, що тернопільське воєвідство є самовистарчальне і — що найважніше — конечне для цілей польської національної політики на „кресах".

Гроші розлобуто від повітових виділів і громадських рад, які почали вставляти „добровільно" до своїх бюджетів субвенції на ціли тернопільської виставки.

Протягом чотирьох-пятьох тижнів на терені міського городу і межуючої з ним площі стадіону вибудувано кільна більших деревляних павільонів і кількацять кіосків та для збільшення фреквенції переложено на час виставки ярмарок св. Анни, що тривав звичайно від 26. липня до 8.

серпня. Зорганізовано також апарат для реклями, яку від себе вела окремо польська львівська преса.

На два-три тижні перед виставою середмістя Тернополя робило враження генерального кушерування брудної жидівської хати перед пейсах. День і ніч гурми робітників працювали на вулицях, ариваючи бруки з вибоями і ставлячи в їх місце нові, тут і там вже пораз третій і четвертий вродовж останніх кількох літ. Типова галицька магістратська господарка. День і ніч білено і відновлювано фасади домів у середмісті, але в жидівських переулках бруд і сморід остали дальше, знаючи, що там ніхто з виставовців не буде заглядати. На гвалт на час вистави роблено з Тернополя, сонної і сьогодні на пів мертвої типово галицько-жидівської провінціональної діри, місто подібне хоч трошки на головних вулицях до культурного заходу.

Відкриття виставки в дні 23. червня п. р. відбулося з відповідною парадою. Запрошено на неї сенатора д-ра Горбачевського, обох тернопільських українських послів та деякого з наших видніших громадян, але ніхто з українців не явився. Очевидно, що загострено значно й поліційну охорону, при чому теж переведено низку ревізій, між іншим і в помешканні мецената Пострігача.

Отворив виставку і промовляв іменем правительства міністр земельних реформ д-р Козловський, опісля ряд інших промов, банкет-сніданя на терені виставки, а вечором раут в магістраті. На виставку приїхав також вже після її отворення і міністр хліборобства д-р Янта-Полчинський.

На самій виставці крім расової худоби і расових коней з ділячівських ставень та невеличкої етнографічної виставки в одній з місцевих шкіл — нічого цікавого. У перших днях виставки звертав на себе увагу великанський бугай „Гінденбург" (знали назвати) вагою около 900 кільограмів, котрому на виставці сталася халепа, бо зломив ногу і пішов на „шмельц" себто до різні. Етнографічна виставка пишалася нашими вишивками і деякими килимами з нашими взірцями, але наші подібні виставки були без порівнання багатші і кращі. Була там і старенька прядуха, а на запит, звідки вона тут взялася прясти аж на виставці, відповіла, що за роботу її платять.

Загал населення — українська більшість — виставкою не інтересувався і її не відвідав. Зате в ближчих околиць привезено дещо шкільної сільської дітвори, приїхали гуртки учнів і учениць польських гімназій та явилися війти і писарі громадські. Приїхали фармани з ріжних тх.-галицьких міст на свій з'їзд і два дні парадували по місті у своїх блискучих шеломах. Найчисленніше прибув „Отшельц". Для „Отшельца" і Коп-у уладило військо намети в міському городі і дало до ужитку полеві кухні.

Наше село мовчало на всі заклики і рекляму як камінь. Відомі мені факти, що війт виганяв кількадесять підвод для учасників поїздки на виставку, а зголосилося і поїхало двома чи трьома підводами кількоро дітей, учитель, війт і писар громадський.

Для штучного оживлення виставки уладжено в часі її тривання щось двацять кілька з'їздів ріжних організацій. З'їхалися діячі ТСЛ, ремісники, ділячі, лікарі і т. д. аж до фармаиів включно. Наради, паради і забави. Окремо треба згадати про з'їзд делегатів міських рад Галичини в дні 26. червня ц. р. З політичним рефератом виступив тут „вчанний" посол з ББ д-р Зайдлер зі Станиславова. Був і реферат про міські комунальні справи, почім прийнято статут „Малопольського Комунального Банку" для рятування фінансів і зруйнованої господарки галицьких міст. Пригадали собі і давний Банк Краєвий, що його забрано до Варшави і створено з нього теперішній Банк Господарства Краєвого, за галицькі передвоєнні фонди. У цьому з'їзді брало участь і двох українців — д-р Говикович як делегат міської ради у Львові і міський асесор з Тернополя д-р Бриковнч. Це якраз дало причину до поголоски у Львові, що в часі тернопільської виставки двох українських політиків вело в Тернополі розмови з відповідальними польськими політиками на тему „польсько-української угоди". Очевидно, таких розмов взагалі не було.

Минув уже повний тиждень від замкнення виставки, що дала великий дефіцит і Тернопіль вернув скоро до своєї звичайної провінціональної сонливости. Чи була вона потрібна і які дала користи (коштувала вона понад один мілюн зол.), не беруся рішати. Самі читачі розважують це питання із того всього, що сказане вище. Заробили дещо готелі, дещо ресторани, дуже мало купці, а ще найбільше безробітні, що мали працю і заробіток напротязі кількох тижнів.

Цікаво, що на самій виставці не було ані одного українського напису, зате всі реклямові оголошення й летючки фірм — видано по українськи: ось що значить політика й престіж, а що — інтерес!

Згадуючи тернопільську виставку пригадується мені подорож цариці Катерини на Чорне Море по незалюднених ще тоді українських степах, коли здовж шляху, яким вона їхала, й любимець Патьомкін побудував села на час її переїзду. Переїхала царица — зникли негайно села і знова остав пустий, незаселений степ.

Д-р Степан Баран.

Церковні справи.

Дубно — резиденцією еп. Чарнецького?

„Слово", православний церковний громадський, політичний і літературний тижневик, що від місяця появляється у Варшаві і частину свого найбільш агітаційного матеріялу (очевидно — проти унії) друкує в українській мові, містить у ч. 4. з 5. ц. м. багато вісток про унійну пропаганду на північно-західних землях. Між іншими вістками є там також новинка п. з. „Уніятська катедра в Дубні", з якої виходило би, що Преосв. еп. д-р Чарнецький вибрав своєю резиденцією на Волині місто Дубно, де з осени цього року має бути отворена греко-кат. духовна семинарія. Ректором тої семинарії мав би стати саме еп. д-р Чарнецький.

Передсоборні наради.

В днях 1. і 2. ц. м. відбулися в митрополичих кімнатах у Варшаві чергові наради в справі передсоборного зібрання православної церкви. Митрополита Діонізія заступав гродненський архієпископ Олексій. В нарадах брали участь і представники уряду: Суховек, Потоцький і Юзефський. Чергова нарада відбудеться 16. і 17. ц. м.

Візитація православних парохій в Галичині.

Перед кількома днями закінчив кремянецький епископ Симон 10-дневну поїздку по православних парохіях Галичини. Львівський „Русскій Голосъ" довідується, що еп. Симон посвятив при нагоді своєї поїздки кілька новозбудованих православних церков, при чому православне населення стрічало його всюди з великою радістю. Особливо святочно стрічало населення еп. Симона в с. Тилява на Лемківщині 20. і 21. м. м. З опису того свята („Русскій Голосъ, ч. 22) виходить, що на той день до Тиляви прийшли три процесії із Закарпаття під проводом трьох православних священників. При вїзді в село еп. Симона витали: православний діяч і організатор православних парохій ігумен Пантелеймон (тепер парох Тиляви) і місцевий війт. В церкві виголосив привітну промову батюшка М. Іваськов. Найближчого дня (21.) еп. Симон відправив Сл. Божу під голим небом при участи 14 священників і діяконів, у часі якої виголосив проповідь о. Ханат із Закарпаття. Після Сл. Божої було водосвяття, а наконець промовив до народу еп. Симон. В часі обіду були виголошені численні промови, а хор студ. молоді співав „Пора за Русь" і народні пісні. Вечором відбулося тамже засідання православної місії під проводом еп. Симона.

—o—

Міжнародня Кооперативна Школа.

Цьогорічний осідок одинадцятої з черги „Міжнародньої Кооперативної Школи", улаштовуваної кожного року міжнароднім кооперативним Союзом в Льондоні, випав на одну з найбільших подвижниць практичної кооперації — Швайцарію. Фрайдорф це якраз одна із 262 швайцарських кооперативних осель, положена біля великого кантонального міста Базель. Ця оселя, получена з Базель трамваєвою комунікацією, займає трицятькілька одно-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 2)

В обіймах адрійської перли.

На площі св. Марка. — На нашій Службі Божій. — Палата дожів. — Фабрика мозаїк.

Хоч іще вчасна година на морі вже порядний рух, їздять вапоретта, ґондолі, по вулиці бігають люди, ліауть у вічі продавці мозаїк, кораликів і листівок-видівок.

Кидаємо оком на мережива палати дожів та зразу переходимо на площу св. Марка.

Під кольоною, де стинали колись злочинців стрічаємо нашого старого парубка. Він зизом дивиться на нас і кукурудзою годує голубів.

У нас нема вже ні крихітки злости:

— Ви думали, що ми справді хотіли вбити вас? Алеж ні, ми тільки жартували!

— Ага! Добрий жарт, а в мені душа похолола.

— Ха-ха-ха, чудесно! Й прийшлось би невинному чоловікові згинути через старі ослиці.

— Якби ще за молоді, — докидує молодший парубок, — не було би жалко.

Голубів злітається щораз більше, вони сідають нам на руки, на голову, заглядають цікаво в очі і на руки: „принесли що?".

Услужні продавці, забігають дорогу й пхають у руки кукурудзу: ось вам, тільки дайте зіру.

Продираємося крізь валізлинців до церкви, що чарівною визолоченою чічкою мигтить у сонячному промінні.

— Гляньте, пять копул, зовсім, як у наших церквах!

— Цеж византійський стиль, нічого дивного — вилснює одна з жінок.

— А пощо та чвірка золотих коней? — допитується хтось.

— Якто пощо? Цеж славні коні з часів Александра Великого, які окружною дорогою через Рим-Париж дісталися до Венеції, як военна добича.

— Звідкіля ви так це все знаєте?

— Коли хто їде в подорож, повинен перечитати дещо про памятники та історію даного народу, а не докучати всім: „а пощо?, а нашо?".

— Ваш язичок досить гострий! — завважує інтересований.

— І таких треба, — докидає старший священик.

На цьому кінчиться спір й ми входимо до середини.

— Ага, не казала я, що прийдемо свічки гасити. Служба Божа вже десь при кінці.

— Але таде! Щойно Євангеліє.

На пальцях підходимо до великого престолу, де наш епископ править Сл. Божу.

— Як гарно! — зітхають наші, — здається, що ми у себе в хаті, ті мозаїки византійські, іконостас...

— Гляньте,як блестять вони довкола склепіння, начеб прибліхли трохи у високих копулах то знов порівають очі, у магічній грі красок. Ви не завважили, що тут все заохочує до молитви?

Начеб у відповідь нахиляються голови у побожній задумі, а по старинних стінах із византійського мармуру розходиться українське слово молитви.

Кінчиться Сл. Божа й ми виходимо знов між юрбу.

Щоб не гаяти дорогого часу ми таки просто йдемо до палати дожів.

Спокійно стоїть вона, наче тіло без душі. Не кипить буйне життя, що пригнівалося колись по пишних салях, прикрашених золотом і малюнками Варонеза та Тінторетта, не кидають розказів вельможні дожі, не тягнуть посіпаки невинних жертв до страшних вязниць.

До палати радощів вузеньким мостом тулиться палата терпінь, страшні „пощі", звідки колись не було виходу.

У глухій келії, опівночі сухий тріскіт, якийсь придушений зойк, а під мостом дві постаті у ґондолі, що чекали на вантаж. Тихий хлюпіт хвиль і сліду не було ніякого.

Кидаємо пишну палату та йдемо у кипуче життя — до фабрики мозаїк.

У просторих кімнатах сидять при столиках дівчата, пильно хапають щипчиками маленькі обрізки ріжнокольорового скла та складають їх у форми наповнені клеєм. Зпід їх ніжних рук, виходять чарівні квітки, картини міст, ґондолі тощо — далі вяжуть їх ланцюжками й повстають нараменники, нашийники, шпиньки, оправи до ножиків, до зеркал і т. д.

При інших столиках, малюють на готових скляних виробах дрібні мережива, які видаються справжніми.

А там, у куті, горить фіолетно-синяве полумя, а над ним, наче дельфійська Пітія, похилена дівчина зі скляною палочкою. Скло потонуло, дрожить і пірване в туже мить на колісце перемінюється у тонесенькі ниточки. На іншому місці ці нитки ріжуть на куски, красять їх, звяжуть та творять із них прегарні „раври".

Скляних лискучих ниток тут повно, вони чіпляються нас павутинням бабиного літа, лізуть на голову, в рукав, в очі, в ніс, творять із нас, омотаних сітями, русалок і дельфінів...

(Продовження буде.)

поверхових більших і менших домів положених серед городів і садів. В кожному з них поміщується кілька родин системою переважно трикімнатних мешкань з окремими входами від вулиці. Домі є власністю окремої кооперативи працівників кооперації міста Базель. Посередині с ла лежить великий кооперативний будинок, в якому міститься школа, захоронка, кооперативна крамниця, ресторан, велика виставова сала і тридцять кімнат для учасників кооперативних курсів, які відбуваються тут дуже часто. В цім будинку відбуваються також виклади „Міжнародньої Кооперативної Школи", ведені в трьох салях на трьох мовах: англійській, німецькій і французькій.

Цьогорічна М. К. Школа у Фрайдорфі має vcix 95 учасників з 16 держав світа, з чого 15 держав Европи. Інші континенти заступлені тільки Єгиптом. М. Кооп. Школа тревав два тижні від 4—18 липня. На повний час тревання школи є записаних 82 учасників з таких країн: Австрія 6, Болгарія 6, Чехословаччина 6, Данія 3, Англія 7, Єгипет 1, Фінляндія 2, Франція 5, Німеччина 5, Угорщина 4, Латвія 1, *Українська кооперація в Польщі* 2 (пп. Денис Коренець і зед. Василь Левицький), Румунія 1, Швеція 7, Швайцарія 3, Югославія 5. На один тиждень М. К. Школи записані окрім того такі учасники: Бельгія 4, Англія 11, Німеччина 1, Польща 2, Швеція 7, Югославія 1, Швайцарія 1, *Українська кооперація в Польщі 1*, (п. Іванна Блажкевичева). Усіх жінок у М. К. Школі 15.

Отворення М. Кооп. Школи відбулося в суботу 4. липня вечором. Програма отворення складалася з привітних промов генерального секретаря Міжнар. Кооп. Союзу і президента Школи Мея, провідника швайцарської кооперації д-ра Етті, управителя школи проф. Голя і другого управителя Воткінса. Промови були переплітані виступами місцевої орхестри, хорів і діточими балетами.

В неділю, 5. липня почалися щоденні заняття школи. Рано відбувається виклад одного з міжнародніх провідників кооперації, по рефераті письменні запити до референта і дискусія. По обіді прогулька автами до кооперативних установ міста Базель, оглядання околиць і т. п.

Після скінчення Школи подамо точніший опис праць і товариських відносин в цій важній міжнародній установі. *В. С. Л.*

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Ціни набілу у Львові.

„Масласоюз" платив кооперативам дня 10. VII. 1931 о масло експортове прима 3·20 зол., масло десертове прима 3·10 зол., літ'а молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., вода якість 4·50—4·60 зол.

Документи часу.

До наших рук попало таке письмо:

Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie dnia 7. lipca 1931 prez. 24801/30/4. A. Dla Pana Michała Roślaka, kandydata adwokatury w Czortkowie, przez Pana Naczelnika Sądu Grodzkiego w Czortkowie. Prośbie D ra Michała Roślaka o wciągnięcie do wykazu obrońców w sprawach karnych odmawiam na zasadzie art. 17 § 1 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego z 19 marca 1928 poz. 314 Dz U. R. P. albowiem, stwierdzony przez władze administracyjne, czynny udział D-ra Michała Roślaka we wojnie polsko-ukraińskiej w latach 1918—1919, następnie ucieczka jego do Czechosłowacji, nielegalny powrót do Rzeczypospolitej Polskiej w roku 1923, oraz obecny żywy udział w radykalnie nastrojonych kołach politycznych, zbliżonych do grup komunizujących wskazują na nielojalne stanowisko wobec państwa, a taka okoliczność wyłącza go od wykonywania funkcji publicznych. 1) Załącznik prośby (świadectwo moralności) zwracam. Starkiewicz w. r. — Pieczęć: (Naczelnictwo Sądu Powiatowego w Czortkowie). Za zgodność Totuszyński egz. prakt. kanc.

Naczelnik Sądu Grodzkiego w Czortkowie dnia 9. lipca 1931 Prez. 453/31/4. Panu D-rowi Michałowi Roślakowi adwokatowi w Czortkowie udzielam odpis decyzji Pana Prezesa Sądu Apelacyjnego we Lwowie z dnia 7. VII. 1931 Prez. 24801/30/4. A. ze świadectwem moralności. — Panas wr.

Для пояснення зазначуємо, що д-р Михайло Рослак, хотячи після укінчення адвокатської практики вести оборончу канцелярію в Чорткові, вніс був з початком 1930 р. подання до президії апеляційного суду у Львові і щойно тепер дочекався відмовної відповіди. Тимчасом у жовтні 1930 р. його вписано на листу адвокатів і він веде адвокатську канцелярію в Чорткові. Належить до української соц.-радикальної партії, якої програма і тактика всім відома.

З волинської хроніки.

Диво з ощадністю. Луцький реєстраційний суд спротивився параграфові статуту „Українського Народнього Банку" в Жидичині, в якому то параграфі говорилося про культурно-освітню працю, а між іншим і про ширення ідеї ощадности. А треба зауважити, що це банк сільський і членами його є селяни, для яких ідея ощадности в наші часи є одною з ідей рятунку. Згаданий параграф викреслено й суд статут зареєстрував. Чергові загальні збори членів банку, прийшовши до переконання, що таки треба ширити думку про ощадність, постановили вставити в статут пункт про культурно-освітню працю в напрямі кооперативного освідомлення членів і плекання ідеї ощадности. Але суд відкинув це доповнення до статуту. Апеляційний суд схилився до погляду окружного суду. Залишається банкові звертатися до Найвищого Суду.

Те саме сталося і зі статутом другого сільського банку в селі Воротневі. Суд не погодився зареєструвати статут цього банку, в якому говориться про культурно-освітню працю та плекання ідеї ощадности.

Без ідеї в самоврядуванні. Що без відповідного освідомлення населення, без ширення певних ідей, населення саме не тільки не посунеться вперед, але ще буде йти назад до часів темряви й примітивізму, свідчить випадок у гміні Піддубці. Гмінна рада постановила зліквідувати акушерську й ветеринарну поміч населенню гміни (волости). Темні дядьки прийшли до висновку, що акушерка непотрібна, бо є баби, що не гірше акушерки розуміються на справі, а худобу лікувати вони й самі потрапляють. Ось що значить робити щось без попереднього освідомлення населення. Механічно культурне життя годі збудувати, особливо, коли до органів організованого громадського життя штучно добирається темних, несвідомих, але зате послушних дядьків.

Студентські справи.

Про студії в Граиу.

Виділ Українського Студ. Т-ва „Січ" у Граиу просить помістити на сторінках нашого часопису отсі інформації:

Всім абсольвентам середніх шкіл, що хотіли би студіювати у високих школах в Австрії, подаємо до відома, що вписи на зимовий семестр 1931/32 в університеті і в техніці у Граиу починаються 1. жовтня і тревають до 15. X. 1931, а навіть до кінця жовтня. Подання в справі приняття, написане в німецькій мові, з долученням свідоцтва зрілости, його перекладу і свідоцтва уродження слід вносити до дотичного деканату або на руки Українського Студ. Т-ва „Січ" у Граиу найпізніше до кінця місяця вересня. При університеті існує також фармація з 3-ма роками навчання. Місячне удержання 25 дол. По ближчі інформації просимо звертатися: Ukrainischer Studentenverein „Sitsch", Graz, Universität, Austria.

Студентам, які вибираються на студії до Брна в Ч. С. Р., під розвагу.

Минулого місяця під фірмою „Студ. Спілки" появилася в „Ділі" інформаційна статейка про високі школи в ЧСР. і студії в них. Тому, що в статейці тій багато неправдивих інформацій, які можуть збаламутити, котрі перший раз вибираються на студії до ЧСР., вважаю моїм обовязком подати точніші інформації.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Потреба фахової критики.

Читаємо в пресі або чуємо приватно нарікання, що не маємо фахової критики. Нарікання — справедливі, не менше як і зітхання, що не маємо фахових дипльоматів або фінансістів. „Фаховий" здається рівнозначне поняття із „спеціялістом", а спеціялістом не завсіди називаємо того, хто чимсь займається.

У нас не пробують зясовувати своєї думки: кого треба вважати фаховим критиком. Може й краще, що не пробують. Неодин із тих, що тужить за нашим минулим, коли-то, мовляв, квітла фахова критика, міг би ще добалакитись до висновку, що давніше було ще гірше.

Коли підчас останньої війни ми нарікали, що не маємо фахових генералів, а підчас миру, що не маємо фахових фінансістів то ми мали тоді на думці, що потрібуємо таких спеціялістів, які могли би дорівнятн своїм знанням і досвідом чужинцям. Ми виправдували своє скрутне становище обставинами, що не дозволяли нам висилати своїх людей на чужину для придбання відповідних студій; були серед нашого загалу наївні, які вірили, що наші полководці і дипльомати дорівняють чужим спеціялістам, завдяки своєму вродженому природному талантові, що вартніший від студій і досвіду.

Але чи були між нашими інтеліґентами такі, які заявляли, що з огляду на виїмково тяжкі обставини нашого народу світ повинен би дозволити нашим полководцям і дипльоматам боронитись домашнімн, чисто-українськими способами?

Хоча таке питання може видаватись чудернацьким, з нього треба починати розмову про фахову критику. Більшість із тих, що домагається такої критики в інтересі розвитку рідної літератури, розуміє цей розвиток так, що фаховий критик повинен забути про всі домагання критики серед інших народів, а рідну літературу оцінювати виключно із становища своєрідних українських обставин. Діло тут зовсім не в історично-соціяльній перспективі; хто і не мав у руках книжок Тена ані Маркса розуміє нині, що кожний літературний твір є плодом якогось середовища, а творчість письменника є одним із моментів у розвитку якогось своєрідного письменства.

Діло тут у претенсіях до критики. Ми стоїмо досі на такому рівні дискусії, що критика має бути наукою. Цей відгомін ідей із тої доби, коли наука мала заступити навіть релігію, родить навіть серед наших дослідувачів літератури досить дивоглядний погляд: критика мусить бути наукова, але вона не повинна виходити поза домагання наших своєрідних обставин.

Український фізик чи математик починаючи свою наукову працю мусить бути обзнайомлений з останніми дослідами в своїй ділянці зробленими чужинними вченими. Коли він хоче працювати науково, він не може заявити, що його не обовязують методи чужинців, тому, що українська математика й фізика не могла досі розвиватись наслідком виїмково тяжких обставин.

Критика літератури чи мистецтва не є наукою, а на кожний випадок — коли вже не маємо іншого слова, щоби зазначити ріжницю між Wissenschaft і Lehre, science і étude — розуміємо, що це досліди зовсім іншого роду, де не можна для їх перевірки прикласти ні „експерименту" ні покористуватись апріорними даними чистого пізнання. А проте український маляр і різьбар уже ріжниться у своїй праці від письменника-земляка. Він не потрібує поклинкуватись на рідне минуле, що не мало Ліонарда да Вінчі ні Мікельанджеля, а сам починає творити на такому рівні сучасности, щоби про його твір міг висловитись також і чужинний критик.

Ми не мали досі фахової критики в тому розумінні, що наші історики літератури й принагідні цінувальники поодиноких творів почували себе звільненими від обовязку рахуватись із тим, що про досліди над літературою писали на чужині. Драгоманів — наскрізь европейський ум не мав навіть де повторити головні ідеї соціольоґічної школи і її естетичних відгалужень. Зрештою література була для нього тільки принагідною темою.

Другий европейський ум — Франко, хто зна, чи не бився з тими самими сумнівами. Критика літератури була поруч його творчої праці другорядним заняттям, на-пів громадянським — так сказати собачим — обовязком. Для дослідів над нашою старшою літературою не відчував він потреби пригадувати ніяких методольоґічних принципів; тут вистачало йому історичне освітлення при біобібліоґрафічнім підході і трохи інтуіції. При справоздаииях із актуальних літературних появ також не було приводу до теоретичних дискусій про проблеми критики: таланх

Інформатор „Студ. Спілки", згадуючи про брненські високі школи, пише між інш., що в Брні є аж два університети: чеський і німецький та що при тих університетах є відділ фармації. Подаю до відома, що в Брні **ніколи не було і нема ані німецького університету ані відділу фармації.** Не було також і нема ані при німецькій, ані при чеській техніці відділу агрономії ані лісового відділу, як інформує той інформатор. Зате є в Брні **самостійна Висока Госп. Школа,** що ділиться на два відділи: господ. інж. і лісової інжинірії та має свого ректора і двох деканів.

Про найголовніше наш інформатор забув написати, або може й не знає, що в Брні є **Висока Ветеринарійна Школа, одинока в ЧСР.** Ця школа є також самостійна.

Студ. Спілка повинна би подбати, щоби інформатор на будуче не оголошував таких небилиць, бо в такий спосіб приносить шкоду студентам. Не диво, що студенти приїзджають до Брна студіювати фармацію і щойно тут на місці довідуються, що їх зле інформовано. Стративши отак гроші і семестр, завертають відтак до Відня.

Я не дивувавсяб, якби такі інформації подавали одиниці, але від Студ. Спілки можна чейже вимагати правдивих і точних інформацій.

Не від річи буде також згадати ще про одну інформацію, цим разом від іншого якогось автора, а саме, що на прожиття в Брні вистане 100 зол. Ця квота є рішуче за мала. 100 зол.= 376 ч. корон — щоби вмерти є того за багато, але щоби жити — таки за мало! Дуже скромний студент потребує на прожиття, помешкання й інші видатки около 500 ч. кор., тобто около 125 зол. Розуміється, що такси за іспити тут не вчислені.

Інж. Володимир Фронтек.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

МИТНА АФЕРА У ЛЬВОВІ.

Ще не прогомоніла скандальна афера засудженого митного комісаря Кисілевського і товаришів, а вже викрито нову велику митну аферу у Львові. А саме з доручення скарбових і митних властей переведено в суботу 11. липня ц. р. ревізію в купця фотографічним приладдям Г. Рісмарка при вул. Коперника 17., якому закидають перепачковування цих товарів з Німеччини, неправдиві митні зізнання і неправильне ведення книг, які забрано з кореспонденцією Купця Г. Рісмарка арештовано. В цю аферу вмішаний теж вищий скарбовий урядовець.

ГОЛОВНИЙ СПРАВНИК КРАДІЖИ 142.000 ЗОЛ. З ЗАЛІЗНИЧОЇ КАСИ АРЕШТОВАНИЙ.

По переслуханні старшого асистента Роєка, який признався до співучасти в крадіжи грошей 50.000 зол. у 1929 р. і 92.000 зол. 1. липня ц. р. та назвавши прізвище головного справника цих крадіжей — Роєк застрілився в комісаріяті поліції при вул. Казимирівській, поліція негайно арештувала старшого залізничого асистента Зигмунта Тельча, як головного справника обох крадіжий. Арештованого Тельча обтяжив дуже теж другий касієр товарового двірця Зоннешайн, який зізнав, що Тельч мав саме в критичному часі другий ключ від головної каси і тому мабуть він украв гроші. Підчас переслухання Тельч признався вчасти до крадіжи 50.000 зол і назвав теж прізвища ще інших спільників, яких прізвища поліція держить у тайні. Також переслухано в суботу багато інших осіб, які запевняють, що Тельч стикався з грішми, які зложено в залізничій касі на виплату залізничим урядовцям дня 1. липня ц. р. Покищо не відомо, куди подів арештований Тельч суму 142.000 зол. Стверджено, що самовбивник Роєк, який мешкав скромно при вул. Білінських ч. 10., недавно замешкав з родиною у власній віллі в Брюховичах. Слідство веде суддя Вітошинський.

КРІВАВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ БЕЗРОБІТНИХ У ХЕЛМНІ.

В пятницю 10. липня ц. р. біля 6.000 безробітних зібралося перед магістратом у місті Хелмні та поводилися агресивно. На домагання поліції не розійшлися, але обкидали її камінням. Поліція покористувалася газами та пальною зброєю. Один робітник убитий, кількох ранених, між ними один поліцай теж легко ранений. Однак демонстрація тривала далі і тому стягнено ще на підмогу поліцію з Торуня і Хелмжі. До Хелмна приїхав начальник виділу безпеки поморського воєвідства і начальник слідчого уряду з Торуня.

СЕНЗАЦІЙНА ЗАЯВА ГЕНДЕРСОНА.

Кореспондент „Нае Фрае Прессе" повідомляє з Льондону, що Гендерсон на конференції з німецьким послом заявив, що Німеччина осягне бажані кредити, якщо заперестане будову другого панцирника і вирече́ся митної унії з Австрією. Фінансові круги Англії признають кредити Німеччині, але під умовою співпраці Франції й Америки. Тому Німеччина повинна сповнити побажання Франції.

НЕВДАЧА Д-РА ЛЮТЕРА В ПАРИЖІ.

В суботу 11. липня ц. р. президент німецького банку д-р Лютер відлетів до Берліна, щоби зложити звіт німецькому урядові зі своїх розмов з французькими фінансовими кругами, з губернатором французького банку Моретом і міністром фінансів Фляндeном. Запевняють, що ці розмови не довели до бажаних, позитивних наслідків. Губернатор французького банку заявив д-рові Лютерові, що годі домагатися від Франції позички на кілька міліярдів саме тоді, як перед кількома днями Франція згодилася на викреслення з приходів свого бюджету 2,600.000 франків, належних їй від Німеччини. Зате на снідані, приготованім з нагоди приїзду д-ра Лютера до Парижа, на яке запрошено теж директорів париських банків і на авдієнції в міністра фінансів Фляндена натякувано, що Німеччина осягнула би кредит до трьох або чотирьох міліярдів франків під умовою, що потягнення німецького уряду зеднають йому довіря французької суспільности.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД РАДИТЬ НАД ПОЛОЖЕННЯМ.

В суботу 11. липня ц. р. радив німецький кабінет цілих 8 годин без перерви над поважним положенням Німеччини. У цій нараді брали участь теж представники німецьких банків. На засіданні здавав звіт теж президент німецького банку зі своїх розмов у Льондоні і Парижі в справі кредитів для Німеччини.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

УКРАЇНА—ПОГОНЬ (Стрий) 1:1 (0:0).

Гра з обох сторін на низькому рівні, зате дуже гостра, а навіть брутальна. Вина тут по стороні судді, який з початку попустив грачам Погоні, а тим самим мусів пускати плазом і деякі „фавлі" зі сторони грачів України, що очевидно не мало доброго впливу на саму гру. До цих змагань виступила Україна в сильно резервовому складі, а саме: Бутель, Роман, Сич, Гонський II, Шимбала, Воробець, Підлісецький, Кобзяр, Гоцький І., Грещук, Терлецький.

У першій половині Погонь грає з вітром, однак Україна має замітну перевагу, якої напад, що грав дуже хаотично, не зуміє використати. Всім здавалося, що коли Україна видержала першу половину, граючи під вітер, то в другій половині здушить противника і не дасть йому прийти до голосу. Тимчасом уже в 6. мін. другої половини Погонь стріляє гола, якого Бутель має на своїй совісти. Україна починає атакувати, Погонь сильно обороняється, при чому немилосерно фавлює. В 35 мін. за „фавль" на карнім полі суддя диктує карного до Погоні, якого Грещук стріляє у ріг і замінює на гола. Дальші обосторонні атаки вже не зміняють висліду, який вповні відповідає ходові гри.

В Україні тим разом цілком вдоволила поміч і оборона, за це напад грав дико і хаотично. Те саме відноситься до Погоні, яка якимсь чудом опинилася на першому місці в табелі мистецтв. Суддював пор. Шиба.

Публики дуже крикливої, яка не розуміє навіть того, що їй в ніякому разі не вільно входити підчас гри на грище, понад 500 осіб.

Львів. Світязь—Польонія (Перем.) 1:2 (0:1).

Львів. Лехія І. Б.—Ревера 3:0. Ревера на змагання не приїхала і тому суддя Пшибильський відсвистав вальковер на користь Лехії.

Львів. Погонь І. Б.—Сокіл II. 2:4 (1:0).

МИСТЕЦТВО Б-КЛЯСИ.

УКРАЇНА II.—ГАСМОНЕЯ II. 4:2 (3:2).

Гарна виграна другої дружини України, в якій грало сімох грачів з третьої дружини.

Станиславів. Пролом—49. п. п. 1:2.

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Погонь—Легія 2:1 (0:0). По вчорашній побіді Погонь має всі дані здобути весняне мистецтво. Побідила Погонь, хоч обі дружини дорівнували собі грою. Для Погоні стрілив голі Коссок, для Лехії Наврот.

Варшава. Варшавянка—Лехія 5:1 (1:0).

Краків. Гарбарня—ЛКС 2:1 (1:0).

Познань. Варта—Рух 6:1 (2:1).

—o—

Страшна пожежа в Зарваниці.

(Від нашого кореспондента).

В середу, 8. ц. м., в день після великого відпусту на св. Івана в Зарваниці пов. Підгайці запалилася в год. 2 п. п. стайня коло млина (власність ОО. Студитів). Говорять, що вогонь повстав через неосторожність фірмана, що заснув твердим сном, не згасивши папіроски. Стайня згоріла, фірман попікся, коні згинули. Від стайні занявся млин, а що громадська сикавка не функціонувала, вогонь при вітрі ширився швидко і в короткому часі погоріло 63 господарських загород, у цьому поверх 200 будинків.

Зарваниця такої пожежі не памятає. Щастє в нещастю, що це не було в дні самого відпусту при адвизі народу і що пожежа вибухла в день а не в ночі, до того перед жнивами. Шкоди величезні, лише в части асекуровані.

Ратували всі люди, як могли. В селі був на той час Впреосв. епископ Никита Будка і дав світлий примір любови ближнього. Епископ поспішив разом з іншими на рятунок, сам помпував, сам носив воду і гасив, заохочуючи нарід до боротьби з шалючою стихією. Урятувалося тільки кілька дозів, критих бляхою або дахівкою. Все, що було під соломою, пішло з димом.

Покликані чинники повинні занятися сумним положенням погорільців і поспішити з негайною допомогою.

НОВИНКИ

— **Право прилюдности** одержала українська гімназія в Рівному. Вступні іспити відбудуться в днях 1.—4. вересня ц. р.

— **Дальше розвязують „Луги".** Тернопільське воєвідство розвязало в 1931 р. т-ва „Луги" в селах: Городище, Денисів, Чернява Руська, Ладичин, Острів, Домаморич, Бірки Вел., Курівці, Івачів Горішний, Заруде, Янківці і Семаківці.

— **Потяги не оплачуються.** Міністерство залізниць переводить дальше свій плян ощадности. З днем 15. липня буде зредукованих 20 потягів у станиславівській дирекції.

— **Кривавi порахунки.** Наставника при будівельній роботі при вул. Білінських у Львові, Влад. Мосціцького, закололи ножами три бандити: Вл. Сусь, Фр. Галіцінський і Ант. Пйотровський. Всіх арештовано.

— **Обманство.** Стефан Стеціа, господар зі Звенигорода, пов. Бібрка, привіз до Львова фіру сіна на продаж. На вул. Янівській приступив до нього якийсь чоловік і виторгував сіно за 60 зол. Опісля велів завезти його до заведення Альбертинок при вул. Золотій і зложити на стрих. Коли зажадав заплати, господині сказали йому, що сіно вже заплачене, 60 зол. вони дали чоловікові, який його привіз. Стецiв звернувся на поліцію, щоби вишукала обманця.

— **Аматор чужих долярів.** Перед карним трибуналом у Львові станув, як відомо, листонош Ізидор Щурко, обвинуваченний за обкрадання американських листів. При домовій ревізії най-

шли у нього поверх 300 листів зі зниженими конертами. До найбільше пошкодованих належать між іншими мешканці Свято-Юрської Гори. Пропало багато листів до митрополита Шептицького, єпископа Будки і ін. Висота заподіяної шкоди переходить 500 долярів. Шурка засуджено на 10 місяців тяжкої в'язниці.

— **Пожежа.** В Биткові, пов. Надвірна, вибухнула в будинках Гната Осідла пожежа, що при вітрі перекинулася на сусідні будинки. Згоріло 10 господарських загород. Вогонь повстав наслідком підпалу Онура Осідла, божевільної людини, якого арештовано.

— **Магістрат мусить заплатити.** Б. директор міських театрів у Львові, Чарновський виграв судом другої інстанції процес з магістратом за відшкодування 140 тисяч зол. Цей процес, як відомо, виграв він теж у першій інстанції.

— **Загадочна смерть.** На залізничому шляху коло мосту в Чорткові найшли трупа 17-літньої Мирослави Вербицької, учениці III. р. учительського семінара. Слідство старається викрити, чи тут зайшло самогубство чи душогубство. — В селі Кулачківцях біля Коломиї найдено на полі трупа 21-літнього Івана Несторука, убитого перед кількома днями. Під замітом убивства арештовано Василя Кофука, який давніше часто відгрожувався, що його уб'є. — На громадським пасовиську в Стиняві Вижній, пов. Сколе, заколено на смерть 18-літнього Петра Данилка. Арештовано двох його ровесників, що мали з ним особисті порахунки.

— **„Цепелін" летить до північного бігуна.** Німецький воздухоплав „Гр. Цепелін" має летіти 16. ц. м. понад Англію, а потому полетить понад Берлін, Ленінград і Нову Землю понад полярний океан, щоби відшукати ледолом „Наніґін".

— **Гази проти саранчі.** Поля межи місцевостями Піетрафітто і Травернель знищила саранча. Не помогли навіть трійливі гази, які вжив проти саранчі громадський уряд при помочі саперів. Язва поширилася на інші громади.

— **Танкова витрівалість.** В цирку Медрано в Парижі пописуються танцюристи, станувши до конкурсу витревалости в танку. Одна пара танцює вже 17 днів безупинно. Від часу до часу позволяють їм відпочати на чверть години на шатрових ліжках, які виносять на сцену. Перемучені падуть на ліжка, піддаються масажові і знову зриваються до танку. Публика обсипує їх квітами, дарунками, а навіть грішми.

— **Де найбільше розводяться?** Рекорд під тим оглядом осягнули Зединені Держави, де на 100 тисяч мешканців припадає 100 розводів. Друге місце займає Радянщина, третє Австрія, четверте Німеччина і т. д.

— **Дрібні вісти.** На дорозі між Сколім а Гребеновом сталася нещаслива пригода зі самоходом, наслідком чого лікар зі Сколього д-р Кляйн тяжко потовкся. — В часі повені в китайській провінції Кван-Тун утонуло 3 тисячі осіб. — На аргентинсько-чілійській границі відкрили великі джерела нафти. — На президента египетського парляменту Тевфіка Рафада невідомі люди дали кілька стрілів, але без успіху.

— **Друкарська помилка** вкралася в статейці п. з. „Організація українських інжинірів" у попередньому (153) числі „Діла". Початок другого уступу має звучати так: „Членами кооперативи можуть бути інжиніри, які дадуть свою згоду зараз або пізніше, доривочно або стало, працювати в кооперативі в ділянці, яка відповідає їх фаховій освіті".

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін воєнних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого рода воєнних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою хравецькою силою сальон мужеського хравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 6—?

Дописи.

БРОДИ. *(Ювилей митрополита Шептицького).* Ще в літі м. р. виринула в бріського повіті між громадянством гадка відсвяткувати ювилей 30-ліття владичої праці митр. Шептицького. Та однак осінні події м. р., вибори і т. п. спричинили, що цей обхід відбувся щойно дня 28. червня п. р. величавою церковно-національною маніфестацією заходом духовенства і всіх українських установ повіту Броди. Свято почалося відправленням Архиєрейської Соборної Служби Божої, до якої стануло кільканацять священників під проводом Преосвященого епископа Кир. Івана. Вже від вчасного ранку зачали прибувати на свято маси народа з бріського і сусідних повітів. Сусідні села прийшли з процесіями, яких було кільканацять. До асисти явилися всі священики бріського деканату і багато з деканатів підгаєцького, олеського і лопатинського. Було багато селян також з волинської сторони. Всього народу зібралося до 10 тисяч, щоби побачити свого дорогого Архипастиря, який запотів свій приїзд на год. 12. в полудне. Крім того на границі повіту в селі Йосиновій зібралося також кілька тисяч вірних з процесіями, які очікували приїзду Достойного Ювилята і повитали там його промовами, окликами „славно" і квітами, якими авто Ексцеленції було засипане. В Бродах, після Архиєрейської Соборної Служби Божої, в часі якої співав прегарно хор бріського „Бояна" під батутою о. проф. Осадци, а о. Гаврилюк виголосив промову, очікували вірні приїзду Архипастиря коло місцевої церкви з епископом Кир. Іваном, духовенством і представниками місцевих українських установ. Коли явилося на дорозі авто Ексцеленції Кир Андрея, серед зібраного народу повстав небувалий ентузіязм. Окликам „слава" не було кінця, а багатьом на вид могутньої постаті митрополита стали сльози радости в очах. Прибувшого митрополита привитав іменем духовенства і вірних о. декан Туркевич, а іменем українських установ радник суду Панас. Опісля дута орхестра бріського „Бояна" під батутою о. проф. Осадци відіграла в честь Ювилята привітну кантату. Зібраний нарід рушив з процесіями до церкви св. Юра. В часі походу пригравала орхестра церковні пісні, а нарід окружив тісно авто Митрополита. При вході до церкви повитав митрополита місцевий парох о. Демчинський, передаючи йому церковні ключі. На цвинтарі коло малої церкви відправив Ексцеленція молебен, в часі якого співав також хор „Бояна", а відтак митрополит виголосив до зібраного народу проповідь. Відвідавши парохіяльний дім, де повитав Ексцеленцію місцевий парох, о. декан Демчинський, удався гість до домівки Т-ва Бурси ім Шашкевича. Тут ювилейний комітет приготовив репрезентативний обід, до якого побіч Преосвященого Ювилята, засіло до 70 осіб, духовенства, представників українських установ і світської інтеліґенції. В часі обіду внесено в честь Ювилята кілька тостів, на які відповів митрополит промовою, наснаною сердечністю і дотепом. Опісля велася між присутніми і Достойним Ювилятом гутірка на ріжні теми, в яких відчуто велику любов митрополита до своєї пастви, а з противної сторони знову факт великого відродження релігійного життя, особливо серед індиферентної ще донедавна під релігійним оглядом української інтеліґенції. На закінчення ювилейного свята відбувся вечором святочний концерт в салі Музичного Товариства. Коли митрополит увійшов до льожі в битком набитій салі, присутні зробили йому сердечну овацію. В часі концерту, виконаного силами бріського „Бояну", адв. д-р Жовнірчук виголосив промову про діяльність і заслуги Достойного Ювилята. Концерт закінчився відспіванням многоліття митрополитові і сердечною овацією в Його честь. В Бродах остав митрополит ще в понеділок 29.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЕВҐЕН ХРАПЛИВИЙ. 3)

По хліборобській Чехії.

Школа практичних робіт. — Навчання природи. — Господарство на пасіках і багатшого селянина.

Звідси переїзджаємо до села Горка та оглядаємо спілкову хліборобоську цукроварню. Вона переробляє в рік 1/2 міліона сотнарів буряків або 10 тисяч сотнарів денно. Ця цукроварня є акційною спілкою селян-продуцентів. Не вистане тут виплатити якусь кількість гроша на акції, а кожний селянин мусить позатим віддати мінімальну кількість цукрового буряка до цукроварні. Коли цього не додержить — переставе бути членом спілки, а спілка має право тоді відкупити у нього акції. Всіх акцій є 12.500, кожна по мінімальній ціні 400 чк., тепер продаються кожна по 10.000 чк. Доходи цукроварні діляться між акціонарів.

У цьомуж селі оглядаємо народню школу, які тут майже по всіх селах називаються „Масарикова Школа", в честь теперішнього президента держави. Школа має нормальних 7 кляс та поміщена у прегарному залізобетоновому будинку. Тут є зразково уладжені викладові салі, кабінети, а крім цього на другому поверсі два великі відділи: один для хлопців, а другий для дівчат для навчання практичних робіт. Відділ для хлопців обіймає науку ремесла, а саме столярства, стельмахства і слюсарства. Кожний з хлопців за час своєї науки мусить перейти через всі ті відділи.

Практичні роботи для дівчат обіймають науку варення, домашнього господарства та шиття. Устаткування цього відділу зразкове. Уладжена велика і гарна кухня з усією посудиною, а довкола всі лавки для дівчат, де вони сидячи слухають викладів. На таблиці виписаний обід з того дня, в якому ми оглядали школу. Цікаве що тут-же поданий увесь розрахунок, що і скільки буде коштувати. Виходить з рахунку таке: зупа — 0.22 чк., мясо і салата 1.93 чк., та мучна страва — 1 чк., разом 3.15 чк., на одну особу. Пояснює нам учителька, що ця народня школа мусить дати зразу дитині не тільки поняття доброго варення, але також і економіки домашнього господарства. Запитана про висліди, просить нас зайти до селянських хат, де тепер багато з її учениць стоїть власне за своїм обідом. Заходимо тут і там і на місці показують нам невеличкі школярки, як вони солідно день у день підраховують вартість їдження, яке варять їх мами та заводять отсю домашню рахунковість як необхідну до маминої роботи. Це є підстава для домашніх рахунків, які тут ведуть таксамо обовязково, як напр. у крамниці веде їх крамар.

Наука шиття відбувається теж у цьому відділі школи. Уставлені рядочком машини. Є для показу теж три ріжні системи, але впроваджують один зуніфікований. Машини уладжені так, що можна на них шити порушуючи ногами, але до всіх залучений також електромотор, щоби малі діти звикали до того, що треба дома завести, а далі щоби непотрібно не мучили ноженят.

Кабінети в школі уладжені дуже дбайливо. Є тут образ не тільки загального життя природи, але також окремі збірки фавни та фльори, питомої для даної околиці. Всі збірки зладжені практично, себто починається не рослинами, яких дитина не бачить чи птахами, яких співу не чує, а власне тими, які вона кожний день може порівняти зі своїм окруженням. Надзвичайно гарні моделі випрацьовані соціяльним інстнтутом у Таборі. На увагу заслуговує теж зразковий городець коло школи, та купальня окремо для хлопців, окремо для дівчат, яка має відповідну скількість тушів. Дітвора прощає нас зі своєрідним ентузіязмом, до авт падають квіти і ми виїзджаємо в дальшу дорогу.

У селі Гота Піскова, положеного на найгірших пісках, оглядаємо господарство, що має 15 га ріллі. Прийнявши нас хлібом-сіллю просить господар у хату. Дві гарні кімнати себто спальня та їдальня і кухня, гарно уладжені й чистень-кі. Всюди електричне світло, в кухні пробують теж електрикою помагати в варенні. Крім цього в кухні радіо-відбірник з голосником, на чеську стацію, в кімнаті відбірник на чужинні стації. Гарна бібліотека, зложена у господарській частині за порадою агронома, в літературно-науковій за допомогою місцевого вчителя, що вважає за свій обовязок просвічувати своїх громадян. На своїх пісковатих 15 га поля держить власник 12 штук худоби (з того 8 молочних корів і 4 молодняку), 2 коні і стадо несливих курей та безроги. На господарстві живе 7 осіб та одна дитина і вони працюють на господарстві. Господар має власну молотілку і всі потрібні машини та знаряддя, до всього електричний погін. Для служби (2 особи) збудована окрема, гарна хатина, правда з дещо скромнішим уладженням, але і тут є книжки на полиці та на столику часописи. На городі робить господар досвіди з ріжними родами бульби, щоби для себе знати, який сорт з поручених йому фахівцями найкращий. Господар плекає залюбки голуби і має зразковий голубник, а проби плекання винограду дають дуже добрі висліди.

У селі Бездецін оглядаємо господарство багатшого селянина, що має 40 га поля. В нього поверховий дім, гарне, просторе подвіря, мурковані будинки забудовані в чотирокутник. Він держить 28 штук худоби, в тім 13 коров, має 4 коні, 4 льохи, одного бугая, держить в окремій умисно приладженій стайні крілі та має зразкову пасіку до перевоження. Електрика для погону, світла та кухні. З машин має трактор Фордсона, який доповнює йому коні, самовязалку, 2 сівалки, 2 розсівники для гноїв, центрифугальну помпу для води і гноївки, возн, плуги, борони і т. д. Крім цього має два елегантні повози для виїзду. Тут околиця цукрового буряка, а плодозмін у полі такий: жито, конюшина, пшениця, буряк, ячмінь або овес. Господар хотів би показати все докладно, та на жаль треба спішитись. Дають нам на дорогу солодкого печива і ми знов їдемо залишаючи за собою десятки кільометрів.

(Продовження буде.)

червня і відїхав до Львова пізно вечором. В тім часі відправив в міській церкві Архиерейську тиху Службу Божу, сповідав майже цілий день, уділив багато авдієнцій і виголосив дві проповіди. Подивляти треба працьовитість митрополита при його літах і фізичній немочи.

РАДЕХІВ. **(Ювилей митр. Шептицького).** Громадянство радехівського повіту відсвяткувало ювилей митр. Шептицького в неділю, дня 28. червня. Торжественну Службу Божу відправив о. мітрат Базюк при асисті дооколичного духовенства, проповідь виголосив місцевий парох о. д-р Пелліх. На богослуження прибуло багато народу з околиці і дальших сіл повіту. Вечором відбулася в Народньому Домі торжественна академія, при виповненій по береги салі. Явилося 19 священиків з родинами і все місцеве громадянство. Вступне слово виголосив о. д-р Пелліх, реферат на тему: „Митрополит-громадянин" відчитала п. меценасова Селезінкова. Мішаний хор місцевої читальні під проводом п. В. Осташевського відспівав удатно кілька творів, духовних і світських, достроєних до хвилі. Атракцією вечора були виступи пяніста п. Романа Шухевича і скрипака п. Евгена Цегельського зі Львова. Оба вони вивязалися з успіхом зі свого завдання. Їхня гра робила симпатичне враження як добором творів, так їх прецизним виконанням. Дуже милий був виступ дітвори „Рідної Школи" в Радехові з двома піснями і дуже удатною деклямацією ученици Крисі Мотлюківної. Твір Лепкого „В храмі св. Юра" деклямував п. Панасюк, цим разом чи не найкраще зі всіх дотеперішних виступів. По вичерпанню програми забрав голос о. мітрат Базюк, дякуючи в імені митрополита громадянству Радехівщини за сердечні вияви привязання до Достойної Особи Ювилята. По концерті відбулись в кімнатах „Рідної Школи" товариські сходини, перед якими дітвора сердечно привітала у своїй домівці о. мітрата Базюка, як місгоголову Головної Управи. Цілість свята зробила солідною підготовкою і бездоганним виконанням програми дуже симпатичне враження на всіх приявних.

ГРИМАЛІВ. **(Концерт у честь митрополита Андрія Шептицького).** Заходами окремого громадського комітету і грималівської читальні „Просвіти" відбувся дня 7. липня ц. р. у Грималові святочний концерт у честь митрополита Андрія Шептицького з нагоди 30-ліття його владикування. Концерт почав радн. Ол. Пісецький річевою промовою про великі заслуги Ювилята на церковному, громадському і культурному полі. Доповненням цієї промови була ще одна точка програми, яку виповнив о. декан І. Іванчук змістовим рефератом про середовище, з якого вийшов і в якому виховувався Ювилят та про те, як теперішний митрополит став свідомим українцем і чому посвятився монашому життю в чині наших оо. Василіян. Хор грималівської читальні „Просвіти" під управою п. Антона Павлусевича відспівав чотири трудні композиції, а саме: Кишакевича: „Серце Христове" (міш. хор), Концевича: „Ой, в Єрусалимі рано задзвонили" (міш. хор), М. Леонтовича: „Ой зійшла зоря" (міш. хор) і Й. Кишакевича: „Витай між нами" (міш. хор). Атракцією вечора була гра на скрипці (панна Галя Іванчуківна) в супроводі фортепяну (панна Олена Дроздовська) і деклямація (панна Геня Проциківна). Панна Г. Іванчуківна відіграла з великим успіхом на скрипці „Ave Марія" Шуберта-Вільгельмі, „Андалюзійську романцу" Сарасатті і на наддаток „Мадярські танці" Брамса. Дуже справно і вміло акомпаніювала їй на фортепяні панна Ол. Дроздівська. „В храмі св. Юра" Б. Лепкого віддеклямувала вдатно зі зрозумінням та чуттям панна Г. Проциківна. Концерт закінчився відспіванням Конїського-Лисенка „Боже великий, единий...".

КОСІВ. **(Церковна справа в нашому місті колись і тепер. — Потреба забезпечення одинокої деревляної церкви).** До 1894 р. в парохії міста Косова були дві церкви, одна (перша) матірня св. Тройци в місті Косові, а друга філіяльна (дочерна) св. Николая на передмістю Монастирське, яке до року 1906 було окремою самостійною автономною громадою-одиницею. Обі ці церкви, які належали до одної парохії, були деревляні і дуже старі, походили з XVII. століття. Нещастя хотіло, що та перша (матірня) церква св. Тройці в 1894 р. впала жертвою пожежі і згоріла до тла разом з великою частиною міста Косова. Тої матірної церкви св. Тройци в місті Косові й досі нема з багатьох причин постороннїх, а найбільше таки з вини самого місцевого міщанства, яке цілих три десятки літ своїми позакулісовними інтригами, кирнею, особистим вношуванням (на замовлення сусідів) ріжних рекурсів і протестів при всяких нагодах довело до того, що місто Косів до сьогодні не має матірньої церкви на місце згорівшої, що стояла таки зараз коло ринку. Другу, філіяльну дочерну церкву св. Николая в Монастирськім в 1912 р. розібрано, бо вона грозила катастрофою (завваленням). Заходами головно родини і товаришів пок. Михайла Павлика побудовано на тому самому місці величаву нову гарну церкву з добровільних датків і жертв, яка є окрасою міста Косова і його околиці. Церквою тою завідує місцевий парох і комітет, вибираний до завідування нею громадянами і вірними бувшої громади Монастирське. Церква та є деревляна і кожної хвилі в літню пору може впасти жертвою пожежі від грому через брак громозводу, якого теперішній комітет чомусь не хоче заінсталювати. Ось у четвер 11. червня ц. р. в само полудне в цю церкву в середину б'ю під хрестом ударив грім; цим разом на щастя не запалив церкви, лише ушкодив раму з вікна і вибив чотири шиби у вікні з північного сходу. Це грізне моменто зовсім не зворушило комітетових, які випадок той злегковажили і навіть не думають запобігти нещастю і вставити громозвід. Для них, видно, декорація церкви важніша, як сама церква. Тому ми в імени місцевого громадянства звертаємось отсею дорогою до церковної влади, аби вона приневолила комітет церкви св. Николая в Монастирськім негайно заінсталювати громозвід на церкві і тимсамим на будуче охоронити будинок церкви від знищення, а сотки вірних від нещастя.

Підписи.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 13. липня, година 8·— веч. Ревія: „Паде Міністре". (Знижки важні).

Вівторок, 14. липня, година 8·— веч. Ревія: „До побачення". Премієра. (Знижки важні).

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):

Понеділок, 13. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Кружковського. (Знижені ціни).

Вівторок, 14. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Кружковського. (Знижені ціни).

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Якімі".

КАСІНО: Звукова фільма „Більше газу" спортово-сензаційна драма.

КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Гранде" та „Білі індіяни".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Окови пристрасти" та „Гарольд жениться" (Гарольд Льойд).

ОАЗА: Звукова фільма: „Чотирьох чортів".

ПАЛЯС: Звукові фільми: „Одиначка короля нафти" та „Чужа жінка".

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джемс".

ПАСАЖ: „Оборонець права" та „Я хочу на полотно".

ФАТАМОРГАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: „Знайома зі спального вагону" (Марлена Дітріх).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції дім нечинне.

УТІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Гібсон).

Програма радіо.

Понеділок, 13. липня 1931.

Липськ (239,2) 12·05 Грамофонові плити, 16·30 Концерт радіооркестри. **Братислава** (278,8) 14·30 Популярний концерт, 18·00 Камеральний концерт. **Бреслява** (325) 16·30 Танкова музика. **Берлін** (410) 20·00 Вечір танку і пісні. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика. **Мілянo** (500,8) 21·25 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 16·00 Популярний концерт, 20·00 Віольончела. **Будапешт** (550·5) 19·40 Циганська музика. **Бухарешт** (394,2) 22·15 Камеральна музика.

Вівторок, 14. липня 1931 р.

Відень (516,4) 11·30 Легкий концерт капелі Махо. 13·15—14·00 Грамоф. плити. **Липськ** (259,3) 15·00 Ритмічна гімнастика. **Кенігсберг** (217,1) Твори Трамеа. **Рига** (524·5) 17·00 Льогенгрін, опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра. **Харків** (937·5) 19·00 Симфонічний концерт. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Хоральний концерт. **Берлін** (419) 21·10 Камеральна музика. **Бреслява** (325) 20·00 Скрипкова музика. **Бухарешт** (394,2) 21·00 Французька музика. **Мілянo** (500,8) 21·20 Симфонічний концерт. **Льондон** (356,3) 22·35—24·00 Танкова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 13. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час, 12·10 Концерт з грам. плит, 13·10 Метеор. комунікат, 14·50 Господар. комунікат, 15·10 Музика з грам. плит, 15·25—16·00 Трансмісії з Варшави, 16·20 Музика з грам. плит, 16·20 Гутірка про титули, 16·35 Музика з грам. плит, 17·25 Музика з грам. плит, 18·00 Легка музика з Варшави, 19·00 Всячина, 19·40—20·15 Трансмісії з Варшави, 20·30—22·40 Трансмісії з Варшави, 22·45 - 24·00 Музика з Варшави.

Вівторок, 14. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варш. 12·10 Концерт грам. 13·10 Метеор. комун. 14·50 Госпол комун. 15·10 Музика з гражоф. плит. 15·25—16·00 Трансмісії з Варшави. 16·00 Концерт з грам. плит. 16·45 Відчит з Варшави. 17·10 Музика з грам. плит 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Фейлетон з Варшави 19·35 Французькі пісні. 19·55—22·40 Трансмісії з Варшави. 22·45—24·00 Легка музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:

14/VII. „Троянда Стамбулу".
15/VII. „Меді".
16/VII. „Пацюк".
17/VII. „Жінка, що вбила".
18/VII. „Життя Парижа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".

З Косова їде театр до Кут.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КРОСНО:

14/VII „Вихрест".
15/VII „Вій".

КОРЧИНА:

16/VII „Циганка Аза".
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення".

ЕДЛІЧІ:

20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обїде більші міста з найновшими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1538

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепян Ярославенка за 10 зол. продають книгарні. 2279 7-10

О. БЛАГОДІР. Фортепяніа, панїн — направа, строєння, купно, продаж. — Вул. Уєйського ч. 4. 11 2—2

ШЕНКЛІВНА. Пекарська 44. Курс до практичного учительського іспиту від 16. липня ц. р. Понад 1500 апробованих. 2234 14—14

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОНКУРС.

Видїл Українського Інституту для дівчат у Перемишлі буде потребувати від 1. вересня 1931 р. для жіночої гімназії:

а) Учительки руханки,
б) Учителя (-льки) математики як головного предмету.

Видїл буде брати під розвагу лиш кваліфіковані сили.

Подання вносити до 10. серпня ц. р. до Дирекції жіночої гімназії Українського Інституту для дівчат у Перемишлі, вул. Татарська ч. 6. 55 1—4

КОНКУРС.

Старшина Кружка Бурси „Рідної Школи" Львів, вул. Хшановської ч. 9, огоолошує конкурс на приняття учнів на удержання в шк. році 1931/32

Прохання до 1. серпня 1931 р. Інформації в Управі Бурси.

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ направить за брошку і **1 зол.** кульчик, перстенець відновить аж дивно! вул. Коперника 14 напроти піна. 2100

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІЙ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 155 (12.811). Львів, середа 15. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„ЦЕНТРОСОЮЗ".

Після загальних зборів.

В дні 11. липня ц. р. відбулися загальні збори нашої торговельної кооперативної централі. Є це третій з ряду збори цієї установи, що починаючи свою скромну діяльність у перших початках 1900 року як „Спілка для господарства і торгівлі" в Перемишлі, продовжує свою діяльність від 1910 року вже як торговельний синдикат „Сільського Господаря" у Львові під назвою „Краєвий Союз госп. торг. Спілок" та з 1924 р. стає централею цілої нашої господарсько-торговельної кооперативної організації під назвою „Центросоюз". Значить, останні збори були завершенням тридцятьлітньої діяльности „Центросоюзу".

Не будемо тут писати про діяльність „Центросоюзу" за весь той час. Про всю його долю, головно у воєнних та повоєнних часах, та про розвиток його підбудови аж до сьогоднішніх часів. (Про це все можуть читачі довідатися з „Ювилейного Альманаху Центросоюзу", що появився минулого року під редакцією М. Твориділа). Ми зупинимося лише на діяльности за звітовий рік.

Був це один з найважніших років, які приходилось цій організації переживати. Крім щораз більше зростаючої скрути, що бє по кооперації, як по всіх інших підприємствах сталися у минулому році відомі події: про їхній звязок з українським кооперативним життям казав широкий меморіял, до міністерства фінансів і президії ради міністрів (до речі: досі нема на нього відповіди!) і міжнародньої кооп. організації, безпосередньо і сама централя „Центросоюзу" потерпіла велику втрату через бомбовий замах на його будинок у Львові. Треба було просто надзвичайних зусиль, щоби наша кооперація могла виязатися зі самих лише векслевих зобовязань, яких платности западали саме в тих часах, коли кооперативні робітники не могли навіть показатися в кооперативах, не то сповняти якінебудь обовязки. Тому не все тоді вдержалося. Впали чотири Повітові Союзи, ті, що вже перед тим занедбалися у своїх обовязках. Вони впали, бо вони не зуміли узброїтися в потрібну на всякий важкий час відпорну силу. Деякі Повітові Союзи ще сьогодні з тої самої причини ледви животіють. Але цілість не то що удержалася, а навіть станула на ще твердших основах, бо пристосувалася до тих обставин, серед яких вона мусить жити і працювати.

В першій мірі видержала удари їх надбудова „Центросоюз", що мала саме в останньому році подвійний обовязок: дбати за себе, а одночасно спішити з допомогою богатьом своїм підчиненим учасникам. Звіт виказує, що бізнес „Центросоюзу" у звітовому році активний: чистий зиск виносить 4.154.83 зол. Невелика це сума, але коли взяти під увагу: страти в мин. півтори року у висоті 56.000 зол., що повстала з дефіцитового експорту яєць, масові невиплатности чужих фірм, крахи і ліквідації часто при субвенціях, — то активність бізнесу „Центросоюзу" є великим успіхом. Але вище ті, що стоять ближче „Центросоюзу", можуть оцінити, скільки труду, журі і нервів коштував цей рік тих, що їм доручено було добре „Центросоюзу", а з ним й цілої підбудови.

У звітовому році зменшилося число членів „Повітових Союзів з 37 на 33 через упадок згаданих чотирьох Союзів; крім того було членами 8 кооператив з мішаним членством, що сповняли чинности повітових кооперативних осередків, і 12 місцевих кооператив та кооперативних централь. Разом було обединених в „Центросоюзі" 53 членів, які в свою чергу обединували 2.412 господарсько-торговельних кооператив.

Ясраво зазначився у звітовому році упадок товарових оборотів у Центросоюзі, як вислід зубожіння села через упадок цін на земельні плоди, а в слід за тим також упадок консумції у краю. Ось споживчих товарів доставив „Центросоюз" в 1930 р. своїй підбудові за 7.120.408.54 зол., себто в порівнанні з 1929 р. на 30.27 проц. менше. Достава галянтерійних товарів виносила 2.023.140.50 і впала на 33.5 пр. Але найбільше знижка торгів торкнулася сільськогосподарського відділу, бо з сумн 2.510.172.92 зол. спали торги на 752.029 зол., себто на 72 проц. Так напр. погнюїв продано в 1929 р. 9.899 тон, а в 1930 р. вже лиш 2.790 тон. Ще найменше впали обороти нафтою, бо на 17 проц., і виносили в звітовому році 1.280.095.32 зол. Видержала також Роздільня „Центросоюзу" на львівський район, бо II торги впали з 744.623.90 зол. в 1929 р. лише на 604.449.09 зол., себто на 22 проц. Одначе напр. власна фабрика мила не лиш удержалася на висоті, але ще піднесла продукцію на 10 проц. так, що в 1930 р. випродуковано мила 345.000 кг. і продано за 636.158.34 зол. Загальний торг „Центросоюзу" виносив 12.423.319.88 зол. (в 1929 р. 21.379.353.38 золотих).

Ці цифри є доказом страхітливого зубожіння населення та занепаду господарської продукції і консумції. Це зубожіння нависло маревом ще більшої нужди у слідуючому році. Усі признаки занепаду ще при кінці 1929 р. вказували управі „Центросоюзу" слідкувати за кожним ваганням і вжити вже на початку і на протязі 1930 року таких заходів, щоби розходи були достосовані до прибутків, щоби заховувати як слід відношення власного капіталу (315.534.39 зол.) до чужого (1.246.323.38 зол.) і до загального обліга „Центросоюзу" (3.269.558.23 зол.).

Це було також причиною постійного, впродовж цілого року, контакту з Повітовими Союзами, численних конференцій з поодинокими з них, та збірних анкет і зїздів, на яких передискутовувано і вирішувано найпекучіші питання господарської самооборони на майбутнє.

Висліром усіх цих анкет і зїзду з 29. VI. та 10. VII. 1930 р. були постанови, які загальні збори прийняли як дороговказ для цілої господарсько-торговельної кооперації на майбутнє. (Помістимо їх у завтрішньому числі).

Збори йшли під кутом належного зрозуміння ваги хвилі і саме тому мали направду характер повної зрілости, а зпоміж 26 промовляючих ні одного не було такого, щоби не почував ваги своїх кооперативних і громадянських завдань.

Почавши від вступного слова голови Надзірної Ради, пос. О. Лушкого, і рефератів членів дирекції, аж до кінцевих внесків і побажань учасників загальних зборів, панувала атмосфера згармонізованого співжиття ЦентроСоюзу і Повітових Союзів, диктованого вагою хвилі.

Збори доповнили Надзірну Раду і Контрольну Комісію. На місце вильосованих та уступивших, були по думці статуту вибрані ось такі члени Надзірної Ради: пп. Кузів і Станимір, заступники: пп. Тертека, о. Прийма, Чарнецький і Ворончак, а в члени Контрольної Комісії: Заячківський, Кузьма, Миханцьо і їх заступники: Шмата і Наконечний.

Бажаним було би, щоби до цієї співпраці в кооперації приступили усі, кому лежить на серці направа господарського положення нашого народу. Коли годі кому з нас бути чинним учасником в організаціях, то щоби не оминали цих своїх установ, як покупці. Кожний найдрібніший товар, куплений у своїй кооперативі навіть на маленькі гроші, є цеголкою до розбудови великого кооперативного будинку. Мусимо визбутися хибних почувань, що купувати в кооперації є жестом патріотичної посвяти, бо це є правильним зрозумінням нашого власного інтересу.

Лихо не спить! Вломники не дармують
тому перед виїздом на вакації обезпечіть своє мешкання
ВІД КРАДЕЖІ із ВЛОМОМ у
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З поголосок і проєктів...

ПЕРЕД ЗАЯВОЮ УРЯДУ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ?

Ендецький „Курєр Львовскі" приніс в неділю, в числі з датою 13. ц. м., слідуючу телефоніч ну звістку від свого варшавського кореспондента:

„Варшава, 11. VII. У звязку зі справою львівського воєводи довідуємося, що перед полагодженням цієї номінації уряд оголосить заяву, в якій підкреслить, що деякі шляхи порозуміння з українськими політичними партіями завели, зате безумовно найде ці шляхи у відношенні до українського народу. Тому уряд буде кермуватися дальшими заходами в тому напрямку, щоби брати під увагу господарські й культурні потреби „рускего" населення. Детальна програма уряду щодо українців буде виготовлена щойно після номінації львівського воєводи".

Ця вістка тому не заслуговує на поважне відношення і повну віру, що появилася в органі, який не один уже раз „ревелиціонував" різні історії з польсько-українського життя та який як ми вже на це вказували — мав своїм спеціяльним завданням поляків страхати марево „угоди", а серед українців сіяти дезорієнтацію і баламутво. Неповажною ця вістка ще й по суті: адже це мало би бути з одного боку відгребування стільки разів уже голошеного і стільки разів уже геть скомпромітованого гасла *„повод головами провідників!"*, — а з другого боку декларування якоїсь прихильности до українських потреб, яке теж уже нераз чуже бувало, — навіть підчас славної „пацифікаційної" дебати у варшавському сеймі, та й у самому таки рефераті пос. Зіслава Стронського, поруч із мотивацією про правильність, доцільність і корисність „пацифікаційної" акції. Отже кому така якась нова словесна декларація булаб потрібна? Ані українцям, ані урядові, ані навіть „Комітетові Тюрт" (якщо вспомнила би тут у тру вересня сесія Ліги Націй) такої декларації не треба. Бо *для справи* потрібні *факти* і лише факти, а словесна заява ніяким таким фактом не є, тим більше, коли мав би бути в ній якийсь загальникований зворот про „шляхи до українського народу" зі злегковаженням домагань легальних і єдино авторитетних представників того народу! Навіщо-ж декларувати симпатії для українських „господарських і культурних потреб", коли краще без деклямацій зазначити якесь зміцнене, інше ніж досі, становище в цій справі — доконаними фактами!

Ні, рішуче ця нова ендецька вістка є неповажною сплетнею.

„МІЖТЕРИТОРІЯЛЬНА УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АВТОНОМІЯ".

На анкету у справі польської конституції, розіслану канцелярією маршала сойму, відгукнувся між іншими Людвик Кульчицький, професор Школи Політичних Наук у Варшаві (колишній соціяліст, автор „Російської Революції", тепер член НПР).

В окремому уступі про самоврядування, Кульчицький пропагує над українською проблемою, при чому висуває слідуючі три тези: 1) виступає проти легковажного і зневажливого відношення до українців, як до якогось етнографічного матеріялу а не нації, 2) виступає проти погляду, начеб українська проблема не могла бути інакше розвязана, як лише через створення самостійної України, федерованої з Польщею, і 3) твердить, що не треба обманювати себе, наче територіяльна автономія для українців у Польщі злобуде їх „льояльність".

Людвик Кульчицький пропонує таку розвязку української справи в Польщі: „Українці мають повне право до всестороннього національного розвитку в границях польської держави. Треба їм дати відповідні правно-державні гарантії, щоби пойшли до переконання, що засно-

ковання їх потреб не буде залежне від примхи того чи другого міністра або воєводи. Реалізація цього проекту повинна найти вислів у так званій міжтериторіяльній національній автономії". Крім того треба би основати український університет у Станиславові.

— Нічого над цими міркуваннями зупинятися, тому, що вони творять лише один із проектів, над якими конституційна комісія нинішнього сойму напевне зупинятися не буде: не маємо щодо цього найменшого сумніву.

—o—

Що таке „Союз русских меншостевих орґанізацій"?

Завдання Союзу. — Дещо з нарад і постанов зїзду. — Резолюції в справі греко-кат. церкви. — Роля галицьких делеґатів.

Як уже нашим читачам відомо, в днях 28. і 29. м. м. відбувся у Варшаві „Зїзд русских меншостевих організацій в Польщі" (РМО), в якому взяли участь і наші галицькі „русскі". Зїзд цей, що відбувався під омофором двох російських представників у польських законодатних тілах: посла Б. А. Пімонова і сенатора Г. А. Пімонова (оба старообрядці, вибрані в листи ББ на Виленщині), заслуговує і на нашу увагу, тому подамо про нього ще деякі уваги й інформації.

„Зїзд русских меншостевих організацій" мав за завдання утворити „Союз російських (русских) організацій в Польщі" і намітити для нього програму діяльности в усіх ділянках життя російської меншости. Іншими словами: Союз має би вести ту роботу в ділянках культурно-освітній, економічній і філянтропійній, яку веде в політичній ділянці „Русское Нар. Обединеніе" (РНО), складовою частиною якого є й політ. організація галицьких москвофілів: „Русская Селянская Організація" (РСО).

Як виходить з пресових звідомлень, основний реферат на зїзді виголосив В. Ф. Штайнґель з Городка („Про правне положення російської меншости в Польщі"). Референт ділить російську меншість у Польщі на три групи: 1) галицько-русских. 2) старообрядців-росіян на Вилищині й Сувальщині і 3) росіян, що живуть на окраїнах і інших частях Польщі. На основі висліду виборів для русскої листи в 1928 р. російська преса в Польщі приймає, що всіх росіян і тих, що уважають себе „русскими" повинно бути в Польщі найменше пів міліона душ.

Широку дискусію на зїзді викликала справа назви „Союза русских меншостевих організацій" у польській мові. Референт був за назвою „російський", галицькі делеґати обстоювали рішуче назву „русскій". Вкінці після промови д-ра І. Винницького з Дрогобича прийнято для новоосновано організації таку назву в польській мові: „Związek Ruskich (Rosyjskich) Organizacji Mniejszościowych w Polsce".

Праці зїзду велися в таких секціях: правній, релігійній, економічній, благодійній і культурно-освітній. У секції правній радили над проектом статуту „СРМО" і рішали справу назви Союзу в польськім перекладі статуту (перед принятям його на пленумі). В релігійній секції прочитані були три реферати: 1) Про положення православної церкви в Польщі. 2) Про положення унїятської церкви в Галичині і 3) Про положення старообрядческої церкви в польській державі. В секції економічній були реферати: 1) Про економічне положення русского населення Галичини і 2) Про економічні потреби русского населення в Польщі. В благодійній секції були звідомлення рїжних відділів „Русского Благотворительного Общества" в Польщі. В культурно-освітній секції прочитано один реферат: Про культурно-освітні потреби русского населення в Польщі.

Після скінчення праць у секціях принято на пленумі зїзду вироблені в поодиноких секціях резолюції. В тих резолюціях зїзд станув на становищі, що русским є і за такого слід уважати того, хто сам себе таким уважає, без уваги на те, де він живе і якого він походження. Дальше виставлено домагання до уряду, щоби він признав у повноті права російської меншости, а зокрема виповнив те, що признає польська конституція, а також версайський і рижський договори. В окремій резолюції зїзд висказав надію, що в часі недалекого вже перепису населення в Польщі населення зможе цілком вільно виявити своє право на самовизначення; при цьому зїзд підчеркнув, що терміни „рускі" і „російскі" в польській мові означають те саме, себто одну національність. В інших резолюціях зїзд домагається російських шкіл для російської меншости і зрівнання російської мови з мовами інших національних меншин Польщі.

Окремо слід спинитися над резолюцією зїзду в справі греко-кат. церкви в Галичині. В тих резолюціях зїзд ствердив, що мовляв, русскі унїяти в Галичині не мають потрібного заспокоєння своїх релігійних потреб, бо: 1) до дух. семінарій не приймають русских, тільки українців, 2) відношення церковної влади до рускього духовенства є пристрасне, 3) в урядуванні не приймають і не полагоджують писем, писаних „історичним правописом", а приймають тільки письма, писані українською фонетикою, 4) бували випадки, коли русскому духовенству заборонювали брати участь у русских зїздах і посвячувати талерґофські хрести, 5) в останньому часі вводиться целібат духовенства і латинізація старого східного обряду, що противорічить волі русского уніятського населення...

Інших резолюцій, як для нас менше цікавих, не наводимо.

Після ухвалення всіх резолюцій і принятя статуту „СРМО" вибрано раду („совет") „Союзу русских меншостевих організацій" у такому складі: пос. Б. А. Пімонов — голова, В. Ф. Штайнґель і 6. сен. М. М. Касперович — заступники, С. М. Кельніч (рад. „Русспресса") — секретар. Члени: адв. А. Н. Крестянов (Вильно), З. Медицький (Галичина), Г. А. Моллєр (Новогрудек), А. Г. Нікітин (Волинь), Е. Трешнєвський („Дністросян" — Львів), В. А. Трушинський (Берестя), д-р А. Хиляк (Галичина — Золочів). Заступники: Зубович (Володимир Вол.), інж. П. Красіцький (Львів), Г. А. Пімонов (Вильно) і В. К. Сонін (Варшава). До контрольної комісії увійшов з галичан П. Монастирський (зі Львова — заступник).

У зїзді брало участь 68 делеґатів з правом рішаючого голосу і 9 з правом дорадчого. З Галичини було аж 20 представників, які й відіграли на ньому зовсім немаловажну ролю.

При кінці відмітимо ще, що зїзд постановив, щоби, згідно з § 30 статуту Союзу, президія „СРМО" увійшла до Верховної Ради „Русского Нр. Обединенія" (РНО) після її кооптації тим останнім. Це найкращий доказ, що „СРМО" має політичні цїли.

До цієї теми ще повернемо.

ПРАКТИЧНИЙ ЛІТНИК
засмотрюється в чай марки „БУЗЬКО".
2294 8—8

Зміна присудів.

Карний трибунал у Львові розглядав справу Вл. Савчука, якого суд присяжних засудив за участь у саботажі в Сокальщині на 6 літ тяжкої вязниці. Оборона вийшла із становища, що суд вимірив кару незгідно з вердиктом і зголосив касацію. Найвищий Суд прихилився до касації і доручив узгіднити присуд з вердиктом, наслідком чого Савчукові зменшено кару з 6 на 4 і пів року вязниці.

Обвинувачував прок. Ліпш, боронив адв. д-р Шухевич.

Тойсам трибунал розглядав справу Йосифа Грицуляка, що був засуджений у Львові за злочин державної зради на 2 роки і на 6 місяців у Самборі. На внесення оборонця адв. д-ра Кавфмана суд обнизив кару, наложену самбірським судом, до половини.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 3)

В обіймах адрійської перли.

Гра кришталів. — Зустріч із болгарками. — Боротьба з макаронами. — Відпочинок і на Лідо.

Нас переводять до фабричних складів. У великих салях, на скляних підставах, полицях, ціле царство кришталів, скла й мозаїк. Великі й маленькі зеркала тисячами відбиток помножують простір, кидають наче мячиком, промінями, затримуються на золочених склянках, то сідають на алябастрових раменах поганської богині.

Голова йде у круговорот й маємо бражіння, що поринаємо у далеку глибінь, що усувається зпід ніг земля й що ми в казковому царстві світла та тіней.

Ми виходимо знов на площу св. Марка й наче в мрії бачимо, серед голубів наші українські дівчата. Вишивані сорочки, рїжнокольорові стрічки, тут у Венеції? Здається сном, але показується дійсністю.

Наш суддя пояснює нам: та цеж болгарки, я був у Болгарії, знаю їх.

І ми всі вже відважно йдемо до них, миж наче знайомі череа суддю.

Познайомлюємося.

Вони розуміють нас, а ми їх, чудесно!

— Нас є тут кількасот люда, приїхали на спортовий злиг, і всі у народньому одязі. А ви, українці, не маєте національної ноші? — питає, зі здивуванням поглядаючи на нас.

З великою втіхою спиняє погляд на моїй вишиваній сукопці.

Ста пані наша, — вишивки зовсім схожі на наші, й вона щиро стискає мою руку.

Кличемо негайно нашого світлиця, який робить із нас дружню групу.

Ми ще довго балакаємо про наші відносини, про наші зусилля й після сердечного прощання йдемо до хати.

Нам весело. В їдальні накриті столи, багато квіток, пляшок, а що найважніше, перед кожним ставляють гору макаронів.

Зі сміхом тягнемо вилками довгі рурки, яким кінця не видно. Вони плутаються у клубки. Їх годі проковтнути. Але, пощо довго думати? Одним махом ножа, наче ґордійський вузол, розтинаю все й ліквідую тарілку.

Тепер уже спокійно дивлюся довкола.

Деякі безрадно похилені над повною миском, пробують тягнути їх на ложку, рурки безвладно вихоплюються, на очах видко сльозу...

Не можу довше глядіти на цю муку.

— Перетніть ножем! — гукаю до них.

— Не перетинайте! — кричить директор, переміряйте метром.

Макарони застигає у повітрі.

— Пощо міряти? — питає вчитель заляканно, споглядаючи на директора.

— Хіба ви не чули, що кожний має злати звіт, скільки кільометрів макаронів зїв в Італії?

— Направду? — недовірливо питається вчитель.

Прочани пють вино, на здоровля всіх і всяких, та сполїкують нещасні макарони.

Після обіду треба, очевидячки, відпочати, — всі буржуї роблять те саме.

— Лізьте з нами на Кампанілю, — заохочує мене сусід.

— Нема дурних!

— А як ми поліземо, то що?

— Побачите!

— Що?

— Щось!

— Ех, з вами добалакатися годі.

— До побачення! — гукаю до товариства, що з поспним шлунком рішилися драпати на вершок Кампанілі

Біжу до своєї кімнати, на італійське ліжко, яке, до речі, дуже симпатичне, наскільки хтось звертає на нього не велику увагу.

Товаришка вважає теж мою постанову кращим зужиткуванням часу.

За пів години нас стягають з гори.

— Їдемо на Лідо!

Широкими кроками машеруємо до пристані. На березі заступає нам дорогу наш світлиць: Станьте! Деякі здрігаються; мабуть нагадали рідні сторони.

Грізна постава й рішучий приказ не люблять спротиву. Наче загіпнотизовані ставмо серед спеки. Деякі кривлять носи, прижмурюють очі... „раз, два, три!" й ми на плиті.

Сідаємо з нашим мистцем на кінцеву частину пароплаву. Звідсіля видко все дуже гарно, обсервуємо зеленаве море, яке бовтають невинно корабельні шрубн.

На першій стації вбігає до нас юрба малих хлопчиків й вносить зі собою веселість полудневого сонця. Сміло, наче малпочки, пнуться по залізних поручах, перехиляються в море, кидаючи руками воду, то знову вскакують до середини.

У мого товариша холоне серце

— Ще втопиться який!

— Ха-ха! — сміється моряк, — впаде, так виплине, тільки струсить воду, а сонце висушить!

— Дивіться, скільки людей претьсн до міського парку.

— Не бачите? Вистава спортова.

— Хитрі з біса, кожним способом стараються вимантити гроші.

— Лідо ще далеко є, — питаю моряка.

— Десять хвилин.

І дійсно: перекинули ми зі собою кілька речень і перед нами славне Лідо.

На березі, в тіні пальм, розсідаємося всі і їмо помаранчі вчителя, який зі сумним усміхом слідкує за нашим апетитом.

— Професор мав добру ідею, що взяв помаранчі!

— Джентельмен одним словом.

— І хто би то сподівався...

Ділимося на гурти, одні йдуть на купелі, інші на прохід.

(Продовження буде.)

—o—

З організаційного руху.

Повітова партійна конференція УНДО в Рівному розігнана.

На день 12. ц. м. скликав Повітовий Народній Комітет в Рівному партійну конференцію, про що повідомив рівенське староство. На конференцію прибув посол волинської округи п. З. Пезенський і поважна скількість громадян. Перед початком нарад явився на салі повітовий референт безпеченства в асисті кількох поліцієнтів, видегітімував усіх присутніх і опісля заборонив відбути конференцію. Гимсамим вона не відбулася.

Золотий докторський ювилей проф. Зерінга.

Дня 7. ц. м. обходив відомий професор берлінського університету та аґрарний політик, д-р Макс Зерінґ, свій 50-літній докторський ювилей.

Проф. Зерінґ — сьогодня найкращий знавець аґрарних питань та кольонізаційної справи в Німеччині та в Східній Европі. Його численні праці визначаються незвичайною ерудицією й живим контактом із потребами сучасної хвилі та мають і для нас великий інтерес не тільки задля самих тем, що нас, як аґрарний народ, ближе обходять, але також і тому, що деякі з них займаються положенням на Сході та на наших землях (напр. „Переворот у східно-европейському аґрарному устрою" 1921, „Аґрарний устрій у східніх землях Середньої Европи"— 1924, „Аґрарна революція й аґрарна реформа в східній та середній Европі" — 1929, „Аґрарний переворот у Східній Европі поза Радянським Союзом" — 1930). Проф. Зерінґові завдячуємо видання поважної збірної праці: „Вествуслянд ін зайнер Бедойтунґ фір ді Ентвіклунґ Мітельєвропас" (Лайпціґ— Берлін 1917), в якій видавець висловлюється дуже прихильно про український визвольний та державницький рух і містить обширну розвідку Акселя Шмідта про Україну (сторона 132—169). Свою прихильність до українців зазначив проф. Зерінґ своєю участю в Кураторії „Українського Наукового Інституту" та в його культурно-науковій діяльности.

Українське громадянство може тому широ тішитися з цього, що Шановний Професор обходить свій золотий докторський ювилей у повній творчій силі, і побажати йому довгого життя та доброго здоровля для дальшої наукової праці.

З. Кузеля.

Димісія кабінету Брінінґа?

Відмова Франції негайної позички німецькому банкові, за якою їздив до Парижа президент д-р Лютер, його поворот до Берліна і звіт німецькому урядові, в якому зазначив, що Франція не згодиться на позичку без нових політичних уступок з боку Німеччини, дали притоку німецьким скрайнім націоналістам і гітлерівцям до неперебірчивої кампанії проти уряду Брінінґа. Німецькі націоналістич. партії домагаються димісії уряду Брінінґа та створення націоналістич. уряду. Тому німецький уряд повідомив Льондон, Вашинґтон і Париж про жахливе внутрішне положення Німеччини і домагається порятунку.

Шкільництво тернопільського воєвідства.

II*).

Цілком іншу пропорцію виявляє картина польських шкіл. Із загальної кількости їх 728 було 77 шкіл семиклясових, 47 пяти- або шестиклясових (разом 124 шкіл вищого типу), 153 трирабо чотиро-клясових в перевазі останніх і 451 одно- та дво-клясівок для громад із великою частиною українського населення.

Нема сумніву, що із понадстотисячної маси українських дітей тільки незначна частина набуває освіту в школах середнього та вищого типу і що навпаки — тільки цілком дрібна частина польських дітей приневолена обставинами вчитися в т. зв. одноклясівках.

Ясна річ, що наслідком такої організації та розміщення шкіл українське населення потопає в неграмотности та малограмотности, тоді як польське населення майже в цілому розпоряджає всіма засобами та виголами, щоб через своє краще прошкілення могло при своїй кількісній меншости мати культурну перевагу над населенням нашим. Тому всі наші зусилля під цей час часто, безділля і загального незнання, що робити, повинні зосередитися на школі. Треба мобілізувати молодь до шкіл і заповнити нею передовсім школи вищого типу організації та побирювати по змозі всі зв'язані з тим труднощі. Треба рівночасно розпочати акцію опіки над молодю тих шкіл, щоби в одного боку охоронити її від деморалізації і денаціоналізації, з другогож боку, знов усіх, що тільки вибиваються своєю інтеліґенцією і талантом, спрямовувати далі до вищих, середніх шкіл, бо нарід потрібує високоінтеліґентних провідників і справжніх творців кращого завтра. З цього боку наш теперішній стан важкий, а наслідком цього — розділення та розбиття. Той ґеній-проводир, якого недостача відчувається у нас від ряду літ, можливо вже існує в зачатках десь там унизу та зявитися він зможе на наших верхах тільки тоді, коли щасливо хтось його підгляне і проведе в школу. І взагалі, нехай ні одна талановита дитина з села не змарнується, нехай знайдуться шляхи й засоби, щоб дати їй якнайглибшу освіту.

Фреквенція в середніх, загальноосвітніх школах тернопільського воєвідства також не стоїть у належній пропорції до окремих національних груп населення. В 12 державних польських ґімназіях нараховувано в цьому шк. році 789 (16.7 проц.) українців, 1.453 (31. 5 проц.) жидів

*) Див. „Діло" ч. 153.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Схеми та причинки.

Заки зясуємо нинішні головні напрямки нашої літературної критики, згадаймо кількома словами про ті минулі, що досі тинюються по т. зв. наукових розвідках, причинках і матеріялах.

Існує стара біо-бібліографічна метода досліджування творів, що має чимале значіння як помічний засіб для справжньої критики. На те, щоби оцінити твір треба іноді знати точний життепис письменника і головні дати його творів. Більшість наших дослідників старого письменства, що під довгих літ заповнює напр. „Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка" навіть не ставить собі питання: навіщо призбирувати різні дрібні факти із життя зовсім незамітних, часто й безбарвних, письменників і навіщо передрукувати різні рукописи, що часто не тільки не кидають нового світла на визначного письменника, а попросту є доказом, що і цей письменник мав свої хвилини слабощів, писав для заробітку або забув спалити деяких паперів перед смертю, не подумавши, що їх можуть уважати причинками до його літературної праці?

Наші причинкарі вважають призбирування всяких матеріялів метою самого в собі і питання доцільности їхніх розшуків не існує для них так само як проблеми вартости різних родів літератури.

Дуже близько до них стоять історики літератури типу Огоновського або Єфремова. Байдуже, що перший пише підручник для студентів зі змістом сюжету творів, а другий добуває із усіх творів один і той самий „ідейний зміст", щоби показати, як уся наша література була носієм одної національної ідеї. Така шкільська мета, при всій своїй похвальній меті, має одну смертельну хибу: робить літературу смертельно нудною та школярською справою.

Наші історики літератури не здали собі досі справи з ролі, яку грають в історії літератури такі факти як „дати" з життя письменника та появи його творів. Ці факти необхідні, коли річ іде про те, щоби встановити, коли твір вийшов у порівнанні з іншими, не тільки того самого автора, але й інших авторів. Неодин твір тратить усю свою вартість тільки тому, що появився запізно, бо розвиток літературних форм, мови та стилю засудив його на забуття як анахронізм.

Нині літературні археольоги невпинно порпаються у шпарґалах, про якого літературну вартість у 99 відсотках важко щонебудь сказати. А роки, які вони так часто наводять при творах, ніколи не насувають їм думки про твори, які в тім часі друкували й читали в інших культурних країнах Европи про перспективу з якої глядимо нині на минуле.

Досі не було в нас спроби дати історію літератури порівнальною методою, хоча би порівнальної в тім розумінні, щоби вартість кожного письменника оцінювати у відношенні до рідних найбільших: Котляревського, Шевченка або М. Вовчка. Наші історики літератури дбали головно про те, щоби якнайбільшу скількість письменників поділити на „розділи" зі заголовками: і для кожного з них найти найріжнородніші приємні прикметники в роді „великий", „талановитий", „заслужений", „визначний", „чільний", „замітний..." Історія літератури ставала чимсь посереднім між катальоґом і книгою заслужених мужів. Сам зміст понять, якими орудував історик: „реалізм", „романтизм", „поступ", „ідея", „форма", „національна свідомість" не підлягав ніякій аналізі; — це були готові гасла, мов наклеювані в крамниці надписи на різних поличках.

Одною спільною рисою нашої старої професорської школи є повна відсутність філософічної освіти. Завдання, яке ставлять собі ці вчені настільки скромне, що не можна до них мати претенсій: чому вони не вспілі нічого більш понад те, щоби механічно збирати, переписувати та вишукувати що ще не попало до друку — без огляду на звязок цих знахідок із літературою. Слово „література" значить у них: друковані твори або рукописи письменника; факт видрукування якоїсь нісенітниці або залишення в рукописі зовсім нелітературних дрібниць якимсь письменником заступає їм вже

1 2.423 (51.6 проц.) поляків. У 9 приватних гімназіях (між ними 3 українські: Золочів, Тернопіль, Чортків) було 578 українців, 504 жидів і 469 поляків. У загальному, на повну кількість учнів та учениць як держ., так прив. гімназій 6.261 складалося 1.367 (21.8 проц.) хлопців і дівчат української, 1.987 (31.7 проц.) жидівської і 2.892 (46 проц.) польської народности. Додати до цього треба біля 300 українських учеників, які наслідком відомого акту стратили змогу продовжувати свою науку.

Таким чином відсотково найбільша частина подільського населення, тобто українська, дає найменший відсоток (21 проц.) в середньо-шкільній фреквенції, тоді як відсотково найменша група — жидівська — аж 31 проц., а польська 46 проц. Це очевидна аномалія, якої не можна ніяк оправдати, бо якщо польські гімназії є для української молоді важко доступні, то як виправдати слабку фреквенцію в наших рідношкільних трьох гімназіях? Хіба економічною скрутою і неспроможністю оплачування. Та й ця обставина не оправдує, бо в приватних школах оплата тільки через те більша від державної, що фреквенція невелика. Нехай заявляться сотки дітей, а для всіх бідніших буде напевно наука без плати.

Національне відношення в межах фреквенції учительських шкіл (семинарій), яких є на території тернопільського воєвідства 8 (державних 4 і приватних 4), мені не відоме. В р. шк. 1927-8 нараховувалося тут кандидатів (-ок) учительської професії 1.106, в тому числі була певно тільки мала частина української народности.

Професійне шкільництво на цьому терені слабо розвинене. Поруч 3 польських державних шкіл ремесла і 1 приватної торговельної — теж польської — існує ще біля 13 доповняючих шкіл вечірніх для ремісничої молоді (між ними 1 прив. українська в Тернополі). В останніх рахувалося в цьому шк. році 548 українців (48 проц.), 237 жидів (20 проц.) і 347 поляків (30 проц.). В цьому єдиному випадку знаходимо українську шкільну фреквенцію менш-більш на належній висоті. Та вже в професійних школах ремесла й торговлі відношення стає знову нерівне 170 українців, 171 жидів і 43 поляків.

З цього короткого шкільно-статистичного перегляду, що торкається тільки одного воєвідства, — а в інших сх.-галицьких також певно не інакше. — такий висновок, що український нарід у Польщі, хоча й становить кількісно більшість на своїй території, все таки якісно, потенціяльно уявляє з себе, порівнюючи з польським народом, навіть при зовсім рівних інших умовинах, кількакратно меншу силу наслідком своєї малоосвіченості. Неодин поляк з покінченою семиклясівкою рівноважить в напрямку життєвдатности, поворотности, орієнтаційної меткости, розуміння звязків життя і т. д. десятки українських громадян, які вчилися в одноклясівці і незадатні як слід листа написати чисто друковане слово прочитати.

І тому тільки в освіті наш рятунок і запорука нашої кращої будучини. Вся наша молодь повинна пройти щонайменше чотиро-клясівку, якнайбільша кількість —семи-клясівку та професійні школи, найздібніший елемент повинен заповнити середні школи, очевидно свої рідні в першу чергу.

л.

проблематичне питання: який твір є літературний, а який — неграмотний.

При безкритичнім реєструванні всяких літературних, часто дітацьких, спроб грали в наших істориків літератури чималу ролю т. зв. патріотичні мотиви: вони хотіли збагатити нашу літературу якнайбільшим числом авторів. При цьому вони очевидячки не додумувались, що обнижують сам рівень літератури і затемнюють справжню її суть, коли на місце якости ставили скількість.

Кожна література, а разом із нею критика переходить поступенно щаблі зрілости, наче людина і в первісних стадіях мусить жити педагогієм. А проте відродження національних літератур у XIX віці показало, що навіть найменший нарід напр. такий як голяндції, данці або норвежці, може завдяки культурі інших народів зрівнятися двома-трьома письменниками із письменниками найбільших літератур. Мультатулі, Якобсен, Брандес, Понтоппідан, Гіельруп, Й. В. Єнсен, Ібсен, Гамсун — кожний із них сам надоложе своїм замлякам прогаяні століття тісної народницької літератури своїми кількома творами.

Скількість літературної продукції залежить від сприятливих політичних і економічних умовин краю; два-три могутні таланти можуть зродитися та розвинутися навіть серед мурів в'язниці.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗНОВУ НАПАД НА ПЕКАРНЮ У БОРИСЛАВІ.

В суботу 11. липня ц. р. напало 15. робітників на віз з хлібом пекарні Штайнбаха та забрали 200 кг. хліба. Поліція арештувала як головних аранжерів цього нападу В. Стажинського, кравця, що має заняття та М. Пирога. В цій справі ведеться слідство.

ФІНАНСОВИЙ КРАХ У НІМЕЧЧИНІ.

З Берліна надійшли тривожні вісти, які дуже вимовно ілюструють жахливе положення в Німеччині. Поворот президента німецького банку д-ра Лютера з поїздки до Парижа за позичкою і відмова кредитів Франції без нових політичних концесій з боку Німеччини викликала пригноблюючe враження голосно між німецькими фінансовими кругами. Сильні банки здержують виплати. І так один з найбільших німецьких банків **„Darmstädter und National Bank"** (Данатбанк) здержав у понеділок 13. липня ц. р. виплати. Тому през. Гінденбург видав негайно декрет, яким нім. уряд гарантує за всі вкладки поміщені не лише в Данатбанку, але теж в інших банках. Біржам доручено здержати оборот акцій і девіз цього банку в понеділок і вівторок. Та проте гарантія уряду не зломила паніки, яка огорнула широкі круги нім. суспільности по замкненні виплат Данатбанком. Тому вкладчики кинулися витягати свої ощадности з банків. Німецькі банки, а навіть німецька Почтова Щадниця здержали виплати вкладок понад 300 марок.

АМЕРИКА ВІДМОВИЛА ДОПОМОГИ НІМЕЧЧИНІ.

В понеділок 13. липня ц. р. надійшла до Парижа відмовна відповідь през. Гувера в справі допомоги Німеччині. Прем. Леваль вернув до Парижа, де приняв негайно нім. амбасадора фон Геша, який закомунікував прем. Лявалеві відмовну відповідь амер. банків допомогти Німеччині та зясував йому критичне положення в Німеччині. Бюро Вольфа повідомляє, що амер. амбасадор у Берліні докладно поінформував Вашинґтон про розпучливе положення в Німеччині. Тому цього звіту не оголошено.

Брінінґ і Курціюс їдуть до Парижа.

В понеділок 13. липня ц. р. кружляли вістки по Берліні, що нім. уряд згодиться на домагання Франції, щоб лише рятувати Німеччину від катастрофи. Тому канцлер Брінінґ і мін. закорд. справ Курціюс мали би виїхати до Парижа вже в вівторок 14. липня ц. р.

Д-Р ЛЮТЕР ПОЛЕТІВ ЛІТАКОМ ДО БАЗЕЛЬ.

През. німецького банку д-р Лютер полетів у понеділок 13. липня ц. р. спеціяльним літаком до Базель у Швайцарії, щоб на засіданні Ради Банку Міжнародніх Розрахунків просити позички для Німеччини.

ШВАЙЦАРІЯ ЗАМИКАЄ ВСІ БІРЖІ.

Напружена ситуація в Німеччині і здержання виплат нім. банків занепокоїли дуже фінансові круги Швайцарії. Тому-то видано наказ замкнути всі акційні біржі в Швайцарії.

—o—

НОВИНКИ

— **На будову Нац. Музею у Львові,** вул. Мохнацького 42 зложили дальше: „Обєднання" у Філядельфії 450 зол., Віра Свенціцька з товаришками 80 зол., А. Кмицикевич 50 зол.; по 20 зол.: о. д-р А. Іщак, адвок. І. Чернявський і д-р Я. Солтикевич; 15 зол. о. А. Капустинський; по 10 зол.: інж. Я. Стефанович, нот. д-р В. Маковський, проф. М. Балаким, о. В. Венгринович, М. Онишкевич, о. д-р І. Фіголь, коопер. „Надія" Нежухів і о. В. Кушнір; 9 зол. П. Кокор з Кенора Онт в Канаді; 7.50 церква Добривщи; по 5 зол.: В. Волицький, уряд парох. Тухля, о. В. Джиджора, С. Зубрицький, оо. І. Мащак, П. Гедз, Е. Федоришин, суддя І. Туркевич, уряд парох. Лошнів; 2.50 зол. о. І. Мельник; 2 зол. о. В. Курилас; 1 зол. о. М. Мосора. Доси вплинуло 3.346.13 зол., а видано 30.308.24 зол. До кінця липня мають бути вставлені сходи і сліпі підлоги в салях довгого крила. Наколиб була запевнена готівка 25.000 зол. можна би майже виконати решту робіт ще в шести салях середнього корпусу. З огляду на пригожий час і добрі будівельні умовини є це дуже бажане.

— **З життя української кольонії в Берліні.** Використовуючи короткий побут п-і Мілени **Рудницької,** що вертаючи з Льондону до краю, спинилася на коротень кий час у Берліні, запросила українська молодь, згуртована в „Зареві", українську кольонію в Берліні на святочні сходини товариства, щоб привітати нашу невтомну посолку й поговорити про актуальні справи, звязані з її побутом у Женеві й Льондоні. Паню Рудницьку привітав сердечно голова „Зарева" п. Німилович, а голова „Української Громади" в Берліні, д-р З. Кузеля зложив п-і Рудницькій від берлінської кольонії щиру подяку за її працю й просив запевнити наше громадянство в краю, що українська еміграція слідкує за подіями в краю й доложить усіх сил, щоб відповідною пропагандою допомогти краєві в його тяжкій боротьбі за кращу долю. Після річевого реферату п-і Рудницької вивязалася жива розмова, в якій м. і. брали участь пп. проф. Дорошенко, проф. д-р Мірчук, ред. Чучман, п-і Кузелева, пп. Годій, Гумовський, Костевників, Добрянський. Сходини, які протягнулися до пізної ночі, полишили по собі гарний, бадьорий настрій й причинилися безперечно до поглиблення контакту між краєм і еміграцією.

— **Листова тайна в практиці.** Дня 1. липня ц. р. трьох поліцаїв і один агент прийшли до абсольвента фільософії Миколи Бажанського в Снятині і без ніякого судового доручення, приписаного законом, перевели ревізію. Ревізія тревала 4.30 год. і була така докладна, що кожну книжку чи записку перечитували і переглядали по кілька разів. Таку саму ревізію перевели у господаря Михайла Зінковського. В результаті нічого не найшли, хоч у кожній майже книжці чи записці добачували щось нелеґальне. Показалося, що ревізію переводили на підставі почтової картки, висланої до Миколи Баранського в Снятині його братом Михайлом з Праги, на якій мін іншими були слова: „посилку, за яку просив, одержиш". Ці слова мали означати, що одержить ліки, які Михайло Баранський переслав одним купцем із Праги до Снятина. Поліція, що цензурує на почті листи, прочитавши слова, які видались їй підозрілими, зробила ревізію. Чи цензурування листів на почті є допускаємою конституцією, що гарантує листову тайну?

— **Арештування.** На границі коло Воронянки пов. Надвірна, поліція придержала 16-літнього учня VI. кл. української гімназії, Романа Федчука з Орелець, пов. Снятин. При особистій ревізії найдено, мовляв, нелеґальні книжки і кілька примірників „Сурми".

— **Загострення шкільного примусу.** Міністерство освіти приготовляє новелю до закона про загальний шкільний обовязок. Кари за провини проти цього обовязку має накладати адміністраційна влада. Ціль на яку мають йти гривни з цього приводу, буде означена однаково для цілої держави.

— **В справі кваліфікаційних іспитів.** Щоб уможливити вчителям зложення кваліфакаційного іспиту, вимаганого законом з 26. вересня 1922 р., міністерство освіти організує в другій половині серпня ц. р. у Варшаві надзвичайну сесію для т. зв. скорочених іспитів. Користати можуть всі вчителі, що не здали цього іспиту, а також ті, що мають вимагані умовини і досі не зголосилися. Письменні зголошення вносити до іспитової комісії у Варшаві, університет, до 25. липня ц. р.

— **Цегольняні робітники** погодилися нарешті зі своїми роботавцями і страйк скінчився. На основі умови, важної до кінця березня 1932 р., входить в життя новий цінник платень, числячи 14 зол. за тисячку цегол стрихарської роботи. Для забезпечення тяглости праці робітники згодилися, щоби з їх заробків потручувати 10 проц. впродовж 6 тижнів, з тим, що з кінцем 7 тижня вся зібрана готівка буде їм звернена. Кваліфіковані цегольняні робітники зі Львова мають першенство в приняттю до праці.

— **Страшні наслідки анониму.** До Синевідська Вижного, пов. Сколе, приїхала на літній відпочинок Ольга Михайлишин. Хтось повідомив анонімним листом її нареченого Павла Висохана, що панна О. бавиться широко й його зраджує. Висохан приїхав негайно до Синевідська, засипав наречену докорами і врешті стрілив до неї з револьвера, кладучи її трупом на місці. Опісля впакував ще й собі кулю в голову. Тяжко раненого відставлено до шпиталю в Стрию, де він бореться зі смертю.

— **У хвилях Бистриці.** 20-літній шлюсар з Городенки, Тадей Кобилянський купався у Бистриці в Хриплині біля Станиславова і ніким незаміченний утопився. Щойно після кількох годин побачила топільника одна жінка, що прийшла купатися.

— **Пожежі.** В Липі, пов. Товмач, згоріло 12 господарств. Вогонь викликали діти. — В Слобідці Джуринській, пов. Чортків, ударив грім у стайню господаря Стефана Чительницького. Згоріла стайня та стодола, а в них живий і мертвий інвентар. — В Рясні, пов. Берестя, згоріло 9 господарських загород. Підчас рятункової акції згинуло у вогні 6 осіб. — У Викторові,

пов. Станиславів, займалася загорода Ів. Ткачищака і вогонь перекинувся на будинки Василя Медіда. Підчас пожежі 4-літня дитина Медіда вибігла з хати і сховалася до стодоли, де згоріда на вуголь. Згоріло також кілька штук худоби.

— **Кріавна пімста.** В Парищі, пов. Надвірна, селянин Іван Федорів застрілив з пімсти Василя Гарчука, впакувавши йому з дубельтівки 6 шротів у груди.

— **Смерть дитини у ванні.** В мешканні Миколи Ніврика в Чорнкові лишився 3-літній синок без опіки родичів. Бавлячися, хлопець упав до ванни з гашеним вапном. Не помогла лікарська поміч і дитина наслідком попарення померла до 24 годин. Недбалих родичів потягнено до судової відповідальности.

— **Розбили церковну касу.** Якісь „специ" від залізних кас думали, що в часі загальної господарчої й фінансової скрути найпевніше можна „заратуватися" в церковній касі. Тому ґібраним ключем отворили в ночі на 8. липня церкву в Колоденці пов. Жовква і розпороли вертгаймівську касу. Однак цей труд не приніс їм найменшої користи, бо каса була цілком пуста. Управа церкви чуючи про часті вломи до церковних кас, завдалегідь примістила готівку і вартісні папері в незамітній криївці в церкві і не запобігло страті. Злодії, незамічені ніким, зі стидом і сумно відійшли шукати деінде щастя. На потіху забрали зі собою бутельку богослужебного вина.

— **Душогубство.** Василину Дуліць з Вербівця пов. Косів убили якісь злочинці, розбивши їй голову та поломивши ребра. Злочину допустився хтось із родини, яка від довшого часу ворогувала з Василиною.

— **Дрібні вісти.** На товаровому дворці у Львові згинув під колесами машини робітник Павло Висницький наслідком власної необережности. — Число безробітних у Німеччині доходить до 4 мілюнів. — Більшовики глядають 2 мілярдів рублів золотом, схованих останнім царем в европейських банках. — В Австралії згинув австралійський летун Тріст, осівши серед людоїдів, які його пожерли.

— П. **Староста простує.** У звязку з новинкою, поміщеною в 148 числі „Діла" п. з. „Нічні гості чи пацифікація" повітове староство в Калуші надіслало таке спростування: „Неправдою є, будьтоби вдом у ночі на 30. червня ц. р. до читальні „Просвіти" в Долиотові лучився з якою пацифікаційною або провокаційною акцією, а вате правдою є, що стверхили поліційні доходження, а саме, що невикритий досі винуватець, найправдоподібніше бувший член „Просвіти" з особистої пімсти, діставшись до домівки читальні „Просвіти" в Долиотові, збив образ Т. Шевченка, знищив один образок з гаслами „Просвіти", один образ звичайний, перевернув шафку з бібліотекою, стіл і стовк висячу лямпу, роблячи шкоду на яких 15 зол. Дальші доходження в справі викриття винуватця ведуться".

— **Літня посезонова випродажа** обуви **ДельКа** почалася під девізою „...і Ти також користай..." І правильно, бо хтож у тих тяжких часах не скористає зі ситуації, коли по значно зниженних цінах може закупити найгарнішу обув. Кр. 739.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** *напроти катедри,* що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) маринарове шевіотове вбрання вол. 130·—, 2) візитове вбрання вол. 160·—, 3) весняно-осінний реглян вол. 160·—, 4) тренчкот вол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 6—?

Дописи.

ЗБОРІВЩИНА. *(30-літній ювилей читальні „Просвіти" в Кабарівцях).* Дня 7. липня ц. р. святкувало село Кабарівці 30-літній ювилей істнування читальні „Просвіти" святочним концертом, уладженим заходом виділу читальні при співучасти читальняних хорів доокольчних громад і дуті орхестри Т-ва „Сокіл" у Зборові. Свято писало під кожним оглядом удачно і громада Кабарівці вповні заслуговує на те, щоби її поставити примірок до наслідування, тим більше, що це перше ювилейне свято читальні в повіті. Свято відбулося на подвірі п. Івана Маланчука при великому здвизі народа: майже всі читальні повіту вислали своїх представників, а поближчі доокольчні громади взяли масову участь у святі. Свято розпочалося Богослуженням у місцевій парохіяльній церкві і панахидою за померших членів „Просвіти". Підчас Богослужения співав хор читальні „Просвіти" з Кулиновець і приграваля орхестра Т-ва „Сокіл" в Зборові. Опісля учасники з орхестрою пішли до домівки читальні. Концерт розпочався відспіванням „Учітеся брати мої" Дм. Котка. Співав мішаний хор читальні в Мшані. Крім згаданого хору участь у святі взяли хори читалень в Кабаровець, Кулиновець і Грабковець. В репертуарних хорів входили продукції: „Розрита могила" Дм. Котка, „Ой три шляхи" Топольницького „Закувала та сива зозуля" Ніщинського, „Думи мої" Воробкевича, „Тече вода зпід явора" Ярославенка і народні пісні М. Леонтовича. Дуга орхестра відіграла увертуру Штольца „Альпейський ріг", вязанку народніх пісень і валець з українських пісень „Минулося кохання". Хорк зі Мшаної, Кулиновець, Грабковець і дуга орхестра виступили під орудою службовика фін „Просвіти" в Зборові п. Луки Конопи. Хор читальні в Кабарівцях співав під орудою п. Забитівського Михайла. Щодо виконання поодиноких хорових і орхестральних продукцій слід завважити, що виконавці вповні вивязалися зі свого завдання вдоволяюче. Динаміка і фразування як також інтонація і дикція за незначними малими вийнками були без закиду та указували на серіозні змагання дириґентів і виконавців. Слід при тім звернути увагу на старостинські практики, які в зборівському повіті впроваджує комісар староства Вернер. Дозвіл на описане свято удалося в старостві видістати по довгих коридорах щойно в сам день свята в годині 1.30, коли початок свята назначений був на годину 12 вполудне. Староство очеркнуло з програми без умотивования реферат голови читальні „Просвіти" п. Савчука про історію читальні „Просвіти", як також деклямацію і привіти делегатів, оставляючи тільки самі хорові точки. Це вже не перший випадок, що тутешне староство очеркує і навіть не дає дозволу на концерти і академії, жадаючи ствердження воєвідського уряду, що поставлені в програму концерту пісні і деклямації є дозволені пресовою цензурою. А що воєвідство, річ зрозуміла, такого ствердження видати не хоче, то староство не дає дозволу. На кількадцять зголошених концертів читальнями „Просвіти" в тутешнім повіті, як Залізці, Озерянка, Поморяни і Остапівці, дало староство в цьому році дозвіл заледви на два концерти і то по довгих заходах і обкроєнши пісні. Зголошення в справі дозволу на концерт чи представлення, на яке староство не хоче дати дозволу зі засади, не полагоджує так, що рекурсу в тій справі до вищої інстанції не можна внести. Навіть місцева поліція мішається у виконання програмових точок концерту. Присутній на святі в Кабарівцях постерунковий Мисліцький заборонив співати хорови з Грабковець дозволену староством збірку пісень Леонтовича, кажучи, що хор співає недозволені пісні, щоби в той спосіб і так обкроєної програми не можна було вичерпати. Звертаємо увагу компетентних чинників на ті практики, які спиняють освітно-культурну працю в цілому повіті.

Учасник.

СПОРТ.

Ситкові змагання в Черчі

Черчанські змагання були новинкою як у нашім ситківковім житті, так і в житті самого Черча. Дирекція заведення уладила їх за взором великих европейських курортів, до яких щорічно зїздяжають світові ракети на „мистецтва". Одначе ці останні наразі ще до Черча не прибули.

Цьогорічні перші змагання, що мають стати завязком щорічних, традиційних „мистецтв живця Черче", відбулися в днях 5., 6. і 7. липня ц. р. на власному ситківковому тоці заведення. Змагунів вислав тільки Львів, а саме „Львівський Клюб Ситківкарів" і УССК — усіх разом 4 жінки і 7 мущин. Провідником львівської прогульки був інж. Л. Шепарович. Суддювали самі грачі. Організація змагань без закиду.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЕВГЕН ХРАПЛИВИЙ 4)

По хліборобській Чехії.

Одна з найстарших цукроварень. — Досвіди. — Хліборобська каса. — Практика студентів. — Нова техніка в господарстві.

У місцевості Добровіце оглядаємо одну з найбільших цеголень для виробу дренажних рур, власність князя Турн-Таксіс та його маєток 246 га, аранжову стайню зі 180 коровами (с. р. січно в день 9 і пів л. молока) та насінні поля.

Тут показують нам теж одну з найстарших цукроварень, основану в 1832 р. що переробляє два мілюна сотнарів цукрових буряків на рік, себто в день дає 42 вагонів сирого цукру або 88 чистого.

Звідсіля їдемо до села Семніце біля Добровіц, де є найбільша насіннева станиця, славна на весь світ доставою насіння цукрових буряків, а в останньому часі теж насіння ріжних збіж. Станиця є власністю акційного т-ва і не користується субвенціями. На просторі 1500 га продукують саме насіння цукрових буряків, з якого поверх 400 вагонів переправляють до Америки, Єгипту, Італії і ін. країн. Прегарно уладжені лябораторії, виміновані в найкращі мотерні прилади, апарати та машини. Визначництва насінних робіт станиці перейшли сотню, а збірки та кабінети є майже унікатом, бо студії над цукровим буряком не переводять ніде так пильно й точно, як тут.

Тут переводять теж усі досліди над шкідниками цукрового буряка, а власне підчас наших оглядин демонстровано винищення бурячової мушки при допомозі залізних сіток цасмарюючих клеєм, які робітники тягнуть поверх буряків. Тут роблять теж досліди з вогкістю землі, бо владили штучне зрощування. Одначе виявилося, що коли землю прикрили зверху компостом, то вона краще задержувала вогкість, ніж навіть при щоденім поливанню. Для засіння буряків і збіжжа уладжено нові прегарні магазини, де переховують збори з 11 фільварків, що крім місцевого, належать до станиці. Станицю оглянули ми докладно, а опісля переглянули цікавіші поля та досліди. Та не можна всього бачити за день, треба би хіба приїхати на місяці, стільки тут цікавого й нового.

Звідсіля вже недалеко до містечка Млада Болеслав, де є аразкова школа домашнього господарства та низка кооперативних установ. Приймає нас спеціяльно Окружна Хліборобська Каса. Вона обслуговує виключно хліборобів і цікава тим, що її уділи приписані не до осіб, а до поодиноких господарств. Повстала вона зі шпихлірів, заведених колись Марією Терезою, та перейняла в спадщині уділи записані на поодиноких господарствах. Коли господарство переходить у другі руки, то переходить до нового господаря теж уділ. Коли господарство ділиться між двох власників, ділиться теж між них і уділ. В управі і натаріяті ради кооперативи виключно хлібороби. Позички дають і вклади приймають виключно від хліборобів. Чужих кредитів каса не потребує, бо має тепер 105 мілюнів ч. корон основностей, а її обслуга розпасається всього на около 25 осіб. Каса має власний новий залізобетоновий будинок, а її уладження не уступає в нічому першому з краю столичному банкові. Тут пращають нас посол Дубіцкі, голова окружного комітету аграрної партії Грабе та радник Пароубек, бо їдемо в іншу округу та інші околиці Чехії.

Дальша тура нашої прогульки веде нас полудне від Праги. У першу чергу відвідуємо зразкове і наукове господарство Хліборобського Відділу Вис. Техн. Школи в Празі, положене в місцевости Угженевес. Тут відбувають студенти-агрономи обовязкову практику підчас студій та мусять практично перейти ріжні полеві та господарські роботи. Одначе само господарство, яке визласнено від кн. Ліхтенштайна, ведене для рентовности і мусить принести що-року принайменше 5 проц. від капіталу. За потягову силу вживають в господарстві коні, воли, буйволи, мули й трактори. Щодо машин, то є вони тут ріжних типів на те, щоби студенти могли мати змогу порівнять їх працю, одначе вживають для звичайних робіт тільки нових машин. В стайнях уладжено стоянки ріжних типів, ріжні вязала, ріжні пійла. У стайнях заведено висячі віяки для розвожения кормів. Паша тут згодовується передовсім сільосованна. Уживають як сільосованої паші соняшників ріяних на січку разом з насінням. При видатности до 1.000 q з га дає соняшник дуже багато паші, але до того й дуже смачну та з приємним запахом. Підстілка для коней, корів і безріг із січки 5—10 цм. довгої. Транспорт її легкий через т. зв. дувала (вифуки), а потім легко розкидати це по полі при допомозі окремих машин — розкидачів.

Введено тут новий спосіб жнив на збіжжа. Машина стинає тільки колоски і відводить їх до воза на низьких колесах, який їде за нею. Знову-ж солому стинає або другий ніж від тої самої машини нижче поміщений, або друга машина-самовязалка, яка зразу вяже солому. Колоски відразу молотять, солому відвозять, а по стерні зараз йде машина, яка є комбінацією культиватора і сівалки та сіє ріпу-стерниннку, мішанку пашу чи що іншого. Стерня не стоїть ніколи довше як ½—1 години! Порівняйте це з нашими стернями, що тижнями служать за пасовисько! Через скорий засів стерні користається величезні кількости вогкости, пропадають бурлини, а з тим збільшується нове жнивно і грін.

(Докінчення буде.)

Висліди змагань були такі:

Мущини: Ю. Старосольський — Р. Дзерович 6:3, 1:6, 7:5. Я. Рожанковський — Ст. Рожанковський 6:0, 6:0. З. Туркевич — Яблонський 6:3, 8:6. Я. Рожанковський — Ю. Старосольський 6:1, 6:2. Ю. Ліщинський — З. Туркевич 4:6, 6:3, 6:1. Я. Рожанковський — Ю. Ліщинський 6:4, 6:2, 6:1.

Пані: О. Шепаровичева — Г. Грушкевич 6:4, 6:3. О. Струмінська — С. Дмоховська 6:3, 6:2. О. Струмінська — О. Шепаровичева 6:2, 6:0.

Гра подвійна панів: Я. Рожанковський, Ю. Ліщинський — Ю. Старосольський, Ст. Рожанковський 6:1, 6:4.

Мішана гра: О. Струмінська, Я. Рожанковський — Г. Грушкевич, Р. Дзерович 6:0, 6:0. О. Шепарович, Ю. Ліщинський — С. Дмоховська, Ст. Рожанковський 6:2, 5:7, 7:5. О. Струмінська, Я. Рожанковський — О. Шепаровичева, Ю. Ліщинський 6:4, 7:5.

Остаточно мистцями Черча стали: в поод. грі мущин Я. Рожанковський, в поод. грі жінок О. Струмінська, в грі подвійній мущин пара Я. Рожанковський, Ю. Ліщинський, в мішаній грі пара О. Струмінська, Я. Рожанковський.

Я. Рожанковський не мав у Черчі грізного конкурента, зате кляса всіх інших грачів була вирівняна і назагал доволі висока.

Змаганнями живо цікавилися гості заведення, як також посторонні мешканці Черча, Рогатина та околиці, що в неділю та свята постійно відвідують наш живець. Дирекція заведення приймала змагунів дуже щиро, так, що вони вертали домів з найкращими враженнями.

С.

Ходорів. Зоря—Сокул 2:1.

Дня 5. 7. ц. р. відбулися відплатні змагання між дружинами міста Ходорова „Сокул—Зоря" з вислідом 1:2 в користь „Зорі". Гра на загал була цікава. Одна і друга сторона завзято боролася, бож ішло тут про перше місце в Ходорові. „Сокул" виступив у найсильнішому складі, спровадивши грачів зі Львова. Змагуни „Зорі" власними силами доказали свою витревалість та завзятість. Воротар Андріїаський показав свою зручність і техніку; також оборона зуміла кожний розгін противника здержати. Слабше грав атак, але є надія, що небавком і він буде кращий. Назагал „Зоря" зробила добре враження на присутніх на цій грі ходорівщан. Ворота для „Сокул-а" здобув Круліковський, а для „Зорі" Шуварський С. і Бучинський. Слід зазначити, що суддя К. Завіша суддював добре та цілий час гри був безсторонній.

Підгіря (Дрогобич)—Ропник (Борислав) 6:2 (6:0).

Дня 7. липня ц. р. відбулися товариські мячеві змагання двох українських дружин, які принесли гарну побіду господарям. В першій половині гри мало Підгіря замітну перевагу, вислідом чого було 6 воріт, здобутих Мисишином (4) і Сиротюком (2). Зате в другій половині гра вирівнюється. Гарні потягнення Ропника приносять борославцям дві брамки, здобуті Міщиком з вини Дуцька. Суддя п. Татарський

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Іван Ціпановський. Недалекий ще час, коли українське громадянство з жалем прощало одного з кращих своїх робітників, пок. д-ра Івана Курівця, заслуженого лікаря та великого громадянина. За цею втратою знову свіжий удар для громадянства — смерть д-ра Івана Ціпановського в Коломиї.

Покійний зложивши іспит зрілости в акад. гімназії у Львові, студіював пильно в університеті у Градці (Ґрацу), де промувався на доктора медицини в 1899 р. Відтак як незвичайно спосібний лікар, високо цінений чужинцями, відбував довголітню лікарську практику по клініках та шпиталях у Градці, Берліні та Дрездені. Щойно коли здобув всесторонне лікарське знання, яке дало йому високі кваліфікації серед лікарського світу, рішився використати свій труд для добра хорих у краю та осів як практичний лікар у Городенці. Там у короткому вже часі знайшов щире признання якнайширших мас населення як лікар-практик, там уже займався поважно рентгенольогією, слідив за розвитком цієї науки та став одним з найкращих рентгенольогів і одним з найпожиточніших лікарів-практиків, відомих у цілій Галичині. В Городенці з молодечим ще жаром у серці віддавався також громадській праці та організації місцевих товариств, які йому у значній мірі завдячують своє матеріяльне забезпечення.

В часі війни, яка принесла йому великі матеріяльні втрати, посвятив свої сили та організаційний хист праці в таборах для вселенців. Його особа, і то на чільному становищі, була для тих нещасних вселенців мов ласкою Провидіння. Там показав пок. д-р Іван Ціпановський, яким скарбом для людства може стати щире серце доброго лікаря.

По скінченій війні поселився пок. д-р Іван Ціпановський у Коломиї, де цілих десять літ без відпочинку трудився майже до останньої години перед смертю. Відомий зі свого широкого знання, все щирий і простолінійний у поведінці, все готовий до моральних та матеріяльних жертв для громадянства, зискав собі любов і популярність широких кругів того міста без огляду на народність та віроісповідання.

Невмолима смерть перервала нечайно його повне труду життя дня 25. червня ц. р. Залишився по нім щирий жаль населення, яке знає, що відійшов один з тих, до якого можна приноровити висказ одного із славних лікарів, що: „тільки добра людина може стати добрим лікарем".

Б.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. VII 1931 р. масло експортове пріма 3·40 зол., масло десерове пріма 3·30 зол., літра молока 23—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50—4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 14. липня, година 8·— веч. Рейз: „До побачення". Прем'єра. (Зниженні ціни).

Середа, 15. липня, година 8·— вечором Рейз: „До побачення". (Зниженні ціни).

Театр Ріжвородностей (в Нар. Домі):

Вівторок, 14. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крушовського. (Зниженні ціни).

Середа, 15. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крушовського. (Зниженні ціни).

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Син богів".

КАСІНО: Звукова фільма „Більше газу" спортово-сенсаційна драма.

КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Ґранде" та „Білі індіяни".

ЛЕ́В: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Окови пристрасти" та „Гарольд жениться" (Гароль Ллойд).

ОАЗА: Звукова фільма: „Чотирьох чортів".

ПАЛЯС: Звукові фільми: „Одиначка королі нафти" та „Чужа жінка".

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джекс".

ПАСАЖ: „Серце магараджі" та „Пімста за зневагу".

ФАТАМОРГАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Тройка" Ольга Чехова).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Гібсон).

—o—

Програма радіо.

Вівторок, 14. липня 1931 р.

Відень (516,4) 11·30 Легкий концерт капелі Махо. 13·15—14·00 Грамоф. платів. **Липськ** (239,3) 15·00 Ритмічна гімнастика. **Кенігсберг** (217,1) Теорія Транса. **Рига** (524·5) 17·00 Льогенґрін, опера Вагнера. **Будапешт** (550,3) 17·30 Циганська орхестра **Харків** (937·5) 19·00 Симфонічний концерт. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Хоральний концерт. **Берлін** (419) 21·10 Камеральна музика. **Бреслява** (325) 20·00 Скрипкова музика. **Букарешт** (394,2) 21·00 Французька музика. **Мілянo** (500,8) 21·20 Симфонічний концерт. **Льондон** (356,3) 22·35—24·00 Танкова музика.

Середа, 15. липня 1931.

Відень (516,4) 11·30 Грамофонові платів. 12·40—14·00 Легкий концерт квартету де ля Черда. 21·15 Легка музика (капеля Реміш). **Берно** (341,7) 14·30 Попул. концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт **Берлін** (419) 16·30 Концерт орх. Баха. 17·50 Фортеп. музика. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Будапешт** (550·5) 12·00 Полудневий концерт. 19·15 Концерт. 20·00 Конц. будап. філгармонії. **Мілянo** (500,8) 12·00—14·00 Музична всячина. 20·45 Оперетка „Россіні". **Рим** (441,2) 21·00 „Сила призвичаєння", опера Верде. **Мінхен** (532,9) 21·50 Концерт солістів **Гамбург** (372,2) 20·00 „Гарна Галятея", опера комічна Супе. **Льондон** (356,3) 22·35—24·00 Танкова музика з Кафе де Парі.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 14. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варш. 12·10 Концерт грам. 13·10 Метеор комун.. 14·50 Господ комун. 15·10 Музика з грамоф. платів. 15·25—16·00 Трансмісії з Варшави. 16·00 Концерт з грам платів. 16·45 Відчит з Варшави. 17·10 Музика з грам. платів. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Фейлетон з Варшави. 19·35 Французькі пісні. 19·55—22·40 Трансмісії з Варшави. 22·45—24·00 Легка музика з Варшави.

Середа, 15. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. платів. 13·10 Метеорольог. комун з Варшави 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Музика з грам. платів. 15·25 Реферат про технічні студії. 15·45 Льв. ком. парт. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Музика з грам. платів. 16·45 Відчит з Варшави. 17·25 Музика з грам. платів. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·25 Музика з грам. платів. 19·40—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Камеральний концерт. В програму входять танок українські пісні. 22·30—23·15 „Балєві недискреції", музичний репертуар. 23·15 - 24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:

14/VII. „Троянда Стамбулу".
15/VII. „Меді".
16/VII. „Пацюк".
17/VII. „Жінка, що вбила".
18/VII. „Життя Парижа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".

З Косова їде театр до Кут.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КРОСНО:

14/VII „Вихрест".
15/VII „Вій".

КОРЧИНА:

16/VII „Циганка Аза".
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення"

ЕДЛІЧІ:

20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой, не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

Позір Лемківщина! У суботу дня 25. липня 1931 р. в год. 10-ій передполуд. відбудеться в Синоці в домівці Читальні Тов. „Просвіта" (зараз коло заліза, перестанку „Синік-м'сто") **ПРОСВІТНЯ НАРАДА,** на якій мають обовязково явитися: вся академічна молодь, абсольвенти середніх шкіл, бодай по одному відпоручникові від кожнього просвітнього Товариства Лемківщини, себто з території від Лісьна по Новий Санч **Виділ Кружка „Рідної Школи", Виділ Лемк. Тов. „Український Народний Дім" у Сяноці.**

На „Рідну Школу" зложили: Ольга з Макарушків і Іван Терпилаки 50 зол., Учит. Збір гол. завед. академіч. гімназії у Львові за час від вересня 1930 до липня 1931 р. 898·50 зол. За повищі датки складає Вп. Жертводавцям щиру подяку **Головна Управа Р. Ш.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ, світової слави, прецизійні, Omega, Zenith, Longines, — модну БІЖУТЕРІЮ, прегарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровскі і Розважевскі — Львів, Академічна 2. 1447 21-?

МУЗИКАЛІЯ. Пластунка-вальс на пятру Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 33 3—5

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 1518

ДО ВИНАЙМУ 4 КІМНАТИ, кухня, комфорт, найздоровіша околиця, дешево. Бічна Зелена 25, (Филиповка). 25 3-3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 3—7

АБСОЛЬВЕНТКА вищого торговельного курсу шукає відповідного заняття (кооперативна П. С. К., адвокатська канцелярія, лекція на час ферій евентуально на рік) радо провінція. — Ласкаві письменні зголошення: „Діло" під „Абсольвентка".

АННА ЦИМБРИЛОВА буша довголітня управительна роб.тні білля і інструктораа крою та шиття у Жіночій Коон „Труд" відчинила власну робітню у Львові при вул. Окульського 6. партер (перша бічна Листопада) — де приймає всякі замовлення від звичайного до найвибагливішого білля на міру і по умірованих цінах. 62 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ОПЕРАТОР

Д-р Д. САССОВЕР

оперує в недугах хірургічних. Лікування жидяків

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51 1953 29-30

ПОДЯКА.

Отсею дорогою складаємо щиру подяку Шановній Дирекції Народньої Торгівлі у Львові та Луцьку і Вп. представникам „Просвіти", Книгарні Шевченка, Маслосоюзові в Луцьку, та Його Товаришам як і всім присутнім за участь, а зокрема Вп. Директорові Мацикові за те, що заявив похороном нашого сина Богдана Шпака, який згинув трагічно підчас купелі в Стирі. Шпаки.

Вийшла з друку книжка: **„Соловецька каторга"** (документи) під редакцією Л. Чикаленка, 72 стор.

Ціна 1 зол. 50 сот. Чистий прибуток під продажі призначається на допомогу збігцям із Соловецьких Островів. Зі замовленнями звертатись по адресі. **Варшава, Підвалє ч. 16, пом. 15, Книгарня У Ц. К.** 59 1—2

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 156 (12.812). Львів, четвер 16. липня 1931. Поштова оплата заплачена ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Німеччина серед катастрофи.

Львів, 14. липня 1931.

Ціла Німеччина живе нині під враженням проголошення неспроможности одним з найбільших банків „Darmstädter und Nationalbank" і всіх тих наслідків, що вяжуться з цією справою. Незадовго після того появилися декрети уряду, з котрих один передбачує гарантію держави за вклади у всіх німецьких банках, а другий вводить контроль руху девіз, що має бути тамою для відпливу капіталу з Німеччини, а крім того ще й аргументом для здобуття закордонної позички. Про повагу положення свідчить м. ін. факт, що в Берліні розійшлися навіть поголоски про те, що німецький уряд згодився принати всі умовини, поставлені Францією, аби тільки дістати позичку.

Заборонений виплат у Данатбанку (скорочена назва на „Darmstädter und Nationalbank") викликало, ясна річ, паніку серед клієнтелі і рун на всі банки. Перед касами банкових підприємств люди вистоюють масами, щоб одержати хоч 10 проц. своїх вкладок, бо стільки наразі банки виплачують вкладчикам. Каси ощадности виплачують тільки до суми 300 марок. Є чутки, що банки порозуміваються, аби взагалі одержати виплати своїм вкладчикам — аж до часу проясненя ситуації.

Не дивно, що повага положення викликала серед усіх кругів нім. населення, зокрема серед кругів господарських, велике занепокоєння. Аби зменшити паніку, всі союзні німецькі уряди видали приказ замкнути акційні біжі. В Берліні замкнули також біржу металеву. Напружена ситуація в Німеччині занепокоїла теж найближчих сусідів Німеччини, зокрема Швайцарію, де теж видано у звязку з тим положенням відповідні заряджения.

Цілий той банковий крах і паніка в Німеччині спричинені відмовною відповіддю през. Гувера в справі допомоги Німеччині, яку він прислав зо Парижа. До безпосередньої паніки прийшло після повороту президента Нім. Держ. Банку д-ра Лютера з Парижа до Берліна (в суботу) з порожніми руками, себто з виразною відмовою кредитів, на які Франція могла би згодитись тільки в такому разі, якби Німеччина згодилася зі свого боку на нові політичні концесії. З моментом повороту д-ра Лютера випадки в Німеччині стали розвиватися просто з небувалою скорістю.

Примара неминучої катастрофи, яка нависла над Німеччиною, така велика, що нім. уряд радить тепер майже перманентно над тим, як вийти з розпучливої ситуації. Нім. уряд потребує просто до 24 годин кредиту в сумі 1 мілярда марок, оскільки має бути й дальше папом положення. З доручення уряду повідомили нім. представники закордоном усі більші держави (Америку, Францію, Англію й Італію) про грозу положення, прохаючи їх поспішити на ратунок Німеччини. З тою самою метою мали 14. ц. м. виїхати до Парижа Брінінг і Куно|юс, а д-р Лютер полетів літаком до Базель у Швайцарії, аби там добиватись позички для Німеччини в Раді Банку Міжнародніх Розрахунків.

З того всього бачимо, що ключ до розвязки справи має нині у своїх руках Франція. Хоч вперті вістки про наради Німеччини здобути міжнародній кредит були доволі оптимістичні, то вже за кілька днів виявилося, що Франція так легко на уступки Німеччині не піде. Показалося, що Франція рішуче домагається політичних гарантій, без забезпеки яких не допустить до ніякої фінансової помочі для Німеччини.

З тих голосів французької преси, які до нас вже прийшли, виходило б, що Франція навіть тепер, в обличі небувалої фінансової катастрофи, яка грозить цілій Німеччині валивом, не змінила свого становища супроти свого недавнього воєнного противника. Французькі офіціяльні круги тримається спокійно на все те, що розвивається в Німеччині, уважаючи, що нім. уряд він увесь час подвійну гру, шантажуючи закордонну опінію погрозою німецького хаосу, що може довести до загальної катастрофи. Французька опінія вказує на те, що Німеччина, мовляв, не зробила досі нічого для здержання катастрофи і щойно в останній хвилині видала деякі зарядження натури чисто технічної.

Коли ж Америка несподівано відмовилася від довгоречинцевої позички для Німеччини, коли Франція не хоче й чути про якінебудь пільги для Німеччини без попередніх політичних гарантій з її боку, то рятунком для Німеччини могло бути ще здобуття приватного міжнародного кредиту. Якби і здобуття такого кредиту не повелося, тоді в Німеччині прийде до уступлення уряду Брінінга, а влада перейшлаб до рук скрайних націоналістів під проводом Гітлера і Гутенберга. Може ця обставина і примусить офіціяльні круги Франції застановитися остаточно ще в останній 12. годині над розпучливою ситуацією в Німеччині і без політичного шантажу згодитися на фінансову підтримку Німеччини — також у добре зрозумілім власнім інтересі.

ЩО ВОЛІЄТЕ?

Чи заплатити кілька золотих премій за обезпечення Вашого мешкання від крадежі із вломом у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.,

чи втратити кілька а може і кільканацять тисячів золотих у цьому випадкові, якщо вломники обікралиби Ваше мешкання!

Жінка та безробіття.

I.

Наша пасивність. — Потреба нових варстатів праці. — Практичні підприємтва. — Урядові посади й самостійна праця.

Статистика виказує, що число жінок у цілому світі перевищує щораз більше число мущин. При кінці 1930 р. обчислено, що в Европі є 17 міліонів самітних жінок. І щораз менше прибуває родинних домашніх огнищ.

Відома річ, чим є родина особливо для народу в такому положенні, як нинішне наше. Є це не лиш одно кіличе в суспільнім ланцюху, але й своєрідна національно-політична твердиня: це перша й найважніша школа національної свідомости. Тимчасом великим ударом для нашого родинного життя була війна і потім повоєнне лихоліття. Безумовно цікавою булаб статистика, скільки то наших молодих людей на еміграції поженилося з чужинками й або самі таки зденаціонувалися, або їхні діти для українського народу пропащі.

Ті, що полишилися в краю, не мають змоги основувати родинних огнищ. Їм звязали рўки політичні і матеріяльні обставини. Нинішня статистика безробітних в Польщі каже про яких 400.000 осіб; безробітних незареєстрованих українців буде вдвоє стільки.

Але в найважчих часах кожного народу, тоді, коли на ніщо сходили всі зусилля мущин, — виступала все на арену жінка. Хоч слабша тілом, але бодра духом, зручна, трудяща і витрівала — вона рятувала нераз свій нарід від загибелі. Й українська жінка не може бути в теперішніх часах пасивною. Жнати як давніше, щоби все подано їй готове — „виправу", хату, меблі та нареченого — тепер не можна. Тепер вона мусить самостійно будувати свій світ і своє особисте щастя, покликавши до помочі всі свої інтелектуальні та фізичні сили.

Не пора нам, жінкам, сидіти з заложеними руками. Не пора теж перебирати: „для праця не для мене". Це перестарілий пересуд. Сьогодні кожна чесна праця, що дає лиш незалежність і прожиток, добра та почесна. Життя доказує, що хто матеріяльно незалежний, той і честь лекше може оборонити: він не потребує з нужди продавати своєї совісти. Не праця нам, а ми їй додаємо блеску.

Добру долю треба брати пробоєм. Хоч ми лише — як кажуть — „слабосилі" жінки, жіночий плач, як засіб боротьби, вже перевівся. У 20 столітті молода жінка з кріпким здоровлям, виспортована, освічена, ідейна та з практичним хистом, може осягнути все, чого захоче. Найбільші цінности, які дає життя: власне утримання, родинне огнище, власну хату і майно.

У всьому світі моглі тепер рекорди. Здобувають їх не лише у спорті, але на свій спосіб і в науці, мистецтві, авіятиці та політиці. Найновішим з рекордів буде рекорд праці. Тут до перегонів може безпечно станути й жінка. Не потребує це бути рекорд світовий. У своїй батьківщині, серед своїх людей, вона може його здобути. Осягнути, наприклад, рекорд у підприємствах чи у створюванні нових варстатів праці.

Не лиш артисти і письменники, але й кожна людина має у собі щось із творчої сили. Творче, життєве діло, що дає якийсь тосяк, стоїть далеко вище, ніж невдалий твір фантазії. А творити речі буденної потреби, це може більша заслуга для громадянства, ніж творити речі „святочні", якими є книжка та мистецтво.

Знаю, молоді душі бажають геройства. Та створення, зорганізування та ведення якогонебудь підприємства чи нового варстату праці серед наших невідрадних обставин саме й буде таким подвигом. Подвигу гідною буде молода дівчина, яка зуміє стати на чолі підприємства та держати кріпко його керму у своїй руці. Рух, боротьба за існування, це правдиве життя. Заняття, при яких що днини треба обдумувати та кидатися на всі боки за насущним хлібом — природні та здорові. Зате не є життєздатними всі ті, що живуть, або хочуть жити з готової платні. Величезна більшість тих, що сидять по бюрах чи по клясах, це люди без сили та волі. Вони вміють лише слухати. Якби так сьогодні замкнули їм платню — вони стали би, як це вже за війни бувало — безрадними. В них нема навіть настільки проворности, щоби забезпечитися перед такою можливістю. Вигідне, охляле життя збиває в них всяку підприємчивість.

Жаль і сором збирає дивитися, як наші інтелігентні, іспитовані дівчата сидять дома і нудьгують. Молоді, здорові, з великим засобом дрімучої енергії, дрімають склавши руки. „Нема до чого взятися" — кажуть. А тимчасом між нашим народом, на рідній землі, не десятки, а сотні наших дівчат можуть знайти працю на прожиток. У нас кожне підприємство може мати успіх, бо ми народ у розвою, ми потребуємо ще всього.

Ідеалом наших молодих дівчат повинні стати молоді американки з повістей Льондона: сильні, енергійні, підприємчиві та розважливі. Повинні як вони сміло братися до всяких бізнесів і навіть ініціятиву подружа брати у свої руки.

А тимчасом у нас кожна з абітурієнток має лише одну мрію: учительська посада. А чи знають вони, чим є в дійсності залежна, вчительська професія? Як дорого треба платити здоровлям тіла й душі за вчительську платню?

Приватна інструкторка, машиністка, касієрка — все це непевний, тяжкий, найманицький хліб. Платня їх така мізерна, що навіть на прожиток не вистане. А деж забезпека на старість де-ж ощадність на чорну годину? Коли панночка на такій приватній посалі не віддається — а віддатися тепер щораз тяжче — і чоловік не запевнить їй дальшого існування — то що з нею станеться? Де піде на старші літа, коли до служби вже не приймуть, бо молодші прийдуть на її місце. А емеритури не буде?

Найоплатніші, найбільш незалежні і найдоцільніші для нас, з погляду народньої економії, є всякі підприємства.

Дотепер так бувало, що до якогось самостійного підприємства бралися зпоміж жіноцтва лише вбогі вдовиці, що мусіли не лише себе прогодувати, але й діти. Таким жінкам розвинути

чуже тяжко підприємство, бо їх час, їх думки, вся їх душа належить до дітей.

Інакше, коли до підприємства стає молода, незалежна жінка. Вона з нічого може силою своєї волі та енергії створити велике діло.

Правда, це річ у нас не чувана, щоби молода дівчина бралася до підприємства. Та час уже найвищий, щоби й в нас, як і в інших народів, молоді дівчата не лише самостійно на себе працювали, а й самостійно думали.

Для всякого роду підприємств є в нас нині широке поле. Вони могли би бути рентовні і не одній жінці дали би значне майно, якби були відповідно ведені. Добре було би, якби наші дівчата лучилися у спілки. Дві підприємчиві одиниці дали би собі певно раду. Якби так американські українки зєдналися з нашими для якогось практичного діла, тоді було би ще краще. Вихована в практичній Америці, в атмосфері бізнесу, могли би вони з галицькими товаришками придумати неодну ділову спілку, що згодом допомогла би їм до повної матеріяльної незалежности.

Володимира Жуковецька.

Есперанто тріюмфує.

Перед XXIII. Міжнароднім Конгресом Есперантистів.

В днях від 1. до 8. серпня ц. р. відбудеться у Кракові черговий XXIII. Міжнародній Конгрес Есперантистів. Коли згадуємо про це, то не тільки тому, щоби помістити в пресі цікаву вістку, яку звичайно кожний з нас любить переглядати для розривки. Є це справа першорядної ваги на цілій земній кулі, не кажучи вже про нашу націю, якій незавидна доля призначила з тяжким трудом здобувати і творити своє державне життя і право горожанства між культурними народами взагалі. І тому ця справа заслуговує на увагу нашого ширшого загалу.

Що міжнародня мова есперанто є одним з найважніших чинників культурного життя й цивілізації світу, про це дуже добре знають усі культурні народи, які вже майже півстоліття уживають тої мови у взаїмних звязках. Зрозуміли це вже почасти й українці, бо і між нами є вже досить численні гуртки прихильників і знавців есперанта. Ще перед війною основано товариства для пропаганди міжнародньої мови у Львові, Коломиї та видавано цілих три роки журнал **„Ukraina Stelo"**, який знаменито сповняв свою місію.

Та некорисні обставини, в яких приходиться нам жити, не дозволили нашим ідеалістам розвинути і поширити глибше ідеї есперантизму. Кажемо ідеї, а не мови, бо есперанто не є тільки мовою, але великою ідеєю збратання всіх народів.

Західно-европейська і взагалі світова культура й цивілізація переживає тепер велику, затяжну кризу. Криза та походить звідси, що ціла теперішня культура побудована на самім тільки матеріялізмі. Банкрутуючий тепер капіталістичний устрій, вибуялий індивідуалізм, жадоба зисків, національна, расова і релігійна ненависть, нетолеранція і сліпий шовінізм є саме плодом тої матеріялістичної культури, яка довела до европейської війни, а яка готова закінчитися ще більшими потрясеннями — якщо провідники народів не опамятаються вчас і не зійдуть з блудної дороги самого тільки матеріялізму.

Та на щастя численні вже тепер ідейні організації під різними назвами в різних краях ведуть систематичну працю в тім напрямі, щоби переконати розсварені народи, що метою нашого життя не є тільки доляр чи якийсь там інший золотий божок, бо люди мають, чи радше повинні мати інше завдання, а саме те, яке є джерелом кожної релігії: любов ближнього. Тільки на таких морально-етичних основах побудоване життя людини і співжиття всіх народів буде правдивим життям, гідним людини і народів світу.

Теперішня криза матеріяльна і моральна є також переконуючим аргументом, що народи кінець-кінців по довгій блуканині мусять дійти до повищих висновків — і відродяться духом.

Есперанто не є власністю якоїсь одної нації, а служить як невтральна база до всяких міжнародніх духовних звязків. За такою невтральною основою до міжнароднього порозуміння тужили всі народи впродовж цілої історії людства. По тисячних спробах різних учених і фільософів оголосив д-р Заменгоф в 1887 р. свій геніяльний твір „Есперанто", який знаменито служить усім народам як невтральний засіб до взаїмного порозуміння. Хоч есперанто появилося перед 44 роками як штучно уложена мова, то шляхом практичного приноровлення і загального вжитку в міжнароднім літературі, науці, мистецтві і всіх ділянках духового життя — фактично стало живою міжнароднього мовою. Нема вже тепер ні одної міжнародньої установи державного чи приватного характеру, до якої есперанто не промостилоб собі дороги і не було успішно вживане. І так послугується тепер есперантом: Союз Народів, а особливо його секція—Міжнародне Бюро Праці в Женеві, приняли есперанто Міжнародня Телєграфічна Унія, Червоний Хрест, Торговельні Палати в кількох европейських державах, численні міжнародні фахові організації, як: Міжнародній Союз почтово-телегр. службовиків, Всесвітній Союз Учителів; Всесвітній Союз Лікарів, Міжнародне Наукове Т-во; Союз Радіовий, Союз Скавтів, Торговельно-Промислова Унія і т. д.

Що-року відбуваються в різних центрах Европи й Америки величаві міжнародні конгреси, де зїздяються делегати всіх народів, щоби на міжнародній, невтральній основі зблизитися як рівний з рівним і відсвяткувати свято єдности й любови ближнього. Звичайно зїздяються представники около 40 різних народів світу та порозуміваються як рівний з рівним без яких-небудь перекладчиків і посередників, як то звичайно бувае на різноязичних конгресах, де нераз і добре посваряться задля того ,чия мова має бути пануючою, себто старшою, а чия підрядною.

XXIII. Міжнарод. Конгрес Есперантистів відбудеться цього року в Кракові. Тож є нагода, щоби й від українців поїхало більше число осіб. Є це рідка нагода щоби ті, котрі сумніваються в доцільности есперанта, переконалися, що есперанто, поширене у нас — принеслоб нам неоцінені користи; а знов українські есперантисти мають нагоду особисто познайомитися з численною різноязичною братією цілого світу та навязати дружні зносини.

Хто хоче взяти участь у Конгресі, мусить заголоситися під такою адресою: **„Loka Kongresa Komitato de Universala Kongreso Esperantista, Kraków, Lubicz 54. Telefono Nr. 103—01.** Карта вступу коштує 44 золотих, для дітей до 15 літ половина. Булоб побажанним, щоби ті наші есперантисти, які поїдуть на Конгрес, повідомили про свою участь також „Товариство Українських Есперантистів „Progreso" в Коломиї, вул. Нова 4.

Назване Товариство розпочало тепер друк підручника „Український ключ до есперанта" з граматичними поясненнями і словарцем, який буде коштувати всього 50 сотиків; книжка призначена до масового ширення. Значіння тої книжочки велике, бо послужить нашим зайнтересованим кругам, а по-друге засвідчить своєю появою про наше національне життя між іншими народами. Бо треба нам знати, що такий ключ видали вже майже всі знані й незнані нам народи. Не видали його ще тільки українці. Це очевидно разило европейську опінію і тому Центральна Організація Есперантистів у Женеві кілька разів домагалася, аби й українці видали такий ключ. Кількох українських есперантистів

При терпінях серця і запалені кровоносних судин, при нахилі до ударів і апоплектичних атак природна гірка вода **„Franciszka-Józefa"** забезпечує лагідне випорожнення без напруги.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 4)

В обіймах адрійської перли.

Крамниці й цяцьки. — У купальні. — Фотограф і маляр.

Чарівні віллі у цвітистих городах, повні одурливих пахощів.

По вулицях їдуть уже крикливі трамваї, за які лячно, бо на такому куснику землі він не має де добре розігнатися. Вони існують здається для „прикраси".

У вистявах крамниць славні венецькі шалі, гобелінові вироби макат, подушок, мозаїка й скло.

Вистачить звільнити крок, а вже налітає юрба продавців, тай тиче тобі в руки всяке добро.

У каблук звиті акації звисають понад дорогу й пянять нудким запахом.

Йдуть якісь поляки й допитуються кожного: „Гдзе ту ваше багно" (багно, по ім.: куріль (баньо). Італійці здвигають раменами, та йдуть далі, а вони лютяться: „Якто, щоб вони не розуміли нас! У Союзі Народів всі нас розуміють, а тут, цфі!".

Перед кольосальною галею купелевого заведення стоять самітно високі пальми у горіхових комірцях, з грацією розкидуючи гнучке, зелене листя. У підніжжа килими різнокольорових квіток, у призмі бриліянтових краплин водограїв.

На цьому розкішному тлі чорномазий, італійський ділок з мушлями. Довкола пальми й на мармурових, лискучих сходах розложив ніж своїх сушених ракіц, морські звізди й мушлі.

Візьмеш мушлю, притулиш до вуха й чуєш музику моря, чуєш як нашіптує вона тобі казку про підводного царя, про його чарівні дочки, та їх кришталеві хороми, про поганих рибалок, щоб заворушують спокій моря й брудними руками профанують святощі моря.

У галі заведення, розкинено тисячі венецьких хусток. Ніжні краски квіток, зложені артистично у китиці на чорному шовку, додолу тягнуться півметрові тороки у відтінках червоної троянди. То знову перетикані золотою ниткою, мерехтять наче вимріяні узори й холодні місяшні відбитки рухливого морського плеса.

Усе тут прекрасне й наші жінки стоять наче заворожені, кожна з них хотілаб мати таку памятку, так казочні ціни відстрашують.

— Чого тут дурно стояти, ходіть краще купатися!

Купуємо білети по чотири ліри та йдемо між сотні будок, що стоять наче вулиці у пасіці. Довго блукаємо поміж квітниками, нарешті питаємо робітника, що рівняє стежки:

— Де тут виносячальня одягів купелевих?

Пальцем вказує нам деревляний стилевий будиночок.

Дають нам одяги, але вони такі немилосерно широкі й мають такі дивні пази, що нам стає прикро.

— Як це одягнути? — сердиться моя товаришка, — хіба всі повтікають від нас!

— Ніхто на вас і так не подивиться, не бійтеся, — кажу, поглянувши зпід лоба на корпулентну стать моєї Венери.

Підперізую шнурком вязничу уніформу, прибираю її трохи в складки і виглядає сяк-так.

Перебігаємо велику піскову площу, й ховаємося у морських хвилях.

До нас прибігають одиниці з поганої частини людського роду й ми починаємо плавати на перегони.

— Тільки бійтеся Бога, не плавайте поза шнурі перетороди, бо там рекіни зїдять вас, — остерігав судія.

Ми бовтаємося наче діти, кидаємо пригорщами воду, яка солею залазить в очі й витискає сльозу.

Але море тут на дно спокійне, хвиля йде лагідно, наче ласкавчи не має такого великого розгону, як нпр. у середземному або північному морі.

— Зробіть приємну міну, — кричить з берега, наш світливець, який уже десь приплентався зі своїм апаратом.

— Чуєте, кажу, — зробім яке мистецьке тло, а то половить він нас на плиту отаких о, не сором, на таньбу!

— Скоро холім, осьтут човен, натягаймо ратункові пояси.

Ми прибираємося в імпровізовані костюми, притулюємося до човна й творимо фантазійну групу, на тлі зеленкуватих хвиль.

Світливець вдоволено гладить козячу борідку, бере апарат під паху та йде шукати нових жертв.

— Ви бачите, — кажуть мені, — там на березі, наш артист вже щось смарує.

— Ходім побачимо!

Тихенько, наче кітки йдемо по мякенькому пісочку й нараз:

— Аа!, аа! чудесно!

Артист здрігається, скринька із фарбами підскакує й скочується на пісок. На палітрі зїсовуються краски й творять невиразму масу.

Ми завмираємо зі страху.

— Ви настрашилися? — питаю його ніжно, але щоб направити ситуацію, додаю:

— Аах! Який-же це чудовий рибалка, а човен уже рухається, вже, вже здається, хоче відїздити, чудесно! Це дивно, як ви так скоро схопили?

— От сів і намалював.

— Отся картина вартого захопить.

— Ет, зневажливо махнув рукою, якби так на чужині, але в нас? Хто розуміється на мистецтві?

Раптом ми поглянули на себе й розсміялися. Добре, що артист не дивиться на нас, тікаймо.

(Продовження буде.)

† **о. ІВАН КАРАМОВИЧ**

парох Стоянова, помер дня 10-го липня ц. р. у 75 році життя а в 49-тім році священства. Похорони відбудуться в Стоянові дня 13-го п. м.

В. І. І.

зложили вже половину кошти друку, то бракує ще около 500 золотих. Тому просимо тих громадян, що спочувають цій справі, надсилати добровільні датки на приватний фонд для Т-ва „Progreso" в Коломиї, вул. Нова 4 (на руки проф. Кучами).

На основі затверджених статутів приймає Т-во членів зі всіх українських земель під Польщею. Вписове 1 зол., річна складка 2 зол. Всякі інформації у справі еспериста подає Т-во після надіслання почтової марки на 25 сот. Як тільки призбирається відповідний фонд, Т-во видавати-ме підручники зі словниками і часопис.

Маємо надію, що українське громадянство зрозуміє значіння есперанта для нашої національної справи і всесторонньо підтримуватиме працю українських есперантистів, щоби й ми дочекались такого успіху, як усі інші культурні народи.

Лесь Денисюк.

Ще один москаль — православним епископом.

Останній бюлетин варшавських „Відомості українських" з 13. ц. м. приносить просто неймовірну вістку про недавне висвячення нового православного епископа. Ось буквально цей комунікат:

Висвячення на епископа о. архімандрита Сави (Совєтова), ректора інтернату студентів православної теольогії у Варшаві, є вже рішеною справою. Святочна консекрація буде переведена 22. ц. м. у метрополітальному соборі у Варшаві на Празі митрополитом Денисом в асисті всіх епархіяльних епископів. Новий епископ — росіянин, б. офіцер російської армії, має теольогічну освіту. Кілька літ тому приїхав до Польщі, як емігрант, відки усунено його, але два роки тому вернув назад і дістав польське громадянство".

До повищої замітки додамо, що про п. Совєтова писалося уже свого часу у зв'язку з українофобськими відносинами на т. зв. теольогічному студіюмі при варшавському університеті.

Таким робом весь крик про „зміну курсу" варшавської митрополії, якого першим кроком мало бути висвячення епископом для Волині якогось свідомого українця, скінчився вибором особи б. московського „білогвардейського" офіцера.

Ширіть наш часопис!

Нові українські кооперативи.

До Ревізійного Союзу Українських Кооператив прийнято 29. червня ц. р. в члени такі кооперативи:

1) Госп. спож. Кооп. „Любов" кооп. з обм. пор. Гниловоди (пов. Підгайці), 2) Кооп. Стов. Спож. „Хлопська Єдність" Ситно (пов. Замістя), 3) Госп. С-ка „Єдність" кооп. з обм. відп. Пересоловичі пов. Грубешів, 4) Госп. спож. С-ка „Промінь" кооп. з обм. відп. Добромирищі (пов. Грубешів), 5) „Витревалість" хліб. для заг. зак. і збуту кооп. з обм. відп. Кличковичі пов. Ковель, 6) „Зоря" хліб. для заг. зак. і збуту кооп. з обм. відп. Луківка пов. Ковель, 7) „Стохід" кооп. з обм. відп. Пісочно (пов. Ковель), 8) Госп. спож. кооп. „Наша Будучність" кооп. з обм. відп. Бранів пов. Рівне, 9(Тудоровське Ощадно-Кред. Т-во „Наша Доля" з необм. пор. Тудорів (пов. Рівне). 10) „Ощадність" кред. кооп. з необм. пор. Ковалівка (пов. Коломия), „Районова Молочарня" кооп. з обм. відп. Волцнів (пов. Жидачів), „Єдність" кооп, молоч. з обм. пор. Сурохів (пов. Ярослав).

ОСТАННІ ВІСТИ

ГЕНДЕРСОН У ПАРИЖІ.

В середу 15. липня ц. р. виїхав англ. мін. закорд. справ Гендерсон до Парижа, щоб посередничати між Францією та Німеччиною. Перед відїздом заявив, що суттевою причиною поїздки його і премієра Мекдональда до Берліна є започаткувати приязні відносини не лише між народами Европи, але в першу чергу між Францією і Німеччиною. До Парижа їде знову тому, щоби обговорити теперішнє положення з державними мужами Франції та побачити кольоніяльну виставу. Бюро Райтера повідомляє, що Гендерсон виїхав сам до Парижа а Мекдональд прямо з Льондону поїде літаком до Берліна в четвер 16. липня ц. р. Там зустрінеться вже з Гендерсоном.

ПРЕЗ. ГІНДЕНБУРҐ ПЕРЕРВАВ ВІДПУСТКУ І ВЕРНУВ ДО БЕРЛІНА.

З Берліна повідомляють, що канцлер Брінінґ цілий день у вівторок 14. липня ц. р. інформував телефонічно президента Гінденбурга, який перебував на відпустці у Схід. Прусах, про хід подій. Мабуть не осягнув порозуміння у важних справах, бо през. Гінденбурґ перервав уже відпустку і негайно виїхав до Берліна. У вівторок пополудні мала запасти децизія в справі поїздки канцлера Брінінґа до Парижа. Також устійнено би речинець, коли виїде канцлер, чи в вівторок чи в середу.

ФРАНЦІЯ НЕ ЗМІНИЛА СВОГО СТАНОВИЩА.

Політичні круги Франції заховуються далі дуже холодно по останніх подіях у Німеччині. Французька преса не бере собі дуже до серця останніх подій в Німеччині нібито тому, що Німеччина роздуває своє катастрофальне положення до величезних розмірів, щоб натягнути союзників. Другою причиною є впертість Німеччини, яка не хоче піти на ніякі нові політичні уступки Франції ані не хоче змінити нічого у своїй фінансовій політиці. Французькі політичні круги заявляють, що Франція не змінить свого становища навіть якби Німецький Державний Банк збанкротував тому, що Франція і так цього року не дістане ані сотика від Німеччини. Крах німецьких банків не заважить тягарем на французьких банках, зате англійські і американські відчують банкроцтво нім. банків поважно. Англійські й американські банки заангажовані в Німеччині і тому Німеччина може робити політичну пресію на Англію та Америку.

У Бразилії подагра і ревматизм невідомі, а це доказ, що відживний столовий

бразилійський чай

„Matte Parana"?

діляє цілюще.

Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях.

Д-Р ЛЮТЕР ВЕРНУВ ДО БЕРЛІНА.

През. Нім. Держ. Банку д-р Лютер вернув у вівторок 14. липня ц. р. пополудні літаком з Базель до Берліна і негайно зложив візиту канцлерові Брінігові.

Бюро Конті інформує, що в середу 15. липня ц. р. відбудуться знову наради німецького уряду з участю чільних представників німецького господарства і банків. Уряд виготовлює програму та призадумується над дальшими потягненнями, щоб опанувати крах.

Д-р Лютер по засіданні Ради Банку Міжнародніх Розрахунків у Базель відмовив взагалі інформацій про положення в Німеччині німецьким і закордонним журналістам. Тому догадуються, що положення в Німеччині катастрофальне. Рада Банку Міжнародніх Розрахунків оголосила по розгляненні меморіялу д-ра Лютера у вівторок 14. липня ц. р. комунікат, у якому зазначує, що положення німецьких фінансів і цілого господарства є вдоволяюче. Тому Рада уповажнює президента Банку Міжнародніх Розрахунків порозумітися з іншими банками, які недавно уділили редисконтового кредиту Нім. Держ. Банкові, щоб відновили цей кредит.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·05·00—9·00·00, канадійський долар 8·89·00—8·89·50, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінґ 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінґів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·0·—0·00, німецька марка 2·11·84—2·11·95.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Вплив суспільних ідей.

Наша література є не від нині під переможним впливом суспільних ідей. Вона зросла як суспільний протест, тому, що наша національна боротьба була нероздільно звязана з соціяльною боротьбою і в цьому напрямку розвивається вона ще до нині. Одні можуть добачати в цьому її силу, другі вмисловення — це питання можна залишити до вирішення кожному згідно з його поглядами на мету літератури.

Дискусія про завдання літератури стає в нас майже автоматично наскрізь політичною дискусією, тому, що більшість розвязала всі проблеми творчости при помочі свого політичного „вірую" сильнішою як докази й факти.

Останні війна й революція не тільки не причинились у нас до розяснення історичних явищ і критеріїв вартости людських діл і ідей, але перелутала їх у чудернацьку саламаху. Найбільше характеристичним прикладом цього є факт, що відомі суспільні й політичні діячі перейшли еволюцію від червоного до білого і від білого до червоного, проповідуючи нині ідеї, які є повним запереченням їхнього довголітнього досвіду.

Саме ті новонавернені, здебільша чисто політичні діячі, без ніяких взаємин із літературою, почувають себе в громові покликаними й зо-

лею і визначувати рецепти на її майбутній розвиток тільки на тій підставі, що самі відкрили новий єдиний шлях спасення батьківщини, а часто й людства. Вони заслухані як ґотури у власні слова, перемелюють ту саму думку на тисячні лади і вірять, що захоплені власним палом, мають досить огню, щоби запалити ним маси.

Спільною рисою всіх напрямків нашої нинішньої літературної критики з критикою дотеперішньою, переможеною самим часом, є 1. те, що вона звертається до маси і проповідує до неї; 2. те, що вона публіцистична; 3. те, що вона чхає на всякі признані величини всесвітньої літератури; 4. те, що вона догматична.

Наша критика, коли раз відкрила правду, що літературний твір є вислідом суспільного середовища, зупинилась на висновку, що його вартість треба оцінювати в першій мірі із цього становища. Одні впевняють, що він перш за все продукт національности, другі що — суспільної кляси; одні домагаються, щоби письменник давав у своїм творі якнайсильніші зразки національного ідеалу, другі соціяльного. Ці два протилежні напрямки критики, що мають найсильніший вплив на наш загал і на наших письменників є природним продовжуванням дотеперішніх студій над нашою літературою.

Література, що змальовує народній побут і заступає пропаганду національної свідомости переплутувалася зі суспільною діяльністю.

Вся наша література зросла на службі суспільних ідей; вона служила їм і часто заступала політичну діяльність. Критики, що почали перевірювати свої погляди на мистецтво та на його завдання виключно на картині розвитку нашої літератури не мали великого матеріялу до перевірки. Вони брали собі приклад з ріжних письменників і починали їх наслідувати: ставали суспільними й національними провідниками та проповідниками.

У відповіді на замітку, що література не має тих самих завдань, що суспільна чи політична діяльність, можна в нас почути такий аргумент: „а чи найвищим завданням нації не є повести її до національного чи міжнароднього ідеалу і чи для цього ідеалу не можна й не треба жертвувати навіть літературою?"

Наслідком таких поглядів є те, що в нас література має вдесятеро слабший вплив на суспільність, ніж у тих народів, де письменники не почувають себе в силі виступати в ролі, до якої вони не є підготовлені. Бо вказувати шлях нації і то єдиний правдивий не завсіди може навіть соціольоґ або історик, що довгими роками передумав ріжні причини розвитку та занепаду народів.

Данте, Шекспір і Ґете були скромніші. З їхніх творів не можна добути такого ясного світогляду про близькі суспільно-національні ідеали, які мають наші письменники й наші критики. Чи їхній нарід був у меншій скруті як наш? чи вони творили менше свідомо, як наші поети? Ні; вони инакше гляділи на завдання творчости.

„Та чи вони не могли помилятись?!"

ЖАДАЙТЕ JOB
французьких паперів
ДО КУРЕННЯ.
84 1—10

Боротьба зі суспільним лихом.

Рада суспільної опіки у Варшаві виготовила новий проект закону про боротьбу з проституцією. Цей проект зносить видавання спеціальних документів (книжочок) і санітарно-лічачеві комісії. Зате створює сприятливі умовини праці для молодих жінок, уладжує нічлігові доми, дешеві кухні, захисти, поради по двірцях і містах, бюра посередництва праці і т. п. Накладає також великі кари на тих, що намовлюють до проституції або тягнуть з неї зиски, а малі грішниці дають до примусової праці, окремих заведень і т. п.

Взагалі новий закон зриває з дотеперішніми поліційно-санітарними практиками і більше хоче запобігати перед лихом та опікуватися.

Шкільні справи.

Українські гімназії і семинарії з правом прилюдности.

Урядовий Денник Міністерства Освіти ч. 7, з 4. липня 1931 подає, що такі українські приватні гімназії і семинарії одержали на 1931/32 права прилюдности:

Гімназії. Повні права — дівоча гімназія Інституту для дівчат у Перемишлі; неповні права: дівоча гімназія СС. Василіянок у Львові, дівоча гімназія „Рідної Школи" в Тернополі, коедукаційна гімназія „Рідної Школи" в Золочеві і коедукаційні українські приватні гімназії в Кремянці, Луцьку і Рівнім (Волинь).

Семинарії. Неповні права — дівочі семинарії СС. Василіянок у Дрогобичі, Львові, Станиславові і Яворові; дівочі семинарії „Рідної Школи" в Самборі і Стрию.

Нова українська гуманістична гімназія.

Кружок „Рідної Школи" в Тернополі на основі дозволу Кураторії Л. Ш. О. отвирає з початком шкільного року 1931/32 І. клясу коедукаційної гімназії типу гуманістичного. Гуманістичний тип гімназії, дуже поширений в Польщі і за границею, найбільше відповідає теперішнім вимогам життя. Абсольвенти гуманістичних гімназій мають вступ на всі факультети вищих шкіл. Досі не було у нас ані одної приватної гуманістичної гімназії для хлопців. Громадянство Поділля повинно звернути увагу на цю нову нашу гімназію і по вакаціях заголосити в ній численно свої діти до вступного іспиту.

Для перевірки помилок в якійнебудь царині людської праці найкраще звернутись до фактів. Є в історії всесвітньої творчости один незаперечний факт: твори письменника залишались надбанням нації й загальної культури не тому, що цей письменник кидав своєму народові палкі гасла або проповідував якісь суспільні ідеали. Навпаки: найбільші з творців залишились досі великими **незалежно** від того, що кидали такі гасла й ідеали. Покоління й народи живуть й захоплюються творами, з яких світоглядом не вдалі погодитись ніколи. Суспільні, а навіть філософічні ідеї творців бліднуть майже одночасно з приходом нового покоління. А чим є вони для інших народів, яких історія йшла іншими шляхами? Часто незрозумілою чудасією, инколи образою найсвятіших пересвідчень другого народу.

Яку ідею висловлює „Іліяда", „Антигона", „Божеська комедія", „Гамлет", „Дон Кіхот"? Неодну із них важко звсувати; іншу краще не-висовувати така видається банальна. Чимже-ж живуть досі ці книжки? чому ми вертаємось до них як до джерел, при яких можна відсвіжити наші нинішні ідеї?

Уява письменників уміла створити в слові світ, що обновляється при нашім зусиллі, коли хочемо його зрозуміти.

У вчорашнім фейлетоні трапилась така друк. помилка: 4 шпальта 15-ий рядок згори: замість „педагогіям" має бути „педагогією".

Резолюції Загальних Зборів „Центросоюзу" з дня 11. ц. м.

I. Зїзд представників кооперативних Союзів стверджує, що віддоважения ПСК. може бути переведене через відповідне піднесення майна кожного Союзу. Це власне оборотове майно повинно рівнятися вартості нерухомостей та рухомостей і бодай половині вартости товарового запасу.

II. Зїзд кооперативних Союзів, здаючи собі справу зі шкідливости продажі на кредит доручає управі „Центросоюзу" перестерігати при уділюванні кредитів що найкраще норму 1:5, себто висота кредиту уділеного членові „Центросоюзу" не може перевищати пятикратности уділу, вплаченого до „Центросоюзу".

Зновуж кооперативні Союзи повинні в акредитуванні своїх членів придержуватися норми 1:05 при товарах з магазину, а при товарах з посередництва не вище як 1:5.

Вказані норми вважається тільки переходовими, бо зїзд уважає за конечне перейти до продажі споживчих артикулів виключно за готівку.

III. З огляду на малу купчу силу села переведуть Союзи акцію товарового обміну та скупу сільсько-господарських продуктів, а також займуться енергічно їх перерібкою і сортуванням.

IV. Щоби прискорити перехід „Центросоюзу" на торговельну аґентуру, треба в короткому часі перевести фузію організаційно і матеріяльно слабих Союзів і створити районові, організаційно і торгов. самовистарчальні Союзи. Так само треба поступити і з кооперативами І. ступіня. Всетаки треба такі фузії переводити по докладнім розгляді району і в порозумінні з РСУК. і „Центросоюзом".

V. Кооперативні Союзи беруть на себе обовязок перевести пропаганду, щоби всі їхні члени стали членами „Центробанку", та щоби кооперативи всіх видів переслали по Загальних Зборах 1 проц. чистого зиску на фонд негайної допомоги кооперативам.

VI. Осуджуючи категорично творення капіталістичних синдикатів і картелів, як чинника ділаючого на шкоду консумента і дрібного продуцента, зїзд висказується рішуче проти їх повстання і жалує відповідного трактування сільсько-господарської кооперації, бо тільки вона зможе оборонити село перед господарською руїною.

Окрім передискутування наведених резолюцій ті ПСК., які мають запротестовані а досі не викуплені векслі в ЦС., мусять застановитися над їх сплатою, яка мусить наступити почавши від 15. жовтня 1931. в рівних трохмісячних ратах. Остання рата має мати речинець сплати 15. жовтня 1932.

VII. Дирекція ЦС. і РСУК. відбуде спільно у найближчому часі конференції з Надзірними Радами і Дирекціями ПСК., щоби з ними устаглити спосіб і речинці сплати довгу в ЦС. за викуп векслів.

VIII. Загальні Збори стверджують, що така дуже важна і потрібна співпраця всіх видів зах. української кооперації, особливо в надбудовах, чимраз більше поширюється. Завдяки цій співпраці Зах. Українська Кооперація щасливо перебула час минулої осени. Однак, щоби цю співпрацю ще більше поширити, „Центросоюз" і його підбудова взивають РСУК., щоби виготовив плян такої співпраці, яка уможливилаб госпо[illegible]рне орудування фондами і дала можність побороти дотеперішню розборгуваність, яка спиняє правильний розвиток нашої організації.

Міліярдовий дефіцит Німеччини.

На основі звіту німецького міністерства фінансів бюджетові вплини в травні ц. р. дали 608.2 міліонів марок, а видатки 729.7 міліонів, наслідком чого повстав дефіцит у висоті 121.5 міл. мк. Загальний бюджетовий дефіцит обчисляють на 1.008 міліонів. У надзвичайному бюджеті дефіцит дає 267.7 міл. мк. Загальний стан задовження німецької республики осягнув з кінцем травня ц. р. суму 1.86 міліярда мк.

Безробіття умовних робітників.

На основі урядової статистики число безробітних фізичних робітників малїє, зате зростає безробіття серед умовних робітників. Зріст безробіття серед умовних робітників представлявся в поодиноких тижнях так: в дні 4. квітня ц. р. число безробітних умовних робітників досягло 25.575 осіб, 2. травня 26.829, в дні 30. травня 27.344, 6. червня 27.794, 13. червня 27.921, 20. червня 28.038 осіб.

Заповіджені редукції державних урядовців побільшать ще більше число умовних безробітних.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала**, Львів, Хорушини 5. (коло кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 2015 19—20

— **Вп. Передплатникам Української Заг. Енцикльопедії** до ласкавого відома: Їзза вакаційного відпочинку Ред. Колегії УЗЕ XII. випуск (2 зшт. II. тому) УЗЕ вийде в місяці серпні ц. р. — **Редакція УЗЕ.**

— **Автомобілевий рейд артисток і артистів театру „Кві про Кво".** В четвер 15. липня ц. р. відбудеться автомобілевий рейд артисток і артистів театру Кві про Кво трасою зі Львова — до Трускавця — і назад до Львова. Зі Львова виїзджають артистки і артистки на 8 самоходах, в четвер в 9. год. рано з Марійської площі. Самоходами кермують лише артистки й артисти. До Львова вертають в 6. год. пополудни. Вечором у Великому Театрі розділять побідникам нагороди.

— **Розвязують „Соколів"?** Тернопільський воєвідський денник ч. 8. оголосив розвязання сокільських гнізд в оших селах: Коцюбинці, Козівка, Івачів Горішний, Ходачків Малий, Грабовець, Кабарівці, Махнівці, Торгів, Хмільно, Березовиця Велика і Надорожнів.

— **Вп. посла д-ра Степана Біляка,** адвоката в Городку, просимо цею дорогою подати свою адресу або до редакції „Діла" або до Народньої Канцелярії (вул. Косцюшка ч. 1 а).

— **Промоція.** П. Іван Константин Гладилович осягнув 2. ц. м. на львівському університеті степень доктора історії політичної економії.

— **Новий український часопис.** Під заголовком „Змагання" появився 14. липня ц. р. український безпартійний ілюстрований часопис-двотижневик у Сокалі (вул. Кольонія ч .14). Новий часопис обіцяє обслуговувати потреби нашого населения в Сокальщині, Белзщині та сусідній Волині. Перше число зредаговане доволі цікаво, особливо богатий відділ дописів з повіту. Передплата до кінця 1931 року 2.50 зол., поодиноке число 25 сот.

— **Вийшов на волю.** З слідчої вязниці в Бригідках у Львові випущено 13. ц. м. на вільну стопу за кавцією 2.000 зол. Володира Андрущака, арештованого під замітом укривання підозрілої особи.

—**Що це за порядок?** На трафіці Фуровича при вул. Пілсудського в Дрогобичі є поштова скринька, з якої випадають листи на землю. Щастя, що деякі люди про це знають і підносять свої листи зі землі замість з почти. На скриньці нема ніякої перестороги, що вона є не до вжитя.

— **Закриття книгарні „Книжка".** На доручення судової влади поліція закрила й опечатала 13. ц. м. українське видавництво „Книжка", що містилося при вул. Кохановського ч. 5.

— **Обікрали магістрат.** До каси магістрату в Жидачеві вломилися в ночі злодії і вкрали коло 2000 зол. Кажуть, що крадежі допустилися цигани.

— **Підвишка мита на нафтові продукти.** В найближчому часі має вийти розпорядок, що підвищить митні оплати на нафтову ропу, парафіну, свічки і деякі хемічні вироби. Підвишка мита має сбмежити зростаючий довіз, що зачинає загрожувати краєвій продукції. Підвишка митних оплат на свічки і кноти до лямп викликана підвишкою митної охорони для бензини, нафти і земних оліїв.

— **Дика молодь.** Парібки зі Стрільча, пов. Городенка, були все на воєнній стопі з парібками зі сусіднього села Городниці. Минулого тижня прийшло між ними до кріваної бійки. Яких двацять парібчаків зі Стрільча напало на гурму городницьких ворогів і пустили в рух колини, ковані залізом. Два з них, Омелян Маркевич і Дмитро Гах наслідком побоїв умирають тепер у шпиталі, а шістьох є лекше ранених. Дістало також одній жінці, 22-літній Анні Сенюк і гімназистові Тад. Савицькому, що приїхав там

на вакації. Деінде сільська молодь організується по читальнях, Соколах або Лугах, а в Городенщині наслідує диких індіян.

— **В лісах** під Жирардовом прийшло до кривавої сутички між населенням і лісовою владою. Двацять кількох людей пішло зі сокирами до ліса і почали рубати дрова. Прибігли гаївці і пробували зігнати людей. У відповідь почали падати стріли. Гаївці розпочали також пальбу і почався правильний збройний бій. Обі сторони остріляювали себе довший час зпоза дерев. Пять осіб упало тяжко ранених, а дві, легко поранені, втікли. Поліція веде слідство.

— **Сумний конець авантюрника.** На фестині читальні „Просвіти" в Замарстинові під Львовом бавився минулої неділі відомий авантюрник Владислав Чорний. В ночі він пішов до Голоска Великого і тут розпочав авантюру в хаті Михайла Кубачинського, пробуючи зарізати його бритвою. Нападений Кубачинський хопив крісі застрілив Чорного на місці. Вбивника арештовано.

— **Загадочна крадіж.** Слідство в справі крадіжі 92 тисяч чи властиво 142 тисяч зол. на головному двірці у Львові все ще не викрило справдішніх винуватців, хоч арештовано кілька осіб. Певна є тільки участь у крадежі Роека, що застрілився в часі першого переслухання. Арештованого на основі його зізнань касієра Тельча випустили на волю, хоч він все ще не вміє пояснити, звідки прийшов у короткому часі до великого маєтку. У в'язниці держать тільки урядовця Вайдику.

— **Пожежі. В Ульгівку,** пов. Рава Руська, згоріло 10. ц. м. 40 господарських загород. Рятункова акція, в якій брали участь всі дооколичні огневі сторожі, була утруднена при недостачі води і сильному вітрі. Шкоду обчисляють на 100 тисяч зол. — В Гнійницях, пов. Яворів, згоріло 20 господарських загород. У вогні згоріла 52-літня хора Марія Пазьо. — В Бережниці, пов. Самбір, ударив грім у хату Юліяна Бережницького і спалив і тло тла. — В Ботелці, пов. Ст. Самбір, згоріли 11. ц. м. дві хати, а в одній спалився 10-літній хлопець.

— **Бандитизм.** В Яблонові, пов. Коломия, невідомі людці напали на дорозі на Івана Ключковського і вбили його колами. Арештовано трьох парібків, що жили з ним у незгоді.

— **Смерть підчас купелі.** В ріці Бистриці коло Езуполя утонув Олекса Олищук, учень української ремісничої школи в Станиславові.

— **Геть з кошмами!** Екзекутивний комітет польської людової партії рішив разом з парляментарним клюбом візвати селянство, щоби з огляду на важке господарське положення перестати курити і пити алькогольні напої згідно з постановами протиалькогольного закону. Всі громадські уряди мають перевести плебісцит за усуненням коршем із сіл.

— **Югославянського консуля в Берліні,** д-ра Боркгавзена найдено в мешканні без життя, з постріленою раною. Поліція старається викрити, чи консуля вбито, чи може сам відобрав собі життя.

— **100 тисяч обідів денно.** У фабрици Червоний Путиловець будують велику робітничу кухню, що буде видавати денно 100 тисяч обідів і кількинадцять тисяч інших страв.

— **Чеська наукова прогулька** приїздить до Львова. Опісля виїде до Румунії.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому (155) числі „Діла" *зайшло кілька помилок, які отсим справляємо:* У статті **„Що таке „Союз русских меншостевих організацій"?**, у відступі, в якому подано склад ради „СРМО", треба справити так: „С. М. Кельніч (**рел.** „Русспресса") — секретар". У статті **„Шкільництво тернопільського воєвідства"**, останне речення третього уступу *має звучати так:* „Та вже в професійних школах ремесла й торговлі відношення стає знову нерівне: **170 українців, 171 жидів і 413 поляків".** Підзаголовок у спортовій рубриці повинен виглядати так: „**Ситківкові** (не ситкові) змагання в Черчі".

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 коміряками, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2870 6—7

Дописи.

ПОМОРЯНИ. *(Дещо з нашого життя.)* Безпосередньо по війні, коли затих останній гарматній стріл, праця на освітньо-культурному полі в місточку Поморянах йшла скорим темпом і так тягнулося аж до осінніх подій м. р. В 1928 р. урухомлено чит. „Просвіти", при котрій існував дуже активний амат. гурток, що давав часто вистави, вечериці й фестини, а доків в цих імпрев їшов на будову „Нар. Дому". Завдяки підмозі наших ідейних і працьовитих емігрантів в Америці приступлено до будови. В акції брав участь о. Кучкуда, парох Вібіцан, що вложив у будову частину своїх грошей і занив потім майже цілий ще невикінчений дім, лишаючи нам до розпорядимости малу кімнатку. В невикінченій театр. салі давав амат гурток у часі літньої пори вистави, а коли і ця саля була занята на сіно та збіже, то амат. гурток був примушений давати вистави в польськім домі. Так було до 1928 р., коли то старша генерація інтеліґенції мусіла покинути Поморяни й заняти свої місця, де їй було призначено. До цих ідейних і діяльних людей належали: Д. Макогонський, тепер д-р мед., О. Квіт, Г. Кульматицький і М. Мулярчук, тепер усі священиками, та вкінці в Пліхова А. Мороз, артист українського театру й диригент, котрий був режисером цього рухливого амат. гуртка. Тепер ці люди працюють дальше на своїх становищах для українського народу, маючи тv заслугу, що вони перші по війні поклали в Поморянах підвалини під ровій освітньої справи, яку їх наслідники продовжують. В 1928 р. заложено на ініціятивою ідейного й рухливого В. Рівника, абс. гімн. І А. Жуковського, студ. мед., т-во „Луг", котре дуже гарно розвивалося, особливо при кінці свого істнування. Від цеї хвилі вся праця концентрується в цьому т-ві. „Луг" дає вистави, концерти, вечериці й фестини, що неділі робить рухливові вправи, а вечорами сходиться до читальні, де слухає рефератів, викладів і читання часописів та книжок. Усім цим керував В. Рівник, котрий ц. р. виїхав до Америки. І здавалося, що як так дальше піде, то все буде гарвал. Та не треба було довго ждати, бо в місяці серпні м. р. староство в Зборові розвязало „Луг" ва „пшекрочене статуту". Розвязання цього єдиного активного т-ва було причиною 8-місячного застою освітньої праці. Прийшли потім осінні події, в часі яких о. Кучкуда переніся на інше помешкання, а на його місце до „Нар. Дому" спровадився польський учитель, загорілий шовініст. І отсе стало ще більшим лихом для Поморян, бо ми в цьому домі у своїй домівці є паражені на все найгірше. До цього долучилося вже небавком завішення чит. „Просвіти", знова за „пшекрочене статуту". — По 8-міс. примусовім відпочинку праця на освітньо-культурній ниві почалася у нас знову. Велика в цьому заслуга в першій мірі місцевого ідейного й дуже активного лікаря Василька Дичка, котрий замешкав у Поморянах від 1929 р. і щиро працює для загалу. Він найперше засновув при кінці 1929 р. філію „Т-ва Охорони Воєнних Могил", котре має за собою вже широку діяльність. А в цьому році на місце розвязаних товариств

†

НЕСТОР МАРКІЯН БАНАХ

УСС. Старшина II. гарматнього полка У. Г. А. ем. учитель з Виленщини, помер 13-го липня ц. р. у 33. році життя

Жалібні похорони відбудуться дня 15-го липня ц. р. з передпохоронного дому при вул. Кохановського 94, в год. 5. пополудні на Личаківський цвинтар, на який запрошують Знайомих і Товаришів горем прибиті Родичі, рідня і сином.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЕВГЕН ХРАПЛИВИЙ. 5)

По хліборобській Чехії.

Бровар. - Спомин про Франца-Фердинанда. — Жест чеського промисловця.

(Докінчення.)

При цім господарстві ведуться теж досліди над працею робітників через важення їх перед і по праці. Роблені при нас поміри з сапанням виказали величезну затрату енергії при праці проти вітру. Ця метода важення робітників є куди докладнішою від відлихового способу себто міряння зужитого кисня, а до того для робітника неутомлива.

У відділі коней держать тут оригінального Equus Przewalski — себто прабатька наших кочей. Цього року дочекалися лошатка, що є оком в голові цілого господарства.

Ферму пекання дробу веде українець п. Чорний. Це зразок цієї ділянки. Кури різних пас, аравські курники, самочинні сідала (винахід п. Чорного), самочинні пійла та скрині до їди. Тут теж є інший дріб. Все ведене з великим знанням.

Далі переїжджаємо частинно горбкуватою околицею. Здовж асфальтованих доріг хилиться вали овочевих дерев і заїжджаємо до села Вельке Поповіце на посілости гр. Рінгхоферів. Тут другий по величині чеський бровар (перший це славетний Пільзен'), що має в однім Празі 260 своїх пивварень. Він уладжений згідно з найновішими вимогами техніки, де рука робітника вживає тільки машинову, а не дотикає до продукту. Конгресово подане пиво і одповідно приходимо до переконання про його надзвичайну якість.

Поруч є пречарно ведене господарство, де в стайні 300 корів нуждає відпадки бровару і доставляє знаменитий, уже безалькогольний напиток для дітвори. На штуку худоби дають тут 10 кг. сіллосованої паші, 15 кг. молоту та інших кг. сіллосованої паші, 15 кг. молоту та інших лишків бровару, пів кг. гриcу та салому; пересічна худоба 10—11 л. Але тутешні держать ще около 60 штук т. зв. підкарпатської худоби з Підкарпатської України. Власник не може нахвалитися знаменитих прикмет цієї худоби: витревала, їдає небагато, молока багато (15—16 л. в день, 3.8—4 проц. товщу), легко телиться, просто вибивається понад його бернограцьку худобу. Запитаний, де її купив, каже, що в Ясіні у... жидів. От приклад, хто тягне користь зі скарбів української землі.

Різні гадки з цього приводу розходяться по гарній околиці, якою дальше їдемо. Починаються ліси, легкі серпентини, тут і там притулились села. Минаємо усе все і на відміну від'їжджаємо в колишні дворські, тепер державні добра замку Конопішт. Це бувша власність австрійського наслідника престола князя Франца-Фердинанда. Того, що перший згинув разом з дружиною на порозі світової завірюхи в 1914 р. в Сараєві. Біжить рій споминів недавніх літ, яких уже багато людей не памятає. Але от ми перед замком. Витає нас повітовий староста та бурмістр міста Бенешова, на якого терені лежить замок. Входимо. Тут нічого не зминилося від хвилини, коли власник лишив його в 1914 р. Показують неспінену збірку зброї всіх віків і народів, безліч ловецьких трюмфів, велику збройовню — виключно для ловів. Покійний був в крові та кості ловець. Близько 8.000 оленів впало з його руки і їх роги свідчать тільки про цього небувалого ловця. І й вишхані медведі, забиті лесь там „в Руску" — себто в наших любих Карпатах, є й тигри і леви, що їх положив на пісках Абісинії. Заглядають зі стін криві шаблюки, золоті стремена, кутї сріблом стремена. Зміняють і тут колись напис. І великий відділ „Росія" — а збруя українська.

Але ось темна, сумом пронята капличя, де архикнязь слухав востанне з дружиною богослуження, а там кімната, де останнього дня приймав цісаря Вільгельма. Тут дві вази з далекого Китаю, що їх Вільгельм привіз у дарунку архикнязеві. Тут востання радили і розїхалися — один до Сараєва, а другий, щоби приготовити велику бурю.

У замку є ще оригінальна збірка св. Юріїв у статуях, образах, медальйонах. І їх поверх 1.100. Це мала бути несподіванка для англійського короля Юрія, якого мав сюди запросити на лови. Може булиб інакше пішли дороги Европи, якби два королі поїхали разом на ці лови!

Біля замку парк: тут квітне 7.000 рож. У ставках золоті риби й водні лелії. Довкола обеліски з Єгипту й Італії й старезні дерева, що неодно памятають з історії цього замку. Сьогодні держкують його як історичну памятку, нікому нешкідливу; колись було це місце, на яке гляділи політики Европи з питанням: що зробити?

Але і зі споминами треба розстатися. Оглядаємо ще два добра під державною управою, одну сироварню і скорою їздою мчимо через ліси, поля й села в сторону Праги. Перед нами ще одна несподіванка.

Відємо в місцевість Збрасляв біля Праги, в гостину до голови чеських промисловців Бертонь-Добеніна.

На його палаті напис: „Промисловець віддав батьківщині, що промисел знищив". Щож він віддав такого цінного? В 1920 р. збудовано тут церкву і монастир, а в церкві поховали перших Перемисліїв, Вацлава II., Вацлава III. і Елисавету. Церкву і монастир знищили за часів гуситських воєн, потім віддали орденові Цестерціїв. Йосиф II. відібрав їм монастир і віддав на фабрику. Від 1850 р. була в монастирі фабрика цукру і перемінила його в руїну. Щойно Бертонь відновив монастир коштом 12 міл. ч. корон та відкрив у ньому небуденні старовинні мальовила, фрески й різьби. Відновив церкву і зробив в ній наче малий музей. Зібрав там чимало памяток і віддав їх своєму народові, не жалуючи на це гроша. Зразок пошани до власного народу і його минулого та пошанування памяток мистецтва.

Ще нас приймають у приватному мешканні власника цих небуденних памяток. Гурт людей з цілого світу, близькість правдивої, глибокої культури, подих Заходу...

Потім їдемо на Прагу а звідти простий шлях до краю. Чи вдасться у такому відмінному світі як наш, такому різному від чеського використати те, що ми бачили?

Прага, в червні 1931.

заложено за ініціятивою і стараннєм д-ра В. Дичка Кружок „Рідної Школи", а вкінці й Філію „Просвіти". Всіми цими т-вами проводить д-р Дичок (як голова філії „Т-ва Воєнних Могил" і кружка „Рідної Школи" та як заст. голови філії „Просвіти"). Заходом філії „Т-ва Охорони Воєнних Могил" удалтовано на Великодні Свята „свято весни", яким започатковано по такій довгій перерві працю по всіх т-вах. Дальше це т-во приготовляє виставу, а вкінці свято полевих. Ще в 1930 р. філія „Т-ва Охорони Воєнних Могил" оправила і прикрасила дві стрілецькі могили, які негайно були збурені злочинними руками. Це викликало було велике обурення, чого доказом була величава маніфестація при великому здвизі народу та священників з процесіями до цих могил, де відправлено панахиду, а запрошений о. пралат Куницький як посол виголосив відповідну до цієї події промову. В цьому вже році привернено ці могили знову до первісного порядку і в часі Зелених Свят була відправлена на них панахида при співучасті довколичних громадян та духовенства. Колиж по відправі панахиди о. сов. Гайовський зачав проповідь словами св. письма, комендант місц. постерунку негайно в „імені старости" заборонив йому проповідувати. І на подія зробила на громадян своє вражіння. — В дні 7. червня ц. р. п. Нуся Гупалівна приготовила з малолітніми дітьми „Свято Матери", в котре вложила багато труду. На найближчий час підготовляє Кружок „Рідної Школи" виставу й фестин. Нарешті слід згадати і про комітет будови „Нар. Дому", котрого завданням є вибудувати новий „Народній Дім" при дуже значній підмозі наших еміґрантів-американців. Одначе вже другий рік плян дому незатверджений і справа стоїть на місці. Оттак представляється минуле й теперішне життя Поморян. Великою перешкодою в праці є дивний розпорядок старости в Зборові ще мабудь з минулої осени, котрий каже, що всякі зібрання товариств по 6. год. є заборонені. Наостанець апелюємо до всіх тих інтеліґентів, які стоять здалека від праці в наших т-вах, щоби зрозуміли, що вже найвищий час взятися спільно до орання нар. ниви і змагати солідарно до нашої святої мети.

Славенко.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 26. червня 1931 р. помер у Любіню Великім бл. п. **Григорій Шмаґала,** жертва минулорічної пацифікації. Похорони відбулися дня 28. червня ц. р. (в неділю) при великім здвизі місцевих і позамісцевих громадян в числі понад 6.000. Похорони провадило 7-ох священників сусідніх парохій. В похоронах крім процесій церковних взяло участь 2 (дві) орхестри (з Мавкович і Керниці), які цілий час похоронного походу на переміну грали похоронні пісні, і співав хор з Любіня та Мавкович під управою п. Йос. Барана. Делеґації всіх місцевих культурно-освітньо-економічних установ несли вінці, прикрашені національними шарфами і написами.

Покійника попрощав від приятелів при виносі тлінних останків з дому о. Теодозій Цар, пар. Мавкович, у щиро-сердечній і патріотичній промові. Похоронний похід двигнувся вулицями села Любіня Великого в год. 6.30. В церкві виголосив прощальну промову о. Іван Фединський, місцевий парох. У промові він підміс характерність, національну свідомість та жертвенність покійника. Вказав на високу його ідейність і велику жертвенну працю у всіх культурно-освітньо-економічних товариствах. Покійник від 1914 р. до 1920 р. брав участь у всіх боях, а як хорунжий УГА перебув „чотирокутник смерти". В 1923 р. пересидів 3 місяці на Бригідках, де набрався грудної недуги. Минулорічні осінні події звалили його з ніг і прикували до ліжка, з котрого вже не встав.

На цвинтарі від усіх повітових товариств, яких членом був покійник, прощав його посол д-р Степан Біляк. Бл. п. Гринько Шмаґала уродився дня 10. лютого 1888 року в Любіні Великім, як селянська дитина. Скінчив 4-клясову народню школу. Однак ціле своє життя працював над самоосвітою і став одним з найсвідоміших селян-господарів городецького повіту. Не було ніякої ділянки на народній ниві, на якій не працював би. До останньої хвилі свого життя не тратив надії на кращу майбутність свого народу. Нехай Рідна Земля буде йому пером!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·90 зол., масло десерове пріма 3·30 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·40—4·50 зол.

Тенденція на яйця вниклова.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 15. липня, година 8·— вечором Рейн: „До побачення". (Знижки важні).

Четвер, 16. липня, година 8·— вечором Рейн: „До побачення". (Знижки важні).

П'ятниця, 17. липня, година 8·— вечором Рейн: „До побачення". (Знижки важні).

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):

Середа, 15. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крушновського. (Знижені ціни).

Четвер, 16. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крушновського. (Знижені ціни).

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Син богів".

КАСІНО: Звукові фільми „Уста ніколи не цілувані" та Кен Мейнард.

КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Ґранде" та „Біді індіянин".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Окови пристрасти" та „Гарольд женитьбся" (Гарольд Льойд).

ОАЗА: Звукова фільма: „Чотирьох чортів".

ПАЛЯС: Звукові фільми „Остання карнавалова ніч" та „Пісня мого серця".

ПАН: Звукові фільми „Залога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.

ПАСАЖ: „Серце магарадж" та „Пімста за зневагу".

ФАТАМОРГАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Тройка" (Ольга Чехова).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Ґ. Ґібсон).

Четвер, 16. липня 1931 р.

Братислава (278,8) 12·30 Популярний концерт радіоорх. **Берлін** (419) 16·00 Концерт солістів. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. **Прага** (486,2) 19·05 Російські пісні. **Рига** (524,5) 19·10 Симфонічний концерт. **Будапешт** (550,5) 17·00 Угорські пісні. 19·30 Концерт міської орхестри **Кенігсберг** (217,1) 20·30 Хоральний концерт. **Брно** (341,7) 21·00 Симфонічні танці. **Гамбург** (372,2) 20·45 „Доктор Клякс", комедія. **Бреслява** (325) 21·00 Камеральний концерт. **Мілянo** (500,8) 20·45 „Ірісъ", опера Масканія **Відень** (516,4) 21·05 Гайден, квартет. **Харків** (937·5) 19·00 Симфонічний концерт. 20·30 Концерт. **Париж** (1724,1) 20·45 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 15. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеорольог. комун з Варшави 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Музика з грам. плит. 15·25 Реферат про технічні студії. 15·45 Льв. ком. парц. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Музика з грам. плит. 16·45 Відчит з Варшави. 17·25 Музика з грам. плит. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·25 Музика з грам. плит. 19·40—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Камеральний концерт. В програму входять також українські пісні. 22·30—23·15 „Балєві недискреції", музичний репертуар. 23·15 – 24·00 Музика з Варшави.

Четвер, 16. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеор. комун. 14·50 Господ. комун. 15·10 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Музика з грам. плит. 16·35—17·10 Трансмісії з Варшави. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Концерт віолончел. 19·50—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30 Концерт з Вильна 23·00—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:
15/VII. „Меді".
16/VII. „Панцик".
17/VII. „Жінка, що вбила".
18/VII. „Життя Парижа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".
З Косова їде театр до Кут.

Бурса ім. Івана Франка в Яворові приймє гімназійних учнів до бурси ч. I. і ч. II. Місячне утримання в бурсі ч. I. 50 зол., у бурсі ч. II. 36 зол., або рівновартість харчами. Подання вносити до 10 серпня 1931 р. 48 2—3

На українських інвалідів зол. 20·— вложила Кооп. „Покутський Господар" у Коломиї, замість вінка на домовину бл. п. Д-ра І. Цісановського, свого члена-основника. — **УКТОДІ.**

На фонд допомоги політ. вязням вложив о. Мирон Колтунюк, парох у Жукові п. Цішанів зол. 10.—.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КОРЧИНА:
16/VII „Циганка Аза".
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення"
ЕДЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Печін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найдокладніше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1588

УЧИТЕЛЬКА шукає приватної лекції з обсягу 7-клясівки в місті або на провінції. Письменні зголошення Адміністрація „Діла" під „Учителька".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ

Д-р ЮЛІЯН НАЛИСНИК

відкрив з днем 13. липня 1931. адвокатську канцелярію в місті ДУКЛЯ, при вул. Міцкевича (дім п. Яндрея Крупи). 65 1—2

ПОДЯКА.

Неумолима смерть забрала мені перед часом мою дорогу дочку, Галю, у самому розцвіті життя. В цім тяжкім горю були для мене одинокою осолодою численні вияви співчуття зі сторони українських Товариств і Організацій, як також від поодиноких громадян. Всім їм складаю ось тут щире „Спасибіг". Зокрема дякую сердечно студентському Т-ву „Січ" та нашій Колонії у Відні за заведичання сумного похоронного обряду, нашим Товариствам у Львові і Тернополі за уладження Поминальних Богослужень.

Т. Морозова з Родиною.

1 ЗОЛ. направу брошки, перстеня, кульчика зол. плятин **у МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА** напротив Кіна „Копернік".

Меблі різного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умовини. 2361 55—7

КОНКУРС

на будову деревляного будинку Вакаційної Оселі для учениць філії Академічної Гімназії у Львові в Підвотім коло Перегінська, який задумує будувати Батьківський Кружок при тій гімназії.

Оферти треба присилати **до 30-го липня 1931 р.** на адресу: адвокат Д-р Іван Голубовський, Львів, вул. Бляхарська ч. 11. 15 3—3

КОНКУРС.

Видїл Українського Інституту для дівчат у Перемишлі буде потребувати від 1. вересня 1931 р. для жіночої гімназії:

а) Учительки рукавиць,

б) Учителя (-льки) математики як головного предмету.

Видїл буде брати під розвагу лиш уквалїфіковані сили.

Подавни вносити **до 10. серпня ц. р. до Дирекції жіночої гімназії Українського Інституту для дівчат у Перемишлі, вул. Татарська ч. 6.** 55 2—4

Вийшла з друку книжка: **„Соловецька каторга"** (документи) під редакцією Л. Чикаленка, 72 стор.

Ціна 1 зол. 50 сот. Чистий прибуток від продажі призначається на допомогу збігцям із Соловецьких Островів.

Зі замовленнями звертатись по адресі: **Варшава, Підвале ч. 16, пом. 15, Книгарня У. Ц. К.** 59 2—2

НА ЩО ІНФОРМАЦІЇ!
НА ЩО НАДУМИ!
іди і купи
ГОРІШНЬОШЛЕСЬКЕ ВУГІЛЛЯ
у Фірмі
„KARBO"
Львів, Коперника 19. Тел. 8-68.
Дістанеш правдиву вагу і знамените вугілля з точною доставою.

Найдешевші книжки!

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
СМІХ ЗЕМЛІ
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
МАЦІЦЬКИЙ
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Програма радіо.

Середа, 15. липня 1931.

Відень (516,4) 11·30 Ґрамофонові плити. 12·40—14·00 Легкий концерт квартету де ля Черда. 21·15 Легка музика (капела Реміш). **Берно** (341,7) 14·30 Попул. концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт **Берлін** (419) 16·30 Концерт орх. Баха. 17·50 Фортеп. музика. **Букарешт** (394·2) 18·00 Румунська музика. **Будапешт** (550,5) 12·00 Полудневий концерт. 19·15 Концерт. 20·00 Конц. будап. фільгармонії. **Мілянo** (500,8) 12·00—14·00 Музична всячина. 20·45 Оперетка „Россіні". **Рим** (441,2) 21·00 „Сила призначення", опера Верді. **Мінхен** (532,9) 21·50 Концерт солістів **Гамбург** (372,2) 20·00 „Гарна Ґалятея", опера комічна Супе. **Льондон** (356,3) 22·35—24·00 Танкова музика з Кафе де Парі.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 157 (12.813). Львів, пятниця 17. липня 1931. Pocztowe opłatę zaryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 6·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Побіда творчої одиниці.

Ще про останню радянську сензацію.

Останній виступ нинішнього червоного царя Сталіна, якому ми присвятили вже кілька уваг, не перестає бути сензацією на велику світову мірку. Взагалі три події приковують нині увагу широкої світової опінії та всіх відповідальних політичних чинників: німецька катастрофа, конфлікт католицько-фашистівський і згадана більшовицька сензація. І ці три теми не сходять зі сторінок преси.

Бо справді, чим пильніше вчитуватися у реляційну промову Сталіна, тим ясніше стає глибінь її значіння. В попередніх наших уважах ми схарактеризували ту промову, як ствердження „банкрутства пролетаризації пролетарського царства" („Діло" з 11. ц. м.). Але, здається, поворот до метод капіталістичної господарки, заповіджений Сталіном, найбільшого значіння набирає не з погляду банкрутства змагань до спролетаризування 160 мілїонів мешканців СРСР (вони справді спролетаризувалися у розумінні шаленого зубожіння, але одночасно й держава стала великою оселею нужарів), а з погляду банкрутства засадничої ідеї комунізму, якою є пехтування одиницею у користь загалу.

Цю — полекуди навіть здорову ідею — радянська дійсність (як і стільки інших на око великих і гарних ідей) викривила та довела до абсурду. Негація індивідуума та обожання колективу на ділі проявилося у виключенні поза скобки життя усякого самостійно-творчого духа й у мертвецькій механізації всіх ділянок державної політики, культури й економіки. Знаємо на численних прикладах, як навіть кожного талановитого 100-відсоткового „пролетарського" письменника швидше чи пізніше „обнизується" на Радянщині, щоби надто яскравими індивідуальними рисами своєї творчости не вибиватися надто високо понад сіру масу. В господарській політиці проголошено „буржуазним пересудом" всяку приватну ініціятиву, а картелі, трести й колективи при безоглядній централізації всього величезного апарату в руках невеличкої партійної кліки — мали створити нову — ідеальну — державно-господарську систему.

Змеханізовано людину й змеханізовано цілу продукцію. А що цілу ту операцію переводили фанатики — доктринери, розцвів на Радянщині страхітливий культ некомпетенції. Партійний білет став свідоцтвом фаховости його власника, — фаховости й у науці і в економіці. Спершу „специ" служили бодай, як допомічні органи, як неофіціяльні закулісові дорадники й підповідачі. Але згодом почалася на „спеців" нагінка: і ніякі „саботажі" не були причиною тієї нагінки, лише страх перед вивищенням одиничного авторитету над юрбою безавторитетних анонімів. Таким робом ціле господарське життя на такій величезній державній території, як Союз Радянських Республик, опинилося під кермою партійно-політичних комуністичних ячейок. У свою чергу ці ячейки розвинули таку широку „радісну творчість", з повним злегковаженням усяких таких „пересудів", як рівновага між продукцією та консумцією, вилаткування інвестиційних капіталів відповідно до бюджетових можливостей і т. д. і т. д., що врешті не тільки ціла „пятілєтка" опинилася над катастрофою, але взагалі ціле державне господарство СРСР.

Покликання назад до провідної ролі фаховців; віддача керми підприємств в руки свідомих справи одиниць; заповідь винагороджування людей відповідно до їх знання і праці а не політичного стажу; признання принципу поділу робітників на кваліфікованих і некваліфікованих — це все є прилюдним признанням побіди одиниці над масою у країні, в якій одиницю зведено до нулі, в країні, в якій вбито навіть в одиниці всяке почуття власної гідности.

ЗБІЖЖА і ПАШУ,

дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Українці в Румунії.

Перепалка між сенатором д-ром Маєр Михальським і мін. Манойлеску.

Заяву посла д-ра Залозецького вислухала камера, не перериваючи бесідникові, зате в сенаті перервав міністр Манойлеску бесіду сенатора д-ра Маєр-Михальського, з чого вийшла цікава контраверза, з якою хочемо познайомити і наших читачів.

Уже з самого початку, коли сенатор Михальський згадав, що „український нарід у Румунії трактується найнесправедливіше в цілій державі", почулися голоси: „Та якже це! Невірно"!

В часі, коли наш сенатор відчитував уступи зі заяви про упослідження на полі шкільництва і переслідування учителів, що „викликає недовіря й незадоволення серед народу", М. Манойлеску, міністр промислу й торговлі, перервав окликом: „Навіть ваша присутність тут є один із доказів про спосіб, як трактується українська меншість".

Д-р Михальський: Булаб доказом лише тоді, коли б нас тут було в сенаті найменше пятьох.

(Говорить дальше): Наші читальні замикають незаконно, не зважаючи на те, що вони перед війною записані як правні особи, відбираючи так хліборобам природні гнізда їх національної культури й економічного розвитку. А вислідом того є те, що зачинає ширитися комунізм і по селах, не знаходячи там ніякого національного відпору.

М. Манойлеску: „Мені здається, що ви не стоїте на ворожій стопі з комунізмом".

Д-р Михальський: Ми є його противниками і боремося з ним. Це є й причина, чому ми приєдналися до Національного Обєднання. Йдучи разом до виборів, ми хотіли показати і правительству і цілій державі, що ми бажаємо боротися спільно з румунським народом проти всіх спроб комунізму і всяких інших екстремізмів. (Оплески).

(Говорить дальше): Українські абсольвенти університетів і інших вищих шкіл дістають посади лише з найбільшими труднощами, як взагалі їх дістануть.

Наша театральна дружина стрічається зі всякими труднощами. І найменший жандарм з села засвоює собі право противитися дозволам дирекції „Народнього Виховання".

Нічого не робиться розумного, щоб держава дала поміч нашим селянам у горах, котрі від якогось часу живуть у найтяжчій біді. Сплавні такси Черемошем страшенно великі.

М. Манойлеску: „Це також українська справа, пане сенатор?"

Д-р Михальський: Це така справа, що інтересує наш нарід, бо він мешкає у великій частині в тих околицях, куди тече Черемош і де не можна використувати лісів через величезні такси так, що селяни гинуть з голоду.

М. Манойлеску: Над Бистрицею і в інших околицях річ мається таксамо.

Д-р Михальський: Я говорю про те, що діється в наших околицях.

М. Манойлеску: Я не перечу, що може й говорите правду в самій річі. Але нас вражає несподівано й неприємно те, що ви, котрого вибрано на листах Національного Обєднання, приходите сюди й робите звязки прямо з цим невдоволенням загально-економічної натури, яке не має нічого спільного з народністю, які ніяк не звернені проти української національности, ані питання національного. (Оплески). Цього звязку ми не допускаємо.

Д-р Михальський: Правда, пане міністре, це є загальні справи, але вони зачіпають у першій мірі інтереси українського народу, в котрого імени я й говорю з цієї трибуни. Це мій обовязок звертати увагу правительства на те розпучливе положення, в якому находяться тепер мешканці Черемошини.

Ми боролися за листи Національного Обєднання, показуючи народові, чому ми йдемо з урядом, обіцюючи, що уряд направить справу.

При заключенні цього виборчого картелю запевнив нам міністр Арджетояну три мандати, гарантовані нам через евентуальні димісії або оптації. Один з цих мандатів ми втратили так, що нас тут є лише двох українських представників, котрі заступають наш нарід у Румунії, що числить майже один мілїон душ.

М. Манойлеску: І ми втратили.

Д-р Михальський: Але нам запевнено всі три мандати!

Контраверза між міністром і українським сенатором звернула увагу на себе цілого сенату, який оплескував укінці заяву українського бесідника.

Доказом зацікавлення, яке ставив сенат супроти заяви українського сенатора, є те, що референт відповіди на месаж, віцепрезидент сенату і декан букарештенської камери, Траян Александреску, відповідаючи всім проголошеним заявам, присвятив у своїй промові більше місця заяві нашого сенатора, впевняючи його, що уряд з певністю зверне увагу на українські домагання так, що вони будуть сповнені в найширшій мірі і в найкоротшому часі.

Міністр Манойлеску, з котрим сенатор д-р Маєр-Михальський стрінувся зараз по промові Траяна Александреску, звернувся до нього з запитом, котра справа для українців найважнійша і на що вони покладають в першій мірі вагу. На відповідь сенатора, що в першій мірі треба залагодити справу шкіл і читалень, бо тільки так можна буде заспокоїти маси нашого селянства, сказав мін. Манойлеску, щоби сенатор доручив йому меморіял у цій справі, який він предложить раді міністрів.

—o—

Наради в Парижі.

В середу 15. липня ц. р. приїхав до Парижа англ. мін. закорд. справ Гендерсон та конферував майже цілий день з Бріяном і премієром Лявалем. Гендерсон заявив кореспондентові бюра Райтера, що головним завданням його побуту в Парижі є довести до порозуміння між Францією та Німеччиною. В середу вечором приїхав до Парижа ам. нім. закорд. справ Стімсон з яким теж конферував Гендерсон. Головною темою цих паризьких розмов було катастрофальне положення в Німеччині.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 11. lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 149 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 7. lipca 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 322/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 11. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 6 lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma. pt. „Dilo" Nr. 149 z daty Lwów dnia 7. lipca 1931 r. zawierającego w artykule pt. „Jak ce nazwaty" wraz z tytułem w całości, znamiona występku z art. V. ust. z 17/12 1862 L. 8 Dzpp. z r. 1863 i § 488 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 Dzpp. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu zapomocą zmyślonych i przekręconych faktów obwinić komisarza rządowego Domu Narodnego we Lwowie, a zatem poniżyć go w opinji publicznej i uczynić godnym prawdy co odpowiada znamionom występku z § 488 uk. i z art. V. ust. 17/12 1962 L. 8 Dzpp. z r. 1863. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr.
Protokulant: E. Hopfen wr.

Za zgodność: Albin Schönthaler starszy sekretarz

Жінка та безробіття.

II.

Народні харчівні. — Як їх уладити? — Народня ноша. — Килимарство.

Розгляньмося уважно серед нас, чого в нас нестає, а що могло би бути.

Найдоровіший дотепер елемент нашої суспільности, робітники та селяни, щораз більше починають недужати на шлунок. Нема сумніву, що причиною того є нездорова їда.

Наш селянин бодай раз на тиждень мусить бути у місті, має орудки на торзі. То щось треба йому купити то продати, а іноді навіть розважитися та масно їсти. Він перш усього заходить до підрядної харчівні. Їсть там зі смаком вудженину і попиває горячим чаєм.

Найбільше таких селянських гостей мають підгірські та гірські містечка. Верховинець живе не лише зі скотарства, а й з ремесла. Він заробляє гроші, але дома не має що їсти, бо гори не родять хліба. Тому він часта навідується до міських, дешевих харчівень. Там лишає він більшу частину свого заробку і нищить собі штучними товщами шлунок.

Народні Харчівні, зорганізовані нашими людьми, були би не лише дохідним джерелом, але й патріотичним ділом.

Така „Народня Кухня" дуже корисна інституція також для трудової вбогої інтелігенції. Її треба би засновувати на правах кооперативи так, як „Народну Торговлю" та „Маслосоюз".

До варення в дешевій. Народній Харчівні не треба спеціяльних студій. Приготовляти прості страви: бараболі, кашу, борщ чи вареники — зуміє кожна сільська молодиця. А вести рахунки та розпорядитися — зуміє кожна інтелігентна жінка.

У таких харчівнях могли би також практикувати сільські дівчата. Богатші селяни вже й тепер радо висилають доньок до міста, оплачують їм хату, харч та науку, щоби лише навчилися шити чи варити. Народня Харчівня мала би з таких дівчат велику, безплатну поміч.

Народну Харчівню уявляю собі так: посередині якогось мешкання, скажім у сутеринах, гнівна селянська хата з традиційними, широкими ослонами довкола. Перед ослонами довгі, білі столи. На стінах образи, прибрані вишиваними рушниками та чічками. Коло порога мисник, в куті грубка, де можна би погрітися. Посудина народнього виробу, і та, що до декорації і та, що до вжитку. Прислуга в селянських, народніх одягах. Тут також слід би аберігати народні звичаї та традиційно-народні поздоровлення. Вибаглива чистота була би одиноким комфортом у Народній Харчівні.

Такі харчівні повинні бути в кожній дільниці Львова.

Велике лихо насувається на наш нарід. Між нашими селянами запанувала мода, що руйнує і так уже вбогі села. Мода є всевладна. Запобігти їй, стримати її похід — ми вже не в силі. Але ми можемо її використати: братися до торгівлі модними річами. До того надаються головно текстильні матеріяли та готові одяги. По цілім краю, у всіх містах і містечках могли би повстати невеликі а солідні крамниці з готовими суконями, плащами і обувю. Недорогі, а модні, мали би вони величезний збут. І заробок на них був би певний, бо наше сільське жіноцтво, скорше, як на їду, видає гроші на модні одяги.

Річ природна, що ці готові одяги не будемо спроваджувати з чужини... Їх доставлятимуть наші кравецькі робітні, основані та ведені нашим інтелігентним жіноцтвом, у кожнім містечку та місті.

Ви не є у кравецтві фаховi? Це нічого? Але ви підприємчиві і це вам вистане, щоби мати свою робітню. Ви входите у порозуміння наприклад з ученицею кравецької школи, ви дбаєте за клівнтелю, за рекляму, про те, щоби ви обі мали, що їсти, а вона шие. Згодом і учениці знайдуться. Вони поможуть шити, ще й за науку заплатять добре. Можна іще когось приймити або взяти до спілки. Така спілка, солідна та згідна, може дуже гарно розвиватися. І принесе вам дохід ліпший, як той, який має початкова учителька.

Наше село стане у майбутньому добрим джерелом заробку. Щораз частіше входить по селах мода, що селянки дають своїм донькам на виправу панські покривала, так звані ковдри. Виріб їх, не така то велика штука. Хто вміє шити, той навчиться скоро виробляти ковдри. Таке виробництво можна би завести при кожній нашій кравецькій робітні.

Як тепер маємо цілу сітку харчевих кооператив, так само повинні ми мати й текстильні кооперативи. Вони так само як і тамті потрібні в кожнім місті та містечку, а були би від харчевих спілок без порівнання дохідніші. Наші селяни, як відомо, носять уже лиш фабричні вироби. Вони купують лихі, бо дешеві сорти, тому мусять купувати часто і дають торговцям добрий заробок.

Але тут також треба би мати дві спільнички. Одна продавала би, а друга вела би рахунки, спроваджувала крам та дбала за рекляму. Без реклями нині ніяке підприємство не розвинеться. Хоч у теперішніх часах, при незвичайнім поширенню національної свідомости серед нашого селянства, і за рекляму не буде тяжко. Треба лиш зєднати собі в кожнім селі священика, вчительку і кілька інтелігентних селянок, та давати можливо добрі матеріяли, за дешеву ціну, а передовсім солідну міру.

А фонди на це все? І фонди треба самим роздобути, треба творити такі речі з нічого. На провінції хати недороги, а фабрики дають й на борг. Невеличка крамничка, покищо хочби й у власній хаті, не вимагатиме великих фондів. Зрештою, хотіти — це могти. Хто дійсно схоче мати крамницю, в того не буде ніяких перепон.

Донька священика, учителя, міщанина, чи селянина, кінчить середню школу і сидить дома. Покищо батько може їй дати утримання, але — що далі?

За батьковими плечима легко дораблятися. Тож не слід тратити ні хвилини дорогого часу. В кого є хист до рисунків, зручність до всяких жіночих робіт з артистичним смаком — той уже має хліб у руках. Треба лише навчитися килимарства. Килимарські робітні є й у Львові, на Гуцульщині є вони в кожній селянській хаті. Килимкарський верстат дуже примітивний і платиться недорого. Поставити його у батьківській хаті, призбирати взорів серед народу і забратися до праці. Такі ручно вирашьовані килими купують тепер свої і чужі радо. Одначе справді народніх килимів, повних смаку, що мали би не лише матеріяльну, але й мистецьку вартість, дуже мало. У Косові, крім „Гуцульського Мистецтва" та „Гуцульщини" є багато чужих килимарських фабричок, ведених людьми, що не мають найменшого мистецького смаку. Вони випускають у світ килимарські ливоглядн, зладжені за чужинними взорами, і заробляють на них великі гроші.

При виробі килимів і вовняних хідників можна легко заробити стільки, скільки заробляє вчителька і при тім сидіти дома. Не треба блукати по чужині і наражуватися на втрату здоровля.

Згодом можна би з селянських дівчат, привчених відповідно, придбати собі помічниці та підприємство поширити. Але само собою, що треба в своїм фаху досконалитися. Треба студіювати пильно народне мистецтво та етнографію. Читати відповідні твори, оглядати музеї, фабрики килимів, старатися за нові взори та нові малярські проекти — поліпшувати та поширювати своє підприємство, доки не дасть воно відповідного приходу. Тоді подякувати батькам за першу поміч, наймити собі окреме мешкання у тім самім селі, якщо воно недалеко залізниці, або в найближчім містечку — загосподарити і розглянутися за чоловіком. При його помочі може така робітня дати достаточне утримання для цілої родини

Володимира Жуковецька.

—o—

Димісія Гінденбурга?

По повороті през. Нім. Державного Банку д-ра Лютера до Берліна з Базель, стало ясним, що Рада Банку Міжнародніх Розрахунків у Базель не дасть позички у висоті 600 міліонів марок, лише продовжить рединсконтовий кредит Нім. Державному Банкові у висоті 100 міліонів марок. Тому в середу 15. липня ц. р. назначено дальші наради нім. уряду, у яких беруть участь теж през. Гінденбург і д-р Лютер. На цій конференції устійнять становище нім. уряду щодо політичних уступок на користь Франції, щоб Німеччина осягнула позичку в Парижі. Політичні круги Німеччини переконані, що нові політичні уступки канцлера Брінінга потягнуть за собою негайно димісію Гінденбурга зі становища президента Німеччини.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 17. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 5)

В обіймах адрійської перли.

Загубилися. — Заручини з морем. — Їзда „зайцем".

Витискаємо останки морської води й тікаємо.

— Ааах, як мене нога болить! — кричу, дивлюся на ногу й на силу видираю малого рачка, що сверликом вився в тіло.

— Дивіть! Таке мале а таке злобне.

Заки ми зібралися, трохи побалакали з товаришкою, приходимо до галі, а наших, начеб вода змела.

— Що за біда, де вони?

— Що ми тепер зробимо — бідкає моя сусідка й бігає довкола пальми.

Я жартую:

— Загубилися, так велика штука! Сідаймо на яке човенце і їдьмо! Годі нам сидіти на березі й руки ламати

— Певно...

— Отже ходім скоренько, бо вже вечір.

Біжимо парком, продираємося крізь юрбу прохожих до пристані.

Сирена на пароплаві дає вже знак до відпливу, але він стоїть ще при березі.

Вбігаємо на чердак, попри будку з білетами й сідаємо спокійно на лавочці, начеб заплатили білет.

Вже безпечні їдемо у Венецію, ніхто нам тепер нічого не зробить.

Сонце почало саме заходити й кинуло на прощання сніп червоного проміння, розбилося на шнуровій плетінці, та зачепилося по одній плямці на наших носах.

На обрію у червоному світлі появився білий пароплав, наче ширококрилий золотистий лебідь, повіваючи прапором адрійського лева.

І прийшла мені на думку хвилина вперед тисячу літ, коли то дожа Пієтро Орсеоля завів свято „заручин дожі з морем", символічне свято обняття влади над морем.

Саме в маю, в день Вознесення, епископ вручив дожі прапор з лъвом св. Марка, потім поїхали всі на острів Ґрадо, де патріярх дав дожі перстень св. Гермагора, як символ перемоги. Від цього часу, шороку виїздив великий, золотом і різьбами прикрашений корабель Буценторо з дожею, окруженій сотнями ґондоль з геральдами й сурмачами.

Патріярх благословив перстень, а дожа кидав його в море зі словами: **Desponsamus te mare, in signum veri perpetuique dominii.**

А кораблик їхав у червоній колумії повіваючи прапором, але без дожі...

Тимчасом ми доїздили до Венеції. Запалахкотіли тисячі золотистих вогників, так само, як колись на вежі Марка кидали ріжнокольорне світло на честь спортового зїзду.

Задивилася я на цей мальовничий краєвид і здавалося мені, що линвою спускається молодець з китицею квітом і передає її Догарессі. Та це був лише один мент. Я прочуняла у пристані серед натовпу крикливої юрби.

Мене зачіпає контрольор: білєті!

Свобідно вписаю йому в руку купелеві білєти.

Здиковано дивиться на білєти, потім на мене: „Че білєті ді баньо".

— Але ж певно, що купелеві, але інших в мене нема — й переходимо біля нього.

Він глядить на нас і сміється.

Але ми вже на березі й собі регочемося.

— Вдалося нам переїхати задурно — кажу, — бачите, а ви вже хотіли плакати! Талант у нас небиякий, тільки не даємо йому розвинутися.

— Називаєте це талантом?

— Невинний жарт, правда?

Після вечері, наша пачка чимчикує на площу св. Марка, послухати музики. Боязко продираємося біля „мосту зітхань" й ми на рухливій, освітленій площі.

Солодкі голуби сплять й снять про кукурудзу, а ми проходжуємося на їх місці наче справжні венецькі горожани.

На площі грає музика всякі міжнародні мельодії.

Церковні мозаїки випинають з темряви, поодинокі постаті оживають, виступають на золотому підложі й зависають у повітрі.

— Зовсім без сенсу волочимося по цій площі, краще використаймо останню венецьку ніч.

І за хвилину пертрактуємо вже з ґондолієром.

— Сіньора, за одну ліру возитиму вас пів години, — запевняє він.

Але я вже добре знаю італійських ошуканців, тому краще запевнитися.

— За всіх одну ліру? — питаю

— Від особи!

— Дам вам три ліри, але уважайте, більше не дам ні сотика й возити маєте нас годину.

— Сі, сі, сіньора! — годиться ґондолієр. Чемно подає нам руку, втягає до середини й відбиває від берега

(Докінчення буде.)

З польської преси.

„12 літ пошуканок".

Теорії „Газети Варшавскої" на тему „рускосці" і відповідь „Газети Поранної".

„Газета Варшавска" з 14. ц. м. помістила передову статтю, присвячену справі номінації нового львівського воєводи. Стаття, затитулована: „Передчасна проба", намагається переконати читачів, що зовсім непотрібно, а навіть шкідливо, привязується до тої справи якесь виїмкове політичне значіння. Заявляючи себе приклонником „більшої нормалізації політичних відносин у Східній Галичині" („Małopolsce Wschodniej"), автор сумнівається в успіх якоїсь такої акції тому, що „однаково уряд, як і місцеві адміністраційні чинники зовсім ще не готові до розвязки цієї важливої проблеми". Після такого слушного твердження і після делікатного осуду „пацифікації", слідує цілком абсурдна мотивація.

„Найважнішою річю є те, що правлячий табор не може позбутися тенденції надавати руській проблемі („квестія руска") в границях Польщі присмаку міжнародньої проблеми. У свідомості діячів і письменників того табору „квестія руска" („лацки" наші — Ред.) покривається зовсім з українською проблемою, що потягає за собою ряд консеквенцій, які на практиці виключають можливість розвязання її на терені нашої держави. Чиж треба широко пояснювати, що хотячи розвязати „квестію руску" і знормалізувати політичні відносини на терені Східньої Галичини („Małopolsce Wschodniej"), треба передусім зірвати зі штучним поняттям українщини („українськості"), яке нашому рускому населенню надають українські партії, хотячи зробити з нього шляхом ширшої пропаганди нерозривну частину українського народу, який буцім-то(!!) твориться („tworzącego się rzekomo narodu ukraińskiego").

Є це перша умовина політичної і культурної асиміляції, без якої важко казати про тривкий уклад відносин у наших східних воєвідствах. Поза політичною і цивілізаційною асиміляцією, про яку багато говориться, а мало реалізується, заходить також потреба значної поправи етнічної рівноваги (!) на східних теренах шляхом внутрішньої кольонізації, яку там велося від соток літ а тепер майже зовсім занехано. Вкінці, хотячи осягнути реальні висліди у ділянці тіснішого зєднання наших земель аретою держави, треба оминати творення великих адміністраційних одиниць, у роді тих, про які тепер кажеться, маючи на увазі, ніби з огляду причин, получення в одно воєвідство воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського"...

Так виглядає ендецьке почуття політичного реалізму! Читає чоловік і з дива очі протирає: „квестія руска", „штучне поняття українськості", „ніби-то твориться якийсь український нарід" — гей, панове ендеки, в якім столітю живемо та з якого походите ви?!

З другого боку навіщо вмовляти в польський уряд речей неіснуючих; адже саме дотеперішній стан української проблеми в Польщі є найяскравішим доказом, що польська національна політика відносилася до неї і відноситься, як до чогось зовсім відрубного, зовсім окремого від цілости української проблеми. Тому саме поставлено справу на парадоксальний, самозаперечуючий ґрунт і загнано її в нинішній сліпий кут! Адже прецінь зберігання со нинішній день офіціяльної номенклятури „рускі" є одним із явних показників закорінення ендецьких теорій в офіціяльній національній політиці.

Нісенітність виводів „Газ. Варш." вразила навіть львівську *„Газету Поранну"*. У нинішньому числі з датою 17. ц. м. друкує з цього приводу статтю п. н. „12 літ пошуканок", в якій стверджує цілком правильно, що „одною з головних причин, задля яких український вузол у Польщі такий далекий нині від розплутання" це факт фальшивого підходу до нього.

„Від 12-ти літ шукається, пробується, полемізується, на те, щоби остаточно дійти до пункту, який навіть як початкова фаза поглядів був неправильний".

Навівши один цитат з вище зреферованої нами статті із „Газети Варшавскої" як „типічний під цим оглядом приклад", „Газ. Поранна" додає від себе:

Оце й мудре слово нині, коли існує українська література, а 80 відс. виборчих голосів, відданих „русинами", паде на українські листи, яких істотною рисою є антагонізм супроти „рускости", як етнічного партикуляризму. Нині, коли в Женеві, Льондоні і Парижі — не згадуючи й про Берлін — угощується українських петентів і прихильно розглядається їх скарги, які майже (так делікатно зауважує польський часопис! — прим. Ред.) виринають зі зобовязань, що їх Польща двократно прийняла не на внутрішньому терені, лише міжнародньому. Вкінці нині, коли очі галицьких українців, не вважаючи на все, що там діється, кермуються у сторону Київа, відки вичікують колись вирішення.

Замісць поглянути правді в очі, замиюється очі свої власні і громадянства легендами, які не мають уже ніякої вартости. Перечиться цій дійсності, з якою радо чи нерадо мусимо рахуватися, і будуються концепції, які не витримають першої проби. Борониться анахронізмів зперед десяти літ, коли життя нестримно йде вперед. Коли в такий спосіб схочемо підійти до української справи і на таких премісах будувати її розвязку, не рушимо ані на крок вперед".

— Очевидно, що автор вказав навіть дуже мало аргументів на доказ абсурдальности теорії „малопольскей рускосці", протиставленої теорії „українськості". Бо найважнішим аргументом є тисячелітня спільна історія, закріплена ледви 12 літ тому спільно пролитою кровю за спільні національні ідеали.

—o—

Церковні справи.

Візитації уніятських парохій на Підляші.

Катол. Аґ. Пресова повідомляє, що візитатор Ап. Столиці, Преосв. еп. д-р Чарнецький, візитував у днях 20—28. червня ц. р. отсі уніятські парохії на Підляші: Голя, Шустки, Докудів, Полоски, Заболоття, Костомолоти, Терешіль і Бубель-Павлів Старий. У другій половині липня ц. р. еп. д-р Чарнецький поїде до Риму зі звідомленням про свою працю і про положення унійної місії на північно-західних землях.

Відїзд еп. Ладики до Канади.

„Нова Зоря" повідомляє, що епископ канадійських греко-кат. українців Преосв. Василь Ладика, відвідавши наші василіянські монастирі та знайомих в чині товаришів і інших священників, виїхав 14. липня зі Львова до Канади, прощаний широ оо. Василіянами. По дорозі в Бельгії має еп. Ладика перевести вищі священня кількох питомців-бельгійців греко-кат. обряду.

Перед висвяченням ще одного православного епископа.

Варшавська православна ґазета „Слово" (ч. 5.) повідомляє, що в найближчому часі відбудеться висвячення в епископи архимандрита Сави (Совєтова), який буде мати титул епископа люблинського, а одночасно буде вікарієм (суфраґаном) варшавсько-холмської епархії, себто найближчим помічником митр. Діонізія. Архимандрит Сава (Совєтов) молодий, бо має всього 32 роки. Висвячення його, як ми вже вчора повідомляли, назначене на день 22. ц. м. в митрополитальному соборі у Варшаві на Празі.

Недуга митр. Діонізія.

Теж саме „Слово" повідомляє, що митр. Діонізій занедужав внаслідок перевтоми і тому лікарі наказали йому строгий відпочинок впродовж двох тижнів. У часі недуги митр. Діонізія заінтересованих у справах православної церкви приймає з доручення митрополита епископ кремянецький Симон.

—o—

За океаном.

Жіноче віче і „День Матери" у Клівленді, Огайо.

Дня 10. травня відбулося в Клівленді в Українськім Народнім Домі жіноче віче, получене з концертом з нагоди „Дня Матери". Віче і свято уладжено заходом Союзу Українок.

Віче відкрила предсідниця п. Катерина Ділай, а вступне слово виголосив о. сов. Лев Левицький, місцевий парох.

Бесіда о. Левицького, повна патріотизму, зробила на всіх дуже миле враження. При кінці своєї бесіди о. Левицький представив присутнім п. Олену Лотоцьку, предсідательку й організаторку Союзу Українок, яку повитано грімкими оплесками.

Потім відспівали дуети п-а Волошин і п. Вацик та п. Іван Волошин та п. Смільчак. А пані Волошин відспівала ще сольо „Ой пішлаб я на музики".

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 17. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Післявоєнна психоза.

У ріжних принагідних оцінках наших авторів доводилось боронити дуже простого погляду, що вартість твору не залежить від партійної приналежности автора ні навіть від соціяльно-політичних його ідей, висловлених у творі.

Проти такого погляду йшов наступ одночасно від усіх тих критиків, які всі проблеми творчости розвязали своїм політичним „вірую", пересвідчені, що нарід і література дійдуть до найкращих здобутків тоді, коли письменники висловлюватимуть ідеї прийняті ними, непохитними критиками.

Літературних прояв не можна охопити чисто соціяльними чи навіть загальними, абстрактними ідеями. Та з ними і не інакше я кз політичними проблемами: чим хто менше знає історію політичної боротьби ріжних народів і держав у ріжних добах їхнього розвитку, чим хто слабше орієнтується в фактах і їхніх причинах, — тим лекше може найти на все одну, неохибну раду. Ніхто так часто не сумнівався як філософи, що охоплювали якнайширші овиди явищ, — ніхто не видає таких рішучих осудів як неуки.

Наша література переживає фазу революційної й післявоєнної психози. Більшість наших письменників хоче вести нарід до Обіцяної Землі, у глибокому пересвідченні, що це найсвятіше їхнє завдання. Тому, що раз на кількасот літ трапився в нас такий геній як Шевченко, що виконав ролю національного керманича і такий універсальний талант як Франко, що виконав ролю національного педагога — кожний автор, що мріє про славу, хоче їх наслідувати.

Наші критики не ріжняться нічим від запоморочених письменницьких апостолів. Вони поділились на кілька партійних груп, з яких кожна шукає в творах перш за все слідів свого світогляду, зведеного до кількох фанатичних ідей. І в наслідку маємо: критику комуністичну, націоналістичну, католицьку; навіть соціялісти, радикали, гетьманці і всі партійні фронди мають свій ідеольогічний підхід до творів, усі горді, що „насвітлюють літературу з „ідеольогічного" єдиного справді ідейного становища.

Першою оманою цих критиків є погляд, що література повинна бути сурмачем їхніх ідей і що вся спрямована в один бік, туди, куди вони хотіли би повести все громадянство разом із письменниками, вона певно довела би до оздоровлення народу. Другою оманою є погляд, що найбільший вплив на суспільність мають твори, які діють так само як урядовий „указ", цензурна заборона, стаття, що взиває до негайного погрому.

Причина проповідницької лихоманки серед нашого громадянства проста: ще не так давно переживали ми добу, коли кожний рядовик міг примхою долі або пустомельщиною добитися становища керманича, провідника, представника, отамана. Манія спасати народ після катастрофи, вказуючи на гріхи своїх ідейних ворогів, панує нині всевладно в критиці літературних творів. Фашистівські, комуністичні та деякі релігійні ідеольоги впевняють, що майбутність „іде всією силою пари" назустріч їхнім ідеям, а там, де не йде, то жене наосліп у прірву.

Можливе, що нині все людство одержиме успіхами та невдачами своєї праці жде на цілющий землетрус та велику різню, в якій переможці розторощуть усіх своїх ворогів на гамуз і що аж тоді запанує одна ідея Розуму та Справедливости. Та покищо нам здається, що найбільше животворною ознакою сучасної культури є багатство її світоглядів, змагань, віровань, можливостей найбільше ріжноманітного, індивідуального розвитку.

Можливе, що вже нашим найближчим нащадкам доведеться чхати на всю Европу і боро-

По тих точках мала відчит п-і Стангричук на тему „Свято Матери" в українській мові, а п-і Курівчак говорила на ту саму тему по англійськи. Слід зазначити, що п-і Курівчак не є українського роду, одначе проте вона не тільки розповіла історію „Дня Матери", відки це свято взялось і як поширилося, але також представила образ української матери, як її змалював наш безсмертний геній Шевченко у своїй поемі „Наймичка".

По тих рефератах відспівали дуети панни Волошин і Ващик та Софія Кухта й Анна Кухта. А далі забрав голос адвокат п. Малицький, котрий звернувся з спеціяльним апелем до молоді, взиваючи їх любити і шанувати своїх матерей, а крім них ще й любити спільну матір, нашу Україну.

Потім говорила п-і Лотоцька, котра виголосила головний реферат про Союз Українок, його завдання і ту працю, яку ця організація виконала впродовж свого шестилітнього істнування в Америці. Бесідниця обговорила потребу творення молодечих відділів Союзу Українок, а далі потребу ведення пропаганди у справі національній, піддержування українських шкіл і допомоги рідному краєві. Зокрема обговорила п-і Лотоцька вагу Медичного Фонду, який має залишити в старім краю поважний слід жертволюбивости українського жіноцтва в Америці. Далі звернулась бесідниця до молоді, вказуючи на День Матері та взиваючи її до організації молодечих клюбів під назвою „Молода Україна". До молоді говорила п. Лотоцька англійською мовою.

Закінчено це свято відспіванням національного гимну.

Авраменко переносить свою школу до Шикаго.

Дня 20. червня відбулося в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку закінчення сезону школи національного танку Василя Авраменка. Хоч була надзвичайна спека й духота, зібралося в салі коло 200 душ молоді і старших.

Після попису дітвори відтанцював балетмайстер Авраменко танок гуцула своєї власної хреації, а відтак виголосив прощальну промову, в якій згадав про виступ з балетом в Метрополитен Опері дня 25. квітня, подякував усім, що чимнебудь причинились до успіху, а дальше відкрив свої пляни на будуче.

Довідуємося, що Авраменка запросила українська громада в Шикаго, щоби допоміг їй підготовити виступ з балетом в тамошній опері дня 23. жовтня 1931 р. З уваги на те, що така підготовка вимагає основної праці, Авраменко переїздить у липні до Шикаго, де буде провадити літні курси танку, на які зголосилося вже 275 дітей.

З Шикаго буде Авраменко провадити також приготування до подібних виступів у Дітройті та Клівленді, а опісля займеться іншими місцевостями.

Щойно з весною 1932 р. прибуде наново до Ню Йорку, щоби там викінчити приготування до величавого виступу у спілці з кількома іншими національними групами.

Присутня на салі публика попрощала артиста-балетмайстра овацийно і на знак пошани відспівала національний гимн замісць традиційного „Многая літа".

Перший дипльомований український артист в Америці.

У відомім Єйлськім університеті в Ню Гейвен, Конектикат, покінчив на днях науку на відділі красних штук українець Іван Пирч та дістав степень Б. Ф. А. (Бечелор оф Файн Артс). Іван Прич є першим українським студентом що покінчив науку в цьому університеті. Він походить родом з Олифанту і є сином одного з найстарших українських імігрантів з Лемківщини, д. Дениса Пирча, який від 27 літ живе в Канаді. Нижчі й середні школи покінчив Іван в Канаді. Тут теж скінчив фільософічний відділ у манітобському університеті у Вінніпегу, після чого перейшов на відділ красних штук у Єйл.

Відзначення української студентки.

На шкільнім святі у Веслі Каледж у Вінніпегу 29. травня найвище відзначення в 12 степені за цілий шкільний рік признано панні Ганні Данилович, яка походить з місцевости Риверс у Манітобі.

Вісти з „Рідної Школи".

Представники „Рідної Школи" у нового шкільного куратора. Дня 9. червня 1931 р. інтервеніювали в Кураторії відпоручники Президії Головної Управи „Рідної Школи" у справах: 1) реактивування розвязаних гімназій „Рідної Школи" і 2) шикан і перешкод з боку адміністраційних і шкільних властей, з якими стрічаються школи і виховні заведення „Рідної Школи". — Куратор обіцяв усі порушені справи розглянути.

Наука кооперації в „Рідній Школі". З початком вересня ц. р. зачнеться кооперативний позаочний курс для рідношкільного вчительства, який буде закінчений з кінцем шк. року 1931/32. Завдання курсу поглибити кооперативне знання українського вчительства, що вестиме навчання кооперації в школах „РШ". („Рідна Школа", як ми вже повідомляли, заводить у всіх типах своїх шкіл навчання кооперації).

Організаційно-технічну і фінансову сторінку позаочного кооперативного курсу згодився ласкаво взяти на себе Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові.

Справа будови дому українських фахових шкіл „Рідної Школи" у Львові. Оснований при Головній Управі „РШ" окремий Комітет Будови Дому Українських Фахових Шкіл „Рідної Школи" у Львові відбув три засідання, присвячені справі будови торговельної та мужеської і дівочої промислових шкіл „РШ" у Львові. Вироблення пляну та кошторису тих заведень доручено інж. Е. Нагірному, що вкінці червня ц. р. доставив вже Головній Управі шкіци будинку для тих шкіл.

Ювилейні свята „Рідної Школи" відбуваються по деяких громадах і повітах з великим успіхом. Однак є великі полоси краю, де не започатковано ще ювилейних свят. — Прохаємо всі Кружки „Рідної Школи" і всі українські товариства й організації подбати, щоби в кожній громаді завязався Ювилейний Комітет „Рідної Школи", зложений з представників всіх тамошніх установ та з визначних осіб, і спільними силами гідно відсвяткувати ювилей „Рідної Школи" на місцях (концертом, академією, святочною театральною виставою тощо) з доходом на „Рідну Школу". — Звідомлення про кожне таке свято подавати доконче до Головної Управи „Рідної Школи" із зазначенням, котрі установи чи які особи найбільше причинилися до успіху, а також подавати дописи до української преси для інформації загалу та заохоти других громад до ювилейних рідно-шкільних обходів.

Фестини і прилюдні імпрези. Згідно з маніфестом всіх українських центральних установ у справі ювилейного року „Рідної Школи" звертаємося до всіх Кружків „Рідної Школи", а де їх нема, то до філій і читалень „Просвіти", Лугів, Соколів, Кооператив та інших установ і організацій, щоби впродовж літніх місяців занялися улаштуванням фестинів, прилюдних рухливих пописів, людових забав та інших імпрез в честь „Рідної Школи" з цілковитим чи частинним доходом для „Рідної Школи." — З кожного такого улаштування прохаємо подати короткий але вичерпуючий звіт до Головної Управи „Рідної Школи" та допис до української преси.

Жертвенність у червні 1931. В місяці червні ц. р. війшло до каси Головної Управи на потреби „Рідної Школи" із східно-галицьких повітів 10.495 зол. 34 сот. (найбільше зложили — Львів-місто 7.116 зол. 67 сот., пов. Жовква 330 зол. 15 сот., пов. Підгайці 312 зол. 51 сот., Львів-повіт 279 зол. 07 сот., пов. Перемишляни 246 зол 86 сот.); з поза Сх. Галичини з Польщі 381 зол. 95 сот.; із Заруч. Держав 640 дол. (У цьому від „Обединання" 575 дол.); з Канади 15 дол.; з Франції 351 фр. фр.; з Австрії 2 шел.; з Чехословаччини 6 зол. 48 сот.; від невідомих 18 дол.

Рідношкільні інспектори на відпустці. Подається до відома інтересованих осіб, що інспектори шкіл і захоронок „Рідної Школи" виїхали на відпустку й особистих інформацій давatимуть після свого повороту до Львова від дня 15. серпня 1931. в урядових годинах. Не дивлячись на те, всякі подання, викази і письма в шкільних чи особистих справах пересилати своєчасно просто до Головної Управи „Рідної Школи", не чекаючи на поворот шкільних інспекторів.

Головна Управа „Рідної Школи".

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Студентські справи.

Умовини приняття на університет С. Б. у Вильні.

Університет Стеафна Баторія у Вильні має такі виділи: медичний, фармацевтичний, рільничий, гуманістичний, мистецтв і правничий.

На медицину і фармацію треба вносити подання в днях від 1. до 15. вересня включно. До подання слід залучити свідоцтво зрілости з латиною, метрику уродження, „curriculum vitae" (власноручно написане) і 1 фотографію, наліплену на поданні, квестіонар (котрий можна набути у возьного при головнім будинку), військовий документ (якщо кандидат є в поборовому віці) і квіт заплачення до квестури 12 зол. за конкурсовий іспит. Ті, що переносяться з інших університетів, мусять мати крім згаданих залучників ще й свідоцтво відходу. Кандидати, що мають бодай річну перерву від хвилі укінчення середньої школи, мусять залучити свідоцтво моральности. Всі вище згадані залучники мусять бути безумовно в оригіналах.

Конкурсовий іспит на медицину і фармацію відбудеться поміж 18.—21. вересня 1931 р. Вислід конкурсу буде оголошений в деканаті при кінці вересня. До конкурсового іспиту на медицину вимагається знання фізики і хемії з обсягу навчання в гімназії, на фармацію треба приготовити ботаніку, хемію і фізику також з обсягу навчання в гімназії.

На виділи: рільничий, гуманістичний, штук красних (мистецький) і правничий треба вносити подання в днях 15.—30. вересня. Всі документи мусять бути в оригіналах. Документи на згадані виділи найкраще вносити особисто.

Кошти удержання у Вильні від 70 зол. вгору.

За потрібнішими інформаціями звертатися на адресу: **Козак Андрій, студ. мед. п Потичич.** (Залучити марку на відповідь).

тись за ідеали нової культури: Азії чи Америки, зовсім протилежні до европейських. Якщо ці ідеали підуть по лінії повороту до якнайбільше первісних форм суспільного співжиття, до якнайбільшого вирівнання ріжниць поміж расами, державами, народами й членами всіх суспільних громад, тоді ми, що віримо досі в доцільність і спромогу розвитку европейської культури — програли. Програли так, що навіть не буде можна боронитись. У тій стадії культури, де більшість її членів приймає по волі чи неволі один світогляд, одну ідеольогію, що покривається з фанатичною вірою, одну форму суспільного ладу — не треба буде ні літератури ні мистецтва ні свободи, що їх творить.

Европа переживає гостру крізу своїх духовних довершень, тому, що в ній змагаються розбіжні, ворожі, інколи й посвоячені, течії й світогляди. Та те, що ріжнить її основно від інших типів культур це спромога свобідної переоцінки своїх основ. Чуємо часто від критиків цієї культури, що вона знесилена, засуджена на загибіль своїм роздвоєнням. Та який ідеал дістаємо в заміну за стан цього ферменту?

Одні кажуть: — сильно зорганізовану націю. Націю, що відчуває повну свою окремішність від сусідів і черпає сили до свого розвитку в найкращих зразках своєї історії і найвищих ідеалах самостійности. Ці зразки та ідеали дадуть змогу суспільности плекати національну силу, енергію й волю. На перепоні до здійснення цієї високої мети, що може обновити „здегенерован" культуру стоїть світогляд міжнародного братерства на основі спільної клясової солідарности. Коли нації зуміють викорінити зі свого грунту отруту соціялістичного чи комуністичного руху, тоді ідеали національности можуть здійснитись в якнайкращій формі.

Другі кажуть: — сучасна культура видіє вразі з перегнилими ідеалами буржуазії. Найкращою запорукою завтрішнього розвитку народів є спільний ідеал тих її кляс, що не вірять у тривкість культури побудованої на національних ідеалах. Перепоною до здійснення ідеалу миру й братерства є інтереси буржуазії й націоналізм ріжних народів, що стає причиною воєн, імперіялістичної політики, неволення слабших і бідніших — сильнішими, багатшими.

Не хочемо передавати того чи іншого світогляду в якихнебудь некорисних для них відтінках, не хочемо зводити їх до примітивних формул — хочемо вірити, що представники кожного з них не тільки безоглядно чесні та щиро зажурені майбутністю народу та людства, але й розумні та досвідчені. Можливе, що образ розвитку, в який вони вірять кращий від їхніх слів — але який напрямок вибрати?

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ГОЛОВА УНДО, ПОСОЛ Д-Р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ НА ВОЛІ.

В середу 15. ц. м. **попол.**, після 8-ми місяців і 17 днів в'язниці, **вийшов** на волю Голова **УНДО** пос. д-р Дмитро **Левицький**, звільнений за кавцією 30.000 зол. **Недужому** п. Голові лікарі доручили на деякий час повний спокій та продовжування лікування.

Подаючи покищо до відома цю коротку радісну звістку — **витаємо** Пана Голову на волі, бажаючи Йому швидкого повороту до повного здоровля, яке уможливило Йому взяти назад провідну активну участь у громадянському житті.

Одночасно довідуємося, що невдовзі має вийти на волю ген. секретар УНДО пос. д-р Любомир Макарушка.

ПОЛЬСЬКИЙ МАЙОР ШПИГУНОМ.

В суботу 11. липня ц. р. арештовано у Варшаві дипльоматичного майора М. Дембковського, офіцера IV. відділу генерального штабу, під закидом шпигунства на користь одної сусідної держави. Арештування наступило щойно по двотижневій обсервації.

ПЕРЕД ІНФЛЯЦІЄЮ В НІМЕЧЧИНІ?

А Берлині сподіються нових розпорядків уряду в справі покриття банкнотів до висоти 33 відсотків. Якщо такий розпорядок появиться, тоді наступить негайно емісія 1 мільярда марок. Банки вже в четвер 16. липня ц. р. будуть відчинені і будуть виплачувати, але мабуть частково. Також сподіються, що буваший президент Державного Німецького Банку д-р Шахт обійме становище президента на місце д-ра Лютера.

Підвищення дисконтової стопи в Німеччині.

Генеральна Рада Нім. Державного Банку підвищила від четверга 16. липня ц. р. дисконтову стопу з 7 на 10 відсотків, а льомбардову з 8 на 15 відсотків. Тому то покриття Нім. Державного Банку зменшиться в золоті і девізах нижче 40 відсотків.

Пів мільярда долярів.

В четвер 16. липня ц. р. кінчається мораторія, уділена німецьким урядом банкам. Одначе каси банків будуть виплачувати лише деякі зобовязання, а в першу чергу належитости службовиків. Німецька преса повідомляє, що Німеччині конечні негайно кредити у висоті пів мільярда долярів. Тому сподіються, що канцлер Брінінг оголосить політичну заяву, в якій заявить, що Німеччина буде провадити мирну політику і буде змагати до господарсько-фінансової відбудови держави. Ця заява буде політичною гарантією для держав, які можуть признати кредити Німеччині.

Банки в Данцігу замкнені.

Банки в Данцігу стоять у тісній звязи з німецькими. Тому по замкненні нім. банків, замкнено теж нім. банки в Данцігу. Лише польські банки далі доконують виплат.

ТЯЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ УГОРЩИНИ.

Біржі замкнено на три дні.

Катастрофальне положення в Німеччині вплинуло теж відемно на господарське і фінансове положення в середущій Европі, в першу чергу на фінансове положення Угорщини. Тому в середу 15. липня ц. р. замкнено біржі на акції і девізи на три дні. Промислові круги занепокоєні. Домагаються від народнього банку щоб уділяв грошей, конечних на платні.

ВІДКРИТТЯ КОРТЕЗІВ В ЕСПАНІЇ.

В середу 15. липня ц. р. відбулося святочне відкриття перших республиканських кортезів (парляменту) в Мадриді серед загального ентузіязму. По відкриттю кортезів дефілювало військо перед урядом і послами.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·15·00—9·16·00, канадійський долар 9·05·00—9·16·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00.

Злото: 20 корон 16·80·00—17·00·00, 20 франків 15·00·00—15·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський флюрен 1·00·00—1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·63·00, монети за отбель 0·80·00—0·85·00.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. VII. 1931 р. масло експортове прима 3·40 зол., масло десерове прима 3·10 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·60 зол., копа яєць 4·40—4·60 зол.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє число „Діла" зайняла поліція наслідком конфіскати двох місць у посмертній згадці про бл. п. Григорія Шмагалу. Є це 37 з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **Новий аптикарський розпорядок.** З днем 26. липня ц. р. буде обовязувати новий розпорядок міністерства внутрішніх справ про видавання ліків з аптик. Всякі рецепти, записані лікарями, аптики будуть затримувати і видаватимуть тільки відписи. Розпорядок має на меті контролю продажі деяких специфіків.

— **Град.** Страшна градова буря навістила 4. липня ц. р. веч. громаду Шершеневки, пов. Борщів. Град величини гусячих яєць знищив всі землеплоди до тла. Побитих багато птиць, зайців і лисів. Тільки двори були обезпечені від граду, селяни стратили все жниво. — Градова буря навістила 15. ц. м. перемиський повіт.

— **Жертва купелі.** В Дністрі коло Устя Зеленого, пов. Бучач, утонув 10. ц. м. Борис Мурій, студент III. року богословської академії. Купався в товаристві і переплавши ріку геть і назад, наслідком серцевого удару пішов на дно. Ніякі рятункові засоби не помогли. Смерть ідейної людини, відомої в широких колах громадянства з найкращого боку, викликала щирий жаль серед довколишнього населення, яке вшанувало його память масовою участю в похороні.

— **Всюди редукції.** В нинішніх важких часах не оплачуються в Польщі не тільки залізниці, але й авіяція. Після редукції багатьох залізничих потягів приходить черга на літаки. Від 1. серпня ц. р. літаки польських летунських ліній „Льот" будуть курсувати не щодень, як досі, але що другий день.

— **Каси Хорих** у цілій Польщі виказують великий дефіцит, що повстав наслідком залеглих вкладок. Обчислюють його на 284 мілионів зол. Положення погіршується з кожним днем, бо число обезпечених меншає. Все те наслідки загального зубожіння населення. Управа варшавської Каси Хорих рішила обнизити лікарям на 20 проц. винагороди.

— **Автомобілевий рейд артисток і артистів театру „Кві про Кво".** В четвер 15. липня ц. р. відбудеться автомобілевий рейд артисток і артистів театру Кві про Кво трасою зі Львова до Трускавця і назад до Львова (256 км.). Зі Львова виїзджають артисти і артистки на 8 самоходах, в четвер в 8. год. рано з Марійської площі. Самоходами кермують лише артистки і артисти. До Львова вертають в 6. год. пополудні. Вечором у Великому Театрі розділять побідникам нагороди.

— **Комуністичний посол Ткачук,** за яким влада розписала стежні листи, утік за границю. Він переодягнувся за жінку і перейшов лісом до Німеччини.

— **Самогубство. Влад. Прокопович,** занятий у військовій кооперативі в Перемишлі, застрілився, вернувши з відпустки.

— **Дротяні перегороди над Дністром.** Радянська влада поробила вздовж берегів Дністра дротяні перегороди, щоби перешкодити масовому переходові людей, що живуть в т. зв. радянській молдавській республиці, до Румунії. Пограничній сторожі приказано розстрілювати на місці всіх утікачів із Радянщини, приловлених над рікою.

— **Врожай на овочі** заповідається цього року дуже добрий. Найкраще представляється стан черешень, добре грушок і сливок, найгірше випав урожай яблок. Наслідком спеки овочі достигають на 10 днів раніше, ніж звичайно.

— **Летунська катастрофа.** Біля Алябіна опівдалік Москви упав радянський літак, в якому згинуло кілька визначних радянських осіб, а саме заст. шефа штабу „червоної армії" Тріяндафілов, управитель уряду механізації Коломовський, член штабу „червоної армії" Аркадієв і чотирьох інших.

— **Бандит у жіночому одязі** напав на касіера тартаку в Загжанську коло Келець і стріливши до нього двічі з револьвера, видер йому з рук пачку, в якій було 3000 зол. самим металем. Заалярмована поліція пустилася за ним'навздогін, а тоді бандит кинув тяжку пачку, стрілив ще раз до касіера, якого положив трупом на місці і втік у ліс. Досі його не зловили.

— **Замах на касу.** Два селяни зі села Шершеновець, пов. Борщів, Кирило Стусик і Ілько Король при допомозі третього спільника з гусятинського повіту задумали ограбити Українську Касу, що міститься в домі місцевого пароха о. Михайла Проздовського. Бандитів замкнено до борщівського арешту, з якого вони незабаром утікли.

— **Про незвичайний випадок** повідомляють зі села Шиманова на Волині. Жило там двох ґаздів безрог у великій незгоді. Один із них, Симон Борухін рішив спрятати зі світа свого конкурента Качку. Пішов до сусіднього села і намовив одного селянина, щоби вбив його ворога, даючи йому за те 500 зол. Селянин згодився, але коли приїхав до нього Качка, оповів йому про все. Качка постановив піместитися. Попросив селянина, щоби сказав Борухінові, що його вбив і закопав у полі, а сам поїхав до рабіна і все йому розповів. Рабін покликав карткою Борухіна, що Качка кличе його на суд. За кілька годин приїхав Борухін, але зі страху напів живий. Довідавшися від рабіна, що „дух убитого Качки" кличе його на суд, почав тремтіти і не міг добути зі себе слова. Нараз за дверми відозвався голос „убитого": Симоне, чому ти казав мене убити?" Борухін захитався як пяний і впав на землю. Страшний суд рабіна позбавив його розуму. В тяжкому стані відвезли його до шпиталю.

— **Дорогоцінну памятку** для всього християнського світу переховував від 1914 р. якийсь Фінікс Банк у Ню Йорку. Є це „Велика Антіохійська Чаша", яку звичайно називають „Святою Чашою" і з якої Ісус Христос, як передають, пив вино і давав своїм апостолам вчасі Останньої Вечері в місті Єрусалимі перед своїми муками. Ту чашу відкопано в 1910 р. під руїнами великої християнської святині в місті Антіохії, в Малій Азії, а святиню будував ще в четвертому столітті візантійський цісар Константин. Святиню збурив землетрус в 526 р. після Христа і під звалищами лежала чаша погребана аж до 1910 р. Знавці археольогії вважають ту чашу за автентичну чашу з Останньої Вечері, дарма що незвичайно важко цей факт доказати. Вона складається з меншої срібної чаші, а довкола неї зверхи додана пізніше неначе для охорони друга срібна позолочувана чаша з богатими різьбами. На тій верхній чаші находяться різьблені образи 10 апостолів та два образи Ісуса Христа. Один образ представляє молодече лице Спасителя, а друге Його образ в дорослому віці. Чаша має бути перевезена до музею Лювр у Парижі.

— **Так як у нас.** Вчасі жіночого зібрання жидівських чоловіколюбних товариств виголосили цікаві промови суддя Проскавер і міський суддя Корриген. На підставі своєї обсервації в суді Проскавер прийшов до висновку, що молоді люди, дівчата і хлопці, допускаються злочинів не так в приступі пристрасти, як в погоні за грішми. І це роблять не умовоупосліджені, але інтелігентні молодці, навіть з певним образованням. Корриген завважив, що чоловік допускається злочину тим частіше, чим тяжче йому повязати кінці до купи.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що у ї заштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою правецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на зіру побажання старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішить фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для резервн за ціну 200— золотих.

—o—

З театру.

ТЕАТР „КВІ ПРО КВО" з **Варшави. Ревія „До побачення".**

Ця третя з черги програма краща за дві попередні: дотепніша, багатша на жанрові образки. Тузи та зірки ансамблю мають ролі найбільше характеристичні для свого таланту. Такі сценки як „Олесь", „Курцшлюс", „Руки до гори", „Байка", „Притча про чесного книговода" незрівняні своєю „моральною наукою". Погожельська, Димша, Фукс, Калінівна, Лявінський мали в собі стільки гумору, що освіжили ним важку атмосферу канікули краще як учорашній рясний дощ.

м. р.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

Дописи.

ПІДЛЮТЕ. *(Клімагічна стація для дівчат на Соколі).* Українській шкільній молоді треба дати змогу побути на лоні природи й набрати фізичних і духових сил до дальшої важкої праці. З цією метою утворило Українське Гігієнічне Товариство кліматичну стацію в Підлютім на Соколі для дівчат на місяць липень і для хлопців на серпень. Як відомо, на Соколі є доцільні забудування з обстановкою, побудовані частинно коштами Екзц. Митрополита Шептицького, а частинно коштом українського громадянства. Транспорт дівчат відіхав туди 2. липня і вже два тижні перебуває там високо серед пахущих смерекових лісів, над хрустальними водами Лімниці й розкошується, вливається ароматом цвітистих полонин. Про гігієнічний та лікарський бік кліматичної стації подбало Українське Гіг.

Т-во, про педагогічний нагляд та опіку подбала „Учительська Громада" а саме: лікаркою є д-р З. Крушельницька, а опікункою дир. С. Федорчакова. Регуляміи занять ріжнородний, нетомлячий, а до того вповні бере під увагу фізичні і душевні потреби молоді. Для ширшого загалу певно буде цікавий розподіл часу, тому подаємо його в цілости: год. 6.30—7 вставання, 7—7.30 миття і одягання, 7.30—7.40 молитва, 7.40—8.30 снідання і відпочинок, 8.30—10.30 прогулька, 10.30—11 друге снідання, 11—12.30 купіль у воді і на сонці, (як погода прогулька від 8.30—12.30), 12.30—15 обід і відпочинок, 15—16 виклад, 16—16.30 підвечірок, 16.30—18.30 гри, забави, ев. купелі, 18.30—19 свобідна гутірка і хор, 19—20.30 вечеря і відпочинок, 20.30—21 молитва. Харч обильний і здоровий. Особливу увагу звертається на особисту гігієну і мешкання, що буде гарним зразком для дальшого життя молоді і безперечно піднесе стан її здоровля. При тому всьому гарний, веселий настрій в молодих гуртах впливає дуже додатно на психічну сторону учасниць. Молодь одушевлена, просто розентузіязмована, всюди гамірно, живо — рух і життя пульсують на кожному кроці. Дні перебуті у кліматичній стації дівчата певно зачислятимуть до найкращих та найщасливіших у їхньому житті та відчуватимуть велику вдячність для своїх батьків, що післали їх на Сокіл. *Гість.*

СПОРТ.

Недільні змагання.

В найближчу неділю (19. ц. м.) відбудуться такі змагання за мистецтво львівської А-кляси: Світязь—Україна (відплатні) і Гасмонея—Ресовія у Львові, а в Перемишлі Польонія—Погонь (Стрий); крім цього II Сокіл—Лехія І Б і Погонь І Б — Ревера. — У рямках мистецтв Ліги грають: Легія—Чорні у Варшаві і Лехія-Варшавянка у Львові. Змагання Погонь—Гарбарня відложено на неограничений час.

Спортове життя в Сокалі.

Українське спортове життя в нашому місті було ледви видне. Не дуже так давно український спортовий кружок „Пролом" у Сокалі розвивав доволі живу діяльність, але якось швидко все те застановилось. Вносили ми двічі статути спорт. т-ва „Пролом" до затвердження, одначе львівське воєвідство їх оба рази відкинуло. Щойно недавно відновили ми при „Українській Бесіді" спортову секцію, яка відразу дістала відділи: копаного м'яча, відбивянки і легкої атлетики. Дружина копаного м'яча вже й розіграла 5. ц. м. перші тов. змагання з жидівським клюбом „Ютшня", які покінчилися ремісово 1 : 1 (1 : 0). Коли зважити, що наша дружина грала, можна сказати без ніякої підготовки, то той виспід слід уважати за цілком вдоволяючий.

ДРОГОБИЧ. РОПНИК (Борислав) — ТУР (Дрогобич) 2 : 3 (0 : 3).

Змагання ці розіграно в Дрогобичі. Дружина Ропника програла через невмілу оборону воротаря в першій половині, який пропустив у тому часі три голі, легкі до оборони.

Програна чеських дружин в Італії.

В мин. неділю програла празька Славія змагання за чашу середущої Европи з Ромою в Римі 2 : 1 (1 : 1). Наслідком цього Славія відпала від дальших розгривок, а Рома ввійшла до півфіналу. Одночасно також празька Спарта програла такіж змагання з мистцем на цей рік Ювентус у Турині 2 : 1 (1 : 0). Відплатні змагання цих дружин будуть розіграні в Празі. На оправдання програної Спарти вказують на те, що ця дружина приїхала на змагання просто з Данії, де знова протягом 17 днів розіграла 8 змагань (з яких 7 виграла!), а в Турині прийшлось їй грати в температурі 34 степенів. Після холодної Данії такої спеки чехи не видержали і тому переможцями вийшли італійці.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 16. липня, година 8·— вечором Ревія: „До побачення". (Знижки важні)

П'ятниця, 17. липня, година 8·— вечором Ревія: „До побачення". (Знижки важні).

Театр Ріжвородностей (в Нар. Домі):

Четвер, 16. липня, година 7·30 вечором „Королева передмістя", водевіль Крумловського. (Знижені ціни)

Від п'ятниці 17. липня п. м. нечинний.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Син богів".

КАСІНО: Звукові фільми „Уста ніколи не підовані" та Кен Мейнард.

КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Ґранде" та „Білі індіяни".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Весна в Пратері" та „Воздушні пірати".

ОАЗА: Звукова фільма: „Четирьох чортів".

ПАЛЯС: Звукові фільми „Остання карнавалова ніч" та „Пісня мого серця".

ПАН: Звукові фільми „Загога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.

ПАСАЖ: „Серце магараджа" та „Пімста за зневагу".

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Тройка" (Ольга Чехова).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Гібсон).

Програма радіо.

Четвер, 16. липня 1931 р.

Братислава (278,8) 12·30 Популярний концерт радіоорх. **Берлін** (419) 16·00 Концерт солістів. **Бухарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. **Прага** (486,2) 19·05 Російські пісні. **Рига** (329,3) 19·10 Симфонічний концерт. **Будапешт** (550,5) 17·00 Угорські пісні. 18·30 Концерт міської орхестри. **Кенігсберг** (217,1) 20·30 Хоральний концерт. **Брно** (341,7) 21·00 Симфонічні танці. **Гамбург** (372,2) 20·45 „Доктор Клюс", комедія. **Бреслява** (325) 21·00 Камеральний концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 „Іріс", опера Маскаиія. **Відень** (516,4) 21·05 Гайден, квартет. **Харків** (937·5) 19·00 Симфонічний концерт. 20·30 Концерт. **Париж** (1724,1) 20·45 Концерт.

П'ятниця, 17. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 11·30 і 13·20 Грам. плити. 16·00—16·35 Російські пісні. 20·15 Концерт радіоорх. **Липськ** (259,3) 16·00 Німецька музика. 19·30 Хоральний спів. **Братислава** (278,8) 18·00 Мадярська музика. **Штрасбург** (345,2) 19·00—19·30 Легка музика. 20·50—22·30 „Сібуле", оперетка Гава. **Льондон** (356,3) 11·00—11·30 Телєвізія системою Бірда. 21·00 Камеральна музика. **Штутгарт** (360,1) 20·30 Концерт фільгарм. орхестри. **Бухарешт** (394·2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Ернані" опера Верді. **Берлін** (419) 21·15 „Шо будоб, якби", веселий вечір. **Рим** (441,2) 21·00 „Граф Люксембург", оперетка Легара. **Прага** (486,2) 19·55 Дуга орхестра. 21·30 Віолінова музика. **Відень** (516,4) 20·10 „Буря в музиці від Глюка до Вагнера", концерт віденської орхестри.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 16. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10 Метеорокомун. 14·50 Господ. комун. 15·10 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Музика з грам. плит. 16·35—17·10 Трансмісії з Варшави. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Вісчина. 19·20 Концерт віольонч. 19·50—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30 Концерт з Вильна 23·00—24·00 Музика з Варшави.

П'ятниця, 17. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Сигнал часу з Варш. 12·10 Музика з грам. плит. 13·10 і 14·50 Комунікати. 15·10 Концерт з грам. плит. 15·25 Відчит. 15·45 Комунікат з Варшави. 16·00 Грам. музика. 16·30—17·10 Трансмісії з Варшави. 17·10 Авдиція для хорних і концерт. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика з Варшави. 18·40 Фортепян. 19·00 Вісчина. 19·20 Господарський огляд. 19·40 Почтова скринька. 19·55—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·10 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави 22·30—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:
16/VII. „Паяци".
17/VII. „Жінка, що вбила".
18/VII. „Життя Парижа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".
З Косова їде театр до Кут.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КОРЧІНА:
16/VII „Циганка Аза".
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення".
ЕДЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКАРСЬКО - ЮВІЛЕРСЬКІ роботи виконує найдбайливіше — Домбровські і Розважевські — Львів, Академічна 2, ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЯ, СРІБЛО. — Великий вибір. Дешево. Догідні умови. 1447 22—?

МУЗИКАЛІЯ. Пластунка-вальс на цитру Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 33 4—5

ПОТРІБНА старша, інтелігентна, совісна жінка до управи дому й опіки над двома старшими дівчатками в повіт. місті. Негайні письменні згодошення до Адміністрації „Діла" під „До 15. серпня".

БУДІВЕЛЬНІ ПАРЦЕЛІ в столітнім парку і овочевих городах у віддалі 5 хвилин пішки від центру міста, в окруженні вільканадцяти мортів сусідніх городів, при знаменито уряджених вулицях — можна купити. Система блъокова і вілєва. — Відомість і не обовязуючі оглядини під: Ян Роман 30. Пекарська, Львів.

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 4—7

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продам за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1538

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепян Ярославенна за 10 зол. продають книгарні. 2279 8-10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЛІКАР
Д-р Володимир Білозор
у місяці липні і серпні
23 **ординує у ДОРІ.** 3—3

ОПЕРАТОР
Д-р Д. САССОВЕР
ординує в недугах хірургічних. Лікування жилякін
ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51
1953 30-30

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентгеном.

АДВОКАТ
Д-р ЮЛІЯН НАЛИСНИК
відкрив з днем 13. липня 1931. адвокатську канцелярію в місті ДУКЛЯ, при вул. Міцкевича (дім п. Андрея Крупи).
65 2—2

Великий „Гуцульський Фестин"
відбудеться у Ворохті, дня 19. липня ц. р. в год. 2-ій попол.
На випадок непогоди відбудеться 26-го липня п. р. 71 1—2

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Подяка.

Подобалось Всевишньому забрати до Себе нам найдорожчого сина та брата Бориса Мурія студ. III. р. Акад. Богос. у Львові. Ненадійно покинув Він нас найтовщи смерть в обіймах гарного та зрадливого Дністра, діставши паралїж серця. У першій мірі щире Спаси-Біг Отцю парохові Устя-Зеленого о. Андрієві Гавришукові, — що запився безінтересовно тлінними останками молодого пишу-життя похоронами як і щиросердечними горячими словами бодрив духа сестрі Марійці яка вспіла лише прибути на самі похорони. Нехай Всевишній нагородить Йому за це, бо слів за мало. Тобі Костику дорогий, що відчув враз зі своєю родиною цей удар не менше нас, дякуємо стократно за труди, поміч і потіху. Всім Вам Товариші Покійного, а спеціяльно Тов. Мелешкові, які чи то прошали Його над могилою чи то виявили нам співчуття, на цьому місці щиро дякуємо. Щира дяка Вп. Д-рові Петрикові і Вп. М-рові Олесницькому, які докладали зусиль щоб врятувати потопаючого Сокола. Всім вірним які зі сльозами в очах численно провели Його на вічний супочинок дяка многократна. Дяка місцевим Соколам за вінок і пісні які любив Він так співати щира подяка. Всім — Всім щире Спаси-Біг. І Він гордий Вами так перед Богом! Він усіх Вас щиро любив — Любим зеланцію нашу бідну. Він вже спить... про долю України спить! — Тяжким і невтішним горем прибиті Родичі й родина.

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІЯ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И Й
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.

Ч. 158 (12.814). Львів, субота 18. липня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Швеччині 7·50 зол., Шкляндії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Д-р Дмитро Левицький на волі.

Львів, 16. липня 1931.

Дня 30 жовтня м. р. арештовано голову Українського Національно-Демократичного Обєднання — д-ра Дмитра Левицького. Одночасно з ним арештовано й ген. секретаря УНДО д-ра Любомира Макарушку. Впродовж кількох найближчих днів ув'язнено цілу президію партії (у тому числі 4-х заступників голови), а Народню Палладіум, як центральну партійну домівку, вже давно раніше подекуди поліційними рейдами, — на глухо запечатано.

Таким робом Українське Національно-Демократичне Обєднання опинилося у ситуації, якої ще від часу свого існування не зазнало, а разом з ним вихилено з нормальної колії ціле українське національне життя у Польщі. Призадумуючись над тими актами влади, ми писали тоді на цьому місці, що є виключеною річю, аби механічні репресії могли припинити фактичне життя й існування такої установи, як УНДО, яке в радше великим національним рухом, ніж організацією у вузько-партійному розумінні. Ми писали тоді, що це не може статися „навіть, коли б не стало всіх до одного провідників", і хоча признавали, що „настав нині безумовно важкий час для УНДО, а з тим період деякої непевности в цілому українському житті", проте тут-же дозавали, що „це життя пізнало вже надто багато злиднів, щоби не найшло виходу й із нинішньої ситуації" („Діло", з 4. XI. 1930., передова стаття п. н. „УНДО").

І воно справді за цим виходом гарячково зараз від першого моменту шукало й його — хоч з яким трудом — находило. Позбавлене нормальних умовин існування, мусіло українське життя пристосовуватись до умовин ненормальних, — а проте не припиняло свого походу ні на мить. Пригадуючи потребу вічної громадської активности (гл. „Діло" з 7. XI. 1930, передова стаття п. н. „Неприсутні не мають рації"), ми стверджували з гордістю цей безнастанний поступ українського життя (гл. „Діло" з 9. ц. м., передова стаття п. н. „Життя не знає зупинок"). Приноровлено тоді тільки інші методи праці: замість засідань, нарад і резолюцій, писаних інструкцій та обширних обіжників — кинено в маси „пантофлевою почтою" короткі зрозумілі гасла: „перетрівати!", „не покидати своїх позицій!", „не переривати буденної праці!" (гл. „Діло" з дня 12. XI. 1930 р., передова стаття п. н. „Без агітації!"). І ці поклики пішли в народ. Їх подавали з уст до уст і вони допомогли — перетрівати найважчі дні.

Атмосфера, доведена у тих памятних історичних днях до максимального напруження, спровола дещо проріджлась. Причинилася до цього безумовно у рішаючій і найбільшій мірі українська національна стійкість, бодрість і витривалість, заманіфестована так могутньо і так величньо в останньому виборчому акті. Розпечатано партійну домівку. Помалу на волі являлися один за другим з арештованих провідників. Ставало більше рук до праці і бодай трохи кращі й умовини. За решіткою залишився проте все ще поважний гурт активних діячів, кількох б. послів (з яких дехто потім засуджено на 1—2 роки вязниці), генеральний секретар партії й її — голова. І брак цього голови, брак д-ра Дмитра Левицького в активному українському громадянському житті відчували всі найбільше болюче.

Українське національне культурно-політичне життя уже надто розгалуженне, кадри молодших і старших діячів надто великі, щоби питання фізичних осіб грало рішаючу роль для самого втримання національно-організаційного руху на поверхні. І в тих осінніх днях на місце тих, що відійшли, вступали наче автоматично, інші. Старалися виконувати обовязки своїх попередників, як знали й уміли. В усякому разі здало понад усе на одно: щоби не повстала якась „діра" в національній позитивній роботі, щоби була збережена безперервність цієї роботи. Коли вийшли на волю умандатовані члени президії УНДО — робота вступила на ще нормальніший шлях. А проте зажили і кожний з тих, які в почутті важкого обовязку заступали неприсутного голову, і всі ті, що, свідомі поваги і відповідальности хвилі, дисциплінувано підчинялися новому провізоричному проводові й щиро та дружньо стояли при його боці, — всі у львівському центрі й поза цим центром почували якусь прикру пустку довкола себе й не відвертали очей з того осиротілого місця, яке нетерпляче ждало повороту того, що його так достойно і так заслужено займав.

Не торкаємося тих конкретних закидів, задля яких д-р Дмитро Левицький був арештований і задля яких перевів у вязниці рівно 8 місяців і 17 днів, — бо їх не знаємо (як відомо, слідство у т. зв. справі президії УНДО вже давно закінчене, але акту обвинувачення ще нема). Можемо лише стояти нині на тому самому становищі, на якому стояли зараз у перших днях після арештування д-ра Дмитра Левицького: дивуватися! Ці самі наші тодішні міркування цілком і нині актуальні. А писали ми тоді таке: „...запевняємо лише, що ми страшенно здивовані тим, що діється. Слухаємо, що „УНДО фінансувало УВО" — і дивуємося. Дивуємося, чуючи заперечення про якийсь „звязок" голови й генерального секретаря УНДОбєднання з пок. Головінським, після того всього, що в цій справі ці діячі вже заявляли; дивуємося, читаючи про „склад „Сурми" в домівці Українського Клюбу у Варшаві; дивуємося перекидуванню комітъ головою наших поглядів на партію і її характер та діяльність її відповідальних керманичів. Дивуємося, не знаємо, що все це значить, не знаємо причин цього всього і правдивих замірів". І зазначували тоді, що „глядимо на „чорні хмари", які нависли над українським політичним овидом, не з погляду газетної сенсації ані злорадства людців, що — мовляв — УНДО попало в халепу, а українцям взагалі залито сала за шкуру, лише з широкого погляду теперішности й будуччини Сходу Европи взагалі та польсько-українських взаємин зокрема..." (Гл. „Діло" з 5. XI. 1930., передовиця п. з. „І ми теж дивуємося..."). Тому, завдаючи собі питання: „чи в остаточному наслідку принесе все воно користь польсько-українським взаєминам?" — дивувалися ми з кожним днем більше, який минав від увязнення д-ра Дмитра Левицького й затримування його у вязниці. Дивувалися, продумуючи над незрозумілими для нас шляхами польської національної політики та все вижидали — коли врешті голова д-р Дмитро Левицький вийде на волю.

Бо д-р Дмитро Левицький є чимось більшим, ніж лише головою політичної партії. Він має уже свою сторінку в українській історії. І він сам, у своїй питомій скромности та відомому почутті автокритицизму, ніколи не перечив, що — будучи людиною — міг інколи помилятися. Але його прикмети й заслуги непомірно вищі понад помилки! Його особиста висока культура, особистий такт, чудове знання людей і відносин, спокій і зрівноваженість поруч з глибоким змислом реалізму — зробили цього українського діяча-патріота незрівняним керманичем національно-політичного життя.

Він вийшов учора на волю. Ще хворий, ще залишаючись осторонь активної громадянської діяльности. Ще впереді стоїть теж може й суловий процес, ще може прийдуть назад дні глибокої журби. Але покищо радіємо всі його поворотом! Радіємо і питаємо та бажаємо і йому і всім нам — щоби міг якнайшвидше знову вернути на те місце, куди покликав його нарід і щоби якнайдовше на цьому для добра народу залишався.

*

Вчора, в дні виходу на волю д-ра Дмитра Левицького — найближчий гурт його особистих і політичних друзів і знайомих склав йому в його помешканні свої бажання. Д-р Дмитро Левицький отримує з усіх усюдів сердечні привіти й вислови глибокої пошани.

Сінокоси покінчені. Жнива починаються.

Не забудьте обезпечити збіжжа й пашу від огню в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Жінка та безробіття.

III.

Фотографічне ателіє. — Фризіерство. — Трикотарня. — Народні пекарні. — Садовинні консерви. — Літні інститути. — Перерібка меду. — Гостинниці. — Діточі садки.

В такий сам спосіб можна би прийти й до **фотографічного ателіє.**

Селяни тепер масово фотографуються. Фотографічні знимки їм потрібні до всяких легітимацій, посилають їх своякам і знайомим в Америку, ховають собі на спогад. Доброю фотографічною роботою можна стягнути до себе цілу околицю. З фотографічним апаратом легко переноситися з місця на місце. Можна зі свого дому ,хочби він був навіть у далекім селі, їздити на гостинні виступи на день чи два в інші повіти й там збирати замовлення, а дома їх викінчувати. Знимки всяких замітних подій, людей чи місцевостей набувають радо ілюстровані часописи.

Жіноче фризіерство можна би зорганізувати і вести лише у більшім місті. Вправді вимагає воно довшої науки, але хто має до того хист, тому вивчення фризіерства і косметики легко прийде. І тут, як в кожній іншій роботі, можна би заступитися кимсь іншим, зручнішим, а самій — лиш коби мати доволі проворность та організаційного хисту! — можна вже отворити „інститут краси", хочби спершу лише у своїм приватнім мешканні. З часом і тут, як і деінде, доходиться до вправи та матеріяльних зисків.

Шапкарство і капелюшництво є також поплатним варстатом праці.

Чим більше селяни прибираються у фабричну тандиту, тим розлогіше поле отвираєтьсяя для нашої торговлі та виробництва.

До комплету новоселянського одягу належать всякого роду **панчохи і светери.** В кожнім

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 14. lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 152 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 11. lipca 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 324/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 14. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 10 lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma. pt. „Dilo" Nr. 152 z daty Lwów dnia 11. lipca 1931 r. zawierającego w artykule pt. „Polska szkoła i nasza młodź" wraz z tytułem w całości, znamiona występku z § 302, 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. u. p. Nr 6 ex 1863 Dzop. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu zapomocą nieprawdziwych przedstawień i przekręcania faktów poniżyć zarządzenia władz szkolnych w Tornopolu, by w ten sposób pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tymże władzom przez nastrajanie opinji społeczeństwa o rzekomem prześladowaniu uczniów narodowości ukraińskiej w tychże szkołach. Tą samą drogą zmierza nadto powyższy artykuł do przeciwstawienia sobie obydwóch narodowości zamieszkujących ziemie Południowo-Wschodnie i utworzenia z nich — na tle bezzasadnego pogłębiania różnic wrogich wzajemnie obozów, co odpowiada znamionom występku z § 300, 302 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: Najsarek wr.

Za zgodność: A. Schuffhaler starszy sekretarz.

отже селі машина до виробу таких річей придаласяб. Машина та, думаю, не така дорога, щоби на неї грошей не роздобути. Можнаб нею обслуговувати цілу околицю та посилати товар до наших кооператив у подальші сторони. Принята учениця помоглаб чимало. Колиб велося, то за якийсь час і другу машинку можнаб докупити і другу ученицю взяти. А не йшло би в селі, то отворити таку **трикотарню** в місточку, де люди зі всіх сторін сходяться. Їздити зі своім крамом по ярмарках, по відпустах.

Светери, звичайно бавовняні або півволняні, отже дешеві, купують міщанки і селянки дуже радо. До трикотових зимових камізольок звикнуть селяни скоро. Панчохи, рукавиці — то просто річ конечна. Трикотарня така малаб отже дохід запевнений.

Механізація праці переходить сьогодні і на села. Тепер селяни не хотять пекти дома хліба. Кажуть, що купований в місті дешевше їх виносить. Найліпшим осідком **народніх пекарень** булиб міста і місточка, особливо підгірські. З міста можна би хліби розсилати до всіх сільських кооператив. Народні пекарні як у Львові, так і на провінції просперувалиб без сумніву добре.

Підприємством дуже простим, що не вимагає великих грошевих **вкладів**, а має будучність перед собою, **є виріб консерв.** І це треба зміти! — скажете. Правда. Але того легко навчитися. Є книжки, як не в нашій, то в чужій мові, що вчать цього дуже основно. Є й у старих людей досвід, який в полученні з книжковою теорією може дати дуже добрі наслідки. І садовини є в нас доволі. Такий Косів коло Коломиї, з розлогими периферіями, є одним величезним садом. Такі Заліщики, далекі від людного центра, можуть свої сади дешево продавати. Є й інші місця, багаті в того роду матеріял, як Олесько, Золочів і т. д.

Ручний виріб садівничих консерв міг би дуже скоро дійти до машинового. Таж наша фабрика цукорків мала той сам, незначний початок. Виріб овочевих консерв можна скорше, як що інше, зачинати від малого. Це можна з початку робити дома, на кухні, в домашньому начинню. Щойно з часом, коли річ поведеться і призбирається відповідні фонди, закупитиб машини і зорганізувати фабрику. Коли інтерес іде добре, тоді легко знайти спільників і фонди.

Такі консерви, роблені не на чім іншім, а на правдивім цукрі, якби були при тім не надто дорогі, знайшли би збут певний. Їх можна би приміщувати в Народній Торговлі й Маслосоюзі, поки спілка таких виробів з цілого краю не отворила би свого власного, спеціяльного складу, евентуально складів, бо такі річи придалисяб у кожнім більшім місті.

За цей промисл раджу кожній молодій жінці братися, поки час. Ще є тут місця вільні, не обсаджені чужинцями. Завтра може бути вже за пізно. Не лякайтеся при тім фізичної праці! У нас фізичних сил є доволі, їх дешево можна наняти. Ціла вага тут саме в інтелігенції, у зміслі скорої орієнтації й обрахунку. А це чинности чисто духові.

Найбідніші діти великих міст мають свої вакаційні оселі, з якими їдуть у час літньої спеки на село, на свіжий воздух і сонце. Багатші люди забирають свої діти зі собою в гори та до купелів. Лише діти менше заможної, трудової інтелігенції не мають де дітися, бо їх батьки, вічно заняті, не виїзджають на літо, а до оселі їх не приймуть. Для таких дітей, що є здорові, не треба ні гір, у яких дуже легко можна застудитися, ні побуту в дорогих, переважно безвартних купелях. Їм треба лише села, ліса, молока та садовини. Для таких дітей придалисяб **літні інститути.**

Недалеко Львова, в горбовинно-лісистій околиці Перемишлянщини, чи в рівній Глинянщині, знайшласяб певно відповідна, простора хата. Не треба тут ніякого комфорту, а тільки здорового харчу і сердечної, педагогічної опіки. Таку опіку абсольвентки семинарій моглиб їм дати. Оплата за літні інститутки булаб така сама, як за інститутки у Львові. З тої оплати, при більшім числі інститутох, могли би власнички інституту і цілий рік жити. Зрештою на зиму придумалиб собі й іншу, хоч менше поплатну працю. В кожнім разі, як є де поставити машину до шиття і чим огріти хату, то робота знайдеться.

В наших горах, на Підгірю і на Поділлі, мають селяни велику скількість меду на збут. Той мід переважно марнується, бо людність нашого краю не розуміє ще його великої лічничої та поживної сили і не купує. Тому покищо требаб подавати їй мід в іншій формі. У формі напитків та медівників. Добрі медівники, печені на правдивім маслі, заступилиб дітям усякі тісточка, куповані по цукорнях, а печені Бог один знає, на чім. Заводячи **перерібку меду** (кожна кооператива прийме її радо), сотворюємо нову ґалузь рідного промислу і збогачуємося самі, а й допомогаємо матеріяльно нашим найбіднішим з бідних, бескидським верховинцям, що притиснені чужим елементом, темні і безпорадні, криються мов дикі звірі по ґірських нетрах.

Добрим джерелом приходу моглиб стати по повітових містах приватні, невеличкі, убогі, але чисті **гостинниці,** куди сільська інтелігенція моглаб заїздити і де навіть місцеві самітні люди, як урядовці чи самітні жінки-працівниці, моглиб постійно жити. В кожнім такім місті є жидівські готелі, постійно переповнені, але до них незручно заїздити ні учительці зі села ні самітній панночці. Навпаки, така українська приватна гостинниця, ведена жінкою, булаб відповідним місцем заїзду для кожної, наймолодшої навіть жінки.

Ті з абсольвенток, що їх тягне до себе з непереможною силою наука, себто такі, що мають вроджений педагогічний хист, а не в силі дістати ні державної ні приватної посади — нехай організують по більших, свідомих селах **дошкільні діточі садки,** які і в зимі продовжувалиб науку. Селяни платилиб за неї по-части грішми, по-части харчами, як чия булаб воля. Хто вміє з селянами жити, той вижив би між ними цілком добре. Та певність у батьків, що позбудуться на кілька годин дітей з хати, багато в них варта. Свідоміші опікувалисяб навіть такою учителькою, оскільки вона для їх дітей булаб добра. А що діти вічно чергуються, бо старші відходять а молодші приходять, — то така посада моглаб бути постійна. Якби так іще при тому мати машину, брати шиття та при помочі старших учениць шити для дітей одяги (розуміється за оплатою), то моглаб зовсім незле матеріяльно стояти. А колиб ті приходи висталн на забезпечення собі на старість емеритури в якім банковім підприємстві, тоді можнаб на такій посаді серед своїх людей і полишитися. Одначе це буде в порівнанні з іншими підприємствами все марне, бідне і непевне, хоч й ідейне пристановище.

Наші селяни, навіть ті, несвідомі, охотно йдуть до своїх. Як не патріотизм, то добре зрозумілий власний інтерес і рідний інстинкт їх там тягне. А коли би по наших селах були: своя кооператива, текстильна крамниця, господа, свій кравець, швець, своя кравчиня, пекарня, провідниця садка-шкілки, тоді ми моглиб бути спокійні за нашу долю і за долю всіх тих робітниць(ків). Але лиш тоді, коли провідниками тих інституцій стануть люди інтеліґентні, повні любови й доброї волі для народу. Вони були би природними провідниками і дорадниками сільського населення. Українська інтеліґентна жінка, заробляючи по селах на свій і своєї родини прожиток, може скорше як учителька стати піоніркою народньої культури на селі. Бо вчителька є залежна, а вона ні. Її удержував би безпосередньо рідний нарід.

Володимира Жубовецька.

—o—

Конференція в Льондоні.

Анґл. уряд порішив скликати негайно до Льондону конференцію міністрів закордонних справ заінтересованих держав Европи. Конференцію призначено на понеділок 20. липня ц. р. на год. 6. попол. Дотого часу вернуть уже прем. Мекдональд і мін. закорд. справ Гендерсон з Берліна на цю конференцію. Свій приїзд до Берліна заповіли оба державні анґл. мужі на пятницю 17. липня ц. р. Тому вже вислано запрошення міністрам зацікавлених держав. Зед. Держави не візьмуть мабуть офіціяльно участи в цій конференції, але висилають обсерватора, яким буде сам держ. секретар закорд. справ Стімсон. Політичні круги Европи приняли рішення анґл. уряду дуже прихильно.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 6)

В обіймах адрійської перли.

Поезія моря. — Ціна ґондолі. — Спізнені.

(Докінчення.)

Пливемо вузенькими водяними вулицями. Всюди темно, страшно, тільки ясні очі будинків, довгою смугою світла вдаряють об гребінь ґондолі, безшелестно просуваються по її боках, заглядають в очі й тихо лишаються на місці.

Понад нашими головами, білими примарами шелестить, попри хати висохле білля.

— Ви бачите, каже ґондолієр, це „казаболяно", в ній жив божеський Аретіно зі своїм гаремом, й він підсміхається під носом. Ви знаєте про нього?

— Трохи чули.

— Це був великий пан, до нього приїздили королі, цісарі, його обдаровували дорогоцінностями, Тіціян малював його. О-о! це був великий пан. Тільки великий Мікельанджельо бридився ним, тому, що жив дуже розпусно.

— Звідкіля ви це так знаєте?

— Як, щоби я не знав історії свого рідного міста? Ви спитайте яке-небудь мале „бамбіно", й воно розкаже вам про все.

У глухій, мрійливій тиші, захлюпотіли нечайно весла й почули ми звуки пісні: „Сенца амаре, андаре саль маре-е... нон пію конзоляре-е"... Кілька ґондоль виїхало з бічної вулички, наповнених веселими хлопцями й дівчатами та проїхали біля нас, витукуючи сильно „буона notte сіньора".

Наше товариство, захоплене чарами венецької ночі, мовчить, тільки мрійливий артист починає деклямувати:

Ясне небо сафірове
Звіздами ціле гориш!
А ти, море смараґдове
Усміхаєшся і спиш!
Тихо місяць сипле зорі
Срібне коло міниться —
Віяне леготом по морі
Плесо плеще, піниться...

— Гарно! Чудесно! Чия це поезія?

— Вашого перемиського поета Пачовського.

— Дуже гарна, пригляньтеся краще морю, правда? Виглядає наче щаслива дитина у сні, тихе-спокійне... мрійливе. А тепер гляньте на місяць! Така сама ніч мусіла бути тоді, як наш поет творив свої вірші.

Срібне коло міниться, мерехтить наче живе, а зорі горять, наче у нас при сильному морозі.

— Ще трохи й ви станете поеткою!

— На жаль, за короткий час лишаємося під італійським небом.

Поволі завертаємо до пристані, платимо умовлену суму й стоїмо на березі.

Ненадійно надїздить ґондолею наш доктор з товаришкою. Ми чуємо, що в них з ґондолієром не все в порядку. Одна й друга сторона живо вимахує руками. Ми сміємося, ґондолієр з обуренням відкидає пять лір й каже дати двацять.

Доктор теж лихий.

— Що до дідька, кажу йому, маєш пять лірів, а він тиче мені під ніс, два рази свої дві лапи".

— Платіть! — гукаємо до нього, — бо скине вас у море!

Доктор люто кидає ще кілька міцних слів у сторону перевізника, платить двацять лірів і з довгим носом вискакує з ґондолі.

— А що? Треба було відразу згодитися, так як ми.

— Скільки ви заплатили?

— Три ліри й було нас троє, а вас двоє !... ха, ха, ха!

— Ті італійці, це справжні злодюги! — вирішує доктор.

Тимчасом добігає година нашого відїзду. Пакуємо наші манатки й виїздимо трамваєм на станцію.

При обчисленні показується, що бракує кілька осіб. Провідник рве волосся.

— Шкода, що тут нема болота, моглиб ми повідбивати свої ноги й тоді можнаб докладно почислити — каже якийсь сміхун.

— Вам жарти в голові, а тут нема ніякого жарту, подумайте: за десять хвилин відїздить поїзд, а ми не найшли ще вагону і тих бов... десь пірвало.

І він гонить, наче курка за качатами.

— Овва, як такі мудрі, нехай собі лишаються, далі самі поїдуть.

— Алеж це неможливе, маємо збірний білет, а вони можуть не мати гроша.

Заїздить поїзд. Всі влазять, дві-три хвилини до відїзду, а ті наші заблуканці волічуться.

Малиж вони за це, вже хто хотів, чи не хотів, вичитав їм проповідь!

І на диво, з правдиво християнською покорою, вислухали це все й спокійно засіли на місця тих, що живо руками доводили їм їхню страшну провину. Ментори оглянулися.

— Ну, й прошу я кого, вони вже посідали!

— Махніть рукою, станьте краще біля вікна. Гляньте, як чарівно поринає Венеція в морі!

Ще кілька хвилин і „Перла Адрії" щезає нам з очей.

—o—

Розвал московського православія.

Успіхи унійної акції на Волині.

Кремінець, 6. липня 1931.

На сторінках „Діла" (Ч. 124) вже подано, скільки клопоту має туницька парохія в Кремінці зі своїм настоятелем о. Боришкевичем, і яку скаргу зложила на нього до митрополита Дениса. Відповідь на скаргу була точнісінько така, як передбачалося: замість того, щоби зайнятися вчинками о. Боришкевича, духовна консисторія перепровадила ревізію над діяльністю туницького церковного старости, бо він одним з перших підписав скаргу. Ревізія викавала зразкове ведення старостою своєї справи, консисторія не найшла жадної зачіпки, і визнала скаргу на о. Боришкевича... зліквідованою.

Такий спосіб поведінки духовної консисторії цілком зрозумілий. Бо о. Боришкевич є одною зі шрубок страшної і для всіх православних українців зненавидженої системи духовно-релігійного гнету, або релігійно-матеріяльного визиску української людности в Польщі, — системи, яка носить назву „істінно-русское православіе". Всі чинники тої системи виступають в ній солідарно: одні одним допомагають, одні одних обороняють. І боротися зі зловживаннями одного з них, значить мати проти себе усіх інших чинників чи цілу систему. Коли туничани зрозуміли цю гірку правду свого духовного життя, то рішили стати на радикальний шлях до оздоровлення в себе церковних відносин, і на одній зі своїх нарад вони постановили зайнятися збіркою підписів під декларацією про відкриття на Туниках греко-католицької парохії. Збірка провадилася успішно (зібрано до 260 підписів), цілком отверто (бо чогож критися?), і враз наслідки показалися цілком несподівані: консисторія на чолі з п. Покровським вступила в переговори з туничанами, отверто призналася їм, що о. Боришкевич не на своєму місці, і пообіцяла забрати його.

Але теперішня православна духовна влада чавше вірна сама собі. На православну церкву дивиться вона, як на свою російську „вотчіну", а на себе, як на її власника і пана. Тому, усуваючи одного зі своїх співробітників, замінює його іншим, до нього подібним. Отже о. Боришкевича переносить до Острога, а на його місце призначають о. Кішківського, відомого пароха м. Острога, ославленого своїми виступами проти українців і розтратою церковних грошей. Тому спокою на Туниках не буде. Очевидно, такою поведінкою духовна влада або хоче помститися на туничанах або доказує, що замкнула себе в тісному гурткові своїх людей і не знаходить в собі відваги з цього зачарованого гуртка вийти. Очевидно, для тиничан залишається продовжувати своє духовне оздоровлення тимже шляхом, на який вони вже вступили, — тобто організувати церковне життя без допомоги москалів, на основі релігійного порозуміння з Апостольською Столицею.

Звичайно, москалі та їхні москвофільські прислужники, що у каламутній водиці ловлять собі рибку, намагаються відхилити людей від цього кроку. Вони стараються довести, що релігійне порозуміння з Римом є зрадою православної віри та її переміною. Але факти доводять щось іншого. На днях, а саме 7. цього місяця, в кремянецькому костелі відправлено першу греко-католицьку Службу Божу. Правив о. місіонар Величковський з Ковля, а співали і читали туницькі парохіяни. З цілого богослуження, як і гарної по формі і змісті проповіді о. місіонара, численно зібрані присутні переконалися, що греко-католицька відправа цілковито, навіть до найменших дрібниць, є „православна". Ніхто теж не жалів того, що замість варшавського митрополита Дениса і кремянецького епископа Симона, поминали вселенського архієрея Пія, митрополита Андрія й епископа Миколая!

Туничанин.

—o—

Орґанізація „Спілки Українських Хліборобів".

Дня 14. липня ц. р. відбулися Доповняючі Основні Збори „Спілки Українських Хліборобів". Збори мали за ціль вибрати Надзірну Раду, застановитися над головнішими завданнями Спілки і започаткувати практичну діяльність Спілки. Початок жнив не дав змоги багатьом хліборобам явитися на ці Збори. Однак прибуло достаточне число членів для уконституування.

До Надзірної Ради вибрано одноголосно слідуючі особи: пп. Мирона Луцького, Миколу Малицького, о. Т. Приймy, інж. Терпиляка, о. Теофіля Горинкевича, о. Осипа Ощипка, Михайла Корпала, Миколу Мариновича і інж. Віктора Вакуловського. Збори постановили, що першим завданням Надзірної Ради є перевести орґанізацію українських хліборобів-продуцентів по повітах або по округах та перевести точну реєстрацію господарств поодиноких членів орґанізації.

„Спілка Українських Хліборобів" поставила собі за ціль стати централею для спільного закупу і збуту ріжних хліборобських продуктів, орґанізувати годівельні й насінні стації та головно стати початком міцної орґанізації хліборобів на принципах клясового обєднання. Подавляюча більшість нашого народу звязана з хліборобською працею. Отже зорґанізування цієї найбільшої сили дало би можливість звільнитися зпід впливу мало творчих і непродуктивних елементів та заняти згодом відповідне до свого значіння місце в культурно-економічнім житю нації.

По зборах на засіданні новобраної Надзірної Ради, що відбулось для уконституування, головою вибрано М. Луцького; заступником голови — М. Малицького і секретарем о. О. Ощипка. До Контрольної Комісії вибрано: о. Т. Приймy і М. Мариновича. Іменувати управу Спілки поручено Президії за апробатою їх опісля поодинокими членами Надзірної Ради.

Учасник.

Заграничні капітали в Польщі.

Цікаві дані оголошено офіціяльно про участь заграничного капіталу в польських акційних спілках. В дні 1. січня ц. р. капітали акційних спілок досягли суми 3 міліярдів 342 міл. зол. В цьому заграничного капіталу було 44.6 проц., або 1 міліярд 490 міл. зол. Найбільше заангажована в Польщі в Франція з капіталом 365 м.л. зол. (25.8 проц.). Друге місце займає німецький капітал 372 міл. зол., разом з Данціґом 380 міл. зол. або 25.5 проц. На третьому місці стоїть капітал американський з 317.9 міл. зол. (21.3 проц.). Поруч французького ділає, але в інших ділянках, капітал бельґійський, що займає четверте місце зі 140 мілионами зол. (9.4 проц.). Пятий щодо висоти є капітал англійський (71.9 міл.), шестий австрійський (58 міл.). До середніх капіталів, побіч австрійського, належить швайцарський з квотою 42 міл. зол., що нее дальше малїе.

Найбільші зміни зайшли в ґіпничо-ґутничому промислі та електрівнях. Найповажніше місце в цій ґрупі займає шведський і голяндський капітал, кожний по 27 міл. зол. Дальше місце займає чеський капітал з квотою 16 мілионів зол. та італійський з квотою 11 міл. зол.

До ґрупи дрібних капіталів, заангажованих у польському промислі, належать: данський (4.5 міл.), лотиський (1.5 міл.), румунський (2.6 міл.) та угорський (3 міл.), вкінці палестинський з дрібною квотою 121 тис. зол. Ці капітали не виявляють схильности більшати.

Цікаве, що краї, заангажовані поважно в польському промислі, як Франція та Бельґія, мають малі обороти з Польщею. Взагалі заграничний капітал, що бере участь в польському господарському житті, стоїть у звязку з ріжнородними територіально-політичними симпатіями, що безупинно зміняються відповідно до розвитку світової політики, господарської кон'юнктури і заінтересування окремими ділянками польського промислу.

Ратування фінансового положення Німеччини.

В середу 15. липня ц. р. перед північ нім. уряд закінчив покищо майже перманентні наради присвячені шуканні способів рятунку цілого господарства. Наради увінчалися проголошенням през. Ґінденбурґом у формі декрету основного розпорядку і чотирьох виконних розпорядків, які діють негайно від дня їх оголошення.

Розпорядок постановляє, що банки, яким признано мораторію, крім приватних емісійних банків, можуть доконувати виплат вже в днях 16., 17. і 18. липня ц. р., які призначені на платні робітникам, пенсії, емеритури і ренти, на виплату запомог, обезпеченевих премій і податків. Приписи цього розпорядку обіймають теж оборот перекази. Далі розпорядок припиняє немилі правні наслідки довжникам, які в часі мораторії не могли заплатити своїх довгів та звільняє їх від заплати відсотків проволоки.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Прояви доґматизму.

Коли хочемо оцінити твір мистецтва, не вірмо, що наш ідеал людини й суспільної майбутности найкращий і найглибший. Не вірмо в рай на землі. Коли вірнмо в поступ, не зачиняймо перед ним єдиної можливости, завдяки якій існує: невпинного шукання нових форм людського співжиття. Коли-ж не вірнмо в поступ і тужимо за минувшиною, не забуваймо, що найкращі її періоди були залежні від обставин, які важко повторити.

Можна завдрити політичним або релігійним критикам, що мають на літературу готовий погляд, тому, що знають ідеал розвитку народу та людства. Історія літератури вчить нас скромности: найбільші її твори змальовують такі розбіжні сили людської психольоґії, що важко її звести до одної сили в формі якогось найвищого ідеалу.

Ніякий історик, соціольог ні фільософ не в силі дати безсумнівних даних, яка форма розвитку народу чи співжиття народів буде найкраща за десять чи двайцять літ. Найвищі ідеали нації є звязані щоденно із цілою сіткою міжнародніх інтересів, з якими нація мусить рахуватись, коли не хоче стати предметом торгу сильніших. Так само на мрії найніжнішого серця впливає щоденна сіра праця.

Критик, що стає перед твором літератури не має великих підстав, уважати автора мудрцем чи ідіотом тому, що він вірить у республіку чи диктатуру. Коли він має дещо фільософічної підготовки то знає, з яких джерел і з якого матеріялу творився його власний світогляд. Інколи одно особисте переживання на терезах, де покладені дві протилежні ідеї заважує більш як сто прочитаних томів.

В атмосфері фільософічно й культурно підготованій оцінка людей іде по лінії ідеольоґічних і особистих симпатій. Чим більше первісна ця атмосфера, тим менше чутлива вона на нюанси. Само слово „література" має сотні значінь, залежно від того, які хто звязує з нею форми та ідеї. Так само як і в давнину, коли письменниками ставали письменні, а поетами віршуни, так і нині поняття літератури починається для широких мас уже на межі грамотности й первісної мельодії. Нема ніяких наукових метод, які могли би теоретично звсувати, чим мусить визначатись писаний твір, щоби вже мав право на назву літературного. Кожний нарід, кожна його доба, а навіть кожна його суспільна кляса означує ті межі відповідно до своєї освіти, смаку, духових потреб.

Таким робом маємо не одну літературу, а ріжні її роди. Навіть коли вживаємо слова „література" в своєму середовищі, посеред людей тої самої суспільної кляси, не завсіди звязуємо з її поняттям ті самі зразки, що наші товариші. Одні хотіли би, щоби поширти її межі на твори, які промовляють і до нижчого умового рівня — навіть на твори популярні; інші ставлять домагання, щоби сучасна література не повторяла зразків уже довершених бодай у рідній мові; ще інші обмежують поняття літератури на твори, що задовольняють їхні духові потреби або знімаються на рівень багатшої літератури своїх сусідів.

Більшість усіх непорозумінь у критиці пливе з того природного явища, що читачі і критик не вживають тої самої міри оцінки супроти письменника і його твору. Загал хоче ясних формул і ясних відповідей. Його цікавить у першій мірі, чи критик хвалить автора чи ні і чи за те саме, що і йому, читачеві, припало або не припало до вподоби. У літературах існує природний поділ функцій, що зменшує ці непорозуміння. Публика, що шукає в книжках розривки, сенсації або акомпаніяменту до своїх полі-

ОСТАННІ ВІСТИ

ФРАНЦІЯ ГОДИТЬСЯ ДОПОМОГТИ НІМЕЧЧИНІ.

В четвер 16. липня ц. р. вночі надійшла телеграма до Берліна, що Франція уділить Німеччині великої позички — 5 до 7 міліярдів франків, але щойно тоді, як нім. уряд піде на політичні уступки. Політичні круги доходять до висновків, що між Францією і Німеччиною наступило засадниче порозуміння. Прем. Ляваль запросив телеграфічно канцлера Брінінга і мін. Курціюса негайно приїхати до Парижа. Німецький уряд прийняв запрошення і в четвер 16. липня ц. р. оба нім. державні мужі виїзджають до Парижа, а звідси поїдуть прямо до Льондону на конференцію, яка відбудеться в понеділок 20. липня ц. р.

Англійська преса запевняє, що Німеччина згодиться на далекойдучі політичні уступки на користь Франції, але ніколи на якінебудь гарантії щодо Польщі.

ВІЗИТА МЕКДОНАЛЬДА І ГЕНДЕРСОНА В БЕРЛІНІ ВІДЛОЖЕНА.

З Берліна надійшли вістки, що виїзд нім. державних мужів, себто Брінінга і Курціюса до Парижа вже в четвер 16. липня ц. р. спинив приїзд обох англ. державних мужів до Берліна, яких візита була назначена на пятницю 17. липня ц. р. Тому візиту англійських держ. мужів відложено на пізніше.

НАРАДИ ГЕНДЕРСОНА, СТІМСОНА І КЕЛЬОГА В ПАРИЖІ.

В Парижі відбуваються важні наради між державними мужами Франції, Англії й Америки. Кружляють поголоски, що англійський міністр закорд. справ Гендерсон приїхав уже з конкретним планом зближення Франції з Німеччиною, знову амер. державний секретар закорд. справ Стімсон привіз зі собою пляни розброєння, а Кельог посередничить між державними мужами на цій нараді. В четвер 16. липня ц. р. відбулося засідання ради міністрів під проводом прем. Ляваля, на якому були теж присутні оба міністри закорд. справ Гендерсон і Стімсон. На засіданні обговорювано плян розброєння, але присутні на нараді обмінювалися теж думками про катастрофальне положення в Німеччині. Перед нарадою мін. Гендерсон відбув півгодинну конференцію в амбасаді Зед. Держав з держ. секретарем Стімсоном. Тепер запрошено на наради до Парижа ще обох нім. держ. мужів.

ПОЖЕЖА НАФТОВИХ МАГАЗИНІВ У БОРИСЛАВІ.

В середу 15. липня ц. р. повстала з невідомих покищо причин пожежа у Бориславі, яка знищила нафтові магазини концерну „Галичина" і римарські, столярські та колодійські заклади. Завдяки пожежній сторожі вогонь зльокалізовано. Шкода сягає до 80.000 зол.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В СЛОВІТІ.

В четвер 16. липня ц. р. повстала біля 10. год. рано пожежа в одній хаті в селі Словіта, перемишлянського повіту, яку вітер поширив негайно на будинки інших селян — так, що до 4-ої год. пополудні згоріло 60 господарських будинків. З Глинян і дооколичних сіл приїхали до Словіти пожежні сторожі. Шкоди покищо годі обчислити, але вона дуже велика. Дотого потерпіли саме найбідніші селяни села і тому біля 100 родин залишилося без даху над головою. Про пожежу повідомлено воєвідство.

УГОРЩИНА РОЗБИВАЄТЬСЯ ЗА ПОЗИЧКОЮ.

До Будапешту вернув прем. Бетлен, перервавши відпустку. Уряд веде переговори, щоб негайно дістати позичку бодай 5 міліонів фунтів штерлінгів і рятувати фінансове положення держави, яке захиталося по катастрофі в Німеччині. Якщо не дістане позички, тоді уряд мусить видати нові ощадностеві розпорядки.

—o—

НОВИНКИ

— **Промоція.** В авлі львівського університету відбулася 27. червня ц. р. промоція Мирослава Богдана Йосифа З ім. Куника з Перемишля на доктора всіх лікарських наук.

— **В Українському Науковому Інституті** в Берліні відбувся 15. ц. м. курсовий виклад проф. д-ра З. Кузелі на тему: Коректура книжки. Тогож дня була дискусія з приводу відчиту інж. д-ра Володимирова. Дня 17. ц. м. буде виклад д-ра Б. Крупницького про діяльність Пилипа Орлика на Правобережній Україні в 1711 р.

— **Новий судовий процес С. Жука.** Прокуратура при окружнім суді в Рівнім виготовила шість нових актів обвинувачення проти Семена Жука, заступника голови української соц. радикальної партії. Обвинувачує його за промови в шістьох волинських селах. Розправа відбудеться перед виїздною сесією в Кремянці. Боронитиме адв. д-р Степан Шухевич.

— **Ревізії.** В Микуличині, пов. Надвірна, переведено поліційну ревізію у В. Домашевського. Шукали за якимись летючками, машиною до писання чи друкарнею, але не найшли нічого. Тепер не вільно йому без дозволу поліції виїздити. Крім того переведено ревізію в інж. Гр. Голинського, А. Ляхоцького та Ів. Савчука. Зривали підлогу в хаті, а навіть шукали по уліях розуміється, без успіху.

— **Міжнародній зїзд католицького студентства „Pax Romana"** відбудеться цього року в днях 20.—26. липня у Фрайбурзі (Швайцарія). Українське католицьке студентство висилає на зїзд делегацію, яка має перевести приняття українського студ. т-ва „Обнова" у Львові в члени цієї міжнародньої конфедерації студенства.

— **Мука і хліб потаніли.** Львівський магістрат установив з днем 16. ц. м. нові, нижчі ціни муки і хліба. 1 кг. пшеничної муки 65 проц. у млині 46 сот., у гуртівника 47 сот., в подрібній продажі 54 сот. 1 кг. 60-проц. у млині 47. сот. Житня мука урядового типу в млині або гуртівника 40 сот. 1 кг. хліба з житної темної муки в склепі 32 сот., з житної муки урядового типу в склепах 45 сот., з пшенично-житної муки 50 сот. Ціни булок без змін.

— **Залізничі полекші** для державних урядників і вчителів будуть, як пишуть варшавські газети, незабаром зовсім знесені. Тим способом уряд хоче піднести рентовність польських залізниць.

— **Населення Польщі** зросло, як стверджує головний статистичний уряд, протягом 12 років із 26.282.000 на 31.147.616 осіб або на 18.5 проц. Пересічний річний приріст дає 408.492 осіб.

— **Градові бурі** перетягають майже щодень. Ц. м. липня над семи громадами Сх. Галичину, 14. липня над семи громадами ярославського повіту перейшла воздушна труба з градом і наробила великої шкоди в господарських будинках та на полях. Куди перейшла буря, майже всі дерева поломані. — Того самого дня шаліла буря над Перемищиною і впав град, що знищив засіви в громадах Дубенко, Славнния, Дроздовичі і Ненадова. — В Радехівщині навістила градова буря громади Битків Старий і Новий, знищивши землеплоди на просторі 210 моргів.

— **Пожежі.** В Міжмиці, пов. Перемишль, згоріло 14. ц. м. пять господарських загород. В часі пожежі згоріла, рятуючи добро, 82-літня Анна Мармура. Крім того найшли смерть у вогні Анна Ковальська літ 60, Цецилія Салька літ 35 і 3-місячна дитина. Згинула також худоба. Шкоду обчисляють на 50 тисяч зол.

— **Жертва купелі.** У Пруті біля Коломиї утонув підчас купелі 24-літній Фішель Кравтгамер з Камянок Малих. Є це третій топільник на протязі короткого часу.

— **Повінь на Кавказі.** З північного Кавказу пишуть про величезну повінь, що навістила адигайську округу наслідком кількаденної зливи. Поверх 100.000 гектарів засіяних піль, що належать до колхозів, заляла вода. Доші заляли також кілька закопів у донецькому басейні. Шкоди величезні.

— **Ріжні вісти.** На збіжевій торговиці в Ліверпулі впали ціни так низько, що багато фірм збанкротувало. — В Коломиї переїхав автобус Якова Яворського, наслідком чого він умер у шпиталю. — До магістратської каси в Бельську вломилися злодії і знайшли в ній 5 сотиків. — В Празі арештували б. чехо-словацького міністра війни Штрібрного за службове зловживання.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Занятна від довшого часу значна знижка цін воєнних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода воєнних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчвоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 7—?

Дописи.

СНЯТИН. *(Громадські вибори).* Пре кінці червня ц. р. відбулися тут допонаючі вибори до громадської ради. Ці вибори попередило відоме вже читачам „Діла" вильосовування, а властиво викидування (по совісти зазначую: нічим неоправдане і тому незрозуміле для всіх громадян а сумлінним) радних, несимпатичних тепер бурмістрові Немчевському. Жертвою того „льосування" впало 10 радних українців і 7 радних сіоністів (більше не можна було викинути), між ними всі інтелігенти. Один радний-українець, п. Фірманюк, начальник суду, зрікся мандату, аби оттак делікатно запротестувати проти такого способу вильосовування. Вся дальша передвиборча акція бурмістра Немчевського змагала до того, щоб недопустити до поновного вибору викинених радних, а передовсім інтелігентів, а це тому, що ті радні, ображені як люди в почутті і розумінні законности й добрих обичаїв, перевели на раді ухвалу, що висказувала бурмістрові Немчевському недовіря за таке незаконне, неделікатне і згіршаюче льосування і за сфалшування опісля протоколу із того льосування. Щоб намірену ціль осягнути, взявся бурмістр розбивати виборців-українців і жидів. Насамперед шукав поза українським виборчим комітетом між найменше свідомими виборцями амбітних одиниць на кандидатів на радних. Коли це шукання було без успіху, тоді бурмістр звернувся до сель-робів з проханням подати йому 6-ох кандидатів на радних, бо тільки 6-ох українців хотів бурмістр пустити до ради. Між сель-робами знайшлося тільки трьох таких, що мали лице відчахнутися від свого загалу і за обіцянні грушки на вербі перейшли на бік магістрату. По цій другій невдачі, коли ще проти розмов з сельробами очинився крик навіть серед польського громадянства, звернувся бурмістр Немчевський до радикалів і запропонував їм цих 10 мандатів радних, але тільки самих міщан з виключенням бувших радних, інтелігентів: о. Іллі Оренчука, пароха, п. Олекси Бордуна, підбурмістра й о. Йосифа Продя. „Не треба вам адвокатів, посередників: Ви, міщани, потрафите самі заступати в громадській ралі свої інтереси. Кельондзи, як ваші, так і польські, нехай пильнують церкви і костела". А один представник влади навіть на таку демагогію пустився: „Що то є, що вами, радикалами командують поки?!" Ці виступи мали священи-

---

тично-суспільних пересвідчень має для заспокоєння цих потреб окремі видавництва, журнали і окремих критиків, яких зрештою і так не читає, бо знавців літератури не потрібує.

У такій літературі як наша, де письменники мають великі труднощі уявити собі свою авдиторію, складену одночасно із інтелігенції, селян і робітників, не тільки критика на ріжні твори, але й самі ці твори родяться часто через непорозуміння. На те, щоби написати повість для шкільної молоді, пєсу для мандрівних народніх театрів, поему для підбадьорення селян або робітників не конче треба бути аж письменником. Чайчастіше пересічний аматор без ніякого почуття стилю, композиції і з порожньою головою продукує таку літературу багато краще, ніж справжній письменник. Інтелігенція та смак часто стоять на перепоні для такого успіху. Найкраще вміють промовляти до себе люди на тім самім інтелектуальнім рівні.

У добі літератури, коли письменника хотять писати для всіх і коли критики оцінюють їхні твори з такого „загально-національного" становища, точно беручи нема потреби критики, бо менш-більше все те, що є друковане, а має зовнішні ознаки грамотности вважається літературним надбанням.

Критики, що підходять до оцінки літератури з ідеалами свого світогляду, а не мають перед очима довгої ріжноманітної низки живих зразків творчости — не мають найпевнішого засобу перевірки своїх осудів.

Як виглядають такі осуди на це маємо проречисті приклади в нашій найбільше попул. поширеній критиці. Критик вибрав, скажім, як найвищу міру літератури ідеали національної енергії, волі, віри в свої сили або в перемогу суто-національних прикмет нації. Ці темнуваті абстракти вистачають для різких осудів. Такий критик може не розумітися на ніяких інших прикметах твору, вважаючи свої домагання найважнішими. Наслідок такий, що безвартними, а навіть шкідливими стають якийсь там Достоєвський, Ромен Ролян, Рабіндранат Тагор, Гамсун, а за те гідним поширення стає звичайний віршомаз, що перероблює на строфи погляди такого боєвого критика.

Точнісько тою самою льогікою оцінюють творчість ті, що шукають у творах у першій мірі ідей згідних з теоріями Маркса й Леніна. Вони волюють повість свого однодумця, що стоїть на межі агітаційної брошури, ніж „Відродження" Толстого, що має виразну релігійну провідну думку. Не інакше ставиться до літературної творчости Ватикан, що видає індекс із кількатисяч осудженими творами між якими є найбільші імена сучасности й минулого.

—o—

ків не спинили магістрат і бурмістра вибрати до ради, крім невильосованого польського пароха, ще двох священників, але обох польських. Та на похвалу міщан-радикалів треба сказати, що у них було більше розуму, як хитрої злоби у їх противника, і тому вони не пішли на цю антипопівську вудку. Пропозицію бурмістра предложили вони виборчому комітетові і цей комітет, зложений з найкращих одиниць міщанства з радикальної партії, УНДО, соціял-демократів і навіть сель-робів правиці, у приявї 75 членів і в неприсутности заінтересованих інтеліґентів відкинув одноголосно пропозицю бурмістра. Комітет зовсім справедливо розумував: 1) що не можна ніяк погодитися на те, аби нам магістрат диктував кандидатів на радних, а не щоби виборці самі кандидатів собі вибирали; 2) що погодитися на домагання бурмістра виключити нині із числа кандидатів згаданих інтеліґентів, значить: дати магістратові основу усувати за рік чи два із числа кандидатів свідомішних міщан; 3) що як поляки мають на 16 радних аж 11-ох інтеліґентів, то чому українці не мали мати хоч 3—4 інтеліґентів, і то тих, до яких виборці мають довіря? Що цій третій невдачі Немчевський рішився вибрати при підпорї всіх „власть іміючих" проти волі 80 проц. виборців усіх своїх кандидатів до громадської ради і — скажу це словами одного поважного поляка, людини з розумом, честю і сумлінням — „що постановіл, упляновал і в безчельни спосуб шпепровадзіл". Що бурмістр виграв при виборах легальним способом, за згодою більшости виборців, цьому не вірить у Снятині і десять людей, ані ніяка власть, ані навіть самий бурмістр Немчевський. Він виграв вибори, чи радше недопустив до ради людей, собі особисто немилих і небажаних, тільки при помочі усіх можливих виборчих штучок і явних зловживань, як: 1) тенденційним уложенням виборчих лист і недопущенням соток українських виборців до віддання голосу із різних причин, 2) дібранням виборчої комісії, що складалася в більшости з людей караних вже судово за різні зловживання і готових на всякі виборчі махінації, 3) допусканням магістратських сторонників до голосування по 7—8 разів на день, помимо вже терорізування виборців: жидів різними цикаками, наших арештуваннями день перед виборами і в самі вибори, інвалідів погрозою відібрання їм інвалідської ренти, магістратської служби і робітників погрозою втрати служби й заробку, ремісників погрозою, що не дістануть роботи при будові залізничого двірця, як не будуть голосувати на магістратських кандидатів, очорнюванням українських кандидатів, як людей ворожих польському народові і поль. державі й застрашуванням поляків-виборців своєю близькою смертю і небезпекою, що як віцебурмістром буде тоді Бордун, то „кшесло бурмістша втеди шпепадло для нас на завше". При помочі таких штучок і зловживань вибрав, кого хотів, а між ними десятьох радних, українського походження (таке число на виразний наказ згори): 4-ох сельробів, викинених з партії, двох: Дутчака Григорка і Ляшкевича Семена, — громадянські нулі, одного уписвця — Москалика Івана, що за десять літ пропутав 10 моргів поля, а нині усунений навіть із складу спірітусу, служить за гроші всім та у всім, і трьох українців-урядовців: Чайковського, судового офіціяла, Рожанковського, податк. урядовця і Левицького, податк. урядовця. З них два перші не беруть ніякої участи в нашім національнім житті, а сини Рожанковського вже не нашого навіть обряду, Левицького вибрали радним проти його волі і він — на жаль — не здобувся на те, на що здобувся міщанин Микола Толощук, не запротестував прилюдно проти ставлення його особи як кандидата проти його волі. Одначе, не зважаючи на ті зловживання, ми, українці, по правді, мали в IV-ім, а напевно в III-ім колі переважаючу більшість голосів, відданих на наших кандидатів. На основі наших записок упало в III. колі на нашу листу понад 900 голосів, попри 220 виборців, недопущених до віддання голосу. Коли мати на увазі 1) мале число виборців поляків у цім колі і їх малу участь у голосуванні, 2) здержання від голосування виборців жидів, а частинне голосування й на нашу листу, то магістрат міг назбирати при всіх махінаціях найбільше 500 голосів. Виборча комісія оповістила навпаки. Чистий обман! Зайва річ відповідати на всі ті брехливі від початку до кінця дописи магістрату на тему громадських виборів у коломийській газеті „Вєдночене" і в „Зем-і Станіславовск-ій". Горбатого і могила не випростує ніколи. Одначе чи таке обманювання себе і всіх вийде на користь загалу і причиниться до співжиття громадян у місті, треба дуже сумніватися. Брехнею далеко не зайдеш! Для нас, українців, лишилося одно відрадне почування із цих виборів, а саме: переконання про велику громадянську і національну свідомість нашого міщанства. Чотири місяці пробував Немчевський усіми способами при помочі своїх посіпак і двох українського роду півінтеліґентів: Володимира Барана, комуніста, й Івана Москалика, унсівця, розбити наше міщанство, настроїти його проти своєї інтеліґенції, проти священиків і все те надармо. Міщани не дали розбитися, не відвернулися від тих інтеліґентів, що все з ними і для них працюють і в день виборів так громадно пішли до голосування, як ще ніколи. Дня 30. червня, в робучий день, вистояли від 7-ої години рано до 12-ої год. вночі під виборчим льокалем, зваки могли віддати свій голос. Неукраїнці: жиди, німці, навіть незасліплені поляки з пошаною говорили про витривалість наших виборців і про їх спокій духа при всіх провокаціях, на які вони були наражені. Ці вибори лише зєднали нас тісніше в одно національне тіло. Ця єдність на будуче більша користь для нашої справи, як втрата без нашої вини кількох радних. З признанням зазначити треба і добру волю послів: п. Вахнюка і п. Чукура, що приїхали були на день виборів у Снятин та інтервеніювали в справі зловживань при виборах, хоч і безуспішно.

Виборець.

СПОРТ.

Україна—Світезь.

Відплатні змагання за мистецтво А-кляси між повищими дружинами відбудуться в неділю 19. липня ц. р. в год. 5. попол. на грищі Світезі на Замарстинові. Попередять змагання за мистецтво Б-кляси між Україною II і Світезю II.

Коломия. 49 п. п.—Пролом 2:1 (2:0).

Відплатні змагання, розіграні в Коломиї, програв Пролом незаслужено. В першій половині мали, правда, перевагу військові, що й виявилося здобуттям ними двох воріт. Зате в другій, отже рішаючій половині мали проломівці величезну перевагу і просто не сходили з поля противника. Але щож, напад української дружини здобувся всього на один голь, розгубившись геть у гіперкомбінаціях або стріляючи фатально поза ворота чи просто в руки воротареві. По цілому ході гри Пролом повинен був рішуче виграти, а тимчасом зійшов з грища переможеним. Суддював п. Брах.

В неділю 19. ц. м. грає Пролом за мистецтво Б-кляси з мистцем своєї групи Гіркою. Такий чи інший вислід цих змагань для Пролому, який заняв 4-те місце в табелі своєї групи, не принесе вже ніякої зміни.

Калуш. Гакоах—Чайка 1:0 (0:0).

Обі дружини показали гру на низькому рівні, намагаючи зате амбіцією і запалом. Змагання ці скінчилися досить несподівано, бо їх перервано на 10 мін. перед кінцем тому, що на думку грачів української дружини суддя п. Сліва не признав одного голя, стріленого Чайкою.

—o—

Виказ жертв

зложених на „Фонд Ветеранів" в II. чверть річю 1931. р. (в золотих):

А. Бачинський, Калуш 11, О. Бачинська, Стрий 3, І. Відобрам, Бурштин 6, д-р Д. Бавбанський, Бібрка 15, д-р В. Баюй, Перемишль 6, С. Бріль, Тудорів 6, о. І. Брикович, Кривеньке 6, о. В. Венгриновіч, Ваньовичі 12, І. Вербяний, Рогатин 2, о. І. Винницький, Залісці 9, В. Вороновський, Буськ 6, о. І. Гавриляшин, Лучинці 6, С. Гандзюк, Лубна 5, д-р Т. Гвоздецький, Липиця Дол. 10, В. Глібовицький Шипори 12, П. Гліб'чук, Тчев 16, Т. Гоза, Перемишль 13, о. М. Головинський, Доброполе 12, учит. О. Горбатий, Ольхуш 15, учит. М. Городинська, Ваньовичі 12, Т. Гриндй, Стрийська Ст. 3, д-р Гурневич, Самбір зб. 95, д-р М. Гарасецький, Кути 5, інж. Е. Гоїв, Познань 2, Т. Гогоц, Борислав 6, проф. Ю. Гоцький, Нови Тарг 5, І. Даниляк, Зілинці 4-70, М. Девоссир, Снятин в/В 6, о. І. Дорик, Відьхівка 10, В. Дзюб, Немирів 15, Д. Жук, Майдан Сіл. 3, д-р Жуковський, Підволочиська 6, о. П. Задвориняк, Деревляни 10, о. Л. Загужний, Заланів 6, д-р П. Заплітний, Теребовля 10, проф. І. Заяць, Перемишль 6, М-р І. Зварун, Збараж 3, д-р Зволинський, Болехів 6, М. Зубрей, Перемишль 6, д-р Касія, Городенка 5, О. Качанюк, Любомирка 2, д-р Качмарський, Краковець 5, П. Костюк, Руда Паб. 6, К. Котис, Мостиська 5, суд. В. Курилович, Підгайпіль 15, С. Курчаба, Завади 6, д-р С. Кушнір Яворів 9, С. Ласовський, Фільварки 3, дир. В. Левицький, Коломия 12, І. Левицький.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. ЛИПНЯ 1931.

ЛІКАР.

Прогулька

Українського Лікарського Товариства до живця „Черче".

Наша земля є доволі богата в живці, які надаються до лікування ріжних хвороб. Одначе переважно відповідні заведення находяться в чужих руках. У післявоєнних часах повстали заледяки ініціятиві гуртка людей три заведення, в яких заанґажоване виключно українське громадянство. А саме два в горах: у Підлютім і Зеленяці, а третє, наймолодше — це живець Черче.

Згідно з бажаннями своїх членів Українське Лікарське Товариство зорганізувало в неділю 21. червня ц. р. прогульку до Черча в цілі познайомлення наших лікарів з уладженнями живця і навязання ближчого контакту. В прогульці взяли участь лікарі зі Львова, Станиславова і деяких інших міст.

Уже само положення живця в горбковатому терені, що не томить ока одноманітністю, робить на учасників симпатичне враження. Коли їдеться з залізниці, то вже небавком видно з горбка цілу низку забудувань, удержаних в народньому стилю. Хто перший раз бачив Черче, той міг з приємністю ствердити, що в загальному вигляді наш живець видержує порівнання з іншими подібними заведеннями. А хто був там перед двома роками, коли цей живець щойно зачинав розбудовуватися, той не міг вийти з дива.

Перед двома роками була в тому місці левада, тут і там джерела, що розливалися в окруженя. Ні стежки, ні містків, ні деревця, ні квітів. Побіч лихо унятого головного джерела зі сильним запахом сірки — примітивний будинок з кабінами до купелів, а побіч чього руїнування будови другого будинку. Сьогодні все те змінилося цілковито. Великий, кількаморговий простір, гарно загороджений, творить культурно удержаний город, у якому серед цвітистих кльомбів засаджені молоді деревця, як завязок майбутнього парку. В центрі города бачимо головний будинок купелевого заведення — прегарну гуцульську палатку.

Лікар заведення д-р Чаплинський опроваджує прогульку і показує з комфортом уладжені і вповні відповідаючі гігієнічним вимогам кабіни для сіркових і боровинових купелів. Управа подбала також про уладження вигідно: веранди, що служить для відпочинку гостей після купелі. Такого вигідного уладження не мають деякі навіть дуже реномовані заведення того роду в краю.

При нагоді оглядання кабін задемонстрував нам д-р Чаплинський пацієнтку, яку відмовилися лікувати в інших купелевих місцевостях. Один сезон, перебутий в Черчі, поставив її в буквальному значінні на ноги. Пацієнтку привезли і знесли до заведення, бо була нездібна не тільки стояти, але навіть сидіти без чужої помочі, або хочби обмежені рухи виконувати руками. Вона лежала штивно, кормити її мусіли інші. Сьогодні вона ходить навіть без ціпка в простій постяві, руками доволі свобідно рухає, сама їсть, чешеться і т. д.

Побіч купальних кабін находиться галя машин, що огріває і допроваджує воду з унятого і забудованого сіркового джерела до лазничок. Зараз коло купелевого заведення бачимо обширні, просто невичерпані поклади боровини. Її засоби такі богаті, що на довгі десятки літ нема страху, щоби їх забракло. Кожний пацієнт дістає окрему для себе боровину, яку зараз-же після купелі викидають і нема потреби, як у деяких інших заведеннях, уживати її другий чи навіть третій раз.

Позатим цілий терен просто засіяний численними джерелами і пійною водою до пиття. Три визначніші джерела, яких лічничу вартість устійнено шляхом докладної хемічної аналізи і лікарського досвіду, уняті по модерним вимогам і забудовані.

Товариське життя концентрується в гарному будинку, званому палаткою, що містить їдальну салю, прикрашену дотепними і гарними малюнками. В тій салі крім харчування відбуваються ріжні товариські імпрези при звуках постійно заанґажованої орхестри. Побіч находяться кухонні убікації, що визначаються зразковою чистотою. Коли до того всього згадати про здоровий, дуже смачний харч, увічливість служби і щиро-українську гостинність та повну веселости й життя підприємчивість управи, то навіть для здорових, які не потребують купелів, лиш відпочинку, годі мріяти про краще літнище.

Для розривки гостей служить теж кругольня і ситківковий корт. На горбку стоїть маленька чепурна капличка, збудована теж спеціяльно для гостей.

Поза терепом купелевого заведення побудували приватні підприємці віллі-пенсіонати для купелевих гостей. Поміщення в них чисті і вигідні.

Коли все те порівняти зі станом зперед двох років, то треба дійсно подивляти енергію і розмах управи, що змогла в таких тяжких, як сьогодні, обставинах, при великих грошевих труднощах, розбудувати живець і поставити його на рівень, що може задоволити й вибагливих лікуваннів. Піднести ще треба, що кошти лікування і побуту в Черчі є дешеві й доступні ширшим, незаможним кругам нашого громадянства.

Учасники лікарської прогульки розїхалися з почуттям правдивого вдоволення. Живцем Черче можемо справді гордитися, як важним культурним та економічним нашим здобутком. А повне зрозуміння цього міг дати тільки особистий контакт з установою.

—o—

Стрий 20, Ю Левицький, Осиодода 3, пот. канц. Я. Левицький, Винники 15, д-р М. Лепкалюх, Галич 5, М. Литвинець. Жабинець 5, Р. Луцик, Дрогобич 4, П. Матвс, Борислав зб. 110·60, о С. Мазяр, Новосілки 3, А. Майна, Новосілки-Ліськи 28, д-р В. Маковський, Лісько 20. О. Максимюк, Катовиці 10, сул. Я. Маркін, Бучач 10, Т. Мартинець, Станиславів 6, В. Мацьків, Липинця 3, В. Михалевич, Краковець 16, о. В. Мицитюк, Кути Ст. 6, О. Моровик, Красноїла 7·50, Л. Налуковий, Коничиці 9, д-р Я. Олесницький, Золочів 6, П. Особа, Людвіківка 9, Г. Панас, Броди 15, о. Т. Прийма, Дуліби 10, д-р М. Пушкар, Ланьцут 4, Радовська. Монастирська 4, І. Рачок, Глухув 4, д-р І. Ринкій, Миколаїв н/Г. 12, П. Романівський, Дучимія 2, д-р М Рожанківський 30, д-р М. Сірко, Броди 20, інж. І. Скоропала 6, І. Скопик, Катовиці 3, П. Скочиліс, Сівож 4, д-р Р. Слюзар, Мистулиці 10, П. Смаль, Борщів 9, І. Сохацький, Ідів 10 д-р І. Станько, Любачів 5, П. Стельмах, Жабинки 3, о. К. Стисловський, Денятинки 3, І. Стропський, Отинія 10, д-р Стронціцький, Ходорів 10, М. Тимків, Бабин 15, О. Хмара. Колонія 6, д-р Хробак, Перемишль 15, І від; о. О. Корнюк 10, д-р І. Колак 6, інж А. Артимович 6. М. Марко 6, С. Чорняк 6, Е. Домарадський 4·50, І. Домарадський 4·50, Я. Домарадський 3, К. К. 3, д-р С. Навроцький 6, М. Духай 1·50, д-р Чайківський, Коломия 3, д-р Чировський, Борщів 5, о. В. Чопей, Галич 3, інж. Р. Шепарович, Станиславів 1, о. Яновин. Борщів 10, службовики П.С.К., Стрий в І півріччю 125·60.

Львів: д-р В. Бабій 9, проф. М. Бадлюк 10·50, П. Бахович 9. д-р Барап-Витанович І. 3, о. В. Белей 27, М. Біганський 4·50, Т. Бідостоцький 3, д-р Р. Бічас 10, інж. М. Боднар 6, ред О. Боднарович 6, М. Бонковський 4, д-р Д. Бречка 5, М. Брилинський 4, д-р Т. Бурачинський 12, В. Варивода 1·50, І. Василик 6, В. Васильків 3, д-р І. Вегера 3, І. Витвицький 1, С. Волошиновський 9, А. Гаврилко 6, проф. С. Гайдучок 6, М Галущинський 15, Ю. Гаврилевич 9, О. Ганицький 8, д-р С. Ганицький 4, Г. Гладкий 6, д-р Б. Глатевич 6, О. Годинський 4, В Головка 6, інж. Т. Горницький 7, І. Грабар 6, І. Грешак 3. І. Гроницький 6, Я. Гувар 1·50, М. Гебус 1·50, д-р І. Гнила 4, інж. К. Гуран 3, д-р О. Степаніх-Дашкевичева 6, д-р Р. Дашкевич 2, Г. Дмитрів 3, В. Дутчевич 3, інж. Г. Елішевський 5, Р. Заячківський 8, інж Г. Ивник 0·50, д-р В. Калина 4, інж. М. Капуста 16, О Карпінський 6 Д. Квасниця 6, В. Кипріян 3, М. Кисілевський 9, М. Клинкевич 4, В. Кмицикевич 6, І. Коваль 1·50, М. Козланюк 1, Г. Конч 8. д р М. Коновалець 8, д-р В. Константинович 10. Я Косоногий 1.6, О. Костик 12, інж. А. Корнеля 10, дир. В. Костів 4. інж. П. Копюба 3, д-р П. Кривацький 7·50, В. Кубкевич 6, В Кудрик 4, М. Кузик 3·30, учит. Я. Кузьмів 5, Л. Кульчицький 3, Д. Кульчицький 3, Р. Купчинський 3, О. Кутний 3, о. д-р В. Лаба 20, д-р О. Лаврівський 8, І. Лада 3, В. Левицький 3, О. Лемішка 3. Л. Лепкий 8, д-р Лужницький 2, Т. Ломпна 2, О. Луцький 30, С. Магалас 9, д-р Б. Макарушка 3, проф. Г. Макітра 3, д-р Л. Максимовнко 7.50, о. О. Малиновський 7.50, Я. Маренін 3, д-р І. Мартюк 6, М. Матюшенко 3.60, інж. А. Мельник 4, М. Мельничук 6, П. Мечник 4, Т. Миселк 3, П. Мілиновський 2, В. Мриглоцький 3, ред. В. Мудрий 6, дир. А. Мудрик 12, д-р М. Музика 10, Е. Мурин 2, О. Навроцький 6, дент. Я. Нагс 8, д-р І. Німчук 8, Л. Огоновський 6, д-р Я. Олексишин 6, інж. І. Ольховий 6, В. Онуфрик 3, М. Павлюк 6, І. Пак 1, В. Палій 12, інж. А. Палій 12, П. Палійчук 6, д-р М. Паньчишин 100, В. Паньків 15, д-р Я. Пастернак 6, П. Пасіка 6, З. Петрів 3, о. О. Петровський 9, К. Плетінка 4, проф. Ю. Полянський 4, інж. Попович Б. 8, П. Постолюк 10, Т. Пинка 20, дир. О. Радловський 5, інж. Р. Раковський 6, інж. В. Ржежевський 20, радн. Романківський 15, інж. Захар Ружевський 20, радн. Романківський 15, інж. Захар Рудник 15, І. Рудницький 12.50, М. Рудницький 10, інж. Л. Сапойка 2, І. Семянів 7.50, інж. А. Сербин 6, Л. Січ 2, д-р В. Старосольський 10. І. Стевчак 1, І. Стернюк 6, О. Стецура 1, М. Струтинський 3, інж. М. Творидло 9, акт. М. Терлецький 20, ред. І. Тиктор 12, С. Труш 3, С Трусевич 3, П. Трускавецький 3, проф. Л. Турчин 4, С. Український 6, І. Федак 3, І. Фостяковський 2.50, М. Харкалїс 3, Е. Хралинний 6, д-р П. Цимбалістий 4. „Чорнома Калина" 200, о. Я. Чемеринський 15, Е. Чесник 3 А. Чір 4, д-р М. Чубатий 9, дир. П. Чубатий 4, ред. Л Чубатий 4, дир. Ю. Шепарович 15, інж. Ю. Шепарович 6, інж. Л. Шепарович 15, Ю. Шкрумеляк 1, К. Еверський 12, д-р В. Юзвак 12, З. Юзичинський 6, М. Юркевич 1. Л. Ясінчук 3 На руки Вп. п. Павла Магаса з Бориславщини громадяни Бориславщини І. Мразницік інж. Б. Антонович 3.50, інж. В. Батицький 2, А. Добош 6, А. Дуда 4, Т. Дуб 3, інж. М. Демянчук 3, інж. М. Конко 10, інж. Р. Кулицький 4, проф. П. Крабчик 2, Ф. Кульчицький-Ручка 2, Д. Кульчицький 1, І. Лейбич 3, проф. П. Лопата 4, о. В. Майба 5, П. Магас 2, Ю. Максимчук 2. Б. Мушкевич 1, інж. І. Озаркевич 4, І. Осецький 10, Ю. Пилько 3, В Пятниця 1, Е. Терлецька 5, К. Шурко 15. Разом 95.50.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 16. VII 1931 р. масло експортове прима 3·40 зол., масло десертове прима 3·30 зол., літра молока 23—24 сот., літра сметани 1·20 зол., кора вапна 4·50—4·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця, 17. липня, година 8·— вечором Ревія: „До побачення". (Знижки важні).

Субота, 18. липня, год. 8 веч. Ревія: „До побачення" (знижки важні).

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):

Від пятниці 17. липня ц. м. нечинний.

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Сини богів".
КАСІНО: Звукові фільми „Уста ніколи не цілувані" та Кен Мейнард.
КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Гранде" та „Біді індіяни".
ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".
МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Весна в Пратері" та „Воздушні пірати".
ОАЗА: Звукова фільма: „Чотирьох чортів".
ПАЛЯС: Звукові фільми „Останнин карнавалова ніч" та „Пісня мого серця".
ПАН: Звукові фільми „Залога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.
ПАСАЖ: „Серце магараджі" та „Пімста за зневагу".
ХИМЕРА: Звукова фільма: „Тройка" (Ольга Чехова).
СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.
УТІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Гібсон).

Програма радіо.

Пятниця, 17. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 11·30 і 13·20 Грам. плити. 16·00—16·35 Російські пісні. 20·15 Концерт радіооорх. **Липськ** (259,3) 16·00 Німецька музика. 19·30 Хоральний спів. **Братислава** (278,8) 18·00 Мадярська музика. **Штрасбург** (345,2) 19·00—19·30 Легка музика. 20·30—22·30 „Сібудет", оперетка Гана. **Льондон** (356,3) 11·00—11·30 Телевізія системою Бірда. 21·00 Камеральна музика. **Штутгарт** (360,1) 20·30 Концерт фільгарм. орхестри. **Бухарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Ернані" опера Верді. **Берлін** (419) 21·15 „Що бувоб, якби", веселий вечір. **Рим** (441,2) 21·00 „Граф Люксембург", оперетка Легара. **Прага** (486,2) 19·55 Дуга орхестра. 21·30 Віолінова музика. **Відень** (516,4) 20·10 „Бури в музиці від Гайдна до Вагнера", концерт віденської орхестри.

Субота, 18. липня 1931.

Братислава (278,8) 12·30 Поп. конц. радіооорх. **Липськ** (259,3) 16·30 Легка музика. 18·35 „Смерть д-ра Фінкля", оповідання Еберта. 19·30 Радіокабарет. **Брно** (341,7) 14·30 Концерт радіооорх. 19·25 Концерт празького квартету. **Штрасбург** (345,2) 15·15—17·45 Танкові плити. **Льондон** (356,3) 16,45 Органова музика. 21·00 Симфон. концерт радіоорхестри. **Штутгарт** (360,1) 12·20 Концерт мандоліністів. 16·30 Дитина і забава в музиці - концерт симф. орх. 22·50—24·00 Танкова музика з Карльсруге. **Гамбург** (372,2) 20·00 „Веселе подружя" і „Руки в гору". **Бухарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 22·00 Танкова музика з басену Лідо. **Берлін** (419) 20·00 Легкий концерт берл. симф. орхестри. **Рим** (441,2) 21·00 „Сестра Ангелика, опера Пуччіні і „І кампанчі" комічна опера Річітелія. **Гельсінгфорс** (153,2) 19·00 Оперетка. **Відень** (516,4) 19·50 „Пригоди одної пані". **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська музика. 21·15 Циганська музика в рестор. Маркус.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 17. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Сигнал часу з Варш. 12·10 Музика з грам. плит. 13·10 і 14·50 Комунікати. 15·10 Концерт з грам. плит. 15·25 Відчит. 15·45 Комунікат з Варшави. 16·00 Грам. музика. 16·30—17·10 Трансмісій з Варшави. 17·10 Аидиція для хорих і концерт. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика з Варшави. 18·40 Фортепян. 19·00 Всячина. 19·20 Господарський огляд. 19·40 Почтова скринька. 19·55—20·15 Трансмісій з Варшави. 20·10 Концерт з Варшави 22·00—22·25 Трансмісій з Варшави 22·30—24·00 Музика з Варшави.

Субота, 18. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Сигнал часу з Варшави. 12·10 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Грамофонові плити. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Відчит з Варшави. 17·10 Серед книжок. 17·25 Грамофонові плити. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Музика для молоді. 19·00 Всячина. 19·40 — 22·25 Трансмісій з Варшави. 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:
17/VII. „Жінка, що вбила".
18/VII. „Життя Парижа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".
З Косова їде театр до Кут.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КОРЧИНА:
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення".
ЕДЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОНКУРС.

Український Інститут для дівчат у Перемишлі приїме надзвичайну. Першенство мають: а) особи з вищою освітою, б) ті що добре знають французьку мову, в) англійську. Платня по умові. Прохання надсилати до 25. липня. — Перемишль, Татарська 4. — **Виділ.** 39 1—2

РУТИНОВАНИЙ і солідний конципієнт із 4-літньою адвокатською і судовою практикою, який може самостійно вести канцелярію, обійме місце конципієнта від 1. IX. 1931 р. Письменні зголошення до „Діла" під „Солідний". 74 1—4

МЕБЛЬОВАНА кімната, суха, тепла, постійному льокаторові зараз або від 1. евентуально від 15. серпня до винайму, вул. Вислянського 31, партер Зголошення найдальше до 25. липня. 75 1—3

ПОШУКУЮ сонячної умебльованої кімнати. — Зголошення з умовами до Адміністрації під „Серпень". 75 1—2

КОНКУРС.

Виділ Українського Інституту для дівчат у Перемишлі буде потребувати від 1. вересня 1931 р. для жіночої гімназії: а) Учительки рукинки,

б) Учителя (-льки) математики як головного предмету.

Виділ буде брати під розвагу лиш ювалїфіковані сили.

Подання вносити **до 10-го серпня ц. р. до Дирекції жіночої гімназії Українського Інституту для дівчат у Перемишлі, вул. Татарська ч. 6.** 55 3—4

Великий Гуцульський Фестин

відбудеться у Ворохті, дня 19. липня ц. р. в год. 2-ій попол.

На випадок непогоди відбудеться 26-го липня ц. р. 71 2—2

Якби не комарі, то не булоб малярії, від якої щороку гинуть тисячі людей на цілім світі. Необхідно треба нищити ті небезпечні комахи, розпилюючи „Фліт".

„Фліт" зовсім нищить мухи, комарі, блохи, комашню, молі, блощиці, таракани та рівночасно їх ячка. „Фліт", який розпилюємо, є смертельний для ріжних комах, а при тому не шкодить зовсім людині. Легкий для вжитку. Не робить плям. „Фліт-у" не можна порівнювати з іншими середниками проти комах. Домагайтеся жовтої бляшанки з чорною опаскою, при чому стережіться підроблювань!

РОЗПИЛЮЙТЕ

Оригінальний „Фліт" продається виключно в цільно замкнених бляшанках.

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag. Berliner Nachtausgabe, Der Montag. Die Woche Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 85—?

Ширіть наш часопис!

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ направить за брошку і **1 зол.** кульчик, перстенець відновить як дивної вул. **Коперника 14** напроти кіна 2100

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
МАЦІЦЬКИЙ
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт пересилкою 4·— зол.

За редакцію відповідає Олександер Костим. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.

ч. 159 (12.815). Львів, неділя 19. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Німецька штучка".

Львів, 17. липня 1931.

Вже давно не була так горяч та спека в природі в парі з горячими днями в економічному а тим самим і політичному житті світу. Мало що не кожна година приносить горячі вістки. Останній факт, це здержання виплат німецьким фінансовим велитом „Дармштедтським і Національним Банком" (Данатбанком), а вслід за ним урядний наказ закрити на три дні всі банки та часи оощадности і грошеві біржі Німеччини. Немов хто потягнув за шнурок: за Данатбанком в Німеччині пахуть банки в Австрії, на Угорщині, в балтійських державах, і скрізь у тих державах зачинені біржі. Одним словом, крах німецького фінансового велита з години на годину захоплює чимраз дальші круги.

Коли прийнято — хоч у аміненому на гірше вигляді — плян Гувера, себто після відложення Німеччині на один рік платности з титулу репарацій, широка европейська опінія була переконана, що небезпека фінансового краху Німеччини минула. Інакше думали в Німеччині ті, що були втаємничені в зівялий стан німецьких фінансів. Вони зразу сказали, що відложення платностей без одночасної великої довготермінової позички — небезпеки не усуне. Тому президент Ім. Державного Банку д-р Лютер одним днем літаком був в Лондоні і Парижі. Вернув а нічим. Франція поставила того рода політичні умовини, яких Німеччина в теперішню хвилю не могла принять. Німецький кабінет і фінансісти радили дослівно днями і ночами. Вкінці „Данатбанк" проголосив адержання виплат, а вслід за ним появився розпорядок президента німецької держави, яким держава гарантує вповні всі вкладки і зобовязання „Данатбанку".

Чомуж упав Данатбанк?

На це так відповідь головний його акціонар і президент Гольдшмідт. Данатбанк від черани минулого року до тепер звернув короткочасових позичок мілярд сто мілионів марок: в того за останніх пісім тижнів виплатив 650 мілионів марок. Коли додати, що Данатбанк недавно сануван фінансовані ним великі підприемства, що також коштувало сотки мілионів — то стає ясним, що його дальша спроможність виплат припинилася. Кредити, які „Данатбанк" одержував впродовж 5—6 літ, мусів звернути заграничним капіталістам впродовж кількох тижнів.

Німецький фінансовий світ вже давно заявляв, що Німеччина не всилі платити навіть змодифіковані планом Юнга воєнні репарації. Господарський стан Німеччини ставав чимраз скрутніший. Бачили це капіталісти, які мали в німецьких банках заангажовані капітали. Лише не хотіли до останньої хвилі видіти тяжкого положення Німеччини уряди побідних держав, які тягнули з Німеччини величезні суми титулом репарацій (2 мілярди марок річно). Тому капіталісти заплачу замагали обороту короткочасових кредитів. Поміч Гувера була запізна, бо закордонний фінансовий світ вже передтим втратив довіря до господарської сили Німеччини, вичаженої непомірними репараціями. Вправді платности репарацій відложено на рік, але зате господарському житю Німеччини, її промисловій і торговій забрано доливу крови — *гроша*, бо його як скажено забрали вже назад дуже обережні і прагливі заграничні фінансісти.

Німецький уряд старається нині всіми способами опанувати ситуацію, щоби не допустити до дальшого господарського краху. Гіндербург а Брюнінгом видають один за другим „примусові розпорядки" — Notverordnungen. Для збільшення обороткових середників зменшується дотеперішне законне забезпечення марки (допускається — іншими словами — частинну інфляцію), що, розуміється, відбивається на зниженю марки на заграничних біржах.

Одно питання стає перед всіми: чи вдасться Німеччині опанувати ситуацію? Чи „чорні дні" Німеччини минули, чи може це лише початок лиха і прийде ще тяжший час...

В перших днях німецького фінансового краху Франція наче не хотіла й знати, що діється в найближчого сусіди. Голошено навіть, що це лише „німецька штучка", щоби „настрашити" світ можливим переворотом справа чи зліва, а тим самим і звільнитися від плачення всяких воєнних репарацій. Що правда, розлягались і тверезі французькі голоси, які казали, що не можна з вогнем бавитися, але вони потонули в морі засліплення, жадоби зиску і непогасної ненависти. Зате поважно і критично поставилась до справи Англія. Гендерсон вже у Парижі і старається цілим своїм авторитетом спонукати Францію до спільної допомогової акції в користь Німеччини. Спершу малося на увазі, що з Парижа Гендерсон подасться до Берліна, де стрінеться з Макдональдом, який приїде туди просто з Лондону, щоби „ревізитувати" німецьких міністрів. Однак у ході паризьких розмов виявилася, видно, необхідність негайної виміни поглядів з німецьким урядом: тому французький уряд телеграфічно запросив ім. канцлера й міністра закорд. справ до Парижа, звідки вони вилетять, разом з Гендерсоном, до Лондону — на мершій скликану туди конференцію закордонних міністрів 4 великодержав Европи й Америки. Представник цієї останньої Стімсон бере участь у всіх тих нарадах. Англійська візита в Берліні відложена на пізніше.

Як теж поставилась опінія Польщі до краху в Німеччині? Розуміється, що так само, як опінія Франції, тільки ще різкіше. Всі польські газети одноголосно станули на становищі, що світ має до діла з „німецькою штучкою". Німці, мовляв, не хотять платити репарацій, а видають потайки незчислені суми на військо, загрожуючи сусідам зі заходу і сходу! Одночасно та сама польська преса заявляє, що Польщі не грозить ніяка небезпека, бо вона через довголітню митну війну відділилася від Німеччини. А проте „Данатбанк" замкнув свою філію в Катовицях, яка поважно фінансувала важний шлеський промисл. Чималі німецькі капітали заангажовані теж на Познанщині і Поморю. Всі ці капітали німці тепер відкликують. Долляр піднов у Польщі відразу вгору. Очевидно, що воно ще погіршує ситуацію Польщі. Дійсно треба дивуватися такому баламученню польської опінії щоденною пресою, яка займається такою „фаховою" оцінкою ситуації. Лише б. міністр торгу й промислу Главіц відважився поставитись до цих ультрасамовпевнених голосів трохи критично, зрештою і сам виступаючи оптимістом. Цікаво теж, що ніхто з польських економістів і політ. публіцистів не рахується з наслідками можливих політичних переворотів у Німеччині і їй соціальних потрясень.

На диво і серед наших громадян, навіть таких, що вважають себе за „критично думаючих", під впливом польської преси почала ширитися думка, що, мовляв, „німець втяв добру штуку". Такий великий у нас вплив польської преси, яка вже нераз зумiла в різних справах збаламутити нашу опінію. Завжди у нас нема найменшого критичного підходу до польських газетних інформацій, нема призадуми над причинами такого інформування. Досить, що так написано в польській газеті — значить, „щось мусить бути на річи". Так і тепер з освітленням німецьких подій.

Від 1914 року не було у світі такого тривожного часу, що тепер. Світові знову загрозило безпосередньо велике банкрутство, велике потрясення. Одно в цьому лиху добре: тріщать основи версальського миру, „вічного ладу і порядку Европи".

Пос. Зиновій Пеленський.

Стереженого Бог стереже!
Обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ще в справі львівських шкіл.

З приводу заборони приймати діти з сіл до школи Шашкевича.

В нашім представленні до нового куратора піднесли ми ще одну справу, що дотикала потреб нашої сільської людности. Від якогось часу бачимо, що наші селяни, маючи обмаль землі, беруться радити собі тим, що полишають одно або двоє дітей на ґрунті, а для інших шукають інших варстатів праці: віддають до ремесла і всяких підприємств. Але що до таких занять вимагають тепер укінченої 7. загальної класи, то селяни висилають їх по укінченню місцевої школи до міських більшеклясових шкіл, щоби доповнити там свою науку і підготовились цим до різних фахових завдань. Тому бачимо на львівських дворцях щодня, як гурми сільської молоді висідають з ваґонів і розбігаються по різних школах. З людського і суспільного становища можемо цьому рухові тільки спочувати. В наших часах отвирається всюди тільки нових потреб життя, а за них беруться звичайно жиди, німці і всякі чужинці, що виносять з них чималі користи. То чомуж не мали б цими справами занятись наші діти, підносити тим свій добробут і ставати хосенними для загалу?

Польських дітей приїзджає до Львова щодня, особливо зі сіл, що прилягають до позальвівських станцій, дуже поважне число і ніхто не гадав робити їм трудношів. А наших дітей являлось, бож зубожіння сіл, ледви кількасотеро; але проти них піднявся в місті дивний спротив. Притоку до того дало домагання львівсько-української людности, щоби признано їй в середмісті філіяльну школу з чотирма повними клясами. Через це підняв дехто алярм, що при більшім напливі української молоді зі сіл був би магістрат примушений отворити в місті більше українських шкіл. Після цього видав магістрат, а радше магістратський референт, перед роком, поучення до Ради шкільної міської, щоби заборонила нашій школі ім. Шашкевича приймати сільські діти; а шкільний інспектор, що в педагогічних справах підлягає тільки Шкільній Кураторії, поспішив зараз з приказом до управителя школи, щоби під особистою відповідальністю не приймав сільських дітей у школу.

Ось ті документи магістрату і Ради шкільної міської: „Odnośnie do pisma z dnia 5. marca 1930 l. 1733/30 (в котрім українська людність просила філіяльної школи в середмісті) zauważa Magistrat fakt, że do szkół powszechnych lwowskich są przyjmowane w wielkiej ilości dzieci z gmin obcych. Dotyczy to szczególnie szkoły im. Szaszkiewicza. Magistrat jest daleki od otrudniania uprzystępienia oświaty ogólnej dla jak najszerszych warstw społeczeństwa, musi jednak zauważyć, że nie tylko na gminie miasta Lwowa ciąży ustawowy obowiązek dostarczania pomieszczenia dla szkół powszechnych, lecz obowiązek ten ciąży na każdej gminie. Każda gmina winna zapewnić swym dzieciom możność korzystania z nauki powszechnej na miejscu w gminie, a nie spychać tego ciężaru na gminę miasta Lwowa. Magistrat pozwala sobie zaznaczyć, że kryterjum co do przyjmowania dzieci do szkół lwowskich nie może być czasowe umieszczenie dziecka na mieszkanie we Lwowie, lecz stałe zamieszkanie dziecka, a zatem miejsce stałego mieszkania jego rodziców. Z tych powodów uprasza Magistrat Radę szkolną miejską, ażeby wydała zarządzenia bezwzględnego stosowania się przez pp. Kierowników szkół do rejonów szkolnych przy nadchodzących wpisach do szkół, tudzież do przyjmowania do lwowskich szkół powsz. tylko dzieci, których rodzice stale mieszkają we Lwowie, i do zrestryngowania przepuszczania dzieci pozalwowskich tylko do ilości wolnych miejsc po wpisanych wszystkich dzieciach szkolnych, stale we Lwowie mieszkających".

А письмо Ради шкільної міської: „L. 4844/30. Rada szkolna miejska we Lwowie dnia

20. czerwca 1930. Kierownictwo Szkoły im. Szaszkiewicza we Lwowie. Do wiadomości i ścisłego przestrzegania pod osobistą odpowiedzialnością postulatów, wysunietych przez Magistrat miasta Lwowa, w związku z wpisami dziatwy, której rodzice nie mieszkają stale we Lwowie. — Na przyszły rok szkolny dzieci, które już uczęszczały do tamtejszej szkoły, przyjmować wolno bez ograniczeń, natomiast dzieci, nowowstępujące do szkoły, których rodzice stale we Lwowie nie mieszkają, odędą mogli uzyskać przyjęcie jedynie na podstawie zezwolenia Rady szkolnej miejskiej i to po ukończeniu normalnych wpisów w miarę wolnych miejsc".

До цих письм зауважу, що в них згадується про велику скількість дітей з чужих громад, котрі (людам) належать до польської народности і вписувались до польських шкіл; але заборону звернено особливо до школи ім. Шашкевича, до якої зголошувалася досі лиш дрібна горстка нашої молоді! Дальше там кажеться, що кожна громада повинна дати своїм дітям змогу побирати науку у власній місцевости, а не спихати того тягару на місто Львів. Але ця примітка поминає ту обставину, що сільські діти користають з науки в сільських школах, оскільки її там одержати можуть, а звертаються до вищих кляс на те, щоби здобути собі вступ до фахових шкіл. Вкінці вважу ще на те, що хоч розпорядок магістрату дозволяє приймати повальвівських дітей на випадок вільних місць, одначе в дійсности видається нашим сільським родичам безоглядно відмовну відповідь. Значить: вістря цілої заборони звернено тільки проти української людности.

Але застановімся над цими розпорядками ще ближче. Найперше поставлю питання: чи мав би магістрат до такої заборони правну основу? Тут пригадую, що за австрійської держави були львівські загальні школи міськими, значить: місто давало на школи все удержання, будинки і платні учителям. В таких обставинах могло місто вводити у своїх школах деякі обмеження; але ніколи того не робило. Тепер змінилися відносини цілковито. Місто дає на школи тільки будинок, а учительські платні, себто величезну більшість удержання шкіл, приняла на себе держава. Таким робом львівські загальні школи стали державними, бо удержуються з загальних податків, а внаслідок того має краєва людність хіба право до часткового користання з цих шкіл.

Деякі члени Кураторії висказали думку, що держава приняла обовязок оплачувати учительство, але місто Львів не взяло зате на себе ніякого зобовязання. Не знаю, чи в цій справі була між обома сторонами формальна умова уложена. Але юридична засада каже: Хто дає, той і користає! В кожнім разі все те стало виходити на грубу кривду нашої сільської людности і тому повинно бути чимскорше розяснене.

Я переконаний, що президія міста не знала нічого про ту заборону. Гадаю також, що й дотичний референт магістрату не визнавався в ній поважно; бо і звідкиж мав він знати, що в нашу школу, в котрій ще далеко до переповнення, пало кільканацять сільських хлопців? У наших шкільних кругах удержується погляд, що ту думку і цілий плян піддав йому один шкільний урядовець, наш відомий „приятель", котрий бодай цим способом хотів виявити для нас свої почування. Якби там і не було, то українські радні міста повинні вивести ту річ перед президію і раду міста та домагатися її вияснення. Гадаю, що поважні міські круги не піднесуть задля цієї дрібниці ніяких трудностів, як а причин правних (про котрі я вже передше згадав), так і горожанських (удержуючи з окружаючими селами тісні господарські звязки) і загально культурних (щоби допомогти сусідуючій братній людности до її культурного піднесення). Коли би з радою міста не повело, тоді мусіліб наші посли, як заступники нашої краєвої людности, вивести справу на ширшу дорогу.

Я уважаю цю справу дуже важною і пекучою. На селах зростає при зрості людности і недостачі землі щораз більша нужда, а за цим поширюється голодний пролетаріят, котрий стає для кожної суспільности грізним і небезпечним обявом. В загальнім отже інтересі треба давати безземельним кругам інші способи заробку і допомагати всім верствам суспільности до правильного укладу їх життя. Добро загалу виходить в користь усіх частин; а болі поодиноких частин відбиваються важко на всім організмі. Отже усуваймо всякі недостачі і несім всюди оздоровлення відносин!

Проф. о. Александер Стефанович.

При обструкції, забурених у травленні, газі, ударах до голови, болях голови і загальним недомаганні заживати рано перед їдою шклянку природної гіркої води **„Franciszka Józefa"**. Домагатися в апт. і дрогер.

З волинської хроніки.

ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ.

Збут головних продуктів. До збуту головних продуктів сільського господарства наших земель належить збіжжа, молочні продукти й яйця. Недавно відбулася нарада президії торговельної палати в Люблині з місцевими відборцями збіжжа, які скаржилися на цьогорічні „тяжкі часи" й натякали на дальші знижки цін на збіжжа. Тепер черга прийшла на яйця. 2. липня в Люблині, в тій самій торговельній палаті, відбулася нарада яйчарів волинського й люблинського воєвідств. Експортери яєць з метою більших зисків на цьому продукті наших господарств заклали союз і обрали тимчасову управу. З експортерів, що „працюють" на наших українських землях ввійшли до управи: від Рівного К. Берштайн, репрезентант фірми „Кольбер", Б. Вайнтруб та І. Горович, репрезентант холмської гуртівні експорту яєць. Загалом всі експортери яєць з цих двох воєвідств, це жиди. Зорганізування цих експортерів безумовно поведе за собою обниження цін при скупі яєць у наших селян. Коли-ж це наша кооперація прийде до голосу в цій ділянці господарського життя?

Обшарники та їхні клопоти. Великовласники (поміщики, обшарники) перед війною мали в своїх руках на Волині понад 700 тисяч га землі. Під цей час залишається ще в їхньому володінні біля 350.000 га. Решта землі перейшла до дрібніших рільників, третину яких складають польські осадники й кольоністи з етнографічної Польщі. Можна передбачати, що парцеляція обшарницької землі піде нестримно вперед. Про це говорить заборонність великовласників, яка на сьогодняшній день переходить суму 55 мілионів зол., крім приватних боргів, яких не можна окреслити. Ця заборонність обшарників, яка здебільшого є результатом негосподарности і марнотравства, відемно відбивається на всьому господаському житті Волині, не зважаючи на те, що відсотково на обшарників падають менші тягарі, а до того ще їм роблять різні полекші, яких не знають селянські маси. Отже швидке розпарцелювання решти обшарницької землі лежить в інтересі загальної економіки. Однак, передбачаючи це, „Земя Волиньска" благає уряд вивяти ще більше жертвенности для обшарництва „в імя народових інтересів".

Сельроби і господарський розвиток. Помічається в багатьох місцях, що сельроби ставлять всякі перешкоди розвиткові агрикультури й загалом господарській розбудові. Особливий натиск у деяких місцях повели вони на тих селян, що прийшли до думки про необхідність заложити кооперативні, молочарні, називаючи ці молочарні буржуйськими вигадками. Так було й у с. Лаврові на Луччині. Одначе селяни, заклавши молочарню й переконавшися в користях від неї, одночасно переконалися й у тому, що ці „оборонці" працюючогоо люду зовсім не мають на думці інтересів цього люду, а якісь інші. Поволі марка сельробів починає там падати. Те саме помічається й у ділянках споживчої кооперації та „Сільського Господаря", розвиток яких сельробівці систематично гальмують. Правда, вони дуже енергійно беруться до праці в кооперації, але лише там, де можуть захопити кооперативи в свої руки, щоби через деякий час довести їх до ріжних неприємностей або повного занепаду. Тому віра декого в можність „аполітичної" співпраці з сельробами на „невтральному" господарському полі є наївністю та нісенітницею, бо в плянах сельробів є свідоме нищення української кооперації, як дангуна добробуту має.

— **Сезонові робітники.** Коли настали жнива, цілі хмари поліщуків тягнуться в ріжні сторони на сезонові роботи у поміщиків. Йдуть вони на Волині головним чином на південь з так званого волинського Полісся: Ковельщини, Серненщини й північної частини Луччини та Костопільщини. Сумний вигляд мають ці пасинки нашої землі у своїх постолах, домотканному одязі й із печат-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. ЛИПНЯ 1931.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

Нова опера.

Ось вам і знову нова опера „Ля Нотте ді Дзораїма" („Ніч Зораїми") в одній дії, якої автором є Італьо Монтемецці. Ця опера вперше побачила світ в театрі Ля Скала зимою ц. р. Сам композитор є автором численних опер останнього 25-ліття. До його опери „Ля наве" лібретто приготовив Габріель д' Анунціо.

Зміст драми „Ніч Зораїми" слідуючий. Находимось у далекому екзотичному краю — Перу. Річ діється в 1500 роках, себто в часах, коли еспанці саме здобули цей край. Панування королів інків скінчене. Їх богаті палати опущені й призначені руїні. Серед пожеж і звалищ сліди їх корівства затерті. Вже й сам народ хилиться до таїзника. Тільки малий відділ повставших героїв не клонить свого чола й у недоступних сховищах гір виждає догідної хвилини, щоби виступити. Ними проводить, їх підбадьорює жінка з палкою, гордою душею, яка змагає до одинокої цілі: піметитись! Ця жінка зоветься Зораїма. Мускар, безтропний князь, привязаний до неї й-ж обіцянкою кохання, мусить швидко повернути на золотий престол його батьків!

Біля руїн старинної королівської палати змовники виждають переходу еспанської військової валки, що переносить багаті запаси зброї та стрільного матеріялу. Повстанці заатакують валку, заволодіють цими запасами й утечуть із добичю у гори: в той час викликана думисне пожежа прикриє їх утечу.

Зораїма дістає сумну вістку, що Педріто, начальник таїзників, не вважаючи на суперечки поох вас, мріє про кохання до неї та хоче здадливо зблизитись до Мускара й убити його. Про це в пору князя повідомляють і він скривається біля руїн палати. Там стрічає Зораїму й відновлює присягу на вірність любови.

Педріто не перестає слідкувати за Мускаром. І як тільки він віддалюється від палати, Педріто заходить його впозаду й одним стрілом трапляє Мускара. Раненний Мускар находить поміч у Зораїми й скривається в її палаті. Але Педріто довідується про це й спішить туди, щоби ворога дістати у свої руки. Зораїма зручними жіночими хитрощами викликує вагання у Педріта. Але вривається товпа таїзників — що вже родинами живуть у Перу — і вимагає смерти Мускара. Зораїмі лишається одинокий вихід: обман. І вона несподівано перетворюється: замість невблаганої та жорстокої ненависти до таїзників, вона виявляє усміх, доброту, жіночу ніжність і змисловість, що опянює Педріта й він зраджує еспанців, яким обіцяв голову Мускара. Товпа відходить. Підлесливість Зораїми хилить його до того, що він дає дозвіл на те, щоби раненний Мускар утік у гори. По відході товпи й по віддаленні гуртка перувіянців, що несуть раненого князя у гори, Педріто простягає свої рамена до пречудової добичі. Зораїма виховзується з його обіймів і свою дівочу грудь пробиває кинжалом. А в горах занимається могутня заграва пожежі. Зближається знову гамір юрби таїзників, яка, спантеличена, бачить, що Педріто зрадив її. Зораїма, віддаючи останній відих свого життя, думає про князя Мускара, що таки врятований.

•

Опера ліричка. Акція переходить жваво і звязко. В рухливості, гнучкості темпераменту єднаються сцени гуртів і поодиноких постатей. Увага слухача пильно слідкує за лібреттом. Компонуючи цю оперу, музика не шукає ніяких нових інструментальних засобів: не думає порпати в закутинах душі своєї постаті. Сольовий спів і хори дають повні, живі мельодії.

Опера подобається публиці: своєю простотою, своєю будовою — драми й музики, — своєю приступністю. Опера написана на зразок інших довоєнних мельодійних італійських опер.

Тому, слухаючи цю оперу, відразу спостерігаєте, що її автор у своїому натхненні опирається тільки й виключно на знанні й докладному перестудіюванні інших опер великих музиків. Отже й важко говорити про саме натхнення. Тут пересувається перед вами: В. Белліні, Понкіеллі, Дж. Верді, Р. Вагнер. Пишучи цю оперу, автор ні на крок не відступав від цих джерел. Є напр. моменти, які надзвичайно маркантно нагадують нам Р. Вагнера з його порываючим і соковитим кольоритом, з його вимовною музичною мовою.

Критика (напр. „Корієре деля Сера") тільки злегка згадала про це. „Деякий відгомін — каже критик — вагнерівського виїмку прислужився тут тим, що лекше можна відчути музичну ідею". Звичайно, критик дуже обережно поводиться, згадуючи тільки про відгомін вагнерівського виїмку. Але як ви вчуєте цілу музичну фразу Вагнера — дещо інакше повторену — то це для вас вже щось більше, як лише „відгомін".

В іншому місці каже критик: „...музичні засоби Дж. Вердія послужили І. Монтеццїму краще, ніж засоби Понкіелія".

При слуханні цієї опери вичуваєте, що вона писана з великим напруженням уваги музики, та що в ній бракує вільного, зривного пориву натхнення: вона опрацьована тільки з натугою розуму.

Це опера, яку невибагливий слухач прийме спершу й горячими оплесками, а там і забуде про неї.

Мілано весною 1931

тю партій на обличчі. Ніхто не опікується ними й ніхто серіозно не працює для покращання їх долі. Але найгірше те, що ті, які хотіли би занести до них світло знання й господарську культуру, зустрічають непереможні перешкоди, дарма, що нікому не може вийти користь з істнування і побільшування кадрів винужденілого, безпросвітнього й огірченого, тому на всякі підщепти поквапного, сільського пролетаріяту.

Свята „Рідної Школи".

„Свято Молоді" в Рогатині.

Дня 5. липня ц. р. відбулося в Рогатині під покровом Повітового Кружка „Рідної Школи" величаве „Свято Молоді", уладжене з нагоди 50-літнього ювилею УПТ. „Рідна Школа". Свято уладжено заходами Учительського Збору рогатинської народньої школи „Р. Ш." при допомозі ідейних одиниць нашого громадянства. Ініціятиву до уладження свята дав управитель народньої школи „Р. Ш." п. Микола Водонос, заохочений блискучим успіхом львівського „Свята Молоді", в якому дітвора рогатинської народньої школи „Р. Ш." брала активну участь. Завдяки сприяючим обставинам, на які зложився солідна підготовка виправляючих, відповідна реклама, переведена хистом п. П. Самоверського й чудова погода, свято випало під кожним оглядом дуже успішно. У святі брали активну участь: дітвора місцевої української захоронки, діти народньої школи „Р. Ш." і читальняна молодь з Рогатина, Пукова й Жовчева. Свято відбулося на просторім шкільнім майдані й почалося почетним ходом дітей захоронки й народньої школи, зорганізованим учителем „Р. Ш." п. В. Кривоусом. Опісля слідували виступи молоді. Дітвора захоронки в числі 60 душ виконала під проводом своєї опікунки Сестри Хризанти ряд забав зі співами. Годиться піднести муравлиний труд Сестри Хризанти, яка впродовж 4-ох тижнів, себто від основання захоронки, виказала такі гарні висліди своєї праці. Під проводом п. Славки Гевківної молодь народньої школи виконала грайозно 4 ритмічні вправи до кількох пісень. За цим слідували гарно виконані вправи молоді з Пукова, яка під проводом п. Степана Юркова дала 3 виступи: вправи дівчат та мішані вправи з хлопцями. Дуже гарною точкою були 4 роди веж, які виконали дівчата школи „Р. Ш." під проводом п. Зені Поташниківної. Читальняна молодь з Рогатина під проводом п. Адама Антоновича перевела дужання в линві. Вкінці молодь з Жовчева під проводом п. Івана Магмеда виконала в козацьких строях національні танці, а саме: гопака, запорожця, козачка й катерину. Гучні оплески публики були заслуженою нагородою для групи танцюючих. Увесь час пригравала дута орхестра читальні „Просвіти" з Рогатина під проводом учителя „Р. Ш." п. Мих. Пирога. На „Святі Молоді" було приявних около двох тисяч видців, не лиш із Рогатина, але й зі сусідніх сіл. Уся публика відходила зі свята з повним вдоволенням і переконанням, що „Рідна Школа" заслуговує на признання і підпержку всього українського громадянства.

Ювилейне Свято „Рідної Школи" в селі Дібринові, рогатинського повіту.

Дня 7. липня ц. р. в день св. Івана Хрестителя відбулося величаве Ювилейне Свято „Рідної Школи" в селі Дібринові, рогатинського повіту, уладжене заходами місцевої читальні „Просвіти". Свято відбулося в читальняній домівці, яку виповнили вщерть свідомі громадяни Дібринова. У програму свята ввійшли такі точки: Гимн „Рідної Школи", святочна промова, народні пісні і деклямації. Співав читальняний мішаний хор під орудою п. Осипа Будного. На святі були приявні делегати Пов. Кружка „Р. Ш." п. Микола Водонос і п. Микола Ромах. Перший з них виголосив святочну промову, другий зложив від Старшини Пов. Кружка „Р. Ш." привіт і подяку членам читальні „Просвіти", особливож п. О. Будному за зложений труд около уладження свята.

Чистий дохід зі свята призначено на Ювилейний Дар для „Рідної Школи".

Як зачувати — за приміром громад Пукова і Дібринова приготовляються до Ювилейного Свята „Р. Ш." й інші села, як: Підгородля, Кліщівна, Руда, Заланів, Потік, Залипе, Черче, Залуже, Вербилівці, Бабухів, Конюшки, Данильче, Жовчів, Путятинці, Лучинці, Яче, Васючин і інші з рогатинського району. Лише Бурштинщина й Болшівеччина спить сном „блаженних" і не дає знаку життя. Та думаємо, що й там найдуться свідомі одиниці і зорганізують чимскорше хочби скромні Ювилейні Свята „Р. Ш.", зложені по крайній мірі з богослуження, реферату і ювилейної збірки, чим дадуть доказ, що доля „Рідної Школи" не є для них байдужною, так як не байдужною майбутність молодого покоління.

Обласний Бойківський Музей.

Звідомлення Товариства „Бойківщина" в Самборі. Ч. 6.

Від останнього виказу Музей при Т-ві „Бойківщина" в Самборі значно поширився і виказує тепр 2070 чисел (6434 предметів). Головно поширився археольогічний відділ (дві кремняні сокирки і звиш 200 кусків кераміки з княжої доби) з Городища, з Ступниці. Область Бойківщини в цілі успішнішого збирання особливо народньої поші, вишивок, етнографічних і топографічних матеріялів мусить бути якнайшвидше поділена, бо Т-во Бойківщина в Самборі неспроможне обняти східніх повітів, як: Стрий, Сколе, Болехів, Долина, Калуш і Рожнітів, тому з жалем слід заявити, що громадянство місто Стрия досі не відбуло ще загальних зборів.

До речі згадати, що Т-во „Лемківщина" в Сяноці, головно завдяки енергійній роботі проф. П. Геца і о. Стефана Венгриновича, в короткому часі призбирало звиж 500 експонатів, в тім деякі великої вартости, а зате бойки зі Стрия і Перемищини дрімають. Також Т-во „Яворівщина" скомплетувало вже деревні вироби своєї округи і тепер визбирує народню ношу, головно гарні місцеві вишивки.

веснянки ?.....

Що це за клопіт

А мусять вони бути ?.. Недасться тут нічого зробити ?.. Навпаки, прошу Вас. Пані, є дещо знамените засоби: крем і мило LESCHNITZER-a які звільнять Вас, Пані від веснянок і охоронять перед ними і на майбутнє

Препарати Leschnitzer-a діяють успішно.

крем 315 всюди можна дістати мило 2* Де нема, просто: Аптекар Дрвич і С-ка Бельсько

Заворушення в Індії.

Неспокої в Індії не вгавають. Вязницю в Пудукотах окружила товпа, зложена з тисячі осіб вдерлася до середини й увільнила всіх арештованих. Опісля нарід напав на резиденцію та бюра голови адміністраційної ради і підложив вогонь в кількох місцях. Команданта поліції равено. Заворушення були протестом проти проектованої підвишки грунтового податку.

—o—

Військовий наглий суд у Варшаві.

Майор Генерального штабу більшовицьким шпигуном.

У військовій вязниці у Варшаві розпочався в пятницю 17. липня ц. р. наглий суд над майором польського генерального штабу Пйотром Дембковським, обвинуваченого в шпигунстві в користь більшовиків. Вязничний будинок, де судять Дембковського, оточений сильними патрулями жандармерії. Розправа тайна.

Дембковського приловлено, як заходив до посольства Рад. Союзу при вул. Познанській у Варшаві, при чому раз вніс туди грубу течку, а виходячи з будинку не мав її. Зате ніс її його товариш, буцімто сам посол СРСР. В тому самому моменті арештовано Дембковського, який так збентежився, що хотів течку відобрати від товариша. Стверджено, що були в ній військові документи. Обв. Дембковський признався до шпигунства заявляючи, що був ідейним комуністом і виконував приказ комуністичних властей. Обвинуваченому грозить кара смерти.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Ріжні духові потреби.

Найлекшою і найбільше примітивною методою критики є домагатись від твору, щоби він ішов по лінії нашого світогляду чи не суперечив йому. Завдяки ній можна найпростіше висувати, яким повинен бути справжній твір і справжня література. Все те, що з ним світоглядом не покривається — можна проголосити безвартним.

Так роблять усі фанатики заявляючи, що їм залежить більш на здійсненні своїх ідей, ніж на розвитку літератури, що йде в розріз з цими ідеями. Усі вони приймають аксіому, якій заперечує здоровий розум і очевидні факти дійсности. Цією аксіомою є домагання, щоби всі не тільки однаково думали, але й відчували. Від духового „настроєння" супроти твору залежить у людей задиваних в одну ідею його оцінка.

Факти стверджують, що більшість великих літературних творів стає загальнонаціональним або загально-людським надбанням, дарма, що вони не покриваються з ідеольогією ріжних суспільних клас, партій і одиниць, а навіть не журяться їхніми ідеалами. Ріжні догматичні критики пробують, свідомо невірно або поражені своєрідним дальтонізмом, добувати з великих письменників саме те, що в них самі вкладають. У Шевченка находять у нас не від нині всі партії й світогляди потрібні цитати на доказ, що він є „їхній".

Ця абстрактна частина творчости письменника підфарблена узагальненнями критиків є найчастіше найслабша. Думки в роді „В своїй хаті — своя правда", „Учітеся брати мої" висловлював негірше також Грінченко, у своїй ролі народнього просвітителя. Зате „Вечір" Шевченка, „І широкою долину" і інші його ліричні поезії мають досі подих свіжости, — не є схемою, яку можна наслідувати, наче програму.

Та діло не в тому, хто яку частину твору чи творчости, індивідуальности чи діяльности письменника вважає вищою, глибшою, тривкішою. Діло в розумінні, що на літературу народу мусять складатись твори ріжних світоглядів і індивідуальностей, ріжних сюжетів, проблем, і вражливостей, таксамо як нарід мусить складатись з одиниць із найбільше ріжноманітними умовими й психічними потребами.

А ще важніше для критика зрозуміти, що кожний рід літератури заспокоює своєрідну потребу, що ріжні твори родяться з ріжних спонук, звертаються до ріжних читачів, стають засновками складних переживань, яких не можна розбудити ніяким іншим способом крім твору мистецтва.

Зрозуміння окремішности мистецтва від інших форм виявлення людської енергії, зрозуміння ролі індивідуальности в ньому доступні щойно на тому рівні психольогії одиниці, коли вона не вірить у вплив на чужу психольогію безпосередніми повчальними засобами педагогії й моралі. А саме в такий вплив вірять ті, що домагаються від творів літератури якнайясніщого проведення якоїсь ідеї, проголошування світогляду, підбадьорування до якоїсь діяльности.

Вже на трохи вищім ступні педагогії вчителі бачуть, що їхні ідеї не мають корисного впливу, коли вихованці відчувають їхне намагання накинути їм готову тезу. Усе безсилля сучасного виховання йде в парі із що-раз сильнішим підкреслюванням мети цього виховання педагогами. Проповідництво розбуджує природну, реакцію серед усіх, що критичніше підходять до життевих явищ і хотіли би розглянутись у них власним зусиллям.

Найслабшою основою всякої догматичної критики є ті самі хиткі підвалини, на яких тримається тенденційна література: всі ці твори ведуть надто часто до зовсім протилежної мети ніж мають намір вести. Найлекше стати комуністом від націон. літератури, а націоналістом від комуністичної. Твори зроджені під напором тенденції звужують світ до таких тісних рямок, що вони прокидають природний бунт проти найсимпатичнішої ідеї, яку ми схильні були би приняти самі, добровільно. Нескладна психольогія загалу реагує найзвичайніше по закону крайностей, екстремів. Люди зі складнішою психольогією піддаються впливам аж тоді, коли самі можуть іти їм назустріч.

ЖАДАЙТЕ французьких паперів ДО КУРЕННЯ. JOB 65 2—10

Війна з муринами.

Бельгійське кольоніяльне військо давить безпощадно мурииський бунт в Конго. В місцевості Кандале мурини заатакували білих. Військо відповіло скорострільним вогнем, наслідком чого упала добра сотня мурипів. Інші розбіглися. Білі мали тільки двох ранених.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

НОМІНАЦІЯ ЛЬВІВСЬКОГО ВОЄВОДИ.

В пятницю 17. липня ц. р. іменовано львівським воєводою д-ра Йосифа Ружнецького, чкий дотепер був віцевоєводою в Лодзі. Д-р Йосиф Болеслав Ружнецький уродився в Київі 1890 р. До гімназії ходив у Сх. Галичині, а на львівськім університеті студіював право і тут осягнув степень доктора прав. В 1914 р. вступив до легіонів, де осягнув степень дипльомованого майора.

МАЙОРА ДЕМБКОВСЬКОГО ЗАСУДИЛИ НА КАРУ СМЕРТИ.

В пятницю 17. липня ц. р. в 6. год. вечором засудив військовий нагляй суд у Варшаві майора Дембковського на кару смерти через розстріляння. До двох годин по затвердженні присуд мусить бути виконаний.

БІЛЬШОВИКИ ВІДКЛИКАЛИ ВІЙСЬКОВОГО АТАШЕ З ВАРШАВИ.

Польська преса повідомляє, що більшовики наказали заступникові військового аташе Богобоєві при більшовицькім посольстві виїхати негайно з Варшави до Москви. Негайний відїзд Богобоя мабуть тісно злучений зі шпигунською аферою майого генерального штабу Дембковського.

ВИБУХ ПЕКОЛЬНОЇ МАШИНИ В ВАТИКАНІ.

З Риму надійшли вістки, що в пятницю 17. липня ц. р. знайшли жандарми при замиканні церкви св. Петра залізну пушку в пакунковому папері. По розвязанні пачки виявилося, що це пекольна машина. Командант жандармерії ватиканської держави приказав помістити покищо пекольну машину в городі, щоб опісля оглянули її піротехніки. В год. 1.45 вночі пекольна машина вибухнула, але не заподіяла ніякої шкоди, хіба що від детонації вилетіло кілька вікон.

Преса повідомляє, що пекольну машину підкинули протифашистівські круги. Державний секретар кардинал Паччелі відобрав звіт від коменданта жандармерії в справі вибуху пекольної машини і негайно зложив звіт папі. Ватиканські круги непривязують надто великого значіння до цього вибуху.

Усяка творчість родиться як прояв свободи. Література й мистецтво завдячують свій могутній вплив саме цьому свободолюбному подихові, що йде від творів і творців. Письменники й критики одержимі одною ідеєю, яку хотіли би поширити якнайширше між якнайбільшу скількість людей тратять у своїх творах найцінніший елемент творчого впливу: духове зусилля, щоби дійти до якоїсь ідеї. Те, що вони мають уже готове — світогляд і його доцільність, не має сили розбуджувати духового ферменту ні в них, ні в інших.

Найбільшою оманою свободи є віра, що письменник прямує до неї й здобуває її, прийнявши якийсь готовий її ідеал. Таксамо як свобода кляси або народу мусить бути виборювана ріжними етапами, так і свободолюбні ідеї твору й світогляду виявляються тільки в зусиллі. Ніяка суспільна, політична, а навіть національна ідея не має в творі сили, величі, змісту й доцільности незалежно від того, як вона є індивідуально перетворена на низку постатей, образів, рефлексій, вражінь.

Твори літератури не живуть завдяки світоглядам, ідеям, поглядам; вони не є фільософічними системами. Протиставляти літературним творам свій світогляд це так само як протиставляти фільософічному світоглядові свої почування; в обох випадках наш осуд про них (про твори чи про світогляд) має тільки значіння чисто приватної інформації: „це мені не подобається — без аргументу".

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

В четвер 16. липня ц. р. дійшло вночі до великих комуністичних заворушень в кількох містах, а семе: в Кобленції, Дармштадті, Діссельдорфі і Гельзенкірхен. В Гельзенкірхен комуністи погасили в одній дільниці світло і почали грабити споживчі склепи. Між поліцією і комуністами дійшло до правильної боротьби, яка тривала цілу ніч аж до ранку.

НІМЕЧЧИНА ДІСТАНЕ МІЛЯРДОВУ ПОЗИЧКУ.

З Парижа повідомляють, що емісійні банки Франції, Англії і Америки годяться признати Німеччині покищо 500 міліонів долярів, але під застав доходів з мит. Позичку сплачувала би Німеччина протягом 10 років. До Парижа приїхали нім. канцлер Брінінг і мін. закорд. справ Курціюс, де відбудуться наради з французьким урядом, Гендерсоном, Стімсоном та італ. мін. Грандіем. Англійська преса дуже сумнівається чи Німеччина згодиться на тверді умовини позички, щоби віддати під застав доходи з мит, бо тоді Німеччина попала би в подібне положення як Туреччина чи Китай перед світовою війною.

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорушини 5. (коло кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 2015 20—20

— **Українці мистцями шахівництва.** В половині червня ц. р. скінчився в Станиславові шаховий турнір за мистецтво міста. Перше місце здобув українець, Степан Титор. Як відомо, шахове мистецтво Львова також осягнув українець.

—**Всюди ощадність.** Зачувати, що уряд має скасувати зворот державним урядовцям видатків на навчання дітей в приватних середних школах. Державний скарб має тим способом заощадити кілька міліонів зол.

— **Уневажнення міських виборів.** Вибори до міської ради в Сколім, переведені в травні ц. р. уневажнило станиславівське воєвідство. Нові вибори мають відбутися до 14 днів.

— **Прибічна рада в Галичі.** Станиславівський воєвода іменував нову прибічну раду в Галичі. Комісарем остає дальше б. староста Полльо, а його заступником є українець Василь Петраш. В склад ради входить: 3 поляки, 1 українець, 1 русскій, 2 жиди і 1 караїм. Це перший випадок, що заступником бурмістра іменований українець.

— **Нема що робити на „кресах".** Польську „народову організацію" в Тернополі, що мала підтримувати польщину на східних „кресах", рішено зліквідувати. Її маєток переходить на окружний відділ „Товариства школи людовей".

— **Еміграція до Аргентини.** Еміграційний уряд позволив 100 особам з Польщі виїхати в липні ц. р. до Аргентини без покликання. Їхати можуть тільки самітні рільні робітники. В першому півроці 1931 р. аргентинський консулят у Варшаві дав віза 1430 особам.

— **Щадничі обманства.** Львівська поліція арештувала почтового практиканта Владислава Кіселя, що ошукав Почтову Щадницю на 700 зол. Він вкладав до каси дрібні квоти на ріжні книжочки і ріжні імена, опісля ті книжочки фальшував, дописуючи напр. до 5 зол. „0" або іншу цифру і ті „поправлені" квоти вибирав з каси. Крім того з підручної каси, якою завідував, украв 103 зол. Арештовано також воїка Андр. Міхалевського і Тадея Рохта, каварняного послугача, що хотіли вибрати з почти кількасот зол. на сфальшовані щадничі книжочки.

— **Злодії стріляють.** До крамниці української кооперативи „Згода" в Бистриці, пов. Дрогобич, вломилися два злодії, яких сполошив склепар Павло Панів. Дібравши собі кількох сусідів, Панів пустився за злодіями в погоню. Коли вже їх до гаїли, один із злодіїв вистрілив з кріса і вбив Панева на місці, ранячи крім того Стефана і Івана Чопиків та З. Копця. Бандити втікли і досі не викрила їх поліція.

— **Автобусова катастрофа перед судом.** Перед карним трибуналом у Львові станув 16. ц. м. шофер Ст. Бяли, винуватець автобусової катастрофи, в якій згинула одна особа. Дня 25. листопада м. р. Бяли кермував автобусом, везучи з Дублян три студентки й одного студента політехніки. Коли вечором доїздив до Львова, на мості, де перехрещується жовківська шоса з річкою Полтвою, шофер стратив панування над кермою й автобус вдарив на поруча. Від сильного удару поруча заломилося й автобус упав з висоти 4 метрів на беріг Полтви. Наслідком катастрофи студентка Софія Манкевич погибла на місці, а інші пасажири також і шофер тяжко потовклися. Перед судом Бяли оправдувався тим, що дорога була ховзка від болота, а в додатку попсувалася керма. Дістав 6 місяців арешту.

— **Ограбили потяг.** З товарового потягу, що їхав зі Львова до Тернополя, між стаціями Задвіря і Куткір вкрадено кілька пак, в яких було 120000 папіросок. Вломники дісталися підчас руху до вагону і викинули скриню з папіросами на насип, але не встигли її забрати. Саме тоді надійшов постерунковий з Красного, що мав службу в тих сторонах і побачивши скриню, велів відставити її до стаційного уряду. За злодіями шукають.

— **Смерть від грому.** Торговець сіна в Глинську, пов. Жовква, Залель Аснер поїхав 14. ц. м. на луку по сіно. Коли зі слугою Паранею Великан наложив сіна на віз і взяв залізні вили до рук, щоби рушити з місця, ударив грім у фіру, убив Аснера й одного коня і підпалив сіно. Слуга хотіла рятувати другого коня і відпрягаючи його, зі страху зімліла. Аснер осиротив молоду жінку і двоє дітей.

— **Бандитизм на селі.** Дворський слуга з Віднова, Іван Петриця, вертав з жінкою 14. ц. м. вечором з Куликова додому. На дорозі припинило їх трьох опришків і зажадали грошей. Коли Петриця боронився, один напасник свиснув і з криївки вискочив вояк та загрозивши багнетом, поміг відібрати йому всі гроші, які мав — лише 10 зол. Поліція викрила, що воїком був урльопник Микола Ленчук, а його спільниками Валентий Буда з Кошелева, Владислав Чистонь з Надійча і Он. Лахман з Гребенець. Всіх арештовано.

— **Більшовицькі нісенітниці.** В московських театрах виставляють безбожницьку штуку „Хрещення Руси", в якій князя Володимира представляють безбожником, що при допомозі християнства хоче експльоатувати „працюючі маси", а набіг половців як „інтервенцію" проти тодішньої „працюючої України".

— **Дрібні вісти.** В Кокані під Калішем померла 103-літна старуха Владислава Кустерова, що ціле життя не хорувала й до останнього часу працювала тяжко. — Зачувати, що заходами станиславівського воєвідства має повстати в Станиславові школа гуцульського промислу. — Папа затвердив вибір архимандрита ЧСВВ. та його дорадників. — Чека в Мінську розстріляла 3 католицьких священиків під закидом протиреволюційної діяльности.

— **Іспит зрілости** в українській гімназії в Коломиї в днях від 17. до 22. м. м. зложили: Айзнер Айзіг, Березовський Орест, Брилинський Богдан, Вергун Р., Гавскнехт Шулім, Городиський Богдан, Григорків Аксентій, Губернат Волод., Запутович Тадей, Кавалець Іван, Копчук Богдан, Корбутяк Дмитро, Коцаба Теодор, Кубрановнч Нестор, Кутельмас Мойсей, Курпяк Ярослав, Куфлюк Василь, Лоюк Микола, Малащук Роман, Нога Остап, Рехтер Ірс, Ротенберг Альфред, Савчинський Володимир, Семеняк Роман, Семотюк Ілля, Станецький Роман, Фенюк Степан, Фиииик Мирослав, Цісик Володимир, Чичул Семен, Чолій Богдан, Шилкевич Юрій, Якібчук Дмитро, Якібчук Ілля. 8 абітурієнтів репробовано, а 5 від іспиту відступило.

— **Посезонова випродажа обуви**

Делька

буде тривати лише ще короткий час. Оглядьте виставові вікна, кожний щось напевно відповідного найде!

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з огодошеною книжкою цін сукопних матеріялів, повідомляє фірма **Я. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) маринаркове шевіотове убрання зол. 130·—, 2) вінтове убрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний реглян зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости сукопних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленних цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 7—7

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·12·00—9·12·50, канадійський долар 9·02·00—9·03·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·80·00—37·00·00, 20 франків 35·00·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський фльорен 1·00·00—1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·65·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

Відозви й комунікати.

Повідомлення кліматичної станції для хлопців на Соколі.

Українське Гігієнічне Т-во враз з філією „Учительської Громади" та Батьківськими Кружками українських шкіл у Львові організує на місяць серпень 1931 р. кліматичну станцію для хлопців у віці від 13—20 років життя на Соколі біля Підлютого. Лікар для хлопців д-р Юліян Кордюк, а опікун проф. Тома Водяний. Харч здоровий і обильний пять разів денно.

Оплата за побут на кліматичній станції від 31. липня до 29. серпня 1931 р. коштує 70 зол., для вигоди розділена на 2 рати: І. рату в сумі 35 зол. слати до 25. липня до канцелярії Українського Гігієнічного Т-ва у Львові, вул. Клушинська ч. 3., а II. рату в сумі 35 зол. платна на місці. За зголошення уважається вплачення першої рати. Кошти подорожі поносять учасники окремо.

Всім зголошеним вишлеться: 1) квестіонарі, які слід виповнити і привезти зі собою, 2) приписи для учасників, 3) особистий виряд.

Кожний учасник мусить мати при собі особистий документ (шкільну легітимацію або „довуд особісти").

Спільний виїзд зі Львова до Брошнева на Стрий дня 31. липня в год. 6.45 рано. Збірка учасників на головному дворці в головному вестибулі в год. 6. рано.

Хлопці з інших місцевостей приїздять просто до Брошнева дня 31. липня і там збираються на дворці в год. 12. впол. Опісля всі відїзджають разом колійкою на Сокіл.

Тому, що є ще вільні місця, можна зголошуватися негайно, а найдальше до 25. липня 1931 р. на адресу: Українське Гігієнічне Т-во у Львові, вул. Клушинська ч. 3. (тел. 48—82).

Головний Виділ Українського Гігієнічного Т-ва.ч

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна висилати почтовими марками.

Дописи.

СКАЛАТЩИНА. *(Просвітянська анкета).* Дня 30. червня ц. р. відбулася просвітянська анкета філіяльної округи Скалат. Метою її було: познайомити делегатів з дійсним станом просвітянського руху в окрузі філії Скалат, знайти шляхи і способи для оживлення культурного життя по селах і накінець централізувати життя в руках філії. На нараді було присутних 47 делегатів: селян і 2 священників. Дійсний стан просвітянського життя в окрузі представляється так: всіх читалень в окрузі є 22, з того нечинних 4 (Поплави, Жеребки Шляхотські, Митниця, Зарубинці). Значить, маємо тільки 18 читалень, які щось трохи варті. У тих 18 читальнях є згуртованих 870 членів (дійсних, он, таких, що вплатили вкладку, а не записаних). Число греко-католиків, отже таких, які могліб належати до читальні, числячи від 18 літ вгору включно з жіноцтвом, досягає у тих 18 громадах круглo 7000. Отже на загальне число 7000, яке повинно бути зорганізоване в читальнях, є 870 дійсних членів, значить лише 8 проц. є в рямках „Просвіти". Для порівнання додам, що число активних латинників в окрузі філії по неповним ще обрахункам буде більше як 15 проц. Ті самі цифри повинні вже давати богато до думання. Для орієнтації подаємо членську вартість кожної читальні у відсотках: Колодіївка 200 дійсних членів (500 можливих), вартість 40 проц.: Криве 50 (200) 25 проц.: Скалат-місто 37 (500) 7.4 проц.: Жеребки Королівські 45 (480) 10 проц.; Хмелиська 35 (350) 10 проц.; Старий Скалат 53 (400) 13 проц.; Полупонівка 30 (100) 30 проц.: Сорочько 89 (600) 15 проц.: Магдалівка 33 (400) 8 проц.: Теклівка 10 (150) 7 проц.: Городниця 77 (200) 35 проц.; Мовчанівка 9 (150) 6 проц.; Новосілка Скалатська 35 (600) 6 проц.; Іванівка 42 (600) 7.5 проц; Пізнанка Гнила 39 (400) 10 проц.: Рожиська 44 (700) 6 проц.: Фашівка 20 (300) 7 проц.: Турівка 20 (200) 6 проц. З того бачимо, що найсправнішу організаційну машинку має Колодіївка. Беручи за мірило зіграність дорослого матеріалу, себто єдність сільського проводу з організованими, свого роду авторитет „влади", перше місце належить Городниці. Зате найбільші дані можливости розвитку має Сорочько, дальше Пізнанка Гнила, Рожиська. Щодо засобів, якими притягається членів, себто стану бібліотек, аматорських гуртків, голосного читання, дискусій і т. п., то солідні бібліотеки находяться лиш у 7 селах (на всіх 18): Скалат, Старий Скалат, Колодіївка, Сорочько, Жеребки Королівські, Полупанівка, Хмелиська. Загальна

Схід. Появилося ч. 4. чверть річн. „СХІД". Статті пера **В. Серошевського, Д-ра М. Ковалевського, Д-ра Смаль-Стоцького та інших.** Ціна числа 2·— зол. Можна дістати в редакції: **Східний Інститут, Мйодова 7, Варшава, в книгарнях та через П. К. О. Ч. 24.627.** **Схід.**

скількість книжок, якими читальні розпоряджають, в 1900; з того треба відчислити на нові книжки 400 примірників, отже ледви 20 проц.; решта перестарілі, потрібують доповнення. Найбільш рухливим є аматорський гурток в Колодіївці, потім в Сорошьку, Хмелиських. Точної статистики, кілько представлень від 1. січня ц. р. в окрузі відбулося і з яким успіхом, філія не має, бо читальні не пересилають подань до староства через філію. На тім полі треба відмітити цілковитий брак організаційної дисципліни. Інша ділянка освітньої праці: голосне читання і дискусії — щойно пару місяців запроваджена і зібраний матеріял ще за малий, щоб його можна практично вужиткувати і витягнути відповідні висновки. Весь просвітянський рух в окрузі держиться виключно ще „старими" людьми, що перебули світову і визвольну нашу війну, а молодь не бере майже ніякої участи. Невеселі перспективи, якщо не потрафимо в найблизчій будучности утворити в кожнім селі „Рідної Школи"; можнаб сказати, що наша культурна обороноспроможність в великій мірі дихає ще старим австрійським „вишколом". Про теперішній „вишкіл" аж жах згадувати. Та одно певне, що в теперішних умовинах „Просвіта" завдання організації молоді не втне. Дискусія щодо шляхів і способів поправи просвітного руху йшла в тім напрямі: 1) Якнайбільше уваги звернути на голосне читання і дискусії, „бо в них міститься вся суть читальні", як висловився один з промовців. В справі того, які книжки читати, забрав голос о. Гр. Плакида, висказавшись в тому напрямі, що ті книжки повинні побільшувати нашу духову вартість, повинні передовсім єдність села зберігати, а не як діється часто, його роєднювати; поручив горячо кожній читальні „Листи до Братів Хліборобів" і „Катехизм українського Державника". 2) Посилити за всяку ціну працю аматорських гуртків, які мають потрійну вартість, бо дають молоді культурну „забаву" в руки, родичам запевнення, що їх діти чогось навчуться, а вкінці принесять дохід, питаючи вкладку з нечленів. 3) Скликувати районові конференції, що мають привернути єдність в думанні серед сільських провідників. Як найвартісніший голос треба відмітити п. Григорія Погорільця, котрий висказався за заведенням для членів читальні обовязкових іспитів з історії і географії нашої землі, за заведенням свого рода дисципліни читальняного „стажу". О. Плакида пригарно мотивував заведення по читальних літописей. Згадані точки перейшли одноду шно в формі резолюцій. Рівень дискусії досить вповоляючий. Прикро вражало, що на анкеті не було ані голови, ні секретаря філії.

Учасник.

—o—

СПОРТ.

Недільні змагання.

В неділю 19. ц. м. розіграє Україна відплатні змагання за мистецтво А-кляси зі Світезю на грищі останньої на Замарстинові. Початок: год. 5. попол. Попередять змагання за мист. Б-кляси Україна II.—Світезь II. Крім того відбудуться ще такі змагання за мистецтво А-кляси: Гасмонея—Ресовія у Львові, Польонія—Погонь (Стрий) в Перемишлі, II Сокіл—Лехія І. Б. Погонь І. Б—Ревера. У рямках мистецтв Ліги грають: Погонь—Гарбарня (год. 11-а на грищі Погоні, попередять змагання Погонь І. Б—Ревера в год. 9-ій), Лехія—Варшавянка (год. 5. попол.) і Легія—Чорні у Варшаві.

З легкої атлетики.

З польської преси довідуємося, що краківський спольщений українець Новосільський (член „Краковії) поставив у бігу 110 м. через плітки новий польський рекорд 15,4 сек., а в скоці вдаль осягнув 6 м. 89 цм. (Як відомо, той самий Новосільський брав перед кількома роками участь у спортових змаганнях, організованих Українським Спортовим Союзом у Львові).

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 17. VII. 1931 р. масло експортове прима 3·40 зол., масло десертове прима 3·30 зол., літра молока 23—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·40—4·50 зол.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Нестор Маркіян Банах, УСС., старшина II. гарматнього полку УГА., помер 13. липня ц. р.

Покійний, абсольвент технічної школи у Відні і матурист учит. семинара, вступає з початком 1915 р. до УСС., в рядах котрих як вістун перебув бої під Лисонею, Ценевою, Конюхами, за які був відзначений медалями хоробрости. По переході УСС. на Україну в 1918 р. був приділений командою УСС. до штабу полк. Трампіша в Камянці Под., де перебував до розвалу Австрії, займаючись організацією тамошніх громадських „Просвіт" та військових українських установ. По розвалі Австрії спішить до Сх. Галичини, роззброюючи по дорозі одним забраним з Камянця скорострілом полк мадярської кавалерії, з кількома випадково дібраними товаришами. Безпосередньо після того спішить до Львова, звідки доходять уже відгуки боїв. У перших днях листопада стає в ряди війська на відтинку Підзамче, справляючи, крім полевої служби, під градом куль пірвані телеграфічні та телефонічні лінії.

По упадку Львова покидає як один з останніх мури міста, доходячи до Борщович, де обезсиленого й зомлілого находить отаман Воєвідка, що приказує санітарям віднести його до полкової лічниці. По видоровленню лишається як хорунжий в II. гарм. полку отам. Воєвідки і переходить усі його ясні і сумні хвилі. Чортівська Скала, Персенківка, Сихів, Давидів, Дубляни, Чортків — всюди там він заїздив (часто з чет. Кострічем) просто на боєву лінію, переводячи під обстрілом телефонічні лінії. Опісля гегенна УГА на Україні, вкінці смерть от. Воєвідки. Тоді-то скорою ходою приходить до розвязання полку більшовиками, які старшин, а враз з ними і Покійного, арештують і вивозять до Київа. З Київа Покійний з сотн. Балтром та кількома товаришами втікає, прямуючи в Галичину. Одначе в дорозі допадають їх знову більшовики, при чому сотн. Балтро гине, а Покійного селяни чудом вирвають з більшовицьких рук та переховують. Наступають польські війська, арештують в Житомірі Покійного, який опісля вступає в армію Головного Отамана Петлюри. Ще раз з українським військом переходить Україну аж до Київа, звідки й вертає разом з польськими та українськими відділами.

Опинившись у Сокалі, стає в рядах організаторів завмерлого громадського життя, де своєю працею скоро вибивається у гром. установах. В 1922 р. за хлібом виїздить у Виленщину, обіймаючи там учительську посаду. І знову праця, але серед чужих, в сірій буденщині, для хліба. Своєю інтеліґенцією вибивається серед тамошнього учительства, так, що князь Четвертинський не завагався довірити йому науку своєї доньки.

Та всі воєнні й повоєнні переживання лишили на ньому свій слід, спричиняючи хоробу, котра, постійно розвиваючись, по довгій 5-літ. боротьбі звалила його передчасно, бо в 33 році життя, в домовину. Похорони відбулися 15. ц. м. на Личакіське кладовище. І залунало знову над свіжою стрілецькою могилою „Видиш, брате мій", прощаючи Покійного улюбленою ним піснею на вічний спочинок. В. Й. П.!

Іван Іванчук, купець, член-основатель філії Т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" в Трускавці, визначний громадянин, член громадської ради і член та касієр українських трускавецьких установ, помер нагло дня 15. ц. м. в 61-ім році життя. В. Й. П.!

—o—

Для ревматиків, і тих що терплять на нервові болі!

Ніхто з тих, що терплять на ревматизм, подагру і нервові болі не повинен сумівatися в своє оздоровлення, бо вже тисячі упосліджених вернуло до здоровля при помочі Тогалю. Про свої досвіди зроблені з Тогалем пише нам п. И. Шер, Львів, Ліндого 2/II м. інших таке: Від багатьох літ терпів я на ревматизм і велику рву в правій нозі. За весь той час ужив я безліч різних ліків, а також двічі був я в купелевих місцевостях за кордоном. Успіх був лише тимчасовий, болі верталися постійно і не відчував я поправи. Перед трьома місяцями звернув мені знайомий увагу на Тогаль, який я зараз купив в аптиці. Тогаль важивав я тричі денно по 2 таблетки. Вже в першім тижні відчув я значну полекшу, а в третім позбувся цілком болів і почуваю себе як новонароджений. Таблетки Тогаль буду кожному, хто терпить, горячо поручати. Таксамо як п. Ш. пишуть до нас тисячі, які приймали Тогаль при ревматизмі, подагрі, рві в суставах, нервових болях і голови, простудах і спорідненіх недомаганнях. Таблетки Тогаль є нешкідливі для шлунка, серця та інших органів. Тогаль не лише негайно усуває біль, але усуває в природний спосіб недужі зародки, отже поборює їх у самім зародку. Тому навіть у хронічних випадках осягнули люди при помочі Тогалю надсподівані успіхи. Коли кільна тисяч лікарів записує той засіб, тому кожний з повним довірям може закупити Тогаль. Отже спробуйте самі ще нині, але жадайте лише Тогаль. Бо нема нічого ліпшого! В всіх аптиках, вже від зол. 2—. 38 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 18. липня, год. 8 веч. Ревія: „До побачення". (Знижки важні).

Неділя, 19. липня, година 8·— вечором Ревія: „До побачення". (Знижки важні).

Театр Різнородностей (в Нар. Домі):

Від п'ятниці 17. липня п. н. вечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Син богів".
КАСІНО: Звукові фільми „Уста ніколи не підозрані" та Кен Мейнард.
КОЛЬОСЕЙ: „Фанфари любови" та „Поліцмайстер Тагеєв".
ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".
МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Весна в Пратері" та „Воздушні пірати".
ОАЗА: Звукова фільма: „Четирьох чортів".
ПАЛЯС: Звукова фільма „За кулісами театру".
ПАН: Звукові фільми „Залога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.
ПАСАЖ: „Рінальдо Рінальдіні" та „Вершки гір" (Мачісте).
ХИМЕРА: Звукова фільма: „Тройка" (Ольга Чехова).
СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.
УТІХА: „Сліпі вулиці Шанхаю" та „Мертвий узол".

Програма радіо.

Субота, 18. липня 1931.

Братислава (278,8) 12·30 Поп. конц. радіооркестр. **Липськ** (259,3) 16·30 Легка музика. 14·35 „Смерть д-ра Фінлая", оповідання Еберта. 19·30 Радіокабарет. **Брно** (341,7) 14·30 Концерт радіооркестр. 19·25 Концерт празького квартету. **Штрасбург** (345,2) 15·15—17·45 Танкові плити. **Льондон** (356,3) 16,45 Органова музика. 21·00 Симфон. концерт радіооркестр. **Штутгарт** (360,1) 12·20 Концерт мандоліністів. 16·30 Дитина і забава в музиці — концерт симф. орк. 22·50—24·00 Танкова музика з Каральсруе. **Гамбург** (372,2) 20·00 „Веселе подружжя" і „Рухи в гору". **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 22·00 Танкова музика з басейну Лідо. **Берлін** (419) 20·00 Легкий концерт бер. симф. оркестри. **Рим** (441,2) 21·00 „Сестра Анжелика, опера Пучінія і „І кампаначі" комічна опера Річітелія. **Гельсінгфорс** (153,2) 19·00 Оперетка. **Відень** (516,4) 19·50 „Пригоди одної пані". **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська музика. 21·15 Циганська музика в рестор. Маркус.

Неділя 19. липня 1931 р.

Кенігсберг (217,1) 9·00 Богослужения. 12·00—14·00 Попол. концерт радіооркестр. 14·30—15·15 Концерт цитр. тріо. **Липськ** (259,3) 17·00 Концерт робіт. хорів. 20·00 „Крицевий вінь", опера Обера. **Братислава** (2578,8) 19·45 „Доллі", оперетка Арнольда. 22·15 Циганська музика. **Льондон** (356,3) 21·05 Камеральна музика. **Штутгарт** (360,1) 18·00 Музика на двох фортепіянах. **Гамбург** (372,2) 7·00 Портовий концерт. 19·00 Норвеський концерт. **Букарешт** (394,2) 11·45 Релігійний хор. 17·00 Легка румунська музика. 21·00 „Нітуш", оперетка. **Берлін** (419) 8·55 Богослужения. 15·40 Концерт військ. орхестри. 18·10 Концерт на форт. і скрипку. **Рим** (441·2) 17·00—18·30 Концерт. **Прага** (486,2) 19·00 Концерт на мандолінах і гітарах. 22·15 Циганська музика. **Відень** (516,4) 11·05 Концерт від. симф. орхестри. 20·00 „Мікадо", оперетка. **Будапешт** (550,5) 18·00 Легкі мадярські пісні. 23·00 Музика з кавярні Дунаторсо. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

Понеділок, 20. липня 1931. р.

Липськ (250,3) 12·05 Грам. плити. 16·30 Легка музика. **Братислава** (278,8) Камеральна музика. Тріо Брамса. **Штутгарт** (360.1) 11·10 Концерт діточого хору. **Гамбург** (372,2) 20·00 „Віденська пивачка", оперетка. **Букарешт** (394,2) 18·00 Танкова музика. 21·00 „Місса соленніс" Бетовена. **Берлін** (419) 20·40 Симфонічний концерт. **Стонгольм** (435,4) 17·00 Шведські народні мельодії. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика. **Мілянo** (500,8) 21·45 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 16·00 Конц. капелі Вольфталь. 22·20 Джезбенд. **Будапешт** (550,5) 20·00 Циганська музика. 21·15 Симфонічний концерт. **Москва** (1481) 20·30 Популярно-науковий відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 18. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Сигнал часу з Варшави. 12·10 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат. 14·50 Господарський комунікат. 15·10 Грамофонові плити. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Відчит з Варшави. 17·10 Серед книжок. 17·25 Грамофонові плити. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Музика для молоді. 19·00 Вісячна. 19·40 — 22·25 Трансміс. з Варшави. 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24 Танкова музика.

Неділя, 19. липня 1931.

Львів (380 7) 10·00 Богослужения. 11·58 Час з астрономічної обсерваторії у Варшаві. 12·10 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат. 13·20 Музика з Варшави. 13·40 Відчит з Варшави. 14·00 Музика з Варшави. 14·10 Відчит з Варшави. 14·25 — 14·50 Музика з Варшави 15·00 Виклад про птахівництво. 15·20 Музика з Варшави. 15·30 Відчит з Вильна про гриби. 15·50 Музика з Варшави. 16·00 Відчит. 16·20 Музика. 16·40 Програма для дітей. 17·45 Концерт. 19·00—20·00 Вісячна. 20·15 Популярний концерт варшавської фільгармонії. 22·30 Співацький речитатив. 23·00—24·00 Легка музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:
18/VII. „Життя Паріжа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".
З Косова їде театр до Кут.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КОРЧИНА:
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення".
ЕДЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Він".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

Бурса ім. Івана Франка в Яворові прийме гімназійних учнів до бурси ч. І. і ч. ІІ. Місячне утримання в бурсі ч. І. 50 зол., у бурсі ч. ІІ. 36 зол., або рівнопартість харчами. Подання вносити до 10 серпня 1931 р. 48 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МУЗИКАЛІЯ. Пластунка-вальс на пятру Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 33 5—5

ЗОЛОТО, БРИЛІЯНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій ціні Домбровські і Розважевські, Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголітня гарантія. — 1447 22—?

НІЯКИЙ ЧАРОДІЙ лише „PEDANT" Зіморовича 10, відновляє на прочуд гарно новим способом, меблі та всякі предмети зі шкіри. Просимо візвати **зараз** нашого спеціяліста (необовязуюче). Телефон 49—71. 53 2—3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 5—2

ГОДИННИК ВАШ буде найдіпте направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старожитні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ПОШУКУЮ сонячної, умебльованої кімнати. — Зголошення з умовами до Адміністрації під „Серпень". 75 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

КОНКУРС.

Український Інститут для дівчат у Перемишлі прийме надзирательку. Першенство мають: а) особи з вищою освітою, б) ті що добре знають французьку мову, в) англійську. Платня по умові. Прохання надсилати до 25. липня. — Перемишль, Татарська 4. — **Виділ.** 39 2—2

Присилайте передплату!

З найліпшим успіхом уживана

Від 25 літ

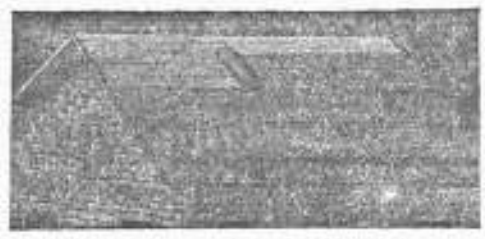

спеціяльна АСФАЛЬТОВА ПАПА **„KORIOLIT"** до покривання дахів

всілякого рода, також старогонтових. „KORIOLIT" не має в собі смоли, є двічі імпрегнована і тому не треба її смолити при покриванню ані консервації довгі літа. „KORIOLIT" є відпорний на переносний вогонь, а Товариства Обезпечень прикладають до дахів криттих „KORIOLIT-ом" таку саму премію, як для огнетривалих матеріялів. „KORIOLIT" виробляє виключно фірма:

ЕМІЛЬ КУЗЬНІЦЬКИЙ

Акц. Тов. Фабрика дахової тектури, хемічних продуктів і асфальту

Осьвенцім (Галичина). 203710-10

ФІЛІЇ: **Львів, вул. Панєнська 33. Сосновець, вул. Собіського 7.**

ПОРУЧАЄ: **КОЛРОЗУ БІТУМІЧНУ ПАПУ „BARWOLIT"**

(червона і зелена папа) „BARWOLIT" не є поверх. фарб, але імпрегнована червоною і зеленою бітумічн. компов. Колір є тривкий і не змінюється під впливом атмосферичним. Позатим має всі механ. прикмети „KORIOLIT-у". При покупні просимо пильно звертати увагу на охоронну марку (вірник) і назви „KORIOLIT" і „BARWOLIT".

Marka Fabryczna

У теперішню важку господарську скруту українські хлібороби виявляють велике зацікавлення до молочарського промислу.

СЕЛЯНИ! Користи з молочарства будете мати тільки тоді, коли заведете в себе

КООПЕРАТИВНІ МОЛОЧАРНІ

за вказівками та під кермою „Маслосоюзу". Всесторонні поради так для істнуючих молочарень, як теж для організації нових молочарень найдете в одинокім фаховім органі „Маслосоюзу"

„КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО",

що виходить кожного місяця в обсязі 24 сторінки з численними малюнками

Позатим містимо в нашім часописі статті про годівлю і плекання молочного скоту та ветеринарні поради і т. п.

Сподіваємося, що цей цікавий і найдешевший часопис повинен бути **в руках кожного свідомішого селянина хлібороба.**

Ціна часопису: для кооператив 6 — зол. річна передплата, 3·— піврічна передплата, для членів кооператив 15 сот. один примірник.

Адреса: „КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО", Львів, вул. Коснюшка 3. тел. 81 - 04. 9368 2—6

Комунікат ч. 1.

Комітету для уладження Окружного Народнього Свята в Станиславові з приводу 50-літнього ювілею „РІДНОЇ ШКОЛИ".

На заяви Філій Т-ва „Просвіта" в Станиславові всі українські товариства Станиславова рішили уладити в Станиславові 6-го вересня 1931 р. з нагоди 50-літнього ювілею „Рідної Школи" ОКРУЖНЕ ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО. Цю думку одобрила від цілої округи анкета делегатів читалень „Просвіти", Соколів і Лугів, затверджуючи рівночасно намічену Організаційним Комітетом програму Свята.

В програму Свята входить: полеве Богослужения, похід містом на площу вправ з кінними бандеріями й возами в алегоричними картинами, привіти і промови, вправи Соколів і Лугів, легкоатлетичні дужання сільських дружин, народописні картини і народні забави, театральна вистава під голим небом.

Це Свято мусить стати доказом нашого розуміння великої ваги „Р. Ш.". На цьому Святі багатотисячні маси українців цілої округи мусять засвідчити, що рідношкільна ідея дорога їм і близька. Воно мусить також бути доказом глибокої національної свідомости і дисциплінування нас.

Діловий Комітет почав уже широко закроєну працю в окрузі. Крім організації самого Свята, Комітет підготовляє приміщення і прохарчування учасників відзиву, санітарну поміч та назначує довід і відїзд учасників в дальших сторін. Тому Комітет просить уже заздалегідь подавати кількість учасників з кожної околиці, спеціально управляючих (заподанням подрібних вимог), щоби можна уможливити відповідні заліванчі знижки та підготовити приміщення і харчі.

Замість карти вступу, уповажнюючої до участи в поході і вступу на площу вправ, видано металеву памяткову відзнаку в ціні 50 сот. Комітет просить громадянство цілої округи, щоби вже закуповувало відзнаки, бо не уможливить йому вже тепер підрахувати число учасників і краще зорганізувати Свято. Відзнаки продають виділи читалень, кооператив, Соколів і Лугів, а по містах ПКК і Філії „Просвіти". У всіх справах, вязаних зі Святом, звертатися до канцелярії Філії „Просвіти" в Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23, або до голови Виконавчого Комітету д-ра Олександра Чорненка, вул. Голуховського ч. 17.

Станиславів, у липні 1931.

ЗА ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ:
Д-р О. Чорненко в. р. М. Кушнір в. р.
Д-р Р. Борисевич в. р.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Читайте і передплачуйте одинокий часопис для української молоді й дорослих

„ВОГНІ"

що виходить у Львові, вул. Городзіцьких ч. 4/III. н. раз у місяць. Богатий зміст! Цікаві повістеві додатки! Передплата річно зол 3·50, піврічно зол. 3·— ПКО. Варшава ч 101.423.!

Домагайтеся по всіх книгарнях!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів Ринок 10

№ 169 (12.816). Львів, вівторок 21. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

KALINÓW ad Sambor
Babyna
Wp. inż. S. CHRAPLIWYJ

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Номінація нового воєводи.

Львів, 18. липня 1931.

Підчас майже двохтижневого „інтеррегнум", яке заіснувало у львівському воєвідстві, перекотилось по сторінках преси — скромно рахуючи — по 2 нові імена кандидатів кожного дня кріси. Були між ними колишні й теперішні міністри, колишні й теперішні воєводи інших земель, колишні дипльомати та й десяток послів і сенаторів ББ. Чували ми й те, як-то дехто випрошується, щоб йому не давати такої високої почести (цих було менше), і як дехто таки досить пореченисто давав „міродайним чинникам" пізнати, що ця честь булаб їм дуже до вподоби (цих було безумовно куди більше). Виходить, що й посада не звичайна, а надзвичайними звязана функціями, і що вимагає небуденних кваліфікацій кандидата. В цих останніх днях польська преса стверджувала не без обиняків, натякаючи, що зі справою обсади львівського воєвідства звязані навіть деякі моменти польської закордонної політики: тут і пригадувано вересневу сесію Ліги Націй, до якої треба, мовляв, „приготовитися".

Очевидно, залишаємо на боці цей останній мотив, бо він — всупереч зовнішньому виглядові — найменше поважний. Адже не можна уявити собі такого чародія з титулом львівського воєводи, щоби він міг перекреслити, на чисто вимазати, все те, що було причиною появи українських петицій у Женеві і що є взагалі причиною зацікавлення українською проблемою в Польщі міжнародніми чинниками. Це справа окрема. А проте фактом є, що дійсно посада воєводи у Львові далеко не є подібною до посади воєводи нпр. у Варшаві, Кракові чи Лодзі і що має специфічний, надзвичайний характер високо відповідальної суто-політичної позиції і то з ділянки найважчої і найбільш занедбаної та запущеної — ділянки національної політики. Фактом є теж, що в цій ділянці людина на становищі львівського воєводи може зробити дуже багато і — страшенне мало. Про це „дуже багато" ми, українці, переконалися он хочби з тих фактів останньої осени, яких кермуючим центром був будьщо-будь будинок колишнього намісництва у Львові. Ці факти були навіть соймовим голосуванням влегковажені, а проте у своїх дальших наслідках таки казали аж два тижні надумуватися над вибором нового воєводи, наслідника п. Наконечнікова. І ми, українці, підходимо до цієї номінації этого самого становища: абсолютно не привязуємо до неї занадто поважного значіння, але здаємо собі справу, скільки справ залежить від кожночасного львівського воєводи, щоби їх загирив або поладнав, — скільки він може нашкодити й скільки допомогти.

Не можна привязувати великого значіння до того, хто буде львівським воєводою, так довго, як довго 1) існує нинішня наскрізь сцентралізована адміністраційно-політична система в Польщі, 2) як довго національна політика в Польщі є всецілю сцентралізована в національному відділі міністерства внутрішніх справ і кермована тими самими засадами, які обовязують у Польщі від 12-ти літ і 3) як довго існує специфічна нинішня система влади. Коли би в цій ситуації дали до Львова навіть геніяльну людину з ідеальним почуттям правовости, то вона не моглаб багато вдіяти, коли є спутана сцентралізованою варшавською системою та коли має цілісінький незмінений адміністраційний апарат у краю і цілий незмінений персональний склад воєвідського уряду. І що взагалі можна вимагати від одного — хочби найвищого — державного урядовця, як довго у державі не переведено якнайосновнішої ревізії дотеперішніх преміс, на основі яких роблено практичні висновки своєї державно-національної політики і не перекинено коміть головою напрямні прийнятої адміністраційно-політичної системи! Тому теж не дивуємося, що в тих відносинах за останніх 12 літ число львівських воєвод також наблизилося до тузина. Щож торкається доцільности і правильности тої системи централізації і бюрократизації і тих напрямних національної політики, кованих у міністерстві внутрішніх справ — то найбільш авторитетний голос у цій справі має... нинішній фактичний стан української проблеми в Польщі, стан відносин у Східній Галичині.

З другого боку львівський воєвода має — як не рішаючий, то поважний дорадчий — вплив на полагодження безлічі справ, залежних від воєвідського уряду, як останньої інстанції; львівський воєвода є теж головним референтом галицьких справ перед Варшавою: і коли би усі дотеперішні львівські воєводи були завсіди вказували на помилковість тез і напрямних, які просякли до урядової політики супроти українців аж по нинішні дні, може їх опінія завважилаб дещо на поглядах рішаючих достойників. Врешті львівський воєвода може бодай частинно нормувати поведінку підвладних йому чинників і не допускати до стану, в якому є стільки краєвих володарів скільки адміністраційних урядовців до кожного „постерункового" включно. Львівський воєвода безумовно надає теж „тон" політиці і двом іншим східно-галицьким воєводам, дарма, що не було ще від часу введення нинішнього фатального територіяльно-адміністраційного поділу в Польщі такого стану, в якому всі три східно-галицькі воєводи мали би точно означену одну спільну політичну лінію...

Про нового львівського воєводу, д-ра Рожнецького з Лодзі, уродженця з Київщини, але вихованого в Галичині, нічого не можемо сказати, бо нічого нам про нього невідомо. Серед тих ок. 20-ти імен кандидатів, які називала преса, його імя не було назване ні разу. Прийшла ця номінація так само несподівано, як усі інші подібні акти в Польщі. Найбільшою для нас прикметою нового воєводи є те, що до його імени не є причеплена марка „українофіла". Бо нічого так українці не лякаються, як „пропонованих українофілів", які цю фірму придбали собі Господь знає як і коли і вважають її патентом на „розвязування" української проблеми...

У біжучому році заповідаються гарні врожаї
тому не забудьте обезпечити збіжжа й пашу від огню в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи").

I

Устійнення дат.

Головна Управа „Рідної Школи" проголосила 1931 рік своїм ювилейним роком — з нагоди 50-ліття. У відозві „До українського народу" взиває Гол. Управа ціле українське громадянство бути в цім році думами й ділами при „Рідній Школі". Щоби підтримати інтенцію Гол. Управи, появилася в українській пресі низка статтей на теми „Рідної Школи", а Гол. Управа постаралася навіть про *власну історію — 50-ліття*. Історію цю написав знаний робітник та популяризатор кличів „Рідної Школи" тут і за океаном п. Лев Ясінчук. Книжка мала появитися в сам день ювилейного зїзду, що відбувся 25. III. 1931 року. Одначе книжка підпала конфіскаті й не дісталася у свій час до рук громадянства. Книжка має 270 сторінок 8° і 140 цікавих ілюстрацій, вінета кисти арт. маляря П. Ковжуна. Написана вона живо і з любовю до предмету, головно в тих розділах, де було що писати, а саме про діяльність у повоєнних часах. Цю частину читається просто із зворушенням. Матеріял зібраний в ній хронольогічно, але замало оброблений синтетично. Шкода, що ця книжка підпала конфіскаті і щойно по чотирьох місяцях могла „обкроєна" появитися у світ. Конфіската дотичить девяти місць — чисто стилістичного характеру і її при обережности виданців легко можна було вимінути. Але ще не все втрачено. Ювилейний рік „Рідної Школи" треває дальше, хоч — правду кажучи — свята „Рідної Школи", принайменше досі, не відбилися якось сильнішим відгомоном у краю. Чи брак зрозуміння, чи брак популярности „Рідної Школи"?

Тому не від речі буде кинути оком у ювилейнім році на історію 50-ліття „Рідної Школи" — от так, хочби збоку, оком обсерватора, а не активно заангажованого діяча та піднести кілька критичних думок. Хід своїх думок поділимо на кілька частин, з котрих першою нехай буде *зіставлення й устійнення дат*.

„Рідна Школа" — це нова вже назва Товариства, яку воно приняло щойно з останньою зміною статуту в 1926 р. Попередня назва Товариства була „Українське Товариство Педагогічне" — на підставі зміни статуту з 1912 р. Одначе первісно називалося воно „Руске Товариство Педагогічне у Львові".

„Руске Товариство Педагогічне" основано в 1881 р. А до його оснування дійшло ось як: Між „народовцями" 70-тих років оживився суспільно-політичний рух. У проводі народовецької „політики" того часу стояли професори, що переймали цей провід із рук духовенства. Не було це й трудно бо професори були тоді переважно священики або покінчені теольоги. Оживлення це виявилося передовсім у закладанні товариств, але таких, щоби подобалися краєвим властям, а по крайній мірі таких, щоб їх з політичних оглядів толерували. Животну силу матеріяльну цих товариств опирали тод. наші діячі на субвенціях кр. сойму. Йдучи за приміром поль. „Товариства Педагогічного", аби мати змогу видавати шкільні книжки (підручники і книжечки до „нагороди вильности"), зійшовся на нараду десь у першій половині 1881 р. у Львові гурт громадян, що складався з 13 осіб, які порішили оснувати „Руске Товариство Педагогічне". Зложено проект статуту і за підписами 13-ох вислано його до намісництва. Статут ставив собі за ціль між іншим: „*промишляти* над потребами руского народу на поли шкіл народних, середних і вищих"; „подавати членам *поміч* так *моральну, як і матеріяльну*"; „скликувати конференції з відчитами змісту педагогічного, наукового й у справах руского шкільництва"; „предкладати у дотичних властей меморіяли і петиції в справі публичного виховання і руских шкіл, також *уділяти властям своєї гадки, если того жаждають*".

Намісництво статут з таким скромним обсягом ділання затвердило того таки 1881 р. (6. серпня до ч. 37.847). Але члени основники чомусь загального збору, щоби увести Товариство в життя, не скликали. Зійшлися лише 29. жовтня 1881 р. і створили із себе „Провізоричний Комітет", якого головою став емер. віантатор середніх шкіл д-р Амврозій Яновський, заступником голови проф. унів. д-р Франц Костек, секретарем проф. акад. гімн. Анатоль Вахнянин, а касієром проф. акад. гімн. д-р Омелян Савицький. Під національним оглядом лише А. Вахнянин був скристалізованих українських переконань. Комітет випустив „до Галичан" відозву, в якій взивав, щоби краяни вступали в члени Товариства; також звернувся Комітет до обох тодішніх консисторій — львівської й перемиської — з проханням поручити молоде Товариство духовенству й на тім скінчилося.

Перші загальні збори скликав Провізоричний Комітет щойно по трьох роках на 2. березня 1884 року. На зборах голосуючих членів було 46 і тоді вибрано *перший* виділ „Руского Товариства Педагогічного", у склад якого увійшли: дир. акад. гімназії о. Василь Ільницький — голова, проф. А. Вахнянин — заступник, Кирило Кахникевич, член ред. „Діла" — секретар, Грит. Врецьона, проф. учит. семин. — скарбник, а як виділові: проф. унів. о. д-р Ом. Огоновський, проф. реальної школи Вол. Шухевич, учитель препа-

вандя Дмитро Вінцковський, проф. гімн. д-р Ом. Савицький, проф. учит. семин. Іван Бічай, кат. учит. семин. о. Олександер Стефанович (ще нині живучий) і учитель М. Банах. У заступники увійшли: кат. акад. гімн. о. Іван Гушалевич, крилошанин о. І. Величко, проф. акад. гімн. Ол. Борковський, проф. гімн. Брон. Старецький (ще нині живучий) і учитель школи вправ Й. Танчаковський.

Отже щойно від березня 1884 р. починається статутова праця „Р. Т. П.". Але праця та не йшла в повній ширині статуту Т-ва. Вправді вже на першому засіданні виділу вирішено видавати книжечки для дітей, переглянути тодішній „Буквар", зладити книжки для 3. і 4. кляси нар. школи і кілька книжечок справді видало, які Шкільна Рада Краєва поручила інспекторам і управам нар. шкіл як нагороду пильности для дітей, але в дійсности Р. П. Т. стало справжнім товариством українського вчительства — і було ним так довго, поки не повстала в 1905 р. окрема організація українських учителів нар. шкіл „Взаїмна Поміч", а опісля й середніх шкіл „Учительська Громада". Шкільними справами займалося Р. Т. П. остільки, що вносило меморіяли й петиції в справі оборони прав української мови в школах народніх і середніх, в справі катехитур (чи не виключна заслуга постійного члена виділів Т-ва о. Ол. Стефановича?), в справі фонетичного правопису, на підмогу петиціям „Просвіти" й Т-ва ім. Т. Шевченка, а крім того вносило подання до гал. сойму по субвенції на свою діяльність, які й справді в охлапах діставано; а саме по 500 зл. р. річно; на видавання учительського органу „Учитель", що виходив від 1889 р., на „ілюстроване письмо для дітей „Дзвінок", що виходив від 1890 р. та ведення інституту ім. св. Миколая від 1889 р., що мав стати протичинником москвофільських бурс „Народного Дому" та „Ставропигійського Інституту" та ніби рівноважником до заведення оо. Воскресенців при вул. Пекарській, на яке сойм давав тисячі.

Але школою, і то рідною школою у повному цього слова значінні, почало Р. Т. П. займатися щойно по *перших 18 роках існування*, хоч тоді у нас велася, як каже д-р К. Левицький, виключно „професорська політика", хоч тоді вже гомонів кинений саме професорами клич: „Хто має школи, той має нарід". *Першу* свою приватну школу відкрило Р. Т. П. щойно зі шкільним роком 1898-99, а була нею донині існуюча українська *дівоча виділова школа ім. Т. Шевченка у Львові*, (всенародня 7-клясова), до якої вписалося тоді 32 учениці. Отже від цеї щойно події — від 1898 р. — зачинає Р. Т. П. займатися працею над створенням свого рідного шкільництва; праця та ведеться всього 32 роки, хоч Товариство святкує вже 50-ліття свого існування.

Основання першої приватної української школи є новим етапом не лише в житті самого Р. Т. П., але й на полі українського шкільництва взагалі. Є це під кожним оглядом переломовий рік і від цього року повинно датуватися приватне рідне шкільництво. В ювілею „Рідної Школи" — Українського Товариства Педагогічного рік цей мусить бути підчеркнений, бо як 1891 р. є ювілейним роком Руского (Українського) Т-ва Педагогічного, так рік 1898-99 повинен бути ювілейним в історії „Рідної Школи.

Від цього часу починається пляномірна, хоч ще дуже повільна, праця Р. Т. П. на полі власного шкільництва, яка щойно від 1907 р. починає набирати щораз-то сильнішого розгону, а з 1912 р. прибирає прикмети горячкового поспіху.

Приходить 1914 р. Воєнні події до 1919 р. включно не лише спиняють, але й ломлять працю попередніх тяжких літ.

А від 1920 р. починається на руїнах зовсім нова праця, з новим розмахом і новим запалом та зовсім зміненими засобами.

Тому цілу історію „Українського Товариства Педагогічного — Рідної Школи" можемо поділити на 3 части. А саме: від 1881 до 1898 р. є це час безпрограмовости; друга частина від 1899 до 1914 р., а радше до 1919 р. — це час ідейних і матеріяльних підвалин під рідну школу; і третя від 1920 р. до нині — є це час будови справжньої „Рідної Школи". Такий поділ на основі напрямних праці відповідав би більше дійсности, ніж поділ на основі десятиліть існування Т-ва. Але в сторії У. П. Т. цей останній поділ є вже принятий і традицією ювілеїв утривалений. А таких ювілеїв У. П. Т. було вже два: голосний в 1907 р. з нагоди 25-ліття, про який написав цікаво свої міркування діяч Товариства, проф. акад. гімназії Людвик Сальо в „Учителі" за 1907 р. п. н. „Рефлексії з нагоди 25-літніх ювилейних зборів Р. Т. П.", та тихий в 1921 р. 40-літній ювилей, з нагоди якого написала тодішня візитаторка для нар. шкіл Т-ва К. Малицька книжечку п. н.: „В сорокові роковини У. П. Т. 1881—1921. Як воно завязалося, як росло і розвивалося". А в цім році святкує Т-во свій третій ювилей — з нагоди 50-ліття.

С. Перський.

За океаном.

„Український День" буде в Ракі Глен парку біля Скрентону дня 2. серпня 1931 року.

Перший „Український День" в цій околиці відбувся мин. року в Сен Сусі парку біля Вилкс Беррі 10. серпня. Свято це заходами околичного духовенства й українців католиків, а головно стараннем невтомного о. совітника Миколи Струтинського випало напричуд гарно і величаво. Була це українська католицька маніфестація в повнім значінні цього слова. Надсподіваний здвиг народу. Серце радувалось коли ми дивились, як злетілися до одного ядра, до одного гнізда українські соколи та вірли, українська молодь, жіноцтво і старшина — всі під жовто-синім прапором, в ладі, порядку і згоді. Зіхалися знайомі, що десятки літ не бачилися. І тішилися собою, пригадуючи давно минуле. Свої тішилися, а чужі подивляли нас і навчились нас більше цінити. А пізним вечором розїздився одушевлений і піднесений духом нарід до своїх осель, бажаючи дочекатися якнайскорше другого такого народнього і церковного свята.

Навчені милим досвідом з минулого року, зіхалися дня 8. червня ц. р. до Скрентону запрошені представники околичних громад, на яких одноголосно порішили уладити і цього року подібне народне свято („Український День") в Ракі Глен парку біля Скрентону в день 2. серпня. На цих зборах вибрано комітет, до якого увійшли: о. Мирон Залітач, предсідник, о. Іван Кутський, заступник, Василь Грицай з Вилкс Беррі, скарбник, Іван Турко з Олифанту, фінансовий секретар і Іван Гаве із Скрентону, писар. Наш епископ Константин Богачевський обіцяв звеличати наше свято своєю присутністю. Приїде він в той день, відправить Службу Божу і виголосить принагідну проповідь. Відтак буде спільний обід, а опісля бейзбол (спортова гра) українських тімів, забави, розривки і під вечір танки.

Ціль цього річного „Українського Дня", як усіх подібних церковно-народніх свят, ясна і дуже пожиточна: еднати, що розбите, підносити серцем, кріпити духом, збільшати сили українського народу. З дотеперішнього заінтересування видно, що цьогорічний „Український День" вийде на славу й честь українцям католикам з Лакавана, Лузерн і Скулкіл повітів. Дохід з „Українського Дня" призначений на сироти (по половині) тут і в старім краю.

Між безробітними в Канаді найбільше українців!

Між 510 безробітними, які зареєструвалися в міськім бюрі посередництва праці в Саскатуні, нема ні одного жида ні китайця. Найповажніше число безробітних творять українці; бо їх є аж 155. Число безробітних інших народностей є таке: канадійців 76, поляків 52, словаків 45, англійців 39, скачменів 35, мадярів 30, німців 21,

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 21. ЛИПНЯ 1931.

С. ГАЙДУЧОК

Пасмом Чорногори.

Інші доїздять залізничкою під Форещенку. Звідси вже дорога пішки на Зарослик і Говірлю. Ми з Ворохти йдемо пішки туди, бо маємо довіря до себе і наших ніг.

Не жалуємо. Циганським табором сидимо над Прутом. Розуміємо аж тепер, чому американці так полюбили „camping", а цигана на одному місці не вдержиш. Зрозуміли ми, бо самі закоштували принади такого життя. А там уже приставали мої товариші коло чуркал, відтак пили ми солодке молоко в гаївці на Форещенці і закусували ковбасою. Дивним дивом шлунок те все зносив терпеливо.

Недавнім потічком, що перейшов у вигідний плай, підходили ми здовж Прута до схоронища. Денеде вирубані дерева отвирають перед нами прегарні панорами на Марітевську, Гомул.

Сонце цілує вершки ялиць, на які темрявою насідає вечір, минаємо „шомрів". Стягають дерево на ватру. Мимохіть стає перед нами питання: чому влада ними так не опікується, як нашим пластом?

Доходимо до схоронища. З містка над Прутом несеться спів якогось товариства. З чорногірським вечором зовсім воно не гармонізує. І тут львівські знакомі. Професор математики засів з донькою.

— Вже четвертий день тут лажу — каже. — А що ви робите?

— Зорі рахую — додає несміливо. Оповідає, що саме сьогодні ранком подався п. Онуферко зі Станиславова з кількома мандрівниками на Піп Івана.

Ростягаємося в спільній кімнаті на сінниках. Пляную спати. Щож, коли Говірля („Говірля" називає д-р Рудницький Ст., Вол. Шухевич і нескультуризовані гуцули) — це вже високий замок у сабаш. Довго не дає нам заснути своїми криками жидівське товариство. Які вони безоглядні для других!

Можна було других повинозити сплячих, як ми ранком пускалися в дорогу на верх. Приємний холодок, зачервонілі верхи й ми вигідно доходили до водопаду Прута. В млаковині кітла з розчаруванням оглядаємо його початок, а відтак полідевцевими кітлами підходимо чимраз вище. Тою дорогою мало хто ходить, та вона преінтересна. Дістались ми небавком на полонинську, шовкову траву. Йдеться мов по килимі.

З західнього боку вже понадходили й інші прогульковці. Очевидно, їм цікаво бути лиш на верху. Вигідні, бо без наплечників. Ми, хоча з наплечниками, то проте щасливіщі, бо навіть воду несемо з собою.

Спочене розсілося жидівське товариство, що нам вечором не давало спати. Галасливий його настрій десь пропав.

— Так виглядали жиди на пустині — докидує злобно Ромко.

Питають за водою, а минали два чуркала по дорозі.

Хоч у нас добрі палиці, а одна навіть щось спільного має з церквою (походить з попівства в Брязі), то проте понад наші сили заімпровізувати їм Мойсея. Вода з полонинської трави не поплине і відсилаємо їх до джерел на границі.

Ми вже на верху.

Погода стала молочна. Дальші верхи тільки невиразно синіють. Молочність атмосфери дещо нас турбує, але сидимо при чаю на верху майже три години та губимося в морю верхів.

Коби тільки не ті сезонові туристи! Що хвиля якесь нове товариство пнеться на верх і остогиджує нам всю красу природи.

Оглядаємо граничні стовпи. Характеристичні цифри на них. З чеського боку виковано на них CS і рік 1920, з нашого боку видніє P і рік 1923. Так на піраміді Говірлі можна вчитися нашої нещасної історії.

Обсервуємо вихід якогось варшавського товариства. Одна з пань дуже легонько убрана: в легенькій блюзці і руханкових штанятах. Видко не знає, що природа і з жінок любить собі закпити. З неї небавком порядно собі закпила. З галасом виходять жидівські шомри. Цілий час виспівують. Ми найрадше поскидали б їх в кітли під верх. Розбили нам увесь настрій. Смітять же на верху не гірше, як у Львові.

Десь коло полудня ми в дальшу дорогу. Під Брескулом варимо щераз чай, а над Говірлею вже скупчуються стадом овечок білі хмаринки; над Жабєм цілі їх табуни.

Варшавяки — а було їх троє — йдуть в цьому напрямі, що ми. Прямують лишень на серпентину під Пожижевську.

Ще не встигли ми на Данцир, а стало греміти. Без зайвих нарад схоронилися ми в стрілецький рів. Тай по свому почувся я в ньому! Метальові топірці і наплечники ми поклали в приличній віддалі від нас, натягнули верхній одяг і попритулювалися в рові до землі, як до рідної мами. Ждемо.

Громи бють в ярах під Марішевською, а то й зачинають чимраз ближче; вже тільки три кільометри, один..., в долинах розгулялась злива і по нас зачинають бубнити тяжкі каплі.

Лискавки і громовиця неагавають, хочуть усі верхи повалити. Не вспів один з нас вимовити „один", як валить грім ліворуч від нас. — Коби тільки мого наплечника не розгаратало — фільософую голосно, як наш селянин. На душі-ж стало, як у XII. офензиві над Сочею. І цікавість, що дальше буде і досадне: вже досить цього.

Оповідаю про таку громовицю в Альпах, на війні. Цілий курінь був у марші. Станули в зливі, наложили багнет на кріс і перестояли бурю.

Наші варшавяки (ми їх згори добре обсервуємо) зразу вліали в кособеревину і скрилися під нею. Не завидуємо їм, а особливо цій пані в руханкових штанятах.

За пів години блиснуло сонце. Йдемо дальше. Варшавякам даємо знати свистком. Може

ванців 7, голландців 7, шведів 6, австрійців 5, литовців 5, росіян 4, румунів 4, швайцарів 4, американців 3, сербів 1, чехів 1. Між усіми тими безробітними є 180, які живуть у Канаді не довше, як чотири роки і їх можна депортувати.

Міський уряд Саскатуну дає допомогу тільки жонатим, які живуть у місті не менше, як один рік. З того приводу деякі мущини находять собі знайомих дівчат і йдуть з ними до ювілерського стору, щоб дістати шлюбний цертифікат, а дістявши його — йдуть з ним до допомогового бюра і жалають помочі. Були випадки, що коли урядовець запитав дівчину, чому вона не взяла шлюбу після вибрання шлюбного цертифікату, то вона відповідала: „Колиб я віддалася, то я відтак не могла б його покинути". Під теперішній час місто Саскатун дає удержання 432 самотним людям.

Трагічна смерть українця

Трагічною смертю згинув у Форті Вілліям, Онт. Василь Свобода на сіенарській залізниці. Свобода мешкав у Фландерс, де колись працював при залізничій дорозі. Він був завізваний до Фландерс до праці. Прибувши до Форт Вілліям і чекаючи на тягаровий потяг, він сів між два вагони, щоб зісти обід. На нещастя в ту саме пору надіхала льокомотива і вдарила в вагон так, що Слобода впав під колеса вагонів, де найшов свою страшну смерть. Покійний прибув до Канади тому 18 літ. Його смерть оплакує жінка і пятеро дітей.

Проф. Іван Боберський в Европі.

Довідуємося з канадійських українських газет, що проф. Іван Боберський, який працює в Канаді в корабельному бюрі, виїхав недавно до Европи. Чи приїде також до Львова, нам не відомо.

Повстання в Туркестані.

До Москви наспіли вісти про дальші рухи повстанчих відділів у туркменських округах Узбекстану. У віддалі 600 клм. від границі Персії показалася більша сила повстанців під проводом б. старшини царської армії Ватибая. Він звів переможний бій з більшовицькою карною експедицією. Повстанці, що розпоряджають скорострілами, взяли в полон 8 більшовицьких комендантів, яких зараз розстріляли, і 238 вояків, яких лишили на волі, відобравши їм зброю.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Третій процес посла Кохана.

За промову на вічу і за мниму зневагу урядовця.

По процесах у Львові і Замістю, де в першім випадку засуджено посла Кохана на 3 місяці тюрми, а в другім внесено присуд одного року тюрми, наложеного судом у Грубешові, прийшов на чергу третій процес проти посла Кохана у Володимирі Волинському. Городський суд у Володимирі, опираючися на доносах поліції, закидає послові Коханові підбурюючу промову в містечку Устилуг в червні 1930 р., а крім цього мниму зневагу урядовця волинського староства п. Радзієвського. Поминаючи зміст промови, який схваліфікувала поліція як підбурюючий, справа зневаги урядовця мала заістнувати так, що посол Кохан назвав урядовця „некультурною людиною", закинув йому, що „мішається не до своїх річей", а врешті мав висказатися, що поліція переслідує („сцігайон") його „як пси".

На основі зізнань обвинуваченого справа малася так: Передвиборчим вічем в Устилузі, скликаним членом П. Н. К. Сильвестром Сасалем з Володимира, проводив посол Кохан. Як перший промовляв б. посол Ліщинський. При точці інтерпеляцій зголосилося до голосу двох бесідників, з тих один селянин-українець з Хмелівки, а другий військовий осадник. Посол Кохан, як провідник віча, дав слово першому. Та в тій хвилі зпоміж товпи численно зібраних учасників упали слова про сторонниче ведення віча, бо до голосу має нібито прийти перший осадник. Посол Кохан звернувся до панка, який, мимоходом кажучи, був у товаристві дами і завзято викрикував, та взивав його до спокою, пригадуючи, що ведення віча належить до предсідника. Щойно тоді цей панок, до-краю поденервований, заявив, що він є представником адміністраційної влади та що має право вмішуватися до віча. У відповідь на це заявив пос. Кохан, що дуже дивується такому поведенню урядовця, який, прийшовши як адмія. влада на публичне зібрання, уважав не вказаним повідомити про свій характер провідника віча, але ставши між товпою, дав вияв високому своєму темпераментові. Кінчаючи, сказав тоді посол Кохан, що від урядовця адміністраційної влади вимагається далеко більше такту. Після цього інциденту забрав слово пос. Кохан для виконання усяких справ, які були піднесені учасниками віча. В одному моменті згаданий урядовець староства п. Радзієвський заявив, що відбирає послові Коханові слово. На це посол Кохан відповів Радзієвському, що він як представник влади може віче розвязати, але не може відбирати голосу, якого не давав. Це випровадило до-решти з рівноваги згаданого Радзієвського й учасники віча мусіли бути свідками прикрих сцен, викликаних нетактовною поведінкою урядовця.

Наслідок цих подій був такий, що п. Радзієвський зложив рапорт до старости і поліції, який врешті найшовся в суді. Дотепер відбулися в цій справі вже 3 судові розправи й одно переслухання в Луцьку (12. червня), а останній судовий перевід дня 16. липня ц. р. Теперішні зізнання п. Радзієвського стояли в разючій суперечності до первісного рапорту, а цілий ряд свідків, покликаних послом Коханом, мав ствердити вірність його оборони. Та в цім випадку городський суд у Володимирі на розправі дня 16. липня ц. р. рішив віднестися в першій мірі до сойму з домаганням видачі посла Кохана судові. Таким робом справа й надальше невирішена.

Оборону провадив д-р Б. Чайковський, адвокат у Сокалі.

Церковні справи.

Справа Брацтва. Справа Луцького українською Брацтва продовжує хвилювати українське громадянство. Як відомо, в рескрипті міністра віроісповідань з приводу призначення комісаря Маслова говориться про відновлення Брацтва з „його славними традиціями 17 століття". Але ніхто ніде не сказав: з майном чи без майна. Брацтво признане неістнуючим і майно перебрав уряд на підставі істнуючого декрету, який каже, що товариства, які протягом 10 років не зареєструють статуту, треба вважати неістнуючими, а майно їх переходить на добро держави. Для заспокоєння громадської опінії колись була пущена поголоска, що статут „є вже майже в кишені". Ті самі кола, що довели до ліквідації Брацтва, тепер знову заспокоюють громадянство, що за втрачене майно українці дістануть „відшкодування" в сумі кількадесяти тисяч золотих. Але українці цим „заспокоєнням" так само вірять, як і попереднім про статут. Значіння Брацтва без майна добре всі розуміють. А кількадесять тисяч евентуального „відшкодування" було б шкарлупкою зі зїдженого яйця: адже-ж майно Брацтва оцінюють на суму понад півміліона зол. Чи не час висвітлити цю темну історію?

Відгуки на Волині. Чутки про хіротонію на епископа єромонаха Сави (Совєтова) дуже хвилюють українське громадянство, яке бачить у цьому факті зміцнення русифікаційної системи управління церквою. Хвилю

їм треба бодай горячого чаю? Не відповідають — лізуть дальше в жерси. Здається, довгенько в ньому мотались, заки зійшли на плай під Марішевську, бо, як знаю, десь опівночі опинилися в схоронищі.

Ядемо вигіднішим чеським боком з його кращими полонинами і небавком станули ми перед малими і великими кізлами, а під Туркулем затемніло несамовите озеро. Хоча ми над ним, то тільки один кинений камінь попадає на нього. Тяжко трапити. Алеж і австрійська артилерія з Монте Ревер цілих 4 місяці не могла цільно стріляти на 4000 м. нижче положений італійський форт.

Наша вигідна стежка колує. Маємо військовий цвинтар. Ще в час заборонею товаришам пити воду з джерела, положеного понижче нього. Маю цілий виклад для пояснення заборони і наводжу примір, як то на французькому фронті ціла дивізія хоріла тифом, а лікарі бились над джерелом заразн. Вкінці впали на гадку розсипати краску на 3 км. віддаленому воєцькому цвинтарищі, а по дощі показалася в джерелах закрашена вода. Значить: відтам жертві висилали заразу на дивізію заскірною водою.

Небавком станули ми над фантастичними Шпицями, заразом водним ділі між Прутом та Черемошем. Довший час над ними задержуємося. Які то віки тревало, заки природа вирізьбила їх комини, обриви, стіни! А внизу в кітлі ще порядний шмат снігу біліє і висилає срібну ленту води. Цеж по половині липня. Сходимо на дику Гаджіну, закидану камінюками, заросду косодеревиною, яліцем.

Попадаємо в колибу, де газдує молодий гуцул Іван Бесащук. Він і маржина з Жабя, а полонина — це власність Катерини Даньчук.

Сидить самотою. З початку ніяково було йому на душі, але привик. Недавно сидів у нього професор зі Львова, що то шукає за „сальніною". Цілих 10 днів сидів разом з недорозумілими гуцулами. Хоба, що за хлібом у Бистрець ходили. Показує білет проф. львівської техніки Фулінського.

Сам Бесащук знається на лічничих гуцульських ростинах. До фляшки накришив коріння ростини „болижвіт" і наливає горівкою.

— Росте тут „підойма", то з Голов тому тиждень цілими мішками її носили — розбалакується.

Пояснюю моїм молодим мандрівникам, що підойма для Гуцулії менш-більш те саме, що малпи Воронова для парижан...

Ранком ідемо в дальшу дорогу, хоч радіб бодай на тиждень осісти на Гаджіні. Така її первісність, стільки спінених струмків і потічків, що ледви чи деінде це ще знайдете.

А нас що хвилі манять Шпиці, та маючи ліверуч Ребра і вид на Бистрець та Кострицю, виходимо на границю. Під Ребрами знову сховався в кітлі сніг.

Границя кривульками мчиться й перед нами засинілo озеро під Малим Томпатиком. Він від сходу добре обдертий вітрами, матиме з часом свої ребра.

Тішуся, що та краса так далеко від Говірлі. Не так скоро її людина запаскудить та осквернить.

Заходимо в австрійську землянку. Як орієнтуюся, сидів у ній курінний командант. Чи мав змогу насолоджуватися тим краєвидом, який мав із землянки? Ледви. За багато війна давала клопотів і журб.

Ще раз маємо по дорозі сніг під Менчулем. Твердий, що треба топірцем рубати. Натираємося ним і беремо з собою. Сонце добре нас смажить, а наші рамена так таки на очах від вітру і сонця чорніють. Ідемо в руханкових сорочках.

Стрічаємо проф. Фулінського. Відпочиває з синами й асистентом. Прямує назад на Гаджіну. А синки обсмалені чорногірським вітром, замурзані не гірш гуцуликів. Ніхто не пізнав би, що це львовяки.

Незабаром розсівся сановито перед нами Піп Іван. Хоч гуркіт у хмарах над Скуповою знову чути, не даруємо йому і вигідно пнемося на його каменистий чуб.

Блукаємо зором по Михайлику, сягаємо оком на другого Піп Івана, спираємося на піраміді Говірлі і всіх верхах Чорногори. Спинились ми зором на Скуповій, Стайках, а недалеко на полудне вирнув Стіг — опора трьох державних границь.

Гуркіт у хмарах нас зганяє вниз і ми премо в долину по зломах і звалах каміння на полудне. На хвилинку засинілo Чорне Озеро під Піп Іваном, а там уже опинилися ми біля колиби на Полівнім.

— Слава Йсусу Христу! — Слава на віки! І вам слава! — відказує врадувана газдиня-челедина Івана Рознайчука з Вербовець коло Косова. Майже 100 км. має додому.

— Аж приємно почути, як „пани" так по нашому говорять. І вчора йшло пятьох панів, то казали: Слава Йсусу! — тягне газдиня.

Ціла родина сидить на полонині і робить бриндзю.

— А чия це полонина? — питаю.

— Ця — це моя — вкидає в розмову газда, що вийшов з колиби. — Є 280 морг, а мала Гропа жидівська. Мають ще більше вони. За мою дав я жидові ще до війни 18.000 левів, а він її купив таки від нашого чоловіка за 80...

— Ов, то і Піп Іван в жидівській кишені? — думаю голосно. І пригадалося Франкове з 1884 р.:

Де паслися вівці гуцульські колись,
Вони там жидівські пасуться,
А ті, перед котрими магнати тряслись,
Днесь перед жидками трясуться.

Певно, що воно йде тепер до чимраз ліпшого. В Жабю ми про це переконалися.

Без ватри ночували ми в ватранці; тепла ніч була. Зїли 2 кг. бундза й опинилися на Шибенім, де прийшлося на потіху товаришів збирати на кавзі гуцульські недокурки і їх курити.

Пасмо Чорногори було за нами. Йдучи з Буковця на Писаний Камінь, любувалися ми ще раз нею. І цілою панорамою.

вання це тим більше, що група Певного явно схиляються до згоди з митрополитом. „Українська Нива" вже більше не нарікає на москалізацію Церкви. До прибічної ради Брацтва введено двох росіян пп. Шлемера й Богдановского. Створене тими самими особами церковне товариство імени Петра Могили теж не є чисто українським, а міжнаціональним. Не дармож п. Туберозов з такою симпатією поставився до нього в „За Свободу", що навіть видрукував статут того товариства. Чи можна після цього дивуватися, що митрополит Денис бере такий твердий російський курс?

Русифікація за допомогою української мови. В той час, коли на верхах закріплюється російський курс, на нивах „русскіе" батюшки починають вживати української мови, щоби втримати при собі українських овечок. Як більшовики за допомогою української мови надіялися прищепити українським масам комунізм, так наші батюшки використовують українську мову для зміцнення в масах „єдінства русскої церкви". Тому-то вже дейеде починають виголошувати проповіди українською мовою, особливо там, де може загрожувати унія чи де населення свідоміше своєї національности. Навіть ті, що ще недавно цуралися української мови, починають уже на ній проповідувати. Отак протоєрей Павліковський, настоятель луцького собору, виголосив проповідь українською мовою в селі Паврові з приводу перенесення образу, а батюшки, які зїхалися до Жабча в день візитації уніятським епископом Чарнецьким місцевої уніятської парохії, негайно пригадали собі українську мову, ба навіть називали себе „тоже — українцами..." Це дуже гарно, тільки ще краще було побачити й українського духа в православному житю на Волині.

Русифікація шляхом сектанства. „Русскій человєк" Самоуков, штундиський проповідник, улаштував у селі Мошові на Рівенщині справжнє друге „хрещення Руси". Він „хрестив" у місцевій річці нових віриих штундистів впосеред б. православних українців у числі 14 осіб. Ці 14 осіб „хрестилися" в річці під звуки московської проповіди Самоукова, а тисячна селянська маса придивлялася й прислуховувалася до того, що проповідав й російський апостол штундизму.

—o—

МАЙОР ДЕМБКОВСЬКИЙ РОЗСТРІЛЯНИЙ.

В суботу 18. липня. ц. р. засудив військовий вагний суд майора Дембковського на кару смерти за шпигунство на користь більшовиків. През. Мосціцький не скористав з права ласки і шпигуна Дембковського розстріляно в неділю 19. липня ц. р. в год. 5.30 пополудні на цитаделі в Варшаві.

ОСТАННІ ВІСТИ

БРІНІНГ І КУРЦІЮС В ПАРИЖІ.

В суботу 18. липня п. р. в год. 2.50 пополудні приїхали до Парижа нім. канцлер Брінінг і мін. закорд. справ Курціюс, яких повитали від французького уряду сам прем. Ляваль, мін. закордонних справ Бріян і державний секретар Понсе. Кількатисячна товпа публики перервала кордон поліції, щоб побачити німецький гостей. Одні повитали німецьких достойників прихильними окликами, деякі свистами. Оба нім. достойники поїхали з двірця до нім. амбасади, а опісля зложили свої візитівки в палаті президента фр. республики Думера. З черги канц. Брінінг зложив візиту прем. Лявалеві, з яким відбув півторагодинну конференцію лише в чотири очі. Після того конферував канц. Брінінг ще з мін. закорд. справ Бріяном, але лише 10 мінут. В 5-й год. попол. відбулася конференція французького уряду з нім. достойниками. По конференції оголошено комунікат, зредагований оптимістично. Покищо не дійшло до порозуміння між Францією і Німеччиною.

Канцлер Брінінг заявив журналістам, що радіє вельми, що буде могти передискутувати наболілі питання з фр. урядом. Сподіється, що між Францією та Німеччиною дійде до порозуміння та переконає фр. нарід, що Німеччина змагає до співпраці і мира, який дає запоруку розвитку Европи і цілого світу.

Прем. Ляваль конферував у суботу 18. липня ще з анга. міністром закорд. справ Гендерсоном, амер. держ. секретарем Стімсоном і фр. міністрами Рено і Тардіє.

НАРАДИ В ПАРИЖІ.

В неділю відбувалися далі наради фр. уряду з німецькими достойниками і закінчилися в год. 12.40 вполудне оголошенням офіціяльного комунікату, в якому сказано ось що: Прем. Ляваль подякував учасникам нарад, зясував зміст розмови з міністрами Гендерсоном і Стімсоном, зясував розмови фр. і нім. міністрів і подав головні домагання Франції. Канцлєр Брінінг зясував страшне положення Німеччини і спинився над міждержавною допомогою Німеччині. Всі міністри закордонних справ, які перебували в Парижі запевнювали, що їх уряди з великою симпатією призадумаються над негайною допомогою Німеччині. На прохання прем. Лявалля устійнено одноголосно, що конференція в Льондоні радитиме лише над фінансовим та економічним положенням Німеччини, зате політичні умовини обговорені будуть в Парижі.

З Парижа надійшли вістки, що фр. уряд в неділю 19. липня ц. р. зясував уже конкретні умовини фінансової допомоги Німеччині, домагаючися від Німеччини лише моральн. і техніч-них гарантій. Канц. Брінінг заявив, що невдача конференції в Льондоні, якої завданням є лише устійнити технічні умовини допомоги Німеччині, спричинить негайно димісію нім. уряду.

Прем. Ляваль приймав міністрів закорд. справ і нім. достойників сніданням, а Бріян обідом.

На конференцію до Льондону виїзджають делегати держав з Парижа в понеділок в 10-ій год. рано.

СПОРТ.

УКРАЇНА—СВІТЕЗЬ 4:3 (4:3).

Довго очікувана виграна України за мистецтво, завдяки якій Україна невідклично забезпечила собі місце в А-клясі на слідуючий рік. Світезь, маючи ніж на горлі, придбала нових грачів і старалася ці змагання виграти за всяку ціну. Стероризований публикою суддя п. Брездень цілком стратив голову, допустив до разячої копанини зі сторони грачів Світезі і цілком безпідставно продиктував одного карного і одного вільного, з яких упали голі для України.

До цих змагань виступила Україна в тім самім складі, що грав проти стрийської Погоні, тільки на воротах грав замість Бутля — Ревера. Граючи в першій половині з вітром Україна з місця використовує ситуацію і стріляє в 4, 5, 12 і 29 мінуті 4 голі (Грещук 2, Кобзяр і Гоцький). В 34 мін. крайник Світезі центрує з лінії, а Гітнарович стріляє з найближчої віддалі першого гола для Світезі. В 36 мін. суддя диктує по довгій надумі карного до України, а в 44 мін. вільного з карної лінії цілком безпідставно, бо повинно бути якраз навпаки. Очевидно Світезь використовує ситуацію і стріляє ще два голі. У другій половині три Воробець має двічі нагоду підвищити вислід для України, однак перестрілює. На загал гра України була вдоволяюча, передовсім Підлісецький у нападі створював багато небезпечних ситуацій, Воробець працьовитий, а Грещук притомно використовував ситуації. В помочі Цимбала найліпший, оборона і воротар певні. Видців около 500. По змаганнях розюшені симпатики Світезі обкидали суддю і глядачів України камінням, а одного таки добре порізали ножем. Очевидно, що з цього компетентні власти витягнуть відповідні консеквенції.

МИСТЕЦТВО ЛІГИ.

Львів: Погонь—Гарбарня 1:0 (1:0).
Львів: Лехія—Варшавянка 4:0 (2:0).
Варшава: Легія—Чорні 2:1 (1:1).

МИСТЕЦТВО А-КЛЯСИ.

Львів: Гасмонея—Ресовія 1:1 (1:1).
Львів: Погонь ІБ—Ревера 3:0 (1:0).
Львів: Сокіл II.—Лехія ІБ 5:1 (2:0).
Перемишль: Польонія—Погонь (Стрий) 1:2 (1:1).

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 21. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Національність як домагання.

Із трьох головних напрямків, в яких іде критика нашої літератури, кожний має за собою сильні емоціональні подуви. Національна критика, найстарша, опирається на віковій традиції та на доказах про своєрідну оригінальність національної літератури, — марксівська критика вказує на спільні культурно-економічні інтереси народів, — католицька на правди віри поширені серед найбільшої громади християнської церкви.

Поняття національної літератури стає в нас щораз темніше від хвилини, коли його почали розяснювати націоналісти, вважаючи себе єдиними її справжніми представниками, коли марксісти почали доказувати, що кожна національна література повинна служити одному національному ідеалові, а католики почали ставити її розвиток у залежність від впливу релігійних ідей на неї.

Ще донедавна, до останньої великої революції, література служила у нас національній справі в тому розумінні, що прокидала національну свідомість, піддержувала почування національної окремішности, вчила любови для рідної мови. З моменту, коли це завдання зовсім природно перебрали на себе суспільні організації, політ. партії та преса, письменники не вважали необхідним писати оповідання або поезії на тему, яку краще можна було розвинути в привабній промові на зборах і в політ. статті. Одночасно справа національної свідомости та приналежности до свого народу вирішувалася майже автоматично, самим ходом історичних подій; ту ролю, яку давніше виконувала в нас література супроти інтелігенції, тепер могла виконувати серед пів-інтелігенції або селянства, а тимсамим література з чисто національними завданнями почала зливатися з поняттям літератури популярної, загальнодоступної себто з книжками, що належали до освітньої праці, без огляду на те, чи мали вони в середині віршовану форму, а зверху імя автора.

А проте ще й нині важко рішити, чи наша література в своїх головних намаганнях і загальній продукції продовжує свою виховно-освітню ролю під впливом критиків, які пригадували і пригадують письменникам обовязки супроти громадянства, чи вузько-педагогічна критика повстала під впливом літератури, що продовжує працю суспільних проповідників і публіцистів.

Отсей взаємний вплив відбирає письменникам критичний хист, а критикам літературний. Дуже невисокий погляд про працю письменника має той критик, що виконує над ним нагляд, наче вчитель над учнем: чи не нарушив він правильника школи настільки, що треба признати його шкідливим і викинути із неї.

Не треба аж шукати за прикладами по чужих літературах, щоби вказати на те, скільки письмників, що є їхніми гордощами відбігало як суспільні одиниці та як письменники від загально-національних ідеалів даної доби і тих поглядів, які вважалися патріотичними, скільки із них належало до всяких можливих відтінків соціялізму та анархізму! Даремне ріжні партійники силкуються доказати, що Шевченко, Куліш, Драгоманів або Франко наближувалися своїми ідеями саме до їхньої партії. Світоглял ніодного із трьох останніх не здавав би іспит із того катехізму, який каже національна критика здавати всій нашій літературі.

Що вже й казати про письменників, що стоять осторонь суспільного життя, яких талант шукає тільки на шляхах уяви засобів для вислову своїх субєктиваних, часто химерних почувань? Неодин Кітс, Гайне або Мюссе залишив із усієї праці свого мізку — як сказав Мюссе — „єдине добро, що часом заплакав"; а проте вони не менші від тих, що били в воєнні барабани та воскресні дзвони; Гайне не менший від Кляйста, дарма, що із Парижа писав проти Німеччини памфлєти; Вольтер — один із найбільших французів хоча втік із Франції писать проти неї памфлєти на двір пруського короля.

Поняття національного поета та національної літератури поширюється одночасно з поглядами на можливости розвитку одиниці та народу. Письменник може завдяки силі свого гєнія перетворити в собі попередні елементи народньої літератури з такою свободою, що основні риси його творчости не матимуть майже нічого народнього ні національного. Дант, Сервантес, Шекспір, Расін, Гете, Ібсен є так мало народні та національні, що для їх зрозуміння не треба знати психольогії, історії ні словесности їхнього народу. Само поняття національної окремішности, чи свідомости, соціяльно-політичної долі народу не грало в їхній творчости великої ролі. Вони стали великими поетами не тому, що були національними, а їх признали національними поетами, що вони були великими.

Подяка.

Ощим складаю щиросердечну подяку ВП. проф. д-рові Марианові Панчишинові за його щиру безкорисну лікарську опіку, яку Він виродовж цілого мого перебування у слідчій вязниці так охоче і так часто мені проявляв.

Д-р Дмитро Левицький.

—o—

З волинської хроніки.

Скорочення потягів. Від 15. липня ц. р. скасовано на Волині 4 потяги: Ківерці-Стовпін (Львів), Ковель-Володимир, Володимир-Вербковичі (на Холмщині) і Ковель-Здолбунів.

За дефравдацію. Луцький окружний суд засудив за дефравдування 20 тисяч урядовця луцького старости Вержбовського на півтора року вязниці й урядовця різних урядів, членів управи урядничої кооперативи Корнелюка на 2 роки, Суровецького на 6 місяців і Смоленського на 2 роки за дефравдацію 30 тисяч кооперативних грошей.

Редукції. Ковельська дирекція публичних робіт у Луцьку зредукувала 17 урядовців, державна гімназія — секретаря й лікарів, воєвідський рільний відділ — кількох інструкторів, відділ здоровля — 4 лікарів, а уряд акциз і державних монополів має бути цілковито зліквідований.

Автобусова катастрофа. Між Рівним і Корцем перекинувся на повному ході тягарове авто. Двох пасажирів вбитих, а двох тяжко раненых, у тому числі й шофер.

Пошесть. На Волині в останнім часі ширяться пошесть шкарлятини і черевного тифу. Сильно ширяться пошесть серед свиней, які масово гинуть.

Кредити для хліборобів.

Незабаром будуть урухомлені, як пишуть польські газети, кредити для рільництва під ресортовий застав збіжа з опроцентуванням у відношенні 6% від сто річно. Кредити будуть черпані з позички, яку Польський Банк дістав від групи французьких банків у висоті 150 мільонів франків.

Кримтого Банк Краєвого Господарства буде давати кредит більшим земельним власникам для фінансування жнив. Кредити будуть опроцентовані на 9 і пів проц. річно з реченцем сплати до 30. жовтня ц. р. На це призначено взагалі 5 мілионів зол. Кредитова акція під реєстровий застав збіжа має на меті здержати сильнішу подажу збіжа зараз після жнив.

До переведення цих кредитів призначено 13 польських банків а українського ніодного. Значить, українським хліборобам не дістанеться нічого.

Студентські справи.

Про студії в Гірничій Школі у Леобен.

Висока Гірнича Школа в Леобен ділиться на 3 відділи: гірничий, гутничий і гірничого мірництва. Студії на двох перших відділах за основі програми тревають 4, на останньому 3 роки, але звичайно протягаються довше, залежно від здібностей і пильности студента. Вписи тревають до кінця жовтня. Вступних іспитів, як також практики, не вимагають. Оплати семестрально виносить поверх 20 дол., залежно від відділу. Місячний прожиток 25 дол.

По ближчі інформації звертатись на адресу: Verein Ukrainischer Montanhochschüler „Molot" Leoben, Mont. Hochschule, Österreich або Медвідь Маркіян, Пустогалова, почта Зборів.

—o—

Градова катастрофа.

Цьогорічне літо замітне не тільки великою спекою, що часами переходить 40° Цельзія, але й частими градовими бурями, що в цілих околицях винищують людську працю на полях і городах. Обезпечення від граду стає не менш актуальним як обезпечення від вогню.

Дня 16. ц. м. лютувала страшна градова буря в Магерові пов. Рава Руська та в околиці, як на Борисах, Хитрійці, Білій, Борках, Деремощі і ін. Окрема комісія з Магерова виїхала на села розсліджувати розміри шкід. Показалося, що град знищив коло 80 проц. землеплодів. Під деякі на полі ще другого дня.

Як відомо, градова буря навістила частину перемиського повіту, захоплюючи також кілька громад повіту бережанського. В Ярославщині воздушна труба з градом знищила громади Тинівовичі, Хорів, Гобзовичі, Бистровичі, Челягичі і Рудловичі. Буря поломила багато дерев, поривала дахи і занавалила три стодоли в Бистровичах.

В Сокальщині потерпіли від граду громади Тушків, Бездз, Перемислів, Жужель, Заяшків, Рачищ і Хоробрів. На просторі 1.500 моргів чинщені землеплоди у висоті 100 проц.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (159) число „Діла" зайняла поліція наслідком конфіскати другої половини передовиці п. н. „Німецька штучка". Видано другий наклад. Є це 38-а з черги конфіската в цьому році.

— **Голодівка політичних вязнів.** В дрогобицькій тюрмі політичні вязні розпочали 4. ц. м. голодівку на знак протесту проти поділу вязнів на національні групи.

— **Кара за домове пиво.** Міністерство скарбу видало обіжник, в якому пояснює, що домашний виріб пива з якихнебудь матеріялів підлягає оплатам, установленим в законі про оподаткування пива. Виріб домового пива без зголошення і заплачення податку буде караний як тайний виріб пива в броварах і карані будуть не тільки самі „продуценти", але й продавці екстрактів, що служать до виробу того пива. Значить, надіймося тепер скарбових контрольорів, що будуть шукати по кухнях і комірках за домовим пивом. І чи то оплатиться?

— **Загострення кари за дике ловецтво.** Міністерство внутрішніх справ приказало воєвідським урядам, щоб адміністраційні урядові чинники карали більше безоглядно за всякі провини проти ловецького закону. Приказ має на меті боротьбу з диким ловецтвом і охорону рідких звірят.

— **Пожежі.** В Теплицях, пов. Ярослав, вибухнула пожежа в загороді Петра Віня. При сильному вітрі вогонь перекинувся на сусідів і знищив 12 будинків. Шкоду обчисляють на 26 тисяч зол. — В загороді Василя Геймана в Соколові, пов. Бучач, вибухнула пожежа, що знищила 21 господарств. Шкоди величезні. Вогонь повстав через необережність.

— **Знову щадничі обманства.** Два учні 6. кл. одної гімназії в Любліні, Крупінський і Лись пішли з духом часу і взялися обманством добувати гроші. Вкладали дрібні квоти до почтової щадниці, поправляли цифри в книжочках на більші і вибирали так „заощаджені" гроші. Тим способом роздобули 2.400 зол. Коли на люблинській почті були вже досить знані, виїхали до Варшави і тут почали пробувати подібного щастя. Один раз удалося їм вибрати 100 зол. Коли спробували вдруге, почтові службовці зміркували обманство й веліли арештувати Лися. Його товариш Крупінський втік, вернув пішки до Люблина і тут наслідком розісляння стежних листів сам його батько віддав в руки поліції.

— **Страшна самоходова катастрофа** скоїлася біля місцевости Бургцольн в горах Гарцу. Під час переїзду крізь залізничу рампу потяг захопив самохід будівничого Фіаіпзона, в якому їхала ціла родина, зложена з чотирьох осіб, і котив його перед собою на просторі 100 метрів. Після кількох перших метрів випала зі самоходу дитина, вже нежива. Врешті самохід упав на залізничий міст і розбився на кусники. Осталася при житті тільки одна дитина, яку в тяжкому стані відвезли до шпиталю. Інші згинули на місці.

— **Пропала летунка.** Французька летунка Маріза Бастье, вертаючи з лету Париж-Нижній Новгород, знизилася біля Кенігсбергу. Тут задержала її німецька влада на тій основі, що речинець її дозволу літати над німецькою територією минув ще 1930 р.За інтервенцією французького консуляту позволили їй дальше летіти, але під умовиною, щоби відлетіла негайно, без оглядu на мряку і вітер. 8. липня вона вилетіла в напрямі Франції і відтоді всякий слух про неї загинув.

—**Боротьба війська зі саранчею.** Наслідком появи страшної маси саранчі в Туркестані радянська воєнна рада приказала перервати маневри в сибірських округах і вислати військо на землі, навіщені саранчею. Хмари саранчі так залягли плянтації бавовни, що сільське населення, не могучи дати собі ради, втікає в світ за очі. До Туркестану влетіло кілька ескадр радянських літаків і вислано потяги з трійлівними газами, що їдуть безупинно, змінюючи тільки паровози.

— **Наші в Канаді.** Фармер Іван Андрейчук згинув 29. червня ц. р. трагічною смертю в домі свого сусіда Колтона в Чиргил (Альберта). Арештований Колтон зізнав у суді, що вбив Андрейчука тому, що застав його зі своєю жінкою. Він вже від довшого часу підозрівав Андрейчука, що він має любовні зносини з його жінкою. В суботу він нібито вибрався в дальшу дорогу. Колиж несподівано вернув вечором домів, застав у спальні своєї жінки Андрейчука. „Андрейчук" — зізнав на поліції Колтон, — „хотів утечи, та я сказав до нього: шкода тобі думати про втечу, бо ти зараз тут загинеш. При тих словах я стрілив до нього чотири рази з кріса і положив його трупом".

— **Канадійські духоборці святкували 29. червня ц. р. в місті Нельсон 35-у річницю палення зброї в Росії.** На це свято прибули духоборці зі Саскачевану, Альберти і Бритиш Колюмбії. Головним бесідником був Петро Верегін, провідник духоборів в Канаді. Він говорив про подію в 1896 р. і просив присутних, щоби вели мирне життя. Домагався від них, щоби не мали нічого спільного зі сектою „Синів Свободи". Це видно несподобала собі одна духоборка і на знак протесту скинула зі себе всю одіж і наго стояла серед публики десять мінут, тоб то до часу закінчення промови Верегіна, а опісля вбралася. Дві духоборки говорили по англійськи проти ношення зброї та взагалі проти всякого зоружування.

— **В справі редукції службовиків.** Головний інспектор праці видав новий розпорядок для підчинених фірмі заведень в справі редукції службовців. У випадках, коли в якімсь підприємстві працюють чоловік і жінка, а навіть діти, що мають спільне домове господарство, слід залишити при праці бодай одного члена родини. Перш усього звільняти від праці робітниці замужні, яких чоловіки зайняті денебудь. Дальше звільняти робітників, що мають додатковий дохід або маєток. Приймаючи до праці, слід давати першенство жонатим перед кавалєрами і гамітними.

— **Міське шумовиння.** При вул. Сонішній ч. 44 у Львові мешкав каменичний сторож Андрій Бартник зі старшою від себе кільканацять літ жінкою Оленою і 28-літною вихованицею Оленою Ричковською. Знаний був з частих бійок та авантюр, які виправляв дома. В ночі на 17. VII. прийшло знову до авантюри, в часі якої обі жінки зарубали його на смерть сокирою. Жінка держала його за руки, а вихованиця вдарила його чотири рази сокирою по голові. Трупа викинули опісля до сіней. Обі дошогубки арештовано.

— **Підпал.** В Іскані, пов. Перемишль, згоріла стодола господаря Михайла Бубенка, а в ній збіжжа та сіно. Вогонь був підложений. Коло стодоли відкрито сліди босих стіп, що вели в поле, куди утік палій.

— **Крадіж у потягу.** Карний трибунал у Львові розглядав 17. ц. м. справу гандляра з Холмщини Дури і залізничого службовця Кусака з Бродів, обвинуваченых за крадіж. 23. квітня ц. р. їхав потягом зі Львова купець Ізак Лярнер і заснув. Коли збудився коло Рави Руської, побачив, що з кишені вкрали йому 4.125 зол. Поліція викрила, що крадежі допустився Дура, який сховався у вагоні, призначеному для псів, до спілки з Кусаком. Ревізія не викрила у Дури ніяких грошей, зате Кусак признався, що дістав від Дури 600 зол. Розправу відложено задля покликання нових свідків.

— **Мадярський рекорд.** До Будапешту прилетіли два мадярські летуни, виконавши рекордовий лет з Америки понад Атлянтійський океан до Европи. Дорогу 5.600 км. відбули в часі 25 годин. Мають дістати нагороду 10.000 долярів, призначену для тих, хто перший перелетить Америку до Будапешту.

— **Памяти пок. Федора Базилевича.** Дня 14 ц. м. з ініціятиви Т-ва „Просвіта", Комітету збігців з Рад. України й артистів Руського Театру в Ужгороді була відправлена заупокійна співана Служба Божа і панахида по помершому в Голоску бувшому директорові театру „Просвіти" в Ужгороді, Федорові Базилевичеві. Службу Божу відправив о. канонік д-р Гаджега при асисті о. дир. жін. учит. семинарії в Ужгороді Желтвая. Тепле слово про життя покійного виголосив о. Лар, редактор час. „Свобода". Службу Божу відспівали артисти і хор Руського Театру.

— **Промоція.** Володимир Кривокульський родом з Угнова, одержав на університеті в Познані степень магістра фармації.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма А. Віттельс, Львів, Рутовського 7. Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 7—7

З концертової салі.

Концерт М. Голинського в Луцьку.

Дня 15. липня ц. р. в міському театрі відбувся концерт нашого оперового співака Михайла Голинського, який концертував на Волині (перед цим у Рівному) в товаристві оперових співачок пп. Коханської і Панкевичевої. Майже всі українці, які були під цей час у Луцьку, прийшли на концерт, одначе виповнити салю до-краю не могли. Громадянство інших національностей, на яке, очевидно, була розрахована програма (музика російських композиторів

і польські та російські народні пісні), на концерт не прийшло, коли не рахувати кількох присутніх осіб. Цей факт найкраще свідчить про взаємини на Волині та відношення тих, що насаджують тут „співжиття" культур, до представників української культури та мистецтва.

М. Голинського українська публика зустріла дружніми оплесками й вигуками „слава" і весь час дякувала йому за високо-артистичне виконання поодиноких точок програми й „бісових" точок. Приїзд на Волинь М. Голинського був справжнім святом для нашого громадянства, що любиться в музиці та розуміється на ній. Чудовий голос і володіння ним М. Голинським просто зачарували слухачів.

Не менше прихильно вітали слухачі й виступи обох оперових співачок. **В.**

—o—

Дописи.

СКАЛАТЩИНА. *(Гарцерки над Збручем).* Село Калагарівка над Збручем, пов. Скалат, положене напроти старинного міста Сатанова за Збручем, було колись москвофільське і трохи православне, навіть звідтам родом православний батюшка Савечка, що був в Сороці, повіту тепер копичинецького, давніше скалатського. В 1917 р. поселився на прихідстві і там забрав приватну власність гр.-кат. пароха. При останніх виборах майже ціле село голосувало на одинку, хоч латинників рахують урядово 70 душ — навіть жид був предсідником виборчої комісії. Святки хитро брали наші картки, ховали їх до кишені, а давали картки на одинку, показуючи їх комісії. В нагороду дістало тепер село відділ гарцерок, котрі там у військових тягарових автах поїхали 15. ц. м. Будуть мешкати і в школі і в поліційній касарні та в касарні КОП. Селяни невдоволені з того дарунку, але не могли противитися, щоби в урядових будинках містилися гарцерки. Слід зазначити, що сам староста з фізиком приїзлив автом до Калагарівки і промовляв до людей за поміщення і поміч для гарцерок.

КАЛУЩИНА. *(Посвячення другої домівки чит. „Просвіти" в Болохові).* Село Болохів, одно із найсвідоміших громад Калущини, може похвалитися діяльним відділом читальні „Просвіти". При недостачі фондів і готівки, якою читальня під сьогоднішний тяжкий час розпоряджати не може, але при енергійній праці голови читальні п. Василя Когута та жертвенности свідомішого громадянства на дарованій п. Хмеляком площі, видів вибудував цього року другу домівку читальні в Болохові (малім). В неділю, 12. ц. м. відбулося торжественне посвячення новозбудованої домівки при здвиві доколичного селянства, що перетворилося на всенародне маніфестаційне свято. Місцевий парох о. Рудавський при співучасти о. Лучаківського, пароха Зборої, відправив Службу Божу, яку відспівав хор читальні Станькова. Опісля нарід рушив походом до новозбудованої читальні (віддаленої 2 км. від центра села). Після торжественного посвячення розпочалася на площі перед домівкою читальні святочна академія, яку відкрив голова калуської філії д-р Тарас Коритовський, загріваючи зібраних до співпраці в читальні. Дальше промовляли: Тимотей Бариш, дир. Українбанку та Іван Король, урядовець філії. Привіти зложили: від Повітового Комітету УНДО п. Іван Аронець, дальше відручники читалень: Збора, Верхня Завадка Гор., Завадка Дол., Станькова. Велике вражіння викликали виголошені дітьми деклямації (дівчинка і хлопець) „Розрита могила" і „Іван Підкова". Не але виявався із деклямації „Великі Роковини" п. Шкварок. Хорові продукції гарно виконали хори читалень Збора—Завадка. Академію закінчено відспіванням національного гимну. На закінчення свята місцевий драм. гурток відограв театр. штуку „Сватання на Гончарівці". Вистава випала дещо слабше. Видно було перемучення аматорів святом. Всеж таки бажаним було би, щоби на будуче драм. гурток пильніше забирався до ставлення вистав та щоби аматори вичучували основніше свої ролі. — *Учасник.*

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Климентина Марія з Багриновичів Сендецька, дружина о. Івана, пароха Золотник і декана заранницького, умерла 11. липня ц. р. в Золотниках, проживши 65 літ. Прикмети: глибока віра, велика побожність, визначний патріотизм, який відбився у вихованні її дітей. Як громадянка була люблена серед кругів інтелігенції, а своєю добротою і популярністю здобула собі велику любов серед селянства, яке прибуло громадно в часі похоронів, щоби віддати небіжці свою останню прислугу. В. їй П.!

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·40 зол., масло десерове пріма 3·30 зол., дітра молока 23—24 сот., дітра сметани 1·20 зол., копа яєць 1·40—1·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Міські Театри будуть нечинні в понеділок, вівторок і середу, 20, 21, 22 липня ц. р. В четвер дня 23. липня починає свою виставу, п. н. „Голубине серце" варшавський театр „Ateneum" під кермою дир. Стефана Ярача. Театр „Ateneum" залишиться у Львові лише чотири дні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Сини богів".
КАСІНО: Звукова фільма: „Моряк шукає любови".
КОЛЬОСЕЙ: „Фанфари любови" та „Поліцмайстер Тагеєв".
ЛЕВ: Звукова фільма: „Страйк жінок" та „Найбільша пристрасть".
МАРУСЕНЬКА. Звукові фільми „Весна в Братері" та „Воздушні пірати".
ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).
ПАЛАС: Звукова фільма „За кулісами театру".
ПАН: Звукові фільми „Залога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.
ПАСАЖ: „Рінальдо Рінальдіні" та „Великан гір" (Мачісте).
ХИМЕРА: Звукова фільма: „Тройка" (Ольга Чехова).
СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.
УПХА: „Сліпі вулиці Шанґаю" та „Мертвий ущелля".

Програма радіо.

Понеділок, 20. липня 1931. р.

Липськ (250,3) 12·05 Грам. платн. 16·30 Легка музика. **Братислава** (278,8) Камеральна музика. Тріо Брамса. **Штутгарт** (360.1) 11·10 Концерт діточого хору. **Гамбург** (372,2) 20·00 „Віденська пташка", оперета. **Букарешт** (394,2) 18·00 Танкова музика. 21·00 „Місса соленіс" Бетовена. **Берлін** (419) 20·40 Симфонічний концерт. **Стокгольм** (435,4) 17·00 Шведські народні мельодії. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика. **Мілянo** (500,8) 21·45 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 16·00 Конц. капелі Больфштадь. 22·20 Джезбенд. **Будапешт** (550,5) 20·00 Циганська музика. 21·15 Симфонічний концерт. **Москва** (1481) 20·30 Популярно-науковий відчит.

Вівторок, 21. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·00—17·40 Концерт з Кургартену в Сопотах. **Братислава** (278,8) 14·30 Концерт радіооркестри. **Брно** (341,7) 12·30 Популярний концерт. **Штрасбург** (345,2) 18·00. Попул. концерт. 19·00 Вокальна музика. **Льондон** (356,3) 12·00 Інструментальний концерт. 13·00 Органова музика. 24·00 Телевізія. **Гамбург** (372,2) 14·15. Концерт **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 16·00 Легка музика з Кафе Берлін. 18·00 Концерт для молоді. 18,55 Концерт орх. цитристів. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт камеральний. **Прага** (486,2) 20·25 Акордіон. **Мінхен** (532,9) 17·05 „Валькірія", опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) 12·00 Легка музика. 19·15 Мадярські пісні. **Харків** (937,5) 19·00 Популярний концерт. **Париж** (1724,1) 20·00 „Аїда", опера Верді.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 21. липня 1931.

Львів. (380.7) 11·58. Сигнал часу з Варшави. 12·10 Грам. платн. 13·10—14·50 Комунікати. 15·10 Музика з грам. плит. 16·00 Музика з грам. плит. 16·15 Авдиція для молоді. 16·45 Відчит з Варшави. 17·10 Муз. грам. плит. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Вісячна. 19·30 Музика з грам. плит. 19·15—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КУТИ:
21. VII. „Паяцик".
22. VII. „Троянда Стамбулу".
23. VII. „Жінка, що вбила".
24. VII. „Меді".
25. VII. „Життя Паяца".
26. VII. „Гетьман Дорошенко".

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ЕЛЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

Інститут ім. Св. Йосафата (Мала Семинарія) у Львові, вул. Сикстуська ч. 39 а, приймає гімназійних учеників на шк. рік 1931/32. Мешкання і удержання виносить зол. 75·— місячно. — До подання треба долучити: 1) свідоцтво хрещення; 2) шкільне свідоцтво; 3) посвідку місцевого душпастиря або катехита відносно поведення ученика; 4) лікарську посвідку; 5) заяву, що буде точно складати місячну оплату. — Подання вносити до 30. липня 1931 р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків зіт у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 1538

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепіян Ярославенка за 10 зол. продають книгарні. 2279 9-10

СОЛІЦИТАТОР рутинований шукає посади від 15. серпня 1931. — Ласкаві оголошення до Адміністрації „Діла" під „Солїцитатор". 78 2—3

МЕБЛЬОВАНА кімната, суха, тепла, постійному льокаторові зараз або від 1. евентуально від 15. серпня до винайму, вул. Винниченського 31, партер. Зголошення найдальше до дня 25 липня. 75 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

З допусту Всевишнього забрала несподівана смерть **Климентину з Багриновичів Сендецьку**, найдорожчу дружину, матушку та бабусю. Дуже дякуємо Д-рові Сейферові за його пильні заходи біля недужої. — Спішимо зложити нашу глибоку подяку Їх Преосвященству кир Никиті, що, не зважаючи на великі перепони, зволили відправити Архієрейську Службу Божу та звеличати похоронні обряди своєю присутністю від початку аж до зложення тлінних останків у гробі цвинтарю, положеного далеко від жалібного дому. Гарно дякуємо о. нам. Антонові Шварцові, римо-кат. парохові в Золотниках за Службу Божу і похоронну відправу. Щире Спасибіг шлемо Високопреподобному о. деканові Тимотеєві Бордуликові та Всечесніщим О. О. Совітникам: Едвардові Касановському, Пилипові Чоліївi, Антонові Содоморі і Василеві Єрмакові; О. Пархам Олексі Яворському, Осипові Кипшкевичеві, Антонові Гумницькому й Осипові Рибачукові та Отцям Мировові Головінському і Михайлові Кузьмі за збірну участь у похоронних обрядах. — Зокрема складаємо подяку о. о Чоліївi, Єрмакові та Рибачукові за їх зворушуючі прощальні слова, та п. Василеві Заяцеві за його щире прощання в імені парохіян. — Дякуємо гарно хорам сокольському та золотницькому за звеличання похоронного обряду та братам з Бурканова і з Золотник за участь у цих похоронах. Дякуємо взагалі всім, що зводили, не зважаючи на свої заняття та віддаль, прибули на похорони і взяли в них участь.

Золотники, 13. липня 1931.

Муж. Діти. Внуки і Зять.

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1. вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається панночки до семинарії або до гімназій. Приміщення в новій з комфортом уряджений хаті в середмістю — харч здоровий, достатний, пять разів денно. Солідна опіка старшої пані. Все за оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепіян на місці. — Зголошення приймає і інформації дає до дня 25. серпня 1931 р. п. Стефанія Погорецька Weldzirz kolo Doliny, poczta loco, — а потім у Стрию 82 1—6

КОНКУРС.

Видія Українського Інституту для дівчат у Перемишлі буде потребувати під 1. вересня 1931 р. для жіночої гімназії: а) Учительки рухавки.

б) Учителя (-льки) математики як головного предмету.

Видія буде брати під розвагу лише укваліфіковані сили.

Подання вносити **до 10-го серпня** ц. р. до Дирекції жіночої гімназії Українського Інституту для дівчат у Перемишлі, вул. Татарська ч. 6. 55 4-4

1 ЗОЛ. направу брошки, перстеиця, кульчика золот. платин у МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА напротив Кіна „Коперник".

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 30 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И Й
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
1×1 1×1 або в книгарнях. 1×1 1×1

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „Д І Л О"!

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" - Львів, Ринок 10.

Ч. 161 (12.817). Львів, середа 22. липня 1931. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 6 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Наступ москвофільства.

На маргінесі варшавського „Зїзду російських меншостевих організацій" і Союзу Р. М. О.

Львів, 20. липня 1931.

Широка українська опінія, що живе своїм турботливим буднем, виявила і виявляє дуже слабе зацікавлення ділом російських і москвофільських дячків в цілої Польщі, що відбувся в останніх днях міс. червня у Варшаві. Правду кажуть ці українські громадяни, які вповнюють, що і так українська дійсність, під якою треба розуміти всебічний розвиток українського життя на всіх його ділянках включно з поглибленням і поширенням української національної свідомости на всіх національно недорозвинених і недоріблих чи збаламучених, — що ця українська дійсність перейде і так до денного порядку над усіми спробами стримати її чи протиставитися їй. Але теж не можна зовсім замикати очей на всі ті спроби, коли тільки вони можуть якнебудь, хочби й у найменшій мірі, пошкодити нам, вносячи нові — хочби й переходові — ускладнення в наше й без того досить важке й ускладнене національне життя. Виходячи з того заложення „Діло" подало негайно інформаційну замітку п. н. „Московський зїзд у Варшаві" (гл. ч. 146 з 3. ц. м.) і потім ширшу інформаційну статтейку п. н. „Що таке „Союз русских меншостевих організацій"? (гл. ч. 155 з 15. ц. м.). Ми заповіли, що „до цієї теми ще повернемо", а стрималися від власних коментарів і ширшої характеристики того зїзду м. і. також тому, що цікаві були, як його будуть освітлювати галицькі москвофіли з табору „Русского Голосу", які брали в тому зїзді активну участь. І справді, п. Каренін почав друк циклю статтей п. н. „К съѣзду РМО"; може він їх ще не закінчив, але й дотеперішні виводи цілковито вповнюють нас у тих самих поглядах на зїзд РМО й основану на ньому організацію, яких ми набралися відразу після прочитання промов, там виголошених, і резолюцій, там прийнятих.

Цілу ту імпрезу можна схарактеризувати одним коротким реченням: *під плащиком аполітичного організування „оборони культурних інтересів" та взагалі „оборони прав загарантованих меншинам" — поведено мобілізацію всіх московських і москвофільських сил у Польщі, для суто політичної боротьби, суто політичного наступу спеціяльно проти українців.* Для цієї мети застосовано новий зручний маневр: під плащиком, що це йде річ про інтереси російської меншости в Польщі — приєднано собі покровительство закордонної російської політичної еміграції, чим зложено справі більшого блеску й розголосу, як одній із ділянок всеросійського життя; з другогож боку використано нагоду для виразного наближення до польського уряду, маніфестуючи свої настрої зараз на початку висилкою привітних телеграм до керманичів польської республики і т. д. А потім уже виголошено реферати й прийнято резолюції з яскравою протиукраїнською політичною тенденцією. Чи це політичне протиукраїнське вістря зїзду було вістрям польському урядові задалеґідь, чи поставлено ці чинники вже доконаний факт, жируючись із фірмою, це окрема справа, яка нас не цікавить. Нас цікавить той момент, що акуратно, після такої довгої мовчанки й такого довгого браку взаємного контакту тих чинників раптом заманіфестували свої взаємні симпатії варшавсько-волинсько-київські дячки з РНО, політичні емігранти репрезентовані проф. Струве, галицькі москвофіли і представники польської влади. — З тому моменту, коли ні-сіло-ні-пало з розмахом вдарено по українцях.

Можливо, що учасники зїзду чи пак члени новоствореної організації „Союз русских меншостевих організацій" схотять протестувати, що вони, мовляв, ніяких протиукраїнських тенденцій не мали і не мають і т. д. Але можуть у цім напрямку не турбуватися: цілий зїзд і ціла чергова політична виставка Іловайських і Флоринських з цілою їх традиційною антиукраїнською і з цілою їх традиційною антиукраїнською печатки на всіх, хто тільки вибирався на зїзд, цілу ніч „собіранієм" була вже повністю в руках великодержавницької московської політики. Як довго на сторінках „Русского Голосу" теперішні керманичі й ідеольоги галицького москвофільського руху розвивають свої теорії єдности „русской" нації з трьома „народами" („великоруським", „малоруським" і „білоруським"), бавляться у диференціяцію термінольогій (напр. єдно „русске государство", в якому від біди міг-лаб помішатися й „малоруська держава"), як довго їм це робить приємність ставати на котурни вищости понад „сепаратистів" (себто українців, які „сепарують", від „русской" спільноти), а зате вповнюють усіх про щирість свого „областного патріотизму" — все це для нас нешкідливе і тому не стрічає з нашого боку великого відпору. Навпаки, ми можемо льояльно стверджувати навіть деяку еволюцію деяких поглядів декого з нинішніх передовиків „Русского Голосу" в порівнянні з передовиками передвоєнної „Прикарпатської Русі" і радіти тією еволюцією, як явищем поступу у процесі дозрівання їх національної української свідомости. Можемо так само радіти з заміни давного напастливого й лайливого тону тогож „Р. Голосу" на тон багато культурніший, який уможливлює і газетну полеміку і безпосередню зустріч та виміну думок. Ця культурність тону дозволяла навіть говорити про такі справи, як ось напр. кілька місяців тому про можливости якоїсь технічно-виборчої кооперації: сама ця спроба не вдалась, але взагалі навязались і воно безумовно відбилось на рівні дальшої пресової полеміки. Однак з моментом, коли „панрусскі" теорії проголошується екс катедра великих зїздів, під фірмою зїзду одної лише російської меншини вживається свідомих політично-підступних „тріків" для баламучення широкої польської і чужинецької опінії, що ось — мовляв — це радить заступництво всіх „русских" в розумінні аранжерів зїзду, отже й усіх українців у Польщі; з моментом, коли приймається під адресою польської влади конкретні домагання, які вдаряють по найчутливій струні української національної свідомости й привязання до рідного краю, — з тим моментом ситуація міняється. Грубо міняється.

Про це — кілька слів завтра.

НЕЩАСТЯ ніхто передбачити не може,
але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

У вересні у Женеві...

Нова інтерпеляція в англійській палаті громад, зголошена дня 15. липня ц. р. ліберальним послом Джефреєм Мандером у справі українських петицій до Ліги Націй.

POLAND (UKRAINIAN MINORITY).

MR. MANDER asked the Secretary of State for Foreign Affairs what progress has been made towards the settlement of the Ukrainian question since the committee of three met in May; whether any further negotiations have taken place between the Polish Government and the Ukrainian representatives; and whether the committee of three have received any report or, if not, when a report will be called for and the position again reviewed?

MR. DALTON: The committee of three will meet again at Geneva in September, and will then consider any developments which may have occurred since their last meeting. Meanwhile no reports of any negotiations between the Polish Government and representative Ukrainians have been received.

MR. MANDER: Will the committee of three, in the meantime, keep in touch with what is going on in Poland; or do they propose to leave the matter until September?

MR. DALTON: The chairman of the committee of three has got his hands pretty full of other problems just at present.

—o—

ПОЛЬЩА (УКРАЇНСЬКІ МЕНШИНИ).

ПОС. МАНДЕР запитує Секретаря Заграничних Справ, який поступ зроблено в справі полагодження українського питання від часу, коли засідав Комітет Трьох у травні; чи велися які дальші переговори між польським урядом і українськими преставниками; і чи Комітет Трьох одержав які звіти, а коли ні, то коли зажадає такого звіту і переведеться перегляд справи?

П. ДАЛЬТОН (Заст. Секр. Закорд. Справ): Комітет Трьох зійдеться знову в Женеві у вересні і тоді візьме під обради розвиток справи, який міг зайти від часу останнього засідання. Дотепер не одержано звітів про якінебудь переговори ніж польським урядом і українськими представниками.

ПОС. МАНДЕР: Чи Комітет Трьох буде слідкувати в міжчасі за тим, що діється у Польщі і чи думає оставити справу аж до вересня?

П. ДАЛЬТОН: Предсідник Комітету Трьох має саме під цю пору повно всяких інших справ до полагодження. (Мова про мін. Гендерсона, зайнятого в останнім часі головно справами, звязаними з кризою Німеччини — Прим. Ред.)

КОНФЕРЕНЦІЯ В ЛЬОНДОНІ.

В неділю 19. липня ц. р. вернув з Парижа до Льондону в год. 1. вечором анґл. мін. закорд. справ Гендерсон з амер. держ. секр. закорд. справ Стімсоном і держ. секр. скарбу Мельоном. Гендерсона і ам. достойників повитав прем. Мекдональд, Дальтон і амбасадори Зед. Держав, Бельгії та Франції. Незважаючи на пізну пору, Мекдональд з Гендерсоном поїхали ще на конференцію до мін. скарбу Сновдена, а по нараді визначено ще засідання анґл. кабінету в понеділок на год. 10·30 рано.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 14 lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 150. czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 9. lipca 1931 r. do sygn. VI. 1 Pr. 326/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 17. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 9. lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło" Nr. 150 z daty Lwów dnia 9. lipca 1931 r zawierającego 1) w artykule p. t. „Ratunok pered katastrofoju" w ustępie od słów „Tomu widomowa" do słów „administracyjnych widnosyn" 2) w artykule p. t. "Opika cenzury nad prywatnoju osoboju pana posła B. B. wraz z tytułem w całości ad ustęp 1) 2) występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17 grudnia 1862 Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. 3) Uchylić dokonaną dnia 9. lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okr. konfiskatę części artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 150 z dnia 9. lipca 1931 r. a to artykułu p. t. „Ratunok pered katastrofoju" zaczynającego się od słów „Cilyj rjad" do słów „je bohato". Uzasadnienie: Ad 1) 2. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu zapomocą nieprawdziwych twierdzeń i przekręconego przedstawienia faktów poniżyć w powadze zarządzenia władz, powołanych do kierowania sprawami szkolnictwa w Państwie (ad 1. przez zarzucanie im działalności jakoby sprzecznej z ustawami a w szczególności konstytucją, tudzież władz prokuratorskich (ad 2) pod względem ich czynności urzędowych — związanych z cenzurą prasy przez ostre krytykowanie tychże i zarzutów partyjnictwa politycznego względnie stronniczości. Ad 3) W treści części artykułu wyżej wymienionego nie można dopatrzeć się znamion jakiegokolwiek czynu karygodnego.

Przewodniczący: Protokulant:
J. Antoniewicz wr. Najsarek wr.
Za zgodność: Schönthaler
starszy sekretarz

З італійських фактів і настроїв.

Рим, 16. липня 1931.

ВІДВІДИНИ СТІМСОНА.

Цього року, не вважаючи на спеку, міністеріяльні канцелярії великих держав, працюють невпинно а самі міністри закордонних справ, не кидаючи ніякої надії на літній відпочинок, намагаються бодай зеднати потрібне з приємним і розв'язують складні европейські проблеми не тільки за зеленим дипльоматичним столом, але й у моторових човнах, на хвилях погідного моря. Роблять це з тим більшою охотою, що ще в давні часи склалася приповідка про стіни, що мають вуха, але про хвилі, що мають вуха, ще ніколи ніхто не згадував!...

І в дійсності, ніхто не знає, про що говорив американський міністр Стімсон з Мусолінім в останнє їх побачення, коли один (Мусоліні) був вбраний майже за моряка — увесь у білому з кашкетом на голові, а другий (Стімсон) — за безжурного „гомо пріватус-а" на вакаціях — у білих штанах і ширококрисому капелюсі... Хто побачивши їх в той момент, міг би подумати, що ці два — це чи не найбільші політичні діячі наших часів, що зїхалися для вияснення справ, важливих для цілого світу?! Ніяких портфелів, набитих паперами, ніяких секретарів для записування кожного слова — лише море безкрає та тихий плюскіт хвиль навкруги..

А проте, як здається, зустріч ця буде плідна у великі практичні наслідки. Бо Стімсон, виїжджаючи з Риму, не ховав свого задоволення, що — мовляв — погляди американського й італійського уряду на сучасне політичне станови-ще Европи цілком однозгідні.

Часописи натякають, що між обома політиками була мова й про розброєння всіх держав Европи. Мусоліні має заявити з цього приводу, що він є згідний зменшити озброєння Італії і до 10 тисяч рушниць, як що лиш інші держави теж погодяться на таку цифру. (Таку заяву міг Мусоліні спокійно складати: нема чого лякатися її швидкої реалізації! — прим. складача). Щож торкається допомоги Німеччині, то Італія перша без всяких застережень відгукнулася на пропозицію мораторії Гувера і тепер заступає далі думку, що Німеччину треба ратувати перед небезпекою катастрофи. Німецькі події викликають в Італії дійсне занепокоєння. Всі розуміють, що у випадку німецького краху — в можливість якого цілком вірять — для Европи виринули би нові страшні труднощі.

Італійська преса з приємністю стверджує, що розуміння ваги німецьких подій має не лише Італія, але починає мати й Америка, зрештою, зацікавлена в рятуванню Німеччини і з інших — чисто матеріяльних причин: хто-ж не порятує курки, що мала би нести золоті яйця! Занадто великі американські капітали вкладено вже в Німеччину, щоби можна було ними ризикувати. Мораторія Гувера, як ми й думали, була лише першим кроком. За ним слідують другі — кредити банків і велика дипльоматична пресія на пожадливих сусідів.

Для Італії важливим є самий факт активного приступлення Америки до европейських справ, — лише вона може протиставитись успішно небезпеці дотеперішньої французької гегемонії, і лише вона могла би внести лад в хаос теперішніх міжнаціональних европейських відносин, параліжуючи небезпеку більшовицького наступу, що загрожує вже не лише зі сходу Европу, але і з далекого заходу (Еспанія), і навіть з самого центру (Німеччина)...

Тому в Італії слідкують з величезним зацікавленням та дальшим розвитком подій.

ВАТИКАН І КВІРИНАЛ.

Небезпеки розриву конкордату між Ватиканом і Квіриналом, здається, більше нема. Конфлікт між Церквою і фашистівською державою дійшов своєї кульмінаційної точки в енцикліці папи, та в учорашній відповіді директорії фашистівської партії, якій-то відповіді дуже гостро фашисти виступають проти трьох закидів енцикліки: 1. що „присяга фашистів приноситься за для хліба, карієри й життя"; 2. що до фашистівської партії знову вступили масони, і 3. що італійська молодь в організаціях „Балія" деморалізується. Треба зрештою завначити, що дуже гострий напад проти тієї організації був не в самій енцикліці, але в повсненню до неї, поданому з Ватикану французькій офіціяльній агенції Гаваса.

Однак покищо виходу з цього конфлікту не видно. До розриву конкордату ні одна з сторін не хоче доводити, бо це повело би до утворення попереднього становища добровільного увязнення папи у Ватикані, — становища, тепер тим більш безпідставного, що у латеранській умові папа визнав право Італії на Рим, як на столицю королівства, обмежившись територією Ватиканського Міста (Чіта дель Ватікана). Щож до фашистівського уряду, то він разураз складає заяви льояльности до католицької Церкви, як такої вказуючи на те, що в усіх фашистівських організаціях молоді, як і по всіх італійських школах, релігійне виховання віддано — і не відбирається — в руки католицьких священиків. Але правдою є теж, що уряд не погоджується і не хоче погодитись на виховання молоді по таких католицьких організаціях, як Католицька Акція.

Щоби не загострювати відносин, уряд наложив секвестр на цілий наклад памфлету, який вийшов за підписом пятьох фашистів та звертається в дуже гострих словах проти папи. Авторів памфлету віддано під суд: це з огляду на восьмий параграф латеранського пакту, що визнає образи в письмі чи в факті особі папи рівними по своїому значінню образам короля.

Чи вдасться такими зручними кроками перемогти витворену запальну атмосферу — невідомо

Е. Онацький.

—o—

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи")

II.

Організація і члени

Підставою всякого товариства є його статут. Статут У. Т. П. змінювано до цього часу шість разів. Одначе зміни ці не виходили від далекосяжного погляду проводу Т-ва, але під напором вимог та потреб часу і обставин. Перший статут з 1881 р. був ідейно анемічний, а практично — хаотичний; тому навіть з формальних причин давав владі нераз нагоду мішатися в діяльність Товариства. Статут не очеркував навіть характеру Т-ва, так, що навіть не знати було, чи це товариство загально-*шкільне*, чи *станове*. При тому статут той надавав Т-ву характер товариства централістичного; а хоч позволяв завязувати філії Т-ва в краю, одначе вписе члена залежав виключно від центрального виділу у Львові.

Перший раз зверув увагу на потребу зміни статуту Т-ва на заг. зборах учитель І. Стронський щойно в 1895 р. Але зміна статуту увійшла в життя аж в 1902 р. Відтоді вільно було Р. Т. П. основувати в районах філій власні кружки в кожній місцевости, де заголосилося хочби 5-ох членів. Такий кружок міг навіть у малому роз-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ЛИПНЯ 1931.

ЛЬКО КАЛЧАК.

Курс старшинських аспірантів у Дайч-Ґаблі.

(Із книжки „Чехословацька Бригада".)

I.

Розпорядком диктатора ЗУНР команда української бригади в Німецькім Яблінним (Дайч-Габель) зарядила, щоби в місяці травні 1921 р. відчинено школу для старшинських аспірантів. Комендантом призначено сотника Льва Кривенка, котрий тоді був у Пардубицях командантом 3-ої робітничої сотні 1. піх. полку. Сотня ця була відкомандована до чехословацького залізничого полку і працювала на культурно-освітньому полі дуже багато.

Хоч сотник Кривенко прибув до табору вже 18. квітня і хоч зараз взявся енергійно за призначене діло, то його праця йшла дуже пиняво. Всі заходи в справі школи спочивали тепер виключно на його плечах. Недостача відповідної шкільної кімнати, уладження канцелярії, випрацювання наукової програми, нарис поділу годин, збирання учителів і інші немаловажні справи спричинили те, що курс розпочато з деяким спізненням. Щойно 30. IV. відбулося святочне відкриття школи.

Характер того свята був дуже поважний. У прибраній бараковій салі зібралися аспіранти, учителі й кільканацять бригадійних старшин, котрих — в порівнанні до старшинського стану — було дуже мало. Перший промовляв генерал Віктор Курманович, змальовуючи ціль і потребу старшинської школи. Школа ця мала дати старшинському доростові потрібне теоретично-підготовче знання, котре відтак будучі старшини мали в практиці використати. Військових наук треба всім пильно вчитися, бо добре вишколені і здисциплінувані старшини є основною підвалиною війська. — На здисципліноване військо держава може бути горда й зі спокоєм може на нього звіритися в часі небезпеки. Тому до совісної праці, бо перед очима небуденна мета!...

В цім самім дусі промовляв і комендант школи, завначуючи, що найголовнішу вагу класти-ме на сам вишкіл. Психічні й фізичні обставини, серед яких цей курс повстав, були направду невідрадні. Бригада була вже третій рік за дротами, а це мало свої погані наслідки. З безвиглядного сидження й нереалізування вісток, про те, що бригада відїде на Україну, повстало загальне отупіння, нехіть і байдужність. Само собою, що й буденне, монотонне таборове життя притуплювало амбіцію, стид, етику, мораль і почуття обовязку. Головно обіцювані полекші чехословацького уряду, що зрештою рідко коли здійснялися, ослабили внутрішню вартість бригади і довели її життя до того, що воно перейшло в стан деякого застою.

До старшинського курсу призначено було 68 душ, котрих попридїлювано із ріжних відділів і підвідділів цілої бригади. З гігієнічних причин призначив сотник лікарські оглядини і при цій провірці троха відпало на серце і на груди, а ще декого звільнено з інших причин. В другій половині червня виключено 10 учеників за ріжні провини. В першій мірі відтравала тут ролю нездібність, а відтак причини, котрих військовий правильник не міг стерпіти. При кінці курсу було 36 душ, з того 11 підхорунжих, 8 однор. десятників, 6 однор. вістунів, 6 однор. старших стрільців, 4 однор. стрільців і 1 буньчужний. З того видно, що стан школи був сорокатий. Сотник, що правда, вічно нарікав, що матеріял був „страшний", одначе це було переборщене. Матеріял не був лихий, тільки дуже ріжноманітний. На курсі були люди, що були обізнані з військовим духом, були по більшій части на фронті, а воєнне ремесло знали виключно з практики. Були між ними теж і Усуси, котрі заголосилися були до легіону ще в 1914 р. Тільки двох курсистів було новиками, що не мали жадного фронтового досвіду.

На шкільних інструкторів призначено деяких підстаршин з давнішої української підстаршинської школи, котрі —як на початок — були дуже добрі. Буньчужний Іван Павлишин — давній кавалерист, був добрим і працьовитим жовніром. Ст. десятник Антонюк і ст. десятник Петро Ерошко були теж добрі вояки, знані зі своєї хоробрости й підприємчивости на фронті під Хировом. Учителі старшини теж не були лихі. Правильника ч. І. і ІІ. навчав сотн. П—нк, крім того був він і скорострільник. Теренознавство викладав сотн. Пацельт, сотн. д-р Залужний — санітарну службу, сотн. Фовіцький — тілесне виховання. Пор. Фляш (галицький кольоніст), жовнір першої кляси — інструкційний старшина. Пор. Оборський (придніпрянець) учив телефонічно-телеграфічної служби, а науку економічно-адміністраційної служби подавав хор. Мик. Горняткевич. Українську літературу викладав сотн. Петрикевич, історію і географію — хор. Маркіян Терлецький. До технічно-полевої служби не було тимчасово відповідного учителя і на його місце призначено інж. Чубатого, котрий дуже себе щадив і не любив напружувати своїх сил.

Правильна наука почалася зараз по Великодних Святах, коли цілий апарат пущено в рух. Вишкіл розпочався від основних закладів, а це — як практика показала — не було добре. Курсанти подібний вишкіл дуже тяжко зносили, затискали зуби й перемагаючи себе, робили точно те, чого хотів від них правильник і комендант школи. Головно підчеркувано науку полевої служби й аплікаторійні вправи в розвідці. З початку йшла наука досить пиняво. Було надзвичайно горяче й душне літо, й годі було кілька годин висидіти в душних бараках, а до того учням скучувати думки, а учителям викладати. Підручників жадних не було; учителі диктували й курсанти мусіли записувати те, що чули. Аби була яка-така одноцільність у навчанні, зроблено на шапірографі „Впоряд" і цим робом поборювано недостатки. Але так довго не можна було практикувати. Видатки з друками були, а не було чим платити, бож курсанти не мали гроша.

Вишкіл відбувався на площі ІІ. піх. полку, а практичні вправи в терені за табором, звідкіля аспіранти вертали зі співом до бараків. Тактичні вправи в природі не закроювалися на ширші розміри, лиш обмежувалися на обезпечення підчас походу постою, відпочинку, в наступі і т. п.

Продовження буде.

мірі виконувати діяльність Товариства на місцях.

Другу зміну статуту перевели загальні збори 11. червня 1904 р.; а третю на заг. зборах 1. лютого 1906 р. На основі тої зміни вільно було Т-ву основувати *курси* й *огородці* та введено членів-добродіїв.

Четверту зміну статуту переведено на надзвичайних заг. зборах 2. лютого 1912 р., коли змінено й назву Т-ва — з „Руского" на „Українське Педагогічне Товариство". На основі цеї зміни вся праця мала перейти на кружки, які мали стануги на місце „філій". Кружки на означеній области краю мали право обєднуватися в секцію, а головний виділ, якому надано тоді назву „Головна Управа", мав бути показчиком, реєстратором та до деякої міри ініціятором і регулятором цілої діяльности Т-ва в краю. З огляду на зріст членів, які до того часу приїздили (або мали приїздити) громільно на заг. збори, завели репрезентаційну систему на заг. зборах, які мали називатися від того часу „Загальним Зїздом". Кожних 20 членів одного кружка мали висилати на заг. зїзд одного відпоручника. Заведено також мировий суд, який мав вирішувати спори між Гол. Управою і кружками чи секціями. На підставі цього статуту стало Т-во *автономічно-федеративним*.

Пяту зміну статуту переведено на надзвичайнім заг. зїзді 6. червня 1923 р., коли змінено назву „Українського Педагогічного Т-ва" на „Рідну Школу", а область його діяльности поширено на цілу Польщу. Уведено також право „основування й ведення курсів вищої освіти"; але цеї зміни статуту влада не приняла до відома через „*надмірне* поширення дотеперішньої територіяльної области", тому надзвичайний заг. зїзд 5. квітня 1926 р. рішив зміну назви Т-ва на „Українське Товариство Педагогічне — Рідна Школа", а обсяг територіяльної діяльности обмежив назад до границь колишнього королівства Галичини. Змінено також деякі формальні постанови; знесено при тім інституцію спомагаючих і почесних членів, а заведено членів-добродіїв, що вплачують одноразово по 50 долярів.

Основою діяльности Т-ва є його *члени*. Членом Р. Т. П. ставав на основі першого статуту той, хто вплатив 50 крейцарів річної вкладки. Членів у перших роках існування Т-ва було мало. Товариством вони не інтересувалися, вкладок не платили, на заг. збори не приходили — і то протягом цілого першого 25-ліття, значиться до часу, поки Р. Т. П. не зачало займатися шкільною діяльністю і закладати свої приватні школи. Як цікавилися члени і громадяни взагалі долею свого Р. Т. П. свідчить факт, що приміром на заг. зборах в 1889 р. було присутних 35 членів, в 1890 42, в 1897 — 31, в 1898 — 32, в 1899 — 43, в 1900 — 30. В брошурі „Дещо про народню карність", що вийшла в бібліотеці „Проміня" 1908 р., безіменний автор, критикуючи виділи Р. Т. П., пише: „З професорів університету і середніх шкіл провінціональних нема звичайно ані одного на заг. зборах Р. Т. П., з професорів львівських середніх шкіл і учителів семинарій, котрих є около 40, буває разом з виділовими що найбільше десятьох; священників що найбільше пятьох; з нова Львова на зборах 2. II. 1905 р. був усього один і так буває по більшій части все; з адвокатів буває часом один, з урядників, судовиків, літератів, редакторів, політиків нема звичайно *ані одного*. Далеко нам ще до розуміння значіння школи і тісної звязи між нею і суспільністю... Рішаючий голос мають на всіх заг. зборах Р. Т. П. народні учителі з провінції, що творять що найменше 80 проц. учасників. Колиб вони не почувались так щиро до своїх обовязків супроти Р. Т. П., то ані одні його заг. збори не могли б відбутися. Такі випадки й справді лучалися, або бувало таке, що в послідній хвилі треба було запрошувати місцевих „патріотів", щоби зібрати комплет 30 членів..." Найбільше число членів на заг. зборах у першім 25-літтю було в 1902 р. — бо аж 70, що увіковічнив секретар збору в протоколі словами, що „таких численних зборів ще не бачило Р. Т. П.".

Як зростало число членів Т-ва, нехай послужить ось таке зіставлення:

Рік 1881 —	83	членів,	
„ 1884 —	382	„	але на зборах було 46 чл.
„ 1889 —	494	„	„ 35 „
„ 1890 —	552	„	„ 42 „
„ 1897 —	780	„	„ 31 „
„ 1900 —	943	„	„ 30 „
„ 1906 —	3000	„	„ 93 „
„ 1914 —	4814	„	тут обовязувала вже система репрезентаційна.
По війні —	в 1923 р. мало Т-во		12.867 членів,
	„ 1925	—	17.440 „
	„ 1927	—	23.617 „
	„ 1929	—	25.568 „
	„ 1931	мав Т-во	31.756 „

Що торкається суспільного становища членів Р. Т. П., то члени ці були початково майже всі інтеліґентами, хоч уже в першім році існування принято (в листопаді 1881 р.) першого селянина в члени Р. Т. П., а саме Павла Горбачевського з Кудринець коло Мельниці. Першого міщанина прийнято в члени щойно в 1893 р., а був ним Степан Харамбура з Яворова. У статистиці членів Р. Т. П. за 1900 р. подано такий поділ кляссової їх приналежности: На 943 членів було 319 учителів, 306 священиків, 70 гімн. професорів, 63 урядників, 26 селян і міщан, 54 жінок, 64 приватних, 36 ріжних фахів, 5 товариств.

А як платили ці члени свої вкладки, нехай послужить голос члена виділу Т-ва п. Мостовича з дня 18. березня 1897 р., який з обуренням заявляє, що „половина членів не платить членських вкладок". Виразним доказом байдужности громадянства до Товариства свідчить також факт, що в 1898 р. *ніхто*(!) не вписався в члени Р. Т. П.

Щоби збільшити число членів, продумував виділ ріжні способи: видавано поклики, відозви, обіцювано дати кожному членові безплатно всі книжечки свого видання за приєднання десятьох членів і т. д. Але все те не помагало. Ще на зборах з приводу 25-літнього ювілею Т-ва в 1907 р. можна було чути запит з уст інтеліґентів: „Яку властиво користь запевнює це Товариство своїм *платячим* членам, котрих, як знаємо, становлять переважно бідні руські учителі і священики?"

А яка ріжниця в психіці українського громадянина по упливі других 25 літ, коли кожний без виїмку громадянин відчуває, що членство „Рідної Школи" не може дати ніяких матеріяльних користей?! А з якою радістю слід підкреслити факт, що в повоєнних часах, в часах тяжкої матеріяльної скрути, наші селяни й робітники записують навіть поля й парцелі в користь „Рідної Школи!" Ось імена, які для приміру тут наведемо: Ґенета Степан з Боратич, п. Перемишль, записав 2 парцелі; Дуда Дмитро, господар в Романівки, пов. Теребовля, поле, яке продано за 125 дол.; Ілюк Юра, господар в Жабю, парцелю на „Жабівському"; Кашубський Тома, міщанин у Белзі, чверть морґа сіножатн; Лебедь Семен, господар у Лукавиці, пов. Броди, записав 1000 дол.; Малиневич Онуфрій, залізничник, парцелю 416 сяжнів у Городенці; Манчук Онуфрій і Скульський Іван, господарі у Жабю, парцелю 46 арів; Микитин Ксеня, господиня в Темерівцях, пов. Теребовля, чверть морґа парцелі; Сеньків Марія в Калинівщині, пов. Чортків, 1 морґ поля; Сорохманюк Томасій, господар у Жабю, парцелю; Шекерик Дмитро, господар у Жабю, парцелю 1 морґа; Штерюк Дмитро, господар у Жабю, чверть-морґову парцелю; Яконович Альбіна у Станиславові, поверхову каменицю з городом і 1 будівельну парцелю враз з партеровим будинком; Янушевський Микола, господар в Головах, поле вартости 600 зол. Про жертви в парцелях митр. А. Шептицького та інших наших інтеліґентів-добродіїв тут не згадуємо.

На основі статуту Т-ва з 1926 р. (§ 11) має „Рідна Школа" і членів-добродіїв. Головна Управа надїлила до цього часу цією почестю 46 громадян і товариств, з чого на старий край припадає всього 4, а саме: митр. А. Шептицького, стан. еп. Гр. Хомишина, перем. еп. Й. Коциловського й ем. упр. школи Од. Горуцького. Решта (42) членів-добродіїв припадає на заморську нашу еміґрацію в Зєдинених Державах Півн. Америки та в Канаді. Чи справді так мало є в краю людей, що могли би зложити по 50 дол. на „Рідну Школу", як члени-добродії? Може саме ювілейний рік дасть їм нагоду до цього!

С. Перський.

Цілющий бразилійський чай

„Matte Parana"

робить струнким та елястичним.

Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ЛИПНЯ 1931.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ.

Ціль Пікарового лету.

Поверхня нашої землі виставлена на ріжні рода проміні, що прямують до неї зі всіх сторін. І так від сонця походять м. ін. **тепляні** проміні, що проходять крізь атмосферу і дістаються на поверхню землі. Як відомо, атмосфера нашої землі висока на кількасот кільометрів. Її долішна частина складається знову з двох частин: горішньої себто **стратосфери,** що здіймається від 12 км. до 80 км., і долішньої себто **тропосфери,** що тягнеться від 12 км. вдолину до поверхні землі. Водна пара тропосфери вглитує велику скількість тепляних промінів сонця. В цей спосіб в тропосфері нагрівається нерівномірно повітря і в ній повстають вітри, оркани, циклони і т. п. Так само й інші атмосферичні явища: хмари, дощ, громи, блискавки відбуваються в тропосфері. Зате в стратосфері повинна панувати цілковита тишина: гази там значно розріджені, а крім цього ще й сціпенілі.

Крім тепляних промінів сонце висилає до землі **світляні** проміні. Атмосфера вглитує їх небагато і вони дістаються на землю майже неослаблені. Тому і мають вони великий вплив на життя ростин. Однак дрібнесенький пилок атмосфери розсіває частину фіолетних і ультрафіолетних промінів і викликує в цей спосіб синяву небозводу. Синє світло неба не є теж без впливу на ростинне і звіринне життя на землі. Друга частина соняшних, ульрафіолетних промінів, а саме тих, що їх довгота хвилі виносить від 4000 до 3200 Онґштремів (1 Онґштрем це одна стомільонова частина центиметра), не має справді великого впливу на життя організмів, однак викликує йонізацію газів: отже саме ці проміні є причиною атмосферичної електричности, яка виявляється назверх блискавками. Ще коротші (себто о ще меншій довготі хвилі) ультрафіолетні соняшні проміні, до 2800 Онґштремів себто т. зв. проміні **Дорно,** мають велике фізіольоґічне значіння. Вони сприяють між іншим твореню вітамінів. Крім цього вони можуть викликати червоніння нашої скіри. Ще коротших ультрафіолетних промінів сонця не допускає до землі озон, що витворюється у стратосфері.

Крім вище згаданих родів промінювання прямують до поверхні нашої землі т. зв. проміні **альфа, бета і гама.** Вони походять з розпаду радіоактивних тіл, що знаходяться у нашій землі. Ці проміні йонізують також повітря себто замінюють повітря, яке в нормальнім стані є лихим провідником електричности, на добрий провідник електричности.

Що в дійсності радіоактивні складники нашої землі висилають проміні, які йонізують повітря, можемо переконатися в цей спосіб, що уставляємо в замкненій металевій посуді наряджений електроскоп. Стіни цієї посуди настільки грубі, що вглитують в себе всі проміні, які падуть на посуду, крім промінів ґама. По якімсь часі цей, внутрі замкненої металевої посуди вміщений, електроскоп стратить свій наряд внаслідок йонізації повітря в посуді. Скорість розрядження електроскопу буде тим більша, чим більша йонізація. Вона викликана промінями ґама радіоактивних складників нашої землі. Ці саме проміні ґама відзначаються великою проникливістю в порівнанню з іншими промінями. Описаний експериментальний факт ствердежно ще 1903 року. Однак аж до 1911 р. всі були того переконання, що ця йонізація повітря викликана тільки радіоактивними промінями, що походять з землі.

Згідно з цим поглядом треба було сподіватися, що йонізація повітря буде швидко зменшуватися, якщо ці замкнені металеві начиння з електроскопами помістимо високо над землею, напр. на вежах. Обсервації професора Вульфа[1]), виконані 1910 р. на вежі **Айфля** в Парижі, виказали вправді зменшення йонізації повітря зі зростом висоти, однак це зменшення було менше від того, яке предвиджувала теорія радіоактивного промінювання. З помірів професора **Гокля**[2]), що робив обсервації підчас 3-ох подорожей бальоном в 1910 і 1911 роках, можна заключати навіть, що йонізація збільшується незначно на висоті 2—3 км. над землею. Остаточно вирішив справу австрійський учений Віктор **Гесс.** В 1911 році перевів він докладні поміри проникання промінів ґама. Показалося, що проміні ґама, які виходять з земної кори, можуть діяти найвище на віддаль кількасот метрів над землею. Понад цею висотою натуга їх мусить бути мінімальна. Гесс не заспокоївся тими вислідами і, відбувши в 1911 і 1912 роках десять летів свобідним бальоном до висоти 5350 м., ствердив[3]), що до кількасот метрів над зомлею йонізація повітря незначно зменшується, однак трохи вище починає збільшуватися і на висоті 1—2 км. є так само сильна, як на поверхні землі. Починаючи від висоти 3 км. над землею, йонізація повітря збільшується в дуже швидкім темпі, так, що на висоті 5 км. вона кілька разів більша як йонізація на поверхні землі. З цих есперимент альних вислідів **Гесс заключив, що існують проміні, які вдираються із всесвіту (космосу) до нашої атмосфери.** Ці проміні далеко більше проникливі, ніж проміні

[1]) Th. Wulf, Phys. ZS. 11, 811, 1910.
[2]) A. Gocke', Phys. ZS. 11, 280, 1910; 12, 595, 1911.
[3]) V. F. Hess, Wien. Sitz.-Ber. 120. 1575. 1911 - Phys. ZS. 12. 998. 1911; 13. 1084. 1912.

Церковні справи.

Преосв. Чарнецький у Стовбцях.

„Курер Віленьскі" повідомляє, що 6. і 7. ц. м. єпископ д-р Чарнецький переводив візитацію уніятської парохії у Стовбцях. Місцеве й довколишнє уніятське населення стрінуло еп. Чарнецького масовим процесійним ходом при тріюмфальній брамі. Православне населення не брало участи в святі, а православна церква була на той час замкнена. Варшавське „Слово" (ч. 8), подаючи цю вістку, додає, що уніятське духовенство задумує поробити заходи в справі передачі йому для потреб уніятів православної церкви у Стовбцях.

З православного руху в Галичині.

З варшавського „Слова" довідуємося, що в селі Мечищові, пов. Бережани, зачнеться в найближчому часі будова православної церкви. Це буде, мовляв, 51-а православна церква на території Галичини. Чи це число не завнадто переборщене?

В селі Терстяні, пов. Кросно, відбувся в день Рождества св. Івана православний відпуст, на якому крім православних було й немало греко- і римо-католиків з Тиляви, Мшани, Гирови, Поляни, Завадки, Камянки й ін. сіл. У своїй проповіді запевняв ігум. Пантелеймон м. ін., що вже „небавком настане той благословенний і святий день, коли православна віра засяє під усіми нашими Карпатами".

В письмі до ред. „Слова" подає адвокат у Турці н. С. д-р Мих. Сохоцький, що при переході на православія не треба нічого платити, бо повідомлення про перехід приймає кожне староство без ніякої оплати. Свого часу перейшло 401 осіб у селі Яблінка Вижня, пов. Турка, на православія, а коли вони передали в повітовому старості декларації про свій виступ з грекo-кат. церкви, то староство зелило собі остемплювати кожну декларацію на суму 3.30 зол. На внесений д-ром М. Сохоцьким рекурс станиславівське воєвідство рішило, що при переході з одного віроісповідання на друге декларації не потребують ніякого остемплювання. Після того — пише д-р Сохоцький — пішло в Яблінці В. все гладко, так, що властям не треба було вже також предкладати метрик тих, що змінили віроісповідання.

Не буде висвячення о. Сави?

„За Свободу" приносить таке повідомлення православної інформації пресової (ПІП): „Вістки в пресі про висвячення в єпископи ректора інтернату для православних богословів у Варшаві о. архімандрита Сави (Советова) не відповідають дійсности". А може це висвячення відложено саме під впливом тих вісток і коментарів до них?

Памяті донського козака полковника М. Фролова.

Відкриття намогильного памятника на чужині.

Дня 12. липня ц. р. відбулося відкриття памятника полковникові М. Фролову, командирові Донського козацького полку української армії на його могилі в м. Литомишлі на Чехах. На відкриття памятника, що був збудований за кошт добровільних датків, прибули отаман Всекозацької станиці тих, що покінчили високі школи і студентів у ЧСР — д-р М. Гребенніков, голова Т-ва б. українських старшин в Чехах інж. В. Прохода з членами управи, голова українського Т-ва „Самопоміч" для північно-східних Чех інж. П. Петренко, д-р М. Кухаришин та члени української колонії в Пардубицях і Литомишлі в кількості більше 20 осіб. Були також і гості чехи.

Після відслуження панахиди й освячення памятника промовляли д-р М. Гребенніков, інж. В. Филипович, інж. П. Петренко та інж. В. Прохода. В цих промовах була освітлена діяльність покійного в українсько-донському зближенню для спільної боротьби проти спільних ворогів і добування спільних цілей.

Полковник Фролов в час українсько-російської війни в 1919 р. був командиром Донського партизанського відділу в російській добровольчій армії Денікіна. Коли ця армія почала бойові операції проти українського війська, полк. (тоді ще донський осаул) Фролов мав відвагу заявити тоді, що добровольча армія стала на шлях самогубства. Так воно і сталось.

Гарячий патріот — вільний козак, Фролов ішов за голосом своєї власної Донської землі. Тому в 1920 р. перейшов з своїм відділом до української армії, як армії для донців союзної у спільній боротьбі проти російського імперіялізму. Його відділ був приділений як Донський козацький полк, до 3-ої залізної стрілецької дивізії. Маючи 600 шабель (кінноточників) і 20 кулеметних тачанок (легких возів з кулеметами) цей полк уявляв в себе боєву одиницю високої вартости. Але війна скінчилась з відомими для всіх наслідками...

На еміграції покійний був серед донців гарячим пропагатором зближення з українцями. Для організації та обєднання самостійників донців та кубанців полк. Фролов взявся за редагування журналу „Вольное казачество — Вільне козацтво". Але тут він залишився самітним у своїх стремліннях і змушений був залишити редакцію цього журналу, бо не зміг перебороти того недощільного й безкорисного напрямку, (щоб не сказати більше), який для Вільного Дону так і для Кубанського Краю та України надають „Вольному казачеству" його видавці.

Полк. Фролов був вояком, що звик до скорого ходу подій. Переконавшись у правдивості вибраного напрямку він ішов сміливо й відкрито до своєї мети. Він перший серед новітніх донських лицарів рішуче розрубав тенета незгоди між донцями й українцями. Але хід політичних подій та й ще на еміграції з ріжними залежностями від сильних світу цього був для полк. Фролова надто повільним. Він неустанно працював, намагався їх прискорити, скермувати на належний шлях, але це коштувало його життя. Дня 11. VII. 1930 р. він несподівано помер від скоротічної туберкульози в Литомишльському шпиталі на руках вояка УГА лікаря д-ра М. Кухаришина.

Діяльність і смерть цього скромного діяча пройшла для багатьох наших політиків незамітно. Але мав він теж чимало вірних друзів.

Памятник полк. Фролова уявляє собою природний злім скелі з вирізаним на ній степовим хрестом та донським (простріленим стрілою оленя) і українським (тризуб) гербом. Він є символом братерської згоди між донцями й українцями, а імя полк. Фролова буде записане до історій обох народів.

В. Прохода.

—o—

Студентські справи.

Високі Школи м. Варшави.

У Варшаві є багато високих шкіл, на яких український студент часто може знайти пригожі умовини для студій. Тому подаємо тут короткі інформації про ці школи.

Університет має відділи: теольогії католицької, православної та евзнгелицької, гуманістичний, математично-природничий, правничий, лікарський, фармації та ветеринарії. Студії трівають 4 роки, на медицині — 6 літ. Подання про вступ треба складати від 1. до 15. вересня з долученням таких документів: а) матурального свідоцтва, б) метрики народження, в) військових документів, г) власноручно написаного короткого життєпису, д) свідоцтва бездоганної поведінки (оскільки матура не є цьогорічна, е) свідоцтво відходу (при перенесені з іншої вищої школи), ж) 4 фотографії власноручно підписані на відбитці.

На виділах: лікарському, фармації та ветеринарії є вступні іспити, на природничій секції математично-природничого відділу — конкурс матур.

Для вступу треба виказатись доказом польського громадянства. Ті, що складають вступні іспити, вносять при поданні екзамінаційну таксу.

Політехніка має відділи: інжинерії сухопутньої, інжинерії водної, геодезії, механічний, електричний, хемічний та архітектури. Студії трівають 4 роки. В акад. році 1931/32 буде 700 вільних місць. В разі більшої скількости кандидатів відбудуться конкурсові іспити. Подання складати на імя „Його Магніфіценції Пана Ректора Політехніки" в днях 17.—27. серпня. Залучники, як на університетах, фотографій треба пять. Виказ кандидатів, допущених до конкурсу, буде оголошений 7. вересня. Іспити можна складати одночасно на два відділи. В днях 9.—12. вересня будуть видані карти вступу за оплатою 35 зол. на один виділ і 50 зол. на два відділи. Іспити відбудуться в днях 15.—22. вересня, виклід буде оголошений 28. вересня. Початок викладів 1. X., до дня 3. X. треба внести цілорічну оплату.

Вища Торговельна Школа приймає подання вступу в днях 1.—15. вересня. Одночасно треб авнести вписове в сумі 30 зол. Залучники до подання, як при вступі до університету. Є це школа приватна з правами академічних шкіл. Студії трівають три роки. Річна оплата 550 зол. Заавансовані в студіях можуть дістати частинне звільнення від оплати.

Головна Школа Сільського Господарства має відділи: рільничий, лісовий та городничий. Студії трівають 4 роки. Подання про вступ складати в днях 1.—20. вересня. Залучники як на університеті. Школа пересилає блянкет подання за 50 сот. і програму за 1 зол., з долученням 50 сот. на пересилку, все в почтових марках.

Школа Гарного Мистецтва. Є вищою школою малярства та різьби. До вступу потрібна матура. Докладні інформації висилаємо на бажання.

Державний Дентистичний Інститут приймає подання від 1. до 15. вересня. Залучники, як на університеті. Долучити теж квіт на 20 зол. за вступний іспит. Іспити відбудуться після 20. вересня. Зміст іспиту: переповідження викладу професора, вільна тема. Студії трівають чотири роки.

Державний Інститут Фізичного Виховання на Білянах під Варшавою приймає кандидатів після вступного іспиту, що має, між іншим, виказати фізичну справність кандидата. Студії є дволітні.

Школа Політичних Наук має відділи: адміністраційний, консулярний та економічний. Є це школа приватна, студії трівають 4 роки. Хто не має матури, може вступити на підготовчий курс при школі.

Вища Школа Дневникарства є школою приватною. Студії трівають три роки, оплати виносять річно понад 300 золотих.

Доржавний Інститут Ручних Робіт приймає кандидатів також з семінаріяльною матурою. Студіє є дволітні.

Крім того, відомі у Варшаві такі школи: **Консерваторія, Вища Школа будови машин і електротехніки ім. Вавальберга і Ротванда** і багато інших шкіл, в яких не обовязує матура.

Річні оплати на вищезгаданих школах, за виїмком шкіл приватних, вагалися в границях стокількадесять золотих, залежно від школи та виділу. Які будуть оплати в цьому році, досі не відомо; підвишка оплат є дуже можлива.

Дуже скромне студентське утримання у у Варшаві коштує 120—150 золотих місячно. На помешкання в академічних домах числити не можна. Українська Студентська Громада може допомагати товаришам лише в досить обмежених розмірах.

Докладні інформації заінтересованим подає Українська Студентська Громада в Варшаві. За інформаціями звертатися листовно на адресу: **Варшава, Головна Почта, скр. 625.** На відповідь залучувати значок.

Ширіть наш часопис!

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

„гама" радіоактивних тіл тому, що вони зуміють пройти крізь цілу атмосферу землі і викликати тут на поверсі землі частину обсервованої нами йонізації повітря. Крім цього **Гесс** стверднв, що інтензивність цих „космічних" промінів не залежить від цього, чи на землі маємо день чи ніч, себто іншими словами, що ці промені не можуть походити від сонця[1]).

Висліди **Гесса** потвердив в 1913 і 1914 рр. німецький фізик **Кольгерстер**[2]), що доповнив поміри **Гесса**, літаючи бальоном аж до висоти 9300 м. Виявилось притім, що в тих висотах йонізація повітря зростає ще більше і на висоті 9300 м. є 55 розів більша від йонізації на поверхні землі. В 1915 р. надано цьому новому родові промінів назву „промінів **Гесса**". Нині є в уживанню ріжні назви і так: „космічні проміні", „проміні ультрагама", „космічні ультрапроміні". Тому, що йонізаційне ділання промінів **Гесса** зауважено навіть в глибині 230,8 м. Боденського озера (Регенер), уживають нині на означення цих промінів також назви „проникливих промінів" або „ультрапроникливих промінів". В дійсности є це найбільше проникливі промені зі всіх знаних нам нині промінів. Несвідомі фактичного стану річей американські часописи (ненаукові!) називають ці проміні цілком несправедливо „промінями **Мілікена**", тому, що цей великий американський фізик, працюючи від 1922 року над помірами йонізації, викликаної цими промінями, подавав до відома результати своїх праць часописним репортерам скорше, ніж науковим журналам.

[1]) В останній своїй публікації [Nature 127, 10. 1931] Гесс приходить до заключення, що тільки 1/2% цілого космічного промінювання походить від сонця!

[2]) W. Kolhörster, Verh. d. D. Physs. G. 17, 719, 1914. (Доповнення буде).

Гігієнічна вистава в Теребовлі.

В часі від 5. до 11. липня ц. р. відбулася в Теребовлі Українська Повітова Гігієнічна Вистава. Спеціяльний комітетет під проводом д-ра Воробця підготовив виставу, а місцеві українські товариства Союз Укр. Кооп., повітова каса „Поміч" і Торговельно-Промислова „Спілка" згодилися покрити її кошти. Д-р Воробець зараз після свого прибуття до Теребовлі в січні ц. р. в порозумінні з філією „Просвіти" їздив по читальнях з викладами на тему гігієни і поборювання найбільше поширеної заразливої недуги: туберкульози.

В часі тих викладів і приватної практики переконався він, що великий відсоток населення терпить на туберкульозу. Ствердив також, що причиною поширення цієї страшної недуги є недостача примітивного зрозуміння засад гігієни. Згадані виклади і вистава мали започаткувати оздоровлюючу акцію.

Відкрито виставу дня 5. липня ц. р. в гарно прибраній салі теребовельської читальні „Просвіти". Прибули запрошені делегати всіх українських товариств в повіті. Крім того явилося багато гостей.

Голова Українського Гігієнічного Товариства у Львові д-р Маріян Паньчишин виголосив промову, в якій підчеркнув значіння такої вистави для здоровля населення повіту. Д-р Тома Воробець повитав д-ра Паньчишина, який перший розпочав серед українців працю на так важній і занедбаній ділянці і пояснив присутним поодинокі експонати. Після відкриття виставки виголосив реферат д-р Іван Яворський з Тернополя про алькоголізм і туберкульозу. Реферат зробив на всіх присутних велике враження. Реферат д-ра Яворського був доповнений висвітленням ряду образів з ділянки алькоголізму і його впливу на поширення туберкульози.

Щоби справа не покінчилася самою тільки виставою, але щоби створити постійний осередок поширювання гігієнічних засад, основано Філію Гігієнічного Товариства в Теребовлі. Перші основательські збори відбулися 5. липня. ц. р. Вступну промову виголосив д-р Воробець як ініціятор заложення філії. Крім того говорив д-р Степан Мішко, вказуючи, які великі користи принесе ново основана філія в поборюванні недуг і в охороні мешканців повіту перед ними. Статут філії пояснив д-р Заплітний. Головою Філії вибрано д-ра Воробця. До управи увійшли крім інших д-р Осип Шкварок з Будзанова і д-р Родіон Сліпий зі Струсова. Особливо присутні селяни зрозуміли вагу такого товариства і вписалися громадно в члени філії. Дня 7. липня ц. р. зібралася велика скількість відвідувачів. Викладав д-р Шкварок на тему: „Гігієна села і міста". Д-р Воробець виголосив реферат про туберкульозу, ілюстрований світлинами образами. Управитель школи з Кобиловолок п. Павло Ковальський сказав гарне слово про гігієну школи і звязане з тим здоровля нашої шкільної дітвори.

На протязі тижня відвідували виставу зорганізовані комітетом прогульки і поодинокі особи. Разом було 124 відвідувачів. В часі вистави дижурував і уділяв пояснень студент медицини Володимир Сташків з Теребовлі. На відкриття вистави були запрошені всі теребовельські лікарі, жиди і поляки, та ніхто з них не явився. Їх видно не цікавить гігієна місцевого населення. Зате місцеві жиди і поляки виставу відвідували.

С. Г.

—o—

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська 22.00—22.50, пшениця селянська 20.50—21.00, жито галицьке 21.00—21.25, ячмінь галицький броварний 22.00—22.50, ячмінь на мливо 21.00—21.50, ячмінь пастівний 00.00—00.00, овес галицький 24.00—24.50, кукурудза румунська 23.50—24.00, боби промислова 0.00—0.00, фасоля біла 31.00—33.00 фасоля колорова 00.00—00.00, фасоля краса 00.00—00.00, горох п/в-Вікторія 33.00—34.00, горох пільний 32.00—33.00, бобик 00.00—00.00, мішанка паст. в зерні 00.00—00.00, вика 00.00—00.00, сіно солодке краєве прасоване 6.00—7.00, солома прасована 5.50—6.50, гречка 27.50—28.50, льон 00.00—00.00, лубінь синій 00.00—00.00, рицак 23.50—23.50, грисік кукурудзяний 00.00—00.00, мука кукурудзяна 00.00—00.00, отруби житні 12.00—12.50, отруби пшеничні 12.25—12.75, крупи гречані 54.00—56.00 пшоно 00.00—00.00, крупи ячмінні 00.00—00.00, пеницак 00.00—00.00, просо краєве 00.00—00.00, макухи льняні 00.00—00.00, мак синій 135.00—135.00, мак сивий 100.00—110.00, конюшина червона 000.00—000.00.

Гроші.

Американський долар 9.04.50—9.05.00, канадійський долар 8.94.00—8.95.00, чеська корона 0.26.33—0.26.66, австрійський шіллінг 1.25.00—1.25.50, румун. лей 0.05.25—0.05.50, французький франк 0.34.80—0.35.00, швайцарський франк 1.71.90—1.72.10, фунт штерлінгів 43.40.00—43.60.00, радянський червінець 0.00—0.00, німецька марка 0.00.00—0.00.00

ОСТАННІ ВІСТИ

ШПИГУНСЬКА АФЕРА В ВАРШАВІ.

По розстрілянню шпигуна майора Дембковського, який передавав більшовикам важні військові документи, шпигунської афери незліквідовано. Навпаки, щойно тепер військові власти переводять далі арештування осіб в Варшаві замішаних в цю аферу. І так в понеділок 20. липня ц. р. арештовано відомого в Варшаві інжинєра, якого прізвище держить влада в тайні. Про шпигунську аферу майора Дембовського довідалася польська влада в Берліні і Парижі. Замішаний в цю аферу більшовицький військовий заступник аташе Богобой утік автом до Данцігу, звідкіля виїхав до СРСР. Його покликано на коменданта дивізії червоних військ у Калузі.

БІЛЬШОВИКИ ГОДЯТЬСЯ НА ЗАПЛАТУ ЦАРСЬКИХ ДОВГІВ ФРАНЦІЇ.

З Парижа надійшли вісти, що більшовицькі делегати, що добиваються від Франції великої позички, запропонували розложення сплати царських довгів на довший час. Обмеження в торгівлі між СРСР і Францією знесено і тому більшовицько-французькі торговельні переговори посунулися наперед. Обі делегації зайняті тепер передвоєнними царськими довгами.

НАРАДИ В ЛЬОНДОНІ.

В понеділок 20. липня ц. р. в год. 6.30 попол. почалися наради міністрів 7 вел. держав у кабінеті прем. Мекдональда в палаті громад. Перше засідання мало характер інформаційний. Сподіються, що конференція не протягнеться довше як два дні, тому що канцлєр Брінінг мусить при кінці цього тижня вернути вже до Берліна.

ГЕНДЕРСОН ВДОВОЛЕНИЙ З ПОЇЗДКИ НІМ. ДОСТОЙНИКІВ ДО ПАРИЖА.

Гендерсон по повороті з Парижа в неділю 19. липня ц. р. заявив, що вдоволений з візити канцлера Брінінга і мін. Курціюса в Парижі з огляду на далекосяглі наслідки, які принесло би французько-німецьке порозуміння не лише Европі, але цілому світові. Зближення поза зустрічею і розмовами в Парижі є важним вступом до льондонської конференції.

ВИСЛІДИ НАРАД У ПАРИЖІ.

Нім. мін. Курціюс заявив журналістам, що метою нарад нім. достойників з французьким урядом у Парижі було основне обговорення перед конференцією в Льондоні всіх наболілих питань, які безпосередньо цікавлять Францію і Німеччину, далі обговорення співпраці в Европі та основ світового мира. Справді ці наради не довели до позитивних висліднів, бо важні питання обговорювано лише загально. Рішаючі наради над ліквідацією нім. крізи відбудуться в Льондоні. І так у Льондоні обговять у цілости фінансові питання позички Німеччині. В Парижі не обговорювано гарантій позйчки, від яких узалежнює Франція свою фінансову допомогу Німеччині. Одначе тому, що канц. Брінінг не згодився на 10-літну політичну мораторію, тому паріські наради закінчилися оголошенням засадничої декларації, в якій говориться про конечність французько-німецької співпраці.

—o—

Погорільцям у Зарваниці.

Як було вже „Ділі" ч. 154 подано, страшна пожежа спалила в Зарваниці 63 нумери і понад 200 будинків. Зараз на другий день поїхав епископ Будка з місцевим душпастиром о. Головінським до Підгаєць і там з адвокатом д-ром Ловицьким пішли до старости п. Ворошиловського за допомогою. Староста мав вже сесію війтів і дав наказ негайної допомоги та поставився у всім дуже прихильно, ставляючи на предсідника місцевого рятункового комітету епископа Будку. Першу поміч дали п. канонікова Токарева 15 зол. і 5 кіп сінників на дахи для худоби та директор Федорович, завідатель столових митрополичих дібр в дереві на дахи і пасовиско в лісі. Митрополит Шептицький прислав 1.000 зол. П. К. Кальба хліб, збіже і солому. Хлібом, мукою, житом, кукурузою, соломою, одежою і грішми запомогли погорільців слідуючі громади в порядку, як доставили: Вишнівчик, Загайці, Богатківці, Сокільники, Мондзелівка, Заставче коло Завадова, Щепанів, Хмелівка, Сільце (41·63 зол.), Буркапів (57·59 зол.), Михайлівка, Маркова, Котузів, Мужилів (602 кг. жита і господарські знаряди), Мозолівка, Увсе, Соколів, Гниловодівська кооператива, Литвинів (35·66 зол.) — всі разом до 17. липня п. р. дали: 300 бохонців хліба, 1528 кг. муки, 2802 кг. жита, 214 кг. кукурузи, 47 штук ріжної одежі і готівкою 200·77 зол.). Дня 17. липня зачали урядування асекураційні комісії, а рятунковий комітет роздає, що приходить і продумує способи, як дістати якнайдешевше бляху та інші будівельні матеріяли. Всім жертводателям, особливо Експеленції Митрополитові складає прилюдно в імени погорільців з Зарваниці сердечну подяку — **Рятунковий Комітет.**

—o—

НОВИНКИ

— **Градова буря** перейшла 16. ц. м. вечором над Підволочиськами й околицею. Град досягав величини голубиних яєць і наробив великого знищення. Буря позривала дахи і поломила багато дерев.

— **Жид бурмістром Косова.** Наслідком резигнації д-ра Карпінського міська рада в Косові вибрала бурмістром д-ра Якова Гертнера, а віцебурмістром поляка д-ра Цішку, директора шпиталю.

— **В справі крадежі 92 тисяч** на товаровому двірці у Львові арештовано у Львові заділичого асесора Франца Домінова, що в останніх часах мав при собі великі гроші. На другий день після крадежі він оповідав у бюрі, що цілу ніч ішов пішки з Жовкви до Львова, вертаючи від жінки. Тимчасом слідство ствердило, що критичної ночі, коли доконано крадежі з каси, він був у Львові і до Жовкви зовсім не виходив.

— **Пожежі.** В Делятині, пов. Надвірна, згоріли в ночі на 18. ц. м. 14 домів наслідком підпалу. — На Словаччині погоріло м. Вазец. Жертвою вогню впало 540 домів, причім 2000 людей впало 540 домів, наслідком чого 2000 людей остало без даху. — В Клубівцях, пов. Товмач, згоріло 9 мешкальних домів. Вогонь повстав від іскор з місцевої кузні. — Від іскор паровозу на залізничому шляху біля Марківки, пов. Товмач, займилася трава і вигоріла на просторі 2 км. Жертвою пожежі впало також 8 кіп сіна. — У вівторок 14. липня ц. р. в селі Дитятин, пов. Рогатин, повстала велика пожежа, яка спопелила 95 господарських будинків (м. ін. згорів теж кооперативний дім). Вогонь повстав саме тоді, коли люди були в полі при жнивах і тому годі було розвинути як слід рятункову акцію. Рятункову акцію спинювала теж недостача пожежної сторожі, бо т-во „Луг" розвязано і заборонено оснувати т-во „Сокіл". Найбільшою перешкодою в розвинені рятункової акції були вибухи стрілен у домівці „стшельцуф". Вогонь спричинили мабудь діти.

— **Розстріляли шпигуна у Вильні.** Окружний військовий суд у Вильні розглядав 18. ц. м. справу капраля від артилерії Мих. Шимкунаса, литвина, обвинуваченого в шпіонажі в користь Литви. Він збирав інформації щодо організації польської армії. За свою роботу дістав тільки 5 зол., бо більшої нагороди не вспів ще відобрати. Поліція переловила його письмо, яким пересилав шпигунські інформації. Його засуджено на смерть і розстріляно того самого дня. Засуджений до останньої хвилі поводився спокійно і курячи папіроску, приглядався, як копають яму для нього.

— **Кіно в Ковлі.** Одиноке кіно в Ковлі перестало функціонувати внаслідок „непорозуміння" між дирекцією кіна й скарбовою владою.

— **Жертва купелі.** В Пулавах утопилася підчас купелі у Вислі учителька Кретівна, родом з Галичини. Приїхала на доповняючий курс для учительства вселюдних шкіл і пішла з товаришкою й учителем Кусібою купатися. Попавши на вир, всі почали тонути. Кусіба доплив до човна, одну учительку врятували рибаки, а Кретівна пішла з водою.

— **Самогубство.** Витовт Стоцький, гірничий інжинір в Бориславі, повісився на поді в домі, в якому мешкав. Причиною самогубства була нервова недуга.

— **Княжна, якій важко вийти заміж.** Офіціяльна Румунія приготовляється до великого двірського свята. Румунська княжна Ілеана, сестра короля Карла, виходить нарешті заміж. Віддається вона вже не перший раз. Свого часу хотіла стати жінкою англійського королевича і їздила задля цього з мамою, королевою Марією, до Льондону, однак князь Валлі видко їй собі не сподобав, бо заявив, що хоче ще бути кавалером. Опісля королева Марія заходилася дуже, щоби видати свою доньку за італійського королевича. І з того ніщо не вийшло, бо він оженився з бельгійською княжною. Тоді княгиня Ілеана мала ущаслинити князя Гохберга з німецької родини, але вийшов тільки скандал, бо кн. Гохберга здемасковано як героя якихсь сексуальних афер і княжна Ілеана мусіла на якийсь час звіть виїхати з Европи. Тепер заноситься поважно на те, що румунська княжна має вийти заміж за князя Антона Габсбурга, який перебуває на Угорщині. В Букарешті роблять вже великі приготування до весілля, яке відбудеться в найближчому часі. Нарешті може відітхне й королева Марія.

— **Дають землю, але в Канаді.** Українські канадійські газети повідомляють, що уряд провінції Альберти почав з початком цього місяця

продавати гомстеди (земельні наділи). Гомстед може набути людина, мужеського або женського пола, що має найменше 17 літ життя, є або має намір бути британським підданим і мешкає в Альберті не менше як двадцять місяців протягом трьох літ. На основі нового гомстедового закону той, хто дістав гомстед, обовязаний протягом трьох літ перебувати на гомстеді не менше як шість місяців кожного року. Також від гомстедовця не конечно вимагатиме, щоби він виробив відповідну скількість землі під засів пшениці чи іншого збіжа, бо новий закон узгляднює те, що гомстедовець може плекати відповідну скількість худоби на гомстеді. Другий гомстед мають право набути ті особи, які викажуться відповідними документами, що вони є мешканцями провінції та дня 1. липня 1925 року мали вже контракти на свої перші гомстеди. Під осінь міністерство подасть до відома, які землі будуть призначені на продаж для людей, які не можуть виказатися своєю приналежністю до провінції. Оплата гомстеду виносить 40 долярів, з чого 10 долярів платить гомстедовець, як бере гомстед, а решту має сплатити до часу одержання контракту на гомстед.

— **Непрожай в Канаді.** Звідомлення канадійського уряду про стан жнив є невдоволюючі. Причиною є посуха наслідком страшної спеки, що панує в Канаді від довшого часу.

— **Черевоугодники за 1 доляра.** Американські газети пишуть, що в Ню Йорку розвиваються ресторани, які за одного доляра дають своїм гостям „все, що захочуть і скільки захочуть". Знижка цін і довільний вибір страв викликали загальне обжирство. Доходить до того, що їдуни закладаються, хто більше зїсть. Один гість зїв три порції гомара і кілька великих порцій мороженого. Інший з приводу знижки цін зїв вісім великих тортів. Однак чемпіоном дешевих ресторанів є один журналіст, що в короткому часі змолов: три повні застави закусок, чотири тарілки зупи, два великі пироги, велику линю, кілька чашок кави, кружок сира і три пачки сухих бішкоптів.

— **Головою всесвітної сіоністичної організації** вибраний на конгресі в Базелі Нахум Соколов, бувший редактор жидівського варшавського органу „Газефіра".

— **Овочі їсти з лушпиною.** Настає сезон овочів і гігієністи звертають увагу на похибку, яку ми часто робимо, обираючи лушпину з овочів перед їдою. Тимчасом ця лушпина поглочує ультрафіолетові проміні сонця, які причиняються до витворювання вітамінів — речовин, необхідних до росту і розвитку організмів. Обираючи овочі з лушпини, усуваємо одночасно найліпшу їх частину. Розуміється, перед їдою треба сирі овочі обмити, але їсти їх тільки разом з лушпиною.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладнувала у власній управі. спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів більших фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

Поз р! Заліщиччина!

Ювилейне Свято „Рідної Школи" обходить Кружок Рідної Школи в Заліщиках дня 26. липня ц. р. поминальним богослуженням за померших членів в год. 10-ій рано в парохіяльній церкві, Святочною Академією в годині 11 ій в Народнім Домі, вкінці великим Народнім Фестином в годині 2-ій пополудні на площі над цегольнею!

Проситься о численну участь!

Дописи.

ЛУБЯНКИ НИЖЧІ, ПОВ. ЗБАРАЖ. *Святочна академія в честь митрополита Шептицького.* Дня 28. червня ц. р. відбулася в Лубянках Нижчих академія в честь митрополита Шептицького. Ініціятором академії та її душею був місцевий парох о. Гр. Яструбецький. На свято явилося досить богато старших і молодших громадян. Академія почалася кантатою Ярославенка „Витай нам Архіерею", яку відспівав хор з Лубянок під диригентурою п. Юрія Яструбецького, а потому д-р Таращук зі Збаража виголосив промову на тему „Митр. Шептицький як громадянин". З черги хор відспівав псалом Борганського „Блажені людіє", а Гнат Атаманець відеклямував „Наші сини і доні". Дальшою точкою були „Щедрівки", які відспівав хор, та відчит Володимира Гаврилюка про заслуги митр. Шептицького для нашого народу. Опісля співав хор, деклямувала Ольга Павлюк — на тлі живого образу і при співі „Боже, вислухай благання" і вручила китицю живих цвітів у руки пароха Лубянок Вищих о. Петра Кіжика для Юбилята. Свято закінчив пребарною промовою п. Тома Кошіль, а хор відспівав „Многая Літа". Цілість свята випала дуже добре і зробила авторушливе враження на присутніх. Гарно попписався хор з Лубянок, що мав надзвичайно гарний голосовий матеріял. Прекрасно випав живий образ, який представляли усі суспільні верстви народу. *С. С.*

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·50 зол., масло десертове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Міські Театри будуть нечинні в понеділок, вівторок і середу, 20, 21, 22 липня ц. р. В четвер дня 23. липня починає свою виставу, п. н. „Голубине серце" варшавський театр „Атенеум" під керм. дир. Стефана Ярача. Театр „Атенеум" залишиться у Львові лише чотири дні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Син богів".

КАСІНО: Звукова фільма: „Моряк шукає любови".

КОЛЬОСЕЙ: „Фанфари любови" та „Поліцайстер Тагеєв".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Страйк жінок" та „Найбільша пристрасть".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Весна в Іпатері" та „Повітряні пірати".

ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).

ОЛЯНС: Звукова фільма „За кулісами театру".

ПАНІ: Звукові фільми „Залога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.

ПАСАЖ: „Ріналъдо Ріналъдіні" та „Вершки гір" (Мачісте).

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Ліден) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції дано нечинне.

УТІХА: „Сліпі вулиці Шанхаю" та „Мертвий узол".

Програма радіо.

Вівторок, 21. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·00—17·40 Концерт з Кургартену в Сопотах. **Братислава** (275,8) 14·30 Концерт радіооркестри. **Брно** (341,7) 12·30 Популярний концерт. **Штрасбург** (345,2) 18·00. Попул. концерт. 19·00 Вокальна музика. **Льондон** (356,3) 12·00 Інструментальний концерт. 15·00 Органова музика. 20·00 Телевізія. **Гамбург** (372,2) 14·15. Концерт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 16·05 Легка музика з Кафе Берлін. 18·00 Концерт для молоді. 18·55 Концерт орк. цитристів. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт камеральний. **Прага** (486,2) 20·25 Акордіон. **Мінхен** (532,9) 17·05 „Вальхірія", опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) 12·00 Легка музика. 19·15 Мадярські пісні. **Харків** (937,5) 19·00 Популярний концерт. **Париж** (1725,1) 20·00 „Аіда", опера Верді.

Середа, 22. липня 1931.

Липськ (259,3) 18·20 „Сучасна дівчина", дискусія 19·30 Танкова музика. 20·30 Вечір музики Конрадія. **Бреслав** (325) 19·30 Оповідання світових репортерів. **Брно** (341·7) 14·30 Радіооркестра. 21·10 Давня і нова танцова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Мандолінова музика. **Льондон** (356,3) 12·00 Органова музика. 22·35—24·00 Танкова музика з гот. Піккаділі. **Букарешт** (394,2) 13·00 Легка румунська музика. 21·00 Камеральна музика. **Берлін** (419) 17·30 „Нова католицька пісня". Речиталь. 20·00 Концерт творів Кінеке. **Стокгольм** (435,4) 19·00 Скрипковий речиталь. 20·00 Хоральний концерт. **Рим** (441,2) 17·30 Популярний концерт. 21·00 „Ірісе", опера Масканія. **Прага** (486·2) 21·10 Камеральна музика. 21·30 Речит. віольонч. **Відень** (516,4) 16·30 Концерт солістів. 17·00 Тріо гітаристів. **Мінхен** (532,9) 17·20 Діточий хор. **Будапешт** (1205) Концерт нук. вок. квартету. 1·25 Циганська музика. 20·00 Концерт орк. **Харків** (937,5) 13·00 і 20·00 Концерт. 18·00 Трансмісія.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 21. липня 1931.

Львів. (380·7) 11·58. Сигнал часу з Варшави. 12·10 Грам. плити. 13·10—14·50 Комунікати. 15·10 Музика з грам. плит. 16·00 Музика з грам. плит. 16·15 Авдиція для молоді. 16·45 Відчит з Варшави. 17·10 Муз. грам. плит. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·30 Музика з грам. плит. 19·15—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30—24·00 Музика з Варшави.

Середа, 22. липня 1931. р.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Вильна. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Музика з грам. плит. 16·45—17·10 Трансмісії з Варшави. 17·20 Музика з грам. плит. 17·35 Відчит. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·40 Трансмісії з Варшави. 20·40—22·00 Речітадь форт. і концерт з Варшави. 22·00—22·25 Транс. з Варшави. 22·30 Пресовий фортепіновий дениик. 23·00—24·00 Музика з Варшави

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

К У Т И:

21. VII. „Павцик".
22. VII. „Троянда Стамбулу".
23. VII. „Жінка, що вбила".
24. VII. „Меді".
25. VII. „Життя Парижа".
26. VII. „Гетьман Дорошенко".

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ЕДЛІЧІ:

21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обїде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

На „Рідну Школу" вложили в зол: Софія з Львівських і Теодор Миссани, з нагоди свого вінчання, що відбулося у Львові 12. VII. ц. р. — 50, Микитчин Юрій — як неприйнятий гонорар о. І. Яворського, парохом у Могильниці — 50, Іванна зі Смодницьких і інж. Яр. Іванусів — замість повідомлень про своє вінчання — 50, Борис Сенденський замість вінця на домовину своєї Матери — 20, Ніжанковська Марія замість вінця на домовину д-ра Ніжанковського Ст. — 20, Галайчук Богдан зі Стрия — як неприйнятий гонорар д-рок п. Чаплінським 7 — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

Годинники, світової слави, прецезійні, Omega, Zenith, Longines, — модну БІЖУТЕРІЮ, пригарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровські і Розважевські — Львів, Академічна 2. 1447 22-?

Фабрика електричних лямп і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 в. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 6—?

Солїцитатор рутинований шукає посади від 15. серпня 1931. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солїцитатор". 78 3—3

Годинники тільки найлїпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найлїпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 1538

Адвок. кандидат з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 1—10

Для шкіл таблиці, лавки, столи, шафи поручає столярня Бр. Хорнавий. — Львів, Жовківська 28. 86

Хлопець до столярні буде принятий. Львів, Жовківська 28.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і нервів

д-р Фелікс Ган

л. в ⌀, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Оголошення.

До Луцької Української Гімназії потрібні такі вчителі: 1) з історії і географії загальної, 2) німецької мови, 3) математики і 4) фізики з природою.

85 1—3 **Дирекція.**

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІЄ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгариях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

Ч. 162 (12.818). Львів, четвер 23. липня 1931. Pocztową opłatę zaryczałtowano ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Московські хитрощі.

На маргінесі варшавського „Зїзду російських меншостевих організацій" і Союзу Р. М. О.

Львів, 21. липня 1931.

На варшавському зїзді про українців ніби не говорилось. Кажемо „ніби", бо маємо на увазі факт, що не виголошено ані реферату, присвяченого українцям та українській проблемі, ані в дискусії цієї проблеми не порушено, ані теж не прийнято резолюцій, які прецизували б становище зїзду у цій матерії. Але з грунту фальшиво подумав би хтось, що джерелом цієї мовчанки була свідомість аранжерів і учасників зїзду, що — мовляв — не треба торкатися „дразливої" теми (особливо в момент, коли висилаються привітні телеґрами до през. Мосціцького й марш. Пілсудського), або що не треба вмішуватися у чужі справи. Ні, причина мовчанки була інша: ріжними посередніми, ніби другорядними, заявами й постановами „русскій" зїзд давав до зрозуміння, що він репрезентує взагалі всю „русску націю", яка обіймає „три русскі народности", а про українців, мовляв, нема чого говорити, так само, як не говориться про ніякі інші — „політичні партії", — в даному разі партію „сепаратистів". Для переведення такої містерної гри зїзд застосував ось які хитрі штучки.

Головна фіґура зїзду, п. В. Ф. Штайнґель, у своїому рефераті про правовий стан „русского меншинства" в Польщі, заявив, що „русске населения в Польщі, як це вже нераз зазначалось, можна поділити на три ґрупи: 1) галицько-русских (*русини*, русскі), 2) русскі старообрядовці на Виленщині (*по польськи — росіяне*) і 3) русскі на „окраїнах" і інших частинах Польщі (по польськи звичайно (?! — Ред.) *росіяне*)". Минувши після того псевдо-вчену, по суті цілком нісенітну фразу, що „особливо до русскої національности, яка зазнала на собі стільки впливів, не можна підходити з погляду чисто расової аналізи крови", та ставши на становищі, що „русским являється кожний, хто сам себе таким уважає" — п. Штайнґель тутже, буквально два речення дальше, зробив такий несподіваний висновок: „*Хоча у польській мові на означення русских є два терміни, а саме „ruski" і „rosyjski", але вони означають оба одну національність, а саме русску, обеднану одною русскою культурою*". І цілий зїзд, згідно з такими тезами і таким висновком референта, прийняв послушно по цій лінії офіціяльні резолюції, тільки ще яскравіше підкресливши *практично-політичне* значіння хитрої своєї ніби теоретично-філольоґічної теорії.

Отже у 2-ій точці резолюцій кажеться, що „зїзд признає, що русским являється і признається той, хто сам себе за такого вважає, без огляду на те, де він живе й якого є походження", але в 5-ій точці читаємо буквально: „Зокрема (зїзд висловлює глибоке переконання), що (польський) уряд вживе заходів, аби підчас всенародного *перепису населення*, який має відбутися при кінці цього року, населення могло зовсім свобідно проявити своє *право на самоозначення* і щоби до праці над переписом покликано й русских людей. *Одночасно Зїзд Русских Меншостевих Організацій установлює*, що терміни *„ruski" і „rosyjski" на польській мові є однозначні й визначують одну національність*".

Таким робом від давнього, ще передвоєнного часу „Прикарпатської Русі", ми дочекалися зідентифікування самими нашими москвофілами двох термінів „русскій" і „російський". Для нас — і цілого світу — вони завжди були тотожні, разом з поняттями „великоруський" і „московський". Але чейже „Русскій Голос", відступивши від засади „не било, нет і не будет" у відношенні до українства, прийняв засаду підпорядкування терміновi „русскій", як терміну національного, терміну „малоруський" або „український" як місцевого територіяльного й етнічного, *нарівні з областним і етнічним терміном „великоруський" або „російський"*. Така була прецінь теорія п. Каренїна, яку він від літ розвиває на сторінках „Русского Голосу". Сьогодні його співтоваришi конґресу й він сам, сидячи на конґресі за президіяльним столом, здезавував ту теорію. Мало того: сьоголні галицькі москвофіли, разом з московською політичною еміґрацією, москалями з Виленщини й московсько-православними духовниками, *жадають від польського уряду, щоби він ідентифікував офіціяльну термінольоґію „rusin" і „ruski" встановлену ще в австрійському законодавстві на означення українців й усього українського в Польщі, — з термінольоґією „росіянин" (москаль) і „російський"!* А хотячи збивати собі ще й капітал з погляду практичної імперіялістичної й великодержавницької російської політики та здобувати аргумент у ролі якогось історичного прецеденсу,—польські росіяни разом з галицькими москвофілами *жадають утотожнення понять „русин" і „росіянин" в офіціяльному переписі населення Польщі: вони хотять в той спосіб хитро-мудро зарахувати до російських рядів усіх тих галицьких селян*, головно старшої генерації, *які — хоч і почувають себе українцями* і голосують на українські національні листи підчас виборів, *проте з привички чи під натиском обовязуючого термінольоґічного закону можуть при переписі назвати себе „русинами"*. Очевидно, що в той спосіб можна би відразу, за одним махом, вичарувати в Галичині — хоч може й нечисленне, але всеж бодай якесь — *російське автохтонне територіяльне населення!* Не штудерне „русске" в розумінню „триєдиної нації", а не „русске" в порозумінню „триєдиної нації", ані роду" (племени) чи територіяльно-етнічної маси, але просто таки без ніяких термінольоґічних крутійств *російське* населення, таке саме, як коло Рязаня чи якої іншої Пензи!.. А щоби ніхто не мав під цим оглядом найменших сумнівів, зїзд прийняв (15 точка резолюції) для членів своєї організації окремий значок з „трьохцветним флагом", і тойже трьохколіровий, біло-синьо-червоний московський прапор став офіціяльно признаним прапором зїзду, того самого зїзду, який придумав такий упрощений спосіб фабрикації москалів у Галичині.

Якже на такі хитрощі й апетити зареаґувала польська опінія, яке становище зайняли тут у краю наші москвофіли, що вернули з Варшави з такими оригінальними подвигами, і як врешті ми маємо поставитися до тої нової московсько-москвофільської дивєрсії?

—o—

Над долею світа...

Перша від кінця війни гостина німців у Парижі. — Переїзд з Парижа до Льондону. — Зосередкування уваги всього світу.

Коли кажеться, що в цих днях ідуть у двох західних столицях наради над долею цілого світа, то в цьому вислові нема ніякого перебільшення. Тут уже річ не йде про ніякі тайні дипльоматичні пакти, яких практичні наслідки можуть показатися щойно в якійсь далекій будуччині, а до того часу й самі пакти можуть змінитися; тут мова вже не про находку якихось загальновдовольняючих теоретичних формул, важних для уроблювання підготовчої атмосфери чи обережно накреслюючих напрямні будучої політики кількох великодержав. У даному випадку річ іде про негайні рішення цілком конкретного й цілком практичного значіння вже на буквально найближчі дні: як рятувати Німеччину від фінансового банкрутства, а що за тим іде й від політичного хаосу, соціяльних потрясень і переворотів, які мусіли б потрясти істнуючим ладом у цілому світі.

Події чергуються і міняються з такою швидкістю, що буквально кожна година зашисує новий факт, який раньше вимагав довгої пресової і дипльоматичної підготовки. На початок цього тижня були визначені відвідини англійських міністрів у Берліні; був уже складений детальний церемоніял цілого їх побуту. Замість цього — в мин. четвер наспіло до Берліна телеґрафічне запрошення німецьких міністрів до Парижа й вже на слідуючий день виїхали туди канцлер Брінінґ і міністр закорд. справ Курціюс.

Огонь нищить

не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечайте

ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Від часу звільнення мене зі слідчої вязниці отримую з ріжних сторін — на сторінках преси, особистими відвідинами, листами й телеґрамами — привіти й побажання. Витають мене в першу чергу мої співпартійні однодумці й товариші праці, однак чую щирі слова й від людей, які стоять осторонь Українського Національно-Демократичного Обєднання, а навіть не належать до української нації.

Мені здається, що всі ці, зворушливі для мене, вислови симпатії відносяться не так до моєї особи, як радше — бодай у поважній частині — до становища, яке займаю з волі останніх трьох Народніх Зїздів, як конґресів величезної більшости організованого українського громадянства.

Тим більше радію цим явищем, з тим більшою вдячністю відношуся до тих голосів і тим сердечніше всім дякую, не маючи просто фізичної змоги подякувати кожному зокрема.

Д-р Дмитро Левицький.

Це була перша візита німецьких державних мужів у Парижі від часу заключення мира. Правда, в 1928 році Штреземан явився у Парижі для підписання пакту Келльоґа, але зроблено тоді це навмисне так наспіх, так офіціяльно, майже від потягу до потягу, що відпали всі привитання й уся куртуазійна частина відвідин. Цим разом подорож нім. міністрів має більше характер паломництва, а проте французький уряд дуже зручно й дипльоматично рішив не підкреслювати цього немилого для німців моменту. Назустріч німецьким міністрам вийшли на залізничий двірець премієр Ляваль, мін. закордонних справ Бріян і мін. фінансів Фляндєн, на честь гостей видано банкет а паріська преса надала відвідинам урочистого характеру. А проте все це було лише зовнішня декорація. Ціле пополудне суботи й ціла неділя пройшла на французько-німецьких нарадах, з того тригодинна розмова велася віч-у-віч, без ніякого третього свідка, поміж премієрами Франції й Німеччини. В міжчасі, в неділю ранком, німецькі міністри відбули конференцію з англ. мін. зак. справ Гендерсоном, який теж перебував у Парижі, а після того спільно радили представники Вел. Британії, Америки, Франції, Німеччини, Італії, Бельґії і Японії над устійненням програми льондонської конференції. Оголошений комунікат дає зрозуміти, що найдено там порозуміння. Французам удалося переперти, що у Льондоні буде йти обмірковування виключно господ.-фінансової сторінки німецької кріси і міжнародньої допомоги та що політичний бік справи залишений безпосереднім французько-німецьким розмовам.

Зараз теж після закінчення тої великої конференції, в неділю пополудні, Гендерсон, а з ним американці Стімсон і Мельон, подалися до Льондону. Німецькі і французькі міністри радили до пізної ночі. Оголошений остаточний комунікат неподає ніяких даних про якесь конкретне порозуміння, говорить лише, що німецькі міністри представили всесторонньо кризу, під якою терпить нім. край і нарід, а представники Франції, які признали повагу ситуації, заявили „під умовою деяких фінансових гарантій для облекшення політичного положення" готовість „переговорити умови для фінансової співпраці в міжнародніх рамах". Говориться далі у комунікаті

про взаємну добру волю „успішної співпраці на політичному і господарському полі" і про спільні змагання привернути „кредит і довіря" та відбудувати „атмосферу спокою і певности".

В понеділок вранці француз, бельгійці і німці виїхали до Льондону. Окремо поспішив туди італієць Ґранді, права рука Муссолінія. В той спосіб у Льондоні наплився самі „аси" великої міжнародньої політики. Коли додамо до вичислених вгорі імен ще американців ґен. Доза (амбасадора в Льондоні) й Джібсона (амбасадора в Бельгії), англійців Макдональда і Сновдена й ін. — тоді зрозуміємо, що це справді зібралися найвільніші й безпосередні керманичі кермуючих великодержав Европи, Азії й Америки, щоби рятувати світ від катастрофи, якою була би для нього катастрофа Німеччини.

План льондонських нарад такий: 1) узгідненя мораторії Гувера з планом Юнга, 2) забезпеченя німцям довготермінового кредиту, 3) гарантії зі сторони Німеччини, і 4) кредити для менших держав.

Льондонські наради вже розпочалися. Вступом до них були довгі конференції Гендерсона, що переговорював у Парижі з французами й німцями, з Макдональдом і Сновденом. У світовій пресі переважав оптимізм. Політичні франко-німецькі ріжниці будуть, мовляв, творити окремий предмет нарад між керманичами цих двох держав у Берліні, де німецьких міністрів зревізитує Ляваль з Бріяном. А що впереді стоїть теж ще приїзд до Берліна Макдональда й Гендерсона — нинішні спільні льондонські наради покладуть основу під усі ті пізніші додаткові розмови.

Нічого й казати, що разом з усіх тих нарад і розмов може вирінути новий міждержавний політичний уклад світа.

—o—

Українці в Румунії.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ Й УКРАЇНСЬКІ ЧИТАЛЬНІ.

(Меморіял, переданий українськими послами президентові міністрів).

Посол д-р Володимир *Залозецький* і сенатор д-р Маєр *Микульський* передали в понеділок 13. липня ц. р. отсей меморіял президентові міністрів Н. Йорі:

„Пане Президенте Міністрів!

Маємо честь передати Вам отсе пропамятне письмо:

Ми українці жертвували мандати, бо рахували на те, що під правлінням великого вченого а світовим іменням будуть сповнені найскромніші домагання нашого народу.

1. Ніхто не може уявити собі *сумнішого стану народнього шкільництва*, як наше сьогодня на Буковині.

В переважаючій більшости наші діти остають анальфабетами, бо не вчаться мови, якою говорять дома, а навчання в школі, яке ведеться виключно в румунській мові, приносить тільки замішання в головах дітей.

Тому просимо пана президента міністрів і міністра освіти зарядити, аби теперішній шкільний закон поширено й на цілу область північної Буковини, замешкалу українським населенням, а до того часу взяти обовязково на слідуючий рік в аналітичну програму *щонайменше шість годин української мови*, отже годину на день. Треба дати також наказ шкільним інспекторам наглядати, щоби цих 6 годин в дійсности вчили.

Заразом просимо зарядити заведення навчання української мови в учительськім семинарі в Чернівцях, бо навчання українською мовою в школі булоб ілюзоричним, коли не постаратися про нове покоління учителів, котрі вчилиб цеї мови.

2. Поширення *комунізму* занепокоює у великій мірі саме нас, тимбільше, що наші найліпші національні елементи ведуть завзяту боротьбу проти комунізму на Радянській Україні. Коли по тамтім боці проливають українську кров люди, що в своїй манії месії економічного спасіння нищать усі національні традиції, то у нас на Північній Буковині не позволяється плекати давно існуючих національних клітин проти комунізму: *читалень*.

Як можна узброїти українського селянина проти комуністичного духа, коли відбирається йому можливість сходитися в широких, світлих і провітрених льокалях і читати національні книжки про господарство й культуру, а не сидіти в коршмах?

Селянин наш звик на це від десяток літ і селянин без сумніву відчуває це як занепад, коли йому не дається змоги бодай раз на тиждень, у неділю і свято, зійтися в читальні.

Діяльність цих кружків легко контролювати, таксамо й інвентар бібліотек. Колиб до якої-небудь читальні вдалося вихатися деяким комуністичним агітаторам, то їх можна там легко відкрити й побивати. У випадку, якби явилися в якійнебудь читальні такі агітатори, ми самі жадалиб в національнім інтересі замкнення такої заразливої читальні.

Сьогодні справа стоїть так, що більшість читалень без розбору замкнена, книжки сконфісковані, а бібліотекарів переслідується або й арештується.

Заведення української мови в народніх школах і вчительській семинарії, відчинення читалень і звернення сконфіскованих бібліотек — оце в першій мірі наші бажання, яких сповнення домагаємося від Вас в інтересі держави.

Держава має інтерес у тім, аби селянська верства була освічена й була в силі з почуттям національної гордости опертися анархічним елементам, які не мають жадних скрупулів".

Окрім того того самого дня були згадані посли в товариша міністра для національних меншостей Рудольфа Брандша теж у справі наших шкіл і читалень. На тій конференції був присутній і референт для славянських справ д-р Зеновій Пикалашану.

При обструкції, забуреннях у травленні, газі, ударах до голови, болях голови і загальнім недомаганні, заживати рано перед їдою шклянку природної гіркої води **„Franciszka Józefa"**. Домагатися в ап і дрог.

ЗАКАРПАТТЯ.

„Свобода" знову органом християнсько-народньої партії.

Ужгородська тижнева газета „Свобода" (давніше: „Наука"), що виходить уже 32-ий рік, появляється від 26. числа з 2. липня ц. р. знову як „орган християнсько-народньої партії Підкарпатської Руси". Передтим мала „Свобода" кілька місяців такий підзаголовок: „орган народнього напрямку на Підкарпатській Руси". Очевидно, „Свобода" й дальше заступає щиро народній напрям, а чому вернула до своїх попередніх позицій, про це в ній не находимо ніяких ближчих пояснень.

Руський Театр.

Руський Театр, т-во зар. з обм. пор. в Ужгороді, під дирекцією п. Миколи Аркаса, почавши

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1931.

ЛЬКО КАЛЧАК. 2)

Курс старшинських аспірантів у Дайч-Ґаблі.

(Із книжки „Чехословацька Бригада".)

II.

Щоби спека науці не перешкоджала, комендант взявся на спосіб. Зарядив скоріше вставання і скоріше заняття. Зате заняття пополудні зачиналося цілу годину пізніше. Хоч між курсантами було всього двох, котрі в боях не брали жадної участи, то проте головну вагу кладено на впоряд, якого було 11 годин тижнево. Один раз 3 год. по собі, а чотири рази по 2 години. Теренознавство 3 год. (дві години разом, а 1 окремо). Полеві роботи 4 год., по дві години в тижні. Гарматні науки 2 год. Крім того було навчання української мови, історії і географії та спорту, але ці предмети через недостачу часу відтак з наукової програми счеркнули. Крім того вчили „військового правильника" (австрійського) часть II., I., III., стріляння, про зброю, телефонічної служби, організації війська й економічно-адміністративної служби.

Хоч таборові відносини були дуже невідрадні, сотник Кривенко на це абсолютно не зважав і курс провадив, як за мирних часів. У тому великому запалі забув він на найголовніший чинник, на який мусіли звертати увагу аж самі аспіранти. Щоби жовнір міг як слід сповняти свої обовязки, то до того треба йому в першу чергу добрих харчів. Харчі у школі були з початку досить добрі, одначе згодом гіршали й виявилися абсолютно недостаточними. Наслідком мозолистих вправ і твердого вишколу курсанти мусіли домагатися окремої кухні, писали службові листки і в імени своїх товаришів ставали до звіту. Зі справою зволікано, відкладано з дня на день, бо не було навіть потрібного кухаря. А харчі були дійсно лихі, так, що наслідки лихого відживлювання показалися дуже скоро. Недостача товщу й відживних вітамінів спричинила те, що на людей кинулася (також і в цілому таборі) курича сліпота. Аспіранти вийшли на тому найгірше. Від тресури й недоїдання стали вони підупадати на силах, лежати в лічниці і переставали ходити до школи. Сотник справді нарікав на лікаря, що він є дуже „мягкого" серця, одначе лікар бачив, у чому була причина такого стану. Він узнавав хорих і це мало до деякої міри добрі наслідки, бо команда прискорила улаштування окремої кухні для школи. Був найвищий час, бо аспіранти терпіли голод і збирали останні сили. Хоч вправи, наука і лихі харчі валили їх з ніг — вони все таки трималися. По довгих короводах перенесено вкінці аспірантів „на релютум", це значить, що харчі діставали не в натурі, але в грошах, за котрі вони самі купували собі харчі, дещо додаючи свого власного гроша на їх поліпшення. Все те було трохи скомпліковане і тому аспіранти установили свою харчеву комісію. Головою і касієром був сам комендант школи, книговодчиком — підхор. Явдошняк, набірним — вістр. Кречківський, а дозірним органом — булавний Антонюк.

Добитися власної кухні не було так легко. Сотник мусів стукати до цілого бригадійного інтендантського апарату, котрий за ніщо в світі не хотів на це пристати, щоби школа діставала харчове на руки. І хоч інтендантура на цьому пункті була невмолима — то все таки мусіла уступити. Чеська стаційна команда розвязала цей спір так, що позволила на окрему кухню. Чужі йшли на руку!... За тиждень була кухня готова, були ліпші харчі, був теж добрий товщ, хоч кухар був, що правда, слабший.

Школа мала бути самостійним підвідділом, одначе до неї систематично втручалася як бригада, так і І. піх. полк. Бригада хотіла бути сувереном, а полк хотів зі школи мати свою самостійну сотню. Над школою мала надзір бригада, полк і комендант школи, котрий разом з дижурним старшиною по таборі провірював убікації. Сотник був дуже пильний, бо нераз і в ночі тамтуди заглянув... Хто не був на постелі, того призначував до звіту, а на другий день було зле. Зразу учням було до того порядку тяжко привикнути, одначе згодом і до того приноровилися. В ночі за табором не шукали пригод... Крім дижурних старшин приходили нераз на візитацію і вищі команданти. Школу оглядав між ін. комендант І. піх. полку майор Ваня; надзвичайно йому подобалася і було все в порядку. Не лиш свої, але й чужі „інспіціювали" нашу школу. При кінці травня загостив сюди полк. чеського ген. штабу Ґ. Гібіш, перед котрим аспіранти йшли таким почесним походом, що полковник був видимо вдоволений, про що висказався з повною похвалою. Курсом заінтересувався був теж підполк. булави Мацельт, одначе курсисти були тоді у ліску на вправах, біля сільця Ляден. — Порядком у школі і поступом у науці живо цікавився і ґен. Курманович. Бував на годині правильника ч. І. і III., прислухувався науці тереноznавства, ставив питання, вів пояснення і звертав більшу увагу на практичне, ніж на теоретичне знання. Раз навіть вів годину стріляння і вдоволявся тим, що учні відповідали. Бачив фронтову практику...

Серед яких обставин аспіранти мусіли працювати, свідчить про це м. ін. і те, що **босі** ходили на вправи. При вправах підхор. Мартин обдер собі був ногу, дістав горячку й було вражіння, що дістане затроєння крови або тетанус. Випадок цей минув на щастя без поважних наслідків. Наслідком браку взуття ціла школа перестала була ходити на вправи і щойно за тиждень могла продовжувати науку, тоді, як уже всі дістали черевики. Також одностроїв не було і їх заступлено паперовими(!) „гімнастьоркамн" й такимиж штанами цеглястої барви. Не було тоді ні білля, ні добрих сінників, а простирала з тяжкою бідою вимінювано раз на шість неділь...

З днем 1. липня, тоді, як стрілецькі і старшинські табори чеські власти зредукували до мінімум, — життеві обставини страшенно погіршилися. Ті обставини довели до того, що деякі учителі стали занедбувати свої виклади і сотник сам мусів учити. Помалу ставав і він безрадний у такому хаосі, з тяжкою бідою зараджуючи біді там, де вистарчали його сили. Більшу вагу прикладав він у школі теренознавству, ніж впорядові, котрий курсантів в останньому часі пригнічував і добивав духово. Серед такої атмосфери школа не жила, але животіла. Ученики, котрі в ночі хотіли вчитися, не могли того робити, бо по одинацятій в ночі, заряд бараків заборонив світити електричними лямпами. Настали теж і дощі і стали затікати драптиві бараки. Текло всюди, а в спальні була майже потопа. Сотник брався за голову, лаяв цілий світ, штурмував, де міг, одначе на всі його заходи були глухі ті, котрі могли хоч троха зарадити лихові.

(Докінчення буде)

від місяця березня ц. р. до 4. червня 1931 р. відгров 10 вистав, а саме 3 шкільні вистави, 1 військову і 6 публичних. Зі всіх вистав одержано зі вступного кч. 12.175.50. Збірка на театр в Ужгороді принесла до 1. травня 1931 кч. 1.135, в Хусті — кч. 215, в Мукачеві — 235 кч. Разом приходу було кч. 13.760.50. Видатків за десять вистав було всього кч. 18.926.30. Дефіцит кч. 5.165.80. Подавши це звідомлення до загального відома, адміністрація театру підчеркнула, що на покриття дефіциту не одержує ніяких субвенцій. Ціле підприємство веде сам директор М. Аркас на власний риск.

І там сектанти!

Дня 28. м. м. баптисти Підкарпатської Руси відбули свій зїзд у Великих Лучках. На зїзді було ко 500 учасників.

Меліораційні роботи на Закарпатті.

Чсл. уряд призначив 30 міліонів ч. к. на меліораційні роботи на Закарпатті, аби таким робом піднести видатність тамошньої землі, збільшити її стан і спинити довіз хліба з чужини. Наразі зачинається праця на землях між Мукачевом та Ужгородом.

Вибори до громадських рад.

Міністерство внутрішніх справ у Празі видало розпорядок, у якому наказало виготовити виказ тих громад, де в осени відбудуться вибори. На Закарпатті буде таких громад ок. 2/3. Вибори до гром. рад на Закарпатті відбудуться, як і в цілій Чехословаччині, на основі такої самої системи, як вибори до парляменту.

—o—

ЖАДАЙТЕ французських паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
64 3—10

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи")

III.

Філії і кружки.

Клітинами в організації У. П. Т. є кружки. Кружки основувало У. П. Т. щойно на основі зміненого статуту з 1912 р. Передтим творив центральний виділ свої філії в краю. Право до основування філій надавав Т-ву вже його перший статут. Але виділи Т-ва не скоро використовували це своє статутове право. Головну діяльність розвивало Р. Т. П. в столиці краю, у Львові. А змагання виділів зацікавити провінцію справами Товариства вичерпувалися листуваннями з видатнішими і рухливішими громадянами в краю, особистими звязками, при помочі власного органу та через уладжування зборів головного Товариства по більших провінціональних містах, як приміром в 1884 р. у Станиславові, в 1885 р. в Тернополі, в 1892 р. в Перемишлі, в 1900 р. знову у Станиславові. Але ці більші міста були довго глухі на потреби Педагогічного Т-ва та філій у себе не отвирали. Скорше відозвалися в тім напрямі малі містечка, а то й села.

І так перша філія „Руского Товариства Педагогічного" повстала в містечку Щирці к. Львова в 1888 р. Збори тої першої філії відбулися 29. червня при співучасти делегатів виділу зі Львова — проф. А. Вахнянина та проф. Гр. Врецьони. Філія мала 32 членів, головно народніх учителів та сільських священиків. Відбувала вона педагогічні конференції, основала власну бібліотеку, але незабаром заснула і пробудилася аж в 1903 р. Друга філія Р. Т. П. повстала знов у малім містечку, а саме в Калуші 1894 р. Тогож самого року повстала третя філія в містечку Миколаєві н. Дн. В році 1895 повстала четверта філія в селі Грибовичі під Львовом та пята в Тернополі. Шесту філію основано 1896 р. в Рогатині, сему 1897 р. в Самборі, восьму 1899 р. в Станиславові, девяту тогож року в Коломиї, а десяту в Перемишлі в 1900 р. Відтак оснувано філії в першому 25-літті в такім порядку: в 1901 р. — в Буську, в 1903 р. — в Теребовлі, Заліщиках, Бережанах і Мостиськах, в 1904 р. — в Бібрці, Бучачі, Копичинцях, Олеську, Сокалі і Збаражі, в 1905 р. — в Золочеві, Косові, Дрогобичі, Скалаті, Стрию, Ярославі і Чорткові, в 1906 р. — в Городенці, Перемишлянах, Перегінську, Раві Руській і Тисьменици. Отже за 25 літ існування Товариства основано 33 філії в краю, а з того найбільше в 1905 р., бо аж 7. Деякі філії творилися „для моди", але не проявляли ніякої діяльности, як у Калуші, Миколаєві, Раві Руській. Зате добре розвивали свою діяльність у тому часі філії в Тернополі, Самборі, Станиславові, Коломиї, Буську і Грибовичах. На першому місці слід поставити з тих філій філію в Тернополі, яка заслуговує на спеціяльну монографію. Тернопільська філія зробила важний крок вперед в ідеольогії та організації Р. Т. П., бо відразу станула на становищі, що Р. Т. П. не може бути становим товариством українського учительства („справи виховання повинні обходити всі верстви народу") та зрозуміла, що „Р. Т. П. має лиш тоді будучність перед собою, коли обійме як найширші круги". Ця філія уряджувала конференції для членів з рефератами, на яких вони розглядали шкільні справи, організувала свою бібліотеку, піддержувала товариське життя аматорськими виставами, забавами, концертами, підпомагала бідну тернопільську шкільну молодь, домагалася створення української гімназії в Тернополі. При філії утворився жіночий кружок, який занявся збірками на фонди філії, вів ручні роботи в захоронці, зорганізував курс неграмотних і т. п. Філія отворила бурсу в Тернополі, домагалася паралельних кляс при польській народній школі і т. д.

Інші філії також розвивали доволі енергійну діяльність та порушували справи, які властиво повинна була виконувати централя. Наприм. коломийська філія видала в 1900 р. поклик до народу в справі посилання дітей до *всяких* шкіл, а не лише до гімназій, та подала у відозві список тих шкіл, до яких повинен український нарід у першій мірі посилати свою молодь та умовини приняття до тих шкіл; самбірська філія бралася видавати „Педагогічні річники", а станиславівська робила дуже енергійні заходи в справі відкриття української гімназії в Станиславові.

Щоби обєднати філії одною думкою і надати їх праці одноцільний напрям та щоби не допустити до розпорошення праці філіяльних виділів, уладив головний виділ 26. грудня 1906 р. у Львові *перший зїзд делегатів філій*, на який явилося 42 відпоручників від 22 філій. Наради відбувалися під проводом голови перемиської філії проф. О. Яреми і на них обговорено напрямні праці на найближчий час щодо тактики і засобів. І тоді зарисувався між централею і провінцією розкол; делегати домагалися від централі якнайширшої децентралізації, а навіть були думки, щоби з філій створити *зовсім самостійні* педагогічні товариства, які щойно створили би для себе *союз* як централю. Зрозуміло, що такі домагання не вродилися з надмірної праці, поваги та помочи головного виділу у Львові для філій у краю. Філіяльні виділи переросли вже були тоді обсягом та енергією своєї праці головний виділ. Дальші філії по 1906 р., тобто в другому 25-літті, до 1912 р., тобто до зміни статуту зорганізовано отсі: в 1907 р. — в Болехові, Гвіздці, Комарні, Ловачеві, Радехові і Турці н. Стр.; в 1908 р. — в Надвірній і Яворові; в 1909 р. — в Белзі, Бродах, Жидачеві і Камінці Струм.; в 1910 р. — в Горлицях (на Лемківщині), в Боршеві, Гусятині, Добромилі, Зборові й у Львові (ім. Ганни Барвінок); в 1911 р. — в Богородчанах, Солотвині та Чернелиці. Разом 21. Разом отже з попередніми 33, мало Р. Т. П. до 1911 р. включно 54 філії.

Після переведеної зміни статуту (1912 р.) перетворювалися попередні філії в *Кружки* У. П.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Патріотична педагогія.

Гасло націоналізації літератури є наскрізь політичною тенденцією, так само як гасло її інтернаціоналізації. Критика, що підходить до твору з головною думкою: яке завдання виконує він з погляду патріотичного виховання, цікавиться у творі прикметами, які не рішають нічого про те, чи твір є взагалі літературний; це прикмети дидактичні.

З природного явища, що наші великі письменники причинилися до розбудження національної свідомости серед зросійщеної та спольщеної інтелігенції, політичні критики дійшли до сивоглядного висновку, що література повинна виконувати наскрізь політичне завдання і що обовязком критики є підготовляти письменників до такого патріотичного діла.

Навіть педагогія, що поневолі мусить учити безпосередньо, заохочувати до предмету навчання, моралізувати та картати розуміє, що всі її гарні теоретичні принципи доводять у практиці до повної невдачі, коли вчитель починає занадто виразно та часто пригадувати похвальні принципи, коли стає проповідником і забагато говорить про необхідність виконування обовязків.

Критика, що хоче запрягти літературу до суспільної наколесниці заганяє і себе і літературу в сліпу вулицю. Письменник, що має справжній талант рідко (хіба в випадках безхарактерности або нужди) згодиться послухати суспільних зазивів і стати супереччом активних політиків і публіцистів. А до чого зводиться роля критики, коли вона врешті решт стверджує, що ось-такий письменник, такий-то твір служить національній справі? — не більш як до шкільної похвали: „добре, хлопче! пиши так далі!" Адже навіть така похвала не має впливу на інших письменників як заохота; інтелігентні арілі таланти не потрібують педагогів, а пересічні та вузькі не всилі піти за ніяким прикладом; усі їхні намагання, щоби поєднати тенденцію з літературним твором мусять скінчитися ще гіршою педагогією — популярною дидактикою.

Не кажемо, що педагогія або суспільна критика недоцільна або зайва; вони виконують одну із суспільних функцій, інтелігентно або по дурному, залежно від освіти та світогляду критиків-вихователів; вони можуть виховувати нове покоління не маючи найменшого впливу на літературу або мати вплив навіть на розвиток талантів, завдяки спротивові, що будиться в молодих душах, збунтованих проти короткозорої, банальної повчальности. Часто саме така провінціональна повчальність може дати кращі наслідки, ніж зразкова система виховання, яка хоче довести молодь до заздалегідь покладеної мети.

З усім тим усі ці методи та наслідки не мають нічого спільного із питаннями літератури. Шукати в літературних творах суспільно-політичної тенденції та на її підставі їх оцінювати це так само як шукати в політичних промовах або заявах літературних прикмет. Політична промова або брошура матиме непомірно більшу вартість, коли вона написана літературно або навіть із літературним талантом; літературний твір зростає на своїй вартости, коли він охоплює суспільно-політичні питання якоїсь доби, бо має ще вартість в іншій ділянці, а проте заслуг суспільно-політичної діяльности не можна оцінювати літературними критеріями ані літературної праці критеріями суспільно-політичними.

Критики, що журяться здоровлям нації можуть із таким самим правом як лікарі піддати якнайточнішій аналізі твори рідної літератури і видати про них осуд зі становища тієї ділянки праці, яка їх найближче цікавить. Коли вони заявляють, що роблять це в імя вищих національних ідеалів та при всій щирості намірів вони не найшли сильнішого аргументу як лікар, який здавав би справоздання із літературних творів зі становища, чи герої в них змальовані — нормальні; чи ведуть життя згідно із приписами гигієни. Студія вченого лікаря про літературний твір може бути не менше вартісна як погляди талановитого письменника про гигієну. Автім знаємо, що бодай половину архитворів з усесвітньої літератури треба би признати шкідливими, якщо прикласти би до них таку важну ідею як ідея фізичного та психічного здоровля. 90 відсотків героїв із найкращих творів літератури, що стають для нас джерелом духової обнови не принялаб комісія при військовій бранці як непридатних до оборони батьківщини перед ворогом!

Письменник, який хотів би змалювати нам ідеальний зразок здорової людини згідно із науковими принципами гигієни, фізіольогії та психопатольогії поклав би собі менш-більше таке саме завдання як учений лікар, що хотів би написати підручник гигієни віршом.

Ширіть наш часопис!

Т. Крім цього повставали нові кружки. І так в 1912 р. — у Львові кружок ім. Короля Данила, в 1913 р. — у Львові кружок Бурсовий, в 1914 р. — у Львові кружок ім. Т. Шевченка, кружок ім. князя Льва та в Ходорові жіночий кружок У. П. Т. — разом 5, що з попередніми 54 дає число 59 до війни.

Кожний з тих кружків виконував поважну діяльність. Деякі з них поширили свою діяльність на цілу околицю; з них на перше місце вибивався кружок у Городенці, який основав приватну гімназію. Щоби забезпечити гімназії існування, тобто наплив молоді і матеріяльну допомогу з повіту, засіяв кружок свій повіт цілим рядом зорганізованих сільських кружків, а саме в 1912 р. — в Серафинцях і Стрільчу, в 1913 р. — в Поточищах, Гзерикові, Тишківцях, Чортівці, Вікні й Торговиці, в 1914 р. — в Топорівцях, Ясенові, Пільному, Оліеві й Королівці — разом 12. Так поступали й інші повітові кружки, тобто давні філії.

Воєнний час припинив діяльність кружків. Але як тільки де була змога відновити діяльність, то кружки відживали ще й з новою енергією, яка проявлялася в закладанні власних прив. шкіл.

У перших повоєнних роках аж до 1924 р., тобто до зміни статуту, було з організацією і діяльністю кружків У. П. Т. дуже тяжко. Всіх кружків було *61*. Але вже в 1925 р. число кружків зросло на 219, в 1926 р. дійшло число кружків уже до 337, в 1927 р. до 381, в 1928 р. число кружків виносило вже 490, в 1929 р. — 588, а в 1930 р. — було вже 593 кружки.

Коли отже порівняємо ці числа, а саме, що в першому 25-літті було 33 філії (кружків), у довоєнним (до 1914 р.) часі — 59, до 1921 р., тобто за 40 літ існування — 61, а за десять повоєнних літ добігло число кружків до 593, то побачимо, що за останніх 10 повоєнних літ збільшилося число кружків (філій) на *532*, тобто майже 10 разів стільки, що за повних 40 попередніх літ істнування Товариства.

Колиб ми мали витягнути висновки вже з цього зіставлення розросту організаційних клітин Товариства та з попереднього зросту числа членів, то для передвоєнних виділів У. П. Т., а тимсамим і його діячів-провідників ці висновки мусілиб випасти зовсім відмінно. Тому зачекаймо і зберім підсумки праці — в ділянці шкільництва.

С. Перський.

Світ буде „наш".

В робітничих дільницях Москви відбуваються демонстраційні віча, влаштовані районовими ячейками комуністичної партії в справі фінансового краху в Німеччині. Більшовицькі агітатори виголошують тріюмфальні промови, що західноєвропейський капіталізм находиться на березі цілковитої руїни. На прапорах і таблицях видно написи: „Ще хвилина, а цілий світ буде наш!" „Революцією в Німеччині збудуємо радянську владу на цілому світі!"

Обережно з виїздом до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами і його Інформаційні Бюра дістають в останніх часах багато письменних і особистих запитань про заробітки у Франції і в справі виїзду туди. Щоби не ширилося баламуцтво і щоби охоронити наших емігрантів перед мантійством ріжних агентів, подаємо до загального відома, що запотребування у Франції на робітників з Польщі є в останніх часах дуже мале. До фабрик, копалень і інших промислових підприємств наслідком зростаючого безробіття і натиску французьких робітничих організацій французький уряд видає дуже мало дозволів на приїзд нових заграничних робітників до праці. З причини спізненої літньої пори вменьшується також запотребування на робітників на ріллі.

Французька іміграційна місія в Варшаві дістає місячно яких 1.500—2.000 запотребувань на робітників з цілої Польщі. Це запотребування розділює Еміграційний Уряд в Варшаві на поодинокі Державні Бюра Посередництва Праці, а ті знову на поодинокі повіти. З цего виходить, що на кожний поодинокий повіт може припасти дуже невелике число, а бувае таке, що на деякі повіти взагалі нічого не припаде. Так, наприклад, в місяці липні не визначено ніякого контингенту на всі повіти львівського, станиславівського, тернопільського, волинського і люблинського воєвідства і з цих воєвідств ніхто не виїде в місяці липні на контингент до Франції.

Поза контингентом можуть виїхати тільки ці робітники, для яких надішлють поіменні візвання або контракти французькі роботадавці. Вироблення таких поіменних візвань получене є з більшими трудношами, як виїзд на контингент. Тому наші робітники не повинні давatися туманити ріжним приватним аґентам як краєвим, так і французьким, будьто вони за високою винагородою вистараються для них контракти до Франції. Коли якийсь робітник мае повідомлення від своєї рідні або приятелів, які працюють у Франції, що є можність примістити його там при праці, то він повинен звертатися до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами або до його Інформаційних Бюр, а ті провірять, чи така можність е, а коли так, то допоможуть йому до узискання контракту і виїзду.

Взагалі можливости виїзду на заробітки до Франції для більшої скількости робітників є тепер малі і не можна привязувати до них великих надій. З рахунком виїзду до Франції треба бути дуже обережним, бо в противному разі наразяться кандидати на виїзд на втрати і розчарування.

(„Український Емігрант").

Центральне бюро для експорту збіжа.

У звязку з виповіженням Німеччиною жвтної умови польський уряд старається здобути інші ринки для експорту збіжа. Задля цього рішено зорганізувати центральне бюро продажі жита на вивіз, в якому буде сконцентрований також експорт пшениці. Бюро буде спілкою з обмеженою відповідальністю. Учасниками в цій спілці будуть: в одній третині держанне заведення збіжевого промислу, а у двох третинах Союз експортерів збіжжа. Бюро розпічне діяльність в другій половині серпня. Як пишуть польські газети, бюро мае в пляні вивозити до скандинавських і балтійських держав, а також до полудневих країв.

Світ відчуває потребу чудес.

З приводу беатифікаційного декрету Катерини Лябур, шаритки, папа виголосив промову, в якій зазначив, що світ відчуває тепер більше, ніж колинебудь потребу чудес. Першим чудом, про яке слід молитися, нехай буде те, щоби сліпі прозріли, щоби бачили ті, хто не розуміе та не чуе. Ті саме не повинні говорити про те, чого не знають. Не хочемо похвал, але хочемо, щоб не осуджували нас, не знаючи. Перед уділенням свого благословенства папа повторив: Благаємо Провидіння мати довіря, а осягнемо те, щоби ті, що не хотять бачити, прозріли.

Градова буря.

З Любачівщини пишуть нам: Дня 16. ц. м. лютувала в нашому повіті буря з градом, що знищила на 80 проц. поля в с. Синявці, а на 100 проц. в с. Куровиці і в присілку Каплаші. Буря знищила також багато будинків і масу дерев, які повиривала з корінням. Є також немало жертв у худобі від граду. Разом з бурею пройшла над тою околицею повітряна труба, що в деяких місцях знищила все до чиста. М. ін. захопила ця труба частину ліса біля згаданого присілка, де на просторі 3 моргів не залишилося ані одно дерево!

Градова буря перейшла 14. ц. м. над селами Орішин, Грушець, Яремковичі і Милятин пов. Володимир. Знищила до тла засіви, завалила кілька стоділ і зірвала багато дахів.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1931.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ

Ціль Пікарового лету.

(Докінчення)

Мілікен виконував поміри йонізації, викликаної космічними промінями в атмосфері, в той спосіб, що випускав в атмосферу пару бальоників, наповнених воднем[1]). Ця пара бальоників двигала малий апарат, що автоматично записував температуру, атмосферичне тиснення і скорість розряджения електроскопу. Найбільша висота, яку осягнула одна пара бальоників, вичосила 15,5 км. Однак результати, одержані **Мілікеном,** не згоджуються з результатами **Гесса і Кольгерстера,** а саме йонізація атмосфери, викликана промінями **Гесса,** виходить при тій самій висоті у **Мілікена** 4 рази менша, ніж у **Гесса і Кольгерстера. Мілікен** твердив, що европейські вчені помилилися, однак нині признає[2]), що їх результати є правдиві, а причина незгідности його висліпів з їхніми лежить в тому, що по поглядам **Мілікена** між 9-им і 15-им кільометром атмосфери істнує максімум йонізації, викликаної промінями **Гесса.** В верствах атмосфери, вищих ніж 15 км., ця йонізація повинна значно зменшитися. Цей погляд **Мілікена** на істнування максімум йонізації є рівночасно одним із стовпів, на яких держиться його широка гіпотеза[3]) про повстання космічних промінів. А саме **Мілікен** припускае всупереч іншим ученим (головно всупереч поглядам англійців **Солде і Джінса**), що ультрапроміні повстають внаслідок **творення атомів** у міжзоряних просторах з протонів, себто з ядер водня (напр. 4 ядра водня дають атом гелю, 16 протонів атом кисня, 25 протонів атом заліза і т. д.). Надвишка маси при такім творенню переходить саме в космічне промінювання.

З вище сказаного бачимо, що висліди обсерваций, пороблених кільканацять разів особисто **Гессом** і **Кольгерстером,** не згоджуються з висліпами записів автоматичних апаратів **Мілікена.** Крім цього Мілікенова гіпотеза щодо походження космічного промінювання спирається між іншим на істнуванню максімум йонізації між 9-им і 15-им км. атмосфери. Насувається питання, хто саме мае рацію? Чи **Гесс** з **Кольгерстером** чи **Мілікен,** що умів навіть витворити прегарну гіпотезу про повстання промінювання взагалі? Чи врешті можемо говорити про максімум йонізації між 9-им і 15-им км. атмосфери?

Відповідь на ці питання може дати лише додатковий експеримент, а саме як найдокладніший **особистий** помір, переведений на дотичних висотах. І саме головним завданням лету до стратосфери перебуваючого постійно в Бельгії швайцарського вченого проф. **Пікара** було переведення як найдокладніших помірів атмосферичної йонізації, викликаної діланням космічних промінів.

„Національна фундація наукових дослідів у Брюссель" дала фінансову допомогу на виконання свобідного бальону в німецькій фабриці бальонів **Рідінгера** в Авгсбургу по плянам проф. **Пікара.** Обем виповненого воднем бальону виносив 14 тисяч шестистінних метрів, найбільший промінь його мав 30 м. Оригінальною річю в плянах **Пікара** було вжитя алюмінієвої кулі. Безпека її була чотирократна. Крім цього вона була щільно замкнена, так, що летуни, як в ній перебували, не підлягали змінам атмосферичного тиснення і могли без великих трудношів переводити поміри. Одна половина цієї кулистої гондолі була зверху помальована на чорно, друга половина була цілком гладка. При помочі зовні уміщеного мотору гондолю можна було обертати так, щоб в разі потреби на чорно помальована половина була звернена до сонця і щоб в цей спосіб заабсорбувала деяку кількість тепла, потрібну до скомпензування низької зовнішньої температури. Під гондолею находився пневматичний перстень, котрого завданням було злагіднити ударення кулі з землею підчас причалювання. На випадок знищення бальону огнем або громом отвирався спеціяльний охоронний прилад, який не дозволяв гондолі падати нагло до долу. В кулі були приміщені всі наукові апарати потрібні **Пікарові.** Барометри і варіометри до міряння скорости лету в гору й опадання бальону були получені гумовими вужами з повітрям на зовні кулі. Крім цього швайцарський аероклюб достарчив **Пікарові** запльомбованих барографів для контролі осягненої ним висоти.

Сам лет відбувся щасливо 27. травня ц. р. з подвіря фабрики **Рідінгера** в Авгсбургу в 4. годині. В 25 мінутах проф. **Пікар** зі своїм асистентом інж. **Кіпфером** опинилися на висоті 15.000 метрів. Ще підчас відлету виявилось, що одно віконце не прилягало щільно до своїх рамок. Тому учені мусіли направляти його, заліплюючи щілину спеціяльним кітом. Управа фабрики побоювалась, щоби звичайні шнури, які придержують бальон на землі підчас його спочинку, не порвались тому, що обем бальона був дуже великий. З цієї причини управа фабрики казала причепити до „чуба" бальону додаткові посторонки. Підчас відлету робітники не вспіли відчепити тих посторонків і вони так замотались підчас лету довкола бльоку, який мав відчинити вентиль до випуску газу, що оба учені не могли по осягненню означеної висоти ніяким чином злетіти на долину. Щойно по заході

[1]) R. A. Millikan, Phys. Rev. 27, 353, 1926.
[2]) Phys Rev. 37, 235, 1931.
[3]) Science 123. 1. 1931. Nature 127, 167. 1931.

ОСТАННІ ВІСТИ

ШПИГУНСЬКА АФЕРА У ВАРШАВІ.
Дальші арештування.

Шпигунська афера б. майора Дембковського кинула світло на ролю заступника військового більшовицького аташе Богобоя, який розвинув у Польщі величезну шпигунську акцію. Польські власти переводять арештування багатьох осіб, замішаних у цю аферу. Між ними арештовано інж. Станішевського у Вильні, куди втік перед арештуванням з Варшави. Підчас ревізії знайдено при нім багато документів, які безумовно потверджують його участь у шпигунській афері. Знайдено теж прецезійний фотографічний апарат, який мав одержати інж. Станішевський нібито від „пана Романа". Виявилося, що цим „паном Романом" був заступник аташе Богобой. Інж. Станішевський був зайнятий в одній з фабрик амуніції в Скаржиських і в Радомю. Стверджено, що вже від кількох років інж. Станішевський співробітничав в Богобоєм. З його доручення їздив до Анґлії, де організував безуспішно саботажі в англійських фабриках амуніції. Арештовано багато інших осіб, які з ним співпрацювали. Їх прізвища держать покищо в тайні.

ВАЖНІ НАРАДИ В ЛЬОНДОНІ.

У вівторок 21. липня ц. р. відбувалися далі наради представників 7 держав у салі Форейн Офіс, яка сусідує безпосередньо з історичною вже салею Льокарна. На конференції дійшло до порозуміння, що Німеччині слід уділити кредитів. Стімсон запевнював, що Америка не лише не вицофує кредитів з Німеччини, але навпаки — збільшує їх тепер. Американські банки дуже радо прийдуть з більшою грошевою допомогою Німеччині, але під умовою, що банки інших держав зроблять таксамо. По 3-годинних нарадах оголошено комунікат, який стверджує, що конференція розглядала методи міжнародньої фінансової співпраці, яка привернула би довіря до господарської рівноваги Німеччини. Пополуднева конференція тягнулася аж 6 годин, але не принесла ніяких позитивних вислідів.

СТРАШНИЙ ГУРАҐАН У ЛЮБЛИНІ.

У вівторок 21. липня ц. р. лютував у Любліні страшний гураґан,який наніс великі шкоди. Гураґан позривав дахи з багатьох домів. У Броновіцькім міськім парку повиривав майже всі дерева з корінням та затарасував ними міст, який веде до Замостя. Телефонічні стовпи поломані, а залізні телефонічні проводи покручені і понищені. В багатьох домах повилітали всі вікна. На залізничій станції гураґан перекинув 8 товарових вагонів, кілька фабричних коминів і міський автобус. Дорожкаря Бергмана, що їхав з трьома пасажирами, гураґан кинув з такою силою на фабрику, що він негайно помер. Військо і пожежна сторожа ведуть рятункову акцію. Є аж три особи вбиті, 11 тяжко, а 12 легко ранених. Також в околиці заподіяв гураґан страшні шкоди, понищивши господарські будинки в багатьох селах. До Люблина приїхав віцеміністр праці і суспільної опіки Талей Шубартович, щоб переконатися про розміри знищення.

НОВИНКИ

— **Які будуть жнива?** На основі помічень центрального т-ва Рільничих спілок у Варшаві цьогорічні збори представляються взагалі добре. Збір жита виходить трохи слабше ніж торік, зате збір пшениці дорівнює торічньому а навіть буде кращий. Збір буряків і бараболі в сторонах, де були дощі, заповідається знаменито. Капуста також буде гарна.

— **Готівкою і матеріялами.** У фабриці сукна Крікс і Вольф у Бельську застрайкувало 260 робітників. Страйк скінчився угодою, на основі якої дирекція згодилася виплачувати в 70 проц. готівкою, а в 30 проц. суконними матеріялами. Робітники мають право вибирати собі матеріяли.

— **Крівавий спорт.** Підчас останнього мечу між Україною і Світезю у Львові прийшло між публикою до бійки, з якої Яків Рибка вийшов з розваленою головою. Воєвничий настрій панував у Ярославі підчас мечевих змагань між місцевою дружиною і перемиською. Публика побила суддю Татарського за сторонничість так, що він під охороною поліції і переодітий вийшов із грища.

— **Дики зїдають селянську працю.** В Уклині на Закарпатті звалилася 7. ц. м. вечором ціла череда диких свиней на селянські поля з бараболею. Було щось 35 диків. Куди перейшли, поле ставало чорне. Перерили все до чиста. В той час селянин Микола Тацей стеріг своєї праці в полі. Коли прийшли дики, він криком хотів вигнати їх з бараболі. Дики з піднесеними рилами кинулися на нього, почали кусати і мало його не зїли. Тільки з тяжкою бідою удалося йому втечи. Так налякався і знесилився втечою, що тепер лежить хорий. Отже дики цілими чередами нищать селянську працю, а чехословацький уряд заборонив селянам держати зброю. Подібні відносини панують, як відомо, також по нашому боці Карпат.

— **Всюди ощадність.** Міністерство скарбу знесло пашпорти зі зниженою оплатою для збірних прогульок за границю. Всіх має обовязувати пашпорт з нормальною оплатою.

— **Бандитизм на залізницях.** У поспішному потязі між Познанем і Вашавою до переділу другої кляси, в якому їхав інж. Грудзінський з жінкою, вдерся якийсь опришок, захопив з полиці касетку з дорогоцінностями і вибіг. За ним побігла п. Грудзінська і на кінці потягу звела боротьбу, наслідком якої обоє мало не випали на шини. На оборону жінки прибіг вкінці Грудзінський і врятував її від смерти, а тимчасом опришок з касеткою вискочив. У тім самім часі другий бандит украв з переділу велику валізу з річами і також вискочив. Слідство викрило, що бандити мали третього спільника, який способом, відомим тільки залізничій службі, звільнив рух потягу та уможливив усім трьом утечу. Поліція покищо не попала ще на їх сліди.

— **Приємні враження** винесла прогулька 13 асистентів пшібрамської гірничої академії до Львова. Коли на головному дворці витали їх промовами представники львівських наукових кол, чотири злодії окружили одного з прогульковців, інж. Венґляву, створюючи штучний стиск, і вкрали йому з кишені портфель з більшою квотою. Але на його щастя бачив це поліціянт і арештував чотирьох злодіїв, від яких відобрано всі гроші. Опісля чеські прогульковці на кожному кроці пильнувалися перед львівськими злодіями.

— **Не все золото, що блищиться.** Михайло Микита зі Стрия приїхав до Львова за орудками і на вул. Городецькій заступили йому дорогу два людці. Один із них представився за чеха і предложив йому на продаж дві золоті обручки та ланцюшок за ціну 90 зол. Микиті здавалося, що ті річи мають далеко більшу вартість, отже не багато думаючи, він заплатив мерщій 90 зол. і пішов до найближчого склепу золотника. Тут сказали йому, що ті річи зі звичайної мосяжної бляхи і не варті більше як пів золотого. Ошуканий пішов на поліцію, щоби шукала за обманцями, але шукай вітра в полі. Скільки людей впало вже жертвою такого обманства, а проте все ще находяться легкодухи, що вірять дурисвітам.

— **Скритовбивство.** До мешкання Григорія Малицького, громадського урядовця в Мостах Великих, стрілив хтось у ночі крізь вікно. Малицький сидів на ліжку і читав газету. Куля пробила йому груди так, що Малицького взяли на фіру і повезли до шпиталю у Жовкві однак по дорозі він помер. Мав 32 роки. Підозрівають, що впав жертвою політичних порахунків, бо хоч українець родом, держав з поляками. Арештовано кількох українців.

— **Розбили пусту касу.** До ремісничої палати при вул. Костельній у Львові вломилися злодії, в надії, що обловляться грішми. Однак сильно розчарувалися, коли, розбивши касу, не найшли в ній ані сотика.

— **Син убив батька.** В селі Полкині, пов. Ярослав, 26-літній Владислав Череда убив кількома ударами сокири свого 67-літнього батька. Посварилися через мачоху, яка підюджувала старого проти пасерба.

— **Краща смерть ніж незгода з жінкою.** Стефан Возьний, візник із Давидова коло Львова посварився з жінкою і так цю пригоду взяв собі до серця, що вистрілом з короткого кріса відобрав собі життя.

— **Промоції.** П. Ірина Сімович з Рожнова осягнула 9. ц. м. на краківському університеті дипльом доктора медицини. — На томуж університеті одержали дипльом магістра прав: Микола Бараболяк, Михайло Білоскурський, Теодор Данилів, Данюк, Олександер Лавецький, Мирон Лушпинський, Юліян Максимович, Іван Мойсей, Навроцький, Ярослав Падох, Маріян Пасічинський, Микола Петрунів, Іван Сондей, Остап Федик, Ярослав Чировський.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін воєнних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода воєнних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, рагляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 8—7

Дописи.

СТОРОНЯТИН, ПОВ. ЛЬВІВ. (Чит. „Просвіта". — Розвязання руханково-пожарничого т-ва „Луг" та цікаві мотиви відкинення статутів т-ва „Сокіл". — Будова кооперативного дому). В останніх трьох роках діяльність виділу чит. „Просвіта" в с. Сторонятині була завмерла. Щойно з весною ц. р. новий виділ зумів розвинути живу освітньо-культурну діяльність, згуртувати молодь та притягнути також старших громадян до праці. Тепер у читальні кипить життя. Не зважаючи на горячу працю в полі, молодь і старші громадяни майже що вечора сходяться до читальні, щоби бодай перечитати газету. Аматорський гурток при читальні уладив від квітня ц. р. три вистави. Дві відограв у с. Сторонятині (комедію „Мартин Боруля" і драму „Хмари"), — а з третьою їздив на гостинні виступи до місточка Яричів Новий. Матеріяльний успіх цеї поїздки дуже малий. Головною перешкодою в поглибленні освітньої праці в селі є недостача власної домівки. Дотеперішню домівку читальні в громадському домі замкнено від відомих подій минулої осени м. р. та віддано до вжитку школі, хоч до того часу згідно з умовою виділу чит. та гром. ради домівка була спільною для читальні і школи. По осінних подіях поліція заборонила сходитися просвітянам далі в дотеперішній домівці. Тому виділ віднаймив хату у свідомого селянина О. Яворовського за невеличкою оплатою. Останні дві вистави відбулися в стодолі селянина Володимира Хомяка. Крім того виділ уладив уже два фестини; перший в червні, який не повівся тому, що того дня була велика злива; другий 12. липня ц. р. — з доволі великим успіхом. На фестині приграваля орхестра з Підборець, яка своєю доброю грою, та карністю грачів, дійсно імпонувала. Підчас фестину відбулися теж мячеві змагання між молодю с. Сторонятина і с. Судимова. В обох дружинах більшість грачів — це гімназіяльні ученики і студенти, уроженці цих сіл, решта селяни. Змагання покінчилися побідою дружини с. Сторонятина 7 : 5. Про техніку гри не доводиться говорити, зате грачі з обох сіл грали дуже амбітно, інтеліґентно і тому збирали заслужені оплески. — Прикро вражала присутніх на фестині відсутність руханкових вправ сільської молоді, яка минулими роками разом з молодю сусідніх сіл на фестинах захоплювала гостей гарними ритмічними вправами. Тепер адміністраційні власти порозвязували по відомих подіях м. р. рух.-пож. т-ва „Луг" у цілій околиці. Як мотиви розвязання „Лугу" в Сторонятині подало львівське воєвідство „пришкрочене статутового закресу дїяляня". Селяни негайно по розвязанні т-ва „Луг" внесли до воєвідства статути т-ва „Сокіл". На це прохання надіслало воєвідство відмовну відповідь з цікавими мотивами і тому наводимо її в цілости, як документ часу: „Starostwo powiatowe we Lwowie. L.: 109/Sokił. Lwów.

сонця бальон став опадати внаслідок охолодження водня. Остаточно 28. травня в 21. год. бальон осів на гургляівськім ледняку в ецтальських Альпах в Тиролю, докладно 150 км. на полудне від Авґсбургу, осягнувши максимальну висоту 16 км.

Додатковим завданням лету **Пікара** було дослідження при помочі докладних помірів температури, атмосферичного тиснення, вогкости і складників повітря в стратосфері, — практичних можливостей повітряної комунікації в стратосфері, тим більше, що приготовчі теоретичні праці в цім напрямі поробили саме недавно французи **Гарсо, Бегаг** і **Ріше. Пікар** і **Кіпфер** твердять, що їм удалося виконати всі замічені ними поміри, які вони незадовго оголосять в наукових журналах. З часописних вісток можу подати тільки те, що вартість атмосферичного тиснення на висотах, осягнених **Пікаром і Кіпфером,** є тільки одною десятою частиною вартости атмосферичного тиснення на землі, підчас коли температура зовні кулі виносила —60° С, внутрі кулі +40° С.

Хоч проф. **Пікар** і інж. **Кіпфер** мали слідуючих славних попередників: німців **Берзона** і **Зюріґа,** що в 1901—1928 роках долетіли бальоном до висоти 10.800 м. і поробили поміри атмосферичного тиснення, француза **Калізо,** що в серпні 1926 року залетів літаком на висоту 12.066 м., й американця **Грея,** що осягнув бальоном висоту 12.950 м. та згинув в однім зі слідуючих летів, всетаки є вони першими людьми, що зуміли вдертися **глибоко** в стратосферу. Без сумніву їх лет причиниться, як не до остаточного рішення справи космічного промінювання, то принайменше до ще основнішого студіювання цієї прецікавої справи, а рівночасно доповнить ці відомости, що їх про стратосферу мають метеорольоги на основі помірів, переведених самозаписуючими апаратами на бальонах без пільотів.

dnia 23. VI. 1931 r. Do P. P. Założycieli Stow. p. n. Gimnastyczne T-wo „Sokił" w Stroniatynie do rąk pana Andrzeja Borowyka w Stroniatynie. Urząd Wojewódzki lwowski reskryptem z dnia 23. VI. 1931 r. L. 37/15/Sokił/31 orzekł, że nie może orzyjąć do zatwierdzającej wiadomości zgłoszenia o zamiarze założenia projektowanego stowarzyszenia i w następstwie tegoż na mocy § 6. ustawy z 15. listopada 1877 Dz. ust. p. Nr. 134. zakazuje zawiązania tego stowarzyszenia według osnowy załączonego zarysu statutu, ponieważ z zarysem statutu i w związku z nim z towarzyszących okoliczności okazuje się, że projektowane stowarzyszenie miałoby być w z n o w i e n i e m s t o w a r z y s z e n i a p. n. „Towarzystwo gimnastyczne i ogniowa straż "Łuh" z siedzibą w Stroniatynie, rozwiązanego reskryptem Urzędu Wojewódzkiego z dnia 8. I 1931 r. L. BP. 126/14/Łuh/30 z powodu przekroczenia statutowego zakresu działania. W o b e c t e g o z a m i a r z a ł o ż e n i a p r o j e k t o w a n e g o s t o w a r z y s z e n i a j e s t o b e j ś c i e m z a r z ą d z e n i a w ł a d z y, c o p r z e d s t a w i a s i ę j a k o p r z e c i w n e p r a w u. Od tego orzeczenia wolno wnieść odwołanie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które podać należy do Urzędu Wojewódzkiego przez tut. Starostwo w ciągu 14 dni, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia. Starosta powiatowy lwowski: Czesław Eckhardt". Тому при читальні зорганізовано покищо спортову секцію копаного мяча і відбиванки. — Завдяки запалові, який розбудив між старшим громадянством і молодю новоприбувший молодий ідейний провідник, о. Михайло Пашківський, кооператива в Сторонятині приступає до будови власного дому. Тому управа кооперативи „Злука" запропонувала громадській раді продати їй кусень громадського неужитку під будову. Громадська рада згодилася на це. Одначе Повітова Рада у Львові відкинула прохання кооперативи з формальних причин, нібито тому, що в проханні не означено поверхні площі під будовані її цінн. Внесено друге прохання з усуненням зазначених недостач, але покищо нема ніякої відповіді. Та селяни не зражуються цими невдачами і бадьоро змагають до осягнення своєї мети з вірою, що всі труднощі побороть. Вельми відрадним явищем у наших змаганнях є те, що місцеві студенти, а саме І. Бавацький, Я. Хомяк та В. Кураш посвячують весь свій вільний час і знання для праці над усвідомленням найменшого брата. Це найкраща запорука гарного розвою села

—o—

СПОРТ.

19. 7. Станиславів. Гірка—Пролом 1:0 (0:0).

Останні свої змагання за мистецтво Пролом програв, хоча на основі гри міг їх виграти навіть з ріжницею 3—4 воріт. Цим разом був до нічого напад, в якому Якібчук тільки перешкоджав іншим, а Новицький майже не існував на грищі. Пролом мав безперечно більше з гри; щож, коли ж ім мурованих позицій не використано! Вправді й Гірка могла стрілити більше, та в кожному разі вислід повинен би звучати 7:3. Рішаючі ворота стрілив Набельський, використовуючи дуже притомно блуд противника. Склад Пролому: Андріїшин, Росяк, Кардаш; Стецкевич І, Бриндзей, Гаврилів; Демянчук, Керникевич ІІ, Новицький, Попель, Якібчук.

На 10 розіграних змагань за мист. вирішив Пролом у свою користь тільки 3 (з Гакоахом 3:2, з Єдністю 3:0 і 3:0). Нерозіграних було теж 3 (зі 49 п. п. 4:4, зі Станиславовією 3:3 і 4:4). Врешті 4 програні (з Гіркою 3:4 і 0:1, з Гакоахом 0:1 і з 49 п. п. 1:2). Остаточний білянс: 10 змагань, 9 пунктів, в. в. 24:21. Пролом здобув 4-е місце за Гіркою, Станиславовією і 49 п. п., а перед Гакоахом і Єдністю. **Т. Л.**

Дрогобич. Підгіря—Стшелец 3:1 (3:0).

В неділю 19. липня ц. р. розіграло Т. С. Т. „Підгіря" з Дрогобича змагання копаного мяча з найліпшою польською дружиною С. К. „Стшелец" з Борислава з вислідом 3:1 (3:0) на користь „Підгіря". „Підгіря" мало дуже поважного й амбітного противника, який старався всіми силами задержати на дальше першенство в грі копаного мяча нафтового басейну, граючи ще до того на своїй площі. Одначе всі грачі „Підгіря", себто напад: Воробець, Сиротяк, Мисишин, Кіцила І., Дорожівський, поміч: Гавдяк. Кіцила ІІ., Жук, дальше оборона: Дуцько, Кобільник, а в першій мірі воротар Микитин виказали тільки фізичної і технічної справности, а вкінці й амбіції, що з легкістю ліквідували всі комбінації противника. За це їх дуже часто значне число видів (поверх 200) оплескувало. Ворота для „Підгіря" стрілили: Кіцила І. (2). Сиротяк (1).

Оснування жіночої спорт. секції при Т. С. Т. „Підгіря" в Дрогобичі.

Заходом гуртка ідейних спортовичок відбулися в Дрогобичі в суботу 11. липня ц. р. установчі загальні збори жіночої спортової секції при Т. С. Т. „Підгіря" в Дрогобичі, на яких: 1) вибрано виділ у складі: голова Дом. Шмігельська, заст. голови Наталія Кашубівна, секретар Оля Городиська, скарбник Дара Коцюбіана, спортова референтка-інструктор Катруся Пацлавська, студ. академії фізичного виховання в Кракові, 2) рішено розвинути якнайширшу діяльність для згуртування значного числа дійсних членів, керуючися при тому засадою: якість, а не чисельність. Члени вище згаданої секції почали вже на місцевій спортовій військовій площі постійні легко-атлетичні вправи і спортові гри. Є надія, що заснування жіночої спортової секції в Дрогобичі вплине у значній мірі на ожиалення діяльности Т-ва, в першій мірі його спортових мужеських секцій, які не мали досі поважного спортового конкурента. А таким може стати вже небавком відоме зі своєї солідности і точности у виконуванні своїх обовязків українське жіноцтво в нашому місті.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 21. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·90 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яиць 4·30—4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театр Атенеум з Варшави розпочинає вже завтра, 22. ц. м. 4-денну гостину на сцені Великого Театру у Львові. Всі чотири вистави виповнить комедія англійського письменника Джона Гальсвортія „Голубине серце", що користувалася у Варшаві великим успіхом.

Вже 28. липня ц. р. розпочинає вільватижневу гостину на сцені Великого Театру один з чоловіх варшавських репрезентаційних театрів „Веселий вечір" під дирекцією З. Войцеховського.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Парижанка" та „Масхота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Моряк шукає любови".

КОЛЬОСЕЙ: „Фанфари любови" та „Поліцайстер Тагеся".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Страйк жінок" та „Найбільша пристрасть".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Весна в Пратері" та „Воздушні пірати".

ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).

ПАЛЯС: Звукова фільма „За кулісами театру".

ПАН: Звукові фільми „Залога смерти" (Л. Вольгайм) та Бастер Кітон.

ПАСАЖ: „Ріналдо Ріналдіні" та „Великан гір" (Мачісте).

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Ліндс) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Сліпі вулиці Шанхаю" та „Мертвий узол".

Програма радіо.

Середа, 22. липня 1931.

Липськ (259,3) 18·20 „Сучасна дівчина", дискусія 19·30 Танкова музика. 20·30 Вечір музики Конрадія. **Бреслява** (325) 19·50 Оповідання світових репортерів. **Брно** (341,7) 14·30 Радіооркестра. 21·10 Данна і нова танкова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Мандолінова музика. **Льондон** (356,3) 12·00 Органова музика. 22·35—24·00 Танкова музика з гот. Пікаділі. **Букарешт** (394,2) 13·00 Легка румунська музика. 21·00 Камеральна музика. **Берлін** (419) 17·30 „Нова католицька пісня". Речиталь. 20·00 Концерт творів Бінеке. **Стокгольм** (435,4) 19·00 Скрипкові речиталь. 20·00 Хоральний концерт. **Рим** (441,2) 17·30 Популярний концерт. 21·00 „Ріс", опера Масканія. **Прага** (487,2) 21·10 Камеральна музика. 21·30 Речит. віольнч. **Відень** (516,4) 16·30 Концерт солістів. 17·05 Тріо гітаристів. **Мінхен** (532,9) 17·20 Діточий хор. **Будапешт** (12·05) Концерт муз. вок. квартету. 17·25 Циганська музика. 20·00 Концерт орх. **Харків** (937,5) 15·00 і 20·00 Концерт. 18·00 Трансмісія.

Четвер, 23. липня 1931.

Липськ (259,3) 12·05 Грамофон. платів. 19·30. Веселий музичний вечір. **Братислява** (278,8) 12·30 Популярний концерт радіооркестри. 15·40 Словацькі пісні. **Бреслява** (325) 19·15 Нова діточа музика. **Брно** (341,7) Концерт радіоорх. 21·00 Чеська музика. **Штрасбург** (345,2) 17·00 Легка музика. **Льондон** (356,3) 20·55 Семий концерт сучасної музики. 22·35—24·00 Танкова музика. **Штутгарт** (360.1) 15·30 Програма для дітей. 22·30 Камеральна музика. **Гамбург** (372,2) 12·30 Попул. концерт. 19·25 Д-р Шваб: Як гартувати дитину? **Букарешт** (394,2) 21·00 Російський хор. **Берлін** (419) 16·00 Легкий концерт капелі Брова. 21·10 „Турандот", комедія. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт музичної академії. **Рим** (441,2) 13·30 Радіоінтет. 21·00 Симфонічний концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 „Людина сміху", опера Педротія. **Відень** (516,4) 20·15 Найкращі віденські пісні. **Будапешт** (550,5) 12·05 Вокальний концерт. 16·00 Мадярський концерт. 20·00 Циганська музика. **Осльо** (1071,4) 22·05 Музика з корабля „Бергенсфіорд".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 22. липня 1931. р.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Музика з грам. плит 15·25 Відчит з Вильна. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Музика з грам. плит. 16·45—17·10 Трансмісії з Варшави. 17·20 Музика з гран. плит. 17·35 Відчит. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·40 Трансмісії з Варшави. 20·40—22·10 Речиталь форт. і концерт з Варшави. 22·00—22·25 Транс. з Варшави. 22·30 Пресовий фортепіновий денник. 23·00—24·00 Музика з Варшави

Четвер, 23. липня 1931.

Львів. (380,7) 11·58. Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10—14·50 Комунікати. 15·10 Музика з грамоф. плит. 15·25. Відчит з Варшави. 16·00 і 16·25 Музика з грам. плит. 16·45 Ком. з Варшави. 16·50 Відчит з Кракова. 17·10 Відчит. 17·25 Музика з грам. плит. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Музика з грам. плит. 19·30 „Мотоциклем по Европі", вражіння з прогульки. 19·50—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Концерт. 22·15—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30 Концерт з Познання. 23—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

К У Т И :
22. VII. „Троянда Стамбулу".
23. VII. „Жінка, що вбила".
24. VII. „Меді".
25 VII. „Життя Паряжа".
26 VII. „Гетьман Дорошенко".

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

ЕДЛІЧІ:
20/VII „Циганка Аза".
21/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обіде більші міста з найновішими штуками: **„Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.**

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найдокладніше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 1538

МЕБЛЬОВАНА кімната, суха, тепла, постійному льокаторові зараз або від 1. евентуально від 15. серпня до винайму, вул. Вислянського 31, партер. Зголошення найдальше до дня 25 липня. 75 3—3

ПРОДАМ 3-поверхову каменицю з більшим вільним місцем; дохід місячно 1200 зол., на дуже догідних умовинах. Відомість: Лісна 19, ч. 15, у власника. 88 1—3

МАШИНА ДО ПИСАННЯ українсько-польська оказійно на продаж. — Генрик Меллер, пл. Смольки 1. 89 1—3

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Меблі різного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Dorotеum", Льва Сапіги 34, Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 56—?

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ направить за 1 зол. кульчик, брошку і перстенець відновить аж дивно! вул. Коперника 14 напроти кіна. 2160

Найдешевші книжки!

МИХАИЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІЮ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть
Ціна 6·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И Й
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів Ринок 10.

Ч. 163 (12.819). Львів, пятниця 24. липня 1931. Pocztowa opłata zwiększona ryczałtem. Рік LII.

KALINÓW ad Sambor
Babyna
Wp. inż. E. CHRAPŁYWYJ

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·00 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Самовизначення" москвофілів.

На маргінесі варшавського „Зїзду російських меншостевих організацій" і Союзу Р. М. О.

Львів, 22. липня 1931.

На закінчення наших уваг на тему варшавського зїзду росіян і русофілів Польщі, після загальної характеристики того зїзду й описання конкретних його виступів яскраво протиукраїнського характеру (гл. вступні статті у двох останніх числах „Діла"), варта приглянутися відгукам зїзду у польській і самій таки москвофільській пресі.

Отож польська преса на загал обмежилася до видрукування привіту, який зїзд висловив през. Мосціцькому та привітної відповіди цього останнього. Пильнішої уваги польська преса зїздові не присвятила, віднісшися до нього, як до зїзду росіян, які організуються на понадпартійній платформі для культурно-економічної роботи. Це розмірно дуже невеличке заінтересування польської преси московським зїздом можна зрозуміти не тільки у звязку з важливішими і цікавішими для польських читачів одночасними подіями у Польщі і широкому світі, але передусім в огляду на зовсім підрядне значіння проблеми російської меншини в Польщі. Це значіння тим підрядніше, що справді, розсіяна, безтериторіяльна й нечисленна російська меншина, відрізана українськими етнографічними територіями від безпосереднього звязку з матірними російськими землями СРСР. (Польща не має ніде границь з національно-російською територією), — ця меншина з кожним роком розпливається і чисельно малїє. Зрештою — це окрема тема сама для себе, якої тут нічого торкатися.

Але політична тенденція зїзду та його есенціональні, політичні й протиукраїнські, риси не залишились перед польським світом законспірованими (тим більше, що мабуть і не було це бажанням аранжерів зїзду!). Як приклад наведемо кілька цитатів із вступної статті лібералізуючого санаційного „Курєра Виленського" п. н. „Росіяне а русіні" — „На маргінесі російського зїзду". Автором статті є „Тестіс" — публіцистичний криптонім посла ББ Окуліча, б. директора департаменту віроісповідань в М. В. Р. і О. П., який тому розмірно добре орієнтується серед російських течій і знає польських росіян та москвофілів (знає головно добре російське православне духовенство і рос. правосл. діячів).

Піддаючи критиці есенціональну резолюцію зїзду про ідентичність понять „російський" і „*ruski*" у польській термінольогії, автор пише таке:

Нема потреби довго пояснювати, що таке „ствердження" зїзду є цілком фальшиве. В літературній польській мові ніхто не назве росіянина „русіном" або „руским". Лише у місцевій говірці виленського люду можуть зайти такі випадки, що про росіянина скажуть „це рускі". Це ніщо іншого, як лише один із численних у нас мовних русицизмів. Отже чи лише через незнання польської мови зїзд зробив таку засадничу помилку? Трудно повірити в це, хочби тому, що богато учасників зїзду знає знаменито польську мову... Отже мотивів треба шукати деінде.

Цінні вказівки дає під цим оглядом реферат бар. Штайнгеля, особливо його історична частина. — Виступає в ній автор, як типічний представник школи Іловайського в поглядах на національні відносини у Східній Европі. Капітальним є погляд бар. Штайнґеля на Люблинську Унію з 1569 року, про яку каже словами Костомарова, що вона получила росіян („русских") з поляками, як рівних з рівними. Це значить, що — на думку референта — руські землі Вел. Литовського Князівства були землями *російськими*, а їх населення — *російське!* (Підкреслення автора — Прим. Ред.). *Що в такий спосіб розумував російський губернатор, урядуючий на цих землях перед 30-ти рр. — на це згода. Але щоби нині, в 1931 році, той самий погляд могла висловлювати людина, яка має очі і вуха, відчинені на те, що її оточує — це вже зовсім незрозуміле.* (Підкр. наше — Прим. Ред.). З цілого реферату пробивається виразно охота ідентифікування *Руси*, як території, з якої повстали народи білоруський і український, з *Росією*. Це підставова теза російської царської політики на цих землях...

Полемізуючи дальше з цими тезами та призадумуючися над практичним їх значінням з чисто польського погляду, при чому теж деякі уваги автора досить правильні (напр. такий вислів: „культурна свідомість лемків просто не доросла ще до того рівня, на якому вони могли б рішати про свою національну приналежність", — промовчує лише автор, що тим менше галицькі москвофіли мають право зараховувати лемків до москалів!), — автор доходить до таких висновків:

„...Щодо інших галицьких „русінув", то також є річю дуже сумнівною, щоби всі вони з титулу свого *політичного москвофільства* окреслювали себе як росіяни; аспірації варшавського зїзду під цим оглядом занадто далеко посунені... Зїзд зробив засадничу помилку, хотячи простягнути свої постуляти на населення, яке з історичного, етнографічного і культурного становища не є російським..."

Однак така аргументація зовсім не переконує галицьких москвофілів. Вони завжди стояли на котурнах і відносились до всього українства, як до якогось льокального малого відгалуження всеросійщини і протекціонально давали поуки „сепаратистам" мерщій покидати свій „сепаратизм" і вертати на лоно єдиного і неподільного „русского" народу, який єдино „спасе" нас і т. д. Повернувши з Варшави ця самовпевненість і цей мало скромний тон ще підвищився. Ось що пише п. Каренін у „Русскому Голосі" (12. ц. м.) з приводу резолюцій зїзду:

„...Польсько-російське (в ориг. „русское") зближення, якщо воно завершиться, повинно явитися поважним кроком вперед на шляху консолідації славянського населення в Польщі. Тому воно не може перешкаджати покращанню наших взаємин з малоруським(!) і білоруським громадянством сепаратистичного напрямку(!), *коли її політична зрілість осягне той рівень, при якому наша співпраця стане можливою навіть в умовинах ідеольогічних розходжень* (Підкр. наше — Прим. Ред.). На жаль, перший зїзд РМО не мав можливости задемонструвати своєї доброї волі (!! — Ред.) також у цьому напрямку, тому, що сепаратистичне громадянство(!) ще не виявило свого відношення до нього".

Ми гадаємо, що І. Зїзд РМО вже виявив цю „добру волю" аж надто ясно і недвозначно. Ця „добра воля" звучить більше-менше так: „Дай себе зїсти, а ми тебе пожалїєм". Спершу мають усі „славянські річки" влитися в російське „море", а потім будемо вже спільно битися об береги. Пропозиція чудова, але ми за неї дякуємо.

Коли ж мова про московсько- й москвофільсько-польське порозуміння як товчок до „консолідації славянського населення Польщі", то ми теж маємо на це власний погляд: просто, вибираючи між союзником польським чи українським російщина й москвофільство в Польщі, маючи ще й до діла з ріжними РАП-ами, зі щораз грізнішою хвилею невдоволення українських православних мас і т. д. — вибрало союз з поляками. Це ясно і просто і ми нїякого жалю ані претенсій до росіян за це не маємо, рахуємося лише з фактами і з фактів витягаємо консеквенції. Але хайже нам панове не говорить про „крупний шаг вперьод на путі к консолідації славянскаво населенія" і про „улучшенії наших отношеній" з українцями, бо це зовсім зайва і дуже несмачна фразеольогія.

Тим дивніше, делікатно кажучи, читати зїхання, що, мовляв, українська політична незрілість не дозволяє москвофілам порозумітись з українцями. *Перешкодою до такого порозуміння є ще національна незрілість москвофілів.* На наше питання, поставлене у „Ділі", ще підчас мин. виборів, *з ким маємо до діла*, чи галицькі москвофіли вважають себе *по національности* українцями і лише *політичними русофілами*, — *чи росіянами*, — ми досїль не отримали ясної і щирої відповіди. Все було лише термінольогічне крутійство в рямах ніде нїким у світі не признаної штучно зліпленої теорії. Щойно на варшавському зїзді ми почули, що *галицькі москвофіли зовуть себе росіянами*. Це деяке „новум" і воно безумовно відіб'ється на українсько-москвофільських відносинах дуже прикро — всупереч найкращим бажанням національного українського громадянства боротьбу лагіднити. Очевидно, не привязуємо до цього зїзду й до того факту такого „самовизначення" наших москвофілів надто великого значіння, і не лякаємося їх наступу та штучок. Коли ж ми аж три статті присвятили розглядові цих справ, то виключно тому, „щоби баламуцтво не ширилося".

ГРІМ може спалити Ваші стоги й полукіпки,
тому обезпечайте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Стан господарки на Волині.

(Власна кореспонденція.)

I.

Підписаний нераз дозволив собі висловлювати думку й підтримав її фактами, що „меншостева політика" йде на Волині протиприродними шляхами і тому мусить заломитися. Одночасно вказав на дві сили українського народу: інстинкт самозбереження і гін до повноти розвитку, яких не можуть побороти ніякі штучні заходи.

Польська преса на Волині це промовчала, й аж тепер орган ендецько-клерикального табору „Земя Волиньска" в двох статтях (чч. 28 і 29) мусіла визнати факти, що підтверджують вище наведені думки. Одначе в місцевих політиків своя особлива льоґіка. Тому, ствердивши факт великого гону до життя й розросту українського народу, цей часопис ще вірить, що можна ці природні явища загальмувати та що від цього булаб користь.

II.

„З 700 тисяч га землі (каже „З. В." в ч. 28), яка перед війною находилася в руках польського обшарництва, залишилося сьогодні ледви 350 тисяч га". А „заборгованість великої власности в нашому воєвідстві замикається сьогодні сумою 55 міліонів золотих. Сума цього заборгування постійно збільшується".

„Перед війною — пише „З. В." в ч. 29, — в польських руках було на Волині приблизно 25 відсотків обшару, сьогодні-ж цей простір зменшився до 15 відсотків".

„Положення з кожним місяцем змінюється на гірше, бо... польський осадник, не оточений належною опікою(!), емігрує з Волині, а більша власність постійно корчиться".

„Дрібні арендатори — елемент теж переважно польський, спроваджений поміщиками на Волинь ще в часі неволі, але й той не виявляє тенденції розширити свій стан посідання".

„Від 1926 року внаслідок несприятливих умовин настає рееміґрація польського елементу з волинського села"... „Від р. 1929 з початкової суми 90 тисяч га, що находилися в руках польських цивільних осадників, цей простір наполовину змалів, і процес цей не зменшується, а йде все вперед. Рівнож і військове осадництво переживає тяжку кризу, яка змушує осадників до еміґрації до міст і віддавання землі в аренду місцевому населенню".

„Свідчить це про те, що в останніх роках є ми свідками не лише корчення стану польського посідання, але й масового відпливу польського елементу з волинського села".

„Земя Волиньска" свідомо згущає похмурі фарби, щоби зробити сильніше враження на ріжакчі чинники й добитися нової „опіки" для ебшарників і всякого роду осадників, а між іншим і нових перешкод українському населенню здобути собі навіщиною заплачений варстат праці.

Переборщення очевидне, а причини буцім-то масової реемігрції польських осадників ще очевидніше невірні. Ясно, що справа не в браку „опіки". „Земя Вол." не хоче сказати правди. Осадники понабірали позичок усюди, де лише можна було взяти (а їм давали!), і коли побачили, що більше брати вже нема де, то й почали тікати до міст.

Колиб до осадників була прилоровлена та сама мірка стягання ріжних кредитів, позичок та податків, то всі осадничі господарства давно треба було би продати з молотка.

З цього погляду віддача в руки осадників тої землі, яка по праву належалася нашому безземельному й малоземельному селянству, спричинило величезну шкоду загальній господарській розбудові Волині. З землею не можна бавитися: вона мусить бути в руках тих, що вміють на ній працювати та що мають на неї віками заграбоване право.

Заборгованість польських поміщиків, яку стверджує „Земя Вол.", говорить теж за те, що опіка" над польськими поміщиками таксамо лише шкодить господарській розбудові Волині. Протекторат над поміщиками та ріжні пільги для них не тільки не поліпшили господарського стану, але навпаки: погіршили його. Життя немилосерно корегує всякі політичні штучки в економіці й сильно мститься за них.

III.

„Земя Вол." не обмежується самими благаннями „опіки" над поміщиками й осадниками, але, як це звичайно бувае, ще намагається декого налякати українською працьовитістю.

Ці страхи на сторінках цього часопису виглядають так:

„Українське населення, в противенстві до населення польського, не зважаючи на господарську кризу, швидким темпом розширює свій господарський стан посідання. Від 1. січня 1914 р. до сьогодніншнього дня цей стан зріс від 50 до 65 відс. цілого простору Волині, при чому це населення (українське — прим. Ред.), маючи вже власну, хоча й нечисленну інтелігенцію, перетворюється з пасивної маси в активну. Сьогодні вона вже має свої школи, банки, кооперативи, освітні товариства, пресу (?) і т. ін. Маючи також поважні впливи в сільських самоврядуваннях, українські дівчі сьогодні вже проміняють на село — і через те впливи польського громадянства постійно зменшуються там на користь українського".

Оцінка життєздібности українського народу не погана. Але вона так виглядає на сторінках „З. В." з спеціяльною метою: залякати декого. А для цього треба було й тут переборщити, щоб лекше було переконати, що треба українцям унеможливити життя і працю.

Очевидно, з цею метою сказано про пресу, коли на всіх північно-західніх землях ми не маємо ні одного органу (ті, що видаються українською мовою, не є українськими й видаються лише з метою загальмування українського росту). Таксамо не відповідає дійсности і твердження про зріст наших впливів у самоврядуванні. При останніх виборах до гмінних рад і сеймиків було зроблено все, щоб ми втратили більшість там, де перед цим ми її мали й де це виходило на користь господарки; зі зменшенням наших впливів підупала й господарка.

Не булоб також ні для кого кривдою, колиб стан посідання нашого селянства збільшився на 50—65 відсотків, як це твердить „З. В.", бо стан посідання польських дрібних власників за цей час фактично збільшився на сотні відсотків, що дало в кінцевому результаті занепад у господарській ділянці.

„Земя Вол." сумно кінчає свою вступну статтю, кажучи, що те, що робиться на Волині, дає багато до думання. А останній акорд є просто вистрілом з гармати грубого калібру. Мовляв, поки стан посідання в польських руках є пристарілючим, доти він і завважує на стані політичнім і культурнім... „А коли цей ґатунковий тягар (польського населення) обнизиться, зробимося звичайною „національною меншістю", максимальною програмою якої буде вже втримання віри й мови".

Отже „З. В.", а властиво ті, що стоять за нею, думають не стільки про поліпшення господарського стану Волині, а про чисто націоналістичні справи. Тому домагання якогось обмеження для українців і приписаються інтересам „народовим й державним".

Колиб ці політики не були засліплені, то врозумілиб, що єдиним спасенним виходом з сучасного положення є дати українцям повну можливість розростатися і рятувати господарський стан Волині, який підривають ті, над ким „З. В." хоче опікуватися, сама стверджуючи їх нездібність до господарського будівництва.

Senex.

За океаном.

Просвіта в Ріджайні, Саскачеван, в Канаді, будує свій дім.

Філія Канадійсько-Українського Інституту „Просвіти" в Ріджайні, Саскачеван, заложила в неділю, 17. травня, угольний камінь свого нового будинку, що вже знаходиться під дахом і має бути відкритий для вжитку ще цього літа. Акту посвячення угольного каменя довершив о. М. Ірха, парох місцевої греко-кат. громади. Не зважаючи на порошну бурю, зібралась на торжество майже вся місцева українська громада. Були присутні і виступали з відповідними привітами для „Просвіти" премієр Саскачевану д-р Дж. Т. М. Андерсон, прокуратор Саскачевану Мекферсон, голова саскачеванської екзекутиви ліберальної партії адвокат П. М. Андерсон і майор міста Ріджайні, Балфор. Вони входили у склад президії того торжества разом з представниками Матірнього Інституту „Просвіти" з Вінніпегу та місцевих українських організацій. Господарем свята був В. Балешта, місцевий український адвокат, який багато заслужився для Інституту „Просвіти" в Ріджайні. Секретарював п. Бусько. Від членства промовляв п. І. Федорович. Представниками Матірньої „Просвіти" з Вінніпегу були пп. Будка і Попель. Місцеву Стрілецьку Громаду репрезентував М. Бабій, місцеву Українську Буковинську Православну Громаду п. Купан. Місцевий Український Народній Дім явився на це торжество майже в комплеті. Це свято було гарним доказом згідливости та взаїмного порозуміння між ріжними місцевими українськими групами. Збірка жертв на фонд будови, переведена підчас того торжества, дала коло 400 дол. Більші жертви зложили: Інститут „Просвіти" з Вінніпегу (100 дол.) і Жіноче Т-во ім. княгині Ольги в Ріджайні (50 дол.). Торжество розпочалось канадійським гимном „О Канада", а закінчилось українським гимном. Над будинком повівав український прапор у злуці з канадійськими прапорами. Будинок представляється дуже добре і поруч місцевої греко-кат. церкви буде найкращим

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ЛИПНЯ 1931.

ІЛЬКО КАЛЧАК. 3)

Курс старшинських аспірантів у Дайч-Ґаблі.

(Із книжки „Чехословацька Бригада".)

(Докінчення.)

III.

Як вернув в Праги зі службової поїздки ген. Курмановнч, то сотник Кривенко таки не стерпів і жалувався перед ним на ті недостатки, серед яких школу провадив. Генералові Курмановичеві вправді лежала школа на серці, одначе він не міг багато зарадити лихові. Курсантам він ішов дуже на руку. Позволив тримати ординансів, котрі мали дбати про порядок у спальні, у викладовій салі і канцелярії. Зразу було їх трьох, пізніше зредукувала бригада на одного. Ці ординанси не дуже то своєї служби пильнували, а це відбилося не лише на них, але й на самих курсантах. За непорядки в убікаціях замкнув сотник школярів на сім днів, а ординансів на 21 таборового арешту. Аспіранти свою кару відбули, але ординанси втікли до сотні...

Дисципліна у школі була тверда і силою факту всі мусіли їй підчинятися. Ученики брали ся до пильної праці, а як сотник у свята або в будний день нечайно до них заглянув, то — хоч нераз була пізна пора — більшість їх студіювала при свічках, котрі купували собі зі скупеньких поборів. У бригаді було життя свобідне — але в школі деревіли мозки...

Відносини між учителями і курсантами були дружні й товариські. Одинокий сотн. П—ик держав себе дуже гордо і хоч був тільки народнім учителем, та вдавав, начеб був університетським професором...

Відносини між командантом школи та аспірантами не були найкращі. Не було того зближення і тої гармонії духа, які бувають у школі між учнами і професорами. Сотник був „мілітеркнопф" і вояк старої дати, що вийшов з австрійської школи, котра вчила стискати запятки до купи, тримати руки по швам — і мовчати. Ціну вагу військової доктрини бачив він у твердім „дріллі" і сліпому послусі. Того вимагав не лиш від курсистів, але й від старшин, що викладали, котрі ясно бачили, серед яких відносин мусять працювати. Наслідком твердої трєсури курсанти тяжко зносили той тягар, що його сотник накладав на їх плечі. Тому не дивниця, що взаїмного порозуміння не було й сотник до душі своїх учеників не міг заглянути. В неодному випадку виною був сотник сам, бо хоч був добрим жовніром, то за те не був ніяким педагогом. Міг попустити там, де на це на третьому році таборові відносини зовсім дозволяли. Одначе він був тої гадки, що вправі „Впорядку" є альфа й омега, та що лиш він вщіплює військового духа і тому теж дав й го до програми 11 год. тижнево. А якщо впоряд був би не йшов так як слід, то обіцяв дати — ще більше... На фронтову практику своїх учнів не зважав і робив своє. На годині стріляння казав, що не вміють до рук навіть кріса взяти... Був того погляду, що своїм учням мусить вдати якнайгострішу дисципліну й цим робом зробить їх своїм інструментом. Одначе того не осягнув, бо таборові злидні й недомагання спиняли всі його пляни й обертали в ніщо його вперті зусилля. Хоч з болем серця, та силою фактів мусів вкінці приноровитися до того життя, яке його окружало й безсило мусів пустити курсантів до того русла, яким плило з дня на день життя цілої бригади.

За інтервенцією у генерала Курмановича таки самого команданта школи, приспішено закінчення курсу і проголошено його учням 31. VII. в год. 11. передполуднем. Від 1.—8. серпня мало бути повторювання цілого матеріялу. Ко репетицію розложено так, що кожного дня передполуднем були години тактики, а кожного пополудня, впродовж 3 годин, повторювання одного з важніших предметів. Із тих підсумків було видно, що загальна підготовка не була лиха.

Одинацятого серпня почалися іспити під проводом ген. Курмановича. Крім учителів іспитова комісія була доповнена ще трьома надзвичайними членами. Іспити розпочалися в год. 8. рано у шкільній салі і до них сіло 36 курсантів. Розпочато їх тактикою і полевою службою, а теорію і практику переповаджувано на плястичнім столі.

На першій огонь підчас найлінші, щоби до-дати духа слабшим. Відповіди були досить добрі. Теорія тягнулася три дні, а четвертого розпочалася практика на площі вправ. З дні 15. серпня була конференція, при котрій класифіковано дуже строго. Загальний вислід був той, що 14 курсантів перепало, а 22 здало. Іспити закінчено відтак скромним комерсом, котрий відбувався в замковій гостинниці „Lemberg".

Цей курс не сповнив уповні того завдання, якого очікував сот. Кривенко. В половині був перерваний і тому теж не дивниця, що аж 14 перепало. Щоби школа могла була гарно розвиватися, на це треба було спокійнішого часу, добріших засобів і сприяючих обставин. Хто знає, який був у таборі настрій у часі, як цей курс заложено, той не подивується, що він не вийшов так, як командант собі бажав і сподівався. Треба було до того зовсім сирого матеріялу, якщо хотілося зачати вишкіл від тійськової абетки. А якщо вже мало обструговатися той матеріял, який був під руками, то сотникові треба було приноровити зовсім іншу тактику в поведінці. Командант школи повинен був бути живим психольогом і правдивим педагогом та мати на увазі, що інакше вишколюється новобранців, а інакше тих людей, що від 1914 р. були при УСС., або при австрійській армії і практичне воєнне ремесло знали лиш з боїв. Не зважаючи на все те, курсанти були в загальному незлим матеріялом і мимо таборових обставин сповнювали своє завдання. Деякі з них — це слід підкреслити! — були надзвичайно роботящі, а в опановуванні себе, пильности й послусі та примірности доказували просто чудес.

Курсанти покищо лишилися були разом і їх не придїлювано нікуди. Були при І. піх. полку, спеціяльним підвідділом і творили окрему чету. Командантом їх призначено пор. Фляша, котрий у вільних хвилях мав з нею дещо повторювати і вправляти. Аспірантам роздано посвідки про покінчення 3-місячного піхотного старшинського вишколу. По словам ген. Курмановича курс цей мав бути лишень частиною тої праці, котру відтак курсанти мали виконувати в практиці, при будуванні самостійної Української Держави.

Брно, 1931.

українським будинком у Ріджайні. Будову вede Павло Барицький з Вінніпегу. Значну частину праці при будові дали місцеві члени і прихильники „Просвіти" безкорисно.

Вечір памяти І. Франка в Інституті „Просвіти" у Вінніпегу.

В неділю 24. травня ц. р. відбувся в Інституті „Просвіти" у Вінніпегу торжественний концерт з нагоди 15-тих роковин смерти Івана Франка. Головною точкою програми був реферат проф. В. Біберовича про життя, творчість і ролю Івана Франка в духовному розвитку української нації. Реферат був дбайливо приготований, дуже добре виголошений і дуже добре принятий авдиторією. Концертова частина вечора була приготована також добре. Програма складалася з виступів мішаного хору Інституту і мішаної вісімки під управою диригента Інституту п. Лаха, кількох сольових виступів і деклямацій. У сольових точках виступали панни Будник, Боднар, Лакома й Довбенко; з панів Любчинський, Остапчук, Чиж і молодий Протасевич. Деклямовано „Прольог до Мойсея", „Каменярі" і Богдана Лепкого „Памяти Івана Франка". Панна Будник і п. Любчинський виступали на вимогу авдиторії двічі; малий Протасевич, який завсіди тішиться добрим успіхом у публики, не був цим разом приготований на додаткові виступи. Цілий концерт пройшов з дуже гарним успіхом і лишив по собі прегарне враження. Публики було дещо за мало як на виїмково торжественний характер цього вечора. Зате в більшому числі, як звичайно, явилися цим разом до Інституту українські родини з кругів місцевої української інтелігенції.

Другий музичний фестивал в Шикаго.

Дневник „Шикаго Трибюн" уладжує 22. серпня ц. р. т. зв. другий „Музичний Фестивал", який відбудеться, як і минулого року, на Совджерз Філд. До участи у фестивалі запрошують музичні, співацькі і танкові дружини у складі не менше 20 членів. Контест буде до полудня, а вечором відбудеться лише величавий концерт. Малі групи цього року виключено з другого фестивалу. Українців також запрошено до участи. Таке запрошення одержав Український Народній Хор м. Шикаго. Хор мав би взяти участь у співацькому контесті. Український Хор м. Шикаго радить саме над цею справою.

—o—

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи").

IV.

Петиції. — Бурси.

Діяльність „Рускоґо Товариства Педагоґічноґо" в перших десятиліттях була недоцільна, привагідна, неперетравлена внутрі щодо ідеольоґії Т-ва, до того нерідко підштовхувана зовні. Проявлялася вона передовсім у двох напрямках: в організуванні моральної і матеріяльної допомоги народньому вчительству та у складанні ріжних петицій чи меморіялів у шкільних справах до центральних краєвих і віденських урядів.

Уже на надзвичайних загальних зборах Т-ва в 1884 р. в Станиславові (отже в першім році дійсного істнування Т-ва!) занявся зїзд справою допомогового фонду для вчителів, вдів та сиріт по вчителях; це було завязком першої взагалі з українського боку організації народнього вчительства, що находилося в той час у справді важкій матеріяльній скрузі, яка довела опісля до основання „Взаїмної Помочи Українського Учительства".

У своїх петиціях звертало Р. Т. П. увагу на зовнішню форму школи, упоминалося за права української мови, але про *духа* школи не було ще тоді навіть мови. На більш як 3000 українських громад у Галичині було в 1881 р. (тобто в році основання Р. Т. П.) всього 1.529 українських шкіл. Отже половина українських громад мала або польські школи, або взагалі їх не мала. Щоби мати ясний образ про стан шкільництва, звернулися перші виділи Р. Т. П. до гр.-кат. консисторій з домаганням, щоби пароxи в шематизмах подавали звістки про правдивий стан шкіл у своїх громадах і дальше, щоби консисторії надавали всюди своїх катихетів до польських шкіл, де є гр.-кат. молодь і не годилися на те, щоби гр.-кат. молодь водили в польських школах на римо-кат. богослуження та вчили польських молитов. У петиціях до краєвих і віденських центральних властей домагалося Р. Т. П. прав для української мови, або рівноправности з польською мовою навчання. І так між ін. Р. Т. П. домагалося відкриття української 8-клясової дівочої школи у Львові, бодай одної української дівочої семинарії (в 1890 р.), заведення української мови в дівочих школах у Львові та у всіх виділових в Галичині, заведення обовязкової української мови в дівочій школі Вірменок у Львові, в учительській семинарії в Перемишлі, зрівнання у правах української мови з польською в державних чит. семинаріях, визначення до іспитових комісій для вчителів таких членів, що знають як слід українську мову, і т. п. Крім цього ставило Р. Т. П. домагання, щоби завести українські друки катальогів, свідоцтв, шкільних записок, щоби допустити українську мову при рефератах, дискусіях та протоколах на окружних учительських конференціях, тощо.

На домагання своїх філій вносили виділи Р. Т. П. петиції до дотичної влади з домаганням заводити приготовавчі кляси до ґімназій, або творити рівнорядні українські відділи при польських ґімназіях на провінції, або перемінити деякі ґімназії на українські, а між іншим, щоби перемінити німецьку ґімназію в Бродах на українську. Не поминуло Р. Т. П. і найвищої шкільної установи: внесло (в 1902 р.) до державної ради у Відні петицію в справі заснування українського університету у Львові.

Але це були паперові петиції, які обговорювали слушні наші домагання, одначе здебільша вони не мали ніякого відгомону. Щоби повести зорганізовано масові домагання за слушні права, щоби перещіпити потребу таких домагань в народні низи, — тодішні виділи Р. Т. П. на те ще не здобулися. У проводі Товариства стояли „блаженні вірувочі"..., що високий уряд у почутті справедливости сам таки ті домагання сповнить. До творення власних оборонних і офензивних позицій було ще далеко.

А тими офензивними позиціями могли бути лише власні школи. Одначе заки дійшло до організування власних приватних шкіл, минуло багато-багато літ.

Посереднім кроком до закладання своїх приватних шкіл уважати слід творення інститутів і бурс.

Вже на засіданні 4. III. 1888 р. поставив член виділу д-р Кость Лучаківський внесок, щоби „подумати над заснуванням платної бурси для хлопців". Від тої пори справа ця не сходила із засідань виділу, бо й все „підганяв" внескодавець і вкінці створено окремий бурсовий комітет, до якого покликали ще людей зпоза виділу. По півторарічній підготовавчій праці удалося виділові Р. Т. П. отворити з початком шк. року 1889 „Інститут Рускоґо Т-ва Педаґоґічноґо у Львові під покровом св. Николая" при Театинській вулиці. В Інституті приміщена була молодь ґімназій і учит. семинарій. Місячна оплата коштувала 20 зол. р. Зараз таки першого року дістав Інститут 300 зл. р. запомоги від сойму, яку у слідуючих роках піднесено до 500 зл. р. як постійну річну субвенцію. Була це перша українська бурса у Львові, бо бурса Ставропіґійського Інституту та Народнього Дому були тоді „стародруського" напрямку, а краєвий інститут оо. Воскресенців виховував у польськім дусі. Не зважаючи на постійну допомогу галицького сойму, платня в Інституті була за висока: бідна селянська молодь не могла з нього користати. Тому в Інституті св. Миколая виховувалися сини передовсім священичі та урядничі, а із селянських — хіба найздібніші, що були безплатними інструкторами „панничів", як їх загально називано. Тому на загальних зборах Р. Т. П. в 1897 р. поставив внесок проф. М. Грушевський, щоби основати для бідніших учеників *бурсу* (в протиставленні до

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Реакція проти комунізму.

Після великої війни ожила в нас література критика з повчально-суспільними та моральними намаганнями під впливом тої великої історичної події, що більшість наших земель опинилася в межах Радянського Союзу, де вся література мусіла стати на службу одної політичної ідеольоґії.

Масова продукція агітаційної комуністичної літератури витворила природну реакцію проти неї та марксівської критики, що мусіла цю продукцію піддержувати та апотеозувати; так повстала критика, що почала казати про необхідність для противаги більшовицької літератури творити таку саму боєву національну або як деякі воліють: націоналістичну.

Нема, здається, нині двох думок про те, яка є дійсна вартість себто тривкість літератури твореної під наглядом цензури або з думкою про звеличання єдиної офіційної державної ідеольоґії. Як довго така література звертається до напів освіченої, політично неграмотної маси, вона всилі виховувати ту затуркану масу, яка слухняно підноситиме руку за керманичами держави. Та з моменту, коли офіційна література починає впливати на інтелігенцію, вона мусить прокинути серед неї нехіть, а навіть ненависть. Ми можемо потурати неприятливій а навіть ворожій для нас тенденції твору, інколи й піддаватись його впливам, якщо автор не накидає нам її безпосередньо та догматично; тоді ця тенденція не є необхідною умовиною симпатії читача для змальованих автором героїв.

Тимчасом характеристичною рисою фанатичної пропаганди є саме пересвідчення, що ідеї, які вона вважає спасенними, треба поширювати якнайчастіше, якнайголосніше та якнайбезпосередніше.

Знаємо із власного досвіду, що найважше нам зміняти свої погляди, тоді коли нам їх накидають, доказують їх очевидність і доцільність. Наші пересвідчення мають для нас тим більшу вартість, чим більше свободи мали ми при їх творенні, чим більше вложили в них індивідуального зусилля. Одною із найглибших тайн впливу літератури на людство є її поклик звернений до тих сил одиниці, що домагаються індивідуальної свободи, якнайбільшої свободи думок і діла, якнайменше обмеженої. Історія літератури є історією ріжних спроб визволення одиниці з усіх зовнішніх пут від суспільної моралі аж до державних законів, картиною найбільше ріжноманітних форм мрії про шляхи та можливости такої свободи.

Правда, слово має таке багатство тонів, а уява стільки колірів, що письменник поставлений навіть у найважші умовини залежности може між автоматично принятою ідеєю й індивідуальною формою вислову дати твір, що ріжнитиме від публіцистики. Навіть при системі комуністичної цензури, для якої не існують ніякі мотиви з огляду на талант письменника, на мистецькі домагання, на заслуги дінча або чесність громадянина, коли річ іде про нарушення партійного катехізму, навіть при тій системі можуть рости та ростуть таланти і працюють. Оцінка тих талантів та їхніх творів викривлена нині на оба боки самими комуністами та їхніми ворогами, які твердять, що твір з комуністичною ідеольоґією не має права вступу до української літератури.

Та здається, що не тільки серед нашої інтелігенції, але навіть радянської дозріває щораз ясніше погляд, що дійсно вартісні твори, ті, які мають вигляди лишитися в нашій літературі не залежать ні трохи від того, чи автор провів у них ідею світової революції чи національної традиції, перемоги пролетаріяту чи гетьманату. Адже коли загал читачів до яких звертається твір складається з комуністів або з громадянства із національним світоглядом, письменник зовсім безцільно конкретизує та поетизує ідеї, які ці читачі краще уявляють собі на підставі політичних і соціялістичних книжок. Він мусить єднати непересічний фільософічний хист із могутньою уявою, щоби оминути банальної педаґоґії та дитячого мріяння.

Нам приємно стверджувати, що письменник із талантом має ті самі суспільні, моральні або фільософічні погляди, що й ми, але коли ми для цих поглядів готові жертвувати його талантом себто залишити із його твору тільки кістяк ідеї — література як окрема форма людської творчости нам непотрібна

—o—

інституту для богатших!) і внесок цей прийнято одноголосно. На засіданні видїлу з початком 1898 р. піддано навіть думку створити *безплатну* бурсу для учительських синів, або бодай дуже дешеву. Думку цю підпержував дуже горячо тодішній голова Т-ва, дир. акад. гімн. Ед. Харкевич, кажучи, що до переведення цеї справи надається найліпше ювилейний рік цісаря Франца Йосифа І., бо заснування такої дешевої української бурси „буде певно дуже милим для нашого Наймилостивійшого Монарха, а рускій нарід жертвами на повищу ціль дасть доказ не лише своєї для Него любови, але й вдячности за те, що дав нам свободу і можність плекати народного духа". Після такої промови голови „прийнято з одушевленням" внесок заснувати бурсу „ім. цісаря Франца Йосифа І.". І справді з днем 1. вересня 1898 р. відкрив видїл Р. Т. П. бурсу ім. Франца Йосифа І. у Львові для учительських синів — на 5 місяць — за оплатою 5 зл. р. на місяць. За бурсою тою розведено ширшу збіркову акцію і це була перша активна робота видїлів Р. Т. П. в організації ширших народніх мас. Бурса пя розвинулася небавком у загальну бурсу Р. Т. П., котра в ювилейнім році Т-ва (1906) мала вже 202 учнів і містилася в домі при Вірменській вул. ч. 3. напроти Нар. Дому, де тоді була акад. гімназія. В 1908 р. перевеслася бурса до власного величавого будинку при вул. Потоцького, де сьогодні є школа СС. Василіянок. Бурса ця істнує доднині і міститься тепер у власнім домі при вул. Хшановської. Тимчасом Інститут св. Миколая, як тільки гал. сойм перестав давати субвенції, засмітився і з початком 1909 р. його зліквідовано.

Крім цього отворив головний видїл Р. Т. П. дівочий інститут ім. св. Ольги. Вже на заг. зборах Т-ва в 1890 р. поставив член проф. Д. Гладилович внесок, „принятий з одушевленням", щоби видїл Р. Т. П. основав дівочий інститут на лад інституту для хлопців. Але видїл такого інституту відкрити не міг, бо це „справа така важна, що потребує довшого часу", а „средства матеріальні не вистарчають", як писав „Учитель" (13. липня 1891), орган Р. Т. П. І справа тягнулася повних 9 літ на видїлах Р. Т. П. Щойно в 1896 р. вибрано окремий комітет, якому поручено „застановитися" над справою основання інституту для дівчат, який „застановлявся" знову 3 роки і нарешті з 1. IX. 1899 р. відкрито „Інститут для дівчат ім. св. Ольги" у Львові. І цей інститут призначений був у початках для дівчат — доньок інтелігентів. А коли стали напливати і доньки не-інтелігентів, головно наших селян, то його поділили з початком шкільного року 1903-4 на два відділи, в двох окремих будинках, під двома окремими зарядами. Інститути ці перетревали аж до 1919 р., коли їх через малу фреквенцію закрито.

За централею пішли і філії Т-ва в краю. В тім часі організують філії Р. Т. П. свої бурси, і то бурси для бідної селянської молоді, яка тоді зачинає чимраз більше горнутися до середніх шкіл. І так повстали „селянські" бурси в 1900 р. в Перемишлі і Станиславові, в 1901 р. в Рогатині, в 1902 р. в Тернополі, Стрию і Ярославі, в 1903 р. в Бережанах, Грибові, Заліщиках, Копичинцях, в 1904 р. в Бучачі, в 1905 р. в Чорткові, Коломиї, Щирці, в 1906 р. в Жовкві. Разом отже 18 бурс Р. Т. П. Крім цього було тоді в краю 35 інститутів і бурс хлопячих і дівочих, основаних філіями „Просвіти" або окремими льокальними українськими товариствами. Разом отже було 53 українських виховавчих закладів. Русофільського напрямку було тоді бурс 27.

С. Перський.

Sąd okręgowy w Złoczowie. Wydział I. dnia 16. grudnia 1930. Firm. 572/30 Stow. I. 199. Wpis zmiany do rejestru stowarzyszeń. Wpisano do rejestru stowarzyszeń przy firmie: Spółka Oszczadnosty i pożyczok — stow. zar. z neobm por. w Markopolu pow. Zborów, iż na wniosek rady Spółdzielczej powyższą firmę się rozwiązuje i zarządza likwidację. Likwidatorami mianuje się Hryńka Pogalskiego i Wasyla Kisila w Markopolu.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗАГОСТРЕННЯ КОНФЛІКТУ МІЖ МУСОЛІНІМ І ВАТИКАНОМ.

Останні вістки, які надходять з Риму, вказують на дальше загострення конфлікту між Мусолінім і Ватиканом. Напруження таке велике, що дипльомат. круги в Римі сподіються кожної хвилини навіть зірвання дипльоматичних звязків і відкликання латеранських умов та конкордату. Тоді дійшло би до того, що папа Пій XI. змушений бувби покинути Рим. Папа замешкав би на території Франції. Кружляють вістки, що острів Корсика був би резиденцією для св. Отця.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЕСПАНІЇ.

З Еспанії надходять вістки, що страйкуючі робітники довели в кількох містах до кривавих заворушень. І так в м. Утерві страйкуючі робітники намагалися захопити прядільню, але поліція їх відогнала та арештувала 10 робітників. Тоді демонстранти хотіли відбити арештованих поліції та обкидали її камінням. Тому поліція стріляла до них. Опісля демонстранти напали на курені війська, яке теж стріляло сальвою до робітників. 4 робітників тяжко ранених, багато арештованих. У Дос Германос страйкуючі напали на телефонічну централю та підложили вогонь. Поліція, яка приїхала негайно з Севіллі, стріляла до демонстрантів. Є двох убитих, а 14 ранених. Вогонь погашено, а телефоністок висвободжено. Губернатор провінції усунув бурмістра м. Дос Германос, який є фр. анархістом. Тому робітники проголосили загальний страйк і напали на народню гвардію. Було 12 осіб ранених. У м. Кармо теж були заворушення і аж 14 осіб ранених.

УХВАЛИ ЛЬОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

У середу 22. липня ц. р. відбулося 3-годинне засідання, на якому обговорювано живо затримання короткоречинцевих кредитів у Німеччині. Між ін. англ. мін. скарбу Сновден подав від англ. делегації проект, щоби частину кредитів англійських і американських приняла на себе Франція, тому що тепер Франція має в Німеччині лише 5 відсотків кредитів, зате Америка аж 50 відсотків, а Англія 20. Прем. Ляваль відкинув пропозицію Сновдена, яку боронив ам. держ. секретар заєкорд. справ Стімсон. З тої причини розвинулася дуже жива дискусія над головними причинами нім. кризи. Тому Мекдональд перервав дискусію та запропонував, щоби конференція призадумалася над створенням міжнародного консорціюм, щоби вдержати дотеперішній кредит у Німеччині. Крім того комітет міністрів фінансів уагіднив проект, що буде предложений на пленарному засіданню, з такими пропозиціями: 1) продовження речинця платности короткоречинцевого кредиту Нім. Держ. Банкові 100 міл. долярів, платних 24. липня ц. р. на 3 місяці, 2) покликання під контролею Ради Банку Міжнародніх Розрахунків у Базелі міжнародного консорціюм, щоби затримати в Німеччині короткоречинцеві кредити, платні в найближчих 2-ох місяцях.

—o—

Нагінка на татар у Радянщині.

Радянська влада в автономній татарській республиці вислала на Соловецькі острови коло 600 татар. Два роки тому ГПУ. відкрило широко розгалужену націоналістичну татарську організацію під проводом Султана Галієва. Годі переведено масові арештування серед приволжських, кримських і туркестанських татар, закидуючи їм, що хотять відорвати від Радянського Союзу всі мусулманські землі й створити одну мусулманську державу. Справа скінчилася засланням адміністративним порядком на Соловецькі острови головних 7 обвинуваченых зі Султаном Галієвим на чолі на 10 років. Більшість обвинуваченых у числі 500 осіб вислано на Соловки на ріжні менші речинці. Цікаве, що справа татарських націоналістів не була розглядана ніяким судом, щоби на розправі не виявилися подробиці про підтримку національного татарського руху одною запризненою державою.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ЛИПНЯ 1931.

Д-р МИКОЛА АНДРУСЯК.

На зорі галицько-української преси.

Заходи Маркіяна Шашкевича. — Спроба австрійського уряду. — Поява „Вінка". — Безуспішні заходи о. Йосифа Левицького.

Думка видавати український часопис в Галичині зродилася у 30-их рр. минулого століття; зродилася вона ні в кого іншого, як тільки у Маркіяна Шашкевича. Одначе його заходи в справі дозволу видавати у Львові український часопис були безуспішні: йому відмовлено — як подає В. Коцовський на основі оповідання А. Петрушевича — тому, що семинаристам не вільно було займатися періодичними виданнями.

Після того справу видавання українського часопису для галичан підняв сам австрійський уряд. Тим бажав він зєднати галичан для себе та знищити симпатії для Славянської Росії серед галицьких поляків та українців, яких вже тоді, не маючи навіть даних до цього, підозрівав у русофільстві. За державні гроші мав видавати гр. Борковський польський „Tygodnik Wiedeński" у противенстві до польського петрогр. часопису „Tygodnik Petersburski". Видавання подібного українського часопису запропоновано Іванові Головацькому, в той час студентові медицини у Відні. Часопис мав видаватися „чистою народньою українською мовою, ні з польщиною, ні з московщиною не помішаною". Завданням часопису мало бути спрямовування галицько-українського народнього руху в бік австрійських славян та відлучування від Московщини. У зміст часопису мали входити наукові статті з усіх ділянок українознавства та письменницька творчість галичан і придніпрянців. Одначе часопис мав друкуватися латинкою і це саме спричинило безуспішність заходів австрійського уряду в цім напрямі.

Іван Головацький, що — як видно з його переписки з братом Яковом — опушевлявся справою видавання українського часопису, вставлявся за кирилицею. Переговорюючи з урядом, він все таки сподівався діло довести до кінця, хочби навіть уступками в справі правопису; тому він просив брата подбати про матеріяли для часопису серед галичан, а й сам узявся пильно до писання та перекладів з чеської і югославянських мов. Хоч його переговори з урядом не довели до нічого, то все таки його праця біля збирання матеріялів для часопису, — а зібрав він також і дещо з Придніпрянщини, не пішла марно. Дня 20-го лютого 1844 р. повідомляє він брата Якова, що задумує „уложити на спосіб новорічника писмечко під назвою „Вінець Галичанам в подарок уплів І. Г." Просив брата прислати йому ще матеріялів, якщо тільки має, а рівнож подати авторів присланих йому давніше пісень. Бо — як писав — „нема нам чого таїтися із справедливою справою — нехай ляхи таяться, коли мають із чим — а нам ніколи — хай і влада бачить, що ми під її крилом спасительним безпечні й вірні, не хочемо жадної тайни мати, й у боязні себе та її удержувати. — Хай бояться українці й тіни своєї, й накручують свійську на Московську Всерусь — нам годі!"

В 1846 р. Іван Головацький видав першу часть свого „Вінка", з присвятою італійському князеві з Люкки, числячи на його матеріяльну піддержку. Перший „Вінок" був видрукований фонетикою-грађанкою, від якої Іван Головацький відступив під впливом сучасної галицької орфографії, видаючи в 1847 р. другу частину „Вінка" вже етимологією. Цю частину хотів він присвятити придворному радникові Вацлавові Залєському, пізнішому губернаторові Галичини, одначе той не приняв цієї присяги. Тоді І. Головацький присвятив „Вінок" православному сербському карловицькому митрополитові Йосифові Раячичеві, який дав на видання „Вінка" 500 гульденів. Третьої частини „Вінка" не вспів І. Головацький видати; в 1848 р. повстала у Львові „Головна Руська Рада" й вона перебрала на себе весь провід у тодішнім галицько-українськім національнім, політичнім та культурнім русі, отже й у виданничім.

Поза згаданими заходами віденського уряду та Івана Головацького були ще й у Галичині до 1848 р. спроби видавати періодичний часопис. В часі, коли Іван Головацький готовився до видавання українського часопису у Відні при помочі уряду, плянував видавати український періодичний часопис у краю о. Йосиф Левицький. В 1843 р. вніс він прохання в справі цензурного дозволу на видавання „Бібліотеки бесід духовних", що мала виходити періодично зшитками. В ній мали появлятися оригінальні й переклади твори та реценсії з обсягу гомілетики й катехитики в усіх галицько-українських говорах, щоби кожний священик міг виробити собі поняття про говір околиці, в якій довелосьби йому стати пароxом. За дозволом на видавання „Бібліотеки" заявилися перемиський владика Іван Снігурський, тодішній галицький губернатор архикнязь Фердинанд де Есте та віденський цензор славіст д-р Франц Міклошіч; проти видавання заявився той, що повинен був зі свого пастирського обовязку піддержати в усіх сих це видавництво — митрополит Михайло Левицький. Останній заявив, що більший хосен малоби духовенство з видавання більших обемом книжок проповідничого та катехитичного змісту, як із малих статтей; що в періодичнім часописі моглиби бути обговорювані біжучі питання, а це моглоб довести до колізій з іншими релігійними партіями або заграничними урядами; що злука письменників для редагування такого часопису моглаби зродити в декого здогад, що йде тут про витворення серед гр.-кат. клиру славянського товариства. Колиж ці виводи митрополита не вистарчали і Йосиф Левицький одержав дозвіл на друк, то митрополит обвинив останнього, що він не держатиметься при друкуванні вірно цензурованого рукопису; тим остаточно Михайло Левицький перешкодив у видаванні „Бібліотеки духовних бесід" і вона не появилася.

(Продолженнє буде.)

—o—

НОВИНКИ

— З нагоди Імянин п. дир. **ОЛЬГИ БАЧИНСЬКОЇ** зложили Маслосоюзники квоту 250·— золотих на ювилейний дар Рідній Школі.

— **ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішнім числом і просимо Вп. Передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата за серпень виносить 5 зол.**

— **В справі шкільних підручників.** Міністерство доручило задержати у всіх школах підручники з минулого шкільного року на рік дальший. Нові книжки ввести на шкільний рік 1931/32 можна щойно тоді, коли наклади давніх підручників уже вичерпані. Цей розпорядок видано з огляду на загальну матеріяльну скруту, в якій находяться родичі, що з великим трудом можуть посилати свої діти до шкіл.

— **Польсько-румунські перепустки.** Увійшла в життя польсько-румунська конвенція, що улекшує малий граничний рух для мешканців обох держав. На основі цієї конвенції можна діставати граничні перепустки, що уповажнюють до переходу границі та перебування в приграничних смугах ширини 10 км. Конвенція передбачує поширення цієї смуги за обосторонньою згодою. Перепустки виставляє на польському боці староство, а по румунському претори, в переступати границю можна при допомозі всяких транспортових середників.

— **Цінна знахідка.** При копанні ставу на ґрунті Василя Галузки в Трійчичах біля Перемишля найшли два черепи і кости пралюдини у глибині трьох метрів. Черепи є типу неандертальського, зі сильно похилим чолом і характеристичними чоловими гузами як у малполюдів. Крім того найшли кости печерного пса і дика. Кажуть, що викопані людські кости своїм віком можуть сягати до 100.000 літ. Збережено їх у „Народовому Музею Перемиської Землі".

— **Пожежі.** В Янові Старім, пов. Яворів, згоріло 6 хат, 8 стаєн, 9 стоділ, два шпихлірі, збіже, сіно і домові речі. Вогонь повстав через неосторожність. — В Руданцях, пов. Львів, вогонь знищив 7 господарств із цьогорічним збіжем і сіном. Пожежу викликала саджа, що займилася в комині. — На фільварку Конст. Дідушицького в Ізидорівці, пов. Жидачів, вибухнула пожежа і знищила 5 господарських будинків з рільничими знарядами. Крім того жертвою пожежі впало 10 тон торічного збіжа, 30 тон соломи і 115 тон ріпаку нового збору. Загальна шкода досягає 150.000 зол. Будинки були обезпечені. Вогонь повстав від іскри з парової машини підчас молочення збіжа.

— **Із злодійських подвигів.** До будинку академії ветеринарії у Львові дістались на стрих злодії, вибили діру в стелі і спустилися до касової кімнати. Тут розпороли залізну касу і забрали поверх тисячу зол. готівкою та золотий ректорський ланцюх вартости 10.000 зол. Раненько, коли сторож отворив браму, вийшли спокійно на вулицю і втікли.

— **Як Маслянка вдавала графиню.** В Трускавці звертала на себе увагу елегантна дама, що представлялася як графиня Бурдон. Познайомилася з ріжними богатими мужчинами і почала натягати їх на гроші та дарунки. Врешті посковгнулася їй нога й її арештовано. Показалося, що це 28-літна Анна Маслянка і походить з Теребовлі. Допустилася ріжних обманств також і в інших купелевих місцевостях.

— **Братовбивство.** На Личаківських Пасіках під Львовом мешкає родина Когутів; мати з двома жонатими синами: 30-літнім Францом і 28-літнім Станиславом. Оба брати, з фаху мулярі, були знані харцизники та злодії й часто сварилися між собою за поділ маєтку. Сварилися також їхні жінки, перекупки, що продавали ярину на львівському ринку. І ось підчас сварки жінка Франца образила жінку Стаха. Через жінки почали сваритися брати і Стах ударив Франца в лице. Тоді Франц ухопив сокиру і хотів убити брата, аж сусіди їх розділили. Однак на тім не скінчилося. На другий день, 21. ц. м. вранці Стах стрілив тричі з револьвера до Франца, ранячи його тяжко, а коли ранений утік до хати, добив його ще трьома стрілами. Опісля втік до ліса, а відтіля пішов на львівську поліцію і признався, що убив брата, бо інакше брат був би убив його. Душогуба арештовано.

— **Напад на трафіку.** До трафіканта Шмуля Фенстера у Яблонівці коло Буська застукали опівночі якісь два замасковані людці. Коли Фенстер відчинив вікно, щоби побачити, хто це, впало кілька револьверових стрілів. Поцілений кулями в голову і груди упав на місці трупом. Опісля впало ще кілька стрілів, що тяжко ранили доньку трафіканта, яку відвезено тої самої ночі до львівського шпиталю. За бандитами шукає поліція.

Час платить — час тратить!

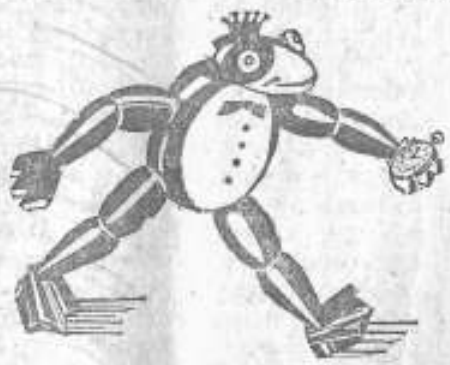

Само відкурювання обуви не вимагає богато часу. Коли одначе не дамо шкірі потрібних їй відживчих засобів, вона крушіє і пукає. Воскова поволока, що хоронить шкіру мусить бути щоденно відсвіжувана, інакше в порах шкіри осідає порох, що нищить обув. В ідеальний спосіб консервує обув паста

Erdal

З ЖАБОЮ.

— **Самогубства.** Під колеса поспішного потягу коло білогорського ліса під Львовом кинулася 27-літна Йосифа Саніцька і згинула на місці. Причиною самогубства була заведена любов і неохота до життя. — В Стрийському парку у Львові найшли 17-літну дівчину, що лежала напів мертва. Показалося, що напилася сільного квасу. Рятункове поготівля відвезло її до шпиталю.

— **Люби або гинь.** В селі Малиновій, пов. Рудки, Стах Кремка залюбився безнадійно в дівчині Каролині Федак. Коли вона сказала рішучо, що не вийде за нього, парубок добув ножа і пробив її в саме серце, кладучи на місці трупом. Опісля пропав без сліду, так, що поліція досі його не викрила.

— **Загадочна пригода.** На полях громади Опаки, пов. Золочів, найшли трупа Михайла Колодницького, а оподалік австрійський кріс з трьома набоями, з яких один був вистрілений. В часі оглядин ствердженo у нього пострілену рану. Слідство викрило, що Колодницький вийшов вечором із дому, взявши кріс, щоби пильнувати бараболі в полі. Можливе, що застрілився через необережність.

— **Родинна трагедія.** Залізничий робітник у Камінброді, пов. Городок Ягайл., Василь Марущак довідався, що його 25-літна жінка Розалія пропадає за залізничим робітником Йосифом Хмелем. Щоби покласти цьому кінець, він не знав іншого способу, тільки смерть: її та свою. В ночі, коли жінка спала, стрілив до неї двічі з револьвера. Опісля зробив те саме зі собою. Побуджені стрілами сусіди збіглися до хати Марущака і побачили обоїх у крові. Покликали лікаря, який уділив першої помочі і велів тяжко раненого Василя відставити до львівського шпиталю, а лекше ранену жінку залишив домовій опіці.

— **На польсько-німецькій границі** коло Швентен убито польського воїка з граничної сторожі Новаковського. Німецький електротехнік Мельхерт крутився з двома товаришами від довшого часу біля границі і перейшов на польський бік, щоби переночувати у деревляній шопі. Тут задержав їх Новаковський і хотів завести до своєї команди. Нараз Мельхерт добув револьвера і чотирома стрілами положив польського воїка трупом. Опісля німці забрали вбитому кріс і вернули назад на німецький бік, де арештувала їх німецька жандармерія.

— **Гріб Олександра Великого.** Археольоги розворушені вісткою з Олександрії, що Мовзрд Кертер, який відкрив гріб Тутанкамена, означив тепер точно місце спочинку Олекс. Великого. На його думку воно находиться біля помпеанського стовпа в самій Олександрії і гробовець досі ненарушений. Олександер Великий умер, як відомо у Вавилоні 323 р. перед Христом і похований в Олександрії. Його домовина, кажуть, викована зі золота.

— **Дрібні вісти.** У Варшаві є 15.033 бездомних осіб. — В касарні у Білокерниці грім убив вулана Йосифа Войтана разом з конем. — На боксерському мечу в Рибнику боксер Йокель убив свого противника Велена.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** вапроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) маринаркове шевіотове вбрання зол. 130·—, 2) візитове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний раґлян зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні складн у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 8—?

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 22. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·50 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол. кіпа яєць 4·50—4·60 зол.

Дописи.

СНЯТИН. **(Концерт у честь Франка. — Ювилей Української Міщанської Читальні).** Дня 5. липня ц. р. відбувся у Снятині Франківський концерт заходом філії „Просвіти" при співучасти селянських хорів читалень з громад: Орелець, Красноставці й орхестри громади: Карлів. Вступне слово про Франка виголосив голова філії „Просвіти" п. Василь Равлюк, а потім слідували хорові співи і гра орхестри, переплітані деклямаціями творів Франка. Всі точки програми концерту, крім вступного слова, виконані були самими селянами. Саля Міщанської Читальні була повна учасників, переважно замісцевих, молодих газдів і хлопців. Хори представилися цим разом багато краще, як кілька літ тому, коли вони співали на Шевченківським концерті. Участь молодих газдів, хлопців і дівчат в хорах і концертах дуже відрадний і похвальний обяв. З того видно, що молоде покоління, таке байдужне в перших повоєнних роках, нині вже вилічилося з байдужности і на будуче ще з більшим захопленням буде інтересуватися національними і громадянськими справами. — В дні 12. липня ц. р. відбулося у нас ювилейне свято Української Міщанської Читальні в Снятині. Ця читальня — одна з найстарших читалень на цілому Покутті. Основав її ще 1881 р. бл. п. о. Теофіль Кобринський, муж письменниці Наталі Кобринської. За 50 літ свого істнування зробила читальня багато доброго для національного і громадянського освідомлення снятинського міщанства і громадян сусідніх сіл. У своїй хаті давала і нині дає ще Міщанська Читальня захист іншим українським товариствам. В її гарній мурованій салі відбуваються всі концерти, представлення, збори і наради. Саме ювилейне свято почалося богослуженням в церкві і панахидою за померших членів читальні. По богослуженню уформувався величавий похід із членів читальні, з міщанства, з делегатів сільських читалень і з повагою перейшов під жовто-синім прапором із церкви до читальні, де відбулася святочна академія. Всі точки програми академії, як промови і деклямації, виконали самі міщани. Хорові точки виконав дуже вдачно і з очевидним захопленням міщанський хор, оснований ще також покійним о. Кобринським, під дириґентурою п. Івана Гоїка, що дириґує міщанським хором з малими перервами вже пятьдесять літ. Найбільше подобався спів найстаршних співаків, між котрими є ще деякі, що співали в хорі при його основанні пятьдесять літ тому. Пісоньку „Ми в луг підем всі з косами" Гушалевича, яку співали вони тому 50 літ, мусіли ці найстарші співаки співати двічи. Підчас свята відчитано і виголошено привіти, що наспіли від краєвих, повітових і місцевих українських товариств і визначних осіб, між іншими від Т-ва „Просвіта" у Львові, від о. Северина Матковського, пароха в Боссирах і колишнього голови читальні, від посла Галущинського і від о. декана Сімовича. Академія відбулася в полудне при битком наповненій салі для делегатів і членів читальні, а вечором в 7. год. повторено програму для ширших кругів снятинського міщанства. По вечірнім концерті відбулися вечерниці при численній участи молоді і старших міщан та міщанок. З нагоди ювилею видала читальня книжочку, де представлена історія читальні так, як списали її самі міщани: Семен Зінкевич і покійний вже Микола Путчак Івана при співучасти старого дириґента Івана Гоїка. Ця книжочка — це найкраща памятка з ювилею. Одно лише викликувало здивування в часі обох концертів, а саме: велике число явної і тайної поліції, розміщеної в сусідстві і в середині льокалю, в якім відбувалися концерти. Це явище не оправдане абсолютно нічим, повторюється тут від якогось часу, особливо відколи лютує в місті снятинський диктатор, Бурмістр Немчевський. З поведення поліції можна догадуватися, що бурмістр зумів свою лють, зроджену з особистих мотивів, перелляти на інші чинники.

БАРИЛІВ пов. РАДЕХІВ. (За що розвязано громадську раду в Барилові?) Відколи креовано повітовий виділ у Радехові, п. староста Міхальскі розпочав боротьбу з громадською радою тому, що вона не хотіла вставляти до буджету на „стшельца" та інші польські цілі таких сум, які бажав собі пан староста. Перед виборами прийшов приказ викинути з громадського дому кооперативу, бо одинка не мала де уладити віча, а коли громадська рада спротивилася тому, пан староста рішив „зніщиць то паньство в паньстве", як називав громадську раду, котра опираючись на законі, на сліпо не виповняла його приказів. Вкінці з днем 16. липня ц. р. воєвідство розвязало раду, а за причину подало: 1) що громадська рада не викинула кооперативи на приказ староства (це на власну руку зробило староство); 2) що громадська рада дала трохи соломи на покриття плебанії, до чого була зобовязана титулом партиципації в конкуренції; 3) що ухвалила, коли війта карано за те, що не хотів виповняти приказів старости проти важних ухвал ради, щоби вносив рекурс коштом громадської каси. Комісарем іменовано бувшого українського старшину Мартинюка, агітатора „одинки", чоловіка, який не має ніякого майна, тільки те, що на ньому, а до „байрату" іменовано ще чотирох „мужиків" з партії „русских" о. Яворського.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. (Чужі танці на селі і що з того вийшло). Читальня „Просвіти" в Романівці влаштовувала дня 12. липня ц. р. вечерниці з танцями. На забаву прийшли хлопці зі сусідньої Могильниці. Забава йшла гарно, все було в порядку. Аж нарешті зажадали могильницькі хлопці, щоби музика грала „мазура". Діло в тім, що могильницькі хлопці спровадили собі з Тернополя учителя танців (жида), який повчучував їх ріжних неукраїнських танців. От вони хотіли пописатися перед романівськими читальниками. Але що їх було кількох, то всі присутні спротивилися тому, жадаючи, щоби музика грала такі танці, якіби могли всі танцювати. Таким чином „мазур" відпав. Та тут щойно починається сумна історія. Могильницькі хлопці (між ними диригент могильницького хору і орхестри п. Дарміць) покинули з обуренням забаву. На другий день хтось вислав до староства в Теребовлі анонім, в якім понаписував, будьтоби панна Бойчуківна з Романівки взивала не танцювати мазура, бо „то польський танець", будьтоби вона просто „підбурювала одну народність проти другої". Староство поручило жандармерії перевести слідство (на основі аноніму!). Поліція витягнула страшний § 65 і тепер романівські читальняники, а в першу чергу діяльна панна Бойчуківна, мають неабияку халепу. От до чого доходить, коли українські хлопці нехтують свої танці.

БРОДИ. (З діяльности т-ва „Рідна Школа"). Значнішою діяльністю в ділянці „Рідної Школи" повіт Броди покищо не визначився. Вправді від довшого часу існує в Бродах Кружок „Рідної Школи", однак його діяльність ограничалася збиранням вкладок і датків, які в цілости відпроваджувано до Головного Товариства у Львові. Притім засобами Кружка і дарами книжок основано досить значну бібліотеку українських і чужих книжок, якою користується особливо шкільна й академічна молодь.

Щойно в останньому році старається Старшина Кружка в Бродах переступити дотеперішні рами діяльности і поширити ідею „Рідної Школи" в повіті. Користаючи з ювилею 50-ліття „Рідної Школи", старшина рішила основувати в більше освідомлених місцевостях повіту місцеві кружки „Рідної Школи", а по можности у всіх селах при допомозі істнуючих там установ відсвяткувати рідношкільний ювилей. Досі до істнуючих вже давнійше кружків „Рідної Школи" в Черниці і Ясенові приступили два нові кружки в Кадлубисках і Висоцьку, які основано на весні 1931 р. Крім того підписано вже статути в Дубю, Станиславчику, Лешневі, Пісках та Гаях Дітковецьких і відкриття тих Кружків наступить по жнивах. Щоби нарадитися у справі святкування ювилею „Рідної Школи" в повіті святкування Старшина Кружка в Бродах анкету на день 4. червня п. р. На жаль анкета випала дуже слабо, бо явилося на анкеті ледви двацять кілька осіб і то переважно з Бродів. На такім заінтересованю богато будувати не можна, всеж таки старшина Кружка підняла акцію задля переведення ювилейних свят в цілому повіті, яка має закінчитися повітовим ювилейним святом в Бродах. Найперше відгукнувся на зазив Старшини Кружка в Бродах, Кружок Р. Ш. в Кадлубисках, де ювилей Рідної Школи відсвятковано дня 12. липня ц. р. Ювилейне свято випало вповні удачно. В програму свята входили деклямації, продукції місцевої дутої орхестри і діточе представлення аматорське „Тарас пастушок". Відповідну ювилейну промову про ідею і програму Рідної Школи виголосив голова повіт. Кружка в Бродах адв. д-р В. Левицький. — Справа членства Рідної Школи стоїть слабо. Кружок Р. Школи в Бродах має ледви кількадесять членів. Місячні 1% датки на цілі Р. Ш. складають тільки місцеві інтеліґенти, яких касієр Кружка в спромозі особисто досягнути. Решта, особливо священство, складають датки спорадично, а зовсім не інтересуються справами Рідної Школи, не є членами і не платять 1% датку народні учителі, яких в бродськім повіті є около 40 осіб на посадах. Новоосновані Кружок Рідної Школи в Кадлубисках числить тепер 40 членів, а найменший у Висоцьку ледви 20 членів. Хоч потреба приватної української народної школи в Бродах є дуже пекуча, то до основання хочби початків такої школи треба більшого як дотепер заінтересування громадянства справами Рідної Школи і видатнішої грошевої допомоги. Через те приватна народна українська школа в Бродах мусить остати ще якийсь час тільки проєктом.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 23. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія. Премієра.

Пятниця, 24. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія

Театр Ріжнородностей (в Нар. Дом!):

Від пятниці 17. липня п. м. нечинний.

Вже 28. липня ц. р. розпочинає відпочинковий гостину на сцені Великого Театру один з чоловних варшавських ревіяних театрів „Веселий вечір" під дирекцією З. Войцеховського.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Паріжанка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Оркан" (Люпу Велез і В. Бойд).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійком" та „Лицарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Страйк жінок" та „Найбільша пристрасть".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустуна" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).

ПАЛЯС: Звукова фільма „За кулісами театру".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Льойд).

ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.

ХІМЕРА: Звукова фільма: „Надзвичайний вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції чінно нечинне.

УПХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Літній чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Четвер, 23. липня 1931.

Липськ (259,3) 12·05 Грамофон. плити. 19·30. Веселий музичний вечір. **Братислява** (278,8) 12·30 Популярний концерт радіоорхестри. 18·40 Словацькі пісні. **Берслав** (325) 19·15 Нова діточа музика. **Брно** (341,7) Концерт радіоорх. 21·00 Чеська музика. **Штрасбург** (345,2) 17·00 Легка музика. **Льондон** (356,3) 20·55 Сенний концерт сучасної музики. 22·35—2·00 Танкова музика. **Штутгарт** (360.1) 15·30 Програма для дітей. 22·30 Камеральна музика. **Гамбург** (372,2) 12·30 Попул. концерт. 19·25 Д-р Шваб: Як гартувати дитину? **Букарешт** (394,2) 21·00 Російський хор. **Берлін** (419) 16·00 Легкий концерт капелі Брока. 21·10 „Турандот", комедія. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт музичної академії. **Рим** (441,2) 13·30 Радіоквінтет. 21·00 Симфонічний концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 „Людина сміху", опера Педроліа. **Відень** (506,4) 20·15 Найкращі віденські пісні. **Будапешт** (550,5) 12·05 Вокальний концерт. 16·00 Мадярський концерт. 20·00 Циганська музика. **Осльо** (1071,4) 22·05 Музика з корабля „Бергенсфіорд".

Пятниця, 24. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·30 Нюта Гош: Европейка в Індіях. 19·30 Симфонічний концерт. **Липськ** (259,3) 16·00 Концерт радіоорх. 21·25 Народні віденські пісні. **Берслав** (325) 20·00 Колін Рос: Недокінчений континент. **Штрасбург** (343,2) 17·00 Російська музика. 18·00 Французька музика. 19·00 Віденська музика. **Гамбург** (372,2) Пополудневий концерт. 17·40 Фріц Енгель: Курйози культури. 20·30 Симфонічний концерт. **Бунарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Манон", опера Маснета. **Берлін** (419) 19·40 Мужеський хор. **Рим** (441,2) 21·00 „Бахус у Тоскані", оперетка. **Прага** (488,2) 19·30 Популярні пісні. 21·00 Концерт чеської Фільгармонії. **Мілямо** (500,8) Хоральний концерт. **Відень** (516,4) 20·15 Джез. 22·10 Концерт капелі Реміш. **Рига** (524,5) 17·00 „Веселі куми", опера. 19·05 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532,9) 18·40 Франк: Соціяльні проблеми. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. 19·30. Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 23. липня 1931.

Львів. (380,7) 11·58. Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10—14·50 Комунікати. 15·10 Музика з грамоф. плит. 15·25. Відчит з Варшави. 16·00 і 16·25 Музика з грам. плит. 16·45 Ком. з Варшави. 16·50 Відчит з Кракова. 17·10 Відчит. 17·25 Музика з грам. плит. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Музика з грам. плит. 19·30 „Мотоциклем по Европі", враження з прогульки. 19·50—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Концерт. 22·15—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30 Концерт з Познання. 23—24·00 Музика з Варшави.

Пятниця, 24. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати з Варшави. 15·10 15·45 Музика з грамофонових плит. 15·25 Відчит д-ра Івана Брика про передісторичні памятки Сх. Галичини. 16·30 - 17·10 Трансмісія з Варшави. 17·10 Авдиція для хорих. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Технічна скринка. 19·40 Господарський огляд. 19·55—20·10 Трансмісія з Варшави. 20·15 Концерт з Варшави. 22·00 Трансмісія з Варшави. 22·30 — 24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові, Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

ГУТИ:

23. VII. „Жінка, що вбила".
24. VII. „Меді".
25. VII. „Життя Паріжа".
26. VII. „Гетьман Дорошенко".

Найближу Родину бл. п. о. Осипа Лозинського, бувшого пароха м. Яворова, проситься подати свою адресу до редакції „Українського Слова", Яворів, вул. Осипа Маковея.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКАРСЬКО - ЮВІЛЕРСЬКІ роботи виконує найдбайливіше — Домбровскі і Розважевскі — Львів. Академічна 2. ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЯ, СРІБЛО. — Великий вибір. Дешево. Догідні умови. 1447 23—?

СТРІЛЕЦЬКІ пісні на фортепян Ярославенка за 10 зол. продають книгарні. 2279 10-10

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 6—?

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1538

2 ПОКОЇ з кухнею, повний комфорт у домі при вул. Рицерській ч. 18. негайно до винайму за місячним чиншом у господаря, тел. 61—65. 93 1—3

ДІМ мурований, цілий вільний, 4 покої і кухня, дві веранді, овочевий город при автобусовім перестанку на Клепарові, побіч аптики, вул. Смелі 1. Ціна купна 19.000 зол., вклад 10.000 зол. 94

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Л: в з, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Подяка.

Подобалося Всевишньому забрати до Себе нам найдорожчого сина, брата та мужа, **Омеляна Михалічка.** Ненадійно покинув Він нас, доставши параліч серця. В першій мірі спішимо зложити з наших зранених сердець найглибшу подяку Всч. О. Парохові Дожажира, о. совітникові О. Александровичеві, що занявся безінтересовно похоронами та виголосив промову при винесенні тіла з дому. Нехай Всевишній нагородить Йому за це, бо слів за мало. Щире Спаси-Біг шлемо Високопреподобним О. О.: совітникові о. А. Целевичеві, парохові Лозини й о. В. Белеєві, сотр. при церкві св. Юрія, за участь у похоронних обрядах та за їх зворушаючі прощальні надгробні слова. — Зокрема складаємо щиру подяку Вп. Панам: п. Александровичевій зараз з родиною, п. Шубертінній і п. Коваковій, що занялися похоронами та весли розраду полишеній вдові. — Дякуємо гарно місцевому брацтву за участь у цих похоронах. Дякуємо вкінці всім вірним, які зі сльозами в очах численно провели Його на вічний спочинок.

Родичі. Жінка. Брат.

Сестра з мужем і дітьми

100.000 мешканців м. Львова

переконалося

що найліпше

ГОРІШНОШЛЕСЬКЕ ВУГІЛЛЯ

по найнижчих цінах

доставляє лише Ф-ма

„KARBO" Львів

вул. Коперника 19. тел. 8—68.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

Ч. 164 (12.820). Львів, субота 25. липня 1931. Pocztowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф Редакції 29-41
„ Друкарні: 29-26
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЕМЕРИТИ.

Львів, 23. липня 1931.

Одно з найбільш характеристичних і заразом найбільш курйозних явищ у відносинах в Польщі це емерити. Категорія людей, про яких у ніякій іншій державі світа і не чути та яких видно хіба в сонячні дні в міських парках, як гріють старі кості і втомленими старечими очима слідкують за грецими дітворн. З самим згуком слова „емерит" так і вимається постать старця, що прослужив яких сорок літ на державній службі, витратив у ній свої нерви і здоровля, і належить уже до роду тих ветеранів, яким слушно держава, за їх труди і працю, має запевнити скромний шматок хліба на склоні їх життя. Бувають, правда, випадки, що той чи другий емерит, не ще досить добра тілом і бадьора духом одиниця і своїх сил не гайнує ще на прищичку, дарма, що таки до виснажуючої бюрової служби по державних установах більше не годиться.

Так, здається, бувае скрізь у світі. Кажемо „здається", бо про цю правду можна теть забути, коли глядіти на „емеритів" у Польщі. *Це величезна армія молодих і здорових людей, яких* викинено з посади без ніякої раціональної причини, у величезній більшості на основі тих постанов прагматики, які дозволяють не подавати причини деліквентові, і *яким держава мусить виплачувати емеритальну платню.*

Емеритами стають люди не тільки молоді і здорові, але й найбільш у своєму фаху кваліфіковані особи, з теоретичним знанням справи і практичним досвідом, при чому частенько буває що „емеритують" саме тих, які й люблять свою працю і ще довгі роки мосли би їй віддаватися. Від кількох літ масова продукція таких „молодих емеритів" (повстала вже навіть така спеціяльна термінольогія, яка й перестала вражати своєю парадоксальністю: цеж так, якби хтось сказав „синий школяр" або „вигімнастикований паралітик") збільшилася надзвичайно. Збільшилася надзвичайно ряди молодих неробів, експльоататорів скарбу й напів-нуждарів. Бо з одного боку такий здоровий 40-літній емерит, отримуючи яких 200 зол. місячно, дістає їх цілком дарма, а другого боку — маючи рілню, не може за ці гроші у місті вижити, тим більше, що додатковий заробіток нині важко десебуль здобути, а ще важче вчитися у тих роках нового звання.

Яніж причини масового переношення „у нечинний стан" здібних до праці урядовців? Партійно-політичні і національно-політичні. Проводячи в життя засаду, що урядничий апарат не має спиратися на критеріях *компетенції*, фахової освіти й постепенного довголітнього практичного досвіду в тій самій ділянці від найнижчого щабля урядничої посади, — лише на критеріях одповідности політичних переконань з кожночасним правлячим табором, — переводиться „чистку" урядничого апарату з усіх політично-несимпатичних елементів. Очевидно, при такій процедурі зависти в необмежене поле до „прочищення" не стільки особи, скільки посади, потрібної для іншого кандидата.

Друга причина — національна політика. Тут приходять до слова всі українські залізничники, почтовці, вчителі й нечисленні моґікани в адміністраційних урядів. Раз-у-раз читачі читають про несподіване спенсіонування якогось українця-учителя середньої школи, який має усі найкращі кваліфікації, ніколи не мав ні одної дисциплінарки і в справжнім, а замилування, педагогом. Вираховують йому емеритуру напр. за 15 літ педагогічної праці і залишають несповна сороклітнього вчителя з жінкою і дітьми, які має утримати за стокількадесять золотих. Очевидно, що на його місце приходить інший учитель, бо посада зовсім не стала зайвою... Недавно спенсіоновано одного ок. сороклітнього адміністраційного урядовця, який будучи короткий час у міністерстві, був у своєму відділі найстарший фаховими кваліфікаціями (спеціяльними вищими студіями) й роками служби й наймолодший — платнею. Цю людину, врештою зовсім аполітичну, не лише не підвищувано рангою, але й врешті — цілком спенсіоновано — очевидно, без подання причини. Є українцем. — Окрема категорія емеритів відноситься до війська. Це справа голосна і мала численні інтерпеляції польських опозиційних послів. Відповідальні військові чинники відповіли, що просто нема куди дівати абсольвентів старшинських шкіл і курсів і тому треба для них опорожнювати старшинські місця...

Справа польських емеритів стала знову голосна у звязку з нинішньою скрутою у Польщі. Пос. Голувко оголосив пламенного листа до урядовців, накликуючи до спокою і т. п. і пояснюючи їм — зовсім слушно — що Польща гинаеться під балястом бюрократії. „За багато урядовців у Польщі, забагато людей, які кожного „першого" беруть зі скарбових кас пенсію". І тут наводить цифри справді страхітливі: в ухваленому на біж. рік бюджеті (у висоті 2.886 мільонів зол., — тепер його „компресують" до висоти 2.450 міл.) особові видатки мали виносити 1.132 мільони, себто майже 40 проц. цілости бюджету, а коли додати до цього ще *майже 300 мільонів на емеритури й інвалідські ренти*, то виходить, що 50 проц. бюджету йде на пропання. Це справді, як каже автор листа, цифри страшні. І слушно стверджує він, що польський „державний апарат є задорогий і завеликий, що робить його апаратом важким і мертвим". Тільки пізніші виводи п. Голувка вже досить нефортунні, ті, які виправдують цей стан тим, що „так — мовляв — склалася польська дійсність", при чому, згідно з прийнятим звичаєм, скидає цілу вину на „спадщину по займанцях" і на „австрійські й російські взори". (Це така мода у Варшаві клати громи на „найпогапішу" колишню австрійську бюрократію, хоча ми, у Галичині, австрійському „Берлінді" й місцем заслання австр. урядовців, нераз маємо нагоду досить ніжно згадувати австрійський урядничий апарат, все таки будований на засадах фаховости й компетенції!).

ЗБІЖЖА і ПАШУ,
дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

У відповіді п. Голувкові Ст. Стронський на сторінках ендецької преси звертає увагу, що саме в рр. 1925 до 1930 число державних функціонарів абільшилося на 37.000 осіб. „Поруч зі збільшуванням чинних посад, ще дужче множено нечинні, але платні посади молодих емеритів, усуваних лише на те, щоби іншим зробити місце, наслідком чого видатки на емеритури, які в бюджеті на 1925 рік виносили 60 мільонів зол., побільшилися у 1930 році у безприкладний спосіб до потворної висоти *170 мільонів золотих річно*". На цю саму тему говорить і орган польських залізничників „Глос Колеёвца Польского": „Що урядовців у Польщі забагато, трудно над цим сперечатися. На це повинні дати відповідь не урядовці, але ті, які, замість створювати можливости розвитку промислу, торгівлі і хліборобства, де львина частина нинішніх урядовців відмінна могла би працювати з успіхом, — розбудовували в державі етатизм, творячи нові уряди, а крім того масово переносили молодих людей на емеритуру, щоби їх місце віддати новим людям"...

Нам, українцям, менше цікаво знати, хто винуватий, що сотні мільонів податкових грошей ідо на емеритів, а мільярдові суми на „задорогий і завеликий", „заважкий і мертвий" бюрократичний апарат. Чи це експерти пробували, чи санація — — фактом є, що такий стан тривав до нині, а нинішня акція редукцій і „ощадностей" — збільшить знову видатки на платних неробів — емеритів.

Спроби нового вимушення.

Рефлексії після німецьких відвідин у Парижі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 20. липня 1931.

I.

Сьогодні вранці німецькі міністри пп. Брінінґ і Курціюс виїхали відси до Льондону, а з ними поїхав туди цілий гурт міністрів — англійські, французькі, італійські, японські, навіть бельгійські й американські: цього вечора розпічнеться там, під проводом п. Меклональда, велика міжнародня конференція, якої предметом має бути „розгляд німецької кризи фінансової й економічної" — виключно тільки це і ніщо інше. Зособа не вільно буде там говорити ні про ревізію пляну Юнга („дефінітивного"), ні про ревізію Версайського мира, ні взагалі про політичні справи й питання. Такого обмежування предмету льондонської конференції зажадали французькі міністри, і це була conditio sine qua non їх участи в конференції, на яку вони врештою згодилися тільки дуже нерадо, добачуючи в ній, мабуть не безпідставно, одну з англо-саксонських затій на приниження, а принаймні обмеження, теперішнього верховодства Франції над Европою взагалі і над Німеччиною зособа.

Зайва річ пророчити, чи льондонська конференція „вдасться" і до якої міри. Врештою, заки цей допис дійде до нашої газети, редакція вже мати-ме телеграфічні звідомлення про вислід конференції. На сьогодні буде з нас доволі, коли спробуємо відповісти собі на питання, яке накидається всім нам: що означає те, що діється в останніх тижнях, від несподіваного виступу през. Гувера, через грізні потрясення в Німеччині, до гостини німецького канцлера (першої в історії) в Парижі й аж до льондонської конференції?

II.

Що воно означає? Воно означає новий, і то семи-мильовий крок до знівечення Версайського мира в його основах економічних і політичних, тобто до попалення тієї системи, яка від доброго десятка років давить цілу низку переможених народів і країн.

Економічну підставу Версайського мира звела до абсурду німецька фінансова катастрофа останніх днів. Автори Версайської грамоти хотіли держати німецьку економію за горло трохи не цілу сотню літ; кільна німецьких поколінь, рожденних і ненароджених, мало, мовляв, платити вчорашнім переможцям „репараційні" гарчі в астрономічних числах золотої валюти. Пок. Клемансо і його прибічники думали, що Бог-зна яку хитру штуку втяли, коли відкинули німецьке предложення одноразової, високої та проте „можливої", контрибуції; їм забаглося було уніковічнити господарську залежність Німеччини. Нині вже й сліпі пізнали, що це абсурд, бо Німеччина ані не може ані не хоче платити безконечні гарчі. Показалося, що гроші, які досі Німеччина платила переможцям, в дійсности вони платили самі собі, бо гроші ці походили з величезних позичок, які Німеччина затягала в переможців, а бодай в одної частини переможців, — в Англії й Америці. Показалося далі, що не зважаючи на ці величезні позички німецька економія й німецькі фінанси неслужають і котиться до катастрофи, яка повалилаб петільки сусідуючі з Німеччиною держави середньої Европи, а потрясаб й фінансами й господарством її вірителів — англійських і американських. Виступ през. Гувера в обороні Німеччини був одночасно виступом в захист американських мільярдів, уміщених у Німеччині. Якби Франція була відразу, безпосередньо після закличку Гувера, поспішила на підмогу німецьким фінансам, то німецька фінансова криза певне була би трохи притихла і відсунулася — на р'к, чи на два. Радикально вилічити німецьку господарку Гуверівський план (пакть якби був зараз прийнятий Францією) не міг.

III.

Але що Франція пляну цього не прийняла, то заклик Гувера тільки приспорив хід катастрофи: він перетворився в алярм: рятуйся хто може і мерщій тікай із своїми грішми з границь Німеччини!

Німеччина розпочала котитися у пропасть — спершу фінансову, а далі господарську й політичну. Ще трішки, а булаб відродилася гроцева інфляція; ще трохи, а цілі мілїонові верстви німецької людности були би попали в голод і нужду; ще мент, а прийшлаб у Німеччині черга — на кого? — на Гітлера чи більшовизм? — на всякий спосіб на соціяльну ворохобню, може й революцію.

Як до сього мала ставитися сусідня Франція?

Одна частина французької громадської думки, і то не маловажна, взивала уряд здержатися від якоїнебудь помочі Німеччині. Чим гірше в Німеччині, тим краще, мовляв, Франції. Заволодіє Гітлер, то це буде прекрасний претекст наново окупувати Надренщину, а то навіть, користуючись своєю небувало кріпкою армією, увійти в Німеччину, розбити її єдність, направити осьтак „фатальну помилку" Клемансa, котрий позволив був німецькій республиці не тільки зберігти, а ще й затіснити державну єдність; цієї „помилки" ніколи не простили Клемансові французькі націоналісти, навіть ті, котрі позатим його обожають. А вселиться в Німеччину більшовизм, то воно, мовляв, теж не таке то лихо. Раз, що він на довгі часи ослабить Німеччину, а друге, що осьтак можна буде дістати червону армію, досі як не як, а ще не в пару французькій — під французькі ударні баталіони, і зробити з нею „порядок".

Друга частина французької громадської думки, безконечно слабша від першої, домагалася чогось просто протилежного: порозумітися з Німеччиною на всіх точках, значить, згодитися на занехання репарацій, на ревізію Версайського мира, і на установлення нового територіяльного статуту Европи — все те в дружньому порозумінні, тобто в союзі з Німеччиною.

IV

Ні за одною, ні за другою думкою теперішній уряд не пішов. Він вибрав третю дорогу — мовляв, посередню. Думку уряду виложив учора канцлерові Брінінгові голова французького уряду п. Лаваль. Франція, сказав він, дасть Німеччині фінансову поміч у формі довгоречинцевої позички, та під гарантіями двох родів: під гарантіями економічними і гарантіями політичними. Економічні гарантії полягалиб у контролі над німецьким скарбом і на гіпотеці на німецьких митних доходах, а політичні гарантії? „Треба безумовно, раз на все, зректися змагань до ревізії військових постанов Версайського договору; треба оконечно прийняти існуючі кордони, передовсім кордони „польського коридору". До Льондону французькі міністра згодилися поїхати єдино тільки на те, щоби розглядати фінансовий бік справи з виключенням усяких політичних питань. Остатні мають бути застережені тільки до безпосередніх переговорів між Францією і Німеччиною. А евентуальна фінансова льондонська угода тільки тоді обовязуватиме Францію, коли Німеччина спершу підпише політичні умови французькі.

Це французький віз і перевіз. І з цим поїхали міністри в Льондон.

На перший погляд усе те виглядає на великий тріюмф Франції і її союзників („коридор"!) і справжню Каноссу Німеччини. Одначе в дійсности воно не зовсім уже й так.

V.

По-перше. Вашингтон і Льондон, а за ними й Рим і мабуть навіть Брюссель, рішуче противні не то вже „отурчінню" Німеччини Францією (полишив контроля турецьких фінансів Абдула Гаміда), а й якому небудь новому політичному опутанню Німеччини Францією. Більше цього: в усіх цих столицях відповідальні політики розуміють, що ревізія Версаю неминуча, і з нею ревізія европейського територіяльного статуту — неминуча за згодою чи без згоди Франції. Так напр. мимоходом кажучи, деяка цікавість англійського світа до справи Східньої Галичини — не припадок, і не наслід хвилевої сентиментальщини, а — „нічтоже сумняшася" — один з деталів, і то зпоміж дрібніших, і один зі симптомів у розвитку англійської політичної свідомости. Значить, з цього боку Німеччині поважної небезпеки нема.

По-друге. Що таке політичні гарантії? Коли залишити на боці гарантії територіяльні, про які в даному разі між Францією і Німеччиною немає мови, то що лишається? Нові підписи? Нові договори? Нові заяви канцлера чи міністра закордонних справ у парляменті?

Слова, слова, слова! Слова і — шматки паперу, видерті і вимушені противником у скрутну хвилю. Що інше? *З. С.*

Розправи проти б. українських послів.

В четвер 23. ц. м. почалася перед Найвищим Судом у Варшаві касаційна розправа *проти б. посла Івана Ліщинського* від вироку суду присяглих у Львові, яким засуджено його на 6 місяців тяжкої вязниці за промови на вічах. Тогож дня відбудеться перед Найвищим Судом і касаційна розправа *проти б. посла Олександра Високінського* від вироку апеляційного суду в Любліні, яким його засуджено на 2 роки тюрми зі ст. 129 к. к.

Крім того дня 11. серпня відбудеться перед апеляційним судом в Любліні розправа *проти б. посла І. Ліщинського*, котрого дня 30. квітня ц. р. засудив окружний суд у Рівнім на 2 роки тюрми зі ст. 129 к. к.

У всіх цих розправах виступає обороцем адв. д-р Степан Біляк.

Ширіть наш часопис!

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи")

V.

Школи.

За основування українських приватних шкіл взялося Р. Т. П. також пізно, бо майже аж по 20 роках істнування, хоч можливостей до істнування і вдержання таких шкіл не було менше, ніж пізніше чи тепер. Але не було до цього психольогічного наставлення.

В цілій Галичині не було ані одної виділової (міщанської 7-клясової) школи з українською мовою навчання. Потребу таких шкіл відчували пекучо, писали в цій справі меморіяли і петиції, але це не помагало. І щойно 4. червня 1898 р. виринула перший раз думка на засіданні головного виділу Р. Т. П. основати свою приватну виділову школу, коли краєва влада не хоче допустити жадної виділової школи з українською мовою на краєвий фонд. Вибрано тоді окремий комітет і він — на диво! — справився з приготовавчою працею так, що *вже після вакацій отворено справді дівочу школу виділову, яку названо іменем Т. Шевченка.* На ведення школи дав

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА.

Українське сокільство за кордоном.

I.

Батьківщиною сокільської ідеї є Чехословаччина. Основоположником сокільства був великий славянин д-р Мирослав Тирш. Він за допомогою Індржіха Фіґнера основав у Празі в 1862 р. перше руханкове товариство „Сокіл". Він був і його ідеольогом, написавши в 1870 р. „Наше завдання, напрямок і мета", цю справжню сокільську евангелію. „Соколові" він поставив величезне завдання — обєднання кращого активного елементу своєї нації й організацію народньої енергії. Він сказав, що сокільська справа у відношенні до всіх кол громадянства є ніщо інше, як фізичне та моральне виховання й ушляхотнення всієї нації, що має метою виплекати в народі його силу, хоробрість, шляхотність і відпорність, а тому мусить змагати до того, аби в майбутньому весь нарід опинився в її кругі.

Сокільська ідея є вихованням фізичним і духовим, національним, демократичним, соціяльним — вихованням для вільного незалежного життя. Сокільство є перш за все фізичним вихованням усього народу, себто є вихованням загальним, масовим, чим і відріжняється від спорту, який є більше вихованням індивідуальним. Сокільство хоче, щоб увесь нарід був фізично й морально здоровий, сильний і вільний.

З фізичного виховання при його належній постановці випливає і моральне та духове виховання. Тирш сказав, що сила, здобута руханкою, заховується моральністю. Хто нищить моральністю свіжість і силу свою, той не є справжнім соколом. Точність та моральна чистота є перш за все окрасою сокола. Сам по собі сучасний спорт або однобічна руханка без належного виховання розуму й серця, без глибоких морально-етичних основ веде до занепаду. Це ми бачимо хочби на прикладі гладіяторів старого Риму. Вся їх чинність скінчилась і не вийшла поза межі арени, а їх слава залишилась під румовищами тієї арени.

Сокільство є великим чинником національного виховання. Воно зберігає всі кращі ознаки нації. Сокіл без національної етики, без своєї національної самоповаги, що йде на послуги сильнішій нації, забуваючи про свою власну, що не гордиться своїм національним імям, — не є соколом у дійсному розумінні цього слова. Сокільство плекає шляхотний націоналізм, позбавлений всякого безоглядного шовінізму і брутального насильства. Його гаслом є: „Чужі права шануй, але своїх нікому не даруй!"

Сокільство зародилось у поневоленого народу. Воно поставило собі завданням виборотн для своєї нації незалежне життя. І ми бачимо, що чехословацький нарід протягом півстоліття осягнув свою мету, бо виконав Тиршів заповіт. Тирш говорив: „У кожній галузі діяльности будьте рівні з іншими, а коли можливе, опередіть усіх... Народи чим менше численні, тим більшу діяльність мусять розвинути, щоб і при тій своїй малій чисельности були й залишились здібними та відповідальними членами людства, отже тим більше повинні дбати про свій здоровий розвиток і поступ..."

Сокільство змагає до виховання демократизму. Воно нікого не виключає зі своїх рядів. Чи пан, чи не пан — всі ми рівні як люди. Сокільство оцінює людину не по тому, що вона має на собі чи в кишені, а по тому, що вона має в голові й серці. Сокільство є практичною школою демократизму. На вправах і на здвигах та в приватному житті богаті й убогі, без ріжниці титулів, урядів і посад — усі є для себе побратимами й сестрами. І тут слід виконувати заповіт другого основоположника сокільства, Індржіха Фіґнера: „Хай нас звязує в міцну цілість любов до Батьківщини, любов до нашої справи. Будьмо-ж товариством згідним, щоб нас не розєднували ані погляди політичні, ані релігійні... Заможний хай буде братом для того, кому доля судила менше. Хто працює для добра Батьківщини розумово, хай буде щирим побратимом тому, у кого долоні вкриті мозолями від чесної праці..." Треба оцінювати людей не по їх словах, а по їх поведінці в минулому й сучасному, по їх внутрішніх якостях розуму, душі, серця і вдачі. Тоді кожний займе належне місце в загальній праці для добра нації і виконає свій обовязок перед Батьківщиною.

Сокільство змагає до виховання соціяльного почуття, соціяльної справедливости та гуманности. Воно базується на плеканні любови, а не заздрости й ненависти, самовідданости, а не егоїзму. Засади рівности і братерства в сокільській праці самі по собі витворюють моральну атмосферу, необхідну для соціяльного поступу. Насильство над слабшим є противним для сокільства. „Потрібно голов і сердець, а не пястуків" — сказав сокіл президент ЧСР. д-р Т. Г. Масарик. І сокільство змагає до цього.

Сокільство виховує зрозуміння справжньої волі, базуючи її на добровільній карности. „Де нема послуху, там нема свободи тривалої і забезпеченої" — сказав Тирш. „Бути вільним в суспільстві — це значить визнавати його закони і скрізь тим законам добровільно коритись". Добровільна карність ушляхотнює серце, виховує стійку вдачу, робить нас здібними на самопожертву, коли добро загалу того вимагає. Таке виховання зробило надзвичайно велику прислугу чехословацькому народові в часах світової війни. Воно покликало до життя легіони, що стали до боротьби за своє й національне визволення.

Все сокільське виховання базується на засадах поступу. Минула велич і заслуги самі по собі нічого не дають для сучасности. Той, хто хоче жити, мусить боротись, мусить рухатись. „Де зупинка — там смерть, лише рухом живемо". Сокільство прямує постійно вперед. „Вічний рух — вічний спокій". Але цей рух мусить бути тривалим. Поступ не є підскок, але розвиток. Отже впертість і тривалість у досягненні поставленої мети, а після того знову вперед. Неустанна праця для ліпшого майбутнього характеризують сокільську працю. Там, де сокільські організації цього не роблять, нема соколів, є лише безвартістні для нації назви. Всі мусять працювати, бо сокільська справа є справою цілого народу.

(Продовження буде.)

галицький сойм також субвенцію. До школи вписалося 32 учениці, надзір перебрала учит. М. Лісецька; першим директором став дир. акад. гімназії Евг. Харкевич, а катехитом о. Д. Лопатинський. Школою люди захопилися, а цілий учит. збір відмовився протягом цілого року платні в користь школи. Школа гарно розвивалася й донині вона існує.

Коли школа ім. Шевченка мала вже 5., 6. і 7. клясу, треба було подумати над її продовженням і завершенням. Тому в *1903 р. отворено приватну учительську семінарію у Львові (дівочу);* була це перша приватна середня школа українська взагалі. (В тім самім році основано в Перемишлі дівочий український ліцей, а в 1906 р. СС. Василіянки відкрили жіночу гімназію у Львові). Першим директором учит. семінарії став п-р Мих. Коцюба, але школа не діждалася до війни права прилюдности й була звичайним курсом, хоч писано петиції, ходили делеґації до намісника й до міністра і т. д. Одначе все розбивалося на опорі автономної Краєвої Ради Шкільної. Але все те не застрашило вже Р. Т. П., бо власна праця заохочує, додає гарту і веде таки кінець-кінців до успіху.

За прикладом Львова пішов край. Там була не менша потреба *рідної* школи. А приклад потягає скорше, ніж високі патріотичні слова. І повстають українські приватні школи народні по селах, містечках і повітових містах, школи виділові, курси гімназійні і гімназії, які відограли в орґанізаційному і культурному житті довоєнної Галичини надзвичайну ролю. На жаль, війна прийшла для нас за вчасно, чи пак ці школи основано за пізно...

В довоєнним часі велися українські гімназійні курси в 36 місцевостях Східної Галичини, а з деяких курсів розвинулися правильні гімназії. А саме: в 1908 р. відкрито українські гімназії в Копичинцях і Яворові, в 1909 р. в Рогатині, Перемишлянах і Городенці, в 1910 р. в Буську, Збаражі, та повну учительську семінарію в Коломиї. А після того зростали приватні гімназії і семінарії „Р. Ш.", як гриби по дощі.

Враз із зростом приватних шкіл Р. Т. П. зростало довіря широких мас до Товариства, видобувалася енергія з тих мас, а що важніше: зростала щедра, загальна жертвенність, яка виховувала націю. І жаль приходиться мати до проводу У. Т. П. та до колишнього національного проводу взагалі, тобто до дідів і батьків, чому цього скорше не зробили, чому таким черепашиним ходом ішли вперед та не мали ніякого поспіху. Зачинали ще можливо вчасно, майже рівночасно з іншими сусідами, але надто вже спізнялися в праці. Чиж сини і внуки мають істи тут слідами попередників? *С. Перський.*

—o—

З життя Рівенщини.

„Санітарна" опіка над УНДО-м. — Повітова кооперативна нарада.

Рівне, в липні 1931.

I.

Ми вже писали, що рівенське староство не дозволило на партійну конференцію УНДО дня 12 ц. м., на яку прибув був пос. З. Пеленський, хоч на партійну конференцію українських соц.-радикалів на день 19. ц. м. свого дозволу не відмовило (вона вже відбулася в Базовім Куті біля Рівного). Письменна заборона прийшла аж 13. ц. м. і тому правду говорив представник влади, що письменна заборона певно ще в дорозі, Разом з письмом, що не дозволяло на конференцію, прийшло ще друге письмо, яке подаємо в цілости:

Równe, dnia 11. lipca 1931 r.

Równieński
Starosta Powiatowy
L. dz b/2/11/31.

Do Zarządu Powiatowego Narodowego Komitetu „U. N. D. O." w Równem, ul. Hallera 15.

W związku z nadesłanem zawiadomieniem z dnia 7. VII. b. r. o otwarciu lokalu Powiatowego Narodowego Komitetu U. N. D. O.: w Równem przy ul. Hallera 15, komunikuję, że na zasadzie Rozp. Min. Zdrowia Publicz. z dnia 25. VII. 1923 roku (Dz. U. Nr. 84 poz. 653) wspomniany lokal nie odpowiada przepisom wyszczególnionym w wyżej zacytowanych rozporządzeniach, przeto na podstawie art. 11 ust. z dnia 25. VII. 1919 r. (Dz, U. Nr. 67 poz. 402) unieruchamiam takowy aż do czasu doprowadzenia do należytego porządku.

Starosta: St. Bogusławski.

В день по одержанню повищого письма явилася поліція й опечатала льокаль. Тепер бодай двічі в день приходить контролювати, чи печатки не нарушені. Печатки є зідвору — їх може зірвати, хто захоче і питання, хто за це відповідавби. Льокаль опечатаний, тому як можна завести „санітарні" порядки в ньому, як цього в письмі бажає п. староста. Яке щастя, що маємо в Польщі „санітарні" розпорядки, які можна причіпити, де лише цього треба — навіть до канцелярії партійної установи. При тім слід зазначити, що та „санітарно" небезпечна кімната — це звичайна мешкальна кімната в домі при одній з головних вулиць, в якім від десяток літ живуть люди і їх староста не виселює. Для звичайних смертельників мешкання в домі ч. 15 при вул. Галера добре; для УНДО нездорове — так думає рівенський староста. Думаємо, що певно й сам староста широ сміявся, як підписував „санітарне" письмо для УНДО.

II.

На Рівенщині живо розвивається кооперація. В повіті маємо понад пятьдесять українських споживчих кооператив. А в останньому році започатковано і молочарську кооперацію, завдяки орґанізаційній праці "Маслосоюзу". Вже від довшого часу відчувається в Рівному потреба орґанізаційного і торговельного центру для кооператив. Над цею справою радили вже кілька разів кооператори Рівенщини.

На день 19. ц. м. скликав рівенський Українбанк нараду кооператив, на яку прибули делеґати 30 кооператив у числі 70 осіб. Звідомлення з інструкторської праці в повіті зложив директор Українбанку п. Кентшинський, а про стан кооператив у повіті говорив ревіз. Стефанський. По дуже річевій дискусії на тему орґанізаційної праці в повіті вибрано делеґатів кооператив до інструкторського відділу при Українбанку.

З черги приступлено до нарад над орґанізацією повітового кооперативного центру. При цій точці нарад представник Р. С. У. К. посол З. Пеленський виголосив реферат, в якім вказав на потребу повітового кооперативного центру, як завершення орґанізації на місцях. Лише через орґанізацію повітового центру зможуть селяни зорґанізувати збут своїх продуктів. Розбудова сільсько-господарської кооперації — це майбутній добробут нашого села. Сільську кооперацію будуємо власними силами — таксамо збудуємо і Повітовий Союз. Майбутній Союз мусить бути відразу добре матеріяльно вивінований кооперативами, бо лише тоді сповнить завдання, які поставлять до нього сільські кооперативи. Реферат пос. З. Пеленського, виголошений приступно та ілюстрований примірами з нашого і чужого кооперативного життя, нагородили рівенські кооператори грімкими оплесками. По рефераті забирали голос численні кооператори, виказуючи повне зрозуміння ваги Повіт Союзу та його доброго матеріяльного уфундування. Вкінци вирішено, що по переведенню відповідної приготовчої акції на селах на найближчій осінній кооперативній анкеті кожна кооператива зможе заявити про своє приступлення до Повіт. Союзу з відповідним уділом.

Кооперативна нарада виказала дуже високий культурний і національний рівень нашого волинського села. Тому є запорука, що кооперація Рівенщини буде йти певно і послідовне дальше шляхом нашої національної кооперації.

Клим-ко.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Суспільний світогляд критика.

У дискусії над літературою можна зовсім полишити на боці питання, який суспільний ідеал уважаємо за найвищий і найбільше животворний для її розвитку. Історія літератури дала досить доказів, що письменники, які мали про цей ідеал дуже неясні або навіть наївні погляди були більшими від тих, що могли боронити своїх поглядів, наче фахові історики та соціольоги. Навіть погляди Тена завзятущого критика французької революції не грали ніякої ролі в таких його творах як „Фільософія мистецтва" або „Історія англійської літератури", а чисто суспільна школа думання Белінського не стояла йому на перепоні оцінити талант дуже індивідуальних письменників, майже еготиків.

Друге питання чи критик літератури повинен або мусить дисонувати якнайточніше свої суспільні погляди? має два ріжні значіння, які часто переплутують. Чим виразніше критик накреслить напрямну своїх думок і мету своїх аргументів, тим лекше може він порозумітися зі своїми однодумцями та противниками. Це справа методи. Є критики та ідеольоги, яким залежить головно на тім, щоби зеднати собі якнайбільше прихильників, без огляду на якість аргументів, яких уживають, бо найважнішою для них метою є практичний успіх; є інші, для яких передача думок писаним словом стає в одній мірі внутрішньою потребою здати собі справу із власних сумнівів, без огляду на те, куди розяснення цих сумнівів їх заведе і скільки вчорашніх однодумців перемінить у ворогів.

Зовсім іншого роду є питання про суспільний світогляд критика, як необхідну основу, що дає йому спромогу піддавати оцінці літературну творчість.

І тут краще критик зробить, коли зможе його зясувати для лекшого порозуміння зі своїми читачами. Ця праця може бути зайва, якщо він не має наміру розбирати суспільну основу літературних творів; здається, що навіть суха статистика могла би ствердити, який невеличкий відсоток займають у літературі твори із чисто суспільним підкладом (є це здебільша повісті).

Але критик може вибирати собі предмет своїх дослідів так само як письменник, який по вподобі, згідно зі своєю підготовкою, вибирає тему для психольоґічної студії, опис подорожі або чисто субективну лірику. Твір самим своїм сюжетом і формою накидає подекуди на письменника обовязок іти за ним, а проте існування чисто суспільницької або моралістичної критики (без огляду на її напрямок) є найкращим прикладом, в якій далекій мірі критика може не рахуватися з намірами автора та характером його твору.

Чуємо часто, що критик без виробленого суспільного світогляду взагалі не може бути критиком, бо літературний твір є врешті решт суспільним плодом і полишає суспільні наслідки, які треба передбачити та переаналізувати. З однаковим правом можна поставити тезу, що критик, який не є фільософом узагалі не може мати світогляду бо всякий світогляд врешті решт є фільософічним, зводиться до якоїсь метафізичної теорії.

Зайве доказувати, що загальні суспільні погляди щодо яких ріжнимося мають своє джерело і своє завершення в чисто метафізичних ідеях, яких правдивість нема змоги перевіряти і які є радше актом віри, ніж предметом льоґічної аргументації.

Здавалось би, що з незаперечного факту психічного вірування, майже релігійної віри в якийсь майбутній суспільний і моральний ідеал, природним висновком повинна бути пошана для людей, що дійшли до інших ідеалів також шляхом дуже складних, особистих внутрішніх досвідів, бодай напів ірраціональних досвідів, яких не можна доказати ані перед іншими ані перед собою як самозрозумілу правду. Тимчасом, коли сходимо на сучасний український ґрунт дискусії про літературу, запримічуємо зовсім протилежне явище: суспільні погляди поодиноких критиків існують не як одна із форм ширшого фільософічного світогляду, що бореться за свою стійність перед самим собою, шукає звязків із іншими світоглядами, щоби себе поширити та поглибити, а навпаки: ці погляди стають для критиків чимсь у роді 10 заповідей божих, які категорично встановляють, чого не вільно.

Виходить парадоксальна ситуація: суспільний світогляд замість помагати нашим критикам розуміти краще літературні явища, робить їх дальтоністами, відвертає від щораз більшої низки складних проявів творчости, — замість стати вікном прорубаним у китайськім мурі, що відмежовує нас від сучасної культури, вікном необхідним на те, щоби бачити якнайширший

ОСТАННІ ВІСТИ

ЛЬОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ.

Офіціальний комунікат.

У четвер 23. липня ц. р. закінчилася льондонська конференція. Видано офіціальний комунікат такого змісту: „Горячкова втеча чужинних капіталів з Німеччини спричинила великий фінансовий крах. Втечу капіталів спричинило неоправдане недовіря ані господарською ані бюджетовою ситуацією Німеччини. Щоби вдержати фінансову рівновагу в Німеччині заступлені на льондонській конференції держави готові співпрацювати, щоби привернути довіря. Заступлені на конференції уряди доручать своїм фінансовим установам пропозиції, яких метою негайна поправа ситуації; Продовження кредиту 100 міл. дол. Нім. Держ. Банкові на 3 місяці, якого уділили центральні банки в порозумінні з Банком Міжнародніх Розрахунків у Базель. Фінансові установи ріжних держав повинні вдержати кредит, признаний Німеччині. Банк Міжнародніх Розрахунків покличе до життя негайно комітет з представників емісійних банків, які розслідять розміри нових кредитів та переміну короткоречинцевих кредитів на довгоречинцеві. Конференція з великим зацікавленням вислухала звіту канцлера Брінінга щодо спільної гарантії, яку недавно уділив ним, промисл банкові „Гольр унд Дісконтенбанк". Конференція сподіється, що ця гарантія приверне здорові основи до нормальних операцій міжнароднього кредиту. Тому якщо ці розпоряджения увійдуть у життя, створять підставу до дальшої акції". Комунікат підписав Мекдональд і секретар конференції Мавріко Ганкай. Вкінці конференція постановила, що комітет експертів опрацює подробиці розпорядків, кочечні до реалізації пропозиції Гувера в справі міжнародніх довгів.

З висліків конференції вдоволені в Парижі та Вашингтоні. Зате англ. щоденник „Таймс" стверджує, що конференція не дала важніших висліків, бо Німеччині не уділено довгоречинцевого кредиту ані навіть короткоречинцевого. Брінінг вертає до Берліна з порожними руками. „Таймс" зазначує, що відповідальні за це Франція і Америка.

МЕКДОНАЛЬД І ГЕНДЕРСОН ПОЇДУТЬ ДО БЕРЛІНА.

Найближчого тижня поїдуть Мекдональ і Гендерсон до Берліна. Гендерсон виїде вже в цю неділю, а Мекдональд прилетить літаком у понеділок. Візита англ. держ. мужів у Берліні буде коротка.

овид, світогляд стає підземельним льохом, де критик призбируе вибуховий матеріял, щоби знищити своїх ворогів, які копають такий самий льох під тим самим китайським муром із іншого боку.

Кожна суспільна та моральна теорія може висунути таких кілька загальних принципів, які матимуть силу динамітових аргументів проти вартости літературного твору. Літературний твір є документом переживань одиниці і рідко коли намагається дати приклад, що мав би вагу загального правила. Література є історією індивідуальних переживань, подій, зворушень, вражінь та ідей, яких не можна узагальнювати, якщо не хочемо відобрати їм найглибшого змісту — неперекладного на ніяку мову загальних символів.

Критика, що протиставляє індивідуальному випадкові якийнебудь загальний принцип, домагається від письменника, щоби він був написав книжку так, щоби те, що є в ній тільки прикладом, було доказом, — те, що є подією, було законом. Коли річ іде про те, щоби доказати вартість або безвартність твору на підставі якоїнебудь загальної ідеї досить додати до неї практичний висновок: „Погляньте, яку зразкову людину змалював автор у цьому творі! наслідуйте її!" або „Погляньте, яка це нікчема із громадянського та морального погляду! чи варт нею займатися!"

Наші критики роблять це ще простіше; для них епітети „буржуазна ідеольогія", „фашист", „більшовик", „католик", „радикал", „ліберал" є попросту **ultima ratio** як найвища похвала або найгостріший осуд, які кожна авдиторія однодумців приймає по своєму.

—o—

Учительська кріза в Румунії.

Централізація, яку переводить новий румунський уряд, дійшла до того, що генеральний директор міністерства освіти Гіцеску скликав на один день шість тисяч учителів до Букарешту, щоби вибрали собі 1.800 місць, які є до обсади. З останнього стяглися переважно селянські діти, які покінчили студії, й поїхали до Букарешту, щоби вибрати собі, а вертати без посади і без грошей до дому. Проти цього безглуздого розпорядку учительство запротестувало на лад комуністів і тоді генерального директора стрінула кара: йому дали упімнення та обтягнули один день платні, хоч учителям обтягають пераз платню за цілий місяць, не доказавши їм навіть вини. Аж тоді, коли 6.000 учителів прийшло до Букарешту, довідався директор народньої освіти, що тепер припадає трьох учителів на одно вільне місце.

Міністерство освіти зарядило, щоби до учительських і духовних семінарів не приймати цього року кандидатів. Дальше задумує міністерство спенсіонувати всіх учителів, що мають 35 літ служби. Крім того буде виданий новий закон, на основі якого священики не можуть бути вчителями, як це водиться ще сьогодні в старому королівстві.

—o—

Горті за охороною національних меншин.

При відкритті нового мадярського парляменту начальник держави Горті згадав також про національні меншини, зазначуючи, що передумовою мирного розвитку держави є справедлива розвязка справи національних меншин. На його думку горожани немадярських національностей є рівноправними горожанами мадярської держави й користуються без перепон правами меншин. Переводячи розпорядки в справі охорони немадярських мов, уряд прикладає особлившу вагу до шкільного навчання в рідній мові. Все те пусті фрази, призначені для закордонного світу, бо на ділі охорона національних меншин у мадярській республиці не практикується. Відчувають це німці та інші національні меншини, та найбільше відчуває українське населення, змайоризоване і знехтоване на кожному кроці.

—o—

Конференція круглого стола.

Англ. уряд вислав запрошення на конференцію круглого стола. Спершу має радити виділ над справами нац. меншин. Наради потревають від 5. до 26. вересня. Коли збереться повна конференція круглого стола, (покищо невідомо. Найважніше запрошення є, розуміється, вислане до Гандія, який мабудь його прийме. Будуть також заступлені індійські жінки, парії та індійська робітнича партія. Рахують також на приїзд магараджів з ріжних індійських провінцій.

—o—

Берлінська поліція при роботі.

Берлінська крим. поліція обсадила нагло дім Карла Лібкнехта і зревідувала всі кімнати. Коло 120 поліцаїв приїхало швидко на тягар. автах під дім і окружили його зі всіх боків, а тимчасом кримінальні урядовці обсадили всі входи. Всякий, хто виходив, мусів вилєгітимуватися або йти на поліцію. Коли поліційні агенти хотіли дістатися до кімнати посла Гольке, він замкнув двері знутра і коли вони силою добилися, почав їх копати і бити. Його відставили до дирекції поліції, яка поставить його за опір перед наглий суд. Дальші ревізії тревали до пізньої ночі. Шукали за комуністичними летючками, які хтось розкинув поліції та райхсвері.

В сітях шпигунства.

Румунська влада викрила в Брашові нову шпигунську орґанізацію. У звязку з цим викриттям ведеться слідство в столиці та в інших більших містах. У Чернівцях арештували інжиніра Дайча, якого відставили до Брашова. Там зложив він дуже сензаційні заяви про нову шпигунську орґанізацію. Ця орґанізація повстала на місце тої, яку викрили минулого року, й стояла у звязку з Віднем. Кілька високо поставлених осіб доставляли шпигунам потрібний інформаційний матеріял. Арештовано кількох осіб. Між арештованими є жінка одного майора з Кишинева. Вона зізнала теж цікаві речі в справі шпигунської орґанізації.

—o—

Віроісповідання в Чехословаччині.

На основі офіціяльної статистики в Чехословаччині є 10 міліонів 833.423 римокатоликів (з того на Закарпатті 69.140), грекокатоликів 585.406, з того 7,968 в Чехії, 4.130 в Моравії, 213.794 у Словаччині і 359.514 на Закарпатській Україні. Православних є 145.583, з того в Чехії 14.828, в Моравії 9.695, в Словаччині 9.073, на Закарпатській Україні 111.897. Лютеранів (455,649), реформатів 219.321, жидів 356.768 (з того 102.474 на Закарпатській Укр.), Чехословенська церква 793.092, безвіроісповідних 853.717 (на Зак. Укр. 4.962).

Війна в Китаю.

В Китаю йдуть дальше бої між державними і червоними військами, що борються за комуністичний лад. Державні війська здобули місто Нінтус і так його знищили, що зрівнали з землею. З втратою цього міста червона армія стратила важну точку опори і держиться тільки в твердині Туньку. Радянські звідомлення потверджують вістку про розгром червоних. Командант червоноармійців Сацілін застрілився. По обох боках згинуло поверх 4 тисячі людей.

ПРИГРИВКА ДО РЕВОЛЮЦІЇ В ЕСПАНІЇ.

З Еспанії надходять далі трівожні вісти. В Барцельоні страйкуючі робітники висадили в повітря динамітом усі телефонічні каблі, які лучили Барцельону з краєм. В Севілі напали на будинок з телефонами. Прийшло до бійки з поліцією. Арештовано 25 робітників, 3 робітники померли від ран. У Малоциді влада замкнула централі синдикалістів і арештувала 44 провідників. У Севілі хотіли синдикалісти висвободити арештованих, але поліція стрілами їх відігнала. Кількох робітників тяжко ранено. Те саме повторилося в Кадіксі, де теж ранено кількох робітників.

Градові катастрофи.

В Кудринцях, пов. Борщів, упав град і знищив землеплоди на просторі 593 моргів. Пропали також плянтації тютюну. — Над громадою Городниця, повіт Скалат, перейшов буревій з градом, що наробив великого знищення в засівах. Буря ушкодила багато будинків . — Страшна буря з градом лютувала 21. ц. м. над товмацьким повітом. В громаді Клубівцях град знищив засіви на 60 проц., а саме 250 моргів жита, 200 моргів пшениці, 250 моргів кукурудзи, 100 моргів ячменю і 300 моргів вівса. — Також Бучаччину навістила градова буря 21. ц. м. Жертвою граду впали землеплоди в громадах Добропіль, Маденів і Петликівці Нові. На просторі 1200 моргів засіви знищені на половину.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·07·00—9·08·00, канадійський долар 8·97·00—8·98·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Збіжа.

Пшениця двірська 21.50—22·00, пшениця селянська 20·25—20·75, жито галицьке 21·25—21·50, ячмінь галицький броварянний 22·00—22·50, ячмінь на каву 21·00—21·50, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 24·00—24·50, кукурудза румунська 23·50—24·00, баба оля промислова 0·00—0·00, фасоля біла 31·00—33·00 фасоля колірова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 33·00—34·00, горох польний 32·00—33·00, бобик 00·00—00·00, мішанка паст. з зерні 00·00—00·00, вика 00·00—00·00, сіно солодке краєве прасоване 6·00—7·00, солома прасована 5·50—6·50, гречка 24·00—25·00, льон 00·00—00·00, лубінь синій 00·00—00·00, рішак 24·50—25·50, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 12·00—12·50, отруби пшеничні 12·00—12·50, крупи гречані 50·00—52·00 пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 00·00—00·00, пеницик 00·00—00·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 00·00—00·00, мак синій 000·00—000·00, мак синий 000·00—000·00. конюшина червона 000·00—000·00.

НОВИНКИ

— **Маркіянове Свято на Білій Горі.** Цього року минає 120 років від дня уродин Маркіяна Шашкевича, а 20 літ від оснування в Золочеві „Т-ва ім. Маркіяна Шашкевича", що поставило собі за мету плекати й поглиблювати в нашому народі культ пробудителя Галицької Землі. Це Товариство, як відомо, влаштовує що-року величаве Маркіянове Свято на Білій Горі в Підлисю біля хреста-памятника в честь Шашкевича. Цьогорічне Свято відбудеться в неділю 26. липня (в разі непогоди — в чергову неділю, 2. серпня), а в його програму входять: архієрейська Служба Божа, яку відправить Преосв. еп. д-р Іван Бучко, йогож проповідь, дефіляда всіх зібраних перед памятником, продукції читальняних хорів та орхестр і фестин з усякими забавами для розваги гостей. Не сумніваємося, що наше громадянство явиться на цьому церковно-народньому святі якнайчисленіше і докине й від себе лепту на цілковите викупно й упорядкування Білої Гори.

— **Ревізії й арештування.** В Базарі, пов. Чортків, перевела місцева станиця поліції дня 22. м. м. ревізію в девятьох українських молодих громадян, шукаючи за зброєю та забороненою літературою. Нічого не найшли, а проте всіх арештували і замкнули в місцевім арешті на одну добу. Тогож дня поліція повідбирала військові книжочки і документи у 25 місцевих громадян, бувших політичних вязнів.

— **Отже рівноправність?** При надаванні прав приватним середнім школам в Станиславові міністерство освіти відкинуло подання української жіночої гімназії „Рідної Школи" та коедукаційної гімназії евангелицької віроісповідної громади.

— **Українка.** „Курер Станіславовскі" приніс у чч. 599—603 цінні фейлєтони проф. Н. А. п. з. „Цікаві обряди на Гуцульщині".

— **Вибух бомби.** У четвер 23. липня ц. р. вибухнула вполудне бомба на Богданівці у Львові та тяжко поранила візника Фелікса Новачека, відриваючи йому обі руки. Раненого візника перевезено до шпиталю, де негайно переведено операцію. Новачек забрав сміття з залізничих домів з Левандівки і вивіз його на Богданівку. Висипаючи сміття найшов чотири гальники в коробках і тоді одна з бомб вибухнула. Поліція веде енергійне слідство.

— **За межу.** Три брати Собки, Тома, Стефан і Гринько в Кліщині, пов. Рогатин, убили 89-літнього Михайла Серанковицького в часі сварки за межу.

— **Невже політичне вбивство?** В справі замаху на громадського урядовця в Мостах Великих, Малицького, якого хтось смертельно постріляв крізь вікно, арештовано кравців Івана Германа і Івана Балка та рільника Ол. Годованського, всіх із Мостів Вел. Підозрівають, що вони піместилися на Малицькім за його неприхильність до місцевих українських установ.

— **Герої нинішнього часу.** Перед карним трибуналом у Львові станув 22. ц. м. бувш. студент львівської політехніки В. Єштад, що на спілку зі злодіями Бернардом Кобером і Зигм. Кандлем вломилися 15. березня ц. р. до каси „Братньої Помочі" студентів політехніки і вкрали цінні папери на суму 21.000 зол. Кобер утік, наслідком чого засуджено тільки Єштада і Кандля на кару тяжкої вязниці по два роки.

— **Ще воєнні гранати.** На пасовиську коло Надвірної 9-літній Іван Кирлевич найшов гранату з часів світової війни. Граната вибухнула, ранячи троє малих дітей і 17-літну дівчину Катерину Іванців. Тяжко ранених відставлено до шпиталю. — Подібна подія сталася в Стримбі, пов. Надвірна, де також кількох дітей скалічило від вибуху гранати, найденої в полі.

— **Засуджений хотів убити суддю.** В окружнім карнім суді у Варшаві засудили душогуба Зіновєва на 8 літ вязниці. Почувши цей присуд засуджений вхопив за пульпіт і кинув ним на суддю Лявтера. Напасника зловили поліцаї, але він видер одному баґнет і кинув також на суддю. Щойно коли його звязали, суддя докінчив мотивування присуду. Той сам злочинець кинув був свого часу металевий хрест на прокуратора, що його обвинувачував.

— **Вінчання під застереженням.** Папа позволив на вінчання католицького архикнязя Антона Габсбурга з румунською православною княжною Ілеоною (Оленою) під застереженням, що вінчання відбудеться тільки в католицькій церкві. Також діти з цього подружа мають бути хрещені і виховані по католицьки.

— **Волга має впадати до чотирьох мор.** Радянська влада затвердила ще один фантастичний плян, що перебудовує русло ріки Волги. Він має сполучити цілу сітку рік, які впадають до Волги так, щоби Волга впадала до чотирьох мор: Каспійського, Чорного, Балтійського і Білого. За два роки мають розпочатися приготовні праці до виконання цього пляну. Під проводом інжинірів Чаплигіна і Хомутова пічнеться будова гідростації зі силою 1 міліона 200.000 парових коней, яку названо „Волгострой". Будова коштуватиме коло міліярда рублів.

— **Промоція.** Інжинір хемії Степан Галаса, родом з Кривого, одержав 9. ц. м. степень доктора інжинерії на високій технічній школі в Данцігу.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма А. Віттельс, Львів, Рутовського 7. Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 коннірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 8—?

Дописи.

БРОДИ. *(Ще про ювилей митрополита Шептицького).* Як уже все українське громадянство знає, в неділю, 28. червня ц. р. відсвяткувала Брідщина 30-літній ювилей свого великого Князя Церкви. Громадянство доклало усіх зусиль, щоби свято випало якнайкраще. Після двохдневного побуту й уділення духовного заспокоєння своїм вірним, опустив Найдостойніший Ювилят Броди, вертаючи автом до Львова. Попращався з нами, але не на все, бо його могутні слова душевної розради, його кличі, його невпинна праця та посвята остались між нами. Враження вивіз добре і миле. Ось доказ: Третього дня після відїзду дістаю вельми цінного і памяткового листа такого змісту: „Дорогий Отче! Ще раз щиро дякую Вам, як організаторові ювилейного свята, за працю і труди, які Ви положили, уладжуючи його. Рівнож прошу зложити від мене щиру подяку передовсім о. Зафійовському, о. Демчинському, усім Отцям, Паням і Панам за старання і працю над звеличанням Ювилею. Нехай Господь благословить Вас! З вдячним привітом — Андрей Митрополит". — Сповняючи волю і доручення нашого Найдостойнішого Архієрея, отсею дорогою хочу з цього вивязатися. Передовсім ще раз позволю собі зложити у стіп Найдостойнішого Ювилята слова щирої подяки за ласкаве прибуття на свято до Бродів помимо недиспонованого здоровля. Щиро дякую також епископові Іванові за ласкавий протекторат над святом, за прибуття до Бродів та відслуження архієрейської Служби Божої. Високопреподобним оо. деканам дякую за доцільні заряджения у своїх деканатах, доказом чого присутність на святі усіх майже отців кондеканальних та непроглядний здвиг народу. Усім Всечесним Отцям дякую за участь в архієрейській асисті та удержання порядку в часі ранішнього торжества. Однак признати треба, що львину частину праці у ювилейному святі вложило муз. т-во „Боян". Від цього товариства вийшла ще в минулому році головна ініціятива відсвяткування митрополичого ювилею. Не лицює може мені, як голові і співробітникові „Бояна" забирати тут голос, та коли про це ніхто дотепер нігде не згадав, позволю собі щиро подякувати усім членам хору і орхестри за їх працю. Високодостойний Ювилят щиро дякував мені як диригентові за гарне виведення вокальних і інструментальних продукцій. Вечірний концерт, як виразились навіть дуже вибагливі чужі критики, випав під кожним оглядом артистично. Гурагани оплесків публики та вдоволення наших Найдостойніших Гостей потвердили цю думку. Вишколена симфонічна орхестра, зложена з 40 осіб, відігравши дібрані твори, зробила сильне враження. Дякую врешті всім особам, що своєю участю в концерті та своїми трудами причинилися не тільки до блискучого виведення концерту, але й до удатного улаштування цілого ювилейного свята

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1931.

Д-р МИКОЛА АНДРУСЯК. 2)

На зорі галицько-української преси.

Заходи інших людей. — Думка оснувати „Матицю Руську" і видавати часопис. — Переговори ініціяторів. — Денис Зубрицький. — Редакційна колегія.

Крім заходів Йосифа Левицького видавати духовний часопис, про який висловився Міклошіч перед Іваном Головацьким, „що не великий спасибіг із нього", одначе останній уважав, що ліпше щось, як ніщо („все до громади, то придасться") — старалися мабуть видавати якийсь український часопис у Львові адвокати Тустановський та Тарновецький в 1845 р. В слідуючім році заходився видавати часопис крилошанин Михайло Куземський разом з іншими сучасними патріотами. Про такі заходи галицьких патріотів оповідав раз один з них, крилошанин Іван Жуковський, прихильник окремішности нашої мови й народности, ось що: „він, Семаш і Павенцький війшлися були перед 1848 роком, щоби нарадитися над видаванням нового часопису — і ніяк не могли згодитися, в якій мові видавати. Я був, оповідав пок. Жуковський, за мовою Шашкевича й „Марусі" Квітки-Основяненка (вона вже була в нас у Галичині відома), Куземський був за мовою біблії, виданої в Перемишлі, а Семаш за чистою старославянською мовою, бо йому здавалося, що та мова — матір руської мови й до неї треба назад повернути. На тих спорах розбилося ціле наше видавництво".

З листу чеського письменника Франтішка Ґлістіміля Яхіма, що був у Львові від 1837 р. урядовцем, до Якова Головацького з дня 24. березня 1847 р. довідуємося, що львівські українці задумують оснувати „Матицю Руську" та видавати часопис. Ініціятором цього був Іван Гуркевич, радник краєвої бухгальтерії та член Ставроп. Інституту, що за посередництвом Яхіма звернувся до Головацького в справі пляну статуту для товариства та вказівок щодо видавання часопису. Тимчасовим редактором його мав бути Михайло Малиновський, а на протектора рішено просити митр. Левицького.

Одначе ця справа йшла повільно. Дня 14. лютого 1848 р. писав про це до Якова Головацького зі Львова Денис Зубрицький, згадуючи про купівлю галичанами віденських „Вінків" ось так: „Ваш брат писав до мене з Відня — прислав скрині Вінків, — я роздав по кілька по книгарнях, але продажа йде тупо — справді не варт для галицьких русинів що писати — а прецінь задумують тут видавати періодичне руське письмо, до якого й Вас запрошують". Ініціятори часопису, серед яких еп. Яхимович вичисляє губерніяльного секретаря Хомінського, скарбового адюнкта Вінковського, магістратського радника Кириличинського та власника цукорні Товарницького, шукали редактора і робили заходи в справі дозволу у тодішнього галицького губернатора Франца Стадіона. Останній натякав спершу перед еп. Яхимовичем, щоб українці запровадили у себе латинську азбуку; Яхимович доказував йому, що латинка не надається до нашої мови. Докази епископа мабуть переконали губернатора, бо коли в часі розмови Яхимович згадав йому про часопис, який задумав видавати Ставропигійський Інститут для освіти селян в українській мові, то Стадіон виявив на це свою згоду без жадних натяків за введенням латинки.

Лютий 1848 р. зійшов на переговорах ініціяторів за посередництвом еп. Яхимовича з митр. Левицьким в справі редакції. Бажаний був такий редактор, до якого духовна і світська влада мала б довіря, і тому просили митрополита, щоби позволив занятися редакцією цього часопису консисторському канцлерові Юліянові Величковському. Митрополит відмовив, заявляючи, що канцлер має до полагодження багато залеглих консисторських справ і не може трудитися редакцією „Галицької Пчоли". Коли ж Яхимович представив йому, що ініціятори бажають собі мати редактором священика, митрополит запропонував на це становище о. проф. Якова Ґеровського. Вкінці на засіданні членів Ставропигії 20. лютого 1848 р. запрошено на редактора історика Дениса Зубрицького; на нього згодився також митр. Левицький.

Сам-же Зубрицький протягом двох тижнів викручувався від цього завдання, а вкінці згодився пів року редаґувати часопис, якщо тільки найдуться матеріяли. До редакційної колегії увійшло 8 людей, серед них Величковський, Малиновський, Жуковський, Гуркевич, Леонтович і Кмицикевич. На співробітника часопису запрошував Зубрицький Якова Головацького; повний запалу до своєї нової праці, писав до нього Зубрицький: „От новий клопіт! Новий труд мені старому чоловікові, над могилою, який ледви дві або три стрічки писав в українській мові! — але обставини є такі важні, і про них подрібно писати не треба, що я рішився для загального народнього добра жертвувати своїм спокоєм, а навіть своїм здоровлям, тому, що ніхто у Львові не хотів відважитись на це предузяття". Заявляв Головацькому, що „Галицька Пчола" не шкодитиме „Вінкові", якщо Головацькі його далі видаватимуть, а може розміркують злучити його із „Пчолою". Зубрицький сподівався 1. травня випустити 1. число „Пчоли", бо саме в той день (2. III.) подав Ставропигійський Інститут до уряду прохання в справі видавання того часопису.

(Доповнення буде).

Однак позволю собі доповнити пропущені, а важні два моменти. Крім дітвори витала Найдостойнішого Ювілята також гімназійна молодь під проводом свого о. катихита. Після промови уч. VIII. кл. Дацкова повитав митрополита о. катехит, а гімназійні ученниці вручили китиці квітів. Митрополит відповів сердечно, підчеркуючи завдання молоді середніх шкіл. Другий момент це деклямація Ірки Шустівної, уч. IV. гімн. кл. на концерті. Образець, зложений з 4 дівчаток з китицями квітів та декляматорки, що прегарно віддала свою річ, зробив спеціяльне враження на усіх; а вручення китиць квітів Найдостойнішому Ювилятові — це любов і тих наших найменших, котрі багато чують і знають про Свого Князя Церкви. Дякуючи вкінці усім за співпрацю зі мною та присутнім за звеличання свята, кінчу побажанням: Дай Боже, щоби Броди могли ще відсвяткувати 40-літний, 50-літн. і т. д. ювилей нашого найдорожчого нам Владики! — *о. М. Евген Осадца*, проф. держ. гімназії в Бродах.

—o—

СПОРТ.

Україна—Погонь І Б.

Відплатні змагання між повищими дружинами відбудуться в неділю 26. липня в год. 9.30 рано на грищі Чорних. Останні змагання України з Погонею Стрийською і Світезю вказують на те, що наша одинацятка вже вертає назад до давньої форми і тому слід надіятися, що й тим разом перехилить побіду на свою сторону. Як довідуємося, Погонь виступить у ліговому складі з Косоком і з новим грачем Нехцьолом на дівому крилі. Тому гра заповідається дуже цікаво і напевно притягне велику кількість глядачів, симпатиків обох клюбів.

Львів-Лемківщина-Татри.

Дня 15. ц. м. вибралися наколесники Т-ва „Плай" у Львові в числі 3 (Сев. Левицький, Вол. Мурський і Петро Харак зі Щирця) в дорогу на Лемківщину у Татри. Траса вела: Львів, Самбір, Старий Самбір, Стрільбичі, Терло, Устрики, Ліско, Сянік, Боско, Риманів, Івонич, Дукля, Жмийгород, Горлиці, Грибів, Новий і Старий Санч, Кросценко, Чорштин, Щавниця, Шляхтова (останнє українське село), Новий Торг, Закопане, Морське Око. Денно проїзджали наколесники 80—100 кільометрів і цілу ту дорогу відбули у 5 днях. Тепер наші наколесники вибралися на кілька днів у скалисті Татри на прогульку.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Михайло Мартинович, масар кооперативи „Надія" в Купчинцях, пов. Тернопіль, помер 26. м. м. в 34 році життя. В осені мин. року в часі відомих подій був тяжко побитий. Працював у ріжних ділянках культурного життя і причинився до піднесення організаційного рівня свого села. Похорон відбувся при великому здвизі громадян з цілої околиці та при звуках двох орхестр. З Тернополя були представники від Повітового Союзу Кооператив, над могилою виголошено три промови. В. Й. П.!

—o—

Виказ жертв

на будову шпиталя ім. Митрополита Андрея

(Виказ 26).

Зложили: Юв. Комітет Свята в Стрию 282 зл. 48 гр., 180 зл. Олівський деканат, 167 зл. п. Іван Курган (збірка), 130 зл. о. Василь Біліковський, по 100 зл.: пар. уряд Озірна, і Теребовля, 57 зл. п. пар. уряд Броди, по 50 зл.: деканат Журавці і „Надія" Жолдень, 35 зл. о. А. Мельник, 33 зл. пар. уряд Петра і Павла Львів, 32 зл. пар. ур. Бібрка, 27 зл. пар. ур. Дітьківці, 25 зл. Д-р М. Гарденський, Кути замість квітів на могилу бл. п. д-ра Куровця, 24 зл. пар. ур. Сороки, 21 зл. о. Гургула, по 20 зл. „Надія" Нежухів, пар. ур. Долинів, і М. Бордуи, 16 зл. пар. ур. Мшана, 13 зл. пар. ур. Башня, по 10 зл.: Павло Антонюк Красів, пар. ур. Ожидів, Борщівчі, К. Андрушко і пар. ур. Збараж, — по 5 зл. пар. ур. Куропатники, Бубнище, Рахиня Соломка, Д-р Кліш, Комарно, о. Подлящецький Подозів, В. Менцінський, о. Д-р Стасюк, „Надія" Товмачик і Монастир, 4 зл. пар. ур. Девятники, 3 зл. пар. ур. Соколівка, по 2 зл. пар. ур. Домажир, Городиславичі, Миколаїв, Підгірків, о. Н. Паславський, Вол. Онуфрик, церква Завадів, по 1·50 зл. пар. ур. Розгадів, Вишнівчик і церков Сербіси, по 1 зл. пар. ур. Литовиська і Вишенка.

985 зм. дол. *Обединання Укр. Америк. Організацій*, 31 зм. дол. Марія Бойко і Олена Шифт з колядн в Філядельфії, по 25 зм. дол. Брацтво Св. Михаіла від Провидіння і Брацтво Св. Ап. Петра і Павла в Еморидж Па, 14 зм. дол., Укр. Кат. церков в Кенсінгтон, 9 дол. о. Сидорак, 5 дол. о. Петрівський, 4 дол. Осип Мазепа в Кемден, по 2 дол. о. Пристай і Михайло Зазуляк.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 23. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·50 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50—4·70 зол.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 24. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія.

Субота, 25. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія.

Виступи Степана Ярача викликали загальне заінтересування, чого доказом виповнена авдиторія на першій виставі комедії „Голубине серце". Вистава буде повторена в суботу і неділю. Початок 8. год. веч. Ціни місць не підвищені, зате знижка не важна.

Гостина театру „Веселий Вечір" розпічнеться від понеділку, дня 27. ц. м. Є це найкращий варшавський ревіовий театр, одночасно також найдешевший, бо ціни вступу від 1 до 7·50 зол. Початок вистав пів до 9. вечером.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Паризианка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Оркан" (Люпе Велез і В. Бойд).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійком" та „Лицарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Страйк жінок" та „Найбільша пристрасть".

МАРУСЕНЬКИ: Звукові фільми „Приборкання пустунів" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).

ПАЛЯС: Звукова фільма „За кулісами театру".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Ллойд).

ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Лідне) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Пятниця, 24. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·10 Нюта Гош: Европейка в Індіях. 19·30 Симфонічний концерт. **Липськ** (259,3) 16·00 Концерт радіоорх. 21·25 Народні німецькі пісні. **Бреслян** (325) 20·00 Коли Рос: Недокінчений континент. **Штрасбург** (345,2) 17·00 Російська музика. 18·00 Французька музика. 19·00 Віденська музика. **Гамбург** (372,2) Полуднєвий концерт. 17·40 Фріц Енгель: Курйози культури. 20·30 Симфонічний концерт. **Бухарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Манон", опера Масснета. **Берлін** (419) 19·40 Мужеський хор. **Рим** (441,2) 21·00 „Бахус у Тоскані", оперетка. **Прага** (486,2) 19·30 Популярні пісні. 21·00 Концерт чеської Фільгармонії. **Мілянo** (500,8) Хоральний концерт. **Відень** (516,4) 20·15 Джез. 22·10 Концерт капелі Реміш. **Рига** (524,5) 17·00 „Веселі куми", опера. 19·05 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532,9) 18·40 Франк: Соціяльні пробдеми. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. 19·30. Відчит.

Субота, 25. липня 1931.

Братислява (278,8) 12·30 Концерт радіоорх. **Штутгарт** (360,1) 12·20 Органова музика з монастиря Ульм. 19·30 Рода-Рода оповідає анекдоти. **Гамбург** (372,2) 12·30 Популярний концерт. 16·00 Камер. конперт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 22·15 Танкова музика з басену Лідо. **Берлін** (419) 16·05 Концерт мандолінистів. 17·30 Давна музика. **Стокгольм** (435,4) 21·55—24·00 Давна і нова музика танкова. **Рим** (441,2) 13·30 Радіоквінтет. 21·10 „Іріс", опера Масканія. **Прага** (486,2) 16·00 „Севільський цирульник", комічна опера. **Відень** (516·4) 11·30 Легкий концерт капелі Шіх. 16·30 Іванна Степан читає власні твори. 17·00 Легкий концерт капелі Гайгер. 22·50 Джезбенд. **Мінхен** (532,9) 16·10 Анні Крен грає на цитрі. 18·45 Твори Моцарта. 19·40 Концерт клюбу цитристів. **Будапешт** (550,5) 19·10 Циганська музика. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 19·00 Літературна авдиція.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 24. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати з Варшави. 15·10, 15·45 Музика з грамофонових плит. 15·25 Відчит д-ра Івана Брика про передісторичні памятки Ст. Галичини. 16·30 - 17·10 Трансмісія з Варшави. 17·10 Авдиція для хорів. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Канеральний конперт. 19·00 Всячина. 19·20 Технічна скринка. 19·40 Господарський огляд. 19·55—20·10 Трансмісія з Варшави. 20·15 Концерт з Варшави. 22·00 Трансмісія з Варшави. 22·30 — 24·00 Музика з Варшави.

Субота, 25. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Грам. плити. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Грам. плити. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Схуховище для старших дітей. 16·30 Конперт для молоді. 16·50 Відчит з Кракова. 17·10 Серед книжок. 17·25 Грам. плити. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Конперт попол. 19·00 Всячина. 19·20 Грамофонові плити. 19·40—20·15 Трансмісія з Варшави. 20·15—22·00 Конперт з Варшави. 22·00—22·25 Трансмісія з Варшави 22·30 Шопенівський конперт. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Від 25. VII. ц. р. виступає наш театр у Ворохті в салі „Народнього Дому". В репертуарі оперетка, драма, фарса, комедія. — Ансамбль при власній джезбендовій орхестрі числить 30 осіб. — Перша вистава в суботу дня 25. VII. „Шанцик". — Початок в год. 9. з вечора, білети можна дістати вже в Базарі.

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятої діт в найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 1538

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 2—10

МАШИНА ДО ПИСАННЯ українсько-польська оказійно на продаж. — Генрик Меллер, пл. Смольки 1. 89 2—3

2 ПОКОЇ з кухнею, повний комфорт у домі при вул. Ринерській ч. 18. негайно до винайму за місячним чиншом у господаря, тел. 61—65. 93 2—3

РУТИНОВАНИЙ і солідний концепієнт із 4-літньою адвокатською і судовою практикою, який може самостійно вести канцелярію, обійме місце концепієнта від 1. IX. 1931 р. Письменні зголошення до „Діла" під „Солідний". 74 2—4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 86—?

Присилайте передплату!

1 ЗОЛ. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платин у **МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА** напроти Кіна „Коперник".

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1. вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається панночки до семінарії або до гімназії. Приміщення в новій з комфортом уряджений хаті в середмістю — харч здоровий, достатний, пять разів денно. Солідна опіка старшої пані. Все за оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепян на місці. — Згодошення приймає і інформації дає до дня 25. серпня 1931 р. п. Стефанія Погорецька Weldzirz koło Doliny, poczta loco, — а потім у Стрию 82 2—6

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгариях.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „Д І Л О"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10

ч. 165 (12.821). Львів, неділя 26. липня 1931. Pocztową opłatę uiszczono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 шіл.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА: 25 сот.

Сінокоси покінчені. Жнива починаються.

Не забудьте обезпечити ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в Г-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЩАВНИЦЯ

Д-р Маркіян ДЗЕРОВИЧ (Львів, Кохановського ч. 100) ординує як щорічно у „Редуті" від 10. V. до 10. IX. 1919 5—6

Страх перед рішенням...

Невдача льондонської конференції.

Львів, 24. липня 1931.

Тривалі наради відповідальних керманичів шости великодержав світа (Англії, Франції, Німеччини, Італії, Злучених Держав Півн. Америки й Японії) закінчилися повною невдачею. Під цим висловом треба розуміти факт, що ці провідні держави не здобулися на ніякий сміливий крок у напрямку рятування Німеччини перед катастрофою, дарма, що офіціяльно ствердили, що „запевнення фінансової рівноваги Німеччини лежить в інтересі цілого світа". На нічо не приголиться оптимістичний тон остаточного комунікату, виданого в менті закінчення конференції і підписаного англійським премієром Меклональдом, як її головою. Не обманить теж прилюдної опінії світа, так особливо чутливої на справи фінансової натури, заяви „вдоволення" усіх без виїмку членів конференції, ані навіть заява нім. канцлера Брінінга. Єдиними авторитетними коментарями висліду льондонської конференції є депресія на льондонській і нью-йоркській біржах, дальший упадок вартости німецької марки й німецьких паперів, відплив золота з Англійського Банку, відважно щирий і наскрізь песимістичний голос „Таймсу" (про який ще скажемо) і — загострення політичної кризи в Німеччині.

Німці не здобули на конференціях у Парижі й Льондоні ані довготермінових кредитів ані навіть короткоречинцевих. Продовжено їм на три місяці недавній кредит 100 мільонів долярів, поручено загальниково, необов'язуючо й без засобів екзекутиви „фінансовим інституціям різних країв" не відкликувати з Німеччини поміщені в ній тепер короткотермінові кредити та покликано до життя комітет фаховців, який має виїхати до Німеччини прослідити її господарську здібність, щоби заопінювати перед еміс.йними банками чужих держав справу дальшої кредитової акції. Ось і все. Правда, канцлер Брінінг вважає, що він навіть не сподівався дістати тепер якийсь довготермінований міжнародній кредит, завважаючи, що „в теперішній хвилині не можна осягнути порозуміння поміж Америкою, Францією і Англією, навіть коли залишити на боці справи політичної натури". А всеж, він підкреслює з притиском, що „в найближчому часі німецькі кредити мусять бути за всяку ціну поширені". Покищо, Німеччина пробує рятуватись власними силами, шляхом нових драконських декретів, вмір.ючи помалу, але послідовно і немилосердно до декрету, яким відданна вже погрожує німецька преса: офіціяльного проголошення моратор.ї супроти всіх закордонних вірителів! Нема ніякого сумніву, що коли Америка стоятиме далі на пляшковому становищі, що „німецька витревалість і вдача дозволить їм перетривати хвилеві труднощі"; коли вона надалі не схоче зійти з засадничого становища воєнного вірителя Европи, обмежуючись до 1-річної моратор.ї; коли врешті Америка й Англія надалі будуть пасивно відноситися до спроб примушення на Німеччині нових ситися до спроб примушення на Німеччині нових політичних уступок і уділежнювати від цієї справи власну поміч Німеччині — — ця остання буде примушена рятуватися відмовою сплачувати однаково борги супроти приватних закордонних вірителів, як теж платити воєнні репарації. Іншими словами: в цій чи іншій формі побідить гасло ініціятив і настане період односторонього ломання постанов Версайського миру (на яких чейже спирається план Юнга) і експльоатаційно-капіталістичної системи побідників, жируючих на німецькій воєнній програній.

Як уже згадано, з великою статтею, яка ставить у весь зріст повагу цієї проблеми, виступив льондонський „Таймс". Трагедію конференції прецизує у наголовку: „Втрачена нагода". Брінінг вертає, мовляв, до Берліна з порожніми руками і нема теж потреби скривати розчарування, яке буде загальне у Вел. Британії з приводу мізерних висліду зборів, які могли зробити так багато, бо довести світ до добробуту. І чільний англійський часопис скидає відповідальність на Францію й Америку, стверджуючи, що як довго Америка не хоче вдатися в дискусії на тему воєнних довгів, а Франція на тему німецьких відшкодувань, нема мови про трівке полагодження німецької господарської проблеми. На якийсь час, мовляв, удалося Франції і Америці відсунути суть проблеми, але довго не можна буде тікати від неї, тому, що за рік поворот до стану вперед моратор.ї Гувера не буде можливий. Таким робом залишається — стверджує „Таймс" — „альтернатива: хаос або ревізія". Як ілюстрацію до цих виводів англ. бюро „Райтера" повідомляє, що Німеччина за 7 останніх місяців минулого року мала півтора міліярда долярів дефіциту торговельного білянсу, коли тимчасом на держава мусіла заплатити 2 і пів міліярда долярів титулом воєнних репарацій; щоби рятувати державу, уряд мусів затягнути позичку у висоті блізько 4-ох міліярдів долярів!...

Виходить, що льондонською конференцією кермувала не ослаблена „добра воля" рятувати світ перед хаосом, лише страх перед єдино-дозільним рішенням, яке могло світ від катастрофи врятувати. Франція усе ще гадає, що це рішення удасться оминути — вимусивши нові політичні „гарантії", за ціну яких буде вичавлено скривані у пивницях Французького Банку, з Німеччини таки витиснені гроші! — не тільки політично обтяжить Німеччину, але й новими грошевими зобов'язаннями. Поведінка Брінінга (не зважаючи про галас і погрози правого нім. табору!), поведінка куртуазійно-чемна, але надзвичайно стримана й холодна, не залишає ніякого сумніву що ніяких суттєвих політичних гарантій німецький уряд не дасть — бо при нинішній внутрішньо-політичній німецькій ситуації дати їх і не може. І ніщо не може усунути необхідности *скреслити німецькі воєнні зобов'язання супроти західної Европи й скреслити воєнні довги Европи супроти Америки!* Страх перед цим рішенням швидше чи пізніше мусить уступити перед страхом пірнути у хвилях загальної катастрофи, — якщо ще буде час вибірати...

Заборона тризубу!

З документів часу.

Sygnatura akt III. 1. Kad. 687/30.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Sąd okręgowy Wydział III—I. w Kołomyi w postępowaniu uproszczonem w sprawach karno-administracyjnych przez Sędziego S. O. Wł. Stachurę w obecności oskarżyciela publicznego R. Siewińskiego i protokolanta Mgr. Z. Barana po przeprowadzeniu rozprawy głównej dnia 19. lutego 1930 roku w Kołomyi przeciw Ilkowi Seredzie na skutek wniosku oskarżyciela publicznego Prokuratora Sądu okręgowego w Kołomyji z dnia 21. października 1930 r. Sygn. akt. Kop. 797/30 wydał dnia 19. lutego 1931 w Kołomyji następujący

WYROK:

Oskarżony Ilko Sereda, lat 45, religji gr.-kat., syn Teodora i Marji, żonaty, z zawodu rolnik, urodzony i zamieszkały w Wierzbowcach, piśmienny

winien jest

że w Wierzbowcach w lutym 1930 roku **zezwolił na wywieszenie trojzębu na kurtynie Czytelni Proświty przez co popełnił przekroczenie** z §. 11 rozp. z dnia 20. IV. 1854 L. 96 Dzup. za co zasądza się go na zasadzie § 11 tego rozporządzenia na karę pieniężną w kwocie 20 złotych, którą w razie nieściągalności zastąpi **karą aresztu przez 2 dni,** w myśl art. 558 kpk. na zwrot kosztów postępowania karnego, a w myśl art. 62 i 64 rozp. Min. Spr. z 18. marca 1924 roku, № 28, poz. 284 na uiszczenie opłaty sądowej w kwocie 2 zł.

UZASADNIENIE.

Wiadomem jest, że „Trójząb" używany był za czazów Włodzimierza Wielkiego, jako znak ukraińskiego państwa i że w czasie walk polsko-ukraińskich w latach 1918/19 przyjęty został i uważany jest przez ukraińców za znak państwa ukraińskiego (:Sobornoji Ukrainy:) a jako taki jest wyrazem ich wrogiego stosunku do Polaków i używany przez te szowinistycznie usposobione żywioły przy każdej sposobności, gdyż chodzi o podkreślenie tego nieprzyjaznego stosunku ukraińców do Polaków nieuznawaniu państwowości polskiej. Umieszczenie „trójzębu" na kurtynie scenicznej musi być zatem uważane za publiczną demonstrację, wobec władz polskich i lekceważenie tych władz i ich zarządzeń zwłaszcza wobec wydanego zakazu z Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie z 2. maja 1925 r. L. 6321/Pu/25, a odpowiedzialnym za to musi być oskarżony, który jako przewodniczący czytelni umieszczenie tego znaku na kurtynie tolerował.

Takie nieprzyjazne dla państwowości polskiej wystąpienie nosi na sobie cechę przekroczenia policyjnego o charakterze porządkowym i dlatego oskarżonego uznano winnym tego przekroczenia i nałożono odpowiednią karę. (—) W. Stachura w. r.

Криваві заворушення в Еспанії.

Від часу вигнання короля в Еспанії внутрішні відносини загострюються з дня на день. Діяльність революційних груп, що виступають з комуністичними гаслами, зростає. Вибухають страйки, горять монастирі, йдуть вуличні бої. Страйк почтовців загострив ще більше ситуацію. В останніх кривавих подіях у Севіллі впало багато вбитих і тяжко ранених. Поліція і цивільна гвардія мусіли до пізної ночі боронити перед атаками синдикалістів і комуністів. Військовий комендант в Андалузії проголосив стан облоги і загрозив, що до будинків, де схоронються синдикалісти, стрілятиме артилерія, а проти страйкарів вишле літаки. Дальше оголошено, що до більше ніж чотирьох осіб будуть стрілати без остороги. Минулої середи всі прохожі на вулицях мусіли ходити з підвесеними горі руками. Поліція перевела численні особисті ревізії, причім синдикалістів і комуністів негайно арештовано. Число арештованих дійшло в середу до 500 осіб. Синдикалісти в часі своїх вуличних демонстрацій висилали попереду жінки, щоби здержати народню гвардію від стріляння. Уряд рішився в разі потреби змобілізувати все військо проти синдикалістів. Нема сумніву, що кривавих заворушення в Еспанії викликала Москва. Зачувати що Комінтерн вислав 9 мільонів долярів для еспанських комуністів, щоб уможливити їм більшовицьку революцію.

Ч. 165 (12.821). Львів, неділя 26. липня 1931. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ad Sambor
Zabyna-
Kp. Inst. E. CHRAPLYWYJ

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сінокоси покінчені. Жнива починаються.
Не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЩАВНИЦЯ
Д-р Маркіян ДЗЕРОВИЧ
(Львів, Кохановського ч. 100)
ординує як щорічно
у „Редуті" від 10. V. до 10. IX.
1919 5—6

Страх перед рішенням...

Невдача льондонської конференції.

Львів, 24. липня 1931.

Тридневі наради відповідальних керманичів шости великодержав світа (Англії, Франції, Німеччини, Італії, Злучених Держав Півн. Америки й Японії) закінчилися повною невдачею. Під цим висловом треба розуміти факт, що ці провідні держави не здобулися на ніякий сміливий крок у напрямку рятування Німеччини перед катастрофою, дарма, що офіціяльно ствердили, що „запевнення фінансової рівноваги Німеччини лежить в інтересі цілого світа". На ніщо не пригодиться оптимістичний тон остаточного комунікату, виданого в менті закінчення конференції і підписаного англійським премієром Макдональдом, як її головою. Не обманять теж прилюдної опінії світа, так особливо чутливої на справи фінансової натури, заяви „вдоволення" усіх без виїмку членів конференції, ані навіть заява нім. канцлера Брінінґа. Єдиними авторитетними коментарями висліді львондонської конференції є депресія на львондонській і ню-йоркській біржах, дальший упадок вартости німецької марки й німецьких паперів, відплив золота з Англійського Банку, відважно ширий і наскрізь песимістичний голос „Таймсу" (про який ще скажемо) і — загострення політичної кріси в Німеччині.

Німці не здобули на конференціях у Парижі й Львондоні ані довготермінових кредитів ані навіть короткоречинцевих. Продовжено їм на три місяці недавній кредит 100 міліонів долярів, поручено загальниково, необовязуючо й без засобів екзекутиви „фінансовим інституціям ріжних країв" не відкликувати з Німеччини поміщені в ній тепер короткотермінові кредити та покликано до життя комітет фаховців, який має виїхати до Німеччини прослідити її господарську здібність, щоби заопінювати перед емісійними банками чужих держав справу дальшої кредитової акції. Ось і все. Правда, канцлер Брінінґ впевняє, що він навіть не сподівався дістати тепер якийсь довготермінований міжнародній кредит, знаючи, що „в теперішній хвилині не можна осягнути порозуміння поміж Америкою, Францією і Англією, навіть коли залишити на боці справи політичної натури". А всеж, він підкреслює з притиском, що „в найближчому часі німецькі кредити мусять бути за всяку ціну поширені". Покищо, Німеччина пробує рятуватись власними силами, шляхом нових драконських декретів, змірякчи помалу, але послідовно і неминуче до декрету, яким віддання вже погрожує німецька преса: офіціяльного проголошення мораторії супроти всіх закордонних вірителів! Нема ніякого сумніву, що коли Америка стоятиме далі на платонічному становищі, що „німецька витревалість і відвага дозволить їм перетрівати хвилеві труднощі"; коли вона надалі не схоче зійти з засадничого становища воєнного вірителя Европи, обмежуючись до 1-річної мораторії; коли врешті Америка й Англія надалі будуть пасивно відноситися до спроб вимушення на Німеччині нових політичних уступок і узалежнювати від цієї справи власну поміч Німеччині — — ця остання буде примушена рятуватися відмовою сплачувати однаково борги супроти приватних закордонних вірителів, як теж платити воєнні репарації. Іншими словами: в цій чи іншій формі побідить гасло гітлерівців і настане період односторонного ломання постанов Версайського миру (на яких чейже спирається плян Юнґа) і експльоатаційно-капіталістичної системи побідників, жирующих на німецькій воєнній програній.

Як уже згадано, з великою статтею, яка ставить у весь зріст повагу цієї проблеми, виступив львондонський „Таймс". Трагедію конференції прецизує у наголовку: „Втрачена нагода". Брінінґ вертав, мовляв, до Берліна з порожніми руками і нема теж потреби скривати розчарування, яке буде загальне у Вел. Британії з приводу мізерних висліді зборів, які могли зробити так багато, бо довести світ до добробуту. І чільний англійський часопис скидає відповідальність на Францію й Америку, стверджуючи, що як довго Америка не хоче підняти дискусії на тему воєнних довгів, а Франція на тему німецьких відшкодувань, нема мови про трівке полагодження німецької господарської проблеми. На якийсь час, мовляв, удалося Франції і Америці відсунути суть проблеми, але довго не можна буде тікати від неї, тому, що за рік поворот до стану зперед мораторії Гувера не буде можливий. Таким робом залишається — стверджує „Таймс" — „альтернатива: хаос або ревізія". Як ілюстрацію до цих виводів англ. бюро „Рейтера" повідомляє, що Німеччина за 7 останніх місяців минулого року мала півтора-міліярда долярів дефіциту торговельного білянсу, коли тимчасом ця держава мусіла заплатити 2 і пів міліярда долярів титулом воєнних репарацій; щоби рятувати державу, уряд мусів затягнути позичку у висоті близько 4-ох міліярдів долярів!...

Виходить, що львондонською конференцією кермувала не ослаблена „добра воля" рятувати світ перед хаосом, лише страх перед єдино-доцільним рішенням, яке могло світ від катастрофи врятувати. Франція усе ще гадає, що це рішення удасться оминути — вимусивши нові політичні „гарантії", за ціну яких приполичить задро скривані у пивницях Французького Банку, а Німеччини таки витиснені гроші і — не тільки політично обтяжить Німеччину, але й новими грошевими зобовязаннями. Поведінка Брінінґа (не згадуючи про галас і погрози правого нім. табору!), поведінка куртуазійно-чемна, але надзвичайно стримана й холодна, не залишає ніякого сумніву що ніяких суттєвих політичних гарантій німецький уряд не дасть — бо при нинішній внутрішньо-політичній німецькій ситуації дати їх і не може. І ніщо не може усунути необхідности *скреслити німецькі воєнні зобовязання супроти західної Европи й скреслити воєнні довги Европи супроти Америки!* Страх перед цим рішенням швидше чи пізніше мусить уступити перед страхом пірнути у хвилях загальної катастрофи, — якщо ще буде час вибірати...

Кривавi заворушення в Еспанії.

Від часу вигнання короля в Еспанії внутрішні відносини загострюються з дня на день. Діяльність революційних груп, що виступають з комуністичними гаслами, зростає. Вибухають страйки, горять монастирі, йдуть вуличні бої. Страйк почтовців загострив ще більше ситуацію. В останніх кривавих подіях у Севіллі впало багато вбитих і тяжко ранених. Поліція і цивільна гвардія мусіли до пізної ночі боронити перед атаками синдикалістів і комуністів. Військовий командант в Андалюції проголосив стан облоги і загрозив, що до будинків, де сховаються синдикалісти, стрілятиме артилерія, а проти страйкарів вишле літаки. Дальше оголошено, що до більше ніж чотирьох осіб будуть стріляти без остороги. Минулої середи всі прохожі на вулицях мусіли ходити з піднесеними горі руками. Поліція перевела численні особисті ревізії, причім синдикалістів і комуністів негайно арештовано. Число арештованих дійшло в середу до 500 осіб. Синдикалісти в часі своїх вуличних демонстрацій висилали попереду жінки, щоби здержати народню гвардію від стріляння. Уряд рішився в разі потреби мобілізувати все військо проти синдикалістів. Нема сумніву, що кривавi заворушення в Еспанії викликала Москва. Зачувати, що Комінтерн вислав 9 міліонів долярів для еспанських комуністів, щоб уможливити їм більшовицьку революцію.

„Санітаризація“ Дубенщини.

В яких умовинах працює українська кооперація на Волині.

Українська кооперація дубенського повіту на Волині як відомо, стала від довшого часу предметом особлившої опіки дубенського староства. В першу чергу пішли в рух всі можливі санітарні приписи з відповідним применением до українських кооператив. І так до кооператив, які вже існують від ряду літ, або що тільки починають свою діяльність, являються постерункові і заявляють, що мають наказ негайно опечатати кооперативу. Чому, за що, на підставі якого закону це діється, довідуються кооперативи або в часі особистої інтервенції в старості, або згодом з письма староства, що це за „антисанітарні відносини в кооперативі“.

В цей спосіб закрито більшість кооператив повіту. Опечатується кооперативу, в якій — як звичайно — є крам, що підлягає скорому зіпсуттю, не даючи навіть спромоги його зі склепу забрати. В додатку в письмі, яким після опечатання повідомляється кооперативу про її антисанітарний стан, стоїть чорне на білім, що треба кооперативу допровадити до стану, який відповідав би санітарним приписам, а то під загрозою цілковитої ліквідації кооперативи. Отже ліквідація певна, кооперативна опечатана, печаток порушити не вільно, а поліція не хоче їх зняти, бо не має наказу. Якжеж тут „завести лад“ в кооперативі — знає хіба той, хто давав наказ. На переведення санітарних оглядин кооперативи жадає староство зложити згори 50 зол., і то так від вже існуючих кооператив, як і від тих, що лише зголошують відкриття кооперативної крамниці. В противному разі не приймає староство зголошення до відома. Замикають кооперативу, як зложить 50 зол. на кошти оглядин, замикають так само, як не зложить — все одно.

Кооперативи вносять рекурси до воєвідства. Рекурси лежать місяцями неполагоджені, або в найліпшому разі воєвідство знижує оплату з 50 зол. на 30 зол. Рекурсують кооперативи проти ліквідації склепів. І знову місяцями нема відповіди. Ревізійний Союз вносить телеграфічне зажалення до Міністерства Внутрішніх Справ на поведінку дубенського староства, а потім вносить ще умотивований меморіял (два рази) до міністерства внутрішніх справ, Кооперативної Ради, міністерства промислу і торговлі та президії ради міністрів. А тимчасом дубенський староста веде дальше „санітаризацію української кооперації“.

В часі мойого побуту в Дубні дня 20. ц. м., на бажання кооператив, пішов я до староства з просьбою вияснення, коли кооперативи будуть могли дальше вести свою діяльність, гарантовану їм польським законом. У старості я зауважив, що польський закон розріжнює концесіоновані і неконцесіоновані промисл і саме кооперативи є неконцесіонованим промислом, а тому для відкриття склепу досить зголосити його староству, яке має це зголошення — згідно зі законом — прийняти до відома без ніяких попередніх санітарних чи яких інших комісій; тому неправним є жадання старости, щоби кооператива складала гроші на кошти комісії. На те заявив мені заступник старости п. Янковський, що він у тому випадку не розріжнює концесіонованих і неконцесіонованих підприємств. Дальше сказав мені, що це є в інтересі кооперативи зложити гроші на комісію, бо інакше не може прийняти зголошення до відома, згідно з приписами про адміністраційне поступування. Я сказав, що сам польський закон нічого подібного не знає, щоби громадянин платив згори кошти комісії, якої він від уряду не жадає, а коли уряд хоче переконатися про санітарні умовини якоїсь місцевости чи підприємства, то мусить це зробити на свій кошт. „Видно, що ваша інтерпретації закону не є вірна — сказав заст. старости, — бо рекурсів кооператив воєвідство не бере під увагу, а щодо заміту, що такі правні приписи примінюються лише до українських кооператив, то це вже цілком невірно, бо так само трактується всі приватні підприємства, як і польські кооперативи“. Притім додав, що якби я був на селах Дубенщини, то міг би переконатися про однакове трактування всіх, без огляду на національність.

Після тієї розмови виїхав я до села Птиче, де кооперативу „Селянська Спілка“ закрито спершу на устний наказ постерункового дня 11. III. ц. р. Після того кооператива зложила 30 зол. на кошти комісії і перевела цілковитий ремонт домівки та уладження коштом 720 зол. (підлога лякерована, шафи ошклені, ляда покрита бляхою і т. д.); одним словом зроблено там модерний сільський склеп, в додатку цілком відділений стінами від дальшої частини будинку та з осібним входом від вулиці. Дня 8. ц. м. явився староста з комісією і знайшов, що це все замало і знову замкнув склеп. Після списання протоколу про стан кооперативи, жадав староста, щоби його підписали і члени управи кооперативи. Управа відмовилася, заявляючи, що протокол не відповідає дійсному зразковому станові кооперативи. На жадання управи кооперативи, щоби староста поінтересувався приватним склепом, положеним кілька кроків від кооперативи, сказав, що його це не цікавить і відїхав. Я заходив до того приватного склепу, щоби перевірити запевнення про однакове трактування всіх крамниць. І переконався, що приватний склеп у Птичах не відповідає не то приписам закону, але і найпримітивнішим вимогам гігієни. Дальше був я в селі *Носовиця Стара*. Там опечатав постерунковий кооперативу „Господарська Спілка“ перед трьома місяцями. Кооператива має ошклені шафи, ляда крита бляхою і т. д. По закриттю склепу кооператива зладила для цього цілком новий льокаль. Я його оглядав. Це льокаль, якого не постидалось би місто, — просторий, високий, ясний, підлога лякерована і т. д. Хоча воєвідство взяло під увагу рекурс і наказало зняти печатки в кооперативі, місцева поліція відмовляється це зробити, — мовляв, ще не дістала наказу зі староства. І так іде в нескінченість, все щось нового, щоби не допустити до нормального існування кооперативи. Я був також і в тім селі у приватному склепі. Варта, щоб і п. староста захотів туди зайти і переконатися, як виглядає на практиці рівне трактування українських кооператив і приватних крамниць.

Правдою є, що в селі Судобичах староста наказав закрити не лише кооперативу, але і приватний склеп. Однак правдою є, що приватний склеп відчинено по 3-ох днях, а кооператива, не вважаючи на всі заходи від місяця квітня — не може цього дочекатись. А в селі Демидівка, де не вважаючи просто на ідеальну чистоту в українській кооперативі, наказується знову її ліквідацію.

Крім ліквідації кооператив накладається на них ще і кари „за протисанітарні відносини“. Для приміру, защо карається, подаю кооперативу „Дружність“ в Головчицях, яку покарало староство наказом з дня 20. IV. 1931 ч. К-3/729 на 100 зол. „за немиту підлогу“. В цій кооперативі взагалі не було в тім часі підлоги.

Дубенське староство засадничо не дозволяє на організаційні збори кооператив і то знову „зі санітарних причин“. Подаю знову один примір. Розпорядженням ч. В-15/447/31 з дня 11. червня ц. р. заказано в селі Букуїмі кооперативні збори, бо **„wkazany lokal nie odpowiada warunkom sanitarnym i przeciwpożarowym“.** Треба знати, що в цьому помешканні відбувається урядовий громадський сход — тоді все в порядку.

Треба ще додати, що староство не допускає на кооперативні збори представників Ревізійного Союзу, як це було дня 7. VI. ц. р. в Дубні з пп. інсп. Кобилянським і Олександровичем. Вони вказали на підставі закону, що органи Ревізійного Союзу мають право участи в кожних загальних зборах кооперативи, але референт староства заявив: **„to mój osobisty pogląd“.** — Серед таких умовин живе українська кооперація на Дубенщині.

Пос. Зиновій Пеленський.

При терпіннях серця і звапненні кровоносних судин, нахилі до ударів та апоплектичних атак, природна гірка вода **„Franciszka Józefa“** запевнює хагідне випорожнення без напруги. Жадати в апт. і др ог.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 26. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА. 2)

Українське сокільство за кордоном.

II.

Сокільська ідея не є чужа українській нації. Дня 11. лютого 1894 р. повстало у Львові перше українське руханкове товариство „Сокіл“, що мало в перших роках свого існування біля 120 членів. Перший голова товариства, Василь Нагірний, працював, наскільки це було в його силах, до року 1900. Справа спочатку йшла досить тяжко, але після першого успішного прилюдного виступу українських соколів у Львові у квітні 1901 р. сокільська справа почала викликати все більше й більше зацікавлення серед українського громадянства. В р. 1902 повстав під проводом Альфреда Будзиновського жіночий руханковий відділ, а на провінції почали закладатися філії львівського „Сокола“, який перетворився в „Сокола-Батька“. Доба найкращого розвитку українського сокільства припадає на часи головування надзвичайно активного й енергійного проф. Івана Боберського. Починаючи з 1908 р. Сокіл-Батько витворив досить міцну організацію з підготовленими кадрами учителів руханки та видав значну кількість сокільської літератури. Показником праці були сокільські здвиги в кількости за час 1906 до 1913 р. більше 20, завершеним яких був 2-ий краєвий сокільський здвиг у Львові в часі проголошення світової війни в 1914 р. Тоді приймало в ньому участь 17 тисяч соколів і сокілок. При кінці 1913 р. Сокіл-Батько нараховував у своєму складі до 900 товариств, з яких найбільш активні 600 товариств мали у своїх рядах біля 33.000 членів.

Перед світовою війною була думка обєднати „Соколи“ й „Січи“ (д-ра Трильовського) в Союз, але війна стала цьому на перешкоді. Вона принесла руїну, знищивши дочиста весь уклад нормального життя. Соколи стали до зброї. Багато, дуже багато їх склало голови на чужій і своїй — не своїй землі, а їх гнізда були зруйновані...

Але та праця, яку перевів Сокіл-Батько, не залишилась без наслідків для наших визвольних змагань. Соколи чесно виконали свій обовязок перед Батьківщиною, оскільки то було в їх силах. Вони дали кадри борців за волю Рідного Краю для Українських Січових Стрільців, які були прообразом модерного українського війська. Якби не було перешкод від австро-угорської влади, то тих стрільців був би не полк, а цілий корпус. Величезна кількість бажаючих добровільно вступити до своєї української частини була не принята до складу УСС, бо це було гостро заборонено.

Але чин УСС не був байдужий ані для краю, ані для вояків-українці поза його межами. Зокрема великий вплив виявили УСС на полонених українців з Вел. України в австро-угорських і німецьких таборах в 1915—1917 рр. При цьому безумовно відограла ролю й національно-освідомлююча праця „Союзу Визволення України“. В цих таборах був пройдений той-же шлях освітньої праці, який пройшли в Січові Стрільці. В таборах: Фрайштадті в Австрії та Раштадті, Зальцведелі й Вецлярі в Німеччині повстали в 1915 р. руханкові товариства. Хоч вони й називались „Січами“, але ідеольогічні основи їх завдань, напрямку й мети були цілком сокільські, себ-то праця не для окремої суспільної групи, але для всього народу.

Не знаючи, як скінчиться війна, полонені українці готовились до сокільської праці серед свого народу після повернення додому. Але коли настала можливість витворення двох українських дивізій: Сірої (Сірожупанників) в Австрії та Синьої (Синьожупанників) у Німеччині всі руховики як один стали в ряди перших кадрів цих дивізій. Повстали дві українські дивізії, вихована в сокільському дусі, свідомі своєї національної гідности.

Але у всіх претендентів на панування на українських землях є вже випробований спосіб „помагати“ поневоленій нації, так, аби з того було: „ні богові свічка, ні дідькові кочерга“. Що однією рукою робиться, то другою руйнується. Так сталось і з цими дивізіями. В першу чергу була розформована Синя дивізія при німецькій окупації ще за часів Української Центральної Ради в Київі у квітні 1918 р., а Сіра дивізія підпала повільному знищенню за часів гетьмана Скоропадського у вересні-жовтні 1918 р. Одначе в часах повстання в листопаді тогож року вони, особливо остання, знову відродились. Значну ролю відограли українські соколи і в творенні корпусу Січових Стрільців на Великій Україні.

Пройшла світова хуртовина, але не пройшла вона мимо наших західніх земель. Вона не залишила на них камня на камені, бо вони були тереном жорстокої війни впродовж пяти років. А після війни прийшли великі ідеї свободи й самоозначення всіх народів, що їх проголошували великі люди. Одначе зручні люди зручно використали ці ідеї для задоволення свого зоольогічного егоїзму. І укр. нарід, у якого з розятрених ран ще лилася струмками кров, який вірив, що за великими словами прийдуть і великі діла, завівся цілковито у своїх надіях. Великі гасла про самоозначення були проголошені не для нього...

(Продовження буде.)

Ширіть наш часопис!

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи").

VI.

Вкладки і датки.

У початках не мало Р. Т. П. ніяких грошей Одиноким його доходом були членські вкладки. Членська вкладка на основі первісного статуту Т-ва виносила 50 крейцарів річно і 50 крейцарів одноразового вписового. В міру зміни статуту змінялася також і висота членської вкладки. Одначе вкладок члени правильно не платили і, як знаємо з попередніх статтей, в деяких роках навіть половина членів не почувалася до обовязку оплатити належну вкладку. Тому й не могло Т-во розвивати жадної діяльности. Перші обяви своєї зовнішньої діяльности проявило Т-во аж тоді, коли на внесені (15. XII. 1885 р.) виділом Т-ва петиції, підтримані народовецькими соймовими послами, ухвалив по кількох роках відмови галицький сойм, у своїй більшости патріотично польський, давати Р. Т. П. річні допомоги на видавництва (по 500 зл. р. річно), відтак на ведення інститутів також по 500 зл. р., а опісля і на приватні школи, на які сойм виплачував пізніше пересічно по 12.000 кор. Зате сойм зажадав від Р. Т. П. піддатися контролі щодо напряму видавництв і щодо патріотичного духа при виховуванні своїх питомців. І за ціну цієї допомоги виділи Р. Т. П. піддавалися цій контролі сойму, чи пак Краєвого Виділу. А найліпшим доказом цього є самі книжечки, видавані в тім часі Р. Т. П., значить: їх зміст. І щойно в 1898 р. рішили заг. збори Т-ва видавати книжечки для молоді *патріотичного* змісту. На першу працю (2—3 аркуші) друку розписав центральний виділ Т-ва конкурс у червні т. р., в якім сказано, що книжечка *„представляти мала добу нашого народнього відродження за Котляревського, або бодай одну визначнішу в ній хвилю"*. Фінансами Т-ва члени не цікавилися; навіть виділові Т-ва цею ділянкою діяльности Т-ва не надто дбайливо займалися; полишено це редакторам видавництв, їх адміністраторам, економічним директорам інститутів та з обовязку касіерам виділу, щоби підписували касові звіти. І на цю тему не одну цікаву замітку можна би вичитати в протокольних книгах Т-ва.

Але коли Т-во приступило до живої діяльности на полі рідного шкільництва, коли показало громадянству перші овочі своєї праці, то те громадянство поспішило своєму Т-ву з матеріяльною допомогою. Збільшалося з кожним роком число членів, члени правильніше виплачували обовязкові вкладки, що більше, складали вже добровільні датки на потреби Т-ва, орґанізували в користь Т-ва „підприємства" торговельного характеру, переводили в краю загальні складки, а деякі записували навіть в користь Т-ва нерухомости, ґрунти, або створювали допомогові фундації при Р. Т. П., чим підносили значіння Т-ва і скріпляли довіря до проводу Р. Т. П. серед цілого українського загалу. А за тим ішла — зрозуміло — ідейна й організаційна праця серед низів і одно підганяло друге; чим більша була праця Т-ва, тим більше було заінтересування Т-вом, тим більша для нього допомога громадянства. Але зате падала допомога краєвих та центральних урядів. І так прим. у 1912 р. не виплатив ані краєвий сойм для шкіл У. П. Т. своєї субвенції (12.600 кор.), ані міністерство освіти у Відні, яке виплачувало Р. Т. П. річно по 8.000 кор. на наукове приладдя для дівочої семинарії Т-ва у Львові. У відповідь на це громадянство зложило на потреби У. П. Т. вперше поважну суму шляхом збірок: 13.765 кор., а в 1914 р. (до вибуху війни, себто до 1. VIII.) — 20.579 кор.

А не були це одинокі жертви на У. П. Т. Бо коли Р. Т. П. проголосило в 1907 р. поклик „до родимців", щоби складати жертви на будову дому бурси Р. Т. П. у Львові, то протягом 1907 р. вплинуло на ту ціль 57.088 кор. У слідуючих роках вливали жертви дальше і до грудня 1909 р. зложено добровільних жертв на ту ціль 98.223 кор., а з „облігацій", які Р. Т. П. видало по 100 кор., зібрано суму 47.298 кор.

Крім цього українські фінансові інституції йшли з підмогою Р. Т. П. в той спосіб, що підписували векслі Р. Т. П-ого для влекшення позички, а митр. А. Шептицький сам приватно підписав таких векслів на 60.000 кор.

С. Перський.

ЗАКАРПАТТЯ.

Січові товариства.

Дня 27. м. м. відбулися в Ужгороді загальні збори т-ва „Січ". Товариство це має 62 членів і належить до „Краєвого Союзу руських (українських) товариств на Підкарпатській Руси". Січового Союзу ще не можна була утворити, бо всі нові січові товариства, що заснувалися від 1929 року на Закарпатті, не можуть добитися дозволу від краєвого уряду. Саме мин. місяця краєвий уряд відкинув усім тим товариствам статути нараз, не зважаючи на те, що всі ті товариства існували вже законно і що на основі тих самих статутів існують старі „Січи", затверджені цивільною управою Підкарпатської Руси ще в 1920 році. Таким чином на Закарпатті залишилися тільки 3 (три) „Січи" з затвердженими статутами ще тоді, коли тамошній режім не спиняв культурно-осьвітніх змагань нашого народу. З тих січових товариств, котрим звернено статути, одні подали рекурс, інші подали змінені статути, а деякі не роблять нічого і чекають, що буде з іншими. — На зборах ужгородської „Січи" принято звідомлення старшини і контрольної комісії до відома, старій старшині уділено абсолюторію і вибрано нову, після чого провідник закрив збори.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
64 4—10

Ювилей Союзу П. Р. С.

В дні 5. липня ц. р. відсьвяткували студенти Закарпаття, згуртовані в „Союзі Підкарпатських Руських Студентів", 10-ліття свого Союзу. Попереднього дня (4. VII.) відбулося богослужения в катедрі за померших членів Союзу, а вечором вистава в театрі „Весілля з перешкодами". В неділю 5. ц. м. вполудне були святочні загальні збори, а вечором товариська вечера. Свято пройшло дуже гарно і зібрало всіх студентів Закарпаття народнього українського напрямку.

„Дзвін свободи" до ужгородського замку.

„Дзвін свободи", подарований Закарпаттю американськими емігрантами під проводом б. губернатора Г. Жатковича, не мав досі відповідного приміщення і не мав змоги, як пише „Свобода", розвеселювати „свобідне" життя нашим людям. Тепер зачувати, що „дзвін свободи" перенесуть до ужгородського замку, де він стане над головною брамою. Вежу для того дзвона збудують на основі пляну, який має затвердити уряд памятників у Братиславі.

Люблять нас...

Під цим заголовком читаємо у „Свободі": Дня 6. м. м. абітурієнти берегівської гімназії устроїли прощальний вечір, на який запросили директора і професорів. Одначе крім українських професорів ніхто не явився. Це викликало між громадянством велике огірчення.

—o—

ЕПІЛЬОҐ КОРОЛІВСЬКИХ НЕВЗГОДИН.

Бувша румунська королева, Олена, жінка теперішнього короля Карла, покинула зовсім Румунію. Її виїзд держали до останньої хвилини в тайні. Як відомо, вона розійшлася раз на все зі своїм чоловіком. Всю дорогу до Льондону супроводжав її брат, б. грецький король Юрій. На двірці в Льондоні привитала її мати та інша рідня. Представників румунської дипльоматичної місії на двірці зовсім не було. Так скінчилися невгодини ні в чому не повинної молодої королевої з її чоловіком. Син б. королевої Олени, що до палатного перевороту, доконаного теперішнім королем, був королем Румунії, це малолітній королевич Михайло.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЄМ ЛІТЕРАТУРИ.

Світогляд засобом для порозуміння.

Якщо вільно переводити анальоґію між працею письменника і критика, що є двома ріжними формами літератури, не менше ріжними як лірика від драми, то можна би сказати, що світогляд критика, суспільний, моральний або його релігійна віра, займають у його критичній аналізі менш-більше таке саме місце, як у творі письменника.

Є письменники, твори або сюжети, в яких фільософічні, суспільні або релігійні ідеї виступають на перший плян залежно від таланту автора, роду твору або наміру покладеного автором. Письменник може покласти собі в творі ідею як догматичну тезу, з тим, що твір має служити як її доказова ілюстрація; його намір накинути нам свої погляди не ґрає більшої ролі як намір іншого письменника покористуватися цікавим сюжетом супроти якого він не хоче або не може зайняти якесь зясоване становище. В обох випадках така ідея твору є для читача провідною думкою, ниткою Аріядни, завдяки якій читач може стежити за клубком композиції, інтриги або психольоґічної аналізи.

Критик ріжниться від письменника тим, щоби ставити собі свідомо мету своєї студії; а проте навіть та обставина, що його головною метою є оцінювати літературний твір не віддалює його від праці письменника настільки, щоби можна його протиставити повістяреві або драматургові як письменника, що мусить ставити на перший плян свої погляди, викладати свій світогляд і ним переконувати. Критик має до діла більше із аналізою готових образів створених письменником, він орудує більше поняттями та ідеями як вражіннями, приневолений більш узагальнювати, ясніше зазначувати вихідну точку своїх міркувань і свої висновки, автім саме тому, що він критик, не може бути менше критичний від письменника. Бути менше критичним значило би більше вірити в переконливу силу своїх аргументів, загальних висновків виведених на підставі зроблених обсерваций, що є завсіди тільки якоюсь низкою індивідуальних прикладів, привязувати більшу вагу до свого світогляду, ніж до своєї вражливости, смаку та безпосереднього, свіжого переживання, що є найглибшим джерелом досвіду і найсильнішою основою абстрактних ідей.

Світогляд критика ґрає в його творі також тільки ролю помічної провідної нитки, що дозволяє читачеві здати собі справу, від яких фундаментів починає він будівлю своєї аналізи і де кінчиться покрівля, що має бути її завершенням. Залежно від того, який ідеал критики себто літератури кожний із нас уявляє собі, можемо наближувати функцію критики в напрямку фільософії, що має до діла з абстрактними ідеями або в напрямку одного із родів літератури, що змальовує зовсім конкретні переживання якоїсь одиниці. У звязку з цим ідеалом змінятиськме також наш погляд про об'єктивність критики, хоча би тому, що ці поняття мають зовсім ріжне значіння в фільософії, що (кажучи вигідним старим терміном) взяла за головний предмет своїх дослідів правду і зовсім ріжне в літературі, що має своїм предметом красу.

Література та фільософія дають нам проречисті докази на те, що навіть історики одної та другої не завсіди всилі провести межу між цими двома царинами і що довга низка великих талантів і геніїв лишається поза обсягом одної або другої тільки тому, що рід їхньої творчости нарушує готові схеми клясифікаторів. В обсяг історії фільософії входять швидше будівничі суцільних викінчених систем, часто не дуже талановиті та мало оригінальні, ніж мислителі, що розсипали геніяльні думки в несистематичній формі; підручники історії літератури нерадо втягають до себе письменників, що замість творів чистої уяви (т. зв. красного письменства) полишили роздумування в формі більше спекулятивній, що могли би стати матеріялом для чисто фільософічного твору. Таким робом Віко, Паскаль, Кіркеґорд або Ніцше тиняються, мов упирі між двома або трьома ріжними будівлями, з яких проганяють їх залякані сторожі як гостей із другого світа.

Коли вирнув перед нами образ будівлі, покористуймося ним для іншого прикладу. Прирівняймо літературний твір до будівлі. Автор або архітект може знати для кого вона призначена або ні; оба вони можуть рахуватися з смаком тих, що хотять нею користуватися або

Гаразди під диктатурою пролєтаріяту.

Один робітник з Москви так описує положення тамошнього робітництва:

Цей лист пишу виключно тому, бо голод заставляє. Відтоді, коли Ти відіхав, минулого року, прохарчування тут різко змінилося: тепер тут усе замкнено — і харчівня, і буфет, буквально все, на роботі сидимо голодні і то ось чому: коли установа, або підприємство не має значка „ударник", то ти хоч головою об стіну бий, а нічого не дістанеш. Скільки і якби я й не працював, я коли в тебе нема клейма „ударник", тобто письма, то будеш сидіти на харчах „святого Антонія". Ось як тепер налагоджено прохарчування робітника. Треба мати вагон грошей, щоб прогодуватися у Москві.

Коли підприємство не велике і робітники неорганізовані, ніде не прикріплені, то й зовсім край. Не знаю, що є в закритих роздільниках, бо вхід туди запертий, але в тих, що називаються відкритими кооперативами, видно лише порожні полиці.

Але й по дорогих цінах не дуже то багато товарів, та, щоб купити там або на ринку, де сало 20 рублів, 400 грамів і все так смердить, що ми дістаємо на дві неділі, став лише на 2 дні.

Не знаю, як дальше буде, але тепер у нас на роботі голод, я пишу про це отверто, бо це потвердить кожний робітник, що попав в такі обставини. Ми дуже спали з сил, тому і робота йде слабше на підприємствах, мучимося тепер без обуви, а коли нам його дадуть і чи дадуть, не знати.

Посилай нам сала й більше нічого, але за це ми тебе просимо, деб ти не був, не забудь, що ми голодуємо, коли харчі поліпшають, ми не будемо просити, а тепер обовязково посилай сала...

Уривок з цього листа говорить сам за себе й не вимагає ніякого пояснення.

Шпигунська афера в Румунії.

Про нову шпигунську організацію подають такі вісти: В ріжних містах Румунії, як у Кишиневі, Більцях, Тагині, Галаці, Чернівцях і Тимішорі працювали ріжні люди на службі цієї організації. Вони розвідувалися про військові справи та фотографували важні військові документи. Головою організації був капітан Джурканяну і четар Флореску. Перший діставав за те 40 тисяч левів місячної платні, другий 20 тисяч. Гроші для членів шпигунської організації приходили з Відня. У Чернівцях арештували інжиніра Дайча. В Кишиневі арештували жінку одного майора, яка розповіла про всю роботу шпигунів. Четарі Флореску і Станеску відвідували кожного тижня шпигунів на місцях, збирали від них призбирані документи і предкладали капітанові Джурканяну. Він відсилав їх посланцями до Відня.

Справа б. посла Ол. Вислоцького перед Найвищим Судом.

ПРИСУД ЗАТВЕРДЖЕНИЙ.

Дня 23. липня ц. р. відбулася перед Найвищим Судом у Варшаві касаційна розправа проти **б. посла Олександра Вислоцького**, якого — як відомо — суд окружний в Рівнім засудив дня 30. січня ц. р. на кару **двох літ** тяжкої вязниці за пер. з арт. 129. к. к., а апеляційний суд в Люблині дня 8. травня ц. р. засуд цей затвердив.

Розправа відбулася перед сенатом Найв. Суду під проводом судді Н. С. Міхеліса при співучасті прокуратора Н. С. Каменобродзького. Обвинуваченого Ол. Вислоцького заступав посол **адв. д-р Степан Біляк**, який намагався в довгій промові виказати, що в промові, виголошеній б. послом Ол. Вислоцьким дня 22. травня 1930 р. на передвиборчім вічу в с. Дубляни, дубенського повіту, не сказав б. посол нічого такого підбурюючого, що могло би в умах учасників віча викликати готовість до замахів на основний устрій та цілість території польської держави, що є єством перест. з арт. 129. к. к.

Одначе Найв. Суд станув на становищі, що кваліфікація каригідного вчинку б. посла Ол. Вислоцького обома судами І. і ІІ. інстанції була влучна, а саме, що Ол. Вислоцький допустився переступства з арт. 129. к. к., бо у своїй промові назвав польську владу на українських землях „окупаційною", — твердив, що український нарід живе „в польській неволі", що польська влада „зрабувала українські землі і роздала їх польським кольоністам та осадникам", дальше заохочував до шкільних страйків, врешті свою промову закінчив окликом „нехай живе незалежна Україна", — а коли поліція віче розвязала, Вислоцький взивав учасників, щоби поліції не послухали і не розходилися.

Повищі обставини потвердило 5 свідків, в тім 3 поліційних функціонарів. Свідкам оборони, які заперечили зізнання прокураторських свідків, суди віри не дали.

Тому, що Найв. Суд не змінив кваліфікації каригідного вчинку, не міг як **касаційний** суд змінити виміру кари, а тим самим **кара 2-х літ тяжкої вязниці остала вже правосильною.**

Як відомо берестейський вязень б. посол Ол. Вислоцький остає у слідчій вязниці в Золочеві.

На днях доручено йому обемистий акт обвинувачення прокуратури в Золочеві за промови, виголошені на вічах в Галичині. Розправа на основі цього нового акту обвинувачення відбудеться перед судом присяжних імовірно у Львові осіню ц. р.

й ні. Кожний із цих психольогічних моментів, що рішатиме про характер праці творця, може залежати від таких зовнішніх обставин як матеріяльні (висота гонорару, означений реченець замовлення) і таких внутрішніх даних як сила таланту та смак творця.

Коли стаємо перед готовим твором, можемо оцінювати його із таких ріжних становищ як готову будівлю. Одних може цікавити будівля для чисто практичного вжитку: що можна в ній помістити, кому наймити; другі звернуть увагу на зовнішній вигляд; задовольняться простим враженням або пічнуть аналізувати, чи стиль видержаний у повній гармонії; треті не будуть усилі глядіти на будівлю, хоча би вона була найчистішим зразком мистецтва, на саму думку, що в ній мешкають їхні вороги або що на ній вивішений надпис для них осоружний.

Цих становищ є безліч і кожний із нас займає щоденно якенебудь із них у відношенні до будівель, людей і літературних творів, залежно від того психольогічного мотиву, що каже нам ними цікавитися. Навіть погляд про суспільне призначення будівлі та твору може мати стільки ріжних напрямків, скільки є поглядів про те, що важніше для народу: звичайна касарня чи мистецький музей. Життя погоджує всі ці розбіжні потреби в міру того, як кожний член суспільности має змогу заспокоїти свою індивідуальну потребу в іншій ділянці діяльности, що не перехрещується з іншою, неменше доцільною.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА ОБІЙМАЄ УРЯДУВАННЯ.

Польська преса повідомляє, що новоіменованому львівському воєводі д-рові Йосифові Ружицкому і лодзькому віцевоєводі Кіртіклісові вже доручено номінаційні декрети. Львівський воєвода обіймає урядування уже в найближчих днях.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА У ВАРШАВІ.

У пятницю 24. липня ц. р. дійшло до нової летунської катастрофи у Варшаві. Летун Візе, що вправляв на військовім літаку, вбитий, а літак знищений. До катастрофи дійшло тому, що літак почав з невідомих причин горіти. Летун знизив негайно лет, щоб рятуватися, та було вже запізно. Тому летун пор. Візе вискочив на висоті 100 м. з легкопадом з літака. Легкопад не розвинувся і летун поніс смерть на місці. Мотор зарився глибоко в землю в городі т-ва діточих садків при вул. Гроецькій, де звичайно бавилися діти. На щастя вчора діти ще не зійшлися і тому уникнули страшної масакри.

ЦЕПЕЛІН ЛЕТИТЬ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

У пятницю 24. липня ц. р. відлетів повітреплав „Гр. Цепелін" в год. 9.15 рано з Фрідріхсгафен до північного бігуна. Лет потрівае 6 днів. Цепелін відбуде дорогу біля 10.000 км. та летить понад Берлін, Ленінград до островів Нової Землі. Лет зорганізувало т-во „Аероарктік", якого метою досліди підбігунових смуг та закладу будови Цепеліна.

СТРАШНИЙ ГУРАҐАН У ЗБОРІВЩИНІ.

В пятницю 24. липня ц. р. навістив ураган з градом зборівський повіт та заподіяв на полях великі шкоди. В селі Батьківцях ураган знищив 12 стоділ, а град вибив землеплоди на просторі 250 моргів. В селі Маркополі ураган завалив 2 стодоли, а град знищив землеплоди на 500 моргах цілковито, на других 500 моргах на 50 відсотків, а на 300 моргах на 20 відсотків. В селі Манаєві є знищених 4 стодоли і 100 моргів землеплодів цілковито, а 200 морґ. на 50 вісот. Також у селах Гнідові і Ратинці ураган з градом заподіяв великі спустошення на полях.

В ЕСПАНІЇ СТРІЛЯЮТЬ ДО КОМУНІСТІВ УЖЕ З ГАРМАТ.

У пятницю 24. липня ц. р. власти знищили до тла гарматніми стрілами каверну Корнеля, яка була осередком комуністів. По збомбардуванні каверни поліція перешукала площу, де стояла каверна, а ескадра літаків кружляла над містом. З тої каверни обстрілювали комуністи військо та поліцію.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·06·00—9·07·00, канадійський доляр 8·96·00—8·97·00, чеська корона 0·26·30—0·26·75 австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·75—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·10, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·80·00—37·00·00, 20 франків 35·00·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський фльорен 1·00·00—1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·65·00, копійки за рубель 0·80·00—0·83·00.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·70 зол., масло десерове пріма 3·70 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·30 зол., копа яєць 4·60 зол.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (164) число „Діла" сконфіскувала поліція за частину передовиці п. з. „Емерити". Це 39-а конфіската „Діла" в цьому році.

— **Град без кінця.** Велика градова буря навістила 23. ц. м. громади Новий Двір, Бендюга, Клусів, Модярки і Кристинопіль, пов. Сокаль. Буря знищила на половину землеплоди на просторі 1000 моргів. Потерпіли також будинки.

— **Смерть від грому.** Підчас бурі в околиці Золочева вдарив грім біля села Розважа і вбив господаря Дмитра Коспана, занятого роботою в полі.

— **По 17 роках вернув з Росії.** Ужгородська „Свобода" повідомляє, що до села Дубове вернув по 17 роках з Росії Іван Кушнин, якого ще в 1914 р. захопили були москалі в Галичині і вивезли разом з іншими в глиб Росії. Там Кушнин блукав від міста до села, від села до міста і нарешті таки вернув додому.

— **Хто в Чехословаччині розбогатів.** Чеська газета „Общанскі Лісти" пише, що найбогатшими людьми в Чехословаччині є: власник лазні Петшек, фабрикант Батя, фабрикант мила „Шіхт", що мають по міліярдові маєтку. На четвертому місці стоїть міністр заграничних справ Едвард Бенеш, якого маєток обчисляють на 700 міліонів чеських корон.

— **Редукція румунського шкільництва.** Румунський уряд має розвязати з днем 1. вересня багато середніх шкіл, а то: 7 учительських семінарів, 1 духовний семінар, 2 школи домашньої господарки, 41 гімназій, 5 ліцеїв, 8 професійних дівочих шкіл, 37 вищих ремісничих шкіл і 54 нижчих ремісничих шкіл.

— **Священик убив священика.** Як повідомляють польські газети, в Пряшові на Чехословаччині гр.-кат. священик Кендрецький (?) убив переходячого брамою гр.-кат. крилошанина Коротницького (?), давного свого зверхника. Причиною цього вчинку було якесь службове непорозуміння. Повторяємо ці вістки тільки з дневникарського обовязку.

— **Більшовики бють змобілізованих жінок.** В островському районі (Псков) комуніст Бородін оголосив мобілізацію жінок у віці від 16 до 60 літ на час жнив. Хто не явився, того казав бити. Так покарано 200 жінок. За це його відкликали, даючи йому посаду на північному Кавказі.

— **Гроші крізь вікно викинув хтось у Варшаві.** З вікна другого поверху впала пригорща срібних монет, що з бренькотом розсипалася по хіднику. Прохожі кинулися збирати цей дар з неба, а зацікавлена чодійія, підозріваючи щось

нечистого, пішла до мешкання на другому поверсі і застала 5 осіб, між ними одну жінку, що грали в карти. Вони випереліся, щоби кидати гроші, але не було сумніву, що сталося це відчас суперечки за виграну.

— **Бомбовий замах на двох міністрів.** У менті, коли китайський міністр фінансів Суиг і японський міністр Шігеміку вийшли із залізничого дайрця в Шанґаю і всідали до авта, кинено дві бомби, а рівночасно впали стріли. Чотири особи потерпіло рани, але міністри вийшли цілі. Замах був спрямований на міністра Сунга.

— **Дрібні вісти.** На Знесінні під Львовом згоріла фабрика аптичних матеріялів а від неї фабрика меблів. — На Личаківському цвинтарі зжінчив самогубством машиніст Леопольд Пачевський, випивши більшу скількість йодини.

— **Важне для Вп. старшин резерви.** Фірма **Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7,** повідомляє, що увинтувала у власній управі, спільно з визначною фаховою крайецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів більших фабрик, беручи повну гарантію за вражоле, сумінне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7,** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

З театру.

Гостинний виступ „Театру Атенеум" з Варшави; Гасворсі „Голубині серця", комедія на 3 дії.

Театр „Атенеум" існує у Варшаві недавно, 2 чи 3 роки, але має вже свою славу не лише одної з найкращих драматичних польських сцен, але мабуть одної із найкращих сцен Европи. Найслабшою сторінкою цього театру, це спеціяльний підбор пес з виразною ліво-радикальною тенденцією (яка проте не завжди на добро виходить соціялістичним ідеям), а найкращою прикметою театру його справді надзвичайно артистичний рівень. Декорація сцени, викінчена буквально до нюансів, яка створює чудову ілюзію дійсности („Атенеум" не бавиться в сценічні експерименти, лише поклоняється 100-відсотковому реалізмові), режисерія і гра всіх акторів, від виконавця найбільшої ролі до найменшої, творить досконалу гармонію, яка в свою чергу родить специфічну атмосферу високої духової культури.

Англійська песа „Голубині серця" ідеалізує пройдисвітів і життєвих банкротів, які одночасно є останніми лінтяями, неробами і пяницями, виправдуючи їх тим, що вони „є бідні" (колиб мали гроші, мовляв, їхні вдачі і привички булиб інакші оцінювані!) і „така їх вдача". Одночасно протиставить їм трьох скарикатуризованих представників нинішнього суспільного ладу — пастора, суддю і професора, — які є тими „освоєними голубами", що присмирюють „дикі птахи". Посередині між цими двома таборами стоїть світляна постать добряги артиста-маляря, життєвого недотепи-ідеаліста, з відчиненим серцем і кишенею (пустою) для кожного зустрічного, що туди застукає. Врешті зверхню силу державного апарату представляє поліцай, безсердечний для дівчини, яку вирятував з обіймів смерти, дарма, що сам уважає смерть найкращим для неї виходом. Розсварені представники справедливости й науки символічно перевертаються об пяного візника, якого не бачать на своїй дорозі, пастор своїми наївними моралами цілком осмішується, а непоправний ідеаліст даремне тікає аж на 7-мий поверх перед ідеалізмом, який його руйнує... Це одна з тих пес, зроджених під подихом соціяльних революцій, які вправді спонукують до рефлексій, але не вповюють глядачеві захоплення „дикими птахами".

Ярач, директор і режисер театру та відтворець постати ідеаліста-маляря, дав креацію незрівняної мистецької вартости. Поруч з ним — на перший плян вибився Хмелєвський, як пяниця-візник, — тип, ідеально схоплений з великоміських низів. Усі інші мужеські й жіночі ролі (м. ін. обі жіночі ролі досить мляві, але саме тому надзвичайно важкі) — відіграні прегарно: подивугідна характеризація, експресія виразу, відсутність мінімальних рисок штучного патосу і шаблёну й дискретність навіть у найбільш драматичних явах. (Ік).

Дописи.

ПОСТОЛІВКА, ПОВ. КОПИЧИНЦІ. (Шапки українки і карні накази). Дуже подобалися тутешній молоді шапки - українки (мазепинки), які останніми часами почали виробляти робітні українських інвалідів у Львові тай замовила собі їх чимало й розпродала поміж собою. Молодь радіє, що не потребує носити міських шапок, має гарну національну ношу і дає заробіток українським інвалідам. Усе булоб гарно, колиб місцеві постоловецькі „стшельци" не улаштували 5. липня п. р. якихсь змагань („заводи"), на які запросили всіх дооколичних достойників, яким патронував комендант Городниці п. Врубельський. Цей комендант був дуже вдоволений „заводами" й одне його тільки неприємно вражало, а саме, що Постолівка має замало „стшельцуф". А коли поглянув кругом оболоня, на якому відбувалися змагання, побачив наших хлопців, які здалека здивовано приглядалися небувалому у їхньому селі явищу, а ще й усі вони були не в „рогатифках", а в шапках-мазепинках. Цього вже було за багато п. Врубельському і він як стій кинувся в село в асисті війта-поляка Яна Багрія скидати шапки українки, при чому говорив, що на ношення цих звичайних арештою шапок треба дозволу аж від староства. У два дні пізніше на полювання за шапками - українками вибрався й постерунковий Гаврон, мабуть осмілений виступом самого коменданта. Всіх хлопців у Постолівці й Раків Куті завертав з дороги, якщо вони мали на голові українські шапки, ще й погрожував грошевими карами й арештами. А в кілька днів пізніше деякі з них дістали карні накази, з яких один дослівно наводимо: Starosta korycz. Nr. K./1232/31, dnia 15. VII. 1931 r. — Nakaz karny — P. P. P. Horodnica doniósł tu sprawozdaniem z dnia 10. VII. 1931, Nr. 1235, że Kornyło Mikołaj, syn Dośki, zamieszkały w Raków Kącie, dopuścił się przekroczenia z § 3 rozp. Prez. Rzecz. posp. z dnia 26. II. 1927 o noszeniu mundurów i odznak wojskowych przez to, że dnia 5. lipca 1931, nosił czapkę z odznakami bez zezwolenia. Na podstawie powyższego doniesienia nakładam na pana na zasadzie § 11. pow. rozp. karę grzywny w kwocie 3 zł. wyraźnie: trzy złotych, z zamianą w razie nieściągalności na 1 dzień aresztu. — Starosta powiatowy: w. z. Mr. Jackowski". — Так отже за звичайні шапки, без ніяких відзнак, як у карному наказі говориться, а тільки тому, що вони не подобалися комендантові, мусять хлопці платити кари..

СПОРТ.

Недільні змагання.

В неділю 26. ц. м. в год. 9.30 передпол. розіграє Україна змагання за мистецтво А-кляси з Погонею І Б на грищі Чорних. Крім того змагається ще з А-клясових дружин Ревера—Гасмонея у Станиславові, куди Гасмонея висилає свою резерву з уваги на одночасні свої змагання з віденським Гакоаг-ом у Львові.

З ліговних дружин грають у неділю тільки Лехія—Гарбарня у Львові (год. 11. передпол. на грищі Погоні) і Висла—Л. К. С. у Кракові.

У Львові гоститиме два дні віденська Гакоаг, що в суботу (25. ц. м.) розіграє змагання з Погонею, а в неділю з Гасмонеєю. Оба змагання відбудуться на грищі Погоні в год. 5. попол.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. ЛИПНЯ 1931.

Д-р МИКОЛА АНДРУСЯК. 3)

На зорі галицько-української преси.

(Доповнення)

Прохання Ставропигійського Інституту. — Програма часопису. — Переворот в Австрії і події у Львові. — Поява „Зорі Галицької".

Прохання до краєвого уряду з дня 1. березня 1848 р. та з підписом сеніора Ставропігії Степана Кириченського в справі дозволу на видавання часопису звучало ось так: „Греко-католицький Ставропигійський Інститут має одну з найстарших друкарень, якої друком вийшли майже всі існуючі в Галичині церковні книги, молитовники, шкільні книжки й наукові твори в руській та старославянській мовах. Цей Інститут в міру своїх средств удержує власну школу для навчання української (руської) мови, а відповідно до своїх уставів має причинятися по змозі якнайбільше до піднесення народньої освіти".

„Супроти того задумує приступити до видавання тижневика в українській (руській) мові, зі своїх фондів понести початкові видатки, а средства удержання часопису дістати шляхом передплати".

Ставропигійський Інститут підносив у цьому проханні, що бере на себе завдання поширення серед українського населення краю найпотрібнішого знання й зазнайомлювання його з найновішими здобутками в ділянці рільництва і промислу; хоче впливати на піднесення його інтелектуального й морального рівня та будити в ньому почуття обовязковости; піднесено також, що часопис буде змінювати серед населення дотеперішню незахитану льояльність супроти уряду. Без цієї заяви годі було би сподіватися успішного полагодження справи.

Далі подавав Ставропигійський Інститут, що з уваги на недостачу книжок для народу в українській мові справа видавання такого часопису для українського народу є пекучою. Нетерпеливо виждає його більша часть української інтелігенції, що за посередництвом часопису бажає приготовити нарід до практичного життя.

„Цій загально хосенній цілі задумує Ставропигійський Інститут посвятити свої слабі сили і средства. Не маючи на меті жадних матеріяльних цілей, бажає установити можливо найнижчу ціну передплати тільки остільки, щоби можна було покрити видатки, а газета навіть найменше заможним була доступною".

Вкінці зазначено, що редакцію цього часопису обійме один з членів Ставропигії; йому додасться відповідних співробітників.

До прохання долучив Ставропигійський Інститут „Програму руського часопису, посвяченого справам рільництва, промислу й торговлі, рівнож моральному й інтелектуальному образуванню українського народу й української мови". З цієї програми довідуємося, що „цей часопис дидактичного характеру має на меті повчати нарід про речі потрібні й хосенні для піднесення його образування й моральности з виключенням всякої полеміки й політики, а називатиметься **„Пчола Галицькая".** Виходитиме раз на тиждень в обемі щонайменше пів аркуша".

Газета матиме два головні діли: 1) національно-економічний, в якім будуть поміщені статті з обсягу найновіших досвідів і відкрить в ділянці продукції у всіх тих її галузях, якими український нарід в Галичині займається; 2) популярно-дидактичний, що матиме на меті: а) моральне виховання народу ширенням ясно означених понять про моральні громадянські, горожанські й родинні обовязки, б) образування народу подаванням популярно оброблених відомостей з обсягу історії, географії, статистики, етнографії, природничих наук та гігієни;; в) усвідомлювання народу про найважніші біжучі події через подавання відомостей з обсягу мистецтва й літератури для інтелігентніших українських читачів, висвітлюючи культурні змагання українців; часопис подаватиме бібліографічний огляд українських творів, розвідки з обсягу граматики, літературні оповістки, пісні, перекази, казки, буде поборювати серед народу забобони й пересуди; вкінці подаватиме календарні записки і приватні звістки, публичні позвки тощо.

Дня 16. березня 1848 р. галицька губернія дала дозвіл на видавання „Галицької Пчоли". Одначе заки Ставропигійський Інститут одержав цю відповідь, настав в Австрії політичний переворот, разом з яким упали всякі обмеження преси — і дозвіл став безпредметовим. Кінець березня 1848 р. зійшов у Львові на шовіністичних маніфестаціях поляків, що найшли ще навіть прихильників серед питомців гр.-кат. семинарії (як прим. Вояковський). Про це писав Д. Зубрицький 28. березня до Якова Головацького ось що: „Дозвіл ми одержали. Але це вже за пізно. Революція у Відні 13., а маніфестація революції в нас 19., 20. і 21. березня змінила стан річей. У нас все звучить по польськи, — Польща, а не Русь. Руські семинаристи (Вояковський*), поприпинавши кокарди, гонять з семинарії чесного Ільницького, що їх заохочував до рущини й по руськи вчитися велів. Узброєні студенти відбувають в ночі варти й патролі, формуються народові гвардії, словом: зовсім що іншого, як досі було. Панщина знесена і т. д. А з огляду на це, шановний приятелю, працюй спокійно для Вінка, бо бідній пчілці у Львові трудно було би показатися".

Одначе свідоме українське населення не дало себе тим застрашити; навпаки: це викликало серед нього відпорність і змагання до власної такої організації, яку бачили серед поляків. Дня 2. травня 1848 р. завязується у Львові українська політична організація „Головна Руська Рада", що організує відтак у краю як свої філії: ради окружні й деканальні; а 15. травня появився у Львові її орган, тижневик „Зоря Галицка", перший національний український часопис в українській мові. Першим редактором „Галицької Зорі" був Антін Павенцький, а співредактором священик Іван Жуковський, знаний як прихильник окремішности української народности й мови. Тому й напрям часопису в перших роках був без сумніву щиро український.

*) Вояковський підбурив деяких питомців проти вінператора Івана Ільницького, домагаючись його усунення, одначе більшість — як подав у споминах І. Гушалевич — ухвалила за не видавати Вояковського та його сторонників з семинарії.

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 25. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія.
Неділя, 26. липня, година 8. веч. „Голубине серце", комедія.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Паризянка" та „Маскота".
КАСІНО: Звукова фільма: „Орлан" (Люпе Велез і В. Бойд).
КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодієм" та „Лицарі кохання".
ЛЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".
МИРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустуни" (Клара Бов) та „Молоді орли".
ОАЗА: Звукова фільма: „Кров на піску" (Р. Валентіно).
ПАЛЯС: Звукова фільма „Морська іхтарня" та „Серця на якорі".
ПАРК: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Льойд).
ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.
ХИМЕРА: Звукова фільма: „Нанду майський вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.
СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно вечинне.
УСПІХ: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Субота, 25. липня 1931.

Братислава (278,8) 12·30 Концерт радіооркестри. **Штутгарт** (360,1) 12·20 Органова музика з монастиря Ульм. 19·30 Рода-Рода оповідає анекдоти. **Гамбург** (272,2) 12·30 Популярний концерт. 16·00 Камер. концерт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 22·15 Танкова музика з басену Лідо. **Берлін** (419) 16·05 Концерт мандолністів. 17·30 Давня музика. **Стокгольм** (435,4) 21·55—24·00 Давня і нова музика танкова. **Рим** (441,2) 13·30 Радіоквінтет. 21·10 „Ipic", опера Масканія. **Прага** (486,2) 16·00 „Севільський цирульник", комічна опера. **Відень** (516·4) 11·30 Легкий концерт капелі Шік. 16·30 Іванна Степан читає власні твори. 17·00 Легкий концерт капелі Гайгер. 22·50 Джезбенд.

Неділя, 26. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 11·05 Квартет Бетовена f-dur. **Липськ** (259,3) 9·00 Хоральний спів. 20·00 „Квіт Гаваї", оперетка. **Братислава** (278,8) 11·30 Концерт з Пішан. **Бреслав** (325) 14·45 Музика для дітей. **Брно** (341,7) 9·00 Релігійна музика. 21·00 Моравська музика радіоорк. **Штрасбург** (345) 22·00 Джезбенд. **Гамбург** (372,2) 7·00 Музика з корабля. 13·05 Цитра і жіночий терцет. 13·50 Популярний концерт. 18·40 Релігійний концерт. **Букарешт** (394,2) 11·45 Реліг. хор. 21·00 „Весна", оперетка Штранса. **Берлін** (419) 8·55 Богослуження. 14·30 Орхестра мандолністів. 20·00 Концерт камеральний. **Прага** (486,2) 7·00 Концерт з Карлових Вар. **Мілано** (500,8) 20·45 „Мармотрановий син", опера. **Відень** (516,4) 11·10 Симфон. концерт. 21·45 Танкова музика. **Будапешт** (550,5) 16·15 Муж. хор. 17·20 Циганська музика.

Понеділок, 27. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19·45 Година Вебера. **Липськ** (259,3) 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. **Братислава** (296.1) Радіооркестра. **Брно** (341,7) 20·30 Музика на балалайці. **Штрасбург** (245,2) 20·30—22·30 „Гарна Одена", оперетка. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Музика на двох фортеп. **Букарешт** (394,2) 21·00 Кларветове сольо. 22·15 Камерална музика. **Лянгенберг** (472,4) 20·00—22·00 Музика Вагнера і Ліста. **Прага** (486,2) 20·30 Флетовий рецираль. 21·00 Смичковий квартет. **Мілано** (500,8) 21·25 Камерална музика. **Мінхен** (532,9) 21·25 Симфонічний концерт. **Будапешт** (550,5) 19·20 Циганська орхестра. 20·00 Симфонічний концерт. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Популярно-наук. відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 25. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Грам. плити. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Грам. плити. 15·25 Відчит з Варшави. 16·00 Слуховище для старших дітей. 16·50 Концерт для молоді. 16·50 Відчит з Кракова. 17·10 Серед книжок. 17·25 Грам. плити. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Концерт попол. 19·00 Всячина. 19·20 Грамофонові плити. 19·40—20·15 Трансмісія з Варшави. 20·15—22·00 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Трансмісія з Варшави 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

Неділя, 26. липня 1931.

Львів. (380,7) 10.00 Богослуження з львівської катедри. 11·35 Відчит з Варшави 11.58 Варшавський час. 12.10 Концерт з грам. плит. 13·20—15·35 Відчити, гутірка і музика з Варшави. 15·35 Відчит про домінікн. 15·55 Музика з Варшави. 16·00 Вокальна авдиція. 16·40 Програма для дітей. 17·10 Музика з грамофонових плит. 17·35 Комунікат і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Музика з грам. плит. 19·40 Трансмісія з Варшави. 20·00 Відчит про вулканн. 20·15 Концерт, фейлетон, комунікати. 22·30—24·00 Спів і музика з Варшави

Не лише діти, але й старші повинні заживати щоденно Овомальтину. З огляду на свою легкостравність є Овомальтина відживчим средством неоціненої вартости для старших, яких орґани травлення нераз уже не функціонують так справно як у молодості, а яких організм вимагає спеціяльно вартісного відживлювання. Овомальтина, витворена з найцінніших природних продуктів, як солод, молоко, яйця і какао, крім цього маючи в собі вітаміни і лецитину, має велику відживчу вартість, є знаменита в смаку і легка до приправи. Овомальтина це енергія і засіб сил до щоденної праці для всіх.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ „SINGER" — „KAYSER" по найнижчих цінах на догідні сплати.

РОВЕРИ „Kayser"-„Puch" „Łucznik" від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ всіляких систем.
Виключне представництво американських машин **„Barr"** по 550 зол.
ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, Валова 11, тел. 28-70
єдинока українська фірма в тій ділянці.
2129 5—10

ОКАЗІЯ. Нова кам'яниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 зл. дод. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в чемности: Львів, вул. Валова ч. 5, Склеп п. Павловського
101 1—10

Понеділок, 27. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·10, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варш. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·40—20·30 Трансмісії з Варшави. 20·30 Концерт. 22·05 Ревія з театру „Морське Око". 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. 22·15 Комунікати, 23·30 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові, Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Від 25. VII. ц. р. виступає наш театр у Ворохті в салі „Народнього Дому". В репертуарі оперетка, драма, фарса, комедія. — Ансамбль при власній джезбендовій орхестрі числить 30 осіб. — Перша вистава в суботу дня 25. VII. „Пання". — Початок в год. 9. з вечора, білєти можна дістати вже в Базарі.

ВП. Ольга з Макарушків і Іван Терпиляки зложили на „Рідну Школу" з нагоди свого вінчання, що відбулося дня 11. липня п. р. 50 зол. — За отсей датох складає щиру подяку **Головна Управа „Р. Ш.".**

Спростування. В Подиці, поміщеній у ч. 160 „Діла" з дня 21. липня 1931, пропущено між іншим: о. о. **Васильові** і Миронові Головінськнм, а в підписі має бути: **зяті**, а не, як видруковано, **зять.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛІЯНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій ціні Домбровскі і Розважевскі, Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголітня гарантія. — 1447 23—?

НІЯКИЙ ЧАРОДІЙ лише „PEDANT" Зиморовича 10, відновляє на прочуд гарно новим способом, меблі та всілякі предмети зі шкіри. Просимо візвати **зараз** нашого спеціяліста (необовязуючо). Телефон 49—71. 53 3—3

ПРОДАМ 3-поверхову каменицю з більшим вільним мешканням; дохід місячно 1200 зол., на дуже догідних умовинах. Відомість: Лісна 19, м. 15, у власника. 88 2—3

КИЛИМИ найгарнішою прикрасою мешкання.

Отсим прохаємо найширші круги Шан. Відборців відвідати наш склад, та оглянути найновіші мистецькі моделі

ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ М. ХАМУЛИ

при вул. **РУТОВСЬКОГО ч. 1.** (Дім Шпрехера).

ПОШУКУЄТЬСЯ старшого чоловіка лагідної вдачі, як догладача до хорого, який є також лагідний. Для догладаючого ціле утримання і плаття по умові. — Оферти з описом життя, потверджені дотичним парохіяльним урядом, на адресу: Дорожинська, Мізунь, п. Вигода.

УЧЕНИКА книжих гімназіяльних клас прийму на мешкання. — Островська, Вірменська 3/II. „Народний Дім". 103 1-2

2 ПОКОЇ з кухнею, повний комфорт у домі при вул. Рицерській ч. 18. негайно до винайму за місячним чинш ом у господаря, тел. 61—65. 93 3—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 1538

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 7—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р М. Вахнянин
ординує як щорічно
в КАРЛЬСБАДІ,
Mühlbrunnstrasse 9. Дім „Wied". 6—6

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентгеном.

КОНКУРС.

Управа Монастиря С. С. Василіянок у Яворові оголошує отсим конкурс на посаду учителя предметів педагогічних, географії і німецької мови. — Зголошення висилати на адресу: Монастир С. С. Василіянок у Яворові.
99 1—3 **Управа.**

Оголошення.

До Лупцької Української Гімназії потрібні такі вчителі: 1) історії і географії загальної, 2) німецької мови, 3) математики і 4) фізики з природою.
85 2—3 **Дирекція**

Гошовскі Людвик
має за шану повідомити отсим, що для вигоди П. Т. Публики відчинив при вул. Галицькій ч. 4, тел. 42-92 **складницю фарб і** гуртівну продажу **МИЛА** фабрики „ТЛЄН".
102 1—3

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 166 (12.822). Львів, вівторок 28. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік L II.

KALINÓW ad Sambor
Babyna-
ур.int.E. CHRAPLYNYJ

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА: 25 сот.

Комедія роззброєння.

Французький меморіял до Ліги Націй і обурення з його приводу в Англії.

Львів, 25. липня 1931.

В той самий час, коли у Льондоні засідав ареопаг сучасного політичного світу під прапором міжнародньої співпраці задля ладу, спокою і добробуту людськости, французький уряд передав генеральному секретаріятові Ліги Націй ноту, яка по суті є програмою Франції на міжнародню конференцію роззброєння, що, як відомо, має відбутися в лютому 1932 року. Ціла та програма є одним великим глумом над ідеєю роззброєння.

У своїй ноті французький уряд рішуче відкидає тезу рівнорядности усіх держав в переведенні зобовязання щодо міжнароднього роззброєння і надзвичайно гостро дальше боронить погляду, що лише мирові договори (себто по-правді версайський договір) мають творити підставу пляну міжнароднього роззброєння. Одночасно нота впевняє, що Франція перевела вже надзвичайне обмеження збройних сил і що тому тепер хоче лише приглядатися, як далеко зайшли інші держави при виконуванні своїх роззброєневих зобовязань.

Головні напрямні французької програми у ділянці роззброєння такі: 1) кожна держава мусить бути достаточно озброєна, щоби могла оборонити себе, ще перед кожним неспровокованим нападом ще поки буде інтервеніювати Ліґа Націй; 2) Не можна обмежити зброєння більше, ніж на це дозволяє забезпека даного краю, 3) автоматичне вирівнання зброєнни усіх держав, однак з тим застереженням, що 4) з цілою строгістю треба пильнувати виконання 5-ої частини версайського договору, який на всі часи накладає докладно означені заборони й обмеження в ділянці збройних сил на 4 побіджені держави (Німеччину, Австрію, Угорщину й Болгарію); 5) усі постанови конференції для справ роззброєння мусять спиратися на признанню обовязуючих мирових договорів, і 6) конференція розброєння мусить створити політичну систему певности.

Цікавий є той уступ французької ноти, в якому кажеться про теперішні збройні сили Франції. М. і. воздушну фльоту, яку дотепер оцінювано на багато понад 2000 військових аероплянів, французька нота окреслює на 1210 одиниць. Окрема частина ноти розглядає про питання роззброєння виключно під політичним кутом, при чому переводить тезу, що розброєння є звязане з питанням довіря, а не може існувати довіря тоді, коли деякі держави й народи почувають себе покривдженими існуючими мировими договорами; замість робити з такого заложення висновок, що треба відповідно зревідувати мирові договори, французький уряд доходить до висновку, що тому треба, як гарантію мира, боронити збройними силами існуючий на підставі останніх мирових договорів стан.

Очевидно, що такий „роззброєневий" реферат того уряду, якого представник заворушив світ миролюбивими й пацифістичними „паневропейськими" ідеями, — викликав сензацію у міжнародньому політичному світі. Хоча для нікого й ніколи не було тайною правдиве становище Франції, її мілітаристично-імперіялістична політика й дух її офіціяльної політики, а проте ніхто не міг сподіватися аж такого „роззброюючо" щирого і ясного вложення поглядів, облертих в уєлких соромливих серпанків зайвої пацифістичної фразеольогії. Звертає ще загальну увагу момент, який Франція вибрала для зголошення того меморіялу Лізі Націй: саме в той час, коли в Европі перебувають американські міністри, і то буквально через день після виїзду з Парижа державного секретаря закордонних справ Зединених Держав Стімсона! Коли взяти під увагу, що ціла европейська політика Зединених Держав (м. і. справа воєнних довгів) спирається на тезі, що Европа мусить спершу роззброїтися і тойно потім Америка може активно допомогти Европі видобутися з економічного хаосу, і що виступаючи зі своїм проектом однорічної мораторії Гувер виразно зазначив, що робить це з вірою в успіх приготовлюваної на 1932 рік великої роззброєневої конференції, — то проголошення три дні тому такого французького „кредо" з брутальним визовом під адресою Америки. Річ аж надто зрозуміла: кожне вмішання Америки в европейські справи мусить бути однозначне з натиском на Францію і то натиском в усіх напрямках: військовим, політичним і фінансовим. Тому Франція є найбільш заінтересована у тім, щоби Америка трималася „доктрини Монрое" (невмішування в европейські справи), навіть за ціну втримання европейських воєнних довгів, з якими Франція не має клопоту (лише 50 відс. грошей, отримуваних Францією від Німеччини з титулу репарацій іде на сплату американських довгів, — решта залишається у Франції).

Тому безумовно відгук цієї ноти в Америці буде для Франції препоганий. Покищо льондонська конференція відтиснула всі інші справи на задній плян, але ця нота надто поважний факт, щоби про нього забули. І так уже льондонський „Дейлі Геральд", орган правлячої лейбур-парті, виступив проти тої ноти дуже рішно, вказуючи м. і., що з таким самим правом Німеччина може покликуватися на історичні факти, що чужі війська вдиралися в німецький край. Нісенітницею уважає англійський часопис покликування себе на наполеонські війни, як на аргумент потреби нинішнього зброєння Франції. Обурюються теж англійці, що Франція уважає видно Локарно, Тоарі і Келльога пакт за цілком неістнуючі факти, з якими не треба ні трохи рахуватися. І слушно доходять до переєвідчення, що коли всі народи прийдуть на конференцію роззброєння з такими поглядами і настроями, як Франція, то ціла та конференція буде великим блефом.

Стереженого Бог стереже!
Обезпечуйте
ЗБІЖЖА Й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З історії „Рідної Школи".

(На марґінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи").

VII.

Записи. — Розбудова шкільництва й загальна жертвенність.

Враз із жертвами йшли записи на річ Р. Т. п., а також творено фундації під зарядом тогож Т-ва. Але що тими добродійними записами та фундаціями не покористувалося як слід Т-во, що дора воля добродіїв та фундаторів звелася на ніщо, то за це не можна складати вини виключно на виділ Т-ва, бо настали вимкові часи, що були сильніші від наших провідних людей.

І так приміром власник великої зем. посілости на В. Україні Конст. Володкович мав намір оснувати під зарядом У. П. Т. стипендійний фонд такої висоти, щоби його відсотки давали річно 3.000 кор. З тих відсотків мало Т-во виплачувати по 2.000 кор., як зворотні позички за реверсом, молодим кандидатам науки, що по скінченні науки мали їхати на продовження студій за границю. Стипендію ту мали розділювати — з волі фундатора — виділ У. П. Т. у порозумінні з комітетом, зложеним з проф. Ол. Барвінського, К. Студинського і Б. Лепкого. Одначе фундатор заложив на руки тодішнього голови Т-ва всього 2.000 кор., які виплачено одноразово д-рові Б. Б., і до оснування стипендії не дійшло. Д-р Б. Б. по літах тих 2.000 кор. віддав у цілости і вони є уложковані по нинішній день у „Краєвім Кред. Союзі" у висоті 1.400 марок, які, очевидно, тепер не мають ніякої вартости.

Один добродій, який заборонив виявити своє ім'я, складав сплатами що два місяці по 100 кор., щоби зложити під зарядом У. П. Т. стипендійний фонд у висоті 6.000 кор. Але до війни зложив усього 1.000 кор.; по девалюації після війни не лишилося з тих 1.000 кор. нічого.

Радник Льонгин Ріпецький заложив для У. П. Т. раз 11.000 кор., з чого призначив а) 2.000 кор. на дівочу учит. семінарію у Львові і б) 4.000 кор. на фундацію свого імени; другий раз 5.000 кор. на стипендійну фундацію свого імени для одного студента прав. За цю готівку в сумі 16.000 кор. передвоєнної вартости закупив виділ У. П. Т. 5 штук 4 і пів проц. заставних листів Зем. Банку Гіп., що після сконвертування дає сьогодні аж 23 зол. і 10 сот.

В 1908 р. розпочала свою діяльність фундація, яку встановив радник суду в Угнові Роман Алексієвич актом з 1904 р. у висоті 3.000 кор. А в 1908 р. створив той сам добродій „з нагоди 60-ліття ювилею цісаря Франца Йосифа І." другу фундацію під зарядом У. П. Т. з капіталом 12.000 кор.; нині вартість обох цих стип. фондів, перемінена на теперішню валюту, виносить 600 золотих.

Всенародне віче американських українців, що відбулося в 1911 р. в Пітсбургу, Па, рішило оснувати фонд ім. о. Миколи Стефановича в сумі 10.000 кор. Присланих 6.000 кор. помістив виділ У. П. Т. в „Краєвім Кред. Союзі" у Львові. В 1912 році прислали знов американські українці квоту 10.000 кор. на фонд, з якого відсотки мали йти на потреби У. П. Т. І цю суму уложковано в „Краєвім Кредитовім Союзі" (нині „Центробанку"). Оба ці фонди, перемінені Союзом по девалюації на нинішню валюту, мають вартість 1.555 зол. 19 сот. і від цієї суми побирає „Рідна Школа" відсотки.

Таких перемін фондів У. П. Т. чи „Просвіти" в „Краєвім Кредитовім Союзі" чи в „Дністрі" можна нарахувати цілу низку, щоби переконатися, якто фінансові інституції діставали вклад готівкою у повній вартости, а виплатили або ще донині у себе мають у здевалюованій вартости, хоч свої претенсії постягали у забезпеченій золотій валюті.

Найкращим забезпеченням фондів чи записів показалася льоката в землі або в нерухомостях, як це приміром зробив у 1912 р. д-р Тадей Соловій, що уложкував свій запис на річ У. П. Т в квоті 10.000 кор. в площі Сокола-Батька, або митр. А. Шептицький, який парував площу 400 квадр. сяжнів для бурси У. П. Т. та купив у 1913 р. каменицю при Театинській вулиці за 85.000 кор., де мала бути приміщена бурса імени митр. А. Шептицького на 120 хлопців. Одначе, на жаль, ця бурса донині не увійшла в життя, бо в домі тім мешкали до 1928 р., користуючись законом про охорону льокаторів, приватні, правда свої, люди. Тепер там міститься дівоча гімназія „Рідної Школи". І хоч бурса ім. митр. Шептицького не увійшла в життя, то все таки гроші добродія не пропали і задачу свою таки колись сповнять.

Повітові, так зв. „дрібні" дівчі були більш передбачувочі від гол. виділу чи управи У. П. Т. у Львові, бо виділи повітових кружків усякий гріш льокували у будові чи купні власних домівок, через що збільшали український громадський стан посілання. І так в 1908 р. купила філія Р. Т. П. в Бережанах нерухомість за 73.000 кор., філія в Заліщиках купила свій власний будинок, філія в Жовкві придбала площу 2.000 метрів квадр., філія в Коломиї купила площу за 15.750 кор., філія в Чорткові площу за 6.000 кор. і т. д.

В часі війни розмах У. П. Т. завалів, але не зломився. І коли возьмемо під увагу жертвенність громадянства на потреби Т-ва, то лише в другій половині 1914 р. і в 1915 р. не було жадних жертв. Але вже в 1916 р. зібрано в краю відтятій боєвим фронтом Галичині 19.901 кор., в 1917 р. — 12.134 кор., в 1918 р. коли вже відбито цілу Галичину, 53.612 кор., а навіть в 1919 р., в

часі польсько-української війни, зібрано 2.530 кор. Крім цього У. П. Т. користувалося за весь час війни субвенціями краєвими й державними, які діставало на ведення своїх приватних шкіл та на дівочий інститут у Львові. Зазначити також треба, що в 1919 р. дістало У. П. Т. субвенцію від уряду Української Народньої Республики в сумі 250.000 гривен, які по перемині на обовязуючу тоді в Галичині валюту, дали Т-ву 50.000 корон.

Воєнних відшкодувань за понесені шкоди в часі війни, не вважаючи на кількакратні заходи, Т-во не дістало ніяких від жадної влади, хоч оціночна комісія для самого Львова признала 13.400 кор.

У повоєнних роках розвинуло У. П. Т. живу акцію в цілі закладання шкіл найріжнішого типу від літніх садків починаючи, на промислових школах кінчаючи. Одначе найбільшу увагу звернено на народні школи по місточках і селах. Для порівнання скажемо, що в двох повоєнних роках від 1921—1923 р. засновало У. П. Т. більше народніх шкіл у краю, ніж за своїх 40 літ істнування від 1881—1921 р.

Така збільшена діяльність Т-ва вимагала очевидно збільшених фондів, коли тимчасом відпали всі державні субвенції, бо уряд польської республики відмовив усякої помочі Т-ву, а громадянство, як відомо, зубожіло внаслідок воєнного лихоліття. Та проте громадянство, розуміючи вагу праці У. П. Т., переміченого в 1926 р. на „Рідну Школу", оподатковало себе добровільно і складає в повоєнних часах поважні суми на потреби „Рідної Школи", що свідчить про великий поступ свідомости українського громадянства, головно коли порівняємо висоту збірок теперішнього зубожілого громадянства з передвоєнним, куди засібнішим! І так для ілюстрації подивімся на висліди збірок на „Рідну Школу" від року 1923-24, відколи обовязує валюта в польських золотих:

В 1923-24 р.	зібрано	55.022	зол.	
„ 1924-25 „	„	179.567	„	
„ 1925-26 „	„	119.488	„	+ 58 дол.
„ 1926-27 „	„	123.837	„	+ 340 дол.
„ 1927-28 „	„	129.295	„	+ 456 дол.
„ 1928-29 „	„	166.603	„	+ 10 дол.
„ 1929-30 „	„	193.331	„	+ 7 дол.

Разом у 7 роках зібрано 967.143 зол. + 871 дол. готівкою, тобто круглo міліон золотих.

Усе це є вже поважні суми, але вони далеко ще не вистарчають на видатки „Рідної Школи". Коли приміром у бюджеті „Рідної Школи" на рік 1927-28 преліміновано видатків на 1,800.000 зол., то 1929-30 р. зросли вже ці видатки до суми 2,000.000 зол. а на рік 1930-31 преліміновано їх аж на 2,200.000 зол., тобто 244.000 долярів. З того утримання „діточих садків" коштує 30.200 зол., „захоронок" 33.900 зол., народніх шкіл 406.375 зол., фахових шкіл 59.677 зол., а середніх шкіл — 808.802 зол., на що ті школи мають власного приходу 745.887 зол.; до них треба буде отже доложити всього 62.000 зол.

На удержання централі й урядовців потребує Т-во аж 573.654 зол. (Чи не за багато коштує бюрократія централі?!).

Чим-же покриє „Рідна Школа" в ювілейнім році свої видатки? Що принесе їй загальна жертвенність в цім році? *С. Перський.*

Летунська катастрофа.

Із Дембліна повідомляють, що там прийшло в суботу 25. липня ц. р. до нової летунської катастрофи. А саме в 9-ій год. рано відлетіли з летунського майдану 2 літаки на вправи. На одному літакові відлетів капітан Орлось з капралем-підхорунжим Поплавським, на другому поручник Поґовський з капралем К. Риковським. Нагло літак, кермований недосвідченою ще рукою капраля Поплавського, наїхав на другий літак. Внаслідок цього оба літаки з великою скорістю впали на землю і розбилися цілковито. Трьох летунів згинуло на місці, а капр. Поплавський тяжко ранений. Це вже четверта з черги летунська катастрофа цього тижня.

Арешти комуністів
у Львові.

Як відомо, день 1-го серпня проголошений комуністами як „день проти війни". В тому дні приготовляють комуністи по більших містах демонстрації. Львівська поліція арештувала з тої причини понад 30 осіб з поміж робітників і ремісників. Між арештованими є 2 студентки і один магістер фільософії.

Гураґан і град
у луцькому повіті.

Перед кількома днями навістив гураґан з градом луцький повіт та заподіяв величезні шкоди. Найбільше потерпіли громади Полука, Піддубно і Сільно. В багатьох селах земленлоди цілковито знищені, овочеві дерева поломані та хати і стодоли ушкоджені. Побіжні обчисленя виявляють, що град вибив засіви і земленлоди в 35 селах і 8 фільварках. Шкоди сягають понад 1,000.000 зол.

З еспанського кітла.

У Севілі в суботу 25. липня ц. р. страйкуючі робітники напали на міську газівню, яку оборонила народня ґвардія. Один робітник убитий. З Мадриду повідомляють, що в Севілі розстріляно капітана Аніно. Дотепер у Севілі вбито підчас заворушень 22 особи, а кількадесять ранено. Власти переводять тепер масові арештування між комуністами. Залізничний двірець обсаджений військом. Підчас нападу комуністів на залізничний двірець було багато вбитих і ранених зі сторони комуністів і війська. Міністерство війни оголосило комунікат, що еспанський уряд опанував ситуацію в Севілі і Варцельоні. Зате в Малязі прийшло до крівавих заворушень.

Подорож Стімсона
до Берліна.

По закінченні льондонської конференції на прохання німецьких достойників їде ам. державний секретар закордонних справ Стімсон в суботу 25. липня ц. р. до Берліна. Перед виїздом з Льондону Стімсон заявив журналістам, що поверне до Льондону вже в понеділок 27. липня ц. р. Метою подорожі — заявив Стімсон — це вичерпання програми, устійненої в Америці. Стімсон підчеркнув, що його візита в Берліні не звязана з фінансовими клопотами Німеччини.

Велика пожежа
біля Рави Руської.

У пятницю, 24. липня ц. р. повстала в селі Річицах велика пожежа, яка знищила 37 селянських хат. Крім цього згоріло біля 60 господарських будинків. Жертв у людях не було, згоріло лише 2 корови, 16 безрог та велика кількість курей. Причини пожежі не устійнено. Школи досягають 120.000 зол.

Клопоти мадярського уряду.

Фінансовий крах Німеччини поставив у скрутне положення фінансові установи Мадярщини. Закордонні капіталісти почали негайно відкликати кредити. Між мадярським громадянством повстала з того приводу паніка. Тому мадярський уряд навіть замкнув минулого тижня на три дні біржі. В суботу 25. липня ц. р. міністр фінансів заявив на конференції правительственної партії, що небезпека втечі закордонних кредитів минула, та що збільшилися надії дістати закордонну позичку.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. ЛИПНЯ 1931.

Е. ПАПРИКА.

Інтендант.

Гумореска.

Де не підеш, з ким не розбалакаєшся, — всюди ахи та ахи. Цей зредукований, тому обтяли, третій нарікає, що „свині нині не виплачуються" (тобто, він хотів сказати, що за свині мало дають), нарід не жениться — требів ґема, словом: зле, а вигляди є, але... на гірше. Якщо так дальше піде, то скоро прийде „загин людини", дарма, що вчені кажуть, що соняшної енергії вистане ще на біліони літ. Шкода, гарний шмат часу можна би ще пожити, а тут кріза не дає.

А я вам кажу, громадяни, кріпіться духом, не пропали ще наші біліончики, так зле воно не буде. Каже російська пословиця: „Голь (по нашому буде голота), на думки хітра", а по моєму: це в кожній людині дрімає якийсь укритий ґеній, котрий будиться щойно тоді, коли чоловікові здається, що вже не дасть ради, що вже прийшов йому „амінь". А як добре піде, то такий ґеній напровадить свого чоловіґу на таку дорогу, що дальше життя для нього — це вже один баль, рахувати: не життя, а самі запусти.

Тере-фере, скажете, говори здоров! Ґенії ще нині трапляються, але хіба між залізничниками. От пропало раз 50.000, другий раз около сотні, а по нинішній день, як то кажуть: „прийшов хтось, взяв щось, не знати хто, не знати що". Але в звичайного громадянина — який там ґеній? Мірнота, не більше.

Не вірите? А я таки вірю, бо навіть стрінув недавно отакого „ґенія". Ось послухайте:

Маю знайомого чоловічка, жонатого, і то таки добре жонатого, діточок копиця, а сам він був до-недавна дрібним урядовцем, якимсь інкасентом, чи що. Прийшла теперішня кріза, декому з його товаришів 15 відсотків пообтинали, а його сараку-таки цілком зредукували. Пару тижнів діставав він допомогу як безробітний, а дальше хоч камінь до шиї та в воду. Але не пав чоловіґа, не бійтеся! Пробудився в ньому отой дрімучий ґеній і виручив. Стрічаю його пристойно одітого, ситого і з дива не можу вийти. На „радянця" пустився, думаю. Скортіло спитати.

— Який там, каже, „рядянець". яж на діло непевне ніколи не пишу (особливо по останньому риданні Сталіна) — іду тільки на „зіхера".

Що за чортяка, думаю собі, чи є ще нині якийсь „зіхеровнй" інтерес, щоби його жиди не забрали? Аж млоїть мене з нетерплячки.

— Я, каже мій знайомий, тепер щось ґейби в роді інтенданта.

—Інтендант? О, це певне діло, але дякуючи кому, чи чому ви опинилися на такому становищі?

— Редукція, каже і „моя" жінка тото вчинили!

Пек осина, як жию, ще не чув я, щоби такі речі, хоч і з пошани пер „вони" називані, — кому добре зробили. Кпите собі з мене, чи що? Якже воно вийшло?

— Та вийшло так, як з тим американським жидом-міліонером. Питають його, чому він завдячує своє богацтво? Неграмотності, каже, бо як я приїхав в Америку бідним жидком і хотів нанятися до божниці за „шамеса" (возьного), то мене не прийняли, бо я не вмів ні читати ні писати. Тоді я поневолі мусів узятися до торговлі і нині маю міліони, а інакше був би „шамесом" у божниці по нинішній день.

— Як мене зредукували, а потім ще й допомога відпала, то думав, що окулію з дітьми з голоду. Та, спасибіг, потворили ріжні комітети допомоги голодуючим і це мене врятувало, ба, можна сказати, на ноги поставило. Як може знаєте, такі комітети видають для дітей безплатно молоко, літру на день на пипку. Треба тільки явитися з немовлятьом на руках, постояти в черзі і пляшка молока в кишені. А що діточок у мене четверо, то молока було по горло, але чоловікові хочеться щось соліднішого. Бачу я, а люди добрі за тим даровим молочком аж пропадають, тільки діточок у них кат-має. Поглядають на мене завісним оком та договорюють: і щастя-ж чоловікові, вкотила йому жінка два рази близнята, а він на них тепер „майлянд" робить. Такій жінці кажеться „ви".

— То я думаю собі: треба людям якось допомогти та почав їм доставляти своїх немовляток. Очевидно, не даром, а на проценти, з калькуляцією. Прочитаю в „Ділі", скільки „Маслосоюз" платить за молоко і собі відповідну таксу встановляю. Шкури не здираю, не бійтеся, я й надальше лишився демократом. Беру піз на пів, 50 проц. Платить „Маслосоюз" по 30 сот. за літру, то моя такса 15 сот. від немовляти. Тепер, славити Бога, день довгий, то й обороти гарні, можна зробити, словом: діло несогірше. Одно хіба скажу, що отой „Маслосоюз" сильно мене бе по кишені, бо встановляє щораз нижчу ціну за молоко. Якщо так дальше піде, то патріотизм патріотизмом (рахувати: „свій до свого"), а я таки мусітиму орієнтуватися на магістрат, бо там ціни постійні. Молоко, може чули, є таке „дзєценце", коштує там 50 сот. за літру. Як було за часів „радісної творчости", так і нинні ціна не змінилася. То розумію, зараз видно, що стоять там люди тямущі, які знають, що чоловікові треба заробити.

— Ви дійсно людина геніяльна, кажу я до свого знайомого, якщо ви в таких обставинах зуміли так устроїтись.

— О, ні, вибачте, скромно відповідає мій співбесідник; не я, а хіба „моя" жінка. Вони-ж мені подарували четверо соколят за два роки і тільки їм завдячую своє теперішне становище. Бо що я нині був би варт без моїх „маціцьких"? Вони мої кормителі сердешні. — і сльози щастя покотилися як горох з його батьківських очей.

Шиворот-навиворот, шмигнуло мені через голову. Жінці каже „ви", за те, що нагородила його четвернею за два роки, немовлята кормлять батька, словом: геніяльно. І вір, чоловіче, що буде „загин людині". Дідька лисого, ще є у нас геніяльні жінки і немовлята...

Розійшлися ми з нашим „інтендантом", який спішився до своїх кормителів.

— А якщо, каже, коли тее, будете відчувати брак молока, то все до мене. О вам по знайомости нижчу ставку...

ОСТАННІ ВІСТИ

СТІМСОН У БЕРЛІНІ.

В суботу 25. липня ц. р. в год. 1.15 попол. приїхав до Берліна ам. державний секретар закорд. справ Стімсон, якого повитали на залізничім двірці представники нім. уряду та американський амбасадор. Хоч Стімсон заявив, що його візита в Берліні має куртуазійний характер, тб проте політичні круги впевняють, що Стімсон у Берліні обговорюватиме питання, звязані з роззброєневою конференцією, яка відбудеться в 1932 р. Тому нім. націоналісти домагаються від канцлера Брінінґа, аби він не згодився на обмеження дальшої будови панцирників, тому що їх будова є консеквенцією сучасного територіяльного положення Німеччини. Також кружляють вістки, що Стімсон обговорить з ним. урядом дразливе питання порозуміння між Німеччиною і Францією та митну унію Австрії з Німеччиною. Великим відгомоном відбилася стаття льондонського „Таймса", начебто Стімсонові перед виїздом з Льондону до Берліна надійшли інструкції з Вашінґтону, щоби в Берліні намагався довести всіми засобами до порозуміння між Німеччиною і Францією, але заховувався дискретно „якби це пристало представникові держави, яка нібито не хоче мішатися до політичних потягнень у Европі".

ВАРШАВСЬКІ БАНКИ ОБМЕЖУЮТЬ КРЕДИТИ.

З уваги на фінансову кризу в Німеччині варшавські банки громадять у всіх касах більше готівки і тому здержали довгоречинцеві кредити, а короткоречинцеві кредити сильно обмежили. З цієї причини банки замкнули отверті кредити до половини багатьом торговельним фірмам і установам, а речинець платности скоротили до двох місяців. Тими обмеженнями пояснюють скрутне фінансове положення багатьох самоврядних одиниць, а між ними м. Варшави. З цеї теж причини здержали міські підприємства інвестиційні праці.

ПОРОЖНІ КАСИ ВАРШАВСЬКОГО МАҐІСТРАТУ.

Перед страйком міських службовиків.

Магістрат м. Варшави так господарить, що дотепер ще не виплачено платень урядовцям і міським робітникам за червень і липень. Магістрат старався негайно затягнути позичку від уряду і від приватних банків, але надармо. Тому міські службовики дуже невдоволені. Сподіються, що в найближчих днях вибухне страйк, якщо магістрат до 1. серпня ц. р. не заплатить залеглих платень. До того польська преса повідомляє, що президент м. Варшави Сломінський і його заступник Боженський, які від кількох років кермували фінансовою господаркою міста, переводять цей горячий час безжурно на відпустці.

ГЕНДЕРСОН У БЕРЛІНІ.

В неділю 26. липня ц. р. виїхав з Льондону в год. 11-ій передполудньом англ. мін. закорд. справ Гендерсон з візитою до Берліна.

ЗНЕСЕННЯ ФІНАНСОВИХ ОБМЕЖЕНЬ У НІМЕЧЧИНІ.

В суботу 25. липня ц. р. відбулася в ночі конференція між представниками нім. уряду, Нім. Державного Банку і представниками господарських кругів. На конференції обговорено обмеження спричинені частинною мораторією для банків. Нім. преса повідомляє, що нім. уряд заявив, що вже незадовго відкличе обмеження грошевого обороту. Сподіються теж обмеження кредитових загострень Нім. Держ. Банку, але одночасно підвищення дисконту. В цій справі буде ще нім уряд радити.

УМОВИНИ ПОЗИЧКИ ФРАНЦІЇ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

Німецька преса повідомляє, що фр. премієр Лявалъ у розмові з канцлером Брінінґом заявив, що Німеччина дістала би позичку понад 2 міліярди марок, але щойно тоді, якби сповнила осьтакі домагання Франції: 1) запеpестала будову нових воєнних кораблів (панцирників), 2) зрезигнувала з митної унії з Австрією, 3) розвела енергійну акцію проти Стальгельму. Німецька преса повідомляє начебто переговори Німеччини з Францією застрягли саме біля організації Стальгельму і його останніх виступів проти Польщі у Бресляві.

ЗЕМЛЕТРУС НА ЧЕСЬКІМ ШЛЕСЬКУ.

В пятницю 24. липня ц. р. в 11. год. в ночі навістив слабий землетрус міста Фрідку й Опаву на чеськім Шлеську. Підчас землетрусу отвиралися двері та переверталася хатня обстановка, а навіть меблі. Тому хоч землетрус не заподіяв шкоди ані не потягнув за собою жертв у людях, то проте викликав паніку між місцевим населенням.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА В БОЛГАРІЇ.

Літак міжнароднього летунського товариства, що вдержує комунікацію між Царгородом і Букарештом, перелітаючи 25. ц. м. над болгарською територією, почав горіти і впав біля Карнобата. Всі подорожні згоріли.

РЕВОЛЮЦІЯ СТУДЕНТІВ У ЧІЛЄ.

З Сантяґо де Чіле надійшли вістки, що в суботу 25. липня ц.р. прийшло там до кривавих сутичок між поліцією і студентами, які демонстрували за уступленням президента республики Ібанеса. Поліція почала стріляти до студентів, які відповіли револьверовими стрілами. Було 2 особи вбиті, а кількох ранених. На знак протесту студенти почали страйк і замкнулися в університеті та заявили, що на випадок наступу війська на університет, підпалять будинок. За студентами почала демонструвати товпа проти вбивства одного студента з окликами: „Геть з Ібанесом". Тому кіннота заатакувала юрбу. Було багато осіб вбитих і ранених.

ЛЕТ ЦЕПЕЛІНА ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

В суботу 25. липня ц. р. зупинився в год. 6.45 пополудні повітреплав „Гр. Цепелін" у Ленінграді. Тут наповнив ґазом свої комори, переночував і в неділю 26. липня ц. р. в год. 11.10 покинув Ленінград та поїхав далі до північного бігуна. Центральна радіостація ґеофізичної обсерваторії в Москві отримала вістку, що повітреплав Цепелін перелетів у неділю в 7. год. вечером понад Архангельськом.

СПОРТ.

УКРАЇНА — ПОҐОНЬ І Б. 3:3 (1:1)

До цих змагань виступила Україна в складі. Ревера, Сич, Ґрещук, Ґоцький П., Цимбала, Бутель, Підлісецький, Ґоцький І., Кобзяр, Воробець, Терлецький. Не зважаючи на велику горяч, гра велася весь час у дуже живому темпі і стояла на високому рівні. Зараз у перших мінутах гри Погонь використовує блуд оборони і стріляє першого ґоля. Вирівнує у 25 мін. Воробець (головкою) з центри Підлісецького. — В другій половині Україна переводить кілька гарних комбінацій, з яких одна кінчиться ґолем, якого стріляв Грещук (з карного), а друга прецизним стрілом Кобзяра з правої сторони в лівий ріг. Кобзяр цим разом пригадав собі свої старі добрі часи. Другого ґоля стріляє Поґонь з карного, а вирівнує несподіваним далеким стрілом під поперечку. Змагання відбувалися на бічнім гриці Чорних, тому публики, яка мала змогу приглядатися з дороги, не багато

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів: Гарбарня — Лехія 4:1 (2:0).
Краків: Висла — Л. К. С. 4:1 (2:0).

ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО А-КЛЯСИ.

Львів: Чорні І Б. — Сокіл II. 2:1 (0:1).
Львів: Лехія І Б. — Ресовія (Ряшів) 3:0. Ресовія не приїхала і тому суддя відсвистав вальковер на користь Лехії.
Станиславів: Ревера — Гасмонея 6:1 (2:1).

ВІДЕНСЬКА ДРУЖИНА ҐАКОАҐ У ЛЬВОВІ.

Гакоаг — Поґонь 0:1 (0:0). — Гакоаг — Гасмонея 9:2 (6:1).

Жидівська дружина Гакоаг з Відня розіграла в суботу товариські змагання з Поґонею, які несподівано закінчилися перемогою львівської дружини 1:0, а в неділю з Гасмонеєю з вислідом 9:2 у свою користь. В оба дні Гакоаг показав гру на дуже високому рівні, а своїми прецизними подаваннями від ноги до ноги просто чудував глядачів. Коли взяти під увагу, що Гакоаг нині є одною зі слабших віденських дружин, то треба признати, що копаний мяч у Польщі все таки стоїть ще дуже низько. Бо, не зважаючи на програну з Поґонею, яка нині є весняним мистцем Польщі, Гакоаг мав увесь час замітну перевагу, недомагаючи хіба в стрілах під воротами, тим більше, що знаменитий воротар Поґоні доказував просто чудес і мусів певно заімпонувати навіть віденцям. Гасмонея була противником для Гакоагу тільки 10 мін., решта це була забава в кота і мишку, а стріливши шість ґолів, віденці комбінували до брамкової лінії, а потім вертались з мячем назад і не стріляли, хіба випадково. — Ґоля для Поґоні стрілив новий грач Нехцьол, а для Гасмонеї Штаєрман, в тім один з карного.

Видців в суботу біля 6.000, в неділю 3.000.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Опіка розвитком літератури.

Наша література ввійшла в добу, коли не тільки її критики, але і письменники і навіть читачі вважають за свій обовязок щораз частіше вирішувати питання про шляхи майбутнього її розвитку та про сучасні її завдання. Така журба — характеристична риса переломової недуги, підчас якої пацієнт найбільше говорить про своє здоровля.

Опіка розвитком літератури похвальне діло, наче опіка бездомними сиротами, одначе поганий це патріот і філянтроп, що поклав собі за принцип опікуватися тільки дітьми одної суспільної кляси: панськими, селянськими або робітничими, вважаючи, що всі інші не дають ніякої запоруки, що „будуть із них люди" — корисні громадяни. Опікуни нашої літератури боронять здебільша саме такого принципу; вони вірять, що її розвиток піде якнайшвидшою ходою, коли її провідниками стануть таланти з їхнього ідеольоґічного табору, а навіть, коли всі інші ворожі їм ідеольоґічні напрямки щезнуть із нашої літератури безслідно, нині та на майбутнє.

Такий погляд спільний усім партійникам — що з дитячою послідовністю користуються супроти себе тою самою методою критики — є наслідком того, що розвиток літератури уявляють собі в нас на зразок розвитку політичних подій, на які поодинокі партії та діячі хотять вплинути в напрямку своїх ідеалів. Виходило би, що зі зміною державного або суспільного устрою з літератури залишаються тільки ті письменники та твори, що солідаризуються з новим ладом або йому потурають, зовсім так само як це діється із суспільними діячами та організаціями на другий день після перевороту.

Навіть такий фанатичний режім як більшовицький не довів покищо комуністичних істориків літератури до того, щоби викинути із неї всіх представників дрібно-буржуазної та куркульської ідеольоґії. Правда, що в цьому великосерді критиків рішаючий міг бути мотив, що промовчавши всіх не-пролетарських письменників узагалі не було би про що писати або що такі критики мають своєрідну заслугу вишукувати в творах наскрізь національних зерна революційної ідеольоґії в їхньому клясовому розумінні.

Найприємніше кожному з нас було би, щоби рідна література йшла в напрямку наших суспільно-політичних, релігійних і фільософічних поглядів. Коли читаємо якийнебудь твір, рідний або чужинний, наша увага силою природного нахилу зупиняється на місцях збіжних із нашим світоглядом. Такий нахил не є кращим провідником по творах мистецтва як протилежний, підсилюваний суспільно-політичною боротьбою, коли підшукуємо в автора всі ті пункти, що ділять нас від нього, щоби поставитися до нього вороже.

Найсильніший вплив літератури йде по лінії нашої внутрішньої боротьби з переживаннями та ідеями, які не можемо назвати „своїми", боротьби з бажанням зрозуміти їх спонуки, поодинокі моменти процесу та форми їхнього можливого розвитку. Китайська приповідка каже: „Курки несуться краще, коли самі випорпують собі зерно". Ідеольоґи сильної, здорової, однопрямної літератури хотять розвинути її не даючи їй змогу вправляти свою силу самостійно; вони уявляють її собі хибно на подобу політичної партії, хотячи, щоби вона поширювала ідеї, які поодинокі її члени приняли вже заздалегідь.

Не можемо нині передбачувати шляхів розвитку української літератури, так само як не могли ми у 1917 р. навіть мрією збагнути її головну течію, що прийде десять літ пізніше. Наша література багатша нині, ніж ми уявляли собі в мріях про власну державність. Держава може піддержати сотні талантів, які не проявились би ніколи власними силами, — та ось наглядний приклад: Польща не може нині почванитися літературою, яку мала перед війною, перед своєю державною самостійністю — не видала за своєї державности ні Виспянського, ні Жеромського, ні Пшибишевського, ні Каспровича, не згадуючи вже про давню добу іміграційного лихоліття, на якому зросли Міцкевіч і Словацький. Хто

Розвал московського православія.

Перехід на греко-католицизм і поклик вищого православного духовника.

Ми отримали слідуючого листа з просьбою поміщення:

„В синодальному часописі „Воскресное Чтеніе", що виходить у Варшаві в російській мові як орган православної митрополії, в ч. 25, як також в „Духовному Сіячі" ч. 13 ц. р. появились замітки, в яких чорносотенна ерархія Православної Церкви хоче в очах своїх вірних внеславити моє добре імя з приводу мого переходу до греко-католицької Церкви.

Вважаючи нижче своєї гідности вступати в „полеміку" з вищезазначеними часописами, хочу на сторінках „Діла" в імя правди довести до відома нашого громадянства слідуюче:

Перейшовши до Унії я оголосив у пресі отвертий лист до архієпископа Феодосія і православного духовенства виленської епархії, в якому відповідно мотивував свій вчинок. У відповідь на мій лист явились у згаданих часописах замітки, де представляючи мою моральну партість, писалося: „Кс. Є. Ружицький приняв католицтво після того, як з нього знято духовне звання за ряд проступків проти церковної дисципліни й неморальне життя. Між іншим кс. Ружицького обвинувачено у двоженстві і т. п."

Щоби баламуцтво не ширилось, мушу стверднти, що всі ці інформації про мене є неправдиві і являються лише негідним наклепом на мою особу. За безпідставне і фальшиве оскарження, кинене на мене б. моєю єпархіяльною владою, щоби підірвати мій авторитет, я подав скаргу до виленського окружного суду на потягнення до судово-карної відповідальности наступних осіб: архієпископа Феодосія, прот. М. Кушньова, архімандрита Пилипа Морозова, прот. М. Тучемського і писаря Д. Бохана.

Свого часу справа мого мнимого „двоженства" вже розглядалася прокуратурою окружного суду у Вильні і була цілком припинена, бо моє „двоженство" було виссане з пальця консисторською кліков. На доказ цього маю засвідчення прокуратури окружного суду у Вильні з дня 30. V. 1931 р. за ч. 839/31. Мимо цього синодальні та консисторські часописи і далі продовжують розносити по світі явну брехню. Думаю, що суд в скорому часі потягне до відповідальности рооповсюджувачів цього наклепу. Зрештою, безличність православної ерархії, більшість якої є москалями, починаючи від митрополита Діонісія, є добре знана нашому громадянству.

Ті ще ж так недавно чей-же самий митрополит нагороджував мене за мою працю на користь Православної Церкви золотим хрестом з оздобою. Маю і засвідчення, де між іншим пишеться: свящ. православний, протопресвитор д-р Евген Ружицький дня 5-го червня б. р. був нагороджений Його Блаженством митрополитом Діонісієм золотим наперсним хрестом з оздобою" (Вар.-Хол. К-рія ч. 1476).

Так було вчора... А сьогодні? Сьогодні став „неморальним", „негідним священичого сану", „двоженцем" і т. п. лише тому, що переконавшись, яким моральним багном стала нинішня Православна Церква в Польщі під керуванням „премудрої чорносотенної кліки", яка в своїй москвофільній політиці дійшла до того, що й віру в Бога загубила, — зірвав з нею, не бажаючи бути сліпим знаряддям в руках розполітикованої православної ерархії, що мріє лише дочасне, але не вічне життя і несе між нарід не любов, а лише ненависть. Чиж не розклад внутрішнього церковного життя Православної Церкви викликав в найкращій частині нашої молоді — в православного студентства — отвертий лист до митроп. Діонисія? І чи відгукнеться на нього митрополит Діонисій? Я є свято переконаний, що в лоні Православної Церкви залишиться все по старому.

Думаю, що і Вам Всечесні Отці, які ще перебуваєте в православю, пора призадуматись над тим, куди Ви ведете своїх довірливих овечок, Вам, що слухаєте ще наємників, пора спричинитися до скоршого здійснення нашого прагнення: Да буде один Пастир і одне Стадо".

20. VII. 1931 р. м. Луцьк.

Протопресвитер д-р Евген Ружицький.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Політична організація.

Повітовий зїзд у Станиславові.

Дня 16. липня ц. р. відбувся в Станиславові Повітовий Народній Зїзд УНДО в театральній салі українського „Сокола". Без огляду на тропікальну спеку прибули делегати всіх місцевостей станиславівського судового повіту, хоч було це в сам найпильніший час жнив. На зїзд прибули запрошені посли Михайло Галущинський і Юра Чукур. Наради відкрив організатор адв. д-р Юлій Олесницький, витаючи присутніх і представляючи зїздови послів округи, яких зїзд привитав грімкими оплесками. Віддавши провід нарад о. М. Ганушевському, адав організатор звіт з діяльности за послідний рік, зазначуючи з признанням національну єдність, солідарність і карність станиславівського повіту, які виявилися передовсім в часі останніх виборів, коли то без огляду на переслідування, арешти, з виключенням якоїнебудь агітації, а надто без огляду на страшну пацифікацію, яка не поминула і нашого повіту, Станиславівщина сповнила свій обовязок якслід. В тій праці було видатно помічне наше жіноцтво, що зорганізоване в окремий жіночий комітет під проводом своєї заступниці посла подбало, щоби у виборах всі жінки взяли активну участь, а надто в значній мірі становило воно найпевніший звязок з селами. Головно жіноцтву, а також в значній мірі академічній молоді обох полів слід завдячити, що справно сповняв свою задачу комітет допомоги політичним вязням. Після звіту на внесення Комісії-матки вибрано новий Повітовий Народній Комітет з д-ром Олесницьким як організатором. Опісля оба присутні посли здавали звіт зі своєї діяльности і теперішньої політичної ситуації в краю. Їх промови слухали присутні з заінтересуванням. При кінці прийшло до горячішої дискусії. На салю удалося дістати підступом двом комуністам, які хотіли окликами і переривянням промов перешкодити зборам. Однак діставши від присутніх учасників належну відправу, мусіли замовкнути, а зїзд на внесення о. Стефанчука ухвалив одноголосно і серед грімких оплесків резолюцію, що приймає до відома звіт з діяльности послів і висказує довіря українським клюбам у соймі і сенаті.

Довірочна нарада в Ліську.

Дня 30. червня ц. р. відбулася в Ліську в домі д-ра Вітошинського довірочна нарада, скликана ліським Повітовим Народнім Комітетом. Нарадою проводив д-р Вітошинський. Звідомлення з діяльности Української Парляментарної Репрезентації зложив посол Гр. Тершаковець. Він обговорив також справу розмов президії Парляментарного Клюбу з польськими послами та справу української скарги до Союзу Народів. В дискусії забирали голос: д-р Старух, місцевий лікар, о. Мазяр, о. Фукатчик, д-р Вітошинський, дир. Мартинюк. Зібрані ухвалили низку резолюцій, між ін. довіря Українській Парляментарній Репрезентації, а зокрема послові Тершаківцеві та привіт голові УНДО.

Довірочна нарада в Саджавці.

Дня 7. липня ц. р. відбулася довірочна нарада в Саджавці, пов. Делятин. Присутніх 180 осіб. Пос. Чукур зясував зібраним політичне й господарське положення українського народу в Польщі та візвав до консолідації всіх сил українського народу. Зібрані з великим заінтересуванням вислухали промови посла-селянина та ухвалили одноголосно слідуючі резолюції: 1) Зібрані на довірочній нараді в Саджавці висловлюють своє довіря Українській Парляментарній Репрезентації, а зокрема послові Чукурові та дякують йому за його прибуття до Саджавки. 2) Взивають українських послів стати в обороні українського села під цю кризу, то є виступити з відповідними внесками в соймі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Студентські справи.

Ще про студії у Брні, ЧСР.

Управа „Української Студ. Спілки" у Брні повідомляє:

У Брні є дві техніки: німецька й чеська. Умовини загально є ті самі, з тою хіба ріжницею, що на німецькій треба платити повну оплату 700 к. ч., а до половини звільняють лише тих, котрі предложать відповідне свідоцтво незаможности і свідоцтво зрілости з дуже добрим поступом. Вписи на ній. техніці для чужинців є 7. і 8. X., а на чеській від 26. IX. до 15. X. Крім тих речинців є ще додаткові вписи на німецькій техніці до 20. X., а на чеській до 30. X. За додатковий впис доплачується 50 к. ч.

Німецька техніка має такі відділи: **I. Ingenieur-bauwesen: A. Konstruktive und verkehrstechnische Richtung B. Richtung für Wasserbau und Wasserwirtschaft II. Vermessungsingenieurwesen, III. Hochbau und Architektur, IV. Maschinenbau. V. Elektrotechnik, VI. Chemische Abteilung, VII. Algemeine Abteilung.** Крім того є на німецькій техніці два дворічні курси: асекураційний і мірничий.

Чеська техніка має ті самі відділи з виїмком вище згаданих курсів.

На обох техніках треба складати вступні іспити з начеркової геометрії і рисунків. Вступні іспити здається в кількох речинцях, але конечно треба здати до 20. XI. До іспиту треба переробити з підручника „Начеркова геометрія" Вартля підставові річи, як: мети, клади, обороти і т. д., а добре треба знати криві проникання й тіни. З вільноручних рисунків робиться олівцем якийсь модель, при чому звертається увагу на викінчення праці.

Управа „Української Студ. Спілки" уряджує кожного року курси для перероблення потрібного матеріялу до іспиту, про що своєчасно повідомить товаришів, які бажали-б сюди приїхати.

Є ще в Брні факультети: фільософічний, природничий і висока школа аґрономічна з відділами: рільничим і лісовим. На обох відділах оплати такі самі, як на техніці. Студії тревають 4 роки. На лісовім відділі треба складати вступний іспит з математики (початки диференціялів та інтеґралів) і начеркової геом. (вимоги, як на техніці). Від іспиту є звільнені абсольвенти реальних гімназій і можуть бути звільнені абсольвенти інших середніх шкіл з дуже добрим свідоцтвом зрілости.

Крім згаданих високих шкіл є тут ще ветеринарія і медицина. На ветеринарію приймають без іспитів. Оплати виносять на перший півріч близько 400 к. ч., а речинець вписів такий самий, як на чеській техніці. Щодо медицини, то ближчі інформації подає Управа „Української Студ. Спілки". У всіх високих школах у Брні студії тревають пересічно 4—6 літ з виїмком відділу мірничого, де наука тревае 3 роки.

Щоби дістати пашпорт на виїзд, треба предложити в старостві посвідку з якоїнебудь тутешньої високої школи. До одержання такої посвідки треба прислати леґалізовані копії свідоцтва зрілости, метрики, цертифікату приналежности і свідоцтва моральности. З такої посвідки треба зробити леґалізований відпис і лишити його в старостві, а оригінал предложити в чеськім консуляті. Крім вище згаданої посвідки треба предложити в консуляті заяву родичів, у якій вони зобовязуються і є в силі удержувати свого сина (доньку) на студіях у Чехословаччині. При тім треба означити маєтковий стан родичів і все це потвердити в суді. Вписатися в означенім речинці мусить кожний особисто, при чім мусить предложити оригінали документів. Життя коштує тут місячно 400 к. ч., вчисляючи сюди лише харч і помешкання з постелю.

зна, чи причиною цього не є попросту легка та вигідна карієра на державній службі, куди йдуть таланти по лінії найменшого спротиву?

Якщо суспільні та державні умовини розвитку нашої літератури не зміняться ще літ 20, 30 або 50 — нема ніякої підстави вірити, що вона зовсім пропаде або стане великою літературою на зразок передових европейських. Знаємо, що скількість населення якогось нарбду та величина його території не рішають про багатство літератури. Китай або Індія досі продукують літературу здебільша для провінціяльного та буденного вжитку, що не має майже нічого спільного із духовими проблемами індивідуальности.

Досі українська література була в 90 відсотках селянська, — на нових 50 літ може вона стати виключно пролетарською. Одну та другу творили та творитимуть інтелігенти для інтелігентів; усі її відгалуження, що служитимуть виключно освітній і політичній пропаганді не гратимуть іншої ролі, як грали скрізь і грають нині в радянській; крім дидактичної.

Якщо майбутній лад української державности буде настільки слабий, що його організатори не зможуть дати письменникам повної свободи для вислову ідей, творчі сили наших земляків можуть проявитися в інших царинах: у музиці, малярстві, на сцені або остаточно в техніці як це бачимо нині в Америці, де література зовсім не має того значіння в духовім розвитку інтелігентної одиниці, що в Европі.

Докладніші інформації подає Výbor „Ukr. Stud. Spolku". Brno, Boční 2. CSR. На відповідь треба залучити 1.50 зол. в почтових марках (відповідний бон).

*

Спростування.

Управа Української Студентської Спілки в Брні, ЧСР. просить не відмовити помістити на сторінках „Діла" спростування статті, поміщеної інж. В. Фронтеком під заголовком „Студентам, які виберуться на студії до Брна в ЧСР. під розвагу („Діло", ч. 154. з дня 14. VII. 1931 р.):

Неправдою є, що „минулого місяця під фірмою „Студ. Спілки" (в Брні, додаток наш) появилася в „Ділі" інформаційна статейка про високі школи в ЧСР. і студії в них"; натомість правдою є, що оголошення про студії в Брні Управа Української Студ. Спілки вислала поручено до кількох редакцій, в тім числі і до „Діла", та що в „Ділі" нашого оголошення, на котре покликується п. інж. Фронтек, досі не було поміщено. Ділі правдою є, що оголошення, котре п. инж. Фронтек намагається спростувати, було дійсно поміщене в „Ділі", але за підписом: „Українське Студентське Т-во „Громада" у Празі". Гадаємо, що є значна різниця поміж Українською Студ. Спілкою в Брні і вищезазначеним товариством у Празі. Характер останнього т-ва є комуністичний і інформації дотичної організації щодо студій взагалі були вже свого часу спростовані Українською Академічною Громадою у Празі (див. 143. ч. часопису „Діло"). Інж. Фронтек повинен би тямити, що Управа Української Студ. Спілки у Брні знає свої обов'язки та що в подавані своїх інформацій обмежується виключно на Боно.

—o—

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (165) число „Діла" заняла поліція з приводу конфіскати другої з черги статті п. з. „Заборона тризубу" і допису з Печеніжина, пов. Коломия.

— **Ревізії.** Комендант поліції в Белзі придержав і переслухав 18. липня ц. р. Гелу Степана, студента політехніки і Мойсака Мих., студента прав, в справі Студентського Гуртка при місцевій філії Т-ва „Просвіта". Після переслухання Гелі переведено ревізію в домі о. декана Гелі, де шукали за нелегальною лектурою. Студента Мойсака переслухувано до 1. год. вночі. Закидали нелегальну організацію (Студ. Гурток при філії), нелегальні збори (сходини студентів на основі § 2), бунтування українського селянства проти польського населення і т. п.

— **Що у нас не вільно?** Львівський воєвідський уряд заборонив українському фільмовому підприємству „Соняфільм" зі Львова робити кінематографічні знимки в пограничній смузі Карпат. Влада підозріває, що фільмові знимки призначені для протидержавної сценарії і взагалі не для кіна. Іншими словами, вітрять тут шпигунську справу.

— **Розвязують українську школу.** Зі Станиславова повідомляють, що шкільна влада розвязує з днем 1. вересня ц. р. одиноку українську школу вправ при мужеській державній семинарії в Станиславові. Все те у звязку зі загальнодержавними ощадностями.

— **Євангельська пропаганда.** У відповідь на останні архієрейські посланія епископа Хомишина євангельська віроісповідна організація видала 9 брошур і 11 летючок, як зачувати в накладі коло 100 тисяч примірників, які поширює масово між народом станиславівської діецезії.

— **Кубанський Хер,** зложений з кубанських і наддніпрянських козаків під проводом Полякова розпочав своє концертове турне по карпатських літниськах. Загостить також до Станиславова та інших підкарпатських міст.

— **Масові редукції в Касах Хорих.** Головний уряд обезпечень у Варшаві й окружні уряди приказали виповісти працю всім урядовцям Кас Хорих у Польщі. Крім цього мають бути переведені далекойдучі редукції платень, персональні зміни та рамова табеля платень. Виповідження праці торкається всіх службовиків без огляду на права, що випливають зі службової прагматики. Наслідком тих змін, що мають на меті ощадність в державних видатках, державний скарб мусить заплатити сотки тисяч відшкодування зредукованим.

— **Страйк деревних робітників** вибухнув у тартаку бар. Гредля в Сколім. Тисяча робітників покинула роботу, дізнавшись, що фірма рішила обнижити їм платню на 7%. Між управою тартаку і представн. робітників ідуть переговори. Страйкарі стоять при дотеперішніх зарібках, а фірма покликується на важку кризу, яку переживає деревний промисл.

— **Не вдалася штука.** Директор копальні газів у Ляшві коло Стрия, інж. Ковалевський, дістав анонімний лист, в якому хтось зажадав від нього 3000 зол., інакше чекає його смерть. Інж. К. повідомив про це поліцію і в порозумінні з нею положив на місце, визначене листом, мішочок з кусниками паперу. Кілька днів чатувала на невідомого хитруна поліція, але ніхто не зголошувався. Нараз у цьому місці почало горіти. Люди кинулися гасити вогонь і тоді поліція побачила людину, що серед загального заколоту вхопила підкинений мішочок і почала втікати. Її арештували, але назвище держать покищо в тайні, бо в справу є вмішані інші люди. Показалося, що хитрун сам підложив вогонь, щоби мати нагоду забрати сподівані гроші.

— **За самовільну задержку потягів.** Тому, що все частіше повторюються випадки самовільного задержування потягів пасажирами, залізнича влада підвищила кару за такі провини. Грошеву кару піднесено зі 100 зол. на 500 зол., а крім того винуватець буде відповідати перед судом.

— **Стріли до вітчима.** В Грабівці під Стрием 19-літній учень VII. гімн. кл. Генрик Вальтер, стріляв двічі з револьвера до свого вітчима Людвика Месершміда, ранячи його в плечі. Причиною були маєткові непорозуміння.

— **Ректорський ланцюх знайшовся.** Перед кількома днями обікрали львівську академію ветеринарії, причім вкрадено дорогоцінний ректорський ланцюх. Поліція дістала повідомлення, що цей ланцюх закопаний при дорозі між Бруховичами і Зашковом. І справді побачили під одним деревом свіжо перекопану землю, а в глибині 70 цм. найшли вкрадений золотий ланцюх, завинений в газету. Арештовано Владислава Карна, якого підозрівають у крадежі.

— **Почтова дефравдантка.** В Гаях коло Львова вела почтову агенцію Юзефа Ольшевська, дістаючи 90 зол. місячної платні. Хоч мала таку скромну пенсію, жила досить широко і звернула на себе увагу своєї зверхної влади. Переведена контрола рахунків викрила, що до грудня 1926 р. вона спроневірила 5.487 зол. і 17 долярів на шкоду державного скарбу. Арештована боронилася тим, що мусіла нарушити почтові гроші, бо не мала з чого жити. Слідство викрило, що за подібну провину вона була вже раз судово карана. Перед кількома днями станула перед львівським судом і дістала 1 рік і 9 місяців тяжкої вязниці.

— **Влом до церкви.** До церкви в Кропивнику, пов. Калуш, вломилися злодії. Зірвали замок з долішньої части каси і забрали 20 зол. Опісля розбили долотом бічну стіну каси, але до середини не могли дістатися.

— **Б. надкомісар поліції злодієм.** В окружному суді в Пинську відбудеться 20. ц. м. розправа проти надкомісаря поліції Вітковського. Обвинувачують його в спроневіренні 60 тисяч зол., якого допустився будучи секретарем технічної школи в Берестю.

ФЕЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА. 3)

Українське сокільство за кордоном.

Але на руїнах старого життя мусить повстати нове. Такий закон природи й ніякі людські сили його не можуть змінити. Пригадаймо собі, скільки разів український нарід ніби вже зовсім винищували жорстокі хазарські, половецькі, татарські орди, скільки крови питочили з нього турки і т. д. Та не зважаючи на ці середньовічні страхіття, український нарід живе, а тепер у XX. столітті тим більше буде жити.

Події 1914—1920 рр. страшенно обезсилили українське сокільство, але іскра життя в ньому не згасла. Український „Сокіл", набираючи нових сил, починав знову жити. Серед тяжких обставин довелось Соколові-Батькові відновляти свою діяльність. Усе було зруйновано. Все треба було творити наново. А до цього адміністраційні заборони, кари й переслони на кожному кроці. А все таки Сокіл-Батько на початку 1926 р. нараховував біля 400 товариств. У червні 1927 р. відбувся 1-ий після війни крайовий сокільський злиг у Львові, в якому приймало участь біля 2000 соколів і соколок.

В тяжких умовинах живе і працює українське сокільство на рідній землі. Велике завдання поставило воно собі, а саме піднести після великої руїни свій нарід фізично й морально, щоб допомогти йому найти шлях, яким він міг би вийти з сучасного становища і добути те, що йому належиться по праву.

III.

Сучасний стан на українських землях був причиною того, що на еміграції опинились десятки тисяч найактивніших українських громадян, переважно вояків українських армій. Частина їх попала до Чехословаччини. Тут за допомогою братнього чехословацького народу вони здобули і здобувають нову зброю для боротьби за свої національні ідеали. Найталановитіші з них післали до своєї високої технічної школи — Української Господарської Академії в Подебрадах, не зважаючи на її безправне становище. Треба віддати належне студентству Академії ще й за те, що воно не обмежувалося лише суто-фаховими студіями. Поруч з академічною працею студентство розвинуло жваву національно-громадську діяльність, закладаючи різні організації, товариства й гуртки, серед яких почесне місце належить „Українському Соколові".

Бути в країні Мирослава Тирша й не познайомитися з його надзвичайно шляхотною ідеєю означалоб культурну відсталість. Цілком природньо, що ніде не могло бути кращих умовин для сокільської праці, як у Чехословацькій Республіці. Тут громадянство давно вже зрозуміло значіння сокільства й належно його оцінило.

Перші соколи-українці вступали до чехословацького „Сокола" в Подебрадах, що радо приймав їх у свої ряди. Частина їх вже раніше працювала в різних руханкових організаціях. Тут за кордоном українське студентство, користуючись вільними умовинами для сокільської праці і всебічною допомогою чехословацьких побратимів, продовжувало українську національну традицію, яку протягом тридцяти років витворив на сокільській ниві Сокіл-Батько.

В дні 6. вересня 1922 р. було зголошених до чехословацького руханкового товариства „Сокол" в Подебрадах 30 українців (27 побратимів і 3 сестри) на пробний шестимісячний речинець. Протягом 1923 р. — 17 побратимів, у 1924 р. — 53 побратими, разом 100. Не всі вони виявили, на жаль, належну сокільську витривалість. З них було принятих у число дійсних членів названого „Сокола" лише 31 побратимів, які після руханкової академії 13. грудня 1924 р. дали урочисту обітницю (присягу) дотримуватись усіх вимог сокільської ідеольогії та карности. Після цього українці утворили свою тимчасову Раду, діяльність якої почала поширюватись і поза Подебради. Були навязані звязки з Соколом-Батьком та соколами-українцями у Пшібрамі. Протягом 1925 р. було зголошених до „Сокола" ще 32 українців, а яких дійсними членами стало 16 побратимів.

Такий постійний зріст соколів-українців був спонукою до створення окремої сокільської організації. Дня 7. лютого 1926 р. відбулись установчі збори соколів-українців, на яких ухвалено заложити руханкове товариство „Український Сокіл" у Подебрадах. В тому ж році, 2.—6. липня, мав відбутися у Празі VIII. Всесокільський Здвиг, до якого „Український Сокіл" почав відповідно підготовлятись. Потрібно було зясувати правне становище щодо участи українського сокільства в названому здвизі та перевести обєднання всіх українських сокільських гуртків у ЧОР в Союз.

Дня 18. квітня 1926 р. такий Союз повстав та був створений „Комітет заступництва українського сокільства за кордоном", до президії якого увійшли: управа „Українського Сокола" в Подебрадах та по одному представникові від соколів-українців з Брна, Пшібраму і Праги. Одержавши уповноваження від Сокола-Батька заступати його на VIII. Всесокільському Здвизі, Комітет енергійно взявся до праці. В першу чергу треба було добути грошеві засоби. Видано відозву до українського громадянства, в якій між іншим було сказано: „І ми, українці, мусимо стати, як рівні, в ряд представників народів Европи. Мусимо піти в поході в українських одностроях під українським сокільським прапором. Наш представник мусить засісти в ареопазі сокільських старшин усіх народів. Мусимо стати до вправ і довести, що в біді та в недолі ще не вмерли славні традиції козацької нації"...

Але надії на жертви українського громадянства не виправдались. Усього було надіслано біля 1.500 ч. кор., що разом з грішми, які мав Комітет (біля 1.000 ч. кор.), складало лише третину наміченого мінімального кошторису. Тоді Комітет звернувся з проханням до сенату Української Господарської Академії про позичку 3.000 ч. кор., яку й одержано як беззворотну допомогу. Одначе цих грошей було безумовно мало. Внаслідок цього на здвизі було лише 14 побратимів у сокільських одностроях, бо соколи-емігранти не мали змоги набути для себе однострої на власні кошти. В цивільному одязі було на здвизі 39 побратимів. Усього було 53 українських соколів (39 з Подебрад, 17 з Брна та 6 з Пшібраму).

(Продовження буде.)

—o—

— **161 мілюнів душ** живе тепер в Радянському Союзі. На основі урядової статистики Радянщина займає простір 21,236.100 квадратових кільметрів. З початком цього року населення Радянщини досягло 161,106.200 осіб. З того на саму Московщину припадає 110 мілл., на Україну 31 і пів мілл., Білорусь 6 і пів мілл., Кавказ 5 мілл. Решта живе в азійських округах.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітка від довшого часу значна зниження цін воєнних сирівців є вже нині довершеним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого рода воєнних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салюн мужеського правецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, теречкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 9—7

Радіотехнічний куток.

= **Як зміцнити силу відбору звуків в детекторі?** Найдешевше до цього уладження таке: Получити антеновою линівкою або дротом (найліпше мідяним) залізні ліжка і в дальшім тягу получити з місцем, де осаджений є „кришталик"; самий кінець можна получити тонким дротиком, обвиваючи кілька разів насаду „кришталика". Можна таке получення зробити й з іншими металевими предметами, а найліпше ще з дошевою ринвою. Цим сила відбору звуків багацько разів збільшиться.

= **Найліпший „кришталик" до детектора.** Звичайно усі ті „кришталики", які купуємо, є і за дорогі (відносно) і „грають" дуже коротко або зовсім ні. Найліпшим кришталиком є кусник сирої оловяної бленди, (з якої витоплюють олово) або також кусник якоїбудь сирої металевої руди. Найбільше чулі місця можна знайти між двома кусниками „кришталика", разом зложеними.

= **Голка до „кришталика".** Дуже добрим матеріялом на голку є кусник втятої антенової линівки, лише треба її часто підтинати. Доброю також голкою є дротик (мідяний) з дротяної грубшої линви, але і цей дротик треба що тиждня підтинати скісно ножичками. Голку треба сильно прикріплювати, щоби *ліпше* було чути.

= **Вилучення відбору найсильнішої (найближчої) надавчої-стації.** Треба витягнути „уземнення" і затичку „уземнення" дротиком (навіть гачиком) получити (зачіпити) з насадою „кришталика". Тоді будемо чути 10 разів сильніше найближчу (найсильнішу) надавчу стацію і лише її одну; жадна інша стація не має тепер доступу і не може перешкаджати. Голос буде дуже чистий і виразний, чути добре цілий день. Як відомо, сонячне світло ослаблює відбір звуків в детекторі, головно слабі звуки в околицях подальших від надавчої стації. Хто хоче слухати заграничні стації (на детекторі чути по заході сонця), може кожної хвилі відчіпити „уземнення" від насади „кришталика" і умістити затичку „уземнення" в належне їй місце. — Оце випробувані силою уліпшення.

Проф. М. Кіт.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Омелян Михалічко, б. четар УГА., помер 12. липня ц. р. в Домажирі коло Львова, в 39. році життя. Скінчивши гімназію у Львові, вступив до австрійської армії однорічним добровольцем і як австрійський старшина воює на фронтах російськім, італійськім та сербськім. Дістався до російської неволі, утік зі Сибірі і вертає до рідного краю. Розпад Австрії застав його на сербському фронті, та вже 3-го листопада 1918 р. зголошується до українського війська і бере участь у визвольній боротьбі. При українській армії служив як четовий, опісля сотенний. В січни 1920 р. перебув сипний тиф, наслідком котрого занедужав на серце і та недуга стала причиною його смерти. Як старшина УГА. визначався в боях під Львовом хоробрістю і своїм поведенням на фронті і поза фронтом завжди був приміром своїм товаришам, а його сотня належала до найкращих в полку. Від березня 1920 р. служив як командант чети полку кавалерії ч. 2. при другій бриґаді, а від 9. травня 1920 р. служив при 8-ій бриґаді як командант кінної півсотні. Останні роки свого життя віддав праці на ріли в Домажирі коло Львова, причім брав живу участь у громадянській праці в цьому селі та в околиці, чим зеднав собі загальну пошану і любов. Осиротив дружину Софію з Йосифовичів, яка завжди була його вірною товаришкою життя та громадянської праці. В. И. П.!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Антін Павлюк: ВАТРА. Поезії, з малюнками. Прага 1931.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУК. ВІСТНИК. Книжка VII—VIII, за липень і серпень. Львів, вул. Руська ч. 18/III.

НОВІ ШЛЯХИ, літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, ч. 7—8. Львів, вул. Домагаличів ч. 2.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник, ч. 7—8. Львів, вул. Словацького ч. 14.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, ч. 13—14. Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам, ч. 6. Львів, вул. Коперника ч. 36.

ВІСТИ З ЛУГУ, письмо присвячене Луговим і Січовим справам,, просвіті і науці.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, тижневик для українського жіноцтва, ч. 27. Коломия, вул. Нова ч. 1.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, ілюстрований літературний і політичний журнал, ч. 84—85. Прага 1931.

КОЛЮЧКИ, сатирично-гумористичний журнал, ч. 14. Варшава, Багателя ч. 8.

HOLOS MAZEPYNCIV, misiachnyk, № 2—7, Chicago 1931.

МУЗИКАЛІЯ:

Безкоровайний: СПОМИНИ З ГІР. Думка і коломийки на фортепян. Золочів-Львів, 1931.

Безкоровайний: ПЛАСТУНКА. Вальс на цитру. Золочів-Львів, 1931.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 25. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·70 зол., масло десероне пріма 3·70 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·30 зол., копа яєць 4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 27. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір". Премієра.

Вівторок, 28. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Паризянка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Орлан" (Люпе Велез і В. Бойд).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійом" та „Лицарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустуваки" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Морська ідіотарня" та „Серця на якорі".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Ллойд).

ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Понеділок, 27. липня 1931.

Кенігсберг (317,1) 19·45 Година Вебера. **Липськ** (259,3) 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. **Братислява** (296,1) Радіоорхестра. **Брно** (341,7) 20·30 Музика на балалайці. **Штрасбург** (245,2) 20·30—22·30 „Гарна Одена", оперетка. **Штуттгарт** (360,1) 21·15 Музика на двох фортеп. **Букарешт** (394,2) 21·00 Кларнетове соло. 22·15 Камеральна музика. **Лянгенберг** (472,4) 20·00—22·00 Музика Вагнера і Ліста. **Прага** (486,2) 20·20 Фдстовий речиталь. 21·00 Смичковий квартет. **Мілляно** (500,8) 21·25 Камеральна музика. **Мінхен** (532,9) 21·25 Симфонічний концерт **Будапешт** (550,5) 19·20 Цигапська орхестра. 20·00 Симфонічний концерт **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Популярно-наук. відчит.

Вівторок, 28. липня 1931.

Братислява (278,8) 14·30 Конперт радіоорх. **Бреслява** (325) 14·45 Місто чи село? рецитація. 18·00 Культура села і міста, дільог. **Брно** (341,7) 12·30, 13·05 Радіоорхестра. **Гамбург** (372,2) 22·35 Танці і марші з оперетки. **Стокгольм** (435,4) 19·30 Концерт радіоорхестри. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. **Прага** (486,2) 20·15 Реціталь скрипк. **Мілляно** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 20·30 Вечір Шуберта і Штравса. 22·10 Джез. **Будапешт** (550,5) 12·05 Цигапська орхестра. 17·20 Концерт солістів. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 27. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·10, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варш. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·40—20·30 Трансмісії з Варшави. 20·30 Концерт. 22·05 Ревія з театру „Морське Око". 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. 22·15 Комунікати. 23·30 Танкова музика.

Вівторок, 28. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Концерт з плит грам. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 16·35, 17·25, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варшави. 16·15 Авдиція для найменодших 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Вильна. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·55—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Трансмісія концерту з Льондону. 21·20—21·35 Трансмісії з Варшави 21·35 Продовження концерту з Льондону. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Почуваюся до милого обовязку — склясти прилюдну подяку ВПанові Д-рові П. Бихові, меценасові в Кончинцях, за успішну й безкорисну оборону в моїм політичнім процесі від 2. IV. — 13. VI. 1931 по кінець розправи, як також за зложення кавції за мене в суді. — **Марія Вигнанська.** Орішківці, 22. VI. 1931.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1938

МАШИНА ДО ПИСАННЯ українсько-польська оказійно на продаж. — Генрик Меллер, пл. Смольки 1. 89 3—3

ПОШУКУЄТЬСЯ старшого чоловіка лагідної вдачі, як доглядача до хорого, який є також лагідний. Для доглядаючого ціле утримання і платня по умові. — Оферти з описом життя, потверджені дотичним парохіяльним урядом, на адресу: Дорожинська, Мізунь, п. Вигода. 98 2—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Дентист ЯКІВ НАСС
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 17/II.
Повернув і приймає як давніше.

Ірошовскі Людвик

має за шану повідомити отсим, що для вигоди П. Т. Публики відчинив при вул. Галицькій ч. 4. тел. 42-92 **складницю фарб і** гуртівну продажу **МИЛА** фабрики „ТЛЄН". 102 2—3

МЕБЛІ всілякого рода та великий вибір металевих і діточих ліжок по фабричних цінах за готівку і на догідних умовинах поручає

СТАЯЛЬ І С-ка
Львів, Казимирівська 28.
106 1—5 **Тел. 64—13.**

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ направить за брошку і **1 зол.** кульчик, перстенець відновить аж дивно! вул. **Коперника 14** напроти кіна. 2100

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И И
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 167 (12.823). Львів, середа 29. липня 1931. Poczta opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

KALINÓW ad Sambor
Babyna
Wp. inż. E. CHRAPLIWYJ

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Польська аґрарна політика і наше село.

При кінці червня відбулася у Варшаві у міністерстві хліборобства нарада хліборобських організацій, яка устаткувала рямці програми аграрної політики польської держави на р. 1931-32. Вправді всі постанови є висказані у формі побажань, однак переведені вони за згодою міністра, тому можна вважати їх виконання у великій частині за певне. Тому треба нам з цими постановами познайомитися, щоби знати, що нас чекає в ділянці аґрарної політики.

Зразу конференція ствердила, що „...напрями державної аґрарної політики, приноровлювані від початку 1930 р. в порозумінню зі зорганізованим хліборобським громадянством, видержали пробу життя і не вимагають основних змін"...

Такого радісного оптимізму не доводилося нам вже давно бачити. Ніяка ділянка народнього господарства не впала в життєвій практиці так низько в Польщі, як саме хліборобство. Ні один стан не збіднів так, як саме хлібороби. Нужда села дійшла до тих меж, що відомими стали цієї весни села, де вживання нафти й соли зійшло до мінімум. Село продає, що має, за безцін на заплату податків і відсотків від приватних довгів, які в застрашаючий спосіб омотали знову нашого селянина. Серед такого положення задоволяється наш селянин картоплею і чекає на ліцитацію або... мораторію. Замість проголошення цієї останньої, уряд впевняє селянина, що все в порядку.

Цей оптимізм може відноситись хіба до поміщиків, які користають тепер в рідких вже в Європі фактичних привілеїв так щодо кредитів в державних і державою субвенціонованих банках, як щодо неплачення податків, яких залеглости сягають сьогодні округло до половини річного бюджету Польщі.

Розуміється, що нема чого захоплюватись положенням польських селян, бо воно теж нужденне. Але того, що в нас діється, не можна навіть в дрібній мірці порівнювати зі станом польських селян. Згадати тут хочби про сякі-такі кредити в державних банках, кредити в субвенціонованих чи акредитованих кооперативних кредитових установах, кредити під реєстровий застав, про допомогу польській хліборобській кооперації, а вкінці про кредити на меліорації, викупно землі, тощо, до яких наш селянин не має доступу. Упривілевними є польські хлібороби теж через пряму допомогу грішми, що їх дістають польські хліборобські товариства, на зразок „Сільського Господаря", що вегетує без ніяких допомог. Та всеж таки признаємо, що положення польських селян погане, не вважаючи на таку визначну допомогу. Якеж — льогічно — мусить бути положення українського хлібороба, який є позбавлений всіх тих полекш, про які була вище мова? Тому так важко погодитися з тезою, що напрями аґрарної політики уряду „не вимагають ніяких змін".

Навпаки, стверджуємо 1) що село загалом не має відповідної до вложених на нього тягарів опіки й допомоги від держави; 2) що малоземельних і безземельних селян трактується взагалі багато гірше від поміщиків, хоч вони мають куди більшу можливість користуватись всякими полекшами й уладженнями в державі (кредити!); 3) що особливо українського хлібороба трактується в усіх ділянках аґрарної політики гірше, ніж напр. польського, наслідком чого він виконує матеріяльні обовязки, що перевищають його сили, а в заміну зате нічого не дістає.

Це наше останнє твердження основуємо на факті, що там, де тільки наш український хлібороб виявив власну зорганізовану волю для допомоги собі, от як кооперація чи „Сільський Господар", не дається йому можливости користати навіть з тих джерел, якими користуються подібні польські організації. Різниця між нашими і польськими хліборобськими організаціями хіба та, що ми працюємо виключно власними капіталами, зібраними серед нашого бідного хлібороба і все виказуємо, серед страшної господарської крізи, позитивні висліди. Зновуж подібні польські організації, помимо кредитів і других благодатей, мусять сходити на те, що їх дефіцити покриває держава, як це є прим. з польською хліборобською кооперацією.

Ми не премося за благодаттю державної допомоги, бо вона не все добра і вигідна, але підтверджуємо ще раз, що так, як українське село сповнює свої обовязки супроти держави на 100 проц., то з свого боку аґрарна політика йому не допомагає, чого доказом є хочби й постанови конференції, які окремо обговоримо детально з нашого становища. Побачимо при цім, скільки о-

У біжучому році заповідаються гарні врожаї.
тому не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

стане з того, що твердять в урядових колах, що в господарських справах панує рівність для всіх громадян польської держави.

Інж. Евген Храплявий.

Франція і Совіти — на одному шляху.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 25. липня 1931.

Коли придивляємося тій горячковій діяльности, що її виявляють уряди Америки, Англії й Італії, щоби прийти на поміч Німеччині, — ми ні трохи не сумніваємося, що, окрім чисто егоїстичних мотивів рятування кредитора, який може занести з собою в могилу старі борги, ними кермують і деякі ідеалістичні мотиви — рятування загалом Европи перед маревом страшної катастрофи, яка може проковтнути всі старі цивілізаційні цінности.

Так бодай говорять їх найбільш відповідальні представники, і ми не маємо ніяких підстав їм не вірити, — бо їх політика і напрям їх діяльности дійсно відповідають політиці миру і забуття старих сварів та налагодження міжнароднього співробітництва в світлі нової світової солідарности.

Але так само маємо всі підстави сумніватися в „мировій" політиці Франції з одного боку і Совітів — з другого боку. Маємо до того всі підстави, бо бачимо від літ, як керманичі цих держав, виголошуючи зворушливі промови про загальне братерство та „єднані держави" Европи, думали лише про свою гегемонію, і поволі, але невпинно, до неї готувалися: Франція, збираючи в своїх банках кольосальні запаси золота, а в своїх арсеналах — величезні запаси зброї, а Совіти, жируючи в Европі на безробітних наслідком гіперпродукції, а в себе розбудовуючи важку промисловість, що поруч з продукцією всього іншого краму, могла б виготовляти і величезні запаси зброї.

Останні події в Німеччині дали притоку бодай до виявлення дійсного обличя тих „миротворців". Ще не знали ми, чим закінчиться конференція в Льондоні, але, на підставі всіх попередніх відомостей, на підставі довгого досвіду, згори не вірили, щоби там Франція пішла на зустріч Німеччині. Чи не значило би це — перекреслити всю свою попередню політику? Правда, катастрофа Німеччини є небезпечна цілій Европі. Правда, катастрофа ця є небезпечна й самій Франції. Але хіба весь час Франція не йшла назустріч цій небезпеці? Хіба Франція не вирішила давно — прийняти її, — як менше зло, — в порівнанні з тою небезпекою, що була би для неї Німеччина, розбудована й сильна. Зрештою, саме напередодні льондонської конференції, французький міністр війни, п. Мажіно, виголосив на конгресі бувших військових в Монтмеді дуже характеристичну промову: „Ми переживаємо години, які можна вважати рішаючими. Я не міг би припустити, щоби Франція могла скапітулювати перед народом, який завжди вмів найти кредити для задоволення своїх военних потреб. Будемо боронити наше золото і наші гроші... Щож до наших военних сил, то я стою на їх чолі. Нині мир вимагає постійних зусиль... Ми не є переможені, лише ми є переможцями..."

На це італійська преса відповідає, що не лише французи є переможцями, але також і анґлійці й італійці й американці, а проте... Проте вони вважають, що вже час перестати тикати увесь час переможеним, що вони переможені, — і що коли для миру потрібні „постійні зусилля", то першим з тих зусиль мусить бути зусилля забути про поділ Европи на переможців і переможених. Солідарність европейська і світова наказує перекреслити помилки минулого, щоби з рівною участю і відповідальністю переможців і переможених виробити нарешті новий плян европейської рівноваги. Хай кожний візьме в цей історичний момент свою відповідальність на себе.

І Франція, як нам здається, її вже бере. В своїй фатальній грі вона поволі ізолює себе не лише від переможених, але й від переможців. Невдача льондонської конференції, спричинена у величезній мірі становищем Франції, посунула її здоровий кусень вперед на дорозі тієї ізоляції.

Ні, не заноситься на мир і спокій в західній, чи скоріше в середній Европі. А одночасно з тим не заноситься на мир і спокій і в східній Европі. Промова Сталіна, в якій він признав помилковим і шкідливим той самий принцип рівности компетенцій з некомпетенціями (однакова платня за кваліфіковану і некваліфіковану працю), той принцип, що за його усталення в Радянщині пролито стільки крови і сліз, починає вже давати свої практичні наслідки в повільному касуванні пятиденного тижня і в рекрутуванню жінок на місця чоловіків. Як повідомляє „Корієре делла Сера" на підставі совітського часопису „Труд", один мільон шістьсот тисяч жінок має заступить такуж кількість чоловіків в совітській промисловості. „Труд" публікує листу 115 категорій урядовців в промисловості текстильній, електротехнічній, мінеральній, шкіряній, паперовій і інших, що складатисямуть виключно з жінок, і 170 категорій, що будуть складатися переважно з жінок. Совітський часопис пояснює, що ця заміна чоловіків жінками відбувається для збільшення военної сили Совітів, бо „теперішні інтернаціональні умовини є такі, що не можна припустити, щоби вони могли довго протрівати, і тому краще, щоби мільони жінок заняли місця чоловіків в промисловості й аґрікультурі, щоби таким чином збільшити военні здібности Нації...".

Хіба не ясно?

Евг. Онацький.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 21. lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 156. czasopisma „Діло" z daty Lwów dnia 16. lipca 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 334/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 21. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 15. lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Діло" № 156 (12812) z datyLwów dnia 16. VII. 1931 r. zawierającego w artykule p. t. „Posmertne zhadky" a w ustępie między słowami „Szmagała" a słowem „Pochorony" b w ustępie od słów „w 1923 r." do słów „ne wstaw" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych ustępów ma na celu zapomocą przekręcania faktów i nieprawdziwego przedstawiania rzeczy podburzyć do wzgardy i nienawiści przeciw władzom bezpieczeństwa i władzom więziennym w odniesieniu do ich urzędowania, co odpowiada znamionom występku z § 300 uk. — Według §§ 487, 489 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie zasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: H. Rosenwiesen wr.

Za zgodność: Schönthaler starszy sekretarz.

Конґрес Соціялістичного Інтернаціоналу.

Які українці беруть у ньому участь.

Дня 25. липня ц. р. розпочався у Відні, під головуванням б. премієра Еміля Вандервельде (Бельгія) IV. Конґрес Соціялістичного Інтернаціоналу. Головні точки денного порядку такі: 1) „Боротьба за розброєння та проти небезпеки війни" (референт Дебрукер, Бельгія), 2) „Загальне положення соціялістичного руху та боротьба робітничої кляси за демократію" (референт Отто Бауер, Австрія), 3) „Світова кріза та безробіття" (реф. М. Гамільтон — Анґлія), Гільфердінґ— Німеччина і Гілквіт — Америка).

З українських делегатів у конґресі беруть участь представники УСДРП: М. Добриловський, Ю. Добриловський, О. Козловський, І. Мазепа і П. Феденко, — та УСРП: пос. М. Вахнюк, пос. М. Матчак і ред. М. Стахів.

Одночасно з конґресом Соц. Інтернаціоналу відбуваєтьця у Відні Робітнича Олімпіяда з участю численних гостей зазакордону з усіх майже країн Европи та Америки. У справах робітничих спортових організацій беруть участь також українські спортовці з Відня й Чехословаччини. Головне свято Олімпіяди відбулося в днях 25.—26. липня, конґрес Інтернаціоналу має закінчитися аж 1. серпня 1931 р.

—o—

З унійної акції на Холмщині.

Свято в Турковичах. — Виступ православних і уніятів одночасно. — Тактика проповідників.

В селі Турковичах, що лежить на границі грубешівського і томашівського повітів недалеко від місця найдавнішої столиці Червоної Руси, здавен-давна відбувався величезний здвиг народу у дні свята „Турковичської Божої Матері". Це свято відбувалось 15. липня; так було і за уніятських часів, а пізніше за часів православія. Незадовго перед світовою війною в Турковичах повстав православний жіночий монастир; тоді-ж вибудовано 2 церкви, з них одну — домову, але зберіглася і стара, деревляна, ще уніятська церква. Недалеко цієї старенької церкви була ще невелика капличка над криницею, в якій мав колись зявитись образ Божої Матері. В тій криниці щороку посвячувалась вода після відпустового богослуження.

Підчас війни чудотворний образ Турковичської Божої Матері вивезено до Росії і звідтам він не вернув. Після війни монастир з усіми святинями і будинками забрала адміністр. влада. В монастирських будинках спочатку уміщено вчительську „препаранду", а тепер є там нужденна польська захоронка. Найбільшу нову церкву вже за часів „санації" розібрано, а старенку, ще уніятську церкву торік перед самим турковичським святом висвячено на римо-католицький костел. Капличку над криницею тоді-ж знесено, а саму криницю напередодні відпустового свята закидали гноєм і землею богомольні римо-католички, в більшості зайшлий елемент.

Кілька літ тому відновлено знову історичну традицію — і 15. липня почали знова відбуватись величаві відпусти в Турковичах, які перервались були за часів австрійської окупації і в перших роках польської влади. Тільки місце відпустів пересунулось з конечности ближче до села, бо старе місце ще не повернули православним.

Цього року здвиг народу був один з найчисленіших — до 30.000 душ. Але ще більше відріжнялось цьогорічне свято тим, що одночасно відбувалися два відпусти: православний, надзвичайно численний на новому місці і уніятський, менше численний — на старому місці коло колишньої уніятської церкви, а тепер костела.

Цей перший виступ уніятів у Турковичах зорганізований був парохом першої уніятської парохії на Холмщині в м. Городлі. Крім городельців-уніятів та уніятів з околиці на свято прибуло і дещо латинників. Тому коло старовинної уніятської церковці, а нині костела, спочатку відбулась Служба Божа латинська з проповідю в польській мові про обєднання церков, а пізніше на тому-ж престолі відправлена була греко-католицька Служба Божа так, як вона звичайно відбуваєтьця в Галичині. При кінці Служби Божої виголосив проповідь греко-кат. місіонар о. Величковський. Моттом його проповіді були слова: „Пізнайте правду (божу), і вона вас освободить". Згідно з цим проповідник говорив прегарно на тему, яка церков є правдива.

Після богослуження відбувся хрестний (процесійний) хід на річку на місце, де перед тим святили воду православні. Такий-же хрестний хід на ріку, тільки — зрозуміла річ — кілька разів численніший від уніятського, вілбули і православні, але органи адміністр. влади примусили їх перейти на інше місце. Заборона православним святити воду на старому традиційному місці прийшла в останньому менті і,про неї знав лише кремянецький еп. Симон, який заступав митрополита та кілька священиків. Тому, коли підчас самого походу поліцаї завернули процесію на інше місце, величезна більшість православних, довідавшись аж тут уперше, в чому річ, — відрухово запротестувала проти цього в той спосіб, що не взяла вже участи в дальшій процесії...

Другою характеристичною рисою — поза інцидентом з хрестним ходом — цьогорічного свята була ріжниця в тактиці, яку застосували православні і католицькі проповідники. В той час, як і латинський ксьондз і греко-кат. місіонар накликували до обєднання церков і не позволяли собі на ніякі лайливі випади проти православія, — тон православних проповідників був більш агресивний, очевидно — цілком без потреби. Характеристичною річю для внутрішніх відносин у православній церкві було і те, що епархіяльний місіонар виголосив свою проповідь по російськи, чисто літературною, „ученою" мовою, зовсім не доступною для загалу своїм змістом. А греко-катол. місіонар говорив прегарно по українськи, доступно для кожного, так, що його слова мусіли промовляти до душі простолюддя, для якого та проповідь і була призначена.

—o—

Релігійні бої в Єрусалимі.

Минулого тижня, в день святого Іллі, прийшло в Єрусалимі до кривавих сутичок між приклонниками різних релігійних сект підчас свята на горі Кармель. Кожного року 20. липня, в день пророка Іллі, сходяться на цю гору мароніти, мелькіти та орієнтальні католики і майже кожного року приходить між ними до кривавих бійок. Цього року в часі цих традиційних сутичок убито одного мароніта й одного католика, а багато приклонників інших сект вийшло потурбованих.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1931.

С. ЗАЛІПСЬКИЙ.

На византійській виставі.

I.

Византійство, як усяке інше культурно-історичне явище, має свою сторону морально-суспільну й етично-політичну, та має й свою сторону естетичну.

Над першою в нас в останніх роках спорадично відживає дискусія, а навіть полеміка, про яку можна сказати, що вона далеко не завжди попадає у найвідповідніший з національно-політичного погляду момент та що вона іноді переховується з площини обективної кляси-фікації й оцінки науково означених явищ і фактів на площину мало доцільної льогоманії.

Другій, тобто естетичній стороні Византійства, присвячена міжнародня вистава византійського мистецтва, яка в половині минулого місяця розпочалася в тутешньому Музеї Прикладного Мистецтва. Якби не що інше, то вже тим вистава ця заслуговувалаб нашої уваги, що вона перша велика спроба показати широкому загалові, як і ученим спеціялістам, сущні здобутки дослідів і відкрить у цій безмірній ділянці. Виставу цю зорганізував невеличкий та заслужений гурток французьких „византиністів" з професором Ділем на чолі, з дуже живою співучастю византиністів англьо-саксонських, з цього і того берега Океану, тай з помічю музеїв німецьких, італійських, еспанських, малоазійських і балканських, з останніх головно сербських і грецьких. На жаль, не заступлена у виставі, ні серед предметів, ні серед організаторів — наша Східна Европа. Нема там ні української византійщини, ні російської. Чому не заступлена там Радянщина, українська й російська, легко здогадатись. Натомість не без жалю завважили ми відсутність зразків і памяток галицького византійського мистецтва, як не як доступного для організаторів виставн. Чому воно так, не беремось здогадуватися. Невже тутешні спеціялісти византійського мистецтва не знають про існування Національного Музею у Львові? Варто би це провірити, щоб на будуче знов не світити відсутністю.

II.

Зорганізувати виставу византійського мистецтва було завданням нелегким тай з природи річей засудженим на неповність. Подумати тільки: византійське мистецтво — цеж ціла мистецька творчість зроманізованої Европи й частин Малої Азії за довгий і темний період від IV-го століття щонайменше аж до XV-го. Тай то треба завважити, що було рішенням самовільним і спірним замкнути византійський період здобуттям Царгороду турками: адже византійське мистецтво геть-геть пережило цю катастрофу тай досі збереглося — у формах, правда, менше величніх та проте неменше тривких, у цілій балканській Европі, а передовсім у Східній Европі, Европі київської Святої Софії і її далеких, північних паростках. Як зложити вірну картину цієї величезної творчости?

А далі: византійське мистецтво — це передовсім мистецтво великих храмів, прикрашених у середині пишними мозаїками. Ні храмів ні мозаїк на виставу не перенести — хіба у фотографіях, барвних рисунках, планах і гіпсових макетах.

Що при таких трудношах вистава просто осяює еліту учених і мистців усіх народностей, які відвідують її, — це велика заслуга організаторів. За виїмком, невіджалуваним, Східно-европейських зразків і памяток, не хибує на виставі нічого сущного в даній ділянці. Великі фотографічні знимки дають головні види найславніших византійських храмів. Зладжені архітектами нариси планів зясовують їх будівництво і показують їх блескучу поліхромію. Барвні копії дають видцеві ідею величавости їх стінних прикрас, мозаїк і фресків. Надзвичайні церкви, побудовані норманськими царями (нетільки-ж у нас були свої Рурикович!) в Сицилії, представлені тут особливо щедро; деякі з них — справжні чудеса. Не забути очевидно й безмірні церкви Царгороду, Солуня, Венеції, ані церкви-скромніші, та дуже повабливі — Греції й Сербії.

Ще раз: яка шкода, що нема київської Святої Софії, з її мозаїками, з її фресками!

III.

Коли назва византійського мистецтва викликує в західній Европі спогади багатства, блеску й пишности, то воно так тому, що воно заступлене на Заході мозаїками на золотому тлі у Венеції, Палермі, Тавенні, тай тому, що пишні клейноди старої византійської школи були такі коштовні, що власники їх зберігали їх особливо пильно і переказували своїм наступникам у ході багатьох віків; бачите, трохи загальне. Пізніші досліди може позволять означити дату трохи точніше.

IV.

Різьба представляє собою дуже цікаву ділянку византійського мистецтва — зразки її прецікаві, та, на жаль, на виставці розмірно нечисленні. Значно тут багатший відділ слонової кости, коней, вирізок, кришталів, скрижалів. Відділ тканин і килимів, мальованих рукописів, скла — теж виводить перед нас невичерпані скарби досліду і подиву. Саме в цих зразках вразливе око відкриває з одного боку наявні докази впливів Сходу, з другого — зворушливі сліди мистецтва геленістичної періоди, якої византійське мистецтво є паростком з ріжними нашіпленнями.

Катальог (на жаль, розмірно дорогий: майже долярі) слід зберігти — нетільки задля номенклятури, а головно задля гарних оглядів історії византійського мистецтва, зложених першорядними спеціялістами.

Особливо цінний для орієнтації профана є зложений англійським ученим Тайлером синхроністичний показчик головних фактів історії Византії з фактами історії византійського мистецтва і з відкликами до чисел предметів виложених на виставі.

—o—

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи")

VIII.

Господарка й урудування записами.

Не помогли найсвітліші плани й найідеальніші зусилля виділів якогось товариства, коли господарка тих виділів є невідповідна. Господарка виділів Р. Т. П., пізніше й Українського Пед. Т-ва, була не лише невідповідна, але деколи й недостаточна, а навіть і шкідлива. Під тим оглядом У. П. Т. не мало щастя, хоч у проводі Т-ва стояли люди довіри достойні.

В перших початках не було ще чим господарити. Не було жадної канцелярії, а виділові подарожували справи кожний особисто вдома, а на засіданнях лише реферували. Коли прийшли субвенції з гал. сойму, коли прийшла вже розпродажа власних виданнищтв, то справа рахункового зловодства в Т-ві не аміналася. Але виділ не звертав на це якось уваги і звіти з діяльности виділів не стрічалися довший час з ніякою критикою членів. Перший раз відважився виступити з критикою діяльности виділу Р. Т. П. член Т-ва, учитель Д. Дмитерко, на загальних зборах дня 8. XII. 1891 р., значить — по десятьох роках істування Т-ва. Закинув він виділові дрібничковість, полагоджування самих біжучих справ, слабе редагування „Учителя" та незацікавлення провінцією. Крім цього, як член контрольної комісії, застерігся той-же Дмитерко, що не хоче нікого ображувати, але домагався, щоби на майбутнє скарбник Т-ва не мав права сам назначувати ціни на книжечки Т-ва без рішення виділу; щоби без рішення виділу не міг скарбник подавати на майбутні книжечок, як вона має бути в дійсности; щоби скарбник не виплачував нічого без рішення виділу; *щоб на всі видатки скарбника були посвідки;* щоб ремунерації за писемні праці були упормовані; вкінці *щоби звідомлення скарбника й магазинера годилися.*

Така критика господарки виділу членом контрольної комісії була без сумніву менше приємна; на жаль, не була вона — остання.

З другою тяжчою критикою діяльности „економіста" і скарбника Т-ва стрінувся виділ на заг. зборах в 1910 р. Тоді підпала взагалі діяльність виділу гострішій критиці, а видавництва Т-ва щойно перший раз; про спосіб редагування книжечок Т-ва підняв критичний голос знавців у свій час з популярних праць учитель Миколаєвич.

А тимчасом Р. Т. П. мало чим дві власні каменици, мало будинки винаймлені на бурси, мало вже великі і зріжничковані підприємства, тому треба було конечно постійного догляду, іншої контролі в діловодстві. Тому о. проф. д-р Ст. Юрик домагався на тих-же заг. зборах в 1910 р. заведення „платної роботи адміністраторів", значить: домагався створення постійної канцелярії з урядовцями, з книговодами, щоби відтяжити в той спосіб економів і скарбників Т-ва.

Але й це не помогло. Господарка в У. П. Т. все була Ахилевою стопою. Були такі виділи У. П. Т., котрі не вміли дати собі ради з фінансовими справами й попадали в довги, а були й такі, що, втікаючи перед фінансовими справами і довгами, ліквідували передчасно деякі справи, або продавали придбані вже обекти, і знова своєю *бокалівістю* наражували Т-во на неоджалувані шкоди. Прим. через будову величавої бурси при вул. Потоцького у Львові попало Т-во в довги. Заг. Збори в 1910 р. вибрали виділ під виразним кличем *санації фінансів;* вибраний виділ, замість розвинути діяльність на придбання фондів на сплату решти довгів, як це робили інші товариства, й іти мужно з енергією вперед, продав бурсу, віддав довги, а за решту купив невідповідний на бурсу дім при вул. Хшановської. І тішиться, що зробив добру „трансакцію", бо позбувся довгів. Але не хотів цього зрозуміти, що тієї трансакції не було би, якби митр. А. Шептицький не був купив цього величавого обекту на монастир СС. Василіянок за суму *539.000 кор.*, коли знавці оцінили вартість обекту лише на 450.000 кор. В той спосіб змарнувався розмах праці й енергії небуденних в нашій суспільности людей, як о. Вол. Ганицького та проф. політехніки І. Левинського, заходами яких придбано і парцелю і будинок для У. П. Т.

З другого боку деякі виділи пускалися на певдачні комерційні підприємства — коштом придбаних уже недвижимостей. Прим. Головна Управа з 1921 р. задумала — на основі опінії своєї видавничої комісії — змонополізувати видавництво шкільних книжок, щоб таким чином добути засоби на утримання своїх шкіл (сік!). Щоби добути на це підприємство потрібні фонди, рішила Гол. Управа на своєму засіданні 26. VI. 1921 р. більшістю голосів (проти 4!) продати свою двоповерхову каменицю, яку купило Т-во в 1920 р. у Львові при вул. Гавзнера ч. 12. На основі цього рішення продано цю каменицю дня 26. VI. 1922 р. за ціну 9,000.000 марок, яких вартість з кожним днем внаслідок інфляції падала, на що списано договір купна і продажі щойно дня 25. жовтня 1922 р. дальше на ту саму ціну. При тому купуючий не хотів взяти на себе жадних іпотечних довгів, які тяжіли на каменици. Тому Т-во перебрало їх на себе, але Головна Управа, дістамши гроші за продажу каменици, не сплатила зараз в марках цього довгу, лиш проволікала справу так довго, аж давні передвоєнні довги перемінено на повну вартість у золотих. В той спосіб господарила Гол. Управа так комерційно, що позбулася дому за марки і, не маючи вже дому, сплачувала ще довги іпотечні, і то у високій сумі. Чи вже сплатила, невідомо. Ця непотрібна і необережна трансакція Гол. Управи викликала була ріжні закиди серед громадянства. Тому на підставі рішення Заг. Зїзду „Рідної Школи" з 1926 р. перевіряла цю справу окрема комісія, яка *„не могла нікому приписати злобного діяння"*. Але тим справа не покінчилася. Теперішній голова Т-ва радник Ілля Кокорудз скликав другу комісію під проводом д-ра Костя Левицького, яка провірювала справу в 1929 і 1930 рр. і дійшла до такого самого висліду. Остаточно Гол. Управа видала з кінцем 1930 р. документи дотичної продажі друком п. н.: „Виясненння в справі продажі дорогоцінностей і каменици У. П. Т. в рр. 1921—1922"; означе документи мимо всього справи не виясннють, принайменше остільки, що не сказано, хто поносить вину за таку господарку. Сподівалися, що на зїзді, який відбувся 25. III. 1931 р., справу цю на основі виданих документів порушить хтось з делегатів, але мабуть з огляду на ювилей Т-ва ніхто не хотів розгинювати пристрастей. Одначе думаємо, що до тої справи слідуючий зїзд ще заверне і винесе якусь ухвалу, бодай з огляду на чистоту історії „Рідної Школи".

Але як справу продажі каменици на видавництво книжок у часі інфляції можна назвати лише каригідною необережністю, а несплачення довгів у марках тяжким занедбанням, то справа дорогоцінностей по бл. п. Бучацьких має інший вже посмак.

Бл. п. Вол. Бучацький та його жінка бл. п. Олександра Бучацька полишили для У. П. Т. в 1918 р. своє домашнє уладження на загальну вартість 90.000 австр. корон, яке — на жаль — в часі воєнних подій 1918-19 р. в Дрогобичі розкрали. Зберіглися лише щасливою рукою дорогоцінности, як бриллянти, перли та золота біжутерія — 21 штук. Ці дорогоцінности перевезено до Львова і віддано згідно з записом добродїв У. П. Т-ву в руки тодішнього головя. Преціози ці продано за 534.000 польських марок. Замість купити за ці гроші якусь нерухомість, чи вложити у видавництво книжок, куплено за ці гроші — не знати в якій цїли і коли — російські царські рублі і злożено їх в касі „Центробанку", які там в по-нині й очевидно не мають найменшої варто-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Майбутні шляхи літератури.

Вся проблема майбутнього, хоча би найближчого розвитку нашої літератури в тому: чи піде вона европейськими шляхами чи азійськими? Ці два типи культури досі досить сильно відокремлені, щоби розуміти ріжницю між ними без довгих дефініцій. Маємо вже й ідеольогів, що кажуть про потребу синтези обох цих культур, мовляв тому, що Україна разом із Росією самим своїм географічним положенням призначена для виконання такої високої місії.

Справа не в передбаченнях і гороскопах, як така синтеза повинна виглядати і чи вона буде чимсь у роді месіяністичної ідеї славянофільства або германства, які хотіли спасати людство або буде тільки необхідним наслідком випадкових історичних сил, що завважать на дальшім державно-суспільнім розвитку наших земель і витворять у нас перехідний тип культури — змішку азійської психіки з европейським інтелектом. Якщо найдуться в нас геніяльні теоретики нових культурних цінностей і такі самі дужі творчі таланти — нема причини журитися нинішним і завтрішнім станом нашої творчости; полишім її думкам тих, що вірять не тільки в спромогу обнови рідних цінностей, а ще й в нашу провідну ролю в загальній культурі.

Наші думки обмежуються до вужчого кола. Виходимо з того погляду, що наша література відчуває вже нині або відчує завтра неодхильну потребу засвоїти собі дотеперішній досвід европейських літератур і з цим досвідом відкрие деякі сторінки розуміння людської психольогії та деякі проміні, що осяють неодин момент дальшого її розвитку. Історія европейських літератур спонукує наших письменників і критиків задуматися над явищем, що кожна із тих літератур має творців найріжнородніших світоглядів і ріжних психічних організацій і всі вони складаються на одну національну літературу, без огляду на те, яке було їх відношення до суспільного ладу та влади їхньої доби і наскільки їхні ідеали ріжняться від ідеалів сучасного громадянства.

Істнують ріжні роди літератур, якщо терміном „література" схочемо називати також усю продукцію без письменського таланту, для буденного або професійного вжитку себто нелітературну, але нема двох або трьох паралельних літератур одного народу розмежованих на підставі ріжних суспільних ідей письменників, а тим менше на підставі їхньої партійної приналежности.

Без огляду на те, в чиїх руках буде вплив на розвиток нашої літератури, не уявляємо собі, що він міг бути доцільніший від тої свободи, з якою нинішний европейський письменник змальовує свої переживання по власній вподобі аж до меж бунту проти національних ідеалів, загальних релігійних вірувань і святощів традиції. Суспільність, що хоче мати літературу мусить бути завсіди міцніша від одної або кількох сильних індивідуальностей, збунтованих проти неї; коли-ж вона слабша то може саме запорукою її розвитку є те, щоби верх узяли одиниці далекоглядніші від мудрости збереженої в її писаних і неписаних законах.

Як довго само поняття свободи не буде заборонене в нашій літературі як небезпечна ідея, наші письменники, так само як дотеперішні европейські, будуть бунтуватися в їй імені проти обмежень прав одиниці та прав творчости навіть коли пічнуть свою працю як звеличники нововибореного ідеалу суспільної свободи або як прислужні наймити офіціяльного режиму.

Хто глядить на літературу очима сучасного европейця, той не лякається лиховісного впливу її ідеольогії, накиненої хоча би найсильнішою, найхитрішою та найбільше безоглядною владою. Твір літератури живе тільки завдяки подихові індивідуальної свободи; його ідеєю не є ніколи дитирамб у честь переможних суспільних форм; тривкість його форми не залежить ніколи від тривкости суспільної або державної ідеї.

Коли кожний із нас, що якоюсь невеличкою частинкою, свідомо або ненароком, впливає на долю літератури тим, що висловлює думку про неї — мусить боронити якихось точно означених суспільних ідеалів як член громадянства то ця наша співучасть у розяснюванні сучасних завдань не дає нам ніякого права вірити, що розвиток літератури пішов би якнайкращим шляхом саме згідно з нашими ідеалами. А коли віримо в це, тому, що не можемо уявити собі багатшого та повнішого життя, як те, яке творимо із сполуки наших особистих досвідів, мрій та абстрактних понять то таки маємо хвилини критичного просвітку, в яких розуміємо, чому розвиток збірної літературної творчости по лінії одної ідеольогії, на службі одного суспільного ідеалу, піддержуваний і спрямовуваний, хоча би наймогутнішою та найкультурнішою владою і найбільше патріотичним громадянством був би швидше процесом у напрямку занепаду, ніж зросту, більше запереченням творчости, ніж її потвердженням.

—o—

сти! Так отже господарево в Т-ві добродійним записом, що за дорогоцінности рідкої вартости, за які можна було тоді купити бодай якийсь дім, не видано ані одної цинжки!

Розумі'емо, що порушування тих справ у юбилейному році не дуже то для „Рідної Школи" приємна справа, але в громадянських справах — бодай у сизенім речинці — всяка правда, навіть найприкріша, є ліпша, ніж прикривання дійсности. Зрештою історія є учителькою життя. То й історія „У. П. Т. — Рідної Школи" мусить також учити чогось свою суспільність: позитивною працею, — як на будуче поступати треба, а похибками — як не треба при веденні товариства поступати; а дальше, коли поповниться якусь похибку, треба мати відвагу до цього признатися та повести консеквенцію.

Зрештою теперішня Головна Управа поставила своїми публікаціями справу виразно і чесно, треба сподіватися, відгомону серед громадянства. Нехай отже і на статтю причиниться до прочищення переборщених на цю тему серед громадянства сплетень.

С. Перський.

Спалення 3.000 примірників книжки.

З документів часу.

Sąd Okręgowy w Tarnopolu Wydział karny II. dnia 22. VII. 1931 r.

Do Pana Dr. Hrycia Olijnyka, adwokata w Grzymałowie.

Zawiadamia się, że odnośnie do tutej. orzeczenia z dnia 4. III. 1931 r. L. Pr. 10/31 i orzeczenia Sądu Apelacyjnego we Lwowie z 11. kwietnia 1931 r. Kz. 115/31 tut. Starostwo zarządziło zniszczenie broszury p. t. „Korotka istorija Hrymałowa i sił sudowoho hrymaliwskoho okruha" przez spalenie wszystkich zajętych egzemplarzy. Kmiec wr.

Свого часу була згадка в „Ділі", що комісар староства п. Августин Кудерович забрав цілий наклад книжки видрукованої в 3000 примірниках в друкарні Ал. Салевича в Тернополі під заголовком „Історія Грималова і сід судового грималівського округа" уложеної між іншим д-ром Гр. Олійником адвокатом в Грималові за те, що в тій книжці згадано було про тзв. „шкільний плебісцит" в 1925 р. та про полеглих з с. Паївки 4-ох парубків.

Суд на внесення Прокуратора п. Музики в Тернополі і Суд Апеляційний у Львові, ту конфіскату затвердив. Сконфісковано в ній лише кілька рядків на стороні 23 і 24 та III-ій тої книжки, але спалено цілий наклад, так що автори і видавці, а між іншими Філія Просвіти в Грималові, понесли матеріяльну шкоду на поверх 6000 зол. Всі заходи на зворот тої книжки розуміється по усуненню вже сконфіскованих місць — остали без успіху.

До речі сказавши, ті самі рядки були потім надруковані в часописі „Неділя" у Львові і перейшли цензуру без ніяких перепон. Видавці книжки просять нас повідомити при цій нагоді всіх наших еміґрантів в Америці, Канаді, Бразилії і в Аргентині зі скалатського повіту, що тієї книжки, яку вони заздалегідь собі замовили, з причин від авторів і видавців незалежних переслати не можна, за що їх перепрошується.

Поможіть Погорільцям!

Дня 8. липня ц. р. навістила громаду Зарваницю підгаєцького повіту страшна пожежа, якій подібної найстарші люди не памятають, тим страшніша, що одночасно велика завірюха навіть не дозволяла думати про рятунок.

Пожежа знищила до тла кількадесять господарств, в тім около 300 будинків. Кілька соток людей опинилося без даху над головою, без одежі, без шматка хліба і без ніяких засобів до життя, бо враз з будинками згорів домашній добуток, інвентар і збіжжа. Шкода йде в сотки тисяч, а положення погорільців погіршує ще й те, що не маючи інвентарів, не мають чим зібрати цьогорічних плодів, не мають чим їх звезти й ніде заховати, так, що нещасним погорільцям грозить на добавок утрата цьогорічних плодів, утрата добутку їх цілорічної праці, остання дошка їх рятунку.

Щоби нести поміч погорільцям, склався Повітовий Комітет у Підгайцях і заведено негайно збірку в натурі в усіх громадах підгаєцького повіту, — однак льокальна поміч це лише капля в морі і не минуть нещасні погорільці своєї долі, якщо негайно ширше громадянство не прийде їм з видатною помічю.

З тої причини підписаний комітет звертається до всього громадянства з горячою просьбою надсилати жертви для погорільців. Жертви просимо посилати на адресу Союзу Кооператив у Підгайцях для Пов. Рятункового Комітету, який негайно займеться їх розділом.

У Підгайцях дня 18. липня 1931 р.

ПОВІТОВИЙ КОМІТЕТ:

Преосв. епископ Никита,
Посол Олекса Яворський, о. Іван Токар, парох Підгаєць, нотар Степан Левицький, адв. д-р Евген Ловицький, адв. д-р Григорій Стецюк, Інж. Гриць Кузьма.

ОСТАННІ ВІСТИ

НАРАДА ПРЕМІЄРА ПРИСТОРА З МАРШ. ПІЛСУДСЬКИМ У ПІКІЛІШКАХ.

Премієр Пристор виїхав уже на відпочинок. Два дні був у Вильні, звідкіля виїхав до свого хутора в Борках, який положений близько Пікілішок, де перебуває тепер на відпочинку марш. Пілсудський. У Варшаві кружляли в понеділок 27. липня ц. р. вістки, що в неділю 26. липня ц. р. відбув премієр Пристор важну нараду з марш. Пілсудським, на якій обговорювано фінансове і господарське положення Польщі. Сподіються, що в найближчих днях завізвуть до Пікілішок тож міністра скарбу Яна Пілсудського. Марш. Пілсудський залишиться у Пікілішках до 8. серпня ц. р., звідкіля поїде на зїзд легіонів до Тарнова.

ЗНОВУ РЕДУКУЮТЬ УРЯДНИКІВ.

З Варшави надійшли тривожні вістки, що від 1. серпня ц. р. зредукують знову біля кілька тисяч урядників. Редукція обійме урядників міністерств та властей I. і II. інстанції. Редукуватимуть урядників ріжних ресортів і необ'єднаних властей, щоби лише осягнути з цих редукцій 65 міл. золотих ощадностей.

БАНК У ФІНЛЯНДІЇ ЗДЕРЖАВ ВИПЛАТИ.

Бюро Вольфа повідомляє з Гельсінґсфорсу, що рада банку „Suoren Vienti Pankki" здержала виплати від неділі 27. липня ц. р. Цей банк засновано в 1920 р. і має 12 міл. фінляндських марок основного (акційного) капіталу.

НАРАДИ СТІМСОНА З НІМ. УРЯДОМ.

З Берліна повідомляють, що Стімсон конферував доволі довго з нім. міністром війни Гренером. Кружляють вістки, що Стімсон домагався від Німеччини політичних уступок під цю пору, вважаючи на дотеперішне прихильне поперття нім. уряду зі сторони Зєднених Держав. Преса пригадує, що на останнім засіданні нім уряду перед виїздом канцлера Брінінга і мін. Курціюса до Парижа, мін. Гренер загрозив димісією на випадок політичних уступок канцлера Брінінґа у Парижі. Стімсон був також з візитою в понеділок у год. 11.30 у президента Німеччини Гінденбурґа.

МЕКДОНАЛЬД У БЕРЛІНІ.

У понеділок 27. липня ц. р. відїхав Мекдональд потягом в год. 8.15 до Берліна. Перед своїм відїздом з Льондону Мекдональд заявив, що метою його візити є довести до прихильних вислідів і поглибити взаємини з Німеччиною, осягнених візитою німецьких достойників у Чекер. Мекдональда повитали в Берліні з великими почестями. На стрічу на залізничий двірець приїхали канцлер Брінінґ і мін. Курціюс з багатьома вищими урядовцями. Також прибув Гендерсон з англійським амбасадором у Берліні. Німецька преса витає приїзд англійських достойників дуже прихильно та сподіється, що оба англійські достойники хіба тепер уже переконаються, хто є справником фінансової і господарської кризи Німеччини. Преса зазначує, що лише спільним зусиллям Англії та Німеччини, можна побороти лихо, бо в противному випадку не дійде до порозуміння і рятунку Европи.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 9·07·00—9·08·00, канадійський доляр 8·97·00—8·99·00, чеська корона 0·26·50—0·26·75 австрійський шіліґ 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·00·00 0·00·00, французький франк 0·34·75—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·10, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·80·00—37·00·00, 20 франків 35·00·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський фльорен 1·00·00—1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·65·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

Буря в мадярському парляменті.

В Будапешті став радити дня 23. ц. м. новий мадярський парлямент. При виборі парляментарних комісій опозиційні партії чулися покривдженими і счинили велику бучу. Опісля при укладанні дневного порядку найближчого засідання, посол Екгардт заатакував уряд, домагаючися дискусії над його останніми розпорядками, що обмежують політичну свободу горожан. Зажадав також, щоби парлямент занявся перш усього виборчими зловживаннями, яких адміністраційна влада допустилася з покривдженням опозиційних кандидатів. Вияснити ті брудні балканські відносини!

Серед грімких оплесків опозиції та крикливих протестів урядових партій, забрав голос президент міністрів гр. Бетлен і застерігся проти цього, щоби в мадярському парлямент хтось говорив про балканські відносини. „Алеж це правда!" — залунали крики і р. Бетлен не міг довший час прийти до слова, бо опозиційні посли закричали його словами: „Уступити!" при рівночасних протестах правиці. Соціяльні демократи кричали до урядових партій: „Ви шахрайством здобули свої мандати!" Крики не вгавали підчас промови пос. Седера (соц. дем.), що також виступив гостро проти виборчих зловживань, та підчас промов двох інших послів, що боронили уряду.

Повстання муринів у Конго.

По донесенням бельгійських газет муринське повстання в Конго почалося в місцевости Кванда, де мурини напали на одного бельгійця. Він прогнав напасників кількома крісовими стрілами. На місце випадку прибув комендант бельгійської залоги Бальот з кількома вояками. Однак мурини убили Бальота, а тіло його роздерли на кусні і зїли. Голову задержав собі провідник людоїдів і вечером улаштував довкола неї воєнний танець. Це стало заохотою до загального муринського повстання. Кільканацять тисяч тубильців кинулося на оселі европейців, спалили їх і змусили білих до втечі. В часі одного бою адміністратор Векс з чотирма вояками убив кількох муринів і це більше загострило ситуацію. На місце прибули бельгійські кольоніяльні війська і почали скорострілами приборкувати повстання. Коло Лізенцеле вбито 25 муринів, а коло Бангуї 30. Велика різня була у Кванді, де згинув був Вальот. Убито 60 муринів, а з бельгійців було 10 ранених. В інших сторонах згинуло 100 муринів. У збунтованій провінції находиться тепер 400 вояків, 26 скорострілів і 6 старшин. Тих шістьох це одинокі білі, бо інші це військо, зарекрутоване серед тубильчого населення.

НОВИНКИ

Дентист Яків Насс, Львів, Сикстуська 17/II. **повернув і приймає як давніше.**

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (166) число „Діла" заняла поліція з приводу конфіскати одного речення у звіті з Повітового Зїзду в Станиславові. Є це 41 з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **Кара за українську мову.** Староство в Скалаті укарало гривною 50 зол. або 2-денним арештом о. Ізидора Свистуна, пароха в Старомісті, за письмо (дата уродження) до суду в Підволочиськах в українській мові.

— **Вигляди для хліборобів.** Секретар Союзу рільничих організацій, Ст. Госціцький оголосив свій погляд на передбачувану ситуацію рільників після цьогоріч. жнив. На його думку слід рахуватися зі спадком цін збіжа нижче теперішніх. Вправді врожай є середній, але осіння подаж наслідком скрутного фінансового положення буде надмірна. Вивіз за границю при радянській конкуренції, що переходить знову в демпінг, взагалі трудний. Для продуцентів у Польщі корисний неврожай на Угорщині і спадок скількости жита в Німеччині.

— **Чого у нас не вільно?** У зв'язку з новинкою, що була у нас під цим наголовком у вчорашньому числі „Діла" і яка торкалася заборони якихось українських фільмових знимок, просять нас зазначити, що фірма „Сонянфільм" не просила ніколи ніякої влади дозволу накручувати фільму у Карпатах. Вплинула лише свого часу до станиславівського воєвідства просьба на дозвіл реалізувати культурно-наукову фільму „Гуцульщина" в околиці Жабйого, але надвірнянське староство такого дозволу, без подання мотивів, не дало. Ця заборона була у нас своєчасно в оригіналі надрукована. Фірма „Сонянфільм" не робила ніяких знимок у Карпатах,

отже польська влада не мала що конфіскувати. Щодо сценарія фільми „Гуцульщина", то вістки польської преси про її здогадний „протидержавний характер" позбавлені всяких підстав тому, що того змісту ніхто з польських чинників не мав нагоди пізнати. Фактом є, що польська влада ані не пускає українських фільм зза кордону до нас, ані не дозволяє тут накручувати українські фільми. (При тій нагоді зазначуємо, що добре було би, щоби фальшиві вістки про цю справу, які появились у польській пресі, були спростовані інтересованими особами безпосередньо на сторінках тих польських газет).

— **Воздушна труба,** яка навістила мин. тижня Люблянщину, наробила більше знищення, ніж спершу здавалося. В околиці Розкопачева, пов. Любарт, труба втягнула в себе воду з озера, яка опісля розлилася на поля. На другий день селяни збирали по полях рибу. Цілий ліс лежав на землі, бо труба поклала всі дерева покотом, вирвавши їх з корінем. Під Люблином перевернуло товаровий потяг з 33 вагонами.

— **В часі бурі завалився дах** над молотільнею на фільварку Зміївка, пов. Теребовля, убиваючи на місці Стефанію Лень, яка там сховалася перед дощем.

— **Для кого не стало місця.** На основі обчислень головного статистичного уряду в часі від 11. листопада 1918 р. до 31. грудня 1930 р., отже за 12 літ виемігрувало з Польщі до европейських країв кругло 909.000 осіб, з чого половина вернула назад. До заморських країв виїхало 637.477, вернуло 195.000, отже лишилося в заморських краях 441,806 осіб. Взагалі виемігрувало з Польщі безповоротно 895.103 особи.

— **Вкрали куфер з 2.550 долярами.** До села Оксиня на Поліссі вернув недавно з Америки Іван Козачук і привіз зароблені тяжкою довголітною працею доляри. Хотів купити в рідному селі кусник грунту і спокійно господарити. Вістка про його поворот розійшлася швидко в цілій околиці і швидко знайшлися людці, що рішили загарбати його маєток. Коли Козачук вийшов з родиною в якійсь справі з дому, злодії добилися до його хати, винесли американський куфер зі всіми річами, забрали ще й два годинники, золотий перстень та одіж і внесли в поле. Тут розбили замок від куфра, забрали 2.550 долярів зі всіми річами і пропали без сліду. Козачук, побачивши, що стратив увесь добуток довголітної праці і став нуждарем, збожеволів.

— ***За власне жито ще їх забито.*** На польсько-радянському пограничу розігралася мин. тижня така сцена. На поле по радянському боці вийшло двох селян і почали жати збіже. Тоді надійшло кількох граничних вояків і крісовими стрілами положили їх трупом. За що? Селяни хотіли зжати збіже, яке на весну посіяли на своїм полі, бо не мали вже хліба. Тимчасом збіже було призначене до колективу. За опір владі згинули.

— **На румунському дворі** в Букарешті відбулися 26. ц. м. формальности цивільного і церковного вінчання княжни Ілеани з архики. Антоном Габсбургом. Як урядовець цивільного стану виступав міністр Гаманджію. В годину пізніше було церковне вінчання, яке дав у королівській палаті католицький архиепископ Цізар. Перед вінчанням княжна Ілеана зложила заяву, що задержує румунське горожанство. Опісля рушила весільна дружина крізь місто, де серед непроглядних мас народу найшлося кілька тисяч самих селян, спроваджених з цілої Румунії. В Сінаї відбулися великі народні забави, на яких кн. Ілеана роздавала грошеві датки і дарунки для бідного населення.

— **На вправах артилерії** п д Замбровом гарматчик Станислав Ястшембек пустив через необережність на землю гранату. Настав вибух, що розніс гарматчика на дрібні кусники. Другого гарматчика тяжко покалічило.

— **Письменник Горкій** перепросився з більшовиками і вернув із заграниці до Москви. Після нарад з радянською верхівкою рішився остатись цим разом у Радянщині довший час. У звязку з цим ходять слухи, що Горкий має стати комісаром освіти.

— **Скажений вовк** появився коло села Молчацке, пов. Барановичі і загриз кількадесять штук худоби. Люди зробили облаву й вбили вовка.

— **Комуністичний самосуд.** У Відні найшли молодого купця Земельмана, застріленого у своїм мешканні. Поліція викрила винуватця, якогось Шпільмана, родом зі Швайцарії. Показалося, що Земельман згинув на основі партійного присуду. Він був членом комуністичної партії, вислугувався більшовикам. Недавно виключили його з партії, а що він навязав зносини з протикомуністичною організацією, засудили його на смерть.

— **Беруться до бомб** протифаш. організації в Італії. На одній з найлюдніших вул. у Неаполі вибухнула пекольна машина. Завдяки щасливим обставинам покалічило тільки двох прохожих. Від гуку вилетіли шиби в цілій околиці. Це був тільки початок. Того самого дня вибухнула бомба в галерії Умберто Прімо, ранячи три особи.

— **На олімпійському шаховому турнірі,** що відбувся в Празі, світове мистецтво в шахах осягнула дружина американських Зединених Держав, здобувши 48 пунктів. На другому місці стануда польська дружина (47), дальше чехословацька (46½), югословянська (46) Опісля йдуть по черзі: Швеція, Лотва, Німеччина, Австрія, Англія і т. д. На останньому місці найшлися Естонія та Норвегія (по 15½ пунктів).

— **Дрібні вісти.** Із Вонбжезня коло Бидгощі втік адвокат Чиніцький, спроневіривши на шкоду своїх клієнтів чверть міліона зол. — З будинку карного суду у Львові утік вязень Михайло Горонь, засуджений за ріжні злочини на кількалітню вязницю. — В Берліні повісився банкир Вільгельм Танг, попавши у фінансові клопоти у звязку з теперішньою крізою. — В Пітсбурзі згорів захист для старців, при чому згинуло 30 осіб. — В Краевичах, пов. Велюнь, вродилася дитина з двома головами, але така нінащо, що ледви чи буде жити. — Бувший еспанський король Альфонс купив біля Парижа старинний замок і замешкав там з родиною.

— **Поправка.** В надісланій статті п. з. „Гігієнічна вистава в Теребовлі", поміщеній у 161. ч. „Діла" видруковано помилково, що виставу відвідало 124 особи замість 1.124. — В дописі із Бродів п. з. „Ще про ювилей митрополита Шептицького", поміщено в ч. 164. „Діла пропущено через недогляд слово „Преосвящений" перед словами „епископ Іван".

— **Знимки на „Світезі" для членів „Сокола".** Сокіл-Батько подає до відома своїм членам, що одержав від Дирекції ставу „Світезь" знижки 50 проц. (одноразовий вступ зі знижкою 30 сот.). Члени та учасники С—Б, що бажають користати зі знижки, мусять зголоситися з виказками до канцелярії в цілі заведення реєстру та зазначення цього на виказці найдальше до суботи І. VIII. ц. р. в годинах урядових. Львівські Т-ва „Сокіл" можуть також зголосити своїх членів.

— **Філія Т-ва „Просвіти" в Сяноці** одержала дня 24. липня ц. р. через Обеднання Українських Організацій в Ню Йорку на просвітну акцію в районі філії від: о. Йосифа Ялечка квоту 10 дол., Романа Свободяна квоту 10 дол., Николая Олекси квоту 5 дол., Гавриїла Слободяна квоту 2 дол., Стефана Слободяна, Павла Лозінського, Марії Кіцак, Анни Сидор, Федора Гришка, Дмитра Стасіцького, Григорія Хвастяка, Яцка Сагар, Олекси Загібайла, Василя Андрусишина Григорія Загоруйка і Андрія Поливчака по 1 дол. — разом 40 дол. і за цей щедрий дар всім Вп. Жертводавцям щиро дякує

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА. 4)

Українське сокільство за кордоном.

Поруч з перешкодами матеріяльного характеру українське сокільство, на жаль, внаслідок фальшивого розуміння сокільської ідеї витримало ще й натиск протестаційної акції з боку росіян і поляків, особливо перших, і то переважно в особі своїх таки „малоросов", що ніяк не хотіли погодитись із самостійним виступом українців, бо вони, мовляв, „недержавна нація". Такий аргумент у сокільській справі є лише показчиком незрілости і фальшивого розуміння сокільської ідеї. Тому, не зважаючи на цей „протест", справа самостійної участи українських соколів у здвизі була вирішена позитивно в президії всесокільського здвигового комітету, головно завдяки членові президії побрат. Йосифові Тругляржові, нинішньому заступникові старости Чехословацької Сокільської Громади" („Ческословенске обці соколске").

VIII. Всесокільський Здвиг був найвизначнішою подією в житті „Українського Сокола". Своєю присутністю на цьому Здвизі українське сокільство заманіфестувало перед славянськими народами, що українці, не зважаючи на ту руїну, яку принесла їм світова війна, без огляду на те поневолення, якого вони зазнають, ще живуть і, дотримуючись заповіту Мирослава Тирша, працюють та борються за своє краще майбутнє. Правда, не багато було там українських соколів у порівнанні з сотнями тисяч чехословацького сокільства. Але кількість витворюють обставини, а якість подвижних самовідданих працьовників на тлі загальної руїни є ознакою внутрішніх сил нації, що після загоєння тяжких ран виявляться й назовні.

Після цього „Український Сокіл" протягом 5 літ брав участь у 32 повітових та окружних здвигах і руханкових академіях чехословацького сокільства, переважно в межах Тиршової Сокільської Округи. Крім того „Український Сокіл" приймав участь у Краєвому Сокільському Здвизі в Плзні 4—6. липня 1929 р., на якому були заступлені соколи інших славянських народів та болгарські „юнаки". І хоч на цьому здвизі було лише 13 українців, але вони пробуджували симпатії чехословацьких та югославянських соколів до змагань української нації.

Дня 15. лютого 1931 р. „Український Сокіл" в Подебрадах відсвяткував пятиліття своєї активної діяльности (фактично роковини припадали на 7. лютого). Підсумок цієї праці зафіксовано в книжечці на 60 сторінок друку п. з. „Український Сокіл", з таким змістом: 1. С. Черняхівський: Пройдений шлях. 2. Д. Лісовський: Руханкова чинність Українського Сокола. 3. Ф. Мороз: Кілька уваг до праці Українського Сокола. 4. Й. Тругляж: Основи сокільської ідеї. 5. А. В. Прагр: Сокільство і славянське зближення. 6. В. Куриленко: Свято Українського Сокола.

Нарешті 21. червня 1931 „Український Сокіл", не зважаючи на свої поріділі ряди внаслідок того, що в Українській Господарській Академії залишилось студентство лише останнього четвертого річника, — взяв участь у Краєвому Сокільському Здвизі в Пардубіцах, де є тепер велика вистава тіловиховання і спорту. Приймало в цьому здвизі участь 12 побратимів з Подебрад з Тиршової Сокільської Округи, 1 з Градця Кралове (побр. П. Петренко) з Орлицької Округи й 1 із Ржевниць (побр. М. Сорока) з Юнгманової Округи, отже разом 14 з 1 українським сокільським прапором. Чехословаків брало участь з пятьох сокільських округ більше чотирьох тисяч з 56 прапорами і 3 хоругвами (сокільської кінноти). Росіян, що мають осідок свого сокільського Союзу в Празі, не було, за виключенням їх представника Маннохіна. Особливо радісно вітала українських соколів у Пардубіцах українська кольонія, що складається з робітників, бувших вояків Української Галицької Армії, які тут зорганізовані в товариство „Самопоміч" — філію „Самопомочи" в Градці Кралове. Українські соколи моально підсилили їх, бо їх становище внаслідок неофіційних вимог адміністрації взяти польські паси („Нансенових пасів" їм не дають), безробіття внаслідок кріси з другого й ворожої агітації з третього — дуже тяжке. Участь українців у здвизі дуже прихильно оцінила чехословацька преса.

Так живе і працює товариство „Український Сокіл" в межах сокільської округи імени творця сокільської ідеї Мирослава Тирша. Хоч це товариство постійного складу своїх членів не мало та й не могло мати, бо побратими, побувши 4—5 років у Подебрадах, змушені були покидати своє сокільське гніздо й пускатись у широкий світ шукати свого щастя й долі, — то проте праця в ньому ніколи не вгавала й не припинялась. За ввесь час в рядах „Українського Сокола" перебувало 114 дійсних членів. У сучасний мент їх залишилось менше 20. Але й вони, не зважаючи на свою малу кількість і на вимогу як можна скорше кінчити студії в Академії, з самовідданістю стараються зробити на сокільському полі все, що тільки в їх силах і можливостях.

На весні цього року „Український Сокіл" витворив у себе й молодший сокільський доріст (школярів від 6 до 12 років), що приймав участь у повітовому сокільському здвизі. В майбутньому цей доріст продовжатиме свою працю в рядах „Українського Сокола" в Ржевницях. Треба сподіватися, що з цих дітей (7 хлопців і 5 дівчаток) виростуть віддані сокільській ідеї працьовники.

Є надія на те, що буде дозвіл приймати нових слухачів до Української Господарської Академії. Коли це станеться, то до „Українського Сокола" в Подебрадах прийдуть нові молоді сили і він ще з більшою завзятістю буде продовжувати свою працю, бо шлях його вже визначений. А коли цього не буде, то й ці 20 соколів за рік розлетяться по всіх кінцях світу. Але коли кожний з 114 побратимів, які велитіли й вилетять з подебрадського сокільського гнізда, буде памятати, що він є сокіл і буде на кожному кроці працювати згідно з сокільськими засадами, то працю „Українського Сокола" треба оцінювати дуже поважно.

(Продовження буде.)

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін сукняних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) **карнаркове** шевіотове вбрання зол. 130·—, 2) вісітове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний рагляк зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 150·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости сукняних матеріялів на жіночі пальта, костюми і суконі, які продає по дуже доступних цінах, а саме з наслідок порозумінь цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 9—?

Студентські справи.

Управа кооперативи студентів ветеринарної медицини „Ватра" у Львові у глибокому розумінні потреб та труднощів, з якими доводиться студентам часто зустрічатись на порозі вищих студій, спішить з інформаціями про засади студій та про умовини приняття на Академію Ветеринарної Медицини у Львові.

Засади студій: Студії тривають 4 роки та 2 триместри (чвертьріччя) або 14 триместрів (один шкільний рік має 3 триместри). План студій установлює 2 річні та 3 дипльомові іспити, після яких кандидат одержує дипльом ветеринарного лікаря, котрий уповажнює його виконувати лікарську практику на просторі цілої польської держави.

Умовини приняття: Кандидати, котрі бажають вступити на перший рік студій, мають внести до ректорату подання в речениці між 13-им і 19-им вересня ц. р. До подання треба долучити: 1) матуральне свідоцтво (з класичної або гуман. гімназії); 2) метрику уродження; 3) власноручно написаний опис життя; 4) документ, що стверджує, в якому відношенні є кандидат до військової служби; 5) посвідку, яка стверджує, що кандидат піддався оглядинам лікарської комісії; 6) свідоцтво моральности (в разі перерви студій більше як один рік).

Хто переноситься з іншої високої школи, мусить долучити до подання свідоцтво відходу.

Кандидати, котрі внесли подання у вищепоханім речениці, зголосяться особисто в днях 22-го та 23-го вересня ц. р. до вступного іспиту в порядку, який буде поданий на таблиці оголошень. Іспит відбувається письменно та полягає на стверджені мінімальних відомостей з природи (зоольогії, ботаніки, хемії та фізики), які кандидати винесли з гімназії.

Крім того всіх кандидатів обовязують лікарські оглядини. Оглядини ті відбуватимуться в дні 12-го вересня перед спеціяльною лікарською комісією.

Висота оплат буде подана пізніше.

По ближчі інформації звертатися письменно на адресу: „Ватра". Львів, Зупінського 21. Особисто там-же в кожний вівторок від 12-тої до 14-ої вполудне, а від першого вересня також в суботи в таких самих годинах.

За Управу кооперативи студ. вет. мед „Ватра" у Львові: **Юрій Чайковський.**

Вища Школа Торговельна в Кракові.

Секція українських студентів Вищої Школи Торговельної в Кракові подає до відома, що вписи на В. Ш. Т. тривають від 1. вересня до 10. жовтня. До впису потрібні такі документи: свідоцтво зрілости, документ військовий і метрика. Оскільки хто не має ще матури, то може вписатися, як надзвичайний слухач, а після матури стає слухачем звичайним.

Кожний рік студій творить для себе цілість. Студії тривають 3 роки. Спеціялізуватись можна в таких відділах: 1. загально торговельний, 2. торговля зі Сходом, 3. педагогічний товарознавчий, 4. педагогічний, аритметика і книговість, 5. господарка самоврядна. Спеціялізація починається щойно на році II-му.

Оплата річно 365 зол., яка є розложена на місячні рати: 5 рат по зол. 45, а 4 по зол. 35; крім цього вписове зол. 25, каса хорих зол. 10 і кожний іспит по зол. 6.

Ближчі інформації в часі ферій подав Михайло Длябога, Заліська Воля, п. Радимно, а в часі вписів на дижурах У. С. Г. на університеті.

ЗА ВИДІЛ СЕКЦІЇ:

Михайло Длябога, голова — *Юрій Мусій,* секретар.

Дописи.

ДЕВЯТИР І ЛЮБИЧА ГРУШКА ПОВ. РАВА РУСЬКА. (Перепони в культурно-освітній праці). Другий рік равське староство ставить ріжні перепони у веденні освітньої праці по наших читальнях, опертої на урядово затверджених статутах. І коли мотивами попередніх заборон було: „представлення, мовляв, обтяжує матеріяльно місцеве населення, людність потребує у вечірних годинах відпочинку, є сумнів, чи людність бажає собі представлення" і т. п., то остання заборона звучить дослівно так: Starostwo powiatowe w Rawie Ruskiej L. 138/wid/31. Rawa Ruska dnia 4. czerwca 1931 r. Do Zarządu Czytelni Proswity w Dziewięcierżu. Starostwo nie uwzględnia prośby z dnia 17. czerwca b. r. o udzielenie zezwolenia na urządzenie w Dziewięcierzu festynu i zabawy tanecznej w dniu 12. lub 9. lipca b. r., ponieważ obecne stosunki ekonomiczne nie przemawiają za urządzeniem zabaw. — Przeciw tej rezolucji wolno wnieść rekurs do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie przez tut. Starostwo w przeciągu dni 14. — Starosta powiatowy: Skarzyński". Зміст заборони на виставу для чит. „Просвіта"в Любичі Грушка умотивований дослівно як і для Девятира. Мусимо замітити, що та заборона звернена лише до всіх українських товариств в повіті, а зате усі польські товариства (стшельци і т. п.) уладжують збірки, фестини та забави майже що неділі і для них тої заборони нема. Селяни равського повіту звертаються оцею дорогою до компетентних урядових чинників, щоби вглянули в цю справу та поручили равському Староству керобити перепон у веденні культурно-освітньої праці по наших товариствах. — **Один за всіх.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Евген Турбацький, відомий перед війною артист-маляр, ілюстратор українських видавництв, в останніх часах член редакції „Дзеннік Людового", помер 25. ц. м. в санаторії Каси Хорих у Львові. В. Й. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 27. VII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма 3·70 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., кожух 4·60 зол. На масло тенденція зниження.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 28. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Паризанка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Засуджений зі Стамбулу". (Беті Аиман).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійом" та „Липарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустунки" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Морська ліхтарня" та „Серця на якорі".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Льойд).

ПАСАЖ: „В оборони чести" (Том Мікс) та звукові додатки.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно печинне.

УПХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Вівторок, 28. липня 1931.

Братислява (278,8) 14·30 Концерт радіооркестри. **Бреслав** (325) 14·45 Місто чи село? рецитація. 18·00 Культура села і міста, дискус. **Брно** (341,7) 12·30, 13·05 Радіооркестра. **Гамбург** (372,2) 22·35 Танці і марші з опереток. **Стокгольм** (435,4) 19·30 Концерт радіооркестри. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. **Прага** (486,2) 20·15 Реціталь скрипк. **Мілано** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 20·30 Вечір Шуберта і Штрауса 22·10 Джез. **Будапешт** 550,5) 12·05 Циганська оркестра. 17·20 Концерт солістів. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Середа, 29. липня 1931. р.

Кенігсберг (207,1) 21·10 Година Шуманна. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіооркестри 18·30 Скрипковий рециталь Степанка. **Брно** (341,7) Попул. конц. радіооорк. **Льондон** (356,3) 21·00 Камеральна музика. **Гамбург** (372,2) 16·00 Година Шумана. **Букарешт** (394·2) 21·00 Флетове солько. 22·15 Скрипковий рециталь Коганова. **Берлін** (419) 19·30 Фільософічні розмови. **Стомгольм** (435,4) 20·00 Концерт солістів. **Лянгенберг** (472,4) Вечір Вагнера. **Прага** (486,2) 18·25 Інтелектуальна кріза молоді. 21·00 Скрипк. рециталь Вітовської. **Відень** (516,4) 12·40—14·00 Легкий концерт квартету Черда. **Рига** (524,5) 21·30—22·00 Циганські пісні. **Мінхен** (532,9) 17·05 „Льогенгрін", опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) 12·05 Полудневий концерт. 21·15 Циганська музика. **Харків** (937,5) 19·00 Відчит. 20·00 Концерт. **Калюнсборг** (1153,8) 22·10 Вечір Мендельзона.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 28. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Концерт з плит. грам. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 16·35, 17·25, 19·20 Музика з грам. плит. 13·25 Відчит з Варшави. 16·15 Авдиція для найменших 16·30 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Вильна. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·55—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Трансмісія концерту з Льондону. 21·20—21·35 Трансмісії з Варшави. 21·35 Продовження концерту з Льондону. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

Середа, 29. липня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Варшавський час. 12.10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·30, 17·10 Музика з грам. плит. 13·25 Відчит з Вильна. 16·00 Програма для дітей. 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Кракова 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна гутірка. 19·40—21·30 Трансмісії з Варшави. 21·30 Слуховище „Останній лет капітана Барка". 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави 22·30—24·00 Музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 3—10

ПРОДАМ 3-поверхову каменицю з більшим вільним мешканням; дохід місячно 1200 зол., на дуже догідних умовинах. Відомість: Лісна 19, м. 15, у власника. 88 3—3

ГОДИННИКИ, світової слави, прецизійні, Omega, Zenith, Longines, — модну БІЖУТЕРІЮ, прегарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровські і Розважевські — Львів, Академічна 2. 1447 23-?

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 8—?

ОКАЗІЯ. Нова каменица, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. під вкладу 4.000 зм. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в часі: Львів, вул. Валова ч. 5. Склеп п. Павловського. 101 2—10

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків зіт з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

ПОШУКУЄТЬСЯ старшого чоловіка загідної вдачі, як доглядача до хорого, який є також загідний. Для доглядаючого ціле утримання і платня по умові. — Оферти з описом життя, потверджені дотичним парохіяльним урядом, на адресу: Дорожинська, Мінунь, п. Вигода. 98 3—5

МУЗИКАЛІЯ. „ТАНОК ЛЮБЧИКА" на фортепян Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 107 1—5

ГАРНА сонячна кімната до винайму зараз. — Грунвальдська 8, партер. 108 1—2

СИРОТА по священику, в середнім віні, пошукує місця до управи дому в місті або на селі, до ведення станції, або до одної двох осіб; займеться також домовим міським господарством. — Вимоги скромні. — Зголошення: Nowy Sącz — Skrzynka pocztowa 183. 110 1—3

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ, поручаючі листи, пошукує зараз місця в адвокатській канцелярії. — Ласкаві зголошення прийме в чемности адвок. д-р Мудренький у Тлустім. 111 1 1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

КОНКУРС.

Управа Монастиря С. С. Василіянок у Яворові оголошує отсим конкурс на посаду учителя предметів педагогічних, географії і німецької мови. — Зголошення висилати на адресу: Монастир С. С. Василіянок у Яворові.

99 2—3 Управа.

МЕБЛІ тапіцеровані, отомани, канапки і фотелі, матераци з волосіння і морської трави, сирникові і полені лїжка, сальонові гарнітури та тапчани поручає найдешевше за готівку і на дог дних умовинах

Магазин меблів СТАЯЛЬ І С-ка

Львів, Казимирівська 28.

106 1—5 **Тел. 64—13.**

Рівенська Українська Гімназія

запрошує кваліфікованих учителів укр і латин. мов, природи й руханки (спів) Удокументовані подання приймає до 10. серпня Дирекція. Скарбовий заул. 3. 109 1—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

ч. 168 (12.824). Львів, четвер 30. липня 1931. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Аґрарна кредитова політика Польщі.

Червнева варшавська аграрна конференція, про яку ми згадали в „Ділі" вчора, занялась окремо хліборобським кредитом, ствердивши, що поза спеціяльною кризою кредитів у хліборобстві Сх. Европи, хліборобство в державі є ще обтяжене й короткоречинцевими кредитами, що є вислідом „...дволітньої дефіцитової господарки в краю, бідним на капітали, а тому кредитові проблеми висуваються тепер на чоло завдань біжучої аграрної політики".

Згадані тут „два дефіцитові роки" відносяться мабуть до передтравневих урядів. Та правда лежить цілком деінде. Обтяження села короткоречинцевими, лихварськими кредитами зросло найбільше якраз в останніх трьох роках, які були активними лише у виконанню державного бюджету. Бо в бюджеті і білянсі нашого села вони були пасивними, дефіцитовими. Дохід з господарства селянина ділився у нас досі: 1) на удержання господарства, себто конечні видатки й інвестиції, 2) на прокормлення й удержання родини і 3) на оплати до державної скарбниці. При зменшенню доходу загалом хлібороб мусів би однаково обтяжуватись у всіх трьох ділянках. Але держава не знає, що дохід селянина може бути більший чи менший, — вона однаково обкладає податками. Тому селянин мусів зменшити видатки на удержання господарства, перестав купувати машини, штучні погної, дорідне зерно, племінну худобу, завернув до давніх способів господарювання — а все це у висліді принесло знову дальше зменшення доходу. Тому дальше обмежувався в одягу, харчах, не посилав дітей до школи — і докотився до сьогоднішнього ступня фізичної і культурної вегетації. Та і ці нечувані обмеження не помогли. І тут мусів хлібороб задовжуватись. Власних грошей у своїх установах небогато, тож мусів задовжуватись у лихварів на високі відсотки, яких сплатити не всилі — і звідси те перетяження кредитами, про які говорить конференція. Отже льогічно, головна причина задовження нашого селянства — це лише вислід господарської і бюджетової політики за останні роки, це вислід того факту, що дві третини бюджету йдуть на непродуктивні цілі, — на які мусить платити в першу чергу село, бродячи серед лихварських відсотків і запротестованих векслів та йдучи у поступі й способі господарювання замість вперед — чимраз більше на зад.

Виходилоб, що серед такого безвихідного положення варшавська конференція зверне головну увагу на причини самого задовження села і буде старатися вказати урядові, де саме джерело такого страшного положення на селі. Та цього конференція не зробила, а обмежилась тільки 1) поставленням проекту комісії, яка мала б за завдання координацію праці поодиноких кредитових установ при уділюванню кредитів хліборобам та 2) заохотою головних вірителів хліборобів, щоби взаїмно порозумівались у справах хліборобського кредиту й перевели евіденцію довгів хліборобів. Однак у постанові зазначено, що „... для дрібних господарств цих засобів не буде можна вповні приноровити...", а тому треба не читати, як рішучу акцію зі піддержкою **великої земельної посілости.** Нашим хліборобам з цього ніяка користь, навпаки, через витрачення кредитів на велику власність державні банки дадуть нам знову відповідь, що нема грошей.

Додано тут одну правду, за якою ми побиваємося від ряду літ, а саме, що конечним є „...заміцнення кредитової здібности хліборобських кооперативних установ, які будуть змушені взяти на свої плечі обовязок санації фінансів дрібного хліборобства". Тільки, що до цієї правди відносно нас ніяк не хотять признатися ті, що мають ключ до останнього колісця в ланцюху, а саме, державні банки, що розпоряджають грішми. Бо коли наші кооперативні установи заступали все погляд, що якраз вони є тими, що єдино компетентні регулювати кредитовий обіг наших селян, то саме покликані чинники вважали за відповідне відібрати їм решту мізерного кредиту, пхаючи через те наше село в обійми лихви. Наші установи повинні використати цю постанову конференції та пригадати кому слід, що ми ще живемо і нарівні з іншими неукраїнськими установами рефлектуємо на кредити для санування нашого села, яке є в десятеро в гіршому положенню ніж село польське.

Частина резолюцій займається справою т. зв. кредиту під застав збіжжа. Це дуже вигідний кредит, бо дається його кожному, хто викажеться певним запасом в шпихлірі, а дають його на звичайний відсоток державні банки. І хоч як корисним для нас є цей кредит, то конференція не шукала можливости, щоби зробити його доступним для дрібного хліборобства, але міркуючи „...що кредит під застав, з огляду на побічні кошти, є недоступним для дрібних і середніх господарств і не може регулювати поладжі збіжжа з цих джерел, конференція вважає, що треба поширити кредит у формі задатків на збіжжа". Так у легкий спосіб позбулися поміщики претендента до заставового кредиту, яким є дрібний хлібороб через своє збіжжа в кооперативних складах і шпихлірах, а відіслали його до зачетів на збіжжа, розуміється при державних інтервенційних закупах, яких на нашім терені у селян не переводиться.

Дальше займалась конференція можливостями реалізації міжнароднього гіпотечного кредиту, про що у нас звідомлялось недавно у звязку з нашими можливостями при цьому.

Потім прийняла конференція ще постанови про уділювання інвестиційних хліборобських кредитів „тільки у виїмкових випадках" (у нас їх зовсім не було) та про скорше реалізування урядом заплати за доставлений йому спірт, землю для осадників, зворот мит при вивозі і т. д., що все лежить поза рямцями зацікавлення нашого хліборобa.

Дуже цікавою є резолюція, якою конференція домагається скасування законної реґляментації відсоткової стопи, бо це спинює доплив вільних капіталів до кредитових установ. Дальше кажеться, що постанови цивільного і карного права є вистарчаючі для поборювання лихви, а тому треба би знести закон про грошеву лихву. Ця постанова ледви чи буде владою виконана, бож нормування владою висоти відсотків є якраз відзеркаленням тих ненормальних господарських відносин, в яких ми змушені жити. Требаб оздоровити спершу цілі ділянки господарського життя, треба би зрезигнувати з примусової державної опіки над рядом ділянок торговлі, треба би зрезигнувати (на ділі, не на словах) з т. зв. етатизму, то тоді така справа вдалась би. Як довго цього нема, так довго „чорна біржа" буде в державі рішаючим господарським чинником.

З цілого ходу нарад конференції в справі хліборобського кредиту видно, що вона дбала передусім за добре право поміщиків, трактуючи селян щойно на другому пляні. Щож до українських хліборобів, то користи з цих постанов булиб щойно тоді, коли змінились би основні напрямні польської аграрної політики супроти нас, ці напрямні, які конференція відразу прийняла й одобрила. **Інж. Евген Храпливий.**

НЕЩАСТЯ ніхто передбачити не може
але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Перед VII. Конґресом Національностей.

VII. Конґрес Національностей („національних меншин") буде радити в днях 29.—30. серпня ц. р. у Женеві, себто напередодні сесії Ради Ліги Націй і загального зібрання Л. Н. Осередком зацікавлення цьогорічного конґресу буде звіт про становище всіх европейських національностей. Оголошення цієї публікації буде між ін. доказом, що солідарність великої більшости існуючих національних меншин з різних держав Европи є більшою від впливу вказівок і наказів, що пливуть з деяких державних центрів. У звязку з цим звітом нац. меншини з Естонії, головно естонські німці будуть референтувати висліди тамошньої 6-літньої культурної автономії.

Як дальша точка денного порядку фігурує питання роззброєння, безпеки й неровязання проблеми національних меншин. У звязку з недалекою міжнародньою конференцією для справ роззброєння (лютий 1932), Конґрес Національностей зверне увагу на тісний звязок, який має справа роззброєння і світового миру чи вічної небезпеки війни зі справою т. зв. національних меншин, яка все ще не є ані трохи полагоджена. Вкінці буде обмірковуване питання національно-культурного обєднання усіх частин даного народу, розбитого поміж різні держави, при чому візьметься під увагу практичний досвід у тих націон. культурних звязках.

Що торкається приняття до конґресу нових груп, то цього року приступлять до нього мабуть словаки з Угорщини й греки з італійського Додеканесу. Польська меншина (з Німеччини, Чехії, Румунії, Естонії і Литви), до конґресу, як відомо, не належить, виступивши з нього демонстративно (разом з данцями й лужичанами з Німеччини) в 1928 році. Не вважаючи на ту тодішню сецесію Конґрес Національностей не тільки не розбився, але постепенно скріплює свій авторитет.

З історії „Рідної Школи".

(На маргінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи").

IX.

Провід.

(Докінчення.)

Очевидна річ, що в житті Товариства виділ виконує статутову діяльність і за неї несе перед членами відповідальність. Але також правдою є, що напрямні діяльности та темпо в праці надає звичайно голова Товариства. Тому на голову Т-ва підбирають людину, яка до тої цілі найбільше підходить; значить людину, котра розумів ідею Товариства, має якісь пляни в тім напрямі на будуче, вміє та хоче працювати в користь Товариства а при тому має здоровля та вільний на це час. Головство в Товаристві — це не лише почесть, але й тяжкий і відповідальний обовязок. Тому зрозуміло, що підбір голов у товариствах не легка справа, тимбільше у великих центральних товариствах, таких, як у „Просвіті", Науковому Т-ві ім. Шевченка, У. П. Т. та інших.

Коли возьмемо під увагу головство в У. П. Т., чи пак у „Рідній Школі", то мусимо стверднти, що головство в тім Товаристві давало головам не лише багато праці, але також спричиняло їм ба-

тато клопотів, а навіть доводило до неприємностей. Одначе з другого боку за свою працю входять вони поіменно в історію Т-ва і тимсамим в історію українського національного руху Галичини

Протягом 50 літ змінялo У. П. Т. 16 разів свій провід, складаючи його в руки 14 осіб. Коли порівняємо ці зміни голов У. П. Т. зі змінами проводу в Т-ві „Просвіта", яка за 62 роки існування змінила всього 9 разів провід, то переконаємося, що провід У. П. Т. змінявся за часто. Це, очевидно, не вливало корисно на послідовність і рівномірність діяльности виділів Т-ва, а що найважніше: не було тяглости в роботі. Приходили нові виділи з новими головами і до тих самих справ ставилися інакше, бо в актах не було до 1910 р. навіть копій висланих листів чи полагоджуваних справ. У головствах У. П. Т. бували нераз кріси й у проводі Т-ва були безголовя. А кріси ці мали за причину те, що голови за часто зрікалися свого уряду.

Головами У. П. Т. були професори, священики, економісти, державні урядовці та службовики українських установ. Були ними отсі громадяни: 1. *Д-р Амвросій Яворський*, вислужений візитатор середніх шкіл та колишній професор акад. гімназії, що був головою „Провізоричного Комітету" (заки ще відбулися перші загальні збори) три роки — від 29. XI. 1881 р. до 2. III. 1884 р.; не вибрано його дальше головою Т-ва лише тому, що був уже хорий і саме підчас зборів умер. Тому загальні збори вибрали *вершим* головою уведеного в життя Т-ва 2) *о. Василя Ільницького*, дир. акад. гімназії і він був головою теж 3 роки, від 2. III. 1884 р. до 5. VI. 1887 р. Третім головою вибрано дня 5. VI. 1887 р. проф. акад. гімн. *Олександра Борковського*, але він вибору зрікся. Тому 1. XI. 1887 р. вибрано четвертим головою Т-ва *о. Івана Чапельського*, катехита шкіл у Львові і він проводив Т-ву 4 роки — до 8. XII. 1891 р.; за його головства отворило Т-во першу свою буресу, тоб-то „Інститут ім. св. Миколая" для хлопців та рішило основувати такий-же інститут для дівчат. Пятим головою вибрано *Олександра Барвінського*, професора учит. семінарії, що він Товариство від 8. XII. 1891 р. до 5. VII. 1895, а відтак зрікся і його заступав Едв. Харкевич; за його проводу не введено інституту для дівчат, що заг. збори рішили ще 1890 р. Шестим головою став від 1. III. 1896 р. *Едвард Харкевич*, директор акад. гімназії і проводив Т-ву 6 літ — до 1. XI. 1902 р., поки також не зрікся свого уряду. За його проводу уведено остаточно в життя „Інститут ім. св. Ольги", відкрито першу дешеву українську бурсу для бідних дітей, яка існує донині у Львові, а також зроблено рішучий крок вперед у розвою Т-ва, бо приступлено до основання першої української приватної школи в Галичині, а саме „дівочої виділової школи ім. Т. Шевченка", у Львові (1898), чим зроблено перелім в історії українського шкільництва. Значить: головство К. Харкевича записане в історії „Рідної школи" нестертими буквами, хоч ця людина не вийшла з українського середовища і, здається, весь свій вік була чужа цьому середовищу. Але діла говорять самі за себе. Семим з черги головою був знов *о. Іван Чапельський*, крил. львівської капітули, на той час уже 8 літ — від 1. XI. 1902 р. до 4. IV. 1910 р. В часі його головування припадає вже повний розгін розвитку Т-ва як у централі, так і на провінції, повстають нові бурси, гімназії, приватні курси та торговельні підприємства. Рівночасно є це найздоровіший щодо внутрішніх відносин творчий період в історії Товариства. Дальше вибору о. Чапельський не прийняв уже. Після того вибрано 4. IV. осьмим головою *д-ра Остапа Макарушку*, котрий задержав головство всього 1 рік — до 4. IV. 1911 р. Девятим головою був *о. Тит Войнаровський*, крил. львів. капітули й посол до австр. парляменту — від 4. IV. 1911 р. до 1. XI. 1913, який надав Т-ву гарячкового розмаху. Десятим головою вибрано 1. XI. 1913 р. *о. Теодозія Левгобудського*, катехита реальної школи і заст. голови „Просвіти"; але він уже 24. XI. 1913 р. зрікся. Заступала його *Конст. Малицька*, учителька виділових шкіл, до 2. II. 1914 р.

Одинадцятим головою Т-ва став дня 2. II. 1914 *Антін Гладишовський*, дир. „Краєвого Союзу Кредитового", який з хвилиною вибуху війни виїхав зі Львова за границю і перебував там аж до 13. грудня 1919 р.; за той воєнний час він Т-во д-р Остап Макарушка. А коли голова вернув до Львова, обняв свій мандат дальше і він його до своєї смерти (12. X. 1923 р.). В Т-ві в часі його проводу прийшла внаслідок повоєнних відносин криза в централі та в кружках; за його головства прийшло до того, що втрачено каменицю при вул. Гавзнера та прецізи по бл. п. Бучацьких.

Дванацятим головою У. П. Т. вибрано 25. XII. 1923 р. *Омеляна Терлецького*, проф. акад. гімназії, і він був головою рік — до 8. XI. 1924 р.

Тринацятим головою вибрано 8. XI. 1924 р. *Бронислава Янова*, дир. Т-ва обезпечень „Карпатія", який він Т-во два роки, після чого зрікся свого уряду внаслідок розгардіяшу, який настав у Т-ві через економічні кризи, зміни статуту та відношення до шкільної влади.

Тоді вибрано (12. XI. 1926) чотирнацятим головою „У. П. Т. — Рідної Школи" знов *Омеляна Терлецького*, але він за пять місяців теж зрікся (5. IV. 1927) свого почесного, зате справді дуже тяжкого і клопотливого уряду. Внаслідок цього настало у проводі справжнє безголов'я.

Пятнацятим головою вибрано серед тих відносин *Іляріона Чапельського*, прокуриста державного Краєвого Банку" (сина колишнього голови о. Івана), одначе він у жовтні 1927 р. помер.

Дня 21. листопада 1927 р. вибрали збори шістнацятого голову, *Ілю Кокорудза*, емеритованого директора акад. гімназії, який серед тяжких обставин веде четвертий уже рік твердою, але щасливою рукою керму розбурханого трохи корабля „Рідної Школи" вперед. За його проводу настало успокоєння умів та санація відносин у централі організації „Рідної Школи". Крім цього голова І. Кокорудз показався добрим господарем в Т-ві і рішучим прихильником прилюдної критики діяльности Т-ва. Тому його голосування знаходить серед громадянства повне признання, м. ін. і за те, що корабель „Рідної Школи" по стількох перипетіях пливе спокійним руслом — при допомозі добірної Головної Управи та випробованих сил урядовців централі, з котрих на перший плян виринають ідеольоги „Рідної Школи", пп. Іван Герасимович та Лев Ясінчук.

О. Переяший.

При шлунково-кишкових недомаганнях, браку апетиту, атонії кишок, здуттях, газах, відбиванях, загальнім подразненні, мігренових болях голови, зажиття 1-2 шклянок природ. гіркої води **„Franciszka Józefa"** викликує знамените опорожнення кормового проводу.

Упадок чілійського диктатора.

Президент чілійської республики Ібанез уступив зі свого становища. Владу обняв провізорично президент сенату Педро Опазо. Ібанез утік закритим автом у напрямі Сан Антоніо, щоби дістатися на корабель. Вулицями Чіле ходили великі товпи революціонерів з окликами „Смерть Ібанезові!", шукаючи його, щоби виконати на ньому смертний присуд. Головний командант армії передав війська в розпорядження провізоричного уряду. Революція вибухла тільки в столиці держави, в краю всюди спокійно.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ЛИПНЯ 1931.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

В УЧИТЕЛЬСЬКІЙ ОСЕЛІ У ВОРОХТІ.

Перед чотирма роками побудувала Взаїмна Поміч Українського Учительства свою оселю у Ворохті. Кілька літ йшла інтенсивна пропаганда Управи Товариства, яка не минула безслідно, але увінчалася поважним успіхом. Від цеї пори рік за роком члени організації користають зі своєї оселі, бо за дешеву виплату дістають мешкання і харч, не згадуючи вже про побут у прегарній частині наших Карпат.

Будучи за ділами в Станиславові, скористав я ласкавого запрошення членів Управи Взаїмної Помочи приїхати до Ворохти, і провів півтора доби в оселі. Тим жадніше принив я запрошення, що в тій смузі Карпат не доводилося мені бути, за виїмком одного пробігу яких 25 літ тому. Поїхав ще й тому, щоби приглянутися ділові, переведеному силами нашої чи не найважнішої професійної організації для добра й користи своїх членів. І признаюся, що не пожалував, бо не тільки повернув з Ворохти з моральним задоволенням, але й любо провів там короткий час мого побуту.

Сама оселя положена в гарній частині Ворохти, на висоті яких 850 метрів і панує над своїм оточенням. На гарній великій площі простора будова, що може помістити в собі сотку літників. Крім цього велика їдальня, кухня, мешкання для управи і служби, а позаду будинку ще й господарські забудування. Перед головним будинком квітник. Переважають вазонові троянди. Є також поведені стежки, а при них лавки для відпочинку; поміж ними грядки з городовиною. Всюди зразковий порядок.

У двох попередніх роках оселя була виповнена оселянами в часі ферій; цього року є в ній понад пятьдесять оселянок (їх більше) і оселян. Управа надіється більшого числа членів у місяці серпні. Причина меншої кількости тих, що користають з оселі, лежить по всій імовірности в тяжких матеріяльних умовинах нинішнього життя.

Денний порядок в оселі подібний, як у пансіонах-санаторіях. Означена пора спільних сходин, головно задля снідання, обіду, підвечірку й вечері. Головні адміністраційні роботи ведуть відповідальні члени Управи. Бачимо тут управителя самої оселі п. Івантишина, п. Таранько обняв у біжучому році нагляд над прохарчуванням, а голова Взаїмної Помочі п. Стронський може особисто впливати на розвиток великого діла. Слід згадати ще п. Щитинського, який веде бухгальтерію і п-ну Зварининську, усунену з посади учительку в часі відомих подій минулого року, яка услугує своїм товаришкам і товаришам при столі, заробляючи таким робом на прожиток.

Та не тільки спільний стіл, щодо якого велика заслуга п. Таранька, підтримує товариські взаємини мешканців оселі. Поза хвилинами правдивого і приємного дозвілля над берегом Пруту, а може й прогульками на ближчі верхи, члени оселі беруть живу участь у житті місцевої української громади. Читальня і кооператива, Народній Дім, різні імпрези в році концертів, свят та фестинів находять тут головну підтримку. Короткий час був я у Ворохті, а бачив працю для влаштування фестину, підготування для посвячення Народнього Дому, проби хору тощо. Працю в тих напрямках проголошує звичайно п. Івантишин у часі обіду, запрошуючи охочих і призначених до роботи на т. зв. „сонічник". Є це веранда на поверсі, повна промінів і світла ясного сонця. Тут відбуваються проби хору, тут готовлять хоруговки на фестин, тут працюють біля фантової льотерії. Крім оповісток, подається в часі обіду до відома, що принесла почта, прочитується привіти від тих, що вже виїхали з оселі, але ще з дороги прислали кілька слів для свого товариства. В часі сходин після вечері відбуваються спільні гутірки на різні теми. З цього звичаю скористав і я, даючи короткий погляд на положення „Просвіти", її завдання та обовязки вчительства до Товариства.

Буває і таке, що часом загостить хтось з літників до оселі, де після вечері йде при чаю спільна розмова. Тих, що грають на фортепяні, просять грати. Існує для оселян бібліотека, але в гарні дні ніхто майже з неї не користає. Трапляються й відвідини чужинців. Говорено мені про побут двох учительок чешок, котрим дуже полобалася оселя, а ще може також приділені їм до товариства товариші вчителі.

Були це напрочуд погідні соняшні дні, коли я був у Ворохті. Можливо, що й ця обставина причинилася до того враження, яке я виніс з оселі. А проте смію стверднти, що враження не є викликане зовнішніми умовинами, а внутрішніми, бож тут у цілій повноті виявляється значіння організації й організованої думки. Управа Взаїмної Помочи може бути горда своїми досягненнями й побажатнб їй, щоби не тільки проводила свою дальшу роботу у створених рямцях, але й поширювала її, скріпляючи таким робом сили власної організації.

* * *

Це, так сказатиб, враження загального громадського характеру. Одначе не можу промовчати факту, що виніс я також приємні враження особистого характеру. Два дні, вільні від щоденних турбот і прикростей, а навіть трагічних непорозумінь, що вбивчо впливають на духа, це неабиякий скарб дорогоцінний для людини. Довкруги тебе щирі лиця, приязне відношення до твоєї особи, веселі хвилини особистої гутірки на пляжі, при столі, в часі проходів, а над усе мила стріча з приятелями — це таке рідке явище, що треба й слід його цінувати.

Мушу признати, що й в мешканців оселі бачив я задоволення з побуту у Ворохті. Навіть тяжка й відповідальна праця членів Управи (в першу чергу п. Таранька), не лишає після себе сліду перевтоми. Він виконує свої обовязки, але не занедбує пляжі. В 6-ій год. рано підбирає товари, в 8-ій при сніданні, видає до обіду, але в 11-ій іде пильно на пляжу з дружиною і малим Богданком, купається, має для всякого дотепне слово, сміється за сином, що бавиться головно зі своїми ровесничками, знову при обіді, прислухується пильно до всіх побажань, в 3-ій знову над водою і т. д.

Прийшла година, коли треба було прощатися. Спільна фотографія, ще раз стріча на залізничому двірці, ще кілька слів, якими ми обмінялися, ще одно запрошення на 2. серпня, на день посвячення місцевого Народнього Дому — й відїзд із Ворохти.

Тих кілька слів нехай буде скромною поляною всім тим, що дали мені змогу провести кілька кращих хвилин серед милого оточення.

Справа „Міжпартійної Ради".

На цю тему находимо кілька пояснюючих уваг в офіційному органі УНДО „Свобода", який подає до відома м. ін. слідуюче:

„...Українське Національно-Демократичне Обеднання все було і є того погляду, що порозуміння між українськими політичними партіями, що стоять на національному становищі, є не лише можливе, а просто конечне в інтересі української нації. Вимагає цього внутрішнє незвичайно важке політичне положення українського народу в Польщі, вимагає цього й дуже непевне політичне й господарське положення Европи. Зокрема міжпартійне порозуміння являється під теперішню хвилю необхідною конечністю для оборони прав українського народу перед Союзом Народів і для пропаганди української справи в широкому світі.

Ми кажемо, що міжпартійне порозуміння є можливе лише між партіями, що стоять на національному становищі. Комуністи й радянофіли ставляться ворожо до наших національних змагань і з ними не може бути ніякого порозуміння.

По останніх соймових виборах, в часі яких прийшло до спільного виборчого блюку українських партій, які стоять на національному становищі, Українське Національно-Демократичне Обеднання стреміло до утворення одноцілого назовні соймового клюбу. Для успішности української справи на міжнародній арені Обеднання стреміло й до утворення української міжпартійної ради. В тій справі наша партія вела розмови з другими українськими національними партіями, але поки що ті розмови не довели до утворення міжпартійної ради. Натомісць ті розмови виявили однозгідність українських партій в тому, щоби ні одна з них не робила нічого такого, що могло би пошкодити українській справі на міжнародній арені.

Дня 17. травня ц. р. повстала у Львові Рада Старих. До неї належать визначні українські громадяни, що мають понад 70 літ. Вони поставили собі за ціль давати поради і вказівки молодому поколінню. В останніх днях Рада Старих заявляється за утворенням української верховної ради. Виступаючи зі своїм проектом про утворення верховної ради, Рада Старих, як бачимо, не говорить нічого нового. Вона хоче того самого, над здійсненням чого Українське Національно-Демократичне Обеднання вже від довшого часу працює.

—o—

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
6х 5—10

Розправа б. посла І. Ліщинського

перед Найвищим Судом.

Дня 23. липня ц. р. відбулася перед Найвищим Судом у Варшаві касаційна розправа б. посла Івана Ліщинського внаслідок касації, яку він зголосив проти присуду суду присяжних у Львові з дня 20. IV. 1931 р. Як відомо, тим присудом б. пос. Ліщинського звільнено від обвинувачення у злочині з § 58. і 65. к. з., який мав доконати в цілому ряді вічевих промов, а признано його винуватим 3-ох фактів вічевих промов, скваліфікованих, як злочини з § 65. і пров. з § 279. к. з. Вимірено тоді пос. Ліщинському кару 6-місячної вязниці, яка слідчим арештом була в цілості сконсумована. Проти цього засуду внесла оборона касацію, закидаючи, що не допущено 2-ох свідків оборони (на зміст промови в Ланах і в Краківці); однак передусім опиралась касація на закиді, що при розправі не допущено до кінцевих виводів двох оборонців, які зголосилися до слова, лише допущено одного оборонця. Є це постійний процедер львівського суду, який до оборони одного обвинуваченого допускає вправді і кількох оборонців, однак признає кінцеве слово тільки одному оборонцеві.

На розправі перед Найвищим Судом дня 23. липня заступав б. посла Ліщинського адвокат і посол д-р В. Загайкевич з Перемишля.

По довшій розправі проголосив суд присуд, яким касацію обвинуваченого відкинено, однак — згідно зі становищем прокуратора при Найвищому Суді — прийняв суд, що недопущення до кінцевого слова в обороні одного обвинуваченого більше, як одного оборонця, противиться обовязуючим постановам кодексу карного поступования та є нарушенням закону. В конкретному випадку Найвищий Суд не бачить, щоби це нарушення закону могло мати вплив на зміст присуду. В той спосіб ця, для львівських розправ важлива процедуральна теза, вирішена Найвищим Судом згідно зі становищем наших оборонців. Рівнож і недопущення вищезгаданих свідків оборони не признав суд достаточною причиною для скасування присуду, який у цілості потверджено. Б. посол Іван Ліщинський перебуває, як відомо, у вязниці в звязку з іншими справами, виточеними йому теж за вічеві промови.

—o—

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Московська мова у Православній Церкві.

Вже переводять у життя постанови варшавського московського зїзду.

Як читачам „Діла" вже добре відомо, дня 28. і 29. червня відбувся у Варшаві московський зїзд під головуванням барона Штейнгеля. Серед інших, якраз протиукраїнських постанов того зїзду, про які вже була широко мова в „Ділі", той зїзд прийняв м. і. у справах православної церкви таку постанову: „Зїзд доручає СРМО („Совету русских меньшинств. организаций") всемірно стреміти до охорони прав російської мови у всіх церковних установах".

Як відомо, скрізь в церковних установах панує тепер *тільки* московська мова, за виїмком *лише* Волині, де *частинно* допущено українську мову в духовній консисторії та в деяких деканатах. Московський зїзд, очевидно, мав на увазі Волинь. І дійсно, наслідки його ухвали вже появилися: не пройшло і місяця, як духовна влада *ліквідує „Духовний Сіяч"*, — церковний 2-ох-тижневик, що видавався впродовж 4 років українською мовою при духовній консисторії у Кремянці. Названий орган стояв на ґрунті московського православія. Української церковної ідеольогії не тільки не заступав, а навіть її поборював. Отож коли його ліквідували, то єдина була його вина, що він видавався мовою українською. Як причину ліквідації подається „брак коштів", а в той самий час митрополія в Варшаві почала видавати нову тижневу московську ґазету „Слово". Її цілими пачками спроваджують до ос. парохів, обовязуючи їх ширити її серед парохіян. „Слово" провадить не тільки ідеольогію московського православія, але й московської чорносотенної політики та й ще до того московською мовою (за виїмком кількох маловартісних замісток, писаних неможливим україно-славянським язичієм).

Заступаючи „Духовний Сіяч" „Словом" церковна влада в Польщі зайвий раз показала, що вона не тільки є російською, але і слугою московської політики. Досить було росіянам зібратися в кількости 68 осіб і видати відповідну „ухвалу", як духовна влада зараз-же до неї застосовується. Для православних українців тепер не може бути мови, що таке московське православіє і до чого змагають його духовні провідники, а переєвідчившись про те, треба зробити послідовні висновки.

Перш за все, православні українці „всемірно" повинні боронити себе від московської отрути, котру православна митрополія намагається

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Даремні передбачення.

Що значить: хочемо такої-то літератури, таких-то творів? значить: хочемо впливати на молоде покоління, щоби таланти в зародку, заки візьмуть у руки перо, гляділи крізь призму ідей найближчих нашому серцю та світоглядові. Коли скажемо: „ідей найкорисніших народові, національній справі, або державі" то цією нескромною формулою сфальшуємо поняття субєктивного пересвідчення, поширюючи його буцім-то як обєктивну вартість. Ніхто не має права твердити, що його ідеї покриваються із загально-громадським і національним хісном, як довго вони не видержали проби здійснення супроти інших, може більше життєздатних.

Найпалкіше, але дуже тісне серце, найпатріотичніший, але дуже вузький світогляд мають люди, які хотіли би їх позичити письменникам для пошерення літератури! Відчуваємо людей як можемо, розуміємо світ як уміємо, але невже-ж наша безкритичність мусить іти аж так далеко, що хочемо, мілиною своїх індивідуальних переживань і вузиною власних ідей охопити форми таланту завтрішніх письменників?

Якщо віримо, що вага літератури залежить головно від ідей до яких ми дійшли — неминуючі перспективи перед тою літературою, якій хочемо згідно з нашими ідеями визначити її шляхи. Якщо розуміємо, що кожна доба родить нові таланти, а кожний новий талант приносить зі собою непередбачену форму нового світовідчування — який глузд випереджувати найбіднішою частиною своєї духової істоти: міркуваннями те, чого не можна схопити навіть найніжнішими антенами нашого відчування та розуміння? Великим критиком уважаємо того, хто на підставі кількох творів талановитого письменника зумів передбачити шлях його розвитку; геній не мали таких критиків ніколи; ті, що вірять у національний геній мусять вірити у прихід геніяльних одиниць.

Якщо уявляємо собі шляхи рідної літератури на зразок розвитку пересічних талантів, яким не заздримо ні імени ні творів — не треба ні критичного ні поетичного таланту, щоби їх визначити. Якщо віримо, що несвобідна нація навіть серед найтяжчих умовин може в літературі проявити своєрідний геній, завдяки своєрідним історичним досвідам, дискусія про майбутні шляхи української літератури є зайвою пустомельщиною, доброю для тих, що з усієї всесвітньої літератури зрозуміли тільки кілька бідних власних ідей, з яких живуть як професійні крикуни.

Хочемо, щоби наші завтрішні письменники не були нічим подібні до наших дотеперішніх, навіть найбільших, тому, що не уявляємо собі ні нашої історії ні нашої літератури як повторення раз пережитих зразків, без огляду на їхню досконалість. Хочемо, щоби ніодна із тих ідей, якими пробуємо зрозуміти сучасне життя не стояла нашим письменникам на перепоні бачити нові його сторінки без пересудів — національних та інтернаціональних.

Не знаємо, який ідеал мистецтва витворить нова доба і чи воно ріжнитиметься у своїх завданнях і засобах від нинішнього більш або менш як мистецтво в житті Греції від мистецтва в житті сучасного европейця; та знаємо, що дотеперішній ідеал каже мистцеві в першій мірі **бачити:** відтворювати з якнайбільшою ясністю та силою те, що він найкраще пережив і то в тому матеріялі, який найбільше податливий для його таланту. Знаємо, що найбільший мистець — той, що зумів якнайкраще поєднати особисті переживання й матеріял (сюжет, тему, ідею) із доступного йому середовища із загальнолюдськими прикметами.

Всі такі поняття як „хист бачити", „ясність і сила відтворення", „найкраще переживання", „податливість матеріялу згідно з талантом письменника", „поєднання особистих переживань із загальнолюдськими прикметами" не є формулами, дефініціями або ідеями із точно-зясованим змістом, які може письменник наслідувати або собі засвоїти. Кожне із цих понять дало привід ріжним теоретикам літератури творити ріжні естетичні теорії, що силкувалися зясувати необхідні елєменти твору мистецтва або невідхильні риси творчого таланту. Нині знаємо що

внести через свою „Слово"; вони повинні рішуче заборонити своїм пан-отцям кольпортувати серед парохіян московську пресу: до московської газети не варто й заглядати, як до найгіршої погані. Дальше, обмосковлений апарат було і тепер в засобом до матеріального визиску. Отже найкращим протиділанням тому є стримання від виплати тих данин, що їх московське духовенство стягає з православної української людности у вигляді різних податків з церков. консисторських оплат, торговлі церковними свічками, ризом. дзвонами і т. п. Московське духовенство поставило себе в ролю слуги московських політичних партій. Цілком природно, що воно повинно оплачуватися своїми панами, а не українським народом, якого воно не хоче признавати.

Шануючи свою українську мову та борючись за її права, українська православна людність повинна рішуче ломататися від своїх пан-отців промовляти в церкві і поза церквою тільки мовою українською. Чужинці лише тоді будуть нас поважати і з нами рахуватися, коли ми твердо будемо стояти на себе і за свої права. Оборона свого „я" і своїх національних прав мусить бути відповіддю на рішення московського з'їзду, звернені проти нас, та на виконання їх московським духовенством. *Православний Волиняк.*

Перспективи світового урожаю.

Інтернаціональний Інститут Агрікультури в Римі публікує підсумки тих відомостей про перспективи урожаю, що приходять до нього з усіх кінців світу. Знаючи, яку вагу можуть мати ці відомости для хліборобського населення Західньої України, вважаю потрібним подати їх в скороченню до відома й читачам „Діла".

Щодо середньої Европи (Німеччина, Франція, Польща, Чехословаччина) то внаслідок чергування гарної сонячної погоди з короткими періодами дощів, урожай пшениці в тих країнах мав бути дуже добрий. Зате в південній Европі — від Еспанії до берегів Чорного Моря, внаслідок посухи, що її змагнушували лише широкальні (південні) вітри, перспективи на врожай — особливо в Італії, в Еспанії, та почасти в Угорщині і в Румунії — не є блискучі. Виїмком є лише Болгарія та Югославія, де було багато дощів в першій половині червня, та Греція, де дощів було і забагато.

На початок липня загальний стан Европи, — якщо не приймати на увагу можливих змін на гірше підчас самого збору хліба, — представляється задовальняючим, бо, відповідно до розрахунків, скількість хліба в квінталах в новому урожаю мала би доходити (виключаючи Радянщину) до 380—385 міліонів, себто на яких десять міліонів більше від минулого року. Це — щодо пшениці: щодо жита і ячменю, то урожай цього року має би бути трохи нижчий за минулорічний. Щодо Радянщини, то простороні, відведена під пшеницю цього року, вираховується на 37 з половиною тектарів, себто на 3 міліони більше, ніж у минулому році, і на 8 міліонів більше, ніж середньо за період 1925—1929 рр. Совітський уряд передбачує вже на осінь дальше збільшення площини на 12—15 міліонів гектарів.

Ми знаємо, що з поширенням площі, відведеної під пшеницю, населення Радянщини не відчуватиме ніяких змін на краще, — але хлібороби всіх інших країн відчуватимуть все сильніше конкуренцію радянського збіжжа, — і з цього погляду лише й можна дивитися на ті перспективи, що їх відкривають для Европи „хліборобські" заходи радянського уряду. Щодо виглядів на урожай, то згідно з відомостями, які походять з 1. липня ц. р., озима пшениця (засіяна на просторонї 12 міліонів гевтарів) мала би дати урожай середній або вищий від середнього, а весняна, ярова (на 25 міліонів гектарів) середній або нижчий ніж середній. Так само добре вродило в Радянщині і жито, що займає простір трохи менший від пшеничного.

Щодо Америки, то нема вже ніяких сумнівів, що в Канаді урожай цього року буде дуже малий, бо дощ випав занадто пізно, щоби врятувати збіжжа, вражене задовгою посухою. Рахують, що канадійська пшениця цього року не перевищить кількости 63 міліонів квінталів і тому на експорт залишиться не більше від 25 міліонів квінталів супроти 70 міл. мин. року. Щодо Зединених Держав Америки, то тут урожай оцінюється на 236 міліонів квінталів, з легким збільшенням на яких кілька міліонів квінталів, в порівнанні з урожаєм минулого року. Отже на експорт залишиться приблизно та сама кількість, що й минулого року, себто приблизно 40 міліонів квінталів. Інше збіжжа є теж задовольняюче.

Загалом, щодо північної земної півкулі, то можна передбачати *середній* урожай пшениці, з сильним зменшенням жита і ячменю.

Щож до південної півкулі, де і сам простір, відведений під хлібні культури, був цього року значно менший, то там атмосферичні впливи були рішуче несприятючі для посіву: в Аргентині була за сильна посуха, а в Австралії — за сильні дощі. Підводячи загальні підсумки, що, розуміється, треба приймати з деякою резервою, (бо з одного боку атмосферичні зміни впроловж місяця липня можуть значно на гірше змінити перспективи урожаю на північній земній півкулі, а в південній він залежатиме від літа, бо там закінчилася лише сівба), можна сказати, що світова продукція пшениці на 1931 р. представляється *недостаточною для світового запотребування.* Це дає надію, що хліборобська криза може бути облегшена, особливо якщо будуть зроблені обмеження для експорту радянського хліба, який повинен іти в більшій мірі на заволодження потреб голодного радянського населення.

Евг. Онацький.

Релігійні заворушення в Мексику.

В Мексику вибухли нові заворушення на релігійному підкладі. Найгостріше виступили в провінції Веракруз. Причиною був розпорядок влади, що зменшив число духовенства. З цього приводу один молодий чоловік хотів убити губернатора. Напасник заатакував його у хвилині, як він виходив із своєї палати і стрілив до нього з револьвера. Губернатор, поцілений першою-кулею в ухо, сховався за камінні стовпи і почав відстрілюватися. Вивязалася обостороння стрілянина, в часі якої напасник був смертельно ранений. Це дало товчок до масових заворушень. Товпа підпалила 4 церкви. Багато людей вбито, ще більше є ранених. В цілій провінції Веракруз оголошено воєнний стан.

—o—

Пересторога для еміґрантів.

В Буенос Айрес є кольонізаційне підприємство „Компанія Ельдорадо Кольонізаціон і Експльотаціон де Боскос Лідта" що визискує еміґрантів із Польщі. За посередництвом своїх агентів воно продає землю по ціні далеко вищій від дійсної вартости, бо терени кольонії Ельдорадо лежать далеко від комунікаційних шляхів і більших людських осель, через що вартість їх незначна.

Жертвою обманства упав між іншими еміґрант М. Лобач, що приїхав у лютім ц. р. з Польщі до Буенос Айрес. За намовою агентів т-ва Ельдорадо купив землю і питаючи, де вони є, заплатив згори 300 амер. дол. Ця сума рівнялася тоді 975 пезам. Прибувши до Ельдорадо, еміґрант Лобач переконався, що впав жертвою обманства, бо в тих далеких лісах умовлена ціна 100 пезів за гектар є найменше 5 разів вища від справжньої вартости землі. Лобач не взяв землі в посідання, зірвав умову і дістав зворот лише у квоті 550 пезів, стративши близько 400 пезів. Не помогла інтервенція польського патронату в Посадос Місіонес і польського консуляту в Буенос Айрес. Лобач не дістав решти своїх грошей, яку т-во Ельдорадо обтягнуло собі за зірвання умови. Це нехай буде осторогою і научкою для всіх еміґрантів, щоби не вдавалися в ніякі умови з агентами цього спекулящійного товариства.

Ревізія Соловецьких таборів.

Коли цілий світ зжахнувся від вістей, які приходять про страшні відносини на Соловецьких островах, де загибають десятки тисяч політичних засланців, рушило сумління і більшовицької влади. З Москви повідомляють, що президія Центрального Комітету Комуністичної Партії, занепокоєна зростом смертельних випадків серед політичних засланців, вислала окрему комісію під проводом Поспєшева на Соловецькі острови, щоби перевела слідство в цій справі. Чи та комісія вдержить долю засланців, можна сумніватися.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ДИМІСІЯ МІН. ЗАЛЄСЬКОГО?

У Варшаві кружляли у вівторок 28. липня ц. р. поголоски, що міністр закордонних справ Залеський уступить, а його становище обійме віцеміністр Бек. Тоді б. міністр Скшинський обняв би становище польського амбасадора в Льондоні.

ПРОФ. ЗАВАДСЬКИЙ ВІЦЕМІСТРОМ СКАРБУ.

З Варшави повідомляють, що проф. Завадського, президента виленської торговельно-промислової палати, іменовано віцеміністром скарбу. Проф. Завадський є фахівцем від податків. Тому вже давніше проводив у податковій комісії в міністерстві скарбу.

Б. МІНІСТР МАТУШЕВСЬКИЙ ІДЕ ДО СРСР.

З Варшави повідомляють, що в найближчих днях виїде до СРСР б. міністр скарбу Матушевський. Метою подорожі, як заявив Матушевський, є студія більшовицьких господарських умовин, про які видає свою книжку.

ПРОМОВА МЕКДОНАЛЬДА В БЕРЛІНІ.

У вівторок, 28. липня ц. р. уладжено з нагоди приїзду до Берліна англійських державних мужів Мекдональда і Гендерсона великий бенкет, на якому виголосив привітну промову канцлер Брінінг. Канцлер заявив, що Німеччина змагає всіми силами, щоб опанувати фінансову кризу та сподіється підтримки від закордонних капіталістів, які відкликанням короткоречинцевого кредиту лише поглибили кризу в Німеччині. Дійсна й основна санація господарських відносин Европи можлива лише при співпраці та взаїмній допомозі всіх народів. Основи для цієї співпраці положено в Льондоні, а тепер мусить наступити черговий акт відбудови.

Опісля промовляв англ. премієр Мекдональд, який заявив, що англійські міністри приїхали до Берліна тому, щоб переконати світ, що Англія не зважаючи на тяжке положення Німеччини, відноситься до неї з довірям. Мусимо забути минувшину, заявив Мекдональд, бо будучина залежить від політики, яку можуть вести лише люди, осяяні доброю волею і взаїмною співпрацею. Тоді можна буде побарювати ще недовіря і підзорливість, які, на випадок їх існування, довели би до страшних наслідків, а вкінці до війни.

ФРАНЦІЯ ПОЗИЧАЄ АНГЛІЇ.

З Парижа повідомляють, що у вівторок 28. липня ц. р. конферував адміністратор Англійського Банку Кіндлей з губернатором Французького Банку Моретом у справі позички для Англійського Банку. Французька преса повідомляє, що позичка виносить 20 міліонів фунтів штерлінгів. У льондонській Сіті переконані, що позичка 20 міліонів фунтів штерлінгів, призначена на збільшення запасу золота Англійського Банку, є вже доконаним фактом.

ЦЕПЕЛІН ПІД БІГУНОМ.

З Берліна повідомляють, що повітреплав „Гр. Цепелін" долетів у понеділок в год. 11.45 після середньо-европейського часу до землі Франца Йосифа. З Льондону повідомляють, що у вівторок 28. липня ц. р. виїхав з Плімутс до бігуна підводний човен „Наутілюс".

—o—

НОВИНКИ

Свято на Маківці. В неділю, 2-го серпня 1931 р. відправить дооколичне духовенство заупокійне богослуження по полеглих на горі Маківці. Всі Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил повинні на цей день зорганізувати поїздку на Маківку, а дооколичне громадянство взяти в цих великих роковинах якнайчисленнішу участь. Учасники львівської прогулъки мають до суботи — 1. серпня зложити в Земельнім Банку Гіпотечнім, вул. Словацького ч. 14, в урядових годинах квоту зол. 8·80 на оплату залізничої карти до Тухлі. Більша скількість учасників запевнює 25% знижку. Львівська прогулька виїде в суботу в год. 17·05, а верне в неділю год. 21·25. Ніхто не повинен пропустити нагоди поклонитися Тіням Полеглих на Маківці! — **Т-во Охорони Воєнних Могил.**

незалежно від меншої або більшої вартости тих теорій, що допомогли розяснити неодно питання різних родів творчости та уяви, ніодна із них не вспіє дати ключа, що відчиняє ворота талантам або ворота, за якими талант скриває свої скарби. Це все тільки помічні схеми порозуміння, а може ще частіше притоки до непорозуміння.

Коли кажемо про сучасний ідеал мистця не можемо найти ніяких загальних ознак, що могли би охопити прикмети. Єдиний засіб порозуміння — вказати на самі ці твори та на самих їх творців. Байдуже, чи найдемо між ними спільні риси, чисто зовнішні, звязані з технікою твору чи духові посвоєчення різних індивідуальностей. Письменник, критик і читач не має іншого та кращого засобу наблизитися до зрозуміння шляхів сучасної творчости як познайомитися з якнайдовшою низкою письменників і творів, які знавці її вважають архітворами, зразками, найкращим висловом форми або ідеї та їх гармонійної сполуки.

Всі ці твори звязані в якійсь мірі з ідеями та формами попередніх століть і всі вони різні від них, наче діти від своїх батьків, що тим сильніше почувають потребу протиставитися їм, чим більше відчувають на собі їхній вплив, в собі унаслідженні риси характеру, темпераменту, нахили та звички.

—o—

— **Ревізії й арештування.** Рогатинська повітова поліція перевела в Липиці Долішній, пов. Рогатин, масові ревізії, а саме в народнього учителя Василя Семегена, в учнів Остапа Семегена, Мих. Сторощука, Ів. Рибіцького, Вас. Лотоцького, Мих. Скобля та в селян: Ів. Нижника, Задорожного, Осипа Лотоцького, Мир. Лотоцького, Осипа Людкевича, Мирослава Людкевича і Мих. Старавського. Після ревізій арештовано Ост. Семегена, Ів. Рибіцького, Мик. Ставарського, Ів. Нижника, Осипа Людкевича і Мих. Лотоцького, та відставлено на поліцію до Рогатина, де після списання протоколів випущено тільки Імана Рибіцького. Інших відставлено до Бережан. Того самого дня переведено ревізії в сусідних селах: Липиці Горішній у Гарасима Гиля і Петра Андрусишина та у Свистільниках у гімназистки Марії Ушитко. Всіх підозрівають в приналежности до УВО та в підпалах.

— **Концерт з перешкодами.** Прикрі хвилі перебули Стрияни в суботу мин. тижня, підчас концерту „Циганського Хору", названого так імовірно тому, що в його склад входить артистична „циганерія" з кругів наших земляків впоза Збруча та російських емігрантів. Декому не подобалася вже перша точка. З задніх рядів стали зареаговано на спів якоїсь російської пісні свистом. А проте „циганерія" співала далі. Тоді на сцену вискочив гурток осіб, які прогнали концертантів зі сцени просто на салю. Счинився гамір, люди заметушились, прийшла поліція. Якось все втихомирилося, — часть слухачів вийшла, решта осталася і концерт докінчено. При виході ставали на брамі і на вулиці гуртки гостей (а було досить жидів і поляків) живо коментуючи цю подію. — Нам здається, що справді варта відложити до московського архіву пусті, банальні, слізливі „циганські романси", але — хто вже дав себе ними спокусити і пішов на салю — навіщо знімати аж такий скандал?

— **Замужні жінки тратять посаду.** З днем 1. серпня ц. р. буде переведена реорганізація деяких урядів у Польщі і кілька тисяч урядовців дістане виповідження, але так, щоб не стали тягарем на ринку праці. Отже будуть звільнені перш усього жінки, яких чоловіки мають посади, та ті службовці, що мають запевнені інші джерела удержання у своїх родин або з особистого маєтку. Тим способом державний скарб хоче заощадити 65 міліонів золотих.

— **Справа Полинського,** засудженого окружним судом на 10 років вязниці за намірений замах на радянське посольство у Варшаві, буде розглядана апеляційним судом дня 22. жовтня ц. р.

— **Комуністичні летючки** появилися в Золочеві, особливо на вул. Підвійтя, Брідській і на Кемпі. Крім того розкинено їх між вояками місцевої залоги, взиваючи їх до непослуху супроти старшинства. Поліція шукає за тими, хто їх розкинув.

— **Душогубства.** Коло Шешор, пов. Косів, убито вахмістра військової жандармерії Маріяна Романкевича. Він приїхав був на літо до Пістиня і вибрався до ліса на лови. Мав при собі кріс і револьвер, а проте хтось його убив. Найшли його без зброї та ограбленого. — В Рожневі, пов. Товмач, убито 8-літнього хлопця підчас сну. Арештовано Михайла Семирозума, якого підозрівають, що вбив хлопця колом.

— **Пригоди при гашенні пожежі.** В загороді Мартина Клєхи в Тисовій, пов. Перемишль, вибухнув грізний вогонь, що знищив усі будинки. Підозріння в підпалі впало на зятя пошкодованого, Мих. Дуну, якого й арештовано. В часі рятунку Клєха побіг до недалекої керниці, щоби набрати води. Він заложив до керниці драбину і аліз у глиб. Тут запаморочили його гази, що добувалися з нечищеної води і він упав на дно. На рятунок поліали за ним два парібки і так само попадали. Щойно інші люди добули всіх на верх і з трудом привернули до життя.

— **Влом до каси.** До Каси Хорих у Кросні вломилися злодії, розбили касу і забрали 1.018 зол.

— **Бійка на змаганнях.** На спорт. грищі в Биткові біля Катовиць були мячеві змагання між місцевою дружиною і спортовим клюбом з Михалкович. Коли місцева дружина програла, публика кинулася на дружину з Михалкович і побила її палицями. Чотирьох грачів є тяжко побитих. Поліція мусіла вжити шабель і навіть стріляти в повітря, щоби зробити порядок.

— **Донька або бомба!** До мешкання Марії Стельмахової в Гурці під Перемишлем впала крізь вікно бомба і вибухаючи ранила тяжко Стельмахову та знищила хатню обстановку. Поліція арештувала Івана Черняка, який пімстився на Стельмаховій так по лицарськи за те, що вона не хоче видати доньки за нього.

— **Дурному вічна память!** Варшавянин Тадей Кальський приїхав до Львова і на вул. Собіського впав жертвою двох обманців, купивши від них бляшаний перстень і ланцюшок за 90 зол., думаючи, що це золото.

— **Сумна пригода.** На скруті гостинця між Станиславовом і Калушем ударив мотоцикль, яким їхав Мирослав Снігурович зі своїм братом Володимиром з Тяжова, на самохід, яким керував Едвард Ковальський зі Станиславова. Наслідком зударення Волод. Снігурович упав на дорогу і розбив собі череп, а Мирослав потовк собі ноги. Обох відставлено до станиславівського шпиталю, де Володимир С. бореться зі смертю. Мотоцикль і самохід знищені. Поліція доходить, хто завинив, що їдучи проти себе про це не знали.

— **Загадочний вибух.** На залізничому шляху Плоешті-Синая в Румунії вибухнула бомба. Румунські газети не подають ближчих відомостей про цей випадок, що є мабуть у звязку зі замахом на королівську родину з приводу вінчання княжни Іляни. Сігуранца має тепер клопіт.

— **З індійського кітла.** В Калькуті вбито в судовому будинку суддю Гарліка. Замах виконав якийсь Бімаль Дасгупта за те, що суддя засудив на смерть його товариша за вбиття вязничного інспектора Сімпсона. Поліцай застрілив на місці вбивника Дасгупту.

— **Дрібні вісти.** Місто Чернівці подарувало принцесі Іляні з приводу її вінчання кільограм золота, вартости 120.000 левів. — У Варшаві повісився наслідком безвихідної фінансової скрути Людвик Ортвайн, один з найповажніших місцевих купців. — Бальон „Цепелін" находиться над північним бігуном. — В Щебрешині біля Замостя згорів великий склад нафти, вартости 150.000 зол.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11.— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 9—2

З діяльности „УФОТО".

Правильник участи у II-ій виставці української аматорської фотографіки у Львові.

Українське Фотографічне Товариство відкриває у Львові в перших днях грудня 1931 р. другу виставку української аматорської фотографіки. До участи у виставці запрошує всіх фотоаматорів. Тема знять необмежена, але передовсім бажані: історичні памятки Львова й інших міст, архітектура церков, народніх установ тощо, краєвиди й міські панорами, фрагменти святочних обходів, побутові й етнографічні картини, портрети чільних громадян — все з визначними прикметами мистецькими та з бездоганною технікою.

1. Присилати світлини наклеєні на картонах, а на відворотній стороні написати звичайним олівцем а) назвище, імя та докладну адресу світлившя, б) назву картини, в) позитивну техніку.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА. 5)

Українське сокільство за кордоном.

IV.

Як уже було зазначено, українські соколи були і є не лише в Подебрадах, але й у всіх більших та менших містах і навіть селах Чехословацької Республики. На нашу думку є їх тут біля двохсот. Але їх якось не помітно. Питома українцям скромність (за виключенням здеморалізованих демагогів) з одного боку й деяке недоцінювання як своєї праці, так і потреби організованих виступів є причиною тому, що про українських соколів дуже мало знають навіть самі українці.

Це недоцінювання значіння сокільської праці шкодить нам самим. Маючи сили, ми їх не можемо як слід використати в організований спосіб. А назовні витворюється таке вражіння, що українці взагалі не здібні до однодушного організованого вияву своєї волі. Коли до цього додати ще доволі активну агітацію проти нас наших „приятелів", то стане зрозумілим, чому витворилася про нас опінія не на нашу користь. Дехто боїться організації, щоб до неї не залізла „політика", а з нею й колотнеча. Але тій організації, в якій як слід розуміють основні засади сокільської ідеї, боятися „політики" (демагогів) не треба. Прикладом для цього може бути „Український Сокіл" у Подебрадах, де ніколи не було якихбудь „політичних" непорозумінь. Працюють у цьому товаристві українці з усіх земель України від Кубані до Сяну, що без ріжниці їх особистих політичних переконань практично переводять у життя ідею соборности українських земель. Вони творять дружну одину українську сокільську родину, памятаючи Тиршове: „Одиниця ніщо — ціле все"

Прояви організованого сокільського життя були й поза Подебрадами. Серед українських сокільських обєднань, хочби й не формального характеру, треба на перше місце поставити українських соколів у Брні. Там праця українських сокольві розпочалась на кілька років раніше ніж у Подебрадах. В салі чехословацького „Сокола" в Брні ніколи не бракувало українців. Брали вони участь і в ріжних здвигах. Доказом доволі великої активности українських соколів у Брні є те, що на VIII. Всесокільському Здвизі в 1926 р. у Празі було їх 17, не зважаючи на значну віддаль Брна від Праги та великі кошти подорожі.

Перед 1930 р. сокільське життя у Брні якось притихло. Залишилось там активних працьовників з побр. проф. Калічаком та інж. Гордіюком два-три. Але в осени 1930 р. сокільське життя знову пробудилося. На студії до Брна приїхало з краю 40 молодих студентів, з яких половина щиро взялась до сокільської праці. Якщо вони виявлять витрівалість, то витворять сильне українське сокільське гніздо, що — треба сподіватись — дасть про себе знати на IX. Всесокільському Тиршовому Здвизі в 1932 р. у Празі.

Очевидно, для успішнішої праці та відповідної репрезентації українського сокільства назовні нашим соколам у Брні треба було б створити і формально українське товариство. Проти цього нічого не будуть мати наші чехословацькі побратими, які як слід розуміють Тиршову ідею, а навпаки: радісно привітають українську організацію. Щож до думок про те, що для невеликої кількости членів не варто витворювати окремої організації, то тут як для своїх, так і для чехословацьких побратимів дозволимо собі пригадати слова вчителя Тирша, що в свій час були звернені до чеських товариств, які в минулому теж занепадали й мали дуже невелику кількість членів. Він говорив: „Скрізь можна почути голоси, що невелика кількість членства не варта того, щоб ради неї існувало товариство. Алеж ні! Варто того, побратими! Завжди варто стояти під прапором доброї та корисної справи. Завжди варто протриматись як зародок ліпшої майбутности. А цієї майбутности дочекаємось напевно, і то в скорому часі. Стіймо-ж, тримаймось, побратими, скрізь міцно зімкнутим ладом, бож і найменша кількість вірних друзів на кожному місці є саме тим ядром, без якого не булоб того майбутнього розквіту, якого скрізь дочекатись мусимо. Тримаймося-ж, охороняймо свою добру, мужню справу, тим оборонимо честь і добробут власний, забезпечимо поступ, майбутність і переможне відновлення свого народу". Чехословацькі побратими дочекались, дочекаємось і ми, українці, свого кращого майбутнього.

Аналогічно до праці нашого сокільства у Брні жило й розвивалось українське сокільство у Пшібрамі, хоч може де в чому виявляло меншу діяльність, бо, складаючись лише зі студентів тамошньої гірничої високої школи, мало меншу кількість членів. Усеж таки і з Пшібраму було на VIII. Всесокільському Здвизі 6 українських побратимів. В останні часи, не маючи приливу свіжих сил, кількість українських соколів стала мінімальною. Але й тим одиницям, що там працюють, не треба забувати про Тиршів заповіт. Сильнішим слід притягати до праці слабших і перетворювати їх в сильних духом та активних громадян.

Теж саме можна сказати і нашим соколам у Празі, Плзні, Градці Кралове та в інших містах Чехословацької Республики.

Дуже відрадним явищем є оснування 20. січня цього року у Ржевницях, місці осідку української гімназії, українського сокільського гуртка. Складається він з учнів названої гімназії. Зродився він, так мовити, самостійно, виявляючи природню потребу нашої молоді в її змаганні до ідеалу й бажанні працювати для добра свого народу. Гурток цей, маючи більше десятка активних побратимів та стількиж старшого сокільського дорасту, постійно збільшується і має у своїх рядах надійних руховників. Зі старших соколів у цьому сокільському гнізді працює д-р Антін Яковенко. Треба сподіватися, що в майбутньому це гніздо як слід розвине свою працю й витворить товариство „Український Сокіл" у Ржевницях. Дуже добре ставлення до наших молодих соколів матірнього чехословацького „Сокола" є запорукою тому, що сокільська ідея буде там належно засвоєна. Нашому-ж українському громадянству треба памятати про всебічну матеріяльну й моральну підтримку їх сокільської праці. Наші соколи у Ржевницях настільки бідні, що не мають можливости не тільки набути собі сокільські однострої чи придбати собі прапор, але навіть купити собі рухавкове вбрання (штани й черевики).

(Докінчення буде.)

2) Величина світлин від 13 × 18 см. До кожного побільшення обовязково долучити дві стикові копії, які остають власністю Т-ва.

3. Останній речинець приниманння світлин минає невідклично дня 30-го жовтня 1931 р.

4. Добре опаковані світлини посилати як поручені друки на адр.: Д-р Степан Дмоховський, Львів, вул. Сикстуська 35/III., залучуючи 50 сот. марками на відповідь.

5. Рівночасно вислати переказом квоту 5 зол. як вписове на виставку.

6. Після одержання посилки повідомиться про це її власника почтівкою.

7. Про приняття світлин рішає безапеляційно окреме журі (склад якого згодом подасться до відома).

8. Комітет має право репродукувати та помішувати в пресі поодинокі світлини, не даючи за те якоїнебудь винагороди авторові.

9. Автори найкращих трьох світлин будуть відзначені почесними медалями, а всі учасники одержать даром памятковий, ілюстрований катальог.

10. По замкненню виставки світлини до 14 днів будуть повернені.

11. Всі картини зберігатимуться з виїмковою дбайливістю, але не беремо відповідальности за шкоди, заподіяні в часі пересилок.

12. Приславши світлини означає згоду на повищі умовини.

Про точний речинець відкриття виставки і про її приміщення повідомимо у своїм часі в пресі.

Виставовий Комітет.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. VII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа вень 4·20—4·30 зол.

З театру.

Великий Театр у Львові. Гостинний виступ варшавської ревії „Веселий Вечір".

Цей черговий „канікулярний" гостинний виступ дозволив пізнати львовянам (зрештою, дуже нечисленним — рахуючи по навпів порожній салі першого вечора) той третій театрик ревії, який повстав головно завдяки ріжним перипетіям, сецесіям і розколам — двох інших: „Кві про Кво" і „Морського Ока". Як звичайно буває у таких випадках, така нова третя сцена не створює нічого нового типу, лише старається не остати позаду тамтих двох, — що у даному випадку, в більшій чи меньшій мірі, вдалося. Не має „Веселий Вечір" тих найкращих принмет „Кві про Кво", якими є там веселі скечі, політична сатира і характеристичні типи; зате має те, чого там брак: гарний спів і справді мистецький танок.

Пара танцюристів Париель і Галяма втримують танок на межі акробатики, але доказують, що й акробатика може бути артизмом! Прегарні декорації і т. д. виявляють багато зусиль, які керманичі того театру вкладають у свою імпрезу. (мп).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Ольга з Сімяновичів Левицька, жінка пароха у Бересці, пов. Лісько, померла у второк 28. ц. м. в 53 р. життя. Похорони відбудуться в четвер 30. ц. м. перед полуднем. — З Покійною зійшла в могилу жінка великих християнських чеснот і голубиного серця. В цілому своєму недовгому житті не знала для себе пощади — працювала з посвятою тільки для других, помагаючи всім, хто лише потребував її помочи чи поради. Її широ-гостинний дім стояв завсіди отвором для всіх бідних і потребуючих. В. Їй П.!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

СОЛОВЕЦЬКА КАТОРГА. (Документи). Редагував Л. Чикаленко. Сторін 72. Варшава 1931.

ЯК ДОБРЕ І ЗДОРОВО ВАРИТИ. Куховарські поради міським і сільським господиням та курсисткам куховарських курсів. Сторін 126. Коломия 1931.

ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКОГО ПРОМИСЛУ І ТОРГОВЛІ. Провідник по Львові. Стор. 60. Львів 1931.

ДЕЩО ПРО „ЗЕЛЕНИЙ КЛИН". Стор. 24, кварто. Накладом філії „Просвіти" в Харбіні. 1931.

БЮЛЕТЕНЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ українських емігрантських організацій в Чехословаччині. Ч. 4. Прага 1931.

UT OMNES UNUM SINT. Збірник. Накладом академічної УМСА в Чехословаччині. Сторін 20. Прага-Подебради 1931.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI FUNDUSZU BEZROBOCIA 1930. Warszawa 1931.

WSCHÓD, ilustrowany kwartalnik poświęcony sprawom wschodu.

HOUSE OF COMMONS DEBATES Official Repot-Unrevised Edition Ottawa, Canada 1931.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 29. липня, година 8. вечором, „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Четвер, 30 липня, година 8. вечором, „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Парижанка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Засуджений зі Стамбулу". (Бетті Аммон).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес заодійом" та „Лицарі кохання".

ПЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустунки" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рай для жінок" (Шта Парьо).

ПАН: Звукові фільми „Любовниця батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „В обороні чести" (Том Мікс) та звукові додатки.

ХІМЕРА: Звукова комедія: „Панна шофером" та додатки.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Середа, 29. липня 1931. р.

Кенігсберг (207,1) 21·10 Година Шумана. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіооркестри. 18·30 Сарниковий речиталь Степанка. **Брно** (341,7) Попул. конц. радіоорк. **Льондон** (356,3) 21·00 Камерайська музика. **Гамбург** (372,2) 16·00 Година Шумана. **Букарешт** (394·2) 21·00 Фльотове соло. 22·15 Сарниковий речиталь Котанова. **Берлін** (419) 19·30 Фільософічні розмови. **Стокгольм** (435,5) 20·00 Концерт сол. стів. **Лингенберг** (472,4) Вечір Вагнера. **Прага** (550,2) 18·25 Інтелектуальна криза молоді. 21·00 Сарник. речиталь Вітовської. **Відень** (516,4) 12·40—14·00 Легкий концерт квартету ім Черда. **Гіга** (524,3) 21·30—22·00 Цигайські пісні. **Мінхен** (532,9) 17·05 „Льогенгрін", опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) 12·05 Полудневий концерт. 21·15 Цигайська музика. **Харків** (937,5) 19·00 Відчит. 20·00 Концерт. **Калюнборг** (1153,8) 22·10 Вечір Мендельсона.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 29. липня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Варшавський час. 12.10 Конверт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·30, 17·10 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Вильна. 16·00 Програма для дітей. 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна гутірка. 19·40—21·30 Трансмісії з Варшави. 21·30 Слуховище „Останній лет капітана Барка". 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30—24·00 Музика з Варшави.

Четвер, 30. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Конверт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 16·35, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 „Радість діта", відчит. 16·20 „Серед книжок", обговорення останніх видавництв. 16·50 „Практичні користи з науки про вітаміни", відчит. 17·10 Оперові арії, вик. М. Поповичівна. 17·35 „Радіо серед трудової інтелігенції", відчит. 18·00 Конверт солістів. 19·00 Всячина. 19·30 Комунікати. 19·50 Музична гутірка. 20·00 Трансмісія зі Зальцбурга: „Подружжя в тайні", комічна опера. 22·45—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

УЧЕНИКА книжих гімназіяльних клас прийму на мешкання. — Островського. Вірменська 3/II. „Народний Дім". 103 2-2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ПОШУКУЄТЬСЯ старшого чоловіка легідної вдачі, як доглядача до хорого, який є також легідний. Для догляднчого ціле утримання і платня по умові. — Оферти з описом життя, потверджені дотичним парохіяльним урядом, на адресу: Дорожинська, Мізунь, п. Вигода. 98 4—5

КОСІВ коло КОЛОМИЇ, Пансіон П. Лукашевської поручає сонячні покої з першорядним утриманням. Ціни знижені. 115 1—5

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ, поручаючі листи, пошукує зараз місця в адвокатській канцелярії. — Ласкаві згодошення приймає з ченности адвок. д-р Мудрецький у Тлустім. 111 2-3

ОСІБНА, мебльована кімната, дешево. Міцкевича 11. 113

СИРОТА по священику, в середнім віці, пошукує місця до управи дому в місті або на селі, до ведення станції, або до одної двох осіб; займеться також домовим міським господарством. — Вимоги скромні. — Зголошення: Nowy Sącz — Skrzynka pocztowa 183. 110 2—3

4 ПОКОЇ і КУХНЯ, комфорт, центр міста, вулиця Надова, побіч міської каси, до винайму зараз за місячним чиншом 105 золотих. — Зголошення під „Одноразово 600 доларів". Адміністрація „Діла". 112 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі **„Doroteum", Льва Сапіги 34.** Тел. 15—01. **Догідні умови.** 2361 57—?

Оголошення.

До Лунької Української Гімназії потрібні такі вчителі: 1) історії і географії загальної, 2) німецької мови, 3) математики і 4) фізики з природою.

85 3—3 **Дирекція**

Гошовські Людвик

має за шану повідомити отсим,

що для вигоди П. Т. Публики

відчинив при вул. Галицькій ч. 4. тел. 42-92

складницю фарб і

гуртівну продажу МИЛА фабрики „ТЛЄН".

102 3—3

Комплєтні спальні, їдальні, сальони, кухонні уряджения та поодинокі части поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин Меблів СТАЙЛЬ і С-ка

Львів, Казимирівська 28.

Тел. 64-13.

105 1—5

1 зол. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платин **у МАНДЛЯ, пул. КОПЕРНИКА** напротив Кіна „Коперник".

Д-р Олександер ПОДОЛИНСЬКИЙ

гінеколог-оператор і акушер

повернув.

Ординує пл. Більчевського 10. від 11—12 передпол. і від 3—5 пополудні. Тел. 15—60.

„Як добре й здорово варити"

найновіший практичний куховарський підручник. Спеціяльно уложений так, щоби ним могли користуватися і молоді господині на селі чи в місті, і курсистки ріжних куховарських курсів, і рівнож досвідчені господині чи провідниці курсів. — Всі приписи — перевірені, практичні, прості. Книжка написана приступно, легко, зрозумідо. — Книжка необхідна кожній господині в місті чи в селі, чи на фармі за морем! — Ось покажчик, що є в тій книзі: 1) Вступне слово. 2) Декілька слів про відживу. 3) Найдоцільніше використання часу при варенні обіду. 4) Доварювач. 5) Як подаємо їсти. 6) Борщі 7) Юшки (зупи). 8) Додатки до юшок і борщів. 9) Городовина. 10) Гриби. 11) Салатки. 12) Підлива (сосси) 13) Набіл. 14) Яйця. 15) Мясо: а) воловина, б) телятина, в) свинина, г) баранина, ґ) дріб, д) кріленки. 16) Риба. 17) Печиво: а) загальні уваги про муку і діжджі, б) хліб, булки, подачі, в) паї (пляцки), пиріжки, г) терти, ґ) медівники, д) тісточка, пампушки і т. д. 18) Лєкомники. 19) Мучні страви. 20) Перекуски, сандвічі і т. п. 21) Страви для хворих. 22) Конпоти, киселі. 23) Кава, чай, безалькогольні напитки. 24) Морожене.

Вісім аркушів друку 8°.

Ціна в краю лише 2·50 зол. (додавати 25 сот. на почтову оплату). Для Америки й Канади 50 ам. центів з пересилкою. Ще є понайменша ціна на такого роду й виглаху книжки. — Замовляти в усіх українських книгарнях у краю і за морем, а також в редакції „Жіночої Долі". (Коломия, Нова 1). — При більших замовленнях — значний опуст!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

ч. 169 (12.825). Львів, пятниця 31. липня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Анґлійці у Берліні.

Назрівання нової системи політичних сил Европи.

Львів, 29. липня 1931.

Дводневий побут премієра Великої Британії і її міністра закордонних справ (в понеділок і вівторок цього тижня) у столиці Німеччини є безумовно одною з найважніших дат повоєнної історії Европи. Під впливом останніх німецьких подій, які заалярмували світ і казали йому забути не одни „пересуд" воєнної спадщини, люди втратили теж почуття того великанського перелому, без якого не моглаб витати нині англійських державних діячів окликами „Heil!" та сама юрба, яка тому кількацять літ ревіла „Gott strafe England!". Колиб ще десять літ тому сказав хтось голосно, що найвищі офіціяльні представники Великої Британії будуть невдовзі складати святочну візиту маршалові Гінденбургові — булиб пересічні смертники порадили такому пророкові розпочати мерщій лікуватися. Нині ціла німецька преса розпливається у похвалах і гимнах на честь Англії і її уряду, а англійський премієр заявляє, що головною ціллю його приїзду до Берліна було бажання показати цілому світові, що „Англія має повне довіря до Німеччини".

Нагляднe зденервування французької преси з приводу тієї берлінської подорожі пп. Макдональда й Гендерсона та демонстративне легковаження її польською пресою („Час" з дня 29. ц. м.) так і зачинає передову статтю словами: „Побут англійських міністрів у Берліні має невелике політичне значіння", — є саме доказом величезного значіння тієї події. Як згадано, це значіння вміщається передусім у психольогічному переломі повоєнної Европи, себто у радикальній зміні того чинника, який — ніби невловимий і ефімерний — а проте такий всевладний і рішаючий для ходу історичних подій. Очевидно, що й у даному випадку — зміна англьо-німецьких настроїв, чи то „психічного наставлення" обох громадянств, є безумовно вислідом кристалізації конкретних відносин в Европі та, в свою чергу, мусить впливати на дальшу їх кристалізацію — по лінії спільних інтересів Англії й Німеччини.

Річ саме у тім, що спільнота цих інтересів щораз глибша і щораз ясніша. Ніколи так, як у цих днях і тижнях, не вирисовувала ще з такою брутальністю правда, що з усіх держав світа, які програли на останній війні, є (може поруч із Росією) — Англія. І ніколи англійська політична думка й прилюдна опінія не здавала собі ще так ясно справу, як щойно тепер, що єдиною державою, яка виграла на тій самій війні — це Франція.

Знищивши німецького суперника до панування на морях — Англія придбала собі нового суперника в особі Зединених Держав Півн. Америки, якому мусіла відразу (ще на вашингтонській конференції в січні 1921 року) признати цілком рівнорядне становище, та одночасно допомогла ще й до відродин морських амбіцій Франції. Допомігши Франції до знищення сухопутньої потуги Німеччини — допомогла Англія до здвигнення нової, від Наполеонських часів небувалої сухопутньої потуги Франції. Упокоривши Німеччину зобовязанням платити своєрідні воєнні данини титулом „відшкодування" Франції впродовж трьох поколінь — Англія допомогла Франції заповнити пивниці її державного банку золотом, яке, поруч з французькою армією і системою сітки военно-політичних союзів, захопило гегемонію на европейському континенті.

Але англійські острови, на яких лежить метрополія Великої Британії, занадто близько лежать европейського суходолу. І тому підчас минулотижневої льондонської конференції, підчас побуту у великобританській столиці пп. ЛявалЯ, Брінна і Фландена — англійська воздушна фльота демонструвала над Льондоном оборону міста й берегів Англії перед наїздом „від сторони континенту". Англія освідомила собі небезпеку, яка є де-де гіршою від колишньої небезпеки німецької. Бо колись скарбником світа був Льондон. Нині паризька фінансієра, йдучи по лінії французької державної політики, в днях великого фінансового потрясення у Німеччині — викуповує англійське золото й загрожує — здавалося непохитному — англійському фунтові! А коли весь світ погоджується одноголосно, що катастрофа Німеччини булаб катастрофою світа — Франція має уже стільки мілітарної і фінансової сили, що накладає і Англії і Америці тактику — „доброзичливого" обсерватора й дорадника, узалежнюючи реальну поміч від дальших політичних уступок Німеччини, себто дальшого політичного скріплення Франції, з дальшим ослабленням значіння і впливів Англії...

Тому булоб найвищою наївністю припускати, що ведені в такий час розмови поміж керманичами Англії й Німеччини обмежуються до вимін куртуазійних компліментів або до дискусії над третьорядними проблемами формального характеру. Коли офіціяльний комунікат каже, що в Берліні продовжуються наради, започатковані в Чекерс, то значить те, що продовжувалася виміна думок, з якої мусить зродитися нова політична система Европи.

Безумовно, що в Берліні ще її не зафіксовано, ані може про неї не говорено конкретними формулами. Але вона неминуча, вона вирине силою льогіки історичних подій, і такі випадки, як двократна подорож німецьких міністрів до Льондону впродовж кількох тижнів й англійська ревізита у Берліні, процес назрівання того нового укладу політичних сил Европи безумовно приспішує. Як-же ясним є неспокій французьких публіцистів, які раді би вмовити в себе і світ, що поза подорожами Брінінга й Макдональда криються лише пусті жести! Хто у це сьогодні вірить?!

Огонь нищить

не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечайте

ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Збіжева політика Польщі.

Резолюції варшавської господарської конференції (гл. вчорашнє й оногдішнє „Діло") у справі збіжевої політики польської держави починаються похвалою на честь П. З. П. З. („Паньствове Заклады Пшемыслу Збожовего"), які буцім-то надзвичайно добре впливали своєю інтервенцією на звижку цін збіжжа. Однак зараз додамо цілий ряд „побажань" по адресі П. З. П. З., а саме: 1) щоби на будуче П. З. П. З. обняли при закупі цілу територію держави; 2) щоби закуп збіжжа здецентралізувати й переводити його через апарат збіжевої торгівлі, вокрема через хліборобську кооперацію; 3) щоби збіжжа скуповувати передусім зараз по жнивах; 4) щоби в самій внутрішній організації П. З. П. З. поробити зміни, які уможливлювалиб більший вплив хліборобів на цю установу.

Приглядаючись цим побажанням конференції бачимо, що похвала П. З. П. З. була по правді зайвою, коли треба аж стільки, себто майже все, у них змінити. Та це не таке важне. Для нас важно ствердити, що саме П. З. П. З. не вивязались зі свого завдання, а коли і частинно вивязались, то користи з цього найменше мав і має наш український хлібороб. Передусім сама організація П. З. П. З., як державної установи, не дає нам ніякої можливости впливати на її політику чи працю, бож наших представників ні від кооперації, ні від „Сільського Господаря" там немає і не буде. Що без безпосереднього впливу хліборобів політика П. З. П. З. не йде зовсім по лінії заспокоєння хліборобських інтересів — свідчать найкраще постанови конференції. А що ця політика не бере зокрема на увагу потреб наших хліборобів, це аж надто ясне.

Конференція констатує, що П. З. П. З. не обняли своєю працею цілої держави, ми констатуємо, що наш хлібороб не відчув безпосередньо їх істнування. Бо не можемо вважати за вплив праці П. З. П. З., коли на біржевих нотуваннях появляються всякі високі числа, буцімто плачені за збіжжа, в той самий час, як наш селянин мусів віддавати свій продукт за половину ціни, або й зовсім не міг його продати. З інтервенції П. З. П. З. користали передусім поміщики цілої держави і частинно хлібороби корінної Польщі. Навіть сама конференція звертає увагу, що не використано для купівлі збіжжа широкого апарату збіжевої торговлі та кооперації, а відомо, що наш селянин не має сьогодні змоги так зорганізувати подажу своїх продуктів, щоби він сам міг найти десь місце скупу П. З. П. З. Тим самим наш хлібороб не міг віддавати збіжжа до скупу безпосередньо, а опинювалось воно на ринку хіба посередньою дорогою, при чому заробляв купець-посередник, а не хлібороб.

Та для нашого хліборобa найфатальнішою є зниження цін в осені і їх звижка на передніжку. В деяких околицях нашого краю ціни на збіжжа в трох вищі тепер, ніж були в осені. А всеж, селянин мусів його продати, бо не було іншої ради. Платности податків, додатків, данин, кар, оплат і т. д. — отсе примус продавання збіжжа в осені. Але це не булоб таке страшне, колиб саме вихвалювані конференцією „Паньствове Заклады Пшемыслу Збожовего" в той час інтервеніювали на ринках. Але саме тоді наш хлібороб стоїть безрадний супроти зграї купців і посередників, а державної інтервенції нема! Вона приходить щойно пізніше, коли хлібороб випродав, що мав, та коли продають поміщики, чи гуртівники. Тому наш хлібороб тратить величезні суми прибутку, а біржі нотують радісно сьогодня за жито по 26 зол., яке наш селянин продав за 8 чи 10 зол. в осені. Видно, що така „скора" інтервенція П. З. П. З. далася відчути і полякам, коли конференція висунула побажання в цім дусі.

Однак для нас замало постулятів конференції. Ми мусимо супроти П. З. П. З. підкреслити такі домагання, які щойно можуть їх працю зробити корисною для українського хліборобa. Ці домагання зводяться до таких двох головних точок: 1) вплив хліборобів, а в тому теж і українських хліборобів, через їх організації, у нас через „Сільський Господар" і нашу кооперацію на працю і політику П. З. П. З. та 2) переводження купівлі збіжжа від малоземельних хліборобів рівномірно в цілій державі, беручи під увагу передусім теж і українських хліборобів, а цю купівлю треба переводити не через приватних торговців, які використовують хліборобa, але через його власну кооперативну організацію.

Розглядаючи експорт збіжжа за кордон, конференція констатує, що зворот мит при експорті дав позитивні результати вдержанням цін на краєвих ринках. Однак до цього треба додати, що цей зворот мит, хоч може дещо підніс ціни, то не приходив реально до рук першого продаючого, себто хліборобa, а лишався в кишенях торговців і посередників, які в цей спосіб підносили свій зарібок. Доказом цього хочби реально плачені ціни на наших льокальних ринках і високі ціни експортованого продукту.

При цьому конференція ствердила одну надзвичайно важну річ, а саме, що ....дотепер приноровлювана висота зворотy мит для збіжжа і перемелу є невистарчаюча для піднесення внутрішньої висоти цін до рівня коштів продукції"... Іншими словами, що навіть колиб хлібороб діставав ціни, нотовані при вивозі за кордон, то ще не оплатив би самокоштів продукції. А що-ж щойно говорити про селянина який дістає по-

ловину тієї ціни, отже напр. про українського селянина? Тут вже про виплатність господарки й мови нема. А всеж, коли ми твердимо, що наш хліборób може жити тільки через ощадности на харчах і одягах рідні, то нам презентують іронічний усміх і... нові платничі накази. Чиж можемо бути вдоволені в такої поведінки в господарських справах, де наш хліборób сходить при своїй важкій праці на дохід нижче конечного мінімум прожиття?

Дальше займалась конференція міжнароднім збіжевим порозумінням, про що в нас доволі писалось, та співпрацю в експорті жита з Німеччиною, яка саме в останніх днях умови не продовжила.

Конференція пропонує будову елеваторa в Ґдині та здає будову окружних збіжевих елеваторів на приватну ініціятиву та ініціятиву хліборобських організацій. Звідки взяти на це гроші — ради не подано.

Присвячено ще кілька уваг комісовій продажі збіжжа через хліборобів, але це не поможе, з огляду на давню звичку продажі за готівку.

Бачимо з цього, що польська збіжева політика не йде на користь нашого хліборобa. Можливо, що користає з цього частинно польський хліборób, а напевно користає торговець і посередник.

Інж. Евген Храпливий.

—o—

Конґрес Соціялістичного Інтернаціоналу.

Відень, 28. липня 1931 р.

В суботу 25. липня відбулося у найбільшій салі Відня, в „Концертовому Домі", відкриття 4-го конґресу Соціялістичного Інтернаціоналу. Саля повна по береги, — делеґатів, гостей і просто цікавих віденців, які прийшли поглянути на провідників соціялістичного руху ріжних країн Европи й Америки.

Відкрив конґрес святочною промовою бельґієць Вандервельде. Він казав про страждання мільонів під тягарем сучасної господарської кризи, пояснює причини й наслідки цього лихоліття з соціялістичного погляду та закликав всі партії, що належать до Соц. Інтернаціоналу, боротися проти воєнної небезпеки. Він розводився про зріст демократії і соціялістичного руху у цілому світі, а згадавши діячів Інтернаціоналу, які були присутні на конґресі в Брюселі в 1928 році та не дожили до нинішнього конґресу у Відні, — висловив надію, що не вважаючи на сучасну скрутну добу світова демократія іде вперед і що цього її поступу не вдалося та не вдасться зупинити ніяким диктаторам. Після Вандельвельде склав привіт бурмістр „соціялістичного" Відня й одночасно голова австрійської соц.-дем. партії Зайп.

Після того перше засідання припинено й усі учасники поїхали на нововідкритий віденський стадіон, де спортовці, учасники Міжнароднього Робітничої Олімпіяди, влаштували символічну гру живими образами — „Боротьба працюючих мас з визиском і поневоленням". Виглядало це так: дрібні ремісники й селяни, що працюють при своїх варстатах праці, не знають капіталістичного визиску; але ідиллі приходить кінець; промисловий капіталізм розвивається і поволи захоплює в свої лабети людськість, чого наслідком є війна; трагічні наслідки війни штовхають зневірені маси до революції проти експльоататорів, — прихильників „старого режиму"...

Підбадьорені таким видовищем віденські робітники влаштували — зі смолоскипами в руках похід по головних вулицях Відня, при чому державні й комунальні будинки були ілюміновані.

Слідуючого дня вранці учасники Олімпіяди дефілювали перед членами конґресу. Серед робітничих „олімпійців" видно було делеґації анґлійців, французів, німців, чехів, болгар, мадярів, лотишів, шведів, китайців і т. д. Під своїм прапором ішли й віденські українські спортовці й делеґація українців з Чехословаччини.

На червоних прапорах Соц. Інтернаціоналу були відзначені національні барви всіх народів, між ними й українські жовто-блакитні барви. Чотири години рядами по 12 осіб, ішли учасники Олімпіяди з піснями й музикою та вигуками привітів під адресою членів конґресу, що слідкували за походом, стоючи на сходах перед віденським парляментом.

Серед українських учасників конґресу, крім названих уже в „Ділі" делеґатів У. С. Д. Р. П. (Вел. України) й У. С. Р. П., перебуває також член У. С. Д. П. д-р Володимир Старосольський зі Львова. Українські делеґати займають на конґресі окреме, призначене для них місце, під написом „UKRAINA". Між українськими учасниками Олімпіяди присутні м. і ген. В. Петрів з Праги.

О. К.

—o—

До чого воно йде?

Під увагу шкільній владі і громадянству Бережанщини.

(На маргінесі закінчення шкільного року в бережанській гімназії).

При державній гімназії з польською мовою навчання в Бережанах існують паралельні, так зв. утраквістичні відділи. Управа гімназії є спільна для обох відділів. Перший іспит зрілости в утраквістичних відділах відбувся ще 1913 р. Ще тоді почали були наші парляментарні чинники акцію у напрямі відділення цих відділів та створення з них окремої гімназії з українською мовою навчання, бо фреквенція українців у наших відділах давала запоруку на майбутнє, що така гімназія має всі дані на добрий розвиток. Компетентні чинники приобіцяли позитивне вирішення наших старань і реалізацію свого приречення визначили, коли не помиляюсь, на шкільний рік 1915-16.

Та прийшла світова війна, а згодом дальші події і ми не дочекалися здійснення наших слушних домагань. Лишились ми з цим, що мали. А в дальшій консеквенції шкільної політики почались нові реформи в ділянці мови навчання, які цей утраквізм обмежили до мінімум.

Але навіть і цей наш стан посідання в бережанській гімназії, як це від довшого часу обсервуємо, в декому сіллю в оці. Від якогось часу наше громадянство, схвильоване долею утраквістичних відділів, зі страхом глядить на їхнє майбутнє. По всяким зовнішнім познакам маємо вражіння, що п. дир. Райтер змагає до зліквідування цих відділів.

У цьому році закінчено шкільний рік, як звичайно. Та всеж таки маємо знову кілька дуже яскравих фактів, яких заінтересовані батьки може як слід і не розуміють.

Декілька дівчат, що покінчили сему клясу вселюдної школи, здають у цьому році вступні іспити до IV. кл. гімназії. Управа гімназії приймає подання і допускає дівчата до іспиту. У висліді одні здали до III. кл., інші до IV. кл. Та коли зголосилися до впису, п. директор заявив, що дівчат, які здали до III. кл., не приймає з причини браку місця, хоч гімназія є коедукаційна, хоч по інших клясах є теж ученниці. Чим пояснити такий поступок п. дир. Райтера? Коли не самоволю, то бодай чимсь у цьому роді.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ЛИПНЯ 1931.

Е. ПАПРИКА.

„Ойс шмедрес".

Гумореска.

А ще кажуть, що ми антисеміти!

Брехня. Можна сказати: наклеп!

Докази?

А жидівські написи на гривнях — забули?

А театр — рахувати мистецтво? Тут вам і „Мірале Ефрос" і „Жидівка Вихрестка" й опера „Жидівка". Хто створив таку досконалу креацію Елеазара, як не Коссак? (Той Коссак, який, завдяки нашій суспільності, ще донині грає... Лазаря).

А возьміть економічні відносини. Загляньте до бюр Нар. Торговлі чи інших Повіт-союзів, які там доставці сидять? Думаєте, Ріф-Кабилі?

А як кооператива перестане давати товар на кредит, то до кого йдемо (але вже з грішми)?!

А може скажете, що ми завидуємо їм їхнього богатства?

Брехня! Бо чи чули ви колинебудь, щоби до вас жінка присікалася, а Файнбубова має нові бутони, Флісерова дістала кримське футро і т. д. — Зате, хай тільки дружина вашого приятеля дістане в роковини, коли вона його „ущасливила", якунебудь дрібничку — зараз маєте вдома пекло.

Якщо і є у нас які антисеміти, так це самі жиди! Так, жиди! Бо чи чули ви, щоби наш „християнин" лаяв коли так жида, як жид свого конкурента? Кольок би стільки на світі не стало. Або возьміть таке: грає Україна з Гасмонеєю. Якийсь симпатик Гасмонеї раз-у-раз кричить: Браво Штаєрман! Як довго Штаєрман не стрілив ґоля, все впорядку, симпатики України тільки підсміхаються. Якже Штаєрман стрілив свою бомбу, симпатик України не видержав і каже: Той рудий жид мусить бути братом Штаєрмана, що так за ним розпинається. Страшенне обурився рудий на таку зневагу і заскаржив симпатика України до суду. Суддя, видно, станув на тому становищі, що якби його хто назвав братом Штаєрмана, то він би також образився, і видав вирок: три дні зі заміною на гривну.

Чи це можливе у нас? Чи ви образилисяб, якби вас хто назвав прим. братом Підлісецького?

Може загально ми й недолюблюємо жидів, але індивідуально так, бо кожний з нас має свого жидка, з яким його вяжуть якісь ближчі відносини і він навіть тішиться у вас неабиякою симпатією. А яка любов краща? — спитайте жінки. Скажіть їй: загально жінок я страшенне люблю, можна сказати: в солому за ними скочив би, але так індивідуально, то... при чому, глячучи на неї, зробіть гримасу... Побачите, що буде.

Тому не дивуйтеся, що і я маю свого жидка. Швець — вибачте за слово — полатайко, Шая називається. А мусите знати, що між шевцями бувають часом сильні індивідуальности. З німецької літератури знаємо вже про поета Ганса Сахса, що мав вивіску: „Майстер шу(г) унд дїхтер дапу". Або в нашому містечку є швець, можна сказати, передовий чоловік у повіті. Спитаєте його бувало: Костю, а хто був нині в читальні з інтеліґенції, то він вам зараз скаже: „Ну, я був, був льокай від грабйого, був акушеркін чоловік, „оґльондач", професор, меценас, було нас досить. Або прийде якесь національне свято, то він обовязково промову, а на закінчення: сказав наш великий „евґеній" Тарас Шевченко і... ту залежно від свята відповідну цитату з Кобзаря.

Правда, бувають між ними і всякі Баті, але в семї не без виродка, і самі бачимо, як солідарно цілий шевський світ протестує проти цієї закали 20-го століття.

Мій Шая також неабияка індивідуальність. Його любимий коник — це релігія. Знає Талмуд; бувало, прийде, то вияснить мені значіння всіх жидівських свят: що таке Кучки чи Гаман. А все жалується: „Думаєте, що то тільки ваші панотці занедбують науку релігії в школі? Прийдуть раз на півріччя, повписують ноти до катальоґу та й по всім. У нас те саме. А наслідки з того страшні. Питаю раз свого Шльому (ніби сина), коли зіслав Господь Мойсееві 10 заповідей, то він відповідає: За Яна Казімежа". — Сильно релігійний чоловік був отой Шая.

Аж раз приносить Шая мої черевики в пятницю вечором.

Шая, — кажу, — таж шабаш зайшов.

Який там шабаш! Релігія — то опій для трудового народу! Сказав і пішов...

Страшенне мене збентежила така „смена вех", хоч уже був час до того привикнути, бо раз-у-раз читаєш заяви, що, мовляв, з „Крутими Шляхами" не маю нічого спільного. Але по якімсь часі такий наш „сменовеховець" надумається й оправдується: Я справді писав, що не маю нічого спільного, але не писав — що не буду мати... і все в порядку. — А Шая ні з місця.

Вияснив мені причину щойно його челядник: Як, каже, у мого „балабуса" (майстра) вмерли батько, то він сидів „шіве" (на покуті); тому так довго до вас не приходив. — А на восьмий день пішов до божниці на „кадиш" (поминки). Такому чоловікові, що має „кадиш", належаться в той день великі почести. Його саджають на перше місце, дають тримати тору і т. д. А що мій „балабус" бідний швець, то наш „ґабе" (старший брат) навіть не звернув на нього уваги і він стояв у кутику — якби в нього не був жаден „кадиш". Така зневага страшенно заболіла Шаю, він вийшов з божниці страшенне лютий, і прийшов додому та плакав зі злости. Потім трохи успокоївся, взяв табличку, що Шльомко вчився на ній писати, намалював на ній божницю і каже до жінки: Як я буду „ґабе", то отут буде моє місце (очевидно перше), а тут буде сидіти мій приятель Іцко Спух, а коло нього мій „сандик" (кум) Сруль.

— Що? Такий „ґанеф" Сруль буде на такім місці сидіти? — зарепетувала нараз жінка Шаї. — Не буде!

— А я тобі кажу, що буде.

— А я кажу, що не буде.

І пішло стрижене-голене. За багато було вже цього Шаї, не видержав, плюнув на табличку, „ойс шмедрес" (геть з божницею) каже і стер свою божницю.

Від того часу змінив свої переконання...

— Опій для трудового народу — каже.

В минулому році управа гімназії проголосила, що вступні іспити до І. кл. гімназії будуть переведені лекційною системою. Таке зарядження може видати тільки Куратор[ія] Л. Ш. О. Тимчасом п. директор застосував давню систему лекційною на власну руку. Інтересовані батьки написали на нього жалобу до К. Л. Ш. О. і хоч Куратор[ія] признала слушність батькам та позитивно вирішила їхню жалобу, то проте іспит лекційною системою таки переведено. Питаємо: по чийому боці більша влада та авторитет? Хто кого повинен слухати?

В цьому році відбувалися вступні іспити до І. кл. гімназійної не лекційною системою. До вступних іспитів до І. кл. зголосилося в утрак. відділі було 43, у польському було 60 учнів. В утрак. з цілі здало 24, у польському 39. Коли приглянемося процентовому відношенню, то число перепалених учнів в українському відділі є жахливе! Але змагання ясне. Бо знаємо з практики, що коли вже в І. кл. часто учні так мало, то скільки з них дійде до VIII. кл.? А тоді? Комасація!

На цю обставину вказують ще такі факти.

Термін вношення подань про допущення до вступного іспиту до І. кл. обмежено до 15. червня. Хоч звичайно бувало, що такі подання вносилось включно до дня самого іспиту, себто майже до одного з останніх днів червня. Коли знаємо, як повільно рішається наші батьки в такій важній справі, чи післати дитину до гімназії, а ще в сучасній фінансовій скруті, то приймаємо, що відібрання їм тих двох тижнів решпити грає дуже велику ролю. Очевидно, зі стратою для нас. У висліді — зменшення фреквенції зі села. В цьому році здається, вписи повинні були тривати до 24. VI. Очевидно, що можна прийти і пізніше, „а ласки", але повинно бути постійне правило. Тоді не буде жалів і нарікань.

В минулому році визвав п. директор дуже оригінальне зарядження. Учні, що з кінцем року стояли лихо з 4-ох, а навіть 5-ох предметів, могли здавати весь матеріял з цілого року і в той спосіб поправити собі ноту та перейти до наступної кляси. Зарядження це нелегальне з існуючими приписами. Було це для учнів признати треба, милою несподіванкою. Можна це пояснити теж хіба тим, що п. директор хотів, аби учні більше вчились. Що правда, в Бережанах „фама" голосила, що зарядження це мало свою скритуцілю; ішло в цьому випадку теж про рятування в прикрої ситуації одного учня, який в науці дещо слабший, але... з своїком чи вихованком п. директорової.

Зате вже в цьому році п. директор поступав відмінно. Не „піклується" вже так долею слабих учнів. Про поправлення ноти з 4-ох чи 5-ох предметів вже нема й бесіди. Коли учень стояв злe хочби з двох предметів, то одержав злу ноту на свідоцтві з обох. Не було промоційних іспитів з двох предметів (хоч і тут виїмки не виключені) — тільки з одного. І коли в минулому році п. директор був в очах слабих учнів добродієм, то в цьому році учні бачили у своєму директорі людину, що тільки чигає на те, щоби „злапати" учня. Бо, очевидно, учні, сподіваючися, що в цьому році буде такаж система як і в минулому, вже завдалегідь підготовлялись до здавок з цілого матеріялу. Та вийшли на цих сподіванках кепсько. Але п. директор, коли йому дійсно лежить на серці доля учнів, повинен був попередити їх, що в цьому році такої „гратки" не буде. Цього він не зробив. А у висліді великий відсоток двійок переважно з двох предметів у вищих клясах. Попередити учнів на початку року або бодай не початку другого курсу — булоб не тільки педагогічно, але навіть булоб гуманно і по батьківськи. Зрештою таке повідомлення булоб і зайве, коли б поступалося згідно з приписами Куратор[ії].

Та у п. директора нема правила без виїмків І коли це потрібне — навіть у своєму безоглядному зарядженню знайде фіртку. Бо ось в цьому році знайшов цікавий спосіб рятунку для згаданого вгорі пупіля. На велике здивування всіх допущено його до іспиту доповняючого(!) по ферієх, хоч учень цей не хорував, а в останньому часі не абсентувався. На якій отже підставі знайдено для нього такий вихід — не залишиться загадкою п. директора. Огірчення між товаришами „пупіля", що хоч і більше вчились і більше вміли, а все таки перепали — є цілком зрозуміле. Цікаво булоб, який був би висліл, коли б при доповняючому іспиті екзамінувала його дійсно безсторонна комісія. Тоді побачилиб ми, що цей учень вміє.

Ще одна цвітка цієї дивної системи. Один з учителів історії захорів та в кінцем року довший час не був у школі. В результаті учні не мали змоги поправити собі ноту у цього професора в своєму часі. Їх не допущено до промоційного іспиту, бо до історії приєднався ще другий предмет. Но, а промоції з двох предметів нема.

Не знаємо, якби це виглядало, коли б батьки покривджених учнів внесли жалобу до Куратор[ії] з представленням цієї справи. Сподіємося, що Куратор[ія] таку жалобу вирішилаб позитивно. В цьому напрямі маємо вже докази. Самоволю п. директора Куратор[ія] скоротила. Маємо на думці злу ноту (одиноку!) і то з гімнастики на річному свідоцтві ученици Б. з VIII. кл., яка навіть з цього предмету не була іспитована. Та на зажалення батька до Куратор[ії] зла нота була негайно рівнож без іспиту поправлена на „добре"! Хоч не імовірне, але правдиве. Була це добра наука для п. директора, але проте він іде дальше вперто своєю дорогою.

При кінці ще про одно явище, якого не розуміємо. Учні мають злу ноту з одного предмету. Одних з такою нотою перепускається до вищої кляси, інших ні. Яким це робом діється?! Що є мірилом такого вирішування справи — не знаємо.

Збираючи цих кілька відірваних фактів, запитуємо ми, батьки, заінтересовані долею наших дітей, куди і до чого прямує така дивна система (коли таку змінливу поведінку взагалі можна назвати системою)? Чи до т. зв. ловлення учнів та давання двійок, чи — скажімо отверто — до ліквідації утраквістичних відділів?

ЦУКОР
КРІПИТЬ ЛЮДЕЙ
Мармеляди, конфітури, джеми, соки, компоти — це основа ощадности домашнього господарства.
СЕЗОН У ПОВНІ!
Дешеві книжки з приписами у кожній книгарні. —

КОНСЕРВУЄ ОВОЧІ.
31 2—3

ФЕЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Домагання сучасного інтеліґента.

Не пишемо критики нашої літератури і тому не вважаємо доцільним доказувати її недостачі та вказувати на домагання сучасного інтеліґента, що хотів би в якнайбільшій мірі находити в рідній літературі матеріял зближений до переживань із його сучасного життя. Ті переживання є дуже нелясованою сполукою явищ рідної буденщини — своєрідних обставин, людей, звичаїв, історичної традиції, суспільно-політичних актуальних питань, любови рідного краю і боротьби проти провінціяльних умовностей — і подій із широкого чужинного світа, що вливаються в наше річище через особисті взаємини з чужинцями та чужими осередками культури, через літературу, пресу, кіно або силою самої туги за новими краєвидами та обріями.

Нація матеріяльно небагата політичними обставинами приневолена жити власним життям, без живучих взаємин із далекими сухоземами та морями, дертається сильніше, ніж інші нації до літератури як до тої царини, що може заступити їй подих свободи та дати пережити в уяві те, що інші багаті нації находять у безпосередній формі: у торговельних взаєминах із чужиною, в колоніяльній політиці, подорожах або в дуже активній діяльности в різних ділянках науки, що доводить до винаходів і відкрить. 90 відсотків нашої літератури повстало із роздумувань над незавидною долею нашого народу і 90 відсотків її суму мало свою причину в тому, що поети не находили на цю долю іншої ради як надію, при всій безнадійности свого настрою.

Післявоєнна та післяреволюційна реакція проти суму та безнадійности мало ріжниться від духового знесилення попередньої доби, байдуже, чи вона виходить від комуністів, які вірять бадьоро у переможний прихід усесвітньої революції чи від націоналістів, які своїми літературними співами гадають приспішити перемогу національної республики або гетьманату. Щораз частіше, все ще читаємо боєві строфи про творчий труд пролетарського колєктиву та простягнені крила вірлиних національних прапорів і надалі як у добі плаксивого сентименталізму, народництва, хлопоманства та модного соціялізму від усіх цих строф, оповідань і статтей, що допомагають нам розяснити ці календарські ідеї вік страшним сумом.

Не тільки гумор, але навіть звичайний погідний настрій пересічного европейця, що раз на тиждень уміє полишити свої домашні клопоти дома і находить усміх, дотеп і глуз для своїх слабощів є в нашій усій сучасній літературі такою самою рідкістю як справжній глибокий песимізм, характеристичний для багатьох великих письменників, що відчували на собі прокляття якоїсь духово-знесиленої доби або власної знеаміри в людину.

Одні соромляться проявити свій природний здоровий гумор виплеканий південнішим підсонням і широчіню наших степів, щоби, мовляв, не зробили їм докору, що в такий преважкий для народу мент вони не беруть участі в його національній жалобі; другі соромляться заридати з усієї наболілої душі, щоби не зустрітись із докором, що відбирають віру громадянству в воскресення сонця... і кожний із письменників, а навіть критиків споглядає невпинно на свою святошну авдиторію то пускаючи розсудливо сльозу на завдано веселу фразу то добуваючи, після зітхань над нашими злиднями, боєве „гурра!"

Наша література розвивається від літ під гіпнозою, дуже обмеженої, занадто мало вибагливої й занадто розсудливої авдиторії. Може нині її розбиток ще важший: на Радянській Україні письменник знає завдалегідь, чого від нього безумовно домагається офіціяльна цензура державної партії, — у Галичині він приневолений щораз частіше йти на патріотичну популярність, що є часто тільки комбінацією надії видати якнайшвидше книжку і найти якнайлекше сюжет, що не домагається ніякого індивідуального зусилля, ніякої обсервації та ніякої літературної підготовки.

З усіх впливів, яким може підлягати письменник нема страшнішого від офіціяльної цензури, незалежно від назв, якими охрещує письменник стан свого натхнення і незалежно від причин, чому йому піддається.

Перейти українській літературі зі світа селянських сюжетів до сюжетів міста не лекше як перетворити психольоґію селянина в психольоґію інтеліґента. Сюжети із життя міського пролетаріяту здебільша не є в сучасних радянських письменників психольоґічними проблемами, а тільки готовими схемами, тому, що психольоґічна аналіза та свобідна постановка проблем виключена в них принципіяльно саме з огляду на принципи.

Спроби в сучасній нашій літературі знятися на рівень проблем інтеліґента є параліжовані обома її течіями: традиційно-національною і революційно-комуністичною. Представники обох цих течій хотять творити своєрідну власну літературу, не зясувавши собі ясно, чи вона має бути призначена для інтеліґентної кляси чи тільки має бути письменним документом, як вони, письменники, виконують свою суспільну службу.

Думка про те, щоби ця література була справді рідна каже патріотично настроєним

У нас були давніше директори. Всіх їх згадуємо з якнайщирішою пошаною як наших батьків і добродіїв, що вміли покермувати душею молоді. І хоч їм не справляли шумних ювілеїв — память про них не загибає.

Теперішньому п. директорові ні ювілей, ні стипендія його імени, зібрана тяжким трошем батьків теперішніх учнів — такої памяти безумовно не залишить.

Spectator.

Маркіянове Свято на Підлисецькій Горі.

Положення Білої Гори. — Памятник Маркіяна Шашкевича. — Культ поета. — Цьогорічне свято.

„Підлисецька Горо Біла,
Як тебе не бачу,
Так ми сумно, так ми тяжко,
Що мало не плачу!" —

тужив незабутній соловейко галицького відродження, Маркіян Шашкевич. Було й за чим тужити. Стрімка, висока гора з білого каменя знимається над розляглою рівниною, поперетинаною жовтими полями, зеленими лугами та темними лісами, і розпочинає високий ланцюг відноги Гологір. А що за вид з тої гори! На захід голим оком видно Високий Замок і Лису Гору та верхи львівсько-томашівського розточа, на північ перебігає око рівнину поза Лопатин аж під поля Берестечка, на сході нестримно глядить око в день поза Броди і Почаїв, а на полудні стримується погляд на безперервнім синім гологірським ланцюгу, що від підльвів. Чорт. Скали біжить гордовито на схід. А тут у степ розсіяні села: Підлисе, Ожидів, Юськовичі, Кути, Цішки, Олесько, Білий Камінь та інші, що вежами своїх церков, садами перетинають і уріжноманітнюють рівнину. А все те покриває при літній гарній погоді прекрасна, нашим лише сторонам прикметна синява, що зливається з величною синявою небосклону в образ неоціненого галицького краєвиду.

Коли оглядаємо такі краєвиди з Білої Гори, то відчуваємо, чому поет так любив Підлисецьку Гору, чому так за нею тужив. Заразом розуміємо, чому „Т-во ім. Маркіяна Шашкевича" в Золочеві, що поставило собі за ціль ширити культ Шашкевича серед нашого народу, купило частину цеї гори і поставило там памятник поетові.

Памятник цей видимо здалека на кілька миль, коли лише приїдемо на стацію Красне. Є це високий на 14 м. залізний хрест, що стоїть на муруванім камінним цоколі, високім на 6 м., на котрім вирито в камені напис: „Маркіянови Шашкевичови (зам. Шашкевичеви) в 1911 р." Був це ювилейний рік — 100-літніх уродин Маркіяна. Тоді й основано „Т-во ім. М. Шашкевича" в Золочеві, котре завязали околичні патріоти та поклонники поета; на чолі його станули уроженці найближчої околиці з бл. п. о. епис. д-ром Йос. Боцяном (з Буська). Хрестом цим і культом поета займається товариство й надальше та улаштовує що-року здвиг під хрестом, котрий, відповідно до обставин, прибирає ріжний вигляд. Свята ці звязано з церковними обрядами, з богослуженням, яке відправляють священики з околиць під хрестом. А минулого року був на Підлисецькій Горі Преосв. еп. Никита Будка з архієрейською Службою Божою та освяченням свіжо докупленої частини гори; в цім році завитав Преосв. о. д-р Іван Бучко.

Коли в попередніх роках свято складалося з двох частин: з богослуження та з промов, фестину і народньої забави, то цього року мало воно характер чисто церковного свята, бо поза богослуженням золочівське староство на ніщо більше не позволило. Попередніх літ відбувалося Маркіянове свято все в першій половині серпня, по жнивах, а цього року чомусь уже в липні (26. VII.), перед „першим" і в сам розгар жнив. Це й пошкодило святу, бо фреквенція недописала якслід. Причинилася до цього також надмірна спека, а дуже діймаючо знесення від 15. VII. передполудневого поїзду Львів-Броди, який привозив прогульковців зі Львова і на лінії з цілої околиці по обох сторонах залізничого шляху, а також знесення автомобілевого руху між Золочевом та Олеським. Тому ті, що були на Підлисецькій Горі в попередніх роках, твердили, що в цім році було далеко менше учасників, майже половину менше, як у 1930 р. Колиб хотів приблизно подати число учасників у цьогорічнім святі, то було там около 5.000 осіб. А колиб ще хотів хтось спеціялізації, то між учасниками переважала молодь обох полів, як селянська так і інтелігентська. Не переборщимо, коли скажемо, підлисецьке свято — це свято молоді. Тим і пояснюється частинно, що архієрейської Служби Божої слухало всього кілька соток людей, а решта крутилася коло буфетів з водою і пивом, вистоювала коло катринок, де їм папуги і білі миші тягнули „льоси", вигойдувалася на крикливій карузелі, або ульокувалася в холодочку ліса-молоднику, де парами чи мішаними товариствами забавлялися підчас богослужения серед співів, гри на гітарах, гармошках і при тим подібних іграх.

Офіціяльної програми свята, як сказано, не було взагалі. Атракцією свята була особа Преосвященого еп. І. Бучка від початку до кінця і біля нього все крутилося. В год. 9. рано приїхав о. епископ серед бандерії з 50 кінноточників — ніби козаків пільною стрімкою доріжкою на Білу Гору; через тріюмфальну браму вїхів о. епископ на площу, що є власністю „Т-ва ім. Шашкевича" і „станув в асисті духовенства олеського деканату до архієрейської Служби Божої в провізоричній капличці, що її збудовано під хрестом. Підчас богослуження виголосив о. Пришляк з Підгорець проповідь, яку пробував перервати представник староства, бо промови, мовляв, не було в програмі. По Службі Божій відправлено ще панахиду над могилою похованого біля хреста незнаного стрільця УГА, підчас котрої їздці з бандерії стояли на конях довкола могили і приграваали дві орхестри (з Кадлубиськ і Княжича).

Після закінчення церковного свята була перекуска для духовенства у провізоричному шалаші, підчас котрої орхестра відіграла „Многая літа". Пополудні відбувалися товариські забави учасників свята під звуки обох орхестр.

С. П.

письменникам утікати від впливів найближчих двох літератур — польської та російської, а намагання надати літературі політуру інтернаціональну приневолює комуністів наслідувати із чужих літератур тільки один тип письменників або один рід сюжетів. В обох випадках письменники найчастіше плекають дуже мало европейський, домодільний виріб літератури своєумними засобами, що не потрібують ніяких чужих прикладів. Оба ці зусилля є понад сили найбільших талантів, бо треба генія, щоби міг поєднати свідому теоретичну програму із мистецьким її виконанням.

При цьому викривлюють у нас само поняття національного та інтернаціонального характеру літератури. Наївний є погляд, що національна література зміцнює свої своєрідно-національні риси, коли проголошує національні ідеали, ідеї національної свідомости та незалежности; це тільки одна з її первісних стадій; не менше наївний погляд, що література дістає риси інтернаціонального характеру проголошуючи ідеї міжнароднього братерства, революції та інші загальні соціяльні гасла згідно із програмою міжнародніх з'їздів даної партії, що має вплив на цю літературу.

Може існувати література із найбільше національними рисами і дійти до міжнародного значіння, стати джерелом впливу на ідеї міжнародньої культури, як напр. французька література XVII і XVIII в.; може існувати література із такими загальними „інтернаціональними" ідеями як та доба англійської або еспанської, що черпає свою силу із ідей кольоніяльної експансії і вплив її може бути мінімальний; зате якийсь один „Вертер", один Руссо, один Байрон можуть завважити своїм впливом на якійсь частині всієї европейської літератури, без огляду на те, чи цей вплив можна пояснити „бацилем" такої недуги як невластенія.

ОСТАННІ ВІСТИ

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ?

Велике здивування в політичному світі викликало перервання переговорів між французьким Банком і англійським Банком у справі позички для англійського Банку. Представник англійського Банку Кіндслей, який переговорював у Парижі в справі позички, відїхав у середу 29. липня ц. р. до Льондону, щоб зясувати умовини позички французького Банку. Французький Банк годиться здисконтувати короткоречинцеві зобовязання англійського Банку до висоти 2 і пів міліярда франків. Англія знову бажала би, щоби французький Банк уділив позички у формі допомоги і щоб офіціяльно не згадувалося за позичку. Тому між французьким Банком і англійським Банком дійде до порозуміння щойно тоді, як англійський Банк офіціяльно попросить фр. Банк уділити йому позички.

Світло Ліндберґа йде на перегони зі сонцем.

З величезного міста Шікаго б'є під небо луна — знак нової перемоги техніки. Є це проміння світла Ліндберґа, названі так у честь славного героя воздушних просторів, що присвячені є саме летунам усіх країв, щоби служити їм помічю у віднаходжуванні дороги в тенетах ночі. Ельмер А. Шперрі жертвував їх містові Шікаго, як поклін зложений винахідности наших часів, під впливом якої люди наражують життя, щоби заволодіти над стихією.

Світло Ліндберґа є найсильніше на світі. Звізда, зроблена рукою людини, висилає свої проміння із середмістя Шікаго, з дому PALMOLIVE, що має 37 поверхів. У цім домі є величезні лябораторії виробу мила. Тут по довголітніх наукових досвідах і працях визначні хеміки випродукували мило, яке в короткому часі добуло світову славу: PALMOLIVE. Йому саме тисячі жінок завдячують красу своєї цери Бо для культурної жінки дбайливе плекання тіла є нині справою незвичайної ваги. А вирізнювання під тим оглядом мила PALMOLIVE є показчиком, в який незрівняний спосіб це мило надається саме до плекання шкіри.

245 Р.

Французька преса пише, що французька позичка англ. Банкові вяжеться безумовно з політикою Франції. Тому виринає питання, чи інтерес Франції вимагає, щоби фр. капітал помагав англ. Банкові саме тоді, як англ. капітал рятує скрутне положення Німеччини. Якщо отже Франція буде рятувати за посередництвом Англії Німеччину, тоді не осягне цих користей, які би осягнула з безпосередньої допомоги Німеччині.

МЕКДОНАЛЬД ВЕРНУВ ДО ЛЬОНДОНУ.

В середу 29. липня ц. р. прем. Мекдональд відїхав в год. 10. рано військовим англ. літаком до Льондону. Його супровожали ще два англійські військові літаки. Премієра Мекдональда прощали дуже сердечно канцлер Брінінґ і мін. Курціюс з вищими урядовцями міністерства закордонних справ та англійський амбасадор з урядовцями амбасади. Мін. Гендерсон відїхав теж в середу, але поспішним потягом.

ПОЖЕЖА ЛІТАКА.

З Вильна повідомляють, що литовський військовий літак, який їхав у напрямі Завіяс біля литовсько-польського кордону нагло почав горіти. Один летун вискочив з горіючого літака і щасливо злетів легкопадом на землю на кількадесять метрів від границі на литовській території. Був це обсерваційний літак, що брав участь у військових вправах.

ЦЕПЕЛІН ЗАВЕРНУВ З ДОРОГИ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

До Берліна в четвер 30. липня ц. р. вранці надійшла радіотелеграма з покладу корабля „Резолюте", що Цепелін був віддалений в середу 29. липня ц. р. на 410 морських миль від островів Шпіцберген. Найновіші вістки подають, що Цепелін завернув з дороги до Ленінграду.

ГРАД І БУРІ НА ВОЛИНІ.

З Берестя н. Бугом надійшли вістки, що в середу 29. липня ц. р. буря з градом і дощем знищила біля 600 гектарів земледплодів на терені громади Висоцьке, столинського повіту і нанесла шкоди на 100.000 зол. Крім того знищених богато домів, де вітер позривав дахи. Також села Давидгород, Берегів, Рудня, Людня і Череберів дуже ушкоджені. Град знищив земледплоди на 2.000 гектарів. Біля Давидгорода вихор повикривав з корінням старі дуби. В селі Давидгород вибила буря 1000 вікон. Шкода виносить понад 200.000 зол.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 9·06·50—9·07·00, канадійський доляр 8·97·00—8·97·50, чеська корона 0·26·50—0·26·75, австрійський шіллінґ 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·00·00—0·00·00, французький франк 0·35·75—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·10, фунт штерлінґів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·80·00—37·00·00, 20 франків 35·00·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·00·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·36·00—0·36·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·10·00, австрійський фльорен 1·00·00 1·05·00, російський рубель 1·60·00—1·65·00. копійки за рубель 0·30·00—0·35·00.

—o—

НОВИНКИ

Свято на Маківці. В неділю, 2-го серпня 1931 р. відправить довколичне духовенство заупокійне Богослуження по полеглих на горі Маківці. Всі Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил повинні на цей день зорганізувати поїздку на Маківку, а довколичне громадянство взяти в цих великих роковинах якнайчисленнішу участь. Учасники львівської прогульки мають до суботи — 1. серпня зложити в Земельнім Банку Іпотечнім, вул. Словацького ч. 15, в урядових годинах квоту зол. 8·80 на оплату залізничої карти до Тухлі. Більша скількість учасників запевнює 25% знижку. Львівська прогулька виїде в суботу в год. 17·05, а верне в неділю год. 21·25. Ніхто не повинен пропустити нагоди поклонитися Тим Полеглих на Маківці! — **Т-во Охорони Воєнних Могил.**

— **Завалилося 4.000 домів.** З причини зливних дощів і повіни, які навістили околицю ріки Янцзе в Китаю, завалилося в Нанкіні 4.000 домів і 10.000 людей осталося без даху. Інші міста, положені над цею рікою, також дуже потерпіли.

— **„Кубанський Хор".** У звязку з новинкою під цим наголовком в „Ділі" з дня 28. липня ц. р. дістаємо від одного нашого громадянина в Холорова такі уваги: „Серед безлічі різного рода театральних імпрез, що блукають від одного міста до другого, треба відмітити появу на наших землях „Кубанського Хору" (?) під проводом Полякова. Появивши несподівано на концерті цього хору в м. Холорові, до кінця програми висидіти я не міг, бо балаганщині й ординарності здавалося кінця не буде. Треба мати чимало — делікатно кажучи— відваги, щоби чотирьом львівським ліяком-гітаристам і одному співакові (бувшому хористові Котка), отже всього пяти особам, рекламуватися як „хор" та прибирати назву „Кубанський", коли ні один член цієї кумпанії про Кубань не має найменшої уяви. Варта перестерігти наше громадянство, щоб не сподівалося дійсно почути співу кубанських козаків і потім не розчаруватись. Цей „Кубанський Хор" під проводом Ювика Полякова походить мабуть з львівського передмістя Замарстинова і ніякої артистичної цінности собою не уявляє". — З іншого знову джерела зачуваємо, що це „Циганський Хор", який скомпромітувався у Стрию, перехрестився у Холорові на „Кубанський". В усякому разі хористи — такі самі „цигани", як і „кубанці". Зрозуміло, що хотять вони їсти і шукають прожитку горлом, але навіщо піддурювати людей?

— **Поворот дітвори з оселі.** Цеї суботи (1. 8.) вертають дві групи шкільних дітей з оселі. Одна група в числі понад 60 дівчаток вертає з Милування, а друга (около 40 осіб) з Коршова. Рівночасно виїздже на 4 тижні третя група (около 70 хлопців) до Милування. Т-во „Вакаційні Оселі" рівночасно висилає шкільну міську дітвору в часі ферій на село для порятування здоровля. Це діти в більшости з вогких сутерин, з темних міських подвір. А цього року Т-во в 25-ий рік свого істнування важилось вислати аж три групи і то саме тоді, коли воєвідство відмовило Т-ву якоїнебудь субвенції, хоч 27 подібним товариствам польським та жидівським дало грошеві допомоги. А Т-во орудує лиш грішми з добровільних датків. Тому воно відкликується до жертвенности громадянства: просить вступати в члени Т-ва (річна вкладка 2 зол.) та присилати добровільні датки на руки скарбнички, пані Паньківської, Львів, вул. Чарнецького ч. 24.

— **В Тернополі відкрили будівельно-технічне бюро** інжинір-архітект Ярослав Соневицький враз з будівничим Андрієм Фаленди шом. Інж. Соневицький — це одинокий архітект в Тернополі та на Поділлі, який є уповажнений виготовлювати та підписувати пляни церков, Народніх Домів, читальняних домів та всяких інших будівель, яких пляни вимагають затвердження воєвідського уряду. Дотепер бувало часто, що такі пляни виготовлювали інжинірн чи будівничі до цього неуповажнені, внаслідок чого такі пляни лежали цілими місяцями у воєвідствах, а вкінці вертали незатверджені. При нагоді згадаємо, що оба пинове, Соневицький та Фаленди ш, це свідомі наші громадяни, які заслуговують на повну нашу підтримку.

— **Беконарня в Золочеві.** Вивозова фірма Оскар Робінзон з Бигдощі будує в Золочеві велику різню (беконарню), що буде вивозити биті безроги (бекони) за границю. Будують цілий ряд будинків з машинами та іншим новочасним уладженням. Биття безрог обчислене на 2.000 штук тижнево. Скористає на цьому не тільки золочівський магістрат, що внарендував фірмі Робінзон часть міської різні за грубі гроші, але й дооколичне хліборобське населення, головно з повітів золочівського, жоборівського і брідського.

— **Пожежі.** В Черкасах, пов. Львів, вибухнула пожежа в загороді госп. В. Змія. Вогонь був великий, бо на рятунок приїхала пожежна сторожа аж зі Львова. Згоріло 9 будинків з цьогорічним збіжем і сіном. Шкоду обчисляють на 50.000 зол.

— **Самогубство засудженого на смерть.** У вязниці в Чорткові сидів Йосиф Козачок, селянин з Вербівця, пов. Теребовля, засуджений на кару смерти за убивство своєї рідні, зложеної із 6 осіб. Оборонець Козачка зголосив касацію і Найв. Суд зніс цей вирок і приказав перевести нову розправу. Козачок не хотів уже чекати на новий суд і сам відобрав собі життя.

— **Надпродукція інтелігенції в Німеччині.** Про надпродукцію німецької інтелігенції свідчить факт, що в самих Сх. Прусах є 50.000 безробітних з академічною освітою. Тому що число студентів зростає з року на рік, їх виглядн дістати заробіток після скінчення студій щораз менші. Так само мається справа з інших німецьких краях.

— **Сезон конфітур** вже зачався і кожна господиня старається зберегти на зиму якнайбільше полуниць, суниць, черешень та інших ягід. Цей присмак дуже здоровий, бо складається з овочів і цукру, які зміцняють організм не тільки фізично, але й умово. Науково доказано, що конфітури відживляють наші клітини та кости так само як і наш мозок. Крім того конфітури причиняються до домової ощадности, бо надаються до булки на друге снідання для дітей, за-

Воздухом жити не можна!

Шкіра обуви вимагає поживи, яка не давала би їй крушитись і тріскати. Само відкурювання обуви не вистарчає. Воскова поволока, яна хоронить шкіру мусить бути щоденно відсвіжувана, інакше в порах шкіри осідає порох, що нищить обув. В ідеальний спосіб консервує обув паста

Erdal

з ЖАБОЮ.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА. 6)

Українське сокільство за кордоном.

(Докінчення.)

Але не тільки в ЧСР працюють українці на сокільській ниві. Прояви сокільської діяльности слідно й в Югославії. Так повстала в цьому році сокільська організація у Великому Бечкереку біля Банату. Ця організація покищо здобула назву „Українсько-Кубанський Сокільський Хор", але треба сподіватись, що в майбутньому вона прийме назву „Український Сокіл", замість запропонованої їм назви „Руско гнездо". Минули вже часи, коли українці працювали для слави й величі москалів і вже хіба не повернуться. Хай росіяни працюють самі для себе, а українці мусять працювати, наскільки вони є справжніми соколами, для свого народу. Про велику-ж славянську ідею ми будемо говорити з росіянами тоді, коли вони стануть на справжній грунт сокільської ідеї, раз назавжди відмовляться від свого імперіялізму й подадуть нам руку як рівним собі українським побратимам, а не „малоросам", бо останки „холопского малоруского племени" вимирають, а на їх місце приходять свідомі своєї національної гідности українці, які бажають своє життя творити так, як вони хочуть і розуміють, а не так, як їм буде наказано з царської чи комуністичної Москви. В цьому році наші соколи у Великому Бечкереку брали участь у зїзді Банатської Сокільської Округи, де пісні українського сокільського хору переважались через радіо. Можна сподіватися, що під проводом побр. М. Мельничука там оснується гніздо Українського Сокола", який дасть імпульс до організаційної праці наших соколів, розпорошених по цілій Югославії. Ми переконані в тому, що наші югославянські побратими, правильно розуміючи засади сокільської ідеї, зрозуміють і наші змагання. Для славянської взаємности ми з радістю будемо співпрацювати з кожним славянським народом, забувши про неодно, але при умовині цілковитого визнання за нами права на вільний національно-державний розвиток та підтримки наших визвольних змагань.

І в далекій Аргентині повстало товариство „Український Сокіл" в Буенос-Айресі. На установчих зборах цього товариства було 33 побратимів. Будемо сподіватися, що йому не забракне й сестер. На голову обрано побр. М. Заболотного, а на начальника побр. інж. Йосипа Шкеду. Побр. Шкеда був у свій час начальником подебрадського „Українського Сокола". Він скінчив шеститижневий курс руханки чехословацької сокільської громади в Празі в 1928 р. Його активна діяльність у подебрадському „Соколі" є запорукою того, що праця буенос-айреського „Українського Сокола" піде по належному шляху.

Так на руїнах старого життя навіть в далекій чужині творяться нові національні сили, руху яких не зупинять ніякі намагання наших „приятелів". Не зважаючи на все те, що діється в краю, українське сокільство як на своїх землях, так і на чужині, виборює собі, а разом з цим і своєму народові, кращу долю. *Майбутнє належить від нас.* Тому й на чужині українське сокільство мусить працювати і в своїй праці памятати на моральний наказ подебрадському „Українському Соколові", нашого вихователя, побратима Йосифа Трутляржа. Він писав: „Коли вірите в майбутнє і в свободу свого народу, підготовляйте її. Перш за все кожний з вас сам у себе, власним вихованнам. Сильних, дисциплінованих людей, що не дбають про власні інтереси, а дбають лише про добро загалу, буде потрібувати той мент, коли пробє година вашої свободи... Хотів би, щоб ви, вертаючись до вільної своєї Батьківщини, принесли до неї те, що ми маємо найдорожче — сокільство. Бо воно вчить дбати про загал, про добробут усього народу, стоїть понад політичною боротьбою і вузькою партійною правовірністю. Ми, славяни, з своїм нахилом до анархізму, до партійного ортолоксалізму, особливо потрібуємо такої організації"...

Як уже було зазначено, VIII. Всесокільський Здвиг покликав до життя обєднання всіх українських сокільських організацій на еміграції в Союз для спільного виступу українського сокільства на цьому здвизі. Але потім внаслідок того, що праця сокільських організацій у Брні і Пшібрамі підупала, в складі Союзу залишився лише подебрадський „Український Сокіл". Отже не було реальних підстав для істнування Союзу, а тому він був зліквідований 27. жовтня 1929 р. Всі зобовязання Союзу й майно перебрав подебрадський „Український Сокіл". Одначе тепер, у звязку з відновленням сокільської праці у Брні, з оснуванням сокільського гуртка, а в недалекому майбутньому й товариства в Ржевницях, у звязку з проявами українського сокільського життя також в інших містах ЧСР, як напр. в Градці Кралове, а також з витворенням українських сокільських організацій поза межами ЧСР, як в Югославії, так і в Аргентині, є реальна потреба в створенні заступництва українського сокільства за кордоном, себ-то у відновленні діяльности Союзу українських закордонних сокільських організацій.

Наближається час IX. Всесокільського Здвигу, присвяченого памяти 100-ліття з дня народження основоположника сокільства д-ра Мирослава Тирша. В це велике свято не лише європейського, але й світового значіння і ми, українські соколи, за всебічною матеріяльною і моральною підтримкою всього нашого громадянства без різниці політично-групових і партійних переконань, мусимо показати, наскільки ми виконали заповіт великого славянського учителя, наскільки ми підготовлені до охорони своєї доброї справи, оборони чести і власного добробуту, забезпечення поступу та вибореня кращого майбутнього й відновлення слави свого народу. Не боїмося того, що нас буде не багато. Одиниці сильних, дисциплінованих людей, що дбають не про власні інтереси, але лише про добро загалу, обєднані спільною великою ідеєю, можуть зробити більше, ніж мільони пасивних обивателів. За нами велика сила — *Правда.* Правда-ж переможе!

Подебради в ЧСР, 7. липня 1931.

ступаючи дорожчі річи, а навіть до наглих приймать. Для несподіваних гостей далеко краще подати чай з конфітурами, ніж посилати до склепу за тісточками та іншими солодощами. Хто записує видатки цілий рік, може переконатися, що одноразовий вклад на смаження конфітур оплачується краще і виходить дешевше, ніж безнастанне купування по склепах.

— **Важне для Вп. старшин резерви.** Фірма **Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що улаштувала у власній управі, сповна з визначною фаховою правецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих.

—o—

СПОРТ.

Недільні змагання.

В найближчу неділю (2. серпня) розіграє Україна відплатні змагання за мистецтво А-класи з Гасмонеєю. Змагання цих дружин, що все були атракцією для спортовців Львова, відбудуться на гриші Гасмонеї за Личаківським парком. Початок: год. 5. попол. Крім того за мист. А-класи грають: П. Сокіл-Польонія у Львові, Чорні І. Б.-Лехія І. Б. у Львові, Погонь (Стрий)-Ревосія у Стрию і Ревера-Світезь у Станиславовові. — У грах за мистецтво Ліги стрінуться: Чорні-Лехія у Львові (гриші Чорних, де буде вже віддана до вжитку нова залізно-бетонова трибуна на 1.800 осіб), Висла-Погонь у Кракові і Легія-Рух у Варшаві.

Калуш. Пролом (Станиславів) — Чайка (Калуш) 7:1 (2:1).

Дня 26. VII. розіграв станиславівський Пролом тов. змагання в Калуші з Чайкою. Пролом, що виступив з 2 резервовими (без Кардаша й Повеля), задемонстрував дуже гарну гру комбінаційну. Виріжнилися з Пролому: Бриндзей, Кернякевич і Росяк; з Чайки воротар і оборонці.

Дуже разила некарність деяких грачів Чайки, що, не знаючи приписів, бралися критикувати рішення судді. А вже гідним написнування був поступок одного з оборонців на кілька хвилин до кінця змагань. Грачі Чайки мусять зрозуміти, що не всі змагання можна виграти; програну і то з противником на цілу клясу ліпшим, треба приняти зі спокоєм. Не можнаж звалювати її причини на суддю й робити йому цілком безпідставно закиди якоїсь сторонничости.

Впродовж цілих 90 хвиль сильна перевага Пролому, якого оборонці стоять бездільно на половині гриша. Рідкі випади Чайки кінчилися негрізними стрілами. Ворота для Пролому здобули Кернякевич (3), Новицький (2), Демянчук і Якібчук. — Суддя п. Андрухович добрий. — Публики около 500. **Т. Л.**

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 29. VII. 1931 р. масло експортове і десерове прима 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яець 4·20 зол.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Ференчак Андрій, інвалід, вістун УГА., уродженний 30. III. 1898 р., помер по довгих та важких муках дня 10. липня 1931 р. у Бібрці, проживши 32 роки.

Покійний служив у 1918/19 рр. у бобрецькій сотні 3-го куріня У. С. С. при скорострілах. Брав участь у всіх боях, м. і. коло Бережан і Дарахова, а зокрема визначився у наступі коло Ходачкова. Одначе ці бої потрясли сильно його ніжну вдачу, а вже зовсім добив його вразливу душу відступ УГА. за Збруч. Зараз по переході Збруча він захорів і відійшов до шпиталів, звідки по війні вернув домів тяжко хорим нервово, спаралїжованим, до праці неспосібним інвалідом. Важка хороба не покидала вже його до останніх днів його передчасно зломаного повного терпінь життя.

Дня 11. липня ц. р. громадянство Бібрки та члени УГА. відвели його на вічний відпочинок.

Хай Земля, для якої страдав та жертвував здоровля і життя, пером Йому буде!

Листування Редакції.

Панові О. К. — Відень. За дописи дякуємо, просимо надалі, однак скрипти, писані олівцем не годяться до друку. Завдають багато мороки і йдуть врешті до коша.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 30 липня, година 8 вечором, „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Пятниця, 31. липня, година 8. вечором „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Пісня пустині" та „Скарби Поморя".

КАСІНО: Звукова фільма: „Засуджений зі Стамбулу". (Бетті Амман).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійком" та „Ліпарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми: „Поворот" та „Мовчазний ворог".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рай для жінок" (Діта Парльо).

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „В обороні чести" (Том Мікс) та звукові додатки.

ХИМЕРА: Звукова комедія: „Панна шофером" та додатки.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Донька вождя" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Четвер, 30. липня 1931.

Моравська Острава (263,4) 12·30 Концерт радіооркестри. 17·00 Французька камеральна музика. **Братислява** (278,8) Концерт радіооркестри. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт солістів. 21·00 Симфонічний концерт. **Прага** (486,2) 19·05 Концерт на мандолінах і гітарах. **Мілян о** (500,8) 20·45 „Сни мариотравний", опера Пончіелія. **Відень** (516,4) 22·50 Джезбенд. **Мінхен** (332,9) 21·40 Камеральна музика. **Будапешт** (550·5) 17·00 Мадярські твори на віольончелю. 18·10 Оркестра цитристів. 19·30 Мадярські пісні. 21·40 Концерт міської оркестри. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

Пятниця, 31. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·10 Симфонічний концерт **Липськ** (259,3) 14·30 Нова фортепянова музика. 16·00 Концерт симфонічної оркестри. **Бреслав** (325) 19·30 Марцог: „Що має рільник сказати мешканцям міста?" 21·25 Скрипковий реситаль К. Фрайнда. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Ліда", опера Верді. **Берлін** (417) 19·40 Нова популярна музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Ля вія делля Фінестра", ліричка комедія Зандонай. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт чеської Філгармонії. **Відень** (516,4) 20·40 Вечір Бетовена. **Будапешт** (550,5) 17·30 Цитавська оркестра Відан. **Харків** (937,5) 19·30 Відчит. 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 30. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 16·35, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 „Радість діта", відчит. 16·20 „Серед книжок", обговорення останніх видавництва. 16·50 „Практичні користи з науки про в'тамін", відчит. 17·10 Оперові арії, вик. М. Поповичівна. 17·35 „Радіо серед трудової інтелігенції", відчит. 18·00 Концерт солістів. 19·00 Всячина. 19·30 Комунікати. 19·50 Музична гутірка. 20·00 Трансмісія зі Зальцбурга: „Подружжя в тайні", комічна опера 22·45—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Пятниця, 31. липня 1931. р.

Львів. (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Музика з грам. плит. 13·10, 13·20, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·25, 16·45, 17·25, 19·40 Музика з грам. плит. 15·25 „Проблеми молоді у сучасній літературі", відчит проф. Штерибаха. 15·45—16·15 Комунікати. 16·30 Мистецький кутон. 16·50 Гутірка по французьки. 17·10 Скринька для найменших. 17·35 „Вразливість пшіта", проф. Руперт. 18·00 Легка орхестральна музика. 19·00 Всячина. 19·20 „Театр на провінції", відчит. 19·35—20·10 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт варшавської фільгармонії. 22·00 Науковий відчит. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Позір, студенти Зборівщини! Повідомляється студентство зборівського повіту, що дня 2 серпня ц. р. відбудуться в Зборові в салі „Рідної Школи", в год. 3. попол. загальні збори Студентської Секції, на які мають обовязково явитися всі товариші (-ки). — **Видія.**

Замість подяки Всім, що взяли участь і причинилися до звеличання похоронів нашого сина бл. п. **Ізидора Косановського** ст. прав., складаємо 10 зол. на „Рідну Школу". — **Родичі.** 118

Церковне богослужения на могилах на Маніявці за Українських Січових Стрільців, які у квітні 1915 р. віддали своє життя за волю України в боротьбі з москалями, відправиться в неділю дня 2/VIII 1931 р. в годині 11·30. Прибувшим у дні 1/VIII ц. р. до Тухлі на ніч буде запевнений нічліг в Тухлі. — **Видія Філії Товариства Охорони Воєнних Могил у Сколім.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р КОВШЕВИЧ, адвокат у Богородчанах, пошукує рутинованого конципієнта, що міг би самостійно вести канцелярію. — Посаду можна обняти зараз, евентуально з днем 1. вересня 1931. 116 1—3

ГОДИННИКАРСЬКО-ЮВІЛЕРСЬКІ роботи виконує найдбайливіше — Домбровські і Розважевські — Львів. Академічна 2. ГОДИННИКИ. БІЖУТЕРІЯ, СРІБЛО — Великий вибір. Дешево. Догідні умови. 1447 24—?

ОКАЗІЯ. Нова каменниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вартости 4.000 ам. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в чемности: Львів, вул. Вадова ч. 5, Склеп п. Павловського. 101 3—10

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1338

СИРОТА по священику, в середнім віці, пошукує місця до управи дому в місті або на селі, до ведення станції, або до одної двох осіб; займеться також домовим міським господарством. — Вимоги скромні. — Зголошення: Nowy Sącz — Skrzynka pocztowa 183. 110 3—3

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ, поручаючі листи, пошукує зараз місця в адвокатській канцелярії. — Ласкаві зголошення приймає в чемности адвок. д-р Мудренький у Тлустім. 111 3—3

4 ПОКОЇ і КУХНЯ, комфорт, центр міста, вулиця Вадова, побіч міської каси, до винайму зараз за місячним чиншом 105 золотих. — Зголошення під „Одноразово 600 долярів". Адміністрація „Діла". 112 2—2

ПОШУКУЄТЬСЯ старшого чоловіка лагідної вдачі, як догляднча до хорого, який є також лагідний. Для догляданого ціле утримання і платня по умові. — Оферти з описом життя, потверджені дотичним парохіяльним урядом, на адресу: Дорожинська, Мізунь, п. Вигода. 98 3—3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-34. — Ціни фабричні. 30 9—?

МУЗИКАЛІЯ. „ТАНОК ЛЮБЧИКА" на фортепян Безкоровайного, — в продажі 1 зол 107 2—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і молодих

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1. вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається панночки до семинарії або до гімназії. Приміщення в новій з комфортом уряджений хаті в середмістю — харч здоровий, достатний, пять разів денно. Солідна опіка старшої пані. Все за оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепян на місці. — Зголошення приймає і інформації дає до дня 25. серпня 1931 р. п. Стефанія Погорецька Wełdzira koło Doliny, poczta loco, — а потім у Стрию. 82 3—6

КОНКУРС.

Управа Монастиря С. С. Василіянок у Яворові оголошує отсим конкурс на посаду учителя предметів педагогічних, географії і німецької мови. — Зголошення висилати на адресу: Монастир С. С. Василіянок у Яворові.

99 3—3 **Управа.**

Рівенська Українська Гімназія

запрошує кваліфікованих учителів укр і латин. мов, природи й руханки (співу) Удокументовані подання приймає до 10 серпня Дирекція. Скарбовий заул. 3. 109 2—1

Одиноке на Поділлі уповажнене будівельно-технічне бюро інж. арх Яр. Соневицького й А. Фаленцинa з Тернополі, вул. Тарнавського ч. 4, виконує плани і кошториси та переводить будови, реконструкції церков, народніх домів і всякого роду інших будівель. 117 1—3

ЛІЖКА **мосяжні** і залізні, діточі ліжочка, сітки і матераци, полеві ліжочка різної системи у великім виборі та по найдешевших цінах поручає за готівку і на спляти

Магазин Меблів
СТАЙЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
106 1—5 Тел. 64—13.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

ч. 170 (12.826). Львів, субота 1. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Подорожі пана консуля.

Львів, 30. липня 1931.

Тернопільський польсько-санаційний „Głos Polski" накидається на місцевих українських діячів, зокрема й особливо на посла д-ра Степана Барана за їх „коншахти з більшовиками", яких доказом мала бути візита у тих діячів і д-ра Степана Барана радянського консуля зі Львова. Очевидно, що посуджувати таких національних діячів, як посол д-р Ст. Баран, у „радянофільстві" — це абсурд і голошення цього абсурду може диктувати або безприкладна злоба або тупість. Але і побут радянського консуля зі Львова у Тернополі і його відвідини у кількох тамошніх українських установах та у кількох українських діячів, між іншими й д-ра Ст. Барана (радикала д-ра І. Лисого й ін.) — це факт. Про цей факт ми знали давно (бо трапився він уже місяць тому), але не писали про нього, виждаючи дальших подібних випадків, маючи до цього деяку підставу — про що буде мова далі. Однак тепер, спровоковані польською газетою, яка з цього приводу нападається на представників місцевого українського громадянства, ми примушені повернути до цієї справи, тим більше, що вона далеко не перестала бути актуальною. Але спершу, заки приступимо до самої речі, потрібний, для кращого її зрозуміння, маленький вступ історичного характеру.

Отже, як відомо, дня 18. березня 1921 р. підписано в Ризі мировий договір між Польщею з одної і Росією та Україною з другої сторони, котрим остаточно зліквідовано польсько-більшовицьку війну з 1919 і 1920 р. й усталено теперішні східні кордони Польщі. Договір списано в трьох мовах — польській, російській і українській, при чому іменем Польщі підписали його недавно померший Ян Домбський, а іменем уряду Російської Соціялістичної Федеративної Радянської Республики і по уповажненню уряду Білоруської С. Р. Р. й уряду Української С. Р. Р. підписав його Адольф Абрамович Йоффе. Цей договір ратифікував польський сойм законом з 15. квітня 1921 (оголошеним у Вістнику Законів П. Р. ч. 49 поз. 299 з 18. червня 1921, а сам договір оголошено у томуж самому Вістнику Законів Р. П. ч. 49 поз. 300 з 18. червня 1921). Україна виступала там формально як самостійна і вповні суверенна держава і де міжнародній договір — подібно як у Берестю — списано також в українській мові. Характеристично й те, що в тексті ризького договору вживається все слово Росія і Україна, при чому під словом Росія розуміється всі землі остаючі під радянською владою в хвилі договору поза межами Радянської України.

Від цього часу минуло вже десять літ. З суверенітету (очевидно і тоді формального) України не остало сьогодні навіть сліду, розплилася вона в Союзі Соціялістичних Радянських Республик формально як його федеративна республика, а на ділі як кольонія Москви, бо СРСР у міжнародніх взносинах занявши ролю колишньої царської Росії, а внутрі обмежував і обмежує щораз більше автономні права УСРР, зводячи її до становища експльоатаційного предмету централістичної Москви. Послідовно зліквідовано окремі дипльоматичні представництва й консуляти УСРР за кордоном і створено там позиції установи тільки від імени СРСР.

У виконанні ризького договору настали між Польщею і Росією та Україною (тепер СРСР) правильні дипльоматичні і консулярні взносини. Поруч посольства СРСР у Варшаві (окреме посольство УСРР у Варшаві давно зліквідовано) і консулят також, утворено консулят СРСР і у Львові. Отже з формального боку все в порядку. Та не в порядку ось що:

По думці постанов V. статті ризького договору договірні сторони прирекли не мішатися у внутрішні справи другої сторони. Для пригадки наводимо в цілості перший уступ пятої статті ризького договору з оригінального українського тексту, котрий звучить:

„Обидві укладаючі Договір сторони взаємно гарантують повну пошану державного суверенітету другої сторони й утримання від всякого втручання в її внутрішні справи, зокрема від агітації, пропаганди й усякого роду інтервенції і сприяття цьому".

Цей уступ мирового договору радянська дипльоматія інтерпретує дуже оригінально: признавши українську справу в Польщі „внутрішньою" польською справою, вона справді ані оком не моргне на національну політику польського уряду, зате вважає, що має зовсім право й свободу мішатися у внутрішні *українські* справи в Польщі й на українському ґрунті в Польщі переводити найможливіші експерименти.

На консуля до Львова прийшов зчасом п. Лапчинський, з роду українець і як його заступник п. Ґріґорієв, з роду москаль. Згідно з тактикою радянської дипльоматії, що всюди творить осередки, а то й сама стає осередком комуністичної пропаґанди, взялися пп. Лапчинський і Ґріґорієв до відповідної „праці". У Львові, а також по части і на Волині, повстав цілий ряд українських комунізуючих видавництв і часописів. Утворено і політичні партії — „комунізуючі" і „комунофільські" партії, що повели у нас на великі розміри руїнницьку роботу. П. консуль Лапчинський зачав не тільки теоретично цікавитися нашими внутрішніми справами — передусім політичними — а то і чинно у них вмішуватися. Поминаємо прийоми для представників преси і видніших громадян в домівці консуляту та приватні відвідини у декого з видніших українських громадян у Львові, зокрема у тих, про котрих думали, що вони прихильно настроєні до Радянської України як до видимого викладника сучасної української державности, п. Лапчинський шляхом часописних інтерв'ю старався впливати на наші внутрішні справи. Жируючи на сучасній українській дійсності в Польщі, львівський консулят СРСР почав грати подібну в дечому ролю, яку грали від половини 18-го віку на варшавському королівському дворі російські амбасадори, як оборонці дисидентів, в даному випадку в характері оборонця українства як такого. Одначе робота п. Лапчинського обмежилася до львівських кругів і він не робив політичних ескапад на провінцію. Врешті ця „робота" п. Лапчинського стала занадто яскравою, прийшло до скандалів, п. Лапчинського почали викидати з українських зборів і вкінці більшовики відкликали його зі Львова ще осінню мин. року.

Довший час місце львівського консуля не було обсаджене, а він його п. Ґріґорієв, що пробуває тут вже около пять літ. Перед кількома тижнями скінчилася провізорія і на консуля до Львова прийшов п. Радченко. Очевидно і він одержав від свого уряду відповідні інструкції, які певне не займалися технікою властивого консулярного урядування. Знаючи, що його попередник на львівському ґрунті став неможливий в ширших українських кругах, п. Радченко не пхається так отверто у Львові в українські національні круги, а задумав здобути їх підходом з провінції. Саме й на перший вогонь вибрав собі п. консуль Тернопіль, один з найголовніших осередків нашого національного життя на провінції і де в додатку національні відносини найбільш загострені й ускладнені, та де впливи комуністів є найслабші з усіх українських територій під Польщею, бо буквально майже ніякі. Формальною притокою для приїзду п. Радченка і п. Ґріґорієва була тернопільська воєвідська рільнича виставa. В Тернополі були три дні від 26. до 28. червня п. р. На виставі були коротенько, посвятивши решту часу на відвідини українських установ (Подільський Союз Кооператив, Рідна Школа, Філія „Просвіти") і декого з наших громадян. Були також на отворенні української гігієнічної виставки в Тернополі дня 28. червня ц. р. Говорили тут з деким з радикалів і в приватних розмовах відповідно насвітлювали наші внутрішні відносини. Відвідали також приватно і посла д-ра Степана Барана, хоч знали його як противника комунізму і радянщини.

Остаточно тернопільська ескапада більшовицьким достойникам не вдалася. Та їх це не зражує. Тоді вони таки ще місяць тому, у Тернополі заповідали відвідини кількох більших міст Східньої Галичини і Волині, щоб там на місці пізнати наші внутрішні відносини.

Відомо, не роблять вони цього з туристичної цікавости, а для своїх певних означених політичних цілей. А метою їх може бути тільки встрявання у наші суто внутрішні справи з тим, щоби серед нас викликувати хаос, зневіру — і в послідовності приготовляти відповідну почву для радянофільських симпатій.

Такі є плани нового консуля СРСР у Львові. Вони йдуть цілком по лінії варшавського посольства СРСР, бо ще у свіжій памяти подорож тамошнього посла Антонова-Овсеєнка до Львова, де він для „українських учених" давав бенкет, а „приватно" польських діячів переконував про потребу польсько-московського протиукраїнського фронту, бо інакше — мовляв — українці, дістявши якісь свободи в Польщі і зміцнивши себе — стануть небезпечні для Польщі і Росії! Отже й пан консуль теж подорожує. Він є лише настільки обережний, що вистерігається бути дорадником польської сторони, обмежуючи себе до виголошування пропаґандивних промов перед українцями, які є занадто чемні, щоби попросити непрошеного гостя за двері. Очевидно плани п. консуля не вдадуться, бо наше національно свідоме громадянство до таких плянів політичного комівояжерства відповідно зуміє поставитися.

ГРІМ може спалити Ваші стоги й полукіпки, тому обезпечайте ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Картелі й синдикати.

Політика тваринної продукції і наше хліборобство.

В своїх резолюціях з ділянки тваринної продукції ствердила варшавська хліборобська конференція (гл. три останні числа „Діла") передусім небезпеку конкуренції других країв для вивоження з Польщі продуктів. Походить ця конкуренція головно звідти, що вивожені з Польщі продукти є гіршої якости. Чому ця якість — гірша — конференція не каже. Але на це можемо ми дати деяке пояснення. В Польщі потворились поодинокі „синдикати" для експорту тваринних продуктів як: „Синдикат Експортерів Беарїт і Худоби", „Польський Союз Беконовий", „Польська Спілка для торговлі і експорту коней", „Польський Союз Експортерів Дробу", вкінці кілька картелів вивозу яєць. Ці синдикати чи картелі користуються надзвичайними правами при експорті, а деякі з них є монополістами у вивозі за кордон. Через те вони безконкуренційні і можуть робити у відношенні до продуцентів — що хотять. Ці всі картелі і синдикати складаються в більшості з купців, які з хліборобською продукцією не мають нічого спільного, а деякі (як птахівничий і яйчарський) це виключно купецькі організації. Це ствердила теж конференція, яка проте не розкрила ясно карт та не підтвердила ненормальности стану, що торговці використовують хліборобів і взяли хліборобів за чуб, виключивши їх від можливости зорганізування власних хліборобських торг. організацій. Конференція обмежилась до соромливої пригадки, що вплив хліборобів в поодиноких картелях і синдикатах треба би „збільшити". Через захоплення хліборобської торговлі й експорту в нехліборобські руки і виключення від неї хліборобів, відпало теж цілковито зворушення ваги поправи якости

продукції. Бож купець бере те, що дає йому хлібороб, продає його, щоби тільки заробити і цілком не спішиться давати бодай частину заробку на те, щоби помогти хліборобові продукувати кращі вироби. Цілком інакше дивляться на справу хліборобські організації. Доходи, узискані з торгівлі хліборобськими продуктами, вживають вони в першу чергу на піднесення хліборобської культури, чого найкращим приміром є чимала аґрікультурна праця нашої української хліборобської кооперації.

Коли ж порівнаємо тут становище польського населення і нашого, то бачимо чималу ріжницю. Бо хоча синдикати і картелі експльоатують і польського хлібороба, то всеж він дістає на аґрікультурну роботу від уряду субенції для своїх хліборобських організацій і цим може піднести якість і рівень своєї продукції. Українська хліборобська організація „Сільський Господар", що якраз працює над підвищенням якости хліборобських продуктів, не користується ніякими допомогами держави, хоч це її добре право, бож обслуговує територію, на якій живе 1/4 всіх податників-хліборобів.

Для нас є важливим сьогодні три ділянки тваринної продукції: молоко, безроги і яйця. Щойно на найближчий час прийде збут птацтва і худоби. На дальшому пляні стоять вівці і коні. З найважніших ділянок правильно зорганізовано збут перетворів молока, а то тому, що його організували самі організації продуцентів і до сьогодні його самі ведуть включно з експортом за кордон. Що до безрог, то **„синдикат" за ніяку ціну не хоче допустити до участи в своїй праці і експорті наших хліборобських кооперативних** організацій, даючи на нашому терені широке поле до праці приватникам або покриваючи їх псевдокооперативними вивісками. А відомо, що безроги — це одна з важних галузей нашої господарки і тому це тим більша кривда для наших хліборобів відсувати їх від можливости наладнання власної торгівлі цим товаром. Але це вже одна з т. зв. „рівноправних" прикмет теперішньої аґрарної політики.

Щодо яєць, то місцеві картелі (от як львівський, про який писалось окремо на сторінках „Діла"), солідно омотали нашого хлібороба — а вони в руках жидівських купців. Одиноким проривом є тут експорт „Центросоюзу", однак він мусить переходити важкі стежки у боротьбі на місцях і на ринках. Та цей експорт української кооперації не користується ні одним сотиком державного кредиту! Порівнайте при цьому **14 міліонів субвенції** (не позички!) загроженим подібним польським кооперативним установам, а будете мати ясний образ, як мусить боритись наше село, щоби вийти власними силами на верх у господарській скруті!

Конференція присвятила теж увагу переробці мяса, а головно робленню вудженин та беконів. В обох цих ділянках держава підтримувала досі чимало розвиток цього промислу, але висліди не були надзвичайні. Головно бекони годі було поставити на належну висоту, бо не було відповідного живого матеріялу. І тут показалося, що без поправи продукції нічого не вийде. Тому варшавська конференція є тої гадки, що й тут хліборобство мусить мати відповідний вплив на працю Польського Беконового Союзу. Наше зорганізоване хліборобство там досі не було допущене, хоч дві беконярні працює саме на нашому терені і саме наші хлібороби є доставцями безріг тудн. Чи безроги українського хлібороба поправляться і будуть кращі на бекони, коли польські хліборобські організації будуть діставати гроші на працю серед польських хліборобів —можемо сумніватися. Але це вже така провідна лінія, яка проводиться від літ...

Поза цими напрямними прийняла конференція низку постанов про підтримування „піонірського" експорту, себто спроб експорту туди, куди ще не вивожено товару, про охорону краєвого товщевого промислу, про вивіз коней на заріз і робочих головно до Франції, про вивіз дробу живого і битого, про організацію тучних станиць для дробу, цілий ряд постанов про вивіз масла, ряд технічних постанов для вивозу яєць і т. д. При всім цім поручається урядові відповідну опіку і підтримування організацій, які це все переводять. І знову, за виїмком молочарства, находимося в такому положенню, що за ці справи дбатимуть організації чужі, які нашого хлібороба вважатимуть добрим доставцем сирівця чи товару, не звертаючи очевидно уваги цілком на те, як він до цього приходить, як він вчиться господарювати, за чиї гроші. Це для них не цікаво; цікаво, щоб дістати в руки продукт і його добре збути, забираючи надвижки і не думаючи відступати їх на покращання продукції в нашому селі. А наш селянин мусить знову стануги до праці над організацією власних кооперативних установ чи їх закріплення, які без чиєїнебудь допомоги, тільки власною силою й організованістю мусять важко пробиватись за право до життя між організаціями чужими, упривілеєними теперішньою аґрарною політикою.

Інж. Евген Храпливий.

Спекуляція церковною православною землею.

Під увагу Української Парляментарної Репрезентації і Міністерства Віроісповідань.

Дубно, 28. липня 1931.

Українська преса нераз нотувала, як московське духовенство спекулює українською церковною землею. Перестерігала вона селян ставитися до купна землі уважно, бо може трапитися, що гроші пропадуть і землі не буде. Слідуюча подія показує, що ці перестороги були цілком слушні.

В кольонії Зіньківка, варковецької гміни на Дубенщині, живе хлібороб Олександер Ольшевський; живе з тяжкої праці на малому кусенку ріллі та цим годує родину з 10-ти ротів. Несподівано блиснула перед ним радісна надія побільшити варстат своєї праці: весною 1928 р. парох с. Жорнова порадив йому купити собі кілька десятин церковної землі і запропонував звернутися в цій справі до протоєрея м. Млинова о. Терентія Шиманова, як уповноваженого від самого митрополита Дениса до продажі церковних земель. Не довго гаючись, Ольшевський подався до о. уповноваженого і сторгував собі 9 і пів дес. по 450 рубл. золотом (що відповідає 21.500 зол. польських) з виплатою протягом 3-х років: 4.000 зол. при підписанні купчої, 9.000 зол. через рік, а решту — 8.500 зол. — при одержанні нотаріяльно - затвердженої купчої. Земля другорядної якости, але кращої наразі немає. Умови видалися для Ольшевського відповідними і він забезпечив справу задатком в 1000 зол. Перед уложенням акту о. Шиманів зажадав від Ольшевського внести відразу 11.568 зол. 72 сот., а решту суми забезпечити векслями на 21.500 зол.; інакше справа не відбудеться і задаток пропадає. Шкода і землі, шкода і 1000 зол.; — господар лізе в борги, а вимагані гроші виплачує.

13. червня 1928 р. він дістає від о. Шиманова умову на внарендування землі протягом 12 років і за суму 11.568 зол. 72 сот. На рішучі протести о. Шиманов відповідає запевненням, що це така форма; правдива купча буде вироблена по виплаті решти належитости. Пізніше Ольшевський ще заплатив 4.482 золотих. Всього 16.050 зол. 72 сот. і просив повернути частину векслів. Але о. Шиманов заспокоїв його, що векслі лежать в кремянецькій дух. консисторії, будуть йому повернені разом з купчою, коли заплатить решту 5.449 зол. 28 сот. Тимчасом духовна консисторія зажадала виплати 7.000 зол. і спровадила на початку 1930 р. до Ольшевського коморника, котрий описав увесь його господарчий інвентар і визначив продажу ліцитації. На його просьбу ліцитацію відложено, але в грудні 1930 р. коморник з представником консисторії забрав увесь його врожай і звіз на чуже поле, де він і зогнив. Молотили його вже в травні цього року. Щоб якось рятуватися, нещасний господар продав описану коморником корову, за що суд покарав його на 1 місяць вязницею. Пошкодований звернувся зі скаргою до прокуратури, обвинувачуючи о. Шиманова в тім, що впровадив його в блуд, бо обіцяв продати 9 і пів дес. церковної землі за 21.500 зол., а в дійсності видав лише аренднy умову на 12 років, дістав 16.050 зол. грішми і векслів на 21.500 зол., а тепер стягає ще 7.000 зол. Але і тут не повезло: прокуратура в Рівному справу припинила, а її ухвалу затверджено в в Любліні постановою від 12. VI. 1931 р.

Внаслідок описаної спекуляції Ольшевський матеріяльно і морально зруйнований. Теперішні церковні володарі, матеріяльно визискуючи

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. СЕРПНЯ 1931.

ІВАН БИЛИНА.

Пощо я їхав у гори.

Завдяки д-рові Льоньові Ц. з Тернополя — спасибі йому, що забрав мене з собою — вибрався я цього літа знову автом у гори на прогульку. Їхали через Теребовлю — Устечко — Коломию — Косів до Жабя, з Жабя через Яблонів—Делятин до Ворохти і Яблониці, а звідтам через Надвірну — Станиславів — Бережани назад до Тернополя. Шість днів їзди, дороги і прогульки.

Що дорога і прогулька були чудесні, про те нема що говорити: дитина почувається чудесно, коли перевезеться на возику або на санчатах кільканацять кроків по дорозі або спуститься з горбка на долину, більший хлопець або дівчина, коли перевезеться кілька стацій залізницею, для дорослої людини цікаво переїхатися кільканацять кільометрів автом, а не те, коли наш брат переїдеться автом кількасот кільометрів по краю і ще до того по горах!

Але от у часі їзди весь час давила мене думка, чого це ми шляємося по Божому світі і тратимо гроші, коли нині в нас така скрута і коли „Рідна Школа" і „Просвіта" дусяться без грошей, і коли ліпше булоб, якби ми ці гроші замісць на бензину, оливу і на жидівські або і християнські готелі й реставрації видали на наші установи.

Оця гнітуча думка, здається, була причиною того, що мені, коли я спав у готелі в Жабю, приснився такий сон:

Я приїхав у Карпати, але Карпати не такі, як Карпати, але якісь такі, як центральні Альпи, в гранітної скали, або як і звичайні гори, але криті в зимі снігом і здалеку виглядають, як величавські хрусталі. Я найшовся нараз серед тих хрусталевих кольосів і на тлі такої одної гори в заглубині мені явилася моя покійна мати. Якби побожному християнинові об'явилась Пресвята Діва, загорнена в одну плахту від голови по цілім тілі аж до стіп, тільки що без Божого Дитяти на руках.

І мати, звичайно, селянка та ще до того неграмотна, каже до мене, хоч лагідно і спокійно, але серіозно і докірливо:

— Чого це ти шлявшся в такі тяжкі часи по горах і тратиш гроші?

— Як? — кажу — я професор, наробився цілий рік, так мені тепер належиться відпочинок!

Мати незначно усміхнулася.

— А хіба ти думаєш, що в нас на другім світі не знають, що ти вже не професор?...

— Але я — кажу — інтеліґент і вчений і мені годі весь час сидіти на однім місці, як селянин сидить на селі. Мені треба десь побувати і щось побачити...

— А щож ти бачив, коли ти переїхав стрілою по дорогах?

Я вернув думкою до того, як я їхав, і мені дійсно уявилося, що я їхав, якби автом-ракетою: постаті людей, дерева й хати мигали переді мною і я не бачив ні людей ні дерев ні хат ні поодиноких гір, а тільки бачив рівнобіжні, ріжнокольорові площі, як то нам представляється прут, коли ми ним цвігнемо перед очима, або як колесо, що скоро крутиться, і ми не бачимо сприх, а тільки кругляу площу.

— Мамо! — кажу — а здоровля?... В горах не те, що в порохах на Поділлі.

— Ні, — каже мати — кажи радше, що тобі нудиться на однім місці і ти хотів би дещо понюхувати, їдучи кудинебудь, а потім ти хотів заграти пана...

Мене сильно зворушила проникливість ума матери. Десь тоті люди на другім світі знають усе!... Мені стало соромно і я збудився.

Та тоді вже на яві мене роєм обсіли думки: чого справді мене тягне в гори?... Так, усе те правда, що я казав матері в сні: і що я потребую відпочинку, себто не фізичного, а морального і фізіольогічного, і що я інтеліґент та еліта нації, і що я маю інакші права, ніж звичайний селянин, і що в горах здоровіше тай взагалі чому ми не маємо уладнати собі життя краще і вигідніше, хоч не так красно і видно, як це собі уявляють і стараються про це інших переконати старі шахраї, більшовики, але бодай так, як стара, буржуазна культура старається упримемнити людям життя?... Але мені видалася найбільше річевою і психольогічно оправданою ось яка причина того: що я їду в гори шукати своєї молодости...

Давно це було, коли я ґімназистом, почавши від шестої клясн, і в університетських часах, блукав у часі ферій по наших горах: звори, дебри, колиби, небосяжні шпилі Чорногори, хрустальна вода в гірських потоках, чисте повітря і взагалі світ зовсім інакший, ніж на Поділлі; і хоч спека й піт і велике змучення, але велике захоплення в душі і забуття на життєве горе, повно мрій і надій і, здається, невичерпані сили і золота молодість! Ніде людина не почувала себе краще, як у горах!

Так от на те я трачу гроші і не даю їх на яку іншу ціль, хочби не знати, яку потрібну або ідейну, але їду в гори. Не багато, хоч у думках, хоч на короткий час, аби молодість!...

Липень, 1931.

Православну Церкву на Волині, поводяться без ніяких скрупулів і милосердя супроти нещасного й темного селянина. Отже може зверне на його долю увагу міністерство віроісповідань і в ім'я людськости оборонить його від несовісної московської експльоатації. Добре булоб теж, щоб цим фактом занялася також і наша Парляментарна Репрезентація. **М. Забужний.**

Школи в Тернополі.

Коедукаційна гімназія „Рідної Школи" і фахово-доповняюча школа „Р. Ш."

Як відомо, дня 25. вересня 1930 р. міністерство віроісповідань і освіти розвязало одиноку на терені тернопільського воєвідства українську державну гімназію в Тернополі, мотивуючи свій розпорядок тим, що учні цього заведення брали участь в так званій саботажовій акції в осені м. р., а зокрема, що спалили стирти 16. вересня 1930 в Курівцях, пов. Тернопіль. Хоча арештовано значне число учнів і переведено строге судове слідство, нікому з учнів не доказано ні одного факту саботажів, або якоїнебудь участи в них. Учнів, арештованих під замітом підпалу стирт в Курівцях, лава присяглих в Тернополі своїм вердиктом звільнила зовсім від всякої вини, а трибунал вилав на тій основі увільняючий присуд. Однак це не змінило долі розвязаної гімназії. Учителів спенсіоновано. З 470 учнів всього кількадесять продовжує науку в польських гімназіях, а що найменше чотири сотні остане і надальше без можности покінчити гімназійні науки, бо це майже виключно діти незаможних селян, котрих не стати на великі видатки на освіту для дітей в далекому чужому місті.

В Тернополі істнують тепер 3 польські державні хлопячі гімназії, дві польські дівочі гімназії, з них одна державна, основана в жовтні м. р. на місце розвязаної української державної гімназії. Крім цього є тут державна польська учительська семінарія (давніше утраквістична), дві польські приватні дівочі учительські семінарії з правом прилюдности і польська державна промислова школа. На таке велике число польських шкіл мають українці тільки приватну дівочу гімназію „Рідної Школи" з правом прилюдности гуманістичного типу з клясами від IV. до VIII., отже без трьох найнижчих кляс і доповняючі промислові курси „Р. Ш." для ремісничих терміноторів, що їх удержує кружок Р. Ш в Тернополі. З огляду на брак у місті хлопячої гімназії пороблено заходи для переміни дівочої гімназії на коедукаційну. Кураторія львівської шкільної округи дала на це дозвіл і з днем 1-го вересня ц. р. кружок „Р. Ш." в Тернополі отвирає першу клясу коедукаційної гімназії типу гуманістичного, а рівночасно веде дальше дівочу гімназію з клясами від IV. до VIII. і приготовачий курс для дівчат до вступного іспиту до IV. кляси. Додаткові іспити до І. кляси коедукаційної гімназії для хлопців і дівчат відбудуться ще в кінцем ферій і наше громадянство північного і середущого Поділля повинно подбати про те, щоби зголосити до І. кляси відповідне число учнів і учениць і в цей спосіб запевнити належну фреквенцію для нового шкільного заведення. Особливо річ у тім, щоби до гімназії вписалися найбідніші хлопці, котрим тяжко дістатися до місцевих польських гімназій, в котрих при іспитах до І. кл. перед феріями цього року заведено і так своєрідний нумерус клявзус як охорону перед можливістю української переваги у тих школах в майбутності. Оплата за науку не повинна т.т нікого відстрашувати, бо і в державних гімназіях оплата за науку є доволі висока і має бути ще значно збільшена. Вступні іспити до І. кл. коедукаційної (для хлопців і дівчат) та до клас IV. до VIII. для дівчат відбудуться дня 1. і 2. вересня ц. р., а зголошення до тих іспитів приймає дирекція гімназії Р. Ш. в Тернополі, вул. Качали.

Від кількох літ істнує в Тернополі фахово-доповняюча промислова школа Р. Ш. для ремісничих терміноторів. Кружок Р. Ш. її тепер переорганізував. Будуть її вести (всі три кляси — від І. до III.) фахові сили згідно з відповідними шкільними приписами. Між іншими заангажовано тепер до технічних предметів (технольогія, технічні рисунки) дипльомованого інжиніра Савюка і кількох гімназійних учителів. Тому, що до терміну приходить бідна сільська молодь з дуже маленьким научним підготуванням, кружок Р. Ш. в Тернополі має відкрити підготовлявчу клясу до цієї школи, а також робить заходи для відкриття окремої ремісничої бурси, котрої брак дуже відчувається, тим більше, що поляки — очевидно за публичні гроші — вибудували перед двома роками величезний 2-поверховий будинок для польської ремісничої бурси. За потребою ведення промислових шкіл для української молоді у рідній мові і отворювання для неї бурс, мабуть не треба окремо агітувати, бо вихованці тих установ будуть творити підставу нашого національного життя по містах. Тут тепер черта на тернопільське Міщанське Брацтво, істнуюче вже від сорока літ — отже найстарше в краю, — щоби воно для вшанування свого ювілею від себе на спілку з кружком „Рідної Школи" якнайскорше довело до цього, щоби в Тернополі вже в найближчому часі повстала українська реміснича бурса, що виховає український ремісничий доріст на свідомих і діяльних українських громадян. *С. Б.*

Чому це мило з чистих рослинних оліїв має такий спасенний вплив на Вашу церу, Пані?

Віддавна вже олії, добувані з оливних овочів і пальм, помагали культурним жінкам зберігати ніжну та свіжу церу. Змішки тих оліїв з олієм кокосового горіха витворюють мило, яке спеціялісти вважають ідеальним засобом до плекання цери. Це є мило PALMOLIVE!

Наслідком раціонального получення ростинних оліїв, які є в PALMOLIVE, мило це надається передовсім до гігієни ніжної шкіри лиця. Лагідна, мягка як шовк піна проникає глибоко в пори, очищує докладно нашкірень, надає йому гнучкість і свіжість, які є головною запорукою ніжної та здорової цери.

Незвичайно простий спосіб.

Густу піну мила PALMOLIVE треба двічі денно по дві хвилини легко втирати в шкіру. Опісля сполокати теплою водою, аж шкіра буде звільнена з нечистоти та шминки. При кінці змити зимною водою. Побачите, Пані, як значно причиниться цей простий спосіб до збереження свіжої, молодої та гарної цери.

Colgate-Palmolive, Сп. з обм. відп. Варшава, вул. Римарська 6.

ЦІНА: зол. 1·20.

МИЛО PALMOLIVE

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Наші літературні взаємини.

I.

Галицьке відокремлення.

Три слова і притока до трьох непорозумінь. Найкраще було би їх залишити як самозрозумілі. Так вирішуються у нас найскладніші проблеми самі собою; кожний розуміє по своєму те, що він уважає „нашим" і те, що є на його думку літературою та її взаєминами.

Від часу революції, що прорвала кордони наших земель, фраза про одну-одноцільну Україну стала такою загальнодоступною, що її повторяють досі навіть ті, які живуть виключно з партикулярної політики. Що вже й казати про літературу!...

Література — кажуть — це загально-національний здобуток нації. До неї мають доступ усі, мов до прилюдної бібліотеки. А може ще краще: мов на цвинтар. Нехай тільки письменник умре, щоби не міг протестувати, а кожний може добути такий його твір і такі цитати, які потрібні йому для доказу, що це наша національна гордість, що мав саме такий світогляд як „ми" і він Україну тули, куди „ми" її повести хочемо. Нехай тільки умре...

А покищо... покищо зверніться до якогонебудь галицького письменника зі запитом: скільки приблизно має він нині товаришів по перу. Відповість вам сам запитом: „чи ви маєте на думці і тих, що є поза Галичиною?" Нелегке це питання. Але на нього має готову відповідь наш пересічний інтеліґент, який має вже нині настільки „національної свідомости", що вміє, коли треба, злинути уявою понад галицький овид і поширити його уявою, що „прецінь на ньому наша література не кінчиться". Зате на такій заяві кінчиться і зацікавлення літературою поза цим овидом і навіть у його межах. Нема, здається, нині в Европі другого прикладу рівного нашому, щоби літературна праця того самого народу у тій самій мові була переділена кордоном на два відокремлені від себе світи.

Після цього ідуть розяснення причин. Знаємо їх: політичні обмеження, цензура... А проте від розяснення причин не зміняються умовини. Ми звикаємо до них з кожним днем тим лекше, що не було від чого відвикати. Література потрібна в нас для цитат у політичних, концертових і похоронних промовах і для шкільних підручників. Часом ще як реєстр золотих імен, якими можна осліпити безкритичну масу або наївних чужинців: і в нас, мовляв, є своя незбияка культура.

Що змальовує, відзеркалює, відкриває, який дійсний і уявлений світ висловлює галицька література? З якими культурами і ідеями піддержує вона якінебудь взаємини? Лише подумати на мить про таку тему, а вже стає ніяково; важко уявити собі навіть авдиторію, до якої можна з нею звернутися. Галичина не має ніякої літературної традиції поза найгіршою її спадщиною: школою. Традиція австрійської системи прищепленої на наш ґрунт (досі незмінена) робила з нас літературних енциклопедистів з головою антикваря і поліґльотів з освітою готелевого портієра: ми знали сотні прізвищ, творів, дат, готових характеристик і оцінок, а не вміли скласти листа з побажаннями ні відріжнити таланту та стилю М. Шашкевича від Шекспіра.

Коли перейти в думці сотню і дві найчільніших наших громадян усіх професій, що проводять громадськими, культурними та освітніми інституціями, вразить нас у них одна спільна риса: повна байдужність до літератури. Не тільки до рідної, а до якоїнебудь; не тільки до її ідей, а навіть сенсацій; не тільки до письменників, а навіть до книжок. Дістати від нашого пересічного адвоката, лікаря, священника, інжинірa, а навіть учителя української мови листа або статтю — досить, щоби поставити діягнозу його літературного рівня. Є випадки, коли по чистоті мови та „вибагливости" стилю важко відріжнити гімназиста від ученого, який від 20 літ уважає своїм обовязком піддержувати своїми „студіями" рідну літературу.

Це в нас природні явища, які нікого не дивують. Навіть у добі, коли Франко стояв на вер-

Нова радянська пятилітка.

Заараижована в Радянщині на велику скалю промислова пятилітка, як відомо, заломилася, наслідком чого радянський уряд припинив дальші інвестиції. Щоби рятувати свій престіж і вдержати в дальшій натузі нечуване зусилля нервів та мязів сірого трудового населення, народній комісаріят виготовив новий пляи земельної пятилітки, що має затерти своїми фантастичними цифрами фатальне враження, викликане невдачею промислової пятилітки. Нова пятилітка, плянована на роки 1933—1937, має довести до побільшення рільної продукції на 60 проц. брутто. Тимчасом має бути переведена цілковито колективізація рільничих господарств, так, що 155 міліонів гектарів будуть під управою колхозів, а в т. зв. совхозах або в державній господарці має остатися 45 міліонів. В останньому році рільної пятилітки радянський уряд обіцює користуватися тракторами в силі 16 міліонів коней, в крім того до хліборобських цілей буде зужиткватися 25 міліярдів кільоватгодин електричної енергії, оберненої на управу 15 міліонів гектарів землі.

Великий натиск буде кластися на плекання худоби, причому рогата худоба має побільшитися до 70 міліонів штук, овець до 150 міл., кінної череди до 70 міл., що відповідало би середній консумції на особу 50 кг. мяса і 350 кг. молочних продуктів річно.

До виконання цього пляну буде вишколених півтора міліона нових рільних техніків, взятих зпоміж сезонових робітників у колхозах Однак фантастичні цифри нової пятилітки не викликують захоплення серед населення, від якого уряд вимагає якнайбільшої натуги сил, не даючи йому ніякої поправи життевих умовин. Бо годі вимагати від населення нових зусиль, коли на основі нового пляну обіцюється йому нецілий кільограм мяса на тиждень в 1937 р. Годі надіятися, щоби така нагорода заохотила до дальших пятилітних зусиль в голоді і без достаточної одежі, якої не дав промисл з першої пятилітки.

—o—

Розгром комуністів у Китаю.

На основі відомостей із Шанґаю, в останніх днях кипіли рішаючі бої між нанкінськими військами і комуністичною армією провінції Кіянсі. Бої були дуже кріваві, бо погибло коло 3.000 людей, а 10.000 було ранених. Комуністи потерпіли небувалий погром. Урядові війська розстріляли 1000 старшин і підстаршин, взятих до неволі. Розстріляно також комуністичний відділ із 500 людей за страшні злочини, яких допустилися на місцевому населенні. Комуністи знущалися по звірськи над дівчатами, опісля вязали їм руки на плечах, причіпляли динаміт зі запальником і казали бігти до ріки. Котра добігла до ріки, врятувалася, замочивши запальник у воді. Інші гинули, розірвані вибухом. Розгром комуністичної армії рівнозначний з кінцем панування комуністів у провінції Кіянсі.

шку своєї творчости і пробував навчити своїх товаришів і співробітників, яка є ріжниця між наукою і публіцистикою, між літературою і графоманством, між талантом і протекційною посадою, навіть тоді розуміння цих ріжниць було в нас таке слабе, що в 90 випадках на 100 треба було махнути рукою там, де невідомо, чи можна було крикнути. Зрештою: щоби писати на ці теми, треба було мати сяку-таку авдиторію, яка не закричала би Франка ще голосніше як тоді, коли він переказував нові европейські ідеї.

Авдиторія змінилась від цього часу чимало. Війна, що розкинула галичан по світі, відкрила їм велику тайну, що світ не скінчиться у Відні, ні навіть у Берліні. І коли перед війною можна було порахувати на пальцях земляків, що студіювали якусь чужинну літературу поза німецькою, нині серед нового покоління найдете неодного такого, що краще володіє французькою чи англійською мовою, ніж... рідною. **І саме тому** ці одиниці вражливі на чужу культуру, інколи й захоплені нею, покищо лишаються поза межами впливу на наш літературний рух. Ні з рідної хати, ні зі школи, ні зі середовища поза ними не винесли хисту передавати своїх вражінь пером у рідній мові. Між чужим світом, яким або в якому вони живуть і шляхами рідної творчости вони не находять потрібної кладки.

ОСТАННІ ВІСТИ

НОВИЙ ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА ПЕРЕБРАВ УРЯДУВАННЯ.

В четвер 30. липня ц. р. приїхав до Львова з Лодзі новоіменований львівський воєвода д-р Йосиф Ружнецький. На залізничому дворці повитали воєводу: віцевоєвода Дрояновський та інші представники львівських властей. З дворця поїхав воєвода прямо до воєвідства і перебрав урядування. В 11. год. передпол. представилися воєводі начальники поодиноких виділів воєвідського уряду.

ВИРІШЕННЯ ГРАНИЧНОГО СПОРУ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І ЛИТВОЮ.

З Вильна повідомляють, що граничний спір між Польщею і Литвою не відтинку озера Дукшти, свенцянського повіту, вирішено на спільній конференції представників обох держав, яка відбулася ще 20. липня ц. р. в Суитунях. Конференція згідно з засадою проекту делімітаційних праць з 1923 р. доручила точне визначення граничної лінії комендантам польських і литовських відділів цього спірного відтинку.

В останніх днях означено на конференції граничну лінію так, що вона переходитиме через середину озера Дукшти.

ОЩАДНОСТИ В МАГІСТРАТАХ.

Міністерство внутрішніх справ розвело акцію, щоби магістрати поодиноких міст Польщі приноровили в своїх видатках більші ощадности, бо дотепер їх видатки постійно зростали. Це недопускаємо саме тепер, як уряд приступив до ощадностевої акції. Тому магістрат м. Варшави приступив до редукції видатків.

ГЕНДЕРСОН ПРО ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКІ ВЗАЄМИНИ.

Підчас свого побуту в Берліні Гендерсон в інтервю з кореспондентом „Дзенніка Бидґоского" заявив, що „напрямні закордонної політики і міжнародньої співпраці наказують приноровити цю засаду також до польсько-німецьких взаємин. Тому англ. уряд подав у Берліні та Варшаві приятельські ради, де стрінувся зі зрозумінням цієї інтервенції. До наладнання добросусідських взаємин причинилися би нормальні господарські взаємини і торговельний оборот. Але Гендерсон сподівається, що роззброєневу конференцію попередить подібна конференція між Францією, Німеччиною і Польщею, яка устійнила би взаїмне відношення сухопутних і морських сил і в цей спосіб попхнула би роззброєння на позитивні шляхи". Вкінці Гендерсон заявив, на питання кореспондента, що англійський уряд уважає версайський договір ненарушимим.

ЦЕПЕЛІН У БЕРЛІНІ.

В четвер 30. липня ц. р. вернув повітреплав „Гр. Цепелін" до Берліна в год. 5. пополудні, а в год. 6-ій відлетів до Фрідріхсгафен. „Гр. Цепелін" не долетів до північного бігуна і завернув з дороги. Про хід подорожі Цепеліна оповідає кореспондент більшовицької агенції „Тасс" ось що: Протягом 24 годин Цепелін не мав радіотелеграфічного получення. Погода сприяла летові. У вівторок 28. липня ц. р. Цепелін перелетів понад Північною Землею, де панувала г[illegible]му годі було віднайти Ушакова, провідника зимуючої тут групи. Опісля Цепелін полетів на півострів Таймір, а звідтіля на острів Діксона, де легкопадами скинув пачки, призначені Ушакові. В середу 29. липня ц. р. Цепелін долетів до Нової Землі, де сфільмовано фільму. Звідтіля Цепелін завернув понад Архангельськ до Ленінграду.

АНГЛІЙСЬКИЙ БАНК ПІДВИЩИВ ДИСКОНТОВУ СТОПУ.

З Льондону надійшли вістки, що Рада Англійського Банку постановила підвищити дисконтову стопу з 3 і пів на 4 і пів, тому, що запас золота Англійського Банку зменшується. Рішення Ради Англ. Банку пояснюють фінансові круги ненормальною ситуацією на світовім грошевім ринку, а не внаслідок недостачі грошей.

—o—

НОВИНКИ

Свято на Маківці. В неділю, 2-го серпня 1931 р. відправить дооколичне духовенство заупокійне богослуженнія по полеглих на горі Маківці. Всі Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил повинні на цей день зорганізувати поїздку на Маківку, а дооколичне громадянство взяти в цих великих роковинах якнайчисленніщу участь. Учасники львівської прогульки мають до суботи — 1. серпня зложити в Земельнім Банку Гіпотечнім, вул. Словацького ч. 14, в урядових годинах квоту зол. 8·80 на оплату залізничої карти до Тухлі. Більша скількість учасників запевнює 25% знижку. Львівська прогулька вийде в суботу в год. 17·05, а верне в неділю год. 21·25. Ніхто не повинен пропустити нагоди поклонитися Тінням Полеглих на Маківці! — **Т-во Охорони Воєнних Могил.**

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (169) число „Діла" зайняла поліція з причини конфіскати другої половини надісланої статті з Бережанщини п. з. „До чого воно йде?" Є це 42 конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Т-во У. С. Л. П. „Основа"** у Львові улаштовує в часі від 7. VIII.—15. IX. 1931 р. заповіджений **підготовчий курс до вступних іспитів на львівську Політехніку** зі слідуючих предметів: математика, начеркова геометрія, фізика, хемія, і рисунки для всіх виділів. Оплата з гори, по 15 зол. від предмету. Зголошені курсанти являться **дня 6. VIII. 1931 р. в 1. год. вполудне в домівці Т-ва „Основа"** (Академічний Дім), вул. Супінського 21. (Доїзд трамваєм з головн. дворця ч. 11 або 15). Додаткові зголошення приймається виїмково по день початку курсу (поштою, або особисто в урядових годинах щодня від 1—2 год. вполудне). Курсанти можуть замешкати в Академічному Домі за оплатою 10 зол. місячно. Постіль (без сінника) привезти зі собою. 123 1-2

— **Поважна недуга українського діяча.** Визначний український діяч, м. і. кількакратний головний редактор „Діла", адвокат д-р Володимир Охримович, лежить — як відомо — від півтори року, знеможений важкою недугою параліжу. М. і. весь той час недужий не відзискав мови. В останніх днях стан недуги д-ра Вол. Охримовича погіршав остільки, що вивязалось у нього запалення легенів.

— **На волі.** В дні 29. липня ц. р. вийшов з львівських Бригідок на волю п. Володимир Мулькевич, що просидів у слідстві повних 11 місяців у звязку зі справою Івана Рудницького і тов.

— **У промірі 10 км. від границь міста...** На засіданні львівського магістрату 28. липня ц. р. обговорювали м. ін. справу предложення земельному урядові внеску на ближче означення границь сфери інтересів мешканців міста Львова. В тих границях громада Львова на основі обовязуючих приписів про земельну реформу хоче мати вплив на хід парцеляції підміських земельних просторів у промірі 10 км. від границь міста. В границях тої смуги опиняться м. ін. Зимна Вода, Брюховичі, Винники і Сокільники.

— **Нагінка на комуністів.** В Дрогобичі і Бориславі поліція перевела серед робітників численні ревізії й арештувала поверх 50 комуністів. Арештування були також в Ярославі, Радимні та інших містах.

— **Корабельні товариства.** З днем 1. липня ц. р. до Зєд. Держав Півн. Америки будуть могли перевозити емігрантів з Польщі лише такі корабельні товариства: 1) Лінія Гдиня-Америка, та 2) „Юнайтет Штетс Лайн". Емігранти, що мають т. зв. „перміт то реентер" або американську візу і корабельну карту, пересланну з Америки на іншу корабельну лінію, як вище згадані, мусять перемінити ті карти на карти тих товариства, що мають право перевозити емігрантів з Польщі до Зєд. Держав Америки. В тій справі повинні вони засягнути ближчих інформацій в Т-ві опіки над українськими емігрантами (Львів, вул. Городецька ч. 95).

— **Осторога.** В деяких часописах появилося оголошення якогось М. Йолдовича, замешкалого у Франції, в якому він взиває робітників до виїзду до Франції до робіт при каменоломах і в хемічному промислі. Остерігаємо наших емігрантів перед цього роду оголошеннями, тимбільше, що ніякі приватні особи не можуть оголошувати запотребувань, бо еміграція до Франції відбувається на основі контингентів, усталенних польським і французським урядом і посередництво посторонних осіб є виключене.

— **Як умирають робітники.** Підчас зливного дощу в середу, 29. ц. м. в каналі Полтви на площі Різні у Львові був занятий мулярський робітник Мих. Войтович. В кількох хвилинах канал заповнився такою масою води, що він не встиг уже видобутися на верх. Вода захопила його з великою силою і понесла засклепленим руслом поза містом. Інші робітники пробували його рятувати, але не могли ніде його зловити. Аж далеко за містом коло кістярні біля Ляшок Мурованих побачили люди топільника у воді і відставили до трупарні. Войтович мав 28 літ і осиротив жінку та діти.

— **Смертельна купіль.** В Дністрі коло Звенигорода, пов. Борщів, купався разом з товаришами 17-літній Юрко Подрацький, учень VII. кл. гімн. зі Львова. Нараз дістав корч у ногі і пішов на дно. Топільника відшукали і поховали на місцевому цинтарі. — В Скалі, пов. Борщів згоріла хата й стайня на фільварку Аг. Голуховського.

— **Жінка суддя** слугою. В міському бюрі посередництва праці у Варшаві зареєструвалася недавно як кандидатка на служницю жінка одного судового судді. Вона розійшлася з чоловіком і не хотячи приймати від нього ніякого утримання, рішилась заробляти як служниця. І справді вступила на домову службу, яку сповняла кілька тижнів, аж дістала посаду в бюрі.

— **Страшна буря** з градом лютилася в сторонах Давидгородка коло Берестя. Град величини курячого яйця знищив всяку рослинність і всі шиби в домах. Громи вбили кількадесять штук худоби. Бурі вирвала кількасот старих дубів з корінням.

— **Пожежі.** В загороді Івана Новосилого в Руді Краківській, пов. Яворів, вибух вогонь і поширився на інші загороди, наслідком чого вгоріло 29 будинків а мертвим інвентарем і цьогорічним збіжжам. Шкоду обчислюють на 46 тисяч зол. Вогонь повстав через необережність.

— **Місто на дні моря.** До Севастополя приїхав проф. Гриневич і розпочав досліди відволнених будинків старинного грецького міста Херсонесу, що запалося в море наслідком землетрисення. Була це найбогатша грецька колонія на півночі. В розпорядженні проф. Гриневича радянська Всесоюзна Академія Наук дала всякі потрібні засоби та опіку над найденими предметами. Праця проф. Гриневича стягає на Крим багато заграничних туристів.

— **Вбитий електрикою.** Робітник Ст. Кох у Борислав направляв з електромонтером Колодрубським електричний дріт. Нагло дротом пройшла електрична течія зі силою 220 вольт і Кох повис на стовпі неживий. Бачучи це, Колодрубський поспішив йому з допомогою, але його постигло те саме, але в лекшому степені. Колодрубського відратували, а Кох згинув.

— **Напад на дорожника.** На дорозі між Гинівцями і Стрием чотири невідомі людці напали на 60-літнього дорожника Василя Гинника, завдаючи йому кілька тяжких ран в голову. Раненого Гинника відвезли до шпиталю в Дрогобичі, де він помер.

— **Трагедія на Дністрі.** Перед кількома днями переправилися крізь Дністер до Бесарабії дві монахині жіночого монастиря в Херсоні. В часі переправи побачила їх радянська сторожа і зажадала від румунів, щоби їх видали. Румунська гранична комісія згодилася на це і посадила обі втікачки на човен, щоби вернулися на радянський беріг. Веслували самі втікачки. Коли були на середині ріки, більшовицька сторожа почала до них стріляти і вбила одну, що була ігуменю Іванною Сідо. Друга монахиня так цим налякалася, що кинулася в воду і втопилася. Сталося все те на очах багатьох людей, що стояли на румунському боці.

— **Пробують щастя.** З Ню Йорку вилетіли два летуни, Бірдман і Поляндо, пускаючися в дорогу понад Атлянтійський океан до Царгороду або Ангори.

— **Індіяни вбили студентку.** З Ню-Йорку повідомляють, що в Арізоні дике індіянське плем'я вбило студентку Генріетту Шмерлер, 25-літню доньку жидівського письменника Іллі Шмерлера. Вона вибралася до Арізони, щоби дослідження звичаїв індіян і в часі цих студій дикуни заштилетували її.

— **Фестин на „Рідну Школу".** Читальня „Просвіти" на Жовківському передмісті уладштовує в дні 2. серпня ц. р. народній фестин з танцями та забавами. Фестин відбудеться на церковній площі св. Пятниць при вул. Жовківській ч. 79. Весь дохід призначений на поміч „Рід. Школі". Початок в год. 2. попол.

— **Нові масові редукції урядовців. у Польщі.** Пержані урядовці в Польші живуть під вражінням нових редукцій, заповіджених з днем 1. серпня ц. р. Зредуковані будуть перш усього жінки і велике число урядовців у міністерських централях. Найбільше редукцій припадає на Галичину і східні воєвідства. Чистка буде в старостваx і воєвідствах, а також у судівництві і шкільництві. Деякі сільські 7.клясові школи будуть переміснені на 4-клясові. Зредуковані будуть учителі й учительки без відповідних кваліфікацій. Редукції в судівництві зводяться до скасування деяких судів, городських, а навіть окружних. Крім того мають бути зредуковані платні судові апліканти, а їх місце займуть молоді правники, що відбувають аплікантуру безплатно.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже вині довершеним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Руговського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів, Руговського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 10—9

З історії „Рідної Школи".

Спростування.

В низці статтей у „Ділі" п. з. „З історії Рідної Школи" (На марґінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи") переповідає гром. С. Перський за тою книжкою історію Товариства „Рідна Школа".

У статті, означеній цифрою „VII." („Діло" ч. 166 з 28. липня 1931) при обговоренні зросту бюджетів Т-ва вмістив гром. Перський і від себе невеличкий передостанній уступ такого змісту: *„На удержання централі й урядовців потребує Товариства аж 573.654 зол."* До цього долає ще такий запит (у клямрах): *„Чи не за багато коштує бюрократія централі"?*

Не знаємо, з яких саме джерел черпав гром. Перський свої бюджетні відомости, складаючи той свій уступ, але на всякий випадок наліс ним Товариству „Рідна Школа" велику моральну кривду. Кожний, що не прочитав книжки Л. Ясінчука в оригіналі, міг би подумати, що дійсно канцелярія „Рідної Школи" спотребовує поверх пів міліона золотих на свою адміністрацію; що централя має або такий численний штаб урядовців, або так високо їх оплачує.

У книжці Л. Ясінчука написано на 227 стор. дослівно так: „Сама *централя* буде потребувати на 573.654 зол. 90 сот. своїх видатків — 377.729 зол. 87 сот.".

З усіх таких частих публікацій „Рідн. Школи" відомо всім, що ця централя удержує або виключно своїм коштом, або в більшій чи бодай великій части *24 виховних заведень у Львові, а крім цього потребує поважних резерв на підмоги для шкіл у краю.*

Д. Перський повинен був зажадати в Головній Управі хочби друкованого „звіту" „Рідної Школи" за 1929-30 р., то був би вичитав на стор. 37, що в тому році, коли видатки „Рідної Школи" були преліміновані на 2,000.000 зол., Головна Управа видала на адміністрацію 68.393 зол. 11 сот., а саме: на платні службовиків 36.559.16, оплати, порторія 3.623.33, канцелярійні прибори 1.627.72, друки й оголошення 12.713.32, поїздки 1.263.26, пенсійне обезпечення 3.368.00, Каса Хорих 2.962.59, податок особисто-доходовий 863.16, чинш 967.87, опал і світло 1.010.49, конзервація домівки і приладдя 137.50, додаткові роботи 1.568.50, телефон 414.02, різні видатки 1.314.19.

Не хочемо приписувати гром. Перському тихої волі й тенденційности. На всякий випадок уважаємо за дуже вказане, щоби прихильники чи противники „Рідної Школи" писали свої замітки про неї на підставі дійсних даних, а не коментували їх самовільно.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":
о. Базюк Олекса вр. *Д-р Коновалець Мирон* вр.

З життя Краківської громади.

Туга з всім, що рідне. — З наших останніх імпрез.

На краківській колонії можемо найкраще обсервувати вплив того, що називається: туга за всім, що рідне, українське. Киянці далеко поза межі рідних сторін, не чуючи ніде рідного слова, українці залюбки сходяться до своєї маленької, але симпатичної „Просвіти", щоб хоч часинку побути разом, почути рідне слово, рідну пісню. Вони дорожать усім, що рідне і знають йому ціну. Найкращим цього доказом є те, що ні одна важніша подія в нашому національному житті не проходить без відгомону серед українського громадянства в Кракові. І ще одно замітне явище: повна гармонія між громадянством і студентством, як тішиться заслуженою симпатією завдяки своїй рухливости і підприємчивости. Маєте вражіння, дивлячись на все те, що це одна родина, яка достойно зберігає память усього того, що дороге кожному українцеві. Між товариствами дається зауважити шляхотна ривалізація в тому напрямі, аби проявити можливо найкраще свою діяльність. Виділом цього єднання є всі наші краківські імпрези.

Так треба відмітити в першу чергу академію для вшанування памяти бл. п. отамана Петлюри, уладштовану виключно силами еміґрантів, яка пройшла незвичайно поважно при великій участи громадянства.

Другою замітною подією був похід на раковицьке кладовище в Зелені Свята на могили померших інтернованих українців. Похід а процесією, організований Філією Т-ва Охорони Воєнних Могил у Кракові, в якому взяла участь поважна скількість студентів (а всеж таки далеко не всі) і місцевих громадян, пройшов повагом головними вулицями міста, а студентський хор під управою студ. Михальчишина відспівав низку похоронних пісень. По панахиді відправленій місцевим парохом о. Уруським, палку патріотичну проповідь сказав о. Хруш. Представники У. С. Г., корпорацій і інших т-в зложили вінці. Вечором цьогож дня відбулася в салі „Просвіти" академія з різноманітною програмою, в якій безперечно найкращими точками були: вдумчива і з патосом виголошена промова студ. Я. Падоха, а дальше поезія студ. В. Пострнгача, виголошена з вервою самим-же автором.

Дня 8. VI. ц. р. за ініціятивою Філії „Союзу Українок" відбувся виклад проф. Лепкого про Івана Франка. Виkладу, переплітаного особистими споминами, вислухали присутні з великою цікавістю. Червоною ниткою тягнулося у викладі невдоволення, а радше прикре здивування і наче жаль, що у всіх статтях, які досі появилися в пресі, їхні автори стараються зробити Франка каменярем і тільки каменярем, коли він одночасно великий поет і учений.

Достойно теж відсвяткувало 15-ліття смерти Франка студентство. Заходом одної з найдільніших і найрухливіших секцій С. Г. влаштовано дня 21. VI. ц. р. академію, яка, не зважаючи на те, що багато студентів виїхало вже домів, пройшла зовсім удатно. Студ. Падох у гарно побудованій промові начеркнув сильветку духового велитня Галицької Землі та його кольосальні заслуги для українського національного життя. З черги п. О. Крнвякінна відеклямувала з чуттям поезію п. з. „Вівере мементо", яка своїм змістом, як також інтерпретацією декляматорки, зробила на присутніх незвичайно гарне враження. Одначе правдивою несподіванкою був виклад проф Зілинського, який цьому так часто, а нераз і на вітер киданому слову „Каменяр", налав реальний зміст, виявляючи, що цей Каменяр за час свого життя дав українській науці і літературі поверх трьох тисяч творів, з яких деякі є европейського значіння. Виклад, витриманий у поважній формі, відкрив перед присутніми нове обличчя Франка. Одного тільки побажатиб на цьому місці: щоб і цей виклад, і виклад проф. Лепкого, появився якнайскорше друком. Крім того богату програму свята виповнили хорові точки, які відспівав хор під управою студ. Андрійшина, а дальше повний сили і вогню вірш студ. Брика та смичковий квартет, зложений силами самих студентів.

На марґінесі цього допису хотів би я замітити одно, що а сумом ствердив у своєму виkладі проф. Зілинський. 15-ліття смерти Франка в краю майже не святкується. Минає воно якось так незамітно, як незамітно заростає травою і хабаззям звичайнісінька плита на могилі великого Сина Галицької Землі. Невже вона допустить, щоб так без відгомону пройшло 15-ліття смерти її найбільшого Сина? *Т. Д—ів.*

Цьогорічні жнива.

Жнива жита скінчилися при сприятливій погоді, але врожай буде на 20 проц. нижчий від торічного. Збір пшениці в південній частині Поділя є майже скінчений, в інших сторонах відбувається. Пшениця досить добра, але також гірша від торічної. Зашкодила їй спека, від якої декуди й аж припалило. Крім того на Поділлі кинулася сить, а в ріжних повітах, напр. в Сокальщині ржа на ярих збіжах. Жниво вівса і ячменю в повному ході. І ці збіжжа є гірші від торічних. Сильно потерпіла від спеки всяка паша, зле заповідається отава. Всеж таки жнива у Східній Галичині випали краще ніж в Познанщині.

Дописи.

ЗАВИШНЯ, ПОВ. СОКАЛЬ. *З громадянського життя.* Двічі переведено в Завишні протикортемний плебісцит, але ніякої відповіди ані розпорядку не можна діждатися. Всежтаки Завишенці не падуть на дусі. В останньому часі майже вся молодь присягла в церкві, що не буде вживати ні тютюну ні алькоголю. Також в Завишні відбулося вже весілля без алькоголю, яке справляв Микола Макара. Дня 19. липня ц. р. гостили в себе Завишенці прогульку сокальської читальні, яка тут відіграла комедію „Жінка верховодить". При звуках імпровізованої мандоліново-смичкової студентської орхестри весело проминув вечір. Менше приємно пройшов вечір двом хлопцям, яких поліціянт замкнув у громадськім уряді за ношення „протидержавних" шапок (з робітні українських інвалідів)!

СПОРТ.

Україна—Гасмонея.

Змагання між повищими дружинами, висліл яких може дуже багато вплинути на стан табелі цьогорічних змагань за мистецтво А-класи, відбудуться в неділю 2. серпня год. 5. попол. на гриші Гасмонеї за Личаківською рогачкою. Змаганнм ці викликали велике зацікавлення між численними симпатиками обох клюбів і тому слід надіятися рекордової кількости глядачів. — Попередять змагання дружин молодших.

Стрий. У. С. К. „Скала"—Ж. Т. Г. С. „Дрор" 7 : 1 (4 : 0).

По двотижневій перерві розіграв у неділю 26. VII. п. р. У. С. К. „Скала" з доволі силь-

ною жидівською Б-клясовою дружиною останні товариські змагання, бо вже в цю неділю буде Скала змагатись за мистецтво Ц-кляси. Якщо одинацятка Скали буде грати так, як грала на цих змаганнях, то ніяких перепон не буде мати в здобутті мистецтва Ц-кляси.

До цих змагань виступила Скала у своєму найсильнішому складі, щоб гідно протиставитись Б-кл. противникові. Гру починає Дрор, одначе напад Скали зараз відбирає м'яча і переводить кілька дуже гарних комбінацій. — В 10-ій хвилині гри з добре стрілевого наріжняка Денкевич гарною головкою добуває перші ворота для Скали. Заохочена цим Скала починає грізніше натискати, чого вислідом є дальші три голі, здобуті в рівних відступах часу І-ої половини. В другій половині Скала має дальше рішучу перевагу над Дрором, котрий за всяку ціну старається вирівнати, або принаймні здобути почесного гола, що йому вдається в 70-ій хвилині гри (руками втрутили воротаря Скали з м'ячем у сітку). В останніх 20-х хвилинах Скала добуває ще трое воріт і при стані 7 : 1 суддя кінчить змагання.

Скала на цих змаганнях показала дуже гарну комбінаційну гру, якої позавидували б її і деякі Б-клясові, а може і А-клясові дружини.

З рядів Скали на перший плян вибилась певна і солідна оборона. В помочі найкращий Рагаш. Напад грав без закиду, одначе найкращими були брати Гарасимові, що приїхали з Чехословаччини. Воротами поділились: Гарасимів І (1), Гарасимів ІІ (2),, Денкевич (2) і Рагаш (2). Суддював добре п. Бик зі Львова. Видців около 800.

Зоря (Ходорів) — репрезентація Жидачева 5 : 2.

Дня 26. VII. відбулися змагання між репрезентацією Жидачева і „Зорею" (Ходорів) з вислідом 5 : 2 в користь „Зорі". Це вже 5-та побіда „Зорі" в цьогорічних фотболевих змаганнях.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 30. VII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·00—4·20 зол.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Марія Ангелина Березовська, найдорожча і невиджалувана дружина державного лісничого в Надвірній, дочка бл. п. д-ра Льва Куммера, довголітнього окружного лікаря в Струсові під Тернополем і в Яблонові під Коломиєю, жінка рідких чеснот і небуденної доброти та благородного серця, надзвичайно добра подруга і мама, яка жила лиш для мужа, дітей і ближніх, померла в Надвірній дня 21. липня ц. р., проживши 56 літ.

Якою любленою була ця характерна, побожна, гостинна, до несення помочі ближнім все охоча людина — доказом величаві похорони, що відбулися 24. липня при участи 7-ох священників та — не зважаючи на найгорячішу пору жнив — великого здвигу народу, як інтеліґенції, так мішан і селян.

Нехай-же Рідна Земля буде пером праведній душі!

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 31. липня, година 8. вечором „Веселий Вечір питає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Субота, 1. серпня, година 7·15 і 9·15 вечором, „Гуляло двох Михайлів", ревія театру „Веселий Вечір".

Неділя, 2. серпня, година 7·15 і 9·15 вечором, „Гуляло двох Михайлів", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Пісня пустині" та „Скарби Поморя".

КАСІНО: Звукова фільма: „Засуджений зі Стамбулу". (Бетті Аяман).

КОЛЬОСЕЙ: „Трьох приятелів" та „Весільний марш".

ЛЕВ: Звукова комедія: „Плийта фірми Кон" та додатки.

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми: „Поворот" та „Мовчазний ворог".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рай для жінок" (Діта Парлєо).

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Ґрета Ґарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „В обороні чести" (Том Мікс) та звукові додатки.

ХИМЕРА: Звукова комедія: „Панна шофером" та додатки.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У державі зеленого сипка" (Л. Чанеї) та „Вибух у порохівні".

Програма радіо.

Пятниця, 31. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·10 Симфонічний концерт. **Липськ** (259,3) 14·30 Нова фортепянова музика. 16·00 Концерт симфонічної орхестри. **Бреславя** (325) 19·30 Маґдог: „Що має рільник сказати мешканцям міста?" 21·25 Скрипковий речиталь К. Фрайнда. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Ліда", опера Верді. **Берлін** (417) 19·40 Нова популярна музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Ля вія делля Фінестра", ліричка комедія Зандонаї. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт чеської Фільгармонії. **Відень** (516,4) 20·40 Вечір Бетовена. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра Відак. **Харків** (937,5) 19·30 Відчит. 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Субота, 1. серпня 1931.

Липськ (259,3) 19·15 Концерт мандолінистів. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Братислява** (278,8) 14·30 Конц. радіоорх. **Бреславя** (325) 18·25 Вимінні взаємини між селом і містом. Діялог. 20·30 Про село, гори, море і любов, гутірка. **Гамбург** (372,2) 24·00 Танкова музика з „Rote Mühle". **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. 21·00 „Бандера", оперетка Кальмана. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Веселий вечір. 23·30—1·00 Містці джезу. **Відень** (516,4) 11·30 Легкий концерт капелі Махек. 19·40 Оперові арії. **Рига** (528,5) 19·05 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532·9) 19·05 „Зачарований флет", опера Моцарта. **Будапешт** (550,5) 12·05 Орхестр. концерт. 20·15 Спів, рецитації і хор. Опісля циганська музика. **Харків** (937,5) 19·00 Відчит. 20·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 31. липня 1931. р.

Львів. (380,7) 11.58 Варшавський час. 12.10 Музика з грам. плит. 13·10, 13·20, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·25, 16·45, 17·25, 19·40 Музика з грам. плит. 15·25 „Проблєми молоді у сучасній літературі", відчит проф. Штернбаха. 15·45—16·15 Комунікати. 16·30 Мистецький куток. 16·50 Гутірка по французьки. 17·10 Скринька для найменших. 17·35 „Врази плідність цвітів", проф. Руперт. 18·00 Легка орхестральна музика. 19·00 Всячина. 19·20 „Театр на провінції", відчит. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт варшавської фільгармонії. 22·00 Науковий відчит. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Субота, 1. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати з Варш. 15·10 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит. 15·45 Військові відомости для всіх. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт, арії та пісні. 16·50 Відчит. 17·10 Авдиція і концерт для хорих. 17·35 „Вакації воєнного", відчит. 18·00 Богослужання з Острої Брами. 19·00 Всячина. 19·20 Господарський огляд. 19·40 Музика з грам. плит. 19·55 — 20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Легка музика варшавської фільгармонії. 22·00 Комунікати. 22·30 Шопенівський концерт. 23·40 —24·00 Легка і танкова музика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продаю за готівку і на рати від десятків зіт з найліпшої сторони знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

ТРЕБА НИЩИТИ ТІ КОМАХИ, ЩО РОЗНОСЯТЬ ЗАРАЗКИ НЕДУГ.

Коли недуга або смерть заглянуть до нас, то в більшості вони появляються слідом за літаючими чи повзаючими комахами. Комахи завсіди уважається за найнебезпечніших розношників ріжних недуг. Ми повинні забезпечувати як себе, так і наше окруження, розпилюючи Фліт.

Фліт нищить зовсім мухи, комарі, блохи, комашню, молі, блощиці, таракани та рівночасно їх ячка. Фліт, який розпилюємо, є смертельний для ріжних комах, а при тому не шкодить зовсім людині. Легкий для вжитку. Не робить плям. Фліт-у не можна порівнювати з іншими серединками проти комах. Домагайтеся жовтої бляшанки з чорною опаскою, при чому стережіться підроблювань!

РОЗПИЛЮЙТЕ

FLIT

Оригінальний Фліт продається виключно в щільно замкнених бляшанках.

Подяка. Отсим почуваюся до обовязку заложити щиру подяку Вп. Панам, зокрема Вп. Трачевій за матеріяльну і моральну поміч, підчас мого одинацятьмісячного побуту в Бригідках. — **Володимир Мулькевич.**

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 4—10

ГАРНА, сонячна кімната до винайму зараз. — Ґрунвальдська ч. 8, партер. 80 2—2

РУТИНОВАНИЙ і солідний концепієнт із 4-літньою адвокатською і судовою практикою, який може самостійно вести канцелярію, обійме місце концепієнта від 1. IX. 1931 р. Письменні зголошення до „Діла" під „Солідний". 74 3—3

КОНЦИПІЄНТ адв., 2-літня провінціональна практика, просвітньо-економ. організатор, скромні вимоги — зміниться посаду зараз евент. від 1. IX. Зголошення: Бадигород, адв. Заньків 121 1—2

КАНЦЕЛЯРІЮ по бл. п. Д-ру Ів. Ціпановським перебрав і ординує в його домі

Д-р Лодко О. Ярослав

коломия,

вул. Тарновських ч. 16.

1—3

Присилайте передплату!

НЕ ЖУРИСЬ ДІВЧИНО! — МАНДЛЬ направить за б р о ш к у і **1 зол.** кульчик, перстенець відновить аж дивно! вул. **Коперника 14** напроти кіна. 2100 15—15

МЕБЛІ всілякого рода та великий вибір металевих і діточих ліжок по фабричних цінах за готівку і на догідних умовинах поручає

СТАЛЬ І С-ка

Львів, Казимирівська 28.

Тел. 64—13.

106 2—5

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 87—?

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 171 (12.827). Львів, неділя 2. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·60 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Вакації у Польщі.

Львів, 30. липня 1931.

Коли на цілому світі події в останніх тижнях просто перевалювалися, коли відбувалися великі міжнародні конференції, кладено основи під новий міжнародний лад в Европі, а публична опінія західних великодержав була в найвищому ступні зацікавлення тими випадками, ділила ними, хвилювалась або обурювалася — — у Польщі панує від тижнів вакаційний настрій. Спершу здавалось навіть, що в цьому році навіть і без огляду на міжнародні події не буде в Польщі місця на офіціяльні феріі. Бо розпочалося літо під знаком захитаного бюджету й розпучливих спроб рятувати його рівновагу негайно і радикально, себто через скреслювання тих позицій, які було найлекше скреслити. Знаємо, як зареагували на ці ощадностеві заходи польські урядничі верстви і пригадуємо собі той шум, який підняла ціла польська преса довкола рішення редукції бюджету на цілого пів мільярда зол. і довкола реалізації цієї постанови. Але минуло кілька тижнів і шум цей улягся. Читаючи ріжні відозви урядничих організацій не видно, щоби цей первісний фермент, викликаний знижками платень і масовими редукціями посад, а проте не дає він уже знати про себе такими тонами, які лунали на вічах у будинку варшавського цирку. Так само трудно казати про якусь поправу економічних відносин у Польщі на підставі виказок тих редукцій і банкрутств промислових і торговельних підприємств, про які повідомляє щоденна газетна кроніка, яка — особливо в польській опозиційній пресі — займає далеко не останнє місце. А всеж, і тут ця сторінка польського сучасного життя перестала в настроях широкого загалу грати першу скрипку. Щож грає її? Ніщо, — настали такі настрої, які взагалі нічим не переймаються, нічим не хвилюються, нічим не цікавляться. Разом з офіціяльними феріями президента республики, голови ради міністрів, міністра військових справ, міністра закордонних справ і мабуть ще якихось членів кабінету — настав і на польській громадсько-політичній вулиці настрій затишя і відпочинку.

Лише тут і там зачувати, що серед тої вакаційної тишини йдуть приготування до нового політичного сезону і що сам такий факт цієї тишини є використовуваний для ріжних ходів, з яких важко виміркувати, що в них грає більшу гру: особисті амбіції і порахунки чи якісь укриті тактично-політичні мотиви. Маємо на увазі напр. несподівану атаку б. польського премієра й міністра закордонних справ й одного з найбільших багатирів Польщі графа Скшинського на сторінках санаційного „Курєрка" краківського проти особи міністра Залеського й взагалі його закордонної політики, яка — мовляв — зводиться здебільше до кабінетної обсерваторської служби, замість проявляти ініціятиву й активність, виборюючи Польщі рівнорядне місце серед західних великодержав. Невідомо, як це собі п. Скшинський уявляє, бо поза фразами нічого не каже, а всеж цікавий є сам факт, що санаційний орган з таким легким серцем дає місце для кампанії проти урядуючого міністра закордонних справ! Щось, значить, за кулісами про ці закордонні справи говориться і говориться настільки ріжно, що й можна снувати комбінації вже на тему персональних змін. Чи грає тут роль лише проблєма франко-німецьких відносин, чи й відношення до більшовицького сходу — трудно знати, бо все оточує непроглядна занавіса тайни.

Те саме торкається внутрішньої політики. Ніби уряд приготовляється до соймової сесії, але не знати, коли вона буде і чи взагалі скличуть її скорше, ніж це хоче конституційний термін (30. жовтня). Чуємо, що проектується скасування 5-ти воєвідств, 30-ти повітів, редукція судового апарату, редукція шкільництва при помочі переміни вищих типів шкіл на нижчі, врешті введення нових податків (м. і. нового грунтового) — — а тимчасом про кожну з тих справ, чи кожна зокрема має величезне практичне значіння для усіх мешканців держави, невідомо нічого більше понад поголоски.

Невідомо також, як довго такий вакаційний стан тріватиме. Прийшов він несподівано, може й скінчиться якоюсь політичною сенсацією. Дехто з польських публіцистів пророкує, що станеться це на цьогорічному зїзді легіоністів у Тарнові (9. серпня) на якому марш. Пілсудський має виголосити велику промову; такі пророцтва, як відомо, в мин. роках не здійснилися. Інші пишуть про якісь великі таємні наради в Пікілішках, літній резиденції Пілсудського, інші знову вспокоюють нетерпеливих, що політичні феріі в Польщі перед вереснем не скінчаться. Українці до тих „нетерпеливих" не належать і про нинішні польські феріі реферуємо лише з дневникарського обовязку, знаючи, що по суті — перед феріями чи після них у відносинах у Польщі ніяких справді поважних змін не буде.

—o—

ЗБІЖЖА І ПАШУ,
дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Хиби української еміґрації в Канаді.

Т-во опіки над українськими імігрантами у Вінніпегу зібрало такі вісти про наших переселенців у Канаді.

В провінції Саскачевані, як і в цілій Канаді, панує безробіття. Уряд заохочує безробітних, щоби поселялися на фармах. Фарми потаніли на половину, але нема гроша, щоби їх купити. В провінції Манітоба нема вже гомстедів (державних безплатних фарм). Останні гомстеди в Манітобі можна було взяти до 1. липня 1930 р. Спровадити тепер до Канади когось зі старого краю дуже трудно; уряд не хоче видавати дозволів на вїзд навіть нареченим. Між нашими переселенцями є охота приймати канадійське горожанство і багато людей старається про це. Також зрідка змагання, щоби спроваджувати до Канади жінок і дітей.

В часах загальної кризи виходять на яву хиби дотеперішнього поселення, господарки і організації. І так недавно їздили канадійські судді оглядати українські околиці, щоби видати свій осуд в справі здобутків і попису українських фармерів. Вони ствердили, що українські фармери осіли на поганих землях, на яких люди інших народностей не сиділи би ні одного місяця. А українці перебули там десятки літ, бо вони дуже витревалі, трудолюбиві, пильні і невибагливі. Вони будують церкви і мають своїх священників.

Англійські знавці зважили, що українські переселенці вкладають багато труду і коштy в школи. Будують вони і дбають про школи нераз ліпше, як англійці. Канадійським суддям подобався артистичний змисл у українців, а передовсім гостинність — „чим хата багата, тим рада".

Анґлійці не є самі гостинні і для того запримічують цю прикмету в других. Наші люди просять зараз до хати, анґлієць ні. Він зараз питає, чого ви хочете від нього. Наші питають: може молока випете? Анґлієць про це не питає, коли зайти до його хати. Наша ґаздиня запросить зараз комісію до комори і отвирає скриню, щоби поглянути на її річи і подивитися на вишивки, бо чує, що гості цим цікавляться. Цього не зробила би англійка.

Цікаве є порівнання між українськими і англійськими фармерами. І ось: українці дають представлення, концерти — англійці мають більше літературні сходини, або економічні наради; українці якісь містки; радять, чи є Бог — англійці радять, де є гроші; українці питають себе часто, яка віра ліпша — англійці порозуміваються, де ліпше продати і купити; українці сперечаються на політичні теми — англійці знають, що мають короля і не потребують цим журитися.

Врешті англійські судді прийшли до переконання, що в Канаді нема мовної проблєми: „no language problem". Вони були з цього вдоволені, що українці вміють по англійськи і залюбки говорять по англійськи, а передовсім молодь, що виростає: вона дбає про канадійську будучність.

Канадійські судді здадуть певно рапорт зі своїх помічень канадійському урядові і це буде мати деякий вплив на будучу українську еміґрацію до Канади.

Над хибами нашої канадійської імігрції застановляються також наші громадяни в Канаді. І так стверджують вони, що рільництво між українцями представляється досить слабо. Обійстя без пляну, хата на горбі, нижче стайня, ще нижче керниця і гноївка спливає в керницю. Певно, що в долині вигідніше копати керницю, бо вода ближче, але це не здорово. Один анґлієць сказав, що дивується, що так мало людей хворе. В хатах вікна малі, стайня близько, в хаті печуть на сковороді, повітря трійливе, купелі нема, пральні нема, худобу держать нерасову, все одно, чи вівці, чи корови. Це хвости — не раса. Кури так само нерасові, але мішанці. Збіжжа також недобірне. На засів збіжжа не чистять, а плодозміну не розуміють.

До цього недостача всякого бизнесового хисту. Не господарять на прихід, але щоб не дармувати і щоби мати що їсти. Держать худобу, але не випасають. Не вміють продати тоді, коли ціна найліпша, не шукають найліпшої ціни, хоч бувають і виїмки.

Над господарським положенням українських фармерів і над способами піднести їхню господарку застановлялася старшина Т-ва опіки над українськими імігрантами у Вінніпегу. Покищо ухвалено повести пропаганду за хліборобськими кооперативами, за сільсько-господарською освітою, за поширенням популярних видавництв на англійських зразках. Рішено видати календар Т-ва на 1932 р. та зібрати адреси українських склепарів у Канаді, яких начислюється тепер понад вісімсот.

—o—

Митна і залізничо-тарифова політика та наше хліборобство.

В цьому відділі своєї праці ствердила варшавська хліборобська конференція (гл. останні чотири числа „Діла") багато цікавого. І так признавши, що теперішні мита на збіжжа хоронять його перед ввозом чужого товару, конференція робить ряд закидів, а саме 1) що мита на олійні рослини замалі; 2) що не хоронить відповідно краєвих товщів перед конкуренцією чужих; 3) що нема відповідної митної охорони перед чужими конкурентами збіжжа як гречка, просо, кукурудза і риж; 4) що не хоронить належно краєвої продукції лічничих рослин, грибів сушених, казеїни і шкір. Дальше займаються резолюції питанням про поліпшення митної тарифи та стверджують, що її частинне поправлювання урядом дає тільки фрагментаричні успіхи та що треба би ввести зовсім нову тарифу в життя, яка дійсно хоронилаб хліборобство перед конкуренцією закордону.

Саме в цих резолюціях унагляднюється біле

замішання і брак основної лінії в дотеперішній митній і аграрній політиці уряду. Рівночасно говориться про піднесення краєвої хліборобської продукції і дозволяється на ввіз дешевих продуктів, що заступають краєві (кукурудза, ряж). Рівночасно форсується плекання безрік в краю і організується експорт вудженини та беконів і рівночасно американський смалець і солонина заливають краєві ринки. Це все тому, бо уряд ще й досі не станув і ледви чи стане на становищі, що Польща — це країна аграрна а її хліборобство є найважнішою та основною галузю народнього господарства, яку треба хоронити. Ще й досі у всіх потугненнях уряду пробивається мертворожена ідея „самовистарчального промислу", яка прийшла не як господарська конечність, а як тінь вічного думання про цю самовистарчальність в роки війни. А тому й оцей хаос в митній політиці, який ствердила навіть отся ультральояльна конференція.

Для нас нема двох доріг для митної політики: ми стоїмо ясно на тому, що тільки політика охорони хліборобства, охорона села й українського селянина йде по шляху наших інтересів. Тому не можемо згоджуватися на таку нелепу митну політику, як її проводить теперішній уряд, а мусимо вимагати ясної лінії охорони хліборобства. Але мабуть і ухвали конференції не надто зворушать уряд, якого ціли і пляни є дуже часто незрозумілі й загадкові.

В дальших резолюціях висказується конференція за продовжуванням методи звороту мит за вивезені хліборобські продукти, при чому однак не треба забувати, що навіть при цій коштовній методі 1) хлібороб не багато користав і 2) що навіть при такім підвищенню цін не покриваються кошти продукції хлібороба. Тому, хоч конференція стверджує, що вищі ставки при звороті мит не під силу теперішньому бюджетові, ми мусимо ствердити, що це булоб дуже „під силу" бюджетові — знизити в ньому непродуктивні позиції, а побільшити суми на піддержання господарських справ.

Дальше стверджується важку правду, що хліборобські продукти, вивезені з Польщі, чимраз тяжче збути, а тому треба би по змозі піддати ревізії деякі торговельні договори і на майбутнє їх відповідно укладати. Та тут знову недоговорення, бож немає торговельного договору без добрих сусідських політичних взаємин; не можна збувати в якомусь краю свої безроги, збіжжа і яйця, а рівночасно вести проти нього вічно найбільш неперебірчиву пресову кампанію. Коли кинемо оком довкруги кордонів, то найдемо нині справді мало можливостей для таких господарських взаємин. Справу погіршує ще й те, що й інші краї мусять хоронити свою хліборобську продукцію і тільки добрим політичним приятелям роблять виїмку, купуючи їх продукти. Якраз ця трактатова сторінка політики держави находиться в найсумнішому стані: з Німеччиною і Литвою — нінякого торговельного договору, з СРСР — торговельний рух мінімальний, а до того страх перед демпінгом, ЧСР — хоронить сама своє хліборобство і обмежила майже цілком ввіз з Польщі, Румунія — сама наскрізь аграрна країна, яка ще експортує до Польщі хліборобські продукти. Вихід є—це вихід на західні кордони краю, але ніякі знаки на землі і небі не обіцюють тут зміни.

В справах залізничо-тарифових прийняла конференція низку постанов про евентуальні зміни теперішніх тарифових приписів, при чому виразно підкреслила, що залізничі оплати за перевіз хліборобських продуктів є супроти спадку їх цін розмірно дуже високі та що тому цей перевіз часто не виплачується. Від нас додамо, що правдивість цього твердження доказує факт, що сильно впало користування вагонами і що люди повернули до перевоження краму возами навіть на дальші відлали; супроти подешевіння сільських фірманок це краще поплачує, ніж залізниця.

З усього цього видно, що аграрна політика уряду йтиме дальше старими шляхами, що вона і дальше не буде брати під увагу нашого господарського розвитку. Бодай досі нема признак на зміну цієї засадничої лінії в політиці уряду. Тому і з нашої сторони не можна йти на ніщо інше, як лише скріплювати власні економічні установи, держатись гасла власних сил, заступати по змозі брак капіталів організованістю та „передержувати".

Може при твердій видержливості нашого хлібороба покажеться майбутність для нашого господарського життя кращою, ніж тверда теперішність. *Інж. Евген Храплявий.*

У нервово недужих і терплячих психічно лагідно діюча природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** причиняється до доброго травлення. Дає їм спокійний, вільний від тяжких думок сон.

З волинської хроніки.

Градобиття. До того, що вже було подано в „Ділі" про градобиття на Волині, треба додати слідуюче: Найбільше потерпіли повіти луцький і дубенський. Триразове градобиття на Луччині впродовж місяця спричинило шкоди на суму понад міліон золотих. У луцькому повіті вибито посіви головним чином у південній, найбільш культурній частині, а саме у волостях: чаруківській, княгининській, полонківській, піддубецькій, киверецькій, рожищській і сильненській. В дубенському повіті потерпіли волости боремельська, ярославицька й інші. В деяких селах наші селяни-хлібороби втратили до 95 відсотків урожаю. Градобиття останнього часу захопило на полях лише пшеницю й ярі посіви. Знищені садки й городи. Вага граду в Піддубцях доходила до кількохсот грамів. В одного господаря град обернув дах у діраве решето. Значній частині господарів загрожує голод. Зерна на насіння не вистарчить. Наслідки будуть такі, що наші сільські організації підупадуть. Воєвідський уряд виасигнував з фонду міністерства праці й опіки суспільної тисячу зол. на одноразову допомогу, але це краплина в морі. Необхідно відложити сплату всіх позичок і зредукувати податки. Перелякані селяни поспішили жати незрілу ярину, побоюючися нового градобиття.

Ще одна хуртовина. Над Ковлем пройшла страшна хуртовина, яка в сусідньому селі Білині викликала пожежу від удару грому. А над Рафалівкою пройшла хуртовина з градом, що знищив багато засівів, і позривала мости на річках.

Пожежі. Реєструємо дві великі пожежі, які сталися внаслідок того, що батьки залишили в хаті без догляду малих дітей, які бавились вогнем чи сірниками і підпалили хати. Одна пожежа сталася в с. Вінцентівці на Кремяниччині, де згоріло 24 господарств. Друга в с. Зальні на Костопільщині, де пішло з димом 74 хати й 60 клунь.

Господарська нарада. 16. липня відбулася в Луцьку під головуванням голови скарбової палати господарська нарада представників ріжних польських організацій. Нарада ствердила погіршення економічного положення Волині й понижения платничої здібности населення.

Взаємодопомога. При філії „Сільського Господаря" в Луцьку повстали дві секції: плекання й охорони тварини та плекання й охорони рослин. Перша секція організує допомоговий фонд на випадок загибелі худоби членів філії; власник корови має покищо одержувати не менше 100 зол. допомоги. Друга секція організує збіжевий фонд на допомогу тим членам, які матимуть шкоди від градобиття. Вільні запаси цього фонду будуть видавати позичково на посів тим, які потерпіли від градобиття й взагалі яким бракуватиме зерна на насіння.

Збіжевики рухаються. Торговці збіжжам на Волині вживають заходів до зорганізування в Луцьку чи Рівному збіжевої біржі. Тенденція занадто ясна.

Редукція каси хорих. У ковельській касі хорих виповіджено посаду всім урядовцям.

Поголоска. В Луцьку ходять поголоски, що тут має бути зліквідований відділ Рільного Банку.

„Живний кредит". Поміщики Волині дістали від уряду 350 тисяч зол. так званого „живного кредиту".

Розкопали могилу. Війт гміни Ярославичі наказав розкопати братську могилу вояків з часів козацьких війн (біля села Варсунь), а землю вжити на направлення дороги.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. СЕРПНЯ 1931.

І. КЕДРИН

Книжка великої вартости.

(**Олекса Кузьма:** „ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1918 Р.", вел. 8°, стор. 444, з численними ілюстраціями і шкіцами. Львів 1931, накладом автора.)

Українська визвольницька література розростається вшир і вглиб. До першої категорії належать твори, в яких переважає белетристичний елемент, — до другої категорії все те, в чому скритий поважний історичний матеріял. Поклик, який роздався кілька літ тому, — списувати власне пережите в недавньому минулому й турботливо збирати все, що могло б причинитися до його всестороннього зясування, не пролунав без відгомону. Коли хочемо бути щирими — чимало з того, що за останнє десятиліття появилося друком до історії українських визвольницьких змагань, не є творами ані високої літературної вартости, ані теж наукової. Чимало споминів-оповідань, повістей та всіляких причинків побачило денний світ лише завдяки неперебірчивості видавців, які бачили перед собою лише великий аpист зацікавлення недавньою рідною бувальщиною серед громадянства і бажали зацікавлення це заспокоїти більше скількістю, ніж якістю.

А проте від часу до часу появляється якийсь спомин, якась брошура чи більший твір, який кидає яскраве світло на цілі сторінки затьмареної досі української історії, та має значіння твору, якого не посоромився би ніякий західньо-европейський книжковий ринок, просто залитий книжками воєнно-історичного характеру. І щораз менше таких неясних сторінок українського визвольницького зриву з літ 1917—21, щораз менше бракуючих ланок у ланцюху подій, докладно їх учасниками та глядачами списаних і критично проаналізованих. Правда, все ще не маємо загальної методичної історії української революції, не маємо історії галицьких Українських Січових Стрільців, ані наддніпрянських Січових Стрільців; нема ще історії Галицької Армії, ані теж дипльоматичних закордонних заходів, цікавих стільки моментами, що досі невідомі широкому загалові. Але з кожним роком реєстр тих бракуючих творів меншає.

Ось маємо перед собою твір, якого вартість просто неоцінена. Маємо перед собою цілу і повну історію кривавої трьох-тижневої кампанії за Львів в історичному 1918 року, з переглядом усіх найважніших тодішніх політичних актів і цілого тодішнього політичного становища в краю, та зі зясуванням підкладу, на якому сам переворот скоївся і наслідком якого прийняв свій пізніший напрямок. Автором є б. член Начальної Команди Галицької Армії, який був при її народинах, перевів з нею визвольну війну по цей і той бік Збруча, та асистував при сумному акті її ліквідації у Київі. Користувався при тій своїй праці документарним матеріялом, доповненим і перевіреним на всіх буквально найбільш істотних українських і польських публікаціях про той період часу. В той спосіб повстав твір кількалітньої праці, викінчений в усіх детайлях, суцільний, систематично оброблений, відповідаючий цілком науковому підходові з погляду хронольогічного порядку подій та їх прагматичного звязку та одночасно так барвисто написаний, що читається його наче роман, повний геройських подвигів, хвилюючий трагічними конфліктами і — сумний, безкрайно сумний описом зусиль, змарнованих з власної вини.

Але автор, це не лише військова людина і не лише талановитий оповідач. Будучи одним із найстарших українських сучасних журналістів, Олекса Кузьма підходить до історичної події, яку описує, як її активний учасник, — також з погляду громадянського діяча і національного політика. Однак не має в ньому ніякої односторонньої, політичної тенденції. Ціль його одна: дати книжку, з якої можна би наче у казковому дзеркалі пізнати не лише зовнішні випадки, але й їх внутрішні спонуки та виснути з них моральний сенс. На книжці „Листопадові дні" О. Кузьми, можна би написати, як мотто, коротке у двох словах: *„Пізнай себе".*

Пізнаючи себе в історії листопадових днів український читач надармо буде дошукуватися під своєю адресою компліментів. Нема в „Листопадових днях" гльорифікації творців тодішньої української історії, але є щось більше і щось ціннішe: строга, сувора правда. І тому вичитає читач поруч з безміром геройства безіменного стрільця і рядового старшини — безмір безладдя, недбальности, байдужности, легкодушности та жахливого браку організаційного хисту відповідальних осіб. Розбиваючи не одну сусідську леґенду незбитими доказами цифер і фактів, автор безпощадно розбиває теж власні леґенди, будовані на слізливому сентименті та зле зрозумілому романтизмі, який, прикриваючи серпанком зроблені промахи, чи недуги національної вдачі, — не дозволяє їх перевірювати, направляти і лікувати.

Знаючи, що воно неодному українському читачеві може не сподобатися, коли так безпардонно вирвати його з приємної омани самоадорації, автор мав поважні сумніви перед випуском своєї книжки на світ. Однак добре радили йому ті, які казали не чекати, поки щораз дальша віддаль від листопадових днів скаже відноситися до них з більшим спокоєм і рівновагою духа, як до чогось, що і завжди близьке та рідне, а всеж — всеж припорошене порохом років. Бо ось нині, за свіжої ще памяти, книжка О. Кузьми безумовно викличе широкі відгуки, — і по українському і по польському боці. Можливо, що неодну поправку будуть люде оспорювати, що будуть вестися цілі дискусії на тему правильности оцінки, яку подає автор, — але все воно ще дужче причиниться до зясування того історичного часу і ще дужче підкреслить вартість цієї книжки, роблячи її осередком уваги всіх тих, які вважають гідною уваги велику полю листопадових днів.

П. Маслов „розукраїнізовує". Луцькі „ліячі" з „Української Ниви", силоміць захоплюючи в свої руки українське Луцьке Братство, виправдували свою поведінку тим, що вони „укранізують" брацтво. Тепер же, коли оголошено, що Брацтво не існує, а його майно передано під доглід ком'сарові п. Масловові, починається „розукраїнізовування" Брацтва. П. Маслов негайно завів діловод. з польською мовою, забувши про мовний закон, і навіть листи до українських установ пише й підписує по польськи.

„Ліс" інж. П. Пилипчука. „Відомого" інжинієра П. Пилипчука, лихої памяти б. премієр-міністра, голову „Рідної Хати" в Луцьку й б. навального голову Брацтва, яке він довів до ліквідації і перебрання владою його майна, засуспендували на посаді інж.-архитекта луцької міської самоуправи за якісь службові „недокладности". Чим скінчиться справа п. Пилипчука — невідомо. Але можна припустити, що погано не скінчиться: адже ж п. Пилипчук має великі заслуги.

Вбивства й самовбивства. В с. Завалля на Любомльщині господар Іван Лущук, посварившися зі шваґром Міцкевичем, пробив йому серце ножем. Сварка виникла за маєток. — Біля ст. Ківерці кинувся під потяг якийсь старий 70-літній мужчина й згинув на місці.

—o—

Церкви в Тернополі.

Наші церковні потреби в Тернополі. — Чому не приступлено досі до будови великої церкви? — Монастир оо. Редемптористів.

В Тернополі є три невеличкі мурованні церкви — та три величаві польські костели. А саме: парохіяльна церква Рождества Христового (т. зв. середня) при вул. Руській, церква Чесного Хреста (т. зв. надставна) при вул. Львівській і церква Успенія Пресв. Богородиці (т. зв. монастирська) при вул. Острожського. Крім цього є ще окрема мурована церква в Гаях Великих, збудована безпосередньо перед світовою війною. Всі вони є малі — майже каплиці — і не вистарчають для потреб найчисленнішої в Галичині греко-кат. парохії (понад десять тисяч вірних). В додатку церкви надставна і монастирська, положені на самих кінцях міста, не можуть відповісти сучасним потребам.

Тому ще в 1906 р. закуплено на церкву при грошевій допомозі митроп. Шептицького велику площу в середмісті при вул. Міцкевича (Панській), побіч польського парохіяльного костела. Тоді не було ще теперішнього парохіяльного костела, збудованого головно за гроші жида Ґаля, лідича Кутковець, „а вдячности християнському Богові" за те, що отримав у 1907 році посольський мандат до віденського парляменту з Тернополя. Мали небавком приступити до будови великої парохіяльної церкви на тій площі і міщани та міщанки, привязані як рідко-де до церкви, давали на ту ціль свої обильні жертви й записи.

Від цього часу минуло вже 25 літ, збудовано в міжчасі у безпосередньому сусідстві величавий парохіяльний костел, розмірами і формою подібний до костела Єлисавети у Львові, а на купленій площі є сьогодні тільки купка каміння. Пляни будови готові з кошторисом около 150.000 доларів, себто близько півтора міліона золотих, бо це мало бути найбільша розмірами церква в Галичині. Одначе до виконання плянів не можна приступити не лишень задля браку відповідної готівки, але й тому, що львівський польський архієпископ спротивляється тій будові, а й урядові круги є рівнож проти неї. Тимсамим відкладається будову на невідомі часи може й далекої будучности.

Площу заінтабульовано на церкву, а в заміну за це контрактом заміни з дати Тернопіль 31. грудня 1906 ч. реп. 42916 і ч. реп. 34354, затвердженим львівським намісництвом рішенням з 30. листопада 1907 ч. 150.265/II. а. заінтабульовано реальність, обняту іпотечним виказом ч. 5.677 громади катастральної Тернопіль, у склад котрої входять будівляні парцелі ч. кат. 136, 137 і 138 на митрополита Андрея Александра Романа трьох імен графа Шептицького. На буд. парцелі ч. кат. 137 стоїть мурована парохіяльна церква Рождества Христового (т. зв. середня, при вул. Руській), на сусідній парцелі ч. кат. 136 дяківка, а на парцелі ч. кат. 138 — теж сусідній — сотрудниківка.

Після заключення конкордату утворено в Тернополі — як і в багатьох інших парохіях у краю — другу греко-кат. парохію (на разі на папері) при церкві Успенія Пресв. Богородиці (т. зв. монастирській), до котрої прилучено і Гаї Великі, а то тим більше, що ця парохія істнувала давніше і в ґрунтових книгах має своє окреме нерухоме майно. Біля цієї церкви є великий давний міський цвинтар, замкнений ще перед 80 роками, нині радше вже парк і межуючий з ним від заходу город, означений як ґрунтова парцеля ч. кат. 915 гром. кат. Тернопіль у виказі вгч. 3213, заінтабульованих саме на греко-кат. парохію Успенія Пресв. Богородиці в Тернополі.

Перед кількома тижнями митроп. Шептицький підписав у Львові в присутності нотаря Раставецького важні контракти. Силою тих контрактів прікся митрополит безплатно права власности до реальности вгч. 5677, а то в цей спосіб, що буд. парцелі ч. кат. 136 (дяківка) і ч. кат. 138 (сотрудниківка) разом з малою частиною площі між ними в буд. парцелі ч. кат. 137 (на якій стоїть церква) будуть заінтабульовані на греко-кат. парохію при церкві Рождества Христового в Тернополі, а решта площі з парц. ч. кат. 137 на греко-кат. церкву парохіяльну Рождества Христового в Тернополі. В заміну за те греко-кат. парохія Успенія Пресв. Богородиці в Тернополі відступає митроп. Шептицькому зі своєї реальности, обнятої вгч. 3213 кат. гром. Тернопіль, цілу ґрунтову парцелю ч. кат. 915 — город при вул. Острожського біля монастирської церкви (1.380 квадратових сяжнів), а цей знову дарує цю парцелю чинові оо. Редемптористів під будову їхнього монастиря в Тернополі.

Для тернопільського життя новина подія має велике значіння. Приходить тут (а в Тернополі є взуїти і домініканн) новий греко-кат. монаший чин оо. Редемптористів, що має за собою місійну працю між нашими поселенцями в Канаді, а від кількох літ веде унійну акцію на українських північно-західних областях в Польщі. Зі свого скромного осідку в Ковлі розвинули оо. Редемптористи під проводом теперішнього епископа Чарнецького на Волині, Поліссі і Підляшу велику й успішну унійну акцію між тамошнім українським православним населенням; а хоч розмірів її успіхів ми нині ще не можемо передбачити, то є однак всі дані, що будуть вони дуже великі і — на нашу думку — дуже бажані й корисні для української національної справи.

Чин оо. Редемптористів у Тернополі відомий. Поселився він тут безпосередньо перед світовою війною, а член цього чина о. Бон (бельгієць з роду) був тернопільську парохію в часі російської окупації в рр. 1914—1917, коли вивезено в глибину Росії місцевого пароха о. каноніка Вол. Громницького; пізніше о. Бон працював довший час в українській дипльоматичній службі. В найближчому часі мають вже на постійне осісти в Тернополі оо. Редемптористи, приступаючи до будови свого монастиря на згаданій вище парцелі, при чому будуть обслуговувати і сусідню т. зв. монастирську церкву. Як зачувати, мають вони основати тут і свою середню школу — гімназію, що булоб важне хочби тому, що в Тернополі нема під цю пору української хлопячої гімназії. Кажуть, що з часом Тернопіль має бути головною базою діяльности оо. Редемптористів.

С. Б.

—o—

Виступ українців

на II. Робітничій Олімпіяді у Відні.

Як це вже в „Ділі" згадувалось, у Відні з 19. по 24. липня відбувалась II. Робітнича Олімпіяда. Зїхались на неї представники ріжних країв і народів. Приймали участь і українці, як місцеві так і з Чехії. У цьому дописі хочу описати лиш загально про **„Ausländer Akademie„** на якій 24. липня українці мали точку **„Volkstänze und Lieder".**

Вся академія була виказом спортового поступу народів. З музичними точками виступали тільки українці й віденці — орхестра з вартаном і джез.

Про хід спортовних вправ ріжних націй тяжко говорити нефахівцеві. Зазначу тільки, що найкраще з того виявзались фінляндці (жіноцтво), жиди з Польщі та чехи.

Українці, як звичайно, співали й танцювали. Співав хор **російський,** до котрого увійшли й українці. Сталось це тому, що сподіваний український хор з Праги приїхати не зміг. Програма складалася з народніх пісень: „Дівча в сінях...",

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Наші літературні взаємини.

II.

Польські, німецькі та російські впливи.

Є в критиці суспільного середовища момент, що відвертає причини і наслідки. Нелегко доказувати, що якась література не має талантів головно тому, що не мала пригожих умовин до їх розвитку. Вона може не мати пригожих умовин до розвитку тому, що не мала талантів. І в одному і в другому випадку шукаємо винуватців; раз ними є суспільність, раз — письменники. Небагато глузду мають у нас такі розмежування.

Письменники не могли у Галичині задовольнити громадянства духово, — громадянство не могло забезпечити їх матеріяльно. Література не могла сильно розвиватись, коли вона родилась випадково, прихапцем і з доброї волі тих, що не могли здушити в собі хисту до пера; їх було замало і вони виснажувались надто хутко.

А проте за виїмком одного Франка, що у гонї енциклопедиста сягав у ріжні ділянки знання, всі наші письменники працювали на рівні доступнім без труднощів для пересічного інтеліґента. Одною загальною рисою спільною для них і для їхніх читачів був дуже слабий і дуже доривочний, звязок з чужими літературами. Дивне явище, що саме в тій країні „поліґльотів", де в школі вчили пять мов (правда: дві мертві!), наші письменники творили так, немов би ні одна з придбаних ними мов не давала їм змоги стежити за чужою творчістю.

Причини — досить складні. Польська література зі своїм месіяністичним романтизмом і пізнішими подувами модернізму стояла занадто далеко своїми ідеями від нашої літератури, що не виходила з рямок селянського побуту і первісного реалізму. Спроби модернізму на нашім ґрунті були чисто „формальні"; ідеї, що пронизували пориви „Молодої Польщі" не дали в нас приводу й до виміни думок. Про німецьку літературу нічого й згадувати. Гете, Шілєр або Гайне це могли бути хіба зразки для перекладних вправ. Хто знає скільки літ треба вчитуватись у чужу мову, щоби відчувати у ній красу літературного твору і переживати його, знає, що німецька книжка не могла бути у Галичині джерелом літературних впливів. Не досить було розуміти її текст; треба було відчувати атмосферу, з якої виходив Ліліенкрон, Гавптман або Ведекінд.

Суспільний землетрус, що вивернув уверх дном неодну царину життя, залишив майже непорушним галицьку літературу. Війна та її наслідки, що забрали нам неодин талант у розквіті сил, не змінили одного факту: ні у Львові ні в іншім місті Галичини не було огнища, довкола якого гуртувалися би письменники, хоча би і ворожих ідеольоґій, що відчували би потребу виміни думок, досвіду, вражінь, рукописів. Останки передвоєнних письменників, ще живих, розсіяні нині по широкім світі та вузькій провінції, а ті, що живуть в цьому-же самому місті, кружляють довкола себе, немов би на двох протилежних бігунах. Неважко було би навести хоч кілька признаних імен для прикладу, та нелегко було би не вразити їх характеристикою, в якій стадії опинився їхній талант від такого духового відокремлення.

Хто зна, чи сам термін „галицька література" не стає вже абстрактним поняттям: мріяних потенціяльних можливостей. А може ще краще — пережитком. Коли брати нинішнє її становище, вона стала островом Робінсона, який жде на рятункові човни, обмежений до товариства папуг і кіз. Політичні обставини вирвали з рук нашої літературної інтеліґенції єдину книжку, з якої вона могла би вповні користати, завдяки знанню мови та її атмосфери: польську. Та чим сильніше школа буде начиняти українську молодь силоміць польською літературою, тим слабше ця література впливатиме на свобідну її уяву, що природно в перших починах черпає свою силу з протесту та бунту. Зате з цієї літератури залишиться нам найбільше лиховісний, несвідомий вплив, якого часто не можна виполоти роками зі свого мізку: вплив готової фразеольоґії та захололої символіки чужої мови.

Дивне, що наша література, в якій є стільки нагоди казати про революційні ідеї, не звернула досі уваги на вплив, який мають на творчість письменника твори чужі його душі та світоглядові, а проте настільки сильні, що розбуджують у ньому протест обурення, а з бунтом потребу протиставити себе їм. При дотеперішній систе-

„Ой не ходи Грицю", „Ой ходила дівчина беріжком", „Кину кужіль" (у москалів — „Скіну кожух") і, розуміється, „Гречаники". Пісні були поділені на два потпурі, але не відчувалось в них природнього переходу від одної пісні до другої. З пісні до пісні не переходилось шляхом модуляції, а нову пісню зразу вводилось в тональність останньої, або переходилось відразу шляхом споріднености тональній, що, розуміється, не завжди можливо. Характер виконання, як з боку tempo так і тональній частково відходив від дійсности. Так — „Як до тебе ходити" — пісня, якої навіть титул у формі питання, проспівана в сірому, безнадійному „моль" в найповільнішому темпі. Мабуть тому, що в хорі співали росіяни, німці й українці, дикція не могла бути доброю. Диригент, як видно, до виконання підходив зі зрозумінням діла, але не міг з якихось причин довести до бажаного висліду. Диригував хором п. Нечипор (росіянин). Публиці хор сподобався. Також зробив теж відповідне враження.

Важніша річ — уклад програми. Про саму дію програму і її якість важко мати кілька думок. Програма не витримувала ніякої критики! Дивуватись диригентові не можна, він — чужинець, в пісні, співані на академії, він уважає українськими (читай малоросійськими!). Алеж, смію думати, що співаки-українці мусілиб вже знати, що „Гречаники" з „грецької муки", як заспівувалось на концерті, і ін. пісні, про які пораз бодай на деякий час вже призабути, звичайна собі „малоросійщина!" Вони так зіпсовані московськими хорами, особливо за кордоном, що частенько їх і пізнати тяжко. Вони були і тепер в необхідною частиною програми російських концертів, на яких співають і **„малоросійскіе песні"**. „Малоросійство" в пісні є штучне засмічення її чужими, а більшости московоськими елементами. Все це проявляється в кожному відруху співання тих пісень, що відбилось і на описаній академії у неприродних для нашої пісні: ритмі, темпі і манірі виконання.

Будучи враженим несподіваною програмою (концерту) виступу українських робітничих „олімпійців" на академії, зі смутком вертали до дому українці. При тій нагоді знову виринула рефлексія: чому нема у Відні постійної співочої організації. Колиб існував у Відні гарний хор— можна би було „випозити" його й українським соціялістам з мотивів національного престіжу, щоби не соромитися за свої виступи перед чужинцями.

П. Кирик.

28. VII. 1931. Відень.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

мі нашого шкільного та домашнього виховання це-ж найсильніші спонуки нашого світогляду та найтривкіші зліпища нашої психіки. А проте наша галицька література проходить і проходитиме мимо польської не маючи сил навіть відзеркалювати її тіні.

Був мент після війни, коли, здавалось, бодай частині інтелігенції заступить німецьку та польську книжку — російська. Тисячі галичан вивчило російську мову підчас війни, а з нею повіяло у наших розмовах ширшими овидами. Хоча би для очищення нашої мови з сотень довголітніх москалізмів, які плекались у Галичині у заздрій нетямущости — знайомість російської мови стала дороцінною зброєю, що лишилась нам із війни. Та разом з напруженими політичними взаєминами Польщі зі СРСР щезла з нашого овиду російська книжка та радянська українська.

Працюємо так, немов би кожне питання виринало в нас уперше як в єдиним-самодоцільнім світі, що не потрібує прирівнювати своїх намагань і довершень з тим, що є поза нами. У літературній і критичній праці повторяємо одну з найбільше неграмотних схем думання, звеличану роками нашої воєнної закордонної політики славну — „орієтацію на власні сили". Нині, коли наймогутніші народи роблять великі зусилля, щоби піддержати звязки з близькими та далекими сусідами, почуваючи, що такі взаємини є одною з необхідних умовин культурного розвитку народу, ми плекаємо в собі черепашу гордість.

Свята „Рідної Школи".

Кліщівна, пов. Рогатин.

Дня 19-го липня ц. р. відбулося ювилейне свято „Рідної Школи" в селі Кліщівні, Рогатинського повіту. Свято започаткував місцевий парох, о. Мих. Постригач, в церкві відповідною проповідю і збіркою на „Рідну Школу". Продовження свята відбулося в домівці читальні „Просвіти", де влаштовано ювилейний концерт. На програму концерту зложилися такі точки: гимн „Рідної Школи", святочна промова, народні пісні й деклямації. Святочну промову виголосив делегат Повіт. Кружка „Р. Ш." п. Микола Водонос. Співав мішаний хор читальні „Просвіти" з Підгороддя під орудою п. Зенона Кінасевича. Піднести слід, що диригент не жалував труду й вишколив хор так, що може сміливо виступати з ним і на міській сцені. Гарне враження зробило слово до присутніх співгромадян начальника громади п. Івана Гульки. В простих, але щирих словах підніс він вагу „Рідної Школи", взивав жіноцтво, щоби виховувало свої діти на свідомих громадян та зазначив, що кожна українська хата повинна стати рідною школою. Наприкінці забрав слово о. Постригач і горячими словами заохочував нарід до дрібної, але масової жертвенности на „Рідну Школу" та зложив щиру подяку делегатові і членам хору з Підгороддя та їх енергійному диригентові. Признання належиться підгородянському хорові, який не жалує труду і спішить від села до села з хоровими продукціями на ювилейні свята „Рідної Школи". Щодо самого села Кліщівни, то слід піднести, що це село мале, положене між лісами в глухім закутку, але може послужити приміром деяким великим підміським громадам, які для народньої справи нічого або майже нічого не роблять. Та вже найбільше може подобатися те, що парох, начальник громади, читальня, кооператива і кружок „Р. Ш." йдуть рука в руку і в єдности працюють для піднесення громади. І ту єдність села Кліщівни можна поставити приміром для тих громад, де роздор і міжпартійні усобиці нівечать усі змагання до праці й поступу. Дохід із свята в сумі 24 зол. передав начальник громади на „Рідну Школу".

—o—

Образлива „Хвіля".

Львівська „Хвіля" страшенне обурилась і образилася, що „Діло" вважилося видрукувати уваги одного українського туриста про жидівських прогульковців, які засмічують гуцульські гори та поводяться всупереч примітивним правилам туристики. Такі уваги „Хвіля" чомусьто вважає „антижидівською екстратурою", при чому — це вже зовсім незрозуміло! — генералізує такі псевдо — „екстратури" на кожний вакаційний час: ніби хтось спеціяльно використовує відпустки „керманичів газети" для антисемітських виступів. Для більшої авторитетности цього закиду — „Хвіля" вказує на вчорашній веселий фейлетон п. н. „Ойс шмедрес", при чому, сильно схвильовано, зовсім уже лається.

Весь той гнів і ціла образа зовсім не на місці. Ніяких „антисемітських екстратур" „Діло" не робило й не робить ані зимою ані літом, але не можемо триматися засади, що до всього, що жидівське, треба ставитись зі сліпою адорацією, яка навіть не дозволяє критикувати поведінки жидівських пластунів (шомрів) підчас гірських прогульок. Цікаве теж відношення до всіх, хто дозволить собі зробити якийсь жидівський дотеп. Жид Хенкін народівував і то инколи цілком грубо. — українські пісні й ніхто з цього приводу ані „Хвілі" не лаяв, ані на всіх жидів не ремствував, ані самого Хенкіна не зараховував до українофобів. Усі польські кабаретові театри, всі ті „Кві про Кво", „Морські Ока" і т. д. переповнені жидами, які три четвертини репертуару спирають на карикатуризуванні жидівських типів, кепкують собі зі жидівських звичаїв і мови, і взагалі жидп є там предметом вічних і постійних жартів. І це все в порядку. Але коли „Діло" видрукує невинну, позбавлену усяких образливих національних тенденцій гумореску — зараз є крик, що це і „протижидівська екстратура", і союз з польськими ендеками і мало-що не накликування до жидівських погромів!

Чутливість і вразливість пп. редакторів „Хвілі" повинна мати теж свої межі, на сторожі яких повинна стояти бодай мінімальна обєктивність.

—o—

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

ЖАДАЙТЕ французьких паперів **ДО КУРЕННЯ.** 64 6—10 **JOB**

Замахи на румунських залізницях.

Намірений замах на двірський поїзд із Синаї, що від весільних гостей з приводу вінчання княжни Ілляни, викликав у Румунії велике вражіння. Сигуранца розвела широке слідство й арештувала понад 100 осіб. Слідство виявило, що динаміт поклали спеціялісти і що могла наступити одна з найбільших катастроф, якби не були усунули завчасу динаміт. Кажуть, що до виконання замаху прийшли терористи з Москви.

Влада викрила ще й інші намірені замахи і в цім напрямі ведеться слідство. На стації Букарешт—Марфурі, де заладовується багато товару, експльодувала більша скількість динаміту. Частина товарів зайнялася. Між робітниками повстала паніка й вони повтікали на всі вітри. Липше випадково не було людських жертв. Сигуранца приарештувала таки зараз на стації кількох підозрілих.

Дальше сконфіскувала сигуранца велику скількість маніфестів, що були призначені для роздачі між залізничих робітників. Маніфести заохочували до революції 1. серпня.

Недалеко Яс-Чура найшли на залізничім шляху динаміт. Товаровий поїзд, що наїхав на динаміт, мусів застановитися. Льокомотива поїзду ушкоджена. На шляху 200 метрів шини повирвані. Тепер напрявляють дорогу. Недалеко Романківців найшли на шинах сліди динаміту. Пять вагонів вискочило з шин.

На основі цих стверджень наказала генеральна дирекція залізниць контролю поїздів при відїзді з кожної стації. Також будуть переводити щоденно контролю товарових магазинів.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА ПОШТОВИЙ АМБУЛЯНС.

З Перемишля повідомляють, що в пятницю 31. липня ц. р. сімох невідомих бандитів напало на поштовий амбулянс, який їхав з Перемишля до Бірчі та віз зі собою 18.000 зол. Напасники вибігли з ліса, недалеко від місточка Бірчі і влучними стрілами вбили поштерункового Яна Гібчинського, який конвоював поштовий амбулянс та поранили візника Яна Секелу. Але надїаджаюче авто з Бірчі і рішуча постава візника сполошили бандитів, які забрали лише вартостеві пересилки, а мішочка з грішми не встигли забрати. На місце нападу виїхали негайно з Перемишля староста Міхаловський, повітовий комендант поліції Моріц, начальник слідчого уряду Оленкевич і директор пошти Сальц. Доходження виявили, що напад мав грабункове підложе. Негайно заряджено облаву за напасниками на терені перемиського і добромильського повітів. Стверджено, що поштовий амбулянс віз зі собою 40.000 зол., але по дорозі залишив понад 20.000 зол. в Красічині. Раненого візника перевезено до шпиталя в Перемишлі.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА ЛИСТОНОША.

В пятницю 31. липня ц. р. напало двох бандитів на листоноша з поштової агенції в Пишниці, в хвилині переправи через Сян, як цей вертав з пошти з Ніска. Один з напасників був замаскований і цей вирвав листоношові поштову торбу, в якій було 4.500 зол. і грошевий лист на 30 франків та інші вартостеві пересилки. Доходження виявили, що напад мав теж грабунковий характер.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА БАНК У БОРИСЛАВІ.

В пятницю 31. липня ц. р. напало трьох бандитів в білий день, бо біля 2. год. пополудні, на „Банк Людови" в Бориславі, який міститься в поштовім будинку на Волянці. Бандити стероризували урядовця банку Гершдерфера і возьного Бляйберґа та зрабували готівкою 755 зол. і векслі на суму понад 20.000 зол. Бандитів дотепер не вдалося зловити.

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В СТАНИСЛАВОВІ.

В четвер 30. липня ц. р. вечором біля 30 комуністів уладили демонстрації недалеко кошарів 6. полку вуланів та поводилися супроти них визиваючо, вигукуючи протидержавні оклики. Вуланм розігнали демонстрантів, які віддали до них два револьверові стріли і кількох демонстрантів побили, а 12 придержали та віддали поліції.

МИКОЛА ГАНКЕВИЧ,

визначний соціялістичний теоретик і письменник, основатель Української Соціял-Демократичної Партії, в часі війни член Президії Загальної Української Ради — помер дня 31-го липня ц. р. в Санаторії в Шклі. Похорон відбудеться у Львові. — Ширшу згадку про Покійного подамо в чергових числах.

Мусоліні про більшовизм.

Паризький тижневик „"Les Annales" приніс статтю Мусолінія про більшовицьку небезпеку. На думку фашистівського вождя Европа захитана у своїх основах і загрожена поважною небезпекою. Агітація і загальна нужда є найкращим грунтом для розвитку більшовицьких бацилів. Якщо ті бацили перейдуть Вислу, опісля Рен, загрожать Европі й цілому світові. Годі тепер гаятись: слід негайно взятися до лічення засобами, які будуть безуспішні, коли пацієнт лежатиме в могилі. В справі тих ліків Мусоліні каже: Предложення Гувера відкрило дорогу. Якщо воно буде переведене в життя, то природні політичні середники, які слід приторовити, запевнять світові мир на 10 літ. Радянщина своєю пятилітков вигередила Европу. Світ осягне такий самий успіх, якщо запевнить на 10 літ мир. Тому конференція задля розброєння, яку скликано до Женеви на 2. лютого 1932 р. має першорядне значіння. В гру входить не тільки Союз Народів, але доля всього людства. Свою статтю Мусоліні кінчить словами, що 1932 рік рішатиме про нашу дальшу долю, добру або лиху. Стоїмо перед дилемою: або відродження або загибелі нашої цивілізації.

—o—

НОВИНКИ

— **Т-во У. С. Л. П. „Основа"** у Львові уладжує в часі від 7. VIII. — 15. IX 1931 р. заповіджений **підготовчий курс до вступних іспитів на львівську Політехніку** зі слідуючих предметів: математика, начеркова геометрія, фізика, хемія і рисунки для всіх виділів. Оплата в гори, по 15 зол від предмету. Зголошені курсанти являться **дня 6. VIII. 1931 р. в 1. год. в полудне в домівці Т-ва „Основа"** (Академічний Дім), вул. Супінського ч. 21. (Поїзд трамваєм з головного двірця ч. 11 або 15). Додаткові зголошення приймається виїмково по день початку курсу (поштою або особисто в урядових годинах щодня від 1—2 год. в полудне). Курсанти можуть замешкати в Академічному Домі за оплатою 10 зол. місячно. Постіль (без сінника) привезти зі собою. t23 2—2

— **Редакційні вісти.** З днем 1. серпня повернув з відпустки і перейняв провід редакції „Діла" гол. ред. Василь Мудрий. На одномісячну відпустку виїхали члени редакції І. Кедрин і д-р І. Німчук. Вони просять не надсилати на їх імена ніяких редакційних матеріялів, лише адресувати їх на руки головного редактора або просто для Редакції.

— **Вистава образів,** відкрита на площі Східних Торгів у Львові заходом Т-ва прихильників мистецтва, користується великою фреквенцією. Побіч експонатів інституту пропаганди штуки, що гуртує біля себе визначних мистців, графіки, тканин і кераміки, дає збірну виставу Івасюка, Геца і Бировича, а також фотографіки. Вистава буде закрита 2. серпня ц. р.

— **Проти надмірних податків.** На загальних зборах союзу кінотеатрів львівського воєвідства ухвалено протест проти надмірного податкового обтяження кінових підприємств у Львові. Коли в інших воєвідських містах обнижено цей податок на літні місяці майже на третину, то львівський магістрат обнизив тільки на 10 проц. і то не для всіх.

— **Більшовицькі післанці в Румунії.** У зв'язку з атентатами на залізниці та замірених комуністичними заворушеннями арештувала сигуранца 600 осіб. В Хотині арештовано тих, що хотіли виконати замах у Романківцях. У Більцях арештували 4-ох більшовицьких післанців. При них найшли 250 друкованих маніфестів, звернених проти уряду та короля. В Четатя Альба арештували двох москалів. Влада зарядила охорону магазинів з вибуховими матеріялами. Рівнож будуть стерегти залізничі шляхи, щоби не допустити до замахів на залізницю.

— **Хоче писати про пятилітку.** Буваший міністр скарбу Матушевський виїхав на кілька тижнів до Радянщини. Хоче звідати важніші осередки радянського промислу, щоби написати опісля книжку про пятилітку.

— **Проти впертих гостей.** Новий протиалкогольний закон передбачує ріжні кари на гостей і реставраторів, що держать льокаль отворений поза дозволені години.

— **Син завинив, батько повісився.** В селі Глупчицях на німецькому Шлеську відобрав собі життя місцевий селянин серед незвичайних обставин. Його 12-літній син кинув каменем до переїзджаючого самоходу і збив шибу. Відломки скла скалічили шофера в око, наслідком чого він осліп. Шофер заскаржив батька збиточного хлопця за відшкодування і суд признав йому досмертну ренту по 200 марок місячно. Рівночасно позволив шоферові звінтабулювати на маєтку селянина на суму 30 тисяч марок. Цей засуд селянин взяв собі так до серця, що вернувши зі суду, повісився в стодолі.

— **Перелетіли океан.** В Царгороді осіли 30. ц. м. два американські летуни, Бірдман і Поляндо, що прилетіли щасливо без пересідання з Нью-Йорку. В часі 2.948 мінут перелетіли 4.984 англ. миль. Летуни, витані масою народу, передали турецькому губернаторові в Царгороді листи американського президента Гувера до президента Туреччини, Кемаля Паші.

— **Загадочні самогубства.** У Вербівцях, пов. Городенка, застрілив хтось з кріса Василя Цюру родом з Ланчина, пов. Надвірна, що перебував там на рільних роботах. Поліція робить доходження, щоби вияснити справу. — В Рожневі, пов. Товмач, хтось закрався до хати господаря Григоровича і вбив колом його 8-літнього сина Івана.

— **Цікаві подробиці з весілля** на королівському дворі в Румунії подають румунські газети. З приводу весілля зужито 1.000 штук дробу, 8 телят, 15.000 яець, 2.000 кг. муки, 800 кг. ярин, 500 кг. цукру, 350 кг. риб і 10.000 цигар і папіросок найкращого сорту. Уладжено банкети, в яких взяло участь поверх 600 осіб. В день перед вінчанням стався дивний епізод, що викликав зденервування на королівському замку в Синаї. Наслідник престола, воєвода Михайло, що бавився з довечкою приватного королівського секретаря Думітреску, пропав десь зі своєю товаришкою. Показалось, що діти заблукалися в лісі і щойно після кількох годин їх віднайшли.

— **Вихор** лютував в шавельському повіті на Литві і поломав понад 100.000 дерев. Шкоди виносять понад 700.000 літів.

— **Засуджений міністр.** Бувшого державного секретаря для внутр. справ у Зед. Державах Півн. Америки, Альберта Фаля, засуджено на два роки вязниці за те, що взяв хабаря 100.000 долярів при продажі нафтових теренів, які належали до уряду. Фаля, який має 70 літ, перевезли автом до вязниці в Санта Фе.

— **Величезні зловживання** в бюрі „Орбіс" у Лодзі викрила поліція у звязку з виявленням афери фальшування на великі розміри залізничих білетів. Прокуратор Мандецький приказав арештувати директора лодзького відділу бюра „Орбіс" Шмерера і кількох осіб, замішаних у цю аферу. Бюро „Орбіс" запечатано. Афера фальшування залізничих білетів у Лодзі це одна з найбільших афер у Польщі і заточує щораз ширші круги. Тому до Лодзі приїхала спеціяльна комісія міністеріяльна з Варшави та веде доходження в цій справі. Арештований директор Шмерер, зять б. президента ради міста Львова, мав спільника Мровеца, якого теж арештовано.

— **Смерть Августа Фореля.** В Іворні, у Швайцарії помер у віці 83 літ відомий вчений, психіятр і письменник на проблеми соціяльної етики, Август Форель. Його твори перекладено на всі культурні мови і користувались загальним признанням. Найбільше відома двотомова книжка про сексуальні справи. В останніх роках Форель студіював життя муравлів і написав 5-томову працю п. з. „Світ муравлів". В його збірці находилося поверх 6.000 родів муравлів. На бажання покійного його тіло спалено в крематорії.

Делька

кінчить уже літню випродажу **обуви і паньчіх.**
Останній тиждень.
Дальша знижка цін.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7,** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) маринарове шевіотове вбрання зол. 130·—, 2) візитове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінній рагляи зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130— і т. д. **Фірма Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7,** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок порозумінь цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 10—?

—o—

Пересторога.

Тому, що на тутешнім ринку появилися численні фальсифікати розповсюдненої по цілому світі медової мухоловки **„Aeroxon" із штифтиком та зеленим вічком,** перестерігаю отсим П. Т. споживчі товариства, ВП. гросістів і купців, а також консументів перед набуванням тих виробів, що є наслідуванням найпослідніщого і зовсім безвартісного роду поодиноких фірм, проти яких почато карне доходження. Тому вистерігайтеся наслідувань і домагайтеся рішучо мухоловок „Aeroxon" зі штифтиком і зеленим вічком.

Р. Стейспаль,
„Aeroxon", Фабрика Мухоловок,
Бяла. Краківське воєвідство.

124 1—3

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

Дописи.

ВОСКРЕСІНЦІ, ПОВ. РОГАТИН. *(„Свято матері").* Дня 26. липня ц. р. відбулося в селі Воскресінцях, рогатинського повіту, „Свято матері". В програму свята увійшли: реферат про значіння і ролю матері, народні пісні й деклямації. Реферат виголосила місцева громадянка Марія Гнип. Співав хор із Васьочина під орудою о. Сайкевича. Деклямації виголосили Катруся Мовчанівна, Анна Дронь і ще деякі діти. Теплими словами до зібраного жіноцтва промовила ще жінка священника з Новоселиці. Загалом свято робило дуже корисне враження і перейшло з повним успіхом. Честь і дяка ініціяторам свята і тим, що не жалували труду для підготування святочної програми. На своєму святі не забуло жіноцтво і про „Рідну Школу". З добровільних датків зложило квоту 10 зол., яку передав до каси Пов. Кружка „Р Школи" в Рогатині голова читальні, п. Гнат Осташ. Примір, гідний наслідування!

РАВА РУСЬКА. **(35-літній ювилей філії „Просвіти").** В неділю, 28. червня ц. р. святкувала Равщина 35-ліття істнування філії „Просвіти" в Раві Руській. Основано її у 1895 р. завдяки о. Іванові Кипріянові, тодішньому парохові в Немирові, бл. п. о. Василеві Плешкевичові, парохові у Верхраті, бл. п. о. Е. Гриневецькому та іншим громадянам тутешнього повіту. Перед основанням філії була в Равщині читальня „Просвіти" в Немирові, основана 1889 р. та у Верхраті, основана 1894 р. Щойно після основання філії „Просвіти" в Раві Руській просвітянські кличі з великими труднощами промощували собі шлях до найтемніших закутків повіту. Вправді не по всіх селах є в цьому році читальні „Просвіти", бо в кількох місцевостях влада їх розвязала, то все таки слід зазначити, що освітня праця ведеться майже в кожній місцевості, бо „Просвіта" виховала одиниці, які освітну працю ведуть в іншому товаристві. Що освітня робота ведеться в кожній місцевості, доказує хочби те, що на свято прибули учасники з усіх місцевостей повіту. Свято зачалося торжественною Службою Божою і Панахидою за померших членів Т-ва, яку відправив о. Дорощький в асисті духовенства та проповідю, яку виголосив о. Заяць. Підчас богослуження співав місцевий хор на переміну з орхестрою читальні з Немирова. Опісля в салі Народнього Дому відбулася академія з концертом. Саля Нар. Дому була так заповнена, що більша частина учасників мусіла стояти на площі перед салею. Академію розпочала орхестра під проводом проф. Кипріяна з Немирова відіграванням просвітянського гимну. З черги голова Головного Виділу проф. М. Галущинський зі Львова виголосив святочну промову, присвячену ювилеєві філії, яка своїм змістом і виголошенням зробила на присутних помітне враження. Опісля привитав довшою промовою голова філії „Просвіти" в Сокалі д-р Чайківський від усіх культурно-освітних установ Сокальщини, а від УНДО пос. Кохан. Від угнівських установ витав п. Бас, від камінецьких п. Демчина, від вербицьких п. Наврот. Після устних привітів відчитано письменні привіти, що наспіли на свято, а саме від філії „Просвіти" в Тернополі, від філії в Жовкві, від п. Скоморівського іменем членів основателів равської філії та від багатьох читалень, кооператив і інших українських установ. Концерт пройшов з великим успіхом. Хорові точки відспівав добре вишколений хор чит. „Просвіти" під проводом студента М. Мастика-

ша з Потелича і хор читальні під проводом Стадницького з Камінки Бобровідів. Музичні продукції відограла орхестра читальні „Просвіти" з Немирова, фортепянове сольо п. Маруся Дубляницева з Рави Руської. Деклямував „Каменярів" член читальні п. Демчина з Камінки Бобровідів і діточий привіт 5-літній дівчинки Чиж з Рави Руської. Свято закінчено національним гимном. Цей перший ювилей, який святкувала філія, підніс учасників на дусі і скріпив їх сили до дальшої праці на освітному полі.

Учасник.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 31. VII 1931 р. масло експортове і десерове пріма 3·50 зол. літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 1. серпня, година 7·15 і 9·15 вечором, „Гуляло двох Михайлів", ревія театру „Веселий Вечір".

Неділя, 2. серпня, година 7·15 і 9·15 вечором, „Гуляло двох Михайлів", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Пісня пустині" та „Скарби Поморя".

КАСІНО: Звукова фільма: „Засуджений зі Стамбулу". (Бетті Аммон).

КОЛЬОСЕЙ: „Трьох приятелів" та „Весільний марш".

ЛЕВ: Звукова комедія: „Пляшка фірми Кон" та додатки.

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми: „Поворот" та „Мовчазний ворог".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рай для жінок" (Діта Парльо).

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „Люди і бестії" та звукові додатки.

ХИМЕРА: Звукова комедія: „Панна шофером" та додатки.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У державі зеленого смока" (Л. Чанєй та „Вибух у порохівні".

Програма радіо.

Субота, 1. серпня 1931.

Липськ (239,3) 19·15 Концерт напівлісток. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Братислява** (278,8) 14·30 Конц. радіоорх. **Бреслява** (325) 18·25 Вимінні: пляжинки між селом і містом. Дівьог. 20·30 Про село, гори, море і любов, гутірка. **Гамбург** (372,2) 24·00 Танкова музика з „Роте Мілє". **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. 21·00 „Бандера", оперетка Кальмана. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Веселий вечір. 23·30—1·00 Мистці джезу. **Відень** (516,4) 11·30 Легкий концерт капелі Махен. 19·40 Оперові арії. **Рига** (524,5) 19·03 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532·9) 19·05 „Зачарований флет", опера Моцарта. **Будапешт** (550,5) 12·05 Орхестр. концерт. 20·15 Спів, репитації і хор. Оніся циганська музика. **Харків** (937,5) 19·00 Відчит. 20·00 Концерт.

Неділя, 2. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 12·00—14·00 Концерт радіоорхестри. 19·00 „Валькірія", опера Вагнера. **Липськ** (259,3) 9—10·00 Богослуження. 15·00 „Еспанський співаник", сопран. **Братислява** (278,8) 22·15. Циганська музика. **Бреслява** (325) 15·00 Балалайкова орхестра. **Букарешт** (394,2) 11·45 Релігійний хор. 18·00 Легка румунська музика. **Берлін** (419) 17·00 „Валькірія", опера Вагнера. 20·50 Концерт радіоорхестри. **Стонгольм** (439,4) 19·45 Концерт радіоорхестри. **Прага** (486,2) 19·00 Гітарове тріо і ксільофон. 21·00 Концерт радіоорх. **Мілянo** (500,8) 20,45 Популярний концерт. **Відень** (516,4) 11·05. Симфонічний концерт. 17·50 Фортепіновий квінтет. **Рига** (524,5) 16·45—19·15 Концерт хорів в Лібаві при участи 5.000 співаків. 19·17 Вечір Шумана. **Будапешт** (550,5) 20·15 Циганська орхестра Фаркаша. **Харків** (937,5) 20·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 1. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати з Варш. 13·10 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит. 15·45 Військові відомости для всіх. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт, арії та пісні. 16·50 Відчит. 17·10 Авдиція і концерт для хорих. 17·35 „Вакації зоольога", відчит. 18·00 Богослужання з Острої Брами. 19·00 Вечірка. 19·20 Господарський огляд. 19·40 Музика з грам. плит. 19·55 — 20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Легка музика варшавської фільгармонії. 22·00 Комунікати. 22·30 Шопенівський концерт. 23·40 —24·00 Легка і танкова музика.

Неділя, 2. серпня 1931.

Львів (380,7) 10·00 Богослуження з львівської катедри лат. обр. 11·58 Варшавський час. 12·10 Музика з Варшави. 13·10 Комунікати. 13·20 Народні пісні. 13·40 Фейлетон з Варшави. 14·00 Музика на цитрі. 14·10 Відчит з Варшави. 14·25 Пісоньки. 14·35 Відчит з Варшави. 14·50 Музика на цитрі. 15·00 Різьничий відчит. 15·20 Народні пісні. 15·30 Різьничий відчит з Варшави. 15·50 Пісоньки. 16·00 Відчит з Варшави. 16·20 Дуети і музика на цитрі. 16·40 Програма для дітей. 17·10 Чверть година бухгальтера. 17·30 Музика з грам. плит. 17·35 Комунікат з Варш. 17·40 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Комунікати. 20·00 Відчит з Варшави. 20·15 Концерт. 22·00 Фелетон і конц. з Варшави. 22·25 Львівський спортовий комунікат. 22·30—24·00 Спів речиталь і музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛІЯНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій цині Домбровські і Розважевські, Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголітня гарантія. — 1447 24—?

ПРИЙМУ на ставцію одного ученика з вищої гімназії. **З. Петрушевичева.** Львів, вул. Чарнецького 26. І пов. 2347 2—3

КОСІВ коло КОЛОМИЇ, Пансіон П. Лукашевської поручає сонячні покої з першорядним утриманням. Ціни знижені. 115 2—5

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-34. — Ціни фабричні. 30 10—?

ОКАЗІЯ. Нова каменниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 зл. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в чемности: Львів, вул. Валова ч. 5, Склеп п. Павловського. 101 4—10

МУЗИКАЛІЯ. „ТАНОК ЛЮБЧИКА" на фортепян Безкоровайного, — в продажі 1 зош. 107 3—5

Д-Р КОВШЕВИЧ, адвокат у Городенчанах, пошукує рутинованого концепієнта, що міг би самостійно вести канцелярію. — Посаду можна обняти зараз, евентуально з днем 1. вересня 1931. 116 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

КОНЦИПІЄНТ адв., 2-літня провінціональна практика, просить по-економ. організатор, скромні вимоги — змінить посаду зараз евент. від 1. IX. Згодошення: Балигород, адв. Заньків 121 2—2

КОНЦИПІЄНТ АДВ. з 2½ літньою провінціональною практикою змінить місце з днем 1/9 1931. — Ласкаві згодошення приймає з чемности адвокат Д-р Лев Кульчицький в Мостиськах. 129 1—2

ПОТРЕБУЮ рутинованого концепієнта — Д-р Осип Когут, Богородчани. 126 1—5

ГІМНАЗ. ПРОФЕСОР у Станиславові прийме на станцію учнів. — Ближчі інформації подасть інж. Стисловський, Станиславів 3 Мая, ч 40/П. 127 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КАНЦЕЛЯРІЮ

по бл. п. Д-ру Ів. Ципановським перебрав і ординує в його домі

Д-р Породко О. Ярослав

КОЛОМИЯ,

вул. Тарновських ч. 16.

122 2—3

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

МЕБЛІ тапіцеровані, отомани, канапки і фотелі, матераци з водосіння і морської трави сприпкові і полеві ліжка, сальонові гарнітури та тапчани поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин меблів СТАЛЬ і С-ка

Львів, Казимирівська 28.

106 2—5 **Тел. 64—13.**

Д-р Бабій Володимир

стоматольог-дентист

вертає дня 10. ц. м. й ординуватиме, як передше. 125 1-2

Рівенська Українська Гімназія

запрошує кваліфікованих учителів укр. і латин. мов, природи й руханки (співу). Удокументовані подання приймає до 10 серпня Дирекція. Скарбовий заул. 3. 109 3—3

ЧЕРЧЕ в липні.

Весь липень у Черчі — погода; всього дячі падав короткий дощ. Фреквенція гостей зростає з кожним днем. Помітний приріст лікуванців з подальших сторін — з коріпної Польщі, а навіть з заграниці. Не зважаючи на головний сезон, ціни в Черчі не змінилися. Удержання в першорядних пансіонах 5—6 зол., а в новім пансіонаті „Ліберівка" лише 3 зол. денно, та ще й з безплатним користуванням овочами з саду власника. Цей американський рекорд щодо дешевости „Ліберівки" може бути справжною сенсацією в порівнанні цін на літницях. Також і ціни купелів у Черчі наполовину дешевші, як в інших живцях, при чому управа не шадить знижок для тих, що їх не стати на повну оплату.

Дни 22. ц. м. посвячено нове джерело „Льоня", яке красується прегарним кіоском з бароковою вежочкою. Джерело має цілющу лікувальну міць на всякі ниркові та жовчеві недуги, а також на недуги міхура і злої переміни матерії.

Нововідкрита пляжа з мінеральними купелями стягає багато гостей, головно молоді. Управа живця завела інновацію в головнім сезоні: концерти музики на джерелах, при яких від год. 6.—9. веч. відбувається „корзо" та зустрічі лікуванців. На початок серпня пляновані всякі цікаві імпрези, між іншим декілька концертів.

Низку відчитів, які започаткували о. декан Логінський спомнянки з побідки до Люрду, дир. Л. Лепкий рефератом „Про минуле і майбутнє Черча" та о. Левицький з Відня: „Про побут на Вел. Україні" продовжать відчити лікаря д-ра Дмитрова „Про модерне подружа".

Подаємо список гостей, що поприхали в липні до Черча: д-р Теофіль Окуневський — Городенка, д-р Лесь Кульчицький — Львів, Александра Штобалюк — Вибудів, Ірена Бурачинська — Львів, о. Іван Гавалка — Хмільна. Марія Керницька — Львів, Александра Кримінська — Станиславів, Анна й Володимир Щеборук — Луцьк, Ігнатія Шурма — Заліщики. Софія Познанська — Вишнівчик. Михайло Шлеян — Пятничани, Софія Валевська — Рогатин, Наталія Свистун — Нестонниці, Мозес Шмер — Золочів, Осип Атаманюк — Кінчаки, Петро Буда — Бережани, Петро Пасіка — Львів. Ольга Держко — Синевідсько Вижне, Микола Мушинський — Ходорів, Ольга Пасацька — Стрий, Варвара Жук — Павлова. Василь Охнишський — Гаушівка, Олена Зінкова — Котів, Катерина Губар — Болшівці. Михайло Клементовський — Затурин, Ольга Городиська — Киданів, Янїка Гавалко — Станиславів, д-р Кость Левицький. Ольга Левицька, д-р Ірена Левицька — Львів, Генрика Болюхова — Кутківці. Марія Венцковська—Люблинь, проф. Микола Ластовецький — Львів, Марія Ластовецька — Львів Михайло Головатий — Онишківці, Марія Павлюк — Кути, Олена Гнатюкова — Львів, Ірена Бебій — Юстинівка, Пелагія Боднар — Львів. д-р Ігор Федів — Львів, Наталія Федів — Львів, Ольга Соханова — Ходорів, Семен Тарновський — Сокаль, Іван Криловський — Львів, Марія Криловська — Львів, Олена Підгорецька — Львів, Стефанія Грабовська — Бучач, Роза Годфрід — Ходорів, Параньска Гелей — Рогатин, Іван Кебайло — Стрілиська, Агафа Мацьків — Стрілиська, Юлія Чумá — Львів, Ґенн Арт — Перемишляни. Марія Григорців — Коломия, Островський Осип — Рогатин, Олена Завадович — Ремезівці, Михайлина Кушнір — Станиславів, Марія і Ольга Свірська — Львів, Казимир Нементовський — Познань, Стефан Білецький — Варшава, Анна Щеборух — Луцьк, Володимир Щеборук — Луцьк, інж. О. Черник — Львів, Петро Собків — Радехів, Кальман Фавст — Рогатин, Михайло Мельничук — Дулібн, Дарія Витановнч — Львів, Марія Арматова — Львів, Крущько Іван — Шпанів, Надя Огоновська — Станиславів, Михайло Мош — Городилів, Антонина Мерещовська — Бережани, Евгенія Дякова — Кропивник, Марія Хоптакова — Рогатин, Григорій Якимів — Пуків, Олена Літак — Станиславів. Юліян Глушівський — Львів, лікар вет. Франц Ковальський — Станиславів, Марія Гілевич — Коломия, Михайло Дулька — Пятничани, Ірена Данівна — Бучач, Олена Данів — Бучач, Анна Лесняк — Стрий, посол. Ст. Яворський — Підгайці, Стефанія Лесняк — Стрий, Марія Левицька — Лисятичі. Іван Михайлів — Товмачик, Юстина Шидловська — Тернопіль, Марія Майковська — Тернопіль, Зейліґ Мільх — Підгайці, Роза Мільх — Підгайці, Марія Морозівна — Волошина, о. Осип Логінський — Струтин Ниж., Александер Левицький—Виноград Лісний, Теодор Пявка — Львів, дир. Ярослав Кисілевський — Львів, Вейнберґ — Рогатин, Ольга Саханова — Ходорів, Роман Левицький — Синтин, Вейнтрауб Берта — Рогатин, Евдокія Леделюківна — Коломия. Теофіль Кордуба — Ходорів, Стефанія Кордуба — Ходорів, Анна Магасова — Бурштин, Фройна Екгайс Бурштин, Беманик Фельдбой — Бурштин, Ольга Островська — Тисьменниця, Володимир Островський — Тисьменниця, Марія Турковська — Честники, Василь Задорожний — Щепанів, Домінеля Кшечковська — Варшава, Василь Ромовський — Гданськ, о. кан. С. Стек. Казимира Камінська — Краків. Адам Соколовський — Торунь, Ізаак Вейс — Вільно, Ґіза Антман — Львів, д-р Терлецький — Печеніжин, Стефанія Билиєва — Соколівка, Телевич Іван — Коломия, Александер Мокловіч — Жабе, Анна Борбер — Львів, Марія Ганкевич — Коломия, Александер Яримович — Львів. Микита Дубовець — Стрий. Ярослава Медицька — Бурканів, суддя Іван Бартків — Перемишляни. Матвій Якимович — Острога, Василь Бідюк — Юськовичі, Варвара Якимчукова — Тернопіль, Кальман Фавст — Рогатин, Роман Сушко — Львів, Ігнатій Герстель — Відень. о. Володимир Левицький — Відень, Володислав Капут — Ходачків, Наталія Городиловська — Зборів, д-р Роман Кузьмич — Бучач, проф. Михайло Кернцький — Дрогобич, Фільомена Кернцька — Дрогобич, д-р Володимир Чировський — Бобрів. нотар Михайло Тотух — Турка, Розалія Крохмаль — Болшівці, Болеслав Вискочіль — Бережани, Гринько Сварнчук — Конюхи, Марія Кобринська — Дрогобич, Міна Альтерова — Рогатин, Ольга Ільницька — Львів, Сара Розенман — Рогатин, Стефан Дулька — Соколівка, Анна Шуплатова — Ліско, о. Юліян Шуплат — Ліско, Ольга Коренець — Львів. Ольга Венгльовська — Бертешів, Андрій Петренко — Львів, Ольга Стрийська — Гостів, Марія Савчин — Задвірє, Марія Гринюк — Тисьменниця, Тишкевич Юлія — Мости Вел., Катерина Іванів — Бурштин, Наталія Горська — Рибники, Софія Заяць — Львів, Ядвига Бачова — Рогатин, Штокгамер Мехель — Рогатин, о. Федоришин Евген — Воробіївка, д-р Осип Бурачинський — Хойнице на Поморю, о. Олекса Волянський — Соколівка. Марія Волинська — Соколівка, Оксена Біренька — Городок, Володимир Фаєвак — Тернопіль, Лобонців Павлина — Нове Село, Людвик Кранц — Варшава, Адольф Бергер — Катовиці. Володимир Закшевський — Краків, Олена Кулачковська — Відень.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

ч. 172 (12.828). Львів, вівторок 4. серпня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 зв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Природним шляхом.

Кольонізація українських земель колись і тепер.

I.

У краківськім щоденнику „Ілюстр. Курер Подгурни" з 24. липня ц. р. появилася алярмуюча стаття про потребу ратування польського осадництва на Поділлі, котрому загрожує ліквідація. Ціль цього алярму ясна. Автор статті, а з ним і сама редакція прикликують протиукраїнського санаційного органу у своїй вступній дописці, хочуть звернути увагу польських урядових міродайних чинників випробуваним здавна страшаком про неймовірні поступи українців у здобуванні щораз то нових просторів польської землі на кресах, щоби таким чином примусити їх до щедрої допомоги для кольоністів і осадників, котрих ліквідує ніхто інший, а природний розвоєвий шлях самого життя.

Проблема польської кольонізації й осадництва на українських землях не нова. Наші старі літописці, характеризуючи наших тодішніх сусідів, дають їм цікаві прикметники, пишучи „дикі клобуки" (степові монгольські племена), „хитрі волохи", „чорні угри" і „голодні ляхи". Останній прикметник, взятий з того, що поляки, сидячи між Вислою і Одрою на неурожайних піскових землях — одних з найгірших в Европі — не дуже силували в достатки. Не диво, що від Казимира Великого на Східну Галичину і на Холмщину, а від Ягайлонів, а зокрема від Люблинської Унії, пішла на український родючий чорнозем аж по Дніпро велика струя польської кольонізації бідної польської шляхти, що теж рало приставала до маєтків українських магнатів. Кольонізація польським селянським елементом була тільки спорадична і виїмкова, бо шляхта в Польщі не хотіла позбуватися робучого людського інвентаря і так законом прикованого до землі. Насилення кольонізації не всюди було однакове. Не обняла вона зовсім лісистого Прикарпаття і розлогих поліських болот. Тільки виїмкові були польські оселі, колишнього белзького воєвідства (піски) і взагалі на піскових землях між Бугом і Вепром. Натомість повстало чимало польських кольоній на шляху Львів-Тернопіль-Проскурів-Бар — і навіть ще далі — Винниця-Біла Церква — аж майже по Київ. Польські кольонії держалися цього шляху з деяким відхилом на південь якраз на найбільше урожайні землі. Чорнозем був причиною, що нинішні північно-подільські повіти Тернопіль, Теребовля, Скалат і Збараж виказували ще за Австрії значний відсоток римо-католицької людности по селах, у більшости по мові і звичаях української, але тут і там з кольоніями дійсно польськими, що заховалися такими до останніх часів. Протилежно на північний-захід від Львова — Яворів і Рава Руська з неродючою піскową землею остали чисто українськими до нині.

Від 90-их рр. мин. стол. розпочинається в Галичині у щораз то більше прискореному темпі парцеляція більшої земельної власности. Вона була понад міру обдовжена і за винятком великих латифундій жлала її невідклична „ананке" — себто повна господарська заглада. Ні австрійська державна рада — ні польсько-шляхотський у своїй більшости галицький сойм не видав ніяких окремих охоронних законів для ратування більшої земельної власности перед неминучою ліквідацією. Тільки польські громадянські чинники, що у Східній Галичині стояли тоді — як арештою і нині — під ідейною кермою вшехполяків, мобілізували польську опінію, чи там радше польських дідичів до того, щоби не продавати „польської" (дідичівської) землі в руки українських селян. Розпочалася тоді дика парцеляція на великих розмірах і до Східньої Галичини двигнулася поважна струя польських кольоністів. На загал у цьому природному процесі ліквідації дідичівської землі більшість земельного варстату припадала таки українським селянам і коли би не війна, то природним шляхом були би вони захопили рештки нежиттєздатних дідичівських господарств, черпаючи гроші засоби зі сезонових еміграційних заробітків в Німеччині і в Америці. З двох родів парцеляції — адміністраційної (суспільної) і кольонізаційної переважала і то дуже значно перша, себто землю набувала передовсім місцева людність. Говорю тут про відносини у Східній Галичині, бо кольонізації російсько-українських земель, що тепер під Польщею, чужим етнічно елементом взагалі не було.

Новочасні події змінили в сучасній Польщі цей природний процес. Польське земельне законодавство почавши від 1920 р. управильнення обороту землею взяло у свої руки, змонополізувавши в державних земельних урядах перехід більшої земельної власности до рук дрібних набувців через уділення або неуділення дозволу на набуття права власности парцельованої землі. Створено незнану в Австрії інституцію військового осадництва, на основі котрої польські жовніри і старшини одержували безплатно за свої воєнні заслуги земельні наділи на т. зв. кресах. Десятки тисячів військових осадників і цивільних кольоністів — головно в рр. 1920 до 1923 включно вирушило на схід. Безплатно або за без-

ції (часто за кілька або кільканацять долярів за один морґ доброго ґрунту) великі простори на українських етнографічних землях опинилися в руках польських осадників і кольоністів. Допомагали їм при поселюванні і загосподарюванні ріжні спеціяльні державні і приватні установи, користаючи зі значних мільонових грошевих фондів, ухвалюваних щорічно польськими законодатними тілами. Адгезійною парцеляцією могли користуватися хіба місцеві римо-католики, або з найближчих сіл — очевидно попри осадників і кольоністів. *Пос. д-р Степан Баран.*

Сінокоси покінчені. Жнива починаються.

Не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Єдність і право нації.

(Стаття з кол нашої еміграції.)

Стаття, яку друкуємо, наспіла до нас з одного з центрів нашої політичної еміграції за кордоном. Вона порушує все актуальну справу міжпартійної консолідації. Містимо її як документ настроїв серед наших політичних емігрантів.

Поважні події, що з непереможною силою посувають до розвязання найбільше пекучі питання сучасної Европи примушують українців запитати себе: чи великий момент знайде між нами лише дрібних людей?

У нас нема авторитету, слово якого булоб найвищим присудом у сумнівах і суперечках, але такі авторитети являються не в ганебні часи партійних сварок та взаїмного поборювання національних угруповань, а лише в моменти злуки національних сил. Елементарного піднесення, що єднає в однім пориві всі живі сили нації, штучно викликати не можна, народні чуття не підлягають точним законам дослідників народніх рухів, але холодним розумом можна бодай усунути ті перешкоди, які можуть стримувати підйесення національного руху та обєднання національних сил.

У нашій мові ми не маємо доброго перекладу того, що німці висказують словом: „Burgfrieden"; це не випадок, але наслідок того, що й саме це поняття для українців досить чуже. Головна причина цього полягає в тім, що українцям, які сотки років не мали власної держави, недостає почуття права в громадських відносинах.

Помирення українських партій та відновлення одноцільного національного фронту є справою, від рішення якої залежить доля дуже поважних національно-політичних досягнень. Від витворення суцільного українського фронту залежить у значній мірі, чи поставлені на порядок денний українські справи війдуть в комплекс европейських справ, рішення яких станеться в найближчих місяцях, чи над українцями перейдуть знов до порядку денного.

А відновлення національного фронту може відбутися лише на правній основі міжпартійного співжиття. Коли недержавна нація не має своєї конституції, то це зовсім не значить, що вона не може уживати як норми звичаєвого права, що витворилося в світі для унормування партійної боротьби.

Обєднання всіх українських партій при осінніх виборах було актом відрухової злуки національних сил під напором зовнішніх чинників, але воно, на жаль, не спромоглося спрямувати змагання всіх національних партій у річище організованого політичного співробітництва. До витворення одностайного українського заступництва на жаль не прийшло. Це мало фатальні наслідки у тому відношенні, що ріжниці національно-політичної тактики поодиноких партій не могли бути вирівнані способом внутрішнім, у межах покликаного до цього політичного тіла.

Відоме становище української парляментарної репрезентації, здесяткованої увязненнями її чільних провідників, дуже утруднило ситуацію. Вмішування непокликаних чинників та некультурна пресова полеміка розхитали дуже скоро єдність національного фронту, сотворену в момент найбільшої національної небезпеки.

Для відбудови національного фронту потрібна в першу чергу не дискусія про доцільність тої чи іншої тактики, а ствердження того, хто має право провадити безапеляційно ту чи іншу тактику. Український політичний провід може помилятися, як помиляються й парляменти та уряди великих европейських націй, але цей провід має право помилятися, бо він має й можність виправити свої помилки. Це ґрунтовна ріжниця між легальним представництвом нації та безвідповідальними, галасливими „батьками батьківщини" з кавярняних парляментів, які все знають краще, жадають як найбільше й завжди готові кинути на відповідальні чинники брудні підозріння у підкупстві та хруніястві.

Українці не належать до щасливих націй, що у випадку неможливости осягти порозуміння між партіями розвязують парлямент і росписують нові вибори, але й українське парляментарне представництво є лише виразником волі партій, а ці все мають спроможність змінити свою програму, тактику, а навіть сам склад проводу відповідно до волі українського народу, яку можна цілком добре виявити низкою зборів виборців. Таким чином зміна настроїв і стремлінь народу находить свій вислів у програмі і тактиці парляментарного проводу без змін у його персональнім складі.

Неписане право парляментарних звичаїв дає представництву також інші засоби, що забезпечують повноту вислову волі народу та доцільність політичної тактики. Провід партії може притягати до співробітництва з дорадчим чи рішаючим голосом поодинокі особи, що визначаються фаховим знанням чи особистим значінням та представників груп чи організацій, які відіграють ролю в житті нації своїми політичними, господарчими чи культурними впливами. Історія національно-політичної боротьби українського народу протягом останніх десятиліть знає ріжні форми збірного вислову волі народу, як тимчасові національні ради, так і тревалі національні обєднання, що повставали в найбільш критичні моменти нашого націо-

нального буття. Ми мали в небезпечні часи й тісніші чинні центри з обширними уповаженнями для переведення поодиноких акцій. Ми можемо сподіватися, що й в сучасну лиху годину український нарід витворить організацію, потрібну для переведення нагальних завдань нашого часу.

Стоїмо перед ділемою, або витворити якусь національну організацію на засадах міжпартійного співробітництва, або віддатися на поталу „чорних рад", що вибивали дрючками власних провідників.

Не маємо власної держави, щоби боронила нас від небезпеки деморалізації, тому мусимо тим міцніше триматися того, що заступає нам державну організацію. Національний обовязок і право потрібні найбільше для того, хто не може витворити примусу, а нація є джерелом нашого права.

М. Данько.

* * *

На маргінесі повищої статті зазначимо, що в останніх днях травня ц. р., після появи відомого комунікату Комітету Трьох, Українське Національно-Демократичне Обединання виступило з ініціятивою заснувати міжпартійний національний обединуючий центр, але зустріло на тому полі непоборимі труднощі, про які покищо писати передчасно. Незнаючи про це, значно пізніше, бо недавно, підняла в цій справі ініціятиву т. зв. „Рада старих", що теж не увінчалося ніяким успіхом.

З голосів польської преси.

Напад на незалежність української кооперації.

Орган львівських бебістів „Слово Польске" з дати 2. серпня ц. р. принесло передову статтю під написом „Викривлення кооперативної ідеї у Сх. Галичині (в ориг. Малопольсце)", в якій закликає відповідні чинники до того, щоби вони просто приступили до ліквідації української кооперації, бо вона є „одною з політичних підвалин (остої) сепаратизму між сільським населенням".

Ніяких доказів на таке своє твердження „Сл. Поль." не дає, бо й не може дати. Українська кооперація ніколи не входила в ділянку якоїнебудь політики і все стояла від неї здалека. Та річ у тому, що сам факт існування та розвитку української кооперації, як незалежного економічного чинника, що відграє наскрізь позитивну ролю в нашому господарському житті, не дає спокійно жити всяким засліпленим шовіністам і гураполітикам зі „Слова Польского". Бо й якже спокійно дивитись на те, що

„над повітами Сх. Галичини розсновано цілу сітку кооператив, що зберігають стисло свій сепаратистичний характер, а навіть маніфестують свою відрубність і нахінець при кожній нагоді підкреслюють, що їх завданням є відгороджування від польського населення".

Не погоджуючись з таким фактичним станом, „Слово Польске" приходить до висновку, що

„цьому треба зробити кінець. Виключена річ, щоби могли існувати окремі „національні" кооперативи. Не тільки тому, що таким чином викривлюється їх властиву ціль, при чім легкою є покуса перепочварювання кооперативної ідеї в політичну акцію, але й тому, що рільна продукція не витримує такого сепаратизму і що він (сепаратизм) мститься на господарській структурі тієї частини краю. Зрештою це засновування сепаратистичних кооператив не тільки там, де з господарського погляду потрібні кооперативи, але й там, де вони потрібні... українським політикам, — спричиняє такі наслідки, що повстають господарські ефемериди, які не мають тривких господарських підстав, штучні твори, переважно слабі і не самовистарчальні. *З таким типом сепаратизму треба врешті раз скінчити* (підкреслення наші — Ред.). Кооперативна сітка, що обіймає Сх. Галичину, мусить обняти оба національні відломи, мусить заспокоювати господарські потреби всього населення, а не тільки одної його частини. А передовсім мусить бути над ними розведена державна контроля"...

„Слово Польске" подає і причини, чому воно доходить до таких висновків. Передовсім тому, що

„усунення того сепаратизму є також одною з метод, які мостять шлях для згідного співжиття (ось бачите, які благородні мотиви цих „державних мужів" для ліквідації української кооперації!). Як розбудова самоуправних установ в дусі згідного співжиття є найкращою школою виховання і дає можливість реального протиставлення сепаратистичним агітаторам, — так само і запряження населення обох національних відломів до спільної праці при спільній кооперативній варстаті творить вихідну точку для реальної праці, що зближує обидва елементи. Тому то кожний, що думає державними категоріями, ясно бачить потребу не тільки якнайскорішої реалізації нового самоуправного закону, але також новелізації кооперативного закону в дусі перешкоджування наростанню сепаратизму в господарських осередках східньо-галицького села"...

Наведеного хіба досить, щоби зрозуміти в чому річ. На денний порядок бебістичної політики після відомої „пацифікації" прийшла тепер уже й справа утраквізації кооперативного життя. Експерименти в тому напрямі вже проводилося на Волині під „вмілим" проводом воєводи Юзефського, але вони дали такі марні та сумні наслідки, що вони рівняються повному провалові утраквізаційної ідеї в господарській ділянці. Одначе це зовсім не зражує „Слова Польского" від нових експериментів у тому напрямі в Галичині. Зрештою ініціятива до такого ставлення справи на галицькому терені зовсім не вийшла від львівських бебістичних публіцистів і політиків. Сама ідея утраквізації господарського життя в Галичині зродилась у Варшаві, в головах провідників ББ. Цю ідею проголосив на львівському терені знаний усім бебістичний лідер пос. Голувко, що зїхав до Львова з окремим викладом у цій справі, викладом призначеним виключно для стопроцентових бебістів. І хоч виклад відбувся ще перед двома місяцями, то „Слово Польске" виступило прилюдно з такою ідеєю щойно тепер. Так наказувала, видно, тактика. Виклад п. Голувка був тоді довірочний, але по двох місяцях, як бачимо, найшов відгомін на сторінках „Слова Польского" у виді зреферованих вище реверляцій. Злобні язики твердять, що обговорена стаття „Сл. Поль." має нібито бути підготовкою до женевської сесії Ради Ліги Націй у вересні. Її ціль: влекшити польському представникові пацифістичне становище в українській справі. Ми в це ніяк не хочемо вірити. Але можливо, що бебістичні політики мають інші погляди на цю справу.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. СЕРПНЯ 1931.

ЛЬКО КАЛЧАК

Мати.

Не була гарна, ні молода, але щаслива. Щастя її почалося від тої блаженної хвилі, коли відчула, що в її лоні загніздилося нове створіннячко. Ця свідомість була дуже сильна і чуття її підскакували в невисказаній радості обіцянкою, що буде матірю. Сама собі не вірила й нераз сумнівалася в це, що щось подібне могло з нею статися. Таж недавно ще дівувала... Але всі сумніви її щезли ще тоді, як ідучи до опери — а було це в пізній осені і на дворі була плюта — почула нагло в грудях ледви замітні, колючі болі. Нервово пристанула й задержуючи віддих, притиснула до грудей нахрест руки, думаючи, що прецінь ця незнана будуччина буде дійсністю і гарною правдою. — Цим вона успокоїлася і пішла далі, а як поступила ще кілька кроків, то розширеним очам її привиділася жива лялечка, завинена в білісінькі подушечки, пристроєна в коронки, голубі й рожеві ленточки. Жінка з радости мало не мліла, а дрожачі її уста шептали:

— Буду матірю!... Буду матірю!

Дні йшли. Була певна того, що її чекає і стала мовчазною, щоб не виявлювати нікому тої радости, котру на всі боки розгойдувало мале немовлятко. А була це велика — превелика радість. Могла вона бути зовсім чиста, але до неї причепився дивний сором, щоб люди не брали її на язики та щоб її здогади щодо будуччини не були лиш миляною банькою.

Перший, кому вона несміливо звірила свою тайну, був її чоловік. Одначе він на її слова поблажливо усміхнувся, зажартував і цим її на хвилю розчарував. Вона образилася й замовкла, думаючи, що чоловік її щастя не хоче бачити, радости не відчуває та що є за тупий на жіночі враження.

— Ага — казала собі в дусі. — Муж зі мною не тішиться, мене не розуміє і мене від себе відпихає. А мені так хочеться радіти... Тому пошукала собі іншого довірника й зайшла до кухні. Тут вишпорючи, шукала собі праці, лізучи матері навмисне під руки. Але мати її нині якось не замічала й лочці не ставало сил напастувати розмову. Колись це дуже легко робила, але нині?... Це означало — гору ботити... Все таки не видержала.

— Мамо! — Мені здається, що...

— Гадаєш, що до варення дала за мало цукру?

— Мамо? — Подивіться на мене...

— Щож, дощю? — Недавно як повінчалася й незле виглядаєш.

— Мені здається, що... Та йдіть! — Ви це добре знаєте і з мене лиш глузуєте.

— Невжеж? — Але ти дурненька...

Молода жінка почувала себе покривдженою, кинула роботу, з плачем утікла до другої кімнати, кинулася на отоману, зарила лице в подушечку й гірко заплакала.

— Всі, ви всі фальшиві! Не лиш муж, але й матір. Ніхто мене не розуміє і лиш з мене кепкують собі... Плакала так довго, поки за нею не прийшла матір, яка стала її успокоювати. Вкінці дочка повірила, що мати радується її щастям.

— Лиш нікому не кажіть! Хай мого щастя ніхто не заворожить, — просила маму.

Після того набирала вже більше сміливости, призвичаювалася до важної в її житті події і возилася зі своїми святочними думками.

— Що то буде до року?... Вже давно буде в колисочці, буде усміхатися й виставлятиме то ніжки, то ручку. Дві великі, чорні крапки сміятимуться і з подивом вдивлятимуться на розсвічену ялинку...

З подібними думками вона зживалася, а час летів на стрічу весні. Як проходжувалася лісним кроком по жовтавій доріжці, то дерева у парку вже зеленіли. Мягкими очима дивилася на веселу дітвору, радувалася чужими дітьми і своєю думкою, що й вона за недовгий час схилятиметься над немовлятком.

Дозріваюча клітина лежала на дні її нутра, росла від її крови і дрімаючи, набирала сили. Жінка по ночах не спала й перевертаючися з боку на бік, з нетерплячки очікувала оживлення плоду. Це мала бути для неї найкраща новина.

Оної ночі почула в собі легесенький відрух. Її серце розширала радість.

— Бідненьке! Не хоче перелякати матір... Яке воно несміливе...

Але по кількох днях переконалася, що це не була несміливість. Рухи й відрухи були щораз живіші, сильніші й енергічніші. Неважаючи і добре заболіло. Одначе вона за це не гнівалася і сміючись, підохочувала:

— Стукай, дитятко, стукай! І хоч ти мене непокоїтимеш від раня до вечора, то я на тебе не посварю, лиш погладжу...

Сиділа над книжкою, одначе змісту не розбирала, літаючи думками коло свого соколятка:

— Буде козак, чи козачка?... Коби так був синочок і щоби мав чорні очі. — Боже мій!... Нехай уже будуть і волошкуваті, коби лиш був здоровий... Ну, а як не буде Іванко — то хай уже буде й Галочка... Зрештою, обоє любитиму!

В хаті метушилася стара й будуча мати. Нараджувалися, що і де купувати, що і як шити. А як усе вже було приготоване, тоді довго туркотіла машина, а над шиттям схилялася чорнява голівка. Як малесенькі сорочечки були готові і як завважала, що ніхто з хатніх її не замічає, тоді ці білі кусники полотна голубила й цілувала, пригортала до схвильованих грудей зі словами:

— Щоби так вже було прибране...

Прошибали її теж мов галка і чорні думки.

— А як на світ прийде мертве?... Хто ці сорочечки одягне?... Що з мого побивання?... Очі її нехотячи зрошувалися, кутики заливалися гарячими слізьми й каплями скроплювали куценькі сороченята. Такі й подібні думки мучили так довго, поки її не опамятував енергійний стукіт, що плід є живий і що з дня на день дозріває.

Не лиш у день, але й у ночі думала про свою потіху. Коли часами нервово дрожала, тоді її руки легенько гладили неформене тіло з тихими пестощами:

— Лежи, тихенько! Не муч мами!... Лежи, синочку, лежи!...

Слова ці успокоювали. Створіннячко переставало ніжкою копати, успокоювалося і скулене удвоє відпочивало.

А як змучена заснула — тоді на її постіль сідало диво... Біля її грудей лежало рожеве голопупятко, дрібонькими устами смоктало грудку бородавку, вдивляючися в її очі й начеб сміялося...

По таких снах жінка вставала свіжа й начеб наново родилася. Звідкілясь набиралися нові сили до буденної праці, котра їй тепер ішла так легко, що не замічала втоми. Її думки й нерви успокоювало пухненьке немовля, котре щойно за кілька неділь мало побачити денне світло.

Брно, червень 1931

Українські посли перед судом.

Розправа проти посолки М. Рудницької.

Дня 25. липня ц. р. відбулася перед судом у Старому Самборі розправа проти посолки М. Рудницької, обвинуваченої в напрямі провини з § 305 к. а., якої вона мала допуститися ще дня 19. жовтня 1928 р. на посольському вічу в Старому Самборі. Зокрема акт обвинувачення закидує посолці Рудницькій, немовто вона в своїй промові „накликувала українське населення до шкільного страйку, як також до опору і заняття засадничо ворожого становища супроти заряджень влади, отже до чинностей необичайних і законом заборонених".

На першій розправі, яка відбулася в цій справі дня 12. травня ц. р., пос. Рудницька не могла особисто явитися тому, що виїхала до Женеви у звязку з відомими українськими петиціями. Її заступав тоді адвокат д-р Іван Максимчук зі Старого Самбора, який підніс був формальний заміт, що обвинувачена, як посолка, по думці постанови з арт. 21. конституції не може бути потягнена до карно-судової відповідальности без згоди сойму. Суд прихилився до цього становища і відложив був дальшу розправу аж до часу, коли сойм дозволить на ведення карного поступування проти пос. Рудницької.

Не зважаючи на це відбулася дня 25. липня ц. р. друга розправа проти пос. Рудницької, а сталося це на домагання прокуратури окружного суду в Самборі, яка у своєму письмі з 27-го травня ц. р. жадає дальшого ведення справи та **„приспішення її тому, що її полагодження ургує Міністерство"...**

На розправі дня 25. липня ц. р. пос. Рудницька явилалася разом зі своїм оборонцем, адвокатом д-ром Максимчуком, і особисто вела свою оборону. Вона піднесла цілу низку замітів формальних, а опісля перейшла до меритоpичної оборони, доказуючи, що в своїй промові виголошеній дня 19. жовтня 1928 р. переводила критику шкільної політики уряду в рямцях, на які дозволяють обовязуючі закони.

Розправу відложено для переслухання свідків. —

—o—

Під тягарем воєнних довгів.

Проблема оздоровлення господарських відносин Европи є перш усього проблемою фінансовою. Европа дуситься під тягарем воєнних довгів і попала у важку залежність від Америки, що фінансувала світову війну. Майже всі европейські держави затягнули супроти Зєдинених Держав фінансові зобовязання, що перевищують їх сили. Досить ствердити, що сума всіх американських кредитів, уділених европейським державам, дає 11 міліярдів 565 міліонів 93 тисяч долярів Найбільше винні Америці: Анґлія (4 міліярди 600 міл.), Франція (4 міліярди 25 міл.) та Італія (2 міліярди 42 міл.). Разом з процентами мають заплатити Америці европейські держави 22 міліярди 188 міліонів, з того сама Анґлія поверх 11 міліярдів, Франція 6 міліярдів 847 міліонів та Італія 2 міліярди 188 міл. Досі заплатили европейські держави на капітал поверх 423 міліонів і процентів поверх 1 міліярд 822 міл.

Всі ті цифри виказують, що ще кілька поколінь европейських народів буде двигати на своїх плечах тягар американських довгів. Президент Гувер звільнив вправді Европу від амори американських сплат на один рік, але самої справи не розвязує. Справа вимагає поважніших змін, оскільки дальше винищування Европи не має довести до катастрофи.

—o—

Церковні справи.

Третій греко-кат. епископ на Закарпаттю?

Ужгородський „Русскій Вістник" довідується, що чсл. уряд веде переговори з Римом для упорядкування границь епархій і їх земель на Словаччині і на Підкарпатській Руси. Папський нунцій у Празі Чірячі вернув недавно з Риму і передав у цій справі чсл. урядові відповідь Апостольської Столиці. Переговори ведуться дальше, але вже нині є певною річю, що для римокатоликів Словаччини і Підкарпатської Руси буде основане архиепископство у Братиславі, при чому епископат у Рожняві буде знесений. На Підкарпатській Руси буде основане нове греко-католицьке епископство в Хусті для Мармарощини. Із трьох греко-кат. епископів один буде архиепископом, по всій правдоподібности епископ пряшівський Павло Гойдич. Таким робом Закарпаття дістане в найближчому часі двох греко-кат. епископів, бо, як відомо, ужгородський епископ Гебей недавно помер і його престол опорожнений. Саме тепер намічують кандидатів на оба епископства. Тут слід іще замітити, що в договорі з Римом чсл. республика зобовязалася обезпечити дотацію епископатів, особливо тоді, коли переведе на їх земельних наділах реформу. Ужгородський греко-кат. епископат стратив свої маєтки, які залишилися на мадярському боці, тому чсл. уряд повинен би подбати, щоб ужгородський епископат в заміну за своє майно (в Топлиці недалеко Мишківця) дістав винагороду, бо інакше він не може просто істнувати. Якась дотація повинна бути визначена і для нового гр.-кат. епископства в Хусті.

Преосв. Чарнецький їде до Риму.

В найближчих днях має виїхати до Риму Преосв. епископ д-р Чарнецький, де зложить звідомлення з дотеперішньої своєї діяльности в характері апостольського візитатора всіх уніятських парохій на північно-західних землях. Як відомо, акція еп. Чернецького має вже досі на повіреній йому території величезний успіх.

Нові доктори богословія.

В римському університеті „Анджелікум" одержали з кінцем червня ц. р. ступінь докторів богословія отсі питомці української папської колегії: о. С. Тиханський з філядельфійської дієцезії, о. Юрко Михайло з пітсбурської дієцезії й о. О. Немет з мукачівської дієцезії. — Знов-же у другому римському університеті „Ґрегоріянум" одержало ступінь докторів богословія двох Василіян: о. А. Станканинець і о. М. Романович.

Великі редукції в шкільництві.

Львівський куратор Свідерський в розмові з представником „Газ. Поранн-ої" подав ближчі інформації про постановлені редукції з шкільництві. Перш усього змінено принціп лікарської опіки. На терені львівської кураторії було 90 лікарів і 27 дентистів, що були державними службовцями. Всіх тепер звільнено, бо коштували за багато. Лікарі, які вестимуть тепер нагляд над гігієною в школах, будуть оплачувані шляхом умови. Дальше скасовано секретарів у гімназіях і семинарях. Після редукції останеться лише чотирьох секретарів у тих школах, що мають понад 16 відділів. В інших школах буде признана готівка на винагороду для осіб, що сповняють ці обовязки. Зате у фаховому шкільництві, де секретарі ведуть цілу рахунковість, ці посади будуть задержані.

В ділянці вселюдного шкільництва будуть зредуковані 354 особи на понад 13 тисяч всього учительства у львівській кураторії. Праця буде обіймати тепер 30 годин тижнево, а не, як досі, двацять кілька. Піднесено також число годин праці для шкільних управителів./ Зредуковано одну семинарію в Бережанах, а саме по одному курсові щороку.

Не оминула редукція також гімназій, де буде усунених поверх 100 осіб. Кляси з малим числом осіб будуть скомасовані в більші відділи. Платні відпустки, знижки і т. п. будуть знесені і тільки у виїмкових випадках признавані індивідуально. Поміч для приватних шкіл буде обмежена до крайніх границь. Все те задля найбільшого зменшення державних видатків.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Наші літературні взаємини.

III.

Велика Україна та Европа.

Політичні настрої піддержують у нас омману, що краще обійтись без звязків з радянською літературою, тому, що вона тенденційна і зроджена в зовсім чужих нам соціяльних обставинах. Мало хто призадумується над фактом, що за 10 літ зросло на Радянській Україні нове покоління, виховане на здобутках революції як на природнім грунті і що це покоління є ширше в своїм світогляді та повніше віри в свою дійсність, ніж ми. Ще менше здає собі справу наша інтелігенція з того, наскільки письменники на Радянській Україні випередили нас в поезії, у дослідах над мовою, у змаганні перетворювати в літературні форми безпосередні моменти соціяльної дійсноти.

Піддержувати звязки не значить наслідувати, тупцювати тими самими слідами, поширювати ідеольогію незалежно від творчости, а значить у першій мірі: робити зусилля зрозуміти спонуки чужої творчости. А для цього треба відчувати те, що висловив Уітман: „коли беру книжку — торкаюсь людини".

Патріоти вдоволені своєю самодоцільною політикою гукнуть: „що-ж ви? раз навертаєте нас на польську літературу то знову на радянську?! Якби можна вірити, що на літературу так легко навертати як на політичні орієнтації то треба би наше молоде покоління, спрагнене ширших овидів, накликати до якнайтіснішних взаємин з якоюнебудь, найбільше ворожою і найдальшою літературою. Але в нас досі розуміють вплив літератури на літературу як відношення школяра до вчителя: повторювання готових аксіом і догм.

Постійні взаємини з чужою літературою розбуджують розуміння для шляхів життя і його проблем, до яких обмежена дійсність, якою живемо не має нас чим підготовити. Письменник поширює зразками чужої творчости свідомість своїх засобів і ідей. Сучасний письменник перестав бути несвідомою птахою, що співає, тому, що має голос. Геній може вряди-годи лишитись такою птахою, забувши про істнування літератур і народів. Та з менту, коли і він починає видавати книжки, в ньому повинно прокинутись питання: навіщо він це робить. Коли почуває, що має сказати щось нового іншим, повинен перевірити, чи цього самого не сказали раніше вже інші і краще.

Нічого так дуже не бракувало і не бракує нашим талантам як освіти і підготовки до своєї ролі. Більшість із нас — самоуки, не завсіди по необхідности, а часто заохочені обставинами, в яких писати і друкувати можна не тільки без іскри таланту і думки, а навіть без мінімальної знайомости мови, стилю і літературних домагань.

Ніхто з нас нині поважно не вірить у можливість, щоби в умовинах галицького життя письменники могли користати з досвіду та ідей якоїсь західно-европейської літератури. Це будуть надовго тільки рідкі щасні виїмки, в яких житті сліпий припадок гратиме більшу роль, ніж їхне свідоме змагання.

Та багато щаснішими будуть ті, що зможуть черпати з невеличкого клаптика рідної землі соки витворені підземельною кружбою всіх наших просторів. Засвоюючи прикмети чужої літератури ми в силі перейняти з неї здебільша інтелектуальні її елєменти; йдучи за розвитком рідної ми можемо поширити рямці своєї дійсности. Велика Україна має за собою простір, якому не можна протиставити ніякого світогляду, що міг би його заступити. Географія рішає нині сильніше про розвиток народу, ніж історія. Історичні акти перекреслює новий світогляд, географічні факти тривають навсупереки волі всього народу. Географічний звязок України з просторами Росії дає змогу її письменникам втягнути в себе той подих ширини, завдяки якому Достоєвський, Толстой, а навіть Горкий звертають на себе увагу найстарших культур.

Навсупереки всім політичним інтересам і ідеольогіям Европа стежить нині за російською літературою більше як перед війною. Є в російській творчости при всіх ознаках містицизму, фанатизму чи своєрідно-московського анархізму туга за загально-людськими проблемами і за сильною оригінальною людиною. Наші наддніпрянські земляки виховані на цій літературі вже в школі, можуть відчувати навіть потребу зірвати з нею на те, щоби визволитись від чару її суґґестії шукати в собі власної оригінальности. Їм важко відчути, скільки вони завдячують російським впливам, навіть тоді, коли борються з ними.

Остання війна, що зродила стільки парадоксів у царині економії чи моралі зміцнила одночасно зі свідомістю національної окремішности свідомість міжнаціональних, міжнародніх

Прикрий дисонанс у волинській політичній „ідиллі".

Інж. Пилипчук, лідер волинських збебізованих українців „завішений" в урядуванню.

Львівський щоденник „Век Нови" з 2. серпня ц.р. приносить таку вістку з Луцька:

„Велику сенсацію в Луцьку спричинило „завішення" в урядових чинностях керманича міського технічного виділу інж. Пилипа Пилипчука і його заступника Ярослава Фартуха за те, що допускалися поважних надужить. Пилипчук і Фартух казали собі платити поважніщі квоти за затверджування будівельних планів, видавали дозволи на будови всупереч обовязуючим приписам, або змушували петентів віддавати їм плани до виконання, за що казали собі платити великі квоти. Такі практики переводили оба від довшого часу, аж це стало прилюдною тайною. Ціла афера набирає пікантного посмаку з уваги на особу інж. Пилипчука, бо цей достойник, що є головою українського клюбу „Рідна Хата", а колись був міністром уряду отамана Петлюри, знаний широким колам волинського населення".

Отільки пише про цього збебізованого українця в Луцьку, лідера тамошньої хруняди, польський щоденник. Хіба довол!

Зрештою про цю аферу ми вже писали в останньому числі „Діла".

ОСТАННІ ВІСТИ

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР УНДО НА ВОЛІ.

Пос. д-р Л. Макарушка випущений з тюрми за кавцією.

В суботу (1. VII.) в пізних пополудневих годинах опустив слідчу вязницю при вул. Казимирівській (Бригідки) головний секретар УНДО і посол до сойму д-р Любомир Макарушка. Він просидів у слідчій вязниці повних девять місяців. Випущений на волю за зложенням кавції у сумі ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ золотих.

АНГЛІЙЦІ В СПРАВІ СХ. ГАЛИЧИНИ.

В англійському парляменті заголошено перед кількома днями інтервенцію в справі положення українського населення у Східній Галичині. Крім того „Union of Democratic Control" оголосило відозву до Гендерсона, щоби звів українську справу на дневний порядок Союзу Народів. Вкінці 81 послів палати громад зажадало, щоби в Женеві утворити постійну комісію для національних меншин. На інтерпеляцію відповів Гендерсон, що вправді англійський уряд є схильний утворити постійну комісію для національних меншин, однак не може обіцювати, чи англійська делегація висуне це домагання на найближчій осінній сесії.

В останньому (зі суботи) виданні органу лейбур парті „Дейли Геральд" оголосив соціялістичний посол **Rhys Davies**, що разом з другим лейбуристом Джемсом Бером, який є протестантським пастором, вибирається до Галичини, щоби перевірити положення українського населення цього краю. Минулої неділі Джемс Бер мав бути уже в Кракові.

МАРШАЛ ПІЛСУДСЬКИЙ ВЕРНУВСЯ З ВІДПУСТКИ.

1. серпня вернувся з Пікілішок у Варшаву маршал Пілсудський з сімєю. З Бельведеру відїхав до Сулєївка. Можливо, що поворот марш. Пілсудського прискорить початок політичного сезону.

ЗАМКНУТЬ 2000 ШКІЛ.

З Варшави повідомляють: 1. серпня в державних урядах повідомили урядовців про редукції. В мін-стві освіти виповіли 1.900 учителям, 22 урядовцям із централі. Учителям виповіли головно т. зв. тимчасовим і контрактовим, етатових звільнили небагато. **Мін-ство освіти задумує в місцевостях, де є більше шкіл, скомасувати вищі кляси.** Редукція вчительських сил приневолює уряд замкнути 2.000 шкіл. У міністерстві вн. справ 1. серпня вимовили становища 96 урядовцям.

Обраховують, що в усій Польщі звільнили 1. серпня в усіх урядах за виїмкою ресорту мін-ства освіти ок. 1000 службовиків.

ПОДОРОЖІЄ ШКІЛЬНА ОПЛАТА.

Заповіджена підвишка шкільних оплат наступить уже в найближчих днях. На днях міністерство освіти видасть обіжник про підвишку оплат і про регуляцію висоти оплат із формальности.

В СПРАВІ НАПАДУ НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ.

Перемиська поліція арештувала одного з учасників нападу на почтовий віз під Бірчою. Арештований, якого імя і назвище держать покищо в тайні, відмовляє всяких зізнань.

Раненний візник Іван Секула, що перебуває в шпиталю, так оповідає про цей напад: Ми везли гроші до Бірчі. Конвоентом транспорту був постерунковий Гібчинський. Тим самим возом їхав один почтовий службовець і три пасажири. Дорога вела під гору, коні були втомлені і пасажири йшли пішки. Нараз на скруті вискочило з ліса шістьох людей. Окружили віз з обох сторін і почали на нас стріляти. Постерунковий Гібчинський не здужав навіть добути револьвера, бо впав на місці від куль. Мене також поцілили двома кулями. Забрали тільки мішок, в якім були сто пачок на 250 зол. і кільканацять фляшок горівки. До скриньки з грішми не дістались, бо нагло дався чути самохід. То шофер, чуючи стрілянину, дав газу і сполошив бандитів.

Секція тіла вбитого поліціянта Гібчинського виказала, що він згинув від трьох куль.

Арештування учасників нападу на почтовий амбулянс?

У звязку з нападом на почтовий амбулянс біля Бірчі повідомляють, що в громаді Рокчині стрінув був напасників начальник того села Петро Корецький, що з дубельтівкою вийшов у ліс виполошувати диків. Війт думав, що ті люди, то „вільні стрільці", тому казав їм підняти руки вгору. Напасники втекли, а один із них загубив утятий кріс „Манліхер".

Біля Острова селяни хотіли зупинити якогось чоловіка, що хотів переплисти Сян. До нього стріляли. Він загубив течку з фотографічним папером, револьвер сист. „Штаєр". Кажуть, що це учасник нападу. Вечором прийшли вістки про арештування учасників нападу.

В неділю арештували багато мешканців з околичних сіл. Сподіються, що вже в найближчих годинах розяснить справа нападу. Поліційна облава в перемиськім і добромильськім повіті тревае далі.

НАПАД НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ ПЕРЕД РОКОМ.

Як повідомляє „Газета Поранна", слідство в справі нападу на почтовий віз коло Бібрки 30. липня м. р. устійнило такий стан річи: Організатором і провідником нападу був Зеновій Книш, студент прав. Крім нього брали участь в нападі: убитий Пісецький, гімназійний абітурієнт, Юрко Дячишин, студ. політехніки і Микола Максимяк, студ. прав. Крім того посередню участь брали: Волод. Качмарський, студ. торг. школи, Волод. Андрущак, Іван Гаврисевич, студ. філ. і Дмитро Вирета, кооператор.

Плян нападу піддав Книшові Гаврисевич, що мешкав у Вільхівци, пов. Бібрка, і добре знав околицю. Виконали плян Книш, Дячишин і Пісецький, при чому Дячишин в часі погоні часть грошей кинув у лісі, а решту найдено при Пісецькім. Максимяк стояв на сторожі і давав знати, що їде віз. Після нападу він утік до Рогатина і тут укривався у Вирети. Дячишин і Книш утікли до Львова й укривалися у Качмарського й Андрущака.

Незабаром всі стануть перед судом.

„ПРОТИВОЄННИЙ ДЕНЬ".

На доручення Комінтерну комуністичні організації в Польщі рішили влаштувати 1. серпня ц. р. „противоєнний день", виступаючи з масовими демонстраціями по містах. З цього приводу поліція перевела заздалегідь по всіх містах нагінку на комуністів, арештуючи масово підозрілих людей. Сам „противоєнний день" через те не вдався, бо акція обмежилась тільки розкиненням комуністичних летючок, тай то на передмістях. Спроби влаштувати демонстраційні походи ударемнила поліція. У Варшаві вбито з цього приводу одного прохожого.

У звязку з противоєнним днем, який комуністи уладили у Варшаві прийшло до кровавих сутичок з поліцією. Були два ранені, з яких один помер у шпиталі. Кільканацьох демонстрантів було контужених.

У Львові на Академічній площі комуніст Сітовський виголошував промову. Поліція Сітовського арештувала. В кавярні „Рома", при вул. Фредри, вибили шибу, вартости 600 зол.

БУВШ. МІН. МАТУШЕВСЬКИЙ У МОСКВІ.

1. серпня виїхав у Москву бувш. мін. скарбу Матушевський. Подорож має приватний характер.

РОЗБИЛИ КАСУ ДРУКАРНІ.

До друкарні Пілер-Наймана у Львові при вул. Личаківській 3. вломилися злодії та розбили велику вогнетревалу касу. В касі найшли лише 100 золотих і позолочувану медалю, власність бувш. президента міста Йос. Наймана.

БРІНІНГ І КУРЦЮС ІДУТЬ У РИМ.

Виїзд канц. Брінінга й мін. Курціюса до Риму визначений на середу. Побудуть у Римі два дні. Будуть на авдієнції у Мусолінія й мін. закордон. справ Гранді. Обговорять закордонні справи, що торкаються Німеччини й Італії.

ПОЛІТИЧНІ ВБИВСТВА.

В Берліні доконано двох убивств на особах членів німецьких націоналістичних організацій. В одному випадку вбито 23-літнього гітлерівця, в другому члена Штальгельму. Вбивники втікли. Підчас комуністичних демонстрацій 1. ц. м. комуністи змасакрували до безтями одного члена німецько-народньої партії. Коли поліція розганяла збіговище, прийшло до стріляннини. Одного демонстранта вбито, одного поліцая тяжко ранено.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Гасмонея—Україна 3:1 (1:1).

Програна України, яка цим разом знов зробила своїм симпатикам прикру несподіванку, і то тим більшу, що — як передбачують — цього року спаде до А-кляси один з львівських ліґових клюбів, а тоді правдоподібно злетять до Б-кляси два клюби. Україна, що має всього десять пунктів, має підставу побоюватися, що її може стрінути ця честь, бо і Сокіл і Ресовія мають всі дані ще знайтися перед Україною.

Зпочатку гри Україна сильно напирає і ніщо не вказує на такий трагічний для неї кінець. По десятьох мінутах судця п. Наруг переривае змагання в причини страшної бурі на 20 мін. Коли дружини вийшли знов на грище, образ гри цілком змінюється. В поміч Гасмонеї приходить ще й судця, який з очевидн. „спаленого" признає гола, якого воротар України навіть не боронив. Вирівнує при кінці першої половини Роман, спрямовуючи вільного головкою до воріт. У другій половині Гасмонея щораз більше напирає, а судця зараз зпочатку диктує цілком неслушно карного до України. При стані 2:1 для Гасмонеї Україна старається вирівняти, однак це їй не вдається, а навпаки, Ревера пускає несподівано з рук мяч, який котиться до сітки. Дружина України цим вже цілком депримується і вислід 3:1 остається до кінця.

В Україні дуже блідо випав Ревера на воротах, який пустив два голі і Бутель на помочі. Загально дружина України мала дуже гарні моменти, а часом знов безнадійні. Видців около 1.000 осіб.

Львів: Польонія (Перемишль) — Сокіл II. 3:0. Цікаві змагання відбулися рано на Цитаделі між Польонією і Соколом II. Польонія провадила 2:1, однак змагання на дві хвилини перед кінцем перервано, бо між публикою повстала бійка, яка дала змогу судді відсвистати „вок-овер" для Польонії (3:0), тому, що публика до 2 мінут не покинула грища. Хай це буде научкою і для нашої публики, яка часом нерозважно вривається на грище, не знаючи, що цим може зробити своїй дружині медвежу прислугу.

Львів: Чорні І. Б — Лехія І. Б 4:2 (4:2).
Стрий: Погонь (Стр.) — Ресовія 1:0 (1:0).
Станиславів: Ревера — Світязь 1:0 (1:0)

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів: Чорні — Лехія 3:2 (1:2)
Краків: Погонь — Висла 2:2 (1:
Варшава: Рух — Легія 5:4 (3:3)

взаємин. Ніхто не шукатиме після Версайського договору симпатії для Франції в Німеччині та Австрії і симпатії для німців у Франції та Італії. А втім ніколи в цих країнах не йшла поважніша, чисто духова праця над ознайомленням із творчістю народів учора ще зненавиджених. Ті, яких кілька літ тому назвали би зрадниками, запроданцями і ворожими агентами нині заслуговують у Франції, Німеччині та Англії на виїмкову пошану за працю для вимінн культурних цінностей цих народів,, досі непомирених ні політично, ні економічно.

Виміна культурних цінностей іде процесом складніших взаємин, ніж найхитріші дипльоматичні формули, що охоплюють спільні та ворожі інтереси двох народів. Це в першій мірі взаємини одиниць, для яких сама проблема розвитку рідної культури є невіддільно звязана зі шляхами чужинної творчости. Царина творчости єдина, в якій можлива обективна оцінка чужих вартостей.

Як національна політика без міжнародніх перспектив, так само й література лишається тільки провінціяльно-громадською працею. Перспективи найближчого розвитку національної культури, завдяки мирові чи війні, ставлять однакове домагання: пізнати світогляд, психольогію і силу тих, з якими маємо йти поруч, чи проти яких мусимо стати, по волі чи неволі. Найбільші творчі пориви родяться з великого захоплення й великої ненависти. Найширші світогляди з тверезої рівноваги, різьбленої у боротьбі якнайбільшої скількости обективних фактів, непритьмарених метушливими почуваннями.

Нашій літературі бракує і одних і других.

Ювилей „Рідної Школи".

Святкування 50-тиліття „Рідної Школи" в Заліщиках.

Дня 26. липня ц. р. святкувала Заліщиччина 50-літній ювилей „Рідної Школи" і цього дня дала доказ, що мимо важкого лихоліття звязок сіл з повітовим центром не то що не пірвався, а навпаки ще більше затіснився. Заслуга це як ідейного проводу центру так і провідників сіл, якими є деякі дуже ідейні священики як і селяни, що своїм впливом і прикладом користно ділають на окруження.

Цим разом головним ініціятором обходу був Виділ „Рідної Школи", головою якого є п. Рожа Будзінська, ем. учит. Виділ використав для свята дуже вміло час і сили як місцеві так і позамісцеві.

Саме свято — як можна догадуватись — було обчислене не так на матеріяльний як радше на моральний успіх, що й вповні удалося. Вже від ранних годин стягались до міста селяни навіть з подальших сіл, а між ними багато жіноцтва.

Після Богослуження, в часі якого зібрано 30 зол. на „Р. Ш." відбулась Панахида за померших членів, між якими є і незабутній д-р О. Маковей. Панахиду відправив о. Фльорчук парох Кулаковець. В 12-ій годині в полудне у просторій салі Народнього Дому — зібрались участники обходу на Святочну Академію. Розпочалась вона піснею: „Боже великий-единий", яку в супроводі музики відспівали малі дівчатка, прибрані в народні строї.

Святочну промову виголосив б. сенатор п. Василь Баранник. Переказав він початки і ціль товариства, згадав померших членів, яких память звеличано повстанням з місць — згадав теж і заслужених живучих, яким під оплески цілої салі рішено вислати привіти. Привіти вислано основникові гол. товариства о. А. Стефановичеві і основникові філії т-ва в Заліщиках д-ру Вол. Охримовичеві.

Відтак слідували поодинокі точки багатої програми, на яку зложились діточі хори в супр. орхестри, хори мужеські і мішані селянського хору з Торського, деклямації та вистава пєси „Козацькі діти". Настрій на салі був весь час радісно-бадьорий. Добровільні датки сипляться щедро. Ідея „Рідної Школи" порвває усіх — бо цеж наша рівночасно перша й остання оборонна лінія. — Здамо її — здамо й себе. Вся місцева інтеліґенція взяла в святі участь. Священство повіту було репрезентоване численно. Про велике розуміння ідеї „Рідної Школи" свідчить факт, що одна із пань, яка не могла взяти участи в академії зложила 20·— зол. на оправдання, друга п. Анна Дембіцька зложила як ювилейний дар 50 зол. Все це хіба великий доказ, що прапор національної свідомости та ідейности в цім повіті здіймається високо.

Пополудні того дня відбувся фестин, влаштований заходами читальні „Просвіти" в Заліщиках Старих, з якого дохід призначено на купно площі під власну домівку, а який теж вповні вдався, даючи понад 1000 зол. брутта — з чого 50 зол. призначено на „Рідну Школу".

В. Ц.

—o—

НОВИНКИ

— **Що треба памятати в серпні.** Голоси, які в остинніх часах так часто підносяться в справі „Рідної Школи", вказують згідно, яку важну ролю сповнне сьогодні ця інституція. Вона ні менше ні більше — тільки намагається стати противагою того напору, який іде на наш нарід з метою — на землі заселеній українським народом закріпити вплив чужої культури. Тому піддержати „Рідну Школу" це один з найважніших обовязків кожного українця (без ріжниці пола), який хоче заслужити на почесне імя **громадянина.** Видатки „Рідної Школи" зовсім не вменшуються на час шкільних ферій, а змога їх покриття значно змаліла, бо відпали навіть ті дрібні шкільні оплати. Для облекшення пересилки грошевої допомоги пересилається одночасно чеки „Р. Ш." Поодинокі громадяни й українські установи не повинні забувати, що це ювилейний рік „Рідної Школи".

— **Дипльом інжиніра** одержав Іван Шрам з Перемишлянщини дня 13. липня ц. р. на „Engineering Schod of Robert College" в Стамбулі. В часі світової війни попався молодий інжинір як 9-літний хлопчина між ворожі війська, знайшов опіку між чужою іншої народности ріднею, яка пригорнула його як свою дитину і занялась його освітою. Хотяй далеко від своїх, не забуває про рідну стріху та материне слово. Цікавиться життям нашого народу і є щирим українцем.

— **Про трагічну подію** в пряшівській капітулі повідомляє осьщо ужгородська „Свобода": Далекий світ порушила страшна подія, що сталася 19. липня ц. р. в пряшівській капітулі. Суспендований священик о. Кендровський, божевільна людина, кинувся перед богослуженням з ножем на о. пралата Коротнокія і заколов його. Пралат сконав на місці. Одно тяжко розуміти: як могли органи безпечности терпіти божевільну людину на волі. Похорон відбувся при участи епископа Павла та широких мас громадянства.

— **Лісовий „полковник".** Лісничий в Яремчу М. Глудович, обходячи вечором державні ліси, побачив підозрілу сплячу людину в однострою польського полковника. Збудив його і зажадав легітимації. У відповідь незнакомий стрілив до нього з револьвера. Лісничий відстрілювався. Вивязалася обосторонна стріляннина, аж вкінці лісничий, вистріливши всі набої, мусів завернути з ліса. Дав знати поліції, яка викрила, що хтось украв однострій полковникові Добрянському з Ярослава, який перебуває в Ямній. Тимчасом злодій явився на другий день в селі Кобилі-Зеленния, де просив селян, щоби його сховали, бо ранений в ногу і втікає перед поліцією.

— **Що буде з львівською оперою?** Як відомо, польські опери у Варшаві, Катовицях і Познані мають бути в цьому сезоні звинені, бо міські ради з дотичних містах відмовилися їх дальше фінансувати. Щодо Львова, то теперешні директори міських театрів пп. Чапельський і Залеський заповідають ведення опери й оперетки у власному заряді. Оперетки виставлятимуть у театрі „Кольосей" (б. Театр Новин), який вже законтрактували, а опери у Великому Театрі, де на ту ціль мають забезпечених 90 вечорів річно. До оперетки заангажували вони з поворотом б. режисера Мих. Татшанського і деякі інші давні сили. При цій нагоді варто подати, що б. примадонна львівської оперетки п-і Кульчицька, яка в останньому часі виступала з великим успіхом у Варшаві, заангажована тепер до недавно утвореного у Варшаві виробництва тонових фільм.

— **Всюди крадуть публичні гроші.** Румунський генеральний інспектор фінансів Нікулеску звернувся до судової влади з домаганням, щоби буаш. обласному дир. Банату, Северинові Бока, засеквеструвати все майно, а також, щоби до нього прикласти приписи закону про публичне рахівництво, бо він украв більшу суму грошей. Покищо наказано проти Боки слідство.

— **Комуністичні замахи на румунських залізницях** нагнали великого страху урядові. Щоби на 1. серпня, на який заповіджено велике заворушення, вдержати порядок і спокій, всі залізничі шляхи обсаджено військом. Одна стійка від другої була віддалена 50 метрів.

— **Населення Румунії.** Румунське міністерство внутрішніх справ оголосило вислід останньої статистики. На основі цієї статистики Румунія має 18,024.269 мешканців. У Бесарабії живе 2,848.714, на Буковині 854.237 мешканців.

— **Музей Наук. Т-ва Ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці червні 149 каталоґових чисел приросту до ч. 21.715 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 46, етнографія 100, історичні памятки 33, малюнок 1, деворит 1, фотографія 205, фотокліші 28, репродукції більші 2, видівки топографічні й портретові 240, альбоми топографічні 17, старий портрет 1, рисунок 1, медаль 1, монет 7, банкнотів 21. Жертводавцями були пп.: д-р Барвінський Б., о. Бурмин Н., дир. Білинський О., Бурбан Д., Волинець С., Войнарович., о. Галібей І., Гнатишак М., Глущенко М., Гординський С., Гела С., д-р Дмоховський С., румунський консулят у Львові, Купчанко Б. і З. румунський консулят у Львові, Купчанко К., Кліш, акад. Колесса Ф., Лучаківська О., д-р Лучаківський Г., ред. Левицький-Софронів В., Матвієнко В., Мисливець Л., Мисак Т., проф. Мельник М., проф. Миколаевич Я., Муц Д., Організ. Комітет зізду природників, Ощилко І., Перебийніс В., д-р Підлуський, інж. Пастернак С., Пилипів М., Репен М., т-во „Рідна Школа", Роїк Ю., акад. Студинський К., о. Сеньчук О., Сайкевич П., Смішко М., Сподар Я., Стрілецький, радн. Сопотницький О., Станько М., о. Сивенький М., проф. Січинський В., Український Центр. Комітет допомоги жертвам повені, Українське Фотографічне Т-во, проф. Угрин М., проф. Фотинюк Т., вид. „Червона Калина", Шеліга Б. і проф. Шпитковський І. Управа Музею складає усім їм за це щиру подяку. Відвідувачів було 231, в тім 8 шкільних прогульок та Спортовий Клюо „Русь" з Ужгороду. — **Управа Музею.**

— **Пожежа** спопелила село Войштовичі на Виленщині, яке складалося з 53 хат і 50 стоділ. Згоріло теж троє дітей. Шкоди сягають 250.000 золотих.

— **Редукція міських урядовців і поліції.** Магістрат м. Варшави задумує зредукувати понад 100 службовиків з причини великих недоборів. Ліквідує теж секції гігієнічну, екзекуційну, шпитальництва і варшавської опери. Між урядовцями і артистами велике пригноблення. У Львові зредуковано покищо вже 4 поліцаїв. Кружляють вістки, що в найближчих днях зредукують більше число контрактових поліцаїв.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського біля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 коннірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на біля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 10—2

Студентські справи.

Гірнича Академія в Кракові.

Технічна Секція при У. С. Г. в Кракові подає до відома заінтересованим, що Гірнича Академія має два виділи: гірничий і гутничий (металюрґічний). Студії тривають чотирі роки. Умови вступу слідуючі:

I. До прохання належить долучити: 1) Матуральне свідоцтво (в оригіналі). 2) Метрику народження (переведену на польську мову, оскільки оригінал в іншій мові)! 3) Документ, стверджуючий відношення до військової служби. 4) Власноручно написаний опис життя. 5) Дві власноручно підписані на чоловій стороні фотографії. 6) Свідоцтво моральности (в разі перервання студій). 7) Свідоцтво з практики, оскільки таку відбуто (відбуття практики не обовязкове).

II. Вступаючі піддаються лікарським оглядинам.

III. До вступу обовязує конкурсовий іспит з фізики і математики.

Прохання вносити особисто або почтою на адресу: **Kraków, Akademja Górnicza, Aleje Mickiewicza** до 15. вересня 1931 р.

За докладнішими інформаціями щодо коштів прожитку в Кракові, оплат на Академії, обсягу знання вимаганого на конкурсі і т. і. проситься звертатися до референта Секції для цих справ на адресу: Ярослав Комариницький, Перемишль, площа Чацького 6. — На відповідь залучити значок.

Важне для абсольвентів українських гімназій на Волині.

Секція Студ. Волині, Полісся і Холмщини при У. С. Г. в Кракові, знаючи потреби земель, яких студентство вона гуртує, взяла на себе частинно обовязок впливати на тих, що вступають на високі школи, щоби вибирали такі фахи, брак яких в українських руках сильно дається відчути на наших землях. Тому проситься всю українську молодь, яка покінчила гімназії на Волині, Поліссі і Холмщині, звертатися за всіми інформаціями, особливо щодо вступу на високі школи в Кракові, на адресу: Дамян Шиприкевич, почта Володимирець, пов. Сарни, село Острівці.

На відповідь залучити значок.

—o—

Вода для звірят.

Товариство опіки над звірятами оголошує такий комунікат:

Вода для звірят є конечним засобом життя так само як і для людей. Недостачу води відчувають найгірше ті звірята, що на перший погляд не приносять матеріяльних користей, а сільське населення, в більшости мало інтеліґентне, не розуміє зовсім звірини і трактує її як мертвий предмет, який не відчуває болю, не має ніяких життевих потреб і якому нічого не належиться від чоловіка. До цих незрозумілих звірят належать пси, передовсім т. зв. ланцухові, котрі в часі літної спеки, полишені руху і свободи омлівають зі спраги.

Знаємо з власного досвіду, що спрага є більшою мукою від голоду. Чоловіка, якого мучить спрага, удержує і потішає ще надія, що чейже діждеться вкінці коли не води, то іншого напою. А звірина? Терпить без жадної надії.

Звертаюся до сердець усіх любителів і власників звірят, передусім псів, у Львові і на провінції, щоби розуміючи терпіння спраги, мали милосердя над бідним німим сотворінням, яке хоче води. В кожному домі чи господарстві, де є пес чи кіт, чи інше сотворіння, хай стоїть все в одному місці чиста посудина зі свіжою водою, щоби пес чи кіт кожної хвилини міг угасити спрагу.

—o—

Дописи.

СТОЯНІВ. *Памяти заслуженого громадянина.* Дня 13. липня ц. р. відійшов від нас у вічну дорогу радехівський декан і парох м. Стоянова о. Іван Каранович. Невіджалуваний працівник на церковному і народньому полі. Людина дуже скромна у своїх вимогах, однак все і на кожному кроці думаюча і дбаюча про добро свого народу. Першою його ціллю було духовне виховання своїх парохіян, а другою рівнорядною піднести їх культурний розвиток. В тому напрямі бл. п. о. Іван працював невпинно у своїй парохії протягом цілих 16 літ. Овочі його праці слідні. Відреставрування церков, знищених війною, їх украшення і розмальювання. Заложення захоронки під зарядом СС. Йосафаток. Засновує читальню „Просві-

ти" і сам дав великий дар на будову читальняного дому та вісім літ безперервно як голова читальні проводить просвітним рухом. Під його проводом повстають і інші освітні товариства, як Союз Українок, Кружок „Сільського Господаря", також кредитова каса „Допомога" і кооперативна крамниця. Цими кількома рядками нехай буде вшанована память бл. п. о. Івана Карановича, а його імя в м. Стоянові буде все мило згадуване в кожній сімї. — *о. Д. Березовський і парохіяни.*

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. *(Праця українського жіноцтва. — Сходини секції молоді при філії „Просвіти". — Загальні збори читальні „Просвіти" в Бернадівці. — Концерт у честь митрополита Шептицького в Заздрости.)* Українські жінки в Теребовлі влаштували дня 26. липня ц. р. Академію в честь української матері. Наскільки добре зрозуміло наше громадянство ідею такого свята, видно з того, що простора саля теребовельської читальні „Просвіти" виповнилася по береги. Академію розпочав діточий хор, відспівавши пісню „Ой, біда, біда чайці небозі!" Слідував солідно оброблений реферат пані Ольги Богачевської, в якім вона представила значіння свята матері, виказуючи на прикладах материнську любов і посвяту. Добре опрацьований реферат виголошений з глибоким чуттям остався у присутніх незатерте вражіння. Дві вихованки Української Захоронки, Марія Боляшук і Михайлина Голінка, деклямували, перша поему „Пелікан", друга „Українській Матері" — Уляни Кравченко. На кінець відограли діти „Сценічний образок на свято матері", який особливо подобався присутнім. Академія закінчилася балетом „Метелик". З признанням треба згадати, що підготовку дітей провадила п-ні Ракоча, настоятелька Укр. Захоронки. — Укр. жін. Т-во „Союз Українок" у Теребовлі має гарну бібліотеку. Щоби її доповнити влаштували українські жінки публичний фестин дня 19. липня ц. р. З відомих сторінок нашого теребовельського жіноцтва треба згадати те, що воно не хоче приступати масово в члени свого жіночого товариства. Це в однаковій мірі відноситься до наших міщанок як також до молодих панночок інтеліґенток, які замість заправлятися до проводу, бокують від товариства і тим ширять згіршення серед міщанок. Секц'я Молоді при філії „Просвіти" улаштувала досі двоє сходин для своїх членів. Перші сходини були 21. липня ц. р. Реферат на тему „Завдання українського студентства" виголосив д-р Степан Годований. Реферат підчеркнув, що обовязок українського студента є подвійний, а то: здобути для себе як найкраще образование і виховати себе на провідника народу. Чергові сходини були дня 28. липня ц. р. Реферат виголосив п. Пасіка Роман на тему: „В. Лилинський, його життя і його твори". На перші сходини явилося 15 членів (на 45) — отже 33 проц., на другі 10 (на 45) — 22 проц. загалу членства. Крім того працюють по селах тереб. повіту такі студенти: Ом. Барановський веде хор і оркестру читальняну в Дарахові, братя Білинські чит. хор в Іванівці, Вербовецький, абс. семінарії управляє хором у Глещаві, студ. Мандичевський працює в читальні у Налужу, Іван Гаврилюк веде хор в Гумниских і багато інших. Словом участь українських студентів у культурно-освітній праці повіту є значна, треба тільки, щоби ще українські студенти почувалися більше до обовязку приходити численніше на щотійні тижневі сходини. — Дня 26. липня ц. р. був концерт у честь митрополита Шептицького в читальні „Просвіти" в Заздрости. Співав селянський мішаний хор зі села Різдвян, вишколений дяком зі Струсова. Промову виголосив о. Декайло Микола, сотруд. в Струсові. Дохід призначено на будову українського шпиталя у Львові.

Д-р Ст. Годований.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 31. VII. 1931 р. масло експортове і десерове ціна 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·00 зол.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 3. серпня, година 8 вечором, „Гуляло двох Михайлів", ревія театру „Веселий Вечір".

Вівторок, 4. серпня, година 8 вечором „Гуляло двох Михайлів", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Пісня пустині" та „Скарби Поморя".

КАСІНО: Звукова фільма: „Засуджений зі Стамбулу". (Беті Амнан).

КОЛЬОСЕЙ: „Трьох приятелів" та „Весільний марш".

ЛЕВ: Звукова комедія: „Панїта фірми Кон" та додатки.

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми: „Поворот" та „Мовчазний ворог".

ОАЗА: Звукові фільми: „Забудеш про мене" та „Божевільний князь".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рай для жінок" (Діта Парльо).

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Ґрета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „Люди і бестії" та звукові додатки.

ХИМЕРА: Звукова комедія: „Панна шофером" та додатки.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно печинне.

УТІХА: „У державі зеленого смока" (Л. Чанєй) та „Вибух у порохівні".

Програма радіо.

Понеділок, 3. серпня 1931.

Липськ (259,3) 16·30 Концерт солістів, 21·50 Кабарет „Темпо". 0·30—1·30 Симфонічний концерт. **Братислява** (278,8) 14·30 Концерт радіоорхестри. **Бреслав** (325) 16·00 Пісні Шуберта і Шумана. **Штутгарт** (360,1) 20·00 Народні пісні, японські, грецькі, австро-німецькі. 20·45 Концертові вальси. **Гамбург** (372,2) 17·00 Міжнародні людові пісні. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·30. Джезбенд на трьох фортепянах. 21·00 Концерт Шумана. **Стокгольм** (435,4) 18·30 Органова музика. 20·00 Концерт солістів. **Рим** (441,2) 13·10—14·10 Легка музика. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·10 Музика на гармонії. **Прага** (486,2) 19·05 Словацькі пісні. 21·00 Скрипковий речиталь. **Відень** (516,4) 16·00 Концерт капелі Вайс. 20·10 Вечір Брамса. **Рига** (524,5) 17·00 Година Вагнера. 20·20 Спів Каруза. **Будапешт** (550,5) 19·30 Мадярські пісні з циганською музикою. 20·30 Симфонічний концерт. 22·20 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Вівторок 4. серпня 1931.

Гамбург (372,2) 16·15 Музика Шопена і Ліста. **Берлін** (419) 18·45 Ганс Кріґер: Взаїмна залежність села і міста. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорхестри. 22·15 Камеральна музика. **Прага** (486,2) 19·35 Скрипковий речиталь. 21·00 Концерт оперової музики. **Мілянно** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532,9) 18·50 Д-р Утіц: Човників і його характер. **Будапешт** (550,5) 20·00 Оперетková музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Калюнсборг** (1153,8) 20·00 Скандинавська симфонова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 3. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·10, 19·35 Музика з грам. плит. 15·25 Про поборювання туберкульози, відчит д-ра Штайна. 16·35 Шаховий куток. 16·50 Літературна ґутірка. 17·20 Фортепіяновий речиталь. 17·35 Відчит. 18·00 Легка музика з кавярні „Гастрономія". 19·00 Всячина. 19·20 Радіотехнічна ґутірка. 19·30 Почтова скринька. 19·55—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Концерт зі салі Старого Театру. 22·30—24·00 Легка і танцова музика.

Вівторок 4. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11.58 Астрономічний час з Варшави. 12.10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Про церковну архитектуру, проф. Матієвич. 15·45, Летунські вісти. 16·30 Авдиція для найменших. 16·50 Останні вісти Гамсуна, вигол. Т. Лопатевський. 17·35 Охорона звірят, ловецтво, рибальство і туристика, проф. Готоль. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 „Чарівні дні", фейлетон п. Завадської. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Популярний концерт із Швайцарської Долини. 22·00 „Спека", фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 „Склеп з плитами", весела музична авдиція В. Будзинського. 23·00—24·00 Музика легка і танцова.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

ТАТАРІВ.

5. VIII. „Пацики".
5. VIII. „Гарна Олена".
6. VIII. „Життя Парижа". 1873

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото, сріблo, платчу найвищі ціни. 130

ПОТРЕБУЮ рутинованого концепієнта — Д-р Осип Когут, Богородчани. 126 2—5

ГІМНАЗ. ПРОФЕСОР у Станиславові прийме на станцію учня. — Ближчі информації подасть інж. Стисловський, Станиславів 3 Мая, ч. 40/II. 127 2—3

КОНЦИПІЄНТ АДВ. з 2½ літньою провінціональною практикою змінить місце з днем 1/9 1931. — Ласкаві згоошення приймає з чемности адвокат Д-р Лев Кульчицький в Мостиських. 129 2—2

МОТОРИ електричні, всілякі електромедичні апарати приймає до направи **електромеханічне заведення ЧУБКО**, Ліндого 6 тел. 71—58. Заведення приймає і консервує електричні битяги. 134 1-2

ПОШУКУЮ сонячної, фронтової, неумебльованої кімнати з окремим входом при українській родині від 15/9. — Зголошення з умовами до Адміністрації „Діла" до 15/8 під „Солідний". 131 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КАНЦЕЛЯРІЮ

по бл. п. Д-ру Ів. Ціпановськім перебрав і ординує в його домі

Д-р Породко О. Ярослав

КОЛОМИЯ,

вул. Тарновських ч. 16.

122 3—3

Д-р Бабій Володимир

стоматольог-дентист

вертає дня 10. ц. м. й ординуватиме, як передше. 125 2-2

Комплєтні спальні, їдальні, сальони, кухонні уряджения та поодинокі части поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин Меблів СТАЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
Тел. 64-13.

106 2—5

КОНКУРС.

Товариство „Дешева Кухня" в Перемишлі розписує конкурс на приняття учеників до бурси товариства на рік шкільний 1931/32 за місячною оплатою 55 зол.

Подання вносити до 20/8 п. р.: Т-во „Дешева Кухня" в Перемишлі, вул. Стрихарська ч. 58. 132 1—2

1 ЗОЛ. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платиш у МАНДЛЯ, вул. КОПЕРНИКА напроти Кіна „Коперник".

Як можете не знати

про змагання й досягнення нашого народу в підставній ділянці, себто про його боротьбу за рідну школу?

Відки про це дізнатися?

Конче прочитайте написану цікаво популярну книжку ЛЬВА ЯСІНЧУКА:

„50 ЛІТ РІДНОЇ ШКОЛИ".

За 275 стор. друку на прегарному папері та **133 ілюстрацій** всього 6 зол., з почт. пересилкою 6·50 зол. висилає „Рідна Школа", Львів, Ринок ч. 10.

Одиноке на Поділлі уповажнене будівельно-технічне бюро інж. арх. Яр. Соневицького й А. Фаленди ша в Тернополі, вул. Тарнавського ч. 4, виконує плани і кошториси та переводить будови, реконструкції церков, народних домів і всякого роду інших будівель. 117 2—3

КІНО ч. 15—16 за серпень приносить найновіші вісти з фільмового світа а крім цього подає умовини скінчення кінооператорського курсу у Львові.

АДРЕСА: „Кіно", Львів, вул. Бляхарська ч. 8. 1—3

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

ч. 173 (12.829). Львів, середа 5. серпня 1931. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Природним шляхом.

Кольонізація українських земель колись і тепер.

II.

Польське земельне законодавство не виключає формально українських громадян, якщо мають загальні законні вимоги — від набуття при парцеляції землі на власність. Та практика зуміла це обійти. Знаю це зі судових актів. У вересні 1923 р. відбувся перед тернопільською лавою присяглих великий процес проти тернопільського земельного комісаря Піхурського, котрого боронив я з уряду. Був він обвинувачений за зловживання на своєму урядовому становищі на основі доносу самих кольоністів, що на кольонізації зробили або хотіли робити прямо кажові інтереси. Через цілі довгі дні пересувалися перед трибуналом товпи кольоністів з кількох подільських повітів. Зізнаннями заприсяжених свідків стверджено тоді, що якраз цей комісар робив усе, що міг для кольоністів, котрі при його допомозі одержували безплатно або за безцінь будівельний матеріял і ріжні грошеві підмоги. Були випадки, що кольоністи, одержавши вагон будівельного дерева, з місця продавали його жидам або нашим людям. На згаданого комісаря (якого врешті лава присяглих уневинила) були люті тому, що давав їм ще ва мало, бо вони думали, що поміч уряду буде тривала. Найважніше з цієї розправи заприсяжені зізнання земельного комісаря Волошинського, котрий на моє окреме питання зізнав під присягою перед трибуналом, що головний земельний уряд (пізніше міністерство земельних реформ) видало тайний обіжник до підчинених собі земельних урядів, що тільки 4 проц. (чотири відсотки) парцельованої землі може перейти в непольські руки. І цього обіжника на практиці придержувалися.

Заломання польського золотого в 1925 р. і пізніша економічна кріза в Польщі, яка у ще більших розмірах трівае і нині, стали катастрофою для польської кольонізаційної політики на сході. Кольонізація припинилася зовсім. Військових осадників, тих сучасних римських ветеранів, вже більше не насаджують. Прямо нема на це гроша. Противно, бачимо явище — і то не виїмкове — відпливу кольоністів і осадників на захід. Земля кольоністів і осадників вертає назад у руки місцевого населення, самозрозуміло, за гроші і то добрі. Не стало для них пипки і молока, то й їхній патріотизм запався під землю.

Кольонізаційна політика на великі розміри потребує мільярдів золотої валюти, а Польща таких вкладів ані сьогодні, ані в найближчій будучности не буде робити, бо її на це не стати. Катастрофа, що стрінула польську кольонізацію, ще не закінчена, що більше, вона ширшає і на загал держава не буде вспілі її відвернути. До цього причиняється і та обставина, що польський кольонізаційний елемент не був першої якости і з боку морального і з боку грошевого. По найбільшій части прийшли тут на схід бідняки з кількох моргів пісків, що найчастіше і культурно не дорівнюють місцевому українському населенню, без знання тутешнього способу господарки, без технічних відомостей, без капіталів інвестиційних і оборотових, словом люди, що у вільній конкуренційній боротьбі нині чи завтра здані на безпорадність. В додатку брак в них якогонебудь привязання до тої скиби, котра їм попала в руки. Без ніякого жалю і радо збуваються деякі з них набутої легко землі, коби тільки дістати гроші, кажучи, що тут на сході серед українського окруження чуються зовсім чужими. Перепон у трансакції не мають ніяких, бо застережень непоєбування тепер нема, а дозволу на набуття селянської власности не треба.

Говорю це на основі автопсії. У своїй адвокатській цивільній і карній практиці мав я кліентів кольоністів, що про свою біду й охоту забратися звідси говорили мені цілком отверто, не бачучи тут для себе ніяких рожевих виглядів на будуче. Основні права економіки рішають у їхню некористь. Патріотичний крик — хочби і як голосний, не богато тут вдіє. А наш селянин-хлібороб дивиться на це спокійно і жде своєї черги. Природним шляхом земля поволі вертає до нього.

Дивлячися на цей природний шлях теперішнього ходу земельних відносин у нас в Галичині (до певної міри є вони подібні і на Волині), пригадується мені земельна політика пруського уряду на пруських „східних кресах" відносно поляків. Працюючи перед двацять кількома роками в економічному семинарі найліпшого знавця земельних відносин проф. Зерінга на берлінському університеті, мав я нагоду ближче запізнатися з пруською земельною політикою. І не тільки в семинарійних працях і дискусіях, але й у великому варстаті цієї політики, у могутній установі Анзідлюнгкомісіон в Познані та оглядати німецькі кольонії, де були не нори чи ліпянки, але справдішні віллі і гарні господарські будинки з найкращим господарським інвентарем живим і мертвим. Заки розбудовано кольонію, будовано вже відразу добрі биті шляхи і ставлено будинки для публичних установ.

Повних трицять літ аж до вибуху світової війни працювала кольонізаційна комісія в Познані, видавши на кольонізацію мільярди марок у золоті. Робила це одна з наймогутніших держав світу з прецезійно функціонуючим державним апаратом, що несла справді велику технічну культуру і поступ на польські землі. А історична доля з того всього закпила і ті великанські інвестиції припали врешті місцевому польському населенню.

Польща тих всіх засобів не має і в тисячній части і її кольонізаційна політика завалюється скорше, як про це могли думати її творці. Решетом води не начерпаєш, а при пустих касах, без фахового і солідного урядничого апарату, без величезних інвестицій і значних оборотових капіталів польські кольонізаційні закони мусіли в практиці твердої дійсности скінчитися тим, що нині підносять крик кольоністи, осадники і ріжношерсті польські патріотники.

Розвій економічного життя мусить іти природним шляхом і штучно його на довший час годі загатити!

Пос. д-р Степан Баран

Стереженого Бог стереже!
Обезпечуйте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Хороблива ендецька сторожкість.

І. Як ендеки уявляють собі полагоду польсько-українських взаємин у Польщі?

Від травня 1926 р. вся польська народова демократія або коротко: польська ендеція управляє, як відомо, завзяту опозицію до всієї урядової політики. Зокремаж держить вона „вухо гостро" не тільки на т. зв. національну політику потравневих урядів (якої, до речі кажучи, ніколи не було і тепер нема, за виїмкою минулорічної пацифікації, що вповні задовольняла тоді й ендеків), але далеко більше на всякі сплетні у цій справі. Ось у центральному ендецькому органі „Газета Варшавска" з 31. липня ц. р. находимо не знати яку вже з черги статтю на тему політики уряду до українців.

Навязуючи до нічим незамітного факту обсади становища львівського воєводи, опущеного добре заслуженим для ендецьких національних бажань у Сх. Галичині д-ра Наконечнікова-Клюковського, „Газета Варшавска" твердить, що українська проблема в Польщі „висунулася" щойно „минулого року на чоло державних проблем з уваги на поширений тоді у Сх. Галичині (а ориг. Малопольщі) терор і саботаж української військової організації. По „пацифікації", яку перевів уряд, вплинула до Ліги Націй українська скарга, переказана „Комітетові Трьох" для дослідження і зреферування на вересневій сесії в Женеві".

Ствердивши такий факт, цей ендецький орган згадує, що в англійському парляменті порушувано вже кілька разів справу українських скарг, що посол Мендель звернувся до державного секретаря заграничних справ із запитом, чи не вважає він за доцільне, щоби „на черговій сесії Ради Ліги Націй, англійський уряд запропонував звернутися до постійного трибуналу справедливости в Газі з запитом, чи Польща, наслідком невиконання рішення Ради Амбасадорів в 1923 р., яким признано їй Сх. Галичину, не спричинила вигаснення цього рішення".

Всі ті інтерпеляції англійських послів мають, на думку газети, за завдання: „втягнути" Англію до широкої протипольської акції на меншостевому відтинку, акції, опертої „на німецьку політику", а крім того: надати українській справі в Польщі широкого розголосу і „знамен міжнародньої проблеми". Спинившись на відповіді державного підсекретаря великобританського закордонного міністерства п. Дальтона на одну інтерпеляцію, де він сказав, що англ. уряд не вважає „в теперішній хвилі за корисне" звертатись до гаського трибуналу, а попри те висловив на адресу польського уряду побажання, щоби він „полагодив цілу справу задовольняючо", „Газета Варшавска" завзято критикує теперішній польський уряд за те, що він нібито хоче робити з українцями якусь „угоду". Вся суть „угоди" зводилась би до того, щоби українці відкликали свою скаргу з Женеви „за ціну уступок, зроблених українським партіям".

Тимчасом, пише цей орган, у звязку з „пацифікацією та скаргою до Ліги Націй, Парляментарна Українська Репрезентація домагається поширення сили рішення Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 р. на Волинь, Холмщину, Підляшя і Полісся, даючи таким чином свідоцтво правдивим змаганням, які мають українські політичні кола, репрезентовані партіями, з якими санація намірює робити „угоду".

Самозрозуміло, що все це стискає до болю затрівожене серце ендеції. І хоч санація ні санаційний уряд навіть вусом не моркають у справі якогонебудь наладнання польсько-українських взаємин, то центральний ендецький орган бо з приводу останніх подій на женевському терені у великий дзвін трівоги. При тім подає на розвязку української справи в Польщі свою, вправді стару як світ і нині вже цілком реалізовану санаційним табором, але зате питому колись виключно тільки ендецькій політичній ментальности „рецепту". Ця рецепта така:

„Ми є противниками трактування українських партій як незалежних „потенцій", з якими заключається угоду. Така угода, якщо булаб заключена, мусілаб полягати на поважних уступках українським тенденціям, які в своїй суті належать до ворожих державним інтересам Польщі. Угода з українськими партіями є угодою з тенденціями, які находять свій вияв в ярких актах терору і в зневажуванні Польщі на міжнародньому терені. Цього роду угода є на ділі не до подумання і всі її спроби мусять скінчитись повним непорозумінням. Не штучної угоди, побудованої на пактах і розмовах, ведених поодинокими політичними партіями, треба для Сх. Галичини. *Там потрібна консеквентна політика державна, опертa на праві і стислій льояльности, що змірялаб до всестороннього скріплення польських сил та звільнення руського населення від галасуючих на ньому українських партій. Угода скріпляє ті*

партій і віддаляє завдяки цьому хвилю правдивої пацифікації Сх. Галичини".

В підкреслених нами словах вложена вся політична програма ендеків в українській справі. Але, чи вона бодай на йоту ріжниться від санаційної програми, так часто викладаної останніми часами на сторінках львівського „Слова Польского" і варшавської „Газети Польскої"? Чомуж ендеки здіймають такий галас і б'ють у дзвін тривоги? Хіба тому, що прикро їм дивитися, як їхню програму виконують санатори.

II. „Перестерігаємо".

Під таким загадочним заголовком читаємо в органі львівської ендеції „Курєр Поранни" з дати 3. серпня ц. р. статтю, в якій автор старається розбудити сторожкість східньо-галицької ендеції перед „українським замахом на спокій польської суспільности". Між стрічками тієї несамовитої статті можна вичитати заклик до мобілізації ендецьких сил проти українців взагалі. Чому? А ось у Перемишлі якісь, як запевняють поліційні комунікати, карні злочинці напали на почтовий віз. „Курєр Львовскі" категорично запевняє, дарма, що застерігається від випереджування висліків слідства, що спричинниками цього нападу є люди з таємної української військової організації.

„Не треба себе обманювати, — читаємо там — що напад під Перемишлем був звичайним рабунковим нападом. Його доконала безсумніву УВО і тільки дивуватись треба офіціяльним інформаціям, які голословно, випереджуючи слідство, виключають можливість участи УВО".

Занявши таке становище, львівський орган ендеків пише:

„Звертаємо тільки завчасу увагу як суспільности так і влади, що забійчий виступ під Перемишлем як і інші випадки мають одно підложе і є кермовані одною рукою. Не є розумною методою і не веде до ніякої цілі укривання того факту, хоч би це було вигідне для деяких одноразових фактично-політичних цілей. Польська суспільність у Сх. Галичині, заправлена вже у боротьбі за польські інтереси у тій ділянці (пригадайте собі напади вшехпольських корпорантів на українські установи в 1928 р. (осінню) і минулої осени! — *Ред.)* — хоче нарівні з владою (минулої осени ендеки своїми пацифікаційними засобами випередили польську владу! — *Ред.)* бути все готовою до відперття замахів на його спокій. Власне в інтересі того спокою підіймаємо пересторогу, щоби ми не були засвочені гіршими несподіванками, так, як це було в минулому році".

З наведеного ясно, про що говорить ендецький публіцист. Можемо надіятися нових ендецьких авантюр і напастей на українські установи. Цього видно вимагає ендецьке розуміння державної рації.

Попри те мусимо звернути увагу на ще одну цікаву обставину. „Курєр Львовскі" твердить, що УВО є спричинником низки підпалів, що мали місце в кількох селах у минулому місяці. Стверджуємо, що досі ніякі дохождення не виявили причасности УВО в якихнебудь підпалах цього року. І тому дуже дивно, що львівський ендецький орган робить і з приводу випадкових пожеж виключно селянських господарств, такий шум і галас. Що-до перемиського випадку, то досі не відомо, хто є його спричинником. Коли би він направду був ділом УВО, то крім загального осуду цього роду вчинків, ми не маємо що більше казати. Українське громадянство ніякої моральної відповідальности за них ніколи не брало і брати не може.

—o—

Франція та Америка рятують фінанси Анґлії.

У добі загальної економічної кризи трапилася подія великого значіння: держави, яких досі вважали непримиренними суперниками рішилися на крок порозуміння, щоби направити загрожені спільні підстави фінансової політики. Анґлійський державний банк дістав 50 міл. фунт. шт. кредиту від емісійних банків Парижа та Ню-Йорку. Банк Франції та банк Анґлії вже підписали спеціяльну міждержавну умову.

Мета цього порозуміння привернути рівновагу, захитану несподіваним відпливом запасів золота із англійського державного скарбу. Анґлія втратила за один місяць липень 32 міл. фунт. шт., а наслідком цього почала для рятування своїх запасів золота вживати засобів, які не могли лишитися без сумних наслідків для всього світового грошевого ринку. Подібну позичку дала Франція Анґлії в половині минулого століття. Нинішня позичка відібється негайно дуже корисно в усій середній Европі; в першу чергу Німеччина зможе в найближчих 6 місяцях переводити нормально свої фінансові операції. Підмога Франції для Анґлії означає посередньо піддержку анґлійської економічної політики супроти Німеччини.

Дуже замітною ознакою останнього фінансового порозуміння є факт, що воно має характер наскрізь фінансовий і що воно вільне від деяких політичних застережень даних держав.

—o—

Дивовижні записи до школи.

Приймають і відкликають. — Яка ціль усіх труднощів? — Одна характеристична відповідь. — Інспекторська самоволя чи наказ згори? — Потреба оборони.

Записи до львівських загальних шкіл назначено цього року на дні 24., 25. і 26. червня. Уже першого дня зголосилося до школи ім. Шашкевича поважне число родичів з дітьми, а управитель школи приймав їх, згідно зі звичайними правилами. Одначе на другий день покликав шк. інспектор управителя і приказав йому приймати дітей без застережень лише до першої кляси. А до вищих кляс тільки тих, що вже попереднього року до цієї школи ходили. Наслідком того мусів управитель відкликати численні записи з попереднього дня. Між тими були такі діти, що з ріжних причин почали ходити до польських шкіл, а тепер забажали вчитися в своїй школі, інші приходили з приватних шкіл; але через особливі причини (напр. для можливого дальшого впису в ремісничу школу і до цеху) потребували публичної школи. Ще інші ходили вже до прилюдної школи (напр. до дівочої школи вправ) і хотіли тут доповнити свою науку. І всім їм відмовили приняти їх до нашої школи!

Після цього настала між родичами страшна метушня. Ріжні батьки нарікали голосно: „дали нам українську школу, а тепер забороняють віддавати туди наших дітей". Матери вибухали спазматичним плачем не знаючи, що дальше зі своїми дітьми робити. А деякі мліли з розпуки. Учителі намагались успокоїти родичів і радили вносити прохання до шкільної міської ради, але це багато не помагало. Родичі не могли ніяк зрозуміти, чому не хотять приймати їх дітей. А коли і внесли прохання до шкільної ради, то по кількох днях почали надходити звідти відмовні відповіді. Деякі батьки звернулись до польських шкіл з запитом, як там стоять справи і довіда-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. СЕРПНЯ 1931.

ҐРАШІЯ ДЕЛЄДДА.

Поцілунок горбатенького.

Горбатенький заходив до всіх хат у селі. І, якби хотів, міг би був знати найтаємніші справи родин, що в цих хатах жили. Та він не хотів: чесним був аж до дивацтва. Й саме тому дали йому посаду листоноша не тільки звичайних листів, а й поручених та грошевих. Як-же доводилося розносити листи негайні й телєграми або йти кудись далеко, тоді мав право уживати наколесниці.

Отож на цій наколесниці їдучи греблею наче на вістрю ножа, з горбом, що подобав на третє колесо у возі, він співаючи й посвистуючи мов безжурна синичка, що-денно приносив часопис до двору Бузоніх.

Всеж таки у той день він почував себе незвичайно занепокоєним. Від часу до часу здержував наколесницю начеб хотів зіскочити на землю й приглядався листові, сильно притискаючи його грубим пальцем лівої руки до часописів, які держав у тій-же руці. Був це лист незвичайно делікатний, коперта з золоченими беріжками. Заадресований до панянки Рахилі Бузоні, єдинокої дочки богатого поміщика. А вад усе: той лист мав запах пупянка троянди ще нерозквітлої, ще загорненої.

Горбатенького переслідувала спокуса: приблизити листа до свого обличчя й таки справді вдихатися його запахом. І щоби поконати ту спокусу, він сильно натискає ніжники наколесниці й карколомно жене греблею: нічого більше не бачить тільки зелену-зелену похилість греблі, а в глибині тремтіння тополь, що єднається з тремтінням жовтої води в річці.

Але не можна отак прямісенько гнати аж до моря: двір стоїть посередині балки. І вмить самовільно, наколесниця звертає, по скісній стежці похилости сховує праворуч, поринає між два ряди густих тинів — у доріжку й тут зникає як у пащі риби-велитня.

По сильному блеску сонячного світла й горячі, якої зазнав переїджаючи греблею, у цій вуличці горбатенький почув холод і тінь ночі. Треба було йти поволі, бо терен був піскуватий і вогкий. Тож ішов спровола й інстинктовно, немов був певний, що ніхто його, а навіть і він сам себе, не підглядає, приблизив листа до свого обличчя. Всі його змисли запалали. Йому здавалося, — що настирливим і дотикальним привидом аж до галюцинацій — бачить чорняву та грубеньку Рахилю: її обличчя під нахиленим над нею і розсіяним обличчям того, що написав їй цього листа, розкішно подане взад. Перед його очима промайнули сотні ілюстрованих листівок, із яких вистачало відліпити поштову марку, щоби під нею прочитати подвійно заборонені слова кохання. І, більше як думка, само враження, що він на віки був вигнаний із земного раю, його кров перемінило в отруту.

*

Двір вирінав при кінці доріжки. Перед приїздом до двору сховав лист поміж часописи. Потім шаленим гоном через завжди отворені ворота вибігався на широкий тік, що був перед хатою. Тут, наче в рямцях образу, просто у вхідових дверях явилася постать смаглявої та рожевої Рахилі. За її плечами видніє стіл, заставлений великими кошами, де було повно великих, темночервоного коліру, волосатих, із зеленими пупками морель. У глибині були другі двері. Над ними висіла здоровенна винна китиця. З цієї китиці звисали тверді та блискучі, наче сталяктити, жмути винограду.

У господарстві чути було рев биків. І все довкола — від індиків із сріблистими головами й червоними цяцьками до кремезних когутів вогненого коліру, у яких багрові намиста й товсті гребіні бризкали змисловістю — все те тут стверджувало богацтво й достатки.

— Ось часопис — сказав горбатий задержуючись, ставляючи одну ногу з наколесниці на землю.

Без відповіді дівчина простягла руку по часопис.

Горбатий споглядав окружним зором наче птахи. Й це дозволило йому бачити позад себе, не обертаючись. Упевнившись, що нікого нема в хаті, ні на тоці, півголосом сказав:

— І лист теж для вас маю.

Наче від полумії кинулась і почервоніла аж по голі рамена.

— Дай сюди.

Його вагання, що здавалось немов він чогось від неї у заміну жадає, спричинило те, що вона взяла рукою за гаманець із грішми. Цей її рух він спостеріг. І сам почервонів. Зпоміж часописів витягнув листа й майже жбурнув ним їй у лице. І полетів, як вихор.

*

День пізніше і в дальші дні, коли він приносив листи й часопис, вона була людянішою для нього. Виглядала його, виходила йому назустріч. Одного дня аж до доріжки дійшла. Саме цього дня він мав листа, що був подібний до першого й так само, як перший, він заховав його поміж часописи.

— Нема нічого — сказав, задержуючись одною стопою на землі, другою на наколесниці. І своїми зеленими очима, по яких тяглися тоненькі червоні жилки, дивився дівчині в вічі.

— Неправда — відповіла вона задихуючись. — Ти недобрий. Дай мені листа.

— Дам його вам, тільки під одною умовиною.

— Кажи, якою?

— Ви дасьте мені один поцілунок.

— Ах, ти поганий... збиточнику.

— Ви інакше хотіли назвати мене. Та це байдуже мені.

— Гаразд! Поцілую тебе, але листа хочу мати передтим.

Зіскочив із наколесниці на землю. Перед нею — він був малий, наче малпа.

— Ось і лист, — сказав — беріть. Тільки глядіть, як мене не поцілуєте, то більше вам листа не дістати: вашому батькові даватиму.

Складаючи й до кишені ховаючи листа, вона глянула, чи не проходить хто доріжкою. Ніхто не проходив. Ця доріжка подобала на зелено-деревний коридор; зі своїми цікавими квітами й травою хвилястою здавалося була зроблена нарочито на змовки коханків. Смішно зітхнула, як переможена: „бач, годиться заплатити йому посвячинче". Тож схилилась і поцілувала всеж таки

лись, що директори польських шкіл переведять записи самостійно, без ніякого дозволу шкільної ради і відмовлюють приняття лише до кляс переповнених, і то дітей, що приходили з інших районів, чи дільниць міста. Подібно переводили вони пробні вступи з дітьми (коли були потрібні) самі, без участи інспекторів. Стало наглядно, що тільки в нашій школі завели від ряду літ якісь виїмкові правила, щоби обмежувати вступ до неї.

В цій справі звернулись ріжні родичі за допомогою до своїх заступників в міській шкільній раді. Ті заступники внесли були ще в травні ц. р. до нового куратора цілий ряд пильних подань, але не діждались сповнення ні одного бажання. Чужий чоловік не знав наших відносин і передав їх референтам, а ті повели діло звичайним способом і кинули їх до актів. Подібно звесовували справу наші шкільні заступники також в справі записів у нашій школі; але минув місяць і не наспіла ніяка відповідь. Твердий розпорядок шкільного інспектора лишився всилі і родичі не знають, що мають зі своїми дітьми дальше робити.

Але цьому ще не кінець. Бо-ж кожне задумане діло має свою ціль. Поважні будівничі нашої школи передбачували швидкий зріст її фреквенції і тому склали такий плян будови, щоби можна було поставити ще одно крило і розділити школу на два окремі заведення, для хлопців і дівчат. Але такому роздвоєнню школи були деякі міські кола противні. І від початку пішли ріжні труднощі для нашої молоді, які в польських школах не трапляються. Так заборонено вписувати до неї дітей, що приходили з польських приватних шкіл і позальвівських. Це мало очевидно на ціли спинити фреквенцію молоді і розділ школи на два окремі заведення.

Але і того ще не досить. Перед роком звернув поважний громадянин увагу одного шкільного інспектора, що слід би влекшити українським дітям з інших львівських шкіл перехід в нашу школу ім. Шашкевича. На це відповів п. інспектор цинічно: „Ми не потребуємо тим журитись; в сусідстві тиснуться польські людові школи; коли-ж у вашій школі лишилися деякі вільні кімнати, то переведемо туди деякі польські відділи". Бодай щиро! Поважні польські горожани міста вважали відповідним дати нашій школі по 55 роках її істнування приличний будинок і заспокоїти тим культурну потребу українського населення, а тут люди, що вже витягають по неї свої лапи. І повторяється на наших днях давня історична поведінка: „не так володарі як ті підпанки гноблять наш нарід!"

В кожнім разі справа нашої школи стоїть погано, і тому повинно все наше громадянство звернути на неї пильнішу увагу. Родичі ходять безрадні, а наші заступники в міській шкільній раді не всилі зробити, що треба.

Замітна була поведінка шкільних інспекторів в справі приймання до нашої школи позальвівських дітей. Перед роком спинив був магістрат приймання тих дітей в нашу школу; але таки дозволив допускати їх частинно по довершених вписах, коли в поодиноких клясах були вільні місця. В наслідок того з порішенням дальшої долі цих дітей треба було здержатися аж до скінчення вписів. Одначе пп. інспектори, відкидали вже заздалегідь всі внесені позальвівські прохання, не вижидаючи остаточного висліду вписів.

По таких подіях, львівське громадянство не повинно довше мовчати. Ми мусимо доложити всіх заходів, щоби таку самоволю усунути і привернути правильний порядок. Шкільні заступники сповнили вже свій обовязок, хоч не осягнули в кураторії бажаного успіху. Тепер приходить черга на українських членів ради м. Львова і на соймових послів. Справа не дрібна, бо дотикає дуже прикро все населення міста і є зразком явної самоволі підвладних „чинів". Коли цю справу знехтує шкільна кураторія, мусимо звернутися до вищої влади: до воєводи або й міністерства. Мусимо домагатися, щоби нам признали такі самі права, як польським школам, згідно зі законами конституції. Гадаємо, що коли поставимо справу відповідно, толі навіть з огляду на постанови міжнародного трактату зможемо осягнути наше право. Хіба, що доведеться і в таких справах, як виховання малих дітей, звертатися аж до верховного суду ширшого світа.

Один із батьків.

Чехословацький Національний Банк.

(Допис з Праги).

У цьому році Чехословацький Національний Банк закінчив перше пятиліття своєї діяльности. Ця доба невелика. Але Банк досягнув значних успіхів у галузях, що його спеціяльно торкаються. Ці успіхи цікаві й для нас і тому дозволяємо собі поінформувати про них українську громаду. Успіхи, які осягнув Банк після пяти років його існування є особливо яскраві, коли порівняємо два білянси Банку, а саме з рр. 1926 і 1930.

Нижче подаємо їх у міліонах чехословацьких корон:

Актива:	1926	1931
1. Готівка в золоті та сріблі	1074	1545
2. Майно до роспорядимости в чужині	1203	2504
3. Кредитові операції	281	525
4. Публичний борг	4965	3453
5. Справи Банкового уряду в ліквід.	704	323
6. Переходовий рахунок	—	546
7. Ріжні	499	302
Більше	8726	9198
Пасива:	1926	1931
1. Закладовий капітал	407	405
2. Резервові фонди	—	104
3. Банкові білєти в обігу	7147	7824
4. Вклади	933	610
5. Ріжні	239	203
6. Чистий зиск	—	52
Більше	8726	9198

Колиж ми перейдемо до детайлів діяльности Банку, то побачимо, що державний борг (загальна сума державного боргу) на 1. квітня 1926 р. сягала майже 5670 міліонів Кч. у той час, як у році 1930 вона зменшилася майже на 1900 міліонів Кч.

Щодо грошевого обігу, то Банк протягом пяти років своєї діяльности знизив відсоткову норму офіційного есконту з 6% на 4%, що треба вважати за значний успіх. Чехословацький Національний Банк займає між 20 емісійними банками у відношенні до відсоткової норми офіційного есконту девяте місце та находиться у лішому становищі не тільки по відношенні до СССР (8 /0) чи до Польщі ($7^1/_2$%), але й також у відношенні до Угорщини ($5^1/_2$%) і навіть до Німеччини.

Курси чехословацької корони протягом цих пяти років рівнялися півн. америк. доларів 2,96 за 100 корон і Кч. 164,25 за один фунт штерлінгів, тобто були дуже близькі „аль парі". Стійкість чехословацької корони заслугує на підкреслення. У р. 1930 ріжниця між найлішим та найнижчим курсом Кч. досягала 0,7% у Льондоні та 0,3% у Ню Йорку. Так незначна ріжниця підносить Чехословаччину поруч з Італією на перше місце між 12 країнами, відносно яких ми роспоряджаємо дотичними відомостями.

Щодо есконтових операцій з векслями цього Банку, то вони досягли в р. 1930 загальної суми 1918 міліонів Кч. проти 512 міліонів Кч. в р. 1927.

Все те вказує, що Чехословацький Національний Банк підготовив грунт для завоювання собі репутації дуже обережної емісійної установи з поступовим, але мужним ходом вперед, щоби стати дуже солідною інституцією для регуляризації кредитового та грошевого ринку країни.

Проф. С. Бородаєвський.

Другий інтернаціонал і Союз Народів.

На нічному засіданні конґресу соціялістичного інтернаціоналу у Відні прийнято резолюцію, що домагається ревізії мирових договорів та управильнення справи національних меншин. Опісля делеґат Ґрім (Швайцарія) референував про світову господарську кризу та безробіття і предложив резолюцію, в якій м. і. каже: „Не легковажучи заслуг Союзу Народів, конґрес мусить ствердити, що всякі спроби Союзу опанувати господарські справи досі завели. Союз Народів у теперішньому виді нездібний сповнити своє завдання. Опанувати цілість господарських питань зможе щойно тоді, коли трудова кляса буде мати в ній запевнене провідне становище. В дискусії над цією резолюцією американський делеґат Гількіт ствердив, що Злучені Держави мають 10 міліонів безробітних і висловив як-найгірші побоювання на зиму. Німецький делеґат Зендер заявив, що причиною теперішньої кризи в Німеччині є зворот до фашизму.

З життя укр. пласту
на еміґрації.

I.

Союз українських пластунів-еміґрантів. — Пластова вистава. — Табори славянських пластунів.

У житті українського пласту на еміґрації сталися дві визначні події: це остаточне сформування Союзу Українських Пластунів-еміґрантів і участь українських пластунок і пластунів у днях від 28. червня до 3. липня ц. р. у Славянському Джемборі в Празі (офіційна назва — „Табори Славянських Пластунів"), яке було влаштоване з нагоди 20-тиліття істнування чехословацького пласту.

Дня 7. червня 1931. відбувся в Празі II. Загальний Зїзд („Установчий") Союзу Українських Пластунів-еміґрантів, на якому, як і на попереднього зїзді, взяли участь умандатовані: представники українських пластових частин з Праги, Ржевниць, Брна, Парижа, Данціґу та ін. Тимчасова команда С. У. П. Е. подала докладний звіт зі своєї шестимісячної діяльности, з якого було видно, що тимчасова команда виконала всі покла-

---

свіже та гладеньке личко горбатенького. Та йому було цього замало. Вчепившись її силою, наче справжня малпа видрапався на неї й не лишив її заки не тільки що поцілував її уста, але ще й своїми мишачими зубами не зачепив її долішню губу.

*

В наступних днях із деяким почуттям недовіря й невиразного ляку він спостеріг, що ті листи більше не прибували. Видно Рахиля повідомила про все, що скоїлось свого залицяльника й він не тільки що перестав писати, а ще либонь пропорно притоплював пімсту. І тому, що вже відданих листів не приходили, горбатий тепер їхав сторожко, оглядаючись щораз, щоб його хто із ременною нагайкою у руці не дігнав.

Дівчини він більше не бачив. І це була для нього найтяжча кара. Знову побачити її на морському тлі дверей, що виходять на луг, і просити вибачення. Просити й просити. Не тому, що він образив її, а тому, що вона мабуть засумована, упокорена. І це почування в горбатенького доходило до божевілля.

За дозволом наймички, яка тепер відбирала пошту, він спирав наколесниці до муру й кружляв довкола двора, немов намірюючись щось украсти або віднайти щось загублене. Нічого не бачив. Тільки великі кури, що порпались, веселі качки й тінь морви, що поклалась на вікнах поверха.

Обраховуючи високість морви, він облумував спосіб, якби то вилізти на це дерево і зазирнути до середини хати. Потім повертав із двору сумний і пригноблений. Бо те, що він надіявсь украсти, було — пробачення. Назавжди втратив супокій серця. І не знайшов би його, якби шукав навіть і по всьому світі.

Одного дня зважився і спитав про паняночку Рахилю.

— Хора.

— Що з нею?

— Хто зна! Дівоча хороба, що й лікарі не знають. Либонь і професора треба буде кликати.

На його наліг домагання вона ясніше оповіла йому що до дівочої хороби.

— Цю хоробу вона має на устах. На долішній губі зробився їй якийсь болик. Так, начеб її укусила їдовита муха. Як це є карбонкул — пропала дівчина.

— Колиж це в неї скоїлося?

— Від вівтірка — тоді, як ти приніс був почту.

Відійшов пригноблений. Що там нагайка залицяльника: це був бич самого Бога, що міцно бив по його звироднілому, зіпсутому горбі.

*

Настали дні страждань. Вістки про стан хворої були погані. Приїзджав самоходом і сам професор — усе даремне: їдкий болик смертельно розширився і відався в тіло.

Горбатий зайшов у церкву. Скорчений у тіні, як демон безформенний, сяючим янголом розчавлений, почав молитися:

— Боже! Ти дав мені вбоге тіло, але душу богату. І все те в один мент я повернув у нівець. Хотів я заховати мою душу в мому тілі, мов оливу чисту з оливки в горбатому дзбанку й передати її тобі яону, як світло, палку як полумя. Чому ти опустив мене, о, Боже? Чим і що можу я в офіру принести Тобі, щоб моя отрута змиюки цілила а жила моєї невинної жертви?

Похилився аж до землі. Поцілував запилену долівку. Коли піднявся, учув, що врешті найшов коханку, якої Бог на цьому світі йому відмовив.

Того самого вечора розійшлася вістка, що небезпека минула Рахилю. Болик тріснув. Ніччю горячка впала й на світанку з поганими снами людей, що забули про Бога, зникла.

Радість Рахилі була така, що вибачила навіть навіженому горбатому.

Вранці-раненьком, як крик закоханих індиків й рев биків привитали сходяче сонце, крик жаху нарушив велич цієї хвилини.

Рахиля вискочила з ліжка. Отворила вікно. І в той мент, як наймичка кричала: рятуйте!, побачила перед собою труп листоноша, що загорнений у діямантові проміння ранішого сонця, колихався на гілі морви. Гойдався, неначе ті ві срібла горбатенькі цяцьки, що то їх носять жінки на нашийних ланцюшках як знак щастя.

З італійського переклав *Мик. Островерх.*

3. Кредитові операції	281	525
4. Публичний борг	4965	3453
5. Справи Банкового уряду в ліквід.	704	323
6. Переходовий рахунок	—	546
7. Ріжні	499	302
Більянс	8726	9198
Пасива:	1926	1931
1. Закладовий капітал	407	405
2. Резервові фонди	—	104
3. Банкові білєти в обігу	7147	7824
4. Вклади	933	610
5. Ріжні	239	203
6. Чистий зиск	—	52
Більянс	8726	9198

Колиж ми перейдемо до детайлів діяльности Банку, то побачимо, що державний борг (загальна сума державного боргу) на 1. квітня 1926 р. сягала майже 5670 міліонів Кч. у той час, як у році 1930 вона зменшилася майже на 1900 міліонів Кч.

Щодо грошевого обігу, то Банк протягом пяти років своєї діяльности знижив відсоткову норму офіційного есконту з 6% на 4%, що треба вважати за значний успіх. Чехословацький Національний Банк займає між 20 емісійними банками у відношенні до відсоткової норми офіційного есконту девяте місце та находиться у ліпшому становищі не тільки по відношенні до СССР (8%) чи до Польщі ($7^1/_2$%), але й також у відношенні до Угорщини ($5^1/_2$%) і навіть до Німеччини.

Курси чехословацької корони протягом цих пяти років рівнялися півн. америк. долярів 2,96 за 100 корон і Кч. 164,25 за один фунт штерлінгів, тобто були дуже близькі „аль парі". Стійкість чехословацької корони заслугує на підкреслення. У р. 1930 ріжниця між найвищим та найнижчим курсом Кч. досягала 0,7% у Льондоні та 0,3% у Ню Йорку. Так незначна ріжниця підносить Чехословаччину поруч з Італією на перше місце між 12 країнами, відносно яких ми роспоряджаємо дотичними відомостями.

Щодо есконтових операцій з векслями цього Банку, то вони досягли в р. 1930 загальної суми 1918 міліонів Кч. проти 512 міліонів Кч. в р. 1927.

Все те вказує, що Чехословацький Національний Банк підготовив грунт для завойования собі репутації дуже обережної емісійної установи з поступовим, але мужним ходом вперед, щоби стати дуже солідною інституцією для регуляризації кредитового та грошевого ринку країни.

Проф. С. Бородаєвський.

—o—

Другий інтернаціонал і Союз Народів.

На нічному засіданні конґресу соціялістичного інтернаціоналу у Відні принято резолюцію, що домагається ревізії мировых договорів та управильнення справи національних меншин. Опісля делеґат Ґрім (Швайцарія) референував про світову господарську кризу та безробіття і предложив резолюцію, в якій м. і. каже: „Не легковажучи заслуг Союзу Народів, конґрес мусить ствердити, що всякі спроби Союзу опанувати господарські справи досі завели. Союз Народів у теперішньому виді нездібний сповнити своє завдання. Опанувати цілість господарських питань зможе щойно тоді, коли трудова кляса буде мати в ній запевнене провідне становище. В дискусії над цією резолюцією американський делеґат Ґільквіт ствердив, що Зєдинені Держави мають 10 міліонів безробітних і висловив як-найгірші побоювання на зиму. Німецький делеґат Зендер заявив, що причиною теперішньої кризи в Німеччині є зворот до фашизму.

—o—

З життя укр. пласту
на еміґрації.

I.

Союз українських пластунів-еміґрантів. — Пластова вистава. — Табори славянських пластунів.

У житті українського пласту на еміґрації сталися дві визначні події: це остаточне сформування Союзу Українських Пластунів-еміґрантів і участь українських пластунок і пластунів у днях від 28. червня до 3. липня ц. р. у Славянському Джемборі в Празі (офіційна назва — „Табори Славянських Пластунів"), яке було влаштоване з нагоди 20-тиліття істнування чехословацького пласту.

Дня 7. червня 1931. відбувся в Празі II. Загальний Зїзд („Установчий") Союзу Українських Пластунів-еміґрантів, на якому, як і на попередньому зїзді, взяли участь умандатовані представники українських пластових частин з Праги, Ржевніц, Брна, Парижа, Данціґу та ін. Тимчасова команда С. У. П. Е. подала докладний звіт зі своєї шестимісячної діяльности, з якого було видно, що тимчасова команда виконала всі покла-

---

Один із батьків.

Чехословацький Національний Банк.

(Допис з Праги).

У цьому році Чехословацький Національний Банк закінчив перше пятиліття своєї діяльности. Ця доба невелика. Але Банк досягнув значних успіхів у галузях, що його спеціяльно торкаються. Ці успіхи цікаві й для нас і тому дозволяємо собі поінформувати про них українську громаду. Успіхи, які осягнув Банк після пяти років його існування є особливо яскраві, коли порівняємо два більянси Банку, а саме з рр. 1926 і 1930.

Нижче подаємо їх у міліонах чехословацьких корон:

Активa:	1926	1931
1. Готівка в золоті та сріблі	1074	1545
2. Майно до роспорядимости в чужині	1203	2504

свіже та гладеньке личко горбатенького. Та йому було цього замало. Вчепившись її силою, наче справжня малпа видрапавсь на неї й не лишив її заки не тільки що поцілував її уста, але ще й своїми мишачими зубами не зачепив її долішню губу.

*

В наступних днях із деяким почуттям недовіря й невиразного ляку він спостеріг, що ті листи більше не прибували. Видно Рахиля повідомила про все, що скоїлось свого залицяльника й він не тільки що перестав писати, а ще либонь прозорно приготовляв пімсту. І тому, що вже відавна листи не приходили, горбатий тепер їхав сторожко, оглядаючись щораз, щоб його хто із кремезною нагайкою у руці не дігнав.

Дівчини він більше не бачив. І це була для нього найважча кара. Знову побачити її на морському тлі дверей, що виходять на луг, і просити вибачення. Просити й просити. Не тому, що він образив її, а тому, що вона мабуть засумована, упокорена. І це почування в горбатенького доходило до божевілля.

За дозволом наймички, яка тепер відбирала почту, він спирав наколесниці до муру й кружляв довкола двора, немов наміряючись щось украсти або віднайти щось загублене. Нічого не бачив. Тільки великі кури, що порпались, веселі качки й тінь морви, що поклалась на віжках поверха.

Обраховуючи високість морви, він обдумував спосіб, якби то вилізти на це дерево і зазділь заглянути до середини хати. Потім повертав із двору сумний і пригноблений. Бо те, що він надіявсь украсти, було — пробачення. Назавжди втратив супокій серця. І не знайшов би його, якби шукав навіть і по всьому світі.

Одного дня зважився і спитав про панянку Рахилю.

— Хора.

— Що з нею?

— Хто його зна! Дивна хороба, що й лікар не втадає. Либонь і професора треба буде кликати.

На його палкі домагання вона ясніше оповіла йому про цю дивну хоробу.

— Цю хоробу вона має на устах. На долішній губі зробився їй якийсь боляк. Так, начеб її укусила їдовита муха. Як це є карбонкул — пропала дівчина.

— Колиж це в неї скоїлося?

— Від вівтірка — тоді, як ти приніс був почту.

Відійшов приголомшений. Що там нагайка залицяльника: це був бич самого Бога, що міцно бив по його звироднілому, віпсутому горбі.

*

Настали дні страждань. Вістки про стан хорої були погані. Приїджав самоходом і сам професор — усе даремне: їдкий боляк смертельно розширявся і відався в тіло.

Горбатий зайшов у церкву. Скорчений у тіні, як демон безформений, сяючим янголом розчавлений, почав молитися:

— Боже! Ти дав мені вбоге тіло, але душу богату. І все те в один мент я повернув у нівець. Хотів я заховати мою душу в моєму тілі, мов оливу чисту з оливки в горбатому дзбанку й передати її тобі яону, як світло, палку як полумя. Чому ти опустив мене, о, Боже? Чим і що можу я в офіру принести Тобі, щоб моя отрута змилки щезла з жил моєї невинної жертви?

Похилився аж до землі. Поцілував запилену долівку. Коли піднявся, учув, що врешті найшов коханку, якої Бог на цьому світі йому відмовив.

Того самого вечора розійшлася вістка, що небезпека минула Рахилю. Боляк тріснув. Ніччю горячка впала й на світанку з поганими снами людей, що забули про Бога, зникла.

Радість Рахилі була така, що вибачила навіть навіженому горбатому.

Вранці-ранком, як крик закоханих індиків й рев биків привитали сходяче сонце, крик жаху нарушив велич цієї хвилини.

Рахиля вискочила з ліжка. Отворила вікно. І в той мент, як наймичка кричала: рятуйте!, побачила перед собою труп листоноша, що загорілений у діямантові проміння раннього сонця, колихався на гилі морви. Гойдався, неначе ті зі срібла горбатенькі цяцьки, що то їх носять жінки на нашийних ланцюшках як знак щастя.

З італійського переклав *Мих. Островерх.*

ені на неї завдання. Збір прийняв до відома статут С. У. П. Е., остаточно складений тимчасовою командою та затвердженний Краєвим Урядом у Празі. Збір вибрав команду С. У. П. Е. на чолі з командантом старшим пластуном Д. Коніцьким, який перед закриттям збіру звернувся до членів С. У. П. Е. з закликом до енергійної праці, особливо тепер, у звязку з наближенням Славянського Джемборі, де український пласт мав виступати вперше на міжнароднього форумі.

Цього ж 7. червня відбулося відкриття пластової виставки, улаштованої в звязку з Таборами Славянських Пластунів. На цій виставі, що містилася в одній великій салі празької Ярмаркової Палати, був і український кіоск з ріжними експонатами, які достались туди, головним чином, наш кіш у Ржевницях коло Праги (осідок української гімназії). У тому кіоску серед численних експонатів були вишивки, фотографії, портрети визначних наших людей, малюнки, листівки, прекрасний килим з українським пластовим гербом, збірки українських грошей і почтових марок, українська пластова література — періодична й неперіодична та багато іншого. Виставу відкрив староста Союзу Пластунів Ч. С. Р. міністр д-р Е. Бенеш, який після відкриття уважно оглядав виставу, зокрема, як подає часопис чехословацьких пластунів „Скаут-Юнак" у святочному числі з дня 25. червня 1931., довго оглядав кіоски старших пластунів, водяних пластунів, українців і Ліги Католицьких Пластунів. Виставa тривала до кінця Славянського Джемборі, тобто майже цілий місяць і користувалася чималим успіхом. Український кіоск вирізнявся серед інших кіосків. Недаром один празький ілюстрований тижневик „Як", орган чехословацьких соколів, у ч. 25. помістив дві фотографії з відкриття виставки, з яких одна ілюструє піднесення пластового прапору на щоглу перед Ярмарковою Палатою, а друга — український кіоск.

У часі підготовчої праці до участи українського пласту в Таборах Славянських Пластунів відбулося в Ржевницях посвячення двох пластових прапорів, з якими й виступали наші пластуни та пластуни при всіх урочистостях на Славянському Джемборі.

Вже за де-кілька днів до Славянського Джемборі почали з'їздитися до Праги з усіх усюдів пластуни й пластуни. Напередодні приїхали українські пластуни та пластуни з Закарпаття, наші емігранти з Ржевниць та один старший пластун з Брна. (На жаль, з членів С. У. П. Е., які перебувають поза Чехословаччиною, ніхто не мав змоги приїхати). Всі разом взялися будувати шатра у відповідних таборах.

Всі пластові табори містилися в найбільшому та найкращому празькому парку „Стромівка" та на Цісарському острові, який відділений від Стромівки раменем Влтави.

Українці розташорилися ось так:

Пластунки-емігрантки та з Закарпаття спромоглися натягнути вісім шатер на дощаних, розмальованих на взірець вишивок, підсадах. Крім тих пластунок, які могли поміститися на ніч у цих шатрах, решта ночувала в одній празькій школі. У цьому таборі крім українок у трьох шатрах таборували ще малярки зі Словаччини. До цього табору вела брама, на якій був герб словацьких пластунів, портрет пластунки (а не Лесі Українки, як помилково зазначено у ч. 149. „Діла") та великий щит з тризубом і двома українськими прапорцями. По середині цього табору на щоглі маяв чехословацький та український прапори. Шатра українських пластунок у день перетворювалися в кіоски, де були виставлені наші національні одяги, вишивки, портрети наших великих людей (Шевченко, Франко, О. Олесь, Петлюра, Коцюбинський і ін.), українознавча література ріжними мовами (Історія українського письменства французькою мовою гр. М. Тишкевича, брошури про Шевченка акад. С. Смаль-Стоцького, „Handbook of concise informations on Ukrainia" та ін.), праці пластунок і пластунів (велика мапа України, модель пластового табору та ін.), вироби з хліба пластунів-вязнів (шахи, приладдя до писання, скриньки та ін.), пластова література, декілька альбомів фотографій з пластового життя та багато іншого.

Пластуни з Ржевниць мали змогу поставити одне велике шатро.

Українські пластуни з Закарпаття мали окремий табор, на брамі якого був напис „Український Пласт Підкарпатської Руси". Центральне місце серед шатер цього табору займала гарно збудована гуцульська колиба, у якій було багато гуцульських вишивок і ріжних прегарних виробів (напр. дві трембіти).

Неділя 28. червня 1931. — перший день Славянського Джемборі. Вранці в 8. год. всі учасники Славянського Джемборі зібралися на вулицях, які сусідують із майданом Миру в Празі XII., щоби звідти вирушити на Ґрад для зложення привіту Чехословацькій Республіці та президентові Т. Г. Масарикові, протекторові Союзу Пластунів Ч. С. Р. В 9. год. почався величавий похід у якому взяло участь 15.000 пластунок і пластунів ріжних народностей і з ріжних держав. У поході ішли пластунки та пластуни з Великої Британії та Ірляндії, поляки, югославяни, бельгійці, румуни, литовці та ще інші неславянські гості. Ішли тут також українські пластунки та пластуни з Закарпаття зі своїм блакитно-жовтим прапором, а також наші емігранти, які на переді мали таблицю з написом „Україна", далі ішов комендант С. У. П. Е., а потім у національних одягах хлопець і трос дівчат, які несли великий національний прапор, за ними ішли пластуни та пластунки зі своїми пластовими прапорами. Всіх членів С. У. П. Е. було поверх сто (пластунів поверх 60 і пластунок поверх 40). Пластунки та пластуни з української групи мали всі пристойні однострої (старші пластунки зокрема звертали на себе увагу оригінальними шоломами). Всі учасники Славянського Джемборі мали на грудях стрічки з написом своєї держави. В українців були блакитно-жовті стрічки з написом у емігрантів „Україна емігр.", а в закарпатців — „Ужгород", „Мукачево" чи якесь інше закарпатське місто. Своїм гарним, бадьорим виглядом українська група справляла на празьке громадянство приємне враження. Похід ішов головними празькими вулицями, на яких заздалегідь був припинений всякий рух, так, що вулиці були вільні від трамваїв і авт. Здовж походу по обох боках стояло празьке громадянство, яке ріжними окликами вітало пластунів. Українській групі всю дорогу кричали: „Ать жіє Україна!", „Ать жіє самостатна Україна!", „Наздар Українці!", „Здар Україне!" та ін., на що українці відповідали „слава" або „сильно, красно, обережно, бистро". Так похід дійшов аж до Граду. Величезне ґрете подвіря Граду заповнили тисячі пластової молоді. На балькон старої королівської палати вийшов президент Т. Г. Масарик в оточенні чехословацької пластової старшини, представників чужоземного пласту, деяких міністрів і чужоземних послів. Пластуни ріжними мовами гукали славу Чехословацькій Республіці та її президентові. З балькону до всього збору сильним голосом промовив президент Т. Г. Масарик, який м. ін. сказав: „...Цілком приймаю вашу програму національности і людяности. Людяність, людство не є абстракція. Нема людства без народів, нема його понад народами, людство є живою і буде живою організацією всіх народів і держав, а тому чинна любов до свого народу є запорукою людяности..." Ця урочистість була закінчена гимнами (чехословацьким пластовим і державним), після чого всі повернулися до своїх таборів.

С. Стецько.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА І ПРИВАТНИЙ СМАК.

Оцінка літературних творів звязана якнайтісніше із поняттям „вартости". Проблема вартости притаєна на дні кожного т. зв. наївного світогляду, що не журиться аналізою своїх понять і вона стає центральним питанням філософічних теорій і систем. „Що є найзагальнішою, найглибшою, першою або останньою мірою ідей і вчинків людини?" — ось питання довкола якого йде вікова боротьба світоглядів, теорій, систем, релігій і несвідомих змагань ріжних народів і культур.

Здавалось би, що для такого вузького, майже спеціяльного питання, як оцінка літературних творів, не треба сягати аж до царини філософії. Та вже при першій спробі виправдання нашого особистого смаку, коли ми вдоволені своєю щоденною лектурою: популярною історичною повістю або Шерльоком Гольмсом, які воліємо від Шекспіра та Гетого, мусимо бодай мимохіть зачіпити за питання про субективну та обективну міру вартости. Навіть тоді, коли в повною свідомістю признаємо, що є безсмертні себто довговічні творн для нас недоступні в такої самої причини як музика Вагнера та Бетховена для людини без слуху та музичної освіти, признаємо існування якоїсь вищої вартости поза нашим особистим смаком, який лишається для нас єдиним пробним каменем літератури для особистого вжитку.

Схоластична дискусія про обективність субективність осудів при оцінці творів мистецтва тягнеться безконечно тільки тоді, коли її практики шукають такого неохибного знаряддя для оцінки твору, щоби інтелігенція та смак одиниці, яка переводить ту оцінку, не грала ніякої ролі. Коли вибираємо собі матерію на одяг, не мусимо вірити, що розуміємося на родах матерій та їх якостях якнайкраще, краще від тих, що їх виробляють, установляють їх ціну та продають. Коли вдоволяємося власним вибором і здебільша платимо ціну, зовсім незалежно від того, в якому відношенні стоїть вона до дійсної вартости купленого одягу то робимо це в першій мірі тому, що маємо приємність задоволяняти особистий смак, хоча би самим процесом самостійного вибору. Навіть якби ми мали змогу покористуватися радою знавця, який уміє відріжняти якість матерій на підставі матеріялу та способу їх вибору, хто зна, чи ми пішли би за його радою, якби колір матерії не припав нам до вподоби.

Сам факт, що якісь твори перетрівали століття або що знавці ріжних літератур уважають їх архитворами не є ніяким аргументом для профана, який не вспів найти в даним творі стверджених прикмет, отже й не вспів зазнавати насолоди, яку має при лектурі інших книжок, доступних для його інтелігенції та смаку.

Одним із найбільших непорозумінь літератури є намагання деяких критиків найти в її проявах такі прикмети та такі аргументи, якими можна би промовити до смаку та до інтелігенції не тільки вибагливих аматорів та освічених дилетантів, але й пересічної маси читачів незацікавлених літературою більш як мистецькою вартістю богомазів розвішаних по стінах їхніх хат або більш як фільософічними мотивами, чому вони при виборах голосували за монархістами, демократами чи соціялістами.

Нема й не буде ніколи спільних основ оцінки для одиниць, що присвятили все своє життя студіям над якоюсь спеціяльною ділянкою і для загалу, неознайомленого із самим предметом цих студій із того факту, що література стала нині загальнодоступним предметом споживання не виходить нічого більш як те, що кожний із нас може щодня користуватися трамваєм, а мати про електрику погляди, які не дали би йому змоги здати іспиту до IV. кляси гімназії.

Не тільки література, але й її критика це окремий світ проблем, наче велика фабрика або лябораторія, проблем дуже складних, переплутаних, призбираних роздумуваннями спеціялістів-дослідників, доступних тільки для тих, що знають як небезпечно приступати до найзвичайніших її предметів, простих наче скринька, повязаних зі собою, на перший погляд, такими простими для всіх доступними засобами як дроти або мотузки.

Хто перейшов один курс фільософії знає, що всі найпростіші життєві явища переміюються в питайні знаки з менту, коли починаємо над ними роздумувати. Література та її прояви, методи її оцінки та загальноприняті її цінності є самозрозумілими правдами так довго, як довго вона не зустрілася з проблемами фільософії. Олімпійська ясність панує досі на нашім літературнім Олімпі тільки тому, що між т. зв. наївним світоглядом, що родиться з кількох грамів здорового розуму та кількох кальорій патріотичної температури і світоглядом критичним не існувала досі майже ніяка ріжниця. Погляди знавців літератури могли бути висловлені навіть профанами; профани могли без труднощів ставати до дискусії зі знавцями і заганяти їх у кут аргументом, що — погляди широкого громадянства на їхньому боці.

Атмосфера була така, якби проти вченого історика або соціольога став посол і заявляв, що найкращим доказом переваги монархії над іншою формою ладу є скількість голосів віддаваних масою виборців за королем, якого він є ідейним представником.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Після повороту.

Місяць свободи, неробства і чистого повітря минув. Я знову при столику, з пером у руці і з шумом у голові. Нині рано (пчихнувши!) прочитав уже кільканацять газет, стиснув кількадесять рук і роздав кількасот усміхів.

Кожний, хто стріне мене ставить одно і те саме питання:

— Ну, як там?

— Не дуже. Дощів за багато.

— А на загал?

— Нічого.

Він всміхається, я всміхаюся, хвилинку постоїмо і розходимось.

Ліпше знайомі хочуть довідатись чогось ближчого:

— Як з товариством?

— Приємне. Був один прокуратор, два учителі, адвокат, ветеринар...

— Не роби з мене варята, я не про те.

— Не розумію...

— Ов, бачу, відпустка зле впливає на мозок.

— Ясна річ — відповідаю, відпустка є на те, щоби трохи здурніти.

— Але не так, шоби не розуміти питання. Я питаю за товариство, а ти мені про мужчин. Було якесь жіноцтво?

— Було, але я був на відпустці.

— Власне-власне.

— Власне, що ні. Я на відпустці цікавлюся зовсім не тим, чим цікавлюся у Львові.

— Власне-власне. Тиж у Львові живеш як пустельник.

Він всміхається, я всміхаюся, він жде на відповідь, я нічого не говорю і розходимось.

Такі розмови ставлять мене в прикре положення, а моїх знайомих розчаровують. Щоби більше не повторялися, заявляю всім загалом і кожному зокрема:

1) Я не цікавився ніякими жінками.

2) Ті, якими я цікавився, не цікавилися мною.

3) Тим, які цікавилися мною, я дав слово, що нікому про це не скажу.

З цього видно як з Прута, що мої відпусткові спомини не будуть мати того, чого люди по них сподівалися.

Брідж, купіль, прогулька, ватра — це все полям до загального відома. Про решту, далебі, не можу. Слово чести — велика річ!

Галактіон Чіпка.

—o—

Свято на Мак'вці.

У неділю, 2. серпня ц. р. відбулося традиційне свято на гробах Січових Стрільців, полеглих у боях на Маківці. Свято мало характер церковно-релігійний, світської маніфестації, чи промови не було ніякої. о. Галькевич з Головецька в асисті 2-ох священиків відправив співану Службу Божу перед великим престолом, прикрашеним терновим вінком, зелено та цвітами. На хресті поміщено тризуб, зроблений зі жовтих, полевих цвітів... Підчас Служби Божої мав проповідь о. Червінський, а опісля о. Карпінський. Співав гарно хор з Конюхова і з Дуліб. Народу було понад 4 тисячі. Інтеліґенція не взяла в святі такої масової участи як попередніми роками. Відстрашив дощ, що лляв без перерви через кілька днів перед святом. За те у сам день свята випогодилося. Показалося сонце і вичарувало в цілій величі лагідну красу тухлянських гір, покритих тут і там смерековими лісами. Тисячі бойків і бойкинь, у мальовничих народніх строях окружило у ближчих і дальших відступах могили героїв. Дуже це була гарна і своєрідна картина. І подивляв у захопленні один інжінер-голяндець, що припадково прибув теж на свято. Після Служби Божої відправлено панахиду, до котрої стануло 7-ох священиків. Залунали опісля стрілецькі пісні і десь добре після год. 2-ої свято покінчилося. Поліція не робила ніяких перешкод, кількох постерункових, у повчому узброєнні крутилося поміж вірними, а двох сиділо й записувало промови священиків... Гроби були гарно впорядковані і прибрані цвітами.

—o—

З укр. життя в Берліні.

В цьому академічному році Українське Академічне Товариство при Українському Науковому Інституті у Берліні влаштувало слідуючі реферати: В. Стахів — Розвій української національної думки; М. Демкович-Добрянський — Поняття нації; А. Машків — Суть модерного малярства; інж. Петрівський — З побуту в Радянському Союзі; д-р Б. Крупницький — Нова теорія феодалізму; д-р О. Кандиба — Українська мальована кераміка неолітичної доби; М. Гоцій — Українські невільники в Італії в XIV—XV вв.

В лютому ц. р. Товариство уладило два дискусійні вечорі з приводу статті д-ра М. Кордуби: Найважніший момент в українській історії України.

В січні ц. р. відбулася Академія з нагоди 30-літнього ювилею проф. д-ра З. Кузелі. Дня 1. травня вшановано 70-ліття смерти Тараса Шевченка святочною Академією з такими рефератами: проф. Д. Дорошенко — Нові досліди над Шевченком; проф. д-р В. Залозецький — Шевченко як маляр і д-р Д. Олянчин — З тогочасних звісток в чужинецькій пресі про Шевченка.

Крім того відбулися дві екскурсії до палати німецьких цісарів і до Шарльотенбурґського замку.

—o—

АРГЕНТИНА ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

З Буенос Айрес повідомляють, що відділ поліції окружив будинок радянського торговельного представництва й арештував всіх службовців числом 160 осіб. Між арештованими було кількацать жінок. Причиною арештування був комуністична пропаганда. Ревізія, переведена в радянському будинку, виказала, що представництво займається кольпортажю комуністичних відозв і т. п. У відповідь на це арештування радянський уряд велів арештувати всіх аргентинців, що живуть у Радянщині, як закладників.

ОСТАННІ ВІСТИ

Б. ПОС. ПАЛІЇВ ВИЙДЕ НА ВОЛЮ.

Зачувати, що в найближчих днях вийде на волю і бувш. посол Паліїв. На днях мають ухвалити рішення про звільнення його за кавцією.

ВИБОРЧІ ПРОТЕСТИ ПЕРЕД НАЙВИЩИМ СУДОМ.

Виборчі протести проти виборів до сойму і сенату будуть розглядані в Найвищому Суді в повакаційному часі щойно в жовтні і листопаді ц. р. Дня 5. жовтня суд буде розглядати протести проти вислідів соймових виборів в окрузі 48 (Перемишль — Добромиль — Сянік — Березів — Кросно). Дня 12. жовтня три протести з округи 51 (Львів повіт — Жовква — Сокаль — Рава Руська — Яворів — Чесанів). Дня 19. жовтня один протест з округи 28 (Красностав — Грубешів — Янів). Дня 2. листопада протести з поморського воєвідства. Дня 9-го листопада чотири протести проти сенатських виборів з львівської округи. У всіх запротестованих округах дістали мандити 44 посли і 12 сенаторів.

ПІСЛЯ НАПАДУ НА ПОЧТ. АМБУЛЯНС. Похорон поліцая Гібчинського. — Арештування.

У понеділок відбувся у Перемишлі похорон поліцая Гібчинського, який згинув підчас нападу на почтовий амбулянс. Труну несли пов. комендант поліції Моріц, поручник військової жандармерії Півніцький, референдар староства Стронський, комендант постерунку поліції з Добромиля Джевінський. За труною йшли заступник воєвідського коменданта поліції зі Львова Абчинський, старости Міхаловський, Касаля, Вероньский, коменданти постерунків поліції з околиці, нач. прокуратор Прохаска, віцепрезидент суду Бальдіні, заступник дир. почт. уряду в Перемишлі Зальц, представники військ. жандармерії та прикордонної сторожі, віцебурмістр Бистшицький та почесна чета. Над могилою прощав покійного о. Вонсік, а підінсп. Абчинський виголосив таку промову: „

„Коли в мин. році смерть бл. п. Молецького була початком ворожої акції проти польської держави на терені Сх. Галичини, а теперішня смерть бл. п. Гібчинського малаб бути повторенням акції з мин. року, то хай вони пригадають собі цю тверду руку, яка мин. року з конечности була покаранням, хай знають, що рука є все готова до оборони землі, а кожня більша капля польської крови сміцнює її польськість. Хай знають ті там у Берліні, які висилають сліпих виконавців нападів і бестіяльських душогубств, щоо ряди польської поліції складаються з тисячів самих Молецьких і Гібчинських усе готових стояти на сторожі напроти смерти в обороні ладу та безпеки держави, а польський нарід має таких синів іще міліони. Польський нарід смертю кількох найліпших синів не позволить ослабити себе тут на тій безперечно польській землі. Бл. п. Гібчинський за хвилю спічне на віки у своїй рідній землі. Хайжеж йому ця слушність справи, в обороні якої поляг на вічний спочинок, а ця рідна земля хай буде легка йому".

Польські джерела твердять, будьто би слідство виявило, що напад біля Бірчі виконали члени ОУН. Три арештовані відмовляються зізнати щонебудь. Один із арештованих сказав лише буцімто агентам, які переслухували його: „Я не стріляв, прошу пана" та пояснив, що стинав гилля для заслони зпоза якої його товариші стріляли до поліцая Гібчинського та візника Секили.

Поліція арештувала досі ок. 40 осіб споміж місцевої та провінціональної інтелігенції, м. ін. й одну жінку.

Польські джерела твердять, що і напад на Людовий Банк у Бориславі виконала ОУН.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ПОЧАВ УРЯДУВАННЯ.

3. серпня вернувся із Сулеївка у Варшаву марш. Пілсудський та почав урядування в міністерстві військових справ. Відбудуться наради поодиноких мін-ств із марш. Пілсудським.

ВЕЛИКА КРАДІЖ У ГОЛ. ПОЧТІ В ВАРШАВІ

3. серпня з магазину головного почтового уряду в Варшаві вкрали почт. марок приблизно на 300.000 зол.

ПІДПАЛИЛИ СТОДОЛУ ОО. ВАСИЛІЯН.

Невідомі люди підпалили стодолу зі сіном оо. Василіян у Лаврові (пов. Старий Самбір). Шкоди є на 2.000 зол. Поліція веде слідство.

АРЕШТУВАННЯ ВИКОНАВЦІВ НАПАДУ НА ПОЧТАРЯ.

Поліція з Ніска арештувала вже виконавців нападу на почтаря з Тисниці Масляка, які в нього забрали 4.500 зол., призначених для виплати платень державним службовикам. Арештовані: 26-літній Ян Пижа з Яцкович і Стан. Лопацінський з Тисниці. Їх відставили до Ніска.

НОВИНКИ

— **Дентист Яків Насс,** Львів, вул. Сикстуська 17/II **повернув і приймає як давніше.** 139 1—3

— **Дня 9. серпня 1931 р.** в год. 10. рано відбудеться посвячення „Народнього Дому" Читальні Просвіти у Ворохті, на яке запрошується все свідоме українське громадянство. — **Виділ.** 137 1—2

— **Кураторія львівської шкільної округи** розпорядком з дня 12. липня 1931 р. ч. II—15916/30 признала приватні дівочі гімназійні курси „Рідної Школи" у Львові, вул. Театинська ч. 10, приватною гімназією гуманістичного типу, надаючи цій гімназії назву: Приватна дівоча гімназія У. П. Т. Рідної Школи у Львові і уділюючи заразом Товариству концесії на ведення тоїж гімназії. Тимсамим розпорядком затвердила Кураторія емер. гімназійного професора Омеляна Терлецького на становищі управителя згаданої гімназії. Інтересованим подається до відома, що ця гімназія числить пять кляс, себто від 4-ої до 8-ої і що до четвертої кляси можуть бути приняті ученці, які скінчили сему клясу народньої школи, або підготовлялися до вступного іспиту приватно. В справі переходу до якоїнебудь вищої кляси з іншого заведення або здавання вступних іспитів до кляс IV—VIII. по вакаціях уділить ближчих інформацій управа гімназії.

—**Ограбили вчительку.** На Стефанію Кордаковську вчительку, що верталася з Галича до Колодіїва, напало двох замаскованих людей та забрали в неї гроші з платні, більше ніж 400 зол. і валізку з вартісними річами й документами.

— **Жертва редукції.** У Львові при вул. Рицерській 21. робітник Фр. Ковальський після суперечки пострілив свою жінку, а опісля поранив себе. Обоїх забрали у шпиталь. Кажуть, що причиною було те, що Ковальського зредукували.

— **Ще в справі філії гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині.** Наш рогатинський кореспондент повідомляє, що його інформації, поміщені в 131 ч. „Діла" (з дня 16. червня ц. р.) в статті „Архієпархіяльна гімназія в Рогатині", будьто би філія гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині мала в шк. році 1931/32 бути ведена під фірмою „Архієпархіяльної гімназії", є покищо передчасні і що в шк. році 1931/32 буде дальше в Рогатині лише філія гр.-кат. Малої Семинарії.

— **Пожежа.** В Спасі (пов. Самбір) на лісничівці згорів стіжок сіна. Вогонь перекинувся на стіжок сіна власника того села. Польські часописи підсувають думку, що тут невиключений політичний підклад.

— **Уніятська парохія у Варшаві.** Парох гр.-кат. церкви Успенія у Варшаві о. ігумен Решетило перенесений на парохію в Лемківщині. Управу парохії обняв покищо уніятський місіонар о. Евген Ружицький, що недавно перейшов з православія на унію.

— **Обкрадають церкви.** В Коломийщині злодії вломилися за одну ніч аж до чотирьох церков. І так в остапківській церкві перешукали всі сховки, в Голодах забрали скарбонку з грішми невідомої покищо скількости, в в Раківчику забрали 60 зол., а в церкві в Камінках Малих забрали всі гроші зі скарбони.

— **Пожежа тартаку.** В Підбужі, пов. Дрогобич, згорів тартак фірми Годулі. Значна часть будинків стала жертвою вогню. Шкода сягає 20.000 зол.

— **Страйк в Пацикові.** Робітники деревної фірми в Пацикові, пов. Долина, розпочали т. зв. італійський страйк, обнижуючи на 50 проц. видатність своєї праці. Причиною страйку було, що фірма залягає з виплатою заробків за місяці червень і липень. У відповідь на проголошення страйку фірма відповіла виповідженням праці всім робітникам числом 150.

— **Українка.** В англійськім часописі „Бірмінгем Пост" були поміщені в днях 30. червня, 2-го і 6-го липня ц. р. три довші статті про події з минулої осени, де дуже точно освітлено теперішні політичні відносини в Польщі в українській справі.

— **Зловживання в „Орбісі".** Наслідком викриття великих зловживань у лодзькому відділі „Орбісу" арештовано управителя фірми Шірмера, сина львівського пекаря і зятя бувшого президента Наймана. Шірмер зложив був кавцію 30.000 зол., яку вжинють тепер на покриття втрат. З приводу цих зловживань переведено домові ревізії у батька Шірмера і б. президента Наймана. Зачувати, що фірма „Орбіс", яка продає залізничі білети в місті, буде звинена, бо зловживання її службовців повторюються занадто часто.

— **Спадок збіжевих цін припинений.** З варшавської збіжевої біржі повідомляють, що спадок цін збіжжа, який зазначився в останньому часі, припинено в дні 31. липня. Наслідком того сільничо-торговельні кола не надіються дальшої знижки збіжевих цін.

— **Про криваву подію в Пряшеві,** де божевільний гр.-кат. священик Кендровський убив правлята-крилошанина Коротнокія, пишуть місцеві часописи: Кендровський, 40-літна людина, був перед кількома роками виключений з гр.-кат. церкви з причини неморального поведення. В день убийства він купив у Кошицях ніж, поїхав до Пряшева і в брамі епископської резиденції ждав на крил. Коротнокія, що йшов на вечірню. Коли Коротнокій станув у брамі, Кендровський вбив йому ніж у груди і втік. Коротнокій зробив ще кілька кроків по коридорі резиденції, а врешті впав. До нього поспішив священик Войтович, що був недалеко, опісля сам епископ, Павло Гойдич, але Коротнокій за кілька хвилин умер. Поліція швидко найшла злочинця на головній вулиці міста й арештувала. Кендровський на поліції давав дивні відповіди, говорив, що сповнив Божу волю і взагалі виглядав на божевільну людину, тому його відставили до заведення для божевільних.

— **Про страшну нужду селян** на Закарпатті повідомляють зі села Буковцьова: Підчас війни не було такої біди, як тепер. Люди зачинають забувати, що таке хліб. По кілька місяців вже нема й вівсяного ощипка. Варять всякий бурян і тим животіють. Від такої їди, розуміється, хорують і вмирають. Перед кількома тижнями вибралося 80 осіб, мущин і жінок, на жнива до богатших селян коло Ужгороду. Ходили три дні, шукаючи роботи і не находили. Половина вернулася з нічим до дому, а друга половина таки нанялась за 16—17 часть, жала по 5—6 днів і пятьох заробило один метер зерна. Поділилися тим зерном і несли 80 км. пішки до дому. На залізницю не мали грошей. Коли вернули, три особи захоріли з голоду і перемучення.

— **Градова буря перейшла** над горлицьким повітом і знищила на половину землеплоди в городах та на полях.

— **Клопіт з вкраденою касою** мали чесні громадяни Антін Недільський і Мих. Небарт, що добилися в ночі до громадського уряду. Не могучи на місци дати собі ради з касою, забрали її з грішми до ліса. Однак і тут не вміли її отворити і так довго з нею порялися, аж зловила їх поліція разом з касою.

— **Пробив на смерть жінку.** Максим Павлик, богатий господар у Тлустому, пов. Заліщики, оженився вдруге зі 40-літною вдовою Марією, що мала сина з першого подружа. Однак не жив з нею добре, бо мав ще любовницю, наслідком чого в хаті були вічні свари. Після одної такої сварки вигнав жінку з дому. Не маючи з чого жити, Мырія заскаржила чоловіка до суду, який присудив, що Павлик має давати жінці 60 зол. місячно на удержання. Чуючись покривдженим, тим більше, що продав на процес два морги поля, рішив убити жінку. Дня 27. липня ц. р. пішов у поле, де працювала Марія, і ножем пробив її на смерть. Його арештували.

— **Розстріл китайського Сталіна.** В Шангаю розстріляли генерального секретаря китайської комуністичної партії Чанфуа, відомого під назвою „китайський Сталін". Чанфуа укривався на території французької місії в Шангаю. Три комуністи повідомили про місце його тайного побуту французьку поліцію, яка видала його китайській владі. Чанфуа розстріляли до 24 годин. На протязі кількох днів невідомі люди вбили трьох комуністів, що його видали.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що улаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 3. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·80—4·00 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Різнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Повалена велія" (Корінна Гріфіт) і додатки.

КАСІНО: Звук. фільма „Пісня життя" та додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Трьох приятелів" та „Весільний марш".

ЛЕВ: Звукова комедія: „Плайта фірми Кон" та додатки.

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми: „Поворот" та „Мовчазний ворог".

ОАЗА: Звукові фільми: „Забудеш про мене" та „Божевільний князь".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рай для жінок" (Діта Парльо).

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Ґрета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „Люди і бестії" та звукові додатки.

ХИМЕРА: „В ніч після зради" (Лія де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У державі зеленого змока" (Л. Чанеї та „Вибух у порохівні".

Програма радіо.

Вівторок 4. серпня 1931.

Гамбург (372,2) 16·15 Музика Шопена і Ліста. **Берлін** (419) 18·45 Ганс Крігер: Внаїмна залежність села і міста. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорхестри 22·15 Камеральна музика. **Прага** (486,2) 19·35 Скрипковий речиталь. 21·00 Концерт оперової музики. **Міляно** (300,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Мінхен** (532,9) 18·50 Д-р Утіц: Човнів і його характер. **Будапешт** (550,5) 20·00 Опереткова музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Калюнсборг** (1153,8) 20·00 Скандинавська симфонова музика.

Середа, 5. серпня 1931.

Братислява (278,8) 14·30 Концерт радіоорхестри. **Бреслав** (325) 19·10 „Фаворіта", опера Доніцатія. **Штрасбург** (345,2) 20·45 Симфонічний концерт **Штутгарт** (360,1) 19·45 „Cavaleria rusticana", опера Масканія. **Букарешт** (394,2) 18·00 Концерт радіоорхестри. 21·00 Скрипкове соло. 21·45 Фортепіянний концерт. 16·40 Ешбах: Життєві питання сучасного покоління. 20·00 Вечір танку. **Стокгольм** (435,4) 19·45 Два фортепіяни. **Рим** (441,2) 21·00 „Фавст", опера Гунода. **Прага** (486,2) 21·00 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 12·40 Легкий концерт капелі Вінтерніц 17·10 Музика Бетовена. 19·00 „Весілля Фігаро", опера Моцарта. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська музика. 17·30 Джезбенд. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок 4. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11.58 Астрономічний час з Варшави. 12.10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Про церковну архітектуру, проф. Махневич. 15·45, Летунські вісти 16·30 Авдиція для найменших. 16·50 Останні вісти Гансуна, вигол. Т. Лопалевський. 17·35 Охорона звірят, ловецтво, рибальство і туристика, проф. Готель. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 „Чарівні дні", фейлетон п. Західської. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Популярний концерт із Швайцарської Долини. 22·00 „Спека", фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 „Склеп з плитами", весела музична авдиція В. Будзинського. 23·00—24·00 Музика легка і танкова.

Середа, 5. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·30, 17·25 Музика з грам. плит. 15·25 „Пригоди верховинця у Парижі", кс. Матай 16·00 Програма для дітей. 16·50 Радіо серед учительства, відч. Пйотровського. 17·10 Світ інтересів і журби сучасного покоління, відч. Валевського. 17·35 Наші королівські раби, відч. проф. Вацека. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Арії та пісні. 19·40 Рільничі відомости. 19·55—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Концерт солістів. 21·00 Літературна хвертьгодина. 21·15 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

ТАТАРІВ.

4. VIII. „Пазуха".
5. VIII. „Гарна Одена".
6. VIII. „Життя Парижа". 1873

Українське воєнно-історичне Товариство. Управа Українського Воєнно-Історичного Товариства подає до відома членів Товариства, що дня 14. серпня ц. р. в годині 10. ранку в Українській Станиці при м. Каліші відбудуться річні загальні збори Товариства з такими денним порядком: 1) Відкриття зборів. 2) Вибір президії зборів. 3) Звіт з діяльности управи Т-ва. 4) Звіт скарбника. 5) Дебати по звітах. 6) Плян діяльности Т-ва. 7) Статутові справи. 8) Вибори Управи Т-ва і Ревізійної Комісії. 9) Вільні внески. — У випадку браку кворуму, в годині 12 того дня збори відбудуться при всякій кількости прибувших членів Т-ва. При цьому управа Товариства попереджує членів, що на підставі § 14. статуту Українського Воєнно-Історичного Товариства, ті члени, що не сплатили видадків на протязі останніх 6 місяців, підлягають виключенню зі складу Т-ва, отже і не мають права участи в зборах. — **М. Юнаків,** голова Т-ва, генерального штабу, ген. полковник. **В. Змієнко,** заступник голови Т-ва, генерального штабу, генерал-хорунжий. **С. Скрипка,** скарбник, підполковник. **М. Садовський,** секретар, полковник.

Бурса ім. о. А. Качали в Тернополі відновляє свою діяльність у шк. р. 1931/32 і приймає учнів середніх шкіл за місячною оплатою 38 зол. — Прохання вносити на руки Управи Бурси (вул. Качали ч. 13) до дня 25. серпня 1931 р. 136 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найкращих фірм, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків діт з найкращої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 130

ОКАЗІЯ. Площа до продажі при урегульованій вулиці тільки для українців. — Відомість і оглядини площі від 4—6 вул. Кривa 2. Агенція — Чорний. 138 1—2

КАМЕНИЦЯ нова, вільна від податків і переносної такси. Ціна 8·500 дол., довг 25.000 зол., себто вклад 5·700 дол. — Відомість: Бюро, Кривa 2, коло Гіпотечного Банку — Чорний. 138 1—2

БУДІВЕЛЬНІ ПАРЦЕЛІ в столітнім парку і овочевих городах, у віддалі 5 хвилин пішки від центру міста, в окруженні кількацяти моргів сусідних городів, при знаменито урядженій вулиці — можна купити. Система бльокова і вілева. — Відомість і необовязково оглядини під: **Ян Роман,** 50 Пекарська, Львів. 135 1 —?

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 11—?

ОКАЗІЯ. Нова каменица, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 ам. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість з ченности: Львів, вул. Валова ч. 5, Склеп п. Павловського. 101 5—10

МУЗИКАЛІЯ. „ТАНОК ЛЮБЧИКА" на фортепіян Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 107 4—5

ПОТРЕБУЮ рутинованого конципієнта — Д-р Осип Когут, Богородчани. 126 3—5

ГІМНАЗ. ПРОФЕСОР у Станиславові прийме на станицю учнів. — Ближчі інформації подасть інж. Стисловський, Станиславів 3 Мая, ч 40/II. 127 3—3

ПОШУКУЮ сонячної, фронтової, неумебльованої кімнати з окремим входом при українській родині від 15/9. — Зголошення з уповами до Адміністрації „Діла" до 15/8 під „Солідний". 131 2—2

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 5—10

Др- КОВШЕВИЧ, адвокат у Богородчанах, пошукує рутинованого конципієнта, що міг би самостійно вести канцелярію. — Посаду можна обняти зараз, евентуально з днем 1-го вересня 1931 р. 116 3—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст непуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ЛІЖКА мосяжні і залізні діточі ліжочка, сітки і матераци, полеві ліжочка різної системи у великім виборі та по найдешевших цінах поручає за готівку і на сплати

Магазин Меблів
СТАЙЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28
106 2—5 Тел. 64—13.

КІНО ч. 15—16 за серпень приносить найновіші вісти з фільмового світа а крім цього подає умовини скінчення кінооператорського курсу у Львові.

АДРЕСА: „Кіно", Львів, вул. Бляхарська ч. 8. 2—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 174 (12.830). Львів, четвер 6. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Новий господарський курс у СРСР.

Львів, 4. серпня 1931.

Московський кореспондент „Нае Фрєе Прєсе" інж. Микола Бассехес опублікував дня 2. серпня ц. р. на сторінках названого орґану незвичайно цікаву кореспонденцію про новий господарський курс у Союзі Рад. Соц. Республик. Хід думок цієї кореспонденції разом з фактичним матеріялом, який в ній міститься, подаємо нижче.

Інж. Бассехес каже, що енергійно поборювані здавна інфляційні явища в СРСР почали весною ц. р. дуже сильно збільшуватись. У перших місяцях ц. р. проявлялось це тільки на невеличкому відтинку вільної ініціятиви, яка ще лишилась на широкому полі радянського господарства для „ізвощиків", ремісників, торгов к молоком і торговців яриною, бо обмежена кількість державних торговельних підприєм тв намагалася за всяку ціну зберігати деяку стабілізацію грошової вартости. Одначе скоро удержавнене господарство було приневолене здати собі справу з обезцінення гроша. Почалось це у транспорті. За кілька місяців на залізницях особова тарифа подвоїлась. За цим прийшло подібне явище і в автобусових державних підприємствах. Уряд почав тоді вишукувати засоби, при допомозі яких міг би стягнути з населення надмір гроша.

Таким чином постановлено скриту підвишку податків, а крім того придумано цілу низку одноразових надзвичайних данин, які, з уваги на їх розположення на місяці, стали фактично додатком до податків. Тому, що купно і продажа внутрішних позичок (позичкових облігацій) були заборонені, то й внутрішні позички стали не чим іншим тільки додатком до податків. Ніхто не може там відтягнутися від таких надзвичайних платностей, дарма що вони все мають назву „добровільних". Цю систему критих податків і надзвичайних, одноразових данин дуже значно розбудовано. Наприклад, радянський урядовець платить на державну позичку не тільки на своєму становищі урядовця, але й вдруге титулом, скажім, піднаємця помешкання. Бо всякі мешканеві організації, чи організації мешканевих піднаємців змушують його теж до цього. Очевидно, що в кожному випадку оплачує він, а часом і його жінка державну позичку, чи якусь одноразову данину ратами. Все те діється тому, щоби стягнути з населення якнайбільше готівки і таким чином обмежити чи чи зменшити ту пропасть, що повстала між запасом гроша і запасом товару.

Пізніше подій на тому полі покотились ще далі. В половині травня ц. р. підвищено ціни на цілу низку пляново розділюваних наслідком малої скількости товарів. Потім прийшла вже сензація. Появився законний розпорядок, силою якого цілковито змінено систему радянської торговлі. На основі цього розпорядку цілу низку, досі пляново по карточкам розділюваних, товарів, рішено продавати населенню в довільних скількостях. Таким чином щезли картки на купно убрання і взуття. Тільки робітники з дуже малим заробітком одержують ще картки на взуття та одяг. До осени ц. р. має кооперація відкрити в самій лише Москві до 250 крамниць, в яких радянський громадянин зможе дістати за гроші все, чого душа забажає. Самозрозуміло, що розпродаж буде відбуватись по далеко вищих цінах ніж досі. Це значить, що для так завзято поборюваної досі спекуляції відчиняється там двері на розтвір. Хто матиме більше готівки, зможе закуплені товари вивезти на село, де продасть їх ще дорожче і з великим зиском, або корисно вимінне на сільські харчові продукти. Самозрозуміло, що при таких умовинах вспіло вже намножитись немало всяких нелегальних купецьких спілок, які за короткий час дійшли до поважних грошей. Споживча кооперація заломилася і перестала бути кооперацією. І піддано теж грунтовній реорганізації. Тими засобами остаточно завершено розвиток системи державного капіталізму в СРСР.

Ця система капіталізму чимраз більше розбудовується. Реорганізація залізниць, введення купецької рентовности до промислу, реформа торговлі та знесення обмежень у продажі деяких товарів виявляють, в якому надзвичайному темпі відбувається відбудова господарських форм. Пятирічку обмежено. Будівничу границю в промислі введено до означеної скількости найбільших індустріяльних підприємств, навіть у Москві видно нові будови, які до останнього року консервувались у напівготовому стані. Намагаються, як бачимо, при допомозі кидання маси товару на ринок, витягнути якнайбільше гроша з населення. Ця більшовицька калькуляція ясна. Робітник буде далі при допомозі своїх, замкнених у собі, „роздільних пунктів" діставати дешеві товари й харчові продукти, нижча категорія робітників буде діставати на далі і дешевий одяг та взуття, хоч його плата не буде обнижена, а все інше населення буде терпіти наслідком переплачування всього. А що наслідком обмеження пятирічки та обмеження будівельних підприємств між населення піде мало готівки, то комуністи надіються, що за кілька місяців у більшовицьких фінансах і господарці наступлять нормальні відносини.

До осені хочуть там кинути між населення товарів на суму міліярда рублів самовартости. По їх розпродажі сподіються дістати коло два міліярди рублів готівки.

У б'ючому році заповідаються гарні врожаї,
тому не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Одначе таким плянам стоїть богато дечого на перешкоді. Перш за все робітника не можна ніяк ізолювати цілковито від решти населення. Елементи інфляції вдираються і до його бюджету, а наслідком цього слідують хоч іще безпосередньо підвишки заробітку. Протягом останнього року заробітки вищих урядовців, наприклад, подвоїлися. Робітничі платні номінально такі самі, але недостача робітника довела до того, що ціла родина робітника вважає за доцільне вступати до праці в підприємстві, наслідком чого прибуток одної робітничої родини сильно збільшується. Той самий декрет, що вводив вільну торговлю, передбачив також підвишку платень для сотень тисяч торговельних „прикащиків" разом з винагороджуванням їх ще й від оборотів та зиску. При допомозі підвишки цін ще ніколи ніхто не поборов інфляції. Але передовсім: чи вистарчить запасів товару?

„Німецька штучка".

Під таким написом була опублікована в „Ділі" з 12. липня ц. р. передова стаття пера посла Зенона Пеленського, яка в великій і найцікавішій частині підпала конфіскаті. Львівський окружний суд (Відділ VI. карний) конфіскату зніс, затвердивши з неї тільки три кінцеві речення, які для цілої статті не мають сутнього значіння. Рішення суду про знесення конфіскати містимо на іншому місці, а цілу статтю з виїмком трьох кінцевих речень на цьому місці передруковуємо.

Вже давно не йшла так горяч та спека в природі в парі з горячими днями в економічному, а тим самим і політичному житті світу. Малощо не кожна година приносить горячіші вістки. Останній факт, це здержання виплат німецьким фінансовим велитом „Дармштадським і Національним Банком" (Данатбанком), а вслід за ним урядовий наказ закрити на три дні всі банки та каси ощадности і гроші біржі Німеччини. Немов хто потягнув за шнурок: за Данатбанком в Німеччині, падуть банки в Австрії, на Угорщині, і в балтійських державах та скрізь у тих державах зачинені біржі. Словом, крах німецького фінансового велита з години на годину захоплює чимраз більші круги.

Коли прийнято — хоч у зміненому на гірше вигляді — плян Гувера, себто після відложення Німеччині на один рік платности з титулу репарацій, широка европейська опінія була переконана, що небезпека фінансового краху Німеччини минула. Інакше думали в Німеччині ті, що були втаємничені у дійсний стан німецьких фінансів. Вони зразу сказали, що відложення платностей без одночасної великої довготермінової позички— небезпеки не усуне. Тому президент Ім. Держ.-авного Банку д-р Лютер одного дня літаком був у Льондоні і Парижі. Вернув з нічим. Франція поставила того роду політичні умовини, яких Німеччина в теперішню хвилю не могла принять. Німецький кабінет і фінансісти радили дослівно днями і ночами. Вкінці „Данатбанк" проголосив здержання виплат, а вслід за ним появився розпорядок президента німецької держави, яким держава гарантує вповні всі вклади і зобовязання „Данатбанку".

Чомуж впав Данатбанк?

На це дав відповідь головний його акціонар і президент Гольдшмід. Данатбанк від червня минувшого року досі звернув короткоречинцевих позичок міліярд сто мілионів марок; з того за останніх вісім тижнів виплатив 650 мілионів марок. Коли додати, що Данатбанк недавно санував фінансовані ним великі підприємства, що також коштувало сотки мілионів — то стає ясним, що його дальша спроможність виплат припинилася. Кредити, які „Данатбанк" одержував продовж 5—6 літ, мусів звернути заграничним капіталістам продовж кількох тижнів.

Німецький фінансовий світ вже давно заявляв, що Німеччина не вспіє платити навіть змодифікованих пляном Юнга воєнних репарацій. Господарський стан Німеччини ставав чимраз скрутніший. Бачили це капіталісти, які мали в німецьких банках заангажовані капітали. Лише не хотіли до останньої хвилі видіти тяжкого положення Німеччини уряди побідних держав, які тягнули з Німеччини величезні суми титулом репарацій (2 міліярди марок річно). Тому капіталісти завчасу зажадали звороту короткоречинцевих кредитів. Поміч Гувера була запізна, бо

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 22-go lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 159. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 19. lipca 1931 r. do tygo. VI. l. Pr. 337/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 22. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: A) uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18-ego lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 159 (2815) z daty Lwów dnia 19 lipca 1931 r. zawierającego w artykule p. t. „Niemecka sztuczka" w ustępie od słów „wid 1914" do słów „porialku Europy" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczen e całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniani'.. tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1862, t j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. B uchylić dokonaną konfiskatę ustępu powyższego artykułu zaczynającego się od słów „jak też postawyłaś" do słów „niemećhych podij". Uzasadnienie: Ad A) Ogłoszenie drukiem wymienionego ustę u ma na celu zaniepokoić publiczne bezpieczeń two przez podanie fałszywej wiadomości względnie przepowiedni co do trwałości pokoju wersalskiego. — Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie zasadnione. Ad B). W wymienionej części wspomnianego artykułu nie dopatrzył się Sąd znamion jakiegpkolwiek czynu karygodnego.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr.
Protokulant: H. Rosenwiesen wr.
Za zgodność: Schönthaler
starszy sekretarz.

закордонний фінансовий світ вже передтим втратив довіря до господарської сили Німеччини, виснаженої непомірними репараціями. Вправді платности репарацій відложено на рік, але зате господарському життю Німеччини, її промисловості і торговлі забракло допливу крови — *броша*, бо його, як сказано, забрали вже назад дуже обережні і вразливі заграничні фінансісти.

Німецький уряд старається нині всіми способами опанувати ситуацію, щоби не допустити до дальшого господарського краху. Гінденбург з Брінінгом видають один за другим „примусові розпорядки" — **Notverordnungen.** Для збільшення оборотових середників зменшується дотеперішне законне забезпечення марки (допускається — іншими словами — частинну інфляцію), що розуміється, відбивається на знижці марки на заграничних біржах.

Одно питання стає перед всіми: чи вдасться Німеччині опанувати ситуацію? Чи „чорні дні" Німеччини минули, чи може це лише початок лиха і прийде ще грізніший час...

В перших днях німецького фінансового краху Франція наче не хотіла й вилити, що діється в найближчого сусіда. Голошено навіть, що це лише „німецька штучка", щоби „настрашити" світ можливим переворотом зправа чи зліва а тим самим і звільнитися від плачення всяких воєнних репарацій. Що правда, розлягались і тверезі французькі голоси, які казали, що не можна з вогнем бавитися, але вони потонули в морі заслiплення, жадоби зиску і непогасної ненависти. Зате поважно і критично поставилася до справи Англія. Гендерсон у Парижі старався цілим своїм авторитетом спонукати Францію до спільної допомогової акції в користь Німеччини. Спершу малося на увазі, що з Парижа Гендерсон подасться до Берліна, де стрінеться з Мекдональдом, який приїде туди просто з Льондону, щоби „ревізитувати" німецьких міністрів. Однак у ході паризьких розмов виявилася, видно необхідність негайної виміни поглядів з німецьким урядом: тому французький уряд телеграфічно запросив ім. канцлера й міністра закорд. справ до Парижа, звідки вони виїдуть, разом з Гендерсоном, до Льондону — на мершій скликану туди конференцію закордонних міністрів 4 великодержав Европи й Америки. Представник цієї останньої Стімсон бере участь у всіх тих нарадах. Англійська віза нта в Берліні відложена на пізніше.

Якмеж поставилася опінія Польщі до краху в Німеччині? Розуміється, що так само, як опінія Франції, тільки ще різкіше. Всі польські газети одноголосно станули на становищі, що світ має до діла з „німецькою штучкою". Німці, мовляв, не хотять платити репарацій, а видають потайки неначислені суми на військо, загрожуючи сусідам зі заходу і сходу! Одночасно та сама польська преса заявляє, що Польщі не грозить ніяка небезпека, бо вона через довголітню митну війну віддалилася від Німеччини. А проте „Данатбак" замкнув свою філію в Катовицях, яка головажно фінансувала важкий шлеський промисл. Чималі німецькі капітали заангажовані теж на Познанщині і Поморю. Всі ці капітали німці тепер відкликують. Доляр пішов у Польщі відразу вгору. Очевидно, що воно ще погіршує ситуацію Польщі. Дійсно треба дивуватися такому баламученню польської опінії щоденною пресою, яка займається такою „фаховою" оцінкою ситуації. Лише б. міністр торгу і промислу Глівіц відважився поставитись до цих ультрасамовпевнених голосів трохи критично, зрештою і сам виступаючи оптимістом. Цікаво теж, що ніхто з польських економістів і політ. публіцистів не рахується з наслідками можливих політичних переворотів у Німеччині і її соціяльних потрясень.

На диво і серед наших громадян, навіть таких, що вважають себе за „критично думаючих", під впливом польської преси почала ширитися думка, що, мовляв, „німець втяв добру штуку". Такий великий у нас вплив польської преси, яка вже нераз зуміла в ріжних справах збаламутити нашу опінію. Завжди у нас нема найменшого критичного підходу до польських газетних інформацій, нема призадуми над причинами такого інформування. Досить, що так написано в польській газеті — значить, „щось мусить бути на річ". Так і тепер в освітленням німецьких подій.

Пос. Зенон Пеленський.

—o—

Нагінка на комуністів у Румунії.

У звязку з намірениими виступами комуністів у дні 1. ц. м. румунська поліція арештувала поверх 1000 осіб. Половина з них буде задержана і проти них почалось доказове поступування. Виїмкові розпорядки, видані з приводу 1. серпня, будуть обовязувати аж до закінчення доходжень.

—o—

При болях або памороках голови, шумі в ухах, безсонності, поганім самопочуванні, побудженні треба негайно зажити випробуваний при тих недомаганих середник — гіркy воду **„Franciszka Józefa"**

За поправу життєвої стопи техн. спеців у СРСР.

Центральний виконуючий комітет і рада народніх комісарів Рад. Союзу оголосили постанову в справі поправи життевих умовин інжинірів і техніків, яких зрівнано з робітниками. Діти інжинірів і техніків будуть допущені до шкіл на тих самих правах що діти робітників. Інжиніри і техніки користатимуть зі санаторій, суспільних обезпечень, мешкань і харчів та мануфактури. Не можна обмежувати платню інжинірам, перенесеним з провідних становищ до фабрик. Прогресивний податок доходовий від зарібку понад 500 рублів місячно знесено, а введено розмірний податок 3 і пів проц. від платні.

Кров ллється на вулицях німецьких міст.

З приводу останніх кривавих маніфестацій в Берліні поліція викрила комуністичну боївку, зорганізовану на військовий лад, якою кермувала невикрита досі централя. Арештовано поверх пятьсот осіб. З Галле повідомляють, що підчас кривавих комуністичних заворушень в ночі на 3. ц. м. було ранених 17 поліцаїв і 64 комуністів. У місточку Вітшток у Бранденбургії прийшло до кривавих боїв між гітлерівцями і комуністами. Підчас стрілянини дві особи вбито а дві тяжко ранено.

Піддержуймо одно, але не валім другого.

Непорозуміння в закидах. — З відокремлених фактів загальні висновки. — Несправедлива заборона. — Дійсні причини теперішнього стану.

Недавно помістив я в „Ділі" (ч. 143.) під таким заголовком деякі уваги про українські вселюдні школи, кажучи, що ми повинні радіти всіма українськими школами, приватними і державними, — бож оба типи мають свої прикмети і можуть нам віддати добрі прислуги. А що в тім часі писали вже богато похвал для приватних шкіл, то я вказав на деякі вартости наших державних заведень у Львові, а саме 7-клясової школи хлопячої та дівочої ім. Шашкевича (побіч вул. Городецької під св. Юром) і 4-кл. дівочої школи вправ (при вул. Стшалки, побіч горішньої частини вул. Потоцького). Одначе ці уваги про наші державні школи не подобалися п. Ясінчукові, урядовцеві „Рідної Школи", і він підніс проти нашої школи ім. Шашкевича деякі закиди, які могли би ту школу в очах загалу несправедливо понизити. У тих закидах я бачу здебільша непорозуміння і тому хочу в інтересі загальної справи подати деякі вияснення.

Перший закид вказує на цьогорічні події в цій школі, коли шкільний інспектор не дозволив молоді обходити храмовий день св. Юра, а відтак, що він гнівався на українські відповіді наших дітей. Можна жаліти, що інспектор не знає про те, що храмовий день є великим святом у даній парохії, і що аж гнівається за українські відповіли, звернені до нього. Але чи можна з цього робити якісь докори самій школі? Чи розжалення дітей у празник св. Юра і українські відповіди їх не свідчать саме про те, що школа виховує дітей в любові до церкви та рідної мови? Новий закид каже, що в польських школах у Львові має бути записаних ще півтрети тисячі українських дітей, одначе з боку школи ім. Шашкевича не видно було ніяких заходів, щоби тих дітей стягнути до

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. СЕРПНЯ 1931.

РОМАН СТЕФАНОВИЧ.

За жмут волосся.

— Ага! Запопала я тебе, ящірко сороката! Тепер ти мені не втечеш! Дам я тобі за мого Василька!

Семйониха почала сходити обережно стрімким збічем до Дністра. Кілька плиток обсунулося їй з під ніг, покотилося в низ та бовтнуло у воду.

— Ох-йой, а там хто?! — крикнула Калинка, пустила з рук праник і глянула позад себе.

— Ага, зловила я тебе на пралі! А ти за що била мого Василька? Чекайно, зараз утоплю тебе в ріці!

Не встигла ще Семйониха злізти з високого берега, а Калинка лишила шмаття у воді і кинулася втікати горі стежкою до дому:

*

— А тобі що Калинко? Ти чого задихалася і трясешся як у пропасниці? Кажи, бив тебе хто, чи що?

Калинка труснлася мов трепота на вітрі, розплакалася і ні слова.

— Чогож ти плачеш? Болить тебе що?

— Не болить! То Се-Семйониха хо-хотіла мене втопити!

— Що ти кажеш? Говори-но по розумному!

— Хо-хотіла мене втопити на пралі, але я втікла.

— Та за що хотіла тебе втопити?

— Я не знаю.

— А шмаття де?

— Я лишила на ріці.

— Ой Господи, що готово шмаття пропасти! Сиди-но Калинко в хаті і не плач, а я збіжу за шматтям. Ах! Та то якась відьма не Семйониха, береся чужі діти збиткувати!

*

— Чуєш Андрію, щось тобі скажу. Треба нашу Калинку підкурити.

— А то чому?

— Бо Семйониха налудила її сегодня рано на пралі. Казала, що її утопить. Дитина спудилася, втікла до дому, а тепер кидається у сні з перестраху.

— А Бог би її побив! Що її винна моя дитина?

— Винна чи не винна, а тут треба волосся від Семйонихи. Я вже ходила до неї і просила: дайте — кажу — трошки свого волосся, мушу свою Калинку підкурити, босте її перепудили на пралі.

— А вона що?

— Як зачне мене ганьбити, як зачне цинцирувати: а ти сяка, а ти така, тобі треба мого волосся? Най твоя Калина про мене околіє, а я волосся не дам. Марш мені з моєї хати!

— Ов, то вона така?

— А ти що гадав? От відьма! І дитину перепудила і волосся дати не хоче.

— Чекай жінко, най попоїм тай трохи почину, бо аж кришкі болять від роботи в поли, а під вечір підемо обоє до неї.

*

— Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки! А вам чого треба?

— А ви ніби не знаєте? Ніби вам жінка не казала?

— Не знаю!

— Ов, щось ви маєте коротку память!

— Коротку чи не коротку, а вам засі до мене!

— Та не будьте-но такі злосні! Я прошу вас по добру: дайте трохи свого волосся, аби ним підкурити Калинку. Дитина кидається з перестраху, а то ви її напудили на пралі.

— Ідіть-но собі з моєї хати, бо возьму кочергу!

— Ов, то ви такі?

— Така, така, абисте знали!

— Як так, то нема ради: бери-но жінко ножиці!

Андрій зловив Семйониху одною рукою за руки, другою здер хустку з голови, а жінка втяла ножицями жмут волосся.

— Готово! Ходім жінко до дому!

Семйониха аж тепер похопилася, що сталося. Люта мов оса вибігла з хати:

— Гвалт! Люди, ратуйте! Напали на мене! Побили! Гвалт!

На дворі стояв тихий літній вечір. Андрій з жінкою вже добрі гони зі своєю добичею, а на вулиці, біля самітної хати стояла Семйониха простоволоса і грозила:

— Чекайте, я вам покажу чи вільно нападати в хаті бідну вдовицю! Я вас подам до суду! Почорніете ви в кременалі! Чекайте!

*

Вже добре сполудня вертав Андрій з жінкою з міста додому. Накрапав осінній дощик, а долину Дністра вповили сірі мряки.

— Вйо карий, вйо! Вже не далеко додому! А що жінко, змокла? О! то ми натягалися по судах через ту Семйониху. Бог би її скарав! Добре ще, що якось ми з того вимоталися! А все через дитину, за той марний жмут волосся!

Заліщики, 2 серпня.

—o—

себе. І тут заходить непорозуміння. Поминаю те, що так само міг би хтось спитати чому цього завдання не виконують приватні українські школи, що існують в ріжних сторонах міста і мають повну свободу ділання, але глянькмо на причини, чому школа ім. Шашкевича цього не робить. Передовсім та школа є для загалу занадто віддалена, щоби всі могли посилати туди своїх дітей. Відтак існує від літ заборона шкільної міської ради приймати нашій школі дітей, що з якоїнебудь причини (напр. тимчасового мешкання родичів в іншій частині міста) були передше записані до польської школи. Ця заборона явно несправедлива, коли зважити, що з української школи вільно переходити дітям без ніякої перепони до польської школи, але школа не може тут нічого вдіяти. Тут покликані забрати слово представники ширшого громадянства і домагатися від влади, щоби українським родинам не робили перепон у виборі школи, як цього не роблять в ніякім краю. Таксамо годі винуватити приватні школи за те, що не стараються добутись для себе право приладності або накладають на родичів місячні оплати за науку. Також годі осуджувати родичів, які з причини матеріяльної нужди не вспіли складати за науку якунебудь оплату і примушені, нераз з болем серця, віддавати своїх дітей до чужої школи.

Тут треба шукати хіба інших способів виходу. Гадаю, що на випадок зміни неприязних для нас відносин зможемо домагатися краєвих підмог у користь бідніших родичів, як це в інших правовних і культурних краях діється. Це може видатися декому утопією, але я вірю, що при нестримній силі розвитку української справи мусить до того прийти.

До всього того додам ще у виду прикрого факту, що так велике число українських дітей ходить до чужих шкіл: що нам не належить нині заводити спори з причини державних чи приватних шкіл. Стан є такий, що коли б ми мали в двоє тільки одних і других шкіл, то не було би їх на нашу людність ще за много. Не спиняймося отже на цій точці, піддержуймо працю одні других і стремім мирно і солідарно до спільної цілі.

Дальше іде закид, що школа ім. Шашкевича не бере спільної участи в маніфестаційних обходах, організованих приватними українськими школами: як напр. у „Святі Матері", української дитини то-що. Відповім на те: що згадана школа улаштувала деякі такі свята при участи своєї молоді і родичів у власній домівці, а на Зелені Свята вся молодь вийшла зі своїми родичами з китичками на цвинтар. Отже школа не забуває за релігійне та громадянське виховання своєї молоді. А що вона не йде маніфестаційно з приватними школами, то це ясне: вона має забагато противників, що раді би її позбутися. І якби у великім здвигу зібраної молоді зайшло щонебудь, тоді не відповідали би приватні школи, а вся відповідальність впала би на школу державну. В останнім році мали ми вже тільки катастроф з нашими школами, (як у Дрогобичі, в Рогатині, в Тернополі, в Станиславові) що було би нерозумно виставляти ще й ту на небезпеку.

Автор закидів, хоча і признав чесну працю учительства школи, але підкреслює кількакратно, що школа є таки державна, а за цим мусить іти в деякім непригожім для нас напрямку. Відповім на те, що наші давні громадяни виходили з чужих шкіл німецьких або польських, а відтак з українських державних, але ті школи не вбили в них любови для рідного народу. І учителі сповняли своє ідейне діло, тай родина і суспільність мали сильний вплив на молоді душі. Так не допікаймо і теперішнім нашим державним школам, а стараймося якнайбільше їх придбати. Ясно, що можуть бути в державних школах, подібно як у приватних деякі хиби, але на це є родичі і громадянство, що мають в таких справах поважний голос.

Ем. проф. о. Александер Стефанович.

На стару тему.

(Допис з Кремянця.)

КРЕМЯНЕЦЬ. І. VIII. 31. р. Чудеса діються в Туницькій парохії; чудеса — тільки не віри, а консисторсько-московського крутійства. В останньому допису про цю парохію ми вже писали, що дух. консисторія визнала її пароха о. Боришкевича не на місці, і приректа туничанам його забрати. Тимчасом минув цілий місяць. О. Боришкевич навіть не думає про перенесення; навпаки, він кепкує з парохіян і поводиться з ними нахабніше, ніж досі. Серед парохіян пустили поголоску, що митрополит Денис не погоджується забрати о. Боришкевича з Туник, бо ніби в цілій Польщі є тільки два достойні пастирі: це о. Боришкевич і він.

Одночасно о. Боришкевич звернув свою увагу на церковний хор, організований з аматорів і чи не найкращий у цілому повіті. Через те, що він не піддержує свого пароха, о. Бор. порішив його зліквідувати і запровадити в церкві загальний, всенародній спів. Розуміється, спроба не вдалася, а обурення парохіян зросло ще більше.

30-го VII. делеґати туничан знову відвідали дух. консисторію і почули, що на Туниках запанував вже спокій, а тому переносити о. Бор. нема потреби. Колиж вони вияснили, що туничани повірили в приречення консисторії і лише чекають на його здійснення, то отці консисторські, після взаємної наради, попросили почекати ще до 7. VIII., а тоді вже справа та буде полагоджена. Така відповідь дуже здивувала своєю пітійською загадковістю. Але загадковість вияснилася скоріше, ніж заповідала консисторія. Вже слідуючого дня пролунав по Туниках заклик, щоби по Службі Божій на св. Ганну (7. VIII.) всі прихильники о. Боришкевича йшли до консисторії з домаганням його залишити. Отже треба чекати на „хрестоносний похід" до консисторії в Туник в оборону о. Бор. Напевне візьме в ньому участь усе кремянецьке РНО; напевне зберется кілька туницьких „клікуш", обороняючи одного з „найдостойніших пастирів" у Польщі.

Як поставляться до такої імпрези туницькі парохіяни, котрим на серці лежить добро своєї церкви, а не особисті інтереси рновських діячів, видно буде пізніше.

Туничанин

Кава Майнля

мішанки найліпших родів

Академічна 2 а

Ринок 18.

140 1—3

Листування Редакції.

Вияснення в справі похоронів пок. В. Липинського.

Від Вп. П. Михайла Савур-Ципріяновича, що жив з пок. В. Липинським весь час, від початків еміґрантського життя Покійника по останні дні, дістаємо в справі похоронів такого листа:

„Високоповажаний Пане Редакторе! Тільки сьогодні одержав я ч. 150. Вашого поважаного часопису і довідався з нього про допис „Похорон бл. п. Вячеслава Липинського на Волині". Автор цього допису висловлює жаль з приводу прохання брата Небіжчика не промовляти над могилою, а також з приводу того, що перевіз тіла Покійного відбувся „в якійсь тайні".

„З огляду на те, що мені відома воля Покійного щодо похорону, прошу Вас, Високоповажаний Пане Редакторе, не відмовити надрукувати моє пояснення.

„Бл. п. Вячеслав Липинський, як у своєму заповіті, так і в листі до мене (заготовленому ще 8 VII. 1928 р.), наказав, щоби похорон його був *найскромніший*. Отже тому родичі Покійного, виконуючи його волю, не оповістили про день похорону і прохали не промовляти над могилою.

„Якщо інші часописи передрукували вищезгаданий допис, прошу Редакції тих часописів передрукувати і моє пояснення.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Клопоти з терміном „науковий".

Дотеперішня українська дискусія над підставами літературної критики докотилася до такої суперечности, що критика стає обективною, коли є науковою і що є єдино-творчою, коли є субективною. Стара біобібліографічна школа літературних реєстраторів уважає досі наукою списки дат, заголовків та інших цього роду сухих фактів поруч переписки текстів, — нова школа боєвих публіцистів протиставляє їй політичні гасла, покликуючись на банкрутство науки чи фрази про енергетизм або волюнтаризм, які є буцім-то останнім словом сучасного світогляду. Марксисти звязують, як можуть, оба ці крила, признаючи історичний матеріялізм єдиною науковою методою досліду, після прикладення якої можна вже накликувати читачів до революційного здвигу.

Очевидячки, що досі ніхто із нас не чув від наших критиків, яку науку мають вони на думці, коли ставлять питання про те, що критика літератури теж є або мусить бути наукою. Само поняття „наукової критики" містить у собі поняття обективности — загально-обовязкової норми; у такім значінні „науковости" вживають його в нас досі не тільки звичайні ляїки, які ніколи й не журилися тим, як відріжнити висліди наукової праці від звичайних настроїв добросердого провінціяла, але й вживають його наші вчені, заняті тією науковою продукцією.

І дарма, що від кількадесять літ ті вчені досліджують літературу, ніодин із них не пробував звязувати принципів і метод своєї праці, щоби протиставити їх дослідам, які ніколи не мали претенсій до назви „науки", а були звичайними літературними нарисами себто особистими оцінками творів і письменників. Адже ніхто не заперечить, що ріжні характеристики наших письменників написані не вченими, а письменниками, які вперше відкривали новий літературний талант або вказували на головні його риси мали і мають досі більше значіння як сотні студій поміщених у „Записках Наук. Т-ва ім. Шевченка", де як сама назва установи повідомляє, все те, що там пишеться має характер „науковий".

Невже-ж виходило би, що поруч наукової методи досліджування літератури є ще інша, чисто-літературна і що в деяких випадках ця остання може бути цінніша, тривкіша, доцільніша? Отже існують два ріжні критерії для оцінки літературних творів: одни науковий, а другий — невідомо, як його назвати: літературний, естетичний, субективний? Який із них правдивий? Чим кожний із них доказує свою вищість або едино законні права до панування над літературою?

Перше непорозуміння при слові „науковий" має в нас свою причину в тому, що ми звикли вживати цього прикметника в двох значіннях: від науки як царини окремих дослідів природи та людини зі своєрідними проявами та методами і від науки як якогонебудь предмету, якого можна когось навчити (напр. каліграфії, шиття або їзди верхом). При цьому досі не перевели в нас межі між точними науками, математично-природничими і дослідами над духовими проявами, що не можуть користуватися ні експериментом ні безпосередніми формальними доказами.

Друге непорозуміння в тому, що наука видається і нашому загалові і тим, які вважають себе вченими від літератури якимсь вищим щаблем красного письменства; це поняття має для них престіж якоїсь надособистої вартости, наче виконування релігійного обряду жерцем; в якого особі шанують представника ідеї, а не одиницю і який без огляду на свої особисті прикмети і без огляду на те, як виконав свій обовязок та що підчас нього думав — виконав дуже важливу та святошну функцію.

Для зміцнення цього погляду причинилася в нас у великій мірі ще й та обставина, що фактично всі ці т. зв. наукові студії з нашої літератури не входили зовсім в обсяг її творчої праці, а лишалися поза її кожночасним розвитком; 1-о вони були присвячені здебільша питанням, які не належали до літератури, а часто й письменникам, що грали в ній мінімальну ролю; 2-о вони торкалися давньої доби, якої не звязували із проблемами творчости; 3-о вони не мали найменшого впливу на письменників і на споживачів літератури, які літературою цікавилися.

Саме ті наскрізь археольогічні, мумійні риси дослідів уважали характеристичною ознакою наукової праці. І саме той наскрізь нежиттєвий, схолястичний їх характер був причиною, що найшлися в нас критики, які зробили висновок, що коли науковий себто обективний підхід до літератури перемінює її в просекторію то підхід із протилежного боку — субективного саме оживить її.

Таким робом дістали ми два головні напрямки критики, що однаково не журилися ніякими літературними проблемами поза своїми особистими, готовими схемами. Стара школа причинкарів не мала потреби цікавитися европейською літературою та критикою; нова — політичних боєвиків уважала літературу тільки тереном свого проповідництва.

В згаданому листі до мене бл. п. Вячеслав Липинський написав: *„Всім, хто мені добре бажав, передайте останній мій привіт, а руйникам, що мені зруйнували здоровля і знищили працю державницьку нашу, хай Бог осудить; я їм прощаю".*

„Не маючи іншого способу передати — кому слід — останній привіт Покійного, прошу Вас, Високоповажаний Пане Редакторе, помістити і цю радки.

Прошу прийняти вислови правдивої пошани
Михайло Сawур-Дикрівнович".

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
64 7—10

Протест українських есперантистів

на XXIII-ім Міжнароднім Конгресі Есперантистів у Кракові.

Краків, дня 3. VIII. 1931.

Як відомо вже нашим читачам у Кракові відбувається в днях 1—8 ц. м. XXIII міжнародній конґрес есперантистів. Українські есперантисти згуртовані в Т-ві українських есперантистів „Progreso" вислали на цей конґрес делеґацію в складі голови цього товариства проф. О. Кузьми і членів Т. Скотницького та І. Черкавського. Перед відкриттям конґресу, коли представники національних товариств зголошувалися в управі — заявлено українській делеґації, що вона не зможе повитати конґрес в імені українців, бо не істнує незалежна українська держава. Супроти цього на першім пленарнім засіданні конґресу українська делеґація внесла устний (промовляв Іван Черкавський) і письменний протест та маніфестаційно складаючи конґресові карти участи, покинула салю зборів.

Нижче подаємо текст письменного протесту та його переклад на українську мову:

Al la Estraro de la XXIII. Universala Kongreso de Esperanto en Krakovo.

Ni ukrainaj kongresanoj protestas kontrau tio, ke Konstanta Reprezentataro de Naciaj Societoj, malpermesis al S-ro O. Kuzjma, prezidanto de la Societo de Ukrainaj Esperantistoj „Progreso" saluti la XXIII. Universalan Kongreson de Esperanto en la nomo de la ukrainaj esperantistoj motivante, ke la Ukrainoj ne formas nun sendependan shtaton. Samtempe oni allasas la germanoju el la Chehoslovakujo saluti la Kongreson, malgrau, ke ili ja ankau ne formas ian duan sendependan germanan shtaton.

Ni rimarkas ankau ke antau la mondmilito Polujo ne ekzistis sur geografia karto de Europo kiel sendependa shtato kaj malgrau tio pola nacio vivis kaj Poloj ne nur salutis Esperantan Kongreson kiel — P o l o j — ne A u s t r i a n o j, sed ech gastigis VIII-an Universalan Kongreson de Esperanto en la jaro 1912.

Kaj dum tiuchi Kongreso reprezentanto de Ukrainoj S-ro H. Jakimchuk el Lvovo, salutis la Kongreson en la nomo de Ukrainoj. Dum malfermo de Kongreso oni chiam kantas:

Sur neutrala lingva Fundamento
Komprenanto unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan tondon familian!

Tiel predikis kaj skribis nia Majstro kaj spirita goldanto Dro L. L. Zamenhof kaj tia estas vera, interna ideo de Esperantismo.

Malpermesinte al ni saluti la Kongreson en la nomo de Ukrainaj esperantistoj, Estraro de la Kongreso faris ion tute kontrauan al la ideo del' Esperantismo. Pro tio ni ukrainaj esperantistoj per tio-chi protestas kaj forlasas la XXIII-an Universalan Kongreson de Esperanto.

Krakovo, la 3-an de augusto 1931.

prof. O. Kuzjma, prezidanto del' „Progreso".
Tadeo Skoturński. Ivan Cherkavskyj.

До Президії XXIII Всесвітнього Конґресу Есперантистів у Кракові.

Ми українські учасники конґресу протестуємо проти недопущення зі сторони Постійної Репрезентації Національних Товариств, п. проф. О. Кузьми, голови Товариства Українських Есперантистів „Прогресо", зложити привіт в імени укр. есперантистів XXIII-му Конґресові Есперантистів.

Мотивовано це тим, що українці не творять тепер незалежної держави. Рівночасно допустили німців з Чехословаччини до привіту конґресу, дарма, що вони також не творять якоїсь другої незалежної німецької держави.

Зауважуємо теж, що перед світовою війною Польща не істнувала на ґеоґрафічній карті Европи як незалежна держава, а проте польська нація жила і поляки не лише здоровили Есперантський Конґрес як — поляки — не австрійці, а навіть гостили VIII-ий Всесвітній Конґрес Еспепантистів 1912 р.

І тоді представник українців п. Г. Якимчук зі Львова здоровив Конґрес в імені українців.

В часі відкриття конґресів все співається:

На фундаментах невтральної мови
Розуміючи один одного,
Утворять народи у згоді
Одну велику рідню!

Так писав і проповідав її Творець і духовий провідник д-р Л. Л. Заменгоф, і такою є справжня внутрішня ідея есперантизму.

Заборонивши нам здоровити конґрес в імені українських есперантистів, Президія Конґресу зробила зовсім протилежне до того, що домагається ідея есперантизму. Тому ми українські есперантисти отсим протестуємо і покидаємо XXIII-ий Всесвітній Конґрес Есперантистів.

Краків, 3. серпня 1931 р.
проф. О. Кузьма, голова тов. „Проґресо".
Тадей Скотницький. Іван Черкавський.

З життя укр. пласту

на еміґрації.

II.

Українські Пластуни в Таборах Славянських Пластунів.

Пополудні всі пластові табори стали приступні ширшому громадянству. Постійно було повно гостей у наших таборах. Велике зацікавлення серед гостей викликали річі, виставлені в шатрах наших пластунок. Особливо притягало гостей те шатро, де показували згадані вироби з хліба. При портретах доводилося розповідати історію України (зокрема з останніх десятиліть) і про українське письменство при мапі України дещо розказувати з географії України, показувати етнографічні межі та сучасні державні кордони. Всі захоплювалися нашими вишивками. Також захоплювали гостей наші пластунки та пластуни в національних одягах своїми співами і танцями, які виконували вони тутже, в дівочому таборі. Багато гостей купувало собі на памятку ювилейні пластові марки, які видала команда СУПЕ з нагоди 20-тиліття українського пласту, що саме припадає на кінець 1931 року. Проект для ювилейної марки виготовив артист Роберт Лісовський. На цій марці є український пластовий герб на щиті, навколо якого стяги й барокові прикраси та напис „XX ліття українського пласту 1911—1931". Ювилейна марка робить дуже гарне вражіння. Це було єдине українське репрезентаційне видання, яке користувалося великим успіхом, зокрема у чужинців (видати інформаційну брошуру чи однодівку нашим не вдалося).

Серед гостей, що відвідували наші табори, розуміється, найбільше було чехів. Були навіть і екзотичні гості; з одним з них — з китайцем (д-р мед.) наші пластунки нераз фотографувалися. Не бракувало й високих гостей. Наших пластунів у перший день відвідав, м. ін., міністр д-р Е. Бенеш, другого дня у наших пластунок був міністр внутрішніх справ д-р Юрай Славік, який після огляду шатер підписався у памятковій книжці. Заходив у дівочий табор навіть д-р К. Крамарж, але, поговоривши з мадярськими пластунками, нашим пластункам лише вклонився та мовчки вийшов з табору... Також не мало серед гостей було українців, зокрема старшого громадянства. Де-хто з них щодня появлявся у наших таборах і перебував там до пізнього вечора. Окрему категорію відвідувачів творили самі учасники славянського Джемборі. Тут насамперед слід згадати югославянських пластунок і пластунів, які постійно перебували в наших таборах і з якими вже першого дня зав'язалися добрі відносини. З ними досить легко наші порозумівалися, кожний балакуючи своєю рідною мовою. Охоче відвідували наші табори інші чужинці, не мало заходило й поляків. Між учасниками славянського Джемборі всі знайомства починалися обовязково „ченджом". Значіння англійського „change" вже з першого дня знали рішуче всі, навіть наймолодші вовченята (новики). „Чендж" полягав у тому, що кожний міняв найперше свою пластову відзнаку на відзнаки чужих організацій; коли не стало відзнак, то мінялися іншими пластовими річами. Наші теж мінялися, але вже на другий день нашим забракло своїх пластових відзнак (їх зроблено лише 300 штук); тоді почали міняти національні стрічки, пластові хустки та ін. Українські відзнаки та стрічки потім можна було бачити на чехах, югославянах, німцях, литовцях, словаках і навіть поляках... Часопис „Гласатель Табору слованских скауту в Празе", який виходив підчас славянського Джемборі, зазначив, що найбільшими міняйлами були поляки. Вони міняювали навіть свої рогаті шапки... Крім „ченджу" пластунки та пластуни збирали у свої памятникові книжки підписи й адреси, а також безнастанно фотографували все цікаве.

Денна програма Табору Славянських Пластунів була приблизно така: щодня зранку різні змагання (легкоатлетичні, у плаванні, волейболу та ін.); по обіді виступи на стадіоні, а вечором в поодиноких таборах ватри та одна велика ватра на стадіоні.

У волейболових змаганнях наша шістка з Ржевниць виграла з Кошицями, але програла з Братіславою. У плаванні мистецтво Чехословаччини здобула Вітя Статник, наша пластунка з Ржевниць.

Другого дня передполудням було врочисте засідання Союзу Пластунів ЧСР у Сметанові салі Репрезентаційного Дому міста Праги, на якому промовляли представник уряду ЧСР міністр д-р Матоушек, основатель і комендант Союзу Пластунів ЧСР А. Свойсік, директор Міжнароднього Пластового Бюра Г. Мартін і багато інших. Від українців промовляв К. Подільський.

Третього дня славянського Джемборі теж передполуднем відбувся похід представників закордонного та чехословацького пласту на могилу незнаного воїна під міським ратушем. У цьому поході приймали участь також і українські пластуни зі своїми прапорами.

Для сцен і інших великих виступів був збудований серед таборів у Стромовці стадіон з трьома трибунами, окруженій навкола деревами. Тут щодня по обіді відбувалися дві сцени („Вогонь" Я. Навмана та „Джерело життя" И. Шіманека), а також різні вправи, ґри, танці, співи та змагання. Наших виступів на стадіоні було два: на перший та на другий день славянського Джемборі.

Першого дня наші точки (виступали лише з танцями) прийшли дуже пізно, коли публики на трибунах було не так багато і була вже потомлена двома згаданими сценами, польським виступом і вправами чеських пластунів, тому цього першого виступу не можна вважати блискучим, хоч і здобули багато оплесків. „Гласатель...", м. і., про цей виступ українців написав так: „...Також вони викликали велике зацікавлення, і громадянство постійно виявляло своє задоволення бурхливими оплесками..." Подібнож писала про цей виступ і празька преса.

С. Стецько

Невдачна втеча Раковського.

Наспіли вісти про невдачну спробу втечі Раковського, бувшого радянського дипльомата в Парижі, із Барнаула, куди заслав його Сталін за „троцькізм". Раковський був спершу заісланий в Архангельськ, де жив серед таких поганих відносин, що захорів. Лікарі настоювали, щоби його вислати на Кавказ, але мстивий Сталін заслав „троцькіста" на Сибір в Барнаул. Тут жилось йому дуже погано. Не маючи ні звідки удержання, мусів шукати роботи і купувати собі харчі. Весь час був під доглядом ДПУ і що тижня ходив до реєстрації. Нараз Раковський утік із Барнаула. Це сильно непокоїло Москву. Він довго скривався в степі, опісля по Обі на дарабах дібрався до сибірської заліниці і крадком пробивався на схід. Помагали йому опозиційні комуністи. Дістався до Красноярська, а відтіля хотів перейти в Манджурію. Нараз його наскочив кінний відділ ДПУ, арештував і відставив назад. Дальша доля Раковського невідома. Кажуть, що його перевезуть в Москву.

Звірства чекістів.

Лотиська преса повідомляє, що мешканці хутора Рябінкіни кацєнської волости, положеного на самім березі граничної ріки, були свідками розправи червоноармейців з жінкою, що пробувала перейти до Лотви з двома малолітніми дітьми. В ментї, коли жінка, приблизившися до границі, дісталася вже під беріг пограничної ріки, із засідки вискочили нагло чотири червоноармейці і почали до неї стріляти. Ранена і налякана жінка кинулася назад на радянський бік, залишивши дітей на березі. Тоді радянський пограничник підійшов до неї близько і кількома стрілами положив її трупом.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОМЕР МІН. ЧЕРВІНСЬКИЙ.

4. серпня помер у санаторії в Варшаві міністр віросповідань і освіти д-р Славомір Червінський після операції жовчевих каменів.

Покійний родився 1885 р. В 1919. покликали його на становище візитатора вчительських семінарій в мін-стві віросповідань і освіти, а в 1928 р. одержав у тім мін-стві становище державного підсекретаря. Від 14. квітня 1929 р. Червінський був міністром віросповідань і освіти.

ПІСЛЯ НАПАДУ НА ПОЧТ. АМБУЛЯНС.

Поліція окружила ліси.

Польські джерела твердять буцімто вже безсумнівно устійнено підклад нападу біля Бірчі, який нібито, згідно із зізнаннями одного з учасників нападу, був політичний, а саме метою його було здобути гроші для протидержавної української організації.

Другого дня аловили біля Острова парібка, який перепливав Сян і згубив теку з револьвером сист. „Штаєр". Він, мовляв, зізнав, що його заангажувало до нападу трьох невідомих людей. Щойно вчора подав назвища дальших учасників нападу й описав подрібно роль кожного з них. Організатор нападу у зденервуванні сховав був дві скриньки (дріжджі й горівку), думаючи, що в них є гроші. Організатор цей стріляв теж до пол. Гібчинського, потім забрав у нього зброю. Коли всі втекли у ліс, згаданий арештований відділився від них і блукався аж дійшов до Острова, де його, після переправи через Сян, арештували. Інші три учасники нападу є досі в околичних лісах. Їх — як твердять згадані джерела — зловлять, бо вся околиця обставлена поліцією. Також прикордонні точки на чехословацькому кордоні повідомлено про плянованy втечу трьох учасників нападу.

Остає ще ствердити — кінчать згадані джерела — чи організатор уладив напад біля Бірчі, щоби здобути гроші для організації, чи лише сказав так учасникам нападу, а гроші хотів задержати для себе.

Дня 4. серпня відставили згаданого здогадного учасника нападу до вязниці окружного суду в Перемишлі. Два інші арештовані, як підозрілі в участи в цьому нападі, сидять іще в поліційних арештах.

БЕРЛІНСЬКІ ЗЛОДІЇ ВЛОМИЛИСЯ ДО ВАРШАВСЬКОЇ ПОЧТИ?

Варшавська поліція веде далі слідство в справі влому до варшавської гол. почти, де вломники забрали почтових марок на 300.000 зол. Здогадуються, що ті вломники були з Берліна. А саме тайні агенти зауважили були в суботу трьох елегантно одітих людей, що приїхали з Берліна, пізніше бачили їх на пл. Наполеона, де є гол. почта а пізніше в понеділок на гол. двірці при поїзді, що відїзджав до Познаня, до якого всідали.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ ЮГОСЛАВІЄЮ ТА БОЛГАРІЄЮ.

Военна рада.

Безупинні замахи на югославянські поїзди довели до напруження між Югославією та Болгарією. Цар Борис вернувся негайно з відпустки у Софію і мав нараду з прем. Маліновим. Потім скликали военну раду. Рішення її держать у тайні. З Білгороду повідомляють, що югославянський посол у Софії запротестує у болгарського міністра закордонних справ проти останніх замахів.

На прикордонній югославянській стації Євеніце відчепили два вагони, що прийшли з Австрії. В однім вагоні найшли клуночок із пятьма пакетами, вибухових матеріялів і ч. „Н. Вінер Журналь" із розкладом їзди австрійських поїздів. Хоч усунули ті вибухові матеріяли, то вполудне у згаданих вагонах наступив вибух, що знищив переділи I. і II. кл.

ПОЖЕЖА ЛІТАКА НА ВИСОТІ 2000 М.

Біля Хруділма (Сх. Чехія) запалився військовий літак на висоті 2000 м. Летун врятувався при помочі апарату до спадання. Обсерватор із апаратом до спадання повис на кермі літака і з літаком упав на крівлю дестилярні. Резервуар вибухнув, літак згорів разом із обсерватором.

ГАНДІ ІДЕ У ЛЬОНДОН ІЗ КОЗАМИ.

З Льондону повідомляють, що Ганді виїжджає з Індії на конференцію круглого стола 15. серпня. Не змінить за весь той час ні одягу, ні свого невибагливого харчу. На кораблі, яким Ганді їде, замовили теж місце для двох кіз, бо Ганді не думає виректися свого головного харчу, себто козячого молока. На корабель дадуть відповідну скількість сіна для тих кіз. Де помістять Гандієві кози в Льондоні, досі не повідомлено. Кілька професійних союзів старається здобути почесть, щоби гостити в себе Гандія. Ще, кажуть, не порішено, чи Ганді ходитиме по Льондоні лише перепоясаний в пасі, чи евентуально закине на плечі коц для охорони перед холодом. Ганді бере зі собою кілька простирал власної роботи. Із Гандієм до Льондону їде його секретарка міс Слейт.

51 ЛІТАКІВ ДЛЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

У суботу, з нагоди міжнароднього червоного дня, в кількох більшовицьких містах передали червоній армії в дарунку 51 нових літаків. Побудували їх зі складок і держ. субвенцій. Літаки передала більшовицька ліга повітряної оборони командантам військових округ.

ЩО БУЛО В БІЛЬШОВИЦЬКІЙ КАСІ.

Аргентинська поліція відчинила касу в більшовицькому торговельному т-ві Амторг у Буенос Айресі та сконіфскувала документи, які там були. Так ствердили, що особисті документи богатьох більшовицьких горожан є фальшиві.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·02·25—9·02·75, канадійський долар 8·92·00—8·93·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·00·00—0·00·00, французький франк 0·34 3/4—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·25, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·70·00—37·00·00, 20 франків 34·80·00—35·10·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 46·80·00—47·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·35·50—0·36·00, 5 австрійських корон 1·90·00—2·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·00·00, російський рубель 1·50·00—1·60·00, копійки за рубель 0·75·00—0·80·00.

—o—

НОВИНКИ

— **Дня 9. серпня 1931 р. в год. 10.** рано відбудеться посвячення „Народнього Дому" Читальні Просвіти у Ворохті, на яке запрошується все свідоме українське громадянство. — **Виділ.** 137 2—2

— **Конфіската „Діла".** Попередне (173) число „Діла" зайняла поліція з причини конфіскати за статтю про вписи до школи ім. Шашкевича у Львові. Є це 43 конфіската нашого часопису цього року.

— **1000 км. човном по галицьких ріках.** Чотирьох членів УСК „Беркут" вирушило 16. липня ц. р. на водну мандрівку човном з Перемишля. Шлях веде: Сяном до гір, відтак за Ліськом переносять човен кіньми до Турки, дальше Стрием, Дністром пливуть в Лімницю під Сокіл і назад в Дністер, дальше Серетом до Тернополя. Звідси учасники вертають залізницею. Прогулька триває майже 3 тижні і виносить понад 1000 км. водної дороги. Того самого дня вирушило пятьох членів Буркута на прогульку човном з Перемишля до Сянока. Дорога виносить 113 км.

— **Ограблення потягу.** В ночі на 27. липня ц. р. викинено з потягу коло Перзенківки під Львовом дві скрині і один великий пакунок з футряними шкірками, вартости 100 тисяч зол. Злодії спрятали швидко свою добичу, так що щойно після довших глядань поліція викрила винуватців. Є це два відомі злодії, брати Маріян і Владислав Бобеляки та їх спільник Давид Гольцман. Вкрадені шкірки найдено в мешканні одного фотографа при вул. Личаківській.

— **Смертельна гра.** У Голоску Великому під Львовом бавилися хлопчиська в копаного мяча, а що було їх замало, запросили до помочі кількох незнайомих, що приглядалися збоку. Один з них почав грати з таким розмахом, що замість в мяча копнув 16-літнього Казимира Тапчана в голову. Хлопець упав без памяти на землю і перевезений до шпиталю, умер. Тимчасом невідомі грачі повтікали.

— **Бандитизм у краю.** Біля Калуша напали два невідомі людці на Стан. Ольшевського і звалившн його в рів, відобрали йому 30 зол. т особисті документи.

— **Християнка гине на гробі жида.** Гарна 22-літна служниця Анастазія Чапій в Станиславові залюбилася в приватному урядникy Михайлі Урмані, жиді й обоє мали навіть побратися. Недавно Урман захорів і вмер. Коли після похорону на жидівському цвинтарі люди розійшлися. Настуня зажила якоїсь сильної отруї й кинулася на свіжу могилу. Відвезена до шпиталю вона вмерла.

— **Львівські злодії при роботі.** Яків Перль зі Скалату повідомив львівську поліцію, що на двірці Підзамче хтось украв йому з кишені 7.300 зол. — У трамваєвому возі ч. 4 украдено судді найвищого суду з Варшави золотий годинник, вартости 300 зол.

— **Самогубство урядовців наслідком редукції.** Біля залізничої стації в Яслі кинувся під поїзд 24-літній бувший урядовець Ст. Адамчик. Він згинув на місці. Причина: недостача праці. Біля Шафляр у Новосандеччині кинувся під залізничий поїзд 41-літній Фел. Камінський. Колеса паровозу порозкидали частини його тіла на кількасот метрів. І тут причиною недостача праці.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Українізація українців.

Українці були справжніми українцями, якби не одно: вони замало... українські. Вже така в них химерна вдача, що ставть то германофілами то польоно- й русофілами, а про українофілів якось не чувати. Мабуть не водяться між ними.

Отже не диво, що й їхній мові нераз гіркі сльози доводиться контати.

Русин добре знав, що „хто рідне слово забуває, той у грудях не серденько, тільки камінь має". Але кінець-кінців таки волить носити в грудях камінь, як добре по українськи говорити. Чи з ліпшества, чи може справді лекше ходити йому з Говерлею в грудях — не знаю. Зате знаю, як у нас камінують рідну мову. Ось вам декілька зразків.

Давніше говорили:

„Під Пациковом, як ми рукували, москаль зробив на нас такий тромельфаєр, що всі кинули мантлі, ґвери й рукзаки та втекли заки на рікцуґ затрубіли".

Нині дещо інакше:

„Моїому Івасеві, знаєте, одроченя не дали. Відолаха в підхоронжуфці тепер сидить"...

Або так:

„Паньствовим урядникам знов „втяли". Буде швіц!".

„Іще який! Псякосьць, скінчилися наші мйодові місяці!".

„Нам так, але карієровічам хіба ні. Їм цілий рік маюфка!".

Між курцями нераз зачуєте:

„Любите еґіпскі?".

„Ні... Волю вайпшеднєйши кручений в бібулках".

Сиджу в кіні. Біля мене любовна сума: він+вона. Прихилилися к'собі, як два кущі над потоком. На екрані цирківка хитається на трапезі. Хитається — і бевх! коміть голозою на арену.

Вона здрігається на кріслі:

— Ох! Єзусмарія!...

Якось цирківку відратували. Тоді вона вийшла заміж за кого було треба і діток придбала. Теж скільки було треба...

Фільмі кінець. Сума (він+вона) встає та виходить:

— Знаєш, Владзю, сьвічний фільм...

Обоє напевно підуть до парку. Опісля по старому любовному обичаю він на зіхер відведе її до дому... Поцілує в ручку та гляне їй в оченята — синіші від найкращого синяка та глибші, як Балтик під Пуцком. А на добраніч скаже:

— Милих мажень, панно Люсю...

*

І так усюди... Давніше в нас „лапівки" брали. Щойно якийсь рідний граматик розсердився:

— Українці!... Не стид вам?... Абож своїх хабарів нема?...

Помогло — люди схаменулися та подумали: москаль бере „на чай", французи тягнуть „пурбуари", навіть у турків є свій „бакшиш" — а ми? Де амбіція нації?...

Подумали та взялися за хабарі. Може це словечко не таке ніжне як „пурбуар" чи „трінкґельд", але остаточно все одно: хабар це великий трінкґельд, а трінкґельд то маленький хабарець...

Значить — все в порядку.

*

Раз станув я під зеркалом. І кажу до добродія, що появився в зеркалі:

— Можеб Ви, добродію, трохи зукраїнізувалися?.. (Павза). — Я?!. (Павза). — А Ви, бо з мовою у Вас то не дуже... (Павза). — Ніби?.. (Павза). — Ніби, що ми бідні, але вона в нас багата. Тільки не у Вас, куме... (Павза. Пан Зеркалюк кивнув рукою:) — Мова?.. Вона в нас справді чудова... Слова, знаєте, такі легенькі, як метелики — і такі колірові... Лише біда з ними, як з метеликами: літає під носом, а захочеш піймати на язик — фуркне в мить, що й капелюхом не накриеш. А тоді клопіт...

*

Цікаве одно. Ми з польського словника вже багацько набрали на борг, а поляки щойно починають брати від нас і досі бодай одно слово поширили загально.

Знаєте, яке? — Bezhołowie...

Кут Кудак.

— **Вибух у потязі.** На стації Землін-Новиград в Хорватії, коли заїздив закраничний потяг з Мінхену, настав у вагоні вибух, від якого згинули два пасажири. Тому, що подібні вибухи бувають у Югославії часто і все в потягах, що прибувають із заграниці, мін-ство шляхів розпорядило, щоби всі вагони, які приходять із заграниці, затримувати на границі, а на території Югославії, щоб курсували тільки вагони югославянські.

— **Семе не кради.** У Марії Шкоди, властительки склепу при вул. Огородницькій, служила 19-літня Марія Мазур, родом з Новосілок, пов. Золочів. Спершу справувалася добре, але згодом почала свою хозяйку окрадати. Зловивши її на горячому вчинку, Шкода зобовязала служницю відслужити шкоду. Марія на це згодилася, але перед кількома днями написала до хозяйки лист, в якому її перепрошує, а сама пішла на стрих і повісилася.

— **Гріб Овідія в Констанці.** В околиці румунського портового міста Констанца відкопувано від довшого часу руїни римського міста Томі. Археольог Гіхель, що кермував працею, найшов мармуровий саркофаг, а з написів на ньому видко, що в Томі находився гріб римського поета Овідія, який мешкав тут, вигнаний з Риму.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в більших фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тревчоти, рагляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 11—?

СПОРТ.

Дрогобич, 2-го серпня 1931 р.

Т. С. Т. „Підгіря" — С. К. „Гвязда" 3:1 (2:1).

В неділю, 2-го ц. м. виступило Т. С. Т. „Підгіря" в Дрогобичі на місцевій спортовій площі в складі ослабленому ізза відсутности К. Кіцули до змагань копаного мяча з доволі сильною жидівською дружиною „Гвязда" — („Штерн"). Змагання закінчено з вислідом 3:1 (2:1) на користь „Підгіря". Ворота для „Підгіря" стрільнули: Мисишин (2) і Сиротюк (1). Всі грачі „Підгіря" без виїмку грали легко і певно, переводячи на очах поверх 400 глядачів гарні комбінації, за що збирали дуже часто гучні оплески. Суддя п. Хруш безсторонній. Противник „Підгіря", „Гвязда", а в першій мірі її симпатики старалися ріжними вигуками, безосновними протестами і т. п. стероризувати „Підгіря", щоби українська дружина зійшла бодай раз у цьому сезоні побіджена з гриша, бо досі Т. С. Т. „Підгіря" не програло ані одних змагань.

Коломия, 2-го серпня 1931 р.

Сокіл II. : Гасмонея II. 1:2. — Сокіл I. — Гасмонея I. 1:1.

Сокіл виступив в ослабленому стані, тому гра на низькому рівні. Найліпший на грищі Йойко і Зошук II. Змагання не закінчилися, бо „Гасмонея" зійшла з гриша 15 хвиль перед кінцем, бачучи що „Сокіл" робить собі тренінг на одні ворота. Судіював непевно за домомогою публики п. Муль. Видців около 100.

—o—

З театру.

Український театр львівської кооперативи „Український Театр": „Мина Мазайло", комедія в 4. діях Куліша.

Будучи проїздом у Косові, попав я на одну виставу найкращого під цей час нашого театру в Галичині, а саме театру Львівської Кооперативи „Український Театр". Виставляли нову в нас комедію молодого радянського письменника Куліша. „Мина Мазайло" — зветься ця чотироактова комедія. її виставляв уже давніше харківський театр „Березіль". На сцені нашого театру вирежисерував її п. Блавацький, що знає харківську її постановку з часу свого перебування в „Березілі".

Постановка, яку я бачив, була взорована на березільській. Так мене інформували.

Комедія, про яку свого часу богато писали і до того не дуже то прихильно, в українській радянській пресі, пронизана тенденцією висміяти з одної сторони русотяпство (не чисто комуністична термінольогія), а з другої сторони т. зв. просвітянське українство (це теж комун. термін), що нібито має в собі богато нереальної, смішної романтики і ще більше українського, сліпого шовінізму. Позитивними типами в комедії є тільки комсомольці. Вони то репрезентують у ній і найкращих, найпозитивніших українців.

Автор бажав, очевидно, таким розложенням тіней і світла в українській радянській дійсности догодити комуністам, але цього не осягнув, бо з голосів радянської преси про комедію можемо виносити, що вона там не задовольнила нікого, ні комуністів, для яких було в ній за мало тенденційного ленінопролетарського балясту, ні некомуністів, для яких було саме того самого за богато. Самозрозуміло, що комедія не могла зробити кращого враження і на галицьких глядачів, і то тим більше, що для деяких з них вона взагалі мало зрозуміла. З уваги на те, комедію треба вважати маловдатною, дарма, що деякі відокремлені сцени є в ній цілком добрі. Найкращим з драматичного боку є третій акт.

Натомість гра артистів була на загал вдатна. Дуже добрим у ролі Мазайла був Блавацький, ролю Мазайлихи вдатно віддала Радванська. Знаменитими були пані Кривіцька (Ріта) і Ленська (Уля). Оригінальний тип створив Боровик (дядько Тарас), а вже незрівняною була пані Совачева (в ролі тьоті Моті). Переможно вивязався зі свого завдання у ролі Мокія п. Королик. Взагалі артистам цього театру належиться признання і подив за те, що вони дають нашій сцені в нинішніх важких часах, зокремаж у тих обставинах, в яких доводиться їм працювати.

В. М.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове прима —.— зол., літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·00 зол., копа яєць 3·80—4·00 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Повалляна велія" (Корінна Гріфіт) і додатки.

КАСІНО: Звук. фільма „Пісня життя" та додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Трьох приятелів" та „Весільний марш".

ЛЕВ: Звукова комедія: „Пляшта фірми Кок" та додатки.

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми: „Поворот" та „Мовчазний ворог".

ОАЗА: Звукові фільми: „Забудеш про мене" та „Боженівільний князь".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Передшлюбна ніч" та додатки.

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „Люди і бестії" та звукові додатки.

ХИМЕРА: „В ніч після зради" (Лія де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТХА: „У долині трівоги" (Г. Гібсон) та „Білий орел" (Дальорес дель Ріо).

Програма радіо.

Середа, 5. серпня 1931.

Братислава (278,8) 14·30 Концерт радіоорхестри. **Бреслав** (325) 19·10 „Фавоіта", опера Доніцатія. **Штрасбург** (345,2) 20·45 Симфонічний концерт. **Штуттарт** (360.1) 19·45 „Cavaleria rusticana", опера Масканія. **Букарешт** (394,2) 18·00 Концерт радіоорхестри. 21·00 Скрипкове соло. 21·45 Фортепіановий концерт. 16·40 Ешбах: Життєві питання сучасного покоління. 20·00 Вечір танку. **Стокгольм** (435,4) 19·45 Два фортепіяни. **Рим** (441,2) 21·00 „Фавст", опера Гунода. **Прага** (486,2) 21·00 Камеральна музика. **Відень** (510,4) 12·40 Легкий концерт капели Вінтерніц 17·10 Музика Бетовена. 13·00 „Весілля Фігаро", опера Моцарта. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська музика. 17·30 Джезбенд. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Четвер 6. серпня 1931.

Липськ (259,3) 20·00 „Стук у млині", комічна опера Адама. **Братислава** (278,8) 12·30 Популярний концерт радіоорхестри. **Бреслав** (325) 20·00 Симфонічний концерт шлеської фільгармонії. **Штуттгарт** (360,1) 20·30 Швайцарські народні пісні (з вик. хору). 21·00 Серенади. **Гамбург** (372,2) 20·00 Славянська музика. **Букарешт** (394,2) Симфонічний концерт. **Берлін** (419) Концерт берл. симф. орх. **Рим** (441,2) Симфонічний концерт. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·00 Фінські народні пісні. **Міляно** (500,8) 20·45 Камеральний концерт. **Відень** (516,4) 21·15 Вечір народньої пісні. **Мінхен** (532,9) 19·05 „Дон Джованні", опера Моцарта. **Будапешт** (550,5) 17·00 Концерт мадярської оперової музики. 21·15 Циганська орхестра Чорби. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 5. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астропомічний час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·30 Комунікати. 15·10, 16·30, 17·25 Музика з грам. плит. 15·25 „Пригоди верховинців у Парижі", кс. Матай 16·00 Програма для дітей. 16·50 Радіо серед учительства, відч. Пйотровського. 17·10 Світ інтересів і журби сучасного покоління, відч. Валевського. 17·35 Наші королівські раби, відч. проф. Вацека. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Арії та пісні. 19·40 Різьничі відомости. 19·55—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Концерт солістів. 21·00 Літературна чвертьгодина. 21·15 Концерт з Варшави. 22·00—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

Четвер 6. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11.58 Астрономічний час з Варшави. 12.10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·25, 19·40 Музика з грам. плит. 15·25 „Трійливі квіти і діти", виголосить М. Стефкова. 15·45 Аеронавтичний комунікат. 16·50 „Панамерика і Паневропа", виголош. д-р В. Наденч. 17·10 Літературна гутірка д-ра Бельмонта. 17·35 „Червоногород і червенські городи", виголош. д-р Пйотровський. 18·00 Концерт солістів. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна гутірка Ідзи Веневської. 19·50—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Концерт легкої музики. 21·30 Слуховище з Варшави. 22·00 Фейлетон „Олександри", В. Серошевський. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30 Концерт солістів. 23·00—24·00 Легка і танкова музика.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові Українськнй Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

ТАТАРІВ.

5. VIII. „Гарна Олена".
6. VIII. „Життя Парижа". 1873

Бурса ім. о. А. Качали в Тернополі відновляє свою діяльність у шк. р. 1931/32 і приймає учнів середніх шкіл за місячною оплатою 38 зол. — Прохання вносити на руки Управи Бурси (вул. Качали ч. 13) до дня 25. серпня 1931 р. 136 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

КОСІВ коло КОЛОМИЇ, Пансіон П. Лукашевської поручає сонячні покої з першорядним утриманням. Ціни знижені. 115 3—5

ПОТРЕБУЮ рутинованого конципієнта — Д-р Осип Когут, Богородчани. 126 4—5

МОТОРИ електричні, всілякі електромедичні апарати приймає до направи **електромеханічне заведення ЧУБКО**, Ліндого 6. тел 71—58. Заведення приймає і консервує електричні витяги. 134 2-2

ОКАЗІЯ. Площа до продажі при урегульованій вулиці тільки для українців. — Відомість і оглядини плянів від 4—6 вул. Крива 2. Агенція — Чорний. 138 2—2

КАМЕНИЦЯ нова, вільна від податків і переносної такси. Ціна 8·500 дол., довг 25.000 зол., себто вклад 5·700 дол. — Відомість: Бюро, Крива 2, коло Іпотечного Банку — Чорний. 138 2—2

АБСОЛЬВЕНТКА ГІМН. приймe якенебудь заняття: в канцелярії, торгівлі, аптиці, у лікаря. З огляду на невідрадні відносини панів заняття служниці (варення, прасування, ручні роботи) в інтелігентній сімї. — Згодошення прошу слати до 15. ц. м. на адресу: Перемишль — poste restante „Заграва над пустирем". 141 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р Тит БУРАЧИНСЬКИЙ

виїхав

на вакаційну відпустку.

Поверне при кінці серпня.

Меблі рідного рода, можна найкористніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 58—?

КІНО ч. 15—16 за серпень приносить найновіші вісти з фільмового світа а крім цього подає умовини скінчення кінооператорського курсу у Львові.

АДРЕСА: „Кіно", Львів, вул. Бляхарська ч. 8. 3—3

МЕБЛІ всілякого рода та великий вибір металевих і діточих ліжок по фабричних цінах за готівку і на догідних умовинах поручає

СТАЯЛЬ і С-ка

Львів, Казимирівська 28.

106 3—5 **Тел. 64—13.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.

ч. 175 (12.831). Львів, пятниця 7. серпня 1931. rocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Ні взад ні вперед.

Ще один польський голос про національну польську політику.

Львів, 5. серпня 1931.

Один з найвидатніших санаційних публіцистів, бувший редактор санаційного „Глосу Правди", В. Стпічинський оголосив у краківському „Ілюстрованому Курері Щоденному" з 5. серпня п. р. статтю п. н. „Твердий грунт нереальних доктрин і рятунок течія спільної долі" („Lądy nierealnych doktryn i wartki grunt wspólnoty losu") в якій розглядає справу польської національної політики. Ніякої нової концепції в цій справі стаття не дає, але пате написана вона оригінально, з притомним цьому публіцистові підходом до такої складної проблеми. Стпічинський не крутить і не теоретизує, а ставить справу ясно з польського становища. І саме цим стаття цінна для нас. А що її автор належить до інтелектуальної еліти санаційного табору, то тим самим його основні погляди на порушену тему треба вважати за ідентичні з поглядами найчільніших санаційних діячів як не в цілости, то бодай у самому їхньому заложенні.

II. Стпічинський починає свої міркування від розгляду двох, що так скажемо, протилежних і скрайних польських становищ у національній справі. Він твердить, що досі проблему співжиття поляків із славянськими національними меншинами розглядали поляки „у трівожному настрою". На це зложилися ріжні причини. Але найважнішою був факт, що як українці так і білоруси живуть на східних, прикордонних полосах, в орбіті „агітаційних впливів комуністичного інтернаціоналу і в безпосередньому сусідстві — ліцитаційних у відношенні до Польщі — експериментів радянського уряду, експериментів обдаровування білорусів і українців повірними свободами і вольностями на території мнимого Союзу мнимих радянських республик".

З такого трівожного настрою повстали дві концепції на розвязку національного питання в Польщі. Одна ендецька, друга польська соціялістична. Перша бачить в українцях і білорусах велику небезпеку для Річпосполитої і вважає за єдиний спосіб рятунку „скріплювання польського елементу на окраїнах (кресах)". Ендеція крім того приймає за підставу своєї концепції непризнавання права на національну відрубність для українців, тобто бажає цілковитої польонізації непольських, славянських народів у Польщі. Ця концепція, на думку Стпічинського, не веде до нічого позитивного. В ній не видно ніякої зрілої політичної думки. Зате в ній міститься погроза піяти силою на її реалізацію. Одначе досі консеквентно своєї концепції ендеція не проводила в життя. Навпаки, в часі ендецького правління, були випадки, де під напором обставин ендеки йшли на уступки. Друга концепція на розвязку цієї складної справи, зовсім протилежна попередній, належить польським соціялістам. Теоретично вони вимагають територіяльної автономії для славянських меншостей у Польщі, зокремаж для українців. Стпічинський каже, що в тій концепції криється велика небезпека для будуччини, бо „деякі землі Річпосполитої малиб бути поставлені в цілком особливу правно-устроєву ситуацію в порівнанні з цілістю державної території з тієї тільки причини, що їх населення непольське, при чім деяка частина громадян малиб дістати особливі права та привілеї в порівнанні з величезною більшістю громадян держави".

Від погроз ендецького батога — конклюдує автор — до широких привілеїв, жертвованих соціялістами сягає скала польської фантазії. Але не зважаючи на те, що вона така широка, для державної рації в ній місця нема. Автор твердить, що в ніякому випадку не можна будувати держави на мішаному устроєві для ріжних частин її території і таким чином розбивати її суцільність. І тому „*ніяких прав і спеціяльних ситуацій для територій з мішаним національно характером, очевидно як у додатньому так і в ніжному розумінні під оглядом привілеїв та обмежень, взад і вперед*".

Щож до Сх. Галичини зокрема, то там, за думку автора, така ситуація, що значна частина тамошньої польської суспільности прийняла за свою концепцію ендеків, а частина української суспільности, зокремаж та, що стоїть під впливом УНДО, склонна до концепції польських соціялістів. Обидві суспільности стоять супроти себе на становищах „двох нереальних доктрин, переділених рвучкою течією спільної долі, інтересів і будуччини". При тім польська сторона, твердить далі автор, находиться в слабшій ситуації. Чому? Бо виходячи з заложення „оборони польськости" підсвідомо формує в собі психічну диспозицію про існування загрози для своєї екзистенції і тому ставить собі за ціль дефензиву. Колиб такий стан на далі утримувався, то польська суспільність реаґнувалаб там з будуччини, заохочуючи тим самим українців до офензиви. Тимчасом дефензивна психіка є анахронізмом з часів неволі. Бо не можна — каже автор — видумати яркішого абсурду над думання, щоби змістом внутрішньої політики вільного народу, що має свою державу, була оборона національних інтересів, тобто психічна і фактична дефензива.

„Підставою розумного ділання — читаємо дослівно в висновках статті — польської суспільности у Сх. Галичині мусить бути свідомість, що доля її покликала до великої місії закріплення польської державности в психіці та в способі думання своїх українських співземляків. Ясно, що дорога до такої цілі не веде ні через снування фантастичних помислів насильної їх польонізації, ні через замикання себе у власних загородах і доручування державі оборони своєї безпеки, ні через витворювання настрою постійної національної боротьби, ні накінець через дошукування в кожному українському селянинові ворога і в кожному інтелігенті замаховця, ані через вимагання від держави, щоби вела супроти них (українців) політику превенційних рестрикцій і обмежень. Така політика не до приняття для Польщі, — не для Польщі пілсудчиків, кермуючих актуальною її долею, але для Польщі, що має за собою десять віків традиції державного істнування, 10 віків досвіду, часи Ягайлонів і Сасів, верхи сили і дно упадку — словом Польщі багатої в широке знання в ділянці успішности всіх інструментів політики".

Пройшовши через цей патріотичний патос, автор кінчає свої міркування такими підсумками:

„Річпосполита не може і не бажає (? — *Ред.*) вести політики нерівних прав у відношенні до ріжнородних груп своїх громадян. Державна економічна політика не може переводити в Сх. Галичині розріжнювання між польським і українським громадянством. Проблема втягнення в продукційні процеси інтелігенції однаково близька для держави, чи мова про інтелігенцію польську чи українську (у практиці це виглядає цілком протилежно!—*Ред.*). Слушні культурні укр. аспірації є неменше рідні підтримки від анальогічних польських потреб. *Отже провідна думка політики розуму унагляднювалась би в засаді, що держава, яка має засоби і волю для оборони своїх інтересів перед шкідливим ділянням груп і одиниць, не бажає базувати своєї політики здогадної предистинації до злочинів цілих національних груп: чи то української чи польської, чи якоїнебудь іншої*".

НЕЩАСТЯ ніхто передбачити не може,

але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає

ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

„Самозрозуміло, що держава в такій самій мірі не може приспособлювати своєї політики до демагогії українських націоналістів. Лідери УНДО глибоко миляться, припускаючи, що Польща буде вести у Сх. Галичині їх, а не свою політику. Під тим оглядом не повинно бути непорозумінь. Слід заявитися проти континуовання розмов, починаних з представниками українських партій, зокремаж шовіністичних. Черпаючи політичний капітал з непорозумінь, займаючися ніби професійно їх вишукуванням та експльоатацією, вони не мають ані волі, ані вмілости говорити мовою розуму. З українською суспільністю польська суспільність повинна розмовляти в самоврядуванні, в суспільних і господарських установах — словом при верстатах праці і при спільних інтересах, при яких засідають реальні люди з реальними інтересами й реальними аспіраціями, і при яких працюється на користь реальних, осягазмих цілей".

У цій статті п. Стпічинський поставив справу ясно, хоч може всього і не договорив. Очевидно, що ніхто з українців не міг мати ніколи ніяких ілюзій про те, що, мовляв, санаційна інтелектуальна еліта думає про ті справи інакше. Для нас з тієї статті такий висновок, що польська політика повинна надалі йти у Сх. Галичині по дотеперішній лінії, то значить на словах шукати понад голови „шовіністичних українських політиків" контакту і співпраці в українським громадянством, а на практиці паралїжувати та душити все українське національне життя з тим, щоби одночасно для форми і на експорт і надалі аранжувати всякі шопки т. зв. згідного співжиття між обома народами, при допомозі всяких продажних та подлих типів, що в силі по наказу оплювати навіть найбільші святощі українського народу. Щож до справи „рівних прав", то досі кожний з відповідальних польських політиків не погоджувався і на будуче теж не погодиться з таким твердженням, немов-то українці не користуються в Польщі рівними правами з іншими. П. Стпічинський належить до тих виїмкових постатей серед поляків, що не вірять у ту рівноправність на практиці і це для нас єдине позитивне в його статті. Зрештою його стаття як і кожна інша, що появляється на ту тему, є тільки черговим крикливим доказом на те, що національна справа в Польщі не в порядку, і що всі вони до купи, а в тім і обговорювана, є виливом саме обговорюваної Стпічинським інстинктовної трівоги за будуче. Цей голос Стпічинського, хоч який він цікавий, не вносить на ділі нічого нового навіть до теоретичної дискусії на теми національної польської політики. Він є ще одним доказом, що поляки не в силі рушити цієї справи з місця в ніякому напрямі, ні взад ні вперед. І саме тому вона мабуть усе буде каснути в теперішньому трівожному для них виді.

—o—

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 29-go lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 166. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 28. lipca 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 343/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 29. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 27. lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 166 (12823) z daty Lwów, dnia 28. lipca 1931 r. zawierającego: w artykule p. t. „Polityczna organizacja" od słów: „jaki wyjawyłysia" do słów: „swij obowiązok jakslid" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu zapomocą nieprawdziwych przedstawień i wyszydzań, podburzyć do wzgardy i nienawiści przeciw zarządzeniom władz administracji Państwa, zmierzającym do utrzymania ładu i bezpieczeństwa publicznego wewnątrz, tudzież poniżenia tych zarządzeń. — Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: H. Rosenwiesen wr.

Za zgodność: Schönthaler
starszy sekretarz.

‡ Бронислав Янів.

Директор „Кооперативи Український Театр" і „Т-ва взаїмних обезпечень „Карпатія" у Львові, б. старшина гал.-української Армії, б. голова „Т-ва Охорони военних могил", б. голова Педагогічного Т-ва, „Рідної Школи" помер у 46 році життя у Львові дня 4-го серпня. Похорони відбудуться в пятницю 7-го ц. м. з каплиці Бернардинів на Янівський цвинтар.

Хоча Покійний був поважно недужий від кількох літ на легені і постійно лікувався в краю та на чужині, звістка про його смерть була для найближчої рідні, приятелів і знайомих, вовсім несподіваною. Саме в останніх днях Покійний почував себе багато краще, лежачи в ліжку, не переставав цікавитися всіма справами, звязаними із його обовязками, а в розмові не тратив свого гумору.

*

Б. Янів родився в 1885 р. у Станькові, біля Стрия, де його батько був народнім учителем; у 4-ому р. життя втратив маму, а в 6-ому батька. Відданий спершу до кравця, завдяки власній охоті до науки добився до гімназії, яку скінчив у 1903 р. в Ярославі. Вже як бурсак тамошньої бурси організував національно своїх товаришів. Був студентом прав, а заробляв на прожиток писаркою в дирекції скарбового уряду в Ярославі, де брав активну участь в секції „Укр. Студентського Союзу" і в міщанськім Т-ві „Родина". Підчас виборчої кампанії їздив на віча та наради в цілому повіті зі своїм стрийком, Осипом і був дуже діяльний при виборах до парляменту в 1906-7 р. Від 1912 був адвокатським кандидатом, у 1914 р. як підпоручник австр. армії відбув военну кампанію, а вже весною в 1915 р. заведужав на легені і лікувався в Абації. У маю брав участь при здобутті Львова, а в осени попав на Волині до російської неволі, де пробув аж до кінця липня 1918. Після повороту був концептовим урядовцем і начальником канцелярії Секретаріяту Внутрішніх Справ, а відтак Президії Української Національної Ради Зах. Обл. Укр. Нар. Республики. Після відвороту галицької армії мав при У. Н. Р. уряд начальника канцелярії М-ства внутрішніх справ. Від 1920 р. був спершу урядовцем, відтак тимчасовим, пізніше постійним директором Т-ва взаїмних обезпечень „Карпатія". В 1922 р. став секретарем, а відтак головою філії „Просвіти" ім. Т. Шевченка у Львові, і одночасно директором кооперативи „Український Театр". У 1924-6 був головою „Рідної Школи", а в 1927 одним із основників і першим головою „Т-ва Охорони Военних Могил" у Львові. Позатим був він членом усіх наших культурних і добродійних товариств.

*

Покійний був одним із тих небуденних наших громадян, що вднали велику, невтомну енергію та охоту до праці із точністю, совісністю та чесністю, що могла бути зразком громадянина кожного народу. Те, що його вибирали по черзі до ріжних товариств на голову було наслідком не якоїнебудь його особистої амбіції, бажання почестей і популярности, а наслідком виїмкових рис характеру людини скромної, безкорисної та віданої кожній громадській справі, без огляду на тягар обовязків, звязаних із кожночасним становищем. Без огляду на тяжку недугу, що знесилювала його організм і відривала від систематичної праці, Покійний не переривав своїх занять і стежив за всіма повіреними йому справами до останньої хвилини життя. Вмирав із повною свідомістю свого безнадійного стану від довшого часу і підготовився до цієї смерти із супокоєм людини, що виконала по змозі своїх сил усі свої обовязки.

Все своє майно записав на фундацію для наших бідних студентів свого імени, а тим застереженням, що підмоги можуть діставати тільки одиниці безоглядно ідейні.

Англійські парляментаристи в українській справі.

Англійський парлямент, як відомо, розїхався уже на ферії, які будуть тревати до 20. жовтня. Перед виїздом на ферії внесла одна група англійських послів письмо до Гендерсона, як голови Комітету Трьох в українській справі, яке тут в перекладі подаємо:

„Підписані дозволяють собі звернути Вашу увагу на українську меншість у Польщі та на її положення у звязку з жалобами, висланними до Союзу Народів і до Комітету Трьох, якого Ви є головою.

„Вже 9 місяців минуло з часу, коли у Сх. Галичині мала місце так звана пацифікація, переведена польським урядом.

„Булоб зайвим ще раз широко розводитись над тими карними експедиціями, що звернули увагу цілого світу на ті умовини, серед яких доводиться українцям жити під Польщею. Результатом започаткованої Вами акції перед Союзом Народів у січні місяці було створення Комітету Трьох, що мав розглянути петиції української меншини. До тої акції прилучились не лише українці, але й европейські меншини і поодинокі люди, як от ми, яким залежить на тому, щоб Союз Народів дійсно став на сторожі прав нац. меншин, загарантованих договорами.

„Ми дуже жалїємо, що досі не було ще можливости довести до якогось певного рішення в питаннях, заторкнутих в українських жалобах, як також, що ця справа не була обговорена на травневій сесії Ради Союзу. Згідно з комунікатом, виданим у травні, має Комітет Трьох здати на слідуючому засіданні Союза звіт як з розслїду цих петицій, так також із переговорів, які мали відбутись між польськими і українськими заступниками.

„ Нас не дивує, що українсько-польські переговори не могли увінчатись успіхом. Нам відомо, що польське правительство поставило як передумову переговорів, щоб українці відкликали свої жалоби з Женеви. Це зрештою виразно заявив п. Голувко, голова правительственного блоку в проурядовому органі „Газета Польска" такими словами: „Відкликання українських жалоб з Женеви було би консеквенцією з приняття польських пропозицій, бо неможливе є з одного боку переговорювати, а з другого виводити жалоби перед інтернаціональним форумом. Якщо українці хочуть, щоби поляки застановили свої репресії, то мусять відкликать свої жалоби з Ліги Націй".

„Ситуація не є в ніякому разі задовольняючою. На засіданні англійського парляменту дня 15. липня стверджено, що дотепер немає ніяких звідомлень про переговори між українцями та поляками. В міжчасі доказують вістки, що доходять сюди зі Східньої Галичини, що там нема ніякої зміни на краще. Українські домагання в справі шкільництва, в справі вживання української мови, в справі пошанування горожанських прав і в земельній справі не діждались полагодження.

„Ми просимо Вас тому, як голову Комітету Трьох, вжити всього свого впливу в тому напрямку, щоби при евентуальних польсько-українських переговорах передовсім полагоджено справу відшкодувань за нанесені українській стороні в часі так званої пацифікації школи, як особистого так і матеріяльного характеру, а подруге полагоджено важну квестію автономії.

„Рівночасно просимо Вас поставити українську справу петицій на порядок нарад Союзу Народів у місяці вересні".

Цей лист до Гендерсона підписало 23 члени англійського парляменту.

Рівночасно з тим письмом внесли визначніші англійські учені та діячі, як теж представники жіноцтва письмо до премієра Макдональда, з домаганням до англійського уряду, щоби він на слідуючій сесії Союза Народів перефорсував справу створення сталої меншостевої комісії при Союзі, яка мала змогу остаточно вирішувати всі меншостеві жалоби перед Союзом. Цей лист підписало 89 осіб.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. СЕРПНЯ 1931.

ІВАН ФИЛИПЧАК.

Село без анальфабетів.

Минулих вакацій, довелося мені побувати в селі, де не було ніодної письменної людини — з винятком священика, його жінки та дяка — а цього року доля кинула мене до невеличкого гірського села, де всі люди письменні, а старці, яким доходить сімдесятка, всі до одного плавно говорять по німецьки і знають також „паньствови єзик".

Ще за диво — подумає неодин — деж це у нас можливе — у нас? — так, ще й на бойківщині у XX. віці село без анальфабетів!..

У це навіть наші етнографи не повірять! А воно дійсно так!

Це щасливе невеличке село — Лаврів — у старосамбірському повіті. Свою письменність завдячує воно школі, що тут заснували ІІ при монастирі оо. Василіян в 1788 році, коли грозило скасування монастиря за панування Йосифа II. Вже була приїхала комісія ліквідувати монастир, але хтось там з чесних людей шепнув о. протоігуменові, що з самбірським окружним старостою можна „інакше" поговорити...

Заспокоєний староста — сказав о. настоятелеві, що протягати монастир може лише тоді, як оо. Василіяни заложать німецьку школу. Лишень цьому завдячує лаврівський монастир свій нинішній розвій, інакше була би його стрінула доля Скита Манявського...

Отець настоятель вишукав зараз у Львові кваліфікованого вчителя до німецької мови, якого затвердила губернія. Учитель казав собі по королівськи заплатити, далеко більше, як мав тоді на рік староста, бо аж 400 фль.W.W. (Вінер Верунг) манастирські харчі, мешкання, паливо, свічка, світло.

Манастир рад-не-рад мусів на це пристати. Школа ця мала офіціяльну назву К. k. Kreis-Haupt-Schule і існувала як німецька школа майже сто літ — аж до утворення б. краєвої шкільної Ради. В тім то часі вона мала великий престіж, як перший розсадник освіти в тім темнім бойківськім куті. З її мурів вийшло споре число гарних людей, які згодом позаймали гарні становища.

В лаврівській школі вчилися свого часу Іван Товариницький і Степан Дубравський, що ундували гарні стипендії для нашої молоді, опісля о. мітрат Подолинський Мирон, генерал Павлюх, б. посол Вас. Яворський, проф. чернов. унів. Ом. Калужняцький, радник двора М. Максимович, о. крил. Гмитрик, шкіл. радник Копач і багато інших, Як одинока в тім куті k. k. Kreis-Haupt-Schule, давала вона в часах абсолютизму гарну освіту, її абсольвенти розходилися як писарчуки по судах і бецірке-амтах, а коли відбули практику і поскладали відповідні іспити ставали комісарями, суддями та старостами.

Спочатку, коли заложили школу, щоби придбати відповідну фреквенцію, як виказують манастирські документи, ловили по селі малих бойченят і садили у шкільні лавки. Тут сиділи побіч себе в першій клясі діти від 7 літ і 22 літні молодці! Згодом, як слава її розійшлася далеко і широко, їхалися тут священичі діти, сини польської шляхти, поміщиків, діти державних урядовців чехів, німців, мадярів і то навіть з віддалених сторін, бо там „добре та гарно вчили".

За часів краєвої шкільної Ради школа ця зачала підупадати, їй відобрали право k. k. Kreis-Haupt-Schule і поволі зійшла на приватну народню школу, а по році 1910 її зачинили*), а заложили на її місце найнижчого сорта одноклясову сільську школу, де вчить світська вчителька.

*) Про цю школу вийде соціяльна монографія.

Нині старі лаврівці лише кивають головами і згадують давні світлі часи цієї школи, коли була німецькою, „де дитина за 4 роки науки навчилася гарно по німецьки говорити, писати без похибок, не згадуючи про науку своєї та польської мови. А нині ходить дітвак 6—7 літ до цієї школи і по своєму ані читати ані писати добре не знає, а Schönschreiben і Rechtsprechen навіть не вчать!

Тій то школі завдячують лаврівці свою поголовну письменність.

Крім науки, в цій школі навчилися лаврівці від черців ріжного ремесла. Нині в Лаврові є свої гарні шевці, кравці, столярі, каменярі, мулярі, а деякі з них пускаються й в дальші сторони на заробітки. Вони будують нині гарніші хати з більшими вікнами, у них дбайливіша управа ріллі. Коли зберуть з поля збіжжа, зараз землю переорюють, як і в манастирі. У них не видно по селі величезних верб, цієї ганьби нашого села, а всюди пишаються садки.

І живуть вони як у Бога за дверми, так, що сусідні села їм завидують, бо вони не знають що таке конкуренція на церкву, що таке конкуренція на школу, бо будинок і все шкільне приладдя дав і тепер манастир дурно. Зарібків по василіянських лісах мають повно і літом і зимою, паливо на зиму ніколи не купують, а вершків, трісок і гиляк із зрізаної ялиці не хотять й брати.

В літі при жнивах роботи у них чимало. Жнуть самі в манастирі за снопи, і нікого до цього не допустять. О. о. Василіяни поставили їм кооперативу в мурованім гарнім будинку, в доґіднім місці на роздоріжжі, тому-то вона гарно розвивається, але під надзором оо. Василіян! До читальні дають оо. Василіяни часописи, книжки то-що. Одначе, що легко приходить, цього звичайно людина не цінить!

Лаврівяни з зовнішнього вигляду неподібні цілком до околичних бойків, не представляють жадного одноцільного типу. Це мішанина така, якої ніде не побачиш, тим більше у горах. Це ті-

Англія й Україна в минулому.

Нове число „Slavonic Review". — Нова історична розвідка. — Англія й Козаччина .— Особа Орлика. — Праця Драгоманова. — Значіння розвідки.

Ми вже мали нагоду згадувати про льондонський журнал „Слявонік Ревю", головний на весь англьо-саксонський світ науковий періодик для славянських справ, у звязку з його березневою книгою цього, де була поміщена розвідка д-ра В. Панейка про польсько-українські справи та статтю С. Сроковського на цюж тему. („Діло" з 28. квітня ц. р.). Саме цими днями вийшла свіжа книга „Слявонік Ревю" (грубий том в 239 стор. вел. 8⁰), де маємо знову „Україніку". Англьо-саксонський світ починає все більш і більш цікавитися українськими проблемами. В вищезгаданій книжці є дві статті, ріжні змістом і формою. Перша, публіцистична „Українське питання в Польщі" (відповідь на розвідку В. Панейка) в попередній книзі й вийшла зпід пера д-ра Станіслава Лося, бувшого шефа секції Ліги Націй у польському міністерстві закордонних справ і б. радника польської амбасади в Льондоні, як характеризує автора сама редакція англійського журналу. До цієї статті ми ще повернемо, а сьогодні обговоримо другу статтю на українські теми.

Ця стаття, найбільша розміром у цілій книзі, називається „Давні зносини Англії з Україною" й написана нашим істориком І. Борщаком, якого редакція характеризує так: „Автор численних праць з української історії, автор разом з Рене Мартелем „Життя Мазепи" французькою мовою й постійний співробітник журналу „Le Monde Slave". Є це наукова розвідка, здебільша на підставі рідких або зовсім невиданих матеріялів з европейських архівів з цілим науковим апаратом (самих приміток є в ній 72). Розвідка ця відкриває цілу низку фактів невідомих на Заході та й в нас про англьо-українські зносини в минулому.

Очевидно, нема змоги коротко зреферувати таку багату фактичним змістом розвідку, й ми можемо тут зупинитися тільки на деяких її моментах.

До початку 17-го віку нема матеріялів про англьо-українські зносини. Англійські мандрівники були рідкі в польсько-литовській державі й до України не доходили. Англія тоді звертала головну увагу на Московщину, де займала монопольне становище. Перші вістки про козаччину прийшли до Англії через Туреччину. В книзі англійського туркознавця Кнолля „Загальна історія турків" (1603) знаходимо вже цікаві вістки про походи козаччини на Туреччину. В 1620-х роках англійський амбасадор у Царгороді Томас Ро надзвичайно пильно слідкував за українськими справами, інформуючи про це постійно свій уряд. Він навіть і сам був у зносинах з козаччиною, щоби піддержати їх проти католицької габсбурської коаліції. Ро в імені англійського короля робив заходи перед султаном, щоби врятувати життя полоненому Самійлові Корецькому, героєві українських дум, але як відомо, Корецького всеж скарали на горло, хоч Ро дістав від великого везира певну обіцянку дарувати життя „Сарматському Леонідові".

Після згадки про побут Юрія Немирича в Оксфорді й Кеймбріджі І. Борщак зупиняється на Хмельниччині, цитуючи англійські газети й книги, де освітлюються події української революції. Автор присвячує сторінку Кривоносові, якого вважає англійським агентом на Україні й тому безкомпромісовим ворогом Польщі. Безпосередні зносини Хмельницького з Кромвелем автор вважає досі недоказаними, правда, додає, що всі архіви гетьмана були знищені, а в англійських архівах досі в цій справі нічого не найдено.

Після огляду англійських друків про Україну в XVII. віці доходимо до Шведчини. Стаття подає реляції англійського амбасадора в Москві льорда Уітворта про Мазепин рух. Цей самий Уітворт написав в 1710 р. докладний меморіял про володіння царя, де окремі місця присвячує Україні, плямуючи нелюдську жорстоку руїну Батурина. Меморіял цей появився, геть пізніше, аж у 1758 р. Це велика бібліографічна рідкість, бо вийшла з приватної друкарні Гораса Вальполя. І. Борщак найшов у резервовому відділі Паріської Національної Бібліотеки примірник цієї книги, який належав самому Вальполю. Одночасно з льордом Уітвортом перебував на царській службі англійський інжиніер Джон Пері, який будував знаменитий волзько-донський канал, де стільки козаків поклало свої голови. Пері особисто знав Мазепу. Посваривши пізніше з царем, відїхав на батьківщину, де списав свої спогади. У них він теж плямує руїну Батурина, жаліючи особливо начальника гетьманської артилерії Кеніґсена, якого видко знав.

Особливо цікаві, а то просто сенсаційні сторінки, присвячені зносинам Орлика з Англією. Орлик був у тісних зносинах з королевою Анною й королем Юріем, завдяки англійській дипльоматії міг добутися з Хотинської пастки, що підготовив паша, підкуплений царем. Вже в Солуні, де між іншим Орлик читав Шекспіра, був він завжди у тісних зносинах з англійським амбасадором, як видко з його справоздань переданих у цій статті на підставі архівів англійського міністерства закордонних справ. Одно з таких справоздань англійського амбасадора в Стокгольмі льорда Картерета, з 3. серпня 1719 р., варто тут коротко зацитувати: „...Поміж іншими визначними особами, що замішані тут у політичних справах, я мав у себе відвідини козацького гетьмана Орлика... Гетьман Орлик це людина розумна, зрівноважена й освічена, яка мене здивувала. Він великий ворог царя й запевняє, що як тепер не приборкати царську могутність, то всі християнські володарі матимуть довгі війни з Росією... З довгої розмови з гетьманом Орликом я зрозумів, яку велику вагу може мати для союзників його справа. Він бажає, щоби його величність в переговорах мав на увазі й козацьку країну. Я не заховав від гетьмана Орлика думки, які приємні для мене його наміри й що про все сповіщу Його Величність".

Далі знову находимо довгий огляд ріжних англійських друків про Україну, авторами яких були люди ріжних верств. Кеймбріджський проф. Клерк, відвідуючи Україну, порівнює її села зі селами в Шотляндії. Як тільки в 1834 р. вийшов збірник пісень Максимовича, в найповажніших англійських журналах появився переклад цих пісень. Останній уступ статті присвячений зносинам Драгоманова з Англією й тою „Україніком", яку він там поширював.

І. Борщак кінчить свою розвідку початком XX-го віку і висновок його такий: „Україна в минулому була відома Англії не гірше, як не краще, ніж сьогодні. Українські національні змагання находили повну симпатію в Англії, хоч географічна ситуація не дозволяла Англії грати активну ролю на Україні, так як наприклад це робила Франція".

Бачимо, що в цій англійській розвідці й наша історіографія віднайде нові факти й то в ділянці, якою досі не займалися. Цю розвідку варт перекласти на українську мову. А щодо англьо-саксонських читачів, значіння такої розвідки буде без сумніву вельми позитивне. З неї вони довідаються, що та сама Україна, яку ще за часів війни ріжні наші „приятелі" показували, як інтригу чи то німецьку, чи то російську (все залежало від моменту!) — займала неабияке місце й в англійській дипльоматії, науці, літературі й публіцистиці ще від XVII в. І про це люди дізнаються зі сторінок авторитетного журналу, що основує свої праці на фактах і позитивних доказах.

—o—

Ще про „Народний Дім".

З достовірних джерел довідуємось, що мин. тижня відбувся зїзд членів „Народнього Дому", на якому осуджено дуже гостро невідповідальну господарку комісаря тієїж установи, посла М. Бачинського, що й довела „Народний Дім" до повної матеріяльної руїни. Господарка ця виглядає так, що коли за обох попередніх комісарів, в 1923—27 рр. майно „Нар. Дому" було обдовжене всього квотою 150.000 зол., то „пан комісар" Бачинський підбив цей довг за час свого урядування (1927—1931 рр.) до суми 1,200.000 зол., що й стверджено на зїзді. Реферат про шкідницьку роботу комісаря Бачинського, що його прочитав на зїзді один з членів „Нар. Дому", обосновуючи його цифрами — був такий страшний, що зїзд у першій хвилині хотів вислати по п. комісаря людей до Криниці, де він перебуває на лікуванні й вимагати негайного його оправдання, а врешті вирішив скликати ширший комітет „Нар. Дому", покликати перед нього пана посла оправдатись і відповідати за катастрофальний стан господарки в „Нар. Домі", врешті вимагати усунення його з комісарства, з членів „Нар. Дому" і з партії „Русской Аграрной Организації", зложення мандату і поставлення перед суд.

На зїзді подали резигнацію дальші три члени „байрату" п. комісаря: емер. суддя Величко, см. ради. Турчманович і селянин Лещак з Бовшева біля Львова (два інші члени: Елїясевич і Ліпецький, зрезигнували з цього „байрату" уже давніше) — не бажаючи брати відповідальности за „працю" „пана комісаря" Бачинського.

Нарада трівала кілька годин і була дуже бурхлива.

—o—

Нова радянська пятилітка.

Радянський комісаріят земельних справ виготовив, як відомо, плян пятилітки на другий 5-літний час у рільництві. На основі цього плану засівна площа від 1933 до 1938 р. має побільшитися на двіста мілїонів гектарів і ціле хлїборобське господарство буде ведене тільки на соціялістичних основах. Сколективізоване буде не тільки господарство збіжове, але й плекання худоби.

Почавши від 1933 р. зачнеться механізація продукції. Совхози, що плекають худобу, будуть

більша нащадки колишніх манастирських фюрмалів, а подекуди, таки рідня давніших ігуменів, священиків, братчиків. Неодин з них ратуючи своїх близьких, спроваджував сестру, брата, купив шматок поля, віддавав чи женив, осадив на місці і так повстав згодом Лаврів як манастирська оселя, а пізніше як окрема громада-село, що до нині має всього 67 чисел. Вродливих і гарних типів тут дуже мало, а вдоволених із свого стану ще менше.

Неодин з лавровян леліє в глибині душі гадку, що його якийсь там дід чи прадід був у манастирі чимсь там великим, тоді і його родові десь колись, дещо капнуло, а після реформи Василіян припинилося.

Манастир живе нині своїми ідеалами, а село своїми. Ріжниця між цими ідеалами замітна найбільше гарними вечорами. У манастирі цілодення кипуче та повне труду і пожертви життя припиняється. На відгомін вечірнього дзвону на стіни манастиря сходить гробова тиша. Починається мовчанка та роздумування про ідеали другого вищого світа, а на селі, на склонах гір, оживає при розпалених вогниках сміх і регіт пастушків, а потім чути спів сільської молоді. То повиходили женці, що в місячну ніч завзято жнуть збіжжа і дзвінкими голосами виспівують наші гарні народні пісні. Бойківська пісня дивно сумна, промовляє до глибини душі. В ній виспівує бойко своє спокойне рабство і якусь тужливу надію на ліпше завтра. Де більше щастя, хто кому завидує — це незбагнена тайна глибини людської душі.

Цілком у відмінним та гіршім положенні находяться сусідні села, як Нанчілка Велика, Лінина, Потік та інші. Вони мають рівнож заробітки у манастирських лісах, бо як зима так літо у вільних хвилинах звозять дерево на манастирський тартак, опісля вивозять у світ дошки. Одначе в цих селах треба би ще багато зробити, почавши від сільської дороги, де потік сім разів переливає. Найгірше стоїть Нанчілка. Там треба би перш за все усунути цю нашу ганьбу — вербу, що розсілася в Нанчілці до величезних розмірів, а всюди її повно, в городах, на подвірях, загінках і межах. Аж соромно чоловікові таким селом переходити. Ця верба дає нам патенти лінивства, сільській інтеліґенції й народові, бо не вимагає ніякої праці ні заходу, вистане встромити кусень кимака в землю і готово — хоч кладись під вербу. Там треба би вислати якусь комісію, що вирубала би всі верби, а на їх місце засадила овочеві та морвові дерева. Там знаменито росли би крім яблок і грушок черешні, вишні, сливи, бо місцевість саме до цього надається — закрита з усіх сторін горами, довкола ліси, в селі тиша. Брак вітрів надається до розвою садівництва. Тут можна зробити рай на землі, але щож? Нема кому. На місцевих інтелігентів нема надії.

Тут повинен лаврівський манастир прийти нашому народові на поміч, тимбільше, що має кваліфіковані до цього сили. Він повинен розширити свою гарну овочеву шкілку до кількох і кількацятьох моргів і своїми деревцями засипувати не лише сусідні села, але цілі бойківські гори, де за гроші, а де за „бігзаплать". Тоді манастир може мати великий вплив на наш нарід. Інакше найдуться в нинішніх часах інші, не прошені опікуни, і можуть темного бойка обернути не лише проти манастиря, але проти свого народу.

Так само нема в тім куті морвових деревець. На ші сусіди силою пари розвивають шовківництво, і у нас в кількох закутках почали роботу і є повна надія, що ця галузь промислу, шовківництво, захопить щораз ширші кола серед нашого селянства, а тут в тім куті якось глухо, не видно ні одної морви. Гарно було би, якби оо. Василіяни занялися також розвоєм цього промислу, тим більше, що спосібних рук до цього діла у них не бракує; нехай би виглянули грохи зі своєї келії і пішли в народ, бо написано: „Научите вся языци"...

—o—

зовсім змеханізовані (механічне довання і т. п.). Число самоходів, уживаних у хліборобстві, буде підвищене на 2 і пів міліона. Хліборобство буде зелектрифіковане. При допомозі електричної енергії буде управлятися тільки коло 6 проц поверхні засівів, зате плянується електрифікація рільничих вакстатів та інкубінаційних стацій, а також господарств, що займаються плеканням худоби.

Пляи другої пятилітки передбачує також побільшення продукції мяса та молока, так, щоби на одну особу припадало 40—50 кг. мяса і 300—350 кг. молока і молочних продуктів річно. Щоби не осягнути, слід побільшити число рогатої худоби на 65—70 міліонів, з чого 35 міліонів припаде на корови. Число овець побільшиться на 150 міліонів, безрог на 70 міл., а дробу на 500 міл. Худоба буде діставати концентровану пашу. Продукція мясних виробів під кінець другої пятилітки має доходити до 6 міл. тон.

Одночасно має побільшитися вдвоє поверхня засівів і бавовни. Вдвоє або й втрое буде побільшена поверхня засівів цукрових буряків, наслідком чого продукція текстильних товарів і цукру побільшиться три до пятикратно. До того розбудовані будуть дороги і побільшені перевозові середники.

Щоби все те осягнути, передбачується вишколення півтора міліона рільничих техніків, рекрутованих із робітників при колхозах і совхозах. Будуть утворені для них окремі курси, на яких набудуть відповідні кваліфікації. Крім того буде вишколений міліон будівничих для рільництва. На вищих рільничих школах, получених безпосередньо з продукцією буде студіювати 175 до 200 слухачів.

Передбачені є також агротехнічні удосконалення. Будуть вестися досліди задля скорочення часу зростання ріжних ростин, уведеться електричність до плекання ростин і т. п. Будуть пробувати заакліматизувати в Радянщині єгипетську бавовну, виплекати нові роди ржи і цукрових буряків та взагалі перенести полудневі культури на північ.

Закн плян другої пятилітки буде переданий під розвагу колегії комісаріяту рільництва, вислухають думки місцевих організацій, совхозів і колхозів а перевівши запропоновані зміни, приступиться до реалізації.

Величезний плян другої пятилітки виготовлено в часі, коли ще навіть у начерках не сповнено того, що передбачув плян першої, промислової пятилітки і коли ще не відомо, що треба буде продовжувати в дальших літах.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

З життя укр. пласту
на еміграції.

III.

Виступи українських пластунів у славянських пластових таборах.

Другого дня наш виступ на стадіоні був імпозантний. Причиною цього було те, що члени СУПЕ виступили разом із українським закарпатським пластом. Ще перед виконанням своєї програми, отся велика група українців, під бурхливі оплески всіх глядачів, обійшла навколо стадіон. Напереді несено прапор, потім ішли пластуни, за ними пластунки, а далі пластунки та пластуни в національних одягах. Посідавши півколом, приступили вони до виконання своїх точок, з яких 7 було хорових (співав пластовий хор з Ржевниць під дирингентурою старшого пластуна д-ра Яковенка: „Ой видить Бог", „Жала Уляна", „Ой піду я по пороші", „Верховино", „Чеьчику", „Ой летіла горлиця" та „Кант") і 9 ріжних танців („Козачок" (4 пари), „Катерина" (6 пар), „запорожець" (4 хлопці), „подільський козачок" (сольо), „коломийка" (4 пари), „гречаники" (4 пари), „гопак" (сольо), „гопак" (5 пар) і „аркан"). Кожну точку гучно оплескували глядачі. Особливий успіх мав танок „запорожець". Виступ закінчився національним гимном „Ще не вмерла Україна", який відспівала вся наша група (не лише хор). Вся публика, розуміється, встала. (Серед публики був у першій льожі д-р К. Крамарж і дуже багато поляків на трибунах). Під бурхливі оплески глядачів українці зійшли зі стадіону. „Гласатель" про цей виступ написав: „Національні танці та співи підкарпатських українців і емігрантів здивували ріжнородністю та багатством мотивів і простою перейнятливістю мельодій...", а далі подав докладну програму українського виступу.

Крім цих двох виступів на стадіоні, українці ще виступали на спеціяльне запрошення в декількох таборах. Згадаю тут деякі виступи.

На другий день славянського Джемборі у країнці були запрошені на вечір до табору югославянських пластунів на Цісарському острові. Югославяни спеціяльно для українців улаштували ватру. Споміж них промовляв М. Йоіч, йому відповідав К. Подільський. Потім виступи югославян чергувалися з нашими танцями та співами. Югославяни зуміли дуже цікаво заповнити свою програму і надати ватрі дійсно братерський характер. До пізної ночі затягнулась ця ватра. Врешті югославяни закінчили окликами „жівіо" для України, на що наші відповіли „славою" Югославії.

На третій день англійці запросили наших завітати до їхнього табору. Там наші виступи чергувалися з англійськими та шкотськими. Наші використали майже весь свій репертуар і здобули богато признання та оплесків. Після того зробили кілька спільних фотографій, обмінялися адресами та сердечно розпрощалися.

Тогож дня увечорі була на стадіоні велика югославянська ватра з численною кількістю гостей (між ними був празький югославянський посол д-р Крамер). Ця ватра мала більше офіціяльний характер. На неї югославяни запросили українців з тим, щоби виступили з кількома своїми точками. Можна з певністю твердити, що виконаний нашими хлопцями танець „запорожець" викликав найбільше оплесків і окликів „опаковат!" (ще раз!). „Гласатель" про участь наших у цій ватрі згадав так: „Навколо вогню затанцювали поруч з югославянами і українці, які зібрали за танець з шаблями бурхливі оплески".

У свою чергу українці запрошували до себе чужинців. Так, напр., відбулася прегарна ватра у закарпатському таборі, на якій були югославянські пластуни.

Так пробігали усі дні славянського Джемборі. Дня 3. липня, вранці почалася ліквідація таборів; учасники славянського Джемборі спакувалися та рушили на залізничі двірці. Розїхалися і українці, — хто куди: одні на Закарпаття, чи то до дому, чи до пластового табору, а інші лишилися далі на чужині.

Тепер слід ще підкреслити важніші моменти з участи нашої пластової молоді у славянському Джемборі.

Наші табори весь час притягали до себе велику увагу чужинців як учасників славянського Джемборі, так і його відвідувачів. Безперечно, що багато з них уперше лише тут довідалося про те, що то є Україна, яка її доля, які змагання українців і т. д. Тут-же вперше пролунав на стадіоні в присутності неодної тисячі чужинців наш національний гимн, вислуханий з належною пошаною всіма присутніми. Пропаганді українського імени сприяв також „чендж".

Наша участь у славянському Джемборі причинилася до навязання з багатьома чужинцями близьких взаємин, які закріплять надалі взаємне листування, систематичне наше інформування чужинців про Україну і т. п. Зовнішньою ознакою навязання цих близьких відносин наших з чужинцями є безліч спільних фотографій, взаємний обмін відзнаками, підписами та почтовими адресами. Вже й тепер багато наших пластунок і пластунів одержує звідусіль листи, листівки і літературу від своїх нових приятелів. Найбільше приязні відносини встановилися у наших з югославянами та з англійцями. Щодо чехів, то з ними у наших добрі відносини віддавна. Без прибільшення треба сказати, що українці на славянському Джемборі користувалися загальною симпатією.

Не можна не вказати також на те, що й наше старше громадянство, яке численно відвідувало наші табори і більшість якого вперше наочно познайомилося з нашою пластовою діяль-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Поняття науки.

Поняття „науки" є досі предметом дуже живої виміни гадок між самими вченими та фільософами. Воно поширюється та звужується залежно від того, який хто зміст звязує із поняттям „обективности" та „загальних законів", що є метою наукових дослідів. Тому, що дефініцію науки подають фільософи, яких зазданням є узагальнювати висліди довершені поодинокими науками та розмежовувати царини праці, ця дефініція зміняється залежно від того, яку ролю хоче даний фільософ визначити фільософії у відношенні до поодиноких наук та до збірної суми їхніх здобутків.

Був час, коли фільософію вважали королевою наук, наукою наук; був інший, коли вона зійшла до ролі їх рабині; раз вона мала бути посередником між ними і мала обовязок лагодити їхні конфлікти, іншим разом подобала на наукову поезію, що в широкі символи перетворювала практичні здобутки ріжних спеціяльних галузей знання. Чималу ролю у цих складних взаєминах грав вплив фільософічної системи на поодинокі наукові досліди, а ще частіше вплив спеціяльних дослідів на ідеї фільософії. Таким робом історія фільософії мала моменти безоглядного довіря до метафізики незалежної від метод праці точних наук і повного її банкрутства, коли фільософи вважали єдиною підставою розвитку фільософічних ідей методи та висліди точних наук.

Стан цей незмінений майже досі. Важко нам без історичної перспективи рішити нині, чи в нашій добі бере верх розвиток точних наук чи підсилена метафізика. У добі, коли й серед метафізиків є оборонці її науковости, питання це ускладнюється ще й тим, що одні з них уявляють собі метафізику як науку на зовсім самостійних основах, незалежних від метод поодиноких спеціяльних наук, інші продовжують із деякими змінами погляд про фільософію себто метафізику як синтезу здобутків усіх галузей знання та пізнання.

Питання, яке нас цікавить, звужує дискусію до того: на зразок якої науки можна уявити собі досліди над літературною творчістю. Поняття науки в точнім розумінні цього слова себто точних наук звязане з такою царіною дослідів, де можна для її своєрідних проявів установити загальні закони, що дозволяють на неохибні висновки, незалежні від ідейних переконань одиниці. У західно-европейських країнах нині приймають погляд, що термін „науки" слід би полишити для дослідів, які можуть основувати свої закони на понятті скількости і зводити свої докази до математичних знаків; наука звернена на чисто **практичну** сторінку життевих явищ, може досконалити засоби свого пізнання звязані із розвитком техніки, може користуватися поняттям обективности як понадособистою мірою, якій не суперечать нові відкриття зроблені завдяки індивідуальній праці вчених.

Одною із великих заслуг Бергсона в сучасній фільософії є саме пояснення, чому людський розум, який створив науку виявляє свою повну неспроможність осягати абсолютну правду, коли стає перед явищами наскрізь духовими, неповторними, зовсім так само як поводиться супроти явищ природи, які може при помочі простірного часу досліджувати, мірити та узагальнювати з математичною точністю.

Математично-природничі науки себто наука в точнім значінні цього слова поширює щораз більше царину своїх дослідів тільки в тім напрямку, що зводить якість до скількости й індивідуальне до загального. Всі інші досліди звернені на царину людської культури можуть стати наукою тільки в такій мірі, в якій залишать на боці прикмети, що стають предметом цінування і всі прояви індивідуальної творчости.

Нема причини суперечатися за слова і відмовляти історії або історії літератури права, коли вони хотять конче стати наукою на зразок математично-природничих наук. Учений із досить великою уявою може дати нам картину розвитку якоїсь доби — державно-суспільних подій або літературних творів — в якій державні мужі або письменники не ріжняться нічим від атомів або планет, що підлягають вищим законам природи та йдуть заздалегідь означеним шляхом, який можна накреслити в таких загальних лініях, що нагадуватимуть міжпростірну мряковину. З другого боку інші кандидати на вчених, без крихітки уяви, отже без тої необхідної іскри, від якої запалюється кожна історична ідея та кожний літературний твір, можуть звести справді всі якісні прикмети до кількісних: зладити реєстр прізвищ із датами і заявити „ось наукова картина історії та літератури".

ністю, стало гарячими прихильниками пласту. Саме підчас слав. Джемборі склалася серед старшого громадянства група прихильників українського пласту, які рішили вступити в члени-прихильників Союзу Українських Пластунів Емігрантів, щоби своєю участю допомагати розвиткові цієї організації.

Як видко зі всього наша пластова молодь здобула певний моральний успіх (матеріяльного й не могло бути, навпаки лишився ще й невиплачений борг, який тяжить на Союзі Українських Пластунів Емігрантів). Тут треба сконстатувати, що лише жертвенність нашого громадянства уможливила нашу участь у славянському Джемборі.

Наприкінці треба ще згадати, що участь нашої молоді у славянському Джемборі значно збільшила в неї інтерес до чужих мов. Нераз можна було завважити в очах пластунок і пластунів велике бажання розбалакатися з чужинцями (чи то з англійцями чи ще з кимсь), та незнання чужої мови стояло тут на перешкоді. Тому треба сподіватися, що в наступному шкільному році наша молодь зі щирим запалом візьметься за вивчення чужих мов, щоб у майбутньому світовому Джемборі змогла навязати ще ширші та ближчі звязки з пластунами всього світу.

С. Стецько.

—o—

Війна в Китаю.

Між військами генерала Ші-Гіо-Сана і військами Чан-Гсі-Ліяна прийшло у віддалі 90 миль на південь від Пекіну до кривавих боїв, що тревали три дні. Збунтовані війська Ші-Гіо-Сана потерпіли погром і перейшли в провінцію Шантун. Сам генерал віддав себе в руки губернатора і просив, щоби позволив йому виїхати за границю.

—o—

Нові мельдункові приписи.

Міністерство внутрішніх справ виготовило проєкт закона, що новелізує обовязуючий розпорядок про рух і евіденцію населення.

На основі цього проєкту громади і магістрати обовязані вести списи мешканців і можуть брати оплати за те. Висоту оплати означить місцева самоврядна влада.

Щодо мельдункової процедури, то новеля вводить такі зміни: Хто перебуває в якійсь місцевости довше ніж три дні, має зголоситися в громаді до 24 годин. Обовязок зголошення тяжить на власнику або адміністраторові дому. Хто покидає своє місце замешкання і переселюється до іншої місцевости або покидає місце свого часового побуту чи там переноситься до іншого дому в тій самій місцевости, тото повинен вимельдувати власник дому до 48 годин.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

ОСТАННІ ВІСТИ

АНҐЛІЙСЬКІ ПОСЛИ У ЛЬВОВІ.

5. серпня приїхав до Львова посол англійської палати громад Ріс Том Девіс (Лейбур Парті). Другий англ. парляментарист Бері приїде до Львова 6. серпня. Ріс Девіс хоче зазнайомитися з меншинови відносинами у Сх. Галичині. Ріс Девіс був 5. серпня у воєводи Ружнецького та говорив із ним на тему українського питання.

РЕВІЗИТА МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО У ВОЄВОДИ.

5. серпня ревізитував митр. Шептицький у будинку воєвідства новоіменованого львівського воєводу д-ра Ружнецького.

КОНГРЕС НАЦ. МЕНШИН.

На передодні осінної сесії Ради Ліги Націй, а саме 29., 30. і 31. серпня збереться в Женеві на 7-му сесію конгрес національних меншин.

6.000 СЛУЖБОВИКІВ БЕЗ ПРАЦІ.

По день 1. серпня редукція у Польщі захопила щонайменше 6.000 держ. службовиків. Є де головно контрактові, провізоричні та денні службовики, яким не прислугує ні відправа ні емеритура. Багатьом етатовим службовикам предложили зміну правно-публичного відношення на конкрактове, а зате обіцяли їм, остазити їх на становищах.

1. СЕРПНЯ НОВІ РЕДУКЦІЇ.

Зачувати, що на засіданні економічного комітету ради міністрів, яке відбудеться 6. серпня під проводом прем. Пристора, радитимуть між іншим над третьою траншею персональних редукцій, які наступлять у вересні.

БРІНІНҐ І КУРЦІЮС ВИЇХАЛИ ДО РИМУ.

5 серпня вечором виїхали поспішним поїздом до Риму канц. Брінінґ і мін. Курціюс. Перед відїздом канц. Брінінґ сказав представникові Вольфового Бюра: В Німеччині розуміють, що всі постанови, які запали в Італії ц. р., основані на глибокім почутті відповідальности за пацифікацію й господарську відбудову Европи. В стремлінні до тих цілей інтереси Німеччини й Італії є зближені до себе безумовно. В тому розумінні хотів би я висловити надію, що нім.-італійські розмови підуть згідно й дадуть овочі.

БІЛЬШОВИКИ ЗАМОВИЛИ ДВА „ЦЕПЕЛІНИ".

Більшовицький уряд замовив у заведеннях будови „Цепелінів" у Фрідріхсгафені два повітреплави системи „Цепелін". Замовлення на домагання СРСР мають виконати в прискореним темпі.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·04·00—9·05·00, канадійський долар 8·94·00—8·95·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінг 0·00·00—0·00·00, румун. лей 0·00·00—0·00·00, французький франк 0·34 3/4—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·25, фунт штерлінгів 43·40·00—43·60·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·70·00—37·00·00, 20 франків 34·80·00—35·10·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 46·80·00—47·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·35·50—0·36·00, 5 австрійських корон 1·90·00—2·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·00·00, російський рубель 1·50·00—1·60·00, копійки за рубель 0·75·00—0·80·00.

—o—

НОВИНКИ

— **Дентист Яків Насс,** Львів, вул. Сикстуська 17/II **повернув і приймає як давніше.** 139 2—3

— **Після нападу на почт. амбулянс.** У звязку з нападом на почтовий амбулянс біля Бірчі повідомляють польські джерела буцімто в Перемишлі мала повстати місцева команда ОУН. Слідство в справі нападу веде шеф перемиської прокуратури д-р Прохаска та слідчий судця Турковський.

— **На кару смерти.** В Ораві (пов. Сколе) 16. літній Антін і 23-літній Іван Завадка вбили свого батька Франца, тому що не хотів переписати поля на старшого сина. Антін Завадка зізнав у поліції, що вбив батька за намовою брата, який дав йому револьвер і переконав, що як малолітній дістане невелику кару, а як її відсидить, дістане частину землі з батьківської спадщини. Окружний суд засудив Івана Завадку на кару смерти, а малолітнього Антона на 10 літ тюрми. Дня 5. серпня апеляційний суд у Львові затвердив кару смерти. Виконання присуду залежатиме від Найвищого Суду, до якого відкликався оборонець.

— **Почтових марок украли на 726.768 зол.** Слідство в справі влому до головної почти у Варшаві устійнило, що вломники забрали почтових марок не на 300.000 зол., як спочатку повідомляли, а на 726.786 зол. Злодії не були фахівцями, бо забрали теж і марки, яких на почті вживають для доплати, а які для них не мають вартости. Досі нікого не арештували. Переводять лише ревізії у продавців марок.

— **Вбили власника фабрики алябастру.** На дорозі між Бурштином і Демяновом вбито власника Алябастрових Заведень у Демянові Івана Боханка. Вбили його Станислав Чубак і Михайло Косцельняк також власники алябастрових заведень. Душогубства доконали на тлі конкуренції.

— **Медведі вимирають.** По статистичним обчисленням мисливського відділу при міністерстві земельних справ у Польщі живе тепер всього яких 200 медведів. Наслідком того міністерство наказало охорону цього звіра. Полювання на медведів буде дозволене тільки на два тижні в рік. Крім того на стріляння медведів треба мати окремий дозвіл від міністерства.

— **Пожежа.** У Золочеві згоріла стодола, шпихлір і стайня з мертвим і живим інвентарем Стан Сеньковського. Шкоди є на 4.000 зол. Згорів теж мертвий і живий інвентар різника Кар. Терлецького.

— **Душогубство** Коло дороги на границі села Дидьової, пов. Турка, найшли трупа 27-літнього Івана Гукача з Дзвинячя Горішнього. Оподалік найшли закрівавлений кіл, яким Гукача хтось убив. Ведеться доходження.

— **Умер і не вмер.** В селі Бенякові коло Берестя грім поразив молодого коваля Адама Войніша. Ствердили урядово смерть, написали посмертну виказку і зроблено похорон. Одна тільки мати запевнювала, що він не вмер і на її благання відкрили домовину над гробом. Небіжчик лежав немов у сні. Тоді перевезли його назад до дому і повідомили лікаря. Лікар ствердив, що Войніш має нормальну температуру тіла, як жива людина, але серце його не б'є. На лиці видко румянці, але збудити його зі сну не вміє.

— **Смерть на паркані.** Анна Черникова, земельна власниця у Вульці Гамулецькій біля Львова вилізла на грушу нарвати грушок. Гиляка заломилася і Черникова впала на паркан. Пробила собі бік, а наслідком перерванння артерії втратила притомність. Служба найшла Черникову завішену на паркані. По дорозі до шпиталю Черникова померла.

— **Розбили касу в „Обществі ім. Качковського".** Невідомі вломники розбили вертгаймівську касу „Общества ім. Качковського" у Львові при вул. Валовій ч. 14. В касі не найшли ні сотика. Поліція є вже мабуть на слідах вломників.

— **Крівава розправа з побожними.** В селі Вітрино коло Полоцка відбувалося католицьке богослуження у великій стодолі, де була влаштована тимчасова каплиця. Нараз наскочив відділ ДПУ, який заявив, що в стодолі відбуваються тайні протиреволюційні збори. Чекісти впали до каплиці і з криком „стріляй контрреволюціонерів" кинулися на зібраних. Настала страшна паніка. Всі кинулися на втеки, а за ними посипалися стріли. Упавших чекісти добивали шаблями. За кілька хвилин на побоєвищі лежало 7 трупів і 14 ранених. Крім того чекісти арештували 140 осіб. Всім грозить заслання.

— **Не приняв ордеру Леніна...** Рада народніх комісарів у Москві постановила нагородити професорів Самойловича і Молчанова, що брали участь в експедиції „Цепеліна" на північний бігун, ордером Леніна. Д-р Екенер, якого радянська влада за посередництвом радянського представника в Берліні, Хінчука, хотіла також ушанувати ордером Леніна, відмовився приняти цей ордер.

— **Трагічна смерть ученого.** Радянський вчений, геольог Нагірний, що з доручення радянського уряду досліджував нові поклади вугля в околицях Ферлани, згинув від вибуху світильного газу. Вибух був такий сильний, що окрім проф. Нагірного згинуло ще чотирьох членів геольогічної експедиції.

— **Човном з Констанци до Царгороду.** Студент Лівій Спорнік і студентка Фльоріка Пушкар хотіли трохи повеслувати, всіли в човен і віддалилися біля Констанци від берега. Нараз серед моря ухопила їх буря і понесла човен аж під Царгород. В Румунії вже думали, що обоє пропали, аж із Царгороду наспіла телеграма, що на Чорному Морі виловив їх німецький корабель „Імброс".

— **Селяни напали на жандармів.** Сталося це в селі Паламаж, тягинського повіту в Бесарабії. Селяни, озброєні сапами, сокирами та буками, напали на трьох жандармів, щоби відобрати їм зброю та набити. Жандарми всіли втекти до своєї станиці, стріляючи у воздух. Почались арештування й доходження.

— **В Шешорах пов. Косів,** відбудуться дня 15. ц. м. в год. 8. веч. заходом чит. „Просвіта" вечерниці з котиліоном. Вступ лише за запрошеннями. Ціна вступу 2 і 1 зол. На випадок, як хто не одержить запрошення, можна його дістати на місці. Дохід призначений на докінчення власної домівки.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **Л. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) маринарове шевіотове убрання зол. 130·—, 2) візитове убрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний реглян зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні складн у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленої ціяю фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 11—7

—o—

СПОРТ.

Чорні — Україна.

Перші цього року мячеві змагання між літовою дружиною Чорних й Україною відбудуться в неділю 9. п. м. в год. 11-ій передпол. на гриші Чорних. Літова дружина Чорних виступить у найсильнішому складі, з новим провідником нападу Ланьком. Як звісно, змагання між цими двома дружинами мають вже свою добру славу. Сподіємося, що наша одинацятка, яка в товариських змаганнях здобувається сталo на гарну гру, задоволить вповні своїх симпатиків.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Генерал Микола Юнаків, б. військовий міністр У. Н. Р., генерального штабу генерал-полковник, помер дня 1. серпня п. р. після короткої, але важкої недуги в Тарнові. Покійний, як видно зі самого прізвища, походить з української а ходом часу зрусифікованої ро-

дини. Російська революція привернула його для свого народу. В російській армії Покійний займався науковими воєнно-історичними дослідами, за що йому присвоєно звання професора Імператорської Миколаївської Воєнної Академії (був. Академії Генерального Штабу). В Академії викладав історію російсько японської війни та керував практичними працями по тактиці.

Покійний належав до молодої групи старшин Генерального Штабу, сторонників реформ у російській армії, за що разом з іншими його відряджено на муштрову службу на посаду коменданта бриґади. Підчас світової війни займав посади: Начальника Штабу 4 армії і нарешті Командарма.

Російська революція привернула його для свого народу. Прибувши в 1918 р. на Україну до Київа, всією душею віддався праці по орґанізації військових шкіл на Україні в Головній Шкільній Управі. Зі шляху служби своєму народові не зійшов і при перевороті Директорії. У 1919 році, після зєднання Українських Армій, був Начальником Штабу Головного Отамана і йому належить ідея походу на Київ, а не на Одесу. З покійним от. Петлюрою виїхав до Польщі, де брав діяльну участь у виготовленні плянів формування Української Армії. В Українській Армії займав посади: Голови Високої Військової Ради і Військового Міністра.

В останній час, не дивлячись на недугу, брав діяльну участь у праці Українського Воєнно-Історичного Т-ва, будучи його головою. Людина високої ерудиції та фахової освіти, видатний військовий історик, з глубоким аналітичним умом, він одночасно мав високе розуміння своїх обовязків, чесність та солідність, що в звязку з його тактом та обережним підходом до людської гідности підлеглих, зєднувало йому прихильність та повагу з боку старших і молодших товаришів зброї. В Його особі українська еміґрація та українські військові кола втратили високої кваліфікації теоретика військових справ та історика-ерудита.

Корнеля Головкевич, емерит. учителька в Тейсарові померла дня 31. VII. ц. р. у свого брата — проживши 52 літ. Була це жінка дуже жертволюбива та опікунка сиріт у громаді — і полишила по собі загальний жаль. — В. Їй П.!

—o—

Дописи.

ЧЕРНИХІВ ПОВ. ЗБАРАЖ. З культурно-освітнього життя. Над широкими левадами, крізь які срібною лентою вється Серет, розкинулися бідненькі хати села Чернихова. Оце село в затишньому куточку Поділля являється в повоєнних часах одним із рухливійших у тернопільському окрузі. Свою культурну працю вело воно під проводом кількох свідомих громадян, які зуміли згуртувати біля себе молодь і з нею влаштовувати низку ріжних імпрез, як: аматорські вистави, концерти, фестини, тощо. Прибита матеріяльними злиднями горстка ідейників довела до цього, що серед села станув прегарний читальняний будинок, в якому найшли теж приміщення молочарня й кооператива. В місяці червні ц. р. пережило село небуденне торжество; відсвяткувало ювилейну академію в честь митрополита Шептицького. Велику салю читальні „Просвіти" виповнили громадяни Чернихова та дооколичних сіл, що прибули зі своїми священиками. Академію розпочато відспіванням пісні „Владико Отче". Про значіння свята й діяльність Митрополита референував о. декан Йосиф Грицай. Відтак слідували гарно виконані хорові пісні під проводом диригента-дяка Г. Кметя, переплітувані деклямаціями, з яких гідна завваги „В храмі св. Юра" Б. Лепкого, з чуттям відрецитована А. Цурковським. — Академію закінчив промовою о. декан Й. Грицай, вносячи многоліття Ювилята, що з одушевленням відспівали учасники.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —.— зол., літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·00 зол., копанець 3·80—4·00 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Повадна жена" (Корінна Ґріфіт) і додатки.

КАСІНО: Звук. фільма „Пісня життя" та додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Трьох приятелів" та „Весільний марш".

ЛЕВ: Звукова комедія: „Підйта фірми Кон" та додатки.

МАРУСЕНЬКА: „Я лише тебе кохав" і додатки.

ОАЗА: Звукові фільми: „Забудеш про мене" та „Божевільний князь".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Передшлюбна ніч" та додатки.

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Ґрета Ґарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „У льняній квітці" та додатки.

ХИМЕРА: „В ніч після зради" (Ліа де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У долині тривоги" (Ґ. Ґібсон) та „Білий орел" (Дальорес дель Ріо).

Програма радіо.

Четвер 6. серпня 1931.

Липськ (259,3) 20·00 „Стук у млині", комічна опера Адама. **Братислава** (278,8) 12·30 Популярний концерт радіоорхестри. **Бреслєв** (325) 20·00 Симфонічний концерт шлеської фільгармонії. **Штутґарт** (360,1) 20·30 Швайцарські народні пісні (з вик. хору). 21·00 Серенади. **Гамбурґ** (372,2) 20·00 Славянська музика. **Букарешт** (394,2) Симфонічний концерт. **Берлін** (419) Концерт берл. симф. орх. **Рим** (441,2) Симфонічний концерт. **Гельсінґфорс** (453,2) 19·00 Фінські народні пісні. **Міляно** (500,8) 20·45 Камеральний концерт. **Відень** (516,4) 21·15 Вечір народньої пісні. **Мінхен** (532,9) 19·05 „Дон Джованні", опера Моцарта. **Будапешт** (550,5) 17·00 Концерт надярської оперової музики. 21·15 Циганська орхестра Чорби. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Пятниця, 7. серпня 1931.

Кенігсберґ (217,1) 20·10 Вечір Бетовена. **Липськ** (259,3) 16·00 Дрезденський квартет. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Букарешт** (394,2) 22·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 21·15 Квартет Ґавсмана. **Рим** (441,2) 21·00 „Кльо-Кльо", оперетка. **Прага** (486,2) 14·30 Концерт радіоорхестри. **Відень** (516,4) 19·55 „Щоденні проблеми" (Егоїзм і альтруїзм), проф. Ендльд. 21·00 Концерт симфонічної орхестри. **Рига** (524,5) 19·03 Година Чайковського. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра. 20·00 Симфонічний концерт. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер 6. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11.58 Астрономічний час з Варшави. 12.10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·25, 19·40 Музика з грам. плит. 15·25 „Трійливі квіти і діти", виголосить М. Стефкова. 15·45 Аеронавтичний комунікат. 16·50 „Панамерика і Паневропа", виголос. д-р В. Наленч. 17·10 Літературна ґутірка д-ра Бельмонта. 17·35 „Червоногород і червенські городи", виголос. д-р Пйотровський. 18·00 Концерт солістів. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна ґутірка Іди Вевєвської. 19·50—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Концерт легкої музики. 21·30 Слуховище з Варшави. 22·00 Фейлєтон „Олєандри", В. Серошевський. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30 Концерт солісти. 23·00—24·00 Легка і танкова музика.

Пятниця, 7. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 15·45, 16·20, 17·25, 19·40 Музика з грам. плит. 15·25 „Міжнародність у штуці", проф. Юзефович. 16·00 Скринька для найменших. 16·50 Літературна ґутірка по французьки. 17·10 „Барви, сильветки і лінії", Ст. Зелінська. 17·35 „З краю Басків", д-р Завістович. 18·00 Легка і танкова музика. 19·00 Всячина. 19·35, 20·10 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт із Швайцарської Долини. 22·00 „Старий і новий Неаполь", М. Грушинський. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

ТАТАРІВ.

6. VIII. „Життя Паризка". 1873

Бурса ім. о. А. Качали в Тернополі відновляє свою діяльність у шк. р. 1931/32 і приймає учнів середніх шкіл на місячною оплатою 38 зол. — Прохання вносити на руки Управи Бурси (вул. Качали ч. 13) до дня 25. серпня 1931 р. 136 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 12—?

ОКАЗІЯ. Нова каменниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 зл. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість з чемности: Львів, вул. Валова ч. 5, Скляп п. Павловського. 101 6—10

МУЗИКАЛІЯ. „ТАНОК ЛЮБЧИКА" на фортепян Безкоровайного, — в продажі 1 зол. 107 3—3

†

Бувш. Начальник Штабу Головного Отамана, бувш. Військовий Міністр У. Н. Р. (Генер. Штабу, Генер. Полковник) Ордин. професор Імператор. Миколаївської Воєнної Академії

Микола ЮНАКІВ

спочив у Бозі 1. VIII. 1931 року у м. Гарнові (Польща) після короткої, але дуже тяжкої недуги. Про цю тяжку втрату в глибокім смутком і невимовним жалем сповіщає

Управа Українського Воєнно-Історичного Товариства.

ПОТРЕБУЮ рутинованого конциписта — Д-р Осип Когут, Богородчани. 126 3—3

АБСОЛЬВЕНТКА ГІМН. приймє якенебудь заняття: в канцелярії, торговлі, аптиці, у дікаря. З огляду на невідрадні відносини навіть заняття служниці (варення, прасовання, ручні роботи) в інтелігентній сімї. — Зголошення прошу слати до 15. ц. м. на адресу: Перемишль — poste restante „Заграва над пустарем". 141 2—2

ГЕНА прошу негайно подати адресу, справа підпала, листя з дому повертають. — Міко. 147 1—3

4.000 ДОЛЯРІВ на першу гіпотеку каменниці у Львові пошукує господар і власник складу машин. — Фірма Роман Новацкі, Львів, Городецька 63. 144 1—3

Д-р мед. нострифікант, з причини браку знайомства пошукує пішою дорогою товаришки життя, інтелігентної, лагідної вдачі з відповідним віном. Лікарка, фармацевтка ев. вдова по лікареві не виключені. — Зголошення евент. з відбиткою слати до Адміністрації „Діла" для „Спільними силами". За дискрецію ручиться словом чести. 149 1—2

РУТИНОВАНИЙ адвокатський кандидат з 3-літньою судовою і провінціональною адвокатською практикою в ціли зміни посади пошукує місця у адвоката від 1. жовтня або 1. листопада. Платня по умові. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Працьовитий". 150 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р Грушкевич
148 **ОКУЛІСТ** 1—2
у СТАНИСЛАВОВІ — Липова 72.
виїхав. Поверне 25 серпня.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1. вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається панночки до семинарії або до гімназії. Приміщення в новій з комфортом уряджений хаті в середмістю — харч здоровий, достатний, пять разів денно. Солідна опіка старшої пані. Все за оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепян на місці. — Зголошення приймає і інформації дає до дня 25. серпня 1931 р. п. Стефанія Погорецька Weldzirz koło Doliny, poczta loco, — а потім у Стрию. 82 4—6

Одиноке на Поділлі уповажнене будівельно-техічне бюро інж. арх. Яр. Соневицького й А. Фалендиша в Тернополі, вул. Тарнавського ч. 4, виконує пляни і кошториси та переводить будови, реконструкції церков, народніх домів і всякого роду інших будівель. 117 3—3

МЕБЛІ тапіцеровані, отомани, канапки і фотелі, матераци з волосїння і морської трави скринкові і полеві ліжка, сальонові гарнітури та тапчани поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин меблів
СТАЙЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
106 3—5 **Тел. 64—13.**

Подільський Союз Кооператив у Тернополі
оголошує
Конкурс
на завідуючого кооперативою, крамницею в одному з великих сіл Тернопільщини

Умовини:
1. Вистарчаюча освіта.
2. Кооперативна практика.
3. Зложення кавції на 2000—3000 зол. (готівка або векселі).
4. Задовольняючий стан здоровля.
5. Платня по умові.

Оферти разом з описом життя і відписами посвідок про попередню працю надіслати до 15. серпня ц. р. на імя Дирекції ПСК. Тернопіль, Міцкевича 11. 143 1—2

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10

Ч. 176 (12.832). Львів, субота 8. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00, Піврічно 30·00, Річно 60·00.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Памяти великого чеха, нашого приятеля.

К. Гавлічек-Боровський і українці.

(З нагоди 75 роковин смерти.)

Дня 29. липня минуло 75 років від передчасної смерти видатного чеського публіциста та великого каменяра новочеського національного відродження: *Карла Гавлічека-Боровського.*

Серед плеяди тогочасних провідників чеського народу — Гавлічек, без сумніву був, найкращим громадським та політичним його вчителем. Публіцистичні його писання творили залізний фонд національної ідеольогії чеських визвольних змагань напротязі цілого минулого століття. Масарик наприкінці XIX. ст. продовжував і довершував те, що Гавлічек розпочав у середині минулого століття. Недаром будівничий чел. республики присьятив видавцеві *„Народніх Новін"* одну із найкращих своїх праць. А саме ту, яку він післав І. Франкові з власноручною дедикацією, в якій радив галицьким українцям зазнайомитися з Гавлічеком, що ще і досі є добрим порадником у політичних справах, зокрема для народів менших і несамостійних; я певний — писав далі Масарик, — що і Ви там знайдете те, що все придасться у Ваших відносинах"...

Справді Гавлічек може бути політичним порадником для кожного поневоленого народу, отже і для українського. Мало хто з провідників народу так джерельно продумав національну проблематику та визвольну тактику, як він. Подивугідний є його політичний реалізм. Ніхто не таврував так безоглядно національну демагогію і політичну фразу, як він, навпаки, все навчаючи, що єдиним порятунком поневоленої нації — є *праця* та *освіта*, а жадне революційне чудо. Після революції 1848 р. він слушно писав: „Тільки *сама* революція є невистарчаючим засобом для здобуття свободи. Якщо вона вдасться, то наступає, правда, зміна урядової форми, але старі звички незабаром знову приходять до слова"...

Це зовсім не означає, що Гавлічек був політичним *угодовцем.* Навпаки, у справах національних був він безкомпромісовим і непримиримим, як красномовно про це свідчить безоглядна його боротьба з австрійським деспотизмом, котра передчасно поклала його в домовину: здоровля Гавлічека не витримало переслідувань (депортації) бахівського режиму...

Якщо Гавлічек міг бути порадником українського народу в його визвольній боротьбі після своєї *смерти,* то за свого *життя* він був щирим і *відданим його приятелем.*

Це одна не з останніх обставин чому на 75 роковини його смерти український загал і преса мусять відгукнутися і прилучити свій голос до тих, хто з пошаною та вдячністю згадає цього невтомного борця і лицаря справжньої свободи.

Гавлічек ніколи не був прихильником того розмазаного славянофільства, котре реально у московському морі хотілоб потопити живі славянські народи. Навпаки: він ясно і рішучо проти немираної засади *расової* єдности, ставив факт реального існування поодиноких *народів* і гордо казав: *„Не славянин, а чех!"*.

Зрештою, він мав нагоду особисто пізнати східню славянщину. Він побував у Польщі, Росії та на Україні. Із подорож і особисті враження з неї вилікували його як з некритичного тогочасного славянофільства, так і русо- та польофільства. Зокрема, це дало йому змогу чудово зорієнтуватися в українській справі і вже майже перед сто роками (1846) зрозуміти велике потенціальне політичне й значіння. На його думку, українське питання є незвичайно важне і *„власне рішучим про майбутність славянської ідеї"*.

Пізнав що з приводу української проблеми Гавлічек висловлюється якраз у своїй історичній та програмовій статті *„Словянін та чех"* (1846), де виносить свої думки з приводу славянофільської доктрини взагалі. В кількох довших уступах, присвячених Україні, він сміло і глибоко креслить контури української історії, особливо зупиняючися на московсько-українськім та польсько-українськім моменті цієї вічно пальової і так болючо не вирішеної справи. *„Україна* — пише він — *це постійне прокляття, яке самі над собою висловили поляки та москалі, це яблуко негоди, кинене долею між ці два народи, що є приводом до вічної ненависти між обома ними, доки один з них не буде цілковито поневолений"*... Він додає, що закріпощена Україна тяжко мститься на обох цих своїх сусідах.

Згадуючи про те, як Петро Великий та Катерина II. остаточно задушили Україну після того, як вона розійшлася з Польщею, Гавлічек робить такі висновки: „Так погас нарід хоробрий, маючи над собою відтак панами поляків з одного боку, і москалів з другого; став він згодом тільки найнижчою голотою у своїй батьківщині, захищуваній довго кровю власних його попередників. Страшні, геройські думи та пісні вічно говоритимуть світові про нещасну долю українського народу"...

Духа українського народу поховали його сусіди та почали ділитися його тілом і, як звичайно буває у такій справі — „зачали сваритися — каже Гавлічек — та й досі ще не порозумілися".

Відтак він звертає увагу на те, як ці сусіди граматично анектують українську мову, мовляв, як свій діялект, хоча ця мова, зрештою, „від московської та польської мови є так само віддалена, як нпр. чеська від польської".

Кінець уступу про Україну в цій статті Гавлічека *присвячений* галицьким українцям, які єдино „не находяться під впливом великоруського народу", але національної відрубности яких тоді ще не визнавали. „Якщо-б — каже Гавлічек — їхня національність була визнана, забезпечена та підтримувана і плекана в дусі української історії та мови, ці національно вільні та самостійні русини природним розвитком справ сталисьбн ворогами великорусів, і навпаки — велика частина решти малорусів симпатизувалаб з ними".

Отже Гавлічек інтуіційно передбачив ролю Галичини в українських національних прямуваннях, яка їй припала після 1876 р.

Можна взагалі подивляти геніяльну інтуіцію цього великого чеського публіциста у східньо-славянських справах та його з грунту вірне зрозуміння українського питання на тлі східньо-европейської історії і політики.

Цікаво, що він тоді вже боровся проти славянофільських наклепів на український національний рух, як, неначеб то витаданий німцями, та утримуваний за чужі гроші. Полемізуючи з тогочасними — ураславянофільськими часописами, де українську справу поборювали такими наклепами (як нпр. у *„Словянській Липі"*), Гавлічек писав:

„Ми страшенно дивуємося, якщо не злості, то щонайменше великій неосвіченості людей, котрі гадають, що одним розмахом свого пера зможуть винищити нарід, якого в Европі є 15 міл. та якого тільки в австрійській державі є коло трьох мільонів. Панове, що не вдалося жахливому насильству дотеперішніх поневолювачів цього народу майже напротязі пяти століть, цього, сподіваймося не будуть у силі зробити ваші гусячі пера, навіть дуже загострені. Для чеха-ж, такі заходи є через те страшною ганьбою, бо всі ми ще добре памятаємо, як самі ми ледви з того стану вилізли, з якого український нарід щойно вибивається, отже кращеб нам годилося подати йому помічну руку у цих прямуваннях, ніж разом з його ворогами таврувати його, заперечуючи його існування аналогічними доказами до тих, якими наше існування нещодавно ще заперечували німці. *Хто сам є ідний свободи, має шанувати свободу кожного!"*. Які всі ці уваги Гавлічека здебільша актуальні ще й тепер! Особливо коли мати на увазі відношення міродайних славянських кол до українського національного руху та незалежницьких прямувань українського народу.

Адже в чеській пресі ще і досі не перевелися традиції бл. п. „Славянської Ліпи", проти наклепів якої на українців так по лицарському боровся автор геніяльної сатири „Хрест св. Володимира".

І через це не буде зайвим пригадати думки Гавлічека з приводу українського питання в 75 річницю його смерти. Скільки ще сучасних політичних і державних діячів взагалі, а зокрема — славянських, дальших і головно ближчих наших сусідів моглоб познайомитися з працями цього великого борця за свободу чеського народу, що так об'єктивно і розумно підходив до української справи і так знаменито відчув її значіння.

Прага, 29. липня 1931.

Вочковський

Огонь нищить

не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечайте

ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Українські справи в анґлійськім парляменті.

Інтерпеляції поставлені 29. і 31. липня 1931 р.

Зі справоздань англійського парляменту передаємо текст і дослівний переклад дискусії в нашій справі.

HOUSE OF COMMONS.

WEDNESDAY, 29th JULY 1931.

MAJOR ELLIOT asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether any progress has been made in regard to the settlement of the Ukrainian question; and, if not, whether he intends to put this matter on the agenda for the next meeting of the Council of the League of Nations?

MAJOR HILLS asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether he can state how many Ukrainian members of the Polish Sejm are now in prison; how many have been imprisoned without trial; and whether the Committee of Three obtained any assurances from the Polish Government with regard to the release or immediate trial of those members of the Polish Sejm who have been imprisoned without trial?

THE UNDER-SECRETARY OF STATE FOR FOREIGN AFFAIRS (MR. DALTON): Since my reply to the hon. Member for East Wolverhampton (Mr. Mander) on the 15th July, no further progress has been reported. A decision whether or not this question shall be placed on the agenda of the Council of the League of Nations will be taken after the meeting of the Committee of

ПАЛАТА ПОСЛІВ.

Дня 29. липня 1931.

Майор Елліот питав секретаря для закордонних справ, чи зроблено який поступ у справі полагоди українського питання; а коли ні, то чи він задумує поставити це питання на денний порядок найближчого засідання Ради Ліги Націй?

Майор Гілс питав секретаря для закордонних справ, чи він може подати, скільки українських членів польського сойму находиться тепер у вязниці; скільки посадили до вязниці без переслухання; і чи Комітет Трьох одержав від польського уряду які заневнення в справі випущення на волю або негайного переведення судового слідства для тих членів польського сойму, яких держать увязнених без слідства?

Заст. секр. для закордонних справ *(Далтон)*: Від останньої відповіди шан. послові з Іст. Волвергемптон (п. Мандер), з дня 15. липня, нема звістки про ніякий дальший поступ у цій справі. Рішення, чи цю справу поставити на денний порядок Ради Ліги Націй, чи ні, западе після засідання Комітету Трьох, який зійдеться у вересні в Женеві. Мій шан. достойний приятель (Гендер-

Three at Geneva in Semptember. My right hon. Friend has been informed that 7 Ukrainian members of the last Sajm and Senate were arrested since the last of September 1930, of whom one is still in prison and three others are on bail awaiting trial. Of the remaining 13, 12 have been convicted and one acquitted. Three Ukrainian members of the present Sajm and Senate have been arrested, of whom two were also members of the last Parliament and are included in the above figures. One of these three has been tried and convicted. The other two are on bail. All these sentences are subject to revision by higher courts. The Comittee of Three received no assurance from the Polish Gonvernment regarding the releasse or immediate trial of these prisoners.

HOUSE OF COMMONS.

Friday, 31st July 1931.

POLAND (UKRAINIAN MINORITY).

MAJOR ELLIOT asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether he has considered the letter lately sent him, signed by several persons representing widely different views in this country, asking him, as chairman of the Committee of Three, to use his influence in the direction of negotiations between the Polish government and the leaders of the Ukrainian parliamentary party, firstly on the question of compensation for damage to life and property during the so-called pacification, and secondly on the question of autonomy, and to urge that the Ukrainian question shall be placed on the agenda of the September council of tha League of Nations; and whether he will bring these representations before the Committee of Three at the meeting arranged to take place in September and give them his support?

The SECRETARY of STATE for FOREIGN AFFAIRS (MR. ARTHUR HENDERSON): I received yesterday the letter to which the hon. and gallant Member refers. I shall, of course, give full consideration to the proposals put forward in that letter, but it would be premature to say, on the day after its receipt, what course of action it may appear desirable to take in the questions which it raises.

MR. L'ESTRANGE MALONE asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether he has considered the resolution, signed by 81 Members of the British Parliament, asking him to put forward a resolution for the establishment of a Permanent Minorities Commission at the forthcoming meeting of the League of Nations Assembly; and what are the intentions of His Majesty's Government on this matter?

MR. A. HENDERSON: I have just seen the text of the resolution to which my honourable Friend refers. His Majesty's Government in the United Kingdom are in sympathy with the proposal for the establishment of a Permanent Minorities Commision as an eventual solution of the question of minorities procedure, bu I cannot give an undertaking in advanee that the United Kingdom Delegation at the forthcoming Assembly will take the initiative in putting forward such a proposal.

сон) дістав інформацію, що від 1. вересня 1930 р. було арештовано 17 українців членів останнього сойму і сенату, а яких один усе ще увязнений, а трьох за кавцією вижидають розправи. З останніх 13 — 12-ох засудили а одного звільнили. Трьох членів теперішнього сойму арештували, а яких два були також послами попереднього сойму і врахована в повище число. Один з тих трьох ставав перед судом і був засуджений. Всі засуди можуть бути змінені ревізією вищої інстанції. Комітет Трьох не дістав від польського уряду запевнення випущення на волю, або негайного судження цих вязнів.

ПАЛАТА ПОСЛІВ.

Дня 31. липня 1931.

ПОЛЬЩА (УКРАЇНСЬКА МЕНШИНА).

Майор Елиот питає секр. для закорд. справ чи він узяв під увагу того листа, який переслали йому недавно з підписами низки осіб, представників різних поглядів цього краю, щоб він як голова Комітету Трьох ужив свого впливу в справі переговорів між польським урядом і українськими парляментарними провідниками, перше, в справі відшкодування за життя і майно знищені підчас т. зв. пацифікації, і друге, в справі автономії і зажадав, щоб українське питання було поставлене на денний порядок вересневої Ради Ліги Націй; і чи він ці домагання представить на засіданні Комітету Трьох, який зійдеться в вересні, і чи піддержить ці домагання?

Секр. для зак. справ (*Артур Гендерсон*): Я одержав вчора того листа, про якого мені шан. і дост. посол згадує. Розуміється, я вповні візьму під увагу пропозиції поставлені в листі, але було би завчасним говорити день після присилки листа, які заходи слід би вжити в справі питань, які лист порушує.

Полк. *Д'Естрейндж Мальоен* питає секр. для закорд. справ чи він брав під увагу резолюцію, підписану 81 членами британського парламенту, яка домагається, щоби він поставив резолюцію в справі основання постійної Комісії для Меншин, на найближчому засіданні Зібранню Ліги Нац'й; і які є наміри в тій справі уряду Його Величности?

П. А. Гендерсон: Я щойно бачив текст резолюції, про яку дост. посол приятель згадує. Уряд Його Величности в Злученому Королівстві одобряє пропозицію створення постійної Комісії для Меншин, як евентуальну розвязку питання про вирішування справ меншин, але я не можу наперед дати запевнення, що делегація Злученого Королівства візьме на себе ініціятиву предложити цю пропозицію на Зборах.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Гостина англійського парляментариста у Львові.

Львів, 6. серпня 1931.

Вчора (5. VIII.) ранком приїхав до Львова посол англійського парляменту, член „лейбур парті" Ріс Дейвіс. З початком цього року був цей видатний парляментарист у Варшаві, де з розмов переважно з польськими політичними діячами виробив собі цілком вірний погляд на українські справи в Польщі. До Львова він тоді не приїздив, але на основі самих тільки варшавських розмов написав дуже цікаву та добру статтю про положення українців у Польщі, яку оголосив в англійській робітничій пресі. Цю статтю надрукували ми свого часу в перекладі у „Ділі", але вона була майже в цілости сконфіскована. Слід зазначити, що пос. Р. Дейвіс у першому англійському уряді Мекдональда займав становище віцеміністра внутрішніх справ. При формуванні теперішнього уряду він був недужий і відмовився приняти якенебудь становище в уряді.

Вчора вже в год. 9.30 ранком мали українські посли з англійським гостем коротеньку інформаційну розмову. Коло 11. год. зложив він візиту львівському воєводі. Біля першої години відбув довшу розмову з українськими послами. Відтак відвідав митрополита Шептицького та епископа Бучка та Будку. Вечором відбулась на його честь вечера в кімнатах готелю „Жоржа", в якій взяло участь кількацять наших громадян з політичного, господарського та журналістичного світа.

Сьогодні виїхав пос. Дейвіс у Рогатинщину. Завтра буде продовжувати розмови з українськими діячами разом зі своїм товаришем послом Бері, що приїздить до Львова в четвер вечором, а суботу має він говорити з деякими польськими діячами, головно зі соціялістами.

—o—

Поспіх чи перечулення.

Замість відповіди на спростування Головної Управи „Рідної Школи" — на статті „З історії Рідної Школи".

З нагоди ювилейного року „Українського Т-ва Педагогічного" помістив я в „Ділі" чч. 160—168 девять статтей під наг. „З історії Рідної Школи". (На маргінесі книжки Л. Ясінчука: 50 літ „Рідної Школи"). Бажанням моїм було звернути увагу громадянства на вартісну книжку, про котру до цього часу ніхто не відозвався, пригадати суспільности ювилейний рік Т-ва та вказати на обовязки суспільности супроти Т-ва в ювилейному році.

Щоби до втоми не повтаряти голословних закликів, які і так уже мало хто читає, щоби не заповняти шпальти пустими, хоч би патріотичними, фразами, вибрав я іншу форму: **кинув погляд на деякі ділянки діяльности Т-ва з істо-**

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. СЕРПНЯ 1931.

ГАЛАКТІОН ЧІПКА.

Соняшне дозвілля.

I.

На черчанських водах.

Кажуть бувальці, що по дорозі в Ямне, Вороху, чи іншій Косів треба конче вступити до Черча. Хочби всі завіси ходили як у годиннику, хоч би серце било як дзвоник — треба. Не можна знати напевно, де за рік, чи два вселиться хороба, краще заадалегідь подбати за те, щоби вона взагалі не вселилася. Що шкодить попити води на нирки, на жовчеве каміння, на шлунок, на тенесн, на болі в кринах, чи інші відомі й невідомі недомоги! Ліпше за скоро, як за пізно. А ще кажуть бувальці, що після Черча кожна околиця чарує, а кожна вода пахне.

Вибираючися на відпустку до Ямного вступив і я до Черча.

Два повні роки не заглядав я в ці сторони, скомпромітований серенадою під невластивим вікном. Але за два роки справа забулася і я міг знову поїхати туди. Прийшло мені це тим лекше, що помилковий обект моїх зітхань переніся до вічности, переживши сімдесять літ з гаком, а сусіди майже забули її бравурний виступ у мрійливу літну нічку.

Не дивота, що забули. В нас ще не такі річі забуваються. Що проти помилкової серенади всі злодіяства, хрунівства і тим подібні буденні обяви, які кидаємо в прорасть забуття ради спокою чи іншої посади!?

Черче!

Ніхто ніже при звуку цього слова не думає про село, що розложилося на боровині при пахливих джерелах. Тепер, хто скаже: Черче, то це значить: Живець із усім, що до цього належить: джерелами, купелями, музикою, проходами і масажами.

А крім цього всього і в симпатичною управою (реклама за дурно!).

Власне від управи хочу почати.

Так якось зложилося, що ціла управа життя походить з попівського середовища. Управитель — попович, директори — поповичі, голова Надзірної Ради також. Може й тому мені так у Черчі як дома і може тому Черче-живець пахне трохи попівством. Приїдеш — нагодують, відїджаєш — жалують, а весь час бавлять, розважують, розвеселюють.

Приїхав я в саме полудне.

В золотих промінних сонця купається і головний будинок заведення і розбудовані лазнички і розведені квітники. Купальників майже не видно. Вони теж купаються: хто в воді, хто в боровині, а хто в мріях після животворної „девятки".

Ніхто мене не біжить витати і я — признаюся — трохи розчарований. Преса, а ще щоденник, а ще одинокий, а ще фейлетон... Валощуся, надуюся і напишу, що Черче нічого не варте. Нічого лекшого, як пошкодити комусь, а ще в нас.

Ображеним кроком наближаюся до головного будинку і враз моя злість пропадає: управитель поїхав по закупки до Рогатина!

А потім може за годину, може за дві — рух.

Біжить якийсь робітник, біжить дівчина, біжить шеф від кітлів — всі до фіртки.

— Що такого? — питаю.

— Пан управитель приїхали!

Зовсім так як то бувало: „Єгомость приїхали!".

А другої днини в полудне знову рух.

Біжить робітник, біжить дівчина, біжить шеф від кітлів, біжать і пан управитель.

— Що такого?

— Пан директор поприхали.

Це вже так, як отець декан.

Пан директор виседають з брички, кидають оком то тут, то там, питають про це, то про те і йдуть на оглядини.

А на третій день ще більший рух.

Біжать усі, а директором включно. До них долучуються і миряни-купальники. Вибігає і сам реставратор.

— Що такого?

— Пан голова мають зараз надїхати.

Це вже не як єгомость, чи отець декан, а так як епископ на візитацію.

Замість: „Возшел всн" музика грає черчанського марша, а управа робить задоволено-перестрашену міну. Страх їх випливає більше з пошани до врархічної драбини, як з остраху за непорядки чи якусь недбайливість, а вдоволення має джерело в почутті виконаного обовязку. Кожний рік посуває Черче вперед, чи поширює його на боки. Де минулого року була трясовина, там нині вигідна дорога, а за рік може буде й асфальт. Де торік був каменолом, там нині стоїть церковця, яку проектував директор, будував управитель, а малював Е. Козак.

Був я в Черчі саме тоді, як маляр розмальовував церковцю. В чорнім халаті, босий, в величезних окулярах вилізав час до часу дихнути свіжим повітрям і набрати натхнення... В цім останнім помагали йому з цілого серця лікуванці, а спеціяльно один — золотоволосий, з синіми очима і жіночого роду. За весь час свого побуту, пересидів я біля церковці неодну годину, але до нині не знаю напевно ради чого: малюнків чи синьоокого лікуванця...

Черчанський небозвід ніколи не є беззоряний. Коли не глянути — блестить на ньому одна, дві, а то й більше зірок першої величини і тому там вечорі такі приємні, а від деяких зір можна попектися, як від самого сонця. Зірки ніколи не блукають по небозводі самі. За мого побуту одна

ричної перспективи, тримаючись при тім льояльно „офіційного“ видання Т-ва, тобто книжки Л. Ясінчука: „50-літ „Рідної Школи“. І не перекрутив я ані одної дати, ані статистичного, чи білянсового числа, на які я в своїх міркуваннях, чи виводах покликувався. А що на провід Т-ва тут і там дехто нарікає, що з діяльности Головної Управи Т-ва не всі, очевидно, вдоволені, що на тему доцільности нинішнього числа і складу урядовців та видатків централі також не мало між членами Т-ва говориться, постановив я, як не зангажований особисто, не так взяти в моїх статтях провід, Головну Управу і канцелярію в оборону (бо вони того не потребують), як радше виказати на основі історії Т-ва, що в цім Т-ві майже ніколи інакше не було, а навпаки, що було, і то не раз, далеко гірше, а мимо цього Т-во росло, розвивалося і дочекало 50-літнього ювилею та з тісно фахового стало загально національним. Отже покликуючись лише на ріжні факти, зілюстрував я деякі ділянки з життя Т-ва. І коли хто був терпеливий і перечитав без нервозности статті до кінця, то переконався, що і теперішній голова Т-ва і нинішня Головна Управа та канцелярія централі, тобто урядовці, вийшли на основі такого насвітлення дуже корисно і що статті мої причинилися до скріплення довіря широкої суспільности до **нинішньої** управи, а не до підорвання тогож довіря.

Тому з великим здивуванням вичитав я в „Ділі“ ч. 170 з дня 1. VIII. „спростування“ Головної Управи „Рідної Школи“ на мої статті, за підписами о. Олекси Базюка та д-ра Мирона Коновальця, з котрих перший є заступником голови, а другий секретарем.

Коли призадумаємося над тим „спростуванням“, то бачимо, що воно, хоч сконструоване одноціло, складається з трьох частин, а саме: 1) з обезцінення цілої низки статтей „З історії Рідної Школи“, 2) з корректури одного числа видатків, які „Рідна Школа“ видає на централю, а радше з публичного приписання мені тенденційности, чи може злої волі супроти Т-ва, та 3) з поучення, як мається писати статті на теми „Рідної Школи“.

Перший свій закид формують підписані так, що я, мовляв, лише „**переповідаю** історію Т-ва „Рідна Школа“ за книжкою Л. Ясінчука“, а „при обговоренні зросту бюджетів Т-ва вмістив я і **від себе невеличкий передостанній уступ**“ і той, очевидно, злий бо треба його спростовувати.

Кожний, хто прочитав всі замітки „З історії Рідної Школи“, прийшов до переконання, що я **не** переповідав за книжкою Л. Ясінчука **історію** „Рідної Школи“, лише опираючись на історії „Рідної Школи“ **насвітлив** деякі ділянки діяльности Т-ва з метою, яку я на вступі цієї статті зазначив. Врешті редакція „Діла“ не далаб мені аж стільки дорогого місця на саме переповідання, до цього у формі статтей, історії, а відослала би цікавих до оригіналу книжки. Ані я не хотів робити конкуренції авторови, ані редакція „Діла“ почитности книжки!

Другий закид є конкретний і „спростування“ Гол. Управи формує його так: У статті VII. („Діло“ ч. 166 з 28. VII.) написав я **„від себе“** так: „На удержання централі й урядовців потребує Т-во (в 1930—31 р.) аж 573.654 зол. А до цього додав я у скобках такий запит: **„Чи не за богато коштує бюрократія централі“?** І відсилає Гол. Управа мене та читачів до книжки Л. Ясінчука, де на стор. 227 написано так: **„Сама централя буде потребувати** (в 1930/31 р.) на **573.654 зол.** своїх видатків — 377.729 зол.“ І робить відразу висновок, що тим маленьким „своїм уступом“ наніс я **„велику (!) моральну кривду“** Т-ву. Спростування було правдомовне і сказало дослівно так: „Кожний, що не прочитає (яка стилізація?!) книжки Л. Ясінчука в оригіналі, міг би подумати, що дійсно канцелярія „Рідної Школи“ спотребовує поверх пів міліона золотих на свою адміністрацію; що **централя має або такий численний штаб урядовців, або так високо їх оплачує“.** Щоби переконати мене та Шан. Читачів „Діла“, що так справді є, відсилає мене до касового звіту „Рідної Школи“ за 1929/30 рік. Касовими звітами „Рідної Школи“ займемося окремо, — при обговоренні **теперішнього** стану „Рідної Школи“, бо тамта низка статтей відносилася до минувшини Т-ва.

Але щоби переконатися, чи Гол. Управа слушний „закид“ спростувала, то загляньмо таки до цеї книжки Л. Ясінчука: На 226 стор. є поданий прелімінар на 1930/31 р. у висоті 2,200.000 зол. Там подано дослівно на утримання таких ділянок:

діточі садки	30.200	зол.
захоронки	33.904	„
народні школи	406.375	„
фахові школи	59.677	„
середнє шкільництво	62.915	„
Почислім то разом	593.071	зол.
при заг. видатку	30.200	„
при заг. видатку	43.191	„
при заг. видатку	508.965	„
при заг. видатку	96.165	„
при заг. видатку	808.802	„
Почислім то разом	1487.323	зол.

Є тут зібрані **всі преліміновані** видатки „Р. Школи“ **на шкільництво** в 1930/31 р. і вони виносять 1,487.323 зол. А бюджет обчислений на 2,200.000 зол., з чого, читаємо на стор. 227. **дослівно:** „Сама централя буде потребувати **(на 573.654 зол. 90 сот. своїх видатків)** — 377.729 зол.“ Питаю тепер Головну Управу „Рідної Школи“, чи я подав невірно число видатків централі на 573.654 зол.? Чи цей „уступ“ додав я **від себе?** Я не сказав, що Головна Управа держить у централі за богато урядників, ані що за дорого їх оплачує, лише запитав, „чи не за багато коштує бюрократія централі?“ В тім випадку могла Головна Управа подати **вияснення** і воно було би зробило добре враження і для справи вистарчило би. А тим часом Гол. Управа дала спростування ще заки всі статті були надруковані.

Вкінці, в третій частині спростування, дає Гол. Управа поучення і то не лише мені особисто, але й усім на будуче, хто бажав би писати про „Рідну Школу“ словами: „Не **хочемо** приписувати гром. Перському **лихої волі й тенденційности,** але на **всякий** випадок уважаємо за дуже вказане, щоби прихильники чи **противники** „Рідної Школи“ писали свої замітки про неї на підставі дійсних даних, а не коментували їх самовільно“.

Щож, чи цифра мною подана не є дійсним числом, винятим з „офіційного“ видання таки самої „Рідної Школи“? А коли так, то чи конечне було спростування?

С. Перський.

†

ЗА УПОКІЙ ДУШІ

бл. п. БРОНИСЛАВА ЯНОВА

дир „Карпатії“ й „Кооп. Український Театр“

відбудеться

в суботу, дня 8. серпня ц. р. в год. 8-ій рано, в Волоській церкві

Поминальна Служба Божа й Панахида

на яку співробітників, приятелів і знайомих Покійного запрошує

Дирекція „Карпатії“.

Неполітична балачка з анґлійським послом.

Слон і політика. — Література, Валія та пацифізм. — Виборці та вибори. — Поліція та анекдоти.

Читали ви сензаційні оповістки на будках із часописами та тютюном „Приїзд анґлійських парляментаристів до Львова“?

„Чого вони тут хотять?“ — питаються наївно сусіди — „зрештою і спеки такі... хочеться їм їхати!“

Всі, що мають обовязок стежити за таємними чужинцями, які приїжджають у білий день і заздалегідь повідомляють про свій приїзд, мають багато роботи. Такий анґлійський посол приїжджає собі до Львова, наче на лови до Індії у країну слонів.

До речі, чи знаєте анекдоту про міжнародній конкурс на наукову працю про „слона“? Представник кожного народу, прочитавши оголошення про конкурс, ужив іншої методи, щоби до неї підготовитися. Німець спровадив 24 томи і зачинився на 24 місяці в кімнаті, щоби написати працю „Слон як такий“; француз поїхав автобусом із своєю приятелькою до „Зоольоґічного саду“ і описав свої враження п. з. „Слон і кохання“; анґлієць сів негайно на пароплав і поїхав студіювати слонів в їхнім рідним краю, щоби рішити практичне питання: „Слони і анґлійська кольоніяльна політика“.

Ось чому анґлійські посли їдуть до Львова. Вибачте журналістам, що трохи переборщують: є такі випадки, коли один анґлійський посол варт множини. Бо досі приїхав до Львова тільки один-одніський: Ріс Дейвіс.

Після 12-годинних розмов із політиками сказав він: „А тепер давайте мені якусь зовсім неполітичну особу... професора або вченого... Когось із ким можна би побалакати собі оттак загально про проблеми...“

А що в такій літній добі нема ані професорів ані вчених, то я мав приємність познайомитися особисто із цим сензаційним гостем. „Приємність“ у найточнішім значінні цього слова. Саме рік тому обводив я по місті кільканацять американок, що переїзжали через Львів на Україну, а вечором за нашими закусками та вишнівкою переводили паралєлі між старим і новим світом. Не меншу приємність мав я вчора.

Ріс Дейвіс — 60-літній мущина, якому бракує тільки гриви Льойда Джорджа, щоби міг виступати як його двійняк. Бажаю всім своїм найближчим другам виглядати так у 50-ім році життя і мати стільки енергії, бадьорости та захоплення всіми проявами чужинного життя.

— Ваша спеціяльність література? О, це чудово! — так починається розмова. — Що ви думаєте про Шекспіра?

І далі:

— Чи на ваш погляд політична влада може вплинути на розвиток літератури?... Згода! Письменник, який не бореться за ширші права свободи одиниці, а тільки боронить поглядів уряду це ніякий письменник, його ніхто не потрібує. Бернард Шов сказав раз, що якби в Анґлії панував соціялізм, то він був би консерватистом.

— Чи ви, українці, веселі, маєте гумор? О, це, прегарно!

Ріс Дейвіс гордий на те, що він валієць, так само як Льойд Джордж; темперамент і поведінка валійця нічим не подібні до холоднокровних, стриманих анґлійців. У перших 10 хвилинах ви знаєте його смак, його звички, ідеали і гуторите так, якби просиділи з ним тиждень. Кожну загальну замітку він перетикає якоюсь анекдотою, веселим і характеристичним прикладом.

Приїхавши сюди Р. Дейвіс зібрав у першій мірі „фактичні дані“ себто опирається на фактах, яких не заперечує ніхто ні в Анґлії ні в Польщі. Зустріч із людьми для нього це тільки спроба зрозуміти, як вони уявляють собі розвязку ріжних складних питань.

— Я пацифіст; не такий, як більшість, що є пацифістами підчас миру, а коли настає війна то воюють, а такий, що виступав проти війни підчас війни. Не вірю, щоби найсильніший нарід міг винищити інший — арештами, гарматами та газами. Сильний уряд може позачиняти всіх представників другого народу, наложити на нього найбільші заборони, але коли він має хоч би пів міліона населення, що протестує — справа даремна. Пригадайте Ірляндію. Ми, анґлійці, взагалі не розуміємо психольоґії таких керманичів держави, що заводять диктатуру ані того населення, що слухає її... але це їхня внутрішня справа. Ми стоїмо на політичному принципі демократії... А коли чуємо здивований запит: чому ми встряваємо в такі справи як ваша, то відповідь є проста. Анґлія, Франція, Німеччина, Італія, Польща належать до Ліги Націй; Ліга Націй має спільні ідеї, яких боронить... і як довго кожна із цих держав належить до тої самої міжнародньої організації і приймає її спільні основи, так довго кожний посол кожної із цих держав має право знати, чи інша держава зберігає в себе ті принципи супроти національних меншин, яких боронить на міжнародній арені.

вірка мала стільки сателітів: від горіючих до безнадійно витаслих, що тяжко було приступити. Кружив нижче підписаний тільки з далека і зі сльозами дивився в слід за віркою, яка з кількома сателітами їздила до цілющого джерела промивати очі. Кажуть, що вода з цього джерела має чудодійну силу: коли промити нею очі — всі довкола видаються молодими. Може й тому їздила вірка промивати очі...

Має Черче ще одну відмолоджуючу воду. Це оспівана в піснях, використувана і вічно вичерпувана „Девятка“. Оповідають, що один лікувальник до того степеня запивався нею, що при кінці сезону тріпав досвіта руками і віяв на цілє Черче.

Біля джерела „Девятки“ завдно стоїть черга. Дівчаткам, які подають воду, аж руки вмлівають від натуги, а народ пє і пє. Я сам за три дні випив більше тієї чудотворниці, як за цілий рік добростанської і содової. Думаю, що якби фабрика „Здоровля“ почала на цій воді виробляти „лімоняду“, то вже немовлята робилиб запаси на старі літа.

Як тільки ніч вакрие землю, то разом з пахощами квітів і шепотом пар линуть у синю даль гони мрійливого вальса, пристрасного танга і дріботливого фокстрота. Це закладова музика сповняє не так свій обовязок, як дає вислів своїм настроям. Адже й на них (самі молоді хлопці!) впливає чарівна літна ніч і... зірки на черчанським небозводі.

А коли прийдеться відїзджати з Черча, то жаль. Весело там, приємно і здорово. А головно — дешево. Нинішні часи такі, що дешевість це половина здоровля. Другу половину дають води, а настрій іде на причинок. Тому кожний вертав з Черча обновлений і таким вертав я, хоч як коротко в ньому побув.

Управитель відпровадив мене аж до фіри, а директор махав рукою з веранди...

Це виглядає на політичне експозе. Тимчасом розмова перескакує з предмету на предмет і треба з неї вині вибирати для читачів хіба родзинки, не маючи змоги дати самого портрету співрозмовця. Р. Дейвіс підкреслює, що добре розуміє, що таке „національна меншина", бо сам до 19-го року життя не знав іншої мови як валійська і памятає часи, коли за розмову нею карали. Він по професії вуглекоп і перейшов довголітню кар'єру із шабля на щабель в політичній діяльності та освіті. Коли з погідним супокійним поглядом упевняє, що англійці вважають усіх чужинців кращими ніж самих себе — мусимо йому вірити.

— Вже досі не вірили мені в Англії, коли я забирав голос про події минулої осени у вашім краю. А тепер, коли я на все глянув власними очима напевно не повірять. Але ви не можете уявити собі, як незвичайно політично вироблені є мої виборці, як вони орієнтуються в усіх справах. Правда, що як тільки якийнебудь часопис з іншої партії згадає про мене прихильно, мої вуглекопи чіхаються в голову і кажуть: „Ов, щось із нашим Р. Д. недобре..."

— І в нас зовсім так само...

— Видко, що психольогія загалу скрізь та сама...

Р. Дейвіс залюбки зупиняється на анекдотах, що характеризують незвичайно сильне почуття правовости в англійськім законодавстві. Оповідає про випадки, як громадянин невинно арештований, за те, що просидів одну ніч у вязниці виграв процес і дістав відшкодування кількасот фунтів, як з приводу одного незаконного арештування одного звичайного громадянина весь кабінет мусів податися до димісії.

— Ми знаємо, що в таких випадках міністр ніколи не винен, тільки поліційний урядовець, але як довго він міністр, він мусить брати повну відповідальність за вчинки всіх собі підчинених урядовців. Чи ви знаєте наприклад, чому в моїй окрузі провалилася кандидатура льорда Дербі, якого предки роками здобували мандат? Тому, що він підчас виборчої кампанії обіцяв почтовим урядовцям добитися підвишки платні на 5 зол. тижнево, а після виборів не виконав цього. Коли при других виборах його заінтерпелювали на вічу, „а що з почтовцями?" він сказав одно необережне слово, що це „ошуканці" і від цього часу не мав уже що робити в своїй окрузі.

Ага, в звязку з виборами..., не знаю, чи вам відомо, що підчас них ніякий поліцай не має права вступу на збори. Хіба, що кандидат сам прохав би помочі поліції для своєї охорони.... але що тоді він мусить за це платити, то ми звичайно з цього не користаємо.

Англійський політик гордий інтелігенцією та чесністю своєї поліції; коли він і рідня полишили хату на два тижні, досить було повідомити про це поліцію, яка буде берегти її, очевидячки, з власного обовязку.

Йому відомо, що агенти стежать за ним у Львові зранку до ночі, з ким він зустрічається та розмовляє.

— Це нагадує йому таку історію:

— Підчас війни я заповів приїзд на віче до своїх вуглекопів. Знали, що я проти війни і за мною вислали поліційного агента. Приїжджаю до міста і бачу, що на мурах розклеєні афіші: „Р. Дейсіс буде говорити проти війни". Це була для мене несподіванка, бо я не мав наміру попасти в конфлікт з воєнним законом. Перед вічем швагер каже до мене: „Буде біда... це пахне вязницею... тут за тобою приїхало аж двох агентів, щоби бути на вічу... один із Менчестру, другий із Кардіфу... що ти зробиш?" — „Не журися! побачиш! зі мною приїхав ще третій агент". Виходжу на трибуну і починаю свою промову так: „Товариші! їдучи сюди я не мав наміру говорити проти війни, але тому, що так уже кажуть афіші, мушу говорити на цю тему. Панове агенти! всі три витягайте записники і не пропустіть із моєї промови ніодного слова!" І після цього я почав промову до своїх краян валійською мовою, якої агенти не розуміли ні слова і говорив проти війни цілу годину. Пізніше за сам опис цієї історії я дістав ще гонорар у часописі.

Треба подивляти здоровий і ясний розум цього представника англійської нації, який викладає свій світогляд так само просто як передає враження з міста та подорожі. Він обмежує свої питання в звязку з метою своєї подорожі до чисто фактичного стану, а одночасно цікавиться і народньою ношею, народніми піснями, борщем, Карпатами і виставками львівських крамниць.

— Львів це досі мій найдальший пункт у подорожі на Схід—усміхається він, не засоромлений ні трохи, що не був ні в Індіях ні в Китаю... — але завтра я буду вже трохи дальше...

м. р.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

НОВИНКИ

— **Замість вінків жертви на „Рідну Школу".** Із відчиненого заповіту полишеного пок. Бронніславом Яновим передаємо до прилюдного відома його останнє бажання, щоби замість вінків і квітів на його могилу всі складали тільки жертви на „Рідну Школу".

— **Ревізії й арештування.** В Липиці Долішній, пов. Рогатин, місцева поліція перевела ревізії дня 30. липня ц. р. у Івана Рибіцького й Олекси Сторощука, але не найшла нічого. Арештувала Івана Рибіцького, що був уже арештований 23. липня ц. р. і випущений по двох днях на волю, Миколу Нитника та Олексу Сторощука. Попереднього дня арештовано Осипа Лотоцького. Арештованих відставили до Рогатина, де переведено з ними слідство. На волю випущено лише Миколу Нитника, інших відіслано до Бережан. Підозрівають їх в приналежности до УВО.

— **Ще в справі Кубанського Хору.** У звязку з нотаткою, поміщеною в 169. числі „Діла", про виступи Кубанського Хору, управа цьогож хору просить нас зазначити, що „Кубанський Хор Гітаровий" не має нічого спільного з „Циганським Хором", що „скомпромітувався" в Стрию 25. липня ц. р. Складається він не з 5, але з 8 людей, по половині галичан і наддніпрянців. В склад його входять військові емігранти та місцеві. Провідник хору Осип Поляків є родом з Кубані, отже має право назвати свій хор кубанським. Щодо його виступу в Ходорові, то дав він там два концерти, другий при більшій фреквенції публики, ніж перший. Видко, що публиці подобався, коли просили його концерт повторити.

— **Грошевий обіг у Польщі** під кінець липня ц. р. осягнув суму 1,490 міліонів зол. В порівнанні до червня обіг побільшився на 22 міл. зол. Білетів Банку Польського було в обігу 1.254 міл. зол., а більону 235 міл. зол.

— **Затроєне весілля.** Підчас весільної забави у господаря Паникраца в Торуштові кількананятеро осіб захорувало, затроївшись від несвіжого вепрового мяса. Одна особа вмерла, інші тяжко нездужають.

— **Коби так у нас.** В Італії зародили так обильно брескині, що продають їх по 20 центімів (9 польських сот.) за кільо. У нас брескині дуже дорогі, бо плекають їх мало.

— **Коморники стануть державними урядниками.** Уряд рішив удержавити нотарів у Польщі,

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. СЕРПНЯ 1931.

ВОЛОДИМИР ТЕМНИЦЬКИЙ.

Памяти Миколи Ганкевича.

(Замість посмертної згадки.)

Проживши 62 роки рухливого, трудящого життя, відійшов від нас (останнього липня ц. р.) Чоловік, що відіграв важну ролю в політичнім та культурнім житті українського народу. Історик освітньо-культурного руху серед мас українського працюючого люду; історик розвитку політичної думки українського народу в Галичині; історик політичної боротьби та визвольних змагань української нації — буде мусіти присвятити пок. Миколі Ганкевичові та його публичній діяльности богато уваги. Для розвитку політичної думки серед української суспільности в Галичині діяльність Миколи Ганкевича має значіння пролому-повороту; для історії освітньо-культурного руху серед мас працюючого люду діяльність Миколи Ганкевича тим визначається, що він перший ідe між маси українського пролетаріяту в Галичині з „доброю новиною" соціяльно-клясового освідомлення і проповідуючи соціяльно-економічне визволення українського працюючого люду, організує пролетаріятські маси до щоденної боротьби за його життєві клясові та національні інтереси. Беручи ненастанно живу активну участь у політичній боротьбі і то від своїх студентських часів через ціле життя до гробової дошки, Микола Ганкевич шукає опертя у тій політичній боротьбі серед мас міського робітництва. Він був першим українським політиком в Галичині, що українське міське робітництво організував у самостійну українську соціялістичну партію, першим, що українському міському пролетаріятові дав велику політичну ідею, а саме, ідею української зєдиненої, незалежної, соціялістичної республики, першим, що як знаменитий вічевий промовець-агітатор популяризував цю ідею нетільки серед українського робітництва, але і серед робітництва польського та жидівського в Галичині, а як соціялістичний діяч інтернаціонального покрою з великим успіхом пробував ідеї державної незалежности України право горожанства на широкій арені інтернаціонального руху.

Характеристичний історичний факт, що в часах політичного відродження української нації ідею державно-політичної незалежности України видвигають і кладуть на порядку актуальної і активної політичної боротьби два українські соціялісти: Юліян Бачинський у своїй книжці **„Ukraina Irredenta"** дає цій ідеї теоретичне суспільно-економічне обоснування, Микола Ганкевич несе цю ідею в маси працюючого люду. Несе її не тільки як ідеал майбутности, але як актуальний постулят біжучої політики і звязує її з другим великим гаслом — гаслом соціяльного визволення робучого люду, ставлячи тезу: **без політично-державного визволення українського народу не може бути соціяльно-економічного визволення українського працюючого люду!**

Велику ідею державної самостійности України Микола Ганкевич не тільки проголошує, не тільки популяризує її зі справжнім апостольським захопленням у себе дома, цебто на галицькім терені, не тільки впроваджує її до арсеналу політичних гасел соціялістичного Інтернаціоналу, але й осягає своєю публіцистичною працею й те, що в даних обставинах було найтрудніше: перекидає її поза граничну річку Збруч на Велику Україну! І саме через ці свої досягнення Микола Ганкевич займає в історії розвитку політичної думки цілої соборної України виїмково важне місце, праця Його є виїмково плодотворна — бо ідеєю, викоханою у своїм умі, вилелїяною у своїм серці під палким світлом національних почувань Микола Ганкевич заплоднив політичну думку не тільки своїх найближчих політичних товаришів, але й політичну думку цілого українського громадянства.

І саме через це історичне значіння діяльности і праці Микола Ганкевич не дасться зльокалізувати ані до тісних границь Його найближчої батьківщини —Галичини, ані до вузьких рямок одної політичної партії, або суспільної кляси — ні! воно має всеукраїнські виміри і територіяльно і соціяльно!

Покійний Микола Ганкевич належав до того типу людей, яких життя, хоча незвичайно рухливе, хоча невсипущо трудовите, хоча гірке і бурхливе своїм внутрішнім змістом, хоча широке-розтяжне своїм кругозором, хоча богате задумами і почуваннями а плодовите успіхами — мимо того всього майже убоге зовнішніми подіями, які біографові служили би канвою фактичних заістнувань під зображення ходу і праці.

Пок. Микола Ганкевич уродився 16. травня 1867 р. в містечку Снятині, де його батько був священником. До гімназії ходив в Тернополі. Тут стає видатним рухливим членом тайного кружка учеників. Українська середньошкільна молодь Тернополя організувалася вже в сімдесятих роках мин. століття в тайний кружок з метою самоосвіти. Тайним мусів цей кружок бути із-за того, що завданням клав собі читання книжок та дискутування тем в гімназії заборонених. А забороненими по гімназіях були в ті часи всі дисципліни, необняті офіційним научним пляном, все одно з якої ділянки. Забороненими були історичні, соціольогічні, культурно-історичні, природничі і фільософічні хоч би і стисло наукові книги, якщо вони або опрацьовували теми необняті офіціяльним середньошкільним пляном науки, або підходили до тих тем іншими методами або давали інші розвязки квестій навіть обнятих офіціяльним навчанням. Одначе найгостріше була заборонена всяка політична лектура, а побіч неї в ділянці природних наук дарвінїстична школа, в ділянці культурно-історичній всякі прояви вільної думки та обективного критицизму. До заборонених належала вкінці ціла маса чисто белетристичних творів, які хочби дуже здалека торкалися тем, що про них шкільна молодь згідно з офіційним пляном науки та виховання не сміла ні знати, ні відати. А що пляни навчання та виховання в тодішніх середніх школах був суто назадницький, то забороненою в гімназіях була вся література, від якої тхнуло новими поступовими ідеями.

Силою правила: заборонений овоч найкраще смакує, середньошкільна молодь нестримно рвалася до цілої тої забороненої літератури. Тому як гриби по дощі повставали по гімназіях тайні ученицькі кружки з метою достачати своїм членам якраз цю заборонену лектуру. Одним з найстарших був тайний кружок гімназистів в Тернополі, на його зразок повстали у вісімдесятих і девятьдесятих роках подібні кружки в Станиславові, Коломиї, Бережанах, Золочеві і т. п. Ці тайні кружки були знаменитим доповненням і коректурою офіційної шкільної науки. З них вийшли цілі генерації молоді, що опісля відіграли, або й ще грають визначні ролі у громадянському житті.

(Продовження буде.)

переводячи їх на судовий етат. Стверджено, що на 30 нотарів (коморників) у Варшаві лише трьох заробляє менше ніж 5 тисяч зол. місячно. Інші заробляють 8—10, а навіть 15 тисяч зол. у місяць. В найближчій будуччині вони стануть державними урядниками з означеною місячною платнею.

— **Влом до церков.** В ночі на 6. серпня вломилися злодії вдруге до церкви в Перерові (Коломийщина), розбили скарбонки та забрали гроші. Тої самої ночі вкрали теж готівку з церкви в Семаківцях.

— **Дрібні вісти.** На летнищі Бурже під Парижем згинули дві особи, впавши з літаком. — В ставі біля цегольні за Сихівською рогачкою під Львовом утонув підчас купелі робітник Рудольф Шубрановський.—В долині китайської ріки Ян-це утонуло наслідком повені поверх 1000 осіб. — В Шопеницях коло Катовиць муляpський майстер, занятий при будові величезного комина, упав з рушtування з висоти 80 м. і згинув на місці.

— **Самогубства.** У водних збірниках в Бані Котівській коло Бориславa найшли пливаюче тіло жінки. Прохожі пізнали, що це труп Каролини Заяць, що кинулася у воду наслідком родинних непорозумінь. — У керниці в Бориславі утопився Лех Домберґер, відомий комуністичний діяч. Причиною самогубства був нервовий розстрій під впливом комуністичних ідей.

— **Вкрали 1.200 долярів.** У Львові на вул. Сонішній у трамваю злодії вирізали жілеткою кишеню богатому купцеві з провінції разом із портфелем і 1200 долярами в ньому. Поліція веде слідство.

— **Поїзд наїхав на селянський віз.** На залізничому шляху Львів-Броди біля стації Кути поїзд наїхав на віз сел. Мик. Масла, який з дочкою віз збіже з поля. Дочка в пору зіскочила з воза, а Масла сила зудару викинула на 10 м. далеко і він згинув на місці. Один кінь згинув підчас катастрофи, а віз знищений зовсім.

— **Шофер убивником.** У Жовкві шофер Голда у суперечці вбив цеглою шоферського помічника Раппе.

— **Бик, самохід і смерть.** Гостинцем біля Щирка, пов. Бяла, йшов Антін Марек і вів на шнурі бика. Нараз надіхав самохід. На його вид звіря сполошилося, скочило в бік і потягнуло за собою Марка, який упав під колеса самоходу. Наслідком розбиття черепа згинув на місці.

— **Пожежа у Бельську.** У фабричному складі сукна Рапапорта в Бельську згоріло товару на 45.000 зол. Поліція веде слідство, щоби устійнити причину пожежі.

— **Влом у Кутах.** До бюра Галицької Деревної Спілки в Кутах біля Коломиї вломилися злодії, розбили касу та забрали з неї 1300 зол., 500 рум. леїв і 60 дол.

— **Після „дня війни" — „день голоду".** Екзекутивний Комітет IIIї Інтернаціоналу постановив організувати задля комуністичної пропаганди 15. серпня п. р. т. зв. „день безробітних" у всіх державах Европи та Америки.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 11—7

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ В ПЕРЕМИШЛІ.

У звязку з нападом на почтовий амбулянс біля Бірчі поліція перевела ревізію в Перемишлі в льокалі редакції „Українського Голосу" й арештувала редактора того часопису Зибликевича. Арештували теж проф. бувш. посла Зубрицького та кількох студентів, які студіюють у Кракові. Йдуть дальші арештування.

ЯК АРЕШТУВАЛИ ЗДОГАДНОГО УЧАСНИКА НАПАДУ БІЛЯ БІРЧІ.

Польські джерела повідомляють, що після нападу на почт. амбулянс біля Бірчі один із учасників вийшов із ліса, щоби переплисти Сян. Коли вже був на другому боці ріки, хотів відіпняти коня, який пасся там привязаний до палика. Господар, що пильнував коня не хотів дати коня. Прийшло між ними до сутички. Здогадний напасник вистрілив із револьвера кілька разів, усеж таки мусів утікати й тоді загубив течку з револьвером. Тоді власник коня пустився за ним, поцілив його каменем і кинув йому в лице намулом. Так осліпив на хвилю здогадного учасника нападу. Заки він зоріентувався і мав час обтерти лице, його арештували й перевезли до Перемишля. Він теж в огні перехресних питань подав подробиці про напад.

ДРУГИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ У ЛЬВОВІ.

У ночі на 7-го серпня приїхав до Львова та задержався в готелі „Жоржа" другий англійський парляментарист, посол Лейбур Партї Джемс Берї. Нині з пос. Дейвісом матиме пос. Берї конференції з українськими та польськими політиками.

ЛАПЧИНСЬКИЙ КОНСУЛЕМ СРСР У ПРАЗІ.

Повідомляють, що бувш. більшовицький консуль у Львові Лапчинський буде небаром іменований консулем у Празі.

Лист до Редакції.

Вияснення в справі одного концерту.

Від знаного нашого оперового співака п. Михайла Голинського дістаємо для оголошення такого листа:

„Високоповажаний Пане Редакторе! У звязку з моїм і моїх товаришок концертом у Кремянці, який удостоївся також „оцінки" від якогось п. Крука на сторінках перемиського тижневника „Український Голос", прошу Вас дуже в інтересі правди помістити на сторінках Вашого щоденника слідуюче моє вияснення:

„У 28. ч. „Українського Голосу" з дня 2. серпня ц. р. помістив якийсь, мабуть анонімовий, дописувач „Крук" згадку про мій і моїх товаришок концерт, який відбувся в Кремянці, дня 19. липня ц. р. Вважаю, що кожна чесна людина, яка виступає з публичним закидом чи критикою супроти іншої — *повинна в першій мірі говорити, чи писати правду і підписуватися своїм повним іменем і прізвищем*, аби „атакований" знав, з ким має до діла і як має боронитися. Але п. „Крук", що здорово накрутив, посоромився, чи побоявся вмістити під тим своє чесне прізвище.

Передовсім мушу спростувати його останнє речення, яке в цілости є неправдиве. Він пише: „Значну більшість нумерів концерту п. Голинський виконав по польськи, кілька московських, два італійських і... два українських, а по великих „просьбах, біс-ах", у виді ласки, ще дві піосенькі відчепного".

Заявляю, що це нікчемна брехня!! Я в концерті співав *всього вісім нумерів: з чого чотири українською мовою, два італійською, а два польською: арію Елеазара з „Жидівки" і з панею Коханською дует з „Тоски".*

Московських річей я ніде — ніколи не співав, бо навіть не знаю тієї мови!!

Тут мушу ще стати в оборону тих українців, що були на концерті, а яких — чомусьто — пан „Крук" безцеремонно називає епітетом „прихвостні".

Якщо і Ви, пане „Крук", були між ними — то за Ваш нечесний допис цей епітет *в першій мірі належався би Вам — коли ж Ви не були на концерті (чого я певний* — бо якже могли би Ви так нікчемно писати?) — *тоді цей епітет буде для Вас за слабий*"...

В переконанні, що Шановна Редакція не відмовить місця мому вияснению, я заздалегідь дякую та остаю з глибокою пошаною

Михайло Голинський,
оперовий співак.

В Делятині, 31. липня 1931.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р З. К.

Прогулька земляків із Берліна.

Охота на прогульку. — На пароплаві. — „Шведський" павільон. — Гра природи. — Павина пристань і „Нікольське". — Чудова базиліка.— Краєвид перед Потсдамом. — У Капуті. — До Ферху. — Поетичний поворот.

У нас, на Україні, роблять „веснянки"; „маївки" і так собі „прогульки", а тут, у Берліні, нічия неділя, а то й субота не обійдеться без „авсфлюґа".

Захотілося і нам зробити такий більший „авсфлюґ", але на наш лад, щось, щоб нагадувало маївку чи веснянку. Але це пакосне „але!". Серед вовків жий, по вовчому вий! Тут усе обраховано так, що коли ти не безробітний то раніше другої половини липня — час, коли настають великі ферії — на справжню прогульку не спроможешся.

І ось через усі ті обрахунки вийшло таке, що з нашого великого й горячого бажання улаштувати любу маївку таки нічого не виходило. Настав уже липень і думаємо собі: „ось, тепер нарешті зробимо собі хоч звичайний „авсфлюґ" на німецький лад". Та і тут нас дотягнуло. То цей занятий, то той не може, то щось інше виникло.

Ось так і липень минув, а серпень на зміну дощиком загрів. Ну, мабуть нічого з нашої прогульки не вийде. Та ні, одного дня якось зійшлися, хоч не належали ані до одної партії, ані до одної „групи"; погода зранку гарна показалась. Кантки на пароплав і так лежали в кишені готові. Відкладати далі не можна. Навіть „генеральний" одного з прогульковців, як на щастя, заспокоївся.

Їдемо. Сіли на поїзд, тільки не паровий, а електричний, такий, що зразу бере та як рушить, то так один другому носом і дістане. Зате шпарко біжить, яких там пару десятків кільометрів вимість перескре. Не встигли оглянутися, як уже й у Ванзе опинилися. З поїзду до пристані ледве кількадесять кроків, а там уже стоїть, начеб на нас тільки й чекав, невеличкий, на яких 300 людей, але чепурний та чистенький пароплавчик найбільшого та найрухливішого берлінського пароплавного товариства „Штери".

Ми скоріше на нього, та йому на ніс, тож з носа найкраще видно; гарно, що ще місця були вільні. Звичайно, як у будень. А за нами хитрий продавець: колачі, бублики, солені рогалики, запечені горіхи й ще там, Бог його зна що... Так вихвалює свої товари, що аж ніяково не купити. Купують інші, купили й ми такі довгі булочки, скручені як струдель, солені з кміном, такі смачні, що аж просяться їсти. І як вони не просяться, соромно комусь першому починати, тож давай один одного, по українському звичаю, припрошувати.

Так припрошуючи, жартуючи, ми почали ті бубличи смачно вилітати, — на воді все десь звідкись великий апетит, навіть по берлінському обіді береться, — що не помітили, як наш штернівський пароплав рушив і добрий шмат проплив серед дійсної гущавини гарних, білесеньких вітрильних човнів і блискучих моторівок.

Але оглянулися своєчасно... Наближаємося до найкращого ресторану над озером, до так званого „Шведського павільону", що має в собі шведського тільки й те, що назву та... шведський пунш. Але відзначається він гарним садком, прегарними галями та смачною на берлінський смак кавою, до якої всі берлінці дуже охочі. Тай українці за старих, добрих часів, частіше туди заходили, та навіть уладжували товариські сходини з німцями та чужинцями. Виспівував тут колись хор Е. Турули, витанцьовувала наша молодь!

Пароплав затримується тут лише на яку хвилину, щоб висадити кількох аматорів кави, й іде далі, та, випливає із ванзейського заливу на широкі води Гафелі, полишаючи на боці непроглядне муравлище ванзейського міського купелевого заведення, „штрандбаду", що день-денно гостить усе по кільканацять, а то й кількадесять тисяч берлінців ласих на чари морського „ерзацу".

Місто залишилося уже ген-ген і наче серпанком прикрилось... Замість будинків, скрізь, куди не глянь, ліси й ліси, зелень та зелень... По краях верби посхилювалися над водою і як пестливі дівчата любуються своєю вродою перед водяним зеркалом і злегка зачісують свої довгі коси невидимим гребінцем, вітряним леготом. За ними дуби вихвалюються своєю силою богатирською, а там на горбах, що тут величаються „горами", здіймаючись шпилями в небо, згірдливо споглядають струнки ялинки а там сосни маківками все сонячне проміння в себе втягнути бажають. З височини небесної сонце, як справедливий суддя, наказує хмаркам і хмарам своє проміння справедливо між усіми ділити. Хмарки бігають, одна одну перегоняють, а тіні від них скачуть, граються. Вода — то як із срібла лита, то в куту крицю перемінюється, що за хвилину густим чавуном застигає.

Ви такі захоплені чарівною грою природи, що не помічаєте часу. В такому зачаруванні минаєте прегарний, буйною травою, шуваром і кущами заростий острівчик із славянською назвою та приладний Кладів і наближаєтеся до „Павиного Острова" (Пфавенінзель), на якому проживав колись за великого курфірста відомий альхеміст Кункель фон Льовенштерн, а сьогодні маєстатично походжають і перекликаються прегарні пави. Туди збираються день-денно цілі гурти прогульковців, щоб налюбуватися чудовим парком і гарним видом, а потім, на другому березі, посидіти в бувших цісарських стайнях, перероблених тепер на гостинницю й, попиваючи каву або звичайне пиво, приглядатися живому рухові на „Павиній Пристані".

Охочі вже тут висідають, щоби витідною дорогою, наче на Хомяк, вибратися на поблизьке, дуже улюблене прогулькове місце, Нікольське, звідки найкращий вид на цілу околицю Потсдаму. Тисячі берлінців пересиджують тут годинами на чарівних терасах, поставлених зручною рукою біля історичної хати, яку перед сто роками побудував Фридрих Вільгельм III. для свого російського а може й українського Івана.

(Докінчення буде.)

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ненадійно розійшлася дня 18. червня п. р. вістка, що привітне та ввічливе серце **о. радника Юліяна Проскурницького, пароха-Ювилята Устя над Прутом**, Сеніора снятинського деканату, перестало бити... Парохіяни Устя та Тулови втратили улюбленого Отця Духовного, у якого ніколи не ослабала енергія духа та віра у власні сили аж до останніх днів життя. Покійний прожив 82 літ, а чин священика сповняв 56 літ. Хоча в житті мусів переносити всякі хрести, терпіння та родинні удари, не підупадав на дусі, а ті хрести ніс терпеливо і з молодечою бадьорістю. Своїм оптимізмом, своєю веселою, благородною вдачею повертав парохіянам і кожному пригнобленому рівновагу та погоду душі. Священик високо інтелігентний цінив думку та переконання кожного, як тільки вони були чесні. Сам скромний, незарозумілий і нечестилюбивий, приятельський умів вдатно відчитувати та розуміти настрій парохіян, їх думки та почування. Селяни підчеркували добру рису Його характеру так: „Знався знизити привязно до найменшого брата". Умів справляти парохіян на добру дорогу. Тому то й не диво, що за ініціятивою бл. п. о. Юліяна добрі та чесні парохіяни знесли коршми в селах Устю та Тулові, а на їх місце побудували школу. В часі Австрії співчував нужденному прожиткові учителів і все брав їх в оборону. Любили і поважали свого душпастыра парохіяни, любили Його і другі, бо був одною з найпопулярніших особистостей, якого добре та чесне імя було знане і в сусідніх селах та й далеко поза межами снятинського повіту. Це був ідеаліст, який ніколи не мав нахилу до матеріялізму. Сільську традицію, сільський побут знав дуже добре. Вивінований духовними здібностями завсіди мав витичену благородну ціль; у своїх громадах загрівав до згоди, а ця згода дала добрі висліди. Процвітають там братства тверезости, каса Стефчика, Кооперативи.

У часі світової війни не покидає своїх парохіян, але стає справдішнім героєм, боронить їх перед всякими переслідуваннями та провокаціями ворожих армій, стає в обороні чести і майна парохіян. Як світлий агроном був для своїх парохіян зразком доброго господаря у рільній господарці аж до останніх днів життя.

Цей стареньский „Єгомосць" все йшов з духом часу, знав дуже добре нові здобутки науки. Доказом великої прихильности, привязання та довіря селян до Покійного було й те, що селяни все вибирали Його до громадської Ради, якої членом був пять десяток літ. Сам мудрий громадянин виховав своїх дітей на мудрих і добрих громадян. Його три сини є на визначних становищах.

Таким-то був цей член основник і дійсний член багатьох українських культурних і просвітніх інституцій та товариств, предсідник та Ювилят місцевої Шкіль. Ради в Устю. Тож не диво, що дня 20. червня так величаво і чисельно прощали кондеканальні брати улюбленого О. Сеніора, а парохіяни і дооколичні селяни, хоча був це робучий день, зробили в тім дні сумне свято, виллляли море сліз жалю і вдячности та віддали велику честь і поклін своєму дорогому і високодостойному Отцю Духовному. Сонічко во віки буде озолочувати могилу Незабутнього о. Юліяна, найдорожчого та найліпшого Батька, доброго та щирохотного добродія численних сиріт і багатьох-багатьох бідаків, яким ніколи не відмовив ні матеріяльної ні моральної помочі, та загально улюбленого тата своїх рідних селян-парохіян. Честь вічна, честь Тіни Твоїй, добрий Сину своєї Церкви і народу! — О. Е. Г.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 6. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове ціна —,— зол. літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·00 зол., кози ясець 3·80—4·00 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Повалення велія" (Корінна Гріфіт) і додатки.

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новора). „Кидання сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Патахон. „Синя птиця".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Я лише тебе кохав" і додатки.

ОАЗА: „Тріюмф кохання.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Передшлюбна ніч" та додатки.

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „У львиній клітці" та додатки.

ХИМЕРА: „В ніч після зради" (Ліа де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У долині трівоги" (Г. Гібсон) та „Білий орел" (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Пятниця, 7. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·10 Вечір Бетовена. **Липськ** (259,5) 16·00 Дрезденський квартет. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Букарешт** (394,2) 22·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 21·15 Квартет Гавсмана. **Рим** (441,2) 21·00 „Кльо-Кльо", оперетка. **Прага** (486,2) 14·30 Концерт радіоорхестри. **Відень** (516,4) 19·35 „Щоденні проблеми" (Егоізм і альтруізм), проф. Евальд. 21·00 Концерт симфонічної орхестри. **Рига** (524,5) 19·03 Година Чайковського. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра. 20·00 Симфонічний концерт. **Харків** 937,5) 15·00, 20·00 Концерт.

Субота, 8. серпня 1931.

Липськ (259,5) 19·30 Музика на бандоніоні. **Моравська Острава** (263,4) 14·30 Орхестр. концерт. **Братислява** (278,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Бреслява** (325) 18·40 Цитрова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30 „Сркуф", комічна опера Піяніста. **Штутгарт** (360,1) Хоральний виступ Comedian Harmonists. **Гамбург** (372,2) Літній бал у вик. хору та орхестри. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 „Богема", опера Пучінія. **Берлін** (419) 16·30 Концерт дутої орхестри. 18·30 Камеральна музика. **Стокгольм** (435,4) 21·50—24·00 Давня і нова танова музика. **Рим** (441,2) „Фавст", опера Гунода. **Лингенберг** (472,4) 24·00—1·00 Мистці джезу. **Прага** (486,2) 19·35 Балалайкова орхестра. 21·00 Популярний концерт зі Стрілецького Острова. **Відень** (516,4) 20·00 Класична музика на скрипку і гітару. 22·30 Танкова музика джезової капелі. **Будапешт** (550,5) 17·10 Концерт мужеського квартету. 19·45 Передвоєнні мадярські марші. 22·45—24·00 Циганська музика з гогелю Гевірт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 18·00 Трансисія. 20·00 Концерт. **Москва** (1448,1) 20·30 Відчит.

Присилайте передплату!

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 7. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 15·45, 16·20, 17·25, 19·40 Музика з грам. плит. 15·25 „Міжнародність у штуці", проф. Юзефович. 16·00 Скринька для наймолодших. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·10 „Барви, сильветки і лінії", Ст. Зелінська. 17·35 „З краю Басків", д-р Заністоніч. 18·00 Легка і танкова музика. 19·00 Всячина. 19·55, 20·10 Комунікати. 28·15 Симфонічний концерт із Швайцарської Долини. 22·00 „Старий і новий Неаполь", М. Грушинський. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Субота, 8. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 15·10 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Відчит про Кашубів. 15·45 „Серед книжок", оцінка останніх видавництв. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Гідрографічний комунікат. 16·55 „З Вільхінсон до північного бігуна", вигол. проф. Бурдецький. 17·35 „Про фальшування творів мистецтва", вигол. проф. Вигживальський. 18·00 Концерт солістів. 19·00 Всячина. 19·20 „Емансипація музулманської жінки", вигол. д-р Махальський. 19·40 Рільничі відомости. 19·55, 20·10 Спортовий комунікат. 20·15 Концерт із Швайцарської Долини у вик. парш. фільгари. орх. 22·00 „На горизонті". 22·15—22·30 Комунікати. 22·30 Шопенівський концерт у виконанні Л. Робовської. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Замість вінка на домовину дорогого брата бл. п. Броніслава Янова зложили 20 зол. на „Рідну Школу" **Денис і Зенон Петрів.**

Замість вінка на домовину бл. п. дир. Янова Бр. зложили на „Рідну Школу" 20 зол. **Марія Данилевич і Ольга Ямрозікова.**

Музично-вокальний гурток при Музичнім І-ві ім. М. Лисенка в Коломиї починає з днем 7-го серпня 1931 р. ряд музично-вокальних концертів при участи п. І. Павлюка, тенора опери в Битомі. В програму концертів входять хорові продукції, сольоспіви, скрипкове соло, (В. Цісик) і тріо (скрипка, челло і фортепян). Хором проводить п. **Директор Р. Рубінгерн.** Наміченій порядок концертів: 7. серпня, пятниця — Яблонів; 8. серпня, субота — Косів; 9. серпня, неділя — Заболотів; 10. серпня, понеділок — Снятин; 11. серпня, вівторок — Городенка; 12. серпня, середа — Заліщики; 13. серпня, субота — Делятин; 16. серпня, неділя — Яремче; 17. серпня, понеділок — Микуличин; 18. серпня, вівторок — Ворохта; 19. серпня, середа — Ворохта; 20. серпня, четвер — Яремче.

Просимо бувших **вихованців** Муз. Інституту ім. Лисенка в Станиславові повідомити підписаного чи охотіливи взяти участь у ювилейнім концерті, з нагоди 10-ліття істнування Інституту, який відбудеться у другій половині вересня ц. р. **О. Залеський, Станиславів, вул. Зосина воля ч. 92.** 151 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків дит з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 130

РУТИНОВАНИЙ і солідний конципієнт із 4-літньою адвокатською і судовою практикою, який може самостійно вести канцелярію, обійме місце конципієнта від 1. IX. 1931 р. Письменні зголошення до „Діла" під „Солідний". 74 4—4

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 6—10

4.000 ДОЛЯРІВ на першу гіпотеку каменици у Львові пошукує господар і власник складу машин. — Фірма Роман Новацкі, Львів, Городецька 63. 144 2—3

ГЕНА прошу негайно подати адресу, справа пильна, листи з дому повертають. — Міко. 147 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р Грушкевич
148 **ОКУЛІСТ** 2—2
у СТАНИСЛАВОВІ — Липова 72.
виїхав. Поверне 25 серпня.

Д-р ОСТАП ПРИЙМА
Львів, вулиця Гетьманська ч. 22.
виїхав і верне з кінцем серпня ц. р.

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ
поручає слідуючі свої видавництва:
Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.
Адреса всіх видавництв така:
BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.
В переписці треба зазначувати:
Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 87—?

Подільський Союз Кооператив у Тернополі
оголошує
Конкурс
на завідуючого кооперативою, крамницею в одному з великих сіл Тернопільщини
Умовини:
1. Вистарчаюча освіта.
2. Кооперативна практика.
3. Зложення кавції на 2000—3000 зол. (готівка або векслі).
4. Задовольняючий стан здоровля.
5. Платня по умові.
Оферти разом з описом життя і відписами посвідок про попередню працю надсилати до 15. серпня п. р. на ім'я Дирекції ПСК. Тернопіль, Міцкевича 11.
143 2—2

ЗНИЖКА ПЛАТНІ
НЕ ГРІЗНА,
коли заосмотришся
в ГОРІШНЬОШЛЕСЬКЕ ВУГІЛЛЯ
в Ф-мі
„KARBO"
Львів, Коперника 19. — Тел. 8-68, яка ручить за вагу і якість доставленого вугілля. 157

Комплєтні спальні, їдальні, сальони, кухонні уряджения та поодинокі части поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах
Магазин Меблів
СТАЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
106 3—5 Тел. 64-13.

Найдешевші книжки!

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
СМІХ ЗЕМЛІ
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.
ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки
АЛЬФОНС ДОДЕ
МАЦІЦЬКИЙ
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.
Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

ч. 177 (12.833). Львів, неділя 9. серпня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЩАВНИЦЯ
Д-р Маркіян ДЗЕРОВИЧ
(Львів, Кохановського ч. 100)
ординує як щорічно
у „Редуті" від 10. V. до 10. IX.
1919 6—6

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки,
тому обезпечайте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Черговий скандал.

(Кореспонденція з Волині.)

Справа інж. Пилипчука, голови „Рідної Хати" й б. наказного голови лущького чесно-хресного брацтва, яке він довів до ліквідації та призначення урядового розпорядчика міліоновим історичним майном українського народу, є дуже великим (черговим) скандалом на Волині (після скандалу Барченка й інших).

Ставлячися дуже обережно до таких справ, які торкаються честі людини, не можемо всеж не підійти до згаданого скандалу зі становища наших громадських і національних інтересів.

Правда, українське громадянство й українські народні маси давно відхрестилися від людей того табору, який репрезентував п. Пилипчук. Тому на наше громадянство не тільки не може впасти яка-небудь тінь, але, навпаки, воно може бути задоволене, що цих людей давно *викреслило* зі свого гурту, як людей, здібних *лише* компромітувати імя українського народу.

Одначе існування гуртка людей, до яких належав і на чолі яких стояв п. Пилипчук, є фактом. Цей гурток або мав забезпечене сяке-таке існування або для нього навіть потворено спеціяльні синекури. І за це цей гурток мав плюгавити все, що має чесного український нарід; мав руйнувати й ліквідувати українські організації, створені як сучасним, так і попередніми поколіннями; мав творити ріжні містифікації і від імени українського народу, позбавленого можливости сказати своє слово, говорити всякі нісенітниці, наклепувати на нього, зрікатися за нього його прав і т. д.

Робилося все це й ще робиться за добру заплату. За добру заплату газета цього гуртка обливає невтомно найбруднішими помиями все, що шанує український нарід. За таку саму ціну усувається українців звідусіль, де бажає їх бачити українське населення. За такі-ж добрі гроші ліквідується чи гальмується в свому житті все найнеобхідніше для українського народу.

І в результаті, з одного боку ті, що ще вчора прийшли голими, сьогодні мають землю, побудували чи будують дімки й т. д., а з другого боку, стан українського посідання корчиться. „Розумніші" льокують свої волинські „заробітки" в чужих банках... на всякий випадок.

А хіба-ж можна в наші часи чесною працею так швидко доробитися?

Ось ціна, за яку торгується не лише правами, але й самою екзистенцією українського народу.

Правда, як уже говорилося в свій час на сторінках „Діла", ці люди були переконані, що Їм за Їхні „заслуги" все можна й ні защо не може бути кари. Тому вони відважувалися навіть прилюдно порушувати існуючі приписи й закони, обовязкові, як вони думали, лише для тих, що не належать до Їхнього гурту.

А ті, що послуговувалися Їхньою роботою, називали їх у своїй пресі представниками українського народу й **кращими** українцями, хоча мусілиб знати, хто вони й яким способом обростають достатком.

Звичайно, те, що сталося з п. Пилипчуком, мусіло викликати деяке замішання в рядах цих „кращих" людей. Але воно повинноб викликати й деякі міркування в тих колах, які Їх утримують. Адже ж порядні люди не підуть на подібну службу, адже-ж чесні українці не будуть обріхувати свого народу й працювати на його шкоду! Лише здеморалізований елемент, для якого, крім власного черева й кишені, нічого святого на світі нема, може найнятися для такої роботи, для якої найнялися ці люди.

Та нещастя тих, хто послуговується подібними людьми в тому, що вони однаково використовують і тих і інших, і чи раніше — чи пізніше, а мусять скомпромітувати тих, хто Їх для цієї роботи наймав.

Прикро українському громадянству, що ці люди носять імя українців і що вороги використовують їхні вчинки для очорнювання українського народу, з яким вони давно вже нічого спільного не мають.

І тому, покищо ніяк не оцінюючи того, що сталося з п. Пилипчуком, доки на це нема фактичних даних, ствердженних покликаними до цього чинниками, українське громадянство може одно сказати: ці люди до нього не належать, бо давно з його громади вичеркнуті, а тому й тінь Їхніх поганих „подвигів" не може впасти спільного не мають.

Senex.

Англійські гості і польська преса.

З поодиноких голосів польської преси видно, що поляки невдоволені з гостини англійських парляментаристів, послів Дейвіса і Бері у Львові. Ще заки вони сюди приїхали виступив против них гостро між іншими краківський санаційний „Ілюстровани Курєр Цодзенни". Та йому не дивниця. Бо проти кого він не виступав і яких держав не атакував? Чомуж не мав би він осудити подорожі англійських парляментаристів та заатакувати уряду Вел. Британії? Про інші негативні польські пресові голоси відносно приїзду англійських послів не згадуємо. Вистане вказати на те, що деякі з них інформуються в готелевих портієрів, кельнерів і взагалі в готелевої прислуги про те, що робив і говорив пос. Дейвіс з українцями такого то вечора в часі вечері і т. п. Розуміється, що потім такі „інформації" публікують на сторінках своїх органів та й себе осмішують цього роду „джерельними інформаціями". При тім деякі ще й грубо собі кпилять з англійських гостей (останнє число „Іл. Кур. Цодз."). Але над такими явищами довше спинятися не доцільно.

На цьому місці хочемо занятися одним польським пресовим голосом, що появився в звязку з приїздом англійських послів на сторінках одного з найповажніших польських щоденників. Маємо на думці передову статтю краківського „Часу" з 5. серпня ц. р. під наголовком „Справа руска в Палаті Громад". Автор статті подає в хронольогічному порядку всі виступи англійських послів в українській справі на терені англійського парляменту. Знайомить читачів зі змістом інтерпеляцій, з відповідю уряду на них, а далі переповідає коротко зміст листа Демократичної Унії до Гендерсона в цій справі та накінець резолюцію 80 анг. парляментаристів, переданну Гендерсонові, в якій підписані пропонують адресатові, щоби завпропонував на сесії Ліги в осені утворення постійної меншостевої комісії при Раді Ліги Націй.

Перекazавши це все, „Час" спиняється над поїздкою послів Дейвіса і Бері до Сх. Галичини. Все, що цей орган пише в звязку з цією поїздкою подаємо далі в дослівному перекладі:

„Ось і вязанка — читаємо там—відомостей з останніх днів, яка свідчить, що на терені Льондону і Женеви діє проти нас дуже рухлива українська агітація, з безсумнівною допомогою всіх неприязних нам елементів в Европі. Само користування термінольогією „польська Україна" свідчить, звідки виходить інспірація. Офензива є сильна, з богатьох впливових сторін належно секундована, а її завданням є доказати, що Польща нездібна до поладнання меншостевих справ і тому в і буде джерелом европейських конфліктів, оскільки на сході і на заході не буде належно обкровна. Цієї атаки не слід легковажити.

„Не знаємо, яке становище намірює зайняти наш уряд супроти візити парляментаристів з „лейбурпарті". Не знаємо, чи дозволить їм вести, якщо схочуть, намірене доходження, чи може чемно попросить щоби не мішалися до внутрішніх польських справ, так як ми не мішаємося в постійні заворушення та кривавi репресії в Індіях, або в англійсько-єгипетський спір. У такому випадку, слід булоб демонструвати в Льондоні, щоби англійський уряд в інтересі успокоєння сам вплинув на Дейвіса та Бері, щоби лишились дома".

„Безнастанне витягання польсько-українського спору в Палаті Громад і в Союзі Народів має чейже на цілі не заспокоювання цього спору, як це може в своїй наївности і в добрій вірі думають лейбуристи, чи англійські консерватисти, але його заогнення. Інспіратори цих інтерпеляцій, скарг і виїздів інспірують їх на те, щоби перешкодити всякому порозумінню, щоби розятрити боротьбу, заохотити до чинного опору і гарантувати для нього безкарність. Як довго руські (!) терористи будуть під опікунчими крилами англійців і німців, так довго будуть вірити, що завданням їх боротьби є виборення відірвання від Польщі, а все інше нічого не варте".

„Тому то першою умовною успокоєння руского(!) населення є перетяти вузол між краєвими терористами і їх опікунами за границею. Цей вузол можна перетяти тільки під умовною усунення цілого комплексу руских (!) справ з Ліги Націй. Попали вони туди наслідком того, що при минулорічній „пацифікації" відповідали з нашої сторони на терор, на саботаж, на підпали, на убивства й інші злочини — ужиттям сили і то нераз сили дуже брутальної. В дійсности терор зломано, терористів застрашено, але в Женеві вивочено нам за це процес".

„Найвища пора, щоби цей процес у Женеві закінчити, щоби там у „Комітеті Трьох" вияснити що репресії вжиті з нашої сторони були спричинені терором, але що польський уряд не думає їх надалі постійно вживати (!!—Ред.). І навіть навпаки, що бажає і зуміє управляти населенням на мішаних, польсько-українських територіях, якими є наші „кресы", в дусі рівноправности і прихильности до обох народів (!! — Ред.), що має програму такого правління і що бажає її постепенно вводити в життя".

„Від ряду літ, від десяток літ, від самого початку появи нашого органу, боронимо з цього місця засади, що не треба прямувати до штучної полонізації (отже і „Час" признає, що така є! — Ред.) русинів і малпувати методи бісмарківської германізації. Наш теперішній уряд признається, оскільки знаємо, до тої самої засади (та невже?! — Ред.) і не поділяє бісмарківських гасел, які щодо русинів проповідують наші націоналісти. Великий час, щоби поробив з того практичні висновки: приступив до „пацифікації" польсько-українських територій відповідними методами. Тим не твердимо, що на злочини чи на акти саботажу треба глядіти через пальці. За них треба строго карати; інакше життя на „кресах" булоб скоро для польського елементу унеможливлене „гайдамацькими шайками". Але зліквідувавши ці „шайки" і „гайдамацтва" треба

сказати заграниці: ми є панами порядку в себе і будемо управляти згідно з тим порядком. А хто хотів би нам у цьому перешкаджати, тому позволимо собі пригадати Індії і tutti quanti".

Стаття, як бачимо, цікава собі. Богато в ній практичних рад для польської дипльоматії, немало натяків на адресу Індій, Єгипту і т. п. І наконець найбільше тих платонічних слів про якесь нереальне, чи не міжпланетарне, наладнання мирного, тихого співжиття між поляками та українцями за ціну... „перетяття вузла" між українцями та їх опікунами за границею. Так пише поважний і старий, консервативний „Час"! Чогож тоді вимагати від всяких неповажних, сенсаційних польських гурапатріотичних, револьверових газет, що мають найбільше впливу на польську вулицю?!

У крутіжі европейських подій.

Одна розмова з видатним італійським політиком.

Рим, початок серпня 1931.

Мав я нагоду бачитися і говорити з одним з високих урядовців італійського мін-ства зак. справ. Як кореспондент українських часописів хотів довідатися від нього про зміст всіх отих розмов, що відбуваються майже без перерви поміж ріжними міністрами великих держав, а зокрема про зміст тих розмов, в яких брав участь і італійський міністр Ґранді і в яких він скоро знову братиме участь, до приїзді німецьких міністрів до Риму. Хотілося мені знати, чи не фігурувало — і чи не фігуруватиме — в тих розмовах — бодай збоку, причіпкою серед усіх тих великих проблем, що ними мусять клопотатися тепер державні мужі не лише Европи, але й Америки і українське питання.

І, розуміється, довідався небагато. Як відомо, учасники цих конференцій, а особливо паризької й льондонської зобовязалися не виносити поза мури кімнати засідань змісту розмов. І тому всі оті докладні описи конференцій, що появлялися по часописах, з наведенням навіть слів і промов окремих міністрів, можна вважати за плід буйної фантазії відповідних журналістів, зацікавлених у поширенні тиражу свого часопису. Найбільше, що вони могли мати це — декілька натяків, декілька загальних фраз, що могли служити лише вихідним пунктом для великодумних фантазій і промов а Іа Тит Лівій.

Очевидячки, і я не міг бути щасливішим від моїх товаришів, а проте дещо — деякі натяки — всеж здобув. Можу стверднти, що і наше питання впліталося до розмов... власне впліталося. Бо, як сказав мій співбесідник, стан Европи в останні часи є настільки небезпечний, що не дозволяє спинятися над якоюсь одною проблемою, яка вона не булаб сама по собі важна. І тому порятування Німеччини, що служило безпосередньою і головною темою тих конференцій, при найбільшому бажанні учасників конференцій не могло залишитися **єдиною** темою: „Тепер іде вже справа про **загальну** реконструкцію..."

І це власне є причиною того, що ці конференції не дали покищо майже жадних конкретних результатів. Питань так багато, і всі вони такі трудні й складні, що тих кілька днів спільних конференцій вистарчає хіба лише на побіжну виміну думок, на намацування грунту, не на вирішення...

— Які вигляди має наша українська справа?...

— Як я вам можу це сказати?! Адже-ж ми не можемо в цей момент передбачити навіть, який вигляд матиме німецька справа... Ви бачите, як майже кожного дня на політичному обрію Европи вибухає все якась нова бомба... Одне лише додам вам на потіху: Ваші українці повели цим разом дуже добру пропаганду, — систематичну, детайлічну й успішну, — політичний світ лише тепер починає — але дуже поважно починає — розуміти цілу вагу української справи і скорше чи пізніше він до неї прийде... Та це й зрозуміло, бо і цвях, як його все бити по голові, все лізе й лізе, — так поволі в розуміння кожного політика вбивається переконання про необхідність полагодження української справи.

І дійсно в дальшій розмові я переконався, що мій співбесідник українську справу в усіх її відмінах і можливостях детально знає, і — розуміє...

Евг. Онацький.

Українці в Румунії і їх доля.

„Північна Буковина і кольонії".

Під таким наголовком приносить черновецький „Час" (ч. 534) статтю, що характеризує вірно режім, під яким живе мілїон українського населення в Румунії. Наводимо цю статтю дослівно:

„Думав би хтось, що північна Буковина не має нічого спільного з кольоніями европейських великих держав по інших частях світа Та коли так хто думає, помиляється сильно. Бо в нас, на північній Буковині, що заселена українцями, поступають власти точно як великі держави у своїх кольоніях в Австралії, Азії чи Африці. Тут не обовязують закони конституції, що гарантують кожному горожанинові свободу руху й ділання, не говорячи вже про свободу думки, а командує фельфебер-плютонер. Він на селі : міністерія, і парлямент, і префект і все.

„Коли хто хоче розпочати якенебудь діло, чи то відновити діяльність у райфайзенц., чи прочитати який часопис, чи нарадитися спільно, як вийти з економічної скрути, чи зробити для сільської молоді звичайну забаву або дати театральне представлення, той допускається великого злочину і мусить іти під суд. Перший раз під суд пана плютонера, а той вже так напише протокол і так уарґументує правдивість свого доносу, що й не очубишся, як опинишся в Івановій хаті. Найулюбленішим і найсильнішим аргументом на всякі пропини, це комунізм і більшовизм, на основі яких чоловік підпадає карі за зраду держави. А вся інша культурна, просвітна та економічна робота, це ширення української пропаганди, за яку належиться найменше шибениця або бодай скованому йти під багнетом селами від постерунку до постерунку, і в Чернівцях через місто лише на те, аби просидіти кілька неділь або й місяців у цюпі, а опісля вийти на волю, бо слідство не найшло жадної підстави до обвинувачення. Один із таких випадків є типічним зразком кольоніяльних подвигів панів плютонерів із наддністрянського села Вікно.

„Дня 31. липня ц. р. замкнула жандармерія читальню, яка не проявляла жадної діяльности через те, що не була ще зареєстрована, і сконфіскувала всі папері, грамоти, книжки та 2000 левів, які заколядували на покриття коштів реєстрування та заарештувала слідуючих 7-ох тимчасових виділових, що старалися відновити під цю прикру пору місцеву просвітну установу: бувшого начальника громади Миколу Джурана, тимчасового голову читальні, Миколу Равлика і звичайних тимчасових виділових: Йосифа Гелмича, Стефана Бабуха, Якова Палія, Дмитра Равлика й Миколу Пужняка.

„Пан плютонер Теодор Барсан тримав цих людей два дні на постерунку в громаді і свої слідчі запити все спрямовував на ширення української пропаганди. Він певно не знає, що жне і робить службу в українському селі в Румунії та що між українцями не треба ані ширити української пропаганди, бо українці ніколи не можуть бути чимось іншим як тільки українцями. Таких українців є в цілій Румунії поверх один мілїон після найновішої конскрипції і цього факту не можуть заперечити ніякі погрози плютонерів, яких чекають важніші завдання, як вишукування українців в чисто українських громадах".

Вкінці стаття звертає увагу українських парляментарних заступників на нестерпні відносини та секатури українського населення також за теперішнього уряду Йорґи, „який нерозумінням існування українського народу в Румунії певно не усуне економічної кризи в краю та не скріпить любови й привязання до держави".

Більшовики готовляться до війни.

Паризький журнал „Ревю де Монд" приніс замітну статтю про воєнні приготування Радянщини. На підставі поодиноких наказів Ворошилова та інших червоних командантів автор статті стверджує, що більшовики приготовляються шаліло до війни. Надіються при тім викликати світову революцію. Велике значіння має для них пятилітка, через упромисловлення дає червоній армії новочасне вивіпучування, газове, моторове і летунське. Числять також на можливість викликання повстання в Польщі і в Бесарабії.

При численних жіночих недомаганнях, природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** спричиняє знамениту полегшу.— Домагайтеся в аптиках і дрогеріях

Шов 8 днів у С. Р. С. Р.

На 75-ліття своїх уродин вибрався найбільший сучасний англійський письменник і найбільший сатирик сучасного світа Бернард Шов із Льондону до Москви. Взяв собі до товариства льордівську пару Асторів (леді Астор, консервативна посолка), денникарів і перекладчиків, англійські харчі та все те, що належить до люксусового слїпінґа і поїхав. Поїхав на тиждень до СРСР, щоби поглянути власними очима, як здійснила комуністична влада ті ідеали, якими Шов врядн-годи дратує европейську буржуазію, заявляючи, що вони багато кращі від ідеалів буржуазної Европи.

І буржуазна европейська преса ждала заперши дух, що скаже такий мудрець, що недавно видав товстелезну книгу про ідеї соціялізму та капіталізму. Шов завсіди любив сенсації і цим разом виправдав надії читачів преси. Першою такою сенсацією була його промова про Леніна в Ленінграді над мавзолеєм Леніна. Прийшов йому на думку гріб Наполеона в костелі Інвалідів у Парижі і це вистачило.

Ленін, Наполеон і Шов — досить матеріялу до паралель. Люди, що зробили три великі експерименти: Ленін спробував здійснити ідеї Маркса в державі, де капіталізм не дійшов і до половини тої мети, яку Маркс уважав необхідною, щоби комунізм міг удатися, а Наполеон і Шов — пробували здобути Москву. Скільки в промові Шова було звичайної англійської чемности і скільки сарказму, про це могли би хіба сказати його товариші-англійці, що розуміються на його іронії та відтінках його думки та голосу. До кого він звертався в цьому мавзолею, де вся авдиторія була на 99 відсотків комуністична, нелегко вгадати після вступних його слів: „Мої пані та панове і товариші-пролетарі!"...

Закінчив він ту свою промову характеристичною осторогою: „Коли вам поведеться той експеримент, який ви почали, то всі будемо сміятися, але коли світ піде старими шляхами, сумно мені буде розпрощатися з вами"...

Нема найменшої причини підозрівати Шова в іронії, коли він складав поклін геніеві Леніна, дарма, що при цьому завертав і на свою особу. Щож? Шов має не менший клопіт з Англією, як Ленін мав із Московщиною: і його не розуміють і він пробує знищити вікову традицію своєї держави... Цього він не казав і як там вийшло з тими паралелями ніхто вже не буде знати, хіба, що Шов напише пєсу на тему комунізму і дасть у передмові до неї як коментар свою ленінградську мову. Можна тільки догадуватися, що з цими симпатіями Шова для більшовицької революції не зовсім було все гаразд, коли Луначарський забираючи після нього слово, пригадав одну малесеньку, але важну подробицю: що Шов як письменник — інтелігент і індивідуаліст. Міг додати: ще й скептик, що однаково добре сумнівається в доцільність ідеалів сучасної буржуазної культури, як і спроби витворення нової пролетаріятської на ґрунті комунізму.

Та всі промови, яких було безліч підчас обідів і вечер і святочних засідань мали одну велику прикмету: слухачі не розуміли Шова, а Шов не розумів промовців. Перекладчики, які передають зміст цих промов (люди напевно інтелігентні) напевно пропустили всі дотепи Шова, які є невіддільною частиною його поглядів і всі ради ріжних представників профсоюзів, які заохочували Шова піти шляхами чисто пролетарської літератури. Від імені цієї літератури не промовляв до Шова ані Гладков, ані Пільняк, а попросту якийсь офіціяльний комуністичний продуцент, представник „великого промислу" (себто фабрикації на фунти) в літературі.

Европейська публика збентежена заявами Шова, що в Росії все гаразд, питає себе, яке це може мати значіння: чи нас може ошукують? Чи Шов говорить поважно? А англійська публика сміється в кулак. Та сама, якій Шов хоче залити сала за шкуру своїми замітками про суспільний лад у СРСР. Вона знає силу його таланту, але й силу власного державного ладу. Шов може їздити в Москву навіть на кожний „вік-енд" (з суботи на неділю) і що поведілка привозити звідтам усякі сенсації. Англія має пригарні інформації, який є економічний стан СРСР і як там ставляться до ідей про свободу одиниці, які так завзятуще боронить Шов у Льондоні.

І Шов сміється також.

Як виглядає кредитова допомога держави для хліборобів.

Обговорюючи цілість польської аграрної політики в низці статтей, звернули ми окремому увагу на непормальности в уділюванні кредитів поміщикам і хліборобам, при чому найгірше виходять власне хлібороби. А про українських хліборобів, то вже нема що й говорити: їм і охлапи зі стола не впадуть.

На доказ цих наших тверджень маємо оце вістку про урухомлення хліборобських кредитів в цьому році. Появилася у часописах відомість, що Польський Банк урухомив 50 мільйонів зол. кредитів для хліборобів, з чого 30 мільйонів вже виплачено банкам. З тих 5 мільйонів зол. дістав Банк Господарства Краєвого, а 25 мільйонів зол. дістав Банк Рольний, з яких призначено 15 мільйонів зол. на кредити під застав збіжа, а тільки 10 мільйонів зол. на зачети для хліборобів. Відомо, що кредити під застав збіжа малодоступні або й зовсім недоступні для хліборобів, а призначені для поміщиків. Для селян призначено всього 10 мільйонів зол. Чи це є та політика, яка підтримує селян, чи поміщиків? Зарядження уряду дає аж надто ясну відповідь на це питання.

Рівночасно визначено, які банки даватимуть кредити з решти суми, призначеної на допомогу хліборобству. Між 9 банками нема ніодної української кредитової установи, а з тим і дорога нашим селянам до цих кредитів фактично замкнена. Ця постанова дає знова ясну відповідь, скільки зпоміж хліборобів скористають з цих кредитів українські хлібороби.

—o—

Пересторога.

Тому, що на тутешнім ринку появилися численні фальсифікати розповсюдненої по цілому світі медової мухоловки **„Aerohon" із штифтиком та зеленим вічком,** перестерігаю отсим П. Т. споживчі товариства, ВП. гросістів і купців, а також консументів перед набуванням тих виробів, що є наслідуванням найпослідшого і зовсім безвартісного роду поодиноких фірм, проти яких почато карне доходження. Тому вистерігайтеся наслідувань і домагайтеся рішучо мухоловок „Aerohon" зі штифтиком і зеленим вічком.

Р. Стейспаль,
„Aerohon", Фабрика Мухоловок,
Бяла. Краківське воєвідство.

421 2—3

З орґанізаційного життя наших ремісників.

Заснування філії Т-ва „Зоря" в Трускавці.

Основні Загальні Збори філії т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" в Трускавці відбулися дня 5. липня ц. р. Збори відкрив визначний громадянин Трускавця п. Іван Іванчук відповідною промовою і представив зібраним відпоручників матірного товариства. Голова львівської „Зорі" п. Юр. Сидорак дружнім привітом привитав збори, дякуючи основникам за працю біля заснування філії. Відтак вказав на велику вагу організації середнього міщанського стану по наших містах що є початком відродження українського міщанства. Згадав присутнім про минувшину, коли то українські ремісники гуртувалися в церковних братствах. Обговорив докладніше славну організацію львівського ставропігійського брацтва, що своєю діяльністю вславилося не тільки в краю, але й поза його границями. На жаль, це братство з часом підпало москвофільським впливам і втратило первісний свій характер так, що ремісники-міщани тепер уже не мають до него вступу. Позбавлені організації, в 70-их роках мин. століття ремісники творять для себе нову організацію під назвою „Побратим", а відтак при допомозі провідників нашої інтеліґенції основують в 1884 році статутове ремісничо-міщанське товариство львівську „Зорю", яка безперервно істнує і розвивається по нинішній день.

Подавши важніші дати з розвитку львівської „Зорі" — промовець побажав філії, щоби в недовгім часі обходила свято посвячення свого прапору.

Відтак другий відпоручник секр. львів. „Зорі" п. Д. Хомяк відчитав статут, даючи пояснення до поодиноких уступів та відповіди на ставлені запити.

Відтак приступлено до вибору першого Виділу новозаснованого Т-ва, до якого ввійшли: *Ізидор Габшій*, майстер-столяр, як голова; крім того як члени виділу такі особи: *Василь Гута*, купець; *Михайло Гресько*, промисловець; *Іван Іванчук*, купець; *Петро Турик*, майстер-шевець; *Василь Мотика*, майстер-столяр; *Ігнатій Білас*, майстер-кравець; заступниками виділових стали: *Степан Данилишин*, кравець і *Волод. Шквирко*, шевець; до Контрольної Комісії ввійшли: *Михайло Главач*, майстер-тесля і *Андрій Главацький*, промисловець.

Нововибраний голова філії п. Із. Габшій на закінчення зложив подяку матірному Т-ву за успішну поміч при творенні філії та за труди прибувшим відпоручникам.

Дня 26. липня відправлено Службу Божу в намірі успішного розвитку товариства, яку відслужив і з тої нагоди виголосив відповідну проповідь перебуваючий там хвилево на лікуванні Впр. о. пралат Л. Куницький при асисті о. катехита Попеля і о. Дзедзика, за що Виділ „Зорі" складає Всеч. отцям прилюдно щиру подяку.

—o—

Слідами Бесідовського.

Правний радник радянської амбасади в Парижі, проф. Гойхбарґ, дістав приказ від радянського комісаріяту заграничних справ вернути негайно до Москви. Однак він відмовився виконати цей приказ і звернувся до французької влади з проханням, щоби признала йому право азилю у Франції. Наслідком цього французька влада виставила йому т. зв. нансенівський паспорт.

Новий наслідувач Бесідовського відограв був велику ролю в Радянщині. Відомий був своєю безоглядністю в партійних справах і користувався повним довірям Леніна. Довший час був головою т. зв. малої ради народніх комісарів. До зміни його відношення до більшовиків причинилася, кажуть, його женячка з донькою московського промисловця Абрікосова, яка й намовила чоловіка зірвати з радянським урядом.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. СЕРПНЯ 1931.

ВОЛОДИМИР ТЕМНИЦЬКИЙ.

Памяти Миколи Ганкевича.

(Замість посмертної згадки.)

Університетські студії. — Соціялістичні ідеї серед студентів. — Панування шляхти. — Перші соц. організації в Галичині. — Різні типи молодих діячів. — Марксизм і роля М. Ганкевича.

В тім тайнім кружку ґімназистів Тернополя Микола Ганкевич студіює з незвичайним замилуванням історію. Вже тоді захоплюється історією революційних рухів і на сходинах кружка читає своїм товаришам реферати про англійську революцію з часів Кромвеля, про велику французьку революцію, про часи Паріської Комуни, але і про Богдана Хмельницького.

Своє заінтересування історією суспільних рухів в минулому поширює на сучасні суспільні питання і вже на ґімназійній лавці запізнається з „Комуністичним Маніфестом" Маркса й Енгельса і прочитує богато з соціялістичної літератури. Рівночасно також ще в ґімназії студіює дарвіністичну літературу та заокруглює свій світогляд творами европейської науки про розвиток людської культури. Маркс, Енгельс, Бебель, Бокль, Дрепер, Спенсер і Кант — це були автори, з яких молодий Микола Ганкевич укладав у своїм мізку фундаменти свого світогляду. (Глянди **„Promień": Jak stałem się socjalistą? автобіоґрафічний шкіц М. Ганкевича**).

Перейшовши на університет М. Ганкевич вписується спершу на фільософічний факультет і під проводом проф. Ом. Огоновського студіює україністику, а рівночасно історію та соціольоґію. Вже як молодий студент звертає особливу увагу на соціяльні моменти не тільки в історії, але і в літературі. Вислідом цього є його літературна праця з виразним суспільно-історичним характером, п. н. „Неволя української жінки в піснях". (Книжку цю сконфіскувала тодішня прокураторія).

У тому часі розіґралися на львівському університеті події, що спричинили арешти та релеґування студентів. Це спонукує пок. Ганкевича перенестися на правничий факультет, бо правничі студії запевнювали в майбутньому більшу свободу рухів, ніж професорський фах. А цієї свободи і політичної незалежности потребував пок. Микола в дуже широкім розумінні, бо його громадянська діяльність зверталася послідовно проти тих, у чиїх руках була тоді сила та влада.

Характеристичним для його поглядів був тоді віршик „Над Прутом", поміщений у збірочці „Вперед", що кінчиться словами: „Скажи, скажи, мій Пруте, бистротечний, коли наш люд робочий, наш сердечний, здоймє в гору щасливу вольну грудь?!"

Довкола пок. Миколи Ганкевича ґуртувався спорий ґурт української академічної молоді, захопленої так само ідеєю: працювати й боротися за те, „щоби український робучий люд здоймив в гору щасливу вольну грудь"! Найближче до пок. Миколи стояв його товариш зі шкільної лавки і довголітній приятель пок. Евген Левицький, далі Кирило Трильовський, Володимир Охримович, Вячеслав Будзиновський, Олександер Колесса, Юліян Бачинський та ін.

Пропагований Михайлом Драгомановим так званий „радикальний рух", що був на галицькім ґрунті відгомоном російсько-українського народницького соціялізму, був аж до виступу вищезгаданої групи молоді більше суспільно-культурницьким, ніж політичним рухом. Ані Франко, ані тим більше Михайло Павлик, з якими Драгоманов навязав тісні та безпосередні політичні взаємини, не мали у своїй вдачі тої політичної жилки, ані у своїм світогляді того політичного змислу, які необхідно потрібні, щоби в певний ідейний напрямок влити живу бурхливу кров політичного змагання, розмах політичної боротьби.

Все те дала радикальному рухові щойно горі згадана група поступової української молоді. Цей ґурток української університетської молоді, захоплений ідеями соціялізму вносить у культурницький рух Драгоманівщини живу кров політичної боротьби. Молоді люди з широко розвиненим політичним інстинктом заплодюють радикальну теорію чисто політичними ідеями. Микола Ганкевич, Евген Левицький, а слідом за ними й інші молоді радикали друкують на сторінках „Народу" політичні статті, які глибоко ріжняться від усієї дотеперішньої української політичної публіцистики тим, що актуальні політичні питання освітлюють зі становища сусп. економіки, що до галицьких відносин прикладають скальпель Марксизму. Мусимо тут пригадати, що тодішна Галичина це був один великий шляхоцький фільварок. Польська шляхта, себто власники великої посілости в Галичині в цей спосіб помирилися з Австрією та її Габсбурською династією, що в заміну за своє льояльне відношення до Габсбурґів дістають від центрального уряду у Відні повноту влади над цілою Галичиною. Польська шляхта організується як верховна кляса і своє верховодство використовує безоглядно для закріплення своїх клясових економічних та соціяльних інтересів.

І настають у Галичині часи найтемнішої шляхоцько-консервативної реакції. Захопивши неподільно всю владу в свої руки, польська шляхта давить та переслідує всякі хоча би й найслабші прояви опозиції. Такі первісні опозиційні прояви здавлює вона в самім початку терором — просто вбиває політичний рух серед українського населення. Таксамо розправляється польська шляхта з демократичним рухом серед польського громадянства, хоча він був ще більше безкровний від українського та ідейно замазаний. Визиск праці на панських ланах доходить до нечуваних меж, шляхоцьке право пропінацій затроює села горівчаним вузлом, селянство потопає у кромішній тьмі анальфабетизму та середньовічних забобонів, а рівночасно грошева лихва омотує його ціпким павутинням і невпинними ліцитаціями викидає цілі хвилі зруйнованих хлопів з їх прадівської землі. Ці викинені, обрабовані тягнуть громадою обдертого люмпенпролетаріяту до міст — шукати там шматка хліба. Таким робом по галицьких містах, а в першу чергу у Львові твориться нова кляса українського суспільства: робітничий пролетаріят і росте селянська біднота. Ось такі умовини сусп.-економічного життя українського народу мусіли витворити і відповідний політично-суспільний рух, що був би заразом політичною реакцією на цей процес.

Цим рухом, був соц. рух. Соціялістичний рух прокидається в Галичині не як якийсь чужий посів занесений вітрами від заходу, але як природний та конечний наслідком суспільно-економічних перемін.

(Продовження буде.)

Порядок нарад сесії Союзу Народів.

Генеральний секретаріят Союзу Народів оголосив денний порядок 64-ої сесії Союзу Народів, що розпочинається 1. вересня. Проводити нарадам буде еспанський міністр заграничних справ Леру, який відкриє також пленарний збір Союзу Народів 7. вересня. На першому місці денного порядку находиться справа австро-німецької митної унії. Рішення Гаського Трибуналу має надійти до Женеви з кінцем серпня і буде негайно предложене Союзові Народів. Дальше йде німецька скарга на Польщу з приводу подій у шлеському воєвідстві, справа мазурських дітей, скарга пшинського князя на польський уряд і звіт данцігського комісаря Союзу Народів про данцігські справи. Крім того порядок нарад передбачує уконституування міжнароднього рільного банку, заложеного в травні ц. р. З окрема Комітет Трьох має зреферувати справу української національної меншости в Польщі.

—o—

Нужда в богатій країні.

Канадійська преса приносить страшні вісти про нужду, в якій опинилося фармерське населення у тих частинах Канади, які навістила страшна посуха й знищила засіви. З тих околиць доносять, що тамошнє фармерське населення мусить живитися гофрами, щоби не згинути з голоду.

Також тисячі безробітних у більших індустріяльних центрах у Канаді находяться в страшних відносинах. В Торонті ситуація така гріша, що як уряд не дасть належної допомоги безробітним, то вони готові викликати заворушення. Тисячі безробітних у тому місті сплять під голим небом над ріков, голодні та обдерті, а тим часом стає щораз більше порожніх домів для винайму. Торговельні фірми щораз зменшують число своїх робітників або відправляють мущин, а зате беруть до роботи жінок, які працюють за меншу платню, як мущини. Таке саме діється в інших містах у цілій Канаді.

Та ще гірше справа мається з переходячими безробітними. Із округи Мелвил, Саск., доносять, що громада таких нещасливців ходила там від хати до хати та прохала хліба; мешканці відмовляли їм. Остаточно найдено на полі двох мертвих безробітних. Лікарські оглядини виказали, що в жолудку одного помершого найдено багато трави. Очевидно він їв траву, щоби уморити голод та помер від затруєння. Другий помер із голоду.

Отже гинуть люди з голоду в оцій „медом і молоком" текучій країні; їдять траву саме тоді, як обіжені елєвейтори повні пшениці. Тимчасом канадійський „демократичний" уряд і парламент радять, радять і дебатують над справою безробіття і годують більшу частину безробітних ще менше поживною стравою як трава, бо... обіцянками.

—o—

Колєктивізація в Радянщині.

Центральний екзекутивний комітет комуністичної партії в Радянському Союзі оголосив постанову, якою стверднв, що при виконанні колективізаційного пляну не є конечним, щоби обняти ним 100 проц. селянських господарств, середніх і бідних. Вистарчить, щоби в колхозах брало участь не менше ніж 68 проц. селянських господарств і неменше 75 проц. їх управної площі. Комітет уважає колективізацію скінченою в північному Кавказі, над середущим і долішнім бігом Волги, в українських степах, на правобережній Україні, Криму, Уралі і Молдавії. В інших хліборобських районах, а також у районах, що управляють бавовну і цукрові буряки, колективізація повинна бути так зорганізована, щоби її можна було скінчити в 1932 р. Комітет заповідає, що боротьба за участь селян у колхозах буде вестися аж до осягнення конечного рівня. В інших округах, особливо в консумційній полосі, праця над колективізацією має скінчитися в роках 1932 і 33.

—o—

Тайна Маєрлінґу вияснена.

Віденський денник „Морген" приніс сенсаційну статтю на тему трагедії, що сталася 1889 р. на замку в Маєрлінгу. Написала цю статтю довголітня приятелька цісаря Франца Йосифа, відома драматична акторка Катерина Шрат, що була добре поінформована про тайну в Маєрлінгу, але мовчала 41 років. Вона стверджує, що архикнязь Рудольф застрілив відомої ночі свою любку Марію Вечеру та відобрав собі життя. Всякі інші версії, наче би архикнязя убив месник чести Марії Вечери чи там архикнязь Сальватор (пізніший Іван Орт) підчас пияцької забави, є фальшиві.

Шрат описує, як вона прийшла вранці до цісарської палати і застала цісарену Єлисавету в слезах. Цісарева благала її, щоби сказала Францові Йосифові про смерть Рудольфа. В цьому моменті ввійшов до кімнати цісар і спитав, про що розмовляють. Цісарева шепнула зломаним голосом: „Рудольф хорий". Тоді лице цісаря змінилося і він крикнув: „Певне щось таїте передо мною! Рудольф не жиє!".

Дальше Шрат описує, що спершу подано до публичного відома, що смерть була наслідком нещасливої пригоди на ловах. Всі европейські двори дістали повідомлення також такого місту. „Без огляду на все, що писано в цій справі — кінчить свою статтю п. Шрат, — слід ствердити, що Рудольф застрілив нещасну баронівну Вечеру, звернувши дуло револьвера в її висок, а потому скінчив самогубством. Всі інші версії є неправдою".

Отже заяву п. Шрат можна вважати останнім словом у справі трагедії в Маєрлінгу.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. 64 8—10 JOB

—o—

Пятилітка має воєнну ціль.

На засіданні японського кабінету шеф бюра міністерства війни, генерал Кейзо сказав, що плян пятилітки в Радянщині має на меті перш усього виекві́пувати армію. Цей факт мусить змінити японське становище в справі оборони краю і причиниться до перенесення в найближчому часі кількох японських полків до Кореї та Манджурії.

Напруження в Палестині.

В Палестині побоюються нових заворушень між арабським і жидівським населенням. Ситуація загострюється з дня на день. Деякі жидівські кольонії звернулися за допомогою та опіскою до влади. Редактори арабських і жидівських газет були запрошені окремо на конференцію з представниками уряду, які доручили їм оминати всяке підбурювання до насильства. Одночасно високий комісар Палестини запевнив жидівську делегацію, що уряд слідить пильно за ситуацією та зробив усе, що може вдержати лад і спокій.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р З. К.

Прогулька земляків із Берліна.

(Докінчення.)

Але ми пливемо далі, полишаючи на боці Нікольську церкву, якої шпиль тільки зирнув з моря зелені. Поволі, начеб бажаючи сказати: полюбуйся тим затишним куточком, проходить пароплав поза Нікольськов, прибивав ще раз до берега біля романтично-затишного Моорляке, начеб тяжко було йому з такою красою розставатися, тай знов виходить із вузької перешийки на широке річище річки. Ще перед тим пересікав дорогу пором, що саме провозить на сакрівський бік авто... Дика природа й техніка! Такий контраст!

А тут іще побіч, для дальшого контрасту, красується на тлі зеленого ліса над самою водою чудова бавзілка у візнатійському стилі з мармуровим обрамуванням і камяними сходами аж до самої води. Туди звертаються наші очі, але й уся публика дивиться з напруженням в цей бік. І ви мимохіть відриваєте ваш зір від розкішної святині, підіймаєте за іншими очі вгору й — очам своїм не вірите: тут сонце, а там весь західний край небосклону затягнула чорна-пречорна хмара. Ось далеко-далеко зляв дощ! Ударив грім, блиснула блискавка й зникла вмить за зеленою стіною. Ми їдемо назустріч хмарі... Ще трохи й ми опинимося під нею. Минемо дощ, чи ні? Ось-ось, і ми замокнемо як кури. Але звинний пароплав, наче подрочитися хоче, нагло звертає ліворуч та що духу тікає від чорної хмари до радісного сонця. Ми втекли! Дощ нас не замочив, хай мочить інших! Ми не маємо часу до роздуми, бо очі наші захоплені новою красою.

Перед нами величавий глинецький міст, що могутніми луками лучить ванзейський бік із потсдамським острівом, ліворуч привабна, зелена збіч бабельсберського парку, що широким зеленим валом обхоплює бабельсберську палату Бісмарків, а далі чарівне грибницьке озеро, над яким ген далеко розложилася осада Бабельсберг. А перед нами, за мостом, в далечині, поблискуючи банею астрономічної обсерваторії та сильветкою церковних веж, вирнав наче з води Потсдам резиденція колишніх господарів Пруссії та цілої Німеччини. Пливемо знов поволіше попри густий ліс маштів рибальських човнів, попри гарно вдержані, заквітчані пишними квітниками городи й посуваємося до середини міста.

Хвилина спочинку для нової зміни прогульковців — і знову випливаємо попри старий Тернів на ширшу воду, на темплінське озеро. Широко розкинулось воно, начеб бажаючи дати більше місця для відпочинку змученому берлінцеві. З одного боку зеленим хребтом вистрілюють потсдамські „гори": „телєграфічна" гора з Астрофізикальною Обсерваторією та „броварська" з Бельведером і військовою академією, а з другого — красуються дерева цісарських парків, зокремаж чарівний „Звіринець" („Вільдпарк"), що особливо осінню притягає різнобарвною грою листатих лісів. Нераз блукала туди нога українського „туриста"-емігранта, розбиваючи глибокі покоси опалого листа, наче у себе дома в рідних дубових і букових лісах!

Минаємо надбережну оживлену спортову площу (де її коло Берліна немає!), перепливаємо попри давнішу пристань для літаків, де сьогодні поставлено розкішне купелеве заведення та романтичний, весь у квітах, ресторанчик, і загортаємо на середину озера й прибиваємо знов до стрімкого лівого берега, до Темпліна, заслоненого від Сходу синіми, сосновими лісами. Але тут, на жаль, теж не затримуємося довго, бо пароплав поспішає, щоб своєчасно прибути до Ферху, мети нашої подорожі. Ще тільки Капут ділить нас від великого швільовського озера. Жаль, хотілось і тут спинитися й посидіти кілька хвилин над прекрасними дрімучими берегами. Але мусимо це відложити на інший раз, на весну, коли всі збіччя капутських горбків і гельтівських садів і степів укриються квітом. Неодному з наших „туристів" пригадуються колишні веселі прогульки при світлі місяця, що перед кінчилися в Капуті при звуках „обстзайських" пісень.

Перепливаємо капутську перешийку, пропускаючи над собою залізничий поїзд і бачимо вкінці перед собою величаве швільовське озеро.

Вода бурлить, піниться довкола пароплаву, наче сердиться на непрошеного гостя, що безоглядно розганяє хмари малесеньких рибок. Підіймається вітер, загортаємося щільніше плащами й кріпимося мовчазними „штурлями". Поволі воруч з далекого берега через стіну дерев соромливо визирає одинокий будинок. То частина „Пасічницького Інституту", берлінської високої школи. Хотілосяб пристати, меду попоїсти тим більше, що асистентом Інституту знайомий українець, але нічого не вдієш, пароплав спішиться, начеб знов хотів утекти перед надходячою тучею. До тогож хмари знову збираються...

Хвилі ворочуть скорше, скорше. Лишаємо на боці славний із овочів і овочевих вин Вердер, завертаємо в бік і в далечині бачимо вже мету нашої дороги, чарівний, зеленю окутаний Ферх. Знов зривається вітер, пілляв раптово, як з відра, густий дощ. Усі боржій до кают. Але він також раптово пройшов і знов усі на свіжому, дощем змитому повітрі. Сонце засяло й веселка заграла.

Жалко, ми вже у мети. Перед нами Ферх. Дзвінок, і ми прибиваємо до берегу та висідаємо до кріслатими деревами вкритої пристані. З нами висідає ще кілька завзятих пасажирів, щоб так, як ми, приглянутися не раз перший, цьому чарівному заливові, що легким луком вдирається у пахучу, перерізану поточком долинку між двома невеличкими гребенястими горбками, вкритими синявими терасами лісів. Напуваємо очі цією небесною красою й пробуємо, наче в наших зелених Карпатах, дивного відгомону, що кілька разів заломлюється й приносить нам на чужині наші рідні звуки.

Шкода, що замало часу, щоб ще розглянутися по околиці. Вечір поволі сливає на успокоєні хвилі озера, що в далечині зливається уже з дрімучими, лісистими берегами, й наш пароплав нетерпеливиться вже й хоче вертатися до Потсдаму. Наборзі забігаємо до поетично положеного ресторану, загріваємося горячою кавою, яку, на нашу велику радість, приносить нам німець-кельнер із України, перекидаємося спішно враженнями й біжимо знов на пароплав.

Чудовий вечір. Пароплав, лякаючися порушити вечірню тишу, тільки час-від-часу зітхне. Садимо тихо побіч себе й кожний гадками відбігає до своїх. Ми вже знов коло Потсдаму, що чарівними вогнями вабить до себе „безгрішну" Україну. Та ми не даємося й простуємо на двірець, щоб уже залізницею повернути до „реального", еміграційного життя в Берліні.

—o—

Першорядна Українська Робітня Футер
Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника ч. 16. — Тел. 54-46.
Приймає замовлення, також перероблює футра як найстаранніше. Догідні умовини.

Буча в мадярському парляменті.

На засіданні мадярського парляменту 6. ц. м. прийшло знову до великої бучі. Соціялістичний посол Паер заатакував гостро уряд і домагався негайної допомогової акції для безробітних, інакше в найближчому часі вибухне революція. Підчас його промови настав у салі крик. Кричали не тільки посли, але й міністри. Коли трохи втихомирилося, предсідник поставив внесення на негайне закриття сесії, яке прийнято голосами урядової більшости. „Тепер маємо в краю 245 безробітних більше" — кричали соціялістичні посли, виходячи зі салі.

—o—

Готові все звалити і знищити.

На інавгурації новозбудованого водопроводу італійський диктатор виголосив промову, в якій зазначив, що фашизм це воля хотіння. Фашисти це ті італійці, що все відміняють слово „хотіти" в теперішньому часі. В 1915 р. ми освідомили собі, що хочемо взяти участь у війні, в 1917 р. ми хотіли витревати, в 1918 р. хотіли побіди, в 1925 р. хотіли розбити Авентин (парлямент). Якщо навіть часом стріла, кинена з луку нашої волі, не попаде точно в ціль, це не має значіння. Найважніша річ хотіти, хотіти глибоко і витревало. Вкладаємо в нашу творчу працю всю нашу волю, міцну та непохитну. З такою самою волею, міцною та непохитною, ми готові кожної хвилини звалити і знищити все, що може станути нам поперек дороги фашистівської революції.

—o—

НОВИНКИ

— **Дентист Яків Насс, Львів, вул. Сикстуська 17/II повернув і приймає як давніше.** 139 3—3

— **Метаморфози польської преси.** Знаємо їх віддавна і світ уже привик до них. Знаємо, як якийсь польський орган служить довгі літа одній партії чи політичній групі, аж нараз зміняє *фарбу*, перемальовує ідеольогічну вивіску і зачинає служити кому іншому, часто навіть своєму дотеперішньому противникові. Все залежить від мамони, яка сливає на видавництво за цю службу. Захоче хтось давати більші субвенції такому органові, вже його і має. Перестане хтось їх давати або заткається з якихсь причин джерело матеріяльної підтримки, часопис, оскільки зовсім не ліквідується, переходить на службу новим панам. Зачувати, що перед такою метаморфозою стоїть варшавський „Курєр Поранни", відомий санаційний орган, до недавна навіть особистий орган Пілсудського. Сталося так, що жолуб, біля якого стояв досі „Курєр Поранни", опустів, мамона поплила іншим руслом, і от ревний досі санаційний орган має перейти до опозиції. Має стати органом людової партії, з якою саме ведуться переговори щодо висоти субвенції. Від Пілсудського до Вітоса або до іншого хліборобця, щож то кому шкодить. На бік ідеї, грунт — мамона.

— **50 міліонів під застав збіжа.** На днях Банк Польський відкрив кредити для хліборобства під застав збіжа у висоті 50 міліонів зол. Ці кредити роздано між самі польські фінансові інституції, так, що українське населення не буде з них користати.

— **Пожежа.** В Деліеві, пов. Станиславів, у загороді Семена Лазарчука вибухнув вогонь, який перекинувшись на сусідні будинки, знищив чотири господарства. Один чоловік підчас гашення вогню тяжко попікся.

— **Здавна дався відчувати у Львові** брак організованої достави палива (вугілля і дерева) для українського населення, яке свої потреби на цей предмет першої потреби заспокоювало у приватних, переважно чужих, торговців. Ці торговці не все совісно обслуговували кліентелю, та нераз за добрі гроші доставляли лихий товар, а понадто, як відомо з практики і часописних звісток, доставляли значно меншу кількість товару як ту, за яку кліент платив. Щоби тому зарадити повстала думка зорганізувати доставу палива кооперативним способом. Заходами одиниць з кругів Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Народньої Торговлі, Центро-Союзу, Дністра, Земельного Банку, Сільського Господаря та Рідної Школи основано **Опалову Кооперативу „ЖАР"** у Львові (вул. Валова 23/I., тел. 6—36), де в Надзірній Раді й Управі засідають визначні представники згаданих установ, — а це дає запоруку, що новоосновану кооперативу вповні відповість своєму завданню, та совісною обслугою і добірним товаром вдоволить цілковито кліентелю.

— **Залізнича катастрофа.** 7. серпня на залізничому шляху Білосток-Лапи зупинився особовий поїзд із Варшави, бо зіпсувалася льокомотива. Коли обслуга направляла льокомотиву надіхав поспішний поїзд із Варшави до Вильна. Машиніст поспішного поїзду не міг уже зупинити поїзду й наїхав на вагони особового поїзду. Один вагон розбитий зовсім, другий ушкоджений. Льокомотива поспішного поїзду вискочила зі шин і скотилася з насипу. Почтовий вагон поспішного ваґону знищений також. Зпід румовища вагону особового поїзду добули 5 убитих людей. Трицять людей було тяжко ранених.

— **Вбивство в театрі.** У Варшаві в театрику „Новий Ананас" перед самою виставою Зах. Дорожинський застрілив танцюристку Корчинську. Сам убивник пострілив і себе. Причина: любов.

— **Напад на банк.** До відділу меклємбурського банку в Гагенов впало двох бандитів, які револьверами стероризували директора і зарабували з каси готівку 2000 марок. Вибігши з банку, вскочили до самоходу, який на них чекав, і утікли.

— **Гора перемінилася у вулькан.** З Мексику наспіла вість, що гора Ляното, в провінції Вера Круз нагло почала вибухати. Наслідком вибуху згинуло 10 осіб.

— **Величезну черепаху** добули з моря рибаки коло Фюме. Черепаха довга на півтора метра, важить 110 кг. і має коло 80 років. Коли її перевозили до провізоричного басену, черепаха відгризла одному робітникові палець.

— **Жниво смерти.** Британське військове летунство мало в останніх 7 місяцях 27 катастроф, в яких згинуло 49 летунів. Є це рекордова цифра жнива смерти серед британського летунства.

— **Тигр на кораблі.** На німецькому пасажирському пароплаві „Лян" розігралася в ночі на 3. серпня ц. р. в часі переїзду крізь Середземне Море страшна сцена. В залізній клітці везли тигра, наданого в Сінгапоре. Нараз тигр виломився з клітки і почав бігати по чердаку, викликаючи переполох серед подорожних. Роздався крик матроза, що робив нічну варту. Тигр кинувся на нього і роздер на кусні. Побачивши це інші матрози зі зброєю в руках розпочали лови на дику звірюку. Підчас погоні тигр кинувся з ревом на одного старшину і роздер йому рамя. Вкінці корабельній залозі вдалося загнати тигра до клітки.

— **Особисті вісти.** Д-р Роман Стахура, син д-ра Данила Стахури з Самбора, бувший січовий стрілець, зложив у Кошицях адвокатський іспит і почав адвокатську практику в Ужгороді.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладнтувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські убрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів Рутовського 7. виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

ОСТАННІ ВІСТИ

АНГЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ У РОГАТИНЩИНІ.

Англійський посол Ріс Дейвіс у четвер виїхав автом до Рогатина. Опісля відвідав Черче. Розмовляв (по англійськи) із українськими селянами-реемігрантами з Америки.

Вечором приїхав до Львова пос. пастор Джеймс Бері й оба відїхали опісля до бобрецького повіту.

ПОЛІЦІЙНІ СОБАКИ.

Польські джерела твердять, буцімто при арештуванні бувш. посла Зубрицького та ред. „Українського Голосу" Зибликевича сконфіскували меморіял, який, мовляв, вказує, що напад біля Бірчі мав бути початком цілого ряду актів терору на перемиському терені. (Годиться зазначити, що вчорашні часописи назвали проф. Зубрицького „сельробівським" послом. Пос. Зубрицький ніколи до Сельробу не належав, вийшов з радикальної листи та був госпітантом Українського Клюбу УНДО).

До помочі в слідстві в справі нападу біля Бірчі спровадили три поліційні собаки зі Львова, Ряшева та Дрогобича. Далі зазначують польські джерела, що подана деякими часописами вістка, буцімто один із учасників нападу біля Бірчі втік до Чехословаччини, є неправдива.

СПРАВА ЗБРОЄНЬ СРСР І ПОЛЬЩІ.

Більшовицька пресова аґенція Тасс повідомляє, що комісар для закордонних справ Літвінов запросив до себе польського посла Патека та предложив безпосередню виміну даних у справі збройонь обох держав.

БРІНІНҐ І КУРЦІЮС У РИМІ.

7. серпня приїхали до Риму канц. Брінінґ і мін. Курціюс із німецьким амбасадором. На двірці витав їх Мусоліні, Ґранді, персонал німецької амбасади і представники влади. Також великі юрби витали німецьких гостей. Ворожі оклики кількох гітлєрівців під адресою канцлера і повторюваний клич правих опозиціоністів „Німеччино пробудися!" пройшли без відгомону. Італійська поліція усунула тих, що кричали, без їх спротиву.

Брінінґ і Курціюс заявили, що хочуть особисто відвідати короля. Король, який є тепер у Санта Вальдієрі, оцінив гідно їх чемність та що він дуже далеко, а міністри мусять якнайскорше вертатися в Німеччину, де їх ждуть важні справи, просив їх, щоби закинули далеку подорож і прислав їм щирі побажання.

Мусоліні в присутності мін. Ґрандія прийняв канц. Брінінґа і мін. Курціюса на півторагодинній розмові.

МУСОЛІНІ БУДЕ В ВАТИКАНІ?

Женевські часописи приносять чутку з Риму, нібито спір між Ватиканом і італійським урядом буде небаром зліквідований. Мусоліні ще мабуть у серпні відвідає Ватикан і стрінеться з папою. Передвступні формальности до того вже полагоджені.

„НАВТІЛЮС" Ц. Р. НЕ ДІБЄТЬСЯ ДО БІГУНА.

Підводне човно Вількінса „Навтілюс" приїде 10. серпня до Тромзе. Проф. Беркнес із Геофізичного інституту в Берген сказав, що човно дібється до підбігунових околиць підчас найкористніших ледових умовин. Човно побуде 2—3 тижні в полярній стрефі, одначе до Шпіцбергену мусить вернутися найпізніше в половині вересня. Цього року човно не могтиме добитися до бігуна й мусітиме задовольнитися дослідженням підбігунових околиць.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 9·03·50—9·01·50, канадійський долар 8·91·50—9·00·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінґ 0·00·00—0·00·00, румун. лей 0·00·00—0·00·00, французький франк 0·34 ¾—0·35·00, швайцарський франк 1·73·20—1·73·50, фунт штерлінґів 43·20·00—43·30·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·70·00—37·00·00, 20 франків 35·80·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 46·80·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·35·50—0·36·00, 5 австрійських корон 1·90·00—2·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·00·00, російський рубель 1·50·00—1·60·00, коцйки за рубель 0·75·00—0·80·00.

—o—

Для ревматиків, і тих що терплять на нервові болі!

Ніхто з тих, що терплять на ревматизм, подагру і нервові болі не повинен сумніватися в своє оздоровлення, бо вже тисячі упослідженних вернуло до здоровля при помочі Тогалю. Про свої досвіди пороблені з Тогальом пише нам п. Й. Шер, Львів, Ліндого 2/II м. іншим таке: Від бавтьох літ терпів я на ревматизм і велику рву в правій нозі. За весь той час ужинав я безліч різних ліків, а також двічі був я в купелевих місцевостях за кордоном. Усіх був лише тимчасовий, болі верталися постійно і не відчував я поправи. Перед трьома місяцями звернув мені знайомий увагу на Тогаль, який я зараз купив в аптиці. Тогаль зажинав я тричі денно по 2 таблетки. Вже в першім тижні відчув я значну полекшу, а в третім позбувся цілком болів і почуваю себе як новонароджений. Таблетки Тогаль буду кожному, хто терпить, гаряче поручати. Таксамо як п. Ш. пишуть до нас тисячі, які приймали Тогаль при ревматизмі, подагрі, рані в суставах, нервових болях і голови, простудах і спорідненних недомаганнях. Таблетки Тогаль є нешкідливі для шлунка, серця та інших органів. Тогаль не лише негайно усуває біль, але усуває в природний спосіб недужі зародки, отже поборює їх у самім зародку. Тому навіть у хронічних випадках осягнули люди при помочі Тогалю надсподівані успіхи. Коли кілька тисяч лікарів записує той засіб, тому кожний з повним довірям може закупити Тогаль. Отже спробуйте самі щ. нині, але жадайте лише Тогаль. Бо нема нічого ліпшого! — В усіх аптиках, вже від зол 2·—. 162

СПОРТ.

КОЛОМИЯ 26. VII.

„Сокіл" — „Бескид" (Надвірна) 2:0 (2:0).

Гра велася весь час під сильною перевагою „Сокола", особливо в другій половині, що технічно значно перевищував противника. Ворота стрілили Лянгер і Микуляк. Суддя п. Муль.

НАДВІРНА 2. VIII.

У. С. Т. „Бескид" — Ж. К. С. „Маккабі" (Станиславів) 3:0 (2:0).

Перші приязні змагання „Бескиду" на власнім не докінченім ще майдані. Ворота добули Туєшин І, Свідрук і Полатайко.

—o—

Дописи.

РЯШІВЩИНА. (Шевченківське свято в Рогізнім). Дня 2. серпня ц. р. відбулося заходом місцевої читальні „Просвіти" свято-концерт для звеличання памяти Тараса Шевченка в 70-ті роковини його смерти. Свято розпочалося відспіванням „Заповіту", який присутні вислухали стоячи. Опісля відчитав син місцевого начальника громади студент Сеймівський дуже старанно опрацьований реферат про Шевченка. Не менше добре випала деклямація „Кавказу", виголошена теж сином місцевого селянина студентом Щепанським. Правдиву бурю оплесків викликала деклямація „Розритої могили", виголошена ученицею місцевої школи Мельниківною, донечкою дуже діяльного молочаря-кооператора. Повний успіх концертової частини вечора — це заслуга диригента, сина місцевого пароха, інжинірагірника п. Івана Телепа та членів мішаного і мужеського, хору складеного виключно з місцевих і дооколичних дівчат та хлопців-селян, як також академічної молоді обох полів. Хорові продукції „Вулиця — Гуляли" та сопранове сольо абітурієнтки семинарії п-ни Катрусі Гаранджівної при акомпаніяменті мандолінового квартету захопили всіх без виїмку. На особливу згадку заслугують точки, виконані мандоліновою орхестрою, яка є новістю по селах. Свято закінчилося хоральним відспіванням „Боже великий". По концерті відбулась товариська забава. У святі взяло участь багато народу, явилась також численно дооколична інтеліґенція як духовна так і світська.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 7. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове прима —.— зол., літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·00 зол., копа яєць 3·80—4·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Повалляна зелія" (Корінна Гріфіт) і додатки.

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новаро). „Княжни сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Патахон. „Синя птиця".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Я дише тебе кохав" і додатки.

ОАЗА: „Тріюмф кохання.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Передшлюбна ніч" та додатки.

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „У львиній клітці" та додатки.

ХИМЕРА: „В ніч після пради" (Ліа де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „У долині трівоги" (Г. Гібсон) та „Білий орел" (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Субота, 8. серпня 1931.

Липськ (259,3) 19·30 Музика на бандоніоні. **Моравська Острава** (263,4) 14·30 Орхестр. концерт. **Братислява** (278,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Бреслав** (325) 18·40 Цитрова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30 „Сіркуф", комічна опера Планкета. **Штуттґарт** (360,1) Хоральний виступ Comedian Harmonists. **Гамбург** (372,2) Літній баль у вик. хору та орхестри. **Букарешт** (394,2) 16·00 Легка румунська музика. 21·00 „Богема", опера Пучінія. **Берлін** (419) 16·30 Концерт дутої орхестри. 18·30 Камеральна музика. **Стокгольм** (435,4) 21·50—24·00 Давна і нова такова музика. **Рим** (441,2) „Фавст", опера Гунода. **Лянгенберг** (472,4) 24·00—1·00 Мистці джезу. **Прага** (486,2) 19·35 Балалайкова орхестра. 21·00 Популярний концерт зі Стрілецького Острова. **Відень** (516,4) 20·00 Класична музика на скрипку і ґітару. 22·30 Танкова музика джезової капелі. **Будапешт** (550,5) 17·20 Концерт мужеського квартету. 19·45 Передвоєнні мадярські марші. 22·45—24·00 Циганська музика з готелю Ґелерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 18·00 Трансмісія. 20·00 Концерт. **Москва** (1481,1) 20·30 Відчит.

Неділя, 9. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 11·05 Концерт мішаного хору. 19·00 „Циганський барон", оперетка Штравса. **Липськ** (259,3) 9·00 Богослуження. **Гамбург** (372,2) 7·00 Портовий концерт з корабля „Берлін". **Букарешт** (394,2) 11·45 Релігійний хор „Гуслярі". **Берлін** (419) 18·30 Камеральна музика. 20·00 Без нанто і кольоратура. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Прага** (486,2) 19·25 Джез на двох фортепіянах. **Відень** (516,4) 11·10 Симф. концерт. 17·20 Пісні Шумана. **Будапешт** (550,5) 16·00 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 19·00 Відчит. **Москва** (1481) 19·20 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 8. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 13·10 Музика з ґрамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Відчит про Кашубів. 15·55 „Серед книжок", оцінка останніх видавництв. 16·00 Програма для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Гідрографічний комунікат. 16·55 „З Відня́сом до п'ятничного бігуна", виголош. проф. Бурденський. 17·35 „Про фальшування творів мистецтва", виголош. проф. Виживаль́ський. 18·00 Концерт солястів. 19·00 Вістина. 19·20 „Емансипація музулманської жінки", виголош. д-р Махальський. 19·40 Різьничі відомости. 19·55, 20·10 Спортовий комунікат. 20·15 Концерт із Швайцарської Долини у вик. варш. фільгарм. орх. 22·00 „На горизонті". 22·15—22·30 Комунікати. 22·30 Шопенівський концерт у виконанні Л. Робовської. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Неділя, 9. серпня 1931.

Львів (380,7) 9·00 Транс. з Тарнова Зїзд легіоністів (богослуження, академія). 11·58 Астрон. час з Варшави. 12·10, 17·10 Музика з ґрам плит. 13·0 Метеор. комунікат. 13·15 Концерт дутої орхестри вязничих робіт. з Варшави. 13·40 Як провести вакації в місті? відч. З. Домбровської. 14·00 Народні пісні, відспіває М. Совіяльський (тенор). 14·10 „Ідовиті колючки", виголош. проф. Рушковський. 14·25 Людові танці у вик. на гармонії. 14·35 Почтова скринька. 14·50 Народні пісні (Совіяльський). 15·00 Враження з Чехословаччини, виголош. інж Хмелецький. 15·20 Людові танці (на гармонії). 15·30 Відчит про довецтво. 15·50 Пісні Невядомського (Совіяльський). 16·00 Що чувати? виголош. дир. Менджецкі. 16·20 Музика. 16·40 Програма для старших дітей. 17·35 Комунікат. 17·40 Концерт (сопран і форт.). 19·55 Комунікати. 20·00 Відомости приємні і пожиточні. 20·15 Концерт зі Швайцарської Долини (варш. фільг.). 22·00 Звіт зі візду легіоністів. 22·25 Комунікат спортовий. 22·30 Серенади у вик. В. Качмара (бас). 23—24·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Просимо бувших еленів Муз. Інституту ім. Лисенка в Станиславові повідомити підписаного чи схотіли би взяти участь у ювілейнім концерті, з нагоди 10-ліття істнування Інституту, який відбудеться у другій половині вересня ц. р. **О. Залеський, Станиславів, вул. Зосина воля ч. 92.** 151 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлішше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

4.000 ДОЛЯРІВ на першу гіпотеку каменици у Львові пошукує господар і власник складу машин. — Фірма Роман Новацкі, Львів, Городецька 63. 144 3—3

ГЕНА прошу негайно подати адресу, справа пильна, листи з дому повертають. — Міко. 147 3—3

КОСІВ коло КОЛОМИЇ, Пансіон П. Лукашевської поручає сонячні покої з першорядним утриманням. Ціни занижені. 115 4—5

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і метализних виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 13—?

ОКАЗІЯ. Нова каменица, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 зам. дол 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в чемности: Львів, вул. Валова ч. 5. Склеп п. Павловського. 101 7—10

ПРИЙМУ панночку на фризієрську практику. — Кутковський, Бляхарська ч. 11. 163 1—2

ПРИЙМУ кілька учениць на станцію. Сонячні кімнати. — Винницька. Дверницького ч. 9. 160

ПОШУКУЄМО старшої особи (вік 45 до 50 літ) найрадше вдови по священику, яка заопікувалась би підковито віковою, фізично недужою жінкою в Косові. Платня по умові. Зголошення з поручинями знаних осіб приймає д-р Роман Лавровський, заступник нотаря в Коломиї. 139 1—2

КОЖНИЙ МОЖЕ КІЛЬКАСОТ золотих заробити місячно продаючи в місці свого постійного побуту, чи то в місті чи на селі наші обруси та гумові фартухи ефектовного виконання й дуже доброї якости. Новість! Продаж можна уважати або як постійне заняття або як побічне. Домагайтеся проспектів. Фірма Країн і Фессер, Катовиці, вул. Козьмановського 4. 158

ДЕШЕВО продам „Singera" плоску машину до шкіри, стемпель-машину до фірмования шкіряних виробів, 3 кружківки (одна 600 літрів нова). Оглядати між 3—5 — Крашевського ч. 11. Сторож покаже. 165

ДІМ мурований в Кривчицях, зараз за Личаківським парком, в межах Великого Львова з городом, у гарнім положенні на продаж. Також на продаж 345 сяжнів парцелі недалеко центру міста. — Відомість Сайфрід, Львів, Пекарська ч. 37. 166 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і молочка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Д-р ОСТАП ПРИЙМА

Львів, вулиця Гетьманська ч. 22.

виїхав і верне

з кінцем серпня ц. р.

КОНКУРС.

Товариство „Дешева Кухня" в Перемишлі розписує конкурс на приняття учеників до бурси товариства на рік шкільний 1931/32 за місячною оплатою 55 зол.

Подання вносити до 20/8 п. р.: Т-во „Дешева Кухня" в Перемишлі, вул. Стрихарська ч. 58. 132 2—2

ЛІЖКА мосяжні і залізні, діточі ліжочка, сітки і матераци, подеві ліжочка ріжної системи у великім виборі та по найдешевших цінах поручає за готівку і на сплати

Магазин Меблів
СТАЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
Тел. 64—13.

106 3—5

ОПАЛОВА КООПЕРАТИВА „ЖАР"

з відповідальністю уділами у Львові.

Бюро: вул. Валова 23/I. тел 6-36.
Склад: Личаків-двірець.

доставляє гор.-шлеське вугілля — та букове дерево першої якости.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!

164 1—5

Подяка.

В нещасті, яке з волі Божої нас навістило, забираючи нам Дорогу Дружину, Маму та Бабцю бл. п. **Яннy Кебуз** почуваємося до обовязку здожити щиру подяку всім учасникам сумного похорону. Перш за все дякуємо Впр. о. Войтовичеві, парохові з Негрибки за прощальні слова при виносі тлінних останків, Впр. оо. Демянчинові, Маселкові та Хробакові за ласкаву участь у похоронному обряді. Не менше дякуємо хорові „Боян" з Перемишля, що своїм гарним співом причинився до звеличання цього сумного обряду. Вкінці щиро дякуємо всім тим, що в преважких для нас хвилинах покріпили нас словами щирого співчуття та помогли перенести хвилину розстання.

Муж, діти та внучка

Пикуличі, дня 1. серпня 1931 р.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
„SINGER" — „KAYSER"
по найнижчих цінах на догідні сплати.

РОВЕРИ
„Kayser"-„Puch" „Łucznik"
від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ всіляких системів.
Виключне представництво американських машин **„Barr"** по 550 зол.
ЮЛІЯН ЛОНАҐД
Львів, Валова 11, тел. 28-70
одинока українська фірма в тій ділянці.
2129 6—10

Д-р мед. нос. трифіянт, — з причини браку знайомства пошукує цією дорогою товариша життя, інтеліґентної, ладної вдачі з відповідним віном. Лікарка, фармацевтка ев. вдова по лікареві не виключені. — Зголошення евент. з відбиткою слати до Адміністрації „Діла" для „Співаючими сплами". За дискрецію ручиться словом чести. 149 2—2

РУТИНОВАНИЯ адвокатський кандидат з 3-літньою судовою і провінціональною адвокат. практикою в цілі зміни посади пошукує місця у адвоката від 1. жовтня або 1. листопада. Платня по умові. — Зголошення слати до Адмін. „Діла" під „Працьовитий". 150 2-2

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

ч. 178 (12.834). Львів, вівторок 11. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річне 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Світова криза.

Львів, 8. серпня 1931.

Під таким заголовком появилася в великій европейській пресі 6. серпня ц. р. стаття без сумніву найбільшого сучасного англійського і европейського публіциста **Стіда.** Підходить він до справи з чисто англійського становища, але тим ціла його стаття в нічому не тратить на загальному інтересі. У своїй статті застановляється не тільки над розмірами кризи, але й над засобами її опанування.

Він стверджує, що від заключення Версайльського договору не було більшої кризи у світовій політиці і що через це саме настала і серед англійського політичного світу дезорієнтація, а серед провідних політиків ріжниця думок на суть проблеми та на спосіб опанування положення. Але де та дорога, що мала би завести до цілі, ніхто не знає.

Висунулися в тій справі на перше місце в Англії оба чільні політики нинішнього соціялістичного уряду, а то сам премієр Рамсей Макдональд та його партійний товариш, міністр закордонних справ Артур Гендерсон. Але між ними зайшла ріжниця поглядів, яка навіть зарисувалася в практичних, чи тактичних, посуненнях, хоч назовні виступають вони одноцільо. Підкопила це на такі річи дуже вразлива політична преса і зазначила, що міністр Артур Гендерсон заняв уступчивіше становище супроти постави французького уряду в справі рятунку Німеччини, показався мякшим супроти французьких домагань, від премієра Макдональда. З урядової сторони не здементовано цієї поголоски, а це дало знов у дальший черзі пресі поле до ріжних здогадів і коментарів.

Коли оба англійські міністри відїздили недавно до Берліна, то Гендерсон виїхав на кілька годин скорше сам, а Макдональд помістив у півофіціяльнім органі „лейбур парті" „Дейлі Геральд" інтервю, в якім сказав між іншим, що „Англія є настроена інтернаціонально". „Я їду до Берліна, щоби продовжувати давню політику „лейбур парті", котра була спрямована на міжнародню співпрацю, а не окремі союзи".

Цей зворот принято загально, як критику становища, яке заняв у Парижі Гендерсон у користь домагань французького уряду — нових політичних гарантій зі сторони Німеччини.

І В. Стід стверджує, що така ріжниця поглядів між президентом міністрів і міністром закордонних справ англійського уряду не перша. Їх погляди і дороги нераз уже розходилися. І так у перших роках війни Макдональд був пацифістом, підчас коли Гендерсон увійшов до британського воєнного кабінету. Макдональд палкіший, Гендерсон позитивний, обидва є шотляндського походження. Отже і в цій справі — світової кризи заступають вони — мабуть — інші погляди.

І так міністр Гендерсон є за тісною співпрацею з Францією, а Макдональд є, здається, за ревізією мировых договорів.

І в тій справі пише В. Стід дослівно так: „Передові англійські часописи, як прим. „Таймс", розпочали з подивугідним запалом вентилювати думку ревізії мировых договорів— як зарадчого засобу на злагіднення німецької кризи та направи міжнародніх відносин. Чи думка ця вийшла просто від Макдональда, чи лише посередньо він її підтримував, то в кожнім випадку хвилю на дискусію в справі цієї ініціятиви треба вважати невідповідною. Здається, що в тій дискусії ходило, щоби публичну опінію Німеччини, яка є аж до небезпечного рівня розгорячкована агітацією за ревізією мировых договорів і счеркненням военних довгів, таким настроєм дещо успокоїти, щоби не прийшло до експльозії. Ті, що так думають, не застановилися як слід, що саме таким поставленням справи причиняються як раз до експльозії в Німеччині. У кожному випадку Макдональд почув себе змушеним охолодити в Берліні запал німецьких журналістів, коли вони його питали про ревізію мировых договорів.

Спокійні обсерватори в Англії думають, що лішше було би, якби поняття „ревізія мировых договорів" у впливових англійських часописах взагалі не було вирнуло, або щоби не було згадки в них про те, що це поняття звязане з особою Макдональда. А через це повстало багато непорозумінь в Европі й у світі взагалі. Від кінця війни не було ще такої хвилі, в котрій конечніше треба би було вести таку політику, котра мала у згоді підтримувати Велику Британію, Францію і переконаних сторонників міжнароднього миру. Особливша конечність до ведення такої політики у нинішнім часі полягає на скорій переміні, яка під цю хвилю відбувається у Зединених Державах Північної Америки. Їх економічне і фінансове положення є ледви менше критичне, ніж положення Европи. Від коли вашінгтонський сенат відмовився від ратифікування мировых договорів і відсунувся від Ліги Народів, не був американський нарід ніколи більше переконаний, що на будуче мусить тісно з Европою співпрацювати, як власне тепер. Недавня промова через радіо губернатора з Меріленду Річі-я, будучого демократичного кандидата на президента держави, до цілої американської нації, є під тим оглядом дуже знаменна. Річі сказав, що нині політична ізоляція є так само неможлива, як і економічна. Він приготовляв американську суспільність на драстичне обмеження, або й цілковите знесення военних довгів і репарацій і заявив, що американська традиція ізоляції (відокремлення) мусить бути знесена.

Коли будучий демократичний кандидат на президента республики так говорить, то президент Гувер мусить глядіти, щоби політично і фінансово поступити ще далі. Одначе, що могло йому в тім перешкодити, то вибух якогось міжнароднього конфлікту в Европі. Є це мабуть погляд міністра Гендерсона. Він знає, що европейська криза є одночасно світовою кризою і що Зединені Держави Півн. Америки далеко радше будуть співпрацювати з Англією і Францією коли вони обі дійдуть між собою до порозуміння, ніж з кожною з них, або з Німеччиною зокрема. Але чи й Макдональд є такого погляду, це є отвертим питанням".

ЗБІЖЖА І ПАШУ,
дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З польських голосів про українські справи.

Граф Ст. Лось про „Червону Русь".

У 7. і 8. числі місячника „Дрога" опублікував здавна знаний українцям граф Стан. Лось обширну статтю на тему польсько-українських відносин у Польщі. З цією статтею варто познайомитися з уваги на її цікавий зміст. Читаючи її, маєш враження, що автор бажав внести в цю матерію за всяку ціну щось питомого й оригінального. В тій цілі зужив не мало енергії, але ціль осягнув. Досі чогось подібного ми в польській політичній літературі на ці теми не стрічали. Зрештою всю оригінальність концепції графа Лося на „розвязку" українсько-польського питання в Польщі найкраще буде видно зі самої статті.

У ній між іншим читаємо:

„Якщо голос здорового розуму не може ще заглушити дикої дисгармонії ненависних почувань, то в кожному випадку запоза випарів ненависти, упереджень і пересудів починають появлятися зруби (?) річевих інтересів: вже нині можна сформулювати ясно, на чім буде полягати суть східньо-галицької проблеми. Її дається накреслити коротко і ясно: вона полягає на тім, щоби двом народностям, що існують у стані перемішання на суцільній історично, етнографічно й господарсько території запевнити рівнорядне і незалежне співжиття, при чім не може бути мови про меншість і більшість, тільки про рівнорядність. Це є тайною національного миру так, як було тайною релігійного спокою, доки не стало ясною як сонце, ніким не підлаваною в сумнів правдою. Уми ще не дозріли до дискутування конкретних, фактичних і детальних посунень, що прямувалиб до витворення та закріплення такого стану річи, не пора ще на розкодифіковування формули, а радше не формул, але здорового животного гасла, до якого мусить належати перемога".

„Чи існує хтось на світі, хто міг би модифікувати державну рацію галицьких українців в часі від 1918 р. по нинішній день? Чим вони кермувалися в своїх політичних починах і хто фактично ними кермував? Чи існували якісь конкретні практичні цілі, до яких прямували і чи засоби, якими користувалися, були цього роду, що, розважно беручи, могли би довести до наміченої цілі?

„Українці кажуть: Тому, що поляки, наші вороги, так нас переслідують, що наше поступування диктоване розпукою, ми є народом все розпучливим, наша розпука почалася в 1340 році і трівав по нинішній день. Важко є зловити нитку розумування, що наказує звірятися ворогові, що допровадив нас до розпуки і то звірятися з наміром зробити цьому ворогові прикрість. Не досить того. У розмовах з поляками українські політики зі Сх. Галичини не знаю чи поважно, але в кожному випадку з поважними мінами і роблячи враження щирости, домагаються, щоби польський уряд докопав низки потягнень. Українці досі не зрозуміли, що залізні історичні правила відносяться в рівній мірі як до всіх народів і до них і що т.-зв. заграниця хіба не багато їм поможе. Якщо зі свого теперішнього положення не задоволені, мають тільки один успішний спосіб на його зміну: переконати Польщу і поляків, що така зміна буде для Польщі корисна. До такої стадії ще не дійшла еволюція понять в українських політиків зі Сх. Галичини; доки до неї не дійде, скінчаться все пічим найщиріші, найретельніше початі спроби польської сторони в справі доведення шляхом контакту до відтяження польсько-українських взаємин у полудньово-східних воєвідствах або до порозуміння.

„На Червоній Руси ми не є кольоністами ані меншістю, ми є автохтонами і суверенним народом і тому нам припадає політична ініціятива і в прав і з обовязку. *До організації руського народу в границях Річпосполитої маємо щонайменше рівне право як українські політики: змагання почате в тому напрямі стріне сперщу опір і то дуже сильний в усіх чинників, які живуть зі сварні, але важко собі уявити, щоби на дальшу мету могло бути безуспішним. Географія сильніша від граматики, тільки не можуть червоно-руські поляки виступати в шатах, які як деякі свої так і чужі бажали би їм останніми часами накинути, в шатах авангарди чужого наїзду, якоїсь нової хвилі мазурських кольоністів і насланих в „центральних провінцій" мандаринів, що помітують місцевим населенням. Не в доривочних успіхах без завтра, ані в рахубі на національну рівнодушність руського хлопа бачу запоруку кращого завтра. Бачу її в тім, що місцевий польський елемент, як тільки усвідомить собі знову, що є автохтоном, визнає себе покликаним передовсім до організації і кермування національного життя і руського населення. Ті, які твердять, що місцевий помішик без „зради" не може працювати в управі місцевої читальні чи кооперативи, не знають ані польської історії, ані не розуміють теперішніх потреб держави".* (Підкреслення наші — *Ред.*).

„Справа інтеліґенції є трудніщою. Вона то на Червоній Руси, як зрештою і всюди, є підста-

вою воюючого націоналізму, по части тому, що ніяких конкретних інтересів не має, а по части тому, що в умовинах загальної господарської депресії і в бідних суспільностях може жити тільки з ворожнечі (все одно з якої: релігійної, суспільної чи національної). Польська інтеліґенція має більше-менше монополь мандаринату на Червоній Руси; чи це получене з великою користю для польської справи на тім терені, то ще велике питання. Бо інтеліґенція руської мови, остемпльована згори як державно підозріла не мала причини прямувати до позбуття такого остемпльования, бо це й так до нічого не довелоб і тому вона була засуджена на вищукування засобів до життя в ділянці, для державних впливів недоступній, або дуже важкій для доступу. Східно-галицька інтеліґенція руської мови кинулася до кооперації, вводячи мовну критерію (абсурд над абсурди) до господарського життя і боронить тепер опанованої собою фортеці з великим, як досі успіхом і зі ще більшим завзяттям. Нічого дивного, доки не зміниться психіка східно-галицької суспільности, т. зв. співпраця на господарському полі означалаб втрату посад і голодову смерть (? — *Ред.*) для великого числа українських інтелігентів, які з прийнятого на себе завдання господарської організації червоноруського села вивязалися на загал дуже добре".

„Такий стан справи буде мусіти підпасти основній реізії. Монополь мандаринства,— оскільки мова про становища в найширшому значінні цього слова і від уряду залежні — що прислугує покищо більше-менше польській інтеліґенції, мусить підпасти деяким обмеженням в інтересі самої польськости, якої не можна бачити наскрізь бюрократизованою, але з другої сторони не може бути оправданим теперішній стан в господарській ділянці, якої організація наслідком мандаризування польської інтеліґенції та корчення фільварочної власности — переходить щораз більше у непольські руки. В обох ділянках заняття інтеліґенції вказаний компроміс на основі деякої справедливої рівнови і припускаю, що як річево умотивований, є можливий до переведення, не зважаючи на великі труднощі, які він насуває".

З цитованої оригінальної статті найоригінальніший без сумніву той уступ, в якому граф Лось піддає східньо-галицьким поміщикам ідею обійняти провід над усіми суспільними і громадсько-політичними справами українського села. Ідея, щоби польський поміщик не тільки інтересувався, але й входив до виділу читальні чи до управи кооперативи, нова, для польських поміщиків може й дуже симпатична, але наскрізь утопійна. Ця ідея, переводжена в життя, малаб за завдання виховувати українське населення в потрібному для польського стану посідання дусі. Та вона на століття спізнена. Одначе, приймаючи навіть теоретичну можливість переводження її в життя, требаб рахуватися з можливістю і противного ефекту, як той, що його надіявсь граф Лось. Не виключене, що чесні спомід поміщиків, які захотіливб щиро працювати для українського населення, булиб скоро поставлені перед прикру ділему, або тікати спосеред українського середовища, або національно декларуватися в українському дусі та щиро і дружньо брати на свої плечі і всі важкі та відповідальні обовязки українського національного патріотизму. До такої ділеми мусілаб їх довести реальна дійсність, зокремаж буденна політична польська дійсність, в якій все українське підпадає спеціяльному трактуванню та особливій „опіці".

Поза тим замітний у статті цей факт, що автор формально цілковито поминає мовчанкою модну останніми часами навіть у польській поважній публіцистиці ідею культурної та господарської утраквізації Сх. Галичини. Саме і на сторінках „Дроги" появилася була свого часу обширна стаття на ту тему, що проектувала навіть фузію читалень „Просвіти" з польськими читальнями як також українських кооператив з польськими і Сільського Господаря з „кулаками рольничими". Зате гр. Лось у своїй статті вручає, під покришкою співпраці польських поміщиків в українських організаціях, змагає на дальшу мету до такої самої цілі, на що вказувалоб і його ультраскептичне відношення до вводження абсурдного, як він каже, мовного критерія в господарське життя.

Поза тим зі статті видно, що автор мало вичується в місцевому східно-галицькому житті. Він за мало знає місцевих поляків, а ще менше українців.

Англійські гості у Львові.

Львів, 8. серпня 1931.

В доповненні інформацій про приїзд і побут англійських послів Дейвіса і пастора Джемса Бара (оба члени „лейбур парті") у Львові, зазначуємо, що пос. Ріс Дейвіс їздив в четвер у Рогатинщину, де оглянув кілька сіл, а крім того українську закриту гімназію, культурні та господарські установи самого Рогатина, відвідав живець Черче і пізним вечором вернув до Львова. В часі побуту в селах мав нагоду розмовляти по англійськи з кількома нашими селянами, які навчились тієї мови в Америці. В пятницю пос. Дейвіс говорив з львівським польським соціялдемократом Гавснером, вполудне говорив з посолкою Рудницькою, що саме вернула з Варшави, а потім відвідав англійського віцеконсуля. В часі подорожі в Рогатинщину мав посол прикру пригоду, бо в самому Рогатині поліційні органи зажадали від нього особистих документів, яких він при собі не мав.

В четвер вечором (год. 11.) приїхав з Відня посол, пастор Джемс Бар, що спинився у Львові теж у готелю Жоржа. В пятницю ранком виїхав з послом Пеленським у Стрийщину, побував у трьох селах, оглянув стрийські українські установи і відбув довшу розмову з українським соціялдемократичним діячем д-ром Домбчевським. Зі Стрия поїхав до Дрогобича, де оглянув українську, як і в Рогатині, закриту гімназію, відвідав інші українські установи, а крім того стрінувся в „Українській Робітничій Громаді" з нашими робітниками з д-ром Скибінським на чолі. Місцеві громадяни приймали його вечерою, в якій брали участь між ін. д-р Паславський, Ставнимир, Сасик, Скибінський і кілька робітників. Пізно в ночі вернув посол Бар до Львова. Тут слід зазначити, що пос. Бар є головою парляментарного клюбу „Лейбур Парті".

В суботу обидва посли оглядали Львів, пополудні говорили з гр. Д. Борковським, а вечір пробули з українськими громадянськими діячами.

Апеляційна розправа проти б. посла Івана Ліщинського.

У вівторок, дня 11. серпня ц. р. відбудеться перед апеляційним судом у Любліні апеляційна розправа проти б. посла Івана Ліщинського, засудженого вироком окружного суду в Рівнім на 2 роки тяжкої вязниці за пер. з арт. 129. рос. кар. зак. Обвинуваченого боронить посол д-р Степан Біляк, адвокат в Городку Яг.

Б. пос. Ліщинський, берестейський вязень, перебуває тепер у вязниці в Рівнім. Довідуємося, що б. посол недужий на серце і тому оборона та родина роблять заходи за звільнення його з тюрми.

Дорогова панщина в Радянщині.

Центральний екзекутивний комітет Радянського Союзу видав декрет про примусову працю сільського населення над розбудовою доріг. Обовязкові праці підлягають всі без різниці полу у віці від 18 до 45 літ. Кожний мущина чи жінка мусить бодай один тиждень в році працювати при будові доріг у віддалі 10 кілометрів від свого місця осідку. Радянський уряд призначує на цей рік мілярд рублів на матеріяли, які мають бути вжиті при тій примусовій будові доріг. Таким робом радянський уряд хоче швидко поправити свій комунікаційний стан, бо досі тільки 3 проц. доріг має тверду поверхню.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. СЕРПНЯ 1931.

І. КАМІНСЬКИЙ.

Над Черемошем.

Мабуть затишнішої закутини нема в наших Карпатах. Тут ще не чути витуків найкрикливішої нації на світі, пляжі над Черемошем вільні ще від пасікомих-літників. У „Badekostüma-x aus Kolomea", вечорами не переривае тиші горлянo-фальшиве: „Całuję twoją dłoń, madame..." Долина Чермошу живе своїм давнім життям.

А може й не давнім. Зміни є. Колись Черемош ділив лише дві австрійські провінції. Кордон був зазначений лише на стінній карті. А тепер став він державним. Залізні стовпи, на біло помальовані, здалека видніють на зеленій верені по тім і другім боці і ніяково робиться, коли подумаеш, що зелена, справді зелена Буковина позбавлена звязків з Галичиною, що постіл румунського захланника топче зелену країну Федьковича, Воробкевича, Кобилянської...

Так, змінилося. Багато змінилося: На гірше змінилося. І наш гуцул став наче не той, яким давніше був. Не так сміло дивиться на зустрічного чужинця, який у ті сторони заблукає; став більше замкнений у собі. Здалека скидає крисаню, коли бачить „пана коменданта", або когось із пограничної сторожі. Вже не каже, як раніше: „Як си маєте, пане", лише переходить мовчки, коли зустрінеться із кимсь по міськи зодягненим, а дехто не соромиться поздоровкати „дзінь добрий", а то й „честь".

Тай іншу пісню можна почути. Колись гуцул залюбки співав про найяснішого пана, цісареву, Відень, а сьогодні ни чуете, що він „Królewski szczep Piastowy". Тягнуть деколи легіні, аж луна плаями йде:

.....Ци пані мешка сама
Ци з нами ще хоче?"

із кабаретової пісні

Старі гуцули лише головами похитують, та спльовують на боки: „А тос ми си, бра, дочьнкали..."

*

Біда в горах. Та коли її не було? Це, мабуть, невідступний товариш нашої Гуцульщини. Та тепер „май гирше", — як кажуть самі гуцули.

Про біду й нужду чуете скрізь. Чи приступите до гурта на вулиці, чи присядете під хатою, чи станете під церквою. Всі нарікають.

Заходите в крамницю. Сидить кількох газдів. Всі, як і сам крамар у середньому віці. В одного у руці часопис. Зиркаете оком... „Сила". Але читач скоро її ховае до кишені.

Починаете розмову. Нерадо відповідають. Наче не вірять міській ноші. „Всьикі" у них бували. Говорили гарно, до душі, а потім приходили „постерункові", кожний кут оглянули випитували дітей і бабів, а потім тягли шішки до Косова. Тепер нікому не вірять.

Говорять загально.

— Що, там у вас. Нема роботи, дають пілмогу. В горах не те, що в місті. Нема роботи, то хоч здихай з голоду. Підмоги ніхто не дасть.

Нарікання не вгавають.

Раніше ще сяк-так можна було прожити. Заробіток найшовся. В лісі при вирубі, в тартаках, при сплаві дараб, при направі доріг і регуляції берегів. А тепер і того нема. Застій у деревному промислі, обмеження вирубу, редукції, позбавили наших гуцулів станка праці. Ось регулюють беріг Черемошу під нашими Кутами. Готовлять терен для лісової залізниці, що йти має далеко в гори. Але робітників беруть чужих, спроваджують з корінної Польщі, а гуцулів лишають на боці.

Виїхати на чужину теж годі. Ще торік стала гомінка справа виїзду до Туреччини на лісові роботи. У горах заметушилося. Найшлося багацько охочих їхати, бо як казали, заробітки гарні, повне удержання і даровий проїзд. „Турецька горячка захопила Гуцулію і в цьому році. Десятки кільометрів ішли до Кут і Косова, находили уряди, мучили адвокатів, витрачувалися, врешті в нічим вертали.

Навіть косівське староство мусіло занятися тою справою, бо вийшло на яву, що гарячку спричинило двох гуцулів, мешканців села Тюдова, біля Кут, які ввійшли у зязки з якоюсь турецькою лісовою фірмою і мали для неї доставити девятьдесять робітників. Це наробило стілька розголосу і викликало таке заінтересування між гуцулами. Щойно по загрозі, яку дістали згадані агенти-гуцули, та коли вияснили справу, що самовільна еміґрація з Польщі неможлива, гарячка притихнула.

Чиж дивне, що „Сила" має доступ? Цеж газета, за яку не треба платити, місяцями її даром присилають, а то як її не читати?

*

Скаже хтось: та цеж домена радикалів? Колись, не тепер. По радикалах вже були хлібоїди. Та й вони перевелися. Хто став хлібоїдом, діставав позичку. І гадав наш гуцул, що ніколи не буде віддавати. Їздив напіть до Варшави, Познаня, Спали. Але коли почали жадати звороту позичок, покрутив носом. „Вже нас не потребують" — каже.

Хлібоїдщина породила сельробівщину. Нова спроба примітивної політичної спекуляції.

Освідомлюючої праці майже не видко. Бо хтож її поведе? Учительство? Стероризоване, залякане, навіть коли працює в кооперативі то лякають його перенесенням на захід. Про працю в читальні нема й балачки. Духовенство? Краще не згадувати. А інтеліґенція з міст? Цеж погранична смуга. Зараз жадають перепустки й можна дуже легко перейтися кілька або кількадесять кільометрів у товаристві „постерункового".

Гуцул позбавлений проводу. Але не піддається. Спекулює, пробує. Як і його Черемош, що при кожній повені любить міняти напрям. Нужда це робить, голод, який нераз заглядає до хати.

Але надії не тратить.

Кути 5. серпня 1931.

Маніфест пруського уряду проти плєбісциту.

Пруський уряд переслав усім німецьким часописам відозву, звернену проти загального плебісциту, до якого накликують „стальгельмівці" та комуністи, що хотять розвязати пруський сойм при помочі голосів маси. Вся преса, навіть та, що до цього плебісциту накликує, буде приневолена помістити урядовий маніфест на першій сторінці і щойно на другий день зможе критикувати його.

Урядовий маніфест звертається з покликом до населення, щоби воно не пішло за гаслами насильства, які проголошують дві найбільші крайні та ворожі партії: „стальгельмівці" та комуністи. Обі ці партії користуються засобами насильств і прямують до диктатури; одні на зразок фашизму, другі на зразок більшовизму.

„Уряд стальгельмівців" запротестував у президента держави проти маніфесту пруського міністерства, яке нарушує свободу преси та не хоче дати свобідно висловитися народові.

Гінденбург дав телеграфічно відповідь, що в огляду на розпорядки пруського уряду, він домагатиcьме від уряду держави змінити пресовий декрет про боротьбу з політичними злочинами. Деякі вважають це висловом догани для пруського уряду.

Ліберальна преса з одного боку вважає розпорядки пруського уряду занадто різкими, а з другого признає, що якби прийшло до плебісциту, то це дало би привід до кервавих боїв між націоналістами та комуністами в цілій державі.

— ———

„Німецька національна самооборона".

Німецький канцлер Брінінг заявив у своїй радіовій промові, що гасло такої самооборони популярне нині в усій Німеччині. Коли чужина не хотіла дати Німеччині позички, вона приневолена власними силами рятуватися. Спершу це гасло кинене гітлерівцями кидало погрозу, що Німеччина нічне саботувати сплату міжнародніх зобовязань, одначе поважні німецькі партії розуміють, що вона занадто залежна від чужини, *щоби* чужина не могла відповісти власними ще *прикрішими* засобами.

Уряд хоче покищо простягнути контролю над ріжними банковими й промисловими операціями з чужиною; забороннть вивіз девіз і привіз деяких продуктів. Німеччина спробує піти по лінії якнайбільшої самодоцільности економічної. Це, само собою, відіб'ється на чужинних ринках. Хоча канцлер запевняє, що Німеччина не хоче будувати китайського муру між чужиною, проте не є проти перших цегол під його будову.

—o—

З волинської хроніки.

Справа інж. Пилипчука на доброму шляху. Справа інж. Пилипчука, голови „Рідної Хати", б. наказного голови брацтва й члена ВУО, в якій роблять йому закиди нарушення будівельних приписів і побирання в звязку з цим певної „мзди", передана на розгляд „дисциплінарній комісії", яка складається з учасників зїзду ВУО та його прихильників а саме: мецен. Лещинського, приятеля п. Пилипчука інж. Тимошенка й другого приятеля „Рідної Хати" і ВУО редактора Загурського.

Ще одна панама. Всім відомо, які надії покладали на так звані „кулка рольнічі", що мали заступати українським селянам рідні українські організації та привести їх до співжиття й співпраці. З огляду на таку „високу" мету, ці „кулка" мали великі субвенції та зазнали особливого піклування. Перед двома роками, з метою координації „культурницької" роботи серед нашого селянства, волинські польські організації були обєднані в одному товаристві, яке називається „Воєвідське товариство організацій і кулок рільничих". Як публікує тепер один з діячів цього товариства п. Гулевич, це товариство протягом двох років кудись пустило понад міліон зол. ріжних субвенцій і вкладок та ще зробило 200 тисяч боргу. А „Земя Волиньска" кричить з цього приводу про необхідність „чистих рук". Хто там мав такі нечисті руки, покищо не виявилося. Але міністерство рільництва нових субвенцій відмовило і товариство мав бути зл'квідоване. Треба зважити, що в загальній сумі протриньканих у товаристві грощей були й наші селянські гроші. „Земя Волиньска" з цього приводу згадує, що Волинь була свого роду „ельдорадом" для всякого бруду, що спливав сюди з цілої держави. Бойться лише сказати, що є ним і тепер, про що свідчить панама в згаданому товаристві. Немало спроваджено сюди й наших брудів, які коштували й ще коштують міліони. Та й як інакше може бути? До „брудної" роботи можуть анґажуватися лише брудні руки. І нема чого дивуватися, коли потім хтось їх зауважить. Жаль лише, що на ці „брудні руки" та їхню брудну роботу пішли міліони.

Дровяники теж організуються. На Волині перед війною були ліси та ще й які! А тепер залишився після них тільки сумний спомин. Грабіжницька рука ріжних „промисловців" геть понищила їх і вивезла в чужі краї. Селяни тепер уже переходять до „глинобитних" будівель і опалювання своїх хат вуглем. А „промисловці" все ведуть свій „промисл". Та з цієї осени має бути введено мито на вивіз дерева за кордон (по 60—70 зол. від метра). З огляду на те, що від цього мита мають бути звільнені „фахові" організації, волинські гандлярі спішно організуються в спеціяльне товариство і 2. серпня вже відбули зїзд у Рівному.

Підсумки градобиття. Градобиття 21. липня спричинило на Волині такі шкоди: в луцькому повіті вибито 215.000 га посівів, у дубенському — 28.290, в горохівському — 8.250, в сарненському — 3.380, у володимирському ще не підраховано. Як вказують зібрані дані, всього в шкоди на суму понад 3 міліони золотих. Деякі господарі втратили весь урожай. Воєвідський уряд видав 10 тисяч зол. допомоги з засобів мін. праці й суспільної опіки, але це краплина в морі.

Такий то замах. Нічний залізничний дозорець затримав поспішний потяг Варшава—Здолбунів біля стації Матіїв на Волині й пояснив свій горливий вчинок тим, що буцім то перед хвилиною знайшов на торі залізний дрючок. Коли ж слідча влада почала шукати цього дрючка, то не могла знайти й сліду з нього. Припускають, що це була містифікація дозорця.

Редукція. В скарбовому уряді в Луцьку зредуковано 17 урядовців. В окружному земському уряді має бути зредукованих кількадесять осіб, а серед учительства Волині — сотні осіб.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Кава Майнля
мішанки найліпших родів
Академічна 2 а
Ринок 18.
140 2—3

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. СЕРПНЯ 1931.

ВОЛОДИМИР ТЕМНИЦЬКИЙ.

Памяти Миколи Ганкевича.

(Замість посмертної згадки.)

III.

Праця М. Ганкевича в польській організації. — Передумана метода. — Спільний ворог і союзники в боротьбі. — Загадка тактики.

Не дасться заперечити, що Драгоманів і Франко перші звернули увагу тодішньої української, а по части й польської поступової молоді на соціялістичний рух, який уже знаменито розвивався у західній та середущій Европі, але це була тільки перша спонука. Слідом за нею тодішня академічна українська молодь узялася до поважних основних студій т. зв. наукового соціялізму себто суспільно-економічної теорії, опрацьованої Марксом та Енгельсом та політичного руху, веденого тими двома корефеями новітнього соціялізму. І що тодішня українська академічна молодь з запалом забралася до тих студій, що свої соціольогічні та економічні відомості стала черпати безпосередньо з джерела себто із творів і публікацій Маркса та Енгельса, Бебеля і Лібкнехта (батька) — це лишиться віковічною заслугою Миколи Ганкевича.

Микола Ганкевич вже в гімназії запізнався злегка із соціялістичними теоріями; на університеті доповняв з запалом і небувалою витревалістю своє теоритичне знання і хоча знаменито був зорієнтований в усіх розгалуженнях та відхилах соціялістичної теорії, то відразу негативно поставився до тих відхилів, денебудь вони народжувалися, чи то у Франції (Прудон); блискісти у головах російських теоретиків (Герцен, Бакунін) чи і серед українських соціялістів (Драгоманов). Від своїх студентських часів до самої смерти М. Ганкевич був завсіди ортодоксійним марксистом і не пішов ані за свого часу дуже модним ревізіонізмом таких теоретиків як Едуард Бернштайн, Давід, Фольмар, ані за більшовицькою теорією Леніна.

Серед згаданого гуртка української академічної молоді захопленої „доброю новиною" соціялізму вже з самого початку вибиваються характеристичні одиниці які своїми прикметами немов заздалегідь є призначені на ріжні роди громадянських дівчів. І так Володимир Охримович мав вдачу спокійного кабінетного вченого, посидючого, що міг днями і ночами сидіти в книгах і безпристрасно студіювати; серед свого гуртка мав опінію найкращого знавця Маркса. З дотепом говорили про нього товариші: „наш „Хримцьо" знає цілий „Капітал" (Маркса) на память". Покійного Евгена Левицького, прозвали були „українським Кальноким", з огляду на питомий йому хист підходити до кожної справи з обережністю та хитрістю фахового дипльомата; про Юліяна Бачинського говорили з крихіткою злоби: „він найкраще знає майбутнє" тому, що він любив на основі марксівської діялектики передбачувати майбутній хід політичного розвитку українського народу. З цього зродилася пізніша його публіцистична праця **„Ukraina Irredenta"** що стала каноном політичної віри найближчого покоління української молоді.

Окремим типом серед того гуртка був пок. Микола Ганкевич. Хто пізнав його щойно пізніше, для того Микола Ганкевич був у першу чергу практичним соціялістичним політиком, блискучим, — переконуючим публіцистом та натхненим-порівнючим промовцем. Мало хто знав, що Микола Ганкевич був також і поетом, що у молодих своїх літах писав і друкував свої вірші, оригінальні та перекладні. У тих віршах М. Ганкевича є дві провідні ідеї: політично-державне визволення України та суспільно-економічне визволення робучого люду.

Оці два важні питання жили в душі М. Ганкевича від юнацьких літ до останньої хвилини життя.

Одначе М. Ганкевич був у першу чергу політиком і політичний його мозок став шукати реальних шляхів. Великий його учитель Карло Маркс сказав: „Визволення пролетаріяту мусить бути ділом його-же власних рук".

Вірний цій засадничій тезі соціялістичної політики, Микола Ганкевич вступає в 1890 р. в ряди „радикальної партії, щоби там організувати український робітничий люд до боротьби за визволення. В радикальній партії зразу йшло воно в найкращім ладі. Гурт молодих людей проводив свої ідеї і свою політику. У тих часах співробітниками „Народу" були найкращі марксисти серед українців: М. Ганкевич, Северин Данилович, Р. Яросевич, Ю. Бачинський, Евген Левицький, В. Охримович і т. д. Містив у тодішнім „Народі" свої статті також польський соціяліст Ігнатій Дашинський.

Одначе не довго тривала ця ідейна гармонія серед українських соціялістів. Спори між ортодоксійними марксистами і між соц.-народниками щораз більше загострювалися. На суворо марксівськім становищі стояв головно Микола Ганкевич, біля нього Ю. Бачинський і якийсь час Евген Левицький. Перемогли впливи Драгоманова та Франка і радикальна партія зі своїм органом „Народ" стала щораз виразніше сходити зі шляху марксизму стоячи на грунті наукового соціялізму, хоча на чолі програми стояла фраза: оснування строго марксівської політ. партії, що спиралася би на міськім пролетаріяті.

М. Ганкевич починає видавати газетку „Робітник" (українською мовою, але латинським письмом); його пропаганда не прогомоніла даром. Українське робітництво Львова з запалом відгукнулося на неї (Данилюк, Возняк, Панас, Гарасимець і ін.). У 1897 р. М. Ганкевич основує українську соціялдемократичну партію, а в 1900 році стає видавати „Волю", як орган української соціялдемократичної партії. Під проводом М. Ганкевича гуртується соціялістичне українське робітництво і збірається молодняк: інтеліґентських соціялдемократів (С. Вітик, М. Новаківський, Е. Косевич, Т. Мелень, В. Старосольський, В. і О. Темницькі, В. Левицький, Л. Ганкевич й інші).

Рівночасно з українським соціялістичним рухом розвивається у Львові та інших галицьких містах польський соціялістичний рух. Уже з першими піонірами цього руху на львівському грунті М. Ганкевич входить у близький контакт, а згодом вкладає у товариське співробітництво дуже богато своєї праці в польський соціялістичний рух. З цього приводу робили Миколі Ганкевичеві богато закидів.

У першу чергу всі ті, що загалом ворожо ставилися до соціялістичного руху. Тільки з лукавства вони вигравали проти діяльности М. Ганкевича національні аргументи, мовляв, його робота, це вода на польський національний млин. З людьми такої породи не слід нам роз-

ОСТАННІ ВІСТИ

КРІВАВИЙ НАПАД НА ПОЧТУ В ТРУСКАВЦІ.

Забрали 27 тисяч зол.

У суботу в год. 17.30 до почтового уряду в Трускавці прийшло 6 молодих людей з револьверами. Присутнім інтересентам (мущинам і жінкам і почтовцям приказали піднести руки в гору. („Газета Поранна" твердить, що зревідували присутнім кишені, забрали приватні гроші). Потім приказали почтовцям видати ключі від каси відки забрали 25 тис. зол. і скоро вийшли. Тепер поліцай, що був біля почти, почт. контрольор Ракочий, кількох прохожих і купелева поліція пустилися за втікаючими. Прийшло до стрілянини. Від кулі поліцая згинув Юрко Мельничук, послугач віллі „Гуцулка", що годі був біля почти. Ранений був теж кулею одного з напасників шофер із Трускавця, який теж прилучився до погоні. Його відвезли до шпиталю в Дрогобичі. Напасники втекли в напрямі Доброхівського ліса. За ними пішла купелева й державна поліція. Польські джерела признають, що покищо годі ще устійнити підклад нападу, хоч уже зазначують, що він може бути ділом членів УВО.

У Трускавці є тепер м. ін. на лікуванні віцеміністр Ярошевський, воєвода Косцялковський і ін.

До Трускавця приїхав дрогобицький староста Порембальський; зі Львова приїхав автом начальник слідчого уряду інсп. Штаба із тайними агентами й інші поліційні функціонарі. Про напад повідомили всі околичні постерунки і прикордонні стації. Зі Львова спровадили поліційні собаки з поліцаями. Їх зараз пустили шукати слідів учасників нападу.

Два учасники нападу, які війшли до почт. уряду були це 18—22 літні молоді люди, в шапках, подібних до академічних, на очах мали великі жовті автомобілеві окуляри. Два інші стояли в ждальні з револьверами та приказали публиці держати руки піднесені вгору і бути тихо та вповияли, що нікому нічого не станеться. Один із них, що проводив нападом, уважав над перебігом нападу та маневрував револьвером на всі боки. Крім тих 4 учасників нападу один стояв іще при вході сходової клітки до ждальні а другий у брамі. З розміщення учасників нападу виходило би, що вони приготовляли напад від кількох днів і були добре обзнакомлені з положенням і з урядуванням на почті. Один із двох учасників, які війшли до до почт. галі, відчинив скоро двері, стероризував публику й службовців і приказав: „Руки вгору! Тихо! Забирайтеся!". Приказу його послухали, тоді він забрав гроші у теку, потім подався до дверей, заслонюваний товаришами. **Забрав 27.478 зол.** Коли він іще ховав гроші, війшов до галі контрольор Шепс, а як побачив револьвер і почув слова: „Руки вгору", подався назад. В тім-же моменті відчинилися двері екеп. кімнати, тоді ватажок нападу обернувся й вистрілив двічи у відчинені двері. Одна куля зранила контрольора Ів. Ракочія, який сидів при столі при експедиції веч. почти. Коли напасники були вже на вулиці, почулися крики: „Бандити! Грабіж!". Учасники нападу стали відстрілюватися. Біля віллі „Гуцулка" заступив їм дорогу портієр тієї віллі Юрко Мельничук і кричав: „Бандити! Поліція!". Один із напасників вистрілив до Мельничука двічи та зранив його в груди і шию. Мельничук помер у шпиталі в Дрогобичі.

Учасники нападу, після того як поранили Мельничука, побігли що сили гостинцем у ліс. По дорозі стояв шофер Манастирський з автом. Один із напасників думав, що шофер хоче їх здержати, вистрілив, одначе не вцілив. Він сказав до товариша: „Шофер мабуть убитий".

Коли напасники війшли до почт. уряду, урядничка так перестрашилася, що 15 хв. не могла прийти до себе. Дві жінки, що були при віконцях, зімліли, одна бігла весь час вулицями з руками піднесеними вгору. **Напасники у приватних людей не взяли грошей зовсім. П. Маєрова зі Львова надавала саме гроші і піднесла руки вгору разом із 600 зол. Напасники грошей їй не взяли.**

Польські джерела твердять, що напад мав політ. підклад. бо 15 хв. перед нападом приїхало до Трускавця авто із закордонним знаком; в авті було кількох студентів у мазепинках.

АРЕШТУВАННЯ В ЗВЯЗКУ З НАПАДОМ БІЛЯ БІРЧІ.

Стшелец застрілив хлопця.

Польські джерела повідомляють: З безпосередніх учасників нападу на почт. амбулянс біля Бірчі арештували лише одного, а три інші скриваються в лісах.

В лісах біля Бриличець член Звйонзку Стшелецького Базилі Ланік надибав якогось хлопця, що там спав. Хотів його завести до поліційного постерунку. Коли хлопчак став утікати Ланік вистрілив до нього двічи з кріса і тяжко поранив. По дорозі до шпиталю той хлопець помер. Є це Дмитро Ґуда із Бриличець.

АРЕШТУВАЛИ УЧАСНИКА НАПАДУ НА БАНК У БОРИСЛАВІ.

Поліція в Бориславі арештувала 26-літнього Йос. Пісняка з Тустанович. Він признався до нападу на тютюневу ґуртівню Авр. Зусмана в Підбужі. На основі зізнань Пісняка поліція ствердила, що він брав теж участь у нападі на банк у Бориславі ще з двома товаришами. Їх назвища поліції вже відомі. Пісняка відставили до тюрми в Самборі.

ЛІКВІДАЦІЯ МІН-СТВА ЗЕМ. РЕФОРМ.

Є чутки, що мін. земельних реформ проф. Козловський уступить у найближчих днях. Є це в звязку з ощадностевою акцією уряду про ліквідацію 3 міністерств. Агенди мін-тва земельних реформ перебере мін-ство хліборобства.

МУСОЛІН ПРИЇДЕ ДО БЕРЛІНА.

Мусоліні прийняв запрошення канц. Брінінга до Берліна. Мусоліні з Ґрандіем ревізитував канц. Брінінга й мін. Курціюса в німецькій амбасаді. Потім Мусоліні прийняв у Венецькій палаті німецьких журналістів а канц. Брінінг прийняв італійських журналістів.

На обіді в честь Брінінга та Курціюса Мусоліні сказав, що співпраця урядів і народів це найліпший засіб для виходу з труднощів. Фашистівська Італія все робила, що могла, щоби брати участь у виздоровленні з морального й матеріяльного лиха, спадщини після війни.

Брінінг відповів, що приїхав із Курціюсом у Рим у вірі, що тепер ніщо не є таке корисне, як контакт між людьми, які кермують політикою.

—o—

СПОРТ.

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

Краків: Краковія—Лехія 2:1 (1:1).
Львів. КЛС—Погонь 3:3 (3:1).
Краків: Гарбарня—Рух 3:1 (1:0).
Познань: Варта—Варшавянка 3:2 (0:0).

ЗМАГАННЯ А-КЛЯСИ.

Львів. Чорні І. Б.—Україна 7:2 (3:1). Чорні в ліговому складі. Ворота для України здобув Кобзяр. Суддював п. Тарчинський. Глядачів ок. 800.
Львів. Погонь І. Б.—Світязь 4:1 (2:0).
Перемишль. Польонія—Гасмонея 2:0 (1:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Краків. Репр. Палестини—Макабі 1:1 (0:1).
Варшава. Гакоаг—Польонія 2:1 (1:1).
Варшава. Легія—Гакоаг 3:0 (2:0).

—o—

правлятися. Одначе між опотентами Миколи Ганкевича були й люди, що з щирої прихильности до українського соціялістичного руху робили закид, що Микола Ганкевич за богато своєї праці вкладає в польський соціялістичний рух з очевидною втратою для українського, що український соціялістичний рух під проводом М. Ганкевича попав у залежність від польського і що в інтересі українського соціялістичного руху треба його з під тієї незалежности визволити, що провідники польського соціялізму в Галичині доцільно прямують до того, щоби соціялістичному рухові по галицьких містах надати виключно польський національний характер, а український соціялістичний рух випхати з міст на села.

На всі ці закиди, що свого часу були довели до розколу української соціяльдемократичної партії, нині можемо вже глядіти з історичної перспективи. Із неї мусимо признати, що в тих закидах була велика пайка правди, одначе тут мусимо із притиском підкреслити, що політична тактика Миколи Ганкевича у відношенні до польського соціялістичного руху рішучо не випливала з якогось національного опортунізму, як це закидали М. Ганкевичеві навіть з рядів УСДП. Ця його тактика була випливом **великого політичного пляну,** який М. Ганкевич до подробиць передумав і зумів в практичній своїй політиці витягнути всі висновки, що з того широко закроєного плану випливали і були передумовою його здійснення.

Цим великим пляном була справа державно-політичного визволення та самостійности України. На перешкоді в реалізації цього пляну стояла могутня велика перська Росія. Царській Росії, тюрмі народів, заборолові реакції, ворогові всіх поступових суспільних рухів, твердині абсолютизму і насильництва, політичному жандармові Европи — Микола Ганкевич проголосив безпощадну війну во ім'я двох своїх сердечних ідей: **соціялізму й державної самостійности України.** До цього, покищо ідейного, але в своїй конечній консеквенції і у пригідну пору збройного походу проти Росії М. Ганкевич як політик-стратег мусів шукати союзників. Першим і найближчим союзником для Миколи Ганкевича революціонера був, бо мусів бути польський революційний рух!

Чому не російський?

Відповідь проста, що ясно випливає з самого великого політичного пляну М. Ганкевича; йому як соціялістові і революціонерові був російський революційний рух близьким і дорогим; він не тільки ідейно, але і фактично піддержував його. Між іншим займався нелеґальним транспортом через Збруч російської революційної літератури, користуючися тим, що над Збручем мав широкі знакомства, бо перебував там часто на вакаціях. Через руки пок. Миколи Темницького, пароха Шидловець, а близького приятеля М. Ганкевича, йшли великі транспорти цієї літератури за Збруч. Одначе політичним пляном М. Ганкевича було не тільки повалення царизму шляхом внутрішної революції, але і **розбиття єдиної неділімої** Росії, щоби відірвати від неї Україну.

Тому на думку Миколи Ганкевича російські революціонери не могли бути союзниками на смерть і життя українських революційних соціялістів, за те повинні бути такими союзниками поляки, що змагають до створення самостійної Польщі. Отже не з якогось спеціяльного сентименту, ані тимбільше з національного опортунізму став Микола Ганкевич горячим проповідником ідеї незалежної Польщі, але власне для свого сердечного бажання — визволити і державно усамостійнити Україну!

Тут треба пригадати, що не всі польські соціялістичні групи були визнавцями ідеї державної самостійности Польщі. Просто ворожо ставилися до цієї ідеї польські соціялісти, що групувалися в партії під назвою „Соціяльдемократія Королівства Польського і Литви". Ця партія, на що вже вказує сама її назва своїм головним терен діяльности уважала Конгресівку, але маючи між своїми провідниками такі визначні одиниці як Роза Люксенбург, поширяли свої ідейні впливи і на польський соціялістичний рух у Галичині. Прихильники Рози Люксенбург у рядах польської соціяльдемократичної партії Галичини і Шлеська провадили енергійно свою пропаганду проти т. зв. соціяльпатріотизму цієї партії, який найяркіше висловлювався у гаслі „Незалежна Польща".

Микола Ганкевич бачив у польській соціяльдемократичній партії природнього та конечного союзника для визвольної боротьби України, мав досить причин побоюватися, щоби Роза Люксенбург не перемогла Дашинського на терені польського соціялістичного руху. І тому вважав для себе імперативом політичного розуму все і скрізь іти з політичною піддержкою тому напрямкові польського соціялізму, який голосив боротьбу за незалежну Польщу. Отсей момент вияснює, чому Микола Ганкевич так енергійно і переконуючо пропагував ідею боротьби за незалежність Польщі серед польського соціялістичного робітництва, чому з таким запалом розторощував противників цієї ідеї на конгресі польських соціялістів у Кракові 1904 р. і чому написав навіть окрему брошурку **„Niepodległość Polski, a socjalna demokracja".**

Богато з сучасників М. Ганкевича, навіть між найближчими його політичними товаришами, не розуміли оцих тактично-стратеґічних його ходів і знаючи Миколу як горячого українського патріота, просто затрачувалися, коли пробували розвязати цю складну загадку. Може і мені не було би легко розяснювати цю загадку, якби не те, що кілька місяців перед своєю смертю Микола Ганкевич мав зі мною довшу розмову саме на цю тему. На основі того, як і що в цій розмові говорив М. Ганкевич — що правда перший раз за усі довгі літа нашого особистого приятельського знайомства та політичного товаришування — можу піднести рубець заслони, щоби на це делікатне питання впав сніп ясного світла. Щоби хтось фальшиво не інтерпретував моїх слів, мушу з натиском ствердити, що і незалежно від свого широко подуманого політичного пляну, М. Ганкевич був щирим прихильником ідеї незалежної Польщі в ім'я та в інтересах демократії, волі й свобідного розвитку народів (розуміється в етнограф. її межах).

Але з українських етнографічних територій бажає Микола Ганкевич збудувати **самостійну українську республіку.** Оце його бажання було таке сильне та живе, що ціле своє життя присвятив пропаганді цієї ідеї, а в кожнім істор. моменті, який реалізацією цієї ідеї міг був зробити актуальною активно брався за мобілізацію всіх сил і чинників, які могли цій реалізації стати у пригоді.

(Докінчення буде.)

Похорони пок. Бронислава Янова.

Дня 7. серпня ц. р. відпровадило українське громадянство на вічний спочинок на Янівське кладовище бл. п. Бронислава Янова, директора Товариства взаїмних обезпечень на життя й ренти „Карпатія".

Похорон почався в год. 3-ій пополудні панахидою над тілом Покійного в криптї оо. Бернардинів, яку відправив Преосвященний Никита Будка в асистї чисельного духовенства. Опісля похорон вів о. мітрат О. Базюк, а співав хор під управою п. Панасюка.

Велике число присутніх на цьому сумному обряді було наглядним доказом, якими симпатіями тішився Покійний серед українського Громадянства. Треба підчеркнути, що крім українських громадян бачили ми на похороні й чужинців переважно з асекураційних сфер, а навіть приїхав з Відня дир. Грібель представник Середньо-европейського асекураційного концерну „Фенікс", з яким Товариство „Карпатія" є у ділових звязках.

На гробі Покійного промовляли: през. д-р Кость Левицький від Надзірної Ради і Дирекції „Карпатії", радник Осип Дрималик від „Кооперативи Український Театр", д-р Михайло Войтович від урядовців „Карпатії", д-р Мирон Коновалець від Головної Управи „Рідної Школи" та д-р Роман Перфецький від другів і приятелів Покійного. Всі промовці підкреслили велику ідейність і безінтересовну працю Покійного на народній ниві, його обовязковість у всіх починаннях, його хрустальний характер та доброту серця.

Поховано Покійного близько стрілецьких могил, якими він так опікувався як основник і перший голова а відтак член Виділу „Товариства Охорони Воєнних Могил". Спочив біля борців за визволення і Він, тихий, але незломний борець за краще завтра нації.

Відійшла від нас людина небуденних прикмет, та як це підчеркнув один з промовців, залишив він для українського громадянства, а в першу чергу для молоді заповіт: „Будь ідейним" — бо ідейність і чесність поставив він як умовин уділення стипендії його імени для студентів високих шкіл.

З судової салі.

Розправа за § 308 к. з. в Мостиських проти українського діяча.

Перед городським судом у Мостиських відбулася дня 9. травня і 13. червня ц. р. карна розправа проти **о. Сов. Андрея Пшепюрського**, пароха Старяви і голови Повітового Народнього Комітету Мостищини, якого обвинила прокуратура в Перемишлі за переступство з § 308. карного закону (розголошування фальшивих заворушючих вістей). — Цього переступства мав після акту обвинувачення допуститися о. Пшепюрський в той спосіб, що дня 24. січня 1931 р. сказав у шкільній конференційній салі в Старяві до учительського збору, що в Польщі мучать та катують українських священиків та замикають українські школи, а надто обвинив польський уряд у тому, що сам казав робити саботажі, за які опісля обвинувачено українців. Цей акт обвинувачення оперла прокуратура на зізнаннях учительки М. Петриківної (польки), зложених перед повітовим комісарем поліції Поточним. Розправу провадив суддя д-р Теофіль Дмоховський, обвинувачував у характері речника прокуратури комісар поліції Поточний, а боронив **посол д-р Степан Біляк**, адвокат в Городку Яг.

У часі розправи переслухано в характері свідків управителя школи Григорія Качмаря й учителів о. Йосифа Хотинецького, Тараса Антоняка, Миколу Шупяного та учительку Марію Петриківну. Найбільше характеристичними були зізнання цієї останньої, бо з них виявилося, що в поліційних протоколах вписано було багато такого, чого вона зовсім не зізнавала. Цей свідок ствердив, що розмова, яка велася між нею і о. Пшепюрським, хоч була доволі горяча, то приватною розмовою.

По замкненні доказового поступування виголосив оборонець д-р Біляк довшу промову, в якій виказав брак єства каригідного вчинку з § 308 з. к., бо розмова ведена отцем Пшепюрським не була публичною, а її темою були загально відомі і зрештою правдиві факти, а то єства переступства з § 308 з. к. вимагається, щоби поширювані вісти були і фальшиві і здібні викликати занепокоєння. Оборонець домагався з уваги на це повного уневинненя о. А. Пшепюрського. Суддя д-р Дмоховський замикаючи розправу застеріг собі видачу присуду на пізніше, а в дні 17. червня ц. р. проголосив вирок звільняючий о. Пшепюрського від вини і кари з причини браку суттевих знаків переступства з § 308 з. к.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Галицька кухня-

У Галичині — як у кухні. Булькоче, курить-ся, часом шкварне й закипить на вогні. Гарячо, як у негра за пазухою. А запахи такі, що чужинцям геть носи вянуть: лише „тутейші" нюхи навчені не нюхати. І не нюхають...

У Галичині — як у ресторані. Люди заходять, їдять та відходять. Один гарячу картоплю чужими руками тягне з попелу, другому вже дзенькотить ложка на зубах, третій десь і капелюх здіймає з вішала... Поживився та мерщій драла...

Ось вам кілька картин з історії цього ресторану.

*

1914 рік... У галицькій кухні рух та метушня: пяні гонведи похнюпили в горшки свої роти, червоні, мов паприка. Похнюпили — значить: їдять. Тільки бідному українцеві не їсться: зайшов нишком, глянув сумно на свої горнята і сів тихенько в куточку. Щоби не перешкоджати.

Підходить кельнер:

— Що тобі, цивіль?...

Українець глипнув лячно на гонведа:

— Дайте мені мого борщу! Он-де вояки сербають!...

Кельнер похитав головою:

— Штренгст ферботен. Для цивілів лише кіммельзупка. Ферштанден?...

— Ну, щож. — Хай буде, що є...

З кута пролунали гонведині окліки:

— Teremtete! Eljen !...

*

Дещо пізніше... У галицькій кухні знов якось затягнуло димом, а голодному українцеві оскомина слиною цілу губу залила. Не видержав — пішов.

А в ресторані нові кельнери в нових зелених шинелях. Українець зиркнув на них, помнив несмілливо шапку в руках та запитав льояльно:

— Так би наперсток кіммелю...

— Нікак нет!

— А борщу?

— Нету! Квас і бліни є...

— Най... Давайте квас з блінами...

І зїв. Але в шлунку йому захарчала кіммельзупка, квас їй знову вискалив зуби — і війна готова. Бліни вчинили Брусіловську офензиву, проломили кіммельзупні фронт та загналися на кишкове запілля. Українцеві збліднло лице, а під ребрами закололи кольки.

Історія-кухарка знов закрутила колотівкою в горшках...

*

1918... З казанів позлітали покришки. Бухнула пара, загрів кипяток. Українець вже і є.

Питає осторожно:

— Бліни ще є?...

— Ні.

— А кіммельзупа?...

Кухар розсердився:

— Сідай, дурню! Є свій борщ — знаєш?! І пироги є — зі сметаною! Свої — українські!!...

І тикнув йому ціле миснище:

— Їж, та не подавися!...

Українець весело розперезався: нарешті своя їда в своїй кухні! Взяв ложку, сербнув два рази і...

Саме хотів сербнути третій раз, як прибігли ще голодніші. Видерли йому ложку разом з зубами та розбили миску. На столі оставили тільки сільничку, перець та зубочистки.

Наш брат солодко облизався:

— Така велика миска, а так мало зїлося...

*

Багато сплило води Дністром; не одну днину й нічку перетиктакали годинники своїми маятниками. Знов українець заходить обережно в ресторан:

— Пироги?...

— Не.

— Квас?...

— Не.

— Кіммель??...

— Нема!!

— То давайте, що є...

Дали йому: бігос та крупнік.

І це зїли українські зуби — та шлунок не вдержав. На останках недоквашених блінів булькотіла кіммельзупа, а пироги бігосові станули боком. Заскомліли кишки — усі: довгі й короткі, тоненькі та грубі. Пепсина зворохобилася.

Українець щойно тепер хопився за живіт. Очі вибігли йому баньками наверх і в далечині. немов у чудовій фатаморгані побачили славне місто.

Столицю Латвії:

Ригу...

Кут Кудак.

Ювилейний день „Рідної Школи" в Космачі.

Космацький кружок „Рідної Школи" влаштовує разом з літниками в **неділю дня 16. серпня** ц. р. ювилейний день „Рідної Школи", а саме: Після богослуження відбудеться вполудне урочиста панахида по померших членах і добродіях „Рідної Школи". В год. 8. вечором відбудеться у великій салі космацького Народнього Дому **ювилейний концерт в честь „Рідної Школи"** з нагоди 50-ліття існування цього Товариства. Програма концерту дуже багата і на неї складаються: гими „Рідної Школи", реферат представника Головної Управи „Рідної Школи" зі Львова, пісні на мішані хори Лисенка, Леонтовича, Кошиця та Ярославенка і на мужеський хор Ніщинського; відповідно буде заступлена музична частина і переплітатимуть принагідні ювилейні деклямації, які виголосять рідношкільні діти. Після концерту **буде забава.** — Весь дохід для „Рідної Школи". Дооколичних громадян(ок) і літників запрошується отсим до численної участи в цьому рідно-шкільному ювилейному святі на Гуцульщині.

—o—

НОВИНКИ

— **Паливо** на зиму (вугілля, дерево) доставляє Українська Опалова Кооператива „Жар" — Львів, Валова 23/I. — Тел. 6-36. 168 1—10

— **Курять щораз більше.** Хоч на світі біда, з грішми круто, а проте люди курять все більше. Свідчать про це доходи державного тютюнового монополю, що зростають з місяця на місяць. По статистичним обчисленням вплини з тютюнового монополю в місяці липні ц. р. в порівнанні зі січнем зросли на 15 проц. В січни вони доходили до суми 49,182.000, а в липні 52,253.000 зол.

— **Жертви протикомуністичних розпорядків.** Шойно тепер стало відомо, що жертвою 1. серпня впали 4 вояки і то не з вини комуністів. На залізничім шляху Буфтя—Періщ захопив черновецький поспішний поїзд двох вояків. Обидва згинули під колесами льокомотиви. На шляху Вулканешти—Куза недалеко Галацу захопив товаровий поїзд також двох вояків, що робили там службу. Обидва втратили ноги й руки. Обидвох відвезли до лічниці, однак нема ніякої надії вдержати їх при житю.

— **Дивна доріжня.** У Львові панує дивна доріжня деяких споживчих продуктів, особливо мяса і товщів. Коли на провінції ціни на худобу і дріб небувало низькі, бо яйце коштує 4—5 сот., курка 1 зол., свині 40 кг. 30 зол., корови 50—80 зол., у Львові ті самі продукти є втрое або й вчетверо дорожчі. Те саме з яриною та овочами. Заробляють продавці зі шкодою для консументів. Чи нема вже кому зробити тут якийсь порядок?

— **Буде дуже гостра зима.** Шведський метеорольог Бандштрем, вернувши з подорожі до Ісляндії, де слідив температуру заливної течії, заявив, що досліди потвердили його дотеперішню гіпотезу, на основі якої температура заливної течії, що впливає значно на підсоння північної Европи, обнижується. Теперішні досліди виказали, що температура заливної течії обнизилася на три ступні. На тій основі Бандштрем каже, що цьогорічна зима в Европі буде дуже гостра.

— **До чого доводить фіскалізм.** На північному двірці у Відні розігралася цікава сцена після того, як з Моравії надійшов тягаровий потяг і привіз між іншим 30.000 кг. огірків, призначених для одної віденської фірми. На основі найновішого розпорядку, що передбачує підвишку мита, обчислили митові службовці таку високу оплату за цей транспорт, що власник фірми зрікся приняти товар, на якому не міг нічого заробити. Після довгих та безуспішних переговорів рішили вкинути цілий транспорт, себто 30.000 кг. огірків у ріку Дунай. Не краще було роздати це добро бідним?

— **Епільог дикого самосуду.** Окружний суд у Білій Підляській розглядав справу проти чотирьох братів Стасюків з Кошол. В цьому селі пропадали від довшого часу коні. Підозріння впало на циганів, що кочували коло села. Показалося, що вкрадений кінь находиться дійсно в таборі циганів, але пофарбований на чорно. Цигана, що при його возі найшли коня, відвели до села. Селяни рішили не повідомляти поліції, але самовільно укарати цигана. Вибили його аж до безтями, а коли прочуняв, насадили на паль. Коли повідомлена про це поліція прийшла до села, циган уже не жив. Арештовано чотирьох братів Стасюків, провідників самосуду і поставлено недавно перед суд. Кожний із них дістав по рокові вязниці.

— **Особисті вісти.** Із цьогорічних абсольвентів вищої школи для заграничної торговлі у Львові

вложили дипльомовий іспит: Юрій Бачинський, Анна Говикович, Любомира Помірна та Іван Пясецький.

— **Зріст безробітних в Канаді.** Число безробітних у Канаді постійно зростає. Урядові звіти виказують, що протягом останніх девятьох місяців пересічно збільшилися ряди безробітних на 15.000 осіб кожнього місяця. Такого шаленого зросту безробіття нема під цю пору ніде в Европі ні в Австралії. Слід взяти під увагу, що це діється в сезоні, коли для робітника було колись досить багато праці, а що покаже зима? Застій в краєвих індустріях аж надто очевидний, тому й зовсім слушно деякі місцеві англійські часописи подають, що одинокою канадійською індустрією, яка находиться тепер в повному розцвіті — це продукування в оттавському парляменті щораз більше обіцянок для безробітних.

— **Сокільське свято в Сколім** відбудеться 16. серпня ц. р. заходом місцевого т-ва „Сокіл". В програму свята входять: полева Служба Божа, похід при звуках орхестри на площу „Пляжа" за рікою, привіти та сокільські і лугові вправи. Після свята сокільська забава в салях Українського Захисту.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін воняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого рода воняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, рагляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2370 12—7

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам від дня 3—8. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·30 зол., десерове пріма 3·20 зол.

8. VIII. 1931. літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·00 зол., копа яець 3·80—4·00 зол.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Виталій Юрченко: ПЕКЛО НА ЗЕМЛІ. (В Усевлоні ОГПУ та втеча звідтіль). Сторін 211. Видання „Червоної Калини". Львів, 1931.

Володимир Островський: СУЧАСНІ ДІТИ. (Краса, сила й наука). Комедія на 3 дії. Сторін 36. Львів, 1931. В-во „Театральна Бібліотека".

Евген Рудий: СТРАЧЕНЕ ЖИТТЯ. Песа із селянського життя на 3 дії. Стор. 16. Львів, 1931. В-во „Театральна Бібліотека".

ЖУРНАЛИ.

БОГОСЛОВІЯ, науковий місячник, кн. 3. Видає Богословське Наукове Т-во. Львів, вул. Коперника 36.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, чч. 15—16. Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, орган „Маслосоюзу", ч. 8. Львів, вул. Костюшка ч. 3.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Різнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки.

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новаро). „Княжни сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Патахон. „Синя пятниця".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Я лише тебе кохав" і додатки.

ОАЗА: „Тріюмф кохання.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Передшлюбна ніч" та додатки.

ПАН: Звукові фільми „Помилка батька" (Грета Гарбо) та „Дика орхідея".

ПАСАЖ: „Горіючий степ", „Сварби Поморя".

ХИМЕРА: „В ніч після зради" (Лія де Путті).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „У долині тривоги" (Г. Гібсон) та „Білий орел" (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Понеділок, 10. серпня 1931.

Липськ (259,3) „Веселий вечір", Симф. орхестра. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 14·30 Концерт радіоорх. **Берно** (341,7) 20·35 Камеральна музика. **Гамбург** (372,2) 21·00 Органовий речиталь. **Букарешт** (394,2) 21·00 Серенада Бетовена. 22·15 Танкова музика з басену Лідо. **Берлін** (419) 16·15 Два фортепіяни. **Стокгольм** (438,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Прага** (486,2) 20·35 Пісні Дворжака. **Відень** (516,4) 16·00 Концерт капелі Гайгер. **Рига** (524,5) 17·00 Камеральна музика. **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт радіоквартету. 19·40 Циганська орхестра. 21·00 Симфонічний концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 19·00 Відчит. **Осльо** (1071,4) 20·00 Фантазія Шумана. **Москва** (1448·1) 19·20 Концерт. 20·30 Відчит.

Вівторок, 11. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·30 Музика Бетовена. **Липськ** (259,3) 16·00 Симфон. концерт. **Моравська Острава** (263,4) Акордіон. **Братислава** (278,8) 12·30 Концерт радіоорх. **Бреслян** (325) 16·40 Музика з кварті „Гольдене Кроне". 18·25 „Нинішній студент", вигол. Отепо. **Брно** (341,7) 19·35 Концерт військ. музики. **Штутгарт** (360,1) 19·35 Скрипкова гра. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·00 Соната Бетовена. 20·00 Симф. концерт. **Стокгольм** (438,4) 22·10 Розникова музика. **Рим** (441,2) Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Радіоорхестра. **Мілано** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 19·40 „Проблеми щоденного життя", доцент Евальд. 20·05 Два фортепіяни. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра. 21·00 Циганський концерт (спів). **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. 19·00 Відчит. 20·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 10. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10, 15·10, 16·30 Музика з грам. пант. 13·10 і 14·50 Комунікати. 15·25 „Участь Гетьманщини у війні 1809 р." — вигол. а-р Ростворовський. 16·15 „На польських шляхах", вигол. проф. Крушинський. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·10 Фінал плавацьких мистецтв у Варшаві. 17·35 „Шалений морж", вигол. К. Кузьминський. 18·00 Легка музика з кварті „Гастрономія". 19·00 Вечірка. 19·20 Співацький речиталь п. Од. Штурмівни. 19·40 Рідьнича скринька, інж. Тарковський. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Радіотехнічна гутірка: Хиби і прикмети наших відбірників. Вигол. інж. Ковальський. 20·30 „Cavaleria rusticana", опера Масканія (з грам. пант). 22·00 Культуральний конфіденціяш", фейлетон. 22·15, 22·20 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

Вівторок, 11. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 15·10, 16.00, 16·30, 17·10, 19·35 Музика з грамоф. пант. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Доля польських вібірок з р. 1831.", вигол. проф. Чартковський. 15·45 Львівська летунська хвильки, інж. Роляид. 16·10 Авдиція для наймолодших, вигол. п. Ямпольська. 16·50 „Боротьба за стиль", вигол. проф. Махневич. 17·35 „Він землі та звізд", вигол. проф. Закшевський. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Вечірка. 19·20 „Оборона Теребовлі", вигол. д р Фіяр. 19·55, 20·10 Комунікати. 20·15 Концерт із Швайцарської Долини (трансм. з Варшави). 22·00 „Акторська молодь давно і тепер", фейлетон. 22·15, 22·20 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика (з Варшави).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни 130

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЕБЛІ всілякого рода та великий вибір металевих і діточих ліжок по фабричних цінах за готівку і на догідних умовинах поручає

СТАЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
106 4—5 **Тел. 64—13.**

Подяка.

По передчасній болючій втраті мого Дорогого Брата, Приятеля й Добродія **бл. п. дир. Бронислава Янова** стрічався я на кожнім кроці з великою прихильністю до його Памяти; тому цією дорогою складаю найсердечнішу подяку Всім Бажчим і Дальшим Другам і Знайомим Покійного за вшанування його Памяти останніми відвідинами, зложенням квітів на домовину й участю в похоронах.

Зокрема дякую Високопреподобному Духовенству в особах Преосвященного Будки, о. мітр. Базюка, о. канц. Галанта, о Дутковича, о. Горчинського й о. Василіва за відправлення панахид, за провід і участь у похоронах; Хвальній Надзірній Раді й Дирекції „Карпатії" за уладження й участь у похоронах, Централі „Фенікеу" за участь у похоронах через свого Представника дир. Ф. Грібеля з Відня, Хвальним Дирекціям, Управам і Виділам Установ „Рідна Школа", „Кооперативна Український Театр", „І-по Охорони Воєнних Могил", Генеральній Репрезентації „Фенікеу" у Львові й Філіям „Фенікеу", „Пшиязнь" і пр. За участь у похоронах, за надмогильні прощальні слова й за зложення вінків на домовину зглядно грошей на „Рідну Школу", ВП. Пред. д-рові К. Левицькому, радн. Дрималикові, д-рові Войтовичові, д-рові Коновальцеві й Мец. д-рові Перфецькому за щирі й теплі слова прощання, ВП. радн. Дрималикові, дир. Колтуновові, д-рові Перфецькому, інсп. Новицькому, всім Співробітникам Покійного — Управовцям „Карпатії" за щиру поміч у підготуванні похоронів, ВП. Микитовичеві за зорганізування хору, а особливо д-рові Войтовичові за цілковите приготування похоронів.

Вкінці дякую Всім цим, які на протязі останніх літ і місяців рятували Покійного перед смертю й несли Йому розраду відвідинами. В першу чергу дякую ВП. директорові Фрідріхові Грібельові з Відня, сповнюючи в цей спосіб одно з останніх бажань Покійного, який перед висказував Свою вдячність для Него за дізнану Прихильність. Зокрема дякую ВП. д-рові М. Паньчишинові за довголітну, успішну й безінтересовну лікарську поміч, а д-рові Приймі за несення лікарської помочі в останніх місяцях, Хвальній Управі Санаторій Каси Хорих і д-рові Цибульській за дбайливу опіку, а Всім Урядовцям „Карпатії" за щире взінтересування кожночасним станом і відвідини.

У Львові, 10. серпня 1931 р.

Володимир Михайло Янів.

ПОДЯКА.

Вп. П. Д-рові Олександрові Барвінському, та Вп. Панству Василям Барвінським — складаю прилюдну найсердечнішу подяку за лікарську поміч і опіку, якої я зазнав в часі мого заведування в дорозі, бо не тільки, що вони щиро-сердечно занялися недужим, своїм бувшим катехитом, але й не випустили його зі свого дому, доки не минула небезпека тяжкої недуги та самі своїм автом відвезли мене особисто до Золочева. Отже, нехай мені буде вільно подякувати на тому місці Вп. Павлі з Пузяків Барвінській дружині Вп. П. Василя Барвінського — Тій Високоосвіченій жінці, ангельської доброти за її услуги доброї Самаритянки. Доброта і сердечність Родини панства Барвінських наказує мені поднимати Господу Богу, що між моїми колишніми учениками, є таки Барвінські.

Біг заплать, хай Господь стократно надгородить!

Золочів, в серпні 1931.

о. Д-р Степан Юрик
парох.

ВІДЕНСЬКІ ТОРГИ

6—12 вересня 1931 р. (Ротунда до 13. вересня).

СПЕЦІЯЛЬНІ ІМПРЕЗИ:

Вистава меблів. Вистава-реклами („Фотографія в рекламі"). Вистава новочасного газового приладдя „Електричність у домашнім господарстві". Сальон футер (Віденська мода дітих виробів).

ВИСТАВА РАДІЯ І СЛАБОГО ТОКУ.

Вистава бюрового приладдя Вистава залізних і опатентованих меблів. Будівельна вистава та будови доріг. — Технічні новости та винаходи. Вистава харчів і делікатесів. — Австрійська вистава зимового спорту. — Зразки сільського та лісного господарства.

Віадова віза зайва. Виказка Віденських Торгів і заграничний пашпорт дають право перейти австрійський кордон. Транзитова чехословацька віза зайва. Значні знижки переїзду польськими, німецькими, чехословацькими і австрійськими залізницями та летунськими лініями. Всілякі інформації та виказки Торгів (по 8·— золотих) через:

WIENER MESSE — A. G. WIEN VII.

як також підчас осінніх Лайпцігських Торгів у Бюрі Інформацій у Лайпцігу, Австрійський Павільон (Oesterr. Messhaus) та в почесних відпоручників:

Львів: Австрійський Консулят, вул. Сикстуська ч. 35.
„ Торговельний радник Оскар Фабіян, Легіонів ч. 5.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. вул. Ягайлонська ч. 20—22.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. вул. Шпитальна ч. 1.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. пл. Марійська ч. 8.
„ Анц. Сп. для Міжнародового Транспорту Шенкер і С-ка, пл. Марійська ч. 9. — почт. спр. 23.
„ Comp. Internationale des Wagons-Lits, пл. Галицька 15.

169 1—3

ПРИЙМУ панночку на фризірську практику. Кутковський. Бляхарська ч. 11. 163 2—2

ПОШУКУЄМО старшої особи (вік 45—50 літ) найрадше вдови по священнику, яка заопікувалась би пільновито віковою, фізично недужою жінкою в Косові. — Платня по умові. Згодошення в порученнях знаних осіб приймає д-р Роман Лаврівський, заступник нотаря в Коломиї. 159 2—2

УНЕВАЖНЮЮ згублене свідоцтво зрілости, виставлене Дирекцією Укр. Гім. в Перемишлі, в ш. р. 1929/30 на назвисько — Була Ярослав. 171 1—2

Найдешевші книжки!

МИХАИЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10

Ч. 179 (12.835). Львів, середа 12. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Санація німецьких банків.

Львів, 10. серпня 1931.

Рішучі заряджения німецького уряду випередили неодну несподіванку й запобігли неодній господарській катастрофі. Тоді, коли довкруги горла німецького господарського світу затискається все більше й більше стричок французької вузько-егоістичної політики супроти Німеччини, ця остання рятується з подивугідною тичучістю й упертістю, питомою тільки витрівалим германцям.

Недавно повідомляли ми про крах одного з німецьких банкових велитнів — Данатбанку. Чого захитання почало власне фазу кризи німецького народнього господарства. Та по кільканацяти днях невпинної праці вдалося Данатбанк — правда з великими втратами — врятувати. Цей банк перебрала німецька індустрія, вплативши за нові акції 35 міл. марок, при сталі всіх нових акцій 60 міл. марок. Решту дала держава, застерігаючи собі, що скоро випустять дальші акції, які має право набути держава через свої установи перед приватними акціонарями. Це на те, щоби забезпечити собі повний вплив на цю установу та не допустити до переходу її в руки приватного капіталу. Данатбанк служитиме в майбутньому як банковий осередок для німецької індустрії. Через таку санацію залишиться в Німеччині весь кредит закордону, використовуваний через Данатбанк, бо по вдержанні цього банку приступили вірителі до переговорів про прольонґату цього кредиту, себто годяться на т. зв. Stillhalte - Aktion.

Таким чином врятовано ряд великих підприємств, акредитовних Данатбанком або ним ведених.

Ослаблений наслідком останніх подій Дрезднер-Банк найшов іншу розвязку. А саме: держава сама купує нововипущені акції і цим переймає безпосередньо вплив на працю банку. Нових акцій випустять на поверх 100 міл. марок.

Німецька преса головно та, яка стоїть на сторожі прав приватних банкирів, сильно занепокоена явищем, що держава чимраз виразніше йде до того, щоби перебрати під свою безпосередню опіку банки. Деякі підозрівають у цьому стремління уряду скріплювати позиції державного капіталізму, що могло б у майбутньому привести до повної зміни цілої державної і приватно-банкової господарки. А ще тимбільше, коли теперішний уряд показав ясно, що не хоче зречися наявних і рішучих кроків у господарському житті, як це видно з т. зв. девізових розпоряджень і цілого ряду інших потягнень.

Найближчий час, в якому рішиться доля великої стабілізаційної позички для Німеччини, принесе теж розвязку питання німецької банкової політики.

Сінокоси покінчені. Жнива починаються,
Не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З побуту анґлійських послів у Львові.

Як відомо, на днях відвідали нашу країну два визначні англійські посли Ріс Дейвіс, бувший віцеміністр внутрішніх справ Британської Імперії та пастор Джемс Барр, голова парляментарного клюбу „Лейбур-Парті".

Посол Дейвіс їхав просто з Льондону через Варшаву, де його зустріла посолка М. Рудницька. До Львова прибув дня 5. ц. м. ранком та замешкав у готелі Жоржа. Перед 10-ою годиною рано явився у посла Дейвіса посол З. Пеленський в товаристві магістра прав Романа Олесницького, де привитав гостя іменем Української Парляментарної Репрезентації. Після цієї розмови відвідав п. Дейвіс львівського воєводу. В полудне запросив його до свого приватного помешкання посол О. Луцький на снідання, де в товаристві п. дир. В. Кузьмовича, посла З. Пеленського, інж. В. Рудницького та маг. Р. Олесницького відбули кількагодинну розмову. По обіді був пос. Дейвіс на довшій авдієнції у Ексцелєнції Митрополита Шептицького та Преосвящ. Епископа Бучка. В товаристві канадійського Преосв. епископа о. Будки оглянув гість церкву св. Юра. Вечором тогож дня влаштувала Українська Парл. Репрезентація вечеру в готелі Жоржа, на яку прибули ред. „Діла" Василь Мудрий, урядуючий голова УНДО, пос. Остап Луцькав, урядуючий голова Української Парляментарної Репрезентації, п. Олена Шепарович, інж. Микола Творидло та д-р Іван Ґінка, члени Центрального Комітету УНДО, д-р Коновалець Мирон, редактор „Нового Часу" і секретар „Рідної Школи", директор Володимир Кузьмович, редактор „Мети", посли: Юра Чукур, Д. Великанович З. Пеленський, посол УСРП Михайло Матчак, інж. В. Рудницький і мгр. Роман Олесницький. В цей вечір мав нагоду анґлійський гість поінформуватися від більшої кількости осіб про наше життя-буття.

Посол Дейвіс все зазначував що він хоче особисто приглянутися цілости нашого життя та нашої творчої праці на всіх ділянках. Тому в програмі його побуту вставлено виїзд на провінцію. В четвер, дня 6. ц. м. виїхав пос. Дейвіс автом в товаристві пос. З. Пеленського, дир. М. Кисілевського та мгр. Олесницького через Перемишляни до Рогатина. Вже в дорозі бачив вуремишлянщину та численні наших селян та інформувався взагалі взагалі про аграрну справу в нашій країні, мав нагоду бачити й осаду колоністів, які прийшли з голу бачити осаду колоністів, які прийшли з Голландії до нашого краю. В Рогатині привитав гостя пос. Сьвідзінський, а в товаристві пос. Сьвідзінського, укра-їнської малої семинарії о. Кудрика оглядав з видимим заінтересуванням і здивуванням опечатані кляси цієї школи, опечатану бібліотеку та ґабінет. А щож сталося з дітьми, — питав — де вони тепер вчаться? Що роблять учителі? Був у діточім садку, опісля о. парох Кудрик показував гостеві дві старинні українські церкви, що походять з XVI. століття. При тій нагоді довідався про Ставропігійське Брацтво в Рогатині, яке вже перед віками було культурною осторою нашого народу. „Таж ви старий історичний нарід" — казав гість. Відвідав і теперішне культурне товариство філію „Просвіти", де директор канцелярії „Просвіта" п. Мурин інформував гостя докладно про працю „Просвіти" на селі. Посол Дейвіс, що вийшов з анґлійської кооперації і в ній постійно працює, а тепер є головою Союзу Працьовників анґлійської кооперації, надзвичайно живо і докладно інформувався про нашу кооперацію взагалі та оглянув Повітовий Союз і склад Народньої Торговлі.

По спільній фотографії з рогатинськими громадянами, коли відїздив на села рогатинського повіту не минула анґлійського посла прикрість — авто обступила поліція і зажадала легітимації. Легітимували всіх, мимо того, що в товаристві анґлійського посла був місцевий посол Степан Кузик, якого поліція аж надто добре знає. Треба було бачити здивування посла анґлійського парляменту та бувшого віцеміністра внутрішніх справ, коли від нього зажадав поліцієнт легітимації, якої він зі собою — річ ясна — не мав, бо лишив у готелі, думаючи, що коли на границі виказався легітимацією, то в краю не буде вже його ніхто питати хто він такий, чого він приїхав, оскільки не поповнить якого карнігідного вчинку.

По цьому інциденті поїхав до села Загіря рогатинського повіту, де відвідав господарства наших селян. Був і в хаті найбіднішого халупника, був і в кількаморґового господаря, де докладно інформувався про спосіб життя селян, про їх заробки, про ціни на збіжжа, худобу і т. д. Був у кооперативі, в гарній читальняній салі, в якій бачив ще решітки пацифікації. З Загіря через Княгиничі виїхав в село Васючин. В домі місцевого пароха о. Сайкевича оглянув решітки меблів, що остали після пацифікації. Був і в тім селі у наших господарів, де міг в анґлійській мові, від бувших американців, поінформуватися докладно і безпосередньо про життя наших селян. Подивляв чистоту і порядок в місцевій молочарні та кооперативній крамниці. „Дійсно наші селяни — казав — йдуть великими кроками до культури, коли серед такої біди можуть найти гріш і час на будови так величавих народніх домів".

У селянській хаті, де не було підлоги, просив господарям сказати, що й він родився в хаті, де не було підлоги, бо сам він син бідного шахтяра, через 16 літ працював як вуглекоп, а потім познайомившись з кооперативними ідеями, вступив до кооперативної установи і звідти почалася його громадська карієра. З Васючина через Пєари. Дегову поїхав до Черча, де при вїзді до села оглянув великий мурований поверховий Народній Дім. Однак театральної салі цього Народнього Дому й читальні не міг оглянути, бо на дверах цих установ весною цього року поліція наложила печатки. З читальні в Черчу поїхав оглянути місцеве купелеве заведення, до якого ініціятиву дали ніхто інший як селянин Черча. Про заведення та його уряджения висказувався з повним признанням. У часі вечері в салі купелевого заведення мав нагоду чути українські пісні, які програвала орхестра цього заведення. Наш сеніор д-р Федак, який перебуває тепер на лікуванні у Черчу зорґанізував хор і ще раз дав доказ своїх диригентських здібностей. Пізно в ночі вернув гість до Львова.

В ночі з дня 6-го на 7-го ц. м. приїхав пастор посол Джемс Барр. Дня 7. ц. м. виїхав пос. Барр в товаристві пос. Пеленського та Романа Олесницького через Стрийщину до Дрогобича. Посол Дейвіс цей день залишився у Львові, щоби вести розмови з членами ППС. По дорозі до Дрогобича відвідав пастор пос. Барр село Лисятичі стрийського повіту. В товаристві місцевого пароха о. Андрія Пеленського оглянув місцеву кооперативу, молочарню, діточий садок, подивляв великий Народній Дім, збудований коштами місцевих селян, був у церкві. Місцеві селяни (американці), що володіють анґлійською мовою давали отцю пасторові вичерпуючі інформації про життя нашого села. Не минула уваги отця посла найменша, здається, дрібничка. Про все випитував: як господарюють, яка раса худоби найкраща, про молочарню, про денні заробітки, про культурну працю на селі і т. д. З Лисятич через Угерсько, де з подивом оглядав велику мурована церкву в старім українськім стилю, поїхав до Стрия. В Стрию з незвичайною точністю оглянув Повітовий Союз Кооператив, був цікавий на біляне та обороти союза. Довідавшися про методи праці в Союзі, про його культурну діяльність в кооперації, кооперативні та ветеринарійні курси, висказувався з подивом про нашу кооперативну організацію. А ще більше висказався з признанням, коли довідався, що наша кооперація працює власними силами, не користуючися державними кредитами, яких держава українській кооперації відмовляє. Далі оглядав холодільні „Маслосоюзу" і магазини, та дуже докладно інформувався про кооперативну молочарську школу в Стрию.

Зі Стрия в товаристві адвоката Домбчевського поїхав до Дрогобича. В Дрогобичі оглянув величавий будинок закритої ґімназії „Рідної Школи". По вечері, влаштований місцевими громадянами, на якій були між інш.: меценас Пацлавський, меценас Скибінський, п. Сасик, інж. Станимир та кількох робітників, пішов отець посол до т-ва „Робітнича Громада", де його очікували українські зорганізовані робітники. Дуже докладно й точно інформувався у наших робітників про відносини серед робітництва, про стан безробіття, про національні умовини життя українських робітників. Один з робітників по-

дякував отцю послові, членові робітничої англійської партії, за його прибуття до українських робітників. У відповідь на слова робітників вказав отець посол на згідність соціялізму з християнською вірою, заохочував до освіти і згадав, що він як пацифіст у часі світової війни мав відвагу на кожному кроці виступати проти війни і пацифістом лишився на далі, мимо того, що стратив одиного сина на війні. І ніколи не зрозуміє того, що дехто забуває, що „коли сусід нищить свого сусіда, то сам себе знищить і стане жебраком". Серед окликів Слава, хай живе англійська робітнича партія, відїхав пізним вечором до Львова.

В суботу перед обідом відвідав посол Барр львівського воєводу. В год. 12. в полудне по розмові з пос. Пеленським та Матчаком відїхав в товаристві пос. Матчака оглядати місто Львів. По обіді мав розмову з польськими громадянами: Дунін-Борковським, б. послом ППС Гавзнером, проф. Закшевським, проф. Парнесом, д-ром Травінським і Слівінським. Цього дня вечеряв о пос. Барр за містом в товаристві п. пос. Мілени Рудницької, пос. Яворського, пос. З. Пеленського, д-ра Домбчевського, маґ. Олесницького і ред. Михайла Рудницького. В часі вечері далі інформувався про відносини головно на освітній та кооперативній ділянці. В неділю відправив отець Барр у веслянській каплиці Службу Божу і виголосив проповідь, а потім у товаристві м'гра Олесницького збирав дальші інформації.

Посол Дейвіс виїхав зі Львова в суботу в год. 7. вечором до Відня. На двірці прощали його українські посли та громадяни. По відїзді поїзду до пані С. Чижевич, що відпроваджувала між іншими англ. посла на залізницю, приступила аґентка і зажадала легітимації.

Отець посол Барр відїхав в неділю вічним поїздом до Варшави і знова не обійшлося без прикрого інциденту. В часі, як посол Барр з вікна вагону розмовляв з українцями, які його прощали, приступив мундуровий поліцієнт і зажадав від м'гр. Р. Олесницького легітимації. Це все діялося на очах посла.

З польських голосів про українські справи.

Енунціяція львівських відповідальних кол в українській справі.

Львівська офіціяльна „Газета Львовска" з 8. серпня ц. р. принесла передову статтю під назвою „Ми шукаємо шляхів мира, вони — неспокою", яка присвячена в цілости українським справам. Писана вона з нагоди приїзду англійських парляментаристів до Львова. Попри те вона, як видно з її змісту, інспірована „діячами" з того виділу львівської воєвідської ерархії, який змонополізував у своїх руках безподільно і всецїло ведення практичної, буденної політики супроти українців від травня 1926 року по нинішний день.

У цій статті читаємо:

„З нагоди приїзду англійських парляментаристів до Сх. Галичини (в ориг. до Малопольскі), стовпці щоденної преси знов виповнилися дискусією на тему розвязки польсько-українського спору. Цей спір зрештою вже давно не істнував би, колиб не дорогі зусилля третьої сторони, якій спеціяльно залежить на тому, щоби підтримати стан непевности на східньо-галицькому терені".

„Якщо дотеперішня дискусія не довела досі до ніякого позитивного наслідку, то треба це завдячити тому, що польські пропозиції українські сепаратисти **a limine** відкидали, а з боку нашого контрагента не піднято ні одної розумної спроби в напрямі співжиття між обома, однаково довго на тій землі замешкалими народами. З уваги на такий стан справи фактично нема над чим дискутувати (вповні слушно!! — Ред.), тимбільше, що величезна більшість руского (!) населення Сх. Галичини користає з тих самих прав політичних (!!) і культурних (!), якими користується польське населення (крім того українська людність дихає тим самим воздухом, що польська! — прим. складача), а трудно, щоби ми, для заспокоєння мрій українських сепаратистів, творили якісь виїмкові привілеї і то тому, що пани з УНДО (ох, те УНДО! — прим. складача) не хочуть визнати суверенности польської держави. Того від нас ніхто вимагати не може під загрозою створення небезпечного прецеденсу у власній державі".

Далі слідує „товариська" орація і „компліменти" для англійських парляментаристів, з якої вони мають довідатися ось що:

„Українські сепаратисти дуже помиляються, коли думають, що англійські парляментаристи, які приїхали до Сх. Галичини, щоби наочно переконатися про місцеві відносини — дійдуть до іншого висновку. Англія належить до ряду держав, які мають найбільше досвіду в меншостевих справах і знає найкраще межі уступок (напр. Ірляндія, Канада, Австралія, а далі Валія, Шкотія — **прим. складача**), на які може собі позволити суверенна держава. Тому добре зложилося, що громадяни народу, що так знаменно вміють управляти (!!), будуть мати нагоду приглянутися ближче нашим відноснам. Англійських гостей можемо запевнити, що т. зв. польсько-українська проблема перестане істнувати з хвилею, коли вічно нарікаюча частина української суспільности позбудеться Коновальців, Панейків **et consortes** і перестане черпати вороже для Польщі інспірації з заграничних кол. Колиб не безнастанні інтриги та провокації саме тих посторонних чинників, досі був би видний не один плюс у співпраці обох братніх народів".

З черги йде твердження на обставину, що польська суспільність скильна до мирного уложення відносин, доказом чого опублікована в краківському „Іл. Курері Цодз." стаття В. Стпічинського (на сторінках „Діла" вона була передрукована). Зацитувавши дещо з цієї кляснчної статті та висловивши в екстатичному настрою погляд, що крім українців і „Діла" нема мабуть на світі громадянина культурної держави, який не міг би погодитися з „ясним і наскрізь демократичним становищем" п. Стпічинського у „розвязці" польсько-українського питання, очевидно понад голови відповідальних українських політиків.

Потім, навівши цитату з „Діла", в якій ми, покликуючись на п. Стпічинського, ствердили за ним, що деякі статті в польській пресі на польсько-українські теми є випливом інстиктовної, підсвідомої трівоги за майбутнє, „Газета Львовска" пише:

„Поминаючи вже нечувану безличність посуджування нас про трівогу (цей комплімент треба віднести, очевидно до п. Стпічинського — прим. складача), ціла аргументація прямує до того, щоби виказати, що меншостева справа в Польщі є в непорядку і що поляки не зможуть її поладнати в себе. Є це ті самі аргументи, які вже нераз чула Ліга Народів у Женеві з уст представника Німеччини. Колиж до того додамо, що хтось те „підтримування непорядку і тієї трівоги" постійно фінансує, тоді ясним стане, що кожне і всяке поладнання польсько-українського спору для приклонників неспокою булоб получене з утратою допомоги із зовні і упадком політичних впливів у нутрі. До того деякі українські кола не хочуть допустити. Як довго деякі українські кола будуть шукати шляхів, що ведуть тільки до викликування неспокою, так довго мимо найкращої охоти не

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. СЕРПНЯ 1931.

ГАЛАКТІОН ЧИПКА.

Соняшне дозвілля.

II.

Пляжа в Ямнім.

З цілої долини Прута найкраща пляжа в Ямнім. Може це мій особистий погляд, на який вплинуло багато зорових атракцій, може це льокальний патріотизм, але переконатися не дам. Ні Ворохта, ні Яремче не мають чогось подібного. Прошу уявити собі: посередині чистий як дівоча сльоза Прут, а по боках величезні камінні плити. Трохи ці плити нагадують личаківський цвинтар, але це не псує настрою — люди не лежать під ними, тільки на них. Сонце (коли воно є!) розпікає ці камінюки майже до червоности, так, що літник, лежачи на них, опалюється відразу з усіх найважніших сторін. Зараз за каміннім густі корчики — мовчазливі і дискретні, під опікою яких можна перебратися, а навіть переспатися.

Хто забажає купелі — вибирай, що любиш. На право шипоти, на ліво тиха глибина. Коли після пляжі поліземш на шипіт, то він вибє тобі з голови кожну невідповідну думку, яка повстала на камінні. Коли поринеш у глибінь, то він сполоче з тебе кожну журу, яка прилипула зі Львова, чи іншої постійної гамарні.

Кожний вихід до купелі, це неабияка врочистість.

— Завтра, як буде погода, приходимо по вас і цілемо разом — прощаються попереднього дня літники.

— Просимо, просимо.

Ці люди нині ще будуть кілька разів бачитися, але купальні проекти полагоджують вони тільки на пляжі.

Другої днини, ті, що найдалі мешкають, виходять з хати вже досвіта і тягнуть до сусідів. Під голими балачки і вже дві партії в купі йдуть до другого сусіда. Під полудень довжезний ґумак дотягає до пляжі.

Цей звичайний хід справи часом (дуже рідко і не на довго) змінюється трохи. Бувае це тоді, коли:

— Знаєте, цікаво... Пані Н. нині так якось зимно мені відклонилася.

Або:

—Вона собі думає, що я їй буду все перша кланятися.

Бувае, що причиною непорозуміння стане час до часу якийсь суперарбітрований Апольон.

— Ви бачили, пані, як вона нині до нього око робила? Неможлива просто.

Коли сусідку це не болить, то вона старається злагіднити ситуацію:

— Для себе за пізно, а для доньки ще має час.

Такі історії бувають, але рідко — боронь Боже — серед наших. Десь там, хтось і то не дуже...

Побут на пляжі тревае від часу, як люди вийдуть — до часу, як зголодніють. Виходять залежно від того коли виберуться, а голодніють залежно від того, скільки наберуть їдла з собою. Не знаю, чи інші народи мають те саме, але українці майже весь час їдять. Їдять як гріються, їдять як не гріються, їдять навіть як купаються. Десь бачив я: кидаються люди підчас купелі м'ячиками... Зовсім добре можна це заступити помідорами. І забава є і пожиток. Злапав помідора — хруп, хруп — і чекаеш на другий.

Ямнівська пляжа — це не так як, інші пляжі: де вільне місце, там і сідаеш. Від ряду літ поділено її на три части: українську, польську і жидівську. Приїхавши до Ямного, я застав свій камінь незанятий, а довкола самих земляків (і -чок): з Явірника, „Веселки" та інших гуцульських і негуцульських хат. Хоч чоловік і нарікае на своїх, то все таки приємно смажитися на сонці в своїм товаристві, хоч би на самім рубці острого каменя і під співчуваючим поглядом знайомих та незнайомих.

— То це має бути, той...

— Так-так!

— Ова...

Ніде так легко, як на пляжі не облітають лаврові листки письменника Що значить твоя повість, збірка поезій чи жмут фейлетонів, коли ти як Лазар виставиш свої ребра на публичний вид. Тоді чуеш, що до повноти твоєї слави треба ще мідяної скіри і пружистих мязів.

Зате який краєвид перед твоїми очима. На кожній плиті, мов колірові гусільниці, вигріваються до сонця представниці гарного пола. Час до часу повіе леготом ніжне зітхання, блисне зіницею прижмурене око. Синява неба, зелень гір і срібло води це така декорація, що серед того погана жінка виглядае як красуня, а кожна красуня як „міс універсум". А ще до того жінки вміють прекрасно лежати на камінні. Так якось викрутяться (не без проб перед зеркалом!), що все гарне видно на кільометер, а поганого і на крок не побачиш. Коли нога не має лінії, то залізе десь під камінь, а на її місце виступае прекрасна шия, чи т. п. Коли плечі не приваблині, то власниця ховае їх під себе і наіть до води на них ісується.

Сенсацією для пляжі є новий гість. Йдуть тоді на бік усі інші теми і гості, а новик попадае як між жорнове каміння. Цікавляться ним менш більш до третього покоління і до другого снідання, бо — як відомо — найдений чоловік тратить по части інтерес до окруження. Зрештою, за годину новик стае „своїм" і разом з іншими жде на слідуючу жертву.

Пустив був раз хтось вістку, що на пляжі появився один з вусатих достойників. Люди вірили і не вірили, а дехто ходив навіть і підглядав. Ясна річ, сплетня дуже швидко вияснилася Але такі самі вуса може мати і хтось інший Було потім у Ямнім з цього приводу богато балачок, а хто зна, чи не пішло воно в гори між гуцулів, як свого часу історія про Рудольфа.

В Ямнім нема ратуша, а кишенькові годинники дуже не люблять ходити на пляжу. Тому літники орієнтувалися по поїздах. Коли львівський полудневий потяг виганявся з тунелю — це був знак, що треба йти до дому. І сонце ще гріло і вода було добра, але поїзд пішов — значить кінець. За короткий час пляжа пустіла, тільки малі гуцуляки блукали по ній.

Не було дня, щоби хтось чогось не забув і не було випадку, що назад віднайшов

можна буде з ними приступити до якоїнебудь розмови (а деж руска людність? — **прим. складача),** а тимбільше співпраці. Тому становище нашого уряду є цілком ясне: **для тих меншостевих елементів** (т. зн. для Бачинського з ББ, Яворського, Петі Певного та Пилипчука — прим. складача), **які є льояльні** (якже автор розуміє „льояльність"? — прим. Ред.) **супроти держави, слід запевнити всякі конституційні свободи** (значить, що таки не всі громадяни Польщі користувалися досі і тепер користуються конст. свободами — прим. склад.), **а тих, які є проти держави і проти її суверенности переслідувати з цілою строгістю закону — без огляду на посторонні впливи, які їх скрито чи отверто протегують".**

Наведені виїмки статті львівського офіційного органу такі проречисті, такі ясні та переконуючі, що довше над ними спинятись нема ніякої потреби.

—o—

В справі нападу в Трускавці.

З голосів польської преси.

З приводу нападу на почтовий уряд у Трускавці польська преса дає справі ріжне освітлення. Для прикладу наводимо голос ендецького „Курер-а Львовск-ого", який між іншим пише:

„Поліція є дуже здержлива в інформаціях. Дає стереотипні відповіди, що погоня йде при допомозі агентів і псів та що доведе до позитивних висліднів. Поліція твердить уперто, що напад був ділом УВО, на що має вказувати техніка і втеча напасників. Свідки кажуть, що напасників було сімох, а поліція певняє, що тільки пятьох. На запит, чому напасників не зловлено, коли вони впали між товпу людей, сказано, що публика не була зорієнтована та була стероризована стріляни. Дуже прикре враження зробило донесення одного львівського брукового часопису, що ранений Мельничук, портієр віллі „Гуцулка", був одним з учасників нападу, коли на ділі він упав жертвою бандитів, гонячи за ними з іншими людьми. Факт, що досі не зловлено чі одного винуватця, що і цим разом вони щезли без сліду, подібно як винуватці під Бірчою. Викликує це занепокоєння та всякі коментарі, бо публична опінія не в силі зрозуміти, чому при такому численному поліційному апараті, який пущено в рух, не можна напротязі 24 годин зловити бодай часть винуватців, які доконали нападу в білий день на очах десяток людей. Правдоподібно учасники нападу в Трускавці є ідентичні з учасниками нападу під Бірчою. Опінія нетерпеливо жде на їх спіймання".

В тій самій справі з інших польських джерел довідуємося, що в сусідних громадах арештовано 35 українців, між ними 16 осіб, сильно підозрілих в допомозі напасникам. А „Век Нови" з 11. ц. м. подає таку інформацію зі Станиславова: „В останній хвилині довідується наш кореспондент, що в слідстві в справі нападу на почту в Трускавці зайшов сенсаційний зворот. Мало виявитися, що головним учасником нападу, був Паращак зі Стебника, який після повороту з Франції прибув до своєї жінки, що служить у одного лікаря в Трускавці і при допомозі чотирьох спришків зі Сольця доконав рабункового нападу в Трускавці з чисто кримінальних мотивів".

—o—

Мусоліні є прихильником загального обмеження зброєнь на 10 літ.

Мусоліні написав статтю про 10-літній плян замирення Европи при помочі загального обмеження зброєнь. На його думку після війни не було сприятливішої хвилини для переведення такого пляну, як саме нині, коли народи й держави зазнали би великої полекші від зменшення видатків на військо.

Прийшла пора — каже Мусоліні — завести лад у будівлі післявоєнної Европи, якщо не хочемо, щоби тягар видатків на військо придушив усю культурну працю. Італія піддавала кілька разів проект обмеження зброєнь, але цей проект не був досі зреалізований. Тепер прийшов момент, коли такий проект став необхідністю. Так само як з вибухом війни народи хапали за зброю, щоби рятувати своє національне істнування, нині вони мусять для тої самої мети кинути зброю.

Змагання якогонебудь народу, щоби йти до мілітарної гегемонії над іншим народом повинно бути знищене. Якщо до такої гегемонії прямує одна більша нація, вона приневолює кілька менших обєднувати свої сили, щоби боронитися і таким робом повстають знову проти себе два ворожі табори. Мусоліні заявив уже одному американському кореспондентові і повторяє, що Італія готова обмежити своє військо до 10.000 вояків, якщо ніодна друга нація не буде мати більше.

Нині Европа потрібує 10 літ на відпочинок. Це не перешкоджає, щоби заздалегідь уже не підготовляти автоматичного продовження цього речинця.. З другого боку не треба забувати, що навіть найрозумніші люди не можуть інколи передбачити подій, які можуть нарушити рівновагу світа. Але покищо треба би скористати із атмосфери прихильної для мирових настроїв.

—o—

ОКУЛІСТ Д-р ДРАК
ПОВЕРНУВ.
Сикстуська ч. 56. Телефон 77-65.

Румунський король
про політику і про себе.

Одна американська журналістка переїздячи через Букарешт, добилася авдієнції у короля Карла і поставила йому низку питань із сучасної всесвітньої політики. Чемний король почав від компліменту на адресу американського президента Гувера, який у такий важкий час умів найти спосіб на міжнародню економічну кризу; король вірить, що після днів хвилювань запанує тепер в Европі доба довіря та надії.

Румунія не потребує лякатися большевизму; большевицькі ідеї не мають у Румунії доброго ґрунту, бо в ній нарід любить свій край і свою землю. На запит: що він думає про пятилітку Сталіна? відповів, що про це не може сказати нічого такого, що могло би цікавити світ; із СРСР. приходять щодня суперечні вістки.

Король Карло є за якнайтіснішими торговельними звязками з чужинними державами, бо такі звязки зміцнюють нитки дружби між ними. Між іншим дивувався він дуже, що Сполучені Держави могли ввести в себе прогібіцію; румунський нарід ніколи не згодився би на такий закон, що означає обмеження індивідуальної свободи громадян.

„Державою треба управляти як підприємством, бо остаточно економія володіє політикою, а не політика економією".

Король не завагався дати інформації навіть про свій розвід; відношення між ним і княжною Оленою — дружні, тимбільше, що їх звязує спільна дитина. Преса, яка займалася цією справою дуже широко причинилася в великій мірі до того, що в тих відношеннях було багато прикрих моментів, яких можна було оминути.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. СЕРПНЯ 1931.

ВОЛОДИМИР ТЕМНИЦЬКИЙ.

Памяти Миколи Ганкевича.

(Замість посмертної згадки.)

IV.

Передбачена війна. — Протицарська пропаганда. — Найкращі хвилини. — Тяжкі удари. — Ідеалізм, що не зневірюється. — Публіцист. — Прелєґент і людина.

З вибухом балканської війни (1912 р.), коли можна було побоюватися, що воєнні вогні перескочуть на Европу і пожежю обхоплять Австро-Угорщину та Росію, Микола Ганкевич проголошує святий хрестоносний похід (розуміється соціялістичний) проти Росії на численних зборах і вічах у Львові та на провінції. За його почином українські політичні партії Галичини творять міжпартійний комітет, а цей доручає Миколі Ганкевичеві зредагувати відповідну до хвилини декларацію від імені українського громадянства. Ця декларація вказує на те, що царська Росія це найбільший ворог українського народу, що передумовою свободи українського народу є розбиття Росії і закликає українське громадянство бути на поготівлі, бо приходить великий історичний момент. У марті 1914 року відбувся конґрес української соціяльдемократичної партії, де розколена УСДП наново обєдналася. На тім конґресі М. Ганкевич виголошує знаменний, віщим духом пройнятий реферат, передбачуючи австрійсько-російську війну. Природна річ, що на соціялістичнім конґресі реферат про найближчу війну мусів викликати дискусію з пацифістичними гаслами. Ця дискусія розбудила в Миколі Ганкевичеві всю його антиросійську пристрасть; він перемінився у Тиртея і говорив з таким жаром, навів таку масу переконуючих аргументів, що соціялістичний конґрес ухвалив резолюцію, яка не тільки історично виправдувала протиросійську війну, але й казала про її конечність, щоби повалити царизм, розбити „тюрму народів" і визволити Україну.

У липні того-ж року вибухла світова війна. Микола Ганкевич глибоко переконаний, що ба історична година визволення України, мобілізує укр. гром. думку до активної боротьби проти царя. Стає заступником голови „Головної Української Ради" і редагує перший маніфест цієї Ради до українського народу, в якому каже:

„Гряде время, якого давно не було. Зближається давно вижидана хвиля, що долю українського народу віддає в руки самому народові. Тепер або ніколи добудемо собі волю! Тепер або ніколи виборемо свободу. Або станемо господарями своєї землі, або полишимося надалі в чужім ярмі!"

Як заступник голови Г. У. Р. бере участь в організації „Українських Січових Стрільців" та „Боєвої Управи", складає проклямації та заклики, виголошує повні національно-революційного ентузіязму та визвольного пориву промови до стрілецьких добровольців: „Народе! До зброї! Зі зброєю в руці зміримося з віковічним нашим ворогом — царизмом!" кличе М. Ганкевич, як ідеольоґ протиросійської війни...

Опісля на воєнній еміґрації у Відні він стає заст. голови Загальної Української Національної Ради, бере живу участь в усіх її працях, та виступах і мов старинний Като голосить: Росія царська **Delenda est**! В осені 1918 р. на зборах т. зв. „Національної Конституанти" в Народнім Домі М. Ганкевич складає від імені УСДП заяву за злукою всіх українських земель в одній самостійній соціялістичній українській республіці, за створенням Соборної України.

Це була безперечно найкраща хвиля в житті М. Ганкевича, ентузіястичного апостола ідеї самостійности України. Царська Росія вже упала і розліталася на окремі національні держави. За Збручем творилася самостійна Україна. Австрія розпадалася, „Українська Конституанта" вже майже суверенно радила над майбутнім Галицької Землі і тоді він проголосив заяву: „Україна має бути одна неподільна — соборна"!...

А після великого тріюмфу його ідеї прийшла ціла низка подій, що зложилися на велику трагедію його народу, а для нього самого були низкою страшних ударів, від яких заломлювалося його серце, ниділи фізичні сили, ослабала енергія...

По тім боці Збруча польсько-українська війна з трагічним фіналом; по цім більшовицько-українська війна і ліквідація Української Народньої Республики...

А дальше цілий десяток літ неперервний ланцюх самих розчарувань, що дальше то більше трагічних, що дальше то більше болючих, бо спричинених людьми, з якими так ще недавно М. Ганкевич збірався „заводити новий соціялістичний лад", будувати нову зоряну майбутність двох братніх народів..."

І якби не виїмково великий ідеалізм Миколової душі, якби не нечувано кріпка віра в той ідеал, якому в службу віддав всього себе, а найголовніше якби не соц. марксівський світогляд, що зі становища історичного матеріялізму розглядає історію розвитку народів — то Микола не видержав би був і духово цих тяжких ударів і була би прийшла ідейна зневіра..

М. Ганкевич був занадто правдивим марксістом, щоби попадати в зневіру!...

М. Ганкевич це правдивий каменяр соц. думки в праці; хоча страшний політичний катаклізм розбив тую будівлю, яку підтягнено вже було під дах, він не заломив у розпуці рук, але наново засукав рукави і наново став цеголку до цеголки складати як фундамент будівлі, що мусить бути збудована...

І знову бачимо М. Ганкевича на вічах і зборах, як голосить „добру новину" соціялізму і конечність визволення України; знову ходить від одного робітничого товариства до другого, щоби вчити й проповідувати велику правду, в яку непохитно вірить і... так аж до останньої хвилини життя, поки лишилася в його тілі ще дрібка сил, поки працював його великий ясний мозок, билося палке серце...

М. Ганкевич як живий рухливий політик, пропагандист, промовець, агітатор, публіцист,

Д-Р ОСИП БЕРЕСТ.

Більше сонця.

Сонце є джерелом усякого життя, тому не диво, що трохи не у всіх народів в давнину почитали сонце божеством, як вислід інстинктовного зрозуміння, що без сонця та світла життя людини було би неможливе. Від найдавніших часів здавали собі справу не лише з корисного впливу сонця на організм людини, але також вірили в його велику лічничу силу.

У сучасній медицині геліотерапія або лікування світлом природним як сонце чи штучним як напр. кварцова лямпа відграває важну ролю, а опирається вона на точнім знанні фізикальних і біольогічних прикмет світляних промінів.

Усі живини, на які паде світло абсорбують його і перемінюють світляну енергію на життєву. Торкається не також людського організму і на тім опирається біольогічне ділання світла. Воно видається в очі передовсім у рослинному світі. Знаємо, що рослини можуть витворювати зелений барвник свого листя т. зв. хльорофім, лише під ділянням соняшного проміння, а далі, що той хльорофім лише під впливом світла має силу розкладати двокис вугля що находиться у воздусі, на кисень, який знов видільюється до окруження, і вуголь, який рослина задержує й уживає до будови ріжних органічних сполук потрібних їй до життя. Скільки разів бачимо, як рослини своє листя і квіти звертають до сонця, як розкривається чаша не одного квіту під чарівним впливом соняшного проміння!

Велике практичне значіння має вбивче ділання соняшних промінів на бактерії. Що так є, виказав досвід, коли виставили на ділання світла культуру бактерій. Бактерії гинули в місцях насвітлюваних промінями сонця, одначе росли далі в місцях, які закривали предметами, що не перепускають соняшних промінів. На тім полягає велике гігієнічне значіння сонця, яке є найбільшим безплатним дезинфектором, що вбиває бактерії в воздусі, на поверхні землі і волі. Звідси клич: „Якнайбільше сонця в мешканні, геть завіси, особливо в дитячому покою!“. Безперечно корисний вплив сонця завважуємо в звіринному світі. Знаємо з досвіду, що наші домашні звірята розвиваються і ростуть краще в соняшних стайнях, ніж у темних. Остаточно спитаймо, як ділає сонце на людський організм? Що сонце має непереможний вплив на первову систему людини, на душу, на цілий організм, бачимо це з темпераменту рас: веселі, безжурні люди півдня і вдумчиво сумні люди північних країв. А ми самі, чиж не відроджуємося кожною весною, чи враз з сильнішим ділянням сонця не вливається в нас нова життєва енергія, нова охота до праці, до життя? Сонце не впливає виключно на поверхню шкіри, воно пробивається також частинно в глиб тканей і ділає в той спосіб безпосередньо на червоні тільця крови, які мають приймати втягати соняшні промені. Томуто і великий вплив сонця на кров. Далі під впливом соняшних промінів кровні посудини розширяються, до кровообігу дістається більше червоних тілець, тиснення крови спадає, а те знов відбивається корисно на праці серця. Під впливом сонця росте кількість білих тілець крови, а крім того повстають у крові охоронні тіла, які збільшують відпорність організму на ріжні заразливі недуги. Зрештою вплив сонця переноситься через подразнення нервових волокон шкіри на чинність всіх органів тіла, так, що посередньо ділає сонце корисно на переміну матерії, виділювання ріжних залоз, кружбу крови, віддихання тощо. Також впливає сонце дуже корисно на ріст і розвій молодого організму, тому діти потребують якнайбільше сонця. Врешті під впливом соняшних промінів нагромаджується в шкірі брунатний барвник (пігмент), що має також для організму велике значіння. Сонце не лише скріплює людський організм і зараджує проти ріжних недуг, але також ділає лічничо при ріжних недугах як: рахітіс, анемія, туберкульоза костей, шкірні недуги, недуги переміни матерії, ревматизм, запалення олегочної і т. д.

Очевидно, що лічниче пристосування світляних промінів, природних чи штучних може відбуватися лише за лікарською радою. Зате здорова доросла людина чи дитина повинні якнайчастіше насвітлювати своє тіло природними променями сонця, особливо тоді, коли до цього є нагода — вакаційною порою. Соняшні купелі найкраще уладжувати на вільному воздусі у затишному місці, зверненому до полудня. До тої цілі можуть також служити тераси, веранди, плоскі дахи, врешті кімнати, звернені до полудня з великими вікнами. Треба хоронити при соняшних купелях голову, особливо, коли вона лиса та очі. Можна також положити на голову зимний мокрий компрес. Насвітлюватись добре лежачи, при чому крім голови і очей ціле тіло відкрите. Змазувати тіло ріжними мастями та товщем зовсім зайве. Деякі радять не лежати підчас соняшних купелів, а ходити чи навіть гімнастикуватися. Час трівання соняшної купелі є ріжний: залежить він від положення даного місця — над морем, у горах чи на рівнині, далі від пори дня, від віку і від особистої відпорности шкіри. Охота опалитися за один день на бронзово кінчиться часто запаленням тіла. Тому треба, щоби шкіра поволі звикала до сонця; зачинати купіль від кількох хвилин, при чому зміняти уложення тіла та насвітлювати його з ріжних сторін; постепенно можна дійти до одної години, а навіть довше. Після насвітлення добре є ціле тіло змити холодною водою або також скупатися і витерти шкіру на сухо, відпочати в тіні чверть до пів години. Коли після надто сильного насвітлення виступить запалення шкіри, а до того ще й гарячка — треба положитися до ліжка, а шкіру смарувати якоюсь лагідною мастю напр. цинковою і пудрувати. Не вільно брати соняшних купелів, коли людина гарячкує (туберкульоза легенів!), при тяжких недугах серця, при далеко посуненій склерозі, запущенню кровних посудин і високім тисненні крови.

—o—

Наради духовенства
Турчинщини.

Дня 21. липня 1931 в Турці н. Ст. відбулася нарада духовенства турчанського повіту, в якій взяв участь і пос. Великанович. Священників було 20. На нараді обговорювано цілу низку справ, а між ними справу католицької акції, освітньої праці духовенства і справи політичного положення нашого народу під теперішню пору. Проводив зборами о. дек. Козбур, секретарював о. Левицький. Референтами були о. Ільницький, о. Федевич і пос. Великанович. Перший з них говорив про католицьку акцію та її завдання. В обговоренні суспільного питання ствердив, що праця священика повинна виходити з захристії на світ. Священик повинен творити культурно-освітні установи, займатися поширюванням доброї преси і книжки та звертати увагу на облекшення у життєвих щоденних засобах громадян. Харитативна праця не має бути доривочна, але зорганізована через духовенство, а ведена світськими.

Закликом до праці закінчив бесідник свій річевий реферат. Він ствердив, що тепер у світі йде завзята боротьба між релігією і безбожниками.

Відтак виголосив реферат на тему освітньої праці в повіті о. Іван Федевич. Референт представив важкий стан філії „Просвіти“ в Турці і обдовження Народнього Дому. Подав статистику читалень, яких є ледви 25 на 74 громад і 40 парохіяльних урядів, та завважив, що філія має ледви 80 членів. Наприкінці свій реферат до референта про католицьку акцію закликав духовенство до інтензивнішої праці на просвітньо-економічному полі. Виказував вартість знання і школи, а передовсім вагу позашкільної освіти, веденої Т-вом „Просвіта“. Далі ствердив, що наші інтеліґенти забайдужіли до просвітянської праці та остерігав, що як духовенство не візьме в свої руки всієї освідомляючої роботи — то візьме її хто інший — ворожо настроєний до священника і нашої церкви. Взивав духовенство, щоби забралося до закладання і ведення читалень і кооператив, а передовсім до творення захоронок.

У дальшій черзі порядку нарад виголосив довший реферат про наше політичне положення взагалі, а в Турчанщині зокрема пос. Великанович, дякуючи духовенству за перший того роду зїзд і запрошував відновити велику традицію народніх діячів-священників, як Качала, Шашкевич, Мороз, Зубрицький, Цегельський, Юрик, Волянський і багато інших. В дискусії промовляли о. Криса, о. Тимчук, о. Канда, о. Кабаровський, о. Козбур та референти. По ухваленні резолюцій, що торкаються пляну праці духовенства та його відповідального становища під теперішню пору в повіті председник замкнув збори. По зборах задекларували присутні 182 зол. жертви на наглячі національні потреби.

Належить підмітити, що це перша того роду нарада нашого духовенства і побажатиб, щоби у всіх повітах такі наради хоч раз у рік відбулися.

—o—

Pecunia non olet.

В Городськім Суді в Заліщиках відбулася дня 5 серпня 1931 р. карна розправа проти Ігнаца Вішневського за перест. з § 461 з. к., на якій засуджено обвинуваченого вироком з того самого дня до ч. спр. Кг. 767/31 за цей переступ на кару арешту 6 тижнів.

В часі розправи обвинуваченій виказався документом, якого дослівний відпис звучить:

Odpis. Kg. 767/31. Nr. 48¹, w miejscowościach klasy III. Świadectwo przemysłowe dla przedsiębiorstwa Handlowego, Kategorji IV. na rok 1931. Tysiąc dziewięćset trzydziesty pierwszy. Cena złotych 15. Dodatek Państwowy 1·50. Na rzecz związków komunalnych — Dodatki: Na rzecz Izb. Handl. przem. i rzemiośl. — na rzecz szkół zawodowych 10·50. Razem 27 zł. Rodzaj przedsiębiorstwa, sprzedaż czekolady, cukierków para nie para, dwie kostki, zabawki i wszelkie nowości. Miejsce wykonania przedsiębiorstwa: Brzeżany ! Rzeczypospolitej. Ważne do dnia 31 grudnia 1931 r. Naczelnik Kasy Skarbowej podpis nieczytelny wr. Księgowy: podpis nieczytelny wr. Pieczęć okrągła z napisem Kasa Skarbowa w Brzeżanach.

Dosłowną zgodność powyższego odpisu, z okazanym Sądowi oryginalnym dokumentem, stwierdza się. — Sekretarjat Sądu grodzkiego, Zaleszczyki, dnia 7. SRP 1931.

Такі грачі ґрасували довгий час у містечку Тлусте, де неодин господар або господиня програли цілу корову або коня, натомість у Заліщиках місцева поліція в самих початках станула на пяти таким промисловцям і не допустила до руїни селян грою в „пара не пара“, і „дві кістки“, але сейчас віддала справу судови.

—o—

Політичний динамітовий замах.

На поспішний потяг Базилея-Франкфурт-Берлін між стаціями Гринав і Ютеборґ виконано в ночі на 8. ц. м. динамітовий замах. Вісім вагонів вискочило зі шин і впало з насипу, наслідком чого 3 особи тяжко ранені а 17 легко. Слідство викрило, що шини були висаджені при помочі електричного дроту, що тягнувся по землі на 200 метрів від шляху. Машиніст чув перед катастрофою гук експльозії, але не міг уже здержати потягу. Динамітовий вибух знищив шину на довжині 6 і пів метра. Оподалік місця катастрофи на телеґрафічному стовпі був уміщений примірник гітлерівського органу „Ангріф“, а на ньому червоним олівцем виписано слова „Замах 8. серпня“. Крім того на сусіднему шляху були кинені поперек два залізні пороги, які на щастя, відкрила завчасу служба. Загально думають, що замаху доконали гітлерівці. Управа заліниць визначила нагороду 20 тисяч марок за злов ления винуватців.

Пруський плебісцит не вдався.

Минула неділя була історичним днем в історії внутрішніх відносин німецької держави. Цього дня відбувся плебісцит в справі розвязання пруського сойму і випав в некористь націоналістів та комуністів, хоч вони доложили всіх зусиль та агітаційних середників у цьому напрямі. В Берліні в ночі на неділю націоналісти піпаздили вуличні рекляновi стов-

---

не мав часу, щоби сісти за стіл і писати книги, хоча мав усе потрібне до такої праці: велику ерудицію, критичний ум, багацтво ідей та замислів і блискучий стиль — він не мав часу, бо мусів бурлувою працею, як урядовець Каси Хорих заробляти на прожиток. Тому його думки, погляди і міркування незібрані в систематичні твори, як звізди на небі розсіяні у безлічі статтей, полемік, газетярських записок і як ясні звізди блестіли, вказуючи дорогу всім, хто шукав розвязки великих соціяльних та політичних питань. Його статті розсіяні в соціялістичній пресі українській: „Народ“, „Робітник“, „Воля“, „Земля й Воля“, „Боротьба“, „Праця“, „Вперед“ і т. д.; польській: „Напшуд“, „Глос“, „Дзєннік Людови“, „Роботнік“, „Побудка“ і т. д.; німецькій: „Арбайтер Цайтунґ“, „Форвертс“ і т. д.

Якби всі їх позбирати й видати друком, повстали би стирти книг, а в них була би зображена сороклітня історія соціялістичного руху в Галичині від його первопочину до нинішних днів та історія народин і розвитку ідеї про державну самостійність України. Так само незвичайно цінні, бо вивінувані широким знанням, великою ерудицією та глибоким підходом були сотні відчитів М. Ганкевича. До відчитів мав Ганкевич спеціяльний дар: навіть найбільше трудні і замотані питання вмів популярно вияснити, хоча рівночасно так глибоко трактував справу, що і інтеліґентний слухач з цікавістю слідив за ходом думок прелеґента.

Особисто-товариськo був Микола Ганкевич рідко симпатичною людиною. Все усміхнений, усе з дотепом на устах. Бували нераз його дотепи і колючими, але як уколений глянув в ясні сині очі Миколи, що з них світила безконечна доброта, сам тішився тим дотепом...

З Миколою Ганкевичем відійшла від нас велика людина, велика умом, велика душею, велика ідеями, велика працею та саможертвою й лишила по собі незатерті сліди, за якими ще довго і будуть іти разо тисячі...

—o—

пи, на яких були розліплені відозви пруського уряду. В неділю пізно вечором оголошено урядовий комунікат, на основі якого на загальне число 26 міліонів управнених до голосування заявилося за розв'язанням пруського сойму 9 міл. 789 тисяч голосів, отже 36·9 проц. Обчислене число голосів є близько на 4 міліони менше від потрібної абсолютної більшости. Значить, пруський сойм не буде розв'язаний і становище теперішнього уряду не захитане.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ПІСЛЯ НАПАДУ НА ПОЧТУ В ТРУСКАВЦІ.

Директор почт. уряду в Трускавці Длугош каже, що після полагоди службових справ хотів вийти з кімнати, та в тій хвилі побачив у дверях замаскованого чоловіка з великим браунінґом у руці. Чоловік той крикнув по польськи: „Руки вгору — не рушатися!" Дир. Длуґош не знав, що побіч у касі був уже другий напасник, який забрав там 27.500 зол. Свідки зізнають, що всі напасники крім провідника нападу були дуже молоді, а руки, в яких держали браунінґи, весь час їм дріжали. Лише провідник, мущина високого росту, смаглявий на лиці, виявляв велику вправу і певність себе та доглядав над справністю підчинених собі. Як забрали гроші з каси, один із напасників сказав глумливо: „Дідівська почта, не варта було фатигуватися!" Напасники — твердять польські джерела — забрали в публики, що була в почт. уряді, під загрозою револьверів 2.677 зол. Поліція й військо обставили всі дороги й ліси. Поліційна облава з поліц. собаками з трьох зовнішніх боків зміряє в напрямі скільських лісів, у яких, як твердять польські джерела, скриваються учасники нападу. У ночі на понеділок поліція арештувала 35 українців, яких підозрівае, що помагали учасникам нападу. Над раном напав хтось на лісничівку в Доброгостові, одначе нічого не взяли, бо їх сполошили. Здогадуються, що цей напад був у звязку з нападом у Трускавці.

Арештування.

У звязку з нападом біля Бірчі та на почту в Трускавці арештували на днях у львівськім і станиславівськім воєвідстві багато українців, головно серед акад. молоді та вчительства.

З арештованих 8 людей у звязку з нападом у Трускавці випустили двох, бо вони доказали *алібі*. З придержаних три походять зі Стрия, а три з Трускавця.

Паращака, про якого згадуємо на іншім місці, випустили на волю, бо він виказав своє алібі. Він приїхав був із Франції до своєї жінки, яка служить у одного трускавецького лікаря. Паращака арештували на основі довірочної вістки, яка виявилася містифікацією.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В ЛІЗІ НАЦІЙ.

1. вересня починається в Женеві сесія Ліги Націй. Головуватиме еспанський мін. Леру. 12. вересня пічнуться наради Забрання Союзу Народів. Зі справ, що торкаються Польщі, є дві, а саме рапорт польського уряду про положення німецької меншини в Польщі та рапорт вис. комісаря Данціґу про польсько-данціґські відносини.

Щодо справ сх.-галицьких українців іще невідомо, яка доля жде її на цій сесії.

„Манчестер Ґардіен" твердить, що Комітет Трьох, покликаний для розгляду української справи, істнує далі. Українська справа далі отверта й ініціятива одного з членів Комітету може спричинити, що Комітет збереться знову. Є чутки, що мін. Гендерсон поробить заходи для урухомлення Комітету і звязаної з тим справи сх.-галицьких українців.

МЕНШИНОВИЙ КОНҐРЕС.

Цьогорічний конґрес нац. меншин у Женеві треватиме від 23. до 31. серпня. На денному порядку є передовсім звіт про справжне положення меншин у ріжних країнах. Постійний секретаріят опрацював публікацію зі звітом про положення меншин.

ХТО БУДЕ МІНІСТРОМ ОСВІТИ?

Покищо обовязки керовника мін-тва освіти виконує віцеміністр о. Жонґолович. Як кандидатів на становище міністра освіти називають: віцеміністра освіти Перацького, заст. голови клюбу ББ. пос. Єнджеевича, варшавського куратора Питляковського і ректора варшавського університету проф. Міхаловича.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ.

На пл. Більова у Берліні, де юрба ждала висліду голосування, перед редакцією „Роте Фане" прийшло до сутички між публикою і поліцією. Від револьверових стрілів згинули два поліц. старшини, а ранений був один поліцай. Поліція розігнала юрбу. Тоді стріли стали падати з вікон. Поліція переводила облаву по домах. Льокатори могли виходити лише з підненими вгору руками.

Бюро Вольфа повідомляе, що на пл. Більова застрілено й кілька цивільних. Є чутки, що комуністів було вбитих аж 15. Комуністи спрятували своїх ранених. В ок. рятункових стаціях є 15 ранених, 1 убитий.

У Кільонії у звязку з плебісцитом дійшло до сутички між гітлерівцями та штальгельмівцями. Було 5 ранених.

Залізничий замах на Брінінґа й Курціюса?

Преса стверджує, що замах на поспішний поїзд біля Ютеборґу мав політичний підклад, а саме був плянований проти вертаючих із Риму канц. Брінінґа та мін. Курціюса.

Демократична „Монтаґспост" завважує з іронією, що виконавці замаху видно не читали навіть докладно часописів і думали, що оба державні мужі тим поїздом Базель—Берлін уже вертають із Італії. Вони приїхали у Берлін 10. серпня в год. 7.35 рано.

Брінінґ у Ґінденбурґа.

През. Ґінденбурґ прийняв 10. серпня канц. Брінінґа, який здав йому звіт із гостини в Римі.

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська 19.50—20.00, жито гал. 17.75, ячмінь двірський 16—17, кукурудза рум. 21.50—22.00, сіно прас. 8.00—9.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 19.00—20.00, ріпак оз. 24.00—25.00, гречані крупи 41.00—43.00, макухи льняні 25.00—26.00.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** 175 1-3

— **Вийшли на волю.** Арештовані 23. липня ц. р. Петро Онуфрик з Пукова, Іван Нижник, Остап Семеген, Мирослав Люджевич, Йосиф Людкевич, всі з Липиці Долішної, Микола Падучак з Данильча, Мирослав Лотоцький, Іван Рибійський, Олекса Сторощук і Йосиф з Липиці Горішної, придержані два тижні в бережанській тюрмі, вийшли 7. серпня ц. р. на волю під догляд поліції. Не випустили ще двох: Миколу Саварського з Липиці Долішної та Гарасима Еналя з Липиці Горішної. Всім арештованим закидують головну зраду з §§ 58 ц і 59 б на підставі того, що в 1930 і 1931 роках в рогатинському повіті творили, мовляв, тайні відділи „Організації Українських Націоналістів", яка має на меті відірвати східні воєвідства, побільшити небезпеку для держави зізовні та викликати домашню війну внутрі. Другий закид, це підпалення в ночі на 31. серпня 1930 р. в Липиці Долішній, ділаючи в „банді", що рішилася ширити спустошення нищенням, пожежами майна польських кольоністів і дідичів, підкладаючи при помочі шмат, насичених нафтою, вогонь під стирти Андрія Русіцького, наслідком чого згоріло 5 стирт збіжа і 2 стирти соломи.

— **Новий український щоденник у Львові?** Довідуемося, що з днем 1. вересня мають урухомити у Львові новий український щоденник. Малаб його видавати спілка кількох людей, що мають журналістичну практику, а які тепер є поза варстатом праці в нашій публіцистиці. Новий щоденник має бути сензаційно-інформаційним. Ніякої партійно-політичної закраски він, як запевняють, не буде мати. Натомість буде стояти на невідомій покищо, але широкій українській платформі. Мають його друкувати в друкарні кооперативи „Час" (б. друкарня „Неділі"). Варто на цьому місці завважити, що деякі складачі названої друкарні мали пійти до тої міри на стрічу організаторам щоденника, що згодились два місяці складати щоденник безплатно. Зачуваємо, що підприємці вже внесли до городського староства відповідне повідомлення про намірене видавання нового українського щоденника у Львові.

— **„Український Голос" припинений.** У звязку з арештуванням відповідального редактора перемиського „Українського Голосу", Р. Зибликевича і б. посла Зубрицького поліція перевела ревізію в редакції цього тижневика. Наслідок ревізії був такий, що на домагання прокуратора видавання „Українського Голосу" припинено аж до дальшого рішення.

— **Згоріла стирта.** В Ернсдорфі, пов. Бібрка, згоріла в ночі на 9. ц. м. стирта пшениці на фільварку Білий Двір Генрика Чайковського. В стирті було 150 кіп пшениці, вартости 3000 зол. Збіже було обезпечене. Поліція арештувала двох людей, підозрілих у підпалі.

— **Помер голова синдикату львівських журналістів.** У понеділок помер у Львові Жигмонт Фрилінґ, сеніор львівських журналістів, бувш. редактор „Курера Львовского", кореспондент „Курера Варшавского", керовник львівського відділу Сх. Агенції, голова синдикату львівських журналістів. Покійний прожив 77 літ.

— **Самовбивство львівського промисловця у Львові.** В понеділок покінчив душогубством промисловець, директор фірми „Суперфосфат" при вул. Коперника Карло Товарницький. Він сів у вінду, потиснув ґудзик на III. поверх замість на I. і там застрілився. Потім вінда з трупом сама зїхала на діл. Причина самогубства: економічна скрута. В листі до поліції Товарницький написав, що з причини нервового розстрою мусить скінчити самогубством.

— **Пожежа в трамваї.** У Львові при вул. Личаківській біля костела св. Антонія наслідком короткого зіпняття вибухнула пожежа в трамваєвім возі ч. 1. Вогонь охопив дах возу, який до кількох хвилин станув в полумї. Пасажири в переполосі втікали з трамваю, деякі вискакували крізь вікна. Пожежна сторожа вгасила вогонь.

— **В справі крадіжки** з залізничій касі у Львові зайшов наглий зворот. З доручення слідчого суді арештовано Петра Косиндяка, касіера в стацийній касі, де вкрадено 92.000 зол. Зате випущено на волю арештованого касіера Владику.

— **Викрили винуватців.** Поліція з Чорткова арештувала Гарасима Федюка, Гаврила Підгірного, Федя Гобу та Івана Кучму за те, що напали на гостинці на селян із Вербовичі і застрілили Миколу Козачка.

— **На будову мостів.** Льондонський Гамброс-Банк уділив групі польських промислових фірм кредиту у висоті 12 і пів міліона зол. на виконання замовлень дорогового фонду на будову мостів. Конструкційні роботи вже розпочалися.

— **Затверджені смертні присуди.** Найвищий Суд затвердив присуд окружного суду в Луцьку, який засудив двох парубків Боднарчука і Мартинюка на кару смерти за убивство цілої родини. Оборонці відкликалися до ласки президента.

— **Авто переїхало вояка.** У Львові на Замарстинівській вул. авто, кермоване шофером Ст. Радиком, переїхало вояка 6 адм. баталіону, Йос. Каца. Зломило йому обойчик і потовкло на всьому тілі. Раненого перевезли до шпиталю.

— **Застрілив як пса.** Управитель фільварку у Вяжлові, пов. Сокаль, Ілля Войтасевич стрілив до візника Йосифа Лея і положив його трупом. Убивник сам зголосився до поліції і зізнав, що убив візника нібито у власній обороні, бо Лей замахнувся на нього колом.

— **Грім ударив у церкву.** В ночі на 8. ц. м. підчас бурі грім ударив у деревляну церкву в Краснім, пов. Турка. Церква, що представляла вартість 40.000 зол., згоріла до тла.

—**8 селян загризли пси.** В лісах під Клюем (Кольошвар) кільканачятьох селян, озброених рушницями, зробили нагінку на здичілі пси, що волочилися в околиці, нападаючи на людей. Коли кілька псів убито, розярені звірята кинулися на селян і почали їх кусати, а коли селяне рятувалися утечею, пси пустилися за ними і письмох селян загризли на смерть. Інших 9 селян найшли в лісі ще живих, але страшно покусаних, так, що до шпиталю повезли їх у безнадійному стані.

— **Кольонія нагих.** В німецькому селі Накендорф біля Гамбурґа повстала кольонія людей, що ходять цілком нагі. Спираючися на основах гігієни, вони кажуть, що в літі людина повинна жити так, як прийшла на світ і як живуть досі деякі первісні племена. Над озером серед ліса побудували павільон, в якому міститься управа кольонії. Самі мешканці живуть у малих дімках чи шатрах, розкинених серед парку. Їдять найпростіші страви, купаються, управляють руханку, спортові гри і чуються дуже щасливі. Не вяжуться зовсім своєю наготою, мущини та жінки, а їх поведінка не ріжниться нічим від людей одітих.

— **Дрібні вісти.** Підчас військових вправ на Варті під Сьремом утонуло двох уланів із 17 п. ул. Лешні. — В Маріборі коло Загребу згоріло 1100 вагонів карбіду та велика маса штучних навозів. — Французький уряд занехав плян будови залізниці крізь Сагару. — На передмісті Ланьцута згоріло від грому кільканацять будинків. — У Варшаві скінчив самогубством відомий книгар і видавець Яків Морткович. — Проти варшавського нотаря К. Косінського відбудеться карний процес наслідком великих надужить на школу державного скарбу.

— **Скляр убив студентку.** У Лежайську 43-літн. скляр Андр. Бридак убив із револьвера 25. літн. студентку Марію Ярош. Потім Ярош сам застрілився. Причина: нещасна любов.

— **Самогубство зредукованої.** У Станиславові отруїлася денатурованим спіртом службовичка державного спіртового монополю 20-літня Фел. Балабанівна. Причина: зредукування.

— **Обікрали нотаріяльну канцелярію.** До канцелярії нотара Оскара Земби в Городку Яг. дісталися в ночі на 9. ц. м. злодії, винесли крізь вікно залізну касу і вивезли кудись мабуть возом. В касі було 2000 зол. готівкою, кількадесять завіщань, золотий дукат із часів кор. Августа та інші цінні папери. По злодіях загинув всякий слід.

—**Три пожежі щоночі.** В Оріхівцях, пом. Мостиська хтось підпалив стодолу зі збіжем на шкоду Станіслава Когута. Слідуючої ночі згоріла стодола зі збіжем Яна Колодзея. На третю ніч жертвою пожежі впала стодола зі збіжем на шкоду Юзефа Косовського. Всі три пожежі повстали наслідком підпалу.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє виключно мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) маринарковe шевіотове вбрання зол. 130·—, 2) візитове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінній реглян зол. 160·—, 4) трепчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок виробленої цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 12—?

Дописи.

РОГАТИНЩИНА. (Ювилейне Свято „Рідної Школи" в селі Заланові). Дня 2. серпня 1931. відбулося Ювилейне Свято „Рідної Школи" в селі Заланові, рогатинського повіту. Свято зачалося вечірнею в церкві, яку відправив о. сов. Лев Залужний. Приявні були три делеґати Повітового Кружка „Рідної Школи" з Рогатина: д-р Семен Гладкий, п. Микола Ромах і п. Микола Водонос. Громадяни, заохочені теплими словами о. пароха, вібрались по вечірні в просторій домівці місцевої читальні „Просвіти", де відбувся ювилейний концерт. На програму концерту зложилися такі точки: Гимн „Рідної Школи", який приявні вислухали стоячи, святочна промова, народні пісні й деклямації. Співав мішаний хор із Підгороддя під орудою п. З. Кінасевича. Святочну промову виголосив п. М. Водонос. Дел. п. М. Ромах зложив привіт від Повітового Кружка „Р. Ш." та подяку підгородянському хорові, особливо його неструдженому дириґентові п. Кінасевичові. Свято перейшло з повним успіхом, до чого причинилися також місцеві громадяни: д-р Шалаута, п. Іван Мельник голова читальні й п. Теодор Лопатка його заступник. Дохід із свята в сумі 40 зол. 60 сот. передано як ювилейний дар на „Рідну Школу". Додатнім обявом на святі було велике число приявного жіноцтва, яке своєю чисельністю сильно перевищало число мущин. Є нація, що жіноцтво в Заланові візьме провід культурного життя села в свої руки й засоромить мущин.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, орган Українського Технічного Тва, ч. 4. Львів, Ринок 10/11.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК, орган пасічницької секції т-ва Сільський Господар і пасічницької кооперативи „РІЯ" у Львові, ч. 8.

КІНО, двотижневий журнал кінематографії, ч. 15—16. Львів, вул. Бляхарська ч. 8.

БЮЛЕТЕНЬ УРЕ, орган редакції Української Радянської Енциклопедії, ч. 1. Харків. 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·30 зол., десерове пріма 3·20 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·80—4·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий).— нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новаро). „Княжни сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕИ: Пат і Патахон. „Сини вітчизни".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Серце та спорт", „Мрії балєтниці".

ОАЗА: „Тріюмф кохання.

ПАЛЯС: „Кон і Келлі в Шотляндії", „Самітні".

ПАН: „Поганин" і „Закладаємо антену" (Ларель і Гарді).

ПАСАЖ: „Горючий степ", „Скарби Поморя".

ХИМЕРА: „Чоловік проти волі" (коедія).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „У долині трівоги" (Г. Гібсон) та „Білий орел" (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Вівторок, 11. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 16·30 Музика Бетовена. **Липськ** (259,3) 16·00 Симфон. концерт. **Моравська Острава** (263,4) Акордіон. **Братислава** (278,8) 12·30 Концерт радіоорх. **Бреслав** (325) 16·40 Музика з кавярні „Гольдене Кроне". 18·25 „Нинішній студент", вигол. Отєно. **Брно** (341,7) 19·55 Концерт військ. музики. **Штутгарт** (360,1) 19·35 Скрипкова гра. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·00 Соната Бетовена. 20·00 Симф. концерт. **Стокгольм** (435,4) 22·10 Розривкова музика. **Рим** (441,2) Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Радіоорхестра. **Мілєно** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 19·40 „Проблєми щоденного життя", доцент Евальд. 20·05 Два фортепіяни. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра. 21·00 Циганський концерт (співи). **Харків** 937,5) 15·00 Концерт для дітей. 19·00 Відчит. 20·00 Концерт.

Середа, 11. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·35 Концерт пігрового трія. **Моравська Острава** (12·30) Конц. радіоорх. **Братислава** (288,8) 14·30) Концерт радіоорх. **Бреслав** (325) 20·00 Концерт-монстр обєднаних орхестр. **Льондон** (356,3) 20·00 Спіцеровий концерт. **Гамбург** (972,2) 16·00. Концерт з корабля „Брема". 20·00 Концерт німецької оперової музики. **Букарешт** (394,2) 21·00 Саксофонове соло. 22·15. Речіталь на скрипці. **Берлін** (419) 20·00 „Домова війна", опера Шуберта. **Рим** (441,2) 21·00 „Ізь васадьо", опера Сварелі. **Прага** (486,2) 19·00 Російські пісні. **Відень** (513,4) 16·00 Концерт солістів. **Мінхен** (532,9) 17·05 „Сумерк богів", опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) Віденські пісеньки. 20·15 Мадярські пісні. 21·20 Джезбенд на 2 форт. **Харків** 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 11. серпня 1931.

Львів. (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 13·10, 16.00, 16·30, 17·10, 19·35 Музика з граноф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Доля польських збірок в р. 1831.", вигол. проф Чартковський. 15·45 Львівська летунська хвилька, інж. Розенд. 16·10 Авдиція для наймолодших, вигол. п. Ямпольська. 16·50 „Боротьба на стиль", вигол. проф. Махневич. 17·35 „Вік земді та звізд", вигол. проф. Зашкевський. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 „Оборона Теребовлі". вигол. д р Філяр. 19·55, 20·10 Комунікати. 20·15 Концерт із Швайцарської Долини (транс. з Варшави). 22·00 „Акторська молодь давно і тепер", фейлетон. 22·15, 22·20 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика (з Варшави).

Середа, 12. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш 12·10, 15·10, 16·30, 17·25 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·45 Пластовий комун. 16·10 Програма для дітей. 16·50 Радіохроніка. 17·10 „Автомобільний спорт." виг. Б. Садовський. 17·35 Польські замки, проф. Богатинський. 18·00 Легка музика (радіоорх.). 19·00 Всячина. 19·20 Літературна гутірка. 19·40 Різьничі відомости, інж. Тарковський 19·55—20·15 Комунікати. 20·30 Концерт солістів. 21·00 Літературна чвертьгодинн. 21·20 Продовження концерту. 22·00 Відчит. 22·15—22·25 Комунікати 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Укр. Театр у Львові", бувший театр ім. І. Тобілевича.

ЯРЕМЧЕ:

13. VIII. — „Меді".
14. VIII. — „Лялька".
15. VIII. — „Циганка Аза".
16. VIII. — „Ой не ходи Грицю".
17. VIII. — „Жінка, що вбила".

Перші конститууючі Загальні Збори Музичного Інституту ім. М. Лисенка, філії в Золочеві, відбудуться дня 28-го серпня 1931 р. в год. 6-ій вечором у льокалі „Бесіди". — **Комітет основників.**

Дорогі Товариші Бережанці! Повідомляємо, що в днях 25. і 26. серпня ц. р. відбудеться в Бережанах Товариський Зїзд б. учеників бережанської гімназії, які свічили пю гімназію в роках 1890, 1889, 1888, 1887, 1886, 1885, 1884, 1883, 1882, 1881 і т. д. аж до найстарших Ювилятів включно; — як також тих Товаришів з молодших річників, які належать до „Львівського Гуртка Бережанців". — Поматуральний майже піввіковий протяг часу проріднв, на жаль, дуже сильно наші ряди, а ми, що лишились, розкинені не лише по цілій майже території Польщі, але також і поза її межами, — не бачимося зі собою нераз довгими літами. Щоби дати товаришам змогу побачитися та відсвіжити давні, милі товариські зносини, зорганізував „Львівський Кружок Бережанців" той зїзд.

В імя товариської приязни, що лучила нас на шкільній лаві, колнто без огляду на народність і віроісповідання творили ми немовби одну рідню, взиваємо Вас Дорогі Товариші: — Прийдьте на ней Зїзд, щоб ми могли взаімно побачитися та щиро звитатись — щоби ми могли спільно вшанувати память наших чесних покерших Професорів і дорогих Товаришів — щоб ми могли подякувати Всемогучому, що нас досі заховав у здоровю та щоби ми при спільному столі, — сягнувши думкою кількадесять літ назад, — могли собі пригадати наші переживання в цьому дорогому Городі, де провели ми найкращі літа нашого життя, бо літа нашої молодости

Заразом запрошуємо сердечно Товаришів Бережанців з молодших річників, які не належать ще до „Львівського Гуртка Бережанців", щоби взяли участь у нашому Зїзді, щоб ми могли взаімно пізнатися та щоб спільно могли взяти участь у тому нашому „Товариському Зїзді". У надії, що наша відозва знайде прихильний відгомін у Ваших серцях — Остаємо зі сердечним товариським привітом.

За „Львівський Гурток Бережанців":
о. Білинський Любомир; Бурлацький Михайло; Гіеля Леон; о. Гірняк Григорій; Глібовицький Діонізій; о. Лісінецький Володимир; Оржельскі Фелікс; Уржендовскі Гіероним; Вовконовіч Міхал, Войцішкі Чеслав.

Львів, дня 31. липня 1931.

Увага: Згодошення участи в Зїзді просимо пересдати на руки Товариша Станіслава ВІШНЄВСКОГО бурмістра Бережан, перед днем 20-го серпня, ц. р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ в найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 130

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при пов. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката — Згодошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 7—10

ОКАЗІЯ. Нова каменниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 ам. дол. 15 хвилин від пл Марійської. — Відомість з чемности: Львів, вул. Валова ч. 5. Склеп п. Павловського. 101 8—10

ДІМ мурований в Кривчицях, зараз за Личаківським парком, в межах Великого Львова з городом, у гарнім положенні на продаж. Також на продаж 345 сажнів парцелі недалеко центру міста. — Відомість Сайфрід, Львів, Пекарська ч. 37. 166 2—2

ВДОВА по урядовцеві прийме на помешкання кількох учениць або учеників з нижчих гімназійних клас. Поміч у науці й фортепіян. Львів, вул св. Кінги 10/I., ч. дверей 8. 1—2

3.000 ДОЛЯРІВ на першу гіпотеку каменниці у Львові пошукує господар і власник складу машин. — Фірма Роман Новацкі, Львів, Городецька 63. 144 3—3

ПРИЙМУ на станцію 2 ученниці І клясн жіночої гімназії в Перемишлі; мешкаю кільна кроків від гімназії (жіночої). Умови як в інституті. М. Іваньова, до 25. VIII. ц. р., у Тарнаві нижній, п. Соколики, від 26. VIII. у Перемишлі, — Бічна Татарської 5. 177

УНЕВАЖНЮЮ згублене свідоцтво зрілости, виставлене Дирекцією Укр. І ім. в Перемишлі, в т. р. 1929/30 на нязвисько — Була Ярослав. 171 2—2

БУДІВЕЛЬНІ ПАРЦЕЛІ в столітнім парку і овочених городах, у віддалі 5 хвилин пішки від центру міста, в окруженні кільканадцяти моргів сусідних городів, при знаменито уряджених вулицях — можна купити Система бльокова і відева. — Відомість і необовязуючі оглядини під: Ян Роман, 50 Пекарська, Львів. 135 2—?

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і метадевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 14—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

МЕБЛІ тапіцеровані, отомани, канапки і фотелі, матераци з водосінна і морської трави скринкові і полеві ліжка, сальонові гарнітури та тапчани поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин меблів
СТАЙЛЬ І С-ка
Львів, Казимирівська 28,
Тел. 64—13.
106 4—5

ПОДЯКА.

Видія Читальні „Просвіти" в Славятині складає на цьому місці подяку Вп. Панам: Степанові Левицькому нотареві в Підгайцях і д-рові Григорієві Стецькові адвокатові в Підгайцях за безкорисне полагодження читальняної справи.

Славятин, 6 серпня 1931.

За Видію Читальні:

Залуцький М. голова. **Добровольський М.** секретар.

Підприємство будови печей і кафлевих кухонь

Михайла Галібея

Львів, Петра Скарги 5,
Тел. 61-65.

Філія:
у Станиславові вул. Липова 1.

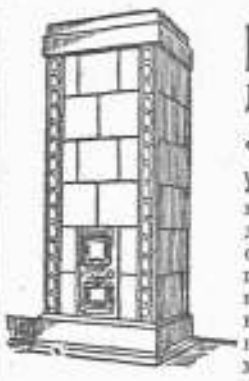

виконує всякого рода кафлярські роботи скоро, солідно і дешево. Великий вибір краєвих і заграничних кафель у власних магазинах. Фахові поради і кошторисн виготовлює даром. 179 1—3

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 180 (12.836). Львів, четвер 13. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 8 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Чи нова проба рятунку Европи?

Ревеляційна вістка одного французького щоденника.

Поїздки німецьких міністрів по столицях держав-переможців, конференції міжнародньої фінансієри, незвичайно гострі господарські заряджения німецької влади й обмеження в ділянці грошової та девізової господарки — все це заходи, щоби врятувати Німеччину хвилево, щоби пересунути катастрофу, яка сьогодні загрожує німецькому народньому господарству. Це праця на коротку мету, яка може принести лише хвилеві успіхи.

Та поза цими доривочними зусиллями, яких ініціятором була Америка, не розвіялась і досі турбота господарських керманичів світу над питанням, що буде після того, як мине хвилина „передишки". Чи пізніше буде можливе нормальне господарське життя під тягарем репарацій у Німеччині, коли воно заломилось сьогодні? Чи можливою для нормального господарського життя Европи буде теперішня диктатура французького золота, яка довела до захитання рівноваги навіть у такій державі, як Англія? Дійшло до нечуваного факту, що французька позичка мусіла рятувати захитаний курс англійського фунта! І то рятувати на не дуже то корисних і милих для англійців умовах, до яких дійшло після драматичного зривання переговорів, що докінчились тільки завдяки американцям. Так терпить нетільки господарство побідженої Німеччини, але й побідної Англії. В Італії не краще з господарськими справами, хоч грімка самохвальба фашизму хоче бодай назверх представити справу в кращому світлі. Однак все ще в офіційних кругах побідників не допускають до ревізії погляду на нонсенс безмежного відшкодування, яке заломило Німеччину і вправді озолотило Францію, але зате потягнуло за собою у вир господарського хитання теж Італію і Англію. Над цілим господарським життям Европи тяжить проблема репарацій і воєнних довгів, бож ці два питання невідлучно зі собою звязані.

Останні відомости, які приніс паризький „Peuple" є теж надто сенсаційні. Колиб вони відповідали правді, то це означалоб повний зворот у господарських відносинах Европи взагалі та цілковиту ревізію поглядів на репарації й довги зокрема. Говориться там, що між Макдональдом і Стімсоном наступила виміна гадок на тему скреслення половини всіх воєнних довгів. Додамо, що оба державні мужі не репрезентували поглядів своїх урядів, а тільки висказували особисті гадки. Та для стрівожених керманичів розхитаного европейського господарського життя — це величезний перелім, коли особисті міркування цих державних мужів ідуть по такому шляху. Відкриваються нові перспективи і нові можливости рятунку Европи. Що ці розмови мали чималу вагу потверджує факт, що Стімсон візвав до себе американського амбасадора в Парижі й хоче обговорити з ним справу воєнних довгів — нібито з французького становища. З цього видно, що на майбутнє мусять бути зревідовані воєнні довги, а колиб вони були зменшені, то не улягає сумніви, що мусілиб бути зменшені теж німецькі платности для Франції, інакше: мусілиб підпасти новій змині теперішні репарації. А тоді повернулоб до своєї сили німецьке народне господарство, тоді моглиб успокоїтись теж внутрішні німецькі політичні події — і демократична Европа моглаб врятуватись від потрясень, які грозять повним хаосом нетільки в її господарському, але й політичному житті. Але до цього треба, щоби вістки, які подаємо вгорі, справдились, а заповіджені ними події у своєму розвитку не стрінули перепон, які так радо протиставить Франція всім, що хотять рятувати в імя добра Европи Німеччину.

Може вже найближчі дні принесуть вияснення цих вісток, яких правдивість булаб потвердженням, що поза плянами хвилевої допомоги готовиться плян рятунку Европи, закроєний на дальшу мету.

Е. Хр.

Стереженого Бог стереже!

Обезпечуйте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Після гостини англійських парляментаристів.

З ким і про що говорили англійські посли у гр. Дунін-Борковського?

Львівський щоденник „Вік Нови" з дня 11. серпня п. р. пише про розмову англійських послів у гр. Дуніна Борковського ось що:

„В суботу, 8. ц. м. обидва англійці звернулися до польських політиків у справі відбуття в ними розмов. Для улекшення гостям вимінн думок в одному місці, запросив п. гр. Петро Дунін Борковський до свого приватного помешкання тих репрезентантів тутешнього польського громадянства, з якими англійські парляментаристи бажали стрінутися.

„Около 4-ої години пополудні зібралися там представники ріжних польських політичних груп (за виїмком ендеків, яких видатний представник теж запрошений, не міг прибути наслідком недиспозиції), і оба англійці. Конференція тривала більше трьох годин і виглядала технічно в той спосіб, що гості завдавали присутнім низку питань і стенографували їх відповіди. Над деякими питаннями вивязувалася довша дискусія. Вислід конференції буде опубліковани в англійській пресі.

„На вступі п. Дейвіс зазначив, що оба з послом Барром не є делегатами англійського уряду, ані партії/праці і відбувають подорож приватно для студіювання національних справ, як вречтою й інші їх парляментарні товариші, які поїхали до ріжних країн континенту (напр. до Швеції). Оба не є також англійцями, бо перший походить з Валії, а другий зі Шкотії. Далі підкреслив, що вилучають з конференції справу саботажів і пацифікації, як стверджені і безспорні факти.

„Ціла розмова велася біля шкільництва і кооперації, а в одному моменті відносилася до можливостей безпосереднього поладнання української справи на внутрішньому форум держави. Питання гостей були сконструовані на підставі інформацій, отриманих від українців. Відносилися в ділянці шкільництва: ліквідації українських та польських шкіл та впроваджування утраквістичних; замкнення в минулому році трьох українських гімназій, яких деякі учні були під замітом протидержавної діяльности і справи українського університету.

„Справу утраквізації важко було вияснити, бо для англійців вона представлялася скомплікована (завіле). Справу університету, скількости українських студентів у Польщі, катедр у Кракові і Варшаві, професорів і доцентів зреферував один з присутніх професорів університету.

„Питання з ділянки кооперації ішли в напрямі ставлення перешкод українській кооперації, напр. через відмовлювання їм концесій на продажу монополевих артикулів (сіль). Гостям виказано, що в тому випадку нема мови про краще трактування польських кооператив від українських. Стверджено також, що в Польщі нема (!) зорганізованої системи перешкоджування розвиткові української кооперації.

„П. Барра повідомлено в бориславському басейні, що жертвою редукції в нафтовому промислі падуть головно українці. Присутний представник соціялістів відповів, що така річ неможлива, бо професійні спілки на тому терені спільні, а персональні редукції відбуваються о їхнього відома. Всі присутні політики польські згідно ствердили, що польсько-українське порозуміння на терені нашої ділянці може доконатися тільки у Львові, а не за границею або у Варшаві

„Гості заінтересувалися питанням, чи на випадок поважної ініціятиви місцевого громадянства в напрямі направи відносин уряд розвяже проблему в дусі місцевих побажань. Їм відповіли, що нема ніякої причини в те сумніватися"

Ось і звіт про ці розмови. Чи він вповні вичерпує тригодинну конференцію — не знаємо.

—o—

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 29 lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 164 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 25. lipca 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 344/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 29. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 24 lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma. pt. „Dilo" Nr. 164 (12820) z daty Lwów dnia 25 lipca 1931 r. zawierającego w artykule pt. „Emeryty" w ustępie od słów: „Jakiż pryczyny" do słów: „starszyński miscia" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 Dzpp. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez nieprawdziwe i przekręcone przedstawienie faktów, tudzież przez wyszydzanie poniżyć w powadze zarządzenia władz powołanych do czuwanie nad dobrem najodpowiedniejszych pracowników w resorcie ogólnej administracji Państwa, by w ten sposób wywołać u drugich wrażenie o rzekomo niesprawiedliwych rozstrzygnięciach tych władz i pobudzić przez to do wzgardy i nienawiści przeciw wymienionym władzom. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: H. Rosenwiesen wr.

Za zgodność: Wagner starszy sekretarz

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 29-go lipca 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 165. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 26. lipca 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 342/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 29. lipca 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia. A. uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 25. lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 165 (12821) z daty Lwów, dnia 26. lipca 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Zaborona tryzubu" w ustępie między słowem „zaborona" a słowem „Sygnatura", 2) w artykule pt. „Dopysy" w ustępie od słowa „tak otże" do słowa „kary" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. B Uchylić konfiskatę ustępów wymienionego wyżej pod 1) artykułu zaczynających się od słów: „Sygnatura" do końca artykułu oraz konfiskatę ustępu artykułu pod 2) wymienionego zaczynającego się od słów: „Postoliwka" do słowa: Jackowski". — Uzasadnienie: ad A) Ogłoszenie drukiem ustępów artykułów pod 1) i 2) wymienionych ma na celu przez wyszydzanie podburzyć do wzgardy i nienawiści przeciw orzeczeniom władz państwowych, co odpowiada znamionom występku z § 300 uk. — ad B) W wymienionych ustępach artykułów nie dopatrzył się Sąd znamion żadnego czynu karygodnego.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: H. Rosenwiesen wr

Za zgodność: Wagner starszy sekretarz

Знесені судом конфіскати.

На іншому місці друкуємо рішення львівського окружного суду (Виділ IV. карний) в справі конфіскати 165. числа „Діла“ з 28. липня 1931 р., на основі якого знесена конфіската на опублікований тоді присуд окружного суду в Коломиї (за виїмком заголовку) і конфіската допису з Постолівки, пов. Копичинці (за виїмком останнього уступу). Оба тексти, з яких знята конфіската, на цьому місці передруковуємо.

I.

Sygnatura akt III. 1. Kad. 687/30.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Sąd okręgowy Wydział III—I. w Kołomyi w postępowaniu uproszczonem w sprawach karno-administracyjnych przez Sędziego S. O. Wł. Stachurę w obecności oskarzyciela publicznego R. Siewińskiego i protokolanta Mgr. Z. Barana po przeprowadzeniu rozprawy głównej dnia 19. lutego 1930 roku w Kołomyji przeciw Ilkowie Seredzie na skutek wniosku oskarżyciela publicznego Prokuratora Sądu okręgowego w Kołomyji z dnia 21. października 1930 r. Syg. akt. Kop. 797/30 wydał dnia 19. lutego 1931 w Kołomyji następujący

WYROK:

Oskarżony Ilko Sereda, lat 45, religiji gr.-kat., syn Teodora i Marji, żonaty, z zawodu rolnik, urodzony i zamieszkały w Wierzbowcach, piśmienny

winien jest

że w Wierzbowcach w lutym 1930 roku **zezwolił na wywieszenie trójzębu na kurtynie Czytelni Proświty przez co popełnił przekroczenie** z § 11 rozp. z dnia 20. IV. 1854 L. 96 Dzup. za co zasądza się go na zasadzie § 11 tego rozporządzenia na karę pieniężną w kwocie 20 złotych, którą w razie nieściągalności zastąpi **karą aresztu przez 2 dni**, w myśl art. 558 kpk. na zwrot kosztów postępowania karnego, a w myśl art. 62 i 64 rozp. Min. Spr. z 18. marca 1924 roku, № 28, poz. 284 na uiszczenie opłaty sądowej w kwocie 2 zł.

UZASADNIENIE.

Wiadomem jest, że „Trójząb“ używany był za czasów Włodzimierza Wielkiego, jako znak ukraińskiego państwa i że w czas e walk polsko-ukraińskich w latach 1918/19 przyjęty został i uważany jest przez ukraińców za znak państwa ukraińskiego (:Sobornoji Ukrainy:) a jako taki jest wyrazem ich wrogiego stosunku do Polaków i używany przez te szowinistycznie usposobione żywioły przy każdej sposobności, gdy chodzi o podkreślenie tego nieprzyjaznego stosunku ukraińców do Polaków nieuznawan a państwowości polsk ej. Umieszczenie „trójzębu“ na kurtynie scenicznej musi być zatem uważane za publiczną demonstrację wobec władz polskich i lekceważenie tych władz i ich zarządzeń zwłaszcza wobec wydanego zakazu z Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie z 2 maja 1925 r. L. 6321/Pu/25, a odpowiedz alnym za to musi być oskarżony, który jako przewodniczący czytelni umieszczenie tego znaku na kurtynie tolerował.

Takie nieprzyjazne dla państwowości polskiej wystąpien e nosi na sobie cechę przekroczenia policyjnego o charakterze porządkowym i dlatego oskarzonego uznano w nnym tego przekroczen a i nałożono odpowiednią karę. (—) W Stachura w. r.

II.

ПОСТОЛІВКА, ПОВ. КОПИЧИНЦІ. **(Шапки українки і карні накази).** Дуже подобалися тутешній молоді шапки-українки (мазепинки), які останніми часами почали виробляти робітні українських інвалідів у Львові тай замовила собі їх чимало й розпродала поміж собою. Молодь радіє, що не потребує носити міських шапок, має гарну національну ношу і дає заробіток українським інвалідам. Усе булоб гарно, колиб місцеві постоловецькі „стшельци“ не улаштували 5. липня ц. р. якихсь змагань („заводи“), на які запросили всіх дооколичних достойників, яким патронував комендант Городниці п. Врубельський. Цей комендант був дуже вдоволений „заводами“ й одне його тільки неприємно вражало, а саме, що Постолівка має замало „стшельцуф“. А коли поглянув кругом оболоня, на якому відбувалися змагання, побачив наших хлопців, які здалека здивовано приглядалися небувалому у їхньому селі явищу, а ще й усі вони були не в „рогатифках“, а в шапках-мазепинках. Цього вже було за багато п. Врубельському і він як стій кинувся в село в асисті війта-поляка Яна Багрія скидати шапки українки, при чому говорив, що на ношення тих звичайних арештою шапок треба дозволу аж від старосства. У два дні пізніше на полювання за шапками-українками вибрався й постерунковий Гаврон, мабуть осмілений виступом самого коменданта. Всіх хлопців у Постолівці й Раків Кутї завертав з дороги, якщо вони мали на голові українські шапки, ще й погрожував грошевими карами й арештами. А в кілька днів пізніше деякі з них дістали карні наказн, з яких один дослівно наводимо: Star. kopycz. Nr. K./1232/31 dnia 15 VII. 1931 r. — Nakaz karny — P. P. P. Horodnica doniósł tu sprawozdaniem z dnia 10.VII. 1931, Nr. 1235, że Kornyło Mikołaj, syn Dośki, zamieszkały w Raków Kącie, dopuścił się przekroczenia z § 3 rozp. Prez. Rzecz posp. z dnia 26. II. 1927 o noszeniu mundurów i odznak wojskowych przez to, że dnia 5. lipca 1931 nosił czapkę z odznakami bez zezwolenia. Na podstawie powyższego doniesienia nakładam na pana na zasadzie § 11. pow. rozp. karę grzywny w kwocie 3 zł. wyraźnie: trzy złotych, z zamianą w razie nieściągalności na 1 dzień aresztu. — Starosta powiatowy: w. z. Mr. Jackowski“.

При недостаточній функції кормового проводу, катарі шлунка і кишок, опухлині й запальних станах грубої кишки, пахнді до запалення сліпої кишки природна гірка вода **„Franciszka Józefa“** скоро усуває застоїнові познаки та болі в підчеревочку.

Радянські збороєння.

„Nation Belge“ принесла сенсаційну статтю про збороєння Радянського Союзу. Цей орган подає, що чисельний стан червоної армії доходить до 8 міліонів. Крім того є ще жіночі мілітарні організації. По радянським обчисленнях вже в 1925 р. було в Радянщині 31.000 організацій, що займалися військовим вишколенням, та 3.200 стрільниць. Тепер повстали для цивільного населення школи радіотелеграфістів, оболуги танків, летунські, а навіть школи тресування військових псів і голубів.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 13. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ.

З дороги на північ.

Копенгаген.

Кораблем „Польонія“ польсько-американської лінії причалили ми в неділю рано до пристані в Копенгаген. Чудова панорама велитенської пристані та метрополії, що тягнеться без кінця берегом моря! У порті рух та само місто немов вимерло; вулиці довжезні, асфальтовані, напрочуд чисті, одначе крім трамваїв не видко нікого. Адже це неділя протестантського міста, де рано всі, що не вибралися десь на недільну прогульку, сидять дома або по церквах.

Сходимо з корабля без ніяких перепон; ніхто не питає про паспорти або особисті „довоцн“, митні урядовці не дивляться на вас; — іди, куди хочеш, роби, що тобі подобається. І мимохіть приходить тобі на думку Ґдиня, де, щоби дістатися на корабель, перейти треба хрестний похід через ряди поліціянтів, що ревідують усі твої документи, та митну сторожу, так, що відхочеться всякої їзди; щойно добре за пристаню сходить польська поліція разом з пільотом з чердака корабля.

У Данії поліцай — це гарно умундурований пан, що придивляється вулиці і що найвище час до часу дасть палочкою знак автам або наколесникам. Копенгаген — місто усяких роверів; і коли рано на вулиці не видно живого духа, то по обіді всі вулиці, всі парки та променади повні цикліетів. Їдуть старі, молоді, діти, жінки, найчастіше гуртом; по всіх парках та вулицях стояки, де кожний ставить свій ровер, відходить за орудками і вертає, хоча би за пару годин, певний, що ровер найде на своєму місці. Щасливий край, де ще існує пошана чужої власности.

Крамниці зачинені, але виставові вікна отворені; всюди великий люксус, ціни високі, одначе всякого краму багато. Повно овочів та квітів, а вже найкращі порцелянові вироби королівської фабочки* лишися тільки та подивлий ті чудові продукти людського мистецтва та жалуй, що не можеш їх завезти з собою до дому, бо мито певно буде втрое вище, як сама ціна цих виробів. Все зачинене, та по вулицях повно автоматів, що викидають зі себе і папіроси і овочі і цукорки за невеликий гріш.

Та нам не слід спинюватися у Копенгагені при крамницях; наша ціль пізнати величаві будівлі, прегарні парки та чудо-музеї цих Атен півночі. Перший поклін треба віддати великому синові Копенгагену (Кебенгавну, як кажуть данці) Бертелеві Торвальдзенові, ґеніяльному різбарері, що один з нечисленних сучасних мистців може рівнятися зі старинним Праксітелем та Фідіясом. У величавому музеї, де спочивають тлінні останки данського ґенія (1770—1844), зібрані всі майже твори його долота; є тут і мітольогічні твори, як незрівнанний Геракль, Язон, Вулькан, Гектор з Андромахою, Грації і інші, так добре відомі з репродукцій, але є тут і сучасні твори мистця, як фігури всяких князів та панів, є й плякети, що представляють пори року і дня, та сцени з римського тріюмфу. Та над усім красується чудна фігура Христа і Апостолів, творів, що їм нема майже рівних ніде.

А далі від Торвальдзена ідемо на площу Данта до другого чуда-музею, прегарної Ґліптотеки. Тут у модернім відділі, посеред пальмового городу найдете твори долота данських, німецьких, французьких та інших різбарів (між ними великого Родена) та твори малярів, старих і нових; старинний відділ має таке богацтво творів египетської, грецької, етруської та римської різьби, що хіба дрезденське Альбертінум може з ним рівнятися. Перед фронтом Ґліптотеки стоїть памятник нащадків Каїна, Ювалія та Тубалькаїна, перших мітичних мистців старого Завіта.

Та годі розписуватися про всі музеї цієї метрополії, величаві костели, як нпр. мармуровий костел, ратущ, королівську палату: на це нема місця в фейлетоні щоденника, а звештою найдете їх описи в якомунебудь Бедекері чи Ґрібені. Зазначу лиш, що таку скількість памятників та монументальних криниць, як Копенгаген, мало має яке друге місто. А всі вони видержані в одним тоні, з зеленої бронзи і такі делікатні й легкі в виконанні, що не знати, що подивляти, чи артизм мистця, чи його естетичний змисл та концепцію.

Чи будете дивитися на фонтану коло ратуша, де представлена боротьба тура зі змієм, чи підете може найкращою приморською променадою Европи, т. зв. Довгою лінією і глянете на бронзову сирену-дівчатко, що сидить на ґраніті в морі в такій ніжній невимушеній позі, чи на брилу каміння з написами в честь арктичних подорожників, чи на величаву фонтану великанки Ґефіон з квадриґою биків, чи на дику Валькирію, чи на памятник Андерзена, чи могилу Гамлета, всюди захопить ваше око сміливість, легкість ліній та гарна зелена барва бронзи. А в такому тоні видержані і чудові костели Миколи і св. Трійці і славна округла вежа і астрономічна обсерваторія і палата і музеї. І саме тому робить Копенгаген таке гарне і естетичне враження. А додаймо до цього пречудну пристань, широкі канали, що вдираються глибоко в середину міста, прегарні парки та городи, а перш усього незвичайну, нечувану для нас чистоту в місті, то зрозуміємо, чому Копенгаген це Атени та Венеція півночі.

А тепер до славного Тіволі. За двацять ерів входимо до того копенгаґенського Пратеру, меншого розмірами та більш естетично й мальовничо урядженого як у Відні. Є тут — що правда — і усякі „рутшбани“, і змії, що везуть подорожніх до „пекла“, автоматичні стрільниці, театри з завісою у виді пави й інші сміховинки, є візочки з цапами та віслюками для дітей — але є і прегарні ресторани-будівлі в мавріїському або ґіндуському стилі, що ілюміновані вечором роблять враження як з тисяча одної ночі.

(Продовження буде.)

Ендеки, сельроби і хруні!

(Кореспонденція Волині.)

Волинські ендеки — це особлива ендецька відміна. Вони маленькі, слабенькі й завжди мусять триматися за полу — санації. Словом — не ендеки, а ендечики. Недавно ми подавали в „Ділі", як вони плачуть, що буцім-то їхній стан посідання корчиться, що не можуть загальмувати росту українських мас та що їхні любимці — поміщики й осадники — протринькали великі субвенції та позички й заборгувалися по самі вухо.

Волинським ендечикам залишається одно: просити в санації нових субвенцій, кредитів та заходів проти „нахабних" українських мас, що живуть ростуть, працюють.

Взагалі волинським ендечикам не везе. Українські маси не хочуть на них і глянути. Міста від них тікають. А найгірше, що кєсонізи, на яких вони покладали стільки надій, жадного впливу на життя не здобули, лише дарма в такій величезній кількости хліб їдять.

Ясна річ, що в такій біді може допомогти лише санація. І справді, вона подала їм руку при останніх виборах до самоврядування. Пішли з санацією за одною польською листою. А для повного успіху найняли собі певних барабанщиків та Тимошенкових синків, щоб йшли попереду, били в казани, з яких їдять, та кричали, що це чисто українська листа.

Отак ендечики і влізли до самоврядування, тримаючися за ручку санації, під голосний гомін наших барабанщиків.

Але ендечики дуже плаксиві. Відчувши, що в останньому часі їм не везе, розпочали плач наново. В ч. 30. „Зем.: Волиньск-ої" вони гірко заплакали над новою хвилею антидержавности, що її викликали сельроби.

„Сельроб" підіймає забороло, — плаче часопис, — видає накази своїм ячейкам, россіянним по воєвідстві, щоб вони викликали страйк". „*В останніх власне місяцях* (підчерк. наше) КПЗУ разом з „Сельробом" оживила свою діяльність на волинському селі, ведучи її шляхом дуже обережної конспірації".

„Вважаймо, — каже „З. В.", — що до приливу на Волинь нової хвилі антидержавних стремлінь жадним способом допустити не можна... Потрафили ми стримати похід українського сепаратизму з Галичини (Малопольські), повинні ми пильнувати" і т. д.

На думку ендечиків, їх власного пильнування замало. Рятунком від хвиль сельробізму й комунізму може *бути* поміч тих „українських угрупувань, які декларують тут на Волині льояльність і співпрацю з польським народом („Рідна Хата", „Укр. Нива", „ВУО" й т. д.).

Отака спостережливість і льогіка цих волинських ендечиків. Самі стверділи що хвиля комунізму й сельробізму зміцнилася в останніх місяцях, коли „українські групи" „Рідної Хати", „ВУО" і „Ниви" оголошували декларації від імени всього народу та робили стільки шуму. Польська преса била в дзвони, що кінець сваркам, що весь український нарід замирився й перейшов до них. І раптом — оживлення діяльности комуністів і сельробів.

Ми в свій час у „Ділі" стверднли, що розвиток комунізму й сельобізму на північно-західніх землях є прямо-пропорціональний до розвитку хруняди. Як тільки відгодовується хруняда, зараз-же зростає незадоволення й максималізм мас.

Хруні обурилися цим фактом, а тепер стверднла його сама „Земя Волиньска". Та інакше й не може бути: штучне гальмування природнього росту мас та здорової національної праці за допомогою всяких покидьків суспільства мусить викликати фермент, обурення й максималізм.

Хто сіє платну хруняду, мусить жати протестаційний максималізм. Хто стримує здоровий ріст народу, той мусить дочекатися всяких збочень і викривлення натури.

Не даром-же кажуть на Волині, що найкращими помічниками сельробів та комуністів є ті „угрупування" зпід прапору ВУО, в яких плаксиві ендечики шукають останнього рятунку.

Та така вже доля сліпонароджених: вони завжди гублять стежку й лізуть у яму.

Ендечики просять, щоби експерименти з хруняддю були продовжувані та щоби нормальне національне життя українського народу було й надалі загальмоване. Нехай! Наслідків не доведеться довго чекати. Ми переконані, що дуже швидко почуємо знову їхні нарікання і лемент.

Senex.

—o—

Слово наших сеніорів до укр. громадянства.

Від „Ради Старих", заложеної з ветеранів нашого громадянського життя дістаємо до опублікування таке письмо:

„Сучасні обставини, які переживаємо, є незвичайно тяжкі і небезпечні для нас, українців, та вони вимагають від нас: обєднання наших думок і наших сил. Отсе відчув і зрозумів та ділом показав наш нарід: одностайною поставою в останніх виборах до сойму і сенату. Цим ділом виявило наше громадянство, що воно має довірє до вибраної з його волі Парляментарної Репрезентації та хоче, щоби той політичний провід заступав його справи.

„Але по виборах, як минула головна небезпека, наше громадянство знова розєднується: одні відсуваються від національної роботи, інші роблять не так, як булоб треба, одні другим не довіряють — і при всякій справі вишукують підозріння в усяких непровірених вчинках, а навіть у мнимому зраджуванні національної справи, замість щиро розмовитись і взаїмно порозумітись. І те поспільне підозрівання іде так далеко, що навіть нашій Парляментарній Репрезентації, то значить послам чи сенаторам не можна з ніким розмовитись, — щоби не стягнути на себе клейма угодовців або відступників...

„Отсе є безперечно нездорова проява в нашому громадянстві і її треба залишити, бо такими вчинками ми себе тільки розєднуємо і затрачуємо час на поборювання своїх, замість ставати до дійсної роботи, а нашим передовим діячам відіймаємо спромогу свобідної акції і даємо закид противникови в руки, начеб у нас панувало безголовя... Тому перед таким поступованням остерігаємо наше громадянство та радимо навернути до єдности і поспільного довіря. Це перше слово.

„А друге слово, до нашої молоді. Розуміємо настрій нашої молоді і її почування в сучасних обставинах, але не можемо погодитися з тим, щоби недосвідна молодь поривалась до таких актів, які ведуть до винищування наймолодшого покоління, — а не приносять користи. Отсе якраз затрівожує нас небезпекою для будучности української нації.

„Тому відзиваємось до нашої молоді, щоби йшла за розвагою та не легковажила голосу остороги батьків, котрі дорожать життям своєї молоді. Оберніть свою молодість і бажання посвяти на доцільні діла, які принесуть *справдішні* основи для добра і будучности української нації.

Львів, 5. серпня 1931.

ЗА РАДУ СТАРИХ:

Юліян Романчук, д-р Теофіль Окуневський, д-р Кость Левицький

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. СЕРПНЯ 1931.

ЗАСТИРЕЦЬ

Хуна і її щастя.

Хуна чи Хана — як її кликали — була над усіх ізраельських дівчат гарніша та миліша. Одежа на ній вправді бідненька, але досить добре вшита. Сказав би я, що з неабияким смаком. Вона сама складала таки її плян, крій, вшиття. Ноги її були вбрані в старі, витерті чобітки провінціональної, гіршої роботи. Зате лице її соняшником в сонці відбивалося. Густенькі вії під очима, наче середня чорнінь соняшника з якого по розквіті пічнуть соняшні зерна доварівати, а на які наші хлопці такі ласі і смоктали би їх весь день. Кажуть, що в них не лише олій, цукор, але й буйна уява тай туга української пісні бере свій початок. Зпід тих вій гляділи вже погідні, ясні очі. Волос на її голові чорний, густий як брови. Хуна була взагалі пригарною дівчиною, бо напричуд не мала навіть східнього носа, так дуже характеристичного для того племени.

Мама Хуни, бідна наша галицька жидівка, мала ще три доньки. Поспитатиб її, чи всі ті доньки з Хуною є собі рідні сестри, то вона впевне відповіла би: „Ні — бо одна з них з законновінчаного подружа, друга з ритуального, а інших двох батько десь виїхав в Америку і пропав.

Хуна бідувала в дитинстві, в малій нужденній хаті на четвертому поверсі. Коли підросла, мати дала її вчитися кравецтва. Кравчисі нічого не платила, бо й не мала з чого. І кравчиха зле поводилася з Хуною. Казали їй надмірно, до пізна в ночі працювати.

Одного вечора вернула вона з тої роботи вже в десятій годині. Скоренько бігла до дому, до мами. Та мама не впустила її до хати і крізь заперті двері крикнула до неї:

— Забирайся, йди собі від мене, шукай де хочеш нічлігу і щастя! Можеш ходити під шабас за хлібом. До мене не приходи. Маю крім тебе і так три доньки.

На камінній лавці, в подвірю, простяглася заплакана, прогнана Хуна. Довго гляділа вона на зорі, що зпоза високого даху її комина на неї крадькома споглядали, чи не всміхнеться якась з них якоюсь надією. Та доля не глянула на неї. За радою старенького Абаборха, дідового брата, на якого вказували їй далекі свояки, щоби пішла до нього за порадою, вона почала тепер плентатися по жидівських домах, бо той дідо сказав їй:

— Як мати казала тобі ходити під шабас за шматком хліба, то мусиш матери слухати, бо в тім буде твоя доля!

На серце її наляг камінь. Та краса, якою її Бог наділив йшла всюди з нею в пятницю, під шабас. Три роки ходила вона так, як мати і патріярхальний дідуньо Абаборх веліли їй: попід чужі пороги, за хлібом і долею. Та племя те, давно вже серце загубило через наругу його душі — як каже Костомарів. Серце зачорствіло, від коли вищі чесноти і любов перемінило на дзвінке срібло.

Хуна з угодною Богу думкою ходила усе під шабас в пятницю збирати пожертви. Вже звикла. З того жила вона, наймала кімнатку собі, до якої не заглядала ні мати її, ні свояки, які й серце своє до Хуни загубили.

Одної пятниці, під шабас постукала вона до дверей жидів, які спровадилися з чужого міста. Були це богаті купці, які виводили своє походження від дуже старого жидівського роду. Коли Хуна ввійшла до сіней, вийшов до неї молодий гарний жидок, що носився вже з німецька. Він глянув в її чудове лице, а вона попрохала його хліба так скромненько, мило й приязно, що він задубів, захоплений нею.

Німецький жидок-купець оженився з Хуною. Кращої жінки від Хуни не було в ніодного жида в цілім краю. Він її прибрав в шовки, оксамити, золото, ввів у богаті кімнати. Хуна, як мати і Абаборх предсказували, знайшла долю за хлібом свою долю. Інші жиди заздрили Хуні щастя.

Та щастя як літак, що вгору вірлом зринає, панує над воздухами й землею, а трісне в ньому залізне кільце і він паде вниз. Щастя, як почтова скринька повна любовних, рожевих листів. Залізе до неї посилковий, вибере ті скарби щасних людей, тай вона стає порожною...

Одної пятниці пішов Еміль — так звався муж Хуни — під шабас з батьком до божниці. Служниця зварила вечеру. Хуна нудьгувала, чекала. Вона тоді повторила те, що вона й замужня все крадьки робила, як під шабас не було Еміля. В останній кімнаті накраяла кільканацять шматків хліба, поклала їх на столі, на вікна, на бюрку мужа і почала від одного до другого йдучи, приговорювати та простягати до кожного з них руку: — Дайте, дайте бідній Хуні кусень хліба!

Кажучи це кланялася, неначе дякувала і втішена клала кусники в пошевку.

Саме тоді вернув Еміль. У сінях поспитав служницю, де є Хуна? Дівчина сказала, що пані є в останній кімнаті. Молодий муж Хуни, хотячи несподівано заскочити свою жінку, пішов тихцем через кілька кімнат і нагло очам своїм не няв віри. Свою Хуну побачив жебрачкою, що просила кусня хліба, як дякувала і ховала шматки до чистої пошевки, яку зняла була з подушки Еміля. Він остовпів... Ним заволоділа відраза. Його Хуна збридла йому в той мент на віки.

— Геть від мене з дому — закричав він, а відтак вхопив Хуну за плече, шпурнув туди ще тлумочки з одіжю і кинув срібними грішми.

*

Недавно стрінув я в пятницю під шабас ізраельську жінку Хуну, як ходила від порога до порога і збирала в торбу кусні хліба. І тепер сказав я собі:

— Дарма, Господь Бог наділив був тебе вродою і пустив у світ з душею. Ти живеш, але як одна зелена гілка на змералій щепі. Невинна звичка з нещасних твоїх молодих літ відобрала тобі на віки твоє щастя, бідна жінко...

—o—

Провокація
„Слова Польского".

Колись незалежний, ендецький, а нині поліційний львівський щоденник „Слово Польске" приніс у 219. числі з дня 12. серпня ц. р. провокаційну замітку під таким заголовком:

„Діло" знає краще".

А під ним помістив такий текст:

„Діло" заперечує енергійно реляції „Газети Поранної", що бандити, які напали на почту в Трускавці, забрали гроші також приватним людям, які тоді найшлися в почтовому уряді.

„Напасники — заручає — у приватних людей не взяли грошей зовсім. Маєрова зі Львова надавала саме гроші і піднесла руки згору разом зі 600 зол. Напасники грошей їй не взяли".

„Припускаємо, що не мали би на це часу, і тоді колиб не... були вломниками-джентельменами, які не витягають портмонеток, коли рабують каси. Одначе поспіх, з яким „Діло" боронить джентельменства незнаної йому шайки має свою вимову".

Заки прийдемо до оцінки провокаційної нотатки „Слова Польского" вважаємо за доцільне ствердити такі факти: 1) Цитовані „Словом Польским" слова взяті з „Діла", що появилось у понеділок з датою 11. серпня. З машини вийшло воно коло години семої ранком; 2) „Діло" цитованими словами нічим і ніяких реляцій „Газети Поранної" не заперечує і 3) навпаки, коли „Діло" ще друкувалось, то мешканці міста Львова вже читали у тійже „Газеті Поранній, що появилася у понеділок перед 6-ою годиною ранку в кольпортажі з датою 11. серпня, на другій сторінці замітку під написом **„Приватних грошей не зрабовано".**

У цій замітці „Газ. Поранної" дослівно стояло:

„У хвилині входу бандитів до касової кімнати урядничка Люднерівна так перелякалася, що 15. мінут не могла прийти до себе, дві пані, що були у ждальні перед віконцями зімліли, а одна вибігла з почтового будинку з піднесеними до гори руками і так пробігла в панічному страсі цілою Доїздовою вулицею. Характеристичне, що бандити після входу до почекальні поручили всім присутнім піднести руки до гори, запевняючи їм цілковиту безпеку. **І в дійсности, коли пані Маєрова зі Львова, яка тоді надавала через ПКО 600 зол., піднесла руки до гори разом з банкнотами, цих грошей бандити не забрали".**

Тепер просимо уважно порівнати цитату, наведену „Словом Польским" з „Діла" з наведеним щойно перекладом замітки „Газети Поранної", особливож з підкресленими у ній словами. Невже в „Ділі" є якесь заперечення реляції „Газети Поранної"? З такого заперечення ані сліду! Що більше, уважний читач, а тим більше вправний публіцист відразу спостереже, що цитовані „Сл. Польским" слова з „Діла" є просто переповідженням наведеного уступу „Газети Поранної". Це зрештою стверджує і дижурний цього досвітку в редакції нашого щоденника співробітник, автор обговорюваних рядків.

Чомуж „Слово Польске" пішло на таку незрозумілу плутанину, чому попросту пустилось на ординарну брехню? Та просто тому, щоби змобілізувати прилюдну польську опінію проти „Діла", а попри те звернути увагу поліційних органів на наш щоденник.

Отже не цитовані слова з „Діла", але брутально-провокаційна замітка „Слова Польского" має свою дуже проречисту вимову. „Діло" ніколи не мало нічого спільного з ніякими експропріяціями ні нападами ні рабунками і мати не буде. Зате на „чистій" душі діячів зі „Слова Польского" тяжить моральна ініціятива до неодного нападу закукурічених молодиків-шовіністів на наші безборонні установи, а в тім і на наш щоденник.

Взагалі нам дивно, що „Сл. Польске" саме тепер так „солідно" і такими засобами підготовляє справу „наладнування" польсько-українських взаємин на галицькому терені, про які перед світом так справно говорять його співредактори і співвласники.

Накінець не можемо пройти мовчки і попри сам заголовок обговорюваної замітки „Слова Польского". Він звучить: „Діло" знає краще". Позволимо собі зазначити, що не хто інший, а саме одиноке „Слово Польске" є тим органом преси у Львові, що моглоб на основі інформацій з тих авторитетних джерел, — які інспірують, а то й диктують йому зчаста статті проти поодиноких українських діячів, особливож тоді, коли вони в тюрмі, — довідатись і дещо певнішого про останні напади на почти та вияснити суспільности їх несамовитість.

—o—

Заграничні фінансові експерти про Радянщину.

Англійські та американські експерти, що вернули з Радянського Союзу, оголосили своє звідомлення, що кидає характеристичне світло на фінанси радянської держави. Згадані заграничні банкири ствердили, що обіг банкнотів у Радянщині сягає 230 мілионів фунтів, а покриття в золоті, платині і девізах рівнається тільки

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
64 9—10

54 міл. фунтів. З огляду на це справдішні гарантії для грошевого обороту дали би тільки внутрішні кредити, але вони однозначні зі зером. Фінансове положення Радянського Союзу тим гірше, що торговельний біляне представляється в останніх часах дуже дефіцитово. За перших 5 місяців ц. р. цей дефіцит доходив до 13 міл. фунтів і зростає в катастрофальному темпі, так, що з кінцем червня осягнув цифру 22 міл фунтів.

Фатальне господарське положення Радянщини стане зрозумілим, коли взяти під увагу суми, які видають більшовики на заграничну пропаганду. Сама більшовицька амбасада в Парижі видала за першу половину цього року понад 31 міл. франків. Коли інші радянські дипльоматичні представництва роблять подібно, не диво, що Радянщина летить у пропасть банкроцтва.

Криваві заворушення
в Берліні.

Німецька преса розписується широко про криваві заворушення, що розігралися минулої неділі в Берліні. Перед комуністичним партійним домом при площі Бльова прийшло до стріляниви між поліцією та комуністами, при чому погибли два поліційні сотники і багато комуністів. На поліцію стріляли не тільки на вулицях, але також із домів. На вулицях впало 15 трупів. Страти цивільної людности годі обчислити, бо комуністи забирали своїх ранених. Перші стріли впали з віддалі кількох кроків. Поліційний сотник Анлявф упав зараз трупом. Другий сотник Ленк пустився за стрільцем, що схоронився в брамі кіна, але вже після кількох кроків упав від тяжких ран. Бої тривали до пізної ночі, так, що аж в 2 год. після півночі приверпено порядок. До шпиталів доставлено 15 тяжко ранених. Арештовано поверх 500 осіб. Вулиці представляють образ страшного знищення.

Коло півночі поліція окружила дім Либкнехта, де находиться редакція „Роте Фане" та комуністична централя. Зревізовано дім від пивниць аж до даху й арештовано коло 80 осіб, сконфісковано готове число „Роте Фане", а саме видавництво припинено на два тижні.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Чи історія літератури є наукою?

Спроби зробити з критики науку на зразок точних наук були природним наслідком того, що історія літератури стала предметом навчання. Професори літератури позаздрили неохибности професорам математики та фізики і хотіли також подавати своїм слухачам факти та принципи, поза якими можна було сховати світ своїх особистих поглядів і вражінь.

Коли кажемо про наукові теорії та методольогічні принципи в літературі, то маємо здебільша на думці історію літератури, а не поодинокі твори письменників або хоча би творчість одного письменника. Історики літератури запозичили чимало ідей із біольогії та соціольогії, щоби прикласти їх до свого предмету, а проте науковість метод витворених на цьому грунті не має іншого значіння, як науковість історичних дослідів.

Що значить, що історик дає нам наукову студію якоїсь доби? Він звязує найріжнороднішї моменти якогось суспільно-державного процесу — дати, події, вчинки діячів, ідеї характеристичні для даного часу — і при їх помочі відтворює нам суцільну картину, якої значіння сам силкується нам розяснити. Всі ці моменти могли би мати силу наукового закону на зразок фізики або бодай біольогії, якби вони складалися на нерозривний ланцюг причин і наслідків. Знаємо, що коли маємо вже за собою якусь закінчену історичну добу, тоді можемо розкласти її на ряду моментів з яких кожний може супроти другого бути у причинновім відношенні, попросту тому, що наслідки нам уже відомі. Коли кажемо про „історичні закони", які володіють народами та державами, маємо на думці ідеї, якими розяснюємо, чому такі-то причини довели до таких-то наслідків, чому те, що сталося — сталося так, а не інакше і чому те, чого не могли передбачити сучасники, прийшло в такий-то мент, у такій-то формі — формі геніяльної одиниці, революції або іншої переміни.

Досить узяти десять історичних студій, написаних найчільнішими істориками про ту саму добу, щоби переконатися, що те, що цікавить нас в історії найбільше, чому і як, є саме тими розбіжними стежками, якими вони всі розходяться. Навіть, коли два історики приймають ту саму методу дослідів, вона не дасть ніколи тої самої картини подій. На дні кожної історичної аналізи лежить ідея розвитку або поступу, як міра вартости людей, діл, ідей, суспільних перемін і всіх процесів. Ця ідея передрішує у кожного дослідника вже сам напрямок його студій і весь остаточний зміст його праці; від неї залежить добір матеріялу, розмежування важних фактів від маловажних, розложення світла від тіней — одним словом усе те, за чим він сам звертається до фактів, щоби дати собі відповідь на питання: „від чого залежить розвиток суспільної громади, народу, держави? Як пояснити занепад одних і верховодство других? Яку ролю грав у даним історичнім моменті вплив одиниць на загал або загалу на одиниці?" і багато інших.

„На жаль, факти — як сказав Анрі Поанкаре — не говорять ніколи". Навіть у такій точній науковій праці як фізика вони є тільки висліком творчої синтези вченого.

Ріжниця обективности між точними науками, що мають до діла з математично-природничими даними і між дослідами духових проявів приблизно така, як між фізичною формулою, що визначує упадок людини з якоїсь гори і між розясненнями: чому вона зробила це в самогубнім намірі. У першім випадку фізична формула є спільна для всіх предметів і для всіх людей, у другім т. зв. обективне розяснення може мати стільки форм, скільки є способів розуміння людської психольогії, скільки є теорій про те, від чого може залежати психольогія людини взагалі і теорій про вчинок даної одиниці зокрема, врешті скільки є ріжних щаблів інтелігенції та чутливости між дослідниками.

Досліди над історією літератури можуть починатися вже від книгарської статистики; питання про те, чи вони є обективні або наукові, не має більше глузду, як питання, чи теорія Нютона або Айнштайна — поетичні; „обективність" і „науковість" зовсім ріжні поняття не тільки в ріжних царинах дослідів природи та людини, але навіть у працях ріжних ученних і мистців. Мистецтво може теж орудувати поняттями обективности та науковости, автім навіть сам термін „мистецький", до якого воно в першу чергу має право, може мати значіння чисто формальне (як напр. „мистецька школа") і значіння високої оцінки.

Історик літератури, так само як творчий історик, може стати в першій мірі критиком і покласти собі за завдання створити зовсім нову скалю вартостей у картині доби, яку змальовує. Він може звернути головну свою увагу на боротьбу літературних течій у даній літературі, її вплини на суспільні ідеї або навпаки, простежити взаємини з чужими літературами або може зупинитися на портретах представних пись-

Після пруського плєбісциту.

Цифровий вислід пруського плебісциту відомий. Ініціяторам плебісциту забракло поверх 3 і пів міліона голосів до абсолютної більшости. Наслідком того уряд ваймарської коаліції під проводом соціяліста Бравна буде дальше кермувати політикою Прус. Плебісцит виявив крім того спадок сил опозиційного табору. В порівнанні з останніми виборами до райхстагу в жовтні м. р. націоналістично-комуністична коаліція втратила два і пів міліона голосів. Плебісцит підтримували з одної сторони гітлерівці і німецька народня партія, з другої сторони комуністи. Чи ті півтретя міліона голосів менше слід записати на рахунок комуністів або націоналістів, покищо невідомо, хоча соціялісти впевняють, що це втрати головно комуністів.

—o—

Буденний спецом до плекання коней.

Революційна воєнна рада звільнила Буденного із становища інспектора червоної кавалєрії та іменувала членом колєгії комісаріяту земельних справ. Це імунування позбавляє лихим станом плекання коней у Радянському Союзі, яке тепер вовсім упало наслідком колєктивізації сільської господарки. Червоній армії нестало цього року до повного континґенту яких 60 тисяч ремонтових коней. Буденного вважають спеціялістом від кінських справ і тому доручили йому „направити в часі найближчих років хиби в ділянці плекання коней".

ОСТАННІ ВІСТИ

ВБИЛИ ТАЙНОГО АҐЕНТА.

У Бориславі в понеділок в год. 23.30 застрілив хтось тайного аґента слід. служби пов. команди Якова Буксу. Букса вертався зі служби до дому. Підклад убивства — як признають польські джерела — досі ще неустійнений. Букса останніми днями брав участь у слідстві в справі нападу на почту в Трускавці. Польські джерела твердять, що гром. думка лучить убивство аґента Букси з нападом на трускавецьку почту. Букса, що вів слідство в справі нападу став мабуть небезпечним для учасників нападу з під Бірчі й Трускавця й вони постановили усунути його.

З останніх вістей виходить, що Букса не був поліцаєм, як подали вчорашні вечірні польські ґазети, лише тайним аґентом. Куля вцілила Буксу ззаду та лишилася в голові.

У звязку з убивством арештували місцевого комуніста, аґента більшовицького уряду.

Він недавно був у Харкові, де в характері судді брав участь у відомім процесі проти українських професорів і промисловців. Тепер переслухують арештованого й людей, які мали б ствердити його алібі, бо арештований не признається до вини. Арештований називається Бронислав Адамовський. Поліція сконфронтувала Адамовського з людьми, які бачили його, як перед убивством ішов слідом за Бруксою.

Незалежно від того йде слідство в іншім напрямі, бо — як твердять польські джерела — є підозріння, що Буксу вбили українські терористи.

ВИБИЛИ ШИБИ В БІЛЬШОВИЦЬКІМ КОНСУЛЯТІ.

Мин. ночі невідомі люди вибили камінням кілька шиб у консуляті СРСР у Львові. Про це повідомив поліцію секретар консуляту. Польські джерела твердять, що є підозріння буцімто шиби вибила наш, українська молодь.

ЧИ МІНІСТР ЗЕМ. РЕФОРМ УСТУПИТЬ?

У звязку з чутками про пляновані уступлення міністра земельних реформ Козловського, в поінформованих колах твердять, що ті чутки не є правдиві. Уступить директор держ. збіжевих заведень Козловський, а не міністр земельних реформ Козловський. Всеж таки мін. Козловського називають як кандидата на становище міністра освіти, опорожнене після смерти мін. Червінського.

ДЕФІЦИТ ПОЛЬЩІ В ЛИПНІ — 25 МІЛ.

У липні доходи польського скарбу виносили 192.007.000 зол., видатки 218.001.000. Недобір виносить понад 25 мил. зол.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ЗАЛ. ЗАМАХУ У НІМЕЧЧИНІ.

Слідство в справі замаху на поїзд Ютеборґ-Базилея, переведене в фабриках електротехнічних матеріялів, устійнило походження дротів і рур, яких ужили до замаху. Поліція знає вже, як виглядав чоловік, який купив згадані матеріяли нібито для наукових цілей. Він мабуть говорить слабо по німецьки та говорив, що він емеритований ірляндський старшина.

Берлінська поліція веде слідство в справі вбивства двох поліц. старшин. У кількох дільницях Берліна появилися на мурах картки з присудами смерти на ріжних поліційних старшин і з погрозою дальших замахів. Картки підписала терористична комуністична організація.

БРІЯН УСУВАЄТЬСЯ З ПОЛІТ ЖИТТЯ?

Бріян є тепер на селі та — як подають паріські часописи — стан здоровля його зовсім добрий. Всеж є чутки, що Бріян усунеться з політ. життя, починаючи від виборів до парляменту, які відбудуться в 1932 р. Бріяновим наслідником буде мабуть Тардіє.

РУМУНСЬКИЙ БАНК ЗДЕРЖАВ ВИПЛАТИ.

Банк Берковіца в Букарешті замкнув свої каси й оголосив, що кріза на закордонних ринках спричинила нове здержання його кредитів. Капітал банку виносить 150.000 лей. Банк впевняє, що веде переговори, які можуть скінчитися корисно.

ҐАНДІ НЕ ІДЕ ДО ЛЬОНДОНУ.

Ґанді в телеграмі повідомив віцекороля Індії, що тяжко буде йому поїхати до Льондону на конференцію круглого стола. Поінформовані кажуть, що Ґанді є невдоволений з листа, який прислав йому заступник губернатора Бомбаю в справі податку від земельної посілости.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 9·04·50—9·05·00, канадійський доляр 8·94·00—8·94·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінґ 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·00·00—0·00·00, французький франк 0·34·¾—0·35·00, швайцарський франк 1·73·20—1·73·50, фунт штерлінґів 43·20·00—43·30·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·70·00—37·00·00, 20 франків 34·80·00—35·20·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 46·80·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·35·50—0·36·00, 5 австрійських корон 1·90·00—2·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·00·00, російський рубель 1·50·00—1·60·00, копійки за рубель 0·75·00—0·80·00.

—o—

НОВИНКИ

— **Паливо на зиму (вугілля, дерево) доставляє Українська Опалова Кооператива „Жар" — Львів, Вадова 23/I. — Тел. 6-36.** 168 2—10

— **Скасування богородчанського повіту.** Справа скасування староства в Богородчанах уже порішена. Йде праця над включенням поодиноких громад до станиславівського, надвірнянського й калуського повіту.

— **Арештування комуністів у Золочеві.** Дня 5. ц. м. поліція в Золочеві перевела ревізії серед жидівської молоді й арештувала шість осіб, у яких найшла комуністичні аґітаційні відозви.

— **Моральне занепадження молоді.** В селі Заканалі, пов. Янів біля Люблина, живе родина Ґонсьоровських з 19-літнім сином Фабіяном, учнем технічної школи в Бересті. Фабіян запросив до дому своїх родичів на вакації двох товаришів, братів Ігнатовських і їх 20-літну сестру Марію, в якій від довшого часу любився. В часі вакацій він так заходився коло дівчини, що вона поскаржилася на нього перед братами. Ті зажадали від Ґонсьоровського, щоби дав спокій їх сестрі, інакше скажуть про все його родичам. За те Ґонсьоровський рішив пімститися. В ночі взяв ніж і сокиру та пішов до стодоли, де спали оба Ігнатовські. Сильним ударом ножа в серце убив одного брата, а коли другий збудився і почав утікати, злочинець дігнав його й ударом сокири в голову положив його трупом. Опісля пішов до кімнати панни Ігнатовської й кинувся на неї. На крик дівчини прибігла слуга, криком збудила всіх домовників і врешті Ґонсьоровський утік. Однак мешканці села зловили його і віддали в руки поліції.

— **Суддя, що не підписав смертного присуду.** В справі Івана Завадки, засудженого перед кількома днями на кару смерти за вбивство ножем свого батька, один суддя епеляційного суду у Варшаві, що розглядав цей процес, зголосив „votum separatum" т. зн. передбачену законом заяву, що не годиться з присудом. Цей суддя не підписав ще ні одного смертного присуду, бо на його думку не можна бути певним, що проступник не поправиться. Ніхто не має права відбирати іншому життя, хочби робив це в ім'я виміру справедливости.

— **Новий український щоденник у Львові?** До новинки під таким заголовком у вчорашньому числі „Діла" дістаємо вияснення, що видавничо-друкарська кооператива „Час" у Львові (Вірменська ч. 16) не має і не мала нічого спільного з зліквідованою вже друкарнею „Неділі".

— **Знайшли винуватців.** В Тарнавцях, пов. Перемишль, арештовано Мартина Пастернака, Влад. Кохановського і Дмитра Козьола, що в грудні м. р. вломилися до родинного гробівця князів Сапіґів у Красічині. Хотіли ограбити домовину княгині Ядвиги, в якій надіялися найти золото та бриляти. Однак виправа не вдалася, бо тіло княгині спочиває у двох металевих домовинах, чого вони не передбачували. Цікаве, що після злому підозріння звернулося проти кого іншого й поліція арештувала зовсім невинних людей.

— **Пожежа млина.** В Угринові під Станиславовом згорів млин, власність Анзельма Ґастіґа вартости 50 тисяч зол.

— **Не буде маневрів.** З економічних оглядів військова влада відкликала цьогорічні маневри у великому стилі, як це було попередніми роками. Відбудуться тільки більші військові вправи в дивізіях.

— **Загадочне самогубство.** У Варшаві відобрав собі життя польський старшина, 40-літній Еміль Кордуба. Був спершу, як подають польські ґазети, старшиною армії російської, опісля польської. В останньому часі перенесено його в запасний стан. Проти нього ведено слідство і вкінці рішено його арештувати. Коли до його мешкання прийшли в тій ціли поліційні аґенти, обвинувачений виняв револьвер і застрілився.

— **Смертна виправа на грушки.** Два парібки з Нагірян, пов. Львів, Мартин Дудик і Василь Угринович вибралися в ночі до села Поршни на грушки. Щоби виправа певніше вдалася, взяли зі собою короткий кріс. В Поршні вибрали собі сад Івана Угриновича і почали трясти грушки. Сусід Угриновича почув шелест і повідомив власника саду. Опісля оба вийшли до саду й Угринович крикнув: „Що ви тут робите?" У відповідь на це один з аматорів безплатних грушок стрілив до Угриновича, але серед темряви куля поцілила його товариша Дудка, який погиб на місці. Убивник утік, але за кілька годин поліція його арештувала. Василь признався, що стріляв і віддав поліції кріс.

— **Ґрім убив 76 штук худоби.** „Курер Віленський" повідомляє, що підчас хуртовини, яка перейшла над раковецькою громадою, на полі біля села Ґіревичі ґрім убив 67 овець, 4 корови і 5 телят.

— **Смерть від грому** Мостищину навістила хуртовина, що заподіяла великі шкоди. В Арламівській Волі ґрім убив Ґаню Даниляк.

— **Хуртовина у Станиславові.** У понеділок в ночі перейшла над Станиславовом хуртовина зі зливою. На передмісті Ґірка вихор зірвав дві крівлі домів. Падав ґрад величини курячого яйця, що вибив багато шиб по домах. Дощ залив багато вулиць.

— **Пожежа у Роздолі.** В ночі на вівторок повстала у Роздолі пожежа. Зі Львова виїхала пожежна сторожа. По дорозі до Роздолу пожежне авто „Шевролет" наїхало на придорожне дерево. Дерево перевернулося, а авто розтрискалося. До Роздолу вислали інше авто зі сикавками й над раном погасили вогонь. Загалом згоріло 34 господарських будинків вартости 100.000 зол.

менників — метода тут байдужа; важливе те, чи він уважатиме найближчим своїм завданням торкнутися всіх питань, що розбуджують сумнів чи саме ці питання полишити на боці. У першім випадку його праця не ріжнитиметься нічим від праці кожного критика; в другім він прийме від них готові висновки про вартість ріжних письменників або обмежиться до чистої схеми літератури, що нагадує статистичні таблиці або розпис поїздів.

Підручники історії літератури (бо такі найчастіше пишуть) стоять у відношенні до проблем критики приблизно так само, як підручники історії фільософії до фільософічних проблем: їх автори приймають уже готовий поділ на школи та напрямки, не маючи змоги входити в саму аналізу своєї методи та звязаних із нею ідей. Коли річ іде про те, щоби якнайбільшу скількість творів, творців і ідей якнайлекше посортувати, така метода неоцінена. Нема ніякого сумніву, що лекше поділити твори на підставі формату, палітурок та в азбучнім порядку, ніж на підставі їхньої вартости або змісту, — лекше розмежувати людей на чорнявих і білявих, ніж на розумних і дурних; чим „формальніший" буде цей поділ, себто чим менше братиме на увагу духові прикмети людини, тим більше цінних матиме на те, щоби придбати назву „об'єктивного" та „наукового" в значінні принципу, основаного на законі математично-природничих наук.

А одночасно все те, що такі закони сконпонують із такої ділянки як література, не має при всій своїй точності нічого спільного з тим, що в цій ділянці має найбільшу та єдину вартість: з індивідуальною творчістю.

—o—

— **Злочинний тип перед судом.** Карний суд у Магдебурзі займається сенсаційною справою поліційного сержанта Вальтера Репера, що вбив свою наречену Ґертруду Фішер і допустився ріжних інших злочинів. Умів так підійти свого будучого тестя, заможного міщанина, що позволив йому замешкати у своїм домі, відступивши йому окрему кімнату. Репер замикався у тій кімнаті і запевнював усіх, що пише кримінальстичну повість, а тимчасом натягав свою наречену та її родичів на позички, а навіть їх окрадав. Все те викликало поважні сумніви у дівчини, яка забажала побачити на власні очі, що він пише. В неприсутности Репера отворила при допомозі шлюсаря його кімнату й побачила в ній повно порожних фляшок з горівки і вина. Ніяких рукописів не найшла. Веліла назад замкнути кімнату і за кілька днів вечором, коли Репер явився у неї на гутірку, оповіла йому з докором про своє відкриття. Репер попав у страшну лють, зловив дівчину за горло і так довго її дусив, аж вона сконала. Арештований признався до вини, а також до того, що вже чотири рази сидів за ріжні злочини у вязниці.

— **Заїхав автом і забрав доляри.** У Сендзішові (пов. Ряшів) заїхав перед хату Лейби Гольд якийсь пан, отворив двері і огнетревалу касу та забрав із неї кілька тисяч долярів, жемчуги й інші дорогоцінности. Це сталося в білий день.

— **Ясна Поляна згоріла.** В Ясній Полянї, давній власности Толстого, вибухнула пожежа, що знищила 8 будинків зі зерном на засіви. Більшовицька преса подає, що це діло кулаків, які не хотять погодитися з думкою про створення колхозу в Ясній Полянї. Сімох місцевих селян арештовано.

— **Дрібні вісти.** Румунські 100-левові банкноти синявої краски будуть з днем 1. жовтня ц. р. стягнені з обігу, а лишаться тільки банкноти темної сепії. — Берлінська поліція визначила 20.000 марок нагороди за викриття винуватців убивства двох поліційних старшин. — В Бесарабії наслідком дощів виляли ріки, причому втопилося кількоро людей.

— **Сторпедований польський военний корабель.** Підчас нічних вправ польської фльоти в данцігському заливі т. зв. сліпа торпеда поцілила торпедовець „Мазур" та пробила дно корабля зараз під водною лінією. Ушкоджений торпедовець дотягли до ґданської пристані.

— **Кінець світа в 1932 р.** Більшовицькі газети повідомляють, що російське село опанувала якась релігійна психоза. Орган більш. боротьби з релігією „Безбожник" замічує, що якісь тайні організації ведуть плянову акцію, яка має викликати серед населення нездоровий фермент. Радянщину перебігають підозрілі люди, що голосять близький упадок комуністичного ладу і прихід Месії. Велять людям каятися й ставити опір владі. Вони проповідують близький конець світа і тому накликують не збирати жнива, занехати всяку працю в полі та приготовлятися на недалеку смерть. Більшовицький орган стверджує, що ця пропаганда находить податний матеріял серед сільського населення. В селі Ізноскові коло Льгова „евангелисти" радять здержатися від усяких робіт у полі, бо незабаром прийде на землю Месія, який прожене антихриста. В селі Байґарі федорівці накликують не робити нічого в користь держави. Над Волгою розкидають „Божі листи", які накликують селян і робітників молитися і каятись перед приходом страшного суду. В шемишевському районі появився побожний старець, що означує навіть речинець приходу Спаса і кінця панування антихриста на день 13. травня 1932.

— **В звязку з недавно переведеним** поділом, „Великого Львова" на 9 адміністраційних дільниць, появився **новий список вулиць і площ Львова** накладом бюро денників і оголошень „Нова Рекляма" Львів, Баторія 26.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 12—7

СПОРТ.

„Підгіря" - Дрогобич — „Ропник" - Борислав 4 : 1 (1 : 1).

Відплатні змагання між українськими дружинами нафтового басейну Т. С. Т. „Підгіря"-Дрогобич і С. Т. „Ропник"-Борислав, які розіграно в Бориславі дня 10. ц. м., закінчилися вислідом 4 : 1 (1 : 1) на користь „Підгіря".

Гра в першій половині нецікава, місцями млява, оживляється аж по перерві, коли „Підгіря", приходить до форми, переводить ряд комбінацій, однак не в силі розвинути вповні своєї тактики тому, що противник мав лише кількох добрих грачів, між ними найліпший воротар, що оборонив кілька ґолів для „Ропника". Ворота для „Підгіря" стрілили по одному Воробець, Клим, Кіцила, Сиротюк і Мисишин. Карний для „Ропника", подиктований перед закінченням змагань, „Підгіря" не використало і кінчить змагання з вислідом 4 : 1.

Дописи.

ГОРОДЕНКА. *(Ще про тзв. „Кубанський хор гітаровий").* Десь в половині серпня м. р. появився в Городенці „Циганський Хор". Фантастично розписані афіші стягнули на цей „концерт" доволі укр. публики. І щож? Замість цитанів з походження побачила публика цитанів з професії, які її порядно оцитанили, бо замість цитанських пісень (розумілося в цитанській мові) почула публика цілу низку московських, салдацьких пісень. Зрозуміла річ, що другого дня вже ніхто з українців не пішов туди, бож годі дозволити, щоби за свої гроші наражуватися на дразнення національної амбіції. Це дало причину пану Поляківу (так себе називає, мабуть, щоби це більше виглядало а українська) висловитися не дуже похвально про українців взагалі. Запитаний, до кого себе причисляє, сказав, що він „петлюровец". Такт і поведення цього пана думалося подати в свій час до загального відома, та прийшли події, що цю справу відсунули на бік. На днях цей „Гітаровий Хор" загостив знову до Городенки, перезвавшися на „Кубанський". Та наше громадянство вже не далося більше одурити торічному „петлюровцеві", а теперішньому „кубанцеві" і якби не кілька жидиків, то не булоб для кого затанцювати „казачка" та „ухнути". Крайній вже час, щоби покінчити з дивовижою, бо це тільки компромітує нас перед чужими. Цікаво, під якою фірмою цей „хор" буде виступати в слідуючім році?

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 11. VIII. 1931 р. масло експортове ціна 3·30 зол., десерове ціна 3·20 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·70—3·90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Різнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки.

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новаро). „Княжни сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Патахон. „Синя стиня".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Серце та спорт", „Мрії балетниці".

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Кон і Келлі в Шотляндії", „Самітні".

ПАН: „Поганин" і „Закладаємо антену" (Ляредь і Гарді).

ПАСАЖ: „Горіючий степ", „Скарби Помора".

ХИМЕРА: „Чоловік проти волі" (комедія).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УПІХА: „Таржан і золотий лев", „Архиводій з Дамаску".

Програма радіо.

Середа, 11. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·35 Концерт питрового тріо. **Моравська Острава** (1230) Конц. радіоорх. **Братислава** (288,8) 14·30 Концерт радіоорх. **Бреславя** (325) 20·00 Концерт-монстр обединених орхестр. **Льондон** (356,3) 20·00 Сенперовий концерт. **Гамбург** (272,2) 16·00. Концерт з корабля „Ґрена". 20·00 Концерт німецької оперової музики. **Букарешт** (394,2) 21·00 Саксофонове соло. 22·15. Речіталь на скрипці. **Берлін** (419) 20·00 „Домова війна", опера Шуберта **Рим** (441,2) 21·00 „Із засалльо", опера Смарелі. **Прага** (486·2) 19·00 Російські пісні. **Відень** (515,4) 16·00 Концерт солістів. **Мінхен** (532,9) 17·05 „Сумерк богів", опера Вагнера. **Будапешт** (550,5) Віденські піснюньки. 20·15 Мадярські пісні. 21·20 Джезбенд на 2 форт. **Харків** 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1451) 20·30 Відчит.

Четвер, 13. серпня 1931.

Липськ (259·3) 19·30 Квартет приятелів. **Братислява** (278,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Штутгарт** (360,1) 19·05 Шляйхер: Машина і наука політичної економії. **Гамбург** (372,2) 20·30 Симфонічний концерт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·20 Симфонічний концерт. **Берлін** (419) 20·00 Старі і нові танці. **Стокгольм** (455,4) 19·00 Речіталь віольонч. 22·00—23·00 Розривкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Прага** (486,2) 14·30 Концерт радіоорхестри. 22·15 Органова музика **Мілянo** (500,8) 20·45 Камеральна музика. **Брукселя** (508,5) 21·00 Симфон. концерт. **Відень** (516,4) 21·00 Хоральний спів. 22·20 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·03 Симфоніч. концерт. **Мінхен** (532,9) 21·15 Камеральна музика. **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт орхестри Смірнова. 16·25 Циганська орхестра Рача. 20·00 Концерт. 22·30 Циганська музика з рест. Маркус. **Харків** (937,5) 15·00 20·00 Концерт. 19·00 Відчит. **Москва** (148,1) 19·20 Концерт. 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 12. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10, 15·10, 16·30, 17·25 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·45 Пластовий комун. 16·10 Програма для дітей. 16·50 Радіохроніка. 17·10 „Автомобільний спорт." вигл. Б. Садовський. 17·35 Польські замки, проф. Богатинський. 18·00 Легка музика (радіоорх.). 19·00 Всячина. 19·20 Літературна ґутірка. 19·40 Рільничі відомости, інж. Тарковський. 19·55—20·15 Комунікати. 20·30 Концерт солістів. 21·00 Літературна чвертьгодини. 21·20 Продовження концерту. 22·00 Відчит. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Четвер, 13. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 15·10, 16·00, 16·35 і 17·10 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Як приладжують каву і чай", вигол. В. Добжанська. 16·30 „Наколес. краєзнавча мандрівка", вигол. п. Владаревич. 17·35 „Підземний Париж", інж. Каспровський. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Популярний концерт із Швайцарської Долини (варш. фільг. орхестра. 21·30 „Любов і образ", Ст. Дайковський. 22·15 Комунікати. 22·30 Форт. концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооперативна „Укр. Театр у Львові", бувший театр ім. І. Тобілевича.

ЯРЕМЧЕ:

13. VIII. — „Меді".
14. VIII. — „Лялька".
15. VIII. — „Циганка Аза".
16. VIII. — „Ой не ходи Грицю".
17. VIII. — „Жінка, що вбила".

Жертву на інвалідів У. А. зол. 25. зложив п. Сергій Литвиненко замість повідомлень про своє вінчання в Новім Санчі з п. Надією Дзеровичівну дні 2. VIII. 1931 р. — УКТОДІ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 130

КОСІВ коло КОЛОМИЇ, Пансіон П. Лукашевської поручає сонячні покої з першорядним утриманням. Ціни знижені. 115 5—5

ВДОВА по урядовцеві прийме на помешкання кількох учениць або учеників з нижчих гімназійних кляс. Поміч у науці й фортепіян. Львів, вул. св. Кінги 10/I., ч. дверей 8. 2—2

КАНДИДАТ адвокатури з добрими референціями, спосібний самостійно вести канцелярію пошукує заняття від дня 1. або від 15. вересня ц. р. Ласкаві згодошення проситься пересилати до Адміністрації під „Правник". 181 1—3

З ПРИВОДУ КРАДЕЖІ портфелю, уневажнюю **університетську виказку** і **пашпорт. Богдан Гвоздецький**, студент прав Львів, Красіцьких 6. 182 1-4

ДЕШЕВО продам „Singer-a" плоску машину до шкіри, стемпель-машину до фірмування шкіряних виробів, 3 кружлівки (одна 600 літрів, нова). — Оглядати між 3—5 год. Крашевського 11. Сторож покаже. 180

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Комплєтні спальні, їдальні, салони, кухонні уряджения та поодинокі части поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин Меблів
СТАЯЛЬ І С-ка
Львів, Казимирівська 28.
Тел. 64-13.
106 4—5

ОЩАДНІ ПАНІ ДОМУ
вже тепер заосмотрюються
в ГОРІШНЬОШЛЕСЬКЕ ВУГІЛЛЯ
лише в Ф-мі
„KARBO"
Львів, Коперника 19. — Тел. 8-68,
яка ручить за вагу і якість доставленого вугілля. 183

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 59—?

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 181 (12.837). Львів, пятниця 14. серпня 1931. Pocztowa opłata zeniacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 6 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 СОТ.

Після побуту англійських парляментаристів у Львові.

Голоси польської преси про гостину англійських послів у нашому краю.

1) „Провокаційний виступ англійських парляментаристів у Львові".

Львівський санаційний, сенсаційно-інформаційний щоденник „Експрес Вечорни" з 8. серпня ц. р. ще в часі побуту англійських послів приніс під повищим заголовком таку статтю:

„Від кількох днів перебувають у Львові англійські парляментаристи Ріс Дейвіс і Джемс Барр. Вони перевели цілу низку розмов з українськими політиками, але те на що собі позволили ті пани вчора і нині пахне вже просто провокацією. Вчора п. Дейвіс влаштував з українськими послами „лібацію", в якій взяли участь: Луцький, Пеленський, Рудницька й інші укідівські дівчі. Співали українські й англійські пісні, при чім містер Дейвіс інформувався про відносини у Сх. Малопольщі. Сьогодні пос. Дейвіс вибрався до Рогатина мабуть для прослідження українських „жалів". Вже з поведінки тих панів у Львові легко можна додуматися, як будуть виглядати їх враження про Польщу. З того легко можна виносити з якими інтенціями ці пани приїхали до Польщі. Польща вправді славна своєю гостинністю супроти чужинців, але ця гостинність має певні межі і мусить припинитись у хвилі, коли чужі пришелці позволяють собі на провокаційні виступи. Наша влада мабуть легковажить собі цих панів, не беручи їх надто серіозно. Незважаючи на те, вартоб пригадати тим панам, що мали би значно ширше поле до ділання у себе дома, в Англії, колиб так, наприклад вибралися до Індії і прослідили там підложе кріавих масакр, що є там стало на дневному порядку. Пригадуємо, що недавно були вже такі „делегати" в нас і хіба п. Дейвіс знає, як це скінчилося. Є це грубий нетакт, що межує з провокацією з боку англійців, які приїхали до Малопольщі, щоби бороздити на тутейшому терені. А на це влада не повинна дозволити. Що сказав би п. Дейвіс, колиб так делегація польських парляментаристів виїхала до Індій для прослідження тамошніх відносин".

Слідуючого дня після появи повищої оцінки англійських послів і їх побуту у Львові, редакція „Експресу Вечорного" вислала до них свого представника і перепрошувала їх за зневагу, а рівночасно просила інтервю. Пос. Барр відповів, що інтервю дати не може, а з подорожі редактора „Екс. Веч." до Індії буде дуже вдоволений і зробить від себе все можливе, щоби йому в такій подорожі стати помічним.

2) „Інспекція рогатинського повіту туристами з лейбурпарті".

Під таким заголовком приніс центральний орган ББ, варшавський щоденник „Газета Польска" (з дати 11. серпня ц. р. ч. 218) статтю, в якій між іншим читаємо:

„Від низки літ англійський турист, що відбуває безінтересовну подорож, є явищем щораз рідшим. Але тому, що запал до подорожування є вроджений натурі пливацького народу, щораз частіше буває, що в краях, нераз дуже віддалених від Англії появляються англійські туристи зовсім нового типу. Ці нові туристи виявляють особливе замилування до студій політичних. Прибувають не так з власної ініціятиви, як радше на особливе запрошення, користаючи з численних „улекшень", яких достарчає їм це запрошення. Таким чином лучать „приємність з користю"; подорожі цього роду може статися приманчивим „бізнесом". Того роду „бізнес" опирається на взаїмній виміні послуг. Запрошений турист, як „джентельмен", здає собі справу до чого зобовязується і виязується зі своїх зобовязань з запопадливістю, докладаючи всіх зусиль, щоби ті, які його запросили мали всі причини для задоволення з доконаної трансакції".

„Ситуація комплікується, коли ціллю подорожі є край, в яких інтереси запрошуючих є в явній колізії з інтересами і авторитетом держави, до якої належать. У такій високо скомплікованій ситуації найшлися пп. Дейвіс і Барр, які нагло проявили незвичайне заінтересування рогатинським повітом у Сх. Галичині, повітом, про якого істнування напевно досі ніколи не чували. Обидва ці пани засідають в англійськім парляменті на лавах лейбурпарті і тому лише завдячують, очевидно, те, що на них впало запрошення нашої милої посолки Мілени Рудницької з Українського Соймового Клюбу і розгалуженого середовища її політичних приятелів, що в значній части не належать ні до української ні до англійської національности".

„Термін подорожі стояв у явному звязку з осінньою женевською сесією Ліги Націй, до якої то „ріжнонародне" середовище приятелів посолки Рудницької робить систематичні і педантичні приготовання, щоби для ріжнородности заатакувати польську делегацію в Женеві від „української флянки", коли атака на горішньошлеській флянці не принесла сподіваних ефектів. Пани Дейвіс і Барр перед виїздом до Рогатина відчитали в палаті громад доставлений їм певно по думці подорожного контракту текст інтерпеляції про страшні переслідування українського населення в Польщі і привезли цей текст на горячо до Рогатина, щоби там вручити його представникові редакції „Діла" для опублікування його для тимбільшого ефекту на „українське населення" — в оригіналі".

„Посолка Рудницька, як „чічероне" англійських туристів, переслала рівночасно для „Діла" текст своєї „розмови" зі знаменитим депутованим Дейвісом, який мав заявити — ні більше ні менше — тільки те, що прибув до Рогатина, щоби „довідатися, чи Польща перестерігає у себе в належний спосіб засади", якої п. Дейвіс здецидований боронити на міжнародній арені. Пп. Барр і Дейвіс мабуть не багато розуміють з того, що могли би довідатися зі своєї „інспекції" рогатинського повіту. Одначе це могли би зрозуміти, що їх уживають не тільки до протипольської пропаґанди назовні, але й до проступку підбурювання одної частини населення держави, до якої приїхали, проти уряду тієї держави, що передбачене в усіх карних кодексах усіх держав, а вже найгостріше воно карається в дещо далі на схід положеній державі... соціялістичній".

До наведених стрічок не даємо від себе ніяких заміток ні помічень тому, що це непотрібне.

3) Відгомін розмови англійських послів з поляками у гр. Д. Борковського.

В органі львівських санаторів „Слові Польскому" з дня 13. серпня (ч. 220) читаємо таке:

„Вчорашня „Газета Львовска" дістала уповажнення ствердити, що вістка, подана „Ілюстрованим Курєром Цодзенним" про участь посолки Мілени Рудницької в конференції, яка відбулася в п. Дуніна-Борковського не відповідає правді. На цій конференції українських політників не було. Тому що вчора крім інших сенсацій ми занотували і сенсації, подані „Ілл. Курєром Цодзенним" і „Веком Новим", то нині стверджуємо з вдоволенням, що „Ілл. Курєр Цодзенни" впровадив прилюдну опінію в блуд, кажучи пані Мілені Рудницькій товаришити п. Дейвісові навіть при його візиті у гр. Борковського і при стенографуванні відповідей, які отримували англійські парляментаристи на ставлені ними питання. **На нашу думку зорганізована п. гр. Борковським в суботу конференція після виявленого п. Дейвісом в четвер і пятницю браку доброї волі, після оголошеного „Ділом" „неполітичного" інтервю не була потрібна і з користю могла не відбутися. А коли вже відбулася, то її хід повинен був бути іншим, а коли не був, то справоздання оголошене у „Вєку Новім" могло бути інше, або зовсім не бути".**

4) Білий крук на сторінках польської преси.

З нагоди побуту англійських парляментаристів у Львові приніс і львівський щоденник „Век Нови" з дати 12. серпня (ч. 9047) передовуй. редакційну статтю, яка написана — велика це рідкість у польській пресі! — незвичайно спокійно та річево. Аж дивно, що з під пера польського публіциста в теперішний мент вийшли такі стрічки. Очевидно, що стаття писана з польського становища і можна з її заложенням погоджуватись, або ні, але треба признати, що написана вона достойно та гідно.

У ній дослівно між іншим читаємо:

„Є евідентно знаною річю, що Англія живо інтересується укр. питанням тому, що в його розвязанні особисто заінтересована. Боротьба з совітською імперією та більшовизмом, який чигає на те, щоби завдати смертельний удар володарці океанів (а тим самим і суш), звернула очі англійських політиків на нарід, що живе над Чорним Морем і звідси далеко на північ, якого експанзія сягає на схід аж до Туркестану і якого інтереси економічні та культурні є суперечні з інтересами росіян. Випущення з рук такого атуту рівнялось би може злегковаженню останньої на колись дошки рятунку. Тому то в Льондоні запало вже давно рішення розчленувати СРСР (а не реактивувати неподільну Росію) і на тій саме площині стрічається прозорли-

У біжучому році заповідаються гарні врожаї,
тому не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 4-go sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 169. czasopisma „Діло" z daty Lwów dnia 31. lipca 1931 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 357/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 4. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 31. lipca 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Діло" № 169 z daty Lwów, dnia 31. lipca 1931 r. zawierającego: w artykule p. t. „Do czoho wono ide" a) w ustępie od słów: „ciomu roci" do „Komasacja", b) od słów: „Zarjadżennia ce nezhidne" do słów: „p. dyrektorowoji", c) słowa „chocz i tut wyjimky ne wykluczeni, d) od słów: „Zresztoju take" do słów: „uczeń wmije", e) od słów: „Pry kinci" do końca artykułu znamiona pod a) występku z §§ 300 i 308 uk., pod b) c) d) wyst. z art. V ust. 17. 12. 1862 i § 488 uk., pod e) wyst. z art V. ust. 17/12 1862 i § 488 uk., oraz z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu A) pod a): 1) zapomocą przekręconego przedstawienia faktów i nieprawdziwych twierdzeń podburzenie do wzgardy i nienawiści przeciw zarządzeniom władz szkolnych pod względem polityki oświatowej, a nadto 2) przez rozszerzanie nieodpowiadających prawdzie wiadomości i nieuzasadnionych horoskopów, zaniepokojenie opinji publicznej w sposób groźny dla publicznego bezpieczeństwa. B) pod b) c) d) przez rozszerzanie przekręconych faktów odnoszących się do osoby dyrektora gimnazjum w Brzeżanach, a z tem skierowanych przeciw urzędnikowi publicznemu, obwinienie go o czynności niemoralne (zarzut systemu protekcyjnego, nieposzanowania ustaw i rozporządzeń) zdolne do poniżenia go w publicznej opinji i uczynienia godnem pogardy. C) pod e) okoliczności wyżej pod A) a B) określone. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: H. Rosenwiesen wr.

Za zgodność: Wagner
starszy sekretarz

ва і далеко в майбутнє сягаюча англійська політика з нетерпеливо гризучою вудила сучасної дійсности українською політикою.

„Яку ролю відіграє на такому широкому підкладі польсько-українська справа — не в значінні спору за територію, але як загарантована міжнародніми трактатами меншостева проблема? Це тільки дрібний фрагмент у ланцюзі ґльобальних намірів і як такий бодай не фасцинує холодних і вирахованих анґлійців. Польща їм теж потрібна у згаданих комбінаціях і повинна бути в їх понятті зглядно сильна. — Тому не може бути мови про ослаблення її знутра через підтримування української відосередочної сили. Навпаки, англійцям залежить на тому, щоби в описаній ситуації вигладити польсько-українські взаємини та зліквідувати те огнище спору між двома народами, яких ширші інтереси взаїмно себе не перекреслюють, але радше доповнюються, творячи у Сх. Европі вигідну базу для британської політики на близькому і далекому сході.

„Українці, відчуваючи актуалізування своєї справи, пустили в рух пропаґандивний апарат, який перед тим ціляв у Льондоні в порожнечу, і перенесли своє головне зусилля в Берліна до англійської столиці. Вояи мають на еміґрації трохи людей, які вже добре пізнали західню Европу і навчилися промовляти до неї в зрозумілий і влучний спосіб. Найрухливіше походив коло справи, постійно перебуваючий у Парижі публіцист д-р Василь Панейко, знавець і творець українських настроїв в европейських столицях, знаменитий стиліст і заприсяжений противник Польщі. Він досконало визнається в тому, що злого говорять про нас на заході, але недостає йому часто критичного уложення до обсервованих поглядів, бо не знає теперішнього життя в Польщі з автопсії і це робить його односторонним. На англійському ґрунті мусів дещо притупити свій темперамент і зручно пристосуватися до тамошніх умовин політичної акції. Переловсім його зусиллям завдячують українці сильний відгомін в Анґлії на минулорічні події у полудньово-східній Польщі. Це теж дало йому нагоду перейти від загально-українських справ до справи положення українців у Польщі. Його заходи увінчав сукцес у виді петиції до Ліґи Націй, яку підписало 80 парляментаристів з усіх трьох анґлійських партій, петиції, яка спричинила, що українські скарги попали до найвищого орґану Ліґи і найшлися на столі нарад світового парляменту.

„На січневу і травневу сесію Ради Ліґи в Женеві й. р. прийшла Панейкові допомога з краю у виді делеґатів українських парляментаристів з Польщі. Вони конферували з анґлійцями, інформуючи їх безпосередньо про пацифікацію і намагаючися позискати для актуальних політичних цілей. Але пішло їм з перешкодами, бо Анґлія не могла мішатися до внутрішніх справ Польщі. Вислідом компромісу між постулятами українців, заінтересуванням Анґлії і престіжом Польщі був знаний комунікат Комітету Трьох.

„Українські політики, розчаровані хвилевим вироком Ліґи, не приспали справи і в їх імени поїхала до Льондону посолка Мілена Рудницька, яка навязала там тісний контакт зі симпатиками українського руху, а через них з відповідальними особами англійської політики. Її візита вилала скоро овочі у формі інтерпеляцій у палаті громад, публичних енунціяцій і статтей у пресі, які доходячи до Польщі, розбуджували здивування і спрямовували необзнайомлених зі справою в обійми фантазій і здогадів на тему джерела тих доказів анґлійського заінтересування українцями.

„Останнім етапом цілої тієї ґри, яку ми обсервували, минулого тижня був приїзд пп. Дейвіса і Барра. Вони говорили, що приїхали приватно для студій, але поділяться своїми враженнями з анґлійським громадянством. Здається, що вказувалоб на те, що політика лейбурпарті вертає до випробованої методи анґлійських лібералів: не вмішуватися безпосередньо до нічого, але прослідкувати все на місці і відповідно до того пристосувати свої офіціяльні посунення.

„Побут анґлійських ґостей викликав сенсацію, хоч був тільки епізодом у наростанні випадків, що підготовляються на відтинку нашої внутрішньої політики. Сміємо твердити, що це зацікавлення, що постійно товаришить розвиткові українського питання, свідчить, що публична опінія відчуває вже вагу проблеми і потребу зближення до її розвязки".

5) Львівські ендеки про побут анґлійських послів.

Орґан львівських ендеків „Курєр Львовскі" у своїм 221. ч. з дн. 12. серпня помістив передовицю „Після відїзду анґлійців", де висловлює своє сильне невдоволення, чому анґлійські парляментаристи приїхали до Львова, чому саме тепер у літі, чому інформуються про тутешні відносини так, як це роблять і т. д.

Після довгого вступу ось характеристична основа всієї статті:

„Та коли вже кажемо про пацифікацію, треба зосередити на адресу дипльоматії та державної партії одно питання: багато людей знає меморіяли проти пацифікації, а в їх, коли не помиляюся, шість. Та чи були які меморіяли про саботажі, які прецінь спричинили пацифікацію? Коли вони появилися на терені Ліґи Націй (що може бути), то чому не придали їм такої ваги, щоби світ знав, що медаля має два боки?

„Маю враження що в тій справі зробили страшну недбайливість. „Манчестер Ґардіян" атакував Польщу за пацифікацію, але мені невідомо, чи якийсь анґлійський часопис відповідав йому, передаючи історію тих двох місяців, що пацифікацію попередили. А прецінь треба було про це подбати. Може це навіть важніше, ніж видавати чужими мовами дорогі книжки про деякі польські особистости?

„Колись у жовтні чи листопаді м. року звернулося до мене кілька пань, щоби допомогти їм зібрати матеріял на тему саботажів і написати коротку передмову до цього; це було призначене для французських часописів. На кожний випадок не мало воно такого відгомону як українські меморіяли про пацифікацію. Адже не було це вислідом офіціяльної акції, не мало піддержки амбасад і консулятів.

„Тому-то п. Pic, сильно підозріваю, не здав собі ані в десятій частині справи з розмірів і жаху саботажів. Звідки мав їх знати, коли не дали йому фактичного матеріялу? А матеріял це багатий. Цим панам ми доставили яку сотню випадків на підставі самого „Львівського Курєра", а була це тільки частина, бо прецінь неодно було затаєне.

„П. Дейвіс толкував представникові „Діла", що: „Найсильніший нарід не може знищити другого арештами, гарматами і ґазами", що можна „замкнути всіх представників другого народу", а все таки „даремна річ", хоч би „той нарід був тільки півмільйоновий". Отже чесність і почуття справедливости, яке пробивається з енунціяції п. Дейвіса, булиб йому подиктували і відповідник до того речення — колиб очевидно знав докладно про саботажі. Себто: що один нарід не знищить другого підпалами і атентатами на поліцаїв.

„Існує дефетистична приповідка, що нема злого, що на добре не вийшло би. Сумним і лиховісним явищем є нові випадки саботажів і далеко в майбутнє сягаюча англійська політика з нетерпеливо гризучою вудила сучасної дійсности українською політикою.

„Яку ролю відіграє на такому широкому підкладі польсько-українська справа — не в значінні спору за територію, але як загарантована міжнародніми трактатами меншостева проблема? Це тільки дрібний фрагмент у ланцюзі ґльобальних намірів і як такий бодай не фасцинує холодних і вирахованих анґлійців. Польща їм теж потрібна у згаданих комбінаціях і повинна бути в їх понятті зглядно сильна. — Тому не може бути мови про ослаблення її знутра через підтримування української відосередочної сили. Навпаки, англійцям залежить на тому, щоби в описаній ситуації вигладити польсько-українські взаємини та зліквідувати те огнище спору між двома народами, яких ширші інтереси взаїмно себе не перекреслюють, але радше доповнюються, творячи у Сх. Европі вигідну базу для британської політики на близькому і далекому сході.

„Українці, відчуваючи актуалізування своєї справи, пустили в рух пропаґандивний апарат, який перед тим ціляв у Льондоні в порожнечу, і перенесли своє головне зусилля в Берліна до англійської столиці. Вояи мають на еміґрації трохи людей, які вже добре пізнали західню Европу і навчилися промовляти до неї в зрозумілий і влучний спосіб. Найрухливіше походив коло справи, постійно перебуваючий у Парижі публіцист д-р Василь Панейко, знавець і творець українських настроїв в европейських столицях, знаменитий стиліст і заприсяжений противник Польщі. Він досконало визнається в тому, що злого говорять про нас на заході, але недостає йому часто критичного уложення до обсервованих поглядів, бо не знає теперішнього життя в Польщі з автопсії і це робить його односторонним. На англійському ґрунті мусів дещо притупити свій темперамент і зручно пристосуватися до тамошніх умовин політичної акції. Переловсім його зусиллям завдячують українці сильний відгомін в Анґлії на минулорічні події у полудньово-східній Польщі. Це теж дало йому нагоду перейти від загально-українських справ до справи положення українців у Польщі. Його заходи увінчав сукцес у виді петиції до Ліґи Націй, яку підписало 80 парляментаристів з усіх трьох анґлійських партій, петиції, яка спричинила, що українські скарги попали до найвищого орґану Ліґи і найшлися на столі нарад світового парляменту.

„На січневу і травневу сесію Ради Ліґи в Женеві й. р. прийшла Панейкові допомога з краю у виді делеґатів українських парляментаристів з Польщі. Вони конферували з анґлійцями, інформуючи їх безпосередньо про пацифікацію і намагаючися позискати для актуальних політичних цілей. Але пішло їм з перешкодами, бо Анґлія не могла мішатися до внутрішніх справ Польщі. Вислідом компромісу між постулятами українців, заінтересуванням Анґлії і престіжом Польщі був знаний комунікат Комітету Трьох.

„Українські політики, розчаровані хвилевим вироком Ліґи, не приспали справи і в їх імени поїхала до Льондону посолка Мілена Рудницька, яка навязала там тісний контакт зі симпатиками українського руху, а через них з відповідальними особами англійської політики. Її візита вилала скоро овочі у формі інтерпеляцій у палаті громад, публичних енунціяцій і статтей у пресі, які доходячи до Польщі, розбуджували здивування і спрямовували необзнайомлених зі справою в обійми фантазій і здогадів на тему джерела тих доказів анґлійського заінтересування українцями.

„Останнім етапом цілої тієї ґри, яку ми обсервували, минулого тижня був приїзд пп. Дейвіса і Барра. Вони говорили, що приїхали приватно для студій, але поділяться своїми враженнями з анґлійським громадянством. Здається, що вказувалоб на те, що політика лейбурпарті вертає до випробованої методи анґлійських лібералів: не вмішуватися безпосередньо до нічого, але прослідкувати все на місці і відповідно до того пристосувати свої офіціяльні посунення.

„Побут анґлійських ґостей викликав сенсацію, хоч був тільки епізодом у наростанні випадків, що підготовляються на відтинку нашої внутрішньої політики. Сміємо твердити, що це зацікавлення, що постійно товаришить розвиткові українського питання, свідчить, що публична опінія відчуває вже вагу проблеми і потребу зближення до її розвязки".

5) Львівські ендеки про побут анґлійських послів.

Орґан львівських ендеків „Курєр Львовскі" у своїм 221. ч. з дн. 12. серпня помістив передовицю „Після відїзду анґлійців", де висловлює своє сильне невдоволення, чому анґлійські парляментаристи приїхали до Львова, чому саме тепер у літі, чому інформуються про тутешні відносини так, як це роблять і т. д.

Після довгого вступу ось характеристична основа всієї статті:

„Та коли вже кажемо про пацифікацію, треба зосередити на адресу дипльоматії та державної партії одно питання: багато людей знає меморіяли проти пацифікації, а в їх, коли не помиляюся, шість. Та чи були які меморіяли про саботажі, які прецінь спричинили пацифікацію? Коли вони появилися на терені Ліґи Націй (що може бути), то чому не придали їм такої ваги, щоби світ знав, що медаля має два боки?

„Маю враження що в тій справі зробили страшну недбайливість. „Манчестер Ґардіян" атакував Польщу за пацифікацію, але мені невідомо, чи якийсь анґлійський часопис відповідав йому, передаючи історію тих двох місяців, що пацифікацію попередили. А прецінь треба було про це подбати. Може це навіть важніше, ніж видавати чужими мовами дорогі книжки про деякі польські особистости?

„Колись у жовтні чи листопаді м. року звернулося до мене кілька пань, щоби допомогти їм зібрати матеріял на тему саботажів і написати коротку передмову до цього; це було призначене для французських часописів. На кожний випадок не мало воно такого відгомону як українські меморіяли про пацифікацію. Адже не було це вислідом офіціяльної акції, не мало піддержки амбасад і консулятів.

„Тому-то п. Pic, сильно підозріваю, не здав собі ані в десятій частині справи з розмірів і жаху саботажів. Звідки мав їх знати, коли не дали йому фактичного матеріялу? А матеріял це багатий. Цим панам ми доставили яку сотню випадків на підставі самого „Львівського Курєра", а була це тільки частина, бо прецінь неодно було затаєне.

„П. Дейвіс толкував представникові „Діла", що: „Найсильніший нарід не може знищити другого арештами, гарматами і ґазами", що можна „замкнути всіх представників другого народу", а все таки „даремна річ", хоч би „той нарід був тільки півмільйоновий". Отже чесність і почуття справедливости, яке пробивається з енунціяції п. Дейвіса, булиб йому подиктували і відповідник до того речення — колиб очевидно знав докладно про саботажі. Себто: що один нарід не знищить другого підпалами і атентатами на поліцаїв.

„Існує дефетистична приповідка, що нема злого, що на добре не вийшло би. Сумним і лиховісним явищем є нові випадки саботажів і

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 2)

З дороги на північ.

Є прегарні ставки-озера з лебедями, є водограї, є величезний водопад, під яким можна свобідно перейти. В павільонах граютъ музики; а коли ми в трійку (з двома товаришами українцями, які найшлися зі мною на кораблі) ввійшли до Тіволі, зараз у крайнім павільоні музика заграла вязанку українських пісень, безсмертного „Гриця", „Їхав козак за Дунай" і друге немов, на наш привіт. Це певно ще ремінісценції з часів, коли в столиці Данії мали ми нашу кольонію та навіть посольство.

У сусідніх льокалях данцінги; гуляють хлопці з дівчатами, дівчата самі з собою, та всі дуже прилично, спокійно та культурно. Данія — демократична держава; тут клясових ріжниць нема, тож годі пізнати, чи це гуляє пані, чи її прислуга. Одні і другі стрункі, ясноволосі з синіми очима — другого типу тут нема — вбрані з певною елеґанцією, шиком та кокетерією, яких так бракує їх найближчим сусідкам — німкиням. У людей видно спокій, рівновагу і чемність; навіть те мале дівчатко, що я хотів його сфотографувати, втікає і ховається з усміхом, певною дозою кокетерії, чемністю та явним вдоволенням, що хтось звернув на неї увагу.

Взагалі таких чемних людей, як на півночі, не стрічав я нікуди. На запит про дорогу чи про що інше, кожний, цивільний, урядовець у мундурі чи поліцай, дасть вам чемну, спокійну відповідь та ще зазначить вам дорогу на пляні міста.

І знов приходить мені на память ремінісценція з інших сторін, якто напр. у Варшаві на запит „Чи цей трамвай їде на Повонзки?" дістав чужинець відповідь: „А як ёдзе, то цо?" (автентичне).

Щасливий край — Данія. Не перебула вона активно великої війни, але на ній багато заробила. Нема тут крадіжей, бо всім добре ведеться, нема тут постійного війська, бо його не треба, а та ґвардія, що парадує по місті в доволі чудернацьких строях, парадує лише для паради. Найбільш демократична держава має короля — так само, як і її сестриці, Швеція і Норвеґія — а має їх тому, бо, — як сказав один данський журналіст польському письменникові Ґетелеві, — бо їй це не шкодить і може собі позволити на цей люксус. А зрештою і король — це демократ, перший горожанин держави та більше нічого. Гарний край, невеликий, а такий богатий; рільничо-молочне господарство тут перше в Европі, а анальфабетів нема. І мимохіть приходить на думку наша країна; чи ми коли в будуччині зрівняємося з Данією і її скандинавськими посестрами? Ледви чи так скоро.

А покищо ходім іще раз на чудову променаду Langelinie і подивляймо з заздрістю ту велику культуру, яку протягом віків витворив цей маленький нарід, що з колишніх морських розбишак став одною з найбільше працездатних націй, від хвилини, як залишив війни, кольонізаційні походи та як — в останніх роках — розвязався мирно навіть з колишньою своєю унійною кольонією — Ісляндією.

Берген.

О півночі з 19. на 20. липня відбив наш корабель з Копенгаґен і через Ересунд вузьким проливом попри береги Швеції вїхав на широкий Катеґат. Вполудне минули ми ріг Скаґен, кінець Ютляндії, що довгим піщастим клином розділює Катеґат від Скаґеррака та виплили на неспокійні води широкого Скаґеррака. Ця морська дорота завсіди дуже неспокійна, бо тут ломляться з собою струї балтійського та північного моря; хвиля починає кидати кораблем, а крик і войк мев, що вічно кружать за кораблем та над ним, свист вітру, скрипіння корабельних линв та безконечне голосіння моря викликує неспокій у душі людини, що вперше вїхала на безкрає море.

Корабель їде понад найбільшим морським цвинтарищем; тут кільканацять літ тому, 31. травня і 1. червня 1916 р. зустрінулися з собою дві найбільші морські сили світа, Анґлія та Німеччина, перша під проводом адмірала Джеліко та Бітті, друга під проводом Шера та Ґіппера. І одна і друга сторона приписувала собі побіду; всеж таки Анґлія втратила понад 7.000 людя та понад 160.000 тон, а Німеччина лише 2.800 людя та 60.000 тон. А тепер те все, і люди і кораблі, лежать спокійно на дні моря, а кораблі, що переплівають серед данцінґової музики це сумне місце, давно вже забули про ту страшну трагедію, якої другої не знає історія світа.

Та коли Скаґеррак уже був доволі неспокійний, то північне (німецьке) море розгулялося у ночі надобре; з веселої, розбаленої публики, стала громада блідих, знесилених людей, а крики та войки помочі та рятунку лунали цілу ніч на кораблі. Даремне: Позейдон не пускає людей до себе без оплати! У міру, як на обрію почав рисуватися беріг Норвеґії, море почало ставати спокійніше, а коли вкінці — вже під проводом норвеського капітана-пільота корабель вїхав у захищений бергенський фйорд, стало цілком спокійне.

У глибині фйорду під високими, зеленими горами вирнуло амфітеатрально положене друге місто Норвеґії Берґен; та вже довго-довго, заки ми причалили до пристані, видно було щораз частіше поодинокі оселі або й домики, з дерева оригінальної будови та стилю, великі фабрики, а на кілька кільометрів перед пристанню білі, збірники роби — вид характеристичний для всіх норвеських портів аж до Ґаммерфесту. І нічого дивного, бо ціла торговельна фльота Норвеґії, одна з найбільших на світі, послугується або парою або моторами; вітрильників ніде не стрічаємо поза данськими водами, де ще трапляються справжні вітрильні велитні, на три, чотири, а то й більше щоглів.

(Продовження буде.)

жу, які скоїлися в останніх днях. Але мають вони одну добру сторону: скоїлися вони саме підчас побуту англійських гостей. Може це спонукає їх ретроспективно прослідити другий бік медалі.

„Підчас побуту пп. Дейвіса і Барра падали вераз з польських уст невдоволені завваги: „Чого вони тут хочуть?", „Чи не мають щось ліпшого до роботи?", „Чому не їдуть до Індій чи Єгипту?".

„Мушу ствердити, що я з цим не погоджуюся і не вважаю цього за справедливе. Дай Боже, щоби ми не потребували відгороджувати себе китайським муром перед очима цікавих, а навпаки: могли їм усе показати та обдекшити прослід.

„Тяжко докоряти комусь, коли хто цікавиться чужими відносинами. Інша справа, коли чужоземець зявляється в невластивій ролі, коли прибирає міну судді і мішається у внутрішні справи. Але і в такім випадку винен не він, а місцеві рішаючі чинники, які дають йому до цього нагоду.

„При кінці травня 1926 р. чув я програмову промову одного з ісповідників перевороту. Фігурувало там, між іншим„ зближення до англьосаських народів". Отже в якій формі ми зблизилися? Чи як рівні до рівного, чи як клієнт до римського патриція?

„Присутність у Варшаві „фінансового дорадника" вражала моє національне почування, більше, ніж можуть вразити подорожі чужих парляментаристів, хоча би по наших „кресах",

„Врешті єлівце для тих, що радять послам англійського парляменту, які цікавляться справами національних меншин, їздити до Індій або Єгипту. Члени англ. парляменту, навіть ліберально настроєні, не їдуть туди заздрості. Раз тому, що часом можна би мати деякі труднощі, як конкретно прикласти свої проголошувані принципи так, що можна би стягнути проти себе закид ділання на шкоду Англії; вдруге тому, що місцева індійська влада при всій пошані для назви „посла" не робить йому полекш.

„А вже щодо чужинців — то рішуче робить труднощі...

„Не значить те, щоби польська влада повинна була відмовити візи п. Дейвісові та п. Баррові. Записую це тільки для доказу, що ріжно можна поводитися з гістьми. Невідомо мені теж, щоби не то чужі парляментаристи, але навіть члени англ. парляменту, які приїзджають неофіціяльно, вели конференції напр. з п. Ґандім, мали нагоду давати йому ради, їздили з прихильниками самостійности Індій (а без представника влади) по краю. На це-ж є віцекороль, урядовці, комісія Окрутлого Стола...

„Згадую про ці справи тільки як про приклади меншинової політики. Не роблю ніяких аналогій, бо не лицювали би тут. Східна Малопольска це не Індія, яку англійці підбили, ані Єгипет, який подекуди купили від збанкротеного володаря і військом окупували. Східну Малопольску (після р. 1918, коли в справу вдалися австрійці та німці) заливала польська та руська кров, але тільки у спільній обороні перед турками та татарами. Правда, ще — в обороні перед Хмельницьким, який руське селянство („хлопство") тисячами роздаровував кримським союзникам.

„Східна Малопольска це земля історично, культурно та економічно від віків звязана з Польщею, заселена двояким населенням, яке мусить найти спосіб згідного співжиття"...

—o—

Берестейський вязень, б. посол Ліщинський вийде на волю.

Як ми повідомляли, дня 11. ц. м. відбулася в Люблині апеляційна розправа проти б. посла Івана Ліщинського. Боронив посол д-р Степан Біляк.

Апеляційний суд змінив вирок окружного суду в Рівному і зменшив п. Ліщинському кару вязниці з 2-ох на *1 рік*. Крім цього рішено випустити б. посла Ліщинського на волю за кавцією 500 зол.

—o—

Приготовляють новий монополь.

Часописи повідомлюють, що уряд розглянув проект директора Наукового Інституту для еміґрації і кольоніяльних справ д-ра Ґустава Заленцкого про введення свого роду монополю кави в Польщі. Кажуть теж, що уряд в основі годиться на проект д-ра З.

Цей проект виходить зі заложення, що теперішні ціни кави в Польщі є непомірно високі в порівнанні з цінами в краях, що її продукують. Надвижка поміж цінами в місці продукції і цінами в краю опинюється: 1) в руках чужих транспортових товариств; 2) в посередників-гуртівників, якими є головно німецькі і голяндські фірми і 3) в руках гуртових фірм у краю. Ціни при нормальних оплатах транспортових мають виносити в краю коло 2.50—3 зол., а виносять від 10 зол. в гору за 1 кґ.

Д-р З. проголює створити торговельне підприємство, в якому більшість акцій чи закладового капіталу мала би держава, а воно переводило імпорт кави, регулювало ціни і сталоб одиноким монопольним імпортером цього продукту до Польщі. Надвижки з цього імпорту забиралоб товариство, а величезна їх більшість діставалася би просто до державної каси. Дальше займається проект також міркуваннями на тему польського впливу на саму продукцію кави руками плянтаторів з Польщі та звязаного з цим плану польської кольонізації за морем.

Цей новий монополь міг би дати Польщі нові високі доходи, а проектодавець запевняє, що ціни кави не булиб вищі, як сьогодні, але навпаки— нижчі. Та ми знаємо, що всі монополі з хвилею їх заведення хвалять нам як благодать для громадян. Щойно, коли монополь введений, починаються звичайні кроки чимраз сильнішого тиснення доходів державою, часом теж надзвичайно високих, супроти яких консумент зовсім безрадний. Згадаємо хоч би останні перипетії сірникового монополю в Польщі, який підніс понад усі припущення ціну сірників, що відбилося на широких масах консументів. Тому мабуть нема чого радіти з обіцянок нового монополю, хоч кава не є таким масовим товаром для широких мас, як сірники.

Що далі?

(Допис з Волині.)

Читачі „Діла" напевне ще не забули „отвертого листа православного українського студентства в Польщі", уміщеного у ч. 145. нашої газети. В ньому вся наша православна молодь, що студіює у високих школах, висловилася про сучасне положення православної церкви; вказала на цілу низку анормальних і засадничих її недуг; перестерігла ерархію перед недалекою катастрофою, як наслідком тих недуг; нарешті звернулася з закликом до митрополита запровадити в церкві лад і спокій. Лист цей викликав сильне враження серед цілого православного суспільства, котре вчитало в ньому явище небуденного значіння. Щодо українського громадянства, то воно крім того відчуло глибоке задоволення: бо побачило, що його культурна молодь стоїть на рівні сучасного духовного життя, розуміє його потреби, цінить його ідеали і буде за них боротися. Всі чекали, як зареаґує на те митрополія. І митрополія рівно через місяць обізвалася. В її політичному офіціозі „Слово" (у ч. 8.) появилася анонімова стаття під заголовком „Знаменіє времени". Саме оголошення листа студентів вона називає „гнусностю" і „очерняющею непристойностью", а його зміст „інсінуаці-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. СЕРПНЯ 1931.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Денник мого сина.

Понеділок:

Сьогодні матуся збудила мене ранком поцілунками: „Юрчик, ти сьогодні скінчив 8 місяців! Розумієш?" І трохи не вдавила мене. Розумію, що тут нема що розуміти, але не розумію, чому тому, що я скінчив 8 місяців, мене мають душити, як цитрину?

Я вже давно помітив, що з моїм татом і мамою діється щось несамовите, головно від тоді, коли мені пощастило перший раз звестися і сісти. Як тільки хто з них побачить, що я сиджу — то просто дуріє: „Моя кулька! Мій горошок!" — верещать, а батько лізе цілуватися. У! Думає — незвичайна приємність, коли його колюча борода наколе мене, як щітка! Що я й потім на цьому боці спати не можу! Зрештою — яка я кулька? — Хіба я подібний на горох?

Таке й сьогодні. Підхопив мене на рукн, підкинув вгору, аж мені дух сперло, подержав у воздусі (думає — приємність — бовтатися ногами і не почувати нічого під ними, у висоті півтори метра над землею?) і поніс до бороди. Але я не дурний! Він до бороди, а я у крик, що аж мама прибігла й накричала: „Що ти? здурів?" Батько почав оправдуватися, а я вдав, що зайшовся і сміявся в дусі.

Маю його!

Вівторок:

Через вчорашне пополудне й сьогоднішній ранок я помітив, що батько страшенне боїться мого крику. Відтепер він тільки до мене — а я що сил верещу і маю деяку хвилину спокою. Алеж і впертий він: Що який час повертає до мого ліжочка і намагається мене так схопити, щоби я не почув. Тількиж — не почуєш! Я вже відріжняю: матусині руки мягкі й пахучі, а в батька — як у медведя і тверді, як підошви. Го-го! Хох не хоч, а почуєш.

Між іншим був я вчора у кухні знову. Там трохи темнувато, але й є всячини: Синьої чер-воної, блискучої. Не дають мені того правда в руки — але хіба так завжди буде? А вже як підросту я, поздіймаю все те геть зі стін і порозкидаю, хто зна куди.

Бачив і сьогодні дивне диво. Живе, з чотирма ногами, з кожушком, таким, як у мами на ковнірі. Коли я вхопився за футро — те диво верескнуло, пхикнуло й порскнуло — я аж одубів. І побіг попід стіл. Я тільки видивився на маму. А мама каже: „Киця!" Ну, гаразд, хай вам буде киця, але що таке — киця? І відки в матусі така киця на ковнірі? І чому тамта ковнірова киця не порскає, коли вхопитися за неї?

Треба буде уважно за тією „кицею" послідкувати.

Середа:

Вночі щось мене кусало і я спав зовсім не добре. Виразно чув, як щось лазило по плечі, а потім як не втне!

Я нагадав собі ту прокляту „кицю" і в темній хаті налякався уже самої думки про неї. І закричав.

Батько устав (колиб тільки не ліз цілуватися! — подумав я), погойдав мене і я забувся, задрімав. Тільки ледви я вснув, знову вкусило. Я знов у крик. Батько знов устав і знов погойдав. А те, що кусало — досить собі хитре. Батько гойдає — а воно тихо, батько машерує до ліжка, а воно машерує по плечах. І знов тне. Я знову кричу. Так було щось з девять разів, поки я не зрозумів, що те, що кусає, боїться батька і батько мусить бути біля мене. І щоби його задержати — я розплакався — а у відповідь батько дав мені у шкіру і закликав маму:

— Дай йому бальончик з водою, бо у нього нестравність!

Мої протести нічого не помогли. І мене скривдили страшенне: Якийсь бальончик, але не до забави, набили, я заснув після цих прикростей, але й крізь сон чув, що те, що кусало, кусало далі.

Четвер:

Приїхала моя бабка. Це було так: Коли я після ранної купелі вснув, збудило мене багато голосів. Я збудився, бо гадав, що це мама пішла зі мною на віче — аж біля мого ліжечка сидить якась нова жінка, а такі добрі в неї очі і такий сивий волос!...

Я видивився, бо пригадую: У хаті такого не було, а вона як почне балакати! Ба, коби я розумів. Я пробував теж говорити, але бачу, що воно ще треба підождати з тим. Покищо я засміявся до неї (ніби чому не засміятися, коли в неї такий ласкавий голос і такі добрі очі?), а мама руками сплеснула:

— Диви, сміється до баби!

А батько теж тут був і собі:

— Він у мене козак!

І що він собі думає? Що я йому на втіху дурнем буду?

Після цього баба взяла мене на руки і балакала — такого багато. Тільки одне слово затямив: „Внуцю". Воно повторялося може з триста разів, а врешті баба до батька:

— Ти мусиш внуцьові калатало купити!

Я люблю, як батько купує щонебудь, але тепер мене перш за все цікавить: Що таке внуцьо? І що таке — калатало?

Ну, підождемо — побачимо. З бабою — гадаю — клопоту не буде.

Пятниця:

З вечора до самого ранку мене боліла долішня щока. Щось там таке всадилося і тисне і болить і преться на верх — годі раду собі дати. Я вже і пальцем штурхав і язиком пересував його — не помагає. Тільки ще більше пече. Лихо тай годі: Спати хочеться, воно не дає, я кричу, всі на мене кричуть, словом — завелося, хто зна що. Мені тільки дивно, що й батько й мати й бабка теж нічо порадити не вміють. Поколупали в мене в роті пальцями тай тільки:

— Буде зуб!

Хай би там і був, хоч я зовсім не знаю, що воно таке, тількиж чого воно болить? І їсти годі і спати годі, а ледви над раном вснув.

Спав до обіду. Вполудне приїхав батько і з порога:

— Маєш, сину, калатало!

Я і за біль забув.

(Докінчення буде.)

—o—

ею, клеветою, обнаженним нахальством, безцеремонним жонглюванням святими канонами" і вимогою шкідливих для церкви розпорядків... Виступ молоді трактується, як „скандальное выступленіе, мальчішеская дерзость і апломб пріготовішек, грязное пятно на всьо українское студенчество, ярко виявлений случай глубокаво моральнаво паденія, грозний сімптом надвігающевося на нашу малодьож нравственнаво маразма і розгнуданності" і т. д. На думку статті, авторами листа були не 11 підписаних під ним представників студентства, „а некіе третіе", „що зрадницьки ізза вугла жбурнули камінем у первоєрарха нашої церкви, а в його особі — і в мілюни вірних". Кінчається ця стаття загальним закликом до українського студентства змити з себе „клеймо позора" і приявом до суспільства — боротися з виступом українського студентства, „оцінити сумний факт і зробити з нього відповідні висновки".

Коли взяти під увагу, що грубші статті в митрополитальних офіціозах пишуть на спеціяльне замовлення митрополита, а всі взагалі він особисто редагує, то названа стаття набирає значіння, як неофіційна декларація вищої церковної влади. Кожний, хто її прочитав, напевне здивувався, що вона відповіла на лист студентів потоком непристойних слів та закликом до суспільства боронити церковну владу, а вимнула річеве спростування заміту. Очевидно тому, що таке спростування є неможливе, бо подані факти безперечні та широко знані; а власне факти церковного мародерства, чорносотенного московського політиканства та всякого надужиття. Назвати ці факти інсінуацією і наклепом, як то робить митрополитальний офіціоз, є щонайменше дивним. Чи неправда, наприклад, що о. Шимачів є особисто уповноваженим митрополита до продажі на Волині церковних лісів і грунтів, або що зібрану для оборони загрожених ревіндикацією церков величезну суму грошей вже розтрачено не знати куди? Чи також неправда, що Волинь не дістала досі окремого епископа тільки тому, що вона найбільш дохідна з усіх інших православних дієцезій у Польщі, або що заслуги перед РНОМ і відречення від українства є конечним для осягнення всяких благодатей у православної духовної влади?

Даремно митрополитальний офіціоз апелює до цілого українського студентства і православного суспільства: „отвертий лист" є висловом думок і голосу не 11, а всіх студентів-українців, в імени котрих 11 осіб його підписало; щож до українського православного громадянства, то воно вже висловилося на цю тему листом до митрополита Дениса з приводу запровадження 1924 р. нового стилю, підписаного всіма православними послами і сенаторами (українцями, білорусами і росіянами), пізніше ухвалами Луцького церковного з'їзду 1927 р. і численними делегаціями та переговорами з митрополитом. Єдине, на що митрополія може надіятися, це на підтримку з боку РНО, але останнє не є громадянством.

Лист ідейної молоді не зрушив тих, до кого був спрямований: навпаки, він їх ще більше роздратував, і напевне викличе з їх боку нові нагінки на провідників українського церковного руху, а в першу чергу на тих, кого митрополія уважає за „некіх третіх" здогадних вдохновителів листа.

Одначе було б нещиро і для ідейної молоді невигідно, якби вона подалася перед впертістю московського проводу та здалася перед його безоглядністю. Наоборот, свій грубо вилаяний і зневажений поклик вона, українська молодь, не повинна уважати за неуспіх, а лише за один з конкретних доказів, що є безнадійною річю рахувати на льояльність теперішньої московської ерархії до українського народу. Тому нема підстав шукати співжиття з нею. Льогіка розуму і фактів, диктуючи шукати іншого виходу, ставить питання, чи не час для православних українців ліквідувати в себе великий церковний роскол між Сходом і Заходом і чи не оперти свого визволення зпід московського духовного ярма на допомозі Апостольської столиці — Риму. Один з перших аргументів за позитивну відповідь бачимо у гаслі: папа — не москаль, і до ІІІ-го Риму навертати не буде.

Православний волиняк.

10. VIII. 31.

Лемківщина.

(Просвітня нарада в Сяноці.)

Дня 25. липня ц. р. відбулася вступна конференція до просвітньої анкети на Лемківщині в Сяноці. Явилися делегати з Сяніччини, Ясельщини і Горлиць. Явилися самі молоді люди. Нараду скликав в імені Кружка „Рідної Школи" в Сяноці д-р Ванчицький, як делегат Головної Управи „Р. Ш." зі Львова був пос. Великанович.

По отворенні наради перший дістав слово делегат Головної Управи. У довшім рефераті виказав пос. Великанович вагу рідношкільної освіти, потребу творення кружків, організацію молоді, далі звернув увагу на статистику жертвенности Лемківщини і на факт, що треба до цієї великої праці запрягти всіх свідомих громадян і всі наші установи, а передовсім філії і читальні „Просвіти".

Гарний реферат про кооперативну працю відчитав п. Цар, а про методи просвітньої праці на Лемківщині говорив д-р Ванчицький. Промовець представляв на прикладах велику вагу рідно-шкільної освіти на Лемківщині та жертвенність деяких селян, як напр. факт, що вмираюча бідна селянка жертвувала площу під будову „виключно української школи". Велику ролю в культурному русі Лемківщини грає американська еміграція, яка через Обединання прислала жертв коло 800 долярів.

Товариство Український Народній Дім сповняє також велике культурне завдання, а за мету своєї діяльности поставив собі заснування промислової школи в Сяноці і будову дому. Площу на ту ціль вже куплено за суму 2.000 долярів.

У дискусії делегат з Горлиць звернув увагу на практичний змисл лемків і радив закладати якнайбільше кооператив та посилати дітей до середніх і вищих шкіл. Кидає думку, чи не було би вказане закладати середні школи на селі, а не в місті.

Делегат Ясла радив впливати на Лемківщину через Америку і пропонував заложення спеціяльного журнальчика для лемків.

Ухвалено створити Комітет з д-ром Ванчицьким на чолі, який займеться в найближчій майбутньости скликанням великої анкети цілої Лемківщини, а до створення організаційного комітету анкети повинні війти всі культурно-освітні й економічні українські установи, передовсім філії „Просвіти" і кружки „Рідної Школи" в Сяноці, Новому Санчі, Грибові, Горлицях і пр.

Львів, 7. VIII. 1931.

Пос. Д. Великанович

Вибух у фабриці амуніції.

В Райнсдорфі, в Саксонії скоївся страшний вибух на великій фабриці амуніції, що доставляє матеріяли для всеї німецької армії. Від вибуху потерпіли чотири фабричні будинки. З людей щасливим припадком ранило тільки 4 особи. Причина вибуху покищо невідома. Від війни в цій фабриці було вже кілька вибухів. В 1915 р. підчас вибуху згинуло 100 осіб. Тепер є занятих там 600 робітників.

Комуністичний терор у Берліні.

Між пруським урядом і урядом німецької республики йде виміна поглядів на тему проєкту заборони німецької комуністичної партії. Пруський уряд вагається з такою забороною з огляду на настрої робітничих мас, з якими німецькі соціялісти, будучи при урядовій кермі в Прусах, мусять рахуватися. Зате така заборона мала би вийти від державного уряду відразу для цілої республики. Рішення в цій справі залежить від висліду слідства, яке ведеться тепер з приводу останніх комуністичних убивств у дні плебісциту. Слідство звертається проти одного з молодших комуністичних послів, що стоять у близьких зносинах з Москвою.

Одночасно комуністи розвивають дальше комуністичну акцію, заліплюючи Берлін плякатами, якими заповідають смерть дальших поліційних службовців, найбільше зненавиджених комуністами. Поліція здерла ті плякати, але за кілька хвилин вони появилися деінде.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Загальні закони та індивідуальність письменника.

Існують дослідники літератури, які є тої гадки, що письменник як індивідуальність не є найцікавішою її появою. Суперечатися з ними не можна, з тої самої причини, як смішно було би переконувати природника, що все життя досліджує комахи або гриби, щоби звернув увагу на дещо цікавіше: на психольогію своєї жінки.

З менту, коли історик літератури хоче найти в ній закони аналогічні до природничих наук, він невідхильно мусить зводити індивідуальні прикмети до загальних себто шукати в усіх письменниках і творах те, що вони мають спільного, а не чим ріжняться між собою. Ця метода творить оману науковости тому, що полишає на боці те, що є сутньою проблемою літературної творчости, а заступає її схемами потрібними хіба для тих, що не вспіли дати собі ради з такими дивоглядами, як ріжні роди таланту та ріжні їх форми. Талановитий критик, що присвятив довгі роки якійсь химері, може вийти навіть від найбільше чудернацької теорії і зібрати, завдяки ній вартніший матеріял для зрозуміння творчости, ніж ті вчені, що взяли за основу кілька незаперечних правд і збирають докази на те, що для нас і без цих доказів самозрозуміле; вони доходять тільки до того, від чого вийшли.

Можна легко уявити собі, що якийсь чудак-професор узявши до помочі статистику та психопатольогію прослідить життєпис 2000 письменників, щоби доказати, що найцінніші твори завдячуємо авторам, що писали для сплати своїх довгів, або писали після півночі, або були первородні, або нежонаті, або алькоголіки, або брюнети. Кожна із таких студій, що своєю idée fixe викличе в нас іронічну усмішку може відкрити неодну подробицю, що причиниться до кращого зрозуміння психольогії письменника. З другого боку возьмім сотні праць ріжних псевдоучених, які видають грубі томища листування визначного письменника, щоби збільшити його величину, або дати причинок для його індивідуальности, або його доби; дуже часто такі листи не ріжняться нічим від листів звичайного смертника, що пише про орудки, буденні клопоти і дає приватні інформації. Теза лишається ненарушною — „такий-то X. — великий письменник..." дарма, що писав зовсім нелітературні й нудні листи, які крім цього не є зовсім характеристичні ані для його таланту, ані для його доби.

Досліди над творчістю письменників ідуть нині щораз живіше у двох протилежних напрямках, немов би лишалися під безпосереднім впливом щораз більше зростаючої спеціялізації ріжних наук і щораз більшого голоду метафізики. З одного боку маємо студії присвячені якнайдрібнішим технічним питанням композиції твору або найменшим подробицям із життєпису письменника, з другого боку маємо широкі синтези (напр. ріжні естетичні теорії), які силкуються розяснити саму суть мистецтва та психольогії творчости.

Студії обох цих родів затемнюють за кожним разом неодно питання прояснене сучасною психольогією, коли в засновку своїм ідуть за надією, що призбирана якнайбільша скількість фактів, або одна широка загальна теорія зможе посунути вперед будову індуктивної чи дедуктивної теорії творчости. Сучасна наука та фільософія розяснювали нераз факт нелегко доступний для нашого нахилу „міркування" та „передбачування", що одною із найосновніших рис людської психольогії та мистецької творчости є оригінальність індивідуальних переживань та їх передачі в своєрідній формі, неподібній до інших.

Коли охопимо оком якнайширшу картину літературних форм — ріжних літератур ріжної доби та культури — всі ті загальні ідеї, які придбали ми через знайомість із творами та письменниками не складаються на ніякий закон, що мав би прикмети хоча би такого нескладного приладу як термометр або барометр, що поміг би неохибно означувати висоту вартости твору та риси таланту. Основою всіх засобів мірення літературної творчости є сама міра нашого таланту, нашої вражливости, нашого смаку.

Талант, вражливість і смак не звільняють критика від обовязку рахуватися із деякими фактами з історії літератури: як напр., що деякі твори перетрівали віки, що деякі напрямки мали величезний вплив на найсильніші індивідуальности, що деякі раз створені літературні форми приймають найбільші письменники, наче шахові мистці раз означені правила шахової гри, тощо. Вся річ тільки в тому, що добуде критик із тих фактів і яку форму та які ідеї

ОСТАННІ ВІСТИ

СКЛИЧУТЬ СОЙМ?

Марш. Пілсудський почав урядування.

12. серпня вернувся з Друскеник у Варшаву марш. Пілсудський та почав урядування в характері міністра військових справ. У звязку з його поворотом кружляють ріжні чутки на політичні, теми. В опозиційних колах кажуть, що сойм скличуть при кінци серпня. Є теж чутки, що рішення про скликання сойму западе щойно 10. вересня. Сойм скличуть задля ухвалення законів для дальших бюдж. ощадностей.

НОВИЙ МІНІСТР ОСВІТИ.

Після конференції з прем. Пристором през. Мосціцький підписав іменування віцепрезидента ББ. пос. Єнджеевича міністром освіти.

ЧЛЕНИ УВО ХОТІЛИ ПЕРЕЙТИ НА ЛИТВУ?

Пат подає з Вильна: Біля Трацішків двох людей обіцювало по 50 долярів від особи тому, хто їх перепачкує через кордон Литви. Влада КОП уладила засідку та схопила втікачів. Вони мали при собі сфальшовані легітимації та летючки в українській мові. Здогадуються, що ті втікачі це члени УВО.

ВБИЛИ ДИРЕКТОРА ХАРКІВСЬКОЇ ОПЕРИ?

Польські джерела повідомляють із Харкова, будьто би там убито директора державної Опери, Рибака, родом із Східної Галичини. Рибак — твердять згадані джерела — відграв свого часу в організуванні диверсійної акції визначну ролю та за ті заслуги іменували його тому кілька літ директором Опери в Харкові.

БІЛЬШОВИЦЬКИЙ ПРОТЕСТ У ВОЄВОДИ.

Як ми вже повідомляли, в ночі на вівторок якісь люди вибили в консуляті СРСР у Львові при вул. Набеляка, а саме одну шибу в партері та 15 шиб на І. пов. Службовик консуляту Новіков запримітив трьох молодих людей, пристойно зодягнених, що втекли взділ вул. Набеляка. Про цю подію повідомив Новіков польську владу у вівторок вполудне. Слідство досі не дало висліду. У середу рано Новіков був у львівського воєводи, зясував йому подію та зложив формальний протест з приводу тієї події.

ПРЕМ. ЛЯВАЛЬ ВІДЛОЖИВ ПОДОРОЖ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Аг. Аваса повідомляє, що прем. Лявалъ відложив свою подорож до Берліна. Згадана агенція повідомляє, що ця вістка заскочила німецький уряд закордонних справ, бо німецький прем'єр саме хотів вислати запрошення до Парижа.

НОВИЙ ЗАМАХ НА НІМ. ЗАЛІЗНИЦІ.

В ночі 11. серпня особовий поїзд біля Богаден (нім. Шлеськ) наїхав на каміння, наложене на шинах. Льокомотива розчавила каміння і поїзд перейшов без перешкоди.

З арештованих у звязку з замахом на поїзд біля Ютеборга нікому не доказали вини.

ДОЛЯР У ВАРШАВІ.

На варшавській біржі дня 12. серпня готівковий долар упав на 9 і пів сотика. Запотребування на доляри було невеличке і покрили його приватні банки без участи Польського Банку. Це мале зацікавлення для доляра пояснюють легким відпряженням на німецькім ринку.

Приватно платили за доляра 9 зол. Сподіються дальшої знижки готівкового доляра.

—o—

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** 175 2-3

— **Ревізії.** Мабуть у звязку з побутом англійського парляментариста Дейвіса в рогатинському повіті, перевела львівська поліція ревізію у п. Романа Сушка саме в момент його повороту до Львова з Черча, де був на лікуванні. Нічого компромітуючого не найдено і п. Сушка оставлено на волі. Забрано приватну кореспонденцію. Ревізію перевела поліція без судового наказу.

— **Вбитий поліцаєм.** В Оріхівцях (пов. Мостиська) поліцай Козловський стріляв у погоні за озброєним у револьвер Ол. Кордябком. Куля поцілила втікача в серце і він згинув на місці. Кордябка пошукував окр. суд у Сяноці. В Оріхівцях тому кілька днів було три пожежі, тому Кордябка підозрівають у підпалі.

— **Священик убив вломника.** На Сигнівці біля Львова нотований злодій Фр. Пельчарський з кількома товаришами хотів вломитися до тамошнього польського священика Жака. Священик вистрілив кілька разів із револьвера й зранив Пельчарського в живіт. Пельчарський помер у шпиталі.

— **Арештували директора „Кулка Рольнічого".** В Раві Руській на приказ прокуратури відставили до вязниці власника тютюневої гуртівні, директора „Кулка Рольнічого" та кіна „Сокуд" Фр. Гальтера. Викрили, що Гальтер був вмішаний в аферу фальшування документів.

— **Фальшівники в польській кооперативі.** Тарнобжеську поліцію повідомив один із членів тамошньої кооперативи, що члени управи тієї кооперативи допускаються надужить і ділять ся доходами. На доказ дав поліції кількадесять фальшивих векслів кооперативи на суму 30.000 зол. Влада опечатала касові книжки кооперативи. Дальше слідство веде спец. виделеґований суддя зі Самбора. Сподіються арештувань.

— **Сфальшовані векслі варшавської Каси Хорих.** Невідомі люди пустили в обіг фальшованих векслів Повітової Каси Хорих у Варшаві на суму 35.000 зол. Жертвою впав м. ін. Банк Польський і кілька приватних банків. Каса Хорих перестерігає, щоб тих векслів не приймати.

— **Вломи.** Невідомі злодії дістались драбиною на балькон І. пов. мешкання Пінкаса Штернгерца при вул. Костельній у Львові. Штернгерц із родиною є на літниці. Злодії витиснули шибу й так дістались до хати. Тут розбили вогнетривалу касу, забрали готівку й біжутерію та втекли. — У Станиславові до віллі д-ра Гамерського при вул. Липовій, де живе теж тесть того лікаря аптикар Арматис, вломилися при помочі витриха злодії. Вони забрали зі шуфляди ординаційного бюрка 12.000 зол., з гостинної кімнати накриття та біжутерію, а зі ждальні пять футер. Шкоди є на 50.000 золотих.

— **Злодій впав із балькону.** У Львові при вул. На Болоня ч. 26. до мешкання на І. пов. в середу над раном хотів вломитися злодій. Коли вже крізь вікно хотів дістатися до середини, сполошили його. Злодій скочив з вікна І. пов. на вулицю та зломив собі обі ноги. Рятункова стація відвезла його до шпиталю. Це Юліян Шульц, якого поліція пошукувала вже за ріжні каригідні вчинки.

— **Крадіж на залізниці.** Артурові Сжедніцькому з Кшелева (Єнджеевський пов.) як він всідав до поїзду в Трускавці, вкрав злодій портфель із 1800 зол. і закорд. пашпорт.

— **Найшли нотареву касу.** В Городку Яг. найшла поліція в стодолі касу, яку злодії вкрали в нотаря Земби. В касі злодії лишили 30 завіщань і документи, а забрали 2.000 зол., долярівки й акції на 2.400 дол. Виявляється, що візитівку, яку злодії були лишили в нотаря день перед крадіжю, коли просили в нього виробленя посади, була фальшована. Д-ра Кадиуса нема ні в Городку, ні в Перемишлі.

— **Ранили війта.** В Вербіжі (пов. Коломия) пострілив хтось війта Василя Андрущака. Раненого війта перевезли до шпиталю.

— **Плян водних доріг.** Мін-ство публичних робіт виладило, як повідомляє польська преса, програму найпильніших водних робіт. Роботи мають бути виконані на протязі найближчих 10 років коштом 650 міл. золотих.

— **Концерти „Сурми".** Співацьке т-во „Сурма" дасть два концерти, а саме: 15. ц. м. в **Ходорові** (початок в год. 8. веч.) і 16. ц. м. в **Черчу** (початок в год. 7. веч.). В програму концертів входять українські, словінські та німецькі пісні.

— **Математичний осяг.** П. Прокіп Мостович, емер. директор гімназії в Коломиї, надіслав до оголошення таке письмо: В днях від 26. липня до 10. серпня ц. р. розвязав я елементарною стереометричною конструкцією делійську проблему (найти грану шестистінника подвоєного обему) з астрономічною докладністю, бо до двацять цифер десяточного дроба. Що значить конструкційна розвязка тої проблеми, знає кожний фаховий математик.

— **Пожежа від грому.** Підчас бурі, що перетягла 10. ц. м. над перемиським повітом, ударив грім в стодолу на фільварку гр. Красіцького в Красічині. В одному менті стодола стануда у вогні, який захопив збіже з цьогорічних жнив. Згоріло 836 кіп збіжа, один віз і збіжевий млинок. Шкоду оцінює власник на 31.700 зол.

— **Хто окрадав церкви?** В Золочеві окрадено мин. тижня парохіяльний костел і церкву оо. Василіян. В обох випадках злочинець дав себе замкнути у святині, опісля порозбивав колодки і вкрав багато цінних річей. Поліція викрила винуватця, яким є Богдан Товарницький, бувш телеграфіст зі Стрия, що замешкав у Золочеві. Є познаки, що Товарницький вломився свого часу до церкви в Полоничах коло Задвіря. Тодї арештовано якогось Дениса Поповича, але він рішучо доказав свою невинність.

— **Як жиди бороняться перед податком.** Податковий екзекутор Мих. Криницький в Судовій Вишні дістав приказ стягнути залеглий податок від різника Йосля Дайтшера. Стрінувши його на вулиці, велів йому при допомозі поліцая йти зі собою до магістрату, щоби перевести кишеневу екзекуцію. Дайтшер мав при собі більшу готівку і щоби не дати її екзекуторові, почав розкидати гроші на вулиці. Інші різники кинулися ті гроші збирати, причому прийшло до великого збіговища. Поліція арештувала кількох жидів і завела разом з Дайтшером до магістрату. За ними вдерлася товпа, але поліції вдалося з тяжким трудом її розігнати. Арештовані будуть тепер відповідати за публичне насильство і збіговище.

— **Жидівський похорон і хрест.** На жидівському цвинтарі у Варшаві була велика авантюра підчас похорону книгаря-видавця Якова Мортковича, що скінчив самогубством. До похоронбрацтва побачили здивовані, що на віку домовину, замовлену родиною, вложено до неї трупа і повезено на цвинтар. Тут члени похоронного брацтва побачили здивовані, що на віку домовини є хрест. Жиди счинили крик і заявили, що до похорону не допустять. В останній хвилині управа цвинтаря веліла знак хреста на домовині залякеруватн і врешті небіжчика похоронили.

— **Пімста волоцюги.** В Горлицях біля Пйотркова вибухнула пожежа, що знищила половину села. Слідство викрило, що вогонь підложив 60-літній волоцюга Леон Курмін. Він ночував у стодолі одного господаря і просив, щоби дали йому вечеру. Коли йому відмовили, підпалив стодолу і втік до ліса, де його й зловили.

— **Що може заздрість.** В селі Мала Кужільниця коло Баранович підчас забави з танцями парібок Василевич пробив із заздрости ножем саою наречену 18-літню Вероніку Василевську. Тяжко ранена дівчина вибігла з криком на двір і за кілька хвилин умерла. Душогуб скористав із переполоху і втік до поблизького ліса.

— **Доходи цадика.** Рабін з Мукачева Шапіра дістав перед кількома днями від скарбової влади платничий наказ на суму 250.000 чеських корон за податки. Доходи цадика з Мукачева оцінила податкова влада на мілион чеських корон річно. До тої суми не вчисляють пенсії, яку виплачує йому місцева жидіаська громада.

— **30 сіл під водою.** В околиці Тампіко в Мехіку виляли ріки, наслідком чого 30 сіл найшлося під водою. Багато людей втратило життя.

— **Вином згасили пожежу.** Італійські газети повідомляють, що біля Анкони (порт над Адрійським морем) вибухнула в одній фабриці пожежа. Пожежна сторожа, що прибула на рятунок, не могла ніде близько дістати води. Тому забрала вісім бочок вина, яке синавками спрямувала на вогонь і швидко його згасила. Вино до гашення вогню замість води вжито на виразне бажання його власника.

витворять вони в сполуці з його талантом, смаком і вражливістю.

Ніяка скількість порівняного матеріалу, запозиченого з літератури, історії та фільософії не всилі заступити критикові його індивідуального світогляду, його своєрідної чутливости, всіх тих даних освіти та темпераменту, що рішають про форму та ідею його осудів. Критика літератури заплутуеться в схоластичне павутиння, коли вірить, що із щораз більшої скількости ріжноманітних літературних форм та ідей можна добути одну теоретичну відповідь на те: „що таке краса?" „що таке мистецький твір?" „що таке літературна форма? „яка ідея мистецька?" і від такої відповіди перейти до практичного прикладення „наукової методи", основаної на загальних законах аналогічних до законів математично-природничих наук.

У критиці нема навіть змоги поставити проблеми: „в якому напрямку треба шукати сподіваної сути критики?" або „чи критика може бути обективною або субективною?".

Байдуже, від чого критик виходить і до чого доходить; ми не мусимо погоджуватися з ним ні в його премісах ні в висновках. Важлива те: **яким** матеріялом він орудує і **як** ним орудує. Якщо всі засоби слова виявлені ним у творі назвати формою, а всі відтінки провідної думки, що шукає в цій формі вислову — ідеєю, тоді можна сказати, що взаємини між формою та ідеею у творі критика є саме тим, що рішає про його вартість, про те, що він живе, як літературний твір: — що спонукує нас пережити ще раз ті самі питання, сумніви та намагання.

— **Хто схильний до злочину.** Головний лікар вязниці в Кіото в Японії дістав гоноровий дипльом університету в Токіо за розправу, яка боронить тези, що товсті люди рідко бувають злочинцями та що більшість злочинів походить від людей худих. Оригінальна, будьщобудь, теорія японського лікаря має свою історію. Тої самої думки був англійський драматург Шекспір, що висловив її у своїй драмі п. з. „Юлій Цезар". Отже стережіться худих людей!

—**Дрібні вісти.** На острові Кубі оголошено воєнний стан. — Підчас урагану біля Бульону втратило життя 9 осіб. — На польського священика Дону в Шікаго напала підчас богослуження якась людина з ножем і скалічила його в шию.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

Товариство українських письменників і журналістів у Празі.

Товариство українських письменників і журналістів в ЧСР. мало від вересня 1930 до червня 1931р. 28 засідань, які відвідало 152 особи. На них були прочитані такі реферати: С. Черкасенко: „Заснування часопису „Світло" (з приводу ювилею цього часопису); С. Русова, С. Шелухин та Н. Григорієв „Впливи „Світла" на вчительство"; С. Черкасенко прочитав свою драму „Юда з Каріот"; С. Русова: „Олена Пчілка"; Б. Гомзин свій твір „Дурман"; Є. Іваненко свої переклади з Ербена: „Скарб" та „Щедрий вечір"; Павло Богацький: „Перспективи української літератури та науки літературної"; Григорій Омельченко: „Мистецтво перекладу"; Зозуленко. „Сучасне становище на Україні"; Б. Гомзин свій твір „Пови"; В. Леонтович свій твір „Мимоволі"; Н. Григоріїв: „Тридять років журналістичної діяльности" В. Стіда, англ. журналіста; Микита Шаповал: „Що таке націоналізм"; Т. Гриб: „Франт. Богушович"; С. Русова: „Україна й Польща в освітленні Р. Мартеля"; Б. Гомзин свої недруковані твори; А. Животко: „Господарське, політичне та культурне становище УСРР. на 1/III 1931"; С. Черкасенко свою драму „Северин Наливайко"; Т. Гриб: „Сучасна білоруська література"; Б. Гомзин: „Тобі, Україно"; Л. Білецький „Куліш"; Марія Омельченкова: „Українське питання в добу переродження Европи"; В. Мартинець: „Українська пропаганда за кордоном"; Ол. Чернова свої поезії; Т. Гриб: „Білоруська журналістика"; А. Животко: „Господарське, політичне та культурне становище УСРР."; С. Черкасенко свої твори.

Студентські справи.

Подаю до відома абсольвентам і студентам, що хочуть перенестися на женевський університет, що студентська громада „Україна" в Женеві в своїм часі помістила оголошення про студії в Женеві в краєвих часописах і американських, отже тим самим всякі закиди роблені „Громаді", що не оповістила згаданих оголошень, є безосновні. При цьому позволю собі ще раз зазначити, що тут є такі виділи: медичний (10 семестрів), фармацевтичний (5 семестрів), дентистичний (8 семестрів), економічних і соціяльних наук, торговельний, американська школа фізичного виховання з англійською мовою викладовою, фільософічний, високий педагогічний інститут ім. Русса, американська школа ритміки і музики, після скінчення якої одержується дипльом професора консерваторії і право заложення такої самої школи в іншому краю, хемічний, що дає степень інжиніра хемії та виділ природничих наук.

За Виділ: **Трач Плакида.**

По інформації слід звертатись на адреси: в краю: Мартинюк Теодор, Дермань, Волинь, або за кордон: Tracz Placyd, 4. rue Blanche, Genève—Suisse. (На відповідь в краю проситься залучати почтову марку а за кордон міжнародню).

СПОРТ.

У.С.Т. „Бескид" II — У.С.К. „Прут" Делятин 8:0 (3:0).

Перевага резерви „Бескиду" над слабою ше, але амбітною дружиною „Пруту". У гостей замітний передовсім воротар і чільник. Судця п. Кравчук добрий.

У.С.Т. „Бескид"—Ж.К.С. „Гакоаг" Станиславів.

Товариських змагань з Б-клясовою дружиною не докінчено на 20 хвилин з вини судді та гострої гри гостей. Невдоволена публика ввійшла на грище. Виспід 2:0 для Гакоагу, оба з карного. Другого карного вибили воротареві Бескиду з рук, непотрібно його контузуючи. І на цьому саме гру судця перервав. Публики на обох змаганнях около 400 осіб.

Україна—Лехія І б.

В суботу 15. ц. м. відбудуться на площі Сокола-Батька мячеві змагання за мистецтво „А" кл. Україна—Лехія Іб. Початок змагань в год. 11 рано. Ціни вступу низькі.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Публій Вергілій Маро: ЕНЕЇДА. Книга II. З латинської мови переклав Михайло Білик. Сторін 62. Стрий.

Argus: DIE WIRTSCHAFTLICHEN ASPEKTE DER DEUTSCH-ÖSTERREICHISCHEN ZOLLUNION. S. 92. Prag.

Institut International d' agriculture: BULLETIN MENSUEL DE RENSEIGNEMETS ECONOMIQUES ET SOCIAUX.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, ілюстрований літературний і політичний двотижневик, ч. 86—87. Прага-Виногради.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 12. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·30 зол., десерове пріма 3·20 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., кіло яєць 3·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — **нечинні.**

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки

КАСІНО: „Араб" (Рамон Новаро). „Княжни сцени" (Сестри Дункан).

КОЛЬОСЕИ: Пат і Патахон. „Синя птиця".

ЛЕВ: „Тарзан володар пустині".

МАРУСЕНЬКА: „Серце та спорт", „Мрії балетниці".

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Кон і Келлі в Шотляндії", „Самітні".

ПАН: „Поганин" і „Закладаємо автеву" (Лярель і Гарді).

ПАСАЖ: „Горіючий степ", „Скарби Сомори".

ХИМЕРА: „Чоловік проти волі" (комедія).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Тарзан і золотий лев", „Архиєпископ з Дамаску".

Програма радіо.

Четвер, 13 серпня 1931.

Липськ (259·5) 19·30 Квартет приятелів. Братислява (276,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. Штутгарт (360,1) 19·03 Шлягер: Машина і наука політичної економії Гамбург (372,2) 20·30 Симфонічний концерт. Букарешт (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·20 Симфонічний концерт. Берлін (419) 20·00 Старі і нові танці. Стокгольм (435,4) 19·00 Речіталь віольонч. 22·00—23·00 Розникова музика. Рим (441,2) 21·00 Концерт. Прага (486,2) 14·10 Концерт радіоорхестри. 22·15 Органова музика. Мілян (500,8) 20·45 Камеральна музика. Брукселя (508,5) 21·00 Симфон. концерт. Відень (516,4) 21·00 Хоральний спів. 22·20 Джезбенд. Рига (524,5) 19·03 Симфоніч. концерт. Мінхен (532,9) 21·15 Камеральна музика. Будапешт (550,5) 12·05 Концерт оркестри Сигрової. 16·25 Циганська оркестра Рача. 20·00 Концерт. 22·30 Циганська музика з рест. Маркус. Харків (937,5) 15·00 20·00 Концерт. 19·00 Відчит. Москва (148,1) 19·20 Концерт. 20·30 Відчит.

Пятниця, 14. серпня 1931 р.

Липськ (259·5) 16·00 „Scherzando" музика класиків. Моравська Острава (263,4) 12·30 Концерт радіоорх. Братислява (278,8) 18·00 Мадярська музика. Бреславя (325) 20·15 Речіталь скрипк. при участи орх. 21·25 Національні гимни позаевроп. країв. Льондон (356,3) 20·00 Спанеровий концерт. 24·00 Телев'зія. Гамбург (372,2) 20·00 Концерт німецької людової пісні. Букарешт (394,2) „Ріголето", опера Верді. Берлін (419) 19·45 Твори на фільгармонію. 21·10 Квартет Моцарта. Стокгольм (435,4) 17·20 Народня музика (Упсала). 18·30 Хоральний концерт. Брукселя (508,5) 19·00 Класичний концерт. Рига (524,5) 21·30 Хоральний концерт. Мінхен (532,9) 16·20 Концерт солістів. 21·30 Концерт квінтету цитристів. Будапешт (550,5) 19·15 Габріеля Редле відсп. мадярські пісні в супр. циг. орх. 23·00 Циганська музика. Харків (937,5) 18·00 Відчит. 20·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 13. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10, 15·10, 16·00, 16·35 і 17·10 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Як приладжують каву і чай", вигол. В. Добжанська. 16·30 „Наколес. празднавча мандрівка", вигол п. Владаркевич. 17·35 „Підземний Париж", інж. Каспровський. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Популярний концерт із Швайцарської Долини (варш. фільг. оркестра. 21·30 „Любов і образ", Ст. Дзіковський. 22·15 Комунікати. 22·30 Форт. концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Пятниця, 14. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 15·45, 16·10, 16·25, 17·25, 19·40 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Ніч 15. серпня 1831 р.", вигол пор. Айлс. 15·55 Львівський короткофилевий куток. 16·20 Почтова скринька для наймолод. 16·50 Літературна годінка по французьки. 17·10 Господарський огляд. 17·35 „Чи пова земелю є органічне життя?", проф. Айдукевич. 18·00 Орхестра мандолінистів. 19·00 Всячина. 19·20 Технічна скринька, інж. Мінський. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт зі Швайцарської Долини (орх. варш. фільг.). 22·00 „Півмісяць в Югославії, вигол В. Рогович. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Укр. Театр у Львові", бувший театр ім. І. Тобілевича.

ЯРЕМЧЕ:

13. VIII. — „Лялька".
15. VIII. — „Цяганка Аза".
16. VIII. — „Ой не ходи Грицю".
17. VIII. — „Жінка, що вбила".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 15—7

ОКАЗІЯ. Нова каменниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 ам. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в чемности: Львів, вул. Валова ч. 5, Склеп п. Павловського. 101 9—10

УЧИТЕЛЬКА пошукує лекції в вселюдних школах на цілий рік, найрадше в домі священика. Косарівна Пишківці, почта Бучач. 186 1—2

ВЛАСНИК склепу в місті коло Львова, самітний, культурний, солідний, пристойний бажає цією дорогою з браку знайомства пізнати панну українку в матримоніяльній цілі. — Бажаний вік 30—40 літ, добрий характер, нехудощава і трохи віна. Ласкаві зголошення можливо зі знимкою до Адміи. під „Домашнє огнище".

ПРОДАМ каменницю в околиці городецької рогачки, сонячну, з городом, мешканням, від комфорт, 15 літ вільна від податків і переносної оплати, готівкою наразі 3.000 долярів. — Нетто 10%. Анчевських 1. Ресторан.

З ПРИВОДУ КРАДЕЖІ портфелю, уневажнюю університетську виказку і пашпорт. **Богдан Гвоздецький**, студент прав Львів, Красіцьких 6. 182 2-3

КАНДИДАТ адвокатури з добрими референціями, спосібний самостійно вести канцелярію пошукує заняття від дня 1. або від 15. вересня п. р. Ласкаві зголошення проситься пересилати до Адміністрації під „Правник". 181 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Підприємство будови печей і кафлевих кухонь

Михайла Галібея

Львів, Петра Скарги 5.

Тел. 61-65.

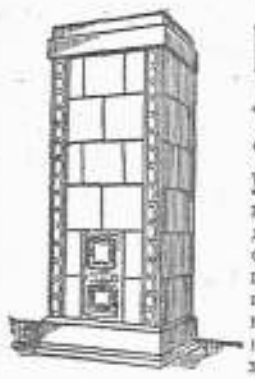

Філія:

у Станиславові вул. Липова 1.

виконує всякого рода кафлярські роботи скоро, солідно і дешево. Великий вибір краєвих і заграничних кафель у власних магазинах. Фахові поради і кошторисн виготовляє даром. 179 2-3

ЛІЖКА мосяжні і залізні діточі ліжочка, сітки і матераци, полеві ліжочка ріжної системи у великім виборі та по найдешевших цінах поручає за готівку і на сплати

Магазин Меблів СТАЯЛЬ і С-ка

Львів, Казимирівська 28

106 4—5 **Тел. 64—13.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

Ч. 182 (12.838). Львів, субота 15. серпня 1931. Pocztową opłatę zaryczałtowaną. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Боротьба з „укр. націоналізмом" на Рад. Україні.

Наукова українська преса по той бік Збруча переживає в останній час тяжке лихоліття: вслід за недавнім припиненням „України", наукового журналу українознавства, що виходив у Київі з 1924 р. під редакцією акад. М. С. Грушевського, припиняється ще один науковий журнал, а саме „Бібліологічні Вісті". Журнал цей виходив також у Київі від 1923 р. під редакцією Ю. Меженка, директора Українського Наукового Інституту Книгознавства. Протягом восьми років журнал „Б. В." вмістив на своїх сторінках цілу низку статтей високої наукової вартости, присвячених питанням з теоретичного книгознавства, історії книжки та бібліотек на Україні, мистецтву української книжки і т. п. Редакція зуміла надати „Б. Вістям" цілковито науковий характер — без жадної домішки марксо-ленінської науки та освяченої нею діялектично-матеріялістичної методи.

Нема чого казати, що це не зовсім відповідало тій системі, яка панує на Рад. Україні, де наука, як і кожна ділянка політично-громадського життя, має йти лише тими шляхами, які для того визначені рад. владою. Однак життя на Рад. Україні не завше йде в згоді з наміченою радян. владою схемою, а тому частенько помічаються тут „прориви" на ріжних ідеольогічних фронтах — у фільософії, літературі, науці, мистецтві й т. д.

Виявленням цих „проривів" з обовязку займається ДПУ (попросту „Чека"), а крім того, находяться й добровольці, які скорше „за страх", ніж „за совість" розшукують ухили від більшовицько-комуністичного катехизису, вбираються в тогу прокураторів та виступають з відповідними актами обвинувачення в слові й письмі.

Так сталося й цим разом.

29. травня ц. р. в Українському Інституті марксизму-ленінізму, — як про це інформує „Хроніка" в час. „Радянський Книгар" (ч. 17, 1931 р.), — відбулася доповідь директора Української Книжкової Палати М. Годкевича на тему „Націоналістичні прояви в бібліографії й книгознавстві". В своїй доповіді М. Годкевич доводив, що українське книгознавство визначається націоналістичними виступами ріжного діяпазону: від безпринципности й політнеписьменности через збочення від ленінської лінії в нацпитанні до отверто-контрреволюційного використання бібліографічно-книгознавчої трибуни. Боротьба з цими проявами націоналізму в УСРР ускладнюється, мовляв, тим, що класовий ворог має організаційну базу в особі Київського Інституту Книгознавства, має навіть свій орган Бібліологічні Вісті" з виразно анти-радянськими тенденціями.

Якраз до цих слів інформаційної замітки про доповідь М. Годкевича редакція „Рад. Кн." додає від себе примітку, в якій міститься лише одно речення: „Видання журналу „Бібліологічні Вісті" припинено".

Стисло й доволі зрозуміло: пролетарська влада на Рад. Україні отверто визнає український націоналізм за контрреволюцію, для поборювання якої всі засоби є дозволені.

Тільки засліпленим фанатикам більшовизму може прийти на думку втиснути життя в певні колодки, — життя випорсне з них і прокладе свої шляхи, особливо у духовій сфері, бо „дух дише, де хоче".

Боротьба з українським націоналізмом шляхом припинення наукових журналів є боротьбою, так сказати, нікчемними засобами, бо навіть багнет не в силі знищити здорових паростків-життя.

Ст. Сірополко.

НЕЩАСТЯ ніхто передбачити не може,
але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З документів часу.

Незатвердження статутів „Українського Т-ва Приятелів Ліги Націй" у Львові.

Lwowskie Starostwo Grodzkie

L. St. 170.

We Lwowie dnia 8 sierpnia 1931.

Do

Stow. „Ukraińskie Towarzystwo Ligi Narodów" na ręce P. D-ra Aleksandra Maritczaka, adwokata we Lwowie, Rynek L. 15.

Wykonując reskrypt Urzędu Wojewódzkiego z dnia 7/8 7931 L. BP. 473/Stow./31 przesyłam 2 egzemplarzy statutu z tem że Urząd Wojewódzki nie może przyjąć do zatwierdzającej wiadomości zgłoszenia o zamiarze założenia projektowanego stowarzyszenia i w następstwie tegoż na mocy § 6 ustawy z 15 listopada 1867 Dz. ust. p. Nr. 134 zakazuje zawiązania tego stowarzyszenia według osnowy załączonego zarysu statutu ponieważ zarys ten nie odpowiada wymogom § 4 lit. b) d) i) oraz § 10 powołanej ustawy. W szczególności w postanowieniu § 4 lit. 2 zarysu statutu brak wyraźnego zastrzeżenia, że członkami projektowanego stowarzyszenia nie mogą być osoby poniżej lat 18 stosownie do § 30 pow. ustawy w brzmieniu ustalonem art. 5 noweli z 3. IV. 1925 Dz. Ust. R. P. Nr. 43 poz. 297. Nadto zarys statutu nie normuje obowiązków członków honorowych a odnośnie § 13 zarysu statutu założyciele nie przedłożyli zaświadczenia zarządu Naukowego T-wa im. Szewczenki we Lwowie wyrażającego zgodę na przyjęcie praw i obowiązków wynikających z powołanego postanowienia.

Wreszcie zarys statutu nie określa ustroju projektowanych w § 3 ust. 2 oddziałów (Filij) stosownie do § 10 i § 4 lit. a) do i) powołanej ustawy.

Równocześnie zauważa się, że na terenie Rzeczypospolitej powstało stowarzyszenie pod nazwą „Ukraińskie T-wo Przyjaciół Ligi Narodów" z siedzibą w Łucku z prawem rozwijania działalności i zakładadania filij na obszarze całego Państwa oraz, że rzeczone stowarzyszenie założyło już oddział filijalny w Warszawie oraz, że ma przystąpić do Federacji towarzystw Przyjaciół Ligi Narodów. Ze względu więc na identyczne cele oraz identyczne nazwy istniejącego stowarzyszenia posiadającego statutowe prawo rozwijania działalności we wszystkich województwach oraz także cele i nazwę projektowanego stowarzyszenia, co mogłoby spowodować kolizję między obu stowarzyszeniami również i utrudnić władzy wykonywanie prawa nadzoru nad działalnością T-wa — założyciele winni zwrócić się do Zarządu głównego Ukr. T-wa Przyjaciół Ligi Narodów w Łucku celem założenia oddziału filjalnego, urzeczywistniając w ten sposób swoje zamierzenia.

Od tego orzeczenia wolno wnieść odwołanie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które należy podać do Urzędu Wojewódzkiego w ciągu dni 14-tu licząc od dnia następującego po dniu doręczenia.

Projektowane stowarzyszenie nie może rozpocząć swej działalności jak długo prawnie nie istnieje.

zał.

Starosta Grodzki w. z.
(підпис нечитний).

Ч. Ст. 70.

До

Стовариш. „Українське Товариство Лічи Націй" до рук П. Дра Олександра Марітчака адвоката у Львові.

Виконуючи рескрипт Воєвідського уряду з дня 7/8 1931 В. Р. 473/Стов. присилаю 2 примірники статута з тим, що Воєвідський уряд не може прийняти до затверджуючого відома зголошення про намір основання проектованого стовариш. та в наслідок того на підставі §. 6 закона з 15/II 1867 ВЗД Ч. 134 заказує заявання цего стовариш. після основи зазначеного зарису статута тому, що зарис цей не відповідає вимогам § 4 букв. б) д) і) та §. 10 поданого закону.

Зокрема в постанові §. 4 букви 2. зарису статута брак виразно застережання, що членами проектованого стовариш. не могуть бути особи нисше 18 літ — після постанов §. 30 зал. закона в тексті усталенім арт. 5 новелі з 3/4 1925 Д У Р П П ч. 43 поз. 97.

Кромі цего зарис статута не нормує обовязків почесних членів а відносно §. 13 зарису статута основателі не предложили посвідки з уряду Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, висловлюючої згоду на принятя прав і обовязків, слідуючих з покликаного постановления. — Вкінци зарис статута не означує устрою проектованих в §. 3 уст. 2 відділів (філій) після вимогів §. 10 і §. 4 бук. а (до і) — наведеного закона.

Рівночасно зауважується, що на терені Республики повстало в останному часі стовариш. під назвою „Українське Товариство Приятелів Ліги Народів" з осідком в Луцьку з правом розвиваня діяльности і закладаня філій на терені цілої Держави та що повідене стовариш. основало вже філіяльний відділ в Варшаві і має приступити до федерації Товариства Приятелів Ліги Націй. З уваги на ідентичні цілі та ідентичну назву існуючого стовариш., що має статутове право розвиваня діяльности у всіх воєвідствах а також цілі і назву проектованого стовариш., що моглоби спричинити колізію межи сими стовариш. а рівнож і утруднити владі виконуваня права надзору над діяльностию Т-ва — основателі винні звернутися до головного заряду укр. Т-ва Приятелів Ліги Народів в Луцьку в цілі основаня філіяльного відділу, реалізуючи в цей спосіб свої наміри.

Від цего ореченя вільно внести відклик до Міністерства справ внутрішних, яке подати належить до Воєвідського Уряду в часі 14 днів, числячи від слідуючого дня по дни доручення.

Проектоване стовариш. не може розпочати своєї діяльности, як довго правно не істнує.

Староста.
(Підпис нечитний)

*

Українського тексту не справляємо, а подаємо його в такому виді, в якому вийшов з Городського Староства.

—o—

До побуту посла Барра у Варшаві.

Львівський „Век Нови" з 14. серпня п. р. (ч. 9049) приносить з Варшави телефонічну вістку такого змісту:

„У Варшаві спинився англійський посол Джемс Барр, що відбув цілу низку конференцій з українськими дівчами на терені Варшави (цікаво з якими? Чи з тими з упрівського центру, чи може з тими апід знаку Пилипчука? — *Прим. складача*), а зокрема заінтересувався незреалізованою справою утворення українського університету".

З останнього речення тієї замітки можнаб вносити, що пос. Барр говорив з професорами Українського Інституту у Варшаві. Та це тільки здогад. Думаємо, що про ці розмови добудемо інформації та поділимося ними з нашими читачами.

Церковні справи.

Санаційні інформації АТЕ (агенції телеграфічної „Експрес") про відношення Риму до греко-катол. церкви.

Польська телеграфічна агенція „Експрес" розіслала до польської преси інформації такого змісту:

В колах греко-католицького духовенства у Львові отримали з Ватикану вістки, що „греко-католицька церква має бути вилучена з конгрегації „pro eclesia orientali", а піддана під юрисдикцію т. зв. комісії „pro Russia", на чолі якої стоїть відомий русофіл епископ d'Herbigny та його помічник, російський князь Волконський, б. офіцер царської гвардії. Вістка про намірену реорганізацію греко-католицької церкви викликала незвичайне заворушення як в українських церковних так і політичних колах. Правдоподібно митрополит Шептицький разом з усіми греко-католицькими епископами намірює вислати децидуючий протест проти реформи, яка згідно з українськими коментарами змірює до русифікації греко-католицької церкви у Сх. Галичині і в Закарпатській Руси та дає сильну зброю в руки ворогів католицької релігії".

Навівши цю інформацію АТЕ, варшавський „Роботнік" заосмотрив її такою заміткою:

„Мова тут, як здається, нібито про „від вічне" питання політики католицької церкви, про справу поєднання з православієм. Греко-католицька церква, представниця незалежности українського народу в релігійній ділянці, мала би бути віддана комісії „pro Russia", яка репрезентує переконання, що російський нарід творить головну силу східно-християнських релігійних понять, і що церковна унія мусить бути досягнена при допомозі безпосереднього діляння на православіє, що находиться нині у вийменково важких умовинах і тому доступніше для згоди. Якщо ця остання концепція переможе в колах Ватикану — греко-католицька церква з природи річи відійде на другий плян".

Так дивиться на справу на основі інформацій АТЕ варшавський „Роботнік".

Покищо не можемо нічого сказати від себе в цій справі, бо вона нам не відома. Одначе на маргінесі сенсаційної вістки АТЕ можемо заявити тільки те, що в політичних українських колах з того приводу ніяких „заворушень" не було з тієї простої причини, що їм про цю справу нічого не відомо. Вичитавши наведені вище інформації АТЕ у польській пресі, ми звернулись за виясненнями у цій справі до редакції, органу „Католицького Союзу" „Мета", але й там нічого ближчого про „ревеляції" АТЕ не знали, а крім того заявили, що й самі вони старались добути вияснення в тій справі з найавторитетніших джерел, та досі їх не добули. Правдоподібно з тими інформаціями АТЕ щось не ясне. Колиж вони відповідалиб правді, тоді насувається само собою питання: чому це втаємничені в тій справі духовні особи вважають за доцільне інформувати про них польські агенції, ігноруючи при цьому всю українську пресу? Таке явище булоб щонайменше дивним і незрозумілим.

—o—

Плян коаліційного уряду в Англії.

В пресі появилися поголоски про те, що в Англії має прийти до реконструкції теперішнього уряду в тому напрямі, щоби покликати до життя коаліційний уряд, який мав би у парляменті опору в усіх партіях. У льондонських політичних колах, кажуть ці поголоски, панує переконання, що сучасний мент наказує урядові переведення ощадностей і редукцій і тому вимагає такого кабінету, який мав би за собою цілий парлямент.

Краківський „Час" подає на маргінесі цих поголосок таку замітку: „На основі наших інформацій, премієром будучого кабінету вже не називають Макдональда. В гру входить тут знаний вождь лібералів Льойд Джордж. Англійські газети пригадують, що саме він, вже раз у переломових хвилях великої війни відіграв аналогічну ролю, як голова тодішнього коаліційного уряду".

Крім того той-же краківський „Час" пише про Льойда Джорджа так: „Подані нами вістки найшли потвердження. У Льондоні говориться щораз частіше про національний уряд (в Англії, де ніяка партія не взяла „патріотизму" за свій виключний монополь, ця назва означає уряд усіх партій, коаліційний кабінет). Особа майбутнього премієра, аж надто добре знана в Польщі, не викличе в нас захоплення. Слід зазначити, що Льойд Джордж перебуває тепер на реконвалєсценції після тяжкої операції. Ця обставина може ударемнити його кандидатуру".

Еспанія бореться зі синдикалізмом.

Недавно здушені еспанським урядом заворушення в Андалюзії пригадали Европі, що молода еспанська республика має старі партійні антагонізми. 18 убитих і 150 ранених на вулицях Севілі — це вислід досить поважних боїв. Проти соціялістичного уряду йшли синдикалісти. Синдикалізм має від десятків літ свій осідок у Каталюнії; він це своїми засобами насильства поміг Прімо де Рівері взяти в 1923 р. в свої руки диктатуру, без якої монархія не могла дати собі ради.

Еспанський синдикалізм спирається на відомій теорії про „безпосередню акцію", якої метою є захопити в свої руки економічні засоби держави. Сама держава як орґанізм та уряд його покищо не цікавить; на першім пляні стоїть боротьба з буржуазією, якій треба відобрати джерела продукції. Цей рух своєрідний, давно пропагований, дарма, що має неодну спільну рису з більшовизмом, а за батька свого може вважати Бакуніна, який у 1872 р. розійшовся з Марксом у сутньому погляді щодо метод боротьби з буржуазною державою. Головні осідки синдикалістів у Барсельоні, Малязі та Севілі.

11-го та 12-го травня вивісили синдикалісти свої прапори на манастирських мурах Андалюзії та пробували проголосити ґенеральний страйк при помочі своєї робітничої орґанізації „Національної Конфедерації Праці". Але 70 проц. робітництва лишилося вірне своїй орґанізації „Ґенеральний Союз Робітників", що має осідок у Мадриді. Найбільше завзяті вуглекопи з Астурії не мали досить сили, щоби довести до наміреного повного страйку.

Синдикалістичний рух використовує дуже вміло каталюнську національну проблему. Якби їм удалося заволодіти Каталюнією, Мадрид був би обезсилений, бо без неї не міг би проістнувати економічно. Також хліборобська нужда на півдні Еспанії є водою на млин синдикалістів. У парляменті мають вони 42 послів, що підтримують їхні ідеї в непримиренній опозиції до уряду. Уряд заборонив синдикалістичні союзи після подій в Андалюзії і таким робом синдикалісти пішли на підземельну працю. Вони мають проти себе своїх колишніх товаришів, нині завзятих ворогів анархістичної акції: Лярґо Кабалєро, міністра праці, бувшого робітника, Фернан-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 3)

З дороги на північ.

В полудне 21. липня причалюємо до моля в обширному бергенському порті, де назбиралось багато великих і менших пароходів, головно під стягом Норвегії, червоним зі синім хрестом, обрамованим на біло довкола. Висідаємо з корабля без ніяких перепон: ні то зі сторони поліції чи митних урядовців та окружені юрбою, що роздає всякі анонси та плани міста, подаємося на вулиці Бергену.

Старе ганзеанське місто, що має майже тисячку літ життя, стало нині найбільшим портом Норвегії, а щодо скількости населення (100.000 мешк.) другим містом після Осльо. Положене мальовничо під високими зеленими горами вдирається у море довгим язиком і славною метеорольоґічною обсерваторією, а завдяки добродійній гольфовій струї має гарну рістню, хоча лежить уже поза 60° півн. ширини. При самому порті находиться найстарша частина міста (т. зв. німецьке побережжя), ще з часів Ганзи, що складається з деревляних домків дуже давньої конструкції, обернених нині на портові склади. Частина міста поза пристанню, де зосереджений увесь торговельний рух з великими базарами риб — цілком европейська. Гарно вдержані парки, де квитуть квіти, які в нас давно вже відцвіли, великі будівлі, як біржа, залізниця, почта, обширний театр, музеї — це все робить з Берген уповні сучасне европейське місто. Додайте до того трамваї, автобуси, лінявову залізницю, та один із найгарніших залізничих шляхів Европи, що лучить Берген з Осльо, і до того надзвичайну чистоту вулиць, що так сильно відбиває в скандинавських містах від наших брудних, занедбаних навіть столичних міст, та чемність, з якою мешканці поводяться із вами, а тоді збудиться у нас рефлєксія, чому у нас навіть у таких великих містах як Станиславів, Перемишль чи Дрогобич, нема дотепер ніяких засобів комунікації, а поза двома трьома вулицями бруд та неохайність. Правда, тут нема того елементу, що витиснув таке тавро на житю та культурному й естетичному виглядї наших міст.

Крім славного ганзеанського, зоольоґічного та історичного музею є тут і гарний ботанічний сад, стара коронаційна саля перших королів Норвегії, кілька цікавих костелів і кілька памятників. І вони, як у Копенгаґені, вдержані в зеленому бронзовому тоні; одначе коли памятники в столиці Данії радують око своєю легкістю та ніжністю в викінченні, то памятники норвеського долота є тяжкі, непропорціональні, грубі. Може це тому, що норвежці, як нащадки давніх вікінґів, люблять кремезність і силу, може цей тип спричинений диким штафажом фіордів та гір, що складають Норвегію. Та коли бачу памятник такої субтельної людини, як уроженця Бергену великого Ґріґа, як на цоколі стоїть низький кремезний атлет із великою головою, втисненою в рамена, що в його виглядї нема нїчо духового, або анальоґічну фіґуру великого Берзона біля гарного театру, чи поста Гольберґа, чи навіть ту криницю Віґелянда в бергенському парку, то мимохіть приходить мені на думку, що таке залюблення в грубих формах є певно рисою норвеської душі. Бо і лєйнде бачити можна те саме; св. Оляф у Нідарос — це справжній вікінґ, що з високої колюмни глядить на норвежців, яких силою зробив християнами, а навіть ніжний математик Абель, що помер у 27 році життя на чахотку, удостоївся в Осльо памятника, де зображений як молодий атлет, що побожне якісь потвори. Може дещо відходять від того шаблону фіґури адміралів та завойовників.

Та ці сторінки норвеської психіки забуваєте, коли берете під увагу цілість міста, його чудове положення, прегарну ніжну зелень без сліду порошинки, таку гарну, що можна її вважати типовою для цілої Норвегії, коли уявляєте собі ту величезну культуру, яку сотворив цей веселовна 3-мілїоновий нарід, серед скель, серед вічної боротьби з морем, у країні, де істнує пошанування закону та чужої власности, де нема анальфабетизму, де телєфон став загальним надбанням усього населення, та де емігранти зпоза моря пересилають великанські суми на всякі національні та культурні цілі.

Прегарною лінявовою залізницею, довгою на 850 метрів, вибираємося на гору Флєєн (Fl'ien) 300 метрів високу. І тут находимося відразу серед такої нам дорогої карпатської сценерії. На камінних росте наш таки жереп, квітнуть наші дзвіночки побіч чужих нам квіток, за нами скелі Бляманду, що так нагадують нам Ґорґани, а чудовий воздух розширює наші груди. Та вистане глянути вперед, щоби пригадати собі, що ми в Норвегії. В глибині перед нами місто, що вдирається глибоко в море, пристань для великих кораблів та друга для яхтів та спорту, прегарний бергенський фіорд перед нами, а далеко-далеко кольосальний гардаґенський фіорд, що крутиться гадюкою серед ледників та скель — це вид, якого даремне шукати навіть у Швайцарії, такій славній різнородними поетичними краєвидами.

На горі, при кінці залізниці є ресторан та крамниці, де дівчата у народніх строях продають усякі памятки, а перш усього шкіри та футра. Бож Берґен — це не лиш головний торг на риби, але і на футра та шкіри. Чи то в магазинах міста, чи в крамниці Флєєн побачите таке богацтво шкір, як ніде у світі: і полярного медведя і тюленя і рена і срібного та синього лиса, а все те навіть на польську валюту (півтретя разів слабшу як норвеську) дуже дешеве. Та коли згадаєте собі, що мито за ті чудеса буде певно кількакратно більше, як сама ціна шкіри, то відійде вам скоро охота до купна і з жалем ховаєте мошонку.

Надходить вечір — не вечір, бо тут починаються уже білі ночі; вертаєте до міста, переходите ще пару разів його вулиці та йдете на корабель заголитися до дальшої, далекої дороги.

(Продовження буде.)

—o—

ла де Льос Ріос, міністра справедливости і адвоката Сайчоса Роман, що є батьком проекту нової аграрної реформи.

Повий республиканський уряд не завагався при перших проявах бунту витягнути на вулиці гармати. Все питання нині в тому, чи більшість населення та війська вважатиме таку діяльність доказом його сили чи безсилля і чи висловить йому за це довіря, чи може шукатиме в цьому причин до невдоволення.

—o—

Берестейський вязень б. пос. І. Ліщинський перед апел. судом у Люблині.

Звідомлення зі судової салі.

У вівторок, дня 11. серпня ц. р. відбулася перед апеляційним судом у Люблині відклична розправа в карній справі проти б. посла УНДО Івана Ліщинського, відомого берестейського вязня, якого Окружний Суд у Рівнім засудив дня 29. квітня ц. р. по 2-дневій розправі за „підбурювання до поповнення бунтівничих вчинків" на кару 2-літ вязниці та за переступство непошанування влади на 1 рік вязниці, яку то кару получив на злучену кару 2 літ тяжкої вязниці.

Згідно з вердиктом карного присуду Окружного Суду з дня 28. квітня 1931 р. ч. спр. К 8/31, признано Івана Ліщинського, сина Антона і Анни, мешканця міста Львова, винним переступства з арт. 129. ч. 1., точка 1. і арт. 154 часть II. к. к., доконано тим, що: 1) дня 13 квітня 1930 р. виголосив підбурюючу промову на передвиборчім, нелегально скликанім вічу в Сіянцях, здолбунівського повіту, якою то промовою, представляючи мнимі відємні сторони державного устрою та поведення адміністрації в польській державі, впоював в учасників віча готовість до замахів на основний устрій і цілість Річипосполитої польської, виголошуючи слова: „Польський уряд пе кров українців, здирає з них величезні податки, а в замін у нічого їм не дає.... зле є, що правлять нами поляки... треба прямувати до того, щоби українці мали все своє власне і школи і уряди, щоби не правив ними чужий, якийсь дурний староста, який видає дурні зарядження... по урядах нема українців, а є лише поляки..." „О яка дрянь вами розпоряджається... о вже польське щеня боїться, бо бреше як свиня... уряд польський тероризує українців... українці є гноблені надмірними податками, з котрих гроші уживається на користь поляків, а не місцевого українського населення, бо на Волині навіть мосту не поправлять... українці повинні подбати, щоби їх діти мали кращу будучність і кращу долю...", а вказуючи рукою на схід в напрямі границі Совітської Росії додав: „Бажаю вам, щоби коли приїду до вас вдруге, було у вас тут те, що там є..."

2) допустився непошанування влади виголошуючи слова: „Польський уряд обкрадає українців, міністри є злодіями... польські власти свідомо на терені Волині ломлять обовязуючі закони, допускаючися найгірших зловживань і лайдацтв..."

Проти цього присуду вніс оборонець д-р Ст. Біляк в імені обвинуваченого апеляцію, в якій виказав невіродостойність головного обтяжуючого свідка Яна Яроша, функціонаря гміни Сіянці, що намагався розбити віче б. посла, а коли це йому не вдалося, з пімсти і ненависти до українського посла перекрутив зміст його промови.

Апеляційна розправа відбулася під проводом віцепрезидента Апеляційного Суду в Люблині Ковальського при участи суддів Деринга і Подвінського. Обвинувачував апеляційний прокуратор Кшивец, боронив **пос. д-р Степан Біляк,** адвокат у Городку Яг. На початку розправи поставив оборонець д-р Біляк внесення на відложення розправи та спровадження на неї обв. Ліщинського, щоби цей був у змозі давати особисто потрібні вияснення. Трибунал відкинув це внесення оборони і приступив до зреферування справи. Референтом був сам предсідатель трибуналу віцепрезес Ковальський. Перед замкненням доказового поступування вніс оборонець на поновне переслухання деяких свідків та конфронтацію їх з уваги на суперечности зізнань, а зокрема на покликання іншого знатока для політичних справ, щоби виказати неправдивість оречення переслуханого в І. інстанції у характері політичного знатока Степана Василевського, начальника виділу безпеченства при воєвідстві в Луцьку, який твердив наче би УНДО мало стичність з комуністичними партіями і спільно з ними виступало. Це оречення видав п. Василевський на доказ, що обв. Ліщинський показуючи рукою на Совітську Росію міг мати на думці відносини а тійже і був для неї прихильно настроений. І це внесення трибунал відкинув, після чого прокуратор Кшивец виголосив довшу промову.

Такої прокураторської промови, здається, не було ще ні на однім українськім політичнім процесі. Прокуратор Кшивец вважав за найбільшу провину б. посла Ліщинського те, що

Чому це мило з чистих ростинних оліїв усуває не лише бруд, -- але й плекає церу?

Добра цера є ознакою молодости. Це достаточна причина, щоби дбайливо старатися за неї.

Незрівняними засобами, що підносять вроду, є від віків олії з оливних овочів і пальм. Обидва ці олії мають відомі мила до плекання цери PALMOLIVE, а крім цього лучить їх ще з олієм кокосових горіхів. Тому то головним завданням мила PALMOLIVE є зберігати свіжу церу. Воно є так ідеально чисте, що не дразнить найвражливішої навіть тканки нашкірня. — Його мягка, густа піна, змиває скоро та докладно. А притім оживлює і відсвіжує шкіру додаючи їй елястичности та молодого, ніжного, гарного вигляду.

Colgate-Palmolive Сп. з о. в. Варшава, вул. Римарська 6.

Зол. 1·20.

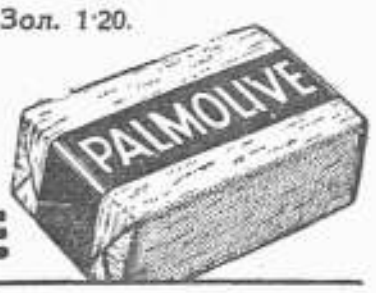

МИЛО PALMOLIVE

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. СЕРПНЯ 1931.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Денник мого сина.

(Докінчення.)

Ну й цікаво: Блискуча коробка, блискуча ручка, а в середині щось так стукотить! Повернув я і сюди й туди — не побачив нічого. А хочеться, страшенне хочеться.

Субота:

Щока дальше болить і от ледви записую цю сторінку. Мама і бабка цілий день турбуються про мене, носять по ружах, показують всячину і гримають мені над вухом калаталом. А воно, чортова личина, стукає так, що мені аж у голові гукає. Ще вчора я сподівався, що воно незнати що — оце калатало, а тепер геть осточортіло. Цікаво тільки, що в ньому в середині, але я вже якось доберуся до нього. Бабка мені подобається щораз більше. Не кричить, не бе, не примушує їсти, тільки співає пісень. Я, як щирий українець, дуже люблю ці пісні, особливож думу про Морозенка, що в інтерпретації бабки виходить дуже добре.

Від бабки я й довідався, що таке зуб. Бабка показала мені свій (у неї один) тай каже: „Будеш, Юрчик, мати один зуб, так як я!" Я з цього аж засміявся.

Так воно ось що. Матиму зуба! Тількиж чому один? У матері їх так багато, у батька теж, чомуж я маю мати тільки один? Хіба по одному вилазитимуть? А зрештою — побачимо. Покищо болить і я вже язик зіскробав до чогось гострого. Уже й язик болить і зуб болить і мабуть вночі знову годі буде спати...

Сьогодні вечором сталася зі мною пригода, що й досі не розумію. Бабка взяла мене вечором на двір (вечір був тихий та гарний!), враз обернулася зі мною і тицьнула пальцем на небо:

— Юрчику, місяць!

Що таке місяць, я не знав досі, але як побачив, так близько, проти мене велнке золоте коло (у мами в кухні є теж такі, тільки не такі блискучі), то аж скрикнув, так хотів його дістати у свої руки. І так близько був, що Господи! Я замахав руками, вигнувся, але що я можу своїми малими руками дістати?

Бабка сміялася, покликала батька, матусю, няню — і всі сміялися:

— Місяця хочеш? Місяця?

Реготалися так, що я дивився на них, як на божевільних. Врешті цього було за багато і я захлипав, а бабка нагнала всіх до хати.

Дурні вони! Колиб у мене були такі руки, як у батька, я показав би їм, чи довго той місяць постояв би на небі й чи не притаскав би його у хату! Підождіть!

Неділя:

Вночі я думав, що лусну від того зуба і я сплакався, аж зіпрів. Колихали мене всі по черзі, що аж мені хата закружляла і жаліли. Над раном я вколовся язиком до чогось в губі й відразу догадався: Зуб!

Мене посадили, накидали мені ріжних коробок з „Єгипетських", „Татрів", пудру і дали калатало — а самі пішли спати,бо були потомлені моїм зубом гірше, як я. Я зміркував, що не тепер, то ніколи, оглянувся, чи не чуває хто — ні. Ну, тепер аж я висліджу, що таке стукає в в цьому калаталі! Вхопив його, натиснув — і думаєте, нема сили? Геть відламав ручку! Зробилася дірка, я пошолопав у ній пальцем, покалатав ще раз і диви: З дірки вискочило девять грудок. Я попробував зїсти — тверде й без смаку. Ага — камінець. Ну й лихо! Що теж я зразу не догадався!

А потім рано, як збудилася матуся, я похитав їй на добрийдень рукою і засміявся з втіхи. Я до речі страшенне люблю її, мою матусю. І уявіть собі: Я засміявся, а вона як не скрикне:

— Зуб!

І вискочила з ліжка та до мене: Покажи, покажи! Не знав я, що показати, але вона сама заглянула: Відвинула мені губу і побачила там мого зуба. Почала мене цілувати, занесла до себе до ліжка, що я зрештою дуже люблю і стала будити батька й бабу:

— Слухайте, гей! Юрчик має зуба! Дивіться!

Тато заспано піднявся і відразу пальцем мені в рот. Ігі на тебе! Бабка теж мені пальцем в рот! І всі регочуться, плещуть у долоні й раз-у-раз заглядають мені в уста.

Господи! Я справді гордий, що маю стільки зубів, що у баби, але хіба це причина, щоби такий рейвах в хаті був? Та в них-же є своїх зубів досить...

Кінчу, бо батько заповів, що йде зі мною до дрогерії — купувати мені зубну щіточку й „Кальодонт..."

Побачимо, що воно таке. Покищо — тішуся.

—o—

Пересторога.

Тому, що на тутешнім ринку появилися численні фальсифікати розповсюдненої по цілому світі медової мухоловки **„Aerohon" із штифтиком та зеленим вічком**, перестерігаю отсим П. Т. споживчі товариства, ВП. ґросістів і купців, а також консументів перед набуванням тих виробів, що є наслідуванням найпосліднішого і зовсім безвартісного роду поодиноких фірм, проти яких почато карне доходження. Тому вистерігайтеся наслідувань і домагайтеся рішучо мухоловок „Aerohon" зі штифтиком і зеленим вічком

Р. Стейспаль,

„Aerohon", Фабрика Мухоловок,

Бяла. Краківське воєвідство.

421 3—3

він посмів назвати Волинь українською землею. З патосом твердив він, що в межах Польщі нема ніякої української чи білоруської землі, є лише польська земля а всі, що її замешкують, є лише поляками, які між собою ріжняться лише віроісповіданням і виходячи з основ такої концепції намагався виказати, що кожне слово промови б. посла Ліщинського було в силі викликати „вивротове настрое".

З повним супокоєм та рівновагою відповідав на ту промову оборонець д-р Ст. Біляк, який розпочав свою промову реченням: „Промова п. прокуратора, якої ми всі перед хвилею уважно слухали, є найкращим доказом, до яких предивних висліпів може довести інтерпретація почутих слів. Тому й не дивуюся нині зовсім, що також ображений на посла Ліщинського свідок Ян Ярош надав словам обвинуваченого Ліщинського такий зміст, який завів останнього на лаву обвинуваченых". У дальшій промові оборонець д-р Ст. Біляк виказував, якими суперечними є погляди прокуратора з обовязуючими постановами конституції Річипосп., яка стверджує існування національних меншин на терені Польщі, а в арт. 108 і 109 навіть передбачує для них деякі управнення. Приступаючи до самої справи, доказував оборонець, що згідно з постановами польської конституції, а то арт. 21, посли мають право входити у контакт зі своїми виборцями і це власне зробив посол Ліщинський та як опозиційний посол мав повне право піддавати критиці становище уряду і поведення державної адміністрації. Далі вказав оборонець на суперечности зізнань свідків та підчеркнув, що вимір кари 2-літної вязниці для людини інтелігентної, людини, що перейшла берестейські злидні, а дотеперішнім 11-місячним арештом зруйнованої матеріяльно і фізично, є надто суворий і є за гострою карою як для обвинуваченого так і для його невинної родини.

Спокійна, зрівноважена, богата в цитати законних постанов промова оборонця, зробила помітне враження. Після одногодинної наради трибунал проголосив присуд, яким **уневинивив б. посла Ліщинського від переступства з арт. 129 часть І. к. к., потвердив натомість вину в переступстві непошанування влади і засудив Івана Ліщинського на кару одного року тяжкої вязниці з почисленням слідчого арешту від 10. березня ц. р.**

Оборонець д-р Біляк застеріг собі триденний речинець до прийняття присуду, а рівночасно просив про звільнення б. посла Ліщинського з вязниці, мотивуючи своє внесення лихим станом здоровля та потребою управильнення матеріяльних справ б. посла. **Трибунал по нараді прихилився до цього внесення оборони і рішив звільнити Івана Ліщинського з вязниці за złożeнням кавції у квоті 500 зол.** Слід зазначити, що таке покінчення справи є — як на пануючі в люблинській апеляції відносини — значним успіхом оборони. На розправі були присутні кореспонденти кількох часописів та визначніші люблинські адвокати, які після проголошення присуду зложили оборонцеві д-рові Білякові побажання. Таким чином посол Ліщинський, за якого кавцію вже зложено, найдеться в найближчих днях на волі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати почтовими марками.

Новий тяжкий засуд

б. посла Жука.

Дня 10-го ц. м. відбулася в Кремянці чергова судова розправа проти б. посла з УСРП і заступника голови тої партії Семена Жука. Рівненський окружний суд на виїздній сесії в Кремянці засудив б. посла Жука за виступи на передвиборчих вічах в 1931 р. *на 4 роки тюрми.* До цього треба додати, що той самий суд вже раз засудив був б. посла Жука на 2 роки тюрми та що розправа 10. ц. м. ще не є останньою.

—o—

Повстання на Кубі.

З острова Куби повідомлають, що там вибухнули гріжні заворушення. З пропущених місцевою цензурою скупих вістей виходить, що в цілій країні кипить повстання під проводом бувшого президента Менокаля. Відділи повстанців добре зорганізовані та озброєні. Урядові війська потерпіли від них поважні втрати. Повстанці напали на місто Санта Клара, при чому урядові війська втратили 30 вояків убитих, а 25 лісталося в полон. Командант повстанчих військ ген. Тераца згинув у бою біля Льос Палтчіос. Кубанський парлямент ухвалив двомісячну моратторію, наслідком чого потерпіли американські горожани.

Лихварське задовження хліборобства.

Варшавський Інститут суспільного господарства перевів на терені центральних і східніх воєвідств анкету, що має висвітлити тяжке положення хліборобства при сучасній грошевій скруті. Внслід цієї анкети просто жахливий. Найбільше ревеляційні відомости про задовження рільників у лихварів.

Стверджено, що з позичок користають переважно власники дрібних господарств від 5 до 10 га. Процентово можна це представити так, що коло 59 прц. позичаючих це дрібні і середні хлібороби, 12 проц. це торговці житом, які досить нерадо користають з високопроцентових позичок, а вкінці 28 прц. приладає на ріжних, між якими можна найти справжніх маґнатів, дідичів на величезних фільварках.

Дуже цікава та часть анкети, з якої довідуємося про проценти від тих позичок. Показують-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Теорія Тена.

Найбільше викінчену систему критики, що взяла за зразок природничі науки дав нам Тен. Нині критикувати її легко; сам її творець, що вмів стежити за фільософічними ідеями своєї доби перший розбив би всю ту лябораторію, де вишліфовував фільософічний камінь.

Тен хотів доказати на прикладах з історії, літератури та мистецтва, що критика є неособистою функцією, в якій особистий смак повинен відійти на задній плян. Брюнетієр, що вірив у таку „неособистість" з неменшим палом, зробив дуже влучну замітку, що Тен боровся проти зовсім фальшивого погляду буцім-то „про коліри та смак нема чого суперечатися". Про що-ж інше суперечатися, як не про те, що найбільше нас ріжнить і найбільше зближує?

Вся нинішна вартість методи Тена має вартість прикладу, як критик із найкращою фільософічною підготовкою, великим знанням, вибагливим смаком і талантом небуденного письменника може збудувати величаву будівлю на піску, коли піде шляхом фальшивих аналогій. „Злочин і чеснота не є такими самими витворами як вітріоль і цукор", людської душі не можна аналізувати тими самими засобами, що печінки, — історія мистецтва нічим не схожа на щаблі еволюції звіринного світу.

Фальшиві преміси — фальшиві висновки. Вся історія англійської літератури та французької революції разом із історією мистецтва найкращих епох змальовані Теном найкращими барвами, що осліплюють нас і захоплюють, не доказують нічого більше, крім неспроможности досліджувати твори людської уяви та людські вчинки, наче явища механіки або біольогії. З усім тим Тен спонукує нас своєю теорією ще раз передумати Сизифове завдання, якому він присвятив усе своє життя.

Література — каже він — обумовлена трьома рішаючими силами: расою, середовищем і моментом. Тим самим, щоби її зрозуміти, мусимо зазнайомитися із усіма фізичними, історичними та суспільними обставинами, серед яких письменник даної доби працює. А що й це не вистачає, тому, що мистець добуває із тих усіх умовин щось таке, чого не вспілі добути всі інші його сучасники то треба зясувати його талант — характеристичні його риси, відокремити із них „головний хист", із його творів „сутні елементи", далі перевірити, наскільки ідеї в них висловлені є „загальні" та „добродійні", ствердити, в якій мірі всі вони зливаються для одної мети, врешті переаналізувати повноту їх вислову, що дає повну гармонію ідеї та форми.

Таку складну методольогію придумав фільософ, захоплений двома великими абстрактниками, шліфарами чистих ідей — Спінозою й Геґлем. У кожнім випадку, коли створена ним теорія не охоплювала всіх явищ, її доповнював Тен-поет. Ясно, що сто ріжних творів, сто ріжних мистців не можна було розяснити тими самими трьома і навіть тридцятьма елементами. Такі доповнення до загальної теорії Тена як „основна риса таланту" або „гармонійна сполука ідеї з формою" не були нічим іншим, як фіртючкою, через яку уява критика могла контрабандою докинути до теоретичних формул усе те, що аналіст уже добув практично із безпосередньої знайомости з творів письменника: погляди про його ідеї та про вартість твору.

З мецту, коли Тен дійшов до висновку, що для повної оцінки вартости твору треба також перевести аналізу його „форми", себто чисто технічний розслід стилю, всі його попередні загальні ідеї ставали зайвими. Адже ясно, що досить вийти від самої аналізи стилю, щоби на її підставі поробити загальні висновки: — до якої доби належить письменник, — в якій мірі оця доба відбивається на його лексиці та мистецтві оруднування словом. — якої суспільної кляси він син, близький їй або вже відчужений від неї, — чому він має такі-то загальні ідеї, що є висловом даного історично-суспільного моменту.

Ще ясніше: все те треба було завдалегідь знати, щоби дійти до цього, а не навпаки: не йти зараз найденою методою, щоби всі ці факти щойно відкрити. Адже бодай у 50 відсотках письменник або мистець не є висловом ідей та смаку своєї доби, або її випереджує, або відвертається від неї із нехітю чи пересердям. Поет-Тен умів усі контрасти й суперечности вигладити аналізою, підмалювати менш-більше так само, як великі артисти, що накидають свою чисто-індивідуальну візію загалові, який вигає їх як виразників того, що ще навіть не розуміє й не відчуває, але хотів би розуміти й відчувати.

Можна би з однаковим правом сказати, що Тен дійшов до всіх своїх пронизливих аналіз психольогії середовища, письменника та творів завдяки своїй теорії і що все те, що не втратило досі в його праці на вартости, існує незалежно від його теорії. Його теорії помагають нам зрозуміти не мистецтво й мистців, а його самого; коли раз вложили ми на свої очі його скла, знаємо, чому всі предмети, які він нам показує, мають такий колір і такі відтінки. Затe без тих очиць ми не бачили би взагалі нічого, бо ми самі не вспілі були би їх собі зробити.

Омана чи необхідність бути дальтоністом? Ні одно, ні друге. „У світі — каже Тен — є тільки одно діло гідне людини: родити правду, якій віддаємо себе і в яку віримо"... А в іншому місці: „Нині я викладаю те, що, здається мені, відкрив я; та рівночасно в цій-же хвилині беру на себе зобовязання продовжувати свої досліди: ніколи не зупинятись, хоч би й вірив, що все знаю; перевірювати щораз наново свої принципи; бо тільки так можна дійти до правди".

Дарма, що „правда" мала для Тена хвилинами мелянхолійну усмішку вічної омани — неосяжного ідеалу, він не міг не думати, коли

ся, що опроцентування позичок доходить до 84 від ста річно. Однак у деяких випадках лихварі, використовуючи кон'юнктуру, витягають від хлібороба 90, а навіть 100 проц. річно. Вірити не хочеться в ті жахливі проценти, що для довжника є рівнозначні зі самогубством, бо при сучасній ринковій ситуації не видержують ніякої калькуляції. Хлібороби знають про це, але позичають, потішаючися, що „якось то буде". На жаль найчастіше попадають у бездонну трясавину довгів.

Характеристичне, що менше більше 63 прц. загальної суми позичок лихварі дають на необмежений час, то значить, що довжник мусить вернути їх на перше бажання вірителя. Можна уявити собі, як таку умову лихварі використовують та як виходять на ній легкодушні хлібороби.

Анкета виказала дальше, що на терені центральних воєвідств дрібні хлібороби є заложені на суму 700 міліонів зол. і платять процентів понад 140 міліонів річно. У воєвідствах східних лихварське задовження значно нижче, бо сягає 160 міліонів зол., від чого платять авиж 32 міл. зол. процентів річно.

Виходить, що при теперішній господарській ситуації хлібороби працюють головно на лихварів, які не можуть нарікати на тяжкі часи. Що з того приводу приходить часто до протестів судових процесів, які ще більше підбивають кошти позичок, річ самозрозуміла.

—o—

Вигляди світового врожаю.

Інтернаціональний Інститут Агрікультури в Римі оголосив підсумки вісток урожаю, які дістає з усіх усюдів світа. В середущій Европі (Франція, Німеччина, Чехословиччина, Польща) був дуже добрий. В півд. Европі, від Еспанії до берегів Чорного Моря, наслідком посухи, врожай (особливо в Італії, Еспанії, почасти в Мадярщині й Румунії) не надто добрий. Виїмком є лише Болгарія, Югославія та Греція, де було багато дощів. Скількість пшениці в сотнарах в Европі (за виїмком СРСР) виносить 380—385 міліонів, себто ок. 10 міл. більше ніж мин. року. Жита й ячменю цього року менше ніж минулого. В СРСР пшениці були засіяли 37.5 міл. гектарів (3 міл. більше ніж м. року). З того вийде таке, що Европа ще більше відчуватиме конкуренцію більшовицької пшениці. Озима пшениця (засіяна на 12 міл. гект.) мала дати середній врожай, а весняна, яра (25 міл. гект.) середній або нижчий. Добре вродило й жито, якого засіяли меньше ніж пшениці. В Канаді врожай ц. р. дуже малий, бо дощі падали запізно. Ц. р. буде в Канаді пшениці не більше 63 міл. квінталів (сотнарів). На експорт лишиться 25 міл. квінталів супротн 70 міл. м. р. У Злучених Державах урожаю нараховують на 236 міл. квінталів, із легким, збільшенням на кілька міліонів квінталів у порівнянні з м. р.

мав до цього хист і не відчувати, коли це було його природною потребою. Його світогляд не був вужчим ані тонкість його відчування слабша від наших нинішних, певних, що ми не зробили би нині тих самих помилок у теоріях і в практичній оцінці деяких творів.

Вартість правд, в які віримо або в які сумніваємося, світоглядів, які творимо самі, або позичаємо готові від фільософів, вражливости, яка дає нам розуміти чужі твори або якої вчимося від їхніх творців, вартість самих творів і творців не інакша, як вартість теорії Тена: — вся вона в процесі між спонукою і осягненим здобутком. Тен хотів схопити само джерело спонук творчости і засувати доцільність самих здобутків: навіть і така спроба не є помилкою ні оманою; тисячі перед ним і тисячі після нього повторять цю спробу в гоні до правди. Але від цього не зміниться легкість або вартість їхнього зусилля. Для того, щоби зусилля було, мусить бути спершу ідея, яка родить його та розвиває, а ідею вже попереджує зусилля так, немов би вони були двома половинами того самого кола, начеркненого порухом індивідуальности.

Ні обрад кола, ні жмуту ліній, що виходять із його осередка в розбіжних напрямках, ні якабудь багатовимірна конструкція нашої уяви не можуть передати всіх тих можливостей, що творяться із перехресних ліній ідеї як засновку, спонуки, напрямного зусилля твору та форми як намагання її здійснити, передати в слові, злити зі своїм „я" і відорвати від себе, щоби вона жила незалежно від нас.

Ідеалом Тена було все описати й все переаналізувати, все зрозуміти і все розяснити іншим. Нинішне завдання критики, за прикладом науки, що збагатилися сотнями нових фактів та ідей, є багато скромніше: наблизити критика до деяких переживань і проблем, з яких родиться твір серед дуже ріжноманітних, часто незрозумілих умовин.

ОСТАННІ ВІСТИ

СЛІДСТВО В СПРАВІ НАПАДУ В ТРУСКАВЦІ.

Польські джерела повідомляють: Конфронтації арештованих у Дрогобичі, Стебнику та Трускавці зі свідками не дали позитивного висліду. В справі одного арештованого йшов формально спір між представниками поліції та свідками, які ріжно описують вигляд напасників, бо тому, що були перелякалися, не могли собі затямити рисів лиця й одягу. В середу привели трьох українців, арештованих в околицях Стрия і їх теж конфронтували. Вислід конфронтації покищо невідомий. Невідомо теж скільки людей напало на почту в Трускавці. Влада обстоює при цьому, що їх було 6, крім помічників. Свідки кажуть, що напасників було 4, 5 або 6.

КОНГРЕС НАЦ. МЕНШИН.

Польські джерела повідомляють, що на конгрес нац. меншин, який починається в Женеві з кінцем серпня, ініціятори конгресу вислали запрошення до представників усіх меншин, які живуть у Польщі, без огляду на їх політ. погляди. М. ін. дістали запрошення представник російської меншини сен. Пімонов (ББ), та представник волинських „певняків" бебесовець пос. Богуславський. Оба вони вже прияли запрошення і заповіли, що приїдуть у Женеву та візьмуть участь у конгресі.

Кілька днів тому варшавські проурядові часописи повідомляли, що ні сен. Пімонов ані інші „представники" з тих запрошених участи в конгресі не візьмуть. Сталося інакше, а це тому, що сен. Тімков і пос. Богуславський повідомили про запрошення свою владу в клюбі ББ і ця правдоподібно сказала їм взяти участь у конгресі.

НЕЧАЙНИЙ ПОВОРОТ БОЛДУІНА ДО ЛЬОНДОНУ.

Англії грозить госп. катастрофа.

Болдуін перервав нечайно лікування в Е ле Бен і вернувся в Льондон. У звязку з тим кружляють ріжні політичні чутки. Кажуть що кредит Парижа й Ню-Йорку для Англії не дав сподіваних успіхів. Знавці заповідають в будучім бюджеті дефіцит на 120 міл. фунтів. У побоюванні за будуччину Вел. Британії директори 5 вел. приватних банків, зв. Биг Файв, мали наради зі знавцем Норменом. Нормен повідомив телеграфічно прем. Мекдональда (який є в Шотляндії) про майже ультимативне становище Сіти (фінансова дільниця Льондону), яке домагається негайної помочі уряду, щоби не допустити до дефіцыту, який Сіти вважає загрозою для господарства. Мекдональд негайно приїхав у Льондон і скликав нараду ощадностевого комітету кабінету. Також Болдуін на зазив Мекдональда приїхав у Льондон. Відбулася розмова Мекдональда та Сновдена з Болдуіном, Невілем Чемберленом і провідником ліберялів Семюелем.

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська 19.50—20.00, жито галицьке 19.50—20.00, жито збірне 19.00—19.25, ячмінь двірський 16.00—16.50, ячмінь на мливо 15.00—15.50, овес 16.50—17.00, кукурудза румун. 21.50—22.00, сіно солодке прас. 8.00—9.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 19.00—20.00, ріпак озимий 24.00—25.00, отрубн житні 10.25—10.50, пшеничні 11.25—11.50, крупи гречані 41.00—43.00, макухи льняні 25.00—26.00.

Ціни у золотих за 100 кг. льоко стація заладування парітас Підволочиська (200 км.).

—o—

НОВИНКИ

— **Ще про арештування в Перемишлі.** У звязку з відомим нападом на почтовий віз під Бірчею перевели поліційні органи цілу низку арештувань у деяких селах перемиського повіту і в самому Перемишлі. Арештовано тоді 6-ох селян зі села Куровник (між арештованими був один студент), 3-х селян зі села Вільшан, у яких найдено кріси. Досі випущено на волю 4-ох, а решту передано городському судови під замітом перетримування зброї без дозволу. — У самому Перемишлі арештували таких осіб: Зубрицького Володимира, редактора „Українського Голосу", Зиблікевича Володимира, Гинилевича Степана, Гижого Осипа (гімн. учень), Мацькова і Кадюка. З них дня 9. серпня випущено на волю Кадюка, Мацькова, Гинилевича і Гижого. З Перемишля дістаємо з кол українських адвокатів вістку, що в найближчих днях вийдуть на волю і всі інші зоештовані.

Кава Майнля

мішанки найліпших родів

Академічна 2 а

140 Ринок 18. 3—3

— **Заборона сокільського свята.** В Судовій Вишні мало відбутися в днях 8. і 9. серпня ц. р. свято 20-ліття існування Т-ва „Сокіл". В програму свята намічено концерт дня 8. серпня та академію і фестин в дні 9. серпня. Однак 8. серпня пополудні прийшла від адміністраційної влади заборона уладження свята й організатори свята в останній хвилині мусіли відкликати від давна приготоване свято, через що Т-во потерпіло великі матеріяльні страти.

— **Кубанський гітаровий хор під управою п. М. Полякова.** Від управи Кубанського хору дістаємо вияснення, що цей хор ніколи не мав і тепер не має нічого спільного з т. зв. циганським хором, який скомпромітувався 25. липня в Стрию. Саме тоді був гітаровий кубанський хор на виступах у Косівщині.

— **Новий міністр освіти,** Януш Енджеєвич з родом з Наддніпрянської України. Гімназію скінчив у Житомірі, опісля студіював у Франції та в Кракові. Перед війною учителював у Варшаві, опісля служив при польських легіонах і осягнув степень майора. Після війни віддався знову педагогічному званню, був директором учительської семинарії, а вкінці шкільним візитатором. Ставши соймовим послом, був віцепрезесом клюбу ББ.

— **Невдала кольонізація.** Зусилля польського уряду заложити польські кольонії в Перу не осягнули бажаного успіху. Вибрані землі, реклямовані з великим шумом, не подобалися висланим туди польським кольоністам, які починають звідтам тікати. Наспіла вістка, що до Ріо де Джанейро прибуло кількадесять таких кольоністів. Польський консулят старається вишукати для них працю та умістити їх по старих польських кольоніях у північній Бразилії.

— **Більшовицький старшина перед львівським судом.** 19. серпня 1929 р. перейшов нелеґально з СРСР до Польщі старшина червоної армії. Польській прикордонній сторожі сказав, що називається Брон. Студзінський, а втік тому, бо не міг жити в більшовицькім пеклі. Небаром дістався на службу до II. відділу ген. штабу. Тепер виїздив до СРСР і привозив відтам матеріяли. Всеж таки польські старшини підозрівали Студзінського, що він більшовицький шпіон. Він признався, що є шпіоном і аґентом ДПУ, якого влада червоної армії вислала задля шпіонажі в користь СРСР. Дня 13. серпня ставив Студзінський перед карним трибуналом окр. суду, обвинуваченій в шпіонажі та вимаганні 2.000 дол. від II. відділу ген. штабу в Польщі. Трибунал зарядив тайність розправи. Студзінського засудили на чотири роки тюрми.

— **Пожежі.** В Заболотові коло Снятина згорів перед кількома днями склад будівельних матеріялів Н. Керна. Шкода сягає до 25.000 зол. — В селі Рудниках, пов. Снятин, вибухнув наслідком підпалу вогонь у стодолі Мих. Калічака. Зі стодолою згоріло багато збіжа та стайня. Слідство викрило, що вогонь підложила 11-літня дівчинка. Признаючись до вини, вона сказала, що до підпалу намовила її одна господиня.

— **Смерть від кепського жарту.** До дідича Левандовського у Воломіні, пов. Радзин, приїхала його 27-літня сестрінниця Біківна на вакації. Перед кількома днями Левандовський вибрався з нею і цілим товариством на прогульку до ліса. Сестрінниця відлучилася від товариства і згодом почала кричати за рятунком. Був це фальшивий алярм, яким хотіла налякати вуйка. А вуйко, не багато думаючи, стрілив у корчі, де вітрив бандита, але поцілив сестрінницю в голову, кладучи її на місці трупом. Левандовського арештовано.

— **Франція сконфіскувала німецький літак.** Із Штутгарту відлетів німецький літак і осів на військовому летунському майдані в Мецу. Французька влада твердить, що літак перелетів над забороненою стрефою, тому сконфіскувала літак, а летунів задержала.

— **Бурі та град.** Над Самбором перейшла нічю 12. серпня хуртовина. На вул. Пілсудського вдарив грім і вирвав дерево з корінням. Деякі вулиці були вкриті градом, наче снігом. — Над Здолбуновом і околицею перейшла градова туча й заподіяла в полях і городах шкоди на яких 100.000 зол.

— **Ілюмінація на кінець світа.** Біля Вильна повстала пожежа на фільварку Боярі. Коли хотіли гасити вогонь, вибіг із полумя якийсь чоловік і в промові сказав, що вже надходить кінець світа, який треба вшанувати загальною

ілюмінацією. Заки присутні зорієнтувалися цей маняк схопив горіюче поліно та побіг чвалом до найближчих будинків у селі й хотів їх підпалити. Це якийсь Йос. Курилович, бувший вояк російської армії, що збожеволів на війні.

— **Заголодився в горах.** У баварських Альпах біля шпилю Гель найшли тіло мущини, а при ньому карточку, з якої виходить, що це 49-літній швець Мец із Зальцбурга. Він вибрав собі оригінальне самогубство: заголодився в горах на смерть.

— **Вязні при сільсько-господарських роботах.** Тому, що в багатьох сторонах Радянського Союзу селяни відмовляються від праці при жнивах, радянська влада змобілізувала вязнів і вислала їх до рільних робіт. Вязні, які витрезвають у праці до осені, будуть увільнені на основі спеціяльної сільсько-господарської амнестії. Цей розпорядок радянської влади показався досить ризиковним, бо по селах почали множитися крадежі та вбивства.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу знижка цін вовняних сировин є вже нині довершеним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсами обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 13—?

—o—

СПОРТ.

В неділю 16. ц. м. розіграє резервова дружина України товариські мячеві змагання зі Соколом в Бібрці. Змагання відбудуться пополудні, на тамошній спортовій площі. Сподіємося, що українське громадянство міста явиться численно на змаганнях й цим причиниться до кращого розвитку нашого молодого гуртка.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·30 зол., десерове пріма 3·20 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·40—3·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки

КАСІНО: „Поцілунок весни".

КОЛЬОСЕЙ: „Життєві розбитки", „Інтригант".

ЛЕВ: „Пісня кабадера" (Кен Мейнард), „Заволока".

МАРУСЕНЬКА: „Серце та спорт", „Мрії балетниці".

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Кон і Келлі в Шотландії", „Самітні".

ПАН: „Поганин" і „Заладзєнко антену" (Ляредь і Гарді).

ПАСАЖ: „Арена грози" й додатки.

ХИМЕРА: „Чоловік проти волі" (комедія).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Тарзан і золотий лев", „Аркизходій з Дамаску".

Програма радіо.

Пятниця, 14. серпня 1931 р.

Липськ (259.3) 16·00 „Scherzando" мучина камерних. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіооркестри. **Братислава** (278,8) 18·00 Мадярська музика. **Бреслява** (325) 20·15 Речиталь скрипк. при участи орк. 21·25 Національні гимни позаевроп. країн. **Льондон** (356,3) 20·00 Спацеровий концерт. 24·00 Телевізія **Гамбург** (372,2) 20·00 Концерт віденської людової пісні. **Букарешт** (394,2) „Ріголєто", опера Верді. **Берлін** (419) 19·45 Твори на фізгармонію. 21·10 Квартет Моцарта. **Стокгольм** (435,4) 17·20 Народна музика (Упсала). 18·30 Хоральний концерт. **Брукселя** (508,5) 15·00 Класичний концерт. **Рига** (524,3) 21·30 Хоральний концерт. **Мінхен** (532,9) 16·20 Концерт солістів. 21·30 Концерт квінтету цитристів. **Будапешт** (550,5) 19·15 Габріеля Реллі відсп. мадярські пісні в супр. циг. орх. 23·00 Циганська музика. **Харків** (937,5) 18·00 Відчит. 20·00 Концерт.

Субота 15. серпня 1931.

Липськ (259.3) 19.00 Концерт мандоліністів. 20·00 „Калейдоскоп", радіокабарет. **Моравська Острава** (263,4) 16·00 Конц. радіооркестри. **Братислава** (278,8) 12·05 Конц. радіооркестри. **Штутгарт** (360,1) 21·00 „Аквариюм", веселий вечір. **Гамбург** (372,2) 19·30 Веселий вечір. **Букарешт** (394.2) 18·00 Румунська музика. 21·45 Соната Штрауса на віольонч. і форт. **Берлін** (419) 19·00 Пісні Брамса, Шумана і Вольфа. **Стокгольм** (435,4) 20·15 Кабарет. 21·45 Данна і нова танкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Іль вассалльо", зірична опера Смерелі. **Прага** (486,2) 19·00 Музика зі Стрілецького острова. 20·25 Концерт Віноградського квартету. **Брукселя** (508,5) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516 r) 13·05 Концерт орк. циганів. 19·00 Пісні Шумана і Шуберта. 21·45 Джезбенд. **Рига** (524,3) 19·03 Вагнерівський вечір. **Мінхен** (532,9) 16·50 Тр. з Нірнберґу. Людовий концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Мадярська музика. 20·20 Циганська музика. **Любляна** (575,5) 20·30 Веселий вечір. **Харків** (937,5) 18·30 Концерт. **Осльо** (1071,4) 18·30 Норвеська музика. 22·05 Шведські пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 14. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 13·10, 13·45, 16·10, 16·35, 17·25, 19·40 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Ніч 15. серпня 1831 р.", виголошує пляк. Лайбв. 15·55 Львівський короткохвильовий буток. 16·20 Почтова скринька для найменших. 16·50 Літературна годинка по французьки. 17·10 Господарський огляд. 17·35 „Чи поза землею є органічне життя?", проф. Айдукевич. 18·00 Оркестра мандоліністів. 19·00 Всячина. 19·20 Технічна скринька, інж. Міяський. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт зі Швайцарської Долини (орх. варш. фільг.). 22·00 „Півнісніць в Югославії, виголошує В. Рогозинч. 22·15—22·25 Комунікати 22·30—24·00 Легка і танцова музика з Варшави.

Субота, 15. серпня 1931.

Львів (380,7) 10·00 Богослуження з Ясної Гори (Ченстох.) 11·58. Астроном. час з Варш. 12·10, 13·20, 14·00, 15·20, 15·50, 16·20, 17·25 Транс з Варш. Музика. 13·10 Метеорол. комунікат. 13·40 Річниця чуда над Вислою, проф. Мосціцький. 14·10 Тр. з Вильна „Стиль польських авторів", проф. Лімановський. 14·25 Популяр. концерт польської музики. 15·00 Тр. з Варш. „Закладання садів", інж. Блашик. 15·30 Тр. з Варш. „Продукція і торговля грибів", проф. Теодорович. 16·00 Тр. з Варш. „Тучення гусей і качок", Г. Дахова. 16·40 Слуховище для старших дітей. Концерт. 17·10 „Серед книжок", оцінка останніх видань. 17·35 Комунікат вперед 100 років. 17·40 Тр. з Варш. Пополудневий концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Співацький рециталь п. Ірени Заградникової. 19·40 „Шмінка в зеркалі віків", п. Г. Ольшевська. 19·55 Метеорол. комунікат. 20·00 Тр. з Варш. „Приємні і пожиточні відомости". 20·15 Популяр. концерт із Швайц. Долини (варш. фільг. орх.) 20·00 Тр. з Варш. „На овиді". 22·15 Комунікат 22·30 Тр. з Варш. Шопенівський концерт. 23·—24·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооперативна „Укр. Театр у Львові", бувший театр ім. І. Тобілевича.

ЯРЕМЧЕ:

15. VIII. — „Циганка Аза".
16. VIII. — „Ой не ходи Грицю".
17. VIII. — „Жінка, що вбивав".

Іван Шулим абс. бог. Якад. і Іванна з Ганкевичів складають щиру подяку всім за прислані їм побажання в день їх вінчання, і з тої нагоди складають на Рідну Школу 6 зол. — Дзвинич. 12. серпня 1931.

Старшина Кружка Бурси „Рідної Школи" Львів, вул. Хшановської 9 оголошує, що з огляду на економічну кризу нашої суспільности обнизила місячну оплату в бурсі на 60 золотих. Селяни можуть платити частинно першорядними харчами.

Дирекція дів. гімназії Р. Ш. у Станиславові подає до відома, що з днем 1. вересня відкриє дів. інтернат, якщо зголоситься відповідне число учениць. Місячна оплата (грішми або харчами) 60—70 зол. Згодошуватися на адресу дирекції гімназії (Липова 82) до 25/8 1931 р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, преціозійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найлішої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЕБЛІ всілякого рода та великий вибір металевих і діточих ліжок по фабричних цінах за готівку і на догідних умовинах поручає

СТАЯЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
Тел. 64—13.
106 5—5

Скрізь уважають комахи за небезпечних розсадників зародків ріжних недуг. — Перебуваючи постійно в брудних і занедбаних місцях, проникаючи до наших мешкань, комахи заносять на собі часто зародки смертельних недуг. Для самоохорони необхідно треба їх нищити, розпилюючи Фліт.

Фліт зовсім нищить мухи, комарі, блохи, комашню, молі, блошиці, таракани та рівночасно їх ячка. — Фліт, який розпилюємо, є смертельний для ріжних комах, а при тому не шкодить зовсім людині. Легкий для вжитку. — Не робить плям. Фліт-у не можна порівнювати з іншими середниками проти комах. — Домагайтеся жовтої бляшанки з чорною опаскою, при чому стережіться підроблювань!

РОЗПИЛЮЙТЕ

FLIT

Оригінальний Фліт продається виключно в цільно вачинених бляшанках.

КАНДИДАТ адвокатури з добрими референціями, спосібний самостійно вести канцелярію пошукує заняття від дня 1-го або від 15-го вересня п. р. — Ласкаві зголошення проситься пересилати до Адміністрації під „Правник". 181 3—3

УЧИТЕЛЬКА пошукує лекції в вселюдних школах на цілий рік, найрадше в домі священика. Косарівка. Пишківці, почта Бучач. 186 2—2

ШУКАЮ дві умебльовані кімнати з лазничкою і кухнею (евент. без кухні). Зголошення до „Діла" під „Учителька". 190

ГЛЯДАЮ лекції народних клас або 1 кл. гімн. на цілий рік. Листи слати до „Діла" під „Інструкторка". 189 1—3

З ПРИВОДУ КРАДЕЖІ портфелю, уневажнюю **університетську виказку і паспорт.** — **Богдан Гвоздецький**, студент прав Львів, Красицьких ч. 6. 182 3—4

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при повіт. суді шукає з 1/9 н. р. місця в адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 8—10

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торгівлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 88—?

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотик — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „Д І Л О"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". Друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 183 (12.839). Львів, неділя 16. серпня 1931. Pocztową opłatę zaryczałtowano ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
Друкарні: 29-26
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На Берлін дорога.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 10. серпня 1931.

I.

Дорога на Берлін тепер свобідна для французького премієра п. Лявала: це перший наглядний наслідок учорашнього плебісциту в Прусії.

Плебісцитом цим тутешня преса за останніх два тижні цікавилася дуже. Її органи були повні звісток про підготовки плебісциту, прогноз щодо його висліду і — річ очевидна — багаті міркуваннями про політичні наслідки успіху чи невдачі заповідженого в Прусії всенароднього голосування. Найпевнішими щодо успіху були комуністичні органи; вони вірили, що пруські комуністи, знаменито, по військовому (кажуть) зорганізовані, підуть голосувати одною лавою тай протруть осьтак шлях спершу до „гітлерівської авантюри", з якої незабаром виросте комуністична революція в Прусії, в Німеччині, в цілій західній Европі. Числили на успіх плебісциту (тай сьогодні мало затаюють свою невдоволеність невдачею його) крайні націоналісти французькі: їх засада щодо Німеччини висловлюється в програмі „чим гірше, тим ліпше", вони числили на те, що внутрішні заворушення, які були мусіли вийти з успіху плебісциту, далі ослаблюватимуть Німеччину і понижать міжнародню ударість цієї країни, котра спровола відростає зпід руїн, спричинених війною й миром. Зате помітно занепокоєні були страхіттям Гітлера й комунізму французькі соціялісти зпід стягу II-го Інтернаціоналу, французькі пацифісти і — кола близькі теперішньому урядові.

Останній здає собі справу з двох великих небезпек, які наступають на цю країну: з небезпеки майже повної ізоляції Франції в світі — союз з Польщею, який займа місце колишнього союзу з імперіями російською і брит. не тільки не запобігає цій ізоляції, а ще й її підкреслює. Тай з небезпеки для теперішнього соціяльно-господарського ладу, капіталістичного, якого головним споданжником у теперішній здезорганізованій, збіднілій і спорохнявілій Европі виступає Франція.

II.

Коли п. Лявaль під натиском націоналістичного крила уряду і парляменту був недавно тому звів нінащо спершу Гуверівське предложення рятунку Німеччини, а далі й американсько-британські зусилля в Льондоні, то віддана йому преса розписалась в похвалах і славословіях для „твердости" й „рішучости" п. Лявaля — нової, мовляв, зорі на небозводі французької закордонної політики. Та раптом, десь тому яких 10 днів, ті звеличування, наче на команду затихли, і сьогодні мається враження, що тутешній уряд відчуває збентеженість з приводу своїх недавніх успіхів — супроти Гувера, Мекдональда, Брінінга. Гостина німецьких міністрів у Римі — дарма, що всі сторони згодилися не трубіти під небеса про вагу її — зробила на Париж глибоке враження. В пресі піднялися докори на адресу уряду: Чому досі ні п. Бріян, ні п. Лявaль не стрінулись особисто з італійським диктатором? — тай заміти на адресу п. Брінінга: чейже не в Римі, а хіба тільки в Парижі німецький уряд може найти поміч у клопотах свого скарбу, отже чому було так поспішно їхати до Італії?

Тон французької преси помітно змінився. А успіх пруського і німецького уряду супроти гітлерівської й комуністичної небезпеки підчас учорашнього плебісциту, дає оце претекст французьким офіціозам простягати руку до Берліна. Поїде туди, і то незабаром п. Лявaль і — буде силкуватися відновити і доповнити Льокарно.

Не дуже то важко здогадатися, що саме п. Лявaль і його новий амбасадор Понсе Німеччині конкретно зможуть предложити і чого саме від неї у відплату домагатися. Предложать якусь фінансову поміч у формі німецької поживи з України, а домагатимуться нового (котрого з черги?) підпису на Версайському „диктаті", зосібна будуть силкуватися добути від Німеччини оконечної згоди на увіковічнення західних кордонів Річипосполитої. Домагання такі ставила Франція Німеччині в Парижі і в Льондоні, і нема найменшого сумніву, що відновить їх і в Берліні. В Парижі і в Льондоні Німеччина ці домагання відкинула, дарма, що вона стояла, здавалося, над берегом пропасти. Чи прийме такі домагання Берлін тепер, коли положення німецького уряду поправилося, не беремося пророчити. Можемо хіба тільки пригадати, що в питанні західних кордонів Річипосполитої ціле німецьке громадянство стоїть одним табором, від крайніх правих до крайніх лівих. З цього погляду, в питанні тривкости західних кордонів Польщі, ці кордони далі і завжди представляються німецькій політичній свідомости як переходові, і нема досі ніяких познак, які вказували б на зміну берлінських думок на цю тему.

Дуже сумнівно, чи приведе до такої зміни й недалека гостина п. Лявaля в Берліні.

Огонь нищить
не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечайте
ЗБІЖЖА Й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

До чого воно дійде?

Ще в справі господарки в „Народньому Домі".

В суботу 14. ц. м. має відбутися ширший зїзд членів „Народнього Дому", що ставить собі завданням розглянути справу обдовження й приведення тієї установи над беріг фінансового банкрутства. Про це загал українського громадянства не знає майже нічого. Який буде вислід, як підуть та що вирішать ці збори — не важко вгадати. З того, що досі знаємо про цю справу, знаємо теж, що вона кінець-кінців мусить опинитись перед судом та скінчитися повною компромітацією головного її виновника, М. Бачинського (теперішнього комісаря „Народнього Дому" і посла з одинки, вибраного голосами РАП-у).

Як виглядає хочби менше більш ця господарка п. Бачинського, про це читаємо в несконфіскованому „Русскому Голосі" ч. 22 з ц. р. таке: „М. Бачинський управляв інституцією по своїй вподобі і „байрат" відограє тут тільки ролю паравану. У висліді такої господарки майно „Народнього Дому" обдовжене тепер іпотечним довгом на **840.000 зол.**, з чого **690.000 зол.** довгу зробив уже п. Бачинський. Крім цього на фільварку Білка, що належить теж до „Народнього Дому", тяжить довг **30.500 дол.** Разом з цілою низкою короткоречинцевих довгів **загальна сума обдовження „Народнього Дому" переходить 1 міліон зол.** На самі проценти від тих довгів видає „Н. Д." **100.000 зол.** щорічно, а на виплату капіталу 20—30.000 зол. річно. За неплачені податки винен „Н. Д." державній скарбниці **120.000 зол.** Доходи „Н. Д." вичосять **8.000 зол.** місячно, з чого 4.000 зол. видається на адміністрацію й контору, а решта на проценти від позичок. Квоту **6.000 зол.**, що приходить кожного місяця з аренди салі для міського театру, забирає в цілости Міська Комунальна Каса на відсотки і сплату позички 280.000 зол., яку затягнув ще попередній комісар" (всі підчеркнення „Р. Г."). Цих кілька фактів, що їх м. ін. і на основі рахункових книг підтверджено на вузчому зїзді членів „Н. Д." мин. тижня, досить уже, щоби вхопитися за голову й затривожитися за цілість одної з найстарших та найповажніших наших інституцій. І досить, щоби уявити собі сильветку „господаря" цієї установи, п. М. Бачинського, що мимо кільканацятьох гострих голосів преси не зареагував, не відповів на них, відсилаючи усіх до тих, що його поставили, а які, як він сам каже, мають до нього повне довіря.

Та до нашого відома дійшли ще й інші „геройські подвиги" п. Бачинського, які були обговорені на зїзді мин. тижня. Власне з протоколів довідуємося, що п. Бачинський побирав постійно гроші з каси „Н. Д." на т. зв. „репрезентацію". В практиці виглядала вона так, що з краківського готелю чи кавярні Бургера приходили ранком до касіра „Н. Д." кельнери з офіціяльним білетом п. Бачинського, з домаганням доплатити ще 150 чи 200 зол., бо тамтих „репрезентаційних фондів" було замало.

Далі в цих книгах фігуруе сума 240 зол. на „угощення селян". Ця квота — це вже просто загадка: П. Бачинський взяв її, оправдуючись, що на святі посвячення памятника марш. Пілсудського в Коломиї мусів дати цих 240 зол. якомусь полковникові польського війська на угощення селян. Довірені люди й ті, що були мимоходом на цьому святі, кажуть, що і п. полковник і гостина — це видумка, хоч якби й так, то ще таки не має права п. Бачинський рухати грошей інституції на такі справи.

Ще дальше в книгах „Н. Д." находяться під таємничою шифрою „непередбачені видатки" (тих шифр є зрештою багато, а всі „непередбачені" підписує на квітах і бере на них гроші п. Бачинський) дві дуже цікаві квоти: 500 зол. і 100 зол. Чотирьох довірених людей, яких імена знаємо і кожної хвилини можемо подати до відома загалу (промовчуємо їх тільки на прохання цих людей), знає, що ці гроші мали просто зробити переворот у сучасних наших умовинах. П. Бачинський, беручи їх, сказав довірено згаданим чотирьом особам, що з них зробить презенти (!?) для двох визначних членів і послів ББ, що в свою чергу відплатяться незвичайними благодатями для „русинів" (читай — членів РАП-у). Імена цих послів знаємо теж і можемо служити ними і загалові і ББ, яка повинна б п. Бачинського і цих панків зі своїх членів, що за 500 зол. і 100 зол. мали б обіцяти русинам ласки, притягнути хочби тільки до відвічальности.

„Репрезентація" ця „Н. Д." п. Бачинським була зрештою дуже коштовна. За 6 місяців її у мин. році призбиралося на її конті квітів п. Б. на 7.500 зол. Ці квіти були опісля предметом бурхливої наради „байрату", від якого п. Бачинський вимагав затвердити їх і погрожував навіть, вразі несповнення цього його домагання, своїми високими опікунами. Крім цього в касі є багато квітів на виїзди п. Б., про які усі кажуть, що вони такіж реальні, як полковники з Коломиї, благодати для РАП-у від двох послів і т. п. геройства цього пана.

За те реальну підставу (бо квіт) має факт, що перед своїм виїздом до Криниці ц. р. п. Бачинський взяв з каси 1.000 зол., якими мав заплатити за побрані для бурси „Н. Д." харчі і які дав на ту ціль львівський магістрат. І ці гроші пішли мабуть на якісь „непередбачені вгощування селян", бо до касіера „Н. Д." приходять щораз довжники за ці харчі і вимагають заплати.

Це все далеко ще навіть не частина „літанії" геройств п. Бачинського, а кілька фактів, що мають реальною основою касові книги „Н. Д." Наводимо їх не на те, щоби непокоїти прилюдну опінію, а на те, щоби підчас ширшого зїзду членів „Н. Д." українське громадянство, що не має змоги припинити такої господарки п. Бачинського, бодай не стояло перед загадкою цього зїзду та евентуальними його даль-

шими посуненнями і мало повний образ того, хто „господарює" на його організмі і в його установах. Ми певні, що й влада, всупереч усім заповіданням п. Бачинського „що мені зробите", потягне також винівника до відповідальности, бо чейже є якісь умовини для нормалізації життя, що називаються законом і оборона перед тими, що так „господарюють".

В українській опінії п. Бачинський має вже свою марку, вона вже давно його присудила і сьогоднішні „реверяції про діяльність" цього „господина" й напевно не здивують.

Громадянин.

*

Багато цифрових даних про теперішню господарку в „Народньому Домі" приніс нинішний львівський ендецький щоденник „Курер Львовскі" (з 15. серпня). Ці інформації подамо в черговому числі. Сьогодні подамо тільки редакційну замітку цього щоденника до реверяцій про господарку ком. Бачинського. Ця замітка звучить: „В останній хвилі дозідуємося, що п. комісар Бачинський виїхав до Варшави, щоби там пошукати опіки в давного протектора перед атаками львівської преси і прилюдної опінії. П. Бачинський мусів поїхати до Варшави, бо знав, що львівська влада вже не хоче його підтримувати, а послушний свого часу „байрат" п. комісаря згодився у комплєті свою резигнацію до львівського воєвідства, тому що не хоче брати відповідальности за фінансову руїну „Народнього Дому", до якої допровадив цю установу п. посол і ком. Бачинський.

Міжнародний Молочарський Конґрес у Копенгагені.

В днях 13. до 17. липня ц. р. радив у Копенгагені Міжнародній Молочарський Конґрес, скликаний Міжнародним Молочарським Союзом. Такі конґреси відбуваються що три роки, а останні два були в Парижі і Льондоні. Конґрес радив в пяти секціях, а саме: 1) плекання молочної худоби враз з контролею молочности і продукції молока; 2) хемії, бактеріольогії і гігієни молока; 3) техніки перерібки молока, мол. промислу і торговлі молочними продуктами; 4) організації молочарень і молочарського промислу, контролі держави і хліборобських організацій над молочарством; 5) молочарського промислу в горячих краях.

На конґресі виголошено 141 фахових рефератів, з яких частина обговорювала теж стан молочарства в поодиноких країнах після найновіших даних. У цих рефератах представлено конґресові молочарську науку в цілій її ширині, предложено найновіші досвіди в усіх ділянок і тим способом зібрано весь матеріял в цілого світу. В конґресі взяло участь 2.000 делегатів молочарських установ, кооперативних організацій, наукових інститутів, молочарських катедр при високих школах і т. д. Такий великий зїзд фахівців дав можливість дуже докладного і всестороннього обговорення всіх проблем молочарства.

Конґресом проводив голова Міжнароднього Молочарського Союзу бельгієць Менот, під якого кермою радили теж управляючі органи Союзу, до якого, як відомо, належать молочарські організації майже усіх народів.

Данці привязували чималу вагу до цього конґресу, про що свідчить хочби факт, що на його відкриття прибув теж і король.

У тому самому часі ввідбулася велика міжнародня молочарська виставa, яку зорґанізував Данський Молочарський Союз. У цій виставі взяли участь молочарні — около 1000 — та ріжні фірми мол. машин, приладдя і т. д. Виставу відвідали прогульки з усіх країв світу, бо вона була дійсним унікатом, коли зважити, що відбувалася в наскрізь молочарському краю Данії.

В звязку з конґресом і виставою відбулися ще й інші фахові конференції краєвого й міжнароднього характеру, які мали за завдання упорядкувати низку пекучих справ у молочарстві.

Французько-радянські торговельні переговори.

Німецька преса натякає тихо на нові нишком ведені переговори, що почалися в Парижі з представниками СРСР. Першими ластівками зміни в дотеперішній температурі франко-радянських взаємин є факт, що нарешті Париж відкликав із Москви свого дотеперішнього посла Жан Гербета, до якого московський уряд уже від довшого часу ставився неприхильно. Одночасно французький уряд створив нову посаду в Москві торговельного аташе.

Французька офіціяльна преса перестала писати про тяжкі економічні обставини в СРСР та про невдачі „пятилітки"; більшовицька стримала на часок свій гнів проти імперіялістичної французької буржуазії — настало перемиря, щоби за той час представники обох держав могли без хвилювання перебалакати про підстави нового економічного порозуміння.

Радянські делегати приїхали з новими замовленнями на 2 мілїярди золотих. Першою ознакою передступного порозуміння був факт, що Франція скасувала державну контролю на ввіз продуктів із СРСР — які це саме продукти, і в яких розмірах можна буде їх ввозити поки що невідомо, але важний тут принцип. Того самого дня вийшов у Москві декрет, який скасував обмеження щодо імпорту з Франції. З обох боків преса підготовляє настрій на зміну дотеперішніх франко-радянських взаємин. Радянська преса натякає на могутній вплив французьких фінансів, за якими звертається сама Анґлія, а французька преса пригадує необмежену ширину „російського" ринку, на який перед війною Франція кидала таке багацтво своєї продукції і заробляла на цьому мільони.

І знову вертається стара пісонька про передвоєнні російські довги супроти Франції; французькі рентієри й чути не хотять про те, щоби ті мільони мали пропасти, тільки тому, що пропала царська імперія. З поголоски, що французький уряд ставить домагання, супроти якого радянський уряд не буде дуже перечити, а саме, щоби ці передвоєнні довги почав сплачувати уряд СРСР після пятилітки в 20 проц. золотої вартости в 60 річних пайках.

Домагання невисоке, але таки й нелегке в часі, коли держави й підприємства не вспіли врятувати навіть 20 проц. незолотої вартости деяких своїх капіталів. Цікаво, які гарантії дасть радянська дипльоматія французькій, якщо прийме таке зобовязання і що скажуть на це інші держави, які також потрібують широких ринків збуту.

При товщині, артретизмі і цукровій недузі природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** скріплює діяння шлунка і кишок та плекшує травлення.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. СЕРПНЯ 1931.

ГАЛАКТІОН ЧІПКА.

Соняшне дозвілля.

III.

Прогулька на Маковицю.

Ріжні є породи прогульковців у горах, „верхолазів" так званих. Одні — як тільки прибудуть у якусь місцевість, то вже сверблять їх ноги йти в верхи. Другі довший час спочивають, розглядаються і щойно тоді починають їх свербіти ноги. Треті, подібно як другі, спочивають, розглядаються, студіюють карти, розпитують, інформуються і — нікуди не йдуть.

Я належу до третьої категорії.

Колись манила мене мандрівка, як чистокровного цигана. Цілі ферії я тільки й те робив, що мірив ногами дороги Галицької Волости, куди тільки забажав, або забажали інші. Але прийшла світова війна і забажала в свою чергу, щоб я перемірив ногами ще й інші волости. А вже що до Карпат, то дістала якусь манію: Казала мені ходити по них днями і ночами, та вивчувати на память не тільки кожну гору чи долину але й кожну ямку, кожний ріг, кожну купину. Не одну туру зробив я там рачки, а то й на животі, неодну околицю оглядав я цілими днями, а неодну гору обходив цілими милями.

Може й тому до недавна ненавидів я гір, може й тому ще тепер не люблю прогульок по горах...

А все таки і минулого і цього року витягнули мене добрі люди на прогульку. Борони Боже — не якусь сім, пять, чи однодневну блуканину, а на кількагодинну, з відпочинками що кільометер, зі сніданнями що два і з солодким обідом на половині дороги. Коли нема на такій прогульці фотографа, то вона нікого не змучить, оставить гарні спомини і легким коштом дасть людині дипльом верхолаза. З нами, що правда, був фотограф, але знимки робив так швидко, що ми й не запримічували цього: Яких там дрібних кількадесять хвиль, кляпс — і готово.

Коли віздаєте до Ямного, не можете не побачити гордого верху Маковиці, що здіймається понад найвищі віллі своїм рідко залісненим щовбом. Шпиль її має славу дуже недоступного. Не тому, що стежка досить вузка, а тому, що під верхом лежать приватні поля гуцулів, через які можна пройти тільки за оплатою. Колиб хтось пробував поконати ці труднощі без помочі калитки, може далеко швидше полетіти в долину, як вилізав до гори.

Власне на цю недоступну і небезпечну гору вибрався я в товаристві загартованих верхолазів усіх трьох полів: жіночого, мужеського і середнього.

Початок прогульки був назначений на годину осму рано, отже я вже в девятій був на ногах, а пів до десятої стояв на місці збірки. Таких точних як я було ще пару, не беручи під увагу провідника, який точно в осмій чекав на товариство. Видно, що здавна звик до такого перебігу справи, бо зовсім не хвилювався, а свій навантежений наплечник спер на воринні.

Десь там за горами за ріками бив львівський ратуш десяту, як ми вирушили в дорогу. Майже в повнім комплєті, бо бракувало тільки двоє чи троє осіб, але й ті — як казали їх знайомі — напевно виберуться, тільки здається трохи спізнилися. Справді, яких два кільометри з Ямним, на нашім другім постою, дігнали нас бракуючі члени товариства і з того часу йшли ми вже в ідеальнім комплєті. Мало того: йшло нас навіть трохи більше. Именно прилучився до нас господар одного з учасників, молодий гуцул, який згодився за дурно провести нас ліпшою дорогою на грізний шпиль недосяжної Маковиці.

Мене здивувала така незвичайна услужливість гуцула і я почав розпитувати, що йому сталося.

— Хочу, абисте йшли добре, тай не платили.

— А що вам шкодить, як ми заплатимо?!

Гуцул криво посміхнувся.

— Мені не шкодит, але вам. Нащо маєте платити, як можна і без цего. Я вже неодних так перевів.

— Видно є там між тими газдами якийсь ваш приятель?

— Приятель!... — і сплюнув.

Все було ясно. Гуцул мав якогось ворога між власниками грунтів під верхом Маковиці і вважав, щоби його ворог не заробляв від прогульковців. Не брав під увагу, що сам тратив пів дня, не заробляючи нічого.

Ми, правду кажучи, трохи ралі були. За кожну особу десять грошів, а нині десять грошів пішки не ходить. Цілий „пшедні егіпскі" за це дістанеш, а деколи й на хабар вистане!

Почав наш гуцул водити трохи дорогою, трохи стежкою, а трохи так — на попереки. Вивів урешті на Маковицю, закурив і попрощався.

Місія його була скінчена, а ворог десь там казився зі злости. Два золотих пропало як камінь у воду. Думаю, що цього він не подарує і колись стягне добровільного провідника колом по голові!

З Маковиці прекрасний вид на всі боки: Куди глянеш — долина, а в долині як не село, то присілок, а як не присілок то бодай ліс чи інший аруб. Навіть Дору видно звідтам і власне до неї зміряла наша прогулька.

Після довшого відпочинку рушили ми до Дори і зайшли в Яремче.

— Зблудили! — подумає собі перестрашений читач.

Отже ні! Зблудити не можна було, бо Дора лежала як на долоні, а провідник прогульки знав дуже добре дорогу. Справу пересудило пиво. Один із знавців цього краєвого виробу впевняв, що в Дорі ліпше пити воду з Прута як те пиво, яке там подають і — ясна річ переконав більшість прогульковців, бо нікому не усміхалася вода Прута, яка вже минула Яремче.

По дорозі в Яремче стрінуло нас три пригоди: Прилучився до нас скрипак-гуцул, його брат, визначний знавець околичних джерел і їх мама, запопадлива господиня. Скрипак римполив нам пів дороги, а казав собі заплатити за цілу, знавець джерел вишукав нам три баюри, а казав собі заплатити як за добру воду, вкінці їх матуся позволила нам присісти на своїй травичці, а казала собі заплатити як за насінну пшеницю.

Позатим не було ні медведів, ні вовків. Розбійників теж не було, хіба аж у Яремчі при плаченні рахунку за обід.

З Яремча до Ямного дорога провадить страшними, недоступними яругами, де на кожному кроці чигає на тебе смерть у холодних проваллях. На щастя цю дорогу відбули ми залізницею, здавшись на досвід і притомність ума льокомотиви і машиніста.

Повні вражінь і незабутих емоцій засипляли ми по хатах скінчивши оповідання про небезпеки виходу на шпиль грізної і недоступної Маковиці.

„Пятирічка життєвої стопи".

Перед устійненням пляпів чергової пятирічки.

У 24.030 числі віденського щоденника „Нав Фрае Прессе" появився черговий допис інж. Миколи Бассехеса з Москви. Його дописи все незвичайно цікаві, бо розпоряджають численними фактичними даними про господарські відносини в СРСР, а крім того містять немало цінних помічень про радянські відносини взагалі. Тому то його дописи радо використовує вся поважна преса. Від часу до часу робимо це й ми, особливож коли ці дописи Бассехеса мають загальніший характер та відносяться і до України, що вхсдить до СРСР.

Останній допис має назву: „Пятирічка життєвої стопи". В ньому читаємо:

„...Зелено, жовто, червоно... Як у всіх великих світових містах блимають на рогах вулиць Москви світляні сигнали, що регулюють вуличний рух. Під цими кольоровими лямпами урядує в европейських одностроях та в білих шкіряних рукавичках поліція руху. Видається, що з увеленням світляних сигналів до управильнення руху та з новим умундируванням „міліції" розпочинається нова пятирічка життєвої стопи. Саме щойно зійшлася комісія, що має випрацювати пляп нової пятиліткн. Але час наглить, і заки новий пляны буде докладно викінчений, зачинають його вже тепер здійснювати. *Дотеперішня пятиліткa є пятирічним пляном тяжкої індустрії, пятирічним пляном оборонної спроможности,* — але можна це також назвати пятиліткою злегкаження інтересів щоденної потреби. Росія була завсіди краєм бюрократичних переборщень. Якийсь рух розвивається тут усе після певного напряму так далеко, аж задержиться перед порогом неможливости. Це може полягати у тяжкости міліонократної маси. А тепер проявляються особливо різко шкоди великого господарського военного походу.

„Радянський Союз це одинокий на земській кулі край — без безробіття. Тяжко є бути безробітним. Але також не легко є жити в диктаторській державі в часі недостачі робучих сил. Бо добродійство праці стається примусом, а обмеження особистої свободи руху став тягарем. Споживні карністю разом — *стають робітники жовнірами* і над кожним зокрема тяжить дисципліна армії на боєвім фронті.

„Саме тепер переведено реформу винагороди за працю, яка доходить до *вісім або й десять відсотків вкорочень* (яку зменшено на 8 або 10 прц.). „Усі ці прояви не причиняються, очевидно, до розбудження енергій до праці. Тут мусіли прийти з допомогою вручна та скомплікована система пропаганди Совітів. Вхопилися того, щоби за надзвичайне виконування якоїсь праці розділяти *нагороди у виді товарів.* Впроваджено *першенство права для „ударної бригади".* Такі робітники дістають у першій черзі мешкання. Їх посилають до купелевих місцевостей, їх вирішняючо заосмотрюють в харчеві засоби. Але й то ще не вистарчає. В останнім часі впав на робітників та інжинірів *дощ орденів.* Але що ордени наслідком за частого удільовання обезцінюються, рішено *поміщати в часописах портрети щонайсправніших робітників.* Через це справді амбіцію побільшено; на якийсь час „бути поміщеним в газеті" має свій очевидний вплив".

Спосіб здійснювання нового пляну.

„Одначе політичних основ режіму не можна стрясати. І через це необхідно, щоби населення вкінці бачило і відчувало полекші своїх надлюдських зусиль. *Час тяжких жертв мусить бути окуплений часом піднесення життєвої стопи. Так входиться поволи, але постійно у новий пятилітній пляп життєвої стопи.* Але ціль упромисловлення та переорганізування сільсько-хліборобської господарки полягав передовсім на тім, щоби силу режіму в краю ще сильніше закріпити. В наслідок цього *мають бути пересунені з одної сторони відносини між промислом і сільським господарством у користь індустрії, зновже у нутрі самої промисловости відношення між тяжким і легким промислом має бути пересунене в користь тяжкого промислу,* бо робітничі маси рудокопів і металюргії є в першій лінії тією авангардою, на якій режім опирається. Новий пляп пятирічки не сміє осягнених уже соціяльних здобутків переміняти в некористь Совітів. Тому то розбудову тяжкої індустрії мусять продовжати. Щоби вийти з цього положення, впали на помисл розтягнути головний тягар нового пятилітнього пляну на такі ділянки консумції, які справді життєву стопу підвищують, але осягнене відношення (пропорції) між „тяжкою" і „легкою" індустрією якнайменше змінюють.

„Саме щойно радив пленум Центрального Комітету компартії, який є в дійсности парляментом Совітів. І звов виразно зарисовуються внутрі партії деякі течії, що можуть бути зародками початків *нової опозиції.* Деяка частина партійної бюрократії звертається проти гострого переслідування радикалізму, проти опоясування греблями цього всього, що ще перед роком було „вірую" комуністичної політики. Одначе мило того пленум Центрального Комітету демонстративно підчеркнув єдність поглядів. Не вели там балачок про політику, а держалися тісно господарського порядку нарад і цей хід нарад показав зовсім виразно, як вони собі цей перехід у новий пляп пятиліткн піднесення життєвої стопи представляють.

Боротьба проти недостачі вільних мешкань.

„Найважнішою точкою порядку нарад було якраз питання *розбудови комунальної господарки. Москва має дістати зміпене нове обличчя.* Побіч великого катедрального собору Спаса, цієї памятки останньої епохи старої Росії, має повстати знамя нової Росії, величезна палата Радянського Союзу, в котрій у майбутності радитиме конгрес совітів; на будову цеї палати призначено 22,000.000 рублів. Вулиці Москви мають бути виправлені і вирівнані, а квестія горішньої і підземної залізниці ввійшла знов в актуальну стадію. Число автобусів має бути піднесене щось до 2.000. Крім цього Москва має дістати ще електричну залізничку. А вкінці мається приступити поважно до будови мешкальних домів, щоби зарадити катастрофальній недостачі мешкань. За Москвою мають іти і провінціональні міста і таким чином розбудовуватися.

„Отже новий пятилітній пляп життєвої стопи зачинає від поборювання найгорячішої потреби російського життя, від поборювання мешканевої недостачі і здисорганізованого стану міст. Замітною є обставина, що рівночасно і на цій ділянці *проявилася повздержливість у радикалізмі. Не говорять уже більше про домові комуни, не кажуть, що лише величезні доми відповідають вимогам комуністичної думки; хочуть „драпачів хмар" там, де вони були би на своїм місці, але рівночасно хочуть і навколо Москви і навколо інших великих міст закладати також оселі, що складалися би з домів для поодиноких родин.*

Вже знову обслуговують.

„Це повздержання радикалізму дається помічати найвиразніше поза містом *у центральній парку для культури і відпочинку.* Там створено справді щось взірцевого. Величезний парк, добре плеканий, чисті, асфальтовані вулиці в одній частині, — у другій густий ліс, килими цвітів і плянтації дерев. У цім парку є нескінчена скількість реставрацій, кавареиь, будок до продажі, більше число театрів, кін, великий цирк, і галя для музики. Крім цього є там музеї, читальні, місця до відпочинку, площі до дансінгів, токи

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 4)

З дороги на північ.

У фйордах Норвегії.

Глибоко в скандинавський массив врізується океан довгими, вузькими заливами, фйордами (фюрами, як кажуть норвежці). Від моря шпокі — стають вони чим дальше щораз вужчі, щораз дикші, щораз то більше розгалуженні. Довгі на сто і більше кільометрів, обрамовані стрімкими, майже прямовісними скелями, з яких падуть у море численні водопади.

Деиеде на горах — вічний сніг або сині ледяники; тут і там дика, нага скеля міняється з гарнозеленим лісом або гарною сіножаттю та морогом, а в таких місцях найдеться зараз оградна хатина або оселя, а де пригоже місце, то й містечко, захищене від вітрів та зимна. А що в ці вузькі проливи входить тепла вода гольфової струї, то — де лиш це можливе — розвивається буйна рістня в таких географічних ширинах, де нпр. в Лябрадорі або Ґренляндії є вже вічна зима, сніг та лід. Додаймо до того довгі білі ночі коротного літа, а від бігунового кола на північ постійний день, коли то сонце не заходить, теплий, та не горячий подув вітру, що несе на корабель усі пахощі спізнених весняних квітів, зеленого обіжжа і свіжо скошеного сіна, та ту непорочну зелень, таку характеристичну для краєвиду Норвегії, то зрозуміємо всю велич і красу, що стягає літом тисячі туристів у ті чудові фйорди. Дикі, бездеревні, численні острови та скелі-шери замикають вхід у фйорди і коли на океані розбурхані хвилі кидають кораблями на всі боки та переливаються через чердак, а вітер свище в линвах та щоглах і скидає з ніг, то в фйорді тихо-лагідно та спокійно.

Чудове тут море; раз сонце, що вічно стоїть над обидом, красить хвилі золотим блеском, то знову море лсніє сріблом гранатом, опалем, зеленю та селедином, а при цьому таке спокійне і гладонько, що в ньому немов у зеркалі рисуються обриси довколичних гір, лісів та осель. За кораблем тягнуть тисячі мев; з криком кидаються вони на найменший кусник поживи, що паде в море, скиглять, бються, зойкають та сміються, так, що крик їх нераз прошибає аж до костей. А чим дальше на північ, то й скількість пташні більшає; усяких нурків, качок, ейдердунів вже не тисячі, а міліони; нурки бігають по водах та ледви доторкають поверхні, а за хвилину вже пірнули в глибинах на кількапацять або й більше метрів. А яка безліч усяких морських живин у тих морських безвістях, що у фйордах глибші нераз і над тисячу метрів; стоїш при бурті корабля і не можеш счислити тих усяких медуз та ямочеревників, прозорих мов галярета, жовтих, синіх, фіолетових, червоних. Час від часу вирипає з моря великий лоб; це або дельфін або тюлень, що шукає у фйорді поживи. А вже найбільше життя у тих проливах, коли раннею весною ідуть тут цілі лави у міліярдах риб та коли починається рибацький промисл.

Шери, що замикають фйорди — дикі, фантастичні скелі; деякі з них нагадують завороженних у скелях лицарів або якісь замки. Та найбільше з них підходять під той тип, що став вихідною точкою відомого „Острова померших" Беклїна. А коли глянеш на високі, дикі гори, покриті снігом та ледниками, що вирипають їзза фйордів, коли при пізному нічному освітленні краска їх стане сіра або чорно-фіолетна, то зрозумієш, чому в тих сторонах Скандинавії повстала Едда і міт про Одіна та його Вальгалю, зрозумієш, чому із літнього сонця зародився Сігурд-Зігфрід та ціла дика, та така фантастична норманська мітольогія.

З Берґен відплив наш корабель 22. липня і за пару годин віхав у суворий, найдовший (на 190 км) фйорд Норвегії Сонс (Sogne). Не буду тут малювати усяких подробиць цього фйорду з його оселями, ледняками; така маса подобнів з усіх фйордів затирається у памяти скоро та легко витворює хаос. Пригадую собі лише дві прегарні сценерії, мальовничо під ледняком положене в затишнім заливі купелеве заведення Бальгольм та велику статую міфічного героя Норвегії Фрідйофа, здвигнену колишнім цісарем Вільгельмом II. в найкращому місці фйорду. І тут приходить мені на думку дуже несправедливий осуд про того володаря, що в дійсности був артистом, що відчував красу природи та мистецтва, що давав почини до таких величавих творів, як статуї Ахілля на Корфу, а Фрідйофа в Норвегії, та що рік-річно в норвеських фйордах шукав краси та поезії природи.

Коли Сонс — дикий та непривітливий, то слідуючий фйорд, де ми зупинилися наступного дня, а саме фйорд Мольде та Ромсдальс, повний життя, радости та сонця. Маленьке містечко Мольде недармо названо „містом квітів". Тут повно городів, прегарна рістня (63° півн. шир.!), а по другім боці фйорду, що тут широко розлився, вирипає могутня панорама сніжних верхів гір Ромсфальсфйорду та Ондальснезу.

Пливем то безконечним океаном, що продираємося поміж шери вузькими проливами щораз дальше на північ. Під 65° півн. шир. минаємо містечко Рервік, де вперше в житті бачу кораблі до ловлі китів, а вкінці над раном 24. липня перерізуємо північне бігунове коло і пливемо вже звідсіля ледовим океаном. На корабель входить Нептун з усім своїм штабом; бо хоча на океанах моряки святочно святкують переїзд лише через рівник, одначе поляки, що вперше найшлися так далеко на півночі під польським стягом, не можуть залишити нагоди для своєрідної маніфестації. Тож мусіли бути і характеристичний обряд хрещення й купелі в басейні з морською водою, роздача дипльомів морського хресту з тризубом (sic!) у горі, а патріотичною альокуцією в долині, а на кінець маскарада та данцінг, що попсусть сучасної корабельної їди. (Продовження буде.)

для всякого роду спортів — від боротьби на багнети до ситківки. Також є там багато новостей. За одного рубля і 50 копійок можна там провести день серед відпочинку, коли попадеш у якийсь відповідний собі дім на прохарчування. Лікарі вже вважають на те, щоби цей день відпочинку провести гігієнічно і цілево. Є там також велике „*місто дітей*", поділене на більше часгей, відповідно до діточого віку. Місто це має свої забавові площі, відпочинкові салі, малу справжню залізницю, діточі бібліотеки та діточий театр. Коротко кажучи, цей парк є сам собою, мимо деяких похибок, бо деякі будови є поставлені поспішно з дерева, великим подвигом.

„У попередньому році цілий цей подвиг з парком піпсув був надмірний радикалізм. Не було там того, що є найважніше: Не можна там було їсти. Помінувши вже те, що в численних реставраціях, харчівнях нічого не можна було купити, в цілім парку здійснено цей псевдокомуністичний принцип: „*Обслужи себе сам!*". Це виробажувало непорядок, доводило до довгих вистоювань, до сварок і чоловік виходив нарешті більше змучений із парку, ніж там входив. У цім році все це усунено. Великі, ріжнокольорові килими квітників, тінисті дерева, усе це усміхається відрадніше. *Тепер уже знов обслуговують чоловіка.* Можна вже дістати там їсти.

„Для західного европейця є обруси на столах може не все досить чисті, а їдження не все смачне. Але „русскій чоловік" є примітивний. Після первісної життєвої стопи робітника є вже оці реставрації справжнім казочним люксусом. Люди вистоюють годинами і стріляють до мети, кидають мячі або обручі. Модерні танці там суворо заказані; танцюють там весело й охочо російські національні танці; дорослі бавляться довгими годинами в товариські забави, котрі у своїй простоті надаються радше для дітей. Тут, у тім парку для культури і розривки видиться, що „русскій" чоловік вдоволиться далеко скромнішим, ніж тим імпонуючим, на кілька квадратових кільометрів довгим парком. Це упрощує совітському правительству завдання. *Москаль з незначними полекшами вдоволений.* І цим пятилітнім планом життєвої стопи не сподіється радянське правительство відхилитися за далеко від своєї вінцевої мети — індустріялізації.

Жнива будуть правдоподібно вдоволяючі. Тут рахуються вже з можливістю *вивозу за границю яких десять мільонів тон збіжа.* Це дає яких 16,000.000 доларів, що для російського пляну вивозу становлять уже сильну цифру. При помочі цих грошей сподіються перемогти мертву точку російського господарського розвою. А до цього часу має крім цього пятилітній план поправи життєвої стопи вже самим його оголошенням скріпити енергію, розбудити наново ентузіязм до праці".

Отільки М. Бассехес. Чи само плянування поправи життєвої стопи вистарчить для збіднілого та виснаженого населення — не знати. Факт, що до пляну про поправу життєвої стопи примусила комуністів тверда дійсність, вказуючи би на те, що життєва стопа була там досі дійсно нелюдська і що саме вона загрожувала самій екзистенції режиму.

—o—

До III. зїзду українських природників.

П. Т. учасникам III. зїзду лікарів, природників та техніків до відома.

У виконанні одної з резолюцій зїзду, а саме в справі способу навчання природи в українських середніх школах, звернулася Головна Управа „Рідної Школи" за ініціятивою Президії Зїзду до Міністерства Осьвіти з відповідним меморіялом. На це наспіла до „Рідної Школи" відповідь, яку тут наводимо в цілости.

„Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. W Warszawie dnia 11. lipca 1931 Nr. 11—12531/31. W odpowiedziach należy powoływać się na Nr. powyższy. Zmiana programu nauczania przyrodoznawstwa w klasycznych gimnazjach z ukraińskim językiem nauczania. — Do Zarządu Głównego Ukraińskiego Tow. Pedagogicznego „Ridna Szkoła" we Lwowie. — W odpowiedzi na pismo z dnia 5. czerwca 1931 r. Nr. 2798 Ministerstwo zawiadamia, że poruszona w niem sprawa nie może być załatwiona doraźnie, łączy się bowiem w całokształtem zagadnień programowych, natomiast może być rozpatrywana w związku z przeprowadzoną obecnie zasadniczą rewizją programów nauczania. Za Dyrektora Departamentu (I. Dzierżyński) m. p. Naczelnik Wydziału".

Це маю честь подати членам Зїзду до відома.

Д-р В. Левицький,
голова III. зїзду.

—o—

Відгомін одної немилої події.

Як підчинені боронять своїх зверхників?

Станиславівський журнал „Добрий Пастир", присвячений душпастирським і церковним справам в 3 ч. за цей рік пише з приводу відомого послання еп. Хомишина „Про політичне положення українського народу в польській державі", що „з цілої нашої політичної літератури останніх 50 літ нема нічого, що моглоб рівнатися листові Преосвященного Григорія Хомишина..." Дійсно чогось подібного ще не дав ні один гр.-кат. владика! Історія *інших поневолених народів також не зна чогось подібного!* „Про послання заговорила майже вся преса, краєва і загранична. І коли чужа, навіть ворожа преса, віднеслася до послання Преосвященного Григорія більше або менше прихильно, а всі майже без виїмку з признанням, то одинока українська націоналістична преса не тільки не зрозуміла ваги згаданого кроку, але накинулася з некультурною лайкою".

Дійсно вся преса заговорила. Найбільше чужа сусідська „краєва", яка використала Послання у відомий спосіб і та загранична, яка дістала виривки з нього через „Пата" і польську закордонну дипльом.-інформаційну службу. З признанням заговорила „ворожа" преса, бо як їй не радіти, що високий церковний достойник зневажає та ганьбить власну суспільність!

„Напади на Преосв. Хомишина посунуло „Діло" просто до огидливої лайки" — читаємо далі. Фантазія нічого у „вірного слуги", тільки „Діло" віднеслося „до згаданого кроку" так, як це йому наказував національний обовязок, а політична лінія автора Послання була вже давно нашій суспільности добре відома.

Подаючи далі короткий зміст другого Послання еп. Хомишина „Про візантійство" — „вірний слуга" пише, що „майже рівночасно з оголошенням Пастирського Послання Станиславівського Владики про візантійство, появився в „Мет" ч. 6 з 19. квітня 1931 р. Лист Ексц. Митрополита А. Шептицького". Гарно, тільки не подано про що писав Митрополит і що звертався до духовенства і вірних „Галицької Провінції"! Але про цей Лист, адресований до „духовенства і вірних Галицької Провінції" „вірний слуга" нічого не пише, навіть не подає його змісту, хоч це хіба обовязок органу „присвяченого душпастирським і церковним справам"!

—o—

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ЖАДАЙТЕ французьких паперів ДО КУРЕННЯ. JOB 10—10

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Маркс і література.

Основну ідею Тена про вплив середовища на ідеї находимо в теорії марксівської критики; вона не має нічого спільного з Теном і дуже мало з Марксом. Економічна теорія Маркса та його історіозофія стала підставою літературної критики під його фірмою майже примхою випадкових обставин. Ця критика дійшла до поважного впливу тільки в Росії та Україні, кажучи марксівською термінольогією: „невідхильним ходом історичних подій".

У царській Росії література стала найсильнішою зброєю боротьби з державним режімом; до цієї боротьби треба було втягнути якнайширші маси населення; інтелігенція, що ставала речником революції, мусіла спертися на найбільше невдоволену клясу, що „нічого не може втратити, а все виграти" — на пролетаріят. Письменники почали кидати в своїх творах щораз реальніші соціяльні гасла; Герцен, Міхайловський, Белінський, Добролюбов, Пісарев — усі дівчі заблукані в літературу шукали в ній передовсім того, чим жили: соціяльних ідей, які проповідували не тільки літературним словом.

Байдуже, в якій мірі російська соціольогічна школа йшла вірно за Марксом, важливо те, що в російській літературі, а за нею в українській повстала сильна течія, яка втягла згодом у себе всі інші, що вважала єдиною науковою медотою супроти літератури т. зв. марксизм. Ще пізніше, коли марксизм став державним світоглядом, перечищеним у фільтрі ідей Леніна, дістали ми єдину критику, яка має право забирати голос у справах літератури.

Марксівська критика не є нині одноцільнішим поняттям, як хрістіянська наука. 99 відсотків тих марксівських критиків, що їх надибуємо нині в нашій літературі — це державні цензори, які стверджують, чи твір не має в собі якихось рис небезпечного буржуазного світогляду; вартість твору й талант письменника цікавлять їх мало.

Критика літератури побудована на теорії історичного матеріялізму є нащадком тої доби, коли ортодоксійні соціялісти вважали теорію Маркса єдиним науковим світоглядом, що вміє розяснити життєві проблеми. Перехід від теорії про суспільні форми розвитку до теорії літератури був простий: коли ідеольогія даної суспільної кляси є витвором її економічних обставин, то її література теж не може бути плодом чогось іншого. Не всі критики підходили до справи так просто; більшість із них уважала своїм обовязком пригадувати, що в творі існують ще й естетичні прикмети і що багато творів повстало не під безпосереднім впливом чисто „матеріяльних" обставин.

Такі застереження, що злагоджували догматизм прикладеної теорії не наближувалися ні трохи до ідей Маркса, який цікавився зовсім іншими проблемами. Маркс не казав, що економічні сили це напрямні сили в розвитку суспільних подій, ані що люди як одиниці діють головно під спонукою матеріяльних інтересів; у цьому пункті він мав глибший погляд на справи як Бокль або Бентам. Він стверджував тільки, що у суспільності існують своєрідні умовини продукції, що політичні та соціяльні інституції залежать від економічних обставин, а сила влади від впливу на сили продукції.

Коли Маркс поправляв Гегля, даючи нове розуміння „дійсности" та „обективности", він мав на меті дати таку теорію суспільних явищ, яку історичні події могли би виправдати. „Обективною дійсністю" для Маркса був той суспільний процес, яким він найбільше цікавився: економічної продукції; коли він казав про „ідеольогію" як містичну полуду, що закриває людям дійсність, тоді мав на думці ідеї одиниці, яка не мала для нього ніякого значіння, бо він орудував у своїх теоріях поняттям маси, супроти якої індивідуальні акти не можуть мати впливу на хід суспільного процесу.

Теорія історичного матеріялізму прикладена до якоїсь доби літератури може бути таким самим добрим знаряддям критики, як кожна фільософічна теорія, яка ставить собі метою добути із творів загальні ідеї, щоби здати собі справу: в якій мірі письменники ставилися свідомо до своєї дійсности. При такій методі критик зводить питання вартости твору до питання про його співучасть у боротьбі за якийсь світогляд. Історичний матеріялізм має велику заслугу тим, що пригадав літературній творчости потребу ставити собі питання про її спонуки та наслідки, що відкрив поза ріжними моральними та естетичними ідеями джерела наскрізь реальних, умовних суспільних форм, що простягнув поза індивідуальною психольогією письменника широку картину суспільних течій, від яких вона не може бути зовсім незалежною.

Крім цього поодинокі ідеї Маркса вихоплені з ріжних частин його економічної історіозофії можна легко прикласти до літератури, коли поставити тезу, що найважнішою метою літератури є служити пропаганді ідей, проголошених Марксом. Без цієї тези важко порозумітися з марксистами. А проте коли приняти факт, що соціяльна революція передбачена Марксом, уже здійснена, марксівська критика мусить якстій змінити свою ролю. Коли письменник не потрібує вже закликати до революції і до клясової боротьби тому, що пролетаріят став державною офіціяльною владою, — письменникові часто лишається спожалінням гідне завдання описувати, змальовувати, звеличувати форми нової буденщини та ідеї, що панують над нею, втілені

ОСТАННІ ВІСТИ

НЕ БУДЕ НАДЗВ. СЕСІЇ СОЙМУ

У звязку з поворотом Пілсудського в політичних колах кружляли чутки про недалеке скликання сойму на надзвичайну сесію. Тепер із міродатніх кол повідомляють, що ця справа ще нерішена.

МІН. СОКАЛЬ ПРИЇХАВ ДО ВАРШАВИ.

До Варшави приїхав мін. Сокаль, представник Польщі в Лізі Націй. Приїзд його є в звязку з недалекою сесією Ліги. Мін. Сокаля прийме на авдієнції прем. Пристор.

ФРАНЦУСЬКА ГОСТИНА В БЕРЛІНІ.

До Берліна прийшла з Парижа вістка, що французькі міністри приїдуть перед женевською сесією до Берліна.

ПЕРЕПИСКА ГАНДІЯ З ВІЦЕКОРОЛЕМ.

У Гімлі оголосили переписку Гандія з віцекоролем. Ганді закидає віцекоролеві, що до убогих селян приморовлюють репресії, щоби приневолити їх платити податки. З тієї причини Ганді поширить свої домагання на конференції Круглого Стола.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** 175 3-3

— **Деякі пересунення на відповідальних становищах чину ОО. Василіян.** Довідуємося, що дотеперішній ігумен львівського монастиря оо. Василіян о. **Т. Галущинський,** що крім того був професором Богословської Академії, переїхав до Риму на становище духовника греко-катол. Колегії. Протоігуменом оо. Василіян на місце пок. о. Каліша став о. **Решетило,** що досі був завідателем греко-кат. церкви у Варшаві.

— **Співак Носалевич у нашій редакції.** У переїзді через Львів загостив до нашої редакції співак п. Носалевич, баритон опери у Вісбаден, в нагоди відвідин своєї рідні в краю. Між іншим згадував про дуже тяжку кризу, яку переходять тепер усі оперові театри в Німеччині; найбільшою конкуренцією для опери є, на його думку, нинішне радіо, яке дозволяє дешево й легко чути співаків з усього світа дома.

— **Великий Театр починає вистави** вже в найближчу середу, 19. серпня. Того вечора буде вистава опери Чайковського „Мазепа" у виконанні всієї театральної дружини під батутою п. Зуни. Львівська Опера, що пять тижнів виступала в Кракові, вертається до Львова в повному складі вже у вівторок і негайно приступає до праці. Вступна продажа білетів починається з нинішнім днем. Ціни звичайні, знижки важні. Знижкові купони видає секретаріят Великого Театру щодня від год. 10—12 передполуднем.

— **Грабіж серед дороги.** 14. серпня в 1. год. вполудне у Львові на т. зв. Кульпарківським мості якийсь чоловік напав на Кляру Шлякс, яка мала при собі 4.1000 зол. на виплату цегольняних робітників у II кузина. Напасник прискочив до Шляксівної з револьвером і взявся виривати їй теку з грішми. Підчас шарпанини в теки випало 1.600 зол., напасник ухопив ці гроші й утік. Поліція шукає напасника.

— **Фабрика 5-золотівок у Львові.** Від якогось часу курсували по Сх. Галичині фальшиві пятьзолотівки. В пятницю арештувала львівська поліція ватажка фальшівників, при якім найшли кількадесять фальшивих пятьзолотівок. Арештованого віддали до диспозиції слідчого виділу, де його переслухують. Назвище його держать у тайні. В його хаті була мабуть фабрика фальшивих монет.

— **Трамвай переїхав жінку.** У Львові на вул. Пілсудського дісталася під колеса трамваєвого воза ч. 10 Розалія Антків. Потовчену на всьому тілі відвезли до шпиталю й там відрізали їй обі ноги.

— **Крадежі.** У Львові поліція арештувала 15-літнього Ізр. Шмільовича. Шмільовичеві закидають, що вкрав: хідник (пл. Домбровського ч. 2), постіль із хати (Казимирівська ч. 3) та килим (Казимирівська число 29). Шмільович був уже багато разів караний. Львівська поліція придержала теж хатнього злодія Меч. Яблонського зі Замарстинова. Він украв у Мар. Іліцької (Бельовського ч. 5) срібла на 900 зол.

— **Самозванчий поліційний агент.** По львівських домах ходить якийсь чоловік, що представляється за тайного агента, закидає льокаторам ріжні надужиття і так вимanчує від них гроші. Це 22—25-літній чоловік середнього росту, сухорлявий, шатин без заросту, з вигляду похожий на жида, говорить добре по польськи. Слідчий виділ поліції у Львові перестерігає публику перед цим обманцем.

— **Страйк у тартаку Ґредля.** У тартаку фірми Ґредель у Сколім є від кількох днів страйк. Управа стягнула до Сколього побережників і лісових робітників із околиці, щоби ладували дошки, висилані за кордон. Ладували теж і службовики фірми під охороною поліції. Страйкує около 400 робітників.

— **„Чудотворний" рабін за границею.** До Марієнбаду приїхав, як повідомляють місцеві часописи, на лікування рабін з Белза, Арон Роках, що користується славою чудотворного. Приїхав з цілою своєю родиною, з особистим секретарем, кухаркою та ритуальним різником, разом 20 осіб, і замешкав з ними у Національному Готелі, де заняв аж 11 кімнат. На стрічу проти нього вийшли на залізничий дворець всі жиди з Марієнбаду, а також і інші жиди з цілого світа. Цей „чудотворець" має остатися в Марієнбаді 5 тижнів і залишить там чимало грошей, які заплатять за нього всі одновірці. Кілька днів пізніше приїхав до Марієнбаду вірменський архієпископ зі Львова, кс. Теодорович. Замешкав у тому самому готелі і займав тільки одну кімнату.

— **Самогубство з причини господарської кризи.** У Варшаві повісився на машині 55-літній власник фабрики галянтерійно-залізних виробів Едельбавм. Причина: Господарська криза.

— **Безробітні замість коней.** У Шляхті (пов. Старогард) будівничий згодив до будови залізничого шляху Бидгощ-Гдиня 7 робітників і кілька возів із кіньми, щоби перевозили землю. Довідалося про це около 90 безробітних і зажадали, щоби будівничий відправив коні, а вони самі возитимуть землю. У цій справі інтервенював місцевий комендант поліції і вкінці фірма згодилася прияти безробітних замість коней.

— **Вибух бомби в поїзді.** Із Черновець повідомляють: На ст. Адамката у багажовім вагоні румунського поїзду вибухнула сильна експлозитова бомба. Вагон знищений. Жертв у людях не було, хоч на сусідніх шинах стояв букарештенський поїзд, що їхав до Черновець. З Черновець повідомляють теж, що на залізничім шляху Липник-Білці вискочив зі шин товаровий поїзд, тому що дощі підмили шлях. Румовище з вагонів затарасувало шлях.

— **Під звалищами дому.** В місті Леон, в Еспанії, завалився дім, в якім жило багато еспанських і французьких родин. Під звалищами остало около 30 людей, в цьому 10 дітей. Через ніч видобули зпід звалищ 5 убитих і 12 раненних.

— **Запаси збіжа на два роки.** Англійська преса подає цікаві цифри, що торкаються збіжевої продукції на світі. В магазинах Америки та Европи находиться коло 5 і пів міліярдів бушлів збіжа без збуту. Те стільки зерна, що вистане на вижиивання всього населення земської кулі на два роки, якби хлібороби не випродукували навіть одного бушля збіжа.

— **За що арештують в Румунії.** Румунська жандармерія з Гатни на Буковині арештувала студента гірництва Бойчука з Мерецеї під закидом протидержавної агітації. Цієї провини допустився він тим, що відкрив курс української мови для українських дітей в Гатні. Справою занявся посол д-р Залозецький.

— **Гидроплян упав у море.** В Пуцку скоїлася нова летунська катастрофа. В часі вправ гидроплану попсувався мотор і пільот на висоті 100 метрів стратив над літаком владу. Врешті літак упав як стріла в море, розбиваючись об поверхню води. Пільот Ґавлік згинув на місці, а механік Френко тяжко окалічів.

— **Про замах на війта** Василя Андрушка у Вербіжі Вижньому, пов. Коломия, пишуть польські газети нерівно. Андрушко ішов пізним вечором крізь село. На дорозі було темно. Нараз хтось стрілив до нього з віддалі кількох кроків і ранив тяжко. На основі іншої версії Андрушко розмовляв з господарями перед домом, де було весілля. Тоді напали на нього якісь люди і скалічили його тупим предметом у голову. Раненого відставили в тяжкому стані до коломийського шпиталю. Дальше одні кажуть, що це терористична акція ОУН, другі, що це були зовсім особисті порахунки.

— **Загадочне вбивство.** В кольонії Конюхи, пов. Грубешів, хтось застрілив з кріса 24-літн. Шимона Бонецького у його хаті. Причина вбивства невідома.

— **Напад на геометра.** В Розтоках, пов. Кремянець, підчас помірів сервітутової землі місцеве населення числом 500 осіб напало на геометра та поліцая, обкидало їх камінням і знищило мірничі прилади.

— **Жертви зубожіння.** В Берліні помер трагічною смертю славний спеціяліст від недуг очий та носа, проф. Маєр. Скінчив самогубством, отруївшись розом з жінкою. Причиною була матеріяльна руїна наслідком загальної економічної кризи.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною зниижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7,** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) маринаркове шевіотове вбрання зол. 130·—, 2) візитове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний реглян зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7,** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі пальта, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленних цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 13—7

в урядову владу. А боронити невинність революції як нормального стану це — як злобно завважує Честертон — менш-більше те саме, що піддержувати постійно в своїм шлунку стан прочищення.

Найкращі зразки марксівської радянської критики показують, як далеко така критика може йти. Оцінка форми твору в розумінні засобів мови й стилю не може запозичити нічого ні від Маркса, ні від його продовжників; хіба, що погодимося на принцип, що пролетарська література повинна скласти також власний словник „благонадійних" слів, які не вільно перемішувати з „контр-революційними".

Все те, що належить до царини чистої лірики не дається схопити ніякими суспільними теоріями, а чиста лірика це не тільки поезія в ліричній формі; вона складається на головну вартість драм Шекспіра або Кальдерона, повістей Фльобера, Гюго або Достоевського, а навіть фільософічної прози Гетого або Ніцшого.

Марксівська критика у протилежності до теорії Тена кладе всю вагу на наслідки твору, а не на його спонуки; вона вірить, що коли письменник покладе собі ясно завдання впливати на читача в означенім напрямку, тоді вартість цього твору безсумнівно звязана із впливом. Уся помилка тієї теорії найкраще замітна на наслідках тої самої критики, що теж не є нічим іншим, як творами. Читач шукає в творі засобу пережити щось, чого не всилі пережити безпосередньо в житті, так само, як відчуває потребу письменник, коли висловлює своє нездійснене переживання. Критика, яка знає заздалегідь, який має бути зміст усіх переживань — їхня ідея та форма — знає рішуче за багато, щоби могла мати вплив на читача й письменника; вона виходить поза межі літератури, в стає геольогією або космогонією.

—o—

Дописи.

ЗБОРІВ. **(Як лікують в амбуляторії „Каси Хорих" у Зборові?!).** Параска Ілечко, послуга Леховича в Зборові, відчуваючи дошкульний біль в одному усі, зголосилася до амбуляторії „Каси Хорих" у Зборові з проханням за лікарською порадою. Ординуюча лікарка д-р А. Гальперн без попередніх оглядин дала їй кілька аспірин на втихомирення болю і з тим хору відправила. Тимчасом біль уха не переставав, а навіть околиця за ухом спухла і почервоніла. Тому хора знову просила згадану лікарку, щоб інструментами заглянула їй до уха. На ту просьбу почула досадний закид, що хора не хоче працювати і знову її відправила з нічим „до роботи!" Та хороба уха так погіршилася, що у хорої появився горячковий стан, сильний біль голови і безнастанні вониги. В такому стані ходила дівчина що кілька днів через три тижні до амбуляторії „Каси Хорих" та все викидувано її „за двері" як лінтяйку, аж вкінці д-р Гальперн поставила їй дефінітивну діягнозу, заявивши їй прилюдно, що вона вагітна і на це нема ради. Засоромлена і безрадна невинна дівчина зголосилася на другий день до другого ординуючого лікаря в „Касі Хорих", жаліючись йому на біль уха і ломання половини голови; цей довго не застановляючися вхопив кліщі і почав добувати зі щоки зуба, а що зі сильним, здоровим зубом не міг собі дати ради, залишив його добре розхитаного. Врешті не маючи іншого виходу бідна послуга пішла на власний кошт до приватного лікаря. Цей заглянувши рефлектором до уха знайшов в ньому велику, гниючу муху, занурену в жовтозеленій ропі. Внаслідок довгого лежання мухи в усі повстало ропне запалення і початки запалення мізкових оболон. Вийнявши муху лікар відослав пацієнтку до шпиталю в Золочеві, де їй оперовано череп і лічено через 4 тижні та з трудом вирятувано від смерти, хоч ще до сьогодні вповні не вилічено. Часто болить її голова і розхитана кліщами [illegible].

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. VIII. 1931 р. масло експортове прима 3·50 зол., десерове прима 3·40 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., кіп» вець 3·40—3·60 зол.

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки.

КАСІНО: „Поцілунок пісни".

КОЛЬОСЕЙ: „Життєві розбитки", „Інтригант".

ЛЕВ: „Пісня кабалера" (Кен Мейнард), „Завозока".

МАРУСЕНЬКА: „Неаполь, співаюче місто" (Кепура).

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Пісня народів".

ПАН: „Потанин" і „Закладаємо аптеку" (Ляреш і Гарді).

ПАСАЖ: „Арена грози" й додатки.

ХИМЕРА: „Чоловік проти волі" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Вітер від моря".

УТІХА: „Тарзан і золотий лев", „Аргонавтів з Дамаску".

Програма радіо.

Субота 15. серпня 1931.

Липськ (259.3) 19·00 Концерт мандоліністів. 20·00 „Кадейдоскоп", радіокабарет. **Моравська Острава** (263,4) 16·00 Конц. радіоорх. **Братислава** (278,8) 12·05 Конц. радіоорх. **Штутгарт** (360,1) 21·00 „Акваріюм", веселий вечір. **Гамбург** (372,2) 19·30 Веселий вечір. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 21·45 Соната Штрауса на віольонч. і форт. **Берлін** (419) 19·00 Пісні Боаїса, Шумана і Вольфа. **Стокгольм** (435,4) 20·15 Кабарет. 21·45 Данна і нова танкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Ль вассальо", лірична опера Смереллі. **Прага** (486,2) 19·00 Музика зі Стріденького острова. 20·25 Концерт Віноградського квартету. **Брюссель** (508,5) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516 ę) 13·05 Концерт орх. цигапів. 19·00 Пісні Шумана і Шуберта. 21·45 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·03 Вагнерівський вечір. **Мінхен** (532,9) 16·50 Тр. з Нірнбергу. Людовий концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Мадярська музика. 20·20 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 20·30 Веселий вечір. **Харків** (937,5) 18·30 Концерт. **Осьльо** (1071,4) 18·30 Норвеська музика. 22·05 Шведські пісні.

Неділя, 16. серпня 1931.

Липськ (259,3) 8·30 Органова музика. 12·40 „Лісні настрої", симф. орх. **Моравська Острава** (263,4) 16·30 Конц. радіоорх. **Бресляв** (325) 18·50 Студентські пісні. **Берно** (341,7) 19·00 Концерт дуткої орх. **Штутгарт** (360,1) 19·30 Конц. радіоорх. (Шуман, Моцарт). **Гамбург** (372,2) 7·00 Портовий концерт з кораблів. 18·30 Сонати Моцарта, Бетовена і Брамса на скрип. і форт. 20·00 Німецькі музичні мистці. **Букарешт** (394,2) 11·45 Релігійний хор. 18·00 Легка румунська музика. **Берлін** (419) 18·40 Концерт солістів. **Стокгольм** (435,4) 19·45. Конц. радіоорх. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. 21·00 Італійська класична музика. **Мілямо** (500,8) 20·45 „Травіята", опера Верді. **Брюссель** (508,5) Симфон. концерт. **Відень** (516,4) Коонцерт фільг. орх. 17·20 Два фортепіяни. **Рига** (524,5) 16·00 „Тоска", опера Пучіні. 19·03 Вечір Чайковського. **Мінхен** (532,9) 20·00 Народні пісні у виконі хорів і солістів. **Будапешт** (550,5) 11·00 Транс. із Зальцбурга. Музика Штрауса. 20·00 Концерт хору та орх. Циганська музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Осьло** (1071,4) 18·45. Чеська музика. 22·05 Концерт хору **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 15. серпня 1931.

Львів (350,7) 10·00 Богослуження з Ясної Гори (Ченстох.) 11·58. Астроном. час з Варш. 12·10, 13·20, 14·00, 15·20, 15·50, 16·20, 17·25 Транс з Варш. Музика. 13·10 Метеорол. комунікат. 13·40 Річниця чуда над Вислою, проф. Мосціцький. 14·10 Тр. з Вильна „Стиль польських авторів", проф. Лімановський. 14·25 Попул. концерт польської музики. 15·00 Тр. з Варш. „Завладання садів", інж. Блашик. 15·30 Тр. з Варш. „Продукція і торговля грибів", проф. Теодорович. 16·00 Тр. з Варш. „Тучення гусей і качок", Г. Дахова. 16·40 Слуховище для старших дітей. Концерт. 17·10 „Серед книжок", оцінка останніх видань. 17·25 Комунікат вперед 100 років. 17·40 Тр. з Варш. Пополудневий концерт. 19·00 Вечірка. 19·20 Співацький рецітель п. Ірени Заградникової. 19·40 „Шпінка в зеркалі віків", п. Г. Ольшевська. 19·55 Метеорол. комунікат. 20·00 Тр. з Варш. „Привичні і пожиточні відомости". 20·15 Популяр. концерт із Швайц. Долини (варш. фільг. орх.) 20·00 Тр. з Варш. „На овиді". 22·15 Комунікат. 22·30 Тр. з Варш. Шопенівський концерт. 23·—24·00 Танкова музика.

Неділя, 16. серпня 1931 р.

Львів (3 0,7) 9·15 Богослуження з органовим концертом. 11·00 Тр. із Зальцбурга. Концерт орх. віденської фільгармонії, посвячений творам Івана і Йосифа Штрауса. 12·10 Конц. з грам. плит. 12·50 Метеор. комунікат. 13·00 Зміна військ. варти у Варшаві. 14·00, 14.25, 14·50, 15·20, 15·50 Тр. з Варшави. Музика 13·40 „Співпраця дітей з родичами". відчит. 14·10 „Наші птиці в Єгипті", відчит проф. Рошковського. 14·35 Почтова скринька, д-р М Стемпковський. 15·00 „Про годівлю та розмножування грибів", проф. Теодорович 15·20 „Приготування зерна до сівби", інж. Межеєвський. 16·00 Про гриби, проф. Теодорович. 16·20 Перегони самоходів у Закопаному. 17·00 „Що дісться на світі", програма для старших дітей. 17·15 „Лист до сина", опов. проф. Ригера. 17·30 Музика з грам. плит 17·35 Сперед 100 літ, кон. 17·40 Тр. з Варш. Концерт оркестри міських трамваярів. 19·35 Три оклики. 19·55 Метеор. комунікат. 20·00 „Привичні і пожиточні відомости". 20·15. Тр. з Варш. Концерт із Швайцарської Долини (орх. варшав. фільг.). 22·00 На Капрі, фейлетон З. Кунаковського. 22·15 Комунікати. 22·30 Пісні у вик. М. Саляного при акомп. форт. 23·00—24·00 Тр. з Варш. Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Укр. Театр у Львові", бувший театр ім. І. Тобілевича.

ЯРЕМЧЕ:

16. VIII. — „Ой не ходи Грицю".

17. VIII. — „Жінка, що вбила".

На Рідну Школу зложили ВП: Службовики і Заступники Т-ва „Карпатія" 170 зол., д-р Роман Перфецький, адвокат у Сокалі 30 зол., радник Осип Дрнадник Львів 30 зол. замість квітів на могилу бл. п. дир. Бронислава Янова, Евген Рудий, Самбір пинязи вартости 65 зол., як неприняту позичку від п. Володимира Рудого. — ВП. Жертводавням складає щиру подяку **Головна Управа.**

Заходом Кружка „Рідної Школи", філії „Просвіти", Кооперативи і Читальні „Просвіти" в Делятині відсвяткується 50-літній Ювилей „Рідної Школи" дня 23. серпня 1931 р., а в разі непогоди в дні 30. серпня 1931 р. Просимо все українське громадянство Надвірнянського повіту взяти численну участь у цьому святі. Програма і подробиці в афішах.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлішне направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5 — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 16—?

ПРИЙМУ ученицю на станцію. Дешево. Костенька, Куркова 14. 196 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНО **ДЕНТИСТИЧНЕ**

Й. ҐЕБЕРА Льв'в, Тел. 37—53 АКАДЕМІЧНА ч. 18.

відчинене через пілі ферії. Для Пнр. Духовенства з родинами і П. Т. учителів поміркованні ціни та на догідні сплати 200 1—2

Не лише діти але й старші повинні заживати щоденно Овомальтину. З огляду на свою легкостравність є Овомальтина відживчим средством неоціненої вартости для старших, яких органи травлення нераз уже не функціонують так справно як у молодості, а яких організм вимагає спеціяльно вартісного відживлювання. Овомальтина, витворена з найцінніших природних продуктів, як солод, молоко, яйця і какао, крім цього маючи в собі вітаміни і лецитину, має велику відживчу вартість, є знаменита в смаку і легка до приправи. Овомальтина це енергія і засіб сил до щоденної праці для всіх.

ПОШУКУЄМО склепових льокалів

з великими виставовими вікнами, в найрухливіших осередках слідуючих міст: Гродні, Кельцах, Кракові-Підгірю, Дрогобичі, Самборі, Перемишлі, Хшанові, Лодзі (Горішний Ринок — пл. Церковна — Новомістка) і Львові (вул. Легіонів — пл. Марійська). Власники домів або льокалів схотять спрямовувати свої оферти з залученням плянів та знимок фронтів, на адресу:

BATA A. S. ZLIN. ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА.

Посередники виключені.

ПОКІЙ І КУХНЯ за місячним чиншом 80·— зол, при Вічній Гроховській винайму. Скоморовський. Хорушина ч. 27. 201

ГЛЯДАЮ деякі народніх клас або 1-ої кляси. на цілий рік. — Листи слати до „Діла" під „Інструкторка". 189 2—2

ФУТРА

замовляйте та перефасоновуйте тільки в фахово веденій робітні футер

Юліяна ГЛУШЕВСЬКОГО

Львів, Коперника 16-II.

Телефон 54-46.

ПРИЙМУ (інтелігентних гімназійних учнів на мешкання. — Найздоровіша околиця Львова (початок вул. Кадетської). Сонячне мешкання з повним комфортом, домашній харч (3 рази денно), Фортепян дома 5 хвилин до Музичного Інституту і Акад. гімназії, 10 хвилин на фізію. Письменні зголошення до 25. серпня до Адміністрації під „Солідна Хата". 129 1—3

МОТОРИ електричні, всілякі електромедичні апарати приймає до направи **електромеханічне заведення ЧУБКО**, вул. Ліндого ч. 6, тел. 71-58. Заведення приймає і консервує електричні витяги 202

З ПРИВОДУ КРАДЕЖІ портфелю, уневажнюю університетську виказку і пашпорт. — **Богдан Гвоздецький**, студент прав. — Львів, Красіцьких ч. 6. 182 1—1

ОКАЗІЯ. Нова каменниця, комфорт, 12 літ вільна від податків, чистий зиск 18 проц. від вкладу 4.000 амер. дол. 15 хвилин від пл. Марійської. — Відомість в чинности: Львів, вул. Валова ч. 5, Силєн п. Павловського. 101 10—10

МЕБЛІ тапіцеровані, отомани, канапки і фотелі, матераци з водосіння і морської трави скринкові і подені діжка, сальонові гарнітури та тапчани поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин меблів **СТАЛЬ і С-ка**

Львів, Казимирівська 28 106 Тел. 64—13. 5—3

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ОПАЛОВА КООПЕРАТИВА „ЖАР"

з відповідальністю уділами у Львові.

Бюро: вул. Валова 23/I. тел 6-36.

Склад: Личаків-двірець.

доставляє гор.-шлеське вугілля — та букове дерево першої якости.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!

164 2—5

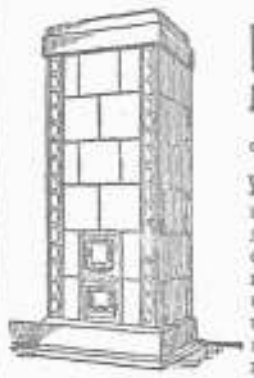

Підприємство будови печей і кафлевих кухонь

Михайла Галібея

Львів, Петра Скарги 5.

Тел. 61-65.

Філія:

у Станиславові вул. Липова 1.

виконує всякого роду кафлярські роботи скоро, солідно і дешево. Великий вибір красових і заграничних кафель у власних магазинах. Фахові поради і кошториси виготовляє даром. 179 3—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

ч. 184 (12.840). Львів, вівторок 18. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·60 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Світова кріза й українська справа.

(Кореспонденція з Відня.)

I.

Господарська та соціяльно-політична кріза замкнула коло свого розвитку, охопивши ним майже всі великі держави, і прямує невпинно до свого найвищого ступня. Сполучені Держави, що разом з Англією розпочали рятункову акцію в Німеччині, матимуть зимою цього року по скромним обчисленням до десяти міліонів безробітних. Таким чином в Европі хоче Гувер рятувати й Америку.

Проти світової кризи розпочато інтернаціональну акцію, на чолі якої станули англо-саксонські держави, але акція ця має не багато виглядів на успіх, коли шоста частина цілого світа, опанована більшовиками не лише не бере участи в поборенні світової кризи, а навпаки свідомо й систематично гонить до світової катастрофи.

Коли коріння сучасної кризи криються в самій істоті капіталістичного ладу, то не треба забувати, що більшовизм є найнижчою і найгіршою формою капіталізму, який містить у собі всі найважніші його відємні елементи, не маючи в собі жадних творчих тенденцій модерного капіталізму, які забезпечують йому еволюцію до вищих господарчих та соціяльно-політичних форм.

Навіть сама відсутність безробіття на Радянщині, чим так пишаються більшовики перед Европою, зраджує цілу реакційність московського державного капіталізму. Невільницька праця виключає само поняття безробіття. Невільник, якого годує держава, не сміє бути без праці. Коли він не має праці у своїм фаху, він мандрує на північ, на лісові роботи, мусить направляти шляхи, копати торф, або робити щось інше. В Радянщині, відтятій від нормального довозу, руйнували протягом понад десятка років оскільки більше ніж виробляли, що про безробіття тут не могло бути мови навіть при пересічній европейській продуктивности праці протягом багатьох років, а видатність праці радянського робітника стоїть на безмірно нижчім ступні. Колиж згадати до того, що з робочою силою в Радянщині поводяться дуже не господарно, що на самій Україні вистріляно та винищено голодом, недугами, вязницями та засланнями більше люду, ніж в Европі припадає пересічно безробітних на відповідну кількість населення, то брак робочої сили на Радянщині буде цілком зрозумілий. З огляду на те, що більшовицькі засоби боротьби з безробіттям для культурного світу цілком непридатні, відкриває брак робочої сили на Радянщині та безробіття в решті світу цілу безодню суперечностей, між московським і світовим капіталізмом.

Час, коли культурні держави могли відмежуватися від Радянщини та перевести солідарно оздоровлення світової господарки, минув безповоротно, неминучість боротьби між більшовиками та їх противниками випливає зі самої істоти сучасної світової кризи.

Головними елементами цієї кризи є безробіття та спинення нормального обігу світового капіталу, що ховається в підземеллях французьких та американських банків, побоюючись катастрофи світової господарки.

Сучасне безробіття ріжниться не лише кількісно, але й якісно від такогож лиха передвоєнного часу. Безробіття перед війною було переходовою недугою, яку викликала перевага пропонування товарів над попитом на них та занадто швидкий розвиток техніки у звязку з повільним зростом культурних потреб. Скорочення робочого часу, підвищення зарібної платні та зріст цивілізації в кольоніях вистарчали звичайно, щоби збільшити збут надміру товарів та вирівнати надвишку продукційних сил.

Кінець війни змінив грунтовно відносини в Европі. Незвичайний розвиток техніки, що робить щорічно мільйонами сотки тисяч робочих рук, ставив у різкій суперечности до зменшення покупної сили населення в Німеччині та деяких інших державах, де заведено примусову опільність та оголошено її ознакою патріотизму. Гіпертрофія продукційних сил Німеччини поклала основу безробіття в Англії, яке постійно зростає останніми роками і в Америці та прокладає собі повалі шлях і до Франції. Світова господарка опинилась таким чином у зачарованім колі, де наслідки перетворюються в причини, де безробіття зменшує число покупців, а зменшення покупної сили мас населення гонить вгору число безробітних.

Нормальний розвиток европейського господарства міг би спричинити вивіз европейських товарів на схід, але вибух більшовизму замкнув шлях для европейського експорту не лише до СРСР, а в значній мірі і до країн далекого сходу, де більшовики постарались надати розвиткові соціяльно-політичних відносин кривавий, руїнницький характер.

Злочин більшовицького уряду супроти світової господарки полягає в значній мірі у тім, що він звів систематично до найнижчого ступня покупну силу та культурний рівень міліонів населення Радянщини. Зріст злиднів населення після сталінської примусової пролетаризації селянства швидко поступає далі. Два перші роки пятилітки поробили селян жебраками, слідом за ними прямує й робітнича аристократія.

Проект пятилітки піднесення добробуту населення є звичайним більшовицьким блефом, яким вони хочуть заспокоїти населення та зробити собі рекляму за кордоном. Ніякий власник невільників не давав їм більше того, що вони потребують для можности існування та працювати. Видатки московського уряду на світову пропаганду, військо ДПУ, більшовицьку бюрократію та інші наскрізь непродуктивні річи остільки великі, що добробут населення під більшовицьким панованням цілком немислимий. Диктаторська господарка невільницькою працею населення виключає цілком його самодіяльність, а тим самим і якусь поправу умов життя.

Коли більшовики кажуть, що вони багато купують за кордоном, а могліб купувати ще більше, колиб їм позичили більше гроша, то це звичайна більшовицька демагогія. Більшовицький уряд не купує за кордоном навіть десятої частини того, що припадалоб по пересічній европейській мірці на кількість радянського населення, до тогож майже виключно машини, потрібні для зброєння та переведення пятилітки, на умовах, які обтяжують фінанси европейських держав, як і саме безробіття, і не дають жадних виглядів на нормальний розвиток торговельних зносин між Радянщиною і рештою світу.

Під владою московського уряду находять ся ті міліони споживачів, ті ринки збуту, те поле діяльности для надвишки продукційних сил Европи, що моглиб визволити світову господарку з зачарованого кола сучасної кризи. Відчинити ці ринки для світового капіталу більшовики не хочуть, працюючи свідомо в напрямі світової катастрофи, і не можуть, не зруйнувавши основи власного існування, державного монополю торгу.

З цеї точки погляду суперечности між світовим і московським капіталізмом, між московським урядом та іншими державами зростатимуть по мірі зросту світової кризи.

Суперечности між Радянщиною і рештою світу, то є в грунті річи суперечности між засадами невільницької та вільної праці, між ладом новітнього капіталізму, де робітник продає лише свою працю і ладом московського капіталізму, названого більшовизмом, де робітник перебуває цілком у владі свого роботодавця, деспотичної московської держави.

М. Данько.

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки,
тому обезпечайте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Кілька уваг до методики народньої праці на селі.

Хліборобське знання — перший етап культурно-освітньої праці.

Читаємо часто в часописах звідомлення про наради в краю, яких завдання в тому, щоби найти способи народньої праці на селі, які моглиб усю культурно-освітню роботу села зробити цікавою для широких мас наших хліборобів, а рівночасно повести її в цілій ширині. Причини таких нарад ріжні. Звичайно скликають їх повітові культурно-освітні установи, часто причинюється до цього ініціятива одиниць, буває, що ініціятива наради виходить від певного гурта осіб, які хочуть активізувати народню роботу на селі, от як священиків або студентів. Буває, що про цілість культурно-освітної роботи на селі говорять і на нарадах, що призначені для іншої справи, бо викликає це загальна потреба виговоритися на ці теми.

На цих ріжних нарадах пробивається майже все бідкання, що наш селянин мало вразливий на загальні кличі про потребу самоосвіти, що він не рветься зі запалом до друкованого слова, що він з ненадто великим довірям ставиться до пропоєдуваних йому (на жаль рідко!) закликів про конечність поглиблення його загального знання. І виєлідом таких нарад буває звичайно резолюція чи резолюції, в яких рішають звернути увагу села на конечність поширення книжки, часопису, про конечність самоосвіти і т. д. Коляж практично переводиться ці резолюції в життя, то знову показується, що село ставиться до справи байдуже, без зацікавлення, зі знеохоченням.

Яка цьому причина і який з цього вихід? Причина проста: годі вимагати, щоби селянина загітувати на купно книжки чи часопису в ім'я лише того, що він набуде якесь ширше знання. Годі заохотити його приходити на сходини, на яких читатимуть про речі необхідні вправді для загального знання, але в практичному житті далекі від справ його села, його господарства, його найближчого круга зацікавлення. Правда, найдеться в кожному селі кілька одиниць, які зацікавляться кожною культурно-освітньою роботою. Але загал шукає за річами практичними, чого доказом хочби широкий розмах кооперативної праці.

Тому при культурно-освітній праці на селі треба звернути головну увагу на поширювання передовсім фахового хліборобського знання, себто того, яким хлібороб найбільше цікавиться, і, з якого може витягнути практичні й реальні користи. Це не є потурання певного роду матеріялізмові чи господарському егоїзмові селянина. Це є тільки поданнй йому цікавого для нього знання, яке виявиче у нього потребу в першу чергу господарського, а потім і іншого друкованого слова, цього знання, яке зразу дає йому можливість використати його в господарстві і дістати практичні висліди у збільшених доходах, а тимсамим зрозуміти вагу освіти й знання взагалі. Міг би дехто закинути, що таке ставлення плитке. Можна і так це судити, але не треба забувати, що мова про те, щоби найти якнебудь шлях до розбурхання нашого села з просоння і зацікавити його самоосвітою.

Щоби практично можна вводити в наше село господарську освіту треба в першу чергу постаратися за ці огнища, які цю освіту ширять. Ними є кружки „Сільського Господаря". В цих кружках збираються хлібороби і радять над своїми хліборобськими справами, читають хліборобські

часописи і хліборобські книжки, заразже можуть переносити набуте знання в своє господарство і бачити, що друковане слово, коли його пильно читати — це гроші. Товариство „Сільський Господар“ набрало у своїй праці в кружках „Сільського Господаря“ чимало досвіду в цій справі. Неодин лист зі села потверджує, що читання господарської преси і книжок було початком громадного і голосного читання в селі взагалі. А неодна читальня і кооператива може теж ствердити, що господарська преса сьогодні найбільше пошукувана нашими хліборобами, чого доказом теж і те, що популярна преса, в якій богато пишуть про хліборобські справи, найкраще розходиться. Тому не диво, що коли культурно-освітню справу на селі починається від хліборобських справ, то вона находить богато зацікавлення й має виглядн на успіх.

А про цю власне працю на селі дуже й дуже мало можна вичитати зі звідомлень нарад, які досить часто відбуваються тепер у краю. Треба ініціяторам звернути більшу увагу на хліборобську ділянку в культурно-освітній праці на селі і не треба забувати, що попри інші організації є для села необхідними і чи не найцікавішими саме кружки „Сільського Господаря“. А в нас ще дуже богато околиць, в яких не знають досі цих надзвичайно для села притягаючих установ, бо повітові діячі не звертають на них належної уваги. Це неабияка шкода для цілости культурно-освітньої праці на селі. Бо через кружки „Сільського Господаря“, поруч з іншими культурно-освітніми організаціями й через хліборобську працю, поруч з іншою, можна село найлекше направити на шлях праці в напрямку самоосвіти й дальшого культурного розвитку.

Отсих кілька галок на те, щоби в культурно-освітній праці не забувати за найважнішу, найбільше цікаву і найбільше конечну ділянку — хліборобське знання.

Інж. Евген Хрятливий.

—o—

Недоля „Народнього Дому“.

„Курєр Поранни“ про господарку теперішнього наказного правителя „Народнього Дому“.

Вчора ми заповіли, що нині познайомимо наших читачів зі статтею, опублікованою на сторінках львівського ендецького органу „Курєр Львовскі“ (з дати 15. серпня), в якій представлена теперішня господарка майном загальнонародньої української установи „Народний Дім“. На цьому місці виконуємо наше зобовязання. У статті, що має назву: „Скандальні відносини в рускім „Народнім Домі“. — Чи воєвідство вгляне накінець у цю справу? — читаємо:

„1) Пан комісар Бачинський видав у 1928 р. на вибори до сойму з листи ч. 20. з каси Народнього Дому квоту 50 тисяч золотих. Тоді кандидував сам п. Бачинський і впав при виборах.

2) У 1930 р. видав п. комісар знов з каси Народнього Дому на свої власні вибори 16 тисяч золотих у самбірському повіті і тим разом став послом з клюбу ББ. Видаток на вибори зробив без відома прибічної ради т. зв. байрату.

3) В 1931 р. видав на партійний зїзд у днях 2. і 3. травня з каси Народнього Дому суму 3000 зол. також без відома „байрату“ і воєвідства.

4) Майно Народнього Дому обтяжив за 4 роки цілком без потреби на суму **міліон двістітисяч** золотих (1,200.000), коли за попередніх комісарів майно було обтяжене заледви квотою 150.000 зол.

5) Земельне майно Народнього Дому Білка коло Перемишля обтяжив довгом 30.500 доларів і ніхто з членів Народнього Дому не знає, де ті гроші поділися.

6) П. комісар Бачинський позатягав крім того ще й векслеві, короткотермінові, доларові довги, за які Народний Дім платить величезні відсотки і що три місяці їх відновляє, бо капіталу нема чим сплатити тому, що чинш з театру „Ріжнородностей“ у сумі 6.000 зол., заставлений п. комісарем у Міській Касі Ощадности за гіпотечний довг у квоті 280.000 золотих, затягнений на перерібку салі Народнього Дому на театр.

7) Самі відсотки від довгу 1,200.000 зол. виносять річно до сто тисяч (100.000) зол., а рати около 30.000 зол. і нема чим їх платити, бо прибутки з чиншів від домів Народнього Дому виносять місячно 8.000 зол., з чого 4.000 зол. коштує адміністрація і урядники, а лише 4.000 остає на сплату довгів і відсотків.

8) Залеглі податки Народнього Дому виносять около 120.000 золотих і їх нема чим покрити.

9) Прибічної ради (байрату) п. комісар не скликує більше ніж від року, бо не потребує її до своєї господарки, а потребував цього „байрату“ тоді, коли вимагав від него ухвалення видатків на т. зв. репрезентації, які за 6 місяців виросли були аж до суми 7.500 зол. „Байрат“ не хотів п. комісареві затвердити тієї квоти і згодився затвердити тільки під примусом і під умовою, що цю квоту признає йому воєвідство. Одначе воєвідство досі цієї квоти 7.500 зол. не затвердило, але згодилося на благання п. комісаря піднести йому платню (комісарську) зі суми 460 зол. до суми 600 зол. і цю платню п. комісар побирає тепер з каси Народнього Дому.

Одначе не зважаючи на підвишку платні, п. комісар далі побирає з каси Нар. Дому всякі квоти на т. зв. репрезентації, а часто приходять кельнери з Краківського Готелю або з кавярні Бургера до каси Нар. Дому з білетом п. Бачинського, щоби побрати решту за забави, які часто п. комісар уряджує для когось невідомого. Ті забави (лібації) держать п. Бачинського на комісарстві, його нічого не коштують, а всі їх кошти покриває каса „Нар. Дому“.

10) Крім репрезентаційних коштів, які виносять навіть і 500 зол. денно, побрав п. комісар з каси Нар. Дому більші суми для двох послів з ББ — прізвищами можемо служити кожної хвилі — одному мав дати п. комісар 100 дол., другому 500 зол. за якісь там концесії для русинів.

11) Пан посол Бачинський побрав свого часу з каси Народнього Дому суму 500 зол. на поїздку до Варшави, щоби там угостити знов деяких послів з клюбу ББ, як сам хвалився при свідках, а дотичний квіт на 500 зол. захований у певних руках і може бути кожної хвилі запрезентований контролі.

12) П. комісар Бачинський побирає часто з каси Нар. Дому більші суми на фінґовані виїзди, яких ніколи не було і на ті є теж квіти у бухгальтерії Народнього Дому.

13) П. комісар Бачинський побрав з каси Нар. Дому, — виїзджаючи на відслонення памятника марш. Пілсудського в Коломиї — уже по повороті звідтам суму 240 зол., яку мав вручити в Коломиї якомусь полковникові, що влаштовував приняття для селян у військовій

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 18. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 5)

З дороги на північ.

Залишаємо на боці через мряку чудовий Свартізен, куди повернемо ще в дорозі, минаємо вяжне містечко Боде з рільничою школою та славний Зальтфіорд і ославлений Мальштром. Цей водяний крутіж, так страшно змальований Едгаром По в одній з його новель, крутіж, де гине підводний Навтілюс Жіля Верна, в дійсності такий спокійний та невинний, що ніхто з подорожних навіть не відчуває його присутности.

А далі за ним впливаємо в широкий на 85 км. Вестфіорд, що робить враження отвертого моря, минаємо ліворуч славні рибацькі острови Льофоти та Вестеролєн, так прегарно змальовані в творах Велле-Штранда і Боєра і Беделя та інших сканд. та чужих письменників, острови, що під 68° півн. ширини мають від сторони фіорду і гарні зелені ліси і гарну рістню і симпатичні рибацькі домки та оселі і напричуд у фіорді положене містечко Гарштад з великими фабриками рибних консерв, звідки щороку ідуть експедиції аж в Єнісей.

Точно опівночі з 24. на 25. липня, хоча впала сильна мряка, ясно як у день. Корабель продирається через вузький Малянґерфіорд та ледви на 250 метрів широкий пролив Рипірем, а вкінці причалює в тромзенському фіорді до Тромзе, міста майже під 70° півн. шир. Це як на Норвегію велике, бо 11-тисячне місто, важний торговельний пункт, осідок епископа та усяких властей; по другім боці проливу прегарний парк, що міг би бути прикрасою кожного із міст середньої Европи. Тут корабель бере рибу — величезні, нечувані зразки та віддає нашу почту. І характеристична для наших обставин риса; коли лист з Харкова іде до Львова десять днів, то з Тромзе, що лежить на острові, далеко від заліниць, від автобусових доріг, зрештою таких густих у цілій Норвегії, з під 70° шир. листи були вже четвертого або п'ятого дня в руках нашої рідні. У Тромзе стрічаємо совітські кораблі, що везуть дерево десь аж з Архангельська.

З Тромзе виїжджаємо в найкращий, найдикший фіорд Норвегії Лінґен. Дикі скелі з ґнейсу, численні ледняки, сніжнобілі водопади, що стрімко летять просто в море — це дійсно місце, де могла найти приміщення колишня Вальгаля. В одному місці в глибині фіорду загуділа корабельна сирена; а тоді від скелі відбилася кількакратна луна, явище таке рідке в природі, — і довго ще у фіорді йшов звук, аж щез серед скель. А коли за хвилину корабель увійшов іще глибше у фіорд, то очам відкрився вид на такий чудовий темносиній ледняк, що вже для нього одного варта було їхати так далеко на північ. Шкода, що день був доволі мрачний; коли би заясніло сонце, то і ці численні водопади і цей чудо-ледняк і весь фіорд були би заграли всіми красками веселки, а так чудовий цей фіорд лишив по собі враження чогось дуже величавого, а проте грізного та дикого.

А далі-далі входимо в останній фіорд, де під 70°40' півн. шир. криється найдальше північне місто світа — Гаммерфест. Це місточко з 3.500 мешканцями таке саме, як усі в Норвегії; є тут обширна пристань і цистерни з ропою за містом, є трьохповерхові магазини, а навіть маленький березовий лісок, останній мабуть на світі на такій далекій півночі. Тут місяцями нема ночі, але місяцями нема й дня. Одначе і тут розвинувся рибацький промисл і торговля, а навіть наука; бож у першій половині 19 віку був Гаммерфест вихідною точкою поміру полуденника, про що свідчить памятник недалеко міста. А авта та моторівки кажуть забути, що ми так далеко на півночі.

З Гаммерфесту веде вже дорога на вільне полярне море та кінець Европи — Нордкап.

Нордкап.

Безмежний полярний океан, а саме море Баренца, що тягнеться між Новою Зеландією і Шпіцберґом, привитали нас дуже негостинно. Море, таке спокійне у фіордах, розбурхалося на добре, подув зимний вітер, овид затягнувся хмарами та мряками, такими частими в тих околицях, де стрічається теплий ґольфштром з арктичними струями, хвилі закопихали так сильно кораблем, що тяжко було вдержатися на чердаку — та ми вже звикли і до хвиль і до вітру й бурі; а дотого конче захотілося побачити стільки вже разів описуваний ріг, що творить кінець Европи.

Дивне полярне море і дивний його світ. Хоча мрачно, одначе день і ніч не ріжняться між собою; не знаєш, чи властися спати, чи вже вставати, бо тут сонце у літні місяці стоїть майже завсіди однако високо, радше низько, над овидом. Та це не наше гарне сонце, що так ярко світить та гріє; воно зимне, блідо-рожеве — світить, а не гріє. Весь краєвид робить враження чогось закостенілого, мертвого, а лише вічний рух моря, його вічна розмова з людиною, та невинний зойк птах вносить у цю мертвечину життя. Розбурхане море стало від тих соняшних промінів, що з бідою передерлися через мряку, якесь дивне, брудно-жовтої та зеленої закраски з численними білими гребенями хвиль. Цілі хмари морської пташні залягли океан; меви, іншої вже породи, як у фіордах, вічно стогнуть, сміються, перекликуються, цілі стада качок тягнуть над морем, а по морі увихаються тисячі всякий інших родів птиць.

Недалеко вже від Нордкапу в 20 год. 25. VII. минаємо велику скелю коло острова Гельмасі (Hjelms ·y) з характеристичним природним обеліском серед моря; тут далеко від світа гніздяться не міліони, але мілірди всяких птах. А коли корабель загудів, зірвалися такі густі їх хмари, що закрили майже весь овид. Ось був би рай для усяких наших мисливих, що щасливі, коли тепер у сезоні вдасться їм зїхати на ставку невелике стадко качок!

(Продовження буде.)

касарні в часі відслонення памятника. Словом п. комісар був дуже помисловий для своєї власної кишені при кожній нагоді.

14) п. комісар Бачинський — маючи у своїй каменици при Жовківській вул. тільки дві кімнати і кухню побільшив своє помешкання на дві кімнати і кухню коштом Народнього Дому, а то таким чином, що казав відремонтувати при Вірменській вул. ч. 3, в каменици Нар. Дому, помешкання люксусовою квотою 3.000 зол. з каси Нар. Дому і дав це помешкання льокаторові зі своєї каменици, а його помешкання забрав собі. Після ремонту п. комісар визначив чинш 75 зол. місячно, коли за це саме помешкання попередник платив без ремонту 80 зол., а черговий піднаємець хотів дати 120 зол. місячно, а ще інший льокатор жертвував місячний чинш і 2000 зол. на бурсу Нар. Дому, як добровільну допомогу. Одначе п. комісар, як добрий адміністратор Нар. Дому, відкинув ці пропозиції, хоч корисні, і віддав помешкання льокаторові з власної каменици, бо потребував його помешкання на побільшення свого.

15) П. комісар Бачинський побрав у липні ц. р. 1000 зол. з львівського магістрату на допомогу для бурси Нар. Дому на заплату залеглої квоти за продукти, але цієї квоти досі не віддав бурсі Нар. Дому.

Так виглядає в скороченні господарка п. комісара Бачинського в Нар. Домі, подана свого часу до прилюдної відомости рускими газетами. Накінець подаємо, що два члени Нар. Дому ходили минулого року до воєвідства і просили, щоби вислати контролю до Нар. Дому, але міродайні чинники досі такої контролі не перевели, а п. Бачинський сміявся в очі тим членам, нічого, мовляв, йому не зроблять, бо воєвідство має до нього велике довіря. Мусять тут входити в гру якісь справи і заслуги п. Бачинського супроти воєвідства. Назвімо їх делікатно закулісовими інтригами, яким п. комісар Бачинський знищив велике майно Нар. Дому і захитав у підставах два інші товариства, а саме „Центральний Союз Кооператив" і „Рільничий Союз", які гарно розвивалися, бо не стояли під управою п. ком. Бачинського".

Все досі сказане — це дослівний переклад зі статті „Курєра Львовского". Від себе не маємо що більше додавати. Зазначимо тільки, що деякі інформації про господарку майном Нар. Дому, які ми друкували давніше, нам невмолимо конфіскували. Тепер ці прецікаві речі якось проходять цензуру. Видно, що описаної господарки у Народньому Домі вже забагато навіть тим, що досі її покривали.

При цій нагоді не можемо тут не позволити собі на пригадку деяких політичних подвигів п. коміс. Бачинського, які, здається, так сильно укріплювали його на комісарському стільці в Нар. Домі. Отже перш за все просимо пригадати собі ще з перед виборів 1930 р. цілу низку статтей і розмов п. Бачинського, опублікованих тоді на сторінках „С. Польского", в яких він зне важав все українське громадянство, опльовував греко-католицьку церкву та накидався з лайкою на всіх без ріжниці греко-катол. церковних ерархів. З черги просимо собі пригадати також славетний виступ того „ідейного" діяча в польському соймі по виборах, у дискусії над українським внеском у справі „пацифікації". Тоді цей чоловічок сипнув таку промову, що її соромно було слухати навіть чесним і гідним полякам. Він плюнув у тій промові на все минуле української нації, паскудив українські визвольні змагання, зайв цілу українську проблєму до рівня „чужої (роз. німецької) інтриги", став в обороні пацифікації і накінець проклямував себе „найправдивішим" представником галицького „рускаго" населення, яке вдоволене всім і „вдячне за пацифікацію". Цю небувалу промову того „малопольського русина" телеграфічно кольпортували відповідні польські чинники в цілому світі, але вона не могла мати ніякого успіху з уваги на її нікчемний зміст. Ні один поляк, навіть найбільший шовініст і засліплений польський націоналіст ніколи і ніде не міг на щось подібного спромогтися.

Коли до нашого краю, чи до Варшави заглядали якінебудь чужинці, що інтересувалися українськими справами, то відповідальні за теперішню політику польські кола рекомендували їм з правила розмови з п. послом Бачинським, який нібито репрезентує більшість українського населення у Сх. Галичині і до того населення, яке з усього вповні задоволене. Слід пригадати, що як висилали в світ текст його соймової промови, то теж подавали, що це „український лідер".

Накінець останніми днями до нас доходили вісти, що п. Бачинського хочуть бебістичні кола вислати до Женеви, тим разом з пп. Богуславським і Певним, щоби вони спільно (але чи це можливо, коли ці останні не хотіли його прияти навіть до своєї групи послів ББ) поборювали „сепаратистів" з УНДО, з УСРП та інших національних українських партій. Щастя, що саме перед виїздом п. Бачинського до Женеви показалось як на долоні, чому він був політично такий добрий і такий розумний та „ідейний", що бебісти могли його прикладати до ран.

—o—

Б. пос. Іван Ліщинський на волі.

В пятницю, в год. 6. вечером вийшов на волю з вязниці у Рівному б. посол і б. голова орґанізації українців м. Львова інсп. Іван Ліщинський. В суботу ранком явився він у товаристві свого оборонця посла д-ра Ст. Білянка в нашій редакції, де поділився враженнями з пережитого в Бересті та у вязницях львівській і рівенській. Витаючи п. інсп. Івана Ліщинського на волі бажаємо йому перш за все якнайбистрішого повороту до давного здоровля, яке наслідком перебутого значно підірване, та приходу до повноти фізичних сил.

—o—

„ВУАМЛІН".

(Від нашого кореспондента.)

Рим, у серпні.

Боюсь, що ви не знаєте, що таке ВУАМЛІН. Я і сам довідався про істнування такої потвори щойно кілька днів тому — з випадкових чисел „Пролетарської Правди", — великого київського часопису на сірому папері і в таким-же невимовним сірим змістом і сірою безбарвною мовою. Як зрештою і всі українські комуністичні часописи, позбавлені найголовнішого — живої бурхливої думки, що грає всіма барвами гранчастого інтелєкту. Замість того — ВУАМЛІН.

Але все-ж таки — що таке ВУАМЛІН?

А ВУАМЛІН, бачите, як повідомляв 10. липня ц. р. на конференції Комун. Партії Київщини п. Шліхтер — це колишній УІМЛ, а УІМЛ — це був колись „Український Інститут марксизму-ленінізму". Отже не стало УІМЛ, а став на його місце ВУАМЛІН — „Всеукраїнська асоціяція маркео-ленінських інституґів", — замість одного — ціла купа!

Її мета? — „Здійснювати ідейний та методольогічний контроль над роботою науково-дослідних інститутів, зокрема в галузі планування науководослідної, — і тут треба підсилити організовану роботу ВУАМЛІНУ та її інститутів в ріжних галузях теоретичної роботи".

„На терені України ВУАМЛІН працює, виконуючи директиви й керівництво Центрального Комітету (Партії). На терені Києва філія виконує доручення ВУАМЛІНУ через місцевий партійний комітет, тільки через такий звязок і не інакше. Ніякого відриву від партійної організації".

Починаємо розуміти: окрім політичної Чека — заведено ще Чека-науково-дослідне. І це останнє має назву ВУАМЛІНУ: — страшну назву, як страшною є й сама думка, що її породила.

Київське „науководослідне" Чека має на увазі перш за все Укр. Академію Наук. Ось як про це говорить „академик" Шліхтер:

„В Києві є галузь наукового фронту, є установа, яка формально, за статутом має право себе визнавати за найголовнішу установу на теоретичному фронті нашої країни. Це ВУАН — Всеукраїнська Академія Наук. ВУАН і складом своїм, і формально є установа, яка обєднує не тільки комуністів у своїх мурах, а й непартійних. Уже через це саме постає потреба приглядатися, що діється у стінах ВУАН. Та дискусія, що була проведена нещодавно, що викрила ряд робіт академиків-ідеольогів буржуазної кляси, ця дискусія вже яскраво показала, до якої міри вчасною вона була... У виступах з критикою Грушевського, Воблого, Яснопольського брали участь не тільки комуністи, а й не-партійні... Це є досягнення в тому розумінні, що в дискусіях ми вже бачили наслідки того великого зламу, що є тепер в Академії, а саме відрив частини непартійних наукових робітників від своєї, сказатиб, наукової буржуазної батьківщини. День за днем ми зустрічаємося все з новими заявами такого са-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. СЕРПНЯ 1931.

ЗАСТИРЕЦЬ.

Неуважний.

— Я не піду заміж за нього і не піду — повторювала панна Дарця не знати вже скільки разів.

— Чому не підеш — питали її зажурені родичі. — Чи може не гарний мущина з нього?

— Та гарний! — відповіла.

— Може не має майна, становища?

— Та має — вицідила Дарця з маленьких устечок.

— Може ти завважала у нього яку неморальну поведінку? Може він заскакує до іншої дівчини?

— Ні, відповіла панна Дарця.

— То щож за причина, що не хочеш за нього віддатися? Таж ми бачили, що ви обоє симпатизували собі, любилися. Скажи, Дарцю, миж твої родичі, прагнемо тобі щастя, долі!... Скажи, бодай причину такої наглої зміни, у тебе до Ромця.

— Ми мусимо знати — докинула мама Дарці. — Не можемо дивитися—додав батько,—як Ромцьо твій змінився, журба, що ти тепер не хочеш вже стати його подругою, розсаджує його серце. Він може збожеволіти, або на себе...

— Коли вам, дорогі родичі, так залежить на тім, щоби довідатись про мою теперішню відразу до Ромка, то я вам скажу: Як знаєте минулого четверга було свято. В нас були гості; свояки і знайомі, старші й молодь. Він ввійшов до нашої вітальні в підкасаних штанах. Такий неуважний, а до того вже замолоду! Усі поглянули на нього. Я запримітила це відразу. Він мене тим зразив цілковито. Бож неуважним став би він і в цілім нашім подружжі. Не хочу, його і не піду за нього замуж! Тому не докучайте мені і не мучте мене та не переконуйте, бо це на ніщо здасться.

— Дівчино, дитино наша — сказали обоє нараз родичі неначе змовившися. — Таж тоді падав дощ! Саме те показує, що він був обережний, бо інакше не підкасав би штанів. Він хотів ввійти до тебе і нас в незаболоченім убранню! Він тільки призабув, потім...

— Такий молодий чоловік, що залицяється до дівчини, повинен бути під кожним зглядом джентельменом, уважним — докинула донька... Ні, не піду і не піду за нього.

Сказавши це, вибігла Дарця з кімнати на ород, щоби не слухати дальших переконувань крайне зажурених родичів. За нею долетіли тільки слова досади батька:

— Багато клопотів робить дитина своїм родичам в дитинстві, але як старша впреться, то тоді стократ гірше вам, бідні ви, родичі!

Коли другої днини, в часі снідання, почали родичі ще раз виправдувати Ромця, тоді Дарця перебила їм, кажучи:

— Чи не булисьте, тату, за свідка в суді в розводовій справі нашого сусіда меценаса Шора? Чи не говорила його бідна жінка тоті слова: Було би не прийшло між нами до тої розправи, якби мій муж був завсіди уважний і не заговорював до мене: „Прошу подати цукор, ніж, ложку", а „возьми, дай"! Чи не оповідала вона в вашій присутности як свідкови, що як до них приїхали якісь гості, то він часто покидав їх розмову і йшов до фортепяну заграти собі щонебудь... Неуважний, він може ще щось гіршого...

Минуло з півтора тузина літ. Бо вони мчать стрілою, минають як гадка, а валять людську долю, як бескидський вихор чудні ялиці...

Недавно прийшов на наше свято один священик, що був у переїзді, до церковці сестер-черниць відчитати Службу Божу. Були приготовані два фелони. Один прегарний, шовковий, в синяві квіти, наче незабудьки. Другий був одноманітний, вилиняний. Священик, подорожний гість, вбрав до святої Служби той прегарний. Коли мав вже йти до вівтаря, надбігла одна черниця, кажучи:

— Прошу скинути той фелон зі себе, вберіть тамтой.

Священик вернув і вбрався в буденний. Ледви одягнувся, коли до закристії ввійшла ігуменя, що добре запримітила вчинок черниці сестри Іреней, яку привела зі собою і сказала:

— Образила ти, сестро Іренее, отця добродія велячи в таку святу хвилину вертати йому від вівтаря і переодягатися. Маєш поцілувати цього священика в обі ноги! Ти черниця і присягала послух!

Преподобна сестра Іренея клякла на долівку, поцілувала обі ноги збентеженого духовника, а відтак вставши сказала до своєї настоятельки:

— Мати моя, настоятелько, ви мені вибачте, але я мушу на своє виправдання сказати, що цей отець Роман був і в молодости неуважний супроти Дарії-Іреней.

Отець Роман, що був безженним священиком, не пішов до св. вівтаря, але обнявши руками свою голову довший час клячав зосереджений в задумі.

Службу Божу мабуть за відпущення гріхів Дарії і своїх, відправив о. Роман того свята в дві години пізніше, не в монастирській але в другій церкві.

мого вмісту, як і підчас дискусій. От і на сесії ВУАН, що тепер відбувається, цілий ряд промовців непартійних, здебільшого грушевщини виступали, заявляючи, що вони твердо й непохитно вирішили віддати себе на службу пролетаріятові.

„Звісно, товариші, такі заяви ще не доводять, що автори їх остаточно себе переробили. Заяви ці, звичайно, будуть мати остаточне значіння тільки тоді, коли до них додати теоретичний розгляд помилок того чи того автора й визнання цих помилок..."

Щоби Ви мали поняття, про те, як відбувається цей „теоретичний розгляд" процитую вам також харківського „Комуніста" з 24. липня, де якийсь Микола Осіпов „вуамлінує" проф. Булаховського, автора програми по... мовознавству:

„У лекції 2 „Соціяльна природа мови" ст. 21., читаємо: „Мова то засіб, що за його допомогою людина дає знати про те, що думає, чого хоче, що почуває і коли мова не завжди є знаряддя досить тонке, щоб точно передавати наші душевні рухи, то в усякому разі вона намагається бути за нього..."

Тепер „теоретичний контроль" п. Осіпова:

„Що мова є засіб, це правильно, але, що то значить, ідучи за проф. Булаховським — „переєавати душевні рухи"? Як розуміти оту Булаховського „душу", що дає „рухи"? Мова, насамперед — явище глибоко соціяльне й соціяльне, в росумінню класовому (!), а тут виходить якось навпаки (?!). Пояснювати „душевними рухами" значить сидіти з головою в ідеалізмі та ще й божественного походження, бож від „душевних рухів" — один крок до „боженьки"..."

Ну, а від Осипівської „боженьки" дуже навіть близько до втрати посади і дальших льогічних наслідків.

Або придивімося, як такий собі п. Харченко виводить на „чисту воду" проф. Ландо: „Суть його статті — пише п. Харченко — сходить на те, що робітництво цукрової промисловости він змальовує як „холопів", які нічого не навчилися, їх нічого, нібито, не навчила революція. А тому, твердить він, цукровопромисловий пролетар не зміг з себе висунути ані людей, ані апарату, що виявили б статику й динаміку його власного становища. А виходячи вже з того, він висуває твердження, що, мовляв: „Без хазяїна (поміщика) немає порядку" (критик, неознайомлений, очевидячки, ще як слід з останньою промовою Сталіна про персональну відповідальність, — додав по чекистському до авторського „хазяїна", себто, очевидячки, персонально відповідальної особи, — контрреволюційного „поміщика" — Е. О.); далі продовжує Харченко: „Він пускає робітникам в очі контрреволюційну дилюлю про те, ніби за умовин капіталізму робітникам жилося краще, що ніби поміщики видавали робітникам щодня по 400 грамів мяса та ін. Хіба можна придумати, — галасує п. Харченко, — більш зухвалий виступ ворога, що в часи ліквідації куркульні, як класи, виступає з прикрашуванням поміщицького ладу?!... Автор прагне повернення колишніх господарів цукрової промисловости — капіталістів та поміщиків. Він прагне віддати робітництво знову в неволю капіталістичної експльоатації, — ось в чому суть його статті..."

Цих двох прикладів досить для того, щоби читач ясно собі уявив характер і мету ВУАМЛІНУ з його „теоретичним контролем" — нишпоренням поміж рядками за приховану контрреволюцією, що виявляється дуже часто в найпростішому порівнанні того, що було... з тим, що є.

Е. Онищький.

Щоби не було баламуцтва.

В ч. 181 „Діла" з 14. серпня ц. р. подав директор п. П. Мостович вістку, що розвязав елєментарним способом т. зв. делійську проблєму з „астрономічною" докладністю, до 20 цифер десяточного дроба. Хочу представити ту „розвязку" в властивому світлі.

Старинні грецькі математики лишили нам три проблєми, яких конструкційно не в силі були розвязати, а саме: 1) квадратуру кола, це є переміну кола на квадрат рівної поверхні, 2) поділ кута на три рівні части, 3) подвоєння куба, то є так звану делійську проблєму. При тому слід зазначити, що суть конструкційної розвязки (переміна одної фіґури в другу, поділ і т. п.) основується на ужитті виключно лінеала і цирклю, а ніяких інших, чи то рахункових, чи рисункових способів.

Цілі віки трудилися усякі математики над розвязкою повищих трьох проблєм, але безуспішно. І нічого дивного; бо сучасна математика виказала з цілою точністю, що тих проблєм конструкційно, при помочи лінеала та цирклю розвязати не можна. Про це знає кожний фаховий математик і тому на „розвязку" тих проблєм не гаїть часу.

Інше діло приблизна розвязка, або інакше кажучи, розвязка менше-більше; можна построїти квадрат, менше-більше рівний колу, можна подвоїти куб, як це робить дир. Мостович, але це усе буде лиш приближена розвязка, нераз може й інтересна, але „розвязка" не буде точна, доки крім лінеала та цирклю не вільно до конструкції уживати інших не елєментарних середників. Таких „розвязок" є без ліку.

Треба завважити, що вже в старину делійську проблєму точно розвязали великий Платон, а далі Менехм та Нікомед при помочи вищих кривих, як пр. гіперболя, параболя та конхоіда, але це не є вже звичайні ґеометричні конструкції. — В дійсности усі три проблєми елєментарні не дадуться розвязати, а кожна проба розвязки буде мати лиш приблизну вартість.

Подам, що анальоґічна проблєма в фізиці — це безсмертне „перпетуум мобіле", що ще й нині усяким „винахідникам" зганяє сон з повік.

Про ті усі проблєми пор. пр. розвідку проф. М. Куренського про трисекцію кута (Збірник мат. прир. секції НТШ. том XXVIII—XXIX. Львів 1930).

Д-р Волод. Левицький.

На мертвій точці.

В справі нападу на почту в Трускавці повідомляють до „Віку Нового":

Енергічні поліційні доходження стрічаються з рядом трудношів. Всіх арештованих у звязку з цією справою випущено на волю, тому, що виказали своє алібі. Нових арештувань покищо не переведено. З дотеперішнього слідства видко, що напад, плян утечі і затертя слідів аранжери виконали з мистецькою вправою. Тому слідство стануло покищо на мертвій точці.

Величезна повінь у Китаю.

Китай має крім безконечної домової війни також безконечні повені. Останні виливи рік перевищують всі дотепер знані повені у Китаю і знищили до краю нещасну країну. Особливо трагічне положення в долині ріки Ян тсе. Гарна весна заповідала обильні жнива, однак на протязі кількох днів вода залила 18 тисяч квадратових миль, знищила 4 мільони домів і загнала в нужду 23 мільони людей. Подібної катастрофи не памятають від сто літ. Число людських жертв покищо не дається означити, однак воно дуже велике, бо під водою опинилися безчисленні міста і села. В Ганков згинуло маса втікачів і тепер побоюються вибуху пошести чуми і т. п. В провінції Чі-лі повінь вчинила нуждарями чверть мільона людей. Шкоди обчисляють на яких 10 мільонів долярів. Над цілою країною нависло марево голоду.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЄМ ЛІТЕРАТУРИ.

Прагматичний критерій.

Думка, що оживляла світогляд Маркса про ідею як реальне діло стала, зовсім незалежно від його впливу, засновком теорії прагматизму, вперше та найрізкіше сформулованої В. Джеймсом. Джеймс вийшов від студій над деякими проявами релігійного життя, дуже ріжноманітними в Америці, пробуючи підійти до них методами експериментальної психольоґії. Найважнішою проблемою для нього було поєднати вартість індивідуального переживання з доказом, що ідеї, які формують наш релігійний і метафізичний світогляд є не менше обєктивні, ніж ідеї наукові.

Головний закид проти такої тези був ясний: ідеї точних наук можна перевірити незалежно від наших внутрішніх пересвідчень, їх висліди спільні людям ріжних вір і світоглядів — ідеї релігійні основуються саме на наскрізь особистім переживанні, недоступнім для широкої маси інших одиниць.

Та саме тому, що приклади Джеймса заповичені з релігійного життя дуже близькі до того духового процесу, який є необхідною умовиною зрозуміння твору та його оцінки, його теорія прагматизму стає супроти тої самої проблеми, що критик літератури, коли шукає критерія вартости.

Прагматизм звільняє нас від цілої низки проблєм тим, що ставить питання: „що змінилось би в дійсності, в вашім житті, якби ця ідея або її протилежна була здійснена?". Коли нічого — вона не існує себто є тільки інтелєктуалістичною оманою.

Джеймс покликується на методи науки, яка перевірює вартість теорії її практичними наслідками: наукова теорія передбачує дійсні факти і цим виправдує свою доцільність; вона не залежить від якихось абстрактних, привявних у ній, самодоцільних рис „правдивости". Далі він переводить паралелю між наслідками наукової праці і наслідками, які розбуджує в в нас якась ідея; коли релігійна ідея причинюється до оживлення нашого внутрішнього життя, зміцнення нашої енергії, коли віра в щось (як напр. у численних випадках автосуґґестії) має силу навіть фізично вилікувати людину, питання про їх „обективність" і „правдивість" вирішене.

На це відповідали критики Джеймсові, що ідея не тому правдива, що її можна перевірити практично, а тому можна її перевірити практично, що вона — правдива; іншими словами: не всі ідеї рівні собі, заки перейшли пробу дійсности, не можна вірити в щось під умовою, що воно аж виявить себе правдивим, не можна погодитися з думкою, що ідея, яку вважаємо фальшивою, виправдає свою правдивість практичними наслідками. Протилежність цих двох становищ можемо уявити собі при помочі такого прикладу: до змагів стає 10 змагунів; одні із глядачів твердять, що заки суперники не змірили своїх сил, нічого не знаємо про дійсну їх вартість; другі відповідають, що вартість переможця залежна вже заздалегідь від прикмет, які існують у ньому, заки він дасть практичний доказ своєї переваги над іншими.

Труднощі порозуміння між інтелєктуалістами або раціоналістами й емпіриками в тому, що вони користуються терміном „досвіду" й „дійсности" в двох ріжних значіннях. Адже внутрішній досвід, стан відчування, переживання чогось може для одних мати таку саму доказову силу, як для інших факт стверджений у лябораторії. Прикладім прагматичну методу до літературного твору. Ніхто не перечить, що твір, який видержить пробу часу і полишиться в літературі (читаний, коментований, перевидаваний, перекладаний) стверджує свою вартість. Та яку довжину часу можна вважати мірою вартости твору — пів-століття, століття? Яку ширину загалу — який відсоток читачів у даній суспільності? Чи скількість заступає якість? адже автори бульварних сензаційних романів мають більше читачів, ніж великі творці. Критерій „практичного наслідку" дає право вважати доказом вартости твору книгарський успіх, кілька похвальних рецензій, оплески театральної авдиторії, а навіть кілька листів до автора, якому читачі дякують, що завдяки його книжці почувають себе, немов відродженими — замість мелянхолії віднайшли гумор необхідний для їхнього здоровля.

Очевидячки, ніхто не домагається від Джеймса, щоби він дав розвязку квадратури кола; його провідна думка — домагання, щоби ми не приймали ніякої ідеї як „самовартости", заки не дамо собі відповіди на питання: чим вона є як життєва, реальна форма. Наше психічне життя є для нас цариною не менших реальних досвідів, як поле перевірки фізичних експериментів. Джеймс, підкреслюючи вимкову вагу наших індивідуальних переживань, які доводять нас до простіших, безпосередніших і глибших правд, ніж факти зовнішнього досвіду, стверджені наукою, переніс одночасно всю вагу проблеми на іншу площину. Звязок між світом субєктивних переживань і обективних фактів став трохи живіший, коли ми побачили, що неодна наукова ідея родиться та доказує свою силу так само, як ідея фільософічна; проте проблема „обективности" не щезла, як довго з одного боку стояла збірна праця лябораторійної чи технічної перевірки, а з другого світогляд одиниці з її ідеями та переживаннями.

Прагматичний критерій може мати для критика літератури значіння льогічної корективи. Практично прагматизм не може стати методою, яка розвязує труднощі переходу від ідеї до форми її здійснення. Правда, один критик може сказати: „цей твір залишив на мені таке глибо-

ОСТАННІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В ЛІЗІ НАЦІЙ.

Сесія Ліги Націй починається 1. вересня, сесія Заг. Зібрання Ліги Націй 7. вересня.

На денному порядку нарад Ліги є три справи, що торкаються Польщі: 1) польсько-німецькі справи на Шлеську, в Познанщині та на Поморі; 2) польсько-данцігські справи та 3) польсько-українські справи в звязку з українськими жаданнями.

Деякі держави хочуть, щоби Ліга українські справи поставила на перше місце. Польські джерела твердять, що воно може не вдасться, бо Ліга має зайнятися передовсім господарською крізою та повинна б обдумати засоби помочі для аграрних держав.

АВСТРІЯ ЗРЕЧЕТЬСЯ „АНШЛЮСУ"?

З Женеви повідомляють, будьтоби австрійський уряд просив у Ліги Націй фінансової помочі. В колах секретаріяту Ліги вважають це сильним ударом для аншлюсу.

НАДЗВ. СЕСІЯ АНҐЛ. ПАРЛЯМЕНТУ.

З Льондону повідомляють, що скликання англійського парляменту на надзвичайну сесію, щоби радити над бюджетовою рівновагою, є майже певне. В середу на пленарному засіданні кабінету радитимуть над ощадностевою програмою, а в четвер буде конференція з провідниками консерватистів.

МОРОЗИ В БРАЗИЛІЇ

Останніми днями в Бразилії а стейтах Сао Паольо і Парана були сильні приморозки. Морози заподіяли великі шкоди в рільництві, головно в плянтаціях кави, приблизно на 30 прц. Одначе з минулих жнив є стільки запасів кави, що заінтересовані кола не занепокоїлися вісткою про несподівані приморозки.

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА ЛІҐИ.

Львів. Польонія—Чорні 2:0 (1:0).
Львів. Польонія—Лехія 1:0 (1:0).
Варшава. ЛКС—Варшавянка 3:0 (0:0).
Варшава. Легія—Краковія 3:1 (0:1).
Краків. Гарбарня—Погонь 3:1 (2:1).
Вел. Ґайдуки. Рух—Висла 2:0 (2:0).

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Львів. Україна—Лехія І. Б. 3:2 (1:2).

В першій половині перевага Лехії, в другій України. Ворота для України здобули: Магоцький (2) і Кобзяр.

Львів. Сокіл II.—Гасмонея 2:1 (1:1).
Перемишль. Польонія—Ревера 6:0 (3:0).
Ряшів. Ресовія—Світязь 8:0 (5:0).
Перемишль. Погонь І. Б.—Польонія 3:0 (2:0).
Стрий. Погонь—Чорні І. Б. 3:2 (1:1).
Ряшів. Ревера—Ресовія 2:0 (1:0).
Львів. Олд Бой—Світязь 6:3 (2:0).
Станиславів. Репр. Б. кляси—Гакоах 4:2.

ЗАКОРДОННІ ЗМАГАННЯ.

Будапешт. ВАЦ—Гунгарія 5:1 (0:0).

Змагання за середньо-европейську чашу скінчилися побідою віденців. Реванжові змагання відбудуться в середу у Відні.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.** 203 1—8

— **Паливо** на зиму (вугілля, дерево) доставляє Українська Опалова Кооперативна „Жар" — Львів, Валова 23/I. — Тел. 6-36. 168 3—10

— **Конфіската „Діла".** 183 ч. „Діла" з дня 16. серпня підпало конфіскаті за статтю „До чого воно йде?" (Ще в справі господарки „Народнього Дому"). Конфіската прийшла щойно в 2-гій год. попол., тому з технічних причин годі було видрукувати наклад після конфіскати. Тому теж просимо Вп. передплатників не реклямувати цього числа. Є це вже 44-а конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Вирішення підвишки** оплат у Високих Школах здержано до вересня ц. р. Міністерство освіти переглядає відповіди закордонних університетів, які одержало на своє питання в цій справі.

— **В білий день зрабували 60.000 зол.** На залізничому двірці в Домбровій Гірничій зрабували бандити з каси 60.000 зол. В четвер одержала каса двірця в Домбровій Гірн. з Варшави на виплату місячних платень службовикам більшу суму. В пятницю рано прийшов дещо швидше, як звичайно, касієр Роман Беднарський, щоби приготовити список службовиків до виплати. Біля 7.45 год. двох людей, убраних в однострої високих залізничих службовиків запукало до каси і називаючи себе ревізорами, увійшли до каси — ніби на ревізію. Коли урядовець зачинив за ними двері касової кімнати, „ревізори" добули револьверів, загрозили ними касієрові Беднарському, звязали його та заткали уста. Один забрав розложені до виплати гроші зі стола, другий з каси, разом на суму 60.000 зол. Опісля сказали касієрові „до побачення" і вийшли спокійно через кімнату урядовця Мілковського. Після кількох хвилин візвано поліцію, яка окружила двірець, одначе бандити вспіли втекти, заки касієр міг добути з уст хустку і закликати поліцію.

— **Зловили грабіжника з Кульпарківського моста.** Львівська поліція зловила грабіжника, який — як ми вже повідомляли — на Кульпарківськім мості забрав у Шляксівни 1.600 зол. Є це Вол. Олещук (Войтіха 6), який тому кілька місяців відсидів семилітню кару за грабіж. Шляксівна при конфронтації пізнала Олещука. Грошей при Олещуку не найшли, та поліція сподіється, що він виявить, де їх сховав.

— **Гарний редактор.** В суботу вечором поліція у Львові арештувала видавця тижневика „Глос" Казимира Кіяновського під закидом вимушення 500 зол. від власника кіна „Мірраж" (давніше „Фатаморґана"). В ост. числі „Глосу" появилася напасть на згадане кіно, а в суботу в одній адвокатській канцелярії власник кіна дав Кіяновському 500 зол. Коли Кіяновський вийшов із тієї канцелярії, його арештував тайний аґент.

— **Підкинені діти.** На подвірі дому при вул. Вроновських 2. найшли двоє покинутих дітей: 4-літнього хлопчика та 3-літню дівчинку. Заопікувався тими дітьми міський дільницевий уряд. Найправдоподібніше матн покинула ті діти з нужди.

— **Дідич переїхав селянку.** На Яліваці біля Львова Ст. Гастомський, власник фільварку в Селиських (пов. Львів), наїхав автом на Ол. Бугай, селянку з Дмитрович. Потовчену на всьому тілі селянку відвіз дідич до заг. шпиталю. — Івана Таранько (Потоцького 112) наїхав на пл. Юра ровером на 4-літню Ян. Кондак і потовк її легко.

— **Кинжалом заколов любовника своєї жінки.** Онуфрій Стенцар із Устечка біля Товстого просив не раз і не два Ст. Слівінського, щоб не ходив до його жінки Марії. Слівінський не то, що не слухав, а ще насміхався зі Стенцара. Коли Стенцар приловив жінку зі Слівінським, завдав йому 12 ударів кинжалом. Тяжко раненого Слівінського відвезли до шпиталю в Заліщиках. Жінка втекла, Бог зна де. Стенцар сам зголосився в поліції.

— **Уже й там крадуть через підкоп!** До Юл. Попюк у Косові біля Коломиї дісталося підкопом трьох людей. Побивши тяжко Попюкову, забрали 18 зол. і втекли.

— **Напад на кооперативну молочарню.** В ночі 11. серпня невідомі люди напали на кооперативну молочарню в Підмихайлівцях (пов. Рогатин). Знищили сепаратор і молочарське приладдя та так заподіяли шкоди на 500 зол.

— **Таємниче вбивство біля Горлиць.** В Ропиці біля Горлиць двох невідомих бандитів напало на Павлину Урбан, літ 30 і вбили її ножами. На крик доньки вбігла мати Апольонія до її кімнати. Один з напасників вбив їй ніж в груди, пробиваючи праве легке. Налякана жінка хотіла збудити сина, який спав на стриху, одначе в тій хвилині бандити втекли крізь вікно. Тяжко ранену Апольонію перевезено до лічниці. Мотиви вбивства невідомі. Вбивники не лишили по собі слідів і тому слідство утруднене.

— **В звязку з загальною господарською крізою** багато студентів університету і вищих кляс гімнаазії вступає до старшинських шкіл, щоби тим чином жити на державний кошт, а після закінчення військової школи осягнути рангу підпоручників. Українські студенти не мають навіть таких виглядів.

— **В потягу вбив** хтось 19-літну Ядвигу Риксівну, трупа ограбив і викинув на шлях між ст. Лапи-Білосток. Невідомого вбивника шукають.

— **Вбили батька** його рідні сини в селі Кобильниця, берестейського повіту, з причин маєткових. Коли господар Шульчик хотів вдруге женитися, його сини вбили його, ограбили з грошей і документів, щоби вбивство виглядало на рабунковий напад бандитів. Коли відкрито справжніх винуватців, селяни хотіли зробити самосуд. Поліція відставила вбивників до тюрми в Бересті.

— **Здефравдував гроші** з магістратської каси в Лодзі службовець Едвард Вирубкевич. Причиною всього була його приятелька, що любила грати в тоталізатора на перегонах. Коли свояк відмовив йому позички на покриття здефравдованої суми, спробував відобрати собі життя, простріливши собі виски і груди. В касі забракло грошей, він конає в шпиталі, а „вона" певно шукає нового приятеля, щоби давав їй на розгульне життя.

— **Відновляють теребовельський замок.** В містечку Теребовлі приступлено до відновлення старинного замку заходом Подільського Краєзнавчого Т-ва. Як признають поляки, до недавна не зроблено нічого, щоби врятувати для майбутнього памятку давної старини. Від 1688 р., коли востанє спалено замок, дооколичне населення нищило замкові мури, розбирало їх, а здобутого тим чином матеріялу вживало на будову домів. Перед кількома роками установлено догляд над замком і зроблено почин до відновлення, усуваючи решткн звалищ. Мин. року видобуто на денне світло одну шестигранну башту з 9 рядами стрільниць, з яких тепер остали лиш два приземні ряди. Відкопано куту в скелі криницю глибини 60 метрів, з перерізом двох метрів. Відкрито частину мурів між західною і східною баштою. Врятовано від завалення браму замку, з якої остав до сьогодні тільки лук. Остається до відчищення західня частина замку, де колись стояла найвища башта, з якої нема ні сліду. Під звалищами тієї башти криються її підвалини, під якими є величезні льохи, але входу до них досі не відкрито. Серед звалищ находять велике число предметів щоденної потреби, черепки глиняної посуди, залізні і бронзові предмети і зброю. Рівночасно з працями на замку відкопано підземні льохи на горі Покрівці. Досі відкрито два хідники й один з них сягає до монастиря в Підгірянах. На сліди тих численно розгалужених, з широкими світлицями льохів натрапили припадково, бо на землі ніщо на них не вказувало. Ці льохи мабуть є останками княжого замку в Теребовлі, коли на мурах другого замку остало тавро перебудови за королівських володінь панів старостів.

— **З копалень Донецького басейну** тікають масово гірники з причини лихих умовин. Влада рішила примусово забирати втікачів із фабрик назад до копалень, щоби поправити продукцію.

— **На слідах комуністичної пропаганди.** В звязку зі слідством після смерти б. комуніста Земельмана, викрила віденська поліція, що шефом комуністичної пропаґанди є д-р Брода, б. фінансовий радник. Централя містилася в його замку Фінфтурм в Стирії, кермував нею д-р Брода і його два сини. Його мешкання у Відні було філією централі. Арештування д-ра Броди, якого сестра є жінкою австр. консуля в Празі, викликало сензацію у Відні.

— **Кріваві сутички** поліції з гітлерівцями були 13. ц. м. в гольштинському містечку Іцеге. Поліція вмішалася в бійку гітлерівців з райхсбанерами і мусіла вжити зброї. Багато осіб ранених. Поліційна охорона містечка скріплена підмогою з Альтони.

— **Нова Кальманова оперетка.** Відомий композитор Емерик Кальман скомпонував нову оперетку „Румі".

ке враження, що я пережив його як абсолютну правду", другий: „тисячі читачів, які читатимуть цю книжку дадуть живий доказ, що він має свою вартість", — третій: „аж нові покоління, які дозріють до зрозуміння глибини цього твору, ствердять, що я не помилявся..." — та все це формули добрі для тих, які мають таких самих читачів, як вони самі: наївних мудрагелів, закоханих в аргументах щодо своєї неохибної інтеліґенції.

Для справжнього критика полишається із прагматизму Джеймса зовсім інша сторінка: наблизитися до твору письменника, до його спонук і зусиль як до проблеми, яку треба спершу пережити, щоби її зрозуміти і відтак відтворити при помочі власних засобів уяви та слова, щоби найти перед собою її дійсну вартість. Перевести досвід — значить досвідчити на собі, найти перехід від субективного пересвідчення до обективного доказу значить перетворити моменти субективного переживання в такі форми зовнішнього вислову, щоби вони могли стати підставою перевірки для інших.

Одна із найбільше плодючих ідей Джеймса показує нам, що „правдивість" якоїсь ідеї не відбиває дійсности, наче копія оригінал, а вищує те, що буде, підготовляє нас до активного становища супроти дійсности. Світ є для нього не чимсь одноцільним, одним, що скриває в собі одну тайну, а неосяжною стихією ріжних течій, на яких напрям можемо впливати в не меншій мірі, ніж вони впливають на нас, коли порива-ють нас. Ідеї є для нього чимсь у роді ріжних родів кораблів і засобів комунікації, про яких силу не можемо сказати багато, заки не випливи ми на них на повне море.

Література — поле боротьби ріжних течій і кораблів; роля критика розпізнати не тільки напрям вітру і відріжнити панцирники від човнів, але й відкрити нові береги, до яких вони пливуть, несвідомі своєї мети.

— **Відокремлення церкви від держави в Еспанії.** Ватиканські круги слідять праці конституційної комісії еспанського парляменту, бо в 14. розділі еспанської конституції передбачено відокремлення церкви від держави, розвязання монаших чинів і конфіскату їх майна в користь державного скарбу.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 13—?

—o—

Студентські справи.

День Українського Студента в Тернопільщині.

Виділ „Товариства Прихильників Освіти" у Львові подає до відома українському громадянству та студентству тернопільського воєвідства, що тернопільський воєвідський уряд рескриптом з дня 21. липня 1931 р. ч. ББ. 2002/31. дав дозвіл на переведення одноденної збірки на збіркові листи в цілому тернопільському воєвідстві на день 5. вересня 1931 р. Збіркові умовини такі:

1. Особи, що будуть займатися збіркою, мусять мати іменні легітимації з фотографіями й описами, видані Виділом Товариства на відпитах дозволу воєвідського уряду, а відмовані дотичним повітовим старостою.

2. Ученики й ученици не можуть брати участи в збірковій акції.

3. Збіркові листи або книжки, видані особам, що займаються збіркою, мусять мати порядкове число, відповідний напис, дату та підпис і печатку Товариства, а збіркові книжки мусять мати крім цього понумеровані сторони.

4. Кожний датек має бути негайно по зложенні записаний на листі або в збірковій книжці чорнилом або хемічним олівцем самим жертводавцем, а коли цей не вміє писати, тим, що збирає в присутности жертводавця.

5. Не вільно переводити збірки від дому до дому, з виїмком осіб, що є знані з публичної добродійности, вдруге в цій самій громаді а також у державних та самоуправних урядах.

6. Перед розпочаттям збірки в поодиноких повітах мають явитися особи, що займаються збіркою, в дотичних повітових староствах в цілі зголошення розпочаття збіркових кроків і скількости осіб призначених до переведення збірки, як також в цілі завізимування, згаданої під 1. іменної легітимації, а перед розпочаттям збірки в поодиноких місцевостях особи, що будуть переводити там збірку, мають зголоситися в громадських зверхностях і виказатися легітимаціями, завізимованими дотичними старостами.

7. Загальний звіт з висліду збірки має Виділ Товариства найдальше в річниці 4-тижневім по закінченні збірки переслати воєвідському урядові.

Недодержання котроїнебудь з повищих умовин потягне за собою уневажнення дозволу.

Студентів тернопільського воєвідства кличемо взяти активну участь в переведенні збірки. Від успіху збірки залежатиме життя наших незаможних студентів у цілому шкільному році. Де нема студентів, просимо старше громадянство творити комітети й переводити збірку.

Ціле українське громадянство у цьому одному дні в році мусить допомогти українському студентству.

По інформації, листи й легітимації просимо зголошувати негайно до канцелярії Товариства: Львів, Супінського 21.

До українців студентів вищих шкіл!

Щоби вшанувати 20-літній ювилей істнування Товариства ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві а також поглибити і на новітні дороги спровадити розвиток українського народу, порішило Товариство ім. М. Шашкевича приступити до зорганізування Шашкевичівського інституту. Програма цього інституту міститься в ч. 1. „Шашкевичівських Вістей", квартальника, що виходить в Золочеві і є органом Товариства М. Шашкевича.

Хочу запросити ціле наше студентство до співпраці над створенням інституту і тому прошу всіх студенток і студентів вищих шкіл в краю і поза границями, щоби карткою подали свою адресу і зголосилися до співпраці. Кожний, що зголоситься, одержить інструкцію і „Шашкевичівські Вісти" безплатно, опісля будуть скликані окремі районові наради і зорганізована праця так, щоби в часі вакацій можна було її перевести. А праця та повинна з огляду на недалеку конскрипцію бути мірою нашої національної свідомости серед мас а рівночасно доказом, що українське вище студентство хоче і може будувати святиню культури і науки, якою має стати Шашкевичівський інститут.

Зголошення належить слати на адресу підписаного.

Д-р Теодор Ванько,
голова Товариства ім. М. Шашкевича
в Золочеві.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове пріма 3·50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·40.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжкородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Вождова бранка", „Іграшка грошей".

КАСІНО: „Поцілунок весни".

КОЛЬОСЕИ: „Життєві розбитки", „Інтрыганг".

ЛЕВ: „Пісня кабалєра" (Кен Мейнард), „Заволока".

МАРУСЕНЬКА: „Неаполь, співаюче місто" (Кепура).

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Пісни народів".

ПАН: „Погоничі" і „Завладаємо антеяу" (Лярель і Гарді).

ПАСАЖ: „Сини вождя", „Гори з дівчатами на видноті".

ХІМЕРА: „Чоловік против волі" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Вітер від моря".

УПХА: „Тарзан і золотий лев", „Аристократія з Дамаску".

Програма радіо.

Понеділок, 17. серпня 1931 р.

Королевець (217,1) 19·20 Концерт оперової орхестри. **Липськ** (259,3) 19·30 Година Моцарта. 21·10 Органовий концерт. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорх. **Братислява** (278,8) 12·05 Пісоньки. 14·30 Концерт радіоорх. **Гільверсум** (298.8) 20·10 Концерт жидівського хору. 21·00 Симфонічний концерт. (Пасторальна симфонія Бетовена). **Бреслян** (325) 16·00 Пісні Бетовена. 17·25 „Культуральні справи сучасности", д-р Вернер Міллх. **Льондон** (356,3) 20·00 Камеральний концерт. (Моцарт. Брамс). **Гамбург** (372,2) 20·00 Музичні жарти. **Букарешт** (394,2) 21·45 Джез на фортеп. **Берлін** (419) 21·45 Концерт (Моцарт). **Стокгольм** (435,4) 22·10 Камеральна музика (Смичковий квартет). **Рим** (441,2) 21·00 Людова музика. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Симфонічний концерт (Бетовен). **Відень** (516,4) 20·00 Еспанія в музиці. **Рига** (524,8) 20·20 Сонати Бетовена. **Будапешт** (550,5) 19·00 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 21·00 Відчит.

Вівторок, 18. серпня 1931.

Братислява (325) 12·10 Концерт радіоорх. **Гільверсум** (298,8) 16·55 Концерт жіночого хору. **Букарешт** (394,2) 18·30 Румунська музика. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Мілянo** (500,5) 21·00 Симфонічний концерт (Бетовен, Мендельзон). **Харків** (937,5) 15·00, 20·00. Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит. **Ленінград** (1000) 15·00 Концерт. 16·00 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 17. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 13·10, 16·00, 16·30, 17·10 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Міжнародні торги", дир. Гросман. 15·45 „Про новочасну косметику", п. М. Жулавська. 16·15 Авдиція для найменших. 16·50 Гутірка по французьки. 17·35 „Бій за Варшаву", майор Боркевич. 18·00 Легка музика з кавярні „Гастрономія". 19·00 Всячина. 19·20 Пісоньки в сальоні, вик. Целіна Наглія в супр. форт. 19·40 Рільнича скринька, інж. Борцовський. 19·55—20·10 Комунікати. 20·30 Концерт зі Швайнарської Долини. 22·00 „Побіда", пор. Кузьмівський. 22·15 Комунікати 22·30 Співацький речіталь Волод. Качмара (бас) при акомп. форт.

Вівторок, 18. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10, 13·10, 17·50, 20·10 Музики з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Стрілецьке мистецтво світа. 15·45 Передмова до музичної драми Вагнера „Трістан та Ізольда", проф. Шопський. 15·55—16·00 І. акт муз. драми Вагнера, „Трістан та Ізольда", трансмісія з Байрайту. 17·25 „Вселенна Айнштайна", д-р Бурдецький 18·00 Всячина. 18·20 Пояснення II. акту „Трістана та Ізольди", проф. Шопський. 18·30 II. акт „Трістана та Ізольди". 19·50 „З гегенни генія", д-р Бельмонт. 20·05 Метеор. комунікат. 20·15 Комунікати. 20·30 Пояснення III. акту „Трістана та Ізольди", проф. Шопський. 20·45 III. акт „Трістана та Ізольди". 21·00 „Міста і роки", фейлєтон. 22·15 Комунікати. 24·30—24·00 Тр. з Варш. Легка і танкова музика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при повіт. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 8—10

ПРИЙМУ інтеліґентних гімназійних учнів на мешкання. Найздоровіша околиця Львова (початок вул. Кадецької). Сонячне мешкання з повним комфортом, домашній харч (3 разів денно). Фортепян дома. 5 хвилин до Музичного Інституту і Акад. гімназії, 10 хвилин на фільо. — Письменні зголошення до 25. серпня до Адміністрації „Діла" під „Солідна Хата". 199 1—3

ВІДЕНСЬКІ ТОРГИ

6—12 вересня 1931 р. (Ротунда до 13. вересня).

СПЕЦІЯЛЬНІ ІМПРЕЗИ:

Виставa меблів. Виставa реклями („Фотографія в реклямі"). Виставa новочасного газового приладдя „Електричність у домашнім господарстві". Сальон футер (Віденська мода дітих виробів).

ВИСТАВА РАДІЯ І СЛАБОГО ТОКУ.

Виставa бюрового приладдя Виставa залізних і опатентованих меблів. Будівельна виставa та будови доріг. — Технічні новости та винаходи. Виставa харчів і делікатесів. — Австрійська виставa зимового спорту. — Зразки сільского та лісного господарства.

Віздова віза зайва. Виказка Віденських Торгів і заграничний паспорт дають право перейти австрійський кордон. Транзитова чехословацька віза зайва. Значні знижки переїзду польськими, німецькими, чехословацькими і австрійськими залізницями та летунськими лініями. Всілякі інформації та виказки Торгів (по 8·— золотих) через:

WIENER MESSE — A. G. WIEN VII.

як також підчас осінніх Ляйпцігських Торгів у Бюрі Інформацій у Ляйпцігу, Австрійський Павільон (Oesterr. Messhaus) та в почесних відпоручників:

Львів: Австрійський Консулят, вул. Сикстуська ч. 35.
„ Торговельний радник Оскар Фабіян, Легіонів ч. 5.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. вул. Ягайлонська ч. 20—22.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. вул. Шпитальна ч. 1.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. пл. Марійська ч. 8.
„ Анц. Сп. для Міжнародього Транспорту, Шенкер і С-ка, пл. Марійська ч. 9. — почт. скр. 23.
„ Comp. Internationale des Wagons-Lits, пл. Галицька 15.

169 1—5

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1. вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА — **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається пашночки до семінарії або до гімназії. — Приміщення в новій з комфортом уряджений хаті в середмістю — харч здоровий, достатний, пять разів денно. — Солідна опіка старшої пані. Все на оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепян на місці. — Зголошення приймає і інформації дає до дня 25-го серпня 1931 р. п. Стефанія Погорецька — Weldzirz koło Doliny, poczta loco, а потім у Стрию. 82 5—6

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Комплєтні спальні, їдальні, сальони, кухонні уряджения та поодинокі части поручає найдешевше за готівку і на догідних умовинах

Магазин Меблів
СТАЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
Тел. 64-13.

106 5—5

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.
МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.
ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.
ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки
АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И Й
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.
Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 185 (12.841). Львів, середа 19. серпня 1931. Pocztową opłatę uiszczono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 90 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Світова кріза й українська справа.

(Кореспонденція з Відня.)

II.

Це не випадок, що у боротьбі за Европу проти більшовиків і більшовицької небезпеки в Німеччині виступили саме англо-саксонські держави, країни з найбільше розвинутим капіталізмом і з найсильнішою демократією. З нагоди їх рятункової акції берлінський кореспондент віденської „Н. Ф. Прессе" пише: „Багато людей гадає, що заплатою за західну допомогу мав би бути відворот від німецької східньої політики. Зрозуміло, що англо-саксонцям неприємно дивитися, як Німеччина правою рукою бере від заходу грошові кредити, а лівою дає товарові кредити СРСР. Зрозуміло, що тут з внутрішнього примусу мають статися деякі зміни в політиці Ратенав..."

Важко припустити, щоб англійські та американські державні мужі не розуміли того, що поміч Німеччині без можности розвитку її продукційних сил в єдино можливім, східнім, напрямку пропаде марно. А коли це їм тепер ще може й не цілком зрозуміло, то не підлягає сумніву, що дальший розвиток европейських відносин доведе їх дуже скоро до цього переконання, з якого вони примушені будуть зробити найдальше йдучі висновки.

В оцінці більшовицьких відносин европейська політична думка зробила протягом двох років великий поступ. Недавно ще більшовизм вважали в Европі якимсь огидливим гатунком інтернаціонального соціялізму, тепер цеї думки тримаються або ті, яким вона потрібна для поборювання соціялдемократії, або люди дуже зле поінформовані, до яких на жаль належать і деякі українські журналісти, що виписують дурниці про диктатуру пролетаріяту в Радянщині. Недавно ще вважали твердження про невільницьку працю в Радянщині наклепом на більшовиків, тепер-же загально відомо, що невільницька праця є основою більшовицької господарки, з цього зроблено й відповідні висновки в деяких державах, заборонивши довіз до них більшовицьких товарів.

Найменше знає ще світ про міжнаціональні відносини у межах Радянщини. Більшовики вживали не дурно всіх засобів агітації, щоби витворити за кордоном переконання, що національне питання в Радянщині раз на все розв'язано, що тут не має жадного національного гнету. Але й тут правда перемагає. Відомий дописувач віденської „Н. Ф. Прессе", Н. Бассехес, наприклад пишучи про першомайську воєнну параду в Москві висловив припущення, що шалені збройення Радянщини можуть бути виявом „червоного шовінізму". Від такого припущення недалеко вже й до пізнання того, що цілий більшовизм є нічим іншим як сучасною стадією московського шовінізму. Ствердження справжнього стану міжнаціональних відносин у межах Радянщини може мати величезне значіння для дальшого розвитку боротьби світової демократії проти більшовизму. Ця боротьба буде свідомо спрямована проти господарки московського капіталізму репрезентованого радянським урядом.

Пізнання справжнього стану річей колективним розумом залежить у першій мірі від потреби такого пізнання, від заінтересування тим чи іншим обєктом пізнання. Народи, що душаться в невломнім колі сучасної кризи, мусять звернути свою увагу на терени, що обіцюють їм порятунок та вихід з цеї кризи.

Доки існувало переконання, що світову кризу можна полагодити поза межами Радянщини, заінтересування радянськими відносинами не мало під собою особливого реального грунту, тим більше, що радянський уряд вважає таке заінтересування втручанням у „внутрішні" справи Радянського Союзу та загрожує збройним конфліктом.

Класичним прикладом цього може служити останній конфлікт між Радянщиною і фінляндським урядом, що дозволяв собі інтервеніювати в справі карельського селянства. Але під враженням світової кризи мусить повстати питання, чи все, що робиться в сучасних межах Радянщини, є справді „внутрішніми" справами московського уряду. Московські можновладці аргументують це твердження властивою самою лише погрозою війни. Цей аргумент переходово вистарчає, бо культурний світ у протилежність до більшовиків має цілком оправдану відразу до війни. Але кожна погроза повторювана без кінця тратить нарешті своє значіння, а у всякому випадку робиться менше страшною ніж цілком реальна небезпека сталого зросту світової кризи, яка витворює справді дуже сприятливі умови для більшовицького нападу на Европу. З другого боку більшовицька небезпека зменшується по мірі консолідації країн, захоплених кризою під проводом англо-саксонських держав. У самому поширенні кризи на цілий світ полягає й можність перебороти її. Московський націоналізм лише доти небезпечний, доки не виявлено його цілковитого противенства до самих засад поступу інтернаціональної господарки.

Ми можемо певно рахувати на те, що сучасна кріза у своєму елементарному розвитку спричинить дуже поважні зміни в свідомости культурних народів, змете все штучне, умовне й неістотне та відзеркалить у колективній уяві примус жорстокої дійсности.

Наша найближча доля залежить у значній мірі від того, чи спроможемося зрозуміти ту дійсність та пристосуватися до неї. У межах Радянщини стоїмо разом з іншими поневоленими націями проти відновленого фронту хижого московського націоналізму. Більшовики скріплюють поспішно цей фронт, святкують помирення з московською інтеліґенцією, московських інтелігентів вертають з заслання, відзначають за пильну працю; більшовицькі аґенти провадять успішно переговори з представниками московської еміґрації відносно її повороту та співробітництва з московським урядом; московська інтеліґенція виявляє без порівнання більшу покору й готовість співробітничати з більшовиками ніж в першу добу НЕП-и, бо розуміє сучасне небезпечне становище національного московського уряду. Разом з тим зростає знов хвиля жорстоких переслідувань української інтеліґенції, винаретовують найльояльніших українців лише за те, що вони остались у країнцями. Московські ліберали та „соціялісти" вже справді не зможуть закинути більшовикам, що вони штучно плекають український націоналізм.

Сучасне піднесення московського націоналізму показує недвозначно, як марні сподіванки тих, що числять на участь більшовиків у відбудові світової господарки, кожна спроба примусити їх до цього викликалаб більший звязок усіх часток московської нації та скріплення більшовизму.

Противенства між світовою господаркою і московським капіталізмом збільшують цілком природно ворожнечу між Московщиною і поневоленими націями Радянщини. Стремління цих націй до вільної участи та співробітництва в світовій господарці ідуть на зустріч потребам її в нових силах та нових теренах діяльности для світового капіталу, але ціж самі стремління загрожують вирвати у Московщини поневолені країни, які вона може тепер безмежно й неподільно визискувати. Поневолені нації є таким чином непереможною перешкодою до нормальної участи Московщини у світовій господарці.

Поважне значіння України та інших поневолених народів Радянщини для поборення світової кризи може в деякій мірі зясувати й заінтересування українськими справами, що так зросло в останнім році в Европі та в Америці, і то саме в англо-саксонських державах, що найбільше енергійно поборюють цю кризу. Ця обставина, що беруть тут українську справу в цілому, показує, що чужинці часом можуть бути кращими соборниками ніж деякі українці.

М. Данько.

ЗБІЖЖА І ПАШУ,
дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Кріза системи капіталізму.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 12. серпня 1931.

I.

Тутешня „Хліборобська Газета" подає, що є тепер у світі пять міліярдів пятьсот міліонів бушлів (один бушель мірить звиш 36 літрів) збіжа, на яке нема покупців; іншими словами, якби хлібороби зреклися жати збіже цього року і наступного року, то всі народи світу ще мали би хліба доволі і досить. Надвишку цукру обчисляють на 6 міліонів тон. Продукція кави цього року виносить 26 міліонів кірців, тобто вдвоє стільки, що звичайна консумція. Стоки чаю в самій Великій Британії переходять 12 міл. кільограмів, супроти 73 міл. у 1926 році. Збори бавовни дадуть цього року 28 міл. балок, тобто 12 міл. більше ніж мин. року. А невичерпані резерви каучуку (гуми) збільшилися цього року продукцією 130.000 тон, тай ця диспропорція між подажею і попитом безупинно поглиблюється.

До цих дат можна ще додати ось що:

Припаси вугілля накопичуються при копальнях. — Тисячі кільометрів матерій готові дати поживу молям у складах і фабриках. — Фабрики обуви не знають, де примістити свої припаси. — Пивниці заливаються винами, на які нема купців.

А щоб вернутися до збіжа, то є в Америці 20 разів більше збіжа ніж Америка може спожити, в Еспанії тричі стільки. У Франції — країні виїмково зрівноваженій з господарського погляду (і не тільки господарського) — є збіжа саме стільки, що треба, але ціни його низькі, і коли французький хлібороб ще не впав жертвою міжнародньої конкуренції, то це тільки завдяки штучним запорам митної охорони.

II.

А проте є в світі Божому багато міліонів людей, яким хибує хліба, і цукру, і кави, і чаю, і палива, і одежі, і обуви, і яким не завадило би долити до води кілька капель вина.

Невже воно не сумно й ганебно, що землю, яка тече медом і молоком, залюднюють голодні й голі?

Не тільки збіжа й одежі є багато в світі — так само багато ожерелля, золота, бриллянтів, забагато навіть овочів, бо сади прегарно зародили й родять. А проте майже скрізь, панує недостаток. Бо надмір, обильність, щедроти замість принести трохи щастя людям — спричинили безробіття, джерело нужди й одчаю.

Перед ланом, перед садом, перед винницею селянин кивае головою і каже: Знов гарні жнива... Знов зародило... Що з мене буде?

Фабрикант гальмує машини і відправляє робітників. Чорна нужда панує у промислових осередках Англії, Німеччини і тієї Америки, якою ще кілька років тому весь світ захоплювався, думаючи, що вона відкрила нарешті тайну вселюдних гараздів, тобто розвязала соціяльне питання у свому, суто-капіталістичному дусі. Сьогодні тільки здвигають плечима на згадку цих недавніх ілюзій.

Мало цього. Думалось би, що коли всього товару є такий достаток, то принаймні все повинноб бути дешевше в подрібній продажі. Одначе воно не так: зайдіть до крамниці і трібуйте щось купити — ціни ростуть, майже на все.

III.

Нема сумніву: щось кульгає у нашому славутньому „поступі" матеріяльному й моральному. Тріщить ціла система господарського, суспільного — і політичного! ладу, витвореного в новітній епосі білим людством і накинена ним трохи не цілій земній кулі. Система ця, капіталістична, мала свої вершки і низини, свої ясні і свої сірі дні, але такого банкроцтва, як оце на очах нашого покоління, вона ніколи раніше, навіть приблизно, не зажила. Капіталізм не зумів зорганізувати світа. Політично він перепав у великому іспиті, який розпочався був 28. червня 1914 року в Сараєві і завершився (часово) 28. червня 1919 року у Версаї. Вниз покотився віз і котиться далі, серед сльоз, поту, крови і — до неба вопіючих абсурдів: зпоміж багатьох розважте тільки один, правда, з більших — абсурдну долю нашої тісніщої Батьківщини в абсурдному правно-політичному виплоді Версаю і Сен-Жермену. Одначе ми — хоч жорстоко й болюче роздавлені пануючою в Европі й світі машиною, то ми таки не одні страждучі на широкому світі. Гуверовий заклик неначе підніс перед людством занавісу — на органічну нездатність існуючої системи, на її занедбаність, її безглуздість, її злочини. Жнемо — хто нині в цьому сумнівається? — в переходовій періоді з одної епохи історій людства в другу. Чи буде вона краща і щасливіша? — хто може відгадати? Одно певне: вона буде інакша.

IV.

Не думайте тільки припадком, що уваги ці ваш кореспондент або так собі висмоктав з пальця, або взяв із якоїсь революційної брошури чи газети. Нічого подібного. Майже всі думки, всі помічення, вище зазначені, товчуться в останніх днях, і то щораз частіше, трохи не по всіх хоч як міщанських і консервативних газетах Англії й Франції, про Німеччину й не говорячи. Навіть старий „Таймс" втратив свою давню, глибоко в силу своєї нації й імперії врощену, супокійну самопевність тай у великі дзвони б'є на алярм: „Таймс" — безсумнівно найлишиніший плід, орган і знаряд найпершої в світі капіталістичної держави і нації. А за „Таймсом" бють у дзвони міщанські органи Франції — цієї Франції, яка ще найменше з усіх великих країн світа поражена банкротством існуючої суспільної системи. Ось напр. сьогодні близький урядові „Журналь" пером одного зі своїх найбільше читаних співробітників розсипався докорами на адресу пануючої соціяльно-господ. системи, суворими осудами її несуразности й шкідливости, мелянхолійними пророченнями її близького й безвідкличного кінця. Читаючи той акт обвинувачення і присуду проти капіталізму, десь певне руки собі затирають з вдоволення члени тієї радянської торговельної місії, яка саме наспіла сюди з Москви. Є їх аж сім, самі великі риби більшовицької економіки. Приїхали вони сюди наслідком нової французько-радянської торговельної угоди (яка касує між ін. і розпорядок проти „демпінгу"), щ. би р.бити великі замовлення для радянської пятилітки, тощо.

Вони певне затирають собі руки з вдоволення. І можуть вони бути вдоволені — принаймні негативно. Бо велика частина їх критик капіталістичної системи виявляється оправданою. Негативно, значить, Ленін, за Сен-Сімоном і Марксом, переміг. Але чи переможе він у позитивному змислі, тобто в своїй програмі нового ладу, нового соціяльного будівництва — зовсім інше питання. І відповіди на нього нема тай ще довго не буде.

Бо те, що досі твориться на тому боці радянських кордонів, своєю безоглядністю щодо людської праці, поту, крови, свободи й самодостойности зовсім не стоїть позаду капіталістичної жорстокости, а хіба навпаки. Та — поживемо, побачимо.

Або й — не діждемося, і не побачимо.

С. З.

—o—

Перед конґресом національностей у Женеві.

Як відомо, щороку, в останніх днях серпня відбуваються в Женеві конгреси зорганізованих національних меншин. І цього року відбудеться в трьох останніх днях серпня семий з черги конгрес національностей (така тепер його офіціяльна назва). Від кількох літ належать до конгресу й українці з Польщі. У 1929 р. їздив туди і представник волинської групи збебізованих українців в особі тодішнього посла Богуславського, що зголосив свій акцес до цієї установи. Одначе тоді президія конгресу не приняла його в члени. Він вернув домів з нічим.

Зате зачуваємо, що на цьогорічний конгрес мобілізуються знов волинські бебіст. українці Певний і Богуславський. Польська преса повідомила, що вони дістали тим разом на конгрес офіціяльне запрошення від секретаріяту конгресу. Чи це правдоподібне — не знаємо. Бо важко булоб зрозуміти льогіку секретаріяту конгресу, яка перед двома роками наказувала йому і цілій конгресовій президії не приняти п. Богуславського в члени конгресу, тому що він не репрезентував фактично українського населення з Польщі, тільки проурядовий політичний польський табор, і яка тепер чомусь малаб у відношенні до тих самих „репрезентантів" змінитись. Зрештою на цю тему недоцільно довше писати, бо справу провірять і розглянуть на місці наші українські делеґати, які, на випадок потреби представлять конгресові у правдивому світлі політичне і „національне" обличча пп. Богуславського і Певного.

Крім того зачуваємо, що і на конгрес і на час сесії Ради Ліги та її пленарних засідань стараються деякі санаційні кола вислати і „малопольського русина" Михайла Бачинського, комісаря Народнього Дому і посла з ББ. Про це згадували ми вже вчора. Словом бебістичні політичні кола приготовляють, як бачимо, самі поза урядом, зорганізовану на ширші розміри кампанію проти нас. Але попри те слід занотувати і таку, непровірену щоправда поголоску, що, мовляв, усі ті приготовання бебістів до женевської кампанії стоять посередньо у звязку з приїздом до Варшави уповноваженого польського представника при Союзі Народів мін. Сокаля.

Та вернімо до конгресу зорганізованих національностей. Цим разом буде він радити, як ми вже повідомляли, над тим, який тісний звязок має справа роззброєння і світового миру зі справою націон. меншин, а далі буде обмірковувати питання національно-культурного обєднання усіх частин даного народу, розбитого поміж ріжні держави, при чому конгрес братиме на увагу і практичні досвіди з тієї ділянки.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 6)

З дороги на північ.

По годині 22. вирвнув перед нами Нордкап, остаточний етап нашої довгої дороги. Це на 307 метрів висока сірочорна скеля під 71° 10' півн. ширини, що творить кінець острова Магерей (Magerөy), останнього з норвеських островів.

Лише в коротенькім сезоні, коли зїжджають тут туристи з усього світа, щоби оглядати з цієї скелі сонце опівночі, є тут жваве таке життя. Є тут пару шоп на долині при маленькій кладці, де причалюють корабельні човна, та де продають усякі примітивні памятки лопарської роботи, є тут на вершку скелі, куди треба добре дертися в яку годину в гору, почтова агенція, де б'ють на почтівках стампілю з Нордкапу, і обеліск у память короля Оскара II. Тут ростуть іще всякі ростини, подібні як по наших полонинах; а що це так далеко на півночі, то норвеський закон, признав Нордкап з його рістнею народнім парком.

Та ми трафили нещасливо; мряка, сильні хвилі, що з трьох сторін били в корабель і кидали шалюпи кілька метрів угору, незвичайно ускладнювали причал до берегу скелі — і правду кажучи, був він недоцільний, бо ті смільчаки (між ними і два мої товариші), що вибралися на скелю, крім емоції/мало що більше бачили, як ті, що в ту лишневу білу ніч залишилися на кораблі. І але вийшли на Нордкапі ті жидівочки, що в своїх тісних головах з цапиним мозком надилися на данцінґ, але вийшов і цей молоденький кореспондент, здається від І. К. С., що вічно пивиндявся по кораблі і хотів надавати цілій прогульці патріотичний тон, бо хоча прилади кілька білочервоних хоругвок, щоби взяти Нордкап у посідання, в останній момент зі страху не висів з корабля[1]). А проте ціль прогульки ми осягнули, хоча була мряка й зимно (всього 7°); хоча розкричалося море і вітер, одначе коли вряди-годи передерлися через густу мряку промені сонця, тоді на овиді творилася така гарна гра красок, червоної, жовтої, фіолетової, що можна було мати ілюзію справжнього полярного сяєва. А коли я пригадав собі, що передімною — лише безмежній океан на всі сторони, що ген далеко на полудневий-схід починається Мурман, так гарно змальований Немирович-Данченком, аж десь по Біле море із страшними соловецькими островами, а далеко на півночі Шпіцберґ (Свальбард), і бігун, та що я є один з нечисленних українців, що загналися так далеко на північ, то та гадка казала мені забути про всі труди такої далекої дороги.

В год. 6 рано 26. липня звернув корабель у поворотну дорогу. Скоро минули ми знов острів штах, а тому, що радіодепеша повідомила, що на океан тягне буря, то капітан перерізав океан із збільшеною скорістю та коло 11 рано виїхав щасливо знову в залив Гаммерфесту.

Свартізен.

Майже на самому бігуновому колі лежить дикий край Свартізен (чорний лід). Це край високих гір, що сягають до 1600 метрів висоти, та величавих ледняків, що розмірами перевищають славнозвісні альпейські ледняки. Головний ледняк займав поруч із полями снігу та фірну яких 600 квадратових кільометрів, а з нього йде цілий ряд бічних ледняків, що сходять у фіорди та долини гір. Цей дикий гірський світ — це була ціль нашої дороги в повороті з Гаммерфесту.

Та щоби оглядати таке чудо природи, як ледняки Свартізену, треба до цього відповідно призадитися. Бо їх вид домагається від людини скупчення духа, зосередження уваги та піетизму; не вистане лише мимолетне відірвання очей від бріджа, якого товче на кораблі без перерви багато пасажирів, та не вистане схопити величавий краєвид на фотографічну кліщу, так само, як фотографують на кораблі невинно тисячні маловартісні обекти. Тут треба чогось більше — треба зрозуміти душу природи, її маєстат, та нічтожність людини і треба бути вдячним долі, що дала змогу бачити одно з найкращих чудес північного світа.

Керманичі корабля розуміють добре, що треба пасажирів лиш поволі, постепенно вводити в цей зачарований край скандинавської природи. І тому корабель ледви суне по спокійнім морі, серед чудового північного дня.

Здалека перед нами рисується цілий ланцюг гір і ледняків; воздух такий чистий та прозорий, що бачимо мов на долоні всі подробиці, а хоча в дійсності ми віддалені кількадесять кільометрів, видно дуже добре безмежне сніжнобіле поле, звідки спускаються в долину у фіорд численні ледняки Свартізену. А згодом корабель підпливає щораз ближче та ближче, перетискається проливами поміж шери та острови, аж вкінці входить у претарний чудовий Голяндсфіорд. Чудовий, сонячний день, а море таке спокійне, що навіть не чути руху корабля. Претарні, деде де зелені, деде де дикі збочища фіорду, звідки спливають сніжнобілі водопади, відбиваються у воді, мов в зеркалі. А в глибині фіорду, покищо закритій верхами гір, рисується щораз ближче, щораз імпозантніше величавий ледняк Снетінд та його товариш Гельґеляндебуккен, один на 1600, другий на 1450 метрів висоти.

Вкінці корабель закручує ще раз і перед нами простягається така чудова панорама, що не стає слів, щоби її описати. Корабель минає ще один хребет, що стрімко паде в море, а за ним виринає перший могучий, зелений ледняк, відрізаний від моря низьким хребтом, покритим гарною рістнею, через який передирається сильний водопад із ледняка і губиться у морі недалеко невеличкої хатини-захисту.

(Продовження буде.)

[1]) Однак це не перешкодило кореспондентові Куєрєка та ще й асистові університету, подати безкритичним читачам жінки фальшивих вістей про лопарські оселі на Нордкапі та про вивішений ними на вершку польський стяг.

З голосів польської преси.

Ще про побут англійських послів у Сх. Галичині.

У „Курєрі Познаньскім“ з 13. серпня 1931. р. (ч. 368) находимо кореспонденцію зі Львова п. н. „Анкета англійських парляментаристів у Сх. Галичині“ (в ориг.: Малопольщі). Цей допис для нас незвичайно цікавий. Заки його зреферуємо, мусимо зазначити, що „Курєр Познаньскі“ є ендецьким органом, а львівським його кореспондентом є один з членів редакції львівського органу ендеків „Курєр Львовскі“. Отже цей кореспондент пише в названому дописі про побут англійських послів у Сх. Галичині з львівського ендецького становища. На початку автор інформує познанців про те, яким чином у світі, зокремаж у в англійців, зросло заінтересування українцями, далі спиняється на деяких посуненнях уряду нібито для наладнання польсько-українських взаємин у Польщі. А потім дослівно пише:

„У санаційній пресі аж роїться від статтей, в яких усякі публіцисти розвивають різні теорії на тему розвязки українського питання в Польщі. Як досі всі ті теорії не дали ніяких наслідків. Українці зберігають загадкову мовчанку, не зраджуючися зі своїми замірами. А тимчасом останні дні принесли два випадки, які кидають дуже вимовний сніп світла на цілу справу. Ось до Львова прибули минулого тижня два члени англійської палати громад, посли з „лейбур-парті“, пп. Дейвіс і Барр. Обидва прибули як гості УНДО, обмежуючися виключно до зложення короткої візити львівському воєводі. І хоч „санаційна“ преса, а навіть самі гості запевняли, що прибули в приватному характері, щоби прослідити відносини у Сх. Галичині, то з міродайних джерел відомо, що пп. Дейвіс і Барр були делеґовані до Сх. Галичини як неофіціяльні інформатори Комітету Трьох, згідно Ліги Націй і що з доручення вищих чинників студіюють тут справу пацифікації і взагалі українське питання в Польщі, а що найважніше, що обоє вони прибули за згодою міністерства закордонних справ, і як твердять, міністр Залеський згодився на їх приїзд ще в Женеві, в часі останньої сесії Ради Ліги Націй. Не можна заперечити, що побут двох того роду делеґатів, що приїхали в характері слідчих суддів є для Польщі високо упокорюючий. Тільки увага на гостинність не дозволила львівській пресі висловити тієї опінії, як з другої сторони вказати на властиві причини, для яких Польща мусить толерувати такий дуже для неї прикрий стан річи. Ми вказували вже нераз, що пацифікація не придбала нам доброї опінії про нас, як також не посунула української справи ні на крок. Приїзд пп. Дейвіса і Барра унаглядних це ще більше. Обидва делеґ. відвідали низку місцевостей у Сх. Галичині, конферували з українськими політиками а частинно і з польськими. Про враження і факти, які зібрали, розкажуть, певно тоді, коли виїдуть з Польщі“.

„Конференції, ведені при зеленому столику у львівськім готелю Жоржа два рази, були перервані стрілами, які впали недалеко Львова в часі двох нападів, доконаних під Бірчею на почтовий амбулянс і в Трускавці на почту. В одному і другому випадку полилась кров: під Бірчею згинув постерунковий держ. пол. Пол. Гібчинський, у Трускавці були три особи важко ранені. Слідство ні в одному ні в другому випадку ще не покінчене, але деякі познаки вказують, що маємо тут до діла з виступами українських терористів з УВО, згідно ОУН (Організація Українських Націоналістів). Глухо кружляють і інші поголоски, які ставлять справу в цілком таємничому освітленні. Якщо дійсно два серпневі замахи булиб ділом УВО, то вони є достаточною ілюстрацією для двох англійськчх послів, з котрих один (п. Дейвіс) підписав навіть меморіял у справі пацифікації. Одначе, колиб згадані глухі і неправдоподібні вісти на тему двох кріавих нападів мали якунебудь підставу — це свідчилоб, що в українській справі ми є на похилій площині, з якої треба чимскоріше зіскочити, щоби не замкнути себе передовсім у ганебній вулиці без виходу“. — Останні події у Сх. Галичині, хоч тісно звязані з недалекою сесією Ради Ліги Націй і вирішенням українських жалоб у Женеві, доказують, що українська справа вимагає в найближчому часі дуже докладного та річевого розгляду і полагодження, щоби таким чином цей боляк довше не ятрився. Інша річ, що відроблення всіх тих фатальних блудів, які поповнила в цій справі „санація“, буде коштувати богато часу, терпеливости й енергії“.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

„Народні потяги“.

(Кореспонденція з Риму.)

Головною темою всіх розмов тепер в Італії є... ви думаєте, мабуть, про кризу в Німеччині? — приїзд німецьких міністрів до Риму? — кольосальний дефіцит на 120 міліонів штерлінгів англійського державного бюджету? — про страшну повінь в Китаю, що залишила без всякого пристановища 23 міліони китайців і залила просторонь, що дорівнює цілій Шотляндії? — Нічого подібного! Звичайно і ці теми час від часу повертаються на язик, але головна тема є інша: хто куди виїде в найближчу неділю? І — що особливо замітне та цікаве, — то ця тема цікавить не лише інтелектуальну клясу, що в усіх країнах і народах є найбільше „туристична“, але ви могли би її почути і в розмовах звичайних собі крамарів, дрібних урядовців, ремісників, робітників то-що...

І ось так уже мало не місяць! Можна подумати, що на Італію зійшов дух якогось туристичного божевілля. І то не лише в Римі, але і в Міляні, і в Турині, і в Фльоренції, і в Неаполі і в Вероні, Ґенуї... Не можна зрештою тут перерахувати всіх міст Італії, — бо нема такого міста, якого не зачепила би ця манія. Минулої неділі, наприклад з Риму виїхало 15 тисяч, з Міляно 40 тисяч, з такого собі маленького Барі — 3 тисячі, і з якогось там Сасарі в Сарденії — 2000. А ще хтось казав, що італійці не люблять подорожувати! Міста просто вимінюються в неділю своїми мешканцями: минулої неділі Рим вислав до Неаполю 3.600 римлян, а Неаполь відповів 2.500 неаполітанцями, — відповідь, як бачимо, не зовсім рівна, але вона, мабуть, вирівняється в найближчу неділю. Во цеї найближчої неділі, що зливається з популярним італійським святом „Феррагоста“ — в Римі, здається, взагалі нікого не залишиться. Міністерство залізних доріг щодня повідомляє про додачу нових потягів, і щодня всі білєти на ці потяги розкуплені. Наче якась пошесть туристична напала... І це в той мент, як туристичний рух у цілому світі вельми помітно зменшився, — нема за що їздити.

Але треба зясувати секрет цієї італійської туристичної манії. Фашистівський італійський уряд пильнує того, щоби піднести загальний рівень народньої культури, і то саме в національних формах, що в наш час поширення великої промисловости є вельми загрожені по всіх усюдах загальною нівеляцією погладів, смаку, вбрання і звичаїв. Для того він відкрив широко двері всіх картинних ґалерій і музеїв, аніс уся-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. СЕРПНЯ 1931.

ІВАН НІМЧУК.

Памяти Бронислава Янова.

(Замість прощальної промови від Т-ва Охорони Воєнних Могил).

Великим сумом прибила мене вістка про несподівану смерть мого найближчого товариша праці з Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові і його першого голови, бл. п. Бронислава Янова. Вістка тим болючіша, що прийшла до мене на глуху провінцію зі значним опізненням, вже після його похоронів, на яких я очевидно вже не міг бути. Колиж нині читаю опис похоронів Покійного і між промовцями не находжу представника Т-ва Охорони Воєнних Могил, яке він вів справною рукою в найтяжчих початках і розбудував з подивугідною енергією на цілий край, уважаю потребою своєї душі кинути грудку землі на його могилу і від згаданого Товариства.

З Покійним знався я вже давніше, але зблизила нас і зєднала тісніше щойно праця в Т-ві О. В. М. Саме на нараді ініціяторів і членів-основників, яка попередила установчі збори Т-ва, що по довгих заходах добилося нарешті легалізації бавлько пять літ тому, обговорили ми вдвійку все потрібне, звязане з уведенням в життя нашого Т-ва, намітили склад першого виділу, розділ референтур, кампанію в пресі то-що. Вже тоді помітив я, що пок. Янів розумів добре вагу пресової акції для розвитку Т-ва й одобрював усі мої проекти в цій справі, а до деяких і сам давав пізніше ініціятиву.

Самі установчі збори Т-ва О. В. М., підготовані заздалегідь у пресі й особистими заходами, пройшли дуже гарно. Хоч пізно, але й ми забрали вкінці слідом інших народів до праці над упорядкуванням і тривалим закріпленням могил українських полеглих, аби зберегти ці дорогоцінні памятки нашого недавнього минулого для грядучих поколінь. Нововибраний виділ, якого головою вибрано одноду шно пок. Бронислава Янова, забрався дійсно з запалом до праці.

Як тодішній секретар Т-ва скажу, що працювати з пок. Яновом у цьому Т-ві було правдивою сатисфакцією. Не тільки тому, що він відзначався такими гарними прикметами душі, не тільки тому, що робота у нього не йшла, а просто горіла, але й тому, що ця робота видавала свої овочі, що наша акція розвивалася чимраз краще, що за спонукою Т-ва не тільки у Львові, але й у краю пішла жвава й масова праця над упорядкуванням і тревалою охороною наших воєнних могил. А як справно працювала наша централя під безпосереднім проводом Покійного, видно буде найкраще з того, що зараз на другий день після ухвали на виділі всі справи мусіли бути якнайсовісніше і якнайсолідніше виконані, хоч їх нераз було таки немало і давали вони нам чимало роботи. Але всі тодішні виділові працювали радо і з повним вдоволенням, бо бачили, як Т-во з нічого стало розвиватися в поважну краєву установу і як ідеї ним голошені приймаються в усіх кругах нашого народу.

Для пропаганди наших завдань видало Т-во зараз по установчих зборах за ініціятивою пок. Янова мій реферат, який розкинуло по цілому краю, а перед найближчими Зеленими Святами прегарні налінки на вікна роботи пок. артиста Петра Холодного. Позатим випускали ми в перших часах дуже часто відповідні комунікати в пресі, які інформували громадянство про нашу акцію, ширили ідею Т-ва навіть у найдальших закутинах і взагалі актуалізували справу. Таких комунікатів помістили ми в першому році кільканацять і вони безперечно причинилися дуже сильно до зрозуміння й поширення нашої праці в цілому краю.

Щоби цілій нашій праці надати один напрям, щоби звести її до одного знаменника, скликало Т-во небавком за ініціятивою свого голови ширшу анкету-обзід з цілого краю. І ця анкета, на якій явилося дуже поважне число учасників, пройшла з великим успіхом, а ухвалені на ній резолюції стали напрямною для дальшої праці у Львові і в краю. Анкета та була дуже добре продумана і переведена, тому не диво, що учасники її висказувалися про неї з признанням і виходили з неї з горячою постановою працювати ще інтенсивніше над реалізацією завдань Т-ва.

Не місце тут розводитися подрібно над тим, що зробило Т. О. В. М. за головства Бронислава Янова. Скажу тільки загально, що в тому часі переведено евіденцію могил наших полеглих на обох львівських цвинтарях і в усіх тих повітах краю, де основано філії Т-ва. А праця та не була легка! Одночасно з тим ведено акцію з централи за засновуванням філій Т-ва у краю. Як енергійно провів цю акцію пок. Янів і на який податний ґрунт вона впала, доказує найкраще обставина, що до двох літ усі важніші осередки краю покрилися філіями Т. О. В. М., яких основано понад 30. Таким швидким зростом філій не може похвалитися у нас ніяке товариство і в наших відносинах це був просто рекорд! Дальше слід зазначити, що Т-во започаткувало — знов-же за ініціятивою пок. Янова — збіркову акцію на упорядкування обох наших воєнних цвинтарів у Львові. За розмірно дуже короткий час зібрано на згадану ціль кільканацять тисяч золотих і грішми в цієї квоти упорядковано наші могили на Личаківськім та Янівськім цвинтарях і доведено їх до того стану, в якому вони тепер находяться. Ця збіркова акція (т. зв. „членів-опікунів“) виявила, що українське громадянство набрало вже довіря до проводу Т-ва О. В. М., бо бачило наглядно й успіхи його праці. А ця вдатна акція заімпонувала, як це знаю з найпевнішого джерела, і нашим сусідам, які ніколи не надіялися, що короткий поклик Т-ва в цій справі найде такий широкий відгук серед найріжнороднішних кругів нашого народу.

А дальше слід згадати про широке листування централі з краєм, про заходи в справі виготовлення і придбання проектів відповідних памятників і памятникових хрестів, за якими філії і приватні люди постійно звертались до централі, про часті інтервенції у влади, про постійні заходи в справі оживлення львівської філії, про часті засідання виділу і президії Т-ва і т. д. Все те зів пок. голова з великою любовю й енергією у бюрі „Карпатії“, тому видатки адміністрації, не зважаючи на велику роботу Т-ва, були мінімальні. Чиж дивно, що в таких обставинах праця у виділі була для всіх нас правдивою приємністю?

Заслуги пок. Бронислава Янова для Т-ва О. В. М. величезні. Він його основав, він пустив цілу його машинерію в рух, він і розбудував його своєю невсипучою працею, своїм організаторським хистом і добрим прикладом. Тому щира дяка й поклін від нас усіх Тіням Покійного, що злучився отсе з Тінями Українських Полеглих, яких заслуги й славу він бажав утревалити по всі часи!

Тарнавка біля Львівщини 13. VIII 1931.

ку оплату за вхід до них. Тому то він у своїх установах „Дополяворо", що відповідають нашим „Просвітам", але у державному розумінні зі сильною державною охороною і підтримкою, і що находяться при кожній фабриці, при кожній великій інституції, особливо культивує всякі фольклористичні прояви, що ведуть до ширення знайомства й залюблення в красі давніх культурних вилав народнього життя. Тому то він нарешті встановив щонеділі так звані „народні потяги", що майже дурно перевозять екскурсантів з народу для пізнання рідного краю, його краси і культури.

Подам розклад деяких потягів з відповідною ціною. Причому зазначую, що цей розклад що неділі змінюється, так, що щонеділі для екскурсантів представляється спокуса нової подорожі в нове місто. Але деякі з потягів залишаються щоразу, як наприклад потяг Міляно-Венеція, або Рим-Помпеї.

Отже, щоби дати Вам представлення про ціни „народніх потягів", уруховмлених для представників усіх кляс і груп, наведу кілька прикладів:

Рим-Перуджа-Асізі: білет туди і назад — 15 лірів (7 золотих).

Рим-Сіена: білет туди і назад — 20 лірів (10 золотих).

Міляно-Венеція: білет туди і назад — 18 лірів (9 золотих).

Рим-Неаполь-Помпеї: білет туди і назад: 25 лірів (12 золотих).

Венеція-Верона: білет туди і назад — 10 лірів (5 золотих).

Больцано-Верона: білет туди і назад — 12 лірів (6 золотих).

Але досить! Наведених прикладів вистане, щоби кожний міг представити собі незвичайно низький рівень цін. Встановлення цих потягів саме в неділю показує їх справжнє призначення: дати можливість усім тим урядовцям, що гнуть голову цілий тиждень над паперами, всім отим робітникам, що працюють цілий тиждень на фабриках, усім отим дрібним крамарям, що цілий тиждень сторчать за прилавком, — дихнути свіжим повітрям (є спеціяльні народні потяги і на морські пляжі), поширити свої культурні обрії, пізнати свою Італію і її населення, піднестися бодай один день над сірим оточенням, над матеріяльними турботами щоденної буденщини.

Евг. Онощенкий.

—o—

Неясні перспективи.

Ціни збіжа, як звичайно по жнивах, дальше впали, викликуючи занепокоєння серед широких хліборобських мас. З того приводу директор економічного департаменту при міністерстві рільництва, д-р А. Розе висловив у цій справі таку опінію урядових кол:

Рільники зовсім в праві домагатися повної свободи вивозу збіжа за границю, бо магазинування збіжевих запасів у краю показалося шкідливим для продуцентів і держави. Цю справу обговорювано на рільничій конференції, скликаній міністерством рільництва в половині червня ц. р., і тоді рішено обмежитися до втримання на внутрішньому ринку ціни світової, побільшеної ставкою експортової премії. Рішено викинути після жнив збіжеву надвишку за границю і не утруднювати вивозу, який може тільки тоді вдатися, якщо внутрішні ціни разом з коштами транспорту перевищать вивозову ціну найвищою ставкою експортової премії. Збіжева політика могла би тільки тоді заломитися, якби ціни в Польщі були тепер нижчі від вивозових цін, побільшених ставкою премії. Одначе так не є. Теперішні ціни, хоча дуже низькі, все ще перевищують повною ставкою премії ціни інших найважніших експортерських держав, в яких обовязує митна охорона. А що про підвищення премії в теперішніх умовинах нема бесіди, то річ ясна, що не хотячи спинювати вивозу, не можна покищо змагати до вищих цін на внутрішньому ринку, ніж маємо тепер.

Годі нині передбачити, чи будемо мати вивозову надвишку, чи ні, бо це залежить від розмірів внутрішньої консумції, головно сільської. Із збіжевої статистики виходить, що сільська консумція жита хиталася в останніх роках між 23 і 52 міл. квінталів, а тимчасом вивозова надвишка не виносила ніколи більше як 3 і пів міл. квінтантів. Лихий врожай бараболі та інших паш, високі ціни годівельних артикулів, які спонукують спашувати збіже, перехід хліборобського населення до інших споживчих засобів, ніж хліб і мука, все те рішає про те, чи при кінці господарського року буде недобір, чи надвійшка збіжа. При теперішній господарській кризі важну ролю грає також зменшення міської консумції, яка в нормальних часах рішає найбільше про запотребування збіжевих продуктів. Серед таких обставин рішатися на магазинування збіжа, щоби звільнитися на передвівку від евентуального довозу, являться ризиковним ділом.

Світові ціни рівнаються сьогодні менше більше половині цін минулорічних, одначе нинішні перспективи виглядають крашими від торішніх. Цьогорічний врожай є менший від торічнього, отже є виглади на рівновагу між подажю і попитом.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

БЕЗРОБІТНИМ ДАВАТИМУТЬ ОДЕЖУ И ОТОПЛЕННЯ.

Тому місяць при президенті ради міністрів покликали спец. комісію, щоби опрацювала спосіб, як боротися з безробіттям у Польщі. Комісія ця здала звіт прем. Присторові. Звіт іде в напрямі скоординування помочі безробітним в однім році. Польща не має грошей. Зате має багато продуктів і харчових артикулів, яких не може ні продати ні вивезти. Тому комісія радить, щоби безробітним давати знмою одежу й отоплення.

ЗІЗД ЛІКАРІВ У КОСОВІ.

17. серпня почалися в Косові біля Коломиї наради зїзду пов. лікарів станиславівського воєвідства при участи делеґата мін-ства вн. справ. Лікарі здають звіти з річної діяльности. Виголосять теж реферати на санітарні, організаційні й подібні теми. Члени зїзду відвідали Кути, будуть теж у Жабю, де відвідають „Осередок здоровля".

ПІСЛЯ ЗАЛІЗНИЧОЇ КАТАСТРОФИ.

З Відня повідомляють, що число жертв залізничої катастрофи в Стирії збільшилося до 14, крім того 7 ранених бореться зі смертю. Вагони були так сильно збиті, що треба було розтинати їх кисневим апаратом, щоби дістатися до ранених. Удалося щасливо оминути другу катастрофу. А саме залізничник, що їхав розбитим поїздом, хоч був ранений, негайно після катастрофи пігнав до Відня та сигналами, які давав кишеньковою ліхтаркою, здержав другий поспішний поїзд, який певно був би впав на розбиті ваґони посп. поїзду, який розбився у катастрофі.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·99·50—9·00·00, канадійський доляр 8·90·00—8·90·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·0·500—0·05·00, французький франк 0·34·½—0·35·00, швайцарський франк 1·73·50—1·74·00, фунт штерлінгів 00·00·00—00·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·60·00—36·90·00, 20 франків 35·00·00—35·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·50·00—47·80·00.

Срібло: Австрійська корона 0·34·00—0·34·50, 5 австрійських корон 1·75·00—1·80·00, австрійський фльорен 1·35·00—1·40·00, російський рубель 1·40·00—1·46·00, копійки за рубель 0·70·00—0·73·00.

Збіже.

Пшениця двірська з 1930 р. 19.75—20.75, жито одноліле з 1930 р. 20.75—21.25, жито збірне з 1931 р. 20.25—20.50, ячмінь двірський одноліий 14.75—15.25, ячмінь на мливо 13.75—14.25, овес гал. з 1930 р. 15.00—15.50, кукурудза рум. 21.50—22.00, сіно солодке прас. 8.00—9.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 19.00—20.00, рінак озимий з 1931 р. 23.50—24.50, отруби житні 11.75—12.00, отруби пшеничні 11.75—12.00, крупи греч. 50 проц. 41.00—43.00, макухи льняні 24.00—25.00, мішки нові Страдом „Варта" 1.45—1.55, мішки вживані добрі 1.10—1.30.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.** 203 2—8

— **Паливо на зиму (вугілля, дерево) доставляє Українська Опалова Кооператива „Жар" — Львів, Валова 23/I. — Тел. 6-36.** 168 4—10

— **Численні арештування серед інтелігенції на Вел. Україні.** Італійська преса повідомляє, що на Вел. Україні переводить ДПУ численні арешти серед інтелігенції.. Між арештованими є відомі українські діячі як Стасюк, Христюк, Чечель, проф. Яворський і Мазуренко. (Італьофінор).

— **Воєвода Ружнецький** виїхав з начальником виділу безпеки Роговським і секретарем Кіршнером на інспекцію до Дрогобича, Бориславa і Трускавця. Польська преса повідомляє, що поїздка воєводи стоїть у тіснім звязку з останніми нападами в Бориславі і Трускавці.

— **Поперетинали телефонічні дроти.** „Курєр Львовскі" з дня 18. серпня ц. р. повідомляє, що невідомі справники поперетинали телефонічні дроти на залізничім шляху між Бориславом і Дрогобичем на відтинку Губичі. Перервані дроти негайно направлено.

— **Українка.** У женевськім деннику „Трібюн де Женєв" у ч. 190 з 13. серпня находимо статю Евгена Бачинського з нагоди рокови „Острожської Біблії". Стаття подає репродукцію заголовної сторінки Біблії.

— **Відібрали дебіт** трьом закордонним часописам в українській мові, а саме: париському „Вістникові Української Громади у Франції" „Стрілецьким Вістям" у Вінніпеґу і — „Комуністові" з Харкова.

— **„Польські Звйонзек Народови"** розвязали американські власти в стейті Месечузет на домагання прокуратора тому, що статут був суперечний зі законами Зед. Держав.

— **„Кольосей" виарендований для оперетки.** Адвокат д-р Й. Вайс, як правний дорадник і повновласник директорів міських театрів Чапельського та Залеського, підписав 14. серпня умову на аренду будинку театру „Новостей" (Кольосей) при вул. Сонішній. Там гратиме оперетка, як приватна імпреза теперішніх арендаторів міських театрів.

— **Арештували здичілого батька.** У Львові арештували цукорника Р. Ш., якого зловили в хвилині полових зносин з 13-літною донечкою. Вона зізнала, що він робив це від пять літ, а в останніх часах займався теж її 7-літною сестричкою. Лікарські оглядини обох дітей потвердили ці зізнання. Нелюдяність цього батька перевищає звичайну злочинність.

— **14-літній гімназист — убийником.** У Самборі 14-літній гімн. учень Хльонди, син пшодовника поліції, вбив 8-літню ученицю нар. шкіл Кудисівну. Завдав їй кілька ран у голову якимсь тупим знаряддям, потім у корчах присипав листям і піском. Коли його питалися, де Кудисівна, з якою він вийшов на прохід, Хльонди сказав, що він лодкувався з нею, лодка перевернулася й дівчинка потонула.

— **Грабіж у Трускавці.** До інж. Роз. Гаєрової, як виходила з віллі „Діяна" в Трускавці, прискочило двох людей, а один із них вирвав інжиніровій торбинку, в якій було 900 зол. і банковий квіт на кілька тисяч. Поліція придержала напасників аж у Дрогобичі, де вони вечеряли. Це Станислав і Йосиф Стефани. При ревізії найшли в них торбинку з грішми. Поліція обох арештувала.

— **Кінець страйку.** Страйк у тартаках фірми Гредель у Сколім, який тревав кілька тижнів, закінчився. Робітники згодилися на знижку платень.

— **80 румунських спортменів** приїхало з Чернівець у суботу 15. серпня ц. р. до Станиславова в гостину до польського мотоциклевого клюбу. Зі Станиславова виїхали румунські спортсмени в Карпати, щоби оглянути оселі, положені в гарній, мальовничій долині Пруту.

— **В погоні за посадами** заплатив Олександер Шоль у Варшаві 1500 зол. жінці кондуктора Станиславі Свйонткевічовій, щоби за її високою рукою дістати посаду при міських трамваях. Таксамо його кузин Вінберт забажав цією дорогою дістати посаду і заплатив 2000 зол. за високу протекцію. Аж два роки ждали безуспішно на посаду і щойно тоді переконалися обо варшавяки про високу руку жінки кондуктора. За своє посередництво опинилася Свйонткевічова на цілий рік у вязниці, де буде роздумувати над новими способами посередництва.

— **Скоротити своє життя** забажала Антонина Дроздаль, жінка робітника у Львові і тому напилася сільного квасу. Нещасливу відвезла каритка до шпиталю. Причиною мабуть родинні невгодини.

— **Два замасковані і озброєні бандити** напали в ясний день у суботу 15. серпня ц. р. на купців Арона і Ляйзора Штернів та двох селян на дорозі між Тирявою Волоською і Залучем, пов. Сянік. Бандити перешукали свої жертви і забравши ледви кількадесять золотих, дали ногам знати. Поліція арештувала О. Латацького з Тиряви Волоської, Володислава Страміка з Залужа і Мартина Боця з Тиряви Долішньої. Арештовані призналися до грабунжового нападу.

— **У Вербові,** станиславівського повіту, застрілив Дмитро Климка через помилку Василя Цюрара, сподіючися, що це його запеклий ворог Василь Грабовецький. Климка втік з вязниці в Делятині, де сидів під замітом намаганого вбийства Василя Грабовецького з Лавчина. Тепер має ще один грішок на совісти. Поліція шукає вбивника.

— **Страшна залізнича катастрофа.** Міжнародній експресовий поїзд Рим-Відень, до якого долучений є безпосередній ваґон Рим-Варшава, вїхав у повнім бігу на товаровий поїзд, що стояв на стації Ґес (у Стирії). Льокомотива поспішного поїзду впала з насипу та потягла за собою службовий, почтовий і два особові ваґони. З товарового поїзду розбиті 4 ваґони. Досі добули зпід звалищ 12 убитих і 11 тяжко ранених. Трупи так змасакровані, що годі їх розпізнати. Причини катастрофи досі не-ствердили.

— **Труп у малиннику.** Парібки, що збирали малини, надибали в потоці гром. Яворів (пов. Косів) трупа 14літнього Мик. Кіщука. Здогадуються, що Кіщука вбив Дмитро Кіщук зі Соколівки, який з небіщиком збирав малини. Поліція арештувала Дмитра Кіщука та Василину Кіщук, маму вбитого, як підозрілих у вбивстві.

— **Купувала за фальшиву 50-тидолярівку.** У Вильні бажала купити золотий годинник Стефанія Шимчук і дала золотникові 50 долярів. Показалося що це фальшиві гроші і її арештували.

— **Несамовитий хорий.** З лічниці випустили вояка, Піяба, в Аракажі (Америка). Він зїв при лікарській комісії ось що: 12 яець, 12 овочів, манга, 3 кг. мяса, 1 кг. ризу, 1/2 кг. книдлів, 6 великих булок ваги 784 гр. і це все попив 12 шклянками води. Розуміється, що його відправили з лічниці до дому, де його дружина обурилася, що не давали йому ковбаси і помаранч, які він любить.

— **Найшли Содому і Гомору.** Папська комісія натрапила на сліди розвалин біблійних міст Содоми і Гомори, знищених землетрусом 2000 літ до Христа. Серед звалищ найшли дощинку з написами — невідомим досі письмом і її досі не відчитали.

— **„Навтілюс" у дорозі.** Шведський корабель, що вернув із ловлі китів подає радіом, що стрінув підводну лодку „Навтілюс", яка не вважаючи на непевну погоду посувається бадьоро в напрямі бігуна.

— **Фальшівники грошей у Румунії.** У Брашеві арештували двоє осіб, які мали фальшиву тисяч-леївку; у звязку з їх зізнанням викрили фабрику цих банкнотів у Путилі і арештували кілька осіб.

— **Впав сніг у Баварії.** В останніх днях понизилася нагло температура в Німеччині, а 14. ц. м. впав сніг у Баварії.

— **Розстріли на кордонах Китаю.** ДПУ масово розстрілює втікачів, яких Китай віддає більшовикам. Біля Хабаровська розстріляли групу з пяти людей, що перейшли кордон без дозволу.

— **Слідство проти Вальдемараса.** Появилася поголоска, що проти Вальдемараса ведеться слідство під зажидом державної зради, тому що він звернувся до французького консуля з замітками про порядки на Литві.

— **Пошукують зброї** в робітничих домах в Еспанії. В провінції Астурії відібрали поверх 5000 револьверів. Мін-ство внутр. справ заповіло дальше примусове розброєння робітництва і скріплення поліції на 300 нових службовців.

— **Рекорди.** Англієць Кайн Дон поїхав до Америки, щоби здобути рекорд швидкости моторівки, а саме 184 км. на год. В портовому закутку Ню Йорку, на острівці Рікер, живе аж 6,000.000 щурів. Рекордово приростають запаси золота в Франції, за один тиждень приросли на суму 150 міліонів франків. Всього золота має Франція аж 58 міліярдів 550 міліонів. Обіг банкнотів виносить 79 міліярдів франків.

— **„Святе вино".** Під тією назвою відчинено в прогібіційній Америці крамницю, в якій продають кістки вина. Коли таку кістку кинути в воду, вода зміняється у вино. Тим чином продається вино довільної якости і краски під боком прогібіційної міліції.

— **Про війну майбутнього** фашистівський генерал де Боно каже таке: „Не буде на війні позиційної боротьби, головною зброєю буде летунство. Його завданням буде нищити ворожі війська, міста і запаси, а також боротися з ворожими літаками. Воздушна і газова війна забере багато людських жертв, а матеріяльні втрати будуть довго після війни відбиватися на житю країн, що вели війну. Добре вишколена кіннота буде теж мати більше примінення, як піхота, котра буде лиш утревалювати здобутки воздушних частин армії. Фашистівська Італія приготовляє своїх маленьких „балілі" до майбутньої війни".

— **Літературна нагорода.** Французька Академія признала нагороду 4000 фр. Карлові Вільдрак за комедію в 3-ох діях. „Бруілля"; Вільдрак відомий своєю песою „Пароплав завзяття", що від 10 літ ішла з великим успіхом у Парижі та на чужині.

— **Амнестія в Радянщині.** Начальник комісії для амнестії Сольц предложив президії ВЦК-у список робітників і селян, що перебувають в оселях праці і домах поправи в Москві та безоганним поведенням і охотою до праці в робітнях заслугують на зменшення кари. Президія під проводом Калініна рішила вкоротити кару 808 особам, з яких 700 будуть негайно випущені на волю.

— **Пригоди хлопців на Чорному Морю.** Чотирьох молодих хлопців з Констанци всіли перед 25 днями в човен і пропали серед Чорного Моря. Аж недавно наспіла вістка від румунського консуля в Бургас (Болгарія), що вітер пригнав човен з хлопцями до болгарської пристані Созополь. Вони вибралися на рибу і мали з собою харчів на три дні. Коли вертали з риболовлі, захопила їх буря і понесла на море.

— **Вибухнула амуніція** в магазині зброї в Макао. В часі вибуху згинуло 7 осіб, багато домів ушкоджених, телефонічні лінії до Макао перервані. Шкоди обчислюють на 200.000 фунтів штерл. Нараховують 26 вбитих і 62 ранених.

— **Небажаний врожай.** Великий врожай бавовни в Америці грозить катастрофальною ріжницею цін і руїною великих плянтаторів бавовни. У звязку з тим фармерський уряд у Вашингтоні порадив губернаторам 14 стейтів, де найбільше управляють бавовни, щоби часть продукції знищили. Фармери мають зорати третину зборів, а зате фармерський уряд обовязується не випустити перед 31. липня 1932 р. на ринок 3 міліонів бель бавовни з торічного збору. Якщо фармери на це згодяться, знищать 4 міліони бель бавовни. При тій нагоді фармерський уряд повідомляє, що спроби стабілізації цін бавовни не вдалися, тому як фармери відкинуть цей проект, грозить їм велика катастрофа.

— **За роззброєння палестинських жидів.** В Наблюсі відбувся зїзд палестинських арабів, щоби зайняти стяновище в справі озброєння жидівських кольоній палестинською владою. Зїзд рішив уладити дня 15. серпня ц. р. публичні демонстрації, звернутися з відозвою до музулманського світа, вислати протест до Союзу Народів і домагатися від палестинського уряду роззброєння жидів, або озброєння арабів, грозячи інакше акцією, яку буде вважати доцільною.

— **Повстання на Кубі.** Повстанчі відділи спалили залізничий двірець в Агабана, висадили міст на ріці Гваракабуя і захопили склади амуніції. Урядові війська напирають на повстанчі загони і змушують до відвороту.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладжувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів більших фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

Високі Школи у Відні.

Умовини приняття на студії у Високих Школах.

Управа українського академічного Т-ва „Січ" у Відні повідомляє, що вписи на всіх факультетах віденського університету трівають від 1. до 15. жовтня; на техніці, де вимагають вступного іспиту з математики, начеркової ґеометрії та рисунків, від 21. вересня до 1. жовтня; у високій земельній та лісовій школі і на ветеринарії в перших днях жовтня, а в високій торговельній школі з кінцем вересня та початком жовтня ц. р. Звертаємо увагу гімназійним абсольвентам на слідуючі студії, які з огляду на їх високий рівень, роблять Відень науковим центром світової слави. На першому місці слід згадати медицину, далі драматичну і музичну школу, опісля техніку з факультетами: а) будівельний, б) архітектура, в) будова машин, г) електротехніка (спеціяльну увагу звертаємо на новоотворений взірцевий інститут низького напняття (Schwachstromtechnik), г) хемія з відділами для техн. і хемії та теплотехніки, д) математика і фізика з відділами техн. фізика і мірництво. Не мало чужинців притягає висока земельна і лісова школа, до якої прилучено важний відділ культуртехніки. Тесаме треба сказати про ветеринарію та високу торговельну школу, у якій студії трівають тільки три роки і де по дальшім році студій можна набути титул доктора „rerum commerciarum". Також тільки три роки трівають студії фармації на університеті. Дуже високо стоять теж вищі ремісничі школи, як кравецтво, школа для модисток, ґрафічна школа і т. д., де вимагають свідоцтва зрілости. Тут слід зазначити, що приняття на деякі відділи ремісництва є для чужинця дуже трудним. Щодо такс, то вони не надто високі.

Щоб отримати пашпорт на виїзд, треба в старостві предложити посвідку з якоїнебудь тутешньої високої школи. До одержання такої посвідки треба прислати як найскорше 1) свідоцтво зрілости, 2) метрику, 3) свідоцтво приналежности, 4) дві фотоґрафії і 5) якщо студії перервані через два роки, свідоцтво обичаїв. Перекладанням документів займається наше товариство і затверджує переклад. Місячний прожиток виносить 25 ам. дол. Ближчі інформації подає: Ukrainischer Studentenverein „Sitsch", Wien XVIII., Theresiengasse Nr. 15. — За Управу: **Іван Крохмалюк**, голова; **Олександер Навроцький**, за писаря.

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Антоніна Шахнович, мішанка в Гусятині, померла дня 2/8 ц. р. проживши 66 літ. Похорон відбувся дня 4/8 при участи численно зібраних громадян та читальняного хору під проводом о. декана Маліновського і о. пар. Раченка. Повищі отці піднесли в своїх промовах крім особистих прикмет покійної те, що покійна будучи латинського обряду виховала свої діти на правдивих українських патріотів. В. ів П.!

—o—

СПОРТ.

Бібрка. УКРАЇНА II.—СОКІЛ 10:0 (3:0).

На прохання Сокола в Бібрці виїхала II. дружина України на товариські мячеві змагання до Бібрки, які відбулися в неділю 16. серпня ц. р. Численно зібрана публика повитала обі дружини оваційно. Дружину України повитав голова спортової секції дир. Кулинич. Після привіту вручено Україні китицю квітів. Відпоручник України п. Верхола подякував за привіт та підніс вагу спортових зустрічей українських футболевих дружин. Опісля обі дружини займають місця і починається гра. Україна легко переважає і здобуває в першій половині гри трое воріт. В другій половині гри перевага України збільшується, а вислідом цього аж 7 воріт. Ворота для України добули: Воробець 5, Гоцький II 3 і Терлецький 2. З грачів Сокола вибивалися: Корончеваський, Бойко, Теодорович і Черкес. Слід надіятися, що завдяки праці дир. Кулинича і п. Козакевича та пильности грачів молода сокільська дружина в Бібрці буде гарно розвиватися та скоро здобуде краї осяги.

Дописи.

РОГАТИН. (Жалюгідні події в селі Бабухів), Дня 10. ц. м. заквартирувався 14 полк уланів у селі Бабухові. Між іншими заквартировано кількинадцять уланів разом з кіньми у місцевого свідомого громадянина Івана Кордиса. Не зважаючи на те, що коней могли вояки вмістити у стайнях, не хотіли вони цього зробити, а старалися вмістити коні у стодолі, де господар почав був молототи на насіння. Коли Іван Кордис цьому противився, вказуючи, що можна вмістити коні в стайні і не робити йому шкоди в господарстві, вояки витягнули шаблі та револьвери і коней умістили таки в стодолі. Іван Кордис поіритований дістав серцевий удар і помер — дня 11. серпня ц. р. зараз по відїзді уланів. Покійний був одним з найсвідоміших селян у Рогатинщині і майже у всіх місцевих установах вів тепер або колись провід. Був головою Кружка „Рідної Школи", „Сільського Господаря", членом будови Комітету „Народнього Дому" і т. д. і т. д. На сумну вістку про смерть бл. п. Івана Кордиса, який мав 46 літ, зїхалися численно громадяни з дооколичних сіл, як також представництво повітових установ з Рогатина. Жертву нещасних відносин провадило на вічний спочинок около півтора тисячі місцевих і дооколичних селян і інтеліґенції. Над гробом покійного попрощав в імені повітових установ пос. Степан Кузик, а в імені місцевих установ Бабухова Петро Іваниців з Бабухова. Жалібному походові пригравала орхестра читальні „Просвіти" з Рогатина, а на чолі походу несли представники кілька вінків від місцевих установ, яких був членом.

ЛЬВІВЩИНА. *(Ювилейне свято читальні „Просвіти" в Зашкові.)* В неділю, дня 9. серпня 1931 святкувала читальня „Просвіти" в Зашкові, львівського повіту, ювилей свого 30-літнього істнування. Рано після Сл. Божої відправлено соборну Панахиду за померших членів читальні. В часі Богослуження співав гарно хор місц. читальні. Вполудне відбулася святочна академія в просторій салі читальні. Академію відкрив голова чит. о. дек. В. Мармаш, підкреслюючи велике значіння свята. Після Просвітянського Гімну, виголосив святочну промову відпоручник Гол. Виділу і голова філії „Просвіти" п. С. Магаляс. Промовець звернув увагу на правдиву мету Т-ва: просвіту і піднесення культури українського народу, спиняючися довше над поясненням, як слід розуміти культуру і який вплив її на виховання молоді. Хор під умілим проводом п. Гнатишина відспівав: „Ой на горі василечки", „Учітеся брати мої", „Світе тихий"; „Пряла бі я куделицю" і „Вкрайно мати". На програму академії складалися ще деклямації Волод. Ламшики „Діточий привіт" (Ю. Шкрумеляка), Ярослава Ціхановської „В роковини Просвіти" (К Малицької), Ґені Граб „До праці" (Грінченка) - реферат м-ра Р. Мармаша про історію читальні за 30 літ та її дотеперішні досягнення. Зокрема згадано тут про заслужених для чит. громадян як

М. Творидла, Е. Коноральця, Теод. Ламніку, інж. Форнальчика, Мих. Граба, П. Ціховського і т. п. Академію закінчено національним гимном. У часі цілої академії панував незвичайно піднесений настрій. Саля була виповнена по береги. Прибули також піхпоручники сусідних читалень з привітами, а крім цього відчитано цілу низку письменних привітів м. ін. від Гол. Виділу „Просвіти". Явилися також 2 основники чит., яких щиро привитано і відспівано „многая літа". На закінчення свята пополудні відбувся великий народній фестин, який завдяки добрій підготовці і сприяючій погоді пройшов з великим успіхом.

КОСТОПІЛЬ (НА ВОЛИНІ) *(Кооперативна нарада і кооперативне свято.)* Нечасто читаємося в часописах про нашу Костопільщину. Тому видається неодному, що в нас завмерло народне життя. А тимчасом народня свідомість у нас зростає, наше село дуже живо цікавиться всіми справами. На селі вже добре знають, хто їному ворог, а хто приятель. Зразу пізнаються на фарбованих лисах, хоча бн вони говорили й найсолодші слова та обіцяли Бог зна що. Наше село переконалося, що лише власними силами зможе поправити свою долю, здобути краще майбутнє. Тому то й серед дуже тяжких умовин взялися наші села за організування кооператив. На день 26. липня ц. р. на год. 10. рано скликали Повітову Кооперативну Конференцію, на якій явилося понад 50 делегатів. Конференцією проводив Л. Серветник. На цю конференцію, як делегат РСУК приїхав пос. Зиновій Пеленський і виголосив довший популярний реферат, в якім вказав, що лише сильна кооперативна організація здасть підставу до кращого життя нашого села. В дискусії забирали голос селяни і виказали повне зрозуміння ваги кооперативної організації. Місцевий лікар д-р Петро Рощинський, який є душею народнього життя Костопільщини, в довшій промові вказав на шляхи, якими Костопільщина зможе постаавити сильну кооперативну організацію. У висліді рішили спільно з костопільською кооперативою розпочати спільні закупи для кооператив. Цього самого дня в год. з попол. відбулося в Костополі Кооперативне Свято. Саля міського кінотеатру виповнилася по береги селянами. Вступне слово виголосив п. Л. Серветник і вказав на вагу кооперативної організації для народу, який хоче мати кращу майбутність. По кількох дуже вдачно виголошених деклямаціях малими дітьми, виголосив довшу промову делегат РСУК *пос. Пеленський*, і в популярний спосіб представив вагу сільсько-господарської кооперації як шлях до піднесення добробуту нашого села. Промову делегата РСУК пос. З. Пеленського присутні нагородили грімкими оплесками та окликами: „Нехай живе Ревізійний Союз у Львові". Місцевий хор під орудою п. Серветника відспівав дуже удачно кілька пісень. Свято закінчила пєса „Куди вітер віє", яку відіграли дуже вдатно місцеві люди. Це друге Кооперативне Свято в Костополі дає повну надію, що кооперативні робітники Костопільщини будуть далі жваво вести свою працю і незабаром ціла Костопільщина засіється здоровими, міцними кооперативами. Напевно свято на слідуючий рік дасть докази, що праця не йде на марно.

А. А.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ДЗВОНИ, літературно-науковий місячник, ч. 4—5 за місяці липень і серпень. Львів, вул. Кілінського ч. 3. Зміст: О. Олесь: Готов будьмо! Яр. Курдидик: Ранок в столиці. К. Чехович: Шахи. Ан. Курдидик: Серце летуна. Б. Ніжанковський: Як сонце впало за хрести. Р. Кедро: Італійський сонет, В тюрмі. Богдан Лепкий: Записки втікача. Б. Гомзин. Привізця. Б. Лисянський: Хрест і квіти. Яр. Курдидик: Вдяка. Не чую. Г. Костельник. Кредля й Кредліха. Р. Кедро: На народні мотиви. Б. Лисянський: Я не хочу. Батьківські заповіти. З творчости молодих: Калина Дубравська, Спогад. Рожа Коритко: Під легіт вітру. Прашай. Мих. Островерха: Андреа Мантенія. Д-р М. Гнатишак: Сучасне положення европейського театру. В. Л.: Чому та як повстає мова й діялекти. Д-р Н. Думка: Чи знали що в старині про Дніпрові пороги. О. Гад. Жевуський: Начерк відродження католицької думки в світовій літературі. В. Липинський: Консерватизм і поступ. Хроніка. Рецензії. Змагання українців до самостійности в Полтавщині в 60-их роках. В. З.: З новин політичної літератури. Шукання нових підстав держ. орґан.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 17. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове прима 3·50 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·50 до 3·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 18. серпня нечинний.

Середа, 19. серпня, година 7·30 веч. „Мазепа", опера Чайковського.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі) сьогодні та в наступних днях нечинний.

Малий Міський Театр сьогодні та в наступних днях нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Вождова бранка", „Іграшка грошей".

КАСІНО: Звукова фільма „Парада Заходу" (Кен Мейнард).

КОЛЬОСЕЙ: „Таємний їздець", „Ріф нарешті сам".

ЛЕВ: „Пісня кабалера" (Кен Мейнард), „Заполока".

МАРУСЕНЬКА: „Неаполь, співаюче місто" (Кепура).

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАПЯС: „Пісня народів".

ПАЛАС: „Поганин" і „Закладаємо антену" (Ліярель і Гарді).

ПАСАЖ: „Син вождя", „Гора з діямантами на видання".

ХІМЕРА: „Вернися — прощаю все!" (Діна Граля).

СТИЛЕВЕ: „Вітер від моря".

УПІХА: „Отруя кохання" (Рамон Новаро), „Дитина на гвалт".

Програма радіо.

Вівторок, 18 серпня 1931.

Братислява (325) 12·10 Концерт радіоорк. **Гільверсум** (298,8) 16·55 Концерт жіночого хору. **Букарешт** (394,2) 18·30 Румунська музика. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Мілано** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт (Бетовен, Мендельсон). **Харків** (937,5) 15·00, 20·00. Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит. **Ленінград** (1000) 15·30 Концерт. 16·00 Відчит.

Середа, 19. серпня 1931 р.

Кенігсберг (217,1) 16·30 Популярна музика. **Ляйпціґ** (259,3) 19·30 Концерт. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорк. **Братислява** (278,8) 14·30 Концерт. 17·15 Грамофонові плити. **Гільверсум** (298,8) 20·35 Концерт. 21·15 Грамофонові плити. **Бреслав** (325) 19·15 Твори Офенбаха. **Брно** (341,7) 21·30 Концерт квартету. **Страсбург** (345,2) 20·30—22·30 „Еносія", оперетка. **Льондон** (356,3) 14·15—16·00 Баляди. 18·35 Популярна музика. **Штутгарт** (360,1) 16·30 Концерт. 21·15 Смичковий квартет. **Гамбург** (372,2) 16·00 Популяр. концерт. 20·00 Концерт. **Берлін** (419) 17·10 Дитячі пісеньки. 20·00—22·00 Танковий вечір. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт. 21·00 Вечір Росині. **Прага** (486,2) 20·25 Пісні різних народів. **Мілано** (500,8) 20·45 Оперетка Штравса. **Відень** (516,4) 16·00 Концерт солістів. **Рига** (524,5) 19·03 Симфонічний концерт. **Харків** (937,5) 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·00 Концерт. **Осльо** (1071,4) 20·00 Радіорх. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 18. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10, 15·10, 17·50, 20·10 Музики з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Стрілецьке мистецтво світа. 15·45 Передмова до музичної драми Вагнера „Трістан та Ізольда", проф. Шопський. 15·55—16·00 І. акт муз. драми Вагнера, „Трістан та Ізольда", трансмісія з Байрайту. 17·25 „Вселенна Айнштайна", д-р Бурдецький 18·00 Всячина. 18·20 Пояснення II. акту „Трістана та Ізольди", проф. Шопський. 18·30 II. акт „Трістана та Ізольди". 19·50 „З гегемни генія", д-р Бельмонт. 20·05 Метеор. комунікат. 20·15 Комунікати. 20·30 Пояснення III. акту „Трістана та Ізольди", проф. Шопський. 20·45 III. акт „Трістана та Ізольди". 20·00 „Міста і рожі", фейлєтон. 22·15 Комунікати. 24·30—24·00 Тр з Варш. Легка і танкова музика.

Середа, 19. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·30 Грамофонові плити. 13·10 Метеор. комунікати з Варшави 15·25 Харбін. 15·45 Львівський ком. пластунів. 16·00 Програма для найменодших з Варшави. 16·50 Радіохроніка з Варшави. 17·10 Речітадь фортеп. Гурецького. 17·35 Оригінали з польської історії. 18·00 Легка музика з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Життя на селі в творах Орвана. 19·40—20·40 Трансмісії з Варшави. 20·40 Репертуар театрів. 20·45 Літературна хвилина з Варшави. 21·00 Концерт з Кракова. 22·00—22·55 Трансмісії з Варшави. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Легка і танкова музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає на готівку і на рати від десятків літ в найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

БУДІВЕЛЬНІ ПАРЦЕЛІ в столітнім парку і овочевих городах, у віддалі 5 хвилин пішки від центру міста, в окруженні кількасанятн моргів сусідних городів, при знаменито урядженій вулиці — можна купити. Система бльокова і вілева. — Відомість і необовязуючі оглядини під: Ян Роман, 50 Пекарська, Львів. 135 3—?

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулинського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 17—?

ПРИЙМУ ученицю на станцію. Дешево. Костецька, Куркова 14. 196 2-2

УКІНЧЕНИЙ семінарист, з інтелігентного дому шукає лекцій на селі найкраще у священика, може вчити учеників з народньої школи. — Зголошення до Адмін. „Діла" під „Чесний". 203

У теперішню важку господарську скруту українські хлібороби виявляють велике зацікавлення до молочарського промислу.

СЕЛЯНИ! Користи з молочарства будете мати тільки тоді, коли заведете в себе

КООПЕРАТИВНІ МОЛОЧАРНІ

за вказівками та під кермою „Маслосоюзу". Всесторонні поради так для істнуючих молочарень, як теж для організації нових молочарень найдете в одинокім фаховім орґані „Маслосоюзу"

„КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО",

що виходить кожного місяця в обсязі 24 сторінок з численними малюнками.

Позатим містимо в нашім часописі статті про годівлю і плекання молочного скоту та ветеринарні поради і т. п.

Сподіваємося, що цей цікавий і найдешевший часопис повинен бути **в руках кожного свідомішого селянина хлібороба.**

Ціна часопису: для кооператив 6 — зол. річна передплата, 3·— піврічна передплата, для членів кооператив 15 сот. один примірник.

Адреса: „КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО", Львів, вул. Косцюшка 3. тел. 81—04.

2398 3—6

ДОСМЕРТНУ ПЕНСІЮ адвокатові у Львові дам за канцелярію! Зголошення негайно під: „Пенсія" Poste restante Тлусте. 207 1—2

В П. ЙОСИФА СТАДНИКА дир. Львівського Укр. Театру вважаю, подати негайно свою адресу. — М. Петрусин, Микулинці. 204

КРАКІВ. Мешкання для панночки або вдови по урядникові. Кракін. Алея Словацького 17/1. мешк. 4. 210 1—3

ПРИЙМУ на мешкання ученицю або учеників, вул. Вронозських 8, двері ч. 20. 212

УЧИТЕЛЬКА шукає негайно лекцій з народніх шкіл на цілий рік. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Солідна". 209 1—3

ПАННОЧКИ з інтелігентних домів найдуть приміщення з цілим утриманням. А. Левицька Львів, вул. Годомба ч. 11 а. II. п. Личаків. 205

ПРИЙМУ на мешкання дві ученици або двох учеників. Львів, вул. св. Софії ч. 3/III. пов. двері ч. 19. 206

ПРИЙМУ на станцію 3 панночки або 4 студентів з нижчої гімназії. — Падохова. Львів, Піярів ч. 5 а. партер. 211 1—2

ШУКАЮ дві неумебльовані кімнати з лазничкою і кухнею (евент. без кухн.). Зголошення до „Діла" під „Учительна". 190

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і шолунка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНО **ДЕНТИСТИЧНЕ**

Й. ҐЕБЕРА Львів, Тел. 37—53 АКАДЕМІЧНА ч. 18.

відчинене через цілі ферії. Для Вир. Духовенства з родинами і П. Т. учителів поміркованні ціни та на догідні сплати. 200 2—2

ЛІЖКА носимі і залізні, дитячі ліжочка, сітки і матераци, полеві ліжочка ріжної системи у великім виборі та по найдешевших цінах поручає за готівку і на сплати

Магазин Меблів **СТАЛЬ і С-ка**

Львів, Казимирівська 28

106 5—5 Тел. 64—13.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 186 (12.842). Львів, пятниця 21. серпня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Цікаві аргументи.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 14. серпня 1931.

I.

Вчора — звіщають про це сьогодні тутешні часописи — полковник Мація, президент каталюнської генераліції (така провізорична назва нової каталюнської республики) виїхав з Барцельони до Мадриду і повіз туди текст ухваленої вселюдним голосуванням каталюнської конституції. Перед виїздом він виголосив прилюдну промову, в якій між ін. заявив: „Ми тепер вільні, і ніяка сила в світі не спроможна стати напоперек волі каталюнського народу. Сьогодні розпочинається в нас нове життя. Коли статут увійде в життя, ми будемо правити собою по нашій уподобі, і Каталюнія займе своє місце серед культурних народів".

Слова пригарні. Полковник Мація, котрому вже звиш 70 років, зберіг віру і палкість своїх юних днів. Одначе сторонні видці, холодніші від президента Каталюнії, розуміють, що ухваленням каталюнського статуту каталюнською людністю каталюнське питання далеко ще не розв'язане, та що справжні труднощі ледви тепер розпочинаються. Бо тепер стає на черзі завдання перевести каталюнський статут через загально-еспанські установчі збори — а завдання це ні певне, ні навіть легке.

II.

Який зміст ухваленого статуту?

Статут розпочинається висловом бажання, що обовязкова військова служба повинна бути скасована, та що ніодин горожанин не може бути покликаний боротися поза межами Еспанії. Вісім статтей займається означенням правних відносин між каталюнською державою і осередним урядом Еспанії. Мадридському урядові статут застерігає міжнародні справи, війну, фльоту, летунство, загальний бюджет, монетарну систему і лучбу (комунікацію). Натомість „Генераліція Каталюнська" зберігає для себе виключне право законодавства в справах виховання, красного мистецтва, організації громад і судівництва, культури земельної й лісної, поліції й фінансів каталюнських. Умови, серед яких Каталюнія докладатиме свою пайку до бюджету Еспанської Республики тай платитиме податки посередні й безпосередні. Осібна постанова стверджує, що каталюнські жовніри не можуть відбувати військової служби поза межами Каталюнії.

Такі засади каталюнського статуту — по ідеям каталюнських націоналістів. Статут передбачує установлення загально-еспанської республики, федераційної чи конфедераційної (в дійсности це питання слів), в складі якої Каталюнія творила би свою самостійну державу, причиняючися певними грошовими квотами до управи справ спільних цілій Еспанії тай застерігаючи спільний уряд для точно означених спільних справ еспанського союзу.

III.

Тільки мимоходом пригадуємо при цій нагоді, що засади каталюнського статуту, тільки що ухваленого, майже покриваються з засадами статуту для Східньої Галичини, виробленого комісією для польських справ Мирової Конференції, після вислухання представників польських (Домбський, Левенгерц) і українських (Панейко, Томашівський), принятого Найвищою Радою під датою 20. листопада 1919 р. та потім завішеного та невідкликаного. Статут цей не знати чому мало відомий нашому громадянству. А проте з усіх спроб і забаганок розвязати галицьке питання єдиний тільки статут з 20. листопада 1919 р. має за собою певну повагу міжнароднього характеру, якої забувати ні легковажити нікому не вільно. Зосібна щодо клявзулі про виконування військової служби виключно в межах країни, яку стрічаємо в каталюнському статуті і в статуті галицькому Найвищої Ради можемо сказати, що в галицький статут вставлено постанову що на домагання тодішнього галицько-українського представника. Запитаний головою комісії п. Камбоном, чи українська сторона хоче повної заборони військового набору в Галичині, чи ні — галицький український представник заявився за згаданою вище клявзулею, і її в статут вставлено. Мотиви, які ним руководили в цій відповіди, ясні.

IV.

Одначе це мимоходом. Вертаючися до каталюнської справи, треба зазначити, що в каталюнській частині Еспанії, зосібна в Мадриді, проект каталюнського „сепаратизму" викликає не тільки невдоволення, а просто обурення. Аргументи, в якому невдоволення це виявляється, і форми, в яких опір проти каталюнського сепаратизму організується, не можуть не здивувати стороннього видця — бодай в першій хвилині. Кастилійці не грозять війною каталюнським сепаратистам, а Мадрид не говорить про покорення Каталюнії силою. Навпаки! Мадрид каже каталюнцям: Так, ви хочете відділитися від решти країни? То і відділюйтеся, але зовсім! І поведімо кордон між нами і вами, справжній кордон з митовими загородами, з торговельн. договорами, тощо. А то ви хочете відгороджуватися від нас у тому, що вам вигідно, а натомість хочете мати свобідний шлях до заливання нашої країни вашою мануфактурою, виключаючи всяку сторонню конкуренцію загально-державними торговельними загородами. Таким чином відстала з промислового погляду Кастилія залишилася на віки вічні кольонією розвиненого каталюнського промислу, без надії рятунку. Ні, коли ділитися, то ділитися зовсім, а не через половину!

Так говорять кастилійці, а кастилійське громадянство вже розпочало бойкот каталюнських товарів. Бойкотом цим воно або присилує каталюнців в дечому поступитися у своєму статуті, або — дасть почин народинам свого, кастилійського промислу, який може розвинутися єдино тільки після усунення каталюнської конкуренції.

Оце те — цікаве, прецікаве. І за дальшим розвитком каталюнсько-еспанських подій слід уважно стежити.

С. Заліпський.

Сінокоси покінчені. Жнива починаються.
Не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ще про конґрес національностей.

При головному секретаріяті конґресу національностей істнує пресовий відділ, який видає свої пресові бюлетені. Бюлетені появляються в Відні, як осідку головного секретаріяту. В найновішому з них читаємо про цьогорічний семий з черги конґрес національностей дослівно осьо:

„Програма, заповідженого на час від 29. до 31. серпня ц. р. конґресу національностей, що відбудеться в салі Централь у Женеві, вже остаточно усталена в такому порядку: 1) „Положення европейських національностей; 2) „Досліди з естляндської культурної автономії для меншостей за 6 літ від обовязування закону"; 3) „Роззброєння, забезпека миру і нерозвязання національного питання"; 4) „Організація національних громад" (практичні досліди й основні проекти); 5) Організаційні питання. Тут слід зазначити, що екзекутива і рада конґресу національностей зберуться у Женеві вже 27. і 28. серпня ц. р. Теперішня листа делегатів виказує, що цього року в нарадах конґресу буде особливо численна участь европейських національностей. Велика основна публікація, яка є виконанням постанов пятого конґресу національностей, про положення національностей в Европі вже готова і її дістануть делегати та заінтересовані в Женеві. У публікації взяло участь 40 ріжних національних груп, що належать до 14 націй і живуть у 14 державах. Є це єдина в своєму роді поява, яку в Женеві відасться до загального ужитку. Ця книга є збірником дат і фактів, збірником автентичного освітлення положення поодиноких меншин. Десятки компетентних авторів, то зн. відповідальних політиків національностей подали там звідомлення про етнографічні, соціяльні та правні відносини, в яких живуть їх народи. З появою тієї публікації осягнено в національному житті европейських меншин новий етап".

Конґрес II. Соціялістичного Інтернаціоналу в Відні.

(Від нашого кореспондента.)

Дня 25. липня почався, а 1. серпня закінчився у Відні конґрес II. Соціялістичного Інтернаціоналу. Конґрес відбувся в момент дуже складної міжнародньої ситуації, в час страшної господарської крізи і політичного неспокою в центральній Европі.

Три головні проблеми стояли на порядку деннім конґресу: 1. Справа роззброєння; 2. Положення в Німеччині; 3. Світова господарська кріза. Ці питання стоять в центрі уваги не тільки соціялістичних партій, але й усього політичного світа, отже не диво, що обговорення Соціялістичним Конґресом знайшло широкий відгук у пресі цілого світа. Погляньмо, які політичні сили стоять за Соціялістичним Інтернаціоналом, за окремими його секціями: 1) Анґлійська робітнича партія числить 2.022.000 членів і зібрала в часі останніх виборів до парляменту 8.365.000 голосів; 2) Больґійська соціялістична партія має орґанізованих понад 600.000 членів і на виборах до парляменту дістала 803.000 голосів; 3) Соціяльдемократична партія в Німеччині має 1.036.000 членів і мала за собою в 1930 р. 8.572.000 виборців до парляменту; 4) Австрійська соціяльдемократія нараховує 728.000 членів і на виборах дістала 1,517.000 голосів; 5) Шведських соціяльдемократів є 239.500 і на цю партію на виборах до парляменту голосувало 874.000 виборців; 6) У чехословаччині соціяльдемократів чесько-словацьких, німецьких, мадярських, українських та польських є разом 224.000 і на ці партії подало голос 1,470.000 виборців на виборах 1929 р. 7) Данія має соц.-демократичну партію з 163.000 членів, на виборах партія мала 593.000 голосів. Французька соціялістична партія має 117.000 членів, на виборах до парляменту дістала 1.692.000 голосів.

У трьох країнах Західної Европи соціялісти беруть участь в уряді, а саме: в Анґлії, Данії, і Чехословаччині, а в інших країнах соціялістичні партії мають великий вплив на державну політику, хоч і не належать до урядів.

Положення Західної Европи і всього культурного світа в сучасний момент дуже заплутане й непевне. Безробіття викликає в масах політичний радикалізм — ліяний (більшовизм) або правий (фашизм), в їх найфантастичнішими планами поліпшення господарської ситуації. Тому тверезе слово, сказане Конґресом Соціялістичного Інтернаціоналу, за яким стоїть в Европі та в

Америці 6 мілїонова маса членства з 28 мілїонів виборців, заслуговує на увагу.

Одною з причин сучасної господарської кріси Соціялістичний Інтернаціонал вважає зріст збройних сил великих держав. Відкриваючи засідання конґресу, голова Соціялістичного Інтернаціоналу Вандервельде у своїй промові навів суму витрат, роблених великими державами на військо в р. 1928-29: Німеччина — 590 мілїонів марок, Франція — 1.511 мілїонів, Анґлія — 1.640 міл., Зєдинені Американські Держави — 2415 мілїонів марок! Референт до 1. точки денного порядку Де Брукер (Бельґія), подавши в своїй промові на конґресі проект розброєння, зазначив, що світове робітництво хоче йти до соціялізму мирним шляхом, а тому ставить, як перше завдання для замирення світу, обмеження оружних сил. У січні 1932 р. має зійтися конференція Союзу Народів для справ розброєння. Головою тої конференції має бути анґлійський міністр Гендерсон, що недавно був головою Соціялістичного Інтернаціоналу. Щоби ця конференція зробила перший крок до розброєння, конґрес Інтернаціоналу поставив скромні побажання. Для угрунтування скромности цих вимог Де Брукер у своїй промові зазначив: „Певно, що булоб легко домагатися подвійного й потрійного; але що є важніше для сили й упливу пролетаріяту, чи те, коли він напише свої вимоги на папері і ці вимоги остануться на листку невиконані, чи те, коли він поставить такі вимоги, які він може перевести в життя і які він цим самим напише не на листі паперу, а на сторінках історії".

Конґрес Інтернаціоналу в своїй резолюції вимагає обмеження зброєнь взагалі для *всіх держав*, заборони хемічної та бактеріольогічної війни, знищення військових повітрофльот, заведення міжнародньої контролі оружних сил усіх держав світу.

З великою увагою вислухав конґрес промову анґлійського делеґата, професора льондонського університету Бекера, який є рівночасно послом і парляментарним секретарем міністра Гендерсона. Ця промова висловлювала погляд анґлійського уряду на справу розброєння. Бекер заявив, що перед сучасними технічними засобами ведення хемічної і повітряної війни немає *оборони:* такі міста, як Льондон, не мають змоги оборонитися проти ворожого нападу і гинутимуть з усією людністю протягом пів години! З глибоким переконанням заявив Бекер: *Кожне правительство, що противиться розброєнню, треба вважати за ворога всього людства.*

У політичній комісії, яка обговорювала проект резолюції до 2. точки денного порядку, брали участь українські делеґати д-р М. Стахів (соц.-рад. партія) та др П. Феденко (УСДРП). Оскільки резолюція згадує про ревізію мирових договорів, то др Стахів забрав слово і зазначив, що супроти української людности під Польщею не тільки порушене право національного самоозначення, але навіть ті права, які українцям забезпечено мировими договорами недійсні. Промовець вказав на ті відносини, в яких перебуває ввесь розділений між чужими державами український народ і кликав присутніх до уважного слідкування за поділами на українських територіях. Промову Стахова рясно оплескували.

(Докінчення буде.)

З голосів польської преси.

„Анґлійсько-український інцидент у Варшаві".

Під таким несамовито-сенсаційним заголовком принесла нинішня „Хвіля" (з дати 19. серпня ц. р.) на передовому місці допис від свого варшавського кореспондента. Допис без сумніву цікавий, а спрепарований на основі всяких варшавських репортерських і кульоарно-соймових вісток. Тому то варто з ним познайомити і наших читачів, не зважаючи на нефортунний заголовок. А то тим більше, що з нього видно чим дихає політична Варшава. В дописі читаємо:

„Відчуваємо вже перші подуви великого женевського сезону. В ресортових установах йде підготовча праця, бо, незважаючи на те, що на перший плян висуваються господарсько-фінансові справи, меншостеві справи займуть почесне місце в ліґових нарадах. Найдразливішою справою буде, очевидно, т. зв. пацифікація Сх. Галичини (в оригіналі: Малопольські), яка, як відомо, стала предметом низки петицій, розгляданих Комітетом Трьох, утвореним в часі січневої сесії Ради Ліґи Націй. В часі травневої сесії був опублікований комунікат, що був своєрідним вилом у „дискретній" женевській процедурі, по чім справа безпосереднього польсько-українського порозуміння якось притихла.

„У звязку з цьогорічним конґресом національних меншостей, який відбудеться безпосередньо перед засіданням Ради Ліґи, сподівана скріплена пропаґандивна діяльність, яка „відсвіжить" українську справу на міжнародньому терені. Формально річ беручи Комітет Трьох під проводом Гендерсона не прийняв ще жадного рішення в справі українських петицій. Він збереться щойно в часі вересневого засідання Ради Ліґи і застановиться над тим, чи вияснення польського уряду вистарчаючі, що спричинило би автоматичну ліквідацію спору: тільки тоді, колиб Комітет Трьох не задоволився тими виясненнями, міг би поставити справу на Раді, по чім відбулась би прилюдна дискусія. Накінець існує можливість порушення української справи незалежно від рішення Комітету Трьох, якщо цього зажадалаб яканебудь із держав, що є членами Союзу Народів, як це сталося в січні з причини виборів на Горішньому Шлеську. Така евентуальність видається в цій справі неправдоподібна, бо Німеччина не буде активно анґажуватися в українській справі. Позатим безпосередня ініціятива якоїсь держави набралаб характеру демонстрації і недовіря супроти Комітету Трьох, тобто для представників Анґлії, Італії і Норвеґії. Тому зрозуміло, що головна роля в тій справі припаде Гендерсонові, на якого робить натиск „лейбурпарті", що бажає скріпити престіж Ліґи Націй, як оборонниці національних меншостей у Східній і Полудневій Европі.

„Лейбурпарті" засипують меморіялами, але вона має передовсім орієнтаційні матеріяли, доставлені власними дипльоматичними станціями.

„З тієї причини прибули два визначні представники провідової анґлійської партії до Польщі. Відвідини цього роду не викликали надмірного захоплення в анґлійській амбасаді. Висловником її поглядів показався без сумніву варшавський кореспондент „Таймсу" (консервативного, ворожого лейбуристам органу. — *Ред.*) п. Бейкер, про якого ще недавно кружляли поголоски, що він відкликаний з Польщі у звязку з надмірно односторонним представленням подій — на некористь українців. Виявилося, що ці поголоски були помилкові, бо п. Бейкер повернув на своє становище. В двох депешах, присвячених візиті анґлійських послів, дав він (Бейкер) недвозначно до зрозуміння, що відвідини особистостей, перенятих навіть найкращою волею не улекшать „помирителям" справи порозуміння. Досить злосливо схарактеризована діяльність посла Дейвіса, бо (нібито! — Ред.) він не вияснив у Варшаві справи розмови, опублікованої в „Ділі". Натомість „виманеврував" з деякої дипльоматичної опресії пастора Барра, навівши

Болі в шлунку, тиск у ділку, обструкції, гнитта в кишках, але трапляння, болі голови, обложений язик легко усунути вживаючи природну гірку воду **„Franciszka Józefa"**; брати вечором, заки йдемо на спочинок повну шклянку. Дістати можна в усіх аптиках і дрог.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 21. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ 7)

З дороги на північ.

Посуваємося ще трохи ліворуч і тут щойно виступає величезний ледняк у всьому маєстаті. З висоти понад 1500 метрів зсувається аж до самого моря, відділена від нього лише вузеньким поясом трави, чудовисна маса леду, рівна угорі, а вдолині видовжена в дожевий язик; ліворуч над нею висить другий, у порівнанні з цілою масою, малий ледняк, з під якого спливає каскадою вдолину бистриця до головного ледняка. А понад усіми тими ледняками тягнеться довга, рівна, біла лінія фірнового поля і межі його ізза чорних скель не видко. Вид такий могутній і імпозантний, що всі мовкнуть, а навіть вічні бріджісти на хвилину відриваються від карт; лише редактор запрошує публіку на перегони деревляних коників і не може діждатися хвилини, коли корабель відсунеться від ледняка.

Снетінд — це щось такого величавого, такого маєстатичного, такого чудового — головно через свою синяву, що з тремтінням споглядаєш на нього і боїшся схопити його на фотографічну плиту, щоби не спрофанувати цієї величі. Бо це, хто зна, чи не найкраща річ, яку вдалось нам оглядати за весь час нашої довгої мандрівки.

Спровола, тихо віддаляється корабель зпід ледняка на ширше місце фіорду та прямує на отвертий океан, де вечором коло 20-ої години перерізує ще раз бігунове коло, та тепер уже з півночі на південь.

Увесь цей день (27. линия) був справді чудовий, найгарніший з усієї нашої дороги. Бо цього дня, ще перед вїздом у Голяндсфіорд, коло 11 рано я, і ті, що їх це цікавило, мали нагоду бачити явище у нас невідоме, зате обсервоване нераз на північних морях, а саме фатаморґану, описану вперше шотляндським мореходником першої половини XIX. віку Скоресбім (Scoresby). На повнім океані між Льофотами і Свартізен далеко на обрію вирнули зпова моря два острови-скелі, а над ними у воздусі, вершками вдолину зарисувався їх образ, немов у зеркалі, так, що вершки скель і їх відбиття лучилися з собою. Над образом скель видно було довгу, рівну лінію, що також була лиш відбиткою океану. Цілість появи подобала на якийсь великанський літак, що саме сідає на море; вид прецікавий, одинокий в своєму роді. Лише раз в житті бачив я подібне явище на розпечених степах пензенської губернії в глибині колишньої Росії.

І знову пливемо по океані. А коли бачиш довкола себе безкрає, гладке море і нічого більше, коли спертий об бурту корабля забудеш про своє окруження і приятелів товаришів дороги, коли вслухаєшся в вічну, незрозумілу тобі мову моря — тоді приходить на тебе момент такої туги та ностальґії, що хотілось би кожної хвилини летіти з мевами-чайками якнайскорше до рідного краю, до своїх. І в таку хвилину почуваєш, що ти дуже самотний, сам один. І хотілосяб тоді мати побіч себе рідну, щиру душу, яка би тебе розуміла, з якою міг би ти поділити всі радощі, журби та враження далекої дороги. Бо вид величавої природи та безкрайого моря дасть тобі може хвилину відпочинку та супокою, та не дасть того, за чим людина побивається надаремне все життя — щастя та вдоволення. І це зрозумієш саме на безмежному океані серед самоти та вечірньої тиші, коли вслухаєшся в голос природи, такої могутньої, та в дійсності такої байдужої та безсердечної для долі й недолі людини

Нідарос.

Четвертого дня поворотної дороги з Нордкапу вїхали ми в довгий, та не дуже цікавий нідароський фіорд, де третє щодо скількости населення місто Норвеґії, 60-тисячне Нідарос, що рік тому ще називалося Трондієм (Trondhjem). Береги фіорду розмірно не високі, температура — хоча це майже 64° півн. ширини — лагідна, рістя багата.

Тут, як доказує німецький учений Р. Геннїг, находилась імовірно „ultima Thule" куди добився та яку описав найбільший подорожник старинного світа, грек Пітеас з Массилії (яких 350 л. перед Хр.). Невисокі гори, прихожі умовини життя стали причиною, що саме тут у фіорді на півострові, над рікою Нід, повстав в XI. ст. осередок культури та політичного життя Норвеґії, що звідси, завдяки сильному правлінню св. Оляфа, розширилася Христова віра по всій Норвеґії, та що Нідарос було довгі часи осередком цілої норманської держави. Ще й нині — хоча столицею є Осльо — Нідарос лишилося місцем коронації норвеських королів.

Саме місто, до якого великий наш корабель не годен причалити і тому задержався на рейді, з яких два кільометри від пристані, з виглядy не різниться від інших норвеських міст, хоча не є так мальовничо положене, як напр. Берґен. Є тут при пристані над рікою, стара частина міста, де крамниці та доми стоять іще на палях, та є і нові модерні широкі вулиці як Мункеґате та Конґенсґате, що можуть сміло бути прикрасою найбільших европейських міст. Є тут і гарні парки з пахучими весняними квітами, є велика деревляна королівська палата, перед якою стоять жовніри на варті нудьгуючи, є старинні форти на морі і в горішній частині міста, є великий торговельний рух на риби та копалини.

Має Нідарос і науковий рух, бо тут находиться одинока політехніка Норвеґії, фундована за гроші американських еміґрантів, є і наукові товариства, є вкінці за містом інститут для хорих на проказу, що страшну недугу, що інколи ще проявляється в Скандинавії (нині всіх хорих перенесено до Берґен). Коли додам, що тут є так чисто, як в усіх містах півночі, що є тут трамваї та автобуси, то будете мати образ Нідароса — доволі одномантітний та не дуже цікавий.

(Продовження буде.)

довшу цитату з неавторизованої зрештою розмови, опублікованої в „Газеті Львовскій“.

„Слід завважити, що пастор Барр займав відповідальне становище голови клюбу лейбуристів в Палаті Громад і відповідно до свого високого становища вітали його у Варшаві. Поза офіціяльними візитами у міністра Залєського та амбасадора Ерскіна відбув він низку розмов, про які в пресі не опубліковано ні одної вістки. Але відомо, що пастор Барр говорив з директором Інституту Національних Досліджень п. Папроцьким а також з проф. Смаль-Стоцьким, інтересуючися головно справою шкільництва з українським університетом влучно. Напади варшавської преси проти „непрошених гостей“ тривали не тільки в часі побуту англійських послів, але й по їх виїзді. Не належить припускати, щоби ці напади, позбавлені переважно зрозуміння ситуації на женевському терені, були інспіровані польськими дипльоматичними чинниками“.

Далі кореспондент „Хвилі“ пише про ППС і її становище до побуту англ. послів, при чім займає ультрасанаційне становище до цілої справи.

—o—

Англія на переломі.

Перед далекосяглими наслідками порозуміння Мекдональда з опозицією.

Господарська скрута Англії і недобір бюджету приневолив англійського міністра скарбу Сновдена перевести ощадностеву акцію на широку мірку, щоби зрівноважити бюджет. У своїм інтервю з кореспондентом „Дейлі Геральд“ Сновден заявив, що Англія находиться дуже далеко від банкротства, але признає, що теперішне фінансове положення Англії є поважне. Тому всі верстви населення повинні бути притягнені до рівних жертв.

Премієр Мекдональд вернув з відпустки в неділю 16. серпня ц. р. до Льондону і скликав кабінет на спеціяльне засідання, щоб обміркувати постанови господарської комісії, яких метою зрівноважити бюджет. До Льондону вернули теж з відпусток всі члени міністерської підкомісії, члени кабінету вертають у середу. **Публична опінія Англії заявилася рішуче за тим, щоби утворити єдиний фронт всіх трьох партій і цим уможливити урядові перевести ощадностевий плян у життя.** Тому консервативна партія рішилася співпрацювати з урядом Лейбур Парті.

Виявом порозуміння консервативної партії з урядом являється поворот Болдвіна до Льондону і переговори його з премієром Мекдональдом. **Це доказує теж знаменна промова льорда Гейльсгена, провідника опозиції консерватистів у палаті льордів, яку він виголосив у Вульвіч.** Льорд Гейльсген заявив, що обовязком опозиції є вчинити все можливе, щоби підтримати уряд, якщо лише він виявить ініціятиву опанувати теперішнє скрутне фінансове положення та візьме до ощадностей. **Можу запевнити уряд, заявив льорд Гейльсген, що опозиція не буде збивати партійного капіталу з непопулярности, яку потягає за собою невідкличне ощадностева акція. Тому моїм обовязком запевнити уряд, кінчає льорд Гейльсген, що якщо уряд буде послугуватися розумними засобами,** тоді опозиція не використає їх у партійних цілях. Преса заявляється не лише за співпрацею опозиції з урядом, але теж за утворенням коаліційного уряду під проводом Мекдональда.

Тому цілком справедливо зазначує „Сандей Експрес“, що біжучий тиждень буде найважнішим тижнем в історії британської держави XX. віку. Знову „Обсервер“ називає цей тиждень початком нової ери в історії Англії, бо він принесе розвязку ситуації.

Наказ хвилі зрозумів навіть провідник незалежної Партії Праці, Броквей, що стоїть у гострій опозиції до уряду Лейбур Парті Мекдональда. Броквей заявив, що погоджується з премієром Мекдональдом, щоби сконвертувати внутрішній воєнний довг та підвищити податки від цінних паперів, але заявився рішуче проти рівномірного обтяження всіх верств населення, щоби рятувати рівновагу бюджету. Броквей каже, що положення робітників є дуже тяжке і тому нові обтяження переведено би хіба зі стратою здоровля і життя робітників.

Завтра вечором

миємо волосся Shampoo'ном Elida!

Щоби зробити волосся чистим і гарним на неділю, треба вже заздалегідь в пятницю вечором, вимити його Shampoo'ном Elida!

... укладається добре

і міниться як шовк!

Коли вимиємо голову Shampoo'ном Elida волосся легко дається чесати, а тому що воно добре тримається, дає нам змогу приємніше провести неділю.

Тому, що пятниці миймо голови

ESLI-TUB

SHAMPOO ELIDA

Подяка.

За численні привіти і побажання, присланні мені з нагоди мого звільнення зі слідчої тюрми, складаю цею дорогою повітовим організаціям і окремим особам, які ці привіти надіслали, мою щиру подяку.

У Львові, 17. серпня 1931. р.

Д-р Любомир Макарушка,
гол. секретар УНДО.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла“.** Останнє (185) число „Діла“ зайняла поліція за допис: „Рогатин. (Жалюгідні події в селі Бабухів)“, який сконфісковано в цілості. Це вже 45-а з черги конфіската „Діла“.

— **Минуле шефа ДПУ України.** Новий шеф ДПУ на Україні Станислав Реденс походить з польського Мазовша, був найближчим помічником Дзержинського. В 1926 р. Реденс причинився до численних присудів смерти в процесі „спеців“ за шкідництво. В 1928 р. душив повстання на Кавказі і в Грузії. Безпосередньо перед останнім призначенням занимав становище шефа ДПУ на Білорусі.

— **Справа дорогового податку.** Кружляє поголоска, що Союз власників авт і автобусів добуде полекші для сплати дорогового податку.

— **Крадіж зброї в Самборі.** В середу, 12. ц. м. невідомі люди вломалися до льокалю „Стшельца“ в Самборі і забрали кріси і трохи амуніції.

— **Пожежа в Бродах.** В ночі з 16. на 17. ц. м. вибухнула пожежа в каменици д-ра Жовнірчука, при вул. Зиблікевича. Причина пожежі невідома; здогадуються, що це підпал.

— **Безробіття.** З Міжнароднього Посередництва Праці в Женеві пишуть, що на цілому світі є „лише“ 70 міліонів людей безробітних, себто 3 проц. всього населення землі.

— **Югославія не признала мораторії.** Югославія не признає мораторії признаної Німеччині в Льондоні на підставі пляну Гувера. Тому

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 21. СЕРПНЯ 1931.

ОЛЕСЬ СТЕПОВИЙ.

Довбушеві „три церковці“.

Кожний знає, як минають дні серед літньої канікули у літниськовій закутині. Чоловік попросту слухати не хоче про щось таке, що нагадувало-б йому повседневне його істнування. Увесь спосіб життя старається він так улаштувати, щоби всю свою увагу звертати на своє здоровля і на те, що для нього корисне.

А всеж-таки трапляються дні, коли вся програма рівноваги та безтурботности валиться шкереберть.

Було це в Кутах. Поміж гуцулами, які з гір зійшли на торг з далеких сіл Ферескулі та Ролянки, ба, навіть із Гриняви, зустрів я сліпого лірника, який сидів під розлогою липою й співав під акомпаніямент своєї старої ліри. Я сів біля нього й почали ми гуторити. Лірник впізнавши в мені „свого“ оповідав уже далі про все щиро та просто. Коли вкінці звернув на Довбушеві часи, я вперше почув ті роскішні, високовартісні народні оповідання про Довбуша, які живуть поміж гуцулами передавані з уст до уст.

Зміст однієї із них звязаний саме з моєю прогулькою на три церковці. Йдучи із Кут вісім кільометрів через великий проріз між горами, Камінку, дійдете до села Ріжна Малого, яке розпростерлося у підніжжа гори Бабин. По долах очаровані ніжним запахом зозки та моторгану-квіття, вслухавшися в далекий пошум Черемошу, все єство ваше зазнає такого радісного переживання, що мимоволі забудете про всі турботи із сірини наших днів. На блакитному обрію пливуче сонце разураз усміхається, лаская ясними промінями зелені полонини. Вершки смерек очаровані глибокою тишею кучеравлять гори, де час від часу, залунає сумний, низький голос трембіти. Це вівчарі перекликуються та балакають між собою, побачивши у своєму царстві чужого мандрівника.

Один з тих вівчарів, побачивши мене, з цікавости зійшов з гори аж до мене тай ми розбалакались. Дізнавшися хто я, попросив на прощання „Діло“ і назад почав лізти до свого стада. За хвилину я знов почув голос його трембіти і далеку відповідь його товариша з других гір. Видко повідомляв їх про мене добре, бо в дальшій дорозі я бачив, як вони поздоровляли мене, вимахували привітно руками.

У Ріжні Малому, селі, де хати одна від другої віддалена щонайменше на сто метрів, мусіли мабуть багато нашкодити всякі „прогульківці“, коли всі гуцули побачивши мене нахмурювали лиця.

Я почав лізти на Бабин. На самім вершку цієї гори є досить простора високорівня, де стоять три камені величезних розмірів у роді церковних бань. Ще з Ріжна я бачив ці камені, що зовсім роблять враження церков. Звідси й назва: три церковці. В них є там великі печери, де, як оповідають тутешні гуцули, мав ховатися Довбуш зі своїми товаришами. Із пісні лірника в Кутах, який оспівував мені Довбушеві подвиги, я запамятав слова про камінні ложа, на яких Довбуш у тих печерах мав спати. Коли я почав розгортати хамизяя, яке вівчарі тут назносили ховаючись перед дощем чи негодою, — я побачив, що під стінами печер дійсно є викувані в камені гейби ліжка, широкі та довгі на зріст чоловіка.

У печерах тих ясно. В стінах напроти входу є отвори, крізь які паде світло. З отворів тих видно в долині вершки смерек, якими покриті дальші гори. На стінах печер видніють усякі підписи людей, які їх оглядали. Особливу увагу звертає гарно вирізьблений в камені орнамент із тризубом в середині. Оповідали мені навіть гуцули, що через того тризуба хотіли якісь люди три церковці висадити в воздух. Та вівчарі побачивши там у ночі якісь світла, прогнали їх.

Десь біля гори Бабин є двох гуцулів, які зацікавлені оповіданнями про побут Довбуша у „трицерковцях“, почали з власного почину копати в печерах. Кажуть, що повикопували там якісь ножі, зброю, всякі монети, решткн чересів, глиняні горшки тощо. Хоч як я нашукався за тими гуцулами — та ніяк не можна було їх віднайти.

Багато снується оповідань старих людей довкола Довбушевих печер. Які з них правдиві — годі збагнути. Та краса їх положення, розкішний вид на далекі гори довкола, врешті природна таємниця їх істнування — варті того, щоби їх побачити.

Німеччина мусітиме платити Югославії повні репараційні сплати, згідно з планом Юнга. Зобовязання Німеччини для Югославії дійшли до 888 міл. динарів.

— **„Хто не платить довгів не сміє жити".** Так написала Феліція Левенгроб, 46-літня жінка збанкротованого фабриканта в Варшаві і отруїлася світляним газом.

— **Дитина у вапні.** Вчора рано в селі Семянівці, львівського повіту, підчас гашення вапна впала 16-місячна дитина до ями з вапном і вмерла на місці. Проти батьків дитини Мазуркевичів роблять дохождення за недогляд дитини.

— **Не купують більшовицького дерева.** Торговельні кораблі Лотви, які привезли більшовицьке дерево до Англії мусять стояти в портах. Не зважаючи на низькі ціни ніхто не хоче купувати, бо більшовики вживають до праці більшовицьких засланців.

— **„Корабель небіщиків".** Так назвали у Льондоні більшовицький корабель „Україна", який прибув сюди з закордонною прогулькою 850 осіб, з того біля 30 жінок, переважно робітників і вчителів. Від учасників прогульки не можна було нічого довідатися, бо під терором сторожі боялися відповідати. Нікого з сторонніх не впущено на поклад корабля, ані прогульковців без догляду до міста. Коли одного вчителя спитали, чи перебув морську недугу, відповів: „не вільно мені цього сказати". Корабель відвідає ще Італію і Туреччину в дорозі до Одеси.

— **5-тиденний тиждень праці** завели в Зединених Державах, щоби зменшити зростаюче безробіття.

— **Ювилей електричного стільця,** а саме його 40-ліття святкував стейт Ню Йорк. В 1891 р. дня 8. серпня, в вязниці Уаборн страчено вперше таким способом Вілліяма Кеммерлера за вбивство своєї любовниці.

— **Упадок літака.** 15. ц. м. під Динабургом упав військовий літак з висоти 2000 м. Два летуни: кап. Ріттерберг і Запле згинули на місці.

— **Два міліони божевільних** нараховує більшовицька статистика в СССР; з цієї суми половина інтелігенти.

— **„Десятирічка" в Китаю.** На зразок Радянщини уряд Китаю опрацював десятилітний план розбудови господарства. Між іншим при кінці 10-го року засівна площа має осягнути 120 міл. гектарів, а загальний тонаж торговельної фльоти 8 міл. тон.

— **Повінь у Мексику.** В полудневому Мексику велика повінь залила цілі области і наробила чимало шкоди. В тих околицях ширяться пошесть дезинтерії. Загальне число жертв покищо невідоме.

— **Живе без мізку.** В лічниці Градиша в Чехословаччині вже кілька тижнів живе без мізку 25-літний залізничник Спевак. Підчас бійки розбили йому голову так сильно, що тріс череп, повстала глибока рана і мозок майже зовсім виплив. Тепер він почувається краще і лікарський світ завіть відповідає на запити. Лікарський світ зацікавився небувалим досі випадком. Що-ж дивного? він мабуть і передше не багато потребував мізку до життя і не думав нічого.

— **Вальдемарас перед судом.** 17. ц. м. почався перед військовим судом у Ковні процес проти Вальдемараса і тов. за приналежність до тайної організації. Метою її було увязнення президента Литви, атентати на високих урядовців і державний переворот. Крім цього закидають обвинуваченим, що вони виконали напад на шефа поліції Рустейкіса. До розправи візвали 100 свідків. Розправа ведеться при замкненних дверях так, що навіть представників преси не допустили на розправу.

— **Реорганізація поліції.** Кажуть, що провінціональні слідчі уряди будуть скасовані, лишиться лише слідчий уряд у Варшаві на чолі з прокуратором. На провінції працю дотеперішніх слід. урядів перейме команда поліції.

— **Пораження електричним током.** На передмісті Варшави Окенці пяний гість вийшов із святочної забави від Столярського і пострілив кулею з револьвера електричний провід з натугою 5000 вольт. В усій дільниці згасло світло. Столярський вийшов з хати, щоби роззброїти підхмеленого гостя, спіткнувся на дріт і згинув на місці. Його жінку, яка намагалася його рятувати, стрінула така сама доля.

— **Арештували напасників на залізничу касу** в Гірничій Домброві, де вони, як писало „Діло" з 18. ц. м. зрабували 60.000 зол., а саме Володислава Козла з Сосновця і власника ресторану в Бендзіні Яна Ольшевського.

— **Невдалий замах на віцекороля Індії.** Поліція відкрила велику змову проти англійських властей в Індії, а теж приготування до замаху на віцекороля Індії і інших достойників. Авто з приготованими бомбами задержала поліція; у звязку з тою справою багато арештованих.

— **Опир в Америці.** У Пітсбургу появився опир, який підписується „З—Х". Вбиває він молоді дівчата, але завжди попереду повідомляє поліцію про свій намір. Біля сотні детективів старається віднайти гідного наслідника Кіртена з Діссельдорфу.

— **Збирачам марок.** На памятку 100-ліття незалежности Бельгії будуть випущені нові марки з портретами бельгійських королів: Леопольда І, Леопольда ІІ. і Альберта.

— **По зубах пізнати вдачу людини.** Один американський лікар-дентист каже, що склад зубів людини докладно відзеркалює й вдачу. Щирі люди це ті, що в усміху легко розхиляють уста і показують майже всі зуби горішньої та долішньої щоки. Не заслугують на довіря ті, що сміються, не показуючи зубів. Хто показує зуби, а не сміється, є людиною нерозвиненою духово. В кого в довші від звичайних зуби — це людина слабої волі. Надто великі зуби мають злочинці, жінки з довгими передніми зубами є прикрі в пожитті, жінка з дрібненькими зубами є повна ненависти, вперті люди мають сильно закорінені зуби. Два довші передні зуби горішн. щоки вказують на релігійність і письменницький талант. Хто скриває долішні зуби, має правильні осуди про окруження і є справедливий. Тоненьке біле шкливо зубів вказує на артистичну, чутку душу і вдачу. Хто не вірить, нехай перевірить на собі.

— **Гарний дарунок.** Цього року одержали жиди в Польщі допомогу з Америки: для фахових шкіл 83.400 дол., на діточі садки 31.000 дол., на підтримку здоровля 83.000 дол., на ріжні цілі 27.000 дол. Разом дістали жидівські інституції в Польщі 253.400 дол.

— **Збірка старого взуття на Радянщині.** Совітський комісар постачання приказав перепровадити на території СССР збірку старого, вживаного взуття. Хто жертвує пару непридатних черевиків матиме першенство при розділі нової обуви. Зібрану тим способом обув уряд роздасть політичним засланцям, що працюють при вирубі лісів на півночі.

— **Вбивство.** В неділю, 16. серпня ц. р. найдено за місточком Глиняни в шуварі річки трупа 17-літньої дівчини, яка походила зі села Митулин, золочівського повіту і служила недалеко Глинян. Секція трупа виявила, що дівчина була в тяжі і тому батько дитини убив її. Поліція вже арештувала душогубця, який є сином дуже чесного і загальноповажаного громадянина місточка Глинян.

— **Літературні новинки.** Вийшов з друку і продається по всіх книгарнях 4-тий том роману Федора Дудка „Прірва". Окладинка роботи

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 21. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Берґсонівська інтуіція.

Критерій правди, перенесений Джеймсом на поле активної життевої боротьби, в якій (як вірив він за св. Письмом) „вчинки пізнаємо по овочах" не менше сильно підкреслював вагу внутрішнього переживання. Якщо внутрішне переживання одиниці стає в своїх наслідках не менше реальною дійсністю як світ фізичних явищ, вертаємо із суходолу, де можна робити геометричні поміри на бурхливе море, де одиниця залишена на власні сили мусить сама славати.

Дарма, що Джеймс витав із радістю погляди Берґсона, які потверджували в неодному пункті його висновки. Поняття „інтуіції" введене Берґсоном для розяснення ріжних метафізичних трудноцїв є супроти теорії прагматизму в такому відношенні, як масовий поклик до бою супроти зусилля полководця збагнути умовини зустрічі із ворогом.

Аналіза часу та простору, переведена Берґсоном, має на меті показати, що наш людський інтелект, виплеканий під впливом мертвої матерії, не має змоги схоплювати із життєвих явищ те, що є плинне, мінливе, неповоротне. Всі прегарні здобутки науки не мають нічого спільного із життєвим процесом, коли глянемо на нього простим оком свідомости, коли йдемо за безпосереднім інстинктом; світ наукових теорій — це засоби боротьби з природою, винахідниче знаряддя, помічене для нас, щоби передбачувати фізичні явища та обертатися серед них із найменшим риском. Але життя — та стихія, яку відчуваємо безпосередньо, коли вірно пірчемо в струмок власних вражінь і переживань, ота ріжноманітна черга хвилин, що пронизують себе взаємно й закрашують кожний раз наново ні трохи неподібні до всіх схем, якими змальовують нам ріжні викінчені суцільні системи. Якщо завданням фільософії, себто метафізики, є саме наблизити нас до того живого, конкретного річища, що несе нас уперед, вона мусить робити за кожним разом нове зусилля, щоби схопити течію за кожним разом іншу. Те зусилля назвав Берґсон інтуіцією; вона має в нього своєрідне значіння: інстинкту, що в деякі хвилини має спромогу перевищати органи інтелігенції, тому, що добуває із нашого психічного підземелля приспані там сили, інтелектуальної симпатії, що зливається з оглядaним предметом, духової напруги, що творить довкола нашого розсудливого розуму мряковину, схожу на той стан праці, в якому поети й артисти доходять до своїх ідей.

Берґсон вертається в своїх творах не раз до тої думки, що з його поняття „інтуіції" теж не можна робити схеми, не можна зводити її до якоїсь загальної ідеї або надавати їй готову форму, яка наче різьбарська форма на відливи, може стати в пригоді кожному, хто її придбає. Переданий чужий світогляд разом із усіма його ідеями не є вже тим самим, коли раз перейшов через призму іншого інтелекту; навіть сам творець якоїсь теорії, коли не вміє за кожним разом вложити в неї новий зміст, згідно із тим новим матеріялом, який дістав і новим ритмом часу, невпинно змінного, тратить уже первісний свій товчок, затрачує ясність погляду, стає власним учнем, що повторяє готові формули, замість витворити в собі новий інстинкт зору та відчування інтуіцію.

Не маємо наміру передавати простішими словами теорію фільософа, якому мало хто в історії фільософії дорівняв в простоті та ясності стилю. Читач, що перейде твори Берґсона й численних його коментарів, відчує, що сам Берґсон боровся зі створеними собою ідеями не менше завзято, як його противники, коли доказували йому, що інтуіція нічого нового або нова змова містичних сил проти розуму.

Коли стаємо супроти нового фільософічного світогляду, домагаємося від нього в першу чергу готових розвязок на старі проблеми. Берґсон каже, що такі розвязки можливі тільки при помочі інтуіції. Що це значить? Значить: „хочете найти зміст якогось життевого явища — мусите схопити його в тій найбільше індивідуальній формі, якою вона неподібна до ніякої іншої, тому, що вами доглянена, в тому, а не іншому менті... мусите найти в собі внїмкову хвилину свободи, незалежної від схем думання та міркування..." і таку відповідь, що є дуже недоладною передачею світогляду Берґсона, можна продовжувати безконечно, не розяснивши ні трохи інтуіції тим, що ніколи її не мали. Творити — не значить наслідувати, а інтуіція мусить саме починати свою працю там, де інтелект її кінчить, бо він творить усе „нове" тільки з уже „відомого".

Деякі продовжники Берґсона вважають поняття „інтуіції" ідеєю, довкола якої можна творити цілу метафізанку. Згідно з духом ідей Берґсона про можливість такої метафізики не можна сказати нічого, заки вона не обновила нашого погляду на світ, наближуючи нас до проблєм, від яких ділять нас вязничні стіни старих схем. Якщо розуміємо Берґсона — інтуіція є в його світогляді не світлом, що осяює наш власний світогляд ясновидною блискавкою, а тільки помічним засобом порозуміння, чому ніякий світогляд не всилі принести того, що ми самі мусимо в нього вложити власним зусиллям.

Можна би навіть сказати, що інтуіція як ідея, в тій формі, яку відкриває нам Берґсон є інтуіцією тільки єдиний раз, бо в нього; вона має значіння тільки в звязку з іншими його інтуіціями такими як поняття „життєвого пориву" та „тривання", що є живим часом. Ідея інтуіції відроджувалася від Пльотина через Паскаля й німецьких романтиків аж до Ніцшого в ріжних формах, та в ніодного з них вона не була звязана безпосередньо з такою суцільною низкою інших ідей, що її піддержували.

Коли Берґсон каже про „абсолютне пізнання" при помочі інтуіції він каже про творчий

арт.-мал. М. Бутовича. Стор. 224. Ціна 4 зол. Замовлення безпосередньо: Львів, Руська ч. 3, Т-во Допомоги Емігрантам.

— **„Мазепа"**, опера Чайковського, вертається сьогодні, 19. серпня знову на афіш, відновляючи музичний сезон. „Мазепу" відіграють в преміровій обсаді при участи пп. Валевської, Гофманової, Ужейка, Верха, Вісневського, Романовського та Ловчинського під батутою М. Зуни. Також у четвер відбудеться в Великому Театрі вистава „Мазепи". На обі вистави знижки важні.

— **Жертви моря катастрофи корабля „Ст. Філіберт".** Згідно з офіційним списком на кораблі їхало 489 осіб. 29 осіб спаслося тим, що не поїхало з острова, 8 вирятували, згинуло 452 осіб, видобули 400 трупів, з яких 300 вже вдалося розпізнати.

— **Архів ім. Гавлічка** відчинили в Борові, 15. ц. м., в домі уродин Гавлічка. Це не буде музей, в повному значінні цього слова, але можливо найповніша збірка його творів і літератури про нього. Рукописи Гавлічка, його документи і памятки зберігає музей у Чеському Броді, а велику частину теж Національний Музей у Празі.

— **Грім ударив у трамвай.** Підчас бурі, яка лютувала у вівторок над Львовом, грім ударив на вул. Легіонів біля Великого Театру в трамвайові дроти та віз ч. 9. Проводи згоріли. Від тогож грому згоріли проводи на Галицькій Площі і каблевий стовп на вул. Баторія. Пасажирам возу ч. 9., в який вдарив грім, не сталося нічого, бо грім стягнуло т. зв. охолодження.

— **Черевний тиф у Львові.** Як щороку в овочевім сезоні, так і цього року у Львові занотували випадки захоріння на черевний тиф і паратиф. Також з провінції привозять хорих до Львова. Міський виділ здоровля перестерігає, щоби не стикатися з молочарками зі Збоїск, Грибович і Лисинич (де ствердили 4 випадки тифу). Не вільно пробувати молока й сметани на базарах ложкою або накривками від баньок. Овочі й городовину полоскати й обтирати. Молоко пити лише варене. Загалом у Львові й на провінції захорілo 20 осіб на тиф.

— **Польський старшина вбив жінку й себе.** У Тарнові поручник 16. п. п. Барняк застрілив свою жінку й себе. Причина: фінансові непорозуміння. Барнякова була в тяжі.

— **Наукові книгозбірні в Чехословаччині**, а саме 14 університетських бібліотек мають 1,100.663 томів. До цього треба окремо дочислити 40.844 томів українського університету в Празі і Господарської Академії в Подебрадах.

акт, завдяки якому предмет пізнання зливається із людським „я" в одну цілість. Не є це стан якоїсь екстази або контемпляції, а коли й Берґзон називає його инколи „ірраціональним поривом" то хоче цим сказати, що його не можна звести із ніяких пізнавальних даних, основаних на науковім досвіді. „Абсолютне пізнання" є супроти умовного, наче становище особи в плинкім потоці супроти поглядів усіх можливих осіб, що з берега опишуть потік, його напрям і враження особи, яка пірнула в воду; ніодин із тих численних описів і найточніших аналіз людей, що стоять назовні предмету — і всі ці аналізи разом — не дадуть такого простого безпосереднього враження, як те, яке має дана одиниця посеред водної течії.

В неодному місці своїх творів Берґсон користується порівняннями з психольогії мистця, коли каже про необхідність для фільософа наблизитися до життя. Він має на думці, що кожний справжній мистець рішає проблему „абсолютної" та „умовної" правди, „обективної" та „субективної" вартости безпосереднім актом, коли творить: для нього нема цих протилежностей, тому, що він входить у безпосередні взаємини зі своїм предметом, який є сам частиною його „я".

Критика літературних творів не йде в інакшому напрямку, як критика фільософічних ідей: вона мусить розбивати готові форми відчування та бачення, щоби показати пова ними життєву течію, невпинно нову та свіжу, ближчу нам, ніж ідеї, що захололи в символах. Становище критика супроти твору, не інакше як фільософа супроти світогляду, а становище обох їх супроти життя: вони мусять найти в собі свобідний порив споріднений із хвилинами вимірково ясного та простого погляду, що дозволив би їм відтворити ще раз той процес, якого висліди бачуть уже в готовну ідеку і формах.

—o—

— **Автомобілева катастрофа.** Біля Лодигович коло Живця авто впало на зал. рампу. Згинув кап. Сельт, ранені підпол. Грушка й серж. Бялецький. Всі з 74. п. п. в Люблінці. — У Дрогобичі шофер Гльоговер наїхав на сел. віз. Авто і віз зовсім знищені. Коневі поломало обі передні ноги, тому мусіли його добити. Селянина тяжко раненого забрали до шпиталю.

— **Летунські катастрофи.** Біля Дінабурґу впав військовий літак. Старший десятник пільот Зейле й обсерватор кап. Рітенберґ згинули — У Віомінґ (стейт Пенсильванія) безмоторовий літак підчас пробного лету впав на юрбу та зранив 11 людей. Пільота, хоч був ранений, врештували.

— **Будуть бачити штучними очима.** У Відні відбулася перед цивільним судом розправа проти Йос. Гартенгрубера. Заскаржила його жінка, тому що від довшого часу не платить їй аліментів. Гартенгрубер боронився, що не може платити аліментів, бо всі його зарібки зїдають спроби над уліпшенням штучних очей. Як Гартенгруберові вдасться винахід, то сліпці могтимуть бачити штучними очима-протезами.

— **Сімя самогубців.** Вистрілом з револьвера вбила себе 21-літня Гелена Горчинівна в Кросні. Її брат скінчив самогубством перед двома роками, а батько помер недавно від закаження крови.

— **Смерть дітей.** У Букарешті зударилися два авта; підчас випадку згинуло двоє дітей, дві інші особи важко поранені.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконанним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фатово кваліфікованою правецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, рагляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 14—?

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ ПІД ЗАКИДОМ САБОТАЖІВ.

Польські джерела повідомляють, що у звязку з перерізанням 5 міжстаційних дротів і одного телегр. у Бориславі арештували Матчака з Волі Якубової, який був критичного часу в Губичах, гром. Борислав, а не міг оправдати свого побуту. Далі арештували: Юрка Шевчука, Івана Микача та Гриня Дуба. Щодо згаданого перерізання телефонічних і телеграфічних дротів на шляху Борислав-Східниця, то почтові органи ствердили лише дефектів в апаратах.

АРЕШТУВАЛИ УЖГОРОДСЬКОГО ГРОМАДЯНИНА.

Польські джерела повідомляють: „Поліція в Турці арештувала Іштвана Варґу, з Ужгороду (Закарпаття), 27-літнього, гр.-кат. віросповідання. При ньому найшли мавзер із прикладом, фромер, 202 набої, кинжал, мапу терно-пільського воєвідства та СРСР. Ведуть слідство".

АРЕШТУВАННЯ ПІД ЗАКИДОМ КРАДІЖІ КРІСІВ.

У звязку з крадіжю 4 крісів у Самборі з магазину поліції арештували Петра Мозола зі села Рімно, пов. Рудки. Польські джерела повідомляють, що в магазині найшли ел. ліхтарку, а в ній була картка з назвищем і адресою згад. Мозола.

ВІДГОМІН НАПАДУ В ТРУСКАВЦІ.

Польські джерела повідомляють: До постеруику поліції в Трускавці привели Петра Гматова з Тустанович, підозрілого в співучасти в нападі на почту. Арештований виказує алібі. При конфронтації з почтовцями не ствердили схожости арештованого з напасниками.

ХТО ПОЇДЕ З ПОЛЬЩІ ДО ЖЕНЕВИ.

На 12. зібрання Ліги Націй польська делегація поїде в такому складі: міністр. закорд. справ Залеський, делеґат Польщі при Лізі Націй Сокаль, сен. Тарговський; заступники делеґатів: ген. Каспшицький, д-р Ходзько, польський консуль у Берні Модзелевський, директор кабінету мін-ства закорд. справ Шумляковський, радник польської амбасади в Парижі Мільштайн, начальник міжнар. устроїв Рачинський, радник мін-ства закорд. справ Роман і Анна Шельонґовська, представниця виділу закорд. справ Союзу горож. праці жінок. Генеральним секретарем польської делеґації буде радн. польської делеґації при Лізі Націй Гаяздовський.

КРИТИЧНІ ДНІ МЕКДОНАЛЬДОВОГО КАБІНЕТУ.

Рішаючим для Мекдональдового кабінету буде четвер, коли то зберетьея ген. рада професійних союзів і вик. комітет лейбурпарті, щоби радити над рапортом ощадностевої комісії, який передбачує зменшення видатків на фонд безробіття, щоби вирівняти дефіцит бюджету. Колиб професійні союзи відкинули ті пропозиції, то це — на думку „Морн. Пост" — означатиме кінець Мекдональдового кабінету. Також від становища ліберялів залежить дальший розвиток подій.

6-МІСЯЧНА ПРОЛЬОНҐАТА КРЕДИТІВ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

Комітет для розгляду справи кредитів для Німеччини приняв звіт англ. делегата Вальтера Лейтона. Звіт поручає прольонґувати короткоречинцеві кредити в висоті 5 міліярдів марок на дальших 6 місяців починаючи від 18. серпня під умовиною, що емісійні банки Англії, Франції та Зл. Держав і Банк Міжнар. Виплат також прольонґують на 6 місяців кредит даний держ. німецькому банкові в висоті 100 міл. дол.

НАПАД НА БАНК У БЕРЛІНІ.

Два бандити забрали з філії держ. банку в Берліні 22 тис. марок. Відїхали роверами. Одного касієра пострілили в живіт, а на вулиці зранили шофера й дитину.

АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИ ЗАМИКАЮТЬ КАСИ.

Чотири банки в Толедо замкнули каси, щоби так — як кажуть — охоронити депозити в добі „„безприкладної збірної істерії". У тих банках унерухомлених є понад 100 міл. дол. Банковий стейтовий департамент переведе контролю над тими банками. Рівночасно 11 щадничих т-в здержало виплати вкладок.

ДИМІСІЯ МАДЯРСЬКОГО УРЯДУ.

Тяжке господарське положення на Мадярщині, загострене тим, що банкнотову валюту бойкотують, а пошукують вартісного більону, спричинило димісію кабінету гр. Бетлена. Місію створити кабінет одержав гр. Каролі.

ФРАНЦІЯ ПІДПИСАЛА ПАКТ НЕАГРЕСІЇ З СРСР?

Вольфове бюро подало з Льондону вістку, будьто би Франція підписала пакт про неагресію з СРСР. Чутка ця ще не потверджена.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

Біля Бзова вибухнув резервуар польського тримоторового військового літака летунської школи в Грудзьондзу. Згинуло 4 летунів. Двох людей, що рятували, попарилися тяжко. Літак знищений зовсім.

ОТТОН ВСТУПИТЬ НА ПРЕСТІЛ 20. ЛИСТОПАДА?

У берлінських колах кружляють чутки, що робляться приготування для вступлення на мадярський престіл кн. Оттона для 20. листопада.

ПІДПАЛИЛИ ЛІС І ЛУКУ.

У Пурвелі Камінним і Малізонах, у столінськім повіті згоріло 800 тис. кв. метр. молодого сосново-березового ліса та луки. Хтось підпалив у 3 місцях. Вогнева сторожа села Злоте не хотіла гасити. Шкоди є на 100.000 зол.

ЗАМАХ НА ГРЕЦЬКОГО МІНІСТРА.

Якийсь чоловік кинувся в Атенах на міністра справедливости та побив його палицею. Він мав при собі й револьвер. Юрба хотіла замаховця злінчувати. Замах цей є в звязку з уведенням нового пресового закону в Греції.

ДОЛЯР ПАДЕ.

На варшавській біржі наслідком мінімального запотребування доляр упав до 8.96. Приватно продавали доляри по 8.95 і пів.

ЦУКОР
КРІПИТЬ ЛЮДЕЙ

Мармеляди, конфітури, джеми, соки, компоти — це основа ощадности домашнього господарства.

СЕЗОН У ПОВНІ

Дешеві книжки з приписами у кожній книгарні. —

КОНСЕРВУЄ
ОВОЧІ.

31 3—3

Шкільні справи.

На маргінесі шкільних вписів.

Львівська громада знає, як відбувалися перед феріями виписи дітей в нашій школі ім. Шевченка, і як в наслідок заряджения міського шкільного інспектора богато нашої молоді туди не принято. Один з батьків переслав до „Діла" опис тієї події, але замість того, щоби влада в справу вглянула і потягнула декого до відповідальности, сконфісковано те число і не допущено, щоби справа дісталася до відома ширшого загалу. Після того звернулися наші люди до українських членів Ради міста, щоби вони, як представники української людности міста, інтервенювали у воєводи, як вищої інстанції, і домагалися заряджения доповнюючих вписів з кінцем ферій і такого упорядкування наших шкільних справ, яке виключало би всяку самоволю на будуче. Однак наближається вже новий шкільний рік, а покривджені родичі не знають, що зроблено в цій справі і що осягнено. Підносимо отсе іменем інтересованих родичів цю справу прилюдно і просимо про вияснення.

Громадянин.

СПОРТ.

Ходорів: У.С.К. Скала — Сокул (Ходорів) 4:0 (1:0).

В неділю 16. серпня ц. р. розіграв УСК. Скала мячеві змагання за мистецтво „Ц"-кляси стрийської підокруги зі Соколом в Ходорові, кандидатом до Б-кляси. До цих змагань виступила Скала у своєму звичайному складі, і знову в цих змаганнях Скала потвердила свою добру форму. В першій половині гра ведеться з легкою перевагою Скали, котра теж здобуває в цьому часі перші ворота. Зате в другій половині гри Скала має рішучу перевагу над противником і здобуває дальших троє воріт. Воротами поділились: Денкевич 1, Гарасимів І. 1, Гарасимів ІІ. 1 і Кончаковський 1. Скала здобула собі своєю гарною грою симпатію не лише української, але також чужої публики. По змаганнях пращала змагунів Скали українська публика оваційно, котрої зібралося на змаганнях доволі велике число. Слід зазначити, що дружина польського Сокола грала дуже брутально. Суддя добрий.

Надвірна: У. С. Т. „Бескид" — Ж. К. С. „Адміра" (Станиславів) 1:1 (0:1).

У неділю 16. серпня ц. р. розіграв Бескид товариські мячеві змагання з мистцем Ц-кляси Адмірою, які зремісував. Гра не дуже цікава, бо велася частинно підчас дощу, так що злива цілковито розмочила грище. В першій половині перевага гостей, в другій господаря, якого оборон грала дуже добре Добрим був теж воротар. Одинокого голя добув далеким стрілом з крила Тубшин Петро. Суддя п. Клялемс добрий.

Дописи.

ГУСЯТИН. *(Несамовиті події в часі одного похорону.)* Дня 2. серпня ц. р. померла в Гусятині Антонина Шахнович, мати д-ра Михайла Шахновича. Покійна, хоч була латинського обряду, почувала себе українкою і тому згідно з волею і почуванням Покійної похорон відбувся під проводом українських священників у церкві. Цей факт викликав некультурну пімсту місцевих поляків, а саме польського пароха о. Матуса і лікаря д-ра Йошпи. Перший, маючи претенсії до похорону, заказав українському парохові о. Роченкові відправляти похорон пок. Шахновичевої, а другий лихий, що він не лічив Покійної лише український лікар д-р Парфанович, зробив донесення на нього до поліції. Тоді стався скандал, бо підчас відправи похоронних молебнів заявилося двох поліцаїв; один громадський, другий з поліції і заборонили відбути похорон з формальних причин, нібито тому, що тлінні останки Покійної не лежали 48 годин лише 45 і що посмертну посвідку виповнив д-р Парфанович, а не д-р Йошпа, хоч досі не було це практиковане в Гусятині. Незважаючи на цю заборону, похорон розпочався. Тоді знову фізик у Копичинцях видав телефонічно наказ здержати похорон вже в дорозі на цвинтар. Безпосередньо по похороні розпочалася тяганина і переслухування рідні Шахновичів, о. Роченка і д-ра Парфановича, а далі посипалися на них ріжні доненесення до староства і суду. Таке, щонайменше дивне і незрозуміле поступування викликало велике обурення серед усіх громадян у повіті. Та на тому не покінчилося, бо вже дня 10. серпня ц. р. на приказ пор. Перчинського арештувала д-ра М. Шахновича військова погранична сторожа під замітом браку перепустки. Його забрано з городу, біля свого дому, де сам поручник з іншими купався, і не зважаючи на інтервенції й запевнення крім присутніх, ще також адв. Зеленецького і судді, що д-р Шахнович є мешканцем і приналежним до місточка Гусятина, є всім знаний та має відповідні документи — то проте держали його без переслухання в арештах через цілих два дні. Крім того поводилися з ним у нелюдський спосіб, бо не позволено йому навіть убратися і в сорочці ведено під сильною ескортою через місто, а опісля на приказ тогож пор. Перчинського спроваджено його в год. 12. вночі з судових арештів до міського та приміщено в льоху, серед звалищ школи. Не помогли інтервенції і порука кількох адвокатів та громадян. Щойно коли д-ра Шахновича доставлено до поліції, тоді комендант звільнив його. Ось такі були прикрі наслідки похорону українки, латинського обряду.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·60 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·20 зл., вопа вепь 3·80 зол.

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 19. серпня, година 7·30 веч. „Мазепа", опера Чайковського.

Четвер 20. серпня, год. 7·30 веч. „Мазепа".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі) сьогодні та в наступних днях нечинний.

Малий Міський Театр сьогодні та в наступних днях нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Вождова бранка", „Іграшка грошей".

КАСІНО: Звукова фільма „Парада Заводу" (Кен Мейнард).

КОЛЬОСЕЙ: „Таємний їздець", „Ріф нарешті сам".

ОЛЬВІЯ: „Пісня кабалєра" (Кен Мейзард), „Заволока".

МАРУСЕНЬКА: „Неаполь, співаюче місто" (Кепура).

ЗАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Пісня народів".

ПАН: „Погання" і „Закладаємо антену" (Лярель і Гарді).

ПАСМЯК: „Син вождя", „Горе з дівчатами на видані".

ХИМЕРА: „Вернися — прощаю все!" (Діна Граля).

СТИЛЕВЕ: „Вітер від моря".

УТІХА: „Отрут кохання" (Рамон Новаро), „Литина на гвалт".

Програма радіо.

Четвер, 20. серпня 1931 р.

Кенігсберг (217,1) 16·00 Популярний концерт. **Ляйпціг** (259,3) 16·30 Концерт симфонічного оркестри, 20·00 Концерт танкової музики. **Моравська Острава** (263,4) 17·00 Радіокабарет. **Братислава** (278,8) Концерт радіоорк. **Гільверсум** (298,8) 19·00 Легка музика, 19·40 Концерт радіоорк. **Бреслява** (325) 21·15 Подорож по Німеччині. 21·10 Концерт фільтермузик. **Штрасбург** (343,2) 18·00—18·45 З опер і оперет. 19·00—19·30 Вокальний концерт. **Льондон** (356,3) 20·00 Концерт. **Штутгарт** (360,1) 17·00 Концерт оперетової музики. 21·45 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 17·00 Концерт. 18·30 „Які господарські і політичні завдання Женеви?" **Букарешт** (394,2) Симфонічний концерт. **Берлін** (419) 16·40 Концерт. 20·30 Фарса Нестроя. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Симфонічний концерт. **Гельсінгфорс** (453,2) 18·40 Фінські народні пісні. **Міляно** (500,8) 20·45 „Макбет" опера Верді. **Брюссель** (508,5) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 20·30 Оперетка. **Рига** (524,5) 19·03 Концерт. **Мінхен** (532,9) 21·45 Концерт. **Будапешт** (550,5) 22·45 Концерт. **Париж** (1724,1) 18·30 Грамофонові плити. **Харків** (937,5) 21·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 18·00 Опери й оперетки.

Пятниця, 21. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 10·05 Концерт. 21·30 Концерт. **Ляйпціг** (259,3) 16·00 Концерт. 20·30 Концерт. **Братислава** (278,8) 12·05, 17·00 Грамофонові плити. 18·00 Концерт. **Бреслява** (325) 16·00 Популярний концерт. **Брно** (341,7) 12·20, 14·15, 17·00 Грамофонові плити. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Вечір Моцарта. **Льондон** (356,3) 18·35 Легкий концерт. 21·20 Концерт радіоорк. **Штутгарт** (360,1) 17·00 Концерт. 21·30 Японські пісні **Гамбург** (372,2) 13·15 Грамофонові плити. 17·00 „Приготовання Америки до Олімпіяди 1932". **Букарешт** (394,2) 21·00 „Кармен", опера. **Берлін** (419) 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Популярний концерт. 21·00 Оперетка. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт солістів. **Міляно** (500,8) 21·00 Легка музика. **Брюсель** (508,5) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 20·00 Концерт Моцарта. **Мінхен** (532,9) Симфонічний концерт. **Будапешт** (550,5) 20·00 Вечір Ліштa. **Париж** (1724,1) 12·30, 13·05 і 18·30 Грамофонові плити. **Калюдворг** (1153,8) 20·10—21·10 Концерт радіоорк. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. 20·00 Вечірний концерт. **Ленінград** (1000) 18·30 Опери й оперетки.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 20. серпня 1931.

Львів (380,7) Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·25, 17·10, 19·40 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 15·45 Львівський комунікат Л. О. П. П. 16·00 Пісні які відспіває артист Цигалів. 16·50 Відчит про Гайнріха Гайне виголосить д-р М. Шарота 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Балачка про літературу. 19·50—22·25 Трансмісія з Варшави. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Концерт солісти з Вильна. 23·00 Легка і танкова музика.

Пятниця, 21. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 19·40 Грамофонові плити. 13·10 Метеор. комунікат. 14·20 Господарський комунікат. 15·25 Відчит з Вильна. 15·45 Авдиція для найменших. 16·00 Львівський кутик. 16·30 Господарський звіт. 16·50 Літературна балачка. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 Поштова скринька. 19·55—22·25 Трансмісія з Варшави. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Легка і танкова музика.

ОГОЛОШЕННЯ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

„Знання" — український гімназійний матуральний курс зачнеться 1. вересня 1931 р. За інформаційні оголошуватися до 31. VIII. до Адміністрації „Діла" під „Знання", а від 1. IX. до секретаря гуманістичної гімназії „Рідної Школи" — Львів, Театинська ч. 10. 220 1—3

Філія гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині. Вступні іспити до всіх кляс у Філії гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині відбудуться вівторок 1. вересня ц. р. в год. 9-ій рано після Богослуження. **Ректорат.**

На „Рідну Школу" зложили ВПП.: Н. Н. зі збірки на весілю в Петра й Надії Сайкевичів 10·— зол. Карло Сальо в Луні в. Самбора зі збірки на весілі в інж. Осипа Білинського 40 зол. Всім ВП. Жертводавцям широ дякує Головна Управа „Рідної Школи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлішше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

ДОСМЕРТНУ ПЕНСІЮ адвокатові у Львові дам за канцелярію! Зголошення негайно під: „Пенсія" Poste restante Тусте. 207 2—2

УЧИТЕЛЬКА шукає негайно лекцій з народних шкіл на цілий рік. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Солідна". 209 2—3

ПРИЙМУ дві студентки (ученниці) на станцію з утриманням або без. — Зголошення до Адмін. „Діла" під „Е. Ш." 219 1—2

ПРИЙМУ кілька панночок на станцію з повним утриманням. Поміч у науках (французьке, німецьке евентуально фортепян). Ціни приступні, по умові. — Площа Бернадинська ч. 12. II. поверх. У п. d'Endel. 217

КРАКІВ. Мешкання для панночки або вдови по урядникові. Краків. Алея Словацького 17/I. мешк. 4. 210 2—3

МАЮ на продаж дешево кілька парцель від 2½—5 зм. дол за сяжень. Теодор Андрушків, Богданівка ч. 73. — Львів XV. 221

ПОТРІБНА совісна, інтелігентна жінка середніх літ до помочі пані дому на скромних умовах. — Інженерова Сівецька. Поляниця п. Болехів. 216 1-2

ПРИЙМУ 2 панночки на станцію — фортепян дома. — М. Калимонова, вул. св. Петра ч. 19 а., партер на право. 215 1—2

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ з кількалітньою адвокат. і одноріч. судовою практикою, здібний до самостійного ведення канцелярії, — глядає місця від зараз. Зголошення слати під „Невибагливий" до „Діла". 214 1—3

ПРИЙМУ 2 інтелігентні ученниці (кія) на помешкання (пл. св. Юра). Домашній харч (5 разів денно) — фортепян до вправ, солідна опіка. Ціна дуже приступна. — Зголошення під „Опіка" до Адміністрації „Діла", Львів, Ринок ч. 10. 213 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Меблі ріжного роду, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 60—?

ГОРІШНЬОШЛЕСЬКЕ ВУГІЛЛЯ

по найнижчих цінах доставляє Ф-ма

„KARBO"

Львів, Коперника ч. 19.

ПОЗІР! Тел. 8-68.

Ручимо за якість і вагу доставленого товару.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 187 (12.843). Львів, субота 22. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

За упокій ✝ душі бл. п.
ІРУСІ БАССА
студентки Університету у Львові,
відбулося 17. серпня 1931 р., у другі сумні роковини смерти
Поминальне Богослуження
в церкві св. Юра, про що повідомляють
РОДИЧІ І РОДИНА

Стереженого Бог стереже!
Обезпечуйте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Знов інший вітер у Радянщині?

Львів, 20. серпня 1931.

Відомий московський кореспондент „Нае Фрае Прессе" інж. Н. Бассехес містить у названому часописі (ч. 24037) черговий допис з Москви, який є в дечому просто сензаційний.

Починає зразу тим, що досі в виживанні населення Москви нічого не покращало. В крамницях їдження мало, зате алькоголю — скільки схочете. Пяні людці, використовуючи пятий відпочинковий день — так і валяються по вулицях. Але кажуть, що Сталін мав заявити, що з липнем 1932 р. зникнуть карточки на їдження в СРСР, себто стільки буде їдження для населення.

При цім все нагальнішим є внутрішньополітичний відворот комуністичних володарів. За уласкавленням засланих інжинірів та їх обдаруванням грошевими дарунками заповіджено зрівнання їх з робітниками в правах на картки, мешкання, членство в кооперативах і т. д. Дальше знесено для інжинірів, що мають платню поверх 500 карб. прогресивність доходового податку так, що від вищої платні віддаватимуть тільки 3 і пів проц. оподаткування. Безпартійних інтелігентів мають, нібито, допустити знова на відповідальні місця, які займали досі тільки комуністи. Тут автор додає для пояснення настроїв розмову з одним з таких інтелігентів, — перед цими новими розпорядками — повну чорної зневіри, а по них — повну життєрадости і то тільки на самі обіцянки нових благ. (Що за ширина почувань російської душі! — Ред.).

Рожеві перспективи обіцюють собі теж із заповідженим декретом про колективізацію, який має нібито ствердити, що там, де 75 проц. землі скольективізовано — колективізацію вважають покінченою. Докінчення колективізації до 75 проц. у районах, де вона ще не переведена до такої межі, пересувається на 1933 р. Зі стрічок майбутнього розпорядку має ніби виходити, що колективізації насильно переводити не будуть.

Дальше заповідають здержання депортації селян та випущення частини вязнів із Соловецьких Островів на волю. Богато з них вже може бачитись зріднями, а численні находяться поза Соловками, тільки не сміють вертати в Москву.

Характеристичним для облегшення внутрішньо-політичного положення СРСР має бути теж зміна проводу ДПУ. На чолі його стоїть Менжинський, людина хора, а веде його фактично чекіст Ягода. Тепер побільшили число заступників голови ДПУ до трьох, а першим з них іменували людину зпоза чекістів, заступника голови роб. сел. інспекції Акулова. Це має бути нібито розведення контролі над ДПУ і переданя її під вплив роб. сел. інспекції, що є найвищим контрольним органом пануючої партії. Це мав би бути перехід до лекшого курсу в переслідуванні власних горожан.

Та по цих всіх обіцянках кінчить автор, що покищо нічого ще не змінилось, екзекутори забирають решткн майна на податки, чекісти засилають людей, арештують і т. д. А вкінці пише:

„І очевидно навіть ця нова політика не тріватиме вічно. Російська революція знає приплив і відплив. Прийде знова до соціяльної боротьби, знова поверне радикальна політика. Може на місяці, може на роки задоволиться інтелігенція цими матеріяльними полекшами. Потім вона зміцніє, скріпиться і зажадає своєї частини державної влади. Ще більше рішаючим є поділ робітничої кляси. Перший раз зрікся більшовизм своєї політики однакових заробітних платень. Радянська преса припускає тепер атаку проти зрівнування платень. І цим прискорюється витворення робіт. аристократії. Серед російського розвитку умовин, може антагонізм між робітничою аристократією й іншою робітничою масою довести до глибоких історичних потрясень. Може рішити про долю російської революції".

Та обіцянки автора ще далекі. Змін ніяких не видно на ділі. А коли вони й прийшлиб, то згідно з автором треба припускати, що черговий раз повториться наступ на все інтелігентне й умово працююче, для якого визначено з гори каріеру: вірна служба для комуністичного ладу — а в заслугу на старість... Соловки.

По тому й цьому боці Каналу.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, половина серпня.

I.

Що Німеччина бється тепер з дуже важкими труднощами фінансовими й економічними, соціяльними й політичними, всякому відомо. Коли щодо неї є за кордоном ріжниці поглядів, то торкаються вони тільки оцінки причин цього стану — на скільки вони були незалежні від волі керманичів Німеччини, а на скільки в них було вини, може й свідомости, чи навіть доцільности; але самого факту труднощів ніхто не заперечує — він наявний, очевидний. Що у великих клопотах також Англія, не теж загально відомо. Одначе менше відомо широкому загалові, що дуже поважні й безсторонні (на скільки в соціяльно-політичних питаннях можна взагалі говорити про „безсторонність") обсерватори европейських і світових відносин уважають труднощі теперішньої Англії за значно важчі від труднощів Німеччини, а вигляди видужання Англії за менше надійні від виглядів оздоровіння Німеччини. Річ ясна, що не в нашій силі оцінити на скільки ці погляди на дві великі германські потуги і на сороамірність їх труднощів відповідають дійсності. Певне в кожному разі одно: що ніколи в своїй історії за час від перемоги над Великою Армадою, Англія не була в таких трагічних клопотах, як оце на наших очах: навіть у часі континентальної блєокади тай в епоху чартистичних ворохобень майбутність Англії не малювалася так чорно, як оце нині, десяток років після „виграної" війни. Грубо, грубо помилявся той британський адмірал, котрий 1912 року на політичному банкеті в Льондоні завзято заявляв:

— В моменті, коли німецька фльота буде на дні моря, не буде в Англії ні одної людини, яка від самого цього факту не сталаслб багатшою!

Ну, від кінця 1918 року німецька фльота спочиває на дні моря, в затоці Скейпа-Флав, але чи розбагатіла від цього Англія? Вина котиться англійський віз. Котиться, і де спиниться — хто це може сьогодні передбачити?

II.

Знаком, яка важка англійська кріза, може (а властиво: мусить) послужити доконувана в цих днях організація одного англійського внутрішнього фронту, соціялістично-консервативного, для рятунку країни. На запрохання робітничого уряду консервативна опозиція згодилася співробітничити з соціялістичною більшістю над розвязкою накопичених внутрішніх клопотів. Повага положення просто присилувала оба ворожі табори піти не тільки на завішення зброї, а на співробітництво. Англійська господарсько-фінансова й соціяльна структура стоїть перед загрозою розвалу. А до непереможених внутрішніх невигодин долучується нове загострення кріза в Індіях і заворушення в Єгипті, викликане катастрофальною знижкою бавовни, підставн єгипетської економії.

Бажання співробітництва між консерватистами й соціялістами, правда, є,але інша річ інша річ хотіти співробітничати, а інша погодитися щодо засад рятункової акції. Щоби уникнути фінансової катастрофи, британський скарб передовсім мусить, не ждучи осінної сесії парляменту (це булоб запізно) зрівноважити бюджет, загрожений дефіцитом астрономічної висоти 15 міліярдів франків. Треба зинизити видатки і наложити нові жертви, які мусить приняти загал людности. Легко таке сказати, безмірно важче зробити.

III.

Коли консерватисти домагаються, щоби зинизити підмоги безробітним, то п. Мекдональд має проти цього безоглядний опір частини свого кабінету — між ін. з боку п. Гендерсона. Коли предкладають охоронні мита, то противиться цьому п. Сновден, а за ним п. Льойд Джорж. Подачі, навантажені на унасліджене й роздобуте майно вже й так переходять усі межі: вони спричинили те, що тепер уже не будується ніяке нове майно. А щодо безробітніх, котрим закидають просто небажання працювати? Нехай би всі і як хотіли працювати, то де взяти для всіх роботи? Єдиним виходом було би хіба обинзити загальну життєву стопу тієї нації, яка більше всіх народів Европи звикла була жити широко й видавати багато — вона видає тепер значно більше, ніж може.

Чи політ. англійська система здатна накинути загалові таке зусилля в усіх ділянках істнування і в кожній його хвилині? Чи можливе таке перевиховання зинш 40 мілионів людности, яку доля ще до недавна благословила всіми благодатьми багацтв, „щастя, чести й влади"? Це буде рішаюча проба тривкости істнуючої, переданої системи англійської. Колиб вона не повелася, то система ця розвалиласлб — та ще до-

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 8-go sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 173. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 5. sierpnia 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 364/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 8. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4. sierpnia 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 173 z daty Lwów, dnia 5. sierpnia 1931 r. zawierającego: „Dywowyźni zapysy do szkoły" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem artykułu ma na celu nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręcaniem faktów poniżyć w powadze zarządzenia władz szkolnych pod względem ich urzędowania w zakresie odpowiedniego normowania wpisów do szkół powszechnych, nadto w takiż sam sposób podniecić innych do nienawiści, pogardy i bezpodstawnych zażaleń przeciw tymże władzom szkolnym, usiłując wpoić bezpodstawnie w czytelników przeświadczenie, że dzieje im się krzywda wskutek rzekomej samowoli tychże władz. — Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pres. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.
Za zgodność: Wagner starszy sekretarz.

бре булоб, колиб вона не потягла в пропасть цілу велику країну.

Що нам до всього того, нам, яких історично-політичні „обставини" запроторили трохи не на саме дно фінансової нужди, господарської біди, культурної і політичної недолі? Відповідь коротка: доля Англії вже тому не може бути нам байдужа, що з ослабленням і потрясенням цієї держави, ослаблюється й її вага на міжнародній арені, а з нею й вага й надійність тієї міжнародньої моралі політичної, якої Англія — зрештою й теперішня парляментарна більшість — була і є сподвижницею.

IV.

Яка відмінна картина по цьому боці Каналу! Франція виявляється країною, яка найкраще опирається світовій кризі. Тут тепер супокійно. Безробітних мало, безконечно менше ніж в Англії, Німеччині, в Зединених Державах. Фінансове положення Франції кріпке — з усіх сторін прохають її помочі. Більше ніж котрабудь інша країна вона викликає враження рівноваги, правильности в праці, холоднокровности й супокійної рішучости. Цей нарід, вразливий, і який вважають імпульсивним і капризним, виявляється в цих критичних часах менше несупокійним, менше заворушеним ніж усі інші, і послідовнішим у своїх ділах.

В чому джерело цієї рівноваги й тривкости матеріяльної й моральної? — питається відомий бельгійський соціольог, і відповідає: сила Франції полягає на вірности, з якою країна ця залишається вірною старій своїй цивілізації, яку чимало французів і майже всі чужинці стільки-крат осуджували як перестарілу, відсталу, назадницьку.

— Нарід дрібно-міщухів, заляпаних і закостенілих у свому традиціоналіямі, нездатних іти в парі з ритмом новітнього життя...

Скільки не начитались ми в усіх мовах, у французькій і всяких інших, — гимнів слави для Америки, тієї чудесної землі, де розцвитає новітнє і будуче людство, — для Німеччини, де інжинїри й хеміки в своїх робітнях, мовляв, готують всякі незрівняні винаходи, що принесуть щастя людству! А про Францію навіть її другі говорили з ласкавою милістю, наче про стару даму, милу та анахронічну, обвішану перестарілою блекотою, та позбавлену навіть чистих виходків: читайте хоч би книгу Зіберта „Бог у Франції". Читайте, бо варто, особливо тепер...

V

Показується в днях світової кріси, що саме ця Франція, яка застрягла в старій культурній формулі, Франція дрібних хліборобів, дрібних ремісників, дрібних щадників, країна тісного способу життя й тісних видпокругів — найкраще з усього світу опирається зелетрясенням політичним, господарським, суспільним, моральним, від яких хитаються інші народи. Ось вам відвернення вартостей, переоцінка цінностей, ніким не передбачена, ось вам реванж глибоко, тисячліттями врощеної культури супроти нових культурних мод. Франція досі залишилася країною цупко привязаною до певних, прадідами переданих, віковим досвідом провірених способів думання і ділання. Революції й війни перелітали над цією країною, але вспіли ледви поверхи драпнути її віковічний скарб мудрости, **sagesse**: цей скарб досі зберіся живим і активним.

І нині знов, як за Людвика XIV-го і за Наполеона I-го — тільки з інших резонів і серед змінених відносин — Франція являється першою потугою не тільки в Европі, а в світі. Це факт — чи він кому милий, чи не милий, — а безперечний, і закривати перед ним очі не може ніхто.

Зосібна булоб небезпечною помилкою закривати на факт цей очі таким народам, які — кинені під колеса історії — силкуються піднестися на ноги і потребують до цього передовсім зрозуміння і співчуття, а за тим помочі моральної й політичної таких — очевидно — чинників, які поміч таку дати булиб у силі.

С. Заліпський.

„Безконечна низка пожеж у Великопольщі".

Під таким заголовком подає краківський „Ілюстровани Курер Подзенни" (ч. 228) з дня 19. серпня ц. р. цілу низку пожеж у Великопольщі. І так: у селі Чехах, пов. Гнезно, повстала в неділю 16. серпня грізна пожежа, яка знищила до тла будинки господаря Еміля Померанського. Пожежа спопелила цьогорічний збір жнив, обору, стайню та рільничі машини. Шкода досягає 30.000 зол. Причини пожежі дотепер не устійнено; ведеться слідство. Тогож дня згоріла теж цегольня в Глоговині, пов. Козьмін, яка є власністю Вінцентого Ґжебеньського. Шкода сягає понад 100.000 зол. Пошкодований був обезпечений у краєвім асекураційнім Т-ві в Познані. Поліція веде розслід, щоби виявити причину пожежі. Знову в понеділок згоріло дві стодоли, хлів, збіжа і хліборобські машини Вінцентого Заплати в Німецькім Попові, сьмігельського повіту. Пошкодований був обезпечений на 40.000 зол. Переведене слідство виявило вину самого пошкодованого. Тому поліція арештувала Заплату і Максиміліяна Железняка під замітом підпалу. Обох арештованих передано судові в Сьмігілі. Вкінці в Мосіні згоріла стодола Станислава Звежховського. Шкода на 5.500 зол., яку покрив Краєве Асекураційне Т-во в Познані.

З церковних справ.

Нові уніятські парохії на Волині.

Варшавське православне „Слово" (ч. 10.) з дня 16. серпня 1931 приносить вістки за час. „За Свободу", що в найближчому часі повстануть уніятські парохії в таких містах: Гродні, Пінську, Кремянці, Луцьку, Дубні, Володимирі Волинському, Білостоці і Бересті. Те саме „Слово" повідомляє, що до Гродна приїхав уже о. В. Оношко і відправив в одному парохіяльному костелі Службу Божу по східньому обряді.

Скількість православних і католиків на Поліссі.

Згадане „Слово" (ч. 10.) подає, що по обчисленням статистичного уряду у Варшаві на Поліссі було 1. січня 1930 р. 854.719 православних і 89276 католиків. Православні мали 319 парохій, 454 церков і 146 каплиць. Католицьких парохій було 54. Крім того римо-католицький епископ Лозинський заголосив до суду ревіндикацію 230 церков.

Конґрес II. Соціялістичного Інтернаціоналу в Відні.

(Від нашого кореспондента.

(Докінчення.)

Референтом до 2-ої точки денного порядку був **Отто Бауер** (Австрія). У своїй промові на засіданні конгресу Бауер зазначив передусім, що господарська катастрофа Німеччини приносить зі собою небезпеку фашизму і нової світової війни. Тому він, в імени конгресу заявляє: треба все зробити для того, щоби здобути для народнього господарства Німеччини **негайну фінансову допомогу.** Ця допомога, на думку Бауера, буде улекшена, коли сучасне німецьке правительство зможе дати гарантію, що ті засоби, які прийдуть ізза кордону, будуть служити політиці **демократії і миру.** Згадавши про мирові договори, які встановили нерівність між народами, Бауер підчеркнув:

„Ми, соціялдемократи, не є гаранти-ручителі тих несправедливостей, що містяться в мирових договорах. Ми вважаємо ревізію цих несправедливостей за необхідну й неминучу". Бауер проти воєнних метод „ревізії договорів", він певний, що прийде час, коли ці кривди будуть скасовані шляхом міжнароднього порозуміння.

Звертаючись до оцінки метод боротьби за соціялістичний устрій, Бауер зазначив, що можна собі уявити ріжні шляхи переходу до соціялізму: „Можливий є шлях насильства, диктатури, терору, до якого вабить широкі маси робітництва у всіх країнах світовий історичний приклад російської революції... Але ми вже знаємо, що за спробу йти цим шляхом доводиться платити найтяжчою нуждою протягом десятків років, відмовленням від дорогоцінних благ персональної та духової свободи. Ми знаємо, що наслідок цих жертв не є і не може бути інший, як тільки **державний капіталізм диктатури...** Цей шлях насильства диктатури, терору — не наш шлях. Ми не хочемо зрадити для соціялізму права свободи, гарантій персональної та духової свободи, за які найліпші люди умерли на огнищах протиреформації, в Бастиліях абсолютизму, на барикадах безчи-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 8)

З дороги на північ.

Одначе Нідарос має таку атракційну силу, що буде завсіди притягати туристів з цілого світа. Цією атракцією — чудовий храм св. Оляфа, найкращий твір середньовічнього норвеського мистецтва. Збудований іще в XII. ст. над гробом св. Оляфа, перебудований кілька разів наслідком пожеж, є цей храм нині мішаниною романського і готицького стилю. Легенька будова із скандинавського каміння, ліс легких, делікатних колюмн, що піддержують стелю, прекрасний хор та вітражі, а перш усього шляхотність внутрішнього уладу приковує до себе увагу туриста. Ціла низка каплиць, скромно уряджених, як звичайно в протестантських костелах, одначе першорядної артистичної вартости, підносить іще гостойність цієї святині. І цей ніжний престол, вірна копія старинного престола над гробом св. Оляфа, і цей чудовий, різблений у мармурі Христос, і цей кольосальний щиросрібний хрест, дарунок американських норвежців, і вкінці цей візантійський образ лиця Спасителя, жертвований російськими емігрантами, що мені так дуже нагадує аналогічний образ у музею „Наук Т-ва ім. Шевченка" — це все такі архітвори, що для них самих варт приїхати до Нідарос.

Сідаємо до авта та вибираємося в прегарну гірську околицю міста. Тут мало вже хто знає німецьку мову, не так, як на полудні в Бергені: на щастя, шофер говорить по англійськи, тож можна порозумітися з ним щодо ціни їзди. Та це не наш львівський шофер, що „здре" пасажира та навмисне поїде найдовшою дорогою; тут шофер не віяме ані сотика менше або більше, як каже йому тарифа, а їде по найстрімкіших серпентинах так справно та з таким артизмом, що мусимо мати повне признання для його еквілібристичної штуки. Де трапляється який цікавий обект по дорозі, там сам пристає та дає ясні інформації подорожнім.

Їдемо кількадесять кільометрів у глибину краю щораз вище та вище; гори такі мальовничі, як наші Карпати, повно тут і пахучих квітів і наших чатинних дерев і потоків та озер. Здовж першорядних доріг усюди віллі та захисти, без порівнання кращі, ніж наші; а де дорога перетинає ліс, там замикають її ворота, як де в Ворохті, чи деінде в наших горах.

Годину їдемо до двох гарних водопадів ріки Нід, водопадів Лейрфоссену, віддалених один від другого яких два кільометри. Могутні білі вали води летять з величезною силою кільканацять метрів у долину та розбиваються об невисокі скелі. Над ними у воздусі делікатний дощик розпиленої води, а сонячне проміння малює в ньому чудову веселку. Тут так свіжо, воздух серед ліса такий чистий, що мимохіть гадка летить у наші зелені, пахучі Карпати, де тільки чудес природи, мало що відомих і чужим і нам самим.

Норвежці — практичний нарід; тож при обох водопадах побудували величезні електричні стації з турбінами, що їх жене сила падучої води. Великі будинки стацій, кольосальна гать, що відділює плесо ріки Нід від водопадів, ніяк не псують гармонії та естетичного вигляду і водопадів і околиці, а може навіть додають принади, завдяки зеленій обстановці лісів та гір.

Від водопадів їдемо щораз стрімкішими серпентинами через гарний ліс попри великі збірники води Грокаллен серед прегарних віль та сталевих норвеських хатин і туристичних захистів високо вгору до Фельзетер. У літі спокійне це місце; зате зимою, як прийде лещетарський сезон, з'їджаються тут лещетарі з усього світа. Бо цеж найкращі і найліпше влаштовані лещетарські терени Европи. Повно тут усяких степениць, трамбулін до лещетарських скоків, так, що лещетар одним розгоном може брати один горб за другим, аж опиниться в долині, коло величавого туристичного готелю. Правда, деякі поляки казали, що в Закопанім урядження для лещетарів кращі, та це лише патріотичний евфеміям. Як курйоз варта зазначити, що недалеко готелю стоять іще нині бронзові таківниці з давніх часів, що мали видно боронити околиць Нідарос перед нападами.

З Фельзетер прегарний вид і на ліси і гори і море; а коли авто смілими серпентинами зїде в долину, то відкриється величава панорама на весь Нідарос і ріку Нід, що півколесом переріває все місто і пристані і далекого довгого фйорду

(Докінчення далі.)

сленних революцій: ми не хочемо зрадити цих правд для соціялізму, навпаки, ми хочемо їх використати для боротьби за соціялізм. Ми не хочемо відмовитись від демократії та політичного самоозначення народу задля соціялізму, але хочемо ці права положити в основу соціялістичного суспільства".

Але, казав Бауер, може настати момент, коли ворожі демократії сили замкнуть робітництву шлях мирного розвитку, і „тоді для пролетаріяту не буде іншого виходу, як поставити проти насильства фашизму всі свої сили".

Тому то, сказано в резолюції конгресу, що „світ не має іншого вибору, як тільки такий: або негайна, широка міжнародня акція для порятунку господарства, демократії й мира, або катастрофа й горожанська війна".

Окрім резолюції про політичну ситуацію в Центральній Европі була ухвалена постанова про охорону прав національних меншостей. До 3. точки (господарська ситуація) референтував Роберт Грімль (Швайцарія). У дискусіях підкреслювано, що світова господарська криза поглиблюється. Знавці европейських фінансів зазначили, що Німеччині загрожує інфляція, бо через політичну непевність закордонний капітал тікає з німецького ринку.

Конгрес вислухав привіт від Мекдональда й Гендерсона, перданий з Берліна і післав їм телеграму, в якій висловлює повне довіря і підтримку політиці англійського соціялістичного правительства.

Одночасово з конгресом відбувалися у Відні такі конференції: нарада жінок-соціялісток, соціялістів-правників, соціялістів-працьовників між селянством; крім того засідала комісія для боротьби з фашизмом, організаційна комісія, нарада технічно-редакційна і т. п.

Протягом десятьох день у Відні в ріжних кінцях міста відбувалися величаві віча, де віденська людність мала нагоду чути промови найвидатніших провідників соціялістичних партій ріжних країн. З усіх культурних країн Европи, Америки й Азії прибули делеґати на конгрес. З Бельгії, окрім уже названих Зандервельда й Де Брукера був Гуїсманс, колишній міністр, посли й сенатори — Русбрук, Мертенс, Вотерс та інші, разом до 50 делеґатів. З Данії було до 40 делеґатів, з Німеччини були присутні бувші міністри — Шайдеман, Гільфердінг, теперішній міністр внутрішніх справ у Прусії Зеверінг, голова партії посол Вельс, голова соціяльдемократичної фракції у парляменті Брайтшайд та інші, разом до 100 делеґатів. З Франції були присутні посли Брак, Ренодель, Блюм, Грумбах і інші, разом 40 осіб. З Англії був голова Робітничої Партії Герет, секретар партії Гілліс, дівчки жіночого соціялістичного руху посолки М. Філіпс, Гемілтен та інші. З Швеції були делеґатами посли: Ганссон (голова партії) і Меллер (секретар партії, бувший міністр внутрішніх справ Швеції). З Чехословаччини були присутні: голова сенату Соукуп, міністри Дерер і Чех, посли й сенатори: Вінтер, Стівін, Дундр, Томашек та інші. Також у чехословацькій делеґації був колишній посол до австрійського парляменту **Яцко Остапчук**, делеґат з Закарпаття.

Дня 1. серпня конгрес закінчився. Голова конгресу Вандервельде сказав прощальну промову і всі учасники конгресу проспівали разом міжнародній соціялістичний гимн. Всі учасники конгресу дістали разом з іншою літературою звідомлення секретаріяту Інтернаціоналу про політичне положення в поодиноких країнах. Між іншим, під рубрикою „Ukraine" на стор. 171—173 цього звідомлення вміщена така замітка (наводимо лише частину):

„Головна маса українського народу живе в Радянському Союзі і там українська соціяльдемократія мусить вести боротьбу за політичні й соціяльні права, в найтяжчих умовах, як суго нелеґальна партія. За переслідуваннями прийшла клеветнича спроба проти української соціяльдемократії. В процесі, який улаштувало більшовицьке правительство в березні—квітні 1930 р., пробувало воно притягнути до відповідальности також перебуваючих за кордоном членів Центрального Комітету української соціяльдемократичної партії Феденка й Мазепу, обвинувачуючи їх в участи в інтервенційних планах капіталістичних держав. Але названі українські соціяльдемократи підчас харківського процесу спростували в двох прилюдних листах всі наклепи й фальшування більшовицької терористичної юстиції і звернулися до українських робітничих і селянських мас.

„Український нарід сьогодні перебуває розділений між чотирма державами і з цього випливають дальші великі трудноші й складні тактичні проблеми. В Чехословаччині українці мають деяку свободу руху, в Румунії та Польщі вони мусять вести тяжку боротьбу за політичні й культурні права. Переслідування й безправність національних меншостей у Польщі, що набрали під диктаторським режімом найбезпощадніших форм, відбилися особливо жорстоко на українцях. Закордонна делеґація української соціяльдемократії опублікувала низку відозв і публікацій про події на українських землях у Польщі..."

О. К.

Вп. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ,
що одержали пригадку, просимо **негайно** вирівняти залеглу передплату, бо з днем **1. вересня ц. р. безумовно здержимо** дальшу **висилку часопису.**
Адміністрація.

Зміцнене становище Брінінга.

Сенсаційна оферта Гітлера і конкуренцію з Брінінгом.

Ще не прогомоніла велика, соромна поразка німецьких націоналістів і гітлерівців у неділю 9. серпня ц. р. при всенароднім голосуванні у Пруссії, якого метою було на спілку з комуністами повалити пруський уряд Брауна, а змірявши свої сили з пруським правительством — започаткувати насильну зміну німецького правительства канцлера Брінінга та кинути німецький нарід в обійми революції, а вже появилися наслідки невдачі Гітлера і його сателітів німецьких націоналістів Гуґенберґа. Політичною сенсацією дня в Німеччині є оферта Гітлера, звернена під адресою Брінінга, щоби з уваги на грізне господарське і фінансове положення Німеччини, приняв до уряду теж представників народніх соціялістів (гітлерівців). Ця оферта появилася в офіційному органі народніх соціялістів „Фелькіше Беобахтер" у вівторок 18. ц. м., отже безсумніву інспірована Гітлером. Для замилення очей своїх однодумців згаданий орган оголосив цю оферту у формі політичної статті, в якій обговорює відношення партії народніх соціялістів до правительства канцлера Брінінга. Одначе консеквентний канцлер Брінінг відкинув цю оферту Гітлера, який хотів цим зручним маневром врятувати свій дотеперішній престіж оборонця народніх мас перед тягарами воєнних відшкодувань, чванячися, що з приходом до власти його партії народніх соціялістів, Німеччина перестане платити Франції величезні воєнні відшкодування. Тому офіційний орган правительства Брінінга „Германія" з дня 19. серпня ц. р.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р В. МАКОВСЬКИЙ.

Моє лікування.

Листи з Трускавця до пані Л.

Куди я поїхав. — Категорії гостей. — Серце. — Льокалька. — Перехрещені й перероджені домівки.

Хоча Ви, Пані, тим може й не цікавитеся, так дозвольте бути мені цеї віри та не виводіть мене з омани, що Ви бодай трішки цікавитеся, — де я дівався, та що я роблю в це гаряче літко?

Вам-же відомі мої замрійни, широкі пляни та проекти — цеж одна з головніших прикмет чашої вдачі — та невідомий Вам їх кінець.

Трускавець!

Ви здивовані, підсміхаєтесь? Не підсміхайтесь, Пані, так зловтішно; я не жартую, я справді в Трускавці.

На все свій час, Цьому невблаганому законові мусить — хоч не хоч — усякий підчинитися.

І — як велить час, перейти всі категорії трускавецьких навідувачів. Зайві всякі спротиви, навіть формальні. А є тих категорій на мою думку, — не вчислюючи сюди ріжних кляс і субкатегорій — чотири:

Перша категорія — ті, що сюди ще не їздили. (Виїмок: цікаві вражінь і любовних пригод).

Друга категорія — ті, що сюди вже їздили; (хоча зразу кажуть, що лише для приємности).

Третя — ті, що сюди ще їздять (або їх возять).

Четверта ті, що сюди вже не їздять (що вже вилічені остаточно!).

Кажучи коротше: до Трускавця їздять ті, яким він непотрібний. Це-ж ясне; бо Трускавець одним нічого не може пошкодити, другим нічого помогти. Одним і другим він непотрібний. Але „mundus vult decipi, ergo"... їде до Трускавця.

Я довго, бо аж до цього року належав, або нехай хотів належати до першої золотої категорії, що їздить сюди для вражінь і пригод. Ворохта, Жабє, ну — Чорногора; туди я метав собою в часі вакацій, аж... Чорногора стала від мене віддалюватись. І в перспективі і в ногах і — в серці. Що рік, ставала якась неприятніша, якась дальша, стрімкіша, — дарма, що вона бідна й сама по війні сильно підлисіла, — так, що я мусів з нею в цьому році розпрощатися. Збавив я через неї і для неї — серце і воно рішуче цього року запротестувало проти Чорногори, а стало (і це не лише серце, але й інші з ним сумежні партії тіла) настирливо домагатися відпочинку в якімсь рівнішім поземеллі.

Серце вже з природи неспокійне, нестійне, без якої там „Зосі"" чи „Марисі" ніколи не хотіло обходитися. В цьому напрямі воно послідовне аж до — Трускавця і незмінне.

Хоча по правді, — маленька зміна є. Не всі Зосі та Марисі однакові.

Приїхав я сюди, розуміється, залізницею. Славною „льокайкою" з Дрогобича, що то більше насопе, накурить, наскиглить, ніж наїде викрутасами на Корость, Сілець і Стебник. Регіонального, обважнілого темпераменту цієї залізнички не змінили ні війна ні навіть Сен-Жерменський „мир" і рішення амбасадорів.

Зате Трускавець зрегіоналів до чиста: скинув сільський довгий сірак, а прибрався модно, по „куцому". Давніше було це розлоге, питоме українське село між горбами і лісами, де в середині яру, крився соромливо вонючий живець.

Нині? Чи глянете з горбка, що від залізниці, чи від церкви в діл довкола, маєте омину — міста. Давні сільські, курні хати розкинені мальовничо між панським і камеральним по садках — щезли. Їх виперли — як усюди — на периферії, більш чи менш чепурні, більш чи менш підмальовані „Зосі", „Яніни", „Ванди", „Гелени", „Діяни", „Гопляни", „Варшавянки", „Краковянки", та як їх там ще вхрестили. Переважає саме жіноцтво; але є й мужеські віллі, як ось: „Тадеуш", „Ян", „Вітолд", „Рекорд", „Маршалек". А мабуть що („інкогніто") і меншестеві („Наталка", „Катруся", „Анастазія"). Але це — сироти-безбатченки.

Та ніде правди діти, останніми роками двигнули тут чимало солідних, мурованих об'єктів; навіть таких на 2—3 поверхи. Всякі недержавні й державні установи (українські — дасть Біг) мають тут свої доми і захисти. Повипинали цілі биті вулиці; а хідники, підмурування, електрика прибрали Трускавець в міські, та ще „куці" шати. Бо добре приглядаючись бачите, що більшина тих вичепурених „Зось", „Ванд", „Гелен" і т. д. це перехрестки з наших давних закурених „Олен", „Іванн", „Софій" і т. д. Бо тут нині нема ґазди, котрий би не мав „віллі". Прибудував, перебудував, добудував, обмастив, побілив, причіпив який там ганочок на стришку, побив бляхою, а ще перехрестив „Евфрозину", на „Рузю", „Евстахію" на „Станіславу" і з колишньої типової хлопської хати (без Воронова) переродилась типова трускавецька вілля.

Але є вже віллі й пансіони з европейським розмахом. Але до того, як голосить протуристична пропаганда „польського Маріянбаду", Трускавцеві ще далеко. Має він дві малі хиби... воду та каналізацію, яких — нема. Питної води (взагалі води) тут дуже мало. По подвірях є криниці — та без води; хіба в дощевий час. У сухоліття воду довозять бочками. Водотяги? Будуть. З тої причини — скроплювання вулиць і пішоходів цілком ілюзоричне. Кожний подув вітру збиває тумани пороху. Пробували скроплювати відпливами з купалень; понехали через вонь.

Само собою зрозуміле, що де брак води, там про доцільну каналізацію зайве говорити. Хоча ця хиба не дуже вражає; запах каналів мало що ріжниться від запаху купалень. Через те на брак каналізації ніхто тут не нарікає.

У купальнях, при жилцях заведений сякий такий лад. Есплянада впорядкована на европейський зразок: широкі пішоходи, взористі зільники, кріслаті дерева, вигідні лавки. Замітні зусилля до імітації европейських жилців. „Ліколійної води („Нафтуся", „Марися", „Броня" і „Зося") доволі. Інакше було давно. В таке сухоліття як цього року, „Марися" і „Зося" ледви злизили. Нині, при теперішньому високому рівні техніки і „хемії" нема страху, аби вони заниділи, або втратили свою „воду".

І не в тім суть і завдання нинішніх жилців, аби була „вода" (вона буде), а щоби були недужі. (Та їх мабуть ніколи не забракне на світі!). І щоби їздилися та звозили гроші. Наша приповідка каже: „аби біда, то гроші найдуться". А ще тоді, як кордони заперті або бодай приперті недокупними пашпортами Трускавець має майбутність!

не без іронії заявляє, що гітлеріящі вже незадовго матимуть нагоду ділом виявити свою журбу над незавидним економічним положенням Німеччини, приймаючи господарський плян уряду, який вже незадовго увійде до затвердження німецького парляменту. Цей господарський плян уряду обіймає теж способи допомоги кільком мілюнам безробітних у зимі. Приймаючи його, опозиційні партії виявлять, що вони дійсно беруть відповідальність за свою політику перед німецькою нацією. Вкінці „Германія" бажає, щоби партія народніх соціялістів усвідомила собі свою відповідальність так, як центр, себто католицька партія, яка піддержує правительство канцлера Брінінга.

—o—

Отвертий лист
до Львівської Шкільної Округи

від батьків вихованків філії гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині.

Дня 30. червня опечатали адміністраційні власти в асисті візитатора Юса наукові салі і кабінети філії гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині.

При опечатанні візитатор Юс заявив таке: Шкільна Кураторія звернулася 19. червня до Митрополичої Курії з запитом, чи інформації кореспондента „Діла", поміщені в 131 ч. „Діла" з дня 16. червня під заг. „Архієпархіяльна гімназія в Рогатині" відповідають правді і чи дійсно філія гр.-кат. Малої Семинарії в Рогатині хоче в шк. році 1931-32 прибрати назву „Архієпархіяльної гімназії" і зажадала відповіди під загрозою правних наступств (себто під загрозою замкнення заведення — як пояснив візитатор Юс).

Кураторія не одержала до тижня відповіди і тому звернулася 27. до воєвідства в Станиславові, щоби поручило староству в Рогатині уділити асисти візитаторови Юсови при опечатанні заведення на день 30. червня.

Дальше заявив візитатор Юс дослівно таке: „Нехай в „Ділі" появиться відповідне спростування статті з 131. ч. „Діла" що філія гр.-кат. Малої Семинарії не думає прибрати назви „Архієпархіяльної гімназії", а салі будуть до трьох днів відпечатані".

Ясно, що годі жадати від духовних властей, щоби спростовували інформації приватного газетного кореспондента. Колиж тепер виявилося, що автором статті з 131. ч. „Діла" є приватний кореспондент, який свої інформації відкликав у 173 ч. „Діла" з 5. VIII. сторона 5 (новинки), то думаємо, що тим ціла справа вияснилася і що Кураторія до трьох днів, згідно з залвою візитатора Юса дасть приказ адміністраційним властям відпечатати наукові салі.

Слідують *підписи батьків.*

—o—

Недоля „Народнього Дому".

Спростування ком. М. Бачинського на основі § 19. пр. зак.

Від теперішнього комісаря „Народнього Дому" Мих. Бачинського дістаємо до опублікування спростування на основі § 19. пр. закону. Це спростування друкуємо далі в оригіналі не зміняючи ні стилю, ні мови, ні правопису. Воно звучить так:

„З причини статі поміщеної в газеті „Діло" ч. 184 із вторка 19. серпня 1931 р. п. заг.: „Недоля Народного Дому", „Курьер Поранни" про господарку теперішнього наказного правителя „Народного Дому" — прошу П. Т. Редакцію на підставі § 19 обовязуючої пресової устави, щоби зволила помістити в своїй газеті слідуюче спростованье, котре рівночасно висилаю також і до газети „Курьер Львівскі".

Всі пороблені мені закіди від 1—15 суть незгідні з дійсним станом річи а яко такі безпідставні.

В частности-же:

а) безпідставним есть закид поданий в уступі під 10) статі, будьтоби я побрав із каси „Народного Дому" більші суми для двох послів з ББВР і будьто би я такі суми якому небудь із послів ББ доручив.

б) також безпідставним есть закід під 11) статі, будьто би я коли небудь утощував деяких послів з Клубу ББВР. коштом Народного Дому.

В дни 14. 8. б. р. звернувся я в тій цілий справі до Львівского Воєвідства яко до моєї Надрірної Власти з просьбою о висланье шконтруючої Комісії, котра би провірила всі від 1—15 вироблені мені закіди.

З всякими дальшими кроками в тій справі задержуюся на разі аж до укінченя праць згаданої вище Комісії.

Львів дня 18. серпня 1931.

З повним почтенієм
Михаиль Бачинський.

Пригадуємо нашим читачам, щоби порівняли це спростування з тією статтею, до якої воно відноситься. Бо тільки під цією умовиною воно стане зрозумілим.

З документів часу.

Дальші адміністративні кари на греко-кат. священників за вживання української мови в урядовій переписці.

Від о. Івана Шуровського, пароха в Стинаві Нижній, повіт Сколе, дістаємо ось які два документи:

I.

Starosta powiatowy
w Skolem — Skole dnia 3. sierpnia 1931.
Nr. IV. 18/1/31.

Do W-bnego gr.-kat. Urzędu parafijalnego (na ręce W-nego Ks. Proboszcza Szczurowskiego) w Stynawie niżnej.

Odezwę tut. z dnia 18. lipca 1931 r. Nr. IV. 18 1/31 zwróciłem W-nemu Urzędowi parafialnemu wykazy statystyczne ruchu naturalnego ludności za II. kwartał 1931 r. z prośbą o wystawienie i nadesłanie tychże w języku państwowym — co jest uzasadnione postanowieniem § 1 i 2 ustęp końcowy rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 24. września 924 r. do ustawy z dnia 31. lipca 1924 r. o języku państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 85 poz. 820).

Ponieważ W-bny Ks. Proboszcz nie zastosował się do mego zarządzenia, pomimo tut. zagrożenia z dnia 24. VII. 1931 r. Nr. VI. 1/71/31, przeto na podstawie art. 45. rozporządzenia Prezydenta Rzplitej Polskiej z dnia 22. marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 342 o postępowaniu przymusowem w administracji — nakładam na W-bnego Ks. Proboszcza karę pieniężną w kwocie 50 zł., którą to kwotę należy złożyć w Kasie Skarbowej w Skolem na etat Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Dział 11 § 18.

Przeciw niniejszemu orzeczeniu przysługuje W-bnemu Ks. Proboszczowi odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie przez tut. Starostwo w terminie 14-dniowym, licząc od dnia następnego po doręczeniu.

Termin zanotowano: 15. VIII.

Starosta powiatowy
Karol Mahr.

U tій справі внесений відклик до воєвідства дня 11. VIII.

II.

Starosta powiatowy
w Skolem — Skole, dnia 7. sierpnia 1931.
Nr. VI. I/71/31.

Do W-bnego gr.-kat. Urzędu parafijalnego (na ręce W-bnego Ks. Proboszcza Szczurowskiego) w Stynawie niżnej.

Odezwą tut. z dnia 24 lipca 1931 r. Nr. VI. I/71/31. zwróciłem W-knemu Ks. Proboszczowi wykaz zmarłych osób płci męskiej za I kwartał 1931 r. z prośbą o wystawienie i nadesłanie tegoż w języku państwowym na zasadzie rozporządzenia b. austr. Ministerstwa z dnia 16. września 1875 r. L. 1767 (Dz. U. Kr. Nr. 66) co również jest uzasadnionem postanowieniami § 1 i 2 ustęp ostatni rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 24. września 1924 r. do ustawy z dnia 31. lipca 1924 r. o języku państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 85 poz. 820).

Ponieważ W-bny Ks. Proboszcz nie zastosował się do mego zarządzenia w wymienionej na początku mej odezwie pomimo zagrożenia — przeto na podstawie art. 45 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej Polskiej z dnia 22. marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 342 o postępowaniu przymusowem w administracji, nakładam na W-bnego Ks. Proboszcza karę pieniężną w kwocie 50 zł., które należy złożyć w Kasie Skarbowej w Skolem na etat Min. Spr. Wewn. Dział II. § 18.

Przeciw niniejszemu orzeczeniu przysługuje W-bnemu Ks. Proboszczowi odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie przez tut. Starostwo w terminie dni 14 licząc od dnia następnego po doręczeniu.

Starosta powiatowy
Karol Mahr.

У цій справі теж внесений відклик до воєвідства дня 13. VIII. 1931.

— ———

НОВИНКИ

— **ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішним числом і просимо Вп. Передплатників негайно надсилати передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць вересень 5 зол.**

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.**
203 3—8

— **Конфіската „Діла".** Останне (186) число „Діла" зайняла поліція за допис: „Гусятин. (Несамовиті події в часі одного похорону), який сконфісковано в цілості. Це вже 46-а з черги конфіската „Діла".

— **Комітет Академічного Дому** подає отсим до відома, що подання на мешкання в Академічному Домі на шк. р. 1931/32 адресовані до Комітету Академічного Дому треба вносити в непереступному речениці до дня 15. вересня 1931. письменно по адресі: **Управа Академічного Дому.** Львів. вул. Супінського ч. 21, або особисто в год. між 13—14 щодня крім неділь і свят. До подання слід залучити: 1) Свідоцтво незаможности. 2) Посвідки зі стану дотеперішніх студій (відписи свідоцтв зложених іспитів, коллоквій, відпис індексу, або для гімн. абсольвентів відпис свідоцтва зрілости з поданням на який факультет кандидат записується в шк. р. 1931/32. 3) Посвідки від місцевих культурно-освітніх інституцій (читальня, кооператива і т. д.), або від студентських секцій. 4) Посвідку з участи в збірці „на фонд укр. студентству", або умотивоване оправдання. Петенти з цих місцевостей, де збірка має бути переведена по 15. вересня долучать додатково посвідки з участи у збірці до дня 28. вересня. 5) Заяву, що петент як мешканець Ак. Дому буде точно платити належні оплати за мешкання. Всі подання, крім нововступаючих до високих шкіл мусять бути заопінювані студентськими професійними організаціями („Основа", „Медична Громада", „Ватра", „Торговельник"). Не будуть взагалі розглянені подання тих петентів, що до дня 15. вересня ц. р. не полагодять справи своїх залеглих оплат за мешкання в 1930/31 р.

— **Кріваий напад на війта.** У вівторок 18. вересня ц. р. невідомі покищо бандити напали на війта Гриця Булика в селі Пристани, жовківського повіту, на дорозі між 9. і 10. год. вечором та страшно його змасакрували сокирою і колами. Тяжко побитого відвезено до шпиталю в Жовкві, де бореться зі смертю. Підозрівають, що справниками цього бандитського нападу є сільські полеві шкідники, з якими війт Булик переводив того дня розправи та наложив на кількох з них відшкодування. Гриць Булик це дуже ідейний і свідомий українець, що своєю невсипущою працею причинився до піднесення села.

— **На розбудову Нац. Музею у Львові,** вул. Мохнацького 42, вплатили: 100 зол. д-р М. Паньчишин і дир. З. Рутковський; 80 зол. С. Садовська і майор І. Бачинський; 25 зол. інж. П. Сандак; 20 зол. д-р Е. Гинилевич, д-р М. Алношин і Е. Гриневецький; 10 зол. А. Бересті, д-р Л. Чапшиський, П. Мечик, Брацтва церковні в Торгові і Махнівцях, нот. В. Дяків, нот. д-р В. Маковський і Е. Сельський; 8 зол. о. І. Лазорко із збірки в церкві; 5 зол. о. Е. Ляхович, Т. Серант, І. Лятишевський, Г. Мирович, А. Боднар, С. Матковський, І. Дуткевич, М. Яросевич, Т. Чорний, уряд пар. Ожидів, пп. Л. Марголина і Л. Налуковий; 3 зол. оо. М. Метрипула, В. Прихідко, Й. Бабяк і В. Луцький; 2 зол. оо. С. Городецький, М. Шараневич, І. Біляк, Е. Мандрій, уряд пар. Войнилів і І. Білинський; 1 зол. оо. П. Курчаба, І. Садовський і уряд пар. Бойківці — загально в 1931 р. вплинуло 3966.13 зол., а видали 37.253.48 зол. У музею почали малювати дві великі салі.

— **Стрілецькі змагання за мистецтво** світу відбудуться у Львові в неділю 23. серпня ц. р. На змагання приїде багато гостей з Европи та Америки.

— **„Український Голос"** у Перемишлі вийшов знову після однотижневої перерви.

— **Безробіття у Галичині.** Уряд Посередництва Праці у Варшаві начислює безробітних у Польщі 253.943 особи. У відношенні до попередніх тижнів збільшилося безробіття на 1.943 особи. У Галичині безробіття зростає; у Львові зареєстрували 122 нових безробітних, в Дрогобиччині 38 осіб.

— **Пожежа в Бориславі.** У вечір 17. ц. м. в копальні „Колюмбія" вибухнула пожежа, знищила кітлівні та інше уряджения. Шиб ненарушений пожежою, бо її швидко вгасили.

— **Неприємно вражають** кожного українця, який приїде до Стрия, два написи на найповажніших українських установах, а саме: „Рускому Народови" на Народнім Домі і „Руска Бурса" на будинку бурси, де приміщується гімназія. Пора би вже перестати консервувати такі архаїчні назви. Тому виділи згаданих обох установ повинні подбати, щоби ці написи відповідно змінити.

— **Вбив дівчину, бо не бажала нещастя його жінці.** Старший кондуктор Марцінишин, власник дому на Левандівці та батько двоє дітей любився в наймичці адвоката д-ра Райха Одпольській. Приобіцяв Одпольській, що розведеться з жінкою та оженився з нею. З часом Марцінишин найшовся в скрутному фінансовому положенні й Одпольська позичила йому 600 зол., щоби заплатив довг. Жінка Марцінишина згодилася на сепарацію, а чоловік мав їй записати дім. Одначе Одпольська не хотіла вийти за Марцінишина, бо жаль їй було його жінки, не хотіла його дітям забирати батька. Вона навіть заручилася з іншим. Коли Марцінишин дізнався про це, прийшов до неї до кухні при вул. Сикстуській ч. 28 та вистрілив двічи з револьверу. Зранив Одпольську в шию й ліву щоку. Опісля Марцінишин відібрав собі життя влучним стрілом у серце. Одпольську, тяжко раненну відвезли до шпиталю. Залізничий

талич Лісович зізнав, що день перед убивством купив від Марціяшина дім за 10.000 зол., дав йому завдатку 700 зол. і викупив його вексель в Міській Касі Ощадности в 12. год. вполудне, себто 45 хвилин перед трагічною подією. Марціяшин у Лісовича не виявляв схвилювання й оба умовилися, що в 2. год. зійдуться для підписання контракту. Марціяшин сказав, що приведе до Лісовича свою знакому, якій винен 600 зол., а Лісович їй заплатить. Тимчасом пішов до Одпольської й убив там її та себе.

— **Петарда під домом українського священика.** Польські джерела повідомляють із Тернополя: 20. серпня перед північю вибухнула петарда під вікном о. Івана Горецького. Шкоди не було. Згадані джерела твердять, буцім то петарду підложив хтось „на тлі особистих порахунків".

— **Редукції в дрогобицькій гімназії.** Зачувати, що з початком шк. року у звязку з ощадностевою акцією переведуть редукції в державній гімназії в Дрогобичі. Зредукують кілька кляс. Крім того поставили до розпорядження кураторії шістьох професорів. Директор тієї гімназії Малаховський іде на емеритуру.

сприяє пошесті.

— **Арештували секретаря суду у Львові.** У звязку з викриттям надужить у касовім відділі окр. суду у Львові міністеріяльна комісія поручила перевести слідство. У висліді слідства на приказ прокуратора арештували секретаря того суду Ромуальда Дембця. Свого часу Дембец був службовиком касового відділу цивільного суду й там теж мав якісь касові неточности.

— **Новий 10-сотиковий щоденник у Львові.** Від суботи 22. серпня починає виходити у Львові новий ілюстрований 10-сотиковий щоденник п. з. „Газета Вечірна". Видає видавництво „Газета Порання".

— **Смерть у болоті.** Вчора рано вулицею 3. Мая на Богданівці переходив 30-літний Йосиф Тимчишин, дістав напад падачки, впав обличчам у болото і вдусився.

— **Новий тюремний правильник.** В Деннику Законів з дня 17. ц. м. ч. 71. появився розпорядок міністра справедливости, який зміняє дотеперішні тюремні приписи. Новий правильник обовязуватиме від 1. жовтня ц. р. і не признає ріжниці між політичними і кримінальними вязнями, передбачує тільки такі роди вязнів: малолітних до 17 літ, вязнів-жінок, увязнених до слідства і покараних. Тюремну кару розділює на: тяжку тюрму, звичайну і дім поправи.

— **Холєра на Радянщині.** Польська преса повідомляє про появу холєри в Самаховичах, мінського округа. Влада наказала уставити довкола містечка військовий кордон. Військо вбиває тих, що хотіліб утекти з нещасного міста. Брак харчових засобів і санітарної опіки сприяє пошесті.

— **Екзекуція штучної ноги.** В містечку Марцінканці біля німецького кордону забрав податковий екзекутор штучну ногу інваліда Фрухтенберга, оцінюючи її вартість на 50 зол.

— **Авд-ель-Крім,** відомий вожд повстання в Марокку, втік з Альжиру, де перебував під доглядом. Мабуть знову матимуть з ним французи біду.

— **Жертви Монт Блянку.** На списку туристів, що згинули в часі прогульки на цю гору записані чергові жертви, а саме двох із Штрассбурґа впало в пропасть, а один обезсилений лишився на горі.

— **Землетрус в Мексику.** В стейті Тексас відчули землетрус. В Оаксака в Мексику, де землетрус прибрав сильніші форми, багато осіб поранених.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **Я. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) маринарове шевіотове вбрання зол. 130·—, 2) візитове вбрання зол. 160·—, 3) весняно-осінний ратлян зол. 160·—, 4) тренчкот зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленої цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 14—7

ОСТАННІ ВІСТИ

АНГЛІЙСЬКИЙ ПУБЛІЦИСТ У ЛЬВОВІ.

На днях приїде до Львова англійський публіцист Ньюболд, приятель канцлєра скарбу льорда Сновдена. Ньюболд є членом Лейбурпарті. Він цікавиться головно економічними справами й тому приїздить до Львова.

СТРІЛЯНИНА НА ВУЛИЦЯХ КРАКОВА.

В четвер передпол. вулицями Кракова агенти відпроваджували до сл. судді якогось Міхальського, що вломився був до фірми „Берзон". Перед судовим будинком посипалися револьверові стріли та поранили всіх трьох агентів і торговця Задуцького, що саме тамтуди переходив. Це стріляли спільники Міхальського. Потім бандити схопили Міхальського, зняли з нього кайдани, дали йому револьвер і пустили ся втікати. Всі відстрілювалися. По дорозі всіли на фіякра й далі втікали до Звежиньця. За ними пустився в погоню автом поліцай, що там відбував службу. Бандити викинули візника й далі втікали. Поліцай, що гнався за ними автом, постріляв бандита Міколайчика в черево. Бандити бачили, що не втечуть, вискочили з фіякра й розбіглися на всі сторони. Ранений Міколайчик вистрілив собі двічи у висок і ранився дуже тяжко. В дальшій погоні арештували бандитів Міхальського та Маковича й відставили до вязниці. Агентів Мікрута, Вінцковського та бандита Міколайчика зоперували в шпиталі в безнадійному стані. Міколайчик умирає.

РУМУНСЬКИЙ КНЯЗЬ У ВАРШАВІ.

До Варшави прилетів військовим літаком кн. Микола, брат румунського короля Карла II. По дорозі поступив був князь і на летунський майдан у Скнилові біля Львова.

НОВИЙ ФР. АМБАСАДОР У НІМЕЧЧИНІ.

Президент Думер підписав декрет, яким іменує віцеміністра Франсоа Понсета французьким амбасадором у Берліні.

НОВИЙ ЗАЛ. ЗАМАХ У НІМЕЧЧИНІ.

На залізничому шляху Гамбурґ-Куксгафен поперетинав хтось телефонічні дроти та позривав рампи. Здогадуються, що це був плянований новий замах.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ЛІТАК ОСІВ БІЛЯ ЗАКОПАНОГО.

20. серпня осів коло Чорного Дунайця біля Закопаного „югославянський військовий літак. Два старшини, що висіли з літака, сказали, що мусіли осісти, бо збилися з дороги підчас військових маневрів. Повітовий староста в Новім Торзі повідомив про це польську військову владу.

ФРАНЦІЯ ЩЕ НЕ ЗАКЛЮЧИЛА ПАКТУ З СРСР.

„Інтрасіжан" повідомляє, що чутку буцім то Франція й СРСР заключили пакт про неагресію, треба вважати передчасною. Виміна думок у тій справі йшла підчас торговельних переговорів.

СКРЕСЛЕННЯ ДОВГІВ ПІСЛЯ ЗМІНИ ТРАКТАТІВ.

Американський сенатор Бораг сказав, що було би стратою часу пропонувати анулювання воєнних довгів без увільнення Европи з неволі мирових трактатів і зброєнь. Сен. Бораг є за тим, щоби розглянути справу скреслення довгів, одначе в парі з тим повинна йти програма відбудови Европи під політичним і господарським оглядом.

ВІДГУКИ ДНЯ.

КРІЗА.

Одна американська газета запитала Бернарда Шова, яке тепер слово найбільше популярне. На це Бернард Шов відповів: „криза!"

Чи американська газета так питала і чи Шов так відповів — не знаю, але певно, що колиб запитала — він мусів би так відповісти.

Криза!

В усіх часописах світа займає це слово кілька стовпців, у всіх розмовах вже зредукованих і ще не зредукованих урядників, вже збанкротованих і ще клигаючих промисловців це слово повертає як рефрен при кожнім реченні.

— ...Поїхав би, але криза.
— ...Женивсяб, але криза.
— ...Купив би, але криза.
— ...Віддав би, але криза.

Криза, криза, криза і ще раз криза!!

Кукає вона з державної каси і з приватної кишені, з фабричного комина і з селянської комори. По каварнях, де до недавна ще сотки людей пило „велику чорну", деколи навіть із содовою водою — нині розсілася пустка, а незаплачена музика вколисує голодних „жельнерів" до сну.

Навіть „клюб українських ремістів" щораз рідше сходиться і щораз коротше засідає. На ньому тепер слідна криза, хоч він поробив усі заходи, щоби якось перебороти її. Між ін. завів у себе т. зв. готівковий перелив.

„Пише" комусь, наприклад, одного вечора і людина виграла. Пять, шість, а то й десять золотих.

Тоді:

— Ви маєте дістати від мене десять золотих.
— Прошу дуже.
— Значить так: Я вам винен десять а він мені винен десять, то я переливаю на нього і він буде вам винен.

Така трансакція називається готівковий перелив, або переливання з пустого в порожнє.

Є в рем-клюбі люди, що виграли чи програли цілі маєтки. Але ні одні не тішаться, ні другі не гризуться. Готівковий перелив!

Хіба часом, як попаде між них новик з провінції, тоді на хвилю зявиться таки правдива готівка, але вона швидко зникає роздерта, розшарпана на кусні і все остає по старому.

Криза!...

Різні народи різно на кризу реагують.

До одної хати стукає жебрак. Пані дому відхиляє двері і питає, чого він собі бажає.

— Споможіть мене чим, я ще нині нічого в устах не мав.

— О, то недобре! Йдіть зараз до ресторану і зїжте щось.

— Не маю грошей.

— Чомуж ви не взяли з собою?! Верніться до дому і возьміть.

— Не маю ні сотика.

— О, то зле. В такім разі зїжте в дома щось зимного.

— О, то дуже зле. Здається, нема для вас іншої ради, як надібрати ощадність у банку.

— Так-так, здається, буду змушений так зробити.

Це француз.

— А українці?!

— Ти думаєш, я забув, що я тобі винен гроші?! Ні голубе, я не забуваю довгів. Я маю все до сотика записане.

Справді має записане — можна кожної хвилі переконатися...

Дочкою кризи є редукція. Хоч і грубо молодша від мами, але швидко вигналася в гору і тепер ходять обидві як сестри. Всюди їх можна подибати разом, а деколи навіть дочка приходить скорше, як мама.

Редукція має нібито бути радикальнішим ліком на кризу. Коли це правда, то не вистане редукувати тільки урядників. Треба редукцію перевести основно, а тоді щойно можна говорити про поправу ситуації.

Маю на думці родину.

І там мусить прийти редукція

Приходить голова родини до дому, сідає за бюрко і пише.

А другої днини появляється родинний розпорядок: такий то а такий член рідні — зредукований!

Очевидно на перший вогонь підуть тещі, за ними діти, потім жінка, а як і те не поможе, то треба буде зредукувати і приятельку.

Колиб це все не помогло, то треба вкінці й себе зредукувати.

Тоді погане слово: криза, зниклоб раз на все з лиця землі. Просто не буде кому спричинювати кризи.

Галактіон Чіпка.

Студентські справи.

Політехніка у Гренобль.

Абсольвентам, що бажають студіювати у Франції, на політехніці у Гренобль, подається до відома: на політехніці є такі виділи: електротехнічний, де студії тривають 3 роки, гидравлічний — 3 роки, електрохемічний і електромеханічний — 3 роки, зате з обмеженим числом місць, а першенство мають французи. До того у Гренобль є одинока, у Франції, вища школа паперництва, де студії тривають 2 роки. Шкільні річні оплати сягають до 70 ам. дол., а кошти удержання від 25—30 ам. дол. Шкільний рік починається з кінцем жовтня. Ближчі інформації дає: Борис Дурбак, Львів, вул. Чарнецького 26. (На відповідь слід залучити почтові значки.).

Вища Торговельна Школа в Кракові.

Вписи до Вищої Торговельної Школи у Кракові починаються в дні 1. вересня ц. р. у будинку цеї школи при вул. Сенкевича ч. 4. До впису слід предложити: 1) свідоцтво зрілости з державної або з подібної середньої, загальнообразуючої школи; 2) військові документи; 3) три ненаклеєні світлини; 4) виповнені друки Вищої Торговельної Школи (вписову заяву, індекс, легітимацію і матрикуляційний обіт).

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Богдан Білинський, гімн. абсольвент, син проф. д-ра Клявдія і Вікторії Білинських у Бережанах, помер по довгій і тяжкій недузі в четвер, 20. серпня ц. р. Похорон відбудеться в суботу 22. серпня ц. р. пополудні.

СПОРТ.

ЗМАГАННЯ ГАСМОНЕЇ й УКРАЇНИ З 9. П. А. Ц. (Седльце).

В суботу 22. серпня ц. р. Гасмонея і в неділю 23. серпня ц. р. Україна розіграють у Львові товариські мячеві змагання з військовою дружиною 9. ПАЦ-у зі Седлец. Змагання відбудуться в обох днях на грищі „Цитаделя" в год. 4.30 пополудні. Військова дружина гарматчиків, яка по варшавській Легії є одною з найсильніших військових дружин має за собою дуже гарні успіхи, як побіду над мистцем округи 22. п. п. 9:0 та Унією 4:0. Тому змагання з твердою дружиною військових будуть добрим тренінгом для України перед її рішаючою стрічею зі Соколом II. Змагання попередить передмагання резервових дружин.

Самбір: У. К. С.—СОКУЛ 3:1

У середу 19. серпня ц. р. відбулися у Самборі мячеві змагання між новозаснованим українським клюбом „У. К. С." і польською дружиною „Сокул" в висліду 3:1 на користь українців. Гра починається під перевагою Сокола, який уже в першій хвилині стріляє першого гола. Друга половина гри переходить під сильною перевагою української дружини, якої висліду в трох воріт, що ними поділилися Добрянський І. і ІІ.

Станиславів: ПРОЛОМ--РЕПРЕЗ. Б-КЛ. 2:1 (1:0).

Проти Репрезентації трьох „Б" клясових клюбів (а то: Гірки, яка має перше місце, Станиславові 2 місце і Гакоагу 5 місце) виставив Пролом свій найкращий склад: Андріїшин І., Росяк, Кардащ, Стеткевич І., Бриндзей, Гаврилів, Демянчук, Кернякевич ІІ., Почель, Новицький, Якібчук. Гра від самого початку, ведена в дуже гострому темпі. Пролом безупинно підіздить під ворота противника і кожна його атака кінчається стрілом, з яких ні один не може знайти дороги до сітки, лише воротар Репрезентації має чимало клопоту. Зате воротар Пролому, Андріїшин мав лише один стріл, котрий зловив дуже притомно. Пролом має весь час перевагу. Вінці в 20. хвилині добуває Пролом перші ворота. Кернякевич стріляючи з шіснацятки вільного, подає Почелеві, а цей притомно пакує мяч до сітки. І так уже до перерви вислід лишається незмінений. Друга половина гри починається атаками Репрезентації і всі ждуть на вирівнання, але оборона Пролому боронить з успіхом. Нагло й несподівано Пролом переводить гарну атаку й Кернякевич добуває другі ворота в 12. хвилині. Гра вирівнюється. В 16. хвилині судя диктує карного проти Пролому цілком неслушно, якого воротар Андріїшин оборонив. Зате в 20-ій хвилині стріляє середина нападу Репрезентації мяча до воріт, який Андріїшин ловить, але ховзький мяч вилітає йому з рук і голь. Дальша гра не приносить вже зміни висліду. Суддював п. Візельберг дуже непевно. Видців понад 800.

СОКІЛ IV.—ДНІПРО 1:1 (0:1).

Товариські змагання цих дружин відбулися у Винниках, у середу 19. серпня ц. р. та закінчилися нерозіграною. Резервові склади дружин та розмокла площа причинилися до слабої гри. Дніпро це дуже амбітна дружина і технічну перевагу Сокола паралізувала гострим стартом та обставлюванням противника. Сокіл виступив з 5 резервовими і грав нижче своєї форми, а напад не використав цілої низки догідних позицій. Вирівнуючі ворота для Сокола добув Зятковський.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·60 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зл., копа яєць 4·30 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 21. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гузар", оперетка Абрагама.

Субота 22. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гузар".

Неділя 23. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гузар".

Понеділок 24. серпня в год. 7·30 „Тоска", опера Пучіні.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі) сьогодні та в наступних днях нечинний.

Малий Міський Театр сьогодні та в наступних днях нечинний.

МУЗИЧНА ШКОЛА САБІНИ КАСПАРЕК.

Головна Школа вул. Кохановського ч. 4, тел. 85-43. І. Філія вул. Коперника ч. 32., тел. 49 37. ІІ. Філія вул. Рагози ч. 5. (бічна Львовских Дзеці) тел. 58-39.

Кіна.

АПОЛЬО: „Вождова бранка", „Іграшка грошей".

КАСІНО: Звукова фільма „Парада Заходу" (Кен Мейнард).

КОЛЬОСЕЙ: „Таємний їздець", „Рі ф нарешті сам".

ЛЕВ: Резигнація („Вільна любов").

МАРУСЕНЬКА: „Невольо, співаюче місто" (Кепура).

ОАЗА: „Опір в опері" (Льон Чаней).

ПАЛЯС: „Гаряча кров", „Трьох хресних батьків".

ПАН: „Мельодія щастя".

ПАСАЖ: „Син вождя", „Горе з дівчатами на видінні".

ПРИМЕРА: „Вернися — прощаю все!" (Діна Грала).

СТИЛЕВЕ: „Вітер від моря".

УПІХА: „Отруя кохання" (Рамон Новарро), „Дитина на гвалт".

Програма радіо.

Пятниця, 21. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 10·05 Концерт. 21·30 Концерт. **Ляйпціг** (259,3) 16·00 Концерт. 20·30 Концерт. **Братислава** (278,8) 12·05, 17·00 Грамофонові плити. 18·00 Концерт. **Бреслява** (325) 16·00 Популярний концерт. **Брно** (341,7) 12·20, 14·15, 17·00 Грамофонові плити. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Вечір Моцарта. **Льондон** (356,3) 18·35 Легкий концерт. 21·20 Концерт радіооркестри. **Штутгарт** (360,1) 17·00 Концерт. 21·30 Японські пісні. **Гамбург** (372,2) 13·15 Грамофонові плити. 17·00 „Приготовання Америки до Олімпіади 1932". **Букарешт** (394,2) 21·00 „Кармен", опера. **Берлін** (419) 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Популярний концерт. 21·00 Оперетка. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт соїстів. **Міляно** (500,8) 21·00 Легка музика. **Брюсель** (508,5) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 20·00 Концерт Моцарта. **Мінхен** (532,9) Симфонічний концерт. **Будапешт** (550,5) 20·00 Вечір Лішта. **Париж** (1724,1) 12·30, 13·03 і 18·30 Грамофонові плити. **Калюдберг** (1153,8) 20·10—21·10 Концерт радіооркестри. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. 20·00 Вечірний концерт. **Ленінград** (1000) 18·30 Опери й оперетки.

Субота, 22. серпня 1931 р.

Варшава (1411,8) 18·00 Концерт. 20·15 Концерт. **Кенігсберг** (217,1) 16·00 Популярний концерт. 18·30 „Німецька радіова вистава 1931", відчит. **Ляйпціг** (259,3) 15·00 Концерт. **Братислява** (278,8) 12·30 Радіооркестри концерт. **Італія** (296,1) 19·30 Концерт. 20·35 Давня танкова музика. **Бреслява** (325) 18·45 Концерт радіооркестри. **Брно** (341,7) Грамофонові плити. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Оперетка. **Штутгарт** (360,1) 17·00 Легкий радіооркестри концерт. 20·30 Веселий вечір. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт оркестри. 21·00 Італійська музика. **Гельсінгфорс** (1796,4) 19·40 Фортепяновий концерт. **Лянгенберг** 17·00—18·00 Популярний концерт. 20·00 Веселий вечір. **Міляно** (500,8) 20·45 Комедія. **Брюсель** (508,5) 21·00 Великий симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 16·20 Концерт. **Рига** (524,5) 19·05 Вечір Штравса. **Мінхен** (532,9) 19·45 Концерт. 21·15 Кабінет військових ляльок. **Будапешт** (550,5) 19·00 Легкий концерт. **Кенігсвустергавзен** (1634,0) 16·00—17·00 Концерт з Гамбурга. 20·00 Трансмісія з Берліна. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 20.00 Концерт. **Москва** (720) 19·30 Кооперт. **Ленінград** (1000) 18·00 Опери й оперетки.

Неділя, 23. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 12·10 Популярний концерт. 17·40 Пополуд. концерт. 20·15 Популярний концерт. **Кенігсберг** (217,1) 16·30—18·15 Концерт. **Ляйпціг** (259,3) 12·20 Концерт 15·00 Квартет 20·00 Концерт. **Братислява** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Штрасбург** (345,2) 19·00, Легка музика. **Штутгарт** (360,1) 16·00 Концерт. 21·15 Концерт. **Гамбург** (372,2) 20·00 Оперетка. **Штокгольм** (435,1) 19·45 Концерт. **Рим** (441,2) 17·00—18·30 Концерт. 21·00 Чеська музика. **Гельсінгфорс** (453,2) 11·00 Концерт. **Прага** (486,2) 11·00 Концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 Макбет, опера Верді. **Брюсель** (508,5) 20·00 Концерт. **Відень** (516,4) 11,05 Концерт. 21·00 Доля експедиції Рідігера, відчит. **Рига** (524,5) 19·03 Концерт. **Будапешт** (550,5) 16·15 Циганська орхестра. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 12·45—18·00 Трансмісія з Берліна. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 17·30 18·30 Відчит. 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·80 Концерт Моцарта. **Осльо** (1071,4) 20·30 Концерт. **Москва** (720) 19·30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 21. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 19·40 Грамофонові плити. 13·10 Метеор. комунікат. 14·20 Господарський комунікат. 15·25 Відчит з Вильна. 15·45 Авдиція для найменших. 16·00 Львівський кутик. 16·30 Господарський звіт. 16·50 Літературна балачка. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 Поштова скринька. 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Легка і танкова музика.

Субота 22. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 17·10, Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·25 „Серед книжок", останні видання. 15·45 Звіт зі спорту. 16·00 Авдиція для дітей з Варшави. 16·30 Концерт і комунікати. 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Концерт. 19·00 Всячина. 19·20 „Як фільтрується". 19·40—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Концерт з творів Шопена. 23·00 Легка і танкова музика.

Неділя, 23. серпня 1931.

Львів (380,7) 9·15 Богослуження з Вильна. 11·00 Відкриття міжнародних стрілецьких змагань. 11·58 Астр. час з Варшави. 12·05 Програма на слідуючий день. 12·10, 17·10, 19·40 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 13·20 Музика з Варшави. 13·40 Відчит з Варшави. 14·00 Музика з Варшави. 14·10 Відчит з Варшави. 14·35 Програма, почтова скринька, кореспонденція. 14·50 Музика з Варшави. 15·00 Відчит з Варшави. 15·20 Музика з Варшави. 15·30 Хліборобський відчит з Варшави. 15·50 Музика з Варшави. 16·00 Відчит з Варшави. 16·20 Музика з Варшави. 16·40—17·10, 17·35 - 19·00, 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 19·05 Всячина. 19·20 Літературна гутірка. 22·25 Вісти зі спорту. 22·30 Кіно-ра. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Доповняючі вписи та вступні іспити в дівочій учительській семінарії „Р. Ш." у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. відбудуться дня 31. серпня, 1. і 2. вересня. — Шкільний рік починається Богослуженням дня 2. вересня. — **Управа.** 226 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 18—?

УЧИТЕЛЬКА шукає негайно лекції з народніх шкіл на цілий рік. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Солідна". 209 3—3

КРАКІВ. Мешкання для панночки або вдови по урядникові. Краків. Алея Словацького 17/I. мешк. 4. 210 3—3

3—4 ПАННОЧКИ-ученці найдуть при урядничій родині вигідне мешкання, здоровий харч, опіку і — як треба поміч у науці — пильно дома. — Ольга Горошкова, Личаківська 21. І. пов. праворуч. 224 1—2

2 УЧНІВ приїму на мешкання, — вул. Вірменська ч. 15. III. поверх. 1—3

МІЦКЕВИЧА ч. 11. двері 1. — Осібна кімната мебльована. — Ціна приступна. 225

ШУКАЮ доброго інструктора фізика і математика для ученика VIII. кл. гімн. (тип. мат.-природ.) який поміг би йому приготовитися до матури в зимовім речениці. П. Особа, дир. школи в Людвиківці почта Велдіж. 227 1—2

ВПИСИ на курси у вищій школі крою і шиття. — М. Козловської від 27. серпня, між 11—3. Львів, Академічна 22. І. пов. 239 1—4

ПРИЙМУ на мешкання з цілим утриманнєм ученці з ліпшого дому. — Скістуська 58 а. II. пов — Терлецька.

ПРИЙМЕ на станцію трьох учеників уряднича родина. — Львів, Гіпсова ч. 48. Зухаєвичева, трамвай 4. (послідний перестанок при вул. Листопада). 232 1-2

ПОВАЖНА родина прийме учеників вижчої гімназій. Совісна опіка, нагляд у науці — близько гімназії. Ціни приступні. Згод. під „Совість" до Адміністрації. 233 1 - 2

КУПІТЬ МЕНІ Стрілецькі Пісні Ярославенка на фортепян зі словами за 10 золотих. 234 1—3

2 АБО **3** ІНТЕЛІҐЕНТНІ панночки — приїму на станцію. Інформації при касі „Книгарні Шевченка", Ринок ч. 10. 235 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОНКУРС.

У дівочій учительській семінарії „Р. Ш." в правом придніпровії в Самборі є посада для учителя (-ьки) для педагогічних предметів. Подання вносити негайно до Головної Управи „Р. Ш." у Львові, Ринок 10/II. 226 1—2

Ілярій НАБАК

ем. учитель народніх шкіл

по довгих і тяжких терпіннях, прийнявши св. Тайни, упокоївся в Бозі дня 19. серпня 1931 р., — в 67-ім році життя.

Похорон відбудеться в пятницю, дня 21. серпня 1931 р. в год. 4-ій пополудні з криптн О. О. Бернардинів на Личаківський цвинтар; на цей сумний обряд запрошує приятелів та знайомих

ЖІНКА З РОДИНОЮ.

Львів, 19. серпня 1931.

Поминальне Богослуження

в другі роковини смерти

бл. п. ЯКОВА ПРОЦЯ

б. адміністратора „Діла"

відправиться у суботу дня 22-го серпня ц. р. в год. 8-ій рано — в церкві св. Юра.

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag. Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche. Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 89—?

Найдешевші книжки!

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костів. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 188 (12.844). Львів, неділя 23. серпня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 6 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Для вшанування 30-літнього Ювилею
Митрополита А. Шептицького
відбудеться у Перемишлянах
ПОВІТОВЕ СВЯТО
в неділю, дня 23. серпня 1931 р., получене — з повітовим пописом Лугів і Соколів. —

Центральний Кооперативний Банк
„Краєвий Союз Кредитовий"
у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
ч. тел.: 433. — Конто Почтової Щадниці ч. 143.467. — (власна каменица при вул. 3. Мая ч. 15)
як Центральна Каса Українських Кооператив приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та помішує в наших кооперативах, щоби піднести господарський розвій українського народу.

У біжучому році заповідаються гарні врожаї,
тому не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА Й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Попри економічну ще одна криза.

Львів, 21. серпня 1931.

Вся прилюдна опінія Европи й цілого світу заабсорбована тепер незвичайно скомплікованим і небувалим щодо розмірів кризи економічним положенням світу, вокремлім Европи. Нема ніякого сумніву, що велика господарська криза, яку кожна країна і кожний нарід переживають по свому і в специфічних своїх обставинах, відбивається дуже відемно і на духових настроях суспільностей і народів, що теж у ріжних краях і серед ріжних суспільностей усяко проявляється.

Богато в світі тепер таких, що продумують над тим, якби вийти з важкого положення, не мало таких, що приймають активну участь у рятунковій акції, але найбільше мабуть таких, що займаються тільки обсерваціею розвитку подій, не проявляючи ніякого інтересу ні до поправи ні до погіршення трівожного положення. Ці останні це елементи, що реагують на прояви суспільного й господраського життя зовсім рівнодушно. Для них все апатичне та байдуже, дарма, що колесо подій може на випадок катастрофи вдарити по них найболючіше і розторощуючо. Та є ще одна категорія людей, а саме та, що радується саме таким а не іншим господарським положенням у світі. Для неї найцінніщим булоб погіршення справи, а господарська катастрофа і соціяльна революція — це її ідеал. Люди цієї категорії роблять навіть усе можливе, щоби положення ускладнити, щоби посіяти руїну в світі і таким чином добути для себе поле для соціяльних, скажім просто, комуністичних експериментів у правдиво ґльобальних розмірах. Отже одні хочуть направи положення, інші руїни, а найбільше таких, що зберігають „святу" невтральність. Найгірші — це ті „невтральні", бо вони без ініціятиви світогляду й ідеї, є тільки перепоною, колодою на шляху конструктивних і творчих елементів.

Чому це ми висловлюємо такі міркування, чому входимо в оцінку такого стану? Чи може тому, що маємо якінебудь аспірації направити лихо, або його обмежити в широкому світі? Нічого подібного! Ми хочемо тільки таким чином ствердити, що й ми, тобто наш нарід, наша суспільність, що живе серед таких світових відносин і духових настроїв, не може на них реагувати інакше, як реагує ціле людство. Ріжниця між нами й іншими народами тільки та, що коли інші, маючи свої держави, в яких є місце і для „невтральних", борються з лихом зорганізовано, то ми, як недержавна нація, хоч маємо подвійне завдання, бо боротьбу з кризою та боротьбу за саму екзистенцію, попали в якусь таку велику апатію до всього, що рівної їй не найдете в ніякого іншого народу і в ніякої іншої суспільности. Навіть між тими передовими, що так скажемо, кадрами, нашого громадянства вріося тепер дух якогось незрозумілого отупіння та невразливости на найприкливіші та найболючіші потреби нашого життя. Одначе тут треба підкреслити одну річ, а саме, що ця невразливість помітна в нас виключно при праці, при активности, але її вовсім нема в думках і словах. У світі інакше, там ті, скажім, що самі нічого не роблять в громадському, ні в політичному, ні в освітньому, ні в господарському житті звичайно або нічого не говорять, або дуже мало про роботу тих, що взагалі щось роблять. У нас інакше.

Ось візьміть, наприклад, політичну ділянку. Хто в нас не висказує в тій ділянці найавторитетніших і непомильних поглядів? Хто в нас не є критиком саме у такій чи не найскладнішій ділянці нашого життя? Та просто кожний і той, що гнеться в тім погибелі перед першим стрічним поліцаєм і той, що має тверду посаду за свою аполітичність і накінець навіть той, що „органічно не любить політики", політиків і особливо партій. Кожний з них зробив би краще те і те, кожний досягнув би просто великанських подвигів, але... „він не може, бо звязаний" і тому нічого, нічого не робить не тільки на політичному, але й на ніякому іншому полі. Візьміть далі господарську ділянку. Господи, скільки в нас у розмовах величавих, незрівняних на словах економістів і скільки в їх головах фасцинуючих просто ідей? Але це тільки в їх головах. Зате в буденному житті вони на господарській ділянці теж невтральні, і не жалують навіть цінних своїх ідей і свого знання, які пропадають марно. А що найважніше, то не хочуть ніяк причинитися до поправи нашого нещасного положення реалізуванням бодай одної своєї ідеї.

Словом, на кожній ділянці в нас дуже і дуже багато „спеців", „бессервіссерів", але, — на жаль не видно їх роботи, не видно посвяти ні жертвенности. Слів у них велика сила, але щож — слова — полова, а тільки чин, тільки праця має в нинішніх часах вартість і значіння. Байдужість до праці і повна інерція в громадянському житті — ось основна риса, яка характеризує наше плем'я на тлі тієї великої господарської та духової кризи у світі.

Бо приймім навіть, що є в нас численні такі громадяни, які фактично не можуть проявляти активности на ніякій ділянці нашого громадського життя наслідком ріжних від них незалежних обставин. Це переважно люди, які матеріяльно незле ситуовані. Здавалось би, що вони повинні зате проявити себе бодай у жертвенности на всякі громадські, пекучі потреби. Але де там! Цього в нас ви не побачите. Підете за жертвою, скажім, до одного добре ситуованого куцця. Коли він вам відповість, що нічого не дає, бо не живе з українців — то ви здвигаєте раменами і питаєте себе: чи він нездоровий, чи може в вас щось не в порядку?! Ось вам і площина та рівень громадської культури і патріотичних почувань деяких наших патріотів. А вже просто громом поразить вас, коли ви, звернувшись до якогось пана з проханням жертвувати щось на таку то конкретну загально громадську ціль, почуєте у відповідь, що нічого не дає, бо до такої то партії не належить, з її політикою не погоджується і взагалі ніяких таких потреб у теперішній тяжкий час не признає. Фактичнож той пан є між іншим кандидатом на посла на такій то листі і на такому то (недалекому навіть) місці. Щастя тільки, що не став послом.

Такі явища є без сумніву впливом теперішнього хоробливого, на нашу думку, духового стану, в якому опинилася наша суспільність, стану, що зродився на підкладі нашої політичної кризи, що почалася ще 1919 р., а далі на підкладі всіх наших недавніх і теперішніх переживань з додатком усього того лиха, яке переживає цілий світ. Нема сумніву, що таких явищ нашого життя не можна поминати мовчанкою. З ними треба боротись, треба їх викорінювати з нашого життя, бо в противному випадку розторощать нас колеса історії. Де як де, але в нас не може бути апатії до громадських, загальнонаціональних справ. Так само не може бути в нас „невтральних" у громадських справах, бо саме для „невтральних" може припасти в критичних моментах найнеславидніша доля.

—o—

Польський демарш у Льондоні.

(Від нашого кореспондента.)

Льондон, у серпні 1931.

З дуже доброго джерела дізнаємося, що варшавське міністерство доручило амбасаді зробити закордонному урядові Його Королівської Величности „дружню заввагу" з приводу подорожі кількох членів англійського парляменту по Східній Галичині.

„Заввагу" цю зробив на днях при Downing street перший радник амбасади. Завважив він заступникови п. Гендерсона, що польський уряд „немило вражений" не самою подорожею англійських депутатів, а її „маніфестаційним", мовляв, характером. Польський уряд, мовляв, досі не вважав відповідним покористатися своїм правом відмови візи на приїзд англійських послів у Річпосполиту, навпаки, він широко розкриває свої гостинні двері, але в даному разі англійські посли, на погляд польського уряду, „трохи надуживають польської гостинности". Це тим непримемніше польському урядови, що ці посли — члени урядової партії, а обставина ця могла би викликати серед неосвідомленої публики вражіння, що подорож ця відбувається „як не з звохотою і з уповажнення уряду, то принаймні з його відома".

На цю „дружню заввагу" заступник п. Гендерсона дуже ввічливо відповів, що англійські посли, як зрештою всі інші горожани, — люди свобідні і, як такі, вони під охороною британських паспортів можуть — не беручи ні дозволу ні уповажнення від нікого — їхати куди їм подобається, а уряд Його Величности не має ніякої змоги в чомунебудь нарушувати чи обмежувати права британського горожанина свобідно обертатися по світі.

На цьому урядовий демарш польської амбасади вичерпався — без ніякого, як бачимо і як не могло бути інакше — результату. Одначе на демарші цьому польські заходи не покінчились. Вона поручила своїм — доволі численним на тутешньому ґрунті — аґентам дати англійському урядові пізнати немилу зачудованість уряду Річпосполитої іншим способом. Один з аґентів цих, „також соціяліст", покрутився вже серед присутних тут членів „лейбурівського" партійного клюбу і там у розмовах разураз нарікав на „тих двох чи трьох" лейбуристів, що їздили по Галичині і, мовляв, заохочують українських „мальконтентів" до опору проти польської держави. Лейбурівські „клюбмени" слухали супокійно, одні не відповідаючи нічого, другі здвигаючи раменами — бо кінець кінців ця справа дуже їм далека. Тільки один з молодших партійних секретарів не видержав і — розмірно різко, як на англійця — завважив польському аґентови:

— Щож, вони поїхали, і нічого злого в цьому ніхто не може бачити. Та невже Ви хотіли б, щоб наш уряд так виправив цих джентельменів, членів парляменту, як це було свого часу в вас з нашим другом і товаришем Ліберманом, у Бересті?...

Тут англієць добув з портфелю фотографію посла Либермана, котрий минулого року, з нагоди міжпарляментарної конференції, стрічався тут з багатьма лейбурівськими політиками і залишив тут був добре вражіння, — тай показав цю фотографію старшя своєму польському співрозмовцеви. По хвилині, він, нагадавши собі ще щось підступив до шафки з книжками і добувши відти французьку брошуру ін 4°, видану в

Лозанні про події у Сх. Галичині з осени мин. року, підсунув її йому під очі та додав:

— А може Ви хотіли б, щоб їх (тих послів) наш уряд за їх прогульку до Польщі так спацифікував?

Про урядову польську „заввагу" тай про цю не-урядову сценку оповідав мені один з парляментаріїв, який був присутний при цій розмові. При цій нагоді оповів він мені кілька подробиць про те, як зареагувала тутешня польська амбасада на розвідку В. Панейка про Галичину й українсько-польське питання, поміщену в березневій книзі наукового органу англо-саксонських слявістів „Slavonic Review". Розвідка ця дуже — видно — немило вразила польську амбасаду. Ледви появилася книга з друку, а амбасада зараз-же поспішилася протестувати на Downing Street, відки її відослали до редакції видавництва, тобто до старого і в слявістичних колах цілого світу високо шанованого ученого історика, професора Бернарда Перса: він, мовляв, має повну автономію в редагуванні і сам бере на себе відповідальність. Тоді амбасадор Скірмунт звернувся особисто до проф. Перса з *протестом проти поміщення* розвідки Панейка та з запитом, чи редакція може доказати правдивість наведених Панейком тверджень і фактів, зосібна правдивість заяв Станислава Грабського. Старий професор з місця відповів п. Скірмунтові, котрого ще знав перед війною і в часі війни в Петрограді, — присилкою своїх власних статтей, написаних тоді в обороні проти гнету поляків російським царським урядом, а щодо змісту розвідки Панейка завважив, що готовий дати бажані докази та — коли польська сторона захоче — помістити поважну польську відповідь.

При чому слід не забувати, що Slavonic Review, як зрештою і всі інші подібні видавництва в інших европейських мовах, присвячені славянознавству, одержує щорічні субвенції від усіх славянських держав, у цьому числі й від польської.

Як „Ділу" вже відомо, черговий випуск Slavonic Review приніс польську „відповідь" пера гр. Станислава Лося, б. шефа Секції для Союзу Народів і радника польської амбасади в Льондоні. Читав я цю „відповідь", та тільки плечима здвигнув. Польський автор там в дійсности нічогісінько до річи Панейкові не відповідає і ніякого аргументу не збиває. Він тільки городить довгу „отсебятину" на тему польсько-української ідилі, вихваляє пок. Петлюру і його ідеї (відомі вони!), оповідає, що в Східній Галичині живуть три нації: польська, українська і „рутенська", тай впевнює, що коли нарешті національні відносини в цій країні „скристалізуються" (sic!), то Польща „сповнить свій обовязок" *перед тією країною.* Ось і все!

Ів. Меленевський.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Кріза мадярського уряду.

Гр. Юлій Каролі творить новий уряд.

Французька преса насвітлює справу кризи мадярського уряду так: Димісія мадярського уряду гр. Бетлена, який цілих десять років був при кермі державного корабля та все находив у критичних хвилинах способи рятувати свій кабінет реконструкцією, себто димісією поодиноких членів уряду, викликала неабияку політичну сензацію у політичних кругах Европи. Тому то політичні кола слідять дуже пильно за кризою та дошукуються за цією основною пружиною, що перекинула кабінет графа Бетлена. Нашим читачам теж уже відомо, що димісію зголосив граф Бетлен ще в середу 19. серпня ц. р., яку регент мадярської держави Микола Горті приняв, а місію утворення нового кабінету доручив дотеперішньому міністрові закорд. справ гр. Каролі. Саме призначення графа Каролі на майбутнього керманича мадярської державної політики, одиниці, яка по розгромі мадярського комуністичного правительства Белі Кунв, щойно від року бере активну участь у політичному житті, та запевнювання дотеперішнього премієра графа Бетлена, що в новому уряді не залишиться нібито наслідком вичерпання фізичних сил десятилітньою працею — каже здогадуватися, що зі зміною уряду прийде основна зміна курсу мадярської політики. Тому то само тільки важке господарське положення Мадярщини, як каже офіціяльний комунікат, не спричинило димісії уряду, бо тоді утворення нового уряду не протягалось би кілька днів і гр. Каролі не противився би покликанню на міністра фінансів бувшого міністра фінансів Телешкі, автора програми санування фінансової господарки Мадярщини. Зате в іншому світлі виявиться причина кризи мадярського уряду, якщо візьмемо під увагу недавню, бо перед кількома тижнями, проголошену гр. Каролім, ще як міністром закорд. справ заяву, що **Мадярщина і Франція, це держави, які є звязані союзом спільних почувань, інтересів і розуму".** Саме в новому курсі закордонної політики Мадярщини криється головна причина димісії уряду гр. Бетлена, який вів непримиримо політику супроти Малої Антанти, що стоять під проводом Франції і шукав спільників у Італії та Англії. Тому за ціну фінансової допомоги від Франції, куди звернувся мадярський уряд за позичкою, мадярська політика піде на інші шляхи. Таким чином французька дипльоматія розривалаб поволи ланцюх держав, невдоволених політичними границями, які витворив Версайський мир у Европі, а до яких належала теж Мадярщина зі своєю орієнтацією на Італію. До того найновіші вісти про заключення торговельного договору Франції з Мадярщиною, корисного для останньої, кажуть сподіватися, що Франція змагає в цей спосіб приєднати собі Мадярщину і втягнути її в орбіту своїх політичних плянів та комбінацій.

Із зазбручанських „гараздів".

(Допис знад Збруча.)

Голосною була не весну ц. р. справа утечі до Галичини більшого гуртка українських селян з камянецьподільського повіту. В квітні ц. р. приготовлялося на Поділлі від Збруча аж по Винницю селянське повстання проти більшовиків, які там насильно переводили колективізацію, витаняли наших селян з їх прадідних наділів, перемінюючи їх у звичайних невільників комуни. За найменший спротив передавано опірних до чека (тепер ДПУ), котре провідників розстрілювало, а інших засилало на невільницькі роботи на Соловки, а в найліпшому разі на Сибір. В українському селі за Збручем запанував терор і нужда. Повстання не вдалося, бо про приготування довідалися більшовики і завдалегідь виловили провідників, а на села вислали узброєних чекістів. В кількох селах прийшло таки до розрухів. Селяни в деяких селах камянецьподільського повіту напали на представників більшовицької влади і її агентів, убили їх та забрали їм збрую, але мусіли втікати перед узброєними більшими більшовицькими відділами. По дорозі багато з них згинуло від більшовицьких куль, а тільки незначний гурт перейшов зі збруєю Збруч коло Скали і віддався польській владі. Їх зразу інтерновано в Копичинцях, а опісля розміщено на роботах по селах галицького полудневого Поділля, давши їм перед тим карти азилю як політичним еміґрантам. Звязків з рідною не мають вони ніяких і не знають, що з нею діється, згадуючи з острахом про більшовицьке пекло.

Не гаразднують там і ті галицькі селяни, що остали за Збручем ще від війни, або котрі передістались там в останніх роках розагітовані сельробівською пресою, що безсоромно вихвалювала і вихвалює більшовицький рай. Відують і ті, що як так погодилися з більшовиками і проти них не виступають (бо не можуть) — та одержали більше платну роботу по фабриках. На доказ наводимо дослівний виказ листа, що його прислав до рідні один селянин з тернопільського повіту, що перейшовши Збруч з УГА, остав на Україні, одружився і працює як робітник у найбільшому фабричному районі. Лист наданий в Харкові 26. червня ц. р. попри родинні справи, дотикається також і сучасного господарського положення, хоч — очевидно — у доволі отлядній формі. У листі пишеться таке:

„Хоч тут (як кажуть) ріки медом не плачуть, а гірковато приходиться жити нам всім тимчасово, но деколи міг би я Вам написати, так ніяким чином нічого не подіеш тепер. Грошей можна тут заробити, так не дуже то купити те-

При слабім травленні, недокрівності, виснаженні, блідниці, недугах желез, шкірних висипках і чиряках природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** управильнює таке важне тепер діяння кишок. —

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 9)

З дороги на північ.

(Докінчення.)

Кидаємо вкінці Нідарос та його таку симпатичну, немов живцем із Карпат перенесену околицю; корабель довго ще пливе між шерами Норвегії, аж вкінці вечором другого дня лишає норвежського пільота в Берген та бере курс повним морем на Копенгаґен та далі-далі на Балтійське море.

*

Море та фіорди, дикі гори та ледняки, безліч островів та скель з цілим ланцюхом морських маяків, неврожайні скелі та денеде зелені оази серед фіордів з червоними поверховими деревляними дімками та білими віконницями, кілька міст та містечок — ось і вся Норвегія, що тягнеться вузьким клином з полудня на північ яких 2000 кільометрів. Лише на полудни цей клин розширюється до 400 км., на півночі подекуди ледви на милю широкий.

На тім довжезнім неврожайнім клаптику землі, що з заходу омиває його добродійний гольфштром, замешкав старий нарід, що має ледви 2 і пів мільона людей, та який є нині одним з найкультурніших народів світа. Сувора природа пригневолила старих його предків вікінґів шукати долі, там, де одиноко її могли найти — на океані. І ці сміливі вікінґи вже в 9. столітті скольонізували Ісляндію і далеку Ґренляндію, а навіть на 500 літ перед Колюмбом відкрили Північну Америку (Вінлянд), а в середніх віках як нормани непокоїли всю Европу, і західну і південну з Україною включно.

Нині норвежці закинули воєнні походи, а навіть без ніякого проливу крови розійшлися добровільно і в мирі 1905 р. із шведами, що з ними були ціле століття звязані персональною унією. А проте цей маленький нарід має одну з найбільших торговельних фльот світа, його червоний стяг з синьобілим хрестом лопоче по всіх закутинах океанів, а весь китовий промисл Антарктиди зосереджений нині в його руках.

Та не лише економічно сильний нині цей демократичний нарід, що не зазнав страхіть світової війни. В Норвегії нема анальфабетів, а зате є першорядні автові дороги та люксусові залізниці, а телефон і телеґраф найдете в найдальших закутинах краю в кожній хаті. Тут ще провадять у практиці засаду, що чужа річ свята, тож і вязниць не треба. Тут, як і в Данії, гігієнічні урядження кращі, як деінде в Европі, а смертність менша.

І не забуваймо, що ця мовцька, маленька нація внесла великий вклад у вселюдську культуру. Вона дала світові Едду, Ібзена, Берсона і Гамсуна та десятки інших великих письменників та поетів, вона дала безсмертного Ґріґа і Вігеланда і мистців архітектури та техніки, учених тої міри, як лінґвіст Оляф Брок, математики Абель і Лі, метеорольоґи Мон та Беркнес, астроном Штермер, та таких подорожників, як Нансен, Свердруп та Амундсен, що заткнули норвеський стяг на обох бігунах землі. А коли в Росії та Україні настав голод і почалася еміґрація, то Норвегія перша за Нансеном дала почин до великої акції — підмоги, а як треба було рятувати погибаючих у ледах італійців, то великий Амундсен не пожалував свого життя.

А тепер ця здорова, мужицька нація має великий голос у Лізі Націй, а представник 2 і пів мільонового норвеського народу є головою комісії, що має вирішити жалоби тридцять-мільйонової великої, але не свобідної нації.

Бо про життя націй і її вальори для культури та про її свободу рішає не скількість одиниць, а лише залізна воля, енергія та свідомість і любов свободи, ті риси, що є основними прикметами нащадків колишніх вікінґів.

В серпні 1931. р.

пер за них щонебудь для життя. Тут, як порахувати на Ваші гроші (бо я знаю курс Ваших грошей), то літра молока коштує 4 золотих, яйце один золотий, курка жива 30 і більше, не дуже добрі черевики 300 зол. і більше, лихе убрання 400 зол., а хліба хто не робить, той і не купить, бо продають тільки тим, хто робить, одно кільо на робітника. Заробляють в середньому 100 карбованців — на Ваші гроші 400 зол., є, що заробляють більше ста, а є багато менше. Ну і квартира в середньому обходиться 60 зол. на місяць так, що витратиш хочби 20 золотих в день на їжу і ситий не будеш. З родиною ясно, що кожний день по 20 золотих не стати і приходиться перебиватися і поскупіше".

Трапляється ще і тепер, що внаслідок несовісної сельробівської аґітації по часописах, незнання дійсних відносин і легкодушности переходять наші молоді люди за Збруч в надії, що там знайдуть роботу і пристановище, а гімназисти, що будуть могли там покінчити свої студії. Такий перехід кінчиться все дуже сумно. Ще добре, як більшовицька гранична сторожа безпроволочно викине негайно таких з поворотом на галицьку сторону. В найгіршому разі, коли зловить польський КОП (Корпус охорони пограничя), то треба пересидіти тиждень або і кілька в арешті за недозволений перехід кордону і на тім справа кінчиться. Лихо, коли більшовицька сторожа (самі москалі, над котрими командантами є часто жиди-комуністи) придержить такого збігця. Його відставляють до найближчої військової граничної команди або до відділу ДПУ (чека) і там піддають основним допитам. Це трівае нераз довгими місяцями, заки вирішать справу, а в міжчасі збіглець сидить в арештах (нераз льохах) чека серед невимовно страшних відносин, у голоді і в непевности своєї дальшої долі. Тоді кожний проклинає хвилю, коли рішився шукати більшовицького раю. Нераз такому арештантові пропонують більшовики поворот до Галичини з тим, що буде робити там для них шпіонську службу. Буває, що дехто годиться (часто повірно) і такого відсилають на короткий курс і по інструкції до Київа, а опісля з кількома або кільканацять долярами перекидають до Галичини. Тут з правила все виходить на яву і ціла ескапада кінчиться для збігця кількалітньою вязницею. Як розказують — між тими, що займаються у Київі орґанізацією розвідки в Польщі на терені Східної Галичини (військової і політичної відносно нас) є Львонід Міхенко — комуніст — колишній фармацевт в Тернополі, що зорґанізував тут перед кількома роками кілька шпіонських ґруп, котрі польські власти переловили і повасуджували. Безпосередню акцію на самому кордоні середущого і північного Поділля веде відділ ДПУ у Фридрихівці коло Волочиськ, де командантом має бути Овсяніков, від котрого у першу чергу залежить доля збігця.

Такої долі покоштувало і кількох ґімназистів з розвязаної у вересні минулого року тернопільської ґімназії, що перекрались за Збруч в наївній надії, що там зможуть продовжати середущого „своїх" науку. В березні ц. р. (це селянські діти, котрих батьки не мали засобів на дальшу науку в чужих містах) кількох з них, без відома батьків перейшло за Збруч. Там їх негайно арештовано і вони сидять ще в тюрмі в Проскурові, звідки як підозріли польських шпіонів мають їх вислати на Соловки чи на Сибір. З кінцем червня ц. р. перекрався там один молодий аґрономом родом з Наддніпрянської України, що якийсь час був занятий на фільварку як економ на галицькому Поділлі, а разом з ним і один 15 літній учень розвязаної тернопільської ґімназії. Арештовано їх у Волочиськах, де після переслухання у Фридрихівці рішено задержати їх у тюрмі. З ними разом має сидіти в тюрмі у Волочиськах около 30 молодих укр. збігців з Галичини. Перед двома тижнями вислали більшовики в ночі через Збруч одного німця, робітника з Берліна, котрий довший час проживав в колишній Росії як воєнний бранець і перед кількома місяцями дістався на Україну з Німеччини в пошукуванні за роботою. Заробітку не знайшов, а за це пересидів кілька місяців в тюрмі, між іншим в Проскурові і у Волочиськах, де пізнав і бувших учнів тернопільської ґімназії. Вертаючи в Німеччину, зайшов він до рідні одного з них і розказав про долю їх сина. Цей німець, після слів очевидців, був ходячим трупом, так вимореного його в більшовицьких тюрмах. Розказує він, що арештанти в Проскурові і у Волочиськах (галицькі збігці) як харч одержують рано і вечором голий кипяток, а на обід трошки рідкої зупи і кусничок хліба. Всі буквально примирають з голоду, а в одній невеликій кімнаті у Волочиськах приміщено їх на голій долівці тридцять людей, немов селедців у бочці. Дальша їх доля трівожна.

На днях явилася в канцелярії адвоката пос. д-ра Барана в Торнополі мати одного з тих, нещасних ґімназистів, що сидять тепер у Волочиськах, котра від кількох місяців не знала нічого про долю свого сина, що утік з хати без її відома. Розказала вона все те, що чула від згаданого вище німця (його тутешні німці вислали своїм коштом до Німеччини) і просила в посла д-ра Барана помочі в дипльоматичній дорозі через польський консулят для свого сина. Звісно, пос. д-р Баран не міг піднятися такої інтервенції, бо польський консулят у таких випадках не уділює своєї помочі. Для хлопця буде ще хіба одно щастя (має він всього 15 літ), коли більшовики самі перекинуть його через Збруч до Галичини. Це вони нераз роблять, але звичайно зі селянськими хлопцями, а з інтелігентами майже ніколи. Для них Соловки або Сибір!

З громадянського обовязку уважав я за річ конечну подати повищі факти до публичного відома в тій ціли, щоби звернути увагу наших молодих і недосвідчених людей — охочих у своїй несвідомости до еміґрації за Збруч, — щоби не важилися шукати там раю, бо не рай, а пекло там знайдуть. А і рідня тих людей повинна більше ними цікавитися і недопустити до цього, щоби хлопці ішли по загибіль для себе.

Вп. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ,

що одержали пригадку, просимо **негайно** вирівняти залеглу передплату, бо з днем **1. вересня ц. р. безумовно здержимо** дальшу **висилку часопису.**

Адміністрація.

Високі Школи в Бельґії.

Українська Національна Рада в Бельґії подає до відома українського студенства інформації про високі школи в Бельґії.

Університетів у Бельґії 4, з них два державні — Льєж та Ґент і 2 приватні вільні: Брюсель та Лювен, ці два останні признані державою.

1. **Вільний Університет у Брюселі** (Bruxelles) факультети: **медичний** (один з найкращих в Европі) — 6 до 7 років студій, **правничий, природничий** з відділами: хемічним, фізико-математичним, зоольоґічним, ботанічним, фармацевтичним, **технічний,** з відділами: електро-механічним, ґірничим, архітектурним, промислово-хемічним, **фільософічний, торговельний, політично-суспільних наук.**

До приняття потрібна ґімназійна матура і свідоцтво зрілости завірене мін-ством освіти.

2. **Державний Університет у Льєжі** (Liege) факультети: **фільософічний,** правничий, торговельний, природничий, лікарський, технічний.

Потрібна ґімназійна матура.

3. **Католицький Університет у Лювені** (Louvain) недержавний, незвичайно високо-поставлений. Факультети: богословський, правничий, політично-суспільних та політично-дипльоматичних наук, торговельний, лікарський, фільософічний та педаґоґічний, точних наук (математика, фізика, хемія), технічний, аґрономічний, броварничий і ферментаційний.

Надзвичайно строга дисципліна в школі і поза школою. Університет находиться у маленькім тихім місті Лювен — щось на зразок Оксфорду — і ведений католицьким духовенством. При університеті інтернат. За порукою української церковної влади можна дістати полекші в шкільних оплатах. В місті українська церква оо. Редемптористів.

4. **Державний Університет в Ґенті** (Gand) Викладова мова флямандська і французька. Ті самі відділи що і в Льєжі.

Окрім цього істнує ряд високих шкіл, яких дипльоми признані державою і дають однакові права, що і університети.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р В. МАКОВСЬКИЙ. 2)

Моє лікування.

На веранді. — Вілля С. С. Служебниць. — Стебницька вулиця. — Церква, крамниці, гості ресторани.

Були Ви, Пані, в зоольоґічнім саді? Таким, де звірята мають свої окремі павільони, а перед ними вільні огорожі, небезпечні зал. клітки — для воздуху і сонця? Скільки разів вийду з моєї кімнати на верандочку, то завсіди мені це порівнання насувається. Тут у віллі СС. Служебниць ці бальконики будівничий поробив так, що кожний ґість перед своєю кімнатою має свою окрему для себе огорожу, себто верандочку.

Вигода і приємність. А які краєвиди?

Як мені тут живеться? Написав би правду, так не хочу робити їм занадто великого розголосу, бо й без нього вілля заповнена вщерть ґістьми. І не хочу їх пятнувати. Бо хоч вони черниці, всеж таки— жінки!

Нова вілля СС. Служебниць стоїть біля їх давньої селитьби, на Стебницькій вулиці в частині, де старий Трускавець ще змагається із „новим". Була це давніша звичайна, тоді вже „польська" дорога обсипана курними хлопськими хатками і обложена огородами, куди наші сватки їздили з Трускавця до Стебника.

Нині курні хатки здебільшого щезли або поховалися поза гарні, ба вже й стилеві доми і віллі; але сям-там, ще й тепер їх тут найдете. Зате дорога піднесена до ґідности Стебницької вулиці і позначена нумерами. Нею ходять навіть правдиві листоноси, ґості та поліцаї. Та хто зна, що буде за кілька, нехай кільканацять літ, тоді як я вже буду належати до... четвертої категорії трускавецьких навідувачів. Хату, що під стріхою, як не в реґіональному музеї ім. Еми Ярошової то певно зі свічкою доведеться тоді шукати. А вулиця?

Судячи за духом нинішнього часу („куди віє..."), як що з Евфрозин стали Розалії, з Евстахіїв — Станіслави, з Іванів — Яни, з Василів — Базилії, можна сподіватися, що вулиця із „Стебницької" перехреститься на якогось Степана Чарнецького, чи я знаю...

На цій вулиці недалеко поруч себе стоять: громадський уряд, кіно, станиця огневої сторожі, наша кооператива та церква. Громадський уряд (як стільки більших за нього достойників) животіє і доживає мабуть своєї передучасної емеритури. Його славну минувшину переймив — поки що — „уряд живця". Один розпирається коштом другого. Кіно в комірнім у нашого „Сільського Господаря". Наші установи і національна свідомість „старого" Трускавця — непохитні.

Кооператива „Відродження" „все ще відроджується..." Церковця мала, але напрочуд стрійна, охайна і в гарному місці. Гарнішому, ніж костел, хоча, цей у центрі. Костел теж невеличкий та гарний. Та костел (як всюди) завсіди повний, а в нас — трохи інакше. Наших духовників і мірян тут доволі, церква відчинена і доступна від ранку до ночі. І ніде правди діти, буває, що інколи й до нашої церковці, крім СС. Служебниць, дехто загляне, не тільки — з латинян, прошу мені вірити. Порядок і чистота в церкві — зразкові. У свята й неділі співає добре вишколений хор під орудою п. Біласа, що робить честь нашому імени перед чужинцями. Замітне, що нашим богослуженням цікавиться чимало латинян.

Крамниць розмірно мало, та з кожним роком більше, здебільша з харчами й овочами і дрібною ґалянтерією. Має тут свою крамничку також і рухливий „Маслосоюз". Не бракує і виставок килимарень у Глинянах, Косові та Кросні, та „живих" образів „русских" еміґрантів. Фотоґрафи та стрижії — на кожному кроці. Само собою, що й необхідний виразник повоєнної культури — кіно; на диво лише одно і то слабко навідуване. Замало „аристократично приспособленої" (вояки та служниці) публики. А ґості? Недужим — кіно не в ґолові; а дужим — не кіно в ґолові! Із ремісників (пригожих), найбільше масажисток і масажистів. Але це тут тверде ремесло! Пересічного лікувальника понижче 80 кіля ледви чи подибаєте; а є зразки — просто на виставу. Тут масувати — це робота! Хоча є й виїмки, як скрізь...

Всюди чути нарікання на лихі торги. І це зрозуміле. Публика, яка тут творить більшину ґостей, не любить видавати грошей на дурниці; обмежується до найконечніших потреб життя, які при „Нафтусі" — мінімальні. А решта? Це дрібне міщанство, що його добра половина лікується на ріжні знижки, легітимації, тощо. Чи ксьондзи та черниці, яких тут повно — дають так богато торгувати?

Ліпших ресторанів і каварень не богато; два по обох кінцях Есплянади, оба власністю управи живця. В одній біля парку після обіду, в другім в самім центрі вечором, дискретні „дансінги" при джезбендовій музиці. Це теж останній крик нинішної культури.

Зате менших ресторанників і шиночків доволі. Та вони криються дискретно у сутінках, подальших вуличок, як відомі жіночки по великих містах, яким вступу до осередку спинюють або решітки соромливости, або поліція. Бож треба тямити, що це-ж Трускавець, де алькоголь теоретично „проскрибований". А якщо незаборонений, то тільки через огляд на монополеву льояльність, щоби кураційники припадково зовсім не відвикли...

(Продовження буде).

Високі Торговельні Школи в Антверпені (Ankers). Державна (Institut Supérieure de Commerce) відома в цілім світі та католицька оо. Єзуїтів. Дипльоми обох шкіл однакові. Час науки 2 роки + спеціялізація на третім році. До вступу потрібна гімназійна матура або вступний іспит.

Державна Ветеринарійна Школа в Брюселі. Час науки 4 роки — дипльом доктора.

Музична Державна Консерваторія в Брюселі,

Державний Агрономічний Інститут в Жамблю (Gembloux) на зразок подебрадської господарської академії. Відділи: рільничий, кольоніяльний, лісовий та водний, технічно-рільничий, городничо-садівничий, промислово та хемічно рільничий, цукровий.

Істнує дальше кілька приватних шкіл, яких дипльоми не є признані державою, як Висока Текстильна Школа в Вервієр (Verviers), Броварничо-ферментаційна Школа в Генті і Брюселі, Шкірничо-Гарбарська в Ліежі та Цукроварська в Варем. Щоб дипльоми цих шкіл були признані державою — треба складати іспити перед державною комісією.

Остерігаємо наше студентство перед т. зв. **фабриками дипльомів**, яких є тут кілька, які за відповідну ціну видають дипльоми інжинірів, докторів і т. д. Ці підприємства дискредитують високі бельгійські школи в очах чужинців і бельгійські власти проводять закон, щоби їм заборонити видавати такі дипльоми. Кількох наших студентів має уже такі дипльоми.

Шкільна оплата на університетах до 1000 франків річно (1 зол. = 4 бельг. франки, 1 бельга, яка нотується на закорд. біржах = 5 бельг. франків). Прожиток в Брюселі та Антверпені місячно 800 франків, по других містах 600 фр. мінімум.

Високі Школи в Бельгії дуже високо поставлені, головно практичні та технічні. Велике число чужинців студіює в бельгійських школах.

За ближчими подробицями проситься звертати до президії У. Н. Ради: **Comité Ukrainien. 18. Rue. Kindermans, Bruxelles.**

За Президію Української Національної Ради в Бельгії.

Дм. Андрієвський, голова, **Микола Граб,** секр.

—o—

З радянських часописів.

Цікаві речі можна довідатися з радянських часописів. Перше враження від них, що правда, отримуєш страшне, відштовхуюче. Кинеш оком, проглянеш, як то завжди звик проглядати часописі, певний, що професіональна звичка відкрие тобі відразу все найбільше цікаве і остаешся просто з нічим: нема на чому оком зачепитися. Що правда, так званого товстого шрифту там не жалують: заголовки такі великі, що за сто верст побачиш, майже кожна десята фраза попідкреслювана, — але від того всього лише бриже в очах, а читати нічого.

Та проте, коли набереш мужности і терпіння, та сядеш спокійно коло столу, і до того озброїшся олівцем або ручкою, то почнеш ними, як вудкою в води, добрі рибки виловлювати.

Ось наприклад київська „Пролетарська Правда" з 28. липня. Трохи вже за стара, але це не важно. *Такий* матеріял не старіється. Симфонічні концерти в Пролетарському (колишньому Купецькому) саді. Ну, а після концерту, розуміється критика музичного рецензента. В італійській, скажім, газеті, що приносить тобі силу всякого матеріялу з усіх кінців світу — живого й актуального, звичайно читаеш хіба рецензії тих концертів, на яких сам був присутній, — щоби перевірити своє враження, або враження рецензента... Але в радянській газеті, музична рецензія, це одна з небагатьох сторінок, що свідчить про якість духового життя, що не є тісно звязане з чисто шлунковими інтересами, які заповнюють майже всі інші шпальти...

Отже читаємо: „Сюїта Українізда" — це низка зоркестрованих українських народніх пісень. Суцільного помислу, певної ідеї в ній нема. *Це річ аполітична* (підкреслення мов — Е. О.). До того ж у ній є одно місце, де автор нащось подає „зоольогічний націоналізм" („Тума")... Треба зразуж сигналізувати небезпеку цього шляху...

Цікаво, як виглядав у симфонічному концерті отой „зоольогічний націоналізм"? Колись, за царських часів, у Росії називали чорносотенців „зубрами" і, очевидячки, щоби представити „зоольогічний націоналізм" російських чорносотенців досить було би ревіти як зубри. Але яких звірят мала наслідувати симфонічна орхестра, представляючи український „зоольогічний націоналізм" та ще й збудований на підставі українських народніх пісень? Цікаво!

Але йдім далі. „Гавриліяда" коляди — це музика до комедії в часів Скоропадщини на Україні. Щоби схарактеризувати деякі сценічні ситуації, композиторові довелося ввести низку моментів, що мають *ідеольогічно-вороже до сучасности* наставлення („Ще не вмерла Україна", церковні дзвони тощо). Поза театром, на концертовій естраді, ці моменти не тільки не виправдані, *але й шкідливі. Ото довелося виконувати тільки деякі уривки з музики.* (Підкр. моє. — Е. О.)... А в таких обставинах музика абсолютно не дійшла до слухача, були якісь розірвані шматочки...

Отже мотиви (навіть не *слова*, не *пісня*) „Ще не вмерла Україна" і церковного дзвону є шкідливі для радянського слухача. Бідний слухач! Який він вразливий! Прослухає мотив „Ще не вмерла Україна" і зараз йому не добре робиться. Але радянська влада своєчасно про його нерви й здоровля попіклується, — щоби була не зашкодило, поріже ту музичну річ, так, що від неї самі „ріжки да ніжки" залишаться. А п. рецензент лише сумно констатує, що не доходить, мовляв, така музика до слухача. От ти тут і вибирай: коли є „Ще не вмерла Україна", слухач робиться страшно вразливий, а нема „Ще не вмерла Україна" — так ніби і зовсім йому позавдало!

Але йдемо далі:

„На Дніпрельстані" Мейтуса складається з двох частин. У першій подано стару Україну, — весняки, запорожці, гетьмани, татари, то-що. А в другій — сучасне будівництво на Україні — сирена, вибухи скель Дніпрових, трудові процеси то-що. До обох частин автор по ріжному підходить. Коли в першій частині є певні соціяльні моменти (змалювання ріжних верств суспільства), то другу частину автор подав у суто механістичному плині; тут немає будь якого натяку на клясово-соціяльний розріз: самий гуркіт якогось будівництва, до того так яскраво часами зробленний, що від нього просто втекти хочеться. Отже твір цей — закінчує сумно п. рецензент — виконує не ту соціяльну функцію, що її повинен би виконувати..."

А це правда: з одного боку багацтво гри всіх соціяльних верств — „гетьмани на воронім коні", „запорожці в червоних жупанах", чарівні веснянки з дівчатами в стрічках та хлопцями в мережаних сорочках а з другого боку — „самий гуркіт", що від нього „просто втекти хочеться..."

Забуваєте, товаришу Мейтуса, що мистецтво полягає зовсім не в тому, щоби відбивати, ніби та фотографія, справжній образ життя, але щоби його той образ — відповідно до свого душевного наставлення — калічити. Подбайте, товаришу Мейтуса, своєчасно про відповідне наставлення, а то гірко вам буде.

Зрештою, це радить Вам і п. рецензент: „Треба сподіватися — каже він — від нього (від Мейтуса) інших симфонічних творів із вираним клясово-ідеольогічним наставленням..."

Веселі ті радянські часописи!..

Евг. Онацький.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

КОНФЕРЕНЦІЯ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО З МІН. ЗАЛЄСЬКИМ.

Марш. Пілсудський прийняв на довшій авдієнції міністра закорд. справ Залєського. Здогадуються, що конференція торкалася недалекої сесії Ради Ліги Націй.

МІС ВУДМЕН ПОЇДЕ У ЖЕНЕВУ.

Міс Вудмен, яка відвідає Польщу, задумує зазнакомитися ближче з відносинами в околицях із мішаним населенням. Вона є спеціялісткою від справ національних меншин і займається передовсім українськими справами в Лейбур Парті. Після відїзду із зах. околиць Польщі міс Вудмен поїде у Женеву, щоби бути присутньою підчас меншинової дискусії.

СКЛИЧУТЬ СОЙМ?

У звязку з поворотом маршала сойму Світальського у Варшаву знову кружляють чутки про можливість скликання сойму. В опозиційних колах кажуть, що на днях буде конференція прем. Пристора і марш. Пілсудського та марш. Світальського в справі скликання сойму на надзв. сесію. Ухвал сойму й сенату вимагає низка праць, початих урядом, себто податкові реформи, реорганізація адміністрації, новелізація закону про дорогович фонд, деякі внесення комісії в справі боротьби з безробіттям. Опоз. кола кажуть, що коли сойм не буде скликаний тепер, то щойно після сесії Ліги. Тому не булаб надзв. сесія, лише прискорена звич. сесія. Кола близькі до уряду кажуть, що тепер годі рахувати на скликання сойму, бо звичайно він не радить підчас сесії Ліги Націй.

У ГРУДНІ СПИС НАСЕЛЕННЯ.

Ідуть приготування до загального спису населення Польщі, який відбудеться в грудні ц. р. Тепер у найближчих днях списуватимуть людські мешкання, не лише доми, а й намети, циганські та циркові вози, замешкані т. зв. „берлінки", землянки і т. д.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** JOB
240 1—10

ВЕНІЗЕЛЬОС У РУМУНІЇ.

До Сіная приїхав Венізельос. Його прийме на авдієнції рум. король. В програмі відвідин грецького держ. мужа передбачена конференція з членами рум. уряду.

ЖИДІВСЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ НА ЗАКАРПАТТІ.

Час. „Жидовске Справи" подає проект створення на Закарпатті кольонізаційного жидівського терену. Мотивують це тим, що серед жидів Мармарощини велика нужда, тисячі жидів живуть самою кукурудзою (яка коштує 22 ч. к. за 25 кг.). На Закарпатті — твердить часопис — є ще багато неуправлюваної землі, яку можна дешево купити. Часопис предкладає, щоби організація ІСА ввійшла в контакт із місцевими жид. колами та щоби почала кольонізувати Закарпаття. Часопис додає, що треба сподіватися, що уряд ЧСР. не робитиме трудностів кольонізації.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·97·00—9·96·50, канадійський долар 8·86·00—8·86·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34 ½—0·35·00, швайцарський франк 1·73·50—1·74·00, фунт штерлінгів 00·00·00—00·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·60·00—36·90·00, 20 франків 35·00·00—35·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·50·00—47·80·00.

Збіжа.

Пшениця двірська з 1930 р. 19.75—20.25, жито одноціле з 1930 р. 20.50—21.00, жито збірне з 1930 р. 20.00—20.25, ячмінь двірський одноцілий 14.75—15.25, ячмінь на мливо 13.75—14.25, овес гал. з 1930 р. 17.00—17.50, овес замоклий з 1930 р. 14.50—15.00, кукурудза рум. 21.50—22.00, сіно солодке прас. 8.00—9.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 19.00—20.00, ріпак озимий з 1931 р. 23.00—24.00, отруби житні 11.75—12.00, отруби пшеничні 11.75—12.00, крупи гречані 50 проц. 41.00—43.00, макухи льняні 24.00—25.00, мішки ютові Страдом-Варта за шт. 1.45—1.55, мішки вживані добрі за шт. 1.10—1.30.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер **у Львові, вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.**
203 4—8

— **Комітет Академічного Дому** подає отсим до відома, що подання на мешкання в Академічному Домі на шк. р. 1931/32 адресовані до Комітету Академічного Дому треба вносити в непереступному речинці до дня 15. вересня 1931. письменно по адресі: **Управа Академічного Дому,** Львів, вул. Супінського ч. 21, або особисто в год. між 13—14 щодня крім неділь і свят. До подання слід залучити: 1) Свідоцтво незаможности. 2) Посвідки зі стану дотеперішніх студій (відписи свідоцтв зложених іспитів, коллоквій, відпис індексу, або для гімн. абсольвентів відпис свідоцтва зрілости з поданням на який факультет кандидат записується в шк. р. 1931/32). 3) Посвідки від місцевих культурно-освітніх інституцій (читальня, кооператива і т. д.), або від студентських секцій. 4) Посвідку з участи в збірці „на фонд укр. студентству", або умотивоване оправдання. Петенти з цих місцевостей, де збірка має бути переведена по 15. вересня долучать додатково посвідки з участи у збірці до дня 28. вересня. 5) Заяву, що петент як мешканець Ак. Дому буде точно платити належні оплати за мешкання. Всі подання, крім нововступаючих до високих шкіл мусять бути заопініовані студентськими професійними організаціями („Основа", „Медична Громада", „Ватра", „Торговельник"). Не будуть взагалі розглянені подання тих петентів, що до дня 15. вересня ц. р. не полагодять справи своїх залеглих оплат за мешкання в 1930/31 р.

— **Осінний сезон у Черчі.** Осінний сезон у Черчі почався 20. серпня і тріватиме до 1. жовтня. Наплив лікуванців надоподіваний. Загально пояснюють це тим, що погода допису — дні соняшні, й теплі ночі, та що ціни нижчі. Зокрема для селян управа жниця дає усякі полекші в цім сезоні, тож не диво, що приріст лікуванців селян з кожним днем більшає. Хоча це вже числиться III. сезон, то святочне, офіціяльне закінчення II. сезону відбудеться щойно в неділю 30. серпня традиційними, гучними вечерницями в салі Палатки. На ці вечерниці, що вже мають свою широку славу, виїжджається багато гостей зі Львова та з ближчої й подальшої околиці. Найкраще зал. полученння зі Львова: виїзд 9.50 рано, приїзд до Черча 1.15 пополудне.

— **Старшина „Сокола-Батька"** складає на цьому місці щиру подяку кооперативі „Будучність" у Тернополі за щедрий даток на викупно Українського Городу у Львові в сумі 300 зол.

— **Членица Лейбур Парті у Польщі.** З Берліна повідомляють, що до Данціґу, Познаня та Катовиць приїде міс Вудмен, членица Лейбур Парті. До Львова вона не приїде. Польські джерела від себе додають, що міс Вудмен приятелька українців.

— **Лишив брошку, а сам утік.** Якийсь чоловік хотів довідатися в золотаря Бардаха при вул. Краківській ч. 3. у Львові про вартість брошки, висаджуваної бриллянтами. Золотареві виглядала ціла справа підозрілою, тому спитав незнакомого відкіля має брошку. Цей відповів, що найшов її в „Народньому Домі". Золотар хотів прикликати поліцая, та незнакомий сказав, що сам зголоситься до поліцая. Тому вийшов, а брошку лишив і вже не вернувся. Золотар здепонував брошку у слідчому відділі.

— ***Влом до каси перемишлянського староства.*** Злодії вломилися до каси староства в Перемишлянах, бо довідалися, що в касі є 9.000 зол. На свое нещастя розбили касу з актами замість із грішми. Львівська поліція разом із перемишлянською арештувала львівських злодіїв: Петра Черніка й Едварда Савчака, як підозрілих у цьому вломі. Їх відослали до Перемишлян для конфронтації зі свідками.

— **Під звалищами міської стайні.** На Богданівці завалилася стайня громади м. Львова, арендована Тад. Стшелецьким. Звалища засипали Стшелецького, пять коров, коня, 3 поросята й пса. Пожежна сторожа добула зпід звалищ Стшелецького та звірята.

— **Скарбник Т-ва Поширювання Професійної Освіти перед судом.** У Бересті над Бугом почалася розправа проти Вісковського, бувш. комісаря поліції у Варшаві, а тепер службовика в поліським воєвідським уряді й скарбника-ліквідатора Т-ва Поширювання Професійної Освіти в Бересті над Бугом. Вісковський як скарбник у воєвідськім уряді накрав для себе 67.875 зол. і 54 сот. Рахунків із стану каси Вісковський не здавав нікому, тому на його місце прийняли іншого урядовця, а цей викрив зараз недобір 10.000 зол. Делегованим з Варшави службовикам сказав Вісковський, що „позичив" собі 5.000 зол., а решту, 62.000 зол. лишив у кассетці воєвідського уряду. В Бересті відчинили комісійно касу й найшли 2 зол. 20 сот. Рівночасно влада довідалася, що Вісковський старається дістати закордонний паспорт, тому його арештували.

— **З краєвої хроніки.** У Свистільниках, рогатинського повіту, згинув від вибуху гранати 10-літній Мілько Гуцул. — У Станиславові 9-літн. Іван Шевчук найшов арматний запальник. Його товариш Маріян Боркун відібрав находку, вибух запальника поранив Боркуна в руку та лице. — У Бориславі натрапили на сліди ропи в глибині 1.671 м., яка має походити із еоценської формації. Скількість ропи ще не устійнена. — У Качанівці, скалатського повіту, пять невідомих людей, вдерлося в ночі до хати Свентоха Казимира і вбили його колами. — В Лисці, богородчанського повіту, згоріли два млини Ізаака Барона, один турбіновий, другий водний, в ночі з 18. на 19. ц. м.

— **Жахлива родинна трагедія.** В Пабяніцах (біля Лодзі) робітник Йосиф Редзинський вдушив свою жінку Анну та 4-місячного синка. Причиною було те, що Редзинський довідався, що теща намовляла доньку, щоби покинула чоловіка, за якого вийшла тому вісім місяців.

— **Бандитський напад на касу.** На Празі у Варшаві напало трьох бандитів на касу тартаку „Садовський і Ґольдин". Один бандит на подвірі заглушив дозорця кастетом. Те саме зробив у касі з касієром, а потім кинувся на інж. Садовського, який стріляв до бандита. Одна куля вцілила бандита в груди. Ствердили, що той бандит на передодні нападу вийшов із тюрми.

— **Кіна у Варшаві.** Варшавський союз власників кінотеатрів хоче зажадати знижки магістратських податків на 15 проц. в зимовому сезоні. В противному разі погрожують страйком.

— **„Цепелін" в Англії.** 19. ц. м. прилетів до Льондону повітреплав „Ґраф Цепелін". „Цепелін" відбув окружний лет довкола Англії. Між пасажирами є б. австр. архикнязь Антін з дружиною Ілеаною, румунською княжною. Д-р Еккенер одержав на памятку золоту папіросницю від своїх приятелів в Англії.

— **Терор на Білорусі.** У звязку з нищенням релігійности на Радянщині знову зачинено багато церков. У Мінську вимусили чекісти на робітниках постанову, що вони годяться зачинити собор. Таким чином собор „добровільно" зачинений.

— **10 заповідей Ґандія.** Апостол незалежности Індій, Ґанді, оголосив десять заповідей: 1. Правда, 2. Любов, 3. Чистота, 4. Стриманість в їжі, 5. Посідання лише конечних річей, 6. Хліб кожного мусить бути здобутий працею, 7. Служба для ближніх є обовязком людини, 8. Люди землі всі рівноправні, 9. Релігії світу рівноправні. 10. Гарна прикмета — відвага.

— **Сльози — ліком.** Англійський учений, Флемінг, відкрив, що сльози людини вбивають бактерії; навіть розпущені в воді у відношенні 1/40 частина сліз на решту води — діляють смертельно на хороботворчі заразки. Тепер вироблятимуть сльози в хемічних лябораторіях, перевіривши попереду їх хемічний склад, або збиратимуть масово... з лиць заплаканих дітей і жінок.

— **Воронов і Шов.** Воронов заявив французьким журналістам, що має намір перевести операцію відмолодження Б. Шова і обіцює йому 120 літ життя.

— **Затруїлися вояки.** На маневрах біля Беверле (Бельґія) 50 підстаршин 14. п. артилєрії затруїлося тяжко мясом.

— **Віднайшли картину Ван Дайка.** В одній з коршем Шарльотенбурга найшла поліція правдивий образ Ван Дайка, вартости 200.000 нім. марок. Неправний власник зізнав, що купив його в 1916 р. в Діссельдорфі за 100 марок.

— **Юрба погрожувала лінчем** в Анарборі (Зед. Держави) одному муринові і двом білим за вбивство двох пар молодят для грабунку. Поліція охоронила злочинців перед гнівом юрби.

— **57-літня бандитка.** Зловлено її в Шікаго, називається Анна Баранська. Закидають їй співучасть у 35 випадках злочинних нападів. В останньому нападі вбили її сина, вона розбила авто підчас втечі і тому тепер покутує за ґратами.

— **Найбільша гостинниця в Чехословаччині.** Підприємство Баті будує в Зліні велитенський готель з кімнатами для 700 гостей і рестораном для них. Крім цього кавярня зможе помістити ще 2000 гостей зпоза гостинниці. Влаштована як найкраща гостинниця буде ще цього року віддана до вжитку.

— **Цикльон в Америці** знищив 400 домів. Буревій пройшов над цілим краєм і нарушив комунікацію. Число жертв покищо невідоме.

— **Човном через океан.** Малим вітрильником проплили Антлянтійський Океан 19-літній Ато Вальтер (естонець) і 20-літний Барбер (англієць) в 29-ти днях.

— **Повінь в Англії.** Полудневі побережжа Англії залиті водою. Рибацька чайка втонула біля острова Уайт, три особи загинули.

ФУТРА жіночі та **МУЖЕСЬКІ ШАПКИ** після **НАЙНОВІШИХ журналів**

виконує **українська кушнірська робітня Юліяна Глушевського**

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОПЕРНИКА ч. 16. II. поверх.

Тел. 54-46.

254 1—10

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма А. Віттельс, Львів, Рутовського 7. Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому кроєві з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 14—7

Дописи.

ІВАСЕВИЧІ. *(Як полагоджують прохання українських петентів.)* Пелагія Гордійко, вдова по вбитім державнім службовику, ще з часів царської Росії, внесла прохання в дні 22. серпня 1930 р. до департаменту лісництва міністерства рільництва у Варшаві з проханням признати їй емеритальне забезпечення. І хоч минає вже рік, прохання не полагоджено. Вдова живе в спрашній нужді. Нема сумніву, що прохання дійшло до департаменту лісництва, бо поліція приходила в цій справі довідуватися до вдови. Може ви так компетентні чинники розглянули цю справу.

СПОРТ.

ПЕРЕД ЗМАГАННЯМИ УКРАЇНИ З 9. ПАЦ-ом.

Пригадується прихильникам копаного мяча, що мячеві змагання Гасмонея—9. ПАЦ відбудуться у суботу 22. серпня ц. р. в год. 4.30 попол. на гриші Цитаделі. Попередять змагання Україна III.—Гасмонея III. У неділю 23. серпня ц. р. в год. 4.30 грає тамже Україна з 9. ПАЦ-ом. Передзмагання розіграють Гасмонея II.—АЗС в год. 3.15 пополудні.

ДНІПРО (Винники)—СОКІЛ IV.

В неділю 23. серпня ц. р. в год. 11-ій рано відбудуться на площі Сокола Батька відплатні змагання тих дружин, які виступлять у повних складах. Тому, що обі дружини змагають осягнути побіду, слід сподіватися гарної й амбітної гри.

Делятин: ПРУТ—БЕСКИД II. 5:3 (3:0).

У середу 19. серпня ц. р. відбулися відплатні мячеві змагання Пруту з Бескидом в Делятині. Прут виступив у кращому складі, ніж при попередніх змаганнях у Надвірній. Ворота для Пруту здобули Навро 1, Фіолок 2 і Адам 2. Бескид здобув собі прихильників серед делятинської публики своєю гарною грою.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 21. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·60 зол., масло десерове пріма 3·50 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зл., вода жепь 4·70 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 21. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гусар", оперета Абрагама.

Субота 22. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гусар".

Неділя 23. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гусар".

Понеділок 24. серпня в год. 7·30 „Тоска", опера Пучіні.

Театр Різнородностей (в Нар. Домі) сьогодні та в наступних днях нечинний.

Малий Міський Театр сьогодні та в наступних днях нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Світ без кордонів" (Адам Бродніц).

КАСІНО: „Свавільні студентки", „Бастер Кітон боксером".

МУЗИЧНА ШКОЛА САБІНИ КАСПАРЕК (вул. Кохановського ч. 4., тел. 85-43), відчиняє з початком шкільного року клясу камеральної та орхестральної музики. — Провід обняв професор Володимир Брила. 231

КОЛЬОСЕЙ: „Таємний ізденъ", „Ріф нарешті сам".

ЛЕВ: Ревиґнація („Вільна любов").

МАРУСЕНЬКА: „Неаполь, співаюче місто" (Кепура).

ОАЗА: „Опір в опері" (Льон Чапей).

ПАЛЯС: „Гаряча кров", „Трьох хресних батьків".

ПАН: „Меньодія щастя".

ПАСАЖ: „Тайна китайських пантофельків".

КИМЕРА: „Вернися — прошаю все!" (Діва Ґрала).

СТИЛЕВЕ: „Вітер від моря".

УТІХА: „Ґарольд Льойд жениться", „На фронті нічого нового".

Програма радіо.

Субота, 22. серпня 1931 р.

Варшава (1411,8) 16·00 Концерт. 20·15 Концерт. **Кенігсберг** (217,1) 16·00 Популярний концерт. 18·30 „Німецька радіойова вистава 1931", відчит. **Ляйпціґ** (259,3) 15·00 Концерт. **Братислява** (278,8) 12·30 Радіоорх. концерт. **Таллін** (296,1) 19·30 Концерт. 20·35 Данна танкова музика. **Бреслава** (325) 18·45 Концерт радіоорх. **Брно** (341,7) Грамофонові плити **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Оперетка. **Штуттґарт** (360,1) 17·00 Легкий радіоорх. концерт 20·30 Веселий вечір. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт орхестри. 21·00 Італійська музика. **Гельсінґфорс** (1796,4) 18·40 Фортепіяновий концерт. **Лянгенберґ** 17·00—18·00 Популярний концерт. 20·00 Веселий вечір. **Мінськ** (500,8) 20·45 Комедія. **Брюсель** (508,5) 21·00 Великий симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 16·20 Концерт. **Рига** (524,5) 19·05 Вечір Штравса. **Мінхен** (532,9) 19·45 Концерт. 21·15 Кабінет військових дядьок. **Будапешт** (550,5) 19·00 Легкий концерт. **Кенігсвустергавзен** (1634,0) 16·00—17·00 Концерт з Гамбурґа. 20·00 Трансмісія з Берлїна. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 20.00 Концерт. **Москва** (720) 19·30 Концерт. **Ленінґрад** (1000) 18·00 Опери й оперетки.

Неділя, 23. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 12·10 Популярний концерт. 17·40 Пополуд. концерт. 20·15 Популярний концерт. **Кенігсберґ** (217,1) 16·30—18·15 Концерт. **Ляйпціґ** (259,3) 12·20 Концерт 15·00 Квартет 20·00 Концерт. **Братислява** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Штрасбург** (345,2) 19·00, Легка музика. **Штуттґарт** (360,1) 16·00 Концерт. 21·15 Концерт. **Гамбурґ** (372,2) 20·00 Оперетка. **Штокгольм** (435,1) 19·45 Концерт. **Рим** (441,2) 17·00—18·30 Кон-

перт. 21·00 Чеська музика. **Гельсінгфорс** (453,7) 11·00 Концерт. **Прага** (48·2) 11·00 Концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 Макбет, опера Верді. **Брюсель** (508,5) 20·00 Концерт. **Відень** (516,4) 11,05 Концерт. 21·00 Доля експедиції Рідігера, відчит. **Рига** (329,5) 19·03 Концерт. **Будапешт** (550,5) 16·15 Циганська оркестра. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 12·45—18·00 Трансмісія з Берліна. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 17·30 18·30 Відчит. 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·00 Концерт Моцарта. **Осло** (1071,4) 20·30 Концерт. **Москва** (720) 19·30 Концерт.

Понеділок 24. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Легка музика. 20·30 Французька музика. **Кенігсберг** (217,1) 16·30—17·35 Популярна музика. 19·00 Концерт. **Ляйпціг** (259,5) 20·00 Симфонічний концерт. **Братислава** (278,8) 18·00 Концерт. **Брно** (341,7) Радіокабарет. **Штрасбург** (345,2) 17·00 Концерт радіооорх. 20·50—22·50 Концерт. **Штутгарт** (360,1) 17·00 Концерт. 20·15 Концерт радіооорх. **Гамбург** (372,2) 20·00 Комедія. **Букарешт** (394,2) 21·00 Камеральний концерт. **Сотенс** (403,8) 20·00 Вечір Штравса. **Стокгольм** (435,4) 20·15 Гра на шахрі. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт солістів. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт солістів. 21·30—22·00 Спів Каруза з грамофонових плит. **Міляно** (500,8) 20·45 Комедія. 21·30 Камеральна музика. **Брюсель** (508,5) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 17·55 Концерт. 20·00 Трансмісія з опери „Орфей і Еврідика". **Рига** (524,5) 21·03 Концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Циганська оркестра. 21·45 Скрипковий реціталь. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 19·00 Відчит. **Ленінград** (1000) 15·00, 16·00 Концерт. **Москва** (720) 15·00, 21·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 15·30—17·30, 22·05—23 Концерт радіооорх. 20·00—20·20 Скрипці 21·35—21·50 Данські пісні. **Кенігвустергавзен** (1634,9) 16·00—17·00 Концерт з Берліна. 18.30—18·55 Як повстає фільма. **Париж** (1724,1) 16·30 Концерт.

Вівторок, 25. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 17·00—18·00 Концерт. **Кенігсберг** (217,1) 19·30 Концерт оркестри. **Ляйпціг** (259,3) 16·00 Симфонічний концерт. **Братислава** (278,8) 16·00 Циганська оркестра. **Бресляв** (325) 17·15 Хемія при будові вулиць. 21·30 Спів. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Оперетка. **Штутгарт** (360,1) 14·30—15·00 Лекція англ. мови. 21·00 Концерт. **Гамбург** (372,2) 20·00 Популярний концерт. **Букарешт** (394,2) 21·00 Концерт радіооорх. **Стокгольм** (435,4) 22·20—23·00 Камеральна музика. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт солістів. 21·00 Еспанська музика. **Гельсінгфорс** (453,2) 20·00 Реціталь на віолончелі. **Лянгенберг** (456,2) 14·30 Концерт радіооорх. **Міляно** (500,8) 21·10 Симфонічний концерт. **Брюсель** (508,5) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 19·00 Опера. 22·15 Концерт. **Рига** (524,5) 20·25—21·30 Концерт. **Мінхен** (532,9) 18·05 Опера Штравса. **Будапешт** (550,5) 20·00 Симфонічний концерт. **Любляна** (575,8) 18·30 Концерт. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 17·30, 19·00 Відчит. **Ленінград** (1000) 18·00 Трансмісія з опери або оперетки. **Калюндборг** (1153,8) 19·00—22·00 Трансмісія з опери. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 15·00—15·25 Радіо в Японії. 19·30—19·35 Світова політика. 20·00 Трансмісії з Берліна.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 22. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 17·10, Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·25 „Серед книжок", останні видання. 15·45 Звіт зі спорту. 16·00 Авдиція для дітей з Варшави. 16·30 Концерт і комунікати. 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Концерт. 19·00 Всячина. 19·20 „Як фільтрується". 19·40—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Концерт з творів Шопена. 23·00 Легка і танкова музика.

Неділя. 23. серпня 1931.

Львів (380,7) 9·15 Богослуження з Вильна. 11·00 Відкриття міжнародних стрілецьких змагань. 11·58 Астр. час з Варшави. 12·05 Програма на слідуючий день. 12·10, 17·10, 19·00 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 13·20 Музика з Варшави. 13·40 Відчит з Варшави. 14·00 Музика з Варшави. 14·10 Відчит з Варшави. 14·35 Програма, почтова скринька, кореспонденція. 14·50 Музика з Варшави. 15·00 Відчит з Варшави. 15·20 Музика з Варшави. 15·30 Хліборобський відчит з Варшави. 15·50 Музика з Варшави. 16·00 Відчит з Варшави. 16·20 Музика з Варшави. 16·45—17·10, 17·35 19·00, 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна гутірка. 22·25 Вісти зі спорту. 22·30 Кіно-ра. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Понеділок 24. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·05, Програма цього дня. 12·10, 13·10, 16·10, 16·35, 17·10 Грамофонові плити. 13·10 Метеор. комунікат з Варшави. 14·30 Господарський комунікат з Варшави. 15·25—16·00, 16·45—17·10, 19·40—20·15, 20·30—22·25 Трансмісії з Варшави. 16·20 „Відпустка", відчит. 17·35 Відчит з Вильна. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 „Невідома війна в історії світу", відчит. 20·15 Радіотехнічна бесіда. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Вівторок, 25. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·05 Програма цього дня. 12·10, 15·10, 16·00, 18·40 Грамофонові плити. 12·10, 18·35 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·25 Відчит з Варшави. 15·45 Авдиція для найменших. 16·20 Вісти з лотництва. 16·30—18·00, 8·45, 22·00—22·30 Трансмісія з Варшави. 18·00 Всячина. 18·20 Цьогорічні ситківкові змагання. 19·00 Опера з Зальцбургу та пресові і спортові комунікати. 22·30 Програма на слідуючий день. 22·35—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

„Знання" — український гімназійний матуральний курс зачнеться 1. вересня 1931 р. За інформаціями зголошуватися до 31. VIII. до Адміністрації „Діла" під „Знання", а від 1. IX. до секретаря гуманістичної гімназії „Рідної Школи" — Львів, Театинська ч. 10. 220 2—3

Доповняючі вписи та вступні іспити в дівочій учительській семінарії „Р. III." у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. відбудуться дня 31. серпня, 1. і 2. вересня. — Шкільний рік почнеться Богослуженням дня 2. вересня. — **Управа.** 226 2—2

Оповістка. В найкоротшому часі отвирається у Львові „Дім емеритів". Хто бажав би приміститися у тій інституції, звохать зголоситися негайно до п. Володимири Жуковецької. Львів, Генінга 24/Л. 255

Вписи учениць на 1, 2 і 3 рік Жіночої Фахової (кравецької) Школи Кооперативи „Труд" у Львові, Ринок ч. 39 вже почалися. Вписуватися можуть учениці, що повінчали 14 рік життя та 5—7 клас всенародньої школи. Покінчення 3-літньої кравецької школи дає право на самостійну працю у кравецькім фаху. Догідно також для дівчат з підльвівських сіл, бо можуть користати з шкільних залізничих книжок.

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка на правах приватности у Львові відбудуться в днях 31. серпня і 1—3. вересня. Початок науки 4. вересня. Програма науки обіймає усі предмети (інструментальні та теоретичні) консерваторійного наукового плану. Ведеться концертовий курс (фортепян, скрипка), педагогічний курс для кандидатів до державного іспиту з музики і співу (для середніх шкіл загально образуючих) та допоміжний курс для кандидатів до дипльомового іспиту (для музичних шкіл). Як попередніми роками так і на новий шкільний рік одержав Музичний Інститут право звороту оплати шкільної для дітей державних урядників. Секретаріят урядує і дає всякі інформації щоденно від год. 3—7 веч. — **Виділ Музичного Товариства ім. Лисенка у Львові.** 260 1-4

У шості роковини смерти бл. п. д-ра Осипа Маковея відбудеться в його память „Святочна Академія" в Заліщиках дня 23. серпня 1931 р. в полудне в салі „Народнього Дому", на яку українські товариства в Заліщиках запрошують всіх почитателів Покійного. Програма Академії слідуюча: 1. О. Маковей „Привитайте щиро" хор міш.; 2. Вступне слово; 3. Маковей-Колесса „В горах грім гуде"; Маковей-Гайворонський „Коли ви вмірали"; Маковей-Стеценко „Забіліли сніги" хор муж.; 4. Маковей „Хрест" деклямація; 5. Ліндсей „Ранок"; Вахнянин „Пожарниця наша доля" смичкова орхестра; 6. Маковей „Кроване поле" рецитація; 7. Життя і письменницька діяльність О. Маковея відчит; 8. О. Маковей „Сон" деклямація; 9. Маковей „Жовнирські похорони"; Людкевич „Ой Морозе" і „Широкий луг" хор муж; 10. О. Маковей „Воскресення" деклямація; 11. Маковей-Колесса „За горою, за лугом" хор міш.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на ґати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ПРИЙМАЮ на станцію Фортепян дома. — М. Цегельська, Дунін-Борковських ч. 9. 253 1—3

ГІМНАЗІЙНІ УЧЕНИЦІ, найрадше з нижчих клас, приму на станцію. Поміч у науці. Фортепян. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Середмістя". 249 1—2

ПОЧАТКУЮЧИЙ КОНЦИПІЄНТ з правом субституції пошукує заняття в адвокатській канцелярії на дуже догідних умовинах. Зголошення слати до Адм. „Діла" під „Працьовитий". 251 1—2

ПРИЙМУ інтелігентних гімназійних учнів на мешкання. Найздоровіша околиця Львова (початок вул. Кадецької). Сонячне мешкання з повним комфортом, домашній харч (5 разів денно). Фортепян дома. 5 хвилин до Музичного Інституту і Акад. гімназії, 10 хвилин на фільо. — Письменні зголошення до 25. серпня до Адміністрації „Діла" під „Солідна Хата". 199 3—3

СТАНЦІЯ. Два ученики (ці) найдуть дбайливе приміщення при родині гімназійного професора. Львів св. Марка 20/I. 245 1—3

МЕБЛЬОВАНА кімната 2 вікна, фронт, суха, тепла, постійному дьокаторові. Виспянського 31. 248 1—4

ПРИЙМУ на станцію учня (ниць). Дешево. Храпкова. Руська 3/III над Парохіяльним Уурядом. 230 1—3

ВДОВА по урядникові прийме на станцію ученика (-ці). Вулецька 6. II. п. Дубравська. 242 1—2

2 КІМНАТИ окремі, мебльовані з уживанням лазнички і телефону до винайму. Куркова 61. Тел. 73-30. 257 1—2

ПРИЙМУ панночки на мешкання з харчем. — Пашкевичева. Виспянського ч. 11. 256 1—2

ВЕДАНІ відомими педагогами, визначними професорами гімназій і державних семінарій, затверджені кураторією Л. Ш. О. **матуральні і доповняючі курси „OŚWIATA"** приймають **вписи** на шк. рік 1931/32 на матуральний гімназійний курс — всіх типів, матуральний гімназійний курс, курс з обсягу 6-ти і 4-ох гімназійних клас. Педагогічні студії для гімназ. абітуріентів, що бажають доповнити семінарійську матуру. Практичні лекції і досвідна школи вправ запевнені. Всілякі інформації дає секретаріят: **Львів, вул. Мілковського 11, тел. 50-01** від 11—1 і 5—7. Проспекти даром. На відповідь почтову марку. 241 1—1

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою гр дає підрічної лекції на провінції з обсягу 7-клас. нар школи, або нижчих клас гуман гімн. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Учителька-32". 250 1—8

ПРИЙМЕ на станцію ученики або учениці — також дає лекції фортепяну по програмі консерваторія. Могильницька вдова по священику Львів вул. Беседа ч. 10 (бічна Волинської) трамвай 5 або 9. 244

ЗДОГОВЕ та сонячне з цілим утриманнім мешкання для учениць або учеників. Вронівська 8. дв. 20. 261

2 УЧНІВ приму на мешкання, — вул. Вірменська ч. 15. III поверх. 2—3

ПРИЙМУ 2 інтелігентні ученици (ків) на помешкання (пл. св. Юра). Домашній харч (5 разів денно) — фортепян до вправ, солідна опіка. Ціна дуже приступна. — Зголошення під „Опіка" до Адміністрації „Діла", Львів, Ринок ч. 10. 213 2—3

ПРИЙМУ 2 панночки на станцію — фортепян дома — М. Калимонова, вул. св. Петра ч. 19 а., партер на право. 215 2—2

ПОТРІБНА совісна, інтелігентна жінка середніх літ до помочі пані дому на скромних умовах. — Інжінерова Сілецька. Полиниця п. Болехів. 216 2-2

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при повіт. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 10—10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОПАЛОВА КООПЕРАТИВА

„ЖАР"

з відповідальністю уділами у Львові.

Бюро: вул. Валова 23/I. тел. 6-36.

Склад: Личаків-двірець.

доставляє гор.-шлеське вугілля — та букове дерево першої якости.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!

164 3—5

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНО-ЙГебера **ДЕНТИСТИЧНЕ** ЛЬВІВ, Телефон: 37-53, вул. АКАДЕМІЧНА ч. 18.

для Вир. Духовенства і П. Т. учителів з родинами приступні ціни і догідні умовини сплати. 247 1—5

КОНКУРС.

У дівочій учительській семінарії „Р. III." з правом приватности в Самборі є посада для учителя (-ьки) для педагогічних предметів. Подання вносити негайно до Головної Управи „Р. III." у Львові, Ринок 10/II. 226 2—2

ОСІННІ ПРАСЬКІ ТОРГИ.

6—13 вересня 1931.

Цьогорічні осінні Праські Торги, що відбуваються як звичайно в Торговій Палаті будуть цього року ще доповнені такими спеціяльними виставами:

Окрема виставa дорогової техніки. — Виставa мохи і футер. Виставa залізного та машинового промислу. — Виставa кафлярська та новочасного огрівання. — Виставa молочних продуктів. Виставa ощадного ведення домашнього господарства. Торг меблів і пянін, музичних інструментів, радіових новин і т. п.

Учасники Торгів, що мають торгову виказу користають з 33⅓ знижки на чехословацьких і польських залізницях та є звільнені від візового примусу. — Всілякі інформації та торгові виказу (по зол. 5.—) можна дістати:

у Чехословацькім Консуляті у Львові, Уейського 4. тел. 6-85, — та у почесного відпоручника Торгів Людвика ФАЙГЛЯ у Львові, вул. МИКОЛАЯ РЕЯ ч. 8.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ „SINGER" — „KAYSER"

по найнижчих цінах на догідні сплати

РОВЕРИ „Kayser"-„Puch" „Łucznik"

від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ вісільних системів.

Виключне представництво американських машин „Barr" по 550 зол.

ЮЛІЯН ЛОМАҐА

Львів, Валова 11, тел. 28-70

одинока українська фірма в тій ділянці.

2129 7—10

ШУКАЮ доброго інструктора фізики і математика для ученика VIII кл. гімн. (тип. мат. природ.) який поміг би йому приготовитися до матури в зимовім речинці. П. Особа, дир. школи в Людвиківці почта Вендіж. 227 2—2

ПОВАЖНА родина прийме ученика нижчої гімназії. Совісна опіка, нагляд у науці — близько гімназії. — Ціни приступні. Згод. під „Совісність" до Адмін. 233 2-2

3-4 ПАННОЧКИ — ученици найдуть при уряднічій родині вигідне мешкання, здоровий харч, опіку і як треба поміч у науці — пянино дома. — Ольга Горошкова. — Личаківська 21, I. пов. праворуч. 224 2—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 189 (12.845). Львів, вівторок 25. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Чи нова „пацифікація"?

(Допис із Калущини від одного з сеніорів нашого духовенства.)

Ще не покінчилася в Женеві справа торічньої „пацифікації", що огорнула була наші сільські громади, а вже повисло над калуським повітом і приналежними туди деканатами, калуським і войнилівським марево нової пацифікації, заряджене калуським староством і станиславівським воєвідством, звернене тим разом проти українського гр.-кат. духовенства. Річ представляється так: наслідком рішення Найвищого Трибуналу, що признавало нашому клерові право урядування і ведення метрикальних книг в рідній мові, видав Львівський Ординаріят своєму клерові поручення, щоби він свою урядову переписку в рідній мові. Деякі деканати приняли вже попередньо цей порядок і, виконуючи його одностайно, не стрінули від своїх старостів ніяких трудноші. Інші деканати поводилися різномайтно, і це спричинило може, що інші староства стали домагатися від наших священиків предкладання їм метрикальних відписків в державній, значить, польській мові.

Войнилівський деканат ухвалив весною ц. р. виповнити приказ Ординаріяту, виготовив метрикальні відписи в українській мові і передав їх своєму деканатові, котрий вислав їх старостві. Однак староста звернув ті витяги і зажадав, покликуючись на ухвалу Ради Міністрів і розпорядок президента держави, предложення витягів у державній мові, погрожуючи висланням урядника для зладження тих актів — на кошт дотичних парохів. Колиж декан прислав йому знова тісамі витяги, звернув їх староста вдруге і почав вже висилати свого урядника, а заразом займати на кошт його чинности у священиків ріжні домашні предмети, як худобу, боронн, подушки й інші річи. Розуміється, що парохіяни були далекі від того, щоби приступати до ліцитування добра своїх душпастирів; а внаслідок того задумано спровадити ті предмети до Калуша й уладити там громадну їх продажу, шукаючи покупців між людьми чужої віри і народности.

З кінцем червня покінчився другий квартал і духовенство предложило свої метрикальні витяги наново в рідній мові. А коли староста звернув і цим разом усі акти та лагодився до дальшого переводження екзекуції, вислали священики депутацію до станиславівського воєводи з представленням, що ведуть своє діло на основі рішення Найвищого Трибуналу і по приказу свого Ординаріяту, та не заслуговують на карні вимір. Станиславівський воєвода приняв депутацію ніби чемно, здержав наразі екзекуційні вимір калуського старости, але з другої сторони стояв безоглядно за виконанням зарядження старости щодо предкладання метрикальних відписів в урядовій мові і домагався сповнення того до 14 днів. Рівночасно заявив, що віднесеться за поясненням цієї справи до львівського Ординаріяту. Скоро потім переслав п. воєвода войнилівському духовенству відповідь, котру задля її ваги подаю тут в дослівнім тексті.

Urząd Wojewódzki Stanisławowski
Nr. AW. 112.

Stanisławów, dnia 10. sierpnia 1931.

Do

Przewielebnego Księdza Włodzimierza Zarzyckiego gr.-kat. Proboszcza i Dziekana w Wojniłowie.

Na wniesione tutaj zażalenie w sprawie żądania władz administracyjnych używania polskiego języka państwowego w korespondencji ze Starostwami oraz przedkładania wykazów statystycznych również w języku polskim wyjaśniam stanowisko prawne tut. Urzędu Wojewódzkiego oraz podległych Starostw jak następuje:

Według dekretu Józefińskiego z r. 1774 zb. pol. str. 30. prowadzenie metryk stanu cywilnego katolików powierzone jest duchownym katolikom w poruczonym zakresie działania w charakterze urzędników stanu cywilnego pod nadzorem władzy administracyjnej.

Takie same stanowisko zajął b. austr. Trybunał Państwa w orzeczeniu z dnia 16/I. 1901 l. 484 i b. austr. Tryb. Adm. w orzeczeniu z 29/IV. 1904 l. 4435/Budw. Nr. 2602, w których to orzeczeniach Trybunały zgodnie orzekły, że proboszcz katolicki jest w swym charakterze prowadzącego metryki organem państwowym podległym władzom politycznym i obowiązanym spełniać polecenia tej przedłożonej władzy wydane w granicach jej zakresu działania.

Z tego wynika, że proboszczowie spełniając w zakresie metryk czynności poruczone ze strony Państwa są funkcjonarjuszami państwowymi a zatem w korespondencji urzędowej w zakresie swych funkcyj metrykalnych z państwowymi władzami i urzędami są obowiązani używać języka państwowego.

Wykazy statystyczne o naturalnym ruchu ludności obowiązane są gr.-kat. Urzędy parafjalne również sporządzać w języku państwowym a to po myśli art. 3. rozp. wykonawczego Rady Ministrów z dnia 24/IX. 1924 do ustawy z 31/VII. 1924. o języku państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 85. poz. 820).

Mianowicie wykazy te są przeznaczone dla użytku Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, na co wskazuje instrukcja umieszczona na odwrotnej stronie przeznaczonych formularzy.

Główny Urząd Statystyczny w Warszawie jest urzędem centralnym utworzonym przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

Ponieważ władze i urzędy centralne urzędują zarówno w służbie wewnętrznej i zewnętrznej wyłącznie w języku państwowym, przeto wszelkie pisma do tych władz choćby były wnoszone za pośrednictwem powiatowej władzy administracji ogólnej (Starostwa) winne być sporządzone w języku państwowym.

Prawdą jest, że Sąd Najwyższy wyrokiem z 2/5 1930. L. II. 3 A./686/29 ustalił zasadę, że osoba prowadząca księgi metrykalne, która nie zastosuje się do wezwania władzy państwowej o przedłożeniu w języku państwowym wykazu statystycznego nie dopuszcza się wykroczenia przeciw art. 1. ustawy z dnia 31/VII. 1924 Nr. 73. poz. 724 Dz. U. Rz. P. gdyż ustawa ta nie zawiera żadnej sankcji karnej.

Nie wyklucza to jednak, że jak wyżej powiedziano, obowiązek przedkładania wykazów statystycznych w języku państwowym istnieje i dlatego może być wymuszony za pomocą postanowień rozp. Prez. z splitej z 22/5 1928 o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. Rz. P. Nr. 36, poz. 344).

Tytuł wykonawczy dla wdrożenia postępowania przymusowego stanowią przytoczone wyżej przepisy.

Kara jaką Starostowie nakładają na opornych nie jest karą w ścisłem znaczeniu tego słowa tzn. nie jest represją za popełnione wykroczenie lecz jest jedynie tylko środkiem przymusowym presją wywieraną na opornych w celu zmuszenia ich do spełnienia obowiązków nałożonych obowiązującemi przepisami prawnemi.

Jest to kara pieniężna dla wymuszenia przewidziana w art. 45 wspomnianego rozporządzenia.

Ponieważ kara ta nie jest karą w ścisłem znaczeniu tego słowa lecz jedynie środkiem egzekucyjnym, przeto nałożenie takiej kary nie sprzeciwia się wymienionemu wyżej wyrokowi Sądu Najwyższego.

Wobec wniesionego przedstawienia wstrzymuję na razie środki egzekucyjne zarządzone przez Starostę kałuskiego, jednak proszę o wydanie zarządzenia, by duchowieństwo w okręgu tamt. dziekanatu do 14-tu dni przedłożyło wykazy statystyczne w języku polskim, w konsekwencji czego cofnięte zostaną wszystkie zarządzenia Starostwa zagrażające środkami przymusowemi (karami pieniężnemi celem wymuszenia) proboszczom gr.-kat., którzy w języku niepaństwowym przedłożyli wykazy.

Nadmieniam wreszcie, że o stanowisku mojem zawiadomiłem Najprzewielebniejszy gr.-kat. Metropolitalny Konsystorz we Lwowie pismem z dnia 2/VI. 1931. Nr. AW. I. 86 i odpis niniejszego pisma również Konsystorzowi przesyłam.

Za Wojewodę:
Zbikowski Wicewojewoda.

Полишаючи розбірку там наведених мотивів фаховим юристам, в цілі дальшого правного трактування цеї справи, позволю собі у звязку з тим актом на деякі уваги. Передовсім, відповідь покликується на ріжні давні розпорядки австрійського уряду. Не входжу ближче в те, чи ті феодальні розпорядки були церковною стороною, котра являлася безсумнівною властителькою і завідателькою своїх метрикальних книг, приняті і признавані. Я замічу тільки, що наші сусіди висказуються звичайно з пиэнарством про всякі німецько-австрійські розпорядки, як абсолютистичні та ретроградні, але радо витягають їх, коли дадуться деколи проти нас використати.

НЕЩАСТЯ ніхто передбачити не може,
але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Зате ніколи ніхто не забудеться, щоби пригадати собі те, що за Австрії були й такі закони, силою яких у Галичині українська і польська мова були рівноправними. Далі покликуеться відовідь на устрій міністерства внутрішніх справ: що воно веде своє урядування тільки в мові польській і уживання якихнебудь інших мов є там виключене. На це скажемо, що з інших деканатів надходили вже туди метрикальні витяги в українській мові і були там без трудноші принимані. Зрештою, виглядалоб воно дивно, щоби по приділенні таких великих українських областей до польської держави, в міністерствах, згідно підчинених йому урядах українська мова була ігнорована і не ставало там урядників, що її зналіб.

Та до всіх тих виводів позволю собі ще пригадати, що договір між Польщею і переможними державами з 15. III. 1923. передбачує для українських земель, приділених до Польщі, територіяльну автономію. Наші сусіди не можуть якось запамятати собі цього, але вона стоїть, і коли мають настати на цих землях можливі відносини, то мусить бути виконана. А вжеж свобідне право уживання рідної мови у всіх ділянках нашого життя було би тільки малою частиною нашої самоуправи. Цього права мусимо на нашій землі добиватися. І тому треба дуже жалувати, що завзятим заперечуванням наших елементарних прав поглиблюється тільки пропасть між обома народами, котра не вийде на добре ні польської сторони, ні широкого світа.

Що зробить наш Ординаріят, до котрого станиславівський воєвода намірив віднестися, не знаємо. Гадаємо, що сказавши раз своє справедливе слово не може його перед лицем духовенства і цілого народу змінити. А буде це ділом дальших політичних заходів, щоби постанови міжнароднього трактату і виплиаючі з нього права були виконані.

А колиб нашому духовенству й приходилось в поодиноких деканатах справді терпіти через якийсь час за своє право, то повинно воно тямити, що минувшого року терпіли тисячі наших селян без ніякої доказаної їм вини дуже богато на своїх організмах і майні; а ми, учителі й провідники не мали би понести далеко лекшої жертви? Нехай ніхто не гадає, що це дрібна справа, за котру не варто так посвячуватись. Великі будови складаються з менших частин; а хто нарушує ті частини, той валить постепенно цілу будову.

Певно, що ми не повинні переносити завдаваних ударів мовчки, але обовязані боротись і добиватись своїх прав. І коли так будемо йти, то невдовзі стануть наші відносини зміняться на краще. Наш нарід великий і добре освідомлений, і не дасться вже придавити. І коли не ми самі, то наші діти діждуться кращої долі. І чесна остане память тих, що за правдою постояли і за неї терпіли.

о. С.

З голосів чужої преси.

(Голос „Катовіцер Цайтунг" — про українські справи.)

Силою політичних фактів мусять т. зв. меншини в Польщі як уже не лучитися зі собою, то бодай інтересуватися собою, хоч як серед відмінних територіяльних, а навіть правних, відносин вони в границях Річипосполитої проживають. Тому преса поодиноких меншин слідкує за подіями по ріжних окраїнах Польщі та інформує своїх читачів про випадки.

У ч. 186. „Катовіцер Цайтунг" з 15. серпня ц. р. обговорює передовицю, за криптонімним підписом Г. В., політичні події тижня, серед яких перше місце займають дві українські справи, а саме: приїзд англійських парляментаристів до Львова та вістка про „реорганізацію" греко-католицької церкви у Східній Галичині.

„Варшавська преса" — пише Г. В. — „зломила свою горду традицію; давніше не було для неї жадного українського питання, а були лише „гайдамаки", на котрих треба пастука, якщо вони не хочуть бути послушні; але тепер стало

інакше. Тому, що власне на домагання тих гайдамаків не знала ця преса іншої відповіди, як цю — пястуком, а мало це фатальні наслідки. „Пацифікація" Сх. Галичини достарчила англійському парляментови матеріялу до справді панцирем окритих запитів, а англійській суспільности підставу до острого протесту. Тепер стала Східна Галичина метою подорожей гуманних політиків, що їх вістка про довершені події прикликала у цей край. Нема тут в суті річи нічого нового, що мужі суспільного-публичного життя виїздять кудись у чужину, щоби поднивитися, оскільки правди є у тих покликах за рятунком від народів, що чуються гнобленими. Але тоді їдуть вони може до Абіссинії, або середущої Африки, де мають бути невільники, або до передної (західної) Азії, де національні меншини кріваво гнобиться. Цього року вибралися посли англійського парляменту також у дорогу і прибули **до нас.** Такі подорожі ще не часто були потрібні в Европі і через це викликують вони здивування.

„У нас викликують вони навіть лють, яка є так злюща, що виглядає, якби бажалося післати утяжливих гостей чортови в зуби.

„Але з гордою традиціею усе нових заяв, що в Польщі нема взагалі жадної української проблеми, таки варшавська преса зірвала. Журналістичні окличники урядового табору вдаряють в очевидні лагідні тони і якщо і тепер лають, то лають англійців, але лишають українців. Вони (українці) своїми скаргами урядови досить пошкодили. Ось Женева перед дверми, отже, значить, має бути мирно...

„Наші читачі знають про розвій змагань до вирівнання, котрі торкалися випущення українських провідників із тюрми, іменования нового воєводи та навязання зв'язків цьогож представника варшавського уряду в Східній Галичині з митрополитом Шептицьким, котрі до жадного конкретного висліду не допровадили. Українське питання все таки у нас ще є".

Так отже бачимо, що німецько-шлеський публіцист вірно оцінює ситуацію, але до останніх рядків мусимо зробити замітку. Видко, що п. Г. В. черпає свої інформації з польської преси і тому видається йому, неначеб правдою було, що між українським громадянством і польським урядом ведуться якісь переговори в цілі наладнання якогось способу співжиття, що польський уряд з огляду на українців відкликав львівського воєводу майора Наконечнікова — нібито роблючи їм тим уступку, чи сатисфакцію, що новоіменований воєвода навязав зносини з митр. А. Шептицьким, підчас коли була це звичайна куртуазійна візита та ревізита і т. п. Бо хто читає лише польську пресу, може набрати такого вражіння. Тому то „Катовіцер Цайтунг" повинна би також і з української преси черпати інформації.

Як ще більше своєрідно виглядає інтерпретація п. Г. В. — в цій-же статті — вістки подані за АТЕ і польською пресою, свідчить такий уступ:

„В останніх днях заскочило Польщу потягнення з тої сторони, звідки напевно не сподівалися жадних труднощів (розуміється в „меншостевій" справі в Польщі — прим. Ред.). Варшавська преса подає вістку, що Ватикан хоче греко-католицьку церкву східно-галицької провінції реорганізувати і піддати її під вплив русофільських епископів. Це її (цю пресу) занепокоїло до найглибшого. Ватикан має мати у пляні підприняти якусь сильну акцію в Росії і хоче тому створити на українських областях, що є поза російськими границями, для себе точку опертя. У цім задуманім духовнім перетягненні української меншости до російськости добачує польська політика звернений проти себе і проти своїх інтересів удар і сподіється протесту проти цього зі сторони впливового серед свого громадянства українського духовенства.

„Але це ще питання, чи митрополит Шептицький спротивиться цим ватиканським стремлінням, бо акція папи римського має мати власне за ціль — скріпити вплив церкви на теренах Росії, і якщо він як точку опертя до цієї акції вибирає якраз провінцію Східньої Галичини, то він вказує чейже сам українцям **ролю духового проводу.**

„Але незалежно від висліду папських потягнень ця принагідна обставина має для себе **принципову** (засадничу) **сторінку,** котру Польща мусить особливо взяти на увагу: Світова могучість (якою є Ватикан), хоче послуговуватися чинною допомогою української меншини, що живе в Польщі, бо вона переконалася, що цей нарід схиляється на Схід, що він зі споглядаючим на захід польським державним народом не має нічого спільного, що **поляки й українці живуть в однім краю, а всеж з двох світах.** У Римі прийшли до цього зрозуміння, а це означає — заперечення польської політики релігійної й національної асиміляції у Східній Галичині".

Натомість, як уже знаємо, львівська польська преса подала цю вістку у зовсім іншій інтерпретації, а саме, що це є позбавлення самостійности греко-католицької церкви нашої провінції, а тим самим заперечення самостійности українського нац. руху у релігійній ділянці.

На діліж усі інформації АТЕ про справи греко-католицької церкви були звичайною качкою. Словом АТЕ хтось надув, або пустила вона в світ такі вісти як пробний бальон, на чім, очевидно, комусь з неукраїнських і не греко-католицьких кол дуже залежало.

Вп. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ,

що одержали пригадку, просимо негайно вирівняти залеглу передплату, бо з днем 1. вересня ц. р. безумовно здержимо дальшу висилку часопису.

Адміністрація.

З фабрики молодих емеритів.

Бачимо, як тепер розпорошують систематично наше середньошкільне вчительство. Під покришкою ощадностей пенсіонується наших старших середньошкільних учителів, хоч вони здоровісінькі і далеко їм до повного вислуження літ, так, що наш стан малів. А яким чином можуть нині дістатися до державної середньої школи молоді українські учительські сили, коли і в приватних наших школах не можуть вони дістати права навчання?

Але яким способом усувають наші старші сили, себто дійсних учителів із посад? Дуже просто: дістають приказ від своєї влади ставитися перед воєвідську лікарську комісію і по всьому.

До таких міст, на які спадають все якісь благодати, належить у першій мірі Станиславів. Попереднього року зачинили нашу школу ім. М. Шашкевича і не дали права навчання ріжним нашим учительським силам (народнім і середньошкільним) цього року розвязали українську школу вправ при державній гімназії, а 6 (шість) старших етатових учителів середніх шкіл завізвали перед лікарську комісію. Таким чином стане шість українських середньошкільних сил менше, а шість здорових емеритів більше, з охотою і силою до праці, а без змоги по людськи жити, бо емеритура не повна, всі додатки на жінку і діти відібрані, а діти треба посилати до якихось шкіл.

—o—

Обструкція. Вже давні мистці науки про ліки признали, що природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** є якнайбільше неохибним середником, що чистить кишки.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р В. МАКОВСЬКИЙ. 3)

Моє лікування.

Погруддя Міцкевича. — Мови й асиміляція. — Ріжноманітна гардероба. — Фінансієра і біднота. — До лікаря.

Парк і стежки утримані чисто. Дещо більша в ньому площа проти джерела „Зосі", носить назву як і сам парк — Міцкевича. На середині погруддя; найвищу нагороду можна обіцяти, тому хто не відчитуючи напису на цоколі — вгадав би, що це має бути погруддя Міцкевича.

На мою заввагу, що таку машкару годилось би зняти, а покласти погруддя Міцкевича, мені сказали, що це погруддя — „історичне", бо воно було вдатне, але в 1918 році його „спотворили" українці. Було би сумно, якби так дійсно було. Але я його уважно оглянув із усіх боків, одначе найменшого сліду не найшов. І кажу до мого інформатора: „А я вам кажу, якщо українці в 1918 р. це погруддя дійсно скинули, то через пошану для поета, бо тільки жаліти можна, що погруддя не розторощилось тоді на кусні. Чейже обличча Міцкевича у типовій його формі зовсім інакше"!

Зовнішній характер Трускавця-живця, не скажу, щоби тепер основно змінився, а радше закріпився. На закладових будівлях цей самий стяг, що до війни; дарма, що він ще тоді не був „паньствови".

Не інакше з мовою. Рідко де зачуєте українську; часом німецьку, або російську, дуже рідко — французуську, або іншу сторонську. Позатим загально чути лиш дві мови: одну, якою говорять поляки-християни, другу — якою говорять поляки-нехристіяни. Ці дві мови, аби їх як асимілював ніколи не засимілюються. Як і ті, що ними послуговуються.

Зате слідна асиміляція „офіційна". Такий місцевий „інформатор" в однострої, — чую, — балакає з візником, що розвозить лід — по українськи. Підступаю: „Скажіть мені, добрий пане, куди до аптики?" „Гаптика прошеч пана без гуреи за косьцьолем".

„Дякую вам".

І він далі перервану балачку веде по українськи.

Скріпився також зовнішній характер життя, так сказатиб — його репрезентативний характер, сезоновий щодо вигляду та виступу цієї частини публики, яка творить більшину клієнтелі. Чисельно вона тепер ні в меншій ні в більшій пропорціональній силі, що перед війною. Одначе зовнішній її вигляд і виступ не був давно такий чепірнатий, що тепер. Ця частина публики — дуже ріжнобарвна і ріжношерстна. Хіба в якому музеї можна би разом надибати такі зразкові, просто ненаглядні типи обох полів цього меткого народця, що тут ранком при воді, а зполудня на музиці.

Від старосвітських шовкових, перлами перениззаних перук, до наймодніше ондульованих жіночих уплітоків від широких, оксамитними підчинками обведених лискучих спідниць і мережаних турецьких шалів і багдадських хуст поверх туго під бородою пощіплюваних блюз — аж до повівніших від павутиння, прозорніших від води, що не закривають ні плечей, ні грудей, ні ніг, ні надер, від довжезних шовкових халатів і звисних талесів — аж до розпанаханих на гидких косматих грудях тонесеньких сорочок з закоченими до ліктів рукавами, від довгих білих або сірих панчіх, в яких з повагом прохожуються строгі послідовники приписів талмуду — аж до дослівно по самі бедра обнажених жіночих ніг, від старозразкових полинялих ярмулок із крученими мичками — аж до вичепурених і вилизаних або голомозих франтів, — всі фази, всі метаморфози, всі найсміліші й чудернацькі вибрики ноші та моди, тут побачите. Це свідчить у них про сміліше підкреслення своєї окремішности. А голосний чмир і гам їх сміху і гомінких розмов свідчить про самопевність і сміливість виступу.

Нам би від них вчитися.

Беручи якісно, публики „першої кляси" тут загалом нема. (Поза купальнями І. кляси і безпечества, іншої „першої кляси" тут нема ніякої).

Правдива грошевита фінансерія? Її тут даремне шукати. Для неї нема кордонів; вона в „бадах". Хіба виїмково якісь там бориславські нафтові Крези зі своїми закордонними спільниками, ласі вражінь і ними пересичені жерці Молоха зі своїми маніжними дамами повернуть тут інколи на „забаву..." Часом яка заблукана прогулька, мандрівні артисти, співаки, музики, тощо. Позатим мале купецтво, міщанство та уряднництво. І біднота, що тягнеться з останнього гроша і їде сюди полокати свої схорілі та звапнілі артерії, нирки та серця. Цю останню клясу ви відмітите на кожнім кроці і серед найбільшої сутолоки, так вона різко відбиває від цієї середущої кляси навідувачів, які сюди їдуть виполіскувати гріхи давні, а — надбати нові, „от нихже первий..."

Як Вам, Пані, відомо, я приїхав сюди лікувати серце. Лікарі сказали, що для мене останній час їхати до Трускавця, якщо хочу його ще побачити. Привіз я від нього якесь таємне письмо від другого лікаря, бо чи „крук крукові вибере око"?

Перед лікарем ще пішов я до ваги, бо в мене за „сильна" вага.

Про це я тямив, як про речинець фасії дохідового податку.

Як мені хотілося до нього йти, до того лікаря! Як псові до божого храму. Серце передчувало лихо; бо що може такий лікар у Трускавці сказати доброго? Та ще й за добрі гроші! Кілька разів перейшов я спровола туди і назад попід навісну віллю, де він ординує, та не мав відваги натиснути дзвінок.

Пробую, двері зачинені; в мені віджила надія. Але вийшла якась навіть сподобна панянка

„Ви до лікаря?"

„Так".

„Його нині не буде, виїхав на консілюм. Верпеться щойно вечір. Потрудіться завтра, я вас запишу, добре? На яку годину?"

Вона лепетала, а я радів — мало її не вицілував. Нема! Доба! Ціла доба життя ще передімною!

Привітнішим, гарнішим видався мені весь Трускавець, коли я вертався на обід.

(Продовження буде.)

Після нападу

на почтовий віз під Бірчою.

Енунціяція адвоката, посла д-ра Волод. Загайкевича.

В дні 31. липня ц. р. під вечір напала на дорозі під селом Вільшанами грабіжницька банда, зложена з кількох осіб, на почтовий диліжанс, прямуючий з Перемишля до Бірчі, а конвойований ст. постерунковим п. д. Гібчинським.

Напасники вбили кількома стрілами Гібчинського, ранили візника та ограбивши диліжанс з ріжного рода товарів, а залишаючи гроші, яких не доглянули, сполошені гуркотом надїзджаючого авта, втекли у ліси, положені біля дороги.

Цілий цей напад пройшов як десятки інших нападів, які майже щоденно нотує преса з цілої Галичини, а то і з усіх сторін Польщі, як нпр. напад на Горішнім Шлеську, напад під Варшавою і т. п. Отже органи безпеченства повинні були, як у цитованих випадках, вести і в бірчанській події доходження по лінії усіх можливостей. Та сталась річ дивна. Перемиська поліція збудувала собі відразу свою власну концепцію і по лінії тої концепції, залишаючи всі інші можливости, почала ділати. Тією концепцією, якої услужна та безкритична преса залюбки чіпилась і в цілій низці статтей розвела в усіх варіянтах, це концепція, що нападу довершила УВО. І розпочалася нагінка. На похороні бл. Гібчинського підінспектор поліції Апчинський виголосив промову, в якій запевнював слухачів, що нападу довершила УВО, а переводячи паралелю між випадками саботажів у минулому році і нападом під Бірчою, твердив з погрозами, що напад під Бірчою це перший стріл, започатковуючий новий ряд актів саботажу.

Переведено масові арештування між українською академічною молодю і українським старшим громадянством. Арештовано кільканацять студентів та селян із сіл, положених біля місця нападу, кількох селян із сіл, положених біля Перемишля, та врешті арештовано б. посла проф. Зубрицького і адміністратора „Українського Голосу" п. Зибликевича. Льокаль редакції „Українського Голосу" запечатано. У звязку з цими арештуваннями, від 2. серпня почавши до 15. серпня ц. р. включно, появлялись щоденно в ріжних часописах, від санаційних і вшехпольських починаючи до „лівих" включно, обемисті статті, в яких редактори й інформатори, будуючи, як залевняли на джерельних відомостях, проголошували „урбі ет орбі", що зловлено одного із напасників, що цей напасник назвав всіх інших, що зловлений напасник признався, що ділав з рамени УВО, що у зловлених студентів найдено компромітуючі папери, які вказували на їхній контакт з УВО. Що більше „ПАТ" (Польська Телеграфічна Аґенція) видала навіть комунікат, який проголосила м. ін. „Газета Поранна" в числі з дня 8. серпня ц. р. У тім комунікаті ПАТ інформує, що поліційні органи в звязку з нападом під Бірчою впали на сліди широко розгалуженої української „вивротової" акції та арештували членів української боївки в Перемишлі.

Польська преса на всі заставки кричала: навіть „Напшуд" у числі 182. з 12. VIII., засугерований криком „Курєрків" і „Поранних" позволив собі на твердження що напад під Бірчою був ділом української тайної організації. Словом польська преса нацьковувала польську суспільність не тільки проти УВО, але залюбки кидалась і на цілу українську суспільність.

І небогато води поплило річкою Сяном, як уся польська преса змінила тон або замовкла.

Що сталося? Сталася річ, яка була до передбачення, а саме концепція, що нападу довершила УВО зґл. УОН, завела на цілій лінії, збанкротувала. Виявилося, що всі „джерельні" інформації про устійнення участи тайної організації, якою вона не була, в нападі під Бірчою, були будовані на тенденційних здогадах. Стверджено, що поліція під проводом шефа слідчого відділу Олінкевича пішла — зрештою не перший раз — на хибні шляхи. Стверджено безвинність усіх арештованих. Усі арештовані студенти і селяни за винятком одного селянина, який до нічого не признався і нічого йому не доказано, вийшли на волю. Звільнено теж цілий персонал редакції „Українського Голосу" з б. послом Зубрицьким на чолі. Словом розчарування на цілій лінії. З добре поінформованих джерел запевнюють, що напасники зпід Бірчі, які імовірно рекрутуються із звичайних бандитів, завдячують удачу своєї втечі головно концепції про УВО, яка спрямувала власти безпеченства на хибну дорогу і спричинила занедбання належитих доходжень.

Та річ у тому, що завдяки наклепам польської преси опльовано всіх нас, а десятки нашої молоді і селянства передержувано невинно рад днів у поліційних арештах.

Ціла поведінка польської преси, зокрема обставина, що польська преса, не вижидавши висліду поліційних доходжень, поробила з невинних громадян бандитів *і що як з бандитами з ними обходилась*, та що в звязку з цим мокрим рядном накинулась на все, що українське, свідчить аж надто про жалюгідний етичний рівень тієї преси. Все те наводить теж і здогад, який арештою що підчеркуємо, покутує теж і серед самих тутешніх поляків, що все, що в справі нападу під Бірчою злобно і тенденційно подавано, — подавано в політичних цілях.

В яких саме, не трудно відгадати.

Перемишль, дня 21. серпня 1931.

Д-р Володимир Загайкевич,
адвокат і посол на сойм.

—o—

Відкриття нового болгарського парляменту.

Демонстрація комуністичних послів проти короля Бориса.

У четвер, 20. серпня ц. р. відбулося святочне відкриття надзвичайної сесії болгарського парляменту (собрания), що зібрався вперше по червневих виборах. Сесію відкрив король Борис святочною, престольною промовою, в якій теж підкреслив, що економічна скрута вдарила найбільше болюче хліборобів і тому їм слід прийти в першу чергу з допомогою. Як лише появився на салі король Борис, комуністичні посли, яких є аж 31 у теперішньому собранію, почали галасливу демонстрацію проти короля, вигукуючи: „Хай живе радянська республика" і „Геть з фашизмом". Цілий парлямент і публика, що зібралася на галерії, уладили королеві з цієї нагоди гучну маніфестацію та своїми ентузіястичними окликами заглушили крики комуністичних послів. При цій нагоді слід зазначити, що урядова партія має 151 послів, а сорокатя опозиція, яка складається з ріжних політичних партій і груп, від демократів і ліберальів починаючи, начислює ледви 138 послів. До того мандати комуністичних послів висять на волоску, бо не виключена річ, що собраніе відбере цим послам мандати за їх протидержавну акцію.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Ідея „праці" Бжозовського.

Інтуіція, яку Берґсон зясовує при помочі порівнань із іншими формами пізнання не каже нічого про форму, в якій мусить або може вона проявитися. Саме тому, що інтуіція мусить бути наскрізь конкретна, вона мусить бути щойно виявлена, щоби можна казати про її зміст.

Польський фільософ Бжозовський спробував дати конкретнішу форму творчого критерія. Нема сумніву, що якби видана ним 21 літ тому книжка „Ідеї" була відома чужинним фільософам, то вона стала би давно предметом ширшої дискусії. Бжозовський єднає Маркса із Берґсоном, маючи за собою критику праґматизму й три предивні в своїй будівлі світогляди, що зааважили найбільше на його поглядах: Віка, Нюмена та Сореля.

Інтелєктуальне й духове зусилля, яке Берґсон називає інтуіцією, Бзожовський заступає поняттям „праці". Праця — зусилля спрямоване нами свідомо на те, щоби час, який проминає змінною хвилею, перетворити в щось тривкіше, у таку підставу, на якій можна би спертися в дальшій... праці. Бжозовський з повною свідомістю підкреслює те, що без огляду на скількість дуже ріжноманітних понять, якими він силкується передати свою ідею праці, всі вони остаточно вертаються до неї самої, бо від неї вийшли. Не інакше було з „інтуіцією" Берґсона, „ділом" Джеймса або „ідеєю" Геґля. А проте це заворожене коло розсівається, коли зусилля, яке веде нас від понять, стає актом індивідуальної волі.

Ідею Берґсона про живий час, що все змінне використав Бжозовський для наскрізь оригінального підходу до проблеми вартости. Час, яким живемо і що є найглибшою стихією, в якій творимо, став би калейдоскопом рівновартних вражінь, якщо ми не мали би впливу змінити його в точно означений спосіб. Те, що називаємо „даними і „фактами" є одним із моментів цієї мінливої черги; коли виходимо від одного із таких моментів, тоді навіть при помочі якнайбільшої суми моментів уже відомих, минулих, ми не всилі добути із них того нового, що є саме тому новим, що приносить зі собою елєменти невміщені в дотеперішніх. „Праця" наче нововідкритий фізичний первень, несхожий із ніякими досі відомими; це наче міст перекинений над прірвою дотеперішнього й завтрішнього, з тим, що ніхто крім будівничого не бачить берега облазу на другім боці, де має зачіпитися перший гарпун.

Такі образи не заступають дефініцій; але вся точна аналіза ідеї праці переведена Бжозовським не може дати більш як аналіза кожного поняття, яке приймає як передумову конкретне індивідуальне зусилля. Само поняття „трівання", запозичене від Берґсона, доступне для нас або завдяки безпосередньому індивідуальному досвідові або стає зовсім умовною схемою, складеною із усіх тих непорушних моментів математичного простору, який є повним запереченням „живого" часу.

В ідеї праці Бжозовського підкреслений сильно момент свідомости зусилля людини, яка хоче перетворити теперішність у майбутнє; другий не менше важливий момент це ідея „свободи", так само надихана соціяльними ідеями. Від чисто абстрактної аналізи поняття часу, завдань науки та ролі льоґіки Бжозовський переходить до висновку, що єдиною царіною здійснюваних усіх абстрактних ідей є конкретне середовище якоїсь суспільности; саме в цьому середовищі кожна ідея дістає невідхильно означену форму. А що найвищим ідеалом людини є зробити із життя свідоме свобідне діло, то й найвищою мірою всіх діл може бути гільки ідея саме такого життя, бо воно родить їх, піддержує і надає їм зміст.

Супроти такої міри вартости можна пригадати всі ті самі закиди, які повторяють критики праґматизму: „як відріжнити справжню „працю" від чисто механічної? як перевести межу між ріжними ідеалами свободи, з яких кожний хоче творити життя на власну подобу, що заперечує свободу інших?" Сам Бжозовський (зваживши свій дуже молодий вік, коли зясовував ці ідеї) переходив різкі етапи еволюції від чистого марксизму до апотеози „льоґіки внутрішнього потвердження" Нюмена. Вони були в нього наслідком невтишної потреби поєднати два бігуни його думки, що розуміла вагу впливів якогось реального суспільного середовища і вагу чисто індивідуального зусилля, яке мусить знятися понад усі зовнішні впливи, коли стає свобідним у значінні творчого акту.

Коли дійдемо до останнього щабля аналізи такого зусилля званого „працею", бачимо, що свідомість одиниці полишається сама зі собою, коли шукає доказів своєї вартости. Наш духовий світ може стати чимсь трівким, неособистим тільки тоді, коли можемо виявити його назовні. Наші наскрізь особисті переживання стають підставою нашого дальшого духового розвитку, коли час не стирає їх, коли вони стають від нього незалежні, коли ми перетворили їх в якусь таку форму, що може стати засновком нових форм. Та така основа цінування нашої праці й чужої не містить у собі (і не може містити) міри інших вартостей, від яких сама вона чимало залежить: нпр. міри розвитку, або глибини та тривкости переживання.

Маємо перед собою твір; коли хочемо ствердити, чи його автор дав у ньому доказ „праці", мусимо прирівняти його з попередніми творами, а може й з творами інших авторів, що вийшли за той час. Поняття „праці" стає тут тотожне з поняттям „розвитку", дарма, що воно хоче ще й випередити питання про осягнений уже момент розвитку і каже про підстави для дальших його можливостей. Досить пригадати всі ті твори, що не мають у собі ніяких ознак свідомого зусилля, майже ніяких ідей спрямованих на самодосконалення, ще й ті, що родилися в дуже неясних для нас умовинах, щоби залишитися безрадним із мірою „вартости". Хто зна, чи сонети Шекспіра не були для нього ще більшою забавкою, як його песи? — відомо, що „Робінсона Крузо" писав огінчений,

З судової салі.

Кара за співання українського гимну.

В окружному суді в Тернополі відбулася дня 21. червня ц. р. карно-адміністраційна розправа до ч. спр. II. кал. 386/31 проти о. Івана Іванчука, грималівського декана і пароха в Товстім, пов. Скалат, за те, що на „Святі Матері", урядженім українською шкільною дітворою, його заходами в читальні „Просвіти" в Товстім дня 24. травня 1931 р. дітвора і публика відспівали на закінчення національний гимн „Ще не вмерла Україна". Про цей „злочин" доніс постерунок поліції в Товстім до староства в Скалаті і останнє по переслуханні о. Іванчука засудило його за це дня 15. червня ц. р. за переступство з § 9. розпорядку австрійського міністерства внутр. справ з 13. червня 1850 В. З. Д. ч. 454 на кару 50 зол. зглядно на десять днів врешту до ч. К 650/31.

Від повищого засуду о. декан Іван Іванчук зголосив через адв. посла д-ра Степана Барана відклик до окружного суду в Тернополі, внаслідок чого відбулася згадана вище розправа, котрій проводив окр. суддя Мешковський, обвинувачував віцепрокуратор Смульський, а обвинуваченого боронив пос. д-р Ст. Баран.

Карно-адміністраційний засуд о. Іванчука за співання національного гимну опирається властиво на обіжнику воєвідського уряду в Тернополі до підчинених старостів, котрі від себе видали відповідні інструкції до постерунків поліції, щобн слідили, хто співає український національний гимн і доносили про це негайно до староства та робили проти нього формальне карне донесення до прокуратури в цілі потягнення його до карно-судової відповідальности за злочин заворушення публичного спокою з § 65. австр. карн. зак., що належить до осуду трибуналу суду присяглих і за що на осн. § 65. к. з. є кара від одного до пяти літ тяжкої вязниці. Цей одинокий свого роду розпорядок виділу публичного безпеченства тернопільського воєвідського уряду опирається знову на вироковї суду окружного як пресового в Тернополі з 29. грудня 1930 до ч. Пр. 10/30/4, котрим затверджено конфіскату брошури, виданої у Відні в 1918 р. під заголовком „Співаник Українських Січових Стрільців", яку заряднло староство повітове в Тернополі ореченням з дня 13. грудня 1930 до ч. 7461/30 за протидержавний текст осьми пісень, між ними „Ще не вмерла Україна" і „Не пора". Про цю справу була в „Ділі" ч. 126 з 10. червня 1931. передовиця посла д-ра Степана Барана п. з. „Конфіската й заборона українського національного гимну", де подано також як документи часу повний текст всіх відносних оречень староства, прокуратури і окружного суду в Тернополі та відповідної інструкції на їх основі і на основі окремого розпорядку воєвідського уряду, виданого староством в Чорткові 20. травня ц. р. до ч. спр. 246/ЦФ., яке зрештою видали всі староства на терені тернопільського воєвідства з окремим зазначенням, що не вільно ніде і нікому співати „Ще не вмерла Україна". У відповідь на повищу статтю посла д-ра Ст. Барана появився кілька днів пізніше офіціяльний комунікат Пат-а з вияснением, що згадана в повищій статті д-ра Барана конфіската українського національного гимну відноситься тільки до його неісторичного тексту і що самого гимну в його історичному тексті не сконфісковано. Про це знова була в „Ділі" окрема передовиця п. з. „Пат і український нац.гимн", де виказано необхідність урядового вияснення справи („Діло" ч. 138. з 24. червня 1931), котре однак і досі не появилося.

Постерунок поліції в Товстім у своєму донесенні до староства проти о. Івана Іванчука покликується на те, що о. Іванчук, як голова читальні „Просвіти" в Товстім, одержав зі староства в Скалаті дозвіл з 23. травня ц. р. до ч. 6/307/31 на уряджения „Свята Матері" і що надужив цього дозволу в протидержавних цілях через відспівання першої строфи протидержавної пісні „Ще не вмерла Україна", котрої дослівний текст є наведений в поліційному донесенні. Є це звичайний текст, що його співають всюди і який відспівало понад 10.000 учасників просвітянського свята в Тернополі в присутності представників влади в Тернополі дня 7. червня ц. р. і на кооперативному святі в Скалаті дня 5. липня ц. р. і за який нікого не потягнено до відповідальности. У згаданому донесенні, котре зредагував комендант поліції в Товстім пшодовнік Потирала на основі реляції постерункового Карпінського, наведено також що о. Іванчук в часі співання на закінчення свята українського національного гимну став „на бачность", а опісля критикував поведення кількох присутніх на святі поляків (були там місцевий управитель школи і місцевий польський парох), що в часі співання сиділи і не хотіли встати „на бачность". На кінець подано в донесенні, що о. Іванчук заявив, що сам не учив співати дітвору українського нац. гимну, але не хотів подати особи того, хто учив.

Староство в Скалаті не вдоволилося карно-адміністраційною карою, але приказало письменно постерункові поліції в Товстім виготовити проти о. Івана Іванчука формальне карне донесення до прокуратури в Тернополі за злочин заворушення публичного спокою з § 65. к. з. за те, що на „Святі Матері" в Товстім 24. травня ц. р., як уряджуючий це свято голова читальні „Просвіти", дозволив на відспівання українського національного гимну. Вслід за тим письменним приказом пшодовнік Потирала зробив обширне донесення дня 18. червня 1931 ч. 1179/31 до окружного прокуратора в Тернополі проти о. Івана Іванчука за злочин з § 65. к. з., караний — як вище сказано — карою тяжкої вязниці від року до пяти. Це обширне донесення увійшло до прокуратури при окружнім суді в Тернополі дня 23. червня 1931 до ч. спр. Дс 1471/31, але прокуратор Музика постановою з 29. червня ц. р. не знайшов підстави до потягнення о. Іванчука за злочин з § 65. к. з. за відспівання українського нац. гимну і донесення відступив до староства в Скалаті в цілі евентуального потягнення о. Іванчука за переступство з § 11. ціс. патенту з 20. квітня 1854 В. З. Д. ч. 96 (т. зв. пріґельпатенту). Тому, що староство о. Іванчука наведеним в горі карно-адміністраційним ореченнням вже покарало, донесення до прокуратури остало без реального успіху.

На розправі в окружнім суді в Тернополі 21. серпня ц. р. оборонець обвинуваченого о. Іванчука пос. д-р Баран, покликуючися на наведений в донесенні текст першої строфки українського національного гимну, підніс, що після урядового комунікату, оголошеного в Пат-і, цей текст не є заказаний і його можна співати, супроти чого вніс на ухилення карно-адміністраційного засуду і на повне уневинненння обвинуваченого.

Суд за згодою прокуратора рішив розправу відрочити і віднестися до виділу публичного безпеченства тернопільського воєвідського уряду про видання письменної опінії зглядно про урядове повідомлення суду, чи текст першої строфи українського національного гимну наведений в поліційному донесенні є сконфіскований, чи можна його співати. Коли прийде до суду жадане вище оречення, суд визначить нову розправу і проголосить свій присуд.

знесилений старець, що втратив усі свої сили на десятки інших творів і не мав уже ніяких ідеалів; — як рівняти мірою праці „Казки" Андерсена супроти страшних його зусиль, щоби стати комедіописцем? Чи Гоголь не вложив найменше праці в „Ревізора" і чи не мучився над „Мертвими душами"? А скільки літературних перел повстало завдяки звичайним безжурним лінощам, марнотратним хвилинам зайдиголов, обходисвітів і блудних синів, що ніколи не каялися?

Критик може, коли вже має перед собою твір, віднайти в ньому такі прикмети, що дають йому право розяснити, як саме наслідком таких-то переживань автор зужив свій час в означенім напрямі, який довів його до таких-то духових здобутків; у сфері внутрішнього життя все може стати зусиллям себто „працею"! А проте чим стає такий широкий діяпазон вартости супроти звичайного факту, що є поети, які пливуть за хвилинами, мов листки по воді, слухають змінних подувів, змішуються з прибережнім намулом і ніколи не питають про мету своєї мандрівки та про зміст того, що бачуть у плесі ріки або озера? Вони не менші від тих, що свої враження підсилюють свідомим зусиллям, — навпаки: часто багато більші.

З усім тим вплив твору ніколи не можна звести до таких простих взаємин як відношення свідомого зусилля до його наслідків, навіть коли діло йде про такі неясні наслідки, як розвиток духового життя одиниці. Врешті решт: вартість твору це його вплив на ріжні одиниці та на якийсь загал. Дарма, що цей вплив може бути одночасний, він буває звичайно зовсім ріжної якости себто ріжної вартости. Ідеал Бжозовського: свідомо творити життя не вийде імовірно ніколи поза межі ідеалу вибраних одиниць. Вартість літературного твору притаєна в дуже своєрідних переливах між ідеалами одиниць і смаком загалу.

Бжозовський був звеличником усіх абсолютів і тому його критерій творчости має космічну закраску, дарма, що виходить від домагання конкретної думки та конкретного діла.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"

262 **підержім масово змагання цього Т-ва.** 1—8

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови. 254—?

— **З львівської хроніки.** Розалія Мосьціцкер зі Замарстинова вдусила дитину у сні через необережність. — На вул. Білінських Сусь пробив тричі ножем Франціщка Мосціцького в заздрости за свою любку. — На площі Сольських почастували себе ножами Володислав Вовчук і Володислав Хриняк, а тепер відпочивають у лічниці. — З мешкання Марії Хшановської (Ринок 18.) вкрали книжечку М. К. О. на пять долярів. — Поточному Антонові вкрадено на будові (вул. Кентшинського) блюзу з 670 зол. — З мешкання Ядвіги Ожеховської вкрали вбрання вартости 1000 зол.

— **З краєвої хроніки.** 21. ц. м. над Люблином пройшла нагальна буря. Передмістя Люблина Дахівка було залите водою. — Цього самого дня лютував буревій над Перемишлем і околицею, повиривав дахи з домів і повиривав дерева. — З вагону товарового поїзду на шляху Перемишль —Львів вкрали злодії дві паки матерії вартости кількох тисяч золотих. — В Станиславові повісився львівський лікар д-р Кляр. — В селі Радошиці, біля Сянока, тесть Олекса Платко і його жінка Настя вбили свою синову Марію і повісили, щоби надати справі вигляд самовбивства.— Їзда підмитого водою, в часі бурі, залізничого шляху в дні 21. VIII. ц. р. поспішний потяг з Варшави до Львова простояв дві години під Мотичем. — 20. ц. м. згоріли при залізничому шляху Станиславів—Ямниця сніжні осльони біля 350 штук. Огонь повстав з іскри паровозу. — Біля Сокаля знайдено трупа плютонового Ферд. Зимного, який поповнив самогубство, попередивши про те свойого батька, до якого приїхав у відвідини.

— **Пожежа на фільварку.** На фільварку в Олешкові (Снятинщина) згоріла стайня, шопа, шпихлірі, 200 сотн. збіжа, стирта гороху, конюшини й ін. Школи є на 22.000 зол.

— **Підвишка оплат у вищих школах.** Проурядова преса заповіла була, що шкільні оплати будуть підвищені на 100 проц. Тимчасом зачувати, що оплати будуть підвищені на 200—300 проц. І так напр. у техніці оплата виноситиме 600 зол. річно, а для новоступаючих 1000 зол.

— **Редукція жінок.** Комісія боротьби з безробіттям порішила зменшити безробіття — шляхом редукцій малолітних і жінок. Місця опорожнені таким чином — одержать безробітні батьки родин.

— **Реколєкції для духовенства.** Просять нас оголосити, що Т-во оо. Катехитів у Львові уладжує реколєкції для духовенства деканатів скільського, тухлянського і любинецького в днях від 1.—4. вересня у Гребенові, в священичій санаторії „Зелемінь". Реколєкції подаватиме редемпторист о. Схрейверс .Удержання виноситиме 14 зол, від особи. Треба привезти з собою подушку і накривало. Реколєкції починаються в понеділок 31. серпня ц. р. вечором, а кінчаються у пятницю, 5. вересня ц. р. рано св. Причастієм. — Поїзд зі Стрия приїзджає до Гребенова в год. 6.55 вечором (прогульковий). Зголошення проситься присилати на руки о. Смачила в Гребенові, найдалі до 28. серпня ц. р. **о. Михайло Мосора.**

— **Українці в Америці.** При кінці червня ц. р. заснувалося в Зед. Державах Ам. нове українське т-во: „Обєднання Державної Віднови України" (ОДВУ). До товариства можуть належати українці без ріжниці політичних поглядів, одначе мусять бути беззастережно приклонниками незалежности України. Гарна мета сприяє розвиткові т-ва, яке вспіло вже розкинути свої філії по всіх країнах Америки.

— **Карти до гри і безбожництво.** Безбожники на Радянщині вишустили карти до гри, яких мета висміювати релігію. Кири висміюють — католицизм, трефи — православіе, каро — юдаїзм, піки — буддаїзм. Характеристичне, що поминули мовчанкою магометанізм і евангелизм. Кировий ас представляє на одній половині католицьку церкву такими символами: шибениця, гармата, кий, череп і єпископська мітра. Це минуле світу, друга половина малює майбутнє символами: земська куля, рисункові прибори і хемічні реторти.

Додаткова карта т. зв. „джок" представляє самого Бога в постаті грубого капіталіста в циліндрі, який вповза хмар керує при помочі шнурочків ляльками католицького і православного священика, рабіна і факіра.

— **Нелюдяні родичі.** Під Варшавою викрила поліція, що родичі вязнять свойого хорого сина. Зробили ревізію на подвірі Курків і в стайні на палях найшли скриню 2 м. довжини, пів м. ширини і висоти, а в ній 42-літнього Петра Курка. Через 18 літ вязнили його в тій скрині нелюдяні родичі, які жаліли грошей на лічення умово-хорого.

— **Овочі і здоровля.** Один з кращих німецьких лікарів оголосив дані про вплив овочів на здоровля людини. Яблуко є дуже поживне. Сливка підкріплює, але не можна пити після сливок, бо це може спричинити жолудкові болі. Брескині, помаранчі і цитрини мають велику відживчу силу, а вишні і черешні дещо значно меншу. Виноград є найбільше корисний для здоровля: лічить шлунок, утробу, селезінку, має силу поборювати мелянхолію і гіпохондрію, зміцнює серце і додає життевої енергії.

— **Хід повстання на Кубі.** Повстанці почали боротьбу окремими загонами. 20. серпня ц. р. хотіли спалити дім сенатора Фернандоса. В місцевостях Матанзас, Лімонар, Цієн Фуегос, Маданільо, Баямо прийшло до боротьби з повстанцями. — Приписи пресової цензури дещо змінені, два дневники хвилево припинені.

— **Припинення часопису гітлєрівців.** Берлінська поліція припинила на один тиждень орган гітлєрівців „Ангріф" за те, що помістив обвинувачення на райхсбайнівців у залізничому виладкові під Ютеборгом. Рівночасно на три тижні зачинила комуністичний орган „Тірінгер Фольксблятт" за образу німецького судівництва.

—**Вальдемарас очікує присуду.** Вальдемарас заявив представникові преси, що жде на присуд. Коли його звільнять, виїде за кордон.

— **Відкликані маневри райхсвери.** Назначені на час від 29. серпня до 5. вересня ц. р. маневри райхсвери в околиці Межиріч-Дроссен-Реппен-Штенберг відкликані з огляду на фінансову ситуацію.

— **Затверджений статут росіян.** „За Свободу" ч. 221, з дня 22. серпня ц. р. повідомляє, що затверджено статут російського т-ва „Союз Русских Меншеневих Організацій в Польщі". Польська назва цього т-ва: „Звйонзек Росийскіх (Рускіх!) організації мнейшосьцьових в Польсце". Цей статут ухвалив „Перший Всепольский Зїзд Русских" в днях 28.—29. липня ц. р.

Більшовицькі маневри. На 15. вересня ц. р. визначено маневри більшовицької фльоти на Балтійському Морі, в яких братиме участь Ворошилов і інші представники уряду.

— **Присуди смерти на хорватів.** Пишуть із Загребу, що там виконали присуд смерти на селянині Росічові, за те, що мин. року застрілив бурмістра одного містечка з політичних причин.

— **Арештування фальшівника.** В Жорах, біля Катовиць, арештували торговця збіжем Ягельського за пущення в обіг фальшивих векслів на суму 100.000 зол.

— **Велика дефравдація.** В торунській Касі Хорих відкрито надужиття на загальну суму 100.000 зол. Арештували: Рачинського, Сяковського (50.000 зол.), Мосінського (18.000 зол.) Бергера (12.000 зол.) і Гориза, службовників тієї Каси Хорих. Директора Гордона звільнили з посади.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що улаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів Рутовського 7. виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗА ЗМІНУ МЕНШИНЕВОЇ ПРОЦЕДУРИ.

„Менчестер Гардіен" оголосив письмо групи послів усіх трьох партій до мін. Гендерсона, в якому стверджують, що охорона меншин збанкротувала, невдоволення меншин загальне. Треба змінити меншиневу процедуру. Підписані взивають Гендерсона, щоби зголосив на зборах Ліги внесення в тій справі, або щоби створено спец. меншиневу комісію, або щоби покликали дорадний комітет, який виконував би свої функції під проводом Комітету Трьох. Члени Комітету Трьох дуже заняті та не можуть докладно розглядати петицій. Завдання це міг би виконувати дорадний комітет, здаючи звіт Комітетові Трьох. Письмо підписали посли: Мельон і Тейлор із Лейбурпарті, Джонс і Мандер з ліберальної партії, пос. Казалет з консервативної партії, та не-посли пьорд Ноель і Бакстер прихильники Лейбурпарті й Едв. Бойл прихильник лібералів.

НАЙВИБАГЛИВІША САЛЯ ЛЬВОВА! НАЙПРИЄМНІШЕ МІСЦЕ РОЗРИВОК!

Після основної перебудови та величавого урядження льокалю, при приноровленні найновіших здобутків фільмової техніки повстає в найближчих днях у Львові —

Першорядний звуковий кінотеатр „М І Р А Ж"

у давнім льокалі кіна „Фатаморгана" пл. Марійська 10. — Подробиці подадуть афіші.

Феноменальний добір фільм! Найнижчі ціни вступу!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Далекосяжна акція.

Англійські міністри, зайняті тепер направою фінансів Великої Британії, ані не припускають, який чекає їх удар. Страшний бо сильний, а небезпечний, бо несподіваний. Від цього удару можуть затрястися підвалини дряхлого Альбіону, якому вже й так не богато бракує. Все це — наслідки нерозважної меншостевої політики в Індіях і ще більш нерозважної поїздки Дейвіса і Барра до Галичини.

„Низка польських організацій задумує оголосити протест проти знущань у Індіях".

Під таким заголовком читаємо в „Ілюстрованім Курєрі Цодзеннім" з неділі 23. серпня 1931 р., в числі 232, дослівно осьо: „Варшава, 21. серпня. Оголошений вчора меморіял Гандія, що є страшним актом обвинувачення англійської адміністрації та вичисляє нечувані методи, примінювані супроти індійців, **викликав у політичних і гуманітарних кругах Варшави, —** подібно, як всюди інде, **— величезне вражіння.** З нагоди меморіялу Гандія звертають увагу на **нагальну піддержку англійськими радикалами українських сепаратистів і на брехливі відозви,** а навіть внесення петицій до Ліги Націй англійськими послами та „гуманітарними" організаціями, які взивали цілий світ з приводу здогадних знущань над українцями у Східній Галичині („Малопольсце всходней — в оригіналі), **хоч навіть брехливі, пересадні і тенденційні описи пацифікаційних розпорядків супроти українців,** не обіймали навіть **у дрібній частині цих страхіть,** які описує меморіял Гандія. Заборона черпання води з публичних керниць, передержування членів товариств у помешканнях, наповнених осами, підкурюваних димом, домагання, щоби податники продавали свої дружини аби заплатити податки, передержування селян, повязаних шнурами, на спеці підзворотникового сонця — це факти, які цитує меморіял Гандія. Тому теж вісти ці викликали у Варшаві **живий відгомін, тимбільше, що цілий цивілізований світ протестує проти метод соціялістичного англійського уряду.** Тому, як зачувати, низка організацій в Польщі задумує з нагоди цих фактів, беручи під увагу облудне становище англійських „гуманітаристів", **прилучитися до загального світового протесту і звернутися з горячою просьбою до Мекдональда і Гендерсона, щоби зареагували на жахливі обвинувачення Гандія.** Польське громадянство **має повне право супроти безнастанних і постійних спроб втручування ріжних англійських парляментаристів до чисто внутрішніх відносин Польщі, звернути тимсамим людям увагу на те, що діється в їх власній імперії.** Томуто протестаційна акція повинна осягнути бажаний відгомін".

Що протестаційна акція осягне відгомін — це певне, тільки чи бажаний — це не зовсім певне.

З одної сторони Ганді, підбадьорений протестами польських організацій, може переборщити і рушить цілий індійський світ до бою. Повстання проти англійців може легко змінитися в повстання проти білих, перелитися з Індії до Китаю, з Китаю до Монголії, потім на Сибір, з Сибіру в Европейську Росію, а звідтам... Аж страшно!

З другої сторони потрясена протестами Англія може завалитися, потягаючи за собою інші будівлі і прибудівки. Також дуже страшно!

„Ілюстровани Курер Цодзенни" повинен добре застановитися, заки зачне свою протестаційну акцію. Доля світа в його руках!

Галактіон Чіпка.

„ХВІЛЯ" ПРО СТАТТЮ „ПОЛЬСЬКИЙ ДЕМАРШ У ЛЬОНДОНІ".

Львівська „Хвіля" з 24. серпня переповіла статтю з „Діла" п. з. „Польський демарш у Льондоні". Окремо подала „Хвіля" власну телеґраму з Варшави, в якій її кореспондент твердить, що довідався з „міродатного джерела", буцім то вістка, подана „Ділом" у дописі з Льондону про демарш польської амбасади в звязку з приїздом англійських послів до Сх. Галичини — є неправдива. Дивно вражає ця вістка жидівської „Хвілі", тимбільше, що вона одинока принесла це заперечення, а не приніс його ніодин польський часопис.

ДИРЕКЦІЮ ЗАЛІЗНИЦЬ У СТАНИСЛАВОВІ ЗЛІКВІДУЮТЬ.

Є чутки, що з ощадностевих причин зліквідують дирекцію залізниць у Станиславові. Всі її справи перейме дирекція залізниць у Львові.

ПЕРОНІВКИ ПОДОРОЖІЮТЬ.

Мін-ство комунікації розглядає справу підвишки ціни перонівок із 20 сот. на 25.

ЗАЛІЗНИЧИЙ КАСІЄР У ГІРН. ДОМБРОВІ ЗОРГАНІЗУВАВ НАПАД.

У висліді слідства в справі нападу на залізничу касу в Домброві Гірничій 14. серпня ц. р., поліція арештувала касієра Беднарського, якого після нападу застали звязаного із закнебльованими устами. В пивниці дому, де живе Беднарський, найшли 10 тис. зол. у 50-золотових банкнотах. Беднарський признався на переслуханні, що йому від довшого часу недоставало 11 тис. зол. Він боявся ревізії, тому за намовою якогось Ольшевського згодився, щоби зорганізувати напад на касу. Згорн уплянували, що напасники звяжуть його та заткають йому уста. День перед нападом Беднарський забрав із каси та сховав у пивниці свого дому 10 тис. зол., а напасники взяли 48 тис. зол. Вже передтим поліція арештувала Ольшевського і підозрілого в нападі якогось Чоха. Поліція веде слідство, щоби зловити дальших спільників нападу та щоби відібрати 48 тис. зол.

АРЕШТОВАНИЙ ЗАЛ. КАСІЄР НА ВОЛІ.

Арештованого під закидом співучасти в крадежі 92.000 зол. із залізничої каси у Львові касієра Йосифа Косиндюка випустили на волю.

БОЛДУІН НАСЛІДНИКОМ МЕКДОНАЛЬДА?

Засідання англ. кабінетної ради відбувалося 20. серпня. Король вертається із Бельморел (у Шотляндії), хоч щойно поїхав там. Часописи здогадуються, що Мекдональдові не вдалося полагодити справи кризи і він вречеться влади в користь коаліційного консервативно-ліберального уряду під проводом Болдуїна.

Комунікат із засідання ради міністрів каже, що кабінет опрацював плян, на основі якого вдасться побороти всякі трудноші.

Із міродатних кол повідомляють, що вістка про плянованy димісію Мекдональда мало правдоподібна. Уряд рішений скликати парлямент, якому зясував би пляни. Сподіються піддержки лібералів.

УРЯД КАРОЛІЯ.

Новий мадярський уряд утворений. Головою уряду й тимч. міністром фінансів є гр. Юл. Каролі, внутрішні справи Керстеш-Фішер, віросповідання й освіти Ернест, закордонні справи Валько. Уряд предложить свій плян у понеділок на конференції партії Єдности.

КАНЦ. БРІНІНҐ НЕ ПОЇДЕ У ЖЕНЕВУ.

„Германія" заперечує чутку, начеб канц. Брінінґ задумував їхати у Женеву на вересневу сесію Ліги Націй. Німеччину заступатиме міністр закорд. справ Курціюс.

ПОС. ПАТЕК У ВАРШАВІ.

23. серпня польський посол у Москві Патек відвідав нар. комісарів Літвінова й Карахана та виїхав у Варшаву.

СПОРТ.

МІЖДЕРЖАВНІ ЗМАҐАННЯ.

Варшава. Румунія—Польща 3:2 (2:0).

МІЖМІСТОВІ ЗМАГАННЯ.

Познань. Познань—Варшава 5:1 (3:0).

Краків. Лодзь—Краків 5:4 (3:2).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Україна—9. ПАЦ. (Седльці) 1:1 (1:1).

Україна з чотирма резервовими другої дружини, без Кобзяра, Підлісецького, Цимбали. Гра назагал рівнорядна. Ворота для України здобув Воробець. Суддя Вечисти скоротив гру на 20 хвилин із невідомих причин. Видців понад 500.

Львів. Гасмонея ІМ.—Україна ІГ. 4:0 (1:0).

Львів. Чорні—Лехія 2:1 (1:1).

Станиславів. Ревера—Пролом 6:1.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Львів. II. Сокіл—Світезь 8:2 (4:0).

МІЖНАРОДНІ СТРІЛЕЦЬКІ ЗМАГАННЯ.

У неділю відбулося у Львові на клепарівській стрільниці отворення 28-х міжнародніх стрілецькних, мисливських і лукових змагань за мистецтво світа. В змаганнях мають узяти участь представники 18 держав. Досі прибули лише: мадяри, естонці, фінляндці, частина чехословаків, австрійців, шведів і румунів. Речинець головних змагань за мистецтво починається щойно 30. серпня.

З просвітнього життя.

Повітове свято „Просвіти" в Яворові.

З нагоди 50-ліття відкриття першої читальні у Яворові відбулося дня 16. VIII. ц.р. велике повітове свято. Вже сам зверхній вигляд міста доказував, що Яворівщина святкує небуденні роковини. Усі доми українських установ і товариств були святочно прибрані і замальовані національними прапорами та зеленю. Крім того вікна всіх українських домів були прибрані мистецькими наліпками, які видала філія Т-ва „Просвіта" з нагоди цього свята. Недалеко від церкви стрічалося гурти святочно прибраних селян з таблицями своїх читалень, які прямували до церкви. У великій і просторій церкві св. Юрія відправилась Соборна Служба Божа при асисті численного духовенства. Простора церква, майдан коло неї і поблизькі вулиці були набиті учасниками. Після Богослуження впорядники сформували похід, на чолі якого станули процесії з місцевих церков і духовенство. Похід рушив на місцеве кладовище, де на гарно відновленій могилі бл. п. о. Йосифа Лозинського відправлено панахиду. Відтак похід завернув знова під церкву, де відлучилися від нього процесії і духовенство.

Після цього похід під звуки двох орхестр, а саме з Яворова і Немирова, перейшов через місто на площу „Рідної Школи". Похід попереджували кінні бандерії в числі около сто їздців. Всіх учасників походу було понад 5 тисяч. На площі відбулася святочна академія. Розпочав її хор під управою п. Бачинського просвітянським гимном „Учітеся". Відтак голова філії Т-ва „Просвіта" редактор Е. Яворовський отворив Академію гарно обдуманою промовою, в якій насвітлив історію культурно-освітньої праці і її теперішній стан у Яворівщині та ролю, яку відіграв у цьому розвоєві бл. п. о. Йосиф Лозинський. Після цього слідували привіти і телєграмй, а головно від філій Т-ва „Просвіта". На закінчення академії орхестра відіграла національний гимн.

Свято це своєю повагою, кількістю учасників (мимо непевної погоди), і вдалою підготовкою зробило на всіх величезне враження. З нагоди свята видала філія Т-ва „Просвіта" книжечку під наголовком „Яворівщина — з її минулого і сучасного", на яку зложились статті М. Голубця, д-ра М. Андрусяка, Е. Яворовського і С. Харамбури та кільканацять світлин.

Після академії на цій самій площі відбулося народнє гуляння. Слід піднести, що буфети були без алькоголю. Вечером виставив місцевий аматорський гурток песу „Хмари". Комітетові свята, а зокрема проводові філії Т-ва „Просвіта" в Яворові слід висказати признання за таку гарну підготовку цього свята та за вложений труд. Безумовно свято це підсилить культурно-освітню працю в Яворівщині, а учасникам залишить незабутні спомини.

О. В.

—o—

Листування Редакції.

— Вп. Й. С. Ковбаєвичі. Маєте повну рацію, але ми безсильні супроти несподіванок — цензури, яка повідомляє інколи про конфіскату дуже пізно. Цей фейлетон вийде окремою книжечкою.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

УЧИТЕЛЬСЬКЄ СЛОВО, орган „Взаїмної Помочі Українського Учительства", ч. 13. Львів, вул. Оссолінських, 8/II.

ВІСТИ З ЛУГУ, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Львів липень 1931. Ч. 7. Р. VI.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 22. VIII. 1931 р. масло експортове прима 3·60 зол., масло десерове прима 3·50 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зл., копа яєць 4·70 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 24. серпня в год. 7·30 „Весілля в Голівуд".

Вівторок 25. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гузар".

Середа 26. серпня в год. 7·30 „Аіда", гостинний виступ М. Голинського.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі) сьогодні та в наступних днях нечинний.

Малий Міський Театр сьогодні та в наступних днях нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Світ без вордонів" (Адам Бродзіш).

КАСІНО: „Свавільні студентки", „Бастер Кітон боксером".

КОЛЬОСЕЙ: „Таємний їздець", „Ріф нарешті сам".

ЛЕВ: Резигнація („Вільна любов").

МАРУСЕНЬКА: „Фатальна жінка", „Після присуду".

ОАЗА: „Опір в опері" (Льон Чаней).

ПАЛЯС: „Горяча кров", „Трьох хресних батьків".

ПІК: „Мельодія щастя".

ПАСАЖ: „Тайна китайських пантофельків".

ХІМЕРА: „Вернися — прощаю все!" (Діна Грала).

СТИЛЕВЕ: „Корабель комедіянтів" і додаток: Звукова комедія.

УПІХА: „Гарольд Льойд женитьси", „На фронті нічого нового".

Програма радіо.

Вівторок, 25. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 17·00—18·00 Концерт. **Кенігсберг** (217,1) 19·30 Концерт орхестри. **Ляйпціг** (259,3) 16·00 Симфонічний концерт. **Братислава** (276,8) 18·00 Циганська орхестра. **Бреслав** (325) 17·15 Хемія при будові вулиць. 21·30 Спів. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Оперетка. **Штутгарт** (360,1) 14·30—15·00 Лекція англ. мови. 21·00 Концерт. **Гамбург** (372,2) 20·00 Популярний концерт. **Букарешт** (394,2) 21·00 Концерт радіоорх. **Стокгольм** (435,4) 22·20—23·00 Камеральна музика. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт солістів. 21·00 Еспанська музика. **Гельсінгфорс** (453,2) 20·00 Реціталь на віолінчелі. **Лянгенберг** (486,2) 14·30 Концерт радіоорх. **Мілянo** (500,8) 21·10 Симфонічний концерт. **Брюсель** (508,5) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 19·00 Опера. 22·15 Концерт. **Рига** (524,5) 20·25 —21·30 Концерт. **Мінхен** (532,9) 18·05 Опера Штравса. **Будапешт** (550,5) 20·00 Симфонічний концерт. **Любляна** (575,8) 18·30 Концерт. **Харків** (937,5) 13·00, 20·00 Концерт. 17·30, 19·00 Відчит. **Ленінград** (1000) 18·00 Трансмісія з опери або оперетки. **Калюндборг** (1153,8) 19·00—22·00 Трансмісія з опери. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 15·00—15·25 Радіо в Японії. 19·30—19·35 Світова політика. 20·00 Трансмісії з Берліна.

Середа, 26. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 16·30, 20·15 Концерт. **Кенігсберг** (217,1) 16·15 Популярний концерт. 18·30 Скрипці **Моравська Острава** (263,4) 21·30 Танкова музика. **Гільверсум** (298,8) 20·35 Концерт радіоорх. **Бреслав** (325) 20·15 Веселий вечір. **Штутгарт** (360,1) 19·45 Веселий вечір. **Букарешт** (394,2) 21·45 Скрипці. **Сотенс** (403,8) 20·00 Симфонічний концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт солістів. **Рим** (441,2) 21·00 Італійська муз. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт. **Мілянo** (500,8) 20·45 Фрагменти з оперетак. **Брюсель** (508,5) 19·15 „Росія 1931", відчит. 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 16·00 Концерт солістів. **Рига** (524,5) 17·00 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт солістів. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 16·30, 18·00, 19·00 Відчит. **Ленінград** (1000) 18·30 Трансмісія опери або оперетки. **Москва** (720) 19·30 Концерт. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Концерт з творів Чайковського. **Кенігсвустергавзен** (1634·9) 16·00 —17·00 Концерт з Гамбурга. 19·20—20·00 „Політика в школі, відчит. **Париж** (1724,1) 20·45 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 25. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·05 Програма цього дня. 12·10, 15·10, 16·00, 18·40 Грамофонові плити 12·10, 18·35 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·25 Відчит з Варшави. 15·45 Авдиція для найменших. 16·20 Вісти з летунства. 16·30—18·00, 8·45, 22·00—22·30 Трансмісія з Варшави. 18·00 Всячина. 18·20 Цьогорічні ситнівкові змагання. 19·00 Опера з Зальцбургу та пресові і спортові комунікати. 22·30 Програма на слідуючий день. 22·35—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Середа 26. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·05 Програма на біжучий день 12·10 15·10, 16·30, 21·15 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·45 Пластовий комунікат зі Львова. 16·00—16·30, 19·40—21·15, 21·20 —22·25 Трансмісії з Варшави. 16·45 Спортовий комунікат. 16·50 Радіохроніка з Варшави. 17·10 Словянські пісні відспіває М. Мартіні (відомий український бас-баритон). 17·35 Відчит з Кракова. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ВПИСИ до ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ з правами державних шкіл у ЛЬВОВІ вул. Корнякт ів ч. 1., приймається до кінця серпня, кожного дня від год. **10 до 13.** До впису треба предложити: метрику, останнє шкільне свідоцтво і зложити 10— зол. вписового. Діти незасібних родичів і кооператорів можуть дістати знижку шкільної оплати, а державні і самовряднi службовики зворот оплати за науку. Початок науки дня 2. вересня в годині 8-ій рано. — **Управа.** 265 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВПИСИ на курси у вищій школі крою і шиття. — М. Коплонської від 27. серпня, між 11—3. Львів, Академічна 22. І. пов. 239 2—4

ВІДЕНСЬКІ ТОРГИ

6—12 вересня 1931 р. (Ротунда до 13. вересня).

СПЕЦІЯЛЬНІ ІМПРЕЗИ:

Виставa меблів. Виставa реклями („Фотографія в рекламі"). Виставa новочасного газового приладдя „Електричність у домашнім господарстві". Сальон футер (Віденська мода дітих виробів).

ВИСТАВА РАДІЯ І СЛАБОГО ТОКУ.

Виставa бюрового приладдя Виставa залізних і опатентованих меблів. Будівельна виставa та будови доріг. — Технічні новости та винаходи. Виставa харчів і делікатесів. — Австрійська виставa зимового спорту. — Зразки сільського та лісного господарства.

Віздова віза зайва. Виказка Віденських Торгів і заграничний пашпорт дають право перейти австрійський кордон. Транзитова чехословацька віза зайва. Значні знижки переїзду польськими, німецькими, чехословацькими і австрійськими залізницями та летунськими лініями. Всілякі інформації та виказки Торгів (по 8·— золотих) через:

WIENER MESSE — A. G. WIEN VII.

як також підчас осінніх Лайпціґських Торгів у Бюрі Інформацій у Лайпціґу, Австрійськім Павільон (Oesterr. Messhaus) та в почесних відпоручників:

Львів: Австрійський Консулят, вул. Сикстуська ч. 35.
„ Торговельний радник Оскар Фабіян, Легіонів ч. 5.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. вул. Ягайлонська ч. 20—22.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. вул. Шоктальна ч. 1.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. пл. Марійська ч. 8.
„ Акц. Сп. для Міжнароднього Транспорту, Шенкер і С-ка, пл. Марійська ч. 9. — почт. скр. 23.
„ Comp. Internationale des Wagons-Lits, пл. Галицька 15.

169 3—3

ПОЧАТКУЮЧИЙ КОНЦИПІЄНТ з правом субститупції пошукує заняття в адвокатській канцелярії на дуже догідних умовинах. Зголошення слати до Адм. „Діла" під „Працьовитий". 251 2—2

ПРИЙМЕ на станцію 3-х учеників урядничa родина. Львів, Івасова ч. 48. Зухаевичева, трамвай 4. (послідний перестанок при вул. Листопада). 232 2—2

2 УЧНІВ приймy на мешкання, вул. Вірменська ч. 15. III. поверх. 3—3

2 АБО 3 ІНТЕЛІҐЕНТНІ панночки — приймy на станцію. — Інформації при касі „Книгарні Шевченка", Ринок ч. 10. 235 2—2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 130

ПРИЙМУ на станцію 3 панночки або з студентів з вищої гімназії. — Падохова, Львів, Пірів ч. 5 а. партер. 211 2—2

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 19—?

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою глядає підрічної лекції на провінції з обсягу 7-клас. нар. школи, або вищих клас гуман гімн. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Учителька-32". 150 2—8

ПРИЙМУ учнів на станцію. Сьарбківська 5, ч. дверей 17. 264 1—3

КАНДИДАТ адвокатури, рутинована сила пошукує від дня 15. вересня п. р. заняття. Ласкаві зголошення проситься слати до Адміністрації під „Праця". 266 1—2

СТАРШОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ПОМІЧНИКА з діяу паперового шукає Народний Базар у Перемишлі. Оферти вносити до 28. серпня на адресу: Адвокат д-р Загайкевич у Перемишлі. 263

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

МИКОЛА МАТІЙ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 1[illegible]

ч. 190 (12.846). Львів, середа 26. серпня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Квартьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Жалібний настрій польської правої опозиції.

Львів, 24. серпня 1931.

На сторінках львівського ендецького орґану „Курєр Львовскі" появляються зчаста статті одного з найкращих польських публіцистів, бувшого редактора „Варшавянки", посла Станислава Стронського. Він пише звичайно на внутрішні польські теми, при чому не жалує найчскравіших красок для малювання невідрадної польської дійсности. Нині хочемо спинитися на хвилю на найновішій його статті, опублікованій на передовому місці названого щоденника (ч. 233. з дати 24. серня) під назвою „Засцянек". У ній автор з незвичайно прикрим почуванням стверджує деякі факти з теперішньої польської дійсности, які на його думку, довели до того, що Польща стала під теперішню пору немов би ізольована на міжнароднього терені.

„В липні та серпні 1931 р. — пише він — оухливо в Европі. Йдуть взаємні відвідини між Льондоном, Парижем, Римом, Берліном, а й з Вашинґтону зачінають об усі ці столиці. В усім тім Польща зовсім неприсутна. Скаже хтось, а радше говорили вже деякі в нас, що це нічого дивного, бо нас ці переговори ані не дотичать ані не обходять. Та це неправда. Навіть грошево-господарські переговори, яких далекосяглі висліди мусять врізуватися дуже глибоко в цілість европейського господарства, мають для нас поважне значіння, а вистарчаючим доказом на те, що після появи внесення президента Гувера з 19. чревня на відрочення на рік сплати відшкодувань і военних довгів, Франція взяла в переговори і в договір з 6. липня застереження, що відноситься до пільг чи удогіднень також для інших таких держав, а не тільки для Німеччини. Отже, що нас це дотичать, це певне, а інакше видіти й інакше думати і навіть говорити можуть тільки ті, які вже так зжилися з воздухом хутора (засцянка), що привикли до такого стану річи, що зветься: про нас без нас. Алеж у ті переговори входять не самі лише господарсько-грошові, але й політичні справи, а далі справи безпеки, люнехання дразливих, зачінних ділань, утримання мира, що вже дуже безпосередньо відноситься до Польщі і то навіть більше ніж до кого іншого. Отже, коли в цих найдалекосяглішних для нас справах погоджуємося з такою нашою долею, що, мовляв, на широкому світі щось робиться, і що з цього й для нас щось вийде, то значить, що ми докладно відсунені в головної будівлі між прибудівки".

Нема чого, міркує далі Ст. Стронський, потішатись тим, що, мовляв, у такому самому положенні находяться Чехословаччина, Румунія чи Югославія. Польщаж багато-багато більша від кожної з них, а крім того положена між Німеччиною і Совдепією, мав далеко більшу від названих, далеко відповідальнішу і важнішу місію. Крім того, така Чехословаччина у справі полагоджування, наприклад, нім.-австр. „аншлюсу" бере безпосередню й дуже живу участь на европейському ґрунті. „Отже ціла річ у тім, — твердить автор — що коли якась загальна справа відноситься в такій самій мірі (як „аншлюс" до Чехословаччини) до Польщі, то й погаднують інші держави з Німеччиною але без Польщі".

Стверднвши такі факти пос. Стронський шукає за причинами такого стану річей. Він каже, що Польща завдяки своїй традиції, своїй культурі, літературі і т. п., коли входила на політичну европейську арену в Европі перед 12-ти літами, мала всі дані на те, щоби грати в міжнародніх відносинах першорядну ролю як з титулу свого великодержавного характеру так також і з титулу своєї історичної місії в середущій Европі. І дійсно в перших літах істнування відродженої Польщі так воно, на думку автора, і було. Перше заломання прийшло в 1925 р. з Локарном. А далі пішло все по похилій площі. Між іншим найприкрішим був факт, що вже після грашового перевороту в 1926 р. Польща не вспіла рівночасно з Німеччиною добути для себе постійного місця в Раді Союзу Нар., що тепер уже не можливе до осягнення без згоди Німеччини

Снуючи ось такі свої сумні думи С. Стронський каже: „Та ніщо не діється без причин і нічого також не діється без наслідків. Становище Польщі у світі мусить стояти у якомусь звязку з тим, як Польща виглядає в себе. А те, чим Польща є тепер у себе, мусить ділати на погляди світа про нас. Хто заперечує природним причиновим звязкам, той відразу показує, що має нечисту совість".

„У самій політиці — пише він далі — злі наслідки уналядняються таким чином, що заграничні держави, які хочуть і мусять свої рахунки переводити в певний спосіб, лишають на боці непевні вартости, непевні, бо несталі, що носять у собі несподіванки, а навіть любов до таємничости. В настроях інших народів злі наслідки родяться тому, що добрі почування істнували для Польщі, якої обличчя було інше, не диктаторське, а в тому простому ствердженні міститься велитеньки. зміст. Розмови польських представників за кордоном є утруднені, коли в воздусі висять немилі і навстиджуючі вісти з краю, а ставлення домагань у такому стані є майже неможливе. Приятелі є заклопотані і ломлять руки, а вороги підносять голови".

Наведені міркування посла Стронського влучні та слушні і ми не беремося їх ні доповнювати ні корригувати. Вони свідчать тільки про те, що автор має отверті очі на наслідки, але ми певні, знаючи політичне обличчя п. Стронського, що ці самі очі в нього всеж таки замкнені на деякі причини такого стану.

Огонь нищить
не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечайте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ще про одні „ревеляції" загадочного походження.

Інформації нашого римського кореспондента у ватиканських колах у справі відомих „ревеляцій" АТЕ про справи греко-кат. церкви.

Рим, 20. серпня 1931.

Діставши 182 ч. „Діла" з дня 15. серпня зі статтею „Церковні справи", в якій подано комунікат польської телеграфічної агенції „Експрес" (АТЕ) про проект відірвання справ греко-католицької церкви від Східньої Конгрегації і передачі їх комісії „Про Руссія", ваш кореспондент негайно звернувся до компетентних чинників, якими були в цьому випадку президент Східньої Конгрегації кардинал Сінчеро з одного боку і президент комісії „Про Руссія" монсіньор Дербіні з другого боку.

І так від Східньої Конгрегації" (безпосередньо від кардинала Сінчеро), як і від комісії „Про Руссія" (від одного з членів, бо монсіньор Дербіні є тепер поза Римом) я дістав рішучі цілком недвозначні заперечення: „Фантазії, висані з пальця!... — „І думки подібної нікому в голову не приходило!..." — ...„Все, як було, так є, так і буде!..."

Маю особисте враження, що комунікат „АТЕ" зробив незвичайно прикре враження як у ком. „Про Руссія" де, як мені видається, монсіньор Дербіні невважаючи на свої безсумнівні симпатії до росіян, не має жадного зацікавлення у титулі „відомого русофіла", так і в Східній Конгрегації, де ще досі болюче відчувається сформування незалежної від неї — „на бувших російських землях" — епархії еп. Чарнецького, що стоїть у безпосередній залежности від комісії „Про Руссія". Думаю, що не помилюся вважаючи, що в самому факті комунікату тут дехто в Римі вбачатиме лише бажання відживити деякі особисті антипатії, посіяти непорозуміння, — і то саме з огляду на ті успіхи, які осягає на Волині місія еп. Чарнецького.

А проте і ті, що хотіли би сіяти непорозуміння і ті, що можливо їх збиратимуть, забувають про одно: доки в греко-католицькій церкві живе справжній народній український дух, доки її єрархів, як тих, що находяться під Східньою Конгрегацією, так і тих, що находяться — під комісією „Про Руссія", живить і спонукує до акції — разом з релігійною — непоборна національна ідея, доти не страшні їй будуть жадні сторонні інтриги, доти стоятимуть при ній міцною лавою **народні маси.** Що значить у порівнянні з цим дилема приналежности до тої чи іншої бюрократичної установи!

Але й дилеми ніякої нема...

Евг. Онацький.

Книжка про державні перевороти.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, серпень 1931.

Знов ходять чутки — які, правда, вже чимало разів виринали й зникали, — що німецькі комуністичні організації готові зробити державний замах у Берліні, та що протикомуністичні міри, які державна поліція переводить у Німеччині, головно в Берліні, мають за причину розкриття замахових підготовок і за ціль заздалегідь їх перегородити. З другого боку і тепер, і вже нераз раніше алярмовано світ чутками про замахову готовість гітлерівців. Як не як, а замахи державні, удачні й невдачні, ніколи так не стояли на черзі дня в нашій старій Европі, як у цьому, недовгому, часі, який лежить між кінцем великої війни і нашими днями. Нічого дивного, що видана тільки що по французьки студія італійського розвідчого офіцира, закритого псевдонімом Малепарта, про „Техніку замаху державного" сьогодні тут так сказати на руках у всіх, та що тутешня преса займається нею пильно — і то не в бібліографічних кутках і фейлетонах, а в політичній части, переважно у передових статтях.

Займається книга Малепарта не тільки успішними замахами державними, як напр. Леніна-Троцького, Муссолінія або Пілсудського, і не тільки невдачними, як спроба Каппа в Німеччині, а й прогаяними нагодами замахів державних. Серед останніх особливо цікаво розказана прогаяна нагода заволодіти Варшавою і Польщею в днях між поразкою польських військ на Україні і перемогою під Варшавою; автор був тоді у Варшаві, і то в найтісніших зносинах з присутними там закордонними представництвами дипльоматичними та військовими, вештався скрізь і всьому приднлявся і він досі переконаний, що едино тільки нездарности польсько-жидівських комуністів у Варшаві може Пілсудський завдячувати, що уряд Польщі не попався тоді за плечима польської армії, в руки комуністів. Тільки мимоходом слід згадати при цій нагоді, що італійський офіцир дуже невисоко ставить військовий, політичний і дипльоматичний хист польської еліти, та що, знаючи закулісову дійсність, він ні на мент не загається означити ґенерала Вейґана як единого і справжнього переможця над обідраними, зле зброєними, голодними „вошками" червоної армії, серед яких, мовляв, едино тільки „козаки" Буденного виявляли дійсну боєву вартість".

Коли глава, присвячена полякам цікавить нашого брата головно тому, що попри кілька маловідомих подробиць про варшавські відносини вона приносить нам кілька немаловажних помічень*) психольогічних і політично-військових про поляків, то для питання техніки державних замахів найцікавіші не польські сторінки, а більшовицькі.

В главі, присвяченій більшовикам, автор виводить перед нас Леніна, як стратега і Троцького, як техніка жовтневих днів 1917 р. Читаємо там між іншим:

„Повстання, казав Троцький, це машина: треба техніків, щоб її пустити в рух, і тільки техніки можуть її спинити. Повстання не робиться масами, а тільки жмінкою людей, готових на все, вправлених у повстанській тактиці, вивчених бити швидко, твердо, в життєвий осередок технічної організації держави. Це ударне військо мусить бути зложене з дружин спеціялістів, механіків, електротехніків, телеграфістів, радіотелеграфістів, під командою інжинірів, добре ознайомлених з технічним функціонуванням держави..."

На погляд Малепарта добре ведена повстанська організація з 1200 людей може повалити котру-небудь централізовану державу. І це навіть тоді, коли проти цієї організації стоїть, зпочатку, численна поліція і вірні урядові військові части. Зрештою 4. вересня 1870 р. в Парижі (проголошення республики) і в жовтні 1917 р. в Петрограді ні поліція, ні особлива охорона палати не відограла ніякої ролі: вони стояли, буквально стояли без сліду. З другої сторони не вільно забувати, що в невдачі паризької Комуни 1871 р. винуваті дві помилки: 1. що повстанці відразу не захопили Банку Державного, і 2. що вони не кинулися відразу на центральний осідок державної поліції і не рознесли його з місця.

Малепарт не жалує слів ні аргументів, щоби вщіпити в читача свідомість підставового значіння в критичних часах жмінки готових на все, твердих і безоглядних людей, технічно безпомилково заправлених. А припадок хоче, що одночасно з книгою Малепарта, яка констатує основну вагу „жмінки готових на все" людей вийшла в світ офіціозна публікація ірляндського уряду про шляхи боротьби Ірляндії за самовизначення і свободу. Публікацію цю, не переборщуючи, можнаб назвати гимном слави для жмінки готових на все синів того краю, яким Ірляндія завдячує свою волю. Між іншим розбиває публікація ця широко, особливо на чужині, розсіяні легенди і поголоски на тему „ірляндських метод", під якими звичайно розуміють методи місцевого бойкоту, загостреного підпалами стирт, каліченння худоби і замахами на поодиноких англійських поліцаїв і дрібних урядовців. Супроти цих легенд ірляндський офіціоз констатує, що ці місцеві перепалки по далеких, забутих і нікому в Европі не відомих селах і присілках ірляндського острову, мали в даному періоді ірляндських зусиль менше ніж другорядне значіння та відкривали англійським чинникам змогу масакрувати безборонну людність; натомість поважно взявся льондонський уряд думати про розвязку ірляндського питання наслідком цілком інших подвигів готових на все ірляндців.

Для цікавих слід подати точний заголовок книжки Малепарта. Ось він: **Maleparte „Technique du Coup d'Etat", Grasset éditeur, Paris, 1931.**

С. Заліпський.

*) В одному тільки місці згадує Малепарт про Петлюру і Балаховича, характеризуючи їх як піонів у розрахунках Пілсудського проти більшовиків і Денікіна.

З голосів польської преси.

Відгомін кореспонденції „Діла" з Льондону про польський демарш.

Вся львівська польська преса переповіла допис нашого кореспондента з Льондону переважно без коментарів. Тільки ендецький „Курєр Львовскі" позволив собі до кінцевих уступів допису висловити нечемний жарт, немовто їх дороблями у Львові. Зате краківський „Ілюстровани Курєр Цодзенни" з дати 24. ц. м., переповівши зміст нашого допису про демарш, помістив безпосередньо під тим телефонограму з Варшави, в якій на основі відомостей з „певних джерел" заявив, що польський уряд не давав льондонській амбасаді ніякого доручення робити демарш, але натомісць поробив інші кроки у звязку з поїздкою англійських парляментаристів до Галичини.

Натомість львівський щоденник „Век Нови" з 25. серпня ц. р., переповівши нашу льондонську кореспонденцію, дав до неї редакційну замітку, яка є для нас ревеляцією, бо відноситься ще до побуту послів Барра і Дейвіса у Львові та розкриває деякі польські пляни, хоч, щоправда, незреалізовані, в напрямі ізоляції англійських парляментаристів від українців. У дотичній замітці „Вєку Нового" читаємо:

„Вістка „Діла" вимагає потвердження з боку польських офіціяльних чинників, як щодо форми так і щодо змісту дипльоматичного кроку в Льондоні й англійської відповіди. Тому то треба її покищо трактувати осторожно. — З політичних кол натомість інформують нас, що важним тактичним блудом з нашої сторони була недостача приготовання до побуту англійців у Галичині. Українці довідалися про їх намірену подорож рівночасно з нами і зорганізували згори цілу справу збагатілізували. П. воєвода Ружнецький, хоч був коротко на тутешньому терені, дав ініціятиву після прибуття англійських політиків до Львова до стрічі та ширших конференцій з польською суспільністю, але здистансували нас уже тоді українці, так що англійці під впливом розмов з ними і під впливом неприхильних статтей у деякій частині нашої преси, сторонили від поляків і доперва в останньому дні побуту пошукали контакту з польськими політиками. — Наслідком такого непідготованння польської сторони (яке відбилося також у розбіжности поглядів між представниками ріжних польських груп на конференції з англійцями), цілий капітал припав добре пильнуючим і добре ходячим коло свого інтересу і однозгідно виступаючим, без огляду на партії, нашим історичним противникам на цій землі. Особиста зустріч, як найкращий засіб виміни думок, була без сумніву інакше освітлила багато питань, і вплинула на витворення іншого погляду на справу, ніж той, який привезли зі собою з того краю англійські політики".

Обструкція. Автори класичних підручників про жіночі недуги пишуть, що корисне діяння природної гіркої води **„Franciszka Józefa"** потверджене вповні їх дослідами. Можна дістати в усіх апт. і дрог.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р В. МАКОВСЬКИЙ. 4)

Моє лікування.

Пільзнер. — При музиці. — Ординація і розподіл годин. — Редукція часу.

Зїв вельми основно чисто „ярський" (з маленьким курятком) обід і подався далі на Трускавець. Мав у програмі парк, музику і — евентуалія.

Іду аж бачу крізь одно вікно табличку з пророчистим написом „Праздруй пільзиеньскі"!

Пільзнер, ще йй ББ! Тепер, коли „ББ", є таксометром льояльности! Така подвійна спокуса переходила сили моєї волі.

Бачу Ваше обурення, Пані: „Ви такий мушина? То вам можна вірити?... Виж прирекли, що за весь час побуту в Трускавці..."

„Правда Ваша, Пані, але стрівайте; я слова ще не зломав. Я прирік слухати лікаря і робити, що він скаже. І слова дотримаю, та чи я винен, що його не застав? Чи я знаю наперед, що мені буде вільно, а що ні?... А то ще після курятка, у таку спеку!... При „пільзнері" я не забув про „Нафтусю".

При „Нафтусі" стрінувся з давнім товаришем.

— Скажи ти мені, чому цю воду люди ссуть рурками, а не пють як звичайно? Цеж дуже комічно виглядає. Всі наче з люльками.

— Це робиться для охорони зубів.

— Та чи й штучним зубам ця вода шкодить? Бо при „Нафтусі" таких найбільше.

Від „Нафтусі" пішов я на концерт військової музики на есплянаду. Повно народу і мусі ніде сісти. Мені поталанило вглибнути поміж два вельми корпулентні масиви. Було парно як в інгаляторії, зате мягко як між двома подушками.

Музика — добра і добрі інстументи — грала Цімермана „Квяти польске". Тільки б мріяти, якби... не гадки про лікаря та корпулентні сусідки. Гадка про лікаря дала би себе защитькати. Не так сусідки. Праворуч було їх дві; мабуть приятельки з якогось Пацанова. Харамаркали між собою так невгавуче, що тільки дуже сильні вигуки музики перемагали цю їх розмову. Ось уривок: „Длячего, Пані, так пузьно дзісяй пшиходзіла на концерт?"

„Я не могла прендзей ходзіць; я потшебовала лежець по компелі".

Ця ліворуч була найспокійніша. Зате її янголик, багряношкіра „Нуся" мала темперамент за себе і за неї. Це 4-літнє „чортеня" так надоїло своєю влізливістю і нахабністю всім сусідам і переходням, що в кожного аж рука свербіла.

Коли та мала стала матір чинно атакувати, чіпаючись як пявка багряної, як бурачок, а делікатної, як білярдова куля — „мусиної" ніжки, мама двічі її фацнула. Тоді янголик сів на піску і розверещався, що мав сили.

„Агі (це дослівно!) на твою голову! — зарахкотіла стара — „то я плацен 8 злотих на тидзень і пшез такего пся креф бенькарта не мам вислухаць музикі..."

•

Був я у лікаря. Вже не тямлю чи слухав його сидючи чи стоючи, але непорушно як задеревілий. На щастя, мало що з його відчиту вирозумів, заки не прийшов до того, що мені „вільно", а чого „не вільно".

Серце зовсім занімілo. Все, що я люблю і можу, те все він мені заборонив. А дозволив те, чого... Ех, Пані, жаль про те — й згадувати. Коби не народня фільософія у відомій поговірці: „нехай лає, вітер рознесе..." якою я себе потішував, то я рішуче того дня не пережив би.

А як ще ткнув мені в руки на трьох сторінках списану „ординацію" і став — пречемно прохати, щоби її точно триматися та двічі в тижні до нього приходити (перша візита 25 зол., зате дальше лише по 20!), мені стало моторошно, як миші, що попалася в пастку і щойно тоді спостереглася...

1) Пити щоденно по 4 склянки води. Рано — „тепла Зося", перед обідом зимна „Нафтуся", по обіді „Юзя", на підвечірок в 4-ій зимна „Марися", вечором тепла „Нафтуся". Пусте; аби не помішати.

2) Годину перед і годину по кожній воді — нічого не їсти. Чотири рази два — вісім годин! Це вже менше — „пусте".

3) Що другу днину купіль: 20 мінут у солониці, теплій на 68° С з якимись додатками.

4) По кожній купелі годину лежати, а перед купіллю здай 3 години нічого не їсти.

5) Двічі тижнево якась інша, „літепла" купіль теж з годинами. (Ці всі години стали мені неподобатись!).

6) Щоденно бодай годину-дві ходити, аж не мучитись. Забавка!

7) Двічі тижнево приходити до нього, до „перевірки", аналізи, тощо.

8) Дієта! Цієї частини ординації не буду вам переповідати, бо властиво нічого не вільно.

Треба було скласти розподіл годин, як колись у школі. Перша трудність: конфлікт з харчами і домашнім порядком:

перший сніданок між 7 і 8;
другий сніданок між 10 і 11,
обід — між 12 і 2;
підвечірок між 4 і 5;
вечера між 6 і 8.

Цей порядок достосувати до ординації: чотири рази вода, значить 8 годин нічого не їсти. Перед купіллю три години, після купелі одна — без їди. Дві години ходити. Крім цього прохід до лікаря... Падоньку ти мій!

Якби бодай купіль була завсіди в тій самій годині! А то нині в 6-ій, завтра в 12-ій, післязавтра в якій 17-ій. Як до ладу цій паняночці, що орудує годинами.

Я відразу „зредукував" 50 проц. з тих усіх годин, що перед „Марисею", „Зосею", „Нафтусею" і після них; це мені дало 4 години ощадности. А коли мій лікар на тім маленькім ушуканстві не пізнався, так я взявся до дальших редукцій, щоби мати „для себе" ціле пополудне.

Щойно тепер почав я основніше вглиблюватися в трускавецьке життя. Чи на есплянаді, чи при джерелах, куди глянете, замість ядерних дискретних бростин та станких пагонів, бачите самі півкулі, а то й цілі гльоби із усіх боків людини. І ніякої атракції, ніякого колективізму. Переходять чоловіки біля жінок, як довжник біля вірителя: не то не зиркнуть, ще й відвертаються... Жінки здебільша самі в „небезпечнім", зате мущини — в „безпечнім" віці.

А деж — цей „запальний" матеріял"?

Бо все таки сям-там перешмигне одна-друга ласичка... Але де вони всі діваються? Навіть біля „Нафтусі" їх невидати, хіба що умовляються, або мусять з батьками ходити... А без них, без їх полиску мляво.

(Продовження буде.)

Вісти з Тернопільщини.

Арештування під замітом шпіонажі. — Звільнення арештованих під замітом державної зради. — Школа без науки греко-кат. релігії. — Епілог тернопільської регіональної виставки.

Під замітом шпіонажі на користь совітів арештовано перед кількома тижнями Антона Билину родом з Ходачкова Малого, пов. Тернопіль, що, допустився перед семи роками злочину грабунку разом з Василем Балаганом (тепер в Канаді), Антоном Балаганом прозваним Горішний (тепер на Радянській Україні) і Олексою Шурою (також за Збручем) утік у 1924 р. за Збруч і пробував там до весни ц. р. В травні ц. р. явився він в копичинецькому і тернопільському повіті і — як каже поліція — старався намовити до співучасти в шпіонажі Василя Будія, дика в Мшанці, пов. Копичинці, у котрого ночував, і Івана Юшкевича, перекупня в Тернополі. Їх обох арештовано рівнож, хоч оба рішучо випираються якоїнебудь співпраці з Антоном Билиною. Арештовано також сестру Антона Билини — Теклю Билину, сільську дівчину з Ходачкова Малого, за те, що писала кілька разів до свого брата Антона, як він перебував за Збручем. Арештованих відставлено до вязниці в Чорткові, але чортківський окружний суд узнав себе некомпетентним і передав справу та арештантів окружному судові в Тернополі. Вони вже всі сидять у слідчій вязниці в Тернополі, де проти них ведеться слідство за шпіонажу, а проти Антона Билини окремо ще за злочин грабунку.

За приналежність до ОУН арештувала тернопільська політична слідча поліція у звязку з тернопільською виставкою кількох молодих українців з Тернополя й околиці, підозріваючи, що вони як члени ОУН (Організації Українських Націоналістів) згляднo давнішої УВО (Укр. Військової Організації) ладяться виконати атентат на виставку. Ще в березні ц. р. арештовано в Петрикові біля Тернополя Івана Тадея Мітренґу, у котрого заквестіоновано два револьвери, а около 19. червня ц. р. на кілька днів перед отворенням виставки арештовано Івана Мітренгу з Дичкова, пов. Тернопіль, Евгена Романюка і його сестру Роману Романюківну, Василя Вацика і Осипа Щебиволока — всіх з Тернополя під замітом злочину головної зради в § 58 і 59 кар. зак. — а саме за мнимо приналежність до ОУН згляднo до УВО. Подрібне слідство не дало ніяких докавів вини арештованих і недавно слідчий суддя випустив їх всіх на волю за винятком Івана Тадея Мітренги. Але і щодо останнього слідство за головну зраду має бути припинене — бо і тут нема ніяких доказів вини, — а має він відповідати тільки за переступство патенту про ношення оружа, на котре не мав дозволу.

На місце розвязаної української гімназії в Тернополі основало в осени м. р. негайно міністерство віросповідань і освіти польську державну дівочу гімназію, віддаючи на її приміщення будинок розвязаної гімназії. Отворено відразу чотири перші кляси (І. до IV.), запевнюючи собі фреквенцію тим, що примушено урядовців, що побирали додаток на навчання своїх дітей, переписати свої дочки з приватної польської дівочої гімназії д-ра Ленкевича до новоосновaної державної гімназії. Перейшов сюди з польської приватної гімназії (українська дівоча гімназія „Рідної Школи" в Тернополі мала тільки кляси від IV. до VIII.) значний гурток українських дівчат, дочок між іншим місцевих визначних громадян-радників, професорів, а навіть катехитів. Ті всі дівчата греко-кат. обряду не побирали цілий рік науки релігії і — очевидно — науки української мови. На це заноситься і в біжучому році, коли буде вже і пята кляса і коли зросте число учениць греко-кат. обряду. У цю справу повинен вмішатися безпроволочно Митроп. Ординаріят у Львові і зажадати від Кураторії, щоби учениці греко-кат. обряду в тернопільській дівочій польській державній гімназії побирали в біжучому шкільному році науку релігії, котрої мав би їм уділяти греко-кат. священик. Обовязком знова самих батьків є подбати, щоби кураторія завела науку української мови в повищій гімназії, до якої ходять і ученици українки.

З кінцем червня ц. р. відбулася в Тернополі воєвідська регіональна виставка в польських цілях пропагандистичних та з метою виказати перед Варшавою потребу задержання тернопільського воєвідства, котре має бути скасоване. Від цього чисто польського патріотичного підприємства українське громадянство стояло осторонь, в ній участи не брало і її не відвідало. Як можна було сподіватися, виставка скінчилася великим недобором, котрий стараються звалити на громади і повіти тернопільського воєвідства, що і так передтим зложили „добровільно" в податкових прошей парусот тисячів золотих на цю виставу. На виставовій площі остали деревляні павільони і ніхто не хоче їх купувати, а виставовий комітет роздає дошки та інший будівляний матеріял з розбираних павільонів і шоп на будову польських домів людових нпр. для Сороцька, пов. Скалат. Для уряджения виставки спроваджено аж з Волині кількох інжинірів і агрономів, що перед кількома роками уряджували там подібну воєвідську регіональну виставку. Ті спроваджені волинські специ так маніпулювали при тернопільській виставці, що допустилися цілого ряду опуканств і спроневірень на більші квоти на шкоду виставового комітету. Двох з них арештовано і вони вже другий місяць сидять у слідчій вязниці при тернопільськім окружнім суді, де проти них в осені ц. р. відбудеться велика карна розправа.

Критичні дні англійського уряду.

Мекдональд не думає про димісію уряду.

Політичні кола Европи і світова преса присвячують багато уваги тяжкому фінансовому положенню Англії, що виявилося навіть тимчасовим обниженням англійського фунта. До того тяжке господарське положення укладнює ще великий дефіцит бюджету, який сягає до 120 мілионів фунтів штерлінґів, себто біля 5 міліярдів золотих.

Щоби рятувати бюджет і злагіднити перебіг господарської кріси в Англії, уряд Мекдональда опрацював ощадностевий плян, яким задумує приперяти рівновагу бюджету та опанувати фінансову скруту в Англії. Та саме при переведенні цього пляну в життя, уряд надибує великі труднощі з боку консерватистів і професійних робітничих організацій (Трейдуніон). Консерватисти заявили Мекдональдові через своїх провідників Болдуіна і льорда Гейльсгера свою співпрацю висуваючи одночасно домагання зменшити соціяльні обезпечення, а в першу чергу допомоги безробітним на 66 мілионів фунтів та завести мита на ввіз (збіжа і інші споживні товарі). Саме професійні робітничі організації (Трейдуніон) рішучо противляться обмеженню грошових допомог безробітним, а проти мита в міністр скарбу Сновден. Тому Мекдональд скликав кілька разів уряд на засідання з делеґатами консерватистів і лібералів, щоби спільно осягнути порозуміння в справі ощадностевого пляну. Про вагу ситуації свідчить теж несподіваний поворот англійського короля Юрія з відпочинку з замку Бельморел у Шкоції та його конференції з Мекдональдом, Болдуіном і Гербертом Семюелем. Кажуть, що посередництво короля має на меті довести всі три політичні партії до співпраці. Противники політики Мекдональда сподіваються, що його уряд не поборе скрутного положення і подасться до димісії. Зате Мекдональд заявив, що не думає зголошувати димісії уряду, бо така зміна під теперішню хвилину була би шкідливою для Англії. Мекдональд не тратить надії, що поборе всі труднощі і осягне компроміс між домаганнями консерватистів і становищем Трейдуніону.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Омани „діяльности".

У добі кіна, радія, диктатур, самоозначення народів та інших загальнодоступних гасел демократії важко розплутати нитки мистецтва та життя, що належать до ріжних клубків ріжного роду та коліру. Нам, славянам, вихованим на літературах, які добували такі сильні тони із покликів до національного та революційного здвигу, й доходили до апотеози суспільної праці важко визволитися від омани супрематії діла над словом. Сучасна фільософія, де часто підкреслена потреба взаємин абстрактної думки з життям, роля волі, індивідуального акту тощо, може ще зміцнити ту оману.

Кожний твір мистецтва можна назвати ділом, якщо хочемо цим сказати, що так само як кожний інший акт нашої волі він родиться з якихось життевих потреб, в якомусь суспільному середовищі та впливає на це середовище та життя поза ним в неменшій мірі як інші людські вчинки. Аналіза твору з метою зрозуміти його та оцінити, що каже нам шукати спонук його творця і звертатися до наслідків ним полишених, не каже нам нічого про те, чим твір мистецтва ріжний від явищ природи та всяких форм людської практичної та теоретичної діяльности. Цей сутній елемент ріжниці — краса висловлена в своєрідній індивідуальній формі затрачується за кожним разом, коли хочемо його вивести із причин і звести до наслідків.

Коли стежимо за впливами твору мистецтва в практичнім житті, шукаємо за ближчими поясненнями його вартости. А проте ці пояснення кажуть нам завсіди більше про смак даної доби, настрої та ідеї якоїсь суспільности, навіть про прикмети самого твору, а не про те: чому вважаємо його твором мистецтва. Є твори пересічні з мистецького погляду безвартні, яких суспільний вплив величезний; Прудон звертає увагу, що національні гимни, з яких неодин запалював масу до бою здебільша незвичайно бідні змістом і формою. Вплив архитворів мистецтва як спонук до діяльности — якоїсь Венери Мільонської, Мони Лізи, симфонії Бетовена, поеми Шелія — мінімальний, неперекладний на ніяку монету суспільної вартости.

Маємо ріжні естетичні теорії про те, як пояснити непереможний чар деяких творів, що впливають на нас незалежно від наших суспільних потреб, а навіть ідеалів; мабуть ніодна з цих теорій не зважується нині на погляд, що ми захоплені твором тим більше, чим більше він видається нам рівноважним із великим ділом. Коли погодимося нпр., що все мистецтво є тільки дитячою грою, якщо воно не причиняється до суспільного розвитку людства, а одночасно не зробимо висновку, що поза таким суспільним впливом воно для нас байдуже, тоді, щоби виправдати якнебудь вартість геніїв та архитворів мусимо прияти окрему теорію про те, що мистецька творчість є окремою формою суспільної діяльности, яка теж має „своє" значіння. Критики мистецтва, що зводять усі вартости до впливу на суспільні ідеї мають багато клопоту, щоби добути із творів такі ідеї і доказати, що твори признані як цінні мають або можуть мати корисний вплив на суспільність; їх становище не ріжниться нічим від скрутного становища вчителів, яким кажуть у школі інтерпретувати Шекспіра або Гайного так, щоби з їх творів виходив „моральний сенс".

Психольоґи звертали нераз увагу на дуже характеристичну рису артистів, що робить їх непридатними до практичної діяльности, а навіть до розуміння практичних потреб. Англійці називають дуже влучно красне письменство „fiction", тимсамим протиставляючи його усім іншим родам літератури, що мають на меті заспокоювати практичні потреби, без огляду на те, чи це популярні книжечки, техніка, педагогія, теольогія або точні науки.

Первісним суспільним явищем стає факт, що родяться люди з музичним, малярським або літературним талентом і відчувають потребу передавати свої враження звуками, колірами або словами; талант цих одиниць розбуджує в інших людей хист приймати їхні враження перетворені своєрідними засобами своєрідного мистецтва. Артист журиться мало питанням, яке значіння матиме його твір із суспільного погляду, попросту тому, що рідко він розуміється на таких критеріях. Теорія, яка вважає мистецтво продовженням життя у розумінні нездійснених у ньому бажань і мрій або друга, яка призначує для мистецтва ролю розбуджувати в нас приспані сили, що хотять виявити себе в якійсь реальній формі — основуються на ріжних обсерваціях ріжних творів і мистців, між якими є зразки чистої поезії себто чистої мрії та інші, що незалежно від своїх індивідульних рис мали, завдяки ріжним постороннім причинам, вплив на активність цілої низки людей.

Твори родяться під впливом ріжних спонук і полишають ріжні наслідки так само як наші вчинки. Коли хочемо зрозуміти одні та другі запозичаємо часто ідеї та форми з протилежної їм царини, перекладаючи елементи слова на моменти діла й навпаки. Вартість діла виринає перед нами як самодоцільна найчастіше під впливом омани слова, яким звеличуємо його; слово зростає найчастіше до безсумнівної вартости, коли вбирається в авреол діла. І саме такі підстави оцінки найменше самодоцільні та найбільше сумнівні.

Якщо література й взагалі мистецтво мали би виправдувати свою вартість і доцільність

Арештування Софії Федорцевої в Харкові.

Львівський „Век Нови" під телефонограмою з Варшави приносить звістку такого змісту: „У Харкові арештували на вулиці визначну українську акторку зі Львова Федорцеву. Відтак помістили її в вязниці в Д. П. У., де просидівши три тижні переходила кілька разів ріжні допити. З огляду на недостачу доказів щодо вини, Федорцеву, що є польською громадянкою, випустили з вязниці. Арештування визначної української акторки зробило в столиці рядянської України величезне вражіння".

—o—

„Гайдамацька дич на Кресах загрожує полякам різнею!"

Краківський „Ілюстрований Курєр Цодзенни", в ч. 233. з дня 24. серпня п. р. приносить під таким наголовком таку нотатку:

„Вчора в редакції „І. К. Ц." зявився загально шанований краківський громадянин, теслярський майстер п. Е. Б., котрий приніс нам нечуваний своєю розпукою **документ настроїв**, які переважають **серед поляків-поселенців на далеких східних окраїнах**.

Одна з дочок п. Б., жінка польського поселенця, який мешкає в збаражському повіті, пише до батька такими словами:

„Любий Тату! Напевно **ніхто в Кракові не знає про те, що тут діється,** а про що часописи певно мовчать. На руского Спаса, себто 19. ц. м. **грозили русини, що виріжуть всіх поляків**. У нас у Лопушній є **головне гніздо українців**. Важко все описати. **Ми непевні майна і життя, кожної ночі сподіваємося нападу.** Ох, ті ночі! На всякий випадок **мусимо бути приготовані на все найгірше.** Щойно тепер розумію, що таке — військова оселя. **Поселенці це — засудженці** в дуже тяжкому положенні. Не прибільшую! Борони Боже, ні!" Слідують поздоровлення і підпис.

Прості та жахливі в своїй нагій правді слова говорять самі за себе. Звертаємося до влади, щоби **зарядила слідство,** а також потягнула виновників до відповідальности. Ми повинні боротися **в обороні польського елєменту на окраїнах і спішити з допомогою нашим сміливим боєвикам за польську землю".**

Всі ці підчеркнення дає „Ілюстр. Кур. Цодз." від себе.

Ось так на підставі одного приватного листа можна зробити індіянську статтю про те, як гайдамаки підготовляють різню поляків. Щасливих редакторів має краківський „Куєрек".

якиминебудь категоріями діла то вирнуло би перше питання: навіщо письменники й артисти шукають такої далекої дороги та складної форми, щоби висловити те, що можуть сказати простіше та ясніше. Навіть коли приняти таку догматичну теорію як Толстого, що бачив у мистецтві тільки чисто моральну мету, то й тоді треба би спитати, чи його „Крайцерова соната" може мати більший вплив і краще висловлює ідею, ніж та безпосередня й абсолютна формула заповіди, яка лягла в основу цього твору: „Не чужолож".

Всі теорії в роді тої буцім-то література є символічною передачею ріжних правд, отже наче казкою для дорослих дітей, щоби вони лекше та охотніше їх слухали, мусять відкинути величезний відсоток архитворів, яких моральний вплив (у вузько-повчальному розумінні) є щонайменше сумнівний. Одночасно роля малярства, музики та різьби стає ще проблематичніша. Яку ідею висловлює краєвид із одною вербою Коро, похоронний марш Бетовена або надломаний людський торс Архипенка? Спроба перекласти цінності творів із цих ділянок на якінебудь моменти не то діяльности, а попросту чисто фільософічної ідеї кінчаються пустомельщиною.

Звязок мистецтва із життям, з якоюсь реальною дійсністю, його роля у формуванні світоглядів, вплив на суспільну та індивідуальну мораль тощо, не пояснює нам ні трохи основних рис твору мистецтва ріжного від творів природи. Вражіння краси, якого зазнаємо таке саме безпосереднє, як почування образи; вони незалежні від теорій про те, яку ролю грає краса в нашім житті, або що таке честь і самопошана

—o—

Лікарська опіка
над шкільною молодю.

(Під розвагу „Батьківських Кружків".)

У місяці липні принесла вся преса вісти, що шкільні кураторії виповіли службу всім шкільним лікарям і таким чином почалася ліквідація лікарської опіки. Це означало би великий крок назад. Для загального оздоровлення і для профілякгичної (запобігаючої медицини) має шкільний вік дітей велике значіння, бо тоді можна легко обняти і розслідити цілу людність; тоді звичайно можна без труднощів покласти підставу під гігієнічні життєві звичаї і кожному можна легко уприступнити, як він має розвивати і плекати своє здоровля. І тут власне найважніше завдання шкільного лікаря. Воно стає тим важніше, що через війну так багато людей потерпіло тяжкі втрати на здоровлю, а до того число молоді значно зменшилося.

Тому в цілому культурному світі останніми часами розбудовується щораз більше лікарську опіку над молодю. Нпр. у такій бідній повоєнній Австрії поставлено справу, можна сказати, взірцево; у Відні шкільна опіка є лише частиною загальної лікарської опіки над молодю і її переводиться в рамах суспільного обезпечення; вже немовлята мають її у касах хорих, опісля шкільні городці і сади та всякого роду школи аж до дорослого віку. Очевидно, що це саме у менших розмірах мають і інші міста, але останніми часами поставлено там принцип, що „ніяка школа не повинна бути без лікаря" та вже і на селах стараються піддати школи під лікарську опіку.

У нас, покищо це неможливе до переведення, але з уваги на ощадність раптом припиняється лікарську шкільну опіку по містах, де вона досі була загально переведена.

Якеж є завдання шкільного лікаря? Очевидно, що буде ним опіка над здоровлям учеників на підставі правильних оглядин. Короткий розгляд відбувається при приняттї до школи. Вже тоді може лікар побачити важніші хиби учеників, часом ствердити заразливі недуги, не лише острі але й інші як нпр. коросту, лишаї, завушивлення тощо і відразу зарядити їх лікування, Протягом перших двох місяців звичайно оглядає лікар всіх нових учеників; дальші оглядини всіх дітей відбуваються правильно щороку раз на рік, а поза тим тоді, коли ученик хорий або підозріляий у недузі. До таких оглядин декуди запрошується і родичів, а це показалося дуже корисним, бо часто-густо лікар находить у дитини якусь недугу чи дефект, яких, особливо мало образовані родичі, не завважили і відразу звертає увагу родичів на потребу лікування. Опісля шкільний лікар повинен оглядати таких дітей у певних відступах часу і контролювати, чи родичі виконують його припорученнн, згляднo чи піддають дитину лікуванню, а у противному випадку взиває їх до того, бо й таке бувае.

Як досвід показав, нпр. у 1929 р. найдено у Відні такі хиби у шкільних дітей: 1) скривлення хребетного стовба було у 18 проц. дітей, а з них 1/10 часть треба було лікувати при помочі ортопедичних приладів, 2) Хорих на виразну туберкульозу було 6 проц., 3) На поважні невропатії 5 проц., 4) Хорих на серце було 3 ¾ проц., 5) На вуха 1.8 проц., 6) Хиби очей (коротко і далекозорість) мало 12 проц., дітей. 7) Більші або менші воля (побільшення борлаковатої залози) 31 проц. і врешті 8) зіпсовані зуби мало 57 проц. дітей. Для лікування зубів заложено шкільні зубні клініки, в яких незаможним дітям лікуеться зуби даром або за малою оплатою. Цікава є під тим оглядом статистика такої клініки в місті Зальцбургу за рік 1929: На 6830 дітей було цілком добрих узублень у 209 дітей, себто 3 проц., добре пльомбованих зубів мало 483 дітей, себто 7 проц., але пльомбовані зуби мало 1866 дітей, себто 27 проц., непльомбовані зуби мало 2493 дітей, себто 37 проц., а решткн злих молочних зубів мало 1776 дітей, себто 26 проц.

До зубних шкільних клінік належить також обучувати дітей у гігієні зубів, а опеціяльно в уживанні зубної щіточки і контроля над тим.

До обовязків шкільного лікаря не належить лікування дітей: уділює він тільки першої помочі у наглих випадках або наглих захорінних. Лікування хорих належить до домашніх лікарів у заможніших родин, або до всякого роду порадень чи лічниць у незаможних. Натомість обовязком шкільного лікаря є санітарна контроля шкільного будинку, рухавкових саль, кльозетів і купалень. Далі він остаточно рішає, чи дитина має бути звільнена від науки деяких предметів, як прим. рухавки або плавання. Він вибирає дітей, яким належало би подавати більше підкріпляючу поживу. До нього належить призначення слабших розвинених дітей до т. зв. помічничих кляс. Дехто думає, що належало би засягати ради лікарів при укладанні цілого пляну навчання, а також і звичайного поділу годин.

Загалом найбільшу часть свого діточого і молодечого віку перебуває дорастаюча генерація у школі, а шкільний гігієнік призначає дуже обемисте і відповідальне завдання догляду і опіки над молодю так довго, аж вона ввійде в життя дорослими і самостійними людьми. До того останніми часами додають ще шкільним лікарям обовязок подавання рад молоді, яке вона життєве звання має собі вибирати.

Видно з досвіду, що шкільна лікарська опіка розбудовується у культурному світі щораз більше, а у нас вона раптом мала би упасти жертвою загальної ощадности і компресії бюджетів. Цього ніяк не можна допустити. Коли держава не в силі цього робити, повинно це взяти у свої руки саме заінтересоване громадянство. На мою думку найкраще це зробити батьківським кружкам, де вони є, а де їх нема, там треба їх доконче заснувати якнайшвидше. У рамах тих кружків (покищо у містах) можна би справу перевести — очевидно в порозумінні з управами чи то народніх, чи то середніх шкіл ось як: Усі ученики складають місячну оплату 30—50 гр., від якої тільки найнезаможніші були би звільнені. З того кожна школа буде мати якусь суму, а кілька шкіл разом можуть уже оплачувати не лише одного лікаря (у Відні нпр. один шкільний лікар має під своєю опікою пересічно 3.000 дітей), але й дещо обертати на лікування потребуючих дітей, чи то через заведення порадень або лікування зубів, насвітлювання то-що.

Ясна річ, що чим більше місто, чим більше шкіл, тим лекше це перевести. Найлекше це буде у Львові, де вже є і завязки до того: для дітей шкіл У. П. Т. спеціяльна порадня (на Стрілецькій площі), Народна Лічниця; а у Порадні Матерей при вул. Ходоровського була вже дентистична амбулятоpія для шкільної молоді. Це все треба лише розбудувати. Потрібне число лікарів є, Народна Лічниця і Порадня Матерей радо уділять своїх льокалів на ту ціль, треба тільки цілу лікарську опіку зорганізувати.

Голос тепер мають „Батьківські Кружки!"

Д-р Т. Е. Бурачинський.

Вп. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ,

що одержали пригадку, просимо негайно вирівняти залеглу передплату, бо з днем 1. вересня ц. р. безумовно здержимо дальшу висилку часопису.

Адміністрація.

З судової салі.

Уневинення б. посла Кунька і б. сен. Кузьмина.

У вересні м. р. в часі переводження відомої пацифікації арештовано б. посла Антона Кунька, господаря з Чернилева Руського, пов. Тернопіль, а в кілька тижнів пізніше б. сенатора Миколу Кузьмина, господаря з Озірної, пов. Зборів — обох під замітом злочину заворушення публичного спокою з § 65. к. з., котрого мали допуститися у своїх вічевих промовах в ріжних місцевостях. І Кунько і Кузьмин пересиділи довший час у слідчій вязниці в Тернополі. В тім часі переслухано багато свідків, але нікому з них ніякої вини не доказано і карні донесення показалися поліційною фантазією. Зокрема з посла Кунька поліція у своїх донесеннях зробила дуже небезпечного революціонера, що у промовах на своїх справоздавчих вічах у Скалатщині, Збаращині і Тернопільщині в 1929 і 1930 р. валив безпощадно теперішній суспільний і політичний лад, хоч посол Кунько загально є знаний як чоловік спокійний. У своїх донесеннях до прокуратури проти пос. Кунька поліція навела кілька віч ніби уряджених послом Куньком, котрих взагалі не було, а тим самим були недійсні і слова наведені в донесенні, котрих ужив пос. Кунько на вічу, а котрі мали творити суть злочину з § 65. к. з. Остаточно карносудове слідство проти б. посла Кунька і проти б. сен. Кузьмина за злочин з § 65. к. з. суд уморив, а прокуратура потягнула до судової відповідальности б. посла Кунька за недозволене скликування віч в Городниці, пов. Скалат, в Романівці, пов. Тернопіль і в Чернихівцях та Лубянках Нижних, пов. Збараж, а б. сен. Кузьмина за недозволене скликування віча разом з б. пос. Куньком в Чернихівцях, пов. Збараж.

Відбулися в Тернополі чотири судові розправи, на котрих обох обвинуваченых боронив пос. д-р Степан Баран. На його внесок суд допустив докази з переслухання ріжних відводових свідків і тому тричі розправу відложувано,

а остання з них відбулася дня 22. серпня ц. р. Свідки оборони виказали нестійність акту обвинувачення і тому суд після кінцевих виводів оборонця посла д-ра Барана правосильним присудом дня 22. серпня ц. р. увільнив зовсім від вини і кари б. посла Антона Кунька і б. сенатора Миколу Кузьмина. В цей спосіб остаточно закінчено і заліквідовано всі карно-судові політичні справи, які їм обом виточила поліція й прокуратура в осені минулого року.

З Буковини.

Д-р Брандш не цікавиться українцями.

Черновецький „Час" 6 21. серпня ц. р. подає, що д-р Брандш, державний секретар для румунських меншостей, зломив своє слово, яким зобовязався перед українським політичним проводом у Румунії, що до українських справ буде ставитися прихильно і буде виконувати українські домагання. Але при призначенні інтеримарної комісії у Чернівцях обставав лише за жидівськими і німецькими заступниками, зовсім байдужий до українського і польського заступника. Члени комісії Косовські і Лучко вже почали урядувати. Так виконує д-р Брандш свою обіцянку супроти українців у Румунії.

Закарпаття.

Народний Дім в Берегові.

„Свобода" з 20. серпня 1931. повідомляє що заходами свідомих діячів кружка педагогічного т-ва повстане в Берегові Народний Дім, що буде мати величезне значіння в дальшому розвитку національної свідомости на Закарпатській Україні. В Народньому Домі буде теж інтернат для вбогих учеників. Свідоме громадянство присилає пожертви і дари з усіх закутин Закарпаття на будову дому берегівським громадянам.

ОСТАННІ ВІСТИ

ДИМІСІЯ МЕКДОНАЛЬДОВОГО УРЯДУ.

Із засідання мін. ради.

Коли Мекдональд на засіданні уряду зясував плян, який передбачує знижку підмог для безробітних, 8 міністрів заявилося проти, 13 за зниженою. З огляду на таку опозицію Мекдональд перервав засідання та поїхав до королівської палати.

24. серпня Мекдональдів уряд подався до димісії. Король поручив Мекдональдові утворити новий уряд. Райтерова агенція довідується, що Мекдональд представив уже королеві листу нового уряду.

Мекдональд переговорює з Болдуіном і і Семюелем. До кабінету війде теж лорд Рідінг, якого іменують секретарем для справ Індії.

Загально думають, що новий уряд ухвалить лише основні розпорядки для уздоровлення фінансів, що повинно статися з кінцем вересня. Парлямент розвязали би в жовтні і тоді теж мабуть відбулися би вибори.

Сер Томас згодився взяти участь у новому кабінеті, та сказав, що ніхто з членів ост. кабінету не може почуватися задоволеним з якоїнебудь редукції сусп. чинитьб, одначе повага положення велить, щоби щодо фін. рівноваги не було ніяких сумнівів.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПОС. ПАТЕКА У МОСКВІ.

Є чутки, що небаром мають початися переговори між польським урядом і СРСР. задля приготування торговельної умови. Одначе цю умову мав би попередити пакт про неагресію між обома державами. Польський посол у Москві Патек конферував, як відомо, перед виїздом у Варшаву, з ком. Літвіновом і караханом. Дня 23. серпня пос. Патек зложив у нар. комісаріяті закордонних справ проект польського пакту про неагресію. Проект цей приноровлений до умовин, витворених тим, що в 1929. увійшов у життя Кельогів пакт.

АНГЛІЙСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ У ЛЬВОВІ.

До Львова приїхав англійський журналіст Нюболд і замешкав у готелі „Жоржа". Нюболд є співробітником пром.-торг. преси в Англії і членом ріжних торг.-пром. організацій. У понеділок рано був Нюболд у львівського воєводи, якому сказав, що хоче зазнакомитися з госп. положенням Сх. Галичини, хоче теж відвідати фабрику потасової соли в Калуші і копальню нафти в Дашаві.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·96·50—8·97·50, **канадійський** доляр 8·86·50—8·87·00, **чеська корона** 0·26·25—0·26·50, **австрійський шіллінг** 1·25·00—1·25·50, **румун. лей** 0·05·00—0·05·50, **французький франк** 0·34⅝—0·35·00, **швайцарський франк** 1·73·50—1·74·00, **фунт штерлінгів** 00·00·00—00·00·00, **радянський червінець** 0·00—0·00, **німецька марка** 0·00·00—0·00·00.

Збіже.

Пшениця двірська з 1930 р. 20.25—20.75, жито одноліле з 1930 р. 20.00—20.50, жито збірне з 1930 р. 19.50—19.75, ячмінь двірський одноц. 14.75—15.25, ячмінь на мливо 13.75—14.25, овес гал. з 1930 р. 17.00—17.50, овес замоклий 14.50—15.00, кукурудза рум. 21.50—22.00, сіно солодке прас. 8.00—9.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 19.00—20.00, ріпак з 1931 р. 23.00—24.00, отруби житні 11.50—11.75, отруби пшен. 11.50—11.75, крупи гречані 41.00—43.00, макухи льняні 24.00—25.00.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.** 203 5—8

— **Конфіската „Діла".** Останнє (189) число „Діла" зайняла поліція за статті: вступну „Чи нова „пацифікація"?, яку сконфісковано цілу, крім польського тексту — документу воєвідського уряду в Станиславові. Далі сконфіскували передрук з несконфіскованої статті в **„Катовіцер Цайтунг"** — про українські справи від слів „Варшавська преса" — українське питання все таки у нас ще є". Це 47-ма з черги конфіската „Діла".

— **Гостинні виступи Мих. Голинського у львівській опері.** Довідуємося, що наш відомий співак Михайло Голинський перед своїм виїздом за границю виступить гостинно на сцені львівської опери в середу (26. ц. м. „Аіда"), в суботу (29. ц. м. „Жидівка") і в понеділок (31. ц. м. „Тоска").

— **З львівської хроніки.** На вул. Коперника авто Лв. 91474 потурбувало важко робітника Івана Беньковського. — На вул. Кохановського від пекарні „Сніп" потрутив Вавринчака Осипа, який сильно потовкся. — В лазні при вул. Божничій отруївся невідомим плином Готліб Альтшіллер. — До крамниці Германа Штапвурцля на Богданівці вломилися злодії і забрали „на памятку" тютюн вартости 2500 зол. — Тадей Кшачинський наїхав ровером на Тер. Копичинську, яка покалічилася при упадку на брук. — З мешкання Вільгельма Йоссого при вул. Цеховій, вкрали злодії срібну заставу вартости 2100 зол. — З крамниці „Брати Банк" вкрали злодії 10 кримських шкірок вартости 1200 зол. — До мешкання Анни Шабінської, при вул. Пильникарській, вломився злодій Ігнатій Тавбельман. Не вспів винести награблених річей: відважна жінка після довшої бійки придержала його і віддала в руки поліції.

— **Самогубство учениці.** На Знесінні Новім застрілилася абсольвентка торг. школи 18-літня Ол. Сильвестер. У листі написала, що відібрала собі життя з причини знеохочення до життя.

— **Летунська катастрофа підчас лету кн. Миколи.** Підчас лету румунського князя Миколи з Кракова до Львова один із ескорти польських військовних літаків, що супровожали князя, впав на полі села Великополе (пов. Городок Яг.). Літак знищений, пільот Дуткевич контужений. Князь Микола відлетів уже до Румунії.

— **З краєвої хроніки.** У Слобідці Вусовецькій, рогатинського повіту, 25-літній Степан Цимбалістий вбив залізними вилами свого батька в спорі за землю. — У Сторонятині, львівського пов., застрілив Іван Поворозник свою жінку. — Підсумки шкоди, яку зробила буря, виказують 3.400 ар. знищених плодів лише в рівенському повіті. — З нагоди 50-тиліття читальні „Просвіти відбулося в Яворові величаве свято.

— **Допомога безробітним.** Уряд Канади оплачуватиме кошти повороту до батьківщини всім безробітним чужинцям.

— **Пожежа.** В Слонську (пов. Дрогобич) в маєтку фондації гр. Скарбка згоріла стирта пшениці. Рівночасно пропали дві пари коней. Поліція веде слідство.

— **Новий замах на почт. амбулянс?** Польські джерела повідомляють із Самбора, що поліцай Куцель, конвоєнт почтового амбуляннсу, завважав двох людей, як крутилися невподалеки воза. Поліцай візвав їх, щоби станули, а вони пустилися втікати. Поліцай стрілив, одначе безуспішно. Уладнли погоню.

— **Присуд на службовика Т-ва „Професійної Освіти.** Як ми вже повідомляли, в Бересті над Бугом відбулася розправа проти Вісковського, бувш. комісаря поліції й службовика т-ва Професійної Освіти за те, що він украв 65.458 зол. Суд засудив Вісковського на шість літ тюрми з позбавленням прав.

— **Потрійна самоходова катастрофа й одна трамваєва.** На Гор. Шлеську, на дорозі, що веде до Більська біля Міколова авто купця з Катовиць Новака ударилося з тягаровим автом, що їхало в протилежному напрямі. Між ті авта ще попався й мотоцикль, який розбився зовсім. Авта ушкоджені тяжко. Шофер тягарового авта згинув на місці. Трьох людей з приватного авта було ранених. Два інші й той, що їхав мотоциклем, ранені лекше. — У Варшаві візник тягарового возу пробив дишлем осклений зовсім трамваєвий віз і вбив пасажирку Вісблютівну, пиністку з бару.

— **Убитий від грому.** В пятницю, 21. серпня ц. р. забив грім у селі Нагачеві, пов. Яворів, в год. 6.30 веч. селянина Семена Антонишина, його два коні і ялівку. Антонишин вертав саме на конях до дому і гнав з пасовиська худобу. В хвилині, коли ялівка задержалася біля рова, напитися води, спинився теж він сам і тоді наступив удар. Дві корови вийшли ціло. Убитий осиротив дружину й двоє дітей.

— **Гниє збіже на Радянщині.** „Колгоспи" і поодинокі господарства на Рад. Україні відмовляються збирати скошене збіже, яке лежить на просторі 12 міліонів арів і через дощі може зігнити. Влада оголосила мобілізацію комуністів, щоби рятувати збіже.

— **Трошки статистики.** В Польщі є 634 міст, 283 повіти і 14.747 сільських громад. На центральні воєвідства припадає 228 міст, 94 повіти і 1.300 сіл, на східні — 60 міст, 37 повітів, 373 сіл; на західні — 169 міст, 69 повітів, 7.025 сіл; на полудневі — 177 міст, 83 повіти, 6.048 сіл. На наші землі припадає найменше міських громад.

— **Хід повстання на Кубі.** Повстанці перемагають. В останньому часі здобули приступом залізничий вузол і пристань Нуевітас. Кубанський уряд проголосив мобілізацію всіх мущин від 16 до 50 літ.

—**Бють японців у Китаю.** В Тінґс-Тау юрба китайців напала на японську дільницю, знищила 60 домів і зробила погром японців. Водночас цісар Японії жертвував 100.000 єнів на допомогу китайцям з околиць затоплених виливом ріки Янг-Се.

— **Жертви грому.** В одному з домів туристів альпейських у Каринтії кулистий грім поразив смертельно 17 осіб, а 4 лекше.

— **І цигана обікрали.** Свояка циганського короля Риста Квєка обікрали на варшавському двірці. Коли він вів займаючу балачку з товаришами про майбутні вибори на короля, злодій Янкель Шайнлянд вкрав його пакуночок з 3000 дукатів. Злодія зловив сам циган, але гроші були вже в руках іншого злодія і пропали.

— **Боротьба з бандитами в Ню Йорку.** 21. ц. м. на вулицях Ню Йорку відбулася кровава боротьба поліції з бандитами. Багато бандитів убитих і ранених. Є теж ранені поліцаї та прохожі.

— **Радіева виставка.** У Берліні відчинили виставку радієвих апаратів у присутности 2000 гостей, здебільша з наукових кол і представників преси.

— **Нові винаходи.** Російський інжинір Макомін, який перебуває в Парижі, винайшов літак з рухомими крилами. Тимсамим швидкість лету буде піднесена з 170 на 300 км. на годину.

— **Новий спосіб охорони яєць перед псуттям** радить умістити їх в коморах, наповнених газом, який забезпечує яйця перед заразками і грибками. В Англії вибудували склад, який в той спосіб зберігає 5,000.000 яєць.

— **Як житиме Англія в 2032 р.** Аббат Індж з Льондону, оповістив свої здогади на цю тему в „Рояль Інститюшен". В 2032 р. Англія матиме 20 міліонів мешканців. Державна влада обійме контролю над приватним життям до тої міри, що супружжа, яке схоче мати дітей мусітиме одержати на це дозвіл. Ріжниці між загалом людей зникнуть: не лише одяги, теж і лиця людей будуть однакові. Люди, що перевищатимуть загал розумом, або тілесною красою будуть цінені так високо, як сьогодні мільонери. Назагал життя минатиме безтурботно. Злочинців не буде, а рідкі промахи проти законів каратимуться домом поправи. Всі країни світу в тій порі матимуть так розвинене народне господарство і техніку, що вповні будуть самовистарчальними.

Для ревматиків і тих що терплять на нервові болі!

Ніхто з тих, що терплять на ревматизм, подагру і нервові болі не повинен сумніватися в своє оздоровлення, бо вже тисячі упосліджених вернуло до здоровля при помочі Тогалю. Про свої досвіди пороблені з Тогалем пише нам п. Н. Шер, Львів, Ліндого 2/11 м. іншим таке: Від багатьох літ терпів я на ревматизм і велику рану в правій нозі. За весь той час ужив я безліч ріжних ліків, а також двічі був я в купелевих місцевостях за кордоном. Успіх був лише тимчасовий, болі верталися постійно і не відчував я поправи. Перед трьома місяцями звернув мені знайомий увагу на Тогаль, який я зараз купив в аптиці. Тогаль заживав я тричі денно по 2 таблетки. Вже в першім тижні відчув я значну полекшу, а в третім позбувся цілком болів і почуваю себе як новонароджений. Таблетки Тогаль буду кожному, хто терпить, горячо поручати. Таксамо як п. Ш. пишуть до нас тисячі, які приймали Тогаль при ревматизмі, подагрі, рві в суставах, нервових болях і голови, простудах і спорідненних недовганнях. Таблетки Тогаль є нешкідливі для шлунка, серця та інших органів. Тогаль не лише негайно усуває біль, але усуває в природний спосіб недугу зародки, отже поборює їх у самім зародку. Тому навіть у хронічних випадках осягнули люди при помочі Тогалю надсподівані успіхи. Коли кілька тисяч лікарів записує той засіб, тому кожний з повним довірям може закупити Тогаль. Отже спробуйте самі ще нині, але жадайте лише Тогаль. Бо нема нічого ліпшого! — В усіх аптиках, вже від зол. 2·— 379

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна зниска цін воєнних сирівців є вже вині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого роду воєнних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 15—?

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ольга з Могильницьких Садовська, жінка о. Миколая, пароха в Глинянах і внсл. глинянського декана, упокоїлася дня 1. серпня 1931 р. по довгій і тяжкій недузі в 62 році життя. З Покійною зійшов до гробу давній тип священичої жінки, яка не тільки була помічницею в праці мужа в парохії, найліпшою матірю і серцем родини, але й громадянкою, яку живо займали всі прояви церковно-народнього життя. Похорон відбувся 3. серпня ц. р. при численній участі околичних священиків та великого здвигу вірних. В. Їй П.!

—o—

СПОРТ.

БРОДИ.

Дня 23. серпня відбулися змагання в копаним мячі між У.С. К Богун і С.К.С. Соколом з виспідом 4:1 (0:0) в користь Богуна. Ворота здобули Гладуи II 2, Громяк II 1 і Вайсманович 1. Богун виступив в зменшеним складі (9). В останніх часах дається завважити більше зацікавлення спортом серед громадянства м. Бродів. Видців було около 250. Останні змагання виказали велику справність і зіграння українського клюбу так, що він не має собі рівного в Бродах. **Гр. В.**

—o—

Листування Редакції.

ВП. Е. Лоська, Прага. З присланої статті, на жаль, не скористаємо, бо з висловленим в ній поглядом ніяк погодитися не можемо.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 25. серпня в год. 7·30 „Вікторія та її гузар".

Середа 26. серпня в год. 7·30 „Аїда", гостинний виступ М. Голинського.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі) сьогодні та в наступних днях неділиний.

Малий Міський Театр сьогодні та в наступних днях неділиний.

МУЗИЧНА ШКОЛА САБІНИ КАСПАРЕК (вул. Кохановського ч. 4. тел. 85—43). Класи ритміки в нижчій школі і становій середній веде дальше проф. Софія Сайонтковська. 231

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Світ без кордонів" (Адам Бродніц).

КАСІНО: „Свавільні студентки", „Бастер Кітон боксером".

КОЛЬОСЕЙ: „Гріхи вулиці", „Лявіна".

ЛЕВ: Резигнація („Візьма любов").

МАРУСЕНЬКА: „Фатальна жінка", „Після присуду".

ОЯЗА: „Опір в опері" (Льон Чанеї).

ПАЛЯС: „Гаряча кров", „Трьох хресних батьків".

ПАН: „Мельодія щастя".

ПАСАЖ: „Тайна китайських пантофельків".

ХИМЕРА: „Клюб бездітних" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Корабель комедіянтів" і додаток: Звукова комедія.

УТІХА: „Гарольд Льойд женіться", „На фронті нічого нового".

Програма радіо.

Середа, 26. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 16·30, 20·15 Концерт. **Кенігсберг** (217,1) 16·15 Популярний концерт. 18·50 Скрипці. **Моравська Острава** (263,4) 21·30 Танкова музика. **Гільверсум** (298,8) 20·35 Концерт радіоорх. **Бреслява** (325) 20·15 Веселий вечір. **Штутгарт** (360,1) 19·45 Веселий вечір. **Букарешт** (394,2) 21·45 Скрипці. **Сотенс** (403,8) 20·00 Симфонічний концерт. **Стонгольм** (435·4) 20·00 Концерт солістів. **Рим** (441,2) 21·00 Італійська муз. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 Фрагменти з опереток. **Брюсель** (508,5) 19·15 „Росія 1931", відчит. 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 16·00 Концерт солістів. **Рига** (524,9) 17·00 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт солістів. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 16·30, 18·00, 19·00 Відчит. **Ленінград** (1000) 18·30 Трансмісія опери або оперетки. **Москва** (720) 19·30 Концерт. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Концерт з творів Чайковського. **Кенігсвустергавзен** (1634·9) 16·00—17·00 Концерт з Гамбурга. 19·20—20·00 „Політика в школі, відчит. **Париж** (1724,1) 20·45 Концерт.

Четвер, 27. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Концерт солістів. **Кенігсберг** (217,1) 19·35 Концерт оперової орхестри. **Братислава** (278,5) 19·05 Речіталь віолінчелі. **Бреслява** (325) 20·30 Жовнірі — опера. 21·15 Симфонія б-дур Баха. **Штрасбург** (345,2) 18·00 Оперова й оперетнова музика. **Штутгарт** (360,1) Камеральна музика. **Букарешт** (394,2) 21·00 Симфонічний концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт солістів. 21·00 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Гра на гітарі. **Прага** (486,2) 17·10 Грамофонові плити. **Міляно** (500,8) 20·45 Опера. **Брюсель** (508,5) 17·00 Камеральна музика. 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 19·40 Гра на скрипцях. 20·55 На селі і в місті, весела програма. **Мінхен** (532,9) 16·20 Концерт солістів. 20·15 Ораторія Ліштя. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська орхестра. 19·10 Концерт солістів. **Любляна** (575,8) 21·30 Оперові дуети. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 17·00 Відчит 19·30 Година матері. **Осльо** (1071,4) 22·05 Хоровий концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Французька музика. **Москва** (720) 19·30 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 16·00—17·00 Концерт з Берліна. 20·00—20·30 Образки з сучасної Росії. Проблема подружжа в більшовицькій літературі.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 26. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·05 Програма на біжучий день 12·10 15·10, 16·30, 21·15 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави 13·45 Пластовий комунікат зі Львова. 16·00—16·30, 19·40 - 21·15, 21·20—22·25 Трансмісії з Варшави. 16·45 Спортовий комунікат. 16·50 Радіохроніка з Варшави. 17·10 Словинські пісні відспівав М. Мартіні (відомий український бас-баритон). 17·35 Відчит з Кракова 18·00 Легка музика. 19·00 Вісчина. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

Четвер, 27. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·05 Програма біжучого дня. 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 19·40 Грамофонові плити 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·25 Відчит з Варшави. 15·45 Львівський комунікат. Л. О. П. П. 16·45—17·10, 9·50—21·30, 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави. 17·35 Стиль сучасности, відчит. 18·00 Фортепяновий речіталь і романтичні німецькі пісні, які відспівав п. Й. Фінцдер (бас). 19·00 Вісчина. 21·30 Жінка зі серцем, авдиція. 22·25 Програма на слідуючий день 22·30 Скрипці. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка на правах приватности у Львові відбудуться в днях 31. серпня і 1—3. вересня. Початок науки 4. вересня. Програма науки обіймає усі предмети (інструментальні та теоретичні) консерваторійного наукового плану. Ведеться концертовий курс (фортепян, скрипка), педагогічний курс для кандидатів до державного іспиту з музики і співу (для середніх шкіл загально образуючих) та доповняючий курс для кандидатів до дипльомового іспиту (для музичних шкіл). Як попередними роками так і на новий шкільний рік одержав Музичний Інститут право звороту оплати шкільної для дітей державних урядників. Секретаріят урядує і дає всякі інформації щоденно від год. 3—7 веч. — **Виділ Музичного Товариства ім. Лисенка у Львові.** 260 2-4

Жертву на інвалідів У. А. зол. 15 замість квітів на могилу бл. п. Д-ра І. Ціпановського в Кодимі вложили Олександра та Юзіяя Чайківські в Станиславові. 275

У прив. учит. жіночій Семинарії С. С. Василіянок у Яворові з правом приватности рік шкільний 1931/32 розпічнеться торжественним Богослуженням дня 2. н. ст. вересня. На днях 31. серпня, 1. і 2. вересня додатково відбуватися будуть вписи і вступні іспити на I, II, III. і IV. курс. Ново вступаючі ученці обовязані долучити до подання: 1) метрику. 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) короткий життепис і 4) свідоцтво лікарське. — **Дирекція.** 280 1—3

Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил у Сколім улаштовує в неділю 30. серпня н. р. на горі „Ключ" біля Труханова, в скільським повіті, богослуження за полеглих там Українських Січових Стрільців у бою з москалями підчас світової війни. В 11. год. рано відправиться Служба Божа з проповідю, а опісля буде панахида. Поїзд Стрий-Лавочне відїздить зі Львова в год. 6·45 рано, а приїздить до Синевідська Нижнього „Бубнище" в год. 9·35, де будуть ждати фіри на гостей зі Львова.

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

КУПІТЬ МЕНІ Стрілецькі Пісні Ярославенка на фортепян зі слонами за 10 золотих. 234 2—3

ПРИЙМАЮ на станцію Фортепян дома. — М. Цегельська, Дунін - Борковських ч. 9. 253 2—3

2 КІМНАТИ окремі, мебльовані з уживанням лазнички і телефону до винайму. Куркова 61. Тел. 73-30. 257 2—2

УЧИТЕЛЬКА з довшою практиною гадає цілорічної лекції на провінції з обсягу 7-клас. нар школи, або нижчих кляс гуман гімн. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Учителька-32". 250 3—8

КАНДИДАТ адвокатури, рутинована сила пошукує від дня 15. вересня н. р. заняття. Ласкаві зголошення проситься слати до Адміністрації під „Праця". 266 2—2

ПРИЙМУ на станцію учнів (нищ). Дешево. Хранкова. Руська 3/III. над Парохіяльним Урядом. 230 2—3

МЕБЛЬОВАНА кімната 2 вікна, фронт, суха, тепла, постійному льокаторові. Винниченського 31. 248 1—4

ГІМНАЗІЙНІ УЧЕНИЦІ, найрадше з нижчих кляс, прийму на станцію. Поміч у науці. Фортепян. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Середмістя". 249 2—2

БУДІВЕЛЬНІ ПАРЦЕЛІ в столітнім парку і овочевих городах, у віддалі 5 хвилин пішки від центру міста, в окруженні кількадесяти моргів сусідних городів, при знаменито уряджених вуличках — можна купити. Система бльокова і вілева. — Відомість і необовязуючі оглядини під: Ян Роман, 50 Пекарська, Львів. 135 4—?

ВПРАВНА інструкторка шукає лекції на виїзд з обсягу всіх кляс гімназ. і народніх. — Зголошення до „Діла" під „Академічка". 274

ПРИЙМУ двох учеників в вищих клас на мешкання з харчем при одній особі. Ціна поміркована. — Львів, Коломба 11. відомість у сторожа. 268 1—2

ГІМНАЗІЙНИЙ УЧИТЕЛЬ, філольог, з кількалітною вчительською практикою, прийме на селі лекцію на цілий рік. Найкращі поручення. Умовини за порозумінням. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під: „Філь-кляс", 269 1—2

КАМЕНИЦЮ двоповерхову, передвоєнну, солідна будова, залізо-бетон, 38 убікацій, дохід нетто 4.500 зол. річно за 50.000 золотих продасть управитель тойж. — Львів, Телефон 70—78. 271 1—5

ВИНАЙМУ солідним покій і кухню. — Відомість Павлінів 12 в. Двері 4. Партер. 284 1—2

У ДОРІ, відомій найзнаменитщій в краю гірській кліматично-лічничій стації **Пансіон „Олена"** відчинений весь рік. Для реконвалесцентів особлива опіка. Ціни помірковані. Інформації дає власниця. 278 1—3

ПРИЙМУ 2 учеників або учениць на станцію. Покій ясний, теплий; харч першорядний; ціна дуже поміркована. — Потоцького 110. II. п. на право 279 1—?

ПОКІЙ сонячний, умебльований для двох студентів (ток) від вересня до винайму. Окремий вхід. Потоцького 14. мешк. 7. 283

ПРИЙМУ на станцію учеників. Окрема кімната, евентуально фортепян. — Зголошення Куркова 14. ч. дверей 9. 282 1—2

ПРИЯМУ НА СТАНЦІЮ 2—3 учениці до окремого покою — з цілим утриманням. Пяніно в хаті, ціна поміркована. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під **Добра опіка".** 276 1—3

СТУДЕНТАМ винайму покій з утриманням. Самітна. — Баркет. Кохановського 74. партер. 272

СУБСТИТУТ нотаріяльний змінить посаду з днем 1. жовтня н. р. — Зголошення у М. Басараба заст. нот. у Тлустім ад Чортків. 273 1—3

РУТИНОВАНИЙ конципієнт з 4-літньою адвокатською і судовою практикою обійме посаду зараз, евентуально від 1/10 1931. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Правник". 277 1—2

ДЕНТИСТИЧНЕ заведення Гебера, Львів, Академічна 18 пошукує лікаря-дентисту. 285

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТИЧНЕ

Й Гебера ЛЬВІВ, Телєфон: 37-53. вул. АКАДЕМІЧНА ч. 18.

для Впр. Духовенства і П. Т. учителїв з родинами приступні ціни і догідні умовини сплати. 247 2—5

Подяка.

Тяжким горем прибита родина по причині смерти бл. п. **Ольги з Могильницьких Садовської** складає найщирішу подяку Усім, які виявили Їй своє співчуття та віддали останню прислугу Найдорожчій Покійниці. У першу чергу дякуємо Впр. і Всч. Духовенству за сл. Літургії за душу Покійної та за участь у похороні; а саме Вспр. і Всч. ОО. І. Шлєнзаконі дат. парохові і деканові та Т. Клецанові дат. катехитові з Гнилян, сов. Вол. Дом. Садовському зі Львова, дек. Вас. Терешукові, сов. Омел. Боберському, Евг. Моніцбовичеві, сов. Евг. Костишинові, Ник. Куцинькому, Ст. Стецеві, Вол. Свистунові, Пос. Медицькому, Кл. Шостакові, Юл. Мазякові. Зокрема складаємо щире Спасибіг за прегарні прощальні слова Впр. і Всч. ОО. Кл. Шостакові, сов. Евг. Костишинові і Дорогому Стрийкові сов. Вол. Дом. Садовському. Дякуємо також Церковному Братству та Церков. Хорові з Гнилян за звеличання сумного обряду. **о. Николай Садовський** муж, **Климентина і Святослава** дольци, **о. Роман Височанський і о. Вол. Левицький** зяті, **Милослава, Богдан і Надія Височанські** внучки, **Емілія Руденська** сестра, **Д-р Володимир, інж. Антін і Д-р Ярослав Могильницькі** брати.

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10

Ч. 191 (12.847). Львів, четвер 27. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На шкільний сезон
КНИГАРНЯ „ПРОСВІТИ"
ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 1.
поручає шкільні підручники і приладдя для всіх шкіл.

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки,
тому обезпечайте
ЗБІЖЖА Й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Безконечна тема.

Ще один вимовний польський голос на польсько-українські теми.

Українська проблема в Польщі стала вже для польської публіцистики безконечною темою, — темою, на яку може писати менше або більше цікаво чи пікантно, чи сенсаційно не тільки кожний польський публіцист, але й кожний більше або менше видатний польський громадянин. Приїдуть до Польщі якінебудь чужинці, що цікавляться українською справою, — це вже дає польській публіцистиці змогу городити на цю тему найріжнородніші небелиці, малювати найріжнородніші перспективи (грізні а нераз і забавно веселі), чи накінець розкривати найфантастичніші програми для розвязки українсько-польського питання. Досі занотували ми на сторінках „Діла" за кільканацять повоєнних літ уже цілі сотки всяких польських проектів на розвязку українського питання, при чім багато між ними було однозгідних, але українська справа як була нерозвязаною перед, скажім, десяти роками, так осталась такою самою скомпльікованою й нерозвязною досі, як стояла на мертвій точці тоді, так стоїть на ній і тепер. Станеться щось у краю, якийсь напад чи вибухне пожежа — все це приписується відразу українцям і знов пишеться безупину на теми польсько-українських відносин. Слідкуючи так за польською публіцистикою від десятка літ, приходимо до пересвідчення, що в ній ця тема ніколи не переживеться. Вона для неї буде безконечною, так як безконечною і незвичайно дразливою стала вона для всіх польських політиків, що крутять нею як швець шкірою і ніяк нічого з неї не можуть викрутити. Словом квадратура кола! Але квадратура для польської політики і публіцистики. Бо для нас ця справа представляється далеко ясніше та простіре.

Ось до безконечної черги польських публіцистичних голосів прибув сьогодні ще один. Голос доволі різкий, у польській публіцистиці відокремлений, але неповний, бо автор з висунених преміс не робить ніяких льогічних висновків, а перескакує раптом з реального світа в світ ілюзій і фантазій. Маємо на думці обемисту статтю д-ра Ольґерда Гурки, б. редактора припиненого минулого року щоденника „Дзенник Львовскі", опубліковану на передовому місці у львівській „Газеті Поранній" з дня 26. серпня (ч. 9679) під назвою „Польсько-українське питання в зеркалі обективних розважувань".

Автор каже, що досі ставили польсько-українську справу (роз. у Польщі) нещиро як поляки так і українці. Одні й другі ховали голову в пісок перед „засадничими труднощами" цього питання. На це складалися всякі причини, а найважнішою з них була та, що ні одні ні другі не мали відваги сказати правди в очі своїх громадянства, йдучи все по лінії найменшого опору. Наслідком такої поведінки обманювали самі себе. Бо

> „ані українські самопотішування, зокремаж потішування своїх молоденьких „героїв" з Галичини, що справи „України" стоять щораз краще, щоби тільки триматися далі гострої та непримиримої тактики, ані також польські публіцистичні пописи, що руский селянин є ворогом змагань своїх українських політиків, не відповідають дійсности".

Українські провідники, твердить далі автор, програвши справу творення своєї держави, покривають тепер свої невдачі підсичуванням несамовитих метод у політиці, які утруднюють розвиток їхньої власної справи і будуччини. Обмежившись крім того виключно до питання Сх. Галичини, тратять щораз більше контакт з з Наддніпрянщиною.

„З другої сторони — читаємо у статті — публіцистичні польські міркування, що непримиримо становище українських політиків, без сумніву зрештою чуже більшости руского селянина, є ділом горстки студентів та інтеліґентів, дуже ярко пригадують рапорти російських губернаторів і австрійських радників з XIX. віку, що означували польські рухи, як ділo **„незадоволеної шляхти" і горстки молоді,** для якої польський хлоп чужий, бо він на загал шанує уряд і любить цісаря. Нема сумніву, **що польський хлоп у рр. 1846—63 був більше чужий для рухів своєї інтеліґенції, ніж теперішний український селянин для акції самостійників, чи навіть УОВ або УОН,** а всеж польський незалежницький і національний рух був цілком конкретною річю. Тайна лежить у тім, що взагалі всі національні рухи від німецьких „фрайгайтскріґе", починаючи, були ведені горсткою інтеліґенції та студентів, але всеж зміняли карту Европи. Не поможуть також до розвязання українського питання псевдо фахові твердження, що українці не нарід, а їх мова то діялект і т. п., бо нарід це виключно справа самопочуття і волі, а літературна продукція України перевищає наприклад болгарську. Ірляндці мали ще менше даних на те, щоби себе звати народом, уживаючи майже виключно (87 проц.) мови свого ворога, а всеж цілі віки вели вони боротьбу за свої права і осягнули результати. Подібно накінець, коли українська справа дійшла аж на тапету Ліги Націй, не вистане з боку Польщі обурюватися на Европу чи Англію, що мішається зі своїми опініями та інтерпеляціями до українських справ, бо та сама Европа, чи її опінія, навіть без підстав у застереженнях конференції амбасадорів, мішалася все перед війною до чужих справ, чи вони були німецькі, російські, австрійські чи турецькі. При цілій низці і ліберальних товариств і пацифістичних міжнародніх і т. д. опінія Европи все в меньше чи більше властивий спосіб буде мішатися до чужих справ, так як це робила перед війною навіть супроти найбільших потуг у справах б. королівства польського, або Познанщини і перед цього роду інтервенціями не відступить навіть зі страху перед громами найпочитніших наших щоденників. Скажім собі це щиро в очі, замість вигідних і популярних оман, а також безцільних претенсій. Заграничній агітації протиставмо ясну програму розвязання цієї проблеми, але таку, що моглаб промовити вправді не до наших здецидованих ворогів, але бодай до нерадих нам. За відповідь не вистарчать ані нещирі запевнювання галицьких українців, що домагаються виключно національних прав і справедливости, ані загальникові польські гасла зичливости і толеранції без вироблення спрецизованої політичної програми, гідної держави, яка прямує мирно до великодержавного становища в Европі".

Далі каже автор, що цілу справу треба „взяти за роги засадничих труднощів". А ці труднощі, на його думку, коріняться у **„позірній неможливости погодження засади непорушности наших теперішних границь з українськими незалежницькими аспіраціями".**

Після того всього треба булоб сподіватися від автора якоїсь конкретної програми на розвязку тієї складної проблеми з „позірними" трудностями. Але він її не дає. Спинившись на характеристиках двох національних демократій (польської й української) і ствердивши на початку характеристики, що тільки вони (тобто ендеки і УНДО) мають під теперішню хвилю „спрецизовані програми взаїмної екстермінації" п. Гурка перекидається раптом на церковну ділянку, „доказуе" вагу греко-католицтва для українців, а шкідливість протиунійного наставлення ендеків, щоби потім пригадати 21. квітня 1920 р. тобто дату відомого варшавського договору з УНР, коли то „марш. Пілсудський подав руку до згоди та співпраці урядові Української Народньої Республики" та зробити накінець у своїй статті такий дивоглядний висновок:

> „Цій тодішній ідеї марш. Пілсудського треба нині тільки інтерпретаційних слів, достосованих до ситуації теперішньої хвилі. Одначе попри те треба повторити, що труднощі, які заключаються у розбіжности засад є при дотеперішнім способі думання обох сторін незаперечною перешкодою, бо без сумніву ні один поляк при найприхильнішому наставленні для ідеї майбутньої України, не може **допустити думки про втрату свого правного і фактичного володіння у полуднево-східних воєвідствах, а також на Волині,** а величезна більшість тих, які вважають себе за українців, просто не може собі уявити будучої України без Східньої Галичини".

У першій частині статті немало цікавих і тверезих думок. Зате, прочитавши її другу частину, диву єшся, як можна взагалі таким чином до справи підходити. Вийти з заложення, що невиносимі польсько-українські взаємини треба за всяку ціну наладнати, взявши „за роги засадничі труднощі проблеми" і дійти потім до висновку, що їх наладнати неможливо — це значить бити самого себе, самому собі перечити, та й дати накінець доказ несеріозного політичного думання. Колиж під тим „бранням за роги засадничих труднощів проблеми" автор розуміє якесь достосування чи якусь інтерпретацію варшавського договору з 1920 р., тобто коли галицьким українцям доручає зрезигнувати з Галичини, махнути рукою на її долю як у теперішности так і в будуччині, а натомість віддатись тільки мріям про незалежну Україну над Дніпром, то значить, що він ставить справу нещиро, рахуючи на людську наївність. Бо як можна „розвязувати" українську проблему у Польщі при допомозі якихсь грушок на вербі, ще й до того поза границями Польщі. Коли українці кажуть, що їм належаться в Польщі такі-то і такі-то права, то автор наведених „обективних роздумувань" відповідає їм: та цеж дурниця, ви думайте над тим, як побудувати Україну над Дніпром. Сміх тай годі! Така ментальність усіх т. зв. санаційних політиків.

—o—

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 20. sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 183. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 16. sierpnia 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 379/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 20. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16. sierpnia 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 183 z daty Lwów, dnia 16 sierpnia 1931 r. zawierającego: w artykule p. t. „Do czoho wono dijde" w ustępie od słów „Jak wyhladaje" do słów „napewno ne zdywujut" znamiona występku z § 24 ustawy prasowej, zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu podanie do wiadomości osnowy pisma skonfiskowanego „Dilo" z daty Lwów 7. lipca 1931 Sygn. VI. I. Pr. 322/31. co odpowiada znamionom występku z § 24 ust. prasowej. — Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medynski wr. — Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Умовини міждержавного роззброєння.

Попри гостро актуальні справи світової політики, що виринули в останньому часі на денний порядок, справа міжнароднього роззброєння не тратить ні дрібки на своїй актуальности і хоча зійшла хвилево на дальший плян, не перестає цікавити людей, що раді налаштувати краще міжнародні взаємини. Відомий французький політик сенатор де Жувенель на запит представника „Нав Фрая Прессе", чи вірить в роззброєння европейських держав, відповів, що не тільки вірить, але певний, що до цього мусить прийти, розуміється, не зараз, але після низки міждержавних конференцій. Не дармо дається людям ясно зачеркнений ідеал, який так довго буде їх інтересувати, аж врешті діждеться здійснення. Станеться це подібно як з господарською проблемою шляхом міждержавнього порозуміння і взаємних уступок.

Які саме способи мали би довести до розв'язки цієї проблеми? На думку сенатора Жувенеля слід перш усього обмежити і контролювати видатки на збройну силу. Трудноші поділити на групи й усувати постепенно. Зачати від військової авіяції, яку найперше слід обмежити. На випадок війни Союз Народів має перемінити воєнні літаки всіх держав на міжнародню поліцію й вжити її проти напасника. Державу, що не пристане до цього табору, будуть уважати за напасника. Якщо так буде, війні прийде радикальний конець, бо авіятика це страшна зброя, яку мусимо вжити проти війни та в користь мира. Одного тільки не треба забувати: міждержавна організація мира неможлива без попередньої міждержавної господарської та політичної організації. Щоби завести в Европі мир, спокій та добробут, слід наперед створити атмосферу взаїмного довіря та господарської співпраці

—o—

Мрачні перспективи.

Наслідком фінансової катастрофи, що потрясла державним організмом кількох середньоевропейських держав, особливо Німеччини, в Базилеї радив недавно комітет банкирів, заінтересованих у величезних кредитах, які завдяки господарській політиці Німеччини з короткоречинцевих силою обставин перемінилися в довгоречинцеві. Розвязка проблеми була дуже важка, бо діло в 7 міліярдах марок, яких Німеччина не в силі сплатити. Конференція скінчилася тим, що представники інтересованих фінансових кол відложили рішення справи на шість місяців, звалюючи відповідальність за дальший хід справи на політиків. Вони мають напротязі шістьох місяців створити умовини, щоби ті короткоречинцеві кредити можна було змобілізувати, а це може статися тільки тоді, коли хтось допоможе Німеччині новими короткоречинцевими кредитами у висоті 2 і пів міліярда марок.

Чи воно можливе? У звіті, що появився після невдалої конференції, сказано так: „Як довго взаємини між Німеччиною й іншими европейськими державами опиратуться на основі приязної співпраці та обостороннього довіря і через те відпаде головна причина внутрішніх трудноші для Німеччини, ніщо не спинюватиме мирного господарського розвитку. Це перша і рішаюча передумовина кредитової здібности".

Отже хто після створення приязної міждержавної співпраці мав би принести жертву задля санації Німеччини. Нема сумніву, що натяк відноситься до Франції, яка при кредитовій абстиненції Америки та фінансовому вичерпанні Англії одинока розпоряджає більшими капіталами. Та чи схоче Франція зміцняти Німеччину, щоби рятувати англійські, швайцарські та голяндські короткоречинцеві кредити? Питання, на яке можуть відповісти тільки французькі капіталісти й політики. Покищо з французького боку радять Німеччині вступити на дорогу самодопомоги та виказати добру волю, що хоче довги сплачувати. А що при теперішньому внутрішньому положенні німецької держави це неможливе, то дальший хід подій сповитий загадочною мрякою.

—o—

До чого це доведе?

(Допис зі Золочівщини.)

Підгірці, 24. серпня 1931.

Дня 22/VIII. 1931. прибув до села Підгорець квадрон 4. піонірів, стаціонований у Львові Жовківська 52, на хвилевий побут підчас вправ. — В год. 8-ій вечором по скінченій вечірні жовніри цього відділу напали на повертаючих з вечірні і з молочарні людей, мешканців села і почали їх бити без найменшої причини куплями і колами з плотів. У висліді цеї розправи військових із спокійними мешканцями оказались тяжко побитими такі: Степан Кокір (перебиті ноги), Михайло Бедрій побитий по плечах, Степан Король підбите око і перебита нога, Мирон Бокій, форналь на цілому тілі, Антін Якимович на цілім тілі. Легко ушкоджено на тілі слідуючих: Михайла Сікорського, Василя Покощького, Степана Сеника, Володимира Бедрія, Михайла Ковальчука, Мирона Павлова (дяка), Івана Горніка, Йосифу Горнік і богато інших, яких не вспів я зареструвати. Жовнірів хтось до цього намовив, бо покликувались на місцевих інформаторів, що мовляв „nam mówiono, że tutaj ludność bardzo niespokojna i potrzebuje karnej ekspedycji". Замітно, що у побитті брали участь підстаршини, а найбільше капраль Довбонь, а вахміш, коли йому про це донесено, ще похвалив військо. — Ці самі жовніри старались перешкодити в роботі місцевому молочареві і прислузі і приказали гасити світло. Молочар Гриць Якимів не послухав і продовжував роботу далі. Згаданий Довбонь мене особисто зневажив. Самовільно став виганяти мої коні зі стайні, а коли я на це не позволяв, заладував кріс і погрожував, що стрілятиме. Я всеж таки до стайні не впустив; колиж він приказав насильно брати мені сіно, я жовніра відтрутив, а сіно відобрав. — За яку годину прийшов вахміш із плютоновим, щоб я оправдався за що „potrzeam żołnierzy". Я розяснив їм їхне поведення і ці не лиш не скартали спричинників, а ще погрозили мені судом за зневагу польського жовніра. Команданта-офіцера годі було дошукатись; а поліція вправді вислала постерункового і він стягав протокол з події на моїм подвірю, але мабуть був спричинником побиття невинних мешканців. — Я про все доніс до староства в Золочеві. Відділ після події відійшов раненько в 6-ій г. у напрямі Бродів.

о. Василь Пришляк.

—o—

В осіб пригноблених, виснажених, неспосібних до праці природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** побуджує обіг крови, спріпляє хист до думання та охоту до праці. Можна дістати в усіх апт. і дрогеріях.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 27. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р В. МАКОВСЬКИЙ. 5)

Моє лікування.

„Помірки". — Пляжа, свобода та правильник. — Нова ординація. — Дві Марисі.

— А ви ще там не були? питає мене склепар, де я купую овочі.

— Де?

Він вказує пальцем угору. Дивлюся поперек на цілу ширину дороги, хитається на широкій бинді проречистий напис: „Одвєдзь Помяркі".

— Ні. А там варт бути?

— Авжеж — сміється купець хитро, — але не самому...

І я туди подався пішки; цеж належить до „ординації". І — сам (теж ординація). Що таке „Помірки"?

Я волів би Вам прислати фотографію з тих „Помірків"; — це так сказати, не такі „помірки" (нивки за загумінками або на зарінку), як у Вас, а зовсім інші „Помірки". Вони від Трускавця віддалені 3 кільометри; дорога тяжка через дуже стрімку гору. Була там копальня земного воску; звідти добувають „Нафтусю" і ведуть її рурами до Трускавця. Там — гарний, густий ліс із квітистими насадами і полянами. Там є, якби Вам сказати, — є вельми цілющі, йодовосільні і... соняшні купелі, або — крути верти, говорім без „обрізків", — там — трускавецька пляжа!

Ось де я їх найшов, ті всі трускавецькі мавки і нявки і тих всіх трускавецьких хованців-галянців. На пляжі в Поміркаx!

Щоби дістатися до басену, треба перейти досить простору, гарним мілким (кажуть що морським), піском всипану пляжу, а як коли напр. у неділю або свято зполудня, то й перепхатися поміж живу виставу всяких купелевих мод і костюмів, якими прикрашені або й неприкрашені більш чи менш пружні та стрункі статі перемішаних купальниць і купальників.

Треба бути справедливим і сказати, що ця пляжа має воду (купальні). І то знамениту, мінеральну: солоницю з каінітом, йодом і сіркою. Видно це по колірі і чути по запаху. Є окремі басени для дітей, окремі для тих, що вміють плавати і не вміють. Став глибокий місцями на 8 м. Спід мулистий. Ресторан, лодки, музика, теніс — одним словом, зразок морської пляжі.

А на пляжі? Як на пляжі — свобода!

Свободу на тепершніх пляжах, описати точно годі; в ній або треба бути, або — її собі уявити, одначе не обмежуючи уяви... Мале спостереження з мого боку Вам, Пані, богато допоможе. Ось усюди на помірецькій пляжі є повивішуваний купальний правильник; це свідчить про лад. Ціла низка постанов, осторог і заборон. Між іншими є такі: „Вільно купатися тільки в **прилічних** костюмах", або „Просимо на терені купалень поводитися **прилично** під загрозою таких а таких кар, аж до заборони вступу до купальні". І т. д.

Ці постанови говорять самі. Вони-ж досто образливі і певно не висіли би, якби не були тут потрібні.

— Чи вони доцільні?

— На мій погляд — дуже доцільні, та мало успішні. І дотично костюмів і поведінки. Словом — свобода!

Та це — й ціла атракція „Помірків".

В будні глоти нема; більше глядачів, як купальників. Віддалення, їзда, окремі вступи утруднюють дещо демократичну свободу. Дещо свобідніше і „тісніше" тут по неділям, а ще в спеку. Одні купаються; інші одинцем або групами, а то й дуже проречистими та інтимними „беруть" соняшні купелі; деякі на човнах, граються, забавляються, або охолоджують себе в ресторані.

Одним словом — пляжа!

І добре, що я туди пішов. Бо чим є живець — без пляжі?... Аби це була єрусалимська чудотворна овеча купіль, жінки туди не поїдуть.

Я лікареві про цей свій „лівий ухил" ні чичиркнув. Одначе він на другий день ніби смішком мене випитував, чи я „їм мясо, або пю алькоголь".

Я притьмом відцурався і гадки такої. (Прецінь „мала горяча з капустою" і „дві малі львівського" на Поміркax по маршу і змученню — без значіння!).

Справдив, що мій загальний стан „малощо", але „де-що" попразяєсь...

Значить, — я на добрій дорозі!

Після 10 днів „вступної" курації, мій лікар дав мені другу, ще складнішу та твердшу. Ця друга курація мала вирішити про вислід мого лікування.

Зараз першого дня, я з непохитною постановою забрався складати новий поділ годин.

Сиджу в холодку дуба біля Міцкевича і заживаю поволі „Марисі", як ось чиясь легка рука спочила лагідно на моїх плечах. Самотужки повертаю туди голову: Марися!

Але цим разом справжня, жива Марися, моя давніша знайома.

Колись („а те, що минуло, не згадуйте пане брате") дуже (без „ще"), нині — „ще дуже" гарна; дарма, що в небезпечному вже віці.

— І Ви тут?... Коли приїхали?... Чи давно?... Що?! вже другий тиждень як Ви тут? А деж Ви зашилися, що Вас ніде не видати?... Ха, ха, ха! на що, на що?... На серце лікуетеся?... Ха, ха!

— Ради Бога! Не заливайтесь, Пані, таким сміхом, люди зглядаються...

Але вона аж плакала, так сміялась: „Прийшов на пса мороз", ха, ха, ха!

Зимної Марисі я вже не допив; пішов з теплою у парк.

Після літ розстання, звів нас припадок і цей хитрун зводив нас тепер частіше. (І в Трускавці тиждень має лише 7 днів!) чи на есплянаді, чи біля „Нафтусі", „Марисі", „Броні", чи в парку все ми якось зустрічалися — „припадково".

Зрозумійте, Пані, що для давньої знайомої (ще й тут самітньої) годі було відмовитися від товариської чемности. Тим самим зрозумієте, що ця „диверзія" мусіла в основах захитати складною програмою моєї нової „девятиднівки".

Моя знайома любить дальші прогульки, але не любить ходити сама. А ще, як мені сказала, що вона також у своїй ординації ріжні години „зредукувала", то і я перед проходами обмежив, а то й зовсім зредукував заживання „Нафтусі". За те по проходах...

(Докінчення буде.)

—o—

Анґлійський журналіст у Львові.

Про відношення п. Нюболда до українців.

Львів, 25. серпня 1931.

Польська преса принесла сьогодні вістку, про те, що в понеділок приїхав до Львова англійський журналіст п. Нюболд і замешкав у готелі Жоржа. Цю саму вістку подали й ми. Коли ж вертаємо до неї ще раз, то робимо це тому, що частина львівської польської преси заопатрила цю вістку ще таким „коментарем":

„На прибуття анґлійського журналіста зареаґували в характеристичний спосіб місцеві українські політики зпід знаку УНДО. Довідавшися про приїзд анґлійця, панове ундівці з Пеленським на чолі сейчас побігли до готелю Жоржа, щоби його повитати і поговорити з ним про політику. Одначе візита не вдалась, бо п. Нюболд доручив готелевому портієрові заявити, що делеґацій не приймє".

Так написало „Слово Польске". Натомість „Ґазета Поранна" подала теж зачерпнуту в готелевого портієра або в якогось, виручуючого його в портієрській службі, аґента, інформацію такого змісту:

„Як довідуємося, вчора у ранніх годинах явилися в готелю Жоржа українські посли з пос. Пеленським на чолі, що намірялн окружити п. Нюболда своєю опікою, подібно, як недавно перебуваючих у Львові анґлійських парляментаристів пп. Дейвіса і Бара. П. Нюболд казав анонсуючому їх портієрові заявити, що з панами українськими послами не думає говорити".

Прочитавши наведені інформації, ми звернулися до найавторитетніших українських джерел за вияснеиннями в цій справі. І ці вияснення ми дістали. У їх світлі справа представляється так: Перш за все слід зазначити, що до готелю Жоржа ніякі українські посли в понеділок не ходили. А далі слід ствердити, що ще минулого тижня появилась у польській пресі з варшавських джерел зачерпнута вістка, що до Польщі, зокрема до Галичини приїжджає англ. журналіст Нюболд. Ніхто з українських кол його приїздом виїмково не інтересувався. Бо коли приїжджають зчаста чужинні журналісти і якщо бажають говорити з українцями, то звичайно самі до них голосяться і дістають усякі бажані інформації. П. Нюболд поступив інакше. Він написав листа до одного львівського свого знайомого неукраїнця, в якому просив, щоби йому приготовити у Львові стрічу з митрополитом Шептицьким і з головою УНДО. Далі просив, щоби хтось з українців зголосився у нього в понеділок ранком у готелі Жоржа та повідомив про речинець і місце його стріч з обома названими особами. Коли ми дістали такі інформації від постороннього людини, бо від неукраїнця, то бажали п. Нюболдові допомогти в цих стрічах. У тій ціли телефонував один наш громадянин перш за все до готелю Жоржа, питаючись, чи п. Нюболд є. Коли ми довідалися, що він приїхав, але хвилево відсутний, бо пішов до анґлійського віцеконзуля, то перш за все старалися підготовити названі стрічі. Коло 12. години телефонував знов наш відпоручник до готелю Жоржа, питаючись, чи п. Нюболд є вже в готелю. На це хтось (невідомо хто) спитав, хто говорить. Коли йому відповіли, що пос. Пеленський, то цей хтось (може портієр, а може хто інший) заявив, що п. Нюболд казав сказати, що з пос. Пеленським стрічатись не може. Ниві бачимо в польській пресі на ту тему злослині замітки.

Чи п. Нюболд так казав, чи ні — ми не знаємо, але коли то правда, що він дав свою згоду оголосити це в польській пресі в такій формі, що він, мовляв, з українцями говорити не хоче чи не буде, то це щонайменше дивне. Бо пощож у такому випадку він писав листа до знаної йому особи, щоби йому влаштувати стрічі з митрополитом Шептицьким і головою УНДО? Очевидно, що публікуємо вістку про ті заходи п. Нюболда тільки тому, що він дав портієрові (?) готелю і польській пресі право опублікувати те, що вона опублікувала.

Загально при цій нагоді заявляємо всій польській пресі і п. Нюболдові, що ми нікому з чужинців зі своїми інформаційними прислугами не накидаємось, над ніким спеціяльної опіки собі не резервуємо. Йдемо на стрічу з інформаціями тільки таким чужинцям, які собі цього **щиро** бажають, при чому ніколи не даємо їм ніяких директив ні вказівок у тому напрямі, з ким би їм говорити спомиж поляків, як це з правила роблять деякі відповідальні польські кола з кожним чужинцем, який хоче говорити з українцями. Вони їм все рекомендують тільки собі бажаних спомиж українців, а перестерігають перед небажаними. Накінець заявляємо ще й те, що ми можемо кожному чужинцеві давати всякі інформації про наше життя й положення також у присутности поляків, чи то офіціяльних осіб, чи польських громадських діячів. При чім підкреслюємо, що наші інформації будуть усе такі самі як тоді, коли ми їх даємо самі, так і тоді, коли ми їх давалиб під польською контролею. Ми оперуємо фактами.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.
(Дім Народньої Гостинниці)
поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"
262 **підержім масово змагання цього Т-ва.** 2—8

Що це має значити?

При кінці останнього шкільного року і підчас оних шкільних ферій покликали перед лікарську комісію воєвідську в Станиславові слідуюче число т. зв. етатових учителів, величезна більшість з неповним числом літ служби, головно в днях 24, 25 і 29 серпня ц. р.

	українців:	поляків:	жидів:
Коломия:			
укр. ґімн.	4	—	—
пол. ґімн.	1	3*)	—
пол. учит. сем.	—	—	—
Снятин:			
польська ґімн.	1	1	—
Станиславів:			
укр. ґімн.	5	—	—
пол I ґімн.	1	1	—
пол. II ґімн.	1	2	1*)
пол. III ґімн.	1	—	—
муж. держ. сем.	?	1*)	—

*) (з цих 1 учитель народний, а 1 з повним числом літ служби).

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 27. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Чар слова.

Література витворила зі засобів мови окремий світ вартостей, який тисячними стежками веде до інших світів: суспільної діяльности, моралі, релігії, музики, малярства, а проте не потрібує ні від одного із них послів з уповноваженнями, які заявляли би про його залежність або самостійність. Коли поширимо поняття літератури на всі ділянки писаного слова, можемо сказати, що тоді, як слово не потрібує для своєї перевірки діла, діло навпаки істнує тільки завдяки критеріям слова.

Анґлійський критик Віліям Гезліт 100 літ тому сказав на цю тему багато розумного: „Вчинки минають і пропадають у забутті; їх можна доглянути тільки у наслідках — завойовники, державні мужі та королі живуть тільки на сторінках історії... Померші автори — це живі люди, вони все ще віддихають і рухаються в своїх творах, тамті — завойовники світа — це тільки попіл в урнах. Симпатія (коли можна так сказати) між думкою і думкою — ближча та животворніша, ніж між думкою і ділом. Думка розбуджує думку, наче полумя — полумю; поклін подиву складений тіням померших героїв є наче вогонь кадила на мармуровім памятнику. Слова, думки, почування кріпшають згодом у субстанції; предмети, тіла, вчинки розкладаються, розпорошуються у звуки або воздух!... Слова єдині предмети, що трівають вічно".

Слово у тій царині, яку воно само творить, витворює не тільки власні критерії вартости, але й охоплює всі ділянки діяльности та всі її міри. Діло ніколи не промовляє само за себе; щойно слово зясовує його зміст. Вчинки та діла належать до світа суспільних явищ і прибирають поневолі форми загальних вартостей; — якщо їх не супроводять слова себто ідеї, нам важко відріжнити вчинок дурня від ґенія, так само, як на полі бою важко інколи відріжнити, чи від кулі гине справжній герой, чи нікчемний боягуз. Слово має в собі подих індивідуальности, — воно виявляє психольогію людини глибше та конкретніше, ніж найбільше енергійний учинок.

Коли шукаємо вартости слова в формі живого діла не заміняємо якусь непевну сумніву, нестійну вартість на щось тривкіше, більше зясоване. За кожним разом, коли робимо таку заміну стверджуємо тільки, що слова, для яких шукаємо цупкішого ґрунту, не мають самі в собі бажаної сили. Думка про потребу критеріїв сильніших, ніж ті, які находимо в самім творі, приходить нам найчастіше над твором, в якого мистецьку вартість починаємо сумніватися. Т. зв. безсмертні твори не розбуджують у нас таких сумнівів; їхній чар трівае незалежно від наслідків полишених ними в якійсь добі серед якоїсь суспільности. Ж. Сорель питає себе, чи ми можемо щонебудь сказати про моральну вартість Венери Мільонської, коли, правду кажучи, не знаємо, що ця різьба висловлює.

Є ріжні теорії про те, чи хист краси, відчування та розуміння — вроджений чи придбаний; не інакше з теоріями про талант або про почування „справедливости" та „правди". Сприймаємо красу літературного твору, малюнку або краєвиду завдяки якійсь частині вроджених нам даних, індивідуальних, але також і загальних, придбаних під впливом середовища, що формувало наш смак і погляди. Можна сумніватися, чи істнують загально-людські дані вражливости на красу, зате нема сумніву, що чим людина культурніша, тим більше її чутливість — усі змислові органи сприймання вражінь — зміцнена ідеями про ріжні роди красн.

Всі ці ідеї не виключають хисту безпосередньо схоплювати враження, йти навіть за ірраціональним інстинктом краси. Коли ми захоплені красою якоїсь жінки і стверджуємо це, тоді наша думка не шукає поза безпосереднім вражінням, якому залюбки піддаємося, глибших основ своєї опінки. Знаємо, що ця особа може бути неінтелігентна, морально більш як безвартна, а проте всі ці факти не зміняють ні трохи її краси. Члени жюрі міжнародних конкурсів краси не домагаються від кандидаток curriculum vitae, шкільних свідоцтв ні свідоцтв моральности. Інша справа, що чим більше пізнаємо красуню, тим більше може наше первісне враження слабнути під впливом недостач її освіти, характеру та вдачі. Та скільки разів усі ці недостачі таки не грають ніякої ролі супроти чисто змислових приваб, скільки разів аналіза духових і моральних рис людини, яку кохаємо приходить аж після літ і часто не раніше, аж чисто змисловий чар розвіється!

Чуємо часто здивування, як хтось може захоплюватися гарною жінкою, не бачучи хиб її характеру та інтелігенції. Знаємо, що в 99 відсотках аргументи посторонніх людей не переконують людини закоханої, що стан любови не є наслідком розсудливої аналізи всіх прикмет і хиб особи, якою ми захоплені.

Критика, яка хоче доказати, що „гарний" твір тільки той, який має в собі всі прикмети духові (інтелектуальні) та моральні пригадує прилюдну кумівську опінію, здивовану за кожним разом, коли хтось для „краси" — „тратить розум". Успіх архитворів, талановитих творів і бульварної сензаційної літертаури підлягає анальогічним законам, що примхи любови. Захоплюємося твором, наче гарною жінкою: від чисто змислових легких скоботів аж до самозабуття та ідеального пориву, не маючи змоги ствердити, яку ролю грає тут безпосереднє враження і яку наші погляди про „внутрішні" прикмети звеличаного нами предмету.

„Предмет краси — довічна насолода" сказав Кітс. Історія літератури не вчить нас іншої правди як історія кохання всього людства: краса втілюється в усі можливі форми, в які кожний із нас може віднаходити всі можливі ідеї. Нема змоги зясувати, які „внутрішні" прикмети твору рішають про його вплив зовнішніми рисами, доступними для наших змислів і нашої уяви

жін. дер. сем. (укр. учит. нема !) 1*) —

Стрий:

3 1 1

Разом: укр. 19 поляків 10 жидів 2

Ось імена учителів українців:

Коломия:
Войцеховський (математик)
Ковбуз (фільольог)
Левицький (германіст, українст)
Лепкий (українст, фільольог)
Мусялович (математик).

Снятин:
Погорецький.

Станиславів:
Білобран (фільольог)
Бойцун (українст)
Гаванський (природник)
Грицак (математик)
Комановський (школа вправ)
Костецький (германіст)
Лисяк (школа вправ)
Сілецький (математик)
Тимошук (германіст)
Целевич (історик).

Стрий:
Вайцович (математик)
Лебішак (германіст)
Туна (українст, фільольог).

Кого покликали з інших міст, ще невідомо, але вже з поданих цифр видно, який процент творять учителі українці.

Тут слід зазначити, що якби в коломийській українській гімн. відпали згадані вчителі, то залишиться в тій гімназії всього 8 учителів українців (враз із катехитом) на всього 240 учеників тоїж гімназії (колись було там і поверх 1000 учеників !)

Не дозволили також у тій гімназії утворити 2-ох відділів 1. кляси, хоч на це гімназія мала право, бо в попереднім шкільнім році мала один відділ більше.

*) повні літа служби

—o—

За викінчення укр. шпиталю
у Львові.

Заклик до українського громадянства!

Будинок шпиталю „Народньої Лічниці" імени Митрополита Андрея Шептицького, як відомо, вже під дахом. Однак з огляду на превалюючу економічну кризу приняно, на жаль, його докінчення. Наша суспільність всеж таки не може дозволити, щоби присвячений Достойному Ювилятові памятник лишився невикінченим і світив далі, мов на глум, своїми сирими мурами та позабиваними дошками отворами. Ми не сміємо станути на половині дороги і мусимо безумовно якнайскорше довести розпочате велике діло до успішного кінця! І саме, колиб ми тепер, мимо незвичайних труднощів, викінчили наш шпиталь, ми дали б найкращий доказ великого піетизму для нашого Ювилята і правдиво християнської любови та милосердя для наших бідних недужих. Легко будувати величаві палати з державних грошей, але не легко стягнутися з останнього і свій гріш, призначений може на кусник сухого хліба для себе і своїх дітей, віддати ще біднішому, бо недужому ближньому. Перед народом, хоч і недержавним, котрий такі діла творить, кожний мусить склонити голову з тим більшою пошаною.

Тому то пожертви, хоч би найбідняш, але напливаючі з усіх сторін, де лише українське серце палає любовю для нашого Архипастиря і для терплячих наших ближніх, не повинні ніяким чином зупинятися навіть на хвилинку!

Крім цього багатші наші установи й одиниці повинні одноразовими більшими дарами допомогти негайному викінченню нашого шпиталю у такий спосіб: Товариство „Народня Лічниця", як власник шпиталю, рішило завести окремі ліжка, названі іменами їхніх жертводавців-фундаторів, а імена ці, по вічні часи, вирити на мармурових таблицях, уміщених над тими ліжками. Т-во „Народня Лічниця" зобовяжеться по всі часи давати бідним недужим безплатне приміщення в тих ліжках, лікарську опіку, конечні ліки і взагалі все, що входить в обсяг звичайного шпитального лікування, разом з повним прохарчуванням. Таке ліжко коштуватиме 5.000 ам. долярів, а жертводавець може поробити окремі застереження щодо круга недужих, що мають бути приміщені в тих ліжках, щодо дальшого способу увіковічнення його пожертви і т. д. Ці застереження будуть якнайточніше додержувані. Дар-пожертва 5.000 ам. долярів може бути зложений відразу, або кількома більшими коротшими річницевими ратами (остання з огляду на потребу прискішення будови).

Управа „Народньої Лічниці" не сумнівається, що й у нас найдуться такі жертводавці, як це діється в інших народів, де подібні заведення спираються на того роду пожертвах.

Слід ще підчеркнути, що зложені пожертви-фундації будуть безумовно в цілости вжиті на призначену ними ціль і з огляду на характер свого призначення є виключене, щоби вони могли змаршуватися, вглядно, щоби їх ужито на інші цілі, в якихнебудь умовинах.

Управа „Народньої Лічниці" просить складати жертви, згл. заяви їх зложення під адресою: Львів, Петра Скарги ч. 4.

ЗА РАДУ Т-ВА „НАР. ЛІЧНИЦЯ" У ЛЬВОВІ:

Володимир Дещикевич в. р. голова.

Д-р Тит Евген Бурачинський в. р. член Ради.

—o—

Студії у Високих Школах
у Кракові.

Виділ Т-ва „Укр. Студ. Громада" у Кракові подає до відома умовини приняття до Високих Шкіл у Кракові.

На виділах правничім і фільософічнім виписи трівають від 15—30 вересня. При виписах треба явитися особисто та предложити такі документи: свідоцтво зрілости, метрику, евентуально військову посвідку і свідоцтво моральности, якщо від матури до випису минув рік або більше, та дві знимки.

Подання на перший рік лікарського виділу треба вносити від 1—15. вересня з залученням таких документів: свідоцтво зрілости, метрику, свідоцтво приналежности; на фармацію від 1—10 вересня до **Dyrekcji Oddziału Farmaceutycznego U. J. w Krakowie. ul. Olszewskiego 2, I. p.** долучуючи вище наведені документи враз з двома знимками. Першенство мають кандидати з краківського та шлеського воєвідства.

Подання на перший рік рільничого виділу треба вносити від 1—15. вересня, а на дволітній курс огородництва й однорічній кооперативний курс до дирекції курсів. **Aleje Mickiewicza 21,** в тому самому часі.

Подання на „Студію Фізичного Виховання" від 1—15. вересня до **Dyrekcji „Studjum Wychowania Fizycznego" U. J. Kraków, Kopernika 12,** долучуючи крім вищеподаних документів, посвідку фізичної справности з обслуг руханки, спорту і т. п. та 3 знимки.

Перед приняттям мусять кандидати(тки) підлягти одноденним лікарським обсерваціям.

Ученицею університетської школи **„Pielęgniarek i higjenistek"** може бути кожна жінка у віці від 20—30 літ. До писемного подання внесеного до управи школи, ул. Коперника 23, треба долучити метрику, шкільне свідоцтво бодай 6 гімназійних кляс або рівнорядної освіти, свідоцтво здоровля й щіплення віспи, в малолітніх ще дозвіл родичів або опікунів, власноручний опис життя і знимку.

„Wyższe Studjum Handlowe" ул. Сенкевича 4. Виписи начинаються від 1. вересня. При виписі треба предложити ті самі документи, що на університет. Кожний рік творить для себе заокруглену цілість, так, що студент може покинути студії по кожному році, маючи заокруглену цілість знання.

Подання на два виділи Гірничої Академії треба вносити від 1. липня до 15. вересня — **Aleje Mickiewicza 30** Число кандидатів обмежене.

На Академію Мистецтв подання треба вносити від 1—15. вересня. З кінцем вересня евентуально в жовтні відбудеться конкурсовий іспит.

Ближчі інформації за залученням почтового значка до дня 20. вересня уділюватимуть тов. Красник Іван і Микита Іван — Перемишль, Бушковецька 6., а від 20. вересня тов. Дзіковський Олекса в Кракові на дижурах Т-ва.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА „УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА" В КРАКОВІ:

Красник Ів. голова. *Дзіковський Ол.* м. секр.

Студентські справи.

Університет Яна Коменського в Братиславі.

Подається до відома всім абсольвентам та абсольвентам українських середніх шкіл, що вписи на медичний виділ при університеті Яна Коменського в Братиславі (Чехословаччина) відбуватимуться від 23. вересня до 7. жовтня ц. р. До вписи вимагається свідоцтво зрілости та метрика уродження в оригіналі. За ближчими інформаціями слід звертатися на адресу:

Eugén Soročynskij, Bratislava, Hotel „Slobodaren" Zelezničiarska 17³/₂₀. CSR. На відповідь слід залучати міжнародню поштову марку. Українські часописи проситься передрукувати.

ЖАДАЙТЕ французських паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
240 2—10

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов Тел. 54-46. — Догідні умови. 254—7

— З львівської хроніки. На вул. Романовича наїхало авто на 9-літнього Стефана Маланюка і важко його поранило. Авто провадив 18-літній Іван Скерський із Станиславова. — При вул. Локетка пробувала отруїтися 24-літня Казим Савчинська, а 22-літня Юлія Кобалівна намагалася втопитися в ставі. — Найвся мороженого в холодний день Іван Гайдер і опинився у лічниці. — До мешкання Помербаша при вул. Пекарській вломилися непрошені гості і через помилку забрали дорогоцінности вартости 1.500 зол. — З мешкання А. Вінтера при вул. Смочій щевло білля вартости 300 зол. — Арештували Бернарда Грінблятта і Оз. Вайхера під замітом посередництва в продажі крадених річей.

— Припинення вистав у Великому Міському Театрі. В понеділок, 24. ц. м. відкликали заповіджену вже виставу „Вікторія та Її гузар", а також припинили на необмежений час дальші вистави. Непорозуміння повстало на тлі конфлікту між дирекцією театру і членами орхестри за невиплачені платні з останніх двох місяців та непевні виглядн праці на найближчий сезон.

— З краєвої хроніки. Біля Жидятич, львівського повіту, невідомі бандити ограбили Василя Сороку з масла вартости 150 зол. Грім поразив у хаті Михайла Малика, в Ямниці і жінку. — В дворі Леїби Корна, в Олешкові, пожежа знищила господарські будинки вартости 22.000 зол. — В лісі, біля Старого Села, дрогобицького повіту, два озброєні бандити зрабували у Михайла Думи 450 зол. — В селі Тухотині, луцького повіту, Наум Микитин поранив смертельно дарми сокиря по голові Т. Демчука. — В Матіеві біля Луцька придержала поліція Войтіха Калву, Франка Вітка і Вол. Куліковича за підроблювання 50-ти грошівок. — Утопився в Дністрі біля Заліщик 26-літній Роман Ольшевський, студент львівської політехніки.

— Степень магістра прав осягнули на львівському університеті у літньому речинці такі правники (чки): Бобинський В., Брановський, Гавришкевич Ю., Ганас І., Гуглевич, Гардашевський, Дужий М., Дицьо С., Кос А., Лешньовський З., Люстіг Ольга Віра, Огоновський О., Олесницький Я., Площанський О., Поплянський В., Радович М., Сенежак, Сенежак, Стасюк В., Стрийський М., Фединський, Ханик М., Хомяк М., Хробак В. і Чорний В.

— Подружа трагедія в Микуличині. Гуцулка Февронія Томашівська зраджувала свого чоловіка Василя. Коли чоловік застав її з любовником, прийшло між обоїма до суперечки. Як лише Василь вийшов за поріг, жінка затопила йому ніж у серці. Збіглися літники та жінка все ще раз за разом пробивала чоловіка пожем. Вкінці їй відібрали ніж, а тяжко пораненого гуцула лікар казав відіслати до Надвірної. Жінку арештували й також відставили до розпорядження судді в Надвірній.

— Трошки статистики. Підсумки статистичного уряду у Варшаві нараховують 895.103 осіб, які виїхали з Польщі від 11. XI. 1918 р. З цього числа 453.297 осіб остало в европейських, 441.806 у заморських країнах.

— Людські жертви різника. В Люблині роздратований різник 26-літній Борух Гольдберг вбив різницьким ножем батька своєї наріченої Куперберга і ранив наречену Суру та її маму Гіндлю, після сварки в справі подружжа з батьком Сурці.

— Добровольці до тюрми. Перед воротами американської тюрми на Алясці стоїть довга черга ескімосів, які добровільно хочуть ітн до тюрми. Тому, що мала тюрма може помістити лише 30 осіб, приступила влада до будови нової, обчисленої на 400 осіб, щоби замикати тих, що сьогодні можуть лише мріяти про тюрму. Кращі обставини життя в тюрмі, як на волі, доводять до того, що за місце в черзі йде нераз кровава боротьба між ескімосами. Навіть постанова влади побирати оплати за побут у тюрмі не обмежила тих бідолах, в очах яких тюрма — це рай на землі

— Подорож сліпих. До Міляно прибула процулька 2-ох сліпих б. вояків італійської армії, які постановили перейти пішки Італію себто більш як 3.000 км. Сліпих провадить пес сибірської раси. Досі пройшли вони 300 км., себто 1/10 частину цілого шляху.

— **Незвичайний памятник.** У Детройті (Зед. Держави) б. продавці часописів на вулицях (тепер багаті люди) поставили памятник, що зображає хлопчика-продавця часописів і його вірного пса.

— **Переможці океану.** 96 летунів перелетіло досі Атлянтійський Океан на 32 літаках. 614 людей перелетіло над океаном на 12 воздухоплавах. Три літаки з 7-ома людьми залоги пропали без вісти, 4 літаки з 9-и летунами згинули по дорозі, 20 літаків з залогою 56 людей вернули з дороги не осягнувши мети. Переможці океану засновують своє окреме товариство.

— **Смерть в озері.** На Цюрихському озері перевернулася лодка, де було 11 осіб. 7 з них потонуло підчас випадку.

— **Найстарша жінка на світі** живе в Болгарії, в селі Двсерлі біля Варни. Називається Славка Мітова і має 152 роки. Її муж вмер перед 50-ти роками, тому вона здобула своєрідний рекорд: від 50-ти літ є вдовою. Вона не слабувала ніколи, а головна її пожива, це сира бараболя.

— **Араби протестують.** У неділю 23. ц. м. вибухнув у цілій Палестині страйк арабів, які не можуть погодитися з тим, що жидам роздали зброю, та домагаються їх роззброєння. У Наблюсі прийшло до бійки з поліцією, кількох арабів арештували.

— **Повстання на Рад. Україні.** В шести селах калинівського району вибухнуло селянське повстання на тлі колективізації. Селяни вбили кількох комуністів, підпалили три колективні господарства і стирти збіжа, яке було призначене на вивіз у Росію. Великий відділ війська ДПУ після боротьби з повстанцями зруйнував два села, обстрілюючи їх з важких гармат.

— **Як обминають мито.** У звязку зі забороною республиканського уряду вивозити гроші за кордони Еспанії, всі багатирі роблять це різними способами. 50.000 пезетів пробувала одна еспанка перевезти в засушеній рибі, яку їла і тим зрадила себе. Один еспанець сховав гроші в карбураторі авта та на лихо на самому кордоні мотор зіпсувався і кордонна сторожа, що хотіла направити мотор, несподівано їх найшла і сконфіскувала.

— **Зачинення торговельного представництва більшовиків.** Аргентинський уряд відобрав привілеї, уділені свого часу більшовицькому торговельному представництву в Буенос Айрес, що рівнозначне з його розвязанням.

— **Папа і Мусоліні.** Поголоски в Римі означують на найближчі дні речинець офіц. подагоди конфлікту між папою і Мусолінієм, на конференції, зорганізованій для тієї мети.

— **Немовлятко засуджене на тюрму.** В одному містечку біля Праги 13-місячна дитина заскаржила до суду, за посередництвом опікуна — свого батька в справі признання батьківства і плачення аліментів. Суд скаргу відкинув і засудив дитину на 100 корон кари, або 24 години тюрми. Тому, що дитина не має майна на заплату кари повинна була відсидіти добу тюрми. Небувалий присуд відкинув апеляційний суд, як неможливий до виконання.

— **Лічення зубів.** Французький лікар де Рожа лічить зуби новим способом: витягає хорий зуб, купає і направляє його. Опісля вичищує рану щоки і вставляє в неї вилічений зуб, який швидко приростає до ясен. Коли це правда, то багатії вставлятимуть собі куплені в бідолах справжні зуби на місце своїх знищених.

— **Найвища гора світу.** Монт Еверест, високий на 8.840 м. звався до недавна найвищою горою, тепер пальму першенства має здобути Ганк-Кана на межі Китаю і Тибету, висоти 9.000 м.

— **Ще одна свобода.** „Свободу" слова, преси та віри тепер збільшили на Радянщині ще й заборону ввозу закордонних фільм. Фільмова цензура відкинула цілу низку американських і німецьких фільм.

— **„Пять жнив річно!"** Ці слова стали гаслом господарських спроб у Німеччині. Закопані в землі електричні проводи скріплюють ріст рослин. Один огородник у Саксонії огріваючи таким робом посаджену городовину здобув пять зборів протягом одного року.

— **60 голов на конференції.** Президент Зед. Держав Гувер запросив 60 визначних осіб, мущин та жінок, на нараду в справі боротьби з безробіттям.

— **Володзр Іраку в Женеві.** Файсаль приїхав до Женеви, щоби навязати звязок з секретаріятом Союзу Народів і представниками країн. На вересневій сесії Союзу Народів розглянуть справу приступлення Іраку до Союзу Нар. в 1932 р.

— **Анексія Гренляндії.** Недавно Норвегія анектувала східну Гренляндію; цей факт викликав конфлікт з Данією. Тепер довідуемося, що анексію Гренляндії для Норвегії перевів Гольвег Евод 5-ти... особовою армією. Легко анектувати, як ніхто не заборонює.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) **напівпаркове** шевіотове вбрання вол. 130·—, 2) візитове вбрання вол. 160·—, 3) весняно-осінний реглян вол. 160·—, 4) **тренчкот** вол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 15—7

ОСТАННІ ВІСТИ

ПЕРЕГОВОРИ ПОЛЬЩІ З СРСР У СПРАВІ ПАКТУ ПРО НЕАГРЕСІЮ.

Польський посол у Москві Патек приїхав у понеділок веч. у Варшаву. У вівторок був він на авдієнції у мін. Залеського на майже 2-год. конференції. Конференція торкалася польської ноти, яку Патек зложив у нар. комісаріяті для закордонних справ, а яка предкладає пакт про неагресію з СРСР. Мін. Залеський по дорозі до Женеви задержиться у Парижі й там розмовлятиме з фр. урядовими чинниками в звязку з переговорами Франції з СРСР на тему пакту про неагресію.

Польський проект, що його Патек предложив у неділю нар. комісареві Літвінову є, як здогадуються, одногідний зі становищем Франції, яке вона зайняла підчас переговорів із СРСР у справі пакту про неагресію.

Зачувати, що ком. Літвінов підчас сесії Ліги Націй буде у Женеві та візьме участь у панєвропейській конференції. При тій нагоді мін. Залеський стрінеться з Літвіновим і обговорить польське предложення. Зачувати, що Польща старатиметься, щоби пакт про неагресію поширити на всі держави, які межують із СРСР від заходу. СРСР своє становище закомунікує Польщі мабуть на днях. Здогадуються, що СРСР висловить готовість заключити пакт неагресії з Польщею, та застережеться проти того, щоби рівночасно заключувати такі пакти з балтійськими державами головнож із Румунією.

Пос. Патек сказав представникові „Газ. Польскої", що переговори в справі неагресії Польща веде з СРСР іще від 1927 р. Патек перейняв ті переговори і зчасом предложив урядові СРСР спис точок, щодо яких нема порозуміння між сторонами. Точки ті ще до нині неуправильнені. Фактом є, що Кельогів пакт і протокол Літвінова відсували часом на якийсь час ті справи, та ніколи їх не кидали зовсім. Пос. Патек офіціяльно предложив проект, щоби відновити давно початі дискусії.

НОВИЙ УРЯД В АНГЛІЇ.

Один із часописів приніс чутку, що безпосередньою причиною упадку Мекдональдового уряду був ультімат американських банків, які кредити робили залежними від великих фін. ощадностей в справі підмог для безробітних. Коли ті домагання ам. банків уряд прийме, то становище лейбуристів до нового уряду буде ще більш опозиційне. Зачувати, що мабуть виключать із Лейбурпартії Мекдональда й Сновдена.

„Ню Йорк Таймс" повідомляє, що новий англійський уряд до 24 годин може дістати значні кредити від приватних американських банків.

Офіціяльна ліста нового англійського уряду така: голова ради міністрів Мекдональд, представник уряду в парляменті Болдуін, канцлер скарбу Сновден, внутрішні справи Герберт Семюел, справедливість Сенкі, закордонні справи льорд Рідінг (бувш. віцекороль Індії, ліберал, із походження жид), держ. секретар для Індії Говр. домінії й кольонії Томас, здоровля Невіл Чемберлен, промисл і торговля Гонлайф Лістер.

Крім того до уряду війдуть міністри, які не будуть включені до кабінету: держ. секретар аеронавтики льорд Емюлрі, перший льорд адміралиції Остен Чемберлен, держ. секретар Шотляндії Архібальд Сінклер, виховання Дональд Мек Лін, праця Бетерсон, прилюдні роботи льорд Льондондері, князівство Лестер маркіз Де Льочієн. Міністрів військовних справ і хліборобства іменують пізніше.

До кабінету війшли 4 лейбуристи, 4 консерватисти та 2 ліберали.

В новому кабінеті нема міністрів комунікації, емеритур і керовника департаменту заморської торговлі. Здогадуються, що ті мін-ства задля ощадности злучать з іншими

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 25. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·50 зол., масло десерове пріма 3·40 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зл., копа яєць 5·00 зол.

СПОРТ.

Стрий: У.С.К. „СКАЛА"—ТУР (Стрий) 2:2 (1:0)

В неділю, 23. серпня ц. р. в год. 11-ій передполуднем, У. С. К. „Скала" розіграла змагання за мистецтво Ц-кляси з ТУР-ом, одною зі слабших дружин стрийської підокруги. До змагань цих „Скала" виступила в дещо ослабленому складі з причини некарности деяких грачів та проте „Скала" могла здобути в цих змаганнях оба пункти. Гра велася на низькому рівні, до чого у більшій мірі причинилася велика гориач. До 80. хвилини „Скала" програвала 2:0, а опісля суддя диктує два карні стріли до „Скали" з котрих ТУР добуває двоє воріт і при стані 2:2 суддя кінчить змагання. Для „Скали" ворота здобули Улицький 1 і Герасимів 1, для ТУР-у Сальва з карного.

Дрогобич: Т. С. Т. „ПІДГІРЯ"—Ж. К. С. „ДРОР" 4:2 (2:1).

У суботу, 22. серпня ц. р. відбулися мячеві змагання між Т. С. Т. „Підгіря" (Дрогобич) і Ж. К. С. „Дрор" (Стрий). Противник „Підгіря", Бклясова дружина „Дрор", зміцнений грачами стрийської І. „Поґонь", грав амбітно і пожертвенно, але „Підгіря" показалося і на цих змаганнях сильнішою дружиною технічно і тому в обох половинах гри мяч був майже постійно під воротами „Дрора". Ворота для „Підгіря" добули Кіцила І. (1), Мисишин (1), Сиротюк (2), а для „Дрора" добув Меллєр (2), з чого другі на кілька хвилин перед закінченням змагань. Судив п. Хрущ.

Самбір: У. К. С.—СОКУЛ 1:0.

У неділю 23. серпня ц. р. відбулися відплатні мячеві змагання між дружинами У. К. С.—„Сокул", які закінчилися перемогою нашої молодої дружини. „Сокул" грав дуже завзято, але завдяки добрій обороні української дружини нічого не вдіяв. Зате вже в 10. хвилині гри В. Федорович певним і сильним стрілом добуває першого і останнього гола для У. С. К. В другій половині У. К. С. грав проти вітру і тому тяжко було атакувати. „Сокул" старався за всяку ціну вирівняти ворота, але безуспішно.

Львів: „СОКІЛ IV.—„ДНІПРО" 4:0 (2:0).

Відплатні змагання виграв заслужено „Сокіл" який незважаючи на відсутність кількох грачів, як Чорний, Цибик, Фурда, Гузюк і Шиґалик, мав цілий час перевагу. Перша половина гри приносить гарні атаки обох сторін і тоді „Сокіл" добуває двоє воріт, стрілених Терлецьким І. Зате „Дніпро" не використовує карного, а його випади нівечить як не оборона, то воротар „Сокола". По перерві „Дніпро" накидає скоре темпо якого опісля сам не видержує та не використовує другого карного і позволяє „Соколові" добути дальших двоє воріт, які здобув Ступницький. Обі дружини завдячують такий вислід знаменитій грі воротарів, бо коли Віршук П. боронить два карні, то воротар „Дніпра" ловить імпонуючо низку сильних стрілів сокільського нападу. Змагання вів середньо Терлецький Гр.

Дописи.

БУЗЕЧЧИНА. **(Ювилей „Рідної Школи" у Буську).** Щоби не остати по заді інших повітів, відсвяткувала і Бузеччина ювилей „Рідної Школи". В середу 19. серпня ц. р. в 3. год. пополудні відслужив у місцевій церкві о. сов. Сильвестер Калиневич панахиду за померших членів „Р. Ш.", підчас якої зібрано 4 зол. на „Рідну Школу". Опісля відбувся у „Бурсі на Греблі" в год. 4.30 концерт зі слідуючою програмою: 1) „Ой накопала", відспівав хор „Марійської Дружини" з Побужан. 2) Вступне слово — голова кружка о. сов. Сильвестер Калиневич. 3) „Гейже діти разом" і „Скажу вам новину" відспівали діти захоронки СС. Йосафаток. 4) „Рідній Школі"— деклямувала Левицька Марія. 5) „Українки ми маленькі" і „Мово рідна" деклямувала Славця Фалінська (дитина захоронки СС. Йосафаток). 6) „Ягілочка, ягілочка", „Кривого танцю" відспівав хор „Марійської Дружини" з Побужан. 7) „Ой нема то краще..." деклямував Омелян Пинило. 8) „На горі барвінець", „Загадала бабусенька", „Українець моє імя" — віддеклямували діти захоронки СС. Йосафаток (Любчик Цебровський. 9) „Ой аза гори та буйний" відспівав хор „Марійської Дружини" з Побужан. 10) „У чися дитино", деклямація — Боцянівна Марія. 11) „У лісок зелененький", „А хто знає" відспівали діти захоронки СС. Йосафаток. 12) „Що то є „Рідна Школа" — реферат секретаря кружка Вороновського Василя. Хором „Марійської Дружини" з Побужан проводила пані Ванчицька, дружина о. Юрія, пароха з Побужан. Хор убраний в народні строї робив гарне враження. Діти захоронки СС. Йосафаток у Буську виступали з вправами й співами. За вміле й солідне виконання нагородила їх зібрана публика оплесками. Прикро вражала відсутність міщанства з Буська.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Зачинений аж до відклику.

Театр Ріжнородностей:
Пятниця 28. VIII. „Вудиця". — Аж до дня 31. VIII. включно виставки „Вудиці" театру „Атеней".

Малий Міський Театр: Зачинений аж до відклику.

МУЗИЧНА ШКОЛА САБІНИ КАСПАРЕК (вул. Кохановського ч. 4, тел. 85—43). Проф. Софія Франковска і Марія Майзаунова обняли клясу сольового співу в середній ставовій школі. 231

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Світ без вордонів" (Адам Бродзіт).

КАСІНО: „Свав дьні студентки", „Бастер Кітон боксером".

КОЛЬОСЕИ: „Гріхи вудиці", „Лявіна".

ЛЕВ: Резигнація („Вільна любов").

МАРУСЕНЬКА: „Фатальна жінка", „Після присуду".

ОАЗА: „Опір в опері" (Льон Чанєй).

ПАЛЯС: Роман кадета", „Трьох злоданих долею".

ПАН: „Медьодія шастя".

ПАСАЖ: „Тайна китайських пантофельків".

ХИМЕРА: „Клюб бездітних" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Корабель комедіянтів" і додаток: Звукова комедія.

УПІХА: „Гарольд Льойд женитьси", „На фронті нічого нового".

Програма радіо.

Четвер, 27. серпня 1931.

Варшава (1411,8) 18·00 Концерт солістів. **Кенігсберг** (217,1) 19·35 Концерт оперової орхестри. **Братислава** (278,8) 19·05 Речиталь віолончелі. **Бреслав** (325) 20·30 Жовніри — опера. 21·15 Симфонія **б-дур** Баха. **Штрасбург** (349,2) 18·00 Оперова й опереткова музика. **Штутгарт** (360,1) Камеральна музика. **Букарешт** (394,2) 21·00 Симфонічний концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт солістів. 21·00 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Гра на гітарі. **Прага** (486,2) 17·10 Грамофонові плити. **Мілянo** (500,8) 20·45 Опера. **Брюсель** (508,5) 17·00 Камеральна музика. 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 19·40 Гра на скрипцях. 20·55 На селі і в місті, весела програма. **Мінхен** (532,9) 16·20 Концерт солістів. 20·15 Ораторія Ліштa. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська орхестра. 19·10 Концерт солістів. **Любляна** (575,8) 21·30 Оперові дуети. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 17·00 Відчит 19·30 Година матері. **Осло** (1071,4) 22·05 Хоровий концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Французька музика. **Москва** (720) 19·30 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 16·00—17·00 Концерт з Берліна. 20·00—20·30 Образки з сучасної Росії. Проблема подружжа в більшовицькій літературі.

Пятниця 28. серпня 1931 р.

Братислава (278,8) 19·05 Речиталь віол. **Бреслав** (325) 20·30 „Вовки", опера Гурліта. **Льондон** (356,3) Прогульковий концерт. **Штутгарт** (360,1) 21·45 Камеральна музика. **Гамбург** (372,2) 19·30 Марші і польонези. **Букарешт** 21·00 Симфонічний концерт. **Берлін** (419) 18·10 Гавайські дуети. 20·30 „Травіята", опера. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Мілянo** (500,8) 20·45 „Резуреціоне", опера. **Відень** (516,4) 22·10 Танкова музика. **Мінхен** 20·15 „Легенда про св. Єлисавету", ораторія Ліста. **Будапешт** (550,5) 20·15 Циганські пісні. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 19·30 Година матери.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 27. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·05 Програма біжучого дня. 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 19·40 Грамофонові плити. 13·10 Метеорольогічний комунікат з Варшави. 14·50 Господарський комунікат з Варшави. 15·25 Відчит з Варшави. 15·45 Львівський комунікат. Л. О. П. П. 16·45—17·10, 19·50—21·30, 22·00—22·25 Трансмісії з Варшави. 17·35 Стиль сучасности, відчит. 18·00 Фортеп'яновий речиталь і романтичні німецькі пісні, які відспіває п. Н. Фінклер (бас). 19·00 Вечірка. 21·30 Жінка зі серцем, авдиція. 22·25 Програма на слідуючий день. 22·30 Скриноці. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Пятниця, 28. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 13·10, 16·00, 17·10, 19·40 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 15·45 Комунікати. 15·25 „Моя дитина", відчит. 16·50 Відчит про Помпеї. 17·35 „Сучасний стиль", проф. Махневич. 18·00 Фортеп'яновий речиталь. 19·00 Вечірка. 19·30 Літературна гутірка. 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Концерт легкої музики. 21·00 Концерт із Швайцарської Долини (вариї. філь орк.) 21·30 „Жінка зі серцем", відчит. 22·00 Фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 Скриноковий речиталь. 23·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

У прив. учит. жіночій Семинарії С. С. Василіянок у Яворові з правом приладности рік шкільний 1931/32 розпочнеться торжественним Богослуженням дня 2. н. ст. вересня. На днях 31. серпня, 1. і 2. вересня додатково відбуватися будуть вписи і вступні іспити на I, II, III. і IV. курс. Ново вступаючі ученицї обовязані долучити до подання: 1) метрику, 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) короткий життєпис і 4) свідоцтво лікарське. — **Дирекція.** 280 2—3

На „Рідну Школу" зложила родина Лаврівських з Бережан 15 зол., замість вінка на могилу бл. п. Богдана Білинського в Бережанах. — ВП. Жертводавцям щиро дякує Головна Управа **„Рідної Школи".** 297

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найлїпших фабрик, прецизійні, продає на готівку і на рати від десятків зїт з найлїпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марїйська ч. 5. 130

ВДОВА по урядникові прийме на станцію ученицю (-ці). Вулецька 6. II. п. Дубранска. 242 2—2

СТАНЦІЯ. Два ученики (ці) найдуть дбайливе приміщення при родині гімназійного професора. Львів св. Марка 20 /I. 245 2—3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулїнського 11 а. — Тел. 20-34. — Ціни фабричні. 30 20—?

ВПИСИ на курси у вижчій школі крою і шиття. — М. Козловської від 27. серпня, між 11—3. Львів, Академічна 22, I пов. 239 3—4

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою гр. дає пілорічної лекції на провінції з обсягу 7-кляс. нар школи, або нижчих клас гуман гімн. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Учителька-32". 230 4—8

ПРИЙМУ двох учеників з вищих клас на мешкання з харчем при одній особі. Ціна поміркована. — Львів, Іоломба 11, відомість у сторожа. 268 2—2

ГІМНАЗІЙНИЙ УЧИТЕЛЬ, фільольог, з кількалїтною вчительською практикою, прийме на селї лекцію на цілий рік. Найкращі поручення. Умовини за порозумінням. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під: „Філь-кляс". 269 2—2

РУТИНОВАНИЙ конципієнт з 4-літньою адвокатською і судовою практикою обійме посаду зараз, евентуально від 1/10 1931. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Правник". 277 2—2

ПРИЙМУ 2 учеників або ученицї на стан ю. Покій ясний, теплий; харч першорядний; ціна дуже поміркована. — Потоцького 110. II. п. на право. 279 2—2

ПРИЙМУ на станцію учеників. Окрема кімната, евентуально фортепян. — Зголошення Куркова 14. ч. дверей 9. 282 2—2

ПРИЙМУ УЧЕНИКІВ на станцію. Сонїсна опіка, близько гімназій. — Вул. св. Терези 2 б. II. пов. мешк. 6 Ізидор Рудницький. 290 1—4

ШУКАЮ здорової та сонїсної учительки до донечки IV. кл. гімн. типу гум. Першенство, що умїють подати початки французької мови: о. Дуркот, Błozew k/ Przemyśla. 288 1—2

ПРИЙМУ 2 панни на станцію з цілим утриманням. Кімната вигідна. Недалеко від державного жіночого Семинаря та С. С. Василіянок. — М. Шебецова, Задвірнянська (Садівницька) 105. 295 1—2

СТАНЦІЯ для панночок. Добрий харч сонїсна опіка, окремий вхід. — Бедрійова, Перемишль, Грунвальдська 25, I п. двері 5. 289

ПОКІЙ, окремий вхід, можливо з утриманням віднайму студіюючим. — Хшановських 12. Карпюкова. 292

КУРС крою і шиття білля (тримісячний) розпочинає з днем 1. вересня п. р. у власній робітні першорядна фахова сила, буваша довголітня управительна та інструкторка в „Труді" Анна Цимбрилова у Львові, вул. Окульського 6, ріг Листопада. 294 1—2

ПАРЦЕЛІ на Новім Львові (Красучин) до продання при головній вулиці, яка лучиться з Взасною Стрїхою (фронт полудневий). — Відомість: вул. Руська 16. Ресторан „Говерля". 293

БІЛЛЯ мужеське, жіноче і діточе, плащі лїкарські, фризєрські і т. п. піжами, рубашки, як і цілі виправи, від звичайного до найвибагливішого, виконує совісно і дешево Анна Цимбрилова, роб. білля, вул. Окульського ч. 6, ріг Листопада. 294 1—2

ПОКІЙ для двох учеників (ць) з цілим утриманням, поміч у науці і скрипка, вул. Бартоша Гловацького 17. А. Хоменький. 296

СТУДЕНТ політехніки шукає у Львові лекції з гімназії або семинарії на помешкання. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Техніка". 291 1—2

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семинарїяльною матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: о. В. Лициняк, Львів, Вронівська 5. 1—4

ВЕДЕНІ відомими педагогами, визначними професорами гімназій і державних семинарій, затверджені куратореєю Л. Ш. О. **матуральні і доповнюючі курси „OŚWIATA"** приймають **вписи** на шк. рік 1931/32 на матуральний гімназійний курс — всіх типів, матуральний гімназійний курс, курс в обсягу 6-ти і 4-ох гімназійних клас. Педагогічні студії для гімназ. абітурієнтів, що бажають доповнити семинарїяльну матуру. Практичні лекції і досвідна школа вправ запевнені. Всілякі інформації дає секретаріят: **Львів, вул. Мілковського 11. тел. 50—01** від 11—1 і 5—7. Проспекти даром. На відповідь почтову марку. 241 2—4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Український пансіонат для дівчат

отвирає з днем 1-го вересня 1931 р. п. СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА **в Стрию,** Костюшка ч. 22. Приймається панночки до семинарії або до гімназії. — Примішення в новій з комфортом уряджений хаті в середмістю — харч здоровий, достаточний, пять разів денно. — Солідна опіка старшої пані. Все за оплатою **по 90 зол. місячно.** На бажання фортепян на місці. — Зголошення приймає і інформації дає п. Стефанія Погорецька у Стрию. 82 6—6

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі **„Doroteum", Льва Сапіги 34.** Тел. 75—01. **Догідні умови.** 2361 61—?

ЛІЖКА металеві
ВІЗКИ діточі
поручає дешево
фабричний склад
М. Волковискі
Львів, Коперника 5. Тел. 95-97.
Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ.
1826 1-30

Подяка.

За безкорисне, повне трудів і посвяти вилічення мене з тяжкої недуги, цїх дорогою сваздаю **ВП. д-рові Ром. Нестоpовичеві,** лїкареві у Перемишлї, мою найвищу, сердечну подяку.

Олесь Степовий.

Хочеш мати обід на час!
Хочеш мати тепло в мешканні!
То купуй горішньошлеське вугілля **ТАМ,** де його половина Львова купує.
У Ф-мі **„KARBO"**
Коперника 19. тел. 8—68.
Якість, вага, доставa взірцева.

Спис гостей, що приїхали до „Черча" в серпні.

Вонсовичева Іванна — Королева, пов. Грабів, Ромовський Василь — Львів, Садовський Іван — Сокаль, д-р Роман Савойка — Дрогобич, Ольга Савойка — Дрогобич, Бронислава Вергун — Сокаль, Молещій Анна — Ропчиці, Ангела Молещій — Ропчиці, Володислав Черлянський — Станиславів, Черлянська Анна — Станиславів, Майберг Рудн — Підгайці, д-р Богдан Білінкевич — Львів, Голод Олекса — Стратин, д-р Юлїян Богачевський — Камінка Стр., Майерштейн Бенямін — Ковова, д-р Іван Околот — Перемишль, Різник Миколя — Серанчуки, Едвард Фрідлер — Відень, Завадович Іван — Тернопіль, Чижевський Тадей — Краків, Шухевич Іванна — Львів, Мащакова Антонина — Липиця Гор., Заткова Емілія — Перемишль, Татухова Марія — Турка, Пасікіна Дарія — Турка, Дубицька Альбіна — Станиславів, дир. Денис Коренець — Львів, Головецька Феліція — Брани, Козакіева Сабіна — Ременів, Турянська Романа — Львів, о. Михайло Менцінський — Станиславів, д-р Степан Федак — Львів, Пісецька Ліда — Рожнятів, Мейблюм Мендель — Бережани, Іван Борин — Львів, д-р Станислав Бергер — Станиславів, Панчишин Гнат — Львів, Мотюк Ольга — Маріямпіль, Василь Словіцький — Княже, Петро Мазур — Честинів, Володимир Рудий — Болехів, Юлія Литвинова — Рихвальд, д-р Софія Панкевич — Львів, Воронівна Володислава — Потутори, Назарукова Константина — Львів, Софія Домчевська — Львів, Творидло Мирослава — Львів, Вальд Геня — Львів, інс. Соколовський Щасний — Стрий, Панкевич Ядвига — Львів, Мирінковська Ядвига — Надвірна, Мацькін Ольга — Станиславів, Зісель Жигмонт — Єзупіль, Кульчицька Стефанія — Львів, Матковський Іван — Самстільники, Рибачківна Нуся — Львів, Головінський Іван — Підгайці, Бабікова Розалія — Коломия, Бойчукова Марія — Коломия, Дорошенко Наталія — Львів, Воробець Михайло — Бабинець, Купчинська Тетяна — Львів, Пригода Стефан і Пригода Володимир — Озірна, Назарова Олена — Львів, Почигайло Іван — Боків, Шмід Яків — Підбуж, Модрицький Франц — Дегова, Жук Андрій — Львів, Клос Роман — Львів, Погорецький Ярослав — Львів, Гонташевська Анна — Станиславів, о. Деревянко Іван — Скала, Косьмина Василь — Дусанів, Ковальчук Василь — Полинань, Завацька Гелена — Вильно, Сабанова Марія — Милування, Рудницький Григорій — Підкамінь, Залевський Юрій — Варшава, Карнаги Марія — Жидачів, Комарянська Саннна — Григорів, Монастирська Емілія — Городище, — Трембач Стефанія — Чорна Лоза, Бриль Стефан — Тудорів, Панкевич Клементина — Львів, Павлюкова Марія — Львів, Пришляк Юлія — Бабухів, Турчинова Олена — Городенка, Пехтер Клара — Бережани, Пелагія Майба — Красне, Семенюк Іван — Чортків, Паращук Евгея — Васючин, д-р Гарасимів Антін Стрий, Лучаковська Олімпія — Львів, д-р Суховерський Осип — Львів, Розенберг Людвик — Львів, Дигіть Григорій — Вербів, Стех Григорій — Стратин, Борщ Ксеня — Стратин, Тарнавський Іван — Львів, о. Кам, Стех — Станиславів, Бурбела Гафія — Гусятичі, Гірс Фейга — Лодзь, Гамер Осип — Бурштин, Вільман Юлія — Станиславів, Вонсович Осип — Королева Руська, Болнарчук Іван — Папіжі, о. інсп. Василь Навроцький — Красне, Казновська Теодосія — Глубічок, Мудра Ярослава — Львів, Грицина Андрій — Скварява, Якімчук Василь — Глубічок, Віговичева Емілія — Дмитровичі, Фрейвальд Макс — Торунь, Титор Іван — Станиславів, Тобіяс Адольф — Бурштин, о. Шуровський Михайло — Маркова, Пилипець Марія — Скала.

Останній сезон тревае цілий вересень аж до жовтня. Ціни купелів і удержання знижені.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 192 (12.814). Львів, пятниця 28. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Квартьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ВОЛИНЬ ЖИВЕ!

(Кореспонденція з Волині.)

Останніми місяцями долітали з Волині до ширшого українського загалу самі сумні вістки про місцеві відносини й прояви життя. На підставі цих вісток, могло, з одного боку, повстати в ширшій нашій родині вражіння, що наше національне життя, зустрічаючи дуже поважні перепони, завмирає; а з другого боку, наші волиняки під впливом цих вісток, особливо в глухих місцевостях, могліб підупасти на дусі.

Тому слід ствердити, що подібні висновки й уявлення не відповідалиб дійсности. Нема лиха без добра. І те лихо, яке переживають наші маси, має й свої добрі сторони. У боротьбі за елементарні права на національне життя й розвиток наші маси помітно гартуються, вироблюючи в собі щораз більше свідомости та впертого гону до кращої майбутности.

Можна вже з певністю й сміливістю сказати, що українські маси на Волині пережили національну кризу, а разом з цим виявили таку міру живучости, що всі побоювання за них уже більше не мають підстав.

Всі заходи, які мали за завдання звести наше селянство з національного шляху чи то в бік інтернаціоналізму в розумінні безнаціональности та червоного москвофільства, чи то в бік національної утраквізації — завели. Хлопчий сельробізм щораз сильніше забарвлюється на національно та позбувається якоїб то не було московщини. Чорний москалізм, що його думали підтримати за допомогою православя деякі батюшки на чолі з епископами й консисторією, ганебно програв. А від певних акцій „вуїстів" залишився тільки сумний спомин та неприємний чад. Взагалі дуже шумлива акція т. зв. „співкиття", можна сказати, збанкротувала.

Правда, хрунівська робота дуже зміцнила й підсилила сельробівський і комуністичний рух, що стверджує й місцева преса, але разом з тим зросла національна свідомість і другої частини населення, що настроєна національно.

Московські батюшки, сконстатувавши врешті своє банкроцтво, тратять голову й кидаються в усі боки. На останніх „соборчиках", скликаних з розпорядження вищої церковної влади з метою обміркування положення і вишукання засобів рятунку, вчорашні москвофіли починають уже говорити про „наближення до народу" та спеціяльну літературу українською мовою. Правда, говориться про це не з любови до нашого народу й не з переконання, то так повинно бути, а з міркувань власного рятунку.

Хрунівській акції пошкодила одна дуже дрібна річ: брехня. Всі їхні слова розминулися з дійсністю й ні одна обіцянка щодо школи, українізації церкви, українського впливу в самоврядуванні й т. д. не здійснилися. Навпаки, до чого вони приклали свою руку, там українство корчилося й українські права та впливи зменшувалися, там усе переходило в чужі руки та під чужу керму.

Наше селянство вже занадто виросло й усвідомилося, щоби належним способом оцінити ці явища життя й зробити для себе належний висновок. Тому й не дивно, що хрунам до „українських комітетів" доводиться вибирати неукраїнців, що викликає серед нашого населення зрозумілу іронію, а навіть глузування.

Загально явище таке: нарід ще сильніше прагне жити своїм власним національним життям і ще гостріше оцінює перешкоди до цього природнього гону. Словом, чим сильніше напружується наша національна пружина, тим з більшою силою вона розкручується.

Особливо зворушливе пробудження нашого волинського Полісся, того Полісся, що так дбайливо охороняється від українських інтелігентів. Чого не зробила книжка, газета та живе слово, що ллється нестримно понад усякими штучними тамами по селах і присілках, те зробили сезонові роботи.

Поліщуки, бідуючи на своїх болотах і пісочках, щоліта розповзаються по Волині на жнива великими масами. Йде на жнива звичайно молодь. Протягом місяця встигає придивитися національному рухові в ріжних повітах, прислухатися до того національного гомону, що дзвонить над рідною землею таким привабливим злотодзвоном, зачерпнути дещо з практичної роботи, і потім несе всі ці духові й культурні скарби у свої поліські села й хатки. І там вони дозрівають і дають перші кільця та паростки.

І ось перше цікаве явище серед поліських дівчат і молодух: кожна з них вважає питанням своєї чести мати вишиту українську сорочку. „Просто показилися", — скаржаться батьки та мами. Але що це обходить молодих? І ви бачите, як ці дівчата, йдучи пішки на жнива десятки кільометрів у постолах, де сядуть, там уже й вишивають.

Або в такому то селі (З.) підлітки постановляють: закласти гурток тих, що не пють і не курять, та віддавати гроші на просвіту, словом — на культурно-національну справу.

Три роки експериментів у напрямі утраквізації національно-культурного життя Волині, безперечно, загальмували це наше життя, але одночасно й дали яскраві докази того, що все, спрямоване на спинення національного руху, мусить раніше чи пізніше збанкротувати.

Отже в сьогоднішні сумні дні наша ширша українська родина може мати ту втіху, що Волинь живе-думає, все більше розуміє і все сильніше прагне жити своїм національним життям.

Senex.

ЗБІЖЖА І ПАШУ,
дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ратуймо останки нашого шкільництва!

Від ряду літ спостерігаємо з жахом, що стан нашого шкільництва корчиться прямо на очах. Тисячі народніх шкіл стратили свій український характер, а кілька середніх вже не існує. Справедливо обурюємося на зарядження, що спричинили цей жалюгідний стан, а ми не маємо ніякого впливу на них, але часто забуваємо, що в неодному і ми самі поносимо вину. Деякі з наших державних шкіл падуть самочинно, з недостачі фреквенції. То сталося з 7-клясовою школою вправ державної учительської семинарії з українською викладовою мовою у Перемишлі перед кількома роками, а тепер висить загроза замкнення над школою вправ при III. державній семинарії у Львові та над самою учительською семинарією з українською викладовою мовою у Перемишлі. Обі школи мають дуже малу фреквенцію. Про істнування української учительської семинарії у Перемишлі наша суспільність забула; всі з цілого краю тиснуться до III. держ. семинарії (української) у Львові, а родичі, яких доньок не приймають до цеї школи, бо вона переповнена понад норму, лихословлять дирекцію школи, закидуючи їй злу волю. Рівночасно у поодиноких клясах перемиської семинарії смішно мале число учениць. Анальогічний образ бачимо в школі вправ III. держ. семинарії. Коли семинарія переповнена, то школа вправ малочисельна, а цього шкільного року осягнено вже рекорд, бо до 1 кляси вписалося всього 3 учениці. В часах редукції учителів і цілих шкіл є це каригідне занедбання і, коли ці школи замкнуть, львина часть вини спаде на нашу суспільність. Заки шкільний рік почався, можна би ще збільшити фреквенцію школи вправ у Львові; тому родичі, що мають дітей у відповіднім віці, повинні їх там вписати. (Адреса: вул. Стшала 3, бічна Набеляка, близько трамваєвого перестанку при вул. Потоцького). Школа ведена гарно; вчать там добрі сили, а учителька, про яку згадано свого часу в „Ділі", що вона не знає добре української мови, вже перенесена із цеї школи до польської. Взагалі справами нашого шкільництва не лише приватного, але і державного, повинна зайнятися „Рідна Школа" та слідкувати за тим, щоби ніодна школа не падала та ще із нашої власної вини, бо шкіл маємо за мало.

Як поширюють православя на Лемківщині.

Візитація православних громад православним епископом для Галичини.

Слідкуючи за церковним життям на наших землях, не можна не завважити одної маркантної події останнього часу, якою безперечно є поїздка православного епископа (призначеного недавно для Галичини) Симона по Лемківщині. Цеж перша офіційна візитація церковної, православної влади по правосл. громадах Лемківщини, які повстали там після війни, головно у останніх кількох літах.

Свого часу перехід кількох гр.-кат. громад на православя на Лемківщині найшов був сильний відгук в українській пресі, але останніми часами ця хоч і важна справа притихла. Тому не буде зайвим подати короткий опис цеї поїздки, тим м. ін. є свого роду підсумкою дотеперішніх успіхів православя на Лемківщині.

З тої поїздки находимо обширний звіт у тижневику „Слово", органі митр. Дионісія, що виходить у Варшаві. Автор його Ю. Павлишин, редактор „Слова". Підчас поїздки, що відбулась в днях 19.—21. червня ц. р., відвідав еп. Симон три основані на Лемківщині правосл. парохії: Мшану, Липовець і Тиляву. У Мшані після візитації тамошньої правосл. церкви, вийшов нагроти відїзджаючого епископа Симона тамош. гр.-кат. парох (sic!) **о. Кирило Чайковський** та привитав його промовою, з якої позволимо собі навести за „Словом" ось таке цікавіше місце: „Я як представник Уніятської Церкви і села Мшани уважаю за свій обовязок витати Тебе Владико, як Архипастиря во Христі. Мене дуже тішить, що Ти, Преосвященний Владико, укріпляєш мій руский нарід в любови і вірі... Поцілуй, Владико, вот сей хрест, з котрим я сидів в Талергофі, це хрест нашого народу... Опісля по християнськи обцілувалися православний Архиєрей і уніятський душпастир".

Словом — прекрасно!

Відтак після короткого побуту у другій православній громаді, в Липівці, де теж є приділений правосл. священник М. Попель, переїхав еп. Симон до Тиляви.

Це перше село на Лемківщині, що після війни перейшло на православя. Тут задержався еп. Симон і на слідуючий день т. є. на неділю. На тому селі і покінчився обізд еп. Симона. В неділю відбулася в Тиляві маніфестація, можна сказати „ревія" лемківського православя, а з тим і тамошнього русофільства. На цей день прибули м. ін. православні зі Закарпаття під проводом своїх священиків. Підчас богослуження, в якому брало участь 14 правосл. священиків „були возложені нагороди за користну службу на о. прот. Криницького (палиця), о. П. Швайку (намилавка) і о. Ф. Білоцерковського (набедренник)".

Після Євангелія виголошено три проповіди, в яких два проповідники о. Криницький і Ханат

(Закарпаття) зокрема підчеркували своє попереднє уніятське душпастирство.

Підчас посвячення води виголошено ще одну проповідь, а відтак на обіді в тостах і промовах підчеркувано передовсім ролю митроп. Діонісія, що спеціяльною опікою окружує Лемківщину та висловлено побажання, щоби „посилати туди добрих пастирів". Вечором відбулося засідання Ради Духовної Правосл. Місії.

Слідуючого дня еп. Симон відїхав до Перемишля, де стрічала його тамошня правосл. громада. Після відвідин команданта перем. ДОК та оглянення міста, відїхав до Варшави.

Цікаво булоб нам знати, як зареагують відповідні наші греко-кат. кола на описане „братання" греко-катол. пароха-москвофіла о. Чайковського з православним епископом?

—o—

Конґрес зорґанізованих національностей у Женеві.

ВИЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ДЕЛЕҐАТІВ.

На семий конґрес зорґанізованих національностей у Женеві вже виїхали делеґати Українського Нац.-Демократичного Обединання в особах посолки *Мілени Рудницької* та посла *Зенона Пеленського.* При цій нагоді слід замітити, що на цей конґрес мав цього року їхати пос. д-р *Ярослав Олесницький.* На жаль, він, перебувши важку недугу, не почувався ще на силах виїбиратися у таку далеку дорогу. Замість нього виїхав туди посол Зенон Пеленський. І пос. Мілена Рудницька і пос. Зенон Пеленський остануть у Женеві ще й по конґресі, щоби там бути підчас нарад Ради Ліґи Націй, що тріватимуть від 1. до 7. вересня як також підчас пленарних засідань Союзу Народів, що тріватимуть кілька днів безпосередньо після засідань Ради Ліґи Націй.

Як Мадярщина дістає позичку?

Всупереч офіціяльним запевненням, що французька позичка для Мадярщини не звязана з ніякими ґарантіями, паризький кореспондент білґородської „Політіки" подав ревеляційні інформації, серед яких умовин припливає французький капітал до наддунайської держави. Першою умовинною, поднктованою Мадярщині, було уступлення кабінету Бетлена. Взагалі Франція зажадала за свою позичку великих політичних ґарантій, а саме щоби мадярський уряд виявив отверто своє становище в деяких політичних справах. Зажадано безумовно уступлення уряду Бетлена, щоби зробити місце для нових політичних комбінацій. Новий мадярський уряд має підготовити опінію для приняття продиктованих умовин. Цікаве, що в офіціяльній інформації означено процент французької позички на 5 ¾, до того ¾ банкирської провізії, а тимчасом згаданий кореспондент повідомляє, що цей процент виносить на ділі 11. Річ ясна, що в мадярських політичних колах його ревеляції викликали велике враження.

—o—

Гендерсон і конференція

в справі роззброєння.

У звязку з уступленням Гендерсона з кабінету побоюються, що він утратить автоматично становище предсідника майбутньої конференції задля роззброєння та що це стане на перешкоді скликанню самої конференції. На це відповідають, що предсідником вибрано його не як міністра закордонних справ або члена робітничої партії, але зовсім ad personam. З іншого боку зачувати, що його уступлення з британського уряду зміцнить слідні в деяких державах голоси за відложенням речинця скликання конференції.

—o—

З церковних справ.

Невже російська греко-катол. семинарія у Дубні?

З Волині пишуть нам: П. Евген Онацький, подаючи свої римські розмови в справі „ревеляцій" АТЕ про відірвання справ гр.-кат. Церкви від Східньої Конґреґації і передачі їх комісії „Pro Russia", завважує, що „доки в греко-кат. Церкві живе справжній народний, український дух, доки її ерархів, як тих, що находяться під Східньою Конґреґацією, так і тих, що находяться під комісією „Pro Russia", живить і спонукує до акції — разом з релігійною — непоборна національна ідея, доти не страшні їй будуть жадні сторонні інтриги, доти стоятимуть при ній міцно лавою народні маси. Що значить у порівнянні з тим ділема приналежности до тої чи іншої бюрократичної установи".

Ми, волиняки з радісною заздрістю глядимо на гр.-кат. Церкву в Галичині, де ерархи і духовенство ведуть релігійну працю, та рівночасно піклуються і культурно-національним рухом. Видно у них єдність і гармонію з народніми масами. А в нас? По одній стороні українські маси, а по другій духовенство з дуже малими виїмками, а ерархи в цілости, ворожі українській ідеї.

Не дивно воно тому, що багато наших на Волині так прихильно ставиться до унії — яку голосять галицькі священики, а в останньому часі приїзд епископа Миколи таки дуже багато зеднав собі населення.

Однак не можемо зрозуміти, чому нас ділять. Чому одні українці гр.-кат. мають належати до Східньої Конґреґації, а другі до комісії „Pro Russia". Чому для нас нема аналоґічної комісії „Pro Ucraina". А думаю, що пять міліонів українців гр.-кат. і нас тридцятькілька незвединених скоріше до цього мали би право? Все те для нас волиняків незрозуміле і дивне. В польських часописах подана була вістка, що в нас у Дубні має повстати гр.-кат. духовна семинарія — але з російською викладною мовою, а білоруська і українська мова як предмет.

Та вістка — не знаю в яких кол вона походить і чи є вірна — являється для нас дуже образливою. Невжеж приналежність української території під юрисдикцію комісії „Pro Russia" мала би відчути її благодати в формі насаджування російських семинарій, а вслід за цим і московського духа, який пригнічує тепер нашу православну церкву?

Маємо надію, що Апостольський Візитатор Преосвященний Микола зверне увагу римських крутів на цю справу та зуміє переконати, що Комісія „Pro Russia" з російськими семинаріями має велике і принадне поле до успішної праці унійної, але між корінним російським народом, а не на українській Волині. Таким ставленням справи семинарії — якщоби ця вістка була правдива — симпатії наші до унії спадуть до нуля.

Волиняк.

Обструкція. Знамениті ділярі шлункових недуг стверджують, що вживання природної гіркої води **„Franciszka Józefa"** є правдивим добродійством для кормового проводу, перевантаженого їжею та напитками. Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях.

Неспокій в Еспанії.

З Мадриду повідомляють, що на еспанського міністра внутрішніх справ Мавру готовилися три робітники зі замахом. Хотіли вбити його подібно як свого часу консервативного президента міністрів Дато. Заговірників досі не зловили.

У звязку з баскійськими заворушеннями пляновано також в Астурії численні віча з протестами проти проекту нової конституції. Влада заборонила ті віча. У Памплюні прийшло в часі протиреспубликанської демонстрації до сутички з республиканцями. В каварні вивязалася дика бійка, противники кидали на себе кріслами і ліхтарями. Втихомирила їх цивільна ґвардія. Кільканацять осіб вийшло з ранами, переважно від ударів прикладами.

Крім політичної боротьби приходить ще й боротьба релігійна. В цілій північній Еспанії воюють прихильники уряду з католицьким населенням. В Барсельоні побито 13 осіб, як виходили з церкви. Подібне діється в інших сторонах.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. СЕРПНЯ 1931.

НЕЧАЄНКО.

Лист із Кракова.

I.

Вакаційна пустка. — Зїзд есперантистів. — Баль народів. — Конґресова пригода.

В серпні.

Краків? Знаєте це поважне, може аж надто спокійне й доволі нудне місто? З вузонькими вуличками середмістя, з масою костелів і характеристичними шалочками та пейсами мешканців Казімежа. У час канікул стає він ще нудніший. Сморід розпеченого сонцем асфальту та задуха вузьких вуличок витнали на час ферій шкільну молодь та тих, що можуть собі позволити як не на Закопане, Криницю, то бодай на якийсь там Клай чи інші Качіпіоки. А кому вже доля чи криза не дозволили витлянути поза Краків, то цей втікає бодай на „плажу" та прохолоджує свое спітніле тіло у брудній і густій від купальників Вислі. А в неділю „каяком" Вислою до Белян чи автобусом, а то й пішком до Вольського ліса. Якби тільки дальше від міста.

А в місті пустка. Часом аж дивно для кого призначені ті широкі хідники на „А—Б", коли немає кому по них ходити. А чи треба згадувати про порожні каварні та кіна? Хіба цирк та „лїтові мечі" не нарікають на касу?. І львівська опера та оперетка, що сюди загостили.

Останніми днями зароївся Краків. Це з нагоди 23. Міжнароднього Конґресу Есперантистів. Дізнаємося про нього зі зелених хоругвок, з есперантською зїздою і по тому, що у книгарських вітринах появилися всякі есперантські самоучки та література, ще й і з афіш. Але найбільше по мові. Бо у звичайний час на вулицях пануючою мовою — польська, а хіба десь на Казімежу, жидівська.

А тут нараз під кільканацяти двір чуєте стільки різних мов, наче у вавилонській вежі! Що крок нові типи, нові лиця, поміж якими натрапите й на східні, скісні очі. Але над тим усім різноязичієм спільні звуки, спільна мова, що її всі гості розуміють. Це штучна мова — есперанто — в практичному вжитку. Доказ, що це не нереальний витвір фантазії мрійника-лікаря, і не сама утопія. Ось послухайте як японець, професор з Токіо викладає про пропаґанду есперанта у його батьківщині. Якби говорив по свому, то европейська публика тільки рот розявила би.

А ось гляньте. Баль Народів у Старому Театрі. Он там у бічній салі заховалася парка молодих есперантистів, стуливши голови на любій розмовоньці. Вона огниста брунетка — мадярка, як каже її народній стрій, він зимний північник, якийсь естонець чи швед, і цією штучною мовою створили природню ідиллю.

Варто глянути на ту міжнародню юрбу помережану різнокольоровими національними строями. Перед вели болгари, а радше болгарки, яких національні строї дуже нагадують наші. Болгарка й одержала за найкращий стрій І. нагороду від міжнароднього журі. Другу мадярка, а третю естонка.

Краківські строї, яких було найбільше на салі, (була й „Місс Польонія") не викликували спеціяльного захолення. Так само чеські.

З мужеських зокрема звертав увагу китаєць у балевому строю. Чорні штани і... білий, короткий „смок". Як на теперішній, літний час дуже практично і вигідно.

Та це тільки мимоходом.

А Краків супроти конґресу? Усміхається приємно, витає. Всі, від наказного бурмістра, аж до сірого кушчика стали завзятими прихильниками есперанта. Конґрес, не щонебудь; цеж почесть, пропаганда но, і інтерес. Інтерес не такий поганий, як на ті „кризисові" часи та ще в огірковому сезоні.

А треба признати, що добре приготовився Краків до зїзду. Скільки то лише мороки мали субєкти, кельнери і ін., бо кожен купець, каварняник чи цукорник хотів перед своїм льокалем вивісити на час конґресу для вигоди і принади гостей: „Oni parolas esperanto".

Користали люди з 10 денного курсу цієї мови отця Чше (Cseh), що попередив конґрес. Проспекти обіцювали, що цей славний зі своєї оригінальної методи навчання мадярський священик вивчить за 10 днів говорити по есперантськи. І студентка і професор і субєкт і старий емерит все носило підручники тай виковувало слівця. І вже є навіть наслідки. У кожному льокалі, де висить „Oni parolas", відповідний деліка.., пардон — репрезентант виєтонує зі себе порцію слів, що їх щойно вивчив. Але дивно. Ця часом недоладна плутанина слів не викликує у чужинця усмішки наслідком такого незнання. Він теж заговорить до нього тією мовою, часом навіть з деякими зупинками, коли забракне йому відповіднього слова.

Так хоч і серед мук всеж таки народжується міжнародне порозуміння. Але хіба на словах.

Бож відому подію з українськими представниками на конґрес не можна назвати кроком до міжнароднього зближення хоча би й на ґрунті есперанта.

Не цікаво за чим почином і з яких мотивів це сталося. Зрештою можемо легко догадатися. Але важне, що це сталося саме серед есперантистів, мовляв, пацифістично настроєних, що своїм завданням поклали стопити всі народи світа в одну сїмю, усуваючи те, що найбільше їх ріжнить себто ріжноязичіє.

Одначе ця конґресова пригода не повинна знеохотити нас, українців, до засвоювання цієї штучної мови, доволі легкої до вивчення. І практичне значіння зокрема ми повинні розуміти, як велике вклєшення у міжнароднім праці і зносинах, тим більше, що досі ми живим мовам, безперечно тяжчим до вивчення, присвячували доволі мало часу та праці. Якби не конґрес і ця пригода, не знали би ми, чи взагалі існують ще у нас люди, що цікавляться тим рухом. А тимчасом міжнародне життя має свої вимоги. Передовсім треба знати одну із всесвітніх мов. А нею є між іншим есперанто.

(Докінчення буде.)

—o—

Шкільний черевик

..... це велика ощадність!

Шкільні паньчохи всякої величини **1.25** ціна реклямова.

З нашої Гуцульщини.

Допис з Ворохти над Прутом.

Посвячення Народнього Дому. — Нова церква і конфлікт за бані. — Гостина українського театру. — Концерт Вп. Шмериковської-Приймової і Мих. Голинського. — Односторонні користи з „кліматичної комісії".

Цьогорічний „український сезон" у далекому карпатському селі Ворохті, що має вже свою славу чудового гірського літнища, — був особливо живий. Передовсім треба згадати про подію, яка своїм значінням переступає межі якогось місцевого випадку та має характер загально-національного осягу. Це — посвячення прегарної будівлі „Народнього Дому", як власної домівки місцевої читальні „Просвіти". Будовано „Народний Дім" два роки, виключно власними жертвами місцевого гуцульського населення і йогож даремною добровільною працею. І в такому розмірно дуже невеличкому часі здвигнено поверховий будинок, з просторою театральною салею, сценою, кулісами, гардеробами та загалом 14 кімнатами, в яких відтепер буде зосереджуватися ціле національно-культурне життя цієї частини Гуцульщини. Не диво, що акт посвячення Народнього Дому, який відбувся 9. ц. м., був святкований дуже урочисто. Полеву Службу Божу відправив о. прелат Куницький, який виголосив теж на відповідну тему захоплюючу проповідь, а саме посвячення перевів о. мітрат Бвзюк. З численних промовців, що витали комітет будови з його великим успіхом (до комітету належали пп. Івантишин і Стрюнський з „Учительської Оселі" та гуцули Федір і Микола Гаврилюки, Микола Греджук і ін.), треба назвати передовсім сен. О. Кисілевську, яка зворушливими словами накликувала місцеве жіноцтво до громадської праці. Представник читальні „Просвіти" з Микуличина, один тамошній гуцул, витаючи своїх сусідів з великим успіхом, з жалем підкреслив, що — на жаль — ніде інде на Гуцульщині в долині Прута нема другої такої української національної твердині. Вистава „Верховинців" і весела забава виповнили решту програми того великого для української Гуцульщини дня.

Свіжа цера — це правдива краса!

Зол. 1·20.

Першою умовиною краси — є дбайливе плекання цери при помочі мила спеціяльно в тій цілі вироблюваного.

Знамените мило, яке вповні сповняє своє завдання, є до Вашої, Пані диспозиції: — PALMOLIVE — мило з найчистіших ростинних оліїв. Вироблюване з олію оливних овочів, пальм і кокосових горіхів.

Треба лише правильно уживати славний дво-мінутовий спосіб PALMOLIVE — а побачите Пані, до якого степеня уживання мила PALMOLIVE причиниться до збереження молодої, ніжної та гарної цери.

Colgate-Palmolive, сп. з об. відп. Варшава, вул. Римарська 6.

МИЛО PALMOLIVE

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р В. МАКОВСЬКИЙ. 6)

Моє лікування.

(Докінчення.)

Від дансінгів до кіна. — Випадкові зустрічі. — Нова зустріч. — Розшуки і телєграма. — Лікарська перевірка.

Моя знайома (ще „дуже гарна") вельми на все цікава. Жінка.

— Я хотіла би піти, але самій мені якось не личило туди..." (Вона лікувалась мабуть на зуби).

Я її зрозумів і ми поїхали на „Помірки". Розуміється, лише для „її" цікавости. Пляжа їй сподобалась, та (які дивні ці жінки) костюми та свобода на пляжі, ні. Більш не мала охоти туди їхати.

Тоді, як ми були, пляжа мала чорну атракцію: справжнього негра, кремезного хлопа, чорного як зі смоли, з білою як сніг перепаскою на бедрах.

Зате моя знайома любила „дансінги". Так ми обоє згідливо порішили дальші прогульки дещо зредукувати в хосен пополуденного дансінгу. Танцювала анімково, але любила приглядатися. Та важко сидіти в кавярні і попивати „Нафтусю"; послідовно мусів я в „ярській" ціеті поробити деякі невеличкі „ухили".

Моя давня знайома любить і кіно. І тут треба було жертвуватися для неї. Та це з мого боку справжня пожертва, бо я не аматор цієї новітньої музи. Після кіна відводити знайому далеко домів. „Ординація" заборонила і їй і мені скору ходу та атому. По дорозі треба було відпочати, відсвіжитися; тому конечний був „ухил" до ресторану. Музика, дансінг „співачки", тощо і вже була північ.

А попри те заєдно треба було тямити про хоре серце, вагу, дієту, купелі, порошки, краплі, лікаря і бодай здебільшого про домашній порядок. Та й не забувати про...позатрускавецькі знайомости.

Ох, доленько!

Зате ціле передполудне не було в Трускавці ревнішого послідовника всяких „ординацій" від мене. З деякими „ухилами" в часі і „редукціями" в воді, я за пів дня виконував (майже) те все, що незугарна ординація розтягала на цілий день. Щоби бути готовим на пополудне. Ануж сліпий „припадок..." — як не на есплянаді (понеділок), то при „Нафтусі" (вівторок), як не при „Броні" (середа), то при „Зосі" (четвер), як не біля Міцкевича (пятниця), то біля кіна (субота), або таки біля її віллі (неділя) — заведе нас разом, хоча звичайно так було, що як ми зійшлися „припадково", то саме ніколи не мали часу. Ні вона, ні я.

— Даруйте, пане, я нині мушу..

— Вибачте, пані, я нині...

І з тим вічним браком часу, за хвилину ми вже йшли разом.

Раз моя давня знайома мала якусь дуже пильну орудку до Дрогобича. Та „припадок" хотів, що саме і в мене тоді була теж дуже пильна орудка до Дрогобича. Вона поїхала туди по свою орудку, а я по свою. І нехай би хто нас видів як ми їхали, ану, чи дав би себе переконати, що це чистий „припадок". І готова сплітка на гладкій дорозі.

Ось бачите, Пані, серед яких то важких трудів дня а то й ночі, минала мені ця — на яку я так надіявся, як на останню дошку рятунку — курація мого змученого серця.

А воно заєдно бунтувалось.

— Чого-ж ти бажаєш?... Що в тебе болить?... Чи пити, чи їсти, чи спатоньки хочеш?... кажу — бувало — до нього лежучи в ліжку, коли воно не давало мені вснути.

З лікарем весь цей час ми якось були в згоді. Він помічав, що я вдоволений з нього, коли мене не богато випитував та не псував мені мого гумору.

Та — до часу дзбанок воду носить.

Одного дня „припадок" зрадив мене. Я крутився сюди-туди, випив одну склянку „Зосі", другу „Марисі", а її — не було. Та водилось, що вона нераз приходила пізніше як все. Сів я,в задумі проти Міцкевича.

Аж нараз зпоза лавки, ніжні дві ручки (які я насліпо поцілував) затулили мені очі. Я перехилив голову.

Моя знайома! Але не та; інша; теж давня. Радісно звиталися; розпити, відповіді і т. д. Як звичайно.

— Чи можете мені на хвилину товаришити?

— Пані! як що тільки дозволяєте..

І вже йдемо. Вона засипує мене чарівним градом своєї щебетливої розмови; я заслуханий і заливаємось сміхом.

Вдоволені йдемо (а серце репетує).

На есплянаді встигли ми захопити ще теплі місця на лавці, ледви розбалакались, ледви я дізнався де вона, що вона, звідкіля вона, коли вона — як надійшла... тамта перша, „давня знайома". Я — піднімаючись з лавки — зложив висловний поклін і хотів підступити, привітати її. Але — жінки вміють — відклонитися так тендітно і щезнути в людській метушні.

Мені було ніяково. Ми саме на післязавтра планували, а нині мали вирішити подробиці прогульки до Городища. „На це найдеться ще завтра доволі часу", подумав я і вернув до моєї нової давньої знайомої.

Вечір злетів швидко, бо жіночі хвилини (вона-ж лише на „хвилину" мене з собою забрала) бувають інколи предовгі. Вже пізною нічю, після вечері в „закладовім" ресторані (з великим ухилом від „ординації") ми розпрощалися, бо вранці другого дня вона вже відїзджала з Трускавця. Я з китицею квітів ставився уранці на двірці.

Ціле пополудне ходив я нетерпляче від „Зосі" до „Юзі", від „Юзі" до „Марисі" в колісце. Лікар був замітно мною вдоволений. Приписав ще одну рецепту, яку я дбайливо доложив до попередніх.

Зполудня, на яку добру годину перед „припадковою", я вже крутився між кіном і дорогою на „Помірки".

Не прийшла. Я пішов на есплянаду, де музика, знов вернувся, крутився до вечора, видивив очі... Надаремне! Вечором — збентежений — пішов до її хати.

— Нині зполудня відїхала.

Читаючи це, Ви, Пані, певно зловтішно підсміхнетесь (бо якаб жінка...).

Даремне. Доки чоловік живе і бере участь у житті інших, мусить бути приготований на всілякі... випадки та припадки. В хаті на столику я найшов лист. Коротенький і чемненький: „Отримала вчора депешу, мусить негайно відїздити... Хотіла вчора попращатись, не хотіла перешкоджати... Працює цією дорогою... бажає всього доброго... веселої забави..."

— Чи вона справді дістала таку депешу?... Заснув, нічого не видумавши. Зате другого дня

Подібний по значінню — з загально-національного погляду — здобуток української Ворохти, це здвигнення впродовж останніх двох літ, одночасно з „Народнім Домом", нової гр.-кат. церкви. Високо на узбіччі гори, але при головній дорозі, пишається нова церква, як справді величава репрезентативна будівля. Церква у гуцульському стилі, тільки 5 сріблистих бань підкреслюють звязок старого византійського церковного стилю з гуцульською архітектурою. За тих то 5 бань вибухнув, як кажуть, конфлікт поміж місцевим комітетом будови та станиславівським владикою, який добачив у тих банях момент православія. Нині цей конфлікт уже, здається, щасливо закінчений, бо місцевих гуцулів ніяк не можна посудити у православних симпатіях. Церква збудована також виключно власними силами гуцулів. Її посвячення відбудеться на Рождество Пресв. Богородиці 21. вересня ц. р.

Гостював цього літа у Ворохті довше, ніж колинебудь (повних десять днів), український театр ім. Тобілевича — найкращий з усіх теперішніх українських мандрівних (на жаль!) театрів, з пп. Кривіцькою і Совачевою та Бенцалем і Блавацьким на чолі. Саля Нар. Дому на всіх виставах була вщерть виповнена, а артисти, крім морального і скромного матеріяльного успіху мали й те вдоволення, що могли бодай трохи відпочити серед чудової гірської природи.

Врешті 15. ц. м. Вп. Шмериковська-Приймова й Михайло Голинський дали у Ворохті спільний концерт, який не посоромився би й великої концертової салі з найбільше вибагливою зах.-европейською публікою. Голинський, як звичайно, імпонував своїм феноменальним голосом, його могутньою скалею і чудовим металічним звуком. Пані Шмериковська-Приймова захоплювала знову своєю співочою культурою і прегарною інтерпретацією усього співаного. Коли в п. Голинським пізнати відразу, що це оперовий співак й оперові арії виходять у нього краще від пісень, — пані Приймова є виключно пісняркою: той тип артисток-співачок, у нас майже зовсім незнаний, є у великій пошані на Заході й пані Приймова, зі своїм милим голосом, яким орудує дуже дискретно, не форсуючи його, та своєю музичною інтеліґенцією, безумовно малаб у західній Европі великий успіх. Концерт тих артистів згуртував у Народнім Домі майже всю українську, польську й жидівську інтеліґенцію, що перебувала в той день у Ворохті.

Оживлення українського національно-культурного руху у Ворохті є надзвичайно відрадним фактом саме в цьому році, коли вирнула нова поважна небезпека для українства цієї частини Гуцульщини від т. зв. кліматичної комісії, яка урядує від часу, коли, за протекцією надвірнянського старости Сокула (шваґра ґен. Складковського), Ворохта дістала честь офіціяльної кліматичної місцевости. Стягаючи від літників по 10 зол. кліматичної такси, клімат. комісія обіцювала зразу завести за ці гроші електрифікацію місцевости, парк і орхестру. Замість того всього — гроші літників призначує „комісія" на будову... польського „Сокола", зараз напроти нової церкви й Народнього Дому; головою кліматичної комісії є надлісничий Гірш, офіціяльний бебех, але по суті закаптурений ендек. Очевидно, що й громадська рада зараз призначила на будинок „Сокола" дерево з громадського ліса, дарма, що згаданий надвірнянський староста до нині не затвердив постанови гром. ради про виасиґнування дерева на будову Народнього Дому. Одночасно ворохтянські дороги находяться у страшенному стані (а ті, що є, роблені з шарварку), не впорядковано ніякого місця для купелі (пляжі), не дається людям абсолютно нічим пізнати, що це „кліматична" місцевість з „кліматичною комісією", якій треба складати 10-ти золотову данину: замість усього того йдуть гроші на цілі „Сокола"... Тому, повторяємо, добре діється, що у відповіді на таку політику ожинався український рух, опертий на наймогутніших силі — місцевих свідомих гуцулів. *(К.)*

—o—

З життя української еміґрації.

Популярний концерт української народньої пісні в Білгороді.

З Білгороду дістаємо у справі статейки під повищим заголовком таке пояснення: „Допис, поміщений під повищим заголовком з Білгороду в ч. 150 „Діла" був остільки неточний, що підписаний ненадумуючись взяв з програми імя соліста п. Удовицького, який мав відспівати пісню „Дивлюсь я на небо". Тимчасом сам п. Удовицький задля недиспозиції голосу і болю горла відказався від виступу, а п. диригент на його місце дозволив на виступ другій особі, яка недописала. П. Удовицький, дуже добрий, молодий співак, зі знам. голосом, є учнем школи сольового співу. В імя правди я почуваюся до обовязку спростувати у цьому названий допис, щоби нею не пошкодити доброму імені і добрій репутації молодого співака в його майбутній карієрі і прохаю вельмишановну редакцію помістити ці мої стрічки у однім з найближчих чисел часопису, а п. Удовицького прохаю з моєї сторони про вибачення за мою випадкову неувагу до його особи. **Іван Буда.**

—o—

З судової салі.

Апеляційна розправа проти українських пластунів. — Звільнення всіх пластунів крім одного від вини і кари.

Вироком городського суду в Самборі до чспр. IX. Кг. 162/31 признано винними і засуджено за заснування тайного товариства „Пласт" у Зарайську Стефана Футалу на 4 місяці (в узгляднені слідчого арешту через 4-ри місяці), Антона Сілецького на два місяці, дальших Миколу Когута, Гриня Гавдуна, Василя Стр...ського, Прокопа Дуду, Дениса Ладаная, Яна Піцюру, Федька Плахтія, Івана Плахтія, Осипа Кобилянського Олексу Кобилянського, Василя Тимчишина, Федька Фуканьчика, Івана Когута і Василя Білограда по 1-му місяцеві арешту з завішенням їм кари на протяг 3-х літ.

Оборонці адвокат д-р Кіцула й Іван Білинський зголосили апеляцію від вини і кари, а прокуратор з причини завішення кари.

Дня 12. серпня 1931. р. відбулася апеляційна розправа перед Окружним Судом у Самборі до ч. III. Ка 410/31., котрий по річевій і юридичній обороні адвокатів: радника Івана Білинського і д-ра І. Рогуцького проголосив вирок, відкидаючи апеляцію щодо Стефана Футали (котрий і так відсидів кару в слідстві) а зрештою зминив вирок городського суду в Самборі, увільняючи всіх інших від вини і кари.

Так покінчилася остання пластова розправа.

—o—

Румунія перед революцією.

Октавіян Ґога, б. румунський міністр за аверескянського уряду в розмові з представником часопису „Адеверул" представив чорними красками теперішне положення Румунії. Між іншим він сказав: „Стверджую, що наше публичне життя виказує всі познаки передреволюційного руху. Стоїмо перед великими потрясеннями і якщо вони досі не наступили, треба це завдячувати лагідній вдачі румунського народу. Я не алярмант і виджу наслідок моїх слів. Але так бачу моїми очима, що виділи багато. І розумію, що означує розпад держави, бо в кількох державах я вспів за тим у всіх подібних".

Урухомлення укр. приватної гімназії в Дрогобичі.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ" подає до відома, що на інтервенцію представника Президії Гол. Управи в Кураторії дня 26. серпня ц. р. п. Куратор заявив, що годиться на отворення української приватної гімназії в Дрогобичі. Родичі мають звертатися за інформаціями до управи гімназії, Дрогобич, вул. Сніжна.

—o—

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.** 203 б—8

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (191) число „Діла" зайняла поліція з причини конфіскати допису о. Василя Пришляка з Підгорець, пов. Золочів. Видано другий наклад. Є це 48-ма конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Вручення почесної грамоти „Рідної Школи".** Делегація Головної Управи „Рідної Школи" в особах дир. В. Кузьмовича, д-ра В. Коноваль ця і ред. І. Ющишина вручила дня 25. серпня ц. р. грамоту почесного членства т-ву „Дністер". Це перший у нас випадок, що товариство стає почесним членом „Рідної Школи". Т-во „Дністер" за весь час свого існування служило видатною помічю „Рідній Школі", допомогло їй до купна будинків при вул. Мохнацького, віддало даром або за великою знижкою під ужиток шкіл „Рідної Школи" свій будинок при Городецькій вулиці ч. 95, дає по дуже зниженій ціні приміщення захоронкам, вкінці допомагає „Р. Ш." грошево. У доказ вдячности наступило почесне членство. З цієї нагоди висказатиб побажання, щоб інші наші економічні інституції вступили в сліди „Дністра". „Рідна Школа" мала би матеріяльну допомогу, а така співпраця економічних інституцій з найбільш відповідальною за майбутнє обличча нації установою, мала би незвичайний моральний вплив на наше громадянство. При врученні почесної грамоти були з боку товариства „Дністер" приявні члени Надзірної Ради през. Сосновський і інж. Мудрак, а з членів дирекції през. В. Децикевич, дир. Я. Колтунюк і дир. І. Гижа.

— **Закінчення літнього сезону в Черчі.** На закінчення літнього сезону в Черчі відбудуться в неділю 30. серпня ц. р. **Великі Вечерниці з танцями** в салі „Палатки". Гості зі Львова мають догідне зал. получення: Виїзд з гол. двірця 9.50, приїзд до Черча 13.15. У відповідь на численні запити інтересантів щодо осінного сезону в Черчі Управа Живця повідомляє, що останній сезон кінчиться аж 1. жовтня, так, що весь вересень купелі трівають безперервно. Ціни знижені.

— **„Вже й многая літа не вільно співати!"** Ще в червні ц. р. відбулося в селі Серафинцях, пов. Городенка, свято матери. На закінчення свята хор заспівав всім українським матерям, бо-ж це свято матери, многая літа. Та десь в півтора місяця пізніше городенське староство покарало голову „Союза Українок" в Серафинцях, заходом якого це свято відбулося, гривною 5 зол. кари за те, що хор співав „многая літа", а що, мовляв, не було в програмі, отже як „пішкрочене програму" підлягає карі. Цей випадок повинен зацікавити нашу посольську репрезентацію.

— **Позір Равщина!** Дня 6. вересня ц. р. обходитиме в Раві Руській українське громадянство 30-літний ювилей у честь митр. Шептицького. Просимо громадянство равського повіту і дооколичних повітів взяти численну участь у цьому святі — **Комітет.**

— **Литовська розвідка про Україну.** Великий литовський літературно-наук. місячник „Вайрас" (Каунас) в числі за липень-серпень розпочав друком розвідку І. Борщака про українське питання в 19. віці. Автор спеціяльно зупиняється на деяких моментах, спільних українському й литовському національному відродженню.

— **Нова молода українська співачка.** У варшавському щоденнику „Польска Збройна" (ч. 179.) находимо у відділі „З артистичного життя" замітку п. н. „Нова звізда", в якій дослівно читаємо: „Дня 30. червня ц. р. відбувся в льокалі „Союзу артистів польських сцен" під проводом голови Союзу п. І. Дигаса, секретаря цього т-ва Павловського і членів журі кваліфікаційний іспит нових співацьких звізд. Між іншими витримала іспит зі знаменитим вислідом одна з чолових кандидаток. **Евгенія Ласовська,** в особі якої набуваємо без застережень великий співацький талант, який скоро напевно заблисне повним сяєвом першорядної сценічної звізди". Зазначуємо, що панна Евг. Ласовська є нашою землячкою та що безпосередньо по іспиті звангажували її до міського театру у Бидгощі. Ми бажаємо нашій молодій надійній землячці якнайкращих успіхів та світлої спі-

---

ранком не витерпів і повернув на почту. Чемна панянка при телеграфі переглянула всі депеші із трьох днів узад. До „неї" взагалі не було ніякої депеші.

До кінця „девятиднівки" лишилося мені ще два дні. **„Finis coronat Opus".** Як застарілий грішник каючись точнісінько сповнює накладену покуту, так я в ці останні два дні сповнював нестеменно всі години моєї „ординації". І води і — купелі і — краплі і — порошки і діета, а все те в скріпленій дозі, мірі та формі, щоби дігнати прогайнований час. Третього дня пішов я до лікаря.

Знову мене місили, душили, стискали, вязали, рахували, мірили, аналізували, і знову очі вилазили, а піт горохом з чола лився. Лікар настоював, чи я точно все виконав, як було ним запоряджене.

Я впевнив, що так.

Був дещо здивований. Але — від чого-ж він лікар? — і сказав: „Ваш орґанізм належить мабуть до тих, на які трускавецькі купелі та води поволі ділають... Одначе цим не знеохочуйтесь. За якийсь час повторіть лікування (тут мене аж підкоробило), а бажаний вами успіх буде. На всякий раз, поліпшення — замітне (говорячи це, дивився крізь вікно) і я вам, відповідно до вашого стану припишу рецепту, яку..."

Я вийшов від нього в настрої, подібнім як тоді...

Лишалося піти до ваги і перевірити, скільки кільограмів я в Трускавці лишаю. Це-ж була головна ціль лікування. Першій вазі в дрогерії не дав віри; пішов на закладову, — показувала так само!

Аж страх, аж жаль було дивитися!...

Три тижні такої совісної, інтенсивної, точної курації, ярської дієти — а везу домів два і пів кільограма більше як привіз.

На другий день випорожнивши свою калитку, та ще запозичившись у добрих людей на дорогу, вертав я домів, роздумуючи як блудний син над суетою цього світу з непохитною постановою оминати Трускавець, який одним нічого не годен зашкодити, другим нічого не годен помогти.

Каючись і втихомирюючи непокірне серце, вертаю до давніших занять.

І давніх ідеалів, про що свідчать оці мої листи.

вацької будуччини.

— **З львівської хроніки.** Леон Спіндра при вул. Локетка, пробував отруїтися йодиною. — З мешкання Рубіна Вайнштайна, вул. Газова 6, вкрали злодії вбрання вартости 450 зол. — Шоферові Феліксові Чихилікові вкрала невідома дівчина 50 зол. підчас почастунку в ресторані. — **З краєвої хроніки.** Дня 25. серпня на вул. Сінній у Перемишлі поразив уражений електричний дріт восьмилітнього Осипа Лещаківського, а вбив на місці Юлію Ґелу, що помагала його врятувати. — До дрогобицької громадської каси вломилися невідомі злодії веч. 24. ц. м., але найшли в ній тільки 67 сот.—У Виткові Нов., радехівського повіту, згоріло 8 господарств. Шкоди 100.00 зол. — У селі Дусанові, перемишлянського повіту, від грому зайнявся двір Маркуса Шахта; шкода біля 120.000 зол. — В хату Михайла Лотоцького в Родові, зборівського повіту, вдарив грім, спалив господарство і поразив жінку та доньку.

— **Самогубство в ліжку.** У Львові при вул. Замарстинівській 43. застрілився в ліжку в хаті своєї сестри Серадзької 25-літній робітник із Перемишля Стан. Нітефор. Причиною був мабуть нервовий розстрій.

— **Утопилася в Сяні.** Біля Острова (в Перемищині) втопилася 20-літня Ядв. Пляцерівна зі Стрия. Причина: матеріяльна нужда.

— **Шкільництво в Румунії.** Референт середнього шкільництва при румунському мін-стві освіти предложив урядові звіт з останньої редукційної акції. З нього виходить, що в цілій державі розвязано 54 середні школи, з яких 39 будуть тепер удержувати комітети родичів, а 14 шкіл щезнуть цілковито. Із 340 учителів середніх шкіл 170 остають на своїх місцях при школах, удержуваних комітетами родичів. Платню будуть діставати з міністерства. 105 учителів буде перенесених до інших шкіл, а 44 остались без заняття.

— **За високий льокаторський податок.** Мешканці міста Львова ждуть на відповідь президента міста інж. Бжозовського на інтерпеляцію радного п. Більбля, що львівський магістрат думає зробити зі справою за високо побираного льокаторського податку. Від 1925 р. стягає магістрат річно по 400 тисяч зол. за багато, що дало досі кількамільйонову суму. Найвищий адміністраційний трибунал у Варшаві рішив ще 1929 р., що виміри цього податку треба спростувати, домагаються цього представники зорганізованих податників, а проте магістрат і воєвідський уряд обстоюють дотеперішній вимір, нехтуючи зовсім голос найвищої влади. Відповіди през. Бжозовського надіються на найближчому засіданні міської ради.

— **Смерть від грибів.** У Глубічку (пов. Борщів) затроїлися смертельно грибами Тереса Орловська та її 6-літній син Войтіх.

— **Смерть чи самогубство?** Власник санаторії „Віта" при вул. Листопада 22. у Львові заангажував звільнену з посади зі заг. шпиталю стипендистку воєвідства Лідію Кусову з Томашова Люб. Вона мала вступити на службу 1. вересня, а що не мала де жити, то прийшла скорше до санаторії. Її найшли неживу у лазні санаторії в ванні.

— **Самовбивчі замахи.** На вул. Коряктів у Львові пострілилася з револьвера вчителька Марія М. Її відвезли до шпиталю. — При вул. Баньоновій 8. зажила якоїсь отруї Розалія Ф. Її також відвезли до шпиталю.

— **Кат в Самборі.** Присудом суду присяглих в Самборі засуджено Федя Ковальця з Погорець, пов. Рудки. на кару смерти через повішення за це, що убив свого вуйка сокирою в лісі і зрабував йому 200 зол. Касацію, внесену оборонцем в уряду д-ром Ґельбером, найвищий суд відкинув, а що президент відмовив уласкавлення, то на днях буде виконаний смертний присуд. Сподіваний приїзд ката до Самбора викликав велике враження.

—**Русифікація Закарпаття.** „Русский Вістник", офіціяльний орган москвофільського „автономного союзу", в ч. 34. з дня 20. ц. м. під наголовком „Кінець українізації в пряшівській учительській семинарії" повідомляє, що епископ Павло Гойдич звільнив дотеперішнього директора, галицького українця, Мацієвича, а призначив директором цієї семинарії відомого москвофіла д-ра Степана Гойдича. „Русский Голос" радіє з того приводу і жаліє, що сталося це трохи пізно, бо звільнення Мацієвича давно домагалися священики, учителі і громадяни (?!).

— **Жіноча мода і охорона птах.** Товариство охорони звірят звернулося до жіноцтва з покликом, щоби не поширювало моди ношення пташих пер на капелюхах, бо така мода винищує пташню.

— **Буря на Каспійському морі.** Від кількох днів лютує буря на Каспійському морі. Чотири чайки з залогою 23 рибалок затонули без вісти.

— **Кабінет з 1 міністром,** а саме дотеперішнім премієром Кіхенталем урядує в Бруншвіку. Сойм в Бруншвіку ухвалив редукцію решти міністрів для ощадности.

— **Місто без дощу.** В Еспанії є місто, в якому вже від 7-ох літ не впав дощ. Всі потоки та канали повисихали. З огляду на посуху пожежа прибирає там страшний вид; перед двома роками згоріло село з 400 домами. а води, щоби гасити пожежі не було.

— **Стрілянина в атенському театрі.** Підчас виголошування сатири на членів грецького уряду, вискочили на сцену три озброєї мущини і почали стріляти до актора. Актор утік, стріли вбили театрального механіка і ранили трьох помічників.

— **Буревій над Білгородом.** Велика буря, яка лютувала в околицях Білгороду, знищила містечко Великий Бечкерек і завалила там 150 домів, а також позривала дахи з інших домів. Дооколичні села знищені.

— **Після повіні у Китаю.** На водах залитих околиць плавають тисячі трупів. Серед утікачів з тих околиць ширяться пошести.

— **До С. Р. С. Р.** виїзджають навіть з Америки. Більшовицьке торговельне представництво набирає в Зединених Державах 6 тисяч кваліфікованих робітників.

— **Життепис у 334 томах.** У 19-ті роковини смерти великого цісаря і творця могутности Японії, Мейджії, після 10-ти літньої праці закінчили його життепис, який є 334 томовою книгою.

— **Клич до Родичів і Опікунів! Шкільна молодь повинна носити лише вигідну та гігієнічну обув. Невідповідна обув нищить ногу та здоровля. І в цьому році про практичні несподіванки не забула**

Дель-Ка

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського бідля є тепер фірма А. Віттельс, Львів, Рутовського 7. Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на бідля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 15—?

Що Пятниці в Неділю щоби мити волосся . . . .

Кожна пятниця повинна бути призначена на змивання волосся Shampoo'ном Elida

... воно укладалося добре і мінилося як шовк!

Elida Shampoo надає волоссю гарний вигляд, викликуючи в кожного захоплення!

Тому, що пятниці мийте голову

SHAMPOO ELIDA

ОСТАННІ ВІСТИ

АКЦІЯ ПОМОЧІ БЕЗРОБІТНИМ У ПОЛЬЩІ.

На конференції ради міністрів обговорювали звіт мін. комісії боротьби з безробіттям. Зачувати, що покличуть до життя дві установи: Комісію для боротьби з безробіттям при голові ради міністрів і суспільний комітет несення помочі безробітним при мін-стві вн. справ. Перша організація з уряд. чинників матиме за завдання зменшити число безробітних при помочі засобів, які є в існуючому сусп. законодавстві, завданням сусп. комітету буде створити мережу сусп. комітетів несення помочі безробітним у всьому краю, щоби роздавати безробітним харчі в натурі, одежу, отоплення і т. д.

ГАНДІ У ЛЬОНДОНІ.

Зі Сімлі повідомляють: У висліді останньої конференції Ґандія з віцекоролем у справі участи Ґандія в конференції Круглого Стола, той останній виїзджає 29. серпня до Анґлії.

СТРІЛЯНИНА В МЕКСИКАНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

На засіданні мексиканського парляменту підчас дискусії над обвинуваченнями проти губернатора стейту Джеліско прийшло до стрілянини. Один посол був убитий, 4 ранених. Загалом упало 60 стрілів.

Дописи.

ІҐРОВИЦЯ. пов. ТЕРНОПІЛЬ. *(Ювилейне свято в честь Митрополита Шептицького.)* Минулого місяця громадяни Ігровиці святкували ювилей свого Архипастиря митрополита Андрія. Старші громадяни памятають дуже добре, як перед 25 роками у 1906 р. той самий владика. тоді ще в силі віку, гостив між ними з нагоди посвячення нової церкви та з блеском в очах згадують і розказують, як виголошував до них пречарні проповіди. Від тоді минуло чверть віку. І знають всі громадяни, скільки владика за цей час зробив добра своєму народові. Ювилейне свято уладжено заходами всіх ігровецьких українських установ. В день свята рано відправлялась торжественна Служба Божа, а вечором в гарно прибраній зелею читальняній салі відбувся концерт-академія, яку розпочав місцевий парох о. Степан Вонс довшою промовою про життя і діяльність Митрополита та про його значіння для української церкви і українського народу. Відтак слідували на переміну виступи хору і деклямацій. Місцевий хор, що має вже свою заслужену славу з концертових виступів на тернопільській естраді, відспівав вдатно під управою п. Вонсової Леонтовича: „Думу про Почаївську Божу Матір", Тележинського: „Пасли пастирі". Котка: „Страшний Суд" і Бортнянського: „Ангел воїняше". Хорові твори безперечно одні з трудніших, але хор виконав їх зовсім поправно. З деклямацій найвдатнішою була Б. Лепкого: „В храмі св. Юра", яку з повним зрозумінням і запалом виголосив п. Іван Мацієвич. Добре деклямував також п. Володимир Окульський, а всіх слухачів заінтересувала маленька декляматорка Ольга Мацієвич. Хор і саля відспівали грімке сердечне „Многая літа!" в честь Ювилята. Так відбулося в Ігровиці ювилейне свято Митрополита, а чистий дохід зі свята в квоті 20.26 зол. відіслано на будову шпиталю ім. Митрополита Андрея Шептицького у Львові.

СПОРТ.

РЕВЕРА—ПРОЛОМ 6:1 (0:1).

В товариських змаганнях з мистцем львівської „А" кляси, що відбулися 23. ц. м. в Станиславові, стало Проломові сил тільки на першу половину, коли мав значну перевагу. А вже сам початок гри заповідався навіть сенсаційно. Гураганові атаки Пролому змусили Реверу цофнути одного з нападу до помочі. Чверть години Ревера боронилася з успіхом, а в 16. м. гри впали ворота для Пролому з головки Новицького. Ревера починає грати дуже брутально. Соболевський копає Кардаша, що впав на землю, в плечі, але судля п. Візельберґ удає, що не бачить того. За хви-

лю Удерський робить під Кандашем ординарний місток, а судля диктує відповідно до Пролому. В такій атмосфері вівчиться перша половина. Після перерви Ревера має значну перевагу. В Пролом заволить цілковито поміч. Вислід цієї частини гри 6:0 для Ревери вповні заслужений. Видців понад 1000.

ПРОЛОМ II.—ГІРКА II. 2:6 (2:3).

Резерва Пролому грала тов. змагання дуже слабенько. Фатальний воротар, неповоротні оборонці, атаковці в помочі, а помічники в атаку — все те не ставить в додатньому освітленні людей, що займаються укладанням складу й виховуванням нарибку. Суддя п. Хичій.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 26. VIII. 1931 р. масло експортове прима 3·40 зол., масло десерове прима 3·30 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зл., кона вепь 5·00 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Зачинений аж до відклику.

Театр Ріжнородностей:

Пятниця 28. VIII. „Вулиця". — Аж до дня 31. VIII. включно виставки „Вулиці" театру „Атенеум".

Малий Міський Театр: Зачинений аж до відклику.

Театр „Атенеум" у Львові.

В пятницю, 28. п. м. розпічне гостинну в Театрі Ріжнородностей варшавський театр Атенеум під дирекцією Ст. Ярача. Буде відограна голосна штука Ріса „Вулиця" при участи Ярача. У Варшаві вона стягала публіку три місяці. Початок вистав 8 год. веч.

Кіна.

ЯПОЛЬО: Звукова фільма: „Світ без кордонів" (Адам Бродяіш).

КАСІНО: „Свавільні студентки", „Бастер Кітон боксером".

КОЛЬОСЕЙ: „Гріхи вулиці", „Лявіса".

ЛЕВ: Звукова фільма „Людина сміху" (Конр. Файдт.)

МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунглів),

ОАЗА: „Спір в опері" (Льон Чанеї).

ПАЛЯС: Роман кадета", „Трьох званих долею".

ПАН: „Мельодія щастя".

ПАСАЖ: „Тайна китайських пантофельків".

ХИМЕРА: „Клюб бездітних" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Корабель комедіянтів" і додаток: Звукова комедія.

УТІХА: „Гарольд Льойд женеться", „На фронті нічого нового".

Програма радіо.

Пятниця 28. серпня 1931 р.

Братислава (278,8) 19·05 Речиталь віол. **Бресляя** (325) 20·30 „Вовки", опера Гурліта. **Льондон** (356,2) Прогульковий концерт. **Штутгарт** (360,1) 21·45 Камеральна музика. **Гамбург** (372,2) 19·30 Марші і польонези. **Букарешт** 21·00 Симфонічний концерт. **Берлін** (419) 18·10 Гавайські дуети. 20·30 „Травіята", опера. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 „Резуреціоне", опера. **Відень** (516,4) 22·10 Танкова музика. **Мінхен** 20·15 „Легенда про св. Елисавету", оратория Ліста. **Будапешт** (550,5) 20·15 Циганські пісні. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 19·30 Година матери.

Субота 29. серпня 1931.

Липськ (259,3) 16·55 „Фантастична музика", концерт липської симф. орх. 20·00 „Гете", музична авдиція. **Моравська Острава** (265,4) 18·15 Концерт Соколів. 22·15 Популярна музика. **Братислава** (278,8) 17·30 Орган. речиталь. 18·00 Мадярська авдиція. **Гільверсум** (298,8) 14·40 Мандолінова музика. **Бресляя** (325) 17·15 „Жінки в молодости Гетого", Г. Даль. 19·00 Веселі хори. **Гамбург** (372,2) 16·00 Концерт дрезд. фільг. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 22·15 Польська фортеп. музика. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт. **Інсбрук** (472,4) 17·00 Камеральний концерт. **Міляно** (500,8) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 21·00 Серенада, конц. від. фільг. 22·15 Джезбенд. **Будапешт** (550,5) 12·05 Балалайкова орх. 20·00 Циганська музика. 21·00 Концерт із Зальцбурга. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт радіоорх.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 28. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 19·40 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·30 15·45 Комунікати. 15·25 „Мої дитина", відчит. 16·50 Відчит про Помпеї. 17·35 „Сучасний стиль", проф. Махневич. 18·00 Фортепіановий речиталь. 19·00 Вечірка. 19·20 Літературна гутірка. 19·30—20·10 Комунікати. 20·15 Концерт легкої музики. 21·00 Концерт із Швайцарської Доліни (варш. фільг. орх.). 21·30 „Жінка зі серцем", відчит. 22·00 Фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 Скрипковий речиталь. 23·00 Легка і танкова музика.

Субота 29. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·05 Програма на цілий день. 12·10, 15·10, 16·10, 16·40, 17·10, 19·40 Музика з грам. плит. 13·10, 14·30 Комунікати. 15·25 „Проміні Рентгена на службі промислу та штуки", інж. Каспровський. 15·45 Господарський огляд. 16.00 Львівський короткохвильний кутон. 16·20 Для найменших. 16·50 Літературна гутірка по французськи. 17·35 „Болотне полювання в літі", ред. Вацек 18·00 Лег. музика. 19·00 Вечірка. 19·20 Технічна скринька. 19·35, 22·10 Комунікати. 22·15 Симф. концерт із Швайц. Долини (варш. фільг. орх.). 22·00 „Не страште дітей", фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

„Знання" — український гімназійний матуральний курс зачнеться 1. вересня 1931 р. За інформаціями зголошувати ся до 31. VIII. до Адміністрації „Діла" під „Знання", а від 1. IX. до секретаря гуманістичної гімназії „Рідної Школи" — Львів, Театинська ч 10. 220 3—3

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка на правах приватности у Львові відбудуться в днях 31. серпня і 1—3. вересня. Початок науки 4. вересня. Програма науки обіймає усі предмети (інструментальні та теоретичні) консерваторійного наукового плану. Ведеться концертовий курс (фортепян, скрипка), педагогічний курс для кандидатів до державного іспиту з музики і співу (для середніх шкіл загально образуючих) та доповнюючий курс для кандидатів до дипльомового іспиту (для музичних шкіл). Як попередніми роками так і на новий шкільний рік одержав Музичний Інститут право звороту оплати шкільної для дітей державних урядників. Секретаріят урядує і дає всякі інформації щоденно від год. 3—7 веч. — **Виділ Музичного Товариства ім. Лисенка у Львові.** 260 3-4

У прив. учит. жіночій Семинарії С. С. Василіянок у Яворові з правом приватности рік шкільний 1931/32 розпічнеться торжественним Богослуженим дня 2. н. ст. вересня. На днях 31. серпня, 1. і 2. вересня додатково відбуватися будуть вписи і вступні іспити на I, II, III. і IV. курс. Ново вступаючі ученици обовязані долучити до поданих: 1) метрику, 2) останне шкільне свідоцтво, 3) коротакий життєпис і 4) свідоцтво з лікарське. — **Дирекція.** 280 3—3

У справі тридневого курсу католицької акції для делегатів усіх трьох наших епархій, який мав відбутися у Львові в днях 3—7 вересня ц. р., просить нас повідомити, що з причини невиключеної ще реконструкції будинку духовної семинарії, в якій згаданий курс має відбутися, речинець його пересунений на дні 22, 23, 24 і 25 вересня ц. р. Подрібні інформації в цій справі подасться інтересованим у свій час. З огляду на пересунення речинця курсу зголошення приймається до дня 15. вересня.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

ПРИЯМУ 2 інтелігентні ученици (хів) на помешкання (пл. св. Юра). Домашній харч (5 разів денно) — фортепян до вправи, солідна опіка. Ціна дуже приступна. — Зголошення під „Опіка" до Адміністрації „Діла", Львів, Ринок ч. 10. 213 3—3

ПРИЙМУ панночки на мешкання з харчем — Пашкевичева. Виспянського ч. 11. 256 2—2

ПРИЙМУ учнів на станцію. Скарбківська 5, ч. дверей 17. 264 2—3

МЕБЛЬОВАНА кімната 2 вікна, фронт, суха, тепла, постійному льокаторові. Виспянського 31. 248 3—4

УЧЕНИКИ найдуть станцію серед інтелігентної родини по приступних цінах. Зголошення при вул. Рея 4/II пов 6 меш. бічна Гофмана і Головінського. (Личаків). 303 1—2

КАМЕНИЦЮ двоповерхову, передвоєнну, солідна будова, залізо-бетон, 38 убіяцій, дохід нетто 4.500 зол. річно за 50.000 золотих продасть управитель тойж. — Львів, Телефон 70—78. 271 2—5

СУБСТИТУТ нотаріяльний змінить посаду з днем 1. жовтня н. р. — Зголошення у М. Басараба заст. нот. у Тустіх ад Чортків. 273 2—3

ПРИЯМУ НА СТАНЦІЮ 2—3 ученищ до окремого покою — з цілим утриманням. Піяніно в хаті, піна помірнована. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під **„Добра опіка".** 276 2—3

ВИНАЙМУ солідним покій і кухню. — Відомість Павлівія 12 а. Двері 4. Партер. 284 2—2

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою гадає пілорічної лекції на провінції в обсягу 7-клас. нар. школи, або нижчих клас гуман гімн. Зголошення до Адміи. „Діла" під „Учителька-32". 250 3—8

ПРИЯМУ УЧЕНИКІВ на станцію. Совісна опіка близько гімназії. — Вул. св. Терези 2 б. II. пов. мешк. 6 Ізидор Рудницький. 290 2—4

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семинаріяльною матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: о. В. Лящиняк, Львів, Вровновська 5. 2—4

ПІАНІСТКА НАДЯ БІЛЕНЬКА приймає лекції гри на фортепіяні. Львів, вул. Здоровля, 12. п. 1. 314

ПИШУ на машині. Шукаю безплатної практики в адвоката. Ласкаві зголошення до „Діла" „Машиністка". 315

ПРИЯМУ ученищі на помешкання. Костецька, Куркова 14. 316

ПРИЙМАЮ на станцію Фортепян дома. — М. Цегельська, Дунін-Борковських ч. 9. 253 3—3

КАНДИДАТ адвок. з кількалітньою адвокатською, судовою та громадянською а зокрема кооперативною практикою шукає місця зараз. Зголошення приймає з ченности: Д-р Лев Ганкевич, Львів, Руська 3. 305 1—3

УЧЕНИКІВ (ученищ) прийму на станцію. Добірний харч, опіка, фортепян. Кордасевичева, Чарнецького ч. 26. 299 1—5

МОЛОДИЙ урядник на вищім державнім становищі навяже листування в матримоніяльній цілі з освіченою та з доброї родини панночкою, найрадше учителькою. Віно бажане. Зголошення з точними даними адмін. „Діла" під „Самітний". 300

ІНТЕЛІҐЕНТНА панночка, ученищя найде приміщення, при солідній родині. Вул. Мурарська 33. партер, ліворуч. 301

ПРИЙМУ учеників на станцію, Рудницька, Львів, вул. Терези 2п партер двері 12. 304 1—2

ПАННОЧКИ, найрадше з нижчих гімназійних клас прийму на станцію. Добірний харч, опіка і евентуальна поміч у науці. Піяніно дома. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Середмістя". 306

ГІМНАЗІЙНИЙ професор прийме учнів на станцію, поміркована ціна. Відомість в Адміністрації „Діла". 307 1—3

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Й. ГІРШШПРУНҐА. Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 та 3—6. Стенографія та писання на машинах. 309 1—2

ПРИЙМУ учеників і студентів на мешкання з харчем. Львів, Лісна 14 двері 3. 310

ЗРЕДУКОВАНИЙ нар. учитель, добрий педагог, шукає місця інструктора до дітей під дуже скромними умовами. Ласкаві зголошення: Дубно (на Волині). Скритка поштова ч. 9. Соловій. 1—2

ЛЕКЦІЇ шукаю при чесній родині. Вчу успішно. Студент університету. Скромний дійсно. Листи до „Діла" „Окремий покоїк для науки". 311

ВЕЛИКИЙ сонячний покій. Відреставрований. Вхід зі сходової клітки. До винайму зараз, евентуально з повним утриманням. Львів, Лісна ч 14, двері 3. 310

ПРИЙМУ на станцію панночок з утриманням і опікою. Вул. Окульського 6- ріг Листопада. 312

2—3 ПАННОЧКИ прийму на мешкання з харчем, або без. Особна кімната. Земляковського ч. 2. партер (біля пл. св. Юра). 313 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХН.-ДЕНТИСТИЧНЕ

Й Гебера Львів, Телефон: 37-53. вул. АКАДЕМІЧНА ч. 18.

для Вир. Духовенства і П. Т. учителів з родинами приступні ціни і догідні умовини сплати. 247 3—5

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-e 3.111.** 90—7

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До взаємин Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И И

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

Зв редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 193 (12.849). Львів, неділя 30. серпня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Жіночі плащі з лошаків (коні), **Готові спроди** на мужеські футра по найнижчих цінах та на догідних умовах поручає
Одинока українська торгівля ФУТЕР „ХРОМ"
Промислово-Торговельна Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська ч. 20, 324 1—5 Телефон 71—83

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий" у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
ч. тел.: 433. — Конто Почтової Щадниці ч. 143.467. — (власна каменниця при вул. 3. Мая ч. 15)
як Центральна Каса Українських Кооператив приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та помішує в наших кооперативах, щобн піднести господарський розвій українського народу.

Сінокоси покінчені. Жнива починаються.
Не забудьте обезпечити ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Новий тюремний регулямін.

Львів. 28. серпня 1931.

Нашим читачам уже відомо, що недавно появився у „Деннику Законів" розпорядок міністра справедливости про права й обовязки вязнів у тюрмах. Іншими словами є це новий регулямін, на основі якого всі вязні як карні так і політичні зрівнуються в правах, очевидно в правах у вязничному побуті. Цей новий регулямін не може не заінтересувати і нас, бож на українських землях у Польщі відчують його на своїй шкурі перш завсе політичні вязні українці. Те, що вибороли собі політичні вязні в усіх майже країнах Европи для поправи своєї незазидної долі у вязницях, те, за що боролись колись і польські політичні вязні в австрійських і особливо в російських тюрмах, те касує теперішній польський міністр справедливости одним почерком пера. На маргінесі цього нового регуляміну можнаб богато написати по адресі теперішніх польських правителів, теперішнього ережиму, а попри те можнаб проаналізувати його відповідно і зі становища виключно тільки самої гуманности.

Одначе ми цього робити не будемо, бо знаємо, що такі наші стрічки не найшлиб ні помилування ні співчуття у теперішніх цензорів. Тому то ми позволимо собі на те, щоби нас виручив у цій пікантній матерії голос видатного польського правника та довголітнього передвоєнного оборонця польських політичних вязнів, варшавського адвоката Березона. Він опублікував у варшавському „Роботніку" свої міркування на цю тему, а з львівської преси передрукувала їх сионістична „Хвіля". З уваги на те позволимо собі й ми передрукувати думки адв. Березона в тій надії, що коли їх пропустила цензура в „Хвілі", то зможуть вони дійти без перешкод і до нашого читача.

Отже адв. Березон пише у „Роботніку" так:

„Розпорядок міністра справедливости в справі тюремного регуляміну, який вся незалежна преса означила як зрівнання політичних вязнів з кримінальними, появляється у хвилі, коли на міжнародньому терені роблять приготовання, щоби Ліга Націй занялася виробленням і переведенням у життя однородного статуту в матерії трактування політичних вязнів, а наша політична опінія обурюється на саму вістку, що на Ковенській Литві уряд намагається позбавити політичних вязнів, (переважно поляків) їх дотеперішніх привілеїв".

„Так звані права політичних вязнів у Польщі були зясовані в обіжнику мін. Маковського з 1919 р., коли цей міністр був ще приклонником гуманітарних засад. Були вони продовженням передвоєнної доби, коли то в російських тюрмах був спеціяльний режім для політичних вязнів. Не один з нинішних польських державних достойників, який у своїх споминах ще не вирікся свого революційного минулого, міг би богато сказати про далекосяглість цього упривілеєного режіму для тодішних борців за волю. Навіть у коротких споминах Йосифа Пілсудського про бунт вязнів у Іркутську в 1887 р. находимо дані про спеціяльні свободи, з яких користали політичні вязні..."

„Але прерогативи політичних вязнів тісно звязані зі спеціяльним характером т. зв. політичних вязнів, які в усіх державах користувалися особливою опікою не тільки суспільности, але й законодавця. Кожний це розумів і розуміє, що політичні проступки є проминаючими і що те, що нині вважають за політичний злочин, те в найближчому часі може статися дозволеним, а навіть законно обовязуючим. Почуття цих змін створило спеціяльну опіку над політичним вязнем у виді упривілеєння його в часі побуту в тюрмі. Названий вище обіжник мін. Маковського обіймав у формі наказу до тюремної адміністрації всі ті удогіднення та полекші в тюремному житті, які нині є цілком загрожені. Слід ствердити, що ні один з дотеперішніх міністрів справедливости, незалежно від своїх політичних поглядів не намагався ні зміняти ні відкликувати обіжника з 1919 р. Можна це пояснити без сумніву тим, що майже всі вони посередньо чи безпосередньо стрічалися з визвольним рухом і жили в його атмосфері. Здобувся на такий вчинок тільки міністр, який у своїй громадській службовій карті не має найменших слідів якоїнебудь суспільної чи політичної співпраці".

„Цей розпорядок вдарить не тільки по комуністах, як це хоче представити прислужна преса. Його тягар спаде також на наших товаришів, які вже находяться у тюрмі, або як жертви безробіття, втягнені у крітіж політичної пристрасти, можуть там найтися. Може він вдарити і б. голов ради міністрів, міністрів, прокураторів Державного Трибуналу, послів, словом усіх тих берестейських вязнів, яких в усіх своїх тихих мріях дехто бажав би бачити у тюрмі".

Досвідчений правник, старий діяч, польський патріот і що найважніше—гуманний чоловік схарактеризував цей розпорядок сильно. Нема що до його щирих і переконуючих слів ні додавати ні віднімати. Так поставився до цього розпорядку польський гуманний дух, а щож казати про наше становище? Воно ясне. На наших землях цей розпорядок вимірений передовсім проти нас, то значить проти наших ідейних синів і братів, з яких тисячі перебувають під теперішню пору по тюрмах відродженої Польщі. Самозрозуміло, що нам треба ближче занятися цим розпорядком та повести проти нього відповідну, ширше закроєну акцію. До цього покликана наша патріотична палестра, наші гуманітарні й громадські установи, а крім того наша Парляментарна Репрезентація.

З голосів польської преси.

Стаття д-ра О. Ґурки про „дорогу, яка веде до розвязання української справи".

У нинішньому (9681) числі львівської „Ґазети Поранної" бачимо на передовому місці другу статтю д-ра О. Ґурки на польсько-українську тему. В цій статті автор намагається дати, чи намітити проект програми на розвязання українського питання у Польщі. Цей проект програми виглядає так, як це ми передбачили у наших замітках до обговореної на сторінках „Діла" першої статті того самого автора. Друга стаття починається так:

„Можливість розвязання трудноцій, що полягають на розбіжности між засадою непорушности польських границь і незалежницькими українськими змаганнями існує тільки в перекиненні всіх своїх незалежницьких аспірацій більшістю українців на території поза Збручем, чи Остроґом, при рівночасній згідливій і взаїмною зичливістю подиктованій стабілізації східньо-галицьких відносин у межах польської держави на основах співжиття і співпраці. Можливість, — скажім собі відразу щиро й отверто — яку вважають, як досі, в глибині душі і скритках мізку як поляки так і українці за неможливу до переведення і без історичної анальоґії".

По такім вступі намагається автор шукати історичних анальоґій на Заході. Находить їх в Італії в часах обох Наполеонів. Ось наприклад Наполеон III. забрав Ніццу і Сабавдію в італійців, а всеж Італія пізніше пішла рука в руку з Францією та була французькою союзницею. А ось ще одна анальоґія: Ірляндія! Англійці ухвалили для Ірляндії гомруль, але його не введено в життя, бо спротивилися ульстерці (англійські кольоністи). І гомруль остав на папері. Аж коли Ульстер вилучили з Ірляндії та прилучили до Англії, тоді міг на ірляндській етнографічній території взійти в життя і гомруль. У чомуж ці анальоґії до даного випадку польсько-українських взаємин — спитаєте? Відповідь на це питання є в статті п. д-ра Ґурки. І виглядає вона так:

„Ніхто не заперечить стичних точок між цими двома справами, зокремаж при проблемі Ульстер і Ірляндія. зглядно Сх. Галичина і Україна, — очевидно а тим, *що не аспіруємо до ніяких державних прав на теренах Наддніпрянської України.* Бо не може підлягати ніякому сумніву, що *полякн Сх. Галичини ніколи і ніколи не згодяться на український уряд у своїй ділянці*, а доказали ще перед повстанням Польщі, що мають досить шпіку в костях, щоби *всупереч цілому світові до українського правління не допустити.* Отже передовсім самі українці мусять зрозуміти, що в будуччині стане фікцією всякі постуляти ліг народів, усякі накази Европи, які підривалиб панування Польщі у Сх. Галичині так само, як стала фікцією лінія генерала Боти і постуляти паризької конференції. Навіть ніякий польський сойм, який піддавсяб якимсь ліберальстичним оманам чи аспіраціям інтернаціоналів не зможе накинути малополянам (тобто галицьким полякам) іншої системи правління, як польську, а кожний, хто тільки з тієї землі походить, посвятить все останню каплю крови для цієї справи. Бо понад головами поляків зі Сх. Галичини нема і не може бути розвязання питання Сх. Галичини. Це не фраза, але реальний факт, з яким усі мусять рахуватися, так, як могутня Англія мусіла рахуватися зі своїми власними англійцями з Ульстеру, не зважаючи на ухвалений гомруль. Тому не тяжке вже з ірляндської анальоґії поробити такі висновки, які ясно унаглядняла практика випадків 1918—20 р., тобто, *що або повстане колись у будуччині Україна без Сх. Галичини, або й взагалі не буде.* Брутальна це для другої сторони правда, однак більшість українців мусять її зрозуміти, подібно, як усі поляки врешті повинні зорієнтуватися, що сама українська справа, як така, не дасться спрятати з порядку справ Европи".

Програма ясна. Ніякий, здається, санатор досі й так недвозначно не сформулував у пресі. Зате у практиці всі санаційні політики поступають точно по її вказівкам. Усі вони ніколи не в силі підходити до т. зв. „розвязки" української проблеми у Польщі інакше, як О. Ґурка. То значить, що всі вони хочуть виключити цю україн-

ську болячку, що їх давить у Польщі, поза межами Польщі. Чому, бо в Польщі українська справа, на їх думку, не до розв'язання. Сх. Галичина це Ульстер, але Ульстер був і є направду англійський щодо населення, а Сх. Галичина була і є етнографічно й географічно українською. Її щойно хочуть зробити чисто польською. Але шкода на цю тему взагалі входити в дискусію, бо вона булаб рівнозначна з киданням гороху об стіну. Все одно всі писані розумові й рі... ві аргументи сталиб так само як і постанови Ліги Націй, чи Ради Амбасадорів, чи що хочете, тільки „фікцією" — як твердить д-р Ґурка. А колиб історія у своїй майбутності доказала, скажім, щось протилежне до категоричних тверджень автора обговореної статті, то він, здається, у це теж не повірив би.

—o—

У недугах крови, шкірних і нервових осягаємо вживаючи природної гіркої води **„Franciszka Józefa"** правильне функціонування органів травлення. Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях.

Молодь у небезпеці.

(Кореспонденція з Волині.)

Повоєнні часи взагалі замітні деяким ослабленням етичних підвалин суспільного й родинного життя. Але в особливій мірі відноситься це до молоді. Адже ця молодь, уперше розчинивши очі на життя, бачила довкола себе лише повоєнну руїну й розбурхані хвилі революційних подій, на поверхню яких спливало багато всякого намулу й сміття з так званого „дна" суспільства.

Крім цього, сучасна молодь перші дитячі роки проводила, з одного боку, в умовах загального поденервування й не могла ввійти в життя зі здоровими нервами, а з другого боку, в умовах недоїдання і всяких інших життєвих недостач, що не могло не відбитися на її фізичному здоровлі.

На щастя, природа сама ратується в небезпеці й загибелі. І цей рятунок самої людської природи бачимо на молоді цілого світу: вона відчуває непоборну потребу фізичних вправ, спорту, перебування на свіжому повітрі та в воді і розваг, звязаних з рухом і піднесенням духа.

На великий жаль, наша молодь, що побачила світ і зростала в дуже тяжких моральних і фізичних умовах, позбавлена можливости задоволення цієї природньої потреби зміцнення тіла й духа. Ще перед кількома роками наша молодь Волині мала де-не-де пластові організації, при школах — спортові гуртки й можність брати участь у ріжного роду змаганнях. Тепер спорт для нашої молоді є виключений

З наших приватних гімназій молодь виходить із скривленим кістяком, пригніченим духом, а то й із завдатками грудної недуги. Сільська дітвора вчиться здебільшого у неможливих санітарних умовинах, не маючи іноді й п'ятої частини необхідного повітря.

І ось як міська, так і сільська молодь, відчуваючи в собі природний потяг до розвитку недорозвиненого організму, сильно прагне тілесних вправ, спорту й змагань. Але досі зустрічала на цьому природному шляху лише перешкоди: для неї нема радощів життя, волі рухатися та вправлятися.

І тим тяжче це для нашої молоді, що вона раз-ураз бачить спортові організації наших національних меншостей на прогульках з музикою й національними прапорами, на вправах і великих прилюдних змаганнях. Хіба-ж у таких умовинах не мусить наша молодь почувати себе пасинками на своїй землі, безправними й засудженими на позбавлення радощів молодости за не поповнені гріхи?

Але це ще не все. Молодь мусить рухатися й збувати в тій чи іншій формі запаси енергії. І вона рухається, і часто так рухається, що від цього лише горе батькам і суспільству. По селах молодь часто-густо виладовує свою енергію в бійках, харцизятві, пиятиці й грі у карти. Хуліганство по селах, що все більше непокоїть громадянство, є природнім наслідком того гріха, що називається позбавленням молоді можливости й волі займатися любим для неї спортом, вправами тіла й духа.

Життя молоді без вільного руху й вправ тіла є вязницею для неї, що лише озлоблює її і дає ґрунт для розвитку лихих інстинктів, деморалізації і виродження.

Власне така небезпека загрожує нашій молоді. Волинське старше міське й сільське громадянство, йдучи за найлекучішими вимогами життя, всю свою увагу досі звертало на політичну, культурно-освітню (головним чином — словесну) й господарську роботу. На здоровля молоді — фізичне й духове — зовсім не звертало уваги, або звертало дуже мало.

Настав час, коли питання фізичного виховання й здорових розваг для нашої міської і сільської молоді є найактуальнішим питанням.

Необхідно, щоби наші національно-культурні провідники народу серіозно зайнялися цим питанням і вишукали можливости для того, щоби дати нашій молоді поле для фізичного виховання й здорових розваг.

Цього вимагають не лише інтереси суспільного здоровля — фізичного й морального, але й *просто почуття людяности.*

Нашій молоді загрожує велика небезпека. З цією думкою кожний, хто працює на народній ниві, повинен лягати спати й вставати з постелі, щоби використати кожний день і кожну можливість для усунення цієї небезпеки й наладнання справи фізичного виховання та здорових розваг для не зовсім здорового сучасного покоління.

В. Островський.

—o—

Український семинар у Римі.

„Ль' Оссерваторе Романо" з 23. ц. м. приносить цікаві інформації про новий осідок українського понтифікального семинаря в Римі.

На Джаніколю, на східньому узбочі саме напроти морської ліхтарні повстає нова будівля, що звертає увагу всіх, хто проходжується по гарному римському горбі. Фронт цієї будівлі затінений запашним рядом евкаліптів, що відділює від досить близької вулиці. Це новий український семинар, велика масивна будівля, зложена з трьох частей, що піднимаються на площі 1,600 кв. м. Середня будівля має три поверхи, бічні забудування мають два поверхи, а на правому крилі піднесено гарну терасу, з якої можна любуватися чудовою панорамою. Позаду між обома крилами находиться каплиця, до якої можна буде входити просто з головного входу.

Щодо самого семинаря слід завважити доцільний поділ убікацій. Для питомців призначено 50 кімнат, крім того мешкання для ректора

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. СЕРПНЯ 1931.

НЕЧАЄНКО.

Лист із Кракова.

(Докінчення.)

II.

Місто, що старіється. — Професори вимирають. — Суперник Варшави. — Місто-музей. — Спорт. — Етнографічна виставка.

Пишучи про Краків в часі конґресу не вадилоб вже й згадати про його теперішне життя та його темпо і порівняти з минулим.

Львів „семпер фіделіс", Варшава „семпер героіка", а Краків, якийсь жартун назвав „семпер емерітус". Наскільки заслуговують на ці титули Львів і Варшава не входжу. Але для Кракова „семпер емерітус" усам раз. Зокрема для теперішнього, повоєнного. Бо як не брати, а старий Краків таки добре постарівся. Кожний признає, що він в порівнанні з минулими, хоч би й не так давними, передвоєнними часами втратив багато.

У першій мірі не є він уже тим захистом всяких ізгоїв-емігрантів, головно політичних з під російської дільниці.

Близька російська границя, своє польське середовище, но і становище австрійського уряду, що тайком піддержував всяку протиросійську роботу, робили цей ґрунт просто ідеальним до всякого рода конспірації. Тутжеж перебували Пілсудський і вся еліта, що сьогодні при владі, звідсіль йшли на підпольну роботу всякі Квапінські.

А й краківська „консерва", череп політики австрійських поляків — зі стареньким „Часом" на чолі, втратила свій резон, бо й не стало... Відня. Та бо й нема вже так кому цей резон держати. Ровтанули їхні ряди мов сніг. Богато з них побіліло, притихло. А молодняку якось не видно.

Тепер „Час" підтьопує за ББ і несміливо виправдує всякі почини „ріпаючих чинників".

Та й Ягайлонський університет, та найстарша „вшехніца" у Польщі, втратив багато зі своєї фірми. Бож при ньому скупчувалася у довоєнних часах більшість кращих, польських наукових робітників, зпід усіх займанщин.

Тут находили вони варштат праці, джерело студій — багаті бібліотеки та архіви, но, і майже повну свободу слова та друку. Тепер небагато залишилося з цієї старої ґвардії. Досить сказати, що в останніх трьох літах померло понад 15 кращих професорів; порожня катедра карного права по проф. Кшимуському, цивільної процедури по Фіріхові, катедра адміністрації втратила А. Яворського, на фільософічному померли м. ін. проф. Лось, Болуен Куртене, Каленбах, на медичному от, хоч би знаменитий психіятр Пільц та інші.

Не має вже й тої численної „Богеми" всякої масти малярів, поетів, критиків, словом усієї артистичної бранжі що то у „Міхаліковій ямі" так ґучно забавлялась. І тепер животіє ця цукорня. Тільки животіє. Бо хіба порозвішувані на стінах карикатури та кукли зі славної „краківської шопки" (вертепу), свідки колишньої її слави стягають цікавого гостя.

Словом багато втратив Краків у користь своєї грізної конкурентки ще з давнини, ненависної Варшави та й централістичної політики. Але того, що йому ще залишилося, боронить завзято, „зубами та руками".

Краків розуміє ,що його роля вже скінчена. Інтерес бачить у своїй минувшині. Тому в першій мірі піклується давниною. Відгребує, відчищує, консервує всякого рода історичні памятки заміняючи центр міста з Вавелем у свого рода живий музей. На кожному кроці сліди минулого запопадливо законсервовані. Часом дрібні, навіть смішні на око, щоб ними піклуватися. Але це все разом взяте творить певного рода гармонійну цілість. Крім цього стягає всякого рода памятки та наповнює ними музеї. Там найдете м. ін. і наші старі евангелія і цінні фелони та почаївську Матір Божу.

Тут побачите і старенького носорога зі Старуні. Не дали йому спокійно спочивати на землі, де пролежав тих кілька тисячок літ. І не сподівався бідолаха, що наробить стільки шуму та клопоту. Боже привезли його аж у Краків, відшкробали, начинили тай поставили за якусь покуту стояти в кутку.

Не злий інтерес робить Краків на гостях-туристах, від яких головно літньою порою аж ройться. Реклямою для нього історія, уступи по шкільних читанках та всякі краковячки.

Тай ріжні заграничні прогульки обовязково ведуть у Краків.

Користає він теж з вигідного положення на шляху до Закопаного і Татр, Пенін і низки кліматичних місцевостей на нашій Лемківщині; бере в свої руки туристичний рух і наладнує одну з найкращих автобусових сітей зі зразковим двірцем.

Ще одним хвалиться Краків. В ньому добре поставлений всякого рода спорт, що видав навіть визначних „тузів". Хоч би Новосільський, Бінджейовська, Длугошевський, Льонка.

Але найкраще поставлений копаний м'яч. Три футболеві дружини „Висла", „Краковія" і „Гарбарня" ведуть перед у цілій „Лізі". І як не лютиться Варшава, скільки вона вже грачів не „відбила" краківським дружинам, щоб одній зі своїх трьох дружин придбати титул мистця „Ліги", тай за стільки літ „ані руш". Словом бориться Краків як може, а що найкращою обороною це офензива, тож не забуває при кожній нагоді кинути камінцем, а то й цілою каменюкою в город ненависного конкурента.

Передовсім краківський „Курєрок" не забув скористати з цього дільницевого антаґонізму і викув собі навіть окрему „політику". Любить переїхатися по всяких варшавських „комбінаторах" і „експериментаторах". Але робить це делікатно і обережно, щоб не зразити собі „власть імущих", а при тому і „любий читач мусить розкрити десь свої болі і виллятн свою жовч. Інакше не був би найпопулярнішим щоденником, а рівночасно проурядовим органом. А цеж дійсно штука у нинішніх тяжких часах.

Кажучи про нинішній Краків не можна поминути „Етнографічної виставки", відчиненої продовж цілих цьогорічних ферій. В одній великій і кількох менших кімнатах їдні при вул. Райській, переробленої відтак на театральну салю зібрали все, що цікавішого у польському, українському та білоруському селі в Польщі. Для нас вона тим цікава, що чи не найкраще вивінуваний відділ Гуцульщини (Покуття) і Поділля. Богато цікавих зразків із народнього виробництва високої музейної вартости (напр. старосвітські пістолі з Гуцульщини). Гончарські, ткацькі вироби, народні вишивки, народні строї. Експонати взяті здебільша з краківського Етнографічного Музею на Вавелі, хоч багато теж річей з приватних збірок. Є там теж і відділи Бойківщини, Волині та Полісся, але далеко скромніші від двох вище згаданих. Треба признати, що вистава робить симпатичне вражіння а рівночасно свою інформаційну роботу

Доцільно було би влаштувати таку виставку й у нас. Експонати можна би найти і по наших львівських музеях і по повітах.

і настоятелів. Окреме мешкання призначено для єпископів українського обряду, що приїздитимуть до Риму. Партер на лівому крилі має театральну салю зі сценою; по середині головний вхід, коридори, авля, саля для приймань, бібліотека; на правому крилі кухня, їдальня і купальня. Від першого поверху починаються мешкання питомців і настоятелів. Окремо відділені мешкання, призначені для монахинь, що будуть заряджувати домовою господаркою.

Український семинар продовжує на узбічі Джаніколо гарну серію забудувань для релігійного вжитку. В його сусідстві повстане ще величавий семинар американський та румунський.

—o—

Венізельос пригадався.

Грецький президент міністрів Венізельос пригадався світові своєю гостиною в Румунії. Він приїхав 20. ц. м. до Букарешту, відвідав румунського короля, конферував з румунськими державними мужами, оглянув ще деякі міста і кріль Констанцу подався додому. Хоча сам Венізельос признав своїй подорожі тільки товариський характер, румунська публична опінія присвятила цій події особлившу увагу і вяже з нею далекосятлі політичні комбінації. Гостину Венізельоса попередив торговельний і мореплавський договір, підписаний урядами Румунії та Греції, яким унормувано вимінy продуктів обох держав і деякі спірні справи у звязку зі світовою війною. Після торговельного договору прийшла черга на політичні умовини, задля яких і приїздив старий, але вічно рухливий грецький політик. Попри господарсько-торговельну співпрацю налаштовано співпрацю в ділянці балканської політики, яка, притягнувши до себе ще й Югославію, має відограти на Балкані ту саму місію, що політика Малої Антанти в середущій Европі. Що ця місія має на меті вдержати теперішній стан посідання, свідчать слова Венізельоса, виголошені на банкеті в Букарешті: „Греція не мала щастя скінчити війну переможно і ради мира мусіла зректися своїх столітніх аспірацій. А проте вона підписала договори, які можна критикувати, але які уможливили вкінці створити кращу Европу".

—o—

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.
(Дім Народньої Гостинниці)

поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"

262 **підержім масово змагання цього Т-ва.** 3—8

У справі вписів до львівської школи ім. Шашкевича.

У порушеній в „Ділі" з 5. ц. м. ч. 173 і з 21. ц. м. ч. 186. справі вписів до української державної школи ім. Шашкевича у Львові інтервенювала дня 27. ц. м. у куратора п. Свідерського делегація Клюбу українських радних міста Львова в особі президента Володимира Дещикевича і д-ра Альфреда Говинковича. П. Куратор запевнив делегацію, що далекий є від обмежування прав українського населення в ділянці шкільництва, що хоче як найдальше піти на зустріч усім оправданим домаганням українського населення, а конкретну справу провірить та в найближчих днях видасть відповідні заряджения.

Протиалькогольні плєбісцити.

Виконний розпорядок до нового протиалькогольного закону.

На днях появився у „Деннику Законів" виконавчий розпорядок міністра внутрішніх справ і мін. скарбу до нового протиалькогольного закону та подає докладно способи переведення в міських та сільських громадах заборони продажі алькогольних напитків. Розпорядок каже, що голосування тайне, рівне і безпосереднє відбувається перед плєбісцитовою комісією при допомозі білих карток, на яких видніє видрукований або ручно написаний напис „заказ" або „продажа", які вкидається до запечатаної урни. Карточка з написом „заказ" є заявою за забороною продажі алькогольних напитків у громаді, а карточка з написом „продажа" є проти заборони продажі. Цікаве, що законно переведений протиалькогольний плєбісцит забороняє лише продажу алькогольних напитків понад 4½ проц., а напитки, які мають такий низький процент алькоголю вільно буде далі продавати. Перед переведенням протиалькогольного плєбісциту громадський уряд має справдити, чи домагання за переведенням плєбісциту є легальне і негайно повідомити свою верховну владу, що таке домагання зголошено. Опісля до 14 днів громадський уряд зладить списки управнених до голосування та визначить льокалі так, щоби в обводі не голосувало понад 3000 управнених і щоби їх помешкання не було віддалене більше, як 3 км. від льокалю. Голоси обчислює спеціяльна комісія, яку визначує управа громади. Голосування починається від 5. год. вранці і кінчається в 9. год. вечором. Вислід голосування мусить бути оголошений до трьох днів. Кошти протиалькогольного плєбісциту покриває громада. Ухвала за забороною продажі алькогольних напитків, якій до місяця не спротивиться компетентна адміністраційна влада (староство, воєвідство і скарбові уряди) мусить бути виконана. Вкінці виконний розпорядок устійнює контингент шинків і корчем на области львівського воєвідства 2150, станиславівського 600 і тернопільського 1000, отже Східна Галичина буде мати аж 3.950 гнізд деморалізації та марнотравства. Скарбова влада в порозумінні з воєводами розділить до 1. жовтня ц. р. контингент коршем і шинків між поодинокі села і міста. Покищо будуть обовязувати далі правосильні протиалькогольні плєбісцити. Тому українське громадянство саме під теперішню пору важкої господарської скрути не сміє занехати всіх законних способів боротьби з алькоголізмом та вести далі вперто боротьбу з цим всенароднім лихом аж до побідного кінця.

—o—

кінотеатр звуковий **СТИЛЕВИЙ** Шашкевича 5.

Пат і Патахон у 10 акт. комедії як „Стрільні" та „Упирі Степу"

Кен Мейнард у 10. акт. сензації „Упирі Степу"

Програма для всіх. — Ціни місць від 30 сотиків. —

Про студії в вищих школах.

Католицький Університет у Люблині.

Є це одинокий у Польщі приватний університет, заложений в 1918 р. польським епископатом лат. обряду. Університет цей має 4 факультети: 1) теольогічний, 2) канонічного права, 3) правно-економічний (поділений на дві секції: правничу і економічну) та 4) гуманістичний. **Магістерські дипльоми,** видані виділами правно-економічним та гумзністичним люблинського університету є признані як **рівнорядні з магістеріями державних університетів.**

Виділи теольогії й канонічного права призначені виключно для священиків, які покінчили духовні семинарії і посвячуються вищим богословським студіям.

Правно-економічний виділ розпадається на 2 секції: правну й економічну. Програма студій така сама, як на державних університетах. По зложенні 4-річних іспитів абсольвент дістає дипльом магістра прав згл. магістра економічних наук.

Гуманістичний виділ обіймає 6 секцій: фільософічну, класичної фільольогії, польоністичну, історичну, романістичну та педаґогічну.

Подання на приняття (на спеціяльних друках) складати можна від 1. IX. до 1. X. 1931 р. Вписове й річна оплата виносить 140 зол., про підвищення оплати на рік 1931/32 нема досі ніякої оповістки.

Життя в Люблині дешеве, скромно можна прожити за 100 до 150 зол. місячно.

Ближчих інформацій уділить підписаний (адресу подасть редакція „Діла" за надісланням почтового значка на відповідь).

В. Люблинський.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР КУЧЕР.

М. Фарадай.

(100-літні роковини великого відкриття.)

Ніодно з відкрить доконаних в новіших часах, не мало такого великого впливу на хід життя на землі, як відкиття індукційних електричних струй, якого століття святкує науковий світ у серпні цього року. Цього відкриття доконав Михайло Фарадай 29. серпня 1831 р. Всі електричні прилади та інсталяції (з малими виїмками), якими послугуємося на кожнім кроці, а саме електричні мотори, засоби електричної комунікації, електричне освітлення, звичайний та радіовий телефон мають своє джерело у відкритті Фарадая. А вже рішучий вплив мало відкриття індукційних електричних струй на теоретичну сторону науки електричности та довело там до нових поглядів і нових відкрить. Майстерна будова **електромагнетної теорії світла** разом з усіма її наслідками вяжеться найтіснішe з відкриттям Фарадая. Треба підкреслити, що Фарадай мав виключно теоретичні цілі, практичні пристосування, які він передбачав відкрили згодом інші вчені.

М. Фарадай побачив світ 22. вересня 1791 р. як син заможного коваля в селі під Лондоном. Родичі не могли йому дати ніякої освіти. В 13-ім році життя віддали його на науку до переплетні одної з більших книгарень у Лондоні. Тут мав Фарадай нагоду читати багато книжок, які діставав до оправи, а крім цього ходив пильно на вечірні природничі виклади. Це так його займало, що він став сам робити простіші досвіди з фізики та хемії.

Одного разу вже під кінець переплетницької практики зайшов Фарадая один із клієнтів книгарні на виклади славного фізика та хеміка Дейвія (Davy). Ця подія заважила на дальшій долі молодця. Як визволений 18-літній переплетник післав він дбайливо переписані виклади з рисунками Дейвієму з проханням, щоби він уможливив йому дальшу працю над наукою. Дейві як професор славного Королівського Інституту дав йому посаду лябораната в своїй робітні. Таким робом дістався Фарадай до школи великих дослідів та досвідних праць. Дальшу нагоду до доповнення студій дала йому подорож до Франції та Італії в характері наукового асистента Дейвія. У цій подорожі стрінувся він з ученими тої міри як Ампер, Араго та Вольта. Вернувшися він оголосив друком першу свою працю в 1816 р. За нею пішли інші, які змінили в основі теоретичні наукові погляди. У 1823 р. вибрано його дійсним членом Королівської Академії, а в два роки пізніше директором робітні фізики та хемії Королівського Інституту. Щоби можна було віддатися виключно науковій роботі, покинув Фарадай уряд заприсяженого знавця та жив тільки з невеликої платні Інституту. У 1835 р. признали йому постійну державну пенсію, а 1858 р. дістав у дарі від королеової малий хутір, де жив до смерти 26. серпня 1867 р.

Найвища наукова інституція Вел. Британії—Королівська Академія Наук вибрала його своїм президентом; одначе цієї почести як також шляхоцького титулу Фарадай не приняв.

Час наплідніщої творчости Фарадая припадає на літа 1833—1854. До його праць належить скріплення багатьох газів, відкриття електромагнетних ротацій, формування основних законів електролізи, відкриття пара діямагнетизму, явищ індукції та скруту площі поляризації в магнетнім полі, устійнення впливу діелектриків на електричні явища. Праці ці вийшли в двох томах п. з. „Досвідні досліди над елекричністю" та „Досвідні фізичні та хемічні досліди".

Фарадай був не тільки великим експериментатором, але й теоретиком. Як теоретик був дуже оригінальний та у своїх дослідах зовсім не вживав математики, а користувався безпосередньою обсерваційою.

Найбільшим теоретичним ділом Фарадая був погляд, що взаїмні магнетні та електричні ділання не відбуваються безпосередньо з віддалі. Нютон при формулуванню свого закону про загальне тяготіння не міг рішитися на погляд про ділання сил безпосередньо із віддалі; тому казав, що рухи небесних тіл відбуваються згідно зі взором, який визначує силу взаїмного притягання матеріяльних тіл, одначе не говорить ясно, що суттю тих сил є ділання безпосередньо з віддалі. Фарадай відкинув погляд про всякі ділання безпосередні з віддалі. На його думку наелектризування чи намагнетизування тіл полягає на повставанні змін в осередку, де ті тіла находяться. Взаїмне притягання чи відпихання — це тільки видимий обяв змін в осередку. Згадані зміни характеризують лінії електричних чи магнетичних сил. Останні не є ніякими функціями; вони мають фізичний підклад і творять суть електричних і магнетичних явищ. Геніяльний пропагатор та континуатор поглядів Фарадая — Мексуель убрав висліди дослідів Фарадая в математичні взори та збудував точну теорію, ще більше розвинену.

Фарадай знав добре, яке значіння матиме гіпотеза етеру як осередка, який переносить електричні та магнетні ділання.

Одначе суть поглядів Фарадая не вяжеться нерозлучно з гіпотезою етеру; суть їх в тому, що вони, відповідно узагальнені, ведуть до означених рівнань електромагнетного поля (рівнання Мексуеля). Інтерпретація цих рівнань може — але **не мусить послугуватись гіпотезою етеру.**

Найбільшим відкриттям Фарадая було відкриття явищ індукції.

У часах початкової його діяльности знання електричности спиралося на відкриттях Ерсте-

ЖАДАЙТЕ JOB
французьких паперців
ДО КУРЕННЯ.
230 7—1

Важне і на часі.

Початок нового шк. року. Добровичливий батько і мати не допустять, щоби їх діти залишилися без закінченої освіти, що має істотне влекшити життя та забезпечити їй добре й людське існування.

До таких практичних шкіл, що крім загальної освіти дають молоді в скорому часі і практичну фахову підготовку, належать

ФАХОВІ ШКОЛИ.

Українська молодь повинна заповнити в першу чергу всі фахові школи „Рідної Школи", а саме:

1. *Хлопячі фахово-доповнюючі школи* (для слюсарів, бляхарів, електромонтерів, столярів, кравців, шевців і т. д.) у Львові, в Перемишлі, Станиславові і Тернополі.

2. *Дівочі фахові школи* (кравецтво, білизнярство, як головні предмети, а крім того домашнє господарство, гігієна і ін.) у Львові і в Перемишлі.

3. *Трилітня Торговельно-кооперативна школа* (для хлопців і дівчат) з різними окремими курсами у Львові.

Всі відомости про умовини та способи вступу до згаданих шкіл „Р. Ш." та інших українських і неукраїнських фахових шкіл, інформації про все фахове шкільництво на теперішній території Польщі дає книжечка під наголовком:

„ФАХОВІ ШКОЛИ",

яку можна дістати за 75 сот. з пересилкою в Книгарні „Рідної Школи" у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.

Не лишаймо наших дітей без фахової освіти!!

Закриття української гімназії у Ржевніцах (ЧСР).

Як відомо у місцевости Ржевніце, недалеко Праги, існувала українська гімназія, в якій вчилася дітвора українських емігрантів, а між нею було немало дітей українських емігрантів, що живуть постійно в Польщі. Гімназія розвивалася дуже гарно. Нагло довідуємось, що дня 25. серпня ц. р. цю гімназію розпорядком мін-ства освіти закрито з днем 1. вересня ц. р., тобто з днем розпочаття нового шкільного року. Вістка про закриття цієї школи вдарила немов грім по дітворі та батьках і посіяла серед них поважну смуту. Прикро вразила ця вістка і нас, що здаємо собі докладно справу з великої ваги тієї школи для молодого українського покоління, яке виростає на еміграції. Причиною закриття цієї школи є мотиви бюджетової ощадности у Чехословаччині. — Зачуваємо, що провідні емігрантські українські кола в Чехословаччині роблять ще всякі можливі заходи для рятування школи, але важко надіятися на якінебудь успіхи цих заходів у теперішню пору господарської кризи та компресій бюджету.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ У ВЕРЕСНІ?

У політичних колах Варшави кружляють далі чутки, що в вересні скличуть сойм на надзвичайну сесію. Станеться це тому, що міністерська рада ухвалила деякі зарядження в звязку з поборюванням безробіття, а зарядження ті потребують ухвали законодатних установ.

„ЛІКАРІ ЗАБОРОНИЛИ ЙОМУ ГОВОРИТИ..."

27. серпня переїздив через Варшаву в дорозі до Берліна нар. комісар закордонних справ. На двірці привитав Літвінова в імені польського мін-ства закорд. справ шеф секретаріяту Матушевський і члени більшовицького посольства в Варшаві під проводом Овсеєнка. Весь час Літвінов не виходив із вагону, а говорив із Овсеєнком. Журналісти спитали Літвінова, яка його думка про польське предложення в справі пакту про неагресію. Літвінов відповів, що лікарі заборонили йому говорити. На запит, як порозумівatиметься в Берліні з міністром Курціюсом, відповів Літвінов, що насамперед порадиться визначних німецьких професорів медицини.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ НОВОГО АНГЛ. УРЯДУ.

Мекдональд усувається від політики.

Начальна рада уніонів і лейбурпарті в резолюції ухвалили, що треба поборювати новий англійський уряд у парляменті й усім краю. Резолюція поручає парл. групі лейбурпарті, щоби створилася офіціяльна парл. опозиція.

„Дейли Експрес" повідомляє, що Мекдональд, якому в жовтні буде 65 літ, усунеться з політ. життя після того, як нац. уряд сповнить свої завдання. Після парл. сесії пічне Мекдональд мандрівку по світі.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ СКЛИКАНИЙ НА 8. ВЕРЕСНЯ.

Вибори в листопаді.

Кабінет постановив скликати парлямент на 8. вересня. Уряд рахується із сильною опозицією лейбурпарті в палаті, одначе має вже готовий плян, який уможливить йому дати собі скоро раду з опозицією. „Морнінг Пост" твердить, що коаліційний уряд покликано лише до хвилі, коли зрівноважить бюджет. Нові вибори до парляменту відбудуться в листопаді.

300-міліон. позичка для Англії.

Переговори у Франції.

Банкирі з Волстріт згодилися дати англійському скарбові новий короткоречинцевий кредит принайменьше 300 міліонів дол. Позичку цю дали би приватні американські банки під проводом Моргана.

Представник скарбу В .Британії Лейтрос і заступник Англ. Банку Сіпмен переговорюють у Парижі в справі нових кредитів для консолідації фінансового положення Англії. Позичка має бути в формі емісії бонів на нюйорському і парнському ринку.

Лейбурпарті в опозиції.

Урядово повідомляють, що Гендерсона вибрали провідником Лейбурпарті на місце Мекдональда. На засіданні управи ухвалили резолюцію, яка стверджує, що Лейбурпарті переходить до опозиції. Зі зборів усіх політичних партій виходить, що нац. уряд при мінімум 331 голосів палати матиме більшість принайменьше 30 гол., навіть колиб не дістав піддержки лібералів, яку має вже запевнену.

ЗГОДА МІЖ ВАТИКАНОМ І УРЯДОМ.

З Риму повідомляють, що конфлікт між Ватиканом і урядом уже зліквідований. Ще мають полагодити деякі формальности. Паризькі часописи твердять, що Мусоліні був на авдієнції в папи. Обговорили зміни в латеранській умові. Мусоліні згодився, щоби з початком цього шк. року студенти Кат. Акції почали свою діяльність.

РЕВОЛЮЦІЯ В ПОРТУГАЛІЇ.

Еспанське мін-ство закордонних справ потверджує вістку про вибух революції в Португалії. Є чутки, що приготовляли замах на Кармону. 26. серпня в 6. год. рано вдерся гурт цивільних людей до касарні 3 полку артилерії і полку тяжких скорострілів та заволодів касарнями. Збунтовані відділи й цивільні укріпилися в парку Едварда VII. і відси обстрілювали держ. будинки. До повстанців прилучилося кількох летунів, вони кидали на місто гранати та проклямації. Вірне урядові військо окружило повстанців і вони в 5.30 год. попол. мусіли піддатися, бо не мали муніції.

Офіціяльний португальський комунікат каже, що на провінції спокій

РЕНТГЕНОЛЬОГ
Д-р ЛЮДВИКА ЛЯНДЕС-ЛЯЙНЕРОВА
у Львові, вул. Лозінського ч. 9.
335 1—2 ПОВЕРНУЛА.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.** 203 7—9

— **Перед конскрипцією у Львові.** Річниць загального спису населення у Львові ще не означений, припаде мабуть на половину грудня. Міський статистичний уряд робить приготування до цього спису й переводить евіденцію недвижимостей. Тимчасом пущено в рух міський уряд евіденції населення, що міститься при вул. Рутовського ч. 11. Уладжений він дуже практично і може кожному в кількох хвилинах подати всяку вимагану адресу.

— **Підвишка цін муки та хліба.** Управа міста Львова на основі розпорядку мін-ства вн. справ устійнила нові ціни житньої муки та хліба. Ціни обовязують від 28. серпня. 1 кг. житньої муки урядового типу в млині або в гуртівника коштує тепер 36 сот., 1 кг. хліба з житньої темної муки в пекарні 27 сот., в крамниці або на стрaгані 29 сот., 1 кг. хліба з житньої муки урядового типу в пекарні 40 сот., у крамниці або на стрaгані 42 сот. 1 кг. пшенично-житнього хліба з кменом у пекарні 45 сот., у крамниці або на стрaгані 47 сот. Ціни пшеничної муки й булок незмінені.

— **Кат виконав смертний присуд у Самборі.** Як ми вже повідомляли президент Польщі не помилував Федька Кавальця, засудженого на смерть за вбивство свого вуйка Шаткевича. В пятницю 28. серпня в 6. год. рано відбулася екзекуція на подвірі вязниці в Самборі. Повісив його кат Мацейовський, який приїхав був із Варшави. Кат після виконання присуду вкинув свої білі рукавички в труну. Кавалець прийняв був оголошення присуду спокійно, просив лише, щоби йому дали священика та питався кілька разів про свою жінку, одначе її не було.

— **Авто наїхало на вояків.** 28. серпня шофер Френкель зі Львова тягаровим навантаженим автом спілки „Моріс" у Варшаві наїхав на винницькій дорозі на відділ 19. полку піхоти зі Львова. Поранив 4 вояків, з тих одного так тяжко, що втратив притомність. Ранених відвезли до шпиталю, шофера арештували, авто забрали до гаражу.

— **Зруйнований купець казав себе застрілити.** У Лодзі в поліції зголосився купець Зецигер, і сказав, що безробітний Владарчик шантажує його під загрозою смерти. Арештований Владарчик пояснив це так, що Зецигер дав йому був 500 зол. і револьвер, щоби застрілив його. Казав, що Владарчик заробить собі гроші і нічого йому не буде, бо в його хаті нема нікого, його родина на літниці. По тих словах Зецигер відвернувся та казав стріляти. Владарчик узяв тоді гроші й револьвер і втік. Виявилося, що Зецигер хотів, щоби Владарчик убив його, бо він фінансово зруйнований і хотів родині запевнити 10б тис. долярів із асекурації. Коли Владарчик не вбив його, Зецигер боявся, що Владарчик може повідомити про все поліцію, сам пішов до комісаріяту й там обвинуватив Владарчика. Зецигера арештували.

— **Пенсіоністам зле** не тільки в Польщі, але й в Румунії. Зі Сату Маре до Букарешту прийшов Франц Ковач, якому по 30 роках державної служби належиться місячна пенсія у висоті 3.000 левів. А що він уже два роки на пенсії і досі не дістав ніякої платні, то рішився піти 1000 кільометрів пішки, щоби добитися свого права.

— **З гаразлів української преси.** Останне число одинокого українського денника в Румунії „Час" вийшло лише з 2-ма сторінками друку і з покликом до передплатників, щоби вирівняли залеглости і дали змогу вернути до більшого обему. Перед такою кризою стоять й інші українські часописи, які не користають із чужинецьких рентильних фондів.

— **Селянські гаразди.** Один селянин привіз до міста 10 кірців пшениці на продаж, але минув день, а купця не найшов. Вечором заїхав над річку і висипав збіже у воду. Селянин походив із Тимішор у Румунії.

— **Румунське село і влада.** До села Перецел, пов. Дембовіца в Румунії, прийшов префект Чорний в товаристві шістьох жандармів і повідомив селян, що село Перецел прилучується до громади Гура Суці, як цього вимагає адміністраційна реформа. Однак місцеві громадяни не хотіли про це знати. Кількасот людей кинулося на представників влади і побили їх чи-

да. Ампера і ін. Ці відкриття виказали існування звязку між електричними і магнетичними явищами. В 1822 р. Фарадай розпочав працю, якої провідною ідеєю було: переміна магнетизму на електричність. 29. серпня 1831 р. здобув він повний успіх після 9-літньої праці. Того дня виказав Фарадай, що індукція виступає в таких випадках: на залізнім перстені є навинені два від себе ізольовані звої дротів; через один з них лливе електрична струя з батерії звен, а другий влучений з гальванометром; якщо перериваємо або замикаємо гальванічну струю першого звою, тоді повстають в другім звою короткотревалі електричні струї, що виказує влучений гальванометр. Відтак відкрив Фарадай інші прилади, в яких повстають індукційні струї, а саме при зближуванні або віддалюванні взаїмнім двох обводів, при відносних рухах магнету та обводу, при ротації металевого кружка в магнетнім полі, далі відкрив індукційні струї, витворювані магнетизмом землі і врешті явище самоіндукції.

Чистий опис явищ індукції не вдоволив Фарадая. У великій скількості ріжноманітних явищ умів він найти спільну їх рису і подав загальні закони, які визначують будьто умовини повставання індукційних струй, будьто напрям тих струй, будьто скількість електричности, яку вони несуть.

Геній Фарадая виявився не лише у зроблених відкриттях, але також в інтуіційнім передбаченні нераз далеких послідовностей ріжних явищ і теорій. Одначе не міг він їх перевірити не маючи на це ще тоді технічних засобів.

Техніка зараз почала пристосовувати індукцію до практичних цілей і почала будувати перші магнетоіндукційні машини. На своє велике вдоволення Фарадай міг у квітні 1857 р. оглядати першу пробу освітлювання морської ліхтарні світлом витвореним магнетоіндукційною машиною

ФУТРА
жіночі
та
МУЖЕСЬКІ
ШАПКИ
після
НАЙНОВІШИХ
журналів

виконує
українська
кушнірська
робітня
Юліяна
Глушевського
ЛЬВІВ,
вул. КОПЕРНИКА
ч. 16. II. поверх.
Тел. 54-46.
2—10
254

Музична Школа ім. Ігнатія Й. Падеревського

У ЛЬВОВІ, вул. МІЛКОВСЬКОГО ч. 11. (перша ліворуч вул. Кохановського)
Телєфон 50-01. — Філія вул. Задвірянська (Садівницька) 47.
оголошує вписи на шкільний рік 1931/32 до всіх кляс музичних інструментів і теоретичних предметів.

Школа по переведеній реорганізації обіймає по думці проєкту закону Міністерства Віроісп. і Осв.
1) Музичну школу нижчу. 2) Музичну школу середню. 3) Музичну школу вищу. 4) Музичні курси. 5) Музичну семінарію однорічну та трилітню, що приготовляють до державного іспиту з музики і співу на вчителів середніх загальноосвітніх шкіл і учительських семінарій. ДІТИ СЛУЖБОВИКІВ ДЕРЖАВНИХ, КОМУНАЛЬНИХ І ВІЙСЬКОВИХ ОДЕРЖУЮТЬ після розпорядку Міністерства Віроісповідань і Освіти ЗВОРОТ ШКІЛЬНОЇ ОПЛАТИ. Учні, що доїжджають з провінції, користають з полекш тарифових на задвірницях. Незаможні можуть одержати знижку оплати. Учні, що не мають фортепіяну, можуть управляти в школі та користати з випозичальні нот і всіх музичних інструментів.

Канцелярія Головного Заведення відчинена від 10-тої до 1-шої та від 3-тої до 7-мої попол., у Філії від 4-тої до 7-мої пополудні. 333

попало. Сам префект утік на авті й повідомив центральну владу, що в селі вибухнув бунт.

— **Бернард Шов протестує.** Польська преса повідомляє, що комітет „Міжнародньої Допомоги вязням-комуністам" у Київі оповістив протест проти нового тюремного правильника у Польщі. Рівночасно цей комітет просить Бернарда Шова, щоби взяв на себе провід у боротьбі з тим правильником.

— **З львівської хроніки.** З мешкання М. Рильської пропали 2 футра, срібне накриття, тощо — вартости 2.5000 зол. — Арештували Пінкаса Дістерфельда, власника складу футер при вул. Легіонів під замітом обдурення ріжних фірм на суму 1,500.000 зол. — За незаплачений почастунок, у шинку Лапаювкера при вул. Курковій, арештували двох безробітних Івана Винничука і Володислава Манківського. — За крадіж годинника „відпочиває" в холодній Марія Щирківна. — Підчас праці в млині Аксельрада (вул. Жовківська) кусень заліза впав на ногу робітникові Прайсові — з висоти першого поверха. Раненого перевезли до лічниці. — До мешкання Кобилянського (Гоєвського 4) вломилися злодії і забрали вбрання вартости 1190 зол.

— **З краєвої хроніки.** Склад з 2-а вагонами воску згорів 26. ц. м. у Дзвинячі, богородчанського повіту. Вартість воску 80.000 зол. — Біля Жовкви переїхав автобус глухонімого старця Мартина Гроновича, який помер у лічниці.

— **Арештували вбивника тайного агента.** Польські джерела повідомляють, що поліція в Бориславі арештувала другого вбивника тайного агента Букси, Стан. Коску, що є визначним комуністичним діячем. Його відставили до Самбора.

— **Трошки статистики.** 1. січня ц. р. нарахували 35,330.000 телефонічних апаратів на світі. З того Америка має 27,700.000, Европа 10,000.000; найменше телефонів має Африка.

— **Свен Гедін у Китаю.** За дозволом і піддержкою китайського уряду вибирається відомий шведський подорожник-учений Свен Гедін на поїздку до Китаю з науковою метою. В експедиції візьмуть участь теж і китайські вчені. Експедиція хоче висвітлити повстанця азійських гір, історію Китаю і зокрема часи боротьби з гуннами.

— **І там біда.** У квітучій донедавна Австралії погіршилися життєві умовини. В Перті застрілив один робітник свою жінку і пятеро дітей у віці від 13 літ до 15 місяців з причини безробіття.

— **Авто за 35 зол.** В Естонії прибрала кріза гострі форми: за 14 ест. марок продали на лїцитації нове авто.

— **Збирачам почтових марок.** У звязку з урухомленням повітряної лінії Тірана-Рим появляться дотепер марки летунської почти з надруками „Тірана-Рим" і „6 Коррік 1931". Краска цих надруків на альбанських значках — червона. — В Еспанії курсують давні марки з королівських часів з надруком „Еспанська республика". Марки республики, які швидко появляться матимуть портрети провідників республиканського руху: Пабля Іглезія і Уіколі Сальмерона.

— **Незвичайна людина.** „Роботнік" поміщує знимку д-ра Рааби з Чехословаччини з віскою, що він свобідно володіє всіми европейськими і азійськими мовами. Невідоме джерело тієї нотатки наказує нам сумніватися в її правдивості.

— **Диво природи.** В одному ресторані в Бідгороді показують цікаву примху природи, а саме живе 3-місячне ягня, яке має дві голови, чотеро передніх ніг, дві задні та два серця. Кожна голова живиться окремо. Власник ягняти заробляє гроші, показуючи його по цілій Югославії.

— **Боротьба з церквою на Радянщині.** У Москві мають закрити 23 церкви, бо Союз безбожників вирішив передати їх „колгоспам" Москви.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Заграничні гості.

Що не говорити на Галичину, а вона таки цікава собі країна. Не знаю докладно чим, але що цікава, то певне. Адже нема дня, щоб хтось не приїхав сюди оглядати життя-буття, інституції, інвестиції, чи пацифікації.

Не мав я досі щастя говорити з цими гостями, ні навіть бачити їх, бо як на злість приїжджали все такі, що не вміли ні одної з тих мов, які я знаю і навпаки.

Але цими днями таки поталанило мені. Стрінув я гостей, говорив з ними і — думаю — пустив першої кляси пропаганду.

Ходжу я колисьтут з одним приятелем по вулиці Легіонів і оглядаю прохожих. Львів, кажуть, велике місто, але не таке воно велике, як кажуть. Ніби не знаєш усіх його мешканців, а знаєш. Нехай тільки зявиться між прохожими хтось чужий — зараз його запримітиш. І лице і убір і рухи — все те якесь інше, не львівське, не семперфіделісовате.

Так і ми. Серед тисячок ріжного віку, стану і породи львовян запримітили ми громадку людей абсолютно „заграничних". Люди ці були всі жіночого полу, хоч не всі однакового віку. Наперед йшла корпулентна дама з родинною парасолею, біля неї молодша, але грубша без парасолі, а ззаду дві панночки з парасольками, торбинками і підмальованими бровами.

Що кілька кроків ціле товариство приставало розглядаючись і спиняючи рух спацеровичів.

— Видно, шукають якогось склепу — догадувався мій приятель.

— А може тільки загалом оглядають Львів — відповів я.

— Виглядає, що з провінції!

— І то не з нашої. Чекай підслухаєм, по якому говорять.

Ми витягнули уха.

— Кажется... Нет... Здесєн... цо...

— Москалі! — каже приятель.

— Поляки! — тверджу я.

Можливе було і одно і друге: або московські поляки, або польські москалі.

Зацікавили нас. Йдемо за ними. Раз ми минаємо їх, раз вони нас. Мій приятель робить око до молодшої панночки з молодшої пари.

Напроти памятника Міцкевича громадка знову безрадно спинилася. Ми помаленьку минали їх і в тім моменті звернулася грубша дама до нас.

Пшепрашам. Дзе тут ест цукерня Залеского?

— Прошу йти просто, потім на право. На вулиці Академічній.

— Дзенкуєм.

Рушили швидше, минули нас і скрутили на Академічну.

Пройшовши кількадесять кроків, знову спинилися.

— Ми і до ютра бенземе ходзіц — почув я жалібний голос одної з дам.

Мені жаль зробилося тих бідних чужиниць і я приступив до них.

— Прошу пань, піти ще дальше трохи... По правій стороні... Напевно знайдете.

В цій хвилі підступила друга дама:

— А дзе ест косцьол свентего Юлія?

— Юлія?! Такого костела у Львові нема. Може Юрія?

— Юрія, Юрія! — вмішалася панночка з другої пари.

— Це, прошу пань, не костел, а церква. Греко-католицька катедра.

— Греко-католицька, греко-католицька! — потвердила панночка.

Я глянув уважно по обличчах чужинок і мене наче щось торкнуло.

— А пані розуміють по українськи?

Старша дама здивовано подивилася на мене:

— Ми?! Алеж очевидно! Дуже добре розуміємо.

Тоді я пояснив їм, як добитися до Юра.

А на кінець таки не витримав:

— Чи пані польки?

— Ні.

— А хто?

— Ми з Волині.

І пішли до цукорні.

А я стояв і радів: Ломимо сокальський кордон!

Галактіон Чіпка.

— **Альохин дістав нагороду.** Король Данії признав мистцеві гри в шахи Альохинові орден Лицарського Хреста Ісляндського Сокола.

— **„Навтілюс" вертається.** За звістками з Ослю „Навтілюс" через зломання керми і ушкодження мотору увязнений в ледах 500 миль від північного бігуна. Капітан Вількінс постановив вертати не осягнувши цим разом мети.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що улаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів Рутовського 7. виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

Дописи.

ДОМАШІВ, пов. РАВА РУСЬКА. *(Вибрики „Стшельца".)* Дня 22. ц. м. вечором члени чит. „Просвіти" в Домашові зібралися в читальняній домівці і плели вінки на Свято Борців до Вербиці. Нараз коло год. 9. вечором увійшли до читальні Степан Линяник і Йосиф Томчишин, члени місцевого „Стшельца", і накинулися на присутніх членів, вигукуючи: „Що за пшиготування до повстання, час то сконьчиць юж", а один з них відозвався до п. Синьовського: „Ти бендзеш одповядал за організовање партії, ми тобе то само справіми, що Петришкевічові, зараз побачиць, що зробіми в вашов читальньов". Після тих слів станули оба в дверях, а їх „коледзи" почали крісами ломати віконниці та вибивати шиби так, що за кілька хвиль в читальняній домівці не стало ані одної шиби. Члени читальні, не хотячи наразити т-ва на розвязання та не реагуючи на все те навіть словами, спокійно розійшлися до дому. Слід зазначити, що згаданого Петришкевича побили минулого року „стшельци" і то так, що молодий хлопець незабаром помер. Подаючи отсі вибрики „Стшельца" до відома, сподіємося, що покликані до того чинники займуться справою і потягнуть винних до строгої відповідальности.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Петро Дунай, б. член Центральної Ради Лугів і заслужений організатор Т-ва „Луг" в Перемишлині, помер від важкої, несподіваної недуги в селі Уйковичах, перемиського повіту, дня 19. ц. м. Похорон заслуженого члена Лугового брацтва відбувся величаво при здвиві народу з околиць Перемишля і участи відпоручників зі Львова від Т-ва „Луг". Почесний похід Луговиків і Луговичок відпровадив його на кладовище. Ховали три священики під проводом о. Комарницького, співав студентський хор „Молодої Громади". Над могилою попрашав покійника в імені Т-ва „Луг" д-р Дашкевич зі Львова, а учасники похорону, Луги та інші Т-ва склали на могилі 21 вінків. В. И. П.!

—o—

Театри.

Великий Міський Театр:

Зачинений аж до відкинку.

Театр Різнородностей:

Субота 29. VIII. „Вулиця". — Аж до дня 31. VIII. включно виставки „Вулиці" театру „Атенеум".

Малий Міський Театр: Зачинений аж до відкинку.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса" й додатки.

КАСІНО: Звукова фільма", „Він або я" (Гарі Піль).

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звукова фільма „Людина сміху" (Конр. Файдт.)

МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунгалів),

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І. Можухіном.

ОАЗА: „Небезпечний рай", „Сантиментальний роман".

ПАЛЯС: Роман кадета", „Трьох зломаних долею".

ПАН: „Кохання козака".

ПАСАЖ: „Бездонні люди" і додатки.

ХИМЕРА: „Клюб бездітних" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Пат і Патахон як стрільці" та Кен Мейнард.

УТІХА: „Чоловік проти волі". (Монті Бенкс), „Зрадник Заходу".

Програма радіо.

Субота 29. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·30 Хоральний концерт. **Липськ** (259,3) 16·30 Симф. концерт. **Моравська Острава** (265,4) 14·30 Концерт радіоорх. **Гамбург** (372,2) 16·00 Концерт дрезд. фільг. орх. 20·00 Веселий вечір з Кольонії. 23·15 Танкова музика. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка рум. музика. 21·00 Опера. **Берлін** (419) 18·45 Концерт на скрип. і форт. **Стокгольм** (435,4) 21·40 Давня і нова танкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 Весела італійська музика. **Лянгенберг** (472,4) Концерт на цитру, гітару, мандоліну, скрипку і форт. **Прага** (486,2) 20·40 „Тверді голови", комічна опера. **Відень** (516,4) 19·35 Концерт на форт. **Рига** (524,5) 17·00 Прощання літа, концерт. **Будапешт** (550,5) 12·05 Орх. концерт. 17·30 Циганська музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. 17·00, 19·30 Відчит.

Неділя 30. серпня 1931.

Відень (516,4) 11·05 Концерт. **Ляйпціг** (259,3) 16·00 „Ім Круг цум грінен Кранце" (песа). **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Гільверсум** (298,8) 21·55 Легкий концерт. **Мілляно** (500,8) 20·45 „Ресурециове" (оп.). **Брюсель** (508,5) 21·00 Концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. 20·00 Трансмісія концерту. **Ленінград** (1000) 16·00 Вчені перед мікрофоном, 18·00 Концерт для селян. **Осло** (1071,4) 20·00 Концерт. **Париж** (1724,1) 12·30 Органи, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 13·00 Концерт, 19·30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 29. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10, 15·10, 17·10, Музика з грам. плит. 13·10, 14·30 Комунікати. 15·25 Серед книжок. 16·00, Програма для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 „Льогічні жарти", проф. Айдукевич. 17·35 „Жіноча поезія ренесансу", відчит. 18·00 Куток для молодих музичних талантів. 19·00 Всячина. 19.40 Різничі відомости. 19·55 Комунікати. 20·15 Концерт із Шпайц. Долини (варш. фільг. орх.). 22·00—22·25 Комунікати. 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика.

Неділя 30. серпня 1931.

10·15 Богослуження, 11·55 Місійний відчит, 12·1 , 16·20 Грамофон, 13·10 Трансмісія з Варшави, 17·05 Програма для дітей, 17·40 Мандоліновий концерт, 19·20 Фейлетон, 19·40 „Сміх у пастулі", 22·25 Спортовий комунікат, 23·00 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ВПИСИ до ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ з правами державних шкіл у ЛЬВОВІ вул Корнякт'в ч. 1., приймається до кінця серпня, кожного дня від год. **10 до 13.** До впису треба предложити: метрику, останнє шкільне свідоцтво і вложити 10 — зол. вписового. Діти незаможних родичів і кооператорів можуть дістати знижку шкільної оплати, а державні і самоврядні службовики оборот оплати за науку. Початок науки дня 2. вересня в годині 8-ій рано. — **Управа.** 265 2—3

Доповняючі вписи і вступні іспити до всіх клас всеварродньої 7. клясової дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові відбудуться 31. серпня, 1. і 2. вересня в годинах від 8—12 рано, від 5—6 пополудні. 329 1—2

Дирекція дів. гімназії Р. Ш. у Станиславові. Додаткові вписи та вступні іспити відбудуться в днях 1—5 вересня. 323 1—2

Заходом усіх культурно-освітніх товариства відбудеться в Снятині дня 6. вересня 1931 р. в год. 1 попол. у салі Української Міщанської Читальні святочна юбілейна Академія з нагоди 60-ліття Василя Стефаника.

Кружок „Рідної Школи" в Тернополі подає до відома, що дівоча гімназія „Рідної Школи" з правом приладності в Тернополі переміщується за дозволом Кураторії з початком шкільного року 1931/32 на гімназію коедукаційну (для хлопців і дівчат), починаючи від І класи. — **Вписи** до І кл. коедукаційної і додатково до кл. IV—VIII дівочої гімназії відбуваються дня 31. серпня, 1. та 2. вересня 1931. Початок шкільного року 2. вересня. — **Старшина.** 327

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО І СРІБНІ ВИРОБИ продам за готівку і на рати від десятків зіт у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 130

У ДОРІ, відомій найзнаменитшій в краю гірській кліматично-лічничій стації **Пансіон „Олена"** відчинений весь рік. Для реконвалесцентів особлива опіка. Ціни помірковані. Інформації дає власниця. 278 2—3

СТАНЦІЯ. Два ученики (ці) найдуть дбайливе приміщення при родині гімназійного професора. Львів св. Марка 20/І. 245 3—3

ВПИСИ на курси у вищій школі крою і шиття. — М. Козловської від 27. серпня, між 11—3. Львів, Академічна 22. І пов. 239 4—4

СТУДЕНТ політехніки шукає у Львові лекції з гімназій або семінарій за помешкання. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Техніка". 291 2—2

ПРИЙМУ 2 панни на станцію з цілим утриманням. Кімната вигідна. Недалеко від державного жіночого Семінаря та С. С. Василіянок. — М. Шебенова, Задвірянська (Садівницька) 105, 293 2—2

КУРС крою і шиття білля (тримісячний) розпочинає з днем 1. вересня п. р. у власній робітні першорядна фахова сила бувша довголітня управителька та інструкторка в „Труді" Анна Цимбрилова у Львові, вул. Окульського 6, ріг Листопада. 294 2—2

БІЛЛЯ мужеське, жіноче і діточе, плащі лікарські, фризієрські і т. п. піжами, рубашки, як і цілі вправи, від звичайного до найвибагливішого, виконує сопісно і дешево Анна Цимбрилова, роб. білля, вул. Окульського ч. 6. ріг Листопада. 294 2—2

МЕБЛЬОВАНА кімната 2 вікна, фронт, суха, тепла, постійному льокаторові. Виспянського 31. 248 4—4

КАМЕНИЦЮ двоповерхову, передвоєнну, солідна будова, залізо-бетон, 38 убікацій, дохід нетто 4.500 зол. річно за 50.000 золотих продасть управитель тойж. — Львів, Телефон 70—78. 271 3—5

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою глядає підрічної лекції на провінції з обсягу 7-клас. нар. школи, або вищих клас гуман гімн. Зголошення до Адміп. „Діла" під „Учителька-32". 250 6—8

ПРИЙМУ УЧЕНИКІВ на станцію. Совісна опіка, близько гімназій. — Вул. св. Терези 2 Б. II. пов. мешк. 6 Ізидор Рудницький. 290 3—4

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семінаріяльною матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: о. В. Лящинян, Львів, Вронівська 5. 3—4

УЧЕНИКІВ (ученниці) приймуть на станцію. Добірний харч, опіка, фортепян. Кордасевичева, Чарнецького ч. 26, 299 2—5

УЧЕНИКИ найдуть станцію серед інтелігентної родини по приступних цінах. Зголошення при вул. Рея 5/II пов 6 мешк. бічна Гофмана і Гловінського. (Личаків). 303 2—2

ПРИЙМУ учеників на станцію, Рудницька, Львів, вул. Терези 2п партер двері 12. 304 2—2

ПРИЙМУ студента на мешкання з харчем. Піскова 34/І. пов. 319 1-3

УЧЕНИКА приймуть на станцію. Кордасевич, Муравська 48. 317 1—3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 21—2

КУПІТЬ МЕНІ Стоїленькі Пісні Ярославенка на фортепіян зі словами за 10 золотих 234 3—3

ПРИЙМУ на станцію учнів (нищ). Дешево. Хранкова. Руська 3/III. над Парохіяльним Урядом. 230 3—3

КАНДИДАТ адвок. з кваліфікацією адвокатською, судовою та громадянською а зокрема кооперативною практикою шукає місця зараз. Зголошення приймає з чемности: Д-р Лев Ганкевич, Львів, Руська 3. 305 2—3

ГІМНАЗІЯЛЬНИЙ професор прийме учнів на станцію, поміркована ціна. Відомість в Адміністрації „Діла". 307 2—3

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Й. ГІРШСПРУНГА. Личаківська 34 ВПИСИ на одноріч ний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 та 3—6. Стенографія та писання на машинах. 309 2—2

ЗРЕДУКОВАНИЙ нар. учитель, добрий педагог, шукає місця інструктора до дітей під дуже сварними умовами. Ласкаві зголошення: Дубно (на Волині). Скринка поштова ч. 9. Соловій. 2—2

2—3 ПАННОЧКИ прийму на мешкання з харчем, або без. Особна кімната. Зеленковського ч. 2. партер (біля св. Юра). 313 2—2

ВЕДЕНІ як у минулих літах відомими педагогами, визначними професорами гімназій і державних семінарій, затверджені кураторією Л. Ш. О. **матуральні і доповнюючі курси „OŚWIATA"** приймають вписи на шк. рік 1931/32 на матуральний гімназійний курс — всіх типів, матуральний гімназійний курс, курс з обсягу 6-ти і 4-ох гімназійних клас. Педагогічні студії для гімназ. абітурієнтів, що бажають доповнити семінаріяльну матуру. Практичні лекції і дослідна школа вправ у наукових кабінетах. Безліч листів з подякою та признанням за добрі висліди іспитів. Всілякі інформації дає секретаріят: **Львів, вул. Мілковського 11. тел. 50—01** від 11—1 і 5—7. Проспекти даром. — На відповідь почтову марку. 241 3—4

2 СЕРІОЗНО трактуючі науку панночки найдуть відповідне помішення. Виспянського 12. Ткачкевич. 308

СТУДЕНТ ПРАВ, добрий математик шукає лекції у Львові, або на провінції зараз. Ярослав Михасюк, Львів, вул. Шептицьких 38/1 у п. Коляновського. 303

ПРИЙМУ дві інтеліґентні ученниці (3-ох учеників) на мешкання. Сонячне мешкання, домашний харч (3 рази денно). Батьківська опіка, фортепян дома. Вул. Кадецька 12, ч. дверей 8. 326 1-2

ДО ВИНАЙМУ дві кімнаті з кухнею, повний комфорт, високий партер, місячний чинш. Відомість у власника, Львів, Ринерська 18. Тел. 61-55. 330 1-3

ТОЛОЧУ десені на плюшових плащах навіть старих, знищених; відсвіжую, чищу, перероблюю. **М. Волянська,** Львів, Собіського 12, тел. 17—04. 325 1-2

ПОКІЙ гарний з харчем для 2. студентів винайму. Личаківська 23/І п. число дв. 5. 813

ПРИЙМУ ученниці на станцію. Близько гімназії С.С. Василіянок. Зголошення при вул. Софії 20/І., ч. мешкання 4. 328

ПРИЙМУ панночки на станцію, фортепян дома. Шашкевича 2/1, двері 3. 221 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЛІКАР

Д-р ВОЛОДИМИР БІЛОЗОР

після повороту **від дня 1. вересня 1931 ординує як звичайно**

в КОЛОМИІ (дім Окр. Союза Кооп.)

вул. Собіського ч. 52.

від год. 10—12 передпол. і 3—5 попол 322 1—3

Спеціяліст недуг вегенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

До 1. річн. коед. школи купецького приготування з прав. прилюд. **На 1. річн. торговельний курс. На 5 міс. торговельні курси разом зі стенографією та на курси стенографії і писання на машинах**

вписи приймає і дає інформації

Наукове Заведення З. Ольшевського

Куркова 38. Тел. 31—14

від 25. серпня від 9—12 і 4—6.

За дітьми урядовців і службовиків державних та самоврядних у цілої висоті оплати в повній висоті, залізничі та трамваєві знижки. Незаможні користають з підручників шкільної бібліотеки. 320 1—4

ФУТРА

мужеські та жіночі готові та всілякі перерібки — **найдешевше** в солідне виконання — поручає

Ф-ма **К. ЦВИНАР,** Львів,

вул. КРИВА, ч. 10. Тел. 35—64

332 побіч Гіпотечного Банку. 1—5

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ діточі

поручає дешево

фабричний склад

М. Волковискі

1826 2-30 **Львів, Коперника 5. Тел. 95--97.**

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

Офертовий переторг.

ЕМЕРИТАЛЬНИЙ ФОНД службов. гром. м. Львова, розписує отсим офертовий переторг на земні, мулярські, тинкарські, ізоляційні, залізо-бетонові, тесельські, декарські, ковальські та каналізаційні роботи при будові доходового дому ЕМЕРИТАЛЬНОГО ФОНДУ при вул. св. Мартина у Львові.

Кошториси сліпі та інформації можна дістати за оплатою 10 зол. у бюрі інж. Т. Врубля та інж. Л. Карасінського у Львові, вул. Сенаторська 11 а, в годинах від 11—13-тої щоденно.

Оферти разом з вадіюм у висоті 10.000 зол. в готівці або у вартісних паперах треба складати в бюрі Начальника VII. Відділу Магістрату при пл. Галицькій до дня 7. вересня 1931 р. в год. 12. перед полуднем, потім буде відчинення оферт.

ЕМЕРИТАЛЬНИЙ ФОНД застерігає собі довільний вибір оферти, або неприняття ніякої оферти або уневажнення переторгу та розписання нового.

331 1—2

КОМІТЕТ БУДОВИ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 194 (12.850). Львів, вівторок 1. вересня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На шкільний сезон
КНИГАРНЯ „ПРОСВІТИ"
126 ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 1,
поручає шкільні підручники і приладдя для всіх шкіл.

Стереженого Бог стереже!
Обезпечуйте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Нові більшовицькі підголоски.

Львів. 29. серпня 1931.

Якось недавно попала в наші руки летючка, що має шумний наголовок чи радше заклик: „До Українського Селянства". Самозрозуміло, що ми зainтересувались тай взялись її чим скорше читати. Вже з перших речень цього заклику ми набрали враження, що це якийсь політичний „маніфест", хоч що правда „маніфест" неграмотний. Одначе перечитавши його до кінця, ми прийшли до переконання, що цей „маніфест" — це чергове яйце більшовицької комуністичної зазулі, підкинене та знесене тим разом у калуському національному гнізді. Довго мусіла цим разом товктися більшовицька зазуля зі своїми покладками по нашому краю, заки найшла надійне гніздо, де могла би їх підкинути. А доказом на те обставина, що найшла його не деінде, а саме аж у Калуші.

Та вертаймо до „маніфесту" нововигрітих адептів пролетарського-комуністичного світогляду, маскованого покищо кличем „українського селянського обеднання", без ніяких інших прикметникових додатків. Отже з того маніфесту довідуємося, що ще 19. липня ц. р. відбулася у Львові, „краєва довірочна нарада" представників селянських гуртків із Городенщини, Калущини, Коломийщини, Самбірщини і Старосамбірщини, на якій рішено „покликати до життя нове селянське політичне угрупування під назвою „Українське Селянське Обєднання".

Отже нова „партія"! — А так! Добре, — скаже дехто — але нарада відбулась у Львові, а тут весь час говориться про Калуш. — Постараємось це вияснити. Чи нарада направду відбулась аж у Львові для представників кількох названих, далеких від Львова повітів — не ручимо. Зате знаємо, що голова нової партії „журналіст" Антін Дівнич, що підписаний під названим „маніфестом" жие постійно в Калуші. Звідси й висновок, що осередком і серцем „партії" є Калуш. За тим промовляє ще й та обставина, що для такої „релігіональної партії", що має обслугувати тільки повіти Городенка, Калуш, Коломия, Самбір, Ст. Самбір — Калуш є кращим і догіднішим осередком ніж Львів, де підкинених більшовицькою зазулею покладків — далеко зрештою більших розмірами від калуських — аж за богато.

З названого „маніфесту" ми довідались всеж таки ще й дещо більше. Бо крім того, що повстала „партія", яка вибрала свій центральний комітет, що цілий підписаний під „маніфестом", ми дізнались і про „програму" нового „угрупування". Вона ані не скомпліkована, ані не велика, ані не глибока. Але заки її в цілости наведемо, не можемо не познайомити наших читачів з мотивами, чому п. Н. Дівнич, колись управитель кіна в ужгородській „Просвіті", пізніше „кооператор"" у Галичині, а наконець „журналіст" почав „творити" нову партію. Його, бачите, дуже заболіло раптом серце, що:

„українські угодові партії, — так стоїть у „маніфесті" — що досі дурили маси фразами про свою боротьбу за національне визволення, йдуть явно до згоди з польською буржуазією й тим допускаються явної зради інтересів українських, селянських мас. Маси зачинають це розуміти йо тому зачинають відходити від УНДА й радикалів, що тільки словами ріжняться від УНДА. — Клерикальний наступ у формі „Католицького Союзу" і „католицької Партії" — це з одного боку спроби рятування впливів українських угодових партій перед банкроцтвом у масах, а з другого боку, це наступ чужих інтересів для затуманення (чуєте!! — прим. складача) збідніlих селянських мас". Стиль наведеної „отсебятіни" з одного боку частинно запозичений із органу б. унрівського міністра освіти камянецької доби, а теперішнього „звязкового" між „зацофаною" Галичиною і „культурною" Радянщиною „Нові Шляхи", з другого боку частинно крадений зі „Сель-Робу" і з третього боку „шліфований" на основі „молочнобожевільної" платформи „Вікон".

Знаючи „мотиви" заснування нової „партії", можемо сміло перейти до познайомлення наших читачів з її програмою, а що кожна більшовикофільська чи пак більшовицька програма має більше або менше „глєобальний" вступ, то мусимо познайомити всіх і зі вступом до цієї „програми".

Ось він:

„Такий політичний стан і такі вимоги даної хвилі— — стоїть у вступі! — жадають великої організованости українського селянства. А що УНДО, УВО й радикали допустилися зради на масах, а католицькі партії є явно чужі, то виникає потреба покликання до життя нового селянського угрупування, що мало би за головні точки своєї програми: 1) боротьбу (це вже програма! — прим. складача) проти всякого національного і соціяльного поневолення, за право повного національного самоозначення, за повне соціяльне визволення й за землю без викупу; 2) боротьбу проти зрадницької ролі українських угодовців, що на словах борються за національне визволення, а на ділі помагають закріпощувати українські селянські маси; 3) боротьбу проти наступу клерикалізму, котрий іде по лінії чужих селянським масам інтересів; 4) боротьбу проти війни, шкідливої українським масам".

Ось і ціла програм разом із вступом до неї. Поза тим довідуємось із „маніфесту" ще й те, що „урядові українські партії" нівечать у своїй пресі „налії селянських мас на силу українського народу, якого материк веде величезне економічне й культурне будівництво. Малюючи чорта на стіні, подаючи за чорносотенними часописами брехні та наклепи на Радянський Союз і Радянську Україну зокрема, промовчуючи все, що доброго й корисного зробив там український нарід, розсіваючи байки про — мовляв — переслідування української культурної праці, переслідування галичан тощо — ця преса сіе зневіру в селянських масах".

Наведеною дрібничкою з „маніфесту" ми, здається, вповні змалювали „національно- визвольницьке" та „ідейне" обличча цього нового „українського селянського обеднання", що вилупилось з підкиненого в Калуші яйця комуністичної зазулі.

Коли ми спиняємось над тим фактом дещо довше, то не тому, щоби розірвати чи на хвилю занять наших читачів оперетковою партією та ще більше оперетковим її лідером, але тому, щоби нашому громадянству звернути увагу та відкрити очі на шляхи, якими йде до нас більшовицька розкладова робота. У хвилині, коли Радянською Україною, зокремаж тамошнім селом потрясають нечувані злидні, коли з українського села вивезли сотні тисяч найкращих одиниць на примусові роботи у північних пралісах, на Соловках, на Сибірі і коли цього року мають переселити аж кілька мілїонів селянських родин на Сибір, у такій хвилі вискакує десь там у Калуші якийсь більшовицький підголосок і береться рятувати нарід (щастя, що не цілий!) від українських „угодовців" захвалюванням більшовицького „щастя" за Збручем та кепсько і нефортунно придуманою „програмою", яка має нібито маскувати його правдиві тенденції фразеольогією про „національне" й соціяльне розкріпощення.

Крайня пора повести завзяту боротьбу з такими підголосками, зокремаж коли вони хованються та вигріваються в українських національних установах, як ось у даному випадку. Дивне це явище, що в нас по деяких установах потурають таким птицям та позволяють їм опірюватись і розростатись коштом тихже установ на те, щоби їх потім валити в імя більшовицьких демагогічних гасел. І діється це тоді, коли більшовики за Збручем руйнують самі підвалини для існування української нації.

—o—

Ганді відїхав до Льондону.

Ганді відїхав із Бомбаю до Льондону. Перед відїздом виголосив промову. Присутні прощали його одушевлено. Зараз після відїзду Гандія прийшло до сутички з маніфестуючими і походом т. зв. Союзу Червоного Прапору. В поході несли трансперанти з написами, що осуджували Гандія, панїндійський конгрес і англійський імперіялізм. Було ранених кільканацять членів згаданого союзу.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 20. sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 185. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 19. sierpnia 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 380/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 20. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18 sierpnia 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 185 z daty Lwów, dnia 19. sierpnia 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Dopysy" Rohatyn" w całości, znamiona występku z § 24 ustawy prasowej i przekroczenie z 488 uh. i art. V. ust. z 17/III 1862 Dpp. 4.8. z r. 1863, zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu udzielaniem zmyślonych i przekręconych faktów obwinić fałszywie samolstny oddział armji o czynność hańbiącą zdolną poniżyć go w opinji publicznej i uczynić godnym pogardy a nadto podać do wiadomości ogółu osnowę pisma drukowego, które uległo konfiskacie (Swoboda „N. 32 z 23 sierpnia 1931), co odpowiada znamionom występku z §§ 24 ust. drukowej i przekr. z § 488 uk. i art. V. ust. z 17/12 1862 l" 8. z 1863. — Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medynski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 21. sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 186 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 21. sierpna 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 387/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 22. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 26 sierpnia 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma. p. t. „Dilo" Nr. 186 z daty Lwów dnia 21 sierpnia 1931 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Dopysy" w całości, znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 Dzpp. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręceniem faktów poniżyć w powadze zarządzanie władz pod względem ich urzędowania w zakresie obowiązku utrzymania bezpieczeństwa oraz podniecić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tymże władzom, co odpowiada znamionom zbrodni z §§ 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medyński wr. Protokulant: Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Українська православна церква і справа унії.

(Кореспонденція з Волині.)

(Дискусійна стаття.)

Останніми роками серед православних українців у Польщі ширується місійна праця католицької церкви, спрямована до того, щоби відновити стародавню її єдність із православною церквою. Ця праця сильно нервує московське духовенство, до якого нині належить провід у православній церкві в Польщі, і воно вживає всіх гідних і негідних заходів, щоби до церковного зеднання не допустити. Тут пішли в хід і гроші, за які купують собі агентів проти унійної праці для викликання авантюр, або якими оплачують спеціяльних „проповідників"; широко використовується брехня і провокація; католицьку церкву стараються в очах православної людности якнайгірше змалювати та очорнити, закидуючи їй такі гріхи, в яких вона цілковито невинна, як це має місце в газеті „Слово", в журналі „Воскресное Чтеніе" або в церковних проповідях. Московське духовенство, очевидно, хоче переконати всіх, що „не варто зачіпити болота, бо буде смердіти", і в такий спосіб надіється стримати місійну працю католицької церкви.

Так поводить себе московське духовенство. Як-же повинні поставитися до того українські церковні діячі? Останні, на нашу думку, не можуть бути байдужими свідками боротьби; вони мусять активно відозватися, бо тут ходить передовсім про українську православну церкву, про її життєві інтереси. Отож, коли досі православні українці мовчали, то тепер для них настав уже крайній час приступити до активної праці; але по чиїй стороні? Чи простягнути руку апостольській столиці, що кличе до поєднання з нею, чи залишитися надалі послушними рабами московських владик і предметом їх матеріяльного визиску.

Слідуючі дані категорично промовляють за тим, що скасування релігійного розколу та відновлення тисячолітньої єдности з католицькою церквою є єдиною розумною і пожиточною відповідю на поставлені питання. Перш за все цього вимагають інтереси християнства взагалі, а православної церкви зокрема. Щире і безстороннє дослідження справи показує, що за великим церковним розколом укриваються підстави зовсім не церковні, не релігійні. В сучасній православній церкві треба відріжняти дві сторони: теоретичну і практичну. В теорії православя є наукою св. отців і учителів; то є ідеєю, висловленого в богослужбових чинах і відправах. Коли його брати як таке, то римська церква цілковито визнає його, бо в ньому нема нічого, щоби було суперечним з наукою її віри, — з наукою св. Амаросія, Августина, Льва, Григорія Великого і т. д.

Не будемо тут входити в богословську дискусію, котру відкладаємо до іншого часу і місця, а зупинимося лише на одній точці, як головній — на відношенні до римського епископа. Православя теоретичне — 1) визнає його наступником верховного апостола Петра. 2) стверджує за ним першенство і чести і церковної власти, 3) вважає авторитет віри і моралі для всієї церкви за найвищий? До XI. віку схід ніколи не був проти цього погляду. Тільки, з розвоєм константинопольського патріярха, він старався надати особі царгородського патріярха авторитет і права, які мав первосвятитель римський. А це — на тій підставі, що Константинополь є новий Рим. Інакше кажучи греки хотіли поділити папство між двома особами, з котрих одна мала би владу на латинському заході, а друга — на грецькому сході. Коли-ж це не вдалося задля спротиву римського папи, то вони оголосили його та з ним і всю західню церкву відступником, поставивши їй у закид багато провин. Серед останніх аж до XVI. в. не згадували главенства папи. Тільки з появленням протестанства і слідом за ним православні богослови почали ставити в вину папі церковне главенство.

Таким чином, з теоретичної сторони не має підстав до роєднання церков і взаємної ворожнечі визнань. Причини цього роєднання виключно практичного роду: то є ті вигоди, що їх одержує епископат, відділивши церкву від єдности з Апостольським Престолом, а власне: повна безвідповідальність і самоволя, матеріяльний визиск вірних, політикування і т. д. Ті підстави цілком протиканонічні, значить, не церковні. Отож чисто-релігійне чуття і розум промовляють за постановленням на порядок денний питання про зеднання церков. Не менше промовляють за цим інтереси національно-українські, особливо в Польщі. Тепер на чолі прав. церкви в Польщі стоїть москаль, на чолі дієцезій — москалі і москвофіли; духовні консисторії складаються теж з москалів або бодай з москвофілів; у церковних установах, у церковній проповіді, у шкільній науці релігії, у церковній пресі — скрізь панує московська мова, як офіційна; в богослуженні — мова славянська і то тільки з чужою для українського уха московсько-суздальською вимовою; навіть у церковній архітектурі впровадили і стараються вдержати московський стиль, типовим зразком котрого є митрополитальна церква в Варшаві або ррмановський собор у Почаєві. Ба, навіть православя взагалі називається „істинно-русским", і цього слова не встидаються вживати в офіційній митрополитальній пресі. Десять літ тяжких змагань за розмосковлення православної церкви в Польщі навчили, що цей характер православя накинутий московським царатом, держиться не в силу історичної традиції, а завдяки лише своєрідній політиці, що звернена проти українського і білоруського народів.

(Докінчення буде.)

Обструкція. Дослідники в ділянці лічення перенесли матерії впевнюють, що дійшли до знаменитих висліджень, записуючи природну гірку воду **„Franciszka Józefa"**. Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях

На шкільні теми.

Із актуальних справ музичного шкільництва.

(З Дирекції Інституту Т-ва ім. Лисенка.)

У звязку з оголошеними вписами до Вищою Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові) подаємо до відома нашій суспільности деякі завваги та пояснення на надходячий шкільний рік. Міністерство віросповідань і просвіти покликало до життя ще у 1928-9 р. т. зв. „Комісію опініодавчу", в якої склад входили музики та музичні педагоги з ріжних міст, які під проводом проф. університету д-ра А. Хибинського та в присутности делегата і референта міністерства — Я. Міхетти (міністеріяльного візитатора муз. шкіл) відбули низку засідань, присвячених справі зміни й організації музичного устрою шкільництва. До тої комісії покликано м. ін. і д-ра Ст. Людкевича та Василя Барвінського. На згаданих засіданнях дискутовано над проектом закону про устрій музичного шкільництва. Проект передбачував три ступені музичних шкіл: нижчу, середню і вищу. На нижчому ступені передбачені: музичні нижчі школи, на ступені середньому: а) музичні школи середні; б) музичні гімназії і в) музичні середні семінарі, і вкінці на ступені вищому: а) музичні вищі школи; б) музичні ви-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. ВЕРЕСНЯ 1931.

О. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК.

Становище християнської філософії.

Ширші кола (очевидно інтелігентних) людей уявляють собі, що християнська фільософія може бути *тільки одна*. Вони думають, що християнській фільософії вже сама релігія визначує такі вузькі межі, що в тих межах є місце тільки для одної фільософічної системи. А що за тим іде, ті кола людей думають, що християнська фільософія вже **a priori** *увязнена*, отже без свободи в своїх дослідах і виводах. У такому поглялі на християнську фільософію криється зерно правди, але *тільки зерно*.

В католицькій церкві від ряду століть призвана тільки одна фільософія за „християнську", за властиву, за згідну з християнською теольогією — *схоластична фільософія, основана на аристотелізмі*. Але в I. тисячолітті, в часах Отців церкви тай пізніше — аж до остаточної перемоги томізму —*платонізм* находив більше признання. В християнських школах платонізм не розвинувся в подрібно опрацьовану систему, яка могла би сповняти службу як **„ancilla theologiae"** (служниця теольогії), а аристотелізм розвинувся в таку систему. Ось тому аристотелізм переміг. Зрештою фільософія Аристотеля вже зпід руки самого Аристотеля вийшла куди більше розвинена й викінчена, ніж фільософія Платона.

Аристотель писав чисто фільософічні, вже виспеціялізовані твори (льогічні розвідки, метафізику, етику...), а Платон фільософував у формі оповідань. Тай донині не розвинулася ніяка інша фільософічна система, яка могла би конкурувати із схоластичною фільософією під оглядом ягоди з католицькою теольогією.

Тому католицька церква має свої добрі рації, коли настоює, щоби в її школах учили саме тої фільософії. Тим питання вирішене *практично* — для наших часів. А *теоретично* — **sub specie aeternitatis**?

Чи можна твердити, що схоластична фільософія на віки лишиться **par excellence** християнською фільософією, що в майбутності ніяка інша фільософічна система не перебере її ролі? Таке твердження можна би поставити тільки тоді, *якби основи схоластичної фільософії витливали із християнської релігії*. Тоді — й тільки тоді існувала би між ними нерозривний звязок. Але основи схоластики видумав поганин Аристотель, який нічого й не знав про Христа, бо ще Христа на світі не було. Отже наглядно, що схоластики взяли ті основи за свої не в наслідок диктату християнської релігії, тільки в наслідок диктату *їхнього розуму*.

Substantia — accidens (inhaerens), essentia — accidens actus — potentia. materia — forma rei (гільоморфізм) — ось ці основні поняття й теорії аристотелівської метафізики схоластики взяли за свої, й залишили їх незміненими (замінили тільки деякі їхні консеквенції, наскільки вони йшли в розріз з християнськими догмами, як нпр. вічність матерії, вічність світа).

Якщо ці аристотелівські метафізичні поняття й теорії схоластикам розум казав приняти за свої, то стоїть питання: *чи ті поняття й теорії є вповні вірним схопленням дійсного світу, чи вони є можливо найвищим досягненням людського розуму?* Ось так ми розділили нашу проблему в усіх історичних прикрас, і поставили її нагу перед нами.

Християнська віра не має в собі ніяких спеціяльних даних на те, щоби ми собі могли виробити вірний образ метафізичного світу (очевидно тут абстрагуємо від чисто теольогічних проблем, бо їх зачисляємо до теольогії). Рішаюче слово тут має *людський розум*. А людський розум може *щораз глибше й вірніше пізнавати* життя-буття. Якою певною й наглядною здавалася астрономічна система Птольомея, а всетаки людський розум виказав її нестійність! Отже **a priori** не дається виключити, що людський розум, поступаючи в своєму пізнанні, переведе такі впачні поправки й посуненя в основах аристотелівські метафізики, що це вже не буде аристотелізмом, як нпр. „коперніканізм" не є „птольомеізмом" (астрономічна система Птольомея).

З того слідують два дуже важні висновки:

1) Властиво нема й не може бути християнської фільософії. Всяка фільософія є фільософією людського розуму. Як нема християнської математики, або льогіки, так у дійсності нема й християнської метафізики. Християнською є тільки теольогія, бо вона подиктована самою релігією.

2) З того видно, що християнська віра в дійсності не накладає ніяких пут для фільософії. Фільософію витворює людський розум, рахуючися тільки зі своїми власними вимогами.

Одначе тим ми ще не сказали всього, що треба сказати, щоби дійти до дна нашої проблеми.

*

Свобідний дослід! Свобода в думанні! Майже всякий „вільнодумець" уявляє собі, що та свобода мусить бути просто *безмежною*; що фільософ, шукаючи за правдивим образом буття-життя, повинен усе піддати в сумнів, або й відкинути тай їти тільки за „розумом". Руїнницька концепція!

За яким розумом? Чи кожна людина за своїм розумом? Чи тоді не стане володіючим єдиним те, що в людському розумі субєктивне, що не веде до пізнання обективної правди? Фільософ повинен їти за правдою, яку розум пізнав. Ось це властива норма свобідного дослідження. Але ж правда обмежує нашу свободу, не дозволяє нам *не* признавати її. А нові правди можна тільки так відкривати, що добудовуємо їх до вже відомих нам правд. З того виходить, що *свобода* в думанні має свій терен тільки на межі між *відомим і невідомим*.

Тай ще одна проблема тут виступає, яку в новочасній фільософії завдно досліджують, але — на мою думку — вона й донині не поставлена як слід. Ширше опрацював я цю проблему в „Трьох розправах про пізнання" (Львівка, 1925), а тут розвину її тільки в нарисі. Досліджувати людський розум, його характер і силу, це в новочасній фільософії таке привабливе й звичайне, яким було дослідження Бога, Трійці, ангелів в середньовічній, схоластичній фільософії. Розум — людський розум! Якби то розум кожної думаючої людини був *непомильним*, тоді можна би сміло їти за розумом у всіх його дискурсіях і заключеннях. Тоді можна би все відкинути, а признавати тільки те, що розум каже.

(Продовження буде.)

ші семінарі і в) музичні школи академічні. Державні музичні вищі школи малиб назву музичних консерваторій. Міністр віросповідань і просвіти міг би надати назву музичної консерваторії і недержавній музичній школі, яка обіймалаб ступені: вищий, або середній і вищий або усі три ступені разом.

Завданням нижчої школи булоб вступне музичне вихокування дітей і молоді у віці від 7—16 року життя через: 1) побудження і розвинення у тих-же психо-фізіольогічної вразливости на явища музики взагалі, 2) подання в елементарній, загальній формі цілости теоретичних музичних відомостей, 3) приготовлення їх у грі бо одним чи більше інструментах до евентуального будучого фахового (професійного) музичного образування. Завданням школи середньої булоб фахове музичне образування молоді у віці між 12—21 року життя, що полягалоб на поданні цілости теоретичного знання і практичної штуки у мірі потрібній для звання музика і учителя. Завданням вищої школи булоб образування талановитої молоді взгл. осіб між 16—24 роком життя в напрямі композиторськім, виконавчім або учительськім.

Музична нижча школа як нефахова, а тільки підготовляюча до фахової уже середньої школи, мусілаб бути від тоїж цілковито відокремлена, а до переходу зі школи нижчої до середньої управнював би щойно окремий іспит, без огляду на закінчення нижчої школи.

Крім музичних шкіл передбачувалося ще т. зв. „Музичні курси", на яких моглоб відбуватися навчання музики не тільки практичне та теоретичне, але також тільки практичне або тільки теоретичне. Курси ці булиб вільні від обмежень статуту, програми та віку, що обовязують у музичних школах. Натомість не мали би ніяких прав, які прислугують музичним школам. Музичні курси могли би видавати учням тільки засвідчення, в яких стверджувалиб, що ва предмети і в якому часі були студіовані.

Подані повище виїмки із проекту закону про устрій музичного шкільництва вимагають у відношені до сучасного стану річи деяких вияснень. Закону про устрій музичного шкільництва досі ще не оголошено. Тим самим дотепер існуючі музичні школи з назвами „консерваторій" у Львові, Станиславові, Кракові і т. д., як і ті, які напр. у цьому році змінили за дозволом міністерства дотеперішню назву на „консерваторію", не є ще затверджені міністерством як „школи вищі", помимо зорганізування чи проголошення афішами відділу вищої школи.

Так само і наш Музичний Інститут ім. М. Лисенка — який має право і можність зміни дотеперішньої назви на „консерваторію" не є офіційно признаний вищою школою — мимо затвердженої австрійськими властями назви „Вищий Музичний Інститут". На основі міродатних інформацій можемо стверднти, що назва „Музичний Інститут" у теперішній стадії не є чимсь нижчим від назви „Консерваторія".

Недвозначно стверджує те напр. письмо державної консерваторії у Варшаві до ріжних музичних шкіл, — у якому повідомляється, що елеви вичислених у письмі під А) музичних шкіл можуть бути приняті як звичайні слухачі до державної варшавської музичної консерваторії по зложенні іспиту тільки з головного предмету (а між тими школами є вичислений і наш Музичний Інститут ім. Лисенка), а елеви шкіл музичних, вичислених під Б) можуть бути приняті на підставі іспиту з головного і додаткових предметів (між ними „Консерваторія Муз. Т-ва „Лютня" у Вильні, Консерваторія муз. в Бидгощі та інші). Деякі школи а назвами „Консерваторії" не є навіть уміщені у списі шкіл вичислених у згаданому письмі. З порівнання А) і Б) ясно, що елеви нашого Інституту малиб при складанні іспиту до держ. муз. консерваторії у Варшаві більші полекші, ніж елеви вичислених під Б) „консерваторій".

При тому треба ще зазначити, що навіть державні консерваторії чи то в Познані чи в Катовицях не мають ще зорганізованих відділів „вищої школи", а з хвилею проголошення обговорюваного повище закону про устрій муз. шкільництва, міністерство може досі існуючі „консерваторії" змінити на школи „нижчі", „середні" або „вищі" залежно від програми даної школи, обсягу вимог і т. д.

У звязку з наміченою міністерством віросповідань і просвіти реформою музичного шкільництва і наш Інститут перевів уже та і надалі переводитиме відповідні зміни та поширення наукового плану і т. п. Збільшення числа теоретичних годин в останньому шк. році на 27 годин тижнево у порівнанні із 11 годинами в році попереднім, зорганізування курсів педагогічних а) для кандидатів до державного іспиту з музики і співу; б) для кандидатів на учителів у музичних школах, є одним з доказів, що Муз. Т-во ім. Лисенка мимо важких матеріяльних умовин іде на зустріч хоч без шумної реклями відповідній розбудові школи. З другоїж сторони і родичі елевів нашого Інституту повинні зрозуміти, що невиповнення елевами повної наукової програми (напр. часте ухилювання від студіювання теоретичних предметів) мусить спричинити те, що їх не можна уважати звичайними слухачами музичної фахової школи — а тільки надзвичайними, які доти не можуть одержати крім повідомлення свідоцтва, доки додатково не зложать іспиту з усіх приписаних на даному ступені побічних предметів. Розуміємо добре, що в наших умовинах відповідно незначний відсоток студіюючих музику може всесторонно і всеціло відповісти вимогам програми фахової школи — всеж таки і в тому напрямку слідно значну вміну на краще і наша суспільність повинна зрозуміти, що чим менше буде в нашому Муз. Інституті надзвичайних елевів (себто не виповнюючих цілости наукової програми) тим тріскіше буде угрунтована позиція нашої школи як фахової, та у дальших консеквенціях тим краще зможемо зорганізувати і розбудувати усі три ступені від нижчого до вищого включно та одержати затвердження вищої школи. На тому місці можемо подати до відома нашого загалу, що до участи у спільних пописах фортепянових елевів музичних шкіл з ріжних міст, які відбулися в червні ц. р. у Варшаві, а які зорганізувало за ініціятивою візитатора музичних шкіл радника міністеріяльного Я. Мікетти, міністерство віросповідань і просвіти, запрошено до участи і наш Музичний Інститут, який вислав на згаданий попис п. Дарію Гординську-Карановичівну, яка була протягом дванацяти літ ученицею нашого Інституту і у тому році зложила кінцевий іспит з фортепяну. Після відбутого попису дирекція Муз. Інституту одержала з міністерства письмо слідуючого змісту: Міністерство стверджує, що п. Дарія Гординська-Карановичівна зробила на відбутім у Варшаві попису елевів кляс фортепянових шкіл музичних враження незвичайно додатне і вибилася на одно з чільних місць. У виконаню їй підчеркнути належить музикальність, визначні піяністичні спосібности і дуже добру школу. З тієї нагоди міністерство висловлює Музичному Інститутові ім. М. Лисенка у Львові своє повне признання. За начальника Виділу Яґуш Мікетта, міністеріяльний візитатор шкіл.

—o—

Гендерсон зрікся головства комісії роззброєнь.

З Женеви повідомляють, що на днях сподіються письма бувш. мін. закорд. справ Гендерсона, а якім він зречеться мандату голови комісії роззброєнь до розпорядження Ради Ліги Націй.

Д-р Т. Е. БУРАЧИНСЬКИЙ
Сапіги ч. 25. 344 1—2 **ВЕРНУВСЯ.**

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 1. ВЕРЕСНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Слово як матеріял.

Коли шукаємо для слова тривкішого підкладу ніж воно має само в собі безпосереднім впливом на нашу психольогію, мусимо відмежувати літературу від інших родів мистецтва: малярства, різьби та музики, які нема змоги перекласти на мову діяльности. При перекладі образів і вражінь літературного твору на ідеї, які в свою чергу перетворюємо в уяві на якусь форму діяльности не доходимо до ніякої реальної основи як до нових образів і вражінь. У сучасній літературі стало модним поняття „переживання", яке дехто хоче вважати рівноважником активного становища до життя. А проте „переживанням" є все; оповістка про смерть та часописне оголошення можуть стати сильнішою спонукою до нього, ніж найкраща поема, коли її не розуміємо.

Єдиною мірою переживань, які полишають по собі твори — це враження списані критиками; про вплив літератури на загал знаємо не більш як про вплив загалу на літературу; про них кажуть також тільки книжки, писані здебільша людьми, що не мають „пересічного" „характеристичного смаку своєї доби.

Не заперечуючи цих взаємних, невпинних впливів, цікавимося здебільша творами незалежно від них. Досліди над впливом літератури на суспільність цікаві для соціольога, суспільности на письменника цікаві для психольога, але вони не зміняють сили безпосереднього впливу творів на нас як одиниці, на сучасне та майбутнє покоління.

Література стає розмовою книжок понад головами громадянства, народу та часу: вона витворила власний світ впливів слова на слово, окремий матеріял, в якому творить і своєрідні засоби взаємин. Пересічний споживач літератури є супроти цього світа у такому становищі, як кожний із нас супроти небесних планет: коли стверджуємо, що якийсь твір впливає на нас, робимо це так само, як хвалимо сонце за теплий день або місяць за нічний поетичний настрій, шляхи, якими кружляють ці планети, закономірний їх звязок із ходом інших, їхня величина, сила, форма — все це тайни зрозумілі тільки для тих, що їх досліджують.

Можна уявляти собі літературу як довгу низку діл, якщо хочемо доконче надати письменникам привілей, щоби слово заступало в них діло. Автім із менту, коли хочемо, щоби це їхне діло продовжувалося у вчинках в іншій царині, поза літературою, на те, щоби воно стало вартісніше або щоби його краще зрозуміти, робимо так, немов би звичайні черепашки або дорогоцінні перли міняли на всякі інші предмети буденної потреби. Кожний із нас може вимінювати (і вимінює невпинно) ріжні елементи твору на власні переживання, що починаються від заспокоювання свого себелюбства та лінощів думки аж до досмертних, ніколи неосяжних ідеалів. Ті форми, в які перетворюється автоматично або під впливом довгої духової боротьби мистецький твір стають для нас такі самодоцільні як мрії, якими живемо та ідеали, в які віримо.

Довговічні твори, наче святині, піраміди або памятники, що видержали напір часу завдяки матеріялові, з якого зроблені та мистецьким прикметам, для яких зберігли їх нові покоління. Мова складається із змішки дуже ріжнородних матеріялів, а яких одні зміцнюють себе взаємно або ослаблюють. Найбільші архитвори якоїсь доби тратять свій вплив коли мова, якою вони написані вироджується, загибає, тратить сферу свого поширення; потреба перекладати ці твори на інші живі це наче потреба відновляти старі памятники новим матеріялом, виповнювати щілини, клеїти, відшкрябувати плями.

Кожна мова силою свого історичного розвитку витворює інші взаємини між поодинокими частинами засобів, якими орудує; навіть ті самі слова у тій самій мові розбуджують зовсім інші образи та асоціяції покладені поруч інших слів у буденній розмові, у поезії, політичній статті або словнику. Кожний великий письменник надає своєрідний чар іншим образам та іншим сполукам слова, що входить у нові сполуки з ріжними ідеями, які кружляють поза ним серед невідомих йому читачів і ріжними формами діяльности та мрії.

Літературна творчість находить свідомо та несвідомо, наче вчені в своїх лабораторіях або діячі в кітлі суспільних пристрастей, невпинно нові сполуки своєрідних елементів при помочі самої мови. Критика, що пробує перевірити, які саме сполуки найтривкіші, з якого матеріялу вони повстають, користується тільки дотеперішнім досвідом або несміливими гіпотезами. Коли підручники історії літератури та енциклопедії кажуть нам, що „Магабарата", „Визволений Єрусалим" або „Утрачений рай" — епопеї, то ця почесна назва не зміняє нічим факту, що 90 відсотків поезії колись притаєної в них перемінилося в пісок і жужелицю.

У літературі йде боротьба ріжних вартостей не менш як у царині якоїнебудь практичної діяльности; коли хочемо сказати, що це боротьба за ідеї, то не повинні ми забувати, що ідеї мають у ній не більше сили, як матеріял, в якому вони вирізблені — слово.

—o—

Вп. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ,
що одержали пригадку, просимо **негайно** вирівняти залеглу передплату, бо з днем **1. вересня ц. р. безумовно здержимо** дальшу **висилку часопису.**

Адміністрація.

Отже не було переговорів.

Радянський комісар для заграничних справ Літвінов, перебуваючи крізь Берлін, уділив німецькій пресі інформацій в справі польського проекту про неагресію, що викликав стільки шуму у світі. Літвінов заявив з натиском, що преса полеміка в справі переговорів на цю тему між Радянщиною і Польщею була зовсім зайва, бо *таких переговорів не ведено, ані не ведеться.* Якби такі переговори справді були, він найкраще повинен би про це знати. В теперішньому мент потрібне більше ніж колинебудь раніше ясне та основне означення взаємин між поодинокими державами. Предложення польським послом у Москві Патеком проекту пакту про неагресію не означувало на думку Літвінова відновлення переговорів, перерваних у 1927 р., але мало на меті тільки зясування їх висліків.

Дальше Літвінов зазначив, що польсько-радянські взаємини не були предметом переговорів між Радянщиною та іншими державами. Радянщина рада би заключити пакт про неагресію зі всіми державами, з якими находиться в безпосередньому контакті і в останньому часі виступила з подібними пропозиціями. Однак такі пакти не можуть залежати від якихнебудь умовин. Цілий ряд держав, перш усього Німеччина, заключили вже такий пакт про неагресію з Радянщиною. Літвінов надіється, що дійде до такого пакту також із Францією. покликуючися на те, що дотеперішні переговори в тій справі не стрілися з трудностями.

Розуміється, казав Літвінов, що прямуємо до поправи взаємин з Польщею, однак це не дасться осягнути розсіванням поголосок про неіснуючі переговори. Такі речі можуть викликати тільки занепокоєння й полеміку, які саме тепер слід би оминати. Саме в інтересі польсько-радянських взаємин я змушений зложити цю заяву.

—o—

Реклама і наш театр.

Хтонебудь хоче звернути на себе увагу загалу, той мусить винайти собі на це спосіб, а потому те, що видумав, виконати. А таких людей, що мусять на себе звертати увагу є багато. Щоби лише придивитися всяким способам купців, фабрикантів, банкирів, друкарів, ремісників, а також адвокатів, лікарів політиків, усяких організаторів то побачимо, що — можнаб сказати — нема чоловіка, якому не треба би було звертати на себе нічиєї уваги. Все, що живе, старається дати пізнати себе загалові, щоби тим способом добути собі якусь користь матеріяльну або моральну. Всі ті способи, якіб вони не були — називаємо одним словом „реклама. Без реклями не витримає ніхто і нічо. І найліпша річ без реклями, не видержить. Змарніє, пропаде без рятунку і сліду.

Яке значіння має реклама, найліпшим доказом може бути обставина, що навіть є окремі люди, які нічим іншим не займаються лише реклямою. Деякі з них списували собі всякі способи реклямування де тільки завважали, або про які десь чули чи вичитали. Потому ці записки видрукували в окремих книжках і то в грубих, обемистих книжках, для вжитку тих людей, що реклями потребують. Згодом різні більші фабрики, гуртові купці та значні інституції мусіли зорганізувати у себе окремі реклямові бюра, де працює цілий штаб урядовців із головним реклямістом. Вони нічого не роблять лише рклямують свою інституцію на всі способи. День і ніч пливе від них реклама і реклама без кінця. Американські підприємці обчислили, що інституція, яка видає на рекляму менше як 40 проц. усіх своїх доходів, не може втриматися. Мусить впасти, переможена реклямою конкуренційних підприємств.

Реклямою у великім стилі послуговується також увесь фільмовий промисл. Кінові, реклямові бюра видають безліч часописів на кінові теми, висилають у світ нескінчену скількість фотографій, кліш, написів кінових фабрик, розголошують славу всяких кінових „зірок" Щоби якнебудь фільми побити всесвітну подію. Незалежно від власних видавництв, засипують редакції всіх політичних, культурних, господарських, професійних, ілюстрованих і неілюстрованих часописів всієї земної кулі своїми реклямовими статтями та ілюстраціями. Навіть на хмарах висвітлюють свої реклями при помочі окремих світляних апаратів. Кінова реклама перевищила всі інші реклями світа. Не дивниця, що нині дійшло до того, що уже кожна мала дитина знає всіх кінових акторів і акторок. Знає, хто з ким оженений, хто розводиться і хто виходить за якогось ґрафа чи князя, якого має песика та купелевий костюм і чи на сніданок пє каву, чи молоко, чи какао або шоколяду. Само оголошення, що якась кінова акторка купила собі сукню у Гриця чи Івана робить з цих кравців багача. Всі елегантки „на лоб на шию" гонять до цього Гриця чи Івана і купують собі там сукні. Потому така сукня чи в театрі, чи на концерті, проході, балю або вечерницях, викликує завість в інших пань, а захоплення у панів. Власниця-же такої сукні в один мент дістає якогось графа, великого фабриканта, директора могутнього банку або міністра за чоловіка. Це все робить реклама. І реклама реклями.

Якже марно виглядає супроти цього реклама нашого, українського театру! Десь кілька, кільканацять, а найвище 200 (то вже лише у Львові) афіш і часом (але то лише часом) оголошення реертуару, дрібним друком, на останній сторінці „Діла". На цьому й кінець. Чи це реклама? Хіба що ні. При такій „реклямі" і не дивниця, що наші театри повстають, трохи (вибачте панство за слово) „поклигають" і загибають у мряці забуття. А громадянство не то, що не знає песика нашої прімадонни, але навіть не знає добре її прізвища. Це все діється тому, що наші (а і не наші) театри „соромляться" вести новітню рекламу. Кажуть, що це „не лицює театрові". Тому не держать нінкого „реклямнмайстра". Часто буває, що традиційно нереклямова афіша не є навіть без ортографічних помилок. Економічний господар театру т. зв. адміністратор майже з правила мало що в цих справах... фахово вишколений. (Лише прошу цього голосно не говорити, бо зараз всі поображуються.) А написати який допис до часописів то вже щось таке небувале, що викликує подив у всій трупі. Хоча... наша преса зовсім радо поміщує театральні дописи на своїх шпальтах.

З цього висновок, що нашому театрові не зашкодила би новітня реклама, починаючи від новітніх афіш, но й... віднови репертуару.

а. б.

—o—

З театру.

Театр Ріжнородностей: „Вулиця", пєса на 3 дії Ельмера Райса. Виступ театру „Атенеум".

Пєса з ню-йорського побуту; життя людей у великій обдрапаній каменищі в чужинній дільниці. Мішанина тяжкої праці та нудьги; нудьгу можна розважити хіба сплітками, так само як нестерпну спеку дешевим мороженим. Томуто вся увага мешканців такої вязниці зосереджена на життю тих, що дають якнайбільше нагоди до сплісток: Анні та Рожі Моран, мамі та донці; одна шукає „дрібки щастя" в коханні, щоби забути про домашні буденні клопоти, друга наче квітка на смітнику, має за багато звеличників.

Перед нашими очима пересувається довга низка „типів"; маємо вражіння безпосередньої дійсности. Нагадується „На дні" Горкого. Кульмінаційний пункт трагедії перенесений умило на 2-у дію, так, що третя, остання, вирівнює диссонанси подібно як життя, що затирає найважші спомини.

Пєса зі сильним драматичним хистом, технічно бездоганна, неослаблена ні на хвилину зайвими вставками домагається від глядача тільки здорових нервів і трохи зацікавлення людською психольогією. Першорядний ансамбль та мистецька гра.

м. р.

—o—

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел. 67-54.**
203 8—8

— **Д-р мед. Богдан Недільський,** бувший елєв зубної клініки нім. унів. у Празі, отвирає **з днем 8. вересня ц. р. дентистичне заведення в Станиславові, при вул. Собіського ч. 38.** 343 1-3

Канцелярію оборони в карних справах отворив і веде в Станиславові при вул. Білинського ч. 11. побіч суду **Григорій Онуферко,** см. підпрокуратор. 337 1-4

— **На початок шкільного року.** Для догідности Громадянства долучаємо до цього числа „Діла" чеки „Рідної Школи". З початком шкільного року треба нам пригадати собі на наш найперший обовязок: піддержати матеріяльно „Рідну Школу", щоби легкодушно не наразити нашого 50-літнього дорібку на корчення, а то й упадок. Віримо, що ні один чек не змарнується, а всі вернуть виповнені із пакаційними занедбаннями.

РЕНТГЕНОЛЬОГ
Д-р ЛЮДВИКА ЛЯНДЕС-ЛЯЙНЕРОВА
у Львові, вул. Лозінського ч. 9.
335 2—2 **ПОВЕРНУЛА.**

— **Дощева катастрофа.** Дощі, які падуть з малими перервами від *довшого часу майже в цілій Европі*, стягнули на хліборобство справжню катастрофу. Скрізь на полях гине незібране збіже, загниває бараболя, псуються інші землеплоди, а також роботи під нові засіви. Сильно потерпіла садовина, якої знищення доходить декуди до 90 проц. У Франції потерпіли виноградники, наслідком чого зменшиться продукція вина. В додатку зачинають виливати ріки. Таких дощів з кінцем серпня не було вже трицять літ. Як погода не поправиться, Европу жде давно небувала катастрофа.

— **Збитки почтових урядовців.** Із львівської Митрополичої Консисторії переслали нам дві коперти вислані зі Львова, одну з адресою: „До Всч. гр.-кат. Уряду парохіяльного" **Biały Kamień poczta loco ad Ożydów** і другу до самого Ожидова, на якій теж назва місцевости та почти написана по польськи. Адреси „Уряд парохіяльний" друковані великими виразними буквами. Обі ці адреси почтовий урядовець перечеркнув червоним олівцем із дописком: **adres nieczytelny, komu? Zwrot. Lwów.** Пошана законів аж любо!

— **Новий територіяльний поділ Кас Хорих** затвердило мін-ство праці й суспільної опіки. Всіх округів має бути 57, терен проектованої окружної Каси Хорих у Львові поділено на три Каси окружні. Львів-місто і пять повітів. Дрогобич чотири повіти, Рава Руська чотири. Терен проектованої львівської окружної Каси поділено на три Каси округ, Львів-місто і пять повітових. Дрогобич чотири, Рава Руська чотири повіти.

— **З екзекуції до санаторій.** В Чернівцях при вул. Сторожинецькій відбулася екзекуція у столяра Яворського. Коли до його мешкання прийшов адвокат Шапіра з екзекутором і почав списувати зайняті річи, Яворський вхопив крісло і вдарив ним адвоката по голові. Адвокат упав, а Яворський бив дальше кріслом. Вкінці Яворський витягнув зімлілого адвоката з хати на подвіря і передав шоферови, який відвіз його до санаторій. Яворського арештували.

— **З львівської хроніки.** При вул. Красіцьких пробувала отруїтися сільним квасом 20-літня Юлія Ш. — З трафіки Лявари Пешес при вул. Городецькій вкрали невідомі злодії товарі вартости 5.000 зол. — Злочинники дістались до крамниці Маврикія Дреккера при вул. Гусячій і забрали з каси 5.000 зол. — З мешкання Берти Шпідман при вул. Жовківській вкрали злодії ріжні річи вартости 2.350 зол. — Повісився 52-літній годинникар Бернард Гіршфельд.

— **Пожежа.** В Угерцях Заплатинських згоріль 4 стирти збіжа Еміліяна Погорілеса вартости 20.000 зол.

— **Податки.** 31. ц. м. минає речинець плачення: податку від недвижимостей за 2 квертьрічча, мешканевого податку за 3 квертьрічча і міського податку від вивісок і реклямок за цілий 1931 рік.

— **Втікачі до червоного раю арештовані.** Більшовицька влада арештувала 20 селян, які перейшли кордон звербовані до праці більшовицькими аґітаторами. На приказ мінського ДПУ арештували селян, що перейшли кордон біля Заслава й Вілейки.

— **„Хто бажає мира — готує війну!"** — кажуть італійці та урядили летунські маневри з участю 900 літаків і воздухоплавів під проводом міністра летунства Бальбо і в приявї короля та Мусолінія.

— **Затроєні грибами.** На Сілку, передмістю Бережан, затроїлася грибами родина М. Кукурудзи. Затроених перевезено до шпиталю, де всі померли.

— **Пікардовий лет на екрані.** Німецька фільмова продукція випустила фільмову пародію лету проф. Пікарда п. з. „Хай нам живе!"

— **Олімліяда глухонімих** почалася у Норимбергу. Змагунів як представників 14 держав є більш 200.

— **В Англії кіна не грають** у неділю, щоби не нарушувати закону про святочний день. Одно льондонське кіно мусіло заплатити панні Мілі Ориек 5.000 фунтів штерлінґів за те, що „зіпсувало" їй неділю.

— **З більшовицької тюрми.** У Мінську втікли вязні роззброївши попереду тюремну сторожу.

Негайно вирушила погоня і зловила 14 злодіїв у містечку Томашів. 6 злодіїв укривається.

— **Трошки статистики.** Людність держав у міліонах: Китай 457.8, СССР 147,0. Зединені Держави П. Ам. 124,8, Німеччина 64,9, Японія 62.1, Англія (без доміній!) 45,4, Італія 41,5, Франція 41,1, Бразилія 39,1, Польща 31,1, Еспанія 22,6, Румунія 17,7, Мексик 16,4, Чехословаччина 14.5, Єгипет 14,2, Туреччина 13,7, Югославія 13,3, Афганістан 12, 0, Сіям 11.5, Аргентина 10.9, Угорщина 8,7, Бельгія 7,9, Голяндія 7,7, Австрія 6,7, Швеція 6,1, Фінляндія 3.6, Норвегія 2,8, Литва 2,3, Лотва 1,9, Естонія 1,1.

— **Ревізія.** Дня 30. VIII. ц. р. в год. 3. в ночі перевела поліція ревізію в мешканні відп. редактора „Вогнів" О. Рудакевича. Питали за Ярославом Рудакевичом. Того самого дня в год. 12. в пол. знова двох розвідчиків переслухало всіх членів родини п. Рудакевича, перевели ревізію та заквестіонували кілька примірників пластової літератури. Питали за зброєю і нелегальною літературою. Після цього забрали О. Рудакевича на допит до слідчого уряду, відкіля по переслуханні випущено його домів.

— **Зі спорту.** На міжнародніх змаганнях наколесників у Копенгагені останні мистецтва здобули: Генрик Гансен (данець) мистецтво аматорське в часі 4 год. 50 м. 53 с., мистецтво фахове в часі 4 год. 58 м. 43 с. здобув італієць Лаєрко Гуерра.

— **Найшли трупа гімн. абітурієнта.** На піскових островах Пруту біля Дори найшли трупа гімн. абітурієнта зі Львова Ашкеназого, про якого родина не мала вістей від довшого часу. Його найшли там в одязі.

— **Купець, що казав себе вбити.** Лодзького купця Зецигера, який найняв був безробітного Владарчика, щоб убив його, випустили на волю. Він є під поліційним доглядом і відповідатиме перед судом за намагане обманство. Владарчика увільнили також.

— **Зарубала чоловіка.** В Перемишлі на Засяні Альойзій Фялковський жив у незгоді зі своєю жінкою Анною, кравчинею. Тому вона внесла до суду сепараційну скаргу а сама забралася до рідного села Тамановича (пов. Мостиська). Заробляла кравецтвом. Фялковський приїхав тут і забрав жінці машину. Коли вдруге приїхав, жінка зарубала його сокирою й зголосилася в поліції.

— **Самогубства.** При вул. Джерельній ч. 2. у Львові 18-літня Лернерівна скочила з балькону, тому, що мачуха але обходилася з нею. Вона зачепилася негліжом за ґанок І. пов. і лише потовклася. Її зняли, а рят. стація заосмотрила її й лишила в домашній опіці. — В санаторії Каси Хорих у Львові при вул. Дверницького 3. зайнята там Ядв. Сорока випила невідомої отрути й померла моментально. Причина невідома. Дівчина говорила приятелькам, що відбере собі життя.

— **Знайшли мумію в Европі.** За весь час дотеперішніх археольогічних дослідів уперше найшли в Европі мумію в одній з римських гробниць біля Будапешту, в місцевості Жаборках. Мумія представляє добре вдержане тіло жінки з королівського роду. Одяг і прикраси найдені в гробниці, а також монети, показують, що та жінка жила біля 225 р. перед Р. Хр. Найшли біля неї пудер і помадку до уст, зовсім подібні до сьогоднішніх.

— **Дошкульність американських бандитів** переходить нормальні межі. Недавно скликана комісія для боротьби з бандитизмом підрахувала, що кожного року награблюють бандити у Зединених Державах більш як 500,000.000 долярів. На боротьбу з бандитизмом видають уряди стейтів і центральний уряд — таку саму суму, так, що Зединені Держави тратять подвійно.

— **Безбожницьку радіеву станицю** відчинили більшовики в Саратові. При помочі викладів, які та станиця даватиме — будуть „безбожники" боротися з релігією ріжних націй в СССР.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна зниска цін волняних сирівців є вже вині доконаним фактом. У тому стані поробила також фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто з бельських фабрик всілякого рода **вовняних** матеріялів, а **тимсамим обнизила значно ціни. Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардероб як убрання, тренчкоти, реґлани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 16—9

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОС. ГОЛУВКА ВБИЛИ В ТРУСКАВЦІ.

29. серпня в год. 7.30 веч. вбито в Трускавці пос. Тад. Голувка, заступника голови клюбу ББ. Голувко від двох тижнів перебував у Трускавці на лікуванні а мешкав у віллі СС. Василіянок. Тут на відпустці конферував з особами з дипльоматичного й урядничого світа а також — як твердять польські джерела — з українськими політиками. Кореспондент „Хвілі" довідується, що пос. Голувко особисто інтервенював у міродатних чинників, щоби наново отворити українську прив. гімназію в Дрогобичі.

В суботу після 7. год. Голувко пійшов до своєї кімнати. Падав зливний дощ. Голувко роздягнувся, поклався до ліжка та став читати книжку. За яких 5 хвилин відчинилися тихенько двері до кімнати війшло двох молодих людей. Прискочили до ліжка, один із них вистрілив до Голувка тричі з револьверу, другий пробив його кинжалом в лівий бік грудей. Кинжал, який вийшов аж на другий бік, убивник лишив у грудях, а револьвер забрали. Голувко згинув на місці. Одна куля поцілила його в голову, дві в плечі, з чого виходило би, що Голувко ще в першій хвилині зумів підвестися.

Вбивники втекли тією ж дорогою, куди прийшли. На відголос стрілів збіглася служба й лікувальники із сусідніх кімнат. Майже на їх очах убивники втекли й пропали в темряві. Слідство утруднене було з причини зливи, яка змила сліди за вбивниками. Свідки подали опис убивників. Поліція з Трускавця, Борислава й Дрогобича шукає їх.

Дальше в звязку з убивством повідомляють:

Пополудні 28. серпня Голувко попросив був у с. Августини рахунку, а до памяткової книжки пансіонату вписав такі слова: „Побут у пансіонаті задержу в милій памяті. Я вдячний за опіку ,старанність і прихильність, за що дякую Сестрі Ігумені і всьому Зборові". Замість дати 28. серпня вписав дату задуманого виїзду — 30. серпня.

Сусіди, що мешкали зараз біля Голувкової кімнати ч. 5., чули голос стрілів, одначе думали, що це громи, бо тоді лютувала хуртовина. Вбивники були в темних плащах, похожих на пелерини, ковнірі мали піднесені вгору, шапки засунені на очі. Шапки були похожі на академічні або циклістів.

При секції ствердили в убитого шість куль. Дві вийняли з голови та дві з правого обойчика. Шестої зі щоки не витягали, щоби не опоганити лиця. Кулі були калібру 6.35 і 6.75, отже стріляли оба вбивники. Два пальці правої руки скалічені, видно, що Голувко відрухово був заслонився. Зате секція здементувала перші вістки, будьто би вбивники пробили свою жертву й кинжалом. Дві рани в околиці серця походили не від кинжалу, лише шкіра в тім місці тріскла, тому, що куля пересунулася від обойчика на діл.

Портієр пансіонату зізнав, що в четвер зайшов до пансіонату якийсь молодий чоловік і випитувався портієра про подробиці щодо Голувка, головно, що робить вечорами. Перед убивством, як що вечора, був іще в Голувка масажист. Після відходу масажиста вбивники вбили Голувка. Судова візія ствердила, що перед убивством один із убивників або хтось із спільників видряпався був по філярі балькону аж під вікно кімнати та слідкував, чи Голувко є вже в кімнаті.

Досі в звязку з убивством арештували: Олексу Бунія, портієра пансіонату, Дмитра Гриняша з Модрич, Мирона Боднара академика зі Стрия, Мих. Стипніцького з Городища та Мик. Бабича з Тустанович.

Вбивники втекли Стебницькою вулицею в напрямі почти, перебігли біля постерунку поліції, задержалися біля почти, де на них ждав третій змовник. Третій змовник мав обовязок дати вбивникам інші одяги. Як переодяглися, втікали тою самою дорогою, що напасники, які недавно забрали з трускавецької почти 27. тис. зол. Вбивникіа перший побачив прокурист Польського Банку з Ясла Бриковський. Вбивники бігли з револьверами готовими до стрілу. Бриковський вступився й убивники мали отверту дорогу. Стверджено, що вбивники пелерини по дорозі віддали якомусь хлопцеві.

Польські джерела твердять, що Голувка вбили члени УВО.

*

Пок. Голувко мав 44 роки, родився в Туркестані. Лишив жінку й донечку. До сойму війшов як посол ББ. Передше був начальником східного виділу в мін-стві закорд. справ. Свого часу був теж членом виділу для справ нац. меншин, який то виділ був під проводом б. пос. Тугута. Давніше, як соціяліст, був співробітником „Роботніка", а тепер співпрацював у пол. рядових часописах.

КОНҐРЕС НАЦ. МЕНШИН У ЖЕНЕВІ.
Промова пос. Мілени Рудницької.

29. серпня почався конґрес нац. меншин. На конґрес приїхали: баски, каталонці з Еспанії, болгари з Румунії та Югославії, греки з Доденезу, москалі з Естонії, Румунії, Чехословаччини й Польщі (Пімонов), словінці й хорвати з Італії й Австрії, словаки з Мадярщини, мадяри зі Словаччини, Румунії й Югославії, українці зі Сх. Галичини. Крім того українці з Румунії, литовці з Німеччини, німці з Чехословаччини, Румунії, Мадярщини, Литви, Латвії, Естонії й Польщі, білоруси з Польщі, (Єремич), литовці з Польщі, жиди з Чехословаччини. Жидівських представників із інших країн нема.

Члени конґресу нац. меншин дістали брошуру на кількасот сторін про положення нац. меншин у бувш. Австрії, видану ген. українським секретаріятом.

Головою конґресу є представник словінців Вільфран.

„Заступника" з Волині „певняка" Богуславського не допустили до участи в конґресі. Згадана агенція повідомляє, що в тій справі внесено протест і його розгляне центр. комісія конґресу. Пімонов заповів, що говоритиме про льояльність москалів до польського уряду та прихильність того уряду до москалів.

Вістка про вбиство пос. Голувка відбилася відгомоном і в Женеві. Російський посол із Польщі Пімонов зголосив до президії конґресу проект резолюції, яка осуджує вбиство Голувка. Внескодавець просить, щоб конґрес прийняв цю резолюцію. Яке становище займе президія конґресу до резолюції, досі невідомо.

На останнім засіданні конґресу промовляла пос. **Мілена Рудницька.** В обширній промові зясувала вона положення українського народу в Польщі, головнож у Сх. Галичині. Обговорила відношення сил національностей у Сх. Галичині, полагоду української справи версайським трактатом і постанову Ради Амбасадорів у Парижі разом із домаганням признання територіяльної автономії. Вкінці предложила конґресові резолюцію проти пацифікації в 1930 р. та із зазивом до Ліги Націй, щоби на однім із найближчих засідань поставила на деннім порядку українську справу в Польщі.

ВАЛЬДЕМАРАСА УВІЛЬНИЛИ.

У процесі проти Вальдемараса військовий суд у Ковні видав присуд. Вальдемараса і 10 співобвинуваченних увільнили, 12 обвинуваченних засудили на рік тюрми. Обвинуваченого в замаху на полк. Рустейкіса шефа кримінальної поліції Войткевічіюса засудили на 15 літ, а його помічника Папалейкіса на 12 літ тюрми з відібранням гор. прав.

—o—

СПОРТ.

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Гарбарня—Чорні 4:0 (1:0).
Краків. Вісла—Польонія 3:0 (3:0).
Варшава. Легія—ЛКС 6:0 (3:0).
Познань. Варта—Краковія 7:1 (2:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

Станиславів. Ревера—ВКС (Рівне) 5:0 (2:0).
Краків. РКС—Подгуже 1:0 (1:0).
Познань. Легія—Гриф 5:2 (3:0).
Лодзь. ЛТСГ—СКРА 5:0 (2:0).
Гродно. І. п. Лег.—76. пп. 2:0 (1:0).

Дописи.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. **(Народний фестин у Кобиловолоках. — Повітовий фестин у Теребовлі. — Самоосвітна праця серед студентів. — Очищування руїн теребовельського замку і польські фантазії на ту тему).** Не зважаючи на час жнив культурно-освітня праця в повіті не припинилася. Відбуваються фестини, концерти й інші свята, з яких дохід йде на місцеві чи загальні культурно-освітні потреби. І так заходом виділу читальні „Просвіти" в Кобиловолоках влаштовано тамже народній фестин **дня 30. VII. ц. р.** Історія цього фестину ілюструє достаточно відносини, серед яких живемо. Коли молодь задумала влаштувати фестин на дохід Т-ва „Луг", то влада відмовилася дати дозвіл на фантову льотерію, унеможливляючи таким чином влаштування фестину. Доперва для читальні „Просвіти" такий дозвіл видано. Тоді виринула свіжа перешкода. Відповідне місце на фестин є на поляні скарбового ліса, де вже відбувалися фестини минулих років. Та цього року ґенеральний директор дібр ґрафа Дунін-Борковського заявив, що площі не відступить „под жадним варункем". Прийшлося відбути фестин у гіршому місці, на майдані за селом, через що очевидно зменшився значно дохід з фестину. В три дні потім отримав дир. Павло Ковальський лист від гр. Дунін-Борковського, який вернувши зі Львова довідався про заборону. В листі гр. Б. написав, що „з великим смутком довідався про прикрий випадок неуділення площі". А що через те могло повстати зменшення доходу, то гр. Б. прислав відповідний даток на читальню. Зібраний дохід призначено на будову нового Народнього Дому в Кобиловолоках, бо старий вже не може помістити всіх українських інституцій. — **Дня 16. серпня ц. р.** відбувся заходом філії „Просвіти" і „Сіль. Госп." повітовий фестин в Теребовлі. В програму увійшли пописи чит. хорів і орхестр. Прибули хори з: Могильниці, Різдвян, Іванівки, Лошнева, Глещан і Гумниск. Крім того орхестри з: Теребовлі, Глещан і Могильниці. Прибувші численно селяни **заторолжували** поодинокі точки хорів і ор-

сестр гучними оплесками. Кожний хор чи оркестра визначалися чимнебудь. Найчисленіший був міш. хор з Могильниці. Це перша того роду проба, де селяни з цілого повіту могли взаємно порівняти успіхи своєї праці, покищо в тій одній ділянці. — **Заходом проводу секції** молоді при філії „Просвіти" відбулися 9. серпня ц. р. вечерниці. Чистий дохід розділено на добродійні цілі. — **В ділянці самоосвітної праці** членів секції треба відмітити, що в останнім часі були реферати Р. Пасіки і д-ра Годованого. Темою трьох рефератів були „Листи до братів хліборобів" В. Липинського, особливо їх III-тя частина, в якій автор обговорює проблеми і методи організації національного проводу. — **Заходом польського „Краєвознавчого Т-ва"** розпочато відкопування, а властиво очищування замкових руїн. Роботи проваджені без фахового проводу, аматорами, головно під проводом місцевого дир. гімназії Міссони, обнимають не цілу замкову гору, тільки руїни польського замку з 1637 р. Не чекаючи якогось фахового осуду, поспішилися аматори і подали до преси свого роду комунікат, який не опирається на якихось провірених даних. І так мильно подають, неначе провірених даних. І так мильно подають, неначе замок Василька Ростиславича був на горбку Покрівці. На те нема ніяких даних. Зате є по думці радника Чайковського, який ціле літо досліджує цю справу, на Замковій горі останки укріплень з княжої доби, які є зовсім подібні до укріплень Крилоської гори коло Галича. Дальше нема на Покрівці ніяких підземних пивниць, а є звичайна природна яма, яка сягає кілька метрів в глибину. — **Д-р Ст. Годований.**

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА. *(Що можливе в нашому селі.)* Дня 23. ц. м. біля 6. год. вечором верталися хлопці з сіл Утіхович і Прибина з ювілейного свята у Перемишлянах. Були в національних строях і їхали на конях. У переїзді через село Мериців біля обійстя Кащука спинило їх військо, яке в той час квартирувало в Мерищеві. Були це майже самі підстаршини. Один із них запитав хлопців: „Чий ваш комендант?". На це почув відповідь: „Ми всі коменданти!" Після цього цей підстаршина ударив нагаєм першого з краю коня, засягаючи по ногі і їздця. Кінь скочив на подвіря, де було військо. Крім цього вояки загнали на подвіря ще около 7 їздців. Інші хлопці натиснули коней і пропали лапцюг підстаршин. втекли, при цьому їх побили. З тих, що лишилися на подвірі вдалося ще одному втекти, решту побили до крови, а саме 16 хлопців з Утіхович і 12 з Прибини. Покищо невідомо, чи така сама доля не стрінула бандерію з інших сіл, що брали участь у сокільсько-луговому святі у Перемишлянах цього дня.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. і 29. VIII. 1931 р. масло експортове і десерове прима —.—, літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зол., вода цінь 5·70—5·80 зол. — Тенденція на масло низхідна.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Зачинений аж до в'їдзинку.

Малий Міський Театр: Зачинений аж до відзинку.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса" й додатки.

КАСІНО: Звукова фільма", „Він або я" (Гарі Піль).

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Кохани - й війна", „Обалець із Техасасу".

МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунглів).

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І-м. Мозжухіном.

ОАЗА: „Небезпечний рай", „Сантиментальний роман".

ПАЛЯС: Роман кадета", „Трьох злованих долею".

ПАН: „Кохання козака".

ПАСАЖ: „Бездомні люди" і додатки.

ХИМЕРА: „Клюб бездітних" (комедія).

СТИЛЕВЕ: „Пат і Патахон як стрільці" та Кен Мейнард.

УТІХА: „Чоловік проти волі". (Монті Бенкс), „Зрадник Заходу".

Програма радіо.

Понеділок, 31. серпня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·00 Соната Штрауса. **Липськ** (259,3) 19·30 Веселі симфонії. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіорх. **Братислава** (278,8) 18·00 Камеральний концерт. **Бреслява** (325) 17·00 „Культурні справи сучасности", д-р Аллер. **Бухарешт** (394,2) 22·15 Каверальна музика. **Сотенс, Швайц.** (403,8) 20·00 Вечір Вебера. 20·30 Вечір Моцарта. **Берлін** (419) 16·35 Данна камеральна музика. **Стонгольм** (435,4) 20·00 Музика на давних інструментах. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. **Прага** (486,2) 20·30 Ледьо на флеті **Міляно** (500,8) 21·30 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 21·00 Камеральна музика. **Рига** (524,5) 19·03 Класичні танці. **Мінхен** (532,9) 16·20 Виступ одинорукого пітриста. **Будапешт** (550,5) 20·20 Симфонічний концерт (Бетовен). **Харків** (575,8) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 18·15 Концерт. 20·30 Відчит.

Вівторок, 1. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 17.45 „Чи нинішна вінка має ще серце?", вигол. В. Федерав. **Липськ** (259,3) 16·30 Над Реном (конц. симф. орх.). 21·10 Година Шуберта. **Бухарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·00 Весела романська музика. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Прага** (486,2) 18·25 „Природа, штука і цивілізація", д-р Бухварт. 19·05 Моравські пісні. **Міляно** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт **Відень** (516,4) Концерт симф. орх. 21·10 Танкова музика. **Мінхен** (532,9) 21·30 Музика Бетовена. **Будапешт** (550,5) 17·25 Мадярські пісні 20·30 Циганська музика. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (1481) 17·45 „Галіційская жакарія", вонп. Б. Ясенського. 18·50, 19·30 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 31. серпня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·00, 17·25 Музика з грамофонових плит 13·10, 14·30 Комунікати. 15·25 Літературний відчит 16·50 Французька гутірка. 17·10 Про боротьбу з кривою. 17·35 „Люди, гідні памяти", ред. Роллє. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 Фортепянова музика. 19·40 Рільничі відомости. 19·55 Комунікати. 20·15 Про радіотехніку. 20·30 Концерт зі Швайцарської Долини (орх. зарш. філь.) 20·00 „Місто радости", фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 „Звичаї підчас жнив", фейлетон з хорами. 23·00 Легка і танкова музика.

Вівторок, 1. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 16·00, 17·10, 19·35 Музика з грамофонових плит 13·10, 14·30 Комунікати. 15·10 Для наймолодших. 15·25 Про комахи, проф. Синінський. 15·45 Про авіятику. 16·50 „Педагогія і криміяльна авіятика", проф. Вольтер. 17·35 Літературний відчит. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 „Обіцянка неділя", рад. Врочинський. 19·40 „Гра на цеха", гумореска. 19·55 Комунікати. 20·15 Опера з грам. плит „Аіда" у викон. театру „La Scala" в Міляно. 23·10 Шлях мельодії крізь Европу.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка на правах приватности у Львові відбудуться в днях 31. серпня і 1—3. вересня. Початок науки 5. вересня. Програма науки обіймає усі предмети (інструментальні та теоретичні) консерваторійного наукового плину. Ведеться концертовий курс (фортепян, скрипка), педагогічний курс для кандидатів до державного іспиту з музики і співу (для середніх шкіл загально образуючих) та доповнюючий курс для кандидатів до дипльомового іспиту (для музичних шкіл). Як попередніми роками так і на новий шкільний рік одержав Музичний Інститут право зворотів оплати шкільної для дітей державних урядників. Секретаріят урядує і дає всякі інформації щоденно від год. 3—7 веч. — **Виділ Музичного Товариства ім. Лисенка у Львові.** 260 4-4

Дирекція дів. гімназії Р. Ш. у Станиславові. Додаткові вписи та вступні іспити відбудуться в днях 1—5 вересня. 323 2—2

Доповняючі вписи і вступні іспити до всіх клас всенародньої 7. взасової дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові відбудуться 31. серпня, 1. і 2. вересня в годинах від 8—12 рано, від 3—6 пополудні. 329 2—2

Вписи до Музичного Інституту ім. М. Лисенка. Філія в Тернополі від 1. IX. Наука 3. IX. Діти державних функціонарів одержують зворот оплат. 338

У Коедукаційній Гімназії ім. Осипа Маковея У. П. Т. „Рідна Школа" в Яворові вписи і зголошення до вступних іспитів до кл. I—VII. прийматиметься в днях 29. і 31. серпня. Вступні іспити відбудуться в днях 31. серпня, 1. і 2. вересня ц. р. — **Старшина Кружка.** 342 1—2

Замість вінка на домовину бл. п. Богдана Білинського, українська студентська молодь Бережанщини склала 10 золотих на будову „Народнього Дому" на Адамівці. 341

Дирекція приватної гімназії „Рідної Школи" з правом приложности в Тернополі подає до відома, що Кураторія Л. ІІІ. О. рескр. до Ч. II —8535/31 з 26. серпня 1931 р. дозволила на отворення в початком шк. р. 1931/32 I, II і III. класи коедукаційної гімназії. — Вписи до тих клас продовжується до 5. вересня 1931. Учениии б. української державної гімназії в Тернополі можуть також вписуватися. — **Управа гімназії.** 349 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає на готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ПРИЙМУ учня на станцію. Скарбківська 5, ч. дверей 17. 264 3—3

УЧЕНИКА прийму на станцію. Кордасевич, Мурарська 48. 317 2—3

ШУКАЮ здорової та совісної учительки до донечки IV. кл. гімн. типу гум. Перщенство, що уміють подати початки французької мови: о. Дуркот, Błozew k/ Przemyśla. 288 2—2

СУБСТИТУТ нотаріяльний змінить посаду з днем 1. жовтня п. р. — Зголошення у М. Басараба вист. нот. у „Глустім ад Чортків. 273 3—5

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ 2—3 учениці до окремого покою — з цілим утриманням. Піяніно в хаті, ціна поміркована. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під **„Добра опіка".** 276 3—3

КАМЕНИЦЮ двоповерхову, передвоєнну, солідна будова, залізо-бетон, 38 убікацій, дохід нетто 4.500 зол. річно за 50.000 золотих продасть управитель тойж. — Львів, Телефон 70—78. 271 4—5

ПРИЙМУ на станцію одного ученика з вижчої гімназії. **З. Петрушенчева.** Львів, вул. Чарнецького 26. I пов. 2347 3—3

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою глядає підрічної дівчині на провінції з обсягу 7-клас. нар. школи, або вижчих клас гуман. гімн. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Учителька-32". 250 7—8

ПРИЙМУ УЧЕНИКІВ на станцію. Совісна опіка близько гімназій. — Вул. св. Терези 2 Б. II. пов. меш. 6 Ізидор Рудницький. 290 4—4

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семінаріяльною матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: о. В. Лициняк, Львів, Вронівська 5. 4—4

УЧЕНИКІВ (учениці) прийму на станцію. Добірний харч, опіка, фортепян. Кордасевичева, Чарнецького ч. 26. 299 3—5

КАНДИДАТ адвок. з кількалітньою адвокатською, судовою та громадянською а зокрема кооперативною практикою шукає місця зараз. Зголошення приймає в чемности: Д-р Лев Ганкевич, Львів, Руська 3. 305 3—3

ГІМНАЗІЙНИЙ професор прийме учня на станцію, поміркована ціна. Відомість в Адміністрації „Діла". 307 3—3

ПРИЙМУ панночки на станцію, фортепян дома. Шашкевича 2/1. двері 3. 221 2—2

ПРИЙМУ дві інтелігентні учениці (3-ох учениць) на мешкання. Сонячне мешкання, домашний харч (5 разів денно). Батьківська опіка, фортепян дома. Вул. Каденька 12, ч. дверей 8. 326 2-2

ЖІНКА інтелігентна, самітна, працьовита сервітна, лагідна, розумна всякого рода праці, шукає приміщення між своїми, дуже радо у Львові. — Ласкаві зголошення здати до Адміністрації „Діла" під „Добре трактування".

ВИНОГРАД свіжий, добірний, доставляю українським родинам на провінцію, найменше 10 кг. Ціна разом з пересилкою дешевша як у місті. — Зголошення писемні: „Виноград", Адміністрація „Українське Життя", Станиславів, Голуховського 17. 348

ДИПЛЬОМОВАНИЙ абсольвент державної педагогії шукає лекції з обсягу 7 кл. нар. школи або вижчих клас гімназій. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Абсольвент". 347 1—3

ПРИЙМУ на станцію учениню або ученика з доброї родини. Пляри бічна 30 б. мешканнє 2. 346

ПОКІЙ з утриманням винайму ученицям. — Калеча 7. 345

ЗАРАЗ куплю мені „Стріленькі Пісні" Ярославенка на фортепян за 10 золотих. 340 1 —

ФОРТЕПЯН „Schweighofera". Хрестовий, короткий. Оказія. Справжній купець дістане дуже корисно. Виміна та купно неважні. Sklenarski, Коперника 26. 339 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХН.-ДЕНТИСТИЧНЕ

Й. Гебера ЛЬВІВ, Телефон: 37-53, вул. АКАДЕМІЧНА ч. 18.

для Вир. Духовенства і П. Т. учителів з родинами приступні ціни і догідні умовини сплати. 247 4—5

До 1. річн. коед. школи купецького приготування з прав. прилюд. **На 1. річн. торговельний курс. На 5 міс. торговельні курси разом зі стенографією та на курси стенографії і писання на машинах**

вписи приймає і дає інформації

Наукове Заведення З. Ольшевського

Куркова 38. Тел. 31—14

від 25. серпня від 9—12 і 4—6.

За дітми урядовців і службовців державних та самоврядних у школі звороти оплати в повній висоті, залізничі та трамвайні знижки. Незможні користають з підручників шкільної бібліотеки. 320 2—4

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До взвязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И И

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

ч. 195 (12.851). Львів, середа 2. вересня 1931. Pocztowa opłata zaryczałtowana. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Трускавецький атентат.

Львів, 31. серпня 1931.

В суботу (29. серпня) вечором сталась у Трускавці жахом проймаюча подія. Невідомі досі злочинці застрілили у пенсіонаті СС. Василіянок видатного польського діяча, одного з провідних діячів проурядового табору, члена президії соймового Клюбу ББ, посла Тадея Голувка. Виконавці атентату досі невисліджені, але це не перешкаджає всій польській пресі твердити, що спричинниками вбивства є українці, члени таємної, підпільної української боєвої організації УВО. Деякі з органів польської преси намагаються, очевидно, перекинути всю моральну відповідальність за це убивство на ціле українське громадянство. Вони йдуть у тому, як і в інших випадках, по лінії найменшого опору. Бо що прикре не сталось би тепер на нашій нещасній землі, то польська прилюдна опінія буде все дошукуватись виновників цього поміж українцями. Може це й природне, коли взяти на увагу ту невинносиму, пересичену бацилями надразливости атмосферу, в якій приходиться жити на цьому терені українцям і полякам. І тому то на галицькому терені вистане кинути при допомозі преси покищо нічим не обоснована тезу про те, що атентат виконали, мовляв, українці, щоби електризувати всю польську суспільність та щоби її насторожити і настроїти проти українців, а безкритичну польську вулицю може й пхнути таким чином теж на прикрі та маловідповідальні або й зовсім невідповідальні відруки в сторону українців. Це останне не виключене, бож такі явища вуличної польської реакції ми вже переживали. Самозрозуміло, що як атентат, якщо він є ділом УВО, так і евентуальні польські відруки на нього справу польсько-українських взаємин тільки загострять і ще більше скомплікують. Взагалі ж такі засоби взаїмних рахунків до нічого доброго й путнього довести не можуть.

Признаємось, що нам важко повірити, щоби вбивства пок. посла Голувка доконали члени УВО, тобто члени тієї підпільної організації, керманичі якої в часі травневої сесії Ради Ліги Націй у Женеві при допомозі відповідних легіонок запевняли зібраних у Женеві політиків, що УВО припиняє свою акцію до вирішення галицької справи в Женеві. Про це писала свого часу вся польська преса. Коли би приняти всеж таки за вірну тезу польської преси про те, що вбивства доконали таки українські змовники з УВО, тоді для нас стає нерозв'язаною загадка причин і мотивів такого дивоглядного атентату. Пок. Голувко був одним з тих нечисленних польських діячів, які саме бажали мирним шляхом найти розв'язку польсько-української проблеми в Польщі.

Він належав до тих, що на тому відтинку польської політики нічим не зражувалися і все вірили у перемогу його ідеї. При тім не треба забувати, що пок. був польським патріотом і не міг до розв'язки цієї проблеми підходити з українського становища. Невже за те належалась би йому куля? Глузду такої політичної ментальности ми ніяк ні збагнути ні зрозуміти не можемо. А то тим більше, коли зважимо, що вся теперішня закордонна акція провідних кол УВО йде саме по лінії відпруження польсько-українських взаємин у Польщі. Бо в ім'я чого та акція виходить із заложення, що Польща не виконала міжнародніх зобовязань супроти українського населення і в ім'я чого проголошується в Женеві енунціяції про припинення боєвої акції УВО аж до остаточних женевських рішень? Нам здається, що таки в ім'я якогось мирного наладнання польсько-українських взаємин. Деж у такому випадку був би глузд обговорюваного атентату на людині, що саме найбільше цю ідею пропагувала по польському боці?

Але не зважаючи на все сказане, поминаючи обставину, хто є спричинником і виконавцем атентату, ми стверджуємо на цьому місці те, що стверджували вже кілька разів і що було проголошене у спільному комунікаті трьох українських партій в осени минулого року, а саме: **Українське зорганізоване громадянство, що** бореться легальними засобами за поправу долі свого народу, все виключало й виключає з політичної боротьби засоби всякого як індивідуального так і масового терору й атентатів, бо вони в політиці недоцільні та в найвищій мірі шкідливі. В слід за тим воно осуджувало й осуджує такі засоби політичної боротьби, звідки вони не виходилиб і з яких мотивів не випливалиб. **Тим самим воно ніколи не брало і на будуче не візьме на себе ніякої моральної співвідповідальности за ніякі акти терору, яку то відповідальність намагаються йому накинути деякі польські кола.**

У біжучому році заповідаються гарні врожаї,
тому не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ось і становище в таких справах усіх наших відповідальних чинників і всього українського зорганізованого громадянства, що бажає направду добра і кращої долі для українського народу.

Після вбивства посла Голувка.

Голоси польської львівської преси.

ВІДОЗВА ЛЬВІВСЬКОГО ВОЄВОДИ.

У львівській польській пресі з 1. вересня ц. р. появилась у справі вбивства пос. Голувка окрема відозва львівського воєводи такого змісту:

„Публичну опінію потряс факт укритого вбиства, доконаного на особі посла пок. Тадея Голувка, в якім ціла суспільність бачила хорунжого ідеї поєднання і співпраці всіх громадян Річипосполитої. Для нікого в Польщі не може бути чужим істнування поза державними кордонами чинників, що вважають за ціль своїх аспірацій знищення тієї традиційної в нашій історії ідеї. Ми також свідомі того, що ці чужі чинники намагаються скаламутити внутрішнє життя польської Річипосполитої. Потрясаючий сумлінням злочин, приписуваний опінією тим власне чинникам, не може стати ударом для ідеї, репрезентованої з такою шляхотністю пок. послом Тадеєм Голувком. Суспільність не може датись унести відрухам гніву, бо державна влада робить усе, щоби дати належну сатисфакцію інстинктови справедливости. Тому взиваю суспільність до збереження спокою та поваги, а також до підпорядкування себе з довірям зарядженням державної влади". Львіа, 31. серпня 1931. Львівський воєвода д-р Рожнецкі".

ОРГАН ЛЬВІВСЬКОЇ САНАЦІЇ ПРО ВБИВСТВО.

„Слово Польске" з 31. серпня з нагоди трагічної смерти пос. Голувка м. ін. пише:

„Хорунжий тієї вірн, апостол тієї історичної місії Польщі відродженої на Сході — був Тадей Голувко щирим і діяльним прихильником незалежности зазбручанської України. Стоючи твердо й неуступчиво на становищі інтегральної приналежности Сх. Малопольщі до Польської Держави, чому останньо дав незломний вислів на публичних горожанських зборах у червні ц. р. у Львові — з величавою відвагою і з найглибшим внутрішнім переконанням проголошував ідею польсько-руської згоди та співпраці в південно-східних воєвідствах, бачучи в ній не лише неминучу історичну конечність, яка виходить із факту вікового співжиття поляків і русинів на тій землі — одначе уважаючи її за одну з умовин, які допоможуть здійснитися національним українським ідеалам над Дніпром.

Той і такий саме поляк згинув учора із скритовбивчої руки, яка після стрілів у плечі всадила йому ще кинжал у серце, яке гаряче любило добро, волю та справедливість".

ГОЛОС ЛЬВІВСЬКИХ ЕНДЕКІВ.

Ендецький „Курер Львовскі" з 1. вересня ц. р. у статті п. н. „Крівава відповідь" пише:

„Проурядова преса підкреслює, що удар вимірений в „ідею згоди й порозуміння", а далі стверджують, що пок. пос. Т. Голувко був приклонником незалежности зазбручанської України, що був борцем за волю і братерство. До цього погляду належить додати, що є це новий і трагічний факт з цілої серії фактів, які з невмолимою строгістю і консеквенцією вдаряють від часу відбудови держави у політику федерації, угоди й автономії. І не тільки від часу відбудови держави, але й ще давніше, за передвоєнного королівства, за Вазів, за Кисіля і Вишневецького. Дійсність учить, що першим наказом політики і державної адміністрації мусить бути не пертрактувати і дискутувати, але наперед з цілою рішучістю і безоглядністю згнобити діяльність анархічних організацій, опертих на чужі держави. Та ціль вимагає скупчення на собі виключно уваги державної адміністрації. Це є проблема прилюдної безпеки і порядку, проблема права і злочину, а не квестія такої чи іншої політичної тактики. Наша поліція мусить накінець виявити справність і запевнити населенню наших земель спокій, порядок і почуття безпеки".

СТАНОВИЩЕ ЛЬВІВСЬКИХ ПОЛЬСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ.

Орган львівської ППС. із 1. вересня пише:

„Акти терору мусять бути осуджені та викреслені споміж метод, які допускаються в політичній боротьбі. З такою загальною оцінкою стрінувся трускавецький замах не лише в польській суспільності. Без сумніву із тим замахом не має теж нічого спільного українська суспільність і годі її потягати до збірної відповідальности за вчинки одиниць, чи навіть якоїсь конспіраційної організації. Вважаємо потрібним підкреслити це виразно, щоби комусь не впало до незрівноваженої голови шукати відплати чи потягати до відповідальности людей, які зі замахом і вбивством не мають нічого спільного. Приноровлювання методи притягання до збірної відповідальности за чужі вчинки мусить бути таксамо осуджене як і акти індивідуального терору".

ЛЬВІВСЬКА „ГАЗЕТА ПОРАННА" ПРО ВБИВСТВО.

Орган б. директора поліції у Львові д-ра Райнлендера „Газета Поранна" з дня 1. вересня принесла на цю тему передову статтю п. н. „Кров доброго громадянина", в якій пише в помітному подразненні між іншим таке:

„У цьому факті є велика трагедія і проймаюча, трагедія, яку переживає не польська державна рація, але українська. Бо нехай тут ніхто не твердить, що виконавцями було кільна збалямучених шалом. Їх вчинок був льогічний. Випливав із тих самих заложень, з яких виявлялося стільки політичних убивств, виконуваних в останньому десятилітті на терені Сх. Галичини, з яких повстала терористично-саботажова акція: не допустити за ніяку ціну, щоби між поляками й українцями запанував спокій; підпалювати горючим смолоскипом кожний поміст співжиття, який творитьсн: вбивати чолових робітників, відстрашувати інших і підсичувати огонь ненависти. Льогічна і свідома ціли є та робота, але заслїплена у своєму божевіллі. Ті, що видали вирок смерти на Тадея Голувка, перерахуються щодо ефекту. Ані польська суспільність, ані уряд не здуться вивести з рівновати. Але назовні це душогубство, яке мало задокументувати живучість ірредснти, останеться ганебним документом. Без надмірного зусилля з боку нашої дипльоматії станеться це душогубство на женевському терені перекопуючим *узасаднінням і розгрішенням мнимолоріяної пацифікаційної акції*". (Підкреслення наші. — *Ред.*)

—o—

Конґрес національних меншин.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 29. серпня.

Сьогодні розпочинається тут черговий конґрес національних меншин. Порядок нарад, розложений на два дні, обіймає такі точки: 1) Положення европейських національностей, 2) Дотеперішні висліди 6 років закона про культурну автономію національних меншин в Естонії, 3) Питання розброєння й безпечности в звязку зі справою нерозв'язаних національних питань, 4) Організація національних спільнот (дотеперішні досвіди і розгляд засад), 5) Питання організаційні.

З української сторони приїхали тут для участи в конґресі посли Мілена *Рудницька* і Зенон *Пеленський*. Імовірно приїде сюди нині теж буковинський посол *Залозецький*.

Повні засідання конґресу розпічнуться, як згадано, нині. Одначе вже вчорашній день був заповнений нарадами над підготовкою конґресу. Постійний виділ меншинної організації засідав учора цілий день під проводом п. Вільфана (словінець з Італії) і з рішаючою — як звичайно — участю постійного секретаря організації д-ра Аменде.

З припадку вийшло таке, що майже весь той день займала наради виділу так сказатиб „українська" справа — українська в знаках наведення. Від самого початку істнування меншинової організації в Женеві стояла вона кісткою в горлі деяким панам і вони роками цілими видумували різні штучки, щоб організацію цю саботувати і ззовні і зсередини. Трохи не кожного року польські „макіявелісти" підсилали на конґрес одну-дві свої креатури, нарочно на те вишукувані в сутеренах політичного життя, і снгадували для них „мандати", і все те — на то тільки, щоби ненависну меншинну організацію осмішити, принизити, дезорґанізувати. В перших роках меншинних конґресів бачили осьтак вулиці Женеви всякі зразки цього політичного полу-світку, рекрутовані головно з німецької сторони, а в кількох останніх роках їх уважливість звернулася на сторону українську. Коли для засідань Союзу Народів підсилають сюди „українського міністра" то „професора" тощо, то для конґресів меншин те саме джерело доставляє сюди „українських діячів" зпід стягу п. Певного. Було таке попередніми роками, а на більші розміри повторилася ця комедія тепер.

Налинули осьтак до Женеви наших днів аж два „українські" „двигачі" — Богуславський і Певний, і прохали допустити їх до участи в конґресі — в ролі оборонців української меншини в Польщі. Питанням про допущення або недопущення цих двох козачків до участи в орґанізації меншинних представників займався, як сказано, виділ майже цілу вчорашню днину.

Хоча секретаріят, провіривши „мандати" Богуславського і Певного і розглянувшися в їх політичній і національній фізіономії, і поставився відмовно до їх претенсій „боронити український нарід", то виділ таки не вспів відразу зліквідувати цю справу тай перейти до поважніших завдань тому, що ці два „українці" знайшли у виділі несполіваного оборонця в особі російського професора Корчинського. Чому ця людина, яку ми досі вважали серіозною і чесною, занималася до ролі адвоката Богуславських і Певних, про це можна робити всякі — може й не безпідставні — здогади... Ні особливої чести ні успіху запопадливість п. Корчинського у солідаризуванні з політичними сутеренами „української" масти авторові не принесла. Після кількакратних влучних реплік п. Пеленського, котрий фактами й текстами доказав, що нема й тонарности в домаганнях меншинних представників м'ясня для Богуславських, виділ рішив покликати цього „двигача" ще на особистий іспит. Було це пилюлі по достойне богів. Перед столом, за яким сиділи, наче судді або екзаминатори, представники 17-ти головних европейських меншин, приведено Богуславського і цей — здоровезний, ситий парень — мусів відповідати на запити присутніх. Зосталася ціла низка діймаючих питань поставив йому п. Пеленський. Відомий „двигач" гнувся, мявся і гикався, а вражіння, які він викликав на присутніх було таке відомо, що випрохавши його після іспиту, виділ постановив відкинути прохання цих людців. Навіть п. Корчинський не рішився голосувати за приняттям, а тільки задержався від голосування.

На вечірному, повному засіданні виділу дала Богуславським ще окончений „ласкавий удар" п. Рудницька, і справа осьтак була покінчена.

Одначе все таки який сором, що поважна орґанізація мусить тратити час — цілий день! — над витворами політичних сутерен.

Обструкція. Звіти ординаторів лічничих заведень для недуг шлунка і кишок стверджують, що природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** є знаменито діючим прочищуючим середником. Можна діст. в апт. і др.

Українська православна церква і справа унії.

(Докінчення.)

Цілком інші перспективи відкриває для православних українців зєднання з західньою церквою. Голова її — епископ римський — католик. Як видно вже з самої назви, він є понад всіми націями, чи краще сказати в ньому, як проміння у сочці, сходяться всі нації. На чолі-ж української православної церкви, у випадку її зєднання з Апостольським престолом, став би безумовно епископат український, в духовних установах панували би мова і культура українська. Щодо мови богослужбової, то для православних українців була би визнана та мова, якої вони бажають. Очевидно, колиб вони побажали молитися мовою рідною, то нема сумніву, що одержали би благословення Апостольського престолу: бо папа не москаль, і хто в нього просить хліба, не дає йому каміня.

Як реальне підтвердження такого порядку речей маємо приклад у Галичині, де греко-католицька церква є суто-національною, а саме українською. Другим підтвердженням є відношення до унійної праці з боку сучасної польської політики, котра поставилася рішучо проти неї та її поборює, як це яскраво виявилося в місяці лютім, підчас соймових дебат над бюджетом. Позиція цієї політики, тісно звязана з загальним її відношенням до українського питання, а тому її можна уважати за один з посередніх доказів, що таки в інтересах української нації є порозуміння з церквою західньою.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1931.

О. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК. 2)

Становище християнської фільософії.

Але ж людський розум не є незалежним орґаном, тому також його праця не є незалежною. Розум поодиноких людей дуже часто каже не те, що розум мав би казати, тільки те, що їх чуття (бажання, гнів, страх...) „кажуть". Це всім інтелігентам відомі речі, що розум поодиноких людей залежить від ступня їхнього розвою й таланту, від їхнього чуття, волі — словом: від цілої їх природи. А до того розум залежний від досвіду.

Отже коли людський розум находиться саме в таких умовинах, що він дійсно говорить правду, і його дійсно треба слухати? Здавалось би, що квестія дуже проста. В аритметиці, геометрії тай льоґіці легко можемо справдити те, що розум каже: тут власні твори розуму дають йому свідоцтво, чи він відкрив правду, чи ні. А в фізиці, хемії, астрономії, ґеоґрафії... експерименти тай факти складають розумові аналогічне свідоцтво. Але так є тільки доти, доки предметами нашого думання є поняття, відорвані від конкретного буття, або доки лишаємося на площині досвідного світу; а як тільки сягнемо думкою поза ті межі, то наша проблема прибирає незвичайно великої ваги.

Здобутки (відкриття) математики, льоґіки, фізики, хемії, астрономії, ґеоґрафії... признають усі люди. Та в метафізиці між людьми вічний роздор. Скептики думають, що людський розум взагалі не може осягнути певного пізнання; субєктивісти думають, що наше пізнання має вартість тільки в нашій свідомости, а не поза нею (в зовнішньому світі); сенсуалісти думають, що тільки змисли дають нам певне й нове пізнання, а розум не є оригінальною силою в пізнанні; емпірики обмежують вартість людського пізнання на площину досвіду...

Очевидна річ, що ті всі погляди диктував фільософам їхній розум. Один фільософ зважав своїм розумом більше на це, другий на те — й так вийшли різниці.

Якщоб усі фільософи мали однаковий розум, то також їх метафізичні погляди мусіли би бути однаковими. Розум, як розум, у всіх людей однаковий, ще більше однаковий, ніж напр. змисли зору. Але залежність розуму від цілої людської субєктивної природи — ось тут властиве джерело метафізичних різниць у фільософів. Як свобідна воля паде під впливом налогу, так розум „паде" під впливом постійних почувань: звертається в їх сторону.

Людина, яка не зважає на моральні закони, яка має їх нізащо, яка ставить себе вище них, слідкуватиме в житті за своїм чуттям, а згодом стане невільником свого чуття. Ось завелика свобода стає неволею. Не хотів ти служити вищому, то мусиш служити нижчому.

Подібно діється також у пізнанні, бо й пізнання є свого роду діланням. Аж надто велика частина фільософів, особливо новочасних, грішила завеликою свободою в думанні. І стали невільниками своєї вдачі: під впливом своєї вдачі розумом апотеозували провідний змисл своєї вдачі. Сензитивна вдача оправдувала сензуалізм, раціоналістична вдача оправдувала раціоналізм...

Пізнання має також свої „моральні закони", які обмежують свободу розуму: не вільно відкидати того, що нам природа дає. Не вільно відкидати фактів зовнішньої природи, не вільно відкидати й фактів внутрішньої природи, хоч їх наш розум не може аналітично розібрати — зрозуміти.

Природа має більше право, ніж наш розум, бо природа наш розум зробила розумом і ціле наше єство витворила.

Первісне, основне в нашому пізнанні не те, що наш „розум" каже, не наше критичне „розуміння", але просте видження, яке нам сама наша природа накидає (інтуіції).

Адже й наше „розуміння" виростає з тих елементів та процесів, які нам дає наша природа сама зі себе. Основні поняття нашого розуму є інтуітивні (як напр. ява, дійсність, річ), а ними розум схоплює більше, ніж він спроможний аналітично розібрати.

Одначе розум має таку свободу, що може все відкинути: можу собі подумати, що не маю ніякої свідомости, не маю розуму, не відбираю ніяких змислових вражінь... Та коли в думках відкидаю найосновніші дані моєї природи, як напр. свідомість, чуття, розум, то легко переконуюся, що суперечу фактам моєї власної свідомости. В інших випадках це не таке наглядне, як напр. колиб я собі подумав, що нема ніяких природних розумових інтуіцій, нема природних моральних законів і т. ін.

Людська природа має два творчі центри: один ділає несвідомо й несвобідно, це „природа"; другий ділає свідомо й свобідно, це свідоме „я". Ефекти тих двох неоднакових чинників виявляються в свідомості. А що тільки ефекти „природи" є непомильними, тому виринає питання: що в людській свідомости походить від людської природи, а що від людського (мого й чужого) свобідного „я"? Якби хто вперся, то міг би не питання розмазувати без кінця. От хочби, коли пристанемо до теорії еволюції або до матеріялізму, то ціла людська природа дістає ілюзоричне значіння, бо перестає бути джерелом непомильних інтуіцій. Проти розперезаного розуму нема ради, бо тут занехаяна „безконечність" (свобода) воює.

Одначе тверезий розум легко знайде правило: що постійно повторюється в усіх нормально розвинених людях, це є витвором людської природи. Розум є оригінальною й вищою силою від змислів; щось іншого є думка, щось іншого річ; пізнаємо зовнішній світ; розумом можемо пізнати й надзмислові річи; маємо свобідну волю, моральний змисл; поняття причини й наслідку мають трансцеденту вартість... Ось головніші природні дані, яких не вільно відкидати, а які — всі до одного — знищили новочасні фільософи тому, що хибно розуміли свободу в розумуванні й відкидали те, чого не могли аналітично розібрати — зрозуміти.

Правильне положення людського розуму тоді, коли він у повній згоді з усіми природними інтуіціями. Людський розум виступає в бутті з подвійною функцією: а) він є засобом пізнання, б) одначе він є також предметом пізнання. А кожний предмет говорить сам про себе. Своїми природними інтуіціями людський розум говорить сам про себе. І як гіпотеза чи теорія, яка торкається зовнішнього предмету, повинна бути в згоді з усіми проявами того предмету, так наш критичний розум повинен бути в згоді з усіми природними людськими інтуіціями. Без тих умовин людський критичний розум уже находиться в неправді. У тих умовинах він має змогу пізнати правду, одначе в поодиноких випадках можливість пізнання правди ще залежить від інших чинників: від таланту, розвою, виховання даної людини та від достаточної міри обєктивних даних про предмет.

(Продовження буде.)

Але чи при такому розумінні справи ми не розійдемося з нашою історичною минувшиною в котрій XVI. і XVII. віки були добою завзятої боротьби наших православних предків з унією? Ні трохи!! Бо ця боротьба мала інший підклад. Провідники берестейської унії зробили ту фатальну помилку, що дивилися на нарід, як на „Панургово стадо", і визнавши самі унію, тим самим вважали її за обовязкову для цілого народу, не підготовивши його до неї. Отже природно, що останній приняв її, як річ згори накинуту, як річ панську і як вираз свого поневолення. З другого боку, провідники унії вдалися ще в політику. В боротьбі за українську національну справу вони заняли позицію, цілком подібну до тієї, що її нині держиться еміґрантська ґрупа українців -бебеків на Волині на чолі з п. Певним. Тоб-то: вони дбали про інтереси не цілого народу, а лише свої, утотожнюючи їх з національними; вони поборювали своїх противників політичними засобами; взагалі вони, щоби забезпечити за собою успіх, вибрали за свого коника „льояльність" і держалися золотого правила угодовців: „Скачи враже, як пан каже, а не каже —перестань". Тому природно що православні при кожній нагоді старалися виляти своє незадоволення і свою злість, дивилися на них, як на зрадників, і боролися з ними. Але в XVIII. в. релігійна ідея перемогла, обєднала весь нарід у Польщі, приторнула його до апостольського престолу. Тільки адміністративно-поліційними примусовими способами вдалося Катерині II. та її внукові Миколі I. нарід український навернути ло „благочестія", тобто до московського православія. Звичайно, росіяни пильно затирали всякі сліди примусу, але їх всетаки багато залишилося в архівах та в оповіданнях старовини. Сам термін „упорствующіе уніяти", який був офіціяльно вживаний, говорить досить ясно про способи московської релігійної місії, які тоді практикувалися. Нині положення цілком інше. Церковне обєднання не є вже акцією панською, не звязується з політичним угодовством і не розділює український нарід на „десную і ощую". Цю ролю тепер перебрало собі в Польщі московське православіє та його новоявлений симпатик — українська еміґрантська ґрупа бе-бе. Церковна праця, що стає на шлях релігійного обєднання з західною церквою, тепер ставить собі за завдання церковне відродження шляхом розмосковлення української православної церкви та її зміцнення авторитетом римського престола. Ця праця цілком аполітична, безпартійна. Кожний її прихильник має право у політичних питаннях поводитися так, як йому наказує його громадянське сумління та розуміння національного добра, звичайно в границях християнсько-церковної моралі. Наршті, та праця є цілком вільною. Розуміється, в інтересах добра та правди її прихильники не зречуться свого права дискусії і критики своїх противників, але своїх переконань нікому не накидатимуть. Кому з українців московське болото подобалося і хто вважає його за ідеал, може спокійнісенько в ньому перебувати. Але напевне недовго, бо воно незабаром висохне: його висушать своїм політиканством та спекуляцією самі росіяни, і коли українці не поспішать зі своєю позитивною працею, на його місці залишиться пустка безбожности та духового нігілізму, як це сталося на „святій московській Русі".

Ан. Гірський.

Знижка цін на часі!

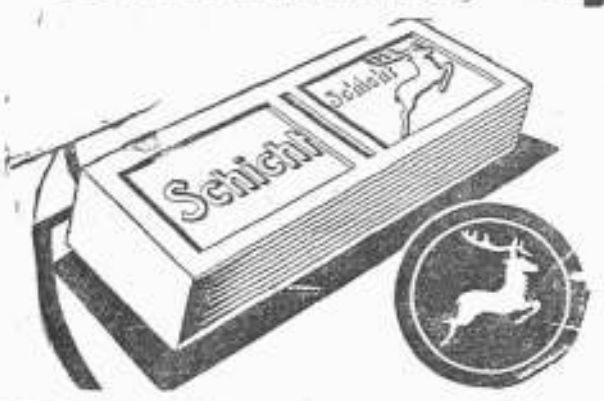

Завсіди ідеально добре в ужитті МИЛО ОЛЕНЬ SCHICHT.

Тепер завдяки знижці фабричних цін, у продажі

значно дешевше!

З початком шкільного року.

Вже, здається, нема українця, який не знав би про „Рідну Школу", про її завдання, діяльність, змагання. Знають про неї тут, знають за океаном, а як ми бачили з поважної та прихильної статті *Мочульської* в „Україні" — знають та оцінюють її як слід і на Вел. Україні. Ледви, чи найдеться хто між українцями, який не був би захоплений зусиллями власного народу, спрямованими на здержання цієї інституції, якої значіння під цю пору просто важко означити. Якби так у парі з розумінням йшла у нас видержаність і сильна воля — задумане діло послідовно скріплювати, розбудовувати, то будучність „Рідної Школи" була би запевнена. Тимчасом найдрібніша нагода вистане на оправдання своєї пасивности. В останньому часі таких причин призбиралося: у декого обкроєння платні, в іншого виїзд на літнище, а *про це й байдуже*, що ті, які протягом року віддавали свою силу для творення міцних підстав народу в кадрах свідомої надійної молоді, не мають на звичайний прожиток. З цим фактом слід би вже давно погодитися, що ті працьовники при найніжнішому предметі, бо діточій душі, відчувають потребу їсти й у відпочинковому часі, в часі, коли розрадувані родини виїздять на літнища. А в такому випадку треба їм дати змогу на тому полі працювати.

Коли в родині приходить якась річниця: імянини, уродини, чи щось подібного, родина старається таку хвилю відмітити. Цьогож року ми святкували особлившу річницю, бо 50-ліття народження думки про національну педагогію, 50-ліття збірної праці для покладення основ під рідне виховання, — 50-літній ювилей „Рідної Школи".

Розміркуймо, що. того роду інституції ніхто нам не поможе вдержати, що з огляду на її характер у теперішній час, це не булоб навіть побажане. Тому не час на оклепані фрази про редукцію, можливість безробіття, обкроєння заробітної платні, виїзд на літнище, чи лихе жниво. Тепер слід би кожному українцеві й кожному українському товаристаю наложити свої занедбання супроти „Рідної Школи". Початок шкільного року, перші дні вересня мусять дати „Рідній Школі" не тільки тверду підставу до дальшого успішного істнування; вони му-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1931.

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Міжнародня Кооперативна Школа в Швайцарії.

I.

Два тижні липня цього року провели ми вдвійку з директором Корінцем у Швайцарії. Щоправда не на диких шпилях Монбляну, ні на зрадливих ледовиках Юнгфрав, ані в ніякім іншім „біліім пеклі Піз-Паллю", а в Міжнародній Кооперативній Школі у Фрайдорфі. Це дивне трохи для нас получення понять: з одного боку романтична Швайцарія, яку ми знаємо з лектури „Вільгельма Теля", зі швайцарського сира, робленого у Білостоці і з кількох спортових фільм, а з другого боку така нецікава річ, як кооперація.

Кооперація має у нашого західно-українського загалу опінію якоїсь неймовірно нудної установи, потрібної на селі для продавання перцю та мила „не через жидівські руки", а в місті у формі „Союзів" на те, щоби дати тимчасовий гіркий заробіток нашій молоді, яка „не має куди подітися".

— Можеб примістився де в кооперації — радять знайомі зажуреним родичам укінченого магістра фільософії без дозволу навчання, або гірничого інжиніра без посади. І тоді в головах тих знайомих і родичів і самого інжиніра чи фільософа стоїть якась туманна плутанина думок про люстрації сільських кооператив, про вишукування якогось апокаліптичного манка, про Центросоюз і Ревізійний Союз, установи, яких вони ніяк не можуть розріжнити. Оце все, що знає наш пересічний загал про кооперацію і тому може й дивно йому буде лучити це поняття — зі Швайцарією. А проте...

II.

Кантональне місто Базель лежить на лагідним, повнім сонця північно-західнім підгірі Альп. Базель має той характеристичний, старий, швайцарський кольорит, якого не має вже далеке модерне місто Ціріх. Чужинець ходить вулицями Базеля як поміж рядами ярко розмальованих, чепурних забавок. Горячі сині, жовті, червоні, помаранчеві, бронзові, плями стін, віконниць і покрівель надають старим частинам міста дивного, казково-ґротескового вигляду. Яких тільки кольорів тут нема! А все це зливається в одну соняшну гармонію. Зразкова чистота, якою визначається вся Швайцарія, повінь квітів і зелені, гладкі аж лискучі асфальтові вулиці та дороги, ось враження, якими впиваються наші непривиклі очі.

За торговельною частиною міста розкинулися мешкальні доми, віллі. Ось перша з краю. Два ряди зелених віконниць на помаранчевім тлі стін. Накрита цеглястою високою покрівлею, обгорнена зеленю малого садку. Огорожа з навислими китицями пнучих рож. фіолєтна повінь розквітлого клематісу, жовті піскові стежечки по квітнику. Це звичайний мешкальний дім швайцарської родини. Побіч того сотні таких самих, мов у райськім городі розкинених людських домівок. Як часто підчас наших прогульок, вирвалося нам з уст це захоплене порівнання з райськими городами. І тепер я не можу найти для цієї краси відповідного виразу.

Базель — осідок кооперативної централі на всю Швайцарію: „Союзу Швайцарських Споживчих Кооператив (**Verband Schweizerischer Konsumverein**) і окружного „Загального Споживчого Союзу обох Базель (**Allgemeiner Konsumverein beider Basel**).

Кооперативна оселя Фрайдорф, де відбувалася згадана XI. Міжнар. Кооперативна Школа, віддалена три кільометри від Базель, получена з містом трамваєвою комунікацією. Ниви золотої пшениці та іншого збіжа вузьким проливом вдерлися поміж місто та оселю і обняли Фрайдорф у свої хвилясті рамена. Далі за Фрайдорфом лежить село Муттенц, до якого належать ті поля, а також приналежить до нього політично і сам Фрайдорф.

III.

У хвилині, коли пишу ці рядки, тримаю перед собою листівку з видом Фрайдорфу. Правда; „з лету птаха" виглядає це трохи на касарняні забудування. Домик коло домику, рівно рядками, вуличками, а в середині немов квочка між курятами велика будівля Кооперативного Дому. Наші індивідуалісти (тут і я нишком б*юся в груди*) мали би поважний закид проти кооперативних осель. Але з висоти літака злітаю легкопадом спомину на ті чистесенькі, висипані дрібненькою ріню вулички Фрайдорфу. По обох боках вуличок пнучі рожі перекинули свої густі рожеві китиці через огорожі городців і рожевими ґірляндами квітчають низький тин. За огорожею перед кожним домиком від вулиці малий квітник, кілька карлових овочевих дерев. У зеленім обрамованні городів стоять рожеві стіни одноповерхових домиків. Кожний домик для одної родини — не більше. Зелені двері з городця ведуть до передпокою, кухні і їдальні в партері. З їдальні сходи ведуть до двох спалень на поверсі. Лазничка, електрика, за домом малий яринний городець. Декуди відгороджений малий курятник або крільнкарня. Мале домашне господарство. Сям-там два або кілька таких домків у купі під одним дахом. Але кожний домик для себе окрема ціліть, гарна, повна вигоди й естетики. Зовсім не вражає касарняна одностайність. Хібаж мешкання у високоповерхових камяницях не є подібні одно до одного? Хіба ще більше не в купі?

Ось з одного домику виходить напроти нас з веселим приязним усміхом наш знайомий мешканець Фрайдорфу д-р Моріц Ленґлін, службовик Союзу Швайцарських Кооператив у Базель. Типовий швайцарець, високий, худощавий, на довгих, худих ногах.

— А, витайте, витайте. Якже подобається вам у нашім Фрайдорфі?

— Про це і не треба казати — відповідаю і дружно стискаємо руку нашого знайомого. — Але дозвольте на кілька питань. Скільки родин мешкає у Фрайдорфі?

— Наша Кооперативна оселя Фрайдорф має стопятьдесять однородинних домів (**Einfamilienhaus**) і стільки теж родин тут мешкає. Окрім мешкальних домів бачите тут великий кооперативний дім, який служить потребам цілої оселі. У кооперативнім домі міститься школа, споживча кооперативна крамниця, забавові та виставові салі, ресторан, кругольня і 2[?] кім-

сять стати запорукою, що 50 літ великих зусиль не запропаститься, мусять указувати, що наш нарід у своїй зрілости не остигає бездушно у своїх замірах, що в нього є сильна воля будувати хоч би останніми силами те, що має бути оживлюючим джерелом для його будучности.

Збільшена жертвенність у перших днях вересня має стати заохотою для проводу „Рідної Школи" в його обезсилюючій, денервуючій праці; мусить теж облекшити долю тих, що задля української дитини виреклися всяких вигод.

—o—

УНДО і УПР у справі вбивства посла Тадея Голувка.

КОМУНІКАТ.

Екзекутива Українського Національно-Демократичного Обєднання і Президія Української Парляментарної Репрезентації, зібрані на спільному засіданні дня 31. серпня ц. р., розглянувши справу атентату на покійного посла Тадея Голувка в Трускавці і становище польської преси до цього, стверджує:

1. Українське Нац.-Демократичне Обєднання завсіди протиставилося з засадничих мотивів методам особистого чи масового терору як засобам політичної боротьби. Тому і в даному випадку Екзекутива і Президія Української Парляментарної Репрезентації безумовно й рішуче осуджують акт убивства пок. посла Тадея Голувка без огляду на те, хто не був би його спричинником.

2. Не зважаючи на те, що заряджені владою дохождення не дали досі доказів, хто є дійсним справником трагічної смерти пок. Тадея Голувка, загал польської преси заздалегідь і без ніякої підстави приписує її українським підпольним чинникам, причому деякі органи преси переносять відповідальність за це на українське громадянство.

Екзекутива УНДО і Президія УПР рішуче застерігаються проти такого небувалого випереджування вислідів дохождень та перекидування на ціле громадянство відповідальности за вчинки одиниць.

Львів, дня 31. серпня 1931 року.

Екзекутива Українського Нац.-Дем. Обєднання і Президія Української Парляментарної Репрезентації.

Українська коедукаційна гімназія Рідної Школи в Тернополі.

Минає рік від часу розвязання державної хлопячої гімназії з українською мовою навчання в Тернополі і серед сучасних відносин нема надії на її реактивування, тим більше, що її будинок заняла польська державна дівоча гімназія, створена безпосередньо по розвязанні української. Зогляду на те Кружок „Рідної Школи" в Тернополі разом з батьками дітей після кількакратних спільних нарад вислав ще перед цьогорічними феріями окрему депутацію до львівської кураторії, щоби одержати дозвіл на отворення коедукаційної гімназії „Рідної Школи" гуманістичного типу в Тернополі замість дотеперішньої дівочої тогож типу, що в останніх роках обіймала тільки кляси від IV. до VIII. і мала право прилюдности.

Згадані заходи увінчалися остаточно успіхом і кураторія львівської шкільної округи рескриптом до ч. II. 8555/31 дала дозвіл отворити з початком шкільного року 1931-2 при українській дівочій гімназії „Рідної Школи" в Тернополі першу, другу і третю коедукаційні кляси (для хлопців і дівчат) типу гуманістичного. Важний успіх заходів тернопільських громадян є і цей, що кураторія дозволила на приняття до трьох нижчих кляс учнів розвязаної української гімназії в Тернополі, з котрих велика більшість взагалі в останньому шкільному році не побирала шкільної науки, бо до польських гімназій учнів з трьох нижчих кляс (І. до ІІІ.) розвязаної української гімназії принято всего двацять кількох.

Згаданий дозвіл на коедукаційну гімназію прийшов щойно на днях і длятого батьки дітей (передовсім хлопців) не мали змоги вписати своїх дітей до української коедукаційної гімназії в Тернополі з кінцем червня ц. р. себто у властивому речинці. Це повинні зробити тепер негайно, бо вступні іспити до трьох нижчих кляс можуть здавати хлопці і дівчата ще до дня 10. вересня ц. р. включно так, щоби вже тепер можна отворити три перші кляси (І. до ІІІ.) коедукаційної гімназії, котра з кожним дальшим шкільним роком буде зростати о дальшу одну клясу. В біжучому шкільному році кляси від IV. до VIII. будуть чисто дівочими.

—o—

нат для слухачів кооперативних курсів, які тут дуже часто відбуваються. У цих кімнатах мешкають більша частина ваших слухачів Міжнародньої Кооперативної Школи. Окрім того оселя має ще свою гімнастичну салю, площу забав і також свою спільну ситківкову площу на шість токів. Я є саме господарем ситківкової площі і віддаю до вашого розпорядження чотири ракети і дванацять мячів. Будьте в нас як дома.

Заки умовимося на ситківку, ще одно питання: на яких основах заложена ця кооперативна оселя? Чи доми є власністю мешканців?

— Фрайдорф є мешканевою кооперативою, яка окрім будови і винайму помешкань для своїх членів має ще на меті дальше спільно полагоджувати всі життеві потреби своїх членів і приабирувати спільне неподільне майно. Подібних мешканевих і будівельних кооператив було в Швайцарії в 1930 р. 262 пересічно по 50 однородинних мешкань. Члени цих кооператив є власниками тільки своїх уділів, які вплачують при вступленні до кооперативи. Кооператива при помочі гіпотек, які творять 90—94 проц. вложеного капіталу, будує доми і віднаймає їх своїм членам. Комірне за трикімнатне мешкання з лазничкою коштує тут річно около 1370 шв. фр. (1 шв. фр. — 1.75 зол.) себто около 25 проц. дешевше як у приватних домовласників.

— Отже такого мешкання продати або відступити не можна?

— Ні. Мешкання є звязане з уділом. Можна користати з нього до смерти і передати в спадку найближчій родині. Виповісти уділ і членство значить виповісти мешкання і навпаки. Почуваємося з тим дуже добре, отже всеодно дім є мій і ніхто мене з нього викинути не може, наскільки я не виступаю проти постанов статуту. Рівночасно я є співвласником майна кооперативи і розпоряджаю ним через вибраний виділ та маю голос на Загальних Зборах.

— Який високий уділ до такої будівельної кооперативи?

— Пересічно 100 франків.

(Продовження буде).

ОСТАННІ ВІСТИ

ПІСЛЯ ВБИВСТВА ПОС. ГОЛУВКА.

Відгомін у Женеві.

„Іскра" повідомляє, зі Женеви, що на засіданні конґресу нац. меншин промовляв пос. Пімонов в імени росіян із Польщі. Він предложив текст резолюції конґресові для ухвалення, одначе президія конґресу не допустила до того. Пос. Пімонов сказав: „Я промовляю, щоби заявити, як дуже нас зворушили вістки, які наспіли зі Львова, а які вказують нам, як дуже ненормальні є міжнародні відносини та нещасні методи, яких у них досі вживають. Вістки ті кажуть нам про вбивство терористами польського політика, для якого справа мирного порозуміння між національностями була головною метою його життя. Покійний був сойм. послом і заступником польського інституту для меншинних справ, був пильним обсерватором праць нашого конґресу і був теж присутній на однім із наших засідань у Женеві. Акт насилля, спрямований проти людини тієї вартости, яка була чинником замирення в ділянці, яка для нас така близька, не може не зворушити нас. Гадаю, що нашим обовязком є, щоби наші збори осудили найгостріше таку боротьбу, яка є зовсім противна духові нашої діяльности в Женеві".

Нагорода за викриття вбивників.

Дрогобицький староста Порембальський у відозві взиває населення повіту, щоби помагало викрити вбивників пос. Голувка та зазначує, що хто причиниться до викриття й здоблення вбивників, дістане в нагороду 10 тис. зол.

Наради у президента держави.

Президент Польщі Мосціцький вернувся 31. серпня веч. зі Спали у Варшаву. Поворот його є в звязку з убивством пос. Голувка. Зараз після приїзду президент приняв на авдієнції прем. Пристора. Вполудне був у Замку марш. Пілсудський та розмовляв із президентом більше ніж годину.

Ревізії.

„Газета Вечорна" повідомляє, що в звязку з убивством пос. Голувка поліція у Львові переводила ревізії в людей, яких підозріває в приналежности до УВО. Нікого не арештували. Ревізії переводили теж у Бруховичах.

МІН. ЗАЛЄСЬКИЙ В ЖЕНЕВІ.

31. серпня приїхав у Женеву мін. Залєський. Мешкає в готелі Лє Берге. В тім готелі живе теж нарком. Літвінов. і франц. делегат де Понсе

ЖЕНЕВСЬКИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СПРАВ.

З Женеви повідомляють, що темою тамошніх політичних кол на тлі вістей з Польщі є справа головства Комітету Трьох, який розглядає українські справи. Головою Комітету був Гендерсон, як предсідник травневої сесії Ради Ліги Націй. Тому, що Англію заступатиме тепер льорд Сесіль, а предсідником Ради Ліги Націй буде есп. міністр закорд. справ Лєру, цікавляться, хто буде головою Комітету Трьох.

НАПАД НА ПОЧТ. АМБУЛЯНС БІЛЯ ПЕЧЕНІЖИНА.

На почтовий амбулянс (віз селянина Ів. Лащука запряжений в одного коня), що 31. серпня їхав із Коломиї до Печеніжина, який мав м. ін. у запечатанім мішку 15.000 зол. для почти в Печеніжині (для поодиноких почт. урядів на виплату держ. службовикам у дні 1. вересня) у віддалі 2—3 км. від Печеніжина посипалися крісові кулі. Сальва впала рівночасно з кількох крісів, що вказує на те, що напасників було кількох. Конвоент поліцай, поцілений кількома кулями закровавлений впав на віз. Візник Лащук поцілений двома кулями в живіт, та мав іще настільки притомности, що підігнав коня. Рівночасно почувся гуркіт мотору авта чи автобуса, тому напасники втекли в околичні ліси. Візник, як твердять польські джерела, був іще настільки притомний, що пізнав одного з напасників, який походить із Печеніжина. Перед самим Печеніжином візник упав на землю без притомности. Надїхали люди й побачили, що серед дороги стоїть амбулянс. Зааларгмували поліцію в Печеніжині й Коломиї. На місце приїхали представники влади й лікар. Поміч для поліцая була зайва, бо він кілька хвилин після того, як його пробили кулі, віддав духа. Лащукові забандажували живіт і відвезли до заг. шпиталю в Коломиї. Гроші 15.000 зол., передали почті в Печеніжині.

За кільканацять хвилин повітовий комендант поліції з Коломиї Шполя уладив погоню за вбивниками. Вся поліція з Печеніжина виїхала автобусами в ріжні сторони, також вислали поліційну облаву в околичні ліси. До 7. год. веч. не було ніякого висліду з погоні, експедиції не вернулися.

З останніх вістей виходить, що ранена була теж якась жінка, яка їхала з поліц. конвоєнтом Новіцьким. Її відвезли до шпиталю. Візник-почтиліон Лащук відзискав був притомність і сказав кілька слів, які для поліції дають матеріял до слідства. Підчас нападу був ранений в живіт і кінь. Вступне слідство виказує, що напасників було пятьох.

СТРІЛЯЛИ ДО ПОЛІЦ. ПОСТЕРУНКУ.

Польські джерела повідомляють, що в ночі 31. серпня невідомі люди обстрілювали будинок поліційного постерунку в Винограді біля Коломиї. Ведуть слідство.

ЗНИЩИЛИ ТЕЛ. ПРОВОДИ.

Невідомі люди знищили телеґрафічні дроти здовж гостинця, що веде з Бориславa до Дрогобича, а саме між селами Губичі та Модрич. Пізно вночі, коли на гостинці нема ніякого руху, підрізав хтось пилою телеґр. стовпи та перекинув їх на близьку луку. Крім того на довгім просторі мабуть ножицями поперетинали телеф. дроти. Знищений шлях лучить держ. відбірню ропи в Модричі з Дрогобичом. Опісля поперетинані дроти попереягали через дорогу та позпинали на деревах і стовпах. Перешкоду усунув дрогобицький купець, що їхав тамтуди вранці.

ЗАМАХ НА ПОЇЗД?

30. серпня в год. 21.50 на шляху Сапіжанка Володимир особовий поїзд ч. 2441, що їхав із Сапіжанки до Володимира, наїхав на телеґрафічний стовп. Поїзд здержали, усунули перешкоду й поїзд поїхав далі. Випадку з людьми не було.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Урухомлення української гімназії в Дрогобичі.

Головна Управа „Рідної Школи" повідомляє інтересованих, що до української гімназії імени І. Франка в Дрогобичі можна заголошуватися до дня 15. вересня включно. А саме:

1) Всі ученики 6. гімназії „Р. Ш." в Дрогобичі будуть прийняті до тих самих кляс, у яких були в хвилі розвязання гімназії — без вступних іспитів;

2) До кляс безпосередньо вищих — після ложення вст. іспитів;

3) До VIII. кл. треба вносити прохання до Кураторії Л. Ш. О. через Дирекцію гімназії;

4) Ученики (ці) розвязаних українських гімназій у Рогатині і Тернополі можуть також бути приняті до гімназії на повищих умовинах.

Речинець вступних іспитів до всіх кляс буде оголошений пізніше. Зголошення до гімназії і до вст. іспитів приймає Дирекція гімназії.

Вкінці подається до відома, що урухомлення гімназії не є реактивуванням розвязаної, лише отворенням нової на основі концесії, уділеної Головній Управі „Р. Школи" через Кураторію Л. Ш. О. рескриптом з дня 29. серпня 1931 № II.—10781/31. **Головна Управа „Р. Ш."**

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови.** 254—?

— **Д-р мед. Богдан Недільський**, буаший елєв зубної клініки ім. унів. у Празі, отвирає **з днем 8. вересня ц. р. дентистичне заведення в Станиславові, при вул. Собіського ч. 38.** 343 2-3

— **Жертви тернопільської гімназії.** Пишуть нам: Декотрим ученикам позволено після тяжких заходів записатися до польських гімназій без здавки, а дня 27. серпня ц. р., отже в останній хвилині, повідомлено їх, що мають здавати... І чомуж їм того не сказано перед вакаціями, щоби мали час приготовитися до їх вимог? На кожному кроці тенденція наглядно бє в очи. Мій син і багато інших до нині не мають позволення, інші зрезигнували з позволення, бо призначено їм школи на сотки км. віддалені від їх місця побуту. Чи не можна би так учеників якимись збірними зусиллями вислати на науку до Чехословаччини? Як „своя батьківщина" така для них „щира", так випадало би пошукати іншої. Цеж молодь нашого народу! — **Батько.**

— **Постерунковий ч. 202 в Тернополі** з тамошнього комісаріяту поліції в часі великого відпусту в церкві Успенія Прес. Богородиці в Тернополі дня 28. серпня ц. р. рано около пів до девятої на очах придержав недалеко церковної дзвінниці 18-літнього парубка Н. Козуба зі Шляхтинець за те, що мав на собі шапку (не мазепинку) виробу українських інвалідів у Львові. Згаданий постерунковий ч. 202 запровадив Козуба до комісаріяту поліції в магістраті і тут зачав його бити по лиці, жадаючи від нього, щоби сам подер свою шапку. Битому пустилися кров з носа і уст та поплямила йому одіж і під грозою дальшого биття знищив свою шапку. Тоді постерунковий ч. 202 випровадив окривавленого Козуба на коридор, приніс путию води та змив йому сліди крови на одіжи і пустив домів. Побитий разом зі своїм братом прийшли сейчас до посла д-ра Ст. Барана і тут в адв. канцелярії побитий показував сліди крови на одіжи і знищену шапку. Проти постерункового ч. 202 зроблено карне донесення.

— **З львівської хроніки.** При вул. Скарбківській хотіла отруїтися лізолем Малка Надаль, при вул. Бема пробувала покінчити з життям служниця Софія П. і напилася йодини. — З мешкання Л. Груберської при вул. Любельській вкрали злодії вбрання вартости 250 зол.—Підчас побуту на літниську Едварда Швайтцера з його мешкання при вул. Сапіги пропали ріжні річи вартости 1200 зол. — До крамниці Вільдера при вул. Жовківській вломилися злодії і забрали товари вартости 500 зол. — На вул. Пелчинській наїхам трамваєвий віз ч. 14. на віз Медведя, зам. у Львові при вул. Варненьчика. Медвідь впав із воза і важко потовкся.

— **Відділ ПКО у Львові.** З днем 1. жовтня ц. р. урухомлять у Львові відділ почтової щадниці. Наші громадяни та інституції зможуть витягнути свої біжучі рахунки з варшавського і краківського відділу та помістити у Львові. Це причиниться до більшої змоги користуватися складеними грішми.

— **Наелектризовані рейки.** Хончка Іван діткнувся припадково рейки каменици при вул. Коперніка 26, і відчув подразнення електричним током. Показалося, що хибна будова електричних проводів спричинила наелектризування рейок. Електрична нагла поміч вилучила світло в тій каменици.

— **Комірник убив господиню.** У Марії Павлюховської при вул. Янівській ч. 109. у Львові живе в комірнім шофер Вол. Ліпка. Ліпка не платив комірного, тому господиня виповіла йому хату. Ліпка побив Павлюховську так тяжко, що вона померла. Недавно той сам Ліпка пробив ножем голову залізничникові Богащукові зі Знесіння.

— **Батя будує фабрику** обуви біля Кракова. Для тієї мети закупила його фірма великий шмат землі у Крешовицях біля Кракова. Фабрика не лише вироблятиме нове взуття, а направлятиме теж і старе.

— **З краєвої хроніки.** В Майдані, богородчанського повіту, застрілив Осип Іванишин лісничого Олександра Ковальського через помилку. — Між стаціями Підзамче-Дубляни невідомий злодій вкрав валізку з річами Яніні Мошинській зі Львова.

— **18 присудів смерти** видав більшовицький суд у Мінську на розправі 60-ти селян підозрілих в убивстві начальника міліції Захарова і комуніста Стопанюка, решту засудив на безречинцеву тюрму. Присуд викликав обурення серед населення.

— **Людоїди.** Шведський консуль Ліндаль вернув до батьківщини з Нової Гвінеї. Оповідає, що папуаси вбили німця Бавма, зварили і зїли.

— **Буддійський монастир у Франції.** До Франції вибирається з Китаю буддійський місіонар Чао-Кінг. Його минуле неімовірне. Називався колись Лінкольн, походить з жидівського роду, виїхав давніше з Угорщини до Англії. В Англії вихрестився і став англіканським пастором. В 1910 р. вибрали його послом до парляменту з партії лібералів. Підчас війни займався шпигунством у користь Німеччини. Перед карою смерти за цю провину втік до Америки, опісля до Китаю. Тепер він буддійський місіонар і виїзджає до Франції, щоби збудувати буддійський монастир і навертати християн на буддійську віру. Догадуються, що справжня його мета це шпигунство у користь більшовиків.

— **Держава секти менонітів.** Секта менонітів, яка начислює в Америці 250.000 одновірців купила в Парагваю 120 міліонів гектарів урожайної землі, покритої овочевими деревами. На цьому відрізаному з території Парагваю „шматку" осідають меноніти, які всі там оселяться, щоби не бути нараженими на перепони в своїх релігійних практиках. Після стейту мормонів в Зєдинених Державах буде це друга сектантська держава.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"

262 **підержім масово змагання цього Т-ва.** 4—8

— **Як у нас.** До податкового уряду в Чернівцях дістались злодії, розбили касу й вибрали з неї 74 тисячі левів. Поліція арештувала 5 злодіїв і відобрала від них всі гроші.

— **Пацифікація в Румунії.** Селянський бунт у селі Періецанах, де селяни набили заступників влади, здавлено. До села вислано дві сотні війська та 150 жандармів, які перевели пацифікацію. Арештовано 50 селян, між ними одну жінку.

— **Автобусова катастрофа.** Під Брном (Чехословаччина) впав автобус до рова. З 36 пасажирів 18 відвезли до лічниці важко ранених, двох з них бореться зі смертю.

— **Літак на трамваєвих рейках.** Французький почтовий літак осів на трамваєвих рейках рухливої вулиці Льондону, бо летун не міг розпізнати міста, оповитого мрякою. На гасло притомного летуна спинився трамвай, який надіхав тими рейками і тим способом не прийшло до катастрофи.

— **„Цепелін" у дорозі.** В суботу в год. 21.36 воздухоплав „Ґраф Цепелін" вилетів з Фрідріхсгафен до Полудневої Америки. На покладі крім д-ра Еккенера і залоги є 12 пасажирів.

— **Божевільний стріляє.** На залізничому дворці Коміи у Північній Франції висів з поїзду 35-літній Евгеній Вангове, що в приступі божевілля почав стріляти до юрби подорожніх, попереду з мисливської рушниці, опісля з револьвера. Стріли божевільного вбили одного з подорожніх і поранили 7. Щойно поліція зупинила кривавy забаву.

— **„Ліхтарнею трьох кістяків"** називають морську ліхтарню на острівці віддаленому 40 км. від берегів Гвіяни в Південній Америці. Коли одного вечора розбився на скелях корабель, вислали моряків, щоби перевірити, чому ліхтарня не світиться. При берегах острівця побачили вони решткн двох розбитих кораблів, а цілий острівчик був покритий корабельними щурами. Моряки привезли з пристані пожежні сикавки і при помочі трійливих плинів порозганяли щурів, які поховалися до вежі ліхтарні. Під ліхтарнею найшли моряки 13 кістяків; ця решткa залоги одного з розбитих кораблів попалася міліонам щурів. На вежі ліхтарні побачили моряки кістяки трьох сторожів ліхтарні. Їх страшна смерть від зубів пажерливих щурів привела до розбиття трьох кораблів, бо не було кому засвітити морську ліхтарню.

Д-р Т. Е. БУРАЧИНСЬКИЙ

Сапіги ч. 25. 344 2—2 **ПОВЕРНУВ.**

— **У фабриках Форда.** Фабрика тракторів Генрі Форда в Ню Йорку зредукувала 5.000 робітників, а лишила тільки 2.000.

— **Жінка-матодор.** 17-літня Марія де Ісус Альгін Гарсія є одинокою жінкою-торреадором у Мексику і в світі. Її батько був 20 літ матадором, опісля на власному хуторі плекав биків для арени. Його донька виступила перший раз на арену ще 13-тилітньою дівчинкою; досі в численних боях убила вона 75 биків.

—**Електричні вудки.** На кораблі американського капітана Гю Сільва застосували новий спосіб ловлі риб, при помочі електричної вудки. Коли риба діткнеться гачика вудки, тоді автоматично починає діяти акумулятор з натугою 120 вольт, сила току поражує рибу і її витягають на човен. Таким чином без клопоту вимають і акул, з якими досі на покладі ловецького корабля треба було вести боротьбу.

— **Короткозорий опришок.** Біля французького міста Бове спинив опришок Дайбер двох поліцаїв, які надіхали на роверах, словами: „руки вверх!" і вимірянним страшаком. Одначе ті вимили справжні револьвери і під загрозою їх — завели короткозорого опришка до тюрми.

— **Рабунок на очах поліцая.** В одним із берлінських ресторанів замітили злодії, що один голяндець має у мошонці більшу готівку. Коли він вийшов, злодії звалили його на землю на очах поліцая, що відбував службу і втікли з непритомним до будинку. Поліція не найшла ані голяндця, ані бандитів, які мабуть ограбили його, а трупа заховали.

— **Арештували фальшівника.** Польська поліція арештувала фальшівника 5-гульденових данцігських монет Менсковського після порозумінь з данцігською владою.

— **Поляки на електричному стільці.** Польський часопис в Зед. Державах „Новий Світ" закликає до боротьби з деморалізацією польської молоді. При нагоді зазначує, що в нюйорській тюрмі Сінґ-Сінґ згинуло 12 поляків на електричному стільці від 1916 р.

— **Попереду програв,** а опісля упоминався звороту половини програних 17.000 зол. від управи касина гри в Сопотах якийсь добродій, один із наших сусідів. За це жалання його арештували під замітом вимушення. Після трьох тижнів слідчої тюрми його засудили на один тиждень і випустили.

— **Арештування фільмової артистки.** У місті фільм Голівуд заарештували відому фільмову артистку Імогену Обертсон за незаплачені довги, які сягають до 70.000 долярів. Нераз зміняла вона місце праці і прізвище, напр. виступала як Мері Нолен, щоби не платити старих зобовязань і мати змогу позичати дальше. Свої штучки вона переводила легко, тому, що є незвичайно гарна.

— **Рай тещ і свекрух.** У Китаї сильно карають за погану поведінку з жінками та матерями. Хто ударить маму, той заслужив на присуд смерти. Одначе і свекрухи там досить безпечні. За дрочення свекрухи засудив суд невістку на смерть від 1000 батогів. Випадки образи теш і свекрух через молодих рідко трапляються через надто велику кару за такий прогріх.

— **Горілка вартости міліона долярів.** Аґенти прогібіції відкрили близько станиці своєї міліції в Ню Йорку горальню. Найдений запас 74.000 літрів горілки вартости 1,000.000 долярів, сконфіскували.

— **Редунція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною зниженою цін сукониих матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні складну, Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) **макінтошове** вбрання зол. 130—, 2) **візитове** вбрання вол. 160—, 3) **весняно-осінний** реглян зол. 160—, 4) **тренчкот** вол. 130— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости сукониих матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 2270 16—9

Бережанський товариський зїзд.

Товариські зїзди колишніх учнів гімназії в Бережанах частіші, ніж в інших гімназіях; нитки дружби, що вяжуть товаришів цієї школи мають за собою давню й міцну традицію, яка не ослабла навіть під впливом війни та подій, що прийшли після неї. 24-го і 25-го з'їхалися до Бережан сеніори цієї гімназії починаючи від тих, що здали матуру 40 літ тому. Найшовся між ними і такий, що здав матуру 50 літ тому, були й багато молодші річники, ті, що радо користають із нагоди кожного зїзду, щоби відсвіжити молодечі спомини та оглянути місто. Чимало із давніх учнів приїхало із чужини нпр. з Румунії та Югославії.

Згідно із принятим звичаєм усі гості були присутні по черзі на богослуженнях у костелі, церкві та синагозі. Службу Божу правлять самі товариші-учасники. Загальна вечера єднає всі „річники" за одним столом. Досі в Бережанах живуть старенькі вчителі, Штайнер і Ольберек, які памятають найстарші річники матуристів. Поміж учасниками, що займають ріжні високі суспільні становища були теж відомі два письменники Богдан Лепкий і Кароль Іжиковський.

Б. Лепкий, що має славу одного із найбільше безпосередніх промовців зворушив присутніх до сліз своїм словом, коли вказував на ті прикмети вихованців бережанської гімназії, які досі не видали ніодного учня, що „осоромив би її якимнебудь негідним учинком".

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 27. і 28. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·20, десерове пріма 3·10 зол. 29. VIII. 1931 р. масло експорт. пріма 3·10, десерове пріма 3·— зол., 31. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·—, десерове пріма 2·90 зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зол., копа яєць 5·80—5·90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр: Зачинений аж до відклику.

Малий Міський Театр: Зачинений аж до відклику.

Атенеум у Великому Театрі. Від 1. вересня п. р. виступи театру Атенеум з Варшави під управою Ст. Ярача будуть відбуватися у Великому Театрі замість як досі в театрі „Ріжнородностей"). Театр Атенеум грає дальше „Вулицю" Palica, песа, що робить велике вражіння.

ПРОФ. МОСКВИЧІВ ОСИП обняв класу гри на скрипках вищого курсу (концертового) в **МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ ІМ. ІГНАТІЯ ПАДЕРЕВСЬКОГО** у Львові, вул. Мілковського 11. Вписи від 10-1 і від 3-7

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса" й додатки.

КАСІНО: Звукова фільма", „Він або я" Гарі Піль).

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Кохання й війна", „Обманець із Техасу".

МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунглів),

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) в І-ч. Мозжухіном.

ОАЗА: „Поцілуй" (Ґрета Ґарбо)

ПАЛЯС: „На струнах кохання".

ПАН: „Кохання козака".

ПАСАЖ: „Бездомні люди" і додатки.

ХИМЕРА: Звукова фільма. „Під аріями Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Пат і Патахон як стрільці" та Кен Мейнард.

УТІХА: „Чоловік проти волі". (Монті Бенкс), „Зрадник Заходу".

Програма радіо.

Вівторок, 1. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 17.45 „Чи нинішна жінка має ще серце?", висол. В. Федерав. **Липськ** (1259,3) 16·30 Над Реном (конц. симф. орх.). 21·10 Година Шуберта. **Букарешт** (394,8) 18·00 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·00 Беседа романська музика. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Прага** (486,2) 18·25 „Природа, штука і цивілізація", д-р Бухварт. 19·05 Моравські пісні. **Міляно** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) Концерт симф. орх. 21·10 Танцова музика. **Мінхен** (532,9) 21·30 Музика Бетовена. **Будапешт** (550,5) 17·25 Мадярські пісні. 20·30. Циганська музика. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (1481) 17·45 „Галіційська жакарія", конп. Б. Ясенського. 18·50, 19·30 Концерт.

Середа, 2. вересня 1931.

Моравська Острава (265,4) 14·30 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 18·00 Музика на органах. **Брно** (341,7) 12·30 Концерт радіоорх. **Гамбург** (372,2) 16·30 Концерт з корабля „Европа". **Бухарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 21·00 Скрипковий рециталь. **Берлін** (419) 21·00 Симфонічний концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Вечір італійської музики. **Пянгенберг** (472,4) Концерт радіоорх. **Прага** (486,2) 21·30 Скрипк. рециталь. **Рига** (524,5) 19·03 „Фавст". **Мінхен** (532,9) 20·00 Легка віденська музика. **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт мужеського хору. 21·30 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 1. вересня 1931.

Львів (350,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 16·00, 17·10, 19·35 Музика з грамофонових плит 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Для найменших. 15·25 Про комахи, проф. Сминський. 15·45 Про авіятику. 16·50 „Педагогія і криміналька злівтника", проф. Вольтер. 17·35 Літературний відчит. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 „Община немая", рад. Врочинський. 19·40 „Гра на пеха", гумореска. 19·55 Комунікати. 20·15 Опера з грам. плит „Аіда" у викон. театру „La Scala" в Міляно. 23·10 Шлягом мельодій крізь Европу.

Середа, 2. вересня 1931.

Львів (350,7) 11·58 Астр. час. 13·10, 14·50, 15·45 Комунікати. 12·10, 15·10, 16·50, 17·10 Музика з грам. плит. 16·10 Загадки і шаради. 16·15 Полювання на крокодилі і жирафи. 16·30 Радіохроніка. 17·35 Відчит. 18·00 Пополудневий конперт. 19·00 Всячина. 19·20 „Голос робітника". 19·40 Різьничі відомости. 19·55, 20·10 Комунікати. 20.15 Легка музика. 20·45 Гумореска. 21·15 Львівські комунікати. 21·20 Продовження конверту. 22·00 Фейлетон 22·15 Комунікати. 22·30 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Зїзд Інституток у Перемишлі 14. жовтня ц. р. хочемо всі, що покінчили матуру в 1911 р. зїхатися до Інституту. Пишіть у цій справі: **Ніна Селезінкова, Радехів, Софія Попелівна і Михайлина Стефановичева, Хирів.** 357

У Коедукаційній Гімназії ім. Осипа Маковея У. П. Т. „Рідна Школа" в Яворові вписи і зголошення до вступних іспитів до кл. I—VII. приматимуться в днях 29 і 31. серпня. Вступні іспити відбудуться в днях 31. серпня, 1. і 2. вересня ц. р. — **Старшинна Кружка.** 342 2—2

До фахово- доповняючої школи „Р.Ш." у Львові, пл. св. Юра ч. 5., приймаються дівчат, що покінчили 14 рік життя і найменше 4 кл. всенародньої школи. Наука тревае 3 роки. Учениці, що мають скінчену 7-му клясу нар. школи, або кілька клас середньої школи, можуть записатися до II. клиси фахової школи і по двох роках здавати вищий іспит. Школа дае ті самі права, що державні школи. Наука відбувається пополудні. Рано практикують учениці в робітних кравецьких, модистрських, трикотарських і т. п., залежно від хисту та вільних місць у робітнях. Учениці вчаться фахових предметів: шиття і крою білля та суконь, книговодства, домашнього господарства, кооперації і т. д. Вписи відбуваються щодня від 10—12 рано і від 4—6 год. попол. у шкільній домівці. — Початок науки 3. вересня.

Вписи на грацькому університеті. Організація українських студентів „Україна" у Граці подає до відома, що вписи на грацькому університеті, зимовий семестер 1931/32, відбуваються від 1—28. жовтня, на техніці від 1—15. жовтня. На всі факультети приймають без перешкод. На техніці, в гімназії, потреба здавати начеркову геометрію і рисунки. Оплата на перший семестер, за звільненням, виносить на медецині 15 дол., на других факультетах, як: філософії з фармацією, праві і державознанстві від 7—10 дол., відтак менше. На техніці оплата за семестер виносить 7—8 дол. До звільнення потрібно свід. убожества а на техніці ще свід. національної приналежности (Volkszugehörigkeitszeugnis). Життя студ. мінімум — виносить від 15—20 дол. Документи потрібні до вписів а саме: свід. зрілости, метрику і свід. приналежности, без жадного подання, проситься слати на адресу: Ukrain. Stud Verein „Ukraina", Graz, Universität, Österreich. На подагодження вписів потреба конче долучити 2 дол. — **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старовинні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВАГІРЦІСПРУНГА. Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 360 1—3

БУДИВЕЛЬНІ ПАРЦЕЛІ в столітнім парку і овочевих городах, у підгірі 5 хвилин пішки від центру міста, в окруженні кільканадцяти морґів сусідних городів, при знаменито уряджених вулицях — можна купити. Система будівкова і вілева. — Відомість і необовязуючі оглядини під: Ян Роман, 50 Пекарська, Львів. 135 5—?

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 22—?

ДО ВИНАЙМУ дві комнати з кухнею повний комфорт, високий партер, місячний чинш. Відомість у власника, Львів, Ринерська 18. Тел. 61-65. 330 2-3

1.000 Спільника з тисяч дол. готівки (повищо бодай половина) вкладу до дуже доходного підприемства РАДІОВОЇ ҐУРТІВНІ у Львові шукає радіоспеціяліст, (студії німецьких: політехніки, Techn. Hochschule, — та Висок. Торгов. Школи), українець (кавалер), обзнайомлений якнайкраще з радіоконюнктурою Польщі. — Автор наукової книжки, укр. радіоброшур, що на днях появляться, — фахових статтей у найповаж. радіожурналах Польщі. Крім цього з півтора-річною торгов. практикою в одній ф-мі в Німенчині. — Дохід із підприемства великий, бо його засадою: великий оборот. Супроти величезної енергії радіостацій зможуть тепер слухати радія села з найглибшої провінції найдешевшим приймачем (детектором). Комплетна установка 27·— зол. Іде радіосезон, якого ще досі не було. Отже оборот більш як певний. — Негайні зголошення під „Радіогуртівня" до „Діла". 354

КІМНАТУ винайму або прийму пансіонерку на станцію. — Зелена 29/II. двері 5. від 3—5. 359

УЧИТЕЛЬКА з довшою практикою глядає цілорічної посади на провінції з обсягу 7-клис. нар. школи, або нижчих клас гуман гімн. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Учителька-32". 250 8—8

УЧЕНИКІВ (ученці) прийму на станцію. Добірний харч, опіка, фортепян. Кордасевичева, Чарнецького ч. 26. 299 4—5

УЧЕНИКА прийму на станцію. Кордасевич, Мурарська 48. 317 3—3

ФОРТЕПЯН „Schweighofera". Хрестовий, короткий. Оказія. Справжній купець дістане дуже корисно. Вижіна та купно независимі. Skleniarski, Коперника 26. 339 2—3

ДИПЛЬОМОВАНИЙ абсольвент державної педагогії шукає лекцій в обсягу 7 кл. нар. школи або нижчих клас гімназій. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Абсольвент". 347 2—3

ГЛУХОТА видічима. Винахід Евфонія демонстрований спеціялістам. Усуває притуплений слух, шум, вигік з ух. Численні подяки. Домагайтеся безплатної повчаючої брошури. Адрес: Евфонія, Лішки к. Кракова. 356 1—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ЛІКАР

Д-р О. Прийма

Львів, Гетьманська 22.

(побіч Театру)

ПОВЕРНУВ і орд. 8—10 і 3—5.

РЕНТҐЕНОЛЬОҐ

Д-р ЛЮДВИКА ЛЯНДЕС-ЛЯЙНЕРОВА

у Львові, вул. Лозінського ч. 9.

352 1—4 **ПОВЕРНУЛА.**

До 1. річн. кооп. школи купецького приготування з прав. приклад. **На 1. річн. торговельний курс. На 5 міс. торговельні курси разом зі стенографією та на курси стенографії і писання на машинах**

вписи приймає і дає інформації

Наукове Заведення З. Ольшевського

Куркова 38. Тел. 31—14

від 25. серпня від 9—12 і 4—6.

За діти урядовців і службовників державних та самоврядних у школі зворот оплати в повній висоті, залізничі та трамваєві знижки. Незаможні користають з підручників шкільної бібліотеки 320 3—3

НОТИ нові та уживані поручає

П. Брандлєр, Баторія 26.

Продаж. — Купно. — Вимінка

У дні 29. серпня 1931 відчинено у Львові, пл. Марійська 5 (Марійська Галерія) телефон 56—65

фабричний склад фортепянів і піяніно

Й. Кернтопф і Син

Акц. Спілка у Варшаві.

Піяніна і фортепяни фабрики Й. КЕРНТОПФ і СИН, Акц. Сп. одержали найвищі признання фахових і музичних кол і вістали відзначені на світових виставах найвищими нагородами. В 1929 р. фабрика Й. КЕРНТОПФ і СИН одержала на Д. К. В. у Познані **Почесний Дипльом і Велику Золоту Медалю,** а в 1930 р. на Північних Торгах у Вільні найвище відзначення **„Grand Prix"**. Просимо відвідати фабричний склад. Склад відчинений увесь день. 351

Найдешевші книжки!

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·80 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВҐЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотик — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 196 (12.852). Львів, четвер 3. вересня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 145.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

НЕЩАСТЯ ніхто передбачити не може, але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Жіночі плащі з лошаків (коні), **Готові спод**и на мужеські футра по найнижчих цінах та на догідних умовах поручає Одинока українська торгівля ФУТЕР „ХРОМ" Промислово-Торговельна Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська ч. 20. 324 2—5 Телефон 71—83

Після вбивства посла Голувка.

Дальші голоси польської преси.

Буквально ціла без виїмку польська преса дальше займається фактом убивства посла Голувка, як найважнішою подією політичного дня. Можливо, що це зацікавлення польською пресою тим більше, що пок. Голувко сам був журналістом і був широко відомий у польському журналістичному світі. В усякому разі ця тема покищо переважає у польській пресі над усім іншим: навіть телеграми з Женеви й усі інші звістки закордонного та внутрішнього політичного характеру опинилися на дальших місцях.

СТИЛЬ „КУРЄРКА".

Так, як ми це вже зазначували вчора і як каже про це комунікат Екзекутиви УНДОбєднання та Президії УПР, загал польської преси сприймає концепцію, що справниками вбивства є члени УВО. Очевидно, що найдальше йде по цій лінії ославлений краківський „Курєрок", який теж одночасно відразу брутально й нікчемно накидається на всіх українців та цілий український політичний провід. Вже у самому наголовку до першої статті на цю тему (число з 1. ц. м.), „Курєрок" доніс про вбивство посла Голувка, як про „нове кріваве діло гайдамаччини". Посол Голувко згинув — мовляв — скрито, вбитий

„невисліджеными досі справниками, які *„безсумнівно* (?! — Ред.) *рекрутуються зпосеред українських терористів*". (Підкреслення наше прим. Ред.).

Ствердивши аподиктично цю „безсумнівність", „Курєрок" будує на ній, як на скелі, поширюючи теж цю „безсумнівну" вину вбивства Т. Голувка на всіх українців, лаяних усіми епітетами з багатого словника „Курєрка". Ось кілька прикладів того стилю:

„Жах і розміри трагедії побільшує ще факт, (?! — Ред.), що оце з рук розшалілої гайдамаччини впала людина, яка"... і т. д.

„Нікому не вистане відпокування офіціяльних репрезентантів української політики від звязку з терористичною діяльністю. Бо коли б ці політики справді хотіли побарювати діяльність УВО і тим подібних організацій, то вже по перших замахах і перших злочинах зуміли би зорганізувати контракцію, яка доказала би всім ясно і недвозначно, що український нарід злочинців осуджує і бажає, щоби їх кріваві лапи не мали в своїх руках („лапи в руках" — що за стиль! — Прим. складача) ні одної нитки руської політики. Тимчасом нічого подібного досі не сталося... Отже, коли би нині по жахливім злочині, доконанім на особі великого приятеля українського народу, появилися знову голословні декларації і голословні заяви, то ліпсно ніхто їх поважно не візьме і взяти не може, а зате кожний освідомить собі факт, що це не перший раз в історії Польщі гайдамацький ніж цілив в груди тих, яких серце бє гаряче для ідеї національної співпраці і співжиття"...

Цікаво, як то „Курєрок" уявляє собі „контракцію" українського політ. проводу, коли його офіціяльні заяви є згори признані як „голословні" і „недостаточні"!

ВАРШАВСЬКА ПРЕСА.

З варшавських газет найближче до тону краківського „Курєрка" достроївся, здається, санаційно-консервативний „*Дзєнь Польскі*" який передбачує, що вбивство пок. Голувка може мати дуже глибокий вплив на розвиток національних відносин у Сх. Галичині (в ориг. „Малопольщі" — прим. Ред.), тим більше, що українські злочинці жертвою своїх злочинних інстинктів вибрали одиницю, яка цілою душею і серцем працювала над створенням мирного польсько-руського співжиття.

Зовсім отверто відгрожується також санаційний *„Курєр Польскі"*, який пишучи про вбивство Голувка, ні сіло ні пало, заплутав туди й українську політику, лаючи її „божевільною".

„Польське громадянство мусить зайняти супроти жахливого вбивства одного з найактивніших і в польсько-руській уголі заслужених політиків — ясне, поважне і рішуче становище".

ЕНДЕЦЬКА І СОЦІЯЛІСТИЧНА ПРЕСА.

Коли брукова, санаційна і напів-санаційна преса прийняла відразу тезу, що вбивство Голувка доконала УВО, то ендецька преса займає на загал покищо становище вичікуюче. І так напр. у другому числі після вбивства (з дня 2. ц. м.) львівський „Курєр Львовскі" не згадує про УВО та взагалі українців, як справників вбивства, ані словом. Зате товстим друком подає замітку „Слідство на мертвій точці". Ця обережність львівського органу польської ендеції стоїть мабуть у звязку з тими якимись його інфомаціями, які казали йому помістити недавно дуже таємничу (негайно зреферовану в „Ділі") замітку про здогадних справників нападу на почту у Бориславі: вони — можна було з тої замітки зміркувати — з УВО буцім то нічого спільного не мають. Ендецький *„Курєр Варшавскі"* висловлює лише жаль за втратою Тадея Голувка, як визначного політика з різними особистими прикметами, — але про політичний підклад убивства теж нічого не каже.

На іншому становищі стоїть соціялістична преса „Дзєнник Людови" вповні, що

все вказує на те, що вбивства доконали українські елементи, які дорогою саботажу і терору ведуть на нашому терені визвольницьку боротьбу.

Після характеристики політичного обличя пок. Голувка, як типічного представника хаосу і суперечностей санаційної національної політики у теорії і практиці, „Дз. Л." осуджує усі акти терору, як засобу політичної боротьби, і перестерігає польське громадянство перед „реваншовими" тенденціями. (Точніше зреферували ми той уступ у вчорашньому числі).

АТАКА НА МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО.

„Вєк Нови" з 2. ц. м. приносить обширну вступну статтю Ю. п. „Після злочину". Автор вважає убивство посла Голувка „одним із найнікчемніших, які знає історія народів". Говорячи про консеквенції вбивства, автор завдає питання, „чи випадково дорога, яку вибрав пок. Голувко, не була помилкова", — і відповідає на нього „категорично негативно". Польське громадянство, мовляв,

„не дасть вивести себе з рівноваги ані збіхнути з дороги, яку буде вважати вказаною і корисною не лише для Польщі, як держави, але й для усіх її громадян без ріжниці національности і віроісповідання".

Щодо українського громадянства, то автор не бачить у ньому „проявів протверезіння" та хотів би побачити „мужеський крок, що протиставить ся злочинним інстинктам найдократії".

Після того, зовсім несподівано, автор накидається на митрополита Шептицького, при тому робить це у досить непристойній формі з ріжними неповажними і непристойними натяками й зворотами („святоюрський смітник" і т. п.). Конкретно закидає автор митрополитові, що він „і його оточення" „мовчить і мовчать як скамянілі" та не осуджують, як слід, актів терору і не висловлюють співчуття його жертвам. Ця атака тим дивніша, що трудно чейже припускати, щоби редакції того щоденника був незнаний пастирський лист цілого українського греко-католицького епископату на чолі з митроп. Шептицьким, присвячений спеціяльно якнайрішучішому осудові актів терору.

Конґрес національних меншин.

Перший день нарад.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 29. серпня 1931.

Конґрес національних меншин розпочався сьогодні передполуднем у салі „Центральній" — тій самій, що мин. року. Головує п. Вільфан, в президії засідає між ін. посол Пеленський, котрий заступає відсутного п. д-ра Дмитра Левицького.

На салі — майже самі з раніших конґресів знайомі делеґати й журналісти. Як звичайно, так і цього року видно серед публики директора меншинної секції Союза Народів, п. Азкарате; він прислухується якийсь час промовам — здебільшого в німецькій мові, якої він не знає, — а потім дискретно забирається до дому: символічний жест „цікавости" меншинної секції для меншинних конґресів, на яких секція ця мало популярна, таким чином завершений...

Відкриває конґрес п. *Вільфан* довшою промовою. Він констатує, що оцей, 7-ий з черги, меншинний конґрес радитиме в пору виїмково важку — кріза в цілій Европі, в світі цілому. Серед загальної крізи положення меншин невідрадне. Єдиний нарід, якого становище за минулий рік покращало, — каталонці. Промовець витає каталонців з їх свободою та дякує їм, що вони і далі залишаються діяльними учасниками меншинної організації. Організація ця спромоглася в останньому часі на капітальне видання, присвячене національним меншинам: він представляє збірник велику, майже 600 сторін, книгу в німецькій мові, де також українським меншинам присвячене відповідне місце. З жалем стверджує голова відсутність двох старих членів президії, д-ра *Дмитра Левицького* і Моцкіна (жид) та заявляє, що вийшле їм іменем конґресу привітні телеґрами.

З черги п. Маспонс-і-Англясоль, голова каталонської делеґації, привитав конґрес на спеціяльне поручення президента каталонської генераліції п. *Мації*. В довшій промові каталонський представник зазначив, що каталонці і далі будуть співробітничати з меншинною організацією, яка віддала великі моральні прислуги справі каталонського визволення. Слід зазначити, що всі колишні і теперішні каталонські учасники меншинних конґресів грають тепер чільні ролі в каталонській державі і в еспанському парляменті.

На пополудневому засіданні конґрес приступає до мериторичної дебати над „Положенням европейських національностей", після промов чеського мадяра й естонського німця прийшла до голосу п. Мілана *Рудницька*.

Привитана оплесками зібраних, українська представниця в довшій, добре підготованій промові, числами й фактами схарактеризувала систему польського володіння на наших землях. Спинившись на факті невиконання прийнятого міжнароднього зобовязання щодо автономії для Східної Галичини, п. Рудницька зобразила часи

„пацифікації" з мин. року тай стан теперішнього польського режиму на українських землях.

Промову п. Рудницької раз-у-раз переривали гарячі оплески зібраних, а кількакратні переривання з боку президента Вільфана, котрий силкувався затіснити промову бесідниці до кількох загальних уваг, — тільки підкреслили драматичну напруженість виступу української посолки. Коли вона, закінчивши промову зазивом до Союза Народів в його ролі оборонця меншости, зійшла з трибуни, більша половина зібраних делегатів усяких національностей підійшла і поспішила до п. Рудницької, щоби її привітати з її виступом.

Після п. Рудницької промовляли представники Каталюнії, австрійських словніців, польських росіян (п. Пімонов), німецьких литовців. На тому засідання перервано до завтрішнього дня.

—o—

На радянському побоєвищі.

Берлін, серпень 1931.

I.

Один із берлінських українців отримав недавно з Радянської України довшого листа, з якого виймаємо деякі подробиці про положення на селі.

...„Тай лист з 3-го червня я одержав, за що щиро дякую. Ти просиш, щоби Тобі описати, як ми тепер живем.

Можемо сказати, що до 1928-го року ще якнебудь жилося, а тепер, щоб Ти знав, горе і біда! Грошi на продналог три рази на рік давай, тай давай, на будівку давай, на трактори давай, і що в в хазяйстві, то все давай: наприклад молоко, мясо, клоччя, свині, кури, вівці, яйця, хліб; а не дасн, самі насильно заберуть, з хатів вигонять, поле забирають, в тюрму сажають. У мого знакомого, то хату і поле забрали й самого аж у Сибір вислали так, що хоч пропади. Життя нема".

„Що року становиться все хуже, і хуже. Ходить нема в чім, страшна дорожнеча, матерії ніде не достанеш, чоботи 200 рублів, черевики 70 руб., штани 100 руб., сорочка 25 руб., хустинка 10 руб., спідниця 50 руб., буханка хліба 5 руб., а чорний 4 руб., корова 500 руб., кінь 300 руб. Люди ходять голі й голодні. Мій знайомий зарізав лоша, то ще й штраф 25 руб. заплатив".

„Мила й газу теж нема, ми скалками світим. І паперя та конвертів теж трудно достати! От така наша жизнь!"

„Землі хати та города, ніхто не хоче купляти, бо нема защо, а більше грошi ніде взяти. І на цім думаю закінчить"...

II.

В „Комсомольці України" за 21-е серпня ц. р. містять В. Бавман, Н. Бричко і Т. Карелін ось який допис, що дає добру ілюстрацію до недавніх заяв Скрипника й Калініна про величезні поступи на полі народнього шкільництва на Україні:

„До трудшкіл Київщини цього року мають прийти близько 10.000 нових учнів. Разом по трудшколах учитимуть 80.000 дітей.

„Треба відремонтувати 87 шкіл. *Готовіж до прийому учнів тільки 15 шкіл.* (Підкреслення дописувачів). Проте, Наросвіта вважає, що внутрішній ремонт можна буде провадити вже в процесі навчання.

„На сьогодні школи забезпечено паливом тільки на 20 відс. Громадські організації, зокрема профспілки та кооперація здійснюють політику „невтручання" в шкільні справи. *З 80.000 взуттям буде забезпечено тільки 15.000 дітей.* 94-а школа має лісоматеріялу для ремонту, але завідувач зволікає ремонт. У Ленінському містечку 62-у школу розвалено; педагоги кинули її зовсім.

„За матеріялами Наросвіти з педперсоналом усе гаразд. Проте виявлено, що тепер у Жовтневому районі є 25 шкіл, що не мають завідувачів.

„Педагогів у Києві є більше, як треба. Цього року починають працювати 200 нових педагогів, що мають спеціяльну освіту. Але їх ще не розставлено на місця. *1931-32 навч. року на Київщині буде зайвих 180 учителів.* Проте, не зважаючи на неодноразові нагадування, Наркомосвіта чомусь не розподіляє їх по інших районах України, де бракує педперсоналу.

„Партійно-комсомольський прошарок серед учительства незвичайно низький. З 1932 учителів київських шкіл є тільки 44 комуністи та 75 комсомольців, *що становить 2.5 відс. із загального числа.* Прошарок комуністів від року до року меншає, бо партійні організації часто забирають педагогів-комуністів на іншу роботу.

„Стан з підручниками незадовільний. На сьогодні Книгоцентр ДВОУ видав для шкіл 18 назов підручників замість 80 замовлених. Дитячі будинки лишились зовсім без підручників.

„Підручники для російських шкіл, замість одержати їх в РСФСР, друковано в Києві. Отже, через переобтяженість друкарень, українських підручників довелося випустити набагато менше, як треба було.

„За постановою Наросвіти, найбільшу в Києві 79-ту школу українізовано, проте, підручники для неї надіслано російські.

„У випуску книжок панує хаос. Підручники видають на сотні тисяч карбованців, а за кілька місяців вони старіють змістом, відстають од життя. *За самий тільки 1929-ий рік, з центральної книжкової бази вивезено 16 підвод підручників, як макулятуру.* 1931 видано приміром книжку Фектистова з російської мови в 10.000 примірниках. Проте, заявок од шкіл на неї не надійшло, і вони лежать, як омертвлений матеріял.

„За ухвалою міському комсомолу в 15. до 20. серпня оголошено декаду штурму готування до навчального року в місті. До всіх шкіл буде придiлено бригади „легкої кінноти", що стежитимуть за перебігом ремонту... Всі заходи дуже важливі, проте, вони спізнилися не менше, ніж на 2 місяці. Отже виходить: „На полювання йти — собак годувати". „Молодий Пролетар" займає „центральну позицію". „Мол. Пролетар" мусів сигналізувати глибокий прорив у готуванні до навчального року, проте, ніяк жадної підборки про це до цього часу не дав".

Справді поступ на кожному кроці!

З. К.

На випадок простуди, катару, запалення гортани, при первових болях і ломоті в костях треба здобути про шодення правильне використання і в той час уживати пів шклянки природної гірної води **„Franciszka Józefa"**. Дістатися в аптиках і дрогеріях.

Повінь у Китаю.

Звіт команди жандармерії в Ганькав щодо шкід наслідком повені зазначує, що знищених є 163,000 будинків і 782,000 людей, значить, половина населення осталася без даху над головою. Число осіб, що згинули наслідком повені, подають на 150 тисяч, а втікачів на пів мільона. Більша частина провінції Кіян-су, в якій находяться найбільші плянтації бавовни, опинилися під водою. По урядовим обчисленням залята поверхня доходить до 3.600 кв. миль.

Такої величезної повені Китай не переживав від 500 літ. Анґлійська преса зазначує, що катастрофа є далеко грізніша ніж подають китайські офіціяльні круги, які свідомо її применшують, шоб облекшити свої обовязки супроти краю. Під теперішню пору 25 мілiонів китайського населення терпить голод.

—o—

Православні парохії на Лемківщині.

Як повідомляє варшавське „Слово", орган православної пропаґанди на західно-українських землях, у Галичині є тепер 24 православні парохії, з того 7 у східній, 17 у західній частині краю. У Східній Галичині є православні парохії: 1) у Львові, 2) Коломиї, 3) Долішному Кутi (Мечищів пов. Бережани), 4) Яблінці Вижній пов. Турка, 5) Корчині пов. Сокаль, 6) Городжеві пов. Рава Руська і 7) Перемишлі. В Західній Галичині, на Лемківщині є православні парохії в таких місцевостях: 8) Липовець і Черемха, 9) Тилява і Терстяна, 10) Мшана, Ропянка, Смеречне, Вильшня, 11) Гирове, 12) Поляни, Тихівське, 13) Дошниця, Яворн, Котані, 14) Святкова Велика, Святкова Мала, Свіржова Руська, 15) Бортне, Бодаки

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. ВЕРЕСНЯ 1931.

О. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК. 3)

Становище християнської фільософії.

Релігія випливає з людської природи. На основні релігійні поняття наводить нормально розвинену людину сама природа. А християнська релігія тільки доповнює природну релігію. **„Anima humana naturaliter christiana"** — „людська душа по природі християнська" (Тертуліян).

Отже християнська релігія не могла би встоятися в душі тої людини, яка своїм розумом відкидала би природні людські інтуїції (як пр. пізнання зовнішнього світу, поняття причини й наслідку, моральний змисл).

Ось тому християнська релігія на віки мусітиме придержуватися природного становища в пізнанні. Отже й християнська фільософія на віки мусітиме придержуватися того самого природного становища, бо інакше підміновувала би грунт, на якому стоїть християнська теольогія.

Бачимо, що християнська теольогія й християнська фільософія сходяться на „невтральному" грунті — на грунті природних людських даних. Тому й можуть не завдати собі взаїмно насильства: ні теольогія не є в ярмі фільософії, ні фільософія в ярмі теольогії.

А з того кожний може переконатися, що християнська фільософія має таке саме широке поле свободи, як кожна інша фільософія, наскільки не хоче попадати в суперечність з людською природою. Ми вже сказали, що властиво нема християнської фільософії, а є тільки фільософія людського розуму.

*

Це і є вічний заповіт для християнських фільософів, що вони — як **conditio. sine qua non** — мають придержуватися природного становища в пізнанні. Ні субєктивізм, ні сензуалізм, ні позитивізм, ні скептицизм, ніколи не зможуть стати християнською фільософією. Християнський фільософ повинен розчитуватися в природних даних людської природи, відріжнювати їх, плекати й вишукувати льогічні концепції для їх зрозуміння тай оправдання. Його аргументи повинні бути якнайбільше всесторонні, бо ті, які відступили від природного становища в пізнанні й попали в суперечність із природою, зробили це власне в наслідок своєї односторонньої аргументації — всі без виїмку. Природа дуже дивно скомплікована: у ній виступають ріжнородні чинники, які бувають дуже дивно — неймовірно — сполучені зі собою. От хоч би згадати матеріяльний і духовий елемент у людській природі тай взагалі в органічному світі; ділання людської „природи" й ділання свобідного людського „я", **ordo realis і ordo logicus**... Нетерпеливі, односторонні фільософи навпростець шукають „єдности" в природі, тай одні признають тільки матерію, другі тільки духа, треті тільки „природу", четверті тільки „я", пяті не добачують ріжниці між **ordo logicus і ordo realis**... Подібно стоїть справа у всіх інших фільософічних проблемах.

В схоластичній фільософії саме те найцінніше, **aere perennius**, що торкається природних даних людської природи. Природні інтуїції в схоластиків у святій пошані: вони їх приймають, плекають і, як уміють, виправдують. Тай треба признати, що схоластики старалися подавати всесторонню аргументацію для своїх тез, висуваючи раціі **contra й pro.**

Одначе поврн ті свої добрі прикмети схоластика має й слабі прикмети. Всі вони мають своє джерело в тому, що схоластики були більше наївні духово — особливо під оглядом усесторонности — менше розвинені, як ми нині. В деяких субтельніших проблемах схоластики ще не відріжняли в пізнанні того, що людське, від того, що річеве. Людське радо абсолютизували. Напр. правило, що правий бік у людей почесніший, на думку Томи з Аквіну обовязуюче також в природі, для Бога. Томуто схоластики часто подають, замість пояснення річи, пояснення слова, властиво звичайного, між людьми поширеного, поняття про річ, у тій добрій вірі, що такі поширені, звичайні поняття, хоч вони витворені рефлексією, є так само непомильними, як і природні інтуїції. Коли є науковий термін, коли є дефініція, то — на думку схоластиків — річ уже остаточно пояснена. Сотні квестій, які собі схоластики залюбки ставили, для нас уже не мають того значіння; вони нас умучують, розбивають нашу схильність до подрібнішої синтези чи аналізи проблеми. Ми нині хочемо менше знати, але основніше, повніше.

А найбільше ріжнить нас від схоластиків те, що вони мали тільки дуже скупі й здебільша фальшиві (неточні, поверховні) відомости про природу. Тут схоластики супроти нас — діти.

Колиж пригадаємо собі, що метафізика може бути тим глибшою, чим глибшим є знання природи, то зрозуміємо, що нинішній християнський фільософ, якщо він є дійсно творчим умом, а не тільки шкільним „фільософом", уже не може вдоволятися досягненнями схоластичної фільософії. Думаю, що якби Тома з Аквіну нині жив, то певно вже не був би „томістом" (аристотеліком).

Не схоластику боронити, але боронити правду людської природи — ось це завдання нинішніх і майбутніх християнських фільософів.

(Докінчення буде.)

Перегонина, 16) Воловець, 17) Чорне, Незнаєва, Лина, Довге, 18) Граб, Вишевадка, Жидівське, 19) Радоцина, 20) Ізби, Білична, Баниця, 21) Снітниця, Перунка, Чирна, 22) Фльоринка, Камінна, Вафка, Яшкова, Білцарева, 23) Королева Руська, Богуша і 24) Милик, Андріївка.

Священики находяться в кожній першій із вичислених місцевостей крім Перемишля. Всі парохії мають 35 новозбудованих церков.

З наших суспільних болячок.

Хочу порушити величезні жертви, які несуть нині батьки у вихованні своїх дітей, цього нарибку для народу. Ті жертви є тим болючіші, чим більші є ненормальні відносини під господарським оглядом. Пересічна платня за удержання ученика на станції чи в бурсі була ціна 1 сотнаря пшениці. Нині інститути і бурси жадають 90 зол., а сотнар пшениці представляє вартість 18 зол., значить на удержання ученика потреба 5 сотнарів пшениці. Недавно був я на торговиці в Теребовлі і придивлявся торговлі рогатою худобою та безрогами. За 10 ам. долярів дістанете молоду, молочну корову. А що з причини обезцінення збіжа принялося, що за удержання на стації ученика жадають 10 ам. долярів, значить 10 коров або 50 сотн. пшениці на рік, а до того около 8 сотнарів пшениці, або до 2 корови за шкільну оплату, зо три корові на книжки, білизну та убрання, значить: удержання й едукація ученика коштує батька річно (10 міс.) пересічно около 73 сотн. пшениці, або около 15 коров (по 10 дол.).

І так через 10 місяців одного року, а кілько таких років іде по собі, заки ученик здасть матуру? А кілько тих зломаних по кількалітній едукації? Ішли моргн, корови, безроги, десятки сотнарів збіжа і т. п. продуктів, і сини не скінчив. Того „зїв" садизм звиродненого осібняка, того зоольогічний шовінізм, того дидактично-методичні недомагання. І наші діти знищивши нас і себе, сіли та або вітрогонять, або перець продають, заробляючи 1 зол. денно!

Це один бік боляка, а другий: Принялося, що при усталюванні ціни за станцію дивляться на ціну, усталену бурсою, або інститутом. І диво! 10 амер. дол. платив я за сина (тепер за 3!) у Львові в р. 1925, коли 1 сотн. пшениці коштував 45—50 зол., а 1 кг. мяса 2.60, і тепер так жадають, коли 1 сотн. пшениці коштує 18 зол., а 1 кг. мяса 1—1.50 зол. Гей, рахівники з бурс і інститутів, чому не берете під увагу, що головні і підставові середники виживлення: хліб, мясо, ярина і товщ спали і нижче половини і до третини часом доходять, а ви стоїте при своїм з 1925 р., з часів „радосней творчосці"!?

Миж переживаємо тепер часи „сумного плачу" і тому треба й до того пристосуватися при всяких рахунках. На вас, рахівники бурс і інститутів, дивляться всякі „станційники" котрі при помочі нашої нужди та голоду й холоду наших дітей хочуть поправити собі долю, нашою і наших дітей нуждою хочуть свою нужду із своєї хати гнати, або дещо на нас „шкурати"! Раз у шкільній дирекції подали мені адресу „ліпшої" станції. Приходжу там, голова дому хорий, із жінки ствір, дітей начислив пів тузина, від пів до 12 літніх, а господиня дому каже до мене: „Я того ніколи не тримала, але тепер коло нас біда і я мушу тим поправити собі долю"... Мною не поправила, але ким іншим, зате „поправив" я долю чию іншу. Дав двох синів до бурси, платив по 10 ам. долярів, т. є. 20 ам. долярів за двох, собі на життя для четверо осіб дома лишив 10 ам. дол. (Я учитель, отже пенсійний на 30 ам. дол. в місяць), а в бурсі на 30 бурсаків було 5 даром, 6 за половину плати, а 5 по 7—8 ам. дол. — значить: ті, котрі платили, платили і за тих, котрі не платили і мало платили. Коло бурси „крутилося" тілько а тілько осіб і всі виглядали гарно, були „пулькат!" й лузаті" а бурсаки голодом заморені, пісного хліба жадні, книжки продавали щоби хліба купити. Провіривши той стан, я своїх синів по двох місяцях відобрав, а другі мучилися на тих наших „гаразда х"!

Гей, Ви, у котрих це в руках, та годите рахунок із честю та совістю — ради пошани всіх святощів змилосердіться над батьками і їх дітьми. Що батьки терплять, так це за кару, що батьками стали, але за що терплять їх діти, а молодь — це підстава народу!

Батько.

З орган'заційного руху.

Дня 24. серпня ц. р. відбувся в **Комарні Повітовий Народній Зїзд,** в якому взяло участь 134 делегатів селянства, міщанства і студентства. Наради відкрив голова Повітового Народнього Комітету д-р О. Пеленський, після чого здали звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації посли д-р Ст. Біляк і Гринь Тершаковець. Опісля розвинулася широка дискусія, головно на тему балачок про українсько-польську „угоду", а крім того порушувано ріжні інші болючі справи, як боротьбу з переходом на чужий обряд, справу загальної переписі, справу шикануваиня наших робітників мулярів, справу агітації сельробів проти Маслосоюза та районової молочарні в Комарні і т. п. Справу перевиборів Пов. Нар. Комітету відложено з недостачі часу на інший день. Вкінці ухвалено такі резолюції:

1) Виборці суд. комарнянської округи висказують повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації, зокрема послам тої округи, д-рові Ст. Білякові і Гр. Тершаківцеві. 2) Виборці судової комарнянської округи ставлять домагання до обох клюбів Української Парляментарної Репрезентаї, УНДО і Радикальної Партії, щоб обединялися в один клюб з уваги на тяжке положення українського народу та на вагу моменту, який переживає український нарід, зокрема УНДО, Радикальну Партію і Українську Соц. Партію до заснування Міжпартійної Ради.

ЖАДАЙТЕ французьких паперів ДО КУРЕННЯ. JOB
240 4—10

Жахливе вбивство.

Невинний селянин гине з руки „стшельца"-убийник ходить на волі...

Знаний є читачам „Діла" грабіжницький напад на почтовий амбулянс під Бірчою дня 31. липня ц. р. Також методи й засоби, якими послуговувалась перемиська поліція у своїх доходженнях, пошукуючи за виновниками нападу, та симптоматичне становище польської преси в тій справі є всім знане. Та, на жаль, майже без відгомону перейшла неймовірна, жахлива подія, жертвою якої впав з руки „стшельца" молодий 20-літній парібок Іван Гут з Брилинець. Сталося це в часі облави, якою в дні 7. серпня ц. р. перемиська поліція при допомозі „Стшельца" йшла ловити невідомих виновників, добачуючи їх вже згори і без найменшого доказу в членах УВО.

Широкою лавою посувалась тоді поліція вперед. На полі Івана Гута, рільника в Брилинцях, спав собі в тім часі преспокійним сном його син Дмитро Гут, випрягши татового коня на власне стернище і конюшину „під лазами". З того сну збудило його нагло копання ногами і якісь крики. Отворивши очі, побачив молодий Дмитро біля себе якогось цивіля, що щось до нього кричав. Напівсонний Дмитро Гут, не підозріваючи нічого злого, повернувся знова до спання, та сталося щось несподіваного, страшного! До сплячого Дмитра Гута вистрілив „цивіль" з кріса і смертельно його зранив. Тяжко ранений зірвався Дмитро Гут на ноги, лишаючи на землі продірявлену кулею і закрівавлену блюзу, на якій він спав, та почав бігти до свого батька Івана Гута, який недалеко на полі „під лазами" пас худобу. В тій хвилі впав до втікаючого з руки того самого „цивіля" другий стріл, від якого Дмитро Гут покотився смертельно ранений на землю. Убивник, закинувши весело кріс на плечі, закликав цинічно Івана Гута, який в міжчасі надбіг, аби рятувати „пострілєного хлопа". Іван Гут наблизився до тяжко раненого, що кидався в передсмертних судорогах, і пізнав у нім свого сина Дмитра. І ще того самого дня около год. 10-тої увечір розпрощався український селянин Дмитро Гут, внаслідок одержаних ран, з тим світом! Убийником його є „стшелєц" Василь Ланік з Ржботич. Невинно вбитого крие сира земля, а вбивник ходить на волі!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. ВЕРЕСНЯ 1931.

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 2)

Міжнародня Кооперативна Школа в Швайцарії.

Пригадуємо собі слова д-ра Errі, президента Союзу Швайцарських Споживчих Кооператив і засновника Фрайдорфу:

„Ця кооперативна оселя має бути великою лябораторією, де будуть переводити досліди, як далеко можна кооперативні теорії здійснювати. Тут саме треба випробувати, наскільки люди можуть перенятися правдивою кооперативною ідеєю".

Кооперативну оселю Фрайдорф оснував Союз Швайц. Спож. Кооператив в роках 1919—20. Всі товари дістають мешканці Фрайдорфу через свою кооперативну крамницю, даючи їй пів міліона франків обороту річно. Велику увагу звертають тут на плекання ощадности у членів. З тою метою основано тут щадничу касу, до якої кожний член кооперативи мусить вкладати денно 10 сотиків. По кількох літах осягнула ця каса понад 100.000 фр. ощадности. Споживча крамниця має тут свої власні гроші, які з початком місяця продає своїм членам за ефективну швайцарську монету. З того така користь, що навіть найменший оборотовий гріш члена не лежить дурно в його кишені, а йде на спільні цілі і процентуєтьсп.

Стрічаємо мешканців Фрайдорфу. Усі витають нас, привітні, усміхнені. Пора вже вечірня, після 6-ої год. І часто бачимо господаря дому, як заходиться після звичайної фабричної чи бюрової праці коло свого малого господарства в городці, в курятнику або кріликарні. Кури, переважно жовті кармазини або білі легторки. Щорічно відбувається тут конкурс на найкращі і найбільше несливі кури. Кріликн переважно французькі барани. По стінах домів ген аж на дах пнуться великі кущі штучних рож, в яких тут, видно, всюди особливо любуються, а також шляхотний виноград з тяжкими, ще недозрілими гроznами, або овочеві деревця, притинані і ведені так штучно, що галузки в одній площині простелюються по цілій поверхні стіни. В той спосіб кожна галузка виставлена на сонце, а дереце зовсім не забирає місця в городі.

Підходимо до пропамятного каменя, акопаного на забавовій площі, перед кооперативним домом. На пірамідально стятих стінах читаємо напис:

„В тій оселі нехай вічно процвитає
Любов ближніх, мир і свобода"

IV.

Мешкаємо у двійку з директором К. у гостинних кімнатах Кооперативного Дому. Таких кімнат тут 25 на високім піддаші будинку. Два великі ліжка з нічними столиками, шафа, стіл, умивальник, зеркало, — оце чистенька, скромна обстанова нашого мешкання. Зрештою тут ми тільки спимо. Весь день від ранку до ночі ми заняті.

Кожний з нас дістав видруковану у трьох мовах докладну програму кожного дня у нашій школі. За весь час не було ніодного випадку, щоб ми в чімнебудь відступили, або хоч би на кілька хвилин спізнили визначений порядок дня. Швайцарська точність справді вправляла нас в полив Ми-ж мусіли підтягатися до неї. дарма, що мій старий товариш заєдно нарікав, що не призначено бодай одної години на пообідну дрімку. — Рано в 8-ій годині, свіжі та виспані збігаємо на долину їдальних саль на снідання.

— Добрийдень... Добрийдень... — повторяємо десятки разів на ріжних мовах, витаємося з десятками сусідів, знайомих з усіх частин Европи. Сидимо по вісім за одним столом. Ми з шістьома австрійськими німцями. Зразу сприятелювалися з ними. Самі молоді люди, буваші військові, деякі були в Галичині, на Великій Україні. Мимоволі приходять на думку аналогічні, хоч зовсім неподібні у своїх основах обставини, які кинули українську та австрійську молодь після війни на поле кооперативної праці. Побіч нас при дальших двох столах сидять шведи, яких назбиралося аж 12. З ними ми скоро відновили давну історичну дружбу. Веселий гамір панує завжди над нашими столами. Шведське „Скуль" (здоров) і „Гейс-вейс" перелітає між нами при кожній нагоді.

Чорна кава (з кооперативної палярні Союзу з маркою „кооп") і знамените швайцарське молоко стоять у великих дзбанках по столах. Особливі швайцарські крихкі рогалики, масло та конфітури, всього досхочу. Обслугує наш стіл симпатія цілої „Школи", гарна, мила швайцарка — Маріянна.

— Як спали? Чи смакує сніданння? — питає кожного з нас своїм лагідним голосом і кооператори в туже мить забувають, що майже кожний лишив дома жінку, та ще може й пару нащадків.

Точно в 9-ій годині ми сидимо вже у великій викладовій салі.

Назва „кооперативна школа" не зовсім відповідає поняттю школи в нашому розумінні. хі-

Ось коротка, а яка страшна картина!

Питаємо: яким правом Василь Ланік брав участь у поліційній облаві? Хто його до цього закликав, хто мав право і власть його до цеї функції стягати? Хто дав йому кріс у руки, хто та які дав йому інструкції дотично поведінки в часі цеї облави? Яким правом „стшельци" повняють функції поліційних органів чи пак їх побічників? Чи аж так далеко розтягаються управнення „Стшельца", що є органом рівнорядним і рівноправним з поліцією і має право вести поліційні доходження?

Проти вбивника Василя Ланіка вніс я до прокуратури при окр. суді в Перемишлі карне донесення, домагаючись потягнення до відповідальности також тих, що вбивника втягнули до поліційної стежі і вложили йому в руки кріс. Однак і цею дорогою питаю п. провуратора при окр. суді в Перемишлі та дотичну команду поліції: Чому вбивник Василь Ланік досі не приарештований? Мужика за найменшу провину пакують до слідчої вязниці, тримають нераз кілька місяців людей зовсім невинних у слідчій вязниці. Найменша бійка на селі потягає за собою арештування і слідчу вязницю — а вбивник невинного чоловіка, „стшелец" Василь Ланік, чомусь досі не арештований. Чи він понад правом? Чи інше є право для „польських стшельців", а інше для всіх громадян?

Вкінці: Чи державна влада буде почувати себе до обовязку покарати безпощадно вбивника, а незалежно від цього дати повну моральну і матеріяльну сатисфакцію родині невинної жертви.

Д-р Володимир Загайкевич,
адвокат і посол на сойм.

—o—

Вписи на Львівський Університет.

Кандидати, що мають намір вписатися на один з виділів львівського університету на рік 1931-32 мусять піддатися лікарським оглядинам. Оглядини ті для тих, яких прізвища починаються на А, Б, Ц, дня 1. вересня; Д, Е, Ф, — 2. вересня; Ґ, Г, І, Й — 3. вересня; К — 4. вересня; Л, М — 5. вересня; Н, О, П — 7. вересня; Р, С — 8. вересня, С — 9. вересня; Т, У, В — 10. вересня; И, З — 11. вересня. Зголошуватися до оглядин лікарських можуть кандидати лише того дня, який є для них призначений. Зголошуватися пізніше не можна. Перед оглядинами треба виповнити інформаційні листки, виконані в кількох колірах, залежно від виділу. Можна їх дістати в університетській трафіці за 3.30 зол.

Подання вносити від 1.—12. вересня. На лікарському виділі кандидатів у днях 12—15. вересня візвуть особисто зголоситися у декана вичілу. Порядок зголошень до декана буде поданий дня 12. вересня на таблиці оголошень деканату. На гуманістичнім та математично-природничім виділі можуть візвати кандидатів зголоситися особисто в декана. Спис принятих на всіх виділах, за виїмком фармацевтичного, буде поданий дня 15. вересня п. р.

На фармацевтичний відділ при лікарському виділі вносити подання в днях 1—12. вересня. В днях 12—20. вересня кандидати мусять явитися особисто в декана в порядку, який буде оголошений дня 12. вересня.

Про вислід будуть кандидати письменно повідомлені в днях 21—23. вересня.

Вписи принятих відбуватимуться в днях 26—30. вересня в повсякчасним порядку. До подання, написаного на спеціяльнім друку, треба долучити: 1) метрику, 2) свідоцтва річні з кляси 7. і 8., 3) свідоцтво зрілости, 4) потвердження лікарських оглядин, 5) військовий документ (обовязує тих, що находяться в періоді обовязку військової служби), 6) свідоцтво моральности (обовязує тих, що здали матуру давніше або мають перерву в студіях), 7) „куррікулюм віте" (обовязує тих, що здали матуру давніше, а також всіх, що вносять подання на відділ фармацевтичний).

Всі документи мусять бути залучені в оригіналі.

На лікарський виділ та фармацевтичний відділ приймають українців дуже мало. На відділі фармацевтичнім матимуть першенство ті, що викажуться свідоцтвом аптикарської практики, потвердженим через аптикарське ґремієм або свідоцтвом тирочиніяльним.

Щодо висоти оплат кружляють всякі вісти, та досі про це не можна нічого певного сказати. Справа оплат буде рішена імовірно аж протягом вересня.

Всі, що вносять подання на лікарський виділ, повинні обовязково зголоситися в „Медичній Громаді" в урядових годинах (10—12. передпол.), а ті, що вносять подання на всі інші виділи повинні обовязково зголоситися у тов. Мілянчука Василя в год. 13—14. (1—2.) в Акад. Домі вул. Сушінського ч. 21.

Реф. Інформ.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОХОРОНИ ТАД. ГОЛУВКА.

У вівторок приїхав до Варшави жалібний вагон з тілом пок. Голувка. На двірці ждали найближча родина, весь уряд, маршали сойму та сенату, багато послів і сенаторів, представники дипл. корпусу, вищі службовики мін-ства закорд. справ, генераліція, представники грузинської еміграції Азербейджану, кавказькі верховинці, делеґація польських театрів і театру зза кордону, вел. Муфті, караїмський газан і ін. На вул. Відок стояли відділи військового приспособлення, шк. дітвора, а на площі перед двірцем відділ канівських стрільців із музикою, піхота. Тут виголосив промову пастор Скерський. Несли кількасот вінців, м. ін. від марш. Пілсудського та президента держави, кількадесять вінців українських барв, Азербейджану, Грузії і т. д.

На цвинтарі перший промовляв голова ББ пос. Славек, потім від уряду віцемін. Бек. З черги виголосило промови кілька бесідників. Від імені української еміграції говорив Мик. Ковалевський. Пос. Певний прощав покійного такими словами: „Злочинна рука варвара, ворога зах. культури зробила, що перестало бити велике серце. Той ворог, ворог відродження українського народу, добре видно розумів, що відродження це може здійснитися лише при помочі Польщі. Тому не завагався усунути того, який метою свого життя поставив ідею привернення щирих і добрих взаємин між братніми народами, українським і польським. Та для того злочинця ясне, що здорова частина українського народу в Польщі льояльно відноситься до держави, тому за всяку ціну старається усунути найвизначніші одиниці одної й другої суспільности. Нас не злякає і найбільший терор, а жертви, які несемо в імені права та справедливости, впевняють нас тим більше, що наша справа чиста і свята, бо ми, як і Ти, хочемо бачити Польщу велику і могутню, а український нарід оглядати в хвалі його відродження. Хай Тобі буде легкою та спільна земля, яку Ти так любив".

ПАМЯТНИК ПОС. ГОЛУВКА В ТРУСКАВЦІ.

Голова кл. ББ Славек дістав від мін. Залеського з Женеви телеграму, в якій він пропонує побудувати памятник пос. Голувка в Трускавці. Коли Славек завпробує той проект, дасть мін. Залеський на ту ціль 200 зол.

Вулиці ім. Т. Голувка.

Союз Оборонців Підкарпаття в Бориславі звернувся до управ громад Борислава, Дрогобича та Трускавця, щоби в честь Голувка назвали по одній вулиці іменем покійного. Союз ухвалив просити управи всіх галицьких міст і сх. окраїн, щоби понаймали вулиці іменем Голувка.

АРЕШТУВАННЯ.

У звязку з убивством пос. Голувка арештували більше людей. В Миколаєві арештували двох студентів і одну студентку. Їх привезли до Дрогобича, а відтам під ескортою відпровадили до Трускавця. Арештована студентка, це Шушкевичівна, відома з розправи за замах на Сх. Торги у Львові. При Шушкевичівній — як твердять польські джерела — найшли молоток. Вона вертала з прогулки по мінерали.

ВІДКЛИКАННЯ У ПОЛІЦІЇ.

Кореспондент „Газети Поранної" повідомляє з Варшави, що на днях у звязку з останніми подіями в Сх. Галичині зайдуть поважні зміни на керовничих становищах. Передовсім уступить зі свого становища начальник виділу безпеки у львівськім воєвідстві Роговський. Роговському дадуть мабуть подібне становище в Познані. Відкличуть теж воєвідського коменданта поліції інсп. Грабовського. Він дістане інше становище в Кельцах. Дрогобицький староста Порембальський звільнений і переходить на емеритуру. Звільнений теж зі свого становища пов. комендант у Дрогобичі надком. Крупа.

ПІСЛЯ НАПАДУ БІЛЯ ПЕЧЕНІЖИНА.

У звязку з нападом на почт. амбулянс біля Печеніжина, де вбито поліцая Новіцького й ранено візника Лащука й одну жінку весь учорашній день вели облаву в околицях Печеніжина. Арештували більше людей, м. ін. в Яблонові кількох. Арештованих переслухує на місці надкомісар Шпаля з Коломиї та начальник виділу безпеки станиславівського воєвідства. „Газета Поранна" повідомляє, що в Коломиї відбуваються великі арештування. М. ін. арештували 5 учнів української гімназії в Коломиї й одного магістра прав. Стан раненого почтиліона Лащука не є грізний.

ДРЕЗИНА ВИСКОЧИЛА ЗІ ШИН.

31. серпня дрезина, що їхала зі Сокаля до Львова, наїхала біля Кристинополя на купу каміння. Дрезина вискочила зі шин. Були контужені інж. Вайс і Віняж із Рави Руської та два залізничники. Польські джерела признають, що тут саботаж виключений, лише два пастушки уложили це каміння.

ОТВОРЕННЯ СЕСІЇ ЛІГИ НАЦІЙ.

Прилюдне зсідання Ради Ліги Націй попереднило довірочне засідання, на якім устійнили денний порядок, наради сесії й ін. справи.

На прилюднім засіданні Рада Ліги прийняла пропозицію бразилійського уряду, щоби в Ріо де Джанейро створити центрялю для побірювання торговлі живим товаром. Опісля Рада прийняла до відома звіт мін. Курціюса в справі праць госп. комітету Ліги. Рада прийняла теж звіт у справі емігрантів і відложила наради до пополудня.

—o—

НОВИНКИ

— **ВПИСИ до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові** відбуваються щоденно від год. 3—7 вечором у канцелярії Музичного Т-ва при вул. Шашкевича ч. 5. Наука зачинається дня 4. вересня. План наук обіймає усі предмети консерваторійної програми. Крім того ведеться педаґоґічний курс для кандидатів до державного іспиту з музики і співу для шкіл середніх загальноосвітніх, та педаґоґічний курс для учителів у музичних школах. У біжучому шкільному році переведеться остаточний розподіл елєвів і розграничення степенів до трьох типів школи: підготовчої: нижчої, та фахових: середньої і вищої, по думці проєкту міністерства віроісповідань і освіти. — Дітям державних урядовців і службовиків прислугує право звороту шкільньої оплати. 367 1—2

— **Канцелярію оборони в карних справах** отворив і веде в Станиславові при вул. Білинського ч. 11. побіч суду **Григорій Онуферко**, ем. підпрокуратор. 337 2-4

— **Д-р мед. Богдан Недільський**, бувший елєв зубної клініки ім. унів. у Празі, отвирає **з днем 8. вересня ц. р. дентистичне заведення в Станиславові, при вул. Собіського ч. 38.** 343 3-3

— **Ревізії.** Політична поліція перевела ревізію у Ярослава і Володимира Гладкого у Львові, мабуть у звязку з убивством у Трускавці. Нічого не найдено і нікого не арештовано.

— **Новий український щоденник.** З найпевніших джерел довідуємося, що в суботу появиться перше чисао нового українського безпартійного інформативного щоденника „Час". „Час" буде появлятись щодня (крім неділі) в 12. год. вполудне на 4-ох сторінках друку. Нас інформують, що завданням нового щоденника буде витискати з рук українського читача польську інформаційну пресу. Головним ре-

---

ба тільки під тим оглядом, що слухачі не мають змоги просто висловити своєї думки про обговорювану справу, тільки у формі письменних запитів до прелєгента. Одначе і в той спосіб дискусія була завжди жива і настільки вигідніша, що не залежала від балакучости дискутантів. Питання мусіли бути короткі і ядерні, а прелєгент відповідав на них довше або коротше, відповідно до ваги питання. Позатим виклади і дискусія мали зовсім товариський, конгресовий характер і часто питання і доповнення вносили дуже цінні причинки до самого реферату.

Автім реферати чи виклади не є найголовнішою метою Школи. Усі одинадцять рефератів дістав кожний учасник Школи видруковані на цикльостилю вже раніше і міг обмежитися на тім, щоби прочитати їх в дома. Дійсною кооперативною школою були для нас не тільки реферати, але у рівній мірі кожна хвилина проведена у Фрайдорфі, у цій справді міжнародній кооперативній родині.

У просторій викладовій, а разом і виставовій салі Кооперативного Дому уставлені три довгі кольони столів; за кожним столом сидить по трьох слухачів. Кожного дня застає кожний в нас на своїм столі свіжий папір для записок, кілька листків листового паперу, кілька листівок з видами Фрайдорфу, якісь нові кооп. проспекти, звіти, книжочки. Захоплює нас та услужність, дбайливість і обдуманість цілої організації і раз-ураз падуть наші слова подиву на адресу старенького, але кріпкого ще чоловіка, що весь день невтомно вештається поміж нами, всюди заглядає, все передбачить, усьому дає батьківську опіку і провід. Це президент Союзу Швайцарських Споживчих Кооператив, основник і мешканець Фрайдорфу д-р Бернард Errі, як усі його тут називають: батько Errі.

(Продовження буде).

СПЕЦІЯЛІСТ ВНУТРІШНІХ НЕДУГ

Д-р Карло Куль

ПОВЕРНУВ і ординує від 3—5 попол.
Вул. Потоцького 42. 373 1—2 Тел. 51—23.
Пересвітлення Рентгеном. Кремінна лямпа.

дактором нового щоденника має бути п. Микола Голубець. Видавцем щоденника є видавнича кооперативна „Час".

— **Звідки рекрутуються комуністичні агітатори.** Політична поліція арештувала в Дрогобичі 8 осіб зміж польської молоді середніх шкіл під замітом комуністичної агітації. Арештовано їх у менті, коли розкидали летючки. На поліцію приведено 5 дівчат, переважно абсольвенток гімназії, та 3 учнів, між якими є б. гімназист Лянгзам, син адвоката, якого видалено за комуністичну агітацію зі школи. Арештування молодих комуністів, дітей Дрогобича, викликало в місті сенсацію.

— **Завзята комуністка.** У Львові арештовано Марію Фінкельштайн за те, що на вул. Соняшній зависила на телефонічних дротах червоний прапор з протидержавними написами. Молоду комуністку задержано в слідчому арешті.

— **З львівської хроніки.** З мешкання д-ра Германа Бергмана при вул. Мучній вкрали злодії більшу скількість убрання. — У мешканні Нахта Марка, при вул. Пярів невідомий злодій наробив шкоди на 2.700 зол. — В крамниці Аріда при вул. Жовківській приловили злодія Осипа Матушку.

— **З краєвої хроніки.** Перед кількома днями невідомі злодії вломилися до хати Пр. Родкевича у Фільварках біля Золочева і забрали вбрання вартости 900 зол. — У Скваряві, золочівського повіту, ограбили вломники тютюневу крамницю Кіна. — В Немирові згоріли забудування Івана Мартинця. Польська преса повідомляє, що пожежна сторожа не могла нічого вдіяти, бо в будинках вибухнула нагромаджена муніція і домагається слідства.

— **Катастрофа військового літака.** 1. вересня наслідком густої мряки над Сяном упав на болонях біля Пралкович (Перемищина) військовий літак зі Львова. Літак ушкоджений, два летуни ранені.

— **Варшавські театри зачинені.** З днем 1. вересня варшавські театри зачинені. На спеціяльнім засіданні магістрату ухвалили: 1) скасувати охопечно оперу, 2) реорганізацію Театру Народового віддати відомому арт. Люд. Сольському. Народовий Театр зможе існувати лише при зрівноваженім бюджеті. Тому й його істнування залежатиме від фінансових можливостей міста у відношенні до міських театрів. З причини зачинення театрів 1300 людей із театрального персоналу дістане вимовлення, а це спричинить обовязок виплачувати емеритуру.

— **Летунська катастрофа.** На військовій летунській площі в Робізон упав літак з висоти 200 метрів, два летуни згинули на місці. Причиною упадку літака було обірвання крил.

— **Демонстрація 1000 безробітних** відбулася 31. серпня п. р. перед краківським магістратом. Кінна поліція розігнала демонстрантів.

— **Жертва Піренеїв.** З Тулюзи повідомляють про смерть 15-літнього ученика, що вийшов на верх одної гори у Піренеях, впав і розбився на скелях. Після 5 днів його віднайшли, але в дорозі до лічниці він помер.

— **Кінець абсолютизму.** Цісар Абісинії Рас Тафарі підписав конституцію і так перестала існувати остання абсолютна монархія. На жадання Союзу Народів знесли в Абісинії невільництво, але лише на папері, бо воно існує далі.

— **Смерть фільмової артистки.** У Копенгазі згинула із-за несправности легкопаду на очах кількох тисяч людей відома артистка екрану Емілія Санном.

— **Тричі пробував скінчити самоубійством** у літаку, що летів з Мінхену до Берліна, ремісник Гутлєр, хотячи тим способом добути для своєї сім'ї обезпеченеву премію 25.000 марок. Двічі підпалював плинний матеріял, але його вибух спалив тільки вбрання і трохи попарив, бо інші пасажири вгасили пожежу. Перед завезенням до лічниці пробував знову скінчити самогубством і протяв собі жили на руках.

— **Смерть контрабандиста.** У купелевій місцевості Атлянтик убили три узброєні бандити загальновідомого у Зед. Державах контрабандиста алькоголю Жофра. Догадуються, що це вбийство зроблено на приказ конкуренційної шайки. Убийників досі не зловили.

— **Жіночі ноги за сто літ** будуть далеко погані від сьогодніших. Д-р Магафей із Зед. Держав заповідає, що жіноча нога виглядатиме, як кінське копито. Причини цього ріжні: ви-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Треба, чи не треба?

— Товариські форми це полова. Чим більше полови, тим менше зерна. Люди стараються товариськими формами покрити браки в голові.

Так казав мені завдно мій ідеал розумного чоловіка, який в другій клясі був атеїстом, у третій читав Ніцшого, в четвертій був головою тайного кружка ім. Драгоманова, а в пятій вилетів з гімназії за те, що сказав учителеві: „дурень". По матурі стрінувся я з ним на університеті і тоді він далі викладав мені свій погляд на товариські форми.

Але чи тільки свій погляд?

Так як він, думало девятьдесять відсотків наших молодих людей, пятьдесять старших, а тридцять старих.

Особливо серед молоді модний був клич: Геть з формами. Нечищені черевики, нечесана чуприна (обовязково велика!), брудний ковнірець і заплозений капелюх (одна-дві соломки, чи інше піря горячо поручалося!). Все це було видимими ознаками „наплевательного" погляду на товариські форми, а рівночасно доказом мудрої голови.

Повоєнні часи, часи переоцінки ріжних цінностей, переоцінили і нашу цінність. Богато до цього причинилися більшовики, особливо Чічерін, який виступив у Женеві в прекрасним фраку.

— Ге! — думали собі наші „безформісти" — коли більшовики так, то видно треба...

Здавалося, що ці і тим подібні арґументи докладно і на все випололи „безформістичний" буян на нашім народнім пасовиську. Здавалося, що вичищені черевики, зачесане волосся, а навіть фрак не пересуджують ще умового розвитку даної одиниці, а гарний поклін, елеґантний рух, чи вміли спосіб їдження не приносить нікому великого стиду.

Та (на жаль!) це тільки так здавалося.

По нашій землі далі крутяться поклонники, а то й апостоли божка Хампета і проповідують його культ. Щоправда менше їх, богато менше, але таки крутяться. Кожний день дає нагоду подибати їх коли не кілька, то бодай одного.

...Старий, заслужений громадянин знає звідкись молодого і незаслуженого громадянина. Здибаються на вулиці, старий подає руку, молодий два пальці і починається балачка.

— Ну, щож там, пане, як здоровлячко? — питає молодий і клепає старого по плечах.

Направду клепає, я сам бачив.

...Старий громадянин, відомий з розуму і чемности кланяється в моїй присутности якомусь кандидатові на громадянина.

— Чому ви йому кланяєтеся? — питаю.

— Бо він мені не кланяється. Якось не випадає, ми добре знайомі.

Коли думає, що навчить кандидата чемности, то дуже помиляється. До самої смерти буде кланятися.

..До стола, при якім сидить один богатий громадянин, а один український письменник, приступає третя особа, яка уважає себе за дуже визначну. Подає руку богатому, сідає до стола та бере участь у розмові. Не припускаю, щоби не знала, що треба було представитись письменникові. Ні, Визначна (на її власну думку!) особа ждала, щоби письменник їй представився.

Ждала, ждала і не діждалася. Може після того прийде до переконання, що так не робиться!?

Може... Але в це не вірю ні я, ні ця третя особа, ні Ш. Читачі.

Виходить з цього ясно:

Товариських форм не треба, але хіба для тих, які не повинні бувати в товаристві.

Галактіон Чіпка.

сокі обцаси жіночої обуви, бетонові хідники, а також і жіночі спорти: ситківка, копаний мяч і біги. Танки зміцнюють жіночі ноги і зберігають гарну їх форму.

— **Порохом гаситимуть пожежі.** У Франкфурті над Меном пожежна сторожа вживає до гашення пожежі мішанки з вибухових матеріялів, що гасить пожежу без шкоди для товарів і фабрикатів, яку спричиняє вживання води.

— **Вмерла з голоду** власничка віллі у Саарбріккен (Надренія) вдова Бравніє, хоч мала досить готівки і дорогоцінностей, бо з дивацтва жаліла грошей на своє прохарчування, а щоденно видавала сто франків на всякі присмаки для псів.

— **Рекорди.** В Англії відбулися оригінальні змагання: сили голосу змагунів. Перше місце здобув Вільє Аббат, бо його голос чули у віддалі 11 км., друге Кокс із Боргнам, якого голос лунав 10 км. довкруги.

— **Дорога згуба.** Американка Марія Рай, яка подорожує по Европі, згубила паспорт, чеки і дорогоцінности вартости 6.800 долярів.

— **Подружжа брата з сестрою.** В Бечкерику Вел., у Югославії, 60-літня Єлисавета Мегейса донесла поліції, що її син Олександер Копль живе подружим життям з своєю сестрою Юліею вже довше, як два роки. Чоловік Юлії оженився на Радянщині і не вертався, а вона жила з Олександром гарно і без турбот, хоч і без вінчання. Одначе щастя їх не було довге. Несподівано зявилася в їх хаті мати і оповіла їм, що вони — брат і сестра. За молодих літ жила вона вільним життям, хоч ніколи не вийшла замуж привела на світ 18 дітей, які розбрилися по світі і не знають себе. Ледача мати видурювала довго гроші від своїх дітей, а коли в них грошей не стало — повідомила поліцію, яка розділила брата від сестри.

— **Рівієра в кімнаті.** Для потішення тих громадян, що мріють про виїзд на Рівієру, а не можуть з браку грошей там поїхати, винайшов проф. Монро штучний спосіб зміняти довільно підсоння у кімнаті. При помочі цього винаходу в власній хаті зможемо мати і палаючу сонцем афр. пустиню і Рівієру і всі інші країни, які хочемо. Можна буде теж збудувати хату, якої кожна кімната матиме інше підсоння з питомою собі рістиею та звіриною. Небезпечно тільки держати львів у заімпровізованій джунглі...

— **Спростування.** У числі 146 часопису „Діло" з дня 3. VII. 1931 р. подано неправдиву вістку, будьто би дирекція фабрики „Піляк" А. С. в Печеніжині відправила робітника Сабадаша буцімто за те, що не хотів бути поляком. Уважаю моїм обовязком повспнити, що подана вістка не є згідна з правдою і зовсім фальшива та заогнює відношення дирекції фабрики до робітників, яке то відношення досі не заколочувало ніяке непорозуміння або конфлікт. Дирекція фабрики не відправляла Сабадаша та не вела з ним балачки, а Сабадаша відправив управитель механічних варстатів, де Сабадаш не-

сповна від двох літ був у праці при електромонтері як учень і за той час здобув у нашій фабриці те звання. Відправили його виключно за непослух і тому, що відмовився остати при праці годину довше поза нормальною працею, при направі мотору, який спричинював постій фабрики. Оправдувався він тим, що має поважнішу працю поза заняттям у фабриці. Стверджую якнайрішучіше, що инших причин видалення Сабадаша не було, лише непослух і відмова праці, тому подані інформації в часописі „Діло" є зовсім незгідні з дійсністю, є тенденційним виступом збаламученої одиниці, яка є проти вдержання правильних взаємин фабрики із працюючим місцевим українським населенням. Мушу ще згадати, що в 1930 р. відправили Сабадаша тому, що присвоїв собі та забрав до дому деякі части електро-монтажі, що стверднла поліційна ревізія в Сабадашевім домі. Всетаки дирекція фабрики йому простила це та приняла його назад до праці. Зазначуємо, що фабрика, даючи працю та доволі показні заробітки, чого доказом можуть бути дані, що на працюючих загалом від 240 до 300 робітників у фабриці та при експльоатації та звоженню з лісів 150 до 200 люда — займає фахових шлюсарів, столярських майстрів і боднарів лише 63, а решта становищ у фабриці та при лісових роботах припадає виключно місцевому українському населенню, якого місячні заробки виносять від 40 до 50 тисяч золотих. — **Дирекція фабрики Печеніжин.**

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма А. Віттельс, Львів, Рутовського 7. Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому кроєві з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11.— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 16—?

—o—

СПОРТ.

Сокіл IV.—Гасмонея III. 2:1 (2:0).

В неділю 30. ц. м. розіграли ці дружини товариські змагання на площі Гасмонеї, виступаючи до змагань у зменшених складах. Цікава гра велась весь час з перевагою Сокола, одначе напад, замість стріляти, хоче вїхати до воріт Гасмонеї. Двоє воріт (одні з карного) добуває ефектовно Терлецький. Гасмонея, зміцнена залогою II. дружини, грає добре, а воротар має більше щастя, як вправи. Одинокі ворота добула Гасмонея в той спосіб, що мяч, відбиваючись від стовпа, впав до воріт Сокола. Суддював п. Телічка.

Пливацькі змагання.

В суботу 5. і в неділю 6. вересня ц. р. відбудуться на ставі „Світезі" у Львові перші в цьому році пливацькі змагання, що їх влаштовує У. С. Союз. Тому, що пливацький рух у нас в сильному занедбанні, треба побажати впорядчикам змагань якнайбільше учасників, а учасникам якнайкращих успіхів.

Мадярщина—Польща 51:28.

Легкоатлетичні змагання між Мадярщиною і Польщею, що відбулися в мин. неділю в Кор. Гуті, закінчилися перемогою мадярів у відношенні 51:28 п.

Відень—Швайцарія 2:2.

У швайцарському Берні розіграла репрезентація Відня з Швайцарією змагання в копаного мяча з вислідом 2:2.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 1 VIII. 1931 р. за масло експортове і десерове прима — зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1-10 зол., кіпа яець 5·60—5·80 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа, четвер, пятниця год. 8. веч. „Вуйна", виступ театру „Атенеум".

Театр Різнородностей:
Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар пальса" й додатки.

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" додатки).

КОЛЬОСЕЙ: „Вуйна гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Кохання й війна", „Обманець із Техасу".

МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунглів).

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) в І-ім. Мозжухіном.

ОАЗА: „Поцілуй" (Ґрета Гарбо).

ПАЛЯС: „На струнах кохання".

ПАН: „Кохання козака".

ПАСАЖ: „Вийнятий з під права" й додатки.

ХІМЕРА: Звукова фільма. „Під кріслами Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Пат і Патахон як стрільці" та Кен Мейнард.

УТІХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний килим".

Програма радіо.

Середа, 2. вересня 1931.

Моравська Острава (263,4) 14·30 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 18·00 Музика на органах. **Брно** (341·7) 12·30 Концерт радіоорх. **Гамбург** (372,2) 16·30 Концерт з корабля „Европа". **Бухарешт** (394·2) 18·00 Румунська музика. 21·00 Скрипковий рециталь. **Берлін** (419) 21·00 Симфонічний концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Вечір італійської музики. **Пяйгенберг** (472,4) Концерт радіоорх. **Прага** (486,2) 21·30 Скрипк. рециталь. **Рига** (524,5) 19·03 „Фавст". **Мінхен** (532,9) 20·00 Легка віденська музика. **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт мужеського хору. 21·30 Циганська оркестра. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт.

Четвер 3. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) „Сучасна великоміська повість", д-р Меріг. **Липськ** (259,3) 21·10 Кабарет „Темпо". 21·40 Гумор у сучасній музиці. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Конц. радіоорх. **Братислава** (278,8) 14·30 Конц. радіоорх. **Бреслява** (312,5) 19·30 Танкова музика. 21·30 Конц. форт Шумана. **Брно** (341,7) 19·30 Конц. радіоорх. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Концерт камер. музики. **Бухарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Симф. конц. **Стокгольм** (435,4) 23·00 Пісні Шумана. 22·20 Смичковий квартет. **Рим** (441,2) 21·00 Симф. концерт. **Пяйгенберг** (472,4) 20·00 Концерт мужеського хору. **Мілянo** (500,8) 19·45 Вокально-інструментальний концерт. **Відень** (516,4) 20·45 „Танцерка Катя" оперетка. **Мінхен** (532,9) 16·20. Квартет Моцарта. 20·05 „Баядера", оперетка. **Будапешт** (550,5) 17·45 Циганські пісні. 22·00 Конц. військ. музики. 23·00 Циг. музика. **Любляна** (575,8) 18·30 Концерт квінтету. 22·00 Концерт вокального квартету. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 21·15 Камеральний концерт з Баден-Бадена.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 2. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 13·10, 14·50, 15·45 Комунікати. 12·10, 13·10, 16·30, 17·10 Музика з грам. плит. 16·10 Загадки і шаради. 16·15 Полювання на крокодилі і жирафи. 16·30 Радіохроніка. 17·35 Відчит. 18·00 Пополудневий концерт. 19·00 Всячина. 19·20 „Голос робітника". 19·40 Рільничі відомости. 19·55, 20·10 Комунікати. 20.15 Легка музика. 20·45 Гумореска. 21·15 Львівські комунікати. 21·20 Продовження концерту. 22·00 Фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 Легка і танкова музика.

Четвер, 3. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 13·10, 16·00, 16·40, 17·10, 19·40 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Дієта у старшому віці", відчит. 16·25 „Пан Пеар Мондрайя", гумореска. 16·50 „Психольогія школи і трагічні конфлікти", д-р Райс. 17·35 Відчит. 18·00 Арії та пісні. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна ґутірка. 19·50 Комунікати. 20·15 Легка музика. 21·30 Слуховище. 22·00 „Дух вояка", фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 Концерт соліста 23·00—24·00 Легка і танкова музика з театру „Вагатели" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ВПИСИ до ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ з правами державних шкіл у ЛЬВОВІ вул. Корнякта ч. 1. приймається до кінця серпня, кожного дня від год. **10 до 13**. До впису треба предложити: метрику, останнє шкільне свідоцтво і вложити 10— зол. вписового. Діти незасібних родичів і кооператорів можуть дістати знижку шкільної оплати, а державні і самоврядні службовцики зворот оплати за науку. Початок науки дня 2. вересня в годині 8-ій рано — **Управа.**
265 3—3

Дирекція приватної гімназії „Рідної Школи" з правом рівнодности в Тернополі подає до відома, що Кураторія Л. Ш. О. рескр. до Ч. II —8535/31 з 26. серпня 1931 р. дозволила на отворення з початком шк. р. 1931/32 I, II. і III. класи коедукаційної гімназії. — Вписи до тих кляс продовжуються до 5. вересня 1931. Учениці б. української державної гімназії в Тернополі можуть також вписуватися. — **Управа гімназії.** 349 2—3

Станиславівщина, позір! В неділю, 13. вересня 1931, відбудеться в Станиславові Окружне Ювілейне Свято для вшанування 50-ліття „Рідної Школи". Щоби ще більше підчеркнути святочність хвилі, дуже просимо вислати окремих відпоручників для вложення привіту „Р. Ш.", та повідомити про це Голову Комітету д-ра О. Чорненка, Годуховського 17, до 10. вересня п. р. — За Діловий Комітет: **Д-р О. Чорненко, М. Кушнір, Д-р Р. Борисевич.**

Шаховий турнір за мистецтво Львова, уладжений заходом Союза міжклюбових шахових змагань м. Львова, розпічнеться 15. вересня п. р. — Зголошення учасників найпізніше до 10. вересня до Комітету, що урядує в кавярні „Севілля" (Вірменська 2) у вечірних годинах. Вкладка учасника 5 зол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на ряти від десятків літ у цілім краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляпти, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 130

ПРИЙМУ студента на мешкання з харчем. Пісюва 34/I пов. 319 2-3

СУБСТИТУТ нотарійський змінить посаду з днем 1. жовтня п. р. — Зголошення у М. Басараба заст. нот. у Таустім ад Чортків. 273 4—5

КАМЕНИЦЮ двоповерхову, передвоєнну, солідна будова, залізо-бетон, 35 убікацій, дохід нетто 4.500 зол. річно за 50.000 золотих продасть управитель тогж. — Львів, Телефон 70—78. 271 5—5

УЧЕНИКІВ (ученці) приїму на станцію. Добірний харч, опіка, фортепян. Кордасевичева, Чарнецького ч. 26. 299 5—5

ФОРТЕПЯН „Schweighofera" Хрестовий, коротний. Оказія. Справжній купець дістане дуже корисно. Вивіяна та кутно невикльочені. Sklepiarski, Коперника 26. 339 3—3

ДИПЛЬОМОВАНИЙ абсольвент державної педагогії шукає лекцій з обсягу 7 кл. нар. школи або нижчих кляс гімназій. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Абсольвент". 347 3—3

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВА ҐІРІШ-СПРУНҐА, Личаківська 34. ВПИСИ на одноріченний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 360 2—3

ПАННОЧКИ, найрадше з нижчих гімназійних кляс приїму на станцію. Добірний харч, опіка і евентуальна поміч у науці. Піяніно дома. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Середмістя". 374

ПЕДАНТ Зіморовича 10. відновляє та консервує НАПРОЧУД новим способом взуткові меблі та всілякі предмети зі шкіри. Очікуємо взивання. Тел. 49—71. 362 1—3

ОСОБА з кількалітньою практикою, добра господиня, симпатична і працьовита приїме посаду до управи домом і господарством на селі. — Відомість: Адміністрація „Діла" для А. К.

КІМНАТА для 2 учениць (ків) з утриманням. — Пісюва 36 (партер). 366 1—2

МЕБЛЬОВАНА кімната два вікна, фронт, суха, тепла. — Вишиньського 31 зараз. 365 1—2

ПОКІЙ з утриманням для двох панів або пань до винайму зараз. — Косинерська (бічна Каденької) ч. 1. двері ч. 5. 372 1—2

ПРИЙМУ дві інтелігентні ученици (1-ох учеників) на мешкання. Сонячне мешкання, домашній харч (3 разів денно). Батьківська опіка, фортепян дома. Вул. Каденька 12, ч. дверей 8. 371

ПРИЙМУ учеників на станцію. Дуже близько гімназій. — Вул. Рутовського ч. 16/III. ч. мешк. 16. Вишиньська.

ПРИЙМУ на станцію учеників (ці). — Рудницький, Львів, Терези 2 п. партер, двері 12. 369 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЛІКАР

Д-р ВОЛОДИМИР БІЛОЗОР

після повороту **від дня 1. вересня 1931 ординує як звичайно**

в КОЛОМИНІ (дім Окр. Союза Коопер.)

вул. Собіського ч. 52.

від год. 10—12 передпол. і 3—5 попол.
332 2—3

РЕНТҐЕНОЛЬОҐ

Д-р ЛЮДВИКА ЛЯНДЕС-ЛЯЙНЕРОВА

у Львові, вул. Лозінського ч. 9.

332 2—4 **ПОВЕРНУЛА.**

Конкурс

на посаду учителя класичної фільольогії в гімназії „Р. Ш." в Городенці і учителя педагогічних предметів на вищих учительських курсах „Р. Ш." у Станиславові. Прохання вносити негайно до Головної Управи „Р. Ш." у Львові, Ринок 10/II. — **Головна Управа.** 363 1-2

У другі роковини **смерти бл. п.**

Д-ра Олекси Ріпецького

відбудеться

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

в суботу 5. вересня п. р. **в год. 9.** рано в парохіяльній Церкві в Сокалі, про що повідомляє громадян

РІПНЯ.

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХН.-ДЕНТИСТИЧНЕ

Й Гебера ЛЬВІВ, Телефон: 37-53. вул. АКАДЕМІЧНА ч. 18.

для Вир. Духовенства і П. Т. учителів з родинами приступні ціни і догідні умовини сплати. 247 5—?

ЛІЖКА металеві

ВІЗКИ діточі

поручає дешево

фабричний склад

М. Волковискі

1826 3-10 **Львів, Коперника 5. Тел. 95--97.**

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

ФУТРА

мужеські та жіночі готові та вділяні перерібки — найдешевше і солідне виконання — поручає

Ф-ма **К. ЦВИНАР,** Львів,

вул. КРИВА, ч. 10. Тел. 36—64

332 побіч Гіпотечного Банку. 2—3

II. Рік Видання

КІНО ч. 17. приносить багато актуального матеріялу з кіново-фільмової ділянки. Крім цього заступає справи фотографічні й радієві. Просимо домагатися по всіх кіосках і бюрах денників. 1—3

Адреса: „КІНО" Львів, Бляхарська 8/I.

Меблі різного рода, можна найвигідніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Львів Сапіги 34 Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 62—?

Офертовий переторг.

ЕМЕРИТАЛЬНИЙ ФОНД службов. гром. м. Львова, розписує отсим офертовий переторг на земні, мулярські, тинкарські, ізоляційні, залізо-бетонові, тесельські, декарські, ковальські та каналізаційні роботи при будові доходового дому ЕМЕРИТАЛЬНОГО ФОНДУ при вул. св. Мартина у Львові.

Кошториси сліпі та інформації можна дістати за оплатою 10 зол. у бюрі інж. Т. Врубля та інж. Л. Карасінського у Львові, вул. Сенаторська 11 а, в годинах від 11—13-тої щоденно.

Оферти разом з вадіюм у висоті 10.000 зол. в готівці або у вартісних паперах треба складати в бюрі Начальника VII. Відділу Магістрату при пл. Галицькій до дня 7. вересня 1931 р. в год. 12. перед полуднем, потім буде відчинення оферт.

ЕМЕРИТАЛЬНИЙ ФОНД застерігає собі довільний вибір оферти, або неприняття ніякої оферти або уневажнення переторгу та розписання нового.

331 2—2

КОМІТЕТ БУДОВИ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Ви- Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 197 (12.853). Львів, пятниця 4. вересня 1931. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долер, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Огонь нищить
не лише будинки, але й все, що в них находиться, тому обезпечайте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

На шкільний сезон
КНИГАРНЯ „ПРОСВІТИ"
387 ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 1.
поручає шкільні підручники і приладдя для всіх шкіл.

Воєнні вправи і справа роззброєння.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 30. серпня 1931.

Дивишся в італійські часописи і находиш величезні заголовки, досить вражаючі: „Знищена Спеція". „Двічі бомбардована Фльоренція й Генуя". „Відбиття нападу на Анкону". „Готується цеї ночі напад на Мілян".

Можна подумати, що в Італії відбувається найзавзятіша війна з тисячами жертв зпоміж міського беззахистного населення, зпоміж жінок, дітей і старих дідів, не кажучи вже про цвіт нації — сильних молодих людей, що гинуть в армії, з рушницею в руці, або при скорострілі.

На щастя, війни ніякої нема. Йдуть лише — „маневри", як казали на Наддніпрянській Україні, — себто військові вправи. Цим разом — в дуже великому масштабі і виключно повітряної фльоти.

Часописі повні описів завзятої боротьби, що відбувається тепер за опанування й оборону великих італійських міст. Населення виконує слухняно всі накази воєнної влади, залишаючись в ночі без жадного світла і приглядаючись з мимовольним тремтінням за поступом нападаючої чи обороняючої ескадри. Але досвід і цих воєнних вправ доводить, що нападати завжди лекше, як боронитися, — і то особливо в повітряній війні. В наслідок інтенсивного бомбардування й особливо розсівання отруйних газів, на місці всіх тих великих і багатолюдних міст, що розкинулися поміж садами й городами, у зоні воєнних подій, мала би бути тепер жахлива неплідна пустиня. Бо останні хемічні винаходи зробили воєнні гази смертельними не лише для людей і звірин, але навіть для цілого рослинного світу. Але на щастя підчас воєнних вправ, замість бомб, кидано камінчики з відозвами до населення про значіння авіяції, як знаряддя оборони, а замість отруйних газів розливано густий смердючий, але нешкідливий туман. І от досвід Спеції, Фльоренції, Генуї, Больонії доказав, що для населення великих міст, обраних обектом нападу, нема шляху для порятунку, навіть у найвищих і вентильованих місцях, особливо, якщо вони находяться за вітром. Все заливає туман і вбрання людини вбирає в себе неприємний запах...

У воєнних вправах брало участь 300 аеропланів, і за перших два дні нічної й денної роботи, були лише три незначних інциденти з ушкодженням аеропланів, але без великих наслідків для летунів. Це виказує велику справність італійського людського персоналу з одного боку і високу якість технічного матеріялу з другого. „Ви є свідками, сказав Мусоліні до населення Спеції, — що італійська авіяція є готова до кожної події... Тепер є крайня необхідність бути завжди готовими боронити Батьківщину і Революцію..."

І, як запевняють, з огляду на блискучі наслідки воєнних вправ, що з одного боку виказали рівень, на якому находиться італійська авіяція, а з другого боку виявили бозборонність великих міст, італійський уряд має намір призвитити ще більші кошти на авіяцію. Для кожного тепер ясно, що в будучій війні не може бути позиційного стояння великих мас війська, але хіба швидкі перемарші кінноти, що закріплятиме дії повітряних фльот — головної активної сили.

Цілий світ, не вважаючи на голосні промови про мир, готується до будучої війни. Всі розуміють її страшні, жахливі наслідки. Кожний зокрема тремтить этиха за себе самого, за свою родину, за своїх близьких — бо в будучій війні не буде фронту, не буде запілля, не може бути втікачів і дезертирів, бо не буде куди тікати і де ховатися, — і разом з тим готується горячково до тої війни, бо відчуває її, як неминучий катаклізм, з котрої може вискочити хіба той, хто заздалегідь до неї підготується, хто вважить себе сильнішим, хто зуміє перенести поле рішучого бою як найскорше на територію ворога.

І як трагічно-безсилими видаються тут всі оті безперервні балачки про мир, про роззброєння, про пакти взаїмного не-нападу. Нема такого державного діяча, хто не хотів би відлалити від своєї країни гіркої чаші, але одночасно з тим нема такого державного діяча, який не бачив би ясно своєї в тому безсилости.

— З сучасної кризи, — говорив мені недавно один з визначніших італійських економістів, дуже близький до банкових інтернаціональних сфер, — є можливі лише три виходи, якщо взагалі тут можна говорити про „виходи". Одним з них, найбільш здоровим і раціональним, було би загальне роззброєння, — але до нього ніколи не прийде. Залишаю на боці всі оті політичні непорозуміння, що не допускають до роззброєння. Залишаю на боці існування Совітів, що ставлять саме ідею роззброєння під величезний знак запиту, — але вкажу лише на факт величезної зацікавленості інтернаціональних фінансових сфер в існуванні воєнної індустрії, що є тепер одною з найсильніших у світі. Хтож при теперішній загальній перепродукції — і виплаваючій звідти бездіяльности капіталів міг би думати поважно про можливість эліквідування ще й цієї промисловости, в якій зацікавлені найбільш капіталісти світу?!... Другим „виходом" була би революція зголоднілих безробітних мас, що поставила би на порядок денний питання загального світового перебудування. Але така революція привела би фатально до війни тих, хто такого перебудування не приймає, проти тих, хто його переводить... Третій вихід — війна, до якої ми фатально йдемо, і яка може нам заощадити революцію, а може фатально з нею поєднатися. Все — інше є лише паліятивами, які не вигоюють недугу, а заганяють її в середину, накопичують все страшніші вибухові сили...

— А ці всі мирові промови?...

— Вони є лише виявом бажання зняти з себе відповідальність перед світом і особливо будучністю. Кожний намагається заздалегідь себе забезпечити від того обвинувачення, що впало було на німців за велику війну... Але даремно, кожний зрештою розумітиме, що є обставини, які є вищі від людської волі...

Отже тим часом — воєнні вправи. Воєнні вправи в Італії. Воєнні вправи — так само авіяційні — і так само цього тижня у Франції. Тиждень авіяції в Совітах! Сформування саме тепер — 27. серпня — Вищої Ради Авіяції у Франції, що перебирає на себе „загальну організацію повітряних сил на час миру та війни, переведення операцій по обороні території з суходолу і з моря; рекрутування і вправлення персоналу для повітряних сил; вироблення програми щодо постачання матеріялів; переведення технічної мобілізації" і т. д. і т. д.

І подумати лише, що тільки кілька місяців відділяють нас від Загальної Світової Конференції по Роззброєнню!...

А міністри все їздять, їздять, їздять. Все радяться, радяться, радяться. І кожного дня якась несподіванка, якась нова зміна фронтів. Але не було ще жадної, яка вказувала би дійсний шлях до миру й роззброєння.

Бо вірно зазначив французький „Le Journal" про Франц.-совітські переговори: „Ніякі пакти й порозуміння не можуть дійсно погодити тих, що хотять втримати стан річей, з тими, що хотять той стан річей перевернути..."

Евг. Онацький.

Конґрес національних меншин.

Другий день нарад.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 30. серпня 1931.

Не зважаючи на неділю, конґрес відбуватиме свої наради і ранком і пополудні. Ще тому чверть години в цій салі одна з релігійних сект, численних у цьому протестантському Римі, празнувала своє богослуження, з псальмами і проповідю; швидко потім упрятано столик, який тільки що служив за престіл, позбирано співаники, кілька десятків вірних розійшлося, і салю заповнили учасники конґресу, журналісти, гості.

Про убийство пос. Голувка принесла нині телеграму ПАТ-а покищо тільки одна тутешня газета (**La Suisse**) наслідком цього тільки небагато присутніх знає про цю подію, і коментарів до неї ще нема. Все таки дехто з присутніх про вістку вже дізнався. Кожний з них ставить собі питання, що воно значить, те убийство? Політичний підклад? Особистий? Коли політичний, то в якому змислі? Внутрішні порахунки у польському таборі? Діло української боївки? Останній здогад, як зовсім неймовірний, відпадає. Що лишається? Думка, що викомала це — що найменше зайве — убийство більшовицька боївка, якої діяльність в останніх часах ожившилася. **Fecit cui prodest**, а убийство Голувка, і то саме в момент під збір Союзу Народів, могло би мати змисл єдино тільки зі становища більшовицьких рахунків.

У звязку зі своєю промовою на вчорашньому засіданні, яка була безперечно найзамітнішою промовою для конґресу, пані Рудницька передала президії сформульовані на письмі два внесення. Одно: висловів осуду конґресу супроти подій з мин. осени в Східній Галичині, друге: зазив конґресу до Союзу Народів не відкладати далі в безконечність українських жалоб, а полагодити їх нарешті.

На порядку нарад раніщнього засідання — дальші наради над „положенням европейських національностей".

Як один з перших забрав слово посол *Заловецький* іменем українців у Румунії. Зложивши гаряче признання вчорашній промові галицької представниці і висловивши свій подив для праці галицьких українців для своєї національної справи, буковинський посол заявляє, що відносини між румунською державою і українською меншістю далеко не такі трагічні, як анальогічні відносини у Польщі. Правда, українські культурні і господарські потреби в Румунії далеко не заспокоєні, але все таки не виключена можність, що румунський уряд нарешті дійде до зрозуміння, що заспокоєння оправданих домагань української людности лежить також у добре зрозумілому інтересі румунської держави.

Після промов двох представників жидівських меншостей п. *Куртяк*, „русский" з Підкарпаття відчитав у своїому „язичію" заяву про положення Підкарпаття під Чехословаччиною, протестуючи проти невиконання договору про автономію і проти чехізації шкільництва.

Об струнція. Лікарі жіночих недуг хвалять у своїх листах дагідне ділання природної гірної води **„Franciszka Józefa“**, яка надається спеціяльно до лікування ніжного жіночого організму.

Голова збору переказав коротко по німецьки зміст відчиту п. Куртяка і наради перервано до пополудня.

На пополудневому засіданні стоїть на порядку нарад розгляд „досвідів з естонською культурною автономією для меншостей за шість років існування цього закона“. Референт виголосив секретар д-р *Аменде*. Покликуючися на свідоцтва визначних представників естонської національної більшости і меншостей, бесідник ствердив, що висліди естонського закону — першого в свому роді — є вповні добрими.

Представник *німецької* меншини в Естонії потверджує і доповнює уваги д-ра Аменде про культурну автономію в Естонії.

Представник російської меншости проф. *Корчинський* пояснює, що російська меншість в Естонії, дарма, що чисельно найповажніша в цій державі, не користає досі з закону про культурну автономію. Причини цього лежать головно в фінансовій слабости російської людности; організація культурної автономії вимагає значного самооподаткування, до якого незасібна російська людність нездібна.

*

Чому членів з ББ Богуславського і Певного не допустили на Конгрес Національних Меншин?

Офіціяльний комунікат президії конгресу.

„Президія займалася на своєму засіданні з 28. серпня ц. р. внеском послів Богуславського і Певного на допущення їх на конгрес, як делегатів одної української національної групи. При цьому предложено президії матеріял і на підставі цього матеріялу піднесено твердження, що пп. Богуславський і Певний та їх політичні приятелі, у заявах і промовах, напр. у промові голови групи посла Певного з 29. VI. 1931, оголошеній в офіціяльному органі цієї групи „Українській Ниві“, — висловлялися проти засади меншинових прав, і що вони у своїй парляментарній діяльності є залежні від інших, неукраїнських, груп.

„Після вислухання пана Богуславського, прийшла президія до переконання та ствердила, що внескодавцям не вдалося представити потрібний доказ, згідно з арт. 6. б) „що вони в питаннях національної політики є незалежні від інших національних угрупувань та заступають засади меншинових прав“. Так само президія стверджує, що внескодавцям не вдалося доказати, що їх делегувала якась незалежна національна група.

При голосуванні здержався проф. Корчинський від віддачі голосу“.

Після вбивства посла Голувка.

Ще з голосів польської преси.

БОЖЕВІЛЬНІ ВИГУКИ ВАРШАВСЬКИХ БРУКОВЦІВ.

АТАКА НА С. С. ВАСИЛІЯНКИ.

Рекорд плоского, поверхового й одностороннього, а одночасно переповненого вуличною, слізою і дикою ненавистю до українців, трактування справи вбивства посла Т. Голувка — побили таки два варшавські брукові санаційні щоденники — *„Курер Червони“* і *„Курер Поранни“*. Перший з них пише ось що:

Вбивства доконано з такою премедитацією, згідно з таким детально передуманим пляном, що не підлягає найменшому сумнівові (?! — Ред.) — це ще одно злочинне діло розшалілої гайдамаччини. Польська публична опінія мусить до всіх злочинів тієї банди дорахувати ще огидний морд на особі бл. п. Тадея Голувка. *Цей рахунок мусить обтяжити в очах Польщі ціле українське громадянство.* Злочини нечисленної банди йдуть в очах публичної опінії на рахунок українського загалу. Українці! *Не маєте права дивуватися цьому.* (Яка безличність! — Прим. скл.) З вашої сторони є слова і жести — зі сторони тієї банди є злочин. Колиж з вашого рахунку, який обтяжуємо смертю одного з найкращих поляків, ділом окреслите криваві позиції ошалілих гайдамаків?!

І т. д. в тому самому стилі. Яких „дій“ хоче варшавський „червоняк“ — цього не знає мабуть і його „публіцист“, який знає лише вуличну лайку з варшавського передмістя. Ще більше божевільно виступав недавно „ліберальний“, а тепер просто брукова-санаційний „Курер Поранни“, який посувається так далеко, що в безличний і вікчемний спосіб інсинуює якийсь зв'язок з убивством — СС. Василіянкам!!

Останні виступи української делегатки в Женеві свідчать про те, що толеранція Польщі (!!) супроти русинів не дає бажаних для обох сторін наслідків. Вбивство, доконане з дрібязковою премедитацією русинами, під руським дахом чернечих русінок на особі бл. п. Тадея Голувка, є доказом діявольського божевілля русинських демагогів, які за юдині гроші працюють „пур ле руа де Пріс“. Хотять ослабити тугість і стійкість польської держави. Дивна *не справді гостинність тих сестер Василіянок!* (При чім тут Василіянки?! — Ред.).

Скритовбивство у Трускавці й істеричний вереск опутаної опянінням ненависти жінки в Женеві! (Який стиль!! — Прим. скл.). Чи це не вирежісеровано з розмислом? Може отець Базилі Шептицкі (?! — Прим. Ред.), брат архієпископа Шептицького, міг би нам разом зі своїм братом вияснити цю роботу (чи не мова про о. Климентія, ігумена оо. Студитів?! І при чім тут він і митрополит?! — Прим. Ред.), Під дахом сестер Василіянок убито поляка за те, що працював... (і т. д.). Голувко — не герой романтичної ідеї церкви св. Йоапа на землі — тому цинічно вбито його в домі руских монахинь!..

Від СС. Василіянок перескакує на київську виправу, робить ідіотичні „revelacji“ про творення у Київі уряду й кидає з емфазою зовсім незрозумілий реторичний запит:

Що тепер сталось би в Київі з такою Рудницькою?!

Наприкінці таких вихилястих вільнобрат „Курер Поранни“ заповідає „сильну руку“.

Каїновий злочин сів але і спустошення. Польща не може бути Аблем, мусить довести Каіна до опамятання.

ОФІЦІЯЛЬНИЙ ОРГАН ЗАПОВІДАЄ „НАСЛІДКИ“.

Центральний санаційний орган „Газета Польска“ у передовій статті п. н. „Бл. п. Тадей Голувко“ з 1. ц. м., сигнованій літерами „B. C.“ (Валеры Славек), пише таке:

„Злочин! Наші часи не знають злочину однаково страшного, однаково жахливого, однаково незрозумілого. Бо коли у кожному ділі людської руки, отже й у злочині, є якась логіка, якась причина і якась ціль — то даремне наш ум намагався би найти ціль, яка казала би двом злочинцям посягнути на життя Тадея Голувка. Все, що під цим оглядом може випродукувати наша уява, як здогад, не заспокоює почуття логіки і сенсу...

...Цей злочин не може остати без наслідків. Мусять бути винищені всі комірки деправації душ української молоді, які криються у темряві конспірації, деправації, що видає такі страшні, такі невідкличні й звірині у своїм моральнім змісті, овочі. Байдуже, чи раз засіяне зло росте тепер згідно з пляном і волею сіячів, чи навіть проти їх замірів. Українське громадянство, воно в першому ряді мусить видати йому рішучу боротьбу, якщо не хоче взяти на свою совість і на свій політичний рахунок кров, безцінну для нас кров Тадея Голувка.

ЗАКОРДОННІ НАСЛІДКИ?

Краківський „Час“, призадумуючись у передовій статті над внутрішньо-політичними наслідками трускавецького атентату, заявляє, що

багато залежати буде від того, яке становище займуть супроти злочину українські (руске) партії. Які з них щиро похвалять його, які облудно висловлять догану й котрі осудять його без застережень.

Також на закордонному терені цей злочин викличе голосний відгук. Він не може бути прихильний для української справи. Закордонний світ прийме з найвищим обуренням вістку, що головний пропагатор польсько-„руської“ згоди ідеаліст-політик, з найблагороднішими тенденціями і медіятор між двома племенами, був вбитий саме за те, що любив „руські“ наріл, як любив свій власний та в їх рівноправности вбачав єдину, кінечну розв'язку проблеми їх співжиття на одній землі“.

—o—

Порозуміння між Ватиканом і Квіриналом.

В конфлікті, що тревав від довшого часу між Ватиканом і Квіриналом, прийшло до порозуміння. Подробиці цього порозуміння держать покищо в тайні, однак з голосів італійської преси видно, що обі сторони угодою вдоволені. Як доказ порозуміння появився 31. серпня ц. р. обіжник до політичної влади та поліції, щоби відкрити всі товариства католицької молоді, які були досі закриті. Відноситься це до католицьких товариств італ. і міжнародніх. На другий день поліція зняла печатки з дверей закритих товариств і віддала ключі покликаним особам.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 4. ВЕРЕСНЯ 1931.

О. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК. 4)

Становище християнської філософії.

Схоластики сповнили свою місію. Те знання світу, яке в їх часах було їм доступне, вони зраціоналізували: різні частини погодили зі собою, льогічно повязали, й так створили одну, суцільно розвинену, систему. Св. Письмо вони замальганізували з філософією старинних поганських філософів тай з мудрістю Отців церкви.

Подвиг Томи, щоби саме Аристотеля, а не Платона, „схристіянізувати“, був дійсно революційним. Отці церкви більше зважали на „змисл побожности“, й тому сприяли Платонові. Тома зрозумів, що християнська думка, коли хоче безпечно усадовитися в світі, мусить заволодіти „наукою“. А „науку“ тоді представляв Аристотель. Отже хоч „теольогія“ Аристотеля цілком непідхожа для замальганізування її з християнською теольогією (в Аристотеля світ є несотворений, вічний, Бог не журиться світом, а індивідуальна людська душа не є безсмертна), то всетаки Тома вибрав Аристотеля, щоби через *нього* підчинити „науку“ християнській теольогії.

Не що інше, а буквально те саме треба зробити й новій, майбутній християнській філософії. „Наука“, яку Тома був підбив, знов виновалася зрід вдали християнської теольогії.

В нових віках повстало щось нового: природничі науки, а новочасні філософи й учені густо-часто ясують їх в в антирелігійному дусі.

І власне ті погляди приймаються, дуже поширюються як „нове“, до якого належить майбутність. Зле завсіди лекше приймається — навіть у ростинному царстві. Нова християнська філософія має таке завдання, щоби підчинити природничі науки християнській теольогії. Тома так підчинив аристотеліям християнській теольогії, що взяв метафізику Аристотеля за свою.

Анальогічно мусить поступити нова християнська метафізика: вона мусить вирости з інвентаря новочасних природничих „наук“,

Чи це можливе при задержанні основних понять схоластичної метафізики? Завзятий прихильник цієї філософії певно скаже, що так; але якщоб це було згідне з правдою, то така розвинена, до наших часів приноровлена, схоластика вже була би готовим ділом, і слідні були би її тріюмфи. Вона певно найшла би своїх численних прихильників не тільки між католиками, але й між іншими християнами, не тільки між духовними, але й між світськими. Чомуж цього нема? Чому? Вже й один-два приклади зілюструють справу.

Простір на думку схоластиків це **„potentia extensionis corporis“** — (потенція, можливість розтяжности тіла). Хто знає, що Аристотель загіпостазував поняття „потенції“ — так само, як Платон „ідеї“, що він тим принципіяльно змішав **„ordo logicus“** з **„ordo realis“** той не може сподіватися нічого нового, що відкривало би в схоластичному дусі поняття простору.

Душа звірят на погляд схоластиків це **„anima materialis“** (тілесна душа), яка **„ex materia educituti“** (виводиться з матерії). А людську душу, кожну зокрема, Бог творить. Доки біольогія ще не існувала, доти такі погляди могли встоятися і навіть захоплювати людей. Нині вже ні. Якщо душа звірят не є таким елементом, який був би доданий до матерії, то при нинішньому нашому знанні годі знайти переконуючі аргументи, щоби тільки людську душу вважати за елемент, доданий до матерії, **toto genere** відмінний від матерії. Тай — у такім випадку — нема ніякої пропорції між „душею“ ростин, звірят і душею людини.

Видно, що тут треба нових льогічних посунень, нових понять і теорій. Таких нових і таких могучих, щоби виростали з усіх критичних моментів, які висунула новочасна біольогія, хемія, фізика, теольогія... Тільки такі **льогічні** конструкції були би всилі підчинити **собі** природничі науки й накидуватися також **світським** людям.

Заздалегідь певна річ, що **нову** християнську філософію, якби вона **зявилася**, спершу осудять як „революційну“, як небезпечну.

Так зависіди і всюди бувало, що традиція й нове життя війною йдуть одно проти одного. Нова держана правильно тільки війною може занети місце старої.

—o—

Міжнародній учительський конґрес.

Участь представників нашого учительства в ньому.

(Справоздання учасника.)

Наше культурне життя поширюється щораз інтенсивніше не лише в краю, бо наші установи не занедбують ні одної ділянки, щоби не доложити також своєї цеглинки у працях на міжнароднім европейськім терені, — та не знайомити світу з життям українського народу із його культурними цінностями. Зокрема останні часи 1930-31. принесли нам багато нагоди до пропагандивної праці і дозволили заговорити з міжнародньої трибуни, доложено всіх зусиль, щоби на ріжних міжнародніх конґресах ми мали своє слово, та щоби отворити світові очі, що український нарід живе, та жити хоче.

Одним з останніх конґресів, про який хочемо повідомити наше громадянство, був конґрес Міжнароднього Союзу Учительських Організацій у Штокгольмі, де явився також делеґат Ліґи Народів д-р Кюльман. Пишемо про нього тому, що наше учительство було там репрезентоване через свого делеґата пос. Великановича, який мав змогу забрати слово від українців про справи, які вас торкаються і подати свою думку в рефератах про змогу працювати для української молоді і села. При тій нагоді належить ствердити, що названа федерація є установою незвичайно поважною. Вона обединує учительські організації з 26 держав Европи, що унаглядняються назовні числом 600.000 членів, які у своєму вихованню мають около 30 міліонів молодого покоління. Замітне, що українці є там одинокими членами, які не належать до державних народів, але втішаються всіми привілеями і правами, як установи державних національностей. Правда, бувають нераз прикрі моменти для наших делеґатів, коли йде мова про наше положення, як ось недавно в Штокгольмі. До пос. Великановича зголосилася кореспондентка одної з найбільших щоденних ґазет „Даґенс Нюгетен" та поставила цілу низку запитів про його погляд на намічені справи конґресу, а відтак торкнулася політично-національної ділянки. На відповідь п. В., що український нарід компактною масою замешкує найкращу часть Европи в числі 40. міліонів душ, кореспондентка поставила оригінальне питання: „І як це можливе, щоби так великий нарід, по декларації Вільсона не мав своєї держави? Лотишів є 2 міліони, литовців півтора міліона, фінів 2 міліони, так само естів і т. п., та всі вони мають свої держави, — тут криється щось таємничого в конструкції буття самих українців?" Питання, які вже не перший раз чують наші делеґати на міжнароднім форумі — а на які приходиться з трудом відповідати.

Тепер пару слів про сам конґрес. Темою нарад були побіч справ організаційної натури такі три важливі питання: 1) Пацифістичні маніфестації і дискусія над теперішньою світовою економічною кризою; 2) Справа позашкільного виховання; 3) Військове вишколення шкільної молоді.

Від нині кожної
пятниці змивайте волосся!

Очевидно лише Shampoo'ном Elida, після якого виглядаєте

... в неділю

гарно зачесані!

Волосся добре укладається і міниться як шовк, викликуючи в усіх подив. Засадою кожної з пань повинно бути:

Що пятниці мити голову

SHAMPOO ELIDA

До першої точки наш делеґат у часі дискусії не забирав слова із заздалеґідь поданим до прези дії поясненням, що з причин політично-національних його погляд на квестію мира є дещо відмінний, як напр. товаришів французів, англійців і ін. Натомість пос. В. виголосив до цієї теми декларативну промову в дні 13. серпня ц. р. на святочному вечорі-концерті. Бесідник ствердив, що український нарід належить саме до тих, що цілою своєю душею ненавидить насильства, любується виключно мирною працею і не виявляв ніколи аґресивности до своїх сусідів, що є мабуть головною причиною, що українці не добились власної державности. Промовець з натиском ствердив, що найкращий примір розвязки політично-національних спорів дали нам народи Скандинавії, які в найкультурніший спосіб в 1905 р. без проливу крови розвязали питання державної приналежности. Одначе до цього треба такої високої культури і передовсім пошанування людської *гідности* і правности, як це є у народів Скандинавії. Як син 40 міліонового поневоленого народу ствердив, що як довго пануючі народи не дійдуть до переконання, що треба шанувати добро і цінности сусідів, що закріпощування чужих народів силою є одним з найбільших лих, що непляхотним є почування вищости пануючих народів над недержавними і перепинювання плекання рідної культури завойованих народів, — так довго нема бесіди про забезпечення загального миру. Найважнішою умовиною вічного миру є зникнення з лиця землі „пануючих і поневолених".

Щодо теперішньої кріси в світі, то конґрес виніс ухвалу такого змісту: „Найголовнішою причиною кріси є великі витрати людського доробку на зброєння. Делеґати стверджують, що ці зброєння є також найбільшою перепоною до загального мира і постановляють виховувати молодь в дусі ненависти до війни. Рівночасно взиває конґрес делеґатів, щоби ці ухвали подали до відома своїм урядам — з домаганням доложити зусиль на міжнароднім форумі до негайного переведення загального розброєння.

До 2-гої і 3-тої точки предложив п. В. реферати і резолюції на письмі. В справі праці українця-учителя в позашкільній освіті є в Польщі поважні трудноші. Працю українця-учителя у читальні чи кооперативі кваліфікує влада як протидержавну і це потягає за собою прикрі службові консеквенції.

Поставив 2 резолюції до цієї теми: а) Що працю учителя поза школою конґрес вважає позиточною і конечною; б) Що секретаріят федерації доложить усіх старань, щоби учителям недержавної національности уможливлено працю поза школою без службових неприхильних наслідків.

В справі військового вишколення шкільної молоді заняв п. В. таке становище: а) Як політик повинен обстоювати справу військового вишколення кожного українця: б) Як педаґог вважає, що військове вишколення молоді є шкідливе, бо розбуджує в молодих душах звірячі егоістичні та завойовничі інстинкти і з тої рації голосує за резолюцією против військового вишколення молодого покоління.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. ВЕРЕСНЯ 1931.

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 3)

Міжнародня Кооперативна Школа в Швайцарії.

На естраді за столом президія Школи, прелеґент і перекладчик. Генеральний секретар Міжнароднього Кооперативного Союзу Мей відїхав після свого викладу до Льондону і засіданнями проводять два управителі Школи англійці: проф. Кооп. інституту в Манчестері Ф. Гол і В. Воткінс. Проф. Гол симпатичний, жартівливий старший чоловік, який кожного разу дуже піклується тим, щоби дискусія не протягнулася поза 12-ту годину, себто час призначений на обід. Пан Воткінс молодий, високий, худощавий тип правдивого англійського джентельмена, так як ми собі його уявляємо.

На вступі кожного викладу трохи дивна церемонія, для якої напевно якийнебудь кооперативний курс уважав би себе надто поважним. Провідник засідання витає усіх привітом: „Добрийдень" і визначує сторінку книжечки-співаника, яку кожний з нас в одній з трьох пануючих тут мов тримає перед собою. Пан Воткінс сідає за піяніно, яке стоїть тутже на естраді і вдаряє акорди якоїсь кооперат. пісні, а ми всі стоячи співаємо за ним одним великим дружнім хором. І треба було дивитися на тих усіх вісімдесятькілька молодих, старших і зовсім старих сивоволосих людей, чоловіків і жінок, членів 16 ріжних національностей, як вони з захопленням і з переконанням співали кооперативну пісню, немов гимн нової, великої релігії майбутнього. І ми, два українці, почували себе добре тут серед тої великої кооперативної родини, як рівні з рівними, а в їх очах ще й більше від усіх геройські будівничі кращого завтра для свого народу, а з тим і для міжнародної кооперації.

Після того церемоніяного вступу ми розбилися на три мовні групи: німецьку, англійську та французьку. Одна група лишалася у великій салі слухати викладу самого прелеґента у його мові, дві інші йшли до сусідних менших саль, де один з групи читав той сам виклад у даній перекладі. Після того ми всі збиралися знову у великій салі, де починалася *згадана вже* дискусія. Писані запити, а потім відповіді прелеґента перекладав з місця *знаменитий* перекладчик д-р Лянг на дві дальші мови. Так вислухали ми одні і ті самі питання і відповіди аж у трьох мовах, однак уважали звичайно тільки при одній, а при двох других обдумували запити і робили записки.

Реферати ділилися на дві групи. У першім тижні школи прочитали 6 інформаційних і загальних рефератів, а саме: ген. секретар Мей про розвиток міжнародного кооперативного руху, редактор швайцарського кооперативного органу д-р Фошер два реферати про швайцарську кооперацію, Ант. Дітль (німецька кооперація в Чехословаччині) на тему: кооперативний рух і світова криза, пані Енфільд (Міжнародня Кооперативна Жіноча Ліга) на тему: будуччина кооперативного руху та п. Воткінс про сучасні напрямні в кооперативнім вихованні. У другім тижні прочитали цикль з пяти рефератів, з яких кожний торкався дуже важної та невирішеної ще проблеми в кооперації, як зуміє кооперація погодити в дальшому свому розвитку протилежні інтереси зорганізованих продуцентів і консументів. На цей цикль складалися реферати: 1) д-р Фоке (Міжнароднє Бюро праці, Женева): Світовий огляд, 2) проф. Гол: Проблема консументів, 3) д-р Е. де Бальор (Ґанґ-Будапешт): Проблема продуцентів, 4) Е. Люстіґ (Прага): Національні органічні взаємини, 5) Е. Поасон (Париж): Міжнаціональні органічні взаємини.

Майже завжди дискусія над рефератами затягалася і проф. Гол мусів інтервеніювати:

— Панове, звертаю Вашу увагу, що наближається 12-та година, якої ви, здається, не маєте охоти прогавити. Тому прошу пана прелеґента по змозі скорочувати відповіді, або відповідати на кілька питань відразу.

Слова предсідника стрічало завсіди веселе одобрення слухачів і ми точно в 12. год. покидали салю викладів, а в год. 12 і пів з веселим гамором засідали до обіду.

(Продовження буде.)

—o—

Воєвідська комісія здоровля у Львові в русі.

Кандидати споміж учителів львівських українських середніх шкіл перед цією комісією.

Як відомо, при львівському як і при інших воєвідствах істнує комісія здоровля, перед яку останніми часами почала Кураторія Львівської Шкільної Округи повликувати учителів середніх шкіл для „провірювання ступіня їх нездатности до виконування обовязків". У нас були вже занотовані вістки про діяльність цієї комісії серед учителів деяких провінціональних міст. Нині хочемо зареєструвати львівських кандидатів споміж середньошкільного учительства, над службовими „здатностями" яких буде застановлятись ця комісія.

Довідуємося, що на листу намічених емеритів попали зі Львова покищо такі заслужені педагоги: 1) Радзикевич Володимир, 2) Балаким Михайло, 3) Вахнянин Богдан, 4) Посацький Михайло, 5) Занько Володимир — усі з академічної гімназії (головне заведення) і 6) Вербицький Ярослав (управитель філії акад. гімн.), 7) Полек Микола і 8) Лушпінський Платон — з філії. Всі вони, очевидно, попадуть передчасно на емеритуру (коїм дир. Вербицького, що має повні літа служби), бо ця справа була пересуджена в кураторії напевно згори, заки їх ще намічено перед комісію. Видно, що там є „спеціялісти", які оцінюють працездатність педагогів на „глазомер".

—o—

Ірляндія перед революцією?

З Ірляндії надходять вісти, що викликують занепокоєння в Льондоні. Наслідком кріза і припинення еміграції до Америки зросло безробіття, викликуючи загальне невдоволення. Скористала з цього значна частина ірляндського громадянства під проводом де Валєри, що живе з умірованим ірляндським урядом на ворожій стопі. Теперішню опозицію в Ірляндії можна назвати початком революційного руху, що вибухає в різних сторонах краю, хоч як провідники його стараються покищо спинювати.

Викрили його випадково два студенти, що влізли несподівано на революційний табор, в одним старім замку. Поліція відкрила там склад зброї та муніції. Кілька днів пізніше найшли одного з тих студентів убитого. Викрито теж тайну військову організацію. Уряд зміркував швидко, що ситуація пригадує найгорячіші часи сінфайнерів. Кількох революціонерів поставлено перед суд, однак трибунал, діставши листи з погрозами, увільнив їх. Зараз після процесу вбито одного зі свідків, шефа льокальної поліції.

Головний рух кипить у південній Ірляндії та зближається до столиці краю, Дебліну. Уряд є приготований на акти терору. Кожний міністр має при собі окрему прибічну ґвардію. Редакції часописів, прихильних урядові, держать на свій кошт вислужених поліціянтів і вояків, готових до оборони. А суди правильно увільнюють революціонерів зі страху перед пімстою.

Тимчасом міністр справедливости має видати надзвичайні розпорядки. Мають бути введені знову кара смерти і наглі суди. Поліція дістане широкі управнення, звичайні суди будуть звільнені від судження тяжких провин, щоб не нараджувати життя суддів, а справи будуть передані військовим трибуналам. Цей виїмковий стан буде наближений до стану воєнного. Однак уряд не хоче бути відповідальним за його введення і тому рішив заголосити в парляменті відповідний проєкт закона.

У відповідь на все те революційна організація, відома під назвою „Іра", оголосила у своїй пресі, що на випадок проголошення виїмкового стану в цілім краю вибухне революція. Факт є, що „Іра", послугуючися терором, держить у своїх рунах багато округ.

Уряд хоче опертися на армії та цивільній ґвардії (поліції), в якій завів гостру дисципліну. Та чи ця армія буде мати досить сили здавити революцію, коли вона вибухне рівночасно в цілім краю? Вже тепер революціонери мають кілька тисяч добре вишколених боєвиків і великі засоби зброї й муніції. Останні події на границі Ульстеру свідчать, що вони не легко дадуться поконати.

АРЕШТУВАЛИ ВИКОНАВЦЯ НАПАДУ НА ПОЧТ. АМБУЛЯНС?

Польські джерела повідомляють, що 1. вересня вечором арештували на залізничім дворці в Станиславові виконавця нападу на почтовий амбулянс. Є це 24-літній студент прав, родом із Печеніжина, що студіює у Львові. Згадані джерела твердять, що арештований хотів вєісти в Станиславові до львівського поїзду, бо поліція в Печеніжині й Коломиї його слідкувала. Ніч з понеділку на вівторок, впевнюють згадані джерела, провів арештований в Коломиї. Поліція слідила його, бо він є, мовляв, відомим членом УВО. Назвища арештованого покищо не подають. Його сконфронтують у Коломиї із жінкою, яка була ранена підчас нападу на амбулянс.

ЛЯВАЛЬ І БРІЯН ІДУТЬ ДО БЕРЛІНА.

У Женеві йшли розмови між мін. Курціюсом і фр. делеґатом Понсетом у справі гостини фр. міністрів у Берліні. Вони приїдуть мабуть 26. вересня. До того часу Ліга скінчить наради, а навіть сподіються, що сесія скінчиться кілька днів скорше. Міністр Бріян, який приїде у Женеву з кінцем цього тижня, не буде там до кінця сесії, а вернеться до Парижа скорше, щоби могти поїхати до Берліна. Поїде до Берліна і прем. Ляваль. Оба з найближчими співробітниками. Гостина матиме характер, як гостина німецьких міністрів у Чекерс і Парижі. Сподіються, що ця гостина доведе до позитивних висліджів госп. натури.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювілейному році „Рідної Школи"

162 підержім масово змагання цього Т-ва. 3—3

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗАЯВА СПІВЧУТТЯ ВІД У. П. Р. ДЛЯ ВДОВИ ПОК. ГОЛУВКА.

Українська Парляментарна Репрезентація вислала, як довідуємося, 1. вересня ц. р. до вдови по пок. пос. Т. Голункові кондоленційну телеграму такого змісту:

„З приводу страшного удару, який спав на Паню наслідком трагічної смерти Покійного Мужа, Українська Парляментарна Репрезентація пересилає вислови глибокого співчуття. За Президію: **Загайкевич, Великанович".**

ЗАЯВА УКРАЇНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА В ЖЕНЕВІ В СПРАВІ ВБИВСТВА ПОС. ГОЛУВКА.

Пос. Пеленський, делегат на конгрес меншин у Женеві подав швайцарській пресі таку заяву в справі вбивства пос. Голувка:

„Досі не маємо ніяких подробиць щодо характеру вбивства, чи був це злочин із особистих мотивів, чи політичне вбивство. Покищо не маємо подробиць, щобн ми могти сказати нашу думку. Одиноке, що можемо ствердити якнайрішучіше, то це, що коли б політичний характер того вбивства доказано, то наша партія не має нічого спільного з методами насилля в політичній боротьбі. Осуджую вияви терору, відкіля вони не походили би".

ЛИСТ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО ДО МАТЕРІ ПОС. ГОЛУВКА.

Марш. Пілсудський переслав до матері пос. Голувка такого листа з висловами спочувань: „Поважана Пані! Глибоко зворушений вісткою про смерть бл. п. Вашого сина Тадея, спішу висловити Вам увесь мій жаль і спочування. В особі помершого тратить Польща одного з найліпших своїх синів, горячого патріота, боевика боїв за незалежність і неструдженого, повного енергії працівника на полі твердої щоденної мирової праці. Свідомість, що ця велика й тяжка втрата вкривае жалобою всю країну, хай зменшить Ваш біль. *Йосиф Пілсудський*, маршал Польщі".

АРЕШТУВАННЯ В ЗВЯЗКУ З УБИВСТВОМ ПОС. ГОЛУВКА.

У звязку з убивством пос. Голувка слідчий судця з Дрогобича після переслухання приказав арештувати Марію Фабяк, служницю віллі СС. Василіянок і Ол. Буйного, портіера тієї віллі. Ведуть дальше слідство.

НАДЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ НЕ БУДЕ.

З Варшави повідомляють, що надзвичайна сесія сойму в вересні не відбудеться. Зате відбудеться звичайна сесія в жовтні. На ній розглядатимуть проекти законів у справі поборювання безробіття. Сесія ця відбудеться між 1—10 жовтня.

ЗМІНИ У ЛЬВІВСЬКІМ ВОЄВІДСТВІ.

З офіціяльних кол повідомляють, що воєвідський комендант поліції Грабовський перенесений на таке саме становище до Кельц. Інспектор поліції Людвіковський перенесений до розпорядження гол. команди держ. поліції. Зазначують, що ті зміни є в звязку з реорганізацією поліц. служби.

Тіж джерела повідомляють, що дрогобицький староста Порембальський перенесений на такеж становище в Кельцах. Ті кола пояснюють, що перенесення старости Порембальського та коменданта поліції підінсп. Ґрабовського не має нічого спільного з ост. подіями у Сх. Галичині хоч би тому, що акт у справі стар. Порембальського підписаний 10 днів тому.

УСТУПЛЕННЯ ГЕН. ПІСКОРА.

„Ґазета Варшавска" повідомляє, що в звязку із шпіонською аферою майора Демковського та поручника Гумніцького (а не майора, як помилково подано в новинці ним. ч. „Діла") у політичних варшавських колах рахуються із уступленням шефа генерального штабу ген. Піскора й інших вищих старшин штабу. Евент. кандидатом на становище шефа ген. штабу називають ген. Корд. Заморського, дотеперішнього 2-го заступника шефа ген. штабу.

Смертний присуд на пор. Гумніцького вже виконано.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

У середу ок. 6. год. веч. на полях біля Ходорова підчас військових вправ літак зачепив за дерево, заслонене стіжком сіна. Літак упав, майорові Палеольогові тріс череп, а майор Ґаберек лекше ранений.

ОТЖЕ НЕ БУЛО САБОТАЖУ.

Слідство в справі підрізання телефонічних стовпів у Модричі виявило, що перасний здогад, начеб стовпи підрізали українські саботажисти була зовсім неправдива. Підрізання стовпів відбірні роли мало характер особистої пімсти і не має нічого спільного з політичним замахом. Поліція арештувала Яна Киньотка з Губич, робітника нафт. шибу в Модричі, якого фабрика відправила недавно. З пімсти Кмиьотек підрізали тел. стовпи, які є власністю відбірні роли.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювілейному році „Рідної Школи"

162 підержім масово змагання цього Т-ва. 3—3

За що тягається наших селян по судах.

Перед городським судом в Мостиськах відбулася 22. серпня ц. р. карна розправа проти Дмитра Кубрака і Михайла Качмара селян з Соколі, повіту мостиського, котрих прокуратура в Перемишлі обвинуватила в заложенні тайного товариства (§ 287 к. з.). Рівночасно відбулася розправа проти 26 селян тойж громади, яких прокуратура обвинуватила в приналежности до цього товариства (§ 289 з. к.).

Справа представляється так: Староство в Мостиськах розвязало „Луг" в Соколі, але рівночасно візвало всі громади мостиського повіту зорганізувати пожежну сторожу. Члени розвязаного т-ва „Луг" на приказ начальника громади виконували на громадській толоці пожежні вправи, а як члени місцевої читальні „Просвіти" ходили до громадського лісу і вправляли руханку. Це не подобалося комендантові посторунку Чернецькому, який зробив донесення до прокуратури, що члени розвязаного т-ва „Луг" заложили це т-во і ходять до громадського ліса, де виконують військові вправи.

При розправі головний свідок обвинуваченння, комендант посторунку Чернецький зізнав, що він жадних військових вправ не бачив, тільки довідався від якихсь конфідентів, яких не хотів на розправі назвати, що члени розвязаного т-ва „Луг" роблять військові вправи. Зізнав цей свідок, що вправді бачив бувших лугівників як на громадській толоці при сиґналі і пожежних знарядах вправляли, але на його думку, ті вправи були тільки маскуванням військових вправ.

Вирокуючий суддя д-р Т. Дмоховський на підставі зізнань того свідка не міг набрати переконання про вину обвинуваченних і всіх увільнив. Боронив адвокат д-р Кульчицький. Речник прокуратури вніс проти увільнюючого присуду відклик до окружного суду в Перемишлі.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·93·00—8·93·50, **канадійський** доляр 8·83·00—8·83·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінґ 1·25·00—1·25·50, **румун. лей** 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·76—0·35·20, **швайцарський** франк 1·73·50—1·74·00, фунт **штерлінґів** 43·00·00—43·20·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00.

—o—

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Гел. 54-46. — Догідні умови.** 254—?

— Проф. Москвичів Осип обняв клясу гри на скрипках вищого курсу (концертового) в Музичній Школі ім. Ігнатія Падеревського у Львові, вул. Міцковського 11. Вписи від год. 10—1 і від 3—7.

— Конфіската „Діла". Вчорашнє (196) число „Діла" підпало конфіскаті за два уступи з кореспонденції з Женеви п. н. „Конгрес національних меншин" і за допис посла д-ра Володимира Загайкевича з Перемищини, який цензура сконфіскувала в цілости. Це вже 49-та з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Поліційне слідство по селах Львівщини.** Дня 30. серпня ц. р. постерунок державної поліції з Гаїв к. Львова перевів слідство серед свідомішних громадян села Дмитрович, Глухович, Чижикова та Гаїв. У Дмитровичах переведено слідство з Музикою Павлом, Голодом Іваном (с. Томи), Шопайком Володимиром та Горбалем Іваном. Йшло поліції головно про те, де вище згадані були в дні 28. і 29. серпня. По списанні протоколу нікого не арештовано.

— **Ревізія в редакції „Громадського Голосу".** Дня 1. вересня ц. р. перевели орґани слідчої поліції ревізію в льокалі редакції „Громадського Голосу". Шукали за скриптами сконфіскованих статтей найновішого числа „Гром. Голосу", зокрема замітки, написаної з приводу голосів польської преси у звязку з убивством посла Голувка. При тій нагоді забрали всю редакційну переписку і переписку Головного Секретаріяту УСРП.

— **Пересунення на відповідальних становищах у львівських українських гімназіях.** Довідуємося, що директором української державної т. зв. академічної гімназії (головне заведення) має стати д-р Денис Лукіянович, дотеперішній шкільний візитатор Кураторії львівської шкільної округи, а передтим директор української державної гімназії в Перемишлі. Дотеперішній управитель акад. гімназії проф. Лещій має перейти на становище шкільного візитатора при Кураторії шк. окр. у Львові. На місце теперішнього управителя т. зв. філії української акад. гімназії дир. Вербицького має прийти теж москвофіл д-р Копистянський.

— **Сумні відносини.** Нехай відомо буде дирекції польської державної гімназії в Золочеві, що кількох її учнів, поляків, замешкалих при вул. Глинянській, протягом цих ферій заслужилися видатно для ідеї братнього співжиття обох народів і виставили вимовне свідоцтво не тільки своєму вихованню, але й педагогічній системі, яка панує тепер у польських домах і школах. Вони безнастанно напастували українців, що переходили цею вулицею, висміваючи їх та даючи голосно. Не зважали на погрози нападених, що підуть зі скаргою до дирекції їхньої школи. Предметом свого геройства зробили особливо одного вчителя „Рідної Шкоди", що мешкає при тій самій вулиці, засипуючи його безнастанно словами, які ображують його особисту й національну честь. У своїй агресивности посувалися до того, що позволили собі висміяти одного старшого українця, інтелігента, що переходив вечором з жінкою, наслідуючи його хід, мову, рухи і т. п. Рекорд у цьому спорті здобув учень V. кл. Полгурський, син професора тої ж гімназії (він потрафить публично у кіні папіроску закурити). От як гідно вміє нинішня польська молодь проводити шкільні ферії! — Свідок.

— **Арештування у суді.** В канцелярії IV. цивільного відділу апеляційного суду у Варшаві явився прокуратор для політичних справ і перевів ревізію. Наслідок ревізії був такий, що арештовано урядовця Станислава Фялковського під замітом протидержавної акції. Це вже другий випадок викриття небезпечних людей в суді, бо перед кількома місяцями було подібне арештування в найвищому суді.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці липні й серпні 108 чисел приросту до ч. 21.823 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 3, побутова старовина 4, церковна старовина 3, етнографія 137, історичні памятки 41, репродукції більші 2, топографічні видівки 81, фотографії 145, фотофільми 50, монети 80, банкноти 20, медалі 9. Жертводавцями були пп.: Береза Я., Г. і І., Брилинський В., інж. Василишин Г., Ваврух С., Волосянська, Ванкевич С., Гайда С., радн. Даяндович О., Дорошенко В., Чудкова К., Демчук Т., Заклинський Б., д-р Зіляньский І., Зарицька О., Іжицька М., д-р Корадюк Ю., проф. Кіт М., Кипріян В., Криловський, Лазорко В., радн. д-р Левицький В., о. Левицький В., Лопадчак І., д-р Лучаківський Т., Миколишин І., дир. Мисик І., Музикова Я., інж. Оздобався два місяці. Тепер „лісовик" сидить уже в судовім арешті і відповідатиме за протидержавні виступи.

— **Важне для Вп. старшин резерви.** Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7. повідомляє, що улаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурованни старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів Рутовського 7. виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

—o—

50-літній Ювилей Українського Інституту для дівчат в Перемишлі.

Дня 14. жовтня ц. р. святкуватиме Перемишина величавим обходом 50-ліття існування Товариства Український Інститут для дівчат в Перемишлі. Та не лиш Перемишина святкуватиме те свято, але відібється воно в серцях цілих соток нашого жіноцтва та найширших кругів нашого громадянства, відгукнуться на те свято і далекі закутини нашої батьківщини та української еміґрації, бо Український Інститут був до недавних літ майже одиноким а і сьогодні є головним та найкращим заведенням виховання нашої жіночої молоді. Отже буде це свято великої української семї. З'їдуться на цей день до Перемишля по змозі якнайчисленнішим числом вихованиці цього Інституту, з яких неодна завдячує Інститутові покінчення студій, відгукнуться письменними привітами ті, що приїхати зможуть. З нагоди цього ювилею відбудеться в тім самім дні з'їзд бувших інституток, що покінчили перед 20 і 25 роками дівочу гімназію зґл. ліцей в Перемишлі. Виділ, на чолі з д-ром Вол. Загайкевичем як головою Т-ва робить приготування задля відповідного відсвяткування цього ювилею. Обовязком найширших кол нашого громадянства причинитися до гідного відсвяткування ювилею цього достойного Товариства, яке відіграло велику ролю в культурному житті нашої нації. Комітет, зложений з б. інституток, що займається улаштуванням академії, рішив звернутися до б. інституток з закликом до участи в академії. Є річю конечною, шоби бажаючі взяти особисту участь в оцім ювилею зголосили свій приїзд заздалегідь. Всі письма слати на адресу: Виділ Т-ва Українського Інституту для дівчат в Перемишлі, вул. Татарська 4.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Йоахим. Хома ЧСВВ, довголітній Протоігумен Василіянськоо Чина, помер 31. VIII. ц. р. в монастирі в Ужгороді, маючи 57 літ. Покійний відзначався великою любовю свого народу і був щиро відданий Чинові. Для переведення реформи Чина відлав його в руки галицьких ОО. Василіян, через що навязано звязок ОО. Василіян галицьких із закарпатськими. В справі реформи мав великі труднощі з боку державних і місцевих духовних властей. Знав церк.-слов. мову, списав і відбив на гектографі церковні напіви на Закарпатті. Укладав молитвенники по українськи і по мадярськи. Був в останнім часі редактором „Благовістника", рел. місячника. Мав на Закарпатті велику пошану у всіх, що його знали. В. Й. П.!

Василь Возняк, управитель школи в Острожці, мостиського повіту, помер 16. серпня 1931 р. в лічниці в Перемишлі по короткій, вельми тяжкій недузі. Покійний родився 1881 р. в Радиничах, мостиського повіту, і вже малим хлопчиною лишився круглою сиротою. При допомозі місцевого священика о. Атаназія Яминського і добрих людей укінчив 6-кл. школу в Мостисках, після чого вступив до учительської семинарії в Самборі, де серед тяжких злиднів зложив матуру. На учительській посаді в Підліссях доповнив гімназійну матуру і з признанням усіх працював на культурно-освітньому полі. З вибухом світової війни через ворожі наклепи перебув страшну талергофську авантюру, потім служив при австрійській армії, а з розвалом Австрії обняв становище українського шкільного інспектора в мостиськім повіті. По українсько-польській війні був учителем в Підліссях, опісля перенесли його до Острожця. На затроєння крови карбункулом скінчив своє многострадальне життя. Помер молодий тілом, а ще молодший духом. Гумор і весела вдача знаменували його, тому був загально люблений і між своїми і між чужими. Незвичайно любив правду і справедливість, був людиною чистих рук і глибоко релігійною, а вже понад усе любив свій нарід і свою землю. В. Й. П.!

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 2 VIII. 1931 р. за масло експортове і десерове ціни —·— зол., літра молока 19—20 сот літра сметани 1·10 зол., кова чеш 6.30—6.50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Четвер, 3. вересня, година 8 вечором „Будинок", виступ театру „Атенеум".
Пятниця, 4. вересня, година 8 вечором „Вулиця", виступ театру „Атенеум".
Театр Різнородностей:
Неділя.

МУЗИЧНА ШКОЛА Адольфа Кисперек (вулиця Коховського 4, тел. 83—43) відчиняє з початком нового шкільного року „Оперову Школу". Провід та драматичний відділ обняв проф. Чеслав Коженьовський, вокальний відділ обняла проф. Софія Фединовська. 375

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса" й додатки.
КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий день" і додатки.
КОЛЬОСЕЙ: „Будинок гріху", „Лилина".
ЛЕВ: „Кохання й війна", „Обманець із Техасу".
МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунглів),
МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з Ів. Мозжухіном.
ОАЗА: „Поцілуй" (Ґрета Гарбо)
ПАЛЯС: „На струнах кохання".
ПАН: „Кохання козака".
ПАСАЖ: „Вийнятий з під права" й додатки.
ХИМЕРА: Звукова фільма „Під кріслами Парижа".
СТИЛЕВЕ: „Пат і Паташон як стрільці" та Кен Мейнард.
УТІХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний килим".

Програма радіо.

Четвер 3. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) „Сучасна великоміська повість", д-р Мерінг. **Липськ** (259,3) 21·10 Кабарет „Темпо". 21·40 Гумор у сучасній музиці. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Конц. радіоорх. **Братислава** (278,8) 14·30 Конц. радіоорх. **Бреслява** (312,5) 19·30 Танкова музика. 20·30 Конц. форт Шумана. **Брно** (341,7) 19·30 Конц. радіоорх. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Концерт камер. музики. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Симф. конц. **Стокгольм** (435,4) 22·00 Пісні Шумана. 22·20 Смичковий квартет. **Рим** (441,2) 21·00 Симф. концерт. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Концерт мужеського хору. **Мілянo** (500,8) 19·45 Вокально-інструментальний концерт. **Відень** (516,4) 20·45 „Танцерка Катя" оперетка. **Мінхен** (532,9) 16·20. Квартет Моцарта. 20·05 „Баядера", оперетка. **Будапешт** (550,5) 17·45 Циганські пісні. 22·00 Конц. військ. музики. 23·00 Циг. музика. **Любляна** (575,8) 18·30 Концерт квінтету. 22·00 Концерт вокального квартету. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 21·15 Камеральний концерт в Баден-Баден.

Пятниця, 4. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·10 Симф. концерт. **Липськ** (259,3) 19·30 Музика Ґріґа. **Бреслява** (325) 16·30 Циганська музика. **Брно** (341,7) Концерт радіоорх. **Льондон** (356,3) Музика Гайдна. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Концерт фільг. орх. **Берлін** (419) 19·15 Вечір танку. **Стокгольм** (435,4) 19·00 Концерт хору. 20·00 Рецит. форт. **Рим** (441,2) 17·30 Популярний концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Квартет Бороліна. **Відень** (516,4) 20·33 Тирольські пісні. **Рига** (524,5) Російська музика. **Мінхен** (532,9) 19·30 Симф. конц. **Будапешт** (550,5) 18·45 Циган музика. 20·45 Вечір Гольдмарка. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Французька танкова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 3. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·00, 16·40, 17·10, 19·40 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Дієта у старшому віці", відчит. 16·25 „Пан Пеар Мондрали", гумореска. 16·50 „Психольогія школи і трагічні конфлікти", д-р Райс. 17·35 Відчит. 18·00 Арії та пісні. 19·00 Всячина. 19·20 Літературна гутірка. 19·50 Комунікати. 20·15 Легка музика. 21·30 Слуховище. 22·00 „Дух воєнка", фейлетон. 22·15 Комунікати. 22·30 Концерт соліста 23·00—24·00 Легка і танкова музика з театру „Багатель" у Львові.

Пятниця, 4. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·45, 16·10, 17·10 Музика з грам плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Для дітей. 15·25 Як зберегтися перед затровленим грибами. 16·30 Господарський огляд. 16·50 Гутірка по франц. 17·15 Авдиція для хорих. 17·35 Характер людини і його доля, д-р Фрощовяк. 18·00 Легка і танкова музика. 19·00 Всячина. 19·55 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт. 22·15 Комунікати. 22·30 Легка і танкова музика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, преміївні, продає за готівку і на рати від десятків дит з найліпшої сторони знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ВЕДЕНІ як у минулих літах відомими педагогами, визначними професорами гімназій і державних семинарій, затверджені кураторією Л. Ш. О. **матуральні і доповнюючі курси „OŚWIATA"** приймають **вписи** на шк. рік 1931/32 на матуральний гімназійний курс — всіх типів, матуральний гімназійний курс, курс з обсягу 6-ти і 4-ох гімназійних кляс. Педагогічні студії для гімназ. абітурієнтів, що бажають доповнити семинаріяльну матуру. Практичні лекції і досвідна школа вправ у наукових кабінетах. Безліч листів з подякою та признанням за добрі висліди іспитів. Всілякі інформації дає секретаріят: **Львів, вул. Мілковського 11. тел. 50—01** від 11—1 і 5—7. Проспекти даром. — На відповідь почтову марку. 241 4—4

ЗАРАЗ купіть мені „Стріцецькі Пісні" Ярославенка на фортепіян за 10 золотих. 340 2—5

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 23—?

ДО ВИНАЙМУ дві комнати з кухнею повний комфорт, високий партер, місячний чинш. Відомість у власника, Львів, Риперська 18. Тел. 61-65. 330 3-3

КОНЦИПІЄНТ з відбутою судовою практикою шукає місця в адвокатській канцелярії від 15. IX. або від 1. X. 1931. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" для „Здібний Л. Н." 378 1—4

МЕБЛЬОВАНА кімната два вікна, фронт, суха, тепла. — Винниченського 31 вираз. 365 2—2

КІМНАТА для 2 учениць (ків) з утриманням. — Піскова 36 (партер). 366 2—2

ПРИЙМУ на станцію учеників (ці). — Рудницький, Львів, Терези 2 п. партер, двері 12. 369 2—2

БАРАНСЬКИЙ ПЕТРО, тапіцер, донатий, був у червні 1894 занятий в Товмачі, Галичина, здається при цукровні. Прошу дуже, хто знавби де він тепер перебуває або що з ним сталося, повідомити: Ф. Шайдишький, Коломия, вул. Українська 59. Порто звернку. 388

РУТИНОВАНИЙ інструктор, добрий математик пошукує лекції. Зголошення під „Студент". 376

ПАННОЧКИ найдуть вигідне приміщення. Фортепіян дома. Шашкевича 2 двері 3. 377

ПАРЦЕЛІ на Новім Львові (Красучин) до продання при головній вулиці, яка лучиться з Власною Стріхою (фронт полудневий). — Відомість: вул. Руська 16. Ресторан „Говерля". 385

СТУДЕНТ-ПРАВНИК шукає заняття на передполудневий час. Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Я. М." 381 1—2

АДВОК. КАНДИДАТ з 3-літ. практикою при пов. суді шукає з 1/X. ц. р. місця в адвоката. Зголошення до Адмін „Діла" під „Провінція". 384 1-4

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВА ҐІРІШСПРУНҐА, Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 360 3—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг нервових, серця і молочника

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1205 Пересвітлення Рентґеном.

До 1. річн. комерц. школи купецького приготування з прав. прилюд. **На 1. річн. торговельний курс. На 5 міс. торговельні курси разом зі стенографією та на курси стенографії і писання на машинах**

вписи приймає і дає інформації

Наукове Заведення З. Ольшевського

Куркова 38. Тел. 31—14

від 25. серпня від 9—12 і 4—6.

За дітьми урядовців і службовців державних та самоврядних у школі зворот оплати в повній висоті, залізничі та трамвеві знижки. Незаможні користають з підручників шкільної бібліотеки. 320 4—4

Конкурс

на посаду учителя класичної фільольогії в гімназії „Р. Ш." в Городенні і учителя педагогічних предметів на вищих учительських курсах „Р. Ш." у Станиславові. Прохання вносити негайно до Головної Управи „Р. Ш." у Львові, Ринок 10/II. — **Головна Управа.** 363 2-2

Поважна знижка цін!

Кравецька Робітня українських інвалідів у Львові вул. св. Софії 25 виконує по знижених цінах:

мужеське убрання від зол. 160·—
реглани від зол. 150·—
реверенди від зол. 140·—

Власний склад першорядних більських матеріялів! 393 1—4

Рішуча проба перелямити господарський застій!

Від 5. до 15. вересня 1931.

XI. Східні Торги

У ЛЬВОВІ.

Пропаганда для споживних предметів масової потреби і щоденного вжитку. Осередок, що засоблює в приладдя, технічні уряджения, знаряддя та домашню обстановку для всіх варштатів праці і господерств.

ЗАГАЛЬНО-КРАЄВА МОЛОЧАРСЬКА ҐРУПА.
ВИСТАВА ЛІКУВАЛЬНИХ МІСЦЬ І ЖИВИЦЬ.
ГОДІВЕЛЬНІ ТОРҐИ РОГАТОЇ ХУДОБИ, ХЛІВНОЇ ЧЕРЕДИ, РЕМОНТОВИХ КОНЕЙ І ДРОБУ.

Для приїзжих 50% залізничої знижки в поворотній дорозі зі Львова. Приділ квитків у мешканевім бюрі на головнім двірці.

Всілякі вияснення дає Бюро Східних Торгів у Львові, виставова площа і всі відділи Польського Бюра Подорожі „ORBIS".

Гуртівники,

що бажають обняти продаж знаменитого металевого будівельного матеріялу — пошукувані.

Візьмемо на увагу лише першорядні фірми, що мають власні склади і розгалужену сіть відпоручників та можуть зложити відповідну кавцію.

Зголошення під „Гуртівник" до Польської Аґенції Реклями „Par" Катовиці, Дирекційна 10. 379 I—2

Подяка.

Великий біль стискає серце, як згадати, що вже не стало між нами живими нашого Найдорожчого та Незабутнього Батька, Брата, Дідуня, Стрийка, Вуйка, Шваґра та Тестя—

Водою Всемилостивого відійшов у вічність дня 18. червня п. р. наш Клейнод о радник Юліян Проскурницький, парох-Юніят Устя над Прутом і Тудови... Попрощався на віки з нами великий ідеаліст, який любив людей, і много людей любили. Найдорожчий Батько не лишив нам, дітям нічих маєтків, тільки добре, чесне ім'я та гарні спомини, що був людиною Ідеї.

Прибиті тяжким непримінним горем почуваємося до сумного обовязку вложити цією дорогою найширшу подяку Впр. О. Деканові А. Симовичеві за провід у сумнім похороннім обрялі і за повну щиро-сердечного співчуття прощальну проповідь над могилою. Рівном найширше дякуємо Впр. о. радникові Л. Касп'янському, який не шадив труду і в день похорону відправив Службу Божу, похоронний жалебень та виголосив зворушаючу проповідь над могилою. Сердечну подяку складаємо Впр. і Всч. ОО.: Совіти. Й. Процеві, Із. Оренчукові, В. Пікові, Ал. Сасові і М. Спротюкові за відслуження Соборної заупокійної Служби Божої. В дальшу чергу сердечно дякуємо Всч о. Л. Бізинському за щиру прощальну проповідь при перенесенні тайних останків Незабутнього до церкви; Всч О. Юл. Ґранівському, напому „Золотоустому", за до глибини серця зворушаючу прегарну проповідь в церкві, якою змалював чисте життя Ідейного Собрата Сеніора та Громадянина, та оцінив тиху та трудящу працю всіми любленого, загалові знаного „Нестора Патріярха" снятинського деканату, який тішився незвичайно великою пошаною серед народу. Сердечно дякуємо всьому Кондекапальному Всч Духовенству і Всч Отцям парохам із сусідніх деканатів за відправу похоронних обрядів, а саме Впр і Всч. ОО. А. Сімовичеві, Л. Каспіянському, Мих. Бабякові, В. Новицькому, Й Процеві, Евст. Гордійчукові, Ів. Семчукові, Вас. Пікові, А. Лушпинському, Юл. Ґранівському, Із Оренчукові, Л. Бізинському, Мих. Фединському, Мих Сулятицькому, Ів. Самуелевичеві, Алекс. Мальчинському, Ом. Дудикові, Л. Крупельницькому, Мих. Дольному, М Сиротюкові, Ал. Сасові. Щире Спасибіг складаємо П. Т Госп. Д. Рожці і Із. Онишукові за щирі надгробні мови, виголошені в імені селян Устя і Тудови; Хв. снятинському Хорові під провод. П. Т. Калитчука за звеличання похоронів жалібною піснею; Вп. Учительському Зборові держ. школи Устя і Тудови; Хв. Громадським Урядам Устя і Тудовиць Усім Парохіянам і П. Т. Громадянам усіх віроісповідань за численну участь у похоронах. Щиро подяка Вп. П. П. д-рові Подюкові і д-рові Ганківському за лікарську поміч і відвідини. Вп. П.П. Комарам, Кшиштофовичам, майорові Шпірхові, д-рам Задуровичам, Андрієвичам, Загалевичам, Костицькам, Яблончським, Фодчукам, д-рові Вандкарукові, Хв. Тов. „Просвіта", Кооперативі, Братствам церковним, дорогій шкільній дітворі за численні прегарні вінці, нахучі квіти, за їх щирий труд і поміч сердечне Спасибі. Дуже гарно та сердечно дякуємо Любезному П. Дмитрові Рожці, кандид. богословія за доказ великої прихильности, щирої поміч, за спеціяльно щирий труд. Дякуємо Дорогим Кревним і Знайомим, що прибули на похорон і всім, що поспішили чи то устно чи писемно зі словами потіхи та співчуття.

Осип, професор ліцею; **Ярослав**, начальник суду; **Іван, Орест**, пароx — сини; **Ольга, Володимира, Софія** — синовиці **Стефан, Левко, Міросьо** — внуки.

Усте над Прутом, почта: Снятин.

Конкурс

на посаду управителя тімнавії та учительської семинарії „Рідної Школи" в Коломиї. Подання вносити негайно до Головної Управи „Р. Ш." у Львові, Ринок 10/II. — **Головна Управа** 380 1—2

Всі мають клопоти з вугіллям у зимі!

Лише в ні!

Бо купую горішньошлеське вугілля У Ф-мі

„KARBO"

Коперника 19. тел. 8—68.

яка ручить на вагу і якість достановленого вугілля. 389

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 198 (12.854). Львів, субота 5. вересня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ДЕНЬ 5. вересня -- ЦЕ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА в ТЕРНОПІЛЬЩИНІ!

ПЕРЕВОДІТЬ ЗБІРКИ — СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ на адресу: **Товариство Прихильників Освіти у Львові**, Супінського 21. Конто в П. К. О. Варшава ч. 153.735

Конгрес національних меншин.

Третій і останній день нарад. — Резолюції конгресу.

Від нашого кореспондента.)

Женева, 31. серпня.

Сьогодні останній день конгресу. Розпочинається засідання тільки в 11. годині — тимчасом радить виділ і комісії.

Вчора під вечір тутешній „русскій" посол Пімонов виступив з предложенням, очевидно, продиктованим, щоби зробити на повному засіданні маніфестацію в честь пок. Голувка, з осудом виновників убийства — українських терористів, розуміється. Внесення це перепало вже з тої простої причини, що нема ніяких подробиць ні про мотиви убийства, ні про убийників. На всякий спосіб варто запамятати собі факт, що агенти споміж польських „русских" силкувалися використати нещасну подію — як роблення настроїв проти українців. Тільки, що в даному разі вони попали пальцем у власне око...

Резолюції п. Рудницької, яких зміст ми переповіли в попередньому допису, спричинили вчора довгі й подекуди пристрасні дебати на виділі, де пос. Рудницька й Пеленський мусіли енергійно їх відстоювати особливо супроти опозиції президента Вільфана. Кінець кінців вибрано комісію, уложену з пп. Уліца, Беседняка (словінець з Італії) і Естергазія (мадяр з Чехословаччини), котра має прийти на сьогоднішнє засідання повного конгресу з відповідним внесенням.

*

Година 11¼, і президент Вільфан відкриває засідання. На порядку нарад: „Роззброєння, безпечність і нерозвязаність національного питання".

Перший промовляє німецький посол з Варшави п. *Шіман* (німець), далі говорили п. *Беседняк* (колишній словінський посол в італійському парляменті), каталюнець (посол до мадридського парляменту), мадяр (з Югославії). Всі вони читають, один по німецьки, другий по французьки, очевидно, кожний із своєю особливою вимовою — випрацьовані старанно і заздалегідь реферати, яким одно тільки можнаб закинути, а саме: що всі вони абсолютно те саме повторюють — відомі аргументи против війни і за роззброєнням. Після кількох таких рефератів неповинним слухачем захоплює почуття меляхолії і — чому не сказати? — деякої нудьги...

Живіший тон у трохи анемічну дебату вносить український промовець, посол *Пеленський*. Вже сама обставина, що бесідник не читає, а говорить з памяти, симпатично настроює слухачів. Теперішня Европа, каже бесідник, заповнена спорохнявілими будівлями державними і трохи не всі існуючі держави важко недужають наслідком нерозвязання національних питань. Серед питань цих одно з найважніших — українське. Український нарід, якому відмовлено права на самоозначення, з права цього не зрікся. Великі говорення про роззброєння так довго залишаться безнадійними, поки національні справи не будуть справедливо й окончно полагоджені.

Ледви п. Пеленський серед рясних оплесків зійшов з трибуни, коли туди вскочив варшавський „русскій" *Пімонов* (російське видання Певного) і зворушеним голосом відчитав заяву свого обурення з приводу смерти пок. Голувка, приписуючи вбийство „українським терористам"! Звідки він це знає — святі знають.

Ця безосновність твердження Пімонова була така очевидна, що президент не міг супроти неї нічого іншого сказати, як тільки, що вона в цьому моменті і місці — невідповідна.

*

Підчас полудневої перерви між двома засіданнями конгресу відбув своє засідання виділ союзу меншинних журналістів під проводом п. Беседняка. Член виділу, каталюнський посол проф. Масферер предложив виділові запрохання відбути найближчі загальні збори (1932 року) меншинних журналістів у Барсельоні, де привитав би їх президент Масія. Окончне рішення щодо цеї справи і означення програми зборів поручено президії.

*

Пополудневе засідання розпочалося рефератом п. Вільфана (словінець з Італії) про *організацію національних спільнот*. Цілю таких спільнот було би заспокоювати культурні потреби кожного народу своїми власними засобами, незалежно від держави. Такі спільноти повинні бути тільки добровільні, не примусові, і всяка політична діяльність повинна бути з них виключена.

Після дискусії над рефератом прийшло на чергу голосування над резолюціями до поодиноких точок порядку нарад теперішнього конгресу.

Резолюція п. *Рудницької* у сформулюванні, яке їй дала комісія, звучить ось так:

„Семий конгрес констатує:

„Як раніше, так і далі, держави звязані договорами про охорону меншостей, виявляють недостачу розуміння питання національностей.

„Права, забезпечені договорами і Союзом Народів, далі нехтуються.

„Горожанська рівність, рівність перед правом, культурна свобода не стрічаються, так сказати, ніде. Навіть право державної приналежности не забезпечене.

„В усіх ділянках публичного життя горожани іншої національности є трактовані з меншими оглядами і їм діється кривда.

„Асиміляцію практикують більше ніж коли-небудь раніше.

„При помочі мір насилля, уживаних поліцією і військом, доконано навіть замахи на життя і власність своїх власних горожан — факти які викликали остовпіння (sic!)

„Попередні конгреси сконстатували, що

„пошана національностей — одна з сущних умовин замирення Европи, та

„що одним з найпильніших завдань Союза Народів є наглядати здійснення законної охорони меншостей.

„Одначе 7-ий конгрес мусить сконстатувати, що навіть петиції, подані Союзові Народів проти важких кривд проти життя і власности були предметом такого розсліду, який захитав в дотикнених довірям в охорону.

„Наслідком того конгрес постановляє:

„Президія має дати пізнати Союзові Народів цілу повагу положення, а передовсім конечність так уладитися, щоби петиції меншин були трактовані як питання життєвої ваги".

По ухваленні резолюцій і короткій прощальній промові голови конгрес закінчено.

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки.
тому обезпечайте
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Після вбивства посла Голувка.

Дальша низка голосів польської преси.

РОЗУМНИЙ ГОЛОС.

Краківський соціялістичний „*Напшуд*" (ч. 199.) з дати 2. вересня ц. р. приносить статтю під назвою „*Чи друга пацифікація?*", в якій дослівно читаємо:

„Вбийство пок. Т. Голувка, якого доконали українські боєвики, як з цілою рішучістю подає преса, викликало річ зрештою зрозумілу в польській суспільности: відрух обурення й грози. Природно, що пересадою є, як це робить „Час", порівнювати вбийство пок. Голувка з убийством намісника Галичини Андрія Потоцького, що його доконав Січинський. Це вбийство, доконане, як не судово ствердженo, радикальним українцем, було наслідком схибленої політики пок. Потоцького, який робив угоду з москвофілами, ігноруючи цілковито велику більшість української суспільности, репрезентованої тоді курсом Олесницького-Левицького, званої українською національною демократією. Чиж би, що малоб випливати з порівнання „Часу", і пок. Голувко робив угоду з чинниками споміж українців до того непокликаними, з українцями т. зв. удержавненими в роді тих, що вважають за можливе голосувати і сидіти в ББ? Хіба ні — на те пок. Голувко знав занадто добре історію петлюріяди і — на меншу скалю — історію одного греко-катол. священика, який при виборах у 1922 р. з ласки тодішнього уряду проф. Новака, утворив „польсько-український" клюб з 3 чи 4 послів.

„Найгрізніше у наслідках цього вбийства є висуване деякими газетами гасло про потребу „поважних децизій" у справі Сх. Галичини. Найповажнішою досі в тій справі децизією санації була славна на весь світ „пацифікація" Сх. Галичини в тому самому часі минулого року, коли зааранжовано берестейську справу. Ще та „пацифікація" не прогомоніла, ще є вона на дневному порядку Ліги Націй, ще можуть з неї виплинути для Польщі великі неприємности, а вже дається до зрозуміння, що треба її повторити. Можливе, але в високій мірі небезпечне. Хоч хто знає? Теперішній міністр внутрішніх справ Перацький в якого компетенції як найвищого шефа поліції, лежить переведення такої „пацифікації", має не менше сильну руку від свого попередника, ґенерала Складковського.

„Якщо санація взагалі доступна для рад у своїх політичних починах, то нехай прийме раду, побудовану на набутому вже досвіді: як минулорічна „пацифікація" не стримала якоїсь ґрупи споміж українців від дальшого практикування терору, саботажів і як там ще всі ті називаються, так і друга „пацифікація" не тільки їх не стримає, але ще їх скріпить. Знаємо зрештою з власної історії, до чого доводить приноровлювання терору супроти терору інших: знаємо історію революції і боївки в б. Королівстві 1905-6 і знає її богато теперішніх діячів у санації та уряді, як активних у тих літах учасників.

„Львівський воєвода каже слушно у своїй відозві до населення, що „суспільність не може датись підірвати відрухам гніву". Але й уряд не може датися підірвати таким відрухам. Доковий злочин може найти тільки одно виправдання: нормальну судову дорогу. Тільки суди покликані до устійнення та покарання злочинців: ґенеральний осуд, який з приводу

річи є „пацифікація", не є передбачений законом! — що не менше важне — не є політично розумний. Покликані чинники нехай звернуть на це увагу тим, які поширюють гасла про необхідність помноження одного промаху другим ще більшим".

СТ. ТУГУТ ПРО Т. ГОЛУВКА.

„Роботнік" з 2. ц. м. приніс статтю Станислава Тугута, який співпрацював з пок. Голувком в Інституті Національних Дослідів та який рочійновся з ним на ґрунті загострення боротьби поміж лівим і санаційним табором. Стаття затитулована „Трагедія Голувка". Автор розглядає трускавецьку трагедію з ширшого погляду, який — очевидно — різко відріжняється від голосів санаційних, ендецьких і просто брукових псевдопубліцистів, які свою „ширшу перспективу" зводять у рямці лайок і погроз. Читаємо у цій статті м. ін.:

...Але Голувка не вбили звичайні бандити. Коли вірити дотеперішнім поголоскам і коли до відкриття справників замаху йти дорогою елімінування тих, які по всій імовірності злочину не могли зробити, то залишиться здогад, повторюваний нині всіми устами, що Голувка вбила якась терористична українська орґанізація. Не знаю, чи воно так, — я не хотів би, щоби воно так було. Але коли, не вважаючи на все, так є, то щойно тут починається трагедія. Трагедія не для крови, яка полилася, але для розпучливої, безнадійної ситуації, якої є образом.

Критикуючи нинішню систему правління санац. табору і зазначуючи, що погляди Голувка, хоч до цього табору належав, не завжди і не в усім з тою системою годилися, автор дивується:

...А всеж, найшовся трибунал, який підписав присуд смерти на чоловіка не винуватого за насильства, чоловіка доброї волі, лише тому, що він не звів його народу. Річ ішла тут про таке поглиблення пропасти, щоби вже ніяка добра воля не могла сягнути рукою понад неї...

На цьому тлі трагедія Голувка впростає до трагедії польського народу. Було би злочином не меншим, ніж трускавецький, оскаржувати й тягнути до відповідальности за те, що сталося, український нарід. Не вважаючи на все дорога до мирного співжиття обох народів мусить бути найдена, коли вже, сковані минувшиною, мусимо разом жити на одній землі. Але марева злочинів, без огляду на те, хто їх доконав, не будуть на цій дорозі добрими провідниками.

Як бачимо, головною помилкою Тугута й найслабшою сторінкою його виводів є таки прийняття тези, що виконавцями атентату є українці.

В черговому числі „Роботніка" є вступна стаття *„Чи істнує дорога виходу?"*, присвячена теж польсько-українським взаєминам. Цю статтю зреферуємо завтра.

ВІДВОРОТ „ВЕКУ НОВОГО".

Ми вже реєстрували статтю з „Веку" п. н. „Після злочину", з атаками на УНДО й ціле українське громадянство та цілком непочитальним нападом на митроп. Шелтицького. Щойно після появи статті у „Ділі" й заяви українського політичного проводу, та газета схаменулася і прийняла спокійніший тон.

Випадки, які розігралися у серпні ц. р. на нашому краєвому терені, розколисали пригаслі в останньому році (мабуть має бути „місяці" — прим. Ред.) пристрасти. Досить послухати, що люди говорять, і прочитати, що пишуть газети, щоби здати собі справу, що ми вийшли знову в активний переріст почувань над тверезим розумом і невідповідальних діл над зорганізованою громадською акцією.

...Хто є цим разом винуватий? Польська опінія виразно вказує на підпольні українські організації, хоча справників тимчасом не зловлено. Трагізм моменту поглиблює тут саме відсутність одиниць або груп, відповідальних перед правом, які, скриваючися, підштовхують поляків і українців в обіймы ненависти. Ясна відповідальність винуватців приносить завсіди пільгу, а розгублення серед темряви — веде завсіди до пошуканок вини і до закидів, не завжди учасадненых...

В дальшому, автор статті наводить обширний цитат з „Діла" й текст відомої заяви Екзекутиви УНДО й президії УПР. Помиляється лише автор дуже основно, коли каже, що „українське громадянство, перелякане консеквенціями, які йому грозять по вбивстві пок. Голувка, забрало голос через свої політ. організації і пресові органи, щоби відперти обвинувачення: *українська незалежна преса й український політичний провід ніколи не кермується у своїх виступах жадним „переляком перед консеквенціями", лише поводиться так, як їм каже їх власне переконання та політичний розум, узгіднений з інтересами цілого краю й народу.*

СКАЖЕНИНА „КУРЄРКА".

Краківський „Курєрок" засів на свого вірного коника, на якому підстрибує до втрати решти здорового глузду. Реферувати ці голоси й переписувати ці нісенітниці — на це треба би не мати ні крихітки самопошани. Досить лише зареєструвати факт появи тих статтей — ще дальших у довженькому їх ланцюгу. Зміст довжелезної, на півтора сторінки передової статті з 3. ц. м. вміщається у наголовку: *„Гайдамацькі криваві руки і берлінський мізок"* Кілька слів, вирваних з одного речення статті характеризує її цілу „безсторонність" і мудрість: „...(„пацифікаційна") акція, переведена енергійно і рішуче, *хоча без нікої суворости...*"

У тому самому числі „Курєрка" є допис з Льондону п. н. *„Моральні справники гайдамацьких убивств у Льондоні"*. Геніяльний автор того допису вичисляє головних „підбуджувачів" українців: льондонські щоденники „Менчестер Ґардіен" і „Дейлі Геральд", з яких один друкує статті п. Войґта з його поїздок по Галичині, а другий посла Дейвіса і т. д. Все це, мовляв, в колєкція у скомплікованій машині протипольської пропаганди, керованої з Берліна"...

Зараз у слідуючому числі „Курєрка", з 4 ц. м. є знову пільомотрова вступна стаття під кабалістичним наголовком: *„КОП і св. Юр"*. Тайна того ребусу така, що

„злочини гайдамаччини булиб неможливі колиб атмосфери не затроювала антипольська робота політичних інтриґантів",

а „джерелом інтриг політичних" є „святоюрська гора, де резидує митрополит Шептицький", чого доказом є... „тайни митрополичих лісів", в яких стрічаються „німецькі інструктори" з українськими пластунами! Висновок: треба в митрополичих лісах на польсько-чеському пограничі поставити військ. кордон на зразок східнього КОП-у.

Нам здається, що єдиним льогічним висновком з таких „льогічних" міркувань булоб перевезення авторів тих статтей і редакторів „Курєрка" з „Палацу преси" у Кракові до шпиталю для умово хворих, де треба би їх одягти в кафтани безпеки й ізолювати, як небезпечних для оточення.

Анґлійська преса про відвідини Галичини

анґлійськими парляментаристами.

(Кореспонденція з Льондону.)

Льондон, 31. серпня 1931.

Через цілий час побуту анґлійських послів у межах Польщі анґлійська преса живо слідкувала за їхньою активністю і в дуже чемний спосіб коротенько подавала своїм здивованим читачам коментарі польської преси. Коли коментарі переступали границю і вражали навіть спокійного анґлійця, тоді часописі додавали і свої спостереження.

Першу вістку про виїзд обох послів до Галичини подав „Манчестер Івнінґ Кронікл" з дня 31. липня під заголовком: „П. Ріс Дейвис їде до Польщі":

„П. Ріс Дейвис, член палати послів, заступник з округи Вестгаутон покидає завтра Льондон і виїде прямо через Берлін та Варшаву до Львова.

„Всеч. Джеймс Барр, член палати послів, з округи Мадервел, який під цю пору находиться у Відні, поїде через Будапешт, щоби стрінутися з п. Дейвисом у Львові.

„Ці відвідини є зовсім неофіціяльні, а ціллю їхньою є провірити повідомлення про здогадні надужиття польського жовніреста над українським селянством".

Подібну коротеньку новинку подав також льондонський „Дейли Геральд" з дня 1. серпня, під заголовком „Шоб довідатися правди":

„П. Ріс Дейвис, посол лейборит з округи Вестгаутон виїхав учора на неофіціяльні відвідини Сх. Галичини.

„Ми оба, себто я і п. посол Джеймс Барр, який там зі мною стрінеться — казав він заступникові „Дейли Геральда" — є переконані, що такими добровільними відвідинами як наші, дасться дуже багато зробити до осягнення міжнароднього миру.

„Ми були дуже занепокоєні вістями про вчинки польських жовнірів над українським селянством і ми їдемо, щоб довідатися правду про положення".

Коротеньку вістку про виїзд послів подав також „Манчестер Ґардіян" з дня 1. серпня, під заголовком „П. Ріс Дейвис відвідає Україну".

Дня 10. серпня появилася в тому самому часописі друга новинка про послів, під заголовком „Британські Посли Лейбурити в Польщі — Протест одного часопису".

В тій новинці цитує „Манчестер Ґардіян" деякі місця з „Ілюстрованого Курєра Цодзенного", де говориться про потребу протесту зі сторони польського уряду в Льондоні „проти вмішування в домашні справи чужої держави". Стаття без коментарів.

Дня 12. серпня подає „Манчестер Ґардіян" дальшу вістку про послів, під заголовком „Посли Лейбурити в Польщі — Розсліджування меншостевого питання".

Ця новинка подає головно інтервю посла Барра з репрезентантом „Ґазети Львовскої".

„Морнінґ Пост" з дня 12. серпня подає кореспонденцію з Варшави, під заголовком „Британські посли в Польщі — Всч. Джеймс Барр повспіює ціль своєї місії".

Після подання вістки про голоси польської преси, дочіпляє цей часопис також новинку під заголовком „Насильства в Галичині", яка починається словами:

„Почтовий уряд в Катовицях (sic!) галицькому купелевому місці, зістав нападений та обрабований, як припускають, членами української, проти-польської військової орґанізації."

Новинка підписана Бюром Райтера.

„Сандей Таймс" з дня 9. серпня подає новинку під заголовком „Соціялістичні посли в Польщі — Протест проти їхньої діяльности".

В новинці крім вістки про виступ „Ілюстрованого Курера Цодзенного" подане становище обох послів, згадуючи, що посол Дейвис був підсекретарем справ внутрішніх в уряді з року 1924.

Пропольський „Таймс" подав з дня 10. серпня довгу статтю під заголовком „Британські Посли Лейборити в Галичині — Жалі польської преси". Пише власний кореспондент з Варшави.

В цій статті вже докладно цитується статтю „Ілюстр. Курера Цодзенного", згадується і про розмову з панею пос. Рудницькою та інтервю посла Дейвиса, поданого в „Ділі". Згадується і статті в польському „Часі" та „Ґазеті Польскій". Зі свого боку додає „Таймс" таке:

„Гострі слова, наведеної критики можна собі пояснити в той спосіб, що Польща, як і майже всі континентальні держави, уважають послів чужих парляментів за офіціяльних осіб, яким не вільно вмішуватися, так як і дипльоматам, у чужі внутрішні справи. Досвіди давніших часів показали, що відвідини щирих і доброзичливих політиків у краї, де національне ворогування є перечулене, скорше пошкодить чим поможе тим, що стараються запровадити мир. Повних відомостей про відвідини посла Ріс Дейвиса і Всч. Джеймса Барра у Львові ще немає, але оскільки можна зачувати, вони почали приїзд зовсім правильно, відвідавши спершу провінціонального губернатора (воєводу), нім віддалися в руки своїх українських провідників.

„Після довшого відносного спокою, в останніх 10 днях відновилася в Східній Галичині знов терористична діяльність. Зроблено напад на почтовий віз і на почтовий уряд і зграбовано великі суми грошей, як кажуть, бандами уоружених людей, як припускають Українських Націоналістів. Підчас оборони проти нападу на почтовий віз, згинув один польський поліцай".

„Таймс" з дня 11. серпня містить довшу статтю під заголовком „Британські посли лейбурити в Галичині — Пояснення п. Барра". Стаття писана власним кореспондентом з Варшави. Спочатку вичислює, кого посли відвідали, а опісля цитує інтервю посла Барра з представником „Ґазети Львовскої". На прикінці подає причінку про „вибух терору":

„На прикінці тижня лучилися нагло випадки підпалів, таких самих, які спровокували в осени мин. року польську пацифікацію Східньої Галичини військовою експедицією. В двох околицях коло Львова спалено свіжі запаси жита зложеного в стиртах або стодолах; справці втекли. Це є дивний припадок обставин, що найновіший напад на почтовий віз, в якому згинув один польський поліцай, припадає саме в річницю подібного нападу, коли також був забитий один поліцай, і який був першим актом терористичної кампанії поведеної Українською Військовою Орґанізацією".

„Таймс" це одинока льондонська газета, яка стоїть під польськими впливами, тому її дописі і статті мають все ту тенденційність, якої в інших часописах не подибається.

Дуже річево відповідає на напади польської преси „Ді Спектейтор" з дня 15. серпня, в своїй статті „Св. Степан (покровитель валійців — пос. Дейвис валієць) і Львів".

Критика польської преси відносно відвідин британських послів зачіпає дуже вражливе питання. Відносини польського уряду до своїх українських підданих може виглядати як справа чисто домашня. В дійсності воно так не є, бо Польща підписала договір, який ставить її меншини під охорону Ліги Націй. І тому меншостеві питання мають, або можуть мати міжнародній характер; Велика Британія, як провідна держава в Раді Ліги Націй, може бути прямо замішана в ті питання; і тому, члени Британської Палати Послів, чи вони належать до тих, що підтримують уряд, чи до тих, що його критикують, коли вони рішать самі особисто приглянутися якійсь меншостевій проблемі, доходженнями таки на місці, заслуговують не тільки на підтримку, але в повній мірі й на признання..."

Дуже прихильні та обширні статті написали ще 15. серпня „Корк Ексаминер" (Ірляндія) про меншини взагалі, згадуючи між іншим про відвідини англійськими послами Галичини. На голоси польської преси і її грозьби відповідає „Корк Ексаминер" словами:

„...Один польський часопис домагався, щоби поробити дипльоматичні протестаційні кроки в тій справі, щоби другим разом таке не повторилося. Віримо, що польський уряд не буде робити таких заходів, бо в такому випадку напевно одержить відповідь, що Британія, як член Ліги Націй, є одною зі сторін, які гарантували польську незалежність і тому англійські парламентарії мають якесь право самі подивитися, як справа мається".

У. Б.

Стриманість англійського уряду.

Новий англійський уряд, як повідомляє частина англійської преси, задумує посватитися виключно внутрішнім справам, не мішаючись до справ міжнародніх, оскільки не подиктує інакше потреба. Скликання цього року міжнародньої конференції задля продовжування липневих переговорів у справі німецького кредиту не є передбачене. Не правдоподібне також, щоби в Льондоні відбулася цього року конференція в справах репарацій або довгів. Що ті інформації вірні, свідчить хочби склад британської делегації в Женеві, яка потверджує, що Велика Британія не думає тепер ангажуватися в міжнародній політиці. Льорд Ріцінг, хоча є міністром закордонних справ, рішився посвятити більше уваги фінансовій ситуації та індійській конференції.

—o—

Ким був Тадей Голувко?

Тому, що про пок. посла Тадея Голувка можна читати в ріжних органах польської і закордонної преси інколи цілком собі суперечні інформації, як про людину, діяча й політика та зокрема про його ролю в українсько-польських взаєминах, подаємо оце характеристику особи й діяльности пок. Т. Голувка на основі цілком безсторонніх й зовсім певних інформацій, без ніяких зайвих коментарів. Воно, здається, тим більше актуальне, що ш. читачі зможуть на цій підставі деклє орієнтуватися серед ріжних концепцій, які існують про підложа і справників убийства. Подаємо, річ ясна, поникчі уваги, sine ira et studio без ніякої спеціяльної тенденції. — **Редакція.**

ГОЛОВНІ РИСИ ВДАЧІ.

Покійний посол Тадей Голувко був людиною імпульсивною, темпераментною і надзвичайно настроєвою. І ці гол. риси вдачі характеризували його, як публіциста і політика. Завдяки цьому своєму темпераментові він звернув своїми статтями, друкованими в передтравневих роках головно на сторінках соціялістичного „Роботніка", на себе увагу читаючої публики; його імпульсивність казала йому займатися питаннями найбільш „дразливого" актуального характеру, а настроєвість — кермуватися більше настроями і душевними відрухами, ніж якимись твердо і непохитно устійненими поглядами. Цей останній момент був теж причиною досить поважних партійно- ідеольогічних переходів посла Голувка й таких фактів, що міг він напр. у дуже короткому часі оголосити дві статті за своїм підписом на ту саму тему — дуже ріжного тону і змісту (напр. спокійна і досить пристойна стаття безпосередньо по зірванні весняних польсько-українських розмов на варшавському терені й зовсім інше інтервю у краківському „Курєрку" після українського річевого комунікату у цій справі).

ЗАЦІКАВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ПРОБЛЄМАМИ.

Правдою є, що пок. Голувко здавна цікавився національними проблемами. Штовхнуло його до цього, крім згаданих особистих рис вдачі, його походження та життєві колії: родився він у Туркестані, рід його походив з Виленщини, себто терену перехрещування білорусько-литовсько-польських впливів, а студіював у Київі. Зацікавлення національними питаннями та приналежність до лівого табору (був до часу травневого перевороту членом Гол. Ради ППС і виступив з ППС сам, вступивши на урядову посаду в мін-стві закорд. справ) наблизили його до Ст. Туґута, Леона Василєвського з тих нечисленних польських діячів, які систематично й глибше цими питаннями з власного почину цікавились і їх студіювали. З часом Т. Голувко набрав слави, як знавець національної проблеми і як такого покликали його після травневого перевороту, як третього члена до Комітету Знавців, що існував у Варшаві при Президії Ради Міністрів на місце ендека Зверженського (іншими були Леон Василевський і Левенгерц). З тієї самої причини був теж Голувко співтворцем і секретарем Інституту Нац. Дослідів (якого головою ще до недавна був Ст. Туґут) і одним із делегатів уряду до комісії для справ Собору Православної Церкви.

У партії ППС належав до її лівого крила; був завзятим противником порозуміння ППС з ендецією (осінь 1925 р.), наслідком якого повстав коаліційний уряд Скшинського; на цьому тлі був антагоністом пос. Недзялковського. Своє тодішнє становище мотивував двома головними аргументами: відношенням до марш. Пілсудського (Голувко був завсіди пілсудчиком; осінню 1925 і зимою 1926 р. доходила до шпилю боротьба поміж польською правицею і лівицею довкола справи повороту марш. Пілсудського до чинної служби в армії) і відношенням до проблеми національних меншин.

ПОГЛЯДИ НА УКРАЇНСЬКУ ПРОБЛЄМУ.

Свої погляди на українську проблему виложив Голувко досить обширно не лише в низці статтей, але й у прилюдних відчитах, виголошених у Варшаві та ріжних містах, м. ін. у салі міської ради у Львові, в осені 1925 року (Голувко був тоді членом міської ради Варшави). Видав теж брошуру про національну проблему в Польщі, в якій особливо широко розглядав українські справи. Українську проблему розглядав у цілості й дійсно уважав її одною з найважніших проблєм Сходу Европи. Виходив тут, як польський патріот, зі становища небезпеки, яку буде уявляти собою для Польщі кожна будуча „єдина неділима" Росія. Вірючи теж, що український національний рух мусить вкінці довести до дальшого розпаду Росії, Голувко пропагував підтримувати цей рух та приготовляти заздалегідь приязні взаємини Польщі й України. Полісся, а навіть Волинь — це — мовляв — своєрідний „депозит", і їх територія буде ще предметом переговорів між Польщею та державною Україною. Зате Галичина мусить остати при Польщі з національних, велко-державницьких, економічних і стратегічних оглядів (традиція, звязок з Румунією, нафтовий басейн і опертя на Карпати), але Польща повинна дати Сх. Галичині широку територіяльну автономію, яка стала би „помостом до згоди" поміж двома сусідськими державами — Польщею і Україною. Тоді теж, у 1925/26 рр., Голувко був рішучим прихильни-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ВЕРЕСНЯ 1931.

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 4)

Міжнародня Кооперативна Школа в Швайцарії.

V.

Передполудневі виклади приносили нам деякі теоретичні та інформаційні відомости з життя кооперації і теоретично розвязували деякі кооперативні проблєми. Кожне пополудне давало нам змогу пізнати пригарно зорганізовану кооперативну практику і великі досягнення швайцарської кооперації.

Точно в 2. год. пополудні три великі вигідні автокари, наповнені до останнього місця „школярами" давали свій особливий швайцарський сімтоновий сигнал і з повагою, маєстатично виїздили з головної площі Фрайдорфу. З вікон гостинниці махали за нами білі руки Маріянни, а з домів прощали нас фрайдорфські дівчата. В автах сиділи ми також повними групами, але всі члени німецької групи не вмішалися в одно авто і тому у всіх автах пануючою була мова німецька.

— Чи всі авта у Вас мають цей гарний сигнал? В ньому є ціла мельодія — запитав я д-ра Ленґліна, який майже завжди їздив з нами.

— Ні, це тільки великі, почтові автобуси (наші два автокари були почтові, а один кооперативний) мають право на цей сигнал. Він означає, що кожне мале авто мусить робити йому дорогу. О так, це дуже гарний сигнал. Бачите, у нас у Швайцарії співають навіть авта.

Для нього „співають" ужива д-р Ленґлін слова „jodeln". Це слово не було мені чуже, одначе я щойно пізніше переконався про його правдивий зміст. Наскільки я міг за цей короткий час запримітити, швайцарці є такі самі неспівучі, як наші гуцули. Видно, вузький, стиснений гірський горизонт але впливає на розвій співучости і навпаки: широка, безкрая степова або надморська природа сприяє її розвоєві. Я думав, що „jodeln" це щось у роді нашої коломийки, але я помилявся. Переконався я про те за кілька днів, коли в товаристві кількох шведів і доктора Ленґліна зайшов до одної сільської винарні в Мутенц. У винарні застали ми кількох селян, які частувалися добрим швайцарським вином і завзято розмовляли у своїм незрозумілім навіть для німців діялекті, званім „Швітцер-Дітш". Один зпоміж них був трохи підхмелений і час до часу затягав високим, горляним тенором якусь пісоньку, при чому немилосерно тряс своїм козячим голосом. Незабаром почув я подібні продукції також з ґрамофонової плити й аж тоді поінформувався у доктора Ленґліна, який з гордістю потвердив мій здогад, що це є саме той особливий швайцарський спосіб співання: **„das Jodeln"**. У нас віддає дещо приємний зміст цього слова вислів „горланити".

Але вертаймо до наших екскурсій. За час нашого двотижневого побуту у Фрайдорфі відвідали ми й оглянули всі головні установи, фабрики і склади Союзу Швайцарських Споживних Кооператив у Базель (V. S. K.)

„Союз Швайцарських Кооператив" обєднує під цей час 523 кооператив. Окрім „Союзу Швайцарських Споживних Кооператив" існують у Швайцарії ще два інші богато слабші кооперативні споживчі союзи. Є це „Союз східношвайцарських господарських кооператив" у Вінтертур, який має 257 членів-кооператив, і Союз Кооператив „Конкордія", який має всього 57 членів. На загальне число 1028 споживчих кооператив у Швайцарії не належать до ніякого Союзу 191 споживчих кооператив. Є це дещо зрозуміле з тої причини, що кооперативи у Швайцарії, без огляду на те, чи належать до Союзу чи ні, не мають ніяких податкових пільг. Вони платять такі самі податки, як приватні купці.

Окрім споживчої кооперації правдивою гордістю швайцарської кооперації є кооперація молочарська. Центральний Союз молочарської кооперації обєднує в собі 20 союзів з 3.839 кооперативами. Кругло 90 проц. усіх швайцарських продуцентів молока є зорганізовані в кооперації і через кооперацію збувають свій продукт. Цікаве й те, що споживча кооперація імпортує тут масло з заграниці, переважно з Данії, тому, що молочарській кооперації краще оплачується переробляти своє власне молоко на ріжні сири для експорту.

Поза тими головними видами кооперація розпустила тут своє коріння й організує свою працю у всіх можливих напрямках. Статистика подає, що в Швайцарії є понад 10.200 самих господарських кооперативних організацій з 600.000 членами, так, що кожний господар фактично належить до одної або й кількох самих господарських кооператив. Окрім того є понад 250 кооператив мешканевих, понад 400 водопроводних, 350 електричних, понад 800 обезпеченевих, понад 500 ощадно-кредитових, 50 кооперативних млинів, кооперативи робітничі (артілі), ремісничі і багато інших.

Є одна велика ріжниця між нашими центральними Союзами і Союзом Швайцарських Спож. Кооператив. Союз Шв. Сп. Кооп. має за мету не тільки ідейний та організаційний провід кооператив, але також розділ запотребовуваних товарів поміж своїх членів, себто провадить також торговельну централю. В той спосіб Союз Шв. Спож. Кооператив лучить у собі завдання нашого Ревізійного Союзу і Центросоюзу. Це й головна ріжниця в організації Швайцарського Союзу від наших Союзів і від Союзів в інших краях за виїмком скандинавських. Тут організаційний і ревізійний Союз та закупочна централя творять одну спільну організацію. Відповідно до того взаштовані його бюра й магазини.

(Продовження буде.)

—o—

ком українського університету, і то у Львові, заходився біля перенесення Подебрадської Академії на Волинь, осуджував шкільний утраквізм і його практичні наслідки і т. д. Ще коли перейшов до мін. закорд. справ, мотивував це у приватних розмовах — розчаруванням національною політикою післятравневої влади, від якої сподівався радикальної зміни попереднього курсу.

Памятаємо, що сама теж номінація Голувка на начальника східного відділу мін-ства закордонних справ викликала велике враження і страшний крик серед російських комуністів: ці останні вважали цю номінацію заповідю протибільшовицької польської „інтервенції"! Ясна річ, що й цей острах був фальшивий, бо пок. Голувко, як польський державний патріот, слушно уважав, що саме більшовицької Росії не треба валити, бо вона з усіх „неділимих" Росій найслабша і найменш небезпечна...

Але побут у мін-стві закорд. справ і пізніша виборча кампанія (Голувко грав поважну ролю у виборах на білоруських землях) вплинули на велику зміну поглядів Голувка. Правда, до „пацифікаційної" акції відносився негативно, вона його заскочила і він (це ствердженo понад всякий сумнів) не належав до того гурту людей, що її рішили та провадили. Ніколи теж прилюдно „пацифікації" не хвалив. Стояв теж завсіди на становищі потреби якогось мирного полагодження проблеми польсько-укр. взаємин у Польщі. З тих теж причин коли з мін-ства закордонних справ перейшов до сойму, поручено йому в клюбі ББ. референтуру українських справ. Але мав на них уже не той погляд, що 5 літ тому. Виложив його на недавньому (несповна 3 місяці тому) довірочному відчиті для членів ББ у Львові. Там відстоював він дальше концепцію розпаду Росії, але мотивував її м. ін. аргументом, що — мовляв — для Польщі буде корисним відплив на Наддніпрянську державну Україну всього українського інтелігентського активу з Галичини. Заявився теж проти українського університету, зате приклонником „утраквізму", і то не лише шкільного, але й господарського. Така зміна поглядів чимало слухачів того відчиту навіть здивувала і дехто з поляків пояснював її саме настроєвістю Голувка та його невдачею у згаданих весняних польсько-українських розмовах. Щодо тих розмов, то, як відомо, Голувко разом з двома іншими делегатами з польського боку предложили відомі дві умовини: відкликання женевської петиції і складення заяви льояльности. Ці умовини він боронив потім у пресі, але було прилюдною тайною, що не він — кажуть — був автором тих умовин.

РОЗМІРИ ВПЛИВУ Й ЗНАЧІННЯ.

Дуже важною річю для зясування собі діяльности Т. Голувка й оцінки її практичних висліднів, є факт, що він ніколи не тільки не вирішував проблем національної польської урядової політики, але й не мав на ці рішення ніякого децидуючого впливу. Цілий ряд відомих інших діячів з табору ББ мали фактично багато більший вплив і багато більше конкретних річей вішали, ніж Тадей Голувко. Він оставав завсіди більше публіцистом і теоретиком, часто теоретиком нереальним, ніж державним діячем з рішаючим голосом та владою. Тому теж можна у відношенні до Голувка мати на увазі більше його слова, а не діла. Ніколи теж не був на ніякій адміністративній посаді і до адміністративної служби не мав нахилу. Взагалі, по суті, його впливи були в рішаючих варшавських сферах розмірно невеликі. Зате правдою є також, що в багато поодиноких справах він інтервеніював на користь українців.

. . . . . .

Хтож був головно зайнтересований у тому, щоби посла Голувка усунути з цього світа?

Обструкція. Лікарі-спеціялісти недуг травлення заявляють, що природну гірку воду **„Franciszka Józefa"**, треба горячо поручати, як успішний домашній засіб. Можна дістати в усіх аптиках і дрог.

З еспанського кітла.

В Сарагосі вибухнув ґенеральний страйк. На вулицях міста припинилася всяка комунікація. Між страйкарями і поліцією приходить до боїв. В ріжних сторонах міста робітники стараються будувати барикади. Ґубернатор видав відозву, закликаючи до спокою, інакше проголосить стан облоги.

Шеф поліції в Мадриді оголосив заяву, що арештовано двох ґенералів з уряду Прімо де Ріверя, Беренґуера і Йордана. Обох уміщено у військовій вязниці. В найближчому часі будуть арештовані дальші співробітники Прімо де Ріверя і ґенерали, вміщані в державний часах Прімо де Ріверя з 1923 р.

—o—

Нова шкільна скарга німців з Польщі у Женеві.

Німці з б. Конґресівки та Познанщини й Поморя звернулися до Ліґи Націй з двома петиціями, в яких представили стан німецького шкільництва в Польщі. У петиції кажеться, що з розбудованого німецького шкільництва у колишній Росії, не залишилося у Польщі майже нічого. З 560 приватних шкіл з німецькою мовою навчання остала тепер одна десята частина. В Познанщині й на Поморю відсоток залишених шкіл є трохи більший, але петиція жаліється теж на систему обмежування шкільно-культурних прав німецької меншини. Половина німецьких дітей мусить — мовляв — ходити до польських шкіл.

Ця петиція буде віддана до розгляду Комітетові Трьох.

—o—

За незайманістю трактатів.

В Празі радить міжнародній Союз бувших учасників світової війни (Fidac). Цікаві були наради комісій, що занялась пропаґандою в справі ревізії післявоєнних договорів. Дискусія йшла під проводом посла до французького парляменту й б. міністра Ерода, розуміється, в антиревізіоністичному дусі. Забирав голос також член польської делеґації, ґен. Ґурецкі, доказуючи, що німецьких претенсій до Поморя ніяк не можна підтягнути під рубрику поправок, бо в ґру входить незалежність польської держави. Комісія приняла таку резолюцію:

Згідно з ухвалою конґресу з 1922 р. в Новім Орлеані Союз постановляє: 1. Договори це право обовязуюче держави і повинні бути виконувані в добрій волі; 2) договори є непохитні і змінити їх можна тільки за спільною згодою; 3) без попередної згоди між інтересованими державами Союз не може згодитися на ревізіоністичну кампанію, що створила би тільки нові непорозуміння й утруднила би поступ справи мира.

Резолюцію приняли однодушно делеґації 10 народів і тільки італійська делеґація стрималася від голосування при третій точці. Зате в голосуванні взяла участь делеґація Злучених Держав.

РОСТЕМО.

З наших нових досягнень у Станиславові.

Дім СС. Милосердя. — Українська рем'єснича бурса. — Церква на Книгинині-кольонії. — Будова читальняних домівок у Книгинині-місті і Бельведері.

Станиславів дістане вже в найближчих тижнях великий дім СС. Милосердя Вінкентія а Павльо („українських редемптористок"), що саме тепер викінчується у прискіпленому темпі в нутрі, аби бути готовим до вжитку в перших днях місяця жовтня. Дім побудований при вул. Голуховського в найближчому сусідстві церкви оо. Редемптористів і має з фронту два поверхи, а крім того одноповерхові довгі крила. Позаду його є ще довгий город. Дім українських СС. Милосердя відповідатиме всім вимогам гігієни, він будований наскрізь модерно, має просторі кімнати, окрему велику салю призначену на богаслужебну каплицю, окрему на забави дітей і т. д. В домі буде електричне освітлення, водопроводи, купальні і т. д. Позатим є в домі прегарно уладжені просторі пивниці з відповідною коридорною системою, які можна буде теж відповідно використати на пральні, лазнички, спіжарні, а навіть кухні і т. д. В цьому домі будуть міститися „ясла" для малих дітей, що їх досі згадані вгорі СС. Милосердя вели у скромному домі (теж з городом) при вул. Красінського, який — як зачуваємо — Преосв. еп. Хомишин передає для вжитку української ремісничої молоді за дуже приступну ціну. Таким чином наша реміснича молодь у Станиславові, якої число дуже поважне, дістане власне пристановище, з чого треба радіти тимбільше, що польські ремісничі круги при матеріяльній допомозі держави збудували в нашому місті величавий триповерховий дім при вул. Собіського для своєї ремісничої молоді, в якому найде приміщення понад 100 хлопців. При цій нагоді треба теж згадати, що слідом за нашими сестрами милосердя, які примістять у своєму домі, крім ясел, також ново-основану дівочу бурсу, а мабуть і кухню для бідних, вибудували собі при тій-же вул. Голуховського, тільки трохи вище, також польські черниці свій великий дім на „ґлубек" і спротивець. Отже в цьому році Станиславів збогатився на згадані два доми для немовлят і сиріт, на польську ремісничу бурсу, на нову величаву торговельну школу й інші великі будівлі.

На жаль, не викінчено у нас ще й досі остаточно нової церкви на передмісті Книгинин-кольонія, бо не стає грошей на її виправлення в середині, а в часі теперішньої скрути справді годі їх зібрати. Тому, що наше населення в цій части міста в числі понад 3 000 душ має дуже далеку дорогу до церкви (катедри) в місті, булоб дуже вказано, аби комітет будови згаданої церкви постарався можливо якнайскорше викінчити в середині новозбудованої церкви принайменше ту частину, де має стояти головний вівтар, аби осьтак уможливити на ньому священикові відправу, а греко-католицьким вірним вислухання в неділю своєї Служби Божої. Цю справу передаємо під розвагу хв. комітетові.

Таксамо же на викінчення будова власного дому читальні „Просвіти" в Книгинині-місті, положеного при головній вулиці в прегарному місці недалеко церкви і захоронки СС. Служебниць. Праці біля будови цього поверхового дому, що матиме велику театр. салю, стануло покищо на мертвій точці і наразі важко сказати, коли їх можна буде піднята дальше.

Вже в найближчу неділю відбудеться посвячення фундаментів під будову салі читальні „Просвіти" у Книгинині-Бельведері. Члени тієї читальні спромоглися в розмірно дуже короткому часі на здвигнення читальняного дому з фронту від вулиці, де покищо знайдуть приміщення крамниці, а саму салю на вистави і сходини членів хочуть збудувати в найближчих тижнях, як прибудівку до згаданого дому. Рухливому виділові читальні, що, не зважаючи на тяжкі часи і загальну скруту, забрався з такою енергією до будови власної домівки, слід побажити якнайкращих успіхів. С.

—o—

Студентські справи.

День українського студента у Львівщині і Станиславівщині.

Виділ Т-ва Прихильників Освіти у Львові подає до відома українському громадянству і студентству львівського та станиславівського воєвідства, що Львівський Воєвідський Уряд рескриптом з дня 23. VI. 1931. Ч. Л. Ст. 2017., а Станиславівський Воєвідський Уряд рескриптом з дня 17. VIII. 1931. Ч. БП. III—62. дали дозвіл на переведення замкненої вуличної збірки на допомоговий фонд українського студентства в дні 21. вересня 1931 р. в місті Львові і Станиславові та однодневної отвертої збірки жертв на збіркові листи в цілому львівському і станиславівському воєвідстві в дні 21. вересня 1931 р.

Ідентичні збіркові умовини у львівському і станиславівському воєвідстві є такі:

1. Вуличні збірка в місті Львові і Станиславові буде відбуватися тільки до замкнених пушок; столики, при котрих будуть приймати добровільні жертви, мають бути уставлені тільки при церквах, або при освітніх українських установах; збирання жертв не може відбуватися по домах; особи, що будуть займатися збіркою, мусять мати відповідні легітимації, видані Виділом Т-ва й відимовані у Львові в Городськім Старості, а в Станиславові в місцевому Старості; вкінці особи ці не можуть мати ніяких демонстраційних відзнак.

2. Кожна збіркова ліста повинна мати порядкове число, печатку Т-ва та підпис голови й секретаря.

3. В збірковій листі мусить бути зазначена дата і число воєвідського рескрипту.

4. Товариство обовязане провадити докладно евіденцію збіркових ліст.

5. Особи, які будуть займатися збіркою, мусять мати легітимацію з фотографією, видану Виділом Товариства, й потверджену дотичним староством, або також легітимацію без фотографії, але важну тільки разом з особистою легітимацією (довуд особісти) та мусять мати вище згадану збіркову листу, на котрій кожний даток має записати негайно чорнилом або хемічним олівцем сам жертводавець, а коли він не вміє писати, то збірщик у присутности жертводавця.

6. Особи, що будуть займатися збіркою, не можуть мати ніяких демонстраційних відзнак.

7. Кожний місцевий комітет обовязаний протягом трьох днів по укінченні збірки подати її вислід до відома дотичного староства.

8. Загальний вислід збірки має Виділ Товариства оголосити протягом одного місяця в однім з львівських українських часописів і один примірник враз зі звітом збірки, спосіб ужиття зібраних фондів та одним формуляром збіркової листи предложити Воєвідському Урядові.

Студентів Львівського і Станиславівського Воєвідства кличемо взяти активну участь у збірці. Від успіху збірки залежатиме життя наших незаможних студентів у цілому шкільному році. Де нема студентів, там просимо

старше громадянство творити комітети і переводити збірку.

Ціле українське громадянство в цьому одному дні мусить допомогти українському студентству!

По інформації, листи й легітимації просимо зголошувати негайно до канцелярії Т-ва: Львів, Супінського 21.

—o—

Щирість чи демонстрація?

Небувалий заклик „Слова Польского".

У 242. числі „Слова Польского" з 4. вересня на 4-ій сторінці опублікований товстим друком заклик такого змісту:

„Трагічні обставини смерти бл. п. Тадея Голувка вимагають прилюдного заманіфестування нашої жалоби. Апелюємо до всіх приятелів особистих і ідейних та до знайомих помершого, щоби для віддання пошани його ідеї зложили поіменні датки на Українське Товариство Помочі Слухачам Української Національности вищих шкіл у Варшаві. (—) Адам Скварчинський, (—) Тадей де Стрем".

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ В ЗВЯЗКУ З НАПАДОМ БІЛЯ ПЕЧЕНІЖИНА.

На двірці у Станиславові арештували вчительку з богородчанського повіту, як висідала з коломийського поїзду. Поліція здогадується, що ця вчителька стояла на чатах підчас нападу на амбулянс. Слідство нібито виявило, що одним із виконавців нападу є син дяка з Печеніжина, бувший учень української гімназії в Коломиї. Арештували теж якогось студента зі Станиславова, при якім нібито, найшли компромітуючі матеріяли.

Арештування тревають далі.

Вбитий Новіцький зголосився був сам до конвоювання амбулянсу, щоби заробити 4 зол. Вдова по Новіцькім, що привела на світ пяту дитину, дістане повну емеритуру. Крім того дістане із запомогової каси держ. поліції в Станиславові запомогу 1.500 зол. і концесію на продажу тютюну.

НОВИЙ СТАРОСТА В ДРОГОБИЧІ.

Повітовим старостою в Дрогобичі на місце Порембальського, який переходить до Кельц на також становище буде Емерик, дотеперішній повітовий староста в Мехові. Справа обсади становища воєвідського комісара поліції у Львові досі не полагоджена.

ПІДВИШКА ОПЛАТ У СЕРЕДНІХ І ВИЩИХ ШКОЛАХ.

З Варшави повідомляють, що на днях появиться розпорядок міністра освіти про підвишку оплат у середніх школах із дотеперішніх 150 на 220 зол.

Міністр освіти Єнджеевич в інтервю агенції „Іскра" заявив, що від академічного року 1932-33 буде введена підвишка оплат. Вона торкатиметься лише нововступаючої молоді.

ПРОЛЬОНГАТА ПРАВА НАВЧАННЯ ДЛЯ НЕКВАЛ. УЧИТЕЛІВ.

Рада міністрів на внесення мін. освіти Єнджеевича постановила щераз пролюнґувати на 1 рік право навчання для вчителів, які не мають повних кваліфікацій. Рівночасно постановили, що це вже остання пролюнгата. Так більше ніж 1000 вчителів можуть далі працювати.

НІМЕЧЧИНА І АВСТРІЯ ЗРЕКЛИСЯ МИТНОЇ УНІЇ.

3. вересня радила в Женеві комісія студій для европейської унії. Мін. Курціюс у довшій промові заєзував усі справи, опрацьовані рінними комісіями, м. ін. обговорив теж історію проекту митної австрійсько-німецької унії. Німецький і австрійський уряди хотіли, щоби плян австр.-нім. митної унії був початком ширшої акції для торг. порозуміння при якнайбільшій участи евр. держав. Тимчасом зайшли події, так, що тодішня думка змінилася основно. Нині в европейській комісії стоїмо — говорив мін. Курціюс — перед пляном заг. характеру, за здійснення якого хочемо працювати активно. В надії, що праці евр. комісії дадуть успіхи, німецький уряд у порозумінні з австрійським постановили закинути проектований плян митної унії.

Опісля говорив австр. канцлер Шобер. Він сказав, що плян не мав би виглядів на здійснення, коли б до нього не приступили інші евр. держави. Тому, що справа митної унії є на денному порядку евр. комісії, умовився він із німецьким урядом щодо становища в тій справі. Події ост. місяців спричинили, що проти їх інтенцій могла повстати перешкода у співпраці евр. народів з хвилиною введення митної унії. Тому австр. уряд для добра тієї співпраці рішився кинути думку здійснення митної унії. Бесідник сподіється, що його заява причиниться до скріплення успокоєння, потрібного для співпраці.

ГВАТЕМАЛЯ НЕ ХОЧЕ НАЛЕЖАТИ ДО ЛІГИ.

Цьогорічні збори Ліги Націй могтимуть вибрати замість трьох — чотири місця в Раді Ліги. Уряд Гватемалі задумує виступити з Ради, хоч час її урядування минає щойно за два роки.

ФР. МІНІСТРИ В БЕРЛІНІ.

2. вересня в розмові французького делєгата в Женеві Понсета з мін. Курціюсом устійнили, що резізита фр. міністрів у Берліні відбудеться 26. вересня і потревае два дні.

ДИМІСІЯ ЮГОСЛ. КАБІНЕТУ.

Нова конституція Югославії затверджує дотеперішню організацію держави, основану на одноцілости держави та створює нове 2-палатне нар. представництво, себто сенат і сойм. Одну половину сенаторів вибирають, другу іменують. Сойм походить із заг. виборів. Виборче чинне право до сенату мають горожани вище 40 літ, до сойму вище 30 літ. Пасивне виб. право мають усі горожани, що скінчили 21 літ. Конституція запевнює широку автономію 9 банатам.

На засіданні ради мін. ствердили, що оголошення нової конституції спричинить зміну положення. Тому прем. Жівкович постановив поставити теж внесення про димісію кабінету. Король приняв димісію та поручив дотеперішньому премієрові створити новий уряд. На предложення премієра король іменував кабінет у тім самім складі. Всі міністри вже присягли.

—o—

НОВИНКИ

— **ВПИСИ до Вищого Музичного Інституту Ім. М. Лисенка у Львові** відбуваються щоденно від год. 3—7 вечором у канцелярії Музичного Т-ва при вул. Шашкевича ч. 5. Наука зачинається дня 4. вересня. План науки обіймає усі предмети консерваторійної програми. Крім того ведеться педаґоґічний курс для кандидатів до державного іспиту з музики і співу для шкіл середніх загальноосвітніх, та педаґоґічний курс для учителів у музичних школах. У біжучому шкільному році переведеться остаточний розподіл елєвів і розграничення степенів до трьох типів школи: підготовчої: нижчої, та фахових: середньої і вищої, по думці проєкту міністерства віроісповідань і освіти. — Дітям державних урядовців і службовиків прислугує право звороту шкільної оплати. 367 2—2

— **Канцелярію оборони в карних справах** отворив і веде в Станиславові при вул. Білинського ч. 11. побіч суду **Григорій Онуферко**, ем. підпрокуратор. 337 3-4

— **Вийшли на волю.** У звязку з убивством пос. Голувка арештували були м. ін. Мирона Боднара, службовика „Маслосоюзу" в Стрию. Після 48 годин випустили його на волю.

— **Не СС. Василіянки, а СС. Служебниці.** Управа монастиря СС. Василіянок у Дрогобичі подає до прилюдного відома, що СС. Василіянки віллі ані пансіону в Трускавці не мають і взагалі СС. Василіянок в Трускавці зовсім нема. Відомий випадок стався в пансіоні СС. Служебниць, а це не те саме.

— **Слідство в справі трускавецького замаху** посувається „вперед", як читаємо в польських газетах. Передучора подала була „Газета Поранна" у надзвичайному виданні, що винуватців навіть уже зловлено, а саме студентів братів Пришляків і студентку Шушкевичівну, арештованих у Миколаєві. Нинішня (з 4. вересня) „Ґазета Поранна" повідомляє, що арештування було безосновне і всіх троїх випущено. Чи так само „вперед" посунеться слідство з 5 іншими особами, арештованими у звязку з трускавецьким убивством, почуємо може незабаром.

— **З львівської хроніки.** З мешкання Артура Бішофа при вул. Конопніцької пропало вбрання вартости 3000 зол. — З мешкання Маріяна Станека при вул. Здоровля забрали злодюжки мужеське вбрання вартости 1000 зол. — З крамниці Германа Панцира при вул. Ваговій зникли три убрання вартости 560 зол. — Світильним ґазом хотіла отруїтися Станислава Б. — При вул. Городецькій у військових домах їзза ушкодження проводів затруїлися світильним ґазом Борух Бачес, Адам Кришталевич і Жигмонт Ярківський. — Арештували купця Генрика Апелля, власника крамниці при вул. Легіонів у звязку з його банкроцтвом на суму 180.000 зол.

— **З краєвої хроніки.** Минулої ночі згоріли стоги збіжа на залізничій стації у Сихові. — В Підбужі, бориславського повіту застрілився 74-літний ґаєвий Станислав Мак.

—**Загострення контролі** людей, обовязаних до військової служби, хоче завести мін-ство внутрішніх справ і опрацьовує з цією метою відповідний проект.

— **Безробіття в Галичині.** Останні підсумки нараховують 5.166 безробітних у Львові, 5.603 у Дрогобичі, 2.345 у Перемишлі і 653 в Тернополі.

— **Зачинення литовських шкіл.** З Вильна повідомляють, що виленська кураторія рішила зачинити вісім литовських шкіл.

— **Замкнули німецьку гімназію.** Бромберґський щоденник „Дайтше Рундшав ін Полен" з 3. вересня повідомляє: „Після відходу дотеперішнього директора німецької гімназії в Діршаві польська кураторія вважає цю гімназію розвязаною. Признання нової концесії на гімназію узалежнила кураторія такими найріжнішими умовинами, які годі виповнити. Так напр. вимагають, щоби вибудовано новий шк. будинок. Будинок такий годі вибудувати за одну ніч, а всі добрі шк. будинки відібрано німцям для польських шкіл. Німецькому шкільному союзові в Діршаві не вдалося навіть одержати тимчасову концесію. Тому 150 німецьких учнів тієї гімназії треба буде нині, в середу, з початком шк. року відіслати домів".

— **Самовбивчий замах.** В четвер у львівських поліційних арештах хотів скінчити самогубством Степан Трачук. Він вбив собі ніж у груди. Трачука заосмотрила рятункова стація.

— **Відзискав зір** 9-літній, сліпий від уродження хлопець Черневський у Мисницях на Виленщині. В неділю 31. серпня після повороту з церкви пішов хлопець з товаришами у садок, несподівано впала з дерева сливка і вдарила його в око. В тій хвилині хлопець крикнув і прозрів. Цей незвичайний випадок спричинив часті відвідини того села дооколичним населенням, бо всі хочуть побачити чудо.

— **Переіменування міст на Радянщині.** Президія ВЦК-у порішила змінити назву міста Іркутськ на Ворошилоськ. Ця зміна є у звязку з інспекційною породожю Ворошилова по Сибірі.

— **Якір Колюмба** виставили в павільоні реп. Гаіті. Цей якір належав до корабля „Санта Марія", на якому Колюмб відкрив Америку. За цю памятку давав ню-йорський архів „Метрополітан Музей" 8,000.000 зол., але уряд Гаіті не згодився навіть за таку ціну віддати якір Колюмба.

— **Знижка цін на мило „Олень Шіхт".** З приємністю довідуємося, що йдучи в напрямку загальної знижкової тенденції, фірма **Шіхт-Левер А. С.** у Варшаві вже від шести тижнів обнизила фабричну ціну на вироблюване нею мило відомої марки **„Олень".** З огляду на вичерпання старих припасів — мило **„Олень Шіхт"** є тепер у детайлічній продажі значно дешевше.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Занятна від довшого часу значна знижка цін вовняних сировців є вже нині довконаним фактом. У тому стані воробіна також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою салон мужеського кравецтва і виковує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, раґляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 17—7

Дописи.

ДЕЛЯТИН. *(Ювилей „Рідної Школи".)* Дня 23. серпня відсвятковано тут ювилей 50-ліття „Рідної Школи" при величезному здвизі народу з Делятина і з довколичних сіл. Нарід зійшовся в Шевелівці, 3 км. від Делятина, і обступив високу стрілецьку могилу, прибрану квітами. На тій могилі, на найвищій тарасі, перед високим хрестом, прибраним ріжнобарвними квітами, і заосмотреним написом: „Полеглим Борцям за волю України", відправив о. Дмитрик, декан з Заріча, в асисті трьох інших священників полевy Службу Божу при гарнім співі мішаного хору з Делятина. Після Служби Божої виголосив о. Золотий з Делятина проповідь, а потому рушили всі величавим упорядкованим походом до Делятина на площу „Просвіти", де мала відбутися академія. Ішло щонайменше 8 до 10 тисяч народу. На переді походу їхав квітами і лентами прибраний тріюмфальний віз, запряжений двома парами волів, а на переді возу виднів напис „Рідна Школа". На возі на високім престолі сиділа під балдахімом гарна дівчина в окруженні дівчаток, і представляла алеґорію „Рідної Школи". За возом їхала довга бандерія малих хлопців на конях, а на переді бандерії виднів напис: „Молоді каменярі з Саджавки". Як віз, так і бандерія робили дуже гарне враження. Відтак поступали одна за одною численні делєгації з відznаками „Р. Ш." зі сіл з відповідними написами. Підчас походу пригравала гуцульська орхестра з Яремча. Коли цілий похід опинився на просвітянській площі в Делятині, розпочалася під голим небом святочна академія. Після відспівання рідношкільного гимну, виступив на естраду д-р В. Левицький, адвокат з Делятина, голова повітового кружка „Рідної Школи" і в високо-патріотичній промові висловив привіт Головній Управі „Рідної Школи" у Львові на руки присутного голови „Рідної Школи" п. Ів. Кокорудза, що цілий здвиг народа принав грімкими оплесками.

Опісля промовець виложив ясно цілі „Р. Ш." і переконуючо доказав конечну потребу її масової матеріяльної підтримки. Відтак забрав слово голова „Р. Ш." п. І. Кокоруда і в імені Головної Управи подякував комітетові та установам в Делятині за уладження цього свята і величавому зізвигові народа за участь в ньому. Потому вичислив за порядком всі завдання, які має виконати „Р. Ш." на полі українського шкільництва, і вказав на великість фондів, яких потреба на переведення тих завдань. Тому звернувся з горячим зазивом до народу, щоби масово вступав в члени „Рідної Школи", щоби основував кружки „Р. Ш." і слав щедро жертви на потреби „Р. Ш." Опісля слідували устні та письменні привіти з ріжних сторін, почім наступили фізичноритмічні вправи дітвори „Р. Ш." Найліпше подобалися вправи учениць і учеників делятинської захоронки під управою закінниці, відтак вправи, деклямації і танці дітвори збірних лекцій в Дорі, дальше діти „Р. Ш." в Яремчу і Зарічу. Всі точки, переплітувані музиков оркестри з Яремча і грою мандолінистів з Делятина, були гучно оплескувані народом. Вкінці п. М. Струтинський, делегат Головної Управи „Р. Ш." зі Львова, виголосив реферат про діяльність „Р. Ш." від початку її основання по нинішній день. Реферату слухали учасники академії уважно і подякували референтові гучними оплесками. Свято закінчилося всенародним відспіванням національного гимну. Як видно було, в святі взяло участь міщанство і селянство з Делятинщини, делегації з ріжних установ, захоронки і школи „Р. Ш." з Делятинщини, 7 священників і поматали в удержуванню порядку ученики вищих шкіл, перебуваючі в Делятинщині. Зате мало було видно інтеліґентів, перебуваючих на літнівських в кліматичних місцях над Прутом. Успіх свята з морального огляду без сумніву доватній, бо збудив і скріпив національну свідомість в широких масах народу та зявив прихильність для „Рідної Школи". А матеріяльний успіх покажеться, коли учасники свята масово вступуться в члени „Рідної Школи" і будуть її спомагати щедрими жертвами.

Учасник.

—o—

СПОРТ.

П. Сокіл—Україна.

Відплатні змагання цих дружин за мистецтво А-класи відбудуться в неділю 6. ц. м.

Краєві пливацькі змагання.

В днях 5. і 6. вересня ц. р. уладжує Український Спортовий Союз пливацькі змагання за мистецтво краю. Змагання ці відбудуться в обох днях в год. 15. на „Світезі" при вул. Ісаковича. Вступ за добровільними датками. Орґанізація змагань в руках УССК-у.

Недільні змагання.

В цю неділю відбудуться такі змагання лігових дружин: Чорні—Поґонь у Львові, Варшавянка—Польонія (субота) і Легія—Гарбарня (неділя) у Варшаві, Л. К. С.—Лехія в Лодзі, Рух—Варта в Кор. Гуті. — За мистецтво А-класи змагаються: П. Сокіл—Україна, Польонія—Чорні І Б (в Перемишлі), Ревовія—Поґонь І Б (у Ряшеві) і Поґонь (Стрий)—Лехія І Б (у Стрию). — В змаганнях за вхід до Ліги грати-ме Ревера у Станиславові з мистцем люблинської округи.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

PROMĒTHĒE, місячний орган національної оборони народів Кавказу, України і Туркестану. P. VII. Ч. 57. Серпень 1931. Зміст: (у французькій мові) Ю. д. Субро: Містика большевизму і націоналізму. Г. Г.: Памороки Сталіна. В. Садовський: Культурні надбання українців під большевицькою окупацією. М. Баля: У Айсербайджані. М. Чокаїв: Більшовики проти кемалізму. Бей-Туган: Обединання кавказских верховинців. Пресовий огляд. Хроніка.

POLACY ZAGRANICĄ, орган орґанізаційної ради поляків закордону. Рік II. Серпень-вересень 1931. Ч. 8—9.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY, місячник посвячений питанням суспільної праці і опіки над дітворою. P. V. Серпень 1931.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 1. і 2. IX. 1931 р.: масло експортове пріма 3·— зол., масло десерове пріма 2·90 зол.. Дня 3. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове —·— зол., дітра молока 19—20 сот., дітра сметани 1·10 зол., копа яєць 6·40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 4. вересня, година 8 вечором „Вуяцек", виступ театру „Атенеум".

Субота, 5. вересня, година 8 вечором „Пімста", комедія Фредра, виступ театру „Атенеум".

Малий Міський Театр:

Зачинений аж до відклику.

Театр Ріжнородностей:

Неділя, 6. вересня, година 3·30 попол. „Голубине серце" (виступ театру „Атеней" із Ярачом).

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса" й додатки.

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця ґріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Марлєна Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: „Ранго" (фільма з африканських джунглів).

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І. Мозжухіном.

ОАЗА: „Поцілуй" (Ґрета Ґарбо).

ПАЛЯС: „На струнах кохання".

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання".

ПАСАЖ: „Вийнятий зпід права" й додатки.

ХІМЕРА: Звукова фільма „Під дахами Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Свавільні студентки", Бастер Кітон боксером (100 проц. звуковець).

УТІХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний килим".

Програма радіо.

Пятниця, 4. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·10 Симф. концерт. **Липськ** (259,3) 19·30 Музика Ґріґа. **Бреслява** (325) 16·30 Циганська музика. **Брно** (341,7) Концерт радіоорк. **Льондон** (356,3) Музика Гайдна. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Концерт фільг. орк. **Берлін** (419) 19·15 Вечір танцю. **Стокгольм** (435,4) 19·00 Концерт хору. 20·00 Речит. форт. **Рим** (441,2) 17·30 Популярний концерт **Прага** (486,2) 21·00 Квартет Бородіна. **Відень** (516,4) 20·35 Тирольські пісні. **Рига** (524,5) Російська музика. **Мінхен** (532,9) 19·30 Симф. конц. **Будапешт** (550,5) 18·45 Циган музика. 20·45 Вечір Гольдмарка. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Кавлюндборґ** (1153,8) 20·10 Французька танкова музика.

Субота, 5. вересня 1931.

Липськ (259,3) 19·30 Концерт на форт. і орк. Ґріґа. **Брно** (341,7) 14·30 Концерт радіоорк. **Льондон** (356,3) 20·00 Прогульковий концерт. **Гамбург** (372,2) 16·30 „На славу музики". Концерт оркестри, хору і солістів (Бах, Бетовен, Шуберт і т. п.) **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Музика віденська. **Соттенс Швайц.** (403,8) 19·00 Музика церковних дзвонів. 21·00 Вечір пісень Моцарта. **Берлін** (419) 19·20 „Чи наука може бути вільна від науки", дискусія студентів під проводом доцента. **Рим** (441,2) 21·00 „Федора", опера Джордона. **Гельсінґфорс** (453,2) 19·15 Концерт вокального квартету. **Відень** (516,4) 14·00 „Норимберські співаки", опера Вагнера. **Мінхен** (532,9) 16·15 Дует питристів. **Будапешт** (550,5) 22·00 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 20·00 Вокальний концерт 21·00 Славянська музика. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Ленінґрад** (1000) 16·30 Концерт для сеа. **Москва** (1181) 15·00 Музика Шопена і Ліста.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 4. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 13·35, 16·10, 17·10 Музика з ґрам плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Для дітей. 15·25 Як зберегтися перед затроєнням ґонбами. 16·30 Господарський огляд. 16·50 Ґутірка по фоанц. 17·15 Авдиція для хорих. 17·35 Характер людини і його доля, д-р Франциковяк. 18·00 Легка і танкова музика. 19·00 Всячина. 19·55 Комунікати. 20·15. Симфонічний концерт. 22·15 Комунікати. 22·30 Легка і танкова музика.

Субота, 5. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10 Відкриття Східних Торґів у Львові. 13·10, 14·50, Комунікати. 15·10 Музика з ґрамофонових плит. 15·25 Огляд останніх видавництв. 15·45 Військові відомости для всіх. 16·00 Програма для молоді. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Комунікат. 16·55 Світляна архітектура, проф. Махневич. 17·15 Пісні у вик. Войського (бас). 17·35 Відчит. 18·00 Богослуження з Острої Брами у Вильні. 19·00 Всячина. 19·20 „Штука життя", вигол. Б. Садовський. 19·40 Різьничі вісти. 19·55 Комунікати. 20·15 Легка музика. 22·00 „На горизонті", фейл. 22·20 Комунікати. 22·30 Музика Шопена. 23·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дирекція приватної гімназії „Рідної Школи" з правом прилюдности в Тернополі подає до відома, що Кураторія Л. ІІІ. О. рескр. до Ч. II —8555/31 з 26. серпня 1931 р. дозволила на отворення з початком шк. р. 1931/32 I, II. і III. кляси коедукаційної гімназії. — Вписи до тих кляс продовжуються до 5. вересня 1931. Учениці б. української державної гімназії в Тернополі можуть також вписуватися. — **Управа гімназії.** 349 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Стародавні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

ПРИЙМУ студента на мешкання з харчем. Пісковa 3½/1 пов. 319 3-3

ГІМНАЗІЙНИЙ абсольвент шукає лекцій. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 391 1—2

СУБСТИТУТ нотарівський змінить посаду з днем 1. жовтня н. р. — Зголошення у М. Басараба заст. нот. у Тхустім ад Чортків. 273 5—5

КОНЦИПІЄНТ з відбутою судовою практикою шукає місця в адвокатській канцелярії від 15. IX. або від 1. X. 1931. Ласкаві зголошення до Адмін. „Діла" для „Здібний Л. Н." 378 2—4

СТУДЕНТ - ПРАВНИК шукає заняття на передполудневий час. Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Я. М." 381 2—2

РУТИНОВАНА УЧИТЕЛЬКА (матура гімн. і семінар.) пошукує лекцій з нижчих гімназійних і всенародних клясс. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Скромність". 394

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВА ҐІРШПРУНҐА, Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 396

ВІЛЛЮ 12 покоїв, господарський будинок, великий город, вільне мешкання, околиця Стрийського парку, продасть власник. Телефон 70—78 Львів. 395 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЛІКАР

Д-р ВОЛОДИМИР БІЛОЗОР

після повороту **від дня 1. вересня 1931 ординує як звичайно**

в КОЛОМИЇ (дім Окр. Союза Коопер.)

вул. Собіського ч. 52.

від год. 10—12 передпол. і 3—5 попол. 322 3—3

РЕНТҐЕНОЛЬОҐ

Д-р ЛЮДВИКА ЛЯНДЕС-ЛЯЙНЕРОВА

у Львові, вул. Лозінського ч. 9.

352 3—4 **ПОВЕРНУЛА.**

АДВОКАТ

Лев ЛУКАШЕВИЧ

веде канцелярію

у ВАРШАВІ, вул. КРУЧА ч. 13, т. 1. 393 (тел. 8—15—16) 1—2

Конкурс

на посаду управителя гімназії та учительської семінарії „Рідної Школи" в Коломиї. Подання вносити негайно до Головної Управи „Р. ІІІ." у Львові, Ринок 10/II. — **Головна Управа** 380 2—2

II. Рік Видання

КІНО ч. 17. приносить багато актуального матеріялу з кіново-фільмової діяльности. Крім цього заступає справи фотографічні й радієві. Просимо домагатися по всіх книгарнях і бюрах денників. 2—2

Адреса: „КІНО" Львів, Банкарська 8/I.

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 91—7

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВҐЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 199 (12.855). Львів, неділя 6. вересня 1931. Pocztowa opłata zaryfowana ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Жіночі плащі з лошаків (коні), **Готові спод**и на мужеські футра по найнижчих цінах та на догідних умовах поручає
Одинока українська торгівля ФУТЕР „ХРОМ"
Промислово-Торговельна Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська ч. 20, 324 3—5 Телєфон 71—83

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий"
у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
ч. тел.: 433. — Конто Почтової Щадниці ч. 143.467. —
(власна камениця при вул. 3. Мая ч. 15)
як Центральна Каса Українських Кооператив приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та помішує в наших кооперативах, щоби піднести господарський розвій українського народу.

ЗБІЖЖА І ПАШУ,
дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

На шкільний сезон
КНИГАРНЯ „ПРОСВІТИ"
414 ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 1,
поручає шкільні підручники і приладдя для всіх шкіл.

Студіюча молодь і безробіття.

Від Редакції. На цьому місці публікуємо статтю на незвичайно актуальну і дражливу тему. Надіємося, що вона найде належний відгомін серед нашого громадянства і на сторінках нашої преси.

На днях відбулася в Яворові заходами студентської молоді і абсольвентів вищих шкіл нарада зі старшим громадянством, як допомагати студентам до укінчення їх студій, та як заложіти безробіттю, яке огортає щораз дальші круги абсольвентів. Не маємо покищо відомостей, чим закінчилися ті наради. Але вже сам факт, що така нарада відбулася є корисним явищем.

Те, що перед війною було злишнім, сьогодні стає конечністю. І тоді студенти, сини бідних родичів, не раювали. Неодин з нас памятає, як замерзала в студентських кімнатах вода у миднищах, неодин студент при кінці місяців жив чаєм і хлібом, або не вилазив до полудня з під покривала, щоби без їжі скоріше день минав. Але тоді ні на думку нікому не приходило ставити до старшого громадянства вимоги на допомогу в студіях, чи у вишукуванні посад. Кожний знав, що його чекає по скінченні студій, знав що перебідувати студентські часи є немов природним явищем і ніхто не підносив претенсій до суспільности. Ніхто цього просто не потребував, бо знав, що, скінчивши студії, дістане відповідну посаду без допомоги суспільности. Колиж дістав, то знов, не почуваючись до обовязків супроти суспільности був пересвідчений, що вже сповнює патріотичне діло, коли стає членом якогось українського товариства чи запренумеровує газету. І цим обмежувалися суспільні обовязки майже цілої української інтелігенції. Навіть ті, що жили між народніми масами як священники, адвокати, учителі і навіть вони сповняли свої обовязки шабльоново, не звязані зі суспільністю тісними нитками. А нині?

Умовини серед студентів ті самі. І нині студент дістає дещо з дому, дещо доробить лекціями, зрештою бідує. Одначе є всеж одна засаднича ріжниця. Вона лежить у тім, що сьогоднішня студентська молодь живе постійно в непевности за своє майбутнє. Кожний думає вже в гімназії над тим, чи придадуться на щонебудь його студії, чи по скінченні не стане він безробітним пролетарем, так як богато інших? І та думка сверлить, нервує, відриває від науки. А про висліди говорить застрашаючо низький рівень знання. Ще донедавна були якісь проблиски надій на державні посади, хоч би й у чужих сторонах, коли вже не між своїми. Принайменше такими надіями живили їх і себе родичі. Але нині треба хоч не хоч з цих надій зрезигнувати. Усіх пориває лють, коли видять інших у більшому добробуті, певних себе, словом якусь кращу клясу громадян, а вони мусять шукати опертя між своїми серед своєї збіднілої суспільности. Була ще донедавна можність поїхати в далекий світ. Але сьогодні в цілій Европі загрожує інтелігентній молоді далеко більша катастрофа ніж у нас. Коли говорити купецьким стилем, то всюди є така велитенська подажа і рівночасно така недостача попиту, а до того така низька подажна ціна, якої досі ще не бувало. Не легко найти за границею абсольвента високих шкіл при чищенні вулиць, продажі газет, а вже шофер зараховується до кращих здобутків. Недавно подано в німецькій пресі публікацію, що там теоретично беручи запотребування на урядничі концептові сили покрите на цілих 25 літ, а на канцелярійні на 40 літ. Значить ціла одна генерація не має вже в урядах місця, вони обсаджені старшими, яких також редукують. Подібні явища бачимо у всіх майже державах. І не лише в урядах, але також у промислі, торговлі. Словом страшна безнадійність визирає з усіх урядничих фасцикулів до студіюючої молоді.

І якуж раду може дати молоді старше покоління? Чи може радити: нехай вона чекає, аж поправляться відносини? Це порада, яка може викликувати хіба згірдливу усмішку, як не що гірше. Чи пояснювати їй, що вона є погноєм для грядучих поколінь, коли вона хоче також жити по людськи, а не як зайвий непотріб і домагається від старших поділу працею, доходами. Чи спинювати від посилання до шкіл? Цеж булоб суперечне засадам людяности, людської культури. (І в нас тут і там виринають такі голоси, хоч у порівнанні до жидів та поляків є нашої студіюючої молоді так мало, що вона у порівнанні з тамтою чисельно губиться. Жиди саме тепер найбільше студіюють і займають кожне вільне місце саме у нас, у краю). В Европі витворюється така атмосфера, що студенти бачать уже один у другому конкурента, який може його перебігти, захопити, витрутити. Відси й та боротьба на університетах проти інородців, овіяна німбом патріотизму, а поправді звіринного інстинкту. Інстинкт самозабезпечення не перебирає у засобах, небувалий радикалізм обхоплює молодь. Не так недовіря, але завись огортає молодих супроти старших. Колиб прийшло у якійнебудь із середньоевропейських держав до перевороту, то молоді викидалиб старих без милосердя з їх місць, так як викидували їх 20-літні фашисти в Італії, чи так як розгромлювали їх молоді комуністи на Радянщині. Революційні пориви стають сьогодні не випливом якоїсь ідеї, думки, але шансів здобуття. Щоби тільки здобути місце, все одно якими ліктями чи кулаками і закріпитись. А ідея?... Пустяки! Словом боротьба. Кажуть — звичайний природний добір, так як між ростинами чи звіятами. Молодь бачить у старших звичайних собі суперників. Авторитет це для неї фікція. Син ставить до рідного батька всякі претенсії і батько безрадний. Він як лише посилає далі до шкіл, то відсуває безрадно питання посади на пізніше.

На щастя у нас ще того нема. Наша молодь безумовно більше ідейна, патріотична, ніж чужа. Але біда і нерви спричинюють лихо. Проблески його є і в нас. Подам лише для прикладу те, що сталося у Сільськім Господарі, де молодь, вернувши зі студій, кинулась під покришкою набутої за границею практики і пориву до ідейної праці для народу і для здобування хліба. Вона взялась за працю, але не маючи життевої практики, наробила непомірних втрат і усунулась. Тоді старі знов вернули, щоби рятувати установу. А Спілка Агрономів? І в нас ширіться невдоволення, недовіря до старших. Очевидно не тому, що молодші готові краще робити, але тому, що ця молодь безробітна. Вона чіпляється також першої ліпшої надії, чарующої омани, слова, все одно чи воно йде з фашистівського чи більшовицького боку, щоби тільки не бути безробітною.

Щасливі легковірні фантасти, але тільки на хвилю, бо сьогоднішні часи всюди вимагають покоління з твердою сильною волею. На щастя більшість нашого студенства і абсольвентів знає, що їх доля таки серед своєї суспільности, а не в сферах фантазій, не між чужими ідолами. І тому правильно поставлять справу ті, що за прикладом яворівців підуть на пораду зі старшими і обдумають з ними вихід. Ходить тільки про те, щоби ті старші не відтручували їх від себе навіть тоді, як молодь говорить небилиці, щоби не стали надалі безрадними, знаючи що доля молоді, це доля народу. Ясно, що коли великі тисячі чужого інтелігентного елементу можуть ще жити між нашим народом і з нашого народу, поза урядовими державними посадами, то зможе також і наша у порівнанні з іншими нечисленна горстка інтелігенції. Ходить тільки про організованість цієї акції в кожному повіті, у цілому краю. Ходить про те, щоби студент знав, що йому по скінченні не загрожує безробіття, а тоді і серед біди наука у нього не буде така як досі, буде й довіря до роботи старшого громадянства. Колиб кожний з нас хоч раз за ціле своє життя постарався про варстат праці для приміщення лише одної інтелігентної людини, то це питання, що є грозою для цілої майже Европи, у нас не істнувало би, бо кожний був би на пості корисної для себе і для народу праці, а безробітних інтелігентних сил у нас не було би. Постаратися, це не значить докучати всім і вся по істнуючих вже установах, щоби дали місце, але придумати варстат праці. Це під теперішню хвилю чи не найбільший громадянський обовязок.

М. Творидло.

Зміна воєводів.

„АБЦ" повідомляє, будьто би в найблищім місяці наступить загальна зміна воєводів у всій Польщі. Кількох із них заступлять новими.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 28. sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 189. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 25. sierpnia 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 395/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 28. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 25. sierpnia 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 189 z daty Lwów, dnia 25. sierpnia 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Czy nowa pacyfikacja" z, w ustępie od słów „Szcze ne pokinczyłasia" do słów „w dosliwnim teksti", b) w ustępie od słów „poruczającyj rozbirku" do końca artykułu. 2) w artykule pt. „Z hołosiw czużoji presy" a) w ustępie od słów „Warszawska presa" do słów „u nas szcze je" znamiona występku z § 300 uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu nieprawdziwemi twierdzeniami przekręceniem faktów poniżyć w powadze zarządzenie władz administracyjnych pod względem ich urzędowania i podniecić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tymże władzom imputując im stronnicze odnoszenie się do ludności ruskiej, co odpowiada znamionom występku z § 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione

Przewodniczący: Medynski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Після вбивства посла Голувка.

Становище української преси і дальша низка польських голосів.

ЦІЛА УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ПРЕСА ВІДКИНУЛА ПОЛЬСЬКУ ТЕЗУ ПРО СПРАВНИКІВ УБИВСТВА!

Становище української національної преси до справи вбивства пок. Т. Голувка — на прочуд одностайне. По суті, лише в іншій формі, той сам погляд, що „Діло", висловила і соціялістична і католицька українська преса. І радикальний „Громадський Голос" і клерикальну „Нову Зорю", сконфісковану за занадто, здається якраз позитивне твердження, що характер убивства інший, ніж його визначила польська теза. „Мета", орган УКС, принесла обширну передову статтю п. н. „Терор, наслідки й відповідальність", присвячену розглядові сумної сучасної української дійсности при чому окремий уступ різко пятнує напад „Віку Нового" на митроп. Шептицького. „Новий Час" стверджує лише, що вбивство Голувка має політичне підложа, але так само товстим друком зазначує, що „могли його доконати різні чинники".

Комуністичні й комунофільські тижневики після вбивства ще не вийшли: лише „Сила" красується на 1. і 2. сторінці величезною білою плямою, на якій мабуть була стаття про трускавецьку подію.

Стверджуємо при цьому, що становище української національної преси є дійсно однозгідне з широкою українською прилюдною опінією, яка відразу поставила в сумнів твердження буцімто вбивство Голувка доконала УВО і чим далі, тим більше закріплюється у погляді, що справників убивства треба шукати у тому таборі, який видав присуд смерти на пок. Симона Петлюру, в трускавецькому басейні мав зависоди поважні вилади а в останньому часі особливо проявив там живу „діяльність" (убивство Букси на вулиці Дрогобича теж саме приписуване спершу українцям).

ЛЬВІВСЬКИЙ ОФІЦІОЗ ПОЛЕМІЗУЄ З „ДІЛОМ".

Декларація українського політичного проводу була передана ПАТ-ом і її записала вся польська преса, — покищо без коментарів, а тільки згодом, тут і там, присвячуючи їй окрему увагу. До таких голосів належить і передова стаття в офіц. органі львівського воєвідства „Газета Львовска" (неофіціяльним є, як відомо, неосанаційне „Слово Польске", що в українській проблемі вірно тримається давніх передсанаційних традицій того органу). Стаття, затитульована *„Після української декларації"* (ч. з 4. ц. м.). стверджує, що українські відповідальні політичні чинники забрали голос негайно, ясно і недвозначно, але не подобається їй друга точка заяви, яка пятнує аподиктичне приписування авторства атентату українським підпільним чинникам та перекидування деякими польськими газетами, відповідальности на все українське громадянство.

> Признаємо отверто, (читаємо в „Газ. Льв.") що ми не стрічалися з поважним польським органом, який аж так далеко і поза дозволені границі посунув свої границі, роблючи річевий нонсенс і — делікатно кажучи — кардинальний політичний промах.

Приємно почути, що й львівські офіціяльні редактори не вважають „поважним органом" варшавського „Курєра Поранного" (про „Червоняка" нічого й казати) ані — зідіотілого краківського „Курєрка", який за трускавецьке вбивство робить відповідальним не лише св. Юр і митр. Шептицького, але й усі його лісні! Добре теж почути заяву, що

> нині, коли маємо до діла з одиничним актом, зверненим однаково проти польської, як української рації, проти інтересу обох національностей — поняття збірної відповідальности тим більше не існує...

Зате зовсім неприємно стверджувати, як „Газ. Льв., відмежувавши себе від „неповажних" органів, раптом неповажно перекручує слова й інтенцію „Діла".

> Перший раз, у крутійський (?! — Ред.) і непереконуючий спосіб, пробується вибілити (?!) — Ред.) УВО („Діло" з 2. ц. м.), представляючи її, як чинник мира й апостолку „відпруження польсько-українських взаємин". В якій меті це робиться? Цього не знаємо і це вводить у справу першим уступом заяви вияснену, нову неясність. Репресій, скермованих проти законспірованих осередків злочину та філіпіка в усякому разі не відверне...

І в дальших рядках „Газ. Львовска" обурюється, що „Діло" — мовляв — „закриває комірки деправації", „маскує зло" і т. д.

Читаємо і — дивуємося, як можна так страшно не вміти (чи не хотіти вміти?!) читати газети! Як можна так в „Діло" вмовляти, як у жида хворобу, щось, чого воно не писало і не хотіло! „Діло" писало буквально лише те що *„вся теперішня закордонна акція провідних кол УВО* йде саме по лінії відпруження польсько-українських взаємин у Польщі" — при чому тут-же наводило конкретні докази. Це ніяке виправлювання терористичної діяльности тої організації в краю: це лише ствердження факту, який логічно не допускає, щоби *саме тепер*, напередодні сесії Ради Л. Н. і перед рішенням українських петицій та всупереч власному запевненню УВО ініціювала акт індивідуального терору та ще й на особі — Голувка! Ще менше глузду має інтерпретація наших виводів, як замір хоронити „законспіровані комірки злочину" перед судовою відповідальністю; чейже навіть само УВО, устами своїх членів на політичних процесах і в своєму органі „Сурма" ніколи не перечила права польській владі переслідувати її, як революційну організацію і потягати до відповідальности за кожне доказане їй протизаконне діло!

Не „Діло" затемнює справу, лише „Газ. Льв." і ін. польські часописи „в крутійський спосіб" інтерпретуючи наші виводи.

СОЦІЯЛІСТИЧНА РЕЦЕПТА.

„Роботнік" з 3. ц. м., у передовій статті *„Чи існує шлях виходу?* не пересуджує справи чи вбивство Голувка є дійсно ділом УВО, бо припадує вбивства Петлюри і грузина Рамішвіллі. А проте стверджує, що майже вся польська публична опінія саме в УВО шукає винуватців, спираючися на аргументах минулого тієї організації і на факті неспокійних відносин на терені Східної Галичини. Тут, застерігаючися уже рішуче проти стосування методи „збірної відповідальности", яку „Роботнік" уважає

> „найтяжчим моральним і правним закидом проти т. зв. пацифікаційної політики з мин. року та одночасно найбільшим промахом політичним,

— автор стверджує

> „банкрутство української політики санаційного табору".

Доказує це „Роботнік" пригадкою недавної заяви ген. Складковського про повне „успокоєння" у Сх. Галичині й нинішнім фактичним станом речей у цьому краю. Цілком слушно признає теж автор, що

> в чуттєвому відношенні поляків до українців править всевладно наставлення, годоване від літ народово-демократичною доктриною,

і не менше слушно стверджує, що

> інтенсивна підтримка адміністраційною владою жмінки давніх „москвофілів" в нічому не змінює суттєвої ситуації.

Але на цьому і кінчаються розумні і правильні уваги автора статті, який — на жаль, — звичаєм, чомусь то прийнятим в редакції того часопису, мусів і в цій матерії причіпити на кінець соціялізм і його єдиноспасенність. Лише, мовляв, соціялізм польський і соціялізм український найдуть „шлях виходу" з тої ситуації. Коли б справді так було, то дійсно ситуація безнадійна...

„СОЛОМОНІВСЬКИЙ" ВИСНОВОК „ГАЗЕТИ ВАРШАВСКОЇ".

Центральний орган ендеків „Газета Варшавска" з 2. вересня (ч. 271) принесла передову статтю під назвою „Меншости в Женеві", в якій між іншим читаємо:

> „Загально, як слушно заявив один з недопущених на наради конґресу представник руского (sic! — Ред.) населення Волині, конґрес став на ґрунті, суперечному „з засадами, на яких нібито спирається, підтримуючи протидержавні ґруни і поборюючи державно-льояльні". Нічого в тім нового, оскільки мова про характеристику меншостевих конґресів. Зваживши на них присутність явно революційних меншостевих груп, а також старанну режисерію їх виступів, аранжовану державами, які прямують до територіяльних змін в Европі згори можна було передбачити, що та установа, не зважаючи на пацифістичні гасла, є одним із засобів політики, яка ширить в Европі замішання та неспокій.
>
> „Відносно польських відносин наради останнього конґресу ще раз виявили правдиві тенденції українських партій і вартість угодової політики, початої недавно санаційними чинниками. На пропозицію угоди та звязаних з нею передбачуваних уступок у політичній ділянці відповіли не тільки УВО низкою кривавих замахів і убивством одного з найгарячіших прихильників угоди, але й УНДО протипольськими деклараціями на женевському конґресі. Маємо ще один доказ неприлатности санаційної політики в українській справі та слушність опінії, що руска проблема в Польщі може бути полагоджена виключно під умовиною безоглядного скріплення польського елементу на мішаних теренах і безоглядної нетації українського руху (!!), який цілком неслушно і непотрібно деякі польські кола утотожнюють з руською проблемою".

Що?! — Не „геніяльний висновок?" — А до того, чи не гідний він ендеків? Отже шкода над ним довго спинитися, а тим більше входити в полеміку з його авторами. Відомож бо, що „горбатого й могила не випростує".

ЯК ПРАВИЛИБ ЕНДЕКИ?

Орган львівських ендеків „Курєр Львовскі" з 4. вересня п. р. (ч. 244.) приніс статтю під назвою „По декларації УНДО". У ній обговорює коротко, що декларацію та наміщення далі більше статтею „Діла" представляє пок. Голувка. Викручування й перекручування нашої статті та вкладання в її зміст особливих тенденцій ми полишаємо на боці. Якби „Курєр Львовскі" цього не робив, що робить, то можна було думати, що він сходить з ендецьких пеленок. А це для нас не те найцікавіше. Далеко цікавіше є те, що ендецький орган пише про м[illegible], яких у живалиб тепер ендеки, будучи при владі. Отже на ту тему „Кур. Львовскі" пише:

> „Убивство пок. Голувка не є відокремленим явищем. Це не спорадичний випадок страшної недуги, це епідемія (повторює). Подібних проявів, що виповнюють [illegible] обивок у державній службі і для яких держава винна тим певніше опіку. Ситуація є винятково грізна і вимагає енергійного та негайного лікування. Тому, коли б рішення було в наших руках, ми ужилиб зі всею строгістю всяких легальних засобів. Не уралкувалиб жадних експериментів, щоби не потерпіли невинні. Натомість винуватців би і вигубили винних. Не відступилиб серед ясним і законним цивільним станом і наглими судами. І не вимішалиб, що з одної сторони більшість для нас цінним мирне населення, що бажає передусім безпеки, і з другої сторони ягідне з політичних західної Европи приверпення порядку [illegible] нам на міжнароднім ґрунті, де одним з найповажніших замітів проти Польщі є те, що не вміє його утримати на полудневосхідніх кресах". А розмовам і фліртам ми дали спокій".

Так робилиб вони, ендеки, якби були при владі. Зрештою, вони вже так і робили. А нині, коли це пишемо, наглі суди вже проголосили. Отже побажання ендеків задоволені вповні.

ЯКА БУЛА ПРОГРАМА ГОЛУВКА? — АВТОНОМІЯ ГАЛИЧИНА З ГОЛУВКОМ, ЯК ВОЄВОДОЮ, ЧИ ЛІКВІДАЦІЯ „ПРОСВІТИ" Й КООПЕРАТИВ?!

Це вже таке прикре, хоч як прикре, явище, що після смерти кожної людини кажуть про неї стільки всячини, що покійники неспокійно у могилі перевертаються. І трагічну смерть посла Голувка стараються капіталізувати й експлуатувати різні польські політичні табори, підсовуючи йому всякі плани й „програми", яких буцім то лише дана група була і є ширим виразником, або які треба саме після смерти Голувка мерщій ліквідувати.

Частина санаційних часописів так переконуючо розписувалася про „програму" Голувка визволення підяремних у Рад. Союзі народів, що ендецький „Курєр Львовскі" налягався напів, чи величавий похорон покійника не зробить у Радянщині враження якоїсь про-інтервенційної маніфестації! Відомо теж, що велика більшість польських часописів схарактеризувала Голувка, як приятеля українців і мало — не речинця їх змагань. Але тут санаційне „Слово Польске" з 5. ц. м., у передовиці п. н. *„Програма, яка буде виконана"*, проповідує — іменем покійника — нову програму.

> ...Бл. п. Голувко був безоглядно противний якимнебудь автономістичним думкам, зайдуть вони не виходили б. Мало того. Він був також противний творенню деребудь у Сх. Галичині українського університету. Бо слушно вважав, що в теперішньому стані речей, коли проблема, яка нас болить, нічого не виступає, як політична категорія — давати русскому населенню якунебудь автономію чи університет, це тільки утрівіалізувати і не збільшувати цю політичну категорію, а тим самим сепаратизм, стає неможливлювати реалізацію виховничої програми".

У поміщеній у вчорашньому числі „Діла" статті „Ким був Тадей Голувко?" згадано теж його останні „реформаторські" погляди, м. ін. на український університет але *реформацією* звучить заміщення „Сл. П.", що ця „виховнича програма" Голувка виглядала ось як:

При недостачі апетиту, зіпсованім шлунку, кепськім травленні, обструкції, набуренних переміни материй, покрипці і сверблячці природна гірка вода **„Franciszka Józefa"**, усуває з організму гнильні субстанції, що затроюють організм. Домагатися в апт.

туриста, та вирішили перед відпочинком *кудись* забути у напрямі Дрогобича або Стрия. Вони приїхали з Чехословаччини до рідні в Чайковичах, де й минулого року провели вакації. Мета їх перебування на Радянській Україні.

СПЕЦІЯЛІСТ ВНУТРІШНІХ НЕДУГ

Д-р Карло Куль

ПОВЕРНУВ і ординує від 3-5 попол.
Вул. Потоцького 42. Тел. 51-23.
Пересвітлення Рентґеном. Кремінна лямпа.

На еспанському вулькані.

Мадридський кореспондент „Берлінер Тагеблатт-у" представляє теперішню ситуацію в Еспанії так:

Хаос, який твориться тепер довкола державного перевороту в Еспанії, приписати до опозиції проти нового республіканського уряду двох суспільно-політичних груп: синдикалістів і клерикалів. Опозиція монархістів втратила всяку основу в краю з моменту виїзду короля за кордон. Напади на церкви та монастирі були тільки вибуховою реакцією еспанського населення проти спроб виставити новий монархістичний фронт. Навіть духовенство зайняло швидко свої симпатії до прогнаної династії й заявилося за республікою. Кажуть, що рішили тут матеріальні мотиви, бо нижче духовенство дуже лихо платне, отже надіється від республіканського уряду поправи своєї долі. Непримиренними остались тільки єзуїти, наслідком чого клерикальний табор розпався на дві части.

Небезпеку, яка грозила урядові від синдикалістів, ліквідовано покищо шляхом компромісу. Великий страйк в Астурії, що перемінився місцями в криваві вуличні бої й грозив черговим переворотом, скінчився уступкою уряду, який прийняв підписаний робітниками 7-годинний день праці в гірництві. Цим і видер синдикалістам головну агітаційну зброю проти себе.

До дальшого загострення відносин уряд не міг допустити ще й тому, що на схід від Астурії лежить край басків, що все був головною опорою клерикальних кол. Проект нової еспанської конституції, над яким має незадовго радити національне зібрання, передбачує розділ церкви від держави та вивласнення в користь держави визначених церковних дібр. А добрами цими є не тільки будинки та земельні посілости, але й багаті промислові й торговельні підприємства, як залізничі спілки, суднобудівельні лінії і т. п. Річ природна, що частина вищого духовенства стануло в обороні своїх дібр і виступила проти республіканського уряду з завзятим опором, яким керує кардинал Сегура, що живе у південній Франції біля еспанської границі. Огнищем цього опозиційного руху став тепер край басків. Клерикали прийняли в свою програму домагання баскійської автономії, мобілізуючи весь край під своїм прапором. Вони виступили з власним проектом баскійської конституції, в якій домагаються права регулювати свої відношення до Риму в окремому конкордаті, що забезпечив би безсумнівно панування в краю басків єзуїтам. Користаючись опорою серед баскійського населення, клерикальна преса грозить отверто домовою війною, тим певніше, що баски все визначалися великою завзятістю в войовництві та розпоряджають достаточними запасами зброї. Історичні спомини з часів карлістичних воєн грають притім немаловажну ролю.

Здавалося вже, що домова війна з приводу церковного спору справді неминуча. І мадридський уряд вислав уже на північ війська, що мали зломити баскійський рух. Однак міністр військових справ знав, що на військову обсаду краю басків можуть відповісти загальним нападом і загальним повстанням. Тому вибрав іншу форму у виконанні свого завдання. Замість в баскійській провінції велися маневри. Військо має на випадок потреби [illegible] населення.

Цей [illegible] дістати вістку про цю акцію і здогадатися, що [illegible] обсаду краю. Не [illegible] стримати [illegible] ходу [illegible] ліній про дальшу концентрацію [illegible] між собою в краю.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРИ для ПАНЬ!

Мужеські сукна — Полотна — Коци

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСКІ

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

590 1—8

КАВАРНЯ і БАР „ВАРШАВА". Нині і щоденно Концерт знаменитої сальонової орхестри.

В Барі фамілійний дансінг.

З циклю судових розправ проти укр. послів.

Новий судовий процес проти посла Володимира Кохана.

Великий політичний процес проти посла Кохана, який відбувся у Львові в днях 17—22. лютого ц. р. наслідком касаційного внесення прокуратора найде свій епільог у новій розправі перед судом присяглих у Львові. Найвищий Суд у Варшаві, розглядаючи внесення прокуратора, уневажнив присуд суду присяглих з 22. II. ц. р. щодо віча відбутого послом Коханом у Чесанові і зарядив перевести нову розправу перед новою лавою присяглих дня 7. вересня ц. р.

Причиною уневажнення присуду стала обставина, що трибунал, який проводив на першому процесі відкинув внесок прокуратора на переслухання додаткового свідка судового апліканта п. Мацейка з Тернополя, який самочинно останнього дня процесу проти посла Кохана заоферував прокураторові нові, нібито, дуже обтяжуючі підсудного докази. На теперішній відновленій розправі буде зізнавати також п. Мацейко, якого Найвищий Суд поручив на цю розправу покликати. Є це вже четвертий процес проти посла В. Кохана, а девята з черги судова розправа, якою ще не закінчиться ця малдрівка по судах, бо остає ще обвинувачення прокуратора у Володимирі Волинському, наслідком якого буде судова розправа перед тамошнім судом.

Політичні розправи у Львові.

Подаємо список політичних розправ проти українців, які є відомостю минулорічних подій, а які відбудуться в місяці *вересні* та *жовтні* в окружному карному суді при вул. Баторія перед львівською лавою присяглих суддів.

Вересень. 1) 7. вересня: Пос. Волод. Кохан § 65 к. з. (публ. підбурення); 2) 10. вересня: Заяць §§ 166, 167 к. з. (підпал, саботажі); 3) 14. вересня: Рішка й тов. § 58 к. з. (держ. зрада) справа делегована зі Стрия львівському судові присяглих; 4) 17. вересня: Сельський Конст. і тов. § 58., справа делегована з Коломиї; 5) 22. вересня: Іван Мигул і 7-ох товаришів §§ 58, 166 і 167 к. з. (держ. зрада і підпали).

Жовтень. 6) 12. X. Іван Джиджора і 8-ох товаришів, §§ 58, 166, і 167 (держ. зрада і підпали); 7) 19. X. Кравців і 13 товаришів §§ 58, 184 і 185. держ. зрада, грабіжницький напад.

Наглі суди в усій Польщі.

4. вересня появився розпорядок ради міністрів, який впроваджує на всій території Польщі нагле поступування перед окружними судами в справі проступків з характером бандитизму. Розпорядок виданий на основі зарядження президента держави з 15. березня 1928 р.

Розпорядок передбачує видання зарядженъ, коли якісь проступки поширюються в спосіб небезпечний для публичного порядку. Розпорядок увіходить у життя в дні наступнім після його оголошення. Торкається він не лише виконавців, але й тих, що намовляють і співвинуватців.

Нагле поступування відбувається без слідства. Слідство веде сам прокуратор або за посередництвом поліції або суду. Внесення в справі запобігаючого засобу предкладає прокуратор до 24 годин після одержання акту від слідчого або городського судді. Акт обвинувачення повинен бути внесений найпізніше до 21 днів після зловлення обвинуваченого.

Проступки, карані в звичайнім поступованні карою тюрми, караються в наглім поступованні карою смерти.

Проступки, карані в звичайнім поступованні іншими карами, в наглім поступованні караються карою тюрми від 10 до 15 літ.

З урядових кол повідомляють, що розпорядок про наглі суди видано як у звязку з останніми подіями у Сх. Галичині так і в звязку з багатьома нападами, що поширюються в усій Польщі.

Оголошення наглих судів не спинює в нічому горожанських свобід, бо не є ідентичне з виїмковим станом, лише загострює карні консеквенції у відношенні до виконавців злочину.

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ ВБИВНИКА ПОСЛА ГОЛУВКА?

У Трускавці розійшлася 4. вересня чутка, що в нафтовому басейні поліція арештувала одного з убивників пос. Голувка. При ньому найшли револьвер із 8 кулями. Арештований це дезертир із польського війська й академик. Поліція устійнює його зізнання й шукає другого вбивника.

Ревізії й арештування.

4. вересня вечором потвердили офіціяльно чутки про численні арештування й ревізії, переведені у Львові серед українців у звязку з убийством пос. Голувка. Арештованим закидають чинну приналежність до УВО. У висліді ревізії арештували кільканацять людей,, яких назвища держать у тайні.

Поліція перевела теж ревізії в дрогобицькім, перемиськім, яворівськім і кількох інших повітах. Придержали більше число осіб.

СТРІЛЯЛИ ДО ПОЛІЦАЯ.

У пятницю в год. 20.30 в ночі на дорозі між Львовом і Зимною Водою стріляв хтось із револьвера. Почув це патролюючий поліцай Боруй. Хотів пійти в тім напрямі, та тут підійшло до нього трьох людей, а як побачили поліцая, кинулися втікати. Один із них вистрілом із револьверу зранив поліцая в ногу. Налїхало тягарове авто та забрало раненого поліцая до шпиталю. Командант постеруню в Зимній Воді уладив погоню. Здогадуються, що це стріляли лісові злодії.

ЗА ПІДПАЛ.

В ночі з 23. на 24. жовтня м. р. підчас пожежі фільварку Розвадовського в Миклашові арештували були 25-літнього чоловіка, який зізнав, що називається Остап Коновалець і признався був до підпалу. В суді сказав, що його в поліції примусили признатися до підпалу. В слідстві виявилося теж, що той Коновалець відсидів уже 6 місяців у тюрмі за приналежність до КПЗУ. Після відсидження кари вийхав був до СРСР, в 1927. вернувся відтам і жив у Білостоці. З Білостоку переїхав до Берестя н. Б., де в старості виробив собі „особистий довід" на назвище Коновальця, хоч дійсно зветься Кейван.

4. вересня став він перед львівським судом присяглих, обвинувачений у згаданому підпалі. Обвинувачений жадав, щоб доказали йому його вину. Свідки зізнали для нього некорисно, тому присяглі затвердили поставлені питання і суд засудив Кейвана на 18 місяців тюрми.

ПОЖЕЖА ЗАЛ. БУДИНКУ В СИХОВІ.

2. вересня була пожежа на залізничім дворці в Сихові, а оце 4. вересня з невідомих причин знову станув в огні тамошній стаційний будинок. Пожежна сторожа вгасила пожежу. Вогонь знищив трохи вязання крівлі й усі деревяні частини. Згоріло кілька кіп вівса і задушилося в димі 12 курей. Місцева поліція веде слідство.

ЛУНАЧАРСЬКИЙ У СТАМБУЛІ.

З Атен повідомляють, що бувш. нар. комісар освіти Луначарський від кількох днів є у Стамбулі, де нібито контролює діяльність торг. аташе більшовицького уряду при турецькім уряді. В дійсності — як твердить частина турецької преси — Луначарського стрінула подібна доля, що й Троцького, лише він на засланні не підлягає такій строгій контролі.

ПОМЕР ЛЕОПОЛЬД САЛЬВАТОР.

У Відні помер б. архикнязь Леопольд Сальватор на 69 році життя.

НЕМА ВІСТОК ПРО „НАВТІЛЮСА".

З Льондону повідомляють, що від 5 днів нема вісток про підводне човно „Навтілюс". Почалась уже рятункова акція. Норвеський уряд вишле на підбігунові води два кораблі, що ловлять фоки. Також норвеські летуни шукатимуть „Навтілюса".

ЛІТАК УПАВ У ЮРБУ.

У Ферарі підчас летунських вправ військовий літак підчас старту впав у юрбу. Трьох людей згинуло. 11 було ранених.

На дорозі до поєднання конечного, бо продиктованого історичними і природними (?! — Рел.) оглядами, висував бл. п. Голувко у програмі, виховуючім нового громадянина, льогічно і послідовно ясні і необхідні засоби: одно має бути Т-во Школи Людової польсько-руске, однакові права й обовязки, накладані на поляка і русина; один має бути польсько-руский кооперативний рух, точно підлягаючий державній контролі, помножуючий і утревалюючий добробут усіх громадян; одні мають бути організації фізичного виховання, врешті одна й та сама, що в цілій державі, має обовязувати у Сх. Галичині (Малопольщі) самоуправа...

І „Слово Польске" вповнє товстим друком, що ця „програма" „буде виконана".

Бо це єдина творча, органічна, державна програма для південно-східних воєвідств. Бо це єдина програма справді ліквідуюча сепаратизм і тенденції насильств та замахів...

Іншими словами: згідно з запевненням „Сл. П." Голувко висунув якусь конкретну „програму", по суті ідентичну з програмою *польської видєції супроти українців*, яка поручає ліквідацію „Просвіти", „Рідної Школи" українських кооперативних установ і т. д.

Але ось одночасно варшавський теж санаційний *„Курер Польскі"* у вступній статті *„Мета злочину"* подає, що Голувко, як пропагатор ідеї польсько-українського порозуміння, мав станути на чолі получених трьох східно-галицьких воєвідств у характері львівського воєводи. Пок. Голувко, згідно з інформаціями „К. П." мав перейняти скомасоване львівське воєвідство після переведення

„широкої автономії зі соймом, який відповідав би подекуди горішньо-шлеському соймові".

До тої ревеляції ендецька „Газета Варш." додає, що ця ревеляція

„органу, зближеного до уряду, подана головним редактором, п. З. Лемніцьким, — має усі прикмети автентичности.

Хтож говорить правду? Санаційне „Слово Польске", чи „зближений до уряду" санаційний „Курер Польскі"? Вимазання останнього сліду відрубности, чи широка автономія?!

Не вирішуємо спору поміж двома „авторитетними" часописами, здається нам лише, що передовсім, як першу спірну точку, ці газети повинні узгіднити термінольогію: „руські" чи „український"?! Якої термінольогії вживав пок. Голувко?! Бо „Слово Польске", пишучи про його „програму", вживає уперто слів „русин" і „руські" — але чейже в усіх брошурах, відчитах і статтях пок. Голувко таки бодай тих термінів не вживав!

Кава Майнля

Мішанки найліпших родів з найбільших плянтацій світу, постійно свіжо палені.

Академічна 2 а.
Ринок 18.

193 1—3

64-а сесія Ради Ліґи Націй.

Як уже нашим читачам відомо, 1. вересня розпочалася в Женеві 64-а сесія Ради Ліги Націй, на якій головує еспанський міністр закордонних справ Лєрру. В першому дні на конгресі звернула увагу відсутність франц. міністра Бріяна. Нема також давнього міністра закорд. справ Великої Британії Гендерсона, ані нового — льорда Рідінґа. Відсутність таких визначних осіб міжнароднього політичного світу впливає тим самим на мляв ий характер нарад Ліги Націй.

Одночасно з Радою Ліги Нац. відбуваються теж наради т. зв. европейської комісії, що — як відомо — покликана до життя після того, як Бріян зголосив свій проєкт паневропейської унії. Головною темою цьогорічних нарад европейської комісії є зголошений Літвіновим проєкт пакту про господарську неагресію між усіми европейськими державами. Тут варто замітити, що хоч СРСР і Туреччина до Ліги Націй не належать, то проте обі ці держави запрошено до участи в згаданій европейській комісії. На предложення німецького міністра Курціюса відіслано проєкт Літвінова до спеціяльного комітету для простідіювання і зложення звіту комісії студій Европейській Унії.

В понеділок 7. ц. м. збереться пленум представників европейських держав, що належать до Ліги Націй. Це буде 12-е з черги пленарне зібрання. Важко сказати, яка буде дискусія на тих пленарних засіданнях. Загально думають, що сучасна світова криза мабуть притупить вістря політичних дебат.

Між справами, якими доведеться заняти теперішня сесія Ради Ліги Націй, є також українські петиції у справі мінєрітних осіннх подій. Димісія Гендерсона, який був головою Комітету Трьох, справу цю, по ній правдоподібности ускладнила.

Ревізії й арештування.

Дня 4. ц. м. між 6. і 7. год. вранці львівська поліція перевела ревізію в мешканні п. Антона Крушельницького у Львові (Княтківна 27), перешукуючи кімнати сина Івана та Богдана, студента агрономії з Полєбрад. Нічого підозрілого не знайдено й не забрано. Та все таки поліційний агент забрав зі собою до комісаріату поліції Івана і Богдана Крушельницьких. Причина їх придержання невідома.

Львівська поліція перевела в ночі з суботи 29. на неділю 30. м. м. ревізію у студента філософії Едварда Омеляна Тиса (Крупярська ч. 2.), який живе при родичах, і не найшовши нічого, відійшла з нічим. А в пятницю 4. ц. м. ранесько відбулася у п. Тиса друга основна ревізія, при якій взяли у нього один старий календар, одно число журналу „Кіно" і його університетську легітимацію, після чого забрали його до поліційних арештів.

Тогож самого дня (в пятницю в 5. год. рано) арештувала львівська поліція двох братів Мулькевичів (Карла і Володимира) при вул. Кентшинського ч. 10, а арештованих разом з ними Василя Крупу, Романа Оробця і Леонтію Борсу після переслухання випустили з тим, що в суботу в полудне мають зголоситися самі на поліції.

Ввечері 1. ц. м. поліція з Погорець ал Рудки під проводом якогось агента в Чайковичах арештувала двох синів бл. п. д-ра Герасимова: Всеволода, студ. політехніки, й Ігоря, укінченого ма-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. ВЕРЕСНЯ 1931.

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 5)

Міжнародня Кооперативна Школа в Швайцарії.

Нас, українців, що привикли до магазинів Повіт. Союзів, розміщених в одній чи двох кімнатах, чи до не дуже то більших магазинів Центросоюзу, склади Союзу Швайц. Спож. Кооператив наповнювали правдивим подивом. Та не тільки ми, але й більшість присутніх кооператорів з ріжних країн Европи дивилася на незвичайно богаті, засібні і знаменито зорганізовані склади Союзу з повним признанням для швайцарської кооперативної праці. Два величаві три- і чотиро-поверхові будинки з великими салями і пивницями в Базель і на передмісті Праттельн наповнені всякого роду товарами. Споживчий відділ, мануфактура, одежа, черевики, пальні матеріяли, великий магазин вин на 6 міліонів літрів вина, палярня кави, млин для кольоніяльного коріння, млин для кукурудзи, фабрика ростинного товщу, велика електрична пекарня хліба і цукорняних виробів, друкарня, переплетня і т. д. Окрім того власне будівельне бюро, власна хемічна лябораторія, в якій хемічно провірюється кожний товар перед закупном. Ревізійний відділ, який провірює рахунки Союзу і його членів, міститься в чудовій віллі, купленій недавно Союзом у якогось грецького вельможі.

Особливістю швайцарської кооперації є те, що Союз Шв. Сп. Кооператив закладає для деяких галузей продукції і промислу т. зв. **Zweckgenossenschaften**, себто по нашому: помічні кооперативи. Є це правно самостійні установи, одначе засновані за ініціятивою Союзу і, що найголовніше, його капіталами. Вони належать до Союзу як члени, але кермують ними частинно ті самі особи, через що вони є, не зважаючи на свою децентралізацію, завязані зі собою. Такими помічничими кооперативами Швайц. Союзу є: 1) заведення для пенсійного обезпечення кооперативних службовиків, 2) заведення взаїмного обезпечення на життя, 3) кооперативний млин швайцарських кооператив у Ціріху, найбільший млин на цілу Швайцарію, який перемелює приблизно 1000 сотнарів збіжа денно, 4) кооперативний млин у східній Швайцарії з майже таким самим оборотом, 5) кооперативна фабрика черевиків „Шу-кооп" у Базель, яка виробляє 10.000 пар черевиків місячно, 6) кооператива для посередництва кімнатної обстанови (меблів) у Базель, яка постачає членам кооператив гарні, модні, але при тім і відповідно дешеві меблі, 7) кооператива для закупу молочних продуктів у Базель, яка є роздільнею молочних продуктів поміж споживчі кооперативи, 8) кооператива для плекання городовини, яка обробляє 2600 гектарів землі, 9) Центральний Кооперативний Банк у Базель, 10) фабрика цигар для фабрикації цигар і тютюну з маркою „Кооп.", 11) кооперативна оселя у Фрайдорфі, 12) фонд для підтримки будівельних кооператив у Муттенц біля Базель, 12) кооперативний семінар у Фрайдорфі, кооперативна школа для працівників кооперації, 13) співвласність великої різні „Бель" а. д., більшість акцій якої на суму 1 міліона франків є в руках Союзу. Окрім того має Союз свій маєток недалеко Базель, де веде взірцеву господарку на кількасот гектарах землі, і свій власний відпочинковий дім: „Genossenschaftlicher Ferienhaus" у купелевій місцевости Berric біля Люцерн.

Одна наша прогулька сягала аж туди, до Berric, у глибину швайцарських гір над пречудне смарагдове Фірвальдштатське озеро. Чудова прогулька около 300 км. автокарами по асфальтових дорогах через чарівні околиці гір, озер і чепурних уквітчаних домів, з яких найбільший виглядає як наша вілла. Затримуємося в місті Цюріху, такім інакшім від Базель своєю модерністю, переїзджаємо через Люцерн, пливемо пароходом по зелених водах Фірвальдштатського озера, в якім відбиваються сніжні шпилі альпейських верхів і білі вілли надбережних курортів у розкішних зелених садах і городах. У найкращім з них Berric пишається на горбі уладжений по найновішим вимогам техніки і гігієни кооперативний відпочинковий дім. Витають нас, гостять. А мешканці цього люксусового дому? Члени споживчих кооператив, селяни, міщани, урядовці. Кожна кооператива має право вислати в році до цього відпочинкового дому одного свого найкращого члена безплатно на один тиждень. Навіть дорога в один бік за нього заплачена. Так ведеться тут пропаганда за кооперацією. Не словом, а ділом.

Точно в год. 6.45 вечором привозили нас наші автокари назад перед кооперативний дім Фрайдорфу. Цілу дорогу лунав веселий гамір розмов, викликаних богатством вражінь, добрим підвечірком і симпатичним товариством. Тільки нам, українцям, якимсь мулило щось душу. Щось відривало нас від розмови і переносило нашу думку в наші малі сільські склепики з купкою товарів і з вічно отвореною боргову книжкою на полиці, в Повітові Союзи з стиртами векслів та з лапою екзекутора чи поліцая на карку, у львівські централі зі стінами надшарпаними від бомб та довгів.

Тут усюди видно могутність кооперативного зібраного капіталу, який кооперація заставляє служити спільности, а не одиницям, як це робить капітал приватний. Це бачить наглядно швайцарська спільність і тому горнеться до своєї кооперації. А мимоходом ще одно праління прилягає глибоко в душу: незвичайна інтенсивність праці кожної години, а з тим і умових та фізичних здобутків швайцарської кооперації.

(Дальше буде.)

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
750 5—10

НОВИНКИ

— Евген Гошкович веде свою робітню футер у Львові, вул. **Домініканська 4.** Тел. 67-54. 401 1-?

— **Конфіската „Діла".** Останнє (198) число „Діла" з дня 5. вересня ц. р. сконфісковано, за частину передовиці і за наведення голосів польської преси у статті „Після вбивства Голувка".

— ОО. Катехитам і **Парохам до відома!** Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0.80 зол.,** 2. **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1.50 зол.,** які гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною веднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне, цікльне видавництво!

— **Малопольське Заведення Одежі** Куровського, Брати Залеські і С-ка при вул. Шпитальній поширюється з кожним днем. Найбільша у Львові, а може навіть у цілім краю централя продажі текстильних мужеських і жіночих матеріялів, полотен, біляв, готової конфекції як жіночої так і мужеської та інших дрібних товарів, нараховує вже понад 15.000 постійних клієнтів. Хотячи уможливити найширшому загалові купування дешевих матеріялів, власники фірми основали „Дешевий Склеп" при вул. Галицькій ч. 8, у власнім домі, де продажа відбуваеться за готівку, а при вул. Шпитальній у Малопольськім Заведенні Одежі продаватимуть дальше як дотепер на догідні сплати. Нині при участи відпоручників визначних кол нашого міста відбулося посвячення „Дешевого Склепу" при вул. Галицькій, виміруваного в найновіші дешеві матеріяли. Присутні гості з ентузіязмом підчеркали взірцеву організацію і новочасну купецьку калькуляцію фірми Братів Залеських, яких кличем: **„Малий зиск а великий оборот".** 420

— **Хто перетинає телефонічні й телеграфічні дроти?** Пишуть нам з Бориславa: З неділі на понеділок (30. на 31.) знищено телефонічні й телеграфічні проводи й перерізано стовпи на шляху Борислав-Дрогобич між селами Губичі-Модрич. Стовпи скинено на дорогу, а дроти перетягнено через дорогу й повязано на деревах. Поліція кинулася негайно шукати саботажистів і наказала постійну сторожу при стовпах з місцевих селян. Постеруякові й агенти з поліційним псом явилися і давай шукати саботажистів. Пес по слідах завів до дому, в якому живе Ян Кмйотек, власник конц. шинку і трафіки в селі Модрич. Цей Кмйотек, підстаршина польської армії, агітатор за одинкою при виборах і агент долярівок, є комендантом „Стшельца" в селі Губичах і ходить в мундурі „стшельца". Пес зараз-же кинувся на нього, віднайшов черевики в місця чину, а що найважніше: кинувся відтак на пилу, яка висіла на стіні. В хаті повстала консернація, поліція в клопоті, що робити? Вкінці заарештовано п. Кмйотека, який признався, що зробив це з пімсти, бо свого часу його зредукували з праці. — **Поінформований.**

— **Пластуни перед судом.** Перед повітовим судом у Старому Самборі відбулася в днях 18. і 25. серпня ц. р. розправа проти 26 пластунів. Закидували їм спершу § 58., пізніше якісь неточности в заголошенні Пласту у політичній власті. Суд уневажнив цілу справу як передавнену, але заступник прокуратури (місцевий постерункови) вніс відклик до окружного суду в Самборі. Боронив успішно й безкорисно адв. д-р Іван Максимчук.

— **Вистава народнього мистецтва** в гімназії СС. Василіянок у Львові (при вул. Длугоша ч. 17 а) буде відкрита дня 6. вересня (в неділю) в год. 12. вполудне. Окрім повних жіночих одягів Яворівщини, Скільщини, Снятинщини, Борщівщини, Тернопільщини й інших сторін Галичини будуть показані моделі гуцульських жіночих одягів, деякі мужеські одяги, оригінально мережані сорочки Буковини, Поділлянщини, Сокальщини, а навіть Полісся й Полтавщини, як також замітні оздоби народньої ноші, що все разом має стати засновком гімназійного музею народнього мистецтва. Після відкриття виставки буде можна оглядати її до 12. вересня включно, кожного дня пополудні в годинах 4—6. Вступ безплатний. — **Управа гімназії СС. Василіянок у Львові.**

— **Не подобалися таблиці з назвами вулиць.** У Синевідську Вижнім були поприбивані здавна на вулицях таблиці з назвами вулиць: Шевченка, Олесницького, Володимира Вел., Шашкевича й ін. І висіли ті таблиці преспокійно близько 30 літ, аж прийшов до села на вправи 1-ий баталіон 53-ого полку піхоти під проводом майора Кубіша, який, побачивши ці таблиці, казав їх з великим криком позривати...

— **Зниження дорогового податку.** Рада міністрів на засіданні 2. ц. м. вирішила обнизити дорогові оплати. Оплата за автобуси і таксівки буде знижена з 50 зол. за кожні 100 кг. на 40 зол. — Від тягарових авт і тракторів для власного уживання з 40 на 32 зол. від кожних 100 кг., а від уживання для зарібку з 60 на 48 зол. Від причіпок до механічного тягла буде знижена оплата з 50 на 30 зол. Загально знижка виносить 20 проц.

— **Заступник головного команданта поліції у Львові.** До Львова приїхав заступник головного команданта поліції у Варшаві, Наглер. Його приїзд є в звязку з останніми подіями у Сх. Галичині та з плянованими змінами в поліційнім корпусі. Інс. Наглер відвідав поліційну школу в Мостиськах.

— **Засуджений втік із судової салі.** 4. вересня відбувався перед карним трибуналом окр. суду у Львові розправа проти львівських вломників Самотія, Опальського, Бобелі та Філіповського. Згадані злодії вломилися були підкопом до ювілірського магазину Рапса в готелі „Бристоль". Поліція зловила тоді їх усіх у каналі Полтви. Суд засудив Самотія на півтретя року, а інші дістали по три роки вязниці кожен. Після присуду товариші по фаху влекшили Самотієві втечу, а саме, як він виходив зі салі, обсадили двері судової салі. Самотій побіг коридором, зіскочив зі сходів і пропав. Поліція шукає його.

— **Новий податок.** Клюб ББ приготовляє проекти нових податків, між іншим підвишку доходового податку й оподаткування такс нотарів і громадських писарів. Кромі цього хочуть „бебеки" завести ще один посередній податок у роді оплати від запальниць, а саме оплату від жарівок, яка спричинить подорожіння тих останніх.

— **Розвязані товариства.** „Газета Поранна" з 3. ц. м. повідомляє, що у тернопільському воєвідстві **розвязалися в останніх часах добровільно** (підчеркнення „Газ. Пор.") такі товариства: „Луг" у Шумлянах, „Відродження" в Гадиківцях", „Луг" у Плесківцях", „Сільський Господар" у Доброводах. Адміністраційні власти розвязали: „Луг" у Скалі, „Луг" в Озерянах, „Луг" в Березовиці Великій, „Луг" у Байківцях, „Луг" у Чернихові, „Луг" в Дичкові і „Луг" в Романівці, читальню „Просвіти" в Козові та „Сокіл" в Товстолузі. Для пояснення „добровільного" розвязання товариств зазначуємо, що зроблене воно на основі ухвали виділів тих товариств в осені 1930 р.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"

262 **підержім масово змагання цього Т-ва** 6—8

— **Розкопки біля Заліщик.** Наукова прогулька зі Львова робила частинні розкопки в селах Новосілці Костюковій і Голіградах. Підчас розкопок найшли дві передісторичні оселі: одну з доби бронзу (біля 1000 літ перед Хр.) і другу з доби заліза (1 вік перед Хр.). Кромі цього найшли згарище хати з часів 1500 літ перед Хр. і всякі дрібні річи: спинки, голки з кости, бронзові і заліані предмети та глиняну посуду. В цій прогульці брав участь д-р Пастернак, директор Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові.

— **Суд видасть присуд на себе.** Суд у Ліді приміщений у наймленому домі і залягає з заплатою. Власник дому вніс скаргу. Тепер прийде до цікавого випадку: суд видасть присуд на себе і мусітиме опорожнити льокаль.

— **Пошукують малполюдини.** На острів Борнео поїде американська експедиція 30 учених з метою віднайти там малполюдину. Експедицію фінансують американські музеї. Експедиція робитиме свої пошукування у провінції Сампіт, де біла людина була досі лише два рази. В тій саме провінції на Борнео вчені Карло Люмгольц і Джон Ніккельзон стрічали дивні істоти перед кількома роками, тому провідник теперішньої експедиції д-р Г. Картелян сподіється, що йому вдасться не лише побачити ці посередні між малпою і людиною істоти, але теж і сфільмувати їх життя і звичаї. Кошти експедиції вираховують на 300.000 дол.

Недосяжної якости антисептичний пудер для дітей „FARIN", нагороджений Золотою Медалю та „Grand Prix" на виставі у Фльоренції, також всі засоби, що входять в обсяг косметики, виставляє на Східних Торгах у французькім павільоні 397

„LEHERAX", Хемічно-Промислове Заведення.

— **Трошки статистики.** В дні 30. липня ц. р. нараховували 1,003.888 мешканців Риму.

— **Полярна подорож „Малигіна"** тревала 33 дні, 20. серпня вернувся криголім до пристані в Архангельську після відбуття 5.000 км. важкого до поборення шляху. Експедиція відкрила нові острови і зробила цікаві помічення гео- і гидрографічні. Залога „Малигіна" виїхала в останніх днях серпня до Москви.

— **Румунський король жениться.** Віденські часописи довідуються з Риму, що румунський король Карло хоче женитися з наймолодшою донькою італійського короля, Марією.

— **Голодівка вязнів в Барсельоні** розпочалася 1. ц. м. Голодує 72 вязнів.

— **„Цепелін" у Бразилії.** У вівторок 1. ц. м. в год. 21.26 перелетів воздухоплав „Граф Цепелін" до Бразилії. Шлях 8000 км. перебув він у трьох днях і ночах.

— **Після здавлення повстання в Португалії** виявляються смішні подробиці. Англійська преса подає деякі з них: На якийсь час перед вибухом повстання спитала поліція одного знаного комуніста, чому він змінив убрання на однострій старшини. Він відповів: „Точно в 6. год. 45 мін. вибухне повстання, а я теж братиму в ньому участь". Не диво, що після такої відповіди поліція приготовилася до боротьби з повстанцями. — На вістку про вибух повстання багато мешканців виїхало на прогульку в околиці Лісбони, щоби... переждати аж до-його кінця і вернутися вечором до столиці. — По останнім вісткам з Лісбони арештували б. генерала Рібейра за участь у повстанні; всіх старшин і підстаршин, які брали в ньому участь, виключили з армії.

— **Зударилися два літаки** під Мальме у Швеції. Один з летунів згинув на місці, другий урятувався при помочі легкоопаду. Оба літаки належали до військової повітряної фльоти Швеції.

— **Самогубство фільмової зірки.** В одному з готелів у Празі застрілилася 18-літня зірка чеської фільми Емма Кнебль, разом з 28-літн. інжиніром. Догадуються, що мотивом самогубства був брак праці.

— **Знову актуальну новість приносить Дель-Ка** Модний і практичний черевик з чорної замшоліни до кожної цілі в ціні лише зол. 12·90

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напротив катедри, що достарчає вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) **макінтош** зол. 130·—, 2) **візитове вбрання** зол. 160·—, 3) **весняно-осінний реглян** зол. 160·—, 4) **тренчкот** зол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7,** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленої цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 16—?

СПОРТ.

УКРАЇНА—СОКІЛ II.

Останні в цьому році змагання за мистецтво львівської А-кляси розіграє Україна в неділю 6. вересня в год. 11. передполуднем на гриші Цитаделі. Слід надіятися що українська одинадцятка цим разом доложить усіх старань, щоби перехилити перемогу на свою сторону і тим самим зайняти краще місце в табелі. Господарем змагань є Сокіл, тому всі вільні карти вступу, видані Україною неважні.

УКРАЇНА НА ВОЛИНІ.

В днях 29. і 30. серпня ц. р. львівська Україна гостювала у Рівному на Волині, де розіграла два змагання, а саме: з Кадімахом з висліком 4:1 і з П. К. С. з висліком 3:2 у свою користь. Українське громадянство щиро витало нашу дружину і вручило їй на памятку гарну китицю цвітів. Цей вдатний виступ України напевно причиниться до поширення ідеї українського спорту серед рідних нам волиняків.

Театри.

Великий Міський Театр:
Субота, 5. вересня, година 6 вечором „Пімста", комедія Фредра, виступ театру „Атенеум".
Неділя, 6. вересня, година 8 вечором „Вулиця".

Малий Міський Театр:
Зачинений аж до відзиву.

Театр Різнородностей:
Неділя, 6. вересня, година 3·30 попол. „Голубине серце" (виступ театру „Атеневм" із Ярачом).

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса" й додатки.

КАСИНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лялька".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Марлена Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з Іл. Мозжухіном.

ОДЕЯ: Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: „Чоловік-любовник".

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання".

ПАСАЖ: „Вийнятий з під права" й додатки.

ХИМЕРА: Звукова фільма. „Під кріваами Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Свавільні студентки", Бастер Кітон боксером (100 проц звуковець).

УПХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний циліндр".

Програма радіо.

Субота, 5. вересня 1931.

Липськ (239,3) 19·30 Концерт на форт. і орх Гріга. **Брно** (341,7) 14·30 Концерт радіоорх. **Льондон** (356,3) 20·00 Прощальний концерт. **Гамбург** (372,2) 16·30 „На славу музики". Концерт орхестри, хору і солістів (Бах, Бетовен, Шуберт і т. п.) **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Музика віденська. **Соттенс Швайц.** (403,8) 19·00 Музика церковних дзвонів. 21·00 Вечір пісень Моцарта. **Берлін** (419) 19·20 „Чи наука може бути відділена від політики". Дискусія студентів під проводом доцента. **Рим** (441,2) 21·00 „Федора", опера Джордона **Гельсінгфорс** (453,2) 19·15 Концерт вокального квартету. **Відень** (516,4) 15·00 „Нюрнберські співаки", опера Вагнера. **Мінхен** (532,9) 16·15 Дует питрістів. **Будапешт** (550,5) 22·00 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 20·00 Вокальний концерт 21·00 Славянська музика. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 16·30 Концерт для сеа. **Москва** (1481) 15·00 Музика Шопена і Ліста.

Неділя, 6. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·25 Речіталь скрипкове 22·30–23·00. Мурииські пісні. (Трансмісія з Америки). **Липськ** (259,3) 11·30—12·00 Релігійна кантата Баха. **Братислава** (278,8) 22·15. Циганська музика. **Талін** (Ревель) 13·30 Естонська музика. **Гамбург** (372,2) 7·10 Концерт з корабля „Уманбоа". 20·00 Недільний концерт. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 21·00 „Чар вальса", оперетка Штранса. **Берлін** (419) 20·00 Концерт симфон. орх. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт солістів. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт камд. і питрістів. **Мілано** (500,8) 20·30 „Льогенгріи", опера Вагнера. **Відень** (516,4) 22·00 Мурииська музика (транс. з Америки). **Мінхен** (532,9) 15·35 Органова музика. 18·30 Музика Гайдна **Будапешт** (550,5) 19·00 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 20·00 Монстрконцерт. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·00 Концерт для сеаяк. **Калюндборг** (1153,8) 21·00 Данська музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 5. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10 Відкриття Східних Торгів у Львові. 13·10, 14·50, Комунікати. 15·10 Музика з грамофонових плит 15·25 Огляд останніх видавництв. 15·45 Військові відомості для всіх 16·00 Програма для молоді. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Комунікат. 16·55 Світлина архітектура, проф. Махнеяч. 17·15 Пісні у вик. Больського (бас). 17·35 Відчит. 18·00 Богослужения з Острої Брами у Вильні. 19·00 Вечірка. 19·20 „Штука життя" вигод. Б. Садовський. 19·40 Рільничі вісти. 19·55 Комунікати. 20·15 Легка музика. 22·00 „На горизонті", фейл. 22·20 Комунікати. 22·30 Музика Шопена. 23·00 Легка і танкова музика.

Неділя, 6. вересня 1931.

Львів (380,7) 10·15 Богослужения з Познаня. 11·58 Астр. час з Варш. 12·10 Комунікати метеор. 12·20, 14·00, 19·25 Музика з грам. плит. 13·00 Обжинки з Ловича. 13·48 Відчит з Варш. 14·10 Для дітей. 14·35 Музика і рільн. відчит. 14·40—17·10 Програма для дітей. 17·10 Репортаж із Сх. Торгів. 17·45 Попул. концерт. 19·00 Вечірка. 19·20 Комунікат. 19·35 Почтова скринька 19·55–22·35 Трансмісії з Варшави. 22·15 Спортовий комунікат. 22·30 Концерт соліста з Варшави. 23·00–24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооперативна Інжинірських Робіт — („К. І. Р."), кооперативна праці з відповідальністю уділами у Львові, вул. Потоцького ч. 47., І. п., ч. тел. 34-72, гуртує інжинірів спеціялістів, виконує у власному заряді інжинірські роботи, нові і реконструкції, доставляє будівельні матеріяли і машинові уряджения, дає поради в інжинірських справах листовно й устно. 401 1—?

Загальні Збори Кружка „Р. Ш." в Коломиї відбудуться дня 20. вересня 1931 р. в год. 1-ій пополудні в салі „Народнього Дому" з таким денним порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 3. Звідомлення з діяльности Старшини: а) секретаря, б) скарбника й організатора. в) господаря. 4. Шкільні звіти. 5. Звіт Контрольної Комісії. 6. Дискусія над звітами й уділення Старшині абсолюторії. 7. Вибір нової Старшини і Контрольної Комісії. 8. Вибір делегатів на Заг. Зізд „Р. Ш." у Львові. 9. Внески й запити. — На випадок недостачі кворуму Збори відбудуться годину пізніше при якомубудь числі членів. — За Старшину Кружка Т-ва „Рідна Школа" в Коломиї: **Іван Чернявський**, голова; д-р **Август Задурович**, секретар. 408

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків діт у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 130

Полочу десені на плюшових плащах навіть старих, знищених; відсвіжую, вишу, перероблюю. **М. Волянська**, Львів, Собіського 12, тел. 17—04. 329 2-?

Педант Зіморовича 10 відновляє та консервує НАЙРОЧУД новим способом клюбові меблі та всілякі предмети зі шкіри. Очікуємо визнання. Тел. 49–71. 362 2–3

У ДОРІ, відомій найзнаменитшій в краю гірській клімятично-лічничій станції **Пансіон „Олена"** відчинений весь рік. Для реконвалесцентів особлива опіка. Ціни помірковані. Інформації дає власниця. 278 3—3

Покій з утриманням для двох панів або пань до винайму зараз. — Косинерська (бічна Кадецької) ч. 1, двері ч. 5. 372 2—2

Фабрика електричних лямп і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 24—?

Конципієнт з відбутою судовою практикою шукає місця в адвокатській канцелярії від 15. IX. або від 1. X. 1931. Ласкаві зголошення до Адмін. „Діла" для „Здібний Л. Н." 378 3—4

Гімназійний абсольвент шукає лекцій. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 391 2—2

Вілію 12 покоїв, господарський будинок, великий город, вільне мешкання, околиця Стрийського парку, продасть власник. Телефон 70—78 Львів, 395 2—3

Уневажнюється згублений вексель на 500 зол. з підписами: Гринько Дачишин з Малкович пов. Городок Яг., **Іван Гадзало, Михайло Коссик**, обо з Керниці пов. Городок Ягайлонський. — **Гринько Дачишин.** 411

Вдова у середнім віні, донька священника, обійме управу над домашнім господарством свеят і опіку над дітьми у священника вдівця, або інтелігентного пана. Зголошення до Адмін. під „Вдова". 416

Оженитьсяся урядовець-вдовець — старший вік. В тій ціли пізнасть санітну жінку середніх літ, гр.-кат. обряду, господарну, чесну, згідливу, що має малий капітал, або торговельне підприємство. Ласкаві неанонімні зголошення проситься слати до Адмін. „Діла" під „СТ". 410 1-4

Кавалєр, літ 38, на становищі бажає одружитися з панною або вдовою. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Кавалєр". 419

У НАЙНОВІШИМ СТИЛЮ спальні, їдальні, бюрові уряджения, відновлювання меблів і антиків виконує солідно і дешево столярня Бр. Хорканий, Львів, вул. Жовківська 28. 421

Футра нові й ужиткані — продає і приймає в комісі „УНІВЕРЗУМ", Львів, Пасаж Микольша. 405 1-2

Тихе мешкання з харчем для студентки вул. Глубока 15, І пов., двері 5 (біля Техніки). 406 1-2

Торговельний помічник з кваліфікацією практикою з паперового і книжкового фаху шукає праці. Зголошення слати до Адмін. під „Фаховець". 1—2 407

Покій з кухнею винайму. На мешкання вільну дві панночки або двох студентів. Вул. Стахевича 10, бічна Гроховської у Стахова. 417

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

РЕНТГЕНОЛЬОГ

Д-р ЛЮДВИКА ЛЯНДЕС-ЛЯНКЕРОВА

у Львові, вул. Лозінського ч. 9.

352 4—4 **ПОВЕРНУЛА.**

Д-р Маргель Едмунд

повернув і ординує у нервових і внутрішніх недугах від 10—1 і від 3—6 Глинянська 4. тел. 63—60. Всіляні апарати до електродіягностики. 1—4 418

Спеціяліст недуг шлунка, серця і жовтяниці

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Щоби нав'язати контакт з українським громадянством, пішли ми в часі теперішніх СХІДНИХ ТОРГІВ продати **1000 комплетів,** як светерів, пульоверів, шалів, рукавичок, паньчіх, краваток та різних матеріялів — **по небачених і незнаних цінах у торговлі.** — Бажаємо стрінутися безпосередньо з консументом

ЛОДЗЬКА ТКАНИНА

СХІДНІ ТОРГИ. — ПАЛАТА ШТУКИ.

Стійка 157. — Просимо нас негайно відвідати. 402

МАШИНИ ДО ШИТТЯ „SINGER" — „KAYSER" по найнижчих цінах на догідні сплати.

РОВЕРИ „Kayser"-„Puch" „Łucznik" від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ всіляких системів. Виключне представництво американських машин „Barr" по 550 зол. **ЮЛІЯН ЛОМАГА** Львів, Валова 11, тел. 28-70 одинока українська фірма в тій ділянці. 2129 8—10

Зредукована вчителька з дуже доброю практикою приїме лекції. Листовні зголошення Адміністрація „Вчительки". 413

Вінаймую 2 сонячні покої. Львів, Листопада 54 правий партер. 413

Адв. кандидат з 2-літ. практикою прак. пов. суді шукає з 1/X. п. р. місця у адвоката. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Провінція". 384 2-4

Поважна знижка цін!

Кравецька Робітня українських інвалідів у Львові вул. св. Софії 25 виконує по зниженых цінах:

мужеське убрання від зол. 160·—
рагляни від зол. 150·—
реверенди від зол. 130·—

Власний склад першорядних більських матеріялів! 383 2—4

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ дїточі

вигідно дешево фабричний склад

М. Волковискі

Львів, Коперника 5. Тел. 95–92.

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

ФУТРА

мужеські та жіночі готові та всілякі перерібки — найдешевше й солідне виконання — поручає

Ф-ма **К. ЦВИНАР,** Львів вул. КРИВА, ч. 10. Тел. 36–64 побіч Гіпотечного Банку 332 3—5

Приєднайте передплату!

II. Рік Видання

КІНО ч. 17. приносить багато актуального матеріялу з кінево-фільмової ділянки. Крім цього заступає справи фотографічні й радіові. Просимо домагатися по всіх кіосках і бюрах денників. 3—7

Адреса: „КІНО" Львів, Банхарська 8/I.

ЖУРНАЛИ ВЗОРИ КРОЇ МАНЕКІНИ

Р. ЛЯНДАВ

400 **ЛЬВІВ, вул. ЧАРНЕЦЬКОГО ч. 3.**

Просимо переконатися!

Добірний матеріял — Гарний крій.

Дешеві ціни дає тільки

Кравецька Робітня для мушин

Л. Марк, Львів, Словацького 2.

Хто подивиться на це оголошення, 403 дістане відповідний рабат. 1—4

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Гуртівники,

що бажають обняти продаж знаменитого металевого будівельного матеріялу — пошукувані.

Візьмемо на увагу лише першорядні фірми, що мають власні склади і розгалужену сіть відпоручників та можуть зложити відповідну кавцію.

Зголошення під „Гуртівник" до Позьської Аґенції Реклями „Par" Катовиці, Дирекційна 10. 379 2—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

Ч. 200 (12.856). Львів, вівторок 8. вересня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Варіть на ґазі!

Стабілізація Европи.

Спільні заходи поборювання кризи. — Політична стабілізація передумовою економічної. — Французьке зближення. — Занепокоєння Радянщини. — Американсько-европейське співробітництво. — Занепад більшовизму, але скріплення Московщини.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 3. вересня 1931.

Минуле літо було багате у політичні події. Ліґа Націй, що розійшлася у травні, зійшлася тепер в Женеві в досить відмінних обставинах. У відносинах поміж трьома найбільшими державами зайшли поважні, хоч ще невиразно зазначені зміни. Інтервенція Америки та жвавіша участь Радянщини в европейських справах ускладнюють ще більше ситуацію.

Спільним лихом всіх держав, яким покищо лише Франція не заторкнена, є жахливий зріст господарської кризи, що заповідає катастрофальну зиму. Спільні також в загальних рисах і засоби поборення цієї кризи державними чинниками. Засоби ці очевидно тимчасові, бо скермовані вони на саму санацію державних фінансів шляхом обтяження приватних капіталів, робітництва та службовиків. Клясичним зразком державної ощадности може бути господарська реформа нового уряду Мекдональда, що має зрівняти 120 міліонів фунтів дефіциту англійського бюджету. Про цю програму пише ліберальний економіст Кайнс в „Ню Стетсмен", що ліквідація підприємств, зменшення покупної сили населення та збільшення безробіття наслідком зросту податків скорегують урядові обчислення щонайменше на 50 міліонів на некористь державних фінансів. Не краще стоять фінансові справи й у Німеччині та Америці. Поки оздоровлення державних фінансів відбуватисяме *шляхом надмірного обтяження* приватної господарки, світова криза з свого зачарованого кола не вийде, бо беручи одною рукою гроші з населення держава мусить віддавати їх другою рукою безробітним, коли не хоче прямувати шляхом Радянщини. А тому, що цей шлях для демократичних держав неможливий, треба думати, що змагання на терені міжнароньої політики мостять інші шляхи і для світової господарки.

Тоїж думки тримається мабуть і кредитовий комітет Европейської Комісії в Базелі, який доручає розвязати спершу політичні проблеми, а потім кредитові.

На політичнім полі треба зазначити перемогу тенденцій, які заступає Франція. Умовний французько-німецького порозуміння загалом поліпшилися. Справа німецько-австрійської митної злуки похоронена. Перемога пруського уряду в справі всенароднього голосування скріплює становище німецького уряду й збільшує свободу рухів Брінінга в Женеві. В інтерв'ю 26. серпня заявив Брінінг, що десятилітня політична мораторія належить до сучасних інтернаціональних дебат, отже висловив свою готовість говорити про це. Таким чином в Німеччині зростає готовість до переговорів з Францією.

Еволюція німецько-французьких відносин не лишилася без наслідків на відносини цих держав до Радянщини. Те, що на перший погляд може здаватися наближенням Франції до Радянщини, може бути в дійсности лише заходами французької політики обірвати німецько-московські відносини та втягти Німеччину в сферу західних впливів.

Радянська преса виявила велике занепокоєння ходом нарад Кредитового Комітету в Базелі. „Ізвестія" з 16. серпня писали: ...„річ іде тут про фактичну контролю над німецьким зовнішнім торгом, оскільки французькі банки підносять питання про долю тих сум, які можуть бути одержані з німецького експорту, а разом з тим вони намагаються усталити цілком певно означені рямці для змагань Німеччини підтримувати кредитом товарообмін з Радянським Союзом". З другого боку більшовицька преса лицемірно запевняє, що збільшення французько-радянських торговельних зносин не зменшить кількости радянських замовлень в Німеччині, чому, розуміється, в Німеччині не вірять.

Радянщина перебуває кризу без порівнання тяжчу, ніж яка інша держава, радянські банкноти не мають і пятої частини нормального покриття, московський уряд розпродує останні твори мистецтва з Ермітажу, щоб придбати трохи готівки. Переведення „пятилітки" загрожене фінансовим крахом Радянщини, отже нема дива, що більшовики покидають Берлін, де поклали стільки мозольної політичної праці, і мандрують до паризької, а навіть до варшавської Канossи, несучи на продаж останне, що мають — договори про неагресію. Кому вони потрібні? Ніяка европейська держава не має наміру нападати на Московщину і кожна знає чудово, що більшовики не признають ніяких договорів з „буржуазними" державами. Але зломання такого договору більшовиками дає їх противникам основу до спільного виступу проти Радянщини і в цім полягає вартість таких договорів для Европи. Які зобовязання більш конкретної натури перебирає Радянщина супроти „буржуазної" Франції, — невідомо, у всякому разі занепад політичного значіння Радянщини в Европі не підлягає сумніву.

Створення нового уряду в Англії під фактичним проводом консерватистів дуже занепокоїло більшовиків. „Ізвестія" з 27. серпня подають повідомлення свого льондонського кореспондента, що „політичні кола дуже цікавляться питанням, яка буде зовнішна політика нового уряду". Політика більшовиків в Англії

Сінокоси і жнива покінчені.
Не забудьте обезпечити
ЗБІЖЖА й ПАШУ ВІД ОГНЮ в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

не підноситься у всякому з рівня демагогії та страху. З одного боку більшовики розпочинають нову агітаційну кампанію проти лейбористів, намагаються довести, що їх опозиція не щира, що англійська буржуазія повинна бути вдячна Гендерсонові не менше ніж Мекдональдові, а з другого боку жебрають у тоїж опозиції та лібералів, щоби боронили Радянщину від можливих рішучих заходів консерватистів.

Коли правдивими є пресові голоси про те, що зміна уряду в Англії відбулася в деякій мірі під натиском американського капіталу, то треба вважати цю зміну дальшим кроком в розвитку американсько-европейського співробітництва в справі поборення світової господарської кризи. Деяким підтвердженням цього треба вважати й признання Англії нової великої американсько-французької позички.

Криза світової господарки викликає таким робом далеко йдучі пересунення у відносинах окремих великих держав, витворює еволюцію інтернаціональних відносин. В цьому відношенню українська проблєма перебуває незвичайно поважну добу, що може на довгий час рішити її долю. Занепад більшовизму не лише не означає безумовний занепад Московщини, але при деяких умовах може попровадити до її реставрації. Тактика вичікування московського уряду та горячкова відбудова московського національного фронту шляхом помирення більшовиків з іншими московськими партіями містять в собі величезну для нас небезпеку. Події останніх місяців показують на тенденції міждержавної консолідації. Пристосовуючись до цієї консолідації більшовики надають своєму господарству щораз більше прикмет світового капіталізму. Таким чином Московщина рахує, що при унормуванню політичних відносин в Европі мусить на довший час закинути надію революціонізації Европи, зате може закріпити за собою сучасний стан посідання чужих земель.

М. Данько.

Участь українського студентства (Цесуса) в цьогорічних міжнародніх студентських зїздах.

Через брак матеріяльних засобів та відповідних сил не могла Управа ЦЕСУС-а вислати цього року своїх представників на всі міжнародні студентські зібрання. Всеж таки українські делєгати брали участь у цілім ряді міжнародних студентських зїздів. Згадуємо тут ті зїзди, де були й українські студентські представники в хронольоґічнім порядку.

1) В Ковні відбувалася в днях 3—7. червня 6. конференція балтійського студентства. Вже давно йде в союзі балтійського студентства завзята боротьба за те, чи допустити поляків до союзу чи ні. Цього року загострилася ця боротьба так дуже, що союз балтійського студентства стоїть перед розпадом. Литовське студентство, яке організувало цього року конференцію балтійського студентства „Селл", запросило до Ковна також представника ЦЕСУС-а. Наш делєгат виголосив привітальну промову та реферат про політичне положення українського народу та студентства. Представник ЦЕСУС-а говорив рівнож на бенкеті міністерства закордонних справ у Ковні. Поляків покищо не приняли до балтійського студентського союзу. Скликана буде надзвичайна конференція балтійського студентства в жовтні м. р., де остаточно вирішать справу приняття поляків до „Селл". Якби поляків приняли до союзу на цій конференції, то виступлять з союзу литовці й дуже імовірно латвійці, що є рівнозначне з розбиттям союзу балтійського студентства.

2) Чехословацька студентська централя скликала до Братислави на час 7—9. липня ц. р. конференцію славянського студентства, на якій обговорювали справу тіснішої співпраці між славянськими народами та студентами. Поляки з невідомих причин своїх представників до Братислави не вислали. На конференції прийшло до гострої перепалки між представниками українського та московського студентства. Московський делєгат запропонував конференції, щоби рекомандувала московську мову як одинокну офіціяльну славянську мову серед усіх славян. Проти цього виступив український делєгат, мотивуючи свої виводи тим, що московська мова може мати деяке культурно-історичне значіння, але в практичнім житті вона не є такою важною, як це твердить московський делєгат. Після довшої дискусії перепала московська мова. Зате постановлено, що всі славянські мови є рівноварті й що протоколи славянських зїздів мають бути редаґовані у всіх славянських мовах. Тільки виїмково можна поміщувати витяги протоколів у французькій мові. Московський представник домагався дальше від конференції, аби вона апробувала навчання кирилиці серед славян, проти чого виступив представник українського студентства, пояснюючи свої міркування тим, що у

славян, а особливо серед українців є тенденція завести латинську азбуку. В цій справі прийшло до компромісу між внеском московським та українським. Конференція пропонує вчитися кирилиці, однак вказує рівночасно на те, що кирилиця не має великого практичного значіння та будучности.

3) XIII. Зїзд Міжнародньої Студентської Конфедерації (CIE) відбувався цього року в Бухаресті в днях 9—22. серпня. Програма зїзду як кожного року: приняття нових членів, зміна статутів конфедерації, організаційні, спортові, економічні та інші справи. Зїзд працював у 6 комісіях. Протекторат над зїздом обняв румунський король, який запросив шефів делегацій до себе на чай.

Українське студентство заступав тільки голова ЦЕСУС-а (В. Ожелецький), який час від часу виступав також в імені білоруського студентства. Московський та білоруський делегати не дістали дозволу на виїзд до Румунії. Перебіг зїзду Конфедерації був досить лагідний. Одначе це була тиша перед бурею. Український делегат виступив із рефератом про положення українського студентства та народу. Поляки хотіли виступити проти ЦЕСУС-а за те, що він заступає також й українське студентство зі Східної Галичини та Волині, одначе не відважилися, бо ситуація на зїзді була дуже непригожа для їх виступів. Тому вони заявили українському представникові, що виступлять проти ЦЕСУС-а на слідуючім 14. зїзді Конфедерації, який відбуватиметься 1932 р. в Ризі. Одначе навряд чи до польського виступу прийде в Ризі, бо Міжнародня Студентська Конфедерація стоїть перед розбиттям: виступили з неї Швеція, Голяндія, Данія, Шкотія, Південна Африка та Сполучені Держави Північної Америки. Делегати згаданих країв мотивували свій виступ тим, що вони невдоволені дотеперішніми проводами Конфедерації та їх великодержавною антантською політикою. Треба сподіватися нової міжнародньої студентської конференції цієї осени, яка буде спрямована проти Міжнародньої Студентської Конфедерації. На букарештенськім зїзді виступив український делегат проти заведення московської мови як постійної славянської мови в Конфедерації, а зажадав заведення української мови. За московською мовою були передовсім югославяни та болгари, а пізніше прилучилися до них й чехословаки. Проти московської мови заявилися українці, які говорили й в імені білорусів та поляки. Відношення сил було 3:3. Тому московська мова не перейшла, але й не прийшло до ніяких інших висліів. Славянська комісія імовірно розібється, а це через непорозуміння між славянськими делегатами.

Треба пригадати, що українська колонія в Букарешті, а саме пп. сенатор д-р Маєр Михальський, журналіст Дм. Геродот та полковник Порохівський, цікавилися зїздом Міжнар. Студ. Конфедерації.

4) Управа ЦЕСУС-а довірила п. інж. Новосірського з Нового Йорку взяти участь в черговій річній конференції Міжнародньої Студентської Помочі, що відбуватиметься в околиці Нового Йорку в днях 1—7. вересня ц. р.

Цієї осені відбудеться імовірно ціла низка (3—4) міжнар. студентських зїздів, на яких мусить взяти участь також й ЦЕСУС, а то тим більше, що з виступом з Міжнар. Студ. Конфедерації деяких країн зміняється й ситуація на міжнародньому студентському форумі, яка можливо буде краща для українського студентства ніж досі.

На жаль, українське громадянство не підтримало ЦЕСУС-а в його міжнародній акції цього літа. Тому апелюємо до українського загалу ще раз, піддержати ЦЕСУС в його праці серед чужинців цієї осені, бо ця праця переходить сили українського студентства та управи ЦЕСУС-а.

В. Л.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати почтовими марками.

Проти нового вязничного регуляміну.

Товариство правників соціялістів у Польщі радило над новим вязничним регуляміном, який завів міністр справедливости Міхаловський. Ухвалено резолюцію, в якій між іншим стверджено, що цей регулямін нівелює різницю в правах вязнів, між ними й тих, що провинилися з ідейних мотивів, і тим самим трактує всіх вязнів на рівні з карними злочинцями, нехтуючи глибоку розбіжність в моральній суті ділання звичайного карного проступника і проступника політичного. Тому резолюція домагається привернення політичним вязням тих прав, які відобрав їм регулямін Міхаловського і які позволяли інакше їх трактувати у звязку з ідейним характером мотивів їхнього ділання.

Після вбивства посла Голувка.

Дальша низка польських голосів.

ЕНДЕЦЬКА ПЕЧЕНЯ.

Вчора зареєстрували ми голос варшавського щоденника „Курер Польскі", органу т. зв. „господарських сфер", наближених до уряду, в якому м. ін. подано ревеляційну звістку що пок. Голувко мав стати воєводою 3-ох полученних східно-галицьких воєвідств, зреорґанізованих в автономічну частину з власним соймом. В той самий день, коли санаційне „Слово Польске" у Львові урочисто заявило, що „буде введена програма пок. Голувка" і що тою програмою є м. ін. розвязання („утраквізація") усієї решти українських шкіл, усіх українських культурних і господарських установ і скасування останніх решток галицьких автономних інституцій, санаційний „Курер Польскі" у Варшаві писав буквально, що „...впав... речник надання українцям широкої автономії разом зі соймом, що відповідав би горішньо-шлеському соймові"...

Саме та стаття „Курера Польского" з його сенсаційними подробицями про буцім то плянові за кулісами реформи у Сх. Галичині, спонукала ендецьку „Газету Варшавску" виступити з новою атакою проти всяких автономістичних проектів та самої ідеї автономізації Сх. Галичини, себто — іншими словами — проти виконання зобовязання, прийнятого з клявзулею Ради амбасадорів та зафіксованого у власному окремому законі. Аргументи „Газ. Варш." старі, як старою є ендецька ментальність:

Нова автономічна одиниця, вивінована у спеціяльні прерогативи для руського населення, означала би початок ліквідації кількасотлітнього польського дорібку в тім краю і сумерк позиції, здобутої кровю та цивілізаційною працею численних поколінь польської людности у Червенській Землі.

Після того страшать ендеки всіх приклонників галицької автономії усіми страхами „тісного союзу", „який існує між українськими дівчами і здекларованими ворогами Польщі", — сепаратизмом, ірредентою, українізацією Холмщини і Підляшя, автономізацією Волині і т. п. небезпечними (для ендеції) речами. Ендеки перестерігають, що

польське україножільство (? — Ред.) є одною із найплоскіших і найшкідливіших оман, яким підлягає одна частина нашої інтеліґенції. Ця омана, підтримана літературною фразою романтичних гасел, повинна уступити місце здоровому, реальному поглядові на українську проблему, як личить зрілому урядові, що має політичне вироблення і традиції (чи це комплімент під адресою уряду полк. Славека?! — Ред.).

І від себе, після такої категоричної негації „романтичного гасла" автономії, повторяє відому „позитивну" програму ендеції:

Єдиною розвязкою проблеми в границях Річипосполитої є якнайточніше відмежування її від української проблеми і *повільна асиміляція етноґрафічно-непольського населення* наших мішаних земель, після попереднього *зміцнення на тих землях польського елементу при помочі кольонізації* і всестороннього піднесення його цивілізаційно-політичних вартостей.

Тільки така програма „на зніщену Русь" може, на думку варшавських ендеків відвернути „необчислені наслідки і поважні трудноші".

Яка коротка память: невже ендеки не мали у своїх руках не лише фактично, але й формально владу і не переводили свої „програми" по всіх її пунктах?! І невже тоді були вже усунені всі „наслідки і прикрощі"? Але — що правда — можна експеримент відогріти і продовжувати: саме після прочитання вчорашньої передової статті „Слова Польского" повинно перелякати ендекам стати лекше, багато лекше, бо *такої* „програми", як її „Сл. П." виложило, і *так ясно;* — навіть ендеки зі „скріплюванням цивілізаційно-політ. вальорів польської людности" ніколи ще не зробили...

З волинської хроніки.

ЦЕРКОВНІ СПРАВИ.

Безбожницька акція. Волинські безбожники — комуністи й сельроби — нарешті перейшли від слів до діла. На Спаса в багатьох парохіях Ковельщини й Дубенщини, а також і в деяких інших повітах відбулися безбожницькі протирелігійні демонстрації. Безбожницька молодь входила до церков у шапках і з папіросами в зубах, зневажала святощі, на цвинтарях рубала хрести й т. ін. Безсилі священики змушені були звертатися за охороною до поліції.

Цей перший чинний виступ безбожників на Волині вимагає того, щоби церковна справа була потрактована серіозно, а не так, як дуже часто вона трактується місцевими й центральними „власть імущими чинниками" та пригідними дописувачами до часописів з дуже малим і легким багажом відомостей про цю тисячелітню інституцію, що зветься церквою. Ходить про народню душу, про майбутність народу, який не може жити одною лише негацією. Московське духовенство на чолі з митрополитом Денисом уже бачить плоди своєї негації українського національного руху, але можуть побачити їх і наші українські інтеліґенти з їхньою негацією церковних справ. Побачили їх уже і польські політичні чинники, що весь час підкопувалися під українську церкву.

І ось цікаві прояви переляку цих чинників. Маслов, так званий „сенатор" з одинки, ліквідатор луцького чесно-хресного брацтва публично закликав вірних від імени п. міністра ісповідань „міцно триматися" (та чого тепер триматися після ліквідації брацтва?). А „Земя Волиньска" в ч. 35 бє в великий дзвін на рятунок православної церкви:

„Влада безпеки поробила всякі зарядження, щоби спинити дальший похід комуністичних безбожників. З другого-ж боку згаданим рухом (безбожницьким — Ред.) сильно занепокоїлося православне духовенство. Це духовенство повинно також зі зрозумілих причин найенергічнішим способом виступити проти цієї комуністичної „роботи". Перед цим духовенством стоять сьогодні дуже поважні завдання не лише в відношенні до нашої тут державности, але вже й до самого православя".

Так пише та сама ендецько-клерикальна „Земя Волиньска", яка дуже недавно наклікала до „ревіндикації" церков і нищення того самого православя.

Ось наслідки підтримування відомими чинниками московської акції в церкві, гальмування національного руху, розвязання церковного комітету й огидної церковної хроніяди за допомогою всяких пройдисвітів, що позапродували вікове церковне майно, насильно вириваючи його з рук церковних діячів.

ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ.

Депресія. Такої депресії в економічному житті Волині, яку бачимо сьогодні, Волинь не переживала навіть у найстрашніші пореволюційні дні. Тоді населення мало надію на поправу, на зміну й відбудову. Сьогодні — пригнічення, зневіра й розгубленість. Відповідальні чинники кілька років уживали всіх засобів, щоби змонополізувати все господарське життя у своїх руках. Адміністрація й спеціяльним способом обрані волосні ради та соймики мали вивести господарку на належну дорогу. В звязку з цим незалежний економічний рух самого населення вважався за перепону для „господарського будівництва" й був трактований неприхильно, а зокрема — український кооперативний і аґрікультурний рух. Тому два роки не було на Волині кооперативних курсів, тому в деяких місцевостях Рівенщини не дозволяється навіть засідання рад і справ кооператив, що явно суперечить закону. Тому не були зареєстровані в ріжних повітах філії „Сільського Господаря". А наслідки цієї економічної політики? Розстрій господарського життя, зубожіння населення й депресія. В той-же час соймики та міські самоврядування, які мали змонополізувати це господарське життя, переживають таку скруту, що їх самих треба рятувати від руйнації якимись героїчними заходами.

Рівенські торги. 30. серпня в Рівному відкрито другі „рівенські торги", що їх організує рівенський староста п. Богуславський. Торік торги були слабенькі, а цьогорічні — цілком не вдалися. Населення Волині, позбавлене можности самодіяльности на господарському ґрунті, поставилося до торгів так само, як до всяких інших парад. На торги прибули лише ці з „народу", що дістали наказ: представники „ґмін", „кулок рольничих", кас Стефчика, хори, танцюристи, „пожарники" й т. д. У виставленні експонатів сільського господарства й у перегляді їх селянство участи не взяло. П. староста Богуславський на зібранні своїх представників у салі кіна дня 31. серпня відкрито сказав, що торги в Рівному „завели". „Завелися" навіть у своїх надіях на великі прибутки ті численні майстри гри в карти, кости й всякі інші способи вимančування гроша в темних людей, що в такій великій кількости прибули на торги й, на диво, найшли на них вільне поле для здирання гроша з наївних людей.

Волинське купецтво. З нагоди „рівенських торгів" волинське купецтво зарухалося, а властиво — санаційна частина жидівського купецтва. 30. серпня відбувся зїзд цього купецтва в Рівному при участи відомих „політичних промисловців" посла Висліцького й б. сенатора Дая, які виголосили реферати про господарську політику й господарське положення та податкові справи. Не зважаючи на всі засоби до підбадьорування себе, їхні господарські голоси звучали дуже мінорно й зводилися до „підтримки" й зменшення податків.

Кріза камінеломів. На Костопільщині існує велика каменоломня в Яновій Долині, в якій находило працю кілька тисяч робітників. З огляду на кризу й невідповідне ведення цього підприємства, каменоломня стоїть перед загрозою припинення робіт і редукції цих тисяч робітників, яким уже й тепер не виплачують заробленых грошей. Щоби рятувати ситуацію, мін-ство публичних робіт дало каменоломні 60 тисяч одноразової допомоги на виплату робітникам залеглостей. Але ця сума каменоломні не врятує.

З ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ.

Відчит втікача з „раю". В Ковлі в салі кіна відбувся політичний реферат втікача з Більшовії росіянина Романова про політичне й господарське положення у Більшовії. Звичайно Романов освітлював життя Радянщини зі свого російського становища. Присутні на галерії „радяни" намагалися протестувати.

Погрожують „радянофільським" редакціям. Львівські радянофільські та виразно радянські видавництва, добуваючи адреси волиняків та волинських українських інституцій, засипають Волинь своїми часописами, не зважаючи на звертання їх редакціям і я протести. Щоби звільнитися від цієї опіки, українці одного села „гміни" Кошари на Ковельщині мусіли одній „добрій" редакції загрозити судом за „самоправство". І помогло: перестали надсилати.

Щирість п. „посла" Теліжинського. Оповідають, що в липні місяці до Луцька приїздив відомий меншостевий діяч п. Аменде, щоби тут перебалакати з „українськими" діячами. Сталося так, що з причини відсутности головніших „представників" українського народу з „Української Ниви" й „Рідної Хати", звернувся до п. Теліжинського й, між іншим, спитався, хто дає гроші на видавання „Української Ниви". Т. Теліжинський, як „щира людина", по щирости назвав те певне джерело, з якого певні люди одержують необхідні суми, а пан Аменде взяв та й записав собі це до свого блюк-ноту. І на диво, люди, замість щоби похвалити п. „посла" за його щирість, дуже гніваються на нього. Така-то несправедливість на світі! Навіть наклепують на п. „посла", що це завдяки його щирости не прийняли на конгрес національних меншостей „послів" Певного й Богуславського.

—o—

На провінції теж не краще. І там у всіх середніх школах державні, доходячі учителі займають половину чи більше посад. А бувае і таке, що жінки державних професорів учителюють у приватних школах і тоді їхня родина має два платні для кращого прожитку. А в бурсах здебільша те саме.

Власники виправдуються тим, що — мовляв — шкільні власти найрадше затверджують державних учителів. Але така балачка не багато варта, бо саме і міністерство і кураторія вимагають, щоби приватні школи мали власних учителів. Друге виправдування, що доходячі учителі дешевші, тільки ж варта, що і перша, бо почисліть докладно, а тоді й побачите, хто дорожчий...

Правдивою причиною лиха не що інше, як недостача громадянських почувань у щасливих наживників і громадянської відповідальности у керманичів шкіл та шкільних установ.

Доказом на це є факт, що Загальні Збори „Рідної Школи" рік-річно ухвалюють резолюції в користь приватних учителів, але не мають послуху!

В теперішню скруту передаємо цю пекучу й болючу справу українській пресі і самим інтересованим під розвагу. Преса стоїть на сторожі суспільної моралі, тому вірю, що з приводу оцеї статті також інші часописи займуть виразне й рішуче становище. А знов інтересовані нехай зладять спис шкіл і місць та нехай борються за своє право до праці. Треба організації. А організувати це не тільки у власному інтересі, але також з хісном для громадянської моралі.

Педагог.

Жий, але дай жити другому.

(З педагогічних кругів.)

Повторювана в світі за німцями життєва й етична мудрість „Лебен унд лебен лассен" серед українців не прийнялася. А всеж бажав би я її пригадати і звернути її на ділянку нашого приватного шкільництва, а саме до т. зв. доходячих учителів державних, і ще більше до власників приватних шкіл. Адже вписана в заголовку сентенція для громадянства нашої тісніщої батьківщини виростає просто в наказ сучасної доби — в ім'я істнування десятка родин.

Був у нас давній звичай обсаджувати становища в приватних школах вислуженими державними учителями. Така практика не вадила нікому, бо не бувало в нас безробітних учителів. Та все змінилося по війні, сьогодня вже не так. Сьогодня число безробітних кандидатів учительського звання і число учителів розвязаних шкіл більшає, а давня практика не переводиться: приватні школи все ще по давньому затрудюють у себе переважно доходячих і вислужених учителів!

Прошу приглянутися, чи в нашій центральній установі приватних шкіл державні емерити не займають платних учительських посад? Чи в середніх школах „Рідної Школи" посад управителів не займають державні емерити з повною вислугою? Те саме з посадами учителів у середніх школах „Рідної Школи" і в гімназії СС. Василіянок у Львові: латанина доходячими силами з державних гімназій! Вони дорабляють на достатній прожиток тоді, коли цілий ряд приватних учителів, батьків родин, голодує у безпросвітній нужді.

„Рідна Школа" удержує у Львові бурсу для гімназистів, а надзір над нею має від ряду літ знову таки державний учитель, і то заможний та бездітний. Може це й найчеснїша людина під сонцем, але — не потрібуючи цього до прожитку — всеж таки має в бурсі повне удержання, міжтим, як приватні учителі не мають ніякісінької платної праці.

Надто треба ще згадати, що молоді кандидати учительського звання, коли не виконують учительської практики два роки, не можуть приступити до практичного іспиту і тимсамим набути кваліфікації.

Зміна режіму в Югославії.

Югославянський король Олександер скликав 2. ц. м. у Білгороді коронну раду, на якій проголосив поворот до парляментарної системи правління. Опісля міністр двору Єфтіч прочитав проект нової конституції, що забезпечує свободу совісти, преси та незайманість мешкання. Легіслятива складається з палати послів і сенату. Послів вибиратимуть на основі загального виборчого права. Половина членів сенату буде вибрана, друга половина іменована. Послів вибирається на чотири роки, сенат урядує шість літ. Держава ділиться на 9 банатів під управою банатних рад з баном на чолі. В конституції сказано, що Югославія є конституційним королівством під династією Караджорджевичів. Урядовими мовами є сербська, хорватська і словінська. Всі горожани рівні перед правом. Виборче право пасивне до сенату прислугує горожанам повище 40 літ, до палати послів вище 30 літ. Активним виборчим правом користуються горожани, що скінчили 21 літ життя. Нова конституція гарантує широку автономію поодиноким бана.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. ВЕРЕСНЯ 1931.

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 6)

Міжнародня Кооперативна Школа в Швайцарії.

(Докінчення)

VI.

Два тижні побуту в гостинним Фрайдорфі минули бистро, як прегарна життєва фільма знаменитого режисера, повна чудових альпейських картин природи, весела, свобідна і повчаюча. Чим ближче було до кінця нашого спільного життя, тим більше ми всі зживалися зі собою, навязували тісні нитки приязни. Коли прийшов прощальний день, кожний з нас говорив що хвилини: Це вже останній раз.

— Це вже останній раз ідемо на виклад. Шкода, шкода.

— Це вже останній раз обідаємо тут усі разом, Маріянно. Приймість від нашого стола на спомин цю нашу спільну знимку з нашими підписами. Шість австрійців і два українці.

— О, як то гарно з вашого боку — дякувала нам розрадувана Маріянна, ховаючи чимшвидко велику знимку, побігла обслуговувати дальше гостей.

Вечором величавий бенкет, улаштований Союзом Швайц. Спож. Кооператив, орхестра і хор Фрайдорфу, прощальні тости. Говорять т-р Мей, п. Воткінс, п. Гол, д-р Етті. Від слухачів школи з кожної мовної групи один представник. Після бенкету танці і дальші продукції на сцені. Співає при фортепяні панночка, яку знаємо всі як склепову помічницю з кооперативної крамниці. Видно, що побіч продавання в склепі вчиться співати. Балет Фрайдорфу у строях колорів веселки виводить танок кооперації, два молоді хлопці грають по мистецьки на швайцарських національних інструментах — ручних гармоніях, д-р Легглін і п-на Айхгорн, службовичка Союзу, в національних швайцарських одягах продукують перед нами оригінальний швайцарський танець. Поміж поодинокими точками йдуть загальні танці. Запрошені панночки з Фрайдорфу і наші слухачки, висока шведка, груба німкиня, полька і сиворолосі англійки — всі танцюють, бавляться. Це останній раз.

Від раннього ранку відїздять авта до ріжних потягів, на ріжні двірці. Ті, що ще лишаються на кілька годин, прощають тих, що вже відїзджають. Довго мають хусточки вслід за нами.

— До побачення! До побачення ще колись. Не забувайте! Пришліть знимки!

Відїзджаємо з кількома шведами в напрямі Парижа. Маємо сильну віру, що колись ще з багатьома побачимося. Наші портфелі повні відбиток, адрес, підписів. Радісно бренять у голові прощальні слова шведів, англійців, німців: Як будете в нашім краю — не забудьте поступити!

Замикаю очі і передімною стає довгий ряд облич, постатей, серед яких жив я нерозлучно останніх два тижні. Майже кожне з них інше, характеристичне для якогось народу. Всі вони були зібрані разом і тому легко було пізнати їх ріжниці, їх вдачі. Якісь певні, постійні, маркантні духові риси полишалися по них всіх у моїй памяти і не затруться напевно ніколи.

Чемні, привітні, веселі наші господарі швайцарці, скромні і забобонно солідні. Жінки, не надто гарні, в тих околицях переважно ясні блондинки з румяною церою обличча і бліднми синіми очима.

Пригадується Міжнародне Кооперативне Свято в Базель. Величезна саля набита людьми, сидять за столиками гуртами і родинами, як у великім кабареті. Ми переходимо поміж столиками, щоби найти місце, але не находимо ні одного. Стоячи приглядаємося хвилину програмі, яка складається з двацять кількох точок. Прегарний балет, потім музика на гармоніях. Звичайний, скромний інструмент, але темпераментна продукція в бездоганному виконанні робить на нас усіх особливе враження. Кілька днів пізніше бачили ми похід дітей з нагоди діточого свята у Муттенц. Діти прийшли привитати нашу кооперативну школу. На переді прегарно убрані хлопці в лицарських строях з барабаньми, далі відділи наших лицарів з прапорами, дівчата і хлопці в народніх уборах. По середині величавий уквітчаний віз з малою дітворою. За ними музика, знову з самих гармоній. Шіснацять дівчат і хлопців у народніх ношах виконали перед нашою школою правдивий концерт на гармоніях. Враження з кооперативного руху і ці картини з кооперативного свята і з діточого свята, з виступів хору і музики і балету малого Фрайдорфу зливаються в одну незатерту ясну картину. Це Швайцарія, вільний швайцарський нарід у хвилинах праці й відпочинку.

Далі шведи, чи не найсимпатичніші для нас у цілій школі. З ними ми відразу відновили давню історичну дружбу. Веселі, товариські і при тім серіозні. Добродушні, веселі наші приятелі австрійці. Німці — солідні міщани. Збирали вечором земляків і затягали свої скучні пісоньки. Мадяри, що гордовито походжували поміж нами, зазначуючи свою аристократичність. Подібні до них поляки. Не тішилися симпатіями і ходили завжди самі. Грубковаті чехи роблять враження купців. Болгари — немов стягнені просто від плуга — добродушні селяни. Культурні, тихі словінці і хорвати та рубашний серб. Ось нахабний і вилизаний румун, темпераментні французи, які завжди перші йшли гуляти на дансінгах, холодні, зрівноважені, дотепні англійці, понурі, маломовні фінці...

Розїздимося в далекі світи, всі запримянені з собою, получені спомином спільно прожитих гарних хвилин, які так часто в житті не трапляються

там, також комунальні орґанізації опираються на основах цілковитої автономії.

Після проголошення конституції кабінет Жівковича подався до димісії. Король димісію приняв, доручуючи дотеперішньому премієрові утворити новий кабінет. На його предложення король іменував новий кабінет у тому самому складі.

Чи знесення диктатури в Югославії та поворот до парляментарного режиму справді наділить населення держави повноправною горожанською свободою, як заповів король, покаже найближча майбутність. При кермі держави залишилися ті самі можновладці, які відобрали були населенню всякі права на цілого півтретя року. Перебудова режиму наступила тільки тому, що цього вимагали заграничні потреба, а також тому, що диктатура не принесла сподіваних користей. Численні замахи в останніх двох роках, особливо в останніх місяцях, і потреба безнастанних процесів перед виїмковими судами приневолили диктатуру до відвороту, заки не буде за пізно.

Студентські справи.

ПРО ВИСОКІ ШКОЛИ В ПОЗНАНІ.

В Познані є крім університету ще Вища Торговельна Школа, Вища Школа будови машин та електрики, подібна мірнича й Огородничий Інститут. Університет має 5 виділів: правно-економічний, лікарський, гуманістичний, математично-природничий і рільничо-лісний. При лікарськім виділі існує Інститут Фізичного Виховання, а при математично-природничім Відділ Фармацевтичний.

Правно-економічний виділ складається з двох секцій: правної і економічно-політичної, в яких відбуваються зовсім відрубні студії. Подання до 15 ц. м., до вписів явитися особисто коло 20. ц. м. Нумерус клявзус — першенство клясичні гімназії.

Лікарський виділ — як звичайно — строгий нумерус клявзус, без знайомства чи поручення не дістанешся. Подібно на рільничо-ліснім, тільки тут менше число кандидатів, тому хто негайно внесе подання і сам прийде около 20., може мати 50 проц. певности приняття.

Щодо двох останніх виділів обмежень нема, тільки формальности: подання й особисто впис між 20. і 30. ц. м.

Фізичне виховання має курс повний і неповний. На перший більші вимоги фізичної справности й обмеження в числі. На неповний значно легша справа, тільки на час формальности.

На фармацевтичний відділ муситься внести подання до 15. ц. м. і перед першим жовтня ставитися особисто до конкурсового іспиту (30. IX. і 1. X.) з ботаніки або хемії, котрого виспід рішав (формально!) про приняття. Залучники до подання, як по інших високих школах.

Висока Торговельна Школа є в повному значінні школою з академічною вільністю. Школа приватна, вписи без перешкод особисто до 1. X. Оплати крім іспитів около 400 зол. річно.

Дуже практична і мало коштовна є Державна Вища Школа будови машин та електротехніки (адреса: Пляц Берґера). Оплата 70 зол. семестрально, тривае 7 семестрів. Умовини приняття: 6 кляс гімназії і вступний іспит з математики, фізики, польського і рисунків; або іспит зрілости без вступного іспиту. Початок зимового семестру 15. IX., а літнього 1. II. Два виділи: механічний та електричний. Подання на повищу адресу слати якнайскорше. Перед початком курсу зголоситися особисто до впису. Подібний устрій Вищої Мірничої Школи.

Ближчі інформації подаю від 18—20 ц. м. особисто в Познані в кол. Мінус; по 20-тім — адреса: Серафинці, п. Городенка.

Лущкий Роман,
рес. реф. Г. С. У. в Познані.

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ Й У ЛЬВІВСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ.

Як ми вже повідомляли, арештовано багато українців у Львові й у львівському воєвідстві, а найбільше в нафтовому басейні. В Перемищині арештували 30 людей, Сокальщині 40 осіб, крім того в Яворівщині, Комарнянщині. У Винниках і довколичних селах конфінували багато людей. Конфіновані голосяться у поліції що кілька годин.

У Львові м. ін. арештували: д-ра Богд. Гнатевича (Домбчанської 9.), Юр. Коропія, гімназиста (Погулянка), Анну Чемеринську, студ. філософії, Ольгу Чемеринську, дентистку (Кохановського 16), Юр. Онишкевича, службовика „Дністра" (Боніфратрів 2), Вол. Коцюмбаса (Вислянського 28), Карла й Вол. Мулькевича (Кентшинського 10), Ол. Садовича (Ринок 35), Петра Жмінковського (Осолінських 13), Вол. Сеницю, Петра Чорнія, Вол. Байталу, Йос. Рудакевича (Левандівка), Йос. і Яр. Яримовича (Голуба 11), Ів. Сеніва (Потоцького 10), Ем. Штаєра (Пястів 11), Едв. Тиса (Крупярська 5), Атан. Милянича (Пястів 7).

До п. Василя Романова, упр. школи в Чижикові пов. Львів, прийшло 4. ц. м. в 11. год. в ночі двох поліцаїв з постерунку в Гаях і стали допитуватися, де його сини. Коли п. Романів сказав, що двох спить дома, а один поїхав до школи в Рогатині, здивувався постерунковий Ант. Корженьовський, а пшодовник Шмідт забрав старшого сина Осипа на постерунок задля переслухання.

ПІСЛЯ НАПАДУ БІЛЯ ПЕЧЕНІЖИНА.

Арештування серед коломийської української молоді в зв'язку з нападом на почт. амбулянс тревають далі. Вчительку з Богородчан, арештовану тому кілька днів (а про яку польські джерела писали, що вона стояла на чатах підчас нападу) після переслухання випустили на волю, бо її — як признають згадані джерела — лише припадково замішали у справу. Не справдилася теж вістка про арештування справжнього напасника у Станиславові.

НЕПРАВДИВИЙ АЛЯРМ ПРО АРЕШТУВАННЯ ВБИВНИКІВ ГОЛУВКА.

Сензаційна брукова преса львівський „Експрес Вечорни" та краківський „Ілл. Курер Цодзенни" в суботу вечором подали вістку буцім то вже арештовано справжніх убивників пос. Голувка. Вістку цю оснували вони на тім, що в Ризі на норвеськім кораблі „Теля Вормія", який віз вутілля з Ґдині до Риги в складі вутля викрито двох нелеґальних пасажирів. Вони зізнали, що називаються Пйонтковський і Яблоновський, є українцями та вилеґітимувалися польськими „особистими доводами". На корабель дістався в тій думці, що він пливе до Аргентини. Обох їх передали префектові поліції в Ризі, а ця передала їх польській владі.

Виявилося, що оба згадані пасажири виїхали вуглевим кораблем із Ґдині тому 10 днів, отже не могли брати безпосередньої участи в убивстві пос. Голувка.

З інших джерел повідомляють, що латвійська влада після довшого переслухання приказала випустити на волю обох арештованих, бо на основі обовязуючих у Латвії законів не було основ до дальшого їх вязнення, ані теж для видачі їх польській владі. Латвійський уряд уважав їх побут у Латвії без закорд. пашпортів візованих латвійським консулем небажаним, тому поручив, щоби оба негайно кинули Латвію, себто, щоби добровільно вибрали собі напрям. Оба студенти є вже поза кордонами Латвії.

„В ЛІСІ БІЛЯ ТРУСКАВЦЯ АРЕШТУВАЛИ ВБИВНИКІВ"?
Нова концепція вбивства.

Як ми вже повідомляли, польські джерела принесли чутку, що в лісі біля Трускавця арештувала поліція академика, дезертира з польського війська, якого зловили з револьвером у руці. В револьвері було 8 куль калібру 6.35. Крім того в кишені мав він автоматичний бравнінґ калібру 6.75, отже такі револьвери, від яких згинув Голувко. Виявилося, що арештованого шукали вже, бо він має відсидіти 8. міс. кару. Вістки цієї не потвердили урядово. Офіціяльні чинники заявили, що слідство ведеться далі. Останні фази слідства виявили нові концепції щодо підкладу вбивства пос. Голувка та його джерела. Коли нову концепцію устійнять безсумніву, влада видасть комунікат.

Інші джерела повідомляють, що розійшлася чутка буцім то в трускавецькім лісі придержано аж двох академиків, а рівночасно зазначують, що компетентні чинники не потвердили вістки про приарештування обох арештованих.

Ар. „Іскра" повідомляє, що слідство в справі вбивства посунулося значно вперед. Підчас облави в лісах біля Трускавця й Бориславa арештували 7 людей, щодо яких, мовляв, є підозріння, що вони брали участь в ост. саботажах у Сх. Галичині. У бориславськім терені все ще йдуть арештування, переслухання і конфронтації. Вони потревають іще довший час.

ПОЛЬСЬКИЙ ЩОДЕННИК У ФРАНЦУСЬКІЙ МОВІ В ЖЕНЕВІ.

Довідуємось, що польська пропаґанда працює тепер незвичайно інтензивно на женевському ґрунті, використовуючи відомий трускавецький атентат на пок. Голувка проти українців. Заснували там навіть окремий польський щоденник у французькій мові, який має за завдання паралїжувати українську пропаґанду, а зокрема капіталізувати для поляків трускавец. атенттат.

СПОРТ.

ЛІҐОВІ МИСТЕЦТВА.

Львів. Погонь—Чорні 1:1 (0:1).
Краків. Краковія—Вісла 2:1 (2:0).
Варшава. Польонія—Варшавянка 4:1 (1:1).
Варшава. Гарбарня—Легія 3:0 (2:0).
Лодзь. ЛКС—Лехія 7:0 (3:0).
Вел. Гайдуки. Рух—Варта 2:0 (1:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

Станиславів. Ревера—22. п. п. (Седльці) 2:1 (1:0).
Познань. Легія—Скра 5:1 (3:0).
Торунь. ЛТСҐ—Ґриф 2:0.
Радом. РКС—Полґуже 5:3.
Берестя н. Б. 82. п. п.—72 п. п. 1:0.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Львів. П. Сокіл—Україна 4:2 (3:2). Ворота для України здобули Ґрещук і Магощький. Суддював п. Куничак.
Борислав. Погонь (Стр.)—Кадімаг (Борислав) 5:4 (3:2).
Рятнів. Ресовія—Погонь І. Б. 4:0 (1:0).

Обструкція. Передові представниці новочасної гінекольоґії випробували в багатьох випадках природну ґірку воду **„Franciszka Józefa"**, як середник що діяв скоро, певно та безболісно.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** — Догідні умови. 254—7

— **Канцелярію оборони в карних справах** отворив і веде в Станиславові при вул. Білинського ч. 11. побіч суду **Ґреґорій Онуферко**, ем. підпрокурятор. 337 4-4

— **Абсольвентка майстерної кляси** у віденській консерваторії по повороті зі студій приймає лекції фортепяну. — **Ольга Бережницька, Львів, вул. Пекарська 35/I п. Між 12—14 год.** 425 1—2

— **Учнів розвязаних гімназій** минулої осени в Дрогобичі, Тернополі та Рогатині з усіх кляс приймається без ніяких обмежень та перепон також у коедукаційній українській ґімназії „Рідної Школи" ім. О. Маковея в Яворові. Оплата в тім заведенню найдешевша з усіх заведень. В Яворові є ще також вільні місця в Бурсі ім. Ів. Франка за оплатою 36·50 зол. або за харчі. Получення до Яворова зі Львова залізницею й автобусами зі Стрілецької площі.

— **Студентам міста Львова і львівського повіту до відома!** В ціли переведення вуличної збірки у Львові і збірки у львівському повіті для Т-ва Прихильників Освіти у Львові відбудеться в середу, 9. ц. м. в Академічнім Домі Супінського 21. **анкета.** Всі студенти, що перебувають у Львові і львівському повіті повинні взяти участь у анкеті і зголоситися до участи у збірці. Початок анкети в год. 12. вполудне. — За ініціятивний Комітет: **Василь Міляничук** вр. **Володимир Калинович** вр.

— Східні Торги у **Львові.** В суботу відбувся відкритий в порожніх павільйонах мистецтва, у ділянці Рожнецького відбувся ранґ. Доїжджали на знак оголошення Торгів передставники влади відкинати на цілому Торгів, де відбувся Шість офіц. оголошення на вказаних пересторонах. Доїжджав і від Пром.-Торг. Палати Шарманцу Бжозовський, відомий торговці та промисловець у Великому Театрі. Проголошали: представник XI. Східних Торгів. Вступне слово виголосив Ґенеральний Комісар Торгів. Відбулися Торги у **Львові.** В суботу відбувся відкритий в порожніх павільйонах мистецтва, у ділянці Рожнецького відбувся ранґ. Доїжджали на знак оголошення Торгів передставники влади відкинати на цілому Торгів, де відбувся Шість офіц. оголошення на вказаних пересторонах. Доїжджав і від Пром.-Торг. Палати Шарманцу Бжозовський, відомий торговці та промисловець у Великому Театрі. Проголошали: представник XI. Східних Торгів. Вступне слово виголосив Ґенеральний Комісар Торгів.

— **З львівської хроніки.** Вибух примусу попарив 20-літню Фанну Фабер. — З крамниці Юґенберґа при вул. Городецькій „взяли на памятку" 100 годинників, вартости 5000 зол. — Вломилися злодії до крамниці заліза Араманта при вул. Городецькій і замість важкого заліза забрали вбрання вартне 200 зол. — Не любив „хтось" заходити дверми, вийшов вікном з мешкання Якубівського при вул. Погулянка і в поспіху забрав убрання вартости 350 зол. — Хотів перебратися за жінку Микола Марущак і намагався „позичити" ручну торбинку від Кляри Суман. Не вспів перебратися у жіночий стрій, бо опинився в холодній. — Хотів перегнати трамваєвий віз 14. невідомий наколесник і любов спортових вражінь завела його до лічниці. — Мав намір стати поліційним розвідчиком Михайло Ґузан і заки ще навчився жадати легітимацій і ґрозити арештом, запросили його на поліцію. — Василь Щирба пробив ножем Марію Мазуркевич. — Повісився з причини родинних невзгодин Осип Чаплинський, сторож каменици при вул. Замарстинівській. — З мешкання Германа Пістера при вул. Длугоша винісь злодій через відчинене вікно валізку з річами. — На вул. Шпитальній постр лила себе з револьвера Ядвіга Коханюківна. — Отруїлася 21-літня Ґізеля Богін, кореспондитка ф-и „Влокомот" при вул. Казимирівській. Причина — нещасна любов.

— **„Подружа трагедія в Микуличині",** описана недавно за польськими часописами в „Ділі", мала зовсім інший характер і зводиться до звичайної бійки, як нас інформують зрідтам. Гуцулка Февронія Мотрук взяла від свого чо-

ловіка Дмитра судову сепарацію і має діставати від нього по 20 зол. місячно. З цього приводу між ними прийшло 23. серпня ц. р. до бійки, в часі якої Февронія зранила легко Дмитра ножем. Після бійки Дмитро вже на другий день був здоров, а жінку випустили з арешту.

— **З краєвої хроніки.** Згорів водний тартак Н. Мандельбавма у Підмихайлю. — Озброєні бандити хотіли ограбити Лісіга Діна в Зубриці Великій, старосамбірського повіту. Крик наляканого Діна примусив бандитів втікати.

— **Появився Распутін.** В околицях Слуцька на Радянщині появився старець, що наклика до боротьби з більшовицькою владою і проповідує поворот царату. Юрба слухає його мов пророка і вважає його за Распутіна, якому вдалося вирвуватися з рук більшовиків. (Відомо загально, що Распутіна вбили якраз монархісти!). Підбадьорена „пророком" товпа знищила „колгосп" „Червоний Герой", а спроваджені з Слуцька чекісти окружили село і вбили 100 прихильників цього Распутіна, а йому вдалося втечи у ліси з рештою поклонників.

— **„Чистка" комунальних кас.** Після ревізії комунальної каси в Костополі поліція арештувала директора цієї каси (секретаря соймику) Топур-Забелла та скарбника каси Шоловського. В касі бракувало 20 тисяч зол. Як на кризу, то зовсім мало.

— **Катастрофа.** Шофер пасажирського автобуса Дубно-Бродн В. Тимофей для „кращої їзди" добре випив, по дорозі вїхав до рова і поломав автобус. Двох пасажирів тяжко ранених.

— **Трагічна родинна сцена.** У Вишнівці на передмісті Мухавці підчас сварки подружа Кушаків жінка Марія дістала епілєптичного удару та, впавши з крісла на підлогу, так сильно вдарилася, що вмерла на місці.

— **Вбивство ізза майна.** В селі Кинахівцях на Кремянеччині хтось убив підчас сну в клуні 60-літнього селянина Осецького. Поліція арештувала членів його родини, підозріваючи, що це вони вбили старого, щоб не допустити запису майна на інших членів.

— **Трагелія молодого подружя.** В с. Юзефині біля Луцька отруїлася карболевим квасом подружа Бомбалщиків наслідком непорозуміння з батьками.

— **Трошки статистики.** Міжнародній уряд посередництва праці в Женеві оголосив підсумки коштів прожиття у світі, з яких показується, що вони значно обнизилися у відношенні до передвоєнних і дальше обнижуються. Коли за поділку візьмемо передвоєнні ціни і означимо їх числом 100, то післявоєнні кошти прожиття будуть такі: Норвегія 1928 р. 190, 1930 р. 172, знижка 9.5 проц., Англія 1928 р. 166, 1930 р. 153, 7.8 проц., Данія 1928 р. 175, 1930 р. 162, 7.4 проц., Голяндія 1928 р. 169, 1930 р. 157, 7.1 проц., Швеція 1928 р. 172, 1930 р. 161, 6.4 проц., Німеччина 1928 р. 152, 1930 142, 6.6 проц., Зед. Держави 1928 р. 171, 1930 р. 161, 5.8 проц., Швайцарія 1928 р. 161, 1930 р. 156, 3.1 проц., Австрія 1930 р. 108, Чехословаччина 101, Угорщина 100, Франція 121, Італія 130, Польща 118.

— **Над Стамбулом лютував буревій** біля пів години. Водночас падав дощ. Потоки води на вулицях спинили рух. Підчас бурі завалилося 40 домів, під звалищами згинуло 5 осіб, багато ранених.

— **Крадіжі зброї.** У Лінебургу вкрав слюсар 70 ручних гранатів у місцевого власника хутора. Поліція шукає тепер озброєного злодія.

— **Торговля живим товаром.** В місцевості Ленс біля Ліль, у Франції, арештувала поліція 4 особи, обвинувачені в торговлі живим товаром. Переважно торгували вони молодими дівчатами, що приїхали з Польщі шукати праці.

— **Самовбийство міліонера.** В Ню Йорку застрілився міліонер Адам Гунтер у 40. році життя і в листі до свого брата каже, що робить це з нудьги, бо не має мети, до якої міг би змагати.

— **Шістьсотлітній процес.** Королівський трибунал у Римі видав присуд у процесі між мешканцями села Монте Боволіно і Фресціяно з одного й монастирем Ст. Ангельо ді Тевальда. Процес почався 3. VI. 1330 р. і тревав аж до 1931 р., себто 600 літ, за уживання лугів і збирання дерева в околичних лісах. Цьогорічний присуд королівського трибуналу закінчив окончечно довголітній процес.

— **Насилля ДПУ.** У звязку з селянським страйком на Рад. Україні силкуються більшовики врятувати загрожене збіже, приганяючи до праці терором селян, які дальше відмовляються від збирання скошеного збіжа. У кременчуському районі збомбардували чекісти три села, вживаючи літаків і важких гармат. Населення не могло спастися перед обстрілом, бо села були окружені сильним кордоном відділів ДПУ.

— **Чума в Барсельоні.** У Барсельоні на чуму вмерло 40 людей, 150 є хорих. Кіна, театри, ресторани і т. д. зачинені. Трамваї не курсують. Вулиці пусті, бо люди бояться виходити, щоби не стрінути когось зараженого чумою.

— **Зударення корабля з підводним човном.** На водах панамського каналу зударилося підводне човно Зед. Держав із малим торговельним кораблем, який віз 15.000 фунтів динаміту. На щастя не було вибуху, хоч сила зудару викинула за борти корабля трьох моряків і уладила їм примусову купіль.

— **Заворушення в Китаю.** Товпа вдерлася до торговельної дільниці Гіттаґонгу, спинила вуличний рух і розграбила крамниці; шкоди є на 700.000 фунтів штерлінгів. Озброєна поліція привела спокій. Підчас заворушень поранили 8 осіб.

— **Щастя — то випадок.** Здивувалася бідна вдова Анна Бадерова в Берлині, коли одержала в дарунку радієвий апарат, електричний прилад до чищення долівки і кухонне начиння. Вищий урядовець електричної станиці пояснив їй, що в її мешканні заложила електр. централя 1,000.000-ий з черги годинник для обчислювання зужитого току і з тієї нагоди дарують їй не лише тих кілька памяток, але теж і право вживати один рік зовсім безплатно енергію електричної струї.

— **Збирачам почтових марок.** У 1932 р. припадають столітні роковини почтової марки. Батьком марки був Ровланд Гіль, який перший придумав той спосіб побирання оплати за листи; попереду платив за лист адресат. Часто траплялося, що адресат не хотів заплатити почтової оплати і не приймав листа; щойно почтова марка спинила втрати почти за невідібрані посилки.

— **„Мадонна" Рафаеля в небезпеці.** Одна з найкращих картин Рафаеля „Мадонна Ансідеї", що її зберігають у Льондоні, є перед загрозою знищення: Дошка, на якій намальований образ, має дві риси і може тріснути.

— Найдешевшим джерелом закупна мужеського білля є тепер фірма А. Віттельс, Львів, Рутовського 7. Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11.— **На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна.** 2270 17—?

ВІДГУКИ ДНЯ.

Клопіт з міліонами.

Наша довоєнна, а трохи й повоєнна пропаганда за угольний камінь своєї будівлі уважала число. Крутилося воно, спершу біля 30 міліонів, потім біля 40, а останніми часами навіть біля 45. Бувають вискоки і на пів сотні, але вони не мають ще — так сказатиб — офіціяльної санкції. Є це обчислення ентузіястів української розродчої сили, яка не оглядається на кризу, брак кольоній і надмір кольоністів. Може за рік, за два привикне загал і до пів сотні, а тоді вже й офіціяльний голос гукне тим астрономічним числом на всю Европу.

Не мені застановлятися над тим, чи воно буде вказане, тому власне застановляюся і хочу, щоби й другі застановилися.

Виїде наш делеґат, відпоручник, чи інший представник за границю і перші його слова до заграниці:

— Я, член, сорокміліонового, а поневоленого народу...

— Вибачте... Я не дочув добре — переривае заграница. — Скільки ви казали?

— Сорок-міліонового!..

— Со-рок-мі-лі-о-но-во-го?!

— Так! І то не рахуючи еміґрації.

— І поневоленого, кажете?!

— Ще й як. Роздерті, розчленовані, в кожного сусіда по пять, по десять міліонів.

— Цікаво, цікаво. А як ви називаєтеся?

— Українці.

— Ага, українці. Гарно.

Після того заграница довшу хвилю міркує, застановляється, а врешті здивовано скрикує:

— Сорок міліонів і — поневолені?! Скажіть — ради Бога — як це можливе?

Представник тоді відкашлює, набирає більшу скількість повітря в груди і починає про причини. Від географічних до історичних, від політичних до господарських. Рідко коли тільки згадує про психічні. А повинен би! Це одиноке що може заграница зрозуміти, і що може ще якось виправдати нас в її очах.

Маю враження, що наші представники не повинні дуже хвалитися скількістю своїх конпаціоналів, бо вона нас трохи компромітує. Коли зійде розмова на число, то з місця замордувати половину рідного народу, а напевно що й та решта викличе здивування.

— Двацять міліонів і без держави?!...

Все таки вже лекше.

Тільки в одним випадку трапилось було, що чужинці не дивувались. Після „сорок міліонівщини" питає чужинець нашого:

— А скільки ви маєте дітей?

— Одинацятеро.

— Я не питаю: шкільних дітей, а рідних!

— Власне, власне. Рідних!

— *Одинацятеро!?* Ах, тепер уже розумію, чому про вас перед війною не було чути, а тепер сорок міліонів.

З того часу чужинець став цікавитися українською проблемою. Не з прихильности до нас, а з жури, де за десять літ приміститься нових 80 міліонів українців і з ким 120-міліоновий нарід заключить союз.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

РОГАТИНЩИНА. *(Ювилейні свята „Рідної Школи".)* Дня 9. серпня 1931. відбулося ювилейне свято „Рідної Школи" в селі Васючині. програми й її виконанням Васючин здобув первенство між громадами, які дотепер уладили ювилейні свята „Р. Ш." В уладженні свята взяли участь всі місцеві установи: Кружок „Р. Ш.", Читальня „Просвіти", Кооператива, Кружок „Сільського Господаря" і Кружок „Союза Українок". Почин до свята дав місцевий парох о. В. Сайкевич. Свято складалося з трьох частей: Богослуження, концерту й фестину. На концерті відспівав читальняний хор під вмілою батутою о. Сайкевича пісні: „Воскликніте Господеві", „Ой горе тій чайці", „Сонце заходить". Дібрані й вишколені голоси робили гарне враження. Деклямації на рідношкільні теми виголосили з повним успіхом: Оля Величківна (VIII. кл. гімн.), Цетов Гнин (III. кл. нар.) і Ярослава Ліпсевич (I. кл. нар.). Святочну промову виголосив делеґат Повітового Кружка „Р. Ш. п. Микола Водонос. Пополудні цього дня відбувся фестин під лісом на площі п. Мих. Левицького. Погода була напричуд гарна. Програма фестину була дуже богата й старанно підготована. Найбільш інтересними були вправи, вежі й національні танки та вправи молоді із Васючина і околиці. До влаштування свята причинилася середньошкільна молодь і Виділи місцевих установ. Частину доходу зі свята в сумі 70 зол. віддано як ювилейний дар на „Рідну Школу". Хай приклад села Васючина буде зразком і заохотою до наслідування для других наших громад!

Дня 19. серпня 1931. відбулося ювилейне свято „Рідної Школи" в селі Потоці. Свято започаткував місцевий парох о. сов. Д. Теліщук проповідю і панахидою за померших членів „Р. Ш." Опісля відбувся в Народнім Домі ювилейний концерт, на який зложилися такі точки: Гимн „Рідної Школи", святочна промова, народні пісні й деклямації. Співав хор із Підгороддя під орудою невсипущого дириґента п. З. Кинасевича. Підгородянському хорові належиться повне признання за його безінтересовне „турне" по ювилейних святах „Р. Ш." Представниками Повітового Кружка „Р. Ш." на святі були: п. Микола Водонос і п. Микола Ромах. Перший з них виголосив святочну промову, другий привіт і подяку від Старшини Пов. Кружка „Р. Ш." Чистий дохід із свята в сумі 23 зол. і 16 сот. передали як ювилейний дар на „Рідну Школу".

ВОЛОДИМИР НА ВОЛИНІ. *(Сплетні про перебрання церкви греко-католиками.)* Від хвилини призначення о. д-ра М. Чарнецького епископом греко-католиків на Волині заметушилися — як відомо — верхи православія, а за ними частина низового духовенства. Скористали тут і наші „реєстрові козаки" і подвоїли аґітацію проти українців з Галичини та проти всіх часописів, що виходять у Галичині, бо все те „унїятське". Така робота — очевидно — потрібна їх хлібодавцям. Вони вдоволені, що клич: „Пусьціць Русіна на Русіна" застосовано тут вповні ніби в обороні загроженого православія. Хто вони ті „реєстрові", кому і за що служать, аж надто кожному відомо. І це нічого нового. Вонияк від кількох літ поширюють свою „діяльність" на цілу Волинь, закладають на папері безліч ріжних товариств то-що. Однак з тої „діяльности" тільки й є, що на папери, бо подлих до краю навіть одиниць не можна назбирати тільки, щоби поширювали їх задуми в поодиноких місцевостях. Від кількох літ пробували вони завоювати Володимир. Та це їм досі не вдавалося. Однак від якогось часу можна завважити, що такою „надійною одиницею" зробилася одна духовна особа. Давніше та особа відпекувалася від такої роботи, а від останніх соймових виборів зачинає щораз сміліше виступати як представник групи Петі. У цього батюшки відбуваються часто збори ріжних підозрілих типів. Він підібрав собі відповідних мироносниць (церковні сестриці) і декого з чоловіків та з ними задумує заснувати якесь товариство церковно-світське щось на взір луцької Рідної Хати чи щось подібного. Щоби притягнути більше членів, а себе зробити оборонцем православія, а може навіть „мучеником" пустив чут-

чу, що греко-католики хочуть забрати Миколаївську церкву, в якій він молиться і де так страшно вмів поріжнити між собою вірних. Дня 9. VIII. ц. р. відбувалися основательські збори щадниці: „Українська Райфайзенка“ у Володимирі. Щадницю основано, на зборах — очевидно — ніхто і слівцем не згадав про церковні справи, а по зборах розійшлися. Та трьох парохіян Миколаївської церкви, думаючи у своїй наївності, що змінять статут згаданого товариства або вплинуть на понехання поширювання сплетень про перебрання Миколаївської церкви — вибралися до згаданого батюшки і почали з ним розмову. За якийсь час прийшли задихані мироносиці і почали викрикувати, що воли церкви не віддадуть уніятам ані не пустять батюшки... Панове парохіяни пробували питати, при чім тут увія і хто забирає їм батюшку, але войовничих мироносиць годі було вспокоїти! Не було іншої ради, як забратися з того дому... Панове парохіяни ще раз переконалися, що тут нема з ким в чесний і культурний спосіб полагоджувати справи і більше певно не будуть пробувати вести подібних переговорів. Зате батюшка відтак мав говорити войовничим бабам „со слезами в очах“, що він їх буде боронити хотяй би його мали різати й рубати... На другий день був у Володимирі — не знаючи певно, що вчора тут робилося — Преосвященний епископ Чарнецький. Задержався тут якийсь час і між іншим оглянув і Миколаївську церкву. Це було гейби потвердженням, що греко-католики таки задумують відібрати церкву. Слідуючої неділі 16. VIII. ц. р. згаданий батюшка підчас відправи Служби Божої полишив чашу на вівтарі, Службу Божу перервав і вийшов на двір витукуючи на парохіян, щоби коло церкви не говорили, бо він покличе поліцію. Коли аж до того дійшло, то парохіяни удалися до місцевого протоєрея, котрий прикликав згаданого батюшку і там заключили „перемиря“. В найближчий час батюшка в церкві з проповідниці має відкликати усі сплетні про перебрання гр.-кат. церкви, а парохіяни не будуть вести на ту тему розмов біля церкви.

Семанишин.

ВЕРХРАТА, пов. РАВА РУСЬКА. *(В память поляглих.)* На заклик філії Т-ва Охорони Воєнних Могил в Раві Руській громадянство Верхрати святкувало 2. ц. м. память тих, що згинули у визвольних змаганнях. Старанням місц. старшини пожежно-руханкового т-ва „Сокіл“ по середині церкви уставлено на підвищенні домовину, на якій зложено від місцевих товариств вінки з лентами і відповідними написами. Свято відсвятковано Службою Божою і панахидою та відповідною проповідю, присвяченою памяти Тих, що сповнили свій обовязок супроти свого народу. Підчас богослуження співав місцевий сокільський хор. У святі взяв участь делегат філії Товариства Охорони Воєнних Могил з Рави Руської. В часі борослуження громадянство Верхрати, присутнє на святі, зложило квоту 20 зол., яку призначено на будову памятника поляглим. Булоб побажаним, щоби в слідуючому році за приміром Верхрати пішли всі інші села й тим дали доказ, що дорога їм память про тих, котрі згинули в обороні національного ідеалу.

УГНІВЩИНА. *(Окружне кооперативне свято.)* Дня 30. серпня ц. р. відбулося в Угнові окружне кооперативне свято заходом Повітового Союзу Кооператив, при великім здвизі народу. В год. 3-ій попол. відбулася в місцевій церкві панахида за першого кооператора Угнівщини, бл. п. о. Василя Романовського, пароха Угнова в роках 1899—1914, основника першої кредитової кооперативи в Угнівщині, який, вивезений в 1914 р. австрійськими властями на захід, помер в часі світової війни у Відні. В святі взяли участь, крім місцевого пароха о. Трешпевського, ще о. Скоморович з Диниск, о. Сиротинський з Карова, о. Чайківський з Корчева, о. Криницький з Вербиці й о. Артимович з Махнова. Святочну проповідь виголосив о. Скоморович, який в гарно обдуманих словах звеличав память покійного о. Василя Романовського. Опісля в домівці читальні „Просвіта“ відбулася святочна академія, яку відкрив інж. Кирило Целевич, голова Надзірної Ради Повіт. Союзу Кооп. у Раві Руській, який пояснив значіння свята і ціль кооперації. Слідували привіти від околичних товариств, опісля продукції знаменито вісліваного хору з Потелича під проводом п. Миколи Мастикаржа і місцевого читальняного хору під проводом п. Василя Осташевського. Відспіванням національного гимну закінчено свято, яке залишило по собі якнайкраще враження.

Участник.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 8. вересня, година 8 вечор „Вулиця“.

Малий Міський Театр:

Зачинений аж до відкликy.

Театр Ріжнородностей:

Від вівтірка 8. вересня театр „Ателеум“ гратиме в салі Театру Ріжнородностей „Вулицю“ Райса.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Жар вальса“ й додатки.

КАСІНО: Звукова фільма“, „Сірий дім“ і додатки.

КОЛЬОСЕИ: „Вулиця гріху“, „Лявіна“.

ЛЕВ: „Чужа наречена“ (Марлена Дітріх), „Бунт совісти“.

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка“.

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат“ (Білий сатана) з Ів. Мозжухіном.

ОАЗА: Звукова фільма „Іванко музика“.

ПАЛЯС: „Чоловік-любовник“.

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання“.

ПАСАЖ: „Вийнятий з-під права“ й додатки.

ХИМЕРА: Звукова фільма. „Під крівлями Парижа“.

СТИЛЕВЕ: „Свавільні студентки“, Бастер Кітон боксером (100 проц. звуковець).

УПХА: „Буря над Азією“, „Пат і Паташон та чародійний килим“.

Програма радіо.

Понеділок 7. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 17·40. Кольоратурові пісні. 21·35 Камер. музика (Гайдн, Моцарт). **Липськ** (259,3) 16·00 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 14·30 Концерт радіоорх. 18·00 Камеральний концерт (Бах, Бородін). **Штрасбург** (345,2) 20·30 „Граф Люксембург“, оперетка Легара. **Відень** (516,4) 20·00 Смичковий квартет (Шуберт). 21·10 Віденська гулянка. 22·50 Танкова музика. **Рига** (524,5) 20·25 Серенади. **Мінхен** (532,9) 19·30 Швайцарські пісні. 20·10 Дует цитристів. **Будапешт** (550,5) 20·15 Циганська музика. 21·25 Камеральна музика (Брамс, Моцарт). **Любляна** (575,8) 20·00 Славянська музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт.

Вівторок 8. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·30 Перли німецької музики. **Липськ** (259,3) 20.00 Симф. концерт (Дворжак). **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Брно** (341,7) 19·55 Музика Дворжака. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румун. музика. 21·00 Конц. радіоорх. **Сотенс**, Швайц. (403,8) 20·00 Засідання Союзу народів. **Стокгольм** (435,4) 22·10 Квінтет Бетовена. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт солістів. **Мілян** (500,8) 21·00 Симф. концерт (Бах, Гольдмарк, Скрябін). **Відень** (516,4) 20·10 „Дунайська жіночка“, опера Кавера. **Рига** (524,5) 19·03 Французька музика 21·30 Польські та українські пісні. **Будапешт** (550,5) 17·00 Церковний хор. 19·20 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 15.00 Хоральний концерт (2.300 співаків). **Осльо** (1071,4) 22·05 Концерт хору. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Калюнгборг** (1153,8) Вечір у Копенгагі. **Париж** (1724,1) 20·41 Музика Шопена.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 7. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 17·30, 19·35 Музика з грамофонових плит 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Відчит з Варшави. 15·45 Комунікац. оглядь. 16·30 Літ. гутірка по французьки. 17·15 „Скок у середновіччя“. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 Театральна гутірка. 19·40 Рільничі відомости. 19·55 Комунікати. 20·15 Радіотехнічна гутірка. 20·30 „Польська кров“, оперетка Недбаля. 22·45 „Silva rerum“. 22·50 Комунікат. 23·00 Легка і танкова музика.

Вівторок, 8. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 16·00 16·30, 17·10, 19·25 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Почтова скринька для дітей. 15·25 Польський Меран, д-р Захуський. 15·45 Летунські вісти. 16·15 „Осінна мода“, Ст. Зелінська. 16·50 „Життя овочу“, проф. Руперт. 17·35 Упадок Варшави, капт. Козолюбскі. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·30 Комунікат. 19·40 Нафтовий промисл. 19·55 Комунікати. 20·15 Популярний концерт. 22·00 „1001 пригода“, фейл. 22·15 Комунікати. 22·30 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

За упокій душі бл. п. Д-ра ЯРОСЛАВА КУЛЯЧКОВСЬКОГО, директора Т-ва „Дністер“, відправиться поминальне Богослуження в середу, 9. вересня 1931 р. в год. 8. рано в Церкві Успенія Пресв. Богородиці, на яке запрошує — ДИРЕКЦІЯ Т-ВА „ДНІСТЕР“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

У КОСОВІ отвирає пансіон **„Вікторія“** (побіч Заведення Д-ра Тарнавського) осінний сезон по значно знижених цінах (від 5 зол.). При пансіоні великий сад з добірними косівськими овочами 428 1—3

ІНТЕЛІҐЕНТНА особа в середнім віці шукає посади господині найрадше у священика-вдівця. — Зголошення Адм. „Діла“ під „Одинока“. 426

ЗАРАЗ купіть мені „Стрілецькі Пісні“ Ярославенка на фортепян за 10 золотих. 340 3—3

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОМІЧНИК з кількалітною практикою з паперового і книжкового ділу шукає праці. Зголошення слати до Адмін. під „Фаховець“. 407 2—2

КІМНАТА фронтова умебльована з окремим входом при вул. Супінського зараз до винайму. — Зголошуватися Пелчинська 2. II. поверх, двері ч. 6. в год. 3—5 попол. 429 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Виділ Філії Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молоддю в Тернополі складає щиру подяку Вп. Марії Серетній в Ню Йорку, яка занялася збіркою жертв на „Сирітський Захист“ у Тернополі і прислала 105 амер. долярів. На цей дар сиротам зложилися отсі Добродії в Америці в долярах: Марія Серетна 10, о. Понятишин 10, збірка в церкві св. Юрія 40, Ів. Бома, ком. села Мислова 13·50, Анна Гораль 1, Марія Гурин 1, Василь Лазута 1, Гельман 1, Михайло Меркун 1, Микола Колосівський 1, М. Кавецький 1, А. Мельничук 1, І. Букса 1, М. Скварок 1, Тарас Ткачук 2, Т-во „Жіноча Поміч“ 12, Йосиф Ваврів 1, Н. Стасюк 1, К. Поліщук 1, Анна Тугошєк 1, Софія Яворська 0·50, Катерина Юда 1. — Усім Жертводавцям щиро-українське „Спаси-Біг!“ — За Виділ: **Іван Боднар**, голова; **о. Іван Пасіка**, секретар. 424

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ,

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла“

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

Присилайте передплату!

Нарід, у якого ощаджування стало звичкою кожного горожанина, буде своє господарство на найтривкіших основах! (През. Річпосп. Ігнатій Мосціцький).

МІСЬКА КОМУНАЛЬНА
Каса Ощадности
У ЛЬВОВІ,

вул. Валова ч. 7. і 9. (Власний дім).

Відділ I: вул. Городецька ч 60. Відділ II.: вул. Жовківська ч. 75.

приймає вклади ощадности щоденно від год. 8½ до 1-шої і від 5-тої до 6½ пополудні.

Вклади на книжочки „ЯЛИНКОВІ, ПОСАГОВІ і ВАКАЦІЙНІ“ опроцентовує вище ніж звичайні.

ОЩАДНОСТЕВІ СКАРБОНКИ, що дають можність ощаджувати навіть найдрібніші квоти, видає безплатно до дому, по зложенні вкладу зол. 6·—

По думці розпорядку През. Річпосп. про Комунальні Каси Ощадности, вкладки на ощадностеві книжочки Каси **мають характер фондів, ульокованих з правною обезпекою (пупілярною).**

Безпеченство вкладів ощадности запевняють:

Резервові Фонди Каси що доходять майже до зол. 4,000.000·— а крім цього за вклади та їх опроцентування ручить Громада м. Львова цілим своїм майном.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10

Ч. 201 (12.857). Львів, середа 9. вересня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 130 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Мобілізація і маневри.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 4. вересня.

I.

Ледви покінчився конґрес національностей, а вже розпочався сезон Союза Народів — ради і загального збору. Буде цього на цілий цей місяць: невеселий вигляд на безконечне перебування в Женеві, місті шановному, та — як усякому відомо — радше нудному і — головно — дорогому. Для нашого брата важна передовсім, коли не виключно, рада Союза, і якби вона відбулася і вичерпалася в першому тижні місяця, то без найменшого жалю можна би виїхати відси; одначе, на жаль, воно не так. Рада відбуває, правда, в першому тижні довшу сесію, але збирається в ради-годи й протягом загального збору, зособна вона збирається під кінець збору. Тому мабуть і треба буде тут сидіти, „про всяке", бо саме на ту кінцеву раду віщує дехто особливо нам цікаві справи.

II.

Щоби покінчити з конґресом національностей, слід ще зазначити, що з поручення конґресу і у виконуванні українського внесення президія конґресу відбула довшу конференцію з урядуючим у цьому сезоні головою Союза Народів, іспанським закордонним міністром Леру. П. Леру, приняв конґресову президію, іменем якої явився пп. Вільфан, (словінець з Італії), Шіман (німець з Риги), Курчинський (русский з Дорпату) і посол Венон *Пеленський*. Розмова тревала годину. П. Вільфан звернув голові Союзу Народів увагу на важке положення національних меншин і на небезпеку неполагодження національних питань для мира Европи, тай пригадав голові, що багато важних меншинних жалоб до Союза Народів досі жде полагоди — на дармо. Так напр. вже швидко буде рік цілий від українських жалоб у справі подій з осені м. р. у Східній Галичині, а про ефективну полагоду їх Союзом Народів досі не чувати...

Присутній на розмові посол *Пеленський* подав голові кілька подробиць до тієї історії тай заповів доставити йому ще декілька нових.

У ході розмови п. Леру виявив і розуміння меншинних питань, і доволі добру поінформованість і цікавість далі цим питанням присвячувати пильну увагу. Застерігся при цьому, що говорив де тільки своїм іменем, а не як часовий президент Союза Народів.

III.

Все те відбулося в рямках традицій Союза Народів тай в тоні і атмосфері цієї установи. Маючи ці останні на увазі, можна сказати, що як відповідна резолюція конгресу меншостей, так і факт інтервенції його президії (а особливим натиском на галицьку справу) у голови Союза Народів, являються подіями і новими і додатніми одночасно. Більше покищо в даних обставинах не можнаб ні вимагати, ні — тим більше — сподіватися.

Звертаючися до теперішньої сесії Союза Народів, не можна не зазначити, що вона розпочалася і надалі заповідається дуже мало цікаво. Мало цікавою не тому, щоби хибувало важних і цікавих тем для нарад, а тому, що після льононської кріси, яка коротко перед сесією усунула п. Гендерсона з уряду, тай після неформальної, правда, та фактичної відставки другого видатного актора Союза Народів за останні роки, — склад делегацій представляється блідо, щоб не сказати анемічно. Трохи соли додає женевським сходинам присутність п. Літвінова (по кульоарах приділяються йому наче якійсь екзотичній птиці), але й ця „сензація" вічно тревати не може, а можливости її швидко вичерпаються.

IV.

На цю сесію Варшава буквально змобілізувала в Женеві цілу силу своїх аґентів (у цьому числі й укрівської масти) і зорґанізувала справжні, невидані і неслихані досі — маневри своєї пропаґанди. Не можна зробити кроку в Женеві (а про тісні кульоари Союза Народів і не кажіть!), щоби не почути польського гамору, нема ні одної чим небудь замітної особистости женевської ні інтрнаціональної, яка не одержала би від установ польської пропаґанди цілої низки брошур, книжок, періодиків. Нема газети, до якої — з більшим або меншим успіхом — не добиралисяб річки варшавських впливів. Мало цього! Коротко перед сесією варшавська пропаганда заснувала тут окремий щоденник (Journel des Nations); до співробітництва в цій газеті заанґажовано чимало визначних чужинецьких письменників, учених, політиків, які туди плинуть , очевидно, не задля самої чемности, ну, і скромно чваняться, що цею своєю газетою підкопають значіння старого тутешнього щоденника, поважного і з всесвітнім впливом, значіння Journal-ю de Genève, який — власність багатої і гордої старої женевської буржуазії — видається їм замало вразливим і податним на арґументи.

V.

Самі здогадуєтеся, нащо і проти кого переведена ця варшавсько-женевська мобілізація і зорґанізовані масові пропагандивні маневри. Без пересади можна сказати: весь цей вклад фінансової й моральної енергії, все те варшавське зусилля зроблено задля одної-одніської цілі: представити минулорічні осінні події наче щось абсолютно безґоганне зі становища звичайної людяности тай наче зі становища польської державної рації не тільки додатні, а просто неминучі, конечні. Тай — відвернути від польського боку тінь, яка може впасти з Союза Народів, а завернути її на — здогадайтеся самі — на кого.

Все те не імпровізоване, не припадкове, а пляново передумане, доцільне. Аж, як побачимо далі, занадто пляного передумане і занадто вже доцільне.

Вже в останніх кількох тижнях перед женевською сесією якась таємнича рука, що кілька днів сіяла по женевських і французьких газетах звістки про щораз то нові злочини українських терористів у Галичині; раз там ці українські терористи, за якими, мовляв, „очевидно" стоїть потиху ціле українське громадянство, нападали на якийсь банк то знов на почту, раз вони підрізували телеґрафічні стовпи, то підпалювали польське добро — просто: **nulla dies sine alnea**, і сторонній читач мав і мусів непомітно дійти до переконання, що українські терористичні орґанізації працюють повною парою нараз над підкопуванням порядку і безпеченства; над відстрашуванням українського громадянства приняти простягнену, мовляв, до згоди польську руку; над шантажуванням Союза Народів і — чого вам ще треба?

То був публіцистичний тарабанний вогонь, що й тільки підготівка головного ударного наступу.

VI.

Коли **Journal de Genève** помістив заяву посла Пеленського, що українська сторона нічого спільного з убивством пок. Голувка не має, а терористичні методи самозрозуміло відкидає, і коли швайцарська аґенція телеґрафічна одночасно розтелеґрафувала таку саму заяву в своїй окрузі ділання, присутні саме тоді в кульоарах Союза польські аванпанники не виявили доволі самоволодіння, щоби не показати свого невдоволення, а бодай розчарування появою комунікату про ствердження п. Пеленського. Залежні від них газети одержали вказівку промовчати українську заяву. Вони відчули виступ українського національно-демократичного посла не як самозрозумілу і згідну з правдою реакцію на безумний злочин, а як те, що німці називають **Strich durch die Rechnung**. З суверенною погордою звичайної людської пристойности в обличчю смерти і людського остраху перед ударами сліпої й безглуздої долі, відомі на женевському ґрунті діячі з місця взялися політично капіталізувати трускавецький злочин — дарма, що ніхто не міг знати, чи злочин той чисто особистої натури, чи політичний. Пішов клич: ще на

Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість, але 1/3 часть вартости може бути обезпечена в Т-ві взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР", а лише 2/3 части вартости мусять бути обезпечені в ПЗУВ. Скористайте зі свого права й заповіджте в ПЗУВ дозволену законом часть та обезпечіть її в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

застиглим трупом нещасної жертви загородити дорогу до оцінки торічних пацифікаційних подій Союзом Народів.

„Українці згладили Голувка тому, щоби не допустити до замирення, якого покійник був сподвижником" — була одна версія. А друга, трохи менше голосно сіяна, бо наївно суперечна з першою, була:

„Українці убили Голувка, щоби виконати осьтак шантаж на Союз Народів, саме в момент, коли Союз збирається".

VII.

Буває в природі, що в деяких важких недугах ті самі хоробливі фактори, які пруть людину до смерти, самим своїм надміром несуть їй подужання. Так напр. буває з високостепенною гарячкою. Нині, коли велика филя наступу противної нам пропаґанди, що мала була нам завдати смертний удар в опінії женевського світу, вже перейшла над нашими головами, можемо супокійно присвятити кілька уваг широко закровній затії противної пропаганди.

Замість вдаватися в теоретичні міркування над тим явищем політичної психольоґії, яку ми тут тільки що пережили, краще повторимо тут короткий діяльог, заручуючи словом чести повну його автентичність.

VIII.

Помиляєсяб, і то грубо, хтоб думав, що за кордоном журналісти й репортери розщибакться в погоні за комунікатами про далекі, чужинецькі справи, тай що ні про що інше так пристрасно не мріють, як про те, щоб добути для своїх газет заяви екзотичних делеґатів чи послів. Сказано, що ніхто не пророк у своїй батьківщині — зі ще більшим правом можна сказати, що й на чужині не так воно легко бути пророком, тобто признаним пророком. Так і оце в Женеві треба було добре налазитися, напереконуватися, викивати старих знайомств, щоби приміститися заяву посла Пеленського у відповідному місці, тай ще у незапізнений час. Противники видають величезні засоби, щоби ґазети й аґенції місцили їх комунікати і промовчували наші.

Так і цим разом.

Одначе серед наших — ґріх сказатиб, щоби так дуже вже приємних — біганин по різних

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 31. sierpnia 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 191. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 27. sierpnia 1931 r. do sygn. VI. I. Pr. 299/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 31. sierpnia 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 26. sierpnia 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 191 z daty Lwów, dnia 27. sierpnia 1931 r. zawierającego: O w artykule p. t. „Do czoho se dowede", znamiona występku z §§ 488 uk. i art. V. ust. z 17/12 1862. l. 8. Dzpp. z r. 1863 zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręcaniem faktów obwinić samoistny oddział armji o czynności hańbiące i niemoralne zdolne go poniżyć w opinji publicznej i uczynić pogardy godnym, co odpowiada znamionom występku z §§ 488 uk. i art. V. ust. z 17/12 1862 l. 8. Dzpp. i r. 1863. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medynski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz

людях і стуканнях до всяких воріт мали ми цим разом кілька хвиль — не милих (це була би пересада), а інтересних, майже драматичних, в кожному разі вартих памяти і здатних заставити нас призадуматися.

Предкладаємо нашу (тобто посла Пеленського) прозу одній з чільних фігур інтернаціональної журналістичної служби. Людина супокійна, вдумчива, розважлива, гаразд освідомлена в усяких міжнародніх спорах. Прохаємо помістити. Наш розмовець киває головою — з деяким співчуттям, та проте без особливого захоплення, щоби поблагословити свою публику нашими розкриттями. Розмова потикається, ми настаємо. Він робить застереження, предкладає (тобто диктує) зміни: значить, розпочинає хитатися в своїй відмові. Та нарешті, раптом окончательно рішається вволити волі петента. Чому? Розписавши ще раз подрібно хто такий п. Пеленський, що таке УНДО, на яких соціальних елементах побудоване, що ми особисто думаємо про особу і діяльність убитого посла — він каже:

— Ми мусимо держатися невтрально. Ми маємо симпатії для вас, але й поляки нам симпатичні. Правда, від осені минулого року троха менше ніж передтим... Та тут з усього, що бачу і чую від кількох днів, міркую, що на вас іде зорганізована, плянова облава... Знаєте що? Не повторюйте цього, але не можу не признатися до одного: це убийство так поражаюче доповнює всі ті важкі закиди, що оце проти вашої справи підіймаються, що якби воно було доконане в котрійсь з балканських держав, то ми думалиб, що зорганізував його хтось інший, не конспіративні чинники — так відповідно воно доконане. Але про Польщу — ні, таки про Польщу щось подібне не можу думати. Але поміщу вашу заяву. І буду стежити, як на її зміст ваші противники будуть реагувати...

С. Залїпський.

Перед визнанням більшовицької влади?

(Допис із Праги).

I.

Чесько-радянські відносини набрали за останні місяці актуальности. Це не випадково. Світова господарська криза, хоч і менше, як в інших країнах, всеж дає себе відчувати в молодій чехословацькій республиці. Правда, безробітних тут не начисляють мілїонами, як у Німеччині та в Англії (є всього коло 200.000), але хто може передбачити, чи не поглибиться криза й тут до таких розмірів, як у сусідніх країнах? Упорядковані фінанси держави дають змогу поборювати кризу, як допомогою безробітним безпосередньо, так і посередньо, через великі громадські роботи (шляхи тощо) та замовлення приватним фірмам. Ці фонди ще не вичерпані, але політична обережність наказує керманичам чеської політики шукати виходу з загрозливої ситуації. Одним із засобів для поліпшення господарського положення в республиці „капітани індустрії" вважають навязання нормальних економічних взносин з Радянським Союзом. Як магнет залізо, так увагу промисловців усього світа притягають надії на мілїонові замовлення з СССР. Кожному хочеться й собі „вирвати" хоч трохи з тих замовлень, щоб удержатись на поверхні економічного життя.

Чесько-більшовицькі відносини перебули протягом останнього півтора-десятиліття кілька етапів. За світової війни чехи були чуттям і розумом зоріентовані на Росію, яка мала перемогти в війні з Центральними Державами й визволити чеську націю. Далекозорі чеські політики Масарик і Бенеш ще до російської революції 1917 р. перестерігали своє суспільство перед перебільшеними надіями на всемогучість царської Росії і головну увагу звертали на притягнення симпатій західних держав (Франції, Англії, Італії) до чеської визвольної боротьби. Передбачення чеських політичних провідників сповнилося: царська Росія не видержала военного тягару й скрахувала. На місце царя та нездібної „керенщини" прийшли більшовики, які закінчили війну зовнішню, щоби мати вільні руки для війни внутрішньої. В цих бурхливих подіях років 1917—1920 мусіли багато дечого навчитися чеські некритичні русофіли, які собі наївно уявляли, що кожний російський мужик у найглухішому селі віруе в Бога й Миколая Чудотворця та в „словянську програму", якої складовою частиною має бути утворення чеської держави. Події показали, що без перемоги Держав Антанти, які лишилися після 1917 року самі в боротьбі з Німеччиною та Австрією, **самостійної Чехословаччини не булоб.** Чеські легіони побачили в довгому поході через Росію й Сибір, чим живе російська маса. Чеські вояки мусіли оружною рукою пробивати собі шлях до дому через безконечні російські простори і не бачили вияву особливих „словянських" симпатій до себе в російському суспільстві. Навпаки, вони бачили **активну ворожість** проти чеського руху з боку лівих (більшовиків) і з боку правих (Колчак). Єдино з частиною російської інтелігенції (соц. революціонери) у чехів склалися були приязні відносини, але соціялісти революціонери не мали впливу й були врешті роздавлені між молотом більшовизму й ковалом чорної реакції.

Після світової війни в чеському суспільстві було переконання, що більшовизм незабаром мусить упасти, отже не було рації ставити питання про визнання цього режіму. Дехто з чеських провідників, як напр. Крамарж уважав, що визнання більшовицької влади Чехословаччиною булоб зрадою словянських інтересів.

Хоч не було визнання **de jure, але de facto** більшовицьке політичне представництво зявилося в Празі, вже перед кількома роками, також чеська місія почала свою діяльність у Москві. Завязалися торговельні зносини, які іноді давали для промисловости Радянського Союзу значні вигоди — напр. замовлення залізних конструкцій для Дніпрельстану. Але ці відносини не задовольняють чеських промислових і торгових кругів, які сподіваються, що дістануть значно більші замовлення, коли будуть навязані нормальні дипльоматичні відносини з Радянським Союзом. Звичайно, ці надії промисловців передаються й робітникам, які в сучасній скруті теж вірять, що більшовицькі замовлення урятують їх від безробіття.

Зворот в настроях чеського громадянства, щодо СРСР, не обмежується тільки господарськими міркуваннями. Чехи за останніх 10 років перебули складну психольогічну еволюцію, зробили радикальну **переоцінку вартостей.** Чехи — народ, найдалі з усіх словян положений на захід, що найбільше з усіх словянських народів мусів піддаватися впливам західньо-европейської культури. У цьому народі відбулося усвідомлення, свого **місця** в ряді інших націй, і чехи побачили, що вони, хоч словяни, але більше звязані економічно й культурно з Західною Европою. 2/5 усього експорту з Чехословаччини йде в Німеччину та в Австрію; коли глянете в чеські журнали, на чеський книжковий ринок, то побачите, що там теж і книг словянських дуже мало, бо чеська інтеліґенція живе ідеями й темами спільними для всієї Західної Европи. Відомий чеський письменник Ф. Крейчі виявив недавно цей загально відомий факт у добре написаній книзі — „Cestvi a Europanstvi" (Чеськість та европейськість). Автор доказує не тільки те, що чехи — нероздривна частина західно-европейської культури, але піддає основній критиці давню концепцію чеських істориків і політиків, що ніби весь історичний процес чеського народу зводиться до формули — чесько-німецька боротьба. Крейчі доказує, що свідомість своєї приналежности до західно-европейського світа приведе чеську націю до примирення з німцями.

З світової війни чехи вийшли з розчаруванням до росіян. Це розчарування ще поглибилось наслідком знайомства з росіянами-емігрантами. Тисячі росіян-студентів та осіб інтеліґентних професій, — що жили або й досі живуть між чехами, не вподобались чеським людям. Чехам не подобається в росіянах ота відома задиркувата зарозумілість („шапками, мовляв, закидаємо"!), їх культура й навіть мова. Вони ставляться до чехів, як до „малої нації", згорда, диваться на них згори вниз, деякі „принціпово" не хочуть знати чеської мови, бо, мовляв, за Гоголем — „усі святі говорили російською мовою". Свою здогадну „вищість" росіяни недвозначно дають відчути чехам, і це, звичайно, може денервувати найспокійніших і найзрівноваженіших людей. Навіть зовнішній вигляд росіянина неприємно дивує пересічного чеха, коли він бачить оту азіятську „косоворотку" на вулицях Праги, тижнями, а може й місяцями нечищені черевики, чує голосну аж надто розмову в трамваях і в вагонах залізниць. Ці всі, на перший погляд, дрібниці дають **тон** відносинам: а відомо, що **c'est le tou qui fait la musique.**

(Докінчення буде.)

Вже вийшов з друку

Проф. Володимира Калиновича

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ СЛОВНИК

для шкільного вжитку та самонавчання зі зазначенням вимови та граматичних форм.

Ціна 2·80 зол.

Набувати в усіх книгарнях. Головний склад: **Українська Книгарня й антиквариня у Львові, вул. Рутовського 22.** 1—2
433

Погані вигляди Гувера.

Як зареаґувала Америка на активність америк. політики в европейських справах?

На тему становища, яке американська публична опінія займала супроти рішення Гувера активно вмішатися до справи европейської кризи, тамошніх настроїв та ситуації самого американського президента, читаємо у „Берл. Тагебляті" цікавий допис його постійного кореспондента у Вашингтоні П. Шефера (колись кореспондент у Москві, якого більшовики випросили, коли став надто щиро писати про відносини в Рад. Союзі). Проблеми, які він у своєму дописі порушує, хоч і перестали бути сенсацією дня, уступаючи іншим, всеж таки не втратили своєї ваги й остались надалі актуальними.

Дещо цікавого світла кидає Шефер на особу самого Гувера. Перечить загальній опінії, що привикла бачити у „Білому Домі" якусь маркантнішу індивідуальність. Гувер нею не є, чи радше серед теперішніх обставин не може нею бути. На всякий випадок йому далеко до Вільсона чи Лінкольна. Він не виправдав тих надій, які на нього покладала величезна маса виборців вперед трьох літ. В Америці можна чути закиди, що Гувер не має трівких поглядів, а навіть політичного змислу та ходить поміж дощ з думкою на новий вибір.

Перед останнім виступом Гувера здавалось — мовляв — навіть, що його каріера запечатана. Але після відомого виступу акції теперішнього президента моментально пішли в гору. „Край відчув силу, якої чекав від Гувера перед трьома роками". Ситуація його поправилась, але тільки на часок. Бо противники і всякі невдоволені, на яких йому ніколи не збувало, як підкопували так і дальше підкопують його становище.

„Також в Америці є партії і їхні егоїстичні інтереси" стверджує Шефер і звертає на них увагу Німеччині. Пропозиція Гувера, що є ставленником республиканської партії і ввійшов головно її голосами до „Білого Дому", йде зовсім в розріз з програмою республиканців. „Воно є проти даровання довгів. Вони спинювали Америку від приступлення до версайського договору, пізніше до Ліги Націй, а ще згодом до Міжнароднього Трибуналу. Вони є приклонниками американського імперіялізму. Обстоюють високі охоронні мита і вимушення платности довгів від Европи".

А проте ці люди не ставили перешкод плянові Гувера, хоч він негував його цілковито. Але скоро лише вирнули труднощі, появилися докори і негодування таки від своїх.

Уотсон, провідник республиканців у сенаті, звертав виразно увагу на неподатливість респ. партії у справах довгів. Ще більше значіння має виступ сен. Ріда, якого устами говорить тяжкий промисл, — пітсбурська кліка (нафта). Це той самий потентат, крізь якого руки пливло золото до виборчої каси, крім цього делегат Америки на конференції морського розброєння у Льондоні. І він теж виступив з подібними закидами проти гуверівського почину, при чому висловив острах, щоби Стімсон не загнався за далеко у круті лябіринти европейської політики.

А поведінка противної партії, себто демократів? Вони зголосилися до слова також, тільки дещо пізніше. Вони повелися супроти Гувера льояльно, себто виступили лише з дрібними діловими вдучними замітками. Але зате з іронічною усмішкою привитали поворот до вільсонівських ідеалів всесвітнього збратання; лише співчували, що реалізування тих ідеалів Вільсона так довго проволікалось. Бо оригінал рецепти світового рятунку — не власність демократів.

Негодування фармерів на заході і признаки неспокою серед робітництва пригасили ще більше зорю Гувера, а прелогано вплинули на це пертрактації у Франції, що непередбачено затягнули реалізацію цілого ліга. Не краща позиція Гувера і серед нюйорської фінансієри. Там має президент вже більше, ніж від року своїх тяжких неублаганих ворогів. Їх не заскочив плян Гувера. Вони звязували з ним навіть

деяку надію. Европа думала, начебто американський капітал міг і хотів їй дуже помагати. Тимчасом ні: „Тут не хочуть вже більше помагати Европі, тут тільки бажають собі порядку, викляруваної ситуації і — пробіг — ніяких дальших втрат".

Як бачимо з повищого становище Гувера незавидне. Покинувши лявірування, здобувся на сміліший, але не дуже популярний крок, що мабуть не заведе його вдруге при недалеких виборах на почесний стілець у „Білому Домі.

В. Н.

Д-р Павло Цимбалістий

виїхав до Щавниці на чотири тижні.

З церковних справ.

З успіхів унійної церкви на Волині.

Унійна акція на Волині розвивається, як ми вже кілька разів мали нагоду це стверджувати, незвичайно успішно. Ось в останніх тижнях основано там знову кілька нових греко-католицьких парохій, а в багатьох місцевостях ідуть енергійні приготування до їх оснування. М. ін. основано греко-кат. парохію в селі Куськівцях (Кремянеччина), де священиком є б. православний єромонах з Почаївської Лаври. В тому селі будується велика греко-кат. мурована церква. Подібну церкву будують в селі Антонівці (Костопільщина). Невеличку греко-кат. церковцю збираються будувати і греко-кат. вірні у місті Кремянці, де вже утворився окремий комітет будови під проводом мец. Кміткovського. До цього комітету належать переважно православні дотепер українці, члени Просвіти й інших українських установ. Уже в короткому часі буде утворена у Кремянці й окрема греко-кат. парохія — під боком православної консисторії, яка є ще й досі твердинею московщини. Покищо греко-кат. відправи йдуть час до часу в малому парохіяльному костелі або в самому ліцеальному соборі. Саме на Спаса (19. VIII.) відправилося греко-кат. богослуження у великому ліцеальному соборі, яке відправив о. Величковський з Ковля при дуже великій участи людей з Кремянця, передмістя Туник і довколичних громад. У часі богослуження виголосив о. Величковський відповідну проповідь, а після богослуження відправив панахиду по бл. п. В. Липинському, при чому виголосив знову проповідь, у якій змалював працю пок. В. Л. і її значіння для українського народу. Подібне богослуження, закінчене такоюж панахидою, відправив о. Величковський в неділю 16. VIII. у Рівному в гімназіяльній каплиці.

Чисельний стан Чину оо. Василіян.

З трьох мужеських черничих Чинів у гр.-кат. церкві оо. Василіян, Студитів і Редемптористів (Чин св. Ізбавителя) найчисленніший є Чин оо. Василіян. Розсіяний цей Чин у всіх краях, де живуть греко-католики, а саме: у всіх трьох діецезіях Галичини (17 монастирів), на Закарпатті (3 монастирі), на Мадярщині (1 монастир), в Румунії (1 монастир), на місіях у Бразилії (6 священиків і 2 братів), Канаді (11 священиків, 36 клериків і 8 братів) і Злучених Державах (2 священики). Позатим оо. Василіяни управляють Українською Колегією у Римі і греко-кат. дух. семинарією в Загребі (Югославія) та мають у своїх руках греко-кат. парохію у Варшаві і в Городлі над Бугом. Загальне число всіх черців Чина св. Василія В. виносить 465, з того 127 священиків, 167 клериків і 171 братів. На днях число священиків-Василіян побільшилося доволі поважно, бо 23. VIII. Преосв. еп. Коциловський висвятив у Крехові новых 11 василіянських клериків на священиків. Таким робом усіх священиків Василіян є тепер 138.

Ревізії й арештування.

В домі о. Стефана Онишкевича, пароха в Купновичах Старих, пов. Рудки 4. вересня ц. р. перевела державна поліція ревізію, шукаючи летючок і комуністичної бібули. Таку ревізію перевела також у студента теольогії І. Томашівського і гімн. абітурієнта М. Стаховича. Зі сином о. Онишкевича, Богданом, студентом політехн., списано протокол на станиці в Купновичах і зараз випущено. Ревізію переводжено без письменного дозволу суду.

В Комарні арештувала місцева поліція дня 1. ц. м. перевівши в домах ревізії, при яких забрано кілька книжок до читання та приватних листів, 11 громадян, а саме: Перуна Ананію, студ. мед., Перуна Осипа, монтера, Радовича Миколу, магістра прав, Радовича Івана, кооператора, Ленця Володимира, студ. мед., Ліщинського Івана студ. прав, Сенюту Миколу, студ. мед., Сороковського Івана, абсольвента фільософ., Когута Осипа, абс. гімназ., Дрімалика Льва, абсольвента гімназ. та міщанина Калимона Романа. За чим шукали і чого хочуть, невідомо.

В Бібрці перевела дня 4. ц. м. поліція ряд ревізій в українських домах і арештувала отсі особи: С. Коцюмбаса, Петра Панкевича (уряднika філії „Просвіти"), А. Козакевича, Андрія Боднара, І. Коцюмбаса, Волод. Михалкевича, Святослава Рудого, всіх в Бібрки, хоч при ревізії нічого не найшли. Арештовано ще Івана і Володимира Гарбусевичів з Вільхівця, Волод. Василика з Серник, П. Коржівну з Глібович Вел. і ще кілька осіб з повіту. Всі сидять в поліційних арештах. Що їм закидують, не відомо.

Із Самбірщини повідомляють, що 4. ц. м. перевела поліція ревізію у Василя Ступницького, абс. прав у Городищу к. Самбора, опісля забрали його на постерунок і держать досі. В Лютовисках переведено ревізію у п. Сілецького і забрано його сина Антона, який від року не виходив з хати з причини хороби і тепер учиться до іспиту. Переведено ревізію також у п. Сілецької в Самборі, що мешкав там з дітьми, які ходять до школи.

Бориславська поліція перевела 4. ц. м. над ранком численні ревізії та арештувала в Бориславі: Підгородецького Олександра і Тураша Мирослава, студентів прав, Сушкова Волод. прив. урядовця, Ніклевича Степана, Підгородецького Марияна і Сушкова М. робітників; в Мразниці: Андрушкова Мик., Коблика Мик. і Кунцева Івана; в Губичах: Гапкала Михайла, урядовця, Городиського Павла і Петрикевича Мирослава, студентів прав, Герниківну Дусю, проф. Муз. Інст., Яворського Осипа і Бішка Павла — селян; у Попелях: Ількова Володимира, кооператора і в Тустановичах: Зарицького Івана, директора Пов. Союза Кооп., Веприка Петра, кравця, Витвицького Петра, асистента коп. нафт., Попеля Романа, магістра фільософії, Волошина Ярослава, Романюка Івана, Романюківну, Терлецького Ярослава, Гаврилова Івана, Гаврилова Юрка, Зарицького Миколу, Уруську Стефу — всіх студентів, Сенюту Ів., Кушніра Мик., Драгана Петра, Муйлу Федя, Сеніва М., Бабича Мик., Мацьва Василя, Гнатова Гр., Веприка Василя, Добрянського Миколу і Добрянського Михайла, д-ра Терлецького Мик. (за кілька годин звільнено) і ще одну дівчину. Як доходять вістки, полі-

ШКІЛЬНА МОЛОДЬ

потребує сильної і здорової поживи. Передовсім перше снідання мусить бути дуже поживне.

Какао-Мальтін Майнля є загально цінене як знаменитий відживчий засіб.

Юлій Майнль.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ВЕРЕСНЯ 1931.

ОЛЕСЬ СТЕПОВИЙ.

Літниськові жарти.

Літниська наші!

Хтож не зітхає до них літом, хто з нас не робить усього (найчастіше довгів), щоби хоч марних два-три тижні на них побувати?

Я особисто навчився цінити їх та ними дорожити в Заліщиках, в цьому найтеплішому клаптику нашого краю, в нашому Мерані в малому форматі. Бо прошу собі тільки уявити: в той сам день, коли туди приїхав, я вже... перестудився і цілий тиждень мусів відлежати в ліжку.

Але до речі. Торкнутися наших літниськ хочу з усіх боків. Торкнутися і покласти точку над і. Хоча, по правді сказати, точка точці не рівна. Я бачив, як маляр, малюючи на цілій задній стіні камениці рекляму: „Радіон сам пере", клав точку над і. Такою точкою прим. дістати в голову — то дай Боже витримати!

Мої точки маленькі, скромні, до того літом, коли стільки по літниських мух, банальні одномanітні.

Кожний з нас, бувалих літників, знає, що таке літниськова такса. Це такий собі податок, який платиться магістратам за те, що постійні мешканці не отвирають ніколи вікон, через що приїжді мають все свіжий воздух. Нераз чулося голоси обурення чи протесту зі сторони літників на таке „натягання" і так натягнених до нікуди їх кишень. Також претенсії! Таж на таку ціль кожний повинен радо платити, без примусу! Бо коли прим. в таких Кутах чи Ворохті розбиваємо собі носи на порозбиваних тротуарах, коли насолоджуємося розкішними туманами порохів по вулицях або в ночі блукаємо серед вишетських темрав — тоді з легким серцем можемо сказати: „Це за наші гроші!". Бож добре часами знати, на що їх видається.

Зрештою: не так знову страшно. Не за все треба платити! Задармо прим. можете наїстися овочів, коштуючи, ним купите, у кожного продавця, як тут принято (щоденно так роблю — ощадність девізою\нинішніх днів!) і задармо теж можете дістати холеру чи іншу якусь сезонову хоробу; а що вже найважніше — то зовсім безплатно можете насміятися аж до знечулення. В нинішніх часах добрий жарт — річ цінна, дорога. Якеж після того добре серце мусять мати деякі людці, стараючись на кожному кроці якось так розвеселити того бідного літника!

Ось нпр. фризієр у Снятині має на продаж „пявки медицинічні", як написав на вікнах свого промислового заведення. Сміх сміхом, але заходить тут дві конечности: негайне заанґажування його на постійного співробітника „Зиза", або досліди вчених над новим родом пявок: меди-цинічних!

Літники бувають усякі. Але щоби аж так датися опанувати розсіяности, як це зробила якась пані в Косові — дивно. Властиво тільки трохи дивно, а більше смішно. Йдучи з почти до дому, загубила... (отут — я знаю — подумаєте: парасольку, чи навіть дорогоцінний годинник!), але ні: цілу щоку з зубами! Певно, що страта коштовна не так з огляду на вартість, як з огляду на пізніший вигляд її властительки. Уявляю собі, як вона бідна мучилась дома, чекаючи кожної хвилі, що хтось відізветься на виліплені по місті великі оголошення і верне їй згубу. Хіба що собаки полакомилися на неї, яких тут повно, якщо ще в додачу властителька щоки їла мясо на обід...

Вираховувати більше таких жартів у роді „варстатів погрибових" (похоронний заклад), чи „продажі знаної свинської вепровини і тістечка теж", якими то добродушні люди розхмурюють наші чола, вміщаючи їх на вивісках для зовсім безплатного читання — боюся! Хто зна, чим би це закінчилося. Може процесом про авторські права, запиненням мені плягіяцтва, або-що. В нинішніх демократичних часах за нещастя не трудно.

Кожний знає, що на літниських погода то... грунт! Що значить не визнаватися на метереольогії, переконався я на шкірі... двох туристів, яких мав нещастя бачити в Жабю по їх двотижневій „мандрівці" через Чорногору. Послухали бідні ПІМ-а (Польський Інститут Метереольог.) і вийшли на тім, як Сталін на пятирічці! Спершу, побачивши їх, я, що правда, попав у коліжю.

— Невже — думаю — влада відкликала заборону на кручення української фільми виробництву „Соня-фільм" і оце накручують якусь сцену сензаційної фільми з двома нуждарями в гол. ролях?

І вже я починав вірити в чуда, та коли побачив їх страдницькі лиця, коли почув їх переконуючі побажання на адресу ПІМ-а, то відразу зрозумів, що це жертви власної неосторожности. Трагічні жертви! Як виглядали? Зовсім не виглядали. Одному з них то з цілих черевиків залишилася лише шнурівка і то та, яку по дорозі відшнурував, щоби собі перевязати звихнену руку. Чи вже їм покращало, не знаю, та всеж таки прошу всіх милосердних усякі прочитані часописи чи книжки слати їм на Жабе, туристична стація. Тільки щоб ні слова в них не було про гори, або про красу наших літниськ. Хай вас Бог боронить! Мого фейлетону також не посилайте! Не розятрюйте незагоєних ран!

Про практичність наших літників можна би написати з 200 рядків. Знаю нпр. одну паню, що постійно живе у Ворохті, яка на літниську їде рік-річно аж до... Бродів. Правда, бродська холера вже далеко за нами, але в кожному разі Ворохта і... Броди? Ріжницю таку виправдати хіба можуть кузени, яких має у Бродах і дуже їх „шануе".

А взагалі, то криза й по наших літниськах дається відчувати. Ті, що минулого року бували по першорядних пансіонах, цього року сидять у простих селянських хатах. Нічого не вдієш! Такі часи. Хто знає, де вони на слідуючий рік будуть сидіти?

ція дістала приказ зі Львова з приводу отворення Сх. Торгів перевести масові арешти. Арештованих держать в підземних поліційних арештах в Бориславі, не допустивши цілий день харчів від родини. Декого забрали в нічних сорочках, а декому й дісталося при арештуванні.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя** на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"

262 підержім масово змагання цього Т-ва. 7—5

Новий радянський проєкт.

На засіданні Европейського Комітету в Женеві, що відбулось 5. ц. м. в справі радянського проєкту про економічну неаґресію, Літвінов, боячись, шоби його не підозрівали у співробітництві зі Союзом Народів, спротивився передачі свого проєкту під розгляд економічної комісії Союзу Народів з участю радянських представників. Він зажадав утворення окремої комісії при Европейському Комітеті, яка занялась би цим проєктом. Його підтримали Курціюс і представники Італії, Литви й Туреччини. Спротивились льорд Сесіль і французький міністр фінансів Фляндєн, який заявив, що французький уряд не може допустити до того, шоби під видом договору про економічну неаґресію була підсунена нова система світового господарства. Рішено передати проєкт Літвінова окремій комісії, яка повстане при Союзі Народів.

Військове повстаня в Чілє.

В Чілє вибухли рійськові заворушення, що перекинулись також на цивільне населення. Збунтувалися моряки военної фльоти, проголосивши більшовицькі домагання. Парлямент проголосив военне положення на 20 днів. Два полки урядових військ перейшли на сторону повстанців, які в ріжних місцях знищили залізнодорожну комунікацію. Деякі заграничні часописи повідомили навіть, що заноситься на проголошення радянської республики. Тимчасом із Сант-Яго прийшли урядові вісти про перемогу урядових військ. Вони взяли форти Вальпарайзо і Тальсуґуано, які здобули повстанці. Крім того атаки піхоти й авіяційного полку приневолили збунтовані кораблі піддатись, так само надбережну артилерію. Наслідком того повстання в Чілє можна вважати зліквідованим.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗАКОН ПРО НАГЛІ СУДИ ОБОВЯЗУЄ ВІД 10. ВЕРЕСНЯ.

З Варшави повідомляють, що наглі суди обовязуватимуть у всій Польщі від 10. вересня, себто від хвилини, як цю вістку проголосять афішами по повітових містах.

ХОТІЛИ ЛИШЕ ВРАЖІНЬ МОРСЬКОЇ ПОДОРОЖІ..

Про двох молодих людей, яких придержали в Ризі на норвеському кораблі повідомляють далі: Спочатку лотишський уряд згідно з їх бажаннями постановив обох відставити до литовського кордону. Коли оба були вже в дорозі під ескортою поліції, лотишський уряд змінив постанову та спец. курієром переказав закувати обох молодих людей і відставити до польського кордону. 6. вересня вранці Яблоновського й Пйонтковського привели до прикордонної стації Турмонт. Там їх перейняла польська влада. Відси відтранспортували їх через Вильно до Варшави. Вечором приїхали до Варшави і тут їх зараз передали політичній поліції. Їх переслухували в присутности начальника виділу уряд. комісаря та начальника політ. поліції. Яблонського і Пйонтковського переслухали як підозрілих у вбивстві пос. Голувка. Влада дійшла до переконання, що оба не мають нічого спільного з убивством. Яблонський, по званні бактеріольог, походить зі Шлеська, а Пйонтковський, якого мачуха є зем. власницею, сам походить із Варшави. Оба призналися, що хотіли вражінь морської подорожі, тому постановили пуститися на авантюрничу мандрівку. Не мали закорд. пашпортів, тому їх видалювали з усіх країн, куди заїздили. В світ пустилися ще 13. серпня. З початку зізнали були оба, що вони українці, політично заангажовані і політично переслідувані, шукають права азилю. Те все вони видумали. Коли довідалися, що їм приписують убивство пос. Голувка, відкликали свої первісні зізнання.

Обд вони 7. вересня вийшли на волю.

Рідно-шкільна конференція у Львові.

За ініціятивою Головної Управи „Р. Шк." відбулася у Львові в неділю 6. вересня ц. р. конференція представників львівських і підльвівських кружків „Р. Шк." у великій салі Т-ва „Просвіта" під проводом скарбника Головної Управи дир. Івана Ющишина в справі злагіднення матеріяльної кризи, в якій опинилася „Р. Школа".

Після пояснення причини цеї конференції предсідником і інформативного реферату дир. Івана Герасимовича розвинулася широка дискусія, в якій забирали голоси відпоручники: Малицька, Федорчакова, Синлик, Ластовецький, Гриневецький, Тусевич, Бадлюк, інж. Лучишин, Пашкевичева, Полянський, інсп. Середа, Домбровський, Прокеш, Дворян і Стевчак.

Бесідники вказували на причини важкого фінансового положення у звязку зі світовою кризою та з пасивністю деяких старшин кружків „Р. Шк." Як референт так і бесідники намітили цілу низку зарадчих засобів, щоби протиділати кризі, при чому предсідник в імені Президії Головної Управи „Р. Шк." заявив твердо, що Головна Управа „Р. Шк." не хоче йти шляхами польського уряду і механічними редукціями вводити ощадности. Головна Управа „Р. Шк." здає собі справу з важности з кожної шкільної установи і шкільної одиниці і якщо булоб необхідно ввести деяку конденсацію, то це мусить зробити без шкоди для цілости. При цьому Головна Управа „Р. Шк." займеться не тільки своїми всенародніми школами, але всіми родами своїх шкіл і до всіх установить однакові норми. — Наша ціль не скорочувати, але розбудовувати рідне шкільництво.

Покищо дільничеві кружки „Р. Шк." повинні підсилити свою статутову діяльність відповідно до інструкцій. Для нагляду і координації праці існує Повітовий Союз Кружків „Р. Шк." Він мусить негайно скликати Загальні Збори для вибору працездатної Ради і заангажувати досвідного й меткого урядовця.

Після нападу під Печеніжином.

Пишуть нам: Виконавців нападу не зловлено, вони пішли мабуть в сторону чеської границі. Про арештованого в Станиславові студента прав, літ 24, з Печеніжина, який, як писали польські студенти, мав бути в нападі, їкому нічого не відомо. Такого в Печеніжині нема, отже це звичайна видумка. В Станиславові арештували лише Р. Степаняка з Печеніжина, котрого вже випущено.

Того самого дня, то є 31. серпня в Сопові під Печеніжином арештовано Горюка і Якубяка, абітурієнтів гімн., Луцака, абс. гімн. та Кузика, студ. політехніки, всіх з Печеніжина. В Печеніжині арештовано Сабадаша, механіка, Майданського, почтиліона і брата Миколи Митлюка, абс. гімн., який як візнав почтовий візник, мав брати участь у нападі. В Коломиї арештовано Остафійчука і Лоточинського, а в Березові Р. Геника, абс. гімн. Зі Станиславова привезено Р. Степаняка до коломийських арештів і десь з дороги Ільницького з Березова. Всіх 12. Богато інших кликали і дальше кличуть на ріжні допити і зізнання. З 12 по нічних переслуханнях Якубяка, Геника і тяжко побитого Горюка відставлено до судових арештів, з інших випущено на волю.

Стан здоровля раненого візника не є грізний. В Печеніжині від 9. год. веч. не вільно нікому ходити. В місті списано військові квартири. Вас. Грабовецькому казали викидати зі стодоли снопи і примістити 40 коней. В Якубяка І. було вже військо і не числилось з тим, що збіже не молочене. Мешканці непевні за своє майно.

БРОШУРА ПРО ЛІГУ НАЦІЙ.

На бажання польського уряду секретаріят Ліги Націй видав брошуру „Ліга Націй, її ціли й організація" в польській, українській, гебрайській і жидівській мові. Брошура призначена передовсім для вчителів нар. і середніх шкіл для поширювання інформацій про Лігу.

ЛІГА НАЦІЙ.

7. вересня рано почалось перше засідання XII. зборів Ліги Націй під проводом тимч. голови Ліги міністра закордонних справ Еспанії Леру.

Бріян приїхав у Женеву 6. вересня.

Опісля вибрали головою румунського амбасадора в Льондоні Тітулеску. Тітулеску сказав, що Женеву годі вважати країною чудес, та вона має найбільше шанс для примирення народів.

ЗАМАХ НА СТАЛІНА?

З Риги прийшли вістки будьто би 6. вересня в Москві один із прибічної Сталінової сторожі, грузин Савнікідзе, що робив службу на Кремлі, вдерся несподівано до Сталінового кабінету та вистрілив двічи. Сталін зоріентувався і коли атентатчик репетував револьвер кинувся на землю й тому вийшов ціло. Атентатчик думав, що вбив Сталіна, тому на місці відібрав собі життя.

БУРЕВІЙ НАД БАЛТИКОМ.

Сніг.

Над балтійським побережам лютує сильна буря, що часом переходить у буревій. Багато кораблів скрилося до пристані Сасніц. У лісах на острові Рубії вихор заподіяв великі шкоди. Гамбурський пароплав „Улі" кинуло на беріг перед входом до Свінемінде. Залогу врятували, та досі годі було корабель зіпхнути в море. Телефонічна комунікація перервана, електр. проводи теж. Великі шкоди є на сх. поморському побережі. В одній місцевости завалився мур підчас будови і присипав кількох робітників. Один згинув. У шлеських горах упав сніг. У Швабії вже на вис. 800 м. є снігу більше ніж на пів м. високо.

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська з 1930 р. 19.25—19.75, жито одноціле з 1930 р. 18.00—18.50, жито збірне з 1930 р. 18.75—19.00, ячмінь двір. одноцілий 15.50—16.00, ячмінь на мливо 14.00—14.50, овес гал. з 1930 р. 17.00—17.50, овес замоклий 15.00 15.50, кукурудза рум. 20.00—20.50, бобик 19.00 —20.00, сіно сол. прас 9.00—10.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 18.50—19.50, ріпак озимий з 1931 р. 24.50—25.50, отруби житні 10.75—11, отруби пшеничні 10.75—11.00, крупи греч. 40—42. макухи льняні 23—24. мак синій 70—75.

Гроші.

Американський долар 8·92·50—8·93·00, канадійський долар 8·82·00—8·83·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський міліят 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·75—0·35·20, швайцарський франк 1·73·50—1·74·00, фунт штерлінгів 43·00·00—43·20·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00

Золото: 20 корон 36·60·00—36·90·00, 20 франків 35·00·00—35·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·50·00—47·80·00.

Срібло: Австрійська корона 0·34·00—0·34·50 5 австрійських корон 1·75·00—1·80·00, австрійський фльорен 1·35·00—1·40·00, російський рубель 1·40·00—1·46·00. копійки за рубель 0·70·00—0·73·00.

Обструкція. Лікарі славетні внутрішніх недуг поручають у багатьох випадках пити щоденно рано і вечором, менше-більше пів шклянки природно, гіркої води **„Franciszka Józefa"**.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54, 404 2—?

— **Перепись 9. грудня.** На засіданні ради міністрів день загальної переписі в Польщі назначений на 9. грудня ц. р.

— **У Львові гратимуть усі театри.** Між дирекцією львівських театрів і союзом артистів прийшло до порозуміння. Тому, що „Атенеум" виступає у Великому Театрі, львівський театр гратиме в Театрі Ріжнородностей. В середу там іде „Королева передмістя". Музичний відділ пічне свою діяльність опереткою в Театрі Новостей мабуть в четвер.

— **З румунських куріозів.** Читаємо у чернівецькому „Часі": Два пани на одні штани, хто раньше встав, той їх убрав — або два інспектори на одним кріслі. Так мається справа зі шкільними інспекторами Саґляном і Ілієцом. Бувшого інспектора Ілієца іменовано інспектором черновецького повіту. Інспектор Саґляну передав був уже службу. Та згодом роздумав собі справу пан Саґлян і одного дня засів інспекторське крісло. Коли прийшов Ілієц до уряду, застав там уже Саґляна. Але ніхто хотіло, що інспектор Саґлян поїхав до Сторожинця на конференцію. А коли вернув, застав уже на інспекторському кріслі пана Ілієца. Тоді вже не оставалося нічого, як погодитися з цим фактом.

— **Дім сходин у Львові.** У Львові арештувати вдову, по австрійськім старшині Марію В. у звязку з викриттям, що її дім це місце зустрічей для осіб з т. зв. товариства. В її помешканні потішали себе соломяні вдівці і вдовиці і платили по 5 зол. від кожної любовної стрічі

— **Жінка вбила чоловіка.** При Любінській дорозі ч. 29. у Львові тридцятькількалітня Анна Кошичек убила свого чоловіка Рудольфа, трамваєвика. Вдарила його в голову залізком від прасування, а ножем пробила йому живіт пять разів. Зробила це тому, що чоловік любив забавлятися з „легкими жінками" та видавав на них великі гроші. Вбитий лишив нешлюбного сина.

— **З львівської хроніки.** При вул. Задвірянській пробив ножем Григорій Дзедзюра свого комірника Осипа Могра. — **Любили** гарно вбиратися невідомі злодії і **позичили** собі крізь вікно з мешкання Теофіля Порембаша вбрання вартости 865 зол. — **З ресторану** в городі Костюшка пропали речі вартости 300 зол.

— **З краєвої хроніки.** У Рафайловій, надвірнянського повіту, відбулося 6. ц. м. посвячення памяткового хреста польських легіоністів. — На фестині в Голоску пробив хтось ножем Володислава Лотища і Маріяна Грубого. — При вул. Рівній у Станиславові найшли невідому з прізвища жінку, яка зажила більшу кількість якогось квасу.

— **Щось для Станиславова.** Довідуємося, що в найближчому часі отворять у Станиславові вже гарно уряджене кіно „Тон".

— **Жертва „комуністичного дня"** 6. вересня у Варшаві в вул. Смочої і Низької з нагоди „комуністичного дня" кількасот молоді хотіло дістатися на віче на пл. Казимира Вел. Поліція розганяла їх. Маніфестанти обкидали поліцію камінням. Поліція стріляла у повітря. Від заблукалої кулі згинула 8-літня Завіська.

— **Жидівка покликана до війська.** Іцек Гольдштайн спитав одну команду ПКУ в лодзькому воєвідстві, чому його 21-літня донька Ханя дістала покликання до бранки. Показалося, що це була помилка, бо імя взяли за мужеське. Тимчасом батько дігнав її на залізничій стації, бо вона хотіла втечи перед військовим переглядом до Данціґа.

— **21-літне немовлятко.** В Лукові біля Бигдощі живе 21-літній хлопець Паперовський, що ставав цього року до військової бранки. Принесли його в колисці, бо „новобранець" має недорозвинене тіло, виглядає як однорічна дитина і не вміє говорити.

— **Вбили чекіста.** В Казані вбили невідомі люди заст. шефа ДПУ китайця Фай Юана. У звязку з тим арештували кількох китайців, воїнів червоної армії.

— **„Навтілюс" у ледяних оковах.** Пливучі ледяні гори ушкодили підводний човен „Навтілюс". У кількох місцях пробите дно, вертничі прилади до пробивання леду знищені. Радієву станицю вдалося направити, так, що залога має знову звязок зі світом.

— **З червоного раю.** В Краматорську на Рад. Україні закінчився процес 62 урядовців організацій харчового постачання за саботажі, себто за „штучне викликування голоду". Пять головних обвинуваченых Єпатова, Старниченка, Даршта, Дукина і Ліферова засудили на кару смерти, решту обвинуваченых на довголетничу тюрму.

— **Жертва моря.** Лотиський торговельний корабель „Бальва" тонажу 2100 т. розбився об підводну скелю і затонув. Залога вирятувалася на човнах.

— **Ганді їде до Льондону** на „конференцію круглого стола" на покладі корабля „Райпутана". Ганді не хотів замешкати в кабіні, спить на горішньому покладі на звичайному сінніку і вкривається грубим покривалом. Не харчується у корабельному ресторані, їсть овочі і пє козяче молоко. Встає в 4. год. рано і молиться до 5-ої. Опісля читає, пише, відповідає на радіограми з привітами далеким землякам, бавиться з дітьми і усміхається до фотографічних апаратів, якими знімають його пасажири. Над вечором відправляє богослуження і тим закінчує день. Кожного понеділка постить і мовчить цілий день. Разом з Ґандієм їде до Льондону його невідступна товаришка панна Слейд, молода англійка, яка помагає йому в боротьбі за незалежність Індії.

— **Корабельна катастрофа.** Минулої пятниці затонув англійський корабель „Опал", у віддаленні 3 км. від Кап Ляндсенд 10 моряків і 1 пасажир вирятувалися, капітан корабля утонув.

— **Пожежа в домі божевільних.** У Стокгольмі вибухнула пожежа в домі божевільних, було там 400 хорих жінок. Підчас рятункової акції божевільні побили прислугу і покусали одного лікаря. Жертв у людях не було.

— **Запаси золота Зед. Держав** досягають суми 5 міліярдів долярів, або 45 проц. всього золота на світі.

— **Тунель крізь Монт Бляик** вирішив пробити міжнародній зїзд автомобілістів у Женеві. В найближчому часі буде вибрана італійсько-французько-швайцарська комісія для провірення і обчислення коштів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Надзвичайні додатки.

Щасливі польські газети у Львові. Можуть собі видавати надзвичайні додатки і латати ними редакційні дірки. Один сенсаційний додаток варті більше, як сто постійних передплатників, хоч з другої сторони один розумний передплатник дуже часто варт більше, як сто сенсаційних додатків.

Останніми часами нема дня, щоби не було кілька додатків. Шож! Атмосфера пригожа, а публика вірлива. Інтерес іде, гроші пливуть, а тільки дехто клене.

Тому два-три роки не було такої сенсації, яка спонукалаб мене купити додаток. Завтра прочитаю в часописах за дурно — говорив я собі... заглядаючи через плечі, що саме стоїть у додатку. Не пригадую собі випадку, щоб купив я тоді хоч один свисток, а прецінь так само як винні знав, що в світі діється і — так само не знав, що буде діятися.

Але літа йшли, а з ними пішли „на ніц" мої нерви. Нині вже я не такий видержливий на сенсації, як був колись.

— Телеґрам, надзвичайне видане-е-е!

І я вже лечу з десять грошами.

„Італійський король убитий! Муссоліні тяжко раненний! Атентатчики втікли! Як нам доносить наш спеціяльно вислапий кореспондент"... — І слідує докладний опис цілої історії з королем, Муссолінім і атентатчиками.

А другої днини, або ще тої самої пополудні:

— Телеґрам, надзвичайне видане-е-е!!

Біжу знову.

„Атентату ніякого не було, зате атентатчики зловлені на границі. Є вони членами"... і слідує докладний опис зловлення терористів, їх виглял, звичаї-обичаї і родинні відносини.

Третього додатку в цій справі вже нема, бо показалося, що ні атентату, ні атентатчиків не було. Був тільки запротестований вексель, який удалося двома надзвичайними додатками спрольонґувати.

А все таки я в минулу неділю купив знову два додатки і одну ґазету в додатку. Не можна було не купити. Передовсім тієї ґазети. Зветься вона „Недзеля рано", бо робить з людей варята в неділю рано.

Лежу в ліжку і покурюю першу папіроску. Крізь відчинене вікно залітає до мене черствий осінний воздух, сильні звуки радія від мого сусіда і слабий рух на Східних Торгах.

Нараз крик на вулиці:

— Замах бомбови на Таргі Всходне. Велька сезація! Дзесенць гроши!

Посилаю за сенсацією і кидаюся на ґазету.

Справді, хоч не зовсім так.

Великими як бик буквами стоїть: „Замах бомбови на Таргі Всходне", а під сподом маленьким як мушка дручком:... „уніцествйони пжез поліцієн".

Ну, думаю, замаху не було, але певно або хтось підкладав бомбу і його зловили, або знайшли десь пекельну машину, або загалом щось подібно страшного.

Читаю...

„Поліція арештувала 200 українців, між якими напевно знайшлися й такі, які — по всякій імовірности — булиб старалися виконати замах"!

Читаю ще раз і ще раз і кожний раз стоїть те саме.

Шпурнув я тією ґазеткою через вікно і заскреготав зубами аж шиби дзенькнули. Пропало десять грошів!...

Та що з того! Знаю, що завтра куплю знов якусь сенсацію, знов шпурну нею і знов буду зубами скреготати.

Все це атмосфера, нерви і... безсоромність комбінаторів!...

Галактіон Чіпка.

— **Вибух у копальні.** Близько Йоганісбурґа, в південній Африці скоївся вибух у копальні вуґілля. 40 муринів загинуло, 16 важко ранених.

— **Арештують соціялістів в Америці.** В звязку з страйком у одній з пряділень у Патерсон (Зед. Держави, стейт Ню Йорк) арештували 47 осіб місцевих соціялістів, між іншим Нормана Томаса, кандидата на президента Зед. Держав з рамени соціялістів у останніх виборах.

— **Важне для Вп старшин резерв. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гарантію за вражкове, солідне та точне виконання Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих

З судової салі.

НОВА РОЗПРАВА ПРОТИ ПОСЛА ВОЛОДИМИРА КОХАНА.

В днях 17—20. лютого ц. р. відбувалася у Львові карна судова розправа проти посла Володимира Кохана, якому акт обвинуваченя накидав держ. зраду (§ 58.) за його промови на 18 вічах в ріжних місцевостях Сх. Галичини. На тій розправі було переслуханих кількадесять свідків, після чого судді присяглі заперечили всі поставлені їм питання, а потвердили тільки питання щодо проступку з § 300. і 302., якого обвинуваченій, вібито, допустився на вічах в Яворові й у Верхраті, за що його засуджено тоді на 3 місяці строгого арешту. Той арешт він уже відсидів передтим, тому негайно вийшов на волю й обняв мандат посла в новому соймі.

Одначе прок. Ліпш зголосив щодо віча обв. в Чесанові касацію, бо трибунал не допустив до розправи в характері свідка судового апліканта Мацейка, котрий в останнім дні розправи зголосився листовно до прокуратора з зізнаннями в цій справі, які мали повнотою покриватися з актом обвинуваченя. Найвищий Суд прихилився до касації прокуратора і поручив дотично віча в Чесанові перевести нову розправу й переслухати на ній свідка Мацейка.

В дні 7. ц. м. станув посол Володимир Кохан знову перед судом присяглих у Львові. Розправу вів ст. суддя Тертіль, обвинувачував прок. д-р Мостовський, боронили адвокати: д-р Лев Ганкевич, д-р Степан Білик і д-р Володимир Старосольський.

Після відчитання акту обвинуваченя посол Кохан у довшій, дуже гарній промові представив ідеольогію і політ. лінію УНДО та якнайрішучіше заявив, що закидуваних йому злочинів, зокрема злочину підбурювання і забуреня публичного спокою не допустився. В Чесанові відбув він тільки справоздавче віче, на якому здавав звідомленя з діяльности Української Парляментарної Репрезентації та підлавав гострій, але річевій критиці політику влади на українських землях. Слухачів до якихсь виступів проти держави не накликував і взагалі ніякої демагогії не управляв і не управляє.

Як перший свідок був переслуханий шпіцовник поліції *Стефан Фрайденберґ*, що зізнав подібно, як і на попередній розправі. М. ін. каже, що пос. Кохан на вічу в Чесанові говорив, що Пілсудський в 1926 р. вивів гармати на вулиці Варшави, аби нагнати злодіїв публичного гроша, а тимчасом тепер крадуть іще більше. Він, мовляв, накликував також до того, аби, коли прийде до війни Сходу з Заходом, українці не були так неприготовані, як в 1918 р., коли то українські вояки, діставши мундури, йшли замість на фронт знову додому. Цитував теж Виспянського „Мялесь хамє злоти руґ" і т. д.

Черговий свідок нинішнього процесу, мґр. *Домінік Мацейко*, тепер суд. аплікант у Тернополі, зізнає після заприсяженя, що пос. Кохан говорив про можливість нової війни, до якої й українці мусять бути готові. Пос. Кохан говорив у Чесанові дуже гостро в українськім самостійницькім і незалежницькім дусі, але свідок не може нині напевно сказати, чи та промова мала протидержавний характер. (Тут зізнання св. Мацейка відбігають від змісту його листу, з яким він сам зголосився до прокуратора і в якому представив промову посла Кохана як ярко протидержавну).

Обор. д-р *Старосольський:* Чи змаганя до незалежности є злочином?

Св. *Мацейко* (самопевно): Очевидно!

Обор. д-р *Старосольський:* А, коли ви, правник, так це розумієте, то ми не маємо що більше балакати.

Як третій свідок зізнавав учасник віча в Чесанові *д-р Дмитро Мудрецький*, тамошній адвокат, що рішуче не міг доглянутися у промові посла Кохана на тому вічу якихсь протидержавних чи революційних тенденцій.

Також корисно для обвинуваченого зізнавав гр. кат. парох Чесанова *о. Костєк*, що теж не чув з уст посла Кохана якогонебудь підбурювання учасників віча.

Після того предсідник замкнув доказове поступованя.

Забрав голос прок. д-р *Мостовський*, що поставив внесення на питання додаткові з § 300 і 302. Одначе трибунал поставив тільки одно додаткове питання з § 300.

Після того прок. виголосив свою промову, в якій домагався покарання обвинуваченого з § 65, а коли б прис. судді не потвердили вини пос. Кохана з § 65, то повинні засудити його за проступок з § 300.

З черги забрав слово обор. *д-р Ганкевич*, що в гарній, з переконанням виголошеній промові збивав тези акту обвинуваченя, доказуючи не винність і непричасність пос. Кохана до закидуваних йому злочинів. Зокрема розправився обор

д-р Ганкевич у довшім правничім виводі в заяву свідка Мацейка, що, мовляв, змагання до незалежности є злочином, доказуючи, що такі змагання є всюди — з виїмком країн, де панує диктатура, себто СРСР та Італії — дозволені і не підлягають ніякій карі, отже тимсамим не є злочином.

Після промови д-ра Ганкевича пішли прис. судді на нараду. По повороті на салю предсідник лави присяжних відчитав вердикт, на основі якого *винну пос. Кохана з § 63 завперечено 12 голосами, натомість винну з § 300 потверджено 8 голосами проти 4.* Таким робом присяжні судді далеко не солідаризувалися з поглядом свідка Мацейка!

На основі того вердикту трибунал по короткій нараді видав присуд, яким *обв. посла Кохана засуджено на 4 місяці арешту.* А що обвинуваченій сидів у слідчій тюрмі більше як 4 місяці, то тимсамим наложену на нього кару сконсумував давно.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 7. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове прима —'— зол., літра молока 19—20 сот., літра сметани 1·10 зол., копа яєць 6— зол.

СПОРТ.

Краєві пливацькі змагання.

В суботу 5. і в неділю 6. ц. м. відбулися на „Світезі" заходом Українського Спорт. Союзу краєві пливацькі змагання.

Конкуренції жінок.

50 м. стилем на плечах: 1) Говикович „Стріла" 1:01.3, 2) Колтунюк „Стріла".

400 м. стилем клясичним: Говикович 8:54.00.

50 м. стилем довільним: 1) Говикович 0:48.2, 2) Колтунюк.

100 м. стил. клясичним: Говикович 1:57.00.

Мужеські конкуренції.

200 м. ст. кляс.: 1) Юрійчук II. „Дністер" Заліщики 3:51.4, 2) Сліпко УССК 2 м. за ним, 3) Савчак „Луг" Львів.

100 м. навзнак: 1) Юрійчук І. 1:43.3, 2) Поліщук УССК 1 м. за ним, 3) Рибачек УССК.

400 м. ст. дов.: 1) Юрійчук І. 7:41, 2) Сліпко, 3) Рибачек.

100 м. дов. фінал: 1) Юрійчук І. 1:21.9, 2) Шухевич II. УССК два метри за ним, 3) Сліпко.

200 м. ст. дов.: 1) Юрійчук І. 3:32.2, 2) Сліпко.

100 м. ст. клясичним: 1) Юрійчук II. 1:44.1, 2) Поліщук Мирослав УССК на дві долоні за ним, 3) Савчак.

4×50 м. ст. дов.: 1) УССК у складі: Поліщук, Шухевич І., Шухевич II., Сліпко, 2) „Бурлаки".

400 м. ст. клас.: 1) Юрійчук II. 8:23.3, 2) Сліпко.

До змагань зголосилося 41 змагунів з 9 клюбів. Змагання організував УССК.

Ситківкові змагання

Дня 3. вересня відбулися відплатні змагання в ситківці між УССК-ом і Гасмонеєю з вислідом 8:1 для УССК-у.

*

Отсим подається до відома, що в днях 11., 12. і 13. вересня ц. р. відбудуться краєві змагання в ситківці, у всіх конкуренціях, на кортах Львівського Клюбу Ситківкарів при вул. св. Войтіха. Зголошення проситься пересилати до Українського Спортового Союзу на руки д-ра Дмоховського, Львів, вул. Сикстуська ч. 35, до дня 10. ц. м.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 8. вересня, 8 год. вечором Концерт Кепури

Середа, 9. вересня, година 8 вечором „Вулиця" (виступ театру „Атенеум".

Четвер, 10. вересня, година 8 вечором „Вулиця".

Малий Міський Театр:

Зачинений аж до відкінку.

Театр Ріжнородностей:

Вівторок, 9. вересня, година 8 вечором „Пімста".

Кіна.

АПОЛЬО: „Жінка, яка бажає гріху", „Відвічні вороги".

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Маргена Діріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І. Мозжухіном.

ОАЗА Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: „Чоловік-любовник".

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання".

ПАСАЖ: „Вийнятий зпід права" й додатки.

ФІЛЬМА: Звукова фільма. „Під ярмом Парижа".

ЧАРЛЕЙ: „Свавільні студентки", Бастер Кітон боксером (100 проц звуковець).

ЯДХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний килим".

Програма радіо.

Вівторок 8. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·30 Перли німецької музики. **Липськ** (259,3) 20.00 Симф. концерт (Дворжак). **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Брно** (341,7) 19·55 Музика Дворжака. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румун. музика. 21·00 Конц. радіоорх. **Сотенс**, Швайц. (403,8) 20·00 Засідання Союзу народів. **Стокгольм** (435,4) 22·10 Квінтет Бетовена, ґрим (441,2) 21·00 Концерт солістів. **Мілянo** (500,8) 21·00 Симф. концерт (Бах, Гольдмарк, Сарасате). **Відень** (516,4) 20·10 „Дунайська жіночка", опера Кавера. **Рига** (524,5) 19·03 Французська музика 21·30 Польські та українські пісні. **Будапешт** (550,5) 17·00 Церковний хор. 19·20 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 15.00 Хоральний концерт (2.500 співаків). **Осло** (1071,4) 22·05 Концерт хору. **Карлів** (987,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Кадпюнборг** (1153,8) Вечір у Копенгазі. **Париж** (1724,1) 20·41 Музика Шопена.

Середа 9. вересня 1931.

Липськ (259,3) 16·00 Оперова музика. 23·30 Концерт радіоорх. **Моравська Острава** (263,4) 14·30 Поп. концерт. **Братислава** (278,8) 21·00 Форт. речит. **Гамбург** (372,2) 17·30 „Радіо сьогодня і завтра" д-р Куче. **Букарешт** (394,2) 21·45 Музичний скеч. 22·15 Скрипк. речит. **Сотенс** (403,8) 20·15 „Тангайзер", опера Вагнера. **Берлін** (419) 16·30 Соната (Шуман, Бетовен). **Стокгольм** (435,4) 21·40—23·00 Давня і нова танкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Ріголєто", опера Верді. **Прага** (486,2) 21·00 Скрипк. речиталь (Моцарт), Брамс, Бетовен), 21·30 Серенада **Відень** (516,4) 17·15 Давна камер музика. 19·25 Музика на два форт. **Рига** (524,5) 21·30 Сонати Бетовена. **Будапешт** (550,5) 17·25 Циганська орхестра. 19·30 Попул. концерт. 21·15 Сонати на скрип. і форт. (Бах, Доґнані, Моцарт). **Любляна** (575,8) 18·30 Концерт сальоновий квінтету. 20.00 Вокальний концерт. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт фільг. **Осльо** (1071,4(22·05 Мурииські пісні. **Москва** (1481) 16·45 „Галіційская жакерія". 19·30 Музика Чайковського.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 8. вересня 1931.

Львів (350,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 16·00 16·30, 17·10, 19·25 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Почтова скринька для дітей. 15·25 Польський Меран, д-р Задуський. 15·45 Летуиські вісти. 16·15 „Осіння мода", Ст. Зелінська. 16·50 „Життя овочу", проф. Руперт. 17·35 Упадок Варшави, капт. Козолюбекі. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·30 Комунікат. 19·40 Нафтовий промисл. 19·55 Комунікати. 20·15 Популярний концерт. 22·00 „1001 пригода", фейл. 22·15 Комунікати. 22·30 Легка і танкова музика.

Середа 9. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 15·10, 16·00, 16·30, 17·10, 19·25 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд останніх видань. 16·15 „Бідний вожд червоношкірних", капт. Ліпецький. 16·50 Радіохроніка. 17·35 Там, де була редута Ордона", відч. 18·00 Полудн концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Комунікат. 19·40 Рідьні вісти. 19·55 Комунікати. 20·15 „Панорама сучасної музики", Фейл. 20·30 Концерт (форт. дуети). 21·10 Японська повість. 21·25 Камеральний концерт (смичк. кварт.). 22·00 „Жінка в короні", Фейл. 22·15 Комунікат. 22·30 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

З нагоди празника у Всеч. о. Царя Теодозія, пароха в сел. Мавковичах п. Городок Яг., дня 28/VIII 1931 р. зібрано між гістьми на українських студентів готівкою зол. 25 (двацять пять).

Правильні вправи в „Соколі-Батьку" пічнуться з днем 1. жовтня 1931. Охочі вже ходити на вправи аберуться в пятницю дня 11. вересня ц. р.: жіноцтво в год. 7. вечором, чоловіки (мущини), в год. 8. вечором — **Т. Білостоцький** начальник.

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові, Філія в Золочеві відбуваються від 7—10 вересня ц. р. щоденно від год. 11—12 і від 4—6 попол. у льокалі „Української Бесіди". — **Видія.** 432 1—2

Звичайні Загальні Збори Повітового Союза Кружків „Рідної Школи" у Львові відбудуться в понеділок, 21. вересня 1931 р. в год. 2-гій пополудні у Львові в дівочій школі ім. Шевченка при вул. Мохнацького ч. 12. Денний порядок: 1) Отворення Зборів 2) Відчитання і верифікація протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности Ради Повітового Союза Кружків. 4) Уділення абсолюторії уступаючій Раді. 5) Вибір нової Ради (§ 34. статуту). 6) Внески і евентуалія. По думці § 39. статуту мають право рішаючого голосу і активного права вибору делегати всіх Кружків „Рідної Школи" на области міста і повіту Львова на кожних 25 членів даного Кружка один з тим, що Кружок без огляду на можливо нижче число членів мусить мати найменше одного відпоручника, а кожних 12 членів новоі 25-ки уважається за нову 25-ку. Один Кружок може мати найбільше 10 делегатів. В цілі вибору делегатів на Загальні Збори Повітового Союза Кружків „Рідної Школи" у Львові сходяться всі Кружки „Рідної Школи" на области міста і повіту Львова Надзвичайні Загальні Збори по думці § 26. статуту. Делегати являються на Загальних Зборах Повітового Союза Кружків „Рідної Школи" з письменними повноважствами від свого Кружка. Передача повновласти на іншу особу недопускальна. Пасивне право вибору мають усі члени „Рідної Школи" замешкалі у Львові і у львівському повіті (§ 39. статуту). Якщо в год. 2. пополудні не буде на салі статутом вимаганого числа делегатів Кружків (бодай половини делегатів приналежних Кружків), то в год. 3. пополудні відбудуться Загальні Збори Повітового Союза Кружків „Рідної Школи" у Львові в тій самій салі і з тим самим денним порядком при якомунебудь числі членів (§ 39. статуту). — **За Раду Повітового Союза Кружків „Рідної Школи" у Львові: Я. Домбровський. С. Ставничий.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

ПЕДАНТ Зіморовича 10. відновляє та консервує НАПРОЧУД новим способом клюбові меблі та всіляні предмети зі шкіри. Очікуємо признання. Тел. 49—71. 362 3—3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 25—?

ТИХЕ мешкання з харчем для студенток вул. Глубока 15, 1 пов., двері 5 (біля Техніки). 406 2-2

ОЖЕНИТЬСЯ урядовець-вдовець — старший ніж. В тій цілі пізнасть самітну жінку середніх літ, гр.-кат обряду, господарну, чесну, згідливу, що має малий капітал, або торговельне підприємство. Ласкаві неаконімні зголошення проситься слати до Адм. „Діла" під „СТ". 410 2-4

АДВОК. КАНДИДАТ з 3-літ. практикою при пов. суді шукає з 1/X. ц. р. місця у адвоката. Зголошення до Адміністр „Діла" під „Провінція". 384 3-4

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВАГІРІШСПІРУНГА, Личаківська 34. ВІДКРИЛИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 442 1—3

ІСПИТОВАНИЙ пожовіст і українієт шукає посади. Рік практики. — Зголошення до „Діла" під „А. Р.". 439

МОЛОДИЙ інжинір одружиться з панною. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Осінь". 435

ЖІНКА старша, чесна, ощадна, що знається добре на господарстві сільськім і домовім, шукає місця господині. — Львів, Бена 12 ц. у п. Хробакової. 436

ПАННА пошукує шитя по приватних домах. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Кравчиня". 443 1—2

90 ЗОЛ станція для двох панночок Виспянського 12. Ткачевич. 438

ФРОНТОВІ 2 ПОКОЇ частинно уміблювані, вживання кухні (газ і електрика) вхід із сходової клітки зараз до винайму. — Малковська, Куркова 37. 441

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ

Лев ЛУКАШЕВИЧ

веде канцелярію

у ВАРШАВІ, вул. КРУЧА ч. 13. м. 1.

393 (тел. 8—15—16) 2—2

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Д-р Маргель Едмунд

повернув і ординує у нервових і внутрішніх недугах від 10—1 і від 3—6 Глинянська 4. тел. 63—60. Всілякі апарати до електролічення. 418 2—4

Д-р Володимир ЯНОВИЧ

в Станиславові

переніс лікарську канцелярію й ординує в мешканні при вул. Шуйського 12, ріг Грунвальдської, напротив залізничних домів, недалеко двірця. 440 1-2

Подяка.

ВП. Пану Д-рові Евгенові **Дурделлі** складаю цією дорогою ширу подяку за милі дячення і вилічення моєї Мами з тяжкої недуги та за дбайливу опіку в часі цієї недуги. — **Гериновичівонна.**

Залєщани, 4 IX. 1931. 434

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка **„Діло".** З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів. Ринок 10.

Ч. 202 (12.858). Львів, четвер 10. вересня 1931. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Жіночі плащі з лошаків (коні), **Готові спод**и на мужеські футра
по найнижчих цінах та на догідних умовах
поручає
Одинока українська торгівля ФУТЕР
„ХРОМ"
Промислово-Торговельна Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська ч. 20. 324 4—5 Телефон 71—83

Закон дозволяє обезпечувати в „Дністрі"
1/3 часть вартости будинків. Не рецингуйте добровільно зі свого права й негайно виповіджте в ПЗУВ
1/3 часть та обезпечіть її у власнім
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Банкроцтво диктатури.

З приводу проголошення конституції у Югославії.

Проголошений в дні 2. ц. м. у Югославії поворот до конституційно-парляментарної системи правління є не лише банкроцтвом тієї одної, югославянської, реакційно-військової диктатури, введеної там 6. січня 1929 року. Є це один із пророчистих симптомів рішучого заломання модної в останніх роках теорії про банкроцтво парляментаризму й парляментарної демократії та, навпаки, є підтвердженням правди про неадібність військової диктатури вирішувати й розвязувати складні національно і соціяльно-політичні й економічні проблеми. Муссоліні в Італії, Прімо-де- Рівера в Еспанії, Пілсудський у Польщі, Вальдемарас на Литві, Цанков у Болгарії, Бетлен на Угорщині, скріплений в останніх виборах Гітлер у Німеччині, Кемаль-Паша у Туреччині — усі ті явища разом з іменем сербського ген. Жівковіча створювали справді оману, що настав сумерк новочасної демократії і прийшла ера дещо зреформованого „світлого абсолютизму", з переможним голосом військових сфер у божній із згаданих держав.

Так було ще кілька літ тому. Нині Прімо-де Рівера у могилі, його наслідник ген. Беренгуер у вязниці, а їхній покровитель Альфонс XIII. на вигнанні; Вальдемарас перейшов через лавку обвинувачених і під надзором поліції сидить у тихенькому селі; і Цанков і Бетлен провалилися, гітлеризмові навіть німецький фінансовий крах не промостив дороги до влади, а й Кемаль-Паша влекшує нині грекам вїзд до Малої Азії, з якої їх насильно викидано. Та й у Польщі модні в 1929 році монархістичні гасла та масово кольпортовані поголоски про пляни покликання якихось „державних рад" і т. п. на місце парляменту — обмежились до змайоризування цього останнього одною урядовою партією при збереженні таки зовнішніх форм парляментаризму. Державний розум, проявлений католицьким „центровцем" Брінінгом у Німеччині, і соціялістичним „лейбуристом" Макдональдом в Англії, які в обох тих країнах довгий час правили без тривкої парляментарної більшости, оперті на власний авторитет, авторитет голови держави та державно-політичне вироблення громадянства, — не лише не зменшив повагу парляментарного устрою, але й скріпив його значіння. Прихід до влади концентраційного кабінету 3-ох партій в Англії й розбиття усіх державно-замахових спроб у Німеччині, разом із пануючим у Франції парляментаризмом поставило диктатуру остаточно поза скобки середньої і західної Европи. Останній провал „пар експелянс" військової диктатури в Югославії є новим ударом для ідеї диктатури взагалі, є поважним моральним ослабленням крипто-диктатур там, де вони ще існують, та поважним атутом у руках усіх тих, які твердять, що з усіх існуючих і досіль придуманих форм державного устрою парляментарна демократія при всіх своїх немалих хибах і недостачах є все-таки формою найкращою.

Байдужою є річю, чи югославянський король Олександер проголосив три дні тому поворот до конституційних норм життя тому, що дійсно „переконався" до демократії, чи лише тому, щоби використати ще один засіб — рятування престолу. Фактом є, що він проявив більше відваги й передбачуючого змислу від Альфонса XIII., якому чейже теж ніхто не відмовляв почуття патріотизму й „доброї волі". Але, з другого боку, є фактом теж що й король Олександер боїться у своїх реформах ставити точку над „і" і волів шукати якихось штудерних компромісів при вирішуванні проблєми, яка звичайно мало у житті рахується з придуманими у міністеріяльних кабінетах паліятивами. Маємо на увазі національну проблему, яка по суті була основною і найголовнішою причиною усіх потрясень і трагічних переживань молодого королівства сербів, хорватів і словінців. Знаємо, що на ґрунті сербських верховодницьких тенденцій (яких джерелом було пересвідчення, що лише вони, серби, і то б. сербські учасники війни, виборли єдинену державу) дійшло до такої трагедії, як убийство Степана і Павла Радіча (20. червня 1928. р.). Централістична політика сербів і децентралістичний ґін хорватів та словінців, при одночасних поважних ріжницях культури й вірозповідання (серби — православні, хорвати — католики) той внутрішній національно-державний конфлікт ще дужче поглиблювали, а до небувалого ступня загострювали його питання закордонної політики: розмірна уступчивість сербів супроти італійської експансії, яка бе просто в екзистенцію словінців і хорватів.

Сербський державний замах з 6. січня 1929 р., доконаний сербською військовою клікою під покровительством короля Олександра, який проклямував припинення важности конституції і віддав диктаторську владу в руки ген. Жівковіча, започаткував двохлітню еру експериментів, яких головною цілю було „перетоплення" сербів, хорватів і словінців в одну націю „югославян" (державі надано нову назву „королівства Югославії"), а головним засобом до цієї цілі були — репресії.

Але процес д-ра Мацека, наслідника Ст. Радіча, кари смерти й довголітньої вязниці, поліційний режім, пресова цензура та фрази про тривкість влади сильної руки і „порядок" у державі не спинили остаточного банкроцтва цілого того експерименту, а радше його прискорили. Економічна кріза, комплікації закордонно-політичного характеру (справа „аншлюсу") і натиск закордонної фінансієри, якої у таких випадках обминути не можна, були тими останніми краплинами вщерть налитої посудини югославянських ґенеральських експериментів.

Проголошено нову конституцію, привернено в ній парляментаризм з загальним, безпосереднім і тайним голосуванням (що правда, з причепленою до сойму і сенату половиною номінованих членів), свободу совісти і преси й ненарушність помешкання. Хорватську і словінську мову урівноправнено, як державні мови зі сербською (по суті — хорватська мова й сербська тотожні, ріжняться лише правописом), зроблено досить поважні автономістичні уступки, ...але... тут-же й заборонено творити товариства й організації на віросповідних, національних (племінних) чи територіяльних принципах! Ця заборона виразно звертається проти хорватів і словінців і є яскравим пережитком збанкротованої диктаторської системи. Та найважніше, що головою нового, мало-що зреформованого „конституційного" уряду, є той самий ґен. Жівковіч, який анулював два роки тому конституцію і правив диктаторськими репресіями. Не диво, що більшість політичних партій рішила бойкотувати вибори, ведені таким урядом, а до цього останнього ставляться як непримирні противники.

Тому важко казати про будучність нового устрою Югославії. Мабуть він буде продовженням банкроцтва режіму, який і так уже збанкротував.

—o—

Перед визнанням більшовицької влади?

(Допис із Праги).

II.

Неприємно вражає чехів політична реакційність російських еміґрантів, зокрема їх ворожість до західньо-европейського робітничого соціялістичного руху. Інший проникливіший чех, читаючи російську еміґраційну публіцистику зі здивуванням бачить, що цим „евразійцям" чи іншої масти реакціонерам духом і чуттям ближчий **більшовизм** ніж західньо-европейська парляментарна демократія...

Дехто з чехів робить певні політичні висновки з того союзу, який вяже **Росію більшовицьку із сучасною Німеччиною.** Являються думки, що цей союз не є якесь „історичне непорозуміння", а що є в цьому союзі певна **закономірність,** яка буде в силі й тоді, коли більшовицький режім буде замінений якимнебудь іншим.

Ці всі явища в своїй цілокупности дають той ефект, що в чеському громадянстві виробляється, замість сентиментально забарвленого русофільства, **реальний погляд** на чесько-російські відносини та на їх будучність: не ждати моменту, коли замість Росії германофільської, більшовицької, повстане Росія демократична й „словянська", а брати факти так, як вони є в дійсности. Коли Німеччина, Англія, Франція, Італія визнали більшовицьку владу де юре і з чого по змозі здобувають матеріяльні користи на основі правила — **do ut des** — то чомуб Чехословаччині не стати на цей шлях комерційних зносин, піддержаних формами зовнішньої льояльности?

Власне в цьому напрямі появляє ріжномовна преса Чехословаччини подорож до Москви п. Шеби, бувшого посла в Югославії, теперішнього секретаря чеської національно-соціялістичної партії (партія міністра Бенеша) і посла до парляменту. Шеба мав у Москві наради з політичними керманичами більшовицької закордонної політики, і, як запевняють, результатом цих переговорів має бути визнання Чехословаччиною сучасної влади СРСР, утворення чеського посольства в Москві й кількох чеських консулятів в інших містах, зокрема на Україні в **Харкові.** Рівночасно мають повстати окрім повноправного радянського посольства в Празі російські консуляти в більших містах Чехословаччини.

Це, як запевняють поінформовані чинники, недалеке розвязання давньої неясности відносин викликує, можна сказати, загальне одобрення в чеському суспільстві. Побоювання декого, що, мовляв, більшовицькі агенти зявляться в масі в Чехословаччині після визнання де юре і, використовуючи право екстериторіяльности, будуть вмішуватися у внутрішні справи республики, мають підставу, але досвід інших держав показує, що для боротьби з цими агентами цілком вистарчає поліційних засобів.

Як фашистська так і комуністична „небезпека" в Чехословаччині майже не існує. Зосібна більшовицька партія в ЧСР все занепадає, незважаючи на господарську кризу, яка, здавалось би, мусілаб постачати для партії нових прихильників. Перед кількома роками комуністична партія Чехословаччини була **найбільша** в Західній Европі, але сьогодні має всього коло 30.000 членів. Для порівнання можна вказати що число членів головної противниці більшовизму — чеськословацької соціяльдемократії — в цей момент перевищує **180.000.** вшестеро більше ніж мають комуністи.

Чехословаччина споглядає на перспективи дальших зносин з більшовицькою Росією з тим більшими надіями, що саме протекторка Малої Антанти — Франція — веде дуже поважні переговори з СРСР. Очевидно в цих переговорах Франція ставить собі за завдання — ослабити німецько-російський союз обіцянками кредитів для Радянського Союза.

До своїх пертрактацій з більшовиками Франція притягає і своїх сателітів — Польщу та Малу Антанту. Оскільки тертя між СРСР та ЧСР найменші і в більшости відносяться до минулого, то й визнання, що намічається, відбудеться, видно з усього, з найменшими перешкодами.

Як виглядають чесько-українські перспективи в такій політичній констеляції?

Не можна говорити про **єдину** чеську політику супроти української проблеми. Є стільки наставлень, скільки політичних угруповань, мало того, в кожній партії погляди на українську справу дуже неоднакові. Загально кажучи, наша справа чехам **неясна.**

Коли давніше багато з відповідальних діячів Чехословаччини схилялося до оцінки української проблеми, як „сентименту" групи інтелігентів, то за останній десяток років вони побачили, що українська справа — **світова проблема,** і цей погляд висловлює дехто з чеських політиків дуже виразно.

Man kann nicht wissen (не можна знати), що з тих українців вийде, такий є приблизний основний тон відношення до української проблеми. Раніше українців в чеськім громадянстві виразно й недвозначно оцінювали, як **quantité négligeable,** більше того, нас не **любили,** підозріваючи, слідом за польською й російською пропагандою, що Україну „німці видадали". Але минав час, завязувалися знайомства між українцями й чехами, чехи побачили, що росіяни й українці це не **„все одно".** За останні роки зустрічаємо в чеській пресі вияв глибшого інтересу до української проблеми. Як приклад, наведу подорожні враження з Росії та України відомого чеського педагога д-ра **Велемінського,** який був на Україні 1928 р. і описав з великою прихильністю Україну, де він бачив рух відродження, наперекір більшовицьким перешкодам. Проф. **Ян Славік,** редактор „Славянського Огляду" (Slovansky Prehled) у Празі в короткій, але цінній, опертій на архівних матеріялах розвідці, яка вийшла 1931 р., показує, що український рух виріс органічно, що він має глибоке історичне й соціяльне коріння.

Також у щоденній пресі трапляються статті й замітки на українські теми. Бувають ворожі, але немало й прихильних. Так, у липні в центральнім органі чеської соціялдемократії **„Pravo Lidu"** була дуже різка протиросійська стаття, в якій гостро скритиковано негативні риси росіян-емігрантів (лінивство, мародерство, нехіть до чеської мови, нельояльність до чеської держави і т. д.). Стаття закінчується знаменними словами, що це все не відноситься до українців, які **люблять чистоту** (cistotni), **добрі, совісні й часто талановиті працьовники.**

Розуміється, від цих спорадичних виявів симпатії до нас ще далеко до якоїнебудь чеської концепції української національної проблеми. Але з певністю можемо сказати, що незалежно від того, коли і на яких умовинах станеться визнання СРСР чехословацьким правительством. **Час працює для нас.**

Не сумніваємося, що ті зародки реальної оцінки нашої проблеми, що трапляються подекуди в чеській пресі, ті несміливі вияви симпатії до нас — все це згодом, у відповідних обставинах розвинеться і дасть плід пожиточний для обох народів, які мали так багато спільного в своїй минулій історичній недолі.

Взявши на увагу, що чехів ще й досі уважають в широкому світі за **експертів,** щодо справ Сходу Европи, мусимо старатися, щоби наші відносини з чехами вийшли зі стадії нерішучости й натяків, але навпаки, щоби зріст українського руху був належно і вчасно оцінений чеськими політичними чинниками в інтересі правильної розвязки східньо-европейських національних проблем.

В. Подорожній.

В справі загальної переписі.

Рада міністрів видала 2. ц. м. розпорядок в справі загального списку населення, який визначено, як відомо, на 9. грудня ц. р. Спис торкається всіх осіб, **замешкалих у межах** Польщі, без огляду на те, чи в дні переписі **будуть** присутні в місці замешкання, **а також** осіб, що в дні переписі перебуватимуть у Польщі хвилево, отже **замешкалих поза границями держави.**

У звязку зі списом населення буде переведений спис мешкальних будинків, недвижимостей, мешкань і місцевостей. Міністерство внутрішних справ видасть задля цього окремі інструкції та формулярі.

При терпіннях жовчевого міхурчика й утробі, жовчевих камінях і жовтачці, природна гірка вода **„Franciszka Józefa".** знаменито влекшує страдання. Домагатися в усіх аптиках і дрогеріях.

З польської преси.

„Нова національність".

Боротьба за політичне обличя пок. Голувка та санаційно-ендецькі рецепти „Слова Польского".

Статтю „Слова Польского" з 5. ц. м. п. н. „Програма, яка буде виконана", ми вже зреферували як класичний зразок ментальности й політичного розуму керманичів того часопису, яким ані спів „Першої бригади" (самі належать до четвертої) ані всі поклони перед творцями травневого перевороту не заперечують факту, що вони нині є у душі такими самісінькими ранніми ендеками, якими були перед травнем 1926 року. Проголошена у тій статті „програма" заповідає просто закриття усіх українських культурних і господарських установ і „виховування" нового типу „громадянина" Польщі у спільних (читай: польських) організаціях. Це, казалося там, є програмою пок. Голувка, яка „буде виконана".

У звязку з тією „програмою" оголосив у „Вяку Новім" з 8. ц. м. статтю п. н. „Нова національність" б. львівський і познанський воєвода Петро Дунін-Борковський. Читаємо у ній таке:

„Не знаю, наскільки ту програму треба вважати власністю пок. Голувка. З його творів і розмов з ним я ніколи не відважився би приписувати йому того рода програми. Однак не виключаю, що й такий проект міг прийти йому до голови в пошуканці ріжних теа розвязки української проблеми. Прикметою пок. Голувка була незмірна імпульсивність і велика любов до ідеї зближення. Зате *творення постійної програми було йому досить чуже.* (Підкреслення наше — прим. Ред.). Відомі його передгравневі заяви у „Дродзе" за українською територіяльною автономією у Сх. Галичині. Знаємо теж, що від тої ідеї відступив у користь більш поміркованих теа... Проект програми, описаної у „Слові Польскім" не грішить прихильністю для українців (дуже скромна характеристика! — Прим. Ред.), а з польського погляду є теж сильно підозрілий (! — Ред.). Тому гадаю, що коли він вийшов від пок. Голувка, то була це в нього радше перелетна фантазія, ніж продумана в остаточних своїх консеквенціях програмова ідея.

Після такого оспорення твердження „Слова П.", наче „програма" цього останнього була дійсно програмою Голувка (ця боротьба за політичне обличя людини над свіжою ще її могилою не є западло будучою), автор піддає мериторичній аналізі класичний слово-польський проект:

„Бо подумаймо, до чого може пригодитися така народня культурна симбіоза, яку проектує „програма" „Слова Польского". На тому шляху неможливе винародовлення українців, бо є їх за багато, щоби дали себе винародовити. Винародовлення поляків через українців не може хіба бути метою тієї будьто би програми. Отже мета, яка може присвічувати при виконуванні тієї програми, після довгого часу боротьби в кругі спільних інституцій, це зродження якогось нового народу ані польського, ані українського, складеного з частинок тих двох народів... Одначе дуже сумнівно, щоби такий новий двірський нарід був дійсно більше льояльний як поляки, або навіть українці для нашої держави. Людина, яка вирікається своєї нації, звичайно перестає бути морально-певним елементом. Льояльне відношення поляків до австрійської держави було якраз можливе лише при збереженні своєї національности через поляків, або при основній германізації, але ніколи при половинній пів-польськости і пів-німецькости. В такому випадку вірою людини є лише власна користь. У житті я пізнав багато легіоністів і мушу признати, не зважаючи на те, чи воно комусь подобається чи ні, що бачив я між ними людей розумних і дурних, безкорисних і користолюбів, прихильних для українців, чи інших меншин, і ворожих. Були між ними прихильники самостійної України і федерації, були прихильники винародовлення і такі, що бажали зробити українців льояльними з залишенням їхньої народньої окремішности. Одначе не зустрів я серед них людей, котрі не були би гарячими патріотами і які хотіли би зробити з нас якихсь мішанців, нових вассерполяків"...

І п. Борковський в свою чергу вливає „Слово Польске", що така „програма" не буде виконана.

Міліярд залеглих податків.

Залеглости безпосередніх податків у Польщі виносили з днем 31. березня поверх один міліярд зол., в цьому 42 і пів міліона ґрунтових податків, 28·2 міл. податків від недвижимостей, 231·3 міл. промислового податку, 204·7 міл. податку доходового, 403·3 міл. податку маєткового і 124 міл. зол. інших податків.

Зачувати, що частина тих залеглостей після стягнення має бути вжита на допомоги для безробітних. Найперше будуть стягнені залеглости зперед 1. квітня 1929 р., що часть коло 20 міл. зол.

За океаном.

Ювилей „Жіночої Громади" в Ню Йорку.

Цього року в грудні минає 10 літ від часу заложення чи не першого українського жіночого світського товариства в Америці, „Жіночої Громади" в Ню Йорку. Щоби вшанувати цей ювилей, „Жіноча Громада" задумує видати пропамятний альманах, у якому подасть звіт зі своєї десятьлітньої діяльности своїм членам і прихильникам на пригадку і взагалі як заохоту для жінок, щоби працювали для добра нашого народу. „Ж. Г." хоче зробити цей альманах не лиш пропамятною книжкою нашого одного товариства, але свого роду памятником праці всього українського жіноцтва в Америці, і помістити в ньому звіти інших українських жіночих товариств, особливо світських, з їх фотографіями та описом діяльности. Окрему частину хоче присвятити праці жінок на мистецькому полі, участи жіноцтва в організаційній праці американських великих організацій, не забуваючи також про наших жінок-бизнесменок „Жіноча Громада" думає помістити в альманаху спис українських бизнесменок і професіоналісток (лікарок, власничок „інститутів краси") та інших підприємчинь у кожній місцевости. Матеріяли для альманаху приймає п. Марія Скубова, 132 Ist 7-ма вул., Ню Йорк, N. Y.

Успіхи українського дня.

Щойно повернув з артистичної подорожі на полудне наш відомий український скрипак, проф. Роман Придаткевич. Приїхав тим разом з новими лаврами і несогіршим матеріяльним додатком. Показував вирізки газет про виступ українського тріїя, зложеного з нього як скрипака, п. Марії Гребінецької як солістки (сопран) і п-и Аліції Корчаківної як піяністки. Всі троє виступали тричі по черзі в університетських містах Савт Керолайни, а саме в місті Чепел Гулл дня 30. червня, в місті Доргем дня 1 липня і в місті Грінвил дня 2. липня. Всюди складалася авдиторія зі студентів університету та професорів і всі вони давали щирий вислів своїм почуванням рясними оплесками, почувши, може перший раз, українські пісні та музику. Часопис „Доргем Морнінг Геральд" з дня 4. липня висловлюється з найбільшими похвалами про гру українського тріо і каже, що „від початку до кінця українські артисти викликали найвищий степень ентузіязму". Але й працювати мусіли наші артисти: аж 19 точок, разом з наддатками. — Тріо реорганізується по цім виступі, бо п-а Корчак їде до Европи, а проф. Придаткевич глядає за якоюсь новою українською піяністкою. Є отже добра нагода для молодих українських піяністок пописатися своїм талантом і наукою. („Свобода").

Виступ українського співацького товариства перед американською публикою.

Дня 26. липня ц. р. українське співацьке товариство „Боян" в Істон, Па виступило перший раз перед американською публикою. Хор виступив під управою невтомного диригента Онуфрія Гринькова, котрий вечорами трудиться над вишколенням співаків. Концерт був рідкою насолодою для української співолюбивої людини і для чужинців. Наша молодь мала веселі забави, повно розривок, повно втіхи, повно несподіванок. Були там і смачні перекуски й охолоджуючі напитки, була радість і втіха між своїми. За перекуску й напитки постаралося співацьке т-во „Боян", що не забуло при тім за рідний край і виасигнувало зі своєї каси 10 дол. на „Рідну Школу" в старім краю, котрі вислано через Обединання. До цього М. Підгайний і М. Колодруб додали по 1 дол., отже вислано разом 12 доларів. Пісні випали дуже добре. За це співаків нагороджено довготреваючими оплесками.

Старостинське урядування.

Пишуть нам з Печеніжина:

Дня 21. серпня ц. р. вніс Кружок Р. Ш. в Печеніжині, прохання до староства в Коломиї в справі дозволу на збірку добровільних грошевих датків коло церкви в Княждворі, Молодятині і Березові Середнім на день 28. серпня ц. р. на цілі Р. Ш. (у в всіх трьох церквах були храми.) Навчені досвідом, що староство в Коломиї жадного прохання в просвітянських справах без особистої інтервенції не полагоджує, вислала старшина Кружка окремого післанця дня 26. серпня до староства, щоби припильнував полагодження справи. Дотичний старостинський референт заявив післанцеві, що нині справи не полагодить, бо вже пізно (була година 13-та), але як післанець прийде на другий день в годині 14-ій, відбере дозвіл особисто. На другий день явився знову післанець точно в год. 14-ій. Тепер референт сказав йому, щоби зголосився в год. пів до 18-ої. В год. пів до 18-ої урядування в старості вже покінчене, а старостинський возьний сказав післанцеві що дозвіл пішов до Печеніжина почтою.

Підсумки повищих старань ось які: перший післанець, що вніс прохання, два післанці, що ходили по дозвіл, разом три післанці стратили три дні. Заплачено їм за страту часу, а сподіваного дозволу і так не було, бо наданий в Коломиї дня 27. серпня на почту, прийшов до Печеніжина дня 29. серпня, значить, один день пізніше після проханого речинця (після храмів).

Коментарі до цього факту зайві.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати почтовими марками.

Комуністичні демонстрації.

Минулу неділю (6. ц. м.) визначив комуністичний інтернаціонал святом комуністичної молоді в цілій Европі. В Москві відбувався з того приводу велика дефіляда, в якій взяло участь кількадесять тисяч молоді, зорганізованої на військовий лад. Поза тим майже всі европейські держави не допустили у себе до комуністичних маніфестацій. Тільки в Болгарії прийшло з того приводу до сутичок між демонстрантами і військом та поліцією. В селі Далбоках військо стріляло до демонстрантів, що хотіли його розброїти, наслідком чого погибло кілька осіб. В інших селах були також кріваві сутички. Поліція арештувала багато осіб, між ними кількох комуністичних послів. Також у Мадриді прийшло до стрілянини з приводу комуністичних демонстрацій. Комуністи схоронилися в загальному шпиталі, де поліція арештувала кількадесять осіб.

Правдивим добродійством для Господині

в теперішніх тяжких часах є знижка цін у детайлічній продажі на

МИЛО ОЛЕНЬ SCHICHT

Пречисті резолюції одного польського віча.

На сторінках „Слова Польского" (ч. 246) з дати 8. вересня ц. р. опубліковані резолюції, які ухвалило польське віче в Бориславі, скликане бебістичними діячами з нагоди трагічної смерти пок. посла Т. Голувка. З деякими з тих резолюцій варто познайомити й український загал. Запитуємо їх у дослівному перекладі від четвертої точки до кінця. Вони звучать так:

„4) Ствердити перед цілою Польщею, що з уваги на память вікового згідного співжиття(!) на тій землі польської суспільности з українським людом ідея згідної співпраці польського й українського населення в нашому краю не буде захитана ніякими замахами ані переворотовою пропагандою злочинців і божевільних".

„5) Ствердити рівночасно, що після злочинної агітації, плодом якої є душогубство і пожежа, ролляться вони в атмосфері облуди й ненависти, яку ширять у Польщі не лише українські політики, споміж яких багато засідає у варшавському соймі, але також високі духовні сфери, що гуртуються біля катедри св. Юра".

„6) Звернутися до польського уряду з апелем, щоби в інтересі польсько-українського співжиття і в порозумінні з Апостольською столицею усунув з Польщі духовних підбурювачів, не роблячи ніяких виїмків для найвище поставлених осіб".

„7) Звернутися до уряду з апелем, щоби розтягнув пильну контролю над політичною діяльністю чину Василіян у Польщі".

„8) Звернутися до уряду з апелем, щоби на найближчій соймовій сесії зголосив законопроєкт „Про охорону Річипосполитої". Кардинальною точкою цього законопроєкту повинен бути параграф про баніцію з Польщі всіх підбурювачів і моральних спричинників політичних злочинів і саботажів. Як також і тих, які в краю і за границею, у „малопольському" селі чи в Женеві зневажають імя Польщі і таким чином їй шкодять".

„9) Звернутися з апелем до уряду в справі обсадження нашої полудневої границі відділами корпусу пограничної охорони".

Так виглядають наймаркантніші точки бориславських резолюцій. При цьому слід зазначити, що однозвучні резолюції ухвалено і на зорганізованому бебістичними діячами вічу в Дрогобичі.

—o—

Після замаху на пок. Голувка.

Відгомін на женевському терені.

Коли до Женеви дійшла вістка про трагічну смерть пок. Голувка, і коли польська пропаганда почала її використовувати в відомих цілях, тоді пос. Пеленський, делеґований на конґрес національностей, де був членом президії, опублікував у женевській пресі енунціяцію в цій справі, яка на сторінках щоденника „Journal de Genève" виглядає так:

„Український посол зі Східної Галичини п. Пеленський, що був представником української національно-демократичної партії на Конґрес національних меншин заявив нині представникам преси в справі вбивства Голувка ось-що:

„Досі не маємо ніякої точної вістки про характер злочину. Чи є це вбивство з особистих мотивів, чи політичний злочин? Покищо не маємо ніяких даних, щоби висловити свій погляд про характер цього вбивства. Одиноке, що можемо заявити з усією рішучістю на випадок, якби доказали політичний підклад убивства, це те, що наша партія, яка є представником майже всього населення Східної Галичини не має нічого спільного із методами насильства в політичній боротьбі; наша партія разом з усіма іншими партіями нашого краю вже виразно заявили прилюдно, що в своїй політичній праці користуються тільки законними засобами. Ми прямуємо законними шляхами до запевнених нам міжнародніми договорами прав і осуджуємо прояви терору, без огляду на їхне джерело, чи є це терор білий чи червоний".

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 10. ВЕРЕСНЯ 1931.

Д-Р Я. ПАСТЕРНАК

На теребовельськім замку.

В половині серпня появився був у польській пресі комунікат ПАТ-а, поданий теж українськими часописами, про розчищування з румовища замкових руїн у Теребовлі заходом Подільського Краєзнавчого Товариства під проводом дир. гімн. Казимира Міссони та про „величезну кількість" предметів щоденного вжитку, що їх при тій праці знайдено. Знаючи з практики (Градчани у Празі), як добре можна відчитати в розкопуваних верствах терену цілу історію замку, а зокрема його архітектури, поїхав я з доручення Наукового Товариства ім. Шевченка оглянутися на теребовельські розкопки, в надії розпізнати може які памятки ще з часів нещасного Василька, який панував там під конець XI. ст.

Зараз на вступі переконався я, що невинний вислів комунікату про усування тільки румовища не відповідав уповні правді. Його усунено ще попередніми роками з двох башт, а тепер провадяться в дійсности археольоґічні розкопки, які веде, крім згаданого вже директора місцевої гімназії, ще п. Осип Подгайський, учитель руханки. Воєцького консерватора у них, кажуть, ще не було.

Їх завданням є відшукати останки попередніх укріплень, які внесено з початком XVII. ст. при будові нового замку, що його руїни залишилися донині. Одначе це відшукування старших і найстарших мурів волеться в той спосіб, що відкриті решткн давніх мурів годі буде колинебудь точніше хронольоґічно означити. А саме усувається весь терен, що прилягає кругом них, майже аж до споду, так, що тепер можна означити тільки релятивну хронольоґію мурів у відношенні до верстов терену, на яких вони стоять, але годі найти вже терен, що відповідав би часові вживання мурів і тим самим означував би точно час їх побудування.

І так ствердив я прим. в одній кількаметровій сонді, що у XV. ст. була на замку велика пожежа, яка мусіла знищити більшу його частину. Після того піднесено терен на місці старих мурів (чи якоїсь їх части) насипанням грубої верстви згарищ, в яких земля густо перемішана з вуглям та черепом глиняного посуду XV. ст. і вимуровано на тім нові укріплення. Але коли саме їх поставлено, годі вже означити. Вправді знайшовся в мулярській заправі на тім мурі черепок з XV. ст., який міг попасти туди підчас мурування, валяючись на землі, й означував би тимсамим час поставлення муру на XV. ст.; але таксамо добре міг він бути викинений на верх з верстви згарищ при копанні ровів під мури. В тім випадку міг би дати позитивну відповідь тільки приналежний до мурів терен, але його вже нема і тимсамим нема й археольоґічного висвітлення неодної неясної ще в історії теребовельського замку подій.

В тій самій сонді було видно, як потім копали у верстві згарищ другий рів, тим разом далеко глибший, під нові мури по зовнішній стороні старих, що стоять донині і були вибудувані теребовельським старостою Олександром Баллабаном у 1631 р. Ця історична дата є доказана також і знахідками, бо рів під нові мури був, як звичайно дещо ширший і після викінчення мурів засипували щілину між ними й тереном решгками будівлиного піску, в якім є досить черепків з першої половини XVII. ст.

Після розглянення всіх відкопаних мурів та спідних верств терену в сондах при них прийшлося ствердити, що досі не знайдено на замку ще жадних памяток, старших від XV. ст. Значить: за останками Василькового княжого замку чи за культурною верствою з того часу треба би копати ще глибше, і то боками попри мури, бо по середині замкової площі підходить вапняковий цілець під сам верх нинішнього терену. Одначе не виключене, що середньовічний замок не станув точно на місці Василькового, так як це напр. було з Галичем, що за княжих часів мав своє городище в нинішнім Крилосі, — хоча знову з теренових розслідів радн. Льва Чачковського (не Чайковського, як було мильно подане д-ром Годованим в „Ділі" з 1. ц. м.) виходить, що замкова гора в Теребовлі мала свого часу земні і водні укріплення, дуже схожі з крилоськими княжого часу. Остаточно вияснити це важне для нас питання можуть тільки фахові археольоґічні розкопки.

Вибудований 1631 р. замок знищили татари в 1688 р., після чого він зник без сліду і тепер лишилися тільки оборонні мури кругом пустої площі, з кількома баштами на рогах. При розчищуванні нутра цих останніх та замкової студні з кількаметрової верстви румовища знайдено досить дрібних памяток з XVI—XVII. ст., з яких дещо має і музейну вартість. Є це передовсім фрагменти численних неполиваних кафлів з печей з фіґуральним та стилізованим ростинним орнаментом, але ні одного цілого примірника. Видно на них їздців на конях, двоголових орлів, одну коронованну мученицю з лелією в руці, ві-

Гаський трибунал проти „аншлюсу".

Міжнародній трибунал у Газі видав 5. ц. м. рішення в справі пляну митної унії між Австрією і Німеччиною. Трибунал рішив 8 голосами проти 7, що устрій, утворений між Австрією і Німеччиною на основі віденського протоколу з 19. березня ц. р. про митну унію, не є згідний з протоколом, підписаним у Женеві 4. жовтня 1922 р. Крім того 7 голосів заявилось, що австро-німецький митний союз суперечний також з договором у Ст. Жермен. За рішенням гаського трибуналу голосували представники: Польщі, Франції, Румунії, Італії, Еспанії, Колюмбії, Куби і Сальвадору. Меншість 7 суддів сформулувала противну опінію, а саме, що задумана митна унія згідна з женевським протоколом і ст. жерменським договором. Цю опінію підписали: Німеччина, Англія, Бельгія, Голяндія, Америка, Японія і Китай.

В мотивах рішення трибуналу сказано, що Австрія є дразливою точкою европейського порядку та що її існування є життевим чинником політичного укладу в післявоєнній Европі. На основі артикулу 88. трактату в Сен-Жермен Австрії не тільки не вільно добровільно зректися своєї незалежности, але навіть заборонена в Австрії всяка акція, що могла би захитати її незалежність. Женевський протокол говорить про австрійську незалежність з економічного боку. Він поскуку незалежність з економічного боку. Він постановляє виразно, що Австрії не вільно нарушувати своєї економічної незалежности, признаючи якійсь державі спеціяльні користи в економічній ділянці. А віденський протокол у справі митної унії признає іншій державі такі спеціяльні умовини.

Язичком при вазі був голос судді Бустанетти (Куба), який рішив, що більшість гаського трибуналу заявилась проти митного „аншлюсу".

Рішення гаського трибуналу відбилося голосним відгомоном у всьому політичному св'ті. Широко коментує його преса, хоча німецька преса не бере відемного для Німеччини рішення дуже трагічно. Гаське рішення запало більшістю тільки одного голосу і з такими застереженнями, що рівняється майже позитивному рішенню — пише „Бераен-Цайтунг". Зрештою рішенням гаського трибуналу буде займатися ще Союз Народів, хоча дискусія на Раді не стрінеться з трудношами з огляду на те, що Австрія та Німеччина зреклися свого проекту митної унії.

—o—

Виконавці трускавецького атентату

досі не зловлені.

У львів. щоденнику „Вєк Нови" з 9. вересня ц. р. (ч. 9071) читаємо: „Як довідуємося з міродайного джерела, *всілякі поголоски про зловлення безпосередніх виконавців душогубства на особі пок. Т. Голувка не полягають на правді. Спричинники досі не зловлені (Підкреслення „В. Н.").* Низка осіб, підозрілих у приналежности до УВО перебуває в арештах, при чому далі відбуваються поміж українцями ревізії й арешти. З уваги на недостачу якихнебудь слідів слідство відбувається повільно і в дуже утруднене".

—o—

Повітова господарська нарада в Луцьку.

(Кореспонденція у Луцька.)

З метою скоординування господарської роботи в повіті й ведення її по одному пляну та спільними силами всіх українських організацій, філія „Сільського Господаря" скликала на день 30. серпня повітову господарську нараду, запросивши на неї представників усіх господарських, кооперативних та культурно-освітніх міських і сільських організацій.

Нарада відбулася в салі повітової „Просвіти" й продовжувалася від пів на першу до пятої години пополудні. Не зважаючи на трьохденний дощ, що дуже попсував дороги, на нараду прибуло півтораста членів „Сільського Господаря" і представників інших організацій.

Нарадою проводив голова філії „Сільського Господаря" в Луцьку п. В. Островський, секретарювали молоді представники села студенти Ів. Подригуля й М. Нищий (вихованки Подебрадської Господ. Академії). На пропозицію п. Островського зібрані витали представників Просвіти, кооперації, студентства й зокрема п. О. Кремінецького дружніми оплесками.

На порядку дня було 10 точок, які всі були обговорені, а рішення сконкретизовані в загальній резолюції, поданій нижче.

З рефератами виступили: п. В. Островський — про загальне господарське положення й завдання філії „Сільського Господаря", збут і перерібку сільсько-господарських продуктів, фонд допомоги у випадках градобиття й про участь „Просвіти" в господарській розбудові повіту; інж.-агроном Т. Залуцький — про молочарство та плекання, годівлю й охорону тварини; ревізор РСУК п. Д. Олександрович — про кредитову кооперацію та її ролю в господарській розбудові, й повітовий кооп. інструктор п. Споляк — про споживчу кооперацію та її участь у агрікультурній роботі.

Забирали голос п. інсп. Л. Кобилянський, представники філії і кружків „Сільського Господаря", кооператив і філій „Просвіти".

При кінці була принята обширна резолюція, в якій повітова господарська нарада в Луцьку ствердила передусім, що загальна економічна криза дуже тяжко відбилася на господарстві й добробуті українських хліборобських мас луцького повіту, при чому подрібно вичислено причини такого стану! Стверджено, що перші підвалини під організоване господарське життя українських мас поклала в повіті українська кооперація (споживча, кредитова й молочарська), що філія „Сільського Господаря" в Луцьку перша започаткувала організовану агрікультурну працю серед української хліборобської верстви повіту, але, що у дотеперішній розбудові господарського життя бракувало ще тісної співпраці в цій ділянці всіх українських організацій: філії „Сільського Господаря", кооперації і „Просвіти" та що ця співпраця і взаємне допомогання собі в господарській роботі є рішучою вимогою часу.

Переходячи до конкретних завдань моменту, нарада висловила цілу низку побажань, з яких найважніші такі: щоби філія „Сільського Господаря", кооперативи й повітова „Просвіта" з метою господарського усвідомлення, виховання й підготовання до практичного життя хліборобських мас, а в першій черві — сільської молоді, ширили господарську літературу, а з окрема — господарські й кооперативні часописи, закладали сільсько-господарсько-кооперативні бібліотеки, спільно улаштовували реферати на господарські теми, наради й зїзди та господарсько-кооперативні курси й т. д.; щоби була усунена сепаратна й безплянова робота поодиноких міських і сільських організацій в ділянці сільського господарства та щоб надалі вона велася пляново й скоординовано під проводом покликаного для цього товариства „Сільський Господар" — філія в Луцьку; щоби кооперативи всіх типів пройнялися свідомістю, що їхньою метою є не тільки матеріяльні осягнення, але головним чином — піднятя господарства й добробуту мас; щоби кооперативи та їхні члени, як рівнож члени філій „Просвіти" стали членами філії „Сільського Господаря"; щоби кооперативи всіх типів, а зокрема банки, взяли участь в утриманні агрономічно-інструкторських сил при філії „Сільського Господаря"; щоб з огляду на тяжку кризу збіжевого господарства українські організації розпочали пропагувати додаткові галузи селянського господарства: молочарства, садівництва, городництва, птахівництва, шовківництва і т. д.; щоб з огляду на те, що загибіль худоби у дрібному господарстві є великим ударом для хлібороба та що кредити на закуп худоби є дуже утруднені, всі організації причинилися до найширшої реєстрації селянських коров у Секції Плекання й Охорони Тварин при філії „Сільського Господаря"; прийняти побажання у справі кредитової кооперації, в справі кооперативного кіно-театру, в справі допомог на випадок стихійних нещасть, в справі налагодження збуту й перерібки с.-г. продуктів і т. д. Рішено вкінці найближчу подібну широку господарську нараду скликати не пізніше січня 1932 р.

Вже вийшов з друку

Проф. Володимира Калиновича

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ СЛОВНИК

для шкільного вжитку та самонавчання зі назначенням вимови та граматичних форм.

Ціна 2·80 зол.

Набувати в усіх книгарнях Головний склад: **Українська Книгарня й антиквариня у Львові, вул. Рутовського 22.** 433 2—2

З орган заційного руху.

Наради і збори в Перемищині.

Організаційна праця в Перемищині йде від останніх соймових виборів доволі жваво. Кращим і доцільнішим засобом, ніж великі масові віча та збори виявилася система організаційних нарад по селах, чи-то довірочних чи загально-доступних. Вироблюється тоді більше безпосередній звязок поміж учасниками таких зборів і референтами та є можність всестороннішого обговорення актуальних питань. Присутні на таких вужчих зборах, втягані у дискусію, вчаться ставати більш активними учасниками нарад. Щодо вибору місцевостей, бралось під увагу найменш освідомлені, або від центра дальше положені місцевости, а також сторони, де появляється сельробівська демагогія. Предметом нарад та рефератів були загальні як і кожночасно гостро актуальні політичні справи, обговорення діяльности сойму і праці нашої Парлям. Репрезентації та подрібніше обговорення важніших для селянства справ з господарсько-політичної ділянки. Відповідно до льокальних умовин поширювано також кооперативну, сільсько-господарську та рідношкільну ідею. Одною з найважніших точок таких нарад було наладнання місцевої партійної організації і майже без виїмку всюди вибір місцевого партійного Комітету. Річ самозрозуміла, що предметом нарад були теж справи подій з літа-осени мин. року та діяльність послів на соймовій арені в тій справі, включно з парляментарними заходами, які потім використали всі наші противники для ширення легенди про здогадну „угоду". Оскільки в тих зборах брав участь посол д-р Загайкевич, були збори присвячені передовсім його посольському звітові. Треба ствердити, що коли найширший український загал місточок і сіл, дезорієнтований вістками про „угоду", довідувався про правдивий стан річи, — в усіх випадках одобрював діяльність та заходи Української Парл. Репр. в цій справі. На ріжних зборах у Перемищині стверджено теж, що одним з найбільше важливих питань нашого села є справа народнього і середнього шкільництва. Велике затривоження викликує по селах також вістка про намірені санацією „збірні громади", а то з огляду на безсумнівний вплив таких збірних громад на громадську господарку і громадські бюджети в напрямах їх погіршення.

У зборах брали участь: д-р Вол. Загайкевич, Осип Сенечко, д-р М. Рибак і д-р С. Навроцький.

Між іншими відбулись такі збори:

Дня 10. XII. 1930 р. в Бушковичах, 14. I. 1931 р. в Терніацях, 25. I. 1931. в Рокшицях, 15. II. 1931. в Баричі, 22. II. 1931. в Яксманичах, 8. III. 1931. в Стібенці, 22. III. 1931. в Боршевичах, 29. III. 1931. в Селиських, 4. IV. 1931. в Кривчі, н. Сяном, 5. IV. 1931. в Кривецькій Волі, 29. VI. 1931. довірочна нарада міщанства й інтелігенції в Перемишлі, 19. VII. 1931 одноповіче віче в Хідновичах

жні розети і т. п. Досить є кусків та кілька цілих фляшочок і стаканів з венецького скла з валіплюваними пластичними пружками та мальованими орнаментами, яке міниться на поверхні та лущиться вже тонесенькими пластинками. Черепя глиняного посуду є дуже мало. З металевих предметів є кілька залізних ножиків, ключів, кувань дверей і вікон, малих коробок невідомого призначення, одна трикутна колодка з довшою рурков на ключовій дірці (тип, який стрічається ще сьогодня при дверях наших найстарших деревляних церков) — усе те очевидно сильно поржавіле; дальше багато залізних гарматних куль ріжного калібру, кілька цілих і пірваних мозділів, підкови до чобіт, мосяжна ложка без держака і трохи інших подібних дрібниць. Усе те розложене на примітивних поличках в кількох нишах входової башти, на вільнім воздусі. В малій ошкленій скриночці є кілька цінніших дрібних предметів, у тім кількадцять срібних монет Жигмонта І. з найденого там цього року скарбу. Памяток з неоліту та бронзової доби, про які згадує польський комунікат, там не видно, тільки кажуть, що якийсь кремінний знаряд був найдений в насипі під старшими мурами, отже не в первіснім уложенні. Про замешкання замкової гори в доісторичну добу годі тому покищо твердити.

З того всього виходить, що вістки комунікату ПАТ-а не у всьому були правдиві, а зокрема не є вони покищо тривожні в огляду на дороге нам історичне місце. Тимчасово йде тільки про руїни замків XV—XVII. ст., а чи знайдуться там сліди ще й княжих часів, годі нині, як уже було сказано, напевно твердити. На всякий випадок фатовий погляд над розкопками є дуже бажаний.

Крім того скликаний був на день 27. III. п. р. повітовий народній зїзд УНДО у Перемишлі. На нараду зібралось поверх 1000 людей не лише зпоміж членів нашої партії, а то з огляду на посольський звіт д-ра В. Загайкевича: покликуючись на спільний виборчий блок в останніх виборах, домагались теж і непартійники участи в нараді і цьому бажанню повітова народня організація вволила; тому мусів відпасти заповіджений на цей день звіт з пов. народньої організації та перевибір повітового комітету.

В часі реферату посла Загайкевича ввійшла на салю поліція і по живійшій перепалці з послом д-ром Загайкевичем, як господарем зборів, комісар поліції розвязав збори. Вкінці згадати треба довірочну нараду відпоручників Пов. Народніх Комітетів цілої 48. виборчої округи, яка відбулась в Перемишлі дня 21. VI. п. р., при співучасті посла М. Галущинського, як відпоручника ЦК УНДО-я. В цій нараді, в якій взяли участь найвизначніші представники поодиноких повітів, обговорено важніші політичні та організаційні справи, одобрюючи вповні діяльність Української Парляментарної Репрезентації.

Повітовий Народній Комітет в Перемишлі.

Розправа проти бувш. пос. д-ра Осипа Когута.

В звязку з нотаткою в числі 199. „Діла" про політичні процеси перед львівською лавою присяглих у місяці вересні й жовтні, належить занотувати ще один політичний процес проти бувш. берестейського вязня, бувш. пос. д-ра Осипа Когута, що відповідатиме з § 65. (публичне забурення). Справа делєґована перед львівський суд зі Станиславова. Розправа починається 7. жовтня ц. р.

ОСТАННІ ВІСТИ

КОСТЕК-БЄРНАЦЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТРОМ?

У політичних колах Варшави кружляють чутки, що теперішній віцеміністр внутрішніх справ Стаміровський уступить з причини лихого стану здоровля. Його місце, як здогадуються, займе новгородський воєвода полк. Костек-Бернацький.

ГОЛОДОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В КАЛУШІ.

7. вересня около 9. год. рано в Калуші зібралися юрби демонстрантів на вул. Салінарній, головнож біля кооперативи салінарних службовиків. Поліція розігнала демонстрантів. Придержали: Йос. Полянищю, Мих. Волошиновича, Фр. Бучинського й 6 інших людей та передали їх судові. Ім закидають комуністичну аґітацію.

БЕЗПЛАТНІ ПАШПОРТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, АРЕШТОВАНИХ У РИЗІ.

Оба увільнені з арешту студенти, Яблоновський та Пйонтковський, придержані в Ризі під закидом убийства Голувка, сказали в слідчому уряді після звільнення, що остання пригода не здержить їх від мандрівки й вони таки виемігрують із Польщі. Тому еміграційна влада дала їм безплатні пашпорти і кожен із них дістав по 10 зол.

АВСТРО-УГОРЩИНА?

„Пештер Льойд" приносить подробиці меморіялу мадярського економіста проф. Вікт. Сантоша, який він предложив Лізі Націй. Меморіял пропонує союз Австрії й Мадярщини, себто створення на ширших основах одноцілого господарського австро-мадярського простору. Це на думку автора, найпевніший шлях для оздоровлення середньо-европейської господарки. Здійснити це можна би шляхом преференційної системи, або митно-господарським союзом.

Берлінська гугенбергівська преса повідомляє з Будапешту, що Франція готова настоювати на Чехословаччину, щоби віддала Мадярщині території замешкалі мадярами, між Комарном і Кошицями біля остр. на озері Жітно-Островське. През. Масарик уже кілька разів згадував про можливість уступлення Мадярщині деяких територій. Рівночасно повідомляють, що чехословацько-мадярські торг. переговори, які саме тепер почалися, заініціювала Франція. Франція хоче теж дати Мадярщині 100 міл. дол. довгоречинцевої позички.

З Женеви повідомляють, що Ліга Націй радитиме тепер над справою фінансової помочі для Мадярщини.

„Пті Парізіен" довідується, що Максим Робер буде фр. знавцем у комісії студій, яка має перевести анкету в справі Австрії. Таж комісія поїде й до Будапешту на бажання мадярського уряду, щоби й там перевести таку анкету.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ.

8. вересня почалися наради палати громад при участи майже всіх послів. Майже всі лейбористи перейшли до лавок опозиції, а в лавках урядових партій засіли консерватисти й ліберали. Перший конфлікт між Гендерсоном і Макдональдом пройшов серед рясних оплесків опозиційних і урядових партій. Гендерсон навязуючи до уряд. проекту в справі обмеження дискусії над бюджет. пропозиціями до четверга, запротестував проти такого поспіху в полагоді крізи. Макдональд відповів глумливо, що є вдоволений, що Гендерсон признав істнування крізи. Опісля відчитав кор. відручне письмо, в якім сказано, що фін. стан згідно з опінією міністрів вимагає додатк. податків, оплат і ощадностей. Король поручає палаті громад розглянути цю справу. Сподіється, що вона ухвалить відповідні заряджения.

Опісля Макдональд завапелював до всіх сусп. кляс, щоби йшли з урядом. Гендерсон сказав, що через 28 літ ніколи не звертався до палати із заклопотанням. Партія Праці рішучо йтиме проти уряду, бо це не є народній уряд. Коли треба зрівноважити бюджет, то хай уряд бере від тих, котрі мають за багато, а не від тих, що мають за мало.

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови. 254—?

— „Порадня Матерей" при вул. Ходоровського ч. 15. **відчинена на ново.** Ординація щоденно від год. 8. рано.

— ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народніх і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол.**, 2. **Коротка біблійна Історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.**, які гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне, шкільне видавництво! 412 2—10

— Абсольвентка майстерної кляси у віденській консерваторії по повороті зі студій приймає лекції фортепяну. **— Ольга Бережницька, Львів, вул. Пекарська 35/I п. Між 12—14 год.** 425 2—2

— **Конфіската „Діла".** Вчорашне (201) число „Діла" підпало конфіскаті за цілу середину передової статті **„Мобілізація і маневри"** та за закінчення статейки **„Після нападу під Печеніжином".** Це вже 51-а конфіската нашого органу в цьому році.

— Ревізії й арештування. В пятницю 4. ц. м. переведено ревізію в домі д-ра Романа Мармаша в Зашкові, після чого його арештовано. В неділю випущено його на волю.

— По польських селах вже й косарі легітимують. Голод Роман, абс. техн., вертав дня 7. IX. ц. р. вечором зі стації Винник до села Дмитрович. Коли переходив через Чишки (село польське), на сіножаті обскочило його 7 косарів з молотками (мабуть „стшельци") і зажадали від нього легітимації, бо він, мовляв, виглядає для них „бардзо подейжани". Обскочений студент сказав, що вони не мають найменшого права легітимувати і йому не хочеться показати їм легітимації. Тоді косарі намагалися криком і погрозами вимогти від нього легітимацію, а коли їм і це не вдалось, пішли гурмою за ним аж до села Дмитрович. Діставши інформації у тамошнього війта, вернули вони назад, відгрожуючись, що подадуть його до жандармерії за те, що не вилегітимувався на їх домагання.

— Ще про зїзд бережанців. До замітки про зїзд бережанців, поданої в „Ділі" з 2. ц. м., присилають нам таке доповнення: З причини пізного оголошення про товариський зїзд учеників бережанської гімназії в „Ділі" приїхало українців ледви десятьох. При відвіданні могил померших професорів ствердженo, що гріб покійного професора Фердинанда Хоронжого, найкращого педагога, батька молоді і нераз одинокого оборонця українців, не має ніякого памятника. На внесок о. М. Світенького зарядженo зараз складку, яка принесла понад 230 зол. Вибрано комітет, який має занятися дальшими складками і будовою памятника. Дальші датки слід посилати на руки дирекції бережанської гімназії. Також вибрано комітет, який знова має занятися зреалізуванням стипендії в память 125-літнього істнування бережанської гімназії. Найстарший ученик був з року 1864, а найстарші матуристи з року 1876 і 1880. З українців найстаршим учеником був о. Світенький, який на прохання комітету виголосив знамениту промову не тільки з питомою йому краснорічивістю, але й глибоку змістом, а головно видержану в українськім дусі.

— Зима йде. В цілій Европі постуденіло в останніх днях, а в Німеччині, особливо в горах почав падати сніг. Над Балтійським морем шаліють страшні бурі, що наробили великої шкоди в кораблях і на берегах. Помічення з природи, головно з життя деяких звірят і птиць вказують, що треба надіятися скорої та гострої зими.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
940 6—10

— З львівської хроніки. Запалився від іскри з димаря паровозу дерев'яний залізничий міст при вул. Жерельній. — 17-літнього Станислава Яцишина переїхав невідомий мотоцикліст на вул. Стрийській. — З мешкання Льва Цінадра при вул. св. Анни пропало вбрання вартости 200 зол.

— „Уфото" продовжує свою діяльність у власній домівці, при вул. Ходоровського 15. Темничка і читальня отворені як звичайно кожнього понеділка, четверга і суботи в годинах від 5—8 попол. В тім часі можна користати з побільшаючого апарату, що перед цьогорічною фото-виставкою дуже актуальне.

— Справлення помилок. У вчорашньому (201) числі „Діла", в статейці **„З церковних справ"**, зложено помилково її підзаголовок: замість „З успіхів унійної церкви на Волині" має бути: **„З успіхів унійної акції на Волині".**

— Світовий ринок обнизив ціни. Замітна від довшого часу значна знижка цін поношених сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 18—7

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЯНИ. *(Сокільсько-лугове свято в Перемишлянах.)* 28. VIII. ц. р. переживали Перемишляни свій великий день. День цей присвятили великим заслугам нашого Митрополита Андрея, а для кращого звеличання його взяло в ним участь сокільство Перемишлянщини та лугові товариства. Вчасним ранком зібралася сокільська та лугова громада на площі-оболонині, що її вже заздалегідь огородив та пристроїв у жовто-сині прапорчики місцевий „Сокіл". Щойно в год. 8. рано розпочалася проба вправ через припадання наслідком великої зливи, яка мала місце кілька днів перед святом. В 11. годині вирушив похід через місто до церкви. Під звуки трьох орхестр маширувало 1.200 руховиків. Святочну полеву Службу Божу відправив о. Никита Будка, а співав місцевий хор. Палку проповідь виголосив о. Колч, в якій взивав усіх шанувати нашу традицію і карно виконувати розпорядки своїх старшин. Закінчив Службу Божу Преосв. О. Никита промовою, після чого похід у тім самім порядку вирушив на площу вправ. В год. 3. попол. уставлено соколів та луговиків до перегляду. Почесним кроком перемаширували вони площу та уставилися кольонами, щоби вислухати привітів. Перший привитав усіх місцевий голова „Сокола" д-р Ярослав Сахно, а по нім побр. Людомир Огоновський, делєгат „Сокола-Батька". Від Лугової Організації витав свято п. Федорчак. Попис вправ розпочали соколи, які виступили в 4 кольонах у числі 336 осіб. Другу точку виповнили вправи вінками й вільноруч 280 сокілок та луговичок при пісні, чим вони дали доказ, що ніжність та гнучкість можуть таксамо захопити глядачів, як сила. В 2 кольонах виступили потім до вправ луговики, а опісля ці самі й 2 кольони луговичок з вінками (вправляло разом 202). Вправи їх рівнож цікавили лише вправляючі були уставлені за близько глядачів, тому публика не могла мати доброго перегляду. Опісля пописувалися лугові гнізда вправами до пісні „Чорна ріля ізорана", а 46 сокілок з Глинян і Розворян виконали вправи вільноруч Гайдучка, які були приняті з одушевленням. Для доповнення програми виконали поправно соколи з Кривич, Коросна та Унева в числі 84 вправи списами. Закінчив танець „гопак-коло". У святі взяло участь 29 сокільських гнізд і 8 лугових товариств.

КАЛУШ. *Господарка в касі хорих.* Відомим є, що каси хорих в Польщі працюють з величезними дефіцитами. Цей дефіцит мусять вони на кімсь відбивати. А що на фізичних особах відбивати тяжко, бо треба би підвищувати обезпеченеві премії, то каси хорих беруться до інституцій. І так напр. тутешня каса хорих відбивається на кооперативах, в той спосіб, що силою обезпечує членів управи кооператив, хоч закон того не передбачує. В останньому часі береться

каса хорих на штуки і накладає кари на кооперативи за те, що не обезпечують членів управ. А закон виразно говорить, що обезпечувати треба тих, що удержуються із найманої праці, тимчасом члени управ кооператив не живуть із платні, що одержують звичайно у формі ремунерації, а тільки живуть з хліборобства. Апелюємо до міродайних чинників приглянутися господарці каси хорих, щоби була більше справедливою у відношенні до сільських кооператив та щоби загада „В Польсце як кто хце" перестала бути реальною, бо дійсно кожна каса хорих поступає як собі хоче.

СОПІТ, пов. СКОЛЄ. *Культурно-освітнє життя.* Мале гірське село, положене серед стрімких верхів, відрізане від сусідних сіл рікою Стрием, яку все вбрід треба переходити й переїздити, бо моста нема, село від світа майже дошками забите — зачинає приєднуватися до культурно-освітнього життя всього народу, відколи заходом місцевого пароха о. Гр. Воскреса засновано читальню „Просвіти". Читальня існує тільки рік, а осягнула більші успіхи ніж неодні читальні за багато років. Особлившу діяльність розвинув аматорський гурток, що дав досі 20 вистав, між ними „Жидівку вихрестку", „Сватання на Гончарівці" та інші пєси суспільно-побутового й гумористичного змісту. Режисером і душею вистав є секретар читальні Сень Бренич, що з великим відданням занявся цею ідейною працею, не вважаючи на перешкоди ворогів просвітного діла. Під його проводом беруть участь у виставах Василь Ластовецький, Кася Сенів, Ґнат Бренич, Дмитро Клосовський, Василь Сенів, Анна Кокун, Марія Савляк, Марія Клосовська та інші. Вистави відбуваються в громадському домі у приявї 80—100 осіб, бо більше саля не може змістити. Чистий дохід у сумі кількадесятьох зол. призначується на читальняну бібліотеку та інші видатки. Членами читальні є переважно молоді громадяни. Минулого року молодь гуртувалася також у пожежно-спортовому т-ві „Луг", доки його не розвязано на фальшивий донос, що, мовляв, робить військові вправи. Тепер повітові верховоди хочуть накинути польську „страж пожарну", однак молодь заходиться коло заснування українського „Сокола".

Поінформований

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д. Х. Сіменович: ЧИ БОГ ОДИН ЧИ ТРИЄДИНИЙ? Ст. 16. Станиславів 1931. Накладом автора.

Богдан Лепкий: ВЕСЕЛКА НАД ПУСТАРЕМ. Львів 1930. Книгозбірня „Неділі", том VIII. Стор. 349. Ф. 8°.

Гавриїл Костельник: СВІТ ЯК ВІЧНА ШКОЛА, фільософічні розважання. Ст. 60. Львів 1931. Накладом автора.

О. Д-р Г. Костельник: ЗАРОДКОВА ДУША, генеза людської душі та її природа на підставі біольогічних фактів. Ст. 48. Львів 1931. Накладом автора.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам в днях 3., 4., 5., і 7. IX. 1931 р.: масло експортове пріма 3·— зол., десерове пріма 2·90 зол.; 5. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 24—25 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 6·30 зол.

—o—

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 9. вересня, година 8 вечором „Вуйцьо" (виступ театру „Ateneum").

Четвер, 10. вересня, година 8 вечором „Вуйцьо".

П'ятниця, 11. вересня год. 8. вечором „Вуйцьо".

Малий Міський Театр:

Зачинений аж до відклику.

Театр Ріжнородностей:

Середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя, понеділок в год. 7·30 веч. „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: „Жінка, яка бажає гріху", „Відвічні вороги".

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вуйцьо гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Маряна Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) в І-м. Можжухіном.

ОАЗА. Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: „Чоловік-любовниця".

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання".

ПАСАЖ: „Вийнятий з під права" й додатки.

ХІМЕРА: Звукова фільма „Під кріслами Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Свавільні студентки", Бастер Кітон боксером (100 проц. звуковець).

УТІХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний килим".

Програма радіо.

Середа 9. вересня 1931.

Липськ (259,3) 16·00 Оперова музика. 23·30 Концерт радіоорх. **Моравська Острава** (263,4) 14·30 Поп. концерт. **Братислава** (278,8) 21·00 Форт. речит. **Гамбург** (372,2) 17·30 „Радіо сьогодня і завтра" д-р Куче. **Букарешт** (394,2) 21·45 Музичний скеч. 22·15 Скрипк. речит. **Сотенс** (403,8) 20·15 „Тангайзер", опера Вагнера. **Берлін** (419) 16·30 Соната (Шуман, Бетовен). **Стокгольм** (335,4) 21·40—23·00 Давня і нова танкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Ріголєто", опера Верді. **Прага** (486,2) 21·00 Скрипк. речиталь (Моцарт), Брамс, Бетовен), 21·30 Серенада **Відень** (516,4) 17·15 Давня камер музика. 19·25 Музика на два форт. **Рига** (524,5) 21·30 Сонати Бетовена. **Будапешт** (550,5) 17·25 Циганська орхестра. 19·30 Попул. концерт. 21·15 Сонати на скрип. і форт. (Бах, Доґнані, Моцарт). **Любляна** (575,8) 18·30 Концерт сальонового квінтету. 20.00 Вокальний концерт. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт фільг. **Осльо** (1071,4) 22·05 Мурінські пісні. **Москва** (1481) 16·45 „Галіційская жакерія". 19·30 Музика Чайковського.

Четвер, 10 вересня 1931.

Королевець (217,1) 19·30 „Що це інтелігенція?" д-р Еренштайн. **Липськ** (259,3) 22.00 Сучасна музика. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Конц. радіоорх. **Бреслав** (325) 18·35 Балетова музика. 22·35—0·30 Танкова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Камеральна музика (Бах, Гайдн, Шуман, Брамс) **Штутґарт** (360,1) 21·20 Камеральна музика (Бетовен). **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румун. музика. 21·00 Симф. концерт (Глінка, Д' Амброзіо). **Сотенс** (403,8) 20·00—20·15 Із засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 21·00 Радіокабарет. 22·50 **Концерт. Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт з муз. академії (Бетовен, Бізе, Альфвен). **Рим** (441,2) 21·00 Симф. конц. **Мілянo** (500,8) 20·45 „Льогенґрін", опера Вагнера. **Рига** (524,5) 19·03 Концерт (Моцарт). **Будапешт** (550,5) 19·45 Циг. орхестра 21·45 Концерт опер. орхестри. **Москва** (1481) 18·15 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 9. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·00, 16·30, 17·10, 19·25 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд останніх видань. 16·15 „Білий вождь червоношкірих", кпт. Лінецький. 16·50 Радіохроніка. 17·35 Там, де була редута Ордона", відч. 18·00 Полудн. концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Комунікат 19·40 Рідьні пісти. 19·55 Комунікати. 20·15 „Панорама сучасної музики", Фейл. 20·50 Концерт (форт. дуети). 21·10 Японська повість 21·25 Камеральний концерт (смичк. кварт.). 22·00 „Жінка в короні", Фейд. 22·15 Комунікат. 22·30 Легка і танкова музика.

Четвер 10. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 16·00, 17.10, 19·25 Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Жінка й економічна криза", Я. Кравчинська. 16·50 „В службі Річпосполитої", ред. Тарг. 17·15 „Великі люди на шкільній лаві", д-р Рельмонт. 17·35 „Зневажуйте Віденщину", д-р Люренц. 18·00 Камеральний концерт (тенор, скрипка, форт.). 19·00 Всячина. 19·20 В справі плекання коней. 19·35 „Італійський райд авіонеток", інж. Ролянд. 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Вечірний концерт (орхестра, форт.). 21·30 Слуховище „Міс Гобс". 20·00 „Від смолоскину до неону", Фейд. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30 Скрип. речит. 23·00—Легка і танкова музика.

Пятниця 11. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Анданція для старших дітей. 15·25 Правописні відомости, проф Ніч. 15·45 Польські співацькі організації. 16·30 „Самітні душі", фейл. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·15 Господарський огляд. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Орхестра мандолінистів. 19·00 Всячина. 19·20 Пісні та арії у виконанні Праґіля (бас). 19·40 Технічна скринька. 19·55, 20·10 Комунікати. 20·15 Симф. концерт (Бетовен, Моцарт, Шуберт, Шуман). 22·00 „Генерал Ногі", І Фріхінг. 22·15-22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові, Філія в Золочені відбуваються від 7—10 вересня ц. р. щоденно від год. 11—12 і від 4—6 попод. у льокалі „Української Бесіди". — **Виділ.** 432 2—2

З Українського Лікарського Товариства. Дня 10. ц. м. в год. 7. веч. буде відчитане звідомлення д-ра Р. Могильницького (Познань) про „Клінічно розпізнанний випадок недуги Gaucher'a", в домівці Товариства (вул. Городецьких 4/III).

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 3. Купую бриляти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

ВІЛЛЮ 12 покоїв, господарський будинок, великий город, вільне мешкання, околиця Стрийського парку продасть власник. Телефон 70—78 Львів, 395 3—3

У КОСОВІ отвирає **пансіон „Вікторія"** (побіч Заведення Д-ра Тарнавського) осінний сезон по значно знижених цінах (від 5 зол.). При пансіоні великий сад з добірними косівськими овочами. 428 2—3

КІМНАТА фронтова умебльована з окремим входом при вул. Супінського зараз до винайму. — Згодошуватися Нечинська 2. II. поверх, двері ч. 6. в год. 3—5 попол. 429 2—3

ВИХОВНЕ ЗАВЕДЕННЯ для бездомних хлопців **Братів Альбертинів** при вул. Кленарівській ч. 15. приймає всілякі направи — відновлення — виплітання та додавання бракуючих частей до гнутих крісел, а саме: гнуті звичайні крісла, таборети, фортепянові, готицькі гойдаки, бюрка, шафи, шафки на акта, фотелі, столи і т. і. по уміркованій ціні. Відбір і достава безплатно. Телефон 19—27. — Брат Бернардин.

УКІНЧЕНА семінаристка пошукує лекцій, найрадше від 1—4 кл., або приготовлення до гімназії чи семінара за дуже умірковану винагородою. — Згодошення слати: Парохіяльний уряд. Корнич коло Коломи, п. loco. 444 1—3

КІМНАТА 2 вікна, фронт, тепла, суха постійному льокаторові. — Виспинського 31. 445 1—3

ЗАРАЗ до винайму 3-покойове мешкання з обширним городом. — Вул. Потоцького 58. Відомість у сторожа. 446

УЧЕНИКІВ прийму на станцію. Материнська опіка, добрий харч, фортепян. — С. Кордасевичева, Чарнецького 26, I. поверх. 452 1—2

АБСОЛЬВЕНТКА семінарії, з інтелігентної родини шукає лекцій. — Ласкаві згодошення слати до Адміністрації „Діла" під „Працьовита". 449

РУТИНОВАНА вчительна глядає лекції на цілий рік. — Ласкаві згодошення „Діло" під „Вчительна". 450

ПРИЙМУ на помешкання з харчем 2—3 учнів або учениць. — Згодошення вул. Піскова ч. 25/II. 447 1—2

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій, евентуально з харчем. — Вул. Наїди ч. 5/I пов. 451 1—4

ФУТРА нові й уживані — продає і приймає в комісі „УНІВЕРЗУМ", Львів, Пасаж Міколяша. 405 2-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива Інжинірських Робіт

К. І. Р.

кооператива праці з відповідальністю уд лами у Львові, вул. Потоцького ч. 47., І. п., ч. тел. 34-72, гуртує інжинірів спеціялістів, виконує у власному заряді інжинірські роботи, нові і реконструкції, доставляє будівельні матеріяли і машинові уряджения, дає поради в інжинірських справах листовно й устно. 401 1—7

Присилайте передплату!

Поважна знижка цін!

Кравецька Робітня українських інвалідів у Львові вул. св. Софії 25 виконує по зниженых цінах:

мужеське убрання від зол. 160·—
рагляни від зол. 150·—
реверенди від зол. 140·—

Власний склад першорядних більських матеріялів! 383 3—4

Меблі ріжного рода, можна найкористніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 63—?

Просимо переконатися!

Добірний матеріял. — Гарний крій.
Дешеві ціни дає тільки
Кравецька Робітня для мущин
Л. Марк, Львів, Словацького 2.
Хто покористується на це оголошення, 403 дістане відповідний рабат 2—4

ФУТРА

мужеські та жіночі готові та всілякі перерібки — найдешевше й солідне виконання — поручає

Ф-ма **К. ЦВИНАР,** Львів,
вул. КРИВА, ч. 10. Тел. 36-64
332 побіч Ґіпотечного Банку. 4—5

ЛІЖКА металеві
ВІЗКИ діточі
поручає дешево
фабричний склад
М. Волковискі
1226 3-30 **Львів, Коперника 5. Тел. 95-97.**
Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

Ч. 203 (12.859). Львів, пятниця 11. вересня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

День 21. вересня — це день Українського Студента у Львівщині і Станиславівщині!

Закладайте збіркові комітети і зголошуйтеся по листи — переводіть збірки — складайте жертви на адресу: Товариство Прихильників Освіти у Львові, вул. Супінського ч. 21. Конто П. К. О. Варшава ч. 153.735.

Ватикан і Італія.

Після ліквідації конфлікту.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 4. вересня 1931.

Ще не так давно ліберальні часописи світу, а за ними й українські часописи писали про неперехідну безодню, що — в наслідок переслідувань в Італії Католицької Акції — розкрилася між католицтвом і фашизмом. Виринало навіть питання: мовляв, або по той або по цей бік барикади — за фашизм або за католицизм. Ги·часом сам папа у своїй знаменитій енцикліці в обороні Католицької Акції висловлюється дуже ясно: „Зі всім тим, що ми досі говорили, ми не хотіли осудити (фашистівської) партії і режиму, як таких. Хотіли лише визначити і осудити в їх програмі і акції те, що найшли суперечним з католицькою доктриною і практикою... Віримо, що ми одночасно з тим зробили (цією критикою) добре діло самій партії і режимові..."

Отже той, хто уважно вчитувався в саму папську енцикліку, міг помітити в ній бажання не остаточного розриву, але навпаки бажання порозуміння. Та і як могло бути інакше?! Адже фашистівська Італія є тепер єдиною католицькою країною, де держава намагається всіми силами підтримувати релігійний дух, увводячи релігійне навчання не лише в школи, але навіть в ті свої чисто партійні організації молоді — „Баліл" та „Авангардистів", що були посередньою причиною італьо-ватиканського конфлікту. Досить сказати, що при організації „Баліа" находиться більше 2000 (двох тисяч!) католицьких священників, які не лише правлять Службу Божу у визначені дні й години, але й проводять довгий час з молодю, беручи участь навіть в її спортовому життю і літніських по таборах. Підписаний сам цими днями мав нагоду, при відвідинах великого табору „Дукс" у Римі, де перебувало до 20 тисяч „авангардистів", що прибуло до Риму з цілої Італії, познайомитися з кількома священиками, які, як і „авангардисти", ночували в таборі під наметами. Мав нагоду бачити також, при дефіляді „авангардистів" крізь місто, священників, які, поруч зі старшинами, йшли попереду відповідних легіонів...

Італійський фашизм занадто глибоко увійшов в італійське життя, охопив занадто широкі верстви населення, маніфестував занадто часто своє привязання до католицької релігії, для того, щоби могло дійти до поважного розриву між фашизмом і католицизмом. Що правда, фашистівський уряд проголосив свободу совісти і, відкрито протегуючи католицьку релігію, він одночасно з тим визнав правними всі інші релігії, залишаючи їх ісповідання на совість кожного. Але він ніколи не переставав повторювати, що лише католицька римська церква є національною італійською церквою, що лише вона відповідає духові середніземських традицій латинської раси. Досить пригадати собі — не згадуючи про інші менше чи більш офіційні виявн фашистівського погляду на католицтво, як національну релігію, — один уступ з промови Мусолінія в парляменті 14. травня 1929 р. (вже після Латеранського пакту): „Італія має рідкий привілей бути єдиною европейською нацією, що має в собі центр нової релігії. Ця релігія народилася в Палестині, — але католицькою (всесвітньою — Е. О.) вона остала в Римі. Колиб вона залишилась у Палестині, вона залишилась би імовірно одною з тих численних сект, що розцвітали тоді в тому палкому осередку, і загасла би, не лишивши навіть сліду по собі..."

Певно, що цей уступ для кожного католика звучить як велика єресь, але він є характеристичний для схарактеризування відношення фашизму до католицтва, як до національного явища латинської, або ще вужче — італійської раси.

Отже, при такому відношенню фашизму до католицтва, хіба можна справді сподіватися розриву? Але конфлікт затягнувся. Причини цього проволікання не так в антикатолицтві фашизму, як у тактиці Ватикану, що числив саме на його „католицтво", яке мало би примусити фашистівський уряд на більші уступки в справі виховання молоді. Та тут Мусоліні ще раз показав, що він не поступається. Фашизм має свою фашистівську мораль і не допускає поділу молоді на фашистівську і — католицьку. Фашистівська молодь є — мовляв — вже католицька: „В кожній парохії існують вже тепер національні і релігійні організації, — писав Скорца в „Джовенту Фашиста", — це є „Баліла", „Авангардисти" і „Молоді Італіянки..." Отже зовсім не треба формувати ще інші організми. І то тим більше, що, коли місце є обмежене, люди мимохіть починають наступати один одному на ноги..."

Зрештою Ватикан мусів признати, що поскільки італійський фашизм є тим, чим є, нема рації більше обстоювати при своїх вимогах. І в той час, коли такий поважний французький двотижневик, як „Меркір де Франс" в своєму числі від 1. вересня запитував: „Чи довго конфлікт тріватиме"? — і відповідав: „По правді кажучи, ми не бачимо кінця цьому конфліктові принципів..." — в той час у Римі доходили до остаточного вирішення конфлікту і 3. вересня була підписана вже нова угода Ватикану з Італією, якої зміст нині вже відомий; зводиться він головно до відмови Католицької Акції від всякої політичної і економічної праці, з обмеженням виключно на релігійну, причому Католицька Акція в своїх організаціях не може провадити навіть спортових вправ (які належать до фашистівських організацій) і мусить вживати при організаційних виступах національного італійського прапору. На чолі окремих організацій не можуть стояти люди, що належали до партій, які були колись ворожі фашизмові (мається на увазі Нар. Партію). Члени Катол. Акції можуть бути членами фаш. партії і навпаки. Ця остання точка, не включена в офіційний текст угоди, але підкреслена в коментарю ватиканського органу „Оссерваторе Романо", як льогічний висновок угоди, є найкращим ствердженням „католицтва" італійського фашизму.

Евг. Онацький.

Не тратите нічого,

якщо свої будинки обезпечуєте в дозволеній законом 1/3 части в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20,

тому, що премія в „Дністрі" є така сама, як в ПЗУВ.

Урядове оголошення наглих судів.

Небезпечні параграфи.

Рада Міністрів у Варшаві видала 2. вересня ц. р. розпорядок такого змісту:

Про введення доразового поступування (Д. У. Р. П. ч. 79 поз. 622).

На основі ст. 1. і 2. розпорядку Президента Річипосполитої з дня 19. березня 1928 про доразове поступування (Д. У. Р. П. ч. 33 поз. 315) заряджується отсе:

§ 1. Вводиться перед загальними судами на цілому просторі держави доразове поступування, передбачене в розпорядку Президента Річипосполитої з дня 19. березня 1928 про доразове поступування (Д. У. Р. П. ч. 33, поз. 315).

§ 2. Доразовому поступованню підлягають проступки, передбачені у статті 31 розпорядку Президента Річипосполитої з дня 19. березня 1928 про доразове поступування (Д. У. Р. П. ч. 33, поз. 315).

§ 3. Виконання повищого розпорядку доручається міністрові справедливости і міністрові внутрішніх справ.

§ 4. Нинішній розпорядок дістає обовязуючу силу з днем оголошення в „Дзєнніку Устав" Річипосполитої Польської, а входить в життя в поодиноких місцевостях найближчого дня після подання його до загального відома в дотичнім повітовім місті, без огляду на те, коли проголошено введення доразового поступування в поодиноких місцевостях, що належать до дотичного повіту.

Голова Ради Міністрів А. Пристор. — Міністр справедливости Чеслав Міхаловський. — Міністр внутрішніх справ Бронислав Перацький.

* * *

У звязку з оголошенням у цілій державі наглих судів звертаємо увагу на те, що з сьогоднішнім днем **підлягають наглому судові такі провини:**

З пар. 67. карного закону (шпигунство й інше порозуміння з ворогом).

З пар. 73. карн. зак. (заворушення).

З пар. 85. карн. зак. (злосливе ушкодження чужої власности).

З пар. 87. карн. зак. (злосливе ділання або занедбання серед особливо небезпечних обставин, що відносяться до уряджень руху залізниць).

З пар. 89. карн. зак. (злосливе ушкодження державних телеграфів, або роблення в них перепон).

З пар. 134. карн. зак. (убийство).

З пар. 141. карн. зак. (грабункове вбийство).

З пар. 166. карн. зак. (підпал).

З пар. 174. І буква а. карн. зак. (крадіж зі зброєю, або з іншим знаряддям, що загрожує особистій безпеці).

З пар. 174. буква б. карн. зак. (крадіж з помічю насилля, або небезпечної погрози, щоби задержати вкрадену річ).

З пар. 190. карн. зак. (грабіж).

З пар. 4, 5. 6 і 8. закону з 27. травня 1885 р. (Дневник З. австр. держ. ч. 134) (вживання зи бухових матеріялів у шкідливий спосіб).

Зі ст. 1. пар. 1—5. ст. 4, ст. 5. пар. 2. і 3., ст. 6. пар. 2. і 3., ст. 7. і 8. розпорядку Президента Р. П. з дня 16. лютого 1928 р. про карн за шпіонажу й деякі інші злочини против держави. (Д. У. Р. П. ч. 18) (військова, політична, дипльоматична і господарська шпіонажа).

Нагаї суди вимірюють такі присуди:

Замість кари важкої тюрми — **кара смерти, яка буде виконана до 24 годин після присуду.** Замість інших кар — **кара важкої тюрми від 10 до 15 літ.**

Присуди наглого суду не можуть бути змінені, всякі відклики від них неважні. Не мають тут ніякої законної сили приписи інших своїх законів про злагіднення кари.

*

Правничі процедуральні пояснення прокур. Мостовського до розпорядку про наглі суди.

Львівська пополуднева „Газета Вечорна" з дати 10. вересня ц. р. (ч. 16) приносить розмову з прокуратором Мостовським у справі розпорядку про введення наглих судів у Польщі. Прок. Мостовський сказав у цій розмові таке:

„Наглі суди перед кількома роками перестали обовязувати на терені Сх. Галичини. Довгий час наглі суди у Галичині розглядали спеціяльні справи, як проступки на політичному підкладі, більші грабіжницькі напади і т. п. Наглі суди мають за завдання прискорити вимір справедливости у часах, коли пошпрюються масові злочини. Тоді Рада Міністрів на внесення мін. справедливости установляє наглі суди для даної округи або для цілої держави, що саме зайшло і в даному випадку. Наглим судам не підлягають особи, що мають менше ніж 17 літ, важко недужі, вагітні жінки; вкінці такі проступники, яким до 21 днів після арештування не доручать акту обв., як і ті, яких притримали після 90 днів від хвилі, як вони допустилися проступку. Слідство веде сам прокуратор, при допомозі поліції. Внесення прокуратора про приторовлення або зміну превенційних засобів мусять бути респектовані. Трибунал наглого суду складається з трьох суддів (давніше було їх 4). Президент суду іменує трьох постійних суддів і трьох заступників. Спротиви від акту обвинувачення недопустимі. Обвинуваченій мусить мати оборонця. Обвинуваченння виголошує прокуратор устно без умотивования. **Присуди западають одноголосно.** Відложення видання думки в замотаних справах недопустиме. На випадок присуду не муситься ждати на затвердження президента держави, а присуд може бути виконаний негайно. Кожний присуд смерти мусить бути проголошений і поданий до прилюдного відома".

Обструкція. Визначні професори внутрішньої медицини в клініках осягали навіть при спаралїжованих в половині знамениті висліди при очищуванні кишок природною гірською водою **„Franciszka Józefa"**.

Німеччина про стан своєї армії.

Увага політичного світа в Женеві зайнята тепер нотою німецького уряду, оголошеною в справі стану збройнь. Нота є відповідю на обіжник ґенерального секретаря, висланий до урядів, що беруть участь в приготовній комісії задля роззброєння. Німецький уряд подає 100.500 рядових і 4.500 старшин як цілість своєї сухопутної армії. На морську збройну силу складається 15.000 рядових і 1.500 старшин. Воздушні збройні сили подає німецький уряд в числі: 0. В рубриці: цивільні військові організації виказано також 0. Те саме в рубриці про цивільно-військові організації на морі та у воздусі.

До цієї статистики долучений лист міністра Курціуса, який між іншим виказує, як слабий є стан німецьких збройнь в порівнанні з іншими державами, рівними щодо простору і густоти населення.

—o—

Ще про кооперативи Дубеншини.

Запит до волинського воєводи п. Юзефського.

(Кореспонденція з Волині.)

В своєму часі в „Ділі" була подана вістка про масове опечатання домівок українських сільських кооператив на Дубеншині. Такі випадки були у Війниці, Дубинах, Судобичах, Рудлові, Носовиці Старій, Мокрині й інших селах. Опечатання крамниць, отже і стримання їх праці, переводилося в такий спосіб: приходив „постерунковий", випрошував усіх людей і накладав на двері печатки. Цей спосіб зачинення торговельно-промислових підприємств, — треба тут зазначити, — не є передбачений ніякими законами ані в Польщі, ані ніде у світі.

Мотивами до опечатання крамниць і загальмування праці кооператив були: а) антисанітарний стан, 2) відсутність підтвердження, що підприємство зголошене до староства, 3) невідповідний льокаль і 4) невплачення в речениці жаданої суми на кошта санітарних оглядин склепів.

В санітарному відношенні українські кооперативи стоять як не вище, то в кожному разі не нижче приватних склепів, які працюють без усяких перешкод та про опечатання яких не чути. Колиб навіть склеп кооперативи й видався комусь, що находиться у антисанітарнім стані, то влада обовязана не зачиняти підприємства, а на підставі арт. 128 промисл. права дати упімнення й визначити речинець для усунення санітарних недокладностей.

З відсутністю підтвердження, що кооперативи зголошені у старості, сталася дивовижна річ. Кооперативи зголошені. Арт. 7. промисл. права каже, що староство повинно дати їм підтвердження цього зголошення. Староство цього обовязку не виконало й за це покарало кооперативи, спинивши їхню діяльність. Так, між інш. сталося з кооперативою в Уїздцях, при якій істнує добре поставлений молочарський відділ, спинений в діяльності за згадану провину чи недогляд самого староства. Молочарня внаслідок цього має величезні страти. До речі, на рекурс кооперативи до воєвідського уряду, кооперативу відчинено. Питання лише, чи староство покриє її страти? Треба додати, що згадана кооператива в Уїздцях навіть не одержала від староства повідомлення про її зачинення; сказав їй про це лише устно постерунковий, коли прийшов опечатувати її.

Були випадки, коли ліквідація кооператив переводилася без подання причин, напр. у селах Птичі й Свищові. В інших селах (Заборці й Підлуже) за причину подано невідповідність домівки, хоча кооперативний склеп у Підлужу має 6 і пів метра довжини й 5 метр. ширини (хіба завеликий?). У Хорупані був такий випадок: по ліквідації склепу в одному льокалі, кооператива перенесла його до другого, який негайно був теж зачинений; кооператива найняла третій льокаль і звернулася до староства за висненням, що треба зробити, щоби і цей льокаль не був опечатаний; на це референт староства відповів, що кооперативний склеп у Хорупані не може бути, бо там взагалі нема відповідного льокалю. В селі Демидівці кооператива по зачиненні її склепу перенеслася до просто люксусового льокалю, в якому перед тим була пивариа й тютюновий склеп, але староство дало наказ зліквідувати й склеп. У цьому містечку польська кооператива має склеп значно гірший у санітарному відношенні, але ніхто його не зачиняє. Багато кооператив одержало наказ внести по 50—60 золотих на кошти санітарних оглядин їхніх льокалів з попередженням, що в разі невнесення цієї суми, кооперативи будуть опечатані. Витворився такий стан: не заплатиш, кооператива буде зачинена, а заплатиш, то після оглядин кооператива мабуть теж буде зачинена. Були випадки, що крім зачинення кооперативних склепів староство ще накладало грошеву кару в розмірі 100 зол. і вище (Ільпибоки, Хорупань, Головчиці, Судобичі й ін.).

Але найхарактеристичнішим був випадок у Судобичах. При опечатанні кооперативного склепу представник поліції не дозволив винести з нього дріжджей. По трьох місяцях приїхав у село заступник старости п. Янковський, наказав відчинити кооперативу для огляду й... всі відскочили: дріжджі розклалися, забрудили склеп і видавали страшний запах. Був списаний протокол, справа пішла до городського суду в Дубні, і склепаря кооперативи покарано на 30 зол. гривни. Але це ще не всі скорботи згаданої кооперативи. Староста в Дубні покарав 5 осіб з управи кооперативи, в тому числі 2 заступників членів управи, за незголошення кооперативи по 250 зол. кари на кожного, при чому голову кооперативи за те саме покарано двічі по 250 зол. (в ріжному часі) на суму 500 зол. Ця кара тим дивніша, що покарані особи вели не власну торговлю, а кооперативну, що вони опечатанним кооперативи були позбавлені можливости урядувати й що нарешті заступники членів управи в часі урядування управи не беруть участи у веденні справ кооперативи, отже не можуть відповідати за те, чого не роблять. Загальна кара на управу сільської кооперативи 1.500 зол. є рекордовою у Польщі від часу її істнування!

Не краще справа стоїть і в інших кооперативах. Кооператива в Головчицях дістала другу кару в розмірі 100 зол. за брак підлоги. В старій Носовиці другу кару 50 зол. за буцім то антисанітарний стан крамниці. Кооператива в Старій Носовиці дістала від староства візвання внести 30 зол. на санітарний огляд і, побоюючися закриття склепу, гроші внесла, але подала рекурс проти безпідставного вимагання згаданої суми на приїзд комісії. Кооператива в Задах дос. не дістала повідомлення про причини закриття крамниці. В Ільпибоках комендант поліції „порадив" кооперативу зліквідувати, що й зроблено. В Судобичах кооператива найняла під склеп інший льокаль і звернулася до староства з запитанням, чи може перенестися; відповідь була така, що приблизно за два місяці одержить повідомлення. Отже кооператива мусить утримувати два льокалі і т. д.

Залишається запитати, чи подібне полагодження на Дубеншині справ українських коопе-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ВЕРЕСНЯ 1931.

ІСТОРИК.

Французький подорожник

в литовсько-українських землях в 1421 р.

Нова литовська студія.

Мессір Гільбер де Ланнуа (Guillebert de Lannoy, 1396—1462) була надзвичайно цікава людина навіть для своєї цікавої доби. Дипльомат, канцлер бургундського герцога, відважний лицар, завжди готовий на нові авантюри, з жалобою до мандрувань — він залишився закінченим типом блукаючого лицаря без страху й без докору, але не без хитрощів. Вроджений мандрівник, де Ланнуа відвідав Еспанію, Італію, Англію, Чехію, Литву, Україну Новгород і Псков, Палестину й Єгипет.

Гільбер де Ланнуа вояював, здається, з усіми народами тодішнього світу, був висвячений на лицаря тевтонського ордену, відмолював свої гріхи в Єрусалимі, що зрештою не пошкодило йому сплюндрувати 50 сіл у Померанії. Недаремно його гасло війни було, „votre plaisir".

Будучи в Празі, він там знайшов початок гуситського руху. Це так схвилювало його католицьке серце, що тут-же виробив плян хрестоносного походу проти гуситів. Правда, з цього пляну нічого не вийшло.

В 1421 р. наш лицар поїхав до Витаутаса шукати союзу проти турків. При цій нагоді Ланнуа пізнавав і наші українські землі, як Галичину, так і ті землі, що входили тоді в склад литовської держави.

У Львові (Lombourg en Russie) французького лицаря знаменито частували міщани, які подарували йому шовковий одяг. Звідти де Ланнуа відвідав Белз, Луцьк, Камянець (Kemenich en Lopodolie), де бучно приймав його великий князь Витаутас, якого француза знайшов таким могутнім, що він нічого не потрібує. „Цей володар прийняв мене з великою пошаною і добрими стравами, тричі я обідав у нього за столом, де була також велика княгиня, його дружина, та якийсь татарський князь. Тому так сталося, що я їв за його столом, в пятницю, мясо й рибу. І І був там татарин, який мав довгу аж до колін бороду". Литовський монарх знаменито обдарував французького дипльомата, який докладно вичисляє подаруики Витаутаса.

Переїхавши Дністер і Дніпро, де Ланнуа поїхав на Крим. Цікаві уваги цього мандрівника про тодішне становище Поділля, яке докладно змальовує.

Гільбер де Ланнуа помер 22-го квітня 1462 р., його поховано в церкві св. Маврикія в Ліллі.

Як бачимо, подорожні записки, що їх залишив де Ланнуа, мають неабияке значіння для нашої історії. Тому можемо привітати свіжу литовську студію, що саме вийшла з друку в Каунасі (Ковні) під назвою „P. Klimas. Ghillebert de Lannoy. Dvi jo Kelionės Lietuvon Vytauto Didživeo Laikas Kaunas 1931".

Автор — Петро Клімас — є відомим політичним діячем і дипльоматом: член Тарибн, один з речників литовської незалежности він протягом кількох років є амбасадором в Парижі. Але одночасно п. Клімас є також солідний ерудит, автор численних праць різними мовами.

Студія, яку обговорюємо, є наукова праця На широкому тлі тодішньої европейської політики автор майстерно малює життя і пригоди де Ланнуа, докладно і критично розглядає його ітінерарій, справляє помилки, свідомі або несвідомі, що їх допустився Длугош в цьому питанні. Цінність праці п. Клімаса підвищується тогочасним французьким текстом, поданим в додатку за оригінальним рукописом, а особливо — чудово виконаними знимками: факсиміле рукопису де Ланнуа, мінятюри з цього рукопису й невиданий портрет з автографом лицаря. Дивлячись на цей живий і виразний портрет, відчуваєш і людину й добу. Знимки подано за паризькими й бельгійськими бібліотеками.

П. Клімас, очевидно, знає всю попередню літературу, якої огляд подав. Ми не знайшли тут лише праці: „Le Mausolée de en Toison d'or..." Amsterdam, 1659, 12° p. 463. Автор поминув рос. праці про Ланнуа. Тому, що вони можуть бути корисні для українського читача, я їх вичисляю: 1) Я. Ємельянов. Путешествіе Г. де Ланнуа в восточныя земли Европы. („Универс. Извѣстія", Київ, 1873, ч. 8). 2) Путешествіе по Литвѣ в XV. в. Жильберта де Ланнуа („Вѣстник Западной Россіи", 1867, т. III., ч. 7). 3) Записки Одесского Общества Исторін. 1852, III. Окрема відбитка в 33 стор. 4) Журнал Министерства Народного Просвѣщенія. С. II. Б., 1879. I—II. 5) Извѣстія Русского Географическаго Общества. 1850. 6) Брун. Черноморье т. I

ратив особисто відоме п. воєводі Юзефському й чи він уважає таку політику підчинених йому органів адміністративної влади — корисною для обідненого й морально пригніченого населення Волині? Чи воно може викликати задоволення? І чому це головним чином практикується на Дубенщині, яка неначеб мала свої власні закони й ціли?

Як нам відомо, РСУК звернувся у справі поведінки дубенського староства до міністерства внутрішніх справ, промислу й торговлі, кооперативної ради при міністерстві скарбу й нарешті до президії ради міністрів, одначе справи дубенських кооператив досі ще не полагоджені так, як вимагають відповідні закони.

Кооператор.

Нова укр. культурна станиця на Лемківщині.

Установчі збори Т-ва „Лемківщина" в Сяноці.

Дня 27. II. ц. р. відбулись перші установчі збори Т-ва „Лемківщина" в Сяноці.

Головним завданням товариства є засновання музею.

Виділ товариства уконституувався в такий спосіб: голова: арт.-маляр Лев Гец, гімн. проф.; заст. голови: о. кан. Омелян Константинович, парох Сянока; секретар: о. Венгринович Степан, катехит; скарбник: Флюнт Іван, гімн. проф. Виділові: д-р Блявацький Василь, адвокат; д-р Коковський Франц, суддя і Романівна Олена.

Музей міститься у кімнатах гр.-кат. приходства в Сяноці. До дня 31. VIII. ц. р. збирачі обїхали 35 сіл на Лемківщині та забрали до музею 1100 експонатів, втягнених під 450 числами. На те зложили: Флюнт Іван, Сянік — 24 експонати; Лев Гец, Сянік — 44; Коковська Софія, Сянік — 4; Вітошинський Богдан, Сянік — 1; о. Венгринович Степан, Сянік — 50; о. Гентиш Микола, Загіре — 41; Бучацька Теофіля, Сянік — 7; Чайківський Володимир, Сянік — 17; о. Константинович Еміль, Сянік — 38; о. дек. Цегелик Іван, Загутинь — 4; о. Андрейчик Петро, Війське — 5; о. Менцінський Степан, Новосільці — 23; о. Левицький Теодор, Радошиці — 28; о. Венгринович Іларіон, Команьча — 1; о. Криса Йосиф, Кінське — 6; о. Солтикевич Орест, Улюч— 1; о. Гайдукевич Іван, Добра Шляхоцька — 2; о. Головач Микола, Босько — 4, Шкляр Василь, Сянік — 22; Менцінський Орест — 20; д-р Блявацький Василь, Сянік — 2, о. Первенець Ілія, Тернава Гірна — 12; Галущак Олександер, Полонна — 1; о. Коленський Володимир, Полонна — 5; Петро Гец, Львів — 13; Подубинський Василь, Дубрівка Руська — 6; Стецьків Іван, Грушів — 1; Сітаж Йосиф, Сянік — 4; о. дек. Плешкевич Юліян, Маластів — 22; о. Злупко Андрій, Гладишів — 1; о. Ходачек Мих., Смерековець — 2; о. Ардан Волод., Ждиня — 9; Бортне — 1; О. Калужняцький, Прегонина — 2; о. Рабій Роман, Юрівці — 5; о. Швед Маріян, Сянік зібрав 22.

Виділ Т-ва цією дорогою складає всім жертводавцям щиру подяку, а рівночасно просить мешканців Лемківщини про дальші жертви. Так само складає подяку Т-ву „Бойківщина" в Самборі, а головно Вп. д-рові Гуркевичеві, д-рові Кобільникові та проф. Филипчакові за цінні вказівки і слова братньої заохоти.

За Виділ Товариства:

Проф. Лев Гец, голова. **о. Степан Венгриновичˌ** секретар.

За ідейне наслідство по пок. В. Липинському.

Комунікат найближчих співробітників Покійного.

Ми дістали від групи найближчих ідейних товаришів і співробітників Пок. Вячеслава Липинського „*Комунікат* Брацтва українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців" з проханням опублікувати його на сторінках нашого орґану, що ми з пошани до памяти Покійника на цьому місці і робимо. Цей комунікат звучить дослівно так:

„Після розвязання Українського Союза Хліборобів Державників Пок. Вячеславом Липинським заснувалося в днях 27—29. вересня 1930 р. з ініціятиви і під проводом Пок. Вячеслава Липинського, як духового провідника, клясократично-монархічного руху на Україні, „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців, зложене з випробованих у відданости своїй Ідеї і близько до Покійного стоячих людей.

„Під проводом бл. п. Вячеслава Липинського Брацтво взяло на себе не тільки завдання зберігати чистоту ідеї, якої творцем був Покійний, але і переведення її в життя клясократичною методою т. з. перевихованням українського громадянства і піднесенням його морального, та політичного рівня в дусі клясократичної ідеї на те, щоби покласти тривкі підстави під будуче здійснення ідеї клясократичної держави на Україні.

„Згідно з останньою волею Пок. Вячеслава Липинського „Брацтво Українських Клясократів-монархістів, Гетьманців" перебрало дальше ведення цього діла як духову спадщину, завіщану йому його великим духовим провідником. Розуміючи, що органічне переповнення українського громадянства клясократичним духом є питанням впертих і важких змагань на протязі довшого часу, Брацтво не привязує під цей час ваги до масового і тому поверховного, ширення своїх ідей, зосереджуючи свою теперішню діяльність на підбиранні, виховуванні та кристалізуванні тих елементів спомїж українського громадянства, які згідно зі своїми природними заложеннями до органічного воспринятя цих ідей надаються.

„Остерігаючи громадянство перед ріжними особистими акціями, які серед нього ведуться під покришкою монархізму, „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців" не привязує ваги до того рода акцій, між іншим теж і до особистої акції бувшого гетьмана Павла Скоропадського, поскільки вона обосновує себе одною лише гльорифікацією особи бувшого гетьмана і гетьманщини з 1918 р.

„Але, якщо акція бувшого гетьмана Павла Скоропадського буде використовувати память Пок. Вячеслава Липинського й авторитет його ідеї для своїх особистих і партійних цілей, то „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців", щоби різко відмежувати свою ідею від того роду практик, буде, йдучи слідами свого Духового Провідника Пок. Вячеслава Липинського, цю акцію безпощадно поборювати.

„За діяльність українського клясократично-монархічного, гетьманського руху відповідають перед українським громадянством:

Володимир Залозецький в. р. (Берлін), *Никола Кочубей* в. р. (Брукселя), *Василь Кучабський* в. р. (Берлін), *Роман Метельський* в. р. (Прага), *Михайло Савур-Ципріянович* (Бадеґ Австрія)".

—o—

Як краківський „Курєрок" інформує своїх читачів.

(Допис з Городенщини.)

Відомий зі своїх „вірних" інформацій краківський „Курєрок" приніс у ч. 245. дві оригінальні вістки, які громадян Городенщини ще зайвий раз переконали, якими даними оперує цей буковий часопис. Читаємо там, між іншим, що... „в Обертині вибухла велика пожежа, яка за короткий час *охопила ціле містечко. Сотки мешканців остали без даху над головою.* Напіть вже зорганізовано *акцію допомоги погорільцям*". Читаємо і дивимося одні на других, та питаємо, себе взаїмно, що це все має означати? Звідки такі татарські вісти беруть ці панове редактори — це справді дивно. Чиж не краще було написати, що саме там згоріло дві шопи і стільки всього, що саме там згоріло дві шопи і стільки всього, коли взагалі про таку маловажну і буденну річ конче треба було писати. Та ба, коли „Курєрок" є спеціялістом від роблення з мухи вола і навпаки. (Дивним дивом, що він не приписав і тут вини українським „саботажистам", та це ми тут поясняємо собі в той спосіб, що курєрські редактори не були гаразд поінформовані, де лежить ця „нещаслива" місцевість).

Далі читаємо там, що в Городенці *обраховано в білий день* знаного (по чім?! — автор) адвоката д-ра Гефтля (?! — авт.). *По двох годинах* (чи не заскоро? — авт.) *бандита злапали, який...* і т. д. (підкреслення автора).

В наших околицях, коли жаліється напр. упосліджену людину, то вживається слова „сарака". Отже сараки курєрські редактори, чи так кореспонденти, навіть не змогли довідатися про правдиве назвище пошкодованого. Бо чоловіка, щоби називався Гефтель, не то в Городенці, але й у цілій околиці навіть львівський кореспондент не відшукав би, хоч він так докладно все знає. А за те мешкає тут адвокат д-р Гессель, в якого зрабовано 90 дол. та біжутерію, розуміється в ночі, а „бандита" не то за дві години, але ще й досі не зловлено, а тільки скінчилося на тім, що арештовано служницю як підозрілу у співучасти. І як довго, на нашу думку, котось не мається в руках, так довго може бути тільки здогад, а ніколи твердження, що це був у даним випадку саме А. Чайківський. Зрештою, коли не вдалося зловити злодіїв, що обікрали дві місцеві кооперативи, де брали товар і то на фіру, то тяжко повірити, щоби вдалося „за дві години" зловити злодія, що взяв готові гроші.

Ось тактo „вірно" інформує своїх читачів краківський „Курєрок", що зрештою в нього є звичаєм, а про що свідчать часті — до речі писані дрібним друком і десь незамітно в кутику — спростування.

Каже наша пословиця: „Бреши, але міру май"!

Кава Майнля

мішанки найліпших родів з найбільших плянтацій світу, постійно свіжо палені.

Академічна 2 в. Ринок 18.

398 2—3

Сумний епільог одної установи.

До відома всім, яких зарвала „Спілка Українських Агрономів".

„Спілка Українських Агрономів у Львові" зголосила в Окружному Суді у Львові конкурс, а зарядчиком конкурсової маси назначив суд д-ра Маріяна Глушкевича, адвоката у Львові, вул. Валова ч. 14. I. поверх. Всі бувші клієнти Спілки, яких „Спілка Українських Агрономів" зарвала, мають зголосити свої претенсії в Окружному Суді у Львові найпізніше 20. жовтня 1931, а перші Збори всіх вірителів Спілки відбудуться в Окр. Суді у Львові щойно 30. жовтня 1931. Всі ті клієнти „Спілки Українських Агрономів", які мають ще тепер платні векселі за побраний товар, не повинні пересилати грошей до Спілки на покриття векслів, бо можуть бути наражені на таку несподіванку, що їх гроші замість піти на покриття векслів помандрують до депозиту, а за векслі разом з коштами протесту будуть змушені другий раз заплатити тому, хто в посіданні векселя. Краще є заплатити пару золотих протесту, чим заплатити другий раз цілу векслеву квоту і кошта протесту, бо як зложать до депозиту, то вексель і так буде запротестований. Наші інтеліґенти по селах повинні на те звернути увагу та поучити заінтересованих селян і членів Управ тих кооператив, що мають також векслеві зобовязання супроти „Спілки Українських Агрономів". — **Поінформований.**

Ревізії й арештування.

Командант державної поліції в *Белзі* придержав 4. ц. м. Ґелу Степана студ. техн., Мойсака Мих. студ. прав і Саноцького Петра студ. під замітом купування і придержування зброї та студ. Ґелу за організування Студ. Гуртка при філії „Просвіти". В домі Мойсака і Саноцького переведено трус за „бронь". Всіх після списання протоколу випущено на волю. Дня 5. ц. м. придержано Матейчиву І. студ. техн. в тій самій справі. Тогож самого дня командант казав зголоситися у нього громадянам: Гембарівському, Федоришинові, Ліськевичові і Шевчукові з Белза, селянам: Грицикові і Середосі з Прусинова, Нездроні, Корбі і Ковалеві з Жужеля, Наконечному, Якимишинові і Богунові студ. прав з Цеблова, Сайчукові і Теличці з Перемислова. Ситникові стар. і мол. Кравчукові і Кисілеві з Осердова, Охримові і Сидорові з Будинина і Приступі П. студ. філ. з Махнівка. Підчас переслухання показалося, що всі були обвинувачені за переховування зброї. Після переслухання випущено їх на волю.

В *Підлютім* арештовано 4. ц. м. студ. політехніки Івана Кліща, якого відставлено до слідчого арешту в Долини.

Дня 20. серпня ц. р. вертав з *Кійданова*, пов. Бучач від родини п. Вол. Білинський. По дорозі задержав його постерунковий в Билявинцях жадаючи легітимації. Не помогли жадні вияснення п. Білинського ані покликування на найновіший розпорядок, який не передбачує конечности доказу особистого, ані свідчення п. От. Кульчицького і громадки прохожих людей. Постерунковий взяв собі до помочі другого й арештував п. Білинського. При особистій ревізії знайдено деякі письма з українських товариств зі

Львова і тоді комендант заявив, що він небезпечна людина, та велів заложити йому на руки кайданки, забираючи рівночасно крісло, на якому сидів арештований. Так придержано його три години, опісля перевезено під ескортою до Бучача, де ще раз переведено ревізію і списано протокол, забираючи статути товариств „Луг", „Просвіта", „Молочарської С-ки" і кілька записок. Після різких напімнень коло 6. год. веч. випущено його на волю. Невже все те було так „антипаньствове", що треба було людину арештувати і закладати кайдани? А слід ще зазначити, що один постерунковий знав арештованого особисто і про нього інформував своїх товаришів таки в його присутности.

Наслідки недбальства управ наших кооператив.

Листи, посилки й інше, адресовані до наших кооператив, почавши від 1. вересня ц. р., масово повертаються до Львова з написом: „zwrot" „brak pełnomocnictwa". З того виходить, що богато кооператив не визначило ще „почтових повновласників" і не зложило у відповідних почтових урядах почтових повновластей, про які писалося в чч. 33—34 „ГКЧ". Таким занедбанням ціла низка кооператив відрізала себе від почтових зносин з цілим світом.

Ревізійний Союз Українських Кооператив поручає Управам негайно виставити почтові повновласти, як це подано у згаданому числі „ГКЧ".

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

МІНІСТР ПРОМИСЛУ Й ТОРГОВЛІ УСТУПАЄ.

У Варшаві кружляють чутки, що міністр промислу й торговлі ген. Зажицький уступить. Його наслідником буде санаційний посол з Лемківщини Голинський.

ВІЦЕМІНІСТР ВН. СПРАВ НЕ УСТУПАЄ.

Урядово заперечують чутки про уступлення віцеміністра вн. справ Стаміровського та чутки буцімто його наслідником має бути Костек-Бернацький.

КОАЛІЦІЙНИЙ УРЯД У ПОЛЬЩІ?

Катовицька „Польонія" повідомляє нібито роблять спроби реконструвати кабінет на платформі порозуміння з опозицією, а саме із Стр. Народовим. Сенація жертвує нібито опозиції становища трьох міністрів (комунікація, промисл і торговля, хліборобство) та трьох віцеміністрів (внутр. справи, скарб, освіта). Також одно з трьох становищ територіяльних інспекторів армії, а саме в Торуні, дістав би ген. Й. Галер.

ВИАРЕНДУЮТЬ СПІРТОВИЙ МОНОПОЛЬ.

У Варшаві кружляють чутки, що уряд задумує виарендувати закордонним капіталістам спіртовий монополь. Капіталісти дадуть за те Польщі позичку.

Б. ПОС. КОСМОВСЬКА ПОМИЛУВАНА.

Б. пос. з „Визволення" Космовську, яку засудили в трьох інстанціях на 6 місяців вязниці за промову на вічу Центроліву (в якій влада побачила обиду марш. Пілсудського) президент держави помилував.

ДОВІРЯ ДЛЯ МЕКДОНАЛЬДА.

„Червоний прапор"...

Палата громад ухвалила 309 голосами проти 250 довіря для уряду.

Підчас нарад перед парляментом зібралося багато народу. Безробітні співали „Червоний прапор". Поліція розігнала юрбу й очистила зовсім сквер перед парляментом.

Палата льордів.

У палаті льордів 8. вересня льорд Рідінг висловив жаль, що попередній уряд не мав відваги протиставитися положенню, одначе країна зуміє усунути ті труднощі та стане на боці уряду. Опісля льорд Рідінг предложив прийняти внесення з висловом подяки королеві за відручне письмо та із запевненням, що палата ухвалить заряджения, яких метою уздоровлення положення й фінансів. Внесення прийняли без голосування. Потім палата льордів відложила наради до 17. вересня.

УСУНУЛИ МЕКСИКАНСЬКУ ЗАЯВУ З ЛІГИ.

Мексиканський обсерватор вивісив у пресовій салі Ліги Націй ручно написану заяву, без згоди секретаріяту. Заяву цю зараз усунули. В заяві було сказано, що ініціятиву запрошення Мексику до Ліги ухвалило 6 держав без попереднього порозуміння з мексиканським урядом. Мексиканський уряд розглядає тепер це предложення, одначе не робив у цій справі ніяких офіціяльних заходів.

РОЗМОВА КУРЦІЮСА З БРІЯНОМ.

Міністри Курціюс і Бріян розмовляли на тему праць Ліги. Запрошення до Берліна дасть Лявалеві німецький амбасадор у Парижі фон Геш.

30 міліонів голодуючих.

В багатьох містах Зединених Держав відбулися минулої неділі віча, на яких промовці представляли з бранним робітникам трагічне положення широких робучих мас в Америці. В Зединених Державах живе тепер коло 6 міліонів безробітних, що разом з родинами творять 30 міліонів голодуючих людей. Промовці зажадали від уряду, щоби виступив з відповідною акцією проти безробіття. Між іншим домагаються введення 5-дневного робучого тижня, наслідком чого багато безробітних дістало би заробіток.

На шкільний сезон! На шкільний сезон!

Книгарня „Рідної Школи"

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА, ч. 20.

(Дім Народньої Гостинниці)

поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя** на вигідних умовах.

В ювилейному році „Рідної Школи"

262 підержім масово змагання цього Т-ва. 8—8

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54, 404 3—?

— **Приватна коедукаційна гімназія в Дрогобичі** в біжучім шкільнім році вестиме класи I.—VIII. класичного і IV., V. й VI. гуманістичного типу. Управа гімназії уповноважена приймати учнів (учениці) розвязаних гімназій у Тернополі, Рогатині і Дрогобичі без вступного іспиту, коли голосяться до тої самої класи, в котрій їх захопило розвязання, і за вступним іспитом, коли хотять поступити одну клясу вище. Ученики (-ниці), що хотіліб здавати вступний іспит до VIII. класи, мусять внести подання до Куратории через Управу гімназії. Зголошуватися треба негайно устно або письменно. Вписи тріватимуть до кінця вересня. Речинець вступних іспитів і початок шк. року проголоситься пізніше. Для замісцевих дешева курса. — **Управа гімназії.** 456 1-3

— **На волі.** Довідуємося, що арештований недавно д-р Богдан Гнатевич вийшов на волю. Крім нього вийшли на волю сестри Чемеринські, оба арештовані брати Крушельницькі, брати Мулькевичі та інші іарештовані у Львові на кілька днів перед відкриттям Східних Торгів. Так само випущено на волю арештованих перед чотирма днями у Рудні Олександра і Льонгина Зілинських, А. Ковалишина, Е. Греня і М. Козака.

— **Директором 7-клясової школи ім. Шашкевича** у Львові іменований п. Василь Бень, дотеперішній управитель школи в Запитові.

— **Президент Львова уступить.** У середу був президент м. Львова інж. Бжозовський на авдієнції у воєводи Ружнецького. Авдієнція була у звязку з плянованим уступленням президента.

— **Самогубство в шпиталі.** У Львові в шпиталі на хірургічнім відділі втруїлася вероналем 20-літня Бр. Кляйстіяна. Зробила це тому, що не хотіла терпіти болів ноги, яку їй у шпиталі лікували.

— **З львівської хроніки.** З мешкання В. Менцля при вул. Листопада пропало вбрання вартости 2000 зол. і готівкою 500 зол. — Іван Бродкевич обіцював Христині Голубівській, що замешкає з нею на віру, видурив від неї 300 зол. і зник. — Не вспіли вломитися до мешкання Кошичкової відомі злодії Осип Регула і Мартин Дуда, бо в її мешканні ждав на них поліцай. — Невідомі злодії вломилися до мешкання Осипа Мандлєра при вул. Лелевеля і забрали дорогоцінности і вбрання вартости 2000 зол.

— **З краєвої хроніки.** В Станиславові пробували скінчити самогубством 21-літній Іван Сайдер зі Львова і 19-літній Станислав Бахин з Галича. — Біля Підволочиск найшли трупа Із. Фрайберга, вбитого з метою грабіжи невідомими бандитами. — В Ольшаниці, товмацького повіту, застрілив хтось сина різника, Якова Леопольда. — 7. ц. м. перейшла над станиславівським повітом градова буря. — В селі Збитім, луцького повіту, згоріло 12 господарств. Цілість втрат виносить 120.000 зол. — В селі Видертім, біля Берестя над Бугом, убили селяни т. зв. самосудом конокрада цигана.— В селі Ольшанах, столинського повіту, вибухнула пожежа. Згоріло 79 хат і стоділ, 66 стаєн, 58 шпіхлірів, 66 клунь і живий та мертвий інвентар. Втрати потерпіло 108 громадян, висота шкоди покищо необчислена.

— **Редукція платень лікарів у Касах Хорих у Польщі.** Від 1. жовтня лікарі зайняті в Касах Хорих дістануть платні меньші на 10 проц.

— **Згоріла гром. каса.** У Росільній (пов. Богородчани) вибухнула пожежа у гром. домі, в якім є теж кооператива, одна кляса нар. школи та каса Стефчика. Будинок згорів до тла, всі акти та гром. каса. Касу Стефчика з грішми урятували.

— **Згоріли стирти.** На фільварку Коців (пов. Городок біля Львова) згоріли дві стирти збіжа. Шкоди є на 5.000 зол.

— **Самоврядування в Сокалі.** В днях від 30. серпня до 4. вересня ц. р. відбулися в Сокалі вибори до міської ради. На основі компромісу, заключеного виборцями всіх трьох народностей, нова міська рада числить 20 поляків, 18 жидів і 10 українців.

— **Страйк у Лодзі.** В панчошничім промислі в Лодзі застрайкувало 16.000 робітників наслідком зредукування заробків від 20 до 40 проц. Кількох промисловців заявило готовість підвищити платні до давньої висоти, однак робітники рішили вернути до праці тільки тоді, коли всі фабриканти це зроблять.

— **Двобій за дівчину.** В селі Малинівці на Виленщині дівчина Олена Тимчаківна не могла вибрати між двома суперниками Володиславом Маркевичем і Андрієм Стефчиком. Вони рішили битися за неї і двобій на пістолі відбувся в лісі. Олена була свідком двобою. З віддалі 10 кроків стріляли двічі оба суперники. Ранений в рамя Стефчик признав побідникові Маркевичеві всі права до Олени.

— **Усміх долі.** А. Сімецька, сторожева каменниці у Варшаві, виграла на долярівку 8.000 дол.

— **Проказа в Аргентині** ширіться дальше. В 1930 р. обчислили, що є нових 70 прокажених. З загального числа хорих є 63 проц. мущин, з 37 проц. жінок.

— **Ощадність англійського короля.** Англійський король зменшив свої видатки о 50.000 фунтів і та сума остане в державній касі.

— **„Окуляри на уха".** Від давніх літ фізики намагалися найти спосіб зміняти світлині дрогання на звукові. Французький вчений Фурньє винайшов апарат, при помочі якого сліпі можуть розріжняти краски — слухаючи. Покищо лише стільки користи з цього винаходу, одначе винахідник надіється його уліпшити так, що сліпий „чутиме" те, що видюща людина бачить.

— **Краденый яхт.** Два прогулькові кораблі приїхали до Риги і привезли комсомольців. Граф. Келлєрман попросила латишський уряд, щоби задержав у пристані один з тих яхтів, бо вона пізнала в ньому свою власність загарбану більшовиками.

— **Новий календар.** В жовтні ц. р. вирішать представники всіх держав на міжнародній конференції в Женеві справу спільного календаря для всіх народів. Конференція вибиратиме між двома проектами: перший хоче завести 13 місяців у році рівних числом днів, 28 днів кожній, з днем міжнароднього свята Нового Року, який не належав би до жадного місяця, ані не був би днем тижня, це свято булоб межою між „старим" і „новим" роком. Друге міжнародне свято булоб теж безіменним днем, був би це додатковий день переступного року, умістилиб його між червнем і липнем: булоб це свято весни. Цей календар має велику перевагу над другим, який мав би 12 місяців, а кожний квартал два місяці по 30 і 1 м. по 31 днів. Оба календарі малиб нерухомі свята для всіх вірувань світу, коли його заведуть, то прийдеться збанкротувати видавцям календарів.

— **Білковини з вугілля** витворив німецький проф. д-р Вільгельм Глоуд після довголітніх дослідів. Це відкриття матиме велике практичне примінення.

— **Самогубство генерала.** Б. шеф штабу ген. Маккензена в часі світової війни, 65-літній генерал Гроссман застрілився в Цюріху.

— **Горять ліси.** Близько літньої палати президента грецької республики вибухнула пожежа лісів. Президент виїхав до Атен, а пожежа шаліє дальше, бо всі дороги є на терені захопленім пожежою і тому гасити її майже неможливо.

— **Жертви бурі.** Біля Гон-Кон потонуло 200 човнів разом із 200 рибалками залоги.

— **Модерний танок.** Муринські танці доживають решти днів своєї хвали. В столицях Західньої Европи танцюють один з кубанських танців, що завоював американські балеві салі. Американці назвали цей танок „румбо".

— **Невже „perpetuum mobile".** Париське Товариство Радіольогів повідомляє, що швайцарець Іван Ройтер винайшов спосіб вічного руху годинника. Основою цього механізму є скляна рурка в виді лат. букви „У", наповнена живим сріблом, уміщена тим чином, що при найменшій зміні атмосферичного тиснення, хилиться в один або другий бік. Той маятниковий рух переноситься на зубате колесо. Може той годинник Ройтера і буде ходити „вічно" без накручування але чи буде показувати правильно час?

— **Справлення помилок.** У вчорашньому (202) числі „Діла", в статейці **„За океаном"**, підзаголовок другої замітки має виглядати так: **„Успіхи українського тріо"** (зложено помилково: дня).

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна.** Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів, повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напротив катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) маринаркове шевіотове убрання зол. 130·—, 2) візитове убрання зол. 160·—, 3) весняно-осінній реглян зол. 160·—, 4) трепчкот зол. 130 — і т. д. Фірма Віттельс, **текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленої цією фірмою в останнім часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 17—?

З театру.

Концерт Я. Кепури в салі львівського міського театру.

Дня 8. вересня ц. р. відбувся у великій салі міського театру концерт відомого польського тенора Я. Кепури. Концерт був уповні вдачний. Кепура ще раз доказав, що не тільки розпоряджає великим голосом, але й те, що вміє ним по мистецьки орудувати. Велика театральна заля була переповнена, не зважаючи на незвичайно високі ціни білетів (від 4—25 зол.).

З приводу цього концерту появилась у „Газеті Вечорній" з 10. вересня дуже знаменна замітка, що ілюструє влучно вдачність цієї концертової імпрези чисто матеріяльними категоріями. А саме: цей орган обрахував, що Кепура виніс зі Львова з того єдиного концерту ні більше ні менше тільки кругло 13.000 зол. „Як на тяжкі часи — хіба досить!" — кінчить „Газ. Веч." свою замітку. І слушно! Бо не зважаючи на всі мистецькі вальори обговорюваного вечора ціни вступу були деморалізуюче високі.

З музичного життя в Дрогобичі.

З Дрогобича пишуть нам, що тамошня філія Муз. Т-ва ім. Лисенка вступила в нову фазу свого істнування. Після всіх минулорічних прикрощів, звязаних з управою Муз. Інституту в Дрогобичі, які широким відгомоном відбилися в кругах місцевого громадянства і спричинили резигнацію директора Муз. Інституту — Виділ Муз. Т-ва приступив до повної реорганізації і вже тепер можна надіятись, що її переведено якнайкраще. А саме на директора Муз. Інституту вдалося Виділові запросити проф. **Антона Рудницького,** дотеперішнього головного дирігента Держ. Опери і керманича катедри дириґування в Держ. Муз. Академії в Київі, — нашого відомого піяніста, композитора і дирігента, який — тепер — є без сумніву одним з наших найвизначніших музиків побіч репрезентантів старшої генерації Людкевича і Барвінського. На одного з професорів Інституту запрошено п. **Богдана Пюрка,** абсольвента Держ. Консерваторії в Празі.

Цею справді щасливою розвязкою минулорічного скрутного положення, дрогобицький Муз. Інститут зайняв відразу одно з перших місць поміж нашими провінціональними філіями. Наслідки цієї розвязки замітні вже тепер: до Муз. Інституту записується чимало елєвів не-українців, що досі вчилися у місцевих польських музичних школах — і новий шкільний рік представляється якнайкраще. Можемо дрогобицькій філії Муз. Т-ва ім. Лисенка тільки побажати надалі якнайбільших успіхів!

З судової салі.

ПОНОВНА РОЗПРАВА ПРОТИ Н. ЗАЯЦЯ ЗА ПІДПАЛИ.

Процесом проти посла В. Кохана, що відбувся 7. ц. м. заінавґуровано нишу політ. процесів проти українців у ц. р. осінній сесії суддів присяглих. Недавно подали ми список тих розправ, розписаних на вересень і жовтень. В актах обвинувачення повторюються старі відомі параґрафи 58. і 59., кар. зак. Побіч них, а радше разом з ними § 65 к. з. (публичне підбурювання). Крім них бачимо й відносно новіші у політичних процесах §§ 165—167 точки а) карного закону, які прибрали своє істнування щойно у низці процесів весною ц. року. Це відгомони минулорічних підпалів. Але не бракує там і §§ 134 і 135, (грабіжницький напад), точок к. закона, загрожених найвищою карою.

Сьогодні став перед лавою суддів присяглих вже вдруге, Назар Заяць, молодий селянин з Василева, рогатинського повіту, обвинувачений за злочин з §§ 58 ц) і 59 б) та 166 і 167, а саме, що діючи з наказу УВО, допустився злочину підпалювання стирт п. Щербіцького нак. війта у тому ж селі. Як відомо, справа ця була вже раз на вокалі суддів присяглих і закінчилася засудом обв. Н. Заяця на 5 літ т. тюрми. Натомість його товариша, обвинуваченого за співучасть у закидуваному злочині, Гр. Федоровича, увільнено від вини і кари. Оборона, яку вів д-р С. Шевчук, намагалася виказати, на яких хитких основах збудований цілий акт обвинувачення, зложений головним спричинником того процесу і свідком у ньому комендантом постерунку у Жнятині, Птасінським.

Про вартість його зізнань свідчать найкраще слова прокуратора Ліпша, що на розправі проти Яцишина і тов., аналізуючи зізнання свідків, радив, щоби судді присяглі не брали під увагу зізнань свідка Птасінського, а судили на основі інших доказів, прирікаючи рівночасно, що Птасінський зізнає послідний раз у тій салі в характері свідка. „Методи" цього свідка допровадили до того, що Заяць признався до всего, що йому закидувано. Далі оборона управдоподібнила можливість підпалу зі сторони особистих ворогів нак. війта Щербіцького.

Ось у загальному отсі виводи оборони, які лягли в основу добре умотивованої касації до Н. Суду, що її вніс оборонець д-р Шевчук.

Доля касації у Н. Суді цікава, майже сенсаційна. Сам прокуратор Н. С. (Піскозубовський) поставив внесок на внесення засуджуючого вироку і переведення вдруге розправи перед новою лавою присяглих. Н. Суд увагляднив касацію, а отсе відбувається якраз вдруге розправа проти Н. Заяця.

РОЗПРАВА ПЛАСТУ ПЕРЕД СТАРОСАМБІРСЬКИМ СУДОМ.

В червні 1930 р. філія Товариства опіки над молодю в Старому Самборі, що працювала легально на основі статутів, затверджених компетентними властями, скликала на день 9. VI. засідання в цілі обговорення справи оснування пластової секції. По основнім рефераті п. Яремка засідання це вирішило оснувати таку секцію і в тій цілі дня 21. VI. 1930 р. внесено через тутешнє повітове староство до Воєвідського Уряду у Львові формальне прохання на дозвіл заложити таку секцію. Прохання це вручив о. Бенцій, гр.-кат. парох у Ст. Самборі, як вибраний зборами будучий патрон пластової секції, заступникові старосамбірського старости д-рові Романові Гонсьоровському. Колиж на внесене прохання не наспіла в 4-тижневому речинці відмовна відповідь, секція „Пласт" розпочала свою правильну діяльність, гуртуючи старосамбірську молодь у трьох гуртках. Одначе діяльність ця не тревала довго, бо внаслідок відомих подій осенью минулого року вона мусіла цілковито припинитися, тому, що адміністраційні власти розвязали пластову організацію в цілому краю.

Наради над оснуванням пластової секції в Ст. Самборі знайшли свій відгомін у днях 18. і 25. серпня ц. р. перед тут. городським судом, перед яким стануло 26 юнаків у віці від 14—28 років. Усіх їх прокуратура при окружному суді в Самборі поставила в стан обвинувачення під замітом проступку з §§ 6. і 7. закону про стоваришення з 15. XI. 1867 р., карігідного згідно з § 36. того закону. Цього проступку мали всі обвинувачені допуститися в цей спосіб, що в червні 1930 р. у Ст. Самборі, завязавши т-во „Пласт", не приноровилися до постанов згаданого вгорі закону, бо, мовляв, це товариство основано перед внесенням подання чи пак перед упливом 4-тижневого речинця, означеного в § 6. і 7. тогож закону.

Всі обвинувачені самі молоді хлопці, а саме: 1) Іван Федорович, 18 років, коваль; 2) Лев Кузів, 18 років, уч. VIII. кл. гімн. в Самборі; 3) Богдан Вербицький, 17 років, огородник; 4) Василь Добрянський с. Осипа, 25 років, приватний; 5) Ярослав Добрянський с. Осипа 21 років, різник; 6) Микола Добрянський с. Осипа, 28 років, різник; 7) Кость Сольчаник, 18 років, торг. помічник; 8) Василь Сигерич, 24 роки кравець; 9) Станислав Ґац, 20 років, коваль; 10) Каліграт Добрянський, 23 роки, студ. IV. р. фільос. у Львові; 11) Василь Ярема, 18 р., швець; 12) Володимир Вовчик, 20 років, кравець; 13) Мирослав Кінчик, 18 р., столяр; 14) Володимир Сигерич, 26 р., кушнір; 15) Трофим Сенета, 23 р., купець; 16) Омелян Сенета, 19 р., торг. помічник; 17) Василь Лінинський, 17 р., столяр; 18) Михайло Ярема, 21 р., швець; 19) Теофан Волосянський, 23 р., купець; 20) Осип Добрянський с. Стефана, 18 р., уч. III. року держ. учит. сем. в Самборі, 21) Антін Сигерич, 18 р., столяр, 22) Осип Добрянський с. Антона, 21 р., аґент „Дністра"; 23) Артим Вовчик, 20 р., студ. III. року фільос. у Львові; 24) Омелян Блонар, 18 р., уч. II. року держ. сем. в Самборі; 25) Андрій Яц, 18 р., приватний і 26) Мирослав Демкович, 14 р., уч. гімн. в Самборі.

Головною підставою прокураторського обвинувачення були ріжні записки і книги протоколів, які поліція забрала при ревізії в обвинуваченого А. Вовчика і Б. Вербицького. На тій підставі прокуратура прийшла до внеску, що дня 9. червня 1930 р. відбулося інавґураційне зібрання „Пласту", а дня 29. VI 1930 р. було зібрання гуртка „Олень".

Обвинувачені частинно заперечили свою приналежність до пластової організації, а частинно признали факт, що вписалися до Пласту, але зробили це щойно по упливі законного 4-тижневого речинця від дня внесення подання. Понадто піднесли замітпередавнення імпутованого їм мнимого карігідного вчинку, бо держ. поліція в Ст. Самборі зробила донос в тій справі щойно дня 13. січня 1931 р. до прокуратури в Самборі, яка одержала його 16. січня 1931 р., отже по упливі 6-місячного речинця від часу доконання вчинку.

Прокуратура вирішила в першій сталії вступні доходження проти всіх обвинувачених в напрямі злочину з § 58 к. з. Але слідчий суддя в Самборі не уважав за доцільне переводити слідства в напрямі того злочину, ані також в напрямі провини з § 286 к. з., бо вийшов із заложення, що вже поліційний донос не заключає в собі ніяких фактів, які вказувалиб на те, що всі обвинувачені сповнили злочин головної зради, а тимбільше не могли вони належати до тайного товариства, бо намір оснувати Пласт зголошено

Пятниця

вечір є призначений на миття волосся Shampoo'ном Elida!

Це значить, треба вже заздалегідь вимити голову Shampoo'ном Elida, щоби по скінченім тижні...

... в неділю

волосся було гарно зачесане.

По ужитті Shampoo'ну Elida волосся ліпше тримається, набираючи шовкового полиску. Можна заощадити собі труду постійного поправлювання волосся і тимсамим провести приємніше неділю.

Що пятниці мийте голову

SHAMPOO ELIDA

формально ще 21. червня 1930 р. внесенням відповідного подання до старосамбірського староства.

Епільог повищої справи розіграся покищо в днях 18. і 25. серпня ц. р. при розправах перед гор. судом у Ст. Самборі, які переводив судія д-р Улянецький. По переслуханні свідків о. А. Бенцина, дир. Михайла Мацевки, Осипа Білобрама і коменданта поліції Евгена Стробля судія, беручи під увагу підпесені обвинуваченими заміти щодо задавнення, припинив карне поступування проти всіх обвинуваченних і звільнив їх від вини і кари.

Заступник прокуратури пост. Цебуля заложив апеляцію проти цього вироку, так, що остаточно справою цею займеться ще окружний суд в Самборі.

Всіх обвинуваченних боронили адвокати д-р Іван Максимчук і д-р Іван Федак зі Ст. Самбора.

Дописи.

СОКАЛЬЩИНА. **(Ювилейне свято „Рідної Школи").** Дня 23. серпня ц. р. відсвяткувала Сокальщина 50-літній ювилей „Р. Школи". Свято приготовано заходами спеціяльного комітету, у склад якого ввійшли: д-р Лев Хомишський, Д. Бережницька, Норберт Рибак, В. Стефанишин, І. Микитюк, В. Величко, Е. Гриньків і О. Гринюк. Розпочалося воно промовою, яку виголосив голова кружка „Р. Школи" в Сокалі д-р Лев Хомишський. По його промові були виголошені або відчитані привіти, яких наспіло 17, а саме: від філії „Просвіти", філії „Союзу Українок", Повіт. Союзу Українських Кооператив, Українбанку, складу Нар. Торговлі, філії УКТОДІ, філії Т-ва Охорони Военних Могил, Брацтва Пресв. Богородиці, Т-ва „Бесіда", Окр. Відділу Вз. Помочі Українського Учительства, Студентської Секції, філії „С. Г.", читальні „Просвіти (всі в Сокалі), кружка „Р. Шк." в Поториці, Спортового Гуртка, „Селянської Спілки" в Сокалі, Української Парл. Репрезентації (виголосив посол Кохан). По відчитанню тих привітів забрав голос п. А. Домбровський, делегат Головної Управи „Р. Шк." У своїй промові представив він працю та завдання „Р. Шк." й обовязки громадянства супроти неї. По тих промовах слідували продукції мішаного хору і деклямація ученика нар. школи Романа Кліща „Україна" А. Дичковської. Деклямацію нагороджено оплесками. Хор відспівав „Ранок встає" Кишакевича, „Ой вербо, вербо", „Не стій верба" Леонтовича, „Женчинок-бренчичок" і „Чайка" (Ой горе). Хорами диригував п. Норберт Рибак, якому у вишколенні помагав п. Манько, учитель „Р. Шк." зі Львова. Їх праці треба завдячувати, що хори сповнили вповні свою задачу, чого доказом рясні оплески, якими слухачі нагороджували кожну хорову точку. Свято закінчилося виставою „Малі вязні", яку відіграла дітвора з Комарева, зорганізована при кружку „Р. Шк." в тому селі. Гарна гра дітей, а передовсім хлопчиків, зробила на всіх дуже добре враження. Кружок „Р. Шк." в Комареві — це один з найкраще зорганізованих кружків. Відспіванням національного гимну закінчилося це свято. В святі мала взяти участь селянська орхестра з Шарпанець, одначе вона, не зважаючи на запевнення, не приїхала і навіть не оправдала своєї неприсутности. Саля була виповнена інтеліґенцією і свідомим міщанством. Чистий дохід у квоті 100 зол. переслано „Р. Шк." у Львові. Ювилейне рідно-шкільне свято в Сокалі повинно бути гарним почином для влаштування ювилейних свят в кожній громаді Сокальщини, чим повинні щиро занятися всі місцеві українські товариства й установи та діячі.

СПОРТ.

Змагання в ситківці.

В днях 11., 12. і 13. ц. м. відбудуться заходом Українського Спорт. Союзу змагання в ситківці за мистецтво краю на кортах Львівського Клюбу Ситківкарів при вул. Войтіха. Досі, як зачуваємо, заголосилося ок. 40 змагунів, з того 10 змагунок. Дальші заголошення проснмо пересилати на руки д-ра Дмоховського, Львів, Сикстуська 35. Вписове до змагань: поодинока гра 4 зол., подвійна жінок, мущина 2 зол., мішана 2 зол.

Калуш. Ревера II (Станиславів)—Чайка (Калуш) 4:1 (2:0).

Резерва станиславівської Ревери розіграла в мин. суботу й неділю два змагання в Калуші: з українською дружиною „Чайка" з висліком 4:1 (2:0) і з „Сокул-ом" 1:1 (1:1). Дружина „Чайки" виявилася доволі сильним противником і грала з амбіцією. Ревера, хоч і мала деяку перевагу, перемогла рішуче за високо. Суддював першого дня п. Сліва, який подиктував неслушно карного до воріт „Чайки" (перші ворота для Ревери), другого дня п. Решетилович.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 9. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове пріма —'— зол., дітра молока 23—25 сот., дітра сметани 1·20 зол., копа яєць 6·20 зол.

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 10. вересня, година 8 вечором „Вулиця".

Пятниця, 11. вересня год 8. вечором „Вулиця".

Театр Ріжнородностей:

Четвер, пятниця, субота, неділя, понеділок о год 7·30 веч. „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: „Жінка, яка бажає гріху", „Відвічні вороги".

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Марлена Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКО: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) в І. Мозжухіном.

ОАЗА: Звукова фільма „Іванно музика".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання".

ПАСАЖ: „Бригада смерти" (Гарі Піль) і додатки.

РЕМЕРА: Звукова фільма „Під кріваями Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Свавільні студенти", Бастер Кітон боксером (100 проц звуковець).

УНІВЕР: „Буря над Азією", „Пат і Пашон та чародійний напій".

Програма радіо.

Пятниця, 11. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·50 „Що нам говорить портрет", проф. Евель. 20·35 Концерт оперн. оркестри. **Моравська Острава** (263,4) 17·00 Конц. радіоорх. **Бреслява** (325) 21·20 „Голос землі" (землетрясення в Нов. Зеландії). **Штутгарт** (360,1) 21·00 „Благословення землі", музично-літер. виднця. **Гамбурґ** (372,2) 17·15 „Хто інтелігентний", проф. Дерінг. **Бухарест** (394,2) 18·00, 19·10 Джезова музика. 21·00 Хоральна музика. **Берлін** (419) 18·50 Концерт мандолністів. 20·30 „І маскадері", опера Верді. **Стонгольм** (435,4) 19·20 Шведські хоральні пісні. 21·40 „Органовий рециталь. **Рим** (441,2) 21·00 „Маріета", оперетка. **Гельсінґфорс** (453,2) 19·00 Конц. радіоорх. (Керубіні, Моцарт, Шуберт). **Прага** (486,2) 21·00 Концерт радіоорх. (Монюшко, Падеревські, Бородін, Шопен). **Мілянo** (500,8) 21·00 Популяр. концерт. **Відень** (516,4) 20·00 Конц. симф. орх. 21·45 Джезбенд. **Рига** (524,5) 18·30 Трансмісія національної опери. **Мінхен** (532,9) 18·50 „Сучасна психольоґія". 20·00 „Ріхардіс", опера Вальтерсгавзена. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська музика. 20·30 Симф. концерт (Моцарт, Бетовен, Мендельсон). **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

Субота, 12. вересня 1931.

Липськ (259,5) 17·00 „Еспанія", конц. радіоорх. **Моравська Острава** (263,4) 18·25 Хор соколів. 22·20 Радіофільм (Комедія, орх., пісні, танці). **Бреслява** (325) 20·00 Вечір Штрауса. **Штрасбурґ** (345,2) 20·30—21·30 Мандолінова орх. **Бухарешт** (394,2) 21·00 Опера. **Берлін** (419) 21·10 Радіо для всіх (кабарет). **Рим** (441,2) 17·30 Концерт (Адем, Ст. Саенс, Верді). 21·00 „Морента", „Федора", опери. **Гельсінґфорс** (453,2) 19·30 Органовий рециталь. **Мілянo** (500,8) 19·45 Музичні продукції. **Відень** (516,4) 19·45 Легкий концерт. 22·15 Джезбенд. **Рига** (524,5) 17·00 Пісні без слів. **Мінхен** (532,9) 19·00 Концерт солістів 20·00 Веселий вечір. **Будапешт** (550,5) 20·00 Циганська музика. **Любляна** 575,8) 22·15 Акордіон, народня музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Ленінґрад** (1000) 18·00 Концерт. **Калюндборґ** (1153,8) 20·00—21·00 Легка музика (пісні, ґітара, саксофон). 24·00 Ратушові дзвони. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця 11. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Авдиція для старших дітей. 15·25 Правописні відомости, проф. Ніч. 15·45 Польські співацькі організації. 16·30 „Самітні душі", фейл. 16·50 Літературна ґутірка по французьки. 17·15 Господарський огляд. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Оркестра мандолністів. 19·00 Всячина. 19·20 Пісні та арії у виконанні Прашіля (бас). 19·40 Технічна скринька. 19·55, 20·10 Комунікати. 20·15 Симф. концерт (Бетовен, Моцарт, Шуберт, Шуман). 22·00 „Генерал Ноґі", І Фріцінґ. 22·15-22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

Субота 12. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 15·10, 17·15, Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Про мистецькі часописи", проф. Махневич. 16·00 Слуховище для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·55 „Дарункам у сучасній біольоґії", проф. Скорон. 17·35 „В країні рож й руїн", фейл. 18·00 Година для музичних талантів. 19·00 Всячина. 19·25 Пісні у виконанні Л. Тенцлера. 19·40 Рільничі відомости. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Легка музика (варш. фільт. орх.). 22·00 „На овнді", фейл. 22·15—22·25 „Комунікати". 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ширші сходини Секції абсольвенток семінарії відбудуться в неділю 13. вересня в год 10. рано при вул. Мохнацького 12. 455

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ҐОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків зіт з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а — Тел. 29-94. — Ціни фабричні. 30 29—7

АДВОК. КАНДИДАТ з 3-літ. практикою при пов. суді шукає з 1/X. ц. р. місця у адвоката. Зголошення до Адміністр. „Діла" під „Провінція". 384 4-4

ОЖЕНИТЬСЯ урядовець-вдовець — старший вік. В тій ціли пізнасть самітну жінку середніх літ, гр.-кат. обряду, господарну, чесну, згідливу, що має малий капітал, або торговельне підприємство. Ласкаві неанонімні зголошення проситься слати до Амін. „Діла" під „СТ". 410 3-4

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВА ҐІРШ-СПРУҐА, Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 442 2—3

ПАННА пошукує шиття по приватних домах. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Кравчиня". 443 2—2

УКІНЧЕНА семінаристка пошукує лекцій, найрадше від 1—4 кл., або приготовлення до ґімназії чи семінара за дуже уміркованою винагородою. — Зголошення слати: Парохіяльний уряд, Корнич коло Коломиї, п. loco. 444 2—3

КІМНАТА 2 вікна, фронт, тепла, суха постійному льокаторові. — Виспянського 31. 445 2—3

УЧЕНИКІВ приймує на станцію, Материнська опіка, добрий харч, фортепян — С. Кордасевичева, Чарнецького 26, I. поверх. 452 2—2

КОНЦИПІЄНТ з відбутою судовою практикою шукає місця в адвокатській канцелярії від 15. IX. або від 1. X. 1931. Ласкаві зголошення до Адмін. „Діла" або „Здібний Л. Н." 378 4—4

ПАННА пошукує неумебльованої кімнати з окремим входом від 1/X. — Зголошення: Львів, Личаківська 15. Гвоздикова. 462

РУТИНОВАНИЙ конципієнт, судова й адвокат. практика, глядає негайно місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Скромні вимоги". 454 1—2

СОНЯШНИЙ покій з меблями або без, осібний вхід, від 1. жовтня відданий. Вул. Личаківська 82. 459 1—2

ПОКІЙ з окремим входом для двох панів з утриманням до винайму. Відомість: вул. Ґрунвальдська ч. 9. партер ліворуч. 458 1-2

ПАРЦЕЛІ на Новім Львові (Красучина) до продання при головній вулиці, яка лучиться з Власною Стрихою (фронт полудневий). — Відомість: вул. Руська 16. Ресторан „Говерля". 457

ЗНИЩЕНІ РІЛЬНИЧІ МАШИНИ купує Райтарівський. Львів, Кентшинського 3.

ЗАРАЗ купіть ноти „Стрілецькі Пісні" Ярославенка на фортепян за 10 золотих. 340 4—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентґеном.

Д-р Маргель Едмунд

повернув і ординує у нервових і внутрішніх недугах від 10—1 і від 3—6 Гнилянська 4. тел. 63—60. Всілякі апарати до елевтролічення. 418 3—4

100.000 мешканців Львова

переконалося, **що найліпше**

горшньо-шлеське вугілля

по **найнижчих цінах доставляє**

тільки Ф-ма **„KARBO"**

Львів,

Коперника 19. тел. 8—66

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 204 (12.860). Львів, субота 12. вересня 1931. Pocztowę opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Перед загальним переписом.

У Вістнику Законів Річпосполитої Польської з 7. вересня 1931. ч. 80. поз. 629 появився розпорядок ради міністрів з 2. вересня 1931 у справі переведення другого загального перепису людности, що має відбутися 9. грудня 1931.

Інституція загального перепису людности не сьогоднішня. Знали його старинні атенці і римляни, згадує про нього і св. Письмо. Переводила його держава головно для податкових цілей, частинно і для військових, очевидно у примітивний спосіб без мети наукового оброблення висліів перепису. Науки статистики у новочасному розумінні тоді ще не знали. Повстала вона щойно у 18. столітті, а властивий розвій припадає на вік 19 і на наші дні. Сьогодні політика національна у найширшому розумінні, політика соціяльна і господарська, без статистики не дасться навіть подумати. Статистичні цифри є нині головним дороговказом не тільки для вчених у їхніх студіях з ріжних ділянок людського життя, але і для державних мужів і діячів у їх практичній роботі, котра розяснює їм багато подій і дає вказівки їх розуміння та практичного використання.

Новочасні держави потворили навіть окремі установи, що мають на меті урядове ведення статистики і її наукове оброблення. Є це центральні державні статистичні уряди й окремі статистичні відділи при важніших державних, комунальних і правно-приватних та приватних установах, що ведуть спеціяльні відділи статистики і оголошують їх висліди в окремих періодичних і неперіодичних публікаціях. Про те все згадую лише мимоходом, бо це річи заг. відомі.

Та найважніший з усіх є загальний перепис людности. Нині має він не тільки чисто популяційний характер (поділ людности після віку і полу, рух людности, її смертність, поділ після віросповідань і народностей чи розговірної мови і т. д.), але і соціяльний і господарський, а публіковані висліди мають дати можливо найвірніший образ відносин даної хвилі у якійсь державі. Такий перший загальний перепис людности відбувся в колишній Австрії у 1869, а опісля в деkадах 1880, 1890, 1900 і 1910 р., в колишній Росії одинокий в 1897 р. і їхні подрібні висліди оголошено друком, за винятком австрійського конфесійно-національного перепису, приладженого вже до друку, але не оголошеного з причин воєнних подій і розпаду Австрії.

Живемо в часах розбурханої національної боротьби і з цього приводу найбільше цікавою для нас являється конфесійно-національна статистика, особливо в державах конфесійно і національно неоднородних. Отже зрозуміло, що свою історію мають не лише вибори до законодатних установ, але також мають її загальні переписи людности. Чинники, які в при владі стараються звичайно відповідно впливати не тільки на вибори, але нераз у ще більшій мірі і на вислід загального перепису людности, бо від цього залежить у майбутності не одно потягнення у ріжних ділянках публичного життя. Повчаючим приміром є хоч би історія переписів, що їх переводжено на терені Галичини від більше як пів століття по наші дні.

Вертаю до суттьої теми. *День 9. грудня 1931 р. призначений у цілій Польщі на переведення загального перепису людности після стану 12. години ночі з 8. на 9. грудня.* Переводять його на основі закону з 21. жовтня 1919 В. З. П. Р. ч. 85: поз. 464. про організацію статистики адміністраційної, зновелізованого законом з 1. червня 1923. В. З. П. Р. ч. 60 поз. 436 і на основі цитованого на вступі нинішньої статті розпорядку ради міністрів. Відповідно до арт. 6. закону з 21. X. мав перший загальний перепис людности відбутися в Польщі впродовж 1920 року, а наступний дня 31. грудня 1930 р. Воєнні події в Польщі у 1920 р. унеможливили його переведення і вже у 1920 р. щойно дня 30. вересня 1921 р. Як відомо, українська людність в Галичині перевела тоді пасивну резистенцію і в переписі участи не взяла, як покалькується, *з великою для себе шкодою.* Перепис переведено без нас і проти нас при ужитті великого адміністраційного натиску грошевих кар, а навіть експедицій нагадуючих минулорічні. Вислід знаний. Число української (а так само греко-католицької чи православної) людности на українських етнографічних територіях в Польщі виказав офіціяльний перепис з 1921 р. значно менше, як було в дійсности. *Різниця сягає півтора до двох міліонів* і навіть більше а безсторонні *польські* дослідувачі стараються спростувати урядову статистику з 1921 р. до границь правдоподібности. Вірних, точних цифр не маємо. Пригадую кромі цього, що був це час, коли щойно розпочався поворот евакуованих російською владою сотк тисячів наших людей з північно-західних земель і значного числа воєнно-полонених з усіх наших земель.

А наслідки цього перепису були для нас прямо *страшні.* Поминувши, що мали вони чималий вплив на *поділ мандатів і виборчих округ* до законодатних установ в обовязуючій виб. ординації до сойму і сенату з 1922 р., відбилися вони ще більше відемно для нас при ухвалюванні *мовних законів з 31. липня 1924 р.* — особливо про мову навчання у вселюдних школах. Цей останній закон унеможливив нам у великій мірі корисне переведення шкільного плебісциту. Шкільна влада у сотках випадків не приймала шкільних декларацій за українською державною вселюдною школою з цієї простої причини, що в даній громаді нема 25 відсотків української людности, хоч нераз була це громада *чисто українська,* а найчастіше відсоток нашої людности перевищав далеко 25. Тут конскрипційні комісарі зробили своє проти нас!

Не менше значіння має загальний перепис людности для нашої національної політики й за кордоном. Для приміру згадаю хоч би відому Женеву — або некорисне для нас рішення Ради Амбасадорів в Парижі з 14. березня 1923 р. А таких прикладів можна би навести значно більше.

Те все промовляє за одним. *Наше громадянство мусить як слід приготовитися до акту загального перепису людности в дні 9. грудня б. р.* Буде він торкатися всіх осіб замешкалих в границях Польщі без огляду на те, чи будуть присутні в дні перепису в місці свого звичайного осідку, як рівнож осіб, що того дня хвилево пробувають в Польщі себто чужинців. У звязку з переписом людности переведеться список звань (професій), будинків мешкальних (так замешкалих як і незамешкалих) і інших будинків, о скільки є замешкалі, а також нерухомостей, на котрих ті будинки знаходяться, врешті список мешканць і спис місцевостей. Списки переводяться на основі формулярів і інструкцій виданих міністром внутрішніх справ. Цьогорічна статистика в противенстві до перепису з 1921 р. не буде обіймати перепису сиріт, як рівнож не будуть ним обняті рільні, огородові і лісні господарства та домашні звірята.

Важні тут інструкції і формулярі, котрих ще не оголошено, бо вони у практиці є майже рішаючі. *Українська преса, українські політичні угруповання та всі наші національні установи мусять теж спознити свій важкий національний обовязок, не менше і всі поодинокі діячі та всі національно свідомі особи. Мусить бути створений у нас одноцільний український конскрипційний фронт* і зроблена пильна і немала праця, щоби перепис з 9. грудня ц. р. випав для нас можливо якнайліпше, себто якнайвірніше!

Технічні подробиці подасться пізніше по оголошенні конскрипційних формулярів і інструкцій.

Д-р Степан Баран.

Чи Ви сповнили свій обовязок

і обезпечили свої будинки в 1/3 части оціночної вартости в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"?

Ще ні? Зробіть це негайно тому, що 31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження ПЗУВ на 1932 р.

Патріотизм і державний розум.

Зусилля і саможертва Мекдональда рятувати загрозливу ситуацію Англії.

Рамзей Мекдональд, двократний премієр Великої Британії, в оліній політичних сфер світа не мав слави політика геніяльного. Це була радше надзвичайно „чесна з собою", поважна й розумна людина, яка вміла з гідністю погоджувати знаменито їй відомі освячені традиційні звичаї англійського монархічно-конституційного державного устрою з соціялістичним світоглядом. Особиста скромність і безінтересовність, яка ніколи не оглядалась на нагороду у виді слави чи карієри — ці й інші подібні прикмети цього діяча витримували його довгі роки на становищі лідера Лейбур-парті й двократно видвигнули на високу позицію премієра „уряду його королівської Величности" Великої Британії. Як справді велика індивідуальність перейде Мекдональд до історії щойно як премієр свого третього, нинішнього, кабінету: може це буде в історії постать трагічна, зломана найбільшою невдачею свого життя, всіми покинена й осуджена, а може — постать величня, як великого патріота й державного діяча, що відбудував внутрішню силу Альбіону в часі, коли ця сила несподівано заломилася.

Рамзей Мекдональд, кілька літ тому голова ліберально-робітничої коаліції, потім чисто робітничого кабінету, а тепер кабінету „національної єдности", в якому засідають промінетні лідери всіх трьох англійських партій, здобувся на крок, який вимагає великого гарту духа, великої любови батьківщини й великого політичного розуму: він розкрив народові такі прикрі тайни державного життя, які рідко який уряд відважується виявляти, — зірвав з найближчими своїми довголітніми товаришами праці й партійними однодумцями та пішов на страшенно невдячне діло санації фінансів найбільш непопулярними засобами.

Штовхнуло Мекдональда на цей шлях зрозуміння надзвичайно небезпечної ситуації, у якій раптом найшлася Англія. А саме, ця країна, якої багатство й фінансова могучість ввійшла просто в пословицю, під впливом шаліючої у цілому світі господарської кризи та — безпосередньо — масового відкликання з англійських банків кредиту й викупу англійського золота— опинилася перед маревом захитання англійської валюти. Очевидно, однаково широкий світ як і сам англійський громадянин довідався про цю небезпеку, як про щось неймовірне, та не прикладав до неї надто поважного значіння. Але кермуючі одиниці здавали собі докладно справу зі стану річей. 120 міліонний дефіцит, погіршання торговельного білянсу й упадок платничого білянсу за один рік на 100 міліонів фунтів (близько пів міліярда долярів!!), 2 міліони 700 тисяч безробітних, з чого приріст 700.000 безробітних за один рік і т. п. — прояви кризи — це не маловажні дрібниці переминаючого характеру. Уряд пробував рятувати ситуацію великою закордонною позичкою. Діставши її у липні ц. р., але вже в третьому тижні серпня Англійський Банк сигналізував вичерпання резерв. В тому теж часі виявилося, що коли в травні ц. р. міністр фінансів Сновден рахував на надвижку доходів в порівнанні з мин. роком у висоті 27 міл. фунтів, доходи виказали зменшення на 35. міл. фунтів. Треба було шукати нової великої позички. Але цієї останньої не можна було дістати перед такою перебудовою внутрішніх відносин, які найбільш недовірчивій фінансієрі казалиб віднестись до заходів уряду з найбільшим довірям. Для цієї мети треба було виступити з новим фінансовим пляном (ощадности й нові доходи).

Справа платень і помоги безробітним

(життева стопа англійського безробітного е в усякому разі вища, ніж „упривілееного" працюючого й кваліфікованого робітника в СРСР) стала камінем предкновенія для узгіднення пляну, представленого Сновденом. Тоді виринули можливости: або розвязати парлямент, розписати нові вибори й відтягнути справу на тижні, або приглядатися байдуже ходові подій, або теж — відкликатися за помічю і співпрацею до партійних противників і всіх опозиційних зерств. І Мекдональд не хотячи гаяти часу ані бездільно вижидати катастрофи — вибрав третю можливість: зголосив димісію однородного соціялістичного кабінету та, отримавши повновласть від короля, звернувся з пропозицією до консерватистів і лібералів скласти спільний кабінет національної едности. Обі ці партії негайно відгукнулися позитивно і ось в останній вівторок перед палатою громад станув новий уряд, в якому поруч з Мекдональдом, Сновденом і Томасом засів б. премієр Болдуін, лідер консерватистів і Герберт Семюель у заступництві недужого Льойда Джорджа, вожда англійського лібералізму.

Але на самому вступі Мекдональд зустрів трудноші, які можуть стати початком його особистої трагедії. Його власна партія злякалась тягару непопулярности й нарушення партійних канонів і не пішла за ним. За виїмком 7-ми соціялістичних міністрів і лише 4-ох невпливових послів — 250 лейбуристів разом з „незалежниками" голосувало за недовірям свому вчорашньому вождові, пятнуючи його як зрадника. Правда, він здобув довіря більшістю 54 голосів, але на цих 308 голосів — близько 300 було консерватистів і лібералів. Мекдональда виключено з партії і завізвано його скласти мандат. На це він відповів, що усунеться зовсім з політичного життя, і то невдовзі за кілька тижнів — — як лиш переведе діло господарської санації держави. І нині веде він це діло, з маленьким гуртком співробітників, так само покинених недавніми співпартійцями.

Тепер остае лише питання, чи замірене діло Мекдональдові вдасться. Він і цілий кабінет проголосили тезу, що як довго внутрішня ситуація Англії знову не поверне до давньої сили і здоровля, ніякими іншими справами Англія займатися не буде. Манїфестацією цієї тези була відсутність міністра закордонних справ льорда Рідінга у Женеві. Новий уряд, мовляв, е урядом „военним" — веде господарську війну, яка загрожуе егзистенції Англії дужче, ніж війна гарматами. У відповідь на спроби закордонного капіталу кинути Англію до своїх стіп, Англія розпочала акцію самопомочі, яка мае дозволити їй у недовгому часі — диктувати знову закордонові. Вдасться це англійському премієрові чи ні — все одно він перейде до історії з іменем великого патріота і державного діяча, що пожертвував себе для цієї великої спроби рятунку рідного краю.

З побуту у Швеції.

Конгрес Міжнародньої Федерації Учительських Організацій.

На сторінках „Діла" була вже коротка інформаційна статтяя про цьогорічний міжнародній учительський конгрес. Нині доповнюемо її подрібним звідомленням посла Великановича, яке подаемо нижче. — Ред.

I.

В днях 13.—17. серпня ц. р. відбувся у Стокгольмі (Швеція) Конгрес Міжнародньої Федерації Учительських Організацій. На конгрес явилися делегати таких народів і держав: з Німеччини 2, Англії 3, Австрії 1, Данії 2, Шкоції 2, Франції 9, Голяндії 4, Латвії 2, Люксембурга 1, Норвегії 1, українців 1, поляків 1, румунів 1, шведів 4, зі Швайцарії 2, з Чехії: 1 чех, 1 німець і з Естонії 2. Таким робом на 26 організацій було репрезентованих 18; інші — головно з південних держав — через великі кошти подорожі на Конгресі не явилися. З поданого цьогорічного звідомлення довідуемося, що Федерація обеднуе 26 учительських організацій, які мають разом 600.440 членів.

Темою нарад було: 1. Звідомлення з діяльности. 2. Фінансове звідомлення й ухвалення абсолюторії. 3. Проблеми позашкільної освіти. 4. Проблеми військового виховання в школі. 5. Вільні внесення.

Конгрес відбувся у великій салі стокгольмського сойму, перед яким здовж вулиці виставлено стяги всіх держав, репрезентованих у Федерації. Недоставало жовто-блакитного стягу, який нагадував мені стяг Швеції — блакитно-жовтої краски.

В дні 13. серпня точно в год. 11. зійшлися делегати. Пос. Вагнссон виголосив привітну промову, в якій підніс великі наміри членів Федерації в боротьбі за загальний мир, уважаючи найважнішим завданням учительства „вистерігатися шовіністичної пропаганди в школі".

В год 11.30 виїхали делегати автобусами на оглядини цінностей міста. Ми оглянули велику будівлю, де міститься поліклініка, опісля державну бібліотеку, побудовану вже по світовій війні в 1920 р. Є це величава будівля з багатьома кімнатами; е там м. ін. окрема читальня краевих газет, окрема для заграничних, дальше окрема на ріжні сорти фахових книг, з яких користають головно студенти університету; е також окремі кімнати для молоді, а між ними гарно мальована (рід виниці) світлиця казок, до якої тричі на тиждень приводять матері маленький світик, якому спеціяльні лектори оповідають відповідні шведські легенди.

Около год. 2. пополудні заведено нас до одної з більших кооперативи (Швеція знана з найкраще розвиненої кооперації), де міститься також ресторан. Там товариші шведи гостили нас перекускою, званою „lunch". (У Швеції обід, званий „Міттаг", відбуваеться від 6. год. вечора, а полудневу перекуску, зложену з зимних маринат і інших перекусок та одної горячої страви, називають „lunch"). При цій нагоді варто зазначити, що в Швеції по ресторанах не продають зовсім горівки. По перекусці поїхали ми автобусами на передмістя Стокгольму, зване Брома — рід кольонії, віддаленої 12 км. від міста. Там оглянули ми школу найновішого типу, де вислухали викладу про організацію кольонії, і другого реферату про цю школу, яка мае около 1.400 дітей. Дуже цікаво виглядае частина кольонії, зв. „Gartenstädte" і „Waldstädte". Є це рід літнисьової оселі, в якій проживае майже 1/3 мешканців Стокгольму. Акційна спілка з пайом 3 міліонів корон (7,800.000 зол.), при обороті коло 200 міліонів зол., побудувала там цілу масу дімків з двоі три-кімнатними мешканцями, в яких живе богато людей, що не могли добути мешкань у Стокгольмі. Для них вибудували зразкову школу і додали весь комфорт, потрібний культурній людині. Не забуваймо при цьому, що Швеція е краем, де електрика і телефони найбільше поширені. (Там кожний майже мешканець мае в хаті телефон). Рівнож місто докладае всіх зусиль, щоби громадяни не відчували недостач у комунікаційних засобах і споживчих продуктах.

Околиця передмістя, звана „Waldgarten" виглядае гейби рай. Найкращі будівлі мов гнізда птиць, причіплені на гранітних скелях, а побіч городи, квітники, альтанки. Ціла та оселя оточена лісом пахучих смерек, що закривають

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ВЕРЕСНЯ 1931.

МИХАЙЛО ЛАЗОРКО.

Заліщики.

„Галицький Меран". — Літники. — Дністрова кітловина. — Сади й городи. — Прогульки на другий бік Дністра. — Православний монастир у Хрещатику.

Одною з мало знаних і цінених у нас літнисьових місцевостей е Заліщики. На Заліщики як на місцевість, що надаеться дуже добре на відпочинок, а навіть для оздоровленців, звернула увагу варшавська преса і від кількох літ веде з великим успіхом пропаґанду, називаючи Заліщики другим по Косові і Кутах „галицьким Мераном".

Тому нічого дивного, що 80 відс. літників, на загальне число поверх 3.000 — це поляки з Варшави і з інших місцевостей корінної Польщі. Жиди становлять також поважний відсоток літників, але вони переважно з Галичини, зокрема зі Львова.

Українців літників, на жаль, можнаб порахувати на пальцях двох рук. А шкода велика, хоч би навіть з національного погляду. Згадаю зате наших заточенців, уроженців Заліщик і близької околиці, зокрема учителів, які приїздять в рідні сторони — як висказуються — бодай на два місяці віддихнути рідним повітрям, побути між своїми найближчими та забути бодай переходово заподіяну їм кривду.

Заліщики місто, що враз із Заліщиками Старими й селом Добровлянами становлять одну цілість, положені в прегарній Дністровій кітловині, похиленій до полудня і сходу, а від буковинської сторони заслонені на 150—200 метрів високим Дністровим берегом, е просто залиті теплими проміннями сонця. Погода тут майже постійна, опади рідкі, переважно тревають коротко і назагал теплі; таксамо дуже теплі ночі, так, що спати можна не накриваючися. Пересічна температура в липні в часі гарної погоди до 40 Ц., а в горячі дні на сонці навіть до 55 Ц.

Купелі в Дністрі тревають цілий день від 8. рано до 7 веч. — вода все тепла. Дністер тут широкий на 160 метрів, глибокий на 4-и м. (особливо від сторони Буковини), корито ріки рівне, без ям і крутів, (вирів), у ньому купіль приемна і безпечна. Купатися можна лише до половини ріки, бо друга половина належить до Румунії; зрештою гранична сторожа пильнуе, щоби ніхто не зближався до берега. Смільчака, який переплив румунську сторону, забрала гранична сторожа й аж пізно під вечір „передала", стягнувши з нього грошеву кару; були теж випадки пострілу, але в часі контрабанди.

Великою атракцією Заліщик е сади і городи, славні заліщицькі морелі, брескині, виноград, кавуни, мельони, морва та інші овочі, яких поза Заліщиками й околичними селами в Дністровім ярі нема в цілій Галичині. Хати наших селян в тих городах, повних зелені, залитих золотими проміннями сонця — це розкішні місця на відпочинок.

Удержання літників не дороге, можна замешкати дешево в селян (Старі Заліщики), а харчуватися в пансіонатах, яких е вже багато. Найліпшою опінією тішиться пансіонат „Київ", власність відомого місцевого громадянина, п. Глинського, положений над самим Дністром з чудовою панорамою на протилежний беріг. Удержання в пансіонатах у головнім сезоні від 4—8 зол. денно враз з мешканням. Гарна погода тревае тут від 15. червня до кінця жовтня.

Зі Львова до Заліщик найліпше їхати через Коломию і Городенку і частинно через Буковину. Їзда поспішним поїздом тревае всього 6½ години. З останньої граничної стації Ясенів Пільний по польській стороні переїзджаеться через румунську територію (всього три стації). Пашпортових або інших перешкод нема. Поїзд на території Буковини конвоюють румунські жовніри.

Прогульки до околичних ближчих і дальших сіл е тут — як зрештою в кожній літнисьовій місцевости — дуже популярні. Зокрема привабливі е прогульки до Румунії, де можна дістати по дешевій ціні зовсім доброго вина і винограду. Вино по зол. 2—2.50 за літру, виноград по зол. 0.90 за 1 кг. Ініціятиву до прогульок дають самі літники, власти не роблять жадних перепон ані з одної ані з другої сторони, таксамо нема обмежень щодо числа осіб, тому вибираються звичайно гуртки навіть з 30—50 осіб. Переїзд на буковинську сторону човнами. Така прогулька кінчиться звичайно товариською забавою і танцями і при дешевому вині затягаеться до 7. год. веч., себто до часу, в якому муситься покидати румунську територію. Літники часто з успіхом стараються дещо „перешварцувати" на нашу сторону, особливо вино. Мущини намовляють звичайно до такої трансакції жіноцтво, яке не е так строго контрольоване. Але бувають випадки, що це не вдаеться: тоді хочеш чи не хочеш, мусиш випити все вино, таки зараз на березі, бо сконфіскують. Очевидно все це відбуваеться серед повені жартів і сміху, а в наслідках е конечний поворот фякрами...

Одна така прогулька зорганізована була до сіл Хрещатик, Дзвинячка і Кострижівка, що її перезвали румуни на „Schit". Селяни в згаданих селах православні, заможні, села чисті, гарні школи вечинні, дворів нема. Метою нашої прогульки був православний монастир-церковця св. Івана Хрестителя в селі Хрещатик, яка збудована за селом на стрімкій, високій залісеній стіні Дністрового берега. Церква ця робить враження неприступного вірлиного гнізда, з чудесним краєвидом на заліщицьку кітловину і цілу далеку околицю на заході. Інтересно, що в цій православній церкві е між іншими кілька памяткових таблиць з польськими написами, які свідчать про те, що там поховано не лише православних, але й католиків. Коло церковці е маленька капличка, звідки виплишають три великі джерела дуже доброї зимної води, яка мае, як кажуть, лічничі прикмети. За австрійської влади цілі Заліщики заосмотрювалися у воду з цих джерел, тепер місто мусіло постаратися за воду при помочі водопроводів з околичного села Жежави, віддаленого 9 км. Монастир враз зі згаданими джерелами „Віра", „Надія" і „Любов" мае широку славу відпустового місця, до якого приходить нарід з цілої Буковини, а в передвоенних часах приходили туди люди і з Галичини і з Бесарабії (тоді ще російської).

Гідне уваги, що румунські граничні власти послуговуються з літниками і польськими граничними органами доволі часто зовсім гарною українською мовою.

(Докінчення буде.)

кожну хату-віллю. При цій нагоді не можу поминути мовчанкою прекрасних шляхів, де навіть такі, як наші, т. зв. „польські дороги", брукованні і гладкі неначе стіл.

Потім відвідали ми заведення для виховання дівчат, трудних до ведення. Там приймали нас водою зі соком і тісточками, виготовленими в кухні для цих дівчат. Вони мають там мешкання і школу. Всюди панує взірцева чистота, а накривала на ліжках сиріт і столи та стільчики такі чисті, що делєгати не хотіли вірити, щоби ці речі були вживані „звихненими" дітьми. Змістом навчання є шкільний матеріял, рукавка, наука про мораль і т. д. Діти пописувалися перед нами гарними пісоньками.

Вечором в год. 8. відбувся прекрасний концерт, на якім усі делєгати складали заяви в справі загального мира. Співав хор шведських учителів. Зпоміж промов були замітні такі: Делєгат німців Вольф покликувався на ріжних ученых, які в імя добра мира вимагають справедливости для всіх народів і пошанування їхніх прав. Француз цитував історичне французьке „egalite, liberte, fraternite" — голяндець: „Wir bauen niemals Krieg". Усі учителі є мов одна рідня. Поляк запевняв, що його нарід докладає всіх зусиль, щоби запанував мир і щоби всі громадяни польської держави були задоволені. Українець ствердив, що годі говорити про мир, коли в більшій частині Европи панує право пястука, коли такий великий нарід, як українці, не має своєї держави, не зважаючи на те, що саме український нарід не був ніколи агресивний і є найбільш миролюбний. Найкращий примір, як розвязується національно-державницькі непорозуміння, дали нам в 1905 р. народи Скандинавії (мирний розділ Норвегії від Швеції шляхом усенароднього голосування). Чех зазначив, що не хоче говорити про Vaterland, але про Kinderland. Делєгат німецького вчительства в Чехії вияснював, що одна з найтяжчих перепон до мира — це меншостева проблєма; тут саме лежить найбільша трудність для вчительства в ріжних державах. По год. 11. вечора делєгати розійшлися.

Другий день нарад почався коротким звідомленням генерального секретаря, а опісля цілі майже два дні перейшли під вражінням декляративної промови провідника Конгресу, німецького делєгата Вольфа. Він, як предсідник, відкриваючи наради, порушив справу положення німецького народу, якого війна загнала на дно пропасти. Нині дійшло до того, що через матеріяльну скруту і наслідки версальського трактату німці не могли вислати на Конгрес більше як двох делєгатів. Бесідник зазначив, що найбільшою причиною крізи в цілому світі є загальні зброєння і тому зголосив відповідну резолюцію за безпроволочним розброєнням усіх держав. Декларація Вольфа викликала реакцію. Француз, румун, чехи і поляки протиставилися тій резолюції, а учит. Макух (поляк) заложив протест проти вношення на Конгрес справ, яких не було на порядку нарад і таких, до вирішування яких учитель не є покликаний. На це знов зареагував німець з Чехії учит. Рон, який підчеркнув, що не можна нехтувати думок, які зголосив голова організації, котра має 150.000 членів, а також підніс факт, що учителі є компетентні висказати свою думку про роззброєння, бо вони мають творити напрямок виховання молодих поколінь. Над цею резолюцією зійшов цілий день 14-го серпня.

Посол Дмитро Великанович.

Боротьба з безробіттям.

Варшавські урядові круги заходяться біля налаштування апарату задля боротьби з безробіттям. У Варшаві повстав у цій справі головний комітет під проводом б. мін. Клярнера, який переводить тепер конференції з воєводами, що мають увести в життя воєвідські комітети. Деякі воєвідські комітети вже утворені, інші організуються.

Одночасно головний інспектор праці інж. Кльот натиснув на окружних інспекторів праці, щоби не позволяли промисловим заведенням та іншим фірмам продовжувати працю поза приписаний час. Всі чинники мають старатися, щоби дати працю якнайбільшій скількости робітників. В тій справі має теж появитися проект нового закона.

У Варшаві утворився горожанський комітет, що має занятися допомогою безробітним, наділюючи їх харчами та організуючи дешеві кухні, а навіть доставляючи одіж і топливо. 40 тисяч осіб має діставати щодень обід. Чи всі ті проекти будуть зреалізовані та ще й у Львові й інших галицьких містах, а як будуть зреалізовані, чи причиняться до зменшення безробіття, побачимо в найближчому часі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Хочеш бути гарною?

Ось найпростіший спосіб плекання вроди. —

Міліони жінок на цілому світі переконалися, що незрівняним засобом до збереження свіжої та гарної цери є мило PALMOLIVE.

Мило це витворюване з оліїв оливних овочів, пальм і кокосових горіхів. Тому також його піна має такий додатній вплив на церу, бо усуває частинки нечистоти та шминки, які, осідаючи в порах, перешкоджають віддиховi нашкірня. Густа піна PALMOLIVE змиває та відсвіжує ідеально шкіру. Двічі денно треба її лагідно втирати в шкіру, а опісля сполоскувати наперед теплою, а потім зимною водою. Побачите Пані, як цей простий спосіб зробить Вашу церу ніжною і гарною.

Colgate - Palmolive, Сп. з обм. відп., Варшава, вул. Гумарська 6.

Зол. 1·20.

МИЛО PALMOLIVE

Жалібні Сходини в память В. Липинського в Берліні.

Смерть Вячеслава Липинського викликала велике вражіння між берлінською українською кольонією, що мала нагоду деякий час ближче приглянутися діяльности Покійника. Зараз після його смерти відбулась у його память Панахида в українській греко-католицькій церкві, на яку зійшлися всі місцеві українці без ріжниці політичних поглядів, щоби віддати пошану великому українському патріотові та історикові. Його наукова діяльність знайшла окрему оцінку в Жалібній Академії, уладженій „Українським Науковим Інститутом".

Більше політичний характер мали жалібні сходини берлінського „Клюбу Гетьманців", на які зійшлося теж багато запрошених гостей зпоза гетьманських кол. Сходини розпочалися вступним викладом голови клюбу, проф. д-ра І. Мірчука, що змалював присутнім постать Липинського як українського державника-месіяніста. Після цього інж. С. Шемет поділився своїми спогадами про Покійника, згадуючи зокрема докладніше часи будування української державности.

Від цього, так би мовити, більш академічного тону обидвох промовців, різко відріжнялася суто політична промова д. Скороппса-Йолтуховського, який виходив із заложення, що бл. п. В. Липинський, тіло якого відійшло в рідну землю волинську, як політик зовсім не вмер. „Він, поки існує „Український Союз Хліборобів-Державників", поки Його „Листи до братів-хліборобів" знаходитимуть відгук у серцях українців-державників, жие й житиме як активний політик. І, як такий, він підлягає, потребує критики й не боїться її; зате зовсім не потребує він звичайних славословій, які є уділом дійсно померших, одійшовших від життя людей".

Розправившися з самозванчими „друзями-приятелями", д. Скороппс в дуже ріякій, але зрозумілій формі виступив проти УНР-івців з „Тризуба" (чч. 25—26) за їх аподиктичне зневажливе відношення до праці Покійника, як до автора якихось „реакційних утопій". Він зазначив, що справжніми і непоправними, політичними утопістами є саме панове з УНР, і що їм, які не спромоглися протягом десяти літ написати й десяти рядків річевої критики державницької теорії Липинського, личилоб було бути більш скромними по його смерти. Свою промову закінчив д. Скороппс заявою, що УСХД далі працюватиме над зреалізуванним ідей „Листів" в українському житті.

*

Від Редакції. Даючи з журналістичного обовязку місце повищій інформаційній замітці нашого берлінського кореспондента, ми при цій нагоді не можемо стриматися від ствердження одного, добре нам відомого факту, а саме, що деякі промовці на жалібних сходинах „Клюбу Гетьманців" належали саме до тих людей, що затроїли останні дні пок. В. Липинського у великій мірі нетактовними виступами проти нього, намагаючись зробити Покійного в очах громадянства невідповідальним за свої вчинки.

З церковних справ.

Унїоністичний зїзд у Пинську.

В днях 1.—3. ц. м. відбувся у Пинську унїоністичний зїзд, у якому взяли участь: місцевий лат. епископ Лозінський, архиепископ Ропп, лат. епископи Пшездзецький і Лукомський та епископ д-р Микола Чарнецький. З Галичини брали участь у зїзді: о. ректор д-р Сліпий, о. д-р Ішак, о. Хомин (ред. „Ниви") й ігумени оо. Василіян: Заячківський з Дрогобича і Т. Галущинський зі Львова. Крім того на зїзді було кільканацять священиків східньо-словянського обряду і до 40 священиків римо-кат. обряду, зацікавлених унійною акцією. На зїзді ствердженo величезний зріст унійних настроїв серед православного населення північно-західних земель і намічено дальші шляхи праці над поширенням унії.

Церква оо. Василіян у Перемишлі.

Повідомляють нас з Перемишля, що будована церква оо. Василіян на Засянні, яка розпочалася цього року перед феріями, поступає швидко вперед. Тому, що в Перемишлі, де колись було кількадесять наших церков, є під цю пору тільки одна-одинока церква, себто катедра (на 8 великих латинських костелів!), треба бажати, щоби церква оо. Василіян була якнайскорше викінчена і передана до вжитку вірних. Обовязком усього перемиського українського громадянства є причинитися грошевими жертвами до можливо скорого закінчення будови.

Рух населення.

Статистичні обчислення виказують, що в перших 7 місяцях ц. р. виемігрувало з Польші 62.653 осіб, з того до европейських країв 54.744, до позаевропейських 7.909 осіб. Зміж еміґрантів, що виїхали до европейських країв, 20.003 пішло до Франції, 31.901 до Німеччини і 2.840 до інших країв. Еміґрація до країв позаевропейських обняла 813 осіб до Зєднинених Держав Півн. Америки, 984 до Канади, 3.053 до Аргентини, 722 до Бразилії, 1.079 до інших країв Америки, 1.091 до Палестини і 167 до інших країв.

В тім самім часі повернуло до Польші 32.342 виселенців, з того 28.323 з країв европейських і 4.019 з американських.

ОСТАННІ ВІСТИ

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИВСТВА ПОС. ГОЛУВКА.

Звіт судової і поліційної влади нафтового басейну розглядали три дні в мін-стві внутр. справ і справедл. Додаткові вияснення про слідство в справі вбивства пос. Голувка дав у Варшаві львівський воєвода д-р Ружнецький. Він був на інспекції в Трускавці та зазнайомився зі слідством. На припорученння міністра справедливости виїхав із Варшави до Дрогобича сл. суддя для справ надзвичайної ваги Скаржинський і він веде дальше слідство. Буде він якийсь час у Дрогобичі, Трускавці, Бориславі і т. д., де збере нитки слідства веденого судом і поліцією.

ВБИВНИКИ ЗПІД ПЕЧЕНІЖИНА ВТЕКЛИ?

Польські джерела повідомляють, що відомі владі безпеки з назвища та виляду виконавці нападу на почт. амбулянс біля Печеніжина втекли до Чехословаччини.

Влада, мовляв, ствердила, що ті напасники це молоді люди з Печеніжина й Коломиї. Коли поліція мала вже арештувати виконавців замаху Ім вдалося приспати чуйність та передістатися в прикордонну смугу, а потім, мабуть, передістатися за кордон. На першу вістку про те сл. суддя Герц уладив погоню. Видали три стежні листи: 1) Микола Митлюк, 21-літній, українець, батько Олекса, мати Парашка, родом із Печеніжина, гімн. вбітурієнт, низький ростом, лице кругле, очі й волосся чорні, уста грубі, ніс широкий, задертий (льомброзівський тип), уха великі, відстаючі. 2) Вол. Йос. Колтик, 20-літній, родом із Коломиї, син Івана й Марії, українець, без заняття, високий, стрункий, очі сірі, лице подовгувате, дрібне, волося зачесане їжаковато, ніс простий, гострий, задягнений по міськи. 3) Роман Барицький-Кукурба, родж. у Язлівці в 1913 р., 18-літній син Миколи й Марії, українець замешкалий в Коломиї при батьках, середнього росту, стать кріпка, лице кругле, волосся темне, зачесане на бік, ніс простий.

Рівночасно повідомляють, що центр. влада дістала вже докладний опис утечі напасників зпід Печеніжина. Окр. суд у Коломиї звернувся до міністра справедливости, щоби негайно дипл. шляхом зажадати від уряду ЧСР помочі в придержанні й арештуванні напасників, які втекли до ЧСР. Міністр справедливости відніс ся за посередництвом мін-ства закорд. справ до чсл. міністра справедливости, предложив йому меморіял у тій справі з просьбою, що з огляду на безумовно ствердженний факт убивства та взагалі політ. убивств, грабіжницьких нападів і т. п. у Сх. Галичині — польський уряд просить спеціяльних і енергійних заряджень.

РАДА МІН. УХВАЛИЛА СКЛИКАТИ СОЙМ.

З Варшави повідомляють, що рада міністрів 10. вересня ухвалила скликати сойм. Проурядові кола заперечують це, та втаємничені кажуть, що таки таке рішення запало й устійнено речинець. Сойм збереться з початком жовтня. Сойм полагодить: служб. прагматику, самоврядні закони та розгляне новий адм. поділ (скасування 5 воєвідств у цьому 2 у Сх. Галичині).

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ВІДГОМОН.

На 12. вересня визначена перед судом у Торуні розправа на політ. тлі, що торкається відомої справи Берестя. Свого часу редактора „Газети Бидгоскої" потягнули до карної відповідальности за поміщення в тім часописі вісток про поведінку з послами, вязненими в Бересті. Оборона подала на свідків всіх берестейських вязнів. Бидгоський суд згодився. Розправа мала відбутися 5. березня. З огляду на публ. безпеку передали справу до Торуня. Перед торуньким судом поставлять знов внесення переслухати бувш. берестейських вязнів. Та торуньский прокуратор мабуть не буде їх переслухувати, тому, що б. преміер Славек дав у соймі вияснення про поведінку з бувш. берестейськими вязнями.

ПОЖЕЖА НА ЛЕТ. МАЙДАНІ.

10. вересня з невияснених причин вибухнула пожежа на військовім летунськім майдані в Мокотові. Згорів один літак.

РУМУНСЬКИЙ УРЯД УСТУПИТЬ.

Є чутки, що уряд проф. Йорги уступить незабаром. Його наслідником буде провідник ліберарів Дука. В новім кабінеті останеться міністр скарбу Арґетояну, що заприязнений близько з королем.

Фінансова кріза у цифрах.

Як звідомляють польські газети, скарбові впливи в серпні ц. р. дали 169 міліонів, державні видатки досягли 182 і пів міліона, отже у державному бюджеті вийшов за серпень дефіцит 13 міл. 400 тис. Від пятьох років це найнижчий місячний дохід державного скарбу.

Дефіцит у державному бюджеті за 4 місяці ц. р. від квітня до липня осягнув суму 122 міл 200 тис. зол. Коли долічимо до того серпень, дефіцит дасть суму 135 міл. 600 тис. зол. і можна принятн, що за перший півріч бюджетового року 1931/2 (від 1. квітня п. р.) дійде до суми 150 міл. зол. Буде це сума майже втрое більша від минулорічного дефіциту.

Про тяжку фінансову ситуацію в Польщі свідчить також відплив капіталів з банків. Найбільші польські банки, яких основний капітал з кінцем 1930 р. виносив бодай 5 міл. зол., виказують в часі від квітня до липня ц. р. поважний спадок капіталів. З кінцем березня речинцеві вклади виносили 223,332 тисяч, а з кінцем липня тільки 169 міл. 684 тис. зол. Зменшилися також безречинцеві вклади і кредитові сальда на біжучих рахунках.

Міліон зол. страт, 6.000 осіб пошкодованих.

Власникам премійовки, 4%-ої інвестиційної державної позички, закупленої за посередництвом „Повшехного Закладу Кредитового" у Львові (пл. Марійська ч. 6), цікавий буде документ виданий слід. суддею львівськ. окружного суду. Це рішення в карній справі проти „директорів" цього банку, К. Альстера, Фр. Тельтнера, Г. Макаровського і М. Бльодека, які перед внесенням карних донесень утікли за границю, рятуючись від кари за злочин фальшивого банкрутства. Слідчий видів не найшов у касі банку ніяких цінних паперів, бо „директори" всі папери, продані на рати і сторонами заплачені, заставили в інших банках. Банки продали ті папери, бо „директори" не віддали їм позичених грошей. Досі зголосило коло 6.000 покривджених свою шкоду, яка винесе разом понад міліон зол. і покривджені не найдуть покриття.

Окружний суд як торговельний у Львові наказав ліквідацію „Повшехного Закладу Кредитового", іменуючи ліквідаторами д-ра Юліяна Ружицького та Ів. Дмитрасевича (пл. Марійська ч. 6-7) і вони уділюють інтересованим особам вияснень. Про головну розправу суд повідомить у часописях.

Після опечатання Закладу покривджені надсилали чеками дальші рати на рахунок своїх паперів. І ті гроші для них пропали, бо ліквідатори вжили їх на покриття коштів ліквідації, (як оплату персоналу, льокаль і т. п.).

Обструкція. Наукові посвідки стверджують, що природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** віддає знаменити прислуги при обструкції всілякого роду.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови.** 254—?

— **Подешевіло все:** жарівки, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати VIO у **Івана Бунди,** Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 1—13

— **Приватна коедукаційна гімназія в Дрогобичі** в біжучім шкільнім році вестиме класи I.—VIII. класичного і IV., V. й VI. гуманістичного типу. Управа гімназії уповноважена приймати учнів (учениці) розвязаних гімназій у Тернополі, Рогатині і Дрогобичі без вступного іспиту, коли голосяться до тої самої класи, в котрій їх захопило розвязання, і за вступним іспитом, коли хотять поступити одну клясу вище. Ученики (-ниці), що хотілиб здавати вступний іспит до VIII. класи, мусять внести подання до Куратерії через Управу гімназії. Зголошуватися треба негайно устно або письменно. Вписи тріватимуть до кінця вересня. Речинець вступних іспитів і початок шк. року проголоситься пізніше. Для замісцевих дешева бурса. — **Управа гімназії.** 456 2-3

— **Медвідь Семен,** управ. державної нар. школи в Туря Реметах і п-на **Микитюківна Лідія,** учителька з Кішеви на Поморю, повінчалися дня 5. IX. 1931. в Ужгороді.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (203) число „Діла" підпало конфіскаті за 6 (шість) місць у статті **„Ще про кооперативи Дубенщини",** за конець замітки **„Ревізії й арештування"** і за один уступ у замітці **„З судової салі".** (Поновна розправа проти Н. Заяця за підпали). Це 52-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Виклади з обсягу карпатсько-української етнографії в Міністері.** Лектор російської мови при міністерському університеті, д-р Петро Богатирев, відомий автор кількох більших праць з поля східньо-словянської, зокрема закарпатсько-української етнографії, виголосив на протязі літнього півріччя на доручення Славянського Семинара у Міністері, що стоїть під умілим і енергічним проводом нашого приятеля проф. д-ра К. Г. Мая́ра, ряд інтересних викладів про методу і техніку збирання етнографічних матеріялів з окремим використанням українського закарпатського матеріялу. Виклади д-ра Богатирова викликали велике заінтересування й будуть їти дальше в зимовому семестрі. Д-р Б. викладатиме про „Забобони українців і словаків". — З. К.

— **Розвал польської кольонізації в Перу.** До Куритиби прибуло 19 польських родин з Перу та Еспріто Санто, які покинули ті краї, не могучи знести тамошнього підсоння. За допомогою польського патронату в Куритибі ці родини примістилися в околиці Сенгес. Дістали по кусникові землі на власний вжиток і заробкову працю.

— **Виклад проф. Зальґрена.** В германістичному семинарі берлінського університету виголосив шведський професор Зальґрен із Упсали цікавий виклад про „Скандинавські назви Дніпрових порогів".

— **За комуністичні летючки.** Перед судом присяжних у Львові станули 8. ц. м. Михайло Горбаль, А. Підхмурський, Б. Лотоцький і Н. Палубяк, за поширювання комуністичних летючок. Головне обвинувачення звернулось проти Горбаля, що роздавав летючки в Дмитровичах, пов. Львів. Всі обвинувачені виперлися вини. Горбаля засуджено на 8 місяців, Підхмурського на рік вязниці, інших увільнено.

— **Вистава Товариства Приятелів Гарного Мистецтва (Towarzystwo Sztuk Pięknych) у Львові.** В неділю 13. вересня передполуднем згадане Товариство в будинку Промислового Музею (вхід від вул. Дзедушицьких ч. 1) отвирає виставку творів львівських арт.-малярів. З українських малярів бере участь у виставці **Іван Труш.** Він дав на виставку студії цвітів. Виставу буде отворена від год. 10.—15. попол.

— **Заохочуюча реклама.** Пан Галицький площі у Львові відновив і поширив свій сніданковий льокаль п. Й. Новак. З тої нагоди в цілій польській пресі помістив він анонс, у якому читаємо: „Льокаль п. Новака відомий з часів війни, коли в рр. 1917 і 1918 був він осідком відомих осіб та місцем важних нарад військових кругів. Збиралася там тодішня легіонова старшина, як бл. п. полк. Сніядовський, бл. п. полк. Татар-Тжесньовський і т. д. на наради в справі боїв з українцями". Як бачимо, дуже заохочуюча реклама. Вважаємо, що вона зайва, бо фірма п. Новака і так загально відома з процесу про кінські чи собачі ковбаси.

— **З львівської хроніки.** Підкинену 6-тижневу дівчинку знайшли в брамі при вул. св. Мартина. — В пивниці при вул. Снігній ч. 7 повстала пожежа, яку загасила пожежна сторожа. — Намагалася отруїтись 17-літня Анеля Бобелівна, знеохочена до життя нещасним коханням. — З кишені Соммера Абрагама пропала на личаківському двірці мошонка разом з 500 зол. — З горища камениці при вул. Мучній 10. пропали річи вартости 450 зол.

— **Сини ограбили батька.** Із села Копець, пов. Вильно, пішов 1914 р. на війну Йосиф Квасневський і тяжко ранений пропав без вісти. Всі вважали його за небіжчика. Тимчасом Квасневський жив, після вибуху російської революції дістався до Японії і тягався по ріжних краях. Доробився значного майна і дістався якімсь до Німеччини, де часть грошей стратив підчас банкового краху. Нарешті вернув під чужим назвищем у рідні сторони і став питати за родиною. Тимчасом про появу богатого чужинця дізналися два його сини, Стах і Михайло, й ограбили, не знаючи, що це їх батько. Щойно в часі слідства Квасневський довідався, хто його ограбив, і просив суддю за синами, але їх таки задержано в арешті.

— **251 тисяч безробітних.** На основі обчислень державного уряду посередництва праці безробітних у Польщі 5. вересня було 251.547 осіб. Підмоги побирало 54.773 безробітних.

— **Видурював від темного селянина гроші для дідька.** Гарасим Ярош із Гороздової (пов. Сянік) мав ріжні домашні прикрости, недужала йому дочка. Тому в біді й темноті своїй постановив шукати помочі в „чудотворця" зі Львова Федька Мариняка. Мариняк зумів видурювати від Яроша для „дідька", щоби відчепився від нещасного селянина, великі гроші, так що бідний селянин продав для „дідька" шмат поля, а навіть часть хати, бо „дідько" був дуже ненаситній. Дав Маринякові понад 3500 зол. Вкінці справа опинилася перед льв. судом, який засудив Мариняка на 12 місяців тюрми, а його жінку на 6 місяців із відложенням кари.

— **Жінка вбила сплячого чоловіка.** В селі Сторонна (біля Городка Яг.) 44-літня Катерина вбила свого 51-літнього чоловіка Івана Ліщишина. Вони мали 9 дітей, та жили в нужді й на цьому тлі приходило між ними до суперечок і бійок. Ліщинова постановила вбити чоловіка, тому як ішла спати приготовила собі вигострену сокиру. Коло 3. год. над ранком вбила чоловіка, завдавши йому кілька ударів у голову. Вбивниця стане мабуть перед нагим судом, тому про вбивство повідомили телефонічно прокуратора при окр. суді у Львові.

— **Відкриття скарбу.** Англійський, подорожник Гайтер привіз з Африки до Льондону кілька рубінів, діямантів і прібки золота. Цей подорожник оповідає, що відшейшов в Абісинії скарб королеви Саби, складений у підземній печері з мільонами дорогих камінів.

— **Коли це і в нас буде?** Німецький інжинір Пфавц винайшов дуже швидкий спосіб пересилання листів. На линах повітряної залізниці переситимуть з незвичезною швидкістю торпеди, переносячи почту. Тим чином можна буде одержати листа в десятки разів скорше, як тепер.

— **Церква мормонів у Льондоні.** В західній частині Льондону будують собор для секти мормонів, будова коштуватиме 80.000 фунтів штерлінгів

— **Самозванча царівна в домі божевільних.** З Чю Порку повідомляють, що Анастазію Чайковську, яка подавала себе за доньку останнього російського царя, умістили в домі божевільних. При тій нагоді вона впоминалася від людей, щоби падали перед нею на коліна і цілували руки.

— **Трошки статистики.** Зед. Держави мають 605 радієвих станиць, 650 станиць мають разом всі інші країни, Куба 70, Канада 87, Мексик 39, Сіям 3, СРСР має 47, в р. 1932. має збудувати 50 нових станиць. — Підсумки показують, що кожний американець читає річно 7 книжок, з того 2 купує, а 5 позичає в прилюдній книгозбірні.

— **Земля, що світиться від золота.** В канадійській провінції Онтеріо, в околиці Ред Лейк найдено незвичайно богаті поклади золота. Відкрито їх на острівці, якого величина мірить 14 миль здовж і 2 милі вширш. На просторі 750 стіп викопано шість ям, з того одну лише шість стіп глибоко, а другу аж до скали, і з кожної добуто велику кількість золота. Власники цієї землі вивісили таблицю, що нікому не вільно туди заходити, але це не помогло і тепер поставлено коло ям озброєних людей. Місто Су-Лукаят і вся околиця дуже перенялися вісткою про находку золота і всі пруть на острів. Наочні свідки кажуть, що лише з одної ями викопано 15 тон руди, яка аж світиться від золота. Є це найбогатші поклади золота в Канаді.

— **Грядуть добрі часи.** Проф. Т. Сторе виголосив у Ню Йорку промову, в якій доказував, що 1932 р. буде початком нової золотої доби світу, яка треватиме до 2029 р. В останніх роках переживав світ кризу саме тому, що сума чисел року давала нещасну 13-у (1903, 1912, 1921, 1930). Найближча 13-а припаде аж в 2029 р. і вже хочби тому повинна настати тепер краща доба. Пожиємо, побачимо.

— **Новочасний театр.** Близько Бродвею у Ню Йорку виставили модерний театр, якого власником є Кароль. Цей театр чудом новітньої техніки. Його сцена це велитенське колесо, яке обертається за потисненям гузика, а кожна переділка цього колеса не лише має інші декорації, але може теж зміняти їх протягом одної хвилини. Цей театр має рухомий ставок для потреб сцени, який може вмістити 400 охочих до купелі; має дільницю міста з правдивими домами (зробленими з тонкого будівельного матеріялу). По асфальтових вулицях заімпровізованого міста їздять авта. Підчас бурі паде справжній дощ і темряву бурливого неба розяснює справжня блискавка. Так виглядає сцена, одначе не менше вибагливо уладжена саля, яка може вмістити 3000 глядачів. На поручі кожнього крісла є маленька жарівка, при світлі якої може глядач читати програму театру в час дії на сцені. Повітря на салю театру справоджують проводами з морського побережа. Коли б вибухла пожежа, межи сцену, а салю впаде залізно-асбестова заслона, а дві бічні стіни салі розсунуться і глядачі зможуть вийти. Для вигоди глядачів на стінах театру є величезні екрани, на яких при помочі рухомих букв висвітлюють найновіші вісті з усього світу. Гарний театр, але довго нам прийдеться ждати заки і в нас буде хоч трохи подібний до нього.

— **Недуга Едізона.** Славнозвісний американський винахідник Едізон знову занедужав.

— **Помилка причиною смерти 300 осіб.** В Майпо в Чіле вдарили на себе два полки державної армії, думаючи, що мають діло з повстанцями. Трагічна помилка привела до 300 жертв скорострільного вогню.

— **120 літ тюрми.** Такий збірний присуд одержав поляк Йосиф Романович за бандитизм в Еверет у Зед. Державах. Гарний рекорд.

— **Храм тисячки богів** це святиня богині Кванон у Кіото в Японії. По обох боках храму стоять на ступенях ідоли тієї богині в 1000 видах, а кожний ідол має 11 голов і 40 рук. Біля храму є робітня, в якій направляють ушкоджені части ідолів і яка все має працю.

— **10.000 змагунів** зїхалося на спортове свято жіночих шкіл Німеччини.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Де шпіон?

— Не можу в це повірити — говорив один громадянин, якому добро народу лежить на серці, — щоби в кожній нашій установі, комітеті, виділі, чи раді були шпіони!? Не вірю!...

— Кажу вам, що є. Адже кожне наше засідання знане всім і вся зараз на другий день. Зі всіми подробицями!...

Чоловік, якому добро народу лежить на серці, тяжко зітхає, — його приятель гризе пальці.

— Так, так...

— Може бути!...

Такі розмови можна почути нераз серед наших людей, яким лежить і т. д.

А тимчасом це все звичайна видумка. Наше життя не є таке згангренованє, як це на перший погляд здається. Справа зі зрадою тайн не виглядає так страшно — навпаки, вона виглядає дуже невинно.

Після засідання, як відомо, любимо зайти до кавярні на малу чорну, чи до ресторану на велике ясне. Кожне засідання треває найменше чверть доби, то й належиться чоловікові відпочити.

А тоді:

— Знаєте, панове, нинішній реферат пана Іксенка мені зовсім не подобався! — кричить один.

— Чому? Чому? — гукають другі.

— Тому, що ми не можемо покладатися тільки на власні сили. Він бе на безкомпромісовість. Я розумію, але треба часом удавати.

— Пощо вдавати? — перечить хтось з гурту, встаючи і вимахуючи руками. — Досить удавання! Проста, ясна лінія!!

— Не горячіться! Треба тому, щоби приспати противника. Він не повинен нічого догадуватися.

— Я на те не погоджуюся. А ви? — звертається до сусіда.

— Я теж ні.

— І я ні

— І я ні

— А ви?

— Я за передбесідником.

— Чому?

— Тому, що... — і виступає новий промовець „за".

Потім ще два-три промовці „проти", потім ще два-ти „за".

Дискусія стає настільки горячою, що аж усім з чубів куриться і на стільки голосною, що ціла кавярня глухає. Навіть музика, зацікавлена проблемою, перестає грати.

А другої днини всі заходять у голову: звідки про це знають ті, які не повинні знати і — шукають на гвалт шпіонів...

Тоді знову в кавярні чи на інших многолюдних розпуттях:

— Панове! Кажу вам під секретом, що Инсильонович не є певний чоловік. Але прошу панів — дискреція!!

Все це сильним голосом і з відповідними рухами.

Галактіон Чіпка.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 коміряками, тепер вол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 18—7

Туристичний зїзд у Львові.

В днях 11—16 ц. ц. відбудеться у Львові зїзд союзної Ради славянських туристичних товариств при участи делеґатів Болгарії, Чехословаччини, Югославії та Польщі. Завданням Ради придумати способи зближення славянських країв у туристичній ділянці, налагодити співпрацю в охороні природи та поширити туристичну ідеольогію не тільки серед своїх членів, але й широких славянських мас. Сюди належать також справи туристичних конвенцій між краями цілої Славянщини.

Програма зїзду обіймає поза нарадами звиджування Львова, Східних Торгів і виставки високогірської туристики в павільоні Земського Банку Кредитового. Дня 14. ц. м. учасники зїзду поїдуть на 3 дневну прогульку, щоби з Ворохти оглянути терен майбутнього парку на Чорногорі, опісля крізь Делятин і Коломию поїдуть до Устечка над Дністром, звідки моторовими човнами дістануться до Заліщик. Із Заліщик поворот до Станиславова, де зїзд буде розвязаний.

З судової салі.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ Н. ЗАЯЦЯ.

У вчорашньому числі „Діла" подали ми генезу отсеї поновної розправи проти Н. Заяця перед львівською лавою судїв присяглих. Пригадуємо, що відбувається вона наслідком узглядненя Найв. Судом касації, внесеної обороною. Н. Суд зніс вирок з весни ц. р., яким засуджено Н. Заяця на 5 літ вязниці і зарядив перевести нову розправу, яка отсе розпочалася.

Розправою проводить с. о. с. Тертіль, обвинуваче прокуратор Мостовський. Боронить д-р С. Шевчук. Акт обвинуваченя закидує Н. Заяцеві, що ділаючи з наказу УВО підпалив 7 стирт Щербіцького в с. Василеві в часі саботажів в серпні м. р. Що обвинуваченій ділав з наказу УВО, на це вказують книжечка УВО і декілька примірників „Сурми", які обв. дав нібито третім особам. Крім цього мали найти у нього підчас ревізії кільканацять кріс. набоїв нім. виробу. Висипаний з декількох порох вказував би, що вужито його до роблення льонтів до підпалу. В часі поліц. слідства, яке переводив комендант постерунку у Жнятині Птасінський і постер. Хлястава, Н. Заяць признався до закидуваних йому злочинів. Супроти цих закидів допустився злочину з §§ 58 ц) і 59 б) та 166 і 167 (підпал).

Стільки акт обвинуваченя. Після його відчитання приходить до голосу обв. Н. Заяць, молодий господар з Василева, равського повіту. У своїх зізнаннях відпирає закиди, будто би належав до УВО та, що до неї звербувала його „абітурієнтка" Стельмахівна, як каже акт обвинуваченя. Показується, що це молоденька, звичайна собі сільська 16-літня дівчина. Що правда, була вона короткий час у Львові в семинарії, одначе ніякою абітурієнткою вона не є, а перед підпалами виїхала вона разом з родичами до Канади. Про підпал і належанні до тайної організації подав на поліції так, як там йому говорили під впливом побоїв, які подрібно описує.

Дальше подає точне алібі критичного вечора, яке виказує його непричасність у закидуваному йому підпалі.

Опісля подає опінію військовий знавець про найдені в обв. кріс. набої німецького і польського походженя, а відтак приходять до голосу свідки: Щербіцький, пошкодований, зем. власник з Василева не вносить нічого цікавого в розправу, М. Райтер, жид зі Жнятина, що з цікавости прийшов на постерунок побачити, як переслухують зловлених підпалячів, подає деякі подробиці з переслухання, при чому оборонець стверджує несхожість у дечому зі зізнаннями, зложеними ним на попередній розправі. На загал обтяжує своїми зізнаннями.

На ту саму обставину покликаний тамошн. начальник громади Харко не вносить нічого цікавого.

Вкінці останній переслухуваний того дня свідок постер. Хлястава, що переслухував Заяця з припоручення команд. Птасінського каже, що обвинуваченій зізнавав сам, зовсім свобідно, як складав присягу перед Стельмахівною і як підпалював. Чи підписав відтак обвин. свої зізнання, цего собі не пригадує. Також багато інших важних подробиць з переслухання не пригадує собі; м. ін. не може відповісти оборонцеві, кому зізнав до протоколу і чи взагалі зізнав про крісові набої, з яких робив льонти до підпалів. Запит оборонця, чи кріс. набої не є часом власністю постерунку у Жнятині, предсідник ухилює, а трибунал затверджує це.

На тому предсідник замкнув розправу до завтра.

Дописи.

РАВА РУСЬКА. *(Повітове Свято Борців.)* Традиційним звичаєм кожного року українське громадянство Равщини святкує торжественно память Тих, що віддали своє життя за волю українського народу. В цьому році відбулося це повітове свято в неділю, 9. серпня ц. р. Цього дня українське громадянство почало збиратися на майдані біля церкви в Раві Руській вже перед годиною 8. ранком. На свято зголосилися зорганізовано лише сокільські гнізда з Махнова, Верхрати і Вербиці та луговики з Корнів. Прибули також церковні процесії з Потелича, Річок, Голого Равського і Гребенного. По середині церква на підвищенні пишалася домовина з березовим хрестом, обложена вінками від товариств і установ повіту, а біля неї почесна сторожа, яку держали соколи і луговики. В годині 10.30 почалася торжественна Служба Божа з панахидою при співучасти 17 священників. В годині 12.30 почав уставлятися похід на місцевий цвинтар до могил, де спочивають поляглі. Спершу церковні хрести і хоругви, за ними делегати культурно-освітніх і економічних установ з 69 вінками, різнобарвними лентами і відповідними на них

написами зі слідуючих місцевостей: Рави Руської, Хлівчан, Потелича, Стаїв, Корчева, Річок, Корніва, Любичи Камеральної, Махнова, Піддубець, Ульгівка, Гійча, Гребенного, Лав.-Кіптів, Верхрати, Вільок Мазовецьких, Вербиці, Угнова, Смолина, Немирова, Камінки, Боброїдів, Старого Села і Тенетиськ. За вінками духовенство у багряних ризах переважно равського деканату. За духовенством хор читальні „Просвіти" з Потелича під проводом студента М. Мастикаша і дута орхестра читальні „Просвіти" з Немирова під проводом проф. Ів. Кипріяна, що на переміну з хором приграваля і підчас богослужения в церкві. Над могилами полеглих о. декан Карпевич при співучасти духовенства відправив панахиду, а о. Кулинич виголосив гарну проповідь. Підчас співу „Вічная память" усі хоругви похилилися і прикрили могили борців, а делеґати з вінками стали на позір. Опісля орхестра відограла вязанку стрілецьких похоронних пісень і національний гимн, а делеґати зложили на могилах вінки. Слід зазначити, що в цьому році з виїмком кількох постерункових, а саме зі Щирця, який відобрав два вінки делеґатам від установ з Улицька, і постерункового з Гребенного, який відобрав вінки делеґатам з Любичі, Гребенного і Тенетиськ, адміністраційна влада підчас свята не робила жадних перепон.

ЗБОРІВ. *(Ювилей 50 ліття „Рідної Школи".)* В неділю, 23. серпня п. р. відбулося тут свято 50-ліття „Рідної Школи". Складалося з двох частин: 1) врочистої академії і 2) народнього фестину. Врочиста академія почалася соборною Службою Божою, котру відправив місцевий парох о. декан Кулик в асисті окличних священиків оо. Іванця, Костельного, Бачинського та Пилипця. В часі Служби Божої співав гарно хор зборівської читальні „Просвіти" під управою свого дириґента, повітового просвітянського орґанізатора. Прегарну проповідь з глибоким патріотичним змістом, виголосив парох з Олійва о. Костельний. На закінчення Служби Божої відіграла орхестра зборівського Сокола національну молитву „Боже великий єдиний". Теплий, погідний день стягнув кілька тисяч народу з ближчих і дальших околиць. Політична влада не дала дозволу на похід зпід церкви. Академія відбувалася на великому майдані при домівці „Рідної Школи". Всюди панував гарний лад і дисципліна. Будинок „Рідної Школи" і весь майдан прикрашено килимами, зеленю і національними прапорами. Академію почав в 1. годині голова кружка „Рідної Школи", місцевий адвокат д-р М. Стефанишин промовою, в якій загрівав маси українського селянства до інтенсивної освітньої праці під сиґом „Рідної Школи" та вказував на те, що ця праця повинна бути органічним продовженням нашої вікової культурної традиції. По відспіванні злученими селянськими хорами освітнього гимну „Учітеся, брати мої" забрав голос відпоручник Головної Управи „Рідної Школи" зі Львова Ів. Ющишин, котрий зясувавши велике орґанізаційне значіння культурної праці „Рідної Школи", загрівав селянство до творення власної історичної традиції в освітній ділянці шляхом виховання і навчання молоді в своїх рідних шкільних установах. Опісля наступили хорові й музичні продукції, в яких взяли участь селянські хори зі Зборова, Поморян, Грабківців, Кабарівців і Кудиновців та орхестра зборівського Сокола. Гарні національні одностроі молодих дівчат і хлопців та солідний вишкіл робили на слухачів симпатичне вражіння. Бурю одушевлення викликали народні танці малесеньких Олі Романівної й Емілії Ладанівної з Поморян. Справно танцювали діточки, розуміється в народніх строях („козак і козачка"), наче справжні балетниці. Витали академію о. декан В. Кулик від читальні „Просвіти" в Зборові і д-р Гірняк від кружка „Рідної Школи" в Озірній. В програму народнього фестину входили співи дітей, вправи вільноруч, вінками, прапорцями, топірцями, діточі ґри і забави, будова веж, вправи соколюк вільноруч, вправи соколів на приладах, народні танці і забави. Миле вражіння робили вправи маленьких діточок із діточих садків „Рідної Школи". У фестині взяли участь садки зі Зборова (учителька п. Овадівна), Плавучі Вел. (учителька п. Войтович), Куклиниців (учителька п. Качмарівна), Млинів (учителька п. Стайкович-Процикірна), Жуківців (учит. п. Палажівна) і Ярославич (учителька п. Мамчаківна). Після фестину проводники повітового освітнього руху д-р Стефанишин і о. декан Кулик відбули з представником Головної Управи „Рідної Школи" зі Львова дир. Ющишином нараду, і постановили заложити в Зборові в бік у раду, і постановили заложити в Зборові в бік у чим шкільним роком приватну ґімназію „Рідної Школи".

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Федір Дудко: ПРІРВА, том 4-ий роману „В заграві", частини „Квіти і кров" — випуск другий. Прірва — це українські фільми 1919—1920 рр. Львів, 1931. Накладом Видавничої Кооперативи „Хортиця". Стор. 224. Ф. 8. Ціна 4 зол.

ЖУРНАЛИ.

САМОСТІЙНА ДУМКА, журнал літератури, науки та громадського життя. Чернівці, червень-липень 1931. Р. І. ч. 6—7. Стор. 32. Форм. 4.

САМОСТІЙНА ДУМКА УКРАЇНСЬКОЇ МАТЕРИ, журнал освіти, творчости й боротьби. Чернівці, 1931. Р. І. ч. 3—4. Стор. 24. Форм. 4.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ, місячник. Відень, липень-серпень 1931. Р. VII. ч. 7—8. Стор. 20. Ф. 8.

ТОЧИЛО, український місячник гумору і сатири. Вінніпеґ, Ман., Канада, серпень 1931. Ч. 8. Р. II.

КООПЕРАТИВНІ ВІСТИ, економічно-кооперативний двохтижневик. Львів, 15. серпня 1931. ч. 11. Р. І.

КІНО, двотижневий журнал кінематоґрафії. II. рік видання. Ч. 17.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 10. IX. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —·— зол., дітра молока 23—25 сот., дітра сметани 1·20 зол., копа яєць 6·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 11. вересня год. 8. вечором „Вулиця".

Субота, 12. вересня год. 4. попол. „Пімста".

Субота, 12. вересня, год. 8. вечором „Вулиця".

Театр Ріжнородностей:

Пятниця, субота, неділя, понеділок в год. 7·30 веч. „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мільйон" (Рене Клейр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лялька".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Марлєна Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І. Мозжухіном.

ОАЗА: Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Ґенерал Платов).

ПАРК: Звук. фільма „Анна Хрісті".

ПАСАЖ: „Бригада смерти" (Ґарі Піль) і додатки.

ХИМЕРА: „Нашою є ніч".

СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний килим" (Пат і Патахон).

УПХА: „Заборонені годинн", „Заморські чорти".

Присилайте передплату!

Програма радіо.

Субота, 12. вересня 1931.

Липськ (259,3) 17·00 „Еспанія", конц. радіооорх. **Моравська Острава** (263,4) 18·25 Хор соколів. 22·20 Радіофільм (Комедія, орх., пісні, танці). **Бреслав** (325) 20·00 Вечір Штравса. **Штрасбург** (345,2) 20·30—21·30 Мандолінова орх. **Букарешт** (394,2) 21·00 Опера. **Берлін** (419) 21·10 Радіо для всіх (кабарет). **Рим** (441,2) 17·20 Концерт (Адам, Ст. Саенс, Верді). 21·00 „Морента", „Федора", опери. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·30 Органовий речіталь. **Міляно** (500,8) 19·45 Музичні продукції. **Відень** (516,4) 19·45 Легкий концерт. 22·15 Джелбенд. **Рига** (524,5) 17·00 Пісні без слів. **Мінхен** (532,9) 19·00 Концерт солістів. 20·00 Веселий вечір. **Будапешт** (550,5) 20·00 Циганська музика. **Любляна** 575,8) 22·15 Акордіон, народня музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 18·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Легка музика (пісні, ґітара, саксофон). 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Неділя, 13. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 17·45 Оперова музика. **Липськ** (259,3) 11·30 Кантата Баха. **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Штутґарт** (360,1) 21·15 „Валькерія", І акт оп. Вагнера (тран. із Франкфурту). **Гамбург** (372,2) 14·15 Славні тенори. 20·00 Недільний концерт. **Берлін** (419) 18·50 Ґіндуські пісні. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·20 „Magnificat canticum" Баха, (хор, соля, орх.). **Міляно** (500,8) 20·45 „Meze Марієно", опера. 22·00 „Il Re", опера Джордана. **Відень** (516,4) 21·00 Музика Гайдна (квартети). **Рига** (524,5) 21·25—21·00 Музика камеральна (Гайдн). **Мінхен** (532,9) 19·10 Мішаний хор (нім. людові пісні). 20·00 Популярний концерт. **Будапешт** (550,5) 20·30 Вечір Пучінія. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт для селян. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 Музика Шуберта. 21·20 Концерт хору. **Москва** (1481) 20·30 Популярний відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 12. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 15·10, 17·15, Музика з ґрамофонових плит 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Про мистецькі часописи", проф. Махнівич. 16·00 Слуховище для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·55 „Дарвінізм у сучасній біольоґії", проф. Скоропр. 17·35 „В країні рож й руїн", фейл. 18·00 Година для музичних талантів. 19·00 Всячина. 19·25 Пісні у виконанні Д. Тенґлера. 19·40 Рільничі відомости. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Легка музика (варш. фільг. орх.). 22·00 „На овиді", фейл. 22·15—22·25 „Комунікати". 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Неділя 13. вересня 1931.

Львів (380,7) 10·15 Богослужения з Краснова. 11·58. Астр. з Варшави 12·10—14·35 Комунікати (Трансмісія з Варшави). 14·35 Поштова скринька. 14·50 Музика і рільничий відчит з Варшави. 16·40 Програма для дітей з Варшави. 17·10 Музика з ґрамофонових плит 17·35 Комунікати і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·25 Виїмки з оперет. 19·40 Три знаки запиту. 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Спортовий комунікат. 22·30—24·00 Скрипковий речіталь і легка музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ҐОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 130

У КОСОВІ отвирає **пансіон „Вікторія"** (побіч Заведения Д-ра Тарнавського) осінний сезон по значно зниженых цінах (від 5 зол.). При пансіоні великий сад з добірними косівськими овочами. 428 3—3

КІМНАТА фронтова умебльована з окремим входом при вул. Супінського зараз до винайму. — Зголошуватися Печінська 2. II. поверх, двері ч. 6. в год. 3—5 попол. 429 3—3

КУРСИ ТОРҐОВЕЛЬНІ ЯКОВА ҐІРШШПІРУНҐА, Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 442 3—3

УКІНЧЕНА семінаристка пошукує лекцій, найрадше від 1—4 кл., або приготовления до ґімназії чи семінара за дуже умірковану винагородою. — Зголошення слати: Парохіяльний уряд, Корнич коло Коломи, п. loco. 444 3—3

СОНЯШНИЙ покій з меблями або без, осібний вхід, від 1. жовтня вільний. Вул. Личаківська 82. 459 2—2

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій, ewentualно з харчем. — Вул. Ванди ч. 5/I пов. 451 2—4

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Garteniaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 92—?

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗҐАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВҐЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. **повн М. Рудницького.** — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

1·1 1·1 **або в книгарнях.** 1·1 1·1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

ч. 205 (12.861). Львів, неділя 13. вересня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Жіночі плащі з лошаків (коні), **Готові спода** на мужеські футра
по найнижчих цінах та на догідних умовах
поручає
Одинока українська торгівля ФУТЕР
„ХРОМ"
Промислово-Торговельна Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська ч. 20, 324 5—5 Телефон 71—83

Центральний Кооперативний Банк
„Краєвий Союз Кредитовий"
у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
ч. тел.: 433. — Конто Почтової Щадниці ч. 143.467. —
(власна каменниця при вул. 3. Мая ч. 15)
як Центральна Каса Українських Кооператив приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та помішує в наших кооперативах, щоби піднести господарський розвій українського народу.

Без ніякої матеріяльної жертви
піддержуєте свою заслужену установу, якщо обезпечите дозволену законом 1/3 часть вартости своїх будинків у
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Роковини Берестя.

Львів, 11. вересня 1931.

В дні 10. вересня (а радше в ночі з 9. на 10.) минув рівно рік від арештування 14-ти чільних членів польських опозиційних партій (6 з ПСС, 2 з „Визволення", 2 зі „Стронництва Хлопского" 2 з „Пляста", 1 з НПР і 1 з НД) та 5-ох українських політичних діячів. Цими останніми були б. посли УНДО *Олександер Вислоцький, Іван Ліщинський, Дмитро Паліїв* і *Володимир Целевич* та б. посол УСРП *д-р Осип Когут*. Згодом арештовано ще одного б. посла ББ (виключеного за зловживання), та ще двох діячів польської опозиції (одного з НД й Корфантого з ХД). Усіх цих арештованих вивезено до військової вязниці у Бересті, що теж спершу не було нікому відомим. У Бересті перебули вони 2 місяці і шість днів. Відтіль порозвожено вязнів до ріжних — уже невійськових вязниць. Зновуж звідти у розмірно скорому часі випущено всіх їх за кавцією на волю.

Найдовше просиділи українські вязні. *З них два таки досі все ще перебувають у вязниці: б. пос. Ол. Вислоцький і б. пос. Дм. Паліїв.* Перший мав судову розправу на Волині, на якій засуджено його на два роки вязниці (за вічеві промови). Другий — б. пос. Дмитро Паліїв, *сидить уже рік у слідчій вязниці без акту обвинувачення*, а всі дотеперішні заходи родини випустити його на волю за кавцією — були полагоджувані негативно. Є це *єдиний того роду випадок у цілій т. зв. берестейській афері.* Правда, акту обвинувачення не дістав ще також ні один з б. берестейських вязнів-поляків (за виїмком засудженого Бацьмаги), але всі вони находяться давно на волі.

Арештування кільканацяти осіб з польського й українського політ. світа з заг. відомими назвиськами викликало рік тому величезну сенсацію. Збільшував її факт, що поміж арештованими находилися такі одиниці, як б. трьохкратний польський премєр, голова „ржонду народового" з 1920 року, кавалір найвищого в Польщі ордену „Білого Орла" Вінкентій Вітос, б. міністри Барліцький і Кернік і такі люди, як б. легіоновий старшина, удекорований кількома орденами, Багінський, або старий парляментарист, один з вождів ППС і теж високий резервовий польський старшина — д-р Герман Ліберман. Причина тих арештувань була для усіх загадкою. Старався пояснити її офіціяльний комунікат, який казав буквально таке:

„Супроти того, що вигасли посольські мандати, отже послідовно й посольська незайманість, відповідні власти приступили до розглядання справ, накопичених за весь період минулої соймової каденції. На цій підставі, в дні 10. вересня ц. р. затримано цілий ряд б. послів, які допустилися провин однаково кримінальної натури (крадіжи, обманства, привласнення і т. д.), як і політичного характеру (стріли до поліції, накликування до насильств і непослуху влади, протидержавні виступи і т. п.). Доходження, які в справах задержаних осіб вела влада безпеки, будуть скермовані до прокураторських властей".

Очевидно, що такий комунікат загадки не вияснював і вона залишилась загадкою подекуди і по нинішній день. Однак специфічного розголосу справа набрала щойно після виходу перших вязнів на волю, бо раньше за весь час їх поміщення в вязниці найстрогіша ізоляція не дозволяла ніяк із вязнями комунікуватися. Цікаво теж, що минуло щойно кілька днів від випущення вязнів, поки вони взагалі почали говорити.

Однак прилюдно не забрали слова й досі. Серед голосної соймової дебати над „справою Берестя", яка вирнула на парляментарному ґрунті у звязку з інтерпеляцією та нагим внеском цілої опозиції, вийшла на яву ціла низка подробиць із „тайн Берестя". Уряд заквестіонував правдивість тих ревеляцій, відносячи закид, що ніхто з б. вязнів не вніс суд. скарги і що лише суд є компетентною інстанцією цією справою займатися. Як відомо, над внесками опозиції сойм (санаційна більшість) перейшов до денного порядку, (в ту саму ніч так само „полагоджено" справу т. зв. „пацифікації") однак справа Берестя остала справою суто політичною. Як таку, у нинішні роковини пригадує її ціла польська опозиційна преса. Згадуємо і ми про неї —з огляду на ті специфічні моменти, які зазначили вище.

Цікаво, що саме в роковини Берестя заповідається сенсаційна розправа, яка стоїть в берестейською аферою у тісному звязку. Це справа „Газети Бидгоскої", якої редактора покликали до карної відповідальности за поміщення деяких інформацій про поведінку з увязненими у Бересті послами. Оборона покликувала тоді на потвердження тих інформацій як свідків усіх 6 берестейських вязнів, на що суд у Бидгощі згодився. Розправа мала відбутися 5. березня, але Найвищий Суд майже напередодні розправи рішив передати справу городському судові у Торуні. Саме 12. вересня має у Торуні ця розправа відбутися і всі ждуть з зацікавленням чи тамошній суд згодиться допустити доказ правди й переслухати, як свідків, бувших „берестейців". Появилися уже газ. звістки, що цього не буде...

З польської преси.

Ревеляції „Ілюстрованого Курєра Цодзенного" про Берлін і українських терористів.

Краківський щоденник „Ілюстровани Курер Цодзенни" з дати 11. вересня (ч. 251) приніс на передовому місці статтю п. н. „Нехай говорять документи. — Стверджуємо, що урядовий Берлін організує та фінансує терористичну акцію у Сх. Малопольщі". Цей орган від наймолодших своїх днів по нинішній день твердив і твердить, що весь український рух є „берлінською інтригою". У названій статті він цього не говорить, але старається при допомозі двох сфотографованих німецьких листів з 1926 р. доказати, що „українська терористична акція" у Сх. Галичині аранжована Берліном. Нижче знайомимо наших читачів з наведеними у „Курері" листами.

Перший з них — це лист німецького достойника з уряду закордонних справ Німеччини фон Гана до тодішного ген. нім. консуля в Кракові Клемана. Цей лист має такий текст:

Auswärtiges Amt. Berlin W. 8. 15 Juni, 1926.
Sehr geehrter Herr Klemann!

In aller Eile vor Kurierschluss möchte ich Ihnen im Auftrage vom Herrn Zechlin und im Anschluss an den Ihnen mit demselben Kurier wohl zugehendem Erlass wegen der Dienstreise nach Lemberg und Stanislau noch folgende Bitte unterbreiten. Sie betrifft die Persönlichkeit des Konovalec, deren politische Einstellung zwischen uns und dem Reichswehrministerium strittig ist. Während letzteres behauptet, dass K... die Leitung der „Undo" hinter sich hat, hat Kost Lewicki bei seiner letzten hiesigen Anwesenheit mir gegenüber geaüssert, Dymitr Lewicki habe ihm vor seiner Abreise nach Berlin in Lemberg ausdrücklich erklärt, Konovalec könne sich in keiner Weise auf die Undo berufen: deren Leitung habe nichts mit ihm zu tun. Ich habe damals Kost Lewicki sofort gebeten, mir eine entsprechende schriftliche Erklärung seines Namensvetters zu besorgen, diese aber bisher nicht erhalten. Wollen Sie mir bitte in Lemberg Dmitri Lewickij noch einmal daraufhin ansprechen und von ihm nach Möglichkeit ein schriftches, jedenfalls aber mündliche Erklärung darüber erzielen, wie das Präsidium der Undo in politischer Beziehung zu Konowalec steht. Für unsere Bemühungen Petruschewytsch und die Leitung der Undo vielleicht doch noch unter einen Hut zu bringen würde eine solche Erklärung von besonderer Bedeutung sein, ebenso aber auch für unser Verhältniss zum Reichswehrministerium bei der Behandlung der ukrainischen Frage.

In der Hoffnung, dass Ihre Reise durch Galizien sich nach Wunsch vollzieht, und dass Sie dabei weniger unter Dauerregen leiden, als wir hier, verbleibe ich mit besten Grüssen

Ihr sehr ergebener
Frh. v. Hahn.

Другий документ — це лист іншого достойника з заграничного німецького уряду, а саме п. Цехліна, заадресований теж до генерального німецького консуля в Кракові п. Клемана. Цей лист містить такий текст:

Auswärtiges Amt. Berlin W. 8 den 29 Juli 1926.
Sehr geehrter Herr Klemann!

Haben Sie vielen Dank über die Berichte über die ukrainischen Verhältnisse, die Ich mit besonderen Interesse gelesen habe, die uns von grosser Wichtigkeit sind. Ich möchte angesichts meiner starken Belastung mit sonstigen Geschäften, Handelsvertrag usw. davon Abstand nehmen, heute näher auf Ihre Mitteilungen einzugehen, und nur bemerken, dass ich mich Ihrer Auffassung hinsichtlich der Geldsendungen völlig anschliesse.

Ich möchte soger so weitgehen einen Weg zu finden das Konsulat überhaupt grundsätzlich ausserhalb der ganzen Geldangelegenheiten zu lassen, falls nicht notwendig werden sollte, die Frage der Geldunterstützung angesichts der neuerlichen Vorgänge überhaupt einer Revisior zu unterziehen.

Vorläufig wird im August zunächts einmal keine Zahlung erfolgen.

Ich bin auch ganz Ihrer Meinung, dass militärische Stellen grundzätzlich davon Abstand nehmen sollten in aussenpolitischen Fragen Sonderwege zu gehen.

Ich habe dieserhalb bereits mit dem Reichswehrministerium Rücksprache genommen und hoffe, dass so unerfreuliche Vorfälle, die uns bedenklichen Schaden zufügen können, nicht mehr vorkommen werden.

Mit den besten Empfelungen bin Ich
Ihr sehr ergebener
Zechlin.

До наведених обох документів „Курер" дав від себе між іншим таке освітлення:

„Твердимо категорично, що акція терористичних українських кол була і є кермована з Берліна. Стверджуємо категорично, що подлинної бюра уряду закордонних справ

і міністерства Райхсвери, кожне на свою руку, прямували до підмінування Річпосполитої, вели і скріплювали грішми групи, що виконували акти саботажу і терору на терені Сх. Малопольщі".

Крім того у тій-же статті подана ще й вістка, що нібито в 1927 р. „знаний зі своєї протипольської діяльности п. Леонтій Куницький" вів переговори у „ріжних бюрах" „Авсвертігес Амт"-у в справі матеріяльної допомоги для деяких українських кол у Польщі. Вертаючи з Берліна п. Л. Куницький — твердить „Курєр" — стрінувся у Кракові з тамошнім німецьким консулем п. Редігером, з яким „усталив подробиці польсько-української співпраці по думці берлінських вказівок, а також питання субсідій".

Передруковуючи оба повищі листи з „Іл. Кур. Цодз." важко нам про них щонебудь сказати, бо нема ніяких даних на те, чи вони автентичні, чи може подібні до тих численних „оригінальних" документів, які друкував перед трьома роками харківський „Комуніст" про мнимі переговори д-ра Дм. Левицького з польським урядом за посередництвом чільних діячів унрівського табору, або до тих фальшованих „політичних" листів д-ра Ст. Федака до Евгена Коновальця, які грішили навіть неграмотністю. Колиж би навіть приняти правдивість наведених листів за доказану, то й тоді вони стверджувалиб передовсім те, що як тепер так і тоді у 1926 р. УНДО всупереч голосам польської преси нічого спільного з УВО не мало. Тут слід завначити, що саме тоді УНДО мало за собою всього навсього рік істнування. Одначе деяким органам польської преси ніякі аргументи не перешкодять і надалі твердити тоді, коли їм це буде потрібне, що УНДО стоїть у взаєминах з УВО.

Щож до „ревеляцій" про „переговори п. Л. Куницького" у Берліні та Кракові у справі співпраці та субсідій, то, маємо надію, що цю справу вияснить належно сам інтересований о. прал. Куницький, до якого це відноситься, бо той-же „Ілюстровани Курер Цодзенни" у черговому числі з дати 12. вересня пише виразно про нього ось що:

„Поміж тим п. Куницьким і... пралатом святоюрським, інтриги якого „Іл. Кур. Цодз." все пятнує, заходить ідентичність імени і прізвища. Не треба надто великої догадливости, щоби ствердити ідентичність цього гостя Берліна і консуля німецького у Кракові, який сиуе інтриги проти польської держави. Ось дальше здемаскування правдивого обличча святоюрської політики".

—o—

З побуту у Швеції.

Конгрес Міжнародньої Федерації Учительських Організацій.

II

Вполудне того дня були запрошені учасники управою міста Стокгольму на „lunch" до ратушевої салі. Цей ратуш вибудували вже по війні в 1917—20 рр. Слушно завважив у своїй промові посадник міста, що тоді, коли інші керувалися у світовій війні, — то шведи будувалися. Це одна з найкращих будівель міста, з прекрасними світлицями, уладженням і т. п. Головні частини будови, а навіть підлога з гранітів.

По принятті в ратуші продовжувано наради над резолюцією учит. Вольфа. Треба ще згадати про те, що весь час у нарадах брав участь відпоручник Ліги Народів з Женеви д-р Кульман. При отворенні нарад він виголосив довшу промову від Ліги Народів і ствердив, що мир без школи є неможливий та що освітня акція при Лізі Народів опрацьовує матеріяли до розвитку школи всіх типів і створення спроможности всім народам користати з рідного слова. На запит учит. Ляпіера, чи виділ виховання при Лізі Народів возьме під розвагу виміну учителів та учнів також народніх шкіл, як це роблено дотепер у вищих школах, відповів д-р Кульман притакуючо.

З дискусії над резолюцією Вольфа замітні такі погляди: Другий делеґат Німеччини, учит. Міллєр, обороняв становище Вольфа, бо положення учителя і школи є звязане з політичним положенням народів. Школа терпить через воєнну кризу. При кризі звичайно приходить диктатура, а при диктатурі положення школи невиносиме і паде рівень культури та виховання. Учит. Семіль (поляк) підтримував декларацію французів, а щодо кризи, то ствердив, що вона в Польщі не є менша, як у Німеччині, бо ціни продуктів такі самі, а також через кризу зредуковано 30—40 проц. урядовців і вчительства. Учит. Вольф пояснював, що порушив справу роззброєння тому, бо молодь настроєна щораз більше войовничо. Бажав, щоби в усіх народів перестали обвинувачувати німців у причинах війни і докоряти їм. Якщо прийде в Німеччині диктатура, то виховання піде шляхами, суперечними нашій пацифістичній ідеї. Делеґат Відня станув в оборонї Вольфа, стверджуючи, що його промови не треба вважати декларацією, а тільки ствердженням, як тяжко працювати в німецькій школі для мира. Довше полемізував з французами і поляками. Делеґат Литви Народів завважив, що має уповажнення сказати, що питання роззброєння розвязуеться своїм ходом і в цій справі йде дуже інтенсивним ходом і в цій справі йде дуже інтенсивно праця. Взивав Федерацію Учительства, щоби праця. Взивав Федерацію Учительства, щоби в цій справі була помічна. (Отже апробував становище Вольфа). По кількох бесідниках під кінець засідання оправдував себе учит. Макух (Польща), що його виступ проти німців не був ворожий і просив, щоб його але не розуміли. Справу зложення відповідних резолюцій передано екзекутиві до найближчого дня.

Третій день нарад (15. серпня н. р.). Генеральний секретар Федерації Дюма складав оральний секретар Федерації Дюма складав організаційне звідомлення — про фінанси, видавництва, звязки і т. д. Обговорював справу виміни членів і їх дітей на студії та комунікаційні трудноші. Секретаріят зробив усе можливе у звязку з суспільно-громадянськими установами в справі акції за роззброєнням. Довше затримався над видавництвом „A.-Z." („Міжнародня Єдність"), де в 4-х европейських мовах друкуються праці, які причиняться до загального міжнародньоо зближення. Дальше задумують видавати підручник — історію всіх учительських організацій.

В дискусії довідалися ми з заяви делеґата з Люксембургу, що кошти подорожі вчительства (і його як делеґата на Конгрес) покриває уряд. Учит. Рон ствердив велику поміч у всіх справах, що її віддали товариші з Франції учителям-німцям з Чехії, котрі поїхали були до Парижа. Радив, щоби всі сфедеровані члени завели в себе цю гарну тактику допомоги товаришам. Учит. Вольф дякував французьким товаришам за поміч, подану шкільним німецьким дітям безробітних батьків. На запит учителів з Англії, чи й до них була би приноровлена та сама тактика, відповів учит. Дюма позитивно. Делеґат Ліги Народів повідомив, що в Лізі Народів зроблено поважні заходи в ріжних урядів у справі масової виміни молоді до шкіл — головно на правничі студії і цю працю ведеться дальше.

Удари крови до голови, тиснення коло серця, брак відниху, почуття страху, нервове перечулення, мігрена, несупокій і безсонність, можна легко усунути, уживаючи природної гірської води **„Franciszka Józefa"**. Домагатися в усіх аптиках і дрогеріях.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. ВЕРЕСНЯ 1931.

МИХАЙЛО ЛАЗОРКО. 2)

Заліщики.

Комунікація з Буковиною. — „Варшавяки" й українське населення. — Визиск Заліщик Старих. — Культурно-освітня праця. — Без економічної організації! — Торговля овочами і вигляди на майбутнє. — Цінні розкопки.

(Докінчення.)

Нові кордони перервали приязні сусідські відносини між селянами Буковини й Галичини, а вокрема родинні і господарські. Самі Заліщики потерпіли дуже багато під оглядом торговельним. Комунікація з Буковиною тепер лише залізницею і човнами, очевидно, за окремим дозволом. Гарні два залізні мости, окраса Заліщик, були знищені в часі війни; залізничний міст направлений і комунікація ним привернена, другий для переїзду фірами не відбудований

Не буде зайвим написати кілька слів про літників з корінної Польщі, яких тут загально називають „варшавяками". Ті, з якими довелося мені стрічатися, це були люди отверті, товариські, веселі, поза тим зі шляхотськими манірами, Польщу люблять такою, якою вона є. В українських справах не визнаються, але в загальному — бодай у невинній дискусії, себто на словах, — ставляться до нас прихильно. Галицьких поляків — як говорили — „з патентом наційних патріотів" не люблять. Наше село з його звичаями, способом життя для них цікаве, а в багатьох випадках зовсім не знане. Для прикладу наведу такий автентичний факт: подану до стола варену кукурудзу хотіли краяти на плястерки, а коли це не вдалося, кликали прислугу для пояснення, як їсти!

Біда, що всюди хотілиб бачити поляків (навіть там, де їх нема), а по крайній мірі бодай добрих сусідів — румунів. Сиджу раз на березі Дністра та прислухуюсь дискусії мішаного гуртка людей. Розмова йде про те, чи мешканці по другій стороні Дністрового берега — не родовиті гуцули, чи ні? Думки між ними поділені; твердження одного з опонентів, що ціла північно-західна Буковина, яка межує з Галичиною, замешкана чисто українським населенням, не переконала всіх присутніх. Аж дрібний, здавалоеяб, факт дав відповідь на спірне питання. На протилежній стороні Дністрового берега пасли малі пастухи худобу і саме в той час, коли тут велася дискусія — затягнули дзвінкими д'точими голосами так, що Дністровим яром пішов відгомін, „Гей там на горі, там женці жнуть"... Це дало змогу опонентові переконати всіх інших, що його твердження є правдиве.

Добре буде згадати дещо і про саме місто. Заліщики мають нині около 5.000 мешканців. Саме місто, можна сказати, жидівсько-польське, зате Заліщики Старі на 90 відс. українські і, хоч становлять окрему громаду, є містом дуже використовувані. Приміром оплати за літників, яких більшість мешкає в Заліщиках Старих, побирає „комісія уздровіска" міста і т. д.

Культурно-освітня праця завдяки маленькій горстці української інтелігенції вільних фахів розвивається гарно, національна свідомість населення доволі велика, — все таки недостача інтелігенції дається сильно відчувати. В усіх державних урядах дослівно всього кілька осіб української національности, решта заступлена поляками. Навіть у народній школі, як мене інформовано, нема ані одної сили української народности.

Під економічним оглядом організація доволі слаба: за виїмком кредитової „Української Каси" нема тут жадної кооперативної установи. Заліщики в часі війни потерпіли, як уже сказано, дуже багато, зокрема селяни й міщани стратили гарні морелеві сади і винниці. Тепер засаджують наново згідно з вимогами раціональної культури, на жаль, ця акція спізняється через великий брак грошей, а до того є джерелом великого визиску.

Є тут у звичаю позичати на віднову садів якусь потрібну суму, приміром 500 зол. Таку позичку звертається довжникові без проц. зате трилітнім збором в часі найкращого урожаю і кон'юнктури. Це в практиці виглядає так, що позичаючий в часі десяти літ дістає за моделі за трирічний збір 4—5 тисяч зол. або й більше. Дійсно страшна лихва!

Булоб обовязком держави дати мешканцям дешевий довготермінцевий кредит, а навіть фахового агронома-садівника. Нема сумніву, що така позичка булаб великим хісном для людей і принеслаб велику користь також державі.

Та не зважаючи на все те, морелеві сади і винниці приносять доволі гарні зиски. Виноград якостево дорівнює бесарабському і північно-угорському чи пак карпато-українському. Торговля овочами в руках жидів; були спроби зорганізувати продаж без посередників, та не вдалися. Річний експорт морель доходить тепер до яких 30 вагонів; висилають до більших міст цілої Польщі, переважно малими партіями, пакують в кошики по 5 і 10 кг. Збір та експорт вимагають дуже доброго знання і дбайливости з огляду на скоре дозрівання овочу. З інших овочів експортують невелику скількість винограду, кавуни, мельони і помідори. Беручи за підставу продажну ціну самих лише морель по 25 зол. за 100 кг., то при експорті 30 вагонів осягнемо поважну суму 75 тисяч долярів.

Продукцію морель можна би збільшити до 100, а навіть 120 вагонів, що далоб на основі повищого обчислення 250 до 300 тисяч долярів торгу. Запевняю, що це не фантастичні цифри, але наскрізь реальні. Треба лише ініціятиви, праці і гроша. Слід би тут нашій кооперації перевести докладні студії та приступити серіозно до діла. Перерібка морель на мармоляду дала би ще більші зиски.

Згадаю ще, що в Заліщиках та в інших селах Дністрового яру находяться в значній скількости цінні й надзвичайно рідкі археольогічні находки з найдавнішої передісторичної доби. Проф. Юрій Полянський перевозив у багатьох тутешніх місцевостях розкопи та збогатив наш музей неоціненими скарбами. Цими розкопами цікавиться на місці з великим пієтизмом п. Маріян Панас. Придбані ним збірки уміщені частинно в Народнім Домі, одначе було би бажано, щоби ці скарби були перенесені якнайскорше до Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, бо там для них одиноке безпечне місце.

Заліщики, 10. серпня 1931.

По ухваленні резолюцій, поміщених у бюлетині, подав генеральний секретар декілька домагань до членів: прохав, щоби організації відповідали в скорішім темпі, як дотепер, на письма Секретаріяту, щоби при подаванні матеріялів та інформацій були подані точні цифри і джерела; заохочував до передплати „A.-Z." і прохав, щоби члени ділилися з Секретаріятом всіми добрими і прикрими переживаннями. На закінчення засідання цього дня ухвалено резолюцію у звязку з промовою учит. Вольфа такого змісту: „Федерація, яка обіймає понад 600.000 членів, домагається від усіх урядів, щоби поборювали економічну кризу. До цього треба негайно і всіми приступними засобами перевести загальне роззброєння. Цю резолюцію обовязані всі члени подати до відома своїм урядам і вести пропаганду за роззброєнням на місцях".

Того дня вечором відбувся банкет, виданий Союзом Учителів Швеції. Участь у цьому банкеті взяло около 120 осіб, а між ними — побіч делегатів — також шведський міністр освіти і всі вищі достойники того мін-ства, посадник міста Стокгольму та ріжні гості. Всі учасники мали при столі чергові місця поіменно означені. (Для цікавих подаю, що я, як делегат українського вчительства, мав 8-е місце коло президії). Підчас вечері приграваля музика і співав хор, зложений з учителів шведів. Промов підчас банкету було 3: вітальну промову виголосив голова шведських учительських організацій, який підніс велику вагу Федерації, що обединує понад 600 тисяч учителів, котрі мають у свому вихованні коло 30 міліонів молодих душ. Дальше говорив начальник педагогічного відділу при мін-стві освіти, а наостанок генеральний секретар Федерації. Вечера ця тревала дві години. Тут знов варто звернути увагу на факт, що більшість членів пила мінеральну воду, а алькоголів (як у цілій Швеції) подано дуже мало. Тверезість Швеції дуже велика.

На неділю 16. серпня відложено обі теми, подані на початку, до яких я передав коротенькі реферати на письмі з резолюціями. Пополудні була прогулька на архіпеляг, а 17. серпня виклад про устрій шведського шкільництва. На закінчення випадає мені ствердити ввічливість обох секретарів Федерації, які виказали багато зацікавлення до положення українського вчительства і поставили домагання присилати матеріяли безпосередньо до них. З ними мав я кілька розмов, а також з учителями німцями, лотишами і поляками. Учителям полякам передав я на письмі матеріял про зневаги українського вчительства підчас пацифікації, а лист про тяжке побиття одного товариша зробив на них велике враження; вони запропонували нам спільну конференцію у Варшаві, на що я очевидно радо згодився.

Як іде про загальні завваги до Конгресу, то мушу ствердити, що він мав більше пропагандивний характер, як діловий. Справа тут у тому, щоби виховники ріжних народів взаїмно себе пізнавали й до себе зблизилися. Якщо мова йде про загальну ціль Федерації, то є це головно пропаганда за світовим миром і ведення виховання дітей у тім дусі. Дальше міжнародній контакт учительства й учнів через виміну, матеріяльну й культурну допомогу, пізнавання ріжних культур, лагодження національних непорозумінь, повна толеранція і зрозуміння національних окремішностей — отсе великі і гарні ціли, які входять у програму завдань Федерації. Нині вже у нас не повинно бути питання, чи нам належати до Федерації, бо саме українці потребують найбільше прихильности Европи і пропаганди українського імени.

Посол Дмитро Великанович.

—o—

Під увагу членам тимчасових виділів повітових.

Під теперішню пору, коли богато польських щоденників заговорило на тему польсько-українських взаємин, східньогалицькі воєвідства доручили повітовим виділам ухвалювати службові статути для урядників виділів. Ці нові статути мають вже до решти скасувати повітову самоуправу.

По думці § 26. дот. закону про повітові репрезентації повітові ради ухвалюють число і плату урядників та слуг, потрібних для пов. виділів, а крім того постановляють і про хід дисциплінарного поступування. Розпорядок мін. внутрішніх справ з 15. березня 1930 р., оголошений у вістнику мін. ч. 4. скасував цю постанову § 26. і сказав, що повітових урядників має на будуче установляти не рада і повітовий виділ, але сам староста, як начальник повіт. виділу.

Так одним почерком пера погребано повітову самоуправу, бо якеж значіння буде мати повітовий виділ, іменований і так самим старостою, коли йому віднято навіть право іменування і настановлювання урядників у повітовім виділі.

З того виходить вже тепер таке, що прибувші тепер до нас з Варшави чи з Поліся новоіменовані старости можуть собі іменувати і фактично іменують урядовців, що Бог зна звідки сюди замандрували, і не знають зовсім місцевих відносин. Часто такі урядовці показуються несовісними, та старости покривають їх гріхи, признаючи їм ріжні відправи.

Та тепер зробили воєвідства чи пак міністерство ще дальший крок для цілковитої централізації цих ніби самоуправних органів і кажуть, тим самим повітовим радам ухвалювати для себе новий службовий статут, у якому ті ради згідно повітові виділи мають собі наложити самі шнурок на шию і ухвалювати в § 4. таку постанову:

„Podania kandydatów (урядників і слуг пов. виділів) rozpatruje sam przewodniczący tymcz. Wydziału pow. i samodzielnie nadaje posady w myśl okólnika Min. Spraw Wewn. z 15 marca 1930 — ogłoszenie konkursu nie jest konieczne — przewodniczący tymcz. Wydziału pow. ma prawo w krótkiej drodze obsadzić wszystkie stanowiska etatowe i nieetatowe". §. 19. Przewodniczący udziela zaliczek urzędnikom do wysokości 1000 zł. i sam ustala sposób spłacania i terminy płatności".

Очевидно староста стає таким чином паном положення у цілому повіті, а коли йому до цього брак вишколення, то такою людиною, що може касувати всіх війтів у повіті і т. д. стає секретар повітової ради.

Коли самі пов. ради, які вони досі не є, не стануть в обороні своїх прав і не спротивляться ухваленню повищого статуту, то остануться повітовими радами лише на папері.

З безконечної галєрії.

В понеділок дня 14. вересня ц. р. розпочинається розписана на три дні карна розправа перед трибуналом лави присяглих у Львові проти Рішка і тов. (разом вісьмох молодих українців зі Стрия), обвинуваченых за злочин головної зради в §§ 58. і 59. карного закону. Після акту обвинувачення повищого злочину мали допуститися обвинувачені — всі замешкалі в Стрию — в цей спосіб, що мали належати до бойвки УВО (чого навіть після самого акту обвинувачення нікому з обвинуваченых не доказано) і приготовляти в осені минулого року акти саботажу в Стрию. З обвинуваченых трьох є колишніми учнями осьмої кляси стрийської державної гімназії, всі інші працюють в купецтві, як молоді суб'єкти, а один — також молодий — є робітником. Розправа проти них відбулася вже перед лавою присяглих у Стрию в травні 1931 р., котру відрочено тільки тому, що тоді не явилася на розправу головна і одинока підпора акту обвинувачення, поліційний агент Альбін. На цій розправі боронили обвинуваченых всі стрийські українські адвокати (крім д-ра Домбчевського) і адвокат д-р Степан Баран. На розправі дня 15. травня ц. р. не явився головний свідок акту обвинувачення поліційний агент Альбін з приводу недуги і тому на внесок прокуратора розправу відрочено і оділся на його (прокуратора) внесок делєґовано трибунал суду присяглих у Львові до осуду повищої справи. Перед кількома тижнями перевезено обвинуваченых зі стрийської тюрми до Бригідок у Львові (всі вони сидять вже близько рік) і в понеділок 14. ц. м. розпічнеться проти них велика карна розправа за злочин головної зради перед лавою присяглих у Львові. Розправі проводить окружний суддя Ягодзінський, боронять обвинуваченых адвокати: д-р Володимир Старосольський і д-р Степан Шухевич зі Львова та посол д-р Степан Баран з Тернополя. Розправу розписано на три дні.

КОНГРЕС ВІЛЬНОДУМЦІВ.

В Берліні в салі парляменту радить міжнародній конгрес вільнодумців, в якому беруть участь представники кільканацятьох народів. Уряди італійський і лотиньский не видали віз делегатам, що вибиралися з їх країв — конгрес. Не було також представників вільнодумців із Зединених Держав з причини економічних трудностів. Головним фактом, який зареєстрував конгрес, є обзнання обох, досі незалежно від себе виступаючих, міжнародніх союзів, загального і робітничого. Обі створили одноцілий інтернаціонал вільної думки, що заповідає сильну інтелектуальну офензиву в найближчому часі

З волинської хроніки.

Сельроби й селянство. Сельроби щораз виразніше „працюють" для знищення того, що створено довгими зусиллями сільської інтеліґенції. В селах, де нема жадної української культурно-освітньої чи господарської організації, не допускають до створення такої. А де вона є, але не в їхніх руках, намагаються підірвати її, а навіть і ліквідувати. Просвіта, кооператива, аґрікультурна праця, каса — все це буржуйські організації. „Всі книжки просвітянської бібліотеки требаб було спалити" — заявив один з них з села С. на Луччині. На кооперативних зборах стараються підсунути думку про ліквідацію кооперативи. А про сільсько-господарську роботу висловлюються, як про одурювання селян: не якась там аґрікультура потрібна, а земля і т. д. Прийде, мовляв, селянсько-робітнича влада й усе дасть. У цій роботі сельроби збігаються з „роботою" хрунів, які ведуть таку саму лінію. Одним словом: „співпраця"

З селянсько-робітничого „раю". В останньому часі раз-ураз тікають селяни з селянсько-робітничого „раю" за ризьким кордоном і оповідають про цей „рай" дуже цікаві річи. Недавно втік звідти селянин з с. Цмині, медвежської волости, на Луччині. Оповідає він, що селянського безправя, мук, голоду й пониження він не міг довше стерпіти і тому, рискуючи життям, утік.

Що буває в селі. В селі Городищі, сильнеської волости, в ночі з 5. на 6. п. м. згоріли клуні селянина В. Мацюка, який має непогане господарство завдяки своїй працьовитости. Селяни голосно кажуть, що підпалили його сельроби. І це не перший випадок. Селянина Гриця Мацюка, прозваного за його надзвичайну працьовитість „Гарячим", палили двічі. Те саме було і з іншими заможними та працьовитими селянами. „Куркулям" не лише палять будинки, але й нищать засіви на полях. Роблять це спеціяльні „загони": „піхота", „кавалєрія", й „артилєрія". „Піхота" в ночі виривае руками збіжа, „кавалєрія" товче кіньми, а „артилєрія" викопує картоплю і робить іншу шкоду. Отакто тепер у селі серце може відпочити...

А кров усе лється за землю. Перешкоди господарській праці і, внаслідок цього, зубожіння селян раз-ураз приводить у селах до страшних драм. Отак у ночі з 28. на 29. серпня запалилися будинки селянки Малані Веремчукової (з Чмелів) у Великій Осниці на Луччині. Коли почали гасити вогонь і ввійшли до середини хати, то наткнулися в ній на три трупи: самої Веремчукової, її 12-літнього сина й нешлюбного чоловіка Антона Малєчка. Підозріння впало на рідного брата небіжки Федора Чмеля, молодого селянина, 28 літ. Він убив цих троє людей, аби заволодіти майном, а щоби скрити сліди злочину, підпалив хату. Цікаво, що злочинець був горливим штундистом, яким суворо забороняється вбивати й навіть носити зброю.

Передчасна смерть. Нова щоденна газета „Курєр Волиньскі", яка перед кількома днями почала виходити в Рівному, закінчила своє коротке істнування.

Чи не безбожник? Юхим Вальчук з Горохова вдерся в ночі до народньої школи, знищив бібліотеку і, здерши з стіни образ Христа, зневажив його огидним способом.

„Пролєтарські шлюби". В звязку з наведеним вище фактом подають нам трохи запізнілі відомости про так звані „пролєтарські" шлюби на Горохівщині. Шлюб такий мав місце в селі В. „Пролєтарі" (сельроби) щось пошептали, проспівали й оголосили, що такий-то й така-та є вже подружжям. Ну, а після цього відбулося традиційне весілля з піснями, короваєм і т. д...

—o—

Ревізії й арештування.

ДРОГОБИЧЧИНА.

В пятницю 4. IX. ц. р. в год. 5. рано поліція перевела масові арештування між студентством *Дрогобича*. Арештовано: Володимира Кобільника, студ. мед., Мирослава Колодрубця, студ. філ., Василя Коцюбу, студ. мед., Володимира Городиського, абсольв. філ., Івана Городиського, студ. прав, Івана Яхна, студ. прав, Олексу Татареського, абсольв. політехніки, Богдана Коссака, студ. політ., Володимира Осередчука, гімн. абсольв. і Льва Криська, студ. політехн. Позатим арештовано: Михаця Ілію, емерит. учителя і Гавдяка Омеляна. Всіх арештованих, з виїмком Кобільника та Криська, по переслуханню, сфотографуванню та дактильоскопуванню випущено на волю по 48 год., без подання причини арештування. Пятьох арештованих приміщено так, що тут треба було інтервенції, д-ра Ільницького, після чого перенесено хорого Кобільника до кращої келії. Можеб так міродайні чинники арештах у Дрогобичі? Крім того в неділю 6 IX.

рано, просто з вечерниць зі Стрия привезено вилянули в санітрані відносини в поліційних Сеньшина Льва, студ. філ., та посаджено в поліційних арештах. Разом з арештованими сидів і досі сидить Бутрин Ілько, гімн. абсольв. Позатим локонала поліція масових арештувань у повіті, а передовсім у *Борисламі, Тустановичах і Губичах.*

САМБІРЩИНА.

Дня 4. вересня 1931 р. на зарядження поліції зі Львова арештовано в *Самборі й повіті* студентів і значніших осіб та переведено масові ревізії. Арештовані: інж. Омелян Вец, Ярослав Майхер, магістер прав, Іван Яремко, студ. прав, Сілецький Антін, студ. прав, Михайло Яремко, абсольвент гімн., Евген Рудий, б. учитель, Іван Шембель, промисловець, Василь Ступницький, студ. прав, Ярослав Гошка, абсольвент гімн., Гриць Кустрицький, секретар філії „Просвіти". Найцікавіше було те, що від 4—7. год. рано переволжено ревізію в домі ем. радника апеляційного суду в Самборі п. Василя Бережанського, а відтак доручено йому затвердження ревізії, переволженої в ночі при помочі поліції слідчим суддею, одначе в мотивах не подано ніякого факту, в чому він підозрілий, а тільки наведено постанови карної процедури, між іншим „в цілі висліджения дому газардової гри і розпусти". При ревізіях у нікого нічого не знайдено.

Дня 28. VIII. доставлено до тут. тюрми д-ра *Михайла Елиїва*, повітового лікаря в Слябцах на Чехословаччині, який як горожанин Чехословаччини приїхав у відвідини легальною дорогою за пашпортом до свого батька в Коничинях. Д-р Михайло Елиїв є під замітом злочину крадіжи, поповненої таким чином, що як старшина УГА зареквірував для війська сіно і солому с польського священника в самбірськім повіті. Д-ра Михайла Елиїва за стараннем його оборонця адв. Івана Білинського в Самборі випущено на волю за зложенням кавції у висоті 5.000 зол.

СКІЛЬЩИНА.

В перших днях цього місяця поліція в *Сколім* перевела численні доходження і низку ревізій. І так: придержала Ром. Кобилецького, студ. прав. Ів. Бутковського, абс., Федорику Ол., абс., Ор. Плавюка, студ. техн. Дня 5. ц. м. поліція арештувала на двірці Івана Норичку і Бр. Іваєнкова. При ревізії у І. Норички поліція мала знайти „Сурму". Дальше переведено ревізію в О. Федорики, у якого поліція забрала секретарську книгу „Студ. Гуртка", Будзиновського: „Ішли діди на муки" і часопис „Незалежність". В емігранта Олександра Жежелевського забрали „За Українську Державність" — збірник матеріялів до історії українського війська (видане в Каліші). Переведено також ревізію в домівці філії „Просвіти" і в урядовця тоїж філії Т. Палюка. Другого дня випущено І. Норичку, а натомсть заарештовано Волод. Бичковича, якого після переслухання відставлено до судових арештів у Стрию.

Англійський голос трівоги.

На зібранні Союза Народів у Женеві йде генеральна дебата над звітом з діяльности Союзу. Промовляли представники Індій, Японії, Канади, Румунії, Італії та Англії. Загальну увагу звернула на себе промова англійського делегата льорда Сесіля, що зясував сучасне міжнародне положення. Світ мусить здобути певність, що йому не грозить нова війна. І тому англійський уряд стверджує, що всякі поголоски про відложення конференції в справі роззброєння є безпідставні та що конференція відбудеться в лютім 1932 р. Щоби відпружити господарське положення світа, то Англія мусить підтримувати можливість французько-німецького зближення, що дасть 75 проц. відпруження. Щодо ревізії післявоєнних договорів, то на думку промовця теперішній момент рішучо цього не допускає. Однак найбільше занепокоєння викликує світова господарська криза і було би дуже сумно, якби теперішне зібрання Союзу скінчилося, не знайшовши способу зарадити цьому лихові. Якщо не зробиться в цій справі щось радикального, то задовжені держави Европи та Америки будуть приневолені перевести мораторію, яка грозить небезпечними наслідками для теперішньої господарської системи і може довести до цілковитого хаосу та демонетизації гроша. Находимося перед конечністю негайного ділання, бо маємо перед собою тільки кілька місяців або навіть кілька тижнів часу. Треба якнайскорше привернути капіталові довіря, інакше чекає нас загальне банкроцтво. Тільки довіря до довжничих держав позволить капіталам переходити на чужі ринки. Щоби приспішити процес, льорд Сесіль навіть відкидає конечність гарантування заграничних позичок державою.

В справі виміру емеритури.

Найвищий адміністраційний трибунал видав рішення, що має принципіяльне значіння при призначанні емеритури державному службовцеві, звільненому зі служби в часі дисциплінарного доходження і карно-судового поступування. Діло було у випадку, який тепер на денному порядку при загальній чистці державних урядів, і торкається звичайно службовців української народности.

Державного службовця звільнено зі служби з признанням 3-місячної відправи. Два роки пізніше карно-судове поступування, яке велось проти нього було уневажнене, а видане після судового вироку рішення дисциплінарної комісії засудило його за службову провину з арт. 21. і 23. закону про цив. державну службу на кару відчислення 2 літ служби по думці арт. 77. точка 2. цього закону. Коли після судового вироку звільнений виступив з домаганням, щоби йому признали емеритуру, влада в першій і другій інстанції відмовила цьому домаганню, мотивуючи відмову тим, що після відчислення йому двох літ служби на основі рішення дисциплінарної комісії його емеритальна вислуга не досягає 10 літ служби.

В скарзі до Найвищого Адм. Трибуналу покривджений доказував, що емеритура належиться йому не від емеритальної вислуги, обчисленої після відтягнення двох літ на основі рішення дисциплінарної комісії, бо право його до емеритури повстало ще перед виданням цього рішення, значить, у хвилині звільнення його зі служби, а тоді час його емеритальної вислуги перевищав 10 літ. Найв. Адм. Трибунал рішенням з 5. березня 1931 ч. 3. 409/29 признав це становище зовсім обоснованим.

ОСТАННІ ВІСТИ

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ У КРАКОВІ.

Марш. Пілсудський виїхав на кілька днів до Кракова на воєнну гру з вищими старшинами.

АРЕШТУВАННЯ КОМ. ПИСЬМЕННИКІВ У ВАРШАВІ.

Політична поліція арештувала у Варшаві членів ред. комітету при центральнім комітеті польської комуністичної партії під проводом письменника Гемпеля. Далі арештували Вол. Броневського, Едв. Януса, Ол. Хвата й ін. Забрали багато документів комун. партії, відозви і ін.

БУРЕВІЙ ЗНИЩИВ ЦІЛЕ МІСТО.

Буревій, що лютував у м. Беляйз (Гондурас) спричинив смерть 200 людей. Місто знищене зовсім. Велнкі шкоди є теж на Порторіко й ін. антильських островах. Тепер буревій переходить на Гаїті. Багато людей є ще під звалищами домів. Буревієві товаришив великий приплив моря. Филі заляли вулиці м. Беляйз.

ЛІГА НАЦІЙ.
Промова Бріяна.

У дискусії над річним звітом із діяльности Ліги Націй промовляв перший мін. Бріян. Він сказав, що несправедливо обвинувачують Лігу, що вона пасивна й непорадна, щоби зарадити кризі. Криза це наслідок війни й егоістичного шалу надпродукції, в яку впали після війни майже всі народи. Що торкається фр.-нім. взаємин, то без огляду на напади на його особу й без огляду на те, що принесе будучина, він усе вважатиме цю часть життя, яку присвятив праці для фр.-нім. зближення, найбільш почесною для себе. Щодо австр.-нім. митної унії, то шкідлива є система затаювання деяких політичних кроків і тайна поведінка в важних політичних справах без попереднього повідомлення заінтересованих урядів. Така поведінка шкодить вз. довірю між народами. Тепер положення покращало, довіря відживає. Щерва зазначує, що не спиниться в праці для фр.-нім. зближення. Опісля зазначив бесідник вартости праці европейської комісії. Тяжко було приготовити будучу конференцію роззброєнь, яка збереться 1932 р. Мусить запротестувати проти всяких намірів відложення або відкликання конференції. Колиб конференція не зібралася, Лізі Націй грозило би банкроцтво та годі було сповнити найважніше її завдання, визначене в 8. § пакту. Пакт Ліги Націй це знаменитий правний документ і шкода, що не введено його досі в життя в усіх подробицях. Пакт зміряє до закріплення умовин безпеки, скріплених генералізацією розем'чої системи, якій товаришити має постепенне зменшування збройонь. Кельогів пакт був великим кроком вперед, бо признав війну міжнародним злочином. Перед підписанням того пакту війна уходила ще за дозволений засіб. І нині ще можливість війни в деяких випадках невиключена. Женевський протокол із 1924 р. був теж знаменитим засобом для гарантій безпеки й виключення війни. Колиб женевський протокол були приняли свого часу, завдання конференції роззброєнь було значно лекше. Тепер треба шукати нових лоб значно лекше. Тепер треба шукати нових засобів, які заповнили би ті недостачі. Вкінці бесідник висловлює надію, що коли всі народи світа зберуться при спільнім столі для нарад над зменшенням збройонь, вони мусітимуть раз на все вирекгися війни.

Опісля делегат Китаю виголосив промову, яку оцінюють як передвиборчу, бо Китай заголошує свою кандидатуру при виборах до Ради.

На тімже засіданні делегати Данії, Норвегії, Голяндії, Швеції та Швайцарії зложили спільний проект резолюцій про редукцію збройонь. Вони звертаються до Ради, аби предложила здержатися від усіх кроків, які могліб спричинити збільшення збройонь аж до висліхів будучої конференції роззброєнь.

Кінець дискусії над річним звітом Ліги буде мабудь у суботу 12. вересня. Тоді теж промовлятиме німецький міністр закордонних справ Курціюс.

На пополудневім засіданні Ліги говорив делегат Еспанії Сальвадор Мадафіяджія, бувш. директор секції роззброєнь ген. секретаріяту. Він звязував історичний розвиток приготовних праць Ліги для роззброєння, згадав, що було чимало причин, щоби думати про них поверховно, а навіть насміхатися, тому що було так багато підкомітетів і комітетів. Ті комітети зужили стільки паперу, що з нього можнаб утворити хідник із Женеви до Варшави. В дечому той песимізм умотивований. Збільшилися декляраці та пакти, але поширюються теж і заходи держав, що суперечать повищим занвам і пактам. Видне це передовсім у скріпленім збройонню, а хочби в малім їх обниженню. Уряди підписали в 1925 р. конвенцію про заборону трійливих газів, та всі готовляться до хем. війни. Великою перешкодою в зорганізуванню міжнар. взаємин є і те, що СРСР і Зл. Держави не є членами Ліги. Поки вони не в Лізі й не мають тих самих зобовязань, що інші держави, доти годі здійснити роззброєння.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРИ ДЛЯ ПАНЬ!

Мужеські сукна — Полотна — Коци

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСКІ

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

399 2—8

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54. 404 4—?

— **ОО. Катехитам і Парохам до відома!** Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народніх і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол.**, 2. **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.**, які гарним зовнішним виглядом, добірною методою **та конкуренційною ціною** зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне, шкільне видавництво! 412 3—16

— **Приватна коедукаційна гімназія в Дрогобичі** в біжучім шкільнім році вестиме класи I.—VIII. класичного і IV., V. й VI. гуманістичного типу. Управа гімназії уповноважена приймати учнів (учениці) розвязаних гімназій у Тернополі, Рогатині і Дрогобичі без вступного іспиту, коли голосяться до тої самої класи, в котрій їх захопило розвязання, і зі вступним іспитом, коли хотять поступити одну клясу вище. Ученики (-ниці), що хотіліб здавати вступний іспит до VIII. класи, мусять внести подання до Куратерії через Управу гімназії. Зголошуватися треба негайно устно або письменно. Вписи тріватимуть до кінця вересня. Речинець вступних іспитів і початок шк. року проголоситься пізніше. Для замісцевих дешева бурса. — **Управа гімназії.** 456 3-3

— **Неочікувана поміч у господарстві.** Трудне завдання в нинішніх тяжких часах має кожна господиня, щоби покрити всі видатки і потреби господарства, при чім раз **менїшім** домашнім бюджеті. Тому теж правдивою радістю для зажуреної господині є відомість, що необхідне в кожнім господарстві мило **Олень Шіхт,** з уваги на знижку фабричної ціни, в детайлічній продажі є значно дешевше.

— Конфіската „Діла". Вчорашне (204) число „Діла" підпало конфіскаті за чотири місця в передовій статті д-ра Ст. Барана **„Перед загальним переписом"** і за одно місце у статті пос. Дм.

Великановича „З побуту у Швеції". Це вже 53-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Склад доразового суду в Тернополі** вже оголошено. Предсідником суду є віцепрезес окружного суду Цеглєцький, а вотантами окр. суддя Дмитро Людомір Островський і окр. суддя Густав барон Гостковський. Доразовий (наглий) суд в Тернополі розпочав урядування дня 10. вересня н. р., але покищо на воєнді нема ніякої справи. Прокуратором доразового суду є прокуратор Музика, а його заступником віцепрокуратор д-р Врубель. Під національним оглядом склад суду і прокуратури є одноцільний.

— **Союз Українських Артистів** у Львові улаштовує в неділю 13. ц. м. в салі „Просвіти" на Личакові виставку „Запорожець за Дунаєм". Участь беруть: п-і Стадникова, Сорока, Гірнякова і п-е: Гіряк, Гевко, Сорока й інші. Дирисент: п. Т. Купчинський. Початок: 7. год. веч.

— **Страйк у Золочеві.** Робітники, занятї при будові міської беконарні у Золочеві, застрайкували тому, що не виплачено їм залеглих заробків на суму 12 тисяч зол. Страйкує поверх 100 осіб, які від трьох тижнів не дістають платні.

— **З львівської хроніки.** Намагався скінчити самогубством 20-літній П. Калітинський. — Олена Лицьова жалує за вкраденими з її мешкання при вул. Дверницького річами вартости 360 зол. — Переїздила автом через Львів Ір. Розвадовська і в дорозі пропали їй дорогоцінности варті 600 зол. — Любувалися в столовому накритті невідомі злодії і позичили його з мешкання Марії Венгжинської при вул. Гродзіцьких. — Обіцював своїм дітям „шибу з вікна", викраяв (м з вікон мешкання Роз. Сенкевич при вул. На Болоння і забрав теж річи вартости 600 зол.

— **З краєвої хроніки.** В Бориславі застрілився 26-літній монтер Вільгельм Райль. — В селі Надітичі біля Миколаєва найшли трупа П. Мартинова, б. видавця польського матримоніяльного часопису у Львові „Аліянс". — На д-ра Хаїма Рантца в Луцьку напали злодії і забрали в нього 2.500 золотих рублів.

— **Мито на книжки.** Досі довіз усяких книжок і журналів з закордону був вільний від мита. Довідуємося, що в найближчому часі буде заведене мито на польські книжки, друковані за кордоном, Всі друковані в чужих мовах будуть дальше вільні від митних оплат.

— **З творчости Горкого.** Горкий написав нову повість п. з. „Григорій Булєчев і той другий".

— **З гаразлів Бесарабії.** До села Патруля в Бесарабії прийшов берник (екзекутор), щоби фантувати Івана Савілу за незаплачені податки. В хаті бідного селянина не було нічого цінного і берник забрав 10-місячного сина та передав одній жінці з тим, щоби не віддала родичам дитини доки не заплатять податку.

— **Нове українське товариство на Буковині.** В Чернівцях заснували українці зпід румунської займанщини нове Т-во „Українська Спілка ім. Мазепи". „УСІМ" має чисто культурні і наукові напрямні. Черновецький „Час" подає правильник цього т-ва. З 1-ої точки довідуємося, що т-во ставить своєю головною метою збирання памяток і документів, звязаних з гетьм. Мазепою, які будуть заховані в музею „УСІМ". Адреса цього т-ва: Степан Тимчук, „Ceas", st Petrovici 4. Cernauti, Romania.

— **Гостинниці для чужинців.** Рада народніх секретарів у Москві призначила 5,000.000 руб. на будову кількох новітніх гостинниць, призначених виключно для чужинців.

— **Вломник і забезпека проти влому.** В Сан Франціско винайшов один вломник, що сидить у тюрмі, новий замок, який основно забезпечує перед вломом і патент свого винаходу відпродав одній фабриці за 100.000 долярів.

— **Наслідник перського шаха в Польщі.** В суботу рано приїхав до Варшави потягом із Здолбунова син перського шаха Резі Хана. 12-літн. наслідникові товаришить 15 осіб.

— **Трошки статистики.** 22 міста в Італії мають вище 100.000, 34 вище 50.000 і 36 вище 10.000 мешканців. Медіолян, Генуя і Турин мають вище 500.000 мешканців.

— **І прокуратор — людина.** В Братиславі (Чехословаччина) виклакала великий розголос бійка прокуратора Фурманка з артистом Борнеком.

— **8 поверхів за мінуту.** В одному нюйоркському хмародері є поспішна вінда, яка протягом одної мінути виїздить на висоту 8-ох поверхів.

— **500 км. на годину** сподіється осягнути австрійський автомобіліст Норманд Сміт, який хоче побити рекорд Камбелля 392 км. на годину.

— **Едізон перед смертю.** Д-р Гове, що лічить Едізона, видав бюлетень, в якому подає до приявдного відома, що Едізон може не вилічитися з останної недуги, яка підкопала його життеві сили.

— **Б. еспанська королева в Італії.** Еспанська екскоролева Вікторія приїхала до Італії в товаристві своїх дітей і свого шурина Дон Карльоса з Бурбонів. Королева відвідала Базиліку Амброзія і поїхала до Падуї, звідкіля поїде до Генуї і Канн.

— **Американський двобій.** У Гартфорді, стейт Алябама — Зед. Держави відбувся двобій між начальником поліції Раодом і бувшим місцевим бурмістром Ратфордом. Після одної сварки порішили вони відбути двобій, один поклав свою ліву руку на рамя другого і в тій позі стріляли до себе з револьверів. Після 9-ої виміни стрілів оба попадали мертвими на землю. Справді, такий двобій можливий лише в Америці!

— **„Автоматична годівля".** В Полудневій Америці видурив один обманець великі грошеві суми від ріжних людей, яким обіцював велитенські зиски з годівлі лисів. Годівля мала відбуватися автоматично: лиси мали їсти мясо вбитих котів, коти мясо щурів і щурі лисів. Тим чином автоматична годівля мала вижившювати лисів і котів на футра. Про такий спосіб „автоматичного" обманства довідався обманець із збірки жартів друкованих перед 50. роками в Льондоні і ще тепер найшов дурня, які в це повірили.

— **Сорочка Магомета.** Жінка магараджі Саварак на острові Борнео княжна Деві Луда привезла до Парижа незвичайну памятку: сорочку пророка Магомета. Сорочка виткана з конопляних волокон, перетиканих золотом, ціла вкрита знаками, які виглядають на орнамент. Це цілий Коран записав на сорочці дбайливий писар. Пр. Кассагне видасть про цю сорочку монографію, прикрашену мініятюрами Пальтова. Міжнародня Конф. Етнографів вирішить питання про оригінальність памятки.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Руговського 7.** повідомляє, що улаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріядів бельгійських фабрик, беручи повну гарантію на зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих.

ПОДЯКА.

Щиру подяку складаємо послові д-рові Білякові й адвокатові М. Багринівському з Рівного за безінтересовну і річеву оборону в рівенському окружному суді в справі, веденій проти нас у звязку з листопадовими виборами до сойму і сенату 1930 р. Корець, 7. IX. 1931. — **Н. Юркевич, Г. Хруницький.**

З судової салі.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ПРОТИ Н. ЗАЯЦЯ.

Другий день розправи проти Н. Заяця минув на переслуханні решти свідків прокуратора і частини відводових.

Зі свідків прокуратора зізнавали постерункові з поліц. станиці у Жнятині, Келб і Белинь на обставини, серед яких признався обв. Н. Заяць до роблених йому закидів і про подробиці переводженої у його домі ревізії. Зізнавали на загал обтяжуючо, але попадали часом у суперечности зі зізнаннями, які зложили на попередній розправі.

Свідки оборони підтверджували алібі Заяця критичного вечора і взагалі його оборону.

Зокрема свід. Франц. Квятковська, полька, бувша господиня на поліц. станиці у Жнятині зізнала, що Заяця підчас переслухувань на поліції заперто у пивниці, де він так кричав цілу ніч, що вона не могла заснути, а на слідуючий день бачила Заяця замученого і побитого. Заяць нічого не хотів їсти, а тільки хотів ножа, щоби заподіяти собі смерть. Вкінці зізнала, що Заяць їй сказав, що мусів до чогонебудь призватися, бо хотів, щоби перестали його бити.

Поміж свідками бачимо теж матір обвинуваченого, Анну Заяць, яка не користає з права відмови зізнань. Вона каже м. ін. що ревізія, переведена у неї дома, відбулася в її неприсутности, коли виїхала була до арештованого сина до Жнятина.

Від часу до часу попадає у сперечку з присутніми на салі постерунковими, що переводили ревізію, а які на запит предсідника перечать зізнанням свідка.

Окрім неї зізнає на ту саму обставину брат обвинуваченого Микола, студ. теольогії, а відтак свідки Льорек, Ю. Гнідий, М. Крицький, Н. Федорович і ін. Всі вони повторяють свої зізнання, зложені на попередн. розправі відносно алібі обвинуваченого.

Завтра останній день розправи, на якій послідують зізнання решти свідків між іншими головного свідка прокуратури Птасінського, коменданта станиці у Жнятині. Потім підуть промови прокуратора й оборонця; резюме предсідника і вердикт лави суддів присяжних.

Довідуємося, що каса львів. окр. суду у богатьох випадках не виплачує належитостей свідкам, оправдуючись браком готівки. Відбивається це головно на наших селянах, які приїздять сюда як свідки дуже часто з подальших сторін. Ось хотяй би у процесі Н. Заяця, що якраз відбувається, не виплачено 12 свідкам ані одного сотика.

Селяни безрадні, часто без сотика у кишені, залягають суд. коридори, напастуючи часто оборонців інтересованих сторін, щоби дали їм на поворот домів гроші або навіть найшли їм купця, що купив би (очевидно зі стратою для них) їхню претенсію до суд. каси.

Повага суду вимагалаб, щоби цю, дуже прикру, аномалію усунути, бо незабаром можемо станути перед фактом, що свідки поучені сумним досвідом, перестануть взагалі являтися на розправи.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
240 7—10

Дописи.

ЗБОРІВ. *(Величаве ювилейне свято „Рідної Школи".)* Дня 23. серпня ц. р. урядила Старшинна Кружка „Рідної Школи" в Зборові ювилейне свято, на яке прибув делеґат зі Львова в особі дир. Ющишина, члена Президії „Рідної Школи". Хід свята був такий: Започатковано його полевою Службою Божою в год. 11. переполудням, яку виправив біля парохіяльної церкви в Зборові місцевий декан о. Василь Кулик при асисті чотирьох інших священників з повіту: о. Бачанського, о. Костельного, о. Іванця й о. Пилипця. Непроглядні маси народу заповнили площу біля церкви, а по вислуханні богослужения виголосив до них о. Костельний високопатріотичну промову на тему рідношкільної освіти. По богослуженні потягнули маси народу на площу „Рідної Школи", бо на похід вулицями міста тут. староство не дозволило. В год. 1. попол. відбулася на площі „Р. Ш.", прикрашеній зеленю і національними прапорами, святочна академія при участи 5.000 народу. Академію відкрив голова Кружка „Рідної Школи" М. Стефанишин, адвокат у Зборові, вступною промовою, після чого збірні хори Мшана-Кудиновці відспівали Шевченка-Котка „Учітеся, брати мої". Відтак делеґат Головної Управи дир. Ющишин виголосив глибоко обдуману патріотичну промову про ціль і завдання „Рідної Школи". Дальше слідували хорові продукції поодиноких хорів, як місцевого, так і з повіту, а саме: „Розвивайся лєсо борзо" (мішаний хор — Зборів) і „Вязанка народніх пісень", яку відограла дута орхестра зі Зборова і Грабковець під батутою урядовця і диригента місцевої філії „Просвіти", п. Луки Кошони. Потім мішаний хор з Поморян під управою диригента міщанина п. Макуха відспівав удатно „Думи мої", „Стелися барвінку" і „Ой підемо у діброву". Опісля під бурю оплесків виголосив студент медицини п. Жуковський деклямацію Івана Франка: „Каменярі". З черги репродукцій народніх танків виконали майстерно діти Оля Романівна і Ладанівська. Потім слідували дальші продукції хору з Озерянки під управою місцевого дяка п. Манацького („Щасливий край" та „У діброві"), а по ним „Збірка народніх пісень", яку відіграла орхестра Грабківці-Зборів. Опісля голова місцевої філії „Просвіти" о. декан Василь Кулик виголосив сердечний привіт від посестри філії „Просвіти" в Зборові й інших місцевих товариств, а по ним проф. д-р Гіряк зложив привіт від товариства міста Озірни. З черги виступав іще раз хор поморянський і зборівський, а вкінці збірні хори з цілого повіту відспівали під умілим проводом п. Конопи „За Україну". На закінчення непроглядні маси відспівали в піднесеному настрою національний гимн: „Ще не вмерла Україна". Пополудні в год 3. відбувся на тій самій площі фестин з богатою програмою, підчас якого діти „Діточих Садків" і „Рідної Школи" зі Зборова та з повіту виконали низку руханкових і ритмічних вправ та національних танків. А саме: „Діточий садок" Зборів-місто під проводом п-и С. Овадівної, Зборів-Кукличці під проводом п. М. Качмарівської, Млинівці під опікою п. Процикової і проводом п. Яронівної, Плауча Велика під проводом п. З. Войтовичівної і Ярославичі під проводом п. Мамчаківної при звуках орхестри і національних співах. Найкраще списалися діти збірних лекцій „Рідної Школи" в Жуківцях під проводом п. Олі Палажиївної, які вивели ритмічні вправи і національні танці (як „Запорожець" і інші). На закінчення місцевий „Сокіл" зі Зборова під управою начальника М. Радзіховського і під дозором п. Куликової яка була душею діточих і

сокільських вправ, виконав артистичні вправи вільноруч і на приладах. Весь чистий дохід з добровільних датків і зі вступів на фестин переслано Головній Управі „Рідної Школи" у Львові.

СПОРТ.

Недільні змагання.

В неділю 13. ц. м. змагаються отсі лігові дружини: Чорні—Висла у Львові (грище Чорних, год. 4. попол.), Варшавянка—Погонь у Варшаві, Польонія—Легія у Варшаві, Гарбарня—Варта в Кракові і Л. К. С.—Рух в Лодзі.

Мистецтво краю в ситківці.

В пятницю 11. ц. м. зачалися на кортах Л. К. С. при вул. Войтіха змагання в ситківці за мистецтво краю. Поважна кількість зголошень наших чільних змагунів дає запоруку, що змагання стоятимуть на високому рівні! До того долучаються ще й мандрівні нагороди наших установ, що цього року припадуть або ЛКС-ові або іншому клюбові, через що й панує у цілому українському ситківковому Львові велике напруження. Змагання розіграють: пані, панове і юніори в сінглях і деблях та мішаній грі.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Андрій Токарчук, молодий лікар, довголітній секретар Комітету у Празі для збирання жертв на Народню Лічницю у Львові, організатор української національної молоді в Празі і душа та дуже діяльний член виділу (в ріжних функціях) Організації Української Нац. Молоді в ЧСР та член Української Академічної Громади в ЧСР, помер 6. вересня ц. р. в Лючі в домі своїх родичів. — Андрій Токарчук уродився 9. грудня 1896 р. в Лючі, до гімназії ходив у Коломиї. Підчас війни витерпів чимало (був на італійському фронті), опісля служив в УГА, з якою ділив долю й недолю. Вкінці опинився у ЧСР, де й промувався на доктора всіх лікарських наук 8. грудня 1930 р. До родичів у Лючі вернув у липні ц. р., де по довгих муках закінчив своє життя. Похорони Покійного відбулися 9. ц. м. в Лючі при участи трьох священиків, оо. Левицького, Бахталовського та Букників, оо. Левицького, Бахталовського та Букників, та великої маси народу. Прощав Пошованого і великої маси народу. Прощав Покійного востаннє д-р Ткачук від товаришів і один селянин з Лючі від односельчан. Співав хор під управою п. Петра Чукура. Земля пером високо ідейному народньому робітникові!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 11. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове ціна — зол., літра молока 23—25 сот., літра сметани 1·20 зол. копа яєць 6·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Субота, 12. вересня год. 3·30 попол. „Пімста".
Субота, 12. вересня, год. 8. вечором „Пімста".
Неділя 13. вересня год. 3·30 попол. „Пімста".
Неділя, 13. вересня год. 8. вечером „Вулиця".

Театр Ріжнородностей:
Субота, 12. вересня, год. 7·30 вечером „Королева передмістя".
Неділя, 13. вересня, год. 3·30 вечером „Королева передмістя".
Неділя, 13. вересня, год. 7·30 вечером „Королева передмістя".
(Ціни від 60 сот. до 4 зол.).

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мілліон" (реж. Рене Клєйр).
КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.
КОЛЬОСЕИ: „Вулиця гріху", „Лявіна".
ЛЕВ: Звук. фільма „Мілліон" (реж. Рене Клєйр).
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".
МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з Із. Мозжухіном.
ОАЗА: Звукова фільма „Іванко музика".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).
ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".
ПАСАЖ: „Бригада смерти" (Гарі Піль) і додатки.
ХИМЕРА: „Наша є ніч".
СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний кинн" (Пат і Патахон).
УПХА: „Заборонені годинн", „Заморські чорти".

Програма радіо.

Неділя, 13. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 17·45 Оперова музика. **Липськ** (259,3) 11·30 Кантата Баха. **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Штутгарт** (360,1) 21·15 „Валькірії", І акт оп. Вагнера (трансм. із Франкфурту). **Гамбург** (372,2) 14·15 Славні тенори. 20·00 Недільний концерт. **Берлін** (419) 18·50 Гіндуські пісні. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·20 „Magnificat canticum" Баха, (хор, соля, орх.). **Мілляно** (500,8) 20·45 „Мезе Маріяно", опера. 22·00 „Il Re", опера Джорзана. **Відень** (516,4) 21·00 Музика Гайдна (квартети). **Рига** (524,5) 21·25—21·00 Музика камеральна (Гайдн). **Мінхен** (532,9) 19·10 Мішаний хор (нім. людові пісні). 20·00 Популярний концерт. **Будапешт** (550,5) 20·30 Вечір Пучінія. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт для селян. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 Музика Шуберта. 21·20 Концерт хору. **Москва** (1481) 20·30 Популярний відчит.

Понеділок 14. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·45 Тріо Бетовена на дві обої і вальторню **Липськ** (259,3) 19·30 Симф. концерт. **Братислава** (278,8) 18·00 Концерт. **Бреслав** (325) 21·20 Два фортепіяни (Шуберт, Штравс, Фільд і ін.). **Брно** (341,7) 20·20 Концерт хору „Opus". **Сотенс** (403,8) 20·35 Камеральний концерт. **Берлін** (419) 16·30 Концерт солістів. **Харків** (426) 15·00 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт. 22·05—23·00 Концерт солістів. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт людової музики. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт радіоорк. (Бетовен, Моцарт, Гайдн). **Мілляно** (500,8) 22·00 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 19·30 Ірляндські пісні. 22·00 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·00 Музика Глінки. 20·25 „Травіята", опера Верді. **Мінхен** 21·25 Південно-німецький квінтет. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт солістів. 19·45 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 18·30 Сальоновий квінтет. **Ленінград** (1000) 16·00 Етнографічний концерт. 18·30 Літературний вечір. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 Сімчкова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя 13. вересня 1931.

Львів (380,7) 10·15 Богослуження в Кракова. 11·58 Астр. з Варшави 12·10—14·35 Комунікати (Трансмісія з Варшави). 14·35 Поштова сиринька. 14·50 Музика і рільничий відчит з Варшави. 16·40 Програма для дітей з Варшави. 17·10 Музика з грамофонових плит 17·35 Комунікати і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·25 Вимки з опереток. 19·40 Три знаки запиту. 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Спортовий комунікат. 22·30—24·00 Скрипковий речиталь і легка музика з Варшави.

Понеділок 14. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час. 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10 Комунікат метеорольогічний з Варшави. 14·50 Комунікат господарський з Варшави. 15·10 Музика з грамофонових плит 15·25 Спортовий відчит з Варшави. 15·45 Огляд комунікатів з Варшави. 16·00 Музика з грамофонових плит 16·50 Гутірка по французьки. 17·10 Музика з грамофонових плит 17·15 Фейлетон. 17·30 Музика з грамофонових плит. 17·35 Відчит і легка музика з Варшави. 19·00 Всячина 19·20 Три охличники. 19·35 Музика з грамофонових плит. 19·40 Трансмісії з Варшави. 20·30 Концерт з Варшави. 22·00 — 22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

ПРИЙМУ на помешкання з харчем 2—3 учнів або учениць. — Зголошення вул. Піскова ч. 25/II. 447 2—2

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 30—7

ОЖЕНИТЬСЯ урядовець-вдовець — старший вік. В тій цілі пізнасть санітку жінку середніх літ, гр.-нат. обряду, господарну, чесну, згідливу, що має малий капітал, або торговельне підприємство. Ласкані неанонімні зголошення проситься слати до Амія. „Діла" під „СТ". 410 4-4

ЖІНКА середніх літ шукає місця до управи хатою у вдівця священника або целібса. Скромна винагорода — по умові. — Зголошення слати на адресу: С. Данилова, Царинське (Сагуйакіе) п. Дверник (Dwernik) коло Лютовиск. 472 1—2

У ВІДНІ вдова по адвокаті поручає гарні великі кімнати з цілим удержанням для студентов (-тів). Ціна залежна від числа зголошень. За більшим зголошенням знижка до 23 дол. місячно на всім готовім. — Адр.: O. Levicka, Wien 8 B., Josefstädterstr. 73/6. 465 1—2

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з відбутою 1-річною судовою практикою шукає місця в адвоката з днем 1. X. ц. р. — Ласкані зголошення до Адміністрації „Діла" під „Пильний". 471 1—5

ДЕНТИСТКА Р. ШЕЙНБАУМ вернула. Львів, Піскова 3. 468

ФІЛЬОСОФКА укінчена приймe лекцію на виїзд зі середніх шкіл. — Зголошення до Адміністрації під „Витревалість". 466

ПОКІЙ з окремим входом для двох панів з утриманням до виннайму. Відомість вул. Грунвальдська ч. 9. партер ліворуч. 458 2-2

КІМНАТА 2 вікна, фронт, тепла, суха постійному льокаторові. Вигинського 31. 445

КОСІВ п/ КОЛОМИЇ, пансіон Евгенії Лукашевської приймає гостей цілий рік. Ціни зниженні 467 1—3

ТОЛОЧУ десені на плюшових плашах навіть старих, знищених; відсвіжую, вишу, перероблюю. **М. Волинська,** Львів, Собіського 12, тел. 17—04. 325 3-2

МУЗИКАЛІЯ. „Засумуй Трембіто", сольоспіг, „Летні твори" ч 3. Безворовайного на фортепіян, по 1 зол. 469 1—5

ПЕДАНТ. Зіморовича 10. відновляє та консервує НАЙ'ЛЧУД новим способом клюбові меблі та всілякі предмети зі шкіри. Очікуємо визвання. Тел. 49—71. 474 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р Маргель Едмунд
повернув і ординує у нервових і внутрішніх недугах від 10—1 і від 3—6 Глинянська 4. тел. 63—60. Всілякі апарати до електролічення. 418 3—4

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентгеном.

Д-р Володимир ЯНОВИЧ
в Станиславові
переніс лікарську канцелярію й ординує в мешканні при вул. Шуйського 12, ріг Грунвальдської, напроти залізничих домів, недалеко двірця. 440 2-2

Просимо переконатися!
Добірний матеріял. — Гарний крій.
Дешеві ціни дає тільки
Кравецька Робітня для мущин
Л. Марк, Львів, Словацького 2.
Хто покористується на це оголошення, 403 дістане відповідний рабат 3—4

Архикняжий Бровар у Живці
поручає своїй недосяжної якости ПИВА:
„Портер", „Але", „Мартове" і „Здрій Живецький".
Можна дістати в усіх льокалях, ресторанах, крамницях делікатесів і кімнатах до снідань.
Генеральне Заступництво на Галичину і Волинь:
„Здрій Живецький", Львів, бюро вул. Костюшка 24.
Телефони: 7—10 і 13—29.
Склади: КЛЕПАРІВ 306. — — — Телефон 29—30.

Знання культури дому це
ПЯНІНО
фабрики **Й. КЕРНТОПФ і Син А. С.**
Високий рівень фабрикації.
Найвищі признання музичних і фахових кол.
Найвищі відзначення.
ДОГІДНІ УМОВИ НА СПЛАТИ.
Фабричний склад:
Львів, пл. Марійська ч. 5.
(Марійська Галерія) — тел. 56—65.
На складі великий вибір нових пянін від вол. 2.700—

ЖУРНАЛИ МОД
ВЗОРИ КРОЇ
МАНЕКІНИ
400 **Р. ЛЯНДАВ**
ЛЬВІВ, вул. ЧАРНЕЦЬКОГО ч. 3.

ЛІЖКА металеві
ВІЗКИ діточі
поручає дешево фабричний склад
М. Волковискі
1896 6-30 **Львів, Коперника 5. Тел. 95—97.**
Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

ч. 206 (12.862). Львів, вівторок 15. вересня 1931. Pocztowe opłatę zaryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 130 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Після ревеляцій „Ілюстров. Курєра Цодзєнн"-ого.

Голоси польської преси.

ВІРНЕ СОБІ „СЛОВО ПОЛЬСКЕ".

Треба признати, що „Сл. П." залишається собі вірне. Йдучи рука в руку з сеідецьким табором завжди і всюди в усіх справах, в яких лише мова про українців, і курєркові „ревеляції" використовує для цькування проти всіх українців, при чому передовсім свою жовч виливає — як завжди — на УНДО і греко-католицьке духовенство. В першій частині статті п. н. „Документи" (з 13. ц. м.) „Сл. П." є переконане, що зміст „документів", оголошених „Курєрком",

ствердже провід Берліна над сепаратистичною акцією у Сх. Галичині (в оригіналі Малопольщі — прим. Ред.)

і що воно

не є мериторичною несподіванкою чи ревеляцією для публичної опінії в Польщі.

Польська опінія, мовляв, завсіди вважала УВО „пасивним інструментом чужих цілей".

Однак оголошені документи мають ще інше капітальне значіння. Вони стверджують не лише звязок УВО з Берліном, але безспірно виказують також тісний звязок (?! — Ред.) загальних українських політичних партій (?! — Ред.) з Авсвертіґес Амт, факт, що п. Кость Левицький їздив до Берліна на конференції з бароном Ганом, референтом польських справ у німецькому міністерстві закордонних справ, факт, що той-же п. Кость Левицький відграває там ролю емісарія п. Дмитра Левицького, шефа УНДО й нинішнього посла на сойм, факт, що нім. уряд закордонних справ у висліді тих конференцій змагав накрити Петрушевича й провід УНДО „під один капелюх" — ці всі факти є безцінної вартости, тому, що в невіднертий спосіб демаскують характер і ролю УНДО (?! — прим. Ред.) яке, як відомо, хоче бути ніби (! — Ред.) політичною еманацією і табором українського населення, коли по суті ця партія є знаряддям у руках реваншової нім. політики. Активна участь у конференціях з Авсвертіґес Амт і нім. консулями пралата Йосафата Кунцького кидає яскраве і понуре світло на ролю архієпископської палати зі святоюрської гори в німецько-саботажевій роботі.

І дальше є спеціяльний випад у сторону о. прал. Кунцького, якому вкінці отверто інкримінується, що заінкасував у консуля Редіґера у Кракові грошеві субсидії для переворотової протидержавної роботи й устійнив з ним подробиці українсько-німецької співпраці по думці вказівок Берліна...

Кінчається ця повна напастей і інвектив стаття заявою, що „мусимо" (п. Мейбаум і тов. з IV. бригади) приступити „тим тривкіше, сильніше і свідоміше" до реалізації „ідеї, переданої Тадеєм Голувком"...

ЗАПИТИ „ГАЗЕТИ ПОРАННОЇ".

Львівська *„Газета Порання"* з дати 13. вересня ц. р. (ч. 9697) принесла на тему ревеляцій краківського „Курєра Іл." передову статтю під вимовним, але й крикливим наголовком „Скандальна компромітація". По маленькім вступі, де говориться про те, що „співпраця" української ірредєнти з Берліном не була ніякою таємницею, автор наводить перший опублікований учора на сторінках „Діла" лист, потім переповідає зміст другого листа і робить наконець такі висновки:

„Оба документи є, очевидно фрагментом сталої кореспонденції, випадково переловленим. І тому то вимагають дальших певних вияснень, яких у першій мірі повинно уділити УНДО. Роля тієї партії не є ані доволі ясна, ані вільна від підозрінь. З одної сторони УНДО, що зрештою робило при кожній нагоді, випирається контакту з Коновальцем, хоч здекларування цього на письмі стрічає якісь труднощі. З другої сторони чолові політики УНДО їздять до Берліна, ведуть розмови у тамошньому уряді для закордонних справ і конклюзія цих розмов є така, що барон Ган рахує на можливість порозуміння між Коновальцем і УНДО. Важає цьому через посередництво допомогти. І тому питаємо, що робив польський громадянин п. д-р Кость Левицький у Берліні? Які особисті відносини лучили п. Дмитра Левицького з німецьким консулем у Кракові? Відповіди на ті питання не тільки ми домагаємось. Вона мусить бути дана в ім'я тієї „чистоти і незалежности", яку УНДО приносе своїй політиці. Коли ж мова про берлінський уряд, то справа не вимагає ніяких вияснень. Компромітація є повна. Прилапання на горячому вчинку не лишає сліду сумнівів. Нечувані й непрактиковані в міжнародніх взаєминах проби диверсії у внутрішні справи сусідньої держави розійдуться широким відгомоном по Европі. Консеквенції цього скандалу повинні бути далекосяжні, як у безпосередній нашій лильйоматичній реакції, так і в пропаґандових можливостях".

КАПІТАЛІЗУВАННЯ У ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ.

Центральний щоденник санації з характером офіціяльного орґану варшавська *„Газета Польска"* пише під наголовком *„Німецькі патронати українського терору"* таке:

„Ревеляції про участь деяких чинників „Авсвертіґес Амт'у" у фінансуванні й організуванні української терористично-саботажевої акції заскочать без сумніву публичну опінію цілого світа... Як виходить з документів, в часі, коли етіяльки говориться про конечність взаємного довіря, про фізичне і моральне розброєння та про міжнародню співпрацю, коли міродайні представники Німеччини голосять *урбі ет орбі* величні принципи мира, одночасно функціонарі німецького уряду ведуть при помочі льокальних переворотницьких елементів диверсійну кампанію на терені сусідньої держави... Факти, виявлені в документах, про які вище мова, відібються безсумнівно голосним відгуком у Женеві. Є там тепер мін. Курціюс, шеф „Авсвертіґес Амт-у", під фірмою якого ведена була, як виходить з ревеляцій, акція помочі для українського саботажу й терору. На нашу думку, мін. Курціюс має там найкращу нагоду вияснити цю справу й виразно відмежуватися від авантюричних і злочинних починів своїх співробітників на Вільгельмштрассе".

Як бачимо, польське закордонне міністерство поважно думає капіталізувати для себе „ревеляції" „Курєрка". Не дурно вони були оголошені „випадково" підчас женевської сесії.

„КЖИЖАК" І „РУСІН".

Санаційний варшавський *„Курєр Поранни"* помістив статтейку у цілком вульгарно-вуличному тоні, п. н. „Фінансований патріотизм" (слово „патріотизм" теж у „лапках"!). Починається від того що після убийства Голувка

німці старалися дуже ревно заслонити своїх руснявських союзників. І — мій Боже! — колиб це були союзники! Русинів уважає і трактує Райхсвера і Авсвертіґес Амт не як союзників, а як звичайних платних наємників, при помочі яких кжижак хоче розгрівати свої далеко йдучі пляни.

І т. д. у тому самому стилі, з тою самою термінольоґією і тою самою фразеольоґією, про „коншахти" „кжижакув" з „русинами" від непамятних часів і з висновком що пок. Голувка „збив пруський ґріш"...

У тому самому тоні втримані й усі голоси варшавських брукових газет.

„КУРЄРОК" ПРО СВОЇ РЕВЕЛЯЦІЇ".

Краківський „Курєрок" впевняє, що його „ревеляції" порушили цілий світ. У Берліні, мовляв, панує „збентеження" й він старається „мовчанкою або облудними викрутами" помінути „ревеляції". У паризьких політичних сферах ударено „на алярм", при чому „більшість публичної (французької) опінії бачить потвер

Дня 31. жовтня ц. р. кінчиться речинець

виповідання в ПЗУВ дозволеної законом 1/3 части вартости будинків, тому без надуми виповіджте цю часть і обезпечіть негайно в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

дження своїх найгірших здогадів і витягає з того відповідні внески". Ці внески такі, що „сензаційні справи, порушені „І. К. Ц." мають найтися на найближчій сесії Ради Ліги Націй, бо на цій уже „запізно". „Курєрок" покликується на голоси паризького „Тавґ" й „Журналь де Деба" й англійського „Таймсу" і „Морнінґ Посту". Совітське радіо трансмітувало статті „Курєрка", — що, признаємо, цілком льоґічно: адже московські комуністичні чинники завжди щиро радіють усякими спробами, відкіляв вони не походили, пошкодити комунебудь з українського табору. „Курєрок" запевнює, що може „вести дискусію" з Берліном, маючи „аргументи і докази". Радіє, що вся польська преса підхопила ці „ревеляції" як велику сензацію і що куе з них протиукраїнську зброю.

ГОЛОС ЛЬВІВСЬКИХ ЕНДЕКІВ.

Львівський орган ендеків **„Курєр Львовскі"** з дати 13. вересня (ч. 254) приносить на цю тему теж передову статтю, в якій громить санацію за те, що вона потребувала аж цілих пять літ, щоби „перейти елементарну школу в ділянці знайомства справ, які творять підставову проблему відносин у Сх. Галичині".

Далі формулує цей орґан від себе такі висновки:

„1) Звязок між УВО і німцями є найтіснійший, що йде на ділі так далеко, що німці є фактичними керманичами УВО.

„2) Німці патронують цілому українському рухові і навпаки цілий український рух бачить своє опертя в німцях. Політики УНДО черпають своє натхнення у Німеччині, їздять до Берліна, контактують з німецькими консулями у Польщі і т. д.

„3) Німці вважають себе покликаними до надавання пляну цілому рухові, до координації його поодиноких відломів, до підтягнення їх усіх „під один капелюх".

„4) Робота українського сепаратизму, направлена проти Польщі є стало фінансована німцями.

„5) З обговорюваних документів довідуємося вправді, що стверджуємо безсторонно

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 7. września 1931 r Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 196. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 3. września 1931 r. do sygn. VI. l. Pr. 414/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 7. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 6 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 196 z daty Lwów, dnia 3. września 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Kongres nacjonalnych menszyn" w ustępie od słów „Prywytana opleskamy" do słów „z jiji wystupom", 2. w artykule pt. „Zachlywe wbywstwo" w całości z tytułem, znamiona ad ustęp 1) zbrodni z § 6 a) uk. ad ust. 2) występku z § 300 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem artykułu pod 1) ma na celu szerzenie wzgardy i nienawiści do administracji państwa przez tendencyjne przedstawienie odnoszenia się administracji do pewnych grup społeczeństwa. Artykuł zaś pod 2) przez lżenie i podanie przekręconych faktów odnośnie do urzędowania organów władz bezpieczeństwa stara się wzbudzić wzgardę i nienawiść do tychże organów w związku z ich urzędowaniem, co odpowiada znamionom zbrodni z § 6 a) uk. i występku z § 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medvnski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz

що УНДО не хотіло ідентифікуватись з УВО, але остає фактом, що УНДО бачило свого найвищого патрона в Німеччині.

„Чи нині по пяти роках є інакше нехай УНДО це нам прилюдно вияснить. Нехай також нам вияснить, як заховувалося супроти пропозиції „спільного капелюха".

* * *

На марґінесі всіх наведених важніших голосів польської преси можнаб написати цілий том рефлексій та спостережень, але цього робити не беремось з ріжних, а передовсім з цензурних причин. Всеж таки підкреслимо, що деякі з наведених голосів ідентифікують чомусь Крим із Римом. Бо як на основі опублікованих „Іл. Курером Цодзєнним" двох німецьких листів, автентичність яких нічим не доказана, а в яких мова про непорозуміння між провідниками двох непримиримих еміґрантських ґруп, можна творити цілі теорії про звязки УНДО з німецьким закордонним урядом і взагалі про залежність української національної політики в Польщі від Берліна? Наскільки нам відомі початки й історія УНДО, то ми можемо стверднти з цілою рішучістю, що саме УНДО в 1925 р. передовсім тому повстало та сформувалось, щоби українську національну політику в Галичині звільнити від впливів усяких еміґрантських ґруп та їх провідників, які бажали мати у ній децидуючий голос титулом своїх великих і відповідальних становищ, які займали в часи наших визвольних змагань. УНДО повстало під гаслами параліжування тих впливів і ці гасла провело консеквентно в життя. Воно вело і веде українську національну політику в Польщі і ніколи не оглядалось при цьому на нічиї постороннї користи ні інтереси. А вже ніколи українська національна політика УНДО не могла покриватися з інтересами Берліна чи Москви (бо й *про* московську залежність української політики писала вже нераз польська преса), чи якогось іншого чужого закордонного центру. Нема суміву, що поодинокі еміґрантські ґрупи могли хотіти колись кувати для себе політичний капітал при допомозі УНДО, але це їм цілковито не вдалось. Доказом на те, що всі вони стали непримиримими ворогами УНДО. Українська національна політика, хтоб її не репрезентував, не могла і не може ніколи бути нічиїм знаряддям, а все мусіла і мусить мати на оці виключно українські національні інтереси. Тому то вона була, тепер є і на будуче мусить бути цілком незалежною. А всякі *посторонні впливи* чи заходи про впливи мусить беззастережно відкидати.

—o—

Національно-культурна автономія для національних меншин в Румунії?

Заява президента міністрів Йорги.

Президент румунської ради міністрів Йорга приняв представника віденського щоденника „Наес Вінер Тагблят" і заявив йому між іншим ось що:

„В політиці нема принципів *a priori*. Це вічна хиба наших політиків, що вони кермуються ідеольоґіями. Ми є нині реалістами і хочемо вдійснення фактів.

„Румунія мусить опертися на самопоміч, а не на поміч закордонного капіталу.

„Теперішній уряд дасть національним меншостям повну культурну автономію. Контроля держави обмежиться до того, щоби була загарантована безпека держави й публична мораль".

„Наша закордонна політика основана на обороні й задержанні дотеперішніх границь. Що торкається закордонної політики, то ми будемо кермуватися економічними принципами. Ми змагаємо до господарського співробітництва з усіми прихильними нам державами й подамо кожному, хто нам прихильний, приятельську руку до економічної співпраці".

Песимісти й оптимісти.

З дивоглядів польського господарсько-політичного життя.

У звязку з важливими подіями у широкому світі і закордонно-політичними комбінаціями (як напр. пакт неаґресії з Совітами) та такими сумними сенсаціями дня, як трускавецька подія, відійшли на задній плян справи внутрішнього польського характеру. Особливо ними цікавитися перестала навіть польська преса (маємо на увазі польську опозиційну пресу, бо санаційна, як звичайно, страшенне ялова і нудна, включаючи гут й вічне цькування на всіх і вся та погоню за „ревеляціями"). Бо справді: нецікава внутрішня ситуація у Польщі, у якій ніби то й розпочався вже „політичний сезон", але ніякого політичного життя нема.

Раз-у-раз читається лиш про безліч нових проектів, виготованих у тишині міністерських кабінетів і обрахованих на добуття більших доходів державному скарбові. Однак коли ці проекти побачать денне світло — невідомо, бо все ще не рішена справа сеймової сесії: мала вона зійтись у перших днях вересня, потім казалося, що зараз після Ліги Націй, себто у другій половині цього місяця, врешті чуємо, що в початках жовтня, але не є виключене, що збереться сейм щойно у конституційному терміні, себто 1. листопада (потім евентуально можна сесію ще на 30 днів відложити!). Покищо друкується у польських часописах сівськи перенесених адміністраційних достойників і поголоски про дальші всякі зміни й переміни, димісії й номінації та — пляни, в яких головну ролю грає фантазія. Найповажнішими, мабуть, подіями останніх днів у Польщі, це — визначення терміну загального перепису населення (на день 9. грудня ц. м.) і введення наглих судів...

Лише тут і там просковзнеться вістка про якийсь один момент польського життя, який кидає характеристичне світло на цілість пануючих відносин і зокрема зачіпає найболючішу й найбільш актуальну їх сторінку — шалючу економічну скруту. Ніби маленька, цілком буденна і незначна подія, одна з тих, про які щодня можна до знуди читати, стала раптом осередком уваги польського господарсько-політичного світа: димісія редактора бюлетинів державного Інституту Конюнктурних Досліджень.

Став раптом широкому загалові відомий зміст останнього періодичного бюлетину тієї установи, якої завданням є робити підсумки останніх випадків у державному господарстві та подавати прогнози на будуче. Отож згаданий останній бюлетин зробив оцінку нинішньої ситуації в Польщі дуже песимістично. Він звернув головну увагу на затаюване явище утечі капіталів з польських банків, при чому вирахував, що в місяцях червні і липні ц. р. відібрано з банків близько пів міліярда золотих. Вправді потім самі банки, зорґанізовані у Польщі у Союзі Банків, дементували цю цифру, подаючи багато нижчу, а проте не вдалося затушувати великого вражіння, яке зробило у господарських колах це щире признання грізного для банків явища. Мало того, песиміям бюлетину відлісся і до будуччини. Читаємо в ньому таку тезу: „При нинішньому психічному стані громадянства й на хилові до паніки, впродовж найближчих кількох місяців не може бути мови про якунебудь поправу кон'юнктури, але — цілком навпаки — треба рахуватися з можливістю дальшого загострення фінансової ситуації і дальшого понадсезонового обмеження продукції, особливо після закінчення будівляного сезону"...

Що це значить „нинішній психічний стан громадянства" автор пояснив цілком недвозначно: „...Однак, коли б удалося привернути довіря щодо будучого формування внутрішніх політичних і господарських відносин"... Іншими словами, стверджено найбільш авторитетною державною господарською установою, що внутрішні політичні й господарські відносини у Польщі і ті настрої, які всюди зраджують, є головним лихом господарської кризи.

Таку щиру й вірну оцінку й таку прогнозу вищі урядові чинники осудили, видно, як єресь, бо раптом редактор бюлетинів Інституту Конюнктурних Досліджень дістав димісію. З ним зосолідаризувалися інші урядовці того Інституту, які заявили, що той еретичний звіт був складений колеґіяльно, що в свою чергу примусило й директора Інституту, санаційного проф. Лепінського, після невдалої спроби вмити руки, — заголосити свою димісію. Стався скандал і вийшло на верх, що завинив цілий Інститут тому, що дозволив собі на песимістичну оцінку ситуації, на яку всі повинні глядіти дуже оптимістично, дарма, що державний дефіцит за чотири перші бюджетові місяці ц. р. виносить ок. 130 міл. зол. і що прийшлося на близько пів міліярда зол. обрізувати тримільярдовий бюджет.

І шось ґротескового у цьому препарованні механічного оптимізму й у пересерді, що люди відважуються кричати, що є зле, коли не є добре. І це робиться в той самий час, коли премєр Великої Британії Мендональд у Льондоні заявляє що „нема часу" для деліберацій над господарською ситуацією, яка грозить навіть могутній Англії катастрофою, а лорд Сесіль у чорних красках малює у Женеві економічну ситуацію цілого світа. Очевидно, що серед таких зусиль за всяку ціну задержати офіціяльний оптимізм — не став часу ні місця для прослідження, зрозуміння і санування такої страшної, небувалої навіть у нинішній Европі нужди, яка панує на великих просторах засіяних українськими селами.

Обструкція. На основі досвідів славних лікарів нервових недуг, уживання природної гіркої води **„Franciszka Józefa"** можна також поручати і при недугах мозку та хребта

Безбожники на Волині.

(Кореспонденція з Волині.)

Часописи подали відомости про активний виступ безбожників на Волині, а саме: в другій половині м. серпня на Ковельщині, Дубенщині і в деяких інших місцях. З цього приводу місцева польська преса зняла алярм, накликаючи православне духовенство до „енергійної" боротьби з комуністичною „роботою".

Безбожницька акція на Волині побіч з акцією сектанською ведеться майже виключно серед нашого українського населення. Тому те, що починає робитися на Волині, нас особливо болить і змушує забрати в цій справі рішучий голос.

Заклики місцевої польської преси є нещирими, щоби не сказати фальшивими. А крім цього вони лише затемнюють справу й направляють увагу громадянства у неналежний бік. Поперше, хоча безбожники рекрутуються зпосеред комуністів і сельробівців, але не в них находиться першопричина волинського безбожництва. А по-друге, чим боротися з безбожниками, коли всі засоби боротьби вибиті з рук.

Коли почнемо перебирати льогічні кільця цього безбожницького ланцюга, то дійдемо до того, на що ми завжди вказували, як на протиприродність національної політики на Волині. Безбожництво розвивається в найменше свідомих і найбільше темних селах і якраз у тих повітах, де зліквідовані „Просвіти", де ліквідується кооперативи і взагалі де гальмується здорову національну працю.

Брак національного виховання став пригожим ґрунтом для більшовизму, а більшовизм уже видав зі себе безбожників Отже винними за безбожжя на Волині в першій мірі ті, що гальмували тут національне усвідомлення українських мас. Ні поліційними заходами, ні „енергійно" боротьбою московського духовенства — безбожництва ніхто не усуне. Його можна усунути лише національно-усвідомлюючою роботою, яка може усунути причини безбожництва — темряву та більшовизм.

Православне духовенство тим менше може боротися з безбожництвом, що воно саме в деякій мірі зродило його. Воно теж гальмувало національне усвідомлення мас і підготовляло ґрунт для більшовизму та безбожництва. Церква матиме силу боротися з безбожництвом лише тоді, коли її керма буде в руках українського національно-свідомого духовенства й воно буде виховувати своїх вірних у природному національному дусі.

Нарешті частина вини за безбожництво падає і на ті політичні чинники, які старалися не допустити до українізації церкви, підтримували в ній московський дух, мріяли про ослаблення, а може й знищення її, брались з цею метою за „ревіндикацію" церковного майна, гальмували справу оздоровлення церкви (церковного комітету, собору й т. д.).

Коренів безбожництва, а властиво активного виступу безбожників треба шукати ще в одному явищі, яке стає щораз грізнішим на Волині — у так званому хуліганстві. Молоді здеморалізовані хлопці, вилядовуючи свою енергію, як не розбивають одні одним голови, не роблять бешкетів на забавах та весіллях, не підпалюють будинків і т. д., то вдираються до церков у шапках і з папіросами, або зрізують

хрести на цвинтарях. Є один лише правдивий засіб до боротьби з цим явищем: культурно-освітня праця, яку від кількох років гальмується у гніздах більшовизму й безбожництва.

Та дарма, якби хто пішов у ці темні закутки з каганцем чужої населенню освіти й культури. Хто заглядав туди, той добре знає, що навіть ця здеморалізована молодь (а про здорову нема що й говорити) хоче лише своєї української освітньої праці. Отже для тих, що не бажалиб бачити на Волині безбожництва, є один вихід: дати широку можливість населенню вести національне усвідомлення й культурно-освітню працю в природному національному дусі. А в першій черзі церква повинна стати церквою українською, рідною народові.

Інших шляхів до розвязання цих грізних явищ життя нема і даром політичні та церковні чинники закривають очі на дійсність і тішать себе мріями про якісь інші засоби до поборення безбожництва. Вони повинні памятати, що деяка частина безбожників зродилася не внаслідок більшовицької аґітації, а з огірчення на неможливі умови національного життя та з ненависти до ворожого московського духовенства.

Оці московські батюшки, які не дозволяють молоді співати в церкві по-українськи та причиняються до занепаду хорів і огірчення молоді, є першими виновниками безбожництва.

Хто десять років сіє вітер, мусить тепер збирати бурю. Хто підтримував більшовиків, бо „вони борються з усім національно-українським", мусить тепер мати більшовиків і безбожників. Хто приняв чи гальмував культурно-освітню працю, мусить бачити тепер плоди своєї роботи — хуліганство.

Одначе українському громадянству від цього не лекше. Воно мусить, задля рятунку народньої душі, домагатися уможливлення йому національної культурно-освітньої праці як у школі і в церкві, так і поза ними. Senex.

Кава Майнля

мішанки найліпших родів з найбільших плянтацій світу, постійно свіжо палені.

398 3—3 **Академічна 2 а. Ринок 19.**

З Жіночої Ліґи Мира і Свободи.

Інтервенція в справі українських петицій.

Женева, 10. вересня.

Одночасно з нарадами Ліґи Націй відбувається в Женеві ціла низка міжнародніх зїздів. М. ін. радить тут також екзекутива Ліґи Мира і Свободи, на засіданнях якої розглядано положення українського народу в Польщі і справу польсько-українських взаємин. На екзекутиві згаданої орґанізації ухвалено після дискусії резолюції в справі українських петицій до Ліґи Націй, а крім того президія Жін. Ліґи Мира і Свободи буде інтервеніювати у відповідальних чинників. У засіданнях Ж. Л. М. і С. в Женеві бере участь українська делеґатка пос. М. Рудницька.

„Стшельци" гуляють.

Напад „Стшельца" на фестин „Рідної Школи" в Циганах, повіт БоРщів. — Чи підпали панських стирт? — Заборона фестинів та національних свят.

У нас, у Борщівщині, стався дня 6. IX. ц. р. такий випадок: Коли до села **Цигани** (напів польське село), де відбувався в цім дні фестин кружка „Рідної Школи", увійшли, запрошені тим-же кружком, Соколи і Луги з доокаличних сіл, напали на них „стшельци" в числі 60 осіб та почали сильну бійку. Соколи та Луговики, котрих було 150, відігнали напасників, так, що вони в поспіху подалися до польської читальні, відки посипалося на людей каміння, а навіть стріли.

Результат бійки: трьох Соколів тяжко побитих і поранених. Очевидно, що є побиті і між „стшельцами". Соколів відвезено зараз до Борщева до лікаря, який ствердив у них тяжке ушкодження тіла.

Головою польського „Стшельца" є місцевий управитель школи Каганек. Він, як твердять свідки, перед бійкою дав двом „стшельцам" по 5 зол. на могорич, щоби саме вони відважніше ту бійку переводили.

Цей напад „Стшельца" викликав у повіті негодування. Українське населення, особливо з поблизьких сіл, сильно тим схвильоване, тимбільше, що дотепер не було у нас випадку, аби українські Соколи чи Луги в якийнебудь спосіб давали притоку до подібних бійок.

П. Ґураль був дня 8. IX. ц. р. у борщівського старости п. Васевича, щоби запротестувати проти виступу „Стшельца" в Циганах. Староста по довшій розмові заявив, що він справу розслідить і поставиться до неї, як твердив, зовсім обективно.

Поліція у звязку з тим ходить тепер поміж нашими людьми, а також і „стшельцами", списуючи протоколи. Очевидно, „стшельци" хотілиб цю справу представити так, будьто би нападаючими були не „стшельци", а Соколи і Луги. Ми-ж зі свого боку зробимо все, щоби справа було вияснена по правді. Свідків маємо досить.

При цій нагоді подаємо до відома отсе: Сьогодні ранком виїхав борщівський комендант повітової поліції враз з двацітьма постерунковими до села **Шупарки,** борщівського повіту, де, як зачувати, нинішньої ночі згоріли 4 панські стирти збіжа. Також тої самої ночі згоріла одна стирта збіжа в **Новосілці Костюковій** та якісь люди намагалися, кажуть, підпалити панські стирти під м. **Королівкою.** Тих останніх варта відогнала.

У звязку з заведенням наглих судів борщівське староство заборонило відбувати фестини, кооперативні та рідно-шкільні свята. Дозволяє лише на аматорські вистави і концерти, одначе вимагає повного тексту кожної промови, що малаб бути виголошена на концерті.

—o—

З документів часу.

До нашої редакції попав такий документ:

Starosta powiatowy doliński Nr. XI 9465/P/30. Orzeczenie. Starosta powiatowy doliński rozpoznawszy w dniu 9/2 1931 sprawę karno administracyjną przeciwko Maksymowi Brylińskiemu, prywatny urzędnik ur. 14/10 1891 w Tanopolu zamieszkałemu we Lwowie ul. Rycerska 20 obwinionemu o zbieranie składek pieniężnych bez zezwolenia władzy na Tow. Ukr. Dop. Inwal, uznawszy go winnym powyższego czynu, przez co dopuścił się przekroczenia rozp. guber. z 21/5 1839 L. 3394/wr. Zb. ust. pr. Nr. 80 ex 1833 co zostało udowodnione własnem przyznaniem się orzeka: skazać obwinionego Maksyma Brylińskiego na zasadzie rozp. z 30/9 1897 Dzup. Nr. 198 na grzywnę w kwocie 50 zł. na rzecz Skarbu Państwa — fundusz Min. Spr. Wewn. dz. II § 18 z zamianą w razie nieściągalności na karę 5 dni aresztu. Grzywnę należy złożyć w Kasie Skarbowej w Dolinie a kwit przedłożyć Starostwu.

Ukarany (a w wypadku jego niepełnoletności, lub niewłasnowolności jego ojciec, matka, małżonek, opiekun, kurator) może w ciągu siedmiu dni od daty doręczenia orzeczenia zwrócić się do Starosty powiatowego dolińskiego z żądaniem skierowania sprawy do Sądu Okręgowego w Stryju, w przeciwnym razie orzeczenie jako prawomocne ulega wykonaniu. Dolina, dnia 8/7 1931. Za starostę powiatowego Piskozub.

ҐАНДІ В МАРСИЛІЇ.

Ґанді приїхав до Марсилії. На принятті Т-ва студентів виголосив промову, в якій сказав, що домагатиметься незалежности Індій.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ВЕРЕСНЯ 1931.

С. ГОРДИНСЬКИЙ.

Говерля й ті три...

Ранком зірвалися всі три зі сіна й почали лаштуватися в дорогу.

Це — на Шибеному озері.

Колиб я хотів описати кожного зокрема, мусів би взяти якусь методу. Методою найкоротшою, методою гончого листа, це виглядало би так:

Ромко: середнього росту, спортове одіння, светер у кратки. Носить окуляри в чорній роговій оправі і синій берет. В устах завсіди люлька. Хемік по фаху...

Від себе: дуже добрий хлопець, абсолютно ідеальний товариш. Розходжень ідеальоґічних між нами нема, хіба, що він є за Марленою Дітріх, а я — за Ґретою Ґарбо.

Ґенко: високий, ясне волосся, чотири золоті зуби. Вигляд дуже інтеліґентний і трохи випещений, риси лиця лагідні і все усміхнені. Теольоґ...

Від себе: Власне. Увесь характер Ґенка випливає безумовно з цього останнього. Через те я його й ніколи не розумів, а взагалі важко мені погодити молодість з теольоґією. Правда, я його досить мало знаю; бодай від його вступу до семинарії я про нього майже нічого не чув. Десь колись тільки добігали до мене вістки про нього, от хоч би про його намір закласти спортовий клюб богословів, про що — як оповідали собі люди — він мав двогодинну розмову із своїм ректором, підчас якої до гостей, зібраних у поречекальні, долітали слова, вимовлені надто високим тоном. Коли я додам іще, що він рішився на целібат, думаю, що його характеристика буде досить повна, хоч, кажу, я абсолютно його не розумію.

Третій — Орест. Людина завсіди дуже елеґантно вбрана, носить зі собою приладдя до манікіру і зеркальце в срібній оправі. Брунет, на правій руці вище долоні витатуована голова жінки і серце, пробите стрілою. Рисунок голови носить сліди кількакратного намагання його затерти...

Я: Орест! Людина завсіди наймодерніших і найчудніших поглядів („старі" звуть це екстраваґанцією...) і сто відсотків спортовця. Все задоволений зі себе — на його вид завсіди хотілося крикнути за Джеком Льондоном: „Як чудово почувати себе мущиною!".

По фаху він поет, хоч це, сказавши правду, досить дивний у нас фах. Зрештою, я читав його вірші і присягну, що якби не було Маяковського, то це було би щось зовсім незле.

Отож: Рушили ранком в четвертій, коли ще Шибене озеро купалося у мряці та на горах стояла безнадійна імла. Всі три глянули з розчаруванням на небо: вчора було так гарно!

— Думаєте, що буде погода? — спитали гуцула, що надіхав на коні з полонини, у чорній як минула ніч сорочці.

— А дасте тютюну?

Затягнувся папіроскою з Ромкового тютюну та клаптика ґазети і прижмуривши одно око, глянув критично на небо.

— А буде, сказав зі самовпевненням наполеонівського ґенерала і сплюнув крізь зуби просто Орестові під ноги.

Хлопці переглянулися і засміялися. Підтягнувши ремінці налечників, погнали туди, де в тумані купався Піп Іван.

Перелізли через бір, перекосили полонину, взяли просто, по найтяжчому склоні Попа Йвана. Хмари почали підноситись, курились дальші гори і блестіли золотом серед безконечної синяви лісів велитенські полонини. Гнали один поперед другого, з каменя на камінь і на вершку ледви держались на ногах. Посідали під скелею, що їх заслонювала від вітру і чудово смакувала вчорашня прикурена кулеша, і зимний як топельник чай, і чудово курились люльки. Вітер свистав, як скажений пес, зривав з ніг і примушував стояти під кутом, що заперечував усі правила рівноваги.

— Деж ми перейдемо в такому вітрі до Говерлі? З ніг валить — крикнув Ґенко.

Орест тільки засміявся:

— Тю на тебе! Що ти хочеш від вітру? Прегарний вітер! Мазури на ньому й години не видержалиб!

Мали вже йти, коли надійшов з польської сторони узброєний вартівник. Довго мняв він у руках папері наших хлопців і віддавши, присівся до них.

— А фотоапаратів не маєте? — спитав. — Фотоґрафувати на кордоні не вільно!

— Не маємо — відповіли з таким поспіхом, що аж один „Кодак" і один „Рефлекс" порушились від обурення в наплечниках.

Вартівник мнявся: — Страшно тяжка у нас робота і найгірше, що далеко від людей. Часом, як тютюну забракне, то хоч гинь!

— Правда! — сказав Орест, пускаючи йому в обличчя дим єгипетської папіроски. — Без тютюну дуже погано, але може позволите кілька штук?

Витягнув із кишені кілька штук папіросок і почастував огнем „стражника". Після того витягнув свій „Кодак" і почав наставляти на Говерлю, що власне виринала у всій своїй величині споза мряк.

— То у вас є апарат! — аж крикнув „стражник".

— Знаменитий. До кліш і до фільм. Дуже прецизний, дістав минулого року на іменини...

— Алеж..

Довкола „revеляцій“ „Ілюстрованого Курєра Цодзенного“.

УНДО ПРО РЕВЕЛЯЦІЇ „ІЛ. КУР. ЦОДЗ.“ ПРО СТАНОВИЩЕ ДО НИХ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Екзекутива Українського Національно-Демократичного Обеднання на свому засіданні дня 12. вересня ц. р. приняла в справі відомих ревеляцій краківського „Ілюстрованого Курєра Цодзенного“ одноголосно таку постанову:

Опубліковані „Іл. Кур. Цодз.“ листи, автентичність яких нічим не доказана, не зачіпають нічим політичного престіжу Українського Національно-Демократичного Обеднання.

Крім того Екзекутива, познайомившись на томуж засіданні з голосами польської преси про ці ревеляції, які то голоси інсинуують Українському Національно-Демократичному Обеднанню політичну і фінансову залежність від Берліна, одноду шно постановила:

Екзекутива УНДО якнайрішучіше протестує против злобних наклепів польської преси про фінансову й політичну залежність УНДО від берлінських урядових чинників. Рівночасно стверджує, що УНДО все вело й веде незалежну українську національну політику, яка має за ціль виключно добро й інтереси українського народу та відкидає всякі інсинуації на тему якоїнебудь залежности нашої партії від чужих посторонніх чинників.

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ.

ПРАЛАТ ЛЕОНТІЙ КУНИЦЬКИЙ ПРО РЕВЕЛЯЦІЇ „ІЛ. КУР. ЦОДЗ.“

(Лист до Редакції.)

Вельмишановний Пане Редакторе!

Прошу умістити на сторінках Вашого цінного щоденника мою заяву такого змісту:

Краківський „Іл. Кур. Подз.“ оголосив дня 11. IX. 1931. (ч. 251.) два документи, які мають бути доказом на звязки між українськими підпольними організаціями і берлінськими урядовими колами.

Зприводу цього „І. К. Ц.“, а за ним і вся польська преса зачіпила й моє імя і хоч це не має ніякого звязку зі згаданими документами, зробила мені два закиди, а саме:

1) Що я провадив у різних бюрах німецького міністерства закордонних справ у Берліні конференції, для уласкання звізти матеріяльної допомоги для „деяких українських кол у Польщі“,

2) що я, вертаючи з Берліна до Львова, поступив у Кракові до німецького консуля Ред'гера, устійнив з ним подробиці практичної німецько-української співпраці та справу субвенції по думці вказівок Берліна.

В інтересі правди заявляю:

1) Я не вів ніяких розмов з німецькими офіціяльними чинниками, яких предметом була би яканебудь матеріяльна допомога для якоїсь української політичної акції у Польщі. Всі інсинуації та здогади на цю тему пятную як злобну і негідну видумку.

2) Я, вертаючи з Берліна у 1927 р. не був у Кракові, не був у п. консуля, а тим самим неправдою є твердження „Słowa Posk-ого з дня 13. IX. 1931. що я: „zainkasował u konsula Roedigera w Krakowie subsydja pieniężne dla wywrotowej roboty antypaństwowej i ustalił z nim szczegóły współpracy ukraińsko-niemieckiej w myśl wskazań Berlina“.

3) У лютім 1927 р. був я у *консуляті* в Кракові, для одержання віза на виїзд до Німеччини і ніяких інших справ ні у п. консуля, ні у консуляті я не полагоджував.

4) У 1927 р був я у Берліні у справі відновлення гр.-кат. парохії для заспокоєння духовних потреб сезонових робітників української народности. У цій справі робив я заходи і *виключно* в цій справі бував у духовних і світських колах, які мали рішаючий голос. Ці мої заходи не були ніякою тайною, а доказом на те обставина, що на інавґураційне Богослуження заснування гр.-кат. парохії у Берліні, яке я особисто відправив, були прошені польські дипльоматичні й консулярні представники у Берліні.

Прошу принятн вислови глибокої пошани

о. Л. Куницький,
пралат-канцлер М. К.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ.

Швайцарський щоденник „La Suisse“ з 12. вересня помістив заперечення полк. Коновальця в звязку з ревеляціями „Іл. Курєра Цодзенного“. Полк. Коновалець стверджує, що він не є шефом УВО, що не брав від німецької влади субвенцій, що не лучили його з нею ніякі взаємини та що не брав участи в ніякій терористичній акції в Польщі. Крім того заповів полк. Коновалець, що виступить із процесом за відшкодування за моральні втрати проти видавництва „Іл. Курєра Цодзенн-ого“ та Польської Агенції Телеграфічної, яка подала в закордонній пресі комунікат про „ревеляції“.

КОМУНІКАТ ВОЛЬФОВОГО БЮРА.

ПАТ приносить із Берліна такий комунікат Вольфового Бюра:

„Краківський „Іл. Курєр Цодзенни“ оголосив, на основі фотографічних відбиток, два письма, вислані нібито німецьким урядом закордонних справ до німецького консуляту в Кракові, які буцімто походять із 1926 р. Письма ті мають доказувати, що уряд закордонних справ Німеччини та міністерство Райхсвери є у взаєминах із українськими організаціями, які ведуть акцію проти польської держави.

„Іл. Курєр Цодзенни“ посувається навіть так далеко, що на основі нібито автентичних, опублікованих ним документів, здогадується, що є звязки між німецьким урядом і справою вбивства польського посла Голувка. Документи мають виразні прикмети фальшівництва. Німецький уряд не вдержує ніяких взаємин із ніякими нелєґальними українськими організаціями.

У звязку з повищим треба пригадати, що вже раз предложили з польського боку фотографічні репродукції документів, які мали доказати здогадні затії з характером державної зради, а які нібито він посол горішньо-шлеського сойму Уліц. І соймова комісія і дві інстанції польських судів *признали пізніше*, що документ не мав достаточної доказової сили.

Замітне, що повищі інсинуації „Іл. Курєра Цодзенного“ припадають саме на час, коли в Женеві на денному порядку дискусії є зажалення української меншини проти польського уряду“.

КОМУНІКАТ НІМЕЦЬКОЇ ДЕЛЄҐАЦІЇ В ЖЕНЕВІ.

„Телеграфен-Уніон“ приносить із Женеви з міродатного джерела німецької делєґації в Женеві опублікований в пятницю вечором такий комунікат:

„Польська преса поширює останніми днями вістку про співучасть німецьких урядових органів у подіях на Україні. Вістки ті в справі здогадних подій в рр. 1925/6 вихіснувані задля того, щоби сконструювати звязок з подіями на польській Україні, які то події з огляду на щораз більший гнет української меншини викликують щораз більше зацікавлення в опінієї всього світа. Польська преса не завагалася навіть смерть Голувка приписати німецьким махінаціям. Отже в поширюванні тих вісток ходить про інформації виразно тенденційні, які заслуговують, щоб їх якнайрішучіше заперечити“.

Комунікат цей Бюро Вольфа розіслало в суботу рано.

ВІДПОВІДЬ „ІЛ. КУРЄРА ЦОДЗЄННОГО“.

У звязку із запереченням полк. Коновальця, поміщеним у „La Suisse“ „Іл. Курєр Цодзенни“ вислав таку телеграму згадан му щоденникові:

„Ми одержали текст комунікату шефа УВО ч. „Діла“ на іншому місці, згоріли на фільварку *Шупарка* (пов Борщів) 4 стирти збіжа вл. гр. Голуховського. Рівночасно згоріла стирта збіжа в Новосілці Костюковій (пов. Заліщики) вл. д-ра Менкеса та хтось намагався підпалити стирти в Королівці (пов. Заліщики).

Поліція арештувала як підозрілих 6 осіб, про яких твердить, що вони є чл. УВО. Арештували: Шиманського (якому закидають зорганізування підпалу), Риньчука (який нібито мав охороняти підпалячів; він мав утятий кріс і 9 набоїв), Галущака та Співака (вони мовляв дістали приказ підпалити стирти гр. Голуховського). Крім тих арештували: Зарицького з Татухова, Личика з Шупарки та Дудка з Волківців. Вони нібито мали почати саботажі, та в ост. хвилині налякалися. Риньчук і Шиманський не хотіли зізнавати, інші налякані наглим судом, признали ся до вини.

ПЕРЕТЯЛИ ЗАЛІЗНИЧІ І ПОЧТ. ДРОТИ.

На просторі між Дрогобичем і Бориславом біля рафінерії Коригабера перетяв хтось 24 заліничі та почтові дроти. Зі слідів виходить, що виконавців було кількох. Один босий вилазив на стовп та спец. ножицями перетинав дроти. На місці лишили картку (в роді візитівки) з відозвою, писаною ручно по українськи. Відозва відгрожується „Стшельцеві“ в нафтовім басейні і полякам узагалі та заповідає, що боєвий відділ ОУН без огляду на наглі суди вестиме далі терористичну акцію.

ЗАСУДИЛИ РЕДАКТОРА „ГАЗ. БИДГОСК-ОЇ“.

Торунський суд засудив редактора „Газети Бидґоск-ої“ Малиша, обвинуваченого в наочнім перекручуванні фактів, щоби зогидити держ. владу на тлі берестейської справи, на 5 тижні арешту з відложенням кари на 2 роки та на заплату коштів процесу.

НЕВДАЛИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЗАМАХ В АВСТРІЇ.

В ночі з суботи на неділю в год. 2. над ранком провідник австр. Гайматтшуцу Пфрімер проголосив держ. замах в Півн. Австрії й деяких місцевостях Гор. Австрії та Зальцбурґу відділи Гайматтшуцу старалися обсадити держ. будинки. В Юденбурзі, Брукві над Мурою й ін. місцевостях д-р Пфрімер видав проклямацію, в якій заявляє, що обіймає владу в державі. Жандармерія й військо в Брукві н. М. не допустили до обсади держ. будинків. У Кірхдорфі в Гор. Австрії відвіди Гайматтшуцу виперто з будинку староства.

В цілій Австрії й у Відні є спокій. До акції д-ра Пфрімера не приключилися інші провідники Гаймвери. У Відні соц. Шуцбунд є в поготівлі. До Брукеу н. М. і Юденбурґа відійшли 2 батальйони війська. Управа гітлерівської партії в Австрії заявила, що не має нічого спільного із замахом Гаймвери.

З надзвичайного видання „Вр. Тєту“ виходить, що в деяких стирійських громадах відділи Гаймвери держать ініціятиву в руках, будинки. В Тиролі спокій. Тирольська Гаймвера заявила, що не має нічого спільного з акцією Пфрімера.

„Н. Вр. Тагеблят“ повідомляє, що держ. прокуратура приказала арештувати Пфрімера і його шефа штабу Рантера. Пфрімера арештували, Рантер утік.

— Що таке?...

— Ну... Нічого. Кланяюсь панам! — і вийшов.

— Йому не бракує деякої інтеліґенції, що не позволяє бути нечемним — додав Роман. — Але цей риск не варт і одної шрубки твого апарату!

— Було під полудне, як рушили далі.

— Шкода — сказав Ґенко. — Нині вже за пізно і на Говерлю вже не зайдемо. Двацять пять кільометрів на такому вітрі — цеж не жарт!

Та рушили бадьоро вперед. Вітер бив по давньому. Закутані в коци, з закостенілими руками, що ледви держали пальці, гнали вперто наперед, перескакували стрілецькі рови та дротяні загороди, що ще не тикані лишилися на Чорногорі від часів світової війни. Минули Мунчел і Шпиці, добігали вже до Великих Кіалів під величню масу Туркула, коли сонце почало клонитися до долу.

— Тут десь має бути колиба — сказав Ромко. На щастя побачили пастуха. Він почав затягати з польська, а коли йому зробили бучу, став дуже непривітний. Мабуть ця непривітність і перенеслася на його вівчарського пса, що в хвилині, коли Ґенко хотів погладити пишного барана з чудово закрученими рогами і ненимовно дурними очима, підскочив до нього і вціпив йому в литку свої зуби. Ґенко мав час потягнути його своєю палицею так, що пес розпустив моментально зуби, всеж елітична обвідка червоних знаків на полі свідчила, що якби не палиця, то йому булоб удалося це зробити далеко краще. Орест почав негайно підтинувати ногу Ґенка, а пастух перелякався так, що відразу пригадав собі, по якому говорити.

— А йдіть-но туди, сею стежкою. За годину коло потока спустіть шалаш і вже буде стан.

(Докінчення буде)

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗЛОВИЛИ ПІДПАЛЯЧІВ ЧЛЕНІВ УВО?

Як ми про це повідомляємо в нинішньому ч. „Діла“ на іншому місці, згоріли на фільварку *Шупарка* (пов Борщів) 4 стирти збіжа вл. гр. Голуховського. Рівночасно згоріла стирта збіжа в Новосілці Костюковій (пов. Заліщики) вл. д-ра Менкеса та хтось намагався підпалити стирти в Королівці (пов. Заліщики).

Поліція арештувала як підозрілих 6 осіб, про яких твердить, що вони є чл. УВО. Арештували: Шиманського (якому закидають зорганізування підпалу), Риньчука (який нібито мав охороняти підпалячів; він мав утятий кріс і 9 набоїв), Галущака та Співака (вони мовляв дістали приказ підпалити стирти гр. Голуховського). Крім тих арештували: Зарицького з Татухова, Личика з Шупарки та Дудка з Волківців. Вони нібито мали почати саботажі, та в ост. хвилині налякалися. Риньчук і Шиманський не хотіли зізнавати, інші налякані наглим судом, признали ся до вини.

ПЕРЕТЯЛИ ЗАЛІЗНИЧІ І ПОЧТ. ДРОТИ.

На просторі між Дрогобичем і Бориславом біля рафінерії Коригабера перетяв хтось 24 заліничі та почтові дроти. Зі слідів виходить, що виконавців було кількох. Один босий вилазив на стовп та спец. ножицями перетинав дроти. На місці лишили картку (в роді візитівки) з відозвою, писаною ручно по українськи. Відозва відгрожується „Стшельцеві“ в нафтовім басейні і полякам узагалі та заповідає, що боєвий відділ ОУН без огляду на наглі суди вестиме далі терористичну акцію.

ЗАСУДИЛИ РЕДАКТОРА „ГАЗ. БИДГОСК-ОЇ“.

Торунський суд засудив редактора „Газети Бидґоск-ої“ Малиша, обвинуваченого в наочнім перекручуванні фактів, щоби зогидити держ. владу на тлі берестейської справи, на 5 тижні арешту з відложенням кари на 2 роки та на заплату коштів процесу.

НЕВДАЛИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЗАМАХ В АВСТРІЇ.

В ночі з суботи на неділю в год. 2. над ранком провідник австр. Гайматтшуцу Пфрімер проголосив держ. замах в Півн. Австрії й деяких місцевостях Гор. Австрії та Зальцбурґу відділи Гайматтшуцу старалися обсадити держ. будинки. В Юденбурзі, Брукві над Мурою й ін. місцевостях д-р Пфрімер видав проклямацію, в якій заявляє, що обіймає владу в державі. Жандармерія й військо в Брукві н. М. не допустили до обсади держ. будинків. У Кірхдорфі в Гор. Австрії відвіди Гайматтшуцу виперто з будинку староства.

В цілій Австрії й у Відні є спокій. До акції д-ра Пфрімера не приключилися інші провідники Гаймвери. У Відні соц. Шуцбунд є в поготівлі. До Брукеу н. М. і Юденбурґа відійшли 2 батальйони війська. Управа гітлерівської партії в Австрії заявила, що не має нічого спільного із замахом Гаймвери.

З надзвичайного видання „Вр. Тєту“ виходить, що в деяких стирійських громадах відділи Гаймвери держать ініціятиву в руках, будинки. В Тиролі спокій. Тирольська Гаймвера заявила, що не має нічого спільного з акцією Пфрімера.

„Н. Вр. Тагеблят“ повідомляє, що держ. прокуратура приказала арештувати Пфрімера і його шефа штабу Рантера. Пфрімера арештували, Рантер утік.

ПЕКОЛЬНА МАШИНА ПІД ПОЇЗДОМ БУДАПЕШТ-ВІДЕНЬ.

24 убиті, 14 ранених.

Невідомі люди висадили в повітря залізничний відрізок біля Бія Торгадь 17 км. від Будапешту, саме як тамтуди переїздив експрес Будапешт Відень-Пассав-Кельн. Часть ост. вагонів упала в насипу високого на 30 м. Біля місця катастрофи найшли запальник і картку, на якій було написано: „Коли капіталістичний устрій не дасть нам праці, самі собі її здобудемо!" Слідство виявило, що до катастрофи прийшло наслідком вибуху пекольної машини, якої діяльність управильнювало багато контактів. З того виходить, що вибух наступив не під машиною, а під другим чи третім вагоном. Рятункова акція була утруднена, бо відбувалася при світлі смолоскипів і лиш, якими опускалися на дно пропасти. Згідно з офіціяльним комунікатом, залізничної дирекції досі добули 22 уитих і 14 ранених. В одним із переділів сліпінга найшли трупа молодої жінки в шовковій рожевій піжамі, на якої тілі не видно було рани. Щойно при секції найшли глибоку рану на карку під волоссям. Як розвиділося, показалися зпід звалищ вагонів закровавлені руки й ноги.

Офіціяльний комунікат, виданий в останній хвилі повідомляє, що між убитими є 3 бельгійські горожани й 2 англійські. Вісти, подані в 18. год. кажуть, що загалом згинуло 24 людей.

Під час ратункової акції в Бія Тургадь жандармерія привела до шефа секції будапештенської поліції, який був на місці катастрофи, якогось чоловіка, який — як ствердили, після замаху втікав дорогою до Будапешту. Рано поліція в Сегедині арештувала студента з Будапешту, Петра Бухгольца, який фотографував залізничий міст. Ствердили, що льонт і вибуховий матеріял пекольної машини були німецьким фабрикатом. Здогадуються, що замах виконала міжнародня група комуністів.

—o—

Туристичний Зїзд у Львові.

В суботу, 12. вересня в салі Промислово-Торговельної Палати у Львові відбулося святочне отворення Зїзду Ради Асоціяції Славянських Туристичних Товариств. У святі взяло участь багато делегатів закордонних туристичних товариств. Проф. д-р Вал. Гетль голова Асоціяції Славянських Туристичних Товариств ясеував генезу асоціяції, успіхи дотепер. пятьох зїздів, значіння завязків славянської туристики на полі культурного зближення не лише славянських народів, але й народів усієї Европи в ділянці чинної співпраці в здійснюванні ідеалів гірської туристики, охорони природи, творення національних парків і міжнародніх умов, які означують полекші для туристів поодиноких держав.

Привітальні промови виголосили м. ін. д-р Орлович від мін-ства прилюдних робіт, львівський воєвода Рожнецький, представник м. Львова, представник чехословацького консулят у Львові, ректор політехніки, президент Союзу польських туристичних товариств марш. Осецький та делегати туристичних товариств з Болгарії, Чехословаччини та Югославії.

Опісля відбулося засідання тісшої ради асоціяції для обговорення програмових справ. Делегати поодиноких товариств здали звіт із діяльности за мин. звітовий час. Шотім обговорювали справи гірської туристики.

Пополудні замісцеві гості відвідували Львів, щоби пізнати його історичні памятки. Вечором у готелі Жоржа відбувся репрезентаційний обід.

Зїзд тревatиме до 16. ц. м

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови.** 254—?

— **Подешевіло все:** жарівки, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати VIO у **Івана Бунди,** Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 2—13

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (205) число „Діла" підпало знову конфіскаті: пресовий цензор вичеркнув у ньому два місця зі статті **„Під увагу членам тимчасових виділів повітових".** Це вже 54-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Осторожно з усякими пройдисвітами!!** З ріжних повітів нашої землі доходять до нас вісти про те, що по наших селах крутяться всякі пройдисвіти, які намагаються переводити серед довірливої загадочних обставин грошові збірки на всякі невідомі точніше, але нелегальні організації. У Ганях біля Львова такою акцією займалася навіть якась жінка, що полавала себе за Олену Ґот зі Львова. Вона прилюдно промовляла і закликала давати жертви на УВО. Таких „конспіративних" типів, що займаються **прилюдно** збірками на невідомі таємні цілі належить зі села гонити. Бо можуть це бути пройдисвіти-спекулянти, а можуть бути і провокатори.

— **Поліція в Малій Семинарії в Рогатині.** Дня 10. ц. м. зайшли до Малої Семинарії в Рогатині поліційний агент Крижанівський і постерунковий з постерунку в Рогатині Пільц. Казали собі показати мельдункові картки учнів і прикликати деяких учнів, щоби на них подивитися. Чого шукали і чого хотіли, невідомо.

— **Їмо щораз менше мяса.** Статистика виказує, що на кожного мешканця Польщі припадало в 1928 р. пересічно 18.86 кг. спожитого мяса, рік пізніше 18.76 кг., а минулого року 17 кг. Найбільше їдять мяса вепрового (10 кг. на особу річно), друге місце займає воловина (3 кг.), останнє кінське мясо. Взагалі в Польщі їдять мяса дуже мало, вдвоє менше ніж у Франції, втроє ніж у Німеччині. І не дивниця. Нуждарі не можуть позволити собі на те, що їдять богаті народи.

— **Кровавий напад на поїзд.** В ночі з пятниці на суботу на товаровий поїзд, що їхав із Городка Яг. до Львова, на просторі між Зимною Водою і Білогорським лісом напали бандити. Один із них із даху передостаннього служб. вагону зіскочив до службової будки та під загрозою револьвера присилував залічника-конвоїнта Драбіка, щоби мовчав. Два інші бандити розбили вагон та стали викидати скрині з вартісними товарами. Драбік скористав із хвилевої неуваги бандита, скочив до сусіднього вагону й задержав поїзд. Невподалеки була поліційна патруля. Вона прибігла до поїзду, та бандити втекли. Почалася погоня зі стріляниною. Поліція почула стони одного з бандитів, одначе бандитам таки вдалося втекти серед нічної темряви. В суботу рано найшов прохожий Вас. Коваль біля залізничого шляху коло Скнилова тяжко раненого чоловіка. Поліція ствердила, що це один із напасників і що товариші перенесли його з Білогорського ліса до Скнилова, та що завважали поліц. погоню, покинули раненого товариша. Поліція ствердила далі, що ранений, це ватажок залізничих злодіїв Михайло Паньків. Він щойно в пятницю 11. вересня мав станути перед судом за напад, який виконав 31. грудня 1930 р. біля Білогорщі. Тоді то напали вони на поїзд, що їхав зі Львова до Перемишля та забрали два балі баранячих шкір вартости 9.000 зол. Вломників тоді арештували, та після переведення слідства випустили їх на волю з тим, що мають прийти на розправу. Вломник Паньків на розправу, яку розписано на пятницю, самособою, не прийшов, а пійшов на новий напад на залізничий поїзд. —У суботу перевели на раненім Панькові операцію, після якої він помер. У звязку з повищим нападом треба ще згадати, що в пятницю поліція дістала довірочну вістку про плянований напад на товаровий поїзд на шляху Львів-Самбір біля Білогорського ліса. Тому поїзд, що відходив зі Львова до Самбора обсадила поліція. Тимчасом бандити задумали ограбити не лише цей поїзд, а ще тієї ночі виконали напад на товаровий поїзд, що їхав із Городка Яг. до Львова на просторі між Зимною Водою і Білогорським лісом. У цьому нападі поліція зранила смертельно, як вище згадано, Мих. Панькова, який перед смертю сказав поліції нібито він називається Мих. Кшижановський. Арештували ще кількох підозрілих у нападі. Коли їм докажуть вину, стануть вони перед наглим судом.

— **Двобій ред. „Курєра Львовского".** У пятницю в лісі за Стрийською рогачкою, 12 км. від Львова, відбувся двобій на пістолі між редактором „Курєра Львовского" д-ром Кл. Грабиком і пос. д-ром Тад. Белецьким (Стр. Нар.) із Варшави. Двобій відбувся на тлі конфлікту, що повстав із якоїсь „гонорової" справи. Перший вистрілив ред. Грабик, одначе не вцілив. Пос. Белецький зрікся стрілу й оба противники погодилися.

— **З львівської хроніки.** Не вернувся ще з літнього відпочинку В. Войцік, а злодії склали йому візиту в його мешканні при вул. Лісній 5. — „Зима близько!" — сказали собі злодії, вломилися до мешкання Г. Слявічка при вул. Новий Світ і забрали футро й інші річи вартости 2.390 зол.

— **З краєвої хроніки.** Тягаровий віз наїхав у Станиславові на селянина Петра Паранюка з с. Грушки, товмацького повіту. — Невідомий палій підпалив хату Панька Калина в Побережі біля Станиславова. Вогонь загасили сусіди. — В хвилях Бистриці біля Хриплина втопився Роман Малищук, 16-літній учень.

— **Новий дрогобицький староста.** 11. вересня приїхав до Дрогобича новий староста Емерик із Мехова. Урядування почав 12. вересня.

ОПЕРАТОР
положничий лікар і гінеколог
Д-р Альбін Ґарбєнь
переніс ординацію з днем 15. IX. 1931 р. **на вулицю Словацького 14. I. пов.**
(побіч Головної Почти).
Ординаційні години: 3—5 пополудні. — Тел. 1—71 (лише в часі ординації), по ординаційних годинах 481 телєфон 12—15. 1—3

—**Отруївся грибами.** У Чорткові помер різник Ол. Здзеєвський. Він отруївся грибами.

— **Влом до рабіна-чудотворця.** Невислідженні злодії дістались до хати отинійського рабіна-чудотворця Гаґера в Станиславові при вул. Баторія. Злодії забрали рабінові з кишені штанів ключі від каси й вкрали з неї 10.000 зол. у ріжних валютах.

— **Біржа терористів у Варшаві.** У Варшаві викрили терористичну організацію і арештували 52 членів, 3-ьох з них стане перед наглим судом. Члени тієї організації на бажання ріжних осіб виконували за грошевою оплатою замахи і насилля.

— **100-літній самовбивник.** У Варшаві намагався скінчити самогубством 98-літній Ґустав Завадський, кинувся під автобус, але лиш трошки потовкся, бо шофер вспів спинити авто.

— **На шляхах великої війни.** До Баранович прибула італійська делегація, щоби перевести ексгумацію італійських военних бранців, похованих на цвинтарях у Ґермонтовичах і Колесниках. Викопані останки будуть поховані на італійському цвинтарі у Варшаві.

— **Не вдалася штука.** У фабриці трикотажів Френкля в Лодзі вибухнула пожежа, що знищивши товари в партері, перекинулася на перший поверх. Мешканці дому рятувалися, викидаючи річи крізь вікна на вулицю. Вогонь згасила з трудом пожежна сторожа. Фабрика була обезпечена на 100.000 зол. і доходження виказали, що вогонь був підложений. Арештований власник фабрики Френкель признався, що підпалив фабрику, щоби при помочі асекураційного відшкодування перевести санацію підприємства.

— **Рекорди.** Англійський поручник Стайнфорд побив дотеперішні летунські рекорди усталенням нового: швидкости лету 724.050 км. на годину на апараті Ройль Ройса.

— **Суперники до нагороди Нобля.** Довідуємося з Осльо, що цього року є такі суперники до мирної нагороди Нобля: Гувер, през. Зед. Держав, Магатма Ґанді, провідник визвольного індійського руху і Мекдональд, премієр англійського кабінету.

— **За роззброєння світу.** Влаштована перед кількома тижнями через голяндську пресу підписна адреса за роззброєнням держав здобула 2,400.000 підписів осіб вище 18-ти літ. Цю адресу перешлють Міжнародній Конференції Роззброєння.

— **Страйки.** У Валенції закінчився 5-титижневий страйк пекарів. — В околиці Толеда проголосили генеральний страйк у містечках.

— **З життя басків.** У Більбао заборонили національні маніфестації басків, а їх орґан „Вільна Баскія" припинили.

— **Самозванчий царевич Олексій** появився у Ковні. Він показує документи на імя Олексія Романовича і оповідає, що втік із Єкатеринбурґа один день перед розстрілом царської сімї.

— **Винаходи.** Австрійський інжинір Ганс Бравн збудував апарат, який дозволяє летунові довідатися кожної хвилини, як високо над землею його літак. Це причиниться до більшої безпеки летунів при осіданню на землю.

— **Смерть Брентана.** У Мінхені помер проф. Брентано, один із першорядних економістів, що заслужився для робітничої кляси своїми науковими працями на тему робітничої кляси Творець „Катедерсоціялізму" згуртував довкола себе поважну групу економістів, що все зазначували конечність піднесення життевої стопи людей праці.

— **Справлення помилки.** В попередньому числі „Діла" зайшла одна прикра помилка у фейлетоні Михайла Лазорка п. з. **„Заліщики".** А саме подано там при кінці, що 100 кг. морель коштує 25 зол. Має бути: **25 долярів.**

— **Фірма Віттельс повідомляє:** Футрині містові або спортові верхи з найліпшого бельського матеріялу за ціну зол 170·—, мундури і студентські плащі, гранатові і попелясті, а саме мундур лащіну зол. 75·— а плащ за ціну зол. 100— виконує фірма **А. Віттельс, Львів Рутовського 7.** 2270 1—7

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 12. IX. 1931 р. масло експортове і десерове ціна —·— зол., літра молока 23—25 сот., літра сметани 1·20 зол. вапр. чеш. 6·40 зол.

З судової салі.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ПРОТИ НАЗАРА ЗАЯЦЯ (§§ 166. і 167.).

У третьому дні розправи передполудням переслухувано цілий ряд свідків оборони, що стверджували алібі обвинуваченого, а то А. Жук, І. Свініцький, І. Коваль, Шиманський. Цікаві були зізнання Гр. Федоровича, що виступав як співобвинувачений у першому процесі Заяця весною ц. р., в якому його звільнено від вини і кари. На сьогоднішній розправі виступав як свідок, покликаний обороною на факт побоїв його і Заяця на поліц. станиці у Жнятині.

Дальше зізнавав б. командант поліц. станиці Максимович, який в часі слідства проти Н. Заяця був відсунений від нього, а в останньому часі аредувований. У своїх зізнаннях не приносить нічого нового.

Останній головний свідок прокуратора, командант поліц. станиці у Жнятині Птасінський, що переводив початкове слідство проти Заяця. У попер. днях не зізнавав по причині недуги. Назагал зізнає для обвинуваченого обтяжуюче. Перечить, будьто би обвинуваченого били, а тим самим не було криків, про які оповідала свід. Ф. Квятковська.

На запити оборонця д-ра Шевчука, що мають на цілі викрити суперечности поміж його теперішніми зізнаннями, а вислідами слідства або зізнаннями, зложеними на попередній розправі, свідок відповідає піднесеним голосом зі слідним поденервуванням. Діяльог між оборонцем і Птасінським переміняється що хвилини у гостру перепалку, у яку мусить встрявати предсідник Тертіль і переривати її.

Після може одногодинного переслухання цього свідка, в часі якого відбулася теж конфронтація між ним і свідком Фр. Квятковською, приходить до голосу прок. Мостовський, який у цілому раді внесків противиться замкненню доказового поступования і проектує покликати ряд свідків для дальшого доказання вини обвинуваченого як і на відпертя закидів проти поліції відносно неформального переводження початкового слідства поліцією (биття, квестіоноване обороною найдення крісових куль).

Д-р Шевчук противиться цим внескам, збиваючи їх по черзі, і ставляє зі свойого боку ряд внесків м. ін. на покликання д-ра Л. Ганкевича, що бачив покровавлену сорочку Заяця, яку принесла мати його з вязниці. Відтак ще двократно забирають голос прокуратор і оборонець, після чого предсідник зарядив довшу перерву до пополудня.

Після пополудневої перерви, підчас котрої трибунал розглядав внески подані прокуратором і оборонцем, Трибунал проголосив ухвалу, якою узгляднив у більшости внески прокуратора, а натомість всі внески оборонця відкинув.

З узгляднених внесків прокуратора най-маркантніший цей, що стремить до переведення локальної візії на поліц. станиці у Жнятині в цілі стверджения обставин, чи в пивниці, у якій держано Заяця, є в дійности того рода уладжения, на яких можна будоб обв. Заяця підвісити.

На цьому розправа у тому дні покінчилася. Предсідник зарядив відрочення розправи до 21. ц. м.

РОЗПРАВА ПРОТИ ВАСИЛЯ КІЛИНА ЗА ПІДПАЛ У БЕРЕЖАНАХ.

Дня 2. ц. м. перед трибуналом окружного суду в Бережанах станув Василь Кілин з Краснопущі, бережанського повіту. Акт обвинувачення закидував йому проступок з пар. 3. зак. з 27. V. 1885. і злочин з пар. 166. і 167., а мав він провинитися проти цих законів тим чином, що будьто би підпалив 2. IX. 1930 р. стирту пшениці, власність Тадея Вольського у Плавчі Великій. Обвинуваченій був тоді крамарем кооперативи в цьому селі і відсидів кілька місяців у слідчій вязниці. Після оборони д-ра В. Бемка закінчилася розправа проти обвинуваченого, який відповідав з вільної стопи, звільненням його від вини й кари.

Зміна адреси і зол. Можна присилати почтовими марками.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Нечинний.

Театр Ріжнородностей:
Понеділок, 14. вересня, год. 7·30 веч. „Коросева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мілїон" (реж. Рене Клєйр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звук. фільма „Мілїон" (реж. Рене Клєйр).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: „Гарний Гіголью, бідний Гігольо".

ОАЗА Звукова фільма „Іванко музика".

ПАНЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Анна Крісті"

ПАСАЖ: „Бригада смерти" (Гарі Підь) і додатки.

ХИМЕРА: „Наша є ніч".

СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний килим" (Пат і Патахон).

УНІА: „Заборонені годинн", „Запорські чорти".

Програма радіо.

Понеділок 14. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·45 Тріо Бетовена на дві обої і вальторнію **Липськ** (259,3) 19·30 Симф. концерт **Братислава** (278,8) 18·00 Концерт. **Бреславя** (325) 21·20 Два фортепіяни (Шуберт, Штравс, Фільд і ін.). **Брно** (341,7) 20·20 Концерт хору „Opus". **Сотенс** (403,8) 20·35 Камеральний концерт. **Берлін** (419) 16·30 Концерт солістів. **Харків** (426) 15·00 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт. 22·05—23·00 Концерт солістів. **Рим** (441,9) 21·00 Концерт людової музики. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт радіоорх. (Бетовен, Моцарт, Гайдн). **Мілянo** (500,8) 22·00 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 19·30 Ірландські пісні. 22·00 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·00 Музика Гайдна. 20·25 „Травіята", опера Верді. **Мінхен** 21·25 Південно-німецький квінтет. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт солістів. 19·45 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 18·30 Салюновий квінтет. **Ленінград** (1000) 16·00 Етнографічний концерт. 18·30 Літературний вечір. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 Сімчкова музика.

Вівторок 15. вересня 1931.

Липськ (259,3) 21·15 Веселий вечір. **Моравська Острава** (263,1) 17·25 Концерт пісень. **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Брно** (347,7) 21·00 Концерт радіоорх. (Бетовен. Дворжак, Сук). **Штутгарт** (360,1) 21·10 „Лет довкола світа". 22·30 „Шо не психована за", к-р Граубер. **Гамбург** (372,2) 20·00 „Il Mantello" опера Пуччіні. **Сотенс** 20·00 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 18·30 Радіохор. 19·20 Студенти дискутують як зарадити нужді серед молоді. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 21·15 Музика на дивних інструментах. **Рим** (441,9) 21·00 Концерт (Гайдн, Россіні. Шуберт, Маскані Пуччіні). **Прага** (486,2) 21·00 Концерт Яр Степанка (Дворжак, Новак, Сметана) **Мілянo** (500,8) 21·00 Симф. концерт. **Відень** (516,4) 19·05 Сольовий спів (сопран). **Рига** (524,5) 20·25 Концерт радіоорх. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орх. 20·00 Симф. концерт. **Осло** (1071,4) 20·30 Концерт радіоорх. 22·05 Скрипк. рецталь **Москва** (1481) 18·15 Концерт. 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок 14. вересня 1931.

Львів (350,7) 11·58 Астрономічний час 12·10 Концерт з грамофонових плит. 13·10 Комунікат метеорольогічний з Варшави. 14·50 Комунікат господарський з Варшави. 15·10 Музика з грамофонових плит 15·25 Спортовий відчит з Варшави. 15·45 Огляд комунікатів з Варшави. 16·00 Музика з грамофонових плит 16·50 Гутірка по французьки. 17·10 Музика з грамофонових плит 17·15 Фейлєтон. 17·30 Музика з грамофонових плит. 17·35 Відчит і легка музика з Варшави. 19·00 Вісячина 19·20 Три оключини. 19·35 Музика з грамофонових плит. 19·40 Трансмісії з Варшави. 20·30 Концерт з Варшави. 22·00 — 22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Вівторок 15. вересня 1931.

Львів (350,7) 11·58 Асто. час з Варш. 12·10, 15·10, 16·00, 16·35 17·10, 19·25, 19·50 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. „Його королівської Величности любов", проф. Гартлєб (тр. з Катовиць). 15·45 Тр. з Варш. „Летунська хвилинка", пдк. Сирокозьський. 16·20 Авдиція для молоді. 16·50 Тр. з Вільна. „Віленська балядина загрожена", інж. Лоренц 17·35 Тр. з Варш. Відчит. 18·00 Тр. з Варш. Популярний концерт (Бетовен, Вагнер). 19·00 Вісячина. 19·20 Ком. в справі год. коней. 19·35 „Театр приїхав", монольог. 19·55—20·10 Комунікати з Варш. 20·15 Тр. з Варш. Легкий хоральний концерт. 20·45 Тр. з Варшави. Гуморески. 21·00 Silva rerum. 21·05 Тр. з Варш. Концерт солістів. 22·00 Тр. з Варш. „Тріюжні проблеми", інж. Троневський. 22·15 Тр. з Варшави Комунікати. 23·30—24·00 Тр. з Варш. Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори жіночого спортового Клюбу „Стріла", відбудуться дня 26. вересня ц. р. в 19. год. у домівці „Союза Українок". — **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на ґрати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій, евентуально з харчем. — Вул. Ванди ч. 5/I пов. 451 3—4

РУТИНОВАНИЙ конциніст, судова й адвокат. практика, глядає негайно місця в адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Скромні вимоги". 454 2—2

ПРИЙМУ на мешкання студіюючих, фортепіян дома. Байдьова. Кадецька 12. 480 1—2

КІМНАТА до винайму. — Личаків, Гевінга 8. 475

ФОРТЕПІЯН „Bösendorfera" та інші знамениті — дуже оказійно продам. Не виключена виміна. — Склєнарські, Коперника 26. 476 1—3

УВІДНІ вдова по адвокаті поручає гарні великі кімнати з цілим удержанням для студенток (-тів). Ціна залежна від числа зголошень. За більшим зголошенням знижка до 23 дол. м'сячно на всім готов м. — Адр.: O. Levinska, Wien 8 B, Josefstädterstr. 73/6. 463 2—2

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з відбутою 1-річною судовою практикою шукає місця в адвоката з днем 1. X. ц. р. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Пильний". 471 2—5

ЖІНКА середніх літ шукає місця до управи хатою у вдівця священника або пелебса. Скромна винагорода — по умові. — Зголошення слати на адресу: С. Данилова, Царинське (Сагуńskie) п. Дверник (Dwernik) коло Лютовиск. 472 2—2

ЗАРАЗ купіть мені „Стріпецькі Пісні" Ярославенка на фортепіян за 10 золотих. 340 5—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Поважна знижка цін!

Кравецька Робітня українських інвалідів у Львові вул. св. Софії 25 виконує по зниженых цінах:
мужеське убрання від зол. 160·—
рагляни від зол. 150·—
реверенди від зол. 140·—
Власний склад першорядних більських матеріялів! 3:3 4—4

Театральне приладдя
до характеризації:
Перуки, шмінки, крепа,
мастикс, вазеліна, пудер,
по дуже дешевих цінах
продає:
Кооперат. „Український Театр"
ЛЬВІВ, РУСЬКА 18/1.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Подяка.

Тяжким горем прибиті по страті найстаршого сина і брата **Богдана**, 17-літн. учінчен. гімназ. натуриста в Бережанах, складаємо щиру подяку Всім, що в'здали останню прислугу незабутньому Покійникові.

Дякуємо Всечестному Духовенству, а саме: ВПР. о. деканові і парохові Е. Бачинському за виряджения Покійника в далеку дорогу, відправленя Служби Божої і проїд, а Всч. оо. Абрагамовському, Вергунові, Кордубі, Свєргунові, Романчукевичеві, Залеському, Шиманському, Чередарчукові і дяконові Приятелям за даснаву участь у похоронах. Дякуємо Товаришам Покійного, що Його на своїх руках занесли на місце вічного спочинку, а Товаришеві Рожицькому за щире прощальне слово. Дякуємо всій Молоді, яка так щиро напилася похоронами та Хорові „Боян" на рука диригента п. Ю. Лаврівського. Дякуємо Церковному Братству та всім Громадянам, які Покійному віддали останню прислугу. Дякуємо вкінці всім, які чи то устно чи писемно виявили нам співчутя. Одначе не можемо дібрати слів, аби висловити почуваня нашої вдячности для П. П. Директорів: Рижевського і Лади за їх саможертву для Покійного щоби Йому і нам ті страшні терпіння останніх днів злагіднити. — За Ваше щире серце і гарну душу нехай Всевишній сторицею нагородить Вам і Вашим дітям, бо ми не в силі Вам віддячитися!

Бережани, у вересні 1931.

Клявдій і Вікторія Білинські, родичі
Андрій і Клявдій, брати.

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И Й
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

Ч. 207 (12.863). Львів, середа 16. вересня 1931. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло". Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Від австро-німецької до німецько-французької митної унії?

I.

Один голос більшости гаґського трибуналу рішив про те, що австро-німецька митна унія, яка стільки шуму наробила у світі, суперечить постановам мирних трактатів. Та при 8-ми голосах, що висказали цей присуд, треба не забувати про 7 визначних правників світової слави, які були якраз противної гадки і не вбачали в господарській співпраці двох німецьких держав ніякої загрози для світу.

Обективність суддів безсумнівна. Та сам присуд міг би був мати й інший вихід, колиб не той один голос. Тоді булоб чимало клопоту на женевському ринку, а німецьким й австрійським делегатам булоб трудно резигнувати з так докладно вибореного, а так мало в практичному, під сьогоднішній мент, потрібного здобутку. Але залишився факт, що з правного боку перша спроба господарського австро-німецького наближення не вдалася.

II.

Та наради в Женеві принесли світові несподіванку, на яку лише економісти були докладно приготовані. Докладно тому, що господарське життя Німеччини й Австрії, від внесення справи перед гаґський трибунал до її вирішення, перейшло небувале заломання, з якого ратунок мусіли одні й другі шукати у франка, що сидів на надмірі золота.

Тому ясним було, що австрійські й німецькі економісти мусіли перемогти своїми аргументами психіку мас, яким „аншлюсс" видавався початком поправи нещасного господарського положення. Дальший розвиток подій переконає мабуть і маси, що з двох порожних калит ніхто нікого не порятує. Тож і політичне значіння „аншлюсу" мусить рахуватися з його господарською невдачею і неможливістю. Чиж супроти того резигнація з австро-німецької митної унії була такою великою програною? Дійсність зрозуміють і розполітиковані маси, коли інший вихід чи потягнення дасть реальні господарські наслідки.

III.

Далекосяглий Бріянів проект господарського обєднання й економічної співпраці Европи рівно так далекий до зреалізування, як роззброєння цієї частини світу. Як довго треба чекати на його зреалізування — цього не зможе означити й сам творець цього проекту. А тимчасом по краху в Австрії й Німеччині почала хитатись Мадярщина й могуча Англія. Економічний світ поставив ясно питання, що політика довела до господарських абсурдів. Бо коч ряд конференцій економічних експертів звертав увагу на нонсенси високих мит, оман самовистарчальности поодиноких держав і невидержливість використовування випадково щасливого виходу війни на побіджених, то проте політики йшли своїм шляхом. Аж докотились до заяви льорда Сесіля, що перед кількома днями в Женеві поставив рубом дилему: або скоре економічне порозуміння й взаїмна поміч — або хрестик сьогоднішньому капіталістичному устроєві. Заява спокійного англійця була супроводжена глухим гомоном питання: чи рятується фунт? Бо він, поза доляром, це опора суто-капіталістичної системи, до вершка вибудованої в англьо-американському світі. Мабуть, що заяву Сесіля відчули наперед французькі економісти, ще підчас переговорів про рятункову позичку Франції й Америки для англійського банку.

IV.

Доручення справи головних пертрактацій на женевському грунті від Франції знавцеві економічного діла Франсуа Понсетові не було припадком. Треба рятуватися не в хаилі розвалу, а раніше. Ясно, що економічний розвал Европи втягнув би в свою орбіту й Францію. Деякі і то поважні познаки цього видні вже й сьогодні. Та питання: чи чекати на Бріянову Паневропу? Певно, що ні. Тому треба творити в Европі нові господарські угрупування, які спільними силами могли би поборювати кризу й себе в недомаганнях доповнювати.

Таким обєднанням мала бути теж австро-німецька митна унія. Та коли вона з політичного боку для Франції неможлива, то треба найти новий вихід. І впало при французько-німецьких пертрактаціях за позичку цікаве гасло: спільність продукції франко-німецького господарського організму. Кинув його саме Франсуа Понсет. А до того завважив, що сьогодні на пряму позичку у Франції рахувати не можна, бо французький рентіє не має довіря навіть до льокати капіталів у власній батьківщині. Треба новим шляхом економічної співпраці спершу відбудувати це довіря, а щойно тоді говорити про гроші. Та коли отся „співпраця" не була досі докладно означена, сьогодні вона чимраз ясніше стає перед очі як франко-німецька господарська, а згодом і політична унія. А її першим етапом,, припускають, буде франко-німецький митний союз.

Заохочуйте своїх кревних, свояків і знайомих,

аби вони без надуми виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 части своїх будинків і виповіджену часть обезпечили у своїм власнім народнім

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Хоч його ще нема, то не в радощах йому родитись. Першою жертвою паде сам Курціюс, може не втримається ще дехто. Але втримається мабуть те зрозуміння, що для економічної справи й господарського добробуту обох народів треба багато подарувати з політики. Робить це вже Німеччина, бо вона на дні економічної кризи. Зробить мабуть і Франція, яка недвозначно заявляє конечність господарської співпраці. Важна й принципова перемога: австро-німецька митна унія зникла. А це перший крок до франко-німецької митної унії. Тим більше, що Альбіон повідомив, що домашні клопоти не дають йому змоги помогати сусідам. Але чи знову політика не візьме верху над економією? Бо чи легко відбудувати психічні перешкоди, які будувалося стільки літ? Про це скаже найближчий час. (Хр.)

Матеріяльне положення
української студентської молоді.

(З приводу збірки на Т-во Прихильників Освіти.)

Рік-річно на отсьому місці й під цю пору читаємо традиційну вже статтю, що закликає до жертвенности на „Т-во Прихильників Освіти" у Львові — інакше на фонд матеріяльної допомоги українському студентові.

Читаємо або й не читаємо. На всякий випадок переважно проходимо побіч цього заклику байдуже. Доказом хоч би й те, що збірка на „Т. П. О.", одинока у краю допомогове студентське товариство, принесла у мин. році всього на всього суму 6.431. 06 зол. Словами: шість тисяч...

На 1600 студентів у Львові, 450 у Кракові, 160 у Варшаві, 120 у Познані, 60 у Вильні, 68 у Данціґу, 160 в інших краєвих центрах і вкінці 270 за границею. Разом до 3.000 студентів-українців*).

Інакше по 2 зол. на одного студента.

Дехто візьметься вияснювати цей стан тим, що мин. рік — це „худий", криза, осінні події і неприхильне становище політ. властей мусіли поважно вплинути на невдачу збірки.

Алеж бо дані від 1927 року, себто з часу, коли „Т. П. Освіти" розпочало збіркову акцію у краю, в роках, які слід уважати за „товсті", вказують, що квота, яка вилинула в часі збірки до „Т. П. О.", ніколи не перевищала 15.000 зол.

Ще в той час, коли польське, румунське, чеське (всяке, тільки не наше!) студентство одержує стипендії або довготермінові позички з університетських і приватних фундацій, мешкає в дешевих студентських домах-палатах, удержаних після всіх вимог гігієни, з руханковими салями, купальнями, касинами і т. п. удосконаленими, що не позволяють їм занехаяти ні то злиднів, а ні дрібних невигод.

Це польська, чеська, румунська дійсність. А наша? Наша це тих 6—7 тисяч золотих, що мають вистарчити на удержання „Акад. Дому" і студ. харчівні у Львові, на уділення позичок потребуючим студентам у Львові, на матеріяльну підмогу студ. допомоговим організаціям у Кракові, Познані, Варшаві, Вильні і взагалі нашому студентству, що студіює в Польщі і за кордоном.

Супроти чужих студ. палат з тисячками дешевих двійкових, а то й одинокових кімнат (напр. новий 4-поверх. студентський дім у Кракові, що саме викінчується, з театр. салею, кіном і т. п.) наша дійсність — „Акад. Дім" у Львові. Одинока студ. пристань у місті, що силою свого положення скупчує найбільший відсоток нашого студентства. На тих 1600 студентів українців у Львові дає мешкання для сотні студентів.

Одинокових мешкань нема. Вони силою факту і запотребування перемінені на двійкові, двійкові на трійкові і т. п.

Що правда, завдяки зусиллям адміністрації гігієнічні умовини багато покращали в порівнанні з минулим, переведено конечно потрібні направи після знищення його в 1928 р., але... чи багато поможе зрозуміння адміністрації, що крізь двері не може просвічувати. Бо в дійсності памятка по 1928 році, себто поломані двері, залишилися. А деж дівається решта студентів? Решта мусить через брак мешкань в „А. Д." мешкати приватно. Що ці мешкання переважно грішать проти вимог гігієни, не треба і згадувати.

*) Статистичні дані на основі „Студ. Шляху" ч. 1—2, 1931.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 11. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 198. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 5. września 1931 r. do sygn. VI. 1. Pr. 422/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 11. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 198 z daty Lwów, dnia 5. września 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Kongres narodowych meszczyn" w ustępie od słów „Teperisznia Europa" do słów „okoneczno polahodżeni", 2) w artykule pt. „Pisła wbywstwa posła Holówka" od słów „Najbriznijsze u naślidkach" do słów „druhym szcze bilsze" znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) uk. ad 2) występku z § 308 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów artykułów ma na celu ad 1) szerzeniem haseł separatystycznych pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw jednolitemu związkowi państwowemu, ad 2) szerzeniem nieuzasadnionych horoskopów zaniepokoić publiczne bezpieczeństwo, co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk i występku z § 308 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medyński wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Коли такі відносини у Львові, то чи можна говорити про кращі життєві обставини тих, яких золя, а радше „нумерус клявзус", примусили шукати знання у Кракові чи в іншому університетському центрі Польщі? Саме навпаки. Там нема й цього, що є у Львові. Українському студентові остається там дороге приватне мешкання, або... або йде до польських акад. домів (якщо приймають), де є виставлений на всі погубні впливи свого окруження.

За границею? Там ще гірше. Бож відомо, що допомогова акція в Чехії, де наших студентів розмірно найбільше, зліквідована, стипендій не дають.

Цей дійсно невідрадний стан, у якому находиться загал нашого студентства, головно в останніх роках, не треба скривати перед українським громадянством.

Кожна нація ставить справу своєї студ. молоді, як одну з перших у ряді суспільних квестій. Кожна нація розуміє, що підстава її надійного розвитку — це здорова підросла молодь, зокрема студентська. Цеж та сіль народу, що має перейняти його провід. Коли та зміна прийде здорова тілесно і душевно, тоді кожен розуміє, що існуванню нації не грозить ніяка небезпека.

А щож вартує одиниця, що вкладувала свою енергію чи стратила здоровля в боротьбі за прожиток в заранні свого життя? Цеж відтак зломлені не тільки фізично, але й духово одиниці. Це переважно кандидати на сабаритів, егобістів, яким нема що згадувати про суспільну роботу. У розумінні цієї небезпеки кожна нація, будь вона державна чи ні, докладає всіх зусиль, щоби й молодь завчасу не стеряла зовсім непотрібно, ще в часі студій, засобів життєвої енергії.

У державних націй справу молоді, зокрема студентської, підноситься до рівня першорядних проблем державної рації і тому журбу за молодь переймає переважно держава. У недержавних народів журба за молодь спадає на само громадянство.

Цифри про нашу жертвенність на студентську молодь наведені вище, взяті живцем з нашої „дійсної дійсности", промовляють за тим, що справа студ. молоді не набрала відповідньої ваги і зрозуміння серед нашого загалу. Не перечу, що при тому брак теж відповідньої активности на полі пропаганди ідеї допомоги зі сторони самих студентів.

Матеріяльна підмога студентству — це не доказ жертвенности чи гуманітарности громадянства. Бо студент — це людина зріла, ще й до деякої міри кваліфікована, що остаточно навіть у теперішніх тяжких часах може найти собі якенебудь побічне заняття. Що це мусить відбитися віємно на його студіях, це розуміється само собою.

Що гірше. Студент, якому не рідко вже остогидли ті злидні, начхавши на студії, хониться кого-небудь заняття, до котрого звичайно не треба було взагалі витирати гімназійну лавку 8 літ, а відтак вписуватись на університет. Що в такому випадку шкоду поносить не тільки дана одиниця, але може ще більше загал, це ясне.

Тому матеріяльну підмогу українському студентству треба уважати як доказ журби за те, хто прийде на зміну: чи повний життєвої сили, фізично здоровий і духово богатий юнак, чи злощасний життєвими невзгодинами, передчасний старик.

Все те примушує нас мимоволі призадуматися над цею аномалією і шукати за відповідним ратунком. Що ним є передовсім матеріяльна забезпека молоді зі сторони громадянства, про це не може бути двох думок.

Удатна збірка на „Т-во Прих. Освіти", що відбудеться у дні 21. вересня п. р. у львівському і станиславівському воєводстві — це буде перший крок до сапації допомогового фонду „Т-ва Прих. Освіти". Буде вона удатною, коли наші студенти дійдуть з цією „Т. П. О." до кожного громадянина, який зрозуміє ці свого боку не відмовиться від жертви в міру своєї матеріяльної спроможности. Цим докаже на ділі, що справді близьке в серце запав йому клич: „У молоді наша будучність".

Вол. Нечай.

З польської преси.

„Необхідний поділ ролі".

Офіціяльний орган львівського воєвідства *„Газета Львовска"* принесла в числі з 11. п. м. передову статтю під повищим наголовком. Вона втримана на загал у поважному тоні, признаючи згори важливість і першорядне значіння української проблеми та потреби її поважного трактування, незалежно від емоціонального субєктивізму і настроїв, зроджуваних такими подіями, як трускавецька. Автор переводить тезу, що сам уряд не є всилі розвязати таких проблем, як національна, і що тут повинно співпрацювати польське громадянство. Під адресою цього останнього сказано прикрі слова, характеризуючи його відношення до національної проблеми взагалі, а української зокрема, як байдуже, трафаретно-плоске або ігнорантне. „Поділ ролі" — це, мовляв, уряд і громадянство.

Після короткого загального вступу, в якому автор стверджує, що

конечність раціонального і планового підходу до деяких справді слушних українських дезидератів в імя реальних інтересів держави — ні на хвилину не припиняється,

автор признає, що

до цього мусить змагати кожний уряд...

Але, мовляв, ця робота уряду „зависає у порожні", без співпраці з громадянством.

Коли чинники державної адміністрації можуть бути знаменито рожиточні при хвилевій (негайній) акції, то проте всілякa дальша і на довшу мету обрахована політична ініціятива мусить брати під увагу психіку й умове зусилля цілого громадянства, котре то зусилля дає урядові завсіди безмірно цінні орієнтаційні матеріяли і знаменито скріплює підстави його акції.

Тут зачинається критика польського громадянства, яке — мовляв — не здає собі справи з обовязків державної нації.

Це торкається передовсім т. зв. національних проблем. Тут стрічаємось найчастіше з емоціональністю, яку злобна і плоска демагогія частенько підносить майже до гідности „політичної програми". *Найгірші традиції польського націоналізму дають себе під цим оглядом завсіди відчувати* (підкресл. наше — прим. Ред.). І це вони спричинюють, що завдання величезної ваги валяться лише на уряди.

Сотки тисяч громадян взорюються виключно вкладуванням своїх політичних почувань (букв.: „політичної чутливости" — прим. Ред.), або пустим, віддавна незрівняним догматизмом. ...Громадський чинник не може дати себе заступити нічим і ніким. Кожний зрілий поляк, який думає державними категоріями, а не кермується тільки пристрастями, мусить це признати й зрозуміти...

...Тимчасом, як досі, у цьому напрямку панує велика умова сентиментальність і стадна інерція. ...У парі з пасивністю іде теж взаємна ігнорація. Одні не цікавляться цим комплексом так незмірно важливих питань, інші повторяють комунали, щонайменше анахронічного характеру... Найбільш поплутана (з усіх національних справ — прим. Ред.) українська справа не довела значної більшости поляків по нинішній день до ніяких позитивних концепцій й уми залишаються під похмурим чаром боїв 1918—19 року. Бачимо лише в надзвичайно нечисленному гуртку змагання вийти з тої пасивности поглядів. Назагал усі оглядаються безустанно на уряд і сподіються від нього лише якихось спасенних ходів...

У цій статті автор приймає тези: 1) що сам уряд не має сили ні змоги впоратися з національною проблемою у Польщі і 2) що польське громадянство оперує у величезній більшості ендецькими щонайменше „анахронічними" українофобними комуналами.

Таке становище львівського офіціозу саме в моменті, коли інший щоденник у Львові, теж санаційний, ніби півофіціяльний орган „Слово Польске" виписує нову „програму, яка буде здійснена" й у цій „програмі" повторює не передвоєнні ендецькі проекти „на знищення Руси", — таке становище, досі бодай на сторінках санаційної преси невидане, вказує теж на небувалий хаос поглядів на цю проблему у самому санаційному таборі.

Обструкція. Очевидця шпитальів потверджують, що природну гірку воду **„Franciszka Józefa"** радо приймають також і обложно недужі та приявають її за дуже хосенну.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ВЕРЕСНЯ 1931.

С. ГОРДИНСЬКИЙ. 2)

Говерля й ті три...

(Докінчення.)

Було вже біля семої і досить темно, як хлопці добились до колиби. Старий гуцул прийняв їх досить радо, а коли відмовили тютюну, заправив за молоко таку ціну, що всі три аж засвистали.

Напившись гарячого молока, почали розглядати місце під стіною, яке гуцул визначив їм на нічліг.

Перший глянув критично на широку лавку Орест.

— Надто чисто тут не є — сказав з гримасою, освічуючи ліхтарнею дошки. Ще яка біда повилазить з дір!

— Всеж, краще тут, як на дворі — докинув Генко. Я лягаю під лавку, а ви оба на гору. В пятій встаємо і ліземо на Говерлю.

Змучені, майже автоматично позавивались у коци, з найліпшими замірами заснути хоч на хвилинку й випростувати хоч трохи ноги на тісному місці.

— Страшно зле лежати у двійку, в такому тісному місці — скаржився Ромко.

— Є виїмки — додав Орест.

— Виїмки??

— Тоді, коли лежиться з дівчиною. Тоді можна трошки притулитись...

Генко під лавкою зашарудів ногами:

— Та тихо будьте там! Спати хочу!

Хлопці затихли, але лиш на хвильку. Ромко, більш вілпорний на невигоди, навіть трохи задрімав, але Орест раз заразом сував рукою то по ногах, то за ковнір і клявся, на чім світ стоїть: і Говерлю і колибу і прогульку. А оказів, що їх знід лавки витягав Генко, позавидував би йому до своєї семитисячної колекції насікомих сам Ротшильд!... Лізли, як салдати на карпатські окопи.

Врешті не видержали. Перший вийшов на двір Орест, за ним Генко. Прибіг за кілька хвилин і Ромко. Стояли безрадно і тряслися у вечірньому холоді.

— Брр! Зимно так стояти! Ходімо вже краще кудись.

— Куди?

Орест глянув на годинник.

— Знаєте що? — майже крикнув. Ходім на Говерлю. Тепер три на девяту. В девятій сходить місяць і можна газету на дворі читати!

— Здурів, тепер на Говерлю? — аж крикнули два інші.

— Чомуж ні? Це буде дуже романтично. А вітер буде лиш трохи на горі, під самий вершок будемо заслонені від нього. Місяць світить саме по нашому боці. Ходім!

— Я не йду — сказав Генко і поліз до колиби. Ці два лишились закутані в плащі.

— Шкода — сказав крізь зуби Орест. Він ніколи не зрозуміє краси азарту. А в двійку не хочеться.

Курили уперто люльки. Сонні пси волочились поміж ними, а від сторони, де мав зійти місяць, проблискувала заграва.

За пять мінут вибіг Генко з наплечником.

— Ідемо, сказав з рішучістю. І не мігже ти, додав з докором до Ромка, замість своїх ідіотичних квасів видумати якийсь практичний спосіб на ці звірята?

Оживились усі три відразу, зникло моментально умучення дня і плян такої незвичайної прогульки захопив їх наскрізь.

Ішли якийсь час лісною стежкою, присвічуючи ліхтарнею, потім вибігли на полонину, поросту косодеревиною і збились з дороги. Всеж прямували просто перед себе на вал Чорногори. Надибавши першу овечу стежку, почали драпатись в гору, а коли зависніли перед ними граничні стовпи, вони по знаках пізнали, що через помилку опустили Туркул, але це їм лиш скоротило на кілька кільометрів дорогу. Місяць стояв уже високо на небі. Стали йти трохи свобідніше, держались уже увесь час граничних стовпів. Моментально добігли до стін Говерлі й почали драпатись в гору. Вітер став неможливий, бив як фурія і валив з ніг так, що мусіли йти з широко розставленими ногами. Лізли крок за кроком, лапаючи розпучливо устами кожний кубічний центиметр воздуху. Перший видрапався Орест, а за ним Генко. Флегматичний Ромко надліз аж за кілька мінут — він присідав час до часу відпочати і присвічуючи ліхтаркою збирав вфини...

Обійшли кругом широкий верх Говерлі, виписали кредкою свої імена на каміннях і розстеливши коци на траві, посідали на північному збочі, захороненому від вітру. Було чудово! Воздух був ясний і в місячному сяйві гори виглядали як гігантні фантоми у міжпланетному пейзажі. Деневде в долинах гір присіли білі тумани мов розтоплене срібло і безумовна тиша не давала ніякої охоти розбивати свою таємничу розмовою.

Почав потягати ранній холод, почали бліднути зорі і ясніти на сході. Легкий туман почав окутувати гори. Широко отвореними очима ди-

Сенатор д-р Франтішек Соукуп.

(З приводу шістьдесятиліття.)

22. серпня ц. р. окінчилося 60 років председникові сенату Чехословацької Республики, одному з найвизначніших діячів чеської соціялдемократичної партії, активному учасникові революційної визвольної боротьби чеського народу — д-рові Ф. Соукупові. Народжений р. 1871. Ф. Соукуп мусів пройти тяжкий життєвий шлях, повний праці й жертвенности.

Тепер ювілят може спокійно глянути на минулі шестиліття, бо наслідком тої праці цілого покоління таких борців, як Соукуп, повстала Чехословацька демократична республика, в якій трудящі маси мають підставу для дальшого поліпшення свого життя. Сенатор Соукуп належить до найближчих співробітників президента Масарика, він був один з творців модерного чеського робітничого руху, обстоюючи в довгій теоретичній і практичній боротьбі незалежність чеського політичного й професійного робітничого руху. У 1907 р. д-р Соукуп належав до віденського парляменту, був учасником інтернаціональних соціялістичних з'їздів, після світової війни сен. Соукуп є представником чехословацької соціялдемократії в Екзекутиві Соціялістичного Інтернаціоналу. Д-р Соукуп є одним із пятьох діячів, які проголосили актом 28. жовтня 1918 р. незалежність Чехословаччини. Він-же був першим міністром справедливости молодої республики. Від 1929 р. д-р Соукуп є головою сенату.

Як політик широкого світогляду, сен. Соукуп, хоч вихований, як і вся його генерація, в духу русофільському, уміє цілком об'єктивно оцінювати визвольні рухи народів Сходу Европи, зокрема український рух. Загально відомо, що на одному з засідань Екзекутиви Соц. Інтернаціоналу у 1929 р. сен. Соукуп у своїй промові зазначив, що український рух є *світова політична проблема*, з якою европейська політика мусить числитися, як з фактом великої ваги.

Не тільки розумом, але й серцем відчуває сен. Соукуп всю трагедію поневолених народів. Так, на сходинах, улаштованих на честь сен. Соукупа в Празі 20. серпня, де були присутні соціялісти чеські, українські, грузинські, вірменські, естонські, білоруські, російські д-р Соукуп у відповідь на привіти сказав: „Як шаліла світова війна і ми були в революційній боротьбі **„usque ad finem"** (до кінця) проти Габсбурґської монархії, то не один з нас із жахом поглядав на ту будучність, яка нас ждала, коли б Габсбурґи та Гогенцолерни перемогли. Коли я собі уявлю, що, у випадку перемоги цісарських Австрії та Німеччини, ми — чехи мусіли б тепер бути емігрантами без дому, без пристановища, по всіх країнах світу, то я тим глибше розумію вашу трагедію і відчуваю ваші жалощі й сум. Але, казав д-р Соукуп, не буде так довго. Падають і хитаються диктатури, вже демократія запанувала в Еспанії, здригається в передсмертних корчах диктатура в Італії, недовго продержиться диктатура у СРСР. Я певний, що ще сам на власні очі побачу вільні демократичні республики Сходу Европи. Тоді можу спокійно вмерти"...

З українців-представників української соц.-демократичної партії були присутні на цих сходинах такі особи: М. Добриловський, Е. Голіцинський, О. Козловський, П. Феденко і ін. Від українців дістав сен. Соукуп пополудні з відповідним написом — Шевченків „Кобзар" і квіти, від грузинів прегарно вишитий герб грузинської республики.

Від української с.-д. партії говорили на сходинах І. Мазепа та П. Феденко, окрім того статті цих авторів були вміщені в щоденнику чехословацької соціял-демократичної партії „Право Ліду" (22. серпня) та в збірнику, присвяченому д-рові Соукупові його приятелями.

—o—

ШКІЛЬНА МОЛОДЬ

потребує сильної і здорової поживи. Передовсім перше снідання мусить бути дуже поживне.

Какао - Мальтін Майнля є загально цінене як знаменитий відживчий засіб.

Юлій Майнль.
Львів, Академічна 2 а, Ринок 18.

Кривавi демонстрації в Берлiнi.

12. вересня в зах. дільниці Берліна гітлерівці уладили протижидівські демонстрації з нагоди жид. нового року. Атакували прохожих семітського вигляду. На Курфірстендамі били палицями гостей в кавярнях. В кавярні Рімана вибили шиби рев. кулями, поперевертали столики, потовкли посуду, кидали марм. плити в публику, побили до непритомности кавярняний персонал. Багато возів рят. станції рятували прохожих, що лежали непритомні на хідниках.

Підсумки жнив.

Головний статистичний уряд обчислив приблизну видатність цьогорічних жнив. Обчислення, оперті на основі оцінки рільних кореспондентів, переведеної в половині серпня, будуть очевидно різнитися від кінцевих обчислень, що будуть переведені на основі реєстраційних матеріялів. Дані є такі (в міліонах сотнарів, у скобках проц. відношення до торішнього року): пшениця 19.8 (менше 11.5 проц.), жито 51.6 (менше 25.8), ячмінь 14.8 (менше 1.2), овес 24.6 (менше 4.9).

Назагал зерно вдалося середньо. Найбільше нотовань повного зерна надіслано з воєвідств познанського і поморського, зате дрібне зерно переважає у воєвідствах виленському, станиславівському, поліському і львівському. Збір соломи середній. Щодо бараболі годі щось певного сказати, правдоподібно пересічна її видатність з гектара буде трохи більша від торішньої, але тому, що управна поверхня зменшилась, загальний збір бараболі буде мабуть такий самий як торік.

З наших шкільних болячок.

Із Тернопільщини дістаємо голоси читачів з нарікannями на дивні містерії, що діються довкола розв'язаної української гімназії в Тернополі. Оголошено в пресі, що ученикам з розв'язаної української гімназії в Тернополі дозволено перед вакаціями записатися до польської гімназії в Тернополі (типу розв'язаної гімназії) без здавання вступного іспиту. В останніх днях серпня п. р. повідомлено їх, що мають здавати вступний іспит, значить до тої самої кляси, в якій торік у вересні були в розв'язаній гімназії. Ученики одні вчилися цілий рік і в часі вакацій, інші ні, були й відзначаючі, а проте ногологившись до здавки, нікого не здав! Невже такий був плян?

Одночасно батьки молоді, що вчиться в середніх школах, нарікають на шкільні оплати, що в нинішніх тяжких часах є непомірно високі. Щиро дорогою вони звертаються до наших соймових послів з проханням інтервенювати куди слід, щоби шкільні оплати були обнижені бодай на 60 відс., інакше прийдеться стягнути дітей зі шкіл. Обнижено урядовцям плату на 15% + 3% а. разом на 18 відс., рільні плоди і домашній скот упали в ціні на 60 відс., так новинні опасти і всякі інші оплати, які укладають відповідальні державні керманичі. Діспропорція різка, вона потягне за собою прикрі наслідки і хтось за них відповість.

Яка буде нова адвокатська ординація?

Збільшення повновластей суддів коштом прав адвокатів.

У Варшаві розглядають тепер проект устрою адвокатури, виготовлений міністерством справедливости. На основі цього проекту Головна Адвокатська Рада втратила би свої права як відкликна установа від Адвокатських Палат, а перейшлиб вони на адміністраційні збори апеляційних судів.

Судейська аплікатура була би знесена, а адвокатська тревалаб 3 роки. Один з уступів нового проекту дає суддям повновласти до покарання адвоката за невідповідне поступування перед судом, а досяг цих повновластей передбачує вичеркнення із списку адвокатів.

—o—

Інтервенція наших послів у справі дрогобицьких вязнів.

Дня 13. вересня ц. р. посли д-р Біляк і Великанович інтервенювали у прокуратора окружного суду в справі положення і стану здоровля дрогобицьких вязнів. В останній хвилині довідуємося, що слідчі акти передані апеляційному прокураторові і слідчому судді, делєґованому центральними чинниками з Варшави.

—o—

В пошуканці за податковими впливами.

Рада міністрів ухвалила 9. ц. м. два проекти законів, що мають побільшити скарбові впливи з податків. Перший закон передбачує надзвичайний додаток до доходового податку, який буде вимірюваний від доходів з ґрунтових нерухомостей, будинків, торговельних і промислових підприємств і т. п., а також службових пенсій, емеритур, рент і винагород за наємну працю. Додаткове обтяження доходів має виносити від 0.5 проц. при доходах від 2.500 до 3.600 зол. річно, до 10 проц. при доходах понад 250.000 зол. річно. Однак цей додаток не може бути вимірюваний від платень державних урядників, яких вже потягнено до жертв у користь держави. Вводячи надзвичайний додаток до державного доходового податку проект закону припиняє рівночасно побирання дотеперішнього 10 проц. додатку до того самого податку у відношенні до тих доходів, від яких буде побираний новий надзвичайний додаток.

Другий податковий проект змінює обовязуючий тепер закон про доходовий податок від тантіем, поширюючи їх законодатну дефініцію і підвищуючи податкові впливи, та усуває нерівномірности в оподаткуванні службових доходів, залежно від того, чи одержується їх в одній сумі від одного працьодавця, чи складаються з кількох сум, одержуваних від кількох працьодавців. Проект постановляє, що особи, які дістають нагороду рівночасно від ріжних працьодавців, будуть обовязані платити таку квоту податкову, яка випадає від загальної суми всіх одержуваних винагород.

Такий проект має запевнити скарбовим касам побільшені впливи коло 30 міліонів, другий коло 50 міліонів.

Поширення законодатної дефініції тантіем потягне до оплачування окремого податку від тантіем усіх несталих винагород, виплачуваних під якою-небудь назвою особам, що не беруть постійно участи в управах, надзірних радах і ревізійних комісіях підприємств, а також особам, що постійно належать до складу тих підприємств, що побільшить податкові впливи з того джерела на яких 5 міліонів.

—o—

анались усі три на перші проблиски сонячного сходу.

— Ось, що є краса, — сказав нагло Орест. Нехай я неактуальний романтик, але це діляє і то діляє зовсім природно. Хочеться це все висловити в якийнебудь спосіб, але яке білне супроти цього, що ми бачимо, все мистецтво й література! Чи можливо бодай в сотій части уявити собі це все? А так мало треба — тільки вийти на гору і можеш сприймати з повною свідомістю увесь Космос, маєш „штучний рай", **paradis artificiel**. До цього не потрібно тобі ні алькоголю Рембо й Верлєна, ні опію Пера Льоті, ні кокаїни Мопасана — сама природа наладовує твою уяву мов динамомашина електромотор найбільш дивними і найбільш реальними фантонами. Не знаю, чи ви відчуваєте те саме захоплення?...

— Ах, ти знов із своєю поезією, — махнув рукою Ромко. Якби ми нічого не відчували, не стерчалиб тут серед ночі такий довгий час. Ти думаєш, що лиш ти один маєш ласку до обявлень! Ходімо!

Орест нічого не відповів. Прочистив стебдиною люльку і почав фільософічно набивати тютюном. Він завсіди вважав, що поети є вибранцями і що вони відчавують усе сильніше і зовсім, зовсім інакше. Тож він лиш усміхнувся недовірчиво і почав натягати наплечник. Та коли рушили, йому стало соромно, що він вирвався зі своїм захопленням і більше не відзивався.

Та й не було коли говорити. Бігли в долину, до Арджелюжі, мов би за ними гнало стадо скажених вовків.

—o—

Чи б. посол К. Вальницький був засуджений?

В двох останніх днях серпня відбувся в Ужгороді зїзд, організований комуністичним Союзом Працюючого Селянства. З органу цієї організації, тижневика „Голос Життя" довідуємося, що після вибрання президії зїзду її член Кліма заявив, що на зїзді є м. ін. присутній представник Европейського Селянського Комітету посол Вальницький, при чому представив його як героя і мученика, якого засуджено в Польщі на 12 літ тюрми. Очевидно, що зїзд зробив п. Вальницькому овацію і т. п.

Прочитали ми цю звістку з великим здивуванням, бо відомо чейже, що б. посол Сельробаліванці, п. Кирило Вальницький взагалі не мав ніякої судової розправи і тому не тільки на 12 літ, але зовсім не був на ніяку кару засуджений. Безпосередньо після розвязання сойму, чи ще перед тим, виїхав кудись і при останніх виборах не кандидував. Одночасно довідуємося, що й в ужгородському зїзді п. Вальницький брав участь цілком випадково, бо приїхав до Ужгороду відвідати свого брата, відомого тамошнього москвофільського діяча. Вся ця комедія овацій і славословів найменше, здається, була потрібна і приємна самому Вальницькому.

За більшовицькими кулісами.

„Соціялістичний Вестнік", орган російських соціял-демократів, що виходить у Берліні, приносить цікаві інформації, одержані довірочно з Москви. В Комінтерні йде горяча дискусія, в якій зазначилися два становища. Група з Радком на чолі висуває концепцію влаштування в часі найближчої зими „генеральної репетиції" комуністичної революції. На думку Радка зима створить сприятливі умовини для викликання заворушень, особливо в Німеччині, Австрії, Польщі та на Угорщині, де наслідки господарської кризи дають найбільше відчувати. Противниками „генеральної репетиції" є Літвінов і Крестінський, керманичі комісаріяту закордонних справ, які покликуючися на зїзання европейських відносин, кажуть, що шанси такої „репетиції" є мінімальні, а спроба викликати її може ослабити комуністичний рух. Невдала революція може дальше погіршити ситуацію для держав, які є природними союзниками Радянщини, і може довести до ізоляції Радянщини в міждержавній політиці. Становище Літвінова і Крестінського підтримує радянська господарська група, що стрічається зі щораз більшими труднощами при здобуванні кредитів для Радянщини.

Ґанді в Льондоні.

З Льондону повідомляють:

Юрби публики, головно індійців, ждали терпеливо серед зливи на приїзд Ґандія до Фрідгавзу. Там льондонські індійці владили привітя в честь Ґандія. Індійці обкидали Ґандія цвітами. Ґанді був у плащі, накритім шалем. Порядок удержував відділ кінної поліції.

У переповненій салі квакрів витали Ґандія довготреваючими оваціями. Ґанді виголосив мирну промову, не було в ній нічогісінького ворожого Вел. Британії. Апелював до молодих індійців, щоби не утрудняювали світового мира насильствами. Навязуючи до теперішнього положення в Льондоні сказав Ґанді, що британський бюджет не буде добре фінансований, поки не збіляншуються бюджету відносин між Індією і Вел. Британією.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКА ДЕЛЄҐАТКА ПРОТИ МІЖНАР. ІНТЕРВЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ.

З Женеви повідомляють, що польська делєгатка Шельонговська відмовилася взяти участь у банкеті Міжнар. Жіночої Ліги Мира та Свободи, тому що виконуючий комітет під її неприсутність ухвалив резолюцію з домаганням міжнар. інтервенції в справі положення українців у Польщі. Добрі взаємини між польським народом і українськими меншинами лежать їй на серці, одначе таку інтервенцію вважає шкідливою для польсько-українських взаємин в будучині і тому прилюдно протестує.

АРЕШТУВАННЯ.

У звязку зі знищенням тел. дротів у Губичах (Бориславщина) поліція арештувала багато людей, як підозрілих.

АРЕШТУВАЛИ 80 УЧНІВ.

Варшавська політична поліція довідалася, що в одній держ. школі заповіджено академію з „політичною шопкою". Коли поліція війшла застала там наради комуністичних студентів і студенток. При ревізії найшли комуністичну бібулу. Арештували 80 учнів і з тих до вечора звільнили 48.

ЗДАВЛЕННЯ ПУЧУ В АВСТРІЇ.

Австрійська влада здавила невдалий переворот, що в деяких місцевостях проходило кровавo. Арештували кн. Штаремберґа, провідника Гаймвери. В Лінці арештували ген. Пухмаєра, Бубаніша й Енгліша. Головний ініціятор перевороту д-р Пфрімер і його помічник шеф штабу Равтер скриваються в Гор. Австрії, а є теж вістки, що вони втекли вже до Італії. Уряд видав приказ, що всі урядовці, які брали якунебудь участь у перевороті, мають бути суспендовані й потягнені до відповідальности. Підчас боїв соц. Шуцбунду з Гаймверою в Капфенберґу (Стирія) був убитий один соціяліст, ранених було 7 гаймверівців і 1 шуцбундівець.

МЕКДОНАЛЬД ВІЦЕКОРОЛЕМ ІНДІЇ?

Один із ліберальних англійських послів сказав, що теперішній уряд остане при владі до квітня 1932 р., щоби Сновден міг санувати бюджет. У квітні Мекдональдів уряд подався би до димісії, а новим премієром став би Болдуін на основі порозуміння з ліберальми. Канцлером скарбу був би Льойд Джордж. Мекдональд був би іменований віцекоролем Індії, щоби здійснити ухвали конференції Круглого Стола.

З болів не могла вже цілком духатися, тепер позбулася зовсім ревматизму.

Що за страшне почуття, коли самому не можна встати з ліжка, — такі штивні є ноги і рамена. Неспосібна до праці — це розпучлива жертва ревматизму. Але нині вже жвава і рухлива, як давніше, і не відчуваю жадних болів. Пані В. Сайкова, Ґрудзонда, Шевська 16 І пише нам про це: Від довшого часу я терпіла на ревматизм в ногах і раменах. Болі так мені дошкуловали, що часто цілу ніч не могла я заснути. Ноги і руки стали з часом до тої міри штивні, що майже не могла ними рухати. Не можу просто нікому описати, що я витерпіла за той час. Протягом 7-ми місяців пробувала я найріжнороднішних ліків, хотячи увільнитися від тих страшних терпінь, але правдива поправа прийшла щойно тоді, коли я стала заживати таблетки Тоґаль. Вже по тижневі болі уступили і я могла знову спокійно спати. Заохочена тим вдоволяючим успіхом, заживала я дальше Тоґаль згідно з приписами. З часом відчувала я теж виразно, як рамена і ноги ставали щораз більше гнучкі й елястичніші. Тепер я вже зовсім позбулася тої прикрої недуги, так, що в цьому році завдяки таблеткам Тоґаль я могла сміливо зрезиґнувати з подорожі до живця. Справді Тоґаль є радикальним средством! — Подібно свідчать тисячі терпячих, які приймали Тоґаль при ревматизмі, подагрі, ломанні в костях, нервових болях і голови, ґрипі, простудах і споріднених терпіннях. Нешкідливе для серця, шлунка й інших органів. Тоґаль не лише усмирює болі але й у зародку поборює і недомагання. Тому теж навіть у хронічних випадках осягнено при помочі Тоґалю надзвичайно успішні висліди. А коли ще тисячі лікарів той лік приписують, то пречінь з повним довірєм можна його купити. Отже спробуйте самі, але жадайте лише Тоґаль.

485

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54. 404 5—?

— **Осторожно з усякими пройдисвітами.** В опублікованій учора на сторінках „Діла" новинці під таким заголовком була при кінці згадка про панну Олену Ґот зі Львова, що нібито мала в Гаях коло Львова переводити збірку на УВО і промовляти в цій справі на прилюдних зборах. Нині довідуємося, що щодо панни Олени Ґот наша Редакція впала жертвою хибних інформацій. Бо панна Олена Ґот ніякої збіки на УВО в Гаях не робила і на ніяких прилюдних зборах у тій справі не промовляла. Пэнна Олена Ґот мешкає постійно у Львові. У Гаях була на вакаціях і в даному випадку впала жертвою звичайного наклепу. Вияснюючи на цьому місці справу, ми тим самим даємо панні О. Ґот сатисфакцію за заподіяну кривду. Та це пояснення нічим не ослаблює головної тенденції вчорашньої новинки в решті її тексту.

— **У справі збірки для Т-ва Прихильників Освіти.** Львівський Студентський Комітет для переведення збірки в дні 21. вересня ц. р. на цілі Т-ва Прихильників Освіти закликає студентство Львова і львівського повіту до участи в збірці. Дижурні Комітету урядують щодень в канцелярії Т-ва Прихильників Освіти (Львів, Супінського ч. 21) в годинах 12.—13. У місцевостях, де нема студентів, прохає Комітет громади та установи занятися переведенням збірки. По легітимації та листи зголошуватися на вище подану адресу в урядових годинах. За Комітет: **В. Міліянчук, Б. Ластовецький.**

— **З театру.** Нині, у вівторок, 15. вересня і в наступних днях у театрі „Ріжнородностей" іде „Королева передмістя". В приготуванні „Штуба" Лечицького, „Кордіян", „Дзяди" в новій інсценізації.

ОПЕРАТОР
положничий лікар і гінеколог
Д-р Альбін Ґарбєнь
переніс ординацію з днем 15. IX. 1931 р.
на вулицю Словацького 14. І. пов
(побіч Головної Почти).
Ординаційні години: 3—5 пополудні. — Тел. 1—71
(лише в часі ординації), по ординаційних годинах телефон 13—15. 2—1
481

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові.** Дня 6. вересня ц. р. відкрито в гімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша 17 а) виставу українського народнього мистецтва, яка буде отвореська до дня 20. ц. м. Оглянуло її досі вже кілька сот осіб, а також багато учениць шкіл львівських і позальвівських. Ще, що ця виставa є інтересна, завдячується передовсім ласкавим жертводавцям, яким тут складається щиру подяку. Жертви зложили: Екси. Митрополит гр. Андрій Шептицький, Впов. пп.: Білозор Филимон — Тростянець, Бріль Марія — Сороки, Бурбело Оксана — Поздимир, Вачкова Марія — Ярослав, Вергановська Евгенія — Львів, Волошин Іван — Борщів, Волинець Мелянія — Загірочко, Герасимович Марта — Львів, Головка Марія — Львів, Головка Надія — Молодятин, Гриньох Софія — Львів, пп. Грицаки — Золочів, Гашинська Ірина — Перегінсько, Демянчукова Ольга — Коломия, Джинджирист Ольга — Настасів, Дідур Марія — Львів, Заяцева Олена — Жовтчів, Західна Ангелина — Бережани, Ігнат Лідія — Львів, о. Когутяк Степан — Ромашівка, Колтатів Софроній — Вільховець над Ністром, Комарева Евдокія — Милошовичі, Коцюбова Ольга — Річка, Косевич Евгенія — Львів, Кузьмова з Бордуляків Марія — Підгайці, Кузьма Ярослава — Підгайці, Кукурудзова Вікторія — Бережани, о. Куницький Корнило — Шумляни, Кушнір Іванна — Львів, д-р Лев Василь — Львів, Левинська Ірина — Чернівці, проф. Лежогубська Ірина — Львів, Макушка Іван — Долина, інж. Малендевич Василь — Волехів, о. Манастирський Остап — Раковець, Мацькевичева Евгенія — Львів, пп. Мельничуки — Львів, Мельничук Ярослава — Львів, о. Михайлишин Володимир — Вишенка Мала, Нагнибіда Іван — Сосничо, пп. Олексини — Львів, Олексин Ірина — Львів, Полинько Теодор — Вербляни, Перешлюга Анна — Товсте, Ракоча Анна — Теребовля, Ріплева Олена — Львів, Романська Надія — Львів, Савчекова Теодора — Могильниця, о. Свістель Юліян — Нирків, Селезінкова Ніна — Радехів, о. Скрутень Йосафат ЧСВВ. — Львів, Слободянова Олена — Германівка, Ставнича Богдана — Яворів, Терещук Софія — Львів, Терлецька Тетяна — Львів, Тесля Іван — Львів, Тоган Іван — Нове Село, Тисович — Стефанія — Львів, Турянська Юлія — Чайковичі, Филевич Софія — Лучиці, Фільнаркіїв Наталія — Львів, Хитренька Ніна — Ісаків, Чапельська Марія — Львів, Чмир Катря — Бертеші, Чумова Юлія — Львів, проф. Шпитковський Іван — Перемишль. — **Від Управи гімназії СС. Василіянок у Львові.**

— **Боротьба зі шурами у Львові.** З днем 14. ц. м. львівський магістрат розпочав боротьбу зі щурами. До засклепленого русла Полтви, що є головним гніздом щурів, дають бактерійний препарат ратини, яка викликує серед цих звірят масову гибіль. Тому, що якась частина щурів всетаки лишиться при житті, за три тижні наступ на них буде повторений. Крім того ратину будуть давати, де тільки множаться щурі.

— **З львівської хроніки.** Ів. Грушецька, зам. при вул. Городецькій, викликала пожежу в мешканні через неосторожність з прімусом. — Невідомі злодії хотіли відчинити архів жіночого вбрання і для побільшення своєї збірки вломилися до мешкання Маркуса Доша при вул. Янівській. — Носив за багато грошей Яків Шор і з його кишені зникла мошонка з 740 зол. — Задивилася на когось Лідія Ренцька з Пабяниць, перебуваючи на головному двірці і свою цікавість заплатила валізкою вартною 2150 зол. — Кинулася з 2-ого поверху камениці при вул. Льва Сапіги 18-літня Стефа Баранська і її відвезли до лічниці.

— **Залізничник хотів убити начальника станції в Монастириськах.** Залізничний робітник Бірмаєр, перенесений на днях до Чорткова хотів убити на зал. станції в Монастириськах начальника тієї стації Біша. Бірмаєр пістрілив до начальника раз із револьвера, а коли опісля револьвер затявся, вдарив його кілька разів револьвером по голові. Стан начальника грізний. Вбивник утік. Як його зловлять, стане перед нагляним судом.

— **Блоха та переполох у кіні.** У варшавському кіні „Аполльо" мусіли припинити виставу і засвітити світло, а причинився до цього перелякений крик молодої жінки. Її відвезли до лічниці, а лікар витягнув з її уха... блоху, яка була причиною переполоху на салі. Варшавська преса веде суперечку над питанням: чи блоха чи тієї жінки, чи кіна?

— **Новітні часи і злодії.** В африканських копальнях діямантів просвітлюють промінями Рентгена тих робітників, яких підозрівають, що вони забирають діямянти для себе. Просвітлення двох таких підозріних виказало в їх шлунках діямянти вартости 650.000 зол.

— **Копальня золота на... соборі.** З бань собору Збавителя у Москві злерли золоту бляху і тим чином злобули більшовики 200 кг. чистого золота, вартости 4.000.000 зол. На місці цього собору виставленого на памятку побіди Росії над Наполеоном, стане Дім Совітів, призначений на збори.

— **Амнестія на Радянщині.** З права амнестії можуть користати селяни арештовані за опір при колективізації, робітники і інжиніри обвинувачені в саботажах, а також ті, які відмовилися вертати на Радянщину і остали за кордоном (Бесідовський і інші) і деякі емігранти. Всі, що боролися разом з білою армією з більшовицькою владою, не користатимуть з амнестії.

— **Новочасне кіно.** В Англії хочуть завести в кінах велитенські, далеко більші від теперішніх екрани, які дозволяли б глядачам бачити більші дії в час балачки і т. п. сцен з головними особами. Це уможливив винахід сочки, яка може кидати образи такої величини, як вимагає новий екран.

— **17-літня подорож листа.** До почтового уряду в Шилях надійшов переписний листок датований 28. жовтня 1914 р. у Динабурзі, оплачений 3-копійковою маркою з печаткою „Двинськ". На листівці є печатка російського цензора.

— **Вальдемарас розвівся з жінкою.** На питання одного з представників преси, чому розвівся з жінкою, Вальдемарас заявив, що причиною цього було поведення його жінки в час його розправи. Після арештування Вальдемараса заявила вона, що не має нічого спільного з політичною діяльністю чоловіка і просила зміни прізвища. Присуд, який звільнив Вальдемараса, був для неї несподіванкою.

— **Будда зі смарагду.** Один віденський збирач старинних річей купив статуетку Будди, виконану зі смарагду. Фігурка важить 1.740 каратів. До Відня приїхали гості з Парижа, щоби оглянути цю рідку дороцінність.

— **Інспектор летунства згинув в катастрофі.** З Москви повідомляють, що в летунській катастрофі згинув головний інспектор більшовицького летунства Межерави із своїм помічником інструктором-механіком Писаренком.

— **Новий винахід.** В американських журналах появилося оголошення про новий винахід інж. Залігера „психофон". Цей апарат пізнає всі думки і наміри та може надавати їм згори означений напрямок. Людям слабої волі, перелякани м і лінивим можна усунути їхні хиби підчас сну. Відомі лікарі і представники преси провірюють справність апарату.

— **„Подорож" довкруги світу за 1/7 секунди!** Італійський винахідник Марконі працює над проблемою ультракоротких хвиль, які мають зробити переворот у радієвій комунікації. На покладі яхту „Електра" є радієвий апарат. Слова, сказані перед мікрофоном, пробігають на ультракоротких хвилях у 1/7 секунди довкруги земної кулі, одначе вони розгублюються. Марконі сподіється, що применення ультракоротких хвиль вже за десять літ дасть нам змогу тим чином користати з радія, як сьогодні користаємо з телефону у великих містах.

— **Про місто на дні Чорного Моря.** Довго кружляли старинні перекази про затоплене морем у давніх часах місто Херсон. Нурці оповідали про те, що виділи під морськими хвилями та оповідання їх не мали успіху, бо ніхто не хотів вірити в їхні слова. В 1927 р. більшовики вирядили наукову експедицію, яка мала провірити справу. Після трьохлітньої праці в 1930 р. відкрила експедиція звалища мурів і башт в глибині 16 м. під водами моря. Цього року зорганізували більшовики другу експедицію, в якій взяли участь фільмові оператори і нурці. Потеперішня історія не знала відкриття цілих міст на дні моря, тому перше прослідження затопленого міста було дуже важке. Поверхню моря поділили на квадратові поли, а кожній квадрат мав свої човни, з яких спускали нурців прослідкувати дно. Нурці подавали вісті телефонічно. Тим чином після двомісячної праці комісія виготовила план підводного міста. Його розміри не надто великі: довжина 800 м., ширина до 400 м. Місто обведене довкруги гарно задержаним муром з 20-и оборонними баштами. Нутро міста це широкий ринок, на якому колись відбувалися мабуть громадські збори. Довкруги ринку є кілька великих криниць. Через місто йде широка вулиця в напрямі ринку і така сама в напрямі пристані. Нурці відкрили теж кілька підземних ходників. Це місто існувало в 4—2 віці перед Христом. Це без сумніву стверджують так знайдені черепки глиняного посуду, як і спосіб будови підвалин під домами. Тим чином потверджуються вісті Страбона „про старий Херсон", бо Херсон відкопаний на березі походить з значно пізніших часів. Місто затопив колись землетрус і хвилі Чорного Моря зберегли його до наших часів.

— **Латинізація китайської азбуки.** Радянська влада вводить латинську азбуку в китайському письмі в країнах, заселених китайцями. Групу письменних китайських робітників, навчено читати й писати при помочі 28 латинщених знаків, замість давних 5.000, в часі неціалих двох місяців. Освітна влада у Владивостоці рішила ввести примус навчання латинської азбуки в китайських школах Далекого Сходу та на орієнталістичному виділі державного університету Далекого Сходу.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже вині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельгійських фабриках всілякого рода новинних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою крайецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, рагляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 19—?

Чи знаєте вже...

що МИЛО ОЛЕНЬ SCHICHT

завдяки редукції фабричних ц і н є тепер у продажі

значно дешевше!

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПЕТРА РІШКИ І ТОВ. ЗІ СТРИЯ.

Нині (14. ц. м.) розпочалася перед трибуналом суду присяглих у Львові під проводом радника Ягодзінського розправа проти вісьмох молодих українців (в цьому трьох учнів VIII. кл. стрийської державної гімназії) зі Стрия. Як відомо, ця справа велася первісно в Стрию, але на розправі перед стрийською лавою присяглих 18. травня ц. р. її відрочено тому, що на розправу не явився головний свідок прокуратури — поліційний аґент слідчого уряду Юзеф Альбін. Безпосередньо по відроченні розправи стрийська прокуратура поставила внесок перед Найвищим Судом о делеґацію Львова для переведення розправи. Найвищий Суд прихилився до цього внеску і в цей спосіб стрийська справа опинилася на воканді перед лавою присяглих у Львові.

Обвинуваченими є: 1) Петро Рішко літ 19, родом з Дуліб, пов. Стрий, учень торговельної школи в Стрию; 2) Олександер Боднар, літ 26, родом з Перегінська, пов. Долина, робітник в Стрию; 3) Роман Лебедович, літ 17, родом з Городища, пов. Тернопіль, учень VIII. кл. гімн. в Стрию; 4) Степан Грущак, літ 19, родом зі Стрия, помічник торговельний в Стрию; 5) Василь Яцків, літ 19, родом з Гірного, пов. Стрий, учень VIII. кл. гімн. в Стрию; 6) Степан Луцик, літ 24, родом зі Стрия, помічник торговельний в Стрию; 7) Юліян Найда, літ 22, родом з Куровник, пов. Перемишль, помічник торговельний в Стрию і 8) Юліян Іванчук, літ 19, родом зі Щирця, пов. Львів, учень VIII. кл. гімн. в Стрию.

Всі обвинувачені є греко-католики, української народности і вільного стану. Боронять адвокати: д-р Володимир Старосольський і д-р Степан Шухевич зі Львова, посол д-р Степан Баран з Тернополя і д-р Лужецький зі Стрия. До лави присяглих вильосовані: д-р Йосиф Бін, ем. суддя апел; 2) д-р Теофіль Шуба, ур. Банку Пром.; 3) Йосиф Попяль, ур. Закладу Обезпечень від випадків; 4) Арнольд Розен,, ур. нафтової фірми; 5) Адам Тіґер, промисловець; 6) Міхал Воронецький, ур. Закладу Обезпечень від випадків; 7) Кирило Свідерський, ем. рахунковий радник скарбу; 8) Ґотфрид Авліх, ур. Банку Госп. Кр.; 9) д-р Станіслав Зайончковський, ур. державного архіву; 10) Йосиф Мільчановський, радник Тимч. Виділу Самоуправного; 11) Антоні Меравілія-Кріваллі, емер. полковник і 12) Роман Каєтан Беднарський, співвласник друкарні, а як заступник Станіслав Ґаленський, емер. рах. радник; лава присяглих польська за виняток одного жида.

Акт обвинувачення закидує всім обвинуваченим приналежність до УВО (Укр. Військової Організації), що кваліфікує як злочин головної зради з §§ 58. і 59 буква б) австр. карного закону. Цього злочину допустилися обвинувачені, по думці акту обвинувачення, в цей спосіб, що осенню 1930 утворили в Стрию пятки УВО, а іменно одну пятку під командою обвинуваченого Боднара, до котрої мали належати крім нього обвинувачені Рішко, Грущак, Луцик і Найда, а інструкторами цеї пятки мали бути обвинувачені Лебедович і Яцків.

Першого арештовано на цвинтарі в Стрию вечором дня 1. листопада 1930 обв. Рішка і сидячи в поліційних арештах в Стрию в часі поліційних допитів, що їх провадив і списував пшодовпік слідчого уряду в Стрию Йосиф Альбін, мав перед ним признатися, що до УВО втягнув його обвин. Боднар і дня 18. жовтня 1930 в башті моста на ріці Стрий коло Верчан відбулося його заприсяження на люфу револьверу, при чому мав він завязані хусткою очі. Хто проводив присягу, не знає, але по голосі пізнав обв. Іванчука.

Збірним місцем сходин членів УВО було мешкання обв. Грущака, де вечорами сходилися обвинувачені, котрим про завдання УВО викладав обв. Лебедович, відчитуючи їм „Катехізм українського державника". Після поліційних зізнань Рішка, обв. Боднар намовляв його також до підпалу павільону Стрілецького Звіпонаку, що находився над рікою і до підпалу порожніх залізничих вагонів на стації в Стрию, але в кілька днів пізніше це поручення відкликав.

Обв. Рішко, слуханий у слідчого судді Карчевського 5. листопада 1930, а опісля 16. XI. і 18. XI. м. р. відкликав свої поліційні зізнання, котрими обтяжив всіх обвинувачених. Своє відкликання мотивує тим, що на поліції його били і побоями вимушено зізнання. Били його в лице, в груди і він ще в поліційних арештах показував співвязаним сліди побоїв (синці на лици і на грудях), а в судових арештах мимо його негайної просьби, оглянув його вязничний лікар доперва дня 17. листопада — отже в пятнацять днів після побоїв і очевидно не знайшов ніяких слідів. На розправі обв. Рішко те все підтримує і категорично заперечує, щоби сам належав до УВО, або щоби до нього належали інші обвинувачені.

В поліційних доходженнях признався до вини також і обв. Боднар — і то як каже на розправі, з обави перед побоями. У слідчого судді те все з місця відкликав, як рівнож і на розправі, а зокрема рішучо заперечив, щоби обв. Лебедович був організатором пятки УВО. Був тільки раз свідком, як обв. Лебедович читав катехізм українського державника, але на це сам не звертав ніякої уваги. У обв. Грущака сходилося нераз у вільних хвилях кількох знакомих, там грали нераз в карти, шахи або на мандоліні, особливо тоді, коли нераз приходили там знайомі дівчата.

Інші обвинувачені заперечили відразу і в поліційних доходженнях і у слідчого судді якунебудь приналежність до УВО, а свої відвідини у обв. Грущака пояснювали тим, що як його знайомі часом його відвідували, де приходили також і деякі поляки. На розправі рівнож якнайрішучіше заперечили свою вину.

При допитах на розправі поодиноких обвинувачених задавали їм питання прокуратор і поодинокі оборонці а також і судді присяглі д-р Бін, а особливо присяглий судля Воронецький.

Оборона покликувала свідків на факт, що бачили сліди побиття у обв. Рішка безпосередньо по його переслуханні на поліції; на факт, що сходини у обв. Грущака не мали ніякого конспіративного характеру, бо там нераз бували і їх знайомі молоді поляки.

Завтра (второк) рано в год. 9. розпічнеться переслухання прокураторських свідків — між ними і головної підпори обвинувачення — поліційного аґента Альбіна, а опісля відводових, покликаних обороною. Виводи сторін будуть правдоподібно доперва в середу рано, почім западе вердикт і вирок.

СПОРТ.

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

Виспід недільних змагань такий:

Львів. Висла—Чорні 2:1 (1:0).
Варшава. Погонь—Варшавянка 3:1 (3:1).
Варшава. Польонія—Легія 1:1 (1:1).
Краків. Гарбарня—Варта 2:2 (1:1).
Лодзь. ЛКС—Рух. 4:0 (1:0).

Після недільних змагань ситуація в табелі Ліги така, що аж пять дружин: Гарбарня, Висла, Погонь, Легія і Варта мають шанси здобути цьогорічне мистецтво. В середині табелі опинилися: Л. К. С., Польонія, Рух і Краковія, а деградацією загрожені три дружини: Варшавянка, Чорні і Лехія. До кінця тури ще далеко і можуть зайти ріжні несподіванки.

Краєві легкоатлетичні змагання

відбудуться в днях 20. і 21. вересня ц. р. на площі „Сокола-Батька" у Львові. Змагання організує з доручення Українського Спортового Союзу Український Студентський Спортовий Клюб.

У програму змагань увійдуть отсі конкуренції: жінки: біги на 60, 100, 800 м., гінці 4×60; скоки увисочінь, удовжінь; мета диском, ратищем і стусан кулею довільною рукою й обіруч; тризмаг; 100 м., мет ратищем та скок увисочінь. **Мущини:** біги 100, 200, 400, 1500, 3000 м., 4×100, олімпійські гінці (100+200+400+800); скоки увисочінь, удовжінь, жердкою; мети диском, ратищем, і стусан кулею одноруч та обіруч.

Зголошення до змагань з поданням конкуренцій слати до Українського Спортового Союзу на адресу: Д-р Степан Дмоховський, Львів, вул. Сикстуська 35. Змагуни з провінції матимуть запевнений нічліг. Цьогорічні легкоатлетичні змагання заповідаються просто сенсаційно та зготують неодну несподіванку в побиванні українських легкоатлетичних рекордів. Участь свою заповіло вже понад тридцять щонайкращих наших легкоатлетів(ок) зі Львова, Стрия і Перемишля. А змагуни тої міри, як Вішка, Медвідь, Черлюнчакевич, Петріна, Рак Р., Круль, Гнатейко, Секелівна, Гузарівна, Соколовська й інші зроблять певно неодну несподіванку. Площу „С.-Батька" перебудовано в цей спосіб, що публика зможе з найбільшою вигодою обсервувати всі найбільш емоціональні моменти змагань. Відбудовано біжні, а скічню і кола до метів перенесено на перший плян. Окрім сього спеціяльний спікер буде можливо найдокладніше повідомляти публику про кожночасний хід змагань. Сподіємося, що ці змагання враз із відбутими кравими пливацькими змаганнями будуть першорядними атракціями цьогорічного українського спортового сезону.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Andrij Cajkovskyj: MLADY PAN. ROMAN Z HALICSKEHO ŽIVOTA — z ukrainstyny prelož. M. Konecna 1929. M. Ostrava. Romanova priloha Moravsko-sleskeho deniku.

ЖУРНАЛИ.

СВІТ ДИТИНИ. Ч. 9. вересень 1931.

BULLETIN MENSUEL DE RENSEIGNEMENTS ÉCONOMIQUES ET SOCIAUX. XXII-e Année Août 1931. Nr. 8. Накладом міжнародиього інституту хліборобської культури в Римі.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 14. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове прима — — зол., літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·20 зол., кона вець 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Неділний.

Театр Ріжнородностей:

Вівторок, 15. вересня, год. 8. веч. і в наступні дні „Кородева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мілліон" (реж. Рене Клейр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звук. фільма „Мілліон" (реж. Рене Клейр).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: „Гарний Гіголь, бідний Гіголь".

ОАЗА: Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".

ПАСАЖ: „Під прапором кохання", американська комедія й звуковий додаток.

ХИМЕРА: „Наша є ніч".

СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний кинш" (Пат і Патахон).

СОНЦЕ: Звукова фільма „В степах Арізони" й додатки.

УПІХА: „Заборонені годинн", „Заморські чорти".

Програма радіо.

Середа 16. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·05 Речит. форт. М. Задорн (Мендельсон, Ліст, Фільд, Гензельт). **Липськ** (259,3) 21·10 Музична академія в честь В. Бавенерна. **Гамбург** 372,2) 20·00 Симф. концерт (Бах, Бетовен), **Сотенс** (403,8) 20·00 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 21·10. Симф. концерт (Шопен, Чайковський, Бузоні). **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 „Савло і Давид", опера Ніцзена. **Рим** (441,2) 21·00 „Льогенгрін", опера Ваґнера. **Прага** 486,2) 21·30 Концерт (Шуман). **Міляно** (500,8) 20·45 „La donna perduta", оперетка Піетрін. **Відень** (516,4) 19·30 Трансмісія з віденської опери. **Мінхен** (532,9) 19·30—21·20 Хоральний спів. Тр. з Нірнберґу. 21·20 Симф. концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Циганська музика. 21·45 Концерт (Гайдн, Бетовен, Шуберт). **Осльо** (1071,4) 20·05 „Антикар" комічна опера в 1 дії Гайдна. **Калюндборг** (1153,8) 20·50—21·30 Данська музика. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

Четвер, 17. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·50 Скрипк. речиталь Бернальда (Дворжак, Шуберт, Брамс, Шопен). **Липськ** (259,3) 17·00 Концерт мандоліністів. **Штутгарт** (360,1) 20·00 „Сальоме", опера Р. Штрявса. **Сотенс** (403,8) 20·00 Засідання Союзу Народів. 20·30 „Фіделіо", опера Бетовена. **Берлін** (419) 20·30 „Фіделіо". опера Бетовена. Тр. з Женеви. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт (Бетовен, Бах, Глюк). **Рим** (441,2) 21·00 Симф. концерт (Бах, Скарлятті, Дітерсдорф, Корсаков). **Прага** 486,2) 21·00 Смичковий октет (Мендельсон, Дворжак). **Міляно** (500,8) 20·45 „Норма", опера Беллініа. **Рига** (524,5) 20·15 Віденські вальси. **Мінхен** (532,9) 16·20 Давна весільна музика (Бах). 19·30 „Забуте бельканто" (кавітіно, кантата, капюнета). **Будапешт** (550,5) 17·30 Камеральний концерт (Гайдн, Бетовен). 20·30 Опера з Женеви. **Любляна** (575,8) 20·30 Хоральний конц. **Кадлюнгборг** (1153,8) 20·15 Концерт симф. орк. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 16. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш 12·10, 15·10, 16·30, 17·10, 17·30. Музика з грам. плит. 13·10 Метеор. ком. 14·50 Господ. ком. 15·25 „Серед книжок", огляд новин. 16·00 Програма для дітей, тр. з Варш. 16·15 „Мопс і недоля" трансм. із Вильна. 16.30 Радіохроніка, трансм. з Варш. 17·15 Перше польське підводне судно. 17·35 „Святе місце на Цейльоні", тр. з Крак. 18·00 Тр. з Варшави. Твори І. Штравса (радіооркестр). 19·00 Всячина. 19·20 Тр. Про годівлю коней. Тр. з Варшави. 19·25 „Без нам", тр. з Варшави. 19·40—20·10 Комунікати. 20·15 Тр. з Варшави. Концерт легкої музики. 21·30 „Собеські під Віднем". Тр. з Вильна. 22·15—22·30 Комунікати 22·30 Оперові арії. Тр. з Варш. 23·00—24·00 Танкова музика з театру „Багателя" у Львові.

Четвер, 17. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. Тр. з Варш. 12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 19·25 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати Тр. з Варш. 15·25 Про інститут домового господарства. Тр. з Вар. 16·35 Військові відомости для всіх. Тр. з Вар. 16·50 Вистава штихів. Тр. з Вар 17·15 „В робітні Челініня", проф. Махневич. 17·35 „Про будову атомів", інж. Дорош. 18·00 Камеральний концерт (сопран, фагот, форт.). 19·00 Всячина. 19·20 Про годівлю коней. 19·35 Театральна гутірка 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Музична гутірка проф. Шопського. Тр. з Варш. 20·30 „Фіделіо", опера Бетовена. Тр. з Вар. 23·30 Легка музика з Варш.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під адм. проводом І. Волощука.

РАВА РУСЬКА:
16. IX. Ромео і Юлія

ЛЮБАЧІВ:
17. IX. Ромео і Юлія.
18. IX. Банко, або Остання Ставка.
19. IX. День і Ніч.
20. IX. Ой не ходи Грицю.

У підготовні: 1) Вояка парнці Мадагаскару, 2) Мисль-Андресна, 3) Дон Жуан і 4) Альрауне по повісти Еверса. — Склад театру: Пані: Віреньска, Істоміна, Іванчуківна, Кемпе-Маскота і другі. Панове: Кемпе, Опар, Радванський, Тимчук, Турченко, Шаповський і др. Театр обіздить під адм. проводом відомого адміністратора бувшого театру ім. І. Тобілевича І. Волощука. Театр приймe молоду, пристійну, інтеліґентну панночку „сопран" на ролі субретоk і трьох музиків а саме: П. скрипка, челло і джез. Оферти надсилати на адресу оголошений в часописях. 459

ВП. Філя з Ідухів і інж. Ярослав Добрянські вложили на „Рідну Школу" квоту 50 зол. замість повідомлень про їхне вінчання, яке відбулося дня 6. вересня п. р. в Русові. — **Старшина Кружка „Р. Ш." в Коломиї складає ВП. Жертводавцям щиру подяку.** 482

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „Д І Л О"!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків дит з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ЛЕКЦІЇ гри на фортепяні уділяю. Винагородження низьке. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Рутинована учителька". 491

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Я. ГІРШШПРУНГА, Личаківська 34. **Вписи** на новий вечірний 5-м січний торговельний курс для старших відбуваються щоденно від 10—12 і від 4—6. Стенографія. Писання на машинах.

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 31—7

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з відбутою 1-річною судовою практикою шукає місця в адвоката з днем 1. X. ц. р. — Ласкані зголошення до Адміністрації „Діла" під „Пильний". 471 3—5

ФОРТЕПЯН „Bösendorfera" та інші знамениті — дуже оказійно продам. Не виключена виміна. — Скленарські. Копернпка 26. 476 2—3

РОДИЧАМ, що не найшли ще для своїх учеників або старших учениць (з вищих шкіл) відповідної станції у Львові, може вказати добре помішення з фортепяном, о. Александер Стефанович, вул. Чарнецького 26. 483 1—2

ОКРЕМА ясна кімната з удержанням — для молодших гімназистів або гімназисток чи студенток. Пишно дома. Дуже догідна комунікація з усіми школами. — Адреса в Адміністрації „Діла".

ПРИЙМУ на мешкання студіюючих, фортепян дома. Байльова. Кадецька 12. 480 2—2

ПОШУКУЮ шиття по домах. — Зголошення до „Діла" під „Праця". 486 1—2

ПЕДАНТ. Зіморовича 10: відновляє та консервує НАПРОЧУД новим способом клюбові меблі та вспяні предмети зі шкіри. Очікуємо відвання. Тел. 49—71. 474 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентґеном.

ФУТРА

мужеські та жіночі готові та вспякі перерібки — найдешевше й солідне виконічення — поручає

Ф-ма **К. ЦВИНАР**, Львів, вул. КРИВА, ч. 10. Тел. 36—64
332 побіч Гіпотечного Банку 5—5

Підручна книга кожного просвітного діяча і кожної Читальні „Просвіти" і всіх українських товариств

Народний Ілюстрований Календар Просвіти 1932 р.

У календарі є статті: Інтерес громади в освіті дорослих — М. Гадзинського; Освітні завдання Читальні „Просвіти" — М. Дужого; Завдання і обовязки читальняних Видділів, Організаційна схема праці та діловодства для Філій „Просвіти", Взаємовідносини „Просвіти" й Еміґрації — М. Бриданського; **Закон про Товариства.** Стор. 100. Ціна 1·60 зол.

КНИГАРНЯ „ПРОСВІТИ", ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 1. 490

Парцеляція.

Управа Епископських Дібр у Богородчанах **має на продаж на догідних умовинах ще невелику скількість орного поля в отсих громадах:**

у Старих Богородчанах, у Ляхівцях, у Грабівці і в Горохолині.

Парцеляція Урядом дозволена. — Зголошення й інформації:

Управа Епископських Дібр у Богородчанах,
або: **Антін Шуль, Станиславів, вул. Липова ч. 1.** 484 1—2

За редакцію відповідав Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10

Ч. 208 (12.864). Львів, четвер 17. вересня 1931. Pocztowę opłatę zaiszczono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Більшовицький відворот

у Женеві.

(Кореспонденція з Відня.)

На засіданні европейської комісії у Женеві Літвінов заявив: „...Мирне співжиття обох господарських систем, радянськоросійської та европейської капіталістичної, дуже добре можливе... ми мусимо схилитися перед історичними фактами і знайти якесь рішення". Ця заява Літвінова викликала в Женеві цілком природно сенсацію. Невпинний розвиток світової революції під проводом Москви належить-же до головних засад більшовизму. Розвиток революції у Берліні цікавив Леніна значно більше ніж її перебіг у самій Московщині. Помирна заява Літвінова є ухилом найгіршого гатунку, за який він помандрував би до Іркутска, чи то пак Ворошіловска, колиб не мав наказу Сталіна осягнути за всяку ціну кращі умовини для радянського експорту, який в останнім часі дуже відупав.

Тактика Літвінова в Женеві ще більше зрозумілою, коли переглянути радянську пресу, яка рішучо вимагає завішення зброї в господарській боротьбі з Европою. „Ізвестія" з 3. вересня пишуть: „Політика соціялістичного будівництва тривко злучена з політикою мира, і радянський уряд довів не лише словом, але й ділом, що він готовий до мирного співробітництва з кожною державою, коли ця держава не робить замаху на здобутки революції та готова справді підтримувати мирні взаємини із СРСР". Таку раптову миролюбність радянської преси, що недавно ще загрожувала Европі більшовицькою армією та всіми страхіттями революції, можна пояснити дуже кепським станом пятилітки. „Фоссіше Цайтунг" повідомляє, що тяжка індустрія Радянщини за перше півріччя 1931 р. виконала лише 61 до 68 відсотків визначеного пляну, при чім собівартість не лише не вменшилась, а зросла на 10 до 11 відсотків.

Пляновий відворот московського уряду в межах Радянщини спонукує його розпочати відворот і в зовнішній політиці. Але хоч „Ізвестія" твердять, що „радянська делеґація має в Женеві дуже прості завдання", Літвінов мабуть не поділяє цієї думки. Скарги Літвінова, що Радянщину виключають з акції до замирення Европи, що її не запросили на наради до Варшави, Букарешту та інші, де обговорювалась кріза хліборобства на Сході Европи, нікого не зворушили. Не мав успіху й розвинутий Літвіновим план господарського ненападу. Його поховано знов у комісії.

Рішучий удар більшовицьким планам промостити шлях для радянського експорту при допомозі договору про господарську неагресію завдав французький делегат, Фляндєн, заявивши, що він не вірить, щоби такий пакт можна було поєднати з господарським ладом Европи з одного та монополем зовнішнього торгу Радянщини з другого боку. Франція промовила — справу порішено. Заява представника Франції значить, що вона відкидає прохання Радянщини на тимчасове завішення зброї в господарській боротьбі, що уступки московського уряду для Франції не вистарчають, що вона хоче провадити господарчу боротьбу з Радянщиною до побідного кінця. З огляду міжнародньої взаємности заява Фляндена цілком зрозуміла й оправдана, коли монополь зовнішнього торгу в Радянщині не дає змоги закордонним фірмам вступити у безпосередні зносини з радянськими покупцями, то й обмеження, яким підлягає радянський експорт у ріжних державах треба не касувати, а збільшити до рівня взаємности. З другого боку представникові Франції напевно відомо, що монополь зовнішнього торгу є основою існування більшовицького уряду, таким чином він заперечує твердження Літвінова про можність співжиття капіталістичного та радянського уряду.

Сутичка між Літвіновим і Фляндєном свідчить у деякій мірі і про те, що попередні французько-радянські переговори в справі ненападу дуже успішні не були. Московський уряд міг ще погодитися з тим, що шлях до Парижа провадить через Варшаву, але не з тим, що він провадить і через Букарешт. Більшовики не хочуть зрозуміти того, що від них жадають не уступок, а капітуляції.

Неповодження більшовиків у Парижі та Женеві мусить бути для них подвійно болючим, бо сепаратні переговори з Францією доводять яскраво, що нібелюнгівська вірність Німеччини зустрічає в Москві дуже мало пошани та зрозуміння.

М. Данько.

Якщо до 31. жовтня ц. р.

не виповісьте в ПЗУВ дозволеної законом 1/3 части вартости своїх будинків і цеї части не обезпечите в „ДНІСТРІ", то відволічете своє обезпечення в ДНІСТРІ" непотрібно на цілий рік.

Оборона прав рідної мови

в гр.-кат. церкві.

Орєчення Найвищого Суду й нові способи. — Старі австрійські закони й розпорядження.

Знані основні і річеві рішення Найвищого Суду у Варшаві (з 24. V. 1930 чч. 11. З. К. 686/29, з 31. VII. 1930 чч. II. З. К. 574/30, 11. З. К: 483/30 і мн. ін.) викликали зразу констернацію у вшехпольському таборі на „кресах", бо наразі бодай не могли при помочі високих грошевих кар здобути своєї сутньої цілі: примусити гр.-кат. духовенство до зміни його матірньої мови у зносинах з властями на польську.

Однак не дали за виграну, бо — мовляв — знаними словами шефа відділу міністерства справедливости: „Крім погляду, висловленого в орєченню Найвищого Суду може мати претенсію до признання йому слушности також „інший погляд" та „інші публичні погляди". На жаль, нема досі такого закону ані розпорядку, котрий би „з інших публичних оглядів" признавав предложені в недержавній мові викази померших протизаконним.

І видумали. „Примусове поступовання в адміністрації (Розп. През. РП. з 22. III. 1931 ч. 36. п. 342)... Як знаємо, на підставі обовязуючих законів б. Австрії, без ніяких застережень, під егідою і за почином б. австрійських судових і адміністраційних властей, на підставі міністеріяльних рескриптів, які з німецькою педантерією нормували цей стан на виданих окремо формулярях, писали гр.-кат. парохи згадані викази, виповняючи лише готові рубрики урядових формулярів. Робили первісно на утраквістичних формулярах (Взір „Г") виказ померших, а на взорі „Б" „спис новоженців" а пізніше на основі розпорядку мін. внутр. справ з 9. III. 1900 ч. 3257 і мін. справедливости ч. 1900 від року 1900 „Виказ случаїв смерти для парохіяльних урядів" окремо по польськи та окремо по українськи.

В той спосіб від давних часів, на всякий випадок ще за часів б. Австрії і на підставі обовязуючих тоді правних приписів, гр.-кат. парохіяльні уряди чи парохи предкладали бувшим ц. к. повітовим судам „Списи померших" згідно з взором „Г" і „Списи народженців" згідно з взором „Б", виданим офіціяльно міністерством справедливости у Відні, а друкованим в українській і польській мові в ц. к. надвірній державній друкарні Д. Ф. у Відні.

Від 1900 р. на підставі рескрипту мін. внутрішніх справ з дня 9. III. 1900 ч. 3257 видано такі друки під назвою „Спис случаїв смерти" окремо в українській, а окремо в польській мові (Львів — Краків, Поступування в неспірних справах форм. ч. 1., Спис случаїв смерти для парохіяльних урядів мін. справедл. ч. 5122/1900). Так само міністерство видало урядові виказ („списи") нешлюбних дітей в двох мовах, окремо по українськи „Виказ" для парохіяльних урядів гр.-кат. обряду ч. 57 та окремо по польськи „Спіс" для парохіяльних урядів латинського обряду формуляра ч. 59 (56).

На цій підставі так за часів б. Австрії, як також за часів Польщі у Східній Галичині всі парохіяльні уряди гр.-кат. обряду предкладали такі викази, прислані їм офіціяльно судами навіть на давніх формулярах до (ц. к.) повітових (городських) судів в матірній українській мові. Такий стан трівав і по розпаді б. Австрії у Східній Галичині за часів Польщі, де досі обовязують закони і приписи б. Австрії, а тим самим і цитовані розпорядки мін. справедливости і внутрішніх справ в справі предкладання списів смерти і нешлюбних дітей; з тих розпорядків повітовий суд у Чорткові й інші зробили свого часу урядовий ужиток вже за часів польського правління, а навіть по впровадженню в життя нового закону про державну мову з дня 31. VII. 1924 ВДЗ. РПП. ч. 73. п. 724. Цей закон *не змінив* того стану, бо поміж вичисленими в арт. 1. того закону всіми державними, як також автономічними урядами (установами) не вичислено парохіяльних урядів.

Д-р Остап Юрчинський.

(Продовження буде.)

З польської преси.

„Польська догма".

„Курєр Львовскі" передруковуючи в цілості комунікат УНДОбєднання й листа о. прал. Л. Куницького в справі „ревеляцій" „Курєрка", на маргінесі тих українських заяв помістив у тому самому числі (з 16. ц. м.) передову статтю п. н. „Польська догма". Мусимо обєктивно признати, що та стаття втримана у пристойному тоні, який відбиває досить виразно від тону статтей на українські теми у варшавських „червоняках" і „пораняках", ославленому краківському „Курєрку" й мейбавмівському „Слові Польскому". Очевидно, що воно не торкається суті, яка залишилася такою самою, якою була в ендеків від непамятних часів та яку слушно схарактеризувала недавно „Газета Львовска" як дивоглядний „анахронізм". Додатні моменти тої статті слідні напр. у такому початковому ствердженні:

„...З погляду правно-державного відповідь „Діла" є вистарчаючою. Воно відмежовується від УВО та заперечує користуванню УНДО-м з фінансової допомоги в Німеччині".

Але „Курєрові" цього замало, бо воно підтримує свій старий закид, що

УНДО бачить опору для українського руху в Німеччині.

Правда, автор („С.") застерігається, що

не ставимо закиду державної аради, доконаної якимись означеними ділами й не кличемо поліцая, — наш закид є суто політичного характеру.

Для автора це навіть не закид, а „усійнення стану річей", тому, що для нього

ніколи не підлягало сумнівові, що німці патронують українському рухові і що український рух бачить в Німеччині свою опору.

Як на головний доказ автор покликується на „симпатію якою оточується німецькі спра-

ОПЕРАТОР
положничий лікар і гінекольоґ
Д-р Альбін Ґарбєнь
переніс ординацію з днем 15. IX. 1931 р
на вулицю Єловацького 14. І. пов.
(побіч Головної Почти).
Ординаційні години: 3—5 пополудні. — Тел. 1—71 (лише в часі ординації), по ординаційних годинах телефон 12—15.
481 3—3

ви" в українській пресі, яка, мовляв, у спірних міжнародніх справах займає становище,

„що німцям діється кривда".

З цього приводу автор, як звичайно, накидається на сліпоту чи засліплення „необережного й політично-незрілого санаційного табору", якому „треба аж документів", при чому (автор) робить засадничу помилку всіх ендецьких публіцистів, які насилу вмовляють у санацію, що їх підход до українських справ є інший, ніж ендецький. Тут теж не може навіть п. С. стриматися від оперування найстаршим і найбільш банальним та нісенітним анахронічним комуналом ендеції — про „німецький винахід" українців.

Публіцистика „обозу народового" (лапки" наші — Ред.) постійно вказувала, що вся забава польської сторони в українізм з конечности спонукує купити забавку, якої виключний патент виробу находиться у Німеччині (?! — Ред.).

Вправді автор вірить, що УНДО кермується не інтересами Берліна, лише національним українським інтересом, а проте не бачить у цьому перешкоди

що в інтересі Німеччини лежить зріст українського руху та що в інтересі українізму лежить зріст німецької сили.

Це, на думку автора, є „дотеперішньою начальною доґмою української політики". Цій „доґмі" протиставить автор „польську доґму", якою є закріплювання стану, створеного версайським миром та польська „цивілізаційна експанзія" (читай: бісмарківський культуркампф) на східних воєвідствах Польщі...

— Не вдаючися в аналізу цих старих і неоригінальних ендецьких теорій і тез, названих тут лише шумно „доґмами", хочемо авторові (хочби за те, що „не кличе поліцая", що є рідким явищем у польській щоденній публіцистиці) звернути увагу на суперечности, в які попадає та які є доказом, що ціле засадниче заложення його „доґм" є фальшиве. Як напр. автор поголжує своє „безсумніване" твердження, що „німці патронують українському рухові" зі справді безсумнівним фактом засадничої напрямної („grundsätzliche Richtlinie") німецької політики на Сході Европи, якою є російський „єдиний господарчий простір" („einheitliches Wirtschaftsgebiet") — та єдиний російський державний організм, який міг би бути для Німеччини підпорою та чинником політичного натиску у всій взагалі закордонній політиці? Адже на цих тезах спирається Рапалльо, двічі потім відновлюване, а на цьому німецько-совітському (чит. російському) союзі спирається не лише формальне, але й фактичне **русофільство** німецьких офіціяльних сфер. Ні, пп. ендекам і санації, при всіх їх „зорієнтованости" та сприті до „ревеляцій", таки не достає багато цінних фактичних інформацій.

Ці інформації кажуть саме одно: що зріст українського руху, який загрожує розвалом радянській „єдиній Росії", саме **не** лежить в інтересах нинішньої офіціяльної Німеччини. І з цього українці здають собі знаменито справу. Щож торкається „симпатій, якими є оточувані німецькі справи в українській пресі" та признавання нею, що „німцям діється кривда", то „Курєр Львовскі" не помиляється в одному: що дійсно українці, які боряться за принцип самовизначення народів, не реалізований, а потоптаний версальським договором і його наслідками, є прихильниками ревізіоністичних течій в міжнародній політиці. Ясно, що українці не признають теж тої „історичної справедливости", яка каже на кілька поколінь накладати „кару" за програння війни і тою „карою" захитувати цілий економічний устрій світа в користь упривілеєних „побідників"... Але при чім тут „патронат" з одного боку й „опора" з другого?! Німецькій політиці, при істнуванні німецько-польського конфлікту мусять бути приємні всякі внутрішні трудноці Польщі — це ясно; українцям залежить на здобуванні собі симпатій у всіх краях Европи і світа. Але те, щоби симпатії для українців не звертались автоматично проти Польщі, і щоби внутрішні трудноці Польщі не ставали поважною позицією в рахунках чужої закордонної політики, — це залежить у величезній мірі передовсім від самої Польщі й її політичних керманичів.

Після невдачі „пучу" в Австрії.

Віденські часописи не находять досить рішучих слів обурення з приводу державного замаху, який пробував робити гурток провідників правої націоналістичної „Гаймвери". Вони лають авторів самої ідеї такого перевороту такими словами, як „дурні", „дітваки", „безвідповідальні амбіціонери", „кандидати до дому божевільних" і т. п. „Нае Фрає Прессе" кличе „нема місця в Австрії для пучістів" та вимагає від уряду ґарантій, „що не повториться наново такі акти дилєтантизму, який збожеволів і не заколотять державного спокою". „Хто читає маніфести такого д-ра Вальтера Пфрімера (вожда „Гаймвери" і творця „пучу" — прим. Ред.) — читаємо в „Н. Фр. Пр." — який хотів стати „дуче" Австрії, той має враження якогось патольоґічного явища, напущеної балакучости й духового запаморочення на ґрунті меґальоманії, яка стоїть у ґротесковому непорозумінні зі здібностями і річевими прикметами того типу".

І дійсно, в „устроєвому патенті" та маніфестах, виданих смільчаками „Гаймвери" та оголошуваних тепер віденською пресою для більшого скомпромітування „пучу", — находимо стиль приказів Наполеона та королівських маніфестів, сам-же хід і невдача австрійського перевороту вказують на оперетковий характер і самої імпрези і її творців.

Показується, що в протиакції вірного урядові війська, поліції і жандармерії брало участь всього 5,000 людей, при чому в деяких місцевостях відділи поліції виступили проти замаховців щойно в неділю пополудни („Гаймвера" виступила ок. 2-ої год. в ночі), і що все це було час зліквідувати безкровно „державний замах".

„Нає Вінер Журнал", який раньше симпатизував з рухом „Гаймвери", більше над компромітацією її первісної ідеї, щоби була відбудова державної сили Австрії. Від часу, мовляв, коли на чолі тої організації станули Пфрімер, Штаремберґ, Гюбер, Раптер і ін., „Гаймвера" перестала бути національним рухом, а стала шрібінищем авантюристів-амбітників які весь свій запал виладовували в протиживлівській пагінці.

Крім того віденські часописи обурюються на вибір моменту для перевороту: саме тепер, мовляв, підчас женевської сесії, спроби викликання громадської війни внутрі Австрії є для цієї держави страшним ударом, бо до решти підривав у світі довіря до неї. Зате ліквідація цієї спроби й рішучість її леґальної влади дає надію, що це довіря буде відбудоване...

II. Робітнича Олімпіяда у Відні.

Ще про виступ українців.

„Виконавчий Комітет Українських Товариств Австрії" з осідком у Відні надіслав нам отсі уваги, які ми в інтересі правди поміщуємо нижче:

Про виступ українців на II. Робітничій Олімпіяді у Відні помістив Ваш цінний часопис в числі з 2. VIII. ц. р. допис п. П. Кирика, який у своїй суті не відповідає фактам. Бо не відповідає дійсности, що на виступі українців на **Ausländer Akademie** — дня 24. VII. ц. р. співав хор російський, до котрого увійшли й українці з тої причини, що сподіваний український хор з Праги приїхати не зміг. Натомість є фактом, що Українська Робітничо-Руханкова „Січ" у Відні, яка приготовляла український виступ на Роб. Олімпіяді, знаючи вже три тижні перед чужинецькою академією, що український хор з Праги не приїде, зорганізувала з віденських українців мішаний хор в числі 35 осіб. До цього хору увійшли також австрійські німці, бувші рос. полонені, зі своїми жінками росіянками чи українками, разом в числі 15 осіб. Беручи склад хору під увагу, твердження п. Кирика, що співав російський хор, є поликтоване або незнанням дійсного стану справи, або злою волею

Не відповідає правді також, що хором диригував росіянин п. Нечипор, бо диригент п. Олекса Нечипор є свідомим українцем з Холмщини та членом Робітничо-Руханкової „Січи" у Відні.

Що тичиться самої програми, то слід замітити, що обовязком українського хору у виступах перед чужинцями є *пропаганда української народньої пісні*. Хоч п. Кирикові не подобалася програма українського хору на згаданій академії і мимо слабе її виконання, одначе сам у своїм дописі стверджує, що „публиці хор сподобався". Автор допису був певно одиноким українцем, який зі смутком вертав домів, бо кожну точку хору, як і виступ танцюристів, нагороджувала вся присутня публика рясними оплесками і змусила хор до відспівання одного надлатку. Треба ще згадати, що по скінченню українського виступу артистичний керманич Роб. Олімпіяди спонтанічно дякував хорові за справді вдатне виконання програми.

За цей виступ наших співаків і танцюристів на чужинній академії нема жадної причини українцям соромитися і нам цілком незрозуміло, якими мотивами кермувався п. Кирик, пишучи згаданий допис.

Відень, 3. IX. 1931.

Виконавчий Комітет
Українських Товариств Австрії.

Московська демонстрація.

В українських селах поминають російських генералів!

Пишуть нам з Волині:

День усікновення голови св. Івана Хрестителя (11. вересня) в православній російській церкві був призначений для молитовного спомину православних воїнів, що на війні положили своє життя. У православній церкві в Польщі цей звичай не виконувався. Тільки цього року митрополит Денис видав наказ відбувати по всіх парафіях урочисті процесії на воєнні кладовища і правити панахиди по церквах.

Виконуючи наказ, православне духовенство поминало за панахидою поіменно осіб царської родини та тих генералів, котрі боролися проти Української Держави і потім померли на еміґрації. Розуміється, що згадати при тому борців за українську державність московському духовенству на північно-західних українських землях забракло такту. Тому згаданий поминальний обхід випав як московська „едино-недѣлимческа" демонстрація.

Нагадуємо митрополії, що для такої демонстрації в церкві не повинно бути місця.

Православний українець.

—o—

Земля безробітним.

У великій санаційній програмі німецького уряду замітна поселенча акція, що має на меті дати варстат праці і необхідний прожиток безробітним. Приготування до реалізації цього проекту вже покінчені і вже в другій половині вересня ц. р. поселенча акція піде в рух. На основі урядового пляну коло 100.000 безробітних має дістати дрібні 2—4-морґові наділи з державної землі біля великих міст. Правна сторона цієї справи буде урегульована відповідними декретами, а виконанням займеться державний комісар. Він буде мати право вивласнювати ґрунти й уневажнювати дотеперішні правні приписи, що покажуться суперечними з розпорядками поселенчої акції. Кандидатом на становище комісаря поселенчих справ уважають міністра Тревірануса, який мав би дістати на переведення цього завдання чверть міліона марок.

Польська преса містить голоси за подібною поселенчою акцією в Польщі, головно в користь ріжним зредукованим і безробітним державним службовцям. Нема сумніву, що така акція в Польщі стрінулась би з протестом широких хліборобських мас, що терплять наслідком безземелля і перші потрібують свого варстату праці.

Дефіцит Союзу Народів.

Підчас останніх нарад Союзу Народів над власним бюджетом виявилося, що 17 держав, членів Союзу, не заплатили ще цього року своєї вкладки. Наслідком того в бюджеті Союзу повстав великий дефіцит, який вимагає великих ощадностей в дальшій господарці. Показалося дальше, що видатки на будову нової палати, призначеної на поміщення Союзу, перейдуть преліміновану суму 23 міліонів швайцарських франків.

Спадок тютюнової консумції.

Стверджено, що не тільки алькогольний монополь приносить державі все менші доходи. Тютюновий монополь також виказує спадок впливів наслідком зменшеної консумції. Обчислено, що в 1930 р. за перших сім місяців, значить, від січня до липня включно продано тютюнових виробів за квоту 413 міліонів зол., зате в такім самім часі в 1931 р. продано тільки за суму 333 міл. зол. Виходить, що вже в перших сімох місяцях ц. р. тютюновий монополь продав тютюнових виробів за 80 міл. зол. менше ніж торік. Є це спадок дуже великий і продавці передбачують, що консумція тютюну буде дальше зменшуватися. Нема сумніву, що спадок тютюнової консумції є висліком зростаючого зубожіння населення.

Америка хоче миру в Европі.

Деякі американські ґазети зазначили, що акція Стімсона, міністра фінансів Зєдинених Держав, щоби запевнити успішний вислід конференції в справі роззброєння, це встрявання американського уряду в европейську політику. Проти такого твердження запротестував іменем уряду державний департамент, зазначуючи, що Америка не гадає мішатися в невзгодини европейських держав, зате не байдужий їй спосіб, як ті спори будуть зліквідовані. Зєдиненим Державам все одно, як буде управильнена польсько-німецька границя, коби це сталося мирним шляхом. Те саме відноситься до інших границь на сході Европи. Річ ясна, що Америка побоюється за свої капітали, позичені поодиноким европейським державам.

Італійські зброєння.

Німецькі політичні кола привитали внесення італійського міністра загр. справ Ґранді в справі роззброєння прихильно, заявляючи, що він іде по лінії німецької політики. Однак на таку умову є за мало часу, тимбільше, що це вимагає довгих переговорів з поодинокими державами. Зрештою спонукою до італійського проекту роззброєння було тільки те, що Італія не могла дотримати кроку в зброєннях із Францією, і тому була приневолена висунути проект, який сформулував Ґранді. В минулому бюджетовому році Італія видала на зброєння поверх 5 міліярдів лірів, з чого 1,600 міл. незаплачених належитостей мусіла перекázати на новий бюджетовий рік. Ті 5 міліярдів творять більше ніж четвертину бюджету італійської держави, яку замикається дефіцитом коло 900 міл. лірів.

—o—

В кіхтях страшної пошести.

В округах північної Радянщини шириться епідемічно-плямистий тиф. Найгостріше виступає в архангельській окрузі, де жертвою його падуть робітники на примусових лісових роботах. Епідемія дійшла до самого Архангельська і шириться серед портових робітників і моряків чужосторонніх кораблів, що вантажать збіже. Збирає свої жертви також серед вязнів на Соловецьких островах.

Положення населення в сторонах, навіщених пошестю, страшне. Влада безсильна, бо нема ані відповідного числа лікарів, ані лічничих матеріялів. Деякі бараки подібні до трупарні. На барлогах лежать разом мертві та хорі, покинені своїми доглядачами, які втікли ві страху перед небезпечною недугою.

Зде відживлювані робітники, ратуючись перед смертю, пробують тікати, а тоді сторожа стріляє на них. На Соловецьких островах гонять хорих до праці, при якій багато з них паде трупом. Хто не годен працювати і паде на землю, того добивають.

Явне голосування в Югославії.

Урядовий югославянський часопис із 12. вересня оголошує виборчий закон, який означує, що парлямент збирається на зв. сесію 20. жовтня кожного року. Парлямент вибирають на 4 роки. Коли парлямент розвяжуть перед тим речинцем, розвязуючий декрет має рівночасно подати речинець нових виборів. Речинець не може переступити 3 місяців рахуючи від дня розвязання, бо новий парлямент мусить зібратися найпізніше 4 місяці після розвязання попереднього парляменту. Парлямент вибирають загальним, безпосереднім, явним голосуванням. Число послів устійнено на 305, з того 3 послів припадає на білгородську префектуру. До числа послів доходять мандати в рівній скількости шефів виборчих ліст, які в усій країні осягли щонайменше 50.000 голосів.

—o—

Хто завинив кризу?

Відомий американський фінансіст, банкир Оттон Кан висловив в одній нюйорській ґазеті такі думки про ролю капіталу в сучасній господарській кризі. Повстала вона не з вини капіталізму та не є консеквенцією теперішнього суспільного ладу, бо функції капіталізму сьогодні розхитано й фальшиво наставлено. Знаменне, що Англія, якої капіталістичний механізм потерпів сильно в останніх роках і де методи оподаткування, що нищить процес капіталізації, приноровлювано дуже ригористично, є сьогодні після Німеччини найбільше загроженою ускладненнями кризи. Одночасно держави, де капіталізм не стрічається з більшими трудношами та обтяженнями завдяки соціялізмові, як напр. Франція, не відчувають лиха безробіття і заживають добробуту. Проблеми, які з трудом старається розвязати британський уряд, є в Англії консеквенцією деструктивної політики, веденої від кількох років з метою побільшувати запомогові фонди для безробітних і переводити ріжні соціялістичні плани. На думку Кана гостра господарська криза є наслідком не кризи капіталізму, але фальшивої господарсько-фінансової політики, веденої урядами Німеччини та Англії.

Ще в справі ідейного наслідства по пок. В. Липинському.

Вияснення львівських гетьманців і членів У. С. Х. Д.

Від ґрупи львівських членів УСХД отримала наша Редакція для опублікування такі стрічки:

„У 233. ч. „Діла" з дня 11. IX. ц. р. поміщено за підписами пятьох бувших гетьманців комунікат „Брацтва Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців", в якому акцію гетьмана Павла та Гетьманської Управи схарактеризовано „як гльорифікацію бувшого гетьмана й гетьманщини з 1918 р." та в якому підписані заповідають „безпощадне поборювання цеї акції".

„У відповідь на цей виступ, підписані однодумці й члени Українського Союзу Хліборобів-Державників, заявляють:

1) що, немає нїякої особистої приватної акції Пана Гетьмана Павла, а існує тільки єдина гетьманська клясократична організація „Укр. Союз Хліборобів-Державників", який — через свої законні екзекутиви, а саме Раду Присяжних і Гетьманську Управу, в склад котрих входять такі заслужені для України громадяни як проф. Осип Мельник, проф. Дмитро Дорошенко, гр. Адам де Монтрезор, Александер Скоропис-Йолтуховський, Людвик Седлецький (Сава Крилач), Сергій Шемет і полк. Александер Шаповал — веде одиноку гетьманську акцію, персоніфікову особою Гетьмана Павла й його Родом.

2) що, „Укр. Союз Хліб.-Державників" спирається на клясократичній ідеольогії трудового монархізму, якого автором був пок. Вячеслав Липинський, що один з перших визнав Гетьмана Павла єдиним законним Монархом України.

3) що, „Укр. Союз Хліб.-Державників" не має потреби „використовувати память Пок. В. Липинського й Авторитету його ідеї для своїх особистих і партійних цілей, бо він веде й ширить свою діяльність серед українського громадянства згідно зі своєю ідеольогією в найліпшій вірі для добра Української Землі й Нації.

4) що, подібні „практики" як виступ бувших гетьманців Вол. Залозецького, Н. Кочубея, В. Кучабського, Р. Метельського й М. Ципрянoвича, це тільки один зі страшних проявів нашої історичної руїни, яка між іншими й минулого року спричинила нещасний виступ тоді вже над гробом стоячого та хворого, пок. Вячеслава Липинського".

У Львові, 11. вересня 1931

Філярет Гладилович в. р., Володимир Луцький в. р., Теофіль Коструба в. р., Д-р Константин Іван Гладилович в. р., Петро Шостаківський в. р., інж. Віктор Вакуловський в. р., Д-р Лев Александер в. р., Д-р Евген Томашевський в. р., Д-р Лев Василь в. р., Борис Монкевич в. р., Вартоломій Мойсеенко в. р.

Від Редакції. Повищого вияснення львівських членів УСХД не можемо пустити в світ без деяких заміток від себе. Перш за все стверджуємо, що ніхто і ніде не заперечував і не заперечує істнування УСХД. Натомість кожному можна вважати УСХД таким, яким він йому видається. Бо хоч правдою є, що Пок. В. Липинський був основником, ідеольоґом, організатором і провідником (головою Ради присяжних) УСХД, то правдою є також і те, що той-же Пок. В. Липинський зірвав пізніше з тією вищже заснованою організацією і саму організацію розвязав. Мотиви зірвання і сам акт про розвязання УСХД опублікував Покійний перед роком у вигляді статтей, написаних у формі листа до Редакції, на сторінках „Діла". Далі правдою є і те, що Пок. покликав сам до життя „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців" до життя. Стверднвши ці факти, ми цим замикаємо на сторінках нашого органу всяку дальшу переписку та дискусію на цю тему.

Закон про податки в натурі.

На найближчому засіданні польського сойму буде предложений проект закона, що допускає сплату податкових залеглостей в натурі. Проект, ухвалений на раді міністрів, уповажнює міністра скарбу побирати залеглі податки замість грішми — пшеницею, житом, ячменем, бараболею і вуглем. Податники, що схотять скористати з цього способу заплати, можуть на основі проекту цього закону доставити збіже, бараболі або вуголь на власний кошт органам, які визначить в тій цілі міністер скарбу. Вуголь будуть приймати по місцевим ринковим цінам, збіже і бараболі на 10 проц. дорожче від місцевих цін. Дальше міністр скарбу буде уповажнений призначити частину зібраних харчевих засобів і вуглю на допомогу в натурі для безробітних і їх родин. Закон буде обовязувати в часі, коли допомога в натурі буде вказана. В натурі можна буде сплачувати тільки ті податкові залеглости, які повстали перед 1. квітня 1929 р.

Студентські справи.

Студії у Високій Школі в Данцігу.

Виділ Союзу Українських Студентів „Основа" в Данцігу подає до відома умовини приняття на техніку вільного міста Данцігу:

Одна з кращих німецьких технік, Висока Школа в Данцігу, має такі факультети та відділи:

I. Загальних наук: а) фільософічно-природничий, б) математично-фізичний, в) хемічний.

II. Будівельний: а) архітектура, б) будівельна інженерія (загальна будів. інж. земельна й водна).

III. Будови машин: а) будова машин, б) електротехніка, в) будова кораблів, г) будова корабельних машин, ґ) будова літаків.

Шкільний рік ділиться на два семестри: літній (від 24. IV до 20. VII.) і зимовий (від 15. X. до 15. III.). Зачинати студії можна від зимового або літнього семестра і тревають вони теоретично 4—5 літ.

Для приняття в данцігську В. Т. Ш. **нема вступних іспитів.** Перед вступленням на один з відділів III-го факультету треба відбути піврічну безперервну практику. Можна її відбувати у фабриці будови машин або залізничих варстатах. Підчас практики необхідно провадити дневник робіт, який разом зі свідоцтвом практики треба долучити до прохання про приняття.

Подання про приняття треба вносити на літній семестр до 30. IV., на зимовий найпізніше до 30. X. з такими залучниками: 1) гімназійне свідоцтво зрілости в оригіналі та легалізованому перекладі на німецьку мову, 2) опис життя (т. зв. „Лебенсляуф) у німецькій мові, 3) зобовязання родичів платити шкільні оплати, 4) свідоцтво відбутої практики (якщо кандидат має намір вписатися на один із відділів III-го фак.), 5) свідоцтво моральности (в оригіналі та нім. перекладі), якщо кандидат протягом одного або більше років по зложенні матури не вписувався на якунебудь високу школу, або перервав свої високошкільні студії щонайменше на пів року; це свідоцтво виставляє парохіяльний уряд. У всіх інших випадках цього свідоцтва не треба.

Виклади у В. Т. Ш. в Данцігу виключно в нім. мові. Шкільні оплати на семестер поверх 60 ам. долярів. Скромне удержання одного студента місячно около 20 ам. дол. Іспитів та дипльомів данцігської техніки не треба в Польщі нострифікувати. На виїзд до вільного міста Данцігу не треба паспорту, вистане т. зв. „Довуд особисти" (однак має бути стверджене на нім горожанство).

З проханням про приняття та за інформаціями звертатися на адресу: **Verein Ukrainischer Studenten „Osnowa", Danzig — Langfuhr. Technische Hochschule.**

В справі замаху під Будапештом.

Мадярська політична комісія, що веде слідство в справі замаху на експресовий поїзд, вийшла в звязок з берлінською поліцією задля вияснення деяких обставин замаху, що пригадують недавній замах на поспішний потяг в Ютеборзі. Телефонічна обміна думок між Берліном і Будапештом вияснила, що замах на потяг в Бія Горбадь виконаний таким самим способом, як замах в Ютеборзі. Виконавці замаху знали добре піротехніку. Електричні батерії в пекольній машині, яка була наповнена двома кільограмами вибухової матерії, були німецького походження з фабрики „Оріон". Представник цієї фабрики зізнав при слідстві, що ці батерії видано із фабрики між 30. серпня і 5. вересня. Поліція глядає за місцем продажі цих батерій, щоби викрити, хто купив. Можливе, що виконавці не втікли ще з Мадяршини, бо на всіх границях стежить за ними поліція. Загально думають, що замах є ділом групи міжнародних комуністів, яка виконала вже ряд замахів за границею.

Свідчить про це картка, найдена біля місця замаху з таким змістом: „Робітники! Не маєте прав, то здобудете їх у капіталістів. Що місяць будете про нас чути. Нема умовин праці, отже їх створимо. Кошти всього понесуть капіталісти. Не потребуєте боятися, бо наші вибухові матеріяли не вичерпаються".

Поліція ствердила, що замаховці вжили екразиту.

Скасують оборот. податок?

16. вересня на засіданні польської ради міністрів радитимуть над проектами законів, що торкаються реформи податкової системи. Є чутки, що скасують зовсім оборотовий податок, а підвищать на 15 проц. доходовий податок.

Обструкція. Досвіди клінік стверджують, що домашнє лікування природною гірською водою **„Franciszka Józefa"** є спеціально успішне, коли її пити з домішкою гарячої води рано перед сніданням

ОСТАННІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В КОМІТЕТІ ТРЬОХ.

ПАТ повідомляє з Женеви: 15. вересня зібрався Комітет Трьох для українських справ. При цьому вирину сумнів щодо головства Комітету, бо попередній голова Гендерсон не заступає вже В. Британії в Лізі Націй. Сумніви ці зараз усунули, бо згідно з резолюцією Ради з 1920 р. головою Комітету є урядуючий голова Ради Ліги. Інші ухвали Ради і її практика устійнили, що при зволіканні розглядання меншинної справи все є головою Комітету той член Ради, який був головою при першім розгляданні тієї справи. Колиж змінився представник даної держави в Раді, то головує його заступник, у цьому випадку лорд **Сесіль**.

Українські справи останній раз розглядав Комітет Трьох у Женеві 22. травня ц. р. під проводом Гендерсона. На тодішнім засіданні Комітет дійшов до висновку, що найліпшою розвязкою справи є безпосереднє порозуміння між меншинною і польським урядом. У своїх конклюзіях Комітет дійшов до висновку, що не виключаючи можливости такого порозуміння, найкраще буде відложити розглядання до найближчої сесії. Рівночасно Комітет висловив глибоку надію, що становище, яке зайняв польський уряд у тій справі, стрінеться з боку меншин із прихильністю й уможливить мирну полагоду труднощів.

ПАТ подає, що від того засідання Комітету зайшли відомі події, які значно вплинуть на настрій членів Комітету. Також оголошення „Журнал-ом де Нашіон" документів „Іл. К. Цодз." — мовляв — не остане без впливу на перебіг праць Комітету. Вкінці каже згадана агенція, що треба сподіватися, що Комітет відложить розглядання укр. зажалень знову.

КОЛИ СКЛИЧУТЬ СОЙМ?

В політичних колах Варшави кажуть, що сойм буде скликаний між 1—6. жовтня на звич. бюджетову сесію, що тревала би до кінця березня.

ВИБОРЧІ ПРОТЕСТИ.

5. жовтня розглядатимуть у Найв. Суді протести проти виборів до сойму в окрузі **ч. 48. (Перемишль).** В тій окрузі вийшло 4 послів із ББ, 1 а Української Парл. Репрезентації і 1 із Стр. Хлопского. 12. жовтня розглядатимуть протести проти виборів до сойму у виб. окр. **ч. 51. (Львів-Повіт),** у якім вийшли 2 посли з ББ і 1 з УНДО.

БУНТ АНГЛ. МОРЯКІВ?

Командант англ. ескадри на Атлянтику повідомив, що зменшення платні моряків викликало серед них невдоволення. Є чутки, що адміралія постановила перервати вправи на Атлянтику. Справу платень моряків розглядатиме адміралія.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** 240 **JOB**

ГАНДІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛА.

На конференції Круглого Стола в Льондоні сказав Ганді, що приїхав, щоби найти шляхи для порозуміння. Приємно йому впевнити брит. уряд, що не думає причинитися до труднощів. Коли не зможе бути пожиточний для конференції, усунеться з неї. Опісля Ганді відчитав свій мандат паніндійського конгресу. Конгрес заявляє, щоби головної мети, себто осягнення незалежности Індії не нарушили та щоби інд. делегація на конференції кермувалася тією гол. метою, головно, щоби запевнити індійському народові контролю над армією та закордонними, і фінансовими справами та господарською політикою. Конгрес уважає за можливе оставати в злуці з В. Британією, одначе на принципах повної рівности обох сторін і з застереженням прав кожної сторони виступити колинебудь із того союзу.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови.** 254—?

— **ОО. Катехитам і Парохам до відома!** Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народніх і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол.**, 2. **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.**, які гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною заєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Поширайте кооперативне, шкільне видавництво! 412 4—10

— **Подешевіло все:** жарівки, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати VIO у **Івана Бунди,** Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 3—13

— **Директором української коедукаційної гімназії в Дрогобичі** іменувала Головна Управа Рідної Школи п. Михайла Баранника, дотеперішнього директора гімназії й учительської семінарії Рідної Школи в Коломиї. Досі вписалося до гімназії 202 учеників і учениць. Вступні іспити й вписи потревають ще до кінця вересня. Нормальна наука почнеться після переведення всіх вступних іспитів. Обовязком нашого громадянства є заповнити цю гімназію, яка має прекрасне поміщення й гарне вивінування. Минулого року перед закриттям гімназії було там 264 хлопців і 40 дівчат, разом 304, цього року досі на 102 менше!

— **Ревізії й арештування.** Дня 4. ц. м. поліція з Коропужа, пов. Рудки, перевела ревізію й арештувала Цяпку Михайла студ. філ., Лопадчака Івана абс. гімн. і Турчина Івана абіт. гімн., всіх у Хишевичах. Того самого дня арештували в Коропужі Пасіку Анатоля абс. гімн. і Стефанишина Василя уч VIII. гімн. кл. На другий день пополудні арештованих звільнено і наказано їм через три дні два рази денно голоситися у поліції. Причина арештування невідома.

— **Виняті зпід права.** Після розвязання української гімназії в Тернополі п. Стефанія Щирба перенеслася з родиною до Львова і в січні внесла подання до кураторії в справі приняття її сина до гімназії. На це повідомлено її, що з причини браку місця по гімназіях кураторія не може дати дозволу на приняття її сина до якоїнебудь гімназії. На особисту інтервенцію референт п. Бутковський заявив, що не буде від кураторії робити ніяких трудощів, оскільки на приняття дасть згоду якийнебудь директор львівських гімназій, виключуючи українські. П. Щирбова була особисто у директорів гімназії III. і IV., які відмовили приняття, зате директор VI. гімназії обіцяв принати, оскільки кураторія дасть йому дозвіл. Однак на письменне прохання дістала таку відповідь: „До Пані Стефанії Щирби ве Львове (Кульпаркуф л. 206). Куратором ОСЛьв. не увзглендня просьби Пані о пшиенце сина Ярослава до гімназюм. За начельніка видзялу: Л. Юс, окренг. візитатор шкул". Слід ще зазначити, що референт п. Бутковський на устне уруґування в справі полагоди письма показав вищий степень своєї культури, поводячись з петенткою як з особою а будиці

— **Що їм в голові.** В суботу, 12. ц. м. відбувся у Львові зїзд представників галицьких (малопольських) міст. Приїхали делегати, що репрезентували куріяльно вибрані міські ради або іменовані урядом і не дивиця, що ухвалили поклик до уряду, щоби мерщій ввів у життя свій проєкт про міське самоврядування, який, як відомо, піддає міське самоврядування під курателю державної надзірної ради. Крім того зїзд заявився за приверненням акцизи у Львові та Кракові, внесеної недавно.

— **В справі студій в Люблині.** Тому, що в Люблині нема ніякої української студентської організації, подаю цею дорогою кілька інформацій в справі студій в люблинському університеті. Є це приватний університет, але рівноправний з іншими польськими університетами. Має виділи: правничий і гуманістичний з групами: філософія, класична фільольогія, польоністика, романістика, історія. Оплата 140 зол. на рік в першому році, а по 120 зол. в дальших роках. Звільнення від оплат і одержання стипендії не виключене. Приймають без застереження всіх католиків, отже і гр.-католиків. Лікарських оглядин нема. Вписи тревають до 1. жовтня ц. р. Менза академічна є. Станція в Люблині коштує коло 18 зол. місячно. Обід коло 1 зол. Хто приїздить перший раз до Любліна, може вступити до мене (вул. Грубешівська ч. 20) по ближчі інформації і вказівки в справі студій. В коріннй Польщі є досить великий брак класичних фільольогів. Хто рішився би тут вступити на класичну фільольогію, тому я міг би помогти ще й своєю приватною бібліотекою. — **М. Вишиванюк, Lublin, ul. Hrubieszowska 20.**

— **В театрах Москви — українські премієри.** Камерний театр у Москві отворив теперішній сезон двома українськими виставами. Під режисурою славного Тайрова пройшли: Куліша „Патетична соната" і трагедія Первомайського: „Невідомі воїни".

— **Україніка.** В журналі **„Revue Bulgare"** помістив Н. Дончев студію про російські й українські впливи на болгарську літературу. (III., 1—2 з., Софія).

— **Українські товариства у Відні.** На основі звідомлення австрійської поліції є тепер зареєстрованих у Відні всього 13 українських товариств на загальне число всіх 17.681 товариств. Польських товариств є у Відні 18, болгарських 14, югославянських 14, російських 10, чесько-словенських 147 і т. д.

— **Роман Кадена Бандровського „Лєнора"** вийшов в українському перекладі в харківському видавництві „Література і Мистецтво" з переднім словом Е. Черняка.

— **З львівської хроніки.** При будові каналів на вул. Супінського земля обсипалася і присипала 30-літнього Андрія Чорного. Нещасний робітник згинув, заки вспіли його видобути. — Обіцював женитися з Марією Коцурарівною Олександер Курак і видурив від неї 500 зол. — Не мали чим чистити вбрання і черевиків невідомі злодії, вломилися до крамниці зі щітками Хаїма Вайнштока при вул. Кор. Ядвиги та забрали щітки на суму 100 зол. — Будку Юрія Герича при вул. Дорога Пасічна відвідали злодії і забрали різні речи вартости 520 зол.

— **З краєвої хроніки.** У Скваряві біля Жовкви добули з криниці Дмитра Баксима тіло півторалітньої дитини. — В Журавці, львівського пов., найшли вбитого залізничника невідомого прізвища.

— **Замах на поїзд?** На залізничому шляху біля Комарна залізничник Гіршфельд найшов 4-метровий кавалок старої шини. Польські джерела твердять, що це міг бути замах на поїзд, який за годину переїздив тим шляхом, хоч припнають, що може це злодії покинули шину, як побачили залізничого сторожа. — На залізничому шляху Нова Вілейка-Біздани (20 км. від Вильна) зложив хтось купу великих каменів. Перешкоду завважала залізнична поліція, яка люструвала залізничий шлях. Арештували 3 людей, як підозрілих в організуванні останніх замахів на поїзди.

— **Вбили міняйла.** На дорозі до Скалату біля с. Новосілка найшли закопаного трупа 40-літнього Сруля Фрайберга із Підволочиськ, що займався виміною валют і позичав гроші на проценти. Поліція, що шукала вбитого від кількох днів найшла лише голову, яку випорпали лиси та зовсім погризли, решта тіла, що була в мішку, вже зовсім перегнила. Комісія ствердила, що вбивники перетяли Фрайбергові шию так, що голова лише трошечки держалася хребетного стовпа, потім ограбили трупа й цілю вивезли та закопали.

— **Таємна земля „Мой" колиска людини.** Полорожник полковник Шергерд оповістив висліди своїх подорожей. Легендарна Атлянтида не є єдиною частиною землі, що спочила на дні океану, ще давніше була земля на місці Тихого Океану — „Мой". Лежала ця земля близько рівника, на півночі сягала до Гавайських О-

стровів, на полудне до Островів Великодніх та Фіджі, довгота її виносила 5.000 миль, ширина 3.000. Перед катастрофою, що сталася перед 20.000 літ, мешкало на „Мой“ 60,000.000 людей. Символи культури Старого і Нового світу, що їх називаємо культурою Мойїв, походять з землі „Мой“. На цю землю вказують індійські перекази, як на колиску людства.

— **Повінчані консулі.** В одному місті Малої Азії британський віцеконсул є повінчаний з консулем Зед. Держав. Консулем Зед. Держав є жінка, вона досі задержала дівоче прізвище. Супружжа представників двох великодержав є покищо в доброму пожитті, але не відомо, що сталося, коли між обома державами прийшло до зірвання дипльоматичних зносин?

— **Тайна голови „опиря з Діссельдорфу“.** В Берліні зробили секцію мозку опиря Кіртена. Секція мала виказати чи вчинки Кіртена можна було підвести під духове збочення. Міністерство справедливости заборонило оголосити висновки проф. Кравса після секції.

— **Трошки статистики.** Американська преса обраховує, що продукція авт у Зед. Державах значно обмилилася: в 1929 р. 5,600.000 возів і в 1931 р. 2,400.000.

— **Астрольоги знали кілька літ наперед про ньогорічну крізу.** Своє пророцтво оперли вони на положенні планет, а саме Юпітер, Сатурн та Уран створили вид хреста, котрому бракувало одного рамени. То рамя час від часу доповняв Марс, заповідник війни, а часово відсуваючися усував можність военної завірюхи. На основі досвіду астрольогів таке устав лення звізд заповідає катастрофи і крізу. Форма хреста зростала постепенно, аж цього року 12. липня прийшло до вершка і планетарний хрест розломився. Від тої хвилини після слів астрольогів наближається світ до закінчення кріз. Це положення звізд вплинуло теж на долю одиниць і спричинило зниження місячних плат, протести вексліь, безробіття і самовбивства.

— **Жиди для жидів.** Гостра економічна депресія, що панує в Зед. Державах, не перешкодила американським жидам зібрати в останньому календарському році, який скінчився 11. ц. м. і роздати на жидівські добродійні цілі, не тільки в Америці, але й в цілому світі, величезну суму 56.200.870 долярів.

— **З Українського Лікарського Т-ва.** Дня 17. ц. м. в год. 19. відбудеться реферат д-ра Т. Бурачинського про „Вибори до Лікарської Палати“ в домівці Т-ва, вул. Гродзіцьких ч. 4/III.

— **Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна** Згідно з оголошеною зниженою ціни сукопних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру в першорядних бельгійських матеріялів у таких цінах: 1) маринарков вевіотове вбрання вол. 130·—, 2) візитове вбрання вол. 160·—, 3) весняно-осінний реглян вол. 160·—, 4) трепчот вол. 130·— і т. д. Фірма **Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського ч. 7.** одержала на теперішний сезон останні новости сукопних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок поробленої цією фірмою в останніх часі корисних закупів у бельгійських фабриках. 2270 18—

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПЕТРА РІШКИ І ТОВ. ЗІ СТРИЯ.

Вівторок (15. ц. м.) розпочався перед трибуналом лави присяжних доказове поступування. В процедурального порядку слухано в першу чергу свідків покликаних прокуратурою. Як першу свідок постеруновий Стефан Вечий зізнавав свідок постеруновий Стефан Вечий зізнавав свідок Вехоць зі Стрия. Цей свідок мав на основі акту обвинувачення бачити, що обвинуваченні Рішко і Боднар та інші (гімназійних учнів тоді там зовсім Боднар та інші (гімназійних учнів тоді там зовсім не було) йдучи попри гріб познанців, погрозили баних на цвинтарі в часі польсько-української війни, плювали на цей гріб та на обставину привідержання обв. Рішка. Він зізнав, що йшло алеєю між гробами вісім чвірок, а у другій чвірці йшов обв. Рішко. Тому, що поведення їх було невідповідне, а про це поліція мала знати з гори, що так мабуть буде, що українці на цвинтарі можуть заховуватися у невідповідний — протидержавний спосіб — він — свідок — придержав обв. Рішка. При собі Рішко не мав легітимації, котрої свідок від нього зажадав і це було причиною, що свідок його придержав і спровадив до слідчого уряду. Свідок цей зізнав, що напроти могил полеглих українців при самій алеї, в могили полеглих українців і якраз демонструючі українці робили невідповідні жести в сторону полеглих познанців.

Обор. д-р Шухевич питав свідка коли це було — свідок каже, що коло 8 год. веч.

Обор. д-р Баран — чи гроби полеглих є напроти себе. Свідок — так, тільки не на фронті, а за деревами.

Обор. д-р Лужецький: Чи були на тій алеї і молоді поляки? — Свідок — так. — Чи були і українці? — так і приносили свічки на гроби полеглих українців. При переслуханні обв. Рішки свідок не був.

Св. поліційний аґент *Владислав Лінка* був рівнож делегований 1. лист. 1930 на цвинтар в Стрию, був у критичному часі на алеї, про котру згадував св. Вехоць, уважав на все, але не бачив, щоби демонструючі українці плювали в сторону гробів познанців. Свідок був тоді у кримінальній — не політичній — служб і знає, що в четвер перед соймовими виборами (себто 13. XI. 1930) підложено під барак Стшелецького Звіязку дерево набите цвяхами, обвинуте шматами і обляте нафтою — від сторони берегу ріки Стрий.

Св. агент пол. *Ізидор Гамерський* зі Стрия, не був на цвинтарі 1. XI., був при ревізії у обв. Яцкова на етажерці знайшов брошуру про організацію УВО, але тоді обв. Яцкова не було і до неї етажерки міг мати доступ кожний, що приходив до цієї кімнати.

Св. *Едвард Сечковський*, урядовець маг. в Стрию не зізнає нічого обтяжуючого і робить враження певної райтеради.

Св. *Мирон Боднар* (українець), брат обв. Ол. Боднара, потверджує основу оборони свого брата.

Св. *Ян Жмуда* (стшелець зі Стрия) каже, що на яких три дні перед соймовими виборами побачив на задній стіні бараку над рікою Стрием кусень дошки, обитої цвяхами і блихою зі шматами, насиченої нафтою, але коли її підложено, не знає,

Найклясичніший свідок і основа акту обвинувачення поліційний аґент *Юзеф Альбін* потверджує тезу акту обвинувачення і перечить, щоби він, або хто небудь інший з поліції били обв. Рішку, або, щоби грозили побоями обв. Боднарові. На запит предс. трибуналу радн. Ягодзінського оба інтересовані обвинуваченні Рішко і Боднар рішучо перечать зізнанням цього свідка і обв. Рішко твердить, що його при переслуханю било, про що говорив негайно в поліційній келії і сліди побоїв бачили товариші його недолі в келії — подає свідка Каца і інших — а свідок Боднар каже, що на поліції складав незгідні з правдою свої зізнання, тільки під погрозами агента Альбіна.

Тут оборона бере в „обертаси“ підпору обвинувачення, особливо енергійний д-р Шухевич і свідок тратить свою певність, чи там резон. Мимо цього каже, що поліція одержала анонім про намірену в дні 1. XI. 1930. демонстрацію на цвинтарі і тому пороблено всі потрібні заряджения. На запит обор. д-ра Барана, що до арештування обв. Лебедовича, каже, що на його думку обв. Лебедович був інструктором УВО в Стрию, читав на сходинах у обв. Грушака іншим обвинуваченим „Катехізм українського державника“ і на його основі клав підстави під ідеольогічне уґрунтування УВО в Стрию. Знова обв. Іванчук був тим, що іншим членам УВО давав прикази, але і дійсним, моральним провідником всеї шайки. На питання обор. д-р Старосольського, чи обв. Боднар складав мниму присягу у башті коло Верчан, свідок Альбін каже, що обв. Боднар зізнав те все сам і що там був також при присязі обв. Іванчук. У обв. Яцкова знайдено „Квадратуру кола“, конспіративну брошуру УВО, але таки ціла ідеольогічна основа „виротовців“ в Стрию опиралася на „Катехізмі укр. державника“, якої інтерпретатором на сходинах у обв. Грушака був все обв. Лебедович. Взагалі відносяться вражіння, що всі повищі поліційні функціонарі (всі під присягою) стараються згідно з актом обвинувачення всю вину зіпхати на обв. Лебедовича і на читаний там „Катхізм укр. державника“. Під тягарем численних питань оборонців д-ра Шухевича, д-ра Старосольського і д-ра Барана свідок Альбін дещо злагіднює тоя своїх категоричних зізнань та каже при цьому, що про свої кроки і протоколи безпроволочно інформував поліційного комісаря Валеріяна Гана в Стрию, як свого шефа.

На запит обор. д-ра Старосольського св. Альбін каже, що зовсім не читав „Катехізму укр. державника“ і його змісту не знає, а на запит обор. д-ра Барана каже, що це був обовязок його безпосередньої влади.

Обор. д-р Старосольський хоче розяснити ідеольогію пок. Вяч. Липинського, на основі котрої написано „Катехізм укр. держ.“, але предсідник ради. Ягодзінський ухиляє це питання.

Обор. д-р Лужецький питав дальше про деякі справи у звязку з подією з дня 1. XI. 1930 в Стрию, а св. Альбін покликується на це, що сказав передше, або у слідстві. До списій з приводу переслухання св. Альбіна приходило передовсім при питаннях обор. д-ра Шухевича і свідок нераз тратив свою первісну певність.

Опісля приступлено до переслухання свідків оборони. Переслухано свідків Володимира Поточняка і Всеволода Когута, що про справу не знають нічого. Натомість свідок Івая Шиманський і Ян Лясота (поляк — в мундурі жовніра) зізнали, що бували нераз в хаті обв. Грушака, де приходили нераз дівчата трохи гіршої кондуїти, там грали в карти і шахи, але ніколи не бачив, щоби обв. Лебедович тоді там був, або щоби читав якийсь катехізм. Мешкання кавалерське обв. Грущака було місцем, де сходилися молоді українці і поляки зовсім не для цілей якоїсь політики.

З черги предс. розправи радн. Ягодзінський, що цілу розправу як суддя провалив взірцево, відчитав різні письма, книжки і записки обвинувачених, між ними дуже цікавий лист обв. Рішка до його брата в Америці з описом минулорічних осінніх подій.

Найцікавіше було читання фундаменту акту обвинувачення „Катехізму укр. державника“ часть I., виданого в Перемишлі в Поспішній друкарні як письмо автора Д. Державника, в 1930., стор. 34 — вісімки. Окремі уступи читав радн. Ягодзінський, а опісля вотант радн. Тертіль, при чому клясичні уступи цієї брошури вказували читаючим суддям обор. д-р Старосольський і обор. д-р Баран. Вийшло, що „Катехізм“ не тільки не має нічого спільного з ідеольогією і тактикою УВО, але якраз є їх запереченням. Відчитано також основні тези „Пласта“ зі записок знайдених у обв. Лебедовича, що зробили на суддів помітне корисне враження, а ще більше останній уступ „Катехізму“ часть I. зі стор. 34. про Ганджу-Андибера — Раковського, що остало „клю“ всіх забраних друків.

Прокур. Мінасович (мабуть віком наймолодший віцепрокуратор в окрузі львівського апеляційного суду) поставив внесок на покликання як свідка пол. комісаря зі Стрия Валеріяна Гана на потвердження обставини, що зізнання свідка Альбіна є правдиві.

Обор. д-р Шухевич поставив внесок на покликання свідків: Вол. Шумилн. Василя Дер-

ВІДГУКИ ДНЯ.

На пресових лотоках.

Летіла собі раз муха і — як то звичайно муха: бз-з-з-зень! бз-бз-зень! День був гарний, тихий, тому бзеньків мухи чути було зовсім виразно.

Остаточно ця подія не булаб ніякою подією і пройшлаб була безслідно, як душогубства, вломи, чи інші напади на потяги. Але рішила тут метрика мухи. Показалося, що вона не яка собі небудь муха, а — українська.

Тій обставині завдячувала свій розголос і свою метаморфозу.

Зараз на другий день подала „Поранна“ на чільнім місці і грубим друком:

„До чого доходить!

На днях якась велика українська комаха літала собі безкарно по вулицях, перешкаджаючи прохожим“...

За „Поранною“ обізвався „Век“ і сповістив своїх читачів:

„Досить того!

На днях були ми свідками нечуваної події. Якась українська птиця літала по вулицях міста, викликуючи переполох серед дітвори і обурення серед старших!“

В „Курері“ ця подія виглядала так:

„Кво усжве тандем!?..

Кожний день приносить нову якусь загрозу для окраїнного польського населення. Тими днями крутився по вулицях якийсь український звір, який кидався на прохожих. Одна старушка дістала зі страху пальпітацію серця. Ось наслідки нездецидованости потравневих чинників!“...

Після того промовило „Слово“:

„Неймовірне, а правдиве!

Перед двома днями, в білий день і на найбільш людній вулиці Львова появився якийсь оса таніяний український звір (таке як пес, а не пес) і почав кидатися з бестіяльським озвірінням на жінок і дітей. Завдяки інтервенції покликаних чинників не було сто трупів і двісті ранених. Нитки слідства провадять до УНДО“.

Тепер уже міг виступити „Ілюстровани“ з Кракова. Подав докладний опис події, дві ілюстрації і вступну статтю. З опису виходило, що—

„Розюшений український віл (куплений за марки в Берліні!) вискочив одного дня на Академічну вулицю та почав бити рогами всіх і вся, спеціяльно любуючися у старцях, жінках і дітях. Полилася щедро кров, а войки ранених кликали о пімсту до неба. Завтра відбудеться похорон жертв аличіння, звиродніння, озвіріння... Апелюємо!.. Запитуємо!.. Твердимо!..“

Ясно, що після того українці не могли мовчати. Забрали голос ріжні люди і ствердили, що це не був ніякий віл, а мале, навіть дуже мале теля.

Муха, хто зна, чи вже тоді й жила.

Галактіон Чіпка.

жка, Самуеля Каца, Івана Боженка і Василя Ріжка на обставину, що сбв. Рішко після переслухань на поліції мав сліди побоїв на лиці, а св. Адама Петришка, Яна Келлєра і Петра Угеру на обставину, що дня 1. XI. 1930. Рішко і тов. на цинтарі в Стрию не плювали в сторону поляглих *познанців*. Обор. д-р Старосольський поставив знова внесок на покликання свідків Евстахія Чабана (швагра) і Евфрозину Чабан (сестру обв. Яцкова) на обставину, що доступ до мешкання обв. Яцкова і до етажерки з книжками мали і інші люди.

Трибунал пішов на довшу нараду і опісля предс. радн. Ягодзінський відмовив всім внескам прокуратора і оборони. Характеристично, що в ухвалі трибуналу сказано, що трибунал стверджує, що дня 1. XI. 1930. ніхто з українців не плював на гроби поляглих познанців.

Наконець замкнено доказове поступування і в год. 3. попол. предс. розправи радн. Ягодзінський відчитав питання до лави присяглих. Всі питання йдуть в напрямі злочину з § 58. і § 59. буква б) австр. кар. зак. (головна зрада) згідно з актом обвинувачення.

Обор. д-р Шухевич іменем цілої оборони поставив евентуальне питання щодо всіх обвинуваченних в напрямі злочину з § 65. австр. кар. зак. (заворушення публичного спокою).

Відповідь на це оставив трибунал на завтра (середа 16. ц. м.) год. 9. рано.

В середу буде промовляти прокуратор, опісля оборонці д-р Шухевич, д-р Старосольський, а наконець пос. д-р Баран.

Вердикту по всякій правдоподібности можна сподіватися завтра, в середу, між другою і третьою одиною післяполудня.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУК. ВІСТНИК, кн. IX., за вересень. Зміст: Богдан Ніжанківський: Дитиною в житах. Л. Мосендз: Per aspera. Симон Ясенів: Прийдешній ренесанс. Л. Мосендз: Люди. В. Бирчак: Дрогобицька епопея. А. Парсонс: Літацький синдикат. Евген Маланюк: 1. Бальтицька Сюіта. 2. Ганзейський порт. 3. Море. Д-р Ст. Смаль-Стоцький: Найважніший момент в історії України. Проф. Іван Огієнко: Казка про білого бичка. Д-р Лука Луців: Між своїми й чужими. Д. Д.: Роман Дмовський, неофіт евразійства. Зенон Коссак: Українське робітництво і УСДП. М. Л.: З пресового фільму. Бібліографія. Нові Книжки.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Липень—серпень 1931. Ч. 7—8. Зміст: о. Петро Хомин: Церква Успення Пр. Богородиці у Львові, о. д-р Г. Костельник: „А я кажу вам, щоби ви зовсім не клялися", Н. Павлосюк: Любов і молитва — шлях до церковної єдности, о. Степан Хабурський: На закінчення Ювілею Впрооса. Митрополита Андрея, о. Михайло Бобовник: На актуальні теми, Статут Т-ва св. Андрея. Святочні обходи, д-р Е. Л.: Brachium saeculare в світлі конкордату, Відповіді редакції на запити в обрядових справах, Юрій Ванчицький: Місії. З голосів преси. Нові книжки. Всячина. Проповіді.

ЯВОРІВЩИНА з її минулого і сучасного зі світлинами, з нагоди 50-ліття заложення першої української читальні в Яворові. Накладом філії Т-ва „Просвіти" в Яворові. 1931. Ст. 32. Зміст: М. Голубець: З минулого міста Яворова, д-р М. Андрусяк: З історії українського культурного та національного руху Яворівщини (XVII—XIX ст.), Е. Яворовський: Нарис історії філії Т-ва „Просвіта" в Яворові, д-р М. Андрусяк: О. Лозинський: Сучасний стан культ.-освітньої й екон. праці в Яворові й Яворівщині, С. Харамбура: Яворів на І. надолисті 1918 р.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, ілюстрований місячник. Р. IV. Ч. 9. Львів, 1. вересня 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 8—14. IX. 1931 масло експортове пріма 3·— зол., масло десерове пріма 2·90 зол. Дня 15. IX. 1931. масло експортове і десерове пріма —·—, молоко літра 19—20 сот., сметана літра 1·10 зол., копа яєць 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Неділя.

Театр Різнородностей:
Середа, 16. вересня, година 8. веч. і в наступні дні „Королева передмістя".

ПРОФ. СОФІЯ СЬВЙОНТКОВСКА
почала лекції ритміки (метода Dalcroze'a в Музичній Школі С. Каспарек, вул. Кохановського 4. тел. 85—13.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мільон" (реж. Рене Клейр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕИ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звук. фільма „Мільон" (реж. Рене Клейр).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: „Гарний Гітольо, бідний Гітольо".

ОАЗА: Звукові фільми „Молоді вірли" та „Винятий з під права".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".

ПАСАЖ: „Під прапором кохання", американська комедія й звуковий додаток.

ХИМЕРА: „Наша є ніч".

СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний килим" (Пат і Патахон).

СОНЦЕ: Звукова фільма „В степах Арізони" та „Асфальт".

УТІХА: „Заборонені години", „Заморські чорти".

Програма радіо.

Четвер, 17. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·50 Скрипк. речиталь Бернальда (Дворжак, Шуберт, Брамс, Шопен). **Липськ** (259,3) 17·00 Концерт мандолністів. **Штутгарт** (360,1) 20·00 „Сальоме", опера Р. Штравса. **Сотенс** (403,8) 20·00 Засідання Союзу Народів. 20·30 „Фіделіо", опера Бетовена. **Берлін** (419) 20·30 „Фіделіо", опера Бетовена. Тр. в Женеви. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт (Бетовен, Бах, Глюк). **Рим** (441,2) 21·00 Симф. концерт (Бах, Скарлятті, Дітерсдорф, Корсаков). **Прага** (486,2) 21·00 Смичковий октет (Мендельзон, Дворжак). **Мілляно** (500,8) 20·45 „Норма", опера Белінія. **Рига** (524,5) 20·15 Віденські вальси. **Мінхен** (532,9) 16·20 Давна весільна музика (Бах). 19·30 „Забуте бельканто" (кавітіно, кантата, канцонета). **Будапешт** (550,5) 17·30 Камеральний концерт (Гайдн, Бетовен). 20·30 Опера з Женеви. **Любляна** (575,8) 20·30 Хоральний конц. **Кадлюнгборг** (1153,8) 20·15 Концерт симф. орк. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

Пятниця, 18. IX. 1931.

Кенігсберг. (217,1) 18·30 Пісні Шумана. 20·30 Концерт оперової орхестри. **Липськ.** (259,3) 19·30 Симфонічний концерт (Вагнер). 21·55 Collegium musicum. **Братислава** (278,8) 18·00 Угорська авдиція. **Сотенс.** (403,8) 19·01 Органова музика. **Берлін.** (418) 22·30 Квартет Гансмана (Гайдн, Моцарт, Бетовен). **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17.30 Концерт. **Прага** (486,2) 19·30 Тр. опери з національного театру. **Мілляно** (500,8) 21·00 Популярний концерт. **Відень** (516,4) 17·30 „Гумор у любовній пісні". 21·15 Форт. музика (на 4 руки). **Рига** (524,5) 18·30 „Скарби мадонни", опера Ферарія. **Мінхен** (532,9) 19·30 Тр. з опери. **Будапешт** (550,5) 17·20 Угорські мельодії на форт. 20·20 Слуховище і циганська музика. **Ленінград** (1000) 20·00 Симфонічний концерт (Бетовен, Вагнер, Моцарт). **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Данські пісні. 21·50 Вебер на 4 руки (форт.). 22·30 Мандол. концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 17. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. Тр. з Варш. 12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 19·25 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. Тр. з Варш. 15·25 Про інститут домового господарства. Тр. з Вар. 16·35 Військові відомости для всіх. Тр. з Вар. 16·50 Вистава штихів. Тр. з Вар. 17·15 „В робітні Чеховія", проф. Махневич. 17·35 „Про будову атомів", інж. Дорош. 18·00 Камеральний концерт (сопран, фагот, форт.). 19·00 Всячина. 19·20 Про годівлю коней. 19·35 Театральна гутірка. 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Музична гутірка проф. Шопського. Тр. з Варш. 20·30 „Фіделіо", опера Бетовена. Тр. з Вар. 23·30 Легка музика з Варш.

Пятниця, 18. IX. 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час. 12·10, 15·10, 16·00, 19·35. Музика з грам. плит. 13·10, 15·10. Комунікати. 16·30. „Кільки вимислів має людина", проф. Кардаш. 16·50 Літер. гутірка по франц. 17·10 Авдиція для хорів і концерт. 17·35 „Нутро земді і використання його тепла", інж. Каппровський. 18·00 Тр. з Варшави. Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 Музична чвертьгодина. 19·40 Почт. технічна скринька. 19·55—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Тр. з Варшави. Симф. концерт (Монюшко, Шопен, Носковський). 20·00 „Зорі", фейл. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під адм. проводом І. Волощука.
ЛЮБАЧІВ:
17. IX. Ромео і Юлія.
18. IX. Банко, або Остання Ставка.
19. IX. День і Ніч.
20. IX. Ой не ходи Грицю.
У підготовці: 1) Вояка парині Мадагаскару, 2) Мисль-Андреєва, 3) Дон Жуан і 4) Альрауне по повісти Еверса. — Склад театру: Пані: Віреньска, Істоміна, Іванчуківна, Кемпе-Маскота і другі. Панове: Кемпе, Опар, Радванський, Тимчук, Турченко, Шашаровський і др. Театр обіздить під адм. проводом відомого адміністратора бувшого театру ім. І. Тобілевича І. Волощука. Театр прийме молоду, пристійну, інтелігентну панночку „сопран" на ролі субретох і трьох музиків а саме: II. скрипка, чедьо і джез. Оферти надсилати на адресу оголошеній в часописях. 489

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найкраще направлений у найбільшій годинниварській робітні Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації приєднати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій, евентуально з харчен. — Вул. Шанди ч. 5/I пов. 491 4—4

АНГЛІЙСЬКОГО, лекції поодиноко і збірно уділяю — Зголошення до Адм. „Діла" під „Англійка". 495 1—3

ФОРТЕПЯН „Bösendorfera" та інші знамениті — дуже оказійно продам. Не виключена виміна. — Сидняївські. Коперника 26. 476 3—3

РОДИЧАМ, що не найшли ще для своїх учениць або старших учениць (з вищих шкіл) відповідної станції у Львові, може указати добре помішення з фортепіяном, о Александер Стефанович, вул. Чарнецького 26. 483 2—2

ЦІЄЮ ДОРОГОЮ ШУКАЮ для свого 29-літнього швагра з інтелігентної родини, круглого сироти, який одначе власними силами здобув заграничний диплом магістра фармації, жінки, яка помогдав до покінчення студій (нострифікації). Прошу про предложення з фотографіями лише пань з інтелігентної родини до літ 25. За зворот фотографій і дискрецію ручу словом чести. — Листи до Адм. „Діла" під „Антикар". 493 1—2

СТУДЕНТ ПРАВ, вправний інструктор, обійме від 1. жовтня п. р. лекцію зі всіх клас гімназійних на провінції або у Львові за малою винагородом — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Мала винагорода". 494 1—2

ДО ВСЕЧЕСНІЙШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Двох інвалідів У. Г. А., що займаються продажю деволіоналій, звертаються отсим до Всч. Отців Парохів з проханням повідомляти їх про речинець св. місій, які відбуваються в їхніх парохіях та цим робом дати їм змогу чесним способом заробити собі й рідним на прожиток. Повідомлення просимо слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: Яків Л., Запитів, пп. Підлісни Малі. 1—3

ШКІЛКИ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ КНЯЗЯ РОМАНА САНГУШКИ В ГУМНИСЬКАХ п. ТАРНІВ, поручають до осіннього та весняного садження деренця й овочеві кущі в добірних відмінах по найнижчих цінах. — На бажання висилаємо цінники. 497

МУЗИКАЛІЯ. „Засумуй Трембіто", сольоспів, „Легкі твори" ч. 3. Безкоронайного на фортепян, по 1 зол. 469 2—5

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з відбутою 1-річною судовою практикою шукає місця в адвоката з днем 1. X. н. р. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Письмий". 471 4—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Меблі різного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Dorotеum", Льва Сапіги 34. Тел. 15—01. Догідні умови. 2361 64—7

Кооператива Інжинірських Робіт

К. І. Р.

кооператива праці з відповідальністю уділами у Львові, вул. Потоцького ч. 47., І. п., ч. тел. 34-72, гуртує інжинірів спеціялістів, виконує у власному заряді інжинірські роботи, нові і реконструкції, доставляє будівельні матеріяли і машинові уряджения, дає поради в інжинірських справах листовно й устно. 401 2—7

Присилайте передплату!

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ діточі

поручає дешево фабричний склад

М. Волковискі

1926 7-30

Львів, Коперника 5. Тел. 95--97.

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

Просимо переконатися!
Добірний матеріял — Гарний крій.
Дешеві ціни дає тільки
Кравецька Робітня для мущин
Л. Марк, Львів, Словацького 2.
Хто покінчеться на це оголошення, 403 дістане відповідний рабат 4—4

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 209 (12.865). Львів, пятниця 18. вересня 1931. Pocztowa opłata zaplacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

День 21. вересня ц. р. це День Українського Студента у Львівщині і Станиславівщині!

ПЕРЕВОДІТЬ ЗБІРКИ. — Складайте жертви на адресу: Т-во ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ, Львів, вул. Супінського ч. 21. — Чекове конто П. К. О. Варшава 153·735.

Дещо про програму й тактику
місцевих комуністів.

І. „Найближчі завдання КПЗУ в організації і керівництві національно-визвольною боротьбою".

Львів, 16. вересня 1931.

У нас мало хто цікавиться тим, що діється в місцевому комуністичному таборі. Так само мало кому відомо, чим живе та що робить цей комуністичний світ, що силою фактів і політичних обставин опинився в нас у підземеллі. Цьому не можна й дивуватися, бо як усяка так і комуністична конспіративна робота не має ніякого контакту зі ширшим світом. Вона замкнена в собі і відома тільки своїм. Ніслідком того вона не доступна для ніякої посторонної критики ні тим більше незвана до явних, прилюдних змагань на широкій арені суспільного й політ. життя зі своїми конкурентами як політичними так і соціально-економічними. Але не зважаючи на те, ця праця йде, вона пливе численними струями і потічками попід поверхню нашого життя і в численних випадках підмиває самі фундаменти нашої національної будівлі. Тому замикати на неї очі не можна, а тим більше не можна її вважати неіснуючою, тому що вона підпільна. Що більше її треба старатися пізнати, збагнути її природу та методи її прояви на зовні, щоби таким чином якнайдоцільніше і якнайуспішніше її паралізувати.

Завданням цих стрічок є познайомити наш загал з намірами і цілями місцевих комуністів. Вони, як відомо, згуртовані в КПЗУ (Комуністична Партія Західньої України). Відбувають партійні з'їзди, приймають на них обовязуючі своїх членів постанови та виконують їх у практиці. Ось перед нами резолюції „поширеного пленуму ЦК КПЗУ з червня 1931". Ці резолюції разом з інструкціями виповняють цілу брошуру. Перша частина резолюцій, що має назву: „Найближчі завдання КПЗУ в організації і керівництві національно-визвольною боротьбою" — є найважнішою, бо підходить до теперішніх завдань КПЗУ з засадничого, ідеольогічного становища.

Політичною ціллю комуністів — як це загально всім відомо — є введення пролетарської диктатури. Шлях до неї веде через соціяльну революцію. І саме над підготовкою цієї революції працюють усі комуністи в усіх державах світу. Працюють над тим і наші місцеві комуністи. Але з уваги на специфічні льокальні відносини виробили вони для своєї праці і спеціяльну, пристосовану до відносин програму. Отже з названих резолюцій довідуємося, що КПЗУ „в цілому не зуміла досі стати на висоті завдань організатора і керівника національної боротьби народніх мас". А не сталось тому, що партія досі виявляла цілковиту пасивність до „національно-визвольної боротьби", до національного моменту на українських землях не прикладала належної ваги та не розуміла, що саме національний рух є „одним з основних елементів революції в Польщі". Тому то поширений пленум КПЗУ з червня ц. р. рішив звернути тепер у практичній праці комуністів якнайпильнішу увагу на національний чи пак національно-визвольний момент. Слоном на будуче „вся боротьба проти соціяльної експльоатації працюючих мас мусить бути повязана з боротьбою проти національного утиску". Під якими гаслами має йти боротьба проти національного утиску? А ось вони:

„Боротьбу на національне визволення західньо-українських народніх мас... наша партія організує — читаємо в резолюціях — під основним гаслом національного питання за неповним, необмежене „право на самовизначення аж до відірвання". Це гасло є тією мобілізаційною силою, що повинна згуртувати широкі маси селянства, дрібної буржуазії, тупової інтелігенції навколо і під проводом пролетаріяту на боротьбу з польським імперіялізмом".

Щож комуністи розуміють під тим торжественним гаслом „самоозначення аж до відірвання"? А нічого іншого тільки „обєднання Зах. України з УСРР як справжнє здійснення повного національного визволення".

Звертаючи особливу увагу на національний момент у дальшій своїй праці, комуністи мусять відповідно ослаблювати серед населення впливи національних українських партій і груп. Роблять це вони дуже просто. Вони кажуть: УНДО, радикали й інші національні політ. угрупування все більше йдуть на „союз із польським фашизмом". Вони справді намагаються „зберігати свою незалежність", але на те тільки, щоби в польського фашизму „виторгувати для української буржуазії тим кращі умовини у спільному грабуванні робітників і селян З. У." Зокрема щодо УНДО, яке „досі є основною партією української буржуазії", то воно „шукає безпосередніх союзників і на міжнародньому терені, щоби зменшити свою залежність від польського імперіялізму та використовуючи його внутрішні і міжнародні трудноші виторгувати в союзі кращі умовини для української буржуазії". Отже з українськими організованими національними силами резолюції розправляються „легко".

Попри повищі святочні, що так скажемо, гасла, гасла на дальшу мету, висувають комуністи у тихже резолюціях і гасла буденної боротьби у національній ділянці. До них належать:

„Рішуча боротьба за українську школу для українських мас, за жидівську для жидівських, на кошт держави, за рівноправність мови у суді та в уряді, за рівне право на державну службу і т. п."

Крім того кидають і гасла боротьби проти розвязування таких українських установ як „Просвіти", „Луги", ;;Пласти" і ;;Соколи". При тім виразно підкреслюють, що „організуючи широкий фронт національної боротьби кожний партієць мусить тямити, що комуністи вважають „боротьбу за національне визволення, як частину, як одно з завдань загальної боротьби за радянську владу". Во борючись „проти *всякого* національного гнету", комуністи не стоять „за *всякий* національний розвиток" і „за *всяку національну культуру*". Для них „національна" культура мусить мати свої специфічні, „пролетарські" прикмети.

„Нашою позицією є: боротьба проти всякого національного гніту — *безумовно так!* Боротьба за всякий національний розвиток, за національну культуру взагалі — *безумовно ні!* У національній культурі ми за підтримку її демократичних і соціялістичних елементів, за рішучу боротьбу проти націоналістичної реакції, проти клерикалізму і т. п."

Так представляють собі місцеві комуністи боротьбу за „національне визволення".

—o—

Не кидайте своїх тяжко запрацьованих грошей
у чужу кишеню, не давайте на чужі цілі і тому обезпечуйте свої будинки у дозволеній законом части в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Німецька господарська криза і її відгомін.

Взаїмовразливість господарських організмів двох сусідніх держав.

Ще сьогодні стоять перед очима червневі та липневі наголовки навіть поважної польської преси: „Перший день банкрутства Німеччини", або „Справедливість тріюмфує" і т. д. Відносилося воно до справи краху Данатбанку, який був останнім сигналом перед вимріяною катастрофою західного сусіда Польщі. Тоді вже німецька економічна преса дивувалась тонові польської преси, яка недвозначно проявляла радощі, що оттак прийшов день, в якому дешевою **„Schadenfreude"** можна заспокоїти невисокі вимоги інстинкту. Тоді-то читалось у німецьких органах неодну пересторогу, що зі завваленням німецького господарського організму, як частини европейського економічного терену, попаде в біду теж і Польща, держава молода, а до того зі слабкою господарською організацією і здана на поміч чужого капіталу. До повного краху Німеччини не прийшло, та польська преса знова не могла надивуватися усім наглим і болючим ощадностевим зарядженням Брінінга, мовляв: таких потягнень не витримає господарське життя й психіка мас.

Та наслідки близького сусідства двох господарських організмів і їх впливу на себе не дали на себе довго ждати. Мимо митної війни, голошеної всюди як „одвет" і т. д. Німеччина стоїть на першому місці як відборець польського експорту. Польща здана в безліч артикулів тільки на німецький ввіз. Польський промисл на Горішньому Шлеську й добування вугілля — було майже без виїмку фінансоване касами філіялок німецьких банків, у тому числі посередньо або безпосередньо і через Данатбанк. Імпорт важних хемікалій ішов тільки з Німеччини а в справах експорту жита помимо офіційної господарської війни обовязувала окрема умова. Проповідувана гордо „непотрібність" господарської співпраці, яка виливала з льогіки економіки обох країн і була хіба для політиків чимсь змінним, була на ділі тільки придушена й обмежена, але не цілком здержана.

Початок захитання німецького господарства мав прості наслідки: філіялки німецьких банків на Горішньому Шлеську замкнули віконця і поставили промисл та гірництво по польській стороні в прямо катастрофальне положення. Вправді уряд старався посередничити та добути на це місце нові закордонні кредити, але німецький крах підірвав довіря до нових льокат у Польщі. Нічого не остало з припущень, що аж тепер всі закордонні капітали перейдуть з Німеччини до Польщі. Противно, відплив девіз з Банку Польського почав прибирати застрашаючі форми, бо до травня зменшився тільки на 14 відс., а за два літні місяці зменшився аж на около 50 відс. запасу у порівнанні з початком року. В наслідку цього прискорено виплату дальшої рати Кройгерової позички, що припадала щойно в липні. З відпливом девіз зменшилося покриття валюти золотого з 57 відс. з початком року на 49 відс. у липні, бо запас золота остав майже той самий. Покриття ще вистарчаюче, бо має виносити неменше 40 відс., але зменшення надто скоре, надто небезпечне.

Рівночасно зі заломанням господарського життя, поважною причиною якого був німецький крах, почав рости дефіцит у Польщі і в тих-же самих часописах, які так дивувались рішучим зарядженням Брінінга, почали заповідати рі

шучі ощадности, не дивлячись уже, що скажуть на те діткнені маси. А ці ощадности були не менше болючі ніж у Німеччині. З радощів остало мало що, а клопотів почало бути неменше, ніж у Німеччині. До того доляр почав дещо підходити в гору.

Але розумні потягнення німцького уряду і зближення до держав антанти почали давати наслідки. Успокоїлось господарське напруження в Німеччині і, хоч ще далеко до правильного життя німецькому громадянинові, то буря не розбила його, навпаки там видно в господарському житті консолідацію.

Дальший хід подій веде мабуть до франко-німецького господарського зближення, як про це свідчать останні потягнення в Женеві.

Але й тут показалися теж наслідки тісного звязку обох господарських організмів: успокоївся грошевий ринок в індустрійних областях, вернули почасти німецькі кредити, вийо починає бути нормальним, успокоївся доляр. Органічний звязок економічного світу надто тісний, тому й вплив на себе економічних організмів надто скорий.

А наука з економічних перипетій останнього чвертьріччя не повинна пропадати на майбутнє.

(Хр.)

—o—

При терпіннях нирок, мочевих недугах, недугах мочевого міхура і долішнього відтинка кишок, природна гірка вода **„Franciszka Józefa“** влагіднює й усуває швидко великі болі при випорожнюванні. Домагатися в усіх аптеках і дрогеріях

З життя українців за океаном.

Висліди виборів у Квебеку й українці.

Дня 24. серпня відбулися в Квебеку вибори до провінціонального сойму. Вислід цих виборів такий: вибрано 79 ліберальних і 11 консервативних послів. Ліберали здобули пять нових місць. Так багато послів, як є тепер, ліберальна партія в Квебеку ще ніколи не мала. А ліберали є там при уряді вже 34 роки. Консервативний лідер Квебеку Гуд, який для певности кандидував у двох місцях, перепав в обох. Цей вислід виборів повинен стати поважною осторогою для провідників консервативної партії в Манітобі яка теж стоїть напередодні провінціональних виборів. Досі ці провідники цілком легковажили положення, а зокрема не рахувалися з найбільшою новоканадійською групою в цій провінції, себто з українцями, залицяючись рівночасно до горстки тутешніх поляків. Це не віщує манітобським консерватистам доброї будучности. („Канад. Фармер“).

Гостина українців із Найнет.

В неділю 23. серпня ц. р. відвідала група українських концертових сил із Вінніпегу знану велику санаторію для сухітників у Найнет, Ман., щоби дати концерт тамошнім пацієнтам і службовцям, між якими є й немало українців. Концерт був дуже гарний успіхом. Участь у концертовій програмі брали: п-і Павлова, І. Кучмій, скрипак, Р. Лехів, скрипак, Й. Довгань, челіст і молодий Лехів, танцюрист. Акомпаніювали п-а Г. Доячек і Й. Левак. Організацією прогульки займався п. В. Шкраба. Авта дали мейор (посадник) Вінніпегу п. Вебб, п. А. Р. Мекникол і д-р М. Мігайчук. Мейор міста плянував узяти в тій виправі особисту участь, але був перешкоджений. Рівнож не міг узяти в ній участи подвійний квартет. Управа санаторії приняла гостей обідом. Господарем був лікар д-р Стюарт, який зложив сердечну подяку за концерт артистам і мотористам, що вможливили своїми автами цю прогульку.

Personalia.

На днях прибув до Вінніпегу з Кенори Онт. п. **Юрій Цукорник,** який уже розпочав працю дириґента хору Інституту Просвіти й організатора музичної школи при Інституті. Одночасно п. Цукорник вестиме постійну вечірню рідну школу при Інституті.

Недавно занедужав поважно на нервовий розстрій популярний в Канаді дириґент українських хорів, проф. **Турула.** Тепер українська преса в Канаді повідомляє, що стан здоровля проф. Турули, який перебуває у вінніпегському загальному шпиталі, вдоволяючий і лікарі надіються, що він видужає до кількох тижнів зовсім та зможе знову вести свою педагогічну й дириґентську працю.

У вінніпегській читальні „Просвіти“ відбулося урочисте принятя п. **К. Андрусишина,** укінченого студента університету (з дипльомом), який провів минулий рік у Парижі на спеціяльних студіях як стипендист манітобського університету. Тут слід згадати, що п. К. Андрусишин був якийсь час співробітником українських прес. орґанів у Канаді і працював як дириґент у вінніпегській чит. „Просвіти“. Перед виїздом з Парижа до Канади п. Андрусишин відвідав м. ін. батьківщину своїх родичів Галичину (сам він роджений в Канаді) і був гостем у нашій редакції.

З волинської хроніки.

Бандитизм. Дня 8. вересня в год. 9. вечора в Луцьку при дуже рухливій вул. Пілсудського невідомі бандити постукали до помешкання д-ра мед. Ранца й коли двері відчинилися, револьверами стеморизували самого Ранца і його дружину та зажадали видачі грошей. Одержавши 3. тис. рублів золотом і на 2 тисячі золотих біжутерії, бандити в нагороду за „добре принятя“ подарували п. Ранцеві 500 рублів зол. і зникли. Негайно зявилися функціонарі відділу безпеченства, але бандитів не здовлено. Арештовано кілька підозрілих осіб. Цей сміливий бандитський напад дуже схвилював мешканців Луцька. — Менше рисковного нападу доконали бандити на дім священика о. Савчука в с. Сераховичах на Ковельщині. Тут було аж 11 незамаскованих бандитів і свою роботу переводили вони поволі. По-перше, стягнули з горища переляканого священика, по-друге, порадили йому придивитися до них, а по-третє, при ньому-ж ділили свою добичу. Потім поклали награбоване на фіри й виїхали. Переляканий священик захворів і його відвезли до шпиталю.

Ще про безбожників. У с. Рокитниці на Ковельщині один з безбожників увійшов підчас Служби Божої в церкві на „хори“, поправив на голові шапку й заплював папіроску. Домагання, щоби вийшов з церкви, не помогли. Тоді священик спинив богослуження, зняв з себе церковні ризи і власноручно викинув безбожника з церкви. А треба зазначити, що священик належить до людей сильних. Стероризовані селяни не відважилися цього зробити. Ось плоди спинення на Ковельщині всякої культурно-освітньої роботи, закриття Просвіти й підтримування сельробів проти націоналістів у характері „котів на щурів“.

„Колєктивізація“. На Ковельщині, де все національне знищене й загальмоване, сельробам так добре живеться, що вони вирішили вже заводити колективи. Отак чотирьох сельробів „сколективізували“ своє господарство в с. Бахові. Другий такий „колектив“ повстав у с. Дубовій. Як далі буде в цих колективних „раях“, невідомо, але покищо „колективісти“ вже сваряться за урожай: кожний уважає себе покривдженим.

Підпал. Невідомі злочинці спалили міст біля м. Ратна на Ковельщині.

Самогубство. В Луцьку отруїлася жінка мясара Варвара Цмунт. Не дуже давно отруїлася тут жінка другого мясара Кужеля.

Смерть від грому. В с. Смикові на Горохівщині грім убив селянку Евдокію Тенчукову, що працювала в полі.

Кооперативно-господарська нарада. Дня 27. вересня в Луцьку в домівці Просвіти має відбутися спеціяльна кооперативно-господарська нарада представників усіх кооператив повіту. Нараду скликає філія „Сільського Господаря“ в Луцьку.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 18. ВЕРЕСНЯ 1931.

Д-Р Я. ПАСТЕРНАК.

З археольоґічних проблєм Поділля.

(До розкопок в Новосілці Костюковій.)

Урожайне Поділля та затишне Покуття манили до себе вже від найдавніших часів ріжні народи незвичайно корисними умовинами життя. Вже від палеоліту, себто від старшої камінної доби, що її початок кладеться приблизно на 20.000 літ пер. Хр., були ті землі густо замешкані у всіх доісторичних та ранне-історичних часах. Виїмком була тільки старша бронзова доба, коли велика посуха змусила подільських скотарів перейти на українські степи.

Палеолітичне населення з доби оріняцької культури було по всій правдоподібности східного чи просто українського походження. Зате автохтонами треба вважати неополітиків надбужанської культури, а київський археольог Данилевич бачить у них вже праславян. В тім часі приходять на Поділля з північного заходу здовж Вісли, а потім Сяну і Дністра, перші кольоністи зі Шлеська з так зв. волютовою керамікою, що вважається взагалі найстаршою в доісторії судетських країв. Непевні серед нового окруження, поселюються вони на високих горбах недалеко Дністра і займаються хліборобством, що видно по зернотерках та пряслічках, знаходжених серед останків їхніх землянок. Дещо пізніше, але ще в неоліті, приходять з Підляшя через Волинь інші поселенці, яких тлінні останки заховалися у знаних подільських скринкових гробах. Швидко розбрилися вони по цілому Поділлі, заняли мабуть беалюдну досі Гусятинщину й Теребовельщину, перейшли відтак Дністер і дісталися аж на Буковину. У східнім напрямі зайшли вони аж на Київщину, і навпаки: звідти прийшли тоді до нас перші носії хліборобської так зв. трипільської культури з мальованою керамікою, які скоро заселили досить густою сіткою землянок Поділля, Покуття і північну Буковину. Етнічна їх приналежність остаточно ще неозначена, але це одно є певне, що культура їх повстала на Україні (під ріжними чужими впливами), і тому найліпший її знавець Хвойка (Київ) уважав їх за праславян. Приблизно на початку 11. тисячліття пер. Хр. випер цих „трипільців“ з Поділля назад на схід наріл шкелетових могил зі шнуровою керамікою, але якийсь час мусіли оба ті хліборобські народи жити побіч себе, стараючись удержатися на урожайнім подільськім чорноземі, бо впливи шнурової кераміки видно добре на гончарських виробах з Кошиловець, які належать до наймолодшої фази трипільської культури у нас.

Видніші сліди перших впливів закарпатських культур на Галичину, а зокрема на Покуття, припадають на енеоліт, що є переходом від молодшої камінної до бронзової доби. Наше Закарпаття замешкували тоді мабуть уже траки і першим продуктом їхньої металюрґії слід уважати всі ті мідяні сокирки, топірці, кинжали та шила, що знаходяться у нас, головно на Покутті. Діставалися вони сюди може через яблоницький провал і дальше долиною Пруга, а міняв їх за покутську сіль з Молодятина та Уторопів мабуть таки наріл трипільської культури.

В бронзовій добі є трацькі впливи у нас вже значно сильніші. Внаслідок згаданої вище посухи дуже опорожнилася ціла Східна Галичина і це було мабуть головною причиною експанзії численного народу траків зі своєї прабатьківщини в карпатській котловині по лінії найменшого опору. Це вже не тільки культурні впливи шляхом торговлі, а справжня імміґрація через карпатські провали до нас. Вказують на це вже на початку бронзової доби шкелетові гроби трацького походження в повітах Заліщики, Городенка, Чортків, Бучач і Теребовля з білогоцською культурою, названою так від першого фахово дослідженого погребища цієї культури в Білім Потоці. Селищ приналежних до цієї культури ми ще не знаємо.

В III. бронзовій добі підсилення у нас значно поправилося, а це зазначилося в першу чергу дальшим скріпленням трацької імміґрації. Були це ґети, що замешкували тоді цілу Дакію і шукаючи собі нових земель, заняли постепенно Буковину, Покуття й Поділля, досягаючи аж околиць Луцька на Волині. З останків по них знаємо тільки доволі численні бронзові скарби з предметами угорського походження та окремі шкелетові гроби. Незнані є нам ще зовсім їхні селища та взагалі спосіб мешкання.

В гальштатській, себто старшій залізній добі витворилася на північному Поділлі нова культура, так зв. тип Чехи-Висоцько, яка повстала із змішання зі собою кіммерійських та лужицьких елементів. Усупереч твердженню деяких дослідників не доходять її гроби та селища далеко ще лінії Дністра, а на полудне від цієї границі знані були досі тільки трацькі бронзові скарби. Слідів постійного замешкання Покуття та полудневого Поділля траками-ґетами в гальштатську добу досі ще не знайдено ніяких і сталося це щойно в останніх днях підчас розкопок автора цих стрічок з доручення Наукового Товариства ім. Шевченка.

Вже давніше дісталося було до Музею НТШ кільканацять черепків чорненого глиняного посуду з Новосілки Костюкової, заліщицького повіту. Техніка орнаменту, а саме вузьке широке жолобкування та чорна лискуча поверхня вказували на приналежність цієї кераміки до однієї із старших гальштатських культур, але до якої саме, на це не було покищо відповіди. Про цю

Імпозантне свято „Р. Ш." в Станиславові.

20.000 учасників. — Повитання голови „Р. Ш." — Промови двох сенаторів і посла та представників установ. — Численні привіти. — Дефіляда. — Мячеві змагання. — Вправи Лугів та Соколів. — Закінчення свята.

Не зважаючи на те, що станиславівське воєвідство не дало дозволу на похід через місто Станиславів, не зважаючи на зливний дощ, який падав у ночі, зібралося 13. вересня ц. р. около 20.000 народу на майдані між Станиславовом та Угорниками, де відбулося ювилейне свято в 50-ліття „Рідної Школи". Свято розпочалося Службою Божою, яку відправив о. Ганушевський, парох Угорник. Служба Божа закінчилася відограним орхестрою молитви: „Боже великий, единий".

По Службі Божій з високої трибуни іменем Ювилейного Комітету привитав д-р Юлій Олесницький, голова філії „Просвіти" в Станиславові, при грімких оплесках багатосячного народу, насамперед голову Головної Управи „Рідної Школи" Іл. Кокорудза, а потім сенаторів, д-ра Горбачевського і д-ра Макуха, посла Чурука і цілий здвиг народу та виясняв значіння і ціль свята. По промові д-ра Олесницького забрав слово голова „Рідної Школи" Іл. Кокорудза, що насамперед висказав іменем Головної Управи привіт і подяку Ювилейному Комітетові й українським установам за уладження свята й цілому здвигові народу за участь у святі, а відтак ширше виложив завдання, які „Рідна Школа" має виконати на полі українського шкільництва. При цьому вказав на першорядне значіння Товариства в нашому відродженні і загрів людей вступати в члени Товариства й підпержувати його щедрою жертвенністю. Здвиг народу, видно, добре зрозумів виклад п. голови, бо одобрив його гучними оплесками.

З черги промовляли сенатори д-р Горбачевський і д-р Макух та посол Чукур. Опісля виголошені були привіти від філії „Учительської Громади" в Станиславові, від філії „Взаїмної Помочі Українського Учительства" в Станиславові, від українських установ у Галичі і відчитано багато привітних телеграм та письм. Потім на внесення д-ра Олесницького весь нарід грімкими оплесками поручив Ювилейному Комітетові вислати митрополитові гр. Шептицькому телеграфічний привіт за всі добродійства, які вчинив для „Рідної Школи".

Цю першу часть свята закінчено всенародним відспіванням в супроводі орхестри українського національного гимну.

Відтак перед головою „Рідної Школи", обома сенаторами, послом Чукуром, Ювилейним Комітетом і учасниками свята, що заняли місця на степениці, уставленій на протилежній стороні величезного майдану, відбулася імпонуюча дефіляда. На переді йшли ученики й ученици всіх шкіл „Рідної Школи" в Станиславові, потім старші ученики державної гімназії, відтак громадяни і громадяники всіх майже сіл Станиславівщини і галицької округи, дальше їхали гарно вбрані на баских конях чисельні відділи селянських кінноточників (було би всіх 1.200, але не всіх поліція пустила на майдан), потім ішли сотні Соколів, Луговиків і Луговичок, а при кінці їхало 5 тріюмфальних возів, запряжених в чудово прибрані коні.

Дефіляда тревала 5 чвертей години. Цілим уладженням свята, порядком і дефілядою занявся д-р Борисевич, за що йому належиться особлива подяка. При дефіляді приграваво 4 орхестри.

Святові і дефіляді приглядалися з гостинця великі товпи народу, що не могли налюбуватися імпозантним святом.

Потім усім слідували мячеві змагання Прилому з надвірнянським Бескидом і вправи Лугів та Соколів в ось-такім порядку: 1) Луговики вільноруч, 2) Сокілки вільноруч, 3) сокільський доріст шабельками, 4) Луговички хустинами, 5) Соколи вільноруч, 6) Луговики і Луговички вільноруч, 7) Сокілки хоругвками, 8) Соколи списами, 9) вежі, 10) народні танки. Всі вправи випали якнайкраще і були рясно оплескувані.

Закінчено цю часть свята відспіванням гимнів: сокільського, лугового і національного в супроводі орхестри.

Це свято без сумніву піднесло національного духа і додало бодрости всьому громадянству Станиславівщини та зробило „Рідну Школу" вельми популярною. Б.

—o—

Від 5-ти літ вязниці вгору...

Зміна 58 § карного закону.

„Газета Польска" повідомляє, що в дні 14. ц. м. Колегія кодифікаційної комісії прийняла проект карного кодексу, вводючи до редакції проекту низку змін і доповнень редакційного і мовного характеру в кількадцяти статтях (артикулах) та зміну істотного змісту арт. 89 і 200 (б. російського к. к.). Перший з них дістав такий текст:

„Хто проводить (підпринимає) акцію, скермовану безпосередньо на те, щоби:

а) позбавити польську державу незалежности або відірвати частину її земель,

б) змінити силою устрій польської держави, підлягає карі вязниці на час не коротший від 5-ти літ або до кінця життя".

Перед переписом населення.

Ендецький орган про перепис.

У звязку з переписом населення, який має відбутися 9. грудня ц. р., ендецький орган „Курер Львовскі" з дня 17. ц. м. призадумується над способами його переведення.

Навязуючи до перепису з 1921 р., здогадується, що цьогорічний перепис піде по лінії виключення можливостей покривдження менших (?), а запобігатимуть цьому (!) відповідні друки:

Адже списові аркуші, проектовані міродайними кругами, будуть в двох мовах; здається польсько-українські. (В орнг. „рускі").

Одначе зазначує, що таке ставлення справи може довести до цього, що подібних аркушів зажадають жиди, німці і литовці. Все те закінчує багатомовним висновком:

Велике щастя, що не маємо в Польщі ще одної меншини, прим. китайської! Бо тоді треба би творити ще одну державу в Державі...

Приготування до автономії Сх. Галичини?

Неповажна звістка „Газети Варшавскої".

Центральний ендецький орган „Газета Варшавска", у передовій статті п. н. „Шкідливий проект" бо 16. ц. м. в трівогу, що, мовляв, „урядовий табор, з дивною сліпотою і вперстістю гідною ліпшої справи, старається довести на дорозі небезпечних уступов до угоди з русинами (!). Ця угода має полягати на наданні Східній Галичині (в орнг. Малопольщі — прим. Ред.) територіяльної автономії з окремим сеймом і власним адміністраційним статутом". „Газета Варш." додає, що пропагатором тої ідеї і її реалізатором був пок. Голувко, а тепер — „як каже фама" — „працює над проектом автономії польсько-український (?! — Ред.) політичний діяч п. Юзефський", волинський воєвода. З цього приводу затрівожена „Газ. Варш." витягає знову німецького страшака й верже страшні нісенітниці по трафаретному ендецькому зразку.

Гадаємо, що весь той алярм цілком зайвий. Адже „Слово Польске" устами пана Мейбаума, недавно 100 відсоткового ендека (фірму він змінив, але в душі він ендеком надалі остав і тому ендеки можуть йому вірити), впевняє, що пок. Голувко в останньому часі „пропагував і реалізував" „програму" повної ліквідації усього українського й утраквізації усіх установ та решти шкіл, а щодо п. Юзефського, то його україножільські автономістичні переконання є настільки чудово відомі з його діяльности на Волині, що всі ендеки можуть спати спокійно.

Паніка на берлінській біржі.

Поганий вплив політичних випадків.

В понеділок берлінська біржа знову пережила один зі свої „чорних днів". Цим разом біржа стояла цілком під вражінням політичних подій, які відгравали ще більшу ролю, ніж невияснена загальна ситуація німецького господарства. Цими подіями був недільний „путч" в Австрії і протижидівські екцеси у центрі Берліна. Їх осуджувано, як характеристичні познаки політичної нешевности. У наслідку панував на біржі настрій повної депресії. Не було зовсім купуючих при величезній подачі. Зазначився упадок акцій на близько 12 відсотків вартости.

Подробиці югославянської конституції.

Опозиція плянує бойкот виборів.

Ліквідація диктатури в Югославії не пішла, як це ми вже зазначували, цілком по лінії усунення усіх її шкідливих сторінок, лише старалася деякі її пережитки зґальванізувати, у новій конституції. Ближчі подробиці спершу не були відомі; було тільки відомо, що демократичні партії відносяться до нової конституції дуже скептично, а то й різко опозиційно. Докладніші відомости про нову конституцію Югославії пояснюють та виправдують таке негативне становище опозиції.

І так виборча ординація вводить явне голосування. Такий принцип існує м. ін. на Угорщині і творить там головну підставу кожної „побіди" урядової виборчої листи. Міністри є по новій конституції майже виключно залежні від короля, а їх відповідальність перед парляментом обмежена до мінімум. Так само майже зовсім не існує право посольської незайманости.

Супроти того ціла демократична опозиція, до якої м ін. належать хорватські автономісти, радить над устійненням спільної тактики. Виникнула концепція бойкоту виборів. Опозиція задумує публично ствердити, що 1) всі акти, закордонні умови й позички, заключені підчас періоду диктатури — є неважні і 2) що все те торкається також усіх актів, умов і позичок т. зв. „конституційної диктатури", отже і на будуче. Часописи згадують, що перед проголошенням нової конституції король Олександер навязав контакт з опозицією, однак не виконав основного домагання цієї останньої, а саме покликання тимчасового компромісового уряду, який перевів би негайно вибори на основі загального, рівного і тайного голосування. Король закончив опозицію збереженням постанови про явне голосування та затриманням при кермі уряду ген. Живковіча. Тому огірчення опозиції велике.

Ці звістки кажуть прийти до висновку, що внутрішня ситуація у Югославії довго ще буде заражена на поважні потрясення і що нова конституція не тільки не усуває труднощів, а ще їх збільшує.

—o—

валежність до високої культури не могло бути мови, крім якогось споріднення, і тому здогади мимохіть звертались на полудне, хоч не було до цього наразі певних реальних підстав. Між тим знайшлася ще одна майже ціла попельниця з неї загалочної кераміки в Лисевчиках, рівнож біля Заліщик, і це дало остаточно привід до фахового розслідження справи. Не зважаючи на великий фінансовий кризу, дало Наукове Товариство ім. Шевченка — як і щорічно — потрібну квоту на вступні теренові досліди, які увінчалися щасливо повним успіхом. На полі „Петринське" в Новосілці розкопав я при випадковій помочі д-ра Сулімірського зі Львова простору культурну верству з останками хати, великою кількістю черепя глиняного посуду, кістяним знаряддям та двома нецілими фібулами з бронзового кручоного дроту. Після розглянення в добутім матеріялі стало ясним, що тут маємо перший раз до діла з селищем гальштатської доби на полудневому Поділлі, а сама культура є повад усякий сумнів закарпатського походження і приналежить дакогетам, які замешкували тоді ціле наше Закарпаття. Оба фрагменти бронзових фібул датували нововідкриту культуру на сам початок гальштатської доби, що відповідає приблизно X. ст. пер. Хр в абсолютній хронольогії. Ця інтересна знахідка ствердила безперечну імміґрацію, а не тільки культурні вплини траків у нас на початку І. тисячліття пер. Хр., бо рівночасно показалося, що подібні, досі неопределені черепки знайшлися і в кількох інших селах заліщицького повіту.

Рівночасно ця знахідка вчить, яку пильну увагу треба звертати не тільки на гарніші доісторичні знахідки, як бронзи чи камінне знаряддя, але й на дрібні, глякові нічим незамітні черепки які, як примір показує, можуть привести й на слід такого будь-що-будь сенсаційного в нашій археольогії відкриття.

З організаційного руху.

ПОВІТОВИЙ НАРОДНІЙ ЗЇЗД У ПЕРЕМИШЛЯНАХ.

Дня 5. вересня ц. р. відбувся Повітовий Народній Зїзд у Перемишлянах. На нараді були присутні представники 16 громад судового перемишлянського повіту. Зїзд отворив голова Повітового Комітету д-р Ф. Свістель, що представив порядок нарад та ціль зїзду і здав справоздання з праць Комітету за минулий рік. Посольське справоздання зложив посол Степан Кушнір. Зібрані затвердили Повітовий Комітет з головою д-ром Свістелем і на слідуючий рік та ухвалили резолюції, якими одобрюють працю Центрального Комітету партії і Парляментарної Репрезентації та взивають їх до дальшої витревалої боротьби за права нації. Окремою резолюцією ухвалив зїзд привіт голові партії д-рові Дмитрові Левицькому.

ОСТАННІ ВІСТИ

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ УСУВАЄТЬСЯ ВІД ПОЛІТИКИ?

Опозиційна преса принесла чутку, нібито марш. Пілсудський усувається від політики на 6 місяців.

ФУЗІЯ НПР-ПРАВИЦІ З ХАДЕЦІЄЮ?

17. вересня збирається в Познані нач. рада НПР-правиці. Можливе є, що НПР получиться з хадеками.

АРЕШТУВАННЯ ПІД ЗАКИДОМ ПЕРЕТЯТТЯ ДРОТІВ.

З Бориславa повідомляють, що в Губичах арештували Солтичака Миx (проти якого ведеться слідство за держ. зраду) і Юл. Михаця під закидом перетяття тел. дротів.

МЕНШИНЕВА ДЕБАТА В ЖЕНЕВІ.

В VI. політичній комісії Збору Ліги Націй радили 16. вересня над тією частиною звіту ген. секретаріяту, яка торкається охорони прав меншин. Дебата відбувається щороку на домагання делегата Німеччини. Мін. Курціюс у промові зазначив, що число меншинових зажалень до Ліги збільшилося значно в порівнянні з м. р. Бесідник критикує теперішню систему охорони меншин і домагається якнайбільшої явности в процедурі. Комітет Трьох, який розглядає петиції, повинен якнайчастіше оголошувати висліди своїх праць. Досі Комітет лише рідко подавав до відома зміст і висліди розглядaних петицій, бо виходив із заложення, що це сприяло би шкідливій пропаганді проти держави. Ген. секретаріят повинен подавати до відома меншин відповіди урядів на їх петиції.

На основі порозуміння Малої Антанти, Польщі та Греції міністр закорд. справ Румунії Ґіка в імени тих держав заявив, що повищі держави зняли вже свій погляд у м. р. дискусії у 6-ій комісії. Погляд цей і дальше піддержують, а розглядання меншинової процедури вважають безпредметовим.

Делегат Канади ствердив, що Ліга Націй зробила великі поступи в полагоді меншинових справ. Та що деякі справи викликали в одної з нац. меншин Канади деякі реперкусії, він промовляє й думає, що теперішню процедуру треба змінити так, що створять постійний комітет для справ меншин.

Льорд Сесіль не погоджується на зміни процедури, та є за тим, щоби ввести деякі уліпшення.

Представник Франції сказав, що французький уряд є за тим, щоби процедуру приноровлювати ліберально з тим, що охороняючи права нац. меншин, вона повинна рішучо шанувати права суверенних держав, до яких належать меншини.

Делегат Еспанії каже, що не ялося надто скоро користуватися публікацією ухвал ріжних комітетів. Коли їх треба публікувати, то треба це робити в порозумінні та за згодою інтересованих держав.

Наприкінці засідання голова Комісії визначив на справоздавця меншинових справ представника Фінляндії. Він має приготовити звіт із перебігу нарад політичної Комісії.

АРЕШТУВАЛИ ПФРІМЕРА.

Югославянська влада приказала арештувати провідника невдалого держ. перевороту в Австрії д-ра Пфрімера в Маріборі (Марбург). Югославянська поліція відставила д-ра Пфрімера до Любляни. Влада видасть його як небажаного чужинця.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·92·00—8·92·50, канадійський доллр 8·82·00—8·82·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·75 0·35·20, швайцарський франк 1·73·50—1·74·00, фунт штерлінгів 43·00·00—43·20·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 0·00·00—0·00·00.

5-літня мораторія для воєнних довгів.

„Ню Йорк Івнінг Пост" повідомляє, що на обіді в през. Гувера члени ради, яка видає опінію Борд Резерв Федерел, поручали президентові негайно продовжити мораторію на воєнні довги й відшкодування на 3—5 літ. Держ. секретар Мелон є за продовженням мораторії на 3 роки. Банкірі є мабуть за класифікацією короткорочнищевих німецьких кредитів тепер унерухомлених у висоті 600 мілл. долярів, щоби вможливити редисконто Федерел Рез. Банку.

З Вашінгтону повідомляють, що влада мабуть не бажає передчасно оголошувати вістки в справі поширення Гуверової мораторії. Один із президентових секретарів, запитаний про вістку, яку оголосив „Ню Йорк Івнінг Пост", сказав, що вістка видумана. Справи поширення мораторія не торкали на ніякій конференції в Білім Домі і про щось такого не думають. Зачувати, що през. Гувер радився своїх гостей в справі конечности приноровлювання ліберальної політики в ділянці кредитів для ам. і закорд. підприємств і про те, як би вихіснувати надмірні запаси золота Зл. Держав.

—o—

Війна чи конець світа?

Повітряні маневри, що відбулися недавно в Італії, дали газеті „Osservatore Romano" привід до цікавих міркувань на тему майбутньої війни. Ґенерал Бадоліо у своїй критиці цих маневрів вказує на конечність повітряної оборони і говорить про вбивчі інструменти війни. Що важнішим обовязком, додає „Osserv. Romano", є осуд війни. Він важніший, ніж якийнебудь інший моральний, соціяльний та горожанський приказ. Зазначили це також ріжні обсерватори і справоздавці летунських маневрів. Стверджено, що до кількох годин Анкона, Фльоренція, Спеція, Больонія і Міляно лягли би в руїнах. Оставших при життю людей ждала би смерть від затроєння.

Повторення такої проби у Франції, Англії або Німеччині дало би той сам вислід. Остання світова війна, яку названо загально найбільшим нещастям історії, зблідне перед майбутньою війною, що буде рівнатися кінцеві світа не тільки наслідком руїн, в які обернеться цілий світ, але й наслідком зничення людських почувань і способу думання. В часі повітряної війни хвилі боротьби заллють теж цивільне населення. Поле бою захопить увесь край і нарід, а коли він увесь не вхопить за зброю, то буде засуджений на загибіль. Разом з повітряною війною заломиться всяка культурна думка, здичіє людське почування, замре християнська традиція.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ ТРАНСАТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЛЕТ.

16. вересня англійська шалюпа виловила рештки монопляну, яким летун Кремер і механік Пакет хотіли перелетіти з Ню Йорку до Европи понад Ґренляндією. Від відлету з Лервік, на Шотляндських островах до Копенгаґи, себто від 9. вересня, не було про них ніяких вістoк.

З Букарешту повідомляють: Пасажирський літак Міжнар. Повітряної Плавби, що летів з Білгороду, впав біля Тури-Северину. Згинули 2 пільоти й 4 подорожні Катастрофа приключилася ще 15. вересня в год. 19.30, та щойно на другий день подибали рештки літака, який впав у глибоку яругу. Катастрофу спричинила страшна хуртовина.

У Штрасбурзі ударилися 2 військові літаки на висоті 1000 м. над військовим полігоном. Оба пільоти згинули.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (208) число „Діла" підпало знову конфіскаті. Пресовий цензор вичеркнув у ньому пів речення у статті „Польська догма" й кілька речень у звідомленні з судової салі. Це вже 55-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Чеки Т-ва Прихильників Освіти** у Львові розіслано з нинішнім числом „Діла". Просимо всіх наших читачів, прихильників української студ. молоді, користуватися тими чеками при пересилці жертв на Т-во Прихильників Освіти, яке організує збірки на потреби українського студентства. Ні один чек не повинен пропасти!

— **Пімста за пок. Голувка — на українськім театрі!** До чого доходить нагінка засліплених україножерних фанатиків, вказує факт, який стався кілька днів тому у м. Бжеску у краківськім воєвідстві. Приїхав туди український вандрівний театр П. Карабінєвича. Кілька місцевих „дзялачи" розвело агітацію за бойкотом театру, який мав — мовляв — відповісти за... трускавецький атентат. Боївка, зложена з кількох осіб, на чолі з місцевим секретарем ББ (!), стануда коло дверей і нікого не пускала до середини. Хто ввійшов туди, був записуваний на „чорну дошку". Одночасно театральні афіші замазано написами: „Преч з українськими бандитами". Цікавою „діяльністю" займаються санаційні діячі в Бжеску.

— **З львівської хроніки.** Крізь відчинене вікно мешкання Ірени Розенцвайґ при вул. Домбровського зникли разом із невідомим злодієм дорогоцінности варті 1560 зол. — Зі складниці Йосифа Шляйхера при вул. Собіського забрали невідомі люди футра на памятку і не лишили своєї адреси, ані довжної підписки. — З мешкання Кольмана при Стрілецькій площі пропали річи та гроші, вартости 250 зол.

— **З краєвої хроніки.** В суперечці за квочку Юстина Ленчук у Тарнович, перемиського пов., зранила Анну Ригловську, 87-літня бабуня вмерла третього дня. — В Бродах арештували залізничого урядовця Володимира Боднарчука, котрий під покришкою, що є власником більшого майна, купив на векслі фотографічний апарат за 400 зол. у Львові. — Комітет воєвідської виставки в Тернополі хоче призначити 5.000 зол. на будову дому ім. Голувка в Тернополі „для спільного вжитку поляків і русинів".

— **Влом до церкви.** В ночі з неділі на понеділок 13. IX. ц. р. вломилися злодії до церкви в Підбірцях, вломивши вікно в презбітерії. Порозбивали всі шафи і шуфляди, не минули і кивота. Шукали видно за грішми і цінними річами, бо всі чаші, пушку, монстранцію і інші металеві золочені річи піддали пробі. Дотідно було бандитам господарити, бо стара деревляна церква є в середині нової мурованої, а ще не викінченої. Були це фахівці, які урядували в рукавичках, бо поліція не могла найти відтисків пальців. Забрали дрібну квоту, нові обруси і 8 м. полотна. Зеркало розбили на дрібні кусні. Вийшли дверми, які мають старосвітський замок, що його можна з середини без ключа отворити.

— **Спочування української кольонії з приводу смерти посла Голувка.** Проф. Мацєєвич, голова української кольонії в Румунії, зложив у польському посольстві в Букарешті спочування української еміграції з приводу вбивства посла Голувка.

— **Смерть дітей у сушарні овочів.** У Гірку (Перемишина) в сушарні овочів Ів. Парадинця впало до печі двоє дітей: 3-літній Степан Лихий і 4-літня Марія Парадинець, яка хотіла рятувати хлопчика. Батьки витягли дівчинку вже звуглену, а хлопчик так попікся, що помер по дорозі до шпиталю.

— **Смерть у кипятку.** В Лодзі впав у котел із кипятком власник ритуальної лазні. Ніхто цього не завважав і трупа витягли щойно кілька годин пізніше.

— **Втікачі з червоного раю.** В скрині на зал. стації в Столпцях найшли 16-літнього Павла Берневича, який утік таким чином із Мінська.— На відтинку Колосово біля Столпців перейшов кордон гірничий інжинір Карценберг. В Москві обвинувачували його в саботажах і він утік перед опікою ДПУ.

— **З фільмового мистецтва.** Великий російський режісер Айзенштайн повернув з Мексика до Москви. Тепер працює він над монтажем пропамятного фільму в 15-ті роковини жовтневої революції.

— **Ганді і парижанка.** Ганді відвідав Париж. Підчас проходу великого індійця по вулицях міста приступила до нього парижанка, вручила йому пакуночок і зникла. Поліційна охорона, що провадила Ґандія, підозрівала, що в пакуночку є бомба, віднесла його в затишний куток і отворила з великою обережністю. В пакуночку найшла лише звичайні штани, якими стидлива парижанка хотіла обдарувати Ґандія...

— **Де поділася Джосефіна Бейкер?** Давно притихли останні вісти про муринську танцюристку Джозефіну Бейкер. Тепер вона перестала очаровувати видців своїми танцями і на кольоніяльній виставці в Парижі продає біля індо-китайського ресторану всякі дрібнички з Далекого Сходу. Можна сміливо сказати, що управа виставки буде вдоволена з висліду її праці, бо хто відмовиться купити щонебудь з її магоневих долонь?...

— **Машина для залізничих касіерів.** Давніше (в нас ще й досі!) в залізничих касах мусів бути великий запас білетів, щоби вдоволити всякі подорожницькі вимоги гостей. Рівночасно з тим тривущі контролі залізничих касіерів до-

заводяли їм поповнювати всякі зловживання. Тепер у залізничих касах Німеччини і Франції заводять машини, при помочі яких касіери друкують на місці всякий вимаганий гостем білет. Протягом одної хвилини ця машина випускає 100 білетів. Новий спосіб не лише упрощує працю касіерів, але автоматична контроля не позволяє їм допускатися крадежі білетів.

— **Крадіж вибухових матеріялів.** У порохівні „Фортуна і Вестфалія" у Гезекке вкрали невідомі злочинці 2 кг. вибухових матеріялів і 420 піротехнічних набоїв. Забрали вони теж цілий запас новознайденого данериту. Поліція підозрівае, що крадежі допустилися члени терористичної організації.

— **Напад бандитів на місто.** Повідомляють з Шанґаю, що бандити ограбили місто Суінінксі в провінції Кіянг-Ксі. Крім того забрали з міста 100 учеників разом із учителями місцевої школи й держатимуть їх доти, доки не одержать вимаганого окупу.

— **150,000.000 світляних літ.** Д-р Баабе, астроном із Гамбурга, відкрив у констеляції Великої Медведиці біля 60 мряковин. Збірниця цих мряковин є від землі найдальше віддалена, бо на цілих 150,000.000 світляних років. Дотепер знали лише найбільше віддалення спіральних мряковин у констеляції Діви і Коси Береніки, яке виносить біля 12,000.000 світл. літ.

— **Централя телефонів у Севіллі знищена бомбою.** 13. ц. м. вибухнула бомба в централі телефонів у Севіллі. Бомбу підложили саботажисти. Вибух зруйнував будинок централі і сусідний приватний. Число жертв покищо невідоме.

— **Палять жертви буревію.** Жертвою буревію, який напістив місто Белайз (у Гондурасі) впало 1.200 людей. Місто оповили хмари диму з великих стосів, на яких спалили жертви буревію. Хвилі викинули дуже багато риби на беріг, вона гние і спричинює страшну задуху. Люди втікають тратвами у джунґлі горі рікою Белайз, бо бояться пошести. Сонце припікає ранених, які лежать у будинках, що не мають дахів.

— **Страшна буря** шаліла минулої неділі над Мадярщиною. Вихор знищив сотки фабрик і домів і затопив корабель на ріці Тисі. Кілька осіб згинуло.

— **Ще про затоплений Херсон.** Експедиція вирішила, що причиною затоплення міста було стале западання берегів і землетрус. Підчас праці наукової експедиції слідкував за її поміченнями цілий науковий світ. Праця експедиції утревалена на фільмовій стрічці. Перший раз в історії кінематографії фільмування відбувалося не з нуркового дзвона, а безпосередньо у воді. Фільмовий апарат примістили в ґумовий мішок із скляним очком. Оператор Цептлін працював справді з жертвенністю: занурювався з своїм апаратом кілька разів денно, а на це відважується лише вправний нурець. Зразу сумнівалися, чи ці знимки можна буде викликати і використати, опісля переконалися, що прозорість води дала змогу сфільмувати затоплений Херсон, рух риб і морських животин та працю нурців у підводному царстві. За кілька місяців міліони людей оглядатимуть на срібному екрані цю незвичайну памятку з минулого нашої країни.

— **Сніг у Скандинавії.** Зі Штокгольму прийшли вістки, що в північних лапонських околицях лютувала нагальна сніговія. Сніг кілька днів лежав верствою на пів метра грубою. Пасовища, луки, бараболі вкрив сніг.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому зрою з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 19—7

Чи Ви оглянули свою гардеробу?
Убрання і реверенди подешевіли у фірмі
ВАСИЛЬ ГРЕСЯК у Львові,
при вул. СИКСТУСІКІЙ ч. 20.
Виконання дуже солідне. — Матерії на склад у великім виборі. 1—6
498

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПЕТРА РІШКИ І ТОВ. ЗІ СТРИЯ.

Третій день розправи, 16. ц. м. розпочався промовою прокуратора *Мінасовича*, який в півторагодинній промові підпержував акт обвинувачення щодо вини підсудних. Розводився про УВО і на основі зізнань доказових свідків запевнював про членство обвинуваченых. Зізнання Рішка та Боднара на поліції, де вони признавалися до вини, важніші від зізнань перед слідчим суддею, перед яким всьо відкликали. Сходини у обв. Грушака мали характер політично-конспіративний а не товариський. Покликувався на „Катехізм українського державника", що говорить про обєднання всіх українських земель, а що Галичина і Волинь належать до Польщі, то пропагує відірвання цих земель від польської держави. В подібний спосіб інтерпретує багато місць цієї брошури. Згадує й про „Квадратуру кола", в якій виложені основи конспіративної роботи, звернеої проти Польщі. Заперечує, що український нарід переслідуваний, та покликується на трактати про національні меншини. Поляки знають, що значить бути переслідуваними, досвідчили цього під німецьким і російським режімом. Зате українці, мовляв, не мають чого нарікати, поляки дають їм, мовляв, всьо і вимагають тільки льояльности. Переслідують тільки акти, ворожі супроти польської держави. Українцям треба тільки сильного духа, а не „лакмуса крові", проти якого поляки все будуть виступати. Не хоче їм про відплату, про помсту, але мусять судити строго тих, що хочуть звалити польський історичний дорібок. Тому й заведено також наглі суди. То не він, прокуратор, але кров невинно пролита, кров Голувка домагається справедливости. Винні обвинувачені його не вбили, але зробить подібно колись, якщо сьогодні вийдуть безкарно. Дух злочинности мусьогодні вийдуть безкарно. Дух злочинности мусить бути знищений і тому прокуратор апелює до суддів присяглих, щоби затвердили всі питання.

Мрачну атмосферу злобливости, якою намагався прокуратор окутати суддів присяглих, розбили ясні та логічні виводи першого оборонця д-ра *Ст. Шухевича*. Він заявив, що про трактація національних меншин говорити не стати в справі національних меншин говорити не буде, бо вони до суду не належать. Не буде говорити про відтяжову тактику УВО, бо ніхто з обвинуваченых до цього не признався. Зрештою, ані обвинувачені, ані сам прокуратор в Українській Військовій Організації не пізнаються. Чи підставою до обвинувачення можна вважати „Катехізм українського націоналіста"? Адже ця книжка не була конфіскована, а як так, то нічого карігідного в ній нема. Якби навіть приняти, що пресовий прокуратор помилився, не добачивши в ній нічого карігідного, то чи можна дивуватися, що хлопці не добачили в ній нічого злого. Не доказано також, що вони були членами УВО, бо все те, що тут говорено, це вигадки, добрі на денникарські сенсації. Обвинуваченій Рішко мав те нещастя, що на 1. листопада пішов на цвинтар у Стрию. Чи є в тім щось злого? Адже ми всі ходимо на цвинтар того дня. Не до увірення також закид, будьто би обвинувачені плювали на гроби. Всі ми знаємо, яка пошана належиться поляглим у бою якоїнебудь національности й обвинувачені не могли цього зробити, тим більше, що находилися там також поляглі українці. Зрештою, розправа цього їм не доказала. Сказано тут, що обвин. Рішко *добровільно* признався при поліційному доходженні, будьто би належав до УВО. Чи психольогічно це можливе, щоби хтось признався добровільно на поліції до вини, а потому перед слідчим суддею це відкликав? Чи п. Альбін мав справді більше сприту, ніж слідчий суддя, що обвинуваченій признався перед ним як на сповіді? Загадка зовсім легка до розвязки: в суді не вживають ніяких засобів *вимушення!* Але таке вимушене признання, розуміється, ніяк не може бути підставою до засудження. Закидують йому, що писав до брата лист, в якому описував неправдиві речі про пацифікацію. Цей лист не був призначений для світа, тільки для брата, а знаємо, з досвіду, що в листах до рідні пишеться звичайно тільки те, що лежить на серці, отже щиру правду. Зрештою, всі знаємо, яка то була пацифікація. Сяк чи так, була це тільки думка, а за саму думку не потягається до відповідальности.

В подібний спосіб розправився оборонець з іншими прокураторськими виводами щодо приналежности обвинуваченых до УВО. Як стверджено вже на неодній розправі в цій салі, організація УВО від 1927 р. законспірувалася ще більше і від системи 5-ок перейшла до системи 3-ок. А тут чуємо про 5-ку! Взагалі головний свідок прокуратури п. Альбін слабо визнається в цій справі. Сходини у обв. Грушака були чисто товариські, тільки конфіденти поліції зробили з них сходини „виротовцуф". Такі сходини не годяться з основами УВО. Так само дивачне заприсяження з завязаними очима, про яке говорить акт обвинувачення. На ріжних судових розправах стверджено, що члени УВО мусять наперед відбути бодай пів року „новіціяту", членської проби, і аж тоді складають присягу. А тут п. Альбін каже, що обвинувачені присягали вже після двох тижнів свого членства. Таких суперечностей промовець виказує більше.

Карний кодекс каже, що до злочину треба маніх злої волі, а то злої волі свідомости, що намірене діло має признаки злочину. В цьому випадку обвинувачені мусіли би бути свідомі того, що хотять відірвати край від польської держави. Чи тут хто про це знав? Чи ставив їм хто таке питання в слідстві або на розправі? А коли хтось належав до УВО і тої свідомости не мав, то нема знамен злочину.

Оборонець свято вірить, що його клієнти Петро Рішко, Степан Луцик і Юліян Найда не винні, ніякого злочину їм не доказано, і тому апелює до суддів присяглих, щоби відкинули поставлені їм питання.

Другий оборонець д-р Вол. *Старосольський* зазначує на вступі своєї промови, що високим завданням нашої судово-карної процедури є стояти на сторожі права. Щоби означити чиюсь вину, треба розслідити всі обставини, що складаються на справу. Не вільно судові скидати зі себе відповідальности на поліційні органи, нехай, мовляв, вони рішають, бо інші завдання мають органи безпеки, а інші суд. Тільки суд має рішати, чи хтось винен або не винен, навіть тоді, коли поліція каже, що хтось злочинець. Функції поліції та суду в карних справах строго відділені. Процедура каже, що поліція має не переводити слідство, але тільки збирати інформації, а суд має доходити обективної правди. Поліція не має до цього ані права ані відповідних кваліфікацій. Записків, які робить собі поліція, не вільно відчитувати лаві суддів присяглих підчас розправи.

Дальше промовець зазначує, що справа 8 обв. до хвилини, коли занявся нею сл. суддя, повна фантастики, наївности й неімовірности. Все те паде й картина зміняється, коли справа перейшла до суду. Промовець виказує цілу низку суперечностей в трактуванні справи обома слідчими дикастеріями, особливо на особах Грущака і Боднара. Містерій, які створено довкола їх приналежности до УВО (присяга з завязаними очима і т. п.) серіозно трактувати не можна. Брошуру „Квадратура кола" певно підкинено. В „Катехізмі українського націоналіста" нема нічого небезпечного. Є це одна з брошурок, виданих українськими монархістами. Ідеольогія цієї партії суперечна з ідеольогією УВО. Червоною ниткою крізь програму монархістів (гетьманців) вється постулят ладу та легальности, бо всяка нелегальність вносить дезорганізацію. Гетьманці стоять на становищі независимости українського народу, становищі на якому стоїть промовець і всі українці, з чим і не криються. В такому становищі нема ніякого злочину, бо інакше нація не була би націею. Але хто так думає і навіть хто є однодумцем „Катехізму", той не мусить бути членом УВО. Від гетьманців до УВО дуже і дуже далеко.

Оборона запевнює про невинність своїх клієнтів і відкликується до совісти суддів присяглих при відповідях над питаннями.

Після перерви промовляли адвокати д-р Лужецький зі Стрия і д-р Баран з Тернополя.

ПРИСУД.

В 6. год. вечором пішла лава присяглих на нараду, яка тревала до 7.15. Предсідник лави присяглих відчитав

вердикт присяглих суддів:

Лава присяглих звільнила всіх обвинувачених від закидів злочину з пар. 58. к. зак., обвинуваченых Василя Яцкова, Степана Луцика та Юліяна Найду від вини і кари звільняючи теж їх від закидів злочину з пар. 65. кар. зак.

Обвинуваченых: **Петра Рішка, Романа Лебедовича, Степана Грушака і Юліяна Іванчука на 8 місяців важкої тюрми, обвинуваченого Олександра Боднара на 9 місяців важкої тюрми.**

Всім обвинуваченим зараховано слідчий арешт і вони вийдуть сьогодні на волю, бо вчора їзза пізної пори не можна їм було видати карт звільнення.

Промову оборонця д-ра Степана Барана помістимо в завтрішньому числі.

Дописи.

МОНАСТИРИСЬКА. *(Свято „Рідної Школи").* Свято 50-ліття „Р. Школи" відбулося у нас дня 30. серпня ц. р. Ще на годину перед назначеним часом почала публика збиратися і заповнила салю по береги. Свято розпочалося точно в год. 6. веч. Як першу точку відспівав хор зі Слобідки „Школяре! Школяре!", що вийшло зовсім удатно. Слідно було велику працю п. Криси, коли взяти під увагу, що хор протягом одного тижня виступив на сцену. Реферат виголосив д-р Адольф Кардаш, злегка зарисовуючи коротко розвій і значіння „Р. Школи" для українського народу. Після того Оля Параций віддеклямувала „Моя любов", а Любко Радловський „Маю очі". Обоє діти вивязалися зі своїх точок прекрасно. Балет і рухові вправи виконала дітвора теж напричуд гарно. Публика приглядалася з захопленням а опісля домагалася нагально повторення. Тут замітна велика праця п. Соні Білинської, що в

розмірно недовгому часі потрафила так добре вишколити дітвору. Наприкінці був живий образ, уложений дуже влучно з дітвори при бенгальських огнях, помислу інж. Запісецької, при чому місцевий хор відспівав „Боже Великий". Ціле свято пройшло дуже гарно і буде для всіх учасників на довго милим споминком.

КУЛЬЧИЦЬ ШЛЯХ. *(Ювилей 50-ліття священства о. Гординського.)* Цього року минуло 50 літ, як о. дек. Д. Антонович Гординський став священником, спершу в Шкли, яворівського пов., а згодом у родинному селі Кульчицях Шляхотських. Громадянство села з вдячности за ідейну та послідовну працю о. К. не тільки над піднесенням культури самого села, але й цілого самбірського повіту, урядило в його честь святочну академію в місцевій читальні „Просвіти" дня 30. серпня ц. р. Свято почалося Богослуженням, що його відправило трьох священників, родом з Кульчиць. Всі заслуги о. Гординського на церковному полі підчеркнув проповідник о. Баранецький, так, що на академії підчеркувалося більше діяльність Ювилята на полі культурного двигнення народу. Перед читальнею зладив комітет тріюмфальну браму з написом „Витай Ювиляте" та гербом Кульчиць. Повівали жовто-блакитні прапори при звуках дутої орхестри зі Самбора. В той час, як бандерія і фіри поїхали по Ювилята, зібралися перед читальнею і здовж дороги громадяни села й округи, що повитали вїзджаючого тучним „Слава", а музика маршем. Перед брамою привитав розчуленого до сліз Ювилята голова комітету д-р Г. Кульчицький і з хвилею впровадження Ювилята до читальні почалася академія. Хор відспівав „Привіт" опісля була деклямація і знов хор. Тепер слідували привіти від товариств: читальні „Просвіти", кооперативи, двох кас, кружка „Сільського Господаря", „Сокола" і кружка „Відродження", від інтеліґенції, що вийшла зі села й від цілого громадянства села, а вкінці відчитано письменні привіти з поза села, між іншим від д-ра Стахури з Чехословаччини. Знаменитим було слово д-ра Ілії Кульчицького про життя й заслуги о. Гординського, який відслонив опісля образ Ювилята, що лишиться раз на все в читальні. По кінцевім слові голови комітету хор відспівав „Многая літа", а на закінчення всі національний гимн. Вечором у читальні відбулася забава, а Ювилят у родинному кружку довінчував у хаті ювилею. Другого дня на соборне Богослуження приїхало понад 20 священників. Перед самою Службою Божою почали робити тріюмфальну браму біля церкви, бо довідалися, що має приїхати Преосв. еп. Коциловський. І він дійсно приїхав у супроводі бандерії та своєю появою піддержав святочний настрій. У церкві він відправив тиху Службу Божу та іменував о. Гординського крилошанином. Опісля серед гучних окликів у супроводі бандерії відїхав владика в сторону Дорожова. *Р. К.*

Листування Редакції.

Дописувачеві з Буська: У присланій Вами посмертній згадці є все, крім одної дрібнички: Ви забули подати імя і назвище помершого!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЗОЛОТИЙ КОЛОС — календар на 1932 рік Львів 1931. Накладом Івана Тиктора. Адреса: Львів, вул. Боїмів ч. 4. Стор. 192. ф. 4.

LA SITUATIONS DES ENFANTS DES REFUGIES RUSSES ET ARMENIENS EN 1930 Union internationale de secours aux enfants. Женева 1931.

ЖУРНАЛИ.

„НОВА ХАТА", журнал для плекання домашньої культури. Львів, вересень 1931. Рік VII. Ч. 9. Зміст: М. Підгірянка: По хвилі; С. Яблонська: Виправи до пісків Сагари; Н. Королева: Жанна д' Арк; К. Дашкевичева: Чи вміємо поділити собі час?; О. П. Осінні квіти; Н. М.: Дітям до школи; Ілюстрації.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР". Рік XXII. Львів, дня 1. вересня 1931. Ч. 17.

КІНО, двотижневий журнал української кінематографії. II. рік видання. Ч. 18.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, двотижневий орган Взаїмної Помочі Українського Вчительства. Р. XIX. 1—5. вересня 1931. Ч. 14—15.

КООПЕРАТИВНІ ВІСТІ, економічно-кооперативний двотижневик. Р. I. Ч. 12. Львів, 1. IX. 1931.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Р. XI. Вересень 1931. Число 1.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНЖЕНЕР, орган союзу орґанізацій інженерів українців на еміґрації. Ч. 2. Подебради 1931.

ВОГНІ, часопис для української молоді. Рік I. Серпень-вересень 1931. Ч. 5—6.

ЖИТТЯ і ЗНАННЯ, ілюстрований популярно-науковий журнал. Р. IV. 1. вересня 1931. Ч. 12. (48). Зміст: С. Перський: На стійці; М. Л.: Як Шамполіон молодший вичитав єгипетські гіероґліфи; З історії алюмінію; І. К.: На Личакові; М. Андрусяк: Перші вибори в Галичині; І. Мельник: Бобри; М. Базник: Загальний перебіг поради вибору звання; М. Черкавський: Квіти велитні на острові Суматрі; Г. Декер: Звідкілля береться гній у рані; Здійсненні вішування; Виробництво пудру; Електрика у світовому промислі; Штучний дощ; Видавництво „Самоосвіта"; Книга знання — українська загальна енциклопедія.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Р. IV. Ч. 9. Львів, вересень 1931. Зміст: Кооперація вказала вихід з кризи — чи світ піде цею дорогою? По виступі Сталіна. Соціяльно-економічні умови праці лісових робітників в Карпатах. Чи існує кооперація як одноціле поняття. З кооп. дискусійних вечорів „Супруга". Справа централізації сільських кооператив. Піонір української економічної науки. Сергій Подолінський (1850—1891). Раціоналізація бюрової праці. Про те, що є у нас доброго, а про що ми не знаємо, або знати не хочемо. З життя кооперації. Господарська хроніка. Всячина. Нові книжки і видання.

„THE NEW CANADIAN", an independent national review. Volume 2, № 21, August 1931, Winnipeg.

THE NEW DAWN, the official organ of the national union of distributive und allied workers. Vol. 11, № 18, August 29, 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 16. IX. 1931 масло експортове прима — зол., масло десерове прима — зол. Літру молока 19—20 сот., літру сметани 0 зол. кону нець 6·80—7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Неділя.

Театр Різнородностей:

Четвер, 17. вересня, година 8. веч. і в наступні дні „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мілїон" (реж. Рене Клейр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звук. фільма „Мілїон" (реж Рене Клейр).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: „Гарний Гіґодьо, бідний Гіґодьо".

ОАЗА: Звукові фільми „Молоді вірли" та „Винятий з під права".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті"

ПАСАЖ: „Під прапором кохання", американська комедія та додатки.

ХИМЕРА: „Наша є ніч".

СОНЦЕ: Звукова фільма „В степах Арізони" та „Асфальт".

СТИЛЕВЕ: „Звукова фільма „Трьох приятелів", „Відвічні пороги".

УЛІХА: „В погоні за мілїонами" (Люціано Альбертіні) Безробітний Чарлі Чаплін.

Програма радіо.

Пятниця. 18. IX. 1931.

Кенігсберг. (217,1) 18·30 Пісні Шумана. 20·30 Концерт оперової орхестри. **Липськ** (259,3) 19·30 Симфонічний концерт (Вагнер). 21·55 Collegium musicum. **Братислава** (278,8) 18·00 Угорська авдиція **Сотенс.** (403,8) 19·01 Органова музика. **Берлїн.** (418) 22·30 Квартет Гавсмана (Гайдн, Моцарт, Бетовен). **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17.30 Концерт. **Прага** (486,2) 19·30 Тр. опери з національного театру. **Мілянo** (500,8) 21·00 Популярний концерт. **Відень** (516,4) 17·30 „Гумор у любовній пісні". 21·15 Форт. музика (на 4 руки). **Рига** (524,5) 18·10 „Скарби надонли", опера Ферарія. **Мінхен** (533,9) 19·30 Тр. з опери. **Будапешт** (550,5) 17·20 Угорські мельодії на форт. 20·20 Слуховище і циганська музика **Ленінград** (1000) 20·00 Симфонічний концерт (Бетовен, Вагнер, Моцарт). **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Данські пісні 21·50 Вебер на 4 руки (форт.). 22·30 Мандол концерт. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Субота, 19. IX. 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·30 Концерт оперової орхестри. **Липськ** (259,3) 19·30 „Лябораторія життя" К. Шульце. 20·00 Веселий вечір. **Братислава** (278,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Сотенс** (403,8) 20·0 Збори Союзу Народів. 20·40 Мурінські пісні. **Берлїн** (419) 16·30 Легенький концерт. **Харків** (435,4) 15·00 Концерт. 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 „Льогенгрін" — опера Вагнера. **Прага** (486,2) 15·30 Орхестра гармоній. **Мілянo** (500,8) 19·15 Музична вязанка. **Відень** (516,4) 11·30 Концерт орхестри 13·10 Грамофонові плити. **Рига** (524,5) 17·00 Концерт. **Мінхен** (532,9) 16·10 Музика органів. **Будапешт** (550,5) 12·05 Легний концерт. 19·30 Трансмісія з королївської опери. **Ленінград** (1000) 14·10 Концерт для дітей. 15·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 14·30 Тр. з гостинниці Палас. **Москва** (1481) 10·00 Для робітників. 13·35 Літературна авдиція.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 18. IX. 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час. 12·10, 13·10, 16·00, 19·35. Музика з грам. плит. 13·10, 15·10. Комунікати. 16·30. „Кільки змислів має людина", проф. Кардаш. 16·50 Літер. гутірка по франц. 17·10 Авдиція для хорих і концерт. 17·35 „Нутро землі і використання його тепла", інж. Канпровський. 18·00 Тр. з Варшави. Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 Музична чвертьгодинна. 19·40 Почт. технічна скринька 19·55—20·10 Комунікати з Варшави. 20·15 Тр. з Варшави. Симф. концерт (Монюшко, Шопен, Носковський). 20·00 „Зорі", фейл. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

Субота, 19. IX. 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час. 12·10 Концерт грамофонових плит. 13·10 Тр. з Варшави. 14·50 Тр. з Варшави: Господарський комунікат. 13·10 Музика з грамофонових плит. 15·45 Спортова скринька. 16·00 Програма для дітворн. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Тр. з Катовиць: Відчит інж. Нітча. 17·15 Легко-атлетичні змагання. 17·35 Тр з Варшави: Відчит. 18·30 Господарський перегляд. 19·00 Всячина. 19·50 Комунікат метеорольогічного інституту. 20·00 Пресовий радієвий дневник. 20·15 Тр. з Варшави: Легка музика. (Ріхтер, Кальман, Юновіч). 22·00 Тр. з Варшави: „На овиді". 23·00 Легка танкова музика з „Шкотської кавярні".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під адм. проводом І. Волощука

ЛЮБАЧІВ:

17. IX. Ромео і Юдія.

18. IX. Банко, або Остання Ставка.

19. IX. День і Ніч.

20. IX. Ой не ходи Грипю.

У підготовці: 1) Воякя парнці Мадагаскару, 2) Мисль-Андресна, 3) Дон Жуан і 4) Альрауне но повісти Евесрса. — Склад театру: Пані: Віреньська, Істоніна, Іванчукївна, Кемпе-Маскота і другі. Панове: Кемпе, Опар, Радванський, Тимчук, Турченко, Шашаровський і др. Театр обіздить під адм. проводом відомого адміністратора бувшого театру ім. І. Тобілевича І. Волощука. Театр приймс молоду, пристійну, інтеліґентну панночку „сопран" на ролі субретки і трьох музнків а саме: II. скрипка, челло і джез. Оферти надсилати на адресу оголошеній в часописях. 5 9

Повітовий Комітет збірки для студентів у Рогатині просить ласкаво Всеч. Духовенство Рогатинщини проголосити у своїх селах на день 21 вересня 1931 р. збірки на допомоговий фонд студентам Товариства Прихильників Освіти у Львові. — **Комітет.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото, срібло, платву найвищі ціни. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулїнського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 32—7

АНГЛИСЬКОГО, ленції поодиноко і збірно удалю. — Зголошення до Адм. „Діла" під „Англійка". 495 2—3

ДО ВСЕЧЕСНІШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Двох інвалідів У. Г. А., що занимаються продажю девоціоналій, звертаються отсим до Всч. Отців Парохів з проханиям повідомляти їх про речинець св. місій, які відбуваються в їхніх парохіях та цим робом дати їм змогу чесним способом заробити собі й рідним на прожиток. Повідомлення просимо слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: Яків Л., Запитів, пп. Підвісни Малі. 2—3

СТУДЕНТ ПРАВ, вправний інструктор, обійме від 1. жовтня п. р. лекцію зі всіх клас гімназійних на провінції або у Львові за малою винагородою — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Мала винагорода". 494 2—3

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ в відбутою 1-річною судовою практикою шукає місця в адвоката з днем 1. X. п. р. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" під „Пильний". 471 5—5

ПОШУКУЮ шиття по домах. — Зголошення до „Діла" під „Праця". 486 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 **Пересвітлення Рентгеном.**

II. РІК ВИДАННЯ.

КІНО ч. 18. вже вийшло і можна його набути по всіх кінгарних, віосках і бюраднників **Ціна 55 сот.**

Замовляти: „КІНО", Львів, вул. Банхарська ч. 8. 1—3

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 210 (12.866). Львів, субота 19. вересня 1931 Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 ша. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дещо про програму й тактику
місцевих комуністів.

II. Обіжник ЦК КПЗУ про працю комуністів на терені „Рідної Школи".

Львів, 17. вересня 1931.

Друга частина резолюції КПЗУ, оголошена в вчорашній брошурі, відноситься до внутрішнього стану партії, а попри те займається аналізою теперішнього господарського положення в Польщі, зокрема на українських землях. Ми цієї групи резолюцій на цьому місці обговорювати не будемо. Зате перейдемо до обіжників ЦК КПЗУ. Перший з них відноситься до організації боротьби за українську школу і до праці комуністів „на терені „Рідної Школи".

Представивши на основі фактичних даних історичний хід ліквідації та утраквізації українського шкільництва, обіжник виходить із заложення, „що тільки рішуча боротьба широких мас... зможе припинити повну ліквідацію українського шкільництва і зможе вибороти українську школу на державний кошт". Цієї тези комуністи, очевидно, не видумали ні не винайшли, бо вона стара, старша від самих комуністів. Але річ у тому, що ця боротьба українських мас за „українську школу на державний кошт" має тепер відбуватися під проводом комуністів.

„Весь націоналістичний блюк — читаємо в обіжнику — українських буржуазних партій від УНДО-радикалів до УСДП, як і на всіх ділянках, так само і на ділянці боротьби за українську школу зраджує інтересам українського народу. Одинокою силою, що може і повинна організувати боротьбу найширших народніх мас за школу є тільки... КПЗУ".

Організувати цю боротьбу за школу треба при допомозі окремих „комітетів боротьби за українську школу". Їх комуністи мають засновувати по всіх селах і містах (низові комітети). Вони можуть обединуватися відтак у повітові комітети; а ці знов у загальному краєвому центральному комітеті. Для творення цих комітетів треба використовувати кружки „Рідної Школи" таким чином, щоби ці останні просто перетворювати у комуністичні комітети боротьби.

„Комітети боротьби за укр. школу — читаємо далі в цьому обіжнику-інструкції — мусять бути творені на підставі широкого, єдиного фронту з низу. Партія і революційні організації повинні широко закликати низові народні маси, *що ще йдуть за УНДО, радикалами, ОУН, УСДП до активної участи, як у виборах так і в роботі самих комітетів. Масовість при виборах комітетів, при розгортанні і веденні їх роботи, буде найкращим забезпеченням для цих комітетів щодо завоювання собі легальности*". (Підкр. наше — Ред.).

Конкретна програма діяльности для „комітетів боротьби" теж не нова і не видумана комуністами. Підвалиною цієї програми є боротьба за українську школу *на державний кошт* з рівночасним *поборюванням українського приватного шкільництва „Рідної Школи"*. Згідно з духом тієї програми треба поборювати обовязуюче шкільне законодавство, що обмежує та унеможливлює розвиток укр. школи (закон з 3. VII. 1924, розп. президента з 29. XI. 1930), старатись здобути для кожної громади українську школу, боротись за українські школи вищого ступня, за їх розбудову, за фахові українські школи, за український університет, за поширення сітки укр. державних гімназій, уч. семинарій, реальних шкіл, за 100 відсоткове охоплення державною школою дітей шкільного віку, за українського учителя в школі, проти „фашизації та клерикалізації шкіл", проти обмежування в правах українських дітей і шкільного персоналу, за укр. мову у внутрішньому житті школи і в її взаєминах із владою, за безплатне навчання і за допомогу бідним шкільним дітям. Крім того комітети боротьби мають добиватися ухвал громадських рад про переведення місцевої школи на українську мову навчання, добиватись якочного запровадження української мови навчання".

Самозрозуміло, що як усяка масова акція так і ця вимагає поважних коштів. І тому то КПЗУ заряджує цим обіжником збірку грошей на „Фонд боротьби за українську школу". До цілої акції треба, по думці обіжника притягати „Просвіти", кружки „Рідної Школи", „Луги"; „Соколи", кооперативи, а якщо не притягати, то використовувати їх як „опорні пункти" в цілій акції.

Обіжник поборює „Рідну Школу" дуже завзято, а поборюючи цю установу, поборює і все її шкільництво. Це робить із засадничих причин, а саме тому, що КПЗУ є виключно — як це сказано — за шкільництвом, утримуваним на державні кошти, а крім того ще й тому, що

„На ділі захоплений УНДО фашистами і клерикалами провід „Рідної Школи" веде яскраво угодівську політику з польським, фашистівським табором, з його шкільною політикою, закликаючи фактично маси до примирення з тим жахливим утиском, з польонізацією і утраквізацією українського шкільництва... Вся політика націоналістично-клерикального проводу „Рідн. Школи" спрямована на відтягнення мас від справжньої боротьби за українську школу... Таку власне ролю має відіграти творення „Р. Ш." приватного українського шкільництва: відтягнути маси від боротьби за українську школу на кошт держави... Обурення мас виявою „Р. Ш." для оборони капіталізму і його інтересів — осьвічого прагне унло-радикальне керовництво „Рідної Школи". Тому ми виступаємо якнайгостріше проти всієї суті теперішньої „Р. Ш.", проти її філянтропічно-угодівського наставлення, проти цілої її виховної програми в школах, проти клерикально-фашистівського проводу".

Від такої оцінки „Рідної Школи" та її шкіл мусіли комуністи дійти і до гасла „ні сотика робітничо-селянських складок" на „Рідну Школу". Натомість усі гроші, зібрані на „Р. Ш.", повинні йти на комуністичний „Фонд боротьби за українську школу".

„Гуртки „Р. Ш." повинні виносити спеціальні ухвали не давати зібраних коштів у руки проводу централі, як ворожому до боротьби за національне визволення українського народу, до боротьби за українську школу. Там, де є можливість, місцевий гурток „Р. Ш." використовує зібрані кошти на допомогу бідним дітям у своєму селі",

якщо, очевидно, тих грошей не можна з якихнебудь причин передати комуністичному „комітетові боротьби за укр. школу".

Це один тільки обіжник, який відноситься до справ шкільництва і „Рідної Школи"! Та є ще й інші, в яких мова про „працю" комуністів в інших українських установах. Ними займемося в чергових числах „Діла".

Одначе, заки кинемо критичним оком на цілість комуністичної програми й тактики на нашому національному терені, не можемо з уваги на щойно обговорений обіжник не висловити побажання на адресу „Рідної Школи", щоби вона занялася якнайпильніше обговореною щойно комуністичною „працею", зокрема, щоби вглянула бистрим оком в усі комірки своєї організації, та старалася відтягнути їх від усіх „співчуваючих" комуністичним експериментам елементів, якщо не хоче наражувати своєї екзистенції на поважну загрозу.

Докажіть ділом,

що клич „свій до свого" не є для Вас пустим звуком і обезпечуйте свої будинки в дозволеній законом 1/3 части, а движимости на повну вартість в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Апеляційна розправа засуджених у Стрию за шпіонажу.

Апеляційна розправа проти Володимири Середницької, абсольвентки уч. семинарії зі Стрия і проти Улицького теж зі Стрия, засуджених у процесі в Стрию в червні ц. р. під замітом шпіонажі (арт. 5. розпор. През. з 1928 р.) — перша на рік, а другий на місяць важкої вязниці — відбулася 17. вересня у Львові при замкнених дверях. Стрийський присуд замінено таким чином, що оба. Середницька дістала кару 2 і пів року тюрми, а Улицький 6 місяців. Обор. д-р Старосольський заповів вересення касації.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 12. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 201. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 9. września 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 428/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 12. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 8 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 201 z daty Lwów, dnia 9. września 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Mobilizacja i manewry" w ustępie od słów „wże w ostatnich" do słów „podij Sojuzom Narodn", 2) w artykule pt. „Piśla napadu" w ustępie od słów „w Peczeniżyni wid" do końca artykułu znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) uk. ad 2) występku z § 300 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów artykułów ma na celu ad 1) imputowaniem wyników rządzącym wykorzystanie czynów przestępnych dla swoich celów, szerzyć pogardę i nienawiść przeciw administracji Państwa, ad 2 nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręceniem faktów poniżyć w powadze zarządzenia władz bezpieczeństwa pod względem ich urzędowania w zakresie obowiązku utrzymania bezpieczeństwa i pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tymże władzom co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk i występku z § 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medynski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 12. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 203 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 11. września 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 432/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 12. września 1931. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 10 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma. p. t. „Dilo" Nr. 203 z daty Lwów dnia 11 września 1931 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Szcze pro kooperatywy Dubenszczyny" od słów „Cej sposib" do słów „nide u świti", od słów „U ciomu misteczku" do słów „ne zaczynaje", od słów „Ale najcharakterystybnijszym" do słów „strasznyj zapach", od słów „Zahalna kara" do słów „jiji istnuwannia", od słów „i czy win uważaje" do słów „zakony i ciły" i od słów „odnacze sprawy" do końca artykułu, 2) w artykule pt. „Rewizji i aresztuwannia" od słów „i todi komendant" do końca artykułu, 3) w artykule pt. „Z sudowoji sali" od słów „pro wartist" do słów „wijta Szczerbićkoho" znamiona ad 1 2) występku z § 300 uk., ad 3) wyst z art. VIII. ustawy z dnia 17/12 1862 Dzdp. Nr. 8 z r. 1863. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 Dzpp. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma celu ad 1) 2) nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręcaniami faktów poniżyć w powadze zarządzenia Władz bezpieczeństwa pod względem ich urzędowania w zakresie obowiązku wykonywania poruczonych im zleceń oraz utrzymania bezpieczeństwa publicznego, nadto pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tym Władzom, ad 3) ma na celu roztrząsenie siły środków dowodowych z powodu będącej jeszcze w toku rozprawy karnej, co może wywrzeć na opinję publiczną wpływ wyprzedzający orzeczenie Sądu, co odpowiada znamionom występku z § 300 uk. i art. VIII. ust. z 17/12 1862 Nr. 8/1863. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medyński wr. Protokulant: Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Оборона прав рідної мови

в гр.-кат. церкві.

II.

Польські формулярі. — Священики „парохіяльними урядовцями"! — Кари, присуди й касація Найвищого Суду. — Чортківське староство не дає за виграну.

Понад усякий сумнів стверджуємо, що за часів Австрії впродовж довгих років не було „іншого погляду", як висловлений Найвищим Судом у Варшаві, який мав би претенсію признати йому слушність, а спеціяльно не було тих „інших публичних оглядів, які обіймалиб ділання (розум. гр.-кат. парохів) „представление в згаданім присуді Найв. Суду у Варшаві" (24. V. 1930. II. З. К. 686).

В 1929 р. видало польське мін-ство справедливости ті самі формулярі свого видання № I. під тою самою назвою і на основі того самого розпорядку б. австр. мін-ства справедливости „Спис случаїв смерти для парохіяльних Урядів, Мін Справедл. Ч. 5122/1900 Пр. 13771/28 М. для повітових Судів" (вже без ц. к.), а пізніше вже „до городських Судів" також на підставі досі обовязуючого — вище цитованого — рескрипту мін-ства внутр. справ з 9. III. 1900 ч. 3257 мін. справедл. Ч. 5122/1900, але вже під зміненою назвою „Спис случаїв смерти **для парохіяльних урядників" (sic).** На цих, лише у польській мові виданих друках, гр.-кат. парохи висилали згадані виказки до городських судів по українськи, хоча перехрещено їх на „парохіяльних урядників".

Щойно при кінці 1929 р. повітове староство в Чорткові першим своїм розпорядженням з дня 23. IX. 1929 ч. 8359 і дальшим з 9. X. 1929 ч. 6709/29 та ще „пригадкою" з дня 14. I. 1931 ч. 4927/30 „просить, грозить, пригадує і т. д. обовязок гр.-кт. парохів як урядників цивільного стану по думці язикового **розпорядку з 1924 р.** вживати державну мову". В той спосіб помаленьку, літами від 1928—1930 р., приготовлялась незамітно і без розголосу ціла кампанія проти законом оправданих виказів померших осіб і нешлюбних дітей у рідній мові!

За тими — чи не першими в цілій Польщі,— погрозами пішли відомі кари і карні накази в дорозі адміністраційно-карній, вимірені окружним судом в Чорткові, який наложені староством кари підносив до найвищого виміру у сумі 100 зол.

Всі ті накази, через спротив інтересованих гр.-кат. парохів, були предметом окремих судових розправ, а вкінці в дорозі касацій Найв. Суд у Варшаві рішив в своїм основнім рішенню (оречення II. З. К. 483/30, II. З. К. 686/29, II. З. К. 574/30 і богато ін.), що: „закон з 31. VII. 1924 ВДЗ. № 73 п. 724 про державну мову не містить ніякої карної санкції, **ані навіть побіжної декларації,** що незастосування себе до її приписів має підлягати карі, а тому візвання судової чи політичної влади, які є скермовані до гр.-кат. парохів і поручають їм, з покликанням на цитований закон, предкладати властям урядові викази і виписки з метрикальних книг у державній мові, хоч би получені з загрозою, що непримінення себе до того поручення буде каране в дорозі карно-адміністраційній, — не може заступити бракуючої в законі карної санкції. Бо політичні власти можуть загрожувати карами тільки в тих випадках, в яких уповажнюють їх до цього закони, а такого уповаження нема в законі про державну мову. Покликування себе на припис § 7. цис. розп. з 20. IV. 1854 ВДЗ. австр. № 96 не видержує критики, бо — згідно з тим параграфом — карі, означеній у § 11. того розпорядку, підлягають проступки проти заборон, виданих політичними і поліційними властями **в обсягу ділання тих властей,** отже проступки проти заборон, видавати які доручили цим властям обовязуючі правні приписи".

Всі ті рішення повітового староства в Чорткові та присуди окружного суду в Чорткові, котрі ідентифікувалися з тими рішеннями, опиралися з одного боку на законі про державну мову (зак. з 31. VII. 1924 ВДЗ. № 73 п. 724), а з другого боку також на давних рескриптах і універсалах б. Австрії, за якої часів такий обовязок гр.-кат. парохів нібито мав істнувати!

Найвищий Суд в Варшаві не найшов ніякого правного припису, ані в обовязуючім тепер новім польськім законодавстві, ані в давнім законодавстві за часів б. Австрії, ухилив всі рішення та признав всякі кари і примус гр.-кат. парохів зладжувати виказки в державній (польській) мові за неуосновані!

Здавалось би, що в наслідку таких наглядних доказів дотеперішньої богато-літньої практики справу остаточно полагоджено й осуджено, головнож численними рішеннями такої поважної інституції, одиноко і виключно управненої до інтерпретації законів, — як Найв. Суд у Варшаві. Але це так тільки здавалося!

Староство у Чорткові, чи з власної ініціятиви, чи може хибно поінформоване яким іншим чинником, не давало за виграну навіть по тих численних рішеннях Найв. Суду у Варшаві. Покликуючись тепер на розп. През. РП. з 23. III. 1928 № 36 ВДЗ. п. 342 „про примусове поступування в адміністрації" приміновало грошеву кару в квоті 50 зол. так, якби той закон давав старосту, — як владі загальної адміністрації право вимушувати для своїх законом неуосновано виданих розпоряджень послух і їх примусове виконання. Чортківське староство рішеннями з 15. II. 1931 ч. 39/30 (отже вже по згаданих рішеннях Найвищого Суду у Варшаві) покликуючися на свої попередні розпорядження з дня 23. IX. 1929 ч. 8369 і з 9. X. 1928 ч. 6029/29 як також видану на їх підставі пригадку з 14. XII. 1930 ч. 8729/30, — не прийняло цілого ряду українських виказів померших осіб і нешлюбних дітей, предложений городському судові в Чорткові; рівночасно, нібито на основі арт. 8, 14, 15, 45—48 розп. През. РП. з 22. III. 1928 ВДЗ. № 36 п. 342 про примусове поступування в адміністрації примінило проти гр.-кат. парохів грошеві кари в квоті по 50 зол. за кожний виказ, накладаючи знову „примус зладити згадані виказки в державній мові" та взиваючи предложити **ті самі виказки** в державній мові під загрозою нової грошевої кари!

Д-р Остап Юрчинський.

(Продовження буде.)

З еміграційних справ.

Поляки в Канаді.

Інформаційний Бюлетень Польської Морської і Кольніяльної Ліги подає таку інформацію про положення поляків у Канаді:

„Завдяки зміненій протипольській агітації, що її ведуть місцеві шовіністичні сфери і українська преса, взаємини між українцями і поляками в Канаді в останніх часах значно погіршилося.

Одначе назагал польська еміграція в Канаді зберігає свій стан посідання. Статистичні дані, що їх виготовив польський консулят, стверджують, що 80 відсотків мущин польської національности є одружених з польками, а 81 відсотків жінок польської національности вийшло за поляків. Що торкається мішаних польсько-англійських подруж, то аналогічні цифри виносять 3 до 6 відсотків. Зате зглядно численні є польсько-українські подружжа, що треба пояснити спільним походженням і приналежністю до одної суспільної верстви малорільних.

Випадки денаціоналізації на річ пануючої англійської національности в Канаді є рідкі. Натомість частіші є випадки денаціоналізації в користь української національности, передовсім там, де поляки творять по селах меншість".

Банкротство кольонізації в Перу.

Голосно реклямована в пресі і з великим накладом гроша приготовлювана польська кольонізація Перу, виказує цілковиту нереальність. Кооператива „Польська кольонія" зуміла заохотити до виїзду лише незначне число емігрантських родин, які відважилися виїхати в далеку дорогу, щоби осісти в недоступних пралісах над берегами ріки Укаялі. Довгий час не було вістки, як живеться польським піонірам, що дали себе ужити за знаряддя рискового кольонізаційного експерименту. Щойно тепер справа виясняється.

У перувійській пресі появилися довжезні статті під наголовками: „Відібрати полякам кольонії", — в яких невідомі автори розкривають пекло польських кольоністів. Так само і в варшавській пресі находимо критичні завваги на тему перувійського експерименту, який автори називають непередуманим, а навіть шкідливим.

Одночасно з тим прийшли вістки, подані ПАТ-ом, що яких пятьдесять осіб апоміж польських кольоністів покинуло монтанські безлюддя і перейшли границі Бразилії. Крок справді очайдушний. Бо не треба забувати, що перувійська Монтанія межує з такими самими пралісами бразилійської Амазонії, що на просторі тисячі кільометрів часами не можна зустріти людського життя, що нема ніяких комунікаційних доріг і що лише людина, доведена до розпуки, може поважитися на мандрівку тими безвістями.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА.

Слідами козацької слави.

Як прийшло до виїзду. — Їдемо в ночі. — Біля сільського кладовища. — Наш провідник. — В Радивилові.

— Їдьмо під Берестечко! Доконче їдьмо! Там побачимо славні козацькі могили, побачимо ті поля, на яких билися наші предки...

— Справді, знаменита думка, тільки треба розпитатися, куди їхати, візком чи поїздом, в який бік, ну — і скільки це коштуватиме.

— Ха, ха, ха! Зараз видно старого скупинчрягу. А де? А коли? А зачим? А пощо?... Ви тільки гляньте на молодь: не надумується довго, їдемо, так їдемо. Ціль гарна, подумайте тільки: побачити ті берестецькі поля, де боролися наші герої, почути шепіт комишів, мати картину битви перед очима! Вам ніяка історія не зуміє розказати про це, ніякі уста оповісти, ви наглядно мусите переконатися про все.

Так ініціяторка прогулки з патосом викладала всі користи прогулки й заохочувала до їзди.

Товариство дало переконатися. Стали дебатувати над планом прогулки, розложили мапу й доглянули над рікою Стиром маленьку точку й напис „Берестечко". Ось тут ціль нашої подорожі! Рішили їхати в ночі, бо поїзд їде до Радивилова тільки двічі в день. Краще їхати в ночі.

І ми їдемо.

На дворі вітер, зовсім темно, перша в ночі. Місяць потрохи добувається зпоза гори, мортає одним оком, ще хвилинку наче заспаний, лінивo протирає очі, та враз нагальним рухом відгортає з обличча хмару й радісно сміється до товаришок-зірок. Вони вмить обскакують його з усіх сторін, та він якось копирсаючися, скидає кілька лискучих світлячків до долу. З важким стогоном, черкаючи довгі світляні круги, падуть вони на землю, розбиваючи носа.

Рушаємо в дорогу візком. Маємо з собою двоє дітей і вони нам розвеселюють їзду, щораз щебечуть, сміються й дивуються, чому це небесний віз, хоч зі зломаним дишлем, так хутко їде за ними. Придорожні дерева виростають у їхній уяві на страшних звірюк, що широкорозявленими пащами нахиляються до них і клацають зубами.

Товариство, прочунявши зі сну, починає жартувати, хоча це година духів.

Переїздимо біля сільського кладовища і жарти втихають: ніхто ніби не боїться, але кожен крадькома зиркає, чи візка де часом не чіпляється якась заблукана душечка.

З деяких хат блимають слабенькі світельця, які то миготять, то зовсім притасають, то знова відживають, наче граючись у прижмурки.

На широких полях поза олеським замком глибоке віддихаємо та розкошуємось пахощами сіножатей, але візок починає порядно підскакувати на вибоях, які повибивала худоба, що тут ходить на пасовисько, тому всі судорожно тримаються поручча, щоб не вилетіти.

Минаємо Кути, велике, чисто українське село і доїздимо до стації, а радше будки, на якій видніє гордий напис „Конти". Як світ-світом не снилося нашим Кутам стати колись „Коптом", і неграматично, і неестетично.

Поволі витарабанюються всі з візка та присідають на дрязгині, вичікуючи поїзду наче спасення. До нас підсувається з темного фону шинвисока стать з ліхтаркою на грудях, яка показується будником. Він дружно підходить до нас і розказує, як то кілька днів тому переїхав поїзд чоловіка. Ось знова насипу виплигує поїзд і не видно його, — а рампи нема... не ставлять; щораз тут нещастя бувають.

Раптом зпоза темного горбка, моментально наче кинений кіновим прожектором, появляється поїзд. Повстає рух у малій будці й кілька заспаних подорожних притьмом вскакує у вагон, переповнений пасажирами, які з неохотою підтягають під себе простягнені ноги.

Після переїзду трьох станцій стаємо в Радивилові, давнішому російському городі. Саме третя година ранку, ще зовсім темно. На тлі високих дерев видно великий будинок двірця, в середині мигтить окопчена лямпа, під брудними стінами дві поломані лавки, — ось і вся обстановка. Напроти заліз митний уряд.

(Продовження буде.)

Заінтересовані в кольонізації сфери оправдують перуїйський експеримент тим, що одночасно з поселенцями виїхала до Перу також жмінка інтелігентів, що мала ріжні спекуляційні наміри. Ці інтелігенти осіли в місті Ікітос і коли побачили, що для них не буде там інтересу, почали вести розкладову пропаганду серед польських кольоністів і вони то мають бути авторами статтей з наклепами у перуїйській пресі. Аргументація оборони слаба й не витримує критики. Банкротство перуїйського експерименту було наглядне вже в самому своєму зародні і реальнодумаючі польські еміграційні політики це явно предсказували. Утопія великодержавної кольоніяльної політики взяла верх. Тепер щойно бачимо наслідки.

Фактом є, що польські кольоністи розчарувалися, що їм важко жити в нових тропікальних умовинах і що тому лише рішилися на втечу з цього південноамериканського раю. По найновішим вісткам з числа тих, які покинули перуїйську Монтанію, пятнацять родин прибуло до Куритиби в Бразилії, де ними занялися польські харитативні установи і де мають їх поселити на ріллі. Словом: справа польської кольонізації в Перу показала себе вповні невдачним експериментом.

—o—

З Українського Університету

У Празі.

Вписи на факультети фільософічний і правничий.

Український Університет у Празі починає одинадцятий рік свого істнування. Записи слухачів на обидва факультети (фільософічний і правничий) на зимовий семестр 1931-32 акад. почнуться з днем 24. вересня ц. р. в помешканні канцелярії Університету — Прага, II., Штепанська вул. ч. 40./II.

Для запису в число звичайних слухачів треба предложити матуральне свідоцтво з латинською мовою; без латинської мови абітурієнти середніх шкіл можуть бути приняті в Університет як надзвичайні слухачі при умовині, що вони додатково складуть цей іспит при Університеті.

Виклади в Університеті розпічнуться в першій половині жовтня ц. р.

„Ревізія“ в Народнім Домі

„Курєр Львовскі“ довідується, що в Народнім Домі у Львові відбувається ревізія, розпорядження воєвідством. Тому, що голоси „Діла“ в справі скандальної господарки комісаря пос. Бачинського в цій інсутиції падуть правильно жертвою конфіскати, подаємо цим разом голос згаданого польського денника:

„Випадало би приплескнути такому розпорядженню, бо в нашому органі кілька разів ми домагалися, щоби остаточно ревізія відхилила заслону з господарки посла з ББ п. Мих. Бачинського в Народнім Домі. І всьо було би добре та здавалось би, згідно з приписами, якби не одно — але!

Не хочемо в нікого вмовляти, що воєвідська комісія дістала з гори інформацію, як має п. посла з ББ ревідувати, але якби комісія мала як найкращу охоту і якби якнайінтенсивніше працювала, чи не будучи втаємниченою в цілу господарку Народного Дому, при своїй найкращій охоті зможе дібратися до ядра правди?

Дамо для вияснення такий приклад. Касова книжка виказує видаток на організаційні цілі 100 дол. і 500 зол., п. Бачинський як комісар цю асигнату підписав і всьо в порядку, отже й комісія мусить цей видаток апробувати. Але чи тих 100 дол. або 500 зол. п. Бачинський не дав послові В. або К. з ББ, того комісія вже сконтролювати не може, тим більше, що п. Бачинський заявив, що послам з ББ їх не дав, в такім разі хіба сам для себе їх забрав, а тоді вже прокураторія повинна була цею справою занятися. Не хочемо без провірення прокураторією нікого покищо обвинувачувати а тим менше п. Бачинського, але здоровий розум наказує, що в такій ревізії повинні взяти участь перш усього давні члени прибічної ради, які одинокі могли би вияснити такі і подібні видатки.

Дамо другий приклад: каса виказує 400 зол. розходу на подорож до Білки або Долини. Асигнату підписав п. Бачинський і всьо було би в порядку, але чи взагалі така подорож відбулася і в якій цілі, чи може ті гроші взяв хто інший? Того комісія вже не викрие без допомоги членів бувшої прибічної ради. Отже якщо до справдження всіх видатків, асигнат і документів не покличеться давних членів прибічної ради й осіб, яким виплачувалося, то згори можемо сказати, який буде вислід тої цікавої „ревізії“ п. посла з ББ“.

—o—

Виставка французького та італійського мистецтва.

Отворення в неділю 20. ц. м. в Нац. Музею.

В неділю 20. вересня в год. 11.30. буде відчинена в Національнім Музею, Мохнацького 42, перша виставка *Асоціяції Незалежних Українських Мистців з участю запрошених визначних сучасних французьких та італійських малярів і Української Паризької Групи*. Ця виставка викличе безумовно величезне заінтересування всіх любителів мистецтва, бо це вперше у Львові є нагода побачити в оригіналі праці передових нині в західно-европейськім мистецтві людей. Імена Пікаса, Северіні, Олі, Дерена, Шагала, Фужіти говорять самі за себе. Не меншу увагу притягнуть незнані дотепер нашому ширшому загалові праці наших паризьких мистців, як Глущенка, Гординського, Грищенка, Перебийноса та інших. З львівських малярів бере участь рівнож наш відомий мистець О. Новаківський, якого виставлені праці виказують незвичайно інтересну фазу розвою його великого й цінного таланту. Виставка потревав до кінця жовтня. Ближчі дані в афішах.

—o—

Свідків не спроваджатимуть на кошт державного скарбу.

На засіданні польської ради міністрів кождим податку від пива, вина й меду ухвалили також прискорити карні розправи та зменшити видатки, звязані з тим. М. ін. скасують припис про обовязок судді спроваджувати на кошт державного скарбу кожного свідка, хоч би він мешкав найдальше.

—o—

Ганді про силу нації.

В переїзді крізь Марсилію до Льондону на конференцію „круглого стола“ провідник гіндуського незалежницького руху Ганді заговорив до місцевого Дому студентів і на промостив до представника французьких студентів відповів:

Я також студент, як ви, бо вчуся все і чим більше студіюю життя, тим більше освічую собі мою ігноранцію. Світлом, якого Бог комлюю собі мою ігноранцію. Світлом, якого Бог мені уділив, хочу поділитися з моїми земляками. Мою відозву, призначену вправді для гіндуського народу, можуть читати всі народи. І найгорячішим моїм бажанням є, щоби воно дійшло до всіх народів. Доктрина наша каже, щоби не вживати насильства. Є це найважніша зброя, найсильніша зі всіх. Сила не означує сили мязів, які не конче потрібні. Сильний людський дух, це конче потрібне. Я міг би навести тут приміри тисячів жінок, що в далеких гіндуських закутинах для добра нашої справи витерпіли побої буками. Відвага душі це єдине, що варта і слід культивувати. Вбивати і бути вбиваним це у хвилині акції два прояви відваги, але діставати удари, не віддаючи їх, це вища форма відваги і хоробрости. Такої саме відваги ми навчилися в Індіях, де минулого року ми довели її до вершка. Десятки тисяч гіндусів добровільно шукали терпіння. Є це зрештою найкращий спосіб очистити себе. Народи тратять свою волю наслідком власної слабости. Ніякий нарід не може бути поневоленим, якщо сам не хоче і як сам добровільно на це не згодиться.

Підвишка податків.

Про податкову реформу, яку приготовляє міністерство скарбу, подає преса такі подробиці. Одною з найважніших змін будуть полекші при плаченні оборотового податку. Ті галузи промислу й торговлі, що найбільше потерпіли від теперішньої господарської кризи, мають на основі проекту користуватись значними полекшами в плаченні оборотового податку або зовсім будуть від нього звільнені.

Крім того передбачені індивідуальні полекші відповідно до стану підприємства. Тому, що наслідком тих полекш при оборотовому податку повстане недобір в бюджеті, проектують підвишення доходового і маєткового податку та стемплевих оплат. Одночасно виготовляють проект закону про оподаткування пива і меду, наслідком чого ці алькогольні напитки подорожіють.

Двобій — намірене вбивство.

Між змінами, які вводить кодифікаційна комісія в карному кодексі, находимо також нові постанови про двобій. На їх основі двобій це намірене вбивство, за яке встановляється кару 5 до 15 літ вязниці. Відповідальність паде також на секундантів. Відноситься це не тільки до відбутих двобоїв, але й до визвання. Крім того знесено привілей кріпости і люди, що беруть участь у двобоях, мають бути суджені як звичайні вбивці.

Після невдалого перевороту.

Югославянська поліція арештувала, як відомо, провідника невдалого австрійського перевороту, д-ра Пфрімера, в Марібошу (Марбурзі) і відставила його до Любляни. Дуже правдоподібне, що югославянська влада відставить його поза границю як небажаного чужинця.

„Н. Ф. Прессе“ оголошує розмову свого кореспондента з д-ром Пфрімером у Марібошу. Д-р Пфрімер був зовсім зломаний і заявив, що замах не вдався з причини зради. Присутній при розмові син Пфрімера заявив кореспондентові, що завела також військова управа. Замах мав на меті здобути Стирію, Гор. Австрію і Зальцбург, опісля обєднані відділи Гаймвери мали рушити концентрично на Відень. Зогляду на сподіваний опір населення і віденського ґарнізону Гаймвера планувала виголодження Відня.

Обструкція. Орешення ліварів виявляють справді надзвичайні вислїди, осягнені при помочі природної гіркої води **„Franciszka Józefa“** в людей, що ведуть сидячий спосіб життя.

Неспокій серед англійської фльоти.

У звязку з відкликанням маневрів англійської атлантійської фльоти повідомляють, що приводом до цього був бунт моряків. Заворушення почалися минулої неділі в місцевости Інверґордон у північній Шкотії, де 700 моряків влаштувало віче з протестом проти обниження платень. В понеділок акція поширилась. Моряки вічували дальше, нараджуючись, як протидіяти редукціям, і не позволяли кораблям виїздити на море. Наслідком того уряд адміралїції відкликав усю фльоту, що була на маневрах біля берегів Шкотії, до портів стаціонування. Фльота складалася зі 40 боєвих одиниць і 15.000 осіб залоги.

Уряд приказав адміралїції розглянути прихильно предложені моряками резолюції. На англійських кораблях, що находяться на китайських водах, панує також невдоволення з причини обниження платень.

Довкола замаху під Будапештом.

Дотеперішній вислід доходження в справі комуністичного замаху на потяг під Будапештом представляється так: Арештований електротехнік Мартин Ляйпнік писав картку, найдену на місці замаху і брав участь у виконанні замаху. Загально думають, що бомбу сфабрикували комуністи в Будапешті. Досі арештовано 50 осіб. Урядово ствердженo, що в катастрофі згинуло 21 осіб і 15 вийшло з тяжкими ранами.

На місці катастрофи найшли решту пекольної машини і коперту з замазаними буквами. На передній стороні ствердженo стеноґрафічні записки. В Темешварі арештовано комуністичного адвоката, д-ра Надя. При ревізії в його мешканні найшли тайну радіову стацію надавчу.

Залізнична влада визначила нагороду 50.000 пенґів за викриття виконавців замаху.

Коломийські ґімназисти перед судом.

Перший день судової розправи проти Конст. Сельського і 7. тов.

Сьогодня стануло перед львівською лавою суддів присяглих під зам'том гол. зради 8 гімн. учеників і учениць з Коломиї а саме: 1) Константин Сельський, уч. VIII. кл. гімн., літ 22; 2) Марта Кузьмівна, абс. гімн., літ 20; 3) Володимир Маруняк, абс. гімн., л. 22; 4) Нестор Гнатишак, уч. VII. кл. гімн., л. 20; 5) Данило Березовський, уч. VIII. кл. гімн., л. 19; 6) Дамян Герасимюк, уч. VIII. кл гімн., л. 19; 7) Зеновій Михалевський, уч. V. кл. гімн., літ 23; 8) Марія Кузьмівна, уч. V. р. сем. літ 19.

З тих обвинувачені Н. Гнатишак, Д. Герасимюк, З. Михалевський і Марія Кузьмівна відповідають з вільної стопи.

Трибуналові проводить с. о. с. Тертіль, обвинувачує прокуратор Ліпш, на лаві оборонців засідають д-р Старосольський, д-р Шухевич, і д-р Ганкевич.

Акт обвинувачення закидує всім вище наведеним, що вони належали в Коломиї, в рр. 1929. і 30. до тайної організації УВО та переховували та поширювали „Сурму", а зокрема К. Сельському і В. Маринякові ще й те, що приналежували до цілї організації нових членів. Вадлього мали допуститися вони злочину головної зради з § 58. к. з.

Переходячи до конкретних закидів акт обвинувачення подає, що К. Сельський і Марта Кузьмівна (ця остання в мужескому одязі) бажаючи заперечити поголоскам польської газети, що УВО зліквідовано, розліплювали в дні 28. серпня 1930 р. на вулицях Коломиї примірники „Сурми", на чому й їх приловлено. При особистій ревізії найдено у них кільканацять чисел „Сурми", а у Сельського „Евіденційний листок".

Крім цього під час переводженого трусу у обв. Сельського і Кузьмівної Марти найдено ще більше чисел „Сурми" і бльочки на „Боєвий Фонд".

Обов обвинувачені при першому переслуханні заперечили свою приналежність до УВО, а опісля Сельський признався, що є несаприсяженим членом УВО, а притягнув його до цієї організації В. Маруняк, який йому передав декілька примірників „Сурми" і „Евіденц. Листок", який Сельський мав відбити на шапірографі і роздати, кому уважав за відповідне. Від тогож Маруняка одержав 14. VIII. 1930 р. 70 чисел „Сурми" до розповсюднювання. Частину з них роздав, а частину постановив розліпити на вулицях Коломиї, при чому зазначив, що ініціятором цього був він сам а Марта Кузьмівна мала йому тільки помагати. Натомість переслухана Марта К. твердила, що почин до розліплювання дала вона, а не хто інший. Крім того зізнала, що їй відомі в цілої УВО і вона сама є її карним членом, а навіть заложила присягу. Позатим відмовилася від інших інформацій.

На основі записків, найдених при обв. Сельському, в яких він зазначував кому передав „Сурму", арештовано Маруняка, Гнатишака, Березовського, Герасимюка і Михалевського, які одначе переслухувані в поліції а опісля й у слідчого судді заперечили будьто би були відборцями чи кольпортерами „Сурми". Сельський заявив, що „Сурму" всунув всім вище названим до кишені без їхнього відома, а для евіденції зазначив собі це у нотесі.

Вкінці про Марію Кузьмівну, сестру Марти а наречену Сельського акт обвинувачення каже, що вона мешкаючи разом з Мартою мусіла знати про переховувану „Сурму", тому й повстало підозріння, що вона теж до УВО належить. Підозріння це утвердила переведена у Кузьмів вдруге ревізія, вже після арештування Марти і тоді найдено 7 примірників „Розбудови Нації". Одначе Марія ствердила, що найдені примірники є власністю сестри, а вона сама до ніякої вини не почувається.

Стільки акт обвинувачення.

Першого дня зізнавали по черзі всі обвинувачені. Перший складає зізнання *К. Сельський*. До УВО не належить, є тільки його симпатиком. Це, що сказав на поліції, було вимушене побоями, „Сурму" читав, „Евіденційний Листок" складав для спортового гуртка що існував при коломийськім „Соколі", відбив його на шапірографі д-ра Шипайла за дозволом його конциліента. „Сурму", яку одержав від невідомої особи, вкладав своїм товаришам до кишені без їх відома. Він піддав думку Марті Кузьмівній до розліплення „Сурми".

Марта Кузьмівна, гімн. абсольвентка каже, що є карним членом УВО, знає добре його програму, уважає, що українську державність можна здобути тільки дорогою революційною або еволюційною, на вірність революційним ідеям тої організації зложила присягу, що буде стреміти до незалежности України.

Її зізнання зробили помітне враження на присутніх, зокрема на лаві суддів присяглих. Говорить скромно без афектацій. Дальше цікаве й те, що між обвинуваченою Мартою Кузьмівною і К. Сельським ведеться спір щодо моменту, хто кого намовив до розліплювання „Сурми", при чому слідно, що кожна зі сторін бажає перебрати на себе головну вину.

Відтак переслухувано дальших обвинувачених, а то *Маруняка, Гнатишака, Березовського і Михалевського*, які до ніякої вини не почуваються. До УВО не належали, про яку знали тільки з часописів, „Сурми" від Сельського не одержували.

Вкінці Марія Кузьмівна твердить теж, що до ніякої тайної організації не належала, була тільки у „Пласті" до часу, коли він був легальний. „Розбудова Нації", яку найдено при другій ревізії в її кімнаті, це власність сестри Марти.

Обвинувачений Герасимюк на салі неприсутний, тому, що виїхав за кордон і проти нього слідство застановлено.

На тому покінчено сьогоднішню розправу і предсідник відложив її до завтрішнього дня.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** — Догідні умови. 254—?

— **Адвокат Дамян Охримович** отворив і веде адвокатську канцелярію **в Стрию, Трибунальська 30.** 500 1—3

— **Подешевіло все:** жарівки, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати у **Івана Бунди, Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11.** 463 4—15

— **Дирекція Міських Театрів,** після порозуміння з президією міста, віддала Великий Театр Союзові Артистів Драми З. А. С. П., а Театр Ріжнородностей львівській філії З. А. С. П. на час від 16. до 30. вересня. Т-во Приятелів Музики й Опери згодилося віддати Союзові Артистів музичного відділу З. А. С. П. Театр Новостів музичного відділу З. А. С. П. Театр Новостей на той сам час. Так упровильнили перехідовий час театрального сезону як у цьому сезоні так і на будуче.

— **Пошесть красухи у Львові.** Міський уряд здоровля занотував кілька випадків захорувань на красуху (шкарлатину). У звязку з тим міський уряд пригадує охоронні приписи проти пошести.

— **З львівської хроніки.** Крізь відчинене вікно мешкання Ервіна Меллена при вул. Черешневій ч. 15. шезли дорогоцінности варті 800 зол. — Не мав у що вбиратися невідомий мистець від отвирання чужих дверей і позичив собі убрання вартости 800 зол. з мешкання Осипа Гріндберґа при вул. Зборівській. — З крамниці Юлія Любельського при вул. Рутовського 5. хотіли дві злодійки вкрасти кілька кримських скірок, але це їм не вдалося. — При вул. Городецькій зайнялася овочарня.

— **Ревізії й арештування.** Дня 13. і 14. ц. м. відбувалися в селі Волківці, пов. Борщів, між селянами труси, але чого поліція шукала, годі взнати. Арештовано трьох селян, з яких одного відставлено до Чорткова.

— **Вже найшовся „замаховець".** Ми вже повідомляли, що на залізничому шляху біля Комарна найшли каналок шини та що часть польської преси подала була цю вістку під сенсаційним заголовком „Замах на поїзд". Та ось поліція арештувала 23-літн. Вас. Мацькова і він признався, що пять літ працював як залізничий робітник, а тепер він безробітний, тому постановив покласти на зал. шляху цю шину, а потім заголоситися, що її усунув. У нагороду за те Мацьків хотів дістати роботу при залізниці.

— **Льокальна візія в Жнятині.** У звязку з відложеною справою обв. Заяця, відбулася 16. вересня льокальна візія в поліц. станиці у Жнятині. У присутности делеґованого судді городського суду в Белзі Ставарського і оборонця д-ра С. Шевчука описано пивницю, в якій передержували обв. Заяця.

— **Застрілився капраль кінних стрільців.** У Жовкві застрілився капраль 6. полку кінних стрільців Г. Бахтнюк.

— **Потонув із кіньми та возом.** У Пруті потонув 18-літній Петро Футулайчук із Княждвора, як переїздив возом тією рікою вертаючи з Товмачика. Вир ухопив віз і хлопець потонув із кіньми й возом.

— **Бійка вязнів із поліцією у берестейському суді.** В окружнім суді в Бересті над Б. наприкінці розправи проти 29 обвинуваченних у приналежности до комуністичної партії Зах. Білорусі після відчитання присуду (8 обв. дістало по 7 літ тюрми, 6 по 5 літ, 4 по 4 роки, 11 увільнили) один із обв. викликнув „Геть із окупантами східних земель!" На цей оклик решта вязнів кинулася на поліцію. Почалася на салі бійка між вязнями й поліцією. Щойно як прийшла поліційна підмога, відвели засуджених до тюрми.

— **Арештування комуністів.** У Варшаві зліквідовано, як повідомляє польська преса, акцію, ведену центральним військовим відділом польської комуністичної партії, звернену проти польської армії. При ревізіях найдено матеріял, що обтяжує учасників цієї акції, й арештовано 27 осіб, між ними відомих комуністичних діячів Сітарського, Малецького, Майхшака та Гурського.

— **Що буде після зудару місяця і землі?** Місяць був колись частиною нашої землі, тепер щораз більше підлягається силі притягання землі і його шлях наближується щораз більше до її поверхні. Наука не може виключити випадку, що колись в далекій майбутності, коли притягання землі переможе, обі планети можуть зударитися з страшною, рубуючою силою. В тім випадку, воздух заповнили би трійливі гази місяця та відломки обох планет, а тим самим всяке життя на землі перестало б істнувати. Сила зудару може відірвати від місяця і землі тільки частин, що в своєму бігу вони получаться і створять нову масу. А то нове небесне тіло на основі законів природи матиме власний обіг і повстане нова планета, що буде кружати в

ОСТАННІ ВІСТИ

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ЗАЖАЛЕННЯ В ЖЕНЕВІ.

До Ліги Націй вплинуло нове зажалення української меншини в Польщі, що торкається трактування гр.-кат. клиру.

„Де Травель" повідомляє, що секретаріят Ліги відкинув це зажалення.

Справи німецької меншини та польсько-данцігські справи війдуть на порядок Ліги 19. вересня.

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ 11. Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

До виділу окр. карного суду у Варшаві найшов акт обвинувачення проти 11. буш. берестейських вязнів, а саме: пос. Барліцького, Лібермана, Дібоа, Мастека, Прагера, Цьолкоша (вс| з ППС), Керніка й Вітоса (Пяст), Багінського й Путека (Визв.) та Савіцького (Стр. Хл.) Вони обвинувачені за вчинки з к. к. § 100. і 101.

Головна точка обвинувачення зводиться до того, що вони від 1928. до вересня 1930 р. старалися повалити істнуючий державний устрій, усунувши уряд і до того змірляли підбурюванням проти уряду, намовляли не платити податків, дискредитували й осмішували цей уряд у відозвах і летючках, утворювали спец. рев. кадри задля збройного повалення уряду, при чому того вчинку не доконали з причин, незалежних від їх волі.

У судових колах сподіються, що розправа відбудеться вже з початком листопада. З інших джерел впевняють, що щойно в грудні. Обвинувачуватимуть два прокуратори.

ЗА СКЛИКАННЯ СОЙМУ.

17. вересня нарадувалися прем. Пристор і марш. Свїтальський в справі урухомлення праць сойму. У звязку з тим впевняють, що декрет президента про скликання сойму й сенату появиться вже в найближчих днях.

ВИБОРИ ДО М. РАДИ В ДРОГОБИЧІ.

На мурах м. Дрогобича появилися афіші, які визначують вибори до міської ради на 11. жовтня.

НЕВДОВОЛЕННЯ В АНҐЛ. АРМІЇ ТА ПОЛІЦІЇ.

Кораблі анґлійської атлянтійської фльоти, що були в пристані Кромарті Фирт дістали приказ відплисти до своїх пристаней. Моряки не хотіли піднести якора. На кружляку „Валіянт" почався страйк. За приміром того кружляка пішли залоги інших кораблів. Офіцери самі хотіли спустити якір; моряки заявили, що спустять другий. Палячі не вдержували вогню й він погас. Лише на деяких кораблях згодилася залога робити службу. На інших службу робили старшини. Щойно завдяки інтервенції адм. Естли Ростема залоги згодилися робити службу. Вкінці вийшли в поході моряки, що до адміралиції домагаються підвишки плати. Коли не дістануть від адміралиції гарантій, потвердженої парляментом, кинуть службу.

„Дейлі Геролд" повідомляє, що також в армії і в поліції замітні признаки бунту з причини зменшення платні.

Д-Р ПФРІМЕР У ЮГОСЛАВІЇ.

„Н. Вр. Тбт." повідомляє з Лінцу, що прокуратура після розглянення матеріялу сконфіскованого в кн. Штаренберґа, випустить його на волю. — Д-р Пьрімер не виїхав до Італії, а є далі в Маріборі. Від югославянської влади він дістав умовний дозвіл на побут.

ЕСПАНІЯ РОБІТНИЧОЮ РЕСПУБЛИКОЮ.

Кортези (парлямент) після дискусії над конституцією прийняли 170 голосами проти 152 внесення соціялістів, яке каже, що Еспанія є робітничою республікою.

етері — подібна до сьогоднішнього місяця, новий місяць нашої землі.

— **Хоча неодин видаток** у теперішніх тяжких часах треба обмежити, то всеж таки ніколи не можна робити ощадности на засобах першої потреби, а тимбільше на милі, без якого в ніякім господарстві не можна обійтися. Напевно з великою радістю повитає кожна господиня відомість про знижку фабричної ціни на мило Олень Шіхт. І тепер у детайлічній продажі це мило є значно дешевше.

— **Важне для Вп. старшин резерв. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для кушнурування старшин П. В. та виконує на зіру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів більших фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів Рутовського 7. виконати старшинський кушнур для реклями за ціну 200 — золотих.

З судової салі.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ВЯЗЕНЬ, Б. ПОС. ДМИТРО ПАЛІЇВ ПРОТИ НАКЛЕПІВ „СЛОВА ПОЛЬСКОГО".

В четвер 17. вересня відбулася в окружному карному суді у Львові надзвичайно цікава розправа, в якій позиваючим був бувш. берестейський вязень, б. посол **Дмитро Паліїв,** журналіст, а обвинуваченим Вільгельм Скржичинський, відповідальний редактор „Слова Польского". Ред. Дмитро Паліїв, який усе ще (вже повних 12 місяців!) перебуває у слідчій вязниці, явився на розправу під охороною поліції. За оскарженого Скржичинського виступав адв. Т. Дверніцький.

Підклад справи — типічний для „Слова Польского", яке здобуло собі вже сумну славу своїми „revelяційними" статтями, з певним питомим присмаком, в яких всю можливу погань ллється на голову раз тому, то знову іншому українському діячеві. В даному випадку річ іде про статті з 19. і 21. січня ц. р., в яких анонімний (як завжди!) автор закидав п. Палієву не менше ні більше, тільки такі речі:

Що він „услужністю та низьким підхлібством вкрався в ласки" Тарнавського, тоді полковника УГА, в добувши його довіря, „почав снувати сіть інтриг"; що Дм. Паліїв на засіданні тайного комітету (?!) заініціював плян скритовбивчого душегубства шефа штабу УГА ген. Шіріца, та коли комітет ухвалив, що виконавцем має бути ініціятор (себто ніби Дм. Паліїв), тоді цей останній викрутився, бо він — пише „Слово Польске" — „людина спосібна до всяких інтриг та подлостей, а не до відкритого ачинку!" Дальше писалося там, що приватний обвинитель, для зискання собі більшовицької ласки, зневажив публично український національний прапор, заявляючи „вон з тією синьожовтою шматою". Він-же, Дм. Паліїв, мав виконати замах на б. начальника держави марш. Пілсудського, але „будучи спритним", просто „вложив зброю в руки" молодого Федака. — Знову в черговому числі „Сл. Польского" стояло, що Дмитро Паліїв „гужним оком дивився на Москву" і пригадав собі „ті добрі часи, коли з надії зиску плював на український прапор". „Заскарблюючи собі матеріяльні користи від червоних президників", удався потайки да Харькова і там в палаті „чрезвичайки" відбував засідання і справі поведення червоної агітації в рядах галицьких українців". Однак більшовики, мовляв, уважали, що Паліїв „так само добре, як двічі зрадив український рух, може тепер зрадити і справу комуністичної пропаганди". Дальше казалося, що обвинитель це „типовий карієровіч, що не цурається ніякої брудної дороги..."

Ті статті попередила замітка „Сл. Польского", що у вязниці в Берестю над Бугом в одній келії сидить Дмитро Паліїв з Войтіхом Корфантим. Факт, що визначний польський діяч перебував в одній келії з українським діячем перебував в одній келії з українським послом, автор статті вважав за причину подати до відомости відома „деякі подробиці поза політичного життя п. Дмитра Паліїва". Зробив це у тих статтях, яких короткий зміст переповіджений вище, на основі акту обвинувачення.

Очевидно, що зачеплений такими важкими закидами ред. Дмитро Паліїв заскаржив до суду відповідального редактора „Слова Польского" Скржичинського, не маючи можливости скаржити анонімового автора.

Перший свідок **ген. Мирон Тарнавський,** б. вожд УГА, зізнає під присягою, що пізнав Дм. Паліїва ще в 1916 р. тоді, коли цей останній був десятинком УСС, а свідок отаманом, командантом вишколу УСС. Паліїва свідок, як коменданта II. корпусу, вибрав собі на особистого ядъютанта в 1919 році з предложених йому списків старшин. Паліїва знав, як людину молоду, чесну, ідейну і дуже амбітну і нище не було виключною причиною й амбітну і нище не було виключною причиною номінації Паліїва. Свідок обіцює заперечує, наче за його командування існував якийсь „тайний комітет". Предсідник трибуналу цікавиться увязненням ген. Тарнавського й евент. інтригами довкола його особи. Свідок заперечує, наче Дм. Паліїв причинився до його арештування, при чому заявляє, що він знає докладно, хто тоді до цього був причасний. Коли свідок заступав опісля короткий час недужого ген. Микитку, свого наслідника, також про „тайний комітет" не чув.

Адв. д-р Дверніцький хоче довідатися від свідка, що Паліїв був „услужний", але не довідується. **Прив. обвинитель** пригадує свідкові цілу низку подробиць з 1918/19 рр., але свідок, нині вже старша людина, лише з трудом пригадує їх собі. Свідок **пос. Остап Луцький** зізнає під присягою, що був шефом штабу IV. бригади і не мав безпосередньої стичности з Палієвом, як адютантом команданта II. корпусу в Нач. Команді. Ніяких вісток про якісь інтриги в Нач. Команді, зокрема про поведінку Дм. Паліїва не чув; на фронт взагалі такі звістки не доходять. Після переходу УГА за Збруч свідок не був разом з армією, бо з наказу Нач. Команди залишився вести переговори з польською начальною командою. З парафанованою умовою поїхав до Камяниця Под., а потім приділено його до дипльоматичної місії, що виїжджала до Варшави. Тому не знає, що діялося в Армії в тім часі.

Адв. Дверніцький зголошує ряд нових свідків на доказ правдивости закидів, заключених в інкримінованій статті, м. ін.: адв. д-ра Стецюка з Підгаєць, на обставину, як Паліїв відносився до більшовиків; Козачишина, тепер столяра у Львові; б. посла Лянга, Мих. Влоха і Пйотра Кагаляка. **Д-р Старосольський** згоджується в імені обвинителя на всякий доказ правди й на усіх можливих свідків, прохаючи лише, щоби свідки обв. сторони бодай у мінімальній частині знали, в чому річ, аби даремне не тратити часу й не протягати розправи. Приватний обвинитель Дм. Паліїв просить трибунал, щоби на слідуючу розправу також розпорядив привести його з вязниці (сподіємося, що до того часу вже з неї вийде! — Прим. Ред.), тому, що назвища деяких свідків чує перший раз в життю і радий би тих людей побачити...

На цьому розправу відложено.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПЕТРА РІШКА І ТОВ. ЗІ СТРИЯ.

Не треба мертвої строгости, а батьківського серця!

Промова обор. д-ра Ст. Барана перед трибуналом лави присяглих у Львові 16. вересня 1931.

В середу, 16 ц. м. в год. три на пяту попол. розпочав свою промову як останній з оборонців посол д-р Степан Баран. Промовець розпочав від цього, що якраз 20 літ тому, коли як молодий оборонець промовляв пораз перший у тій самій салі, боронячи з уряду одного з групи польської молоді, що відповідала перед судом за політичні провини. По 20 літах приходиться промовцеві виступати на тім самім місци в характері оборонця групи української молоді, що по думці виводів п. прокуратора допустилася одного з найтяжчих злочинів, що правда, з ідейних мотивів. Насуваються мені, — каже оборонець д-р Баран — з моєї довголітньої діяльности карного оборонця певні думки і деякі порівняння. Судову салю попри Божі храми вважаю за святе місце, де не сміють мати місця людські пристрасти, а тим менше ніяка пімста, а має царювати тільки Маєстат Правди і Справедливости, Маєстат Юстиції. Не припадок зробив це, що функції суддів в початках людської культури і організації спочивали в руках жреців-священиків і не припадок, а певна внутрішня потреба, спричинили це, що і в наших часах в культурних державах і зовнішньо в часі розправи вирізнюється міністрантів Юстиції — суддів, прокураторів і оборонців — тогою і беретом, що нагадують поважний стрій священичий. Виступаючи як оборонець в карних процесах, особливо політичних, відчуваю, що в даній хвилі спочиває на мені деяка частина містики, деяке вище післанництво, якого метою є це, щоби підсудному не сталася кривда, щоби не було пімсти і щоби батьківське серце судді видаючи вирок допомогло ним, рятувало підсудного від дальших конфліктів з карним законом.

Одним з головних основ сучасної суспільної і державної організації в демократичних державах є інституція суддів і парляментів. Доля судила мені, що практично як посол пізнав я парляментарне життя. Промовляючи в парляменті, я не відчуваю зовсім поваги якогось маєстату, бо там йде боротьба різних людських інтересів, а навіть часто пристрастей.

Всі обвинувачені стоять під замітом поповнення злочину головної зради з § 58. і § 59. австрійського закону через здогадну приналежність до УВО. Перевід нинішнього процесу не дав доказів, щоби обвинувачені дійсно належали до цієї підпольної організації, котра вже перед була предметом розправ у цій судовій салі. Сходини у обв. Грущака мали характер припадкових, товариських сходин, бо брали там участь і молоді поляки, як напр. слуханий свідок Ян Лясота, тепер польський жовнір і як це вже достаточно виказали мої товариші по обороні. Ціла догадна злочинна діяльність обвинувачених полягала на цьому, що раз на тих припадкових товариських сходинах наймолодший з обвинувачених, признаю, найінтелігентніший з цілої вісімки обвинувачених, 17-літній учень осьмої гімназійної кляси обв. Роман Лебедович, мій клієнт, віком ще на пів дитина, читав „Катехізм українського державника", якого зміст і тенденції акт обвинувачення і сьогодні речник прокуратурі римовними словами скваліфікував як злочинні, вимірені проти цілости польської держави. Тому вважаю за свій обовязок занятися ближче цією політичною брошурою.

„Катехізм українського державника" появився перед около двома роками легально в Перемишлі і там пресовий прокуратор не знайшов ніякої причини до цього, щоби сконфіскувати цю брошуру, котру нині продають явно в кожній українській книгарні у Львові. Написав її псевдонімовий автор Д. Державник на основі історично-політичного твору одного з найбільших українських істориків і державників — Вячеслава Липинського, помершого щойно перед трьома місяцями — а іменно на основі його „Листів до братів хліборобів". Тут торкнуся цікавої проблеми, що творцями самостійницької державної думки, були українські історики польського походження і польської культури — покійний професор історії в київському університеті Володимир Антонович, що висвітлив українсько-литовський період української історії і Вячеслав Липинський. Він то угрунтував українську державну самостійницьку думку і став наймаркантнішим ідеольогом української державности. він, власник земельних дібр на Волині, римо-католик, що вчився в краківському університеті. Його ідеольогія цікава тим, що державне будівництво на Україні опирає на хліборобській клясі, що найбільше звязана з українською землею і її інтересами, на елементі, що так скажу, з природи заховавчім, зі сильно розвиненим почуттям ідеї приватної власности. Хоче він опертися на моральнім авторитеті християнської релігії і політичному авторитеті гетьманської монархічно-конституційної влади. Тим самим виступав Липинський проти анархії і хамства, проти анархічного духа степів, проти руйнуючого духа російського нігілізму, що остаточно довело до розгрому українську державу з років 1917 до 1919.

(Докінчення буде.)

Дописи.

СТАРОСАМБІРЩИНА. *(Вдатна аматорська вистава. — Ювилей читальні „Просвіти" в Фельштині.)* Дня 23. VIII. ц. р. аматорський гурток тут. філії „Просвіти" відіграв при битком набитій салі комедію на 3. дії В. Мартиневича п. з. „Трьох до вибору". Аматори під режисурою п. Гриця Саварина вивязалися зі своїх ролі просто знаменито. Сам режисер п. Гриць Саварин в ролі Андрія Стоноги, ліваря і богатого купця, створив добру креацію, одно тільки вражало, а саме за тиха вимова. Пп. Дарія Микитівна (в ролі Ксені), Ярослава Микитівна (в ролі Наталі) й Анна Яремівна (в ролі Нусі) були бездоганні, гра їх була сміливa й певна, дикція дуже добра. Пп. Богдан Котелко, Дмитро Ліщавий і Теофан Волосянський в ролях 3 братів Вертихвостів списалися дуже добре, їх повна комізму і здорового гумору гра викликувала серед аудиторії сальви сміху. Вкінці п. Ярослав Цігаш, що виступив у ролі лякея, рівнож збирав рясні оплески. Чистий дохід з вистави призначено на сплачення довгів і на побільшення бібліотеки. — Дня 23. VIII. ц. р. святкувала читальня „Просвіти" в Фельштині, малому сильно спольщеному містечку старосамбірського повіту, рідкий ювилей свого 28-літнього істнування. Свято розпочалося Службою Божою, яку відправив місцевий парох о. Микола Макар. Академію розпочав гарною промовою голова місцевої читальні, п. Андрій Свілзінський, який у довшім рефераті представив історію фельштинської просвітньої станиці і теплим словом згадав тих 31 перших членів-основателів, які своєю невсипущою працею в ділянці культурно-освітньої праці охоронили українське населення Фельштина перед винародовленням, а заразом вказав на вагу освітньої організації, яка від 1926 р. перейшла майже цілковито в руки молодшої генерації. Опісля голова читальні відчитав гарні й тепло зредаговані письменні привіти, які наспіли на це свято від Матірнього Товариства у Львові і від сусідньої читальні в Гуменці. Від філії „Просвіти" в Ст. Самборі зложив привіт д-р Іван Максимчук, від

самбірської філії промовляв д-р Роґуцький, а вкінці від читальні з Букової п. Микола Куць. Гарно вишколений і здисциплінований мішаний хор під диригентурою п. Володимира Клиска відспівав безлоганно пісні „Засіяло сонце", „Закувала та сива зозуля" і „Ой горе тій чайці". Велике враження на присутніх зробила деклямація п. Мелянії Гуньківної (Шевченка „Розрита могила") і п. Евстахія Дідуна (Шевченка „Чигирин"). Свято закінчилося полякою голови читальні, п. А. Свідзінського, і відспіванням національного гимну. По академії відбувся великий народній фестин над берегами ріки Стривігор, який стягнув масу народу, серед котрого гарно та мальовничо відбивалися українські народні строї фельштинських дівчат. — *М.*

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Антін Крушельницький: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ. Перший том. Українська читанка для першої кляси середніх шкіл. (Друге, нове видання). Накладом Державного Видавництва шкільних книжок при Кураторії Львівської Шкільної Округи. Львів 1931. Стор. 256. Ціна 5 зол.

Антін Крушельницький: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ. Другий том. Українська читанка для другої кляси середніх шкіл. Львів 1931. Стор. 273. Ціна 4 зол. 90 сот.

Антін Крушельницький: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ. Третій том. Українська читанка для третьої кляси середніх шкіл. (Зразки поезії і прози). Львів 1931. Стор. 357. Ціна 6.50 зол.

Антін Крушельницький: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ. Четвертий том. Українська читанка для четвертої кляси середніх шкіл. (Зразки поезії і прози). Львів 1931. Стор. 420. Ціна 7.50 зол.

Всі наведені шкільні підручники відбивають корисно своїм українським змістом від т. зв. українських читанок для народніх шкіл, або від читанки для учительських семинарій в укладі Д. Лукіяновича, в якій польські автори мають перевагу — в українській читанці! — над українськими. Не знаємо тільки, як дадуть собі раду учителі й учні з харківським правописом (що його введено до цих читанок), з усіми його дивоглядами до апострофів включно...

Володимир Калинович: УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ СЛОВНИК із зазначенням граматичних форм. Практична підручна книжка для шкільного вжитку та самонавчання. Львів 1931. Накладом Української Книгарні й Антикварні, Львів, вул. Рутовського ч. 22. Сторін 120. Ціна 2 зол. 80 сот.

І цей словничок, якого поява викликана потребами школи, друкований новим харківським правописом. Словничок містить у собі 5.000 німецьких слів і нашій шкільній молоді зможе віддати добру прислугу.

„1000 СЛІВ ПО АНГЛІЙСЬКИ". Авторизована перерібка з видання Ульштайна. Видавництво А. М. Євваленка, Берлін. Берлін 1931. — Є це підручник до самонавчання англійської мови. Складається він із 12 зшитків та з 40 лекцій. Кожний зшиток має 32 сторінки друку. Підручник виданий у форматі 8°. Це без сумніву перше цього роду видання по українськи.

Юрій Липа: СУВОРІСТЬ. Поезії. Ст. 32. Літографоване видання.

Публій Вергілій Маро: **ЕНЕЇДА.** В 2000-ліття народин поета з латинської мови переклав Михайло Білик. Стрий. Зош. III. і IV.

ЛІҐА НАШИЙ, її цілі та організація. Призначено для вжитку вчителів. Стор. 94. Женева 1931. Видано старанням Секретаріяту Ліги Націй.

НАРОДНІЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЄНДАР Т-ВА „ПРОСВІТА" НА ПЕРЕСТ. РІК 1932. Річник 54. Львів, 1931. Коштом Т-ва „Просвіта" у Львові. Зміст: Календарна частина. Календар. М. Галущинський: Інтерес громади в освіті дорослих. Ів. Франко: „Як трапиться в громадських ділі". Микола Дужий: Освітні завдання читальні „Просвіти". П. П-ик: Завдання і обовязки читальняних Виділів. О. Олесь: „Живіть ідіть на сині гори". Омелян Волосинський: Організаційна схема праці та діловодства для філії Т-ва „Просвіта". О. Олесь: „Не спиняй думок крилатих". М. Брилинський: Взаємовідносини „Просвіти" й Еміграції. *** Закон про товариства. Провідник по Львові і краю. Почтова тарифа.

МУЗИЧНІ ТВОРИ.

Безкоровайний: ЛЕГКІ ТВОРИ, Ч. 3. На фортепян. Золочів-Львів. Зміст: Дівча в сінях стояло. Гей на горі.

Безкоровайний: ЗАСУМУЙ ТРЕМБІТО. Сольоспів з фортепяном. Золочів-Львів.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 17. IX. 1931 масло експортове пріма — зол., масло десерове пріма — зол. Літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол. копу яєць 6.80 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Нечинний.

Театр Різнородностей:

Пятниця, 18. вересня, годпна 8. веч. і в наступні дні „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мілїон" (реж. Рене Клєйр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця ґріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звук. фільма „Мілїон" (реж. Рене Клєйр).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: „Гарний Ґіголо, бідний Ґіголо".

ОАЗА: Звукові фільми „Молоді віряни" та „Княгиня з під пралта".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Ґенерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті"

ПАСАЖ: „Під прапором кохання", американська комедія та додатки.

ХИМЕРА: „Основи пристрасти".

СОНЦЕ: Звукова фільма „В степах Арізони" та „Асфальт".

СТИЛЕВЕ: „Звукова фільма „Трьох приятелів", „Відвічні вороги".

УПІХА: „В погоні за мілїонами" (Лючіяно Альбертіні) Безробітний Чарлі Чаплін.

Програма радіо.

Субота, 19. IX. 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·50 Концерт оперової орхестри. **Липськ** (259,3) 19·30 „Лябораторія життя" К. Шульце. 20·00 Веселий вечір. **Братислава** (278,8) 12·30 Концерт радіоорхестри. **Сотенс** (403,8) 20·00 Збори Союзу Народів. 20·40 Мурииські пісні. **Берлін** (419) 16·30 Легенький концерт. **Харків** (435,4) 15·00 Концерт. 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 „Льогенґрин" — опера Вагнера. **Прага** (486,2) 15·30 Орхестра гармоній. **Мілано** (500,8) 19·15 Музична вязанка. **Відень** (516,4) 11·30 Концерт орхестри. 13·10 Ґрамофонові плити. **Рига** (524,5) 17·00 Концерт. **Мінхен** (532·9) 16·10 Музика органів. **Будапешт** (550,5) 12·05 Легкий концерт. 19·30 Трансмісія з королівської опери. **Ленінград** (1000) 14·10 Концерт для дітей. 15·00 Концерт. **Калюндборґ** (1153,8) 14·30 Тр. з гостинниці Палас. **Москва** (1481) 10·00 Для робітників. 13·35 Літературна вядниця.

Неділя, 20. IX. 1931.

Кенігсберг (217,1) 12·25 Шуберт-Мендельзон. **Липськ** (259,3) 11·30 Кантата Баха. 19·30 „Чи людство стає мудріше чи дурніше?" Дільоґ. **Братислава** (278,8) 9·00 Реліґ. музика. **Брно** (341,7) 19·30 „Пікова дама", опера Чайковського. **Штутґарт** (360,1) 2·45 Джез на 2 форт. **Гамбурґ** (372,2) 7·00 Концерт з корабля „Гамбурґ". 16·15 Орх. мандолінова. 18·30 Концерт на давних інструментах. **Букарешт** (394,2) 21·00 „Пінста лиапка", оперетка Штрауса. **Берлін** (419) 16·30 Концерт військової орхестри. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Італійська музика. **Лянґенберґ** (472,4) 20·00 „Тоска", опера Пучінія. **Прага** (486,2) 19·25 „Ріґолєтто", опера Верді. **Мілано** (500,8) 20·45 „Норма", опера Белїнія. **Відень** (516,4) 18·30 Кварует Ротшільда. 22·30 Джезбенд. **Рига** (524,5) 17·30 Сниф. Моцарта. **Мінхен** (532,9) 15·35 Цитра. **Будапешт** (551,5) 19·10 Мадярські пісні. 20·30 Оперетка, описан циганська музика. **Осльо** (1071,4) 22·05 Камеральний концерт. **Калюндборґ** (1153,8) 22·10 Російська музика. **Москва** (1481) 19·30 Концерт 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 19. IX. 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час 12·10 Концерт ґрамофонових плит. 13·10 Тр. з Варшави. 14·50 Тр. з Варшави: Господарський комунікат. 15·10 Музика з ґрамофонових плит. 15·15 Спортова скринка. 16·00 Програма для дітвори. 16·30 Концерт для молоді. 16·50 Тр. з Катовиць: Відчит інж. Нітча. 17·15 Легко-атлетичні змагання. 17·35 Тр з Варшави: Відчит. 18·30 Господарський перегляд. 19·00 Всячина. 19·50 Комунікат метеорольоґічного інституту. 20·00 Пресовий радієвий дневник. 20·15 Тр. з Варшави: Легка музика. (Ріхтер, Кяльман, Юновіч). 22·00 Тр. з Варшави: „На овиді". 23·00 Легка танкова музика з „Шкотської кавярні".

Неділя, 20. IX. 1931.

Львів (380,7) 10·00 Богослуження із львівської катедри. 11·58 Астрономічний час з Варшави. 12·10 Ранок з варш. фільм. 14·00, 14·30 Комунікати. 14·50 Рільничі відч. і пісні з Варшави. 15·50, 16·20, 19·25, 19·50 Музика з ґрам. плит. 14·35 Домовий бюджет в сучасних житєвих умовинах, вид. Шевч. 16·00 Дільоґ „Нові підстави польської торговлі овочами". 16·40 Програма для старших дітей. 17·10 „Старі пісеньки" (тенор, форт.). 17·40 Концерт мандолінистів „Серенада". 18·20 Почтова скринька. 18·35 Дальший концерт мандолінистів. 19·00 Всячина. 19·20 Комунікат з Варшави. 19·35 Гумореска. 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·30 Співацький речиталь з Кракова. 23·00—24·00 Танкова музика із „Шкотської кавярні" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кружок „Рідної Школи" в Перемишлі влаштовує в неділю 20. ц. м ювілейне свято 50-ліття „Рідної Школи". Свято розпічнеться Службою Божою в год. 12-ій в катедральній церкві. Після Служби Божої панахида за померших членів — Продовження свята цього дня на військовому стадіоні в год. 2·30 пополудні. — **Старшина Кружка.** 499

Присилайте передплату!

Український Театр під адм. проводом І. Волощука

ЛЮБАЧІВ:

19. IX. День і ніч.

20. IX. Ой не ходи Грицю.

У підготовці: 1) Вовна парші Малагасару, 2) Мисль-Андресена, 3) Дон Жуан і 4) Альрауне по повісти Еверса. — Склад театру: пані: Віреньска, Істомінa, Іванчуківна, Кемпе-Масюта і інші, панове: Кемпе, Опар, Радванський, Тимчук, Турченко, Шашаровський і ін. Театр обіднть під адм. проводом відомого адміністратора бувшого театру ім. І. Тобілевича І. Волощука. Театр прийме молоду, пристійну, інтелігентну панночку „сопран" на ролі субретки і трьох музиків а саме: II. скрипка, чедьо і джез. Оферти надсилати на адресу оголошень в часописях. 4-9

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на гати від десятків діт з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, вул. Марійська ч. 5. 130

ДО ВСЕЧЕСНІЙШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Двох інвалідів У. Г. А., що занимаються продажю девоціоналій, звертаються отсим до Всч. Отців Парохів з проханням повідомляти їх про речинець св. місій, які відбуваються в їхніх парохіях та цим робом дати їм змогу чесним способом заробити собі й рідним на прожиток. Повідомлення просимо слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: Янів Л., Запитів, пп. Підлісни Малі. 3—3

ЗПОВНОЮ СУДОВОЮ і 2-дітньою адвокатською практикою на провінції пошукую посади концепієнта у Львові або на провінції. — Зголошення: Ворона Іван, Львів, ся. Софії 25. 501

ПРИЙМУ на станцію ученницю або студентку. Харч дуже добрий. — Несьвятовська, вул. Коцюбинського 4. II. двері 7. 502 1—2

ПОТРІБНА на провінцію учителька з фортепяном, якій можнаби поручити науку й догляд над 8-дітнім хлопчиком. — Листи до Адміністрації „Діла" під „Погідна вдача". 503 1—2

АБСОЛЬВЕНТ гімназійний обійме посаду домового інструктора. Невеликі вимагання. — Зголошення пересилати до Адм. „Діла" під „Абсольвент". 504 1—2

ПЕДАНТ. Зіморовича 10. відновляє та консервує НАЙРОЧУД новим способом клюбові меблі та всілякі предмети зі шкіри. Очікуємо визвання. Тел. 42—71. 474 3—3

1—2 ПОКОЇ умебльовані до винайму. — Генівга 8. 505

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41,

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.496). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 93—?

II РІК ВИДАННЯ.

КІНО ч. 18. вже вийшло і можна його набути по всіх книгарнях, кіосках і бюрах деннників **Ціна 55 сот.**

Замовляти: „КІНО", Львів, вул. Бляхарська ч. 8. 2—3

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВҐЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади I. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 211 (12.867). Львів, неділя 20. вересня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Прийдіть на Краєві Легкоатлєтичні Змагання! **20—21 вересня.** ПЛОЩА Сокола-Батька.

Якщо обезпечите в „Дністрі"
1/3 часть вартости Ваших будинків, то в ПЗУВ будете обезпечувати лише 2/3 части. Отже чому зволікаєте з виповіджениям в ПЗУВ і з обезпеченням виповідженої части в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Центральний Кооперативний Банк
„Краєвий Союз Кредитовий"
у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
ч. тел.: 433. — Конто Почтової Щадниці ч. 143.467. — (власна каменица при вул. 3. Мая ч. 15)
як Центральна Каса Українських Кооператив приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та помішує в наших кооперативах, щобн піднести господарський розвій українського народу.

Дещо про програму й тактику місцевих комуністів.

III. Обіжник ЦК КПЗУ про роботу комуністів у „Просвітах".

Львів, 18. вересня 1931.

Найенергічніше комуністи хочуть узятися за опанування „Просвіти". Це видно ясно з обіжника ЦК КПЗУ, який саме бажаємо обговорити. Незвичайно велику вагу до „праці" в „Просвітах" комуністи прикладають тому, що в теперішніх умовинах — каже інструкція-обіжник — боротьба на просвітянському терені... *є одним з вузлових питань узагальнення нами національно-визвольної боротьби українських мас*". (Підкр. наші — Ред.).

В обіжнику стверджено, що досі „робота" партійних комуністичних організацій у „Просвітах" була недостаточною. Вона „відставала від тих завдань, що ставить перед нами *швидкий розвиток політичних подій, темп радикалізації мас, від завдань боротьби за маси, за провід у національно-визвольному русі народніх мас*". (Підкр. наші — Ред.).

Допустивши до таких залеглостей „праці" ЦК КПЗУ хоче тепер за всяку ціну відробити занедбане і тому висуває загально під теперішню пору програму діяльности такого змісту:

„розгорнути дійсно масову роботу на просвітянському терені, розколихати просвітянські маси, створити й організаційно закріпити *революційну опозицію* (підкр. наше — Ред.) в „Просвітах", укріпити, умасовити й належно поставити практичну роботу тих товариств „Просвіта", що є під революційним (тобто комуністичним — Ред.) проводом. Треба негайно по всіх просвітянських організаціях, що є під нашим впливом, провести низку зборів, нарад, розгорнути широку агітаційну і вербовочну кампанію на зовні, серед досі незорганізованого в „Просвітах" населення, під кутом зору боротьби з верхами „Просвіти" і цілого табору української буржуазії, що пішла на отверту угоду з польським фашизмом, особливо увинуклюючи ролю і позицію клєру. Так само мусять бути організаційно оформлені через відповідні наради революційні опозиції в товариствах, що перебувають під впливом ворога, розвиваючи туж саму політичну кампанію, переносячи її поза межі „Просвіт". У повітовому маштабі, а пізніше й у загально краєвому, мають бути переведені конференції з делєгатів від революційних опозицій, вибраних на зборах і нарадах і делєгатів від товариств, які є під революційним проводом, що мають виділити керовництво революційними опозиціями і революційними „Просвітами" відповідного терену. Ціла акція мусить бути проведена на якнайширшій основі єдиноцілого фронту з низу, на широкій платформі боротьби за національне й соціяльне визволення. Ціла наша акція, як і робота революційних опозицій у „Просвітах" мусить виходити з того відношення нашої партії до просвітянського руху і „Просвіт", що було неодноразово відзначуване партією, а саме: ми вважаємо просвітянський рух широким рухом українських народніх мас і як проти такого не виступаємо, не бойкотуємо і не розбиваємо, а навпаки в цих організаціях працюємо, відвойовуємо в них маси з під проводу націонал- і соціял-фашизму та клєру, боремося за опанування в першу чергу низових організацій для розгорнення фронту боротьби з фашистівським проводом. *Розбиваємо лише ті товариства „Просвіти", що не є організаціями мас, що перетворилися у фашистівські кубла „вибраних", що закрили всякий доступ і приїзд у члени робітників і селян, і то розбиваємо, щоби на їх місце створити масові робітничо-селянські (читай: комуністичні) „Просвіти" під революційним проводом*". (Підкр. наші — Ред.).

Наведеного вистарчилоб, щоби якслід зрозуміти та унаглядити собі всі плани комуністів щодо наших „Просвіт". Одначе в інструкції-обіжнику ЦК КПЗУ є спрецизовані ще й так звані „ударно-революційні гасла", під якими має відбуватись комуністичний наступ на цілий просвітний рух, зокремаж на його організацію. Отже цілий фронт комуністичного наступу має відбуватись під такими гаслами: 1) проти унїверсальних, попівських верхів „Просвіти"; 2) за масовість „Просвіти" під комуніст. проводом; 3) проти комісарщини в „Просвітах", яку насаджує Гол. Виділ; 4) проти клєрикально-фашистівських бібліотек у читальнях і проти такоїж преси; 5) за „робітничо-селянські" (читай: комуністичні) бібліотечки, книжки і газети по читальнях; 6) проти нагінки на УСРР по читальнях; 7) за якнайтіснїший звязок з просвітними організаціями Рад. України; 8) за організацію молоді при „Просвітах" під комуністичними авспіціями і проводом.

До комуністичної тактики у „Просвітах" треба врахувати ось які точки інструкції-обіжника: 1) закріплюючи політичний вплив „революційного проводу" по читальнях, не можна викидати з товариства членів-рядовників і симпатиків ворожих (тобто національних) партій, але навпаки: треба їх перевиховувати. Викидати можна тільки „отверто ворожих, воюючих проти революційного проводу сільських головачів"; 2) кожний член ком. партії мусить обовязково належати до „Просвіти", що діяє на терені його „праці" або осідку і „своїм прикладом та працею посилювати авторитет „Просвіти (очевидно „революційної"); 3) „революційні Просвіти" мусять стати на свому терені „масовим осередком та ініціятором боротьби проти національного гніту і винародовлення"; 4) при опановуванні москвофільських читалень ім. Качковського, треба їх негайно перетворювати на читальні „Просвіти і перебудувати всю їхню дотеперішню роботу „під кутом зору боротьби за націон. і соціяльне визволення"; 5) засновувати нові „Просвіти" там, де їх ще немає, або де вони були розвязані. Коли ж цього зробити не можна, то треба „перекидатись на інші статутові форми", тобто використовувати для комуністичної „праці" освітні секції кооператив і т. п.

У цьому обіжнику комуністи вичерпали, здається, усе, що могли. Все там передбачене, все продумане і все відповідно освітлене. Дуже помилились би ті, які думалиб, що комуністи не проволять усього того в життя. Практика кількох останніх літ показала, що так, — хоч не в таких великих розмірах, як це заповідають тепер.

Америка і зброєння.

З Ню Йорку повідомляють, що державний департамент згодився на пропоновану сенатором Бора 5-літню перерву в зброєннях. Американський уряд дожидає від женевської конференції в справі роззброєння не наглого занехання зброєнь, але першого кроку до занехання збройних переговорів на суші та обмеження всяких зброєнь. Америка заявиться радо за перервою в зброєннях, якщо інші держави зроблять те саме.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 15. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 204. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 12. września 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 429/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 15. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 11. września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 204 z daty Lwów, dnia 12. września 1931 r. zawierającego w artykule p. t. 1) „Pered zahalnym perepysom" od słów „jak pokazujetsia" do słów „wyślid znanyj", od słow „Różnycia siahaje" do słów „cyfr ne majemo", od słów „A naślidky" do słów „priamo straszni" i od słów „Szkilna włada" do słów „proty nas", 2 w artykule pt. „Z pobutu w Szwecji" od słów „Ukra- ineć stwerdyw" do słów „najbilsz myrolubnyj" znamiona sd 1) występku z § 300 uk., sd 2) zbrodni z § 65 a) uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu sd 1) nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręceniami faktów poniżyć w powadze zarządzenia władz przeprowadzających spis ludności państwa a nadto władz szkolnych pod względem ich urzędowania i pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tym władzom, sd 2) szerzyć nienawiść i wzgardę przeciw jednolitemu Związkowi Państwa rozpowszechnieniem basel separatystycznych i przedstawieniem rzekomego ucisku niektórych narodowości, co obpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk i występku z § 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medynski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.
Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 13 września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 205 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 13. września 1931 r. do Sygn. VI. l. Pr. 438/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 15. września 1931. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 12 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" Nr. 205 z daty Lwów dnia 13 września 1931 r. zawierającego w artykule pt. „Pid uwahu członam tymczasowych wydiliw powitowych" od słów „Często taki" do słów „różni widrawy" i od słów „Oczewydno starosta" do końca artykułu, znamiona występku z § 300 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 Dzpp. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów artykułu ma celu nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręcaniami faktów poniżyć w powadze zarządzenia władz administracyjnych pod względem ich urzędowania w zakresie uprawnień nadzorczych nad samorządem i pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw tym władzom, co odpowiada znamionom występku z § 300 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36 i 37 ust. pras jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medvński wr. Protokulant: Mikuszewski wr.
Za zgodność: Lipanowicz starszy seretarz.

Продовження „ревеляцій" краківського „Курєрка".

Нові атаки на о. прал. Л. Куницького.

Краківський „Ілл. Курєр Цодзенни" з суботи 19. ц. м., під шумним наголовком „Нові ревеляції ІКЦ" „Як Берлін змовлювався зі святоюрським пралатом", атакує далі о. пралата Леонтія Куницького, закидуючи йому конкретно, що 26. березня 1927 буцім то склав в німецькому закордонному міністерстві обширне „про меморія", „в якому живо малював змагання і заміри своїх аверхників (? — Ред.) і поборював конкуренційні політичні угрупування". „Курєрок" не подає вже цим разом фотографічної відбитки того нового „автентичного документу", лише бере деякі уривки речень у „лапки", даючи пізнати, що це ніби то цитати з якогось „документу". У тім-то „документі" о. прал. Куницький мав писати про б. през. Евгена Петрушевича „і не про якусь особу", про одного „політичного емігранта, який перебуває у Відні" і якому пригодився би закордонний паштрт, виданий евентуально німецьким посольством у Відні". Дальше „Курєрок" підтримує своє попереднє твердження, що о. прал. Куницький „відвідував різні канцелярії „Авсвертігес Амту" та крім згаданого меморіялу передав п. Цехлінові „низку коротших і довших заміток, які доповнювали те про меморія". Цими замітками були: а) про ролю КПЗУ, б) про часопис „Рада", в) про відношення до д-ра Евгена Петрушевича і г) „виводи які пояснювали внутрішні відносини й взаємні суперечки різних українських груп". (Яких — про це „Курєрок" не каже, покликуючись лише на... память о. прал. Куницького). В одній з декларацій, писаних у Берліні (так каже „Курєрок") „о. пралат бавився навіть у визначування представників та отримування різних фактичних і „моральних мандатів" для різних осіб, дівчих „при німецькому уряді". О. пралат (читаємо там) грав ролю „медіятора" (? — Ред.). В його „про меморія", кажучи про вибори до ІЦК „своєї партії", буцім то написано таке: „...вибори переведено головно також тому, щоби згідно з бажаннями заінтересованих закорд. кол. доказати..." (що таке доказати, цього теж не довідуємося). Казалося там, буцім то теж, що політична програма нашого Обєднання проявляється у безоглядно неприязному становищі супроти Польщі".

Після таких „ревеляцій" слідує пайка звичайних лайок: що о. пралат — мовляв — був „платним агентом" і „стосував методи підлабузнювання себе своїм хліботворцям". Вкінці знову чуємо те саме, що о. пралат Куницький був — чи хотів бути — у краківського ґенер. німецького консуля.

Найцікавішою є заява редакції „Курєрка", що вона знає не лише те, що о. пралат Куницький говорив у Берліні, але й що говорено про нього й його „оферти" в нім. мін-стві закордонних справ після його виїзду з Берліна! Шкода, що „Курєрок" не додав, яким робом має такі геніяльні „інформації"...

Етнографічна виставка в гімназії СС. Василіянок у Львові.

I.

Цьогорічна весняна виставка прикладного народнього мистецтва, що її уладила кооператива „Українське Народне Мистецтво" разом з пп. Кульчицькими в салях Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, пройшла з відомим великим успіхом та дала почин до її не менше успішного повторення в Станиславові і в Данцігу. Тепер приходиться занотувати з вдоволенням четверту подібну, хоч — що правда — скромнішу імпрезу. Тим разом є це виставка тільки оригінальних народніх вишивок майже з цілої нашої етнографічної території, яку уладила у себе гімназія СС. Василіянок при вул. Длуґоша у Львові.

Ясна руханкова саля, не переповнена занадто експонатами, робить справді миле, привітне враження. Білі однобарвні стіни нагадують нутро просторої світлиці, а кілька вазонів живих квітів цілком добре усувають враження мертвоти виставових саль. Кругом попід стіни розставлено сім манекінів у комплєтних, переважно жіночих одягах, що треба вважати головним плюсом виставки; між ними видно й самі сорочки в цілу довжину, підперезані тканим поясом. На стінах уміщено багато рівнож цілих сорочок (всіх їх має бути до 70 у збірці), між чкими пізнати зараз буковинські з широкими темними вишивками, подібні до них покутські й полудньово-подільські з дещо яркішими взорами та сокальські у пестрі квіти. Все те зрідка перетикане окремими зразками взірців на картонах, що їх винято з альбомів. На двох столах по середині вишивки з Вел. України, зокрема прегарний обрус.

Окрему цілість творить естрада салі. Ціла задня стіна вкрита картонами з новими та старими вишивками, але їх переважно темний тон за мало відбиває від темних картонів на вишневому тлі. Деякі взірці дуже інтересні композиціею, інші знову зручним добором спокійних красок. Збірка на всякий випадок уже цінна і практично нашита в альбоми. Низом на естраді є між іншим кілька дуже гарних гуцульських зменшених ляльок із дбайливо імітованим уплітом (оригінальна гуцульська робота), а з боку трохи дрібної гуцульської кераміки. Шкода тільки, що це річи експортові, а не справжня гуцульська кераміка домашнього вжитку.

II.

Отся вдатна виставка насуває рівночасно кілька думок щодо доцільности та організації таких шкільних збірок. З повним признанням треба повитати цього роду виступ та намір заложити у себе свою власну збіріку в характері шкільного дидактичного музею. Наша гарна народня ноша з невмолимою послідовністю життя поволи занікає і модернізується. Відвикла у війську чи на міській службі молодь цурається свого рідного одягу, парубок без бурається свого рідного одягу, парубок без буфастих брічесів, а дівчина без „литкових" (гілистих) панчіх не покажеться нині в церкві чи на музиках і так поволи наш народній стрій можна буде оглядати тільки по музеях, як це сталося вже в більшій части західної Европи.

Тому треба такою шкільною етнографічною збіркою зацікавити в першу чергу молодь, показати їй на призбиранім матеріялі наглядно величезне богацтво, красу та оригінальність народньої мистецької думки, збудити в ній справжню пошану для своєї рідної, віками витвореної ноші, навчити її любити її та зберігати як народній скарб. Коли інтеліґентна молодь пізнає красу наших вишивок, мережок і гаптів, то певно і в неодній зовсім модерно уладженій хаті випруть вони тендітні прикраси та знайдуть пристосування як декоративне мистецтво. Таке зрозуміння і пошана для них серед інтеліґенції може подекуди спинити опосаювання та затрату народньої ноші серед простолюддя.

Велике значіння для етнографії мають повні комплєти народніх одягів та окремих взірців вишивок з цілого краю, раз для власного вжитку в прикладнім мистецтві, а по-друге для історичного збереження їх у шкільній збірці чи передачі їх у тій ціли у краєвий музей. У жіночих школах підчас годин ручних робіт замість слейду, де діячата вчаться обходитися з гиблем і пилкою, булоб далеко корисніше познайомлювати їх з різною технікою народніх вишивок, які вони могли би пристосовувати до прикраси власного одягу. Коли-ж при школі заснувується етнографічна збірка, могли би ученици на годинах робіт зробити на основі існуючих готових форм ляльки та вишити на них повний жіночий і мужеський одяг своїх сіл. Такі ляльки-манекіни дають вірний образ народньої ноші та сповняють дуже вдячну ролю на етнографічних виставках.

Вкінці думаю, що популяризування нашого мистецтва виставками поміж чужинцями може зробити сильніше враження та викликати треваліше зацікавлення нами, як неодна грімка політична промова на міжнародній арені.

Д-р Я. Пастернак.

Вперте запертя стільця, нежити грубої кишки застій в кишках, здуття, болі в боках переходять при вживанні рано і вечір по шкляночці природної гіркої води **„Franciszka Józefa".** Домагатися в аптиках.

Ще одна підвишка податків.

Ухвалений 16. ц. м. радою міністрів проект закона про підвишку податку від пива, вина, меду і т. п. приносить важні зміни. Податок від пива, який побирали досі при фабрикації, тепер буде побираний при продажі. Проект вводить податок від овочевих вин, які досі були від нього вільні. Підвищує також податки від вин виноградних і родзинкових. При усталюванні податку від пива проект усталює три нові роди пива, що підлягатимуть оподаткуванню: 1) повне пиво, 2) дубельтове і 3) міцне. Податок буде обчислюваний від гектолітра не при виробі, як досі, але від споживання.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 2)

Слідами козацької слави.

Торги з візниками.

Перед двірцем багато підвод, фаетонів. Нас чіпляється двох жидків: де завести?

— До Берестечка!

— Сьцьо? До Берестечка? Оо, то далеко! Тридцять вйорств — і він зажурено поцмокує губами, ніби жаліє нас.

Нам не хочеться вірити, що це так далеко, бо нас інформували на чотирнацять км., а тут на тобі!

— Ото попали! Краще було оглянути Радивилів і вйо з поворотом — висувається рішучий проект одного з вигідніших панків.

— Чудесно! Нема що казати! Стільки рішень, врешті їзда серед ночі й раптом — „Радивилів", — що це вам, панове?

— Ні, їдемо, все одно — раз мати родила. Чейже й тих тридцять вйорств якось перебудемо.

— Отже скільки хочете до Берестечка? — звертається наш провідник до візника.

— Тридцять злотих — не заїкнувшись, каже він.

— Оооо! — натягаються еліпсою уста, а біля кишені стає що-найменше неприємно.

Провідник у широкому порохівнику здається якимось фантомом у сутінях ранку, що, широко розмахуючи руками, голосно висказує свої думки. Вся громада бігає за ним, наче розгублені курчата за квочкою. Одні намовляють погодитися з візником, інші ні. Жидок смикає за рукав:

— Ним?

— З вами не їдемо — відказує провідник.

— Цьомуу?

— Що вам, ви сказилися? Та за тридцять золотих я купив би обі ваші кавулі, ще й з вами в додатку.

— Цьому, можна згодитися, ви ще не дали, я не взяв, вас на фаетон за багато, вам би треба два повозки, а може дати вам віз?

— Добре, хай буде і віз, але десять золотих.

— Десять злотих, пхі! Таке панство за десять злотих хоче по пісках возитися... — І жидок ображено відвертається та йде до своєї повозки.

Питаючим зором слідимо вираз обличча нашої теперішньої голови, ну?

— Пхі, тепер десь лазити й шукати фіри?

— І не булоб краще погодитися та заїхати холодком, замість опісля пектися на сонці?

Жидок ще раз питається, чи їдемо, але стрічається з негативною відповідю.

Починає потрохи розвиднюватися, видно обриси будинків, парку, митного уряду. Переходимо залізничий шлях та йдемо в незнане місточка. Відразу вдаряє в очі широкий простір („в Расеї місця багато"), вулиці широкі ніби паризькі бульвари, понакрашені рядками буйних дерев, а з густих садків виглядають чистенькі домики.

Деякі з наших, широко відчинивши рота, зовсім безцеремонно позіхають.

— Не видно де якого люда?

Не видно, тільки біля воріт завзято брешуть собаки й сонливо відчиняються віконниці.

На вулицю виходить перша людина: замітач. Із незвичайною втіхою витаємо його, все-ж таки якийсь живий чоловік від якого можна засягнути потрібних пояснень.

— Можна у вас дістати підводу?

— Да, да, очень красівую — і веде нас до якоїсь гарної хати.

Стягають господаря з ліжка, але він і за двацять золотих ледви годиться, бо має снопи возити.

Бачимо, що з тих переговорів нічого путнього не вийде, йдемо далі. На перехресті вулиць присідаємо на камінних східцях і чекаємо на провідника, що пішов у пошукування. До нас підходить замітач і зовсім безцеремонно зводить хмари куряви. Тікаємо на другу сторону вулиці, під жидівські віконниці.

Дорогою підбігає котеня і нявкає в інтернаціональній мові. Наші жінки хапають його на руки і пестять, бо наразі нічого іншого нема під рукою...

Діти наші сидять похнюплені і протираючи очі, обсервують протилежні двері, звідки яких походить приємний запах свіжого печива.

(Продовження буде.)

Перед розбиттям конференції Круглого Стола.

На комісії федеральних устроїв Круглого Стола в Льондоні Ґанді виступив з гострою критикою організації конференції. Він сказав, що король Юрій має вилко лихих дорадників, бо на конференцію запрошено не справжніх представників індійського населення, але урядових прислужників. Крім того Ґанді висловив своє невдоволення зі самих нарад, які займаються пустяками і не доведуть до ціли. Він сказав отверто, що не думає довго сидіти в Льондоні і давати урядові нагоду творити фікцію, будьто би конференція була на добрій дорозі.

Ґанді про незалежність Індій.

В парляментарному клюбі партії праці в Льондоні явився гіндуський провідник Ґанді і в розмові з послами ствердив ще раз, що прямує до цілковитої незалежности Індій а задержанним приязних взаємин з Вел. Британією. Я приїхав сюди, — говорив він — щоби боронити справ гіндусів. 85 проц. індійського населення мешкає по селах і завдяки теперішньому режімові приневолене до бездільности терплячи великий недостаток. Коли гіндуські селяни хотять визволитися з англійського ярма, то тільки тому, що не хотять бути голодними.

Пасивний білянс Америки.

Перший раз від 1926 р. Зєдинені Держави Північної Америки мають пасивний торговельний білянс. В місяці серпні ц. р. привіз був на 1 мілїон долярів більший від вивозу.

Банковий комісар у Німеччині.

Оголошено проект декрету, що між іншим передбачує покликання окремого банкового комісаря для контролі над німецькою банковістю. Параграф 3 проекту так означує його компетенції: Банковий комісар має постійно інформувати про положення німецької банковости і стан німецької кредитової господарки, особливо в її зносинах зі заграницею та впливати на ведення інтересів згідно з загальними потребами німецької господарки. Проект декрету, що рівняється удержавненню німецької банковости, викликав зацікавлення всіх держав, заінтересованих у фінансовости німецької держави, і буде ще предметом нарад урядового кабінету.

Неспокій в англійській фльоті.

У зв'язку з „бунтом" англійської атлантійської фльоти військова влада наказала строгі арештіри, наслідком чого 16 воєнних кораблів рушило до своїх портів. Тимчасом адміралїція розглядає одержані скарги і має полагодити їх так, щоби моряки, вернувши до порту, не були дальше ферментом, який мїг би поширитися на інші порти. В тій ціли спрямовано цілу фльоту до трьох головних портів: Портсмавс, Джевангор і Четам. Команданта порту Четам покликано до Льондону задля обговорення страйкового положення. Тимчасом у парляменті міністр фльоти Чемберлен заявив, що хотяй британський уряд готов прихильно полагодити домагання моряків, то однак дальші неспокої мусів би уважати за зламання дисципліни і відповідно трактувати. Опісля розпочалася в палаті громад нагла дебата в справі фльотових подій.

Зачувати, що в серед середземноморської британської фльоти дався завважити неспокій на тому самому підкладі.

Після замаху під Будапештом.

Похорон 19 жертв залізничої катастрофи під Будапештом відбувся 16. ц. м. при участи великих мас народу, між якими був навіть премер гр. Каролїй з іншими міністрами. На знак жалоби припинено на 5 хвилин рух на всіх мадярських залізницях.

Слїдство в справі замаху на поспішний поїзд Бія Торбадь ствердило, що найдені кишеневі батерії були куплені в Будапешті, а екразит в скількости півтора кг. був спроваджений із заграниці. Арештовано двох нових підозрілих людців, братів Шакаші і Резнера, комуністів, у яких при ревізії найдено комуністичні відозви, плани залізничих мостів і елєбарати про хемічний склад ріжних вибухових матеріялів. Перед замахом хотіли винаймити чотири авта без шоферів, але їм відмовлено. Біля Бія Торбадь найдено під корчем екразитовий набій. Замаховці робили мабуть тут бомбу й один набій згубили.

—o—

Втікачі з Радянщини.

Коло Корця пов. Рівне 16. ц. м. хотіло перейти границю з Радянщини до Польщі 15 цивільних осіб, озброєних крісами. Коли втікачі, між якими була одна жінка, наблизилися до границі, радянська гранична сторожа з найближчої станиці почала до них стріляти. Втікачі відповіли також з крісів і серед стрілянини трое із них, між ними жінка, були вбиті. Решта, 12 осіб перейшла на польський бік і віддала польській граничній сторожі 7 крісів і 300 набоїв. Їх відставлено в глибину краю.

—o—

Ґайда пригадався.

Делеґація організацій російських еміґрантів на Далекому Сході звернулася до б. чеського ґенерала Ґайди, щоб обняв провід протибільшовицького руху. Ґайда мав на це згодитися, хоч одночасно вказував на великі труднощі, які стануть на шляху при практичному переведенні акції.

—o—

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

Новий зшиток Української Загальної Енциклопедії.

Перед кількома днями появився новий зшиток Української Загальної Енциклопедії, з черги 12-ий, або 2-ий II. тому. Зшиток цей вийшов за серпень 1931 р. (стор. 129—256) і містить гасла від „Ісай" до „Кирилиця". Зшиток, як і всі попередні, виданий на гарному папері і богато ілюстрований.

З важніших гасел у 12-ому томі відмітимо отсі:

Буква „І": Ісидор, іслям, Ісляндія, історичний матеріялізм, історичні товариства, Історія Русів, Ісус Христос, Італія, Іщенко.

Буква „Ї": Їжак, Їжовибка Ірасек, Їрґенс, Їречек.

Буква „Й": Йоаким, Йоаніти, Йовановіч, Йогансен, йод, Йона, йонський стиль, Йордан, Йорк, Йоффе.

Буква „К": Каба, кабель, кава, Кавказ, Кавтський, Казанова, казка, календар, калина, Кальварія, Кальнишевський Камянець, Канада, Кант, капітал, Капніст, Караджіч, Карло, Кармаиський, Карпати, Картагіна, картографія, картопля, Каспійське Море, катакомби, Каталонія, Катеринослав, Качковський, Кащенко, Квітка-Основяненко, кельти, Кемаль Паша, Києво-Печерська Лавра, Київ, килимарство, кінець і т. д.

—o—

ФУТРА жіночі та МУЖЕСЬКІ ШАПКИ після НАЙНОВІШИХ журналів

виконує українська кушнірська робітня Юліяна Глушевського

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОПЕРНИКА ч. 16. II. поверх. Тел. 54-46.

254 3—16

ОСТАННІ ВІСТИ

КОМІТЕТ ТРЬОХ І ПАЦИФІКАЦІЯ.

До Варшави прийшла вістка зі Женеви, що 18. вересня на засіданні Комітету Трьох запала постанова, щоби представити Лізі Націй справу петиції, яку свого часу зложили українці, а яка торкається пацифікації Сх. Галичини.

Згідно з ухвалою Комітету Трьох Рада Ліги Націй має зайнятися справою українських петицій на одному з найближчих засідань. Хто в Раді реферуватиме справу пацифікації, ще не відомо. В склад Комітету Трьох увіходять делеґати: Англії, Еспанії та Норвеґії.

Справа німецької меншини у Раді Ліги.

19. вересня Рада Ліги Націй розглядатиме справу меншин на Гор. Шлеську. Промовлятиме мін. Курціюс і Залеський.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ СОЙМУ.

У політичних колах Варшави розійшлася чутка, що в найближчих днях скличуть сойм на надзвичайну сесію. Він має полагодити проекти законів в справі боротьби з безробіттям. Річинець тієї сесії устійнять на 1. або 2. жовтня. Після полагоди податкових проектів і справи безробіття сесію замкнули би. Бюджетову сесію скличуть із кінцем жовтня або в перших днях листопада.

РОЗПРАВА БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ ПРИ ЗАЧИНЕНИХ ДВЕРЯХ.

Є чутки, що тому, що б. берестейські вязні обвинувачені в держ. зраді, розправа проти них відбуватиметься при зачинених дверях. Покликали 186 свідків, а найбільше тих, яких уже переслухували в політ. процесах Центролїву та за замах на Пілсудського.

НОВІ РЕДУКЦІЇ ПОЇЗДІВ У СХ. ГАЛИЧИНІ.

Міністр комунікації Кїя видасть розпорядок про нові редукції поїздів, головно у львівській та станиславівській дирекції.

КРІЗОВИЙ ПОДАТОК.

Польська рада міністрів ухвалила дотї такі нові податкові проекти: Проект т. зв. крізового податку, який збільшує податок доходовий, від тантієм, від пива, вина, меду та справу підвишки стемплевих оплат. Новелїзація оборотового й маєткового податку ще не полагоджена. Займеться нею мін. рада в найближчому тижні.

ЛИТВА ДОМАГАЄТЬСЯ ВИЛЬНА.

ПАТ повідомляє з Ковна, що литовський уряд у меморіялі до гаґського трибуналу заявляє, що Литва все старалася мирно полагодити виленський конфлікт, хоч її Польща напала. Взявши під увагу політичне, культурне та правне значіння Виленщини для Литви, годі відмовити принайменше мирні репресії. Міжнародне право допускає такі репресії, коли вони не будуть шкодити інтересам третіх держав. Литва не підписала барсельонської конвенції в справі вільного транзиту, тому не обовязана отвирати правильну комунікацію між Клайпедою, Вильном і Ґродном. Недостача безпосередньої комунікації з Лібавою та СРСР не торкається інтересів третіх держав, бо Латвія користується іншими залізницями, а СРСР спрямовує свій експорт до Чорного Моря. Досі ніодна з третіх держав не зверталася до лит. уряду, щоби отворив комунікаційний шлях Вильно-Лібава. З огляду на литовські інтереси комунікація на відтинку Ленґварів-Кошидари не буде отворена, поки не управильнять виленської справи.

ЕСПАНІЯ НЕ Є РОБІТНИЧОЮ РЕСПУБЛИКОЮ.

З Мадриду повідомляють: Тому, що ухвалений 17. вересня кортезами 1. уст. конституції може викликати за кордоном некорисну інтерпретацію, палата постановила уневажнити вчорашнє голосування. Уступ цей зредагують мабуть так: Еспанія це демократична та ліберальна республика, основана на праці.

Коломийські ґімназисти перед судом.

Другий день судової розправи проти Конст. Сельського і 7. тов.

До полудня складали зізнання прокураторські свідки. Це функціонарі тайної і мундурової поліції з Коломиї, що приловили або переводили вступне слідство проти обвинувачених. Відводових свідків оборони нема.

Перший зізнає постер. **Ян Войтович.** Він перший зауважив обвинувачених Сельського і Кузьмівну, як вони обоє нічю 28. VIII. 1930 р. розліплювали на вулицях Коломиї „Сурму". Зрештою повторює це, що є у протоколах попередніх зізнань.

На обставину як переводилося переслухування, чи били Сельського і що найдено при ревізіях, особистій і домашній, зізнає Войцековський, функц. тайної поліції.

Виключає побиття вязня: вязня тільки стеріг. Взятий у перехресний вогонь запитів оборонців мотається у своїх відповідях, при чому оборонці стверджують деякі неточности.

Дальше розпитувано ком. Шпалю, повітового командаnта поліції в Коломиї. Цей зізнавав дуже обективно. Він перший переслухував його в поліції і подає, що тоді Сельський визнав, що не належав до „УВО", а був там тільки початкуючим новиком.

Переслухування Сельського відбувалося без ніяких репресій, биття і т. п.

Шо до Марти Кузьмівної, то вона подала вже тоді, що належить до УВО і уважає це належання такою самою честю як колись належання до ПОВ, на відповідний запит свідка сказала навіть, що убилаб і його, колиб одержала такий приказ.

Вкінці останній свідок **Дильський** (функц. сл. пол.) оповідає подрібно про обставини, серед яких переслухувано обвинувачених. М. ін. подає як опинилися на лаві обвинувачених Маруняк, Березовський, Михалевський і ін., а саме Сельський на запит хто може бути членом тайної організації подав їх назвища. У цьому здогаді утвердилась поліція, коли найшла при ньому малий нотесик і картку, де шифром були виписані імена або псевдоніми вище названих обвинувачених як пр. „Дзюньо" мало означати Маруняка, „Кутасик" Гнатишака" і т. п.

Після переслухання цього свідка оборонець д-р Ганкевич ставить внесення на покликання відводових свідків, а то д-ра Маціборка, конц. адвок. у д-ра Шипайла, на факт, що Сельський за його відомістю переписав на машині „Евіденц. Листок", призначений для спортових цілей, а дальше, на покликання як свідків прокуратора Врубеля і д-ра Андрія Чайковського, перед якими Сельський скаржився на побої. Прокуратор спротивлюється цим внесенням, при чому подає, що не обстоює твердження акту обвинувачення, що „Евіденц. Листок" був зладжений для членів тайної організації.

Предсідник Тертіль по короткій нараді трибуналу оголошує ухвалу, яка не прихилюється до внесків оборони, а рівночасно замикає доказове поступовання та роздає суддям присяглим питання щодо вини обвинувачених.

На салі і лаві суддів присяглих слідно перемучення і скуку. Всеж таки предсідник намагається розправу покінчити сьогодні.

Щодо питань, то вони вповні відповідають тенорові акту обвинувачення, який кожному обвинуваченому закидує дальшу участь у злочині з § 58 т. ц. (переховування „Сурми" і приналежність до УВО) а зокрема обв. Марунякові і Сельському приєднування („вербоване") нових членів до тайної організації.

В імені трьох оборонців ставить внесок д-р Л. Ганкевич в напрямі зміни § 58 на § 65 ц. (підбурювання) і § 24. пресового закона.

Прокуратор у довшому правному виводі противиться внескам, а трибунал відкидає їх. Підчас коротенької перерви оборонці роблять наступ на лаву суддів присяглих, намагаючися переконати їх, що вже час на обід, всежтаки енерґічний предсідник доводить до того, що до голосу приходить ще прокуратор, який говорить до год. 14.30, після чого предсідник зарядив перерву до год. 16.30.

Промову прокуратора як і оборонців подамо в скороченні у найближчому числі. Закінчення процесу сподіваються сьогодня вечором.

ПРИСУД.

Після пополудневої перерви промовляли оборонці д-р Ганкевич, д-р Шухевич і д-р Старосольський.

Около год. 6.30 скінчив промовляти д-р Старосольський і слідувало коротке резюме предсідника. В год. 6.45 пішла лава присяглих на нараду. Після наради проголосив провідник лави присяглих **вердикт:**

К. Сельський 10 голосів „так" (у цьому 1 ще й за вербування до УВО) **2 „ні"; Марта Кузьма 11 „так", 1 „ні"; Мариняк В. 10 „так",** (у цьому 3 ще й вербування), **2 „ні"; Гнатишак 11 „ні", 1 „так"; Березовський 10 „ні", 2 „так"; Михаловський 12 „ні"; Кузьма Марія 12 „ні".**

На основі цього вердикту трибунал видав присуд, яким визначив Конст. Сельському кару 1 року тяжкої вязниці, Марті Кузьмівній 14 місяців, а Марунякові 1½ року тяжкої вязниці з загостренням. Решту обвинувачених увільнено.

Всім трьом зарахували слідчий арешт. Тому Сельський вийде на волю, а Кузьмівна має відсидіти ще кілька днів, Маруняк має відбути ще 4-місячну кару.

Під закидом приналежности до УВО.

18. вересня відбулася перед самбірським судом присяглих розправа проти торг. інжиніра Омеляна, якому акт обвинувачення закидав приналежність до УВО та що незаконно перейшов із ЧСР. до Польщі. Наслідком вердикту суду присяглих трибунал увільнив обвинуваченого. Боронив адв. д-р Роґуцький.

— —

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню фуґер **у Львові, вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54. 404 7—?

— **ОО. Катехитам і Парохам до відома!** Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає **найкращі** підручники до навчання релігії в народніх і виділових школах, **апробовані всіми трьома Впреосв. Одинаріятами. 1. Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол., 2. Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.,** які гарним зовнішним виглядом, **добірною методою та конкуренційною** ціною зєднали собі **загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне,** шкільне видавництво! 4·2 5—10

— **Виставка французького та італійського мистецтва.** Пригадуємо, що в неділю 20. ц. м. в год. 11.30 буде відчинена в Національнім Музею (Мохнацького 42) перша виставка Асоціяції Незалежних Українських Мистців з участю запрошених визначних сучасних французьких та італійських малярів і Української Париської Ґрупи. З львівських малярів бере участь у виставці мистець Олекса Новаківський. Виставка потреває до кінця жовтня. Ближчі дані в афішах.

— **Львівська філія ЗАСП.** Крім Союзу драматичних артистів ЗАСП., який тепер дає вистави в Театрі Ріжнородностей, утворилася у Львові окрема ґрупа драматичних артистів п. н. Львівська Філія ЗАСП. під проводом відомої артистки Ванди Семашкової. Союз цей вже на днях починає драматичну працю. Як перша піде комедія англійського письменника Моґена „Коли вернешся?" Премієра „Коли вернешся?" визначена на 23. вересня. Артистка Семашкова виступає в тій комедії в зовсім відмінній від її дотеперішньої акторської творчости, бо в комічній ролі.

— **Цукор для дітей вільний від податку.** Між проєктами законів, звязаними з акцією задля злагіднення наслідків безробіття, є проект, що цукор для дітей має бути вільний від податку. Діло про цукор, призначений для дітей в школах і захоронках в часії боротьби з наслідками безробіття. Звільнений буде від податку цукор, побираний в цукроварні Комітетом Допомоги для Безробітних.

— **Редукція замужніх жінок.** На засіданні соціяльної комісії шлеського сойму принято резолюцію, що домагається звільнення з праці замужніх жінок в урядах підчинених воєвідському урядові та взагалі в державних урядах на Гор. Шлеську.

— **Арештування українців в Арґентині.** „Іл. Курер Цодз." повідомляє, що в Арґентині арештувала поліція 11 українських саботажистів (?!). Ближчих відомостей про це не подає так, що про вартість цього „власного телефонату з Буенос Айрес" можна сумніватися.

— **З львівської хроніки.** З мешкання Із. Гільфердінґа при вул. Романовича щезли дорогоцінности вартні 700 зол. — Крізь вирізаний отвір у дверях мешкання Вероніки Грохольської при вул. Кохановського виніс невідомий аматор жіночий одяг вартости 500 зол. — З ресторану Симона Вайнбавма на Зnecінню забрали спраґнені гості напитки варт. 400 зол. — Пропав без сліду син Анастазії Навроцької зі Знесіння 14-літній Казимир. — З коридору гостинниці „Ґранд" при вул. Леґіонів винесли „нестинниці „Ґранд" при вул. Леґіонів винесли „непрошені гості" паку ґалянтерійних товарів варт. 5000 зол. Трьох підозрілих у цій крадежі поліція запросила до безплатної „гостинниці". — Шая Лернер зі Стрілиск програв на „колесі щастя" на площі Сольських 30 зол.

— **З краєвої хроніки.** Старостою в Скалаті іменували дотеперішнього референта тернопільського воєвідства Романа Буліча. — Під грозою револьвера хотіли бандити ограбити Миколу Гаврищака в Бориславі. На крик сусіда Котика бандити втекли.

— **Арештували виконавця нападу на почтового післанця** 31. липня виконано напад на почтового післанця біля Пишниці, пов. Ніско, при чому забрали в нього 4.500 зол. і грошові листи. На днях арештували головного виконавця того нападу Томаша Кшалю. Ще передтим арештували спільників Кшалі Яна Пижа і Стан. Лапцюха.

— **Наглий суд у Перемишлі.** В Ніжанковичах на полі в бараболях поліція приловила Ст. Ґавронського, який вбив 22-літн. Йос. Новака. Прокуратура веде слідство. Вбивник стане мабуть перед наглим судом.

— **Летунська катастрофа.** 18. вересня біля Полоцька підчас летунських змагань упав літак 2. летунського полку з Кракова. Літак розбився, а пільот серж. Копцюк і обсерватор пор. Боровський згинули на місці.

— **Трошки статистики.** Статистичний Уряд Виділу Громадської Освіти в Вашингтоні подає, що в Зед. Державах є 4,283. 753 неграмотних у віці вище 10-и літ. Це число означує лише 4.3 проц. неграмотних серед цілого населення Зед. Держав.

— **Страшний буревій** перейшов над каліфорнійським містом Веракруц і перевернув кілька кораблів, які затонули. В околиці Санта Розалія згинуло підчас бурі 500 осіб.

МУЗИЧНА ШКОЛА САБІНИ КАСПАРЕК

подає до відома, що на основі рескрипту Міністерства Віроісповідань і Освіти з дня 13. серпня 1931 має право прилюдности (зворот оплати, залізничих знижок і ін) та видає річні свідоцтва і абсолюторії та

ДИПЛЬОМИ НА РІВНІ з усіми КОНСЕРВАТОРІЯМИ В ПОЛЬЩІ,

виключаючи державні в Варшаві, Познані і Катовицях.

— **Заробітна плата звірів.** Фільмові артисти звіринного світу мають місячні заробітні платні, які перевищають в десятки разів „людські" зарібки пересічного громадянина. Є між фільмовими акторами-звірями й „зірки". Пес Рін-Тін-Тін заробляв казочні суми. Привчений до фільмової гри пес заробляє 200 дол. за день праці, малпа 180 дол., загально відомий бульдоґ із підмальованим оком (з фільмів Фокса) 400 дол., гуска 50 долярів. Тим, що жалітимуть, що не є хоч звіринними „зірками" срібного екрану, скажемо для потіхи: заробіток тих звірів опиняється в кишенях їх людських власників.

— **Підморська вінда.** В Мадриді показував один інжинір модель нового винаходу, подібного до легкопаду. Цей апарат позволяє нурцеві видобутися з морських глибин без помочі сторонніх з поверхні моря.

— **Зброю забрали, грошей не торкнули.** Невідомі люди забрали в ночі з магазину зброї в Будапешті всі кріси, кілька тисяч набоїв, мисливські ножі, револьвери, пистолі і т. д. Грошей, 30 тисяч пенґів, не взяли.

— **Міліонер для безробітних.** Нюйорський міліонер Едвард Геттон призначив сто тисяч пачок з харчами для безробітних. Кожна пачка буде містити 16 ріжних харчевих засобів, що скоро не псуються, вартости 3-х долярів. Роздаватимуть їх у зимі. Минулої зими Геттон роздавав три тисячі обідів денно.

— **Повстання на Кавказі.** Грузинське пресове бюро повідомляє, що в кількох місцевостях Грузії вибухнуло селянське повстання на тлі примусу колективізації. Число повстанців у Західній Грузії доходить до 2.000 осіб.

— **Обрив „хмари".** Близько м. Монтань в Франції впала велитенська хмара білих мотилів. Настав сумерк і навіть літаки мусіли задержатися, бо летуни не могли найти дороги. Земля була вкрита білим ковром — мов би снігом. Ці мотилі не вживають крил і вітер несе їх так само, як сарану.

— **Більшовики торгують.** До Риги вивезли більшовики на продаж образи світових мистців. Між іншими образами є там теж образ кисти Рафаеля „Мадонна з дитиною". Про оригінальність цієї картини рішиться покликана комісія знавців.

— **20-кілева монета.** В Швеції за королеви Христини відкрили велитенські поклади міди і їх використали для потреб монетарні. Мідяна монета вартости 10 срібних талярів важила 19.70 кг. і називалася „платмінт". Ця важка монета була в обігу від 1644 до 1776 р., а державна монетарня випустила її на суму 19 міліонів талярів. Тоді, коли ця монета була в обігу, переховували її в пивниці, бо богачам запас таких грошей міг звалити вищі надбудови домів. Пивниця брав ту монету на плечі, ніс до коршми і вміщував її під столом; опісля пив так довго, доки не пропив цілої її вартости.

— **Рекорди.** На змаганнях в шведському університетському місті Упсалі кинув ратищем фінляндець Пентіле на 69.80 м., побиваючи дотеперішній рекорд.

— **Новий землетрус в Японії.** В околицях Токіо відчули сильний землетрус. Про шкоди покищо нема ніяких вісток.

— **„Ти є мій тип!"** Під таким заголовком скомпонував нову оперету Павль Абрагам у Берліні. Оперету ставив під свою опіку режисер Фрідман Фридрик. Преміера нової оперети відбудеться в лютім 1932 р. в берлінському театрі „Метрополітан".

— **Безробіття в Англії.** Дня 7. ц. м. число безробітних в Англії виносило 2,800.621 осіб, себто 28.312 осіб більше як попереднього року.

— **Справлення друкарської похибки.** У фейлетоні д-ра Яр. Пастернака п. н. „З археольогічних проблем Поділля" закралась немила друкарська похибка, яку на цьому місці справляємо, а саме: У другому стовпці з гори зложено: „початок 11. століття", а має бути: „початок II. (другого) століття..."

— **Фірма Віттельс повідомляє:** Футрині містові або спортові верхи з найліпшого бельського матеріялу за ціну зол. 170·—, мундури і студентські плащі, гравагові і попелясті, а саме мундур заціну зол. 75·—, а плащ за ціну зол. 100·— виконує фірма A. Віттельс, Львів Рутовського 7. 2270 2—7

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПЕТРА РІШКА І ТОВ. ЗІ СТРИЯ.

Не треба мертвої строгости, а батьківського серця!

Промова обор. д-ра Ст. Барана перед трибуналом лави присяглих у Львові 16. вересня 1931.

(Докінчення.)

Велика для нас, українців, шкода, що Липинський не уродився скорше, і що за скоро відійшов від нас та що його ідеї не стали ідеями тих, що були при державній українській кермі в Київі в роках 1917 до 1919. Всі вони виховалися в атмосфері російського нігілізму. Історики, що мали вплив на формування політичного світогляду українського громадянства за Збручем, почавши від Бантиш-Каменського з його „Історією Русів", що у деякій мірі відродила на початку XIX. стол. державницьку ідею наддніпрянців, попри Костомарова — Драгоманова — ідейного речника анархії — до Михайла Грушевського з його „Історією Руси-України", як виховані виключно у російській культурі, не могли дати твердого ідеольогічного фундаменту під здорову, трівку українську державну думку. Вірю, що коли би Мих. Грушевський, Винниченко і Петлюра були вихованцями заходу, або хоч би польської культури — як Антонович і Липинський, у нас, в Галичині історик пок. Степан Томашівський — то не було би прийшло до розвалу української держави над Дніпром і поневолення її більшовиками.

„Катехізм укр. державника", — каже дальше обор. д-р Баран — що його читав молоденький обв. Лебедович, жадає від українського державника таких чеснот: 1) християнської релігії, 2) лицарськости, 3) послуху авторитетові, 4) патріотизму, 5) дисципліни, 6) гарту волі, 7) почуття відповідальности і 8) пошани для державно-історичної традиції. На першому місці поставлено християнську релігію і живу віру в Бога і тому як мотто перед заголовком поміщено цитат з евангелія. Обор. д-р Баран відчитує відповідні уступи з „Катехізму", де подрібно обговорено ті всі чесноти, які коротко можна схарактеризувати двома польськими словами **„Bog i Ojczyzna"** що є політичним гаслом деяких польських національних партій. Багато в „Катехізмі" є політичної романтики, а навіть дитячої наївности, одно є певне, що ісповідник цього „Катехізму" психольогічно не може бути членом УВО, противно, „Катехізм" є панцирем, що хоронить українську молодь від цієї організації. І тому обвинуваченій Лебедович — по словам акту обвинувачення духовний провідник і інструктор підсудних — читаючи лекому з них на припадкових сходинах у обв. Грущака „Катехізм", не допустився тим ніякого каригідного вчинку.

П. прокуратор згадав і про віз Джимали і про Вжесню і про кров пок. посла Голувка для викликання деякого настрою. Перебуваючи як студент на берлінському університеті цікавився я положенням поляків в Познанщині. Перед двацять кількома роками був я там особисто, бачив там на місці гігантичну боротьбу тамошніх поляків з прускою навалою за своє національне істнування і відносився все з великим поливом для цієї розмірно невеликої вітки польського народу. „Ab hoste disce" — вчися від ворога і познанці навчилися багато, подібно як чехи, від свого вікового противника німця і нині творять найздоровішу частину вільної вже Польщі. Але вони в практиці переводили головні засади, подібні до засад інкримінованого „Катехізму", свою національну працю будували на християнській релігії, на послухові для авторитету і на національній польській традиції, реалізували гасло **„Bóg i Ojczyzna"** і перетревали національне лихоліття та поневолення. Думаю, що коли би за противника познанці мали москаля з його типовим нігілізмом, а не здисциплінованого німця, з високо розвиненим почуттям ладу і законности, доля їх могла би бути інша, гірша.

Згадано тут і пок. посла Голувка, що як речник польсько-українського зближення погиб недавно від скритовбивчої кулі. Це скритовбивче душегубство осудили відповідальні укр. кола і не потреба було кликати тут на салю тіни цього заслуженого польського діяча і пригадувати у цій хвилі у судовій салі перед Маєстатом Юстиції історичний трагізм двох великих сусідніх словянських народів — поляків і українців, у їхніх взаїмовідносинах. Якраз пок. Голувко хотів злагіднити цей трагізм, якого сам упав жертвою, за яку підсудні молоді хлопці чейже невідповідальні.

З уст п. предсідника упало в часі розправи слово, що він не розуміє деякої поведінки підсудних. Це зовсім зрозуміло, бо часто старше покоління не розуміє молодшого тому, що психольогічний процес у кожного з них є вже зі самої природи своєрідний. Цю цікаву проблему з ділянки людської психольогії старався вияснити великий російський письменник Достоєвський у своєму творі „Батьки і діти", але її не розвязав, розвязує її тільки саме життя. Для молоді, для її вчинків треба мати серце, а не строгість і серцем привертати її до себе.

У нинішньому процесі згадується також і стрийський цвинтар. Лежать там поховані поруч себе полягли познанці і полягли українці, всі жертви нашого взаїмного трагізму, але жертви ідеї. І тому вони і після смерти герої. Там вже спорів і боротьби нема. Смерть і спільна земля поєднала *оба табори*. І нехай тіни тих героїв з вашого і нашого боку будуть добрими духами для Вас, Панове судді присяглі, у салі ваших нарад і нехай хоронять вони тих молодих людей, що засідають на лаві обвинуваченых, з котрих найстарший обв. Боднар має 26 літ, а наймолодший обв. Лебедович всего 17. Приверніть цим молодим хлопцям волю, бо вони не допустилися цього, що їм закидує акт обвинувачення. Рішайте справу не на основі мертвої букви строго карного закону, але своїм батьківським серцем і заперечте всі поставлені головні питання в напрямі злочину головної зради з § 58. і § 59., як також і всі евентуальні питання в напрямі злочину заворушення публичного спокою з § 65. букви ц).

ЖАДАЙТЕ французських паперців ДО КУРЕННЯ. JOB

СПОРТ.

Краєві легкоатлетичні змагання.

Український Студ. Спорт. Клюб (УССК), спортова секція Т-ва Прихильників Освіти, влаштовує в неділю 20. і в понеділок 21. ц. м. краєві легкоатлетичні змагання на площі Сокола-Батька. Початок змагань: в неділю год. 10. рано і 3. попол., в понеділок год. 3 попол. Вступ на площу: для молоді 50 сот., для старших (сидячі) 1 зол.

Недільні мячеві змагання.

В цю неділю відбудуться такі змагання за мистецтво Ліги: Чорні—Легія у Львові, Польонія—Рух у Варшаві, Краковія—Варшавянка у Кракові і Варта—Лехія в Познані. — За вхід до Ліги грає станиславівська Ревера з ВКС у Рівному.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Омелян Савицький, вислуженний інспектор Т-ва „Дністер", помер по довгій і важкій недузі, заосмотрений св. Тайнами, дня 17. вересня 1931. у 67-м році життя. Похорони відбудуться в суботу 19. вересня в год. 4. пополудні з дому жалоби при вул. Пястів ч. 4. на Янівський цвинтар. В. Й. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. IX. 1931 масло експортове і десерове прима —·— зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол. копу яєць 6·80 – 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Нечинний.

Театр Різнородностей:
Субота, 19. вересня, година 8. веч. І а наступні дні „Корозева передмістя".

Кіна.

ЯПОЛЬО: Звукова фільма „Мілїон" (реж. Рене Клєйр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: Звук. фільма „Мілїон" (реж Рене Клєйр).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: „Гарний Гіголь, бідний Гіголь".

ОАЗА: Звукові фільми „Молоді вірли" та „Винятий з під права".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Цвітка Альжиру".

ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".

ПАСАЖ: „Чотира пера", американська комедія та додатки.

ХІМЕРА: „Окови пристрасти".

СОНЦЕ: Звукова фільма „В степах Арізони" та „Асфальт".

СТИЛЕВЕ: „Звукова фільма „Трьох приятелів", „Відвічні вороги".

УТІХА: „В погоні за мілїонами" (Люпіно Альбертіні) Безробітний Чарлі Чаплін.

Програма радіо.

Понеділок 21. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 21·25 Бетовен. **Липськ** (259,3) 21·15 Нова музика. **Моравська Острава** (263,4) 19·30 „Тайна", комічна опера Сметани. **Брно** (341,7) Квартет Дворжака. **Штрасбург** (345,9) 20·30 Камер. музика. **Гамбург** (372,2) 19·30 Конц. радіооркестр. (Гайдн, Бетовен, Берліо). **Букарешт** (394,2) 21·00 Камер. музика (Квінтет Моцарта). 21·15 Соната Рахманінова. **Соттенс** (403,8) 20·00 Засідання Союзу Народів. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·45 Конц. радіооркестр. **Рим** (441,2) 13·30—13·15 Конц. орх. і хор. 21·00 Людова музика. **Беромістер,** Швайц. (459,4) Вечір Дворжака. **Міляно** (500,5) 21·15 Конц. камер. **Відень** (516,4) 20·40 Конц. симф. орх. **Рига** (524,5) 19·30 Година Шуберта. **Мінхен** (532,9) 20·00 Хоральний спів. **Будапешт** (550,5) 17·35 Циган. оркестра. **Любляна** 18·30, 20·00 Салон. квінтет. **Осльо** (1071,4) 21·5 Скрипк. речиталь (Гендель, Бетовен, Венявський). **Кадлюнборг** (1153,8) 22·15—23·00 Камер. музика. **Москва** (1481) 18·15 Концерт.

Вівторок 22. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 24·30—1·30 Година Дворжака. **Липськ** (259,3) 16·30 Симф. концерт. 21·40 Смич. квартет (Моцарт). **Брно** (341,7) 20·25 Скандинавська музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30 Конц. радіоорк. **Гамбург** (372,2) 20·00 Попул. концерт. **Букарест** (394,2) 18·00 Румун. музика. **Соттенс,** Швайц. 20·00—20·15 Союз Народів. 20·30 Тр. з Женеви: „Дон Жуан", опера Моцарта. **Берлін** (419) 17·50 Л. Райчев співає російські пісні. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Скрипк. речит. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Гельсінгфорс** (455,2) 19·00 Концерт радіоорк. **Прага** (486,2) 19·20 Концерт радіоорк. **Відень** (516,4) 21·30 Деметріеску, фортеп. 22·15 Джезбенд **Мінхен** (532·9) 19·35 „Масковий баль", опера. **Будапешт** (550,5) 19·30 „Тангайзер", опера Вагнера. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт (Шуберт, Бетовен, Мусоргський, Глінка). **Осльо** (1071,4) 18·45 Італійські пісні. **Москва** (1481) 20·30 Популярний відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок 21. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час 12·10, 15·10, 16·00, 17·00, 17·30, 19·35 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Відчит і ком. 16·50 Літерат. гутірка по франц. 17·15 „Про дитину, що не хоче їсти", д-р Глайх. 17·35 Відчит і музика з Варш. 19·00 Всячина. 19·20 Фейлет. з Варш. 19·40—20·30 Транс. з Вар. 20·30 Оперетка з Варш. 22·30—22·40 Комун. з Варш. 22·45—24.00. Музика Тр. з Вільна і Варшави.

Вівторок, 22. вересня 1931.

Львів (380,7) 11.58 Астр. час. 12·10, 16.00, 17.10, 18.00, 19.25, 19.50 Музика з грам. плит. 13.10, 14.50 Комунікати з Варшави. 15.10 Авдиція для дітей. 15.25 „Летунська хвилинка" з Варш. 16.50 Відчит з Крак. 17.15 „Чи у нас гірше?", вражіння зі Швайцарії. 17.35 „Китайський мур" (молоді і старі). 19.00 Всячина. 19.20 Комунікат з Варш. 19.30 „Давній касарняний сум", гутірка з музикою і співами. 19.55—22.25 Транс. з Варшави. 22.30—24.00 Музика з „Багателі" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На українськім матуральним гімназійнім курсі „Знання" наука вже почалася. Бажаючих користати проситься негайно записуватися, щоби не тратити часу. Вільні місця ще є!. 515 1-2

Український Театр під адм. проводом І. Волощука.

ЛЮБАЧІВ:

19. IX. День і ніч.

20. IX. Ой не ходи Грицю.

У підготовці: 1) Вовка парині Малягаскару, 2) Мисль-Андрєєва, 3) Дон Жуан і 4) Альрауне по повісти Евєрса. — Склад театру: пані: Віреньска, Істоміна, Іванчукіпна, Кемпе-Маскота і інші, панове: Кемпе, Опар, Радванський, Тимчук, Турченко, Шашаровський і ін. Театр обїздить під адм. проводом відомого адміністратора бувшого театру ім. І. Тобілевича І. Волощука. Театр приймє молоду, пристійну, інтелігентну паночку „сопран" на ролі субретов і трьох музикій а саме: II. скрипка, челло і джез. Оферти надсилати на адресу оголошеній в часописях. 459

Новоутворена філія Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові при вул. Бальоновій ч. 2. Початок науки 1. жовтня. Вписи в головному заведенні, Шашкевича 5, щоденно в годинах 15—18. Число тел. 37-15. 513

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найдешевше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана **Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старовинні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

КОСІВ н/ КОЛОМИЄЮ, пансіон Евгенії Лукашевської приймає гостей цілий рік. Ціни знижені. 467 2—3

ЦІЄЮ ДОРОГОЮ ШУКАЮ для свого 29-літнього шваґра з інтелігентної родини, кругого сироти, який одначе власними силами добув заграничний диплом магістра фармації, жінки, яка помогла б до покінчення студій (пострифікації). Прошу про предложення з фотографією лише пань з інтелігентної родини до літ 25. За зворот фотографій і дискрецію ручу словом чести. — Листи до Адм. „Дзи" під „Аптикар". 493 2—2

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 33—?

АНГЛІЙСЬКОГО, деякі поодиноко і збірно удїлю. — Зголошення до Адм. „Діла" під „Англійка". 495 3—3

ПРИЙМУ на ставцію ученицю або студентку. Харч дуже добрий. — Несьвятовська, вул. Коцюбинського 4. II. двері 7. 502 2—2

ПОТРІБНА на провінцію учителька з фортепяном, яка могла би поручити науку й догляд над 8-літнім хлопчиком. — Листи до Адміністрації „Діла" під „Погідна вдача". 503 2—2

АБСОЛЬВЕНТ гімназійний обійме посаду домового інструктора. Невеликі вимагання — Зголошення пересилати до Адм. „Діла" під „Абсольвент". 504 2—2

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲

ОКАЗІЙНА ПРОДАЖ ФАБРИКИ

ЧОКОЛЯДИ І ЦУКРІВ

у Львові (Середмістя) в повнім руху з добре впровадженою маркою за ціну 6.000 зл. долярів, можлива частинна сплата. Інформації: Канцелярія Д ра Ляхса, Львів, Браєрівська 6. 510

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

ІНТЕЛІГЕНТНА ЖІНКА середніх літ з священичої родини, без родинних обовязків, шукає місця до управи дому. Зголошення до Адм. дня „Марії". 506

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з судовою і бюровою практикою шукає місця в адвоката від 1. X. п. р. Адміністрація „Діла" під „Пильний". 512 1-3

МУЗИКАЛІЯ. „Засумуй Трембіто", сольоспів, „Легкі твори" ч 3. Безоровайного на фортепян, по 1 зол. 502 3—5

ТОЛОЧУ десені на плящових плашах навіть старих, знищених; відсвіжую, вишу, переробляю. **М. Волянська**, Львів, Собіського 12, тел. 17—04. 325 4-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст вен. хвороб, серця і молодих

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1906 Пересвітлення Рентгеном.

Не лише діти, але й старші повинні вживати щоденно Овомальтину. З огляду на свою легкострав ність є Овомальтина відживчим средством неоціненої вартости для старших, яких органи травлення нераз уже не функціонують так справно, як у молодості, а яких організм вимагає спеціяльно вартісного відживлювання. Овомальтина, витворена з найцінніших природних продуктів, як солод, молоко, яйця і какао, крім цього маючи в собі вітаміни і лецитину, має велику відживчу вартість, є знаменита в смаку і легка до приправи. Овомальтина — це енергія і засіб сил до щоденної праці для в с і х.

1—2 ПАНЇНОЧКИ прийму на мешкання з харчем, або без. Окрема кімната, здоровий харч. — Зеленовського ч. 2, партер (біля пл. св. Юра).

МАШИНИ ДО ШИТТЯ „SINGER" — „KAYSER"

по найнижчих цінах надогідні сплати.

РОВЕРИ

„Kayser"-„Puch" „Łucznik"

від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

всіляких систем.

Виключне представництво американських машин „Ware" по 550 зол.

ЮЛІЯН ЛОМАҐА

Львів, Валова 11, тел. 28-70

одинока українська фірма в тій ділянці.

2199 9—10

У перші роковини смерти сотника У. Г. А.

Романа Гузара

і 13-ті роковини смерти о. прал.

Евгена Гузара

відправиться

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

з панахидою дня 20 вересня п. р. в год. 12-ій в полудне в Успенській Церкві у Львові, на яке Українське Громадянство запрошує Родина.

ЦЬОГО ЩЕ НЕ БУЛО!

Ви потребуєте пренїнь для себе, жінки і дітей щось на убрання і білля на зиму.

ОТЖЕ використайте ту добру НАГОДУ, бо з причини великої пріси рішили ми розпродати наш великий запас товарів за пів ціни, висилаючи кожному

цілу виправу лише за зол. 45·—

А саме: 3 метри міцного вовняного матеріялу на добре зимове мужеське вбрання, 4 метри гарного матеріялу на жіночу сукню, 6 м. доброї фланелї на 2 теплі сорочки, 4 м. геркулесу на 2 пари теплих підштанків, 6 м. полотна чи зефіру на 2 денні сорочки, 6 м. баї на кафтанники і діточі суконки, 2 рушники, на 1 фартух і 6 хустинок до носа.

Таку саму виправу лїпшої якости за зол. 55·—,

Товари висилаємо за післяплатою (платиться на почті при відборі товару). Оскільки товар не подобався би, приймаємо його назад. За пересилку дочисляється вод. 3·50 від пачки. — Замовлення адресувати:

Фабричний склад М. Бриль у Лодзі 8. Пйотрковська 58.

ЛІЖКА металеві

ВІЗКИ діточі

поручає дешево

фабричний склад

М. Волковискі

1856 1-30 **Львів, Коперника 5. Тел. 95--97.**

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ.

Парцеляція.

Управа Епископських Дібр у Богородчанах **має на продаж на догідних умовинах ще невелику скільність орного поля в отсих громадах:**

у Старих Богородчанах, у Ляхівцях, у Грабівці і в Горохолині

Парцеляція Урядом дозволена. — Зголошення й інформації:

Управа Епископських Дібр у Богородчанах,

або: **Антін Шуль, Станиславів, вул. Липова ч. 1.** 484 2—2

II РІК ВИДАННЯ.

КІНО ч. 18. вже вийшло і можна його набути по всіх кінгарнях, кіосках і бюрах деннних **Ціна 55 сот.**

Замовляти: „КІНО", Львів, вул. Бляхарська ч. 8. 3—3

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ

КАТРІ ВЕНЬҐЕР

ЛЬВІВ, вул. КОСЦЮШКА ч. 3. партер.

Виконує замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки по дешевих цінах з краєвої і заграничної волїчки. — Робота солідна, товар першої якости. 514 1—5

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

У теперішню важку господарську скруту українські хлібороби виявляють велике зацікавлення до молочарського промислу.

СЕЛЯНИ! Користи з молочарства будете мати тільки тоді, коли заведете в себе

КООПЕРАТИВНІ МОЛОЧАРНІ

за вказівками та під кермою „Маслосоюзу". Всесторонні поради так для істнуючих молочарень, як теж для організації нових молочарень найдете в одинокім фаховім органі „Маслосоюзу"

„КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО",

що виходить кожного місяця в обсязі 24 сторінок з численними малинками.

Позатим містимо в нашім часописі статті про годівлю і плекання молочного скоту та ветеринарні поради і т. п.

Сподіваємося, що цей цікавий і найдешевший часопис повинен бути **в руках кожного свідомішого селянина хлібороба.**

Ціна часопису: для кооператив 6·— зол. річна передплата, 3·— піврічна передплата, для членів кооператив 15 сот. один примірник.

Адреса: „КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО", Львів, вул. Косцюшка 3. тел. 01 — 04.

2126 4—6

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 212 (12.868). Львів, середа 23. вересня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щади. 143,322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Годовний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дещо про програму й тактику
місцевих комуністів.
IV. Інструкція про працю членів КПЗУ в кооперації.

Львів, 19. вересня 1931.

Як наступати, то наступати на цілому фронті проти української буржуазії — сказали собі комуністи і розробили подрібний плян наступу. Самозрозуміло, що не могли поминути і кооперативної ділянки. Приєвятили увагу всім видам існуючої кооперації і наказали своїм членам, що „праця" комуністів у кооперації „висувається на перший плян роботи на селі". Зокремаж спанювали вже комуністами кооперативи „в першу чергу споживчі" треба зробити *„першорядним політичним фактором у революційній боротьбі мас"* і формою „широкої, легальної організації мас" під комуністичним проводом.

Досі було так, що „здобуті" комуністами „кооперативи, як низові, так особливо союзи, не закріплялися в належній мірі відповідними партійними силами і тому наш провід в них дуже часто узалежнювався від настроїв тієї чи іншої групи симпатиків, чи що гірше, від „аполітичних" фаховців, чи то уміщуючих кооператорів. Кооперація дуже мало використовувалася, як осідок нашого революційного активу". Тепер треба зробити все можливо на те, щоби кооперацію „скріпити партійними силами і силами революційного активу, умасовити її, в першу чергу на кошт селянської бідноти і наймитів", обмеживши відповідно паї або переміннивши їх на внески натурою.

„Основним завданням" комуністів на сьогодні є „завоювання" під їх вплив не тільки вже існуючих кооператив, але й нових, що їх мають засновувати самі таки комуністи. При тім треба знати, що „керовництво" цілою комуністичною роботою в кооперації „мусить бути політичним, але мусить одночасно компетентно допомогати місцям ставити кооперативну роботу і з фахового боку". Як у „Просвітах", кружках „Рідної Школи" так і тут, у кооперативах треба творити партійні фракції які мають відповідати за „роботу" перед партією. Ударні гасла для наступу на українську кооперацію такі:

„Геть з проводом української буржуазії, що використовує кооперацію в своїх клясових цілях; геть з кооперативними отаманами з „Центросоюзів", що зловживають народнім майном! Робітничо-селянська кооперація на службу робітникам і селянам! Господарем робітничо-селянського гроша можуть бути тільки робітники і селяни".

Все те відноситься передовсім до споживчої кооперації, хоч має своє практичне значіння і в відношенні до іншого виду кооператив. Але тепер переходить інструкція до спеціялізування комуністичної „роботи". Отже перш за все комуністи виступають завзято проти акції „ощадности" та й взагалі проти всякої кредитової кооперації. В інструкції написано про ці справи ось як:

„Під голосними кличами „свій до свого", „підтримуй свою кооперацію" українська буржуазія тягне руку до кишені мас. Широко розвивається кредитова кооперація, поширюється будовується кредитова кооперація, поширюється кредитові функції на всі інші види кооперації з єдиною метою випомпувати оборотові кошти. Ціл акції як і цілій системі кредитової кооперації і поширенню кредитових функцій на інші види, мусимо якнайгостріше протиставитись, викриваючи правдивий зміст цих кличів і цієї політики. Нашим гаслом є: ні гроша вкладів панам для визискування „ні гроша вкладів панам для визискування нас-же". Для цього треба широко використовувати не тільки фахову пресу, але й пресу загальну. Ці плани української буржуазії мусимо зірвати. І це треба зробити заразже, тимбільше, що часу вже багато пропущено. До боротьби проти цього пляну укр. буржуазії треба втягнути якнайширші маси рядовників і симпатиків ворожих нам партій, закріплюючи політично під нашим проводом цей однощілий фронт з низу".

Не забули комуністичні „обербефельгабери" і про промислову кооперацію. Тут звернули вони „ласкаво" свою увагу на „Українське Мистецтво". Цю кооперативу вони мусять поборювати, „як кожне підприємство капіталістів", розгортаючи там „клясову боротьбу найнятої робочої сили, страйки і т. д.". Нещасні! Не знають, видно, добре „Українського Мистецтва" ні під оглядом організації ні під оглядом „визиску найнятої сили". Таке саме, як до „Укр. Мистецтва", мусить бути відношення комуністів і до „всіх тих різноманітних акційних закладів української буржуазії, що вона їх творить під плащиком кооперації".

Окрема „стаття" присвячена в інструкції для нашого „Маслосоюзу". Вона виглядає в оригіналі, повному „пролетарської безпосередньости та щирости" дослівно так:

„Наша дотеперішня робота на терені молочарської кооперації „Маслосоюзу" є зовсім недостатня і тут ми фактично стали з боку, відгородилися китайською стіною нашого „ворожого" стосунку від тих мас бідноти і середняцтва, що їх охоплює і визискує буржуазія і куркульня через ці кооперативи, особливо в районах інтензивної молочарської господарки. В цих організаціях ми мусимо працювати в *середині*, творити *опозиції*, організувати маси в боротьбі з *визиском* „Маслосоюзу". У тій цілі ми мусимо зорганізувати й уактивнити те членство, участь якого в тих товариствах досі виявлялася тільки в носінні молока і складанні відрахувань на пай. Боротьба мусить опертися на економічних інтересах визискуваних (ціни молока, дивіденди і т. п.), при рівночасному викриванні обличчя і природи „Маслосоюзу", як *організацій визискувачів для визиску*" (Всі підкреслення наші — *Ред.*).

Картина комуністичної стратегії булаб не повна, колиб не звернути в інструкції уваги і на стрічки, присвячені „куркульній" установі „Сільський Господар". І тут комуністи досі дуже і дуже багато занедбали. Вони — як каже інструкція — не „викривали" його правдивого обличчя, як організації „визискувачів",

„не шукали в середині (організацій „Сільського Господаря" — Ред.) тих *елементів, що їх можнаб було використати, як засіб для розбиття їх із середини*, не зорганізували *зривів усіма засобів*, що вони (тобто куркулі! — Ред.) намічають. Це треба якнайшвидше виправити, організуючи якнайширші маси до боротьби з тими організаціями визискувачів. Ми повинні розяснити масам, що „Сільський Господар" *є капіталістична, кулацька організація, що під заслоною проводження ріжних агрікультурних заходів експльоатує бідноту і середняка* і що тому ми категорично цю організацію поборюємо". (Підкр. наші — Ред.).

Це вже цілий арсенал комуністичних кличів і гасел для офензивної стратегії на кооперативній ділянці. Якби всі ці гасла комуністи вспіли в найкоротшому часі провести в життя то „українська буржуазія" лежалаб на життєвому шляху розбитою та немічною... На щастя українське громадянство ще живе і має досить сили, щоби протиставитись як слід наведеним шедеврам найподлішого ґатунку демагогії. Тільки безглузда і сліпа ненависть та жадоба руїни могли наказати комуністичним „обербефельгабером" та всяким іншим „заправилам" руйницької роботи поставитись до української кооперації, „Сільського Господаря" та акції ощадности так, як вони поставились.

Кооперативний Банк „Дністер"
дає позички на догідних умовинах лише тому, хто обезпечує свої будинки в 1/3 части, а движимости на повну вартість у
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Безробіття інтелігенції.

Містимо цю статтю, як дискусійну, даючи радо місце поглядам автора, який виступає тут, як представник молоді. — **Прим. Редакції.**

I.

Від довшого часу щораз гостріше виринає питання безробіття, що захопило собою передовсім — коли мова йде про інтелігенцію — сучасний дорість. Впродовж кількох останніх днів читали ми дві статті на сторінках „Діла" на цю тему. „Педагог" апелює до совісти старших, щоби зробити місце молодшим, п. інж. Творидло теж апелює до цих громадян, щоби кожний створив хоч один верстат праці саме для молодших. Таким робом розвязку такої проблеми, якою є боротьба за життя, ш. автори пересувають наче у площину сентименту. Тимчасом відома річ, що у кожній боротьбі рішає сила того, хто хоче перемогти, а не сентимент переможця.

Перш за все мушу взяти в оборону молодших. Інж. Творидло закидає їм господарку в Сільському Господарі й у Спілці Агрономів. Господарка там фатальна, — але чи два такі факти можна генералізувати? Чи це монополь молодших? Чейже поважні промахи бували і в Театральному Фонді, в Народньому Домі і в Рідній Школі й інших установах? Чи молодші такі помилки генералізують, записуючи їх на конто старших?

З цих закидів, з надто дидактичного тону деяких цього роду статтей, з того, що в часах нинішніх редукцій управи багатьох установ („старші") ідуть по лінії найменшого спротиву (себто редукують „молодших"), з цього всього визирає взаємне недовіря. І ось, поки схочемо щонебудь у цій справі вдіяти, мусимо усунути те взаємне недовіря старшої і молодшої генерації. Ця справа, дуже по суті прикра, у щоденному житті дійшла вже до такої гостроти, що грозить поважними наслідками для національного життя вже в найближчій будучині.

Не можна розвязати цього питання в одній газетній статті. Тому — йдучи за думкою загалу — підписаний поставив внесення на засіданні Виділу Т-ва Прихильників Освіти, щоби скликати в цій справі кілька дискусійних анкет з участю представників старшого і молодшого покоління. Може бути, що там найдеться якась розвязка. Побажатиб лише, щоби ці анкети відбулися якнайскорше.

II.

На доказ безробіття можнаб навести чимало прикладів. Ось у теці референта середніх шкіл Рідної Школи лежить 100 подань; на університетах маємо тепер до 1000 кандидатів. До державних шкіл нас не приймають, мережі українських шкіл поширити не можна й у висліді не на 40, як у Німеччині, а на 50 літ вистане теперішніх сил.

Дорікають молоді, що вибірає непродуктивні студії, як напр. фільософічний факультет. Але молодь тут найменше винувата. Винувате громадянство, або кажучи популярною номенклятурою, винуваті „старші".

Треба негайно створити установу, що досліджувалаб запотребування кваліфікованих сил по ріжних ділянках. Річ не в тім, щоби подавати в пресі статті на тему „Не йдіть на фільософію", що й без цієї установи робиться, — очевидно без наслідків, бо ніхто не знає, де має іти й чому. Солідна й всестороння праця установи, оперта на реальнім розрахунку, викаже позитивно цифрами, яке буде запотребування в найближчому часі.

Праця цієї установи мала би допомогти не лише молоді, якби могло на перший погляд

здаватися, але всьому національному життю. Звйнятися цим моглаб окрема комісія з делегатами Наукового Т-ва ім. Шевченка, Ревізійного Союзу Українських Кооператив, „Рідної Школи", Т-ва Прихильників Освіти і т. п. Такі установи є скрізь по Західній Европі і на них можна би взоруватися.

Справа пекуча, бо в часі, коли в нас ростуть фалянги кваліфікованих безробітних, чужинці все ще тягнуть з нас міліони.

III.

Сучасні молоді інтелігенти-безробітні є — по вдачі, по психіці — двоякого роду: одним треба конче готових посад, інакше вони не уявляють собі життя. Не знаю, як їм можна порадити. Другі це ті, що почувають у собі стільки сили, що могли би створити собі самі варстат праці.

Могліб, але не можуть. Не тому, що до цього нездатні, а тому, що минула романтична доба капіталізму, коли міліони можна було зробити на кожному кроці, починаючи від продавання газет на вулиці та чищення чобіт. Зрештою дещо з цього остало без зміни: ця дорога й нині добра, але її треба починати на 8 чи 10-ому році. Це знає кожний економіст. Колиж батьки в тому часі не посилають дитини у світ, але до гімназії, роблять її в 9/10 випадках нещасливою на ціле життя. Колиж хтось скаже університетському абсольвентові, щоби створив сам собі варстат праці — без сотика, той хіба собі кепкує з нього.

Громадянство повинно помогти таким людям створити варстат праці в своєму власному інтересі. Це ріжниця „помогти створити" і „створити".

Ось приклад: В місті С. істнує пять жидівських фабричок содової води, що літом розходиться мабуть через Пов. Союз Кооператив до наших кооператив, яких є в цьому районі поверх трицять, від 20—150 пляшок денно до одної кооперативи. Напевне бодай одне українське виробництво встоялося би. Живе там молодий чоловік Л., якому важкі матеріяльні умовини не дозволили покінчити експортової академії. Зайнявся би цим, міг би прожити, але ж треба йому грошей на уладження. Не так і багато: 150 долярів. Хто позичить? Ні один український банк. Це, мовляв, чоловік без імени, позичка не на гіпотеку і т. д. Жиди? Так, але на лихварські відсотки, що скорше чи пізніше зруйнувалиб підприємство. Коли піде до банку старший громадянин, з іменем, дістане позичку багато лекше. Грає тут знову ролю справа довіря кредитора. Треба відбудувати це довіря до довжників, яким позичений капітал дозволив би творити собі варстат праці. Здоровий, довгоречинцевий кредит мусить стати основою під творення нових піль заробітку. Тут входив би в гру застав машин, варстатів і т. , як гарантія звороту позички.

В противному разі молодий чоловік буде ходити голодний, його „біда і нерви" спричинять лихо цілому громадянству, пять жидів буде далі постачати „лімунядку" українським кооперативам, а той чи інший радник, прочитавши на „Бесіді" передовицю в газеті, напевно не придумає ніодному молодому чоловікові варстату праці.

Це повинні зрозуміти старші, ті, що претендують на почесне ймення батьків народу, й ціле громадянство. Бо „це під теперішню хвилю, чи не найбільший громадянський обовязок"

Мр. Е. Ю. Пеленський.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати почтовими марками.

Безробіття в Італії.

Італійський уряд боровся донедавна з безробіттям досить простим способом. Приділював безробітних до фашистівської міліції, удержуваної державою. Колиж число безробітних перейшло 200 тисяч, уряд занехав цей спосіб і думає про публичні роботи на великі розміри.

Недавно оголошено статистику, з якої виходить, що в серпні зросло число безробітних до 700 тисяч. Є це найбільше число безробітних, яке зареєстровано взагалі в Італії.

Безсильність Союза Народів.

На засіданні господарської комісії зібрання Союзу 18. ц. м. всі промовці ствердили повну невдачу дотеперішніх спроб Союзу Народів з ділянці господарської політики, особливо в справі усунення митних перегород і господарського зближення між народами. Всі промовці домагалися, щоби занехати дотеперішні методи й заняти найважнішими господарськими проблемами в іншому дусі та іншими методами.

„Вєк Нови" теж „ревеляціонує".

Як то погоня за сензацією може звести на манівці самоосмішення

Захоплений манією „ревеляцій" усяких „Курерків", рішив і львівський „Вєк Нови" докинути свої чотири сотики. В числі з 20. ц. м. під курерковим наголовком „Документи говорять" поміщує фотографічну відбитку листа д-ра Евгена Петрушевича до президії УНДО швидко після повстання цього останнього, бо у вересні 1925 р., який торкається конфлікту, що виринув від першого дня істнування УНДО поміж цією партією і д-ром Е. Петрушевичем на тему компетенцій політичного зверхництва і репрезентації. Оголошений лист „Вєк Нови" вважає **запереченням** того, що „Діло" писало в цій матерії кілька днів тому, коли тимчасом навіть кожний навпів грамотний читач добачить у тексті листа саме **потвердження** становища „Діла". Документ, оголошений у „Віку", звучить буквально так:

До Хвальної Президії Українського Національного Обєднання у Львові:

Отсим маю честь ствердити одержання цінного письма з дня 10. вересня с. р., яким Хвальна Президія УНДО зволила повідомити мене про рішення Центрального Комітету з дня 5. с. м. увійти зі мною в переговори тільки на підставі, що кермуюча влада останеться в руках проводу УНДО., а закордонне представництво має бути тільки його емонацією на правах закордонної установи з тим, що провід УНДО має надавати напрямні політичні і має право установления буджету закордонного представництва, питаючи лише, чи я згідний вести переговори на сій базі з Хвальною Президією, а на випадок згоди визначити евентуально стрічу між 20. а 25. с. м.

У відповідь на се предложения прошу прияти до ласкавого відома, що становище Президента Української Національної Ради З. У. Н. Р. накладає на мене обовязок представництва усіх західно-українських земель, які остають під ріжними займанщинами, та цілість їх населення, і що провід закордонного заступництва партії „Українське Національно-Демократичне Обединання" міг би я приняти тільки на такій підставі і під такими умовами, які не стоялиб в суперечности з кругом ділання і завданнями, зясованими в моїм, пересланім Хвальній Президії УНДО, проекті правильника, а саме головно в уступах 4., 5., 1, 2. — При сім зазначую, що мій правильник займається питанням унормування співпраці закордонного політичного Центра Зах. України з УНДО в дусі взаїмного порозуміння, а організація закордонного Центра подумана так, що вплив і значіння національно-державницьких стремлінь і напрямних УНДО являються без сумніву загарантовані.

Колиб Хвальна Президія взявши під увагу сю мою відповідь, вважалаб побажаною стрічу своїх Делегатів зі мною для ведення устних переговорів, то я є готов по одержанню телеграфічної відомости про згоду, очікувати п. п. Делегатів дня 30. с. м. у Данціґу. —

З поважанням

Д-р Петрушевич

21. 9. 925.

Повищий документ нічим не обтяжує і не вводить у стан заклопотання перед ніким ні Українського Національно - Демократичного Обеднання, як партії, ні поодиноких його діячів, а так само зовсім не перечить тому, що ми писали й твердили в „Ділі" з 15. вересня ц. р. А там ми писали: „Наскільки нам відомі початки й історія УНДО, то ми можемо ствердити, що саме УНДО в 1925 р. передовсім тому повстало та сформувалось, щоби українську національну політику в Галичині звільнити від впливів усяких еміґрантських груп та їх провідників, які бажали мати в ній децидуючий голос". Трохи далі у тійже статті стояло: **„Нема сумніву, що поодинокі еміґрантські групи могли хотіти колись кувати для себе політичний капітал при допомозі УНДО, але це їм цілковито не вдалось".**

І таки не вдалось, бо до ніякого порозуміння між УНДО-м і през. Петрушевичем ніколи не прийшло, дарма що на цю тему йшла переписка. Переписка з б. президентом Української Національної Ради це хіба ніяке понижения для УНДО ні тим більше ніякий нетакт з його сторони.

Опублікований лист є черговим наглядним покажчиком тієї просто перверзійної політичної ментальности деяких санаційних польських діячів, що безкритично використовують проти українців навіть речі, які по суті є негідними уваги дурницями, при чім роблять це в тій наївній вірі, що добре прислугуються польській справі. Прикро, що в даним випадку дав себе завести під один капелюх з „Ілюстрованим Курером Цодзенним" і старий керманич „Віку Нового" ред. Лясковіцький. Якби він був трохи довше над тим документом подумав, був би мабуть не втяв такої дурниці та й не опублікував цього листа з 1925 р. на те, щоби в 1931 р. „відтяжити польсько-українське напруження". Крім того був би не висипав стільки негідної лайки на наш орган, як це зробив, йдучи на дешеву сензацію та піддаючись цілком волі відомих локальних чинників, в інтересі яких є тільки цькування на українців, а які напевно змоглиб редактора „Віку Нового" засипати ревеляційними листами навіть з ділянки найінтимнішої переписки поміж членами деяких українських родин.

Бунт в англійській фльоті.

Одна з найбільших сензацій останнього десятиліття.

У вівторок вечором британська адміралиція видала короткий комунікат, що на ґрунті зменшення платень у военній маринарці Вел. Британії, серед частини мужви на кораблях атлянтійської фльоти повстав „неспокій", в наслідку якого адміралиція перервала маневри фльоти та відкликала кораблі до пристаней, щоби перевести доходження, наскільки можливо злагіднити рішення про редукцію платень. На слідуючий день, т. зереду, відбулося у цій справі надзвичайне за ання англ. кабінету ради міністрів. А знову слідуючого дня, в четвер, міністр маринарки (лорд адміралиції), сер Остен Чемберлен, відчитав у палаті громад наказ, висланий до англ. фльоти, в якому кажеться про злагіднення редукцій платень та звертається увагу морякам, що „вожну дальшу відмову виконати наказ, адміралиція буде трактувати згідно з постановами закону, який каже про дисципліну".

Одночасно Макдональд давав пояснення про проект зниженя платень у маринарці ще за попереднього кабінету та про стан редукції платень у сухопутній армії і поліції. Одночасно прибули до Льондону контрадмірали — команданти трьох найважніших портів военної фльоти на берегах англійських островів, щоби під проводом головного команданта атлянтійської фльоти, адмірала сера Годжа, радити над витвореною ситуацією.

Ця подія, яка є по суті бунтом кількинадцяти тисяч англійських моряків, викликала у цілому світі величезну сензацію. Пригадують, що це чи не перший раз в історії Англії і її гордої морської сили, трапився такий випадок. Усі часописи повні подробиць того своєдірного бунту. Його підложа справді суто-матеріяльне. Відмову виконати кожний черговий приказ моряки інавґурували співом британського національного гимну. Розпочали день бунту окликами на честь короля. Не дозволили собі на ніякі погрози супроти старшин, ані тим менше на якінебудь словні чи чинні зневаги. Вони „лише" застрайкували та попередавали командантам петиції. А проте — застрайкували, відмовились від усяких робіт, і старшини були примушені зайнятись паливом та всіми тими чорними роботами, без яких великанські плаваючі твердині не тільки стануливб на морі нерухомо, але й могли у великій мірі зіпсутись.

Був це, так мовити, чисто „професійний" страйк, але страйк в інституції, якої здисциплінованість та організованість увійшла від віків просто у пословицю. Але тут теж показалася знову у цілій феличі подиву гідна мудрість керманичів Вел. Британії. Замість таким непослух здусити репресіями військового характеру та одночасно старатися строгими репресійними заходами затаїти всю прикру справу, англійський уряд виводить цілу щиру правду перед народне заступництво (парлямент), а військова влада йде назустріч морякам для мирного полагодження справи. Таким робом з одного боку цілий нарід має змогу журливо призадуматися над повагою ситуації у державі, з другого боку держава (військове зверхництво) зберігає собі на будуче вірність і дисципліну воїнів (моряків). Чималу ролю грає тут теж своєрідний затяжний (отже добровільний) характер набору (рекрутації) до англійської фльоти. У звязку з цим характером своєї служби моряки мають „право" страйку

як протесту проти одностороннього зломання умови найму.

Очевидно, що ця подія має величезне і політичне значіння, і то у світовому масштабі. Каже про це коротка телеграма з Берліна: тамошній президент поліції закрив на місяць комуністичний щоденник „Роте Фане" за оголошення привітної телеграми німецьких комуністів до збунтованих англійських моряків. Німці відразу зорієнтувалися, що найбільше виграти може тут III. Інтернаціонал, використовуючи нагоду для пересварення Англії з Німеччиною та для збільшення своєї акції в обидвох тих державах. Покищо англійські моряки викинули зі своїх зборів, а навіть деінеде повикидали до води, агітаторів, що влазили з комуністичною пропаґандою. Але їх сама поява на тих зборах є грізним мементо і для Англії і для цілого культурного світа.

—o—

З церковних справ.

Ухвали унійного зїзду в Пинську.

На унійному зїзді в Пинську, що відбувся в днях 1.—3. вересня ц. р., після вислухання рефератів — о. Урбана „Про теперішній стан православія в Польщі, Росії та інших країнах", о. проф. Свірського „Про основні ріжниці між католицькою і православною моралю", о. д-ра Г. Галущинського „Про право безженности серед духовенства у східних церквах", о. д-ра Іщака „Про спосіб оживлення і розповсюднення культу Найсв. Тайн у східному обряді", о. проф. Кулака „Про мету й організацію пинських унійних зїздів" — ухвалено такі постанови:

1) Друга унійна конференція у Пинську після вислухання реферату о. д-ра Іщака і переведення дискусії признає потребу оживлення культу Евхаристії в церквах східно-словянського обряду через: а) освідомлення і переведення в ділo в занедбаних церквах вказівок і практик того культу, які є в св. Літургії і в її розділах та в творах Отців Церкви; б) організацію братств Найсв. Тайн серед народу й молоді; в) відновлення — за дозволом Ап. Столиці — окремого свята Найсв. Евхаристії, яке існувало колись на цій території і яке досі сутешній православний нарід святкує та здержується в той день від праці; г) проповідування про Найсв. Тайни, заохочування людей до дуже частого св. причастія. Всі практики культу св. Евхаристії мають бути приноровлені точно до східного обряду.

2) II. унійна конференція в Пинську уважає за конечне так інтерпретувати в католицькому дусі справжне значіння слова „православний", аби його уживання в літургії чи поза нею не давало притоки до якогонебудь помішання понять.

3) II. унійна конференція в Пинську уважає за потрібне повчати народ про минуле церковної єдности, яка тут колись істнувала.

4) II. унійна конференція в Пинську уважає за вказане підчеркнути засаду природного права і постійної практики церкви, аби в голошенні Божого слова в католицьких святинях східнього обряду була вживана рідна мова вірючих, отже для поляків — польська, для українців — українська, для білорусинів — білоруська, для росіян — російська і т. д.

5) II. унійна конференція в Пинську виказує у звязку з рефератом о. проф. І. Свірського побажання, щоби приготовлено для вжитку священників східнього обряду, які походять з церкви відлученої, підручники теольогії моральної, догматичної і ін. в доступній для них мові.

6) II. унійна конференція в Пинську признає конечність періодичних письм, книжок і брошур, призначених для утвердження народу в правдивій вірі, як також письм для поучування польського громадянства про суть веденої унійної акції.

7) II. унійна конференція в Пинську, з уваги на ствердженні факти тенденційного освітлювання унійної акції деякими органами польської преси ствердже, що таке поступованнє не є гідне преси поважної, яка уважає себе католицькою.

Східно-словянський семинар у Дубні.

З цим шкільним роком відчиняється в Дубні на Волині семинар для питомців східно-словянського обряду, що схочуть посвятитися праці над унійною акцією, веденою під проводом Преосв. еп. д-ра М. Чарнецького. Ректором того семинара іменований єзуїт східного обряду о. Домбровський (білорусин), що досі перебував в Альбертині.

Обструкція. Свідомупа каїнік для жінок стверджують, що звідно прочищуюча природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** є приписувана зі знаменитим успіхом, передовсім у поліжниць.

ВажнедляПаньҐаздинь!

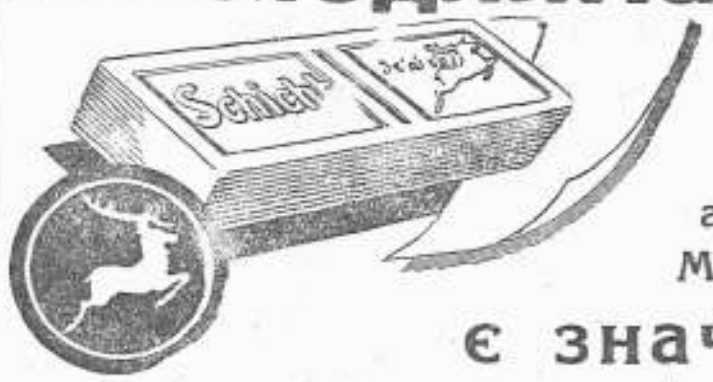

Завдяки знижці фабричних цін тепер у детайлічній продажі ідеально чисте і видайне МИЛО ОЛЕНЬ SCHICHT є значно дешевше!

Поселка Мілена Рудницька про наклепи „Іл. Курєра Цодзєнного".

(Лист до Редакції)

Женева, 15. вересня 1931.

Високоповажаний Пане Редактор!

Не відмовте помістити на сторінках Вашого часопису осьяке пояснєння: Від довшого часу присвячує краківський „Ілюстровани Курєр Цодзєнни" моїй особі та моїй громадській діяльности своєрідну „увагу". Я не вважала досі потрібним реагувати на лайки і наклепи цеї газети з огляду на її відоме становище до цілости українського життя. Тому не спростовувала я також „інформацій", подаваних женевським кореспондентом цього часопису про мою діяльність у-Женеві та зокрема про мою промову на Конґресі Національностей, в якій по твердженням цеї газети (ч. 248 з 8. вересня ц. р.), я „сміла обкинути Польщу, її уряд і владу безлічю наклепів і брехонь". Повний текст моєї промови є в стенографічному протоколі конґресу і з нього можна переконатися, що я не говорила ніяких „наклепів і брехонь", а навела лише факти про умовини життя українського населення в Польщі та про події з мин. року, коли на порядку нарад конґресу найшлася справа звітів а положення поодиноких національних груп.

Сьогодні попалося в мої руки число „Ілюстрованого Курєра" з дня 14. вересня ц. р., з якого довідуюся про мої мнимі енунціяції в справі „ревеляційних" листів, опублікованих „Курєром". З огляду на те, що ці „ревеляції" найшли деякий відгомін на сторінках закордонної преси та що вони є одним з засобів поборювання української справи на женевському ґрунті, вважаю своїм обовязком **ствердити рішучо, що ніколи в ніякій ні прилюдній ні приватній розмові я не сказала немовто я „не стидалась би існування співпраці між німецькою владою і українцями" та що „українці мусять шукати зовнішніх союзників". Ціла ця вістка, є злобною видумкою.**

Прийміть вислови правдивої до Вас пошани

Мілена Рудницька.

—o—

Черговий процес за минулорічні підпали.

У вівторок, 22. вересня ц. р. починається розправа проти **Івана Мигула** і 7 тов., обвинувачених за злочин держ. зради і за підпали. Докладніше про це подамо у найближчому числі.

Чи погодиться санація з ендецією?

Поголоски про недалеку згоду в санаційно-ендецькій фамілії товчуться на сторінках польської преси не від нині. Пригадуємо, що особливо голосними вони були перед відслоненням памятника Вільсона у Познані, кілька місяців тому, коли то на те свято мав прибути Падеревський, фундатор памятника, один із „менжи штандарових" ендеції і — старий антагоніст Пілсудського. Тоді відразу звернув увагу надзвичайно знаменний факт, що санаційна преса засипує Падеревського компліментами та наче під кивком чародійної палочки припинила всяку полеміку з ендеками. Падеревський мав замешкати на Замку як гість президента, й Варшава кипіла від версій на тему акту замирення поміж першим ендецьким президентом Польщі й марш. Пілсудським та політичними наслідками того замирення. Казалося врешті про конкретні умовини, які буцім то Падеревський поставив (за підшептом своїх дорадників) і про фіяско тої цілої комбінації, яка проявилася у відкликанні Падеревським приїзду до Польщі (нібито через недугу жінки). Потім, за якийсь час, знову появилися в санаційній пресі натяки про потребу „єдиного національного господарського фронту", аж ось, в останніх днях, старі поголоски знову вибухли з цілою силою.

Кажеться тепер про звязок поміж поворотом з Франції до Польщі ґен. Сікорського та санаційно-ендецькими закулісовими розмовами і про недалеку номінацію того генерала, — якого холодні взаємини з марш. Пілсудським, книжкова полеміка з цим останнім на тему воєнних операцій в 1920 році і т. п. подробиці загально відомі, — на премієра; два ендецькі ґенерали (м. ін. Юзеф Галлєр) мали б стати інспекторами армії, а в раді міністрів мали б засісти ендецькі посідачі портфелів мін. хліборобства, торгу й промислу та освіти, при відповідному обсадженні ендеками становищ віцеміністрів в інших ресортах.

Ендецька преса рішуче ці поголоски заперечує і вперто далі накидається на санаційний табор. Кілька днів тому була навіть передова стаття у „Курєрі Львовскім" з поясненням засадничих причин, чому ендеки не можуть погодитися з санацією. Останньою та безумовно найголовнішою причиною було в тій статті признання, що ендеція не хоче погребувати себе разом з санацією, лякається компромітації з такого союзу, вірить в упадок санації і є свято переконана, що саме вона, ендеція, буде єдиним, без усяких співучників, спадкоємцем влади в Польщі.

А проте, не вважаючи на ці заперечення справа миру і згоди між таборами санації й ендеції дальше є вдячною темою польських публіцистів. З цього приводу кілька дуже влучних уваг приніс м. ін. вчорашній „Вєк Нови". Автор статті п. н. „Національна згода" стверджує: „Коли спокійно й безсторонно розважити погляди обох таборів на життя й державу, то справді важко було б добачити якінебудь більш засадничі ріжниці... *Відомо, що в ділянці національної і соціяльної політики поміж ендецьким табором („обозом народовим") та урядовим нема якихось яскравих суперечностей а навіть далеко йдучих ріжниць. Це зовсім не дотеп, коли говориться, що санація виконала на 100 відс. програму ендеції*". (Підкреслення наше — Ред.). Так ось маємо буквальне потвердження того, що ми все писали і твердили про вірність національної політики післятравневих урядів ендецьким тезам і практичним напрямним!

Що торкається ріжниць поміж ендецією і санацією, то вони — на думку автора — „не є засадничої натури, лише радше чуттєвої і персональної". „Люди обох таборів ненавидять себе взаємно"! „Тому не дивниця, що люди, для яких емоціональний чинник у політиці грає другорядну роль, — щораз частіше і голосніше говорять про можливість, а навіть про потребу якоїсь співпраці на якійсь площині". Навязуючи до тих поголосок, автор згадує про кард. примаса Гльонда, як „головного речника ідеї національної згоди". Зазначує теж закордонно-політичне та фінансово-політичне значіння такої „національної згоди": мовляв факт такого (санаційно-ендецького) порозуміння „зробив би знамените враження головно у Франції", „зміцнив би довіря французької фінансієри", а воно в дальшу чергу „не могло б не мати дуже поважних фінансових консеквенцій"...

Трудно дивуватися, що такі аргументи справді роблять своє і в санаційному і в ендецькому таборі та притуплюють особисті анімозії, підсилені боротьбою за владу, за посади. Тому існують усі вигляди, що дійсно невдовзі будемо свідками видовища, рідного богів, коли у „Газеті Варшавскій", „Курері Познаньскім", чи „Курері Львовскім" будемо читати пеани в честь військових і політичних здібностей марш. Пілсудського, а в ріжних „червоняках", „Газеті Польскій" і „Слові Польскім" — славлення політичного розуму Романа Дмовського й Станіслава Грабського.

Небуденна малярська виставка.

В неділю 20. ц. м. в год. 11.30 відкрила в „Національнім Музею“ при вул. Мохнацького свою Першу Виставку „Асоціяція Незалежних Українських Мистців“ (А. Н. У. М.) з участю запрошених французьких, італійських і бельгійських мистців та Української Паризької Групи. Це взагалі перша цього року виставка у Львові. Вперше Львів має нагоду бачити картини деяких сучасних славних европейських мистців, що згодилися дружньо виставити свої картини поруч українських артистів, уже відомих і молодих надійних талантів.

Виставка має понад 120 експонатів з участю більш як 40 артистів. Із чужинців слід згадати: Пікасса, Фужіту, Дерена, Громера, Моділіяні, Шагаля, Дюфі, Ансільона, Бляншa, Залкіна, Жанена, Леге, Дю Марборе, Олі, Северіні, пані Тернер, Тоцці та Удо.

Між численною публикою на відкритті можна було запримітити й не-українських відвідувачів. Виставка матиме безсумнівно великий успіх і зацікавила вже чужинців. У найближчих днях присвятимо їй окремі ширші згадки.

Українські справи в Женеві.

Телеграми нашого кореспондента.

Справою українських петицій до Ліги Націй займався Комітет Трьох у пятницю. В суботу пополудні отримали ми в цій справі телеграму від нашого женевського кореспондента такого змісту:

„ЖЕНЕВА (19. IX. 10. год. рано). Тому, що Комітет Трьох признав відповіди, дані польським урядом невдоволяючими, зокрема аргументи щодо Голувка та невідповідальної організації, порішив учора передати українські скарги Раді Ліги. Завтра Рада призначить референта на найближчу сесію“.

В неділю вполудне наспіла друга телеграма такого змісту:

„ЖЕНЕВА (19.IX. 8. год. веч.). Сьогодні Рада Ліги після справоздання представника Японії рішила відложити українські петиції до сесії в січні, щоби можна простудіювати обширні акти в цій справі“.

*

Ці вістки потверджує й півофіціяльно „Газета Польска“ з тим, що вважає таке рішення Комітету Трьох і Ради Ліги корисним для Польщі. Зате женевський, видаваний поляками „Journal des Nations“ поставився до цього рішення крайно критично, нарікаючи на одиносторонність Комітету Трьох. Про минулорічну пацифікацію висловлюється, що засоби репресій, ужиті польським урядом, „були дуже помірковані в порівнянні з тим, що мало місце в Індіях“. Край — мовляв — успокоївся і розпочалися поміж українцями і поляками переговори, які трагічно перервала смерть Голувка. Цей щоденник закидує англійській пресі (Манчестер Ґардіен), що вона підтримує „елементи екстремістів“ — „Впливові цих елементів — пише дослівно — треба приписати рішення Комітету Трьох, яке в ніякій мірі не причиниться до успокоєння.“

Зовсім без ніяких обиняків поставився до женевського рішення краківський „Ілюстровани Курєр Цодзєнни“. Він між іншим пише: „Крок Комітету Трьох... викликав у тутешніх (женевських) колах загальне здивування, а навіть критику... втеча Комітету Трьох перед виразним рішенням виявляє ще раз повну компромітацію (!!) процедури в справі меншин“. Комітет Трьох відступив — мовляв — справу Раді Ліги під напором льорда Сесіля, який, на думку „Курєра“, кермувався тут виключно аргументами внутрішньо-політичної англійської ситуації.“ „Польща — пише він дослівно — мусить застерегтися проти того, щоби її найбільше життеві справи були обмірковувані під кутом погляду англійських виборів“. Накінець „Ілюстр. Курєр. Цодз.“ апелює до японського делегата Йошігави, щоби він був зовсім безсторонним, на що може собі позволити, бо в Японії, мовляв, не будуть його з приводу англійців атакувати.

Дорога політична забава.

Ґенеральний секретаріят Союзу Народів представив бюджетовій комісії зібрання Союзу бюджетовий прелімінар майбутньої конференції в справі розброєння, що мав відбутися в Женеві з початком лютого 1932 р. Провізоричні обчислення виказують, що ця конференція буде коштувати Союз Народів 4 мільони золотих франків. З тої суми на самі друки прелімінировано 2 мільони фр., 1.200 тисяч призначено на платні для додаткового персоналу, 140 тисяч на комунікацію, 360 тис. на технічні й письменні прилади, 50 тисяч на репрезентаційні кошти, 50 тисяч на службові поїздки і решту на непередбачені видатки. Прелімінар числиться з тим, що конференція потревае 6 місяців.

—o—

Японсько-китайська війна.

В китайській провінції Манджурії біля Мукдену розгорілися 18. ц. м. наглі між японськими та китайськими військами криваві бої. Війна вибухнула несподівано, без зірвання дипльоматичних зносин між обома державами, без формального виповідження й прибирає щораз більші розміри. Хто властиво розпочав війну? Китайці кажуть, що Японія, японці, що Китай. На основі інформацій з японських джерел відділ китайських вояків напав на японську сторожу, щоби висадити міст на південно-манджурській залізниці, що находиться під японською адміністрацією. У відповідь на це японські війська збомбардували Мукден і зайняли його. Зате китайський ґубернатор в Мукдені заявляв, що японські війська зовсім без причини розпочали бої. На основі інших версій глибшою причиною збройного конфлікту є справа вбивства японського капітана ґенерального штабу Накамури. Сталося це ще в липні ц. р. в Манджурії. Японський уряд приписав це вбивство китайцям і зажадав переведення слідства та строгого покарання винуватців. Тимчасом манджурська влада не зробила в тій справі нічого і зволікала з відповідю на японське домагання. Наслідком того японці розвинули в Манджурії сильну агітацію проти китайців і довели до збройного конфлікту.

Бої за Мукден були криваві. Японська артилерія збомбардувала північну частину міста, після чого піхота заняла ціле місто. Китайці втратили при тім кількасот людей, японські втрати були незначні. Зайнавши Мукден, японці висадили залізничі мости в кількох місцях і зайняли важніші стратеґічні точки в Манджурії, розброївши китайські відділи. В бою за Ґанґ-Ґін знесли купіль китайської піхоти.

В цілому Китаю приступлено до мобілізації військових сил. Китайські ґенерали рішили зібрати мільйонову армію, щоби дати відпір японському наступові. Одночасно японські кораблі довозять нові війська, а японський штаб переніс ся з Дайрен до Мукдену.

Які дальші пляни Японії в цьому конфлікті, важко передбачити. На думку англійської преси Японія вважає теперішній мент найвідповіднішим для забезпечення свого стану посідання в Манджурії. Китайський уряд заанґажований у внутрішній боротьбі з комуністичними течіями. Англія та Америка мають свої клопоти, отже Японія має зовсім вільну руку на Далекому Сході. Як чи так, японський конфлікт опреться об Союз Народів, якого членами є обі ворожі держави.

Зачувати, що представник Нанкіну предложив Чанґ-Цу-Ліянґові в Кантоні заключити порозуміння та створити спільний фронт проти Японії. Можливо, що колиб прийшло до такого порозуміння, то наступить димісія диктатора Нанкіну Чанґ-Кай-Ші.

Більшовицька преса нараховує військові сили Японії, які можна вжити в Манджурії проти Китаю, на 2 повні дивізії й около 5.000 збройних поліцаїв. На корейсько-манджурськім кордоні є також дві дивізії, готові кожної хвилини до бою. Крім того японського війська в самій Кореї за 24. год. можна перекинути до Манджурії ок. 10 дивізій.

ЯПОНІЯ ХОЧЕ ПЕРЕГОВОРІВ.

Японський уряд повідомив Чанґ-Цу Ліянґа, що військову акцію покінчено і надійшов час переговорювати. Перша стріча делегатів обох сторін мала відбутися 20. вересня.

Нові бої.

Райтерова Агенція довідується, що 20. вересня попол. почалися наново бої на залізн. шляху Пекін-Мукден, на південь від Мукдену та тревали до пізної ночі.

Голова „Просвіти“ поважно занедужав.

В суботу (19. IX.) занедужав дуже поважно голова Т-ва „Просвіта“ посол **Михайло Галущинський.** Стан недуги грізний і досі не можна сказати нічого ні про поправу ні про дальший її хід. Від 1. год. вполудне в суботу не відзискав він досі (12. год. попол. в понеділок) притомности. Вістка про недугу одного з чільних наших громадян і діячів викликала в широких колах львівського громадянства поважне затривоження і співчуття. Про дальший хід недуги будемо повідомляти наше громарянство на сторінках „Діла“.

Слідство в справі трускавецьких подій.

Слідство щодо трускавецьких подій увійшло в головну свою фазу. Для того переведення прибув до Трускавця судія для справ особливої ваги, висланий Апеляційним Судом у Варшаві, Скоржинський. Своє урядування почав він від місцевих оглядин і студій дотеперішніх актів. Від часу його приїзду не можна було бачитися зі суддею, щоби передати йому бажання і внесення арештованих. Щойно дня 18. ц. м. інтервенював у п. Скоржинського адв. д-р Витвицький і наслідком тої інтервенції дозволено від 21. ц. м. вязням, приміщеним в карнім заведенню в Дрогобичі на Ґірці, доставляти харч, теплий одяг, постіль і книжки. На днях будуть вязні переслухані і після того зможуть бачитись з ними їхні рідні. При тому вповнив слідчий судія правного заступника арештованих, що кожного з них відвідав у вязниці прокуратор Окружного Суду в Самборі, розпитуючи про вязничні обставини. Трьох арештованих, між ними Ярослава Падоха, випущено на волю. У вязниці остають ще: Бутрин, Лев Сенишин, Лев Крисько і Володимир Кобільник.

ОСТАННІ ВІСТИ

РОЗПРАВА ПРОТИ Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

Президент IV. виділу карного окр. суду у Варшаві визначив розправу проти б. берестейських вязнів на 26. жовтня.

БУРЕВІЙ У ЛЮБАЧІВЩИНІ.

Любачівщину навістив страшний буревій, головнож с. Олешичі. На фільварку кн. Сапіги завалилася стіна мурованої стайні та потовкла 5 людей, а 8 коней вбила. Буревій позриває крівлі з фільварочних будинків і повириває старі дерева з корінням. Також в інших місцевостях у півн.-сх. части повіту заподіяв буревій великі шкоди.

—o—

АНҐЛІЙСЬКИЙ БАНК ЗДЕРЖАВ ВИПЛАТИ В ЗОЛОТІ.

Анґлійський уряд рішився з 20. вересня здержати приноровлювання постанов закону про паритет золота, який то закон зобовязує Анґлійський Банк продавати золото по устійненій ціні. Проект закону, який уповажнює уряд здержати виплату в золоті предложать парляментові 21. вересня.

21. вересня біржа в Льондоні була вже замкнена. Не відчинять її і завтра. Постанову про замкнення біржі видаватимуть щодня.

СПОРТ.

ЛІҐОВІ ЗМАҐАННЯ.

Львів. Легія—Чорні 3:2 (2:0).
Краків. Краковія—Варшавянка 1:0 (1:0).
Варшава. Рух—Польонія 4:2 (0:2).
Познань. Варта—Лехія 5:0 (3:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

Варшава. ЛТСҐ—Скра 1:1 (0:0).
Краків. Напшуд—Полґуже 6:2 (4:1).
Познань. Легія—Ґриф 0:0.
Ґродно. 82. пп.—76. пп. 4:2 (1:1).

ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ.

Львів. Бяли Орел—Чувай (Перем.) 4:1 (2:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАҐАННЯ.

Львів. Погонь—П. Сокіл 4:0 (2:0).
Львів. Олд Бой—Ґасмопея 6:1 (3:0)
Львів. Чорні І. Б.—ТШЛ 3:0

Великі більшовицькі маневри.

Біля Москви розпочалися великі маневри радянських військ в московської округи. Крім правильних військ у маневрах взяли участь також напівмілітарні відділи комсомольців та військова організація „Оссоавіахім". Буде також виписуватися „Автодор" і радянський „Червоний Хрест". „Автодор" приїхав на маневри з цілою колюмною самоходів, між якими находяться спеціальні автанійні авта з мікрофонами та радіовими голосниками. В часі маневрів по обох сторонах пущено в рух пресові кватири, що повні летючками і плякатами мають видавати газетки призначені для війська та цивільного населення. Військова влада старається робити з маневрів мініятуру справжньої війни, яка на думку більшовиків є неминуча і тільки питанням часу, коли вона вибухне.

Студентські справи.

Відділ фармації в Познані.

Повідомляю, що вступний іспит на фармацію в познанському університеті обовязує всіх нововступаючих. Складається він або з математики або з фізики, а не з хемії або ботаніки, як це мильно подав пресовий референт Громади Студентів-Українців у Познані, не поінформувавшись у компетентних чинників. День вступного іспиту припадає на 1. жовтня 1931.

Ярема Зарицький в Познані.

Вписи на університет у Граиу.

Відділ Українського Студентського Т-ва „Січ" у Граиу просить нас помістити отсе оголошення на сторінках „Діла":

Вписи на університеті у Граиу на зимовий семестр 1931/32 тревають від 1. до 28. жовтня, одначе чужинці мусять внести свої прохання з долученим свідоцтвом зрілости й уродження та їхнім перекладом на німецьку мову найпізніше до 1. жовтня. Шкільна оплата 15 дол. на семестр, удержання 20—25 дол. місячно. Звертаємо увагу товаришам, які хотіли би студіювати в Граиу, що одинокою національною студентською організацією в Граиу є Українське Студ. Т-во „Січ", куди слід звертатися за всякими інформаціями та в справі полагодження вписів на адресу: **Ukrainischer Studentenverein „Sitsch", Universität, Graz.**

За Відділ Українського Студ. Т-ва „Січ" у Граиу:
В. Дичій, голова.

Чи Ви оглянули свою гардеробу?
Убрання і реверенди подешевіли у фірмі
ВАСИЛЬ ГРЕСЯК у Львові,
при вул. СИКСТУСЬКІЙ ч. 20.
Виконання дуже солідне. — Матерії на складі у великім виборі. 2—6
498

НОВИНКИ

— Українська робітня футер **Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** — Догідні умови. 254—?

— **Подешевіло все:** жарівки, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати VIO у Івана Бунди, Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 5—13

— **В справі податку від овочевих вин.** Проект новелі до закона про податок від овочевих вин і питного меду занепокоїв широкі кола продуцентів цих напитків. Для пояснення справи зазначуємо, що від цього податку буде вільне вино, вироблюване у власному господарстві для власного вжитку, а не на продаж, розуміється до скількости, яку означує ближче закон. Продукція вина на продаж зростає з року на рік і торічнього року перейшла 7 міліонів літрів. Остання податкова оплата, установлена з 1925 р., виносила 10—20 сот. від літра. Висота підвишки буде устійнена новим законом, що має перейти обі законодатні установи.

— **„Руски Новини за Русинох у кральовини Югославиї"**, тижневий орган наших бачванців у Югославії, появляються після 8-місячної перерви знову. З вереснем цього року „Руски Новини" перейшли вже в VIII-ий рік істнування. З трьох нових чисел, що отсе до нас наспіли, видно, що редакція того часопису (який друкується бачванським діялектом) старається якнайближче підійти до свого читача і дати йому по змозі найкращу духову поживу. Річна передплата „Р. Н." коштує 60 дінарів (в інших краях 2 доляри). Адреса: „Руски Новини", Пишкоревци (Piškorevci), Югославія.

— **Страшна смерть у криниці.** 18. вересня ц. р. при будові криниці в господаря Петра Лучинського в Чижикові біля Львова впали довбні до криниці, глибокої на 8 метрів, на паубка Юстина Вовка й убила його на місці. Коли його вітчим поліз у криницю ще бідака раз схлипнув і заснув на віки.

— **З краєвої хроніки.** Вломники забрали з церковної каси в Яслиськах 300 зол. і срібну чарку з вівтаря. — З костела в Струсові забрали „нічні гості" срібну посуду і 15 зол. — Кількох узброєних бандитів ограбило священика о. Петра Савчука і кооперативу в селі Сараховичах, ковельського повіту.

— **Проти більшовицького терору.** З прикордонної смуги біля Вильна повідомляють, що більшовики замкнули щільно кордон на молодечанськім відтинку. ДПУ пошукує членів відділу повстанців, що зорганізував його бувш. свящ. Вішин. Повстанці нападали на більшовицькі уряди і вбивали замітніших комуністів. Останнім ділом Вішина було застрілення комісаря Малгіна, начальника ведринівського району.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На лови.

Осінний час — час ловів зближається до нас швидкими кроками. Ясними, соняшними днями залітає до носа міцуха запах димів по полях, темними ночами дзвенить крик перелетних птиць.

Там, десь на голих стернях сидять гуртками пастушки біля ватри, дим білою лентою вється понад нивами, а тоненькі голосочки тремтять як жайворонки:

„Яром, яром за товаром. Геп"...

Там, десь у темнім небі що ночі трублять дикі гуси: Тра, тра, тра. Дають знак до відвороту в тепліші краї. Ще якийсь час будуть крутитися по наших ставах і ріках, а потім одного дня пропадуть як дим.

Йде осінний час — час ловів.

Там десь у темних зворах Карпат гремить закоханий олень, визиваючи суперників на чесний двобій.

Лінивий „вуйко" знає, що означає той гримід. Треба оглядатися за теплою, затишною гаврою, в яку незадовго аложить свою підгодовану особу на довгий зимовий сон.

Дикий кабан буйний тепер і перебірчивий. Вийде на ланок бараболі, порицькає рядки і тільки що десяту бараболъку хрупне. Загодований добре з літа, а зимою не журиться. Мати-природа ховає йому в землі корінці, і якось проживе через голодний час.

Козел скидає свою окрасу, немов на те, щоб мисливий не відріжняв його так легко від серни. Далеко він тепер більше осторожний, недовірчивий. Минули часи, коли на кожний „пік" біг він цілі кільометри, думаючи, що це стужена любка. Тепер його вже жаден „пік" не виманить на галяву, навпаки віджене його на цілі кільометри. Годину, а то й довше перестоїть у корчах, заки вийде на поле.

Заяць також не той, що в лігі. Бувало сяде на рові і дивиться на публику, яка крутиться по дорові. Немов знає, що його не вільно стріляти. Тепер він глибоко запорпується, бо й вітри вже холодніші і душа чогось терпне.

Йде осінний час, а з ним і мисливська лихорадка. Хто хоч раз зазнав розкошів ловецтва, той чистить рушницю (як має!) і готується на лови (як може!). На загал мало хто має і мало хто може, тому неодин обмежується до мрій і споминів. Час до часу уладжує і правдиві лови, але на меншу звірину, за якою не треба гнати в ліси, чи поля. Досить відкрити покривало, або зняти образ і — вже „ловить".

Йде осінний час — час ловів на всіляку звірину.

Вийдуть ловці постріляти, але неодин подумає собі:

— Чому мої довги не бігають по полі, чому то кріза не волочиться по лісі... Бах — і скінчилося!

Галактіон Чіпка.

Протест духовенства.

Виступ греко-кат. священиків проти пресових напастей на церкву і її достойників.

„Мета" з 20. вересня ц. р. повідомляє, що священики деканатів стрийського, любинецького, сільського й тухлянського, вібрані на нараді в Гребенові дня 3. ц. м., рішили одноду шно запротестувати проти напастей частини польської преси, у першу чергу проти наклепів „Ілюстрованого Курєра Цодзінного" і „Веку Нового" на Ексц. митрополита Кир Андрея Шептицького (зібрані священики забули мабуть про „Слово Польске", яке зпосеред львівських газет безумовно побило чемпіонат в оклевечуванні українського духовенства — прим. Ред.). Ці нечувані виступи „католицьких" органів проти греко-кат. Церкви та її найвищих достойників зібрані якнайгостріше напятнували та з обуренням їх відкинули, а свій протест рішили переслати Апостольській Нунціятурі у Варшаві до відома.

Як витали Костека-Бєрнацького.

Ендецький „Курєр Львовскі" приносить досить „пікантний" широкий опис овацийних привітань, з якими зустріли у Новогродщині новоіменованого тамошнього воєводу, б. команданта берестейської вязниці, полк. Костек-Бєрнацького. Отже: бенкети, тріюмфальні брами з написами „витай нам володарю новогродської землі" („кажуть, що сам тріюмфатор мав скривитися на вид того напису" — зазначує „К. Л.") і т. п. В Барановичах приймали полк. Бєрнацького хлібом-сіллю. Приймаючи це, „він мав відізватися до зібраних: що хліба й соли не потрібує, бо має свого подостатком, а від підчинених вимагає тільки праці й виконування приказів", „Знаєте мене з Берестя і преси, отже знаєте, що зумію"... Там-же в Барановичах, мовляв, полк. Костек-Бєрнацький, після ріжних урочистостей, пішов до костела „де приймав його вікарій, **„бо декан і парох захворіли"** (підкреслення наше — Ред.)... Зазначуючи цю „недугу" польських духовників, „Курєр Льв." тут же підкреслює, що „овацийно принимали його рабіни в божниці і попи в церкві"...

В справі світової господарської кризи.

В господарській комісії зібрання Союзу Народів вивязалася дебата на тему світової господарської кризи. Французький міністр торговлі вказав на дотеперішню безплодність Союзу в цій ділянці і подав низку нових метод. Найперше радив признати державам, які експортують збіже, преференційні тарифи а промисловим державам признати полекші в залізничих і митних тарифах. Деякі поступи в цьому напрямі вже є, чого доказом торговельні трактати між Німеччиною та Угорщиною і між Німеччиною та Румунією. Франція зробила подібну умову з Мадярщиною, а тепер переговорює з Югославією і Румунією. Дуже важним буде покликання до життя міждержавного банку гіпотечного земельного кредиту. Для приборкання безробіття слід конче налаштувати великі міждержавні публичні роботи. Франція готова помогти в реалізуванні пляну, предложеного директором міждержавного бюра праці. Однак усі ті спроби не розвязують справи в цілій ширині. Хотячи усунути глибші причини кризи, треба упорядкувати продукцію й консумцію та управильнити міждержавні господарські взаємини. Найкраще буде, на думку промовця, заключити міжнародні картелеві умови, що промостять дорогу до загально-европейського господарського порозуміння, опісляк господарської унії. Трудноші й перешкоди на цій дорозі можна побороти. В цьому дусі промовець предложив свої резолюції.

—**Авта на Мадейрі.** З причини невиносимої спеки на Мадейрі будують стінки авт із соломи.

— **30 мінут на мертвій точці.** Летун Дебрутель на висоті 300 метрів над землею спинив мотори свого літака і видержав 30 мінут без руху на одному місці. Це перший випадок у летунстві.

— **Смерть нашої землячки.** На рільничій виставі в Давфін згинула підчас кінних перегонів 67-літня Ф. Фаріон з Сифтону, Ман. Вона походила з Галичини і жила в Сифтоні від 35-ти літ. Лишила мужа, чотирьох синів та пять дочок.

— **Етна будиться із сну.** Директор обсерваторії на Етні повідомляє, що близько середнього кратеру повстав новий кратер. З нього підносяться від недавна густі клуби сіркового диму, а в ночі видно червоні язики полуміни. Вибуху лави покищо не зазначили.

— **Боротьба з безробіттям в Америці.** Величезне число безробітних в Зєд. Держ. бо

ціних 7.000.000 примусило уряд до сильнішої організації праці. Парлямент Зед. Держав розглядатиме проект внасигнування 5 міліярдів долярів на будову сітки, автомобілевих шляхів, нових каналів і розбудову пристаней. При такім ставленню справи безробітні знайдуть працю і заробіток.

— **Динамітовий замах на міст у Німеччині.** У німецькій місцевости Деміц іще в неділю мин. тижня викрили під залізничним мостом на Лабі сильний ладунок динаміту. Так не прийшло до вибуху. Політична поліція держала досі цю вістку в тайні. Відділи поліції, що прийшли зі Швеціну, переводять ревізії у комуністів.

— **Землетрус у Греції.** Епір і острів Евбею навістив землетрус. На Евбеї завалилося кількасот домів. В Епірі знищене зовсім село Кукулі. Втікачі, що приходять до Атен, кажуть, що навіщені місцевости це одна руїна.

— **Оперетка в Театрі Новостей.** В середу, 23. вересня Театр Новостей починає вистави. Починається його сезон опереткою Абрагама „Вікторія та її гузар". Ціни найнижчі.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Заміна від довшого часу значна знижка цін повняних сирівців є вже вині докопаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в більших фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою крайською силою салон нужеського кравецтва і пильнує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглани і т. ін. на міру, беручи повну гаранцію за точне і сонісне виконання. 2270 20—7

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 19. IX. 1931 масло експортове і десерове пріма —'— зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., кону вепь 3·80 - 7·00 зол.

Дописи.

ПЕРЕГІНСЬКО. *(Вечір народньої пісні.)* Як всюди, так і в нас все культурно-освітнє життя зводилося переважно до влаштовування аматорських вистав. Але цікава річ, що хоч наш аматорський гурток проявляв живу ініціятиву й улаштовував доволі часто ріжного роду вистави, то все таки не зумів він збудити ширшого заінтересування просвітянськими справами. Що більше — від якогось часу помічається не тільки брак приливу свіжих сил до читальні взагалі і до гуртка зокрема, але й сама фреквенція на виставах помітно падала. Отсе все мусіло всякого застановити і навести на думку, що такі форми культурно-освітнього життя є невистарчаючими, що побіч аматорського гуртка і вистав треба створити щось таке, що своєю новістю і наглядною корисністю заінтересувалоб ширші круги нашої громади і притягнуло до себе молодь. Всякому було ясно, що такою новою притягаючою силою могло би бути у нас створення при читальні хору, улаштовування концертів, вечорів пісні то-що. Але непоборною перешкодою була тут відсутність диригента. Не можна сказати, щоби в тому напрямку у нас нічого дотепер не робилося. Навпаки — було у нас кілька концертів, з яких на підчеркнення заслуговують два, підготовані о. Клиновським та інж. Гаврилюком. Але все це були дорвочні спроби. Можливість створення постійного хору при читальні отворилася аж літом цього року з приходом о. Нагірняка до Перегінська, а сама ідея створення такого хору викликала дуже живе зацікавлення серед молоді, дарма, що здійснювалося її в часі жнив, отже в часі найменш догідному для такої роботи. Три місяці пильної і солідної праці о. Нагірняка — і наша давня мрія стала ділом. Дня 28. 8. дебютували вже в „Вечорі народньої пісні" два хори: мішаний під орудою о. Нагірняка і мужеський під орудою п. Міяуня, при чому дебют випав на славу. Особливо гарне враження зробив мішаний хор, вражаючи приємно головно доволі високо вже виробленим у хористів почуттям ритму і ступнем зіспівання. Чимало причинився до успіху і влучний підбір пісень. У програму вечора ввійшли головно народні пісні в гармонізації Леонтовича і Степана та стрілецькі — в гармонізації Гайворонського і Кучинського. Хорову частину вечора попередила з вервою виголошена п. Семком деклямація „Ода до пісні" Р. Кучинського (замість вступного слова), а закінчила аматорська вистава п. з. „Звадрісні", ком. в 2. діях П. Франка, після якої відбулися ще народні забави і танці. Моральний і матеріяльний успіх вечора був незвичайний, особливо моральний. Бо не зважаючи на те, що вечір внаслідок браку власної домівки, яка згоріла весною м. р., відбувся в салі читальні „Просвіти" в Небилові (1 км.), як рівнож на те, що того дня падав дощ, — велика сала неб. читальні була виповнена (переважно публикою з Перегінська) по береги. Стільки гостей не бачила вона навіть тоді, коли заїздкав сюди якийнебудь мандрівний театр, який у провінціональних умовинах є незбитою силою. Тому день 28. VIII можемо сміло зарахувати до найудатніших в житті нашої читальні. Ввесь дохід з вечора призначений на будову домівки для читальні „Просвіти" в Перегінську. — *Учасник.*

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР. Р. XVII. Дня 15. вересня 1931 р. Число 18.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, ВОЛЬНОЕ КАЗАЧЕСТВО. Иллюстрированый журнал литературный и политический. Ч. 88—89. 10—25 сентября 1931. 10—25 вересня. Прага.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Неділя.

Театр Новостей:

Середа. 23. вересня год. 7·30 вечером. „Вікторія та її гузар", оперетка Абрагама.

Театр Ріжнородностей:

Середа, 23. вересня, година 8. веч. „Коли вернеться?", комедія Могелія.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Мільйон" (реж. Рене Клейр).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕЙ: Неділя.

ЛЕВ: „Таємний документ" (Стюарт Вебс), „Летун із Каліфорнії".

МАРУСЕНЬКА: „Пат і Патахон як водоноги", „Під крівлею цирку".

МІРАЖ: „Грай, цигане!" й додатки.

ОАЗА: Звукові фільми „Молоді вірли" та „Винятий з під права".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Цвітка Альжиру".

ПАНІ: Звук. фільма „Анна Крісті".

ПАСАЖ: „Чотири пера", американська комедія та додатки.

ХІМЕРА: „Окови пристрасти".

СОНЦЕ: „Хоробрий вояк Швейк" (2 серії) та „Любка Розпольського".

СТИЛЬВЕ: „Звукова фільма „Трьох приятелів", „Відвічні вороги".

УЛЮХА: „В погоні за мільонами" (Люціано Альбертіні) Безробітний Чарлі Чаплін.

Програма радіо.

Середа 23. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·35 Концерт з церкви св. Варвари в Данціґу. 21·35 Бекеш. **Липськ** (259,5) 20·00 Російська музика (Бородін, Римській-Корсаков). **Моравська Острава** (263,4) 14·30 Концерт. **Братислава** 20·25 Скрипковий речиталь. **Гамбург** (372,2) 19·30 Класичний концерт. **Букарест** (394,2) 21·00 Фортеп. речиталь. 21·45 Музичний свеч. 22·15 Скрипковий речиталь. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·45 Мистці 18 ст. **Рим** (441,2) 21·00 Вечір італійської музики. **Лянгенберг** (472,4) 20·45 Симф. концерт. **Відень** (516,4) 17·15 Музика Шумана. **Рига** (524,5) 19·05 Французька музика. **Мінхен** (532,9) 19·30 Концерт цитристів. 20·25 „Любов поета", пісні Шумана (баритон). **Будапешт** (550,5) 17·00 Мадярські пісні (сопран, циган. орхестра). 20·00 Концерт універс. хору. 20·45 Циган. музика. **Калюндборґ** (1153,8) 21·55 Данська музика. 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 18·15 Концерт, 20·30 Відчит.

Четвер 24. вересня 1931.

Братислава (278,8) 18·40 Скрипкова музика. **Штрасбурґ** (345,2) 20·30—22·30 Вечір Офенбаха. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Югославянський вечір. **Харків** (426) 15·00—20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт. 21·00 Симф. концерт. **Лянгенберґ** (472,4) 20·00 Турецька музика. 21·00 „Штрасенман", Ґ. Кеслера. 23·00—24·00 Мистці джезу. **Мілянo** (500,8) 21·15 „Mese Mariano" і „Il re", дві опери Джордана. **Брукселя** (508,8 20·00 „Traviata", опера Верді. **Відень** (516,4) 19·30 Джез на двох форт. 20·00 Концерт фільгарм. орх. (Моцарт, Штравс, Шуберт). 21·40 Трансмісія з Білгороду. **Мінхен** (532·9) 21·00 Югославянський вечір. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт на цитрі. 18·45 Циганська орхестра. **Осльо** (1071,4) Концерт будапешт. квартету. **Калюндборґ** (1153,8) 20·10 Концерт радіоорх. 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 18·15 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 23. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 13.10, 15·40, 16·30, 17·10, 17·30, Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Серед книжок", оцінка останніх видань. 16·00 Для молодших дітей. 16·15 Фейлетон. 16·50 Радіохроніка. 17·15 „Служба лучби", пол. Зигмунтовіч. 17·35 Відчит. 18·00 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 В справі хову коней. 19·25 Польські та італійські пісні (баритон, форт.). 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 „Гумор Шопена", музичний фейлет. 20·30 Вечір солістів. Літературна хвилина. 22·00 Фейлетон. 22·15—22.30 Комунікати. 22·30—24·00. Танкова музика зі Шкотської кварні у Львові.

Четвер 24. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 19·30 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд жіночих часописів. 15·45 Летунський кутон. 16·50 „Роля комах у торговлі земледілодами", відчит. 17·35 „З життя наших овочів"; проф. Руперт 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 В справі годівлі коней. 19·25, 19·40 Комунікати. 19·45 „Югославія — країна сонця", фейл. 20·00 Транс. з Білгороду. Югославянський концерт. 22·00 „Утреня" Лазаревича. 22·30—22·45 Комунікати. 22·50—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

ЩУЩІМ:

23/IX „Гріщь".
24/IX „Вій".
25/IX „Маруся Богуславка".
26/IX „Запорожець".
27/IX „Аза".

Театр у скорім часі **обіде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром**: „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба" і „Ленін".

Освітньо-кооперативний курс при Філії „Просвіти" в Тернополі розпочинається дня 15. листопада 1931 р. і тревати-ме до дня 15. березня 1932 р. На курс будуть приняті мужчини від 18. року життя, котрі скінчили народню школу і виказуться приполучуючими посвідами місцевої читальні „Просвіти" або кооперативи. Вписова такса виносить 30 зол. Мешкання і харч місячно до 60 зол. Зголошення (з 25 сот. пошт. маркою на відповідь) слати найдальше до 20. жовтня 1931 р. на адресу: Філія „Просвіти" в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11.

На „Рідну Школу" зложили ВП.: Секція Молоді при філії „Просвіти" в Камінці Струмиловій 200 зол. як чистий дохід з фестину; Студентська Секція в Камінці Струмиловій 50 зол. як чистий дохід з вистави; Марія і Петро Полична — Кульчицькі, Сяне на Чехословаччині, 25 зол.; Учні VII Б. класи гімназії в Перемишлі 30 зол. з нагоди іменин свого Опікуна князя Т. Ростковича; М-р Остап і Марійка з Познанських Фірчуки в Копичинець 10 зол. замість повідомлень про їх вінчання, яке відбудеся дня 5. IX. ц. р. в Тернополі. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.** 518

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на роати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 130

ПОТРІБУЮ зараз до театру: **сопранів, альтів і тенорів** виключно до опери і оперетки. Контракт річний. Зголошення вряз з фотографічними картками надсилати: „Український Наддніпрянський Театр дир. П. Карабіневича Щуцім п. Домброва в. Кравівське.

СТУДЕНТКИ найдуть приміщення в інтелігентнім українськім домі з харчем або без. — Вулиця Бартоша Главацького ч. 8., партер, ч. дверей 4.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з судовою і бюровою практикою шукає місця в адвоката від 1. X. ц. р. Адміністрація „Діла" під „Провінція". 512 2-3

УЧИТЕЛЬКА з 2-дітньою практикою панна, пошукує щорічної лекції на провінції з обсягу 7-клясової нар. школи. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Учителька 25". 520 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і шлунка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

С М І Х З Е М Л І

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

М А Ц І Ц Ь К И Й

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"

Львів, Ринок 10. II. п.

1·1 1·1 **або в книгарнях.** 1·1 1·1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.

Ч. 213 (12.869). Львів, четвер 24. вересня 1931. Pocztowe opłaty zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дещо про програму й тактику
місцевих комуністів.

V. Інструкція ЦК КПЗУ в справі „праці" в „Лугах" і „Соколах".

Львів, 21. вересня 1931.

Комуністичні верхи не забули в оброблюванні своїх стратег. планів і про такий відтинок їхніх боєвих операцій, як українські спортово-пожежні товариства „Луги" та „Соколи". Ім присвятили вони теж окрему й особливу увагу. А зробили це не тільки тому, щоби поширити та якнайдалі розтягнути і в цілости обняти боєвий протибуржуазний фронт, але передовсім тому, що „масові революційні спортові організації в сучасній ситуації мають величезне політичне значіння, як форма організації мас молоді, й найбільше боєвих, зреволюціонізованих елементів під проводом комуністичної партії... Розбудова цих організацій мусить стати першорядної ваги завданням не тільки Комсомолу Зах. України, але й цілої партії".

Згідно з комуністичною практикою по селах повинніб комуністи організувати „робітничо-селянські спортові клюби", але в нас вони від цього відступають, бо існуючі вже спортові і спортово-пожежні товариства їм краще використовувати для своєї „революційної роботи", ховаючись при тому під їхню фірму та використовуючи таким чином „максимально — як вони кажуть — статутові та легальні можливости".

Комуністи представляють у інструкції свою програму „праці" у „Лугах" і „Соколах" так:

„Проти лугового руху, як такого, з його змістом, ми виступаємо якнайгостріше, виказуючи масам, що цей рух у сучасних умовинах переріс у фашистівський, у рух, в якому, як у колишніх „Січах", готують, і політично і воєнно „січових стрільців" до походу на УСРР і СРСР. Але ті маси (понад 60.000 молоді), які охоплюють сучасні „Луги" не можна утотожнювати з фашистівськими керманичами. Ми маємо низку прикладів (!!), що з лугіяських низів бойові елементи беруть активну участь у соціяльно й національно-визвольній боротьбі... Тому ми мусимо працювати в „Лугах" у середині, боротись за молодь, що вони охоплюють, опанувати окремі товариства і перебудувати їх роботу в нашому напрямку. Це уможливлює нам і сама організаційна структура „Лугів" (відсутність централізації і статутова самостійність кожної низової організації). Не висуваючи гасла — „масово вступайте до „Лугів", не кидаючи загального гасла — „творіть „Луги" — ми мусимо в тих місцевостях, де є певність, що він буде в наших руках, творити „Луги", як наші масові організації молоді. Після „пацифікації й угодових деклярацій українськоі буржуазії, в рядах розвязаного „Пласту" — намічаються процеси відходу молоді до революційного (читай: комуністичного! — Ред.) табору (!!). Теж саме явище ми спостерігаємо і в „Соколах". Нашим завданням є цей процес поглибити, перенести на інші організації. Розбиваючи ці організації, створюючи в них опозиційні групи, коли нам вдається опанувати окремі організації, як це мало місце, ми не мусимо їх відразуж перетворювати у „роб.-сель. спортові клюби", але певний час, у залежности від доцільности, зберігати назву при нашій політичній платформі, рівночасно звертаючись із закликами до всіх інших „Соколів" чи „Пластів" пійти їхньою дорогою, перейти на революційну платформу".

Таким чином ми вичерпали всі нетаємі засоби комуністичного „протибуржуазного" арсеналу, призначені для боротьби з цілим українським національним табором і його цінностями та надбаннями. Нашим бажанням було представити нашому громадянству наглядно всі пляни й наміри комуністів на нашому терені. Бо тільки тоді можна успішно протиставитись усякій комуністичній розкладовій роботі, коли знаєть-ся всю її природу й засоби. При цьому не можна не завважити й того, що крім обговорених інструкцій та планів комуністичної „роботи" є ще й інші, неписані і ніде не публіковані. Вони відносяться до інших ділянок життя та мають для комуністів особливе значіння. Зновже про інструкції та пляни комуністів для „праці" серед місцевих поляків і жидів, як для нас менше актуальні та цікаві, ми писати не будемо. Звертаємо тільки загально увагу на те, що всіх обговорених обіжників й інструкцій ніяк легковажити не можна.

Обезпечуючи будинки в 1/3 части в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
сповняєте свій обовязок, бо піддержуєте свою установу та збільшуєте народне майно, а при тому не поносите ніяких жертв тому, що премія в Т-ві „ДНІСТЕР" є така сама, як у ПЗУВ.

На Союзі Народів.

(Від нашого кореспондента.)

Від Редакції: Цей допис, хоч і висланий летунською почтою, прийшов до нас із тридневним опізненням. Він писаний перед розглядом наших справ у Комітеті Трьох, але не зважаючи на те, допис має богато все актуального для нас матеріялу і тому його публікуємо.

Женева, 16. вересня 1931.

Телеграми кореспонденційних бюр держать широкий загал також у нашій країні в „курсі" того, що діється в Женеві у Союзі Народів і його головних комісіях, тай дають ось так і нашому громадянству змогу виробити собі думку про теперішню женевську сесію і її політичну — щоб не сказати: історичну — досягліть. Здогадуємося, що думка ця занадто вже висока не буде, а після сесії спробує і ваш кореспондент кинути на папір кілька загальних уваг і оцінок, які сесія ця насуває сторонньому свідкові. Покищо обставини обмежують завдання українського кореспондента до стеження за справами, які особливо торкаються положення національних меншин взагалі, а української меншини в Річпосполитій зокрема.

Як тиняється справа польської „пацифікації" Східної Галичини в колах Союзу Народів, тобто біля Комітету Трьох і по кульоарах, про це ще не пора писати — доволі хіба сказати, що добрі три четвертини відповіди польського уряду на доповняючі запити, поставлені йому Комітетом 3-х, виповняла справа убивства пок. Голувка: в злочині цьому автори відповіди бачать оправдані мотиви торічної пацифікації, та ще й припускають, що цю цікаву тезу приймуть сторонні свідки, в даному разі й фаховий суддя, президент найвищого суду Італії... Прийдеться давати нові „додаткові" пояснення до „додаткових" пояснень, тай річ невиключена (хоча, все таки, ще не абсолютно певна), що справа волікти-меться далі — на вічну славу всіх інтересованих чинників, передовсім на славу самого таки Союзу Народів, протектора і хоронителя „святих" прав меншин...

Та про все — колись, іншим разом. Сьогодні — короткий зміст меншинної дебати: типічної як тоном, так і змістом для женевської установи.

*

Шеста комісія (політична) зібралася сьогодні вранці під проводом швайцарського міністра п. Мотти.

Прийнявши приготовлену заздалегідь резолюцію в справі т. зв. Европейського Обединання, комісія перейшла до другої точки своєї черги нарад, до питання оборони національних меншин, яке передано комісії цій на внесення німецької делегації.

Перший забрав слово п. *Курціюс*. У промові своїй, яка зробила на всіх присутніх враження великою поміркованістю тону й змісту, німецький міністр заявив, що не хоче тепер предкладати позитивних внесень, а обмежиться тільки до декількох уваг про діяльність Союзу Народів у ділянці охорони меншин. Звідомлення, предложене минулого року п. Моттою іменем комісії загальному зборові Союзу, проголошувало потребу берігти „святі права меншин". Тай Рада Союзу мала цього року нагоду означити своє завдання в охороні меншин. П. Гендерсон, тодішній президент Ради, заявив, що льояльне виконування постанов меншинної охорони є життєвою конечністю для збереження мира. Питання — казав п. Гендерсон—які підносяться в ході прикладання меншинних договорів, не є питаннями внутрішніми державними, а міжнародніми, в яких зацікавлені всі держави, і він висловив надію, що наради Ради в місяці травні стануться вихідною точкою для зусилля дати тривку форму системі охорони меншин. Він додав був, що більшости повинні зрозуміти, що знищення меншин не було б в інтересі більшостей та що меншини повинні льояльно співпрацювати з більшостями. Розглядаючи діяльність Комітету Меншин, бесідник зазначує, що в році 1930 передано до нього всього тільки 37 випадків, а цього року звиш 200, в яких 70 признано оправданими. Не належить обмежувати права відклику меншин до Союзу Народів. Розгляд жалоб вимагає великої праці, яку з великою самопосвятою виконали технічні органи Секретаріяту. Меншинні комітети показали в багатьох випадках, що вони рішені дати охорону меншинам, а мадридська резолюція передбачила збільшення числа членів з трьох на пятьох у деяких випадках, але досі тільки один раз цю можність здійснено. Було би бажаним, щоби в будучности частіше цю спроможність використували.

Щодо процедури в справі жалоб, то жалібник не має вгляду у завваги дотичних урядів, а ця недостача спричинює важкі недолади. Правда, меншинні комітети можуть домагатися відомостей у жалібника, але вони зробили це лише в кількох випадках. Треба, щоби також у цій

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 19. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 208. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 17. września 1931 r. do sygn. VI. I. Pr. 447/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 19. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 208 z daty Lwów, dnia 17. września 1931 r. zawierającego 1) w artykule p. t. „Polska dogma" w ustępie od słów „Ta polska" do słów „Polszcza", 2) w artykule pt. „Z zudowoji sali" w ustępie od słow „wzahali" do słów „swoho szefa" znamiona ad ustęp 1) zbrodni z § 65 a) uk., ad ustęp 2) występku z art. VIII ust. z 17/12 1862 l. 8. z r. 1863, zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. – Zarazem wydaje się odpowiedzial. redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów artykułów ma na celu pod 1) szerzyć wzgardę i nienawiść przeciw jednolitemu związkowi państwowemu i administracji Państwa zarzucając tej ostatniej nieprzebieranie w środkach w walce przeciw mniejszościom narodowościowym, ad 2) rozstrząsanie siły środków dowodowych z powodu będącej jeszcze w toku rozprawy karnej i przekręcać wyniki procesu w sposób mogący wywrzeć na opinję publiczną wpływ wyprzedzający orzeczenie Sądu co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk. i występku z art. VIII. ust z 17/12 1862 Nr. 8 z r. 1863 Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medvnski wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

точці меншинні комітети більше покористувалися правом, яке їм прислуговує; передовсім слід збільшити довіря жалібників до процедури. Було би бажаним публікувати як мога найчастіше рішення комітетів. З 61 випадків тільки 11 удостоїлося публікації. Слід піднести число випадків публікації. Заінтересовані уряди часто вагаються дати згоду на публікацію, але вона не була би противна інтересам, бо вона збільшилаб довіря меншин до урядів.

Бесідник заявив вкінці, що прикладання меншинної процедури повинно виконуватися в ліберальному дусі. Треба ще часу, щоби система охорони працювала без тертя, та Союз Народів повинен здійснювати своє завдання охорони „святих прав меншин".

Князь *Ґіка* (Румунія) іменем Румунії, Польщі, Греції, Чехословаччини й Югославії повторює щорічно заяву, що уряди цих держав не згодяться на поширення постанов процедури поза межі меншинних договорів.

Ґр. *Аппоні* (Угорщина) в короткій промові прилучується до уваг п. Курціюса.

Живіший тон у дебату внесла тільки коротка та ядерна промова п. *Toріена*, делегата Канади, французького походження. Він з великим натиском пригадує зібраним, що питання охорони національних меншин не виключно европейське питання. В Канаді живе велика скількість горожан европейського походження, дуже гарячо привязаних до своїх старих, колишніх батьківщин; вони уважно стежать за долею своїх земляків в Европі тай пристрасно відкликуються на невзгодини в старому краю. Так минулого року великі части канадійської людности до глибини були потрясені звістками про відомі події в одній европейській державі; цілоденна дебата в канадійському парляменті і широка протестаційна акція були наглядним доказом цього потрясення, яке й канадійський уряд живо відчув. Канадійський уряд далі стоїть на становищі, занятому канадійською делеґацією на попередніх сесіях. Зосібна думає канадійський уряд, що поважні поліпшення повинні доповнити дотеперішню меншинну процедуру. Справедливість, кажуть, сліпа, одначе з того не виходить, щоб вона мусіла бути таємна. Заведення тривкої комісії для меншинних справ була би великим поступом.

Льорд *Сесіль* (Англія) заявляє, що він вповні поділяє заяви п. Ґендерсона в меншинному питанні, але нині ще не час розглядати справу до дна. Він приймає до відома ідеї п. Курціюса і вірить, що поліпшення мусить прийти.

Після короткої заяви п. Печа (Франція) довшу промову виголошує *п. Гуртадо* (катальонець, член еспанської делеґації). Він є за поправою процедури, зосібна за збільшенням прилюдности в меншинних справах. Як катальонець, заявляє, що — всупереч розсіваним леґендам про катальонський сепаратизм — сама участь катальонця в еспанській делеґації дає свідоцтво загально-еспанській єдности.

Закінчуючи засідання, п. *Мотта* констатує, що нема ніякої конкретної пропозиції з ніякого боку. Щодо порад і завваг, висловлених у дебаті, то вони увійдуть у реферат, який буде від комісії предложений загальному зборові. На референта вибраний п. Ірйо-Коскінен (фінляндець).

Так закінчилася дебата над охороною меншин, від якої дехто — навіть серед учасників — був надіявся чогось живішого і конкретнішого.

С. З.

Захитання анґлійської валюти.

В понеділок, 20. ц. м. потрясла цілим світом нова сензація, яка має ту трагічну сторінку, що її наслідки щойно впереді і що ці наслідки мають найсіріший і найбрутальніший характер: бють по кишені буквально цілого сучасного світа, який належить до капіталістичного устрою суспільної економіки. Захиталася найтривкіша валюта, яку цілий ряд держав приймав навіть — замість золота — за підставу власної монетарної системи! У фінансові труднощі попав ще вчорашній банкир світа, наймогутніша держава, якої господарські й політичні впливи обнімають обі півкулі глъобу та були рішаючими для екзистенції міліонів.

Цією вісткою, яка зелектризувала весь фінансово-політичний світ, був короткий комунікат про постанову анґлійського уряду стримати від півночі 20. ц. м. виміну анґлійського фунта на золото. Іншими словами — анґлійська валюта перестає опиратися на золоті, якого не дістає на покриття, означене в законі з 1922 року, в якому встановлено захитаний нині „паритет". Рішення анґлійського уряду, що правда, не торкається зобовязань держави, ані Анґлійського Банку, які є донині платні в золоті або закордонних девізах. Підкреслюють теж, що це рішення тимчасове й триватиме щонайвище пів року. Анґлійські банки надалі відчинені й усі грошеві операції ведуться далі. Але офіціяльної заборони відпливові з Анґлії дальшого запасу золота — себто зрівноваженої досі з золотом анґлійської валюти — тої заборони цілком досить, щоби викликати паніку на всіх біржах світа. Здаючи собі з цього справу — льондонську біржу аж до відклику зачинено, а слідком за нею зачинено біржу в цілій Німеччині, Швайцарії, Франції, Бельґії, Голяндії, в скандинавських краях, Австрії, Індіях, Південній Африці...

Безпосередньою причиною цього краху було таке саме нагальне й масове відкликування банкових вкладів з Анґлії, як це мало місце в Німеччині. В липні, серпні й вересні відкликано з анґлійських банків ок. 200 міліонів фунтів (близько міліярд долярів). Величезні втрати, які зазнала льондонська біржа в трьох останніх днях мин. тижня наслідком упадку вартісних паперів і звістка про вичерпання недавнього французько-американського кредиту 80 міл. фунтів (величезна сума чверть міліярда долярів) спонукали уряд і парлямент до негайних і рішучих заходів. Входять тут безумовно в гру так само психольоґічні мотиви, на які величезний вплив мали події в анґлійській маринарці. Очевидно, що одною із безпосередніх причин анґлійського краху є теж плянова акція ворожого Анґлії закордонного фінансово-політичного світа: систематичний викуп золота в Анґлії агентами Французького Банку вказував ясно на послідні довге змагання загнати Анґлію в ситуацію, в якій Анґлія мусілаб упокоритися та отверто просити помочі французького банкира.

Це зосередкування двох третіх всього світового запасу золота у Франції і Зединених Державах Америки, з чого знову таки одна третина спочиває цілком мертво в пивницях банків, мусіло захитати монетарну систему, оперту на золоті. Нині, коли факт став уже фактом, переляклися чинники, які самі цей стан приготовляли. Яскравим показчиком цього є телеграфічні запросини, вистосовані през. Гувером до франц. премєра Лявала — приїхати мерщій на конференцію. Виринув знову плян міжнародньої мораторії. На фінансовій комісії Ліґи Націй вислухано пояснення анґлійського представника серед настрою великого схвилювання. Появилася навіть звістка, що між емісійними державними банками навязано переписку про чимшвидше скликання міжнародньої конференції усіх емісійних банків, на якій — хто зна, чи не прийдеться відмовитись від золота, як підкладу до емісії валюти. Ясно, що таке рішення рівнялось би революції у цілій нинішній господарській системі.

Які будуть політичні наслідки цієї події — ще трудно передбачити. Покищо безумовно потерпів політичний престіж Анґлії. Дехто радий би взагалі здеґрадувати її з її дотеперішньої позиції великодержавної потуги. Колиж однак візьмемо під увагу, що анґлійські події слідком за німецькими таки примушують весь світ натискати на нинішніх фінансових диктаторів — Францію й Америку — та зревідувати передовсім цілу проблему воєнних довгів і репарацій і з гасла „господарської співпраці" не робити далі паравану для визиску одних задля наживи других, — то в міжнародньому і господарському і політичному житті може прийти загальна полекша: гріш перестане диктувати політичні вимоги.

З церковних справ.

„Українська православна церква в Америці".

Група українських гр.-кат. священиків, котра відорвалася від еп. Богачевського, на конґресі в Аллентавн утворила була „Американсько-українську греко-католицьку церкву", незалежну від Риму. Її адміністратором став о. Иосиф Пелехович. Очевидно була це дивоглядна „греко-католицька церква", тимчасова, ще без усталеної формації. Стояло отверте питання, до кого вона прилучиться: чи знайде поворотний шлях до Риму, чи пристане до української автокефальної церкви, чи до канонічної православної, чи взагалі розвіється без сліду? Минулого року пристав до тієї групи о. д-р Йосиф Жук, бувший ректор дух. семинарії у Львові, пізніше Апост. Адміністратор у Босні. Його вибрано адміністратором, а він повів ту нову церковну групу шляхом до канонічного православія. За його старанням царгородський па-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 3)

Слідами козацької слави.

Приготування до їзди в Берестечко. — Здовж давньої російської границі. — Спочинок у ліску. — Оповідання дядька про берестейський бій.

Нечайно на закруті вулиці показується широка стать у розвіяному порохівнику й у нас починають надією тьохкати серця: внуж!

Вже здалека кричить він: Є, є і ми вирушаємо в похід. Показуються зелені бані православної церкви і дзвінниці серед китиць буйної зелені, а за ним зелена хатка. Входимо на подвіря.

Віз справді стоїть по середині, але ще так, як його сотворено. Вправді виходить дядько з рижими вусами і обіцює поладнати все, як стій, але минає година за годиною, випиваємо за той час чай з правдивого російського самовара, а віз все ще не готовий. Показується, що дядько українець, але всі домашні закидують російські слова.

В семій годині з бідою ми рушили з місця, незвичайно вдоволені, після чаю. Дядько вдався нам говірливий, з приємною усмішкою, росказував нам про домашні відносини, про переслідування українських життєвих проявів, замкнення всіх установ

— Добре підкидує вас на шосі, правда? Але ще трохи і стане краще на піску.

І дійсно, їзда піском нам зразу дуже подобалася. Їдемо собі наче на перині, нога за ногою, білий пісочок пересувається поміж сприхи коліс і наче щось шепоче. Та далі нам вкучилося, одноманітна їзда серед моря піску й багна торфовиск не видалася чимсь надто замітним. Колиж до того всього почало припікати літне сонце, жарти між товариством почали втихати, почулися вигуки невдоволення:

— Аж то сідла зробив, но! Солома вилазить зпід коців і гризе, де треба й не треба, брр!

— Але ви тлумитеся, наче курка на гнізді.

— Ах, то пече, пече, гірше, як у жнива.

Їдемо давньою російською границею:

— Ось цею дорогою ходили русскі салдати, їх тут багато було, границі добре пильнували, що вйорству був кінний салдат. Через ті багна годі було дістатися, але дати було салдатові рубль від душі, — пропустив, чому ні. Го-го! Скільки їх тут пройшло! Тож то був рух, в Радивилові було кілька полків війська.

Коні важко сопуть і що хвилини пристають. Говірливий дядько втихає і втирає з лоба піт, товариство скидає потрохи верхню гардеробу, пані визуваються і благають дядька трохи пристанути. На щастя, приходить лісок і всі вилазимо з візка. Панове розкладають свої порохівники й ми присідаємо на мураві та трохи простягаємо потомлені кости. Та як усе гарне скоро минає, так і наш спочинок минув наче сон, а прийшла знову їзда серед спеки й куряви.

Вправді дядько потішає: ще тільки пятнацять вйорств, на його думку не багато, а нам аж мурашки проходять поза шкуру.

Краєвид поза лісом дещо кращає, починаються багна з безмежними ставками та комишами. На ставках колишуться чудні білі ненуфари і бродять стада болотяної птиці.

На обрії далекої рівнини біліє щось, вилискується золотом і дядько прокидається:

— Ось там, бачите? Церква на козацьких могилах. Берестечко звідси 5 км., в ньому нічого замітного нема, хіба славні ярмарки на кожухи й чоботи. На тих полях під містечком тому двіста вісімдесять літ був великий бій. Ось тут стояли поляки, а над річкою Пляшівкою козаки, які там окопалися табором і боронилися перед тричі сильнішим ворогом. Непрохідні багна захищали із одної сторони, а на три сторони мусіли відбиватися. Богун вивів нічю військо крізь греблю, зроблену з кожухів і возів, а інші залишилися в таборі, щоб захищати відворот. У таборі було крім козаків багато людей-селян, і коли поляки добули табор, вирізали всіх без пощади. Триста останніх козаків переправилися на острівець і билися до останньої каплі крови. Не хотіли королівської ласки, казали, що краща їм смерть, як та ласка. От козаки, от юнаки! Всі вони до одного полягли тут, а коли останній залишився, відбивався на човні косою пів дня, бо кулі його не чіплялися (харцизякою прозвали). Так два полки перебив!...

(Продовження буде.

ВИПРОДАЖА ІНВЕНТАРНА — в фірмі
В. Цехульскі і Син
ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 5.
У великім виборі: Торбинки — Нецесери — Manicure — та вс'ляка галянтер'я.

тріярх Фотій приняв нову українську епархію до канонічної єдности з православною церквою і надав їй право **автономної і рівноправної церкви.** 15. липня 1931 р. духовенство цієї української церкви мало собор у храмі Воскресення в Ню Йорку. На соборі було 22-ох священників, а пятьох не могло приїхати. Царгородський патріярх іменував своїм делегатом архіеп. Атенагораса, головного керманича грецької церкви в Америці, а він вислав на собор еп. Калістоса й свого канцлера о. д-ра Андреадеса. Собор приняв назву для своєї церкви **„Українська православна церква в Америці"** і вибрав о. д-ра Жука епископом тієї автономної епархії.

Органом „Української Православної Церкви в Америці" є місячник „Український Вістник" (P. O. Box 314, Butler, Pa), замість попереднього „Дзвону". З нього ми й взяли ці інформації. „Дніпро", орган. „Автокеф. україн. в Америці" (еп. Теодорович) нападає на нову православну українську епархію власне з того приводу, що вона получилася з канонічною православною церквою. Одначе й київські автокефалісти спершу добувались тієї сполуки, тільки що їм російські епископи це ударемнили. Для церковних і національних інтересів це без сумніву було би краще, колиб американські „автокефалісти" пристали до тієї укрзїнської православної церкви, яка осягнула признання всіх православних церков. Таке „признання" теж велика моральна вартість для церкви.

Л.

Курс Католицької Акції у Львові.

Отворення і програма курсу.

У вівторок, 22. ц. м. почався у Львові в салі Духовної Академії курс Католицької Акції для священників-делегатів усіх трьох епархій Галицької Провінції. В курсі бере участь понад сто священників, з того тільки трьох зі станиславівської і шістьох з пермиської епархії, а вся решта з архиепархії львівської.

Розпочався курс в 9. год. рано читаною Службою Божою, що її відправив у церкві Дух. Академії Преосв. еп. д-р Бучко. Після того заінавгурував курс короткою промовою ексцелмитрополит Шептицький, який підчеркнув м. ін. обставину, що курс улаштовується заходом цілого нашого епископату і всіх трьох галицьких дієцезій, тому він є доказом солідарности й одної думки всіх наших церковних чинників у цій справі. Побажанням якнайкращого успіху для референтів та учасників закінчив митрополит свою промову, уділивши всім присутнім на прохання о. Т. Горинкевича свого архіерейського благословення. Потім о. Т. Горинкевич виголосив свій перший реферат „Про релігійне й моральне тло Катол. Акції", а по короткій павзі ще й другий: „Про дефініцію, єство й організацію Кат. Акції", на чому й вичерпано передполудневу програму першого дня.

Курс Католицької Акції треватиме чотири дні, до 25. ц. м. включно. У програмі його є ще м. ін. такі реферати: проф. гімн. Івана Бабія „Католицька Акція і виховання молоді", о. Йосифа Осташевського „Кат. Акція і душпастирювання", ред. Володимира Целевича „Кат. Акція та суспільна й харитативна праця", о. Т. Горинкевича „Кат. Акція і церковні брацтва та релігійні стоваришення", о. д-ра Йосифа Маркевича ЧСВВ „Школа світських апостолів", дир. Володимира Кузьмовича „Кат. Акція та преса, публіцистика і пропаганда". Курс буде закінчений реколєкційними науками.

Крах голяндських банків і укр. установи.

Спростування фальшивих вісток.

В „Експресі Вечірнім" з 19. ц. м. ч. 425, а за ним і в інших польських львівських часописах, появилася звістка під наголовком: *„Крах банків в Голяндії підрізав екзистенцію українських банкових інституцій в Галичині* (в оріг. Малопольщі. — Прим. Ред.)" — *„Митрополит Шептицький пошкодований"*:

„Париж, 18. IX. (вл. тел.). На паризькій біржі зазначилася нині не нотована вже від довшого часу паніка. Ця паніка остав у звязку з захитанням 3-ох великих голяндських банків. Також в Льондону доносять, що на біржі зазначився там сильний упадок курсів у звязку з бюджетовими труднощами й заворушеннями у марині. Як довідуємося, банкрутство американських банків дасть відчути себе також у Галичині (в оріг. „Малопольщі" — прим. Ред.) та передовсім болюче торкнеться фінансів о. Митрополита Шептицького, який позичив у тих банках ок. 400.000 дол. в заміну за заставні листи поважних українських (в оріг. „рускіх" — прим. Ред.) банків у Львові. Це банкрутство може мати в результаті поважні наслідки не лише для о. Шептицького, який буде примушений дещо обмежити всякого роду свої „інвестиційні" видатки (?! — Ред.), але може потягти за собою крах деяких фінансових установ".

У звязку з повищою вісткою отримуємо слідуючого листа:

„Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу не відмовити видрукувати у Вашому ш. часописі слідуюче вияснення, що торкається поміщеної в останніх днях у деяких польських газетах — м. ін. в „Експресі Вечірнім" з 19. ц. м. — звістки про банкрутство голяндських банків і труднощі, в які наслідком того банкрутства можуть впасти деякі фінансові українські інституції.

Стаття в „Експресі Веч." з 19. IX. ч. 425 писана ляїком, який не розуміється на фінансових справах, бо кожний довжник зискує лише на банкрутві свого вірителя через проволоку річниця сплати. Автор статті чув про якісь фінансові трансакції Митрополії, заключені в давнішім часі і в своїй наївности повязав їх з крахом голяндських банків, не завдаючи собі труду провірити справи. Митрополія затягнула в „Амстельбанк-у" в 1928 р. позичку не на забезпечення заставних листів, але на гіпотеку Перегінська, про що автор статті міг легко переконатися з табулі Перегінська, бо позичка була на цім маєтку заінтабульована.

Цю позичку сплатила Митрополія в 1929 р. в цілості та цю позичку вичеркнено з табулі.

Кожний інтересований може це легко з табулі ствердити.

Щодо нотатки про віддання заставних листів „Амстельбанк-ові", то це твердження є злобною видумкою, бо згідно з нашими цілком авторитетними відомостями одинока українська інституція, яка має право емісії заставних листів, має в обізі заставних листів на 266.498. 92 зол., які були видані ще перед війною і перед війною ульоковані в нашому громадянстві та находяться в його посіданні, отже не можуть бути дані в застав. Зрештою 266.498.92 зол. не може служити забезпеченням для 400.000 дол., як цього хоче автор тої польської замітки. Тому він може бути цілком спокійний, що ані Екоц. Шептицькому, ані ніякій українській інституції через евентуальний крах голяндських банків не грозить ніяка страта. Українська інституція, яка має право емісії заставних листів, користується в банковім світі найкращою опінією і саме це є сіллю в оці деяких кол та мабуть і викликало ту тенденційну і неправдиву нотатку.

о. мітр. Т. Войнаровський,
повновласник Митрополії.

Кава Майнля
Мішанки найліпших родів.
Академічна 2 а,
Ринок 18.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1931.

Д-Р І. СВЄНЦІЦЬКИЙ.

Мистецьке міжнародне єднання.

Промова на відкритті Виставки Асоціяції Незалежних Українських Мистців у Національнім Музею дня 20. ц. м.

Напередодні свобіднішого життя Національного Музею в новому будинку доводиться нам в цьому тісному приміщенні показати досягнення нашого мистецтва поруч із досягненнями світово-міжнародного. Представники чітко очерченого напрямку мистецької творчости, згуртовані в „Асоціяції незалежних українських мистців", зрозуміли, що найкращим виступом національного мистецтва є виступ у товаристві представників міжнародного мистецтва, отож у свого рода змаганні з дужими мистцями.

До здійснення цього прегарного замислу причинилися перш за все живі звязки молодшого гурта львівських мистців із Парижем — через Святослава Гординського, та з Італією через Павла Ковжуна та Михайла Осіньчука. Паризька група українських мистців в особах Андрієнка, Глущенка, Грищенка, Перебийноса та критика Лягутонка охоче повитала думку про спільну виставку й успішно причинилася до цієї першої спроби французької виставки в товаристві українських мистців. Запросини до участи в цій черговій виставці в Національнім Музею приняли поважні мистці Парижа, як це видно із самої виставки, дуже прихильно.

Ми є тут свідками й учасниками великої культурної події, а в літописах нашого національного життя справді історичної хвилини — французько-українського єднання. Визначні мистці — Блян і Северіні, громадяни мистецького осередку світа — Парижа, як рівні з рівними, як вольні з вольними, як товариші-побратими ставнули поруч із українцями. І не побоялись вони станути до змагання в гурті не тільки знаних їм творців сучасного українського мистецтва, але й поруч з тими, що щойно починають поширювати овиди із розмірів своєї невеличкої палітри.

Техніка, рисунок, сміливa композиція, мрійливий або пянкий ритм легких та певних ліній і мазків, мягка кольористика, одним словом уся мистецька фактура не-українських творів на цій виставці — дійсно прекрасні. Але все ж таки наші українські імення є таки на гарних і добрих творах паризьких сальонів. І хоча багато українських мистців вважали би за велику й радісну честь дістатися у паризький сальон — то все ж таки неукраїнські мистці на виставці ось тут у нас, у скромній обстанові українського Національного Музею, в наших очах осягнули незрівняно більшої чести та пошани. Бо, станути до благородного змагання з мало відомим товаришем-суперником може тільки вольний від усіх пересудів і упереджень дух справді вольної та великої людини! А коли зважимо, як мало є неупереджених до всього українського людей, навіть серед тих, що повинні би давати приклад іншим, тоді зрозуміємо всю історичну вагу цієї хвилини: бож світової слави міжнародне мистецтво признає не тільки de facto, але й de iure суверенну самостійність українського мистецтва.

Нехай живе вольне братерське міжнаціональне єднання творців завсіди і скрізь єдиновольного і всім рідного міжнароднього мистецтва! Щира подяка нашим землякам, українським мистцям у Парижі за цей великий успіх нашої виставки.

Проте ми ніяк не думаємо обнижувати наших місцевих мистецьких досягнень. Члени Незалежної Мистецької Асоціяції пливуть, можна сказати, двома рівнобіжними протитечіями. Одні є представниками простірного упрощення і переломлення всіх предметів у барвистому ритмі мас і ліній. Других захоплює бушуюча творча стихія експресії. І обі групи своїми творами прокладають шляхи до міжнароднього єднання української культури. Так, — справді добре і сильне мистецтво причиниться до виведення не тільки пониженої, але навіть і поневоленої нації на шлях міжнародньої незалежности і рівноправности в сфері творців одної для всіх спільної краси.

Бажаємо присутнім тут українським мистцям і їх учням створити в можливо найближчій майбутності цей тривкий звязок міжнароднього єднання у змаганні за індівідуально-національний вияв свого мистецького Я — що йтиме рівними шляхами нових форм і категорій мистецтва. — Нехай приймуть вони це побажання у дану хвилину як вислів найглибшого признання для них і для їх мистецько-громадянської діяльности.

Цим побажанням і відкриваємо І. виставку АНУМ. з участю французьких, італійських і бельгійських мистців **Evviva l'arte e la fraternita delle nazioni!**

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
340 16—19

Закарпаття.

Вибори до громадських рад.

Чсл. уряд розписав вибори до громадських рад у цілій республиці, отже й на Закарпатті, на день 27. ц. м. В противенстві до Галичини, де виборці голосують до гром. рад колами, в ЧСР відбувається голосування при помочі ліст, так, що найменша група населення не потребує боятися майоризації, бо має змогу вибрати своїх власних представників до ради. В Ужгороді зголошено до цих виборів ні менше ні більше, тільки 20 ліст (таксамо, як у Празі!), при чому число 1. мають нар. соціялісти, ч. 3. комуністи, ч. 11. соц. демократи, ч. 13. християнсько-народня партія (листу ведуть д-р М. Бращайко і В. Желтвай), ч. 15. „союз русских партій", ч. 17. аграрна партія. Із 487 сіл на Закарпатті вибирає при цих виборах нову громадську раду 344 (70 проц.) сіл.

З діяльности т-ва „Січ" в Ясіню.

Як відомо, руханково-пожежні товариства під назвою „Січ" існують нині тільки в осередках нашої еміграції та на Закарпатті. Саме 23. VIII. ц. р. відбулися загальні збори т-ва „Січ" у великій гуцульській місцевости Ясінь, що межує з Галичиною (лежить напроти Ворохти). З допису про ці збори в ужгородській „Свободі" виходить, що діяльність т-ва в останньому часі була дуже широка. Ясінська „Січ" згуртувала під своїм прапором 116 членів (у тому 28 дівчат), утримує власну домівку, закупила деякі річи до однострою і т. д., а сходини в домівці т-ва відбуваються щодня. В неділі і свята сходиться до „Січи" багато народу, бо там відбуваються відчити на ріжні освітні теми, а на подвірю вправи, впоряд та забави. В цьому році „Січ" уладила кілька амат. вистав, кілька забав з танцями, академію і коляду. Брала також участь у народніх святах в сусідніх селах та висилала делегатів на подібні свята і в дальші сторони. Не диво, що ясінська „Січ" має з року на рік більше горячих прихильників, а одночасно, розуміється, також ворогів, які всякий протест проти народнього гніту приписують членам т-ва. На зборах вибрано знову кошовим Д. Клемпуша, який веде т-во вмілою й енергійною рукою вже кілька літ.

Археольогічні досліди на Закарпатті.

Державний Археольогічний Інститут у Празі приступив цього року до систематичного обсліду доісторичних часів Підкарпатської Руси в порозумінні з Музеєм ім. Ужгоцького в Мукачеві та розпочав свої розкопки в Куштановицях, бережської столиці. З кількох тілопальних могил добуто там багато кераміки та інших предметів з бронзи, заліза та скла, які датують це погребище до молодшої гальштатської доби (VIII.—VI. ст. перед Хр.).

Обструкція. Лікарські славн посвідчають, що природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** діяє без болю навіть при подразненнях кишки.

В допомогу еміґрантам.

У львівського воєводи д-ра Ружнецького була 18. ц. м. делєґація Союзу організацій опіки над еміґрантами і зясувавши йому завдання Союзу, що попри свою гуманітарну діяльність веде у Львові великий Еміґраційний Дім, просила піддержки задля одержання субвенцій від самоврядних чинників і допомоги адміністраційної влади при творенні патронатів опіки над еміґрантами. Еміґраційні патронати мають подібно як Союз товариств у Львові обєднувати в повітах представників усіх трьох народностей в акції допомагання еміґрантам і рееміґрантам та співділати з органами еміґраційного уряду в нищенні всякого роду еміґраційних шкідників.

Крім того делєґація, до якої належав також голова Т-ва Опіки над українськими еміґрантами, дир. М. *Заячківський*, просила воєводу обняти патронат над „Днем еміґранта", що має бути влаштований 18. жовтня ц. р. на терені трьох східньо-галицьких воєвідств. В „Дні еміґранта" має бути переведена пропаґанда з метою заінтересувати ширші кола громадянства акцією допомоги еміґрантам і зібрати фонди шляхом публичної збірки на розбудову уладжень Еміґраційного Дому для еміґрантів і безробітної інтеліґенції.

Воєвода прирік свою допомогу і звідав тогожання Еміґраційний Дім, в якому працюють державні та суспільні установи польські, українські та жидівські.

Ще про свято „Р. Ш." в Станиславові.

Оцінка лугових і сокільських вправ.

Після першої частини свята почалася пополудні друга: лугові і сокільські вправи.

Першу точку виконали Луги. До вправ стануло 28 луговиків, які виконали три вправи. Вправи зробили слабше враження через мале число вправляючих і слабе виконання. По тій однокій луговій точці прийшли на чергу вправи соколів і сокілок і сокільського дорасту. До вправ вільноруч мущин стануло 444 соколів. Вимашерували вони пятьома кольонами, розставилися до вправ і при супроводі музики викопали вільноруч: „мет диском", „піднос тягару", „стусан кулею", „біг" і „перетягання линвою" укладу проф. С. Гайдучка. Сто соколів виконало вправи списами укладу проф. І. Боберського. Трицять хлопців виконало вправи шабельками укладу проф. М. Тріля. Понад 200 сокілок виконало вправи хоругвицями проф. І. Боберського і вправи вільноруч проф. С. Гайдучка. На закінчення дві четн руховиків будувало доволі ефектовні вежі. Відтак усі вправляючі соколи й сокілки уставилися до перегляду, відспівали сокільський гимн „Соколи, Соколи" й національний „Ще не вмерла Україна".

Руханкова частина свята була дуже добре зорганізована й підготовлена. Підготовка коштувала організаторів і руховників багато трудів. І смішно ставало, як чулося серед видців розмови: „І багато провідників не було, а свято якось само відбулося у великім порядку". Є ще наївні люди, які думають, що українці вже перевиховали свою вдачу і що може у них щось само зробитися.

Щоби підготовити свято, мусів зі Львова виїхати Степан Коцюба, б. начальник „Сокола-Батька". Три тижні працював він над приготуванням до свята, над вивченням вправ, якими сам проводив. А треба зазначити, що були там люди, які для заспокоєння своїх пустих амбіцій йому в тій праці перешкоджали. І дивно став, що в Станиславові, де так багато української академічної молоді, нема людини, яка потрапила б підготовити таке свято, тільки мусіли ангажувати інструкторів зі Львова. Піднести треба працю й д-ра Борисевича, який справді дбав про те, щоби свято в порядку відбулося. Перепони ставили і місцеві постерунки поліції, які замикали дороги кінним відділам і бандеріям. На число присутніх вправляючих вплинув і стан погоди, який перешкодив прибути Соколам з дальших сіл Станиславіщини. *Рк.*

Чехословаччина не приймає студентів чужинців?

Союз жидівських студентських товариств повідомляє, що серед жидівського студентства, яке вибирається на студії до Чехословаччини, викликав велике негодування розпорядок чехословацького посольства у Варшаві, що здержує видавання віз для студентів, які розпочинають цього року свої студії в Чехословаччині.

Цей розпорядок, виданий 15. ц. м., був закомунікований офіційно делєґації Союзу жидівських студентських організацій, яка зазначила, що молодь, приготована до виїзду за границю потерпить через те велкі втрати, бо в інших державах академічний рік вже зачинається.

Секретар посольства пояснив, що обмеження у видаванні віз студентам чужинцям є наслідком переповнення у вищих чеських школах.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

„Індіяни" на Радянській Україні.

Дивно це звучить для українця і може дехто подумає: „Чи після поселювання жидів на українських землях радянська влада приступила до нової кольонізації?" Ніяких справжніх індіян на Вел. Україні нема. „Вечерная Красная Газета" (10. ц. м.) повідомляє, що „індіянами" називають на Вел. Україні всіх тих, що відмовилися вступати в „колгосли". Цей самий часопис дає таку замітку: „Правда, що це племя вимирає, але всеж таки в деяких місцевостях представляє воно значну кількість населення і дуже вперто обороняє свої позиції". Межи „індіянами" і колгоспниками, мешканцями тої самої оселі йде отверта боротьба, яка проявляється в ріжних формах. В селах було досі прийнято, що знакомі виталися при зустрічі. Тепер „індіяни" перестали витатися з колгоспниками. „Індіяни" слідкують пильно за працею колгоспників і радіють з кожної невдачі. „Хазяїнчики", — говорять „індіяни", — насіяли буряків, в липні треба було сапати, заросли буряном, виполоти призабули!" Перед жнивами „індіяни" пророчать злі збори і висміюють „хлібозаготовку". — „Попереду бувало, — говорять „індіяни", — пожнуть, снопи постоять у копах, у стіжках, в зимі зерно підсохне, підкріпиться. А тут: не вспіють зжати, зараз на полі молотять, сире зерно позсипають у мішки і відсилають до збірного осередка. Там воно зіпріє, проросте й ні нащо! А їм чого й треба: один „колгосп" старається випередити другого з доставою зерна, щоби скорше позбутися". „Пережитки старенького села!" — закінчує часопис, — „вони привикли до своїх садочків та пасік і не можуть помиритися з новими вимогами життя".

Японсько-китайська війна.

Бої між японськими і китайськими військами в Манджурії 21. ц. м. розгорілися наново, головно на залізничій лінії Мукден-Пекін і тревали до пізної ночі. Японці обсадили цілу Манджурію і китайські війська виступають на Пекін.

З іншого джерела повідомляють, що коло міста Кірін китайцям удалося окружити японське військо, яке потерпіло великі втрати. Тимчасом японські воєнні кораблі привезли на китайське побереже нові збройні сили.

Події в Манджурії спонукали китайський наккінський уряд звернутися до китайського уряду в Кантоні з зазивом занехати гром. війну та обєднати свої сили до спільної збройної акції проти Японії.

—o—

Мобілізація червоної армії на Сході.

Японсько-китайський конфлікт в Манджурії викликав у Москві сильне враження. З доручення Сталіна на Кремлі відбулося надзвичайне засідання центрального комітету комуністичної партії й політбюра, на якому народній військовий комісар Ворошилов, що повернув з Далекого Сходу, зясував ситуацію в Манджурії, спираючися також на звіті команданта східно-радянських військ Бліхера. Ситуація на радянсько-манджурському пограничі є поважна і радянські інтереси, мовляв, загрожені. Ворошилов приказав оголосити поготівля армії й змінити границю. В неділю вечором вислано на границю 10 військових потягів, кавалерію, піхоту, танки й біля 100 літаків. Крім того наказано мобілізацію червоної армії на Далекому Сході. Якщо воєнні події будуть розвиватися дальше й Японія захоче окупувати Манджурію, радянський уряд рішився зайняти виразне становище.

Після конференції на Кремлі Карахан прийняв японського посла й заявив йому, що радянський уряд стоїть на становищі збереження незаймаости границь Китаю.

Китай за інтервенцією Союзу Народів.

Представник Китаю зложив 20. ц. м. на руки секретаря Союзу Народів ноту, в якій зажадав внесення на Раду справи японсько-китайського конфлікту в Манджурії. Він покликався на арт. 11 пакту, який каже, що війна або погроза війни, яка торкається одного члена Союзу, інтересує увесь Союз Народів і що він обовязаний дбати про збереження миру між народами. Генеральний секретар рішив скликати засідання Ради Союзу в найближчому часі.

Епільог справи Назара Заяця.

В понеділок переслухувано в справі Заяця свідків допущених на внесення прокуратора.

Свідки не внесли нічого нового до справи за виїмком свідка Венгери, який старався обтяжити Заяця твердженням, що він, себто Венгера, чув як Заяць добровільно зізнавав про доконаний ним підпал, як вказав поліції, де мав сховані патрони і т. п. Характеристичне у цього свідка було те, що свідок не міг рішитися, чи він поляк, чи українець, чи греко- чи римо-католик. Опісля відчитано протокол візії із поліційної станиці в Жнятині, з якого вийшло, що дійсно в пивниці поліц. станиці є ніші, про які згадував Заяць — а в яких мав бути підвішений.

При кінці доказового поступування спровадила оборона двох свідків, які зізнали, що бачили з далека, як справник по підпаленні одної стирти біг з огнем до другої, віддаленої на яких 80 м. Цим зізнанням захитано тезу обвинувачення, в якій сказано, що Заяць підпалив стирти так, що вложив до них запал з пороху. Після замкнення доказового поступування слідували промови сторін.

Прокуратор Мостовський твердив, що оборона Заяця — це вічо інше — а тільки оргія наклепів на поліцію, наклепів безпідставних, бо Назар Заяць признався до підпалу добровільно без примусу так психічного як і фізичного.

Оборонець д-р Шевчук в довшій, сильній і річевій промові збивав обвинувачення прокуратора.

Доказував зізнаннями свідків — в тому і поляків — що Заяця тяжко побито, що його підвішено, що ревізію за патронами переведено без свідків, без списання протоколу, нібито найдених патронів нікому не показано... Цитуючи зізнання поліційних свідків, вказував на основні і разячі суперечности, в які попали ті свідки, зізнаючи про ті самі справи. Розправа виказала, що підпалу доконано інакше, як це твердив акт обвинувачення.

Прокуратор реплікував на промову оборонця, стараючись ослабити враження виводів оборонця.

Присяжні після короткої наради **заперечили** поставлене питання в напрямі підпалу, а трибунал виміряв обвинуваченому кару **14 місяців** за затверджений Найвищим Судом злочин держ. зради, враховуючи слідчий арешт, так, що Заяць за 2 місяці вийде на волю. З перед очей Заяця виникло марево 5-ох літ тяжкої вязниці і плачення відшкодування у висоті 27.000 зол.

Прокуратор зголосив касацію.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ У ЖОВТНІ.

Сподіються, що декрет президента Польщі про скликання сойму на надзвичайну сесію появиться в половині другого тижня. Сойм зібрався би в половині жовтня.

КОР. САНКЦІЯ ЗАКОНУ ПРО ВИПЛАТИ В ЗОЛОТІ.

Палата громад прийняла в 3. читанні без голосування проект закона в справі здержання виплат у золоті. Палата льордів прийняла також без голосування згаданий закон, потім він дістав королівську санкцію.

ЛЯВАЛЬ І БРІЯН У БЕРЛІНІ.

Бюро Вольфа повідомляє, що прем. Ляваль і мін. Бріян виїдуть до Берліна в пятницю.

ПРЕМ. ЛЯВАЛЬ ПРИЇДЕ ДО ВАШИНГТОНУ.

Аг. Аваса повідомляє що прем. Ляваль відповість офіціяльно на запрошення Вашінгтону в справі стрічі з през. Гувером щойно на найближчім засіданні ради міністрів. Коли Гувер ів проект про мораторію здійсниться, прем. Ляваль поїде у Вашінгтон у жовтні.

ЗАМИКАЮТЬ БІРЖІ.

З Батавії повідомляють, що тамошню біржу вальорів замкнули 22. вересня. З Буенос Айру прийшла вістка, що аргентинська біржа перестала нотувати Льондон. Банки відмовляються нотувати всі закорд. девізи.

КОМІСІЯ ЛІГИ НАЦІЙ У МАНДЖУРІЇ.

Зі Женеви повідомляють, що секретаріят Ліги Націй предложив проект вислання до Манджурії спец. комісії з представників Франції, Німеччини й Італії під проводом делегата Еспанії. Комісії додадуть як знавців військових аташе держав, які належать до Ліги Націй, а аташе держав, які є в Китаю та Японії та аташе Зл. Держав, які сигнатаря Кельогового пакту. Комісія мусіла би розглянути справу на місці.

ЯПОНЦІ ЇДУТЬ НА ХАРБІН.

Потверджуються чутки з Мукдену й Дайрену, що японські війська йдуть на Харбін.

Хоч у Льондоні одержали вістки, що японський кабінет не позволив японським військам посуватися далі як до Чанг-Чунгу, то поийшли зі Шанґаю вісти, що частина війська дістала приказ іти на Харбін. Це доказ про поширення японських операцій. В Шанґаю твердять, що Японія хоче окупувати 150.000 кв. миль китайських земель.

Дял ревматиків і терплячих на нервові болі. Що поручає понад 6.000 лікарів?

Ревматизм подагру і родібні терпіння в викликують, як відомо, забруднення в перенісі матерії. Недужий організм витворює в надто великих кількостях мочевий квас, а кров у недостаточнім стеневі виділює ту страшну їдь. Заживання усмирюючих середників приносить недужому справді хвилеву полегшу, але не увільнює його зовсім від тих страшних терпінь. Радикальне оздоровлення з ревматизму і зв'язаних з ним часто нервових болів може прийти лише тоді, коли лікування ставляє собі за завдання цілковите усунення, а принайменше запобігання громадженню мочевого квасу. Бо ця страшна їдь, осідаючи у виді гострих як голочки дрібних кришталів, у м'язах, суставах і інших частях тіла, викликує ті докучливі і тяжкі болі. Це завдання вповні сповняють таблетки **Тогаль**. вні саме в зародку поборюють ці недомагання. Ліки той у природний спосіб усуває недуготворчі первини і тому пають у хронічних випадках, коли інші середники завели, осягнено при помочі Тогалю надзвичайно успішні висліди. „З великою приємністю повідомляю Вп., що після вжиття 5 опаковань Тогалю я вид чилася цілком з упертого ревматизму, що переслідував мене від кількох літ" — пише нам повна вдячу п. Софія Зволінська, Львів, Яблоновських 36. „На ужинання Тогалю рішилася в щойно після вичерпання всіх інших аптичних засобів. Тому почуваюся до обовязку переслати ВПанам нинішню подяку і зазначую, що буду вноцінений препарат Тогаль гаряче поручати всім моїм знайомим, як одиноки середник на вилічення ревматизму". — Але також при подагрі, болях у хребті, рвані в суставах, нервових болях і голови, грипі, простудах і спорідненых терпіннях ділають таблетки Тогаль швидко і певно. Нешкідливе для серця шлунка й інших органів. Коли понад 6000 лікарів, у тому числі багато славних професорів, приписує Тогаль, то прецінь кожний з довірям може його купити. В усіх аптиках.

НОВИНКИ

— **ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішним числом і просимо Вп. Передплатників негайно надсилати передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць жовтень 5 зол.**

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Догідні умови.** 254—7

— **Адвокат Дамян Охримович** отворив і веде адвокатську канцелярію **в Стрию, Трибунальська 30.** 500 2—3

— **Недуга голови „Просвіти".** Стан здоровля недужого голови „Просвіти" посла **Михайла Галущинського** досі без змін.

— **Українська ревія в салі Лисенка.** В четвер, 24. ц. м. відбудеться вечором у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка українська ревія п. н. „Все на горячо". В ревії виступлять відома наша артистка ювилятка п-і Софія Стадникова та її талановита донечка Стефа Стадниківна. Цей виступ обох артисток буде одночасно й прощальним для Львова перед її виїздом на Вел. Україну, де вона заангажована до державного театру в Харкові. Треба надіятись, що наша українська громада явиться громадно на ревії та підтримає таким чином мистецькі змагання обох артисток.

— **Іванна зі Синеньких Іваницька,** відома українському громадянству артистка-співачка, улаштовує у Львові свій концерт з початком жовтня ц. р.

— **Заява.** Тому, що аранжований мною на мішаний хор твір О. Нижанківського „Золоті зорі" виданий є без порозуміння зі спадкоємцем д-ром Нестором Нижанківським, заявляю, що твір цей стягаю з книгарського обігу і що, згідно з бажанням спадкоємця, не вільно цього твору нікому виконувати. — **В. Безкоровайний.**

— **Електрифікація підльвівських громад.** В найближчих тижнях розпічнуться роботи, що мають на меті переведення електричних каблів до громад Рудно і Зимна Вода. Минулої неділі в Рудні відбулася нарада громадян з обох сіл і всі згодилися завести у своїх домах електричну інсталяцію. Вулиці дістануть електричні ліхтарні, з яких декотрі будуть світити цілу ніч. Година освітлення 50-свічковою жарівкою коштуватиме 3 і пів сотика. З весною дістане електрику громада Бруховичі.

— **Переходять на православіє.** Краківський „І. К. Ц." повідомляє, що в горлицькому повіті перейшли в останньому часі на православіє мешканці трьох громад, що були досі греко-католиками. Зачувати, що за їх приміром має піти кілька інших громад цього повіту.

— **900 маєтків на ліцитації** продає Варшавське Кредит. Т-во. Продаж визначили на конець вересня та жовтня. Подібні ліцитаційні продажі визначили банки у Львові, Познані і Вільні. Нема сумніву, що деякі власники призначених на ліцитацію маєтків заплатять довги, однак більше буде таких, що не врятує свого добра.

— **„Коли вернеш?"** Премієра комедії Могема під цим заголовком відбудеться нині, в середу, на сцені театру Ріжнородностей. Цією премієрою заінавгурує свою діяльність гурт б. артистів міського театру у Львові під проводом Ванди Семашкової, яка цим разом виступить в комічній ролі. Ціни білетів від 60 сотиків до 4 зол.

— **Лякерник пробив товариша.** У Львові при вул. Шпитальній 20-літн. лякерник Музичка пробив киижалом свого 32-літн. товариша Баляренду. Музичку арештували, а тяжко раненого Баляренду відвезли до шпиталю. Причина: суперечка за жінку.

— **Згинув під колесами авта.** У Львові на вул. Стрийській шофер Фр. Юрчик переїхав автом 15-літн. хлопця, шевського челядника Петра Люськевича з Хлівчан (пов. Рава Руська). Хлопець по дорозі до шпиталю помер.

— **Відібрання почтового дебіту.** Мін. внутр. справ відібрало почтовий дебіт таким брошурам виданих в українській мові: 1. Бляхина П.: „Як попи обдурюють нарід", виданій в Ню Йорку; 2. К. М. Станюкевича: „Емігрант", виданій у Льондоні; 3. Василя Бонінського: „Смерть Франка", виданій у Монтреалі; 4. Ів. Моста: „Релігійна пошесть", виданій у Клівленді; 5. Дам'яна Бориска: „Соціялізм і релігія", виданій в Ню Йорку; 6. Ю. Степанівна: „Про правду", виданну в Харкові; 7. „Червоний терор і Радянська Україна", виданій у трьох мовах у Женеві і Празі.

— **Вдушили 70-літню жінку.** У Львові при вул. Старотандитній ч. 9. вдушив хтось 71-літню вдову по купцеві Сару Цімерман. Вона жила з грошей, які син присилав їй з Америки. Здогадуються, що зробила це доходяча наймичка Олена Косак (родом із Товмаччини) на спілку із своїм любовником Томою Псюрським. Косаківна на свою оборону подає алібі, а саме, що вона не була в Цімерманової, лише прала білля у якоїсь Штрінкової при вул. Шпитальній. Також Псюрський твердить, що критичної ночі спав. Та він не вміє пояснити відки має 150 зол., які найшли при ньому.

— **З львівської хроніки.** З крамниці Гімля при вул. Жовківській забрали „спрагнені" гості 70 кг. кави, варт. 600 зол. — Етті Гольдшафер дала 10 долярів Оз. Фрідлендерові на винаймлення мешкання. Тепер мешкання шукає сама, а доляри пропали. — З крамниці Фрукса при вул. Зибликевича позичив собі „хтось" убрання і годинник. — При вул. Содовій злодій Пельц ранив смертельно свого товариша Івана Шевчука. Догадуються, що це пімста злодія за зраду, т. зв. „дінтойра". — Зникла без сліду 19-літня Роз. Гримак, слуга Володислава Островського — При вул. Галицькій невідомий наколесник потрутив якусь жінку і вона дістала стрясення мозку. — Боявся бійки Войтіх Табін (Замарстинів) і вистрілив на пострах з револьвера, щоби прогнати небезпечного Соханева. — З мешкання Евеліни Евбенфельд при вул. Кохановського пропали ріжні річи і 85 зол. готівкою. — Невідомий аматор забрав з мешкання Авсляйна при вул. Кентшинського мужеське вбрання варт. 500 зол. — У трамваю ч. 3 мріяв про щось або про когось М. Ширман і тоді щез йому портфель з готівкою 500 зол. — З мешкання Пайзенблюма при Стрілецькій площі „вивітріло" мужеське футро, 5 долярів і 265 зол. — З мешкання Натана Генцера при вул. Красіцьких пропало столове накриття і білля варт. 10.000 зол.

— **Скільського повіту не скасують** Зачувати, що центральна влада рішила здержати скільський повіт, як важний гранично,

— **Арештування.** Команда поліції в Сколім на донос, що в тамошніх лісах скривається якийсь чоловік, уладила погоню біля Лавочного. Арештували Степана Дяка, якому закидують приналежність до УВО та кольпортажу „Сурми". Арештованого відставили до Стрия.

— **Театр вимираючих артистів у Відні.** Цирковий блох у Відні загрожує руїна з браку тих маленьких артистів. Вчені й торговці представниками звіринного світу ствердили з жалем, що серед блох ширяться пошесть і заповідають вимертя цілого роду блох. Що це справа надто поважна, показують оголошення у віденських дневниках, при помочі яких пошукують відгодованих людських блох за ціну 10 марок від штуки. Відомий німецький письменник Еверс, який любується в незвичайностях, приготовляється до писання посмертної згадки про блоху. Для тієї мети веде він листування з природниками й торговцями блох на тему життя блох. На свої запити одержав він дуже багато цікавих відповідей. На 400 ріжних відмін блох людська блоха (pullex irritans) вимирає з невідомої досі причини, а частинно зачепила зараза теж блохи псів. Начальник біольогічної станиці д-р Гузе сподіється, що в корисних обставинах може повстати новий рід людської блохи. Ці слова потіхи дійсно врадували власників цир-

ків блох. Хто має блохи хай готує їх на вивіз до Відня, остання ціна 10 нім. марок!

— **З Українського Лікарського Т-ва.** Дня 24. ц. м. відбудеться відчит д-ра І. Довбуша: „Про гематурію" в домівці товариства при вул. Гродзіцьких ч. 4/III. Початок точно в год. 19.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому кроєві з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найбагатші зразки матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 26—7

Листування Редакції.

Вп. Пані Совачева, артистка Українського Театру, має у кооп. банку „Дністер" грошову посилку, за якою зволить туди зголоситися.

З судової салі.

ПІД ЗАКИДОМ ПІДПАЛУ.

Що тільки вчора закінчився один процес за минулорічні підпали, а сьогодні перед тою самою лавою суддів присяглих почалася нова розправа проти 8 молодих хлопців з Львівщини, а саме проти Ів. Мигула, гімн. абс. літ 20; Мик. Левицького, робітника л. 26.; Любом. Лампіки, абс. гімн., л. 21.; Дм. Пеца, шевця, л. 27.; Мик: Кухти, колодійського поміченика, л. 24.; Ів. Паленицького, рільника л. 20.; Пав. Лахмана, л. 28., шлюсара і вкінці проти Ол. Сокіла л. 19., студ. медицини.

Всі вони станули під замітом приналежности до УВО, а надто Ів. Мигулові закидує акт обвинувачення підпал стодоли зі сіном, власности фунд. Скарбка у Гряді в ночі з 9. на 10. листопада 1929 р., а дальше М. Левицькому, Л. Лампіці і Д. Пецові, що вони разом з Мигулом нічю з 30. на 31. серпня 1930, ділаючи в банді, підложили спільно під стирти пшениці Ос. Обертинського в Уднові самочинні запальники, які й спричинили їх пожежу.

Справника пожежі на фільварку у Гряді зараз не найдено. Щойно 1930 р. на осн. анонімового листа, який вказував на Мигула, як на цього, який доконав підпалу у Грялі. Два дальші анонімні подавали до відома поліції у Дублянах про конспіративну нараду, що відбулася в саді обв. Левицького, де пляновано дальші замахи, і про те, що ініціятором підпалу стирт Обертинського в саме Мигул.

Арешт. Мигул признався підчас вступного слідства до закидуваних йому злочинів та подав співучасників, яких поліція придержала. Зізнання їх на поліції на загал підтверджували зізнання Мигула, однак перед слідчим суддею заперечили вони їх як вимушені побоями. Натомість обв. Сокіл на поліції і перед слідчим суддею не признався до ставлених йому закидів.

Підчас переведених ревізій найдено у обвинуваченых зброю і деякі закордонні друки.

З огляду на те, прокуратор обвинувачує Мигула, Левицького, Лампіку, Пеца, Кухту, Паленицького, Лахмана і Сокіла в держ. зраді § 58 с. а 4 перших також у злочині підпалу з § 166, к. з.

Сьогоднішній розправі проводить с. о. с. Мединський, а як вотанти засідають судця Ягодзінський і Згурський, акт обвинувачення підтримує прок. Ліпш, боронять д-р Ганкевич, д-р Шухевич і д-р Старосольський.

Сьогодні переслухувано обвинуваченых. Обв. Мигул і Левицький признавлися до підпалів, натомість решта обвинуваченых заперечила свою причасність у закидуваних їм провинах, себто їхні зізнання погоджувалися з зізнаннями, зложеними перед слідчим суддею. Завтра переслухають останнього обвинуваченого Сокіла і свідків. Розправа потреває до кінця тижня.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Семен Ручка Сметанка Кульчицький, емер. секретар Скарбу, почесний член і добродій Т-ва „Шкільна Поміч" у Самборі, помер 17. вересня ц. р. в Самборі, проживши 82 роки. Похорони відбулися в суботу 19. ц. м. в год. 2.30 попол. В. Й. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15—21 IX. 1931, масло експортове пріма 3·— зол., десерове пріма 2·90 зол. 22. IX. 1931. масло експортове пріма 3·— зол., десерове пріма 2·90 зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол. кону вець 6·80 - 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Неділя вий.

Театр Новостей:
Середа. 23. вересня год. 7·30 вечором „Вікторія та її гузар", оперетка Абрагама.
Четвер, 24. вересня, год. 7·3 вечором „Вікторія та її гузар".

Театр Ріжнородностей:
Середа, 23. вересня, година 8. веч. „Коли вернешся?", комед'я Могема.
Четвер, 24. вересня год. 7·30 вечором „Коли вернешся?" комедія Могема.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Нареченa в льотерії" (Джанета Мекдональд).
КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.
КОЛЬОСЕЙ: Неділя вий.
ЛЕВ: „Тайний документ" (Стюарт Вебс), „Летун із Каліфорнії".
МАРУСЕНЬКА: „Пат і Патахон як волоцюги", „Під крівлею цирку".
МІРАЖ: „Грай, цигане!" й додатки.
ОАЗА Звукові фільми „Молоді віряни" та „Винятий з під права".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Цвітка Альжиру".
ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".
ПАСАЖ: „Чотири пера", американська комедія та додатки.
ХИМЕРА: „Основи пристрасти".
СОНЦЕ: „Хоробрий вінок Шівейк" (2 серії) та „Любка Розвольського".
СТИЛЕВЕ: „Два серця", (Люіс Вольгайм) „Клюб бездітних".
УСПІХ: „В погоні за мілiонами" (Люціано Альбертіні) Безробітний Чарлі Чаплін.

Програма радіо.

Четвер 24. вересня 1931.

Братислава (278,8) 18·40 Скрипкова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Вечір Офенбаха. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Югославянський вечір. **Харків** (426) 15·00—20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт. 21·00 Симф. концерт. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Турецька музика. 21·00 „Штрасезиман", Г. Кеслера. 23·00—24·00 Мистці джезу. **Міляно** (500,8) 21·15 „Mese Mariano" і „Il re", дві опери Джордана. **Брукселя** (508,8 20·00 „Traviata", опера Верді. **Відень** (516,4) 19·30 Джез на двох форт. 20·00 Концерт фільгарм. орх. (Моцарт, Штравс, Шуберт). 21·40 Трансмісія з Білгороду. **Мінхен** (532,9) 21·00 Югославянський вечір. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт на цитрі. 18·45 Циганська орхестра. **Осльо** (1071,4) Концерт будапешт. квартету. **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Концерт радіоорх. 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 18·15 Концерт.

Пятниця 25. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·55 Музика Шопена. 20·00 Ораторія Брамса. **Липськ** (259,3) 19·30 Танці ріжних народів. **Бреславя** (325) 20·00 Концерт фільгарм. орх. **Штрасбург** (345,2) 20·30 Фестіваль Ст. Саенса. **Штутгарт** (360,1) 18·40 „Чи є ще нова музика?", Г. Штробель. **Гамбург** (372,2) 19·55 „Самсон і Далїла", опера Ст. Саенса. **Букарешт** (394,2) 21·00 „Трістан і Ізольда", опера Вагнера. **Соттенс** (403,8) 20·00—20·15 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 20·00 Симф. концерт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 17·00 Скрипка й органи. 20·00. Військова музика 20·55 Шведські пісні. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт 21·00 „Scugnizza", оперетка Костн. **Бремінстер** (459,4) 21·00 Концерт хору й орх. **Прага** (486·2) 21·00 Концерт донських козаків **Відень** (516,4) 19·30 Трансмісія з опери. 22·20 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·05—21·30 Симф. конц. **Мінхен** (532,9) 19·30 Моцарт. **Будапешт** (550,5) 19·30 Циган. музика. 20·30 Година співу. **Ленінград** (1000) 15·00 Музика Шуберта і Бетовена. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт симф. 22·15 Студентський хор. **Калюндборг** (1153,8) 21·10—22.00 Музика Бетовена. 22·15 Югославинська музика. **Москва** (1481) 19·30 Концерт. 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер 24. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 19·30 Музика з грамплит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд жіночих часописів. 15·45 Летунський куток. 16·50 „Роля комах у торгівлі земельпродами", відчит. 17·35 „З життя наших овочів"; проф. Руперт 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 В справі годівлі коней. 19·25, 19·40 Комунікати. 19·45 „Югославія — країна сонця", фейл. 20·00 Транс. з Білгороду. Югославянський концерт. 22·00 „Утрення" Лазаревича. 22·30—22·45 Комунікати. 22·50—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Пятниця 25. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 15·55, 16·45, 19·35 Музика з грамплит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Пізнство і пяниці у Шекспіра", д-р Кончинський. 15·45 Львівський короткохвилевий куток. 16·30 „Вплив музики на психіку дитини", д-р Лісса. 16·50 Літерат. гутірка по французьки. 17·10 Аудиція для хорів. 17·35 Тр. з Вар. Відчит. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 „За Німан", м-р Боркевич. 19·40 Поштова скринька. 20.00 Радіовий денник. 28·10 Спортовий комун. 20·15 Симф. концерт (Вебер, Бетовен). 22·30—22·40 Комунікати 22·45—24·00 Танкова музика з „Бристоль" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

ЩУЦІМ:
23/IX „Грищь".
24/IX „Вій".
25/IX „Маруся Богуславка".
26/IX „Запорожець".
27/IX „Аза".

СТОЛИЦА:
28/IX. „Аза".
29/IX „Грищь".

Театр у скорім часі **обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар - Кохба" і „Ленін".

Вислови найщирішої вдячности і подяки вповноті прияти ВП. д-р Ст. Федак і ВП. П. С. Трачева у Львові та ВП. П. Міяннки і Несесі в Дрогобичі та Громадянки -ни Тустановичівої за опіку і поміч в час мого перебування в тюрмах Львів-Дрогобич Спаси Біг Вам. — **Роман Качмарський,** бувш політичний вязень.

Прив. коед гімназія ім. І. Франка в Дрогобичі. Богослужения з нагоди початку шкільного року відбудеться дня 23. вересня в 9. год. У четвер 24. вересня правильна наука. — Вписи тривають до кінця вересня. — **Управа.**
524 1—3

Повітовий Народній Зїзд в Турці. В середу 14. жовтня 1931, в год. 12. відбудеться в салі філії „Просвіти" в Турці Повітовий Народовій Зїзд з дневним порядком: 1) Відкриття Зїзду. 2) Справоздання з діяльности П. Н. К. за час від 23/VII 1930 до 1/X 1931. 3) Звіт посла Д. Великановича. 4) Вибір голови і 10 членів П. Н. К., як також П. Н. Ради. 5) Дискусія над звітами, ухвалення резолюцій і закриття Зїзду. — За Повітовий Народній Комітет в Турці: **о. І. Тимчук,** взст. голови; **І. Лутчак,** секретар.

Ювилейне свято Філії „Просвіти" в Підгайцях. Видїя Філії Товариства „Просвіта„ в Підгайцях повідомляє, що в неділю 27. вересня 1931 р. буде відсвятковане Ювилейне Свято 40-літнього істнування Товариства з такою програмою: І. частина. 1) Год. 9. ранком в місцевій парохіяльній церкві Архиєрейська Служба Божа. 2) Процесійний похід на міський цинтар на гроби Добродіїв „Просвіти" бл. п. о. Станислава Новосади, Теклї і Дмитра Маркушів. 3) Панахида і проповідь. II. частина. Святочна Академія під голим небом на Старім Місті з таким порядком: 1) Відкриття свята. 2) Привітн 3) Виступи читальняних хорів. 4) Промова Голови Товариства „Просвіта" у Львові. 5) Виступи читальняних орхестр. 6) Закінчення свята.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає на готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з судовою і бюровою практикою шукає місця в адвоката від 1. X. ц. р. Адміністрація „Діла" під „Провінція". 512 3-3

УЧИТЕЛЬКА з 2-літньою практикою, панна, пошукує цілорічної лекції на провінції з обсягу 7-клясової нар. школи. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Учителька 25". 520 2—3

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Я. ГІРШСПРУНГА, Личаківська 34, ВПИСИ на новий 5-ти місячний торговельний курс для старших і однорічний для молоді відбуваються щоденно від 10—12 і 4—6. Стенографія. Писання на машинах. 532 1—2

РУТИНОВАНИЙ конципієнт з трьохлітньою адвокатською практикою шукає місця в адвоката від 1. або 15. листопада. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 526 1—2

ЛЕКЦІЇ ФРАНЦ. Й АНГЛ. МОВИ, вібрі й поодинокі, починає 1. жовтня дипльом. учителька. — Зголошення: „Ізмарагд", Костюшка 5. 529 1—3

ІНСТРУКТОРА виправного, солідного, старшого до ученика в І. класи вдсвічної гімназії пошукує адв. д-р Бих, Копичинці. — Неузгляднені оферти без відповіди. 527 1—3

ПОШУКУЮ в середмістю 2 кімнати або кімнату з передпокоєм або кімнату зі спільним передпокоєм від господарі або як субльокатор. — Зголошення до Адміністрації під „Молодий 999". 530 1—2

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулїнського 11 в. — Тел. 20-54 — Ціни фабричні. 30 31—7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Меблі ріжного рода, можна найкорисніше купити у відомій фірмі „Doroteum", Льва Сапіги 34 Тел. 15—01. **Догідні умови.** 2361 65—7

Кооператива Інжинірських Робіт

К. І. Р.

кооперативна праці з відповідальністю удалами у Львові, вул. Потоцького ч. 47., І. п., т. тел. 34-72, гуртує інжинірів спеціяліст, виконує у власному заряді інжинірські роботи, нові і реконструкції, доставає будівельні матеріяли і машинові уродження, дає поради в інжинірських справах листовно й устно. 401 3—7

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ діточі

поручає дешево фабричний склад

М. Волковискі

Львів, Коперника 5. Тел. 95-97.

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

Приєднайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.

Ч. 214 (12.870). Львів, пятниця 25. вересня 1931. Pocztowe opłaty zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Квартьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ВЖЕ ВИЙШОВ КАЛЄНДАР „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" НА РІК 1932. ЦІНА 3 зол. 50 сот.

Українські справи в Женеві.

Львів, 23. вересня 1931.

Українські петиції до Ліги Націй, висланні туди з приводу і в справі відомих подій на нашій землі з осени минулого року, мають уже свою історію. В часі січневої сесії Ради Ліги пішли вони до Комітету Трьох для розгляду. Цей Комітет, вложений з членів Ради Союзу Народів, представників Великої Британії, Італії та Норвегії, був покликаний до життя виключно для справи українських петицій.

У травні, в часі сесії Ради Ліги, Комітет Трьох відбув кілька засідань у справі петицій, при чім розважував і польські вияснення до них. Результатом цих засідань і розважань була спершу склонність і охота Комітету передати справу під розгляд Ради Ліги. Одначе в останній хвилині під впливом польських заходів Комітет Трьох вступив на інший шлях. Замість передавати справу до Ліги, він оголосив відомий компромісовий комунікат, з якого недвозначно виходило, що польські заступники в Союзі Народів приобіцяли поробити в Польщі відповідні заходи для злагіднення польсько-українських взаємин. При тім не можна забувати, що сама поява цього комунікату була на терені Ліги небувалою новиною. Досі ніякий Комітет Трьох не видавав взагалі жадних комунікатів у справах, які розглядав. На видання такого комунікату мусів тоді згодитися і польський представник, бо інакше цей комунікат не був би щодо змісту таким, яким був.

Після травневої сесії Ради Ліги польські відповідальні чинники нічим не проявили якогонебудь наміру зробити щонебудь у справі відтяження польсько-української напруженої атмосфери і тим самим знехтували комунікат Комітету Трьох. З того легко було дійти до висновку, що польській дипльоматії не йшло в женевських заходах про якунебудь полагоду польсько-українського спору, але про те, щоби взагалі українську справу на женевському терені зліквідувати в самому таки Комітеті Трьох.

Коли зблизилась осіння сесія Ради Ліги, польсько-українські взаємини в Польщі стали гіршими ніж у травні. Напад на почтовий віз під Бірчею, напад на почту в Трускавці і накінець убивство пок. посла Т. Голувка натягнули польсько-українські взаємини до краю. Всі ті трагічні факти польська преса й офіціяльна опінія приписала українській підпільній боєвій організації. Польська пропаґанда використала їх для протиукраїнських цілей, передовсім на женевському терені. Вже в часі пленарних засідань Ліги оголосив краківський „Ілюстровани Курєр Цодзенни" відомі німецькі листи, якими намагався доказати не тільки те, що, мовляв, Берлін керує акцією УВО, та що й останні напади разом з убивством пок. Голувка були аранжовані з Берліна; але й те, що вся українська національна політика інспірована й кермована Берліном. Словом, польська закордонна пропаґанда мала богате жниво. В Женеві засновано навіть польський щоденник у французькій мові, що поставив собі за ціль перш за все зліквідувати українську справу на женевському грунті. І українські петиції фактично там спочивали. Аж у пятницю 18. ц. м. Комітет Трьох під проводом льорда Сесіля рішив передати українські петиції під розгляд Ради Ліги, а вже в суботу на засіданні Ради доручено справу окремому референтові, представникові Японії, для виготовлення справоздання на січневій сесії Ради Ліги Націй.

Таким чином, не зважаючи на всякі перепони, не зважаючи на трудноші процедури, українська справа найдеться на повному засіданні Ради Ліги Націй. Покищо вже сам цей факт треба вважати в нинішніх відносинах і при нинішній женевській констеляції за поважний успіх. Але попри те не треба знов занадто надіятись на Женеву, не треба живитись ілюзіями, немовто женевська установа поладнає справу вповні і на сто відсотків по лінії українських бажань. Цеж, як відомо, установа „інтернаціональних компромісів", півзасобів та взагалі паліятив у поладнуванні як міжнаціональних так і міждержавних спорів і конфліктів. Для українців найважнішим у цілій справі є факт, що від початку істнування Союзу Народів міжнародній політичний світ заговорить у січні 1932 р. вперше про українську справу на авторитетному терені женевської установи та, хоч чи-не хоч, вглядне в саму суть великої української проблеми.

Не зважаючи на кризу,

мусите платити премію від повної вартости Ваших будинків. Тож не зробить Вам різниці, якщо 1/3 часть вартости Ваших будинків обезпечите в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

а лише 2/3 части у ПЗУВ.

З польської преси.

Українські справи в Женеві.

Сумнівне вдоволення „Ґазети Польскої".

На загал — дуже мало голосів польської преси на тему передачі Комітетом Трьох справи українських петицій Раді Ліги Націй. Однак і з тих голосів, які відізвалися, і (може ще більше) з тої мовчанки, якої не може оправдати наплив редакційного матеріялу про кризу в Англії чи китайсько-японський конфлікт, — визирає аж надто виразно й недвозначно невдоволення і ремствування з рішення Комітету Трьох.

Ми вже цитували краківський „Ілл. Курєр Подз.", який по своїй звичці — погано вилаявся. Офіціяльний орган, такий як „*Ґазета Польска*", не може собі на таку щирість дозволити. Він удає вдоволення з постанови Комітету Трьох, але дивне це вдоволення, коли тут-же не можна стриматися і від злобної критики того самого Комітету і — зокрема — від випадів у сторону льорда Сесіля, б. мін. Гендерсона та усього уряду Вел. Британії. Послухайте самі:

Рішення Комітету Трьох відповідає цілком бажанням Польщі. Панове Гендерсон, Ґранді і Брукленд досить довго займалися студіюванням скарг української меншини, звязаних з минулорічною „пацифікаційною" („лапки" наші — Ред.), акцією, — у спосіб, який напевне не приносив користи справі мирного співжиття народів, закріплення якого є одною з цілей істнування Ліги. Теоретична довірочність праці Комітету Трьох виглядала на практиці дуже своєрідно. А саме, досить широко продіставалися до прилюдної опінії Европи достарчані Комісії українськими мальконтентами матеріяли, яких зміст був особливо докладно відомий політичним приятелям п. Гендерсона; щож торкається матеріялів, які представив польський уряд, довірочність була збережена з цілою точністю.

П. Гендерсон твердив ще в часі останньої сесії Ліги Націй, що з матеріялами польського уряду не мав ще часу познайомитися. Можливо, що льорд Сесіль дійсно не мав на це часу, тому, що так недавно перейняв спадщину по п. Гендерсоні. А шкода. Бо він і його англійські приятелі лекше, ніж хтонебудь інший, могліб зрозуміти необхідні потреби, (? — Ред.) в обличчю яких стануе польський уряд та які добре їм відомі з індійських і ірляндських авальогій (? — Ред.). І саме вони могліб краще, ніж хтонебудь інший, оцінити, як стримані й поміркованими (! — Ред.) були засоби, вжиті польським урядом, у порівнанні з репресіями британського уряду в Індіях і Британії. (Аналогія дійсно знаменита: бо Ірляндія належить нині до британського союзу, як незалежна держава з власним урядом і парляментом, а вожд націоналістичних Індій, Ґанді, що відчитує на конференції Круглого Столу декларацію про вимогу політичної і господарської незалежности, — зазнає одночасно в Льондоні найвищої пошани й турботливої гостинни англ. уряду! З такими фактами „Г. П", хоче провадити „анальогію" з польсько-українськими відносинами. — Прим. *Ред.).*

Польська публична опінія з задоволенням прийме факт, що справа українських мальконтентів (що за термін! — Ред.) найдеться перед поважним форум Ради Ліги, перед яким польський уряд зможе зайняти відповідне становище. Матеріялів до цього не забракне. Ми переконані теж, що референт, визначений Радою Ліги, найде час познайомитися з ними та виробить собі правильний погляд на стан річей.

Таке писала варшавська „Ґаз. Польска" 19. ц. м. в день після женевської постанови, як коментар до неї. В числі з 23. ц. м. поміщує на цю саму тему велику передову статтю п. н. „*Охорона меншин чи патронат над ірредентою*". Автор вже не є „вдоволений", лише „жаліє", що українських петицій не розглянено вже тепер після чого — вже до самого кінця статті — накидається на німців, як здогадних протекторів національних меншин взагалі та українців зокрема. Тут покликується автор і на краківські реверяції та „контакти і коншахти Берліна з українськими революціонерами" („виротовцями" — Ред.). Вкінці бажає собі, щоби Ліга Націй, замість петиціями національних меншин, займалася „діяльністю поважних німецьких чинників, які свою цінну опіку над українською меншиною в Польщі посунули аж до патронату над диверсійною акцією на терені сусідньої держави?

Зате суті справи: української проблеми в Польщі, якої чейже ремствування на Лігу Націй і на німців не полагодить, — санаційний публіцист не порушує ні словом.

Щирість „Курєра Львовского".

Багато щиріший — і тому вартісніший і цікавіший — є ендецький „Курєр Львовскі", який у числі з 24. ц. м. приносить обширну кореспонденцію з Женеви Яна Матієсіка.

Найважнішою для нас подією на цьогорічній сесії Ліги Націй є безперечно зголошення т. зв. „української пацифікації" на денний порядок Ради. Воно прийшло несподівано для польської делегації, яка аж до пятниці мин. тижня була переконана, що Комітет Трьох або відкине українські петиції, або відложить їх до найближчої сесії або врешті полагодить якоюсь заявою на Раді. Кола, зближені до нашої делегації, пояснюють собі рішення Комітету Трьох нехіттю льорда Роберта Сесіля студіювати незнану йому справу в періоді, коли майже кожний його день присвячений праці над проблемою роззброєння. Льорд Сесіль — кажеться — хотів „скинути з себе" тягар... і обтяжити величезним польсько-українським докладом п. Йошізаву. Це пояснення не переконує нікого, хто знає почуття відповідальности і робітливість льорда Сесіля. Також важко допустити, щоби англ. делегат діяв без порозуміння з міністром закорд. справ Рідінґом. Зрештою, зголошення петицій на Раду не тільки не відтяжує, але навпаки обтяжує і британську політику і її представника в Женеві. Обтяжує її супроти Польщі і Ради, бо прину-

шує підтримувати українські скарги на будучій сесії. Льорд Сесіль чи його наслідник буде старатися в січні 1932 р. доказати, що мав достаточну підставу переказати петиції Раді, отже буде в більшій або меншій мірі боронити мертум тих петицій. Отже нема сенсу говорити, що Англія тепер менше цікавиться скаргами українців, ніж за урядування Гендерсона. Навпаки, щойно тепер взяла вона ці скарги на свое конто і підписала іменем свого делегата".

П. Матіясек надзвичайно „дивується" також з приводу становища італійського мін. Ґрандія, який всупереч попереднім кулюарним прогнозам, не голосував проти передачі петицій Раді.

Отже будемо мати на січневій сесії публичну дебату над українськими скаргами. Можливо, що тінь близької конференції роззброєння (в лютому 1932 — Прим. Ред.) закриє тоді трохи вагу тієї справи й ослабить зацікавлення нею в Женеві. Однак було би некорисно, коли би польський уряд, під натиском розправи, яка йому грозить в Женеві, пішов на уступки у краєвій політиці супроти українців. Уступки — якщо вони потрібні з державного і національного погляду — треба робити, але ніколи під натиском ззовні, тому, що тоді їх користь мала. Такі уступки не позискують меншини, лише осмілюють її краще таке випити то пиво, яке наварилося. На сїчені польська делегація повинна добре приготовитися і звести — подібно, як це було з виборчими скаргами Фольксбунду — сміливу й отверту кампанію. Що ситуація не є легка, це певно. Кожний журналіст має тут агітаційну брошуру українців. Працює тут постійно український комітет.

Наприкінці свого допису, в якім з черги займається данцігськими й шлеськими справами, що були у Женеві, автор пише:

Загальне враження? Воно прикре, бо на останніх сесіях лише Польща фігурує на листі обвинуваченых у наслуваннї меншин. Але горішньо-шлеські скарги входять на Раду просто зі Шлеська. Трудно загальмувати їх. Прикріше те, що — факт дуже рідкий — три держави внесли на Раду українську проблему. Кажу: проблему, бо невідомо, який характер може прийняти дискусія на Раді у січні. Можна було оминути це...

Очевидно, що можна було. Треба було тільки інакше поставитися до українських внесків і інтерпеляцій у справах т. зв. „пацифікації" у соймі і сенаті та взагалі інакше глядіти на власні промахи і на українську проблему. Відвороту від цієї тактики не видно і далі.

Інтерпеляція в анґлійськім парляменті в справ Східної Галичини.

Дня 16. ц. м. на засіданні англійського парляменту звернувся посол Веджвуд із запитом до заступника міністра закордонних справ: чи представники англійського уряду в Лізі Націй дістали якінебудь інструкції від уряду про права української меншини в Польщі?

Заст. міністра відповів, що британський делегат у Женеві є добре познайомлений із поглядами уряду в дотичній справі, а погляди ці не змінилися від часу, коли міністр закордонних справ був членом Комітету Трьох. Згадана справа є досі предметом розсліду Комітету Трьох і тому не було би доцільним давати якісь нові інформації.

Настрої в Англії.

(Кореспонденція з Льондону.)

Льондон, 19. вересня 1931.

Від війни не переживала Англія такої кризи, як під цю пору. Друга держава на місці Англії давно полетілаб стрімголов у безодню анархії. Але Велика Британія знає кращі дороги до привернення внутрішньої рівноваги і перебореня кризи. Утворення коаліційного кабінету, ухвалення нечуваної досі в Англії ощадности, урвання платень всім урядовцям — це засоби, якими вона старається видістати з неприємного положення. Рішення парляменту було прийняте населенням ріжно. Велика частина погодилася на часове зменшення платні, чи підмоги, але є також велика частина невдоволених, які аж надто явно висказують своє негодування. Одним з таких проявів негодування була відмова послушенства — цілої антлянтійської фльоти. Це не була „революта" у кривавому значінні цього слова, але всетаки, хоч моряки підчас свого мітінгу почали наради трикратним „хай живе король", це була революта, нечувана досі в англійській фльоті. Питання прийшло перед парлямент, командуючий адмірал полетів літати тільки на опінії англійського загалу... Найповажніша преса виступила зовсім отверто проти французької політики. Парлямент зажадав запровадження в Англії мита, яке в першу чергу дуже болюче вдарить французьку торгівлю. Це зі своєї сторони викликало протест французьких фінансових кругів.

Опінія англійського загалу дає напрям і політиці держави. Помітне відсунення від Франції та спроби навязання тісних взаємин із Злученими Державами Америки — крок, який має дуже богато прихильників в Англії.

Переборення внутрішньої кризи в Англії принесе негайно зміну в заграничній політиці. Зміну, яка готова дуже занепокоїти Францію і її союзників.

Відносно українського питання, то заступник секретаря закордонних справ, капітан Еден, сказав у парляменті (16. ц. м.): Британський делегат в Женеві знає погляд Уряду Короля на цю справу (українсько-польський спір), погляд який не змінився зовсім від часу назначення попереднього секретаря закордонних справ (Гендерсона) членом Комітету Трьох..."

У. Б-о.

При товщині побуджує природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** перемінну матерій в організмі та дїлає на стрункy стать. Домагатися в аптиках і дрогі

Становище Союзу Народів в японсько-китайському конфлікті.

На засіданні Ради Союзу Народів 22. ц. м. представник Китаю заявив справу японсько-китайського конфлікту. Територія, занята Японією, рівняється своїм простором британським островам. Представник Китаю домагається інтервенції задля забезпечення миру, привернення **status quo** та означення відшкодування, яке має жадати Китай. Представник Японії, Йошізава заявив на це, що Японія має в Манджурії великі інтереси й права, оперті на договорах. Воєнні події викликали китайці, знищивши частину японської заліниці коло Мукдену. Щодо привернення **status quo** то ця справа може бути рішена тільки на місці. Взагалі представник Японії старається представити подію як чисто льокальну і заявив, що Японія не думає зачинати війни з Китаєм. Вкінці зазначив, що з китайського боку зроблено суґґестію, щоби справу поладнати шляхом безпосередніх переговорів.

В дальшій дискусії забирали голос кілька разів представники Китаю й Японії. Велика дискусія вивязалася на тему китайської пропозиції в справі безпосередніх переговорів. Представник Китаю заявив, що такої суґґестії не роблено і ніхто не був до цього уповажнений. Не можна трактувати справи дипльоматично, коли велика частина держави занята. Дальше ствердив всупереч твердженню Йошізави, що війна дуже близько і Рада повинна до цього недопустити.

Забрав голос льорд Сесіль, зазначуючи, що ситуація дуже поважна, та що за всяку ціну

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 4)

Слідами козацької слави.

Мирно-ідилічне життя в монастирі. — Знайомство з ігуменом. — Оглядаємо кости полеглих. — В Берестечку. — Оглядини під проводом черця. — Підземним ходом. — Головна церква.

Дядько ніби відмолоднів, росказуючи про славну бувальщину. Здавалося, в його руках не батіг, а шаблюка, заграла гаряча кров...

Стало гарно на душі, здається, кожному з нас: ось прибитий горем-лихом волиняк, не знає навіть, що живе, але ні! В них живе традиція батьків, вони тішаться їхніми подвигами, смутяться їхніми смутками. Вони не мертві колоди, притоптані до долу, в них кипить життя, вони мають якусь ідею, почувають свою окремішність, — і ця ідея не дає їм відступити від своїх прадідівських надбань.

Берестецькі поля, насяклі козацькою кров'ю, не дадуть забути своїм дітям, кому вони належать!

Перед очима виринає біленька церковця між зеленю. Після кількох закрутів, біля славної Пляшівки, заїздимо на монастирську дорогу.

В повітрі тихо, ні листок не шелестить, тільки між комишами ніби щось шепоче, ніби починаються людські стони, аж лячно. Та ні, чого лякатися? Це на простовому ставку шолопають дзьобами монастирські качки в жаркому промінні полудневого сонця.

Наші чоловіки вже вспіли познайомитися з ігуменом монастиря. Він маленький, худерлявий дідок зі сивими добрячими очима, має аля ґарсон пристрижене сиве волосся й бороду.

Ігумен привітний-веселий (високий клобук вкритий черним серпанком і чорна ряса); хутко порушається широким подвірям і ніби вивірка вискакує на камінне підвищення проти церкви й киває рукою:

— Ходіть сюда, поможіть відкинути ґрату!

Порядно засапуються панове, заки відкинули високу, залізну ґрату й камінну плиту.

Поволи, цікаво нахилюються жінки до отвору і враз: ах! ах! — та закривають очі рукою: в камінному долі-домовині сотки людських черепів, перемішаних з костомахами...

Чернець вдоволено гладить бороду і сміється:

— Щоо? Настрахалися? Ач які: побачили, козаків і настрахалися; чого це ви такі, ай! Та виж такі самі будете, як вони, а вони такі самі були, як ви, нічого тут страшного! Ану-но, гляньте, які в них здорові зуби, го-го! Не одного горіха згризли6, а ми краще ходімо ближче до них.

Ігумен скоренько відчиняє залізну браму церкви й веде нас темними сходами в діл.

В малій чотирокутній камері всюда у стінах ніби виставові вікна, повні черепів усякого покрою. Є між ними монґольські з виставаючими кістками обличча і скісними отворами на очі.

Починаємо потрохи звикати до цього незвичайного виду, жінки не затуляють очей, тільки цікаво оглядають останки берестецької битви.

— Їх тут тридять тисяч полягло, в тих багнах — пояснює чернець. Частина потонула при утечі крізь багна, частину перерізали поляки; ось вам нещастя, ось вам Хмельницький наварив пива.

— Не слід вам говорити погано про Хмельницького — обрушився малий дванацятьлітній хлопець. — Як раз програв битву, вже „гузя на нього", а Жовті Води ви забули, що? А Корсунь?

— У вас мальчик хороший, да, да, — здивовано поглядаючи на хлопця, говорить чернець. От я поведу вас тепер у церкву, де тому триста літ молився гетьман Хмельницький. Ти вже на мене не сердишся, да? — звернувся він до хлопця.

Ми всі розсміялися і простили радо черцеві його провину, а він за це впхав нас у якийсь довжезний, підземний коридор, повний хлівського болота. Нам подавав у руки маленькі свічечки, щоб видко було, куди йти; а було темно, наче в римських катакомбах.

Зовсім ненадійно перед нами показалися сходи, якими ми увійшли до маленької, старенької церковці. Церква деревляна й має походити з часів Б. Хмельницького; вона стояла в селі, але опісля перенесли її на козацькі могили. В середині вона зовсім скромненька: кілька ікон, обдряпаний іконостас, а коли я хотіла зайти за престіл, чернець зірвався, начеб його хто шпилькою вколов: Нельзя! Нельзя!...

(Продовження буде.)

треба вдержати світовий мир. Президент Ради повинен звернутися до обоїх сторін з поклином, до обох сторін з поклином, щоби відкликали свої війська з поля бою і здержалися від дальших конфліктів. Навязуючи до полагодження болгарсько-грецького спору льорд Сесіль пригадав текст декларації, де сказано, що під покришкою оборони інтересів не можна витворювати конфліктів, які ніяк не можуть бути опановані інтересованими державами. Вкінці вказав ще на пакт Кельога, на міжнародні договори щодо Китаю і додав, що протокол з цих нарад слід подати до відома Зединеним Державам.

Промовляли ще раз представники Японії та Китаю, після чого прийнято таку резолюцію Ради: 1) Звернутися з заявом до Китаю та Японії, щоби здержалися від всякої акції, що могли би ускладнити ситуацію. 2) Найти відповідні способи, які позволили би обом державам приступити до негайного відкликання своїх військ без нарушення на небезпеку життя й майна своїх горожан. Уряд Зединених Держав має дістати протокол зі всіх засідань в справі цієї справи.

Представники всіх держав, що входять в склад Ради, зложили заяву, що будуть старатися причинитись до мирового поладнання японсько-китайського конфлікту, при чому представник Китаю зробив заміт, що резолюція не подає способів, якими має Японія привернути порядок. Льорд Сесіль попросив японського представника, щоби негайно зажадав ближчих інструкцій від свого уряду.

Загально звертають увагу на сильний натиск, який робить Англія на Японію. Хоча британський уряд занятий тепер своїми внутрішньо-фінансовими справами, то всетаки занав рішуче становище в японсько-китайському конфлікті. Одночасно хоче співділати з урядом Зединених Держав, з якого інтервенцією Японія мусить числитися.

Англійська преса і „сензаційни ревеляції".

(Допис з Льондону.)

Сензаційні ревеляції польської преси про „документи" і „німецькі патронати українського терору" мали слабий відгомін в англійській пресі, або зовсім не такий, якого міг собі бажати „Ілюстрований Курер Цодзенни".

Тільки один пропольський „Таймс" поміщає (11. ц. м.) передрук з „Іл. Курера Цодзенного", передрук надісланий його варшавським кореспондентом. Кілька днів потім (14. ц. м.) приніс той-же „Таймс" і заперечення правдивости „документів", надіслане пів-офіціяльним німецьким Бюром Вольфа, яке називає ці „документи" — „очевидними фальсифікатами".

„Манчестер Гардіян" з дня 19. ц. м. не завагався отверто напятнувати таке поступування „Курєра". Власний кореспондент „Манчестер Гардіяна" прислав з Берліна допис під назвою „Сфальшований документ у польському часописі", в якім пише:

„Недавно помістив краківський „Курєр Цодзенни" сфальшований документ, який мав вийти з німецького уряду Закордонних Справ. Ціллю цього сфальшування було підтримати офіціяльне польське твердження (але не доказане) про існування співпраці німців з українцями проти поляків. Сфальшування було таке очевидне, що шкода було на нього звертати увагу, але тому, що його передрукував вповні принайменше один з льондонських часописів без жадного застереження, що він не був правдивим (помимо того, що були видані німецькі та українські спростування), тому буде може корисним повторити ще раз те заперечення: Я уповноважений категорично заявити, що документ опублікований „Курєром" не є правдивим.

„Курєр" припадково був одним з тих часописів, що помістив сфальшоване інтервю з Троцьким, яке опісля сам Троцький в отвертому листі до „Манчестер Гардіяна" назвав сфальшованим. Фальшування документів так часто трапляється в східньо-европейській пресі, що з правила не звертається на них уваги. Тільки, коли їх наводить відповідальна англійська, французька чи американська преса, тільки тоді можуть вони викликати те фальшиве поняття, для якого вони створені".

І. Б.

Процес проти б. посла О. Вислоцького.

Перед львівською лавою суддів присяглих почнеться дня 22. *жовтня* ц. р., процес проти б. посла УНДО Олександра Вислоцького, якого обвинувачують у держ. зраді і публ. підбурюванні (§§ 58. і 65.). Проступків цих мав допуститися Вислоцький як посол при нагоді справовдавчих віч та ріжних прилагідних свят у Брідщині та Золочівщині, здебільша в 1928 році.

Б. пос. Вислоцький, арештований ще осінню минулого року, перебував дальше у вязниці в Золочеві.

Розправа ця, делегована через львівський суд зі Золочева тріватиме 3 або 4 дні головно з огляду на велику кількість покликаних свідків.

—o—

Відворотна сторона медалі.

Частина французької преси невдоволена становищем Союзу Народів супроти найновіших подій на Далекому Сході. Бються не тільки в Манджурії, але й в Женеві, і то затроєною зброєю. За кулісами нарад Союзу йдуть найганебніші маневри та інтриги, так, що представник Франції мусів прилюдно висловити своє обурення.

Не скриває свого обурення й радянська преса. Окупація Манджурії японськими військами не стрінулася з найменшим протестом ані Союзу Народів ані Вашингтону. Міністр заграничних справ Зединених Держав заявив виразно, що не бачить ніякої суперечности між пактом Кельога й операціями японських військ. Виглядає — пишуть „Ізвестія" — начеб Японія виступила в порозумінні з іншими державами. „Правда" зазначує, що в Манджурії сходяться інтереси Зединених Держав, Японії, Англії та Франції. Теперішні військові операції видвигають на верх справи, що є предметом спору між державами, які інтервенюють в Китаю. Сигнатарі пакту Кельога не мають ні одного слова протесту проти імперіялістичної акції Японії. Світ бачить ясно, що варта Союз Народів як основа миру. Пакт Кельога не може хоронити на випадок нової різні.

Японська військова влада.

Англійська преса подає інформації з Токіо, що акція японської військової влади суперечна з політикою японського уряду. Між генеральним штабом і кабінетом є гострі непорозуміння. Генеральний штаб відповідає не перед урядом, але безпосередньо перед цісарем.

„Таймс" повідомляє, що командант японських військ у Мукдені, ген. Гон видав прокляматію, в якій каже, що окупація не спрямована проти китайського населення, але проти амбітних військових, які пляново шкодили Японії.

Японський міністр війни приказав комендантові японської армії в Квантуні, щоб управу міст, обсаджених японцями, виконували японці спільно з китайцями, а не лишень японські військові чинники.

Америка за роззброєнням.

З Вашингтону повідомляють, що державний департамент (міністерство заграничних справ) згодився на проєкт американського сенатора Борара в справі 5-літньої перерви в морських збро-єннях. Це дає запоруку, що при надходячій роззброєневій конференції Зединені Держави будуть по стороні тих держав, які домагаються редукції великих збройонь на суші, морі та у повітрі.

Дальші бої в Манджурії.

В Манджурії йдуть дальші бої між японськими і китайськими військами. Великий бій від Чан-Чун, в якому впало багато вбитих по обох сторонах, скінчився перемогою японців. Головний командант японських військ заявив, що здержить воєнну акцію на північній лінії Сунгарі. Китайські війська відступили на схід, де окопалися. Населення здане на поталу бандитів, що плюндрують міста і села.

Манджурський диктатор Чан-Чулян заявив представникові англійської преси, що наглий японський напад є воєнним актом. Японський наступ є безприкладний в історії. Виконаний в менті, коли Китай наслідком катастрофи повені, комуністичних заворушень і домової війни найшовся в дуже важкому положенні.

—o—

Пос. Б. Б. Маріян Домбровський ховається за посольську незайманість.

До відома президії клюбу „Б. Б."

Свого часу наробила великого шуму стаття, поміщена в ославленому краківському „Курієрку" (ч. 45, 1931), спрямована проти Никифора Григорієва, відомого українського діяча, що перебуває на еміграції у Празі.

У цій статті п. н. „Potęplony nawet przez Ukraińców defraudant oskarża..." невідомий автор занимається особою п. Григорієва, як одного з тих, що підписали від „Української Національної Ради" у Празі скаргу до Ліги Націй у звязку з т. зв. пацифікацією.

Ображений п. Григорій поручив адв. д-р Шевчукові у Львові внести скаргу проти головного редактора „Курієрка" Маріяна Домбровського, тепер посла ББ., і проти Яна Станкевича, як відповідального редактора того часопису. Д-р Шевчук вніс дійсно скаргу проти обох вище згаданих осіб до окружного карного суду у Кракові, обвинувачуючи обох за образу чести, доконану друком.

До акту обвинувачення проти посла слід долучити дозвіл Сойму на поставлення посла перед суд. Однак д-р Шевчук, заступник пошкодованого, не зробив цього, бо виходив зі зовсім слушного заложення, що п. Маріян Домбровський не буде чейже ухилятися від судової відповідальности, а тільки явиться перед судом і докаже слушність зроблених замітів, або евент. ображеного перепросить. Числив на це український адвокат тим більше, що п. Маріян Домбровський, визначний посол клюбу ББ., був без сумніву одним з тих, які іменем клюбу ББ. urbi et orbi декларували, що вони ніколи не будуть користати з посольської незайманости, і кликані до судової відповідальности стануть завсіди до диспозиції суду. Зрештою, в цій справі той самий „Курієрок" містив довгі статті, пятнуючи послів, що ховаються за параван незайманости.

Клюб ББ., проголосивши вище згадане рішення, що торкалося в першій мірі власних своїх членів, рівночасно заявив, що буде голосувати завсіди за видачею кожного посла з інших клюбів, скоро тільки зажадає цього суд. П. Маріян Домбровський, діставши акт обвинувачення у згаданій справі п. Григорієва, забув про постанову клюбу ББ. і стане на становищі, що він „недоторканний посол". Бо, мовляв, постанова постановою, а кримінал кримінальом!... Тому п. Маріян Домбровський вніс проти дорученого йому акту обвинувачення спротив, прикриваючись посольською незайманістю з арт. 21 уст. 4. конституції. Очевидно, що суд мусів взяти під увагу спротив і карне поступування проти Маріяна Домбровського застановив рішенням до ч. IV. І. К. 198/31.

Тепер цікаво, що на це скаже президія клюбу ББ.? Чи ухвали того клюбу дійсно вяжуть його членів, чи їх ухвалено тільки на експорт — для реклями — а радше на те, щоби мати вільну руку з „принціпіяльних оглядів" при видаванню послів інших клюбів, зокрема послів національних меншин?

Ждемо відповіди та рівночасно повідомляємо всіх тих, які на будуче мають намір позивати п. Домбровського, що він ховається за свою недоторканість.

На доказ правдивости всього вище згаданого друкуємо оце оригінал судового документу.

Sąd okręgowy w Krakowie. Wydział IV. karny Dnia 27. czerwca 1931. Sygnatura IV. I. K. 198/31

Sąd okręgowy Wydział IV. karny w Krakowie, w sprawie karnej oskarzyciela prywatnego Nikofora Hryhorjewa syna Jakóba przeciwko Marjanowi Dąbrowskiemu, naczelnemu redaktorowi i wydawcy czasopisma „Ilustrowany Kurjer Codzienny" w Krakowie, i Janowi Stankiewiczowi, odpowiedzialnemu redaktorowi czasopisma „Illustrowany Kurjer Codzienny" w Krakowie, o występek obrazy czci z §§ 488, 491 uk. — rozpatrując sprzeciw wniesiony przeciw aktowi oskarzenia oskarżyciela prywatnego Nikifora Hryhoryjiwa syna Jakóba z dnia 12 maja 1931 Sygn. I. K. 198/31 przez Marjana Dąbrowskiego i Jana Stankiewicza, na posiedzeniu niejawnem w dniu 27 czerwca 1931 po wysłuchaniu zdania Prokoratora Sądu Okręgowego

postanowił

I) Uwzględnić sprzeciw Marjana Dąbrowskiego i postępowanie przeciw niemu w całości umorzyć. Koszta postępowania winien ponieść oskarżyciel prywatny Nikifor Hryhoryjiw syn Jakóba, od którego tytułem tychże zasądza się na rzecz Marjana Dąbrowskiego za wniesiony sprzeciw w kwotę 40 zł.

II) Natomiast nie uwzględnić sprzeciwu Jana Stankiewicza i akt oskarzenia przeciwko niemu utrzymać w mocy.

Uzasadnienie:

ad 1) Marian Dabrowski, naczelny redaktor i

wydawca czasopisma „Illustrowany Kurjer Codzienny", jest posłem na Sejm, a jako taki w myśl art. 21 ust. 4. Konstytucji przez cały czas trwania mandatu poselskiego nie może być bez zezwolenia Sejmu pociąganym do odpowiedzialności karno-sądowej.

Po myśli zaś art. 2 § 2 k. p. k. oskarżyciel powinien w takim wypadku wyjednać zezwolenie na ściganie i przedstawić takowe przy wniesieniu aktu oskarżenia, co w niniejszym wypadku nie nastąpiło.

Ponieważ od czasu okazania się inkryminowanego artykułu w czasopismie „Illustrowany Kurjer Codzienny" z dnia 4 lutego 1931 Nr. 45 upłynął już trzy miesięczny okres przedawnienie z § 532 uk. wymagany do przedawnienia zaskarżonego występku z §§ 488 i 441 uk. zagrożonego w myśl § 433 uk. jedynie aresztem pierwszego stopnia bez obostrzenia, przeto należało uwzględnić sprzeciw Marjana Dąbrowskiego i to po myśli art. 286 lit b) i c) k. p. k. z powodu braku zezwolenia Sejmu na ściganie tegoż oraz przedawnienia zaskarżonego występku, a zarazem wobec tego takie postępowanie po myśli art. 3 k.p.k. umorzyć.

Orzeczenie o kosztach postępowania polega na art. 551 lit a) k. p. k.

Ad 2) Sprzeciw Jana Stankiewicza nie uwzględnić z powodu braku jakiejkolwiek podstawy ku temu art. 286 k. p. k. przedawnionej.

Przewodniczący: D-r Hubl wr — Protokolant: Piątkowski wr.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ СКЛИКАНИЙ.

Президент Польщі підписав 22. вересня декрет про скликання сойму та сенату на 27 жовтня.

Експозе Пристора.

Здогадуються, що прем. Пристор на першому засіданні сойму виголосить експозе, бо він уперше стає перед соймом. Усі міністерства приготовляють у скорому темпі меморіяли для експозе.

В політ. колах кажуть, що уряд зажадав від сойму повноважень для переведення деяких скарб. законів на основі декрету.

АРЕШТУВАЛИ УЧЕНИЦЮ Й СТУДЕНТА.

Львівська поліція арештувала при вул. Глибокій 14. гімназистку Гіз. Камер і студента фільософії Ром. Гужинського при вул. Ленартовича. В його хаті найшли гранату польського виробу, бронвінг і кільканацять набоїв, рукописи і протидержавну літературу. Обоїх арештували.

ЯК ВИКОНАВЦІ НАПАДУ БІЛЯ ПЕЧЕНІЖИНА ПЕРЕЙШЛИ ДО ЧСР.

У звязку з нападом на почт. амбуланс біля Печеніжина повідомляють, що як лише поліційна влада довідалася, що спричинники нападу перейшли в околиці Микуличина Гору Кукул до ЧСР, постерунки у Ворохті при співучасти чеської жандармерії в Лящині 48 год. перещукали околицю Ясіня. Та ніяких слідів не найшли. З того здогадуються, що учасники нападу, щоби змилити поліцію питали про дорогу до Білих Ослав. Вони перейшли ок. 110 км. за 40 год. - і випередили поліцію на 17 годин. Поліція має вістки, що вони йшли з мапами і то не дорогами, а стежками. Сам кордон не тяжко було їм перейти, бо він густо заросли лісами і має багато стежок. Спочивали всього лише раз, як твердить поліція, в колибі Мик. Перцовича на горі Кукул біля чсл. кордону.

НАГЛИЙ СУД У ЗОЛОЧЕВІ.

Перед наглим судом в Золочеві стане Францішок Троян за невдатний револьверовий замах на Францішка Ляховича з Вербян. Обвинуваченний не признається до закидуваної вини.

РАБУНКОВИЙ НАПАД У ЛЬВІВСЬКОМУ ПОВ.

До мешкання Еви Данило в Рокітні добувся Конрад Гащук, дусив її, вирвав їй з кишені 10 зол. і втік. Рабівника арештували.

ЦІМЕРМАНОВОЇ НЕ ВДУШИЛИ.

У звязку з загадочною смертю старечької жидівки Цімерманової у Львові при вул. Стороні бандитний розписалися були львівські часописи дуже широко та подавали, що її задушив хтось задля грабежі. Одначе лікарі не найшли на Цімермановій ніяких слідів удушення. Арештована наймичка Косаківна виказала своє алібі й її вже випустили на волю. У середу вполудне відбулася секція тіла Цімерманової й виказала, що Цімерманова **вмерла природною смертю наслідком вибуху крови**, тому що перелася. Вона випостилася на судний день, а вечором забагато зіла й тому дістала вибуху крови. Тому, що й вислід секції покривався з поліц. слідством, яке теж вказувало на природну смерть, то випустили теж і Псюрського, арештованого як підозрілого в убивстві. Він теж **виказав алібі.**

ДИМІСІЯ КУРЦІЮСА?

В звязку з приїздом мін. Курціюса з Женеви до Берліна орган соціял-демокр. партії „Сошіяльдемократішер Пресседінтс" сподівається його уступлення. Наслідником його мав би бути Брінінг, або німецький амбасадор у Льондоні Нойрат.

ПІДВИШКА ДИСК. СТОПИ В ЧСР.

23. вересня підніс Нац. Банк у Празі дисконтову стопу з 5 на 6 і пів проц., заставову стопу від вартістних паперів на 7 проц., від інших на 7 і пів.

МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ БЕЗ ПРИЗНАЧЕННЯ.

Федеральний Резервовий Банк у Ню Йорку повідомляє, що вчора зложив хтось на рахунок закордону 109,1000.000 долярів. Тих грошей не висвано, бо досі невідоме їх призначення. Догадуються, що призначені вони для Франції або Голяндії.

ЯПОНІЯ НЕ ГОДИТЬСЯ НА ІНТЕРВЕНЦІЮ ЛІГИ.

Японський уряд зажадав, щоби справу Манджурії трактувати не як війну, а як інцидент задля оборони власних інтересів, які лише Китай нарушив. Тому уряд не згодиться, щоби Ліга Націй або інша 3-я сторона покликалися на противенний пакт. Справу цю мусять полагодити між собою Японія і Китай.

Довірочна конференція токійського амбасадора з Літвіновим.

Японський амбасадор у Москві був у комісаріяті закорд. справ. Зміст розмови держать у тайні та здогадуються, що вона торкалася японських операцій в півд. Манджурії та гарантій більшовицьких інтересів.

Більшовики йдуть на Харбін?

Берлінські часописи повідомляють, що комісар війни Ворошилов, який приїхав на китайсько-більшовицький кордон, приказав танковим відділам машерувати на Харбін. На Харбін підуть теж японські війська.

Японські війська відступають.

Японські війська відступають у напрямі залізн. півд.-манджурського шляху. Війська є ще в Муктені та Чан-Чуні.

ЛЬОНДОНСЬКУ БІРЖУ ОТВОРИЛИ.

23. вересня отворили в Льондоні біржу вальорів. Покищо можна дістати лише номінальні ціни.

Ще про Манявський Скит.

Про необхідність будови церкви в цьому історичному місці.

В числі 58. „Н. З." з дня 6. серпня ц. р. подав парох Маняви звіт з цьогорічного святоіванського торжества та піддав гадку про необхідність чимскоршої будови церкви на Скиті. Ціль того допису, як і частих комунікатів про Скит, очевидні і кожному чейже ясні. Авторові певно залежало на тому, щоби тими вістями причинитися до зацікавлення, зрозуміння і поширення ваги релігійної і народньої акції Скиту. З уваги на це скажу дещо і від себе.

Кожний нарід дорожить памятковими місцями своєї бувальщини, що свідчать про його високу культуру в давнині і наглядно доказують його життєздатність не від нині. Тому нарід вразливий на загальні кличі, що всіх обходять, повинен збудитися з просоння і більше зацікавитися та занятися такою рідкою памяткою й актуалізувати справу Скиту, а не чекати на когось чужого, що за нього не зробить. Коли чужинець Скитом займеться, то певно не для нас, але для себе. Доказів на це не треба шукати. Щоби отже не пропала ця зовсім небуденна історична памятка нашої давнини, а рівночасно свідчила і про наше зрозуміння та запопадливість, слід би нам тут не гаятись і приступити до *акції будови святині на Скиті, слід започаткувати збіркову акцію серед усіх кругів народу та перевести її в діло.* Не даймо спрофанувати це колись таке дороге, святе місце, докажім, що розуміємо наказ хвилі, що вміємо пошанувати місце культурної праці і спочинку тлінних останків побожних черців Скиту та славного українського гетьмана Івана Виговського і його дружини!

Мальовниче положення Скиту також щось варта і воно додає йому багато принади. Збудування тут церкви жертвенністю має буде рік-річно пригадувати нам ту нашу бувальщину, тут будуть оспівуватися подвиги наших предків і їх змагання до культури та самостійности під проводом гетьманів, тут матимемо нагоду збагнути таємниці колишнього життя світлих і богобоязливих черців, що довкруги ширили просвіту та культуру. Тут може витворитися друга Мекка. Мекка українського народу. Тепер саме пригожі на це умовини, бо завдяки ревній праці довколичного духовенства вага Скиту стала загально зрозумілою, збудилась у масах охота і бажання мати там збірне місце — святиню, де би наш нарід відсвіжував давні традиції та оздорався на будуче. Нарід сам цього домагається, треба лише примуки, цієї своєрідної питомої нам прикмети. Не тільки конечну потребу здвигнення відповідної церкви на Скиті, але й той всенародній настрій треба вчас використати, тому годилосяб комусь посторонньому прилюдно подати проект, як до цієї пражної акції приступити та як її в діло перевести. Очевидно, тут треба буде на це згоди Еп. Ординаріяту як авторитетної влади і як власника Скиту.

Як очевидець, добре обізнаний зі справою рік-річних торжеств на Скиті, хочу тут від себе ще додати, що до цьогорічного успіху і звеличання того торжества у великій мірі причинився також хор львівських богословів, які в навечерія і в сам день свята взяли чинну участь прекрасним співом у всіх богослуженнях, за що їм від усіх богомольців належиться прилюдно висказана, заслужена подяка.

Обізнаний.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54. 404 8—?

— **Подешевіло все: жарівки**, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати VIO у **Івана Бунди, Львів, вул.** Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 6—13

— **ОО. Катехитам і Парохам до відома!** Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народніх і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол.**, 2. **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.**, які гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною здобули собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне, шкільне видавництво! 412 6—10

— **Нова виставка українських мистців.** Виділ Українського Т-ва Прихильників Мистецтва у Львові повідомляє українських малярів, графіків, різьбярів і архітектів, без різниці напрямку, що відкриття виставки, яку уряджує Товариство відбудеться — з огляду на недостачу салі — у салях „Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych we Lwowie" вул. Дзєдушицьких (Музей Промисловий) дня 11-го жовтня 1931 р. Тому, що до речинця виставки лишається дуже мало часу, просить усіх мистців присилати свої зголошення негайно, а твори найпізніше до дня 6. X. ц. р. на такі адреси зголошення: Іванна Левицька. Львів. Набережна 39 експонати: Towarzystwo Sztuk Pięknych we Lwowie — ul. Dzieduszyckich (Muzeum Przemysłowe).

— **Відкликання ювилейного свята „Просвіти" в Підгайцях.** Виділ філії Т-ва „Просвіта" в Підгайцях повідомляє, що з причини тяжкої недуги голови Т-ва „Просвіта" у Львові і наслідком непогоди, ювилейне свято, яке мало відбутися 27. вересня ц. р. відкликується на пізніший час. Підгайці, 22. вересня 1931. — **Виділ.**

— **Також „протест".** Делеґат уряду УНР., перебуваючий на еміграції, проф. Шульгин вніс до президії Европейського Комітету в Женеві протест проти предложення Літвінова в справі договору про економічну неагресію. З протестом передано меморіял відомого економіста проф. Садовського, який доказує, що здійснення проекту Літвінова принесло би користь тільки Радянщині, що монополізує заграничну торгівлю і проводить систему демпінгу. Проект небезпечний для економічного розвитку західних держав, улекшуючи радянський наступ на світовому ринку.

— **З львівської хроніки.** З мешкання Анни Рубель при вул. Замарстиніівській щезали дорогоцінности варт. 400 зол. — З мешкання Із. Остена при вул. Личаківській пропало біллє і футро варт. 650 зол. — Слуга Кар. Хілюс забрала на памятку з мешкання своєї господині Ян. Шафірової при вул. Коперника убрання варт. 600 зол. — Убрання варт. 200 зол. пропало з мешкання Яна Шміґля при вул. Трибунальській. — Щезала без сліду 21-літня слуга Марія Костинська. — 19-літня Марія Можілівна вийшла тому три дні з дому при вул. Міцкевича і не вернула.

— **З краєвої хроніки.** Підчас бійки в Польській Рісній пання хтось 25-літнього робітника

Станислава Цельту. — Невідомий мотоцикліст потовкся важко підчас випадку біля Куровичі і лежить непритомний в лічниці. — Безбожний злодій обікрав станиславівського рабіна Берля Лівфера. — В білий день нападають вовки на загороди в Гриняві і Жабю і роблять великі шкоди.

— **Нотар під замітом спроневірення.** Окружний суд у Варшаві розглядає справу нотаря Ант. Косінського, що стоїть під замітом спроневіреня 118.694 зол. на шкоду своїх клієнтів. Справа викликує загальне заінтересування, бо канцелярія Косінського приносила 60.000 зол. місячно доходу.

— **Відпочивають...** При кінці серпня ц. р. в Польщі не працювали: 136 цеголень, 6 цементарень, 43 гути скла, 52 фабр. з ділянки металевого промислу, 32 фабр. з діл. будови машин, 3 фабр. електротехнічні, 9 рафінерій нафти, 10 фабр. паперу, 23 гарбарні, 191 тартаків, 6 броварів і 38 млинів.

— **Фабрика авт у Польщі.** Французька фабрика „Цітроен" має одержати концесію на будову своєї фабрики авт у Польщі. Хто хотів купити авто, хай пожде, то купить дешевше.

— **З підземельних хідників катедри у Вильні.** Передвчора підчас роскопок у виленському парохіяльному костелі відкрили під вівтарем останки короля Олександра і королевої Варвари.

— **Авта і матераци.** Головне бюро заставів у Парижі оповіщує в списі заставлених річей, що перед війною найбільшою кількістю заставів були матераци, а тепер авта побивають рекорд всяких інших предметів.

— **Банк для жінок.** В Амстердамі є банк, з якого можуть користати виключно лише жінки. Банк полагоджує теж інші справи поза уділюванням позичок, а саме бере під свою опіку інтереси жінок, які відїжджають на відпустку, або на лічення. За посередництвом цього банку справджують жінки вимір податків і провірюють господарку управи своїх маєтків.

— **Замах на транссиберійський поїзд.** Агенція Райтера повідомляє: Транссиберійський особовий поїзд, який виїхав минулої пятниці з Харбіну, знищений наслідком вибуху пекольної машини в суботу рано. Вістка спізнена з причини перерви комунікації, яку викликала японсько-китайська війна в Манджурії. Покищо нема подробиць з місця катастрофи, невідоме теж число жертв. Китайські круги пояснюють, що більшовики приготовляють напад на Північну Манджурію і замах на поїзд має звязок з тим наміром.

— **Загроза божевілля.** Творець „Нафти" і „Бостону", американський письменник Аптон Сінклер важко занедужав. Американські часописи повідомляють, що хорий на важкий нервовий розстрій письменник може збожевеліти.

— **Міжнародній зїзд дверників.** В Празі почався недавно міжнародній зїзд дверників (портієрів) гостинниць з участю 150 представників Чехословаччини, Німеччини, Австрії, Болгарії, Югославії, Швеції і Польщі. Представники зїзду поклали вінок на могилі Невідомого Вояка. Протекторат над зїздом обняв міністр торговлі Чехословаччини.

— **„Квіти з Гавани" в Празі.** Композитор Павло Абрагам диригуватиме особисто на першій виставці своєї песи „Квіти з Гавани", яка відбудеться в жовтні ц. р.

— **Залізнича катастрофа в Радянщині.** Близько стації Званка вилетів із рейок особовий поїзд. 26 вагонів і два паротяги знищені, 3 подорожні згинули. Підчас пожежі вагонів згоріло 7 вагонів з кіньми областного ДПУ.

— **Кріза і положення німецької преси.** Берлінський часопис „Форверст" пише про положення німецької преси в звязку з економічною крізою. „Германія" перестала видавати вечірний випуск, кріза відбилася теж на часописах „Дайтше Тагесцайтунг" і „Франфуртер Цайтунг". Ходили поголоски про обмеження видавничої праці концерну Ульштайна, в якому працює 10.000 людей, але управа ці поголоски спростувала. Найбільші шкоди принесла кріза часописам комуністичного напрямку, наклад центрального органу „Роте Фане" постепенно обнижується і тепер досягає до 19.000 прим. передплати.

— **Дещо про морожене на вулиці.** Один львівський лікар перевірив 35 пробок мороженого, яке продавали на вулиці. Понад один мілярд хороботворчих заразків найшов він у кожному шестистінному центиметрі цього мороженого, були там заразки тифу, шкарлятини і дифтерії.

— **Король Альфонс обвинувачений в державній зраді.** Парляментарна комісія Еспанії виготовила акт обвинуваченя проти бувш. короля Альфонса на основі зізнань міністрів Прімо де Рівери, які сидять тепер у тюрмі. Обвинуваченій в державній зраді король і його родина не зможуть вже вернути на батьківщину

ВІДГУКИ ДНЯ.

Право серії.

В світі пануе право серії. Доказують це не тільки всілякі планетники та фільософи, але й щоденні випадки. Завалиться десь якийсь дім. Ще часописи не встигли описати нещастя, а вже завалюється другий, третій, четвертий. Виглядає, якби дявол не мав іншої роботи, а вчепився будівничих, щоб їх компромітувати перед загалом.

Затоне на морю корабель. Ще комісія не устійнила причини катастрофи, а вже йде на дно нова жертва серії. Шкіра терпне на людях, які мусять пуститися на море, а хто не мусить — відкладає свою подорож аж до закінчення серії корабельних катастроф.

Польський Промисловий Банк започаткував гарну серію банкових „комітьголовств". Пішов за його прикладом „Кредітанштальт", „Данатбанк", „Амстельбанк", а врешті найбільший банк „фунт штерлінг". Богу дякувати, що ми малі, а то право серії зачіпилоб і наших Данатів, Амстелів чи Кредітанштальтів.

На цім самім праві серійности основується і оголошування ріжних документів. Нема, нема, а як пічнеться, то мов з дідової торби.

Почав „Ілюстровани Курєр Цодзенни".

Мав він у „занаджу" два документи, які тримав на відповідний час. Чи правдиві ці документи, чи може такі самі, як свого часу на німецького консуля Уліцку, цього не знаємо, що в тих документах стояло: УНДО не має ніяких звязків з полк. Коновальцем.

Що інакшого документ, а що інакшого коментарі до нього. Як почав „Курєр" коментувати, то вийшло, що УНДО не тільки має звязки з полк. Коновальцем, але й бере гроші від німців. Тоді німці до каси, де квіти, українці до каси, де гроші, а тут ані квітів, ані грошей. Тільки богато галасу з нечевя, себто: тільки рух з огляду на „Комітет Трьох".

Право серії проявилося на оголошуваних „розторощуючих" документів. Позавидував слави „Курєрові" старий істерик „Век Нови" і витягнув з теки нові страхопуди. Не переписку УНДО з якимсь там пруським міністром чи генералом, але з самим д-ром Е. Петрушевичем. Дивіться — мовляв — з ким вони не переписуються! Ті українці, ті руснни, ті... Навіть з Петрушевичем!..

Одні і другі документи зійшлися „зовсім випадково" з засіданням „Комітету Трьох". Курєрок і Век були переконані, що після того „Комітет Трьох" скаже: „Уважаємо, що не було підстав до скарги", що на звичайну людську мову перекладене значить: „Йдіть собі українці до бісової матери і не докучайте більше".

Але „Комітет" взяв і відложив справу до січня. Значить, документи не дуже помогли. Видно були за слабі, або за мало достовірні, або загалом не були документами.

Щоби серія документів не перервалася, пропоную в січні почати відчинити лотоки дальших ревеляцій. Алже нетяжко буде здобути оригінали умов і переписку, як то якась читальня купила бляху в родовитого німця, якийсь українець-млинар спровадив мотор Дізля, а по українських хатах є середник на блощиці „фліт", який виробляють німці, за німецькі марки і то в самім Берліні.

Колиб і це не помогло — можу служити одним документом, який напевно зробить своє.

Є це лист одного українського посла до своєї тещі, якої тіточний брат хотів женитися з родовитою німкою.

Галактіон Чіпка.

— **Вибух 50 вагонів бензини.** На залізничому шляху Плоєшті-Сльободія у Румунії зударилися в повному розгоні два поїзди нафтових цистерн. Наслідком зудару вибухнуло 50 вагонів бензини, 5 залізничих урядовців згоріло живцем. Про дальші втрати в людях покищо невідомо, матеріяльні втрати дуже великі. На місце вибуху виїхали рятункові поїзди.

— **„Цепелін" знову в Америці.** Минулої неділі в 22. год. вечором воздухоплав „Граф Цеппелін" причалив у Пернамбуко.

— **Розкопки над берегами Евфрату.** Французькі археольоги Данжін і Динанд відкрили на берегах Евфрату старинну палату з часів Тіглятмілезера III., який жив біля 750 р. перед Хр. В палаті найшли останки стінних малюнків. — В полудневій Мезопотамії д-р Йордан у місцевості Урук (Варка) відкрив святиню з 3.000 р. перед Христом.

— **Найбільший килим на світі** має гостинниця Асторія в Ню Йорку. Цей диван має 350 квадр. метр. поверхні і важить 3.000 кг.

— **Сажне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс, Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що удаштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для кундурованя старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гарантію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200— золотих.

Листування Редакції.

Вп. Дописувачам, які запитують нас, коли будуть поміщені їх допися, подаємо до відома, що всі їх дописи помістимо в найближчих числах „Діла". При цій нагоді прохаємо писати до нас коротко, виразно і тільки на одній сторінці паперу.

З судової салі.

ПІД ЗАКИДОМ ПІДПАЛУ.

Другий день розправи.

Другий день розправи проти Ів. Мигуля минув на переслухуванні свідків прокуратора.

Шукаль, поліц. агент, зізнає, що був при тому, як Мигул цілком добровільно признався до підпалу у Гряді і Уднові.

Другий головний свідок Ос. Дунас, пшодовнік сл. поліції, говорить, що конфіденціональним шляхом одержав анонімового листа. Цей лист напровадив його на слід спричинників підпалу. Крім цього також у конфіденц. дорозі довідався, що у сусіда оба. Левицького є кріс, а у нього самого набої і „Сурма". — Дальше зголосився, як каже свідок, Сеник, що подав деякі відомости про підпал. Вкінці оповідає, що всі обвинувачені добровільно признались до ставлених їм закидів, що не було ніякого побиття, а крім того співвязні, з котрими сиділи, зголосилися як свідки і зізнали, що обвинувачені признавалися перед ними до вини.

Один з присяглих суддів запитує, чи в келії, де сидів Мигул, був гак, на якому мали його підвішувати. Свідок не знає.

Відтак слідує цілий ряд запитів зі сторони прокуратора і оборонців.

На запит, що це за червоний слід на другій стороні протоколу признання Мигула до вини, про котрий він каже, що тоді пішла йому кров — свідок пояснює, що це сок з овочів, які він тоді їв.

На дальші запити, чому слідчий суддя Сенкевич ствердив синьо-жовті знаки побиття на лиці, плечах і ногах, а він твердить, що ніяких знаків не бачив — свідок не вміє дати відповіди.

Про свідка Химича, що сидів зі співвязнями в келії, свідок каже, що це звичайний обманець, якого привезено з Бродів. Коли-ж оборона з актів слідства стверджує, що він переслухуваний перед слідчим суддею назвав Химича поліц. агентом, свідок збентежений каже, що подав це в тайні підчас переслухання не знаючи, що це буде занотоване.

В тім місці сам прокуратор махнув рукою і оборонці ставили дальші запити.

Іменем цілої оборони поставив три внесення обор. д-р Ганкевич:

1)Покликати судов. знавця-хеміка, чи сліди на протоколі зізнань Мигула походять з овочевого соку чи з крови.

2) Негайну льокальну візію в келії в старій тюрмі при вул. Баторія.

3) Щоби суд звернувся до вищої влади, аби та звільнила його з урядової тайни хто є автором анониму, а передовсім на обставину, чи автором не є Химич, про якого сам свідок каже, що це обманець.

До перших двох внесків долучується і прокуратор.

Трибунал після наради відкинув всі три внески з причини, що це для справи байдуже. Тому, що 3-ій клясичний свідок Козак не явився, приступлено до відчитування „Сурми", після чого ок. 2. год. попол. трибунал відложив справу до слідуючого дня.

З ВІЙТІВСЬКИХ ГАРАЗДІВ.

Перед окружним карним судом у Львові велась 22. і 23. вересня карна розправа проти Івана Завалія, бувшого довголітнього начальника громади Ясниська за злочин надужиття урядової влади. Прокуратура закидала Завалієві, що він допустився в 23 випадках ріжних неправильностей, надуживаючи урядової влади для власної користи — головно в тім напрямі, що побирав за чинности, які повинен був сповняти безплатно на річ населення грошеві взятки.

Крім того закидувано йому сфальшування бюджетової ухвали на свою користь за рік 1928—29.

Розправою проводив радник Личковський, обвинувачував прокуратор Вондравш. Боронив адв. д-р Шевчук, пошкодованну громаду заступ

пав адв. Старосольський. Після дводневої розправи звільнив суд Івана Завалія від вини і кари.

Прокуратор зголосив апеляцію.

СПОРТ.

Легкоатлетичні змагання.

В неділю 20. і в понеділок 21. ц. м. відбулися на площі Сокола-Батька краєві легкоатлетичні змагання. Участь брали змагуни з трьох міст: Львова, Перемишля і Стрия. Змагання стояли на доволі високому рівені і зібрали на старті близько 50 учасників, у тому 15 жінок. Щодо осягів, то вони в загальному вдоволяючі, поставлено теж кілька нових рекордів.

Сокіл IV.—Кармелюк 8:0 (1:0).

Дня 13. ц. м. відбулись на грищі Гасмонеї товариські амагання сокільської дружини з дружиною української ремісничої бурси. Ворота добули: Терлецький 3, Чорний 3, Сачинський І. і II. по 1.

Сокіл IV.—Степ 3:1 (2:1).

Змагання цих дружин відбулися 20. ц. м. на грищі Гасмонеї. Дружина Степ істнує від двох літ та складається з торговельної молоді і представляється зовсім незле. Ворота для Сокола здобули: Цибик 2 і Венгер 1, для Степ-у упав голь з карного.

За мистецтво львівської округи в копаним мячі.

Руханкове Т-во Сокіл IV. організує змагання в копаним мячі за мистецтво львівської округи. В змаганнях можуть брати участь українські дружини Львова і найближчої околиці, котрі є або мають замір вступити до Українського Спортового Союзу. По інформації зголошуватись на адресу: Сокіл IV., Львів—Личакія, вул. Крупярська ч. 15.

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евген Ярема. Дня 13. вересня ц. р. відбулися в Буську похорони бл. п. Евгена Яреми, радника суду, що працював цілих 25 літ як суддя. Не рахуючись з виглядами на карієру і високі чини, отверто признавався до своїх ідеалів. Не замикався у своїм судейськім кабінеті, але брав участь у громадянському житті Буська. Був теж радним міста. Належав до всіх українських повітових товариства і впродовж трьох років був головою кружка „Рідної Школи". На похорони зійшлося около 4000 народу без ріжниці національности. В похороні взяло участь шістьох священиків під проводом о. дек. Жигаля Івана. Підчас похорону співав мужеський хор з Буська. Прощальне слово мав над гробом о. сов. Сильвестер Калиневич, а іменем кружка „Рідної Школи" й інших товариств прощав Покійного д-р Маркіян Процик. — В. Й. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 23. IX. 1931. масло експортове і десерове пріма —'— зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 6·80 - 7·00 зол. — Ситуація на яйця вичікуюча.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

D-r. Fryderyk Tobiasz Aszkenazy: SYONIZM I POLITYKA KRAJOWA, ŻYDZI I POLSKA. Ст. 30. Накладом автора. Львів 1931.

ЖУРНАЛИ.

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ", ілюстрований журнал історії та побуту. Річник III. 1931. Число 9. За вересень. Зміст: О. Олесь: Національна честь. Галя Матвійчукова: Спомини сестри-жалібниці. Денис Онищук: Останній акт. Кость Місевич: Бандурист Антін Мітяй. Андрій Чайковський: Як формовано Січових Стрільців у Самбірщині. В. Леонтович: Раптовий зріст попиту на українську книжку в Харкові за часів української держави. Максим Бриллинський: „Abstimmung". Д-р Л. Кобилянський: Дещо з давно минулого. Рецензії і замітки. Посмертні згадки. Бібліографія.

CEMENT, organ związku polskich fabryk portland-cementu. Rok II. Nr. 8. sierpień 1931, Nr. 9. wrzesień 1931.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. wolna trybuna zachowawczej myśli państwowej. Wrzesień 1931. Tom XIII. Treść: Karol Kośmiński — „Piatiletka" a pogotowie wojenne Sowietów. Adam Romer — Zagadnienie „Anschlussu". Aleksander Bajkowski — Ochrona tworczości wynalazczej. Jan Bobrzyński— Nawrót do etatyzmu? Maurycy Gedrus — Po równi pochyłej. Antoni Starodworski — Psychosfera w Z. S. S. R. Władysław Studnicki — Rosja sowiecka w polityce światowej.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Четвер, 24. вересня год. 7·30 вечором „Коди вернешся?" комедія Могема.

Пятниця, 25. вересня, година 8. веч. „Коли вернешся?", комед'я Могема.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Нареченa з льотерії" (Джанета Мендовальд).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

ЛЕВ: „Тайний документ" (Стюарт Себс), „Летун із Каліфорнії".

МАРУСЕНЬКА: „Шат і Патахон як фронтовіки", „Під крівлею цирку".

МІРАЖ: „Грай, цигане!" й додатки.

ОАЗА: Звукова фільма „Король процесів".

ОЛЯС: Звукова фільма „Цвітка Альпуру".

ПАН: „Індійська гробниця".

ПАСАЖ: „Атака цепелінів на Лондон" (Підтяті крила) й додатки.

ХИМЕРА: „Окови пристрасти".

СОНЦЕ: „Хоробрий вояк Швейк" (2 серії) та „Любка Розвольського".

СТИЛЕВЕ: „Два серця", (Люіс Вольсайм) „Клюб бездітних".

УПХА: „Шалений їздець", „Жінка з крук" (Люпе Велєз).

—o—

Програма радіо.

Пятниця 25. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·55 Музика Шопена. 20·00 Ораторія Брамса. **Липськ** (259,3) 19·30 Танці ріжних народів. **Бреслява** (325) 20·00 Концерт фільг. орх. **Штрасбург** (345,2) 20·30 Фестіваль Ст. Саенса. **Штутгарт** (360,1) 18·40 „Чи є ще нова музика?", І. Штробель. **Гамбург** (372,2) 19·55 „Самсон і Даліла", опера Ст. Саенса. **Букарешт** (394,2) 21·00 „Трістан і Ізольда", опера Вагнера. **Соттенс** (403,8) 20·00—20·15 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 20·00 Симф. концерт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 17·00 Скрипка й органи. 20·00. Військова музика. 20·55 Шведські пісні. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт 21·00 „Scugnizza", оперетка Костн. **Бромінстер** (459,4) 21·00 Концерт хору й орх. **Прага** (486·2) 21·00 Концерт донських козаків. **Відень** (516,4) 19·30 Трансмісія з опери. 22·20 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·03—21·30 Симф. конц. **Мінхен** (532,9) 19·30 Моцарт. **Будапешт** (550,5) 19·30 Цигап. музика. 20·30 Година сміху. **Ленінград** (1000) 15·00 Музика Шуберта і Бетовена. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт симф. 22·15 Студентський хор. **Калюндборг** (1153,8) 21·10—22.00 Музика Бетовена. 22·15 Югославянська музика. **Москва** (1481) 19·30 Концерт. 20·30 Відчит.

Субота, 26. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·00 „Frauen haben das gern", оперетка В. Кольло. **Липськ** (259,3) 19·30 „Золотник з Толеда", опера Офенбаха. **Моравська Острава** (263,4) 22·20 Радіофільм. Танкова музика. **Бреслява** (325) 18·35 „Музика в 2000 р.". Ф. Варшавер. **Брно** (341,7) 21·00 Релігійна музика. **Штутгарт** (360,1) 14·45 Квартет цитристів. **Гамбург** (372,2) 16·30 Попол. концерт. 21·00 Осінний баль. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 21·00 „Весела вдовичка", оперетка Легара. **Соттенс** (403,8) 20·00—20·15 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) Скрипковий концерт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 21·15 Концерт хору. **Рим** (441·2) 17·30 Інструментальний концерт. 21·00 „Норма", опера Белліні. **Гельсінгфорс** (455,2) 19·49 Концерт хору. **Лякгенберг** (472,4) 20·00 Веселий вечір. 23·30 Джез. **Прага** (486,2) 19·35 Трио Маудра. **Мілано** (500,8) 19·45 Музичні продукції. **Відень** (516,4) 20·25 Ганзі Ніле співається і співає. **Любляна** (575,8) 21·00 Концерт сальон. квинтету. **Ленінград** (1000) 15·30 Пісні українських композиторів. **Калюндборг** (1153,8) 21·25 Данські пісні. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця 25. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 13·10, 15·55, 16·45, 19·35 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 13·25 „Пізнанство і пізнанці у Шекспіра", д-р Копчинський. 15·45 Львівський короткохвилевий кутюк. 16·30 „Вплив музики на психіку дитини", д-р Лісса. 16·50 Літерат гутірка по французськи. 17·10 Авдиція для хорих. 17·35 Тр. з Вар. Відчит 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 „За Німан", м-р Борковяч. 19·40 Почтова скринька. 20.00 Радіовий денник. 20·10 Спортовий комун. 20·15 Симф. концерт (Вебер, Бетовен). 22·30—22·40 Комунікати. 22·45—24·00 Танкова музика з „Бристоль" у Львові.

Субота 26. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 13·10, 16·00, 17·15, 18·45, 19·25 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 16·00 Слуховище для старшої молоді. 16·30 Конперт для молоді. 16·55 Відчит з Вильна. 17·35 „Природа і штука", проф Махневич. 18·00 Конперт (тенор, форт.). 18·30 Літературна гутірка. 19·00 Всячина. 19·20, 19·40, 19·55, 20·00 Комунікати. 20·15 Легка музика з Варшави. 22·00 „На овиді", Фейл. 22·15, 22·20 Комунікати. 22·30 Музика Шопена. 23·00—24·00 Легка, танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Прив. коед. гімназія ім. І. Франка в Дрогобичі. Богослуження з нагоди початку шкільного року відбувається дня 23. вересня в 9. год. У четвер 24. вересня правильна наука. — Вписи тріватимуть до кінця вересня. — **Управа.** 524 2—3

На українськім матуральним гімназійнім курсі „Знання" наука вже почалася. Бажаючих користати проситься негайно вписуватися, щоби не тратити часу. Вільні місця ще є! 515 2—3

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

ШУМІМ:
24/IX „Вій".
25/IX „Маруся Богуславка".
26/IX „Запорожець".
27/IX „Аза".

СТОПНИЦА:
28/IX. „Аза".
29/IX „Гриць".
31/IX „Маруся Богуславка".
1/X „Вій".
2/X „Воскресення".

БУСК:
3/X „Гриць".
4/X „Вій".
5/X „Запорожець".
6/X „Аза".

Театр у скорім часі **обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба" і „Ленін".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлішне направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5 — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старожитні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

УЧИТЕЛЬКА з 2-літньою практикою, панна, пошукує цілорічної лекції на провінції з обсягу 7-класової нар. школи. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Учителька 25". 520 3—3

ІНСТРУКТОРА вправного, солідного, старшого до ученика в І. класи клясичної гімназії пошукує адв. д-р Бих, Копичинці. — Неузгляднені оферти без відповіди. 527 2—3

ПОШУКУЮ в середмістю 2 кімнати або кімнату з передпокоєм або кімнату зі спільним передпокоєм від господаря або як субльокатор. — Зголошення до Адміп. під „Молодий 999". 530 2—2

ВИНАЙМ помешкань, купно та продаж реальностей залагодить Вам найскоріше перше українське бюро посередництва „Космос", Львів, вул. Академічна 24. І. п. 535 1—3

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ адвокатський, енергічний, працьовитий пошукує заняття від зараз. — Зголошення до Адміністрації під „Ку-б.". 534 1—2

МУЗИКАЛІЯ. „Засумуй Трембіто", сольоспів, „Легкі твори" ч. 3. Безкоровайного на фортепян, по 1 зол. 469 4—5

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ

КАТРІ ВЕНЬҐЕР

ЛЬВІВ, вул. КОСЦЮШКА ч. 3. партер.

Виконує замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки по дешевих цінах з краєвої і заграничної волічки. — Робота солідна, товар першої якости. 514 2—5

Подяка.

Діткнена великим нещастям з приводу довгої і важкої недуги, а опісля смерти незабудьованого мужа, **Омеляна Савицького**, вислуженого інспектора Товариства „Дністер", почуваюся до обовязку здожити отсим якнайщирішу подяку всім тим Вшанованим Панам, котрі в цьому нещасті несли Покійному і мені поміч та розраду. — В першій мірі дякую Впр. о. парохові Туркевичеві за потішення Покійного і за уділення Йому Св. Тайн, як теж за відправлення парастасу, Всч. о. Ловчині за відвідування Покійного в часі недуги, за відправу Богослуження і за гасляну участь у похоронах, Всч. о. Каштанюкові за участь у похоронах. Сердечно дякую завідуючому директорові „Дністра" Вп. П. Ярославові Коптунюкові і Вп. Екзекутиві Ради Службовців „Дністра" за уділену поміч в часі недуги і похоронів. — Велику подяку складаю Вп. Панам: судді Сидорові Шараневичеві, жецензорові д рові Іванові Н. Зарицькому, директорові Теофілеві Домбровському, власникові фабрики Фридрихові Горгонові, дальше Товаришам Покійного, Вп. Панам: секретарям Теофілеві Новицькому, Іванові Сподітакевичеві, Іванові Морозові, Ількові Пакові, надінспекторові Зиновієві Сушкові, інспекторам Стефанові Боднарові, Миколі Данчукові і Петрові Гладієві за часте відвідування недужого і за поради в часі недуги, як теж перед похоронами, і Вп. Панам Сороці та Бодакові за зорганізування хору й відспівання панахиди. — Зокрема дякую Вп. П. Ількові Пакові і Петрові Гладієві за велику поміч в догляді недужого та вкінці ще раз дякую Вп. П. д-рові Іванові Н. Зарицькому й Ількові Пакові за надгробні промови. Надто дякую всім Товаришам і Товаришкам Покійного, як теж знайомим, що своєю участю звеличили похорони. — Всім Вам щире Спасибіг!

У Львові, 22. вересня 1931 р.

Галя Савицька з донею.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.

Ч. 215 (12.871). Львів, субота 26. вересня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щади. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

За „моральне" і всяке інше роззброєння.

I.

Хто проти роззброєння? Ніхто! Так виглядає офіціальна відповідь у справі, яка сьогодні вигнітить народи, робить невикональними державні бюджети й ставить всю світову господарку над берегом пропасти. Мільони ходять голодними й обдертими, а рівночасно день і ніч працюють фабрики над дальшим зброєнням, виряджанням в'йськ, нагромадженням воєнного матеріялу на випадок, коли треба буде ті маси повести в ім'я... ну, ще сьогодні невідомо, в яке і чиє ім'я — взаємно проти себе. Парадоксальність ситуації знають добре провідні голови сучасного світу, і ті праві і ті ліві. Вправді залякування мас ріжними нещастями на випадок здержання чи занехання зброєння продовжується, але мабуть мало вже таких наївних, щоби думали, що краще: вмерти з голоду, коли в арсеналі будуть найновіші скорострільні, чи бути ситим і вести трохи кращу економічну й мирнішу політику. Правда, на шлункові і миролюбиві міркування є деякі засоби, яких сама згадка зароджує дисципліну, але віра в них захитується все більше й більше, щоби тільки не згадувати неприємних випадків в англійській фльоті, які нагнали неодному державному діячеві у широкому світі немилих гадок і рефлексів.

II.

Отже роззброюємося! На лютий 1932 р. скликано в цій справі конференцію, якої уладження коштує рівно 3 мільони франків та якої висліл ще невідомий. Ліга Націй вставила потрібну суму до свойого бюджету й приготовила все як слід. Обіцяла видати навіть інформаційну брошуру про стан зброєння держав, що беруть участь в конференції. Та ця роззброююча щирість з роззброєневою конференцією викликала немилий дисонанс. Перші Совіти не схотіли виявити, як виглядає їх виключно „оборонна" сила, що має їх хоронити перед імаґінованим наступом всієї решти світу. Зате нпр. Німеччина поспішилася й виказала, що не має навіть стільки війська, скільки їй дозволяє версайський договір. На це відповіли достойні побідники, що це просто ігнорування конференції, а на шпальтах деяких інших газет появився запит: як може Німеччина мати 100.000 війська, як лише в одній немилій демонстрації брало участь 150.000 умундурованих добродіїв? Та до цього „щирого" визнання про стан зброєнь долучилась ще одна неприємна справа: СРСР і Італія договорились, що „поза конференцією" подають собі до відома стан своїх зброєнь.

III.

Сенатор Борах поставив внесок в північно-американському сенаті, щоби запропонувати лютневій конференції пятирічну перерву в зброєннях. Зединені Держави П. А. будуть вважати цю перерву за обовязуючу для себе щойно тоді, коли всі держави на це погодяться. Але що вже скромне підготування конференції виявило неабияку розбіжність, то мабуть в одноґідну ухвалу відсунути зброєння не вірить і сам оптиміст Борах. Та це не перешкаджає обильному розплодові ріжних інших роззброєневих ідей і проектів, усе — очевидно — на спасення людськости й для піднесення престіжу винахідчикам нового миротворного ліку.

IV.

Міністр закордонних справ Польщі вніс до ґенерального секретаріяту Ліги Націй меморіял про „моральне" роззброєння. Моральне не тому, що внескодавець не вірить загалом у фактичне роззброєння, а тому, що воно торкається так сказати духового почину самих зброєнь. Це моральне роззброєння обнимає такі точки: 1) щоби ввести в карних кодексах держав кару за підбурювання до війни і ширення фальшивих відомостей про міжнародне положення; 2) щоби створити міжнародній трибунал журналістів, який карав би своїх товаришів за працю шкідливу миров; 3) щоби хоронити молодь перед вщіплюванням ненависти до других народів, а річ іде тут головно про те, щоби вчителі не використовували своєї позиції на пропаґанду проти мира. Отсе головне з меморіялу польського міністра закордонних справ до Ліги Націй про „моральне" роззброєння.

V.

Так отже будуть карані: ад 1) журналісти карним законом; ад 2) журналісти власною рукою; ад 3) учителі (ким і чим, ще не відомо). Тоді моральне роззброєння запевнене. Все це, очевидно, якщо Ліга Націй прийме польський проект. На це покищо нема виглядів, але може лютнева конференція цим займеться. Невиключене навіть, що це буде одиноким досягненням цієї конференції. І є оптимісти, які вірять, що воно поможе. Хоч будуть дальше працювати фабрики зброї й муніції й хоч кожний 4-ий громадянин Европи ходитиме у військовому однострою. Але добре, що раз вкоротиться войовничий розмах журналістів і вчителів, що завзялися розбити миролюбивий світ, якого фактичні керманичі такі... далекі від війни!

31. ЖОВТНЯ кінчиться речинець виповідання

обезпечення 1/3 части в ПЗУВ на 1932 р. Не зволікайте ні хвилини і йдіть до агента „ДНІСТРА", зажадайте картки виповіджень, виповніть її та вишліть поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату ПЗУВ. Виповіджену 1/3 часть обезпечіть негайно в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Значить, з роззброєнням світу справа поважна. Правда, часописи принесли вістку про збройну розправу на Далекому Сході і зразу-же ствердження компетентних чинників, що це зовсім не перечить пактові Кельоґа. Бо як воно виглядалоб перед лютневою конференцією? І як виглядалаб „моральна" сторінка роззброєння? Ліга Націй не може спинятися перед такими дрібницями...

(Хр.)

Єдиним фронтом.

Вже в статті „Зворушлива солідарність" (ч. 79 „Діла" з ц. р.) мав я нагоду навести ту оцінку, яку находять товариства „Просвіта" і „Рідна Школа" на сторінках комуністичної преси по той бік Збруча.

Тількищо надійшло сюди, до Праги, 5—6 число „Комуністичної Освіти" за ц. р., де знов атакується Т-во „Рідна Школа" у Львові. В замітці під заголовком „Рідна Школа" на послугах польського фашизму" на адресу „Р. Ш." кидається обвинувачення в тому, що „вихованням в „Рідній Школі" кермують попи й клерикали", що „переводять строгу цензуру книжок рідношкільних бібліотек", що „задушують всякий прояв вільної думки", що „українські приватні школи підтягали себе чимраз більше і на щораз вищий щабель льояльности" і т. д. (Див. 226-у стор.).

Нема нічого дивного в тому, що Харків з такою завзятістю напосівся на Т-ва „Просвіта" і „Рідна Школа" у Львові, бо вони є сіллю в його очах: на Рад. Україні давно вже знищено „Просвіти" і навіть усунено з життєвого обігу слово „просвіта", як синонім контрреволюції, а рівнож нема на Рад. Україні ніякого сліду приватного шкільництва та до того ще в українсько-національному дусі! Якже можна терпіти все це у себе під боком? Підвести все життя під один ярлик — такий є ляйтмотив усієї комуністичної політики.

ЦК КПЗУ, слухняно виконуючи наказ з Харкова, розробив докладний плян наступу на дві найповажніші культурно-просвітні установи в Галичині.

Може бути, що найдуться охочі пристати до заклику ЦК КПЗУ — зірвати з середини вже налагоджену з такими труднощами працю згаданих тут двох установ — в глибокім переконанні, що там, на Рад. Україні, культурно-просвітня праця справді стоїть на недосяжному рівні.

Був би радий, колиб до них дійшов голос одного з найвідповідальніших чинників у культурно-просвітній праці на Рад. Україні, а саме, голос нар. комісара освіти С. Скрипника, який в своїй статті „Організувати справу дитячої бібліотеки", що вміщена в тому-ж таки числі „Ком. Освіти", пише таке: „Треба передовсім констатувати занедбаність на Україні цілої бібліотечної справи... Треба визначити, що в нас справа бібліотек стоїть надзвичайно кепсько. Методичного керівництва не було майже зовсім". (Див. 5-у стор.).

Що може придобати Галичина при встановленні „якнайтіснішого звязку з просвітними організаціями Рад. України" (п. 6 ударно-революційних гасел в інструкції-обіжникові ЦК КПЗУ про роботу комуністів у „Просвітах"), коли там, на Рад. Україні, культурно-просвітня праця взагалі і бібліотечна зокрема стоїть „надзвичайно кепсько", згідно зі щирим признанням самого керівника нар. освітою на Рад. Україні?

Замість того, щоби для тріюмфу вимріяної комуністами нереальної ідеї шукати облудних зразків та непевної підпори на стороні, зеднаймося міцніше навколо своїх організацій, що протягом довгого часу ведуть невинну боротьбу для досягнення реальних інтересів українського народу. „Станьмо всі до одної лави, щоби спільними силами підняти розвиток діяльности „Просвіти" і „Рідної Школи" в напрямі, який веде до скріплення цієї діяльности в усім життям українського народу! Тільки такою акцією зможемо дати належну відсіч усім експериментам, що мають на меті звести з єдино правдивого шляху на манівці працю наших найстаріших і вельми заслужених товариств.

Отже вперед, а не в бік!

Ст. Сірополко.

Більшовики продають трофеї з під Полтави.

До берлінських ґазет доносять із Штокгольму, що там продають тепер з публичної продажі всіляні трофеї, що попали в російські руки в російсько-шведських війнах, а особливо в бою під Полтавою. Більшовики запропонували були всю цю російську добич, збрую та хоругви, шведському правительству та воно відмовилося від купна, заявляючи, як кажуть, що воно не хоче грішми здобувати наново те, що було втрачене кровю. Щойно після цього більшовики рішилися пустити цілу збірку на публичну ліцитацію.

Уряди гороїжаться.

З Токіо повідомляють, що китайський уряд відкинув предложення утворити мішану комісію, зложену з трьох японців і трьох китайців, що розглянулаб усі спірні справи між Японією та Китаєм. На думку нанкінського уряду ситуація посунулася за далеко. Одночасно японський уряд заявив, що не згодиться, щоби Союз Народів або якась інша третя сторона мішалася до цього конфлікту. Справа може бути полагоджена тільки між Китаєм і Японією

Участь українців у міжнародніх наукових конґресах.

20. ц. м. розпочався у Парижі 15-ий міжнародній антропольоґічний та преісторичний конґрес, що протягнеться до 27-ого вересня. В конґресі берут також участь українські учені, між іншими проф. В. Щербаківський з Праги, що відчитає реферат про похоронні обряди на Україні в часі мальованої кераміки, й проф. В. Шульгин, що зголосив реферат про етнічну одність українців. Радянська Україна заступлена В. Рубашкином з Харкова, що засідає в міжнародним організаційним комітеті. Між зголошеними рефератами чужих учених є кілька рефератів, що відносяться до України й української території. — Недавно тому відбувся в Женеві міжнародній лінґвістичний конґрес, у якому зголосили славян узяло участь 9 чехів, 6 москалів, 4 поляків, 3 південних славян і 3 українців. Радянський Союз не був заступлений. На конґресі д-р Р. Смаль-Стоцький мав реферат про українські виклики. *З. К.*

Оборона прав рідної мови

в гр.-кат. церкві.

III.

Староство в Чорткові перекреслює усі рішення вищих інстанцій і само декретує закони!

Староство у Чорткові забуває, що і в загальній адміністрації обовязує рівнож принцип **рішеної справи** та правосильности виданих в ході поступування рішень (част. XII. арт. 72, 73 про адмін. поступування в П. РП. з 23. III. 1928 ВДЗ. № 36 п. 341). Без видання якихось нових рішень, опертих на інших, ніж раньше правних основах, — рішення влади в тій самій справі вяже ту владу, яка таке рішення видала, а сторони дістають певні права на основі правосильного рішення. Староство у Чорткові, не вважаючи на основне рішення Найвищого Суду у Варшаві в головній справі, бо в справі, що гр.-кат. пароxи не є обовязані предкладати судам викази померших і дітей в державній (польській) мові і що не можуть бути за те карані, покликується на ті самі розпорядження і рішення з рр. 1929 і 1930, які вже **вирішив** правосильно в дорозі карно-адміністраційного поступування в ході всіх інстанцій Найвищий Суд у Варшаві. Староство у Чорткові гадає, що ті перерішені розпорядження мають самі для себе якийсь правний титул і тому приноровлює до гр.-кат. парохів „примусове поступування в адміністрації", щоби вимусити грошевими карами те, до чого гр.-кат. пароxи не є обовязані: до виконання вдруге обовязку, який по думці обовязуючих приписів вони вже раз виконали, бо до предложення вдруге тих самих виказів, з яких судова влада зробила вже урядовий ужиток, через що такі викази стали безпредметовими. (Арт. 6. зак. 2. розп. През. РП. № 36 п. 342).

Проти того рішення повіт. староства у Чорткові, згідно з виразним приписом закону (арт. 18, 19 ВДЗ. № 36 п. 342) і поученням тогож таки староства, внесено в законнім речинці відклики до воєвідського уряду в Тернополі. Ці відклики, досі невирішені і досі залишилися без відповіди.

По предложенню городському судові у Чорткові другої серії нових виказів смерти пароxіян і нешлюбних дітей в травні 1931 р. за дальший речинець, — староство у Чорткові новим рішенням того самого змісту, з покликанням на ті самі свої попередні рішення з 1929 і 1930 рр. (ч. 8359, 6029 і 4729), осуджені правосильно Найв. Судом в Варшаві, не вижидаючи рішення воєвідського уряду у Тернополі, як також не вважаючи на дальші представлення і відклики гр.-кат. парохів в тій самій матерії,— вакладає знову безпідставно і без ніякого титулу проти гр.-кат. парохів високі грошеві кари; воно наказує знову предложити до 7-ох днів ті самі викази, хоча вони були вже предметом урядування городського суду у Чорткові, який на підставі тих виказів виготовив дотичні спадкові і пупілярні акти, а тим самим ті викази стали безпредметові і без дальшого значіння.

Однак цим разом староство у Чорткові пішло ще дальше. Без усякої правної підстави, всупереч виразному приписові (арт. 18, 19 розп. През. Р. П. з 22. III. 1928 ч. 36 п. 342), воно задекретувало в своїх рішеннях з 16.—20. VI. 1931 ч. 39/31, що проти того екзекуційного рішення „нема права відклику" (сік!).

Цікаві ті рішення, як своєрідні документи теперішнього часу і засобів правління в адміністрації, звучать дослівно:

Starosta Czortkowski
L. 39/31
76

Czortków, dnia 16. czerwca 1931.

Sprawa używania języka państwowego przez gr. kat. proboszczów jako prowadzących metryki.

Do

Wielebnego Ks. Mikołaja Iwachniuka gr. kat. Proboszcza jako prowadzącego metryki w Dżurynie.

Przedłożonych Sądowi grodzkiemu w Czortkowie dnia 17/4. 1930 wykazów zmarłych i nieślubnych dzieci za czas od 1/10. 1930 do 1/3. 1931 r. wypełnionych w języku nie państwowym nie przyjmuję do wiadomości i odwołuję się do moich zarządzeń w powyższym przedmiocie z dnia 23/9. 1929 L. 8359 i 9/10. 929 L. 6029, tudzież przypomnienia mego z dnia 18/12. 1930 L. 4729/30 i stosuję niniejszem na zasadzie art. 8, 14, 15, 45, 48 rozp. Prez. R. P. z dnia 22/3. 1928 o przymusowem postępowaniu w administracji Dz. ust. R. P. Nr. 26 poz. 342 i przy oparciu się na postanowienie prawne szczegółowo powołane o powyższem zarządzeniu względem Wielebnego Ks. Proboszcza jako prowadzącego metryki karę pieniężną w kwocie 50 zł. celem przymuszenia sporządzenia wyż. wspomnianych wykazów w języku państwowym. Zarazem proszę o przedłożenie mi tych wykazów do dni 7 pod rygorem zastosowania ponownej kary pieniężnej celem przymuszenia wykonania właściwych wykazów.

Przeciw powyższemu orzeczeniu egzekucyjnemu niema prawa rekursu.

Z polecenia Starosty powiatowego
Mr. Jan Kurzeja, mp.
Zastępca Starosty.

Зовсім зрозуміло, що всі гр.-кат. пароxи чортківського деканату, не вважаючи на таке фальшиве поучення, внесли проти того наказу староства відклики, реагуючи також проти самого того поучення. Але староство у Чорткові другий раз просто зігнорувало виразні приписи „про адміністраційне поступування" (арт. 75 розп. През. РП. з 22. III. 1928 ВДЗ. № 36 п. 341) і одним почерком пера — **„sic volo, sic iubeo"** — без подання якоїнебудь правної основи, себто припису, на якім опирається, без правних і фактичних основ (арт. 75 уст. 2) і без права подання приписаного законом правного поучення (арт. 75 уст. I), на внесених гр.-кат. пароxами писемних відкликах задекретувало:

„Zwracam bez rozpatrzenia, albowiem w myśl przepisów" (яких?!) „o przymusowem postępowaniu w administracji przeciw orzeczeniu egzekucyjnemu nie przysługuje żaden środek prawny". (Sic! — Sapienti sat!).

Проти такого очевидного і яскравого насильства над виразними приписами закону, проти такого самовільного рішення без усякої фактичної і правної основи — гр.-кат. духовенство зареагувало знову, відкликуючися в дорозі приписаних законом інстанцій до воєвідського уряду у Тернополі, залучуючи одночасно звернені поодиноким гр.-кат. пароxам рекурси.

Д-р Остап Юрчинський.

(Продовження буде.)

Безсильність Союзу Народів.

В справі японсько-китайського конфлікту відбулося 23. ц. м. надзвичайне засідання Ради Союзу Народів, однак тревало всього кілька хвилин, після чого його відложено. Предсідник Ради звернувся до урядів воюючих держав із зазивом, щоб підчинилися рішенню, ухваленому Радою Союзу. Японська делєгація запевнила, що досі не дістала ще нових інструкцій щодо становища японського уряду в цій справі. З іншого жерела повідомляють, що японський уряд дав вправді своїм військам приказ припинити бої, однак генерали не слухають.

Японські окупаційні війська дістали з Кореї нові підкріплення і посуваються в глибину північної Манджурії. Заняли вже бічну залізничу лінію, що біля Супінкай скручує від головної манджурської лінії в напрямі пустині Гобі.

З УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ.

Розбудова Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові.

Не дивлячись на загальну кризу, Музичний Інститут розбудовується дальше. І так у цьому шкільному році веде Інститут у Львові:

1) **Нормальну школу усіх консерваторійних предметів,** а саме: інструментальних, вокальних, сольових, збірних і всіх теоретичних — включно з концертовим курсом для інструментів і композицією для теоретиків. Наука відбувається після найновішого плану, приписаного міністерством освіти. Ця школа зачислена офіціяльними чинниками до „А-кляси" музичних шкіл у Польщі, коли тимчасом у нижчій „Б"-класі є дві польські консерваторії (Вильно і Бидгощ).

2) **Трирічний Педагоґічний Курс,** як приготування до державного іспиту для майбутніх учителів музики в середніх школах. Цей курс є вже в цьому році повний, з усіми трьома роками. Бажаючі можуть вступати на котрийнебудь рік, в залежності від приготування. В плян навчання входять не тільки предмети, з яких студіюючий здаватиме іспит, але й такі предмети, які поглиблюють загальну музичну освіту майбутнього вчителя музики. Студіюючі на цьому курсі користуються правом **безплатного** студіювання — після їх вільного вибору — таких теоретичних предметів, які не входять в програму їх курсу, але яких учать в Інституті.

3) **Однорічний Дириґентський Курс** для хоральних дириґентів (початок 1. X. 1931). Цей курс складається із: а) практичної дириґентури, яку вчать не тільки індивідуально, але й дійсно практично, бо в Інституті є два хори (хор дітей і старших). Крім хоральної дириґентури вчать основ орхестрального дириґування, і б) девять теоретичних предметів, приміненних спеціяльно для потреб майбутніх дириґентів й одночасно обхоплюючих загальну цілість музичної осьвіти.

4) **Філію при вул. Бальоновій ч. 2.** На загальне, давно висловлюване бажання нашого громадянства передмість: Жовківського, Замарстинова, Знесіння і Клепарова з днем 1. X. 1931 Муз. Інститут відчиняє цю філію, щоби вдекшити, а то й взагалі уможливити нашій молоді науку музики. Плян науки і вчителі ті самі, що в Головному Заведенню при вул. Шашкевича ч. 5, тел. 37-15, де й ідуть вписи та де дають інформації, щодня від 15—19. год.

Зокрема звертаємо увагу нашого громадянства на дириґентський курс. З кожним роком росте у нас число хорів. Їх чимало, але вартість їх дуже ріжна. Причина цього явища в тому, що у нас майже нема вишколених дириґентів. Музичний Інститут пішов назустріч нашому громадянству і — не дивлячись на великі кошти з основанням дириґентського курсу — назначив мінімальну оплату (20 зол. місячно за практику й теорію!); Незаможним ще дальша знижка. Ті, що успішно покінчать цей курс, зможуть самостійно і фахово вести хор, а в деяких випадках і орхестральні ансамблі. Головно наше студенство та робітники на освітній ниві повинні скористати з цього курсу. Праця в хорах при школах, читальнях, церквах і т. д. видасть куди кращі овочі, якщо будуть вести її фахівці. Неодин, що має дипльом вищих студій, „сидить" без посади, матиме поле для праці і прожитку. Також **кожний майбутній дяк повинен пройти цей курс.** Може тоді краще виглядали б наші церковні хори, що мають представляти традицію 1000-літньої вокальної культури українського церковного співу!

Метою розбудови своїх музичних шкіл, яку так завзято проводить в життя Музичний Інститут ім. Лисенка, є бажання дати можливість нашому громадянству просвітити свою молодь у всіх ділянках музичного мистецтва і знання — таки у нашій рідній музичній школі. Практика останніх десятиліть показала, що тільки **у своїй** музичній школі де всі, як провід так і вчителі, працюють „не за страх а за совість", можна здобути музичне знання не тільки повне обемом, але й якнайкращою якістю. Це найкраще видно по тих бувших еленах Муз. Інституту ім. Лисенка, які студіюють дальше за границею і завершили там свої студії. М. Колесса, Д-р З. Лисько, д-р Нестор Нижанківський, Богдан Пюрко, Антін Рудницький — всі вони колишні учні Муз. Інституту. Абсольвентів цього Інституту радо приймають у Празі, Відні чи Варшаві до майстерських кляс або рівнорядних. (Д. Гординська, Р. Савицький, Н. Біленька, Д. Герасимовичівна, Е. Цегельський і т. д.).

Не другорядним є питання матеріяльного забезпечення абсольвентів музичних шкіл. Живемо в добі редукцій, звільнювання з посад і непринимання наших, навіть дуже високо кваліфікованих сил — на державні чи приватні по-

сили. А в цьому шкільному році позичав Муз. Інститут для централі і філій вже **шість** нових учительських сил (Бандрівська, Колесса, Левицький, Лепкіна, д-р Лисько, Рудницький, Люрко), а в міру розбудови нашої львівської філії на Жовківському передмістю, отвориться знову варстат праці для наших **кваліфікованих** музиків.

Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові зробив все, що в теперішніх обставинах міг зробити. Тепер черга за нашим громадянством. Молодь має знову вчитися у школах Муз. Інституту, які то школи признали державні чинники як „А"-клясові. Старше громадянство хай масово вступає в члени Т-ва ім. Лисенка (річна вкладка 5 зол.). Це товариство удержує школи Муз. Інституту та головно піддержує Інститут матеріяльно — без чого не булаб можлива не тільки розбудова, але й саме удержання Інституту на повно-консерваторійній висоті. Бо оплати за науку в Інституті є багато нижчі від оплат в чужинних школах. Та це не є одинокою метою Музичного Товариства. Щоби повністю оправдати своє істнування і свою назву, повинно Товариство взяти провід у музичному житті нашого народу. Концерти, видавництво нот, пропаганда музики (виклади, вечірки, популярні лекції) то-що, — ось ділянки, які ще треба, обовязково треба розбудувати! Тому вступайте масово в члени Музичного Товариства у Львові!

Р. Отсен.

З церковних справ.

З Духовної Академії у Львові.

Довідуємося, що на І. рік Духовної Академії у Львові вплинуло цього року понад 200 подань. З того справді рекордового числа принято на цей рік теж дуже поважне число нових кандидатів богословського стану, а саме понад 60.

Розбудова чина оо. Редемптористів.

Чин оо. Редемптористів (св. Ізбавителя), що устабілізувався у нас ще перед війною, розвивається чимраз краще. Чин цей удержує власну гімназію у Збоїсках під Львовом і новіціят в Голоску, після чого висилає ще своїх питомців на якийсь час у західну Европу, передовсім до Бельгії. Позатим чин оо. Редемптористів удержує одну церкву у Станиславові, перебирає одну в Тернополі, має свої станиці на Волині, де, як відомо, апостольським візитатором є редемптористи о. д-р Чарнецький, а також в Канаді. А недавно (7. вересня) канонік Ал. Стойка з мукачівської епархії посвятив новий, модерно збудований монастир чина оо. Редемптористів у Михалівцях на Словаччині. Здвигнення цього гарного монастиря — як читаємо в ужгородській „Свободі" — є заслугою ігумена о. Метода Трчки, людини високоінтелігентної, агільної і незвичайно симпатичної. Під його проводом чин оо. Редемптористів дав уже багато місій для нашого народу на Закарпатті і на Словаччині та всюди здобув собі найбільшу пошану. А що — кінчить свою замітку „Свобода" — чин цей є національно свідомий, то найкраща місія чекає його між нашим народом на Словаччині, де йде безпощадна словакізація.

Невже словак греко-кат. епископом?

Орган чсл. нац. соціялістів „Ческе Слово" приніс недавно статтю, в якій представлено заходи словацьких гр.-католиків у справі створення словацької греко-кат. епархії. Якась група словацьких греко-католиків подала в цій справі меморіял (кому? — Ред.), в якому пишуть, що нинішнє положення слов. гр.-католиків дуже тяжке і що їх, мовляв, на Словаччині більше, як українців (русинів). По думці авторів того меморіялу на Словаччині є тепер 120 греко-кат. парохій чисто словацьких, 107 українських і 20 мадярських. Греко-кат. церковних шкіл є на Словаччині 306, з того 167 має словацьку викладову мову, а 131 українську. Тому, мовляв, актуальною є справа іменування греко-кат. епископа словака. — Навіяни цю замітку „Ческого Слова", ужгородський „Русскій Вістник" дивується словацьким шовіністам, які на чудо-диво видумали собі словаків греко-католиків, хоч таких ніколи не було і нема. Правда, наші люди на Словаччині говорять переважно спеціяльним діялектом, в якому є дещо і словацьких слів, але від того їм ще дуже далеко до словаків. Очевидно — статистика, яку подають автори меморіялу, наскрізь фальшива і тенденційна. Фантастичними даними про греко-кат. словаків можуть оперувати тільки сліпі словацькі шовіністи, або ренегати з наших таки людей. І на основі такої статистики хотіліб вони добитися греко-кат. епископа словака.

Зміна адреси 1 зол. Можна приклеїти почтовими марками.

Роби це кожного вечора,

а збережеш до пізнього віку молодечу свіжість цери.

PALMOLIVE — це мило, що має в першу чергу за ціль плекати церу. PALMOLIVE — витворюване з оліїв оливних овочів, пальм і кокосових горіхів, яких чудесний вплив на людську шкіру відомий від віків.

Густа піна мила PALMOLIVE очищує наскірень основно. Проникає глибоко в шілини, звільняє їх зі всякої нечистоти, скріпляє делікатну тканку наскірня.

Двічі денно по дві хвилини треба втирати її лагідно в шкіру, змиваючи опісля наперед теплою, а потім зимною водою. Незвичайно простий цей спосіб збереже Вашу церу, Пані, молодою, свіжою та гарною.

Colgate-Palmolive, Сп. з об. відп. Варшава, Римарська 6.

Зол. 1·20.

МИЛО PALMOLIVE

Болгарська преса про Україну.

Останні події на наших землях, а зокрема тяжке положення українців у Польщі, звернули на себе увагу й болгарської преси, що досі мало місця присвячувала українським справам, зайнята власними клопотами і турботами. „Втихомирювання" Східної Галичини, справа українських жалоб, а вкінці англійське заінтересування українськими справами й останній конгрес меншин у Женеві знайшли відповідний відгомін у пресі і то навіть у формі окремих статтей та кореспонденцій. Зокрема ж богато матеріалу приніс прегарно редагований софійський щоденник „Македонія", якого головний редактор у листі до автора цих рядків з великою симпатією поставився до українського питання, дякуючи рівночасно за прихильне становище української преси в македонських справах. І так одно з останніх чисел „Македонії" (з 16. ц. м.) приносить переклад статті льондонського часопису „Ню-Стейтомен енд Нейшен" з 29-го серпня п. з. „Потисничеството въ Полша", в якій представлено европейське значіння подій, що відбуваються тепер у Східній Галичині й викликають загальний інтерес.

Чималу статтю про побут англійських послів Девіса й Бара в Галичині, і то з покликанням на „Діло", помістив „Мирг" (ч. 9332, з 18-го серпня) п. з. „Единъ добъръ примѣръ", згадуючи за разом і голос „Газети Польскої".

Як бачимо, перші леди проломані. Требаб тільки, щоби наша еміграція в Болгарії, що виступила вже з власним органом, навязала ближчі зносини з болгарською пресою й стала добрим посередником між Україною та Болгарією.

З. К.

—o—

Збройні сили Польщі.

Польський міністр заграничних справ Залеський передав 14. ц. м. генеральному секретареві Союзу Народів, Дрімондові, меморіял з даними про стан збройних сил Польщі, потрібними для конференції в справі розброєння. На основі того письма стан польської армії представляється так:

Воєнна фльота складається з двох контрторпедовців, трьох підводних суден, 5 торпедовців, 2 канонірок, 4 міноловців, одного гідрографічного корабля, одного транспортовця, одного шкільного корабля, 6 річних моніторів і 8 річних стежних суден.

В ділянці летунства Польща виказує 346 боєвих літаків і 354 військових. Збройні сили у воєнній фльоті мають 3.108 людей, в летунстві 7.929.

Сухопутні збройні сили обчислено на 265.980 людей, а того 17.090 фахових старшин. Крім того в рубриці організацій, зорганізованих на військовий спосіб, виказує Польща 26.617 людей з корпусу охорони пограничя, 31.675 державної поліції та 5.905 граничної сторожі.

Військовий бюджет на р. 1931-2 означено сумою 847 мілионів зол. З тої суми на видатки сухопутньої армії передбачено поверх 735 мілионів, на воєнну фльоту поверх 44 мілюни, на авіяцію 87 мілионів.

В меморіялі польський уряд зазначує, що возьме на себе всі зобовязання з розброєневої конференції тільки тоді, коли будуть створені однакові умовини для всіх держав у цій частині Европи. Недосконалість договорів і міждержавних умов приневолювала досі Польщу опирати свою безпеку головно на збройній силі. З політичного положення Польщі виходить, що держава мусить рахуватися з евентуальністю нападу з кількох сторін.

Народні збереження в Чехословаччині.

Сучасний стан вкладів у банках та кредитових установах Чехословацької Республики являє нам найкраще в цьому році великий обсяг народніх ощадностей.

Згідно з даними на 1. січня 1931 року ці вклади досягли слідуючої висоти:

акційні банки	кч.	14.345 мілл.
кредитові кооперативи	„	17.904 „
Каси ощадностей	„	18.029 „
Окружні сільсько-госп. каси	„	3.892 „
Разом	кч.	54.170 мілл.

Слід відмітити, що вклади в кредитових кооперативах перевищують вклади в акційних банках на приблизну суму біля 3 і пів мілл. чехословацьких корон. Що торкається кредитових кооператив, то можна встановити найзначніший розвиток у кооперативах системи Кампеліка (Райфайзена), а саме: вклади в цих товариствах досягли в 1919 році суми кч. 1.346 мілл, в той час, як у 1930 р. вони перевищували суму 5.064 мілионів кч.

Можна з певністю сконстатувати, що приріст вкладів у всіх вищезгаданих установах залишається незміненим.

Проф. С. Б-ський.

Маршал. Пілсудський їде на південь.

З Варшави повідомляють, що з кінцем жовтня або з початком листопада марш. Пілсудський поїде на південь. Проведе там осінь і зиму.

Наглі суди на Мадярщині.

У Будапешті розпорядок про введення наглих судів.

ОСТАННІ ВІСТИ

Голова „Просвіти" пос. Мих. Галущинський помер.

Нині, в пятницю, в год. 2·30 рано помер голова „Просвіти" посол Михайло Галущинський.

НАД ЧИМ РАДИТИМЕ СОЙМ?

Перше засідання сойму маршал Світальський визначив на 4. год. попол. 1. жовтня. На першому місці денного порядку є вибір двох віцемаршалів сойму, на другому 1. читання низки уряд. предложень.

Маршал повідомив обіжником голови всіх клюбів, що з огляду на ощадність і з огляду на редукції персоналу відтепер не буде розсилати повідомлень про речинці засідань сойму і сойм. комісій до поодиноких послів до дому, а про ті речинці діставатимуть повідомлення лише пос. клюби.

МЕШКАНЕВІ ЕКСМІСІЇ БУДУТЬ ЗДЕРЖАНІ?

Ходять поголоски, що міністерство справедливости здержить окремим розпорядком мешканеві ексмісії з днем 15. жовтня ц. р. на протяг зими 1931-32.

ЯПОНЦІ ЗДЕРЖАЛИ ПОХІД НА ХАРБІН?

Японці бояться війни з СРСР?

До Льондону прийшла вістка, що японці приказали япон. консулеві евакуювати жінок і дітей з японської дільниці Харбіну, одначе не йдуть дальше на місто. Рівночасно, як зачувати, здержали похід у напрямі сх.-кит. зал., тому, щоби не мати конфлікту з Москвою. Більшовицький уряд заявив виразно, що не згодиться, щоби японські війська зайняли цей залізничий шлях. Тому японці задоволилися обсадою першої зал. стації, на шляху сх.-китайської залізниці, кілька км. на північ від Чан-Чуну.

ЩО БУДЕ ТЕМОЮ ФР.-НІМЕЦЬКИХ НАРАД?

У звязку з недалекими фр.-нім. переговорами у Берліні довідується „Франкфуртер Цтг.", що в Парижі приготовили меморіял, який містить передовсім фр.-нім. господарську програму. Найважнішою є пропозиція фр.-нім. постійного комітету з 40 членів. Заступлені там м. ін. будуть референти відповідних фр. і нім. міністерств. Комітет складатиметься з 5 комісій: 1) публ. робіт, 2) транспортова, 3) торговлі, 4) промислова, 5) фінансова.

Японське військо вбило в Мукдені трьох американських громадян.

Трьох американських громадян з Амер. Т-ва Торговлі Тютюном вбило в Мукдені японське військо. Японська влада іменувала бурмістром Мукдену японського полковника, який здавна є прихильником війни з Китаєм, він змушує китайську людність помагати японцям. Рівночасно японці поширюють терен окупації, японські кораблі поплили до Тієн-Тсіну і Тсінг-Тав. До Шангаю заїхали японські кораблі. Серед китайської людности велике обурення.

НОТА БІЛОГО ДОМУ ДО ЯПОНСЬКОГО І КИТАЙСЬКОГО УРЯДІВ.

Посол Зєдинених Держав у Швайцарії, Вільсон, доручив у четвер предсідникові Ради Союзу Народів п. Леру ноту підсерк. держ. Стімсона. В тій ноті заявляє Стімсон, що американський уряд прилучується до становищ Союзу Народів без застережень в справі китайсько-японського непорозуміння у Манджурії. Таку саму ноту вислали Зед. Держави японському й китайському урядам.

Тайна Японська Рада не слухає приказів уряду.

Уряд Японії старається всіми силами спинити японський наступ в Манджурії, одначе тайна рада хоче вести війну до кінця без огляду на вислід і наслідки. Уряд Японії боїться вмішування більшовиків і Зед. Держав у китайсько-японське непорозуміння. Уряд видав приказ здержати марш на Харбін, але невідомо який приказ видала тайна рада і чи японське військо послухає уряду.

ЗАМІСТЬ ЗОЛОТОЇ СРІБНА ВАЛЮТА.

Три знавці, які радять у Льондоні над англійською, голяндською й американською валютою, нарадживалися 24. вересня над справою срібла. Знавці ті є приватною комісією міжнар. торг. палати в звязку з предложенням скликання світової конференції в справі грошей. Свій звіт передасть комісія міжнар. торг. палаті в Парижі.

Швеція підносить дисконт стопу. Берлін не нотує девіз.

Шведський Рінгсбанк підносить від 29. вересня дисконтову стопу до 6 прц.

Бюро Вольфа повідомляє, що цілий тиждень берлінська біржа не нотуватиме ані варт. паперів ані девіз.

ДЕВАЛЮАЦІЯ МАРКИ НА 20 ПРЦ.?

Німецький уряд розглядає проект тимчасової девалюації марки на 20 проц., щоби зрівноважити курс марки з курсом англійського фунта. Хитання фунта спричинило банкрутство банку Дайхмана і Сп. у Кольонії, який істнував 75 літ.

АМЕРИКАНСЬКО-ФРАНЦУСЬКА НАРАДА ПРО ДОПОМОГУ СВІТОВІ.

Французький амбасадор у Зединених Державах одержить сьогодні запрошення премієра Лявaля до відвідання Зединених Держав, якщо французький уряд погодиться на цю подорож. Держ. секретар Стімсон заявив, що треба уладити нараду прем. Лявaля й Гувера без обмежування обсягу розмови. Догадуються, що головно радитимуть над розброєнням, міжнародніми довгами і справою запасу золота.

З документів часу.

Кара за медалик з портретом Митрополита.

Нам прислано такий документ часу:

„Orzeczenie № K/X 57/31. Po przeprowadzeniu rozprawy Starosta w Kopyczyńcach wydał następujące orzeczenie: Przyjmuję za udowodnione, że ks. Mikołaj Cehelski, urodz. dnia 1896 r. w Strusowie, stanu żonaty, z zawodu gr. kat. ksiądz, zam. w Soroce, gminy.... powiatu Kopyczyńce (orzeczenie czynu przyjętego za dowiedziony) „demonstracyjna niechęć do Rządu i Państwa Polskiego". Czynem tym naruszył przepis § 11 ces. rozp. z 20/4 1854 r. dz. u. p. № 96. Wobec tego skazuję Pana na zasadzie § 11 ces. rozp. na karę grzywny w wysokości 5 zł. z zamianą w razie zaistnienia warunków przewidzianych w art. 27 rozp. Prez. Rzecz. z dnia 22/3 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnem na karę aresztu zastępczego.... w wymiarze.... oraz na karę aresztu bezwzględnego.... i na zwrot odszkodowania w wysokości... na rzecz.... Jednocześnie zarządzam konfiskatę broszek".

Причиною тої кари, як нас повідомляють, було те, що в о. Миколи Цегельського знайдено медалики з портретом Митрополита Шептицького, видані на памятку російської неволі і на память ювилейного року.

Більшовицько-японська гра.

Японський амбасадор у Москві Гірото відвідав 22. ц. м. радянський комісаріят заграничних справ і мав довшу розмову з Літвіновом. Радянський комісар заявив, що його уряд противиться рішучо походові японських військ у напрямі нейтральної полоси східньо-китайської залізниці, й просив амбасадора, щоби негайно повідомив про це японський уряд.

Який буде наслідок цієї розмови, покажуть найблизчі події. Зачувати, що червона армія заняла стацію Оловянная на сході залізничої лінії, а головний командант ген. Блюхер наказав концентрацію військ у південно-усурійському напрямі. З огляду на те, що японський уряд застерігся проти інтервенції Союзу Народів і якоїнебудь третьої держави, слід надіятися активного виступу червоної армії.

Вісти, які приходять з Манджурії, свідчать, що Японія не рахується також з голосом радянського уряду і хоче поставити його перед доконаними актами.

—o—

Голодівка 4.000 вязнів у Польщі.

З Варшави повідомляють, що політичні вязні в усіх польських тюрмах почали голодівку на знак протесту проти вязничного регуляміну, який зрівнює права політичних вязнів із кримінальними. Ближчих вісток про голодівку нема. Голодівку почало понад 4.000 вязнів.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **Лекції франц. й англ. мови,** збірні й поодинокі, починає 1. жовтня дипльом. учителька. — Зголошення: „Ізмарагд", Костюшка 5.

— **„Час" у скруті.** Черновецький український щоденник „Час" виходить тепер наслідком фінансової скрути тільки на двох сторінках і заповідає, що якщо українське громадянство в Румунії не поспішить з негайною допомогою видавництву, то видання щоденника прийдеться застановити зовсім. Тому видавництво „Часу" апелює до всіх своїх довжників, як і до точних передплатників, щоби поспішили на рятунок „Часу".

— **День еміґранта.** Президія Кружка Жінок в „Еміґраційному Домі" запрошує всіх членів на сходини в пятницю 25. ц. м. в 18 год. у світлиці „Еміґраційного Дому" для зорганізування „Дня Еміґранта".

— **Українка в німецькій пресі.** „Черновіцер Альгемайне Цайтунґ" принесла за останні місяці цілий ряд статтей, фейлетонів і заміток про Україну, і так м. ін. більшу розвідку про Довбуша, розвідку д-ра Г. М. про ворожі напади на Чернівці в 1359—1774 рр. (чч. 7952—54 з 15.—17. вересня ц. р.), статтю посла д-ра В. Залозецького про „Українців в Румунії" (ч. 7890 з 3. липня) і кілька статтей та заміток тогож Залозецького про Гуцульщину та українське народне мистецтво (м. ін. „С. О. С. дер Гуцулєн", ч. 7809 з 5. квітня). — В „Букарестен Тагбляті" з 12. вересня надруковано фейлетон Ф. В. Штокери про Буковину („Буковіна"), де м. ін. згадується прихильно, але доволі баламутно про „рутенів", що посвоячені звичаями та мовою з „українцями", та про гуцулів, овіяних „незглибимою містикою надземських традицій". — З. К.

— **В театрі Ріжнородностей** іде дальше комедія Могема „Коли вернешся?" В приготуванні „Моральність пані Дульської" з Вандою Семашковою в заголовній ролі. В неділю попол. комедія „І що з таким робити?"

— **Доля проф. Бузука.** В Київі помер трагічною смертю проф. Петро Бузук, автор „Нарису історії української мови" і інших праць поміщених у збірниках історично-філольогічного відділу Академії Наук. Бузук був арештований і щоби не перейти знущань слідчого відділу ДПУ, пробував скінчити самогубством: облив себе нафтою і підпалив. Важко попарений перебуває в лічниці.

— **Сучавський повіт відлучений від Буковини.** „Альгемайне Цайтунґ" довідується, що румунський уряд задумує злучити повіти Бажа і Сучаву з повітовим містом Фальтиченами.

— **І Львів добуває рекорд.** У відношенні численности населення Львів має 50.000 радієвих абонентів, Познань 23.000 і 30.000 Катовиці.

— **Сніги.** У Закопанім і околиці впав у вівторок сніг. У середу й четвер падав теж і паде далі. Поломив галуззя дерев і ушкодив телефони. В горах верства снігу доходить до 20 цм. — В Баварії лютує сніговія, якої не тямлять там від кількох літ у таку пору року. В горах сніг лежить верствою на 1 м. грубою. В деяких околицях сніг здержав залізничий рух.

— **Святочний дарунок 1.000.000 долярів, але не для нас.** Таку суму прислали американські свояки жидам у Польщі з нагоди свята судного дня. Не зважаючи на те, скаржиться „Хвіля", що цього року дарунок менший, як звичайно.

— **Директор „Кулка Рольничого" взяв собі 101.000 зол.** У Калуші арештували судового канцеліста Ясенського, бо йому закидають, що він украв 101.000 зол. у калуському Кулку Рольніч-ім. Ясінський був директором Кулка і мав до розпорядження касу того т-ва. При обрахунку білянсу завважили недостачу повищої суми. Тому кілька місяців Ясінського обвинувачували за крадіж кількох тисяч золотих на шкоду калуського гор. суду. Ясінський на ті гроші дав векслі.

— **Безробіття в Польщі.** В дні 15. ц. м. було в Польщі 251.444 реєстрованих безробітних, у Львові 5.160, Дрогобичі 5.704, Перемишлі 2.433, Станиславові 2.364 і в Тернополі 635. Назагал помітне зниження безробіття, лише у Львові зросло воно на 59 осіб.

— **Веселий поручник.** Кінотеатри Коперник-Марусенька висвітлюють від пятниці 25. вересня голосний світовий шлягер — режісерії славного Ернеста Любича, творця „Паради кохання". Музику скомпонував Оскар Штравс, а головну ролю відтворив із прикметним собі очаровуючим усіх **charmè Моріс Шевалє. Твір** тих трьох то справжне переживання, яке нас ущасливлює та розвеселює. Хто не бачив „Паради кохання", мусить побачити „Веселого поручника", а хто бачив „Параду кохання", для цього „Веселий поручник" буде справжнім мистецьким пиром. Акція йде в передвоєнному Відні — місті мрій. Блеск двору Франца Йосифа І. Наддунайська столиця коли сміється та плаче. Симфонія чарівних мельодій. „Веселий поручник" переходить із осміху до осміху — з дотепу до сатири й самі собі бажаєте, щоби ця фільма ніколи не скінчилася. Це найкраща з найбільших новинок фільма 1932 р.

— **Нерелігійні жиди.** У Стрию в день Судного дня комуністи розкидали протирелігійні летючки перед божницями. В звязку з тим арештувала поліція кількох жидів-комуністів і передала їх сл. судді в Стрию.

— **Перед виливом Дністра.** Наслідком дощів піднеслася вода на Пруті і Бистриці в надвірнянському повіті на 80 цм., на Свічі й інших менших доплавах на 50 цм. В долинському повіті позем води піднявся на 1 м. На терені грока Витинці виступила з берегів ріка Лужанка і залила повітову дорогу на просторі пів кільометра.

— **Зловживання у золочівській електрівні.** Адміністратор Яків Гірш фальшував дати на рахунках за зужиття електричної струї і гроші побирав до власної кишені. Страти міської електрівні виносять 6000 зол. Слідство в тій справі припинено з невідомої причини.

— **Смерть К. Р. Лянгевішого.** Перед кількома днями помер у Кеніґсштайні в Німеччині в 57. році життя відомий та заслужений німецький видавець Карло Роберт Лянгевіше. Його накладом виходили цінні з культурного боку „Сині Книжки", у нього появилося кілька праць великого прихильника українців Павла Рорбаха, а його накладні вийшла вкінці дуже цінна, але мало відома, українська ілюстрована книжка про Німеччину. — З. К.

— **Новий німецький аграрний атташе в Москві.** На місце проф. Оттона Авгагена, що довший час був хліборобським дорадником німецького посольства в Москві, але перед кількома місяцями мусів покинути свою посаду за неприхильну оцінку аграрних відносин у радянському Союзі, покликано дотеперішнього редактора журналу „Ост-Европа" в Берліні, д-ра О. Шіллєра, що недавно випустив поважну книжку про колективізацію хліборобських господарств на Радянщині.

— **39.000 тон кави знищили в Бразилії.** Народня бразилійська кавова Рада в Ріо де Жанейро повідомляє, що дотепер знищено через спалення 39.000 тон кави. Ця кількість вистарчила би на потреби Польщі на 10 літ.

— **Віднайдення цвинтаря з часів мандрівки народів?** В полудневій Швеції, близько Мальмо, на малому півострові відкрили цвинтар 200 могил, які здається походять з часів мандрівки народів. Біля могил найдено дуже багато предметів і прикрас, на основі яких можна виробити собі погляд на мистецтво народів Півночі давної доби.

— **Змагання найпоганіших мущин.** Мешканці Брунсвіку біля Мельбурьне придумали добрий спосіб на добуття фондів для безробітних і урядили змагання здобуття рекорду найпоганішого мущини. Навіть радні міста не вагалися виступити в змаганнях.

— **Кінець „Навтілюса".** Підводна лодка „Навтілюс" так знищена подорожю до бігуна, що вирішили її затопити, або дати до перетоплення.

— **Самогубство любки Гітлера.** Минулої суботи поповнила самогубство любка Адольфа Гітлера, 23-літня слухачка музичної консерваторії, Геля Равбель. Підчас самогубства любки Гітлер був на вічу на провінції.

— **Веселий війт.** В місцевості Ст. Моріс над берегом Марни у Франції є веселий війт (мер). У Франції акт вінчання підписує молода пара в присутності війта. Війт постановив дещо осмілити молодят і заінсталював в громадській канцелярії грамофон. При вході молодих до канцелярії починається гра „Весільного маршу" з опери Льогенгріна, а це ділає успокоюючо на розбурхані нерви молодят.

— **Дволітня мораторія уродин дітей.** Союз християнських церков у Зед. Державах уладив анкету на тему способів припинення кризи в Америці. Відома американська письменниця Маргарета Сангер проголошує, що спасенням для Зед. Держав може бути дволітня „мораторія" уродин дітей і звертається до жінок з покликом, щоби це зрозуміли й старалися припинити народини. В своїх твердженнях кермується вона не лише причинами матеріяльної ощадности; каже, що всі народжені в часі кризи діти малиб душу обтяжену мелянхолією і хорі нерви. Коли в Америці проповідують таку мораторію, в той саме час римський пекар Люіджі Сперанціні одержує від Мусолінія нагороду за народини 10-ої дитини.

— **В Данії нема вже панночок.** В Данії знесено урядово титул „панна". В листуванні вживається виключно слово „пані". Сталося так на жадання жінок, які заявили міністрові справедливости, що їм діється кривда. Мущини мають без огляду на вік титул „пан", а вагання віку жінки зміняє її титул із „панна" на „пані", хоч би навіть зовсім заміж не вийшла.

— **За 70 літ не буде лікарів.** Коли наука про здоровля пошириться серед загалу людности й кожна людина навчиться користати з ліків та пізнавати свою недугу, не треба буде сучасних лікарів т. зв. всіх наук. Навіть хірургія буде настільки доступна до опанування, що люди навчаться так направляти ушкоджені части тіла, як сьогодні авто. Все це проповідує один американський вчений.

— **Заборона листування з закордоном.** Новий декрет на Радянщині забороняє всяке листування громадян СССР із закордоном. Виїмково вільно листуватися певним комуністам за дозволом ДПУ, але лише раз на шість місяців. Нова постанова має перервати всякі звязки з закордоном, не виключаючи родинних, щоби відібрати змогу інформації про події на Радянщині. Всі громадяни, які одержують листи ізза кордону СССР, мають клопоти з ДПУ без огляду на зміст листів.

— **Там, де гинуть тисячі людей.** Мов три їздці Апокаліпси спали на нещасний Китай удари долі: повінь, війна й пошесть. Ще не прогоміняли страшні вісти про сотки тисяч жертв великої повени, як несподівано вибухнула японсько-китайська війна. Тепер довідуємося про третє лихо, яке припало нещасній країні. В околицях Ганков вибухнула пошесть холери. Ширяться вона головно серед втікачів із затоплених околиць, ширяться теж на „островах", які остали на областях залитих повінью. Голод і пошесть десятькує тих, яких випустила з своїх обіймів загроза смерти в розбурханих хвилях вод. **Голодні матері вбивають своїх дітей** і живляться їх мясом, з того можна зрозуміти всю глибину нещастя, коли материнські інстинкти завмирають і голод спрямовує їх до розпучливих вчинків. В обозах втікачів із затоплених областей вмірають тисячі осіб кожного дня, тисячі людей копають для них братерські могили. Минулого тижня уряд видав приказ втопити 1.500 людей в хвилях ріки. Причиною цього присуду були випадки холєри в їхньому бараці. В одному обозі вибух бунт проти відділів поліції. Підчас боротьби згинуло 2.000 людей. На просторі 30.000 квадр. кільом. лежать звалища 4 міліонів домів, 14 міліонів людей втратило дах над головою, а 3,000.000 не лише майно, але і життя.

— **Фабрика вилетіла в повітря.** В Дімітана (Греція) наслідком вибуху вилетіла в повітря фабрика вибухових матеріялів. Наслідком того вибуху вилетіла у воздух і інша фабрика. Згинуло двох людей.

— **Радісна відомість.** Найширші круги консументів, які від ряду літ уживають до домашнього господарства відомого з доброти і нічим незаступленого мила **Олень Шіхт**, повитають напевно з великою радістю відомість, що завдяки знижці фабричної ціни мило це в детайлічній продажі є значно дешевше.

— **Фірма Віттельс повідомляє:** Футряні містові або спортові верхи з найліпшого бельського матеріялу за ціну зол 170·—, мундури і студентські плащі, гранатові і попелясті, а саме мундур заціну зол. 75·—, а плащ за ціну зол. 100·— виконує фірма **А. Віттельс, Львів Рутовського 7.** 2270 3—7

КОПЕРНИК Висвітлюємо нині перший раз в Польщі! **МАРУСЕНЬКА**

Голосний, світовий, звуковий пробій „Парамавнту" продукції 1932 року режисерії Ернеста Любіча — музика славного Оскара Штравса п. наг.:

„Веселий Поручник". У головній ролі: MAURICE CHEVALIER, CLAUDETTE COLBERT, MIRIAM HOPKINS.

З судової салі.

РОЗПРАВА ПРОТИ І. МИГУЛА І ТОВ. ЗА ПІДПАЛ.

Сьогодні (24. ц. м.) дальше переслухувано свідків.

Св. *Дм. Лозинський*, заступник війта з Куликова, не зізнав у дійсности нічого, бо все забув і не зважаючи на найбільші зусилля предсідника, не можна було від нього нічого видобути.

Слідуючий свідок *Варшава*, кмд. поліції, потвердив, що у вступному слідстві Мигул і Левицький признавалися до підпалів, при чому Мигул говорив тоді, що робив це тільки у двійку. Дальше Мигул признався до приналежности до УВО, а Левицький ні. Свідок твердить також, що справників мусіло бути більше, на що вказували м. ін. сліди якихсь теннісових черевиків.

Покликані свідки *Васятко, Пшибуський, Наварчик і Наглік* не ввели до справи нічого маркантнішого. Деякі з них твердили, що бачили на місці підпалу виразні сліди тільки двох людей.

Марія Березюк, суджена Ляхмана, признає, що він сховав у неї 2 револьвери, але вони були зіпсовані і Ляхман хотів дати їх до направи.

Вносять на салю кріс і набої. Свідок не може рішитися, чи це ті самі, які заквестіоновано у Ляхмана.

Вкінці зізнав свідок *Мих*, що мав, згідно з донесенням поліції, бачити і пізнати втікаючого Мигула з місця підпалу. Одначе свідок під присягою заперечив цьому.

Тому, що інші свідки сьогодні не явилися, предсідник переложив розправу до завтра.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: *„КОЛИ ВЕРНЕШСЯ?"*. Комедія на 3 дії *Могема*.

Один із найвизначніших сучасних англійських повістярів пише вряди-годи для розвагн власної та чужої і для гарного заробітку легкі комедії у французькому дусі. Не шукає він за оригінальною темою. Молодий муж-лікар зраджує свою гарну жінку після 5-літнього подружжа з її найкращою приятелькою. Батько дасть своїй донці, що є в розпуці та має намір розвестися, раду, як „відбити" свого мужа приятельці. Рада ані нова, ані оригінальна, ані дотепна, але наскрізь модерна: жінка повинна прикидатись зовсім байдужою, коли муж не буває дома, а навіть повинна допомогати йому зустрічатися із приятелькою якнайчастіше... Як і чому? — Це вже залежить від того індивідуального випадку, який маємо перед собою.

Песа має кілька веселих ситуацій, кілька добрих поміченъ і можна глядіти на неї із погідним усміхом, як на всі ті подружі трагедії, коли знаємо, що в них не дійде до ніякої небезпечної розправи і де кінець буде напевно щасливий.

Публика була вдоволена автором і акторами так само як герої пєси собою. *м. р.*

Обструкція. Наукові досліди, переведені в клініках недуг прововодних судин, виказали, що природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** віддає, передовсім старшим людям, спасенні прислуги.

СПОРТ.

КРАЄВІ ЛЕГКОАТЛЄТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

Поодинокі осяги недільних і понеділкових змагань представляються так:

МУЩИНИ:

100 м. 1) Вішка, Сок.-Стрий, 12.3 сек., 2) Мартинович, УССК, на півгруди, 3) Ковальчик, Беркут.

200 м. 1) Ковальчик, Беркут, 25.9 сек., 2) Мартинович, УССК, 26 сек., 3) Вішка, Сок.-Стрий.

400 м. 1) Ковальчик, Б, 57.7 сек., 2) Березинський, Сокіл-Оглядів, 3) Окар, Беркут.

1500 м. 1) Медвідь, Беркут, 4:51.6, 2) Сліпко, УССК, 3) Савчак, Сокіл-Стрий.

3000 м. 1) Медвідь, Б, 11:3.2, 2) Сліпко, УССК, метер за першим, 3) Савчак, Сок.-Стрий.

Гінці 4×100 1) УССК, 49.8 сек. у складі: Рак Р., Петріна, Шерстило, Мартинович. 2) Беркут, 50.6 сек., у складі: Козак, Ковальчик, Колодій, Будзинь. 3) Сагайдачний.

Олімпійські гінці 800+400+200+100 1) Беркут І., 3:55.8 (укр. рекорд), у складі: Ковальчик, Колодій, Козак, Медвідь. 2) УССК, 4:01, у складі: Сліпко, Петріна, Мартинович, Шерстило. 3) Беркут ІІ.

Мет диском: праворуч: 1) Гнатейко, УССК, 33.74 м., 2) Круль, Сокіл-Клепарів, 33.70 м., 3) Козак, Б., 30.55 м; *ліворуч:* 1) Гнатейко, УССК, 26.08 м; *обіруч:* 1) Гнатейко, УССК, 59.82 м.

В пробі побиття українського рекорду в меті диском Гнатейко осягнув: праворуч 34.87 м., себто побив укр. рек. на 5 цм., обіруч 60.95 м., себто побив укр. рек. на 38 цм.

Мет ратищем: 1) Козак, Беркут, 46.62 м., 2) Андронік, Б., 40.70 м., 3) Гнатейко, УССК 39.76 м.

Стусан кулею: праворуч: 1) Круль, Сок.-Клепарів, 12.48 м., 2) Гнатейко, УССК, 10.71 м., 3) Козак, Б., 10.63 м.; *обіруч:* 1) Круль, Сок.-Клеп., 23.68 м.

Круль установив нові українські рекорди: стусану кулею: праворуч кращий на 48 цм., обіруч кращий на 291 цм.

Скок удовжінь: 1) Петріна, УССК, 612 цм., 2) Вішка, Сок. Стрий, 602 цм., 3) Будзинь, Беркут, 563 цм.

Скок увисочінь: 1) Барусевич, УССК, 154 цм., 2) Бортник, Сок. Стр., 154 цм., 3) Рак Р., УССК, 154 цм.

Скок жердкою: 1) Вірлик, Бер., 264 цм., 2) Петріна, УССК, 264 цм., 3) Медвіть, Бер., 254 цм.

Два перші вирівняли український рекорд. Вірлик у пробі побиття українського рекорду осягнув 273.7 цм., чим побив український рекорд на 9.7 цм.

ЖІНКИ:

60 м.: 1) Стасів, Бер., 9.0 сек., 2) Бирчак, Стріла, 3) Якубів, ЖУСК.

100 м.: 1) Стасів, Бер. 15.2 сек., 2) Гусар, Бер., 15.9 сек., 3) Соколовська, Чорноморка, 16.5 сек.

800 м.: 1) Стасів, Бер., 2:59.0, установила український рек. 2) Бирчак, Стріла, 3:21.1.

Гімці 4×60 1) Беркут: Стасів, Сенечко, Опока, Гусар 36.8 сек.; 2) Львів-комб.: Соколовська, Дацько, Якубів, Бирчак.

Мет диском: праворуч: 1) Гусар, Бер., 23.29 м., 2) Сенечко, Бер., 22.86 м., 3) Несторівна, Сок. Клеп., 19.79 м.; обіруч: 1) Гусар, Бер., 40.88 м. (укр. рек.), 2) Сенечко, 39.06 м.

Мет рапіцем: 1) Гусар, Бер., 18.72 м., 2) Стасів, Бер., 16.98 м., 3) Опока, Бер., 16.32 м.

Стусан кулею: праворуч: 1) Бирчак, Стріла, 7.82 м., 2) Гусар, Бер., 7.62 м., 3) Несторівна, Сок.- Кл. 7.53 м.; обіруч: 1) Гусар, Бер., 13.52 м: (укр. рек.), 2) Бирчак, Стр., 13.01 м.

Скок удовжінь: 1) Соколовська, Чорном., 401.5 цм., 2) Якубів, ЖУСК, 399 цм., 3) Гусар, Бер., 392 цм.

Скок увисочінь: 1) Гусар, Бер., 119 цм., 2) Стасів, Бер., 109 цм.

Тризмаг виграла Гусар (Берк.) перед Стасів (Берк.) у відношині 48.5:45.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. IX 1931. за масло експортове і десерове пріма —'— зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., гопу вепь б·— Тенденція на яйця зниження.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

КАЛЄНДАР ДЛЯ ВСІХ НА 1932 РІК. Стор. 166. Львів 1932. Накладом Івана Тиктора, Львів, Боїмів ч. 4.

ЖУРНАЛИ.

ДОБРИЙ ПАСТИР, присвячений душпастирським і церковним справам. Станиславів-Перемишль. 1931, ч. 3. Рік І. Зміст: о. Т. Галущинський ЧСВВ: Апостольські покликання в Євангеліях. Перші ученики. о. О. Орський: Суспільне апостольство душпастиря. о. д-р В. Василик: Основа й істота релігії. о. С. Лукач: Приготування позашкільних дітей до першого св. Причастя. о. М. Каровець: Столітні роковини знесення вас. монастирів на Україні. Церковний огляд. З нашого церковного і релігійного життя. Вісти з католицького світу. На вибрані теми: Чи в церковних Службах належить поклонятися на спомин таїнства Воплощення? о. І. Луцик: Церква і пролетаріят. о. В. Я.: Смерть Горація Марувого, професора християнської археольогії. о. Й. Ст.: Петро Гебей, єпископ мукачевський. Нові книжки й видання.

Виказ жертв

на будову шпиталю ім. Митрополита Андрея (Виказ 27).

Зложили: Запис бл. п. д-ра І. Куріпи 100 ам. долярів; 403 зол. Декан. ур Гаї Старобрідські; 283 зол. дохід з ювилейного свята в Стрию; 141 зол. Український Банк Тернопіль; 95 зол. збірка І. Кургана; 60 зол. Чит. „Просвіти" Бережани; 52 зол. Ювил. Комітет зол. Чит. „Просвіти" Бережани; по 50 зол. О. І. Сушишин, Спілка Колоденце і о. Конюбинський Завадів; 42 зол. пар. ур. Хитар; 32 зол. пар. ур. Бібрка; по 30 зол. о. Ан. Онуферко Сілат і пар. ур. Бібрка; по 25 зол. Евст. Вороневич Сілки, Кооп. Молочарня Гнилани, Маслосоюз Львів, Українське Лік. Тов. памість вінця на могилу д-ра Ціпановського і Кооп. „Хлібороб" Звенигород; по 20 зол. І. Іжиковська Броди і о. Вовк Ігровиця; 12 зол пар. ур. Мшана; по 10 зол. о. Маркіян Ставне, пар. ур. Фаліш, о. Онуферко Сілат, М. Івасюк пар. ур. Збараж і „Сільський Господар" Попелі; по 8 зол. пар. ур. Кальне і Підлисин; 6 зол. Дек. ур. Стрийський; по 5 зол. Кооп. „Добробут" Петранка, пар. ур Тухля, Соломка, Пустомити, Бабинці, Новосілки, Б. Охримович Завадів і І. Педех Любовиська; по 4 зол. пар. ур. Путятинці і о. Яхович Любовиська; по 3 зол. пар. ур. Охримів, Поникування Мала, Бубнище і І. Салнів Коломия; по 2 зол. Ол. Добрянський, пар. ур. Підярків два рази, Миколаїв, Девятинин, о. Довбенко Грабів, о. Костирка Грабовець, ур. пар. Биківці і пар. ур. Деревлини; по 1 зол. пар. ур. Свобода, Болехів, Любовиська, Розгадів, Бетьке, Соломка, Мужиловичі, Вишнівчик і І. Винник.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Неділний.

Театр Ріжнородностей:
П'ятниця, 25. вересня, година 8. веч. „Коли вернеться?", комедія Могема.
Субота 27. вересня год. 7·30 вечором „Коли вернеться?" комедія Могема.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Наречена з льотерії" (Джанета Мендональд).

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

ЛЕВ: „Мія-Той" (Торговля живим товаром у Китаю.)

МАРУСЕНЬКИ: Звукова фільма „Весений поручник" (Моріс Шевалє.)

МІРАЖ: „Грай, цигане!" й додатки.

ОАЗА: Звукова фільма „Король прошахів".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Чар танга".

ПАН: „Індійська гробниця".

ПАСАЖ: „Атака цепелінів на Лондон" (Підтятті крила) й додатки.

СОНЦЕ: „Хоробрий вояк Швейк" (2 серії) та „Любка Розвольського".

СТИЛЕВЕ: „Два серця", (Люіс Водьгайм) „Клюб бездітних".

ХИМЕРА: „Жінка, яка ніколи не забудеться" (Ліль Дагонер, Іван Петрович.

УСПІХ: „Шаленний їздець", „Жінка з бруку" (Люпе Велез).

Програма радіо.

П'ятниця 25. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·55 Музика Шопена. 20·00 Оратоpія Брамса. **Липськ** (259,3) 19·30 Танці різних народів. **Бреславль** (325) 20·00 Концерт фільг. орх. **Штрасбург** (345,2) 20·30 Фестіваль Ст. Сенса. **Штутгарт** (360,1) 18·40 „Чи є нова музика?", І. Штробель. **Гамбург** (372,2) 19·55 „Самсон і Даліла", опера Ст. Сенса. **Букарешт** (394,2) 21·00 „Трістан і Ізольда", опера Вагнера. **Соттенс** (403,8) 20·00—20·15 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 20·00 Симф. концерт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 17·00 Скрипка й органи. 20·00. Військова музика. 20·55 Шведські пісні. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт 21·00 „Scugnizza", оперетка Костн. **Бромінстер** (459,4) 21·00 Концерт хору й орх. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт донських козаків. **Відень** (516,4) 19·30 Трансмісія з опери. 22·20 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·03—21·30 Симф. конц. **Мінхен** (532,9) 19·30 Моцарт. **Будапешт** (550,5) 19·30 Циган. музика. 20·30 Година сміху. **Ленінград** (1000) 15·00 Музика Шуберта і Бетовена. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт симф. 22·15 Студентський хор. **Калюндборг** (1153,8) 21·10—22.00 Музика Бетовена. 22·15 Югославянська музика. **Москва** (1481) 19·30 Концерт. 20·30 Відчит.

Субота, 26. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·00 „Frauen haben das gern", оперетка В. Кольо. **Липськ** (259,3) 19·30 „Золотник з Толеда", опера Офенбаха. **Моравська Острава** (263,4) 22·20 Радіофільм. Танкова музика. **Бреславль** (325) 18·35 „Музика в 2000 р.". Ф. Варшавер. **Брно** (341,7) 21·00 Релігійна музика. **Штутгарт** (360,1) 14·45 Квартет цитристів. **Гамбург** (372,2) 16·30 Попол. концерт. 21·00 Осінний бал. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 21·00 „Весела вдовичка", оперетка Легара. **Соттенс** (403,8) 20·00—20·15 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) Скрипковий концерт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 21·15 Концерт хору. **Рим** (441·2) 17·30 Інструментальний концерт. 21·00 „Норма", опера Белінія **Гельсінгфорс** (453,2) 19·49 Концерт хору. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Веселий вечір. 23·30 Джез. **Прага** (486,2) 19·35 Тріо Маудра. **Міляно** (500,8) 19·45 Музичні продукції. **Відень** (516,4) 20·25 Ганзі Нізе сміється і співає. **Любляна** (575,8) 21·00 Концерт сальон. квінтету. **Ленінград** (1000) 15·30 Пісні українських композиторів. **Калюндборг** (1153,8) 21·25 Данські пісні. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 26. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 16·00, 17·15, 18·45, 19·25 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 16·00 Слуховище для старшої молоді. 16·30 Конперт для молоді. 16·55 Відчит з Вильна. 17·35 „Природа і штука", проф. Махнівич. 18·00 Конперт (тенор, форт.). 18·30 Літературна гутірка. 19·00 Всячина. 19·20, 19·40, 19·55, 20·00 Комунікати. 20·15 Легка музика з Варшави. 22·00 „На опері", Фейд. 22·15, 22·20 Комунікати. 22·30 Музика Шопена. 23·00—24·00 Легка, танкова музика з Варшави.

П'ятниця 25. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 15·55, 16·45, 19·35 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Пінячество і пяниці у Шекспіра", д-р Копчинський. 15·45 Львівський короткохвильовий куток. 16·30 „Вплив музики на психіку дитини", д-р Лісса. 16·50 Літерат. гутірка по французськи. 17·10 Авдиція для хорих. 17·35 Тр. з Вар. Відчит. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 „За Ніпан", м-р Боркевич. 19·40 Почтова скринька. 20.00 Радіовий денник. 28·10 Спортовий комун. 20·15 Симф. концерт (Вебер, Бетовен). 22·30—22·40 Комунікати 22·45—24·00 Танкова музика з „Бристоль" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

ЩУЦІМ:
25/IX „Маруся Богуславка".
26/IX „Запорожець".
27/IX „Аза".

СТОПНІЦА:
28/IX. „Аза".
29/IX „Гриць".
31/IX „Маруся Богуславка".
1/X „Вій".
2/X „Воскресення".

БУСК:
3/X „Гриць".
4/X „Вій".
5/X „Запорожець".
6/X „Аза".

Театр у скорім часі **обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба" і „Ленін".

Український театр під адм. проводом І. Волощука.

До дня 27. IX. театр грає в Олешицях.
ЯРОСЛАВ:
28. IX. Хмара.
29. IX. Ой не ходи Грицю.
ПЕРЕВОРСК:
30. IX. Хмара.
1. X. Ой не ходи Грицю.
2. X. Циганка Аза.

З Переворска у своїм турне вступить театр на 2 вистави до Перемишля. Репертуар буде оголошений в часописах.

Правильні вправи в „Соколі-Батьку" починаються з днем 1. жовтня 1931 р. Вправляють: члени у вівторки й пятниці від 8—9 год. вечором. Членині у четверги й суботи від 8—9 год. вечором. Реміснича молодь в середи від 8—9 год і в суботи від 7—8 год вечором. Старші учасники в вівторки й пятниці від 7—8 год. веч. Молодші учасники в понеділки й середи від 3—4 год. поп. Учасниці в вівторки й суботи від 3—4 год. поп. — Ближчі інформації в домівці Товариства. — **Тимїт Білостоцький,** начальник „С-Б". 541

Прив. коед. гімназія ім. І. Франка в Дрогобичі. Богослуження з нагоди початку шкільного року відбудеться дня 23. вересня в 9. год. У четвер 24. вересня правильна наука. — Вписи тріватимуть до кінця вересня — **Управа.** 524 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулїнського 11 а. — Тел. 20-54 — Ціни фабричні. 30 32—7

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Я. ГІРШСПРУНГА, Личаківська 34, ВПИСИ на новий 5-ти місячний торговельний курс для старших і одноріжний для молоді відбуваються щоденно від 10—12 і 4—6. Стенографія. Писання на машинах. 532 2—2

ІНСТРУКТОРА вправного, солідного, старшого до ученика з І. кляси класичної гімназії пошукує адв. д-р Бих, Копичинці. — Неузгляднені оферти без відповіди. 527 3—3

РУТИНОВАНИЙ конципієнт з трьох літньою адвокатською практикою шукає місця в адвоката від 1. або 15. листопада. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 526 2—2

ПАННОЧКА-КРАВЧИНЯ дістане дешево співмешкання. — Зголоситися до О. Домбчевської, вул. Здоровля ч. 9., в неділю між 10—12 передпол. 538 1-2

ДЯК іспитований, безженний, з теноровим голосом, вправний диригент хору і дутої орхестри, шукає відповідної посади. Найрадше приблизно: Стрий-Львів. — Зголошення до Адм. під „Диригент". 539 1—2

З ПОКОЇ і кухня з комфортом зараз до винайму. — Клушинська 9.

ПОКІЙ І КУХНЯ, одна кімната зараз до винайму. — Клушинська 9. 543

ФОТОВИСТАВКА 1930. Пана, котрий відібрав від д-ра Дмоховського фотографії А. Ярославича, проситься віддати їх власникові або до Адм. „Діла" під „Уфото". 540

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої виданництва:
Berliner Lokalanzeiger, Der Tag. Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Garteniaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:
BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:
Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 94—7

Конкурс

на директора прив. дів. учит. семинарії „Р. Ш." у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. — Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи". 542 1—2

Вугілля-Кокс-Дерево
Едмунд Сайфрід Львів, Пекарська 37. Тел. 20-50.
Гуртом. 537 1—4 **Детально.**

Найдешевші книжки!

МИХАИЛО ВОЗНЯК
ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ
До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА
Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
С М І Х З Е М Л І
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади І. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ
М А Ц І Ц Ь К И Й
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла"
Львів, Ринок 10. II. п.
або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

ч. 216 (12.9?).

Львів, неділя 27. вересня 1931.

Pocztową opłatę uiszczono ryczałtem.

Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

†

Михайло Галущинський

почесний член і голова Т-ва „Просвіта", б. перший комендант і організатор Українських Січових Стрільців (УСС), б. директор української гімназії в Рогатині, б. заступник голови „Рідної Школи", б. голова Т-ва „Молода Громада", член Надзірної Ради кооперативи „Український Театр", член Надзірної Ради Т-ва взаїмних обезпечень і кооп. Банку „Дністер", член Управи „Т-ва опіки над українськими емігрантами", б. член Надзірної Ради Видавничої Спілки „Діло", член Ц. К. й Екзекутиви Українського Національно-Демократичного Обєднання, б. сенатор і віцемаршал сенату,

посол і заступник голови Української Парляментарної Репрезентації

помер після пятиденної важкої недуги в год. 2·30 ранку в пятницю 25. вересня ц. р. Похорони відбудуться в неділю, 27. вересня в год. 2. пополудні з дому жалоби при вул. Чарнецького ч. 24.

Львів, 25. вересня 1931.

Над будинком „Просвіти", у самому центрі Львова, в найжвавішому осередку українського національного життя, повис знову чорний прапор, символ жалоби і смутку, яким покрився цілий наш край наслідком смерти голови „Просвіти" Михайла Галущинського. Бо кому на галицькій і волинській землі невідома постать Покійника? У чиї уха не відбилося це імя? І вороги і приятелі бачили в Покійному небуденну індивідуальність, бачили чільного діяча українського національного табору. З Покійним сходить у могилу жива частина історії галицького народу за останніх 30 літ, тобто за час одного людського покоління, жива частина тієї історії нашого життя, в якій Покійний був співтворцем, подекуди й керманичем. Передчасна смерть на превеликий жаль не позволила Покійному кинути на папір для майбутніх поколінь усіх споминів про свою творчу працю на найріжнородніших відтинках громадського фронту, дарма що Він приготовлявся до списання таких споминів. Громадська праця абсорбувала його все до тої міри, що вимоги приватного життя відходили на задній плян. Жив Покійний незвичайно скромно, просто анахоретично, бо його душа і серце були вражливі не на свої, але передовсім на загально-громадські потреби. Втрата Михайла Галущинського для українського національного життя є одним з найважчих ударів, які його навістили останніми часами.

Покійний Михайло Галущинський уродився дня 26. вересня 1878 р. в селі Звинячі, чортківського повіту, де його батько був священиком. Середню школу покінчив у Тернополі, де належав до славної в історії початків нашого національного відродження, тайної тоді „Студентської Громади". Університетські студії відбув у Львові та Відні. Був одним з організаторів і референтів першого українського студентського віча, яке перед війною заініціювало було важку, жертвенну і довгу боротьбу за український університет у Львові. Крім того був головою студентського Т-ва „Академічна Громада" у Львові, а в часі віденських студій головою славного Т-ва „Січ".

Після скінчення студій присвятився учительському званню в середніх школах. Від 1904 до 1909 р. був учителем гімназії у Золочеві, де розвинув великанську працю в повіті, поборюючи послідовно, пляново і рішучо здавна вкорінене там москвофільство. У Золочеві виявився надзвичайний організаційний талан Покійного. Він сходив пішки цілий золочівський повіт, позасновував там численні читальні „Просвіти" та виголосив у них сотні популярних викладів на загально освітні теми. Його заходами повстала в Золочеві перша у нас прилюдна бібліотека-випозичальня. Але в часі праці Покійного в Золочеві унагляднився в Нього крім організаційного ще й великий педагогічний талант. З уваги на цей останній Українське Педагогічне Т-во покликало його на становище директора української приватної гімназії у Рогатині. Ставши директором тієї школи, Покійний поставив її як під педагогічним так і під внутрішньо-організаційним оглядом на небувалу не тільки в нас, але й у наших сусідів висоту. Вся прилюдна шкільна й громадська як українська так і польська опінія однодушно признала цю гімназію зразковою. Галицька Краєва Шкільна Рада признала Покійного виїмковим і зразковим директором та доручувала йому кілька разів виголошувати наукові реферати на педагогічні теми для всіх директорів галицьких середніх шкіл, а попри те ще й інформаційні реферати для тієїж авдиторії про устрій та методи навчання в рогатинській українській гімназії. Деякі з тих рефератів були друковані й у фахових польських журналах. Попри педагогічну проявив Покійний у Рогатині й Рогатинщині величезну заг.-громадську працю, зокрема на освітньому полі. Вже там почав Покійний віддаватися теоретичним і практичним студіям над справами позашкільної освіти. Висліком тих праць було зорганізування першого в нас (на цілій нашій національній території) т. зв. селянського університету в Черчу (вищі загально-освітні курси).

Вибух великої війни у 1914 р. відкрив і започаткував у житті великого Покійника нову добу. Він став на чолі і був першим командантом Українського Легіону (Українських Січових Стрільців), які відіграли загально відому позитивну роль в переломових часах наших національно-визвольних змагань.

Після розвалу Австрії попав у один з польських таборів для інтернованих (за Австрії в останніх її днях займав військове становище в Зах. Галичині), а вирвавшись звідтам осів у Львові, де став одним із чільних діячів Українського Горожанського Комітету, що опікувався й давав поміч українським політичним вязням та інтернованим. На тому становищі розвинув з головою того комітету д-ром Степаном Федаком незвичайно рухливу та відповідальну працю. У Комітеті працював аж до його зліквідування. Попри те працював тоді у Головній Управі „Рідної Школи" та в Головному Виділі Т-ва „Просвіта".

У квітні 1923 р. по смерти пок. Івана Кивелюка став головою Т-ва „Просвіта" і пробув на цьому становищі до кінця життя. В осені 1921 р. після атентату молодого С. Федака на львівського воєводу попав у тюрму, в якій просидів крутло два місяці. У 1924 р. усунули Покійного з державної служби в українській гімназії за те, що на учительській конференції запротестував проти розпорядків Кураторії Львівської Шкільної Округи, якими обмежено права українських шкіл. З державної служби усунули Покійника з тим, що позбавили його права на емеритуру. Доперва шляхом кількалітнього судового процесу вдалось Покійному дійти до малої емеритури.

Стративши державну посаду, Покійний віддався цілковито освітній праці у „Просвіті". Попри теоретичну роботу над проблемами позашкільної освіти, публіковану в періодиках Т-ва, кинувся у вир організаційної праці. Він обїхав усю українську національну територію в Польщі, виголосив тисячі викладів у найріжнородніших місцевостях і сотки святочних промов при всяких нагодах, зокремаж на освітніх святах і академіях. А був Покійний без сумніву одним з найкращих промовців, яких посила наша земля.

Та велике замилування до громадських справ не обмежили і в тому часі діяльности Покійного виключно тільки до „Просвіти". Він став одним з основників і керманичів кооперативи-випозичальні книжок „Ізмарагд". Він був діяльним членом і членом Надзірної Ради кооперативи „Український Театр". Він був першим головою Т-ва „Молода Громада". Він був і членом Надзірної Ради Видавничої Спілки „Діла". Він наконець належав до всіх українських установ, що мали загально-громадський характер, а при тім мали якунебудь творчу стичність з національно-культурними інтересами українського народу.

Будучи незвичайно чутливим і враливим на всякі прояви громадського життя, забирав прилюдно, на сторінках преси дуже часто голос у всяких злободневних питаннях. Був одним з найкращих і найцінніших співробітників „Діла", а попри те розсипував свої статті на сторінках усіх інших українських, національних органів преси. До останніх часів був головою Української Видавничої Спілки, що видає місячник „Літературно-Науковий Вістник", на сторінках якого опублікував не одну свою цінну працю на освітні теми. Ювилейні Загальні Збори „Просвіти" з 1929 р. іменували Покійного своїм почесним членом за всю працю і всі заслуги для українського народу на всіх ділянках життя.

Не нехтував Покійний і такою відповідальною ділянкою нашого життя як національна політика. І тут був активним і тут проявляв багато енергії та якнайкращої волі, і тут стояв усе на сторожі національних українських цінностей та здобутків. Це передвоєнний член Української Національно-Демократичної Партії, перебув з нею усі великі й світлі моменти так само як найприкріші хвилі національного лихоліття. Вірний їй, здисциплінований та повний почуття великої відповідальности, виконував безапеляційно все, що Йому партія доручала. Від 1925 р., тобто від повстання Українського Національно-Демократичного Обєднання був членом Центрального Комітету і членом Екзекутиви. У 1928 р. при виборах партія висунула його кандидатуру на посла до варшавського сойму. Його й вибрали послом зі станиславівської виборчої округи. Одначе тоді з доручення партії посольський мандат зложив, а приняв натомість мандат до сенату. Як сенатор, став віцемаршалом сенату. У важкі дні минулої осені й минулорічних трагічних одій після арештування цілого партійного проводу був одним з тих, що, наражуючи своє здоровля та особу, проявляв найбільше ініціятиви у боротьбі з лихом. При виборах минулої осени припав Йому посольський мандат із станиславівської округи, який Покійний приняв та став одним із заст. голови Парл. Репрезентації, але не раз і не два заявляв в УНДО, що хоче цей мандат зложити до розпорядимости партії наслідком неперебірчивої та негідної нагінки деяких одиниць зпоза партії проти особи Покійника. Нема сумніву, що важко пережиті Покійним минулорічні події, як і деякі факти після них, а далі і згадана нагінка маловідповідальних одиниць проти Його особи в великій мірі зінтенсифікували розвиток недуги, яка й загнала цього великого і світлого громадянина, великого, жертвенного патріота, а до того людину з золотим серцем у могилу. В. Й. П.

Пляни і дійсність.

Виконування „пятилітки" в СССР.

В статті на подібну тему в „Ділі" з дня 15. травня ц. р. названо радянську „пятилітку" **імпровізацією.** Що так є, стверджують оголошені в останніх числах „Экономическая Жизнь" дані про продукцію радянської тяжкої промисловости в першім півроці ц. р. Згідно з цими даними випродуковано в СССР за той час 2,350.000 чугуна, 2,609.000 тон сталі та 1,917.000 тон готових залізних продуктів.

Оскільки порівнаємо ті дані дійсної продукції, з даними продукції пляновапої оголошеними Вищою Радою Народнього Господарства на початку ц. р., то **розбіжність поміж ними є дуже велика.** Продукційний плян на перший піврік ц. р. виконано в тяжкій промисловости ледви до 58 проц. Взагалі дійсна продукція тяжкої промисловости в першім півроці ц. р. у відношенні до такого самого періоду м. р. зменшилась в ділянці чугуна на 1,3 проц., в ділянці сталі на 13 проц. та в ділянці готових залізних продуктів на 31 проц.

Згідно з пятиліткою продукція чугуна в СССР повинна осягнути в 1933 р. найменше 17 міліонів тон. Тимчасом **пятилітка вже в цім році цілковито заломалась.** Невиповнення пляну в самій тільки металюргії виносить 42 проц., те саме явище виступає і в інших ділянках радянської промисловости. Зрештою сучасна продукція СССР не лише не виказує виповнення пляну, але навіть зменшається у відношенні до минулого року. Все те доказує нереальність пятилітки і... хіба тільки імпровізаційної здібности керманичів радянського народнього господарства.

Радянський уряд, створюючи цілу низку стало доповнюваних (читай збільшуваних) продукційних планів помилився в своїх обчисленнях на — 42 проц. Тимчасом автор цеї статті вибрав при своїх обчисленнях*) один з перших радянських продукційних планів, завначуючи, що є він можливий до переведення. Плян цей виконано 90—98 проц., себто помилка виносить заледви 2 проц.

Це заломання пятилітки пояснює „Экономическая Жизнь": **браком механізації підприємств, дезорганізацією транспорту** (а тим самим неточністю постачання сирівців для тяжкої промисловости), та **злою фінансовою господаркою підприємств.** Одначе найважнішою причиною заломання пятилітки вважає цей начальний економічний орган СССР **злу організацію праці у промисловости.** В СССР є тепер недостача технічних сил та кваліфікованих робітників. Взагалі в СССР є у робітників **тенденція до втечі з промислу** (флюктуація робітників за 5 місяців ц. р. виносила 48,3 проц.), на що впливає поганий апровізаційний та мешканевий стан.

Це все тільки посередні причини, бо на нашу думку, головною причиною заломання пятилітки є **непляновість у кермуванні народнім господарством держави,** яка проявляється в розбіжности поодиноких галузей народнього господарства поміж собою. Радянський уряд форсує експорт, підчас коли людність Союзу голодує, творить нові пляни, зовсім не опертні на торговельній калькуляції (будує на Уралі 2 металюргічні підприємства, з яких одно не має в промірі 2.000 км. вугілля, а друге залізних руд) та вкінці переводить „індустріялізацію" всупереч рільничій структурі Союзу.

Не треба бути пророком, щоби можна твердити, що продукція радянської металюргії в 1933 р. не перевищить першого пляну „Главчермета", який виносить для чугуна 6,395.000 тон, для сталі 6,731.000 тон та для готових залізних продуктів 5,255.000 тон. В кожному випадку вище подані числа будуть ближче правди, ніж плянована в теперішньому часі продукція чугуна на 17. міл. тон. Про це переконаємося при кінци пятилітки.

Евген Чехович.

*) Стаття з дня 20. вересня 1930 р. в числі „Hutnika" п. н. „Stan Hutnictwa Żelaznego Z. S. R. R."

Австрія виконує женевські зобовязання.

Австрійський уряд повідомив фінансовий комітет Ліги Націй, що на т. зв. Головній Комісії австр. Національної Ради прийнято одноголосно слідуючу постанову:

„Наслідком ощадностей характеру особового й річевого, видатки у бюджеті на 1932 рік будуть знижені щонайменше до суми 1900 міл. шилінгів. Крім того бюджет передбачує 100 мід. на покриття короткоречинцевих кредитів. Прибутки будуть преліміновані щонайменше на суму 2 міліардів шил. Також в 1933 році бюджет візьме під увагу 100 міліонів шил. на покриття короткотермінових кредитів. Ще в 1931 році заведеться ощадности на бодай 35 міліонів шилінгів.

Тою одноголосною постановою виконано передумову женевського фінансового комітету для підтримки австрійських позичкових заходів. Австрійський уряд зрезигнував з пляну перевести знижку урядничих платень шляхом „примусового розпорядку" й включає цю акцію до бюджетового прелімінаря. Цей останній, з вищенаведеними напрямними, ввійде в найближчому тижні на пленум Національної Ради (парляменту), де буде безумовно у швидкому часі прийнятий.

Перед переворотом на Угорщині?

Від останньої зміни кабінету графа Бетлена на кабінет графа Каролія, не втавають вістки про можливість поважних політичних заворушень на Угорщині. Згадану зміну переведено, як відомо, під натиском Франції, щоби відірвати Угорщину зпід впливів Німеччини, які особливо виразно проявилися підчас останньої історії з австро-німецьким „аншлюсом" (митною унією). Німецький фінансовий крах погіршив господарську ситуацію Угорщини ще дужче і примусив її бути послушною бажанням Франції. А проте зміна уряду не принесла — бодай покищо — утрам великої полекші. Чеські часописи впевняють, що мадярський уряд не має грошей на виплату урядовцям на день 1. жовтня і що великі приватні підприємства не є у кращому положенні. Торговельне життя зовсім завмерло. Йдуть лише масові закупи харчів — з остраху перед революцією.

Військовий міністр Гембеш заявив, що нічого боятися заворушень, бо військо, жандармерія і поліція є приготовані на всякий випадок. Цим дав він пізнати, що уряд здає собі справу з неспокійних настроїв. З другого боку не є виключено, що самі урядові кола перебільшують небезпеку ситуації і пускають тривожні поголоски, щоби мати нагоду проклямувати військову диктатуру. В усякому разі — Угорщина може швидко пережити поважні дні.

—o—

Непевна ситуація на Далекому Сході.

Про події на Далекому Сході у конфлікті між Японією і Китаєм доходять звістки різного характеру, інколи цілком взаємно собі суперечні. Ці суперечности не дозволяють скласти ніякого ясного образу ситуації, при чому на перший плян виринає питання не території, яку вже зайняли японці та ще можуть зайняти, а тих чинників, які стоять за кулісами цілої акції.

Щодо інтервенції Ліги Націй, то одна телеграма каже про рішуче відкинення японським урядом посередництва Ліги Націй, яка — мовляв — не є в даному випадку компетентна інтервенувати, — з другогож боку чуємо, що японський делегат при Лізі Націй має дістати уповноваження, на основі яких має лагодити конфлікт з делегатом Китаю під авспіціями Ліги. Японський посол у Вашингтоні віби то повідомив американський уряд, що Японія приймає надалі інтегральну приналежність Манджурії до Китаю і що тут іде лише про військові конфлікти льокального характеру, з другого боку читаємо про відплив на китайські води великих одиниць японської военної фльоти й про іменування бурмістром Мукдену якогось японського полковника, що ніби то — як впевняють китайці — є відомим приклонником японсько-китайської війни, що вирішивби усі спірні проблеми (м. ін. і Манджурії).

Неясним є також становище Совітів. Радянська преса вживає весь час надзвичайно стриманого тону, коли говорить про акцію японців, зате накидається лише на Лігу Націй і її безсильність та на „імперіялізм капіталістичного світа". Таємна конференція між членами

Михайло Галущинський

б. отаман УСС., член-основник і перший голова Т-ва „Молода Громада" помер після тяжкої недуги дня 23-го вересня 1931 р.

Видїл „Молодої Громади" подаючи цю сумну вістку до відома П. Т. членів, взиває всіх до корпоративної участи в сумному похоронному обряді.

Збірка всіх членів Т-ва „Молода Громада" дня 27-го вересня ц. р. (неділя) в год. 13-30 коло дому жалоби при вул. Івановського ч. 21.

Видїл Т-ва „Молода Громада".

рад. уряду в Москві й японським послом скріплює підозріння, чи може Москва не є в тихому порозумінні з Японією, щоби використати нинішню глибоку внутрішню кризу Европи й Америки та перевести поділ Манджурії актами військової окупації. Але тут-же читаємо про можливість російсько-японського удару на випадок, коли японські частини вийдуть до Харбіна, який є вузловою стацією східньо-сибірської залізниці, одної з найважніших артерій СРСР.

Тут знову вперто втримується звістка, що поміж японським урядом, як політичною владою, та вищими військовими колами нема гармонії і що командування японських військ у Манджурії не підпорядковується наказам політичних чинників у Токіо. Колиб це було правда, тоді осередком найцікавіших — і рішаючих — подій сталоб само Токіо, в якому уряд мусів би боротися за втримання свого авторитету. Т. зв. військова партія грала в Японії завжди деяку ролю, що дала себе відчути м. ін. у справі морського порозуміння між Японією, Англією і Америкою. Знаємо з всесвітньої історії, що націоналістично настроєні старшини генерального штабу спричиняли нераз вибухи величезних міжнародніх конфліктів.

Так, як нині представляється японсько-китайський конфлікт, — він може бути тою великою хмарою, з якої впаде лише розмірно дрібний дощ (смерть навіть тисячів вояків і цивільного населення не має для східних народів ніякого значіння, — так само дрібне пересунення політичних впливів на якомусь вирізку безкраїх просторів!), — а може теж спричинити потоп, що загорне три частини світа.

При попсованім шлунку, заburенних травленя, печанку в устах, болю у нирках, горячці, запертю стільці, ном.тах чи розвільненні, вже одна склянка природної гірної води **„Franciszka Józefa"** діяє лекко, швидко й додатньо. Домагатися в апт і дрог.

З волинської хроніки.

ПЕРШИЙ НАРОДНІЙ ДІМ НА ЛУЧЧИНІ.

Дня 20. вересня відбулося посвячення й відкриття першого на Луччині Народнього Дому в с. Боголюбах. На це національно-культурне свято прибули з Луцька представники всіх повітових організацій. Бачили ми також на ньому представників дооколичних сільських кооператив, Просвіт і кружків „Сільського Господаря".

Представники як повітових, так і сільських організацій прибули просто до церкви, де урочисту Службу Божу правив свящ. Ясинчук українською мовою при гарному співі місцевого хору, що робило на присутніх миле й зворушливе враження. Це враження збільшував самий внутрішній вигляд церкви: вгорі довкола стін виписана українською мовою ціла молитва „Отче наш", а на передній стіні й деякі інші написи релігійного характеру.

По закінченні Служби Божої відбулася процесія до Народнього Дому. Величава була картина: гарна погода, маси народу, в повітрі повівають хоругви, попереду співає хор, а позаду оркестра з Жидичина приграває „Боже Великий Єдиний".

Але ось і Народній Дім. Стоїть він на високому місці посередині села. Та лише частина зібраних знайшла місце в досить великій салі. Отець Ясинчук перевів посвячення Дому, а на закінчення сказав слово про зависок кооперації з христіянською любовю ближнього.

Почалася світська частина свята. На сцені засіла президія академії: голова філії „Просвіти" п. Чмелюк, голова кооперативи п. Журавський і голова Кружка „Сільського Господаря" п. Ковальчук — усі місцеві селяни. Голова філії „Просвіти", як найстаршої організації в селі (працює вже 10 років), відкрив академію гарним селянським словом. На підставі згоди представників повітових організацій перше привітальне слово було дане представникові найстаршої організації в повіті — повітової „Просвіти" — п.

Ев. Петриківському. Далі витали боголюбчан голова філії „Сільського Господаря" п. В. Островський, інспектор РСУК Л. Кобилянський, директор „Українбанку" п. Ів. Бонларук, представник „Маслосоюзу" інж. Т. Залуцький, від студентів п. Ничин, керманич місцевої школи п. Філінов, від кооперативи в Киверцях п. Ліхтанський, від двох кооператив і філії „Просвіти" в Жидичині п. П. Бонларук, від кооператив повіту ревіз. п. Бохонюк. Після привітань студент п. Ів. Подригуля прочитав коротку історію культурно-осьвітньої і господарської праці в с. Боголюбах — скромний, але такий зворушливий літопис змагань цього села. На закінчення академії голова п. Чмелюк запропонував вшанувати вставанням память місцевого діяча бл. п. С. Новаківського.

Після академії місцевий драматичний гурток виставив пєсу В. Островського „Кооператори". В часі другого антракту приєутні викликали автора на сцену й витали його рясними оплесками.

Підчас перерви місцеві громадяни запросили гостей на перекуску, яка пройшла в милій гутірці. А тимчасом молодь розпочала забаву в своїй новій салі.

Треба зазначити, що всю працю в Боголюбах ведуть самі селяни, але душею її є студент п. Ів. Подригуля, який багато причинився до повстання Народнього Дому й до останнього свята. Урочисте відкриття Народнього Дому в Боголюбах, здвигненого в часі господарської кріси скромними засобами села, є для інших сіл живим доказом того, як багато можна зробити по селах Волині для культури й добробуту навіть у наших специфічних умовинах.

Гість.

З українського життя за океаном.

Нова перемога церковної пісні.

Один з найбільших світових часописів, „Шикаго Дейлі Трибюн", уладив у м. Шикаго з нагоди музичного фестівалю змагання хорів місцевих, а також з сусідніх пятьох стейтів. Усі хори мали відспівати одну загальну конкурсову точку, а саме марш з опери „Тангайзер" Вагнера, а другу точку, яку хто хотів. Змагання відбулися в такому порядку, що 21. серпня станули до конкурсу хори м. Шикаго. В цих змаганнях перше місце занив український хор під управою диригента Л. Сорочинського. На другий день (22. серпня) станули до змагань хори з 5 ріжних стейтів, з яких кожний у своїм стейті вибився на перше місце. І тут жюрі признало перемогу українському хорові. Як другу точку співав наш хор „Ой рано, рано" Ступницького. Пізніше український хор співав для слухачів, яких було до 140.000 душ; цей виступ, як і попередній, передавали також через радіо. Як нагороду українські хори дістали золоті медалі, а диригент п. Л. Сорочинський дорогу диригентську паличку.

Виступ школи Авраменка в Шикаго.

Школа українських народніх танків і балету п. Василя Авраменка подвоїла свою працю у підготовленні 500 танцюристів до великого виступу, який відбудеться в шикаговській опері в неділю 8. листопада. Небаром почнеться розпродаж білетів на цей величавий виступ.

Признання для українських дітей і вчителя в Канаді.

Переїздячи канорський округ, судді Канадійської Національної Залізниці загостили до школи Паплер Спринґ, де вчителює українець Михайло Охітва. Діти із згаданої школи так гарно попписалися в українських та англійських співах, що дістали спеціяльну похвалу від д-ра Морея, президента саскачеванського університету. Д-р Морей сказав, що він зовсім певний, що якби діти згаданої школи взяли участь у музикальнім фестивалі в Ріджайні, то вони дістали би спеціяльну нагороду за такий знаменитий спів. Д-р Рос сказав, що переїздячи ріжні місцевости ріжних народностей, він не чув ще такого гарного діточого співу. Діти співали на чотири голоси.

Український Річник на 1931 рік в Канаді.

Журнал „Ди Ню Канедіен", що його видає „Національна Преса" у Вінніпегу, присвячений майже виключно українським справам. З того журналу довідуємося, що Злучене Т-во Української Молоді в Канаді видало перший „Український Річник" (Юкрейніен Їр Бук) на 1931 рік. Цей річник товариство присвятило мейорові міста Вінніпегу Р. Г. Веббові й окрема делегація товариства вручила йому перший гарно оправлений примірник. Посадник Вебб нераз уже виявив свою приязнь для українців.

Сестри Василіянки переймили провід української школи в Ню Йорку.

Нюйоркська українська школа, приміщена при українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку, перейшла з початком цього шкільного року під управу СС. Василіянок. Учать тепер кваліфіковані учительки з рідного краю й Амсрики, а саме: сестри Альойзія і Альберта. Вони обняли нижчі класи, а вищі є проваджені, як дотепер, під проводом п. А. Микитяка.

Помер українець, учитель у Бразилії.

З бразилійського українського тижневика „Праця" довідуємося, що в громаді Маркондес, провінція Парана, помер 27. липня українець учитель Семен Кокоруза, проживши 52 роки. Покійний був добрим українцем і щирим робітником. Дуже багато читав і працював над собою. Тому 10 літ здав державний іспит на бразилійського вчителя. Своїх двох синів післав до торговельної школи в Санта Катаріна. На похороні, не зважаючи на дощ, було багато місцевого і позамісцевого українського громадянства. Були ученики Покійного і члени читальні „Просвіти", якої він був головою довгі роки.

Зміни в українських гімназіях.

Директором української академічної гімназії у Львові іменований дефінітивно д-р Денис Лукіянович, б. директор української гімназії в Перемишлі, опісля б. в-питатор середніх шкіл. Дотеперішній управитель академічної гімназії у Львові проф. Северин Лещій іменований візитатором середніх шкіл львівської округи. Одночасно довідуємося, що управителем української гімназії в Перемишлі став професор тоїж гімназії Дублянщик. Обсада дирекції філії академічної гімназії у Львові з приводу переходу дотеперішнього управителя проф. Яр. Вербицького на емеритуру покищо не рішена.

—o—

Ухвали конґресу Лєйбуристів.

„Дейлі Геральд" повідомляє, що Конґрес партії Лєбуристів, який збереться 5. жовтня з. р. приймє такі ухвали: 1. Вороже становище до протекційного мита. 2. Громадянська контроля банків і зрівноваження фінансів. 3. Плян відбудови промислу й рільництва. 4. Знесення відшкодувань і всенних довгів шляхом міжнароднього порозуміння. 5. Підсилення тим самим шляхом акції найшвидшого розброєння.

Прем. Лявaль і мін. Бріян відвідають Гінденбуґа.

Бюро „Конті повідомляє, що прем. Лявaль і мін. Бріян просили, щоби їх прийнято на авдієнції у президента Німеччини Гінденбурґа.

Вибори в Югославії.

З Білгороду повідомляють, що король підписав 23. ц. м. декрет про нові вибори до югославського парляменту на день 8. листопада ц. р. Надзвичайна сесія парляменту буде скликана на день 7. грудня ц. р. Постанова нової конституції вимагає, щоби звичайний парляменту відбулася дня 20. жовтня цього року, тому скликують парлямент на надзвичайну сесію, бо з огляду на спізнені вибори звичайна сесія неможлива.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Кава Майнля

постійно свіжо палена.

Академічна 2 а.
Ринок 18.

Студентські справи.

В СПРАВІ СТУДІЙ В ЛЮБЛИНІ.

В доповненні до моїх недавно оголошених у „Ділі" інформацій в справі студій в люблинському університеті (бо багато зголошується до мене в цій справі) додаю: Документи особисті потрібні такі: свідоцтво зрілости, метрика хрещення, свідоцтво моральности (оскільки була однорічна бодай перерва в студіях), 4 фотографії, документ відношення до війська. Як хтось перепав при іспиті на іншім університеті, може бути принятий лише на інший факультет, а на той сам факультет тільки по здавці на тім університеті, на якім студіював. Приймають тут усіх християн (отже й православних і кальвінів). До подання купуються тут друки і виповняються їх. Для всякої певности найкраще приїхати особисто. На гуманістиці є ще й група педагогічна. На економічно-правний можна записатися і без латини.

В. Вишиванюк,
Люблин, ул. Грубешовска ч. 20.

В СПРАВІ СТУДІЙ В БЕЛЬҐІЇ.

Одержуємо такого листа:

Хвальна Редакціє! Просимо видрукувати у Вашім часописі осьщо: Укр. Нац. Рада в Бельґії дістає запити з краю в справі бельґійських високих шкіл, які мали би давати студентам ріжні пільги під умовинною відслуження за це в бельґійських кольоніях. Цим повідомляємо заінтересованих, що подібних шкіл в Бельґії нема і ніколи не було. Невідомо ким ширені чутки зовсім безпідставні. Одержання посади в Конго не лише для чужинців, але і для бельґійців дуже угруднене і числити на нього нам, українцям, не можна бодай під нинішню хвилю.

ЗА УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ В БЕЛЬҐІЇ:

Дм. Андрієвський, голова. *М. Трач,* секретар.

Т-во взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР" —

це не приватна, але всенародня установа. Майно „Дністра" є майном цілого народу, тому обезпечуйте свої будинки на дозволену законом 1/3 часть, а движимости в повній вартости в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЩЕ В СПРАВІ ВПИСІВ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ВІДДІЛ ПОЗНАНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

З тої причини, що на 150 місць вплинуло тільки 90 подань, продовжено час вношення подань до 30. вересня. Оскільки вплинуло неповне число подань, тоді без вступного конкурсового іспиту всі петенти будуть приняті. В противному разі відбудеться конкурсовий іспит дня 1. жовтня з математики або фізики (до вибору), до котрого всі кандидати мусять особисто ставитися.

Луцький Роман, прес. реф. Г. С. У. в Познані.

НА УВАГУ СТУДЕНТАМ У БРНІ.

Чеський консулят вимагає тепер від кожного, хто вибирається на студії до ЧСР без огляду на те, чи іде перший раз чи ні, слідуючих посвідок: 1) стан маєтковий родичів; 2) кілько дітей мають на удержанні; 3) чи не залягають з податками і як високо є оподатковані; 4) посвідка, що родичі зобовязуються удержувати. Всі посвідки мусять бути потверджені урядовими чинниками, по змозі скарбовим інспекторатом. Звертається увагу всім товаришам, щоби не легковажили справи посвідок, бо без них не дістануть „візум". Управа пригадує також, що 1. жовтня ц. р. починається підготовчий курс „начеркової геометрії". Вступні іспити можна складати в кількох речницях, на німецькій техніці найдальше до 21. листопада, а на чеській до 30. листопада.

Товаришів, що вибираються на медичний факультет, повідомляємо, що вписи почалися 23. цього місяця. Документи потрібні до вписів просимо негайно прислати на адресу: Укр. Студ. Спілки найдальше до 28. ц. м. На остемплювання прохання слід залучити 10 зол.

Української Студентської Спілки в Брні

ТОРГОВЕЛЬНІ І КООПЕРАТИВНІ КУРСИ.

Як а опосістоk в часописах довідуємося, в початком жовтня починається одинадцятий рік праці на торговельних і кооперативних курсах нашої одинокої Торговельної Школи у Львові.

Як один з найстарших слухачів цих курсів, вдячний за науку, яка дала мені гарне становище в одній з наших кооперативних централь, уважаю своїм обовязком в нинішніх таких важких часах для нашої молоді звернути її увагу на ці курси.

Є вони двоякі: один для тих, що покінчили бодай шість кляс середньої школи, другий для абітурієнтів. На обох курсах вчать усіх торговельних предметів, як книговодства, ділової переписки, купецьких рахунків, науки про торговлю, економії, господарської географії, стенографії та світових мов.

На курсі абітурієнтів вчать ще політичної аритметики і науки торговельного та промислового закону.

Крім цього подають на обох курсах науку кооперації, а саме історію і теорію кооперації та організації кооператив. Це відріжняє корисно наші курси від інших того роду установ, бо завдяки науці кооперації наші курси стають спеціяльною школою, яка дає освіту співробітникам наших кооператив.

Як зачуваємо, є намір поширити ці курси на другий рік виключно кооперативного знання. Колиб це сповнилося, то ми придбали би Школу, якої потребу віддавна відчуває наша кооперація, бо того роду установи нема в цілій Польщі.

Львів, 25. вересня 1931.

Юліян Галяревич,
секретар „Народної Торговлі".

Д-р Маркіян Дзерович

повернув

і ординуватиме від дня 25/IX при вул.

946 **Романовича 10/II.** 1—5

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗА ВІДІБРАННЯ ПОМОРЯ ПОЛЬЩІ.

Паріський кореспондент „Курєра Варшавского" повідомляє, що „Дейли Герелд" і франц. „Oeuvre" обговорюють справу польського Поморя. В „Oeuvre" Торе пише, що годі не бути прихильником ненарушности кордонів, та треба, щоби Німеччина бодай на короткий час здержалася від домагання ревізії польських кордонів. „Дейли Герелд" повідомляє з Вашінгтону, що през. Гувер бажає, щоби Німеччина бодай покищо не домагалася ревіндикації польського Поморя, бо це суперечить політичній стабілізації Европи та її госп. уздоровленню.

Б. ПРЕМ. СКЖИНСЬКИЙ ЗГИНУВ ТРАГІЧНОЮ СМЕРТЮ.

На самоходовім шляху Кротошин-Острів Великопольський згинув підчас авт. катастрофи наслідком контузій бувш. прем. Ол. Скжинський. Він виїхав був на лови біля Ченстохови з полк. Моравським, військом аташе при посольстві в Берліні. Автом кермував полк. Моравський. Він хотів виминути однокінний віз і авто перевернулося у рів. Ранений був теж стрілець Шиманський.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В КРАКІВСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ І НА ШЛЄСЬКУ.

Ріка Нихулина залила кілька домів у Райчі. Ріка Скава залила шлях між Маковом і Сухою і частину сухоцької громади і нижче положені частини Макова. Загрожені 2 деревляні мости під Йондановом, Ожельцями, 2 в Макові і 2 в Сухій. Вода залила заліз. шлях Вадовиці Суха, в Зембрицях під водою 20 домів. Комунікація перервана з причини зірвання мосту. Ріка Раба й Мшанка загрожують заливом шляхів до Любомира, комунікація Краків-Закопане перервана. Ріка Камяниця Новойовська залила нижче положені части Нового Санчу, комунікація з Криницею припинена, Дунаєць дальше прибирає. В бельському повіті прибрала Висла й залила 80 будинків, під Струменем підмила охоронний вал і його направляє пожежна сторожа. Ілозниця залила шлях між Загребом і Лігожою, вилила теж Ясеничанка. Не зважаючи на брак дальших дощів ріки дальше прибирають й залили кілька сіл і містечок: Залубниці, Мисловиці, Ольшина, Велике Село, Куруки, Смолиці, Збитковиці, Живець, Заріче і Струмень. Разом залила повінь 700 домів і позбавила мешкання кілька тисячей людей.

СНІГ НА 3 І ПІВ МЕТРА.

У словацьких Татрах упав великий сніг. Біля Смоківця доходить до 1 м. висоти, в долині Зимній до 2 і пів м., а навіть 3 і пів м.

Після смерти Мих. Галущинського.

ЖАЛІБНЕ ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ УНДО.

В пятницю, 25. вересня ц. р. в 5. годині пополудні відбулося жалібне засідання Екзекутиви Українського Національно-Демократичного Обєднання, присвячене памяти Покійного члена ЦК УНДО і посла Михайла Галущинського. Засідання відкрив ред. Василь Мудрий. Він-же виголосив і коротку жалібну промову, присвячену памяти незабутнього Покійника, яку учасники вислухали стоячи.

ЖАЛІБНЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛ. ВИДІЛУ Т-ВА ПРОСВІТА".

В пятницю в 7. год. вечором, 25. ц. м., відбулося жалібне засідання Головного Виділу Т-ва „Просвіта", присвячене в цілости памяти свого Голови Пок. Михайла Галущинського та похоронам його тлінних останків. Жалібну промову виголосив на засіданні проф. д-р Іван Брик. Промову вислухали присутні стоячи, почім усталено подробиці, звязані з похоронами.

ЖАЛІБНЕ ЗАСІДАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ УСІХ ЦЕНТРАЛЬНИХ УСТАНОВ У ЛЬВОВІ.

В пятницю, 25. ц. м. в 6. годині вечором відбулося жалібне засідання представників усіх українських національних, як культурних, загально громадських так і економічних установ, присвячене памяти великого громадянина Пок. Михайла Галущинського. Відповідну промову виголосив урядуючий тепер заступник голови „Просвіти" проф. д-р Іван Брик. Промову вислухали присутні стоячи, почім обговорювали справи, звязані з похоронами.

КОМУНІКАТ ГОЛ. ВИДІЛУ Т-ВА „ПРОСВІТА".

Нестало між нами Великого Провідника, Учителя й Громадянина та заслуженого Голови нашого Т-ва бл. п.

МИХАЙЛА ГАЛУЩИНСЬКОГО.

В глибокому горю взиваємо ціле громадянство віддати поклін Тіням Незабутнього Покійника.

На знак нашої жалоби й смутку взиваємо філії й читальні „Просвіти" вшанувати память Покійного Голови жалібними засіданнями, взяти участь у похороні через своїх відпоручників, та здержатися до 10. жовтня ц. р. від влаштовування забав.

Похорон бл. п. Голови відбудеться в неділю, 27. вересня ц. р. в год. 14. з дому жалоби при вул. Чарнецького 24. на Личаківський цвинтар.

Уставки й порядок походу:

1) Шкільна молодь, відпоручники філій та читалень, установи, організації і т. д., що беруть корпоративну участь у похороні, збираються в 1-ій год. попол. на Ринку. Всі особи, що не мусять бути коло дому жалоби, просимо збиратися також на Ринку.

2) Коло дому жалоби (вул. Чарнецького 24) збираються: Гол. Виділ Т-ва, Парляментарна Репрезентація, представники краєвих центральних установ, відпоручники з вінками, хори і духовенство.

Для збереження порядку просимо повинуватися зарядженням впорядників.

*

Просимо українське громадянство Львова і краю, що візьме участь у похоронах бл. п. Михайла Галущинського, підчинятися у всьому впорядникам. В похоронному поході слід іти чвірками (чи шістками), а не гурмами чи гуртками, як це у нас, на жаль, часто водиться, що викликує у кожної культурної людини просто огірчення. Сподіваємося, що похорони пок. М. Галущинського стануть справжньою маніфестацією нашого зорганізованого громадянства і будуть гідним актом вдячности й пієтизму для праці й заслуг Померлого.

ДО ВСІХ ЧИТАЛЕНЬ ФІЛІЇ Т-ВА „ПРОСВІТА" ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

Похорони тлінних останків бл. п. Михайла Галущинського, голови Товариства „Просвіта", відбудуться дня 27-го вересня 1931 р. з дому жалоби при вул. Чарнецького (дім Н. Т. Шевченка) ч. 24.

Виділ філії взиває виділи всіх підчинених читалень разом з членами тих-же читалень, а також усіх членів філії „Просвіти" ім. Шевченка до участи в похоронах.

Збірка читальняних членів з їх виділами і членів виділу філії в ринку коло дому Т-ва „Просвіта" в год. пів до 2-гої.

Виділ Філії „Просвіти" ім. Шевченка у Львові

*

Замість вінця на могилу покійного голови Михайла Галущинського зложили на Т-во „Просвіта" на свому жалібному засіданні члени Виділу такі датки: д-р І. Брик 10 зол., інж. М. Творидло 10, Вол. Децикевич 10, д-р М. Гнатишак 5, Ір. Павликовська 10, В. Мудрий 5, Л. Турчин 5, Е. Тишинська 5, Омелян Терлецький 5, о. Петро Хомин 5, інж. М. Хроновят 5, Мих. Таранько 10, Яр. Колтунюк 10, мгр. І. Теслюк 5, д-р Мих. Терлецький 10, С. Магаляс 5 зол.

*

В суботу вечором в годині 6. відправиться над тілом Пок. Мих. Галущинського Панахида.

ПОСМЕРТНІ КЛЄПСИДРИ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ.

На мурах міста Львова появилися клякати від таких установ: 1) Ц. К. УНДОбєднання 2) „Просвіти", 3) „Дністра", 4) Наук. Т-ва ім. Шевченка, 5) Гол. Ради Українського Католицького Союзу, 6) Видавничої С-ки „Діло", 7) Службовиків „Просвіти", 8) сімї Покійника, 9) Гол. Ради Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами, 10)Української Парл. Репрезентації.

КОНДОЛЄНЦІЙНА ТЕЛЄГРАМА ГОЛ. ББ. В. СЛАВК ПІСЛЯ СМЕРТИ ПОС. ГАЛУЩИНСЬКОГО.

Гол. ББ. В. Славек вислав кондоленційну телєграму такого змісту: „Адвокат д-р Мик. Галущинський, Львів. На руки Пана Доктора пересилаю для сімї пок. Михайла Галущинського слова глибокого співчуття з причини болісного удару. Та важка втрата діткнула також і всіх тих, котрі на чистих і ідейних спонуках його громадянської праці будували надії і на скріпління жадоби згідливого співжиття обох народів.

АРЕШТУВАЛИ СКАРБ. СЛУЖБОВЦІВ.

У скарбовім уряді в Хелмжі у звязку з викриттям надужить арештували секретаря того уряду та секвестратора. Управителя уряду не могли арештувати, бо він виїхав мабуть у Варшаву. Дальше слідство виявило, що службовики ті криводнли дуже податників.

ПРЕМ. ЛЯВАЛЬ ІДЕ ДО ВАШИНҐТОНУ.

Французька рада міністрів однодушно признала вагу запрошення, яке през. Гувер прислав фр. прем. Лявалеві. Ляваль дав прихильну відповідь на запрошення.

ПЕРЕХОДЯТЬ ДО УРЯДОВОГО ТАБОРУ.

Льондонські часописи повідомляють, що 20 послів із опозиції Лейбур Парті, у цьому два б. міністри, на днях перейдуть до урядового табору. Це зменшило би можливість оголошення парл. виборів у недалекій будуччині.

На понеділок скликали мін. раду. Здогадуються, що вона ухвалить постанову в справі виборів. Мекдональд вернув у Льондон 25. вересня і вже був на Даунінтстріт. Король приїздить у Льондон у вівторок.

УПАДОК БЕРЛІНСЬКОГО БАНКУ.

Банк С. Шенебергера й Сп. в Берліні й Амстердамі спинив виплати. Банкрутство повстало з причини зниження англійського фунта. Кілька інших великих банків бореться з трудностями й не можуть впорядкувати своїх справ. Несподівано підскочили ціни збіжа протягом одного дня на 8 марок на тоні. Запас золота Німецького Банку зменшився протягом останнього тижня на 56.000.000 мім. марок.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРИ для ПАНЬ!

Мужеські сукна — Полотна — Коцв

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСКІ

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

399 7—8

ОКУПАЦІЯ МАНДЖУРІЇ ПОКІНЧЕНА.

Більшовицькі коресподенти повідомляють зі Шангаю, що японські війська зайняли всі залізниці в півд. Манджурії і тепер укріплюються в тих околицях. Японці вислали більші військ. відділи на кордони центр. Монголії. Отаман Семйонов приїхав до Мукдену, щоби обговорити з там. владою дальше існування російської еміграції й військової організації в Манджурії.

ТЯЖКО БОРОТИСЯ З ПАЧКАРЯМИ.

Біля Таліна наступив вибух моторового човна, яке вибралося на море для пошуканки пачкарів алькоголю. Човно в одній хвилині затонуло, лише капітана врятувало рибальське човно. Капітан вибрався негайно знову іншим човном, щоби ствердити причину катастрофи. Колиж човно його найшлося на місці катастрофи, наступив знову вибух. Частина залоги й урятований передше капітан затонули, решту врятували. Загалом згинуло 9 людей. Здогадуються, що це була пімста пачкарів, які незамітно на обох човнах підложили годинникові бомби.

НОВИНКИ

— Евген Говикович веде свою робітню футер у Львові, вул. Домініканська 4. Тел. 67-54. 404 9—?

— Адвокат Дамян Охримович отворив і веде адвокатську канцелярію в Стрию, Трибунальська 30. 500 5—3

— Подешевіло все: жарівки, голярське приладдя, сипторики, зеркальця, лічничі апарати МІО у Івана Бунди, Львів, вул. Сикстуська 29, тел. 81—11. 463 7—13

— Конфіската „Діла". Вчорашнє (215) число „Діла" цілило знову конфіскаті. Цим разом пресовий цензор вичеркнув у цьому майже цілу статтю акад. і-ра Остапа Юрчишського з Чорткова п. з. „Оборона прав рідної мови в гр.-кат. церкві". (Ш.), залишивши в ній тільки розпорядок чортківського староства до греко-кат. священиків з 16. VI. ц. р. Це вже 56-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— Підвищення шкільної такси. Куратория львівської шкільної округи розіслала обіжник у справі нових шкільних такс і оплат, що обовязують від початку шкільного року, значить, від 1. ц. м. Поза давними вже таксами іспитовими слід тепер наліплювати стемпель за 10 зол. річна адміністраційна такса виносить тепер 220 зол., отже дотеперішню таксу підвищено на 70 зол. річно, 75. проц. з тих такс дирекції мають пересилати центральній державній касі в розпорядження міністра освіти, а 25 проц. задержувати для себе на покриття шкільних видатків. Адміністраційну таксу мають учні платити у двох рівних піврічних ратах з початком кожного курсу, найпізніше до кінця третього місяця. Від адміністраційної такси можуть бути звільнені: 1) діти бідних родичів або державних службовців, оскільки ті не мають значного маєтку (тоді платять половину) і 2) у випадках цілковитого вбожества, одиак у межах 10 проц. загалу учнів даної школи.

— Реформа адміністрації, що між іншими справами має стати предметом нарад майбутньої соймової сесії, передбачує скасування воєвідств тернопільського й станиславівського та утворення одного великого львівського воєвідства.

— Беруться до адвокатів. Варшавські урядові кола приготовляють проект зміни дотеперішнього права дисциплінування адвокатів у суді. Зачувати, що суддям буде прислугувати далекосягле право дисциплінувати адвокатів, які поводяться невідповідно в судовій салі, а в деяких випадках навіть счеркнути адвоката з адвокатської листи.

— Вимовні цифри. У звязку з економічною скрутою, що відбивається на всіх ділянках життя, впала також фреквенція на львівських трамваях. В останньому місяці перевезено 200 тисяч осіб менше, ніж в тому самому місяці торік.

— Вечір новітньої фортепіяново-педагогічної літератури відбудеться в середу 30. ц. м. в год. 19.30 веч. в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка, Шашкевича 5. У програму входять: реферат на повищу тему п-і д-р С. Лісси, що його висловить п. Галя Левицька-Крушельницька. Вонаж виконає для ілюстрації реферату відповідні твори як чужих так і наших композиторів. Вступ вільний.

— На виставці АНУМ і українських мистців у Національному Музею у Львові в неділю, 27. вересня опроваджуватимуть гостей мистці з фаховими поясненнями.

— Вогонь в друкарні. У Варшаві на Чаплевках згоріла друкарня жидівського дневника „Unser Express" зі складом паперу і фабрикою лякерів. Шкоди оцінюють на кількасот зол.

— Труп дитини в бутлі. У Варшаві найшла поліція в хаті Леокадії Кухарської в скляному бутлі законсервованого трупа кількамісячного хлопчика. Чоловік Кухарської є постійно в СРСР. Кухарська відмовляється подати якінебудь пояснення. Про цю загадку повідомила поліцію 13-літня дочка Кухарської Софія, яка зізнала, що мати держить у шафі трупа дитини вже кілька літ.

— З краєвої хроніки. Омелян Пабиш поранив важко свою любку Володиславу Войтсвичівну з Мразниці, а опісля намагався скінчити самогубством, але його роззброїли. — В громадському лісі в селі Побережі, станиславівського повіту, найшли трупа військового дезертира Яна Пухали.

— Потруїлися мясом дорізаної корови. Одному господарові в Глинянах впала корова на вкусь заразливу недугу. Він її дорізав і за дозволом огляднача продавав мясо. І всі, що їли мясо захорували, двох братів вже вмерло.

— Цукровари на Вел. Україні без буряків. „Комуніст" подає урядову статистику, що плян копання буряків виконано досі на 8 проц. З причини злої комунікації дише 2 проц. буряків до цукровень. „Комуніст" зазначує, що наслідком того загрожує цукроварням недостача сирівців і вони не зможуть виконати постанову пятилітки про цукрову ударність.

— Нові коробки сірників. Сірникозий монополь випустив минулого тижня сірники в нових коробках, на яких є намальоване сонце замість дотеперішнього вірла.

— Відгук крадежі почтових марок на головному двірці у Львові. Перед апеляційним сенатом відбулася розправа проти Давида Гольцмана і тов. засуджених недавно за крадіж почтових марок на почті головного двірця у Львові. Давидові Гольцманові затвердили заочний присуд на три роки, Нойерові, Горовіцові й Кватнерові затвердили вироки, а зняли кару Люблінерові з 1-ого року на 10 міс і Парнесові з 1 і пів року на один рік тюрми.

— Горять ліси на Сицилії. Близько Каронії відділи пожежної сторожі й війська намагаються загасити пожежу лісів. Вирубання частини лісу зберегло перед пожежою винниці в околицях Тессаро. Втрати доходять до висоти кількох мілїонів лірів.

— Фальшиві образи в Будапешті. На поліційне слідство покликали в Будапешті торговця образами за продажу фальшивого образу Амерлінга лікареві за суму 1800 пенго. Крамар оправдується, що цей образ купив від невідомої особи, повіривши, що це образ Амерлінга. Поліція догадується, що в Будапешті працює організована шайка для підроблювання мистецьких архитворів.

— Свято поезії в Японії. Від 1377 р. оголошує японський мікадо в падолисті кожного року умовини конкурсу найкращого вірша. Дуже давно право участи мали виключно лише члени цісарської сімї, тепер кожний японець може змагатися за вінець найкращого поета. Час складання творів кінчиться 15. грудня кожного року. Вірш мусить бути написаний добрим тушом на папері т. зв. міногами. Члени цісарської сімї обовязані брати участь в конкурсі й пишуть свої вірші на ще кращому папері кайсай. Минулого року журі мало важке завдання: переглянути 30.000 надісланих віршів. Тему означає мікадо: „Сніг на горі Шінго". Члени журі вчені й поети вибирають з надісланого 2.000 найліпших віршів, після другого голосування остаються лише ті твори, які одержали принайменше три голоси суддів. З тих кількадесяти віршів лишаються від 7—9, одначе мусить бути між ними вірш самого мікада. Ті вірші доступають чести виголошення підчас О-Ута-Кай, свята поезії, яке відбувається в палаті мікада в Токіо. Опис цього свята принесе завтрішнє число нашого часопису.

— Спричинника замаху на Мадяршині арештували в Польщі? В Заверцю біля Кельц арештували мадяра Кісея Лайоша, якого підозрівають, що він брав участь у замаху на поїзд біля Будапешту. При ньому не найшли ніяких документів. Він каже, що йому вкрали документи.

— Відновлений сніданковий льокаль. У Львові при Галицькій площі отворено після цілковитої реконструкції відомий широкій публиці сніданковий льокаль п. Йосифа Новака, який є уладжений після найновіших вимог гігієни. Зазначується, що ціле уладження льокалю, як і обслуга мають заспокоювати найвибагливіші вимоги публики. Згаданий льокаль поручається Шановній Публиці, яка досі все з повним довірям відносилася до фірми.

— Світовий ринок обнизив ціни. Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7. дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7. веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою краєцькою силою салон мужеського вдягнення і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, ратяни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 21—?

З театру.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ: *„ВСЕ НА ГАРЯЧО"* — ревія в 14 точках.

Гарячо й весело було вчора на виставі ревії Союзу Українських Артистів. Гарячо, бо саля Лисенка тріщала від натовпу, весело, бо члени цього гуртка подбали не тільки за дотепні скечі, знаменити пародії модних танців то-що, але й зуміли все те виконати так, що публика мала нагоду здорово посміятися впродовж цілого вечора. А такий щирий, здоровий сміх варта гроші, особливо в нинішніх тяжких часах!

З чотирьох виведених скечів найбільше подобався перший — „Балаган" в укладі арт. Сороки. І своїм актуальним змістом, і доброю постановкою він розсмішував видців до сліз. З трьох інших, перебраних з чужих ревіових сценок, „Вікштинський" Гемара був рішуче за пороґрафічний, коли зважити, що на салі було багато молоденьких хлощів та дівчат, які й найгарячіше оплескували т. зв. пікантні місця. Скечі „Сі ми не хоче" і „Леда" були виконані бездоганно і бавили видців своїм перлистим гумором та весело-трагічними ситуаціями, даючи одночасно гарне поле до попису виконавцям.

З інших точок треба на перше місце поставити виступ п-і Стадникової, що не має мабуть багато собі рівних в інтерпретації наших пісень. Публика слухала її піseньок із справжньою насолодою та витала овацийно. Не менший успіх мали й діти: Стефа та Ярема Стадники в танцях з популярних опереток, а п-во Сороки в пародіях модних танців. Позатим п. Сорока показався першорядним гумористом у своїх сольових точках. Немало життя й верви внесла в ревію і п. Цесальська своїм танцем.

Конферансієрка п. Залуцького лишала дещо до бажання як під оглядом змісту, так і чистоти української мови; в скечах він був знаменитий.

Музичний супровід був у вправних руках пп. Шлапаків. *І. Н.*

Центральний Кооперативний Банк
„Краєвий Союз Кредитовий"
у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.
ч. тел.: 433. — Конто Почтової Щадниці ч. 143.467. — (власна каменица при вул. 3. Мая ч. 15)
як Центральна Каса Українських Кооператив приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та помішує в наших кооперативах, щоби піднести господарський розвій українського народу.

З судової салі.

ТРЕТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ЗА ПІДПАЛИ.

Сьогодні (25. ц. м.) до полудня продовжувалися зізнання покликаних прокуратором свідків.

Свід. *Лагоцький* говорить, що Сеник оповідав Серантові про Митула, як про спричинника підпалу стирт. Про це він доніс поліції, а зробив це так тому, бо як поляк уважав це своїм обовязком. Колиж оборона звернула йому увагу, що в анонімовому листі тай у слідстві виразно зазначив, що робить це тільки тому, щоби одержати грошеву винагороду, а не з патріотизму, свідок не вміє на це найти відповіди.

Свід. *Серант* стверджує, що по словах Сеника Мигул признався перед ним до спалення стирт у Гряді.

Св. *Сеник* зізнає цілком інакше, як у слідстві, і твердить, що його арештовано й переслухувано тоді як обвинуваченого, а не як свідка. Дальше погрожувано, що буде сидіти, якщо не буде відповідно зізнавати.

Св. *Вавж. Данек*, поліцай, говорить, що слухав Сеника як свідка і Сеник просив свідка, щоби його завів до слідчого судді, який би його зізнання записягнув, аби пізніше не мусів зізнавати перед трибуналом.

Тут слідує довга контроверсія між свідками Сеником і Данеком, що кінчиться внеском прокуратора на придержання Сеника і відведення його до слідчого арешту, що й зроблено.

На дальший внесок прокуратора завізвано ще слідчого суддю *Сенкевича*, якого й переслухано ще на деякі обставини.

Свід. *Брон. Козак* оповідає, як Паленицький написав у тюрмі записку („грипс") і казав йому занести до свого батька.

Оборонці д-р Ганкевич, д-р Шухевич і д-р Старосольський поставили низку внесків. На частину з них погодився прокуратор. Трибунал після наради допустив деякі з них, головно на переслухання низки відводових свідків.

Вкінці зізнавали ще *Гречанівський*, вітчим Сокола і *Катерина Сокіл-Гречанівська*, його мати. Вони ствердили під присягою, що в часі пожежі в Уднові їх син не відходив нікуди з дому.

На тому предсідник відрочив розправу до год. 5. після полудня.

Дописи.

ЛЮБАЧІВЩИНА. *(Академія в честь Івана Франка.)* Дня 28. серпня ц. р. відбулася в Любачеві заходом місцевого гуртка студентів святочна академія в честь Івана Франка. Саля місцевої філії „Просвіти" була досить заповнена. Зійшлася майже вся місцева інтеліґенція і дехто з дооколичньої, бракувало тільки, на жаль, представників селянства, а з місцевих міщан прибуло теж ледви кілька осіб, головно молоді. Свято пройшло надзвичайно гарно. На програму його зложилося вступне слово, кілька деклямацій, скрипкове соло, квартет (спів), кілька хорових точок та інсценізація поеми Франка „Великі Роковини". Всі точки виконано виключно студентськими силами з тим, що до вишколу й ведення хору запрошено з рядів старшого громадянства проф. Е. Міхаловського. Завдяки гарно уложеній програмі і бездоганному її виконанню на са-

лі цілий час вдержаний був поважний, святочний настрій, а виконавців кожної точки програми нагороджувано гучними оплесками. Свято закінчено відспіванням нац. гимну. — Слід завважити, що повища академія — не не одинока імпреза, яку влаштувало студентство Любачева в часі цьогорічних ферій. Не зважаючи на непригожі умовини і часті нарікання старшого громадянства, що довівши до різних непорозумінь між собою, само дуже мало займається культурно-освітньою працею в повіті, місцеве студентство, придержуючися традиції попередніх років бере живу участь у всіх ділянках культ.освітньої праці і в самім Любачеві і на провінції.

Місцевий.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 25. IX. 1931. за масло експортове і десерове пріма —'— зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол.; сопу вепь 5·80 зол.

СПОРТ.

УКРАЇНА—ОЛДБОЇ.

В неділю 27. ц. м. розіграє Україна відплатні товариські мячеві змагання з олдбоями. Весняна стріча закінчилася, як відомо, рем'єво. Тепер з огляду на добру форму олдбоїв (минулої суботи перемогли Гасмонею 6:2) мусітиме Україна доложити всіх старань, щоб осягнути добрий вислід. Змагання відбудуться на Цитаделі в год. 11.15 рано.

ЗА МИСТЕЦТВО ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

Перші змагання за мистецтво львівської округи в копаним мячі відбудуться в неділю 27. ц. м. на площі Гасмонеї від год. 9. 30 рано між дружинами: І. СТЕП—КАРМЕЛЮК, ІІ. ДНІПРО (Винники)—СОКІЛ IV. Вступ за добровільними датками.

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

В цю неділю грають за мистецтво Ліги: Лехія—Вісла у Львові, Краковія—Погонь у Кракові, Варшавянка—Чорні і Польонія—Варта у Варшаві. ЛКС—Гарбарня в Лодзі.

НА ГРИЩАХ ЧЕРНОВЕЦЬ ТА УЖГОРОДУ.

В останнім часі чернівецький „Довбуш" грав зі змінним щастям. М. із. стратив два пункти у змаганнях за мистецтво Буковини з ім. клюбом „Ян" (0:1), а в товариських змаганнях з рум. дружиною „Драгош Вода" вийшов переможцем 2:1 (2:1).

Таксамо підупала ужгородська „Русь"—після початкових успіхів. У змаганнях чсл. аматорів „Русь" програла з „Братиславою" на її грищі 5:0, а у себе дома ремісувала з нею 2:2. Знов-же мин. неділі чсл. репрезентаційна 11-ка з Праги перемогла репрезентацію з Ужгороду, в якій були в більшости грачі „Руси", 5:0 (3:0). А треба знати, що репрезентація Праги, вислана до Ужгороду, не була найсильніша, бо в тому дні чехи розіграли аж шість змагань міжнароднього або міжмістового характеру.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Нечинний.

Театр Ріжнородностей:
Субота 27. вересня год. 7·30 вечором „Коли вернешся?" комедія Могема.

Неділя 27. вересня, год. 3·30 попол. „І що з такім зробити".

Неділя 27. вересня, година 7·30 веч. „Коли вернешся?", комед. Могема.

Понеділок 28. вересня год. 7·30 веч. „Коли вернешся?".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Нареченя з льотерії" (Джанета Мекдональд).

ЛЕВ: „Мін-Той" (Торговая жизнь товаром у Китаю.)

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шевалє.)

МІРАЖ: „Грай, цигане!" й додатки

ОАЗА: Звукова фільма „Король пропащих".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Чар танга".

ПАН: „Індійська гробниця".

ПАСАЖ: „Атака цепелінів на Лондон" (Підтяті крила) й додатки.

СОНЦЕ: „Під прапором кохання" і 2-актова комедія.

СТИЛЕВЕ: „Два серця", (Люіс Вольгайм) „Клюб бездітних".

ХИМЕРА: „Жінка, яка ніколи не забудеться" (Ліль Даговер, Іван Петрович).

УШКА: „Шаленій їздець", „Жінка з бруку" (Люпе Велез).

Програма радіо.

Неділя 27. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 12·00—14·00 Концерт оперової орх. **Липськ** (259,3) Смичковий квартет. 18·00 „Пасажири зеналі", слуховище Гінтера. **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Бреслява** (325) 18·30 Винобрання 1931 р. 19·00 Пісні Гувоердінга (бас). **Брно** (341.7) 19·00 Словацькі пісні. **Штутгарт** (360,1) 21·00 „Валькірії", II акт, оп. Вагнера. **Гамбург** (372,2) 13·50 Славні тенори. 20·00 Концерт радіоорх. **Букарешт** (394,2) 21·00 Попул. конц. радіоорх. **Берлін** (419) Концерт фільг. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 19·35 Бетовена соната І на скр. і форт. 20·30 Концерт радіоорх. **Рим** (441,2) 21·00 Італійська музика. **Прага** (488,2) 20·00 Концерт орх. чеської фільгармонії. **Мілано** (500,8) 20·45 „Лучія з Лямермору", оп. Доніцетія. **Відень** (516,4) 11·05 Симф. концерт. 20·30 Віденський вечір. **Рига** (524,5) 20·15 Квартет Моцарта. **Мінхен** (532,9) 18·20 Цуо Прель-Аннн (цитра і гітара). 19·05 „Аіда", оп. Верді. **Будапешт** (550,5) 16·50 Конц. муж. кварт. 22·30—23·30 Конц. цигап. орх. **Ленінград** (1000) 15·70 Концерт для селян. **Осльо** (1071,4) 20·30 Концерт радіоорх. **Калюндборг** (1153,8) 22·10 Еспанська музика. **Москва** (1481) 19·30 Концерт.

Понеділок 28. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·30 „Чим є Бетовен?" Е. Мішке. 20·00 Тріо Бетовена (на 2 обої і вальт.). **Липськ** (259,3) 21·00 Симфонія II Бетовена (симф. орх.) **Моравська Острава** (263,4) 16·00 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 18·00 Камеральна музика. **Бреслав** (325) 16·00 Фортеп. музика (Шуман, Ґріг). 18·55 Конц. радіоорх. 20·30 „Марта", оп. Фльотова. 21·40 Симф. Т. Дворжака. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Камеральна музика (Бетовен, Марчелльо, Брамс) **Букарешт** (394,2) 21·00 Камер. музика (тріо Брамса). 22·15 Легка румунська музика. **Соттенс** (403,6) 20·55 Сучасна французька музика. **Берлін** (419) 18·05 Студентська дискусія. 19·35 Вечір танця. 22·15 „Світова криза перед Союзом Народів". **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт людової музики. **Бероміністер** (459,4) 18·30 Азійська музика. **Відень** (516,4) 20·00 Арії з опер Верді. **Рига** (524,5) 19·03 Скандинавська музика. 21·30—22·00 Російський хор. **Мінхен** (532,9) 21·10 Давна камеральна музика. **Будапешт** (550,5) 20·40 Концерт радіоорх. Циганська музика. **Любляна** (575,8) 18·20—20·00 Концерт салон. квінт. **Ленінград** (1000) 18·30 Літературно-музичний вечір. **Калюндборг** (1153,8) 22·05—23·15 Данська музика й поезія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя 27. вересня 1931

Львів (380,7) 10·15 Богослуження в лат. кат. у Львові. 11·35 Місійний відчит. 11·58 Астр. час. 12·10 Симфон. ранок з варш. фільг. 14·00 Комун. метеор. 14·10 „Нахил до практичности", відчит. 14·25 Скрипк. концерт (Шопен Падеревські, Венявські). 14·35 „Бій під Підвцями (в 600 роковинн). 14·50 Самохідні перегони. 15·30 „Про куриики в зимі", відчит. 15·50 Людові пісні. 16·00 „Шкідники в рільництві й городництві", відчит. 16·20 Музика. 16·30 „Пасіка під зиму", відчит. 16·50 Музика. 17·00 Програма для молоді. 17·30 Музика з грам. плит. 17·35 Популярний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Комун. про плек. коней 19·40 Музика з грам. плит. 19·55 Комунікат. 20·00 Приємні і пожиточні відомости. 20·15 Вечірний концерт. 22·00 „Враження з Будапешту". 22·15—22·25 Комунікати. 22·30 Спів. речиталь. 23·05—24·00 Музика із Шютської кавярні у Львові.

Понеділок, 28. вересня 1931.

Львів (380,7) 11.58 Астр. час. 12·10 15.10, 16.00, 17.10 Музика з грам. плит. 13.10, 14.50 Комунікати. 15.25 „Біг на впростець", відчит. 15.45 Комунікаційний огляд. 16.50 Літерат. гутірка. 17.35 „Про логічність і нелогічність", д-р Айдукевич. 18.00 Легка музика з кав. „Гастрономія". 19.00 Всячина. 19.20 „Науков' підстави спорту", відчит. 19.40 Почтова скринька. 19.55—20.10 Комунікати. 20.15 „Звукова фільма", інж. Знанецкі. 20.30 „Тоска", опера Пуччінія, з грам. плит. 22.15—22.45 Комунікати. 22.50—24.00 Легка і танкова музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

ЩУЦІМ:
26/IX „Запорожець".
27/IX „Аза".

СТОПНІЦА:
28/IX. „Аза".
29/IX „Гриць".
31/IX „Маруся Богуславка".
1/X „Вій".
2/X „Воскресення".

БУСК:
3/X „Гриць".
4/X „Вій".
5/X „Запорожець".
6/X „Аза".

Театр у скорім часі **обіде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба" і „Ленін".

Український театр під адм. проводом І. Волощука.

До дня 27. IX. театр грає в Олешицях.

ЯРОСЛАВ:
28. IX. Хмара.
29. IX. Ой не ходи Грицю.

ПЕРЕВОРСК:
30. IX. Хмара.
1. X. Ой не ходи Грицю.
2. X. Циганка Аза.

З Переворска у своїм турне вступить театр на 2 вистави до Перемишля. Репертуар буде оголошений в часописах.

Цією дорогою складаємо найширшу подяку Вельмишановним Панам Меценатам: д-рові Лужецькому, д-рові Гарасимові, д-рові Ердембергерові, д-рові Думикові, д-рові Калуському зі Стрия і послові д-рові Баранові з Тернополя та всім Високоповажним Панам за батьківську опіку підчас нашого побуту у стрийській тюрмі від 1. XI. 1930 до 28. VI. 1931. Вельмишан. Панам Меценатам: д-рові Шухевичеві, д-рові Старосольському, послові д-рові Баранові і д-рові Лужецькому за успішну й безкорисну оборону в нашому процесі в днях 14.—16. IX. 1931. Вельмишановній Пані Трачевій за матірну опіку підчас нашого побуту у Львові в Бригідках від 28. VI.—16. IX. 1931. — Політичні вязні: **Ріжко Петро, Боднар Олександер, Лебедович Роман, Грущак Степан, Яцків Василь, Луцик Степан, Найда Юліян, Івапчук Юліян.**

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, преміївні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 130

КОСІВ к/ КОЛОМИЇ, пансіон Евгенії Лукашевської приймає гостей цілий рік. Ціни зниженні. 4о7 3—3

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ адвокатський, енергічний, працьовитий пошукує заняття від зараз. — Зголошення до Адміністрації під „Ку-б.". 534 2—2

ВИНАЙМ помешкань, купно та продаж реальностей залагодить Вам найскоріше перше українське бюро посередництва „Космос", Львів, вул Академічна 24. І. п. 535 2—3

ПАННОЧКА-КРАВЧИНЯ дістане дешево співмешкання. — Зголоситися до О. Домбчевської, вул. Здоровля ч. 9., в неділю між 10—12 передпол. 538 2-2

ДЯК іспитований, безженний, з теноровим голосом, вправний диригент хору і дутої орхестри, шукає відповідної посади. Найрадше приблизно: Стрий-Львів. — Зголошення до Адм. під „Диригент". 519 2—2

ЗДІБНИЙ студент Торг. Акад., що знає англ., фр., італ., нім. мови, незаможний, пошукує відповідного заняття у Львові для продовжування студій. Може вчити згаданих мов, виконувати кореспонденцію та переклади, навіть лиш за нещання та удержання — Адм. „Діло" „Studiens".

У ВІДНІ вдова по адвокаті поручає гарні великі кімнати з цілим удержанням для студенток (-тів). Ціна залежна від числа зголошень. За більшим зголошенням знижка до 25 дол. місячно на всім готовім. — Адр.: O. Levnicka, Wien 8 B., Josefstädterstr. 73/6. 549 1—2

АБСОЛЬВЕНТ ГІМНАЗ. шукає лекцій з обсягу гімназійних клас. — Ласкаві зголошення прошу слати до Адм. „Діла" під: „Солідний". 554 1—2

ТОЛОЧУ десені на плюшових плащах навіть старих, знищених; відсіжую, вишу, перероблюю. **М. Волянська, Львів, Собіського 12, тел. 17—04.** 325 5-?

ДО ВИНАЙМУ 4 покої і кухня з повним комфортом. Вул. Вітракова бічна Цетнаровської Личаків. 550

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг вегевій, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 **Пересвітлення Рентгеном.**

ЛІКАР

Д-р Теодор Решетило

ординує від 1. жовтня в Сокалі

вул. Шевченка (напроти державної поліції)

Конкурс

на директора прив. дів. учит. семінарії „Р. Ш." у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. — Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи". 542 2—2

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кружка „Рідної Школи" в Тернополі

відбудуться дня 11. жовтня 1931 р. в годині 3. попол. в салі Міщанського Брацтва.

Денний порядок звичайний.

Старшина Кружка.

Конкурс.

Філія Т-ва „Просвіта" в Чорткові розписує отсим конкурс на освітнього організатора і філіяльного урядовця в чортківськім повіті. Зголошення з потрібними придогами слати на руки голови Філії д-ра Михайла Росляка, адвоката в Чорткові. Першенство матимуть петенти, що розуміються на співі й музиці та мають за собою кількалітню практику у веденні освітньо-організаційної праці в інших повітових осередках. Посаду можна обняти від 1. жовтня 1931 р. Платня по умові. 545 1—3

ЛІЖКА металеві

ВІЗКИ діточі

поручає дешево

фабричний склад

М. Волковискі

Львів, Коперника 5. Тел. 95-97.

1826/11-30

Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.

Ч. 217 (12.873). Львів, вівторок 29. вересня 1931. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-61.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВЖЕ ВИЙШОВ КАЛЕНДАР „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" НА РІК 1932. ЦІНА 3 зол. 50 сот.

Клопоти Анґлії.

Анґлія — це країна холоднокровности і відваги сміливих рішень. Рішившися на участь у світовій війні проти найбільше небезпечного свого суперника на морі й торговлі, вона цього суперника побідувала. По світовій війні почалось в Анґлії розмірно спокійне життя. Захитаний в часі війни англійський фунт устабілізовано в 1925 р. спеціяльним законом про обмеження вимін англійських банкнотів на золото. В торговельному світі признано анґлійський фунт знов інтернаціональним платничим середником. Таким він був аж до 20. вересня цього року, коли то в Анґлії вибухла гостра криза.

Англійський промисл працював переважно на експорт, а що терен торговельно-промислової експанзії щораз корчився, почалося замикання фабрик та обмежування продукції. Число безробітних буквально з кожним місяцем зростало, аж дійшло до 2 і пів міліонів. Щоб люди ці не бідували, заанґажувалась туди держава й у дальшій консеквенції захитала свою бюджетову рівновагу. Дефіцит Анґлії виносить тепер 120 міліонів фунтів — це кольосальна сума ок. пів міліярда долярів, себто двохрічний бюджет Польщі! У звязку зі загальними редукціями зменшено й платню морякам, проти чого вони запротестували. Цей протест був саме ознакою слабости Анґлії. Трудноші фінансові й непорядки у фльоті до решти підірвали довіря до анґлійського господарства на чужині. Почалось відкликування з Анґлії чужих кредитів, що довело остаточно в останніх днях до загострення кріси. За два дні, пятницю і суботу, відкликано 25 міл. фунтів. Ця країна удосконаленого капіталізму і вічного спокою видержує тепер іспит зрілости. Від цього іспиту залежить також і доля цілого світа. Коли іспит не вдасться, тоді все світове господарство попаде в хаос.

Анґлійці — нарід свідомий всього того, до чого вони змагають. Вони свідомі того, що в на світі пануючою нацією. В обороні свого передового становища в світі анґлієць вміє пожертвувати й партійною догмою, що повинно бути взором для других народів.

Щоб повністю зрозуміти теперішні клопоти Анґлії, треба розглянутись в її загально-світовій політиці, що впродовж віків вдержала її при кермі світа і створила з неї світову імперію.

Анґлія має домінії й кольонії. Позиція метрополії в одних і других сильно погіршала. Більшовицька пропаганда, яка не перебирає ніякими засобами, найшла свій відгомін у формі вічних революцій та повстань проти англійського режіму. Канада фактично стала самостійною державою і без комунізму. В своєму господарському розвою вона тяготить до американського континенту, себто в бік Сполучених Держав. Не уявляє ніякому сумнівові, що з часом вона попаде зовсім під американський вплив. Ірляндія також унезалежнилась, хоч внутрі досі не зовсім успокоїлась. Полудньова Африка добилась здійснення більшости вимог. Австралія живе самостійно. Всі трудноші з Індіями вирішили саме на біжучій конференції Круглого Стола, а участь у конференції самого Гандія не притупила ні трохи гострости проблеми. В Малій Азії знову сплітаються найріжнородніші інтереси кількох европейських держав, передовсім Франції й Італії. А на морі виріс, замість Німеччини, ще гіршій суперник у постаті Америки.

З Америкою ведеться теж боротьба за впливи в Полудневій Америці. Відгуки цієї боротьби — це вічні полудньово-американські революції, фінансовані з одного боку Анґлією а з другого Америкою. Залежить обом державам на здобутті тамошнього ринку для збуту своїх виробів і про тамошню нафту, яка вині в кровю в жилах господарського організму. Взаємини з Францією стоять не лише під впливом згаданого вже суперництва в Малій Азії, (турецько-грецькі війни) та в Африці (заанґажування Анґлії в повстанню Абд-ель-Кріма), але й під впливом небезпечної для Анґлії розбудови морських і воздушних збройних сил Франції та хижацької фінансової політики (накопичування золота через репарації). Багато краші взаємини з Італією, з якою не має спірних точок. Змагання Італії до опанування Середземного Моря не є для Анґлії небезпечне, бо ця остання володіє Ґібральтаром, Мальтою і Суезом, на які Італія не може посягати. Навпаки, італійсько-французьке суперництво у Північній Африці, Середземному Морі, на Балкані й у прикордонній полосі — є вигідне Анґлії. Решта европейських держав не грає, як відомо, в світовій політиці великої ролі. Відношення Анґлії до СРСР є гостро негативне, коли мова йде про акцію Комінтерну. Відношення до Німеччини радше прихильне: однаково у справах „репарацій", як бажанню відтягнути Німеччину від союзу з СРСР.

Анґлійська імперія є імперією світовою. Її інтереси сягають далеко дальше у світ, ніж границі Европи. Інші частини світа грають в анґлійській політиці богато важнішу ролю, ніж сама Европа. Так напр. останній японсько-китайський конфлікт пригадав світові, що в Китаю тісно сплітаються інтереси Анґлії, Америки, Японії і Росії: для одних входить Китай у гру, як ринок торг.-промислового збуту (Анґлія-Америка), для других, як терен політичної, кольонізаційної чи експльоатаційної експанзії (Росія-Японія). В Китаю має теж кожна з тих держав інвестовані величезні капітали, які мусять боронити перед комунізмом.

Японсько-анґлійське суперництво розтягнулось також і на Австралію, яка своїм підсонням булаб для перелюдненої Японії найкращим кольонізаційним тереном. Однак Австралія замкнулась перед кольонізацією. Усі спроби зорганізувати світ активно проти СРСР, розбились однаково об внутрішні трудноші чужих держав, що й власний суспільно-політичний уклад.

Це булиб менш-більше всі клопоти Анґлії, розуміється важкіші, які вона сьогодні мусить переборoти. З нинішньої анґлійської кріси користає Японія й нападає на Китай. Франція ніби готова до помочі, по суті найбільше рада, що дужче вирісши на фінансово-політичного диктатора. Другий банкір світа — Злучені Держави Америки, — сам переживає великі внутрішні господарські трудноші. Нинішня ситуація подобає на 1914 рік остільки, оскільки запанувала в цілім світі неризовість, яка віщує завірюху, що готова потрясти основами цілого світового устрою.

—o—

Ваші батьки обезпечували свої будинки в цілости лише в „Дністрі", а Вам дозволяє закон зробити це в 1/3 части, тож хоч цю дозволену законом часть обезпечіть слідом своїх батьків у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Після смерти М. Галущинського.

Велике враження серед громадянства.

Львів, 27. вересня 1931.

Несподівана смерть пок. голови „Просвіти" Михайла Галущинського зробила на все українське громадянство незвичайно болюче, пригноблюче враження. Зокрема всім близьким і найближчим співробітникам Покійного важко погодитися з втратою цього незаступимого робітника, цього вразливого громадянина та великого патріота. Катастрофа, що перервала роботяще життя Покійника, прийшла занадто вже нагло, так нагло, що потрясла нервами неодного громадянина. Бо кожний, хто знав Покійного з тим життєрадісним, милим усміхом, який ублагороднював його культурне обличчя, зєднував людей, мусів зареаґувати болюче нервами на вістку про смерть

Хід недуги.

Покійний, як відомо, захорував минулої суботи. До год. 11. в полудне був ще в „Просвіті" при праці. В год. 11. мусів перервати роботу наслідком великого болю голови та удатись домів. Там положився, а на кілька мінут перед 1. годиною втратив притомність. Діти (дві донечки) налякалися і зробили все можливе, щоби прийти недужому негайно з допомогою. За пів години недужому біля хорого лікарі д-р Маріян Паньчишин, д-р Прийма і д-р Бурачинський. Лікарі ствердили, що недужий втратив притомність наслідком тріснення жилки в мізку, а рівночасно признали стан незвичайно грізним. Хірург д-р Бурачинський спустив недужому для облекшення троха крови. На другий день прийшло, здавалось, поліпшення. Недужий рухав обома руками і ногами, але до свідомости не прийшов. Третього дня, в понеділок під вечір стан здоровля знов погіршився. Недужого пильнували весь час кваліфіковані сестри милосердя. У вівторок стан недужого ще погіршився, бо унаглядинився уже частинний параліж (правого боку). В середу недугу скомплікувало запалання легенів, положення стало цілком безнадійне. Весь час недуги відвідували недужого щодня д-р Прийма, д-р Дзерович, а крім того в усіх консиліях брав участь д-р М. Паньчишин. В ночі з четверга на пятницю в год. 2.30 прийшла сподівана від двох днів катастрофа. За весь час недуги Покійний не відзискав свідомости ні разу.

Покійний осиротив трое дітей: сина, що кінчить цього року технічні студії в Данціґу; доньку Галю, студентку прав і наймолодшу доньку Наталку, ученицю ґімназії СС. Василіянок.

Заяви співчуття.

Коли вістка про смерть Мих. Галущинського пронеслась по Львові та краю, почали напливати маси заяв співчуття до „Просвіти", до УНДО, до родини і до нашої Редакції. Усіх цих письм і телеґрам, а також особистих жалібних візит ми не вспіли навіть точно зареєструвати. Але всеж спробуємо це зробити бодай згрубша, бо всіх депеш і кондоленційних письм ми ще не вспіли зібрати. Заяви співчуття прислали письменно, телеґрафічно й устно зложили такі наші установи й громадяни: Наукове Товариство ім. Шевченка, „Рідна Школа", Центральний Кооперативний Банк (Центробанк), Земельний Банк Ґіпотечний, Союз Українок, Центросоюз, Взаїмна Поміч Українського Вчительства, Театр „Укр. Театр. Кооперативи" у Борщеві, Торговельна Школа Т-ва „Просвіти", Ексцеленція Митрополит Андрей, „Діло", „Новий Час", „Народня Справа", „Світ Дитини", Видавництво „Русалка", „Т-во допомоги еміґрантам з Великої України", Українська Соціялістично-Радикальна Партія, Культурно-освітнє робітниче Т-во „Робітнича Громада", філія „Просвіти" з Ярослава, філія „Просвіти" з Тернополя, Т-во взаїмних обезпечень „Дністер", філія „Просвіти" з Заложець, Національний Музей у Львові, філія „Просвіти" в Косові, філія „Просвіти" в Дрогобичі, філія „Просвіти" в Самборі, філія „Просвіти" в Чорткові, філія „Просвіти" у Борщеві, Надзірна Рада й Управа кооперативи „Смарагд" у Львові, Український Центральний Комітет наддніпрянських еміґрантів у Варшаві, „Рідна Школа" в Бережанах, філія „Просвіти" в Коломиї, філія „Просвіти" в Раві

Руський, філія „Просвіти" в Краківці, „Український банк" у Грималові, філія „Просвіти" в Грималові, філія „Просвіти" в Дрогобичі, о. мітрат Базюк, д-р Ст. Витанський, пос. Гр. Тершаковець, отець Федевич, о. Чеховський, д-р Ів. Свенціцький, д-р Пастернак, М. Струтинський, громадяни Струсова, дир. М. Завчківський, радн. Берест, дир. Кисілевський, пос. Павловський (Стронництво Хлопське) і богато, богато інших.

Український гимн вільно співати.

Авторитетне рішення.

Дня 25. вересня ц. р. відбулася друга з черги розправа перед окружним судом в Тернополі проти о. Івана Іванчука, пароха з Товстого, пов. Скалат і грималівського декана, котрого староство в Скалаті ореченням з 15. VI. 1931 р. до ч. К 650/31 засудило на гривну 50 золотих або на кару десятиденного арешту за порушення постанови § 9. розпорядку австрійського мін-ства внутрішніх справ з 15. II. 1850 ВЗД. ч. 454. Ця провина полягала в тім, що після Свята Матері в читальні „Просвіти" в Товстім дня 25. V. 1931 публика заспівала український національний гимн, а о. Іванчук, як голова читальні, стояв в часі співу „на бачность". Проти цього оречення вніс засуджений о. Іванчук через адвоката д-ра Ст. Барана спротив до окр. суду в Тернополі і на першій розправі суд рішив віднестися до воєвідського уряду в Тернополі за видачею опінії, чи співання „Ще не вмерла Україна" є карогідне. Справа представлялася так, що проти о. декана Іванчука староство в Скалаті приказало постерункові поліції в Товстім внести карне донесення до прокуратури в Тернополі про злочин заворушення публичного спокою з § 65. австр. карного закону за те, що як голова читальні допустив до публичного співання українського національного гимну. Таке карне донесення постерунок дійсно вніс, але **прокуратор не найшов причини до карно-судового переслідування** о. Іванчука і **справу припинив.** Воєвідський уряд в Тернополі видав опінію на письмі з 2. IX. 1931 до ч. Л. Б. № 3276/31 того змісту, що **український нац. гимн в історичному тексті, якого відпис долучено до опінії і який у нас звичайно співають, можна співати.** Супроти такої опінії окружний суд присудом з 25. вересня ц. р. увільнив зовсім о. Іванчука від вини і кари. Боронив пос. д-р Ст. Баран.

З українських Товариств.

Організаційна робота Українського Технічного Товариства.

Організацією, яка обеднює українських інжинірів усіх галузей технічного знання, є Українське Технічне Товариство. Створене 1909 р. заходом кількох рухливих одиниць, після бурхливих подій світової і визвольної війни, організується наново, а згодом з напливом свіжих технічних сил, головно з закордонних Високих Технічних Шкіл, стає на найвищому шаблі організаційної роботи. Сьогодні УТТ числить понад 420 членів, в цьому й інжинірів з усіх закутин світа. 90 проц. краєвих інжинірів є обеднаних в УТТ.

Організаційна робота товариства мусить в першій мірі виявлятися в стремлінню до обеднання широких кругів українських технічних сил та створення одинокого організаційного осередку для українських інжинірів. Виконання цієї роботи силою факту усуває на другий плян усі інші ділянки праці в Товаристві. Не значить це, що такі важні для українського технічного життя справи, як будова Дому Техніка, наукові і популярні видання, фахові технічні школи, українська технічна термінольогія, посередництво праці і т. і. усувається наразі з обсягу діяльности Товариства. Навпаки, цим справам присвячується теж багато часу і сил. Згадка про цю діяльність появиться в чергових звідомленнях у пресі.

Організаційна робота УТТ ділиться на етапи, з яких два перші будуть закінчені з кінцем цього року. Перший етап, це сконсолідування краєвих інжинірських сил та зорганізування їх в одну сильну організацію, якою є саме УТТ. Цей період вповні удався. На основі даних Товариства, 20 проц. членів є „номінальних", себто нічим не причиняється до його розвитку ні працею в ньому. В цьому числі є уже і ті члени, що їх адреси невідомі секретаріятові. Треба тут взяти теж під увагу сьогоднішні ненормальні економічні відносини, в яких членам УТТ приходиться працювати не по своєму званню, а то в багатьох випадках і жити без ніяких можливостей заробітку*).

*) Багато товаришів має працю, яка не відповідає взагалі вищій освіті. Кількох інжинірів є шоферами, один розвозить молоко і т. п. Усе через катастрофальну кризу у світовій промисловості.

Гарні послуги організації УТТ віддає постійний звязок, який підтримує Секретаріят з поодинокими членами, та „Технічні Вісти", двомісячний науково-організаційний орган УТТ, що закінчує саме семий рік свойого істнування.

З початком 1931 р. приступило УТТ до здійснювання другого етапу свого організаційного пляну, а саме до обеднання усіх українських інжинірських організацій. Українське Техн. Т-во остає в тісних взаєминах з інж. організаціями в ЧСР, які створили минулого року „Союз Організацій Інжинірів Українців на Еміграції", далі з Т-вом українських інжинірів у Празі, на Словаччині, в Бельгії, Німеччині, Аргентині і Зед. Держ. Півн. Америки. УТТ взяло на себе обовязок зорганізування верхівки, яка обеднювалаб усі товариства в названих повище державах, в одну федерацію українських інжинірів. В тій ціли, покликана до життя У. Т. Т-вом, Організаційна Комісія, згідно з рішенням зїзду Укр. Інж. Організацій в Подебрадах в 1930 р., скликає під кінець цього року Перший Конгрес Українських Інжинірів, на якому має повстати вище згадана федерація.

Повстанням федерації, із розвязанням рівнобіжних питань, як ось подбання про інжинірський дорість, установлення наукового і допомогового фонду, охорона праці, організація дослідно-наукової діяльности, технічне видавництво і т. п. — закінчиться другий період організаційної роботи УТТ.

Памятаючи правильний вислів доц. В. Домашицького, що сьогодня є дисгармонія між скількістю і якістю нашої технічної інтелігенції, та потребами і темпом розвитку українського життя, мусимо признати, що організаційна розбудова українських інжинірських сил у Польщі, дає запоруку на краще майбутнє

Обструкція. Лінарські досліди ведуть органів очередної виказали що природна гірка вода **„Franciszka Józefa"** діяє швидко і загідно прочищує.

Український Жіночий Зїзд

у Чернівцях.

Від слів — до діл!

Під цею девізою проходив Жіночий Зїзд, скликаний минулої неділі „Жін. Громадою" в Чернівцях.

Зїзд отворила короткою промовою п. Гузарева, витаючи нашу улюблену письменницю, Ольгу Кобилянську, гостей з Галичини: сенаторку Кисілевську й п. Ів. Блажкевич та представників преси. Опісля до почесної президії зїзду запропонувала оних пань: Ольгу Кобилянську, О. Кисілевську, Ів. Блажкевич, Генр. Ясеницьку, Маєрову і В. Лукашевич.

Іменем „Самост. Думки Української Матери" витала зїзд п-і Сидонія Никирович, а іменем „Жін. Союзу" з Галичини й „Жін. Долі" п-і Кисілевська.

Глибоко обдуманий реферат виголосила п-і Гузарева. Бесідниця вказала на бездонну пропасть на селі й завзивала всіх, що звуть себе українцями, станути до праці над економічним двигненням села. З огляду на кризу не сміємо скласти руки. Треба взятися до зорганізованої суспільної праці. Ця праця не сміє обмежуватись зборами, засіданнями й вечерницями. Головну ролю в цій праці повинна відгравати жінка, бо ніхто не розуміє краще природних змагань людства, як саме жінка. Кожний мусить розуміти своє становище в житті, кожний мусить знати свій обовязок. Референтка перестерігала перед голосним, формальним патріотизмом. Не той український патріот, що носить народній стрій. Народній стрій буде аж тоді національним, коли буде сіяний, тканий і вироблений українцем. Свій реферат скінчила п. Гузарева зазивом до організації жіноцтва в своїх товариствах. Маєте своє товариство, користайте з нього!

Зїзд приняв оплесками реферат голови т-ва „Жіноча Громада".

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА. 5)

Слідами козацької слави.

Дещо про чуда й мощі. — Оглядини знадвору.

Мимоволі обертаюся й бачу грозу в його очах.

— Що там у вас такого?

— Жінкам не вільно йти за престіл!

— Овва, не вільно було мабуть у давніших часах, — і я таки поглянула за престіл, як чернець відвернувся у другу сторону. Й нічого замітного не побачила: простий стіл, кілька свічок, червоною хусткою в жовті цвіти прикритий престіл.

— Розумію, — кажу до товаришок, — чому їм стидно жінок туди пускати: щоб не скритикували.

— Ха, ха, ха!...

— Але, які химерні, бачите, — печі тут понаставляли, щоб тепло було їм зимою!

Цією самою сумною дорогою ми повернули до головної церкви й тут таки на добре почали оглядати всі подробиці. Замітне те, що багато картин у церкві є незвичайно великої артистичної вартости; вони обрамовані дорогоцінною інкрустацією перлової маси та емайлі. Річ відома, до питатися годі, хто малював ці картини, в опису нема ніякого. Взагалі у церквах вражає нелад, деякі картини стовчені в один куток, на інших стінах зовсім пусто. Перед кожною іконою чернець побожно хреститься і пояснює: „Так і так, це Мати Божа чудотворна з Москви, от там бідні копійки давали в жертву, а копійки ці, чіплялися образа-ікони; так вони й досі є!"

— Пригляньмося ближче, — радить мені кузинка.

Приглядаємося, справді є копійки, але намальовані, а не правдиві!

Страшна стать св. Георгія в перістому уніформі має на руці ще страшніший перстень, але й тут чернець глибоко похиляється і каже: Тут мощі святого.

Загально беручи, православні страшенно любуються в чудотворних іконах і мощах. Кожна ікона в них чудотворна або має мощі святих, всюди видно намагання виказати якусь таємничість. Але менше з тим, нам не йшло тут про ствердження правдивости чудес чи мощів, ми тільки хотіли поклонитися порохові наших славних героїв. За тим ми тут і приїхали.

Чим скорше виходили ми на двір, слухаючи ще останків оповідання про св. Варвару, яка, між іншим, була дуже симпатична,

„Чернець починає виводити свої „болі", говорить про єрітський захист, який вони вели і який згорів, а на інший, мовляв, „не хватает злотих" Але відома річ, що болить його, не болить нас і ми звертаємося до нього з проханням, чи не міг би нам дати світлину цих церков. Заки він побіг до своєї хати, ми посідали на якійсь дряхлій лавочці й цікаво приглядалися церквам та окруженню з віддалі. Мурована церква, гарно розмальована над входовими дверми, велика картина розпятого Христа на Голгофті незвичайно гарно символізують берестецьку битву. Далі між мраморними рамами наші святі народні. Пять зелених копул закінчених золоченими хрестами дуже гарно виглядають на тлі зелених дерев і піль. Маленька деревляна церковця стоїть скромненько з боку і своїм видом нагадує про великого гетьмана Богдана.

Довкруги великої площі, яка терасами сходить до долу, є оригінальний мур, весь зубатий горою, що в середині має каблуковаті місця на картини; в напрямі на став він провалений.

Чернець пришкандибав, приніс нам світлини й розбалакався. — Ось тут, бачите? В цьому мурі мали вставляти картини з берестецької битви, малярі вже малювали картини, та війна перешкодила. По середині мав бути міст через став, аж ген до дороги, а ось тут по углах, бачите? Гарно, ві? Ви бачите, тут маєте картину (і він подає нам картину до руки), що за чужий проект!... І він цікаво слідить враження на наших обличах

(Докінчення буде.)

П-і Сидонія Гнідий відчитала реферат на тему ширення національної ідеї-релігії на селі.

Сен. Кисілевська вказала буковинському жіноцтву практичний шлях, яким уже йде зорганізоване жіноцтво в Галичині. „Від організації жіноцтва в місті, від гуманітарної праці, викладів перейшли ми до праці над жіноцтвом на селі. Ми аж у війні пізнали, що значить жінка в родині. Колиб наше сільське жіноцтво було інакше підготоване, то може й визвольна війна випалаб інакше. З землі мусимо тягнути ми сили, як не хочемо стати народом віджитим. Тому валім мури, що стали між інтелігенцією, селянством і міщанством. Що нам робити? Мусимо почати боротьбу з темнотою, з неписьменністю. Книжка й газета мусить дійти й до рук селянки. Українські мами мусять виховувати своїх дітей на дійсних українців, які малиб любов і гордість до свого народу. Темнота під оглядом національним найбільша саме в найнижчих кругах. Мусимо почати боротьбу з нуждою на селі й піднести наш нарід матеріяльно. Треба зробити його паном на тім кусничку землі, який він має. Мусимо дбати також і про фізичне виховання селян. На це є книжочки. Треба вести боротьбу проти алькоголю й тютюну не тільки тому, що вони шкідливі, але й тому, що школа наших грошей. Інтелігентне жіноцтво мусить перестати бути інертним. Воно мусить зблизитися до селянки, як сестра до сестри. Це одинокий рятунок, щоб не піти на дно, бо це дно саме має нас виголувати. Єднаймося в одну силу, в один гурт". (Бурливі оплески).

П. Іван Райлян звернув увагу на факт, що українське жіноцтво інстинктовно передбачило війну вже в 1913 році й завзивало жіноцтво приготовитися до неї.

П-і Іванна Блажкевич говорила, що не час нам тепер на плач і сльози. „Кожний нарід має таке положення, на яке заслуговує. Не завинив ніхто, що ми впали. Завинили промахи, ми завинили, що наше жіноцтво не було підготовлене до великої хвилі. Щастя всіх нас звязане з добром рідної країни. Нема лиха, щоб на добре не вийшло. Та перша справа — хліб і страва. Подбайте, щоби наше село мало хліб і забралася нужда. А з нужди вирве нас **кооперація.** Кооперація є донька нужди. Данія завдячує виключно кооперативній роботі своє теперішне становище. Ірляндці клали основи під кооперативну роботу, а зі зростом економічного життя — зростала і їх політична сила. Бесідниця вказує на поступ кооперації в Галичині. 300.000 членів-кооператорів мають галицькі кооперативи. Маслосоюз має вже монополь на масло в Польщі. Сирівці ми вже переробляємо самі. Село в нас жие вже з олівцем у руці. У нас лунає клич дрібної поголовної ощадности. Цих ощадностей назбиралося вже на міліони. Кооперація має також виховавче значіння. Беріть собі примір із нас, запрягайте жінок до кооперації. Бо жінка е її душею".

По 10-хвилинній перерві говорили ще д-р Когут, п-і Пилат, ще раз п-і Блажкевич і ін. Після того рішено оснувати на зиму кооперативні курси. До переведення цієї справи вибрано комітет, до якого ввійшли: д-р Когут, Степан Тимчук та Ілля Райлян, а з жінок: п-і Левицька, п-і Гарасимович і п. Р. Радзієвська

На цьому закінчився зїзд.

(За „Часом").

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Як марнується народнє добро.

В справі господарки урядового комісаря М. Бачинського в Народнім Домі у Львові приносить „Курєр Львовскі" з 27. ц. м. у статті п. з. „Після воєвідської контролі в Народнім Домі" цікаві ревеляції, які повторюємо дослівно:

„Урядовий комісар і соймовий посол з клюбу ББ п. Михайло Бачинський приготовлявся довго до ревізійної контролі, яку мало вислати воєвідство до Народнього Дому на зроблені п. Бачинському публичні закиди. В часі кількох днів контроля, нескликувана від півтора року, мала найти всьо в порядку?! І п. Бачинський похвалився навіть на засіданні магістрату, що воєвідська контроля знайшла все в порядку. А всетаки ще раз твердимо, що всі наведені факти про господарку п. Бачинського є правдиві та що можна було їх сконтролювати тільки при допомозі покликаного до контролі „байрату" п. комісаря й урядовців, а та робота вимагала не кількох днів,але найменше двох тижнів часу. А що контроля скінчена й бідкається тепер над тим, який протокол видати й поставити точку над і, наведемо самі ще один факт, дуже цікавий та характеристичний про господарку п. комісаря Бачинського, на який то факт не тільки контроля з воєвідства, але навіть з Найвищої Контрольної Палати не могла впасти. А саме:

„Було це перед виборами до сойму 1930 р. Як уже відомо, п. Бачинський затягнув позичку 90.500 доларів на макітку Народнього Дому Білка золо Перемишлян. З тієї позички мав ще п. Бачинський 12.500 доларів у себе, бо признався до того на зборах 15. серпня ц. р., а не сказав нічого про 18.000 доларів. Отже з цієї промовчаної квоти 18.000 доларів продав п. Бачинський якусь часть одній дуже поважній фірмі у Львові за 35.000 зол. в заставних листах. З цієї суми 35.000 зол. видав п. комісар Бачинський на основі власноручного рахунку 16.000 зол. на частинну заплату рахунку архітекта за перерібку салі, а 4.000 зол. дав п. Бачинський як провізію для директора тієї інституції, яка заставні листи Банку Земян набула для себе. Воєвідська контроля певно не стрінулася з цією сумою 4.000 зол., бо певно переписано її під якимсь іншим видом, а не як провізію для директора, бо не можна повірити, щоби директор поважної інституції при купуванні заставних листів за 35.000 зол. побрав для себе аж 4.000 зол. провізії замість 2 пр., значить 700 зол.

„Ми сказали, що із 35.000 зол. пішло на основі обрахунку самого п. Бачинського 16.000 на частинне покриття рахунку архітекта за салю Народнього Дому, 4.000 зол. на провізію для директора, а 15.000 зол. мав п. Бачинський видати на вибори 1930 р. Але де решта пішла з промовчаних 18.000 доларів, бо 18.000 дол. дає суму 162.000 зол. а на яку вийшло припадково лише 35.000 зол., отже бракує ще 127.000 зол. Чи припадково воєвідська контроля не впала на цю квоту й як переписано її в книгах?

„Вкінці зазначуємо, що з квоти 15.000 зол. мав, по словах самого п. Бачинського, дістати квоту 2.500 зол. о. посол Йосиф Яворський на свої вибори".

За попередні ревеляції „Курєра Львовского"„ повторені „Ділом", заскаржив п. Бачинський відповідальних редакторів обох часописів до суду.

—o—

Обмеження праці жінок і д'тей.

Міністр праці й суспільної опіки виготовив проект закону в справі зміни постанов про працю малолітних осіб і жінок. Створено, що праця малолітних осіб з причини своєї дешевости а навіть безплатности випирає працю дорослих робітників і позволяє конкурувати підприємствам. На основі проектованої зміни заняття малолітних осіб у всіх ділянках праці є дозволене в числі, що не переходить устійненого процентового відношення до загалу занятих дорослих робітників. Це відношення буде тепер точно означене. Крім того новеля забороняє затруднювати безплатно молоді особи або приймати від них винагороду за науку під грошевою карою 1.000 зол. або арешту до трьох місяців. Цим способом міністр хоче причинитися до зменшення безробіття.

Паніка на париській біржі.

Паніка, яка була навістила льондонську біржу, далася відчути і на париській біржі. Англ. фунт упав у Парижі до 87 фр., себто майже на 10 проц. нижче паритету. Багато паперів нотували. Сильно впали облігації консорції Кройгер енд Тол. вкінці їх усунули з нотувань, бо синдик маклерів заборонив нотувати нижче 215 фр., або по курсі, по якому не було ніяких оферт. Папері ті спроваджено недавно на париську біржу по курсі ок. 1000 фр.

Минськ без церков і костел'в.

В Минську відбулася антирелігійна демонстрація безбожників. Того самого дня під натиском безбожників ухвалила міська рада замкнути всі церкви, костели й божниці [illegible] їх культурно-освітнім установам.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Д-р Маркіян Дзерович

повернув

і ординуватиме від дня 25/IX при вул.

516 **Романовича 10/II.** 2—3

Ревізії й арештування у Львові.

В суботу, 26. ц. м. вранці, відвідала поліція український Академічний Дім у Львові і списавши всіх мешканців, перевела у кількох ревізії. Після ревізії арештувала студентів: братів Дражньовських, Ів. Витвицького, члена редакції „Народньої Справи", Р. Барановського і Станкевича. Останнього випущено незабаром на волю.

Тогож дня в 6 год. вранці поліція перевела ревізію у п. Анни Чемеринської, якій забрала кореспонденцію, та в службовця Маслосоюзу, п. Коцюмбаса. Обоїх арештовано.

Арештовано також Петра Яримовича (старшого), хоча при ревізії не найдено нічого підозрілого.

Між 5. і 6. год. вранці перевели ревізію в мешканні ем. професора д-ра Остапа Макарушки й арештували його сина Ярослава, студента медицини.

Люйо Брентано.

Дня 9. вересня ц. р. помер один з найвизначніших німецьких вчених економістів — Люйс Брентано, проживши 86 літ. У ньому втратив німецький науковий світ останнього економіста класичного зразку. Він почав свою економічно-наукову працю після поїздки 1868 р. до Англії, де разом з начальником німецького держ. статистичного бюра Енгелем студіював англійське господарство взагалі, а питання праці зокрема. Ця поїздка до Англії стала основою його науково-економічного світогляду, який можна загально означити як поступовий лібералізм з напрямками розбудови соціальних домагань робітництва, при чому помітні були впливи англійської класичної школи. В р. 1871, отже недовго після наукової поїздки до Англії габілітувався на доцента у берлінському університеті, а в р. 1872 видав наукову працю про англійські робітничі гільди, яка й почала низку його наукових творів. Опісля покликувано його як визначного економіста на професорські катедри в Бреславі, Штрасбурґу, Відні, Липську і Мюнхені, де працював активно до років великої війни, коли то перейшов на емеритуру. Про його вартість як педагога-економіста свідчить факт, що він приходив на університети як наслідник таких економістів, як Льоренца фон Штайна (у Відні) й Рошера (в Липську). Почавши свою наукову карієру працею про робітничі гільди, випустив Б. низку праць про час праці й заробітну платню й уфундовував світогляд, що ліберальний капіталізм має тільки тоді право існування, коли забезпечить трудовим масам не тільки політичні, але й соціальні права. Він став проповідником і горячим оборонцем робітничого профруху та старався погодити його з поступовим капіталізмом. Він був одним з основників „Товариства для соціальної політики", яке не тільки в Німеччині, але й у всьому европейському економічному світі мало чималий вплив на формування не лише світогляду, але й практичних соціальних добутків кінця останнього й початку нашого століття. Як прихильник вільного господарського світогляду писав чимало проти митної політики попередніх часів і хоч мало зрозумілий теперішнім правлячим головам своєї батьківщини й інших европейських країв, став основоположником цієї нової економічної політики, яка скристалізувалася, хоч щойно як проект, у Бріяновій економічній Паневропі. Брентано — це один з останніх класичних економістів, один з тих, які вірили в еволюцію капіталізму й погодження клас шляхом соціальних уступок і привілеїв. Він один з тих, які були небійкими соціяльними революціонерами замолоду — й остали позаду, бо держалися на позиціях юних літ. Його характеризувала впертість й консеквентність, тверда віра в свої ідеали і — небувала працьовитість, яка не покидала його до кінця життя. Щойно перед смертю виїнчив величезну, кількатомову „Історію англійського господарства", яку почав вже по вісімдесятці. Відійшов в час, коли бліднли його ідеали, затьмарені яскравішими гаслами і коли навіть Англія, що її все ставив за взірець, стояла напередодні переходу до політики охоронних мит. (Хр.)

—o—

Остання дорога Мих. Галущинського.

Львів, 27. вересня.

ЗАГАЛЬНЕ ВРАЖІННЯ.

Від дня смерти Івана Франка не бачив Львів такої могутньої похоронної української маніфестації, як нинішні похорони бл. п. Михайла Галущинського. Жалібний кондукт тягнувся на поверх кільометра дороги: коли напр. початок похоронного походу увійшов уже далеко на вул. Пекарську, то кінець його був ще в Ринку біля „Просвіти". Непроглядні маси народу йшли організовано як делегати, корпорації і цілі товариства, вщерть широкі верстви шістками й вісімками, одначе мабуть влавох стільки тяглося ще по обох боках вулиць. Біля двох годин (від год. 2. до 4.) був припинений весь трамваєвий і колоїзний рух в середмісті Львова, бо були затарасовані лінії вул. Руської, Ринку, пл. Галицької, пл. Бернардинської і вул. Пекарської. Численно сконсигнована поліція з огляду на масовий характер похоронного походу не мала нагоди до інтервенції, бо всюди панував, завдяки впорядникам, зразковий порядок. Тільки при вході на цвинтар, коли натиск багатотисячної маси загрожував безпеці священиків і тої частини учасників, які були вже за цвинтарною брамою, де духовенство відчитувало саме евангеліє, — поліція зачинила на короткий час головну браму, аби не допустити до катастрофи. Колиж домовину понесено в глибину цвинтаря, браму знову відчинено. Назагал погода в часі похоронів була не найгірша, тільки коротший час падав сніг у Ринку, а потім на цвинтарі падав уже до кінця дощ змішаний зі снігом.

Цілий похід робив могутнє враження на всіх мешканців Львова, які громадно йому приливлялися з тротуарів і вікон камениць. Імпонуюча масова присутність у похоронах представників буквально всіх українських верств і звань, без огляду на політичні чи партійні вірування, була найбільш безспірним доказом величезної популярности пок. Михайла Галущинського та тої пошани й симпатії, якою він втішався в нашому народі. Якими маленькими видалися в цей момент, в обличчі маєстату смерти і спонтанічного вияву жалю по страті такої Людини, ті злобні або фанатично-засліплені людці, які — переступаючи межі дозволеної громадянської критики — так дуже затроювали останні місяці життя Покійного всякими негідними, часто злоза плота веденими нападами на його особу!

ПОЧАТОК ПОХОРОНІВ.

Коли після панахиди винесено домовину з дому жалоби при вул. Чарнецького, з балькону тому Н. Т-ва ім. Шевченка, вкритого чорною драперією, промовив голова УНДО посол д-р *Дмитро Левицький*, прощаючи Покійного від цілого організованого українського громадянства. (Був це перший прилюдний виступ голови д-ра Дм. Левицького від часу його минулорічного арештування). Повний текст цієї промови подамо з технічних причин аж завтра.

Опісля похоронний похід рушив у дід в напрямі Ринку. По дорозі спинився похід біля церкви Успення Пресв. Богородиці при вул. Руській. Домовину внесено до церкви, де над нею відправив панахиду ексц. *митрополит Шептицький* в асисті духовенства й супроводі хору.

Відтуд затримався похід перед будинком Т-ва „Просвіта". З балькону І. поверха, теж жалібно прибраного, прощав покійного голову „Просвіти" іменем її Головного Виділу інж. М. *Гвоздило*.

Опісля похоронний похід деінгується довкола Ринку попри Нар. Торговлю, крамницю Вінклера, а далі, як згадано, вул. Галицькою і Бернардинською площею через вул. Пекарську на Личаківський цвинтар.

ПОРЯДОК ПОХОДУ.

На самому переді похоронного походу йшла церковна процесія, а за нею поступала орхестра з Лисинич. Опісля йшли дисциплінованими рядами під проводом свого учительства народні і середні школи Львова з українською мовою навчання, приватні і державні. Вже ця частина жалібного походу тягнулася незвичайно довго і робила величезне враження. Ще більше враження викликувала дефіляда делегацій з вінками, а яких деякі були справді прегарні. А було тих вінків 58, не рахуючи дальших кількадесяти вінків на окремому, спеціяльно на це призначеному похоронному возі, і на каравані, що їх склали приватні особи. Список важніших вінків подамо завтра. За вінками йшли в поході корпоративно члени Молодої Громади, Міщанського Брацтва, Зорі (з прапором), Сили (з прапором), львівського Лугу і читалень „Просвіти" з львівських передмість. В цій частині походу були розміщені три орхестри: львівської „Зорі", орхестри з Підбірець і Збойськ та два мужеськ. хори: з Винник і скріплений хор Т-ва „Сурма" під управою п. І. Охримовича.

Перед самим караваном ішло численне духовенство під проводом сс. пралатів і каноніків: о. Пасецького, Куницького, Яцковського, Лопатинського, Лициняка, Лужницького, Ковальського, ректора д-ра Сліпого, о. Гірняка з Винник та делегата зі Станиславова о. кан. Дм. Стека. Серед духовенства були парохи всіх львівських церков, а також трьох сс. Василіян. Разом було всіх 38 священників. У поході йшов теж гурт наших монахинь.

За караваном, запряженим у четверню, і вкритим вінками від найближчої родини, ступала ближча і дальша рідня Покійного, а зараз за нею в комплеті члени Української Парл. Репрезентації обох посольських клюбів; явились також усі члени попередньої Парл. Репрезентації. Сойм репрезентував віцемаршалок д-р К. *Полянович*. З неукраїнських послів запримітили ми послів д-ра З. Стронського, Войтовича і д-ра Зоммерштайна. Щойно за тою частиною учасників ішли представники всіх верств українського громадянства та безчисленні маси народу.

НА ЦВИНТАРІ.

Коли похоронний похід прийшов на місце, духовенство відправило знову панахиду, після якої як перший промовив о. пралат *Куницький*. Після нього прощали Покійного по черзі: посол д-р В. *Загайкевич* від Української Парляментарної Репрезентації, мец. М. *Корчинський* від наддніпрянської політичної еміграції, д-р М. *Коновалець* від Гол. Управи „Рідної Школи", посол С. *Хрущький* від північно-західніх українських земель, суддя д-р *Собат* з Косова від Покуття, посол С. *Кузик* від Рогатинщини, адв. д-р *Ванько* від Золочівщини, *делегат Городенщини* і п. *Петрик* від службовиків „Просвіти".

Вже було цілком темно, як серед шуму осіннього дощу посипалися грудки рідної землі на домовину з тлінними останками Великого Громадянина і Діяча. Жалібний спів хору „Сурма" завершив цілий пресумний обряд, яким українське громадянство віддало останню прислугу Михайлові Галущинському.

ЖАЛІБНА ДЕКОРАЦІЯ.

На вістку про смерть Мих. Галущинського замаяли чорні прапори над отсими українськими установами: Просвітою, Наук. Т-вом ім. Шевченка, Дністром, Карпатією, Міщанським Брацтвом, Земельним Банком і Ревізійним Союзом Українських Кооператив.

Книгарня Шевченка прибрала своє виставове вікно від Ринку чорною драперією, на тлі якої виднів портрет Покійного (кисти І. Труша), обвезений клепсидрами і прибраний квітами.

Щодо посмертних клепсидр, то видало їх 13 рідних українських установ, не рахуючи рідні Покійного. До згаданих в попередньому числі слід іще додати клепсидри від: Гол. Управи „Рідної Школи", Учительської Громади, Міщанського Брацтва і Молодої Громади.

Вінці треба з признанням згадати про міський похоронний заклад „Конкордія" (Собіського 16), якого управа причинилася й від себе до збільшення величавого характеру похоронів.

ВІДГОМІН СМЕРТИ БЛ. П. М. ГАЛУЩИНСЬКОГО В РОГАТИНІ.

Смерть голови Т-ва „Просвіти" М. Галущинського викликала в Рогатині загальний смуток і жаль. З будинку гімназії і всіх культурно-освітних та економічних установ повівають чорні хоругви. По мурах міста розліплені численні плякати від філії Т-ва „Просвіта" і від інших установ Рогатина. Зараз в пятницю вечором культурно-освітні і економічні установи відбули спільне жалібне засідання під проводом місцевого пароха о. Г. Кудрика. Овіяну жалем його промову учасники засідання вислухали стоячи. На жалібному засіданні рішено: взяти масову участь у похоронах, створити **стипендію ім. М. Галущинського** при гімназії „Р. Ш." в Рогатині, — вмурувати **пропамятну таблицю** в гімназії „Рідної Школи", присвячену памяти бл. п. Михайла Галущинського, в якій він був першим і найкращим директором. На стипендію ім. бл. п. М. Галущинського **місцеві установи деклярували суму 500 зол.** — Того самого дня відбули жалібні засідання філій „Просвіти", виділ чит. „Просвіти". — По читальнях „Просвіти" в повіт філія розіслала клепсидри. — Для переведення в життя намічених постанов вибрано комітет, в склад якого входять проф. Угрин, проф. Вербяний, дир. Водонос і проф. Каменецький.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ДНІСТЕР ВИСТУПАЄ З БЕРЕГІВ.

Поверхня води в Дністрі в товмацькім повіті піднеслася на 265 цм. понад правильний стан. Тому здержали комунікацію на дороговім мості в Нижневі. Потік Сербень в Отинії піднісся на 4 м. і залив на просторі 300 м. дорогу в напрямі заг. лікарні в Отинії.

Д-р А. Шайнберг

перен'с ординацію **з Буська до Львова** і ординує у внутрішніх недугах від 1. X. ц. р. при **вул. Пекарській ч. 13.** від год. 3—5.

Лічниця в Буську тепер нечина.в

ЛЯВАЛЬ І БРІЯН У БЕРЛІНІ.

Прем. Ляваль і мін. Бріян відїхали до Берліна 26. вересня в год. 16.25. В Парижі на двірці їм уладили овацію, кричали: „Хай живе мир!"

До Берліна приїхали в неділю в год. 8.30 рано.

Як витали французьких міністрів у Берліні.

В звязку з приїздом фр. міністрів центральний двірець на Фрідріхштрассе окружив густий поліційний кордон. Всі переходи між перонами й двірцевими салями відгородили заслонами, за якими стояла поліція, повнила вона теж службу на перонах.

Біля год. 9.30 на першому пероні появилися канцлер Брінінг з мін. Курціюсом, шеф закорд. протоколу Татенбах і ряд інших вищих урядовців мін. закорд. справ та члени французької амбасади.

На двірці в Шерльотенбурзі всів до блакитного експресу, що їхали ним фр. міністри фр. амбасадор в Берліні Франсоа Понсе. В год. 9.40 вислали міністри на берлінському двірці й їх привитав канцлер Брінінг і мін. Курціюс. Опісля всі пішли до двірцевих сальонів, де прем. Лявалеві й мін. Брієнові представили представників нім. влади. Під охороною поліції їхали фр. гості до готелю, а публика витала їх окликами: „Хай живе Брієн, хай живе мир!" Перед гостинницею Астор зібрана товпа витала гостей, які виходили кілька разів на балькон дякувати за привіти.

ЛЯВАЛЬ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ

Після 11. год. прем. Ляваль виголосив коротку промову до мікрофону німецького радія, в якій висловив надію на зближення французького й німецького народів. Опісля прийняв він представників преси в французькій амбасалі.

В тому самому часі мін. Брієн в товаристві амбас. Понсе й шефа закорд. спр. Татенбаха виїхав автом на цвинтар. Амбасадор поклав вінок хризантем й китицю червоних гвоздиків на гробі Штреземана. Прем. Ляваль відвідав канцл. Брінінга і Курціюса.

Утворення французько-німецької господарської комісії.

В 14. год. мін. Курціюс уладив снідання в честь французьких гостей. Преса вважає це започаткуванням низки політичних розмов у Берліні. В 15.30 год. відбувся підвечірок; були присутні вищі урядовці мін. закордонних справ і французької амбасади. Розмова тревала дві години й торкалася начерку програми праці, що її переведуть дипльоматичним шляхом. Преса повідомляє, що порушено не лише господарські, але теж політичні справи. Постановили утворити французько-німецьку господарську комісію, яка радилаб на переміну в Берліні й Парижі.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКА ВІЙНА ПЕРЕД ЛІГОЮ НАЦІЙ.

У Лізі Націй відчитали відповідь японського уряду на телеграму, яку вислав був голова Ради Ліги в справі конфлікту в Манджурії. Уряд каже, що забере військо з Манджурії в міру потреби під умовиною, що це не принесе шкоди добру й безпеці яп. горожан.

Пополудні в Раді Ліги представник Японії в заяві сказав, що телеграма його уряду до Ради вияснила доволі причини окупації Манджурії. Операція не є агресією ні окупацією. Війська не пішли далі, ніж вимагала того потреба й положення охорони життя й майна японців у Манджурії.

Делегат Китаю домагався, щоби японський делегат спрецизував наведені ним факти та щоби Ліга вислала міжнародню комісію.

Льорд Сесіль сказав, що Рада Ліги на осн. § 11. пакту не обовязана полагоджувати китайський конфлікт.

Предс. Ліги еспанський мін. Леру сказав, що японські війська уступають із зал. полоси, а обі сторони стараються мирно полагодити конфлікт. Пропонує відложити нараду в справі яп.-кит. конфлікту. Рада Ліги збереться після порозуміння її членів.

Відворот японської армії в Манджурії.

Повідомляють з Токіо, що міністр війни після наради з генеральним штабом вирішив здержати похід японської армії в Манджурії й проголосив наказ відвороту до залізничого шляху. Протягом двох днів мав би відбутися відворот поза невтральну смугу, а допомога прислана з Кореї мавб вернути на свої станиці

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **ОО. Катехитам і Парохам до відома!** Кооп. „Свящ. Поміч", Станиславів, Липова 1. поручає найкращі підручники до навчання релігії в народніх і виділових школах, апробовані всіми трьома Впреосв. Ординаріятами. 1. **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна 0·80 зол.** . **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна 1·50 зол.,** які гарним зовнішнім виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною здобули собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. Попирайте кооперативне, шкільне видавництво! 412 7—10

— **З нагоди 50-літнього ювилею „Рідної Школи" улаштовується в Галичі** дня 4. жовтня ц. р. Повітове Ювилейне Свято „Рідної Школи". Всі читальні „Просвіти", кружки „Р. Школи", Соколи, кооперативи та все свідоме українське громадянство мусять многотисячною масою засвідчити вагу „Рідної Школи". Початок свята в год. 9.30 рано на площі за залізним мостом (за рікою). На випадок непогоди свято відбудеться 11. жовтня ц. р. в тій самій порі з тою самою програмою. Програма свята: 1) Полеве торжественне богослуження, 2) промови і привіти, 3) вправи соколів і сокольиць, 4) святочна промова, 5) хорові виступи сполучених хорів з Маріямполя, Залукви, Блюдник, Підгородця, Крилоса, Четверок, Галича, Дорогова, 6) закінчення свята. — За Діловодчий Комітет: **д-р О. Меркун, о. Корн. Левицький, І. Корчинський.**

— **У справі устійнення тексту літургічних книг** відбулася 19. ц. м. конференція українських славістів, скликана ексц. митрополитом Шептицьким у звязку з працями міжпархіяльної комісії для ревізії греко-кат. літургічних книг. Конференція радила в митрополичій палаті при співучасти митрополита, який провадив нарадам, еп. д-ра Бучка, дир. д-ра В. Щурата, дир. д-ра І. Свенціцького, проф. д-ра Ф. Колесси, проф. д-ра Яр. Гординського, проф. д-ра М. Тершаковця, проф. Яр. Біленького, проф. д-ра В. Лева і ред. д-ра М. Гнатишака. Підставою для дискусії було з одного боку нове видання Служебника під редакцією пок. о. проф. д-ра С. Кархута і його ж коментарі до цього видання, а з другого боку рукописна рецензія проф. Отієнка на працю о. д-ра Кархута. Вимін думок на цю тему між учасниками конференції повинна причинитися до можливо поправного під лінгвістичним оглядом видання Служебника і такогож видання інших наших богослужебних книг.

— **Підвищення кари.** Як відомо, апеляційний суд у Львові підвищив п. Володимирі Середницькій, абсольвентці учит. семінаря зі Стрия, кару з 1 року на 2 і пів. Засуджено її за шпіонажу. Від трьох місяців находилася вона на волі. В останніх днях зголосилася добровільно в стрийській тюрмі до дальшого відсиджування кари.

— **Звишка цін пшениці й жита.** Під впливом довготревалих дощів довіз збіжа на краєвих ринках сильно зменшився, викликуючи деяку лоправу цін пшениці й жита. Ціни пшениці підвеслися близько на 10, а жита на 20 проц.

— **„Відновлений сніданковий льокаль".** У звязку з вчорашньою новинкою під цим наголовком, яка торкалася підприємства п. Новака, зазначуємо, що це була платна анонса. Під новинкою пропущено лише через друкарський недогляд адміністр.-чергове число анонси.

— **Число безробітних у Німеччині** досягло в половині цього місяця 4 і пів міліона осіб. Грошеву підмогу з державних фондів дістає 1,100.000 безробітних.

— **Згоріла церква.** В селі Онище, пов. Горохів, згоріла деревляна церква з цілим уладженням. Вогонь повстав від підпалу.

— **Відгуки японсько-китайського непорозуміння в Берліні.** Конфлікт між японцями й китайцями найшов відгук аж у Берліні. Того самого дня, коли японці почали обстріл Мукдену, в одному китайському ресторані в китайській дільниці в Берліні появилася оповістка, що туди не вільно японцям входити. Поліція станула на становищі, що це нічим неоправдане й приказала зняти оповістку. Китайцям це не подобалося і вони збойкотували ресторан. Президія поліції постановила погодити давніх гостей з господарем ресторану й уладнала збори китайців. Представник поліції виявив китайцям, що Німеччина так для китайських як і японських студентів-гостей є в ролі господаря та не може позволити на непорозуміння між ними. Це не заспокоїло більшу частину націоналістичної китайської молоді в Берліні

ВІДГУКИ ДНЯ.

А гренадири йдуть...

(Памяти Михайла Галущинського.)

Один за одним, один за одним — довгий ряд. Ідуть... Рівним кроком відміреним і твердим, як пристало воякам. На цілий край чути гупіт їх ніг, видно напрям їх ходу. Нема спочинку, коли перед очима ціль, як папоротяний квіт. Балують снігами, місять болото, продираються крізь хащі та нетри. Не спиняє їх ні сніговія, ні дощ, ні мряки, ні курява шляху.

І йдуть і йдуть...

Коли перший знеможеться, упаде в поході, прапор ні на хвилю не похилиться. Підхоплює його другий і несе і так само високо.

Гренадири суспільної армії...

Хоружі народнього прапору...

Вожди життєвого бою нації.

Неодин з них поранить ногу об каміння на шляху, неодин спотикнеться на вибоїну дороги — вже задивлені в далеку ціль!..

Мозолі в них як оріхи, на руках і в душі. На руках від держака хоругви — на душі від нетерпеливих вигуків рідної товпи.

— Чому так?!..

— Чому так повільно?!..

— Чому так довго?!..

— Чому вони, а не хтось інший?!

І йдуть і йдуть і падають один за одним, як зорі в осінну ніч і гаснуть, як свічі на вівтарі.

Падають, гаснуть, бо нема бою без жертв, а наш бій тяжкий, змінчивий: то Берестечко, то Жовті Води, то Львів, то Чортків.

І не від того тремтить душа народу.

Але тремтить, чи ті, які на зміну їм у перші ряди вступлять, чи матимуть вірлине око і львину силу, чи йтимуть рівним, твердим кроком, один за одним — довгий ряд. І чи прапор так само високо здійматись буде над головами своїх і чужих і ніколи не схилиться й на мить.

А гренадири йдуть...

Посивілі у боях, закалені на злидні, нечутні на рани від чужих і від... своїх.

Ідуть, прапор несуть і падають.

Один з них нині впав.

Галактіон Чіпка.

— **Справлення помилки.** В попередньому (216) числі „Діла", в статті **„З українського життя за океаном"**, зложено помилково заголовок першої замітки: зам. „Нова перемога церковної пісні" має бути: „Нова перемога *української* пісні", що зрештою ясно виходить зі змісту.

— **Найдешевшим джерелом** закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 комірцями, тепер зол. 11·— На виставах фірми Віттельс є найгарніші взори матеріялів на білля. — Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 2270 21—?

ВЛОМ ДО РЕДАКЦІЇ „ДІЛА".

В ночі з суботи на неділю невідомі „фахівці" дістались до льокалю Редакції „Діла" та перевели грунтовну „ревізію" у всіх бюрках і шафах. Яким чином ці вломники дістались до будинку „Просвіти" — не знаємо, але до льокалю „Діла" дістались правдоподібно через вікно від подвіря (це вікно виходить на галерію), в якому розтяли залізні крати. Приглянувшись докладно наслідкам маніпуляцій „ревізорів", тобто усім повідкриваним бюркам і шафам разом з порозкиданими актами (в Адміністрації), паперами та манускриптами (в Редакції), набрали ми пересвідчення, що влом має не грабіжницький, але радше політичний характер. „Ревізори" шукали інтензивно за якимись актами. Та видно, що бажаного не найшли, бо досі ми не ствердили недостачі ні одного манускрипту.

ВЛОМ ДО Т-ВА „ПРОСВІТА"

27. IX. в часі похорону бл. п. Голови Т-ва „Просвіта" Михайла Галущинського невідомі справники відкривши фронтові двері до канцелярії „Просвіта", викроїли стіну каси і забрали дрібну готівку. Відійшли незамічені. Поліція веде слідство.

АРЕШТУВАЛИ ВБИВНИКІВ ПОС. ГОЛУВКА?

ПАТ повідомляє, що в звязку зі слідством в справі вбивства пос. Голувка поліція арештувала Іллю Бутрина та Льва Криська, членів ОУН. Оба є тепер у слідчім арешті.

Бутрин це 22-літній гімн. абс., родом із Порудя (пов. Яворів). Рік тому Бутрина окр. військовий суд у Познані засудив на 18 міс. тюрми за дезерцію. Кари тієї він не відсидів, бо втік ескорті з поїзду, як його везли з Познання до Городка Яг., де його мали переслухувати в справі обвинувачення за саботаж. З того часу шукали його стежними листами.

Лев Криськ, 25-літній, родом із Унятич (пов. Дрогобич) був слухачем політехніки в Данцігу.

Крім згаданих двох арештували ще й інших у звязку з нападом на почту в Трускавці.

У звязку з нападом на почту в Трускавці урядовий „Курєр Польскі" повідомляє, що „керовники терористичної акції найшли шлях до постійної переписки із закордоном, вихісновуючи для цього часть льокального почтового апарату під загрозою терору. Акцію цю тепер уже слідча влада опанувала зовсім".

ВИСЛА ВИЛИЛА.

В ночі з 26. на 27. ц. м. прибрала несподівано Висла й вилила в сандомірському повіті та залила чотири громади. Досі повінь залила 19 сіл і 5.000 моргів землі. Шкоди виносять 5 тис. золотих.

ДОПЛАТА ВІД ЗАЛІЗНИЧИХ БІЛЕТІВ — НА БЕЗРОБІТНИХ.

Польська міністерська рада ухвалила, що від особових білетів, багажових квітів і вагонових посилок платитиметься доплату для скріплення фонду безробітних. Доплати братимуть від 1. жовтня 1931 р. до 15. квітня 1932. Доплата виноситиме 10 сот від кожних початих 10 зол. ціни білету, за виключенням білетів, яких ціна не перевищає 2 зол.; 50 сот. від кожної багажової посилки і 1.50 зол. від кожної вагонової посилки.

Чи Ви оглянули свою гардеробу?
Убрання і реверенди подешевіли у фірмі:
ВАСИЛЬ ГРЕСЯК у Львові,
при вул. СИКСТУСЬКІЙ ч. 20.
Виконання дуже солідне. — Матерії на складі у великім виборі. 498 3—6

ЗДЕМОЛЮВАЛИ РЕДАКЦІЮ „РУЛЬ".

До редакції і щоденника рос. еміграції в Берліні „Руль" вдерлося 26. ц. м. 12 однаково зодягнених людей та здемолювали бюра. Розбили шафи та машини до писання, поперетинали телефонічні дроти, порозсипали з бюрок, шуфляд і полиць усі папері. В редакції була лише служниця. Як напасники прийшли, вона втекла. Поліція веде слідство. Подібний напад на шю редакцію був уже тому 3 роки.

СНІГ В ІТАЛІЇ.

Із усієї Італії приходять вісти про цикльони й обірвання хмари. В Тосканії біля Фльоренції впав сніг.

З усієї північної Італії приходять вісти про холод. У деяких місцевостях на підгірі впав обильний сніг. У Генуї падав сніг. Температура впала до + 1°.

З судової салі.

ПРИСУД У РОЗПРАВІ МИГУЛА Й ТОВ.

У суботу около 10. год. веч. закінчилася перед львівським судом присяглих розправа проти Мигула й тов., обвинуваченних у підпалах і приналежности до УВО.

Присяглим суддям поставили 17 питань, 8 про держ. зраду, 4 про підпал у банді, а 5 питань за звичайний підпал.

На основі вердикту присяглих обв. Мигул дістав за держ. зраду 10 літ тюрми, Левицький за держ. зраду 8 літ, Лампіка 6 літ, Паланицький за держ. зраду 3 роки, Лампіка за держ. зраду 3 роки, Пец за підпал 3 роки. Кухту й Сокіла увільнили.

СПОРТ.

ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Лехія—Висла 2:0 (1:0).
Краків. Погонь—Краковія 1:1 (1:1).
Варшава. Варта—Польонія 2:0 (2:0).
Варшава. Чорні—Варшавянка 2:0 (2:0).
Лодзь. ЛКС—Гарбарня 1:0 (1:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІГИ.

Станиславів. 22. пп.(Седльці)-Ревера 6:1 (2:1).
Лодзь. ЛТСГ—Гриф (Торунь) 2:1 (1:1).
Познань. Легія—Скра (Варшава) 2:1 (1:0).
Вильно. 82. пп. (Берестя)—1. пп. лег. 2:1 (1:1).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Олд Бой—Україна 3:1 (3:1).
Ворота для України здобув Магоцький І. Судював п. Земан.

ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ.

Станиславів. Бялі Ожел—Гірка 2:2.

ЗА ВХІД ДО Б-КЛЯСИ.

Станиславів. Адміра—Бистриця 4:2.

Дописи.

ТЕРЕБОВЛЯ. *(Початок шк. року в тут. гімназії.— Концерт в Гумниськах.— Концерт духовних пісень в Іванівці. — Академія в честь Марк. Шашкевича в Хмелівці. — Самоосвітня праця студентів. — Збірка на українського студента. — Кооперативний збут безрог.)* Шкільний рік в тутешній гімназії розпочався під знаком редукцій серед учителів. У першу чергу зредукували одинокого на цілу гімназію учителя укра-

ління, редукуючи рівночасно до половини години релігії греко-катол. катехитові. Таким чином у гімназії, в якій є около 90 учеників українців, не буде ні одного професора українця. — Культурно-освітній рух в повіті починає після жнив оживати. І так 23. серпня ц. р. влаштувала читальня „Просвіти" в Гумниськах концерт, присвячений памяти Шевченка. Студент Іван Гаврилюк завдав собі багато праці, вишколюючи 4 хори (мужеський, жіночий, мішаний і діточий). Особливо гарне враження на присутніх зробив діточий хор. Промову про життя і творчість поета виголосив Володимир Гаврилюк. У часі перерв пригравала дута орхестра з Могильниці. Гарне враження полишила у присутніх деклямація „Гамалії" п. Понятишина в супроводі мужеського хору. Публики зійшлося чимало. Прибула теребовельська інтелігенція на чолі з о. кан. Степаном Мохнацьким. Концерт уцінував своєю присутністю також місцевий дідич граф Йосиф Козібродський. Треба підчеркнути, що культурно-освітнє життя в селі Гумниськах заповідає гарний розвій. А все те завдяки місцевому парохові і його синам та кільком свідомим селянам. Крім того є в селі кредитова кооператива, яка теж гарно розвивається. Вкінці треба згадати, що заходом читальні в Гумниськах відбувся дня 6. вересня ц. р. великий народній фестин, з якого дохід призначено на докінчення будови читальняного дому. — Того самого дня (23. серпня ц. р.) був ще концерт духовних пісень в селі Івановка й академія у честь Маркіяна Шашкевича в селі Хмелівка, підготована проф. Олексишином. Дохід призначено на викуп Маркіянової гори. — У найближчу неділю, тобто 30. серпня, відбувся районовий фестин в Будзанові. Його варто згадати тому, що це перший прояв в такому місті, яке досі спало і не можна було його розбудити. Причиною занеаду була недостача проводу, особливо інтелігентного. Аж в минулому році осів у місті адвокат д-р Староселець і лікар д-р Шкварок, основано кооперативний склеп і життя почало прозябати. Починає вже налагоджуватися співпраця між інтелігенцією і місцевими міщанами. До повної гармонійної співпраці ще далеко і ще треба попрацювати, та добрі завдатки вже є. Великою перешкодою є відсутність дому, в якому примістилисяб українські установи. Теперішній провід поставив собі за ціль купити площу і збирати фонди на будову дому. Дохід з фестину в сумі 965 зол. є завязком такого будівельного фонду. — Того самого дня відбувся в Слобідці Струсівській концерт хору з Гумниськ під проводом п. Івана Гаврилюка. — Знова в Могильниці дав аматорський гуртон, зложений переважно зі студентів, які перебували на вакаціях, представлення „Хмара". — Як продовження самоосвітньої праці серед членів Секції Молоді виголошено дальші реферати. А саме: 25. серпня ц. р. реферував студ. Станків Мирослав Вопин ц. р. реферував студ. Станків Мирослав Вопин ц. р. реферував студ. Станків Мирослав Володимир головний тнір Дмитра Донцова. Зноваж абсольвент медицини Олег Мохнацький прочитав реферат про українське народництво на основі праці Карла Кобороського. — Збірку на українського студента в теребовельськім повіті вже переведено. На 44 місцевости обнято 26, а це тому, що деякі студенти не доручили потрібних до виробления дозволів знимок. Всеж таки збірковий апарат, завдяки енергійному голові Секції Молоді п. Сташковому, був значно ліпший, як попередніх років. Треба підкреслити, що в найближчому році збірковий апарат обійме всі села. Скільки зібрано, покищо не знати, бо ще деякі збірщики не звернули збіркових лист. — На економічному фронті варто відмітити відрадне явище, що ПСК дальше продовжав експорт свиней. Дня 10. IX. ц. р. залагоджено до фабрики беконів дальшого пів вагона. Та, на жаль, наші хлібороби не хочуть зрозуміти користей з кооперативного збуту і не привозять безрог в потрібній скількости.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Зелений Міський Театр:
Неділя.

Театр Різнородностей:
Понеділок 28. вересня год. 7·30 веч. „Коли вернешся ?".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Наречена з льотерії" (Джанета Мендональд).
ЛЕВ: „Мін-Той" (Торгован живим товаром у Китаю.)
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шеналіе.)
МІРАЖ: „Графиня Парижа".
ОАЗА: Звукова фільма „Король прошаків".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Чар танга".
ПАН: „Індійська гробниця".
ПАСАЖ: „Атака цепелінів на Лондон" (Підтяті крила) й додатки.
СОНЦЕ: „Під прапором кохання" і 2-актова комедія.
СТИЛЕВЕ: „Два серця", (Люіс Вольгайм) „Клюб бездітних".
ХИМЕРА: „Жінка, яка ніколи не забудеться" (Ліль Даговер, Іван Петрович).
УСПІХ: „Шалений їздець", „Жінка з бруку" (Люпе Велез).

Програма радіо.

Понеділок 28. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·30 „Чим є Бетовен ?" Е. Мішке. 20·00 Тріо Бетовена (на 2 обої і вальт.). **Липськ** (259,3) 21·00 Симфонія II Бетовена (симф. орх.) **Моравська Острава** (263,4) 16·00 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 18·00 Камеральна музика. **Вроцлав** (325) 16·00 Фортеп. музика (Шуман, Ґріґ). 18·55 Конц. радіоорх. 20·30 „Марта", оп. Фльотова. 21·40 Симф. Т. Дворжака. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Камеральна музика (Бетовен, Марчелльо, Брамс) **Бухарешт** (394,2) 21·00 Камер. музика (тріо Брамса). 22·15 Легка румунська музика. **Соттенс** (403,8) 20·55 Сучасна французька музика. **Берлін** (419) 18·05 Студентська дискусія. 19·35 Вечір танця. 22·15 „Світова криза перед Союзом Народів". **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт людової музики. **Бероміністер** (459,4) 18·30 Азійська музика. **Відень** (516,4) 20·00 Арії з опер Верді. **Рига** (524,5) 19·03 Скандинавська музика. 21·30—22·00 Російський хор. **Мінкен** (532,9) 21·10 Давна камеральна музика. **Будапешт** (550,5) 20·40 Концерт радіоорх. Циганська музика. **Любляна** (575,8) 18·30—20·00 Концерт сальон. квінт. **Ленінград** (1000) 18·30 Літературно-музичний вечір. **Калюндборг** (1153,8) 22·05—23·15 Данська музика й поезія.

Вівторок 29. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19·20 Органовий речиталь. **Липськ** (259,3) 16·30 Симфонічні вальси **Братислава** (278,8) 21·00 Концерт радіоорх. **Бреслян** (325) 20·35 Смичковий квартет Гайдна. **Брно** (341,7) 19·30 Концерт. **Штрасбург** (345,2) 20·50 Концерт радіоорх. **Штуттґарт** (360,1) 21·00 Калейдоскоп. **Гамбург** (372,2) 22·30 Tutti frutti. **Берлін** (419) 19·20 Вагнерівський вечір. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Вечір Баха. 22·00 Скрипковий речиталь. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт радіоорх. **Мілямо** (500,8) 21·00 Симф. конц. Брунселя (508,5) 20·00 Вечір Мендельзона. **Відень** (516,4) 20·35 Симф. концерт. 22·00 Танкова музика **Рига** (524,5) 19·03 Вечір Бетовена. **Будапешт** (550,5) 18·45 Циганська музика. 19·30 „Фальстаф", оп. Верді. **Ленінград** (1000) 16·30 Музика Брамса і Шумана. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 18·15, 19·30 Концерт. 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 28. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10 15.10, 16.00, 17.10 Музика з грам. плит. 13.10, 14.50 Комунікати. 15.25 „Бір на впростець", відчит. 15.45 Комунікаційний огляд. 16.50 Літерат. гутірка. 17.35 „Про льогічність і нельогічність", д-р Айзукевич. 18.00 Легка музика з кав. „Гастрономія". 19.00 Всячина. 19.20 „Наукові підстави спорту", відчит. 19.40 Почтова скринька. 19.55—20.10 Комунікати. 20.15 „Звукова фільма", інж. Знянецкі. 20.30 „Тоска", опера Пучінія, з грам. плит. 22.15—22.45 Комунікати. 22.50—24.00 Легка і танкова музика з Варшави.

Вівторок 29. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час. 12·10, 16·00, 17·10 і 19·40 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Почт. скринька для дітей. 15·28 Шестий том писань Підсудського 15·45 Летунський куток. 16·50 Як рахують первісні народи? проф. Вількош. 17·35 До Бесарабії, д-р Залуський. 18·00 Поподуд. концерт. 19·00 Всячина. 19·20, 19·55, 20·10 Комунікати. 20·15 Популярний концерт. 22·00 „Коли западе ніч", фейл. 22·30 Комунікат. 22·35—24·00 Легка і танкова музика.

Середа 30. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час. 12·10, 16·30 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд найновіших видань. 16·00 Програма для дітей. 16·50 Радіохроніка. 17·10 „Зізд авіяк", фейл. 17·35 Відчит 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20, 19·40, 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Музична гутірка. 20·30 Тр. з Берліна, Европейський концерт. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

У ПЕРШІ РОКОВИНИ смерти бл. п. сотника **ЮЛІЯНА ГОЛОВІНСЬКОГО** відбудеться дня 30. вересня ц. р. в год. 7·15 рано в церкві св. Юра панахида, на яку знайомих і других запрошує — **Родина.**

— Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.

СТОЛИЦЯ:
28/IX. „Аза".
29/IX „Гриць".
31/IX „Маруся Богуславка".
1/X „Вій".
2/X „Воскресення".

Театр у скорім часі **обідe Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба", і „Ленін".

Український театр під адм. проводом І. Волощука.

ЯРОСЛАВ:
28. IX. Хмара.
29. IX. Ой не ходи Грицю.

ПЕРЕВОРСК:
30. IX. Хмара.
1. X. Ой не ходи Грицю.
2. X. Циганка Аза.

З Переворска у своїм турне вступить театр на 2 вистави до Перемишля. Репертуар буде оголошений в часописах.

Торговельна Школа Т-ва „Просвіта" у Львові, вул. Корнякта 1. приймає до кінця вересня ВПИСИ на: 1) Однорічний Торговельний Курс для абсольвентів (-ок) VI клас середніх шкіл; 2) Однорічний Курс для абітурієнтів (-ок) середніх шкіл. — **Управа.** 556 1—3

На „Рідну Школу" вложила Вп Філія „Просвіти" в Тернополі 100 зол. замість вінка на могилу бл. п Михайла Галушинського. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.**

На українськім матуральнім гімназійнім курсі „Знання" наука вже почалася. Бажаючих користати проситься негайно вписуватися, щоби не тратити часу. Вільні місця ще є! 515 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5 — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники, переробляємо на ручні. 130

ФАБРИКА ЕЛЄКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54 — Ціни фабричні. 30 33—?

ЛЄКЦІЇ ФРАНЦ. Й АНГЛ. МОВИ, збірні й поодинокі, починає 1. жовтня дипльом. учителька. — Зголошення: „Ізмарагд", Костюшка 5. 529 3—3

ВИНАЙМ помешкань, купно та продаж реальностей залагодить Вам найскоріше перше українське бюро посередництва „Космос", Львів, вул Академічна 24. I. п. 535 3—3

У ВІДНІ вдова по адвокаті поручає гарні великі кімнати з пінім удержанням для студенток (-тів). Ціна залежна від числа зголошень. За більшим зголошенням знижка до 25 дол. місячно на всім готовім. — Адр.: O. Levinzka, Wien 8 B., Josefstädterstr. 73/6. 549 2—2

АБСОЛЬВЕНТ ГІМНАЗ. шукає лекції з обсягу гімназійних клас. — Ласкаві зголошення прошу слати до Адм. „Ліга" під: „Солідний". 554 2—2

ПРИЙМУ хлопця на практику до електричного заведення. — Маріян Корчовський, Львів, Терпіярська 8. 557

ІНСТРУКТОРА до хлопця VI. кл. гімн. приїму. — Лесьова, Богданівка 83.

ПАРОХ у Клювинцях, почта Хоростків, потребує учителя до приватиста III. гімназ. кляси. — Умовини листовно. 559

МУЗИКАЛІЯ. „Засумуй Трембіто" сольоспів, „Легкі твори" ч. 3. Безкоровайного на фортепян, по 1 зол. 469 5—5

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Лікар загального шпиталю

Д-р П. Цимбалістий

повернув — орд. від 14—16·30

Львів, вул. 29. Листопада 114.

Тел. 63—93.

Пересвітлювання лучами Рентгена.

560 1—2

Оголошення.

Звичайні Загальні Збори

Кружка „Р. Ш." в Перемишлі

відбудуться

дня 3. жовтня 1931 р. в домівці читальні „Просвіта" в год. 5-тій вечором

з таким денним порядком:

1) Отворення Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
3) Звіт Старшини Кружка „Р. Ш.".
4) Звіт Контрольної Комісії з внесенням на звільнення Старшини.
5) Вибір делегатів на Заг. Зізд „Р. Ш."
6) Вибір Старшини.
7) Внески і запити.

В разі недостачі відповідного числа членів, вимаганого до правосильности ухвал, відбудуться Загальні Збори без огляду на число приявних членів того самого дня в год. 6-тій веч. з тим самим денним порядком.

535 **Старшина Кружка.**

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „Д І Л О"!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ

КАТРІ ВЕНЬҐЕР

ЛЬВІВ, вул. КОСЦЮШКА ч. 3. партер.

Виковує замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки по дешевих цінах з краєвої і заграничної волічки — Робота солідна, товар першої якости. 511 3—5

ВСЕ ПОПЕРЕДУ!
Солідна будова.
Тревале строєння
Гарний тон.
Легка гра.

Це приметн. якими відзначаються

ПЯНІНА

Фабрики Й. КЕРНТОПФ І Син А. С.

Догідні умовини сплати.

Фабричний склад:
Львів, пл. Марійська ч. 5.
(Марійська Галєрія). Тел. 56—65.
На складі великий вибір нових піяніна від вол. 2.200·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Ч. 218 (12.874). Львів, середа 30. вересня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Д-р Маркіян Дзерович
повернув
і ординуватиме від дня 25/IX при вул. **Романовича 10/II.**
546 3—5

По бл. п. Д-р Ціпановськім
до набуття все лікарське уряджения з рентгеном до діягностики, терапії і т. п. включно з реальністю. Зголошення: Коломия, вул. Тарнавських ч. 16.
561 1—2

Хочете чи не хочете,
Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Якщо їх добровільно не обезпечите в 1/3 части в Т-ві „Дністер", то ПЗУВ примусово стягне від Вас премію і від цеї 1/3 части, отже разом від цілої обезпеченої вартости будинків. Тому сповніть цей народній обовязок і бодай 1/3 часть премії заплатіть в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Втеча золота і радянські пляни.

В товаровім обігу модерної господарки грає золото такуж ролю, як кров в живім орґанізмі. Але золото має вартість і виконує своє призначення лише тоді, коли перебуває в постійному русі, безпосередньо чи у виглядї банкнотів. Господарська криза в цілім світі відбилась цілком зрозуміло дуже відємно й на нормальнім обігу золота, значна втеча золотих резерв заганяє у свою чергу кризу з її хронічного стану в стан горячкового загострення. В своїм обігу переходить золото чи його еквіваленти три головні стадії, якими є приватний щадник, приватні банки та державний банк, врешті промисл і торг, звідки вертає знов до заробітника та щадника, щоб розпочати наново обіг. Коли вже щадники помінають приватні банки, які стоять в тіснішім звязку з підприємцями, тоді виринають часткові кризи та загальне утруднення нормального розвитку господарства; втрата довіря вкладачів до банку власної держави викликує фінансову катастрофу. Починається тоді втеча золота з банків до приватних щадників в тих державах, де вимінa золота на банкноти обовязкова, та втеча від менше певної до більше певної валюти в державах, що не мають золотого різноважника. Всі заборони та штучні засоби побороти брак довіря громадянства до держави мають лише тимчасовий успіх і шкодять дуже нормальному розвиткові господарки.

В Анґлії, країні клясичного розвитку капіталізму, вибухла й валютова криза в її клясичній формі. Золото з державного банку Анґлії втікало не лише літаками до Франції та більш звичайними шляхами до Голяндії, а й у значній мірі до кишень самого анґлійського громадянства, переполошеного подіями, можність яких в Анґлії припускали хіба ті, що свідомо їх готували.

Гостра криза краща ніж хронічна в тім відношенні, що вона звертає на себе увагу всіх і жадає владно негайного полагодження. Тому фінансова криза Анґлії викликала де-де більше ніж німецька криза, зусилля світового капіталу для удоровлення світової господарки.

Дня 23. вересня заявив французький міністр фінансів Фляндєн, в господарчій комісії Союзу Народів між іншим, що „повне довіря можна відбудувати лише шляхом фінансової допомоги акції. Інтернаціональна кредитова акція зможе подіяти лише в атмосфері зростаючого заспокоєння... Постепенна відбудова вимінн товарів та вільного обігу капіталу можлива лише спільними зусиллями та інтернаціональною приладумою".

Чи можна буде відбудувати довіря лише цим шляхом, покаже найближча будуччина. Але зруйнували те довіря не самі лише господарські, а й політичні чинники. Німецькі часописи повідомляють, що останнім ударом, який захитав анґлійський фунт штерлінгів, були відомі події в анґлійській фльоті. Всупереч першим вісткам виявляється, що моряки в часі страйку співали не лише патріотичні пісні, а й революційні і що страйк моряків таки вийшов московську пропаганду в анґлійській фльоті, дарма, що більшовицькою пропаґандою зачеплена покищо лише дуже маленька частина анґлійських моряків.

Московський уряд в останніх роках систематично й послідовно ширив неспокій та руйнував довіря европейських мас до тривкости міжнародньої господарки. Фінансова та політична спекуляція деяких европейських урядів на „мирну еволюцію" більшовизму відчиняла широко двері світовій руїнницькій акції Радянщини. Стратегічний відворот більшовизму в останніх місяцях витали деякі наївні державні мужі як остаточний поворот московських володарів в лоно світового капіталізму. В Женеві прислухались з захопленням облудній демаґогії Літвінова в той час, як більшовики готували влучний удар в Льондоні. В обороні Літвінова та його европейських прихильників треба зрештою сказати, що тактика цього більш. дипльомата була справді дуже зручна. „Берл. Тґг." з 17. ц. м. повідомляв навіть, що між Літвіновим та Комінтерном існує різка ріжниця поглядів на зовнішню політику, що Комінтерн нападає на комісаріят закордонних справ за його політику наближення до Франції, тримаючись тої думки, що саме майбутня зима дає передумови для „генеральної проби світової революції", бо — мовляв — в середущій Европі, в Еспанії та на Балкані треба чекати тяжких соціяльних та політичних заворушень. А Літвінов та Крестінський „бояться", що діяльність Комінтерну зірве добрі взаємини між Радянщиною та багатьома державами Европи, коли тимчасом радянська господарка та пятилітка потребують можливо найкращих взаємин з якнайбільшим числом держав...

Можна думати, що швидкий розвиток фінансової кризи в Европі причинився до перемоги поглядів Комінтерну. До тогож Літвінов не осягнув в Женеві ніяких конкретних успіхів і не привіз до Москви навіть надії на більші позички. Таким чином зміна більшовицького фронту супроти Европи досить зрозуміла. „Ізвестія" з 20. вересня повні гострих нападів на Союз Народів і стверджують з найбільшим вдоволенням дальший відплив золота з Анґлії та поглиблення її фінансової кризи. Офіціяльнеж повідомлення радянської радіостації з 23. вересня йде вже значно далі й голосить з нагоди кризи анґлійської валюти, що „британська світова держава в останніх тижнях може вже не існує. Анґлія стоїть над безоднею. Справою кольоніяльних народів, а передовсім Індії є зрозуміти, що тепер час не сідати до конференції Круглого Стола, а кинутися до боротьби"... Як бачимо, побожні бажання більшовиків впливають сильно на оживлення їхньої фантазії.

При цій нагоді варто згадати, що декілька тижнів тому „Ізвестія" подали величезний фейлетон, де автор порівнює становище немосковських народів Радянщини зі становищем ріжних кольоніяльних народів від Британської Індії аж до негрів Камеруну. Подано тут багато статистики з одного і з другого боку, яка мала довести, в якім раю живуть радянські народи в порівнанню з іншими кольоніяльними народами. Статистики розстріляних, увязнених та знищених на Соловках українців в цім фейлетоні — на превеликий жаль — не було. Але дуже цікавий він тим, що там виразно признають Україну та інші немосковські терени кольоніями Московщини.

З цього погляду пляни московського уряду перевести боротьбу на терени кольоніяльних народів треба щиро привитати.

М. Данько.

„Розводові справи".

(Кореспонденція з Волині).

Так звані „розводові справи" („бракоразводния дела") в Православній Церкві на наших північно-західних землях є таким аморальним, деморалізуючим і ганебним явищем, що про нього годі мовчати.

Не кажемо про ріжні погляди на проблему нерозривности чи розривности вінчання, яке всетаки існує, а про практику самого розвязування подруж, що завела вища церковна — православна влада в Польщі, та про оплату консисторської розводової процедури.

Нераз чуємо про випадки подруж, яким — мовляв — краще дати можливість розійтися, взаїмно „не звязуючи себе" й почати „нове життя". Війна й революція додали до раньше відомих обставин, серед яких гармонійне подруже життя стає неможливим, ще обставини специфічні: загибіль одного з членів подружа, „невідома відсутність" і свідоме кинення чоловіка жінкою чи навпаки. Життя „осиротілого" чи свідомо покиненого члена подружа є тим важче, чим більше залишається на його руках дітей і чим менше має він робочих сил до ведення господарства. Тому таке вимушене сепаратне життя членів фактично неіснуючих подруж є особливо важке у селянському стані й головним чином жінок з дітьми. Все це відомі речі, над якими бідкають і морочаться і теольоги і економісти і політики, бо вони мають надзвичайно поважне і глибоке значіння. Маючи на увазі згадані повоєнні обставини, законодавство в Польщі дає можливість розводитися чи розвязувати шлюби при „невідомій відсутності" одного з членів подружа, поруч з іншими обставинами, які такі розводи допускають. Але церковні керманичі зараз-же обложили своїм „продналогом" цю законну полекшу для покривджених життям людей, подвоюючи їм прикрости, горе й штовхаючи до гріха. Чи легко бідному безземельному чи малоземельному селянинові, вичерпаному вимушеним сепаратним життям з дітьми, добути кількасот золотих на оплату конситорської процедури („нормальна" оплата 300 зол.)? (Як відомо, православна церква допускає взагалі можливість розводів, чого нема у католицькій церкві).

І ось перед такими бідними, релігійно настроєними людьми, що дивляться на шлюб, як на тайну, консисторії ставлять питання: або надалі вести своє важке життя без змін, або пуститися на життя „незаконне", нешлюбне. Для подібних бідаків конситорії витворюють свого роду трагедії, для решти маси — спокусу, а для безбожників (на Волині вони виступають вже й організовано!) добрий грунт для „праці".

З багатьох фактів подаємо тут один з характеристичніших. У селі С. на Волині живе бідний селянин, якого жінка давно кинула, залишивши йому кількоро дітей. Важко було йому жити. Почав старатися за розвід, щоби наново одружитися й цим придбати собі помічницю й робітницю. Консисторія зажадала 300 зол. Продав, що міг, і нашкробав 75 зол. За бідняка вступився місцевий православний священик, просив консисторію змилосердитися над бідняком. Здавалося, що справа на добрій дорозі. Заплатив селянин 75 зол. і чекає розводу. Та враз приходить папір: заплатити решту належности — 225 зол. Нещасний чоловік підрахував, що коли продав би корову, спромігсяб заплатити ще 75 зол., та консисторія „свято" виконує приписи й на таку уступку не пішла. А життя для селянина стало вже неможливим. І ось одного дня священик чує в хаті селянина музику: селянин одружився „цивільним шлюбом", себто просто взяв собі другу жінку й живе. Тепер інші селяни чухають потилиці й кажуть, що так „женитися" анґідніше, бо дешевше. А молоді безбожники села мають у руках неабиякий козир.

Дуже часто трапляються й такі випадки: чоловіки або попропадали або просто кинули своїх жінок з дітьми й живуть десь у „невідомій відсутності". Жінка не може упоратися з господарством і приймає собі парубка. Справа людська — зійшлися, подобалися та й призвичаїлися одно до одного. Виникає питання про шлюб. Знов триста золотих на розвід перехрещує всі їхні добрі пляни. І живуть собі господиня з парубком, як подружа, на світ з'являються діти, викликаючи згіршення і спокусу.

Грошева підстава „розводових справ" витворює і інші анормальности. Трапляються серед священиків такі, що всупереч своєму обовязкові сіяти згоду між подружами і цементувати їх своїм пастирським впливом, самі займаються „бракорозводними делами", — звичайно, коли мають до діла з багатими людьми, а яких можна дещо заробити!...

Спостерігаємо ще гірше явище: люди інших ісповідань, буває, дуже низької моральної вартости, використовують Православну Церкву, як „шлюборозводове бюро". Йдуть тудн, умовляються щодо оплати розводу й всякої іншої процедури, потім фіктивно приймають православя, одержують розвід і відходять у сторону, як від кожного іншого бюра. А майстри від розводів, потираючи руки, кажуть з задоволенням, що це „дохідна статтяˮ та й приємна, бо іноді й „чаркаˮ бувае.

Отак сполучається таїнство з грошевою оплатою й всякими „дійствамиˮ низького морального характеру. Але найгіршою стороною цього сумного явища, як сказано вище, є трагічне положення бідного сільського елементу й деморалізація наших покищо здорових народніх мас.

Українське громадянство має своїм моральним обовязком гостро виступити проти подібних „розводовихˮ практик в ім'я духового здоровля нашого народу.

Senex.

Урухомлення української гімназії в Рогатині.

Вписи на основі нової концесії.

Головна Управа Рідної Школи повідомляє інтересованих, що до української гімназії „Р. Ш." в Рогатині оголошує вписи до клас I-VII. до 20 жовтня включно. А саме:

1. Всі ученики бувшої гімназії „Р. Ш." в Рогатині будуть прийняті до тих самих клас, в яких були у хвилі розвязання гімназії **без вступних іспитів.**

2. До клас безпосередньо вищих після зложення вступних іспитів.

Речинець вступних іспитів і початок шк. року оголоситься на днях.

Головна Управа урухомлює гімназію на **основі нової концесії Кураторії Л. Ш. О. рескриптом з дня 21. вересня 1931. № II. — 13903/31.** **Головна Управа „Р. Ш."**

—o—

Після Берліна — Рим?

Паризький кореспондент „Пополью ді Рома" повідомляе, що можливо, що Лявель і Бріян після повороту з Берліна, а перед виїздом до Америки, відвідають Рим.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Інтерпеляції в англійськім парляменті в українській справі.

Дня 21-го вересня н. р. в англійськім парляменті звернувся посол Мальон із запитом до заступника міністра закордонних справ, чи Комітет Трьох призначений Радою Ліги Націй для розглянення українських петицій збереться знову? Міністер відповів, що цей Комітет зійшовся і рішив поставити згадані петиції на денний порядок Ради.

24-го вересня посол Мальон поставив новий запит, чому речинець розглянення петицій відклали аж до січня, замість розглядати їх негайно? Відповідь на це була, що матеріял згаданих петицій надто великий, щоби можна було їх негайно розглядати.

—o—

Після смерти М. Галущинського.

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО ГОЛОВИ УНДО Д-РА ДМИТРА ЛЕВИЦЬКОГО.

Українське Національно-Демократичне Обєднання доручило мені попрощати востанне члена свого Центрального Комітету і великого українського громадянина, Михайла Галущинського.

Доручення це і сумне і тяжке. Сумно мені, як людині, прощати мого найкращого приятеля і товариша. Та ще тяжче мені, як громадянинові, прощати востанне Того, що своїм талантом, своєю посвятою та своєю працею проводив поверх 30 літ своїм товаришам у громадській роботі та в найтяжчому лихолітті нашого народу віддав йому дуже великі послуги.

Михайло Галущинський як гімназійний ученик проводить тайний „Студентський Громадіˮ, як студент університету проводить в „Академічній Громадіˮ у Львові і Товаристві „Січˮ у Відні, як гімназійний учитель і директор проводить у вихованні молоді і в національній роботі Золочівщини й Рогатинщини. З вибухом світової війни став першим командантом завязку нашої національної армії, Українських Січових Стрільців, а по заломанні наших збройних зусиль став до важкої праці гоїти тяжкі рани, задавані нам воєнними невдачами. У признанні тих великих заслуг Покійного український нарід наділює його найбільш почесним, але рівночасно й найтяжчим становищем, вибираючи його у 1923 р. головою найстарішого нашого Товариства „Просвітаˮ, а в 1928 і 1930 р. членом нашої Парляментарної Репрезентації до варшавських законодатних установ.

Літа до 1923 року — це щасливі літа в житті Покійного. Ентузіяст у студентській роботі, ентузіяст у роботі педагогічній і культурно-громадській, ентузіяст у кривавих змаганнях за волю свого народу. Він життєрадісний, з усміхненим лицем, ідe у прямій, безкомпромісовий бій і тягне за собою своїх товаришів за кращі ідеали свого народу й цілого людства. З вибором його в 1923 р. на голову „Просвіти", а відтак на сенатора й посла до варшавського сойму, боротьба за ідеали з ідеальної сфери переходить у нього на боротьбу з прикрою дійсністю. Він, що орлиними криламн хотів літати над землею, шукати правди, справедливости і краси, попав у дійсність приземелля, став проти своєї волі громадянином-політиком недержавного народу, українського народу. Чужі і свої кидають йому колоду за колодою під ноги, його найкращі, найліпше обдумані пляни розбиваються об мур чужого насилля і свого непорозуміння. Довго бореться Покійний, обїздить цілу нашу країну по цей і той бік сокальського кордону, по цей і той бік Карпат. Нема майже ні одної закутини нашої Землі в межах Польщі, де не лунало б його розумне і краснорічиве слово. Та наша дійсність твердша за нього. Ломляться крила, остигає запал, на лиці появляється знамя болю, вине молоде буйне здоровля і в молодому віці падe з розбитим мозком і серцем Толт, що весь свій мозок і все своє серце віддав на службу свого рідного, нещасного народу.

Та проте, здається, не було до передучора між живучими українцями в Польщі такого знаного, любленого і так поважаного діяча, як Михайло Галущинський, і нема, здається, українця чи українки, які сьогодні не відчували б тяжкого болю по втраті Великого Громадянина. Щойно історія оцінить як слід його заслуги.

Наша партія клонить сьогодні низько голови перед Твоїми Тлінними Останками, Дорогий і Незабутній Михайле, і вірить, що Твоя праця не піде даром, що Твої ідеали сповняться!

СЛОВО ПОСЛА С. ХРУЦЬКОГО.

Припав мені сумний обовязок прощати Михайла Галущинського від українців Волині, Холмщини і Полісся. Ті землі знали Покійного не тільки з його цінних фахових публікацій з ділянки позашкільної освіти. Михайло Галущинський найчастіше зі всіх діячів, українців Галичини, відвідував північно-західні землі, хоч як був перетяжений працею і часто западав на здоровлю. Майже всі повітові міста Волині, Холмщини й Полісся, а подекуди і села мали щастя бачити у себе Покійного чи то на культурно-освітніх і кооперативних курсах, чи на освітніх святах, чи на зборах місцевих „Просвіт". І всюди своїм глибоким патріотизмом, високим ідеалізмом, небуденною інтеліґенцією, великим знанням, рідкою сердечністю і надзвичайною простотою він зєднував собі прихильність та здобував глибоку пошану і то однаково серед інтеліґенції, як і в широких масах народніх. І всюди після його виступів з новою силою прокидалось бажання про обєднання волинських „Просвіт" з Матірним Т-вом у Львові.

З гордощами прислухувались ми і знаменитим промовам Покійного в соймі і сенаті, що високо підносили авторитет українського імени.

Без перебільшення отже можна сказати, що ніхто не тільки з галичан, але і з місцевих діячів не тішився на північно-західних землях такою популярністю, як Покійний. Тому на вістку про його несподівану смерть засумували наші землі Волинь, Холм і Полісся.

Приймиж від них останній прощальний поклін, сповитий у смуток і глибокий жаль.

ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.

Крім поданих у вчорашньому числі „Діла" телеграфічних, письменних та зложених устно заяв співчуття після смерти Мих. Галущинського, згадаємо нині дальші заяви співчуття, що наспіли чи то до Т-ва „Просвіта", чи до канцелярії УНДО, чи до нашої Редакції, чи до родини. Ці заяви — це переважно телеґрами, а в меншій частині письма. Ось вони:

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮГОВА. б)

Слідами козацької слави.

(Докінчення.)

Цікава розмова з черцем. — Його погляд на українських героїв. — Прощання. — В українському ресторані у Плещеві. — Поворотна дорога. — Про вагу поїздки до Берестечка.

— Чому російський уряд так дуже занявся тими могилами? — питаю.

— Ха, ха, ха! Питаєте, чому? Таж наслідком берестецької битви Хмельницький був змушений пристати на союз з царем, через цей союз Росія зискала великий шмат прекрасної землі з підлеглим народом. І як тут не дбати про памятник?...

Він зпід лоба поглянув на нас і продовжав: Хоч битву цю виграли поляки, бо мали втрое більше війська, то все таки під моральним оглядом виграли її козаки. У всіх отвертих боях вони перемогли, а вже чудів відваги й самопосвяти показали триста останніх козаків.

— Про цих наших триста героїв знає мало хто з українців, але про героїв зпід Термопіль знає кожний і ними захоплюється!

— Ми, українці, за мало реклямуємося, ви погляньте на чужинців: у них кожний герой, кожна місцевість славна й чудесна.

— Овва, дивуюся, то ви теж українець, а ми так стримано балакали, думали: москаль.

Чернець усміхається: „Так, я українець, але вже звик балакати „по русскиˮ; та коли стрінеться рідна душа, годі витримати: чоловік не камінь — завжди змякне, зрадиться...

— Ах, Боже! Що це ви такий страхополох! Виж живете на такій геройській землі, а боягуз, трус такий... Невжеж вам не стидно?

Він зніяковів, наче панянка, ми стали посміхатися, але вкінці дуже сердечно розпрощалися.

— Глянь, там іде якийсь послушник мабуть, але комічний який, в самих штанах воду носить, — звертає мені увагу товаришка.

— В штанах воду носить, а то що за чудасія? — підхоплює один з панів.

— Ах, йой! Не бачите? В штанах убраний, а коски заплетені зеленою биндою. ха ха!

— Він мабуть з китайців.

— Але де, то послушник, патли заплів, щоб не заваджали.

— Але, панство, ви забавляєтеся дурничками, а тут дещо перекусити пора!

Ми підїхали через річку Пляшівку до села Плешева й тут в українському ресторані пожвилися. Дуже мило вразило нас те, що ресторан веде українець, а головно його дві симпатичні дочки, які весь час балакали з нами, цікаво розпитуючи про наші відносини.

Вже добре зполудня ми вибралися в поворотну дорогу. Дорога була така сама, але стала якась ніби краща; справді, курява прикрила нас зі всім, але ми почувалися краще і це не видалося вже таким страшним. Саме серед ліса почало дуже лискати та гриміти, а тут на тобі! Пятнацять верств перед носом! Але якось вітер порозганяв хмари і ми на вечір заїхали до Радивилова, а звідти, після пятьгодинного чекання на поїзд, до хати.

Прогулька до Берестечка незвичайно прикра наслідком неможливої комунікації, але все таки її повинні ми зробити як прощу, щоб на могилах безприкладно-нелюдської відваги набрати духа до життевої праці-боротьби.

—o—

Філії „Просвіти": в Яворові, Грималові, Топмачі, Зборові, Городенці, Косові, Синтині, Богородчанах, Синоці, Монастириськах, Долині, Теребовлі, Кракові, Кутах, Лежайську, Копичинцях, Станиславові, Тернополі, Солотвині, Надвірній, Калуші, Заліщиках, Сокалі, Белзі, Бродах, Підгайцях, Сколім, ім. Шевченка у Львові, ім. Шашкевича у Львові, Повітова Просвіта в Луцьку, Повітова Просвіта в Бересті.

Читальні „Просвіти": в Немирові, Винниках, Судовій Вишні, Княгиничах, Бортнові, Сокільниках, Завалові, Синоці, Рашеві, Усті Зеленому, Литвинові, Золотниках, Микулинцях, Монастириськах, Станиславові-Гірці, Надвірній, Лежайську.

Інші українські установи: Сокіл-Батько, Спортове Товариство „Україна", Товариство українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" у Львові, Українське Технічне Товариство у Львові, Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження" у Львові, Союз Українських Купців у Львові, Український Наук. Інститут у Варшаві, районова молочарня в Немирові, Повіт. Т-во Кредитове в Немирові, музична секція чит. „Просвіти" в Немирові, „Ощадність" — повіт. кооперативна дрібного кредиту у Винниках, Українське Торговельне Т-во у Винниках, Кружок „Р. Ш." у Винниках, всі українські товариства в Яворові (на окремому, прегарно виготовленому картоні з печатками товариств і підписами голов та секретарів видїлів), всі українські товариства в Бродах (теж з печатками й підписами управ), Повітовий Союз Українбанк і Кружок „Р. Ш." в Копичинцях, Кружок „Р. Ш." в Бортнові, Кружок „Р. Ш.", філія „Сільського Господаря", Український Кооперативний Банк, українське спорт. т-во „Вескил", Міщанська Єдність, т-во „Луг" та філія Т-ва охорони дітей і опіки над молодю в Надвірній, Кружок „Р. Ш.", філія „Союзу Українок" і т-во „Сокіл" у Сколім, Українська Бесіда, Українська Каса, Кружок „Р. Ш." і Повіт. Нар. Комітет УНДО в Заліщиках, філія „Учительської Громади" в Стрию, управа української гімназії в Дрогобичі „Рідна Школа" в ЧСР, всі українські установи в Бересті, Український Центральний Комітет у Торуні, Український Банк в Луцьку, Т-во ім. Лесі Українки в Луцьку, установи і громадянство Товстеччини (пов. Заліщики), Повітовий Комітет УНДО в Копичинцях, Повітовий Союз Кооператив і видїл „Союзу Українок" у Городенці, протоігумен о. Стефан Рештило іменем Галицької Провінції Чина св. Василія Великого (окремо до Т-ва „Просвіта" і до Української Парл. Репрезентації), Окружний Союз Кооператив у Ковлі.

Окремі громадяни: радн. Ілля Кокорудз, сенатор д-р Іван Макух (окремо до Т-ва „Просвіта" і до Української Парл. Репрезентації), бувші старшини і стрільці судового повіту Немирів за підписами Івана Кипріяна й Теодора Писарівського, інж. Мих. Давдзінський з Лежайська, Микола Ковалевський з Варшави, Олександер Ковалевський з Луцька, Евген Богуславський з Кремяниця, Борис Жепецький з Варшави, адв. д-р Василь Бланацький з Сянока.

Неукраїнські установи і громадяни: „Інститут дослідів справ національностей" у Варшаві за підписами Леона Василевського і Станислава Папроцького, посол Михайло Рут в імени Парламентарного Клюбу Стронництва Людового, посол д-р Г. Розмарін іменем Жидівського Клюбу, міністр освіти Єнджеевич, маршал сойму Світальський, льв. воєвода д-р Рунцецький, полковник Роговський, сенатор Станислав Домбський, б. посол Іполит Слівінський з Варшави, посол Фабіян Єремич і ін.

Тут замітимо, що численні філії і читальні „Просвіти", вибувши у себе жалібні сходини, вислали окремі делеґації на похорони, про що й повідомили Гол. Видїл Просвіти". Деякі філії, як ось філія в Калуші, видали у себе посмертні клясифікації, повідомляючи ось-так громадянство про смерть голови „Просвіти".

ВІНКИ.

Вінки зложили:

Філії: Львів-повіт, Львів-місто, Рава Руська, Радехів, Камінка Струм., Ходорів (також „Рідна Школа"), Рогатин, Бучач, Перемишль, Підгайці, Ширець, Самбір, Ходорів, Городок, Городенка, Лежайськ, Яворів, Ярослав, Тисьменица, Комарно, Коломия.

Читальні: середмістя-Львів, Мшана, Зинів, Винники, Рудно, Замарстинів, Ременів, Знесіння, Горожанна Велика, Дуліби, Ходорів, Богдан'вка (крім того молодь читальні), Стрілиська Нові, Сигнівка, Лисиничі, Жовківське-Льв'в, Немирів, Якимчині, Львів-Личак'в, Скнилів, Збоїська, Лемандівка, Загіря, Городецьке передмістя, Кнісе-во, Волощина й інші.

Кр'м того зложили вінки: діти Покійного, сестра і брати, Головний Вид'л „Просвіти", Головний Т-ва УНДО, Червона Калина, Українське Т-во Допомоги Політв'язням, Парл. Репрезентація, бувші члени УГА, Українське Січ. Стрілецтво, Дмитро й Анна Левицькі, Андрій Лівицький, Т-во допомоги емігрантам з В. України, відділ У. Ц. К. у Львові, Яворівщина, Рава-Руська, Радехівщина, учні-рогатинці, учні філії акад. гімн., Т-во „Молода Громада", Український Центр. Комітет у Польщі, Рогатинщина, „Рідна Школа" в Збоїських, Господарська Школа в Милованні, учит. збір головної гімназії у Львові, Т-во „Дністер", маршалок сойму, Задорічвщина, молодь Торг. Школи „Просвіти", Ярославщина, Городенщина.

ЗАМІСТЬ ВІНЦЯ НА МОГИЛУ ПОКІЙНОГО.

Замість вінця на могилу бл. п. Михайла Галущинського зложили на Т-во „Просвіта" у Львові: 1) Михайло Кліш зі Львова 5 зол., 2) філія „Просвіти" в Сокалі 40 зол., 3) чит. „Просвіти" в Судовій Вишні 10 зол., 4) філія „Просвіти" в Перемишлі 60 зол., 5) посол Зиновій Пелензький 10 зол., 6) філія „Просвіти" в Яновій 10 зол., 7) Повітове Т-во „Просвіта" в Луцьку 10 зол., 8) Український Кооп. Банк в Луцьку 20 зол., 9) Ілярій Брикович з Тернополя 5 зол., 10) д-р Олекса Олійник з Тернополя 5 зол., 11) Союз Українських Купців у Львові 10 зол., 12) чит. „Просвіти" у Миклашеві 5 зол.,

*

В доповненні до нашого вчорашнього звідомлення з похоронів подаємо, що іменем Городенщини прощав пок. голову „Просвіти" адв. д-р *Окуневський.*

КРІЗЬ ЕНДЕЦЬКІ ОКУЛЯРИ.

Маніфестаційно-масовий характер участи українського громадянства у недільних величавих похоронах Михайла Галущинського, який килавея у вічі кожному прохожому, врешті й замішання в цілому комунікаційному русі в місті, викликане перерванням на які дві години двох головних комунікаційних артерій (вул. Руська—Ринок та площі Галицька й Бернардинська), примусило всі польські львівські газети помістити коротші чи довші замітки про смерть Покійного і його похорони. „Газета Поранна" і „Слово Польске" принесли гарну фотографічну знимку Покійного. Не обійшлось, очевидно, від одностороннью-тенденційного підкреслення при цій нагоді політичних поглядів Покійного (теж би „Слово Польске" відмовилося колинебудь від приємности використати смерть людини для своїх політичних цілей, — теж одна зі спеціяльностей тої газети!), але на загал усі звістки про смерть і похорони Михайла Галущинського були втримані в досить обективному тоні. Тільки ендецький *„Курер Львовскі"* таки не втерпів: не могло в його свідомості поміститися, щоби стільки українців взагалі було у Львові! Отже тих „дїсять тисяч" осіб „спроваджено переважно зпоза Львова", а сам похорон „мав характер маніфестації ундівських укр. сфер". Такий погляд на недільні похорони вказує ще раз на знамениту „зорієнтованість" польських ендеків в українських справах. Самомуж УНДО-нню цей погляд не робить нечести: бо коли це дійсно була лише „ундівська" маніфестація, то, видно, ця партія є найможутнішою силою, яку колинебудь справовладець „Курєра Львовского" бачив...

—o—

Чай Нового збору надійшов.

Юлій Майнль

Спеціяльний склад чаю.

Академічна 2 а. Ринок 18.

Пятий З'їзд Аґрономів „Сільського Господаря".

Пятий Зїзд Аґрономів „Сільського Господаря" відбувся у Львові, дня 25. вересня н. р. Взяло в ньому участь 24 аґрономів, в тому числі 16 аґрономів повітових, делєґати „Маслосоюзу", „Центросоюзу" і референти „Сільського Господаря". Зїздові проводив член Президії „Сільського Господаря" інж. *Андрій Палій.* В попередньому, четвертому Зїзді Аґрономів, який відбувся 11. квітня 1930 р. взяло участь 29 аґрономів, з того таксамо 16 повітових аґрономів і львівських 13. Як з того видно, теперішній Зїзд, не вважаючи на тяжку скруту, був у відношенні до повітових аґрономів рівно сильний як і попередній.

Реферат про організаційні справи „Сільського Господаря" і пляни праці в краю виголосив інж. *Е. Храплівий.* В дискусії над рефератом промовляло 11 учасників, після чого намічено ті реальні основи, на яких буде спиратися дальша праця нашого Господарського Товариства.

Реферат про аґротехнічні справи, виголосив інж. *А. Романенко,* який рівночасно представив всі потреби краю в цьому напрямку, використовуючи особисту перевірку праці в 13 повітах.

Реферат про зоотехнічні справи, та головно про контролю молочности, плекання безрогу на бекони та розводження несливних курей, виголосив інж. д-р *М. Холевчук.* Над цими обома рефератами забирало голос 10 аґрономів і в дискусії усталено напрямні праці обох цих найважніших ділянок сільського господарства.

Після рефератів обговорено ще пасічницькі справи, які референував інж. *М. Боровський* та деякі дрібніші біжучі справи.

Зїзд оформив висліди своєї праці в вигляду резолюцій, які будуть оголошені в нашій економічній пресі.

Цей Зїзд виказав, що здорова праця, яку Товариство „Сільський Господар" при співучасти інших господарських установ веде в ділянці піднесення сільського господарства, має кріпкі основи та що на будуче вдасться цю працю далеко поширити в цілому краю. А цієї праці наші хлібороби потребують якнайбільше, тому вона повинна стрінутися з допомогою широких мас нашого хліборобського населення, а зокрема з підтримкою усіх господарських і культурних чинників на місцях.

Після Зїзду відбулося конститууюче засідання *Секції Аґрономів при Українськім Технічнім Товаристві,* яке вибрало на голову Секції інж. А. *Романенка,* а на секретаря інж. М. *Мудраківну.* Ця Секція при У. Т. Т. буде становою організацією наших аґрономів, якої дотепер не було.

Польська преса про виставку українських малярів.

Поважна помилка п. В. Козіцького.

У вчорашньому „Слові Польскому" появився великий — на 8 стовпців — фейлетон відомого польського мистецького критика й рецензента тої газети Владислава Козіцького п. н. „Виставка українських малярів". Мова про виставку „Асоціяції незалежних українських малярів". Оцінка на загал прихильна. Вона зауважує справді, що „під оглядом загальної артистичної вартости виставка представляється скромно", „але має пристойний рівень і відслонює кілька малярських талантів непересічної міри". Найбільше уваги й місця присвячує рецензент арт. О. Новаківському, про якого каже, що „Новаківський є безперечно найбільшим сучасним українським малярем, — талантом европейської міри". З черги у прихильному тоні обговорює творчість Гришенка, Глушенка, Гординського, Бутовича (цих двох останніх порівнює з польською малярков Стриєнською), Бобачка, Андрієнка, Перебийноса, Перфецького й Зарицької. Про образи чужинецьких малярів, італійців і французів, каже, що „не радше візитові білєти, які свідчать про звязок української паризької групи з західніми авангардистами".

Це все, очевидно, субєктивні погляди критика-рецензента, який — як кожний критик — має в ділянці оцінки необмежені права. Зате грубо помиляється п. Козіцький щодо одного факту. Він твердить, що „перша виставка „Ассоціяції незалежних українських малярів", уладжена заходами пп. дир. Свєнціцького, Гординського й Ковжуна в будинку Українського Національного Музею при вул. Мохнацького, є одночасно *першою виставкою українського* (руского, — автор вживає скрізь подвійної термінольогії — прим. Ред.) малярства у Львові. Є це культурний факт, гідний признання, і заслуговуючий на якнайбільшу прихильність з польського боку"...

Отже треба пригадати, що українських малярських виставок, і то виставок поважних та дбайливих, було вже у Львові безліч. Не рахуючи виставок передвоєнних, вже в часах післявоєнних в салях Наукового Т-ва ім. Шевченка відбулися *три* виставки артистів-малярів, згуртованих в „Гуртку діячів українського мистецтва". Окремо *три* виставки організувала Управа Національного Музею; останньою з тих поважних виставок була величава посмертна виставка творчости Петра Холодного.

На превеликий жаль, польський мистецький світ, не зважаючи вже про ширше польське громадянство, всіми тими виставками ніколи не

же мало, або й зовсім ні, не знайомлючись з цілою одною ділянкою українського культурного дорібку і творчости. Нинішньою виставкою поцікавились деякі польські інтелектуальні кола мабуть виключно тому, що появилися про неї таємні польські афіші.

*

Одночасно, з вчорашнім днем (28. п. м.). почала друкувати серію фейлетонів п. н. „Французькі, італійські й українські малярі" львівська „Хвиля". Автором тієї обширної оцінки є п. Артур Лявтербах. У першому фейлетоні займається автор виключно експонатами чужинецьких малярів, але вже у самому вступі ставиться до цілої виставки надзвичайно позитивно. Нинішню виставку називає просто „сензаційною імпрезою" та признає, що „відвідання салюну в Українським Музею принесе велику емоцію і багато сатисфакції усім, кого малярство цікавить хоч би у найменшім ступні".

Нова хвиля ревізій та арештувань.

В останніх днях поліція перевела масові ревізії й арештування серед українського громадянства у Львові. Ближчі інформації, подані у попередньому числі „Діла", сконфіскувала цензура, тому повторюємо тільки вістки, подані „Газетою Поранною" п. з. „Великі арештування серед українців". Отже читаємо: „Перед кількома днями поліція на терені тернопільського воєвідства придержала трьох учнів VII. кл. української гімназії у Львові в менті, коли хотіли перейти радянську границю. В часі слідства виявилося, що вони є членами тайного учнівського комітету в українських гімназіях, який торік на терені Львова і провінції виконав ряд актів терору й провокацій в часі шкільних свят. Зокрема приложені три втікачі були учасниками голосного торік замаху на професора укр. гімн. Клапоушака, на якого напали вечором, коли вертав до дому при вул. Курковій і тяжко його побили. Арештованих відставлено в розпорядження львівської поліції, яка розвела дохідження і врешті попала на учнівську організацію, що є ячейкою ОУН, при чому арештувала 28 осіб. Поліційні дохідження вже скінчені й доставили владі багато обтяжуючого матеріялу. Їх назвища держаться покищо в тайні".

Окружного суду в Бережанах не скасують.

Міродатні чинники у Варшаві впевняють, що окружний суд у Бережанах не буде скасований.

Луначарський у Берліні.

26. вересня приїхав до Берліна з Москви бувш. нар. комісар освіти Луначарський. Кажуть, що він конферуватиме з Бріяном.

ОСТАННІ ВІСТИ

ДЕННИЙ ПОРЯДОК СОЙМУ.

28. вересня оголосили денний порядок першого засідання сойму: 1) вибір двох віцемаршалів, 2) перше читання кільканадцяти уряд. проектів, з яких найважніші: проект закону, що вмінює деякі постанови закону про держ. доходовий податок, проект закону, що змінює деякі постанови про час праці промислу та торговлі, проект закону про надзв. додаток до держ. доходового податку, проект закону про податок від вина, меду й пива, проект закону, що уповажнює почту, телеграфи й телефони затягати довгоречинцеві інвестиційні позички, проект закону, що змінює деякі приписи карної процедури, проект закону про здержання карного й адміністраційного поступовання до деяких карних проступків, які досі підлягали суд. поступованню, проект закону про скасування окр. судів в Ілаві й Білій Підляській, проект закону про будову норм. торової залізниці Краків-Мехів.

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

28. вересня на тайнім засіданні у варшавськім окр. суді розглядали спротив оборонців б. берестейських вязнів, який вони зголосили проти дорученого б. вязням акту обвинувачення. Оборона заквестіонувала компетенцію варшавського суду й домагалася, щоби справу розглядали в Кракові. Суд постановив над спротивом перейти до денного порядку. Так акт обвинувачення став правосильний.

Розправа 26. жовтня.

26. вересня пос. Ліберман і Кернік дістали завіззання на розправу на 26. жовтня в характері обвинуваченых. Оборонці тих обвинуваченых дістали теж візвання на розправу.

ПОВІНЬ У СХ. ГАЛИЧИНІ.

Вода в Бистриці Надвірнянській піднеслася на 40 цм., в Бистриці Солотвинській піднеслася на 80 цм., а в Дністрі біля Єзуполя на 1 м. 20 цм. У Товмаччині Дністер піднісся на 2 м. 65 цм. Опір піднісся теж, та покищо нема небезпеки.

ПРОМОВА ПРЕМ. ЛЯВАЛЯ В БЕРЛІНІ.

На принятті у французькій амбасаді в Берліні прем. Лявалль сказав, що фр. гостина в Берліні повинна творити важну дату у фр.-нім. історії. Хоч годі мати амбіцію усунення всіх непорозумінь, які ділять Францію й Німеччину, то тепер мусять задержати резерву і не торкати ще деяких тяжких справ, усеж таки бажають узяти під увагу всі можливі розвязки, щоби якнайскорше приготовити кращу будуччину для взаємин. До діла можна приступити негайно в госп. справах. Щиро бажаючи берегти інтереси Франції, старатимуться цей обовязок лучити із заглядненням домагань співпраці між народами. Бесідник запропонував нім. урядові методу. Хочуть спільно створити знаряддя фр.-нім. комітету, що вможливлювало би розглядання госп. справ, які цікавлять оба народи. До Берліна бесідник приїхав як фр. премієр із Ар. Бріяном, як добрим робітником в ділянці мира. Стріча їх із канц. Брінінгом і мін. закорд. справ Курціюсом має велике значіння. Світ неспокійний, вибухнула небувала госп. криза. Тому конче треба дійти до порозуміння, бо щойно воно може принести уздоровлення.

Фр.-нім. дорадний комітет представників промислу.

Підчас фр.-нім. розмов розглядали справи вуглевого, залізного, електричного й хемічного промислу. Ухвалили створити фр.-нім. дорадний комітет представників промислу. Кожна сторона вишле до комітету 6—8 заступників від роботодавців і робітників. Завданням комітету буде вишукувати засоби для покращання відносин між обома державами.

ШВЕЦІЯ ЗДЕРЖАЛА ЗОЛ. ВИПЛАТУ.

Шведський кабінет на спец. засіданні ухвалив скасувати обовязок Емісійного Банку про виміну банкнотів на золото від 28. вересня до 30. листопада.

НІМЕЦЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКО-ЛИТОВСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ?

Німецький посол у Ковні Морат виїхав у Москву. Кружляють чутки, що є це в звязку з політикою нім.-більшовицько-литовського порозуміння.

ЛЯВАЛЬ І БРІЯН У ГІНДЕНБУРГА.

З Берліна повідомляють, що візита прем. Лявалля й мін. Бріяна у през. Гінденбурга тревала 10 хв. Вулиці, що ними проїзджали фр. міністри, були так щільно замкнені, як у неділю підчас переїзду з залізничого двірця до гот. „Адльон". Після візити Лявалль, Бріян, Брінінг і Курціюс виїхали в околиці Берліна, де мали довірочні політичні конференції.

МАДЯРСЬКІ ЗАМАХОВЦІ ВТЕКЛИ ДО СРСР.

Будапештенська дирекція поліції дістала вістки, що спричинники замаху на залізницю біля Біяторбадь утекли літаком до СРСР.

ПРОТИЯПОНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В КИТАЮ.

Кровавий напад на китайського міністра

Із Шангаю повідомляють, що протияпонський рух у Китаю зростає. В Шангаю учні 7 шкіл перервали науку й займаються агітацією проти Японії. В трамваях, автобусах і т. д. є протияпонські афіші. Бойкотують японські товари.

Студенти невдоволені становищем Ліги Націй в справі Манджурії, напали в Нанкіні на міністра закорд. справ Ванґа в його кабінеті і поранили його на всьому тілі. Міністр був би згинув, колиб не прийшла поміч. Усеж бояться за його життя.

Обструкція. Управи жіночих університетських кліній хвалять одноголосно природну гірку воду **„Franciszka Józefa"**, тому, що її легко приймається, а лагідно прочищуюче діяння походить швидко, певно і без шкідливих побічних діянь.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4. Тел.** 67-54, 10—7 404

— **Подешевіло все:** жарівки, **голярське приладдя**, сцизорики, зеркальця, **лічничі апарати** VIO у **Івана Бунди**, Львів, вул. Сикстуська 29, 463 8—13 тел. 81—11.

— **Дві цікаві конфіскати.** Останнє (217) число „Діла" з 29. ц. м. сконфісковано за нотатку про арештування серед українців у Львові і замалий фейлетон, посвячений памяті пок. Михайла Галущинського, втриманий весь у ліричноелегійному тоні й позбавлений якоїнебудь, навіть найменшої політичної тенденції. Це 57-а конфіската. — Другий випадок цікавої конфіскати в останніх днях, це сконфіскування 29. числа органу Українського Католицького Союзу „Мета" (це перша взагалі конфіската того часопису) за вступну статтю п. н. „Серед крутіжу подій", якої тенденція була звернена проти впливу невідповідальних чинників на українське громадське життя, а за скріплення довіря має до свого проводу... Цікаво, чи суд ті дві конфіскати затвердить і які злочини добачить у згаданому панегіричному фейлетоні та у протинаціоналістичній статті...

— **40-ліття Т-ва „Львівський Боян".** В цьому році святкуватиме сорокліття своєї музичної діяльности Т-во „Львівський Боян". Виділ Т-ва рішив уладити з цього приводу великий концерт при співучасти інших Боянів. У програму його увійдуть між іншим нові твори, спеціяльно на це свято скомпоновані. Проби у „Львівському „Бояні" почнуться в пятницю, 2. жовтня ц. р. в год. 7.30 вечором в малій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка та відбуватимуться що-вівторка і пятниці в год. 7.30. Виділ Т-ва запрошує всіх своїх членів пильно ходити на проби. Нових членів на цей концерт приймається в часі кожної проби від 2. жовтня до 1. листопада ц. р.

— **Склад наглого трибуналу у Львові.** Предсідником наглого трибуналу іменований през. Антоневич, начальник карних виділів, а членами Ягодзінський і Тертіль. Їхніми заступниками є Мединський, д-р Гут і д-р Ліндет.

— **Повінь у Бесарабії.** Повідомляють з Букарешту, що після кількаденної зливи виступив з берегів Прут у Бесарабії й залив широкі области. Повінь ушкодила залізничі шляхи. Покищо нема дальших вістох.

— **Трошки статистики.** Число запротестованих векслів у серпні 1931 р. виносило в Польщі в тисячах штук 403.6 в серпні, а в липні 444.3. Сума запротестованих векслів, себто довжних грошей, виносила в липні ц. р. 109,600.000 зол., в серпні 92,400.000 зол.

— **Театр Ріжнородиостей** грає ще лише кілька днів комедію Могема „Коли вернешся" та комедію „Г'що з таким зробити!" В пробах попри „Моральність пані Дульської" є комедія Заблоцького „Фірцик у зальотах".

— **Влом до костела.** У Львові при вул. Личаківській вломилися злодії до костела св. Антонія. Вони поздіймали вота з образів, порозкидали чаші й інші літургічні апарати. Розбили 3 порожні скарбонки. Забрали лише гранатовий костельний плащ.

— **З львівської хроніки.** На вул. Казимирівській тріснула рура водопроводу й спричинила брак води в камяницях Львова. Спрагнені львовяни носять воду з криниць. — З мешкання Івана Чарнецького (Обертинських 7) зникло вбрання варт. 1600 зол. — З крамниці Кляри Грабарт при вул. Панеиській невідомі вломники позичили товари на 400 зол. — З мешкання Льва Маєна (Коральницька 6) зникла срібна цукорничка й кримське футро варт. 2000 зол. — З ресторану Заплатової (Куркова 1) вкрав чоколяду необчисленої доси вартости В. Рудницький, якого арештували.

— **Новий „Людовий Дім".** 20. ц. м. відбулося в Смиківцях, тернопільського повіту, посвячення польського „Людового Дому" при співучасти представників державних урядів у Тернополі.

— **Обікраджа церкви.** В ночі 27. вересня невідомі злодії вломилися до церкви в Отинії, розбили шафу та вкрали 3 золоті чаші вартости 1000 зол. Злодії дістались до церкви драбиною, яку приложили до вікна.

— **З краєвої хроніки.** В Глинянах занедужали 22 особи після спожиття мяса з убитої корови, 2 особи вже померли. — В копальні „Мазур" фірми Гавалін в Лашаві біля Стрия вибухнув котел. Після трьох годин важких мук умер поранений відломками кітла Осип Скрипач. — В Махнові, біля Рави Руської, вбив невідомий злочинець 60-літню вдову Ксеню Курило. — В Погорільцях, пов. Перемишляни, арештувала поліція Тимка і Михайла Сеньків за вдом

мешкання Якова Кенігсберга й крадіж коней Михайла Токарчука.

— **Завалилася стеля судової салі.** В Пйотркові завалилася підчас розправи стеля судової салі. Гук наляках всіх присутніх, які думали, що вибухнула пекольна машина. Прокуратор поставив внесення на перерву розправи, тому що присутність на салі загрожувала життю. Випадково не було людських жертв.

— **Подорож у вирій з перепонами.** До Венеції привезли на літаку 2000 ластівок із Відня. 200 ластівок не видержало трудношів подорожі, інші випустили на волю в присутности австрійського консуля. Ластівки полетіли дальше на південь. Цю подорож ластівок уладило віденське Т-во Охорони Звірят, тому, що несподівані морози, не дозволяли ластівкам відлетіти до теплих країн.

— **Рекорди.** 11-літня Памеля Вількінсон вийшла на вершок гори Монт Блян і побила дотеперішній рекорд 11 і пів-літнього хлопця.

— **„Люди й свині“.** Большовицька преса повела наступ проти песи Маренєва „Люди й свині“. В тій песі протягом пяти дій велика свиня перебуває весь час на сцені й бурчить вдоволено, а біля неї люди біджаться, працюють і нарікають. „Правда“ найбільше невдоволена висловом, що виголошує його один із героїв: „В державі Рад значно більше піклуються свиньми ніж людьми. Зрештою заслужено...“

— **Вулькан Кракатао будиться із сну.** Знову вулькан Кракатао на індійському архіпелязі починає свою діяльність. Вибухи сягають до висоти 200 метрів, в ночі видно полумя вогню, який вилобувається з кратеру.

— **Приватний дарунок ратує Анґлію.** Повідомляють з Льондону, що один з найбогатших володарів світу, магараджа Гайдерабаду подарував Анґлії свою золоту скарбницю, виповнену дорогоцінностями, вартости 300,000.000 дол.

— **За чиї гроші відбуваються державні перевороти в Афґаністані?** В Кабулі відбулося отворення 1-ого афганського парляменту, на якому виголосив промову король Надір. Він заявив, що здобув афганський престіл не лише з божою поміччю, але також завдячує це урядам деяких европейських держав. Анґлійський уряд подарував королеві міліон фунтів штерлінгів, 10.000 крісів і 5 міліонів набоїв. Франція і Німеччина допомогли йому кредитовою продажю зброї.

— **Піклуються циганами в Чехословаччині.** В Ужгороді відчинили недавно школу для циганських дітей, а в Кошицях циганську купальню. Чеська влада задумує заложити захоронку для циганських дітей і циганський театр у Кошицях.

— **Навіть коні тікають з червоного раю.** Большовицька влада жадає від Польщі видання „втікачів“ — 6 коней, які перейшли кордон в окоаниці Дзісни.

— **„Американські“ звичаї.** Наводимо кілька цікавих вісток з „Разсвету“, російського часопису, що виходить у Шікаґо: „Мексико. — Відкрили змову на життя ґубернатора провінції Вера Круз й заговірщиків арештували, були це католицькі проповідники. У звязку з тим можуть закрити кілька католицьких церков у провінції Вера Круз“. Це досить льоґічно закривати церкви за провини окремих людей. „Вашинґтон. — Учений Мур Гогарт заявляє, що людству загрожує велика небезпека з боку... насікомих. В останні роки, заявляє Гогарт, скількість насікомих значно збільшилася і коли не буде зроблено охоронних засобів, вони зметуть... людство з лиця землі“. Ще краща „квітка“ подає вістку з Льондону, що Троцький за дозволом большовицької влади узброїть москалів, турків, перзів і індійців та вирушить з ними на завоювання Індій.

— **Свято поезії в Японії.** Так описує це свято поет Сенеґару Оїма, трикратний побідник на конкурсі. В 10. год. ранку в салі Фенікса палати мікада збираються судді й запрошені гості. Входить мікадо, попереджує його почесна дружина. Провадять її міністри, за ними йдуть члени цісарської сім'ї, архикнязі й цісарева, щойно за ними поступає з повагою мікадо. Вірші, призначені на виголошення, переписані на гарно різьблених, вмисне для тієї мети приготованих табличках, т. зв. „сузурі-бута“. Вірші мікада й членів його сім'ї написані на окремих табличках. Порядок відчитування віршів противний до їх вартости: починають від найгіршого, найкращий читають на закінчення. Гасло до виголошування дає „токуші“, королівський лектор. На його знак „гас-ці“ відчитує співучим голосом першу стрічку вірша й передає вірш „кошї“, який відчитує цілий вірш монотонним голосом. Після виголошення вірша через „коші“ чотирьох співаків співають його мельодійним голосом, опісля віддають табличку мікадові. Так діється з віршами звичайних смертників, хоч би навіть жреців і міністрів. Якщо на святі О-Ута-Кай є вірші члена сім'ї мікада, то „коші“ й співаки повторюють пісні двічі, вірш цісаревої тричі, а вірш мікада пять разів. Звичай вимагає, що на гасло „токуші“ відчитати вірш мікада „коші“ відмовлявся пять разів, заявляючи, що він негідний такої почести. Щойно на виразний наказ зверхника зачинає „коші“ виголошувати вірш. Після закінчення свята мікадо складає побідникові побажання й покидає салю, а гості остаються на пирі, уладженому цісаревою. Побідник змагань одержує почесну назву Цісарського Поета й носить її аж до слідуючого року. — Так виглядає О-Ута-Кай, велике свято японської поезії; цікаво, як виглядало би воно в нас.

— **Чому жінки не повинні мати кишень в одежі?** Нюйорська „Трибуна“ уладила таку анкету й одержала таку відповідь: „Мущини носять у своїх кишенях папіроси, напитки й... компромітуючі листи, з причини тих останніх голос самозберігливости каже жінкам відмовлятися від кишень“.

— **Важне для Вп. старшин резерви. Фірма Віттельс Львів, вул. Рутовського 7.** повідомляє, що уладштувала у власній управі, спільно з визначною фаховою кравецькою силою, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибаглиаі старшинські вбсання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гарантію за вразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів Рутовського 7.** виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200·— золотих.

Відозви й комун'кати.

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНЦІВ В НІМЕЧЧИНІ.

Клюб „Україна“ в Гамбурзі, як одна з найстарших українських орґанізацій в Німеччині (рік заложення 1908), звертається до всіх українців, що проживають у Німеччині, а зазивом вступити в члени Клюбу. Ціль Клюбу є згуртувати всіх українців на терені німецької держави в одно велике, морально і матеріяльно сильне товариство, яке моглоб успішно боронити прав своїх членів і вступатися за ними в урядах, запобігати їх видаленню з границь Німеччини, інтервенювати в урядах у справах видачі „бефраюнґсшайнів“ і інших потрібних на побут в Німеччині паперів, допомогати їм у вишуканні праці, запомагати по змозі матеріяльно в разі потреби, надсилати правильно часописи і книжки й запобігати їх винародовлюванню.

Клюб „Україна“ в Гамбурзі є організацією аполітичною і безпартійною. Членом Клюбу може бути кожний українець і кожна українка без огляду на свою партійну приналежність і політичне переконання, оскільки почувають себе в першій мірі українцями. Осіб, що були карані за карні проступки або злочини, в члени не приймається.

Одноразове вписове виносить 2 марки від особи, а місячна членська вкладка 1 марку. За час безробіття членів увільняється від плачення вкладок. По надісланню вписового і першої місячної вкладки та по затвердженню приняття в члени Виділом Клюбу одержить нововписаний членську леґітимацію а фотоґрафією і з того часу починає користуватися всіма правами члена.

На відповідь просимо долучити почтові марки.

Клюб „Україна“ в Гамбурзі.
(Hamburg I., Hühnerposten 13.)

Зі судової салі.

КОНЕЦЬ РОЗПРАВИ МИГУЛА І ТОВ.

Подаємо ближчі подробиці про хід процесу проти Мигула і тов., що в суботу пізним вечором покінчився засудженням більшости обвинувачених.

В пятницю після полудня і в суботу рано переслухувано дальше свідків, покликаних обороною і декількох свідків прокуратора. На загал зізнавали відтяжуючо для обвинувачених.

Після замкнення доказового поступовання прийшов до голосу **прокуратор.** Попираючи вповні акт обвинувачення виясняє, що у Гряді це звичайний підпал, зате минулорічний підпал стирт в Уднові це зорганізований вчинок людей, що поклали собі за *завдання ширити спустошення.* Цей вчинок слід підтягнути під кваліфікований підпал, „підпал в банді“ — як каже кодекс і загрожує карою смерти.

У „Сурмі“ цей підпал є занотований як робота „УВО“. Дальше полемізує прокуратор з виводами оборонців на попередніх розправах про суть головної зради. М. ін. старається збити закиди оборони про перестарілу букву закона, якою велять судити нові прояви життя; наводить при тому новіші кодекси, які не ріжняться богато від австрійського карного кодексу, хоч признає, що польський проєкт карного закону ріжниться від нього.

Щодо биття, то не оспорює цього факту чи там не входить у ближчий його розгляд, бо якщо були такі випадки, то винні будуть потягнені до відповідальности.

ФУТРА
жіночі
та
МУЖЕСЬКІ
ШАПКИ
після
НАЙНОВІШИХ
журналів
виконує
українська
кушнірська
робітня
Юліяна
Глушевського
ЛЬВІВ,
ВУЛ. КОПЕРНИКА
ч. 16. II. поверх.
Тел. 54-46.
254 4—10

Опісля говорить **д-р Шухевич.** В одногодинній промові, у строго правничих виводах займається оборонець правною конструкцією 166 параграфу кар. закона, що говорить про підпал та його ріжні роди, загрожені вищою або нижчою карою. Акт обвинувачення говорить про підпал в Уднові, а такий підпал грозить спричинникам карою смерти. У цьому випадку грозить вона обвинуваченим Левицькому, Лампіці і Пецові. Марево її не стоїть перед Мигулом тільки тому, що він ще малолітний. Оборонець застановляючись над конструкцією банди такою, якою вона є у карному кодексі, та наводячи оречення Найв. Суду у Відні, яке виясню, що до підпалу в банді треба більшої кількости осіб, що фактично на місці ділають і що ширять спустошення, доказує, що тут не може бути мови про підпал у банді, хіба тільки звичайний підпал.

Дальше застановляється над виною підсудних Левицького і Паленицького. Як щодо першого так і другого є закид приналежности до УВО, хоч ані вони до цего не признавалися, ані не виказало їм цего судове поступовання. І тому в імя слів Пушкіна, який колись сказав, що якщо признання є доказом вини, то заперечення повинно бути доказом невинности, а прецінь оба обвинувачені признаючися до підпалу на поліції, заперечили свою приналежність до УВО. Вкінці просить счеркнути з питань зворот „у банді“, як нічим не умотивований.

Після полудневої перерви забрав голос адв. д-р **Ганкевич,** *який звертаючись до суддів* присяглих м. ін. сказав:

Так якось склалося, що ми майже цілий місяць були разом в тій салі. І коли би на лавці слухачів *сидів* якийсь чужинець, мусів би був дійти до переконання, що або неслушні є всі нарікання українців тут і там в Европі на своє покривдження, бо цілий місяць виступали тут тільки українці, а членів польського чи жидівського народу тут не було. Виходило би, що не покривджені, а упривілейовані є українці, бо до цеї салі не допускають нікого. На жаль це тільки **privilegium odiosum.** Або мусів би дійти до іншого висновку, що населення цього краю складається із самих злочинців-українців та самих чесних поляків і жидів. Перед вашими очима пересунувся молодий селянський посол Кохан, якому акт обвинувачення закинув цілу масу злочинів з §§ 58., 65. та інших, пересунувся Заяць, що до злочину мав „признатися“, а якого ви увільнили, пересунулися молоді хлопці з Коломиї і Стрия, обтяжені також злочином з § 58. і врешті нинішні. Ви пережили разом з нами не якийсь малий епізод, але справді важкий момент із теперішнього життя українського громадянства. І мимохіть виринає питання, чи правдою є те, що сказав шановний п. прокуратор, що страшна є **„moral insanity“** української молоді і страшною є діяльність УВО, яка за всяку ціну хоче недопустити до цього, щоби „русин“ почувався тут добре? Чи справді так є, чи справді це все є причиною чи наслідком? Чи справді політичний злочин є індивідуальним ділом поодиноких злочинців, чи може це якесь суспільне явище. На це відповів вже дуже ясно відомий проф. Людвик Ґумпльович: „Хай соціольоґія зверне передовсім увагу на злочин як на витвір суспільности, щоби законодавцям нашим, які цілий свій сприт зуживають на винайдення найбільш рафінованих кар, врешті також раз засяла правда, що караємо злочини тому, що відчуваємо потребу скинення на когось вини і таким робом самим собі приносимо пільгу“. Або проф. д-р Адам Еттінґер, який каже, що „коли злочин повторюється, то він є хронічною, глибоко закоріненою соціяльною хоробою, якої не можна усунути ні безмірною жертвою із свободи і життя самих виконавців, ні коштом репресій, шкід і страт з боку суспільности“. І чи тут в даному випадку не стрічаємося з обявом такої суспіль-

ної хоробн? Не можу не пригадати вам тут слів нашого варшавського товариша, адвоката Смяровського, з яким я боронив свого часу українських послів, де він звертаючися до суддів поляків, сказав, що воно так справді є. Коли щиро і без облуди розглянемо взаємини двох народів, які мешкають на окраїнах Річипосполитої, чи можемо прийти до заключення, що тільки один із них є переповнений відразою і нехіттю, а другий є повний тільки доброї волі, приязних почувань і стремлінь до гармонійного співжиття в мирі і згоді? Чи справді так є? Чи справді українці це вороги, злочинці, що уважають в кожному полякові ворога і як Мигул палять стирти тільки тому, що це власність ворога-поляка, а поляки добрі, приязні і дають всі блага? Це проблема, яку присяглі судді мусять глибоко розважити, це основа й нинішнього процесу і присяглі судді, видаючи вердикт, мусять дуже совісно, докладно і дуже чесно на це відповісти.

Опісля оборонець переходить до справи своїх трьох клієнтів Лампіки, Пеца і Кухти і доказує, що щодо злочину підпалу, то крім їх нібито признання ніяких інших доказів нема, а щодо злочину головної зради, то акт обвинувачення не навів ні одного конкретного доказу. Вкінці апелює, щоби звільнити обвинувачених від закиду за злочин підпалу в банді безоглядно, а щодо злочину головної зради і звичайного підпалу хай розважать добре в своїй совісти.

Оборонець д-р **Старосольський** у своїй промові повній глибоких, життевих прав, відтав знаменито душу обвинувачених та атмосферу минулорічних підпалів. Займаючись трьома останніми обвинуваченими: Паленицьким, Лахманом і Соколом, каже, що вони позза тим, що їх поміщено спільно з іншими в акті обвинувачення, не мають нічого спільного з цілою справою. Це впрочім виказав процес. Взагалі весь акт обвинувачення збудовано на домінімах, які є тою канвою, на якій виготовано вину обвинувачених. Що до підпалу в Гряді, то покликується м. ін. на зізнання господині Мигула, що подала докладне алібі Мигула, яке виключує причасність М. у підпалі в Гряді. Зате участи Мигула у другому підпалі в Уднові не оспорює, а тим самим його признання, але покликується на рішення Найв. Суду, яке перекреслює кардинальну тезу п. прокуратора про підпал в банді.

Після промов оборонців, трибунал удався на нараду. Вислідом її було заперечення головного питання про підпал в банді, а зате потверджено питання щодо головної зради і звичайного підпалу обвинувачених за виїмком Сокола і Кухти, яких вину в обох випадках заперечено.

Трибунал вимірив на підставі цього вердикту **І. Мигулові кару 10 літ важкої тюрми, Левицькому 8 літ, Лампіці 6 літ, а Пецові, Паленицькому і Лахманові по 3 роки важкої тюрми.**

Обв. Сокіл і Кухта вийшли на волю.

ПРИСУД СМЕРТИ В БЕРЕЖАНАХ.

Суд присяглих у Бережанах засудив Вол. Головінського, обв. в убивстві Софії Микетин із Зарваниці (пов. Підгайці) на кару смерти (шибеницю). Оборона внесла касацію.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

АТЛЯС „САМООСВІТИ", збірник географічних мап, статистичних таблиць та краєвидів. Для самонавчання і школи. Ціна 60 сот. Львів серпень 1931. ч. 21. Видавництва „Самоосвіти".

ЖУРНАЛИ.

ШЛЯХ ВИХОВАННЯ Й НАВЧАННЯ педагогічно-методичний місячник. Рік V. Львів, вересень 1931 р. Ч. 7.

НОВА ЕРА, THE NEW ERA MAGAZINE, популярний місячник. Ч. 1—4. Р. І. 1931. Canora, Box 262, Sask, U. S. A.

ПРОГРАМА ВИКЛАДІВ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПРАЗІ в зимовім півроці 1931/32. Державна Друкарня в Празі 1931 р.

КООПЕРАТИВНІ ВІСТІ, економічно-кооперативний двохтижневик. Рік І. Львів, 15. вересня 1931. Ч. 13. Після конфіскати другий наклад.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, орган Українського Технічного Товариства. Двомісячник. Р. VII. Ч. 5. Львів, 1. вересня 1931.

МОЛОДІ РОБІТНИКИ, ч. 3—4. Вересень-жовтень 1931. Львів, вул. Ходоровського ч. 3.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY, місячник присвячений справам громадської праці й опіки над молоддю. Р. V. Ч. IX. вересень 1931.

MORZE, organ ligi morskiej i kolonjalnej Zesz. 9. wrzesień 1931.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Неділя вільна.

Театр Різнородностей:

Вівторок, 29. вересня год. 7·30 веч. „Коли вернешся?".

Середа 30. вересня, година 7·30 веч „І що в таки зробрти?"

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Нареченa з льотерії" (Джанета Мекдональд).

ЛЕВ: „Мін-Той" (Торговля живим товаром у Китаю.)

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шевалє.)

МІРАЖ: „Графиня Парижа".

ОАЗА: Звукова фільма „Король прошаків".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Чар танга".

ПАН: „Індійська гробниця".

ПАСАЖ: „Атака пеленінів на Льондон" (Підтаті крила) й додатки.

ПРОМІНЬ: „Фліpт із небішком".

СОНЦЕ: „Під прапором кохання" і 2-актова комедія.

СТИЛЕВЕ: „Студент із Праги" та звукова комедія".

ХИМЕРА: „Жінка, яка ніколи не забудеться" (Ліль Даговер, Іван Петрович).

УНІХА: „Шаленний їздець", „Жінка з бруку" (Люпе Велєз).

Програма радіо.

Середа 30. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·30 Данна музика вокальна і камеральна. **Липськ** (259,3) 19·30 „Кришевий вінь", оп. Обера. **Моравська Острава** (263,4) 18·25 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) Форт. речиталь. **Бреслява** (325) 17·30 Година Мендельзона. **Брно** (341,7) 19·05 Російські мельодії й танці. **Гамбург** (372,2) 16·30 Серенада (Брамс, Фахс, Андре). 20·00 Конперт. **Букарешт** (394,2) 21·45 Скрипк. речиталь. 22·15 Форт. речиталь. **Берлін** (419) 20·30 Европейський конперт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Конперт. **Стокгольм** (435,4) 20·30 Европейський конперт з Берліна. **Рим** (441,2) 21·00 „Норма", оп. Белліні. **Гельсінфорс** (453,2) 19·50 Співацький конперт. **Прага** (486,2) 19·20 Популярний вечір. 20·30 Европейський конперт з Берліна. **Відень** (516,4) 19·30 Симф. джез. 20·30 Міжнар. конперт з Берл. **Рига** (528,5) 21·30 Славні теноря. **Мінхен** (532,9) 20·00 Веселий вечір. **Будапешт** (550,5) 17·30 Конперт солістів. 19·30 Мадирські пісні. **Ленінград** (1000) 19·00 Конперт. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 Оперова музика. 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 16·15 Конперт, 20·30 Відчит.

Четвер 1. жовтня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19·30 Народні пісні (муж. хор). **Липськ** (259,3) 19·31 Симф. конперт. **Моравська Острава** (263,4) 18·40 Акордіон. **Бреслява** (325) 16·00 Пісні Шумана і Брамса. **Брно** (341·7) 21·40 Форт. речит. (Барвінський, Ліст, Аренський). **Букарешт** (394,2) 17·00 Румунська музика. 21·00 Симф. конп. **Берлін** (419) 16·30 Еспанські пісні. 19·30 „Макбет", оп. Верді. **Харків** (426) 15.00, 20·00 Конперт. **Рим** (441,2) 21·00 Симф. конперт. **Прага** (486,2) 22·15 Органова музика (з кіна Беранек). **Мілямо** (500,8 20·45 Опера **Відень** (516,4) 19·15 Симч. квартет **Мінхен** (532,9) 20·30 „Німецьке рококо", нов.-муз. авдиція. **Будапешт** (550,5) 19·15 Циган. музика, 20·30 Конп опер орх. **Осльо** (1071,4) 22·05 Голяндська музика. **Ленінград** (1000) 18·00 Оперова музика **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Симф. конперт. **Москва** (1481) 19·30 Конперт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 30. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрон. час. 12·10, 16·30 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд найновіших видань. 16·00 Програма для дітей. 16·50 Радіохроніка. 17·10 „Зізд авіах", фейл. 17·35 Відчит 18·00 Конперт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20, 19·40, 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Музична гутірка. 20·30 Тр. з Берліна. Европейський конперт. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

Четвер 1. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астрономічний час. 12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 17·30, 19·25, 19·45 Музика з грамофонових плит. 12·35 Шкільний конперт з варшавської фільгармонії. 14·50 Господарський комунікат. 15·25 „Про жінку добре вбрану", виголосить В Добжанська. 15·45 Летунський куток. 16·50 „Поляглі в летонах", мйр. Ліпінський. 17·15 „Суспільна служба і школи суспільної праці", відчит. 17·35 „Дідичність у вихованні", проф. Годлевський. 18·00 Тр. з Вар. Камеральний конперт. 19·00 Всячина. 19·20 Комунікат про плекання коней. 19·30 „Початок шкільної науки в 1550 р. у Львові", д-р Скочек. 19·50 19·55, 20·00, 20·10. Комунікати. 20·15 Оркестральна музика. 21·30 „Повість Монтмартру". 22·00 „З галерії волокит парнасістів, фейл. 22·15—22·25 Комунікати. 22·30 Тр. з Вильна. Конперт. 23·05—24·00 Танцова музика з „Брістоль" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Виділ Товариства Прихильників Осьваіти у Львові подає до загального відома, що вулична збірка на „Допомоговий Фонд Українського Студентства" в дні 21. вересня п. р. принесла **суму 1.480·37 золотих.** При цій нагоді Виділ Товариства складає щиру подяку ВП. Панам за цінний труд коло зорганізування і переведення збірки. — За Виділ Товариства: **Володимир Децикевич** вр. голова; **Орест Гладкий** вр. секретар.

Управа Української Порадні Матерей і Дітей просить Громадянство явитися численно на відчит

Д-ра ССНПЯ ФІЛЯСА

„МАТИ ВОРОГОМ СВОЄЇ ДИТИНИ", який відбудеться в суботу дня 3. X. (жовтня) 1931 р. в салі тов. „БЕСІДА" в год. 18·30 (6·30 вечором). 1—2

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

СТОПНІЦА:
29/IX „Гриць".
31/IX „Маруся Богуславка".
1/X „Вій".
2/X „Воскресення".

БУСК:
3/X „Гриць".
4/X „Вій".
5/X „Запорожець".
6/X „Аза".

Театр у скорім часі **обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба", і „Ленін".

Український театр під адм. проводом І. Волощука.

ЯРОСЛАВ:
29. IX. Ой не ходи Грицю.

ПЕРЕВОРСК:
30. IX. Хмара.
1. X. Ой не ходи Грицю.
2. X. Циганка Аза.

З Переворска у своїм турне вступить театр на 2 виставн до Перемишля. Репертуар буде оголошений в часописах.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів,** пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

АБСОЛЬВЕНТКА учитель. семінарії УПТ., вбога сирота, пошукує якогонебудь заняття за удержання і маленьку винагороду. — Інформації подасть о. Ст. Онишкевич в Купповичах, п. Koniuszki Siemian. 1—3

АДВОКАТ д-р ВОЛОДИМИР САЄВИЧ в Меднинчах приймє рутинованого конципієнта. 566 1—2

СТУДЕНТ ПРАВ, здібний математик пошукує лекції, у Львові, або на провінції — Дорожинська, Львів, Снядецьких 6. 573

АБСОЛЬВЕНТ гімназії шукає лекції для гімназійних клас Все по умові Зголошення слати: Парохіяльний уряд, Боршківці (Boryszkowce). 569

ПРИЙМУ від зараз панночку або студента на мешкання і харч. — Відомість: Друга бічна Шіярів 8. партер, двері 3. 570 1—2

ПРИЙМУ панночку на мешкання з харчем. — Пашкевичева, Винниченка 11. 571

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст венут легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 **Пересвітлення Рентгеном.**

Конкурс.

Філія Т-ва „Просвіта" в Чорткові розписує отсим конкурс на освітнього організатора і філіяльного урядовця в чортківськім повіті. Зголошення з потрібними прилогами слати на руки головн Філії д-ра Михайла Росляка, адвоката в Чорткові. Першенство матимуть претенти, що розуміються на співі й музиці та мають за собою кількалітню практику у веденні освітньо-організаційної праці в інших повітових осередках. Посаду можна обняти від 1. жовтня 1931 р. Платня по умові. 545 2—3

Конкурс

на директора гімназії „Р. Ш." в Рогатині. — Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи". 572 1-3

Подяка.

Високодостойному П. Президентові Іванові Чернявському, адвокатові в Коломиї складають щиру подяку за довготревалу, тяжку і безкорисну оборону та опіку підчас перебування в коломийській вязниці, бувші політичні вязні

Осип, Марта і Марія Кузьми.

Руханку гігієнічно-ритмічну

для дітей і старших веде

Оксана Суховерська

від 1. жовтня п. р. в салі „Праці", Ринок ч. 8. І. п. — Вписи: 1, 2. і 3. жовтня 567 від год. 5—7 попол. 1—3

Вугілля-Кокс-Дерево

Едмунд Гайфрід

ЛЬВІВ, Пекарська 37. Тел. 20—50.

Гуртом. 537 2—4 **Детально.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.